Nrii 102-104 nu sunt legați.

1990
97
IUL 2014
02005
221
Biblioteca Judeteana ASTRA
198P

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu [illegible]

Nru 1 ANULU XXI.

Sabiiu, in 3|15 Ianuariu 1873.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

La I Ianuariu 1873.

Unu americanu, representantu renumitu alu poporului, Iosua k. Giddings, dîcea despre luptele parlamentari, cându se desbatea cestiunea sclaviloru: „Amu fostu in diverse lupte sângeróse sî amu vediutu cadiendu in giurulu meu amicu sî inimicu, dîcu inse, ca se recere cu multu mai mare curagiu spre a ocupá loculu in senatulu congresului sî a spune adeverulu puru, francu sî pre fatia, decâtu spre a luá o bateria cu asaltu.“

Ceea ce dîce Giddings despre senatulu congresului se póte dîce sî despre barbatii nostri politici sî despre lupt'a diurnalistica sî mai cu séma in impregiurârile nóstre.

Noi trâimu in unu statu, a cârui poporatiune este impartita in natiunalitâti diverse cu traditiunile loru sî cu istori'a loru; in unu statu, carele, dupa multe sî varie transactiuni, acum se afla iérasi intr'o era nóua; intr'unu statu, unde confessiunea a fostu sî este mai multu decâtu unu santuariu alu moralitâtiei pentru cei intruniti spiritualminte in trens'a. La fia-care pasu ara in afaceri politice de statu este espusu, noi, omulu a dá de greutâti, cari curgu acum [illegible] [illegible], [illegible] alt'a dintre i pregiurârile [illegible]

Barbatii nostri politici sî impreuna cu densii sî diurnalistic'a au asiá dara o sarcina mai amplificata la deslegarea cestiuniloru, cá acei din staturi, unde elementele suntu mai omogene, sî din caus'a acést'a fia-care cestiune recere unu studiu mai profundu, déca voiesce cine-va cá deslegarea unei cestiuni, séu a mai multoru cestiuni, sa aiba unu resultatu multiamitoriu.

Cu tóte aceste, situatiunea acést'a a nóstra nu este cu totulu nóua. Nascerea staturiloru moderne au avutu sî acolo, unde elementele natiunale sî confessiunale suntu mai omogene cá la noi, de a invinge greutâti, pentru ca in loculu diferintieloru natiunali sî confessiunali au fostu, cá sî la noi, diferintiele de classe sî de ordini, séu pre scurtu dîsu, diferintiele de privilegie. Regimurile, cari pasiau cá eliberatóre ale classei de mijlocu si de josu dupa lupte multe sî grele au delaturatu classele privilegiate, dara complicatiunile totusi nu au incetatu, pentru ca regimurile au aflatu o placere in concentrarea puterei in mânile loru sî intru a legá de o potriva poterea supusiloru dintre cari au disparutu diverginti'a privilegiale. (Absolutismulu.)

Regimulu au luatu refugiu la procedur'a acést'a din causa ca statulu l'au pusu dreptu scopu, cârui trebuiá sa se subordineze totulu sî apoi mai departe presupunea, ca prin concentrarea acést'a se voru intruní mai bine tóte fortiele statului spre a fi tare contr'a ori-cârei desordini in launtru sî in contr'a ori-cârui atacu din afara.

Esperinti'a inse a aratatu, ca nemultiamirea pârtiloru statului, concentrate cu puterea, este unu periculu permanentu sî asiá statulu modernu se silesce a dá cetatieniloru unu spatiu mai largu pentru miscare libera; astépta inse dela fia-care parte, cá sa se nisuiasca spre sustienerea puterei sî autoritâtiei statului in afara sî spre folosinti'a lui in launtru.

Fiindu ca postulatele aceste le face sî statulu nostru dela fia-care cetatiénu alu seu, avemu sa cercetâmu, cum putemu corespunde acestoru postulate, fâra de a trece cu vederea aspiratiunile cele drepte ale fia-cârei pârti in statu, prin urmare sî a pârtiei ce o formâmu d. e. noi românii. Ce amu dîsu noi totu-déun'a de câte ori amu avutu sa ne enunciâmu asupr'a pusetiunei nóstre fatia de aceste postulate? Le-amu aprobatu sî amu cerutu cá noi sa fimu priviti sî tratati de egali in tóte drepturile cu ceia-lalti concetatieni ai statului. Pâna aici lucru e usioru; dara cându vine realisarea postulateloru statului, realisarea postulateloru pârtiloru séu a cetatieniloru,ací resaru greutâtile sî luptatoriulu românu, mai cu séma intre greutâtile aceste, in adeveru póte esclamá cu americanulu, ca mai bucurosu ia cu asaltu o bateria, decâtu sa se lupte intre atâtea postulate.

Greutatea cea dintâiu o facu in statulu nostru prejudetiele trecutului, partidele, natiunalitâtile sî in fine sî confessiunile.

Prejudetiele voru disparé mai curendu sî de aceea nu ne mai ocupâmu anumitu cu densele, — ci trecemu numai decâtu la partide.

Partidele la noi se impartu in centralisti, dualisti sî federalisti. Centralistii suntu astadi acei ce vorbescu mai putienu. Dincóci sî dincolo de Lait'a, ei accepteza starea lucruriloru de fatia esploatându ce potu pentru densii, fâra de a pasî cá opusetiune pre fatia. Dualistii suntu acei ce au tonulu primu in afacerile de statu astadi. Cei de dincolo de Lait'a se nisuescu spre o centralisare a pârtiei apusene a imperiului cu delaturarea resturiloru de autonomii provinciali sî a elementeloru natiunale. Opusetiunea loru o formeza cu deosebire partid'a federalistiloru, cari au, mai multu mai putienu, unu programu pronunciatu. Dincóci in partea resariténa dualistii suntu ei insiî impartiti in trei despartieminte. Ací suntu acei ce suntu invoiti cu starea lucruriloru de fatia; altii se invoiescu cu dualismulu de acum, dara lu pretindu cá sa fia mai marcatu de cum este elu acum, lu pretindu asiá ca numai monarchulu sa fia legatur'a cu ceealalta parte a imperiului, sî alu treilea despartiementu voiesce reintórcerea la anulu 1848. In partea acést'a federalismulu n'are partida pronunciata, nici cu programu propriu, nici cá sa adereze la celu alu cislaitaniloru; cei ce se pretindu federalisti se vede ca n'au luatu federalismulu in modu seriosu nici odata, ci l'au folositu numai de pretestu.

Tóte trei despartiementele dualismului tientescu centralisarea pârtiei orientale a imperiului pre lânga delaturarea autonomiei tieriloru sî a elementeloru natiunali; césta din urma nu este pronunciata, dara se vede involvata in legile sî proiectele de lege ce se aducu de majoritatea legislativa.

Natiunalitâtile, ingrigite de esistinti'a loru, lupta dincolo de Lait'a sub stindardu de partida, dincóci sub stindardulu propriu, conformandu-se impregiurâriloru actuali politice, in ceea ce privesce dreptulu de statu. Acést'a o dîcemu dupa cele ce vedemu ca lucra, multu putienu, natiunalitâtile, dara nu din cele ce vedemu ca se scrie din cându in cându in câte unu diurnalu.

Confessiunalismulu ce e dreptu nu are nici o rola deosebita in tóte miscârilce aceste politice, rola indigitata de puterile statului. Elu pare a se bucurá de cea mai egale tratare cu singur'a esceptiune in ceea ce privesce invetiamentulu. In privinti'a acést'a statulu de o parte lasa câmpu liberu confessiuniloru sa administreze invetiamentulu concrediutu loru; de alta parte inse organele statului staruiescu a luá invetiamentulu din mânile confessiuniloru sî a-lu pune sub esclusiv'a ingrigire a statului. Dara afara de impregiurarea acést'a starea cea privilegiata de mai inainte a catolicismului, sî dincóci sî dincolo de Lait'a, ia pastratu traditiuni, cari prin pusetiunea sea cea nóua in urm'a infalibilitâtiei numai s'au mai inaspritu. Acest'a, mai cu séma in partea orientale a imperiului, radimatu pre influinti'a prelatiloru sei sî a averei constatatóre din fondurile religiunari, lucra neincetatu pentru pastrarea pusetiunei sele esemple sî in venitoriu, sî, de-sî afara de aren'a politica, incomodéza pre cele-lalte confessiuni de asiá, incâtu nu le lasa in pace, ci le face cá sa se ingrigiasca de sustienerea ecuilibrului intre densele, normatu prin legile esistente.

In situatiunea acést'a, românii cá natiunalitate, carea este ingrigita de esistint'a sea, aru trebuí cá cu tóta puterea, ce o potu desvoltá, sî cá a dóu'a natiune dupa numerulu sufleteloru, in partea resariténa, aru puté desvoltá o putere destulu de considerabile, — sa lucre intr'acolo cá sa faca pre statu sa le recunósca insemnatatea ce o au ei in trensulu. Spre acestu scopu aru trebí inse:

1. Sa alunge din midiloculu loru spiritulu de clica, care bantuie de unu tempu incóce natiunea, dîcemu de clica sî nu de partida, pentru ca ceea ce amu crediutu noi din capulu locului, ca nu esistu pareri de partida intre români, s'a vediutu mai de multe ori, cu deosebire insa in vér'a anului espiratu, cându d. e. corifei, de ai pârtiei ce erá contr'a unei procederi active din partea româniloru, indata ce li s'au datu ocasiunea, au intratu pre terenulu celu batjocoritu totu de densii alu activitâtei; ba ce e sî mai multu, ei au intratu fâra de vre-o intielegere cu natiunea si aratandu pâna la minutiositate o supunere totale representantelui puterei esecutive, cu care intrase in negotiâri.

2. sa alunge din mijloculu loru nepasarea, carea mai ca are sa devina proverbiale, câtra sórtea loru politica, ceea ce se vede din tratarea tuturoru cestiuniloru politice, afara de unele esceptiuni, dara sî din dîuaristic'a nóstra, carea aru avé sa fia loculu de intalnire alu inteligintiei nóstre, salonulu de conversatiune asupr'a tuturoru cestiuniloru politice ce ne atingu pre noi, pre cându ea biét'a este unu câmpu parasitu, asiá incâtu déca nu s'aru mai nasce diferintie intre unii sî altii, afara de redactori mai nici ca aru mai scrie cine-va ce-va;

198.

1961

3. sa se parasésca de a mai serví de piedestalu confessiunei papiste pre lânga pretiulu celu scumpu de a sustiené discordia in tóte clasele sociali ale natiunei nóstre, pre lânga scumpulu pretiu de a nu puté face nici unu progresu nici in privinti'a invatiementului, nici a preotimei, cari ambe suntu spre prosperarea poporului nostru in ori-ce privintie;

4. sa se parasésca de injuraturi desierte cum suntu: asiaticismulu, lotria sî alte epitete prin care se desonestéza mai multu celu ce le pronuncia decâtu acei'a asupr'a câroru suntu indreptate. etc. etc.

In situatiunea in carea ne aflâmu, desbracati de tóte defectele mai susu insîrate sî de alte tóte câte stau cu aceste in legatura, românii sa formeze o armia, a cârei cuartiru generale sa se compuna din inteligint'a intréga. In acestu cuartiru generale inse, cá sî in unulu militariu, in tempulu actiunei, sa se tiena comptu de tóte miscârile contrariloru sî ale nóstre, sa se tiena comptu de terenulu actiunei cu tóte amenuntele sele. Ací intielegemu dreptulu de statu in formatiunea statului presentu, ací intielegemu legile speciali cari norméza referintiele natiuniloru intre sine s. a. s. a.; tóte aceste sa le avemu in evidintia, despre tóte aceste sa avemu pareri bine rumegate inainte de facerea loru sî totu asiá sa fimu cu atentiune, dara sî energia, cându au legile a se pune in lucrare, cá césta din urma sa nu se faca in sî spre daun'a nóstra.

Dara noi tóte aceste nu le dîcemu prim'a óra! Le-amu dîsu de atâtea ori sî nu amu fostu ascultati, le-amu repetîtu de atâtea ori sî amu fostu atacati, ba in unu tempu amu fostu strigati de unii ómeni fâra de consciintia chiaru sî de tradatori!

Déca inse sórtea cea vitrega a nóstra va fi urdîtu cá sî de ací inainte sa se mai afle in sinulu nostru individi, cari sa nu ia in consideratiune situatiunea in carea ne aflâmu, carea sa nu ia in consideratiune urmârile din situatiunea presenta pentru venitoriulu nostru, lupt'a nóstra ce e dreptu va fi mai grea cá cea contr'a barterieloru, dara pre lânga tóta durerea, ca trebuie sa lovimu sî in acei ce se dîcu ai nostri, va trebuí sa o purtâmu sî cu densii sî cu adversarii loru sî ai nostri, dara reconciliându.

Scopulu luptei nóstre ne indreptatiesce la o atare procedura pentru ca lupt'a nóstra nici odata nu a fostu indreptata nici in contr'a statului nici a natiunalitâtiei nóstre. Noi, in ceea ce privesce statulu, asiá credemu, ca acei ce au astadi sórtea statului in mâna, déca nu adi, mâne, voru vení la convingerea, ca o concentrare pré mare sî pré rigurósa a puteriloru din statu, fia acele sî natiunale, nu duce la bine, sî ca cu câtu cultur'a se desvólta in puterile statului, cu atâtu suntu ele mai favórabile pentru densulu; ci trebuie sa scie, ca moderatiunea pretensiuniloru de josu sî moderatiunea de susu produce legatur'a cea tare a fidelitâtiei sî a credintiei, lucrulu principale pentru ori-care societate; iéra in ceea ce privesce natiunea nóstra scimu, ceea ce scimu despre ori-care societate omenésca: ca demnitate sî frumsetia deplina póte ajunge o natiune numai atunci, cându nedespartit'a unitate a tuturoru ideiloru morale se realiséza de o vointia adeverata comuna, in carea se concentréza vointiele siguraticiloru *).

Sa dea ceriulu, cá spre salutea nóstra in specia sî spre a statului in genere, demnitatea sî frumseti'a natiunale, carea, cu durere trebuie sa recunóscemu ca amu perdut'o in anii trecuti, sa o recastigâmu in

anulu nou!

Napoleonu III †.

N'ayant pas pu mourir au milieu de mes troupes, il ne me rest qu'a remettre mon épée entre les maines de Votre Majesté .... (Nepotendu murí in mijloculu trupeloru mele, nu-mi remâne alt'a decâtu a depune spad'a mea in mânile Majestâtiei Vóstre ....) au fostu ultimulu actu publicu, cu care si-a incheiatu carier'a Napoleonu III in 4 Septembre 1870, cându a depusu spad'a in mânile bunului seu frate*) Maj. Sea Vilhelm regele Prussiei inaintea Sedanu-lui. Nu scimu cari voru fi fostu ultimele lui cuvinte in Chislehurst, cându in 28 Decemvre (9 Ian. 1873.) la $1^3/_4$ óra média-dî a incheiatu sî numerulu dileloru vietiei sele, incungiuratu de famili'a sea si casenii sei. De siguru ca va fi cugetatu, aducendu-si aminte de splendórea, in carea se aflá cá imperatu, unu durerosu: Sic transit glori'a mundi! (asiá trece glori'a lumei.)

Sa fia muritu Napoleonu cu trei ani mai nainte, indata dupa ce a imbratisiatu in palatiele sele imperiale pre totii imperatii pamentului, ce sgomotu aru fi acum in lume? aru resuná lumea de laude, care de care mai parfumate cu figurile cele aromatice retoricesci, asupr'a mortului, combinatiunile cele mai cutezate politice aru fi aduse in legatura cu mórtea lui. Asiá inse, se inregistréza simplu mórtea lui, se facu vre-o câte-va reflessiuni asupr'a insemnatâtiei lui de odinióra sî totulu remâne in linisce.; lumea politica trece mai departe la ordinea dîlei!

Sa fia muritu Napoleonu pâna a nu scrie fatalele cuvinte din fruntea acestui articolu cându, dupa Rüstow sî Hassel, scriitori germâni, (Mac-Mahon erá acum vulneratu si parasise câmpulu de lupta) elu stá lânga bateriele de pre inaltimele dela Moncelle, espusu focului din artileri'a saxoniloru sî bavareziloru, cându mai târdiu s'a dusu spre média-nópte la corpulu I alu armatei francese spre G vone, unde a venitu in foculu celu mai teribilu de granate, unde generalulu Courson a cadiutu de pre calu in apropierea cea nemijlocita a imperatului, adjutantele, principele de Moskv'a, a fostu vulneratu sî unui altu oficieru alu suitei imperatesci i cadiusera, dupa olalta, doi cai de sub densulu, cându in pusetiunea corpului alu VII la Illy a statu in mijloculu focului celui mai crâncenu, unde sî astadi se vede o casa in apropierea cârei a statu imperatulu sî a cârei coperisiu sî pareti suntu ciuruiti sî stricati de granate, — sa fia muritu elu atunci, muriá invinsu, inse muriá pre câmpulu de lupta sî lumea avé celu putienu sa compatimésca unu sfersitu tragicu alu unei marimi mari politice. —

Ceea ce Napoleonu I n'a aflatu la Waterloo, Napoleonu III n'a aflatu in apropierea Sedanului in pusetiunile susu-memorate sî asiá a muritu esilatu departe de patria.

Lumea iá astadi notitia despre mórtea din Chislehurst, cá despre unu lucru alu istoriei.

Ori-care a fostu sfersitulu acestui meteoru politicu, posteritatea va trebuí sa-i céda unu locu intre barbatii cei insemnati ai Europei. Posteritatea va siedé la judecata asupr'a fapteloru lui sî déca va aflá gresieli intre faptele lui ea va aflá sî fapte mari, fapte cari au sî urmâri mari, cari prefacu fati'a Europei.

Napoleonu fiiulu lui Ludovicu Napoleonu regelu Olandei sî alu Hortensiei Beauharnais, fia vitrega lui Napoleonu I, s'a nascutu la Parisu in 12 Apri 1808. Dupa caderea primului imperiu a fostu cr scutu sub ingrigirea Hortensiei, mamei sele, a lu parte la revolutiunile italiane din anii 1831. Dup nadusirea acestor'a a trecutu in Franci'a, de unde a trebuitu sa emigreze in Angli'a sî Elveti'a. Au incercatu in dóue renduri sa intre in Franci'a sî sa se sue pre tronulu unchiului seu. In urm'a incercârei a dóu'a a fostu prinsu sî condemnatu la inchisóre in Ham. De ací a fugitu iéra-si in Angli'a, unde a petrecutu pâna dupa alungarea regelui Lud. Filipu, Orleanistulu, in 1848, cându a venitu cá alesu in constituanta. Palitu la fatia, imbracatu in unu fracu, a cârui fire se vedeau de departe, s'a aretatu Ludovicu

---

*) Vedi sî „Die theol Rechts-staätslehre de C. A. Thilo.“ R.

*) „Monsieur bon fère“ este adres'a monarchiloru intre sine-si.

FOISIÓRA.

Disertatiune

tienuta in siedinti'ă din 29 Octomvre 1872 a societâtiei eleviloru inst. Archid. din Sabiiu.

de I. Munteanu cler. an. III.

Cunoscendu pre de o parte insemnatatea cea mare ce o are pentru invetiamentu o propunere buna sî corespundiatóre postulateloru pedagogiei; cunoscendu pre de alta parte sî placut'a datorintia ce o vomu avé in venitoriu de a conlucrá sî insine dupa potintia la radicarea maretiului edificiu natiunalu, la instruirea sî cultivarea tenerimei sî prin ea a poporului: cunoscendu-le, dîcu, acestea viu sî eu cu o mica incercare déca nu a lamurí, baremu a dá celu pucinu impulsu la lamurirea cestiunei:

Cum are de a sa propune gramatic'a in scól'a populara?

Scimu ca intre tóte objectele de invetiamentu studiulu limbei materne este celu mai importantu, câci pre elu se edifica intregu invetiamentulu.

Studiulu limbei invólva in sine sî cunoscinticle gramaticali. Acestea suntu unu mediu, unu organu prin care au sa se comunice resp. descepte in elevi notiunile din tóte objectele de invetiamentu, de óre-ce acestea suntu compuse in unu limbagiu scientificu sî prin urmare divergentu de limbagiulu poporului de rendu. Bá potemu merge mai departe sî sa afirmâmu ca limb'a este o copia fidela a semtiamenteloru sî cugetâriloru, preste totu: ca este vestmentulu in care se imbraca spiritulu activu. La multi individi limbagiulu este o icóna a insusí caracterului sî naturelului loru.

Câtu de deplorabila aru fi omenimea lipsita de facultatea vorbirei vedemu in miniatura la senguratecii individi, la muti. Nu mai pucinu stricaciósa sî impedecatóre de progresu e sî necunoscinti'a, impossibilitatea de a vorbí chiaru sî corectu.

Momentuositatea studiului gramaticei sta intru aceea ca ea statoresce reguli acomodate geniului limbei sî ne invétia a vorbí sî scrie amesuratu acelor'a; cu unu cuventu: **ne invétia a ni cunósce limb'a.**

Inainte de tóte amintescu ací metod'a usitata in scólele mai bine organisate de multu, iéra la noi de curendu introdusa, a propune adeca gramatic'a nu sistematice cá studiu separatu, cí in legatura cu cetirea sî scrierea, pre bas'a legindariului.*)

Cumca sî aicí intuitiunea, iéra unde aceea nu e possibile, desemnarea, descrierea, sî istorisirea va face servicie fórte mari, este afara de tóta indoiél'a.

Metodulu inductivu se va incununá sî aicí cu succesu imbucuratoriu.

Mai vine de a se amintí ca la predarea cunoscintieloru gramaticali trebuiescu cu deosebire 2 directiuni luate in consideratiune sî adeca: partea interna sî cea esterna a limbei.

Partea interna séu materiala consista intru aflarea nessului logicu dintre diferitele cuvinte cari compunu o constructiune. Iéra partea cea esterna séu formala tiene contu de frumseti'a stilului sî de corectitatea compositiunei si a scrierei preste totu. De cea dintâiu se tiene sintas'a (cu interpunctiunile), de cést'a din urma ortografi'a (cu etimologi'a). Stilistic'a le imbina pre tóte. Incâtu despre caligrafia ea e mai multu o podóba esterióra, totu-si e fórte de recomandatu.

Mai vine in fine a se observá ce-va sî in privinti'a distribuirei materialului de facia. Eu ací avendu in vedere o scóla cu 2 invetiatori amu impârtitu intregu materialulu in 4 cursuri cadiendu pre fia-care clasa, care firesce va fi despârtita in câte 2 despârtiamente câte 2 cursuri. Dara credu ca cu pucine modificâri s'aru poté aplicá sî in o scóla cu 1 séu cu mai multi invetiatori.

Si asiá voiu intrá in meritulu cestiunei.

(Va urmá.)

---

*) Astu-feliu manualele de specialitate potu serví numai invetiatoriului de indreptariu, nu insa sî eleviloru. Stându lucrulu astu-feliu se pretinde acum dela invetiatoriu o desteritate cu multu mai mare intru a predá sî trebuiesce sa aiba intréga sciinti'a gramaticei asiá dîcendu in degetulu celu micu, de óre-ce are sa suplinésca prin graiu viu aceea ce manualulu séu mai bine dîsu manualele cuprindu in litere mórte.

Napoleonu Bonaparte in sal'a constituantei sî nenumerate proteste s'au radicatu in contr'a principelui pretendentu din partea membriloru constituantei. Cu vóce miscata sî in scurte cuvinte spune L. Napoleonu, ca bucuri'a ce a semtitu pentru eliberarea Franciei l'a indemnatu sa vina sa sarute pamentulu liberu alu patriei, de carea a fostu silitu sa tra'ésca departe, mancându pânea cea amara a esiliului; déca patri'a crede ca presenti'a lui invólva periculi pentru dens'a este gat'a a o parasí sî a-si reinoí esiliulu! — „Sa traiésca“ cetatiénulu Ludovicu Bonaparte au resunatu de tóte pârtile, — sî mai târdiu fù alesu de presiedinte alu republicei. La 1851 in 2 Decemvre prin lovirea de statu se prochiama de imperatu sî cá atare sparge sânt'a aliantia a reactiunei dela 1815, cu ocasiunea resbelului Orientalu, cândn a pusu sî bas'a statului românu la Dunare sî prochiamà principiulu natiunalitâtiei, cá a cârui esecutoru vine in Itali'a in fruntea armatei sele in 1859.

Lovirea de statu, absolutismulu introdusu in Franci'a cu atât'a asprime, cochetarea cu scaunulu papei din Rom'a, passivitatea lui din 1866 sî precip tarea in resbelulu din 1870—71 se voru socotí multu tempu de nisce erori capitale ale politicei lui Napoleonu, sî acestoru erori se voru adscrie sî caderea lui Napoleonu III in Septemvre 1870, sî totu de-odata acum dupa ce s'au petrecutu tóte voru dice multi ca a avutu o politica rea sî miserabile, inse nu trebuie uitatu in prim'a linia, ca Napoleonu n'a fostu decâtu omu cu natura omenésca, a dóu'a a avutu sa se lupte cu prejudetiele Europei monarchice in susu sî cu intrigele iesuitice (sî socialiste in intielesu reu) in josu. Problem'a lui a fostu asiá dara un'a din cele mai grele sî pentru o resolvere numai cu midilóce corecte ia lipsitu concursulu francesiloru sî alu Europei. Acést'a inse nu scade nimic'a din natur'a eroriloru pre cari de siguru ca sî elu le-a simtitu, cu deosebire cându a vediutu ce finitu tragicu are resbelulu inceputu, pentru cá sa apere pre Spani'a de Hohenzolleri.

Diurnalele spunu ca Napoleonu a lasatu unu memorialu multu coprindiatoriu fiiului seu sî unu remasu bunu indreptatu câtra natiunea francesa. Vomu avé ocasiune póte sa vedemu coprinsulu acestoru acte, cari voru contribuí la luminarea politicei acestui barbatu de multe ori enigmaticu pentru noi cari suntemu contempuranii lui.

Sabiiu 1 Ianuariu.

Comissiunea dietale pentru reformarea scóleloru medie au proiectatu cá in clasele cele patru din urma sa se introduca limb'a magiara cá limba de propunere. Cá pressiune asupr'a gimnasieloru, in cari limb'a de propunere este un'a dintre cele nemagiare, se recomenda privarea publicitâtiei, déca unu gimnasiu nu s'aru supune legei ce se va aduce in privinti'a acést'a.

Fiindu ca mai are sî diet'a sa dica unu cuventu in privinti'a acést'a sperâmu ca acolo se voru aflá barbati, chiaru sî dintre magiari, cari voru respinge unu projectu de unu coprinsu asiá apasatoriu si care aru face ilusoria chiaru sî legea adusa dejá in privinti'a natiunalitâtiloru.

Absolutismulu germanisatoriu inca nu o a fostu adusu asiá departe cu restrengerea libertâtiei de a usá fia-care natiunalitate limb'a sea sî asiá dóra nu se va aretá constitutiunalismulu ungurescu mai fâra consideratiune cu natiunalitâtile, cari aru perde in urm'a unei astu-feliu de mesuri tóta increderea in buna-vointi'a majoritâtiei presente a dietei unguresci.

Tóte foile scriu necrologie lungi despre Napoléonu III, care a muritu in Chislehurst.

Tóte afirma ca a fostu unu barbatu mare politicu de-sî a facutu erori mari in viéti'a sea, cu deosebire inse erórea carea i-a adusu sî caderea sea la Sedanu — dechiararea resbelului Prussiei in anulu 1870.

Primirâmu spre publicare urmatórea propunere:

Considerându ca sub rubric'a serviciului generalu alu culteloru, in bugetulu statului românu, se prevede inca de mai multi ani pentru gimnasiulu sî biseric'a St. Nicolae din Brasiovu o subventiune de 10,000 lei, care a fostu totu-déun'a votata de Adunare, precum in anii trecuti, asiá sî pentru anulu 1873.

Considerându inse, ca in impregiurârile de astadi dela continuarea acestei subventiuni aterna chiaru, esistinti'a gimnasiului numitu sî ca prin urmaré este de trebuintia a i o asigurá printr'o lege speciala;

Considerându ca pentru acel'a-si scopu se cere o mica sporire a cifrei acordata pâna acum;

Considerându ca gimnasiulu din Brasiovu, atâtu prin instructiunea data in genere, câtu sî prin desvoltarea elementului nationalu in deosebi, s'a aretatu la inaltimea misiunei sele;

Considerându dara, ca sustienerea unui asemenea medilocu solidu de cultura este o datorie de onóre nationala.

Propunemu adoptarea urmatoriului projectu de lege:

Art. unicu: statulu romànu da gimnasiului sî bisericei Sântului Nicolau din Brasiovu o subventiune anuala de cinci-spre-diece mií lei noi.

(Semnati), T. Maiorescu, Racovitia, Iacovachi,
Millo, Grecianu, Manu, Cogalnicénu,
Vernescu, Vladimiru, Ghic'a.

Dev'a, 23 Dec. st. v. 1872.

Domnului Dobo de Rusic'a!

Fiindu ca d-ta in „Telegrafulu Romanu“ nr. 91 mi arunci cá fapte dejositóre pentru mine, cumca eu facendu promissiune din denuntiarea colegiloru mei, denuntiandu pre judele regescu Nagy Ignatiu — pre senatorii Schuller, sî Göntzi, pre secretariulu Vladu, apoi chiaru sî pre diurnisti — sî cumca de aici s'au pornitu asupr'a capului meu fortunele cele din Orasthia; me aflu provocatu in simtiulu de moralitate sî silitu, apoi sî in interesulu adeverului, a me aperá in contr'a atacârei acestei'a, sî aruncârei facute in contr'a onórei mele.

Déca d-ta scii, ca eu amu denuntiatu; atunci póte ca scii, cu ce fapte, séu neadeveruri amu denuntiatu.

Sî déca d-ta mi arunci denuntiârile in publicitate; atunci s'aru cuveni in interesulu caracterului d-tale a spune publicului si faptele, care le-asi fi denuntiatu, cá sa se convinga publiculu cetitoriu, cumca d-ta nu vrei numai a calumniá, sî a suspiciuná pre altulu in privinti'a caracterului sî a moralitâtiei, ci a spune adererulu din convingerea propria.

D-ta aduci persónele susu numite inainte in lupt'a acést'a in contr'a mea, cá cum ai vré sa me invingi cu multimea séu maioritatea numerica.

Lupt'a nóstra este lupta de moralitate, séu in contr'a inmoralitâtiei, incâtu aruncaturile se facu cu fapte de neonestate, sî apoi ne aperâmu in contr'a loru.

D-ta mai vrei sî o aperare sî scutéla, intre, séu dupa persónele susu numite, aduse de d-ta in lupt'a acést'a a nóstra, cá sa mai spriginésca sî ele loviturile mele aieptate in contr'a d-tale.

E adeveratu ca sî esista — séu mai bine — a esistatu intre d-ta sî intre persónele susu numite cu diurnisti cu totu, fatia cu mine, o legatura séu o relatiune de societate, cá sa nu dicu solidaritate.

Asiá dara eu in trup'a d-tale adusa in contr'a mea a-si potea dá, cá intr'unu trupu.

Eu insa cunoscendu persónele pomenite, sî relatiunile loru atâtu intre sine, câtu fatia cu mine, vréu sa me luptu onestu; cugetandu in cine dau, cu ce dau, sî cum dau, adeca: dandu in contrarii mei, — cu adeveruri — sî pre fatia; — nu in nevinovati, nu pre ascunsu, sî nu cu minciuni séu calumnia.

Apoi d-ta poti adeverurile mele a le numí sî denuntiâri.

Fortunele mele din Orasthia eata-le:

Inca in anii 1867 sî 1868, fiindu eu deputatu dietalu in Pest'a, se foloseau unii, sî anume d-ta, dle Dobo, de jurnalele romanesci, in contr'a deputatiloru români ardeleni, la poporulu nepriceputu in politica; adeca bagându-ne vina, ca de ce ne-amu dusu noi la dieta; si de ce nu tienemu cu opositiunea nationala.

Apoi chiaru sî d-ta ai vrutu a fi alesu, sî a merge; déca poteai de voturi.

D-ta atunci ai vediutu sî auditu, cându Tóderu Tabacariu din Orasthia naintea comissiunei alegatóre a spusu, cumca unu neamu aprópe a d-tale, atunci cá membru presentu a comissiunei alegatóre, pentru d-ta i-a schimbatu cedul'a de votisare fâra voi'a lui, rumpendu un'a avuta, sî dandu-i alta cu numele d-tale; sî asiá Tóderu Tabacariu a votisatu cu gur'a inse nu pentru d-ta.

Dupa finirea dietei in finea anului 1868 intrandu eu in functiunea mea oficiósa, indata au inceputu fortunele, acusele in contr'a mea; sî anume:

1. Cea dintâiu a unchiului d-tale Ioanu Viorelu din Sibotu, la comesulu din Sabiiu, cumca eu sum partinitoriu in oficiulu meu, sî cumca nu implinescu detorintiele sî ordinatiunile mai inalte.

(Va urmá.)

Varietâti.

⁂ Tergulu Sabiiului de iérna se póte insirá intre tergurile cele slabe.

⁂ Drumulu de feru orientalu din Ungari'a. In privinti'a sumeloru ce mai suntu de lipsa pentru cladirea acestui drumu de feru este, dupa „P. Ll.“ o neintielegere. Afara de 15—16 milióne efectivu nu mai e de lipsa nimic'a, fâra déca s'aru construí alte linii nóue pâna la confiniele transilvane, intre cari lini'a orientale Orade-Brasiovu etc. nu are de a se socotí nici decum.

⁂ Drumurile de feru in Români'a au avutu in septamân'a a 51 an. 1872 unu venitu de 140.931 lei noi, asiá dara cu 88.329 lei noi mai multu cá in aceea-si septamâna din anulu 1871, de unde se vede ca venitulu drumuriloru de feru a crescutu cu 110%.

⁂ Societatea academica „Românі'a Juna“ invita la serbarea ajunuluianului nou 1873 carea o arangiadia in 31 Dec., 1872 st. v. la 8 óre sér'a in otelulu „Victori'a, Wieden, Favoritenstrasse.“

Vien'a, Decemvre 1872. Comitetulu.
prein.
T. Stefanu

Bilete de intrare cu pretiulu de 3 fl. 20 cr. v. a. suntu de aflatu la domnulu „Stamati III, Heumarkt nr. 9, parterre rechts, Th. 3.

Program'a
serbârei ajunului anului nou 1873.

1. Cuventu de deschidere tienutu de dlu I. Popu.
2. „Intrebâri de Maiu“ cuvinte de V. Bumbacu musica de Lachner, cântatu de chorulu vocalu.
3. Din Dumbr'a rosia (cap. V. Stefanu celu mare) declamata de dlu Vulturescu.
4. „Trio“ Micher violin'a, Winkler viol'a, Reidinger piano.
5. „Doi ochi“ romunti'a de Ventura, — solo esecutatu de dlu Hosanu.
6. „Cântulu Margaritei“ de Alesandri, — musica de Nosieviciu — cântatu de chorulu vocalu.
7. Solo din „Lucreti'a Borgia“ esecutatu pre flauta de dlu Filipanu.
8. „Polonaise de Weber, solo pre piano de dlu Reidinger.
9. Fantasii sî variatiuni pre motivu de norme de Molick, solo pentru violina de dlu Micher.
10. „Dorulu de patria“ poesia de Const. Stamate declamatu de dlu Nicol. Stamate.
11. Doina bucovinéna solo pre Guitare de dlu Dubâu.
12. Choru: a) Seninu sî fortuna cuvinte de I. Negruzi, musica de Vorobchieviciu, — b) „Tatarulu“ cuvinte de Alesandri, — musica de Nosieviciu.

Salutarea anului nou de dlu I. Neagoe.

Vien'a 31 Decemvre st. v. 1872.

Comitetulu.
Z. N. St. G.

⁂ „Der Osten“ mai aduce scirea, ca ministeriulu de comerciu a datu voia lui Fridrich Müller, membrulu intreprinderei calei ferate Casiovia-oderberg, pentru lucrarile technice preliminari la drumu de feru dela Sigetulu Marmatiei la calea Cernautiu Iassy preste Borsa, Birlibaba, Jacobeni, Valeaputa, Canpulungu, Mazaniesci sî Suceava. Nasaudulu aru castigá multu cu junctiunea la Suceava, in calea, care deschide comunicatiunea sî cu Odessa.

⁂ List'a de persónele cari au subscrisu la formarea institutului de creditu fonciaru românu prin asociatiunea proprietariloru. Bucuresci: D. Ioanu Ghic'a valórea in fondu lei noi 235,000, M Germani 235,000, N. Gr. Racovitia 235,000, Ioanu Cantacuzino 235,000, D. Berendei 235,000, G. Vernescu 235,000, G. Gr Cantacuzino 376,000, Aristidu Pascalu 423,000, Grigore Lahovari 47,000, Iorgu Niculescu 117,500, d. Moraitu 117,500, I. Bratianu 47,000, St. Golescu 117,000, B. Boierescu 120,000, Eraclie Dumb'a 117,500, N. G. Marinescu 70,000, Raducanu Furduescu 94,000; Tergoviste: D. D. Florescu 235,000; Bucuresci: dnii Nicolae Manolescu 116,500 Gh. Perdicaru 235,000, S. Cezianu 352,500, G. Gog'a 117,500,

C. D. Ionescu 47,000, I. S. Urlatiénu 23,500, Marinu Negrea 14,100, Lazaru Calenderoglu 470,000, D. M. Ionescu 58,750, Em. Protopopescu Pache 70,500, Constantinu Barozi 35,250. I. G. Poenaru Bordea 47,000, Theodoru Atanasiu 47,000, C. I. Arionu 74,000, C. I. Stefanescu 14,100, I. Costopolu 70,500, M. Xanto 235,000, N. Christescu 35,250, I. D. Persicénu 47,000, M. Atanasiu 117,500, Alesandru N. Racota 235,000, C. Zamfirescu 235,000 Dimitrie Polimeridi 171,500, Dr. Georgiadu Obedenaru 164,500 Gr. G. Penescu 47,000, I. Dumitrescu 235,000 George Constantinu Filipescu 70,5000, Dr. Kercsteni 47,000, Paraschivu Nicolau 47,000, Michailu Ursianu 20,000, T. I. Negropontes 240,000, Tase Scortiénu, 35,250 Georgiu Farcasianu 235,000, Gregoriu Vulturescu 47,000 Dimitrie A. Antofiloiu 3,000, Nicolau Ioanidu 94,000, Basilie D. Arvaneso 117,500, Petrache Lomgénu 70,500, Michailu C. Sutzo 47,000, Apostolu Grajdenescu 117,500, Printiu D. Chic'a 117,500, Petre Custovu 23,500, Manolachi Lahovari 235,000, Georgiu, Dimitriu sî Alesandrin'a Danielopolo 70,500, Ioanu Gradisténu 47,000, N. I. Bilciurescu 47,000, C. D. Cotruciu 47,000, Zianu 117,500, Maioru Tamar'a 23,500, Grigore C. Cantacuzino 117,500, Antonu I. Arionu 23,500, St. Boranescu 47,000, N. Popovici 23,500, A. Chirilofu 35,250, D. Voreasu 35,250. Ghitia Paulu 4.700, Elia Bozianu 35,250, Dr. A. Fotino 235,000 M. Barc'a 42,300, M. Plinescu 35,250, George Rol'a 35,250, Pâclianu 117,500, I. Marghilomanu 188,000, Il Nicolesc 235,000; Ploiesai: d. Luc'a Chiriachidi 2 3,500 Pitesci: d. N. T. Grigorescu 23,500; Bucuresci: C. Cerasiénu 117,500, Const. C. Costescu Comanénu 47,000 Ioanu G. Palad'a 117,500, Gr. Caraianu 47,000, I. Paltinénu 117,500, A. Georgiadu Obedenaru 80,000, Michailu Anastasiu 158,400, George Mavrodolu 140,000 Constantinu Pitescénu 70,000 Nicolau Arionu 308,000, Ghitia A. Penescu 48,000, Apostolu Arsachi 288,000; Tergoviste: d. Ioanu Nicolaescu 2,400; Bucuresci: d-nii colonelu George Manu 120,000, Michailu Anagnosti 240,000; Brail'a: d. Theodoru Dobrescu 80,000; Pitesci: d. I. Raicovicénu 65,000; Brail'a: d. Nitia Vasilescu 150,000; Tecuciu: locot. I. Spalatielu 12,000; Bucuresci: d-nii Pavelu Radulescu 82000. loc.-colonelu A. Berendei 100,000; Râmnicu-Vêlcei: d. Haralambu Zugravescu 20,000; Brail'a: d. G. Georgescu Kociatiu 150,800; Bucuresci: d. Vasiliu Mateescu 72,000; Râmnicu-Saratu: d. Christache Ioanu 60,000; Berladu: d. Costache Raclisu 50,000; Râmnicu-Velcei: d. dr. Zografo 20,000; Galati: d. G. Fulgeru 35,250; Bucuresci: dnii C. Burlanu 20,500, G. Th. Ghic'a 200,000, Bicesci-Râmnicu-Velcei: d. I. Nicolescu 17,775; Bucuresci: d. dr. Dimitrescu Severénu 10,000; Botosiani: d. Mateiu Ioanu Gane 235,000; Bucuresci: col. Radu Dragomirescu 47,000; Tergoviste; d-nii Stefanu Marculescu 36,000, Marinu Ivanescu 60,000 Cost. Petrescu 40,000; Câmpu Lungu: d. Niatia Ioanu Popu 6,000; Brail'a: d. Iulianu Vrabiescu 500,000; Bucuresci: dnii Constantinu Vispescu 166,000, G. M. Tatarescu 84,000, Dimitriu Stanescu 60,000 Mari'a Nicolescu Slatinénu 8,400, Ioanu Niculcea 120,000; Turnu-Magurele: d-n'a Elen'a Râmnicénu 180,000; Bucuresci: d. Anastase Radulescu 20,000 Smarand'a Climentu Enghiurliu 30,000, L. Zerlendi fiii 470,000; Bacâu: d. Dimitrie Costopolu 117,000; Ocn'a Bacâu: d. C. A. Dimonisie 47,000: Bacâu: Ioanu Sionu Gherei 60,000; Botosiani: d. Dimitrie Mavrocordatu 2,175,000; Bucuresci: dnii E. B. Caligary 141,000, Stefanu Rasianu 36,000 Dimitrie Alesándru Sturz'a 235,000, George Nicolescu 36,000, N. G. Bibescu 235,000 Basarab'a de Brancovanu 235,000 Alesandru Andonescu 90,000, Vasilin'a Andonescu 90,000; Plriesci: dnii Panaitu Filitisu 117,500, I. Scortienu 47,000, G. N. Radulescu 35,250; Stelianu Th. Stoianu 58,750, Petrache Craciunescu 58,750, T. Diamandescu 23,500; Zaharia Ganescu 35,250, I. Radovici 48,000, M. I. Georgescu 47,000, G. Radovici 47,000. Ioanu et G. Ionescu 47,000; Ploiesci: dnii Matache Nicolau 70,500, Teodoru Nicolau 47,000, Stelianu Christescu 35,250, G. Popescu 47,000, L. Antlnescu 11,750, preotulu Ioachimescu 35,250, P. Tanescu 35,250, Dimitriu Panaitu 35,250 Ianache Dimitrescu 135,120 Stefanu Ionescu 47, I. D. Angelescu 47,000; Bucuresci. dnii George St. Sulacoglu 188,000; Brail'a: d. Georgiu Sierbanescu 246,750; Bucuresci: dnii Constantinu Brezoianu 60,000, Georgiu Balénu 235,000 dr. Alesandrescu Marcovici 47,000.

Totalulu sumeloru subscrise 20,298,595.

⁂ My house is my castle dîcu cu mândria englezii, cându voiescu sa demustre cuiva inviolabilitatea domicieloru loru. Dara de cându s'a votatu de parlamentu actulu (legea) cârciumeloru, unu cârciumariu din Leicester a fostu pedepsitu din causa ca politi'a l'a aflatu beatu in locuinti'a sea (cârciuma.) Politi'a a dîsu, ca déca elu, cá cârciumariu, s'a imbetatu, apoi de siguru a gresitu contr'a legei de mai susu, sî l'au condamnatu la platirea unei sume insemnate de bani, cu atât'a mai vertosu, cu câtu beti'a s'a intemplatu in serbatorile Craciunului. — Ce bine aru fi sa vina politistii englezi sî pre la noi!

⁂ (Obrasnici'a ovreésca) „Curieriulu de Iassi" ne aduce urmatórele amenunte asupr'a unui conflictu intemplatu la Universitatea din acelu orasiu. Iéta acestu conflictu:

'Si aducu aminte lectorii nostri multiamirile acele adresate justitiei din partea mai multoru comercianti din acésta urba, sî inserate in unulu din numerile trecute ale diuariului nostru, relativu la punerea in inchisóre a lui Solomon, Grosman care a nenorocitu mai multi comercianti declarându-i de faliti, sî alte de asemenea natura, bá mergendu chiaru cu impertinenti'a pâna acolo sa speculeze cu justiti'a, luându bani in numele judecatoriloru. — Acestu Grosmanu urmá cursulu seu de dreptu la fecultatea din Iassi; pentru a se rafiná mai bine sî a dá ghesiefturiloru ce le facea o aparentia legala sî onesta. Prin arestulu prevenitu ce a suferitu sî a intreruptu cursulu. A gasitu inse de cuviintia cá acum, dupa finirea instructiunei, cândo s'a eliberatu pre garantia, aru fi bine sa nu-si pérda tempulu si, pâna la judecata sa-si urmeze cursulu cá sî mai nainte. Cam greu, inse, sa decide. Marti diminéti'a, acest'a sa preumbla prin sal'a Universitâtiei, salutându in drépt'a si in steng'a cu unu zimbetu viclénu sî lingusitoriu, crediendu ca prin acést'a va dobendí simpathi'a fostiloru sei colegi sî i va face sa uite pat'a pre care acest'a a aruncat'o asupr'a loru prin aceea ce se mândrea pretutindenea studentu la facul. de dreptu. Pre cându sa intre profesorele respectivu se apropia, studentii 'si iau locu, sî domnulu Grosmanu, fàra a esitá multu, se asiédia. Toti stau impetriti, muti sî nemiscati, mirându-se de curagiulu acestui'a pre care nici indiferenti'a nici racél'a, nici privirile, despretiuitóre nu-lu otarira sa parasésca Universitatea. Studentii s'au indignatu de acest'a, unulu ese, cei-alti lu urmédia. D. Grosmanu e sî grosu de obradiu, nu voiesce a intielege nemicu sî remâne senguru, fâra a se gândí câtu-si de pucinu a cedá loculu seu mai multor'a. Studentii vediendu ca tóte aceste medilóce destulu de delicate, intrebuintiate de densii facia cu unu asemenea, omu n'au produsu nici unu efectu, se consultéza intre ei sî se otaresce: Cá unulu dintre densii, d. Cicerone, sa-lu invite din partea tuturoru a esí din clasa, dândui-i-se a intielege ca pentru faptele ce i se imputa sî de care este acusatu, nu merita a stá in mediloculu loru; la din contra suntu toti otariti a parasí scól'a sî alu lasá pre elu singuru. Cá respunsu la acésta propunere, d Grosmanu i face semnu sa se apropia sî cu unu surisu sarcasticu sî de unu tonu blându lu intréba. „Cum va chiama, sî ce voiti". Iéta resultatulu ce tramisulu aduse colegiloru sei. Ori-cine 'si póte inchipuí indignatiunea sî furi'a produsa de o astu-feliu de impertinentia ce nu se póte calificá. — Dara asta-data d. Grosmanu a gasitu ce cantá, Unu altu studentu, d. Abgar-Buiucliu deschide usi'a, sî cu unu tonu imperativu, se adresédia domnului sî dice: „In numele colegiloru mei ti ordonu sa parasesci clas'a fâra nici o alta esplicatiune". D. Grosmanu in urm'a acestei scene a esitu destulu de palidu sî tremurându, sî cantá a coborí treptele câtu se póte mai iute cu nasulu in pamentu sî cu urechile in susu. — Portarea studentiloru au fostu démna de densii. „Tel."

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu"

Cu inceputulu anului 1873, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu", va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe septamâna Joi'a sî Duminec'a. — Pretiulu abonamentului pre anulu intregu e:

Pentru Sabiiu 7 fl. pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-[redacted]ésca pre anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, pe anu 12 fl., pe ½ anu 6 fl., pe ¼ anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu"
in Sabiiu.

---

ad. Nr. 272/1872.

Concursu.

Pentru veduvit'a parochia Harséni, in protopresbiteratulu gr. or. I alu Fagarasiului se escrie prin acést'a concursu, cu terminu pâna la 31 Ianuariu 1873 a. c.

Num't'a parochia consta din 76 familii, cu 388 suflete; emolumentele suntu câte o ferdela ovesu, sî câte o dî de claca de fia care familia; cum sî veniturile stolare indatinate dela crestini.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au sa fia teologi abs. de confessiunea gr. or.; sî concursurile sele — in sensulu Statutului organicu provediute cu documentele necesarie bine instruate, voru avé a le asterne subscrisului, pâna la terminulu susu aretatu.

Fagarasiu, 14/26 Decembre 1872.

Petru Popescu,
Protop.

Cu intelegerea comitetului parochialu.

(3—3)

Concursu.

Statiunea parochiale de a III-a clasa din comun'a Mercurea este vacanta, pentru reintregirea ei se publica concursu pâna in 15 Ianuariu 1873.

De parochi'a acést'a suntu impreunate urmatórele emolumente:

a) 300 fl. v. a. solviti de cass'a comunale.
b) usitatele venite stolare dela 140 familie. —

Doritorii de a ocupa acésta parochia, au sa-si inainteze cererile loru, instruate conformu Stat. org., — subsemnatului scaunu protopopescu pâna la terminulu prefiptu.

Mercurea, in 15 Decembre 1872.

In contielegere cu comit. parochialu.
Scaun. prot. gr. or. alu tractului
Mercurea.
Ioanu Drocu,
adm. prot.

(3—3)

Edictu.

An'a, Ioanu Comaniciu Rafirie, de rel. gr. or. soti'a legitima a lui Mateiu Sebesianu de rel. gr. cat. din Veneti'a inf. in district. Fagarasiului, carea de unu anu sî 6 luni, au parasitu cu necredintia pre barbatulu — nesciindu-se loculu aflârei ei; se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, sa se presenteze inaintea forului matrimoniale subscrisu in persóna; câci: la din contra, procesulu incaminatu de susu-numitulu ei barbatu, se va otarí sî in absenti'a ei, pre bas'a SS. canóne. —

Fagarasiu 18/30 Octobre 1872.

Forulu matrimonialu gr. or. alu tractului protopresbiteralu alu Fagarasiului I.

(3—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 2 ANULU XXI.

Sabiiu, in 7|19 Ianuariu 1873.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Sa dispara nemultiamirile.

Pare ca este o mâna nevediuta, ce conduce afacerile tieriloru nóstre, nu spre a se linisci odata, ci spre a se turburá sî mai tare. Amu avutu dinaintea nóstra agitatiunile electorali, cari de-sî nu au fostu impreunate cu versâri de sânge (afara de secuime) au oferitu destula materia de meditatu asupr'a institutiuniloru celoru frumóse sî asupr'a modului cum se aplica sî asupr'a intrebârei, ca pentru ce se aplica asiá. Erórea politica din partea româniloru, cu ocasiunea mentiunateloru alegeri, cá consecintia a erórei celei mari dela 1865 incóce, a ilustratu sî mai multu decâtu aru fi doritu ori-care românu bunu impregiurarea, ca cum a fostu de binevenita erórea acést'a aceloru ce le place a aplicá institutiunile cele frumóse ale unei constitutiuni numai in partea loru. Resultatulu inse la tóta intemplarea este sî va fi, cându se voru desteptá toti cei gresîti — nemultiamire.

Disputele conlocuitoriloru sasi pentru drepturile loru avitice, formulate in puncte, séu ori cum, ori-câtu voru fi ele imbracate in frase erudite sî impenate cu câte unu citatu din vr'o carte vechia, de a cârei origine nu ia datu nimenea de urma, remanu sî voru remané nisce nisuintie anacronistice. Sî déca din vr'o impregiurare, de cari astadi suntu multe, in cercuri normative, totu le-aru lasá conlocuitoriloru sasi vre-unu privilegiu estr'a pentru densii, ceea ce este astadi, va cresce sî mai tare — nemultiamirea.

Diet'a voiesce sa reguleze instructiunea media, a esmisu o comissiune, carea sa elaboreze unu proiectu. Comissiunea, dupa cele ce a transpiratu pâna acum in publicu se vede ca vorbesce despre instructiunea din scólele medie, dara cugeta la magiarisare sî de aceea, de acum umple inimile tuturoru celoru ce nu au renunciatu inca la limb'a sî natiunalitatea loru, de — nemultiamire.

Serbii, e dreptu ca au gresîtu, cându au deschisu agitatiuniloru politice pórt'a cá sa intre in biserica. Regimulu s'a interesatu de causa, a ordinatu comisariu regescu, inse, dupa cum cetimu in diurnale, cestiunea se incurca totu mai tare in locu sa se descurce, diurnale magiare, fâra de stemperu, propunu din tóte puterile loru guvernului sa caseze constitutiunea bisericei sî sa o imbrace in absolutismulu papisticu sî tendinti'a acést'a produce in toti serbii, sî in cei moderati, indignare sî — nemultiamire.

Croatii cauta demultu o modalitate de impacare, lucrurile se discuta, se tragana, iéra se iau in desbatere. Acum de curendu apare o brosiura, carea desbate cestiunea impacârei in modu vehementu, ce e dreptu, dara o impregiurare neesplicabile aduce la lumina nisce miserabilitâti, cari punu pre guvernulu ung. intr'o pusetiune pre câtu de neplacuta pre atâtu sî de delicata, lu punu pre guvernu in pusetiunea de a tramite unu necroatu in Agramu, cá sa guverneze pre croatii, carii de siguru prin o mesura cá acést'a voru fi intaritati in modu artificiale la — nemultiamire.

Ce sa fia tóte aceste tocmai in tempulu cându trebuie sa ne domolimu resemtiementele reciprocu, pentru cá sa putemu ajunge la consolidarea situatiunei comune a tuturoru ce sórtea ne-a pusu sa fimu laolalta?

Séu ca amaraciunea lui „P. Napló“, ce si-o versá in dilele aceste asupr'a unui Löher din München, ni da o deslusîre la tóte aceste. Amaraciunea lui „P. N.“ vine din asertiunea (lui Löher), carele denéga vitalitatea elementului magiaru sî-'lu dechiara pre acest'a de osenditu la mórte sî din alte considerante, afara de putienatatea sea numerica. Neamtiulu dîce, ca magiarii nu au industria, nu au comerciu nu au sciintie, ci numai — aristocratia sî de aceea suntu osenditi de a se contopí séu in elementulu nemtiescu, séu in celu slavicu.

Este naturalu cá sentintie cá a lui Löher sa provóce fórte neplacutu pre o natiune cá cea magiara, carea de o miia de ani s'a sciutu pastrá intre, sî domní preste atâtea elemente, fâra de a aduce o cultura propria natiunale din patri'a originale. Dara este sî mai naturalu, ca acum, dupa ce a doveditu elementulu magiaru ca se potù sustiené sî potù formá unu statu intre, sî preste elementele din giurulu seu, fâra de a sî le apropiá celu putienu de sine: pre calca supunerei sî ameninti'ârei, tocmai acum, va fi pré cu anevoia a sî le apropiá, ba procederea acést'a va fi impreunata cu periculu.

Se póte sî aceea ca consotii lui Löher nu mai potu stá, au perdutu pacienti'a de a asceptá dupa unu procesu mai indelungatu sî voru conflicte din tóte pârtile, bellum omnium contra omnes et omni'a in patri'a nóstra, pentru cá in turburéla sa se pescuiésca dorinti'a cea demultu nutrita de a ne duce pre toti, cu totulu, in imperati'a cea fericitóre a germanismului, in carea dupa cum dîcea altu docentu privatu dela universitatea din Vien'a pre la 1862-3, déca nu vomu voí sa intrâmu de voia buna sa ne mâne cu arm'a!

Aru face asiá dara bine cei dela centru, cá sa mai lapede din naturelulu loru celu ferbinte, sa nu asculte totu-déun'a de sioptirile mefistofelice ale renegatiloru nemtiesci, cari, mâne poimâne, potu sa faca cá Sincovici cu ai sei, cu croatii, adeca dupa ce a vediutu ce se lucra intre croati ii denuncia; dara sa nu asculte nici de servilismulu celoru ce voiescu sa castige in josu popularitate eftina sî póte sî alte castiguri.

Nemultiamirile s'aru topí atunci cá néu'a sî aru pulé apoi dd. Löher et consortes sa scrie ori-câte brosiuri, ca noi in pace sî in tignéla ne-amu cautá cu totii de trebile nóstre.

In „Lumin'a“ aflâmu urmatoriulu circulariu sub Nr. 1707/1872 indreptatu câtra toti protopresbiterii sî inspectorii scolari din districtulu consistoriului Aradanu:

Escelenti'a Sea Inaltu Prea sântitulu Domnu Archiepiscopu sî Metropolitu alu româniloru gr. or. din Ungari'a sî Ardélu, Andreiu Baronu de Siaguna, condusu de archipastorésc'a sea ingrigire pentru cleru sî poporu, spre a-i inlesni medilócele de a cunósce mai aprópe sî genuinu chiamarea pastorale, carea este impreunata cu multe greutâti, sî spre a inlesní sî poporului cunóscerea indetoririloru sele facia cu asceptârile dela cleru, de curendu mai inavutì sî infrumsetiá literatur'a nóstra bisericésca cu unu nou opu alu seu, intitulatu „Studiulu pastoralu“ tiparitu in Sabiiu in tipografi'a archidiecesana, la anulu 1872.

Considerându valórea literaria sî practica precum sî necessitatea acestui opu: lu recomandâmu din adinsu spre procurare nu numai preotimei nóstre, cârei'a, — prin acestu opu, — i se va usiurá sarcin'a cea grea pastorale, aflându intrensulu indrumare mângaitóre in órele fatale; ci sî tuturoru cartorariloru mireni, cu atât'a mai vertosu, cu câtu ilustrulu Autoru, la compunerea acestui opu a tienutu contu nu numai de desvoltatiunea pastoralului, ci sî de tóte jurstârile actuali, in cari clerulu sî poporulu nostru potu vení in relatiuni cu credinciosii de alte confessiuni.

Opulu acest'a coprindiendu in sine 8 cóle costa cr. sî se póte procurá dela tipografi'a archidiecesana din Sabiiu.

Aradu, in 7 Decemvre, 1872

Procopiu Ivacicoviciu
Episcopulu Aradului.

Ministrulu de cultu sî de invetiamentu, cu datulu 10 Decembre, 1872, Nr. 32,488 a tramisu tuturoru jurisdictiuniloru (comitateloru, orasieloru etc.) ordinatiunea urmatóre:

„Dela introducerea articlului de lege 38 din 1868, ministeriulu, ce sta sub conducerea mea, s'a nisuitu din respoteri a delaturá tóte greutâtile ce impedeca invetiamentulu popularu, sî totu-odata a facutu tóte despusetiunile legali pentru esecutarea acestei legi. Straduintiele, purcese din acésta lege, au dejá inca acum resultate visibile, totu-si acésta afacere este de presentu numai in stadiulu primu alu desvoltârei sele; in calea desvoltârei sele i stau sî acum'a pedecí, cari precum se pare, numai prin rigurós'a aplicare a despusetiuniloru legei, se voru poté pestrece.

„Diet'a a doritu sa spriginésca acésta lege sî cu ajutoriulu altoru legi; asiá puntulu f) din § 22 alu articlului de lege 18 din 1871, ordinéza: cumca comun'a este indetorata a se ingrigí de scolile sele sî de alte asemene institute; totu asiá §§ 40 42 c) 44 70 sî 87 d) din articlulu de lege 8 1872, (legea de industria) prin regularea invetiamentului pentru invetiaceii de industrii, vine intr'ajutoriu legei de invetiamentu, cari ordinatiuni tóte dovedescu, cumca legelatiunea nu numai este petrunsa de importanti'a causei, ci se sî straduesce sa asecure legei resultatu sî efectu.

„Organele ce suntu anumite pentru naintarea invetiamentului, pentru realisarea intentiuniloru spirituali sî morali, ale legei — precum suntu, pentru scolile confessionali: autoritâtile locali sî superióre ale comunitâtiloru confessionali; pentru scolile comunali: scaunele scolare, senatele de scóla comitatense, inspectorii cercuali de scóle — in cele mai multe casuri numai asiá potu câstigá validitatea numiteloru despusetiuni ale legei, déca acele organe recurgu la spriginulu oficiale alu jurisdictiuniloru in casu cându obsérva leneviri sî renitentia intru esecutarea numiteloru despusetiuni.

„Organele legali, anumite mai susu, câror'a li s'a incredintiatu regularea invetiamentului popularu, dela aducerea legei de invetiamentu pâna astadi au recursu adese-ori la jurisdictiuni pentru spriginulu necesariu, dara cu dorere au trebuitu sa se convinga, cumca la acésta recercare, nu tóte jurisdictiunile si-au implinitu detorinti'a loru, séu celu putienu n'au implinit'o cu necesari'a rapediune, puntualitate sî rigóre de lege.

Dupa ce acum jurisdictiunile, conformu articlului de lege 42 din 1870 suntu ordinate si organisate cu totulu de nou; si dupa ce, conformu articlului de lege 18 din 1871 s'a inceputu prin comune o viétia nóua, socotu a fi la tempu cá sa indreptu atentiunea jurisdictiuniloru si tóta energi'a loru la aceea, cá densele sa traga in cerculu loru de activitate si intre agendele loru esecutarea legei de invetiamentu 38 din 1868 si a legei de industria 8 din 1872 si totu-odata jurisdtctiunile nu numai sa indrume organele loru esecutive, câ de locu sa dee mâna de ajutoriu la recercarea organeloru legali anumite pentru efeptuirea legei de invetiamentu, ci inca jurisdictiunile sa demânda cá organele sele, cându ocasiunalminte cercetéza comun'a, sa-si estinda atentiunea si asupr'a stârei scólei si asupr'a umblârei prunciloru la scóla, sa le constringa pre antistiele comunali la rigurós'a esecutare a acelei pârti din legea comunala carea privesce pre densele, pentru leneviri sa pedepsésca atâtu pre antistiele comunali câtu si pre parintii cari nu-si dau pruncii la scóla, si acolo, unde nu este inca edificiu de scóla si nu e invetiatoriu, séu unde acesti'a nu corespundu scopului, sa nisuiesce cá comun'a séu confessiunea sa satisfaca câtu mai curendu acestei dorintie legiuite. Despre esecutarea ordinatiuniloru emise in acestu modu, jurisdictiunile, la fia-care congregatiune de patrariu de anu, sa céra socóta dela respectivele comune, si pre bas'a acestoru rapórte sa intre si acést'a in raportulu ce trebuie sa mi se ascérna mie intru intielesulu puntului 4 din § 130 si a §-lui 132 din articlulu de lege 38 dela 1868. Sum convinsu cumca onoratele autoritâti, pentru implinirea detorintieloru loru referitóre la efeptuirea instructiunei poporului suntu insufletite din acele-si motive, cari au condusu si pre legelatiune la facerea acestei legi si la emiterea ordinatiuniloru privitóre la dens'a spre fericirea poporului; in acésta convingere credu si sperezu cumca onoratele jurisdiuni voru esecutá acésta ordinatiue a mea, nu din detorintia câtra esecutarea legei, ci din indemnulu internu alu convingerei propria.

Prin acésta ordinatiune provocu pre onoratele jurisdictiuni cá intru intielesulu puntului 4 § 130 din legea de invetiamentu, sa rapórte aici in fia-care patrariu de anu despre resultatulu activitâtiei loru dimpreuna cu a activitatei senatului de scóle comitatense, de asisderea sa se coprinda acést'a si in raportulu anualu ce este sa mi se ascérna in intielesulu §-lui 132 din aceea-si lege.

„Lum.“

Protocolulu

Conferintiei tienute din partea membriloru delegatiunei congresuale romane in Aradu, la 19 si 20 Decemvre vechiu 1872.

Presenti: Ilustritatea Sea prea sântitulu domnu Episcopu diecesanu Procopiu Ivacicoviciu, presiedintele delegatiunei, Vincentiu Babesiu referintele si notariulu delegatiunei.

Membri: Constantinu Radulescu advocatu din Lugosiu, si Ioanu Popoviciu protopresbiterulu Versietiului. Membrii administratiunei fonduriloru Dr. Atanasiu Siandoru si Lazaru Ionescu, ambii din Aradu.

In lips'a numerului completu de membri ai delegatiunei, nu se potù tiené siedintia formala spre a aduce decisiuni meritoriali, ci conferinti'a se marginesce a luá de-o cam-data la deliberare numai bjectele de mare necessitate si urgintia precum:

1. S'a aflatu de lipsa in privinti'a administratiunei fonduriloru a se tiené o consultatiune prealabila cu membrii epitropiei respective.

2. S'a cetitu si notificatu representatiunea Escelentiei Sele domnului administratoru alu patriarchiei serbe din Carlovetiu Nicanoru Gruiciu cu datulu 5/17 Decembre a. c. nr. 949, prin carea descopere abusurile comise de episcopi'a Caransebesului si protopresbiterulu românu alu Panciovei cu privire la comunele mestecate Alibunari si Satulu nou, atingendu si Iamulu-micu; in privinti'a câror'a s'a aflatu de lipsa, nainte de tóte:

a) A se comunicá domnului Episcopu din Caransebesiu representatiunea de sub intrebare, cu rogarea de a-si dá câtu mai curendu esplicatiunile si dechiaratiunea sea in privinti'a punturiloru gravaminali, si cu recercarea: ca domnulu Episcopu, dupa potintia sa incungiure complicatiunile in comunele mestecate, mai vertosu prin incorporarea loru formale nainte de incuviintiarea acteloru de complanare prin competinti'a legale.

b) Escelentiei Sele dlui administratoru patriarchalu, sa se scrie despre acésta mesura si totu de odata sa se arete Escelentiei Sele, ca anomalii in actele de despartire s'au intemplatu si prin alte locuri, ce provine de acolo, ca crestinii nostri in dorinti'a loru de a se despârti ierarchicesce cu ori-ce pretiu, n'au sciutu altfeliu a se ajutorá, decâtu invoindu-se a remâné provisorminte intr'aceea-si biserica, si despârtiendu-se numai nationalminte. Alte aparatiuni dupa noi suntu unu motivu mai multu d'a promová iéra nu de a impedecá pertractârile de despartire si de a avé pentru statulu transitoriu multa conviintia.

2. Cestiunea in privinti'a cererei de a se delegá unu judetiu pentru procesele in privinti'a comuneloru mestecate unde n'a succesu impacatiunea amica. —

3 S'a aflatu cu cale: A se pune in contielegere cu Escelenti'a Sea administratorulu patriarchiei serbe in acea privintia, cá sa se combine modulu de a cere impreuna, conformu punt. XX alu invoielei delegarea tribunalului orasienescu de Pest'a, si fiindu ca tribunalulu militarescu din Temisiór'a a incetatu, si unu tribunalu comunu pentru pârtile fósteloru confinie militare nu esiste, iéra apelatoriulu pentru aceste pârti este la curi'a reg. din Pest'a, dóra va fi oportunu a cere si pentru acele-si pârti delegarea acelui'a-si tribunalu din Pest'a.

4. Cestiunile pentru procesele comuneloru mestecate unde n'a succesu impacaciunea amica.

S'a aflatu de lipsa: A se provocá acele comunitâti pre calea concerninteloru protopresbiterate române, in a câror'a tienutu cadu, ca pre câtu voiescu a incepe procesu, sa-si tramita protocólele despre incercarea fâra succesu de impacatiune si invoirea cá procesele sa se incépa sub conducerea si priveghiarea delegatiunei, tóte de o potriva.

5. Protestulu româniloru din comun'a mestecata Ciacov'a contr'a actului de despartire;

Se afla de necessitate: A sa emite unu membru alu delegatiunei; anume dlu Constantinu Radulescu, cá comissiunea concerninte sa esaminedie causele de gravamine si sa lamurésca tóte dubietâtile, anume: ca fost'a prímita impacatiunea numai prin cei optu subscrisi, séu prin multimea poporului românu? ca de ce nu s'a cerutu séu nu s'a facutu conscrierea sufleteloru si pretiuirea averiloru si celelalte dubietâti câte se aducu in protestu si se voru mai escá la investigatiune.

6. Cele-lalte multe objecte

S'au reservatu deliberatiunei ulterióre, cându se va tiené alta adunare completa a delegatiunei.

(Urméza subscrierile.)

Russi'a si Germani'a.

Cetimu in „la Republique Francaise“ dela 30 Dec. urmatórele espectoratiuni culese din diurnale:

„Jurnalulu „Times“ a publicatu de curendu o corespondintia din Berlinu prin care se observa atitudinea ostila a pressei ruse fatia cu Germani'a. Celu din urma voiagiu alu principelui Carolu, fratele imperatorului Guillaume, la Petersburgu, a pusu din nou la lumina acestu contrastu batatoriu la ochi alu unei curti simpatice Prussiei si a unei opiniuni

---

FOISIÓRA.

Disertatiune

tienuta in siedinti'a din 29 Octomvre 1872 a societâtiei eleviloru inst. Archid. din Sabiiu.

de I. Munteanu cler. an. III.

(Urmare din nr. tr.)

Cursulu I séu alu incepetoriloru.

In privinti'a fipsârei tempului cându are sa incépa invetiatoriulu cu elevii instruirea in gramatica, cestiunea inca nu e pre deplinu deslegata. Unii afirma ca abiá elevii din clas'a II sa se impartasiasca de ea; altii pretindu cá deodata cu cetirea. Eu a-siu dîce ca si nainte de acést'a prin esercitii orali intuitive sa se comunice micutiloru elementele cele mai fundamentali din gramatica.

Acestea voru constá la inceputu din analisarea constructiuniloru simple in cuvinte, a cuvinteloru in silabe, a silabeloru in sonuri d. e. „Cartea are foi.“

Câte cuvinte amu spusu aici? — Despre ce amu vorbitu eu si amu disu ca are foi? — Ce mai numimu noi „foi“ afara de cele ale cârtiei? Asiá dara ciresiulu, mestécanulu . . . . inca are foiei? Prin ce se deosebescu acestea de foile cârtii? — Tu inca ai ce-va intocm'a dupa cum are si cartea foi. etc. Totusi ce nu ai? — Cuventulu „ca-sa“, din câte pârti constà? Dara „nu-ca“, „u-re-chia“, „caru“? — Câte sonuri audi in silab'a „s'a“ si in silab'a „pa“?

Dupa ce va fi facutu invetiatoriulu esercitiulu acest'a cu mai multe esemple póte intreprinde manevrulu in form'a contrara, deprindiendu-i a compune elevii din sonuri silabe, din silabe cuvinte, iéra din cuvinte constructiuni.

Mai departe i va indrumá intru a scí face unu feliu de asemenare intre cuvintele afine de o categoria si deosebire intre cele straine. Asiá d. e. Ioanu, Petru, Aureliu; bou, vaca; nucu, fagu etc.; séu pétra; 15, cantâmu si alt.

Mai târdiu, cam in lun'a a 4-a séu a 5-a dela inceputulu anului scolasticu, póte face invetiatoriulu incercare si cu unele pârti ale vorbirei, precum suntu: sustativulu, aieptivulu si verbulu, insa numai in cele mai esentiali. Pentru sustativu o aru puté face cam in urmatoriulu modu.

Simióne! Cunosci pre vecinulu teu de a drépt'a? (se presupune ca si din geografi'a locala si-au castigatu elevii atât'a cunoscintia de a se scí orientá, trebuie sa scie face deosebire intre „inainte“ si „inderetru“, „drépt'a“ si „stâng'a“ pre bas'a câror'a potu invetiá usioru cele 4 regiuni ale lumei). Cunoscu. Dupre ce-'lu cunosci? Eu lu cunoscu, fiindu ca-lu vedu de multe ori. Ce vei face cându vei voì sa povesteci ce-va despre vecinulu teu unui'a, care nu-lu cunósce, d. e. voiesci sa-i spuni mamei tale ca vecinulu teu ti-a datu eri unu mâru? I voiu spune ca elu mi-a datu eri unu mêru.

Si cine este elu? mama-ta nu va scí. Acest'a este, — arata cu mân'a spre respectivulu vecinu. — Bine, eu lu vedu, inse mama-ta fiindu ca dens'a nu este de fatia, nu-lu póte vedé. Ce vei face dara?

I voiu spune ca-lu chiama Traianu.

Si ce ai facutu prin acést'a? I-amu spusu numele. Asiá dara cuventulu Traianu este unu — nume.

Ce nume are vecinulu teu de a steng'a? Octaviu. Cari suntu numele veciniloru tei Pavele? Georgiu de a drépt'a mea si Silviu de a steng'a mea. Dara numele vecineloru tele Ioana, cari suntu? Marí'a de a drépt'a si Amali'a de a steng'a mea. Trajanu, Octaviu, Georgiu si Silviu suntu nume; Ioan'a, Mari'a, Amali'a inca suntu nume. Acelea se dau copiiloru, suntu nume barbatesci; cestea se dau fetitieloru, suntu nume femeesci.

Mai numiti-mi óre câte-va nume barbatesci si femeesci!

Numiti-mi acum si óre câte-va nume de animale de casa din partea barbatésca si totu atâtea din partea femeésca!

Ioane ce trebuie sa faca cine-va cându te provóca?

Trebuie sa-mi numésca numele. Dara cându aru voì sa céra ce-va dela tine? Atunci pre lânga numele meu trebuie sa mai numésca si aceea ce voiesce sa céra. Cându voiu dîce: incaltiamintea, ce o folosescu, se numesce „papucu“ séu: scrisórea, ce o tramite cine-va, se numesce „epistola“, ce amu facutu? Ai numitu numele incaltiamentei si alu scrisórei.

Asiá dara „papucu“ „epistola“ inca suntu nume. Mai numiti vre-o câte-va nume de ce-va ce se afla in scóla!

Vede-ti, tóte numele acestea le potemu coprinde sub o singura numire: sustativu, (pentru ca póte sustá de sine singuru in vorbire). In fine deschiediendu invetiatoriulu ABCdariulu va face cu elevii incercare de a scóte dintr'o bucata óre-care tóte numele proprie, ale animaleloru si a lucruriloru, cu unu cuventu numele sustative.

Dupa ce se va fi convinsu invetiatoriulu despre perfect'a capiare a sustantivului in estensiunea in carea li s'au propusu póte purcede la propunerea unei nóue pârti de vorbire d. e. a vieptivului.

Spre acestu scopu va luá invetiatoriulu a mâna unu objectu d. e. o bucata de creta si o va aretá eleviloru. Dupa aceea va prinde in ceea-lalta mâna o pelaria (négra), va intrebá dupa numele obiecteloru acelor'a, i va intrebá apoi ca cum suntu acelea? alba, négra. —

publice esprimandu fára siovaire nenicrederile sele câtra imperiulu germanu. Corespondentulu lui „Times“ constatá, cu multa parere de reu, ca cu tóte silintiele autoritâtiloru moscovite, trei pârti din jurnalele ruse persistu in declamatiunile loru antì-germanice, sî servitorele gelosu alu politicei germane, esita de a blamá in „Times“ cu severitate acésta atitudine.

O alta fóia englesa inca, „Pall Mall Gazette“, afirma, acum in urma, ca Prussi'a considera pre Franci'a sî pre Russi'a de inimicele sele mortale. Acésta asertiune a provocatu o via intempinare din partea fóiei oficióse: „Nord deutsche allgemeine Zeitung“. Jurnalulu principelui de Bismark recunósce ca, in ceea ce privesce pre Franci'a, nimic'a nu s'a dîsu mai multu, dupa cum se póte vedea din istori'a celoru din urma trei secoli; se mira inse cum pune sî pre Russi'a pre aceeasi linia; numai acei'a, dîce fói'a germana, care au interesu a turburá pacea européna, descoperu o ura mutuala acolo unde nu esista decâtu spiritulu de a se intielege si a se apreciá reciprocu.

Astfeliu, dupa tes'a oficiósa, dispositiunile putienu favorabile ale poporului rusu pentru natiunea germana aru fi o cestiune de puru capriciu, pre cându Germani'a n'a facutu nimic'a cá sa póta meritá aceste sentimente ostile. Acésta tesa este in opositiune flagranta cu realitatea. Pres'a germana sî scriitorii germani, dela isgonirea primului imperiu, n'au incetatu unu momentu de a intretiené ur'a in contr'a poporului rusu, cârui'a nu-i póte iertá independinti'a ce le-a datu.

Spre a nu citá decâtu numai unu singuru esemplu, vomu mentioná istori'a resbeleloru independintiei germane din 1813 sî 1814 de H. Beitzke, majoru in retragere. Acestu uvragiu resufla dela o parte pâna la alt'a, o animositate violenta in contr'a aliatei dela 1813, conchidiendu cu acésta frasa:

„Déca Germani'a voiesce a cucerí unitatea sea, va avea inca a se mesurá cu poporulu sî cu suveranulu rusu.“

Brosiur'a generalului de Voigts-Rhetz: „Importanti'a strategica a marelui ducatu de Posen intr'unu resbelu ruso-germanu, sî tientirile in provinciele Balticei, nu prea suntu iérasi de natura a atrage pre Russi'a.

In acela-'si tempu sentimentele, ostile in contr'a Germaniei, castiga putienu câte putienu chiaru in jurnalele ruse cele mai moderate. Avemu inca astadi subt ochi o seria intréga de articoli publicati de jurnalulu „Viestnik Europu“ (unu feliu de Revue des Deux Mondes rusa) care este departe de a fi unu organu panslavistu, fatia cu politic'a germana in orientu.

Conduit'a Germaniei, dupa ultimulu resbelu, inspira multe inchietudini revistei ruse, pentru sórtea slaviloru din Austro-Ungari'a, din imperiulu otomanu sî polonesiloru din Posnani'a. Politic'a germana voiesce a se serví de Austri'a pentru tientirile sele in orientu: ceea ce este inse mai curiosu, e ca „Viestnik Europu“ considera conservatiunea Turciei cá unu scopu politicu alu Russiei. Adeveratulu interesu rusu, cere cá Turci'a sa se transforme intr'o confederatiune compusa de diferiti populi crestini, sub dominatiunea Sultanului.

Déca Turci'a aru intrá cu franchetia pre calea concessiuniloru reale, o resculare din partea crestiniloru aru devení putienu probabile; apropierea marelui imperiu slavu aru face acésta solutiune pacifica, posibila sî durabila. Pressiunea directa a Germaniei asupr'a Turciei n'aru fi nici decum periculósa; ea devine inse prin intermedierea Austriei. Pre câtu tempu dualismulu, adeca opressiunea slaviloru, subsista in Austri'a, unic'a cugetare a Germaniei va fi de a intinde dominatiunea magiara asupr'a tieriloru vecine.

Trecendu apoi la situatiunea interióra a Austro-Ungariei, „Viestnik Europu“ adaoga:

„Jurnalismulu austro-germanu n'are rusîne de a desteptá, in secolulu alu nóue-spre-diecelea, teorii din epoc'a pagâna, asupr'a popóreloru barbare, condemnate a fi sclave naturali ale popóreloru civilisate. D'a, acésta pressa, merge cu nerusînarea pâna acolo, a chiemá nationalitatea cecha ,o natiune barbara. Pacea interióra a Austriei, acésta mare cestiune européna depinde numai singuru de germani.

„Déca germanii aru voí sa traiésca cu sî sub unu picioru de egalitate, Austri'a aru devení puternica sî liniscita; in casulu contrariu, nu este decâtu o singura solutiune possibila:

„Resbelulu de rasa sî disparitiunea Austriei.

„Ce voru deveni atunci cechii sî slavonii din Carinthi'a sî din Siri'a? Germanii nu voru lasá sa le scape aceste tieri, câci in 1848, parlamentulu din Francfortu a declaratu dejá aceste provincii cá parte integranta din Germani'a!

„Din nenorocire insa, este inadmirabilu sa nu se gasésca unu diplomatu rusu, care sa supraveghiedie, in asemenea casuri, interesele dinastice, sî sa nu permita cá Boemi'a, Moravi'a, Carniol'a cet. sa fia incorporate cu Germani'a. Acést'a aru fi a sacrificá Sud-Vestulu Russiei influintiei sî politicei germane, dupa cum, vai! astadi Poloni'a sî Nordu-Vestulu Russiei apartienu speculatoriloru germani.

Branu, 30 Decembre 1872.

(Anunciare sî dare de séma publicului.)

Corpulu invetiatorescu branénu in siedinti'a sea estraordinaria din 27 Dec. v. 1872 a decisu a mai dá iérasi unu balu pentru crescerea sî inmultirea „Fondului scolariloru seraci.“

Diu'a tienerei balului este 14|26 Ianuariu 1873 in sal'a edificiului comunale in Branu.

Corpulu invetiatorescu branénu convingendu-se — inca din 14 Ian. 1871 cându s'au pusu fundamentu la „Fondulu scolariloru seraci“ — de generositatea prea demniloru barbati sî patroni, sî contându fórte multu la spriginulu acelor'a nu s'au insielatu; câci in anulu 1872 iérasi facendu-se unu balu totu spre scopulu susu aretatu au fostu caldurosu spriginitu din partea multor'a; dara cu deosebire fu spriginitu prea scumpulu nostru scopu din partea unoru barbati intru adeveru inteligenti si bine meritati; ale câroru, prea onorate nume cu mare bucuria sî cu multa placere le cetimu noi acum, iéra posteritatea le va cetí in venitoriu in „Gaz. Tr.“ nr. 22 din 1871 sî in „Telegr. Rom.“ nr. 20—22 din anulu 1872; cari nume dimpreuna cu toti ceilalti, cari voru urmá pre venitoriu cu prea onor. nume ale d-loru contribuitori se voru pestrá totudéun'a spre dulce memoria in archivulu bibliotecei conferintiei nóstre.

Vediendu atât'a dragoste din partea braviloru contribuitori câtra prea scumpulu nostru scopu, nu numai nu slabimu, ci inca cu multu mai multu ne confirmâmu in sperantia sî contâmu iérasi la caldurosulu spriginu de pâna acum: „Dreptu aceea avendu nadejde cá acést'a intrebuintiâmu multa indrasnéla.“ 2. corint. c. 3. v. 12. sî in intielesulu sântei scripturi din altu locu unde dîce: „Cereti sî vi se va dá; cautati sî ve-ti aflá; bateti sî vi se va deschide.“ mat. c. 7. v. 7.

Indrasnimu a cautá sî a cere, batandu cu anim'a plina de mangaiere sî de sperantia la usîle fiacârui barbatu bine simtitoriu sî doritoriu de lumina sî progresu, sî a cere bun'a vointia sî indurarea acelor'a spre a ne spriginí sî acum pentru cá sa ne facemu toti partasi la fundarea acestui bunu comunu.

Noi cei ce amu saditu sî sadimu, cu d-vóstra, care a-ti udatu sî udati, suntemu un'a, pentru ca: „celu ce sadesce sî celu ce uda suntu un'a, sî fia-

---

Mai cunosci tu N. obiecte albe? laptele, néu'a, paretele cum suntu? Dara obiecte de cele negre cunosci? negrél'a, cârbunele, tabl'a cum suntu? Dara turnulu cum e? inaltu. Ce mai este inca inaltu? muntele, bradulu etc. Cum e sórele (lun'a, stelele)? luminosu. Nóptea? intunecósa.

Cuvintele: albu, negru, inaltu, afundu, luminosu, frumosu, bunu, etc. ce ni arata? Ni arata ca cum este unu lucru (sustativulu). Sî pentru ca se aiapta óre-cum pre lânga alte cuvinte, se sî numescu aieptive.

Niculitia! anumerâ-mi vre-o câte-va aieptive. Ce numimu noi aieptive? Pentru ce „diligentu“ e unu aieptivu?

Dupa ce va mai fi facutu inca o recapitulatiune preste cele dejá invetiate póte invetiatoriulu trece la a 3-a parte a vorbirei, la verbu.

Si aici va purcede totu in modulu indigitatu mai susu, sî iéra atingendu verbulu numai in pârtile sale cele mai generali, precum urméza:

Olimpio, ce face Sabin'a? scrie. Dara Victori'a? cetesce. Ce facemu totu-déun'a inainte de prelegeri? cantâmu. Ce facemu nóptea? durmimu, Dara acum? siedemu. Ce arata cuvintele: scrie, cetesce, durmimu etc.?

Arata ca ce face Sabin'a, Victori'a . . . . arata o lucrare. Tieneti dara minte, dragii mei, cuvintele cari, ni spunu ca ce face unu nume órecare, cari ni arata lucrarea sustantiveloru, le numimu verbe.

Ce suntu cuvintele: plângu, alergu, batu? Dara: Petru, negru, voinicu, banu? Ce faci Teodore? ascultu. Ce face Liviu? sioptesce. Cum 'lu vei admoniá pre Liviu? nu siopti!

Urméza inca o reprivire asupr'a materiei percurse, sî dupa ce elevii cunoscu atâtu oralu, câtu si din bucâtile de cetire din ABCdaru sustantivele, aieptivele sî verbele, li se dau apoi sî ocupatiuni scripturistice care inse nu au sa constee din altu ce-va, decâtu sa arete d. e. mâne, fia-care elevu scrise pre tabliti'a sea: 5 sustantive, 5 aieptive sî 5 verbe. Cu privire la ortografia, din cele de pânaací va formulá regul'a: Scrie asiá cuventulu dupa cum l'ai vediutu scrisu in carte! Sî asiá se incheia cursulu I.

Cursulu II.

Cursulu alu II se póte incepe cu recapitularea celoru cuprinse in cursulu I, inse cu óre-cari amplificâri sî adause. Dupa ce s'au convinsu invetiatoriulu ca elevii au priceputu bine cele spuse pâna acum despre sustantivu, va definiá notiunea acestui'a dicendu: Tóte numirile (numele vietâtiloru) sî ale nevietâtiloru se numescu cu unu cuventu sustative. Mai departe: de vietâti se tienu animalele si ómenii. Numele cestoru din urma se numescu sî nume proprii, iéra ómenii insisi se numescu sî persóne, pentru ca suntu in stare a dá dela sine sunetu, potu vorbí. Iéra intre nevietâti deosebimu sustativele acele cari ni spunu numele lucruriloru vediute, audîte, sî intre cele nevediute, neaudîte etc. Unu esemplu va dá mai multa lumina.

Hermino, numesce-ne unu obiectu din cele ce se afla in scóla! Ce ai puté dîce despre mésa? De unde scii ca e patruunghiulara (in 4 cornuri)? pentru ca o vedu.

Numesce-ne insusîrea zacharului! De unde scii ca zacharulu e dulce? Pentru ca l'amu gustatu. Cum e metas'a? De unde scii ca metas'a e fina? fiindca o amu pipaitu etc. Ce feliu de cuvinte suntu mésa, zacharu, metasa? Pentru ce ele suntu sustantive? Prin ce amu ajunsu la cunóscerea loru, ca cum suntu? prin vedere, gustare, pipaire . . . Asiá dara sustantivele care le putemu cuprinde cu ajutoriulu celoru 5 simtiuri, le numimu sustantive concrete séu reale.

Tóte cele-lalte pre cari nu le putemu cuprinde cu simtiurile nóstre, ci ni le putemu numai inchipuí, se numescu sustantive abstrase séu ideale, precum d. e. fericire, sanatate, intielepciune etc. Regul'a de pâna acum dupa care au invetiatu elevii a distinge intre genulu masculinu sî femininu, nefiindu suficienta se póte inlocuí resp. lamurí prin urmatórea: Tóte sustativele din limb'a româna in starea loru nearticulata se sfersiescu pre unulu din sonurile (vocalele, sunantele): u, e si â. Cându vorbimu numai de unu lucru dîcemu ca se afla in numerulu singuritu; iéra cându vorbimu de mai multe lucruri intr'un'a, dîcemu ca acelea se afla in numerulu inmultitu, d. e. prunu, pruni; scolariu, scolari etc. Terminatiunea sust. mascul. din sing. se schimba la inmult. in **i** d. e. s. fag**u**, im. fag**i**; s. nuc**u**, im. nuc**i**; s. bo**u**, im. bo**i**; s. parete, im, paretî.

Femeninele sî neutrele schimba terminatiunea in **e**. d. e. s. capr**a**, im. capr**e**; s. més**a**, in. mes**e**; s. cuptori**u**, im. cuptóri**e** etc.

Esceptiunile (abaterile dela regulele generali) se voru tractá de câtra inv., inse mai târdîu dupa ce lucrurile fundamentali sî normative s'au petrunsu si cuprinsu din destulu. Sustativele cari la singuritu se potu impreuná cu cuvintielulu unu, iéra la inmultitu cu doi dîcemu ca arata unu ce barbatescu, se tienu de genulu (soiulu) masculinu; cari la singurita se potu impreuná cu cuvintielulu un'a, la inmultitu cu dóue dîcemu ca arata ce-va femeescu, se tienu de genulu femeninu; iéra cari la singurita se impreuna cu unu, sî la inmultitu cu dóue, fiindca nu suntu nici curatu masculine nici femenine se numescu sust. de genulu neutru.

Cam atât'a despre sustativu. Venimu apoi la pronume.

(Va urmá.)

care va luá plat'a sea dupa ostenél'a sea.“ 1 corint. c. 3. v. 8.

Nu putemu trece cu vederea sî a nu amintí sî aceea, cá nu cum-va sa insiele parerea pre cine-va a crede, ca acelea prea generóse contribuiri ce s'au adunatu pâna acum s'au consumatu ; séu ca cele ce se voru aduná voru serví óre-câroru de petreceri góle sî seci, sî ca se voru consumá pentru scopuri profane ; ci numai sî numai pentru scopulu nostru filantropicu susu aretatu sî adoptatu dejá.

Deci pentru cá sa delaturâmu sî departâmu dela noi ori-ce idea dubitativa de o parte, sî pentru cá sa corespundemu pre deplinu statuteloru nóstre de alta parte alaturâmu aici totu-deodata sî ratiociniulu alu duilea pre anulu 1872 dupa cum urmédia :

1. Dela punerea fundamentului la „fondulu scolariloru seraci“ din 14 Ianuariu 1871 pâna in 1 Fauru 1872 s'au adunatu unu capitalu de : 137 fl. 21 cr.

Acestu capitalu din 1 Februariu a. c. pâna astadi a adusu unu venitu de . . .	31 fl. 60 cr.
Acum computandu-se si prefacendu-se venitulu in capit. dau laolalta unu capitalu de . .	168 fl. 81 cr.
din cari subtragendu-se spesele de	— 10 cr.
avemu astadi unu capitalu de	168 fl. 71 cr.

cetesce un'a suta siese-dieci sî optu floreni sî 71 cr. v. a. gat'a.

Capitalulu acest'a l'amu castigatu sî voimu a-lu mai adauge, cresce sî marí pentru scopulu nostru susu aretatu :

„Nu umblandu in viclesiugu . . . ci cu aretarea adeverului, recomandandu-ne consciintiei tuturoru ómeniloru inaintea lui Ddieu.“ 2 corint. c. 4. v. 2. „Cuprindeti-ne ! pre nimenea n'amu nedreptatitu, nimenui n'amu facutu stricaciune ; pre nimenea n'amu insielatu.“ 2 corint. c. 7. v. 2.

Cuprindeti-ne asiá dara sî acum, spriginindu-ne in scopulu nostru ! câci pre nimenea nu vomu nedreptatí ; nimenui nu vomu face stricaciune si pre nimenea nu-lu vomu insielá.

„Eu chiamu pre Ddieu martoru asupr'a sufletului meu.“ 2. corint. c. 1. v. 23.

Corpulu invetiatorescu
Teodoru Popu,
presiedinte.
Georgiu Tanasescu
cá secretariu.

Varietâti.

*** **Pusca nóua, tunu nou.** Foile rusesci spunu ca in fabric'a de feru dela Helsinfors in Fini'a s'a inventatu o pusca nóua sî unu tunu nou, ambe de constructiunea de a se incarcá pre dinapoi. Pusc'a bate la 1300—1500 pasi sî pusca inca odata asiá de iute, cá pusc'a americana. Tunulu de câmpu bate pâna la 7000 pasi ; servitiulu lui recere patru feciori ; intr'o minuta se potu dá cu elu 12—15 puscaturi.

*** **Espeditiunea scientifica englesa.** Guvernulu englesu a organisatu o espeditiune scientifica dela care se ascépta interesante resultate. A echipatu vaporulu Chalenger de poterea a 400 cai pentru a operá in tempu de trei luni totu feliulu de esploratiuni sub marine. Succesulu unei espeditiuni anterióre, sub directiunea profesorului Carpenter, a fostu caus'a principala care a angagiatu pre guvernu a organisá acésta espeditiune. D. Carpenter a sondatu oceanulu pâna la trei mile de adencime ; a gasitu preste totu loculu semne de viétia animala sî probe ca formarea loru continua inca in fundulu mârei. A resolvatu in mai multu câte-va probleme despre curinte, cari, inaintea lui, oferiá dificultâti neresolvabile.

Profesorele Thompson este de asta-data siefulu corpului scientificu care se va imbarcá pre vaporulu Chalenger. Elu iá cu sine unu naturalistu, unu botanistu sî unu fotografu. Capitanulu vaporului Chalenger este chiaru elu singuru unu hidrografu fórte cunoscutu. Unu laboratoru de chimia sî aparate scientifice de ori-ce natura voru fi instalate pre bordu.

Cele mai curióse suntu acelea inventate pentru radicarea esiantilóneloru pamentului sub marina la ori-ce adencime sî pentru observarea efecteloru luminei ori câtu de departe s'aru potea coborí cine-va. Dela 1772, dat'a celei dintâiu espeditiuni a capitanului Cook, nici o alta espeditiune mai importanta, sî organisata unicamente in interesulu sciintiei n'a parasitu costele englese.

*** **Unu nobilu devotamentu.** — Intr'o dî o schela pre care se gasea doi zidari, se rupse d'odata. Ei se refugiara pre o scândura reu spriginita, care nu potea salvá decâtu pre unulu din ei. Unulu dintr'acesti nenoroeiti, intielegându ca pertrea loru comuna erá sigura, striga indata, adresându-se câtra sociulu seu : — Esci tu insuratu ? — D'a, respunse celu-laltu. — Ai tu copii ? — Amu siese. — Eu n'amu de locu, eu trebuie sa moriu !“ Si parasindu scândur'a, care incepea a se incovaiá sub peciórele loru 'si sfaramà capulu de pavagiu. „Viitorulu.“

*** **Hoti'a pentru rescumperarea sufleteloru din purgatoriu.** O dama, aflându-se acum câtu-va tempu in trenulu Andalusiei in Spani'a, opritu la Guidad-Real se adresà in urmatorii termini câtra siefulu bandei.

— Pentru alu cui comptu lua-ti banii voiagioriloru ?

— Pentru comptulu sufleteloru din purgatoriu, respunse siefulu.

— Fii seriosu, domnule, adause dam'a cu sigurantia ; ve facu acésta intrebare, pentru ca amu libera trecere dela comitetulu carlistu sî dela comitetulu federalu. Prin urmare, republicanu séu absolutistu, ori-ce vei fi, trebuie sa me lasati sa trecu fàra a me despoiá.

— D'a, dómna ; dara la dracu, dupa cum v'amu spusu, noi nu lucrâmu pentru o cestiune politica, ci pentru a rescumperá, prin mediloculu unoru mili insemnate, sufletele purgatoriului.

Acestea dise, siefulu smulse portu-moneulu voiagiórei.

Dev'a, 23 Dec. st. v. 1872.

Domnului Dobo de Rusic'a !

(Urmare.)

Sî apoi cá acusarea in contr'a mea sa fia sî mai apesatóre, sî mai efectuósa la scopu, m'a acusatu, cumca eu o resolutiune magistratuala in limb'a magiara la contrariulu seu numai de aceea nu amu vrutu a o inmanuá, pentru ca erá in limb'a magiara ; sub regimulu nemtiescu tóte resolutiunile sî scrisorile se faceau numai in limb'a germana, sî se dau la partide ; sî nime dintre români nu se impedecá de limb'a germana, cá cum m'amu impedecatu eu de resolutiunea data in limb'a magiara.

Eu in urmarea acusei susu pomenite amu fostu silitu a me justificá, sî amu comprobatu, cumca eu resolutiunea din vorba, cá ieri primita, sî cá adî amu sî tramis'o afara la Sibotu.

Ioanu Viorelu a sî capetatu o resolutiune comitiala pre acus'a sea in contr'a mea ; in care i s'a spusu, ca acus'a e fàra temeiu. Ast'a se póte aflá in archivulu magistratului.

Apoi unu astfeliu de omu se tiene de nationalistu, de omu inteligentu, adeca invetiatu ! Unu astfeliu de omu sa apere caus'a nationala ! Unui astfeliu de omu sa te incredi, sî sa-ti faci causa comuna cu densulu ! ! !

Acest'a e laudatulu ingrigitoriu, sî aperatoriu de scóla din Sibotu ! Cu acést'a ai inmaritu d-ta salariulu invetiatorescu in Sibotu (—pentru ca s'a facutu feciorulu densului invetiatoriu acolo).

Alte acusâri facute in contr'a mea in anulu 1869 la magistratu sî la comesulu nu le amu insemnate, pentru ca nu erau asiá ponderóse, sî erau mai rare. Apoi clic'a din Orasthia inca nu erá asiá tare pre fatia activa in contr'a mea, cá in anii urmatori.

Dara din acusârile cele din anii 1870 sî 1871 partea cea mai mare o amu insemnata ; sî adeca :

a) La ministeriulu de interne amu fostu acusatu in anulu 1871 de trei ori ; in Ianuariu nr. 921. — in Apriliu nr. 9543. — in Maiu nr. 14,114.

b) La ministeriulu de justitia in Ianuariu 1870 nr. 2487, sî in Septembre 1871 nr. 15,914.

c) La comesulu din Sabiiu amu numai 8 insemnate, sub nr. 1473—1628—2363, din anulu 1870. Apoi sub nr. 187—404—554—555 si 834 din anulu 1871.

Acusârile deasupr'a numerisate, sî cele-lalte tóte neinsemnate in contr'a mea au numai unulu sî acela-si isvoru, sî suntu fabricate in Sibotu sî in Cujiru — firesce dupa informatiunile sî sumutiârile capetate din Orasthia, dela magistratualisti incâtu atingu lucruri oficióse interne, despre cari numai magistratualistii potu avé scire.

Cuprinsulu acusâriloru susu pomenite in contr'a mea erá multu sî greu — dara in tóte cam unulu sî acelasi cu nisce modificatiuni putiene.

2. In acus'a data de Munerescu in Ianuariu 1871 la ministeriulu de interne sub nr. minist. 921 erau vre-o 25 de puncte in contr'a mea, sî amu fostu silitu in vre-o 14 cóle de harthia a me declará pre ele. (Cauta nr. magistr. 2764/1870. — nr. 915—917—927 ex 1871.)

Scopulu sî chiaru petitulu a lui Munerescu a fostu, ca pre mine cu ocasiunea organisârei de judecatoria sa nu me respectedie, ca nu sum aptu, atâtu pentru moralitatea séu inmoralitatea mea, câtu pentru necualificatiunea mea speciala judiciala.

Munerescu cu clacasii mai aveau o dorere ; durerea de inspectoratulu meu politicu.

In privinti'a inspectoratului, cu scopu de a me scóte din elu, cá sa-lu apuce altulu, unu membru de ai clicei, m'au acusatu sî la comesulu din Sabiiu.

Acus'a acést'a data la comesulu erá totu de unu cuprinsu cu cea data de Munerescu singuru la ministeriu. — Dara acést'a, de-sî facuta de Munerescu, erá subscrisa de altii, adeca : prot'a degradatu Bercianu, Mariutiu antiste suspendatu, sî alti vr'o câti-va insi sedusi, amagiti, unelte próste, cari nu scieau, ce cuprindea scrisórea.

Acusele acestea amendóue, un'a dela ministeriu in privinti'a nedenumirei mele cu ocasiunea organisârei de judecatorie, sî alt'a dela comesulu in privinti'a inspectoratului, s'au intalnitu la magistratu in Orasthia.

Apoi in Septembre 1871, cându la ministeriulu de justitia se pregateau denumirile de judecatori cu activitatea cea mai mare, au tramisu susu-numitii Cugerieni o acusa nóua facuta de Munerescu, cá unu ursoriu la cea deasupr'a citata. Acus'a acést'a e adusa de mine inainte in „Telegr. Romanu“ nr. 100. sub nr. minist. 15,914/1871.

In acus'a acést'a au adusu acusatorii inaintea invinuirea calumnióasa de purtarea mea scandalósa sî escessiva atâtu in oficiu, câtu sî afara de oficiu — dara firesce fàra fapte speciale, sperându ei, ca-si voru ajunge scopulu sî cu suspicionâri generale in contr'a mea. Pre acus'a acést'a, care o amu in copia vidimata, m'amu declaratu eu, s'au declaratu acusatorii, sî s'au cerutu informatiune speciala despre mine. (Va urmá.)

Concursu.

Pentru statiunea de capelanu lânga betrânulu parochu Moise Toperciânu din Apoldu de josu, protopresbiteratulu greco-orientalu alu Mercurei se deschide pre bas'a inaltei resolutiuni consistoriale dto 25 Octobre 1872 nr. cons. 928 pâna in 31 Ianuariu 1873 concursu.

Emolumentele suntu:

Jumetate din tóte venitele parochiali ale numitului parochu si anumitu :

a) Din salariulu parochialu esolvitu din cass'a alodiala de 300 fl. v. a.

b) Venitulu jumetate dupa epatrafiru dela 240 familii.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune, suntu avisati, a-si tramite concursele instruate conformu Statutului Organicu la oficiulu protoprebiteralu greco-orientalu alu Mercurei.

Apoldu de josu in 30 Decembre 1872.

Comitetulu parochialu greco-orientalu.

(1—3)

ANUNCIU.

Subscrisulu aduce la cunoscintia onor. publicu cumca si-au schimbatu cuartirulu seu din strad'a Cisnadiei in strad'a Macelariloru (Fleischergasse), nr. 17. la „Hotel de Romani'a“ inapoi in curte, odai'a nr. 2.

Si totu deodata se recomanda cu totu feliulu de lucru de speci'a sea, atâtu barbatescu câtu sî femeescu, cu pretiuri câtu se potu mai moderate.

Ioanu Lupu,
(1—3) maiestru pantofariu in Sabiiu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 3 ANULU XXI.

Sabiiu, in 11|23 Ianuariu 1873.

Solidaritate.

Ómenii vorbescu de multe ori multe, unele din trensele se implinescu, altele remanu vorbe, unele suntu aiéve, altele suntu numai in inchipuirea unor'a; omulu intieleptu inse nu se orientéza dupa cele ce se vorbescu, vorbésca-se de bine, vorbésca-se de reu, ci 'si intocmesce lucrurile sele astfeliu incâtu sa fie gat'a a dá fatia fâra vre-o sfiala, fâra vre-o frica cu ori-ce evenementu.

De unu tempu incóce se vorbesce ca in sinulu partidei deakiane suntu neintielegeri, ca in giurulu lui Lónyay s'au grupatu o fractiune, a cârei numeru aru fi crescutu pâna la cifr'a cea insemnata de 75 membri, ca fractiunea acést'a aru fi o vindicta séu resbunare a lui Lónyay, pentru ca a trebuitu sa ese din ministeriu, ca aceste tóte se dovedescu prin purtarea lui Lónyay in clubulu deakistiloru cu ocasiunea desbaterei bugetului pre 1873, *) ca din tóte aceste va urmá slabirea partidei deakistiloru sî ca in fine ministeriulu lui Slavy, carele este numai unu ministeriu de afaceri, va face locu altui ministeriu din partid'a conservativa, va sa dîca, ne-amu aflá la pragulu unoru nóue prefaceri constitutiunali.

Ceea ce se vorbesce, s'a vorbitu de cându deputatulu conservativu Senyey a rostitu faimós'a lui cuventare in dieta, criticându aspru, fâra de a vatemá, cercustantiele actualitâtiei de sub regimulu partidei dela putere, in carea se numera sî elu. Multi dîcu ca unu amicu alu partidei cum este Senyey e mai periculosu cá diece Cernatoni sî ca cuventarea acelui'a, ori-câtu de crutiatória aru fi in terminii sî retoric'a ei, aru fi contribuitu mai multu la slabirea partidei, decâtu sgomotósele atacuri din stâng'a centrale sî estrema. Parerile diurnaleloru au fostu de pre atunci, ca stâng'a nu are prospecte de a ajunge la regimu sî asiá pentru aceea aru fi probabile, ca la o eventuale schimbare voru luá conservativii frênele guvernului in mâna. La o eventualitate de feliulu acest'a inse trebuie sa adaugemu, ca conservativii nu suntu mai putienu patrioti sî natiunalisti decâtu ungurii din ele-lalte partide sî cu acést'a credemu ca amu u totu ce trebuie dîsu, pentru cá ilusiunile nu aiba locu nici de o parte.

Cu tóte, ca incâtu ne privesce pre noi ro- nii, cam in acelesi conditiuni amu remané, ari suntemu astadi fatia cu liberalii mo- ti, schimbâri dese sî varie in guvernu nu placea, pentru ca intr'unu statu unde se ministerie nóue, este pré lesne, cá sa chiasca nemultiamirile, de cari cu alta ne amu vediutu ca suntu multe sî cari ite aru róde la viéti'a statului sî l'aru duce aciune.

Lucrulu de capetenia inse este, ca noi sî acum, sî intre possibilitâti le presupune avemu un'a sî aceeasi datorintia, de a ne consolidá sî consolidati de a cercá ce avemu sa facemu in situatiunile cari suntu séu voru vení, cá sa mai fimu sî noi odata in stare a dîce unu cuventu ponderosu baremu in un'a privintia.

Dara chei'a, cum sa se faca consolidarea? Unu óre-cine in nr. 2 alu „G. Tr.“, se vede, ca inca s'a ocupatu cu ide'a acést'a, a scrisu unu articulu marisioru cu privire la cestiunea acést'a sî vine la resultatulu: ca cei „tineri séu juni sa mérga la cei betrâni sî sa-i róge sa le ajute sa aduca armoni'a, ordinea sî disciplin'a completa in partit'a nóstra natiunale. Betrânii sa mérga inainte cu consiliele sî esperintiele loru.“ „Legatur'a intre noi sa fia curata sî sânta legatura a amórei de patria sî natiune, a principiului luptei nóstre constitutiunale in patria sî statu!“

Greutatea dara aru fi delaturata. Sa luâmu deci matriculele barbatiloru nostri natiunali, sa fipsâmu mai intâiu intr'unu cogresu pâna la ce etate sa se considere cine-va de june, teneru, sî dela carea incepu betrânetiele, sî déca pentru aceste din urma suntu normative perii caru̧nti, pre cei carunti ii vomu pune deadrépt'a sî pre cei-lalti dea stâng'a, despartiendu-i in dóue tabere, sî dupa receptulu de mai susu, cei teneri sa mérga la cei betrâni sî sa-i róge sa ajute la consolidare.

Inse abstragendu dela aceea nu pré magulitória dîcala nemtiésca, ca „perii carunti nu scutescu de prostía“, intrebâmu noi, cari suntu neintielegerile provenite din diferinti'a etâtiei barbatiloru natiunali, sî unde au lucratu cei teneri singuri, incâtu deodata sa se trezésca in o anatema, de carea sa aiba lipsa sa-i deslege cei betrâni? Scimu mai departe ca la perderea solidaritatei intre români a contribuitu sî unu incaruntitu cu pén'a de publicistu in mâna, cu alti sî mai betrâni, dara ce e dreptu sî mai teneri. Scimu de alta parte ca betrâni venerabili, dara sî mai teneri au lucratu din tóte puterile sî pentru solidaritate sî pentru autoritatea sî drepturile natiunale, esoperandu acte demne de barbati maturi sî cu esperintia. Scimu in fine, ca chiaru sî la incercârile din urma, din anulu espiratu de a readuce o solidaritate intre români, au conlucratu betrâni sî teneri, avendu in contra-le sî teneri sî betrâni. De ací urméza, ca nu etatea e de vina sî nu numai in puterea etâtiei 'si castiga cine-va dreptulu de a fi intieleptu sî a dá svaturi sî in fine sî consolidarea. La asiá ce-va se cere, pre lânga sciintia sî capacitate, cu multu mai putienu, se cere bunavointia sincera, libera de ori-ce ambitiune vana.

Déca este bunavointia sincera, apoi sî incepe omulu a-si mesurá puterile sele spirituali, fâra de respectu la perii capului seu, sî cu puterile aceste studiaza afacerile natiunei sele sî apoi cu fructulu acestoru studii vine sî se pune in servitiulu natiunei, fâra de a intrigá sî turburá prin feliu de feliu de apucaturi pâna se turbura tóta natiunea sî nu mai scie nimenea in catrâu sa plece.

Déca este bunavointia sincera, consolidarea cresce cá unu organismu, pre care noi 'lu putemu nutrí, dara nu construí, pre care noi lu putemu inse sî otraví cá sa se disólva, nici odata inse cu puterile nóstre reintemeiá.

Ne pare cu tóte aceste bine, ca in caus'a principale amu ajunsn a fi la o intielegere cu, nu scimu betrânii séu tenerii dela „Gazeta“ sî le dorimu cá séu sa intenerésca séu sa imbetranésca sî ei, dupa cum 'si voru intipuí binele pre partea tenera séu betrâna, cá sa vedemu odata realisata sî consolidarea „principiului luptei nóstre constitutiunale in patria sî statu?“

Românii consolidati, va sa dîca, intr'o intielegere armonica cu totii, aru face numai decâtu progrese cu multu mai mari sî mai favorabili cá in 1863-4, câci inteliginti'a sî natiunea, mai bogata cu esperinti'a de atunci, aru scí sa se folosésca incâtu ceea ce aru castigá odata sa nu mai póta perde, séu sa nu i se mai póta disputá.

Românii prin o portare solida aru ifluintiá si asupr'a lucruriloru ce se desbatu sî se petrecu in Pest'a. Stabilitatea aru prinde radacini mai ingraba, inse cu acelu adausu placutu pentru totu iubitoriulu de ordine, ca amu avé de siguru a ne plânge asupr'a mai putienoru nemultiamiri, cá in impregiurârile de fatia.

---

*) Bugetulu a trecutu prin clubu, sî acum se desbate in dîeta.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 11 Ianuariu, prim'a dupa feriele Craciunului, o deschide presiedintele Bittó la 11½ óre.

Pre fotoliele ministriloru suntu: Szlavy, Trefort, Zichy, Szende, Toth, Wenkheim, Tisza sî Pauler.

Presiedintele: O. casa! Conformu decisului casei s'a convocatu pre astadi siedinti'a prima dupa feriele Craciunului sî anului nou. Nainte de a pasí la pertractâri ve previnu cu unu „bine a-ti venitu“ sî ve aducu gratulatiunile mele. Totu-odata ve comunicu ca M. Sea regin'a a bine-voitu a primí prea gratiosu gratulatiunile casei aduse cu ocasiunea serbârei dîlei nascerei sî ambele M. gratulatiunile la anulu nou (eljenuri).

Dupa acesto impartasiesce presiedintele ca mai multi deputati nou alesi si-au ascernutu protocólele de alegere, cari se tramitu comissiunei verificatóre. — Bl. Orban sî I. Madarasz facu interpelatiune de interesu secundariu câtra ministrulu de interne.

L. Csernatony presinta dupa o motivare scurta urmatórea interpelatiune indreptata câtra regimu:

1. Are ministrulu de cugetu a ascerne unu projectu de lege despre modificarea legei de alegere?

2. Are regimulu de cugetu a face acést'a intr'unu tempu, cându cas'a póte avea tempu destulu pentru de a studiá acestu objectu momentuosu sî alu pertractá deameruntulu nainte de resolvire?

Ministru-presiedintele sî respunde indata la interpelatiunea acést'a cam in modulu urmatoriu:

Me aflu in positiune de a dechiará, ca regimulu se ocupa cu objectulu amintitu de ante-vorbitoriu. Indata ce afacerea va ajunge intr'unu stadiu care sa faca possibile aducerea acelei afaceri naintea casei, acést'a se va sî intemplá.

Dupa aceste se prefige ordinea dîlei pentru siedintiele prossime sî apoi se incheia siedinti'a, la 12¼ óre.

In siedinti'a din 13 Ianuariu deschisa de presiedintele Bitto, suntu de facia dintre ministrii: Szlavy, Pauler, Zichy, Trefort, Tisza sî Wenkheim.

Dupa resolvirea formalieloru obicinuite interpeléza I. Madarasz pre ministrulu de interne, ca are de cugetu a asterne unu projectu de lege despre pedepsirea abusuriloru ce se arata la alegerile de deputati.

L. **Kármán** face o interpelatiune câtra ministrulu pentru aperarea tierei. D. **Iranyi** face face un'a câtra ministru-presiedintele.

Dupa aceste se trece la ordinea dilei. Mai intâiu se pertractá despre propunerea, ascernuta inca de contele **Lónyay** cá ministru-presiedinte si carea se referesce la aceea, ca cas'a sa esmita o comissiune pentru esaminarea socoteliloru finali de pre anii 1869, 1870 si 1871.

Propunerea acést'a o primesce majoritatea casei; cu ce siedinti'a se incheia.

Presiedintele Stateloru-Unite a caracterisatu ce merita sistem'a de sclavagiu tolerata de Spani'a in insul'a Cub'a. Pasagiulu ce tratéza acésta cestiune in mesagiu a ingrigitu fórte multu ministeriulu spaniole, care spera sa supuna pre insurgenti. Acésta revolta duréza de patru ani si deja a costatu viéti'a unei sutimi de mii de ómeni, ale câroru cadavre denota progresulu acestui resbelu dela o insula la alt'a. Spre a-si face cine-va idea despre portarea guvernului spaniole in acésta colonia, trebuie sa se scia ca forti'a militara intrebuintiédia o sistema de strategia care consta in devastarea unei zone insulare spre a desparti Vestulu de Ostu, câci in acésta din urma parte revolutiunea a remasu in potere. Nóu'a operatiune d'a se impresurá insurgentii va costá de buna-séma viéti'a a vr'o 30,000 soldati. In fati'a acestui oribile resbelu, d. Zorilla spuse ca nu se va potea terminá cu sclavagiulu din insul'a Cub'a decâtu atunci cându insurgentii voru depune armele. Adeverulu e ca guvernulu din Madridu tremura in faci'a proprietariloru de sclavi cari nu voru sa renuncia la biciuirea negriloru si cari aru alungá trupele spaniole cându aru vré sa nu le mai servésca caus'a loru. Insul'a Cub'a e matura pentru independinti'a si perderea pentru Spani'a a acestei pretióse parti din Antile nu mai e decâtu o cestiune de tempu.

Diuariele englese se ocupa mereu cu missiunea ce comitele rusu d. de Schouvaloff aru avé la curtea Engliterei. „Daily Telegraph" spune ca, din informatiunilei particulare, primite dela St.-Petersburg, resulta ca scopulu acestei missiuni aru fi, intre altele, sa dea cabinetului din Saint-James asecurarea ca Marea-Britania n'are sa se téma intru nimicu despre scopulu ce Russi'a urmaresce in Asi'a.

„Russi'a, adauge acésta fóia, a crediutu de cuviintia sa-si intinda dominatiunea intr'unu modu constante spre Indi'a, nu cu scopu de a o coprinde ci de a stabilí o positiune care, amenintiându Indi'a si fruntariele sele, sa póta neutralisá poterea Engliterei in alte regiuni si in privinti'a altoru cestiuni. Russi'a a facutu dejá multu drumu, inse nu atâtu de multu incâtu sa devina vatamatóre; ceea ce a facutu pâna acum nu-i va serví multu, numai sa nu mai inainteze.

„Guvernulu Engliterei si Indiei trebuie sa iá o resolutiune in privinti'a acestoru cestiuni vitale, sa iá mesurile necessarie pentru esecutarea vointiei loru si sa lase respunderea provocârei ori-cârui conflictu asupr'a unei poteri care a esitu fórte multu din limitele sele spre a cautá contactulu intereseloru englese in oriente. Russi'a trebuie séu sa-si limiteze mersulu séu sa sufere consecintiele impietâriloru sele."

Russi'a in Asi'a centrale.

Mersulu civilisatore alu Russiei in Asi'a centrale ia o importantia pré mare in preocupatiunile pressei, pentru cá sa nu ne oprimu asupr'a acestei cestiuni. E evidinte ca positiunea din ce in ce mai puternica, ocupata de rusi in continentele asiaticu, le va permite intr'o di sa aterne fórte greu in balanci'a intereseloru europene. Acést'a demultu s'a intielesu in Marea Britania, si Anglii, simtiendu-si slabiciunea, se incérca sa-si faca curagiu in fati'a amenintiârei.

Totusi, cu tóte declaratiunile cabinetului din St.-James, ca Angli'a n'are nimic'a de ce sa se téma pentru stabilimentele sele din Indi'a, o agitatiune febrila nici odata nu lipsesce de a cuprinde regatulu unitu, cându telegrafulu semnaléza óre-cari progrese nóue ale trupeloru tiarului in regiunile despre cari vorbimu. O emotiune din cele mai vii venì cá sa neliniscésca natiunea britanica, cându, acum câte-ve dile, se audì ca cabinetulu din St.-Petersburgu incheiase tratate de comerciu cu Khanatii din Bukhar'a, Kokhan si Kachsgar, in Turchestanulu chinesu. Acésta nelinisce devenì atâtu de mare, incâtu d. Gladstone fu atâtu de tare sguguitu, si cancelari'a rusa crediù de trebuintia sa publice conventiunile comerciale ce subsemnase.

Imperatulu, lucrându astfeliu, a voitu sa arete ca urmaresce o politica conforma intereseloru civilisatiunei, si ca vrea, mai inainte de tóte, sa asecure negotiulu nationaliloru sei, in aceste departate provincie, o deplina si intréga securitate.

Comerciulu, in adeveru avea multu a se plânge contr'a tratâriloru, a câroru victima erau comerciantii, cându se espuneau in midiloculu acestoru poporatiuni selbatice. Astfeliu intre alte mii vesatiuni, nu se multiamiá a impune strainiloru sa platésca indoitu drepturile impuse indigeniloru, dara ajungea adesea, precum s'a intemplatu la Chiv'a, a-i maltratá si apoi a-i aruncá la inchisóre.

Publicarea conventiuniloru comerciale, despre cari e vorb'a, a avutu dara de scopu sa demonstre ca tiarulu nu se gândea de locu la cuceriri, ci ca vrea numai sa asecure supusiloru sei liniscea transactiuniloru loru.

Dara cá Alessandu II sa o voiésca séu nu, va trebuí fatalminte, silitu, sa dispuna de Syr-Daria si de Oxus, déca voiesce sa dea o adeverata sicurantia stabilimenteloru nationaliloru sei. Inse odata stapânu pre acésta positiune, imperiulu moscovitu va fi silitu sa inaugureze o politica care de sicuru 'lu va pune in neintielegere cu Marea-Britania. Russi'a voiesce sa restabilésca vechi'a cale a comerciului pre Marea-Caspica si Merea-Négra. Acestei lucrâri grandióse, guvernulu din St.-Petersburgu ii urmaresce indeplinirea cu o râbdare neobosita, care nu s'aru putea indestulu admirá, fiindu ca occidentele trebuie sa profite de dens'a.

In dîu'a in care Canulu de Chiv'a va fi invinsu, ultimulu obstaculu la acestu mare proiectu va fi inlaturatu si se va puté incepe oper'a de a dá Oxulu Mârei-Caspice si a-lu uní cu Syr-Dari'a.

Spre a intielege importanti'a acestui giganticu planu, trebuie sa ne dâmu séma ca caravanele nu s'aru puté luptá cu bastimentele Marei Britanie, dara ca, gratia posessiunei celoru dóue fluvii despre cari vorbimu, problem'a e deslegata, in acestu intielesu ca lini'a de navigatiune rusa se va intinde pâna la fruntariele Chinei.

Voiesce cine-va o proba despre acést'a? Sa-si represinte atunci drumurile de feru cari functionéza intre aceste mari câi navigabile si cari léga intre ele orasiele industriale si comerciale din Tackkent, care are siepte-dieci mii locuitori; din Kodjent, care are siese-dieci de mii; din Kokan, care are optu-dieci de mii; din Bukhar'a, care are o suta cinci-dieci de mii si din alte dóuedieci. Sa se puna in fati'a acestui totu, si numai atunci 'si va puté face o justa idea despre proiectele ce Russi'a voiesce sa realiseze in Asi'a centrale. Pentru ca ómenii de statu ai regatului unitu in cele din urma au intrevediutu acésta solutiune, de aceea suntu ingrigiti, si totu-deodata se temu de immoralele loru transactiuni cu imperiulu Midilocului, si de posessiunile loru din Indi'a.

Dara, pentru a sut'a óra, ce póte Angli'a? Nimic'a? Egoist'a-i preponderantia a incetatu de a

FOISIÓRA.

Disertatiune

tienuta in siedinti'a din 29 Octomvre 1872 a societâtiei eleviloru inst. Archid. din Sabiiu.

de I. Munteanu cler. an. III.

(Urmare din nr. tr.)

Maria! Cânele este unu animalu de casa, cânele padiesce asemenea unui strajariu cas'a si curtea stapânului seu, cânele latra si face sgomotu cându simte ca se apropia ce-va strainu de casa, cânele este si fórte credinciosu stapânului seu: de aceea si iubescu toti casnicii cânele si ingrigescu de câne. Ce amu facutu eu acum? Ai povestitu despre câne. De câte ori amu esprimatu cuventulu „câne"? (i mai repeta inca odata constructiunea de susu). De 6 ori. Dara déca voiu dîce: cânele este unu animalu de casa, elu padiesce . . . . elu . . . . elu . . . . etc. bine amu vorbitu? bine.

Ce deosebire afli totu-si intre constructiunea prima si intre cea de a dóu'a?

Aflu deosebirea aceea, ca in locu de cuventulu „câne", s'au pusu „elu".

Invetiatoriulu dupa ce va fi ilustratu lucrulu prin mai multe esemple atâtu despre pronumele elu, câtu si despre cele-lalte pronume, va deduce din totulu conclusiunea: Cuvintielele eu, noi; tu, voi; elu (ea), ei (ele) si altele, fiindu ca se punu in loculu numeloru sustantive, se si numescu pronume. Ací mai vine a se amintí: ca pronumele inca se distingu asemenea sustantiveloru dupa genu, si numeru. Casurile se voru propune mai târdiu cá si la sust.

Cautati in §-lu cutare tóte pronumele si puneli sustantivele respective in loculu loru!

De ací póte trece la aieptivu, amplificându cá si la sustantivu cunoscintiele ce le au dejá elevii despre aieptivu, precum urmédia:

Eleno, voi sciti alege aieptivele din cele-lalte vorbe. Ele arata insusirea sustativeloru, d. e. prunulu e inaltu. Care este aici sustantivulu si care e aieptivulu? En privesce colo in cimiteriu (ingropatóre) prunulu si nuculu acel'a! Ce deosebire afli intre amendoi? (E de insemnatu ca copii cauta mai intâiu la insusirile esterióre ale obiepteloru cari suntu mai batatóre la ochi, apoi numai mai târdiu incepu a intielege si pre cele interióre. De aceea copilulu intre prunu si nucu va accentuá mai intâiu diferinti'a marimei si nu d. e. a lemnului, cójei, formei etc.)

Aflu ca nuculu e mai inaltu decâtu prunulu. Ce ai adausu lânga cuventulu „inaltu" pentru cá sa poti aratá deosebirea marimei (inaltimei) loru? Amu adausu cuvintielulu mai.

Privesce acum lânga prunu si nucu inca si turnulu bisericei. Care e mai inaltu prunulu séu nuculu? Dara turnulu? —

Asiá fi-ti atenti, dragii mei, la ceea ce ni a spusu Elen'a. Ea dîce ca prunulu e inaltu, nuculu e mai inaltu, turnulu e si mai inaltu séu fórte inaltu.

Aici vedemu o crescere, o inaintare treptata. Aieptivele cându stau pre trépt'a cea mai de josu, pre cea obicinuita, cum e: inaltu, bunu, frumosu, se dîce ca se afla in gradulu positivu; iéra punendu-se in comparatiune séu asemenându-se dóue objecte unulu cu altulu, atunci pronumele, cum este: mai inaltu, mai diligentu . . . dicemu ca sta in gradulu comparativu séu asemenatoriu; iéra infacisiedu-ni-se aieptivulu pre trépt'a cea mai de susu, precum: fórte inaltu, celu mai iute, de totu placuta, se dîce ca se afla in gradulu superlativu.

Asiá dara avemu de a observá la aieptivu 3 trepte: positivulu, comparativulu si superlativulu, si fiindu ca acést'a o aflâmu prin comparatiune, de aceea se si numesce schimbarea aieptivului in chipulu acest'a comparatiune.

Urméza apoi numeralulu. Câte degete ai la mân'a drépt'a? la ambe? Câte nuci capeti cu 1 cruceriu? Ce arata dara 5, 10, 7? Arata despre câte objecte este vorb'a, arata catimea lucruriloru si fiindu ca acelea se esprima prin numeri se si numescu numerale.

Ce numimu numeralu? Pentru ce 80 este numeralu? Pentru ce „fusu" nu este numeralu? Cum ne intrebâmu dupa numerale? Pentru ce se numescu ele asiá? Numeralele tractate mai susu s numescu cardinali séu fundamental

Dupa acestea póte trece inv. la o alta spe a vorbirei, precum e verbulu. Aicí inca se basá pre cele dejá cunoscute eleviloru si numai incetulu, cá cum radicâmu unu edificiu pre fur mentulu dejá pusu, li va mârí baietiloru cerculu noscintieloru loru.

Longine, ce-mi scíi spune despre Pentru ce „laudu" este verbu? Cum vei dice vei voí sa ni spuni ca tu cânti? Dara déca preuna cu tine va cântá si sorut'a Susana? ce dîci acum „noi cântamu"? Pentru ca sun multi de 1.

De ci va deduce invetiat. numerii sing. si inmultitu cá si la sust. si aiept. dîcendu:

Cându vorbesce cine-va numai despre unu lucru dîcemu ca vorbesce in singuritu, iéra cându vorbesce de mai multe lucruri, dîcemu ca vorbesce in inmultitu. Cam asiá continuându va poté indreptá inv. pre elevii sei de a conjugá verbele in influintiá asupr'a destineloru vechiului contininte, astfeliu ca, ori-ce aru dice si ori-ce aru face, nu va puté nici sa opréscа, nici sa impedece progresele influintiei ruse in Asi'a centrala.

(Trad. „Rom.“ dupa „La Turquie.“)

Cea dintâiu subcomissiune de trei-dieci de membrii s'a intielesu cu d. Thiers asupr'a principaleloru puncte din resolutiunile ce se voru propune adunârei in privinti'a cestiuniloru constitutionale.

In comissiunea de 30, alésa de adunarea dela Versailles, s'a presintatu urmatoriulu projectu de constitutiune:

„Art. I. — Dupa complet'a evacuare a departamenteloru inca ocupate, representatiunea nationala va fi impârtita in dóue camere: camer'a representantiloru, compusa de membrii alesi prin sufragiulu universale, si camer'a deputatiloru ai cârei membrii voru fi numiti de colegiele electorale ce se voru intruní pre departamente. Voru face parte din aceste colegie electorale: 1) membrii camerei representantiloru, ai consiliului generale, ai consiliului d'arondismentu si cameriloru de comerciu, alesi in departamentu; 2) membrii lua-ti in ordinea inscrierei in tabelu, din fia-care consiliu municipale; 3) oficiarii generali din cadrele de reserva ale armatei de uscatu si de mare avendu-si domiciliulu in departamentu celu putienu de unu anu; 4) archiepiscopulu séu episcopulu si trei din cei mai betrâni canonici titulari ai capitaleloru metropolitane séu catedrale ale circumscriptiunei electorale, trei din cei mai vechi membrii din consistoriale protestante séu israelite ce aru esiste in acea circuscriptiune; 5) cei mai vechi presiedinti séu consiliari ai curtiei de apelu din departamentulu unde resida, pâna la concurinti'a a trei pârti din numerulu totale alu aceloru magistrati; 6) doi din cei mai vechi profesori din fia-care facultate esistinte in departamentu. Pentru departamentulu Seine, voru mai face parte din alegatorii camerei deputatiloru: cei 15 presiedinti séu consiliarii cei mai vechi ai curtiei de casatiune; unu asemenea numeru de presiedinti séu de consiliari-principali ai curtiei de compturi, in acelea-si conditiuni si toti membrii celoru cinci academii dela institutulu Franciei.

„Art. 2. — In vederea formârei camerei deputatiloru, se va procede prin tragere la sorti, in siedintia publica a adunârei nationale, dupa deplin'a liberale a teritoriului, la desemnarea unei treimi din membri adunârei, carii sa-si inceteze functiunile cându camer'a deputatiloru se va fi constituitu. Acésta tragere la sorti se va face departamentu dupa departamentu.

„Art. 3. — Membrii adunârei nationale nedesemnati prin sorti, conformu articlului precedinte, voru formá camer'a representantiloru. Acésta camera va fi reinoita in a patr'a parte a sea, din anu in anu. Reinoirea primului patrariu se va face dupa siese luni dela constituirea celoru dóue camere.

„Art. 4. — Deputatii voru fi alesi pre siese ani; camer'a deputatiloru va fi reinoita pre dinmetate in fia-care trei ani.

„Art. 5. — Cele dóue camere voru avé impreuna deplinatatea poterei legiuitóre. Ele voru deliberá seperatu. Ori-ce lege va trebuí sa fia votata de fia-care dintrensele.

„Art, 6. — Disólverea unei'a din cele dóue camere se va poté pronunciá dupa o propunere formale a presiedintelui republicei, printr'o otarire a celei-lalte camere, votata cu scrutinu secretu si fâra desbatere. Va trebuí sa se procéda in cele dóue luni ale disólverei, si reconstituirea camerei disolvate.

„Art. 7. — D. Thiers continua in functionea de presiedinte alu republicei in cursu de trei ani, cu incepere din dîu'a constituirei celoru dóue camere. Modulu ori-cârei numiri ulterióre in acésta functiune va fi determinatu printr'o lege. In casu de mórte a presiedintelui republicei, functiunea va fi provisoriu esercitata de presiedintele adunârei nationale si, dupa formarea celoru dóue camere, de presiedintele camerei representantiloru séu, in lips'a sea, de presiedintele camerei deputatiloru.

„Art. 8· — Legi speciale voru regulá ceaa ce privesce alegerile la un'a séu cea-lalta camera, organisarea cameréloru, relatiunile dintre densele si presiedintele republicei, precum si tóte cele-lalte dispositiuni pentru aplicarea presintei legi.

„Art. 9. — Pâna la formarea celoru dóue camare, presiedintele republicei va poté, in lun'a adoptârei unei legi de adunarea nationale, sa céra o nóua desbatere, cându va fi liberu sa iá parte la discussiune. Afara de acestu din urma casu, comunicatiunile presiedintelui republicei cu adunarea nationale se voru face prin mesagie séu prin intermediulu ministriloru.“

Mórtea lui Napoleonu.

O corespondintia anglesa comunica urmatórele dela Chiselhurst, cu dat'a din 9 a curentei: Pre la órele 9 si jumetate venì Sir Henry Thompson la Camdon-House, visità pre bolnavu; si fiindu ca-lu gasì totu in aceea stare, in care 'lu gasise cu o dî inainte, se duse la imperatés'a pentru a asceptá aci venirea colegiloru sei. La 10 óre intrá iéra-si in odai'a bolnavului, si asta-data observà, ca pulsulu a devenitu cu multu mai slabu si ca suflarea producea óre-care ingrigiri. Napoleonu se gâsea inca de totu slabitu, si numai cându si cându dedea semne de cunoscinti'a sea, si apoi parea sa vada, ceea ce se petrece in giurulu lui. I se oferì câte-va picaturi de rachiu, incâtu pulsulu incepù sa bata mai tare, slabì insa imediatu iéra-si. Doctorulu Couneau, care venise la fost'a imperatésa cu doctorulu Corvisartu, gâsì de cuviintia ai face cunoscutu starea desesperata a bolnavului. Aflându acésta durerósa scire ea sciù sa se domineze si ordonà imediatu a chiamá pre abbatele Goddard, ce erá pastoriu la Chiselhurst, si a telegrafá dlui Filon la Woolwich, ca sa via cu principele. Apoi se apropie de patulu bolnavului, si imbracisià pre sociulu ei, pre carea o recunoscù, câci facendu o miscare o seruta, apoi abbatele Goddard intra in acestu momentu si impartasì pre fostulu imperatu, pre cându fidelii casei, duc'a de Bassano, contele Clary, contele Davillier, Regnault de Saint-Jean d'Agely, Pietri si madame Lebreton ingenunchiara. Eugeni'a se puse in genunchi lânga patu catându a-si ascunde plânsetulu. Dupa ce terminase cu acésta trista ceremonia, ea se sculà si sarutà pre celu ce se gâsea in gur'a mortiei pentru a dóu'a óra, lucru ce-lu facù cu asiá grabnicia, incâtu mai ca elu nu potù sa mai misce budiele si sa deschida ochii.

Câte-va momente apoi, la 10 óre 45 minute, Napoleonu, fù coprinsu de o mica racéla si oftandu putienu murì apoi. Eugeni'a, care pâna atunci se mentienuse, esclama intr'unu recnitu de dorere si pica lesinata intr'unu fotoilu. Ea trebuiá sa fia condusa in apartamentulu ei, dara nu voiá sa parasésca odai'a, pâna cându mai dîse mortului unu ultimu adio. Abbatele Goddard remase lânga cadavru, pâna cându venira sa-lu inlocuiésca dóue surori de caritate. Trei cuarte de óre, apoi la 11 óre si jumetate sosì principele. Elu erá in uniforma, si de si inca nu fu pregatitu, totu-si potù sa cunósca in tóte feciele ca ce norocire a venitu asupr'a lui; palidu, totu-si dominandu miscarile sele, se suì la catulu intâiu si se aruncà in braciele mumei sele, care lu introduse apoi in camer'a mortuara. Iute se apropia de patulu tatâlui seu, care siedea culcatu pre spate cu ochii inchisi si cu buzele lipite un'a de alt'a pre o basm'a, ce erá atasiata de sub barbia. 'Lu seruta si se culca patrunsu, neavendu insa o lacrima in ochi.

Precum este cunoscutu, principele adorá pre

---

tóte 3 persónele si in ambi numerii, insa de o cam data numai in tempulu presentu dupa tóte 4 conjugatiunile (cu terminatiunile infinitiveloru lungi in are, ere, ere si ire).

Prin numerarea mai multoru verbe cu terminatiunile susu-amintite lesne se voru poté desceptá elevii intre distingerea celoru 4 conjugatiuni.

Apoi va urmá:

Vede-ti tabl'a? vedemu. Dara scrisórea de pre ea? Aceea nu o mai vedemu, pentru ca o ai stersu. Prin ce se deosebescu verbele: vedemu, stergu, de amu vediutu, ai stersu? Prin aceea ca acele se intrebuintiéza atunci cându se intempla vederea, stergerea; iéra acestea se intrebuintiéza atunci cându vederea stergerea, . . . s'au finitu. Totu asemenea va purcede inv. la esplicarea futurului. Apoi va face conclusiunea:

Cându verbulu ni arata lucrarea asiá cá cum in momentulu acel'a o amu poté coprinde cu semtiurile nóstre dîcemu ca elu sta in tempulu de facia; cându ni arata lucrarea cá finita, dîcemu ca sta in tempulu trecutu, iéra cându ni arata lucrarea cá ce-va ce asceptâmu sa se intemple atunci dîcemu ca verbulu sta in tempulu viitoriu.

Prin urmare avemu de a observá la verbu 3 tempuri principali: presintele, trecutulu si fiitoriulu.

Venimu acum la tractarea unei nóue specie de pârti ale vorbirei, la adverbe.

Parintii mei pornescu mâne si se ducu. — Ce ai voí sa mai scíi Ioane? Asiu voì sa sciu si ca unde sa ducu. Eu ti respundu ca se ducu departe. Verbulu „ducu“ au mai poftitu unu ajutoriu pentru de a poté fi bine intielesu.

Dara déca voiu dice: Titu a scrisu epistola — multiamitu vei fi? Nu, cí asiu dorí sa sciu ca cându o a scrisu. Elu o a scrisu eri. Dara déca voiu dice: bivolulu séu pisic'a calca . . . esti indestulatu? Nu, cí voiu a scí ca cum calca bivolulu? si cum calca pisic'a? Cel'a greu cést'a usioru.

Prin urmare cuvintele departe, eri, greu, fiindu ca de regula stau in vorbire lânga verbu si-'lu determinéza, lu esplica mai de aprópe, sa numescu adverbe. Ele suntu de 3 specii: adverbe ale locului si stau la intrebarea unde? ale tempului la intrebarea cându? si ale modului la intrebarea cum?

Ce suntu adverbele? Pentru ce se numescu ele asiá? De câte feliuri suntu? si pre ce se cunoscu?

Din ortografia va formulá regul'a:

Scrie asiá dupa cum audi, déca se vorbesce bine!

Cursulu III

séu despartiam. 1. Cl. II.

Repetitio est mater studiorum. Déca proverbulu acest'a anticu 'si afla aplicabilitatea sea la invetiamentu in genere, cu atât'a mai vertosu trebuie aplicatu acel'a la elevi mai crudi in scólele primare séu satesci.

Câci e unu adeveru constatatu atâtu prin sciintiele pedagogice (psihologi'a) câtu si prin esperinti'a de tóte dîlele a celoru ce se ocupa cu educarea si instruirea tinerimei, ca pre câtu judecat'a e mai pucinu desvoltata la copii, cu atât'a mai multu e desvoltata la ei fantasi'a. Pre cându la ómenii crescuti se arata contrariulu, mai pucina fantasia si mai multa precumpanire si judecata.

Copii coprindu cele impartasite cu usiorintia insa, de óre-ce nu le patrundu dupa nessulu si in tóte direptiunile loru le si uita indata, pre cându la adulti fenomenulu iéra e intorsu.

Dreptu aceea nu i se póte recomendá invetiatoriului din destulu repetirea celoru invetiate cá asiá sa se póta preface dupa cum amu dice „in sucu si sânge.“

Câci de-si se pare ca elevulu a coprinsu bine obieptulu propusu elu, venindu-i alte intuitiuni, alte aficiâri esterne prin cari se nascu alte si nóue idei, cele vechi se apasa si innéca, se intuneca si alunga prin cele nóue si astu-feliu face necessara o recapitulare si reinprospetare a celoru dejá percurse si studiate.

Cugetu ca prin cele dîse pâna aci amu rectificatu metodulu usuatu de mine in decursulu acestui tractatu, ad. pondulu ce-lu puseiu si 'lu punu pre repetire.

Incâtu despre tractarea successiva, treptata a diferiteloru objecte propunende amintescu aci numai atât'a:

Elevulu sa se faca numai pre incetu cunoscutu cu lucruri nóue intocmai precum urcându pre unu munte din ce in ce capatâmu unu orisontu mai largu spre privire pâna ce ajungându pre pisculu muntelui vaile, câmpii aridicaturile si riurile ni sa arata in tóta estensiunea loru. Astu-feliu va urmá inv. cu elevii din tóte objectele de invetiamentu.

Mai intâiu li va predá din tóte studiele propunende numai ce este mai esentialu si mai batatoriu la ochi dara asiá incâtu sa formeze óre-cum bas'a, temeiulu pre care au de a se radimá propunerile urmatóre.

Aceste dîse pâna aci mi voru serví si mie cá modu de esplicatiune in privinti'a formala a pârtiei a 2-a a operatului meu (Cursulu III si IV), déca adeca din mai multe consideratiuni voiu aretá mai multu sumarice cum are de a se propune materialulu restantu din gramatic'a româna.

Si asiá permiteti-mi a reveni la objectu!

(Va urmá.)

tatalu-seu, de câtra care iéra-si erá fórte iubitu. Cei ce erau presenti se spariara de desesperarea lui tacuta; elu se adresà câtra unu medicu cum a muritu tatalu seu. I se dedura tóte lamuririle sî, ascultându detaiurile, ochii sei se umplura cu lacrimi, care-lu liberara de pressiunea ce-lu coprinse la inceputu. Inainte de a se departá de lânga cadavru, puse, ceea ce facuse sî mum'a sea, mai nainte o crénga de ceru, pre peptulu defunctului seu tata si-lu seruta pentru ultim'a óra. Camer'a in care murise Napoleonu, este fórte simplu arangiata si de o marime de midilocu. Ea este in faci'a scariloru sî cu vederea spre agrii ce se intindu in dosulu castelului. Tapetele suntu de materia de lâna albastra, avendu pre ele flori albe. Pre cea-lalta parte de acésta camera este cabinetulu de lucru, pre care in ultimulu tempu fostulu imperatu 'lu parasise fórte pucinu. Elu se ocupá multu cu sciintiele, mai alesu cu artileri'a. Actualmente se dîdesce la Londonu masina de aburi, dupa o descoperire a lui.

Orastia, 2 Ianuariu 1873.

Domnule redactoru! In nr. 104. 1872. a stimatului diuariu „Telegr. Rom.“ au aparutu o corespondintia dto Orastia 24/12 1872 subscrisa de dlu Dr. A. Tincu, carele respingendu malitiósele insinuatiuni a diuariului magiaru din Clusiu „Kelet“ — in privinti'a reparârei turnului bisericei nóstre din locu — intre altele se ocupa sî cu persón'a mea, subscrisului — afirmandu ca dupa mórtea lui Dr. Lesai dupa cum se vorbesce s'aru fi aflatu intre scrisorile densului o insemnare in care sta ca scól'a nóstra gr. or. aru fi primitu dela Vodianer 2000 fl. iéra eu 3000 fl. — acést'a o afirma unu barbatu betrânu la a cârui cuventu nu este iertatu a dubitá, de óre-ce e probatu de omu cu distinsa onóre sî incredere — sî apoi in nemarginit'a sea marinimositate dlu Dr. Tincu — cá faimei de susu dupa cum o recunósce, culese de pre stradele Orastiei, sa-i dee unu pondu sî mai mare, sî prin aceea sa faca pre onor. publicu a crede, ca acea faima póte sa fia adeverata, continua astfeliu cumca Vodianeru aru fi castigatu pre fruntasii româniloru sî pentru aceea au remasu acesti'a in passivitate precum vorbesce corespondintele mascatu Szászvárosi, ca se tiene de afirmatiunea prima despre care eu astadi mai intâiu din bunatatea dlui Dr. Tincu amu capetatu scirea prin „Tel. Rom.“ dechiarându-i cu tóta seriositatea ca in privinti'a alegerei de deputatu lui Vodianeru, nu amu conferatu cu nimenea cu atâtu mai putienu amu primitu vre-unu croceriu dela Dr. Lesai — séu altu cine-va — provocu dara cu tóta seriositatea pre dlu Dr. Tincu amu numí câtu mai degraba pre acelu omu cu distinsa onóre sî incredere, cari iau clevetitu acésta infamie in contra-mi — iéra acest'a a dovedí acésta calumnia reutaciósa — iéra la din contra atâtu pre orditoriulu omu cu distinsa onóre, câtu sî pre binevoitoriulu latitoriu a acelor'a i voiu declará de nisce clevetitori reutaciosi — iéra calumni'a cercata asupra-mi de o intriga tiesuta de mâni care au datu sî in alte locuri dovedi despre aceste virtuti.

La a dóu'a asertiune a dlui Dr. Tincu declaru publice ca eu in viéti'a mea nu amu vorbitu cu Vodianer — este inse adeveratu ca densulu atâtu mie, câtu sî la preotii tuturoru confessiuniloru din locu — la mai multi alti români, sasi sî unguri, ba póte ca sî chiaru la dlu Dr. Tincu — mi-au facutu visita — cu inse nu amu fostu acasa, si asiá nu au potutu vorbí cu mine — Dr. Lesai au fostu mediculu meu de casa de 35 ani — din tineretie amu fostu cunoscuti sî prieteni — se póte ca in tempulu alegeriloru ne vomu fi intalnitu laolalta noi inse nici odata despre alegerea lui Vodianeru de deputatu nu amu vorbitu sî acést'a pentru ca Dr. Lésai 'mi sciá demultu parerea mea in privinti'a alegerei de deputatu, care erá acea a româniloru din acestu scaunu.

Acum'a inca ce-va dle Dr. Tincu!

D-ta ai sciutu sî scii fórte bine ca maioritatea clubului româniloru din Orastia au declaratu a se retiené dela alegerea deputatiloru dietali din Pest'a, inca inainte de a-si incepe Vodianer cortesielele sele in Orastia, d-ta scii bine ca Vodianer au colindatu pre toti ómenii mai de ce-va influintia fâra deosebire de natiunalitate, scii cumca densulu voiá sa induplice pre românî cu totu feliulu de promissiuni sa participe la alegeri, sî sa-lu aléga pre densulu de unu deputatu scaunalu, scii ca spre acestu scopu s'au impartitu la Pricazeni bani, scii ca cari au fostu acei'a cari au delaturatu rusînea de pre românii acestui scaunu, retienendu-i de a-si dá voturile loru, pentru pretiulu lui Iud'a, scii in urma ca atâtu eu, câtu sî ginerele meu, n'amu facutu alta decâtu aceea ce ai facutu d-ta sî toti românii din scaunulu Orastiei, adeca ne-amu tienutu de conclusulu clubului natiunalu din Orastia, de a nu participá la alegerea de deputatu la Pest'a.

Sciindu dara tóte aceste dle Dr. óre ce te-au pututu indemná cá in corespundinti'a-ti amintita mai susu — dupa ce impartasiesci onoratului publicu ceea ce ai audîtu de pre strade — séu insuti ai scornit'o — sa vii numai decatu sî sa-mi faci numai mie sî ginerelui meu onóre de a fi primitu visit'a lui Vodianeru, pre cându d-ta scii fórte bine ca acest'a pre lânga cei mai multi de alte nationalitâti, au mai cercetatu sî pre alti români, de siguru ca nu iubirea de dreptate, ci alte interese, — sic non itur ad astra, dle Dr.!

Nicolau Popoviciu,
prot. gr. or. alu Orastiei.

Dev'a, 23 Dec. st. v. 1872.

Domnului Dobo de Rusic'a!

(Urmare.)

In urmarea acuseloru amenduor'a date in contr'a mea, 1-a de Munerescu singuru la ministeriu, cá sa nu fiu denumitu la judecatoria, — sî 2-a de altii, clicasii sedusi, amagiti — la comesulu din Sabiiu, cá sa me scóta din inspectoratulu meu, s'a ordinatu investigatiune disciplinara in anulu 1870 lun'a lui Octobre, sî de atunci pâna acum totu la investigatiune sta magistratulu, dara de decisu, inca nu a decisu nimic'a.

Dupa ce m'amu declaratu eu in vre-o 14 cóle sub nrii deasupr'a citati magistratuali, si dupa ce comisariulu investigatoriu senatorulu Gŏntzi a mai facutu parada de investigatiune in Cugiru; in 23 Oct. 1872 sub nr. magist. 1768/1872 me insciintiédia magistratulu, sî inca in forma de (határozat) decissiune cumca Munerescu s'a lasatu de acus'a data in contr'a mea la ministeriu, sî cumca magistratulu l'a judecatu sa platésca spesele comissionale a investigatiunei in suma de 15 fl. la cass'a alodiala inderetu.

Eu firesce amu facutu recursu in contr'a decissiunei de deasupr'a, poftindu sî pretindiendu, cá magistratulu sa judece in merito, cumca séu sum de vina, séu nu sum de vina.

Caus'a acést'a nu este o causa privata a mea sî a lui Munerescu, cá sa ne putemu noi insîne impaciui in ea, cá intr'unu Geschäft. Acést'a este o causa oficiósa disciplinara care ex officio debue investigata, sî exoffo trebue decisa in merito.

Magistratulu, déca vrea, potea numai pre bas'a declaratiunei sî a deslucirei mele, fâra vre-o investigatiune formala batatóre la ochi, a face decissiune meritória pre acusele pomenite; ca erau lucruri cunoscute magistratului din acte.

Insa magistratului i erá de nimicirea vadiei, sî a respectului meu la poporu prin investigatiunea sgomotósa. Ce de acolo se póte cunósce fâra dubietate, cumca magistratulu nici acum dupa o investigatiune asiá ostenitóre, sî pre bas'a acteloru voluminóse, nu are voia, si gustu, de a decide in merito; ci a se indestulí cu bucuria de repasîrea lui Munerescu dela acusa.

Munerescu sî cei-lalti clicasii nu au sciutu, cumca ei cu acusele loru aieptate in contr'a mea, nu me nimerescu pre mine, ci pre altii. — Ei au socotitu, cumca câte rele se facu in comuna, sî câte detorintie remanu neimplinite, la tóte numai inspectorulu singuru e de vina. — De aceea ei in acusele loru, in 25 de puncte, tóte gresielele, abusurile, sî faptele rele, câte le-aru potea face unu inspectoru, tóte mi le-au imputatu, chiaru sî insielatiunile, defraudârile sî hotiele facute de membrii comunitâtiei, sî de altii privati — sî tóte escesurile altor'a.

Ei impreuna cu magistratualistii din declaratiunile mele s'au convinsu, cumca acusele nu au fostu, de a me nimerí pre mine cu ele.

Numai unu punctu din acusele amendóue aducu inainte, cá sa se póta deduce si cele-lalte.

Adeca din vin'a mea s'aru fi depradatu sî pustiitu padurile alodiale a Cugirului, mai vertosu in anii 1869 sî 1870, adeca in anii din urma, eu eramu neintreruptu in functiunea mea inspectorala; pentru ca eu cá inspectoru nu amu tractatu nice unu casu de prevaricatiune; sî apoi póte ca amu avutu sî eu parte din prevaricatiunile de padure.

Dupa ce insa eu amu comprobatu, cumca eu cu prevaricatiunile de padure nu stau in nici o relatiune oficiósa; pentru ca afacerile despre prevaricatiunile tóte, din scaunulu Orastiei, se tienu de sfer'a activitâtiei a senatorului Göntzi; care erá comisariu investigatoriu; sî dupa ce amu comprobatu, cumca antistele comunalu Mariutiu cu gur'a mare, sî cu influintia sî mai mare la d-ta — in anulu 1870 pâna in lun'a lui Septembre nici unu casu de prevaricatiune nu a aratatu; atunci acusatorii cu comisariulu Göntzi cu totu, au mutatu in protocolulu de investigatiune prevaricatiunile de pre anii 1869 sî 1870, departe la tempulu revolutiunei — sî pre anii cesti doi numiti nu puneau nici o vina, ci se lauda Göntzi cu diliginti'a, sî energi'a lui cea cunoscuta.

3. Ioanu Viorelu din Sbotu, unchiulu d-tale nationalistulu mare, (cá Goliatu) inteligentulu, sî caracterulu solidu dela „fortun'a mea 1-a“, adusa inainte cu nisce unelte próste amagite, insielate sî sumutiate, m'au acusatu in Ianuariu 1871 la magistratulu din Orastia sub nr. 117, cumca numai din vin'a mea nu s'a facutu móra alodiala in lun'a lui Iuliu 1871, sî s'a amanatu pâna in iérna; sî cumca eu sum de vina, de intreprindiatoriulu contractualu a lucratu cu materialu reu.

Magistratulu, de-sî a sciutu, cumca incuviintiarea ministeriala prin comessulu, renovarea morei alodiale, adeca contractulu incheiatu intre comunitate, sî intre intreprindiatoriu, numai in 28 Aug. 1872 sub nr. magistr. 2005/1870 a venitu la magistratu, sî cumca pâna atunci lucrarea la renovarea morei nu s'a potutu incepe; totusi nu a vrutu sa dea pre acusa o resolutiune directa negativa, declarându acusantiloru pre bas'a acteloru oficióse, cumca acus'a loru e netemeinica; ci cá sa póta fi vorba de investigatiune in contr'a mea cu forfoiu sî cu sfóra mare, rendui investigatiune formala in contr'a mea prin senatorulu Forray cá comissariu.

(Va urmá.)

Concursu.

Pentru statiunea de capelanu lânga betrânulu parochu Moise Toperciaunu din Apoldu de josu, protopresbiteratulu greco-orientalu alu Mercurei se deschide pre bas'a inaltei resolutiuni consistoriale dto 25 Octobre 1872 nr. cons. 928 pâna in 31 Ianuariu 1873 concursu.

Emolumentele suntu:

Jumetate din tóte venitele parochiali ale numitului parochu si anumitu:

a) Din salariulu parochialu esolvitu din cass'a alodiala de 300 fl. v. a.

b) Venitulu jumetate dupa epatrafiru dela 240 familii.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune, suntu avisati, a-si tramite concursele instruate conformu Statutului Organicu la oficiulu protoprebiteralu greco-orientalu alu Mercurei.

Apoldu de josu in 30 Decembre 1872.

Comitetulu parochialu greco-orientalu.

(2—3)

Concursu.

Pentru statiunea de capelanu lânga parochulu Nicolau Moldovanu in opidulu Mociu — protopresbiteratulu gr. or. alu Turdei inferióre, se deschide concursu, in urm'a in. decissiuni cons. dto 14 Dec. nr. cons. 1114/1872, — pâna in 1 Februariu 1873, — in aceea-si di va fi sî candidatiunea.

Emolumentele suntu:

20, dóue-dieci jugere agru din portiunea canonica; — dela 100 familii câte o di de lucru, — sî dela functiunile bisericesci stol'a.

Doritorii de a ocupá statiunea acést'a cu propriele suplice instruite in intielesulu „Stat. Organicu“, sa se adresedie la subscrisulu, — ultima posta Gyeres Szt.-Király la Egerbegy.

Agarbiciu 5 Ianuariu 1873.

Simeonu Popu Moldovanu
Prot. gr. or. alu Turdei
inferióre.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 4 ANULU XXI.

Sabiiu, in 14|26 Ianuariu 1873.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Dum Romae deliberant Saguntum perit.

Scirile ce vinu dela tiéra sî mai cu séma din comitate nu suntu nici decum imbucuratórie. Ni se spune sî ni se scrie, ca tieranii vendu pamentulu pre pretiuri bagatele sî in modulu acest'a se espropriaza ei pre sine insisi. Urmarea este, ca apoi trebuie séu sa ia lumea in capu, séu sa lucre in parte sî cá dîuasi la altii, pre mosîele, cari au fostu mai inainte proprietatea loru, pentru cá sa-si póta sustiené miser'a esistintia.

Pâna au potutu lucrá la drumurile de feru, de unde poteau avé óre-care castigu, marimea miseriei nu se pulé simtí asiá tare. Liniele principali se voru terminá in vér'a venitória sî apoi ce va urmá cu acei ce acopereau lipsele cele neaperate din putienulu castigu dupa lucrulu mâniloru loru, nu putemu sci. La tóta intemplarea miseri'a va cresce, ba ea va cresce mai infricosiatu sî din acea causa, ca complesele cele mari de mosîi, cari acum au inca lipsa de bratie spre a fi cultivate, se voru lucrá cu masîne, cari acum se potu aduce cu inlesnire prin midilocirea drumuriloru de feru.

Diurnalele nóstre romane s'au ocupatu pâna acum pré putienu, ba putemu dîce mai nici decum cu laturea acést'a debile a societâtiei nóstre natiunale sî patriotice, fiindu ocupate cu afacerile politice, cari suntu in cursu dela 1865 incóce, precum sî cu daunósele afaceri de proselitismu confessiunalu, care din urma, ori-câtu aru vrea sa-lu ascunda unii „intielepti“ sub frase cu sunetu dubiu, esista sî pare ca ia din dî in dî dimensiuni totu mai mari.

Noi asiá credemu, ca acum avemu unu numeru frumosu de barbati inteligenti sî inca sî barbati teneri, cu puteri verdi sî viguróse, cari vinu desu séu totu-déun'a in contactu cu poporulu sî vedu sî-i cunoscu durerós'a stare. Credemu mai departe, ca acesti barbati voru fi mai curendu in stare a dá unele invetiaturi practice poporului, cum sa se ferésca de a se ruiná sî mai departe, vendiendu-si mosîele sî espunendu-se periculului de a deveni proletari urgisiti in patri'a loru. Sî asiá asteptâmu sa-i vedemu discutându cestiuni atingatórie de impregiurârile aceste fatale in diurnalistic'a nóstra. Inse afara de vr'o câte-va esceptiuni de pre departe, pare ca s'a latitu o amurtiéla generale preste noi românii, cá de ce este atâtu de lipsa, la noi sî intre noi nici sa nu mai fia vorba.

Ori cá sa stâmu acum toti sî cu totii pironiti cu privirile nóstre la conclusele passivitâtiei absolute sî sa le cultivâmu asiá de tare incâtu ele sa devina generale pentru toti ramii vietiei nóstre?

Déca nu ne vomu mai gândí la numic'a, sî vomu desbate inca vr'o 5—6 ani totu numai despre tienut'a nóstra politica, vomu patî cá acei medici, carii, dupa ce terminara consiliulu asupr'a bólei pacientului loru, lu gâsira pre acest'a rece sî fâra suflare.

Este tempulu cá sa incepemu a face sî noi o economia cu puterile natiunei nóstre intelectuali sî sa impartimu sarcinele. Unii sa faca politica, dara apoi altii, carii au mai putiena aplecare séu placere câtra politica, sa se ocupe in alta parte, pentru ca interesele natiunali nu se servescu numai sî numai politisându.

Voru obiectá unii póte, ca poporulu este inderetnicu sî nu asculta de inteligintia sî ca este atâtu de asupritu sî necajitu, incâtu nu are ce sa se faca, trebuie sa saracésca. O esperimentâmu chiaru sî noi câte odata acést'a, inse esceptiunalminte inderatnici'a acést'a se gasesce la tóte popórele sî se va gâsí chiaru sî acolo, unde poporulu are mai multe proptele inteligente de cum este acést'a la noi. Dara pentru aceea nu incape nici decum escusarea pentru o indiferintia totala, lasându-se cá sa se intemple ce va vrea cu poporulu. Dealtmintrea avemu tocmai in sinulu poporului nostru esemple, ca unde numai putienu sa intereséza cine-va de densulu, primesce cu multiamita acestu interesu sî resultatele in urmai suntu cele mai imbucuratórie.

Sa aruncamu o privire câtu de fugitiva asupr'a fundului regescu sî vomu gasí comune multe, unde romanii fiindu amestecati cu sasi sî unde erau esclusi sî dela cumpararea de pamenturi dela sasi, au ocupatu fia care pamenciorul de mosia cu multa truda sî ocupa inca mereu invingendu pedecile ce li se punu adese numai cá sa nu intre in mosii sasesci; vomu vedé ca sasii ingroditi de progresulu romaniloru facu statute si concluse in comunitâtile loru, numai cá sa restringa, cá sa impedece pre romani.

Cum nu aru poté romanii sa inainteze in comitate sî pre campia, unde mosi'a e mai eftina sî mai productiva, déca aru fi câtu de putiena conducere din partea intelegintiei din acele pârti sî cu deosebire pre campia, unde preotimea materialminte sta mai bine sî aru poté sa aiba mai buna sî mai decissiva influintia cá in alte pârti asupr'a poporului.

Ne marginimu pentru acum a atrage in genere atentiunea asupr'a impregiurârei ce ne au motivatu a scrie aceste siruri; rugâmu inse pre acea parte a inteligintiei, carea se afla la tiéra sî in pârti de acelea, unde reulu mai susu atinsu a inceputu a luá dimensiuni insuflatória de grigia, a contribuí cu tóte mijlócele possibile de i pune stavila, cu deosebire insa rogâmu pre toti barbatii intelegenti sa mediteze sî sa arate pre calea publicitatiei modurile cari le aru aflá potrivite de a vindecá cangren'a acést'a sociale cu totulu.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 14 Ianuariu a casei deputatiloru, o deschide presiedintele Bittó la 11 óre, fiindu dintre ministri de facia: Szlavy, Pauler, Trefort, Zichy, sî Wenkheim.

Dupa autenticarea protocolului anuncia presiedintele ca in contr'a deputatului alesu la Fagarasiu Máday a sositu unu protestu. — Ed. Horn face câtra ministrulu de financie dóue interpelatiuni, cea dintâiu se referesce la acea ca are ministrulu de cugetu a ascerne séu casei séu a publicá in fói'a oficiósa unu conspectu despre venitele sî spesele din 1872 sî a dóu'a se referesce la cestiunea bancei. — Dupa o alta interpelatiune facuta de A. Lazar se trece apoi la ordinea dilei la care sta projectulu de lege relativu la pensionarea suboficieriloru, care projectu se sî primesce dupa tecstulu comissiunei centrale. — Dupa aceste urméza la desbatere projectulu de lege referitoriu la conscriptiunea cáiloru. Cas'a primì tecstulu comitetului centralu cá basa pentru desbaterea speciale, cu ce siedinti'a se incheia.

Siedinti'a din 15 o deschide presiedintele la 10 óre. Dintre ministri suntu de facia: Szláviy, Zichy sî Pauler. Dupa autenticarea protocolului presinta Helfy unu projectu de resolutiune in care se dîce ca in faci'a mai multoru consideratiuni cas'a nu póte avea incredere in regimulu presinte si din considerarea ca remanerea acestui regimu la cârma va devení periculósa pentru tiéra, nu apróba regimului bani, cí respinge projectulu despre bugetu.

La ordinea dilei sta bugetulu casei pentru lun'a Ianuariu. Sum'a preliminata de 80,124 fl. se votéza. Urméza la desbatere projectulu de lege relativu la acoperirea lipsei de cái pentru armat'a comuna sî honvedi.

La § 2 alu acestui projectu se incinge o desbatere mai lunga la care iau intre altii parte K. Tisza, E. Hollán, I. Madarasz, G. Nagy sî ministrulu Szlávy. § amintitu se primesce de majoritate nemodificatu, cu ce siedinti'a se incheia.

Siendinti'a din 16 Ianuariu o deschide vicepresiedintele B. Perczel la 10 óre. Dintre ministri suntu de facia: Szlávy, Wenkheim sî Pauler.

Dupa resolvirea formalieloru obicinuite se facu mai multe interpelatiuni de interesu secundariu pentru noi. — La ordinea dilei urméza continuarea desbaterei speciale despre projectulu de lege relativu la acoperirea trebuintiei de cái. Cele-lalte §§ se primescu tote dupa tecstulu comissiunei centrali.

Urméza la ordine raportulu comissiunei centrali despre 3 paragrafi ai legei de colonisti. Sî acesti §§ se primescu in editiunea comissiunei cent.

Siedinti'a din 17 a casei deputatiloru o deschide vicepresiedintele B. Perczel la 10 óre. Dintre ministri suntu presenti numai Pauler sî Zichy.

Dupa autenticarea protocolului se trece la ordinea dilei sî referéza L. Szögyenyi din partea comissiunei petitiunarie despre petitiunile contienute in a 9 serie, cari dupa propunerea comissiunei parte se tramitu la ministrulu de resortu parte la archivu. — Alu doilea objectu la ordine e a trei'a cetire a proiectului de lege despre acoperirea trebuintiei de cái in armata.

Alu treilea objectu a fostu a trei'a cetire a proiectului despre colonisti; ambele se primescu definitivu sî tramitu casei magnatiloru.

Urméza apoi raportulu comissiunei economice intr'o causa particulare, care resolvinduse, — se incheia siedinti'a.

De lânga chei'a Turdei.

Motto: Trista este inim'a mea
pâna la mórte.

In culmea durerei a prounciatu intemeiatoriulu religiunei crestine aceste cuvinte, in culmea durerei le repetiescu sî eu cându vedu cu câta staruintia se lucra in sinulu natiunei nóstre cá sa dospésca totu mai multu aluatulu discordiei in cele spirituali intre fratii de unu sânge, cându vedu fatal'a silintia de a atrage gr.-catolicii ori pre ce cale, ori cu cari modalitate pre cei gr. or. la „St'a unatia“, carea dupa dîs'a aceloru ea „unic'a e salvatória“, câci vine dela unu infalibile capu, care de infalibile ce este, a afirmatu ca Chsu a fostu cá omu de familia aristocrata sî de aceea are predilectiune câtra aristocrati

Cându percorgeamu clasele gimnasiali sî studiamu in Clusiu, inainte de 1848 me surprindea neplacutu sî nu prea porecliturile de: schismateci, greci etc. chiaru sî din partea fratiloru de unu sânge, cugetámu inse in mine, ca religiunea nóstra gr. or. e in tiéra numai tolerata, sperámu mai departe ca va vení unu Mesi'a sî pentru noi, sî ne va smancí din starea acést'a umilita.

Au venitu 1848. Pre câmpulu libertâtiei la Blasiu românii facu ei insii smancirea prin dechiararea bisericeloru loru de egali, sî dechiararea acést'a se incheia cu juramentu. Dómne câti sperjuri de atunci, mai din momentulu juramentului. Pentru ce? pentru ca inveliacei de ai lui Loyol'a se vede ca au juratu cu acea reservatiune mentale, ca ei au dreptu a se amestecá in afacerile confessiunali ale gr.-orientaliloru cá sî intr'ale loru. Dupa ce au vediutu inse ca câte unu protopresbiteru gr. or. precum sî consistoriulu gr. or. voiesce a intielege sub cuventulu fratia respectarea reciproca a confessiuniloru, gr. catolicii au inceputu a se provocá la decrete sî rescripte din tempulu Mariei Teresi'a, cari inca nu s'au desfiintiatu prin nici o lege. Dupa ce a mai venitu sî concordatulu, carele inca n'a reposatu de totu, juramentulu de pre câmpulu libertâtiei au fostu ingropatu cu totulu. Parol'a de di erá ca românii sa se faca „de legea imperatului!“

Desonestârile s'au inceputu de nou pentru noi cei gr. or. din partea gr. catoliciloru cu tóte ca numai 4 puncte ne despartu de densii pentru ce unu profesoru din Clusiu esplicându odinióra impregiurarea acést'a apostrofá pre gr. cat. cu cuvintele:

O te szegény denevér
Nem is madár nem is egér.

(O serace liliace,
Nici pasere nici siórece.)

Apoi sa te miri de straini, cându te batjocorescu ai tei, cari cându le vine bine, cându le trebuie ajutoriulu nostru dîcu ca totu un'a suntemu.

Dara onóre esceptiuniloru! Cunoscu unu barbatu meritatu in Blasiu, carele cându inca nu erá inaltiatu la demnitatea in carea se afla astadi, cerendui-i sfatulu nisce crestini ortodocsi, cá sa tréca la unatia? li-a respunsu: „Remaneti unde sunteti, nu mai mergeti dela borsiu la chiselitia!“ Acést'a este o esceptiune, pentru ca altulu care e colega sî antecesoru acestui'a, in functiuni, strabatea pâna in comun'a Apahid'a, cându audiea de niscari gâlcevi, stá cu trasur'a in midiloculu satului, buna óra cá evreii cari aduna sdremtie, impartiá cruceri prunciloru, — predicá bune, rele, verdi sî uscate, numai sa tréca crestinii ort. la „St'a unire“. Cugetamu ca acest'a din urma se va mai asiediá vediendu-se odata canonicu, inse se vede ca m'amu insielatu, pentru ca uitasemu treptele cele-lalte pâna la Pap'a Romei infalibile, dupa cum este elu astadi prochiamatu.

In tempulu mai nou dlu protop. alu Veresmortului Elia Farago cu ocasiunea unui ospetiu, ducendu-se de acolo o tenera in comun'a gr. or. Cucerdea, onorà pre representantii nostri parochiali din comun'a acést'a din urma, carii luara parte la serbarea mentiunatei casetorii, cu locuri in giurulu d-sele sî apoi le puse curiós'a intrebare, ca nu au inca preotu? sî de ce? — Óspetii onorati respunsera, ca inca nu potura face léfa mai bunisióra sî ei aru dorí sa aiba unu preotu, carele a trecutu prin tóte scolile. Intieleptulu D. iau mangaiatu inse dicendu-le: face-veti uniti ca sî pre plat'a ce o dati vi se va renduí preotu. — Vedi serace cleru gr. or.! cere imbunatatirea sortiei preotiloru tei, ca indata vinu cu „St'a unire“ sa te usiuredie de tóte greutâtile.

Dara alt'a sî mai buna. Venerabilulu consistoriu gr. or. emite unu circulariu sub Nr. 890 ex 1872 in urm'a unui conclusu alu sinodului archidiecesanu, prin carele se provóca poporulu, cá din contribuiri benevole sa se faca fonduri din cari sa se póta amelioră sórtea preotimei gr. or. Ori sî cine vede ca acestu scopu este unu scopu sântu sî ca erá bine déca fondurile aceste se creau mai de multu, pentru ca acum amu fi scutiti de multe cersitorii. Dara ce se vedi? Si acestu scopu sântu lu esplica uniatii reu, numai cá sa atîtie ura intre crestinii nostri asupr'a bisericei sî preotimei nóstre. Asiá d. e. in Cheti'a-muresiana sparia pre crestinii ortodocsi dîcendu-le: ca pre voi popii vostri vreau sa ve faca iobagi sî sa ve puna sa dati decima din tóte, din oi, din porci, din frupte. Inspaimentârile n'au remasu fâra de efectu, câci siese insi din dîs'a comuna s'au dusu la protopresbiterulu loru respectivu sî au cerutu esplicâri in privinti'a celoru coprinse in memoratulu circulariu, sî numai dupa ce au audîtu esplicârile date de protopresbiteru s'au liniscitu sî mângaiatu sî liniscea sî mângaierea loru au impartasitu-o apoi sî confratiloru loru din comuna. Cu tóte aceste inse Blasiulu tramite in comun'a desu-mentionata unu preotu nou sântitu de ai sei, fâra de a avé unu poporanu; acum déca i trebuie poporu sa-si faca, sî fiindu ca din petri nu-si póte face a cercatu cu promissiuni sî coruptiuni banesci a-si câstigá suflete, din poporulu gr. or. dara pâna acum nu a reesitu.

In fati'a machinatiuniloru de feliulu acest'a vaerârile nu platescu nimic'a ci sa delaturâmu cu totu adinsulu passivitatea, baremu in cele eclesiastice, sa ne aperâmu cu mijlóce oneste interesele sî sa nu desperâmu avendu inaintea ochiloru dîs'a cea vechia: „Non despera, saepius miles post vulnera triumphum cecinit.“

M. nu.

Patriarchulu Kirillos, dela Ierusalimu a refusatu d'a votá in sinodu pentru declararea chismei. Sufraganii l'au destituitu sî acésta decisiune s'a comunicatu atâtu Portiei, câtu sî patriarchului ecumenicu. Ambele autoritâti au aderatu cu desevarsire la acésta decisiune, sî au datu prelatiloru diecesei Ierusalimului permissiunea, pre bas'a privilegieloru ce posedu, d'a alege unu nou patriarchu. Inaintea nóuei alegeri inse, patriarchulu destituitu a comisu unu actu violinte, fâra a tiené comptu de destituirea sea, ex-patriarchulu a plecatu la sântulu mormentu, pentru a seversí oficiulu divinu. Dara egumenii sî clerulu subalternu au refusatu de a asiste. Patriarchulu a cerutu apoi ajutoriulu politiei, sî a scosu pre calugari din chiliele loru, a intratu in biseric'a sântului mormentu, acompaniatu de consulele russescu sî grecescu, cari erau in mare tienuta. Refusându preotii inse sî acum asistinti'a, monastirea s'a asiediatu din nou, sî a navalitu multime de poporu din impregiurime la Ierusalimu, insuflându gróza cetatieniloru. Acést'a a silitu pre consulii celoru-lalte poteri, de a cere dela prefectulu orasiului informatiuni in privinti'a celoru ce sa petrecu. Prefectulu le-a respunsu cumca elu apara pre patriarchu contr'a clerului improtivnicu. La acestea consulele germanu a observatu cumca dupa parerea sea acésta aperare, ese din competinti'a sea (a prefectului,) pentru ca, dupa privilegii, clerulu, fâra interventiunea mireniloru are dreptulu d'a alege, prin urmare sî de a destituí pre patriarchu. Prefectulu a respunsu cumca consulele russescu l'aru fi amenintiatu cu destituirea, déca nu va sprigini pre patriarchu. Facendu-se apoi regresu câtra Pórta, acést'a a mantienutu decisiunea primitiva, relativa la destituire, sî a datu ordine prefectului de a aperá clerulu subalternu sî a recunósce pre patriarchulu destituitu.

„Telegrafulu.“

Mórtea lui Napoleonu III a produsu o miscare mare la curtile domnitóre, câtu sî in diurnalistica, care implu colóne intregi cu un'a-alt'a referitoriu la Napoleonu sî mórtea lui. — Asiá o fóia oficiósa din Londonu publica cu datulu 11 Ian. o ordinatiune r. prin care curtea britanica demânda portarea simbóleloru de jelire dela 14 Ianuariu pâna la 24 pentru Louis Napoleonu. — Foile de sér'a din Londonu cu acel'a-si datu constatéza ca faima, cumca Eugeni'a, veduv'a lui Napoleonu, aru avea de cugetu a proclamá reginti'a, e neadeverata. Celu pucinu de o cam-data ea nu va esmite nici o proclamatiune.

Alte foi din Londonu cu datulu 13 Ianuariu ne impartasiescu ca in 12 a. c. a fostu in Chiselhurst o imbuldire mare de straini. Biseric'a catolica erá indesita. Intre streini se potea vedea princes'a Ma-

FOISIÓRA.

Disertatiune

tienuta in siedinti'á din 29 Octomvre 1872 a societâtiei eleviloru inst. Archid. din Sabiiu.

de I. Munteanu cler. an. III.

(Urmare din nr. tr.)

Vomu incepe cu articularea sustativului sî cu declinarea acelui'a. Spre scopulu acest'a va aratá inv. mai intâiu deosebirea intre sust. nearticulatu, nedeterminatu sî determinatu (articulatu) prin espunerea mai multoru esemple. Fiindca declinatiunea sust. impreunatu cu articululu otaritu (lu, le sî 'a) este mai ponderósa ne vomu ocupá sî noi de ea.

Vedeti ce amu eu a mâna? Ce e ast'a? o carte. Dara ast'a? sî ast'a? Ce suntu aceste tóte? cârti. Cine contiene inveliaturi frumóse sî folositóre pentru voi? cartea. A cui este paretele acest'a? a cârtiei. Dara cest'a-laltu cui se cuvine? cârtiei. Ce amu pusu acum pre mésa? cartea.

E'u priviti (inv. scrie cuventulu in tóte schimbârile lui pe tabla) sustativulu acest'a in câte forme s'au schimbatu? Schimbarea acést'a se numesce declinatiune. A schimbá ori-ce sustativu in cele 4 forme aratate mai susu se dîce a-lu declinâ.

Asemenea va urmá inv. sî cu aratarea schimbârei sustativeloru in numerulu inmultitu. Prin esemple diferite se potu introduce elevii sî la distingerea celoru 3 declinatiuni (sustativele cu terminatiunea in a, u sî e).

In fine se póte face apoi sî numirea casuriloru: Nomieativu, pentru ca numesce sî sta la intrebarea „cine“ (pentru persóne) „ce“ (pentru lucruri), Genetivu, pentru ca arata nascerea, posessiunea unui lucru sî sta la intrebarea „a cui“, Dativulu pentru ca se da cui-va sî sta la intrebarea „cui“, in fine Acusativulu, pentru ca se refera la unu lucru, lu denumesce sî tientesce spre elu sî sta la intrebarea „pre cine“ (persóne), „ce“ (obiecte).

Abaterile dela regulele generali le va amintí sî esplicá dupa putintia mai târdiu sî ocasionalminte la cetirea in lepturariu.

Nemarginitu dupa sustativu póte urmá indata aieptivulu, care patimindu totu cam aceleasi schimbâri se va sî imbiná cu sustativulu. Apoi se va statorí regul'a:

Aieptivulu sa concordeze cu sustativulu in genu, numeru sî casu.

Cându are sa se decline unu sust. in legatura cu unu aieptivu, atunci se declina numai cuventulu celu dintâiu, pre cându celu ce urméza remane intru tóte neschimbatu. Esemple!

Trecemu deci la verbu.

Pâna a nu trece la predarea celoru trei tempuri secundari precum suntu de curendu trecutulu, demultu trecutulu, sî viitoriulu compusu va fi de lipsa cunoscinti'a verbeloru ausiliari sum, amu sî voiu.

Mai vine apoi a se luá verbulu in diferitele moduri, aratatoriu (indicativulu), poruncitoriu (imperativulu, conjuctivulu) poftitoriu (optativulu) sî modulu neotaritu (infinitivulu sî participiile). Tóte acestea prin esemple acomodate se voru puté iulesní câtu de multu.

Vinu apoi de a se amplificá cunoscintiele despre pronume. Acest'a e de mai multe feliuri. Afara de cele personali eu, tu, elu (ea) etc. (fiindu ca suplinescu de comunu fiintiele vii, persónele) mai suntu posesive, relative, demustrative, intrebatóre, reflessive sî neotarite. Vomu face o incercare d. e. cu celu dintâiu.

Teodore, „penicelulu meu e ageru.“ Ce cuventu 'ti vine cá necunoscutu? meu. Lucrurile cari le folosimu sî suntemu stapâni preste ele, le numimu posessiunea nóstra. Penicelulu e unu obiectu, o posessiune. A cui e posessiunea acést'a ni-o arata cuventulu „meu“; prin urmare elu este unu pronume posessivu. Asemenea suntu pronume possessive: teu (ta), seu (sea); nostru (—a), vostru (—a) etc.

O alta incercare pentru deslusîrea pronumelui interogativu! d. e.

Aici in classa avemu 2 elevi cu numele Petru. Cându voiu dîce: „Petru plânge“ sciu de ajunsu? nu, ci trebuie sa intrebu ca care Petru plânge? junioru? séu senioru? etc. Prin cuvintielulu care intrebâmu dupa unu nume necunoscutu, de aceea se sî numescu atari cuvinte pronume intrebative. Dupa mustr'a mai susu aretata se va esplicá sî ori care altu pronume atâtu dupa cuprinsulu câtu sî dupa semnificatiunea lui. Esemple! Intrebâri!

Pentru de a predá o specie nóua de cuvinte ceea a prepusetiuniloru, va face bine inv. déca va folosí iéra esemple potrivite, precum:

Preste Carpati trecemu in Romani'a. Cuvintele necunoscute in dîcerea de susu suntu „preste“ sî „in“. Ele se punu inaintea sustat. spre a aretá directiunea sî se sî numescu prepusetiuni. In privinti'a casului ele suntu regulatórele sustativeloru. Urméza mai multe esemple.

Aru mai fi inca de predatu interjectiunile sî conjunctiunile, dintre cari numai pre cele dintâiu le vomu pertractá aici, iéra thilde, Conneau Corvisart, Pietri, Rouher. Paterulu Goddard erá asiá de miscatu, incâtu n'a potutu predicá.

Cadavrulu se va espune Luni sî Marti in galerie. Drumulu de feru anglesu de Sud-Ostu sî celu francesu de Nordu au luatu mesuri, pentru de a face sî clasei mai serace possibile participarea la inmormentarea lui Napoleonu prin pretiuri scadiute.

Cadavrulu lui L. Napoleonu e imbracatu in uniforma de maresialu sî decoratu pre peptu cu Marele Cordonu alu Legiunei de onóre sî cu o cruce de argintu. Trasurile fecei reposatului au o espressiune seriósa sî durerósa. — Fiulu reposatului, printiulu, n'a primitu titlulu Napoleonu IV.

O multime de notabilitâti sosira dejá in 13 c. in Chiselhurst, intre cari sî Benedetti, pre care Eugeni'a l'a sî primitu in audientia. Emilu Ollivier sî Mac-Mahon se astépta astadi.

Punerea cadavrului pre nasalia va urmá Marti. La inmormentare va fungá episcopulu de Southvarc. Drumurile de feru au luatu dispositiuni pentru de a transportá pentru ocasiunea inmormentârei prin trenuri estraordinare cu pretiulu de 30 franci dela Parisu la Londonu sî indareptu. — Se vorbesce sî despre tumulte pre cari aru avea de cugetu ale inscená republicanii, despre ceea ce politic'a e incunosciintiatu, care in urm'a acestei'a au sî luatu cele mâi intinse mesuri de securitate. In 12 s'au sî ivitu unele demonstratiuni republicane.

Famili'a Napoleonida a amanatu vre-o otarire pâna, dupa cum se presupune, la sosirea cardinalului Bonaparte, care va sosí Marti.

O scire mai nóua cu datulu 14 c. ne comunica ca tóte cestiunile politice s'au amanatu pâne dupa inmormentare. Napoleonu n'a lasatu nici unu testamentu politicu. Unu testamentu a edatu elu naintea companiei italiane sî alu doilea nainte de caletori'a sea la Algeri'a. Ambe suntu acum invechite.

Publicatiune.

Prin care se aduce la cunoscintia onoratului publicu urmatoriulu

Estrasu:

din socotele anului civilu 1872, despre cele patru fonduri, carele s'a testatu de repausatulu domnu Ioanu Iug'a de Baci din Brasiovu spre scopuri filantropice sî scolastice.

Sum'a totala a aceloru fonduri este 25,200 fl. val. austr., asiediata primo loco in pretiulu cassei, carea s'a cumperatu in piati'a Brasiovului sub nr. 82.

Dupa estrasulu socoteleloru din anulu 1871 a fostu remasu din venitulu predîseloru fonduri cu finea lui Decembre a acelui anu unu restu in banii

parati de	3602 fl. 13½ xr.
la care s'a adaogatu interesulu aceloru fonduri pre anulu 1872 cu	1860 fl. —
sî competinti'a intereseloru la formandulu alu 2-lea fondu alu legatului IV de 6300 fl. pre anulu 1872	315 fl. —
apoi interesulu a 5% totu pre anulu 1872 la sum'a de 2970 fl. 55 xr. carea s'a adunatu pâna ultim'a Decembre 1871 la formandulu alu 2-lea fondu dela atinsulu legatu .	148 fl. 53 xr.
Sum'a primirei in an. 1872 :	5325 fl. 66½ xr.

din carea s'a datu :

1. La destinatiunea legatului	I.	105 fl. — xr.
2. „ „ „	II.	248 fl. 70 xr.
3. „ „ „	III.	630 fl. — xr.
4. „ „ „	IV.	315 fl. — xr.
	cu totulu	1298 fl. 70 xr.

Dupa detragerea dârei dela primire remâne unu restu de 4026 fl. 96½ xr.

carele se tiene :

a) de fondulu legatului II. cu . . .	592 fl. 88½ xr
b) de formandulu alu 2-lea fondu alu legatului IV. cu . . .	3434 fl. 8 xr.
cu totulu	4026 fl. 96½ xr.

Brasiovu, 31 Decembre 1872.

Comitetulu administrativu alu fonduriloru Iugaiane.

Varietâti.

⁂ **Educatoriu afabilu** se afla la scólele normale din Clusiu anume dlu Dir. Rafai, carele in dilele trecute a dîsu câtra nisce prunci de românu : A rüh az olahnak nemzeti nyavalyaja (rui'a e la români bóla natiunale). — La acel'a-si domnu ducendu-se o femeia româna s'a rogatu sa-i dea vre-o câte-va renduri scrise, cu mijlocirea câroru sa se primésca unu elevu românu in spitalu, câci erá bolnavu la dens'a acasa, unde erá in cortelu. „Lasa-lu sa móra“ respunse afabilulu educatoriu, „ca déca móre unulu se nascu optu in locu-i, cari suntu toti spre ruinarea magiariloru.“ — Amu dorí cá sa se dea o desmintire faptica celoru de mai susu, cu tóte ca ne tememu ca voru fi adeverate dupa esperintiele ce le facu sî altii pre la alte institute, unde elevii români suntu intitulati de multe-ori nu prea magulitoriu.

⁂ **Espositia artistica in Bucuresci.** Cetimu in „Tr. Carpatiloru“: Astadi Dumineca la 2 óre s'a eschisu espositiunea amiciloru Beleloru arte in Români'a, in etagiulu intâiu alu marelui hotelu alu Bulevardului din Bucuresci.

De mâne Luni, espositiunea este deschisa publicului.

Credemu ca la acésta espositiune nu numai Bucurescenii, dara chiaru toti românii din ori ce parte a Românici, voru fi impacienti sa vina s'o vada. Ea este espunerea civilisatiunei, cá sa dîcemu astufeliu ; espunerea frumosului de care este capabila Români'a.

Preste cinci sute tablouri originali, de artisti români cum sî de artisti Europeni, pâna sî chiaru din seculi trecuti, suntu desfasiurate in patru sali ; dóue sâli suntu pline cu objecte de arta de tóta natur'a, o sala este plina cu anticuitâti sî alte dóue sâli cu industri'a nationala propria in costume etc., in tiesaturi si cusuturi mai alesu.

Comitetulu acestei societâti, fâra pregetu in lucru continuu dî sî nópte, are mândri'a sa dîca celoru ce le voru vede lucrarea : „amu datu esemplu ca se potu face lucruri mari sî frumóse prin otarirea numai a cinci-siesi particulari cari 'si dau mân'a sî 'si dîcu cu otarire : sa facemu lucrulu acest'a.“

⁂ **Scól'a Cazacovici.** Se scrie ca repausatulu intru fericire d Cazacovici a lasatu averea sea pentru crearea in Macedoni'a a unei scóle române. Esecutorii testamentari ai repausatului suntu dnii I. Bratênu, Chr. Telu, V. Al. Ureche G. Gog'a sî Sideri.

Din informatiunile nóstre, amu aflatu ca nici pâna astadi esecutorii testamentari n'au potutu isbutí se descurce averea, carea mai tóta e cuprinsa in nisce sume datorite de d. Paltinênu din Buzeu. Totu-si, din alte sume incassate, esecutorii testamentari au deschisu scól'a inca de unu anu, la Gopesi, sî iéta ca, de-si târdiu, dara avemu fericirea a publicá raportulu comunei din Gopesi câtra esecutorii testamentari despre esamenele din anulu acest'a :

Domniloru efori !

Subsemnati venimu respectuosi prin acést'a a ve face cunoscutu ca la 30 Iuniu, anulu scolariu 1871—1872, s'a terminatu cu celu mai bunu suc-

---

ceste din urma se potu amená pâna in cursulu alu IV unde se voru invetiá in legatura cu sintacs'a, la periόde.

Vediut'a-ti pre Iuliu adineaori, cându se impedecà in fuga de o pétra sî cadiù ? Ce cuventu i scapà de pre budie in momentulu caderei ? Cuvintielulu acest'a „ach“ „vai“ i esì cá din peptu, aretà o miscare, o durere a animei sî pentru ca se rostesce cá unu feliu de strigare se sî numesce **interjectiune**.

Notiunea **numeralului** se póte completá totu dupa mustrele de mai susu sî adeca sa se predea numeralulu **ordinariu**, **multiplicativu** sî celu **nedefinitu**. Esemplele potrivite nu voru denegá nici aici succesulu sî resultatulu doritu.

In fine cu ocasiunea analiseloru din lecturariu facendu-se o revista generala preste intregu materialulu percursu sa se completeze ici colea lacunele prin adausele necesari. Sa se conduca elevii la aflarea momenteloru mai de insemnatu, a insusiriloru comune sî a diferintiei intre unele sî altele pârti ale vorbirei.

Asiá d. e. va imparti tóte pârtile vorbirei in cele cari admitu **schimbare** sî in cele cari **nu se schimba**.

De cele dintâiu se tienu :

Articlulu, sustativulu, aieptivulu, pronumele sî verbulu, cele 4 dintâiu prin declinare, cele din urma prin conjugare. Tóte laolalta ocuru sub numele comunu de vorbe **flessibile**.

Iéra cele-lalte, fiindca nu se schimba se numescu **neflessibili** (particule). Cu privire la ortografia (etimologi'a) va deduce principiulu : Pentru de a scrie corectu, cérca dupa radacin'a cuventului !

Cursulu IV.

Ceea ce atinge cursulu acest'a amintescu numai atât'a ca elu are de a supliní esactu lacunele cursuriloru premergatóre, ad. sa aduca totu materialulu la o incheiare sistematica. Tóte pârtile vorbirei s'au atinsu mai superficialu séu mai profundu, dupa cum adeca s'au aflatu de cuviintia afara numai de conjunctiune, caus'a cârei amenâri s'a motivatu mai susu. In deosebi la sustantivu aru mai fi de amintitu intre altele sî formarea diminutiveloru (cu terminatiunea in — asiu, — etiu, — elu s. a. sî a celoru deduse din cele radacinali. Totu aicí 'si voru aflá locu prinderi ortografice d. e. mésa se scrie mai corectu cu e decâtu cu a, pentru ca, (abstragendu dela etimologi'a cuventului dela latin. mensa) in numerulu inmultitu nu dîcemu mase, ci mese. Bá va mai dá inv. sî unele indreptâri in privinti'a ortografiei precum : î déca dupa elu urméza m séu n se scria cu â d. e. pâne, cântu, câmpu etc.

La verbu va face distingere intre verbele **active** (**transitive**), **neutre** (**reflessive**) sî **passive**, se intielege de sine ca prin esemple acomodate, cá totu de odata sa li se dea esplicatiune sî numiriloru ce le pórta (terminologi'a).

Preste totu sa se silésca inv. a deduce din esercitiele premergatóre reguli sî definitiuni, pre care elevii apoi sa le memoreze.

Pregatiti cu cunoscintiele acestea din partea formala a gramaticei voru poté intielege mai usioru si partea interna, logica a acelei'a, sintass'a incopciându aci si interpunctiunea, carea fórte multu inlesnesce eruarea intielesului.

Inceputulu se va face firesce cu constructiunile simple, constatóre din subiectu sî predicatu. D. e. scolariulu invétia. Inainte inse de a vorbí de subjectulu propusetiunei va fi consultu sa istorisésca inv. mai multe-celea despre scolariu in form'a unei piese de leptura din legindariu séu alegându-si anume o piesa potrivita sî cetindu-o va intrebá pre unulu din elevi de **subiectulu piesei** ad. **despre cine séu ce e vorb'a in acea piesa?** Dupa aceea se va pogorí apoi la analisarea constructiunei scurte trase din pies'a amintita.

Cam asiá : cine invétia ? sî cine inca ? . . . . scolariulu fiindu ca despre elu este aicí vorb'a, se numesce **subiectu**. — Ce face scolariulu ? seu ce sa dîce despre elu ? Ce s'aru mai poté inca dîce totu despre scolariu ? . . . . invétia, fiindu ca arata ce-va despre subiectu, se numesce **predicatu**.

Prin variatiunea de mai multe esemple de feliulu acest'a (ad. constr. simple) la a câroru formare sa se indatorésca sî elevii dându-li-se parte subiectu la care au sa substituie predicatulu, sî vice-versa, parte inse concrediendu-li-se formarea intréga a constructiunei, va ajunge la conclusiunea ca : subiectu póte fi in o propusetiune ori sî ce cuventu care póte stá de sine singuru in vorbire, predicatulu póte fi fiesce cuventu flessibilu.

Din dîcerea simpla capetâmu pre cea complinita prin amplificare, d. e. scolariulu bunu invétia — lectiunea. Pisic'a cu clopotu nu prinde sióreci. Dîu'a frumósa se cunósce de diminétia. Câuele, care latra, rare-ori musca. Preotulu da marire lui Ddieu. Scolariulu bunu invétia bine lectiunea ce i-au datu invetiatoriulu.

Aci cuvintele lectiunea, sióreci etc. suntu compliniri ale predicatului cá verbu sî dau constructiunei intielesulu necessaru. Ele se numescu **obiecte** sî stau in casulu Accusat. séu Dativu. Acelea inca mai potu trage alte compliniri dupa sine, cá in constr. ultima . . . . ., ce i-au datu invetiatoriulu. Cari suntu in dîcerile premerse complinirile subieptului, predicatului, sî ale obiectului ? Formati constructiuni amplificate din urmatórele constructiuni imple ! — (Va urmá.)

cesu esamenele scolariloru ce frecuentéza scól'a români subventionata de repausatulu Dimitriu Cazacovici, incâtu amu remasu cu toti fórte multiamiti si incântati, precum si de esamenele dela Ianuariu. Datorimu in eternitate respectu si recunoscintia repausatului, si nu vomu incetá nici odota a rogá pre Dumnedieu pentru sufletulu seu: asemenea suntemu si vomu fi recunoscatori dvóstre si onor. guvernu de aici, pentru energi'a si activitatea depusa spre a ne face fericiti.

Bine-voiti domni efori, a primí osebitele nóstre stime ce ve conservâmu, si cu care avemu onóre a fi ai dvóstre etc.

Nauni D. Carpaciu, Georgiu Teodoru Carazea, Cuszu Naunsu, Simeonu T. Sim'a.

Comun'a Gopesi, districtulu Ferid'a, (Macedoni'a) 1871—1872, Iuliu 2.

Adaugemu, cu acésta ocasiune, esprimarea dorintiei cá dnii esecutori testamentari sa dea si in cunoscinti'a publicului óre-care informatiuni despre starea in care se afla averea séu lucrârile pentru urmarirea averei casei Cazacovici. „Rom“

⁂ Conferinti'a dlui Alesandri la Ateneu, au avutu unu succesu stralucitu. D-sea dupa ce au esplicatu scopulu acelei conferinti au cetitu frumós'a sea poesie Dumbrav'a Rosie apoi o mica poesie inedita An'a Dómn'a. Unu publicu numerosu asista la acésta prelegere de si pretiulu lucuriloru erá de 10 si 5 franci. Venitulu este in profitulu societâtiei de bine-faceri Elisabet'a Dómn'a.

⁂ Necrologu. Radu Ionescu unulu din scriitorii nostri mai de multu a muritu in etate abiá de 38 de ani in Bucuresci. Elu publicase inca de pre cându erá scolariu o adunare de poesii sub titlulu Armonii intime. Dupa ce urmà câtu-va tempu cursurile literare la Universitatea din Parisu se intórse in tiéra si colaborà cu destulu talentu la diuariulu „Dâmboviti'a“. „Uniunea Române“ si mai alesu la seriós'a publicatiune „Revist'a Româna“ care-i datoresce mai multe articole bine scrise si unu inceputu de critica literara. Dupa acea intrându in politica, parasí mai cu totulu ocupârile literare cá atâti'a ómeni dela noi, fù multu tempu colaboratoru la diuariulu „Românulu.“ Numitu agentu diplomaticu la Belgradu, elu se destituise in acestu postu, si aice reincepù lucrârile sele literare adunându materiale pentru o istoria politica si sociala a Serbiei. O bóla indelungata impedecà acésta intreprindere si in 27 Decemvre Radu Ionescu trecù din viétia.

⁂ Accidentulu la teatru in Romanu. In Romanu se representà dilele aceste pies'a „Mórtea lui Maximilianu“ un'a din acele piese de nimic'a, ca ea voiesce a face efectu prin feliu de feliu de grozavii vediute. Asiá la sfersitu erá marele tablou mórtea lui Maximilianu impusicatu de unu plutonu de soldati. Se adusera pre scena câtu se póte mai multi soldati cá sa fia vuetulu, efectulu mai mare. Din nenorocire unulu din ei luà afacerea la seriosu si incarca pusc'a cu glóntie. Trase si raní dupa cum spunu unii in bietulu Maximilianu inchipuitu, la mâna in unu modu cu totulu realu care lu facù sa cada cu totulu din rolu, dându unu tipetu cumplitu. O alta variantia spune ca bietulu actoru aru fi remasu chiaru mortu.

Acést'a apoi aru fi tragicu de totu, si de siguru ca de acum inainte dnii actori 'si voru mai luá de séma inainte de a se apucá de roluri atâtu de periculóse.

⁂ Unu procesu insemnatu s'au tratatu dilele aceste inaintea curtei cu jurati din Bucuresci. Unu barbatu 'si ucisese feme'a lui pentru adulteriu. Juratii au recunoscutu culpabilitatea lui. Curtea l'au condemnatu inse numai la 1 luna de dile la iachisóre.

⁂ (Gâzduire onesta.) Mai dilele trecute substitutulu de pre lânga tribunalulu dela Buzeu fiindu intr'o plasa in urmarirea si descoperirea unei crime, si dandu preste mai multe indicii, a luatu cá corpu alu delictului mai multe juvaeruri in valóre de preste cinci sute galbeni. Sar'a a cerutu dela unu proprietariu ospitalitate pentru sine si pentru agentii sei ausiliari; ceea ce cu bratiele intinse i se si oferì. Pentru mai multa siguranția substitutulu incredintiéza cuferulu in care se afla juvaerile in mânile stapânei casei a sotiei proprietariului. A dóu'a dî, la plecare, avendu substitutulu indiscretiunea de a observá sigilele dupa cuferu, le gâsì, negresîtu fâra mirare, in stare buna. Mai târdiu, dupa ce terminase cercetârile ce socotise necesarie, substitutulu voì sa descrie in procesulu seu verbalu si fia-care obiectu pretiosu, si deschidiendu cuferulu . . . . juvaerile nu mai erau, banuelile, se intielege, a planatu preste o multime de ómeni, si mai ca totu-déun'a nedrepte. Logic'a fapteloru inse 'lu constringea a crede ca in cas'a onesta a proprietariului s'a petrecutu furtulu seu abusulu de incredere. Astfeliu, face percuisitiuni, preste percuisitiuni, si hotii din casa protestau ca li se atinge onórea printr'o asemenea nepomenita banuiéla, in aceste cercetâri, substitutulu gasindu in cas'a unei servitóre unu ceasornicu din obiectele pretióse, dobandí certitudinea despre legile ospitalitâtiei casei si continuá cu investigarile sele, in cele din urma, stapân'a casei, soci'a proprietariului, se determinà a descoperí ca juvaerurile suntu ascunse in soba, si se rugá de subtitutu cá sa nu o dea de rusîne. Ajunse apoi a constatá ca se scosese cuiele dela cuferu; si se subtrase juvaerile prin deschidietur'a facuta introducendu mân'a, cându servitórea a cârei'a fiindu prea mare s'a si sgariatu, cându cocón'a, care avea o mâna mai mica, si cu delicatetia putea operá. Ce s'a mai facutu, nu scimu; ceea ce dorimu este cá acésta afacere sa nu tiena multu tempu si sa vina inaintea justitiei. Pentru ce? pentru ca amu aflatu positivu, vomu aretá si actulu de acusare, ca proprietariulu acest'a a fostu datu in judecata pentru ca a asasinatu pre unu óspe ce avea parale si a arsu in cuptoriu pre copilulu seu de vr'o patru ani, fiindu ca elu vediuse cându comisese asasinatulu. Curtea cu jurati si-a facutu datori'a: l'a acuitatu! „Dreptulu“.

Dev'a, 23 Dec. st. v. 1872.

Domnului Dobo de Rusic'a!

(Urmare si fine.)

Fiindu senatorulu Forray in 28 Martiu 1871 in Sibotu sub titlu de cercetare in contr'a mea, si fiindu inca de acasa convinsu ca nu are nimic'a de cercetatu in contr'a mea, s'a declaratu inaintea representantiei comunale, cu scopu sumutiatoriu, cumca pre mine cu mór'a nu me potu prinde.

In urmarea sumutiârei acestei'a indirecte a senatorului Forray a adusu Ioanu Viorelu altu punctu de investigatu inainte adeca: cumca eu dupa inceputulu lucrului la móra, amu facutu in tómn'a an 1870, in caus'a mórei, dóue calatorii la Sibotu, numai pentru diurne, si fâra scirea representantiei comunale. (Vedi nr. comunit. Sibotu 1, 7, 43, 44, ex 1871.)

Dupa aceea totu in diu'a numita au cautatu cuitantiele mele despre diurnele din anii 1869 si 1870, si au facutu aratare nóua in contr'a mea, numai cá sa nu se gate materialulu adeca obiectele de investigatiune in contr'a mea, si sa se póta numí investigatiune.

Cuitantiele mele tóte erau limpede, chiare si basate pre lege, ordinatiuni si adeveru, in privinti'a sumeloru cuitate si specificate, in privinti'a causeloru oficióse de caletoria, in privinti'a tempului, si in privinti'a lucrâriloru mele.

Calatoriele cele dóue speciale susu pomenite mie imputate, le-amu facutu amendóue pre bas'a ordinatiuniloru magistratuale in 18 Oct. si 24 Nov. sub nrii magistr. 2375 si 2636 ex 1870, in contr'a parerei si voiei mele declarate in siedinti'a magistratuala; pentru ca eu insusi nu le-amu aflatu de lipsa.

Magistratulu a sciutu din actele susu citate provocate de mine, cumca eu de sila prin renduiél'a magistratului m'amu dusu de amendóue ori la Sibotu — apoi a sciutu, cumca eu la comissiunile acele nu amu avutu de a face cu comunitatea intrégа, ci numai ingineriulu singuru avea lucrulu. — Eu, antistele comunalu, oratorulu comunalu si notariulu, cari eramu de fatia, eramu numai cá martori representativi ai comunitâtiei fâra vre-o functiune speciala.

Despre cuitantiele mele potea judecá magistratulu fâra nici o investigatiunte, asiá erau de chiare, evidente, si basate pre acte oficióse.

Dara magistratulu, ce potea pentru mine, nu vrea; si ce vrea in contr'a mea nu potea.

Asiá dara magistratulu si protocolulu de investigatiune din 28 Martiu 1871 mi l'a datu spre declaratiune si justificare sub pretestu, cumca suntu puncte nóue de acusare in contr'a mea — adeca cuitantiele, si calatoriele mele susu pomenite.

Dupa ce amu datu cu declaratiunea sub nr. mag. 900/1871 si pre punctele cele nóue; magistratulu totusi, pre ursoriele mele nu vrea a otarí in merito.

Numai in urmarea ursorieloru mele facute la comesulu, pre bas'a ordinatiunei comitiale urmate sub nr. 1129/1871 abiá in 13 Octobre sub nr. magistr. 1928/1871 amu primitu dela magistratu resolutiunea meritória insciintiandu-me, cumca acusarea facuta in contr'a mea in privinti'a morei din Sibotu e fâra temeiu. Dara in privinti'a cuitantieloru totusi a tacutu magistratulu pâna astadi. Asiá si de spesele comissionale investigationale purtate din cass'a alodiala nici o pomenire nu a facutu.

4. In caus'a disciplinara in contr'a lui Ioanu Viorelu, unchiului d-tale, si a altoru membri comunali s'a facutu o sentintia penala in 17 Martiu 1871 sub nr. 525, in care sentintia a pusu senatorulu Forray cá referentu si concipientu, cu presiedintele magistratului Nagy Ignatiu si votulu meu specialu datu in siedinti'a magistratuala; pentru ca votulu meu pre lânga sentinti'a magistratului erá mai aspru si mai greu; cá sa véda Sibotenii judecati parerea mea, si sa le crésca ur'a in contr'a mea si mai mare. Apoi ast'a e colegialitate?! ast'a e taina de oficiu?!

5. In Ianuariu 1870, cându erá vorba tare de organisarea judecatorieloru, venise o deputatiune din scaunulu Orastiei dela Pest'a inderetu acasa si a adusu despre mine o veste in privinti'a organisârei de judecatorie.

Dupa aceea indata totu in lun'a lui Ianuariu Schuller senatorulu, colega alu meu, aspirantu de unu postu de presiedinte de tribunalu, cá si alti aspiranti —in cualitatea sea de presied. judecatorescu la magistratu, me acusédia la ministeriu de unu amploiatu renitentu, neascultatoriu, si neimplinitoriu de legile prescrise, si de ordinatiunile sele presidiale. Mie nici o vorba nu mi-a spusu, nici nu amu sciutu ce-va despre aretarea aceea. Ans'a aretârei a fostu unu lucru bagatelu, si si ast'a erá vin'a lui. Sórtea 'mi aduce aretarea aceea la mâna, fiindu elu absentu din oficio, si asiá amu fostu in stare, a me aperá si eu cu succesulu doritu. Elu cá presiedinte alu meu, séu presiedintele magistratului, trebuiá dintâiu a me luá la respunsu si justificare, si cu declaratiunea mea cu totu a substerne mai in susu; dara nu fâra scirea mea, cându forulu disciplinariu dintâiu e la magistratu, apoi la comesulu, si apoi la ministeriu. Óre fapt'a ast'a, dle de Rusic'a! cum se numesce? Di-i pre nume.

„Fortunele mele“ voru urmá.

Ioanu Balomiri.

Concursu.

Pentru statiunea de capelanu lânga parochulu Nicolau Moldovanu in opidulu Mociu — protopresbiteratulu gr. or. alu Turdei inferióre, se deschide concursu, in urm'a in. decissiuni cons. dto 14 Dec. nr. cons. 1114/1872, — pâna in 1 Februariu 1873, — in aceea-si di va fi si candidatiunea.

Emolumentele suntu:

20, dóue-dieci jugere agru din portiunea canonica; — dela 100 familii câte o di de lucru, — si dela functiunile bisericesci stol'a.

Doritorii de a ocupá statiunea acést'a cu propriele suplice instruite in intielesulu „Stat. Organicu“, sa se adresedie la subscrisulu, — ultima posta Gyeres Szt.-Király la Egerbegy.

Agarbiciu 5 Ianuariu 1873.

Simeonu Popu **Moldovanu**
Prot. gr. or. alu Turdei
inferióre.

(2—3)

Publicatiune.

Din partea subscrisei epitropii, se face cunoscutu, ca padurea de Bradu si Molitvu dupa muntele Boiu séu Diham din Prahov'a proprietatea S. bisericei gr. or. din Resnovu, — se da in taere prin licitatiune crescenda, — care se va tienea la 30 Ianuariu 1873 st. v. la 11 óre diminéti'a, in scól'a gr. or. din Resnovu.

Conditiunile de licitatiune se potu vedea si pâna atunci in tóte dilele — la subscris'a epitropia.

Epitropi'a bisericei gr. or. din
Resnovu, in 7 Ianuariu 1873.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 5 ANULU XXI.

Sabiiu, in 18|30 Ianuariu 1873.

Nr. cons. scol. 2. 1873.

Câtra Inspectoratele districtuali de Scóle din Archidieces'a nóstra greco-reseriteana in Ardealu.

Spre delaturarea mai multoru greutâti, de carii a datu Consistoriulu archidiecesanu la compunerea conspectului generalu despre invetiamentulu adultiloru, din caus'a mancitâtiei sî neuniformitatiei, a conspecteloru sî rapórteloru substernute de câtra inspectorii districtuali de scóla de un'a, iéra de alta parte spre a face possibila esoperarea de remuneratiuni din vistieri'a statului pre sém'a aceloru individi, cari, se voru distinge in invetiamentulu adultiloru, — afla Consistoriulu archidiecesanu in necsu cu Circulariulu din 19 Octobre 1870. Nr. 225/sc. a face urmatórele dispositiuni: I. fia-care preotu, invetiatoriu séu altu inteleginte, care se va resolvi a luá asupra-sî instruirea adultiloru, va avea a tienea cu adultii instruiti in lun'a lui Februariu séu Martiu, dupâ cumu voru permite acést'a relatiunile economice a-le poporului, unu esamenu, sî a aduce acést'a mai 'nainte sî destulu de timpuriu la cunoscinti'a atâtu a inspectorelui reg. Scol. câtu sî a acelui confesisonalu, care din urma, in casu de impedecare va delegá pre presiedintele concernintelui Comitetu parochialu, spre a asiste la esamenu:

II. Spre constatarea numerului a adultiloru instruiti precum sî a progresului din objectele de invetiamentu, — instruitoriulu va compune unu conspectu (catalogu) cuprindiatoriu de urmatórele rubrici.

1. Nr. curentu.
2. Numele sî Conumele } adultului
3. Etatea. }
4. Cetirea.
5. Scrierea.
6. Computulu.
7. Diu'a in care s'a inscrisu adultulu la scóla.
8 Observatiune.*)

III. Indata dupa finirea esamenului concernintele instruitoriu va inmanuá, respective va substerne pre calea sea câte unu esemplariu din conspectulu insemnatu in punctulu precedentu atâtu inspectorelui reg. scol. câtu inspectorelui districtuale confessionalu; care din urma va compune pre temeiulu conspecteloru séu a rapórteloru singulari unu conspectu generalu despre starea invetiamentului **) din intregu Protopopiatulu, sî-lu va substerne Consistoriului archidiecesanu nesmintitu in decorsulu lunei lui Martiu a fia-cârui anu.

Spre orientare se mai inséмna: ca la invetiamentulu de adulti suntu admisibili nu numai cei necasatoriti, — precum se vede din rapórtele despre starea invetiamentului de adulti din anulu trecutu, — a se indreptá din unele pârti, cí ori sî cine fâra privire la etate sî secsu.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu, tienuta in 12 Ianuariu 1873.

Pentru Escelenti'a Sea Par. Archi-Eppu sî Metropolitu

N. Pope'a m/p.
Archim. sî Vicariu aeppescu.

Desbaterea bugetului.

Preste asceptarea multor'a desbaterea generale a bugetului in diet'a Ungariei a decursu sî decurge mai liniscitu de cum se presupunea. Controverse suntu destule, ba opusetiunea nu a lipsitu nici cu ocasiunea acést'a a gâsí vin'a stârei celei rele financiali a tierei in pactulu dela 1867 cu partea apuséna a monarchiei; dîcendu, ca dualismulu turtesce cu sarcinile sele Ungari'a sî constringe tiér'a sa tiena dóue armíi sî altele de feliulu acest'a. Altii din opusetiune afla ca sî organisatíunea justitiei inca pórta vin'a de statulu se trediesce acum cu deficituri mari deasupr'a capului seu, pentru ca, dupa ce s'a despartitu justiti'a de administratiune, nu s'au creatu alte institutiuni corespundietórie acestei despartiri; notariatulu publicu inca nu esista, judecatorii de pace inca nu suntu introdusi, asiá incâtu judecatoriele suntu silite a-si perde tempulu cu unu numeru mare de lucruri bagatele spre daun'a afaceriloru mai importante. Se mai aduce inainte sî se imputa guvernului sî modalitatea cu carea a procesu la cladirea drumuriloru de feru, cari cadu acum cá o povéra asupr'a statului, fâra de a oferí veniturile asteptate s. a. s. a. de feliulu acest'a.

Cu tóte aceste conflictele temute sî asteptate nu s'au ivitu, pentru ca sî barbatii din partea carea nu se afla in opusetiune au recunoscutu ca gresieli s'au facutu multe in administratiunea finantiale a tierei. Sî acesti'a, de-sî nu arunca vin'a asupr'a pactului dela 1867, recunoscu ca au presupusu, ca Ungari'a póte suportá mai multu decâtu se vede cumca este in stare a suportá sî, dupa cum amintesce ministrulu presiedinte Slavy in cuventarea sea, uneori chiaru la staruinti'a celoru mai insemnati barbati din opusetiune.

Gresiele se dîce dara de o parte s'au facutu multe sî acést'a se recunósce de ceealalta parte sî resultatulu este, ca ambe pârtile vinu la convingerea, ca aceste trebuiescu indreptate. Deficitulu e mare, dara trebuie acoperitu!

Recunoscinti'a acést'a este o trista mangaiere pentru tiéra, câci, dupa marturisirea presiedintelui ministriloru, deficitulu numai prin urcarea contributiunei póte sa se delature. Dara celu putienu amu ajunsu la gradulu celu dintâiu alu indreptârei, la recunoscinti'a gresieleloru. Deci mai departe cá acum consecuintia a indreptârei sperâmu, ca urcarea contributiunei se va face cu consideratiune stricta la imbunatatirile de cari se bucura diferitele pârti ale statului. Presiedintele ministeriului Slavy face in cuventarea sea amintire de regulâri de riuri, unde mai inainte unu jugeru de pamentu erá impoveratu numai cu o contributiune de 3 xr., de impoverarea capitaleloru, cari la noi nu pré suntu, sî de ací aru urmá, ca incâtu privesce tiér'a nóstra, in intielesu mai strinsu, nu ne-amu puté impartasî in o mesura asiá mare la greutâtile urcârei, pentru ca nu ne-amu impartasîtu in aceeasi mesura cá Ungari'a propria nici de beneficiele tierei.

Fia cum va fi, numai de aru progresá tóte pre calea indreptârei, a cârei inceputu lu vedemu facendu-se, de amu progresá cu indreptarea in cele ce privesce instructiunea, cá sa nu mai fimu de o parte amenintiati, ca scólele se voru luá din mân'a poporului sî de alta parte ca ni se va denegá ori-ce ajutoriu din partea statului pentru intretienerea loru, de amu progresá, cá sa vedemu sî preotimea, carea este chiamata adî a face servitie sî inca servitie cardinale statului, a latî moralitatea, spriginita sî ajutata sî din partea statului, cá sa póta stá la inaltimea missiunei sele in tóta privinti'a, de amu progresá cá dreptatea sa fia unu bunu comunu sî nedisputabile alu tuturoru. Gresielele financiale atunci se voru indreptá sî nu voru lasá nici urma dupa densele, sî sî déca s'aru mai intemplá sa se arate vr'un'a cându-va, celu putienu aru lipsí acei ce sa se bucure de conflicte ce s'aru puté nasce din trensele precum sî acei ce s'aru teme de ele.

„Der Osten“ dîce ca a auditu mai de multu ca in Transilvani'a crescu frecârile intre românii „uniti sî neuniti“, dara nu a crediutu; acum observa spre mirarea sea ca „Tel. Romanu“ a aternatu cu placere frecârile de clopotulu celu mare sî ca esageréza preste ori-ce mesura etc.

Ne pare reu sa vedemu pre „Osten“ asiá reu informatu sî cu aceeasi parere de reu trebuie sa adaugemu, ca informatiunea lui cea rea nu ajuta, ci strica causei ce voiesce sa o apere, adeca causei româniloru. Au fostu sî intre româniii gr. or. mai cu séma multi, sî mai suntu sî astadi, barbati dealtmintrea inteliginti, cari traiau sî traiescu in acelu, la parere inocentu, prejudetiu, ca frecârile susu amintite 'su nisce certe popesci. Amu vediutu de unedile in „Kelet“, in o dare de séma despre foile române din anulu espiratu idei ratacite cá ale lui „Osten“ sî pre câtu scimu din condeiu românescu. Tóte aceste, bá nici esceptiunile recunoscute sî de noi cu ori-ce ocasiune, inse nu impedeca reulu de a esiste. Unde suntu fapte ce ruinéza sistematicu buna-starea româniloru sî intelectualminte sî materialminte, — da hört jede Gemüthlichkeit auf.

Gr.-orientalii voiescu, cá sa aducemu vr'o câteva esemple sa radice starea intelectuale a clerului; acést'a inse e impreunata cu sacrificii materiali din partea poporului, ultramontanii vinu sî dîcu: dative uniti ca nu mai platiti nimic'a; gr. or. voru sa zidésca unde-va o scóla sî poporulu trebuie sa contribuie ce-va; vinu ultramontanii, séu mai bine instrumentele loru cu refrenulu: dati-ve uniti, ca nu trebuie sa mai face-ti scóla etc. Sî apoi câte sî mai câte, pre cari le tacemu inca pâna provocarea va fi sî mai mare, dupa cum o vedemu croita.

Gr.-orientalii au suferitu multu sî au tacutu indelungu sî aru fi tacutu sî acum, déca nu aru fi vediutu cu câta usiurintia de minte se jóca din partea ceea-lalta cu temeiulu ori-cârei societâti, cu moralitatea, carea prin continuele agitatiuni sî verbuâri numai sufere sî numai ruinéza pre poporulu in a cârui sinu se incuibéza, sî apoi unu poporu cu astu-feliu de suferintie in corpulu seu natiunale cum va fi in stare sa lupte in afara? Enigm'a acést'a sa ni o deslege „Osten“ sî informatorii sei! — Nisuinti'a nóstra este sî acum cá totu-déun'a: Mai multa lumina!

„HrZtg“ are o coresp. din Pest'a in carea se dîce ca mai multi locuitori din Hatiegu se róga de dieta cá sa provóce pre deputatulu loru E. Macelariu sa-si ascérna creditivele sele dietei respective sî sa-si ocupe loculu seu de deputatu in dieta.

Reform'a electorale pentru senatulu imperialu cu câtu se apropia de realisare cu atât'a provóca sî sgomotu mai mare sî greutâti mai multe asupra-si,

---

*) Rubricile p. 1. 2. 3. 6. 7. sî 8. vinu a se umplé prin instruitoriu, ear' cele de sub p. 4. 5. de catra inspectorele districtualu resp. delegatulu acestui'a, in rubric'a p. 8. vine a se insemná: dîu'a in care s'a facutu aretare despre tienerea esamenului.

**) In acestu conspectu se va face prin adaugerea incâ a 2. rubrici la cele din catalogulu insemnatu la p. II evidentu numerulu adultiloru instruiti dupâ secsu „barbati“ „femei.“

Cechii din Boemi'a au adresatu o petitiune câtra M. Sea imperetului subscrisa de mai multe comune.

Despre unu conflictu eventuale intre Russi'a sî Angli'a pentru ocupatiunile celei dintâiu in Asi'a centrale, se scria sî acum. Suntu inse pareri de acele cari sustienu ca nu va veni lucrulu pâna la unu resbelu.

Doliu pentru Napoleonu III. Mai tóte curtile europene s'au imbracatu in doliu de câte 8—15 dîle pentru mórtea lui Napoleonu III.

„Pester Lloyd“ nr. 299 din 25/12 1872.

Proiectu de lege pentru scólele secundare,

elaboratu de consiliulu de instructiune alu sectiunei gimnasiale sî technice sî ascernutu spre desbatere consiliului plenariu de instructiune, consta din 7 capete sî e impârtitu in 52 de paragrafi.

Capul I. (§ 1—4) tratédia despre „terenulu sî infiintiarea scóleloru secundare“. Chiamarea acestor'a este: desvoltarea armonica a facultâtiloru spirituali sî pregatirea prin o cultura generale pentru scólele inalte. Ele suntu séu publice séu private sî se impartu in gimnasie sî scole reale, avendu acelea sa ajunga scopulu prin limbele clasice, acestea prin limbele moderne. Ori-cine (fia corporatiune, fia individu) póte infiintiá scóle secundare intre marginile legei.

Capu II. (§ 5—26) tratédia despre „organisatiunea scóleloru secundare“. Acestea constau din 8 clase inse se potu infiintiá sî scóle secundare necomplete. Objectele de invetiamentu suntu totu acelea care suntu sî astadi: geografi'a, matematic'a, chemi'a si propaedeutic'a filosrfica suntu prescrise cá objecte de invetiamentu pentru embele categorii de scoli. Din scól'a reala suntu lasate afara objectele de specialitate, iéra de alta parte e limb'a francesa objectu obligatu acolo, unde e german'a objectu obligatu (?). § 8 precisédia periferi'a acestoru objecte de invetiamentu intr'unu modu superficialu, asiá incâtu acésta prescriere nu insemnédia nimic'a. Dela objectele obligate (ordentlich) nu se póte dispensá nici unu scolariu. Fia-care scóla secundare are o clasa pregatitóre in care se primescu scolari care au absolvitu celu putienu (?) a trei'a clasa elementara. La trecerea in scól'a secundara, precum sî la trecerea dela o scóla secundara la alt'a scolariulu trebuie sa faca unu esamenu de primire. In clas'a prima a scólei secundare se primescu scolari, care au absolvitu a 4-a clasa primara, dupa depunerea unui esamenu de primire (!).

La scólele secundare se aplica numai profesori ordinari iéra suplenti numai in lips'a celoru ordinari sî numai sub conditiune, cá in decursu de 2 ani sa depuna esamenu. Profesoru ordinariu póte fi numai acel'a, care dupa absolvirea studieloru universitare se va aprobá de câtra o comissiune esaminatóre a statului. Cu tóte acestea profesorii, care la punerea in lucrare a acestei legi voru avea unu serviciu de 5 ani, sa se lase in postulu loru (!).

Candidatii de profesura se califica la Universitate sî in Seminariele acestei'a (care suntu combinate cu o preparandia). La o scóla secundara de 8 clase se aplica 12 profesori ordinari, la un'a cu 6 clase 9, sî la un'a cu 4 clase 6 profesori ord. Numerulu maximu de scolari in o clasa este 50, maximulu óreloru de invetiamentu in clasele inferióre 30, in cele superióre 32. Fia-care institutu are o biblioteca pentru invetiatori sî alt'a pentru scolari, precum sî colectiunile corespundiatóre.

La finea fia-cârui anu se facu esamene publice sî la finea cursului intregu esamene de maturitate.

Capu III. (§ 27—41) se ocupa de „adiministratiunea scóleloru secundare“. Institutele de statu suntu interconfessionale, de aceea cade invetiamentulu religiunei afara de órele regulate de invetiamentu. Fia-care institutu are unu directoru, pre care lu denumesce Majestatea Sea, pre cându profesorii se denumescu de ministrulu instructiunei, ambii prin escriere de concursu publicu. Totu diece institute au câte unu directoru superioru, avendu a se denumì in postulu acest'a numai barbati, care au functionatu mai multu tempu la o scóla secundara. Sî acest'a se denumesce in urm'a unui concursu de câtra rege. Elu are sa visitedie fiacare scóla pre anu de 3 ori, sa conduca la acésta ocasiune conferintiele, sa controledie esamenele de maturitate sî sa visitedie institutele private din cerculu seu. Salariulu acestui'a este de 2500 fl. in capitala, de 2000 fl. in provincia sî banii corespundiatori pentru locuintia, pausiale de birou sî de caletoria. Salariele profesoriloru ordinari este in capitala de 1600, in provincia de 1500 fl. cu adausu corespundiatoriu pentru cuartiru sî 200 fl. quinquenale. Directorulu are in capitala 400 fl. sî in provincia 300 mai multu. Toti au dreptu de pensiune sî anume de pensiunea intréga dupa unu serviciu de 30 de ani.

Capu IV (§ 42—46) tratédia despre „scólole secundare, care nu suntu ale statului“. Acestea se provedu cu dreptulu de publicitate numai déca suntu organisate conformu capului II. din acésta lege. Pre profesorii acestoru scoli i alegu patronii scólei, dara alegerea trebuie anunciata totu-déun'a regimului. Tóte scólele, care nu suntu de statu, suntu supuse inspectiunei superióre a directoriloru superiori denumiti de statu.

Capu V (§ 47) tratédia despre „subventionarea scóleloru de statu, din partea statului“. Subventionarea se face in modu, ca averea nemiscatóre a scólei se asigura patronatului sî salariele profesoriloru se intocmescu dupa nórm'a institutelorn de statu.

Déca statulu platesce mai putienu de jumetate decâtu suntu cheltuielile scólei, atunci denumesce numai elu pre profesori platiti din subventiune, pre cându pre cei-lalti profesori i alege patronatulu, iéra déca statulu platesce jumetate din spesele scólei atunci denumesce elu pre profesorii platiti din subventiune (! !)

Capu VI. (§ 48—50) se ocupa de „institutele private“. Ori-cine póte sa infiintiedie o atare scóla, déca conducatoriulu acestei'a este unu profesoru aprobatu séu o persóna insemnata pre terenulu scientificu. Insa inainte de a se infiintiá institutulu, trebuie sa se ascérna ministrului planulu de invetiamentu, poterile didactice s. a. l. Scolarii trebuie sa faca la finea fia-cârui anu scolasticu esamenu la unu institutu publicu.

Capu VII. (§ 50—52) se ocupa cu „libertatea invetiamentului“. Scolarii privatisti trebuie sa depuna la finea fia-cârui anu esamenu la unu institutu publicu.

Aceste suntu puntele principale ale projectului

FOISIÓRA.

Disertatiune

tienuta in siedinti'ă din 29 Octomvre 1872 a societâtiei eleviloru inst. Archid. din Sabiiu.

de I. Munteanu cler. an. III.

(Fine.)

Urméza apoi constructiunile compuse.

Ele constau din imbinarea diceriloru simple. Prin esemple se va oglindá lucrulu mai bine. Omulu lucra tiarin'a (agrulu); iéra Ddieu sporesce rodulu. Ací aflâmu 2 diceri simple cu intielesu deplinu fiacare sî pentru sine. Alaur'a are unu vestmentu frumosu; dara nu-'lu grigesce. Frate-meu a schiopatu; de aceea nu se jóca. Cuvintielele: de aceea dara etc., pentru ca léga (séu despartu) óre-cum dicerile intre sine, se numescu conjunctiuni; iéra constructiunile légate prin atari conjunctiuni, fiindca sî separate au intielesu deplinu, se numescu coordinate. Din practisarea constructiuniloru de pâna acum se potu formá reguli sî pentru interpunctiuni. Asiá d. e. constatâmu, ca in constructiunea simpla complinirile, ce stau din mai multe cuvinte, le deosebimu de cuventulu de care se tienu (ad. de subiectu, predicatu, ori obiectu) prin o coma (,). Iéra intre dicerile simple, ce suntu impreunate prin conjunctiuni, punemu coma punctata (;); déca insa acelea suntu de totu scurte, e de ajunsu numai o coma (,), d. e. siórecele e micu, dara iute. La finea diceriloru compuse vine punctulu.

Afara de constructiunile coordinate mai suntu sî altu feliu de constructiuni compuse, in cari adeca un'a dintre dicerile simple nu are intielesu deplinu fâra de ceea-lalta. D. e. Speranti'a, ca ne vomu revedé, me ample de bucuria.

Nu-'mi este totu un'a, ca iubesci-me ori ba. In constructiunile de feliulu acest'a, dicerea simpla, ce are sî de sine intielesu, se numesce principala; iéra dicerea, ce n'are intielesu fâra de ceea-lalta se numesce dicere secundara.

Dicerile secundare se potu ivì sî cá citatiune, sî atunci se incungiura cu semnele citârei („—“). Astfelie de diceri citate se punu séu naintea séu in urm'a dicerei principale. D. e. „Dómne, tu scii ca te iubescu“, respunse Petru. In momentulu de despartire 'mi dîse: „In veci nu te voiu uitá.“

Mai suntu inca unu feliu de constructiuni compuse, asiá numite adverbiale. D. e. Elu se duce acolo, de unde nu mai este reintórcere. Noi ajutâmu pre cei lipsiti, pentru ca asiá poruncesce Ddieu. etc.

De ací trecemu la privirea periodului. Cu acest'a insa putienu va avé de a face invetiatoriulu in o scóla populara, cu atât'a mai vertosu, cu câtu insusi spiritulu limbei nóstre nu pré admite folosirea de diceri lungi sî complicate. Totusi lasâmu sa urmeze unu esemplu de periodu cu 4 membre.

Numai déca privesci unu lucru din tóte pârtile cu atentiune; numai déca in cercetarea acelui'a te desbraci de ori-ce patima sî prejudetiu; numai atunci poti dîce ca l'ai petrunsu deplinu; numai atunci sî judecat'a-'ti despre elu va puté fi drépta.

Pâna aici cu sintass'a.

Déca ne vomu fi castigatu convingerea despre aceea ca elevii au cuprinsu bine partea teoretica, tractata in cele de pâna aicí, atunci sî numai atunci vomu potea pasí la aplicatiunea sintassei, la partea ei practica. Acést'a consta din deprinderile statistice.

Cu privire la deprinderile de feliulu acest'a aru fi urmatórele de amintitu. Mai intâiu va alege invetiatoriulu o piesa potrivita din legendariu, carea va contiené istorisirea unei intemplâri interesante pentru copii.

Aceea, — dupa repetite cetiri, din partea invetiatoriului mai intâiu sî dupa aceea de câtra cei mai buni elevi, — o va istorisì apoi invetiatoriulu liberu. Dupa aceea va provocá sî dintre elevi pre unii (buni, de midilocu sî mai slabi) cá sa istorisésca faptulu cu cuvintele loru. Multiamitu fiindu inv. cu resultatulu acestei proceduri, li va dá eleviloru istorisirea acést'a cá tema scripturistica.

Inainte de tóte sa-i manuduca intru a-si impartasi ideile in termini precisi sî in constructiuni scurte, dara intielese.

Dupa castigarea óre-cârei desteritâti in reproducerea istorisirei din scóla — in scrisu — au sa urmeze alte feliuri de istorisiri etc.

Apoi sa se pasiasca la descrieri de obiecte din giurulu eleviloru, d. e. descrierea edificiului scol., a situatiunei comunei etc. La atari esercitii sa li se dee totu-déun'a sî óre-care puncte de indreptare, séu dispositiuni din partea invetiatoriului.

Dupa deprinderile de natur'a celoru premerse potemu trece apoi sî la compositiunile scripturistice, ce in viétia obvinu fórte desu sî de aceea suntu sî de celu mai mare folosu, precum suntu: cuitantiele, adeverintiele, obligatiunile sî corespondintiele de totu feliulu séu epistolele.

In acestea va aretá inv. mai intâiu scheletulu, pre lânga care apoi se alatura pârtile accidentali, cari firesce se schimba dupa diferitele impregiurâri in cari se facu acelea.

In chipulu acest'a studiulu gramaticei aru fi terminatu. Mai vine de a se observá ca invetiatoriulu la tóta ocasiunea cându afla o scadere in cunoscintiele ce si le-a insusîtu cutare séu cutare elevu, trebue sa-lu faca pre respectivulu atentu la cutare regula, de care póte ca si-a uitatu séu ca dela inceputu inca nu o au cuprinsu bine. Regulele sî definitiunile, ce vinu in gramatica inainte, dela „ce e sustativulu sî pentru ce se numesce elu asiá ?“ pâna la: „ce e dara gramatic'a preste totu sî in câte pârti se imparte ea ?“ le va pretinde inv. dela discipuli cá sa le scie de rostu.

Astfeliu pasîndu treptatu inainte dela cunoscintie gramaticali amu ajunsu la insasi gramatica cá sciintia. Sî déca invetiatoriulu, cá factorulu principalu in scóla, bá cá unulu carele póte sî strica, dara sî face scól'a; déca acel'a se va adoperá cu sciinti'a, diliginti'a energi'a sî pacienti'a sea, atunci nici efectulu doritu nu va lipsí. Câci dela elu primo locu aterna frumseti'a resultatului instruirei.

Devis'a lui fie dara: „progresu in educarea sî instruirea tinerimei sî prin ea a poporului!“

Sabiiu, in 30 Octobre 1872.

de lege, care precum se vede din acést'a scurta schitiare, are multe defecte. Dispositiunile cele mai importante adesea nu suntu destulu de chiare, iéra altele (cum suntu cele pentru salarie) nu suntu la locu in o lege; altele esentiale lipsescu.

Sa sperâmu inse, ca consiliulu de instructiune va face insusi schimbâri esentiale de imbunatatire; astu-feliu este chiamarea regimului si a dietei sa indreptedie defectele projectului.

Amu publicatu acestu projectu, pentru cá sa atragemu atentiunea barbatiloru nostri de specialitatea acést'a cá sa mediteze seriosu si sa-si dea parerea intr'o cestiune atâtu de afundu taietóre in viéti'a statului, si mai cu séma in viéti'a popóreloru nemagiare de sub corón'a S. Stefanu. —

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 18 Ianuariu a casei deputatiloru o deschide presiedintele Bittó la 10 óre. Dintre ministri erau de facia: Szlávy, Pauler, Trefort, Zichy, Wenkheim, Kerkapoly si Tisza.

Dupa resolvirea formalieloru obicinuite se trece la ordinea dilei la care sta desbaterea bugetului. Raportulu generalu alu comissiunei financiale nu se cetesce de óre-ce e fórte voluminosu si deputatiloru dejá cunoscutu. Cá referinte alu comissiunei financiale fungéza K. Széll. Vorbirea lui detaiata, care fù din partea casei ascultata cu incordare mare, contienea cam urmatórele: Nainte de inceperea desbaterei despre bugetulu anului 1873, voiesce a indigitá deosebit'a momentuositate, care jace in pertractarea bugetului din astu-anu. Desbaterea bugetului din anulu acest'a are insemnatate mare nu numai din causa ca prin ea se lamuresce starea financieloru nóstre din tóte pârtile, ci din causa ca prefigerea viitóre a politicei nóstre financiali depinde dela spiritulu, in care va duce cas'a tocmai desbaterea acést'a.

Prefigerea acest'a a politicei financiali a tierei e problem'a cea mare, pre care are a o resolví cas'a; resolvirea acést'a aterna inse dela dóue conditiuni. Mai intâiu dela acea ca starea presinte a financieloru sa se chiarifice; si alu doilea dela acea ca lucrarea reformei de contributiune sa se suscépa neamenaveru. Prim'a conditiune o va impliní desbaterea de facia; ea o póte mai usioru cá desbaterile de mai nainte, câci astadi jacu naintea casei socotelile finali din 4 ani, si materialulu acest'a usioréza binisioru conspectulu preste starea financieloru. Suntu dóue lucruri, cari ofera radimu la dejudecarea stârei financiali.: Bugetulu si socotelile finali.

Vorbitoriulu se va tienea deci de acestea si va vorbí mai intâiu despre bugetu si apoi despre resultatele economice de pâna acum; in fine va trage din ambele consecintiele.

Vorbitoriulu caracteriséza apoi bugetulu, numesce numerii principali, din cari consta elu, amintesce stergerile, cari le-a facutu la bugetu comitetulu financialu si reasuma deficitulu dupa transcrierea mai multoru positiuni din estraordinariu in ordinariu.

Cu datele numerate crede vorbitoriulu a fi ilustratu starea financieloru tierei. Din ele se vede ca procentele si cuotele de amortisatiune pre cari are tiér'a ale plati dupa datoriele sele, trecu preste 60 milióne, si ca economi'a anului 1872 nu s'a potutu incheiá fâra unu deficitu insemnatu.

Situatiunea e seriósa, ea ne admoniéza la precautiune mare, câci afara de acea ca spesele ordinarie nu se potu acoperí din venitele ordinarie si ca prin urmare creéza unu deficitu mare, mai are inca tiér'a si alte spese numeróse, are de a desvoltá honvedimea si de a o organisá mai bine, are de a face investitiuni nóue, si are alte multe a finí.

Vorbitoriulu recomenda in fine primirea raportului comitetului financialu.

Presiedintele suspende dupa acea siedinti'a pre 5 minute.

Dupa redeschiderea siedintiei luà ministrulu de financia cuventulu si caracterisà pentru conprinderea mai buna a situatiunei financiali a tierei intrég'a desvoltare a economiei statului ung., in trasuri largi. Nu se póte negá dice elu, ca starea presinte capeta o forma neplacuta si are lipsa de ameliorare, precum nici acea ca dela inceputu pâna in dîu'a de astadi s'au comisu erori numeróse si periculóse. Erori si rataciri, inse nici decum pecate si erori intentionate, ceea ce trebuie sa se tiena in vedere. Regimulu a retecitu, inse si legislativ'a, si adeca tóte grupele de partita au pornitu mai de multe ori pre câli false, care nu se unescu cu binele statului, Preste totu trebuie sa se concéda ca cu banii cei multi, carii s'au edatu, s'au si creatu multe folóse, in fine recomanda vorbitoriulu projectulu comitetutului financialu cá basa pentru desbaterea speciale, cu ce siedinti'a se incheia.

Siedinti'a din 20 Ianuariu o deschide presiedintele Bittó la 10 óre. Pre fotoliele ministeriali erau: Szlávy, Tisza, Pauler, Szende, Kerkápoly, Zichy si Trefort.

Dupa resolvirea formalieloru obicinuitu se trace la ordinea dilei la care sta continuarea desbaterei despre bugetu. Cá vorbitoriu primu iá cuventulu nu produceau acelea resultate, pre care eramu indreptati ale cere. In anulu 1870 se poteau in- Ign. Helfy. — Pâna la anulu 1869 dîce elu, s'a potutu scusá regimulu cu greutâtile inceputului, déca mesurile câtu-va priví evenemintele produse prin resbelu de escusa. In anii urmatori nu i se mai oferí atari escuse si regimulu totu nu si-a implinitu datorintiele ceea ce ne da ansa la temeri seriôse si intemeiate.

Dupa ce 'si continua Helfy vorbirea sea agera primita de steng'a estrema cu eljenuri insufletite si incheia cu ca aceea de óre-ce n'are incredere in regimu nu primesce bugetulu ci recomanda projectulu seu de resolutiune; iá St. Gorove cuventulu, care vorbesce pentru raportulu comissiunei financiali. — P. Móricz dice intre altele ca trebuie sa se crutieze si sa se introduca reforme; cu deosebire au lipsa de reforme contributiunea de spirtu si tutunu. Vorbitoriulu e de parare ca dupa anii de impacatiune sa se reintroduca statulu din 1848 câci cumperatorii iéra nu productiunea, trebuiescu insarcinati cu contributiuni. In fine se adresédia câtra Helfiy si i dice ca si centrulu stengu n'are incredere in ministeriulu de facia. Si déca totu-si votéza bugetulu, o face numai pentru cá ministeriulu ce-lu va urmá, sa afle bani gat'a. (Aplause la steng'a). — In fine mai vorbesce Zsedényi pentru raportulu comissiunei financiali si apoi se incheia siedinti'a.

Gur'a Oltului, 14/26 Ian. 1873.

Motto: Perirea ta din tine Israile.

Domnule redactoru! Nu odata amu aflatu in „Telegr. Rom.“ articuli demni de tóta consideratiunea si apti de a scuturá din somnu pre acei'a, cari din varie cause séu póte si fâra nici o causa s'au datu „amurtielei generale latîte preste noi românii.“

Unu astfeliu de articlu amu cetitu in leadrulu „Telegrafului“ din 14/26 Ianuariu 1873 nr. 4, prin care deplangendu-se decadenti'a materiale a poporului românu — se provóca „tinerii cu puterile verdi si vigurôse . . . . a dá invetiaturi practice poporului, cum sa se ferésca de a se ruiná si mai departe . . . . “

Reservându-ne pre de alta data dreptulu de a probá, ca pretensiunea „cá tinerii sa dea invetiaturi practice“ nu e chiaru asiá paradocsa, precum prim'a vista s'aru puté parea vre-unui caruntu, — trecu „cá teneru verde care vinu desu si totudéun'a in contactu cu poporulu si vedu si-i cunoscu durerós'a stare“ — trecu, dîcu, fâra zabava la „darea unei invetiaturi practice.“

Acést'a invetiatura practica este: „Române! De vreme ce Ddieu si puterea ta vitale te-au salvatu de jugulu slaviei materiale si spirituale, care pâna in anulu 1848 l'ai purtatu pre gâtulu teu, — nu ti-lu pune astadi — cându celu putienu cá persóna privata esci liberu si egalu indreptatitu — iérasi de buna voia pre gâtu, pentru cá sa nu-ti fia suferinti'a si durerea cea de apoi mai mare decâtu cea dintâiu.“

Iéra poporulu cârui i dau acésta invetiatura practica este in genere: inteligenti'a româna, in specie: „Guvernulu si camerele legiuitóre ale Romaniei si . . . . unu . . . . . intelegente din . . . Sabiiu.

Cá sa fiu bine intielesu voiu face o diversiune scurta.

Este unu acsiomu, de-si nu moralu in sensulu strictu alu teologiei, dara — practicu alu strategiei, ca totu, ce promovéza interesele inimicului meu, deróga — directu séu indirectu — intereseloru mele si iérasi totu ce opacesce pre inimiculu meu in tient'a sea, contribue la progresarea si prosperarea mea. Cu alte cuvinte si adrem vorbindu:

„Totu românulu si cu deosebire totu inteligentele românu, care pentru unu blidu de linte, séu macaru si pentru unu Napoleonu pre dî, se face unélta a unei cetâti sasesci, pentru de a promová interesele unei burgeósie sasesci séu mai bine disu, pentru da a reinviá burgesi'a sasésca scapatata din Sabiiu si tienutu; si apoi de alta parte pentru de a ciontá isvorulu de viétia la dieci de comune române si la mii de români — totu românulu, dîcu, care asiá lucra este inimicu de mórte alu poporului românu si de buna voia sclavu materialu si spiritualu alu sasiloru.“

Rogu deci:

Intâiu: pre inaltulu guvernu si corpuri legiuitóre ale României libere, cá avendu in vedere, ca, incependu dela Arpasiulu super. si inf., Cârtisiór'a, Porumbaculu super. si infer. Racoviti'a Sebesiu super. si infer., Porcesti, Boiti'a, Talmacelu, Sadu, Resînari, Poplac'a, si pâna la Cacov'a, Sibielu, Vale, Saliste, Galesiu, Tilisc'a, Rodu, Poiana etc. — totu comune un'a mai romanésca decâtu ceca-lalta — pre unu teritoriu locuitu de preste 70 de mii de români, partea cea mai mare traiesce din negotiu cu fabricate si manufacturi, cari le esportéza din Ardélu in Romani'a (Glajerii, hamuri, curele, funi, feru, postavuri, papucarii, carutie etc. etc. etc.) si din marfuri crude si vite, cari le importéza din Romani'a in Ardélu, Ungari'a etc. precum suntu: cai, boi, vaci, oi, capre, porci, pei diferite, grâu, cucurudiu (porumbu) etc. etc., care negotiu si midilocu de castigu pentru dieci de mii de români, prin ducerea liniei de feru dela Sabiiu la Rimnicu decade cu totulu in favorulu capitaleloru mari straine — iéra românii lipsiti de atari capitale voru deveni proletari.

Avendu in vedere, ca pentru poporulu susu amintitu tóta dîu'a si totu anulu, cu care se tragâna edificarea liniei ferate Sabiiu—Rimnicu e o dî si unu anu de viétia si de pregatire si intarire fatia cu eventualitatea — ce e dreptu pre lungu tempu — neevitabile; pre cându pre de alta parte burgeósi'a sasésca — de-si indirectu — spre folosulu politicu, socialu si economicu alu conlocuitoriloru români prin traganarea liniei amintite pagubesce.

Avendu in vedere, ca déca lini'a amintita nu aru fi o conditiune de viétia pentru burgesi'a sasésca si o lovitura de mórte pentru românii din giurulu Sabiiului — atunci sasii totu-déun'a prudenti si circumspecti nu aru pune carulu in petrii pentru esoperarea cladirei câtu mai ingraba a desu memoratei linie ferate, si sgârciti si economici cum suntu, nu aru cumperá cu Napoleoni mintea unui, dealtmintrea pré bravu românu Sabieanu, pentru cá sa lucre in favorulu loru si spre daun'a româniloru.

Avendu in fine in vedere, ca nici din privinti'a politica-strategica, nu va fi chiaru asiá mare urgenti'a de a deschide gur'a sasiloru etc. in anim'a Romaniei mici.

Avendu aceste si multe altele in vedere rogu, dîcu, intâiu pre inaltulu guvernu si corpuri legiuitóre ale Romaniei sa nu dea ascultare „memoriului sasescu“, care si-a pusu de scopu infiintiarea câtu mai grabnica a liniei Pitesti—Sabiiu si care s'a imprasciatu inca in lun'a lui Novembre 1872 prin Bucuresci si prin tóta Romani'a.

A dóu'a: rogu pre respectabilulu Domnu românu, si advocatu protipendatu (?) sasescu, care iéra tocm'a acum antichiambrédia prin Bucuresci in caus'a acést'a — sa vina acasa si sa nu umble dupa . . . . . potcóve de cai morti.

±

Resînariu 14 Ianuariu st. v.

(Br.) Au trecutu dóue luni de dîle si notariulu comunale de aicea dlu Ilariu Mutiu cu tóte ca noi i-amu fostu poftitu in numerulu 94 alu „Telgr. Rom.“ din anulu trecutu cale buna la Sabiiu, unde este denumitu de secretariu alu magistratului, se afla totu in comun'a nóstra. Caus'a este nu ca dlu Mutiu aru avea placere mare de a petrece cá notariu comunale in Resinariu, unde lipsescu baluri, teatru, concerte, precum si alte petrecanii; ci pentru ca, precum audimu, cercetarea inceputa in contr'a sea inca in anulu 1870 pâna acum'a nu se au finitu, bá se vorbesce, ca aru mai fi incurcatu inca si in alt'a nóua, si de aceea dlu comite alu natiunei i-aru fi denegatu aprobarea.

Déca intentiunea magistratului sabiianu cu privire la locuitorii români din scaunulu Sabiiului denumindu de secretariu pre unu românu merita recunoscintia, cu atâtu mai tare este de laudatu semtiulu morale alu dlui comite aretatu cu asta ocasiune de a aprobá denumirea numai a aceloru functionari a câroru conduita este nepatata. — Aru fi de doritu de se aru poté observá acestu principiu salutariu la tóte denumirile incepându de susu pâna josu la a notariloru comunali, iéra pre acei functionari carii se afla ca nu suntu onesti, séu cu dreptate, numai decâtu i-aru delaturá; pentru ca atuncea legile aru avea respectulu seu, abusatorii se aru impotienà, téra facatorii de rele carii credu ca prin mituiri scapa de pedéps'a legei, aru vení la alta convingere.

Avemu ordinatiuni carii oprescu puscatulu prin comuna, oprescu tienerea cârcimeloru deschise târdiu nóptea, avemu instructiune edila, avemu legi silvanale, avemu legi pentru prescrierea dârei, sî pentru pastrarea averei comunale, inse ce folosu, tóte se afla numai pre hârthia. In medilloculu noptiei te descépta din somnu sunetulu unei pusci, descarcate in strada din placerea unoru teneri desfrânati séu a unui betrânu vinosu, dupa mediulu noptiei te descépta iéra din somnu urletulu, sî cântecele unoru betii, carii si-au cheltuitu banii câstigati preste sepmâna in cârcima, fâra cá acei'a a câroru chiamare este de a ingrigí pentru liniscea publica sa-i aresteze, sî dupa aceea sa-i pedepsésca.

Edificiele se radica dupa placulu ómeniloru, fâra privire ca corespundu instructiunei séu nu, cele mai multe locuintie omenesci se facu fâra nici unu fumariu (hornu), fumulu lu scóte in podulu casei de lemnu, sî coperita cu sîse (sindile), in multe locuri vedemu aceste locuintie apropiate de siur'a vecinului care este iéra de lemnu sî indesata cu fenu séu paie, fâra de a cugetá cine-va la pericolulu ce fórte usioru se póte nasce pentru comun'a intréga, prin aprinderea acestoru objecte.

Padurile suntu partea cea mai mare devastate, fâra cá deregatori'a comunale de acum'a sa póta pune margini acestoru devastâri. Arborii se taie in decursulu anului intregu fâra nici o economia, numai lemnele gróse cá peciorulu se aducu acasa, iéra cracele cele-alte mai subtiri remânu tóte nefolosite in taietura. De plantarea pâduriloru pre cóstele cele estirpate de padure din giurulu comunei, carii la ploi indelungate potu sa se dârime, sî sa acopere comun'a jumetate, nu se ingrigesce nimenea.

§ 2 sî 3 alu legei XXI despre prescrierea dâriloru ordina oficieloru comunale cá dârile sa se insemne in tempu de 14 dîle dupa impârtirea loru in carticic'a fiesce-cârui contribuientu. In Resinari nu se au prescrisu dârile in cârticele din comoditatea notariului de mai multi ani, contribuentii nu sciu câtu suntu detori, sî au platitu câtu le-au spusu colegatoriulu dârei, iéra dupa ce au venitu esecutoriulu, care in nici unu anu nu au lipsitu de aici, li se au trasu la solvarea restantiei pre lânga interesele de intârdiare inca sî tass'a esecutiunei. Escusâri din partea contribuentiloru ca nefiindu darea prescrisa in carticele nu au sciutu câta dare are sa dea, nu se au consideratu.

Computulu casei alodiale a cârui venitu anualu trece preste 20 mii fl. v. a. despre anulu 1871 numai in lun'a curenta se au cetitu inaintea comunitâtiei.

Calea de inaintea bisericei nóue in dosu, facuta inca din tempulu preturiloru c. r. nu se au mai reparatu de are totu gauri sî i se vedu petrile fundamentale, iéra dealungulu câlei câtra Sabiiu la unele locuri periculóse lipsescu primbele de mai multi ani fâra cá cine-va sa ingrigésca de repararea loru.

Representanti'a comunale cându se aduna nu cugeta la vindecarea acestoru rele ci votéza din cass'a alodiale diurne sî remuneratii nemeritate séu aduce concluse despre lucruri cari nu se tienu de sfer'a activitâtiei ei.

Va interogá cine-va cum de sufere acestea rele inspectorulu cercualu?

Dlu inspectoru crede ce-i raportéza notariulu, vine in comun'a nóstra numai cându are de a duce indeplinire unu ordinu mai inaltu, séu la cetirea computului cassei alodiale sî atunci i pare bine déca nu intempina dificultâti, sî se póte intórce curendu iéra la ai sei in Sabiiu.

Varietâti.

⁂ (Iernele calduróse). Iérn'a anului 1872—73, dupa cum se arata pâna acum, va ocupá dupa tóte probabilitâtile unu locu insemnatu in list'a erneloru calduróse, designate in istori'a meteorologiei. Din tóte regiunile se anuntia o temperatura blanda, prin urmare sa indicâmu câte-va curiositâti acestei temperaturi estraordinari In dîu'a Craciunului s'a vediutu Cocostârci (barza) la Bruhsalu. La Constanti'a intr'o grâdina privata s'au aflatu in dîlele ultime a lunei Decembre sî la 1 Ianuariu st. n. capatieni de curechi crescutu in libertate. Radichele lunarie nu-'su o raritate; de asemenea sî flori de câmpu culese. In multe grâdini se vede rose inflorite, câror'a nu le lipsescu nici fluturii In Sacsoni'a (Obwalden) in dîu'a Crâciunului sburau albinele, iéra de pre câmpu s'au culesu rose inflorite sî alte flori precum sî ierburi aromatice formandu-se din ele buchete. La Petliberg lânga Zürrich s'au gâsitu lacramióre inflorite, sí care s'au vendutu in folosulu institutului Pestalozzi cu 24 franci 40 centime. In unele regiuni ale Franciei se afla arborii complectu ornati cu frundie, iéra grâdini impodobite cu flori, ici colea s'au gasitu fragi copti sî sparanga, care s'a vendutu in pietie. Anulu 1872—1873 cu tóta raritatea fenomeneloru nu sta isolatu; anulu 1289 n'au avutu earna, in anulu 1421 erau ciresie cópte in Aprile, iéra strugurii in lun'a Maiu. — Earn'a din anulu 1538 a fostu atâtu de caldurósa, incâtu in lun'a Ianuariu se aflau grâdinele sî câmpiele ornate in abondentia cu verdétia sî flori. Totu asiá de calduróse au fostu sî ernele aniloru 1607, 1609, 1613 sî 1617; in anii 1659 sî 1692 nu s'au arsu de locu lemne de focu. Intre ernele cele mai apropiate calduróse suntu acele din 1781, 1807 sî 1822, sî care sa vedu insemnate cá fenomene meteorologice. Fiindu ca esista o credintia generala, ca earn'a trebuie sa fia rece sî aspra, pentru cá anulu ce vine sa fia unu anu bunu, amintimu lectoriloru nostri, ca earn'a anului 1833—1834 a fostu fórte asemenata acestei din anulu curentu; sî cu tóte acestea anulu 1834 a fostu unulu din cei mai roditori din secolulu presentu. Vinulu acelui anu a intrecutu cu cualitate tóte cele-lalte culesuri de vie anterióre, sî incâtu privesce cuantitatea, ea a fostu atâtu de insemnata, incâtu sî astadi se afla vinuri din 1834. Sî secar'a sî grâulu au fostu in abondantia. Cualitatea escelenta a nutretiului din erburi pentru vite a facutu, cá in curendu sa dispara cuantitatea destulu de mare, sî atunci s'au gasitu persóne, care a profetisatu sî au sustienutu, ca semanaturile de iérna au resaritu pre tempuriu sî ca voru avé multu a suferí din caus'a ometului sî a geruriloru. Cu tóte aceste crescerea tempurie a semânaturiloru nu au fostu unu semnu reu, sî secerisiulu a potutu avé locu cu o luna inainte, de cum s'au petrecutu in anii precedenti. — Sa sperâmu deci contr'a tuturoru credintieloru superstitióse, ca cu tóta iérn'a calda din acestu anu, var'a ce sosesce va aduce o recólta abondenta.

⁂ Industria nationala. Dîuariulu „Donau-L'loyd“ ne spune ca lânga drumulu de feru dintre Bucuresci sî Galati, la stati'a Monteoru se desvolta totu mai multu o esploatare industriala, anume acea a petroleului pre proprietatea dlui Constandinescu. Esportati'a acestui articolu a devenitu asiá de insemnata incâtu proprietariulu s'au apucatu sa construiésca pre sposele sele proprie sine de drumu de feru sî vagóne pre mosi'a sea dela loculu de esploatare pâna la gara, sî au intratu pentru acést'a in tocméla cu societatea câiloru ferate. Acést'a este un'a din cele mai imbucuratóre sciri pre care le potemu avea, câci ele arata cum incepemu a deschide ochii sî a vedé unde suntu ascunse isvórele de bogatia adeverata a tierei nostre, sî a recunósce ca nu numai prin agricultura suntemu meniti a traí sî a prosperá.

⁂ Ape minerale in Giurgiu. D. Dr. Valénu relatéza in revist'a medicala despre descoperirea unoru isvóre de ape minerale in orasiulu Giurgiu. Mai multe isvóre esindu de pre malulu Dunârei unde se lucréza cheiurile, la o nivela cu multu superióra celei a Dunârei sî lasându sedimente colorate prin locurile pre unde curgu, atrasera luarea aminte a d. dr. Valénu. Prin o analisa somara dsea descoperí ca ele contienu diferite substantie minerale mai alesu feru, nu mai putienu diverse sulfate, unele din ele sî chiaru sî mai alesu o mare cantitate de calce. „Este adeveratu spune d. dr. Valénu, „ca astu-feliu cum amu cercatu ap'a, n'amu gasit'o indestulu de mineralisata. Dara trebuie sa considerâmu ca acea apa stagná de multu tempu sub forma de baltace, póte ca contienea mai multa apa de plóie decâtu minerala, apa de infiltatie din Dunâre, in fine espusa a fi cu totulu desmineralisato.“

Cuantitatea apei de isvoru trebuie sa fia considerabila, de vreme ce, dupa cum mi s'a spusu, abiá potea sa preintempine isvorirea apei prin scóterea ei din gropi cu o masina de aburi poternica.“

Din cautârile ce amu facutu, dupa câtu circumstantiele au permisu, resulta ca in Giurgiu se afla o apa care posede unu gradu de mineralisatia mai mare cá ap'a ordinara, ca acea mineralisatia trebuie sa fia multu mai mare cându se va potea analisá ap'a de isvóre insusi. Atragemu atentiunea comunei din orasiulu Giurgiu asupr'a acestui punctu importantu. O cercetare constatatóre aprossimativa a cualitâtiei apei aru fi in destulu spre a determiná pre comuna a lucrá intr'unu sensu óre-care. Si acésta constatare se face fâra mari sacrificie. S'aru gasí multi care sa ofere sciinti'a loru pentru acestu scopu.

Nisce ape minarale in Giurgiu aru avea celu mai mare viitoriu. Situate chiaru la portu, la marginea Dunârei, in fati'a maluriloru pitoresci din partea Turciei, cá orasiu de portu, cá orasiu aprópe de capitala aru prosperá in curendu o instalatiune balnéra. Iéta o ocasiune cu care membrii actuali comunali aru potea aspirá la recunoscinti'a cetâtieniloru sî compatriotiloru loru.“

⁂ Unu dîuariu nou redactatu in limb'a germâna au aparutu in Bucuresci sub titlulu „Donau-Lloyd.“

Concursu.

Pentru statiunea de capelanu lânga betrânulu parochu Moise Topercianu din Apoldu de josu, protopresbiteratulu greco-orientalu alu Mercurei se deschide pre bas'a inaltei resolutiuni consistoriale dto 25 Octobre 1872 nr. cons. 928 pâna in 31 Ianuariu 1873 concursu.

Emolumentele suntu:

Jumetate din tóte venitele parochiali ale numitului parochu sî anumitu:

a) Din salariulu parochialu esolvitu din cass'a alodiala de 300 fl. v. a.

b) Venitulu jumetate dupa epatrafiru dela 240 familii.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune, suntu avisati, a-si tramite concursele instruate conformu Statutului Organicu la oficiulu protoprebiteralu greco-orientalu alu Mercurei.

Apoldu de josu in 30 Decembre 1872.

Comitetulu parochialu greco-orientalu.

(3—3)

Concursu.

Pentru statiunea de capelanu lânga parochulu Nicolau Moldovanu in opidulu Mociu — protopresbiteratulu gr. or. alu Turdei inferióre, se deschide concursu, in urm'a in. decissiuni cons. dto 14 Dec. nr. cons. 1114/1872, — pâna in 1 Februariu 1873, — in aceea-si di va fi si candidatiunea.

Emolumentele suntu:

20, dóue-dieci jugere agru din portiunea canonica; — dela 100 familii câte o di de lucru, — sî dela functiunile bisericesci stol'a.

Doritorii de a ocupá statiunea acést'a cu propriele suplice instruite in intielesulu „Stat. Organicu“, sa se adresedie la subscrisulu, — ultima posta Gyeres Szt.-Király la Egerbegy.

Agarbiciu 5 Ianuariu 1873.

Simeonu Popu **Moldovanu**
Prot. gr. or. alu Turdei
inferióre.

(3—3)

Anunciu.

Subscrisulu aduce la cunoscintia onor. publicu cumca si-au schimbatu cuartirulu seu din strad'a Cisnadiei in strad'a Macelariloru (Fleischergasse), nr. 17. la „Hotel de Romani'a“ inapoi in curte, odai'a nr. 2.

Sî totu deodata se recomanda cu totu feliulu de lucru de speci'a sea, atâtu barbatescu câtu sî femeescu, cu pretiuri câtu se potu mai moderate.

Ioanu Lupu,
maiestru pantofariu in Sabiiu.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

№ 6 ANULU XXI.

Sabiiu, in 21 Ianuariu (2 Febr.) 1873.

Nr. cons. 68/1873.

Preacinstitiloru Parinti Protopopi sî Administratori protopopesci! Cinstitei Preotimi sî intregului nostru poporu credinciosu din Archidieces'a Ardélului de religiunea ortodocsa orientale, pace sî daru dela Ddieu Tatalu sî dela Domnulu nostru Iisusu Christosu!

Dupa ce cu anulu trecutu 1872 a espiratu periodulu de trei ani, pentru care Archidieces'a nóstra a Ardélului s'a constituitu in intielesulu Statutului organicu, sî dupa ce din partea Consistoriului archidiecesanu prin ordinatiunea sea din 14 Decembre a. tr. nr. cons. 1110/1872. s'a facutu dispositiune pentru reconstituire in intielesulu Statutului organicu a Archidiecesei nóstre in pârtile ei inferiori, adeca: a sinódeloru, comiteteloru sî epitropieloru parochiali sî protopresbiterali, — urméza acum constituirea de nou a Archidiecesei in pârtile ei superiori, adeca: a sinodului archidiecesanu, a senatului scolariu sî epitropescu din Consistoriulu archidiecesanu.

Deci in puterea §-fului 90 din Statutulu organicu convocu prin acést'a sinodulu archidiecesanu, ce in intielesulu §-fului 89 din St. org se va tienea la Duminec'a Tomei, carea in anulu acest'a cade pre dîu'a 15 Apriliu a. c., iéra in privinti'a alegeriloru deputatiloru sinodali clericali sî mireni aflu de bine a rendui urmatórele, sî anume:

I. In privinti'a alegerei deputatiloru mireni:

a) cá pre lânga strict'a observare a §-fului 91 din St. org. carele prescrie normele privitóre la alegerile deputatiloru sinodului eparchialu, comunele nóstre bisericesci sa se coadune in sinóde parochiali, in cari alegatorii conformu §-fului 91. punct. e. din Stat. org. 'sî alegu pre presiedintele, doi barbati de incredere sî unu notariu, sî astfeliu constituindu-se sinódele parochiali alegu dupa prescrisele acum numitului §-fu sî punct. doi deputati, avendu a se observá la acésta alegere mai departe punctele f. sî g. totu din §. 91;

b) cá acesti doi deputati, cá tramisii singuraticeloru sinóde parochali negresitu sa se presentedie la comisariulu consist. pre 25 Martiu a. c. dupa sânt'a liturghia, sî sa-i presentedie protocólele sinódeloru loru parochiali; — in care dî au sa se afle sî comisarii consistoriali in locurile designate spre primirea protocóleloru de alegere dela singuraticele sinóde parochiali prin tramisii loru, spre a sfersi scrutiniulu loru s. c. l.

II. Incâtu pentru alegerea deputatiloru clericali renduescu:

cá preotii sa se adune spre alegerea deputatiloru loru pre 8 Martiu a. c. in locurile desemnate spre acestu sfersîtu, avendu a urmá in privinti'a alegerei deputatiloru dupa cuprinsulu punctului d) alu §. 91 din Stat. org.

III. Ce privesce cele dóue-dieci de cercuri pentru alegerea deputatiloru clericali sî pentru scrutiniulu alegeriloru facute in sinódele parochiali a deputatiloru mireni, precum sî denumirea comisariloru consistoriali clericali sî mireni, — atâtu cercurile câtu sî comisarii consistoriali remânu deocamdata precum i-amu designatu pentru anulu 1870 in circulariulu meu din 22 Ianuariu 1870 nr. cons. 18, pre lânga urmatórele modificatiuni sî anume:

1. In privinti'a cercuriloru.

a) **In cerculu alu II.** de locu pentru alegerea deputatiloru clericali sî pentru scrutiniulu alegeriloru de deputati mireni se designéza la dorinti'a cercului cetâtea Sabiiu;

b) **In cerculu alu XII.** loculu de alegere sî scrutinare pentru mai bun'a inlesnire a alegatoriloru se designéza Brasiovulu.

c) **In cerculu alu XVI.** totu pentru inlesnirea alegatoriloru se designéza Clusiulu.

2. In privinti'a comisariloru consistoriali se facu urmatórele schimbâri:

a) **In cerculu alu II.** de comis. cons. clericalu se denumesce par. prot. Ioanu Popescu;

b) **In cerculu alu IV.** comis. cons. clericalu par. adm. ppescu Grigoriu Maieru;

c) **In cerculu alu VIII.** com. cons. clericalu par. prot. Nicolau Mihaltianu;

d) **In cerculu XVI.** comis. cons. mirénu se denumesce in loculu dlui deputatu dietalu Petru Nemesiu dlu Victoru Piposiu.

Aici aflu de bine a amintí sî aceea, ca dd. comisari consistoriali atâtu clericali câtu sî mireni din causa, ca ne lipsescu inca fonduri pentru rebonificarea speseloru de drumu, sa binevoiésca a privi acésta insarcinare de o missiune onorifica.

Mai departe Ve aducu aminte Iubitiloru, cumca sî cu acestu prilegiu silitu sum a Ve provocá, cá sa contribuiti câtu de putienu, inse in suma corespundiatóre pentru acoperirea cheltueleloru pre sém'a deputatiloru vostri dela sinodu.

Dupa cum Vi s'au aretatu in circulariele consistoriali din 17 Septembre 1868 nr. cons. 1015, 4 Novembre 1870 nr. cons. 911 sî 16 Martiu 1872 nr. cons. 234, sum'a intréga prisosita dupa acoperirea chieltueleloru necesari din colectele facute pre sém'a congreseloru nóstre nationali bisericesci din anii 1868 sî 1870 precum sî a sinódeloru din 1864, 1870 sî 1871 au fostu 3560 fl. 82½ xr. sî la acést'a adaugendu-se sum'a ce au prisositu din colect'a de 1393 fl. sî 10 xr. de pre anulu 1872, de 172 fl 10 xr.; la finea anului 1872 intrég'a suma face, dupa cum se arata in protocólele epitropiei archidiecesane 3732 fl. 96½ xr. v. a. sî se afla depusa in cass'a de pastrare din Sabiiu spre fruptificare.

Acésta suma manipulata cu sufletu curatu compune astadi unu fondu deosebitu, sub numirea: „Fondulu sinodalu archidiecesanu“, despre care se da socotéla din partea Consistoriului nostru in totu anulu la sinodulu archidiecesanu, sî care e menitu cu vreme a intempiná tóte chieltuelele sinódeloru si congreseloru nóstre nationali bisericesci. Sî fiindca sum'a acést'a nu e inca de ajunsu pentru acoperirea chieltueleloru congresuali sî sinodali, asiá Ve poftescu Iubitiloru! sa nu pregetati a dá unulu séu doi cruceri sî a conferí sî din partea vistiervieloru bisericesci spre scopulu amintitu, cari bani pre lânga consemnare acurata a contribuiriloru sî contribuitoriloru se voru administrá prin epitropii parochiali la scaunele ppesci, de unde apoi celu multu pâna la joi'a din septamân'a luminata se voru asterne Consistoriului archidiecesanu epitropescu.

In sfersîtu Ve sfatuiescu, cá sî la alegerile acestea nóue de deputati sinodali sa Ve purtati cu fric'a lui Ddieu, cu fratietate sî bun'a intielegere, sî Ve poftescu sanatate statornica de a petrece sântele dîle ale Paresimiloru, sî apoi sî sântele Pasci la multi ani.

Pre lânga care impartasîndu-Ve binecuventare archierésca amu remasu

Alu Vostru alu tuturoru.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriale tienuta in 18 Ianuariu 1873.

de totu binele voitoriu

(L. S.) Archiepiscopulu si Metropolitulu.

Andreiu, m. p.

Suntu semne bune.

> „Caletoriulu, carele merge bine se póte oprí unu momentu nepedepsitu in drumulu seu; elu va ajunge ce-va mai târdîu, dara in fine elu e siguru ca va ajunge.“
>
> Marcu Aureliu.

Avemu dinaintea nóstra o epistola privata dela unu românu de inima, indreptata cu ocasiunea anului nou câtra altu românu. Epistol'a acést'a respira simtiementele cele mai salutari pentru natiunea nóstra, simtieminte cari esprima dorinti'a ce amu avutu noi sî partea cea mai mare a româniloru, de o intielegere sî procedere solidaria in afacerile nóstre natiunali politice.

„Poftescu bune amice“ se dîce in epistol'a din cestiune, „cu tóta sinceritatea, cá anulu nou sa fia sî pentru natiunea nóstra iubita cu multu mai fericitu, decâtu a fostu anulu 1872, asiá incâtu tienendu-ne Ddieu sî ajungendu sfersîtulu anului celui nou, sa putemu cu mai multa bucuria, reprivi asupr'a resultateloru decum privimu acum la resultatele dureróse ale anului espiratu!“

Mai departe se dîce in aceeasi epistola, ca sa dea Ddieu „cá la ajunulu anului nou tóta inteligint'a româna, toti carturarii români, sa-si traga sém'a sî sa-si critice severu faptele loru din anulu espiratu sî sa pasiésca in anulu nou cu acea voia firma, cá gresielele comise, séu detorintiele omisse sa se nisuiésca a le repará dupa putintia sî indeplinésca cu conscientiositate sî in fine, cá nepasarea, ambitiunile vane, interesele personale, invidiarea meritului initiativei de altii etc. etc. sa se prefaca in zelu adeveratu natiunalu....“;.... „in causele natiunali sa fimu unu trupu sî unu sufletu“, cá sa nu mai fimu „numai nisce unelte de jucarie in mân'a altor'a“....

In desu mentiunat'a epistola vedemu apoi improspetata ide'a unui congresu natiunalu, dela care dîce inse ca numai atunci aru sperá ce-va bine, cându acel'a aru fi compusu de asiá, cá sa se póta privi de o adeverata representatiune a natiunei sî va constá incâtu e possibile din ómeni independinti sî cari postpunu interesulu loru privatu interesului comunu.*)

Din aceste trasuri cardinali ale epistolei se vede ca puterea ideiloru sanetóse, in ceea ce privesce caus'a natiunale, 'sî face drumu printre tóte pedecile câte i se opusera, sî acei ce au purcesu dupa ideile cele sanatóse au pututu sa stea unu momentu in locu, dara mai târdîu totu ajungu la tient'a loru.

Comitetulu natiunalu din Sabiiu, (pre carele acum sî „Gazet'a Transilvaniei“ lu recunósce, facendulu respunsabile chiaru sî pentru iregularitâtile comise cu ocasiunea alegeriloru in districtulu Fagarasiului, din partea celoru ce se dechiarasera a urmá altu programu), póte sa aiba celu putienu satisfactiunea, ca a staruitu sî putemu dîce, a pregatitu calea câtra intrunirea inteligentiei, române intr'unu congresu, carele, déca s'au paralisatu atunci, astadi lu vedemu reaparandu de nou cá unu postulatu alu salutei nóstre natiunali.

---

*) Aru fi fostu cá sa amintimu sî de propunerea ce se face in epistol'a desu memorata pentru o intrunire a redactoriloru, dela carea din urma noi inse nu putemu asteptá o indreptare a lucruriloru, pâna cându indreptarea nu se va face de alti factori mai normativi ai natiunei.

Dara nu numai atât'a. Vedemu sî in cele lalte diurnale ale nóstre aparându pareri favorabili ideei de o contielegere sî acést'a ne starnesce sperantie frumóse de unu venitoriu mai suridietoriu sî inca in tempulu celu mai de aprópe.

Dupa parerea nóstra nu aru mai trebuí perdutu tempulu, ci din tóte puterile nisuitu câtra o intielegere, inse pre basea cea mai pura a sinceritâtiei de a ne puté intielege. Sî ací aru trebuí sa conlucre sî betrâni sî teneri de o potriva, cá dorintiele ce se esprima in corespundintie private sî in cele publice din foile nóstre natiunale sa nu remana numai nisce pia desideria, ci sa se incorporeze sî sa misce carulu natiunalu din noroiulu in care cu durere lu vedemu cu totii inglodatu.

Punctele de manecare, de-sî astadi diferite la parere, nu ne-aru intimidá nici decum chiaru sî cându aru fi ele mai reale; câci intielegerea tocmai spre acelu scopu este, cá sa se lamurésca odata ceea ce este bunu sî acceptabile in procederea aperârei intereseloru nóstre nationali.

Incheiâmu pentru acum aceste sîruri cu speranti'a, ca semnele ce le vedemu suntu totu atâtea simptome de o parasire a stagnârei de pâna acum. Incheiâmu cu speranti'a, ca a petrunsu inimele tuturoru româniloru de buna credintia convingerea de a lucrá sî a nu mai lasá cá evenemintele sa se gramadésca asupr'a capeteloru nóstre pâna nu vomu mai fi in stare sa ne miscâmu din locu.

Esamenele semestrali din a. c. scolasticu se voru incepe in Institutulu nostru archidiecesanu teologicu-pedagogicu Joi in 25 Ianuariu.

Proiectele de legi finantiali anunciate de câtra ministrulu de finantie Kerkapoly suntu gat'a sî dupa „P. Ll.“ voru fi in curându puse pre mes'a dietei spre desbatere. Proiectele privescu darea venitului sî a castigului personalu. Legea dârei de venitu preciséza mai de aprópe minimulu contributiunei de feliulu acest'a. Dela arendâri se voru plati 2½% din arend'a intréga. Advocatii, medicii sî inginerii voru plati 12—20% din chiri'a locuintieloru loru socotinduse aci sî localulu in care lucra. Comerciantii, industrialii sî proprietarii de scóle voru plati 15—25% sî preste acést'a sî 5% din chiri'a localului de afaceri. Professionistii in comune cu contributiune de case de trei classe voru plati 4 fl, afara de acést'a pentru fia-care ajutatoriu (sodalu) 2 fl., in comune cu contributiune de case urcata voru plati 6 fl. sî pentru fia care ajutatoriu 3 fl .Repartitiunea sî manipulantiunea se va simplificá.. Regimulu sperédia ca prin procederea acést'a va profita preste preliminariu unu superplusu de 1,800,000 fl. — Proiectulu carele privesce darea din câstigulu personalu deosebesce trei clase: clasea prima o constitue cei ce au o casa, gradinarii, lucratorii pre dî si servitorii. La tiera séu pre sate platescu acesti'a 1 fl, la cetate 2 fl. Lucratori in fabrici sî sodali platescu de dóue ori mai multu. Class'a a dóu'a o constitue: agronomii, proprietarii de case, acesti'a, déca au platitu anulu trecutu mai putienu cá 35 fl. contributiune, platescu 2 fl. sî pentru fia-care membru de familia 1 fl. Class'a a trei'a o constitue cei ce platescu dâri mai mari. Contributiunea acestor'a cresce cu 6% preste cea din anulu trecutu, nu trece inse preste maximulu de 30 fl. — Superplusulu ce se speréza de aici aru fi cam 600,000 fl.

Imperatulu Germaniei va visitá in Aprile a. c. pre imp. Russiei in St. Petersburgu, de acolo voru vení ambii la espusetiunea dela Vien'a, unde se voru intâlní cu imp. Austro-Ungariei.

Reflessiuni la § 6 lit. d din projectulu celu nou de lege pentru scólele medie.

Cestiunea invetiamentului este o afacere prea importanta, decâtu sa potemu trece cu vederea, ori ce se intempla pentru resolvirea ei, câci de ací depinde progresulu séu regresulu unui statu. Cestiunea invetiamentului nu este numai afacerea ministrului séu a dietei, cí la resolvirea ei este obligatu sa contribuie fia-care omu, care se ocupa de crescerea tinerimei, sî vice-versa ministrulu de instructiune avendu in vedere promovarea invetiamentului, 'si implinesce numai sacr'a detoria, déca nu ignoréza sî nu despretiuesce cu totulu vocile, ce se radica in privinti'a acést'a.

Escelenti'a Sea, actualulu ministru, de culte sî instructiune publica domnulu Trefort, indata ce a fostu investitu cu portofoiulu, a sî luatu initiativ'a pentru o nóua organisare a invetiamentului sî conchiamându mai multi barbati de capacitate, tienù câte-va conferintie sî se consultà in modu confidentialu despre principiele, care sa se iá de basa la crearea unui nou projectu de lege pentru organisarea scóleloru medie (gìmnasiale sî reale). Acestu projectu s'a sî compusu sî in dîlele trecute se ascernù consiliului de instructiune (Unterrichtsrath) spre desbatere, care luându-lu la pertractare paragrafu de paragrafu, 'lu primì cu unele modificatiuni.

Noi salutaramu cu bucuria sî aprobaramu initiativ'a inaltului ministru pentru o nóua organisare a invetiamentului, câci erá tempulu supremu pentru delaturarea unoru lacune, care cá nisce pete negre turburá lumin'a sciintieloru, dara elaboratulu de fatia ne inmormentà tóte sperantiele, câci i lipsesce tocmai aceea, ce trebuie sa aiba — libertatea invetiamentului.

Cetindu acestu elaboratu ne aduseramu aminte de asemenarea cea nimerita, ce o facù renumitulu profesoru Dr. Lazarus din Elveti'a cu ocasiunea jubileului de 500 de ani a Universitâtiei din Vien'a; elu asemenà unu statu, care restringe libertatea invetiamentului cu carausiulu din anecdota, care avendu sa urce unu dealu, impedecà carulu indata la suisiu, si 'si facù urcarea impossibila.

Asiá se intempla sî la noi, se restrenge libertatea invetiamentului, se impedeca sî ingreuiéza promovarea sî latirea culturei. Pentru ce? Suntemu noi cei de sub corón'a St. Stefanu intr'o stare atâtu de infloritóre in privinti'a invetiamentului. ? N'avemu decâtu sa luâmu datele statistice in mâna sî ne vomu convinge ca starea nóstra e pré precaria, prea trista, sî ca avemu inca multu pâna in verfulu délului. —

Scopulu nostru de asta-data nu este de a face o critica minutiósa asupr'a intregului projectu; cí

FOISIÓRA.

Contr'a-critica.

la

Critic'a dlui I. M. Moldovanu.

(Vechi'a Metropolia de N. Pope'a) *)

> Motto: „Amicus Plato, amicus Socrates, magis amica veritas.“
>
> Amicu 'mi e Platone, amicu 'mi e Socrate, dara mai amicu 'mi e adeverulu.

Marturisescu, ca asceptámu, ba doreamu chiaru o critica asupr'a opului: „Vechia Metropolia ortodocsa româna a Transilvaniei, suprimerea sî restaurarea ei“ — de óre-ce insumi dîsei in prefatiunea la acésta carte, ca nu amu altu scopu inaintea ochiloru, decâtu curatu numai adeverulu istoricu, sî ca „sciu pré bine, ca si opulu acest'a, cá tóte operele omenimei, inca nu va fi infatisiându vre-unu ce perfectu in sine, — câci unde se si afla ce-va perfectu in lume? — dara credu totu-odata, ca cei ce voru mai scrie dupa ast'a in acésta materia, se voru adoperá de buna séma a-lu mai indeplini dupa mesur'a isvóreloru, ce li voru stá la despusetiune.“

Dara marturisescu sî aceea, ca eu asceptámu, cá o atare critica la o carte, a cârei'a insemnatate vediui ca sî d. I. M. Moldovanu inca o recunósce, sa fia cum se cuvine: sincera, nepartiale, derépta — libera de tóta patim'a sî de totu necasulu.

E bine! Dupa ce mai multe diuarie sî foi nationali 'si dedera parerile, sî inca favorabili, asupr'a opului din cestiune: d. I. M. Moldovanu *) incá-i 'si luà ostenél'a a-lu supune — numai in parte — in nrii XXXV. XXXVII. XXXVIII. din 1870, apoi XXXIX din 1870—1 sî XL. din 1871—2, ai „Archivului“, la o critica formale, sî inca, cum insusi dîce, la o critica pura literaria.

Pâna incâtu d. I. M. a corespunsu acestei detorintie literarie in speciale, sî detorintieloru unei critice in generale, va sa dîca, pâna incâtu d. M. in critic'a sea acést'a s'a tienutu strinsu de terenulu literariu, ce sî-'lu prefipse, a satisfacutu recerintieloru pure literarie, — incâtu acela'si a observatu sinceritatea, nepartialitatea, dereptatea, conditiuni esentiali ale unei critice adeverate? se va vedé din cele urmatórie.

Ací observu numai atât'a in generalu, ca d. M. in critic'a sea acést'a pré putienu se invertesce pre terenulu literariu, ci mai multu pre celu confessionale, incâtu 'mi vine a dîce, ca critic'a d-lui in locu de pura literaria mai potrivitu s'aru fi potutu numí: pura confessionale.

Din caus'a acést'a, a-si fi potutu dóra sî eu trece cu vederea dis'a critica a d. I. M., precum facura sî altii, cari inca se bucurara de atari critice asupr'a opuriloru loru, din partea numitului domnu; dara in fine credendu ca nu este bine a lasá sa tréca de bani buni astfeliu de pareri, pre câtu de eronate pre atât'a de tendentióse, intr'unu obiectu atâtu de momentuosu, me vediùi indemnatu a-mi face contr'a observatiunile mele.

Voiu urmá deci firulu criticei in ordinea, in carea aceea se publicà in numerii amintiti ai „Archivului“.

In nr. XXXV. din an. 1870. alu numitei foi, d. M., dupa ce amintesce mai intâiu despre valórea criticei preste totu, sî a criticei sele in particulariu, — dupa ce espune tabl'a de materia a opului: „Vechi'a metropolia etc.“ sî aréta scrietorii de cari autoriulu cârtiei se folosì intru adunarea materialului, — dupa ce ne arata, ca intru facerea unei istorie dóue lucruri de capetenia suntu: culegerea documenteloru, sî prelucrarea loru, sî dupa ce in fine atestédia sî d-lui celu putienu ca: „Autoriulu Vechiei metropolii face publicului nostru unu servitiu prea bunu culegendu sî asiediandu la unu locu aceste lucruri imprasciate prin cârti in parte prea rari sî pentru aceea inacesibili“ obiectédia apoi aceluiasi autoru:

ca nu a numitu deplinu titlulu opuriloru, din cari scóte documentele sele, sî nu a indicatu pre totu loculu sî paginele, de pre cari citéza;

ca documentele citate in vechi'a metropolia nu se reproducsera, tóte dela celu dintâiu pâna la celu din urma, in limb'a originala;

ca acela'si, de-sî a urmaritu cu multa atentiune scrierile sî opurile diversiloru autori dene marginimu deocam-data numai pre lânga unele reflessiuni asupr'a § 6 lit. d care prescie, ca

---

*) Abiá acum'a, in 30 Decembre st. v. 1872, ajunse la cunoscinti'a publicului „Critic'a“ dlui I. M. Moldovanu intréga, inceputa in nr. XXXV. din 25 Maiu 1870 sî terminata in nr. XL. din 25 Novembre 1872 ai „Archivului“, durandu asiá dara aprópe la trei ani de dîle!

De aici se va convinge, credu, fia-cine, ca pâna acum, pre lânga tóta bun'a vointi'a, 'mi fu preste putintia de a respunde, respective de a-mi sustiené sî aperá parerile sî convingerile depuse in „Vechi'a Metropolia etc.“, fatia cu acea critica.

A-si fi doritu, cá sî acést'a „Contr'a-critica“ sa se fia publicatu in aceeasi fóia, in care se publicà sî critic'a; dara, fiindu ca „Archivulu“ ese fórte neregulatu, incâtu in doi ani, adeca din Oct. 1870 pâna in Noemvre respective pâna in finea lui Decemvre 1872, esira numai chiaru doi numeri, sî fiindu ca in nr. ultimu alu acelei foi ni se anuncia, ca in venitoriu totu numai la câte dóue luni va aparé unu numeru, incâtu celu putienu alti trei ani s'aru recere pâna a vedé lumin'a sî contr'a critic'a mea, de nu sî mai multi fiindu ce-va mai lunga: me vediùi constrinsu a o dá publicitâtiei in modulu de fatia, remanendu cá la tempulu seu sa o tramitu sî on. redactiuni a „Archivului“ spre publicare pentru cei ce au cetitu critic'a.

*) Dlu Moldovanu e profesoru in Blasiu sî colaboratoru la „Archivulu“.

in clasele superióre gimnasiale sî reale au sa se propuna tóte objectele esclusivu numai in limb'a magiara.

Decisiunea acést'a este sentinti'a de mórte pentru desvoltarea sî inflorirea natiuniloru nemagiare in specie si unu impedimentu enormu pentru inaintarea culturei in statulu magiaru in genere.

Deci vomu cercetá mai intâiu temeitatea motiuniloru pre bas'a câror'a s'a adusu acésta decisiune si apoi vomu demonstrá, cumca ea este in contr'a principieloru pedagogice.

Domnulu F. Toldi pretinde intr'o cuventare emfatica, ca in tóte scólele medie din statulu unguguresču trebuie sa se propuna obiectele in limb'a magiara din motivu, ca ori-ce omu ocupa unu postu publicu are trebintia de limb'a magiara. Motivulu acest'a lu reducemu numai la amploiatii de statu, sî astu-feliu aru avea locu la desbaterile asupr'a invetiamentului din scólele medie numai atunci, cându scopulu acestor'a aru fi esclusivu de a ne cresce amploiati de statu; insa scopulu scóleloru medie, chiaru dupa cum l'a statoritu consiliulu de instructiune in cap. I. § 2. este cu totulu altulu, sî prin urmare motivarea domnului F. Toldi nu are locu. — Déca ea totu-si se iá in consideratiune cu privire la amploiatii de statu, atunci potu cu totu dreptulu sî profesorii de teologia, de medicina, filosofia sî profesorii dela tóte specialitâtile technice sa vina cu pretensiuni de felulu acestei'a cá la invetiamentulu din scólele medie sa se iá fia-care facultate si fia-care specialitate de sciintia in deosebite consideratiune. Tocm'a pentru cá sa nu se dea ansa la astu-feliu de pretensiuni speciale, sa iá de regula in vedere la fipsarea scopului scóleloru medie, cá scolarii, carii au depusu maturitatea, sa fia pregatiti in mesura egala pentru fia-care specialitate. Acést'a sî nimicu mai multu contiene chiaru si scopulu fipsatu de on. consiliu de instructiune. — Este apoi chiamarea sî detori'a scóleloru superióre, a Universitâtiloru sî a techniceloru, cá sa-si califice studentii in specialitâtile respective sî sa pretinda dela ei, ce voru vrea; prin urmare pâna la maturitate n'are statulu de a pretinde nimicu specialu; dupa maturitate este sânt'a lui detorie, cá pre tenerii ce imbraciśédia carier'a juridica, sa sî-i faca deplinu corespundiatori. —

Domnulu Lubrich sustienendu propunerea de susu o motivéza cu acea, ca magiarii suntu prea indulgenti fati'a cu alte nationalitâti sî de acea negliga desvoltarea limbei loru. Ce ironia jace in motiunea acést'a! Tóta lumea nemagiara striga sî se vaeta de stricteti'a, ce se obsérva la impunerea limbei magiare sî domnulu Lubrich totu-si se mira de etichet'a sî curtoasia magiara. Etichet'a sî curtoasi'a acést'a ni se pare tocmai cá glum'a acelui'a din poveste, care deduse 9 pâlmi inainte de bataia.

La motivarea domnului Wenczel, cá tenerii, carii vinu la universitate parte intempina insusi multe greutâti parte facu profesoriloru multu de lucru, reflectâmu numai atât'a, ca acomparându greutâtile, ce trebuie sa le sufere toti scolarii din gimnasiele sî realele superióre, introducendu-se limb'a magiara cá limba de propunere, cu greutâtile ce le intempina numai unii sî prea pucini studenti la universitatea magiara, apoi greutâtile acest'a disparu sî nu este nici dreptu nici logicu, ca pentru evitarea unoru greutâti mai mici, sa se impuna greutâti mai mari séu vorbindu matematicesce este dreptu sî logicu ca pentru 10—20 de teneri, cari se ducu la universitatea magiara sa se mortifice spiritulu si mintea la 100—200 de scolari, siliti cugetá, a vorbí sî a scrie in limb'a magiara? —

Cu privire la pretensiunea domnului Wenczel, cá sî in clasele inferiori celu pucinu istori'a sî geografi'a patriei sa se propuna in limb'a magiara din motivu, ca manualele române sî serbesci falsifica istori'a, de óre-ce inspectorii sî directorii superiori, necunoscendu limbele respective, nu potu controlá manualele, ce se predau tinerimei — respundemu numai atât'a, ca are guvernulu destui ómeni adepti sî devoti din natiunile respective, carii sa denuncie la momentu neesactitâtile comise in astu-feliu de manuale.

Iéta motiunile, pre bas'a câror'a s'a adusu acea decisiune asupritóre, — motiuni, care au atât'a potere cá sticl'a scósa din cuptoriulu ferbinte, o simpla lovitura sî s'a facutu praflu.

(Va urmá.)

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 21 Ianuariu a casei deputatiloru o deschide presiedintele Bittó la 10 óre. Pre fotoliele ministeriali erau: Szlávy Tisza, Tréfort, Kerkapoly, Pauler, sî Zichy.

Dupa atenticarea protocolului siedintiei trecute, se ascernu mai multe petitiuni private, sî se facu interpelatiuni. — Ministrulu de comunicatiune L. Tisza presinta raportulu seu despre inaintarea de pâna acum in regularea Dunârei la Bud'a-Pest'a; care raportu se tramite comissiunei financiali. — Trecendu-se dupa aceste la ordinea dilei se continua desbaterea bugetului.

I. Schvarz constatéza ca conceperea senguratециloru deputati despre starea financiale a tierei divérgéza fórte. Unii tienu starea de totu desperata, altii o considera de indestulitóre, inse sî cei din urma recomanda cea mai mare crutiare pentru viitoriu. Adeverulu póte ca va jacea la midilocu. Calea cea mai drépta pentru recâstigerea ecilibrului in economi'a statului e reform'a de contributiune. Acést'a mesura aru micsiorá spesele pentru scóterea contributiunei. Ca contributiunile trebuie sa se scóta cu spese asiá mari e o urmare a impregiurârei, ca cea mai mare parte a populatiunei nu-si implinesce bucurosu datorintiele cetâtienesci. In poporulu nostru mai nu esista semtiulu datorintieloru cetâtienesci; a desceptá acestu semtiu in poporu e un'a dintre agendele nóstre principali. (Aplause). Vorbitoriulu dupa ce mai afirma sî lamuresce un'a-alt'a, primesce raportulu comissiunei financiali cá basa, pentru desbaterea speciale. — Dupa ce mai vorbescu in siedinti'a de astadi la objectulu dela ordinea dilei Fr. Pulszky, L. Csavolszky sî Kautz se incheia siedinti'a, la 1 óra 50 minute.

Siedinti'a din 22 Ianuariu o deschide presiedintele Bittó la 10. Pre fotoliele ministeriali erau: Szláy, Tisza, Tréfort, Kerkapoly, Pauler sî Zichy.

Dupa resolvirea formalieloru obicinuite se trece la ordinea dilei sî se continua desbaterea bugetului — Al. Nicolics tiene starea financiale a tiere de critica inse nici decum de desperata. Prin urmare trebuie sa se tientésca spre delaturarea causeloru acestoru rele. Prim'a causa jace in repartirea nejusta a sarcineloru comune. Austri'a se

---

spre acesta materia: unu productu recente alu literaturei nóstre, „Archivulu“ dlui Cipariu, l'a trecutu de totu cu vederea.

La tóte objectiunile acestea eu pré pucine amu de a reflectá, câci ele mi se paru cu multu mai neesentiali, decâtu cá sa póta detrage ce-va din valórea opului cestionatu. Scopulu Vechiei Metropolii este adeverulu istoricu, sî objectiunile ce le face d. M., chiaru adeverate sa fia, nefiindu esentiali, nu-su in stare a clatiná macaru câtu de pucinu adeverurile ce le coprinde in sine Vechi'a Metropolia.

Scieamu sî eu, ca titlii opuriloru trebuiescu deplinu numiti, sî paginele, de pre cari se citédia, indicate, sî acést'a credu ca amu sî facutu cu o pré mica esceptiune, in v. metropolia.

Déca ici-colea acésta regula nu s'a observatu intocm'a, anumindu-se numai autorii respectivi in generale, apoi s'a urmatu astu-feliu din simpl'a causa, câci amu presupusu, ca acei'a impreuna cu opurile loru suntu cu multu mai bine cunoscuti lectoriloru sî cu deosebire celoru literati, decâtu sa se póta nasce vre-o dubietate din vre-o parte asupr'a loru. Câci cui dintre literati nu-i va fi cunoscutu d. e. unu P. Maioru? sî déca tocm'a aru avea voia vre-unulu a urmarí, cum dîce d. M., citatele intru fontânile originarie sî a se convinge despre autenti'a loru, apoi intrebu: au nu va fi avendu unu atare literatu românu cunoscintia deplina despre unu G. Sincai, P. Maioru etc. sî despre opurile loru: Cronic'a lui Sincai, istori'a lui P. Maioru? Ce literatu românu aru fi acel'a, carele sa nu cunósca aceste opuri?

Deci, cum dîsei, astu-feliu de citate in generale, fâra de numirea titlului, bá nici chiaru a opului, ci numai a autorelui sî neindicarea unoru pagine, se facura icí-colea la vre-o doi autori, despre cari aveamu sî amu presupunere fundata, ca lectorii au deplina cunoscintia, sî si acést'a s'a intemplatu mai cu séma la unele pasagie mai lungi, unde voiámu numai a indicá, cá sî acei autori inca suntu de opiniunea relatata.

Ca nu amu reprodusu documentele in limb'a originala, cí in traducere româna caus'a este, ca eu scriendu pentru români, dintre cari prea pucini cunoscu limbele latin'a sî germân'a, in care suntu scrise cele mai multe documente reproduse in vechi'a metropolia amu trebuitu sa me acomodediu dupa publiculu românu, cá sa intielége ce cetesce, sî nu din contra, ce facendu-se adeca reproducendu-se documentele in limb'a originale aceste aru fi remasu neintielese de partea cea mai mare a lectoriloru; iéra cá sa le fiu reprodusu pre acelea, cum dîce d. M, atâtu in originale câtu sî in traducere, deocam-data nu amu potutu face, câci cartea aru fi esitu inca pre atât'a de volumniósa. Ast'a se va poté face sî in venitoriu: Quod differtur non aufertur. De altmintrea sî alti scriitori urmara asemenea in asta privintia. Asiá d. e. in cronic'a lui Sincai au nu-su reproduse tóte documentele numai in traducere româna? Sî dîs'a cine-va, pâna acum, ca aceea din asta causa si-aru fi perdutu ce-va din valóre? D. M. inse obsérva, ca Sincai sî scrise documentele separatu, in originale sî traducere. Dara cronic'a lui, asiá cum o avemu astadi inainte-ne, formédia unu opu de sine stata-toriu, sî cu tóte acestea vedemu ca documentele dintr'ens'a suntu reproduse numai in traducere sî nu sî in originalu.

Ca in fine archivulu dluî Cipariu se trecù cu vederea in v. metropolia, iéra-si va fi avendu caus'a sea fundata. Déca sî aceea, cá unu scrietoriu nu se provóca la unulu séu altu productu literariu, fóia literaria, inca se póte imputá de unu defectu alu opului? — lasu sa judece altii. Insa din mirarea cea mare a dlui M. pentru ignorarea Archivului, carea dlui o accentuédia, dându-i spressiune in vre-o trei patru eschiamatiuni, s'aru vedé ca densulu aru fi mai aplecatu a atribuí acésta ignorare cine scíe câroru intentiuni ascunse ale autorelui v. metropolii. Departe dela mine d. M., atari cugete sinistre! Eu amu respectatu sî respectediu eruditiunea dlui Cipariu, dovéda despre acestea citatele cele multe din „Acte sî Fragmente“, cari inca suntu unu productu literariu alu dniei sele. Nu m'amu provocatu inse la archivu, de-sî lu amu sî l'amu avutu dela inceputu, câci documentele referitóre la Vechi'a Metropolia, de cari avui lipsa, le aflai in „Acte sî fragmente.“

Mai afirma d. M. mai incolo, ca materialulu adunatu in vechi'a metropolia, aru mai fi avendu sî insusirea de a fi reprodusu, precum se aflá in cartea, ce autorului i-aru fi fostu mai indemâna; sî acésta asertiune, voiesce a si-o intarí cu decretulu regelui Mati'a cu d. Bud'a 1479, reprodusa in v. metropolia la p. 22 inversiune româna, citându-se acolo cá funtana P. Maioru, bar. Siagun'a sî Docum. istor. de Laureanu; câci dîce densulu, ca e mare diferintia intre decretulu acel'a precum se afla in Maioru latinesce, sî intre versiunea româna din ceilalti doi autori citati in v. metropolia.

Fia convinsu d. M. ca n'a gacitu, de-sî póte i se va fi parutu ca are spiritu pitonicescu; câci eu amu avutu inainte-mi pre toti trei autorii citati de mine, precum i amu sî adi cându scriu aceste sî totu-si amu preferitu a me tiené de versiunea româna sî nu de originalulu latinu, din causa, câci diferinti'a ce esiste intre aceste dóue, adeca: „Ivanychik Metropolitani Nandor Albensis“ cum se afla in originalulu latinu, sî: „Ioaniciu Metropolitulu Albei-Iuliei“, cum sta in versiune, — se deslusesce de sine de ajunsu prin insusi contestulu acelui decretu sî anumitu prin cuvintele: „amu scutitu pentru toti tempii viitori pre toti preotii români de legea grecésca din Comitatulu Maramuresiului“ etc. Asiá dara aici e vorb'a in decretu despre preotii români din Maramuresiu, despre cari ca s'aru fi tienutu cându-va de metropolitulu serbescu din Belgradulu turcescu, astadi serbescu, nu va crede nimeni, nici chiaru d. M.; cí va crede fia-cine mai curendu aceea ce ne adeveresce sî regele Vladíslavu prin cuvintele ce voru urmá la vale, ca ei, românii maramuresieni se tieneau sî erau subordinati metropolitului românu din Ardélu. E cá sî evidente, deci ca sî in decretulu acest'a alu regelui Mathi'a nu se intielege metropolitulu Serbiei, cí celu din Ardélu, sî ca in originalulu latinu numai prin eróre se potù verí „Nandor Albensis“ in locu de „Alb'a-Iuli'a.“

(Va urmá.)

imbogatiesce din anu in anu, Ungari'a totu seracesce. Acést'a e unu documentu evidentu pentru nedreptatea pactului financialu. A dóu'a causa a stârei nóstre rele financiali jace in nepracticaveritatea si scumpetatea administratiunei nóstre. Regimulu sa ascérna unu planu pentru ameliorarea corespundiatóre etc.

Mai vorbesce inca T. Prileszky, Ferd. Horanszky si Ed. Horn; mai toti vorbitori depingu starea financiale cu colori negre, si facu imputâri regimului; inse in fine primescu raportulu comissiunei.

Siedinti'a din 22 Ianuariu a casei deputatiloru o deschide presiedintele Bittó la 10 óre. Pre fotoliele ministeriali erau: Szlávy, Szende, Zichy, Trefort si Pauler.

I. Madarasz face câtra ministrulu de instructiune intrebarea, ca, de óre-ce invetiatorii scóleloru poporali suntu impedecati in chiamarea loru prin esercitiele de arme la cari se convóca pre totu anulu, n'are de cugetu a schimbá legea intr'acolo cá invetiatorii scóleloru poporale sa nu se mai convóce la esercitie de arme pâna ce fungéza cá atari. — Ministrulu de instructiune Tréfort replica ca recunósce momentuositatea afacerei atinse si ca invetiatoriloru scóleloru poporali trebuie sa se inlesnésca implinirea deoblegamentului d'a militá; ministrulu promite a ascerne unu projectu in afacerea acést'a. Dupa aceea se mai facu si alte interpelatiuni inse de interesu secundariu si apoi ascerne ministrulu Pauler projectulu de lege despre regularea procedurei criminale; care se va tiparí mai intâiu si apoi tramite sectiuniloru. — Dupa aceste se trece la ordinea dilei si se continua desbaterea generale a bugetului. — Ed. Horn 'si continua vorbirea inceputa inca in siedinti'a trecuta; in fine iá ministru-presiedintele cuventulu pentru de a combate pre ante-vorbitorii opositionali cu deosebire inse pre Moricz si Schvarz; cu ce siedinti'a de astadi se si incheia.

Zernesci, in Ianuariu 1873.

Proprietâtile intrebâriloru si tienut'a invetiatoriului la respunsurile scolariloru.

Domnule redactoru! E unu adeveru nedisputabile, cumca in resortulu altoru postulate pedagogice, care conditiunéza inaintarea si prosperarea unei scóle — cadu si proprietâtile intrebâriloru si tienut'a invetiatoriului la respunsurile scolariloru.

Déca insa vomu cercetá acést'a cu deamenuntulu, — apoi marturisindu adeverulu — nu potemu a nu afirmá, ca inca si astadi in multe scóle poporali — intrebârile ce se punu din partea respectiviloru invetiatori câtra elevii loru, — spre daun'a cea mare a invetiamentului — suntu fórte defectuóse si nu corespundu nici priceperei acestor'a nici scopului, la care voiescu a-i conduce.

Pentru suprimerea respective delaturarea macaru incâtu-va, a acestui reu, ce nu produce decâtu confusiune si stagnatiune, cá sa nu dicu regresu, 'mi permitu a comunicá de asta data prin acésta pretiuita fóia — onoratului publicu, care se intereséza de caus'a scolaria — urmatórele observatiuni relative la tem'a susu citata, care, speru, ca nu le va ceti fâra a profitá câtu de putienu de ele.

Scimu, cumca invetiamentulu se póte impartasi eleviloru mai cu séma prin dóue forme principali, adeca prin form'a acroamatica séu a espunerei neintrerupte, carea se intempla cându invetiatoriulu desceptandu atentiunea eleviloru li vorbesce in continuu despre obiectulu, ce voiesce a-lu propune si asiá li comunica ideile, sentintiele si adeverurile; — si prin form'a erotematica cându tóte aceste se desvólta din mintea eleviloru prin intrebâri din partea invetiatoriului. Insa ambele aceste forme nu se potu aplicá la toti ramii de instructiune; ci form'a acroamatica se póte aplicá cu succesu la sciintiele naturali si istorice, iéra cea erotematica la cele-lalte obiecte de invetiamentu despre care elevii posiedu óre-care cunoscintia.

Esperienti'a ne demustra ca in scólele poporali e mai avantagiósa form'a erotematica decâtu cea acroamatica câci dupa acést'a ideile curgu rapede un'a dupa alt'a, si elevii mai mici nu-'su in stare a le urmarí cu atentiune continua si a si le apropriá, pre cându dupa form'a erotematica, — in urm'a cârei'a invetiatoriulu pune intrebâri la tóta constructiunea, — elevii suntu óre-cum constrinsi sa fia totu atenti si sa cugete asupr'a acestor'a.

Amesuratu scopului, ce mi-amu propusu, voiu vorbí acum mai in specialu despre form'a erotematica séu prin intrebare.

I. Mai inainte de tóte pentru cá invetiatoriulu sa póta conduce prin form'a acést'a pre elevi la invetiatura, e necesariu, cá elu sa scie din fundamentu limb'a materna, in carea este de a se predá invetiamentulu, sa fia totu-déun'a pregatitu la punerea intrebâriloru si sa se esprime bine, câci la din contra cum l'aru puté pricepe elevii cându elu insusi nu s'aru esprime cum se cade? Intrebârile asiá dara din punctu de vedere gramaticalu trebuie sa fia:

a) Chiare. Chiara e intrebarea atunci cându elevii pricepu usioru fia-care cuventu si idea, ce jace in trens'a. Intrebarea d. e. „Ce constitue finti'a omului?“ aru fi nechiara, pentru ca elevii inca nu suntu in chiaru cu cuventulu fiintia, devine insa chiara, déca o esprimâmu asiá: Din care pârti consta omulu? Pentru chiaritatea intrebârei se cere si aceea, cá invetiatoriulu sa puna tonulu pre cuventulu, care esprima lucrulu principalu si sa o formuleze asiá cá sa nu aiba intielesu ecuivocu, asiá aru fi intrebarea: „Cine esci tu?“ nechiara, déca se cere respunsulu „unu scolariu“, — pentru ca tocmai asiá de bine aru puté respunde „unu copilu“ dara se chiarifica esprimandu-se asiá: „Cine esci tu, de óre-ce umbli la scóla?“

b) Simple. Simpla se numesce acea intrebare, carea nu pretinde dela copii decâtu numai unu respunsu. Intrebârile, care pretindu totu deodata dóue (séu mai multe) respunsuri se numescu duple, cum e cea urmatória: „Putemu recompensá totu binele si pentru ce nu?“ Simplicitatea intrebâriloru e cu atâtu mai necesaria, cu câtu elevii suntu mai teneri si mai putienu desvoltati spiritualminte.

c) Scurte, — pentru cá scolarii sa póta coprinde intrebarea usioru cu mintea si sa respunda la dens'a corectu. Déca invetiatoriulu mai adaoga si alte cuvinte superflue, ce nu se tienu strictu de intrebare ori o cercuscrie, atunci scolariulu nu scie la care sa-si puna mai multa atentiune si uitându-si intrebarea numai in vanu o a indreptatu, — insa nici cuvintele necesarie pentru de a esprime intielesulu deplinu nu trebuie omise. Asiá n'aru fi d. e scurta intrebarea: „Cum trebuie sa fimu si câtra ómenii acei'a, carii ne urascu si la tóta ocasiunea voiescu a ne vatemá si a ne face reu? — ci cercuscrisa, devine inse scurta déca o vomu esprime estu-modu: „Cum trebuie sa fimu si câtra inimicii nostri?“

d) Usióre. Intrebarea sa fia usióra cá elevulu sa respunda fâra o incordare pré mare a poteriloru spirituali.

Intrebârile grele tempescu poterea cugetatória a copiiloru si i descuragiéza dela respunsu. De intrebâri pré grele se considera tóte acelea, la care pentru de a poté respunde elevulu, trebuie sa intreprinda dóue operatiuni. Asiá aru fi d. e. intrebarea: „Ce numeru e acel'a, care e mai mare decâtu 30 tocmai cu atât'a, cu câtu 24 e mai micu cá 30? — pré grea, — pentru copii mici, de óre-ce elevulu pâna a intreprinde a dóu'a operatiune si a poté formá numerulu 36, trebuie sa asemene mai intâiu 24 cu 30. Intrebarea inse sa nu fia nici de totu usióra cá elevulu sa respunda fâra de nici o meditare, câci acést'a l'aru face distrasu si apoi dedându-se asiá, mai târdiu nu aru fi in stare a respunde nici la intrebârile cele mai usióre. —

e) Varie. Intrebarea sa fia varia in espressiuni, adeca aceea-si intrebare sa se propuna mai adese-ori scambata si imbracata cu alte cuvinte, care dau totu acel'a-si respunsu, pentru cá astufeliu elevii sa se deprinda la cugetare. Uniformitatea intrebâriloru promovéza numai mechanismulu.

II. Tienut'a invetiatoriului la respunderea scolariloru. Dela invetiatoriu sa pretinde cá respunsurile eleviloru sa le judece dupa cuviintia si sa le folosésca amesuratu scopului. —

Respunsurile, ce le primesce invetiatoriulu dela elevii sei in urm'a intrebâriloru puse, precum e sciutu, suntu fórte diferite; câte odata adeca suntu bune si adeverate, câte odata necomplete, alta-data false si ridiculóse si de multe ori nu urméza nici unu respunsu, dreptu aceea ele pretindu o deosebita tratare.

Déca respunsulu e bunu si adeveratu atunci invetiatoriulu sa atribuie lauda scolariului, carele a respunsu bine, sa cerce inse, óre din sciintia si convingere a respunsu séu numai dupa cum a invetiatu din carte fâra sa pricépa ceea ce a disu. Cá sa póta scí acést'a invetiatoriulu sa schimbe intrebarea astu-feliu incâtu respunsulu sa póta fi totu acel'a, si déca si a dóu'a-óra a respunsu bine, atunci póte fi convinsu ca elevulu a priceputu objectulu.

Déca respunsulu e necompletu atunci invetiatoriulu trebuie sa conduca pre elevi prin intrebâri nóue acomodate si ce mai lipsesce sa intregésca si sa esprime totu sensulu, ce jace in intrebare.

In casu cându respunsulu e falsu, invetiatoriulu sa mai repeteze odata intrebarea, cá sa se convinga despre caus'a respunsului celui reu, si déca se va convinge ca caus'a jace in nepriceperea objectului, atunci sa-i puna intrebâri mai usióre la care potendu respunda bine sa-i puna apoi din ce in ce intrebâri ce pretindu o cugetare mai seriósa. Presupunendu ca unu elevu aru respunde la intrebarea: „E fia-care medilocu bunu prin care cine-va sa-si ajunga scopulu“? cu „dá“ atunci sa-lu mai intrebe: Tu faci bine, déca dai celui lipsitu unu ajutoriu séu unu daru, bunu e inse mediloculu, déca iei dela unulu cu nedreptulu si aceea dai altui'a? La acésta intrebare va vedé elevulu indata ca a respunsu reu.

Déca respunsulu e ridiculosu invetiatoriulu trebuie sa trateze cu crutiare pre elevulu nepriceputu si sa fia seriosu cá nu cum-va, risulu ce aru prorumpe sa devina generale. In casulu acest'a sa-i mai repeteze odata intrebarea facendu-lu atentu cá sa cugete mai bine. Pentru de a impedecá risulu, sa scóta din respunsulu ridiculosu, ce e bunu, nefiindu possibile, acést'a, atunci sa cerce alu suprime prin aceea ca se intórce indata câtra risatori cu intrebâri mai grele.

Déca insa nu urmédia dupa intrebare nici unu respunsu, atunci caus'a jace ori in hebeuci'a si sfial'a copiiloru, ori in lips'a atentiunei, ori in aceea ca intrebarea a fostu prea grea. In ast-felu de impregiurâri invetiatoriulu sa puna aceeasi intrebare inca odata, sa indemne pre scolariulu hebeucu si sfiosu la cugetare si sa-i insufle curagiu. Pre celu neatentu sa-lu admoneze cu cuvinte aspre inse nu deonestatorie, iéra déca intrebarea a fostu prea grea, sa o usiurédia, cá estumodu pre elevulu prin intrebâri mai usióre, sa'lu conduca la aceea, ce trebue sa respunda.

Acum inainte de a incheia acestu articlu, care dóra si pâna aci a fostu pré lungu, — mai atragu atentiune onoratiloru frati de cariera asupr'a urmatóreloru regule scóse din esperantia si constatate de bune.

La respunsu invetiatoriulu sa faca pre elevi cá sa repetedie si ei intrebarile, câci acést'a li ageresce atentiunea, li esercéza memori'a si ce este mai importantu li asecura unu esercitiu bunu de vorbire, cá mai departe, sa respunda cu tonu inaltu pentru ca sa auda respunsulu si elevii cei mai departati. Cându i provóca la respunsu sa nu tiena o ordina anumita, ci odata sa provóce pre unulu, altadata pre altulu câci déca observa, ca invetiatoriulu i provocá dupâ ordine, ei numai atunci se voru pregati, cându va veni rendulu la ei cá sa respundia si numai atunci sa i provóce dupâ ce a pusu intrebarea cá asiá sa fie siliti toti a meditá asupr'a intrebarei, mai incolo sa nu pretinde cá sa respunda indata dupâ intrebare, ci sa-i lase timpu cá sa cugete, câci numai asi'a va putea respunde bine, sa nu i inlesnésca respunsulu prin aceea, ca pronunciá singuru cuventulu celu d'antâiu, nici sa-i concéda cá aceea, ce a disu odata sa mai repetedie, in fine dèca nu s'a folositu de cuvintele din manualu sa nu lu dogenésca, de óre-ce prin aceea elevulu a doveditu ca a priceputu aceea ce a disu si asia ostenél'a lui va fi incoronata de sucesulu doritu.

Bartolomeiu Bude.
Invetiatoriu primariu.

Varietâti.

⁂ Diurnalele din Români'a publica concursu pentru acei artisti, cari se voru ingagiá a constitui monumentulu lui I. Heliade Radulescu.

Insciintiare.

Deschidiendu-se in 1 Martiu a. c. in institutulu reg. de mositu din Sabiiu cursulu de instructiune pentru mósie, candidatele de mositu de nationalitatea romàna si nemtiésca suntu provocate a se insinuá pâna la terminulu indicatu la subscrisulu spre a fi primite in cursu.

Sabiiu 1 Febuariu 1873.

Dr. Lukacs Mikulicz
(1—3) Profesoru ord. de mositu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 7 ANULU XXI.

Sabiiu, in 25 Ianuariu (6 Febr.) 1873.

Program'a

despre ordinea esameneloru publice semestr. I. 1872/3 tienende cu elevii institutului pedagogico- clericale alu Archidiecesei greco-orientale in Transilvani'a.

Dîu'a lunei Ianuariu.	Inainte de amédi.	Dupa amédi
Joi 25.	Pastoralulu, cler. an. III. Computu cler. an. II.	Computulu pedag. an. II. sî cler. an. III.
Vineri 26.	Moral'a, cler. an. II. Gramatic'a cler. an. I.	Gramatic'a ped. an. II. sî cler. an. II.
Sambata 27.	Istori'a biser. cler. an. I. cu Isagogi'a.	Pedagogi'a cler. an. III. sî ped. a. II.
Luni 29.	Dreptulu canonicu cler. an. II. si Geografi'a cler. an. I.	Geografi'a ped. a. II. sî cler. an. II.
Mercuri 31.	Retoric'a cler. an. III. sî Sciintiele naturali cler. an. I.	Essegetic'a cler. an. II.
Joi 1 Febr.	Dogmatic'a cler. an. I.	Sciintiele nat. ped. an. II. sî cler. an. II. Istori'a biser. ped. an. II.

Qui bene distinguit bene docet.

Vedemu ca se discuta de unu tempu incóce in diurnalele nóstre despre procederea politica a românilorU mai cu sânge rece decum se facea acest'a in anii treculi. Modalitatea acést'a de discutiune ni place. Sî déca nu-i succede a nimerí adeverulu ni place, pentru ca ne face sa presupunemu, ca acum este interesulu adeveratu de causa, carele pune unui séu altui scriitoriu condeiulu in mâna sî-lu invita cá sa pasiésca in publicu cu parerile despre fiitórea procedere.

Aflâmu intre alte câte se scriu sî indigitarea la procederea cechiloru, cari facu opusetiune in Cislaitani'a sî ni se pare ca indigitatiunea acést'a merge intr'acolo, cá sa faca sî românii aceea ce facu cechii.

A invetiá dela altii a fostu totu-déun'a unu ce laudabile. Dara intre a invetiá sî a imitá pre altii au fostu sî va remané pentru totu-déun'a o mare deosebire. Pentru ca vine intrebarea, déca suntu d. e. sî la noi acelesi impregiurâri cari suntu in Cislaitani'a; déca ne aflâmu sî noi in aceeasi pusetiune, in carea se afla natiunea cechica fatia cu germanii sî, dupa tóte acestea, déca cechii au urmatu intru tóte tactic'a româniloru dela 1865 incóce?

Judecându strictu tóte impregiurârile aceste, nu vomu aflá situatiunea nóstra intru tóte egale cu cea a cechiloru. Noi inainte de tóte nu avemu o aristocratia sî unu cleru asiá de cu influintia precum suntu aceste ambe la cechi; noi nu avemu in aceeasi proportiune industri'a cechiloru, carea li da o clasa de mijlocu destulu de considerabile; mai departe noi nu ne aflâmu in gradulu acel'a amenintiati precum se afla ei din partea germaniloru sî in fine, românii nici nu au imitatu baremu procederea cechiloru din restempulu miscâriloru constitutionali din urma.

Déca aruncâmu o privire fugitiva mai intâiu asupr'a cartei europene apoi vomu vedé ca cechii forméza unu icu slavicu strimtoratu intre germanii de nordu, germanii de sudu sî intre germanii austriaci. Déca cautâmu mai deaprópe la cart'a speciale a monarchiei nóstre austro-unguresci apoi specialu in Boemi'a ii gâsimu pre cechi incungiurati sî strinsi, cá intr'un cercu, de populatiunea specifica germano-nemtiésca. Mai departe, déca luâmu sî Moravi'a cu Silesi'a austriaca impreuna le gâsimu iérasi impenate cu germani şî puse in vecinatatea colosului celui nou sî mare nemtiescu, asiá incâtu amenintiarea este pentru fia-care momentu de a fi elementulu slavicu ací inghitîtu de nemti, precum s'a inghitîtu acela'si elementu in partea cea considerabile a Prussiei sî Sassoniei invecinate.

Alt'a cu totulu este situatiunea geografica sî etnografica la noi. Românii se afla in massa compacta in capetulu monarchiei resaritene, asiá incâtu intre trei milióne de români abiá voru fi 7—800,000 de alta natiunalitate, avendu in vecinatatea loru apuséna o massa compacta de vre-o 5,000,000 magiari inclestati despre média-nópte sî despre média-dî, de populatiuni merunte din elementulu slavicu, sî nimic'a mai multu; câci in vecinatatea nóstra resariténa este o alta massa compacta de alte 5,000,000 români. De unde aru urmá ca natiunalitatea nóstra nu e nici pre jumetate asiá amenintiata cá a cechiloru, cari au vecini cu multu mai puternici decâtu noi, nu numai in privinti'a numerului dara sî a culturei.

Nu aducemu situatiunea acést'a, nici cifrele aceste pentru cá sa dîcemu ca ne putemu culcá sa dormimu somnulu fericirei, ci pentru cá sa ne chiarificâmu pre unu momentu pusetiunea nóstra sî pentru cá sa dâmu ocasiune cetitoriloru a cugetá putienu, déca este consultu a strigá necontenitu ca perimu, sî prin acestu strigatu sa ne paralisâmu noi insîne ori-ce cugetare, ori-ce miscare in interesulu nostru natiunalu. Nu infatisiâmu acésta situatiune sî aceste cifre decâtu pentru cá sa dâmu ocasiune cetitoriloru de a cugetá mai liniscili la cele ce au românii sa intreprinda in impregiurârile de fatia, sî sa nu fia legati numai sî numai de faptele altor'a, ci sa póta ajunge la o judecata carea sa consune cu impregiurârile sî trebuintiele nóstre.

De siguru ca in lips'a elementeloru de cari dispunu cechii, intielegemu: aristocrati'a, clerulu loru de influintia sî industri'a de carea se bucura ei de o parte sî situatiunea nóstra geografica sî etnografica, de alta parte, alt'a trebuie sa fia tienut'a nóstra, decum este cea, amu puté dîce desperata, a cechiloru.

Sî cu tóte aceste, românii sî cându au voitu sa-i imiteze nu iau imitatu sî déca se arata astadi cu degetulu la densii sî ni se dîce: „vedeti ce facu ei“, aflâmu o mancitate, unu golu intre procederea loru sî a unei pârti din români. Cechii adeca, pre lânga tóta resistinti'a loru alegu deputati, sî cu acesti deputati cauta sa tiena in locu masîn'a constitutiunale, pre cându ai nostrii credu ca déca se voru dá simplu in laturi sî voru stá locului, tóta lumea se va oprí din cursulu ei.

Dara va dîce cine-va, ca considerantele istorice sî de dreptu publicu suntu aceleasi sî la noi, sî de aceea déca suntu ei passivi sî noi sa fimu.

Abstragendu dela faptulu implinitu in dóue renduri, ca nici passivitatea româniloru nu sémana cu passivitatea cechiloru, sa ne fia permisu a observá, ca la noi românii nu suntu toti in deplina cunoscintia de causa nici de actele nóstre natiunale proprie numai din tempulu cu dóue decenii de mai inainte. La observarea acést'a ne indreptatiesce sî ceea ce ni s'a aruncatu, acum nu demultu, in un'a din foile nóstre, despre pusetiunea nóstra, unde ni se imputa ca amu stá pre terenulu dinainte de 1848. Natur'a luptei constitutiunale este cá a ori-cârei alte lupte, carea se pórta cu ratiune, sî carea are unu scopu chiaru. Percurga cine-va cu atentiunea cuvenita ce s'a facutu din partea aceea a româniloru, carea a intratu indata la schimbarea lucruriloru in actiune sî studieze actele acele sî scrierile ce au urmatu pâna in diu'a de astadi sî véda, ca óre nu erá in procederea inceputa drumulu celu mai corectu sî totu odata sî legalu pentru a duce la scopulu nostru doritu, la egalea indreptatire? Cine se va mai indoí despre scopulu nostru, sî totu odata sî despre terenulu pre care stâmu, dupa atâtea câte s'a dîsu sî scrisu din partea nóstra de vre-o siepte ani incóce, se vede ca traiesce in unu cercu fórte tiermuritu de idei politice sî se afla pre unu terenu, de unde crede ca nu are sa faca alta, decâtu sa bage vina la tóte lucrurile câte se intempla in lume.

In colónele acestei foi s'a facutu o espusetiune destulu de pre largu şî in decursulu anului trecutu, o espusetiune, carea avea sa se prelucre sî sa se desvólte in unu programu natiunalu, sî carea, déca suntemu bine informati, au servitu chiarú sî de materialu la unu memorandu celoru ce au compusu conferinti'a cea atâtu de secreta din Blasiu, indata dupa prochiamarea passivitâtiei absolute in Alb'a-Iuli'a (ceea ce déca este cum-va asiá, apoi e semnu ca pre terenulu acestu dubitatu se afla sî cei ce imbratisiara passivitatea). Eata dara unde aru trebuí sa stâmu cu totii!

Aru fi dara, cá noi sa scimu fórte bine alege ceea ce este bunu pentru noi sî din esperinti'a altor'a; inse acést'a sa o facemu pre lânga distingerea intre puterile altor'a sî ale nóstre, intre impregiurârile altor'a sî ale nóstre, sî apoi in fine sa nu facemu ce-va ce sa aiba trecere numai in intipuirea nóstra, ci dupa cum recere natur'a luptei constitutiunali in lumea cu ómenii.

In casulu nostru, deputatii nostri, sî mai putieni macaru, aru fi fostu chiamati cá sa intre in lini'a prima in lupt'a constitutiunale, dupa cum facu cechii cându le vine bine, iéra cându nu, tienu câte 82 de locuri góle in diet'a tierei; dara la noi românii chiaru sî in privinti'a acést'a nu s'a facutu nici câtu facu acei pre cari ni-i arata unii-alti cu degetulu sa-i imitâmu.

Vomu scí noi de ací incolo sa ne apretiuimu pusetiunea nóstra sî pre lânga acést'a interesele nóstre? — va aterná, de-sî cam târdîu, dela calea pentru carea ne vomu decide cu totii, dupa esperintiele cele triste din cari inainte de tóte vedemu câte gresieli s'au facutu in sinulu natiunei!

Dara apoi inainte de tóte sa invetiâmu sî sa ne deprindemu in distingerea cea buna reala sî adeverata.

Reflessiuni la § 6 lit. d din projectulu celu nou de lege pentru scólele medie.

(Urmare sî fine.)

Ne vomu incercá acum a ne dá sî noi parerea sî a documentá ca decisiunea adusa, déca se va aprobá sî de camera este pentru invetiamentu mai multu perniciósa decâtu folositóre.

1. Marele pedagogu Pestalozzi dîce ca „desvoltarea spirituala a ori-cârui individu se face dupa natur'a limbei ce o vorbesce, o limba cá mijloculu prin care primimu sî esprimâmu ideile sta in celu mai strensu raportu cu desvoltarea spirituala, asiá incâtu cugetele nóstre urméza acel'a-si necsu, ce 'lu cere topic'a limbei cu care ne-amu deprinsu mai multu. Suntu multi, de esemplu, carii cunoscu o limba straina fórte bine, sî totu-si semtu mare greutate in vorbirea ei câci ei s'au dedatu a cugetá dupa firea limbei ce o vorbescu de obiceiu. Ore momentulu acest'a nu este de atât'a insemnatate, cá sa fia consideratu la crearea unui projectu de lege pentru invetiamentulu scóleloru medie? Momentulu acest'a vorbesce aprigu in contr'a punctului d din § 6. — Câci conformu puntului acestui'a, unu elevu nemagiaru care a petrecutu clasele normale sî gimnasiale inferióre, ajungendu in clas'a V se vede silitu a se folosí de o limba straina. Schimbarea acést'a nu este fâra scadere pentru desvoltarea spirituala, câci pre lânga acea, ca este silitu a-si acomodá sirulu ideiloru conformu limbei celei nóue, va trebuí sa se lupte elevulu cu multe alte greutâti provenitóre din usulu limbei straine in decursu de 2, 3 sî patru ani — cu unu cuventu pâna la maturitate, sî in lupt'a acést'a déca nu stagnéza desvoltarea spirituala, dara progresu mare nu face.

Asiá dara ce resulta de ací? Nici mai multu nici mai pucinu, decâtu ca impunerea limbei magiare la gimnasiele nemagiare este unu pecatu de mórte contr'a principieloru pedagogice.

2. Vorbindu acum in specia de greutâtile ce le întempina elevulu nemagiaru in diferitele objecte abstragemu dela matematica, fisica, istori'a naturala, istori'a universale, unde va avea scolariulu sa invetie de nou multime de termini noi necunoscuti sî ne restringemu numai pre lânga limbele cele vechi latin'a sî elin'a. E prea cunoscutu, ca ori-ce scriere tradusa perde multu din originalitatea sea, cu câtu mai multu voru perde clasicii latini sî elini tradusi intr'o limba atâtu de pucinu cunoscuta, dupa cum va fi limb'a magiara pentru ori-care elevu nemagiaru, care ajunge in clas'a V. Autorii clasici se traducu pentru cá sa-si esercieze elevulu cugetarea sî judecat'a sea! Esercitiulu acést'a va fi incoronatu de succesu, numai déca se va face traducerea intr'o limba bine intielésa. Mai departe miturile sî povestile latine sî eline, imbracate intr'o forma atâtu de frumósa, au sa influintieze sî asupr'a inimei elevului; influinti'a acést'a e possibile numai déca traducerea se imbraca intr'o limba, in care sa póte reproduce mai multu dulcéti'a sî farmeculu coprinsu in originalu. Cum va fi acést'a, cându elevulu se va chinuí cu cuvinte necunoscute, a câroru sunetu nu afla resunetu in inim'a lui, a câroru rostire nu atinge córdele semtieminteloru lui. Iéta ca se rapesce scolariului nemagiaru farmeculu celu placutu, care trebuie sa fia motoriulu principalu; pentru cá elevulu sa se ocupe cu placere cu traducerea autoriloru, sî fâra de care o traducere este mai multu o mortificare de spiritu; sî care este resultatulu? Scolariulu celu mai bunu se va desgustá de studiu, séu déca va studiá, o va face câne cânesce, fâra nici o placere. Intrebâmu acum pre domnii membrii ai consiliului de instructiune: Este asiá dara impunerea limbei magiare in atare casu o mesura pedagogica admissibila?

3. Dara sa mergemu mai departe, sa luâmu etatea eleviloru. Cându suntu greutâtile provenitóre din limba straina mai simtibile, in etate de 20—24 séu 25 de ani, ori in etate de 15—17 ani. Fâra indoiéla, in cea din urma, câci in etate de 15 ani are elevulu mintea prea frageda pentru da a suportá greutâtile acestea, sî dupa cum amu aretatu in puntulu 1, din caus'a acést'a va suferí multu desvoltarea spirituala; in vreme ce unu studentu de universitate in etate de 20 de ani avendu o judecata mai matura, mai usioru va superá tóte greutâtile. Potemu constatá, ca multi elevi, stramutati la altu gimnasiu, unde se propuneau objectele in alta limba, desperându din caus'a greutâtiloru, ce le facea limb'a cea nóua, si-au perdutu gustulu de studiu in au parasitu scól'a, in vreme ce dintre studentii dela universitate, déca nu voru fi fostu alte cause, dara din caus'a greutâtiloru provenitóre din limb'a straina de propunere nici unulu n'a parasitu studiulu; ci din contra fiindu mai destoinici pentru de a suportá greutâtile si-au facutu studiele cu succesulu celu mai laudabilu.

Aceste sî multe alte defecte de calibrulu acestor'a suntu totu atâtea argumente care ne demustra, ca esecutarea decisiunei aduse de on. consiliu de instructiune este atât'a câtu a pune o pétra gigantica in calea invetiamentului.

Principiele pedagogice moderne ceru in modu imperativu cá invetiamentulu sa se usiureze câtu se póte mai multu; óre punendu-se la gimnasiele nemagiare limb'a magiara cá limba de propunere; silindu asiá dara pre profesorii români, germâni, serbi, croati, slavoni sî italieni a propune studentiloru români, germâni, serbi, croati; slavoni sî italiani tóte objectele in limb'a magiara nu insemnéza atâtu, câtu a pedepsí pre aceste fiintie, pentru ca nu au avutu norocirea séu nenorocirea de a fi stranepoti lui Arpadu? Ne mirâmu de dd. membrii consiliului de instructiune, carii suntu mai intâiu chiamati a ingrigí de inflorirea invetiamentului, de a-i dá directiunea, ce duce la progresu — ne mirâmu dîcu de dumnealoru, cu ce consciintia se potura invoí, cá sa esileze limb'a materna, mijloculu celu mai eficace pentru de a fi profesorii intielesi de câtra scolari, pentru de a potea repurtá unu sporiu corespundiatoriu cu scolarii loru. Ne mirâmu cu atâtu mai multu, cu câtu scimu, ca d-loru suntu toti profesori, carii au avutu trist'a esperintia de a nu fi intielesi de scolari vorbindu-le in limb'a loru. Ce va fi, cându profesorii voru fi siliti a vorbí intr'o limba straina scolariloru?! O confusiune babilonica.

Voiesce consiliulu de instructiune latirea sî pro-

FOISIÓRA.

Contr'a-critica.

la

Critic'a dlui I. M. Moldovanu.

(Vechi'a Metropolia de N. Pope'a) *)

(Urmare.)

Totu asiá esplica lucrulu sî P. Maioru dîcendu:

Dreptu in Crisovu (alu lui Mathi'a) Metropolitulu acel'a cu numele Iovanchik se dîce Metropolitu din Nandor Alb'a, carea este Belgradulu turcescu dincolo de Dunare, iéra Belgradulu celu din Ardélu, se chiama Alb'a-Iuli'a. Ci aceea nu póte fi indoiéla, cumca cu nebagarea de séma a cancelariei s'au intemplatu gresiél'a, ca dîcendu-se sî Belgradulu turcescu Alb'a, sî Belgradulu din Ardélu; sî pentru deschilinire, Belgradului turcescu i se pune inainte Nandor, iéra Belgradului din Ardélu i se adauge Iuli'a; pré lesne s'a intemplatu scrietoriului in cancelaria sa puna in locu de Alb'a-Iuli'a, Nandor Alb'a, netienendu-se acést'a de fiinti'a lucrului; sî fiindu invetiatu scrietoriulu mai multe a scrie despre Nândor Alb'a, cu carea mai multa tréba avea eroii decâtu cu Alb'a-Iuli'a. Ba, sî din Crisovulu acel'a destulu de resfiratu se culege, cum ca Metropolitulu Iovanchik, carele s'au rugatu câtra craiulu Matias pentru românii din Maramuresiu, au fostu din Alb'a-Iuli'a, sî nu din Nandor Alb'a. Pentru ca acolo se dîcu românii cei din Maramuresiu a fi supusi Metropolitului Iovanchik. Ci românii din Maramuresiu sa fi fostu cându-va supusi Metropolitului serbu celui preste Dunare din Belgradulu turcescu, in tóta trecut'a vechime nici macaru o subtire umbra nu se afla. Din protiva Uladislaus craiu, carele indata dupa Matias au urmatu in craimea ungurésca, precum vedíuramu mai susu, pre Maramuresieni ii vestesce supusi Archiepiscopului din Ardélu. Nu de airea dara n'au fostu nici Metropolitulu Iovanchik celu din Crisovulu lui Matias Craiulu fâra din Ardélu.“ *)

Din acestea se vede dara, ca obiectulu din cestiune este fórte chiaru, sî eu tienendu-me de acésta chiaritate, socoteamu de superfluu a mai repetí in V. Mutroplia aceea, ce P. Maioru ne spune prin acum citatele-i cuvinte.

Cele-lalte din critica: ca apertinentiele monastirei s. archangelu Michailu in Maramuresiu, cuprinse in harthí'a patriarchului Constautinopolitanu Antoniu, la p. 24. din V. Metropolia, nu aru fi reproduse intocm'a dupa originalu, — precum sî ca decretulu regelui Vladislau la de Batthyán leges ecclesiasticae R. Hung. Albae Carolinae 1785. T. I. p. 217, s'aru fi aflându cu o variante pré momentósa, fiindu ca la cuvintele: „Ilariu sî urmatorii lui sa dee episcopului din Muncaciu cuvenit'a recunoscintia, iéra archiepiscopului din Transilvani'a, celui de acum sî celoru viitori, cá mai mariloru sei cuvenit'a supunere sî ascultare“, — de Battyán in locu de „Transilvani'a“ aru fi cetindu „Transalpin'a“, — cá unele inca sî mai putienu insemnate, le trecu cu vederea.

Acésta variatiune din urma si-aru avé negresîtu insemnatatea sea sî ne-aru puté opací, déca decretulu acest'a alu regelui Vladislavu mentiunatu mai susu, impreuna cu cele-lalte trei, dóue ale acelui'asi rege sî unulu alu regelui Mathí'a, nu aru fi autentice. Dara de óre-ce acelea suntu date sî autenticate, cum ne adeverédia P. Maioru, *) de câtra capitululu din Belgradu, loculu celu mai credibilu pentru acte sî documente vechi publice in Ardélu, trebuie sa incete ori-ce dubietate despre credibilitatea lui.

Acest'a e cuprinsulu criticei dlui M. in nrulu amintitu alu „Archivului“. —

Sa trecemu acum la nr. urmatoriu XXXVII.

In nr. acest'a d. M. sare cu critic'a sea indata la partea: „Despre unire sî consecintiele ei“ din V. metropolia, combinându cu acést'a sî tractatulu despre metropoli'a unita. Este inse de insemnatu, ca d-lui aici nu se ocupa de locu cu punctele principali — cu miediulu, esenti'a lucrului, ci numai cu lucruri mai secundarie, dupa cum adeca i va fi venitu densului mai bine la socotéla, cum se va vedé mai josu.

In partea despre uniune, la p. 114 seqq. din V. metropolia, eu 'mì propusei dóue intrebâri principali de resolvitu:

A. Óre adeveratu sa fia, ca cu Metr. Atanasiu toti românii din Transilvani'a s'aru fi unitu impreuna? sî

B. Óre adeveratu sa fia, ca unirea aru fi trasu mari folóse dupa sine, pentru natiunea româna?

Sî aceste dóue intrebâri isbutíi credu prin argumente tari, chiaru sî prin fassiunile celoru mai renumiti barbati uniti a le resólve demustrându: ca cu Metr. Atanasiu numai o parte mica sî neinsemnata a româniloru trecù impreuna la uniune, sî ca românii, cum urmârile au doveditu sî dovedescu, necum sa fia castigatu, dara perdura sî inca fórte multu prin uniune. Dara anumitu se demustrà in V. metropolia: ca românii, cari trecura la uniune cu biseric'a papista, nu se unira din indemnulu loru propriu, ci din indemnulu strainiloru reu voitori natiunei române, avendu interesele materiali naintea ochiloru loru, sî ca tocm'a pentru aceea uniunea este o opera straina, o planta esotica implantata in pamentulu nostru nationalu; ca ea fu o amagire a bietiloru români de a se lasá cá sa se intrebuintiedie de instrumente órbe, ale intereseloru straine, nimicitórie de interesele adeverate române; ca ea fù o desbinare a fratiloru, carea cá ori-ce desbinare, sî cá totu ce ne vení dela straini, produse mari rele pentru natiunea nóstra, sî ca in fine ea, uniunea, privita din ori-ce punctu de vedere nu mai are astadi — nici unu sensu!

E bine, resturnat'au d. M. vre-unulu din aceste adeveruri? Nici decum.

Dara anumitu la intrebarea prima d-sea nu respunde chiaru nimic'a, tace despre tóte câte se cuprindu relativu la acestu obiectu in Vechi'a metropolia, prin urmare trebuie sa presupunemu, cursulu naturalu alu lucruriloru, ca d-sea inca consimte in cele ce se afirma acolo din partea autorelui V. metr. Sî acésta impregiurare sa ni-o in-

---

*) Istor. biser. §. 156.

*) Istor. biser. p. 142.

movarea invetiamentului prin urmare latirea sî promovarea culturei in tierile tienatóre de Ungari'a, atunci caute cá sa usioreze invetiamentulu. Facendu din contra, adeca ingreunându-lu, da dovada ca nu e condusu atâtu de zelulu necessariu pentru invetiamentu, câtu de alte tendintie, sî mai cu séma de tendinti'a efemera a magiarisârei, unu morbu de care suferiá sî constitutionalismulu inceputu in Pozsonu, stramutatu la Pest'a sî ajunsu la Debretinu.

Cunóscemu istori'a, pentru cá sa invetiâmu din patiani'a altoru popóre, dara mai intâiu sa invetiâmu din patiani'a nóstra.

Dreptatea sî ecuitatea ducu unu statu la inflorire; mijlócele machiavelistice derapana, slabescu legaturile, care de altcum ací in Ungari'a sî asiá suntu in totu loculu aprópe de disolvere.

Cum li venea magiariloru, cându le impuse absolutismulu limb'a germâna prin gimnasiele loru? — Precum nu s'au bucuratu magiarii la impunerea limbei germâne pre tempulu absolutismului; asiá potu fi ei siguri, ca nu numai nu se voru bucurá popórele nemagiare impunendu-li-se limb'a magiara, cí voru remustrá in contra astadi, cându traimu, cum se dice sub constitutionalismu.

Incheiâmu aceste reflessiuni cu cuvintele luate dintr'unu jurnalu germânu; „Aducendu-se acestu projectu la valóre de lege, se arunca incendiulu turburârei in mijloculu nationalitâtiloru.“

Dr. Popu.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 24 Ianuariu a casei deputatiloru o deschide presientele Bittó la 10 óre. Dintre ministrii erau de facia: Szlavy, Kerkapoly, Pauler, Zichy, Wenkheim, Trefort, Szende. Indata dupa resolvirea formalieloru obicinuite se trece la ordinea dilei si se continua desbaterea bugetului.

G. Varady recunósce ca s'au creatu multe pentru prosperarea tierei, face inse regimului imputari ca in purcederea sea n'a urmatu nici unu sistemu. Justiti'a s'a despârtitu de administratiune, institutiunile corespundiatore pentru acést'a nu s'au creatu; notariatulu publicu nu esista inca nicairea, institutiunea judiloru de pace inca nu s'a introdusu, sî asiá judecatoriele trebuie sa se ocupe cu o multime de afaceri bagatele, spre daun'a celoru mai momentuóse. — Vorbitoriulu e indestulitu cu raportulu generalu alu comissiunei financiali sî-lu primesce bucurosu. Dupa parerea sea raportulu este unu testimoniu de paupertate alu regimului.

Br. G. Kemeny recunósce ca starea financiala e seriósa, inse ea nu da nici o ansa la temeri. Raportulu comissiunei financiali 'lu primesce. Dupa acesti'a ia K. Ghyczy cuventulu. Mai nainte de tóte elu afla de bine a dechiará din partea sea ca elu nu privesce starea tierei de desperata. (Aplause vine) E edeveratu ca regimulu n'a economisatu bine sî ca prin aceea a pregatitu tierei perplessitâti, de care aru fi potutu fi crutiata; inse nici astadi nu e prea târdia intórcerea. Vorbitoriulu protestéza in numele opositiunei intrege contr'a aceea ca atacurile stengei aru fi dictate de consideratiuni de partita; numai binele comunu sî interesulu statului a fostu pentru steng'a datatoriu de mesura si astadi se vede ca câtu de derepiu a avutu ea. Vorbitoriulu accepteza raportulu cá basa pentru desbaterea speciale inse 'si reserva dreptulu de a face amendamente la porturile singuratece; cu ce siedinti'a acést'a se incheia.

Sabiiu in 2 Februariu 1873 c. n.

Domnule Redactoru! Articolulu D-vóstre de fondu din nr. 4 a. c. a stimabilului dîuariu ce redigeti, a datu ansa la unu corespondinte dela „gur'a Oltului“ ± care dupa cum marturisesce e unu „teneru verde“ a esí in interesulu binelui comunu in nr. 5 a „Telegrafului Romanu“ cu o invetiatura practica la lumina. Objectulu, care sî l'a alesu domnulu corespondinte, e atâtu de momentosu incâtu mi se pare ca aru meritá óresi-care discussiune, cu atâtu mai multu cu câtu parerile domnului ± suntu gresite sî apte de a seduce o parte a publicului, pré plecata a urmá unei voci retacite, necunoscendu-si interesele proprie.

Se afirméza in numit'a corespondintia nici mai multu nici mai pucinu decâtu ca legatur'a linieloru ferate intre Pitesci sî Sabiiu aru fi daunóse pentru comunele române din scaunulu Sabiilui sî Mercurei, sî „de altmintrea pre bravulu românu Sabiianu“, care lucra in favorulu acestei linie ferate in Bucuresci, aru fi „advocatu sasescu“ „a cârui minte s'aru fi cumperatu cu napoleoni.“

Nesimtiendu-me chiamatu a reflectá ce-va la partea a dóu'a a asertiunei sî lasându respunsulu cuvenitu stimabilului domnu atacatu observu numai ca cu astu-feliu de calumnii indatinate pre la noi in tempulu mai nou, nu se documentéza nemicu; decâtu tendinti'a ómeniloru de panur'a domnului corespondinte ± de a cautá si aflá la ori-ce ocasiune sî la ori-ce intreprindere unu interesu curatu personalu.

Me ocupu dara numai cu partea prima a asertiunei atâtu de miraculósa in secolulu alu XIX. Deschiderea unui drumu de feru, dara mai cu séma unei linie internationale s'a privitu sî se privesce de cându s'au inventatu drumurile de feru, cá unu progresu, cá unu faptu, din care au sa traga amendóue tierile folóse. S'a cheltuitu capitaluri imense, s'a ziditu opuri gigantice, de cari va fi spiritulu omenescu superbu totu-dèun'a, cu scopu de a legá tieri invecinate cu sîni, sî nici munti nici vaste pustietâti n'au fostu in stare a strigá aburului: Stai pre locu! Acum vine unulu sî ne spune: Românî din scaunulu Sabiiului sî Mercurei padîti malulu Oltului, ingraditi-lu bine, dîditi unu muru chinesicu sa nu vi se inlesnésca comunicatiunea cu fratii vostrii din Români'a, câci ast'a va fi perirea vóstra! Sî cum acést'a? Lucru pré simplu! Dupa óresi-care assiomu „practicu“ alu domnului corespondinte in urmarea cârui „contribuie totu la prosperarea sî progresarea mea ce opacesce pre inimiculu meu in tient'a sea“ aru trebuí impedecata ducerea liniei ferate Sabiiu—Pitesci din causa câci prin acést'a s'aru potea radicá burgeosi'a sasésca din Sabiiu sî mai bine nu câscigâmu nici noi nimicu cá sa concedemu sa câstige sasii ce-va. Adeca si eu sî vecinulu meu suntemu seraci, dara mai bine cá sa se inavutiésca acest'a remânu sî eu lipsitu.

S'a vediutu principiu mai gresitu in economi'a nationala? Sciinti'a si-a esprimatu de multu verdictulu asupr'a astu-feliu de acsiome egoistice. Scól'a mercantila din secolii trecuti inca a crediutu ca comerciulu unei tieri póte inflori numai atunci, déca

---

semnâmu bine, câci vomu avé lipsa de ea mai in josu.

Iéra la a dóu'a intrebare ce respunde?

D-sea incepe cu: „La p. 114. autorulu (v. metropolii) tractându despre consecintiele uniunei dice: „Românii necum sa fia castigatu, dara ei perdura sî inca fórte multu prin unire“. Dupa aceea insîra relele, de cari românii au patimitu, fâra sa arate, cumca neesistandu unirea românii nu aru fi suferitu de acele rele“.

Cetésca ori-cine v. metropolia, sî se va convinge, ca relele, despre cari se vorbesce in trens'a, stau in cea mai strinsa legatura cu uniunea, ele suntu rele produse prin uniune. De atari rele le privescu sî insisi barbatii uniti (vedi p. 131 seqq. din v. metropolia).

Asiá dara de sine se demustra, ca românii nu aru fi suferitu de acele rele, déca n'aru fi esistatu uniunea.

Dara cum ne-aru poté d. M. demustrá contrariulu, ca adeca acele rele totusi aru fi venitu asupr'a româniloru, macaru de-sî nu aru fi esistatu unirea? — eu unulu chiaru ca nu pricepu.

„Ce aru fi potutu perde românii prin uniune, chiaru nu pricepemu“, dîce mai departe d. M.: „Ei nu aveau nici unu dreptu politicu, nici unu dreptu nationalu . . . . pusetiune sociale, avere, cultura s. a. cum poteau sa aiba nisce ómeni qui praeter mercedem laboris nihil habebant?“

Sî cu tóte acestea ei totusi perdura sî inca fórte multu — multu in tóte, sî cu preferintia in o directiune, care le precumpanesce pre tóte.

D-sea insusi ni o areta mai josu cându dîce:

„A urmatu inse totusi unu reu din trens'a (din uniune): „corpulu natiunei se desbinà“. Acestu reu l'amu recunoscutu sî airi sî'lu recunóscemu sî aici. Marturisimu, ca de aici au urmatu rele in trecutu sî mai urméza sî astadi.“

Ce suntu acestea? Óre nu suntu ele perderi natiunali, rele de cari suferira românii, sî suferu inca sî astadi, in urm'a uniunei? rele produse prir ins'a-'si uuiunea, de cari ei s'aru fi scutitu, déca nu aru fi esistatu uniunea — tóte documentate in v. metropolia?

Aici d. M. a venitu in contradictiune cu sine insusi, de óre-ce aici derima d-sea aceea, ce mai susu insusi a fostu ziditu.

Cum sa-lu scótemu din acésta incurcatura? D-sea ori ca mai susu a glumitu, sî aici vorbesce seriosu: ori ca aici glumesce sî mai susu a vorbitu seriosu. Tertium non datur.

Mai susu a disu ca nu pricepe, ce aru fi potutu perde românii prin uniune, neavendu nimic'a, sî ca relele de cari insîra autoriulu v. metropolii nu suntu produse prin uniune; iéra ací recunósce insusi, ca a urmatu totusi unu reu din unire sî ca din acestu reu apoi mai urmara inca sî alte rele in trecutu sî mai urméza sî astadi. Va sa dica: dsea totu odata sî néga sî sî recunósce aceea ce néga, de buna séma, pentru ca asiá i va fi venindu mai bine la socotéla, — câci nu-mi vine a crede, sa aiba dóue consciintie deodata.

Apoi óre acést'a sa fia critic'a pura literaria a dlui M.? Acést'a sa fia fidelitatea, impartialitatea, adeverulu istoricu neinnecatu din predilectiune câtra confessiunea sea, neesageratiuni sî cele-lalte tóte câte dsea le disputa autorelui v. metropolii?

Vedi, dle M., câtu de reu e cându omulu se abate dela adeveru, câci 'si perde cumpetulu sî se poticnesce!

Amu disu in v. metropolia, sî o repetu sî aici, ca natiunea romàna inainte de uniune formá unu corpu intregu nationalu, iéra prin uniune corpulu acest'a se desbinà, sî românii se impartira in dóue castre ostile. Eata perderea, eata reulu celu mai mare! Sî fiindu ca unu reu produce alte rele, e tata alu mai multoru rele: de ací apoi urmara tóte cele-lalte rele de cari se bantuira sî se bantuiescu inca bietii români in mesura fórte mare neincetatu. De ací se tienu tóte relele câte le insîra autorele v. metropolii; de aici cele ce le insîra intre altii Barnutiu: „certele intre fii sî parinti; batâile intre frati sî frati; afurisaniele intre preoti sî preoti“, s. c. l.; de aici cele ce le dîse protopopulu unitu Nicóra Beianulu: „tare me temu, ca nu vomu avé altu folosu din unirea acést'a, care o amu facutu, ci vomu remané numai cu ur'a intre frati sî cu mustrarea cugetului“; — de aici in fine tóte relele, câte ne apésa sî astadi, sî ne voru apesá sî in venitoriu neintreruptu, pâna cându va mai stá acésta bariera intre noi, care ne impedeca multu, fórte multu, chiaru sî in progresarea nóstra comuna natiunale.

Ori-ce românu neinteresatu va recunósce acestu adeveru!

Dara d. M. mai adauge la cele de susu: „Inse cauta sa marturisimu sî aceea, ca cultur'a moderna sî tóta desvoltarea spiritului omenescu luara o directiune cà aceea, incâtu se pare fórte incumetatu a crede, ca se va mai dá vre-o natiune (auditi espressiune romanésca!), carea sa remana pre venitoriu nedesbinata in multe confessiuni“.

Totu respectulu câtra convictiunea fia-cârui omu. Dara fia-mi iertatu a intrebá, care dintre români au trecutu vre-odata in trecutu si trece in presentu la uniune din convinctiune? Óre nu s'a doveditu in v. metropolia, ca uniunea se facù numai din interese materialistice? Ore nu sî astadi din trecerile, câte se facu, dela o religiune la alt'a intre români, se facu cele mai multe numai din scopuri marsiave, egoistice?

Unde e aici vre-o convictiune?

Tocm'a acést'a e ce produce scandalu publicu, demoralisédia poporulu in gradulu celu mai mare, sî impedeca progresulu nationale.

Aru sterní grétia (sit venia!) in cetitori, déca m'asi lasá mai afundu intru enumerarea scandaleloru ce se comitu astadi chiaru la trecerile religiunarie.

Apoi este acést'a cultura? este desvoltarea spiritului omenescu? Mai bine nici o cultura, decâtu o astfeliu de cultura.

Eu credu, ca cultur'a adeverata are de scopu binele sî fericirea omului. Apoi in desbinare sa se afle vre-o fericire omenésca?

Óre unde se dice: „Tóta cas'a, ce se imparechiédia se va risipí“. Sî adeverulu acest'a va stá pururea neclintitu. Parerea celoru ce dîcu, ca desbinarea indémna la emulatiune, este cea mai nefericita idea, — ea 'si afla dejá in dîlele mai recente desaprobarea generale.

(Va urmá.)

se va stricá si inapoiá comerciulu tieriloru vecine si astadi vedemu deschidiendu-si tóte statele barierele avendu in vedere insemnatele avantage cari li oferéza flórea comerciulu mutualu. Asemenea dovedesce scienti'a ca comerciulu intr'o tiéra nu póte inflori fàra industria. E lucru canoscutu ca industri'a in Transilvani'a si specialu cea sasésca e in deplina decadentia. Comerciulu, care-lu pórta românii din comunele marginene Saliste, Resînari etc. cu fabricatele acestei industrii nu e pré insemnatu, ce in adeveru si dovedescu listele de esportu. Inaintea mea diace o consemnare a essi importului in anulu 1871 prin „Turnulu-rosiu" si acést'a arata unu esportu de 1119 mâji funarii, 358 mâji marfuri de pele (hamuri, curele) 1636 mâji sticlorii, 3272 mâji feru si 917 mâji alte mârfuri de metalu, iéra unu importu de circ'a 2300 boi si vaci, 44525 oi, 44636 porci. Intr'adeveru cifre modeste si putienu câstigu va fi resultatu déca traiescu 70,000 de ómeni din negotiulu acest'a. Caus'a insa ca negotiulu prin „Turnulu-rosiu" n'a potutu luá unu aventu asiá de mare e de cantatu tocmai in lips'a de comunicatiune, neesistându o siosca si fiindu comunicatiunea din Sabiiu d. e. cu Berlinulu mai usióra cá cu Râmniculu. Dara si negotiulu acestu micu va incetá in momentulu acel'a, cându linile ferate din Români'a libera voru fi legate la alte puncte cu cele transilvane d. e. Petrosieni Brasiovu etc. Atunci va veni tempulu laudatu de domnulu ± adeca cându burgeosi'a sésca din Sabiiu va fi ajunsu la sépa de lemnu dara si comunele române din juru nu voru stá cu multu mai bine si o mare parte din poporatiunea româna va fi silita a luá-o preste munti.

Lini'a ferata Sabiiu—Pitesci e dara o necessitate, o intrebare de viétia pentru populatiunea româna din jurulu Sabiiului si e de doritu sa se didésca câtu de curendu. Dá! burgeosi'a sasésca din Sabiiu aru câstigá prin lini'a acést'a ce-va dara românii cu multu mai multu. O populatiune numerósa, activa, inteligenta aru aflá ocupatiune avantagiósa midilocindu comerciulu intre Români'a mica si o parte a Transilvaniei. Resînarénului, Boitianului, Salisténului i va trebuí numai a cincea parte a tempului care i-a trebuitu pâna acum si 'si va potea intórce de cinci ori capitululu care l'a intorsu pâna acum numai odata. Si in fine are burgeosi'a sasésca din Sabiiu óre unu privilegiu de a avea singura o industria? Multiamita lui Dumnedieu celu pucinu pre terenulu economicu a cadiutu privilegiele si pentru ce sa nu creamu si noi o industria, sa fimu si noi producatori? Neintrându in lupta nu vomu progresá si spiritulu tempului trece preste noi lasându-ne la o parte.

A!, mi se va respunde cu domnulu ±, nu voimu sene opunemu pentru totu-deun'a liniei ferate Sabiiu-Pitesci, voimu numai, ca populatiunea româna sa se prepare, sa-si marésca capitalele, câci capitalele cele mari straine voru delaturá pre Românii cu capitalurile mici. Curiósa obiectiune! cându va veni timpulu acel'a, cându vomu potea dice: Suntemu preparati, fiva preste 3, fiva preste 5, fiva preste 10 ani? Déca vomu asteptá pâna cându voru fi capitatele nóstre asia de mari cà cele straine vomu veni prea tardiu. Capitalele nóstre nici dupâ multa asteptare nu s'aru potea mesurá cu capitalulu mare strainu si intr'altu modu aru fi a se face concurinti'a capitalului mare nu prin asteptare. Aru duce prea departe aici a discutá modalitatile diferite, amintescu insa numai unu midilocu, cu care s'a inputu nu fara efectu in timpulu mai nou lupt'a cu capitalulu mare adeca asociatiunea capitaloloru mici.

Nu vomu fi noi in stare a modificá regulele desvoltarei si crescerei capitaleloru. Si e lucru cunoscutu ca nu in comune rurale se desvólta capitalulu ci in orasid unde si afla comerciulu centru. Aici este daru terenulu care trebue sa-lu ocupâmu si dáca nu-lu vomu ocupá de timpuriu voru veni si mai târdiu va fi mai greu a-i scóte din positiunile firme. In lumea economic'a cá si in lumea fisica unu locu nu póte stá golu; natur'a are orórea de golu cum dicu fisicii.

Sa nu asteptamu se incepemu lupt'a cu unu contrariu pré poternicu ci se incepemu lupt'a acum cându e si contrariulu slabu.

Din causele aceste proectulu liniei farate Pitesci Sabiiu aru trebui partinitu din partea comuneloru române din scaunulu Sibiiului si Mercurei cu tóte poterile, promovându lini'a acést'a, interesele loru in tóta privinti'a.

Camerele legiuitóre din România libera insa voru sci—nu e de dubitatu—si cu ocasiunea acést'a sa apretiuésca insemnatatea unei lini'a ferate internationale precum a sciutu sa indiestreze Români'a cu drumuri de feru pre lânga cele mai mari jertfe. Barbatulu acel'a in fine, care lucra in Bucuresci pentru realisarea proectelui nu si-aru potea câstigá merite mai mari pentru romanii din tienutulu Sibiiului, cá cându aru avea lucrarile lui sucesulu doritu. Generatiunile viitóre si voru aduce a minte de numele lui cu multiamita.

Dr. A. B.

Varietâti.

⁂ Dlu ministru-presiedinte Szlavy este investitu cu demnitatea de consiliariu intimu alu Majestâtiei Sele, pre lânga dispensare de depunerea tacsei cuvenite.

⁂ Dumineca sér'a a avutu locu o intrunire a mai multoru români la P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a la o mésa splendida. Aci au fostu, pre câtu au permisu localitatea unu numeru frumosu de inteligentia preoti, si laici români de ambe confessiunile. Mesenii au fostu animati de siguru de acésta convenire, dara si de toastele cari s'au radicatu. Dee ceriulu cá cuvintele rostite de P. Archimandritu, dlu c. r. capitanu in pensiune Const. Stezaru, Elia Macelariu etc. sa afle resunetu in animele tuturoru româniloru.

† Titu si Juliu Hatiegu anuncia cu anima infrânta mórtea multu iubitului loru tata Ioanu Hatiegu invetiatoriu din Belintiu, urmata dupa unu morbu scurtu in 18/30 Ianuariu 1873 in alu 67 anu a vietiei sele. Remasitiele trupesci se voru inmormentá in Belintiu la 19/31 Ianuariu a. c. Fia-i tieren'a usióra.

⁂ Muliamita publica.

Prea Onorate Domnule Redactoru! Bine-voiti a primí in colónele st. dvóstre jurnalu „Telegrafulu Românu" urmatórea colecta dto 11 Iuniu 1872, facuta in favórea bisericei dîdinde gr. or. din Iacobsdorfu, precum: Ioanu Laticu parochu 40 fl. v. a. Moisi Draganu 5 fl. v. a. Ioanu Bortmes 5 fl. v. a. Mich. Schefend 5 fl. v. a. Mich. Henner 5 fl. v. a. D. par. ev. Wilhelm Kaufman, d. Iv. ev. I. Bartmes, d. jude com. I. Clocner si G. Henner crucea turnului. D. George Rauh jude, crucea Altariului, d. Franz Gold unu stânginu de piétra. D. Fr. Holatc'a 5 fl. v. a. I. Suts. 2 fl. M. Boiu 3 fl. N. Ducu 3 fl. Ioanu Craciunu 2 fl. Ilie Ónce 1 fl. Cost. Pitu 1 fl. P. Raduts 1 fl. Cand. Borgo 1 fl. P. Latica 1 fl. P. Chr. Rotariu 1 fl. P. I. Grecu unu sfetnicu micu, preotés'a M. Ciocl'a 3 sveri si in cutia dela mai multi facatori de bine 34 fl. 3 xr. v. a. pentru tóte aceste daruri frumóse donate bisericei nóstre se aduce dd. daruitori multiamita publica, cu care remânemu

Ai prea onoratu dvóstre
pentru comitetutu parochialu
Ioanu Laticu
Parochu si presiedinte.

⁂ Tabelele sincronistice cu privintia la istori'a colonieloru romane, de dlu Dr. I. M. Lazaru din Naseudu, le-amu primitu si noi in septamân'a acést'a Dumineca si cu placere si multiamire amu percursu fasciculu intregu. Salutâmu cu bucuria mare aparitiunea acestoru tabele si pre lânga recunoscinti'a ce datorimu dlui Dr. Lazaru, câce au luatu asupra-si edarea loru, nu potemu trece cu vederea si pre acelu pré stimatu barbatu alu natiunei nóstre, carele intre impregiurâri destulu de nefavorabile pentru densulu si pre lânga colosale spese au doveditu decenii intregi o pacientia admirabile si unu studiu intensivu intru procurarea fontaniloru din cari acum vedemu ca scóte dlu dr. Lazaru materialulu acestu nepretiuibile pentru istori'a nóstra natiunale. Dându acestu tributu adeverului ne esprimemu si dorinti'a cá sa vedemu continuarea câtu mai curendu.

⁂ Ventu orcanicu a suflatu aici mai trei dîle si dóue nopti fâra intrerumpere, fâra de a aduce vre-o schimbare in secet'a ce domnesce in iérn'a acést'a (cu o mica esceptiune in septamân'a trecuta, cându flusturase putiena ninsóre, a cârei urme nu se mai cunoscu).

⁂ Focu. Dumineca sér'a inainte de 10 óre au eruptu focu in cetatea de josu (strad'a nóua si a pelariloru). Fiindu foculu ajutatu de ventulu celu ce suflá a mistuitu vre-o câte-va case si siopuri. Pagub'a ce a causatu acestu focu este mare. Foculu se dîce ca a fostu pusu. Suspicionatulu se afla in mân'a justitiei.

⁂ In Magierusiu districtulu Brasiovului s'a deschisu unu birou postale.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de preotu in vacant'a parochia Lapugiu-inferioru cu fili'a Ohab'a din protopopiatulu Dobrei, sa escrie concursu cu terminulu pâna la 25 Februariu a. c. st. v. in carea dî se va tiené si alegerea.

Emolumentele suntu: pre lânga stol'a usuata.

Casa parochiala cu o grâdina aratóre de unu jugeru lânga ea, canonica portiune 8 jugere aratoriu si 9 jugere fenatiu dela I si II, — si dela 130 numeri de case a dóue mertie—260 mertie cucuruzu nesfarâmatu.

Doritorii de a ocupá acésta parochia voru avé sa-si tramita recursele loru instruite in sensulu Statutului Organicu, adresate comitetului parochialu, la subscrisulu pâna in terminulu indicatu.

Dev'a 20 Ianuariu 1873.

pentru comitetulu parochialu
Ioanu Papiu
(1—3) Protopopu.

Citatiune edictale.

An'a Tom'a din Cohalmu, carea de mai multi ani tragenându procesulu incaminatu pre cale ordinaria asupr'a barbatului ei Pavelu M. Danciu gr. cat. totu din Cohalmu, si acum de cinci ani pribegindu in lumea larga — conformu testimoniului antistei comunale, — nesciindu-se ubicatiunea ei, se citédia cá in terminu de 1 anu si o dî sa stea inaintea acestui foru matrimoniale, câci la din contra procesulu matrimoniale, acum de nou urditu asupra-i, in poterea SS. canóne, se va decide si in absenti'a ei.

Cohalmu, 2 Ianuariu 1873.

Forulu matrimonialu gr. resariténu
alu Cohalmului:
Nicolau D. Mircea
(1—3) Adm. prot.

Edictu.

Mari'a Nichi Ionutiu de religiunea gr. resarit. din Felmeru, carea de mai multu tempu a parasitu pre legiuitulu ei sociu Moise Câlti'a, se citédia prin acést'a, a se infacisiá inaintea subsemnatului foru matrimonialu, câci din contra, dupa decurgerea terminului de unu anu si o dî, se va aduce sentintia asupr'a actiunei sociului seu si in absenti'a ei. —

Cohalmu, 13 Ianuariu 1873.

Forulu matrimonialu gr. resariténu
alu Cohalmului:
Nicolau D. Mircea
(1—3) Adm. prot.

Edictu.

Mari'a Andreiu Munténu din Ariusdi soci'a legitima alui Andreiu Axente din Elöpatak, ambii de relegea gr. or., carea de 3 ani au parasitu patri'a si pre sociulu seu fâra a se scí loculu aflârei sele, se provóca prin acést'a cá in terminu de unu anu de dîle dela datulu de mai josu, sa se presentedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra, procesulu matrimoniale intentatu de susunumitulu seu barbatu se va otarí si in absenti'a sea.

Forulu matrimonialu gr. or. alu tractului Heghigului.
Ioanu Mog'a
(1—3) Adm. prot.

Publicatiune.

Din partea subscrisei epitropii, se face cunoscutu, ca padurea de Bradu si Molitvu dupa muntele Boiu séu Diham din Prahov'a proprietatea S. bisericei gr. or. din Resnovu, — se da in taere prin licitatiune crescenda, — care se va tienea la 30 Ianuariu 1873 st. v. la 11 óre diminéti'a, in scól'a gr. or. din Resnovu.

Conditiunile de licitatiune se potu vedea si pâna atunci in tóte dîlele — la subscris'a epitropia.

Epitropi'a bisericei gr. or. din
(2—3) Resnovu, in 7 Ianuariu 1873.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 8 ANULU XXI.

Sabiiu, in 28 Ianuariu (9 Febr.) 1873.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 25 Ianuariu a casei deputatiloru o deschide presiedintele la 10 óre. Pre fotoliele ministeriali erau: Szlavy, Tisza, Pauler, Szende si Trefort. Dupa resolvirea formalieloru si altor'a neinsemnate, se trece la ordinea dîlei si se iá la desbatere raportulu comissiunei petitiunarie despre petitiunile contienute in a 10-a seria. In acést'a seria se aflá si petitiunea alegatoriloru dela Hatiegu cá cas'a sa provóce pre deputatulu E. Macelariu a-si ascerne la presidiu protocolulu de alegere; comissiunea petitiunarie propune cá cas'a sa intrebe mai nainte de tóte pre ministrulu de interne ca facutu-s'au alegere de deputatu in Hatiegu, ceea ce cas'a si primì.

Dupa aceste urméza la ordine continuarea desbaterei bugetului. Mai intâiu iá conte M. Lonyay cuventulu. Elu nu s'aru fi anunciatu la cuventu déca ante-vorbitorii si cu deosebire deputatulu Ghyczy n'aru fi facutu alusiuni la activitatea vorbitoriului cá ministru de financie. Elu a avutu totu-deun'a in vedere interesele statului. Esposeele lui financiali au rectificatu resultatulu finale anualu si realitatea aru fi intrecutu socotelile sele, déca legislativ'a nu aru fi votatu totu-deun'a mai multu decâtu a fostu preliminatu in projectulu regimului. Nu voiesce a-si atribuí siesi prea multe merite si recunósce ca si favorulu tempuriloru au contribuitu multu, inse cu tóte aceste e o fapta constatata ca financiele tierei au remasu de elu, cându s'a dusu la Vien'a, in o stare infloritóre. Erori s'au comisu, elu acést'a o recunósce si iá partea sea asupra-si, inse unu omu nu póte nici cându predomní situatiunea: legislativ'a intréga a pecatuítu cu elu dimpreuna. Elu primesce raportulu cá basa pentru desbaterea speciala, 'si reserva inse de a propune unele momente de detailu la des-baterea speciale, cu ce siedinti'a acést'a se incheia.

Siedinti'a din 27 Ianuariu o deschide presiedintele la 10 óre. Pre fotoliele ministeriali erau: Szlavy, Tisza, Pauler, Szende, Trefort, Wenkheim, Zichy, si Kerkapoly. — Dupa resolvirea formalieloru obicinuite se facu mai multe interpelatiuni de interesu particulariu si apoi deputatulu Alb. Apponyi presinta casei alu XI conspectu alu petitiuniloru pertractate de comitetulu respectivu. Conspectulu se va imprime. Trecendu-se la ordinea dîlei se continua desbaterea bugetului.

In siedinti'a de astadi iá cuventulu la acestu objectu numai ministrulu de financia Kerkapoly, din a cârui vorbire, primita de drépt'a cu aplause viue, scótemu urmatórele: Ce se tiene de viitoriu nu numai ca e de lipsa o reforma de contributiune, cí o reforma radicale a economiei poporului. Tinerimea trebuie sa invetie si sa nisuiésca a-si insusí inventiunile (avantagiele) tempului nou. Drumurile trebuiescu construite, fluviele regulate; trebuiescu cladite canale si industri'a si comerciulu desvoltate si promovate si asecurate prin incopciarea drumuriloru de feru cu Românî'a si Serbi'a. Ministrulu schitiéza dupa aceea fasele anteprinderiloru de actiuni si dupa aceea trece la program'a singurateceloru ministrii; cu ce siedinti'a se incheia.

Zernesci 20 Ianuariu 1873.

Domnule Redactoru! In articolulu inceputoriu, publicatu in nr. 4 alu pretiuitului nostru jurnalu „Telegrafulu Romanu“ din anulu curinte, sub titlu „Dum Romae deliberant Saguntum perit“ ai binevoitu a aretá! ca dupa scirile dela tiéra „ómenii nostrii din comitate si-aru vinde pamenturile eredite dela strabuni, pre pretiuri bagatele, espropriându-se astu-feliu ei pre sine“ si in fine ai apelatu la barbatii nostri mai inteligenti dela tiéra, si pintre poporu, pentru cá de o parte „sa caute a impedecá acestu reu“ iéra de alta parte pentru cá „sa mediteze si sa arete, pre calea publicitâtiei modurile potrivite pentru total'a vindecare a reului acestui'a sociale.“ —

Si pâna cându alti barbati mai esperti decâtu mine vóru esí in publicu cu observârile loru, eu in interesulu acelei pârti a poporului nostru, care prin imprumutârile la straini — ajunse a se espropiá pre sine — me vedu indemnatu a-mi aretá si parerea mea, despre acele medilóce care aru poté contribuí la delaturarea reului.

Poporulu tieranu in genere, fâra deosebire de nationalitate, va sa dîca, atâtu romanulu, câtu si magiarulu, si sasulu, in simplicitatea lui inca din vechime, s'a indatinatu a se multiamí cu pucinu, acum ca poporulu a mai inaintatu in cultura, s'au inmultitu si pretensiunile séu cerintiele lui, iéra in urm'a acestor'a si ingrigirea de o mai buna provisiune.

La poporulu nostru românu, de-si mai pucinu pretensivu, inca s'au inmultitu cerintiele, decum erau odinióra, fâra cá sa i se fi inmultitu in aceea-si proportiune si medilócele de câstigu, si asiá, mai vertosu in casuri si la eventualitâti neprevediute, cá de esemplu, la casu de morbu, de mórte, si alte nenorociri in familie, séu in casuri de nerodirea pamentului, — in lips'a altoru ajutóre, pentru acoperirea trebuintieloru sele, — silitu este a contractá imprumute unde le póte aflá, tocmai si la evreii, cari storcu dela 80—100 procente, supunendu-se tuturoru conditiuniloru impuse de creditori — in totu casulu ruinatóre.

Pusetiunea acést'a a tieranului nostru a devenitu mai critica si prin aceea, ca mai preste totu, pre unde locuiesce poporulu nostru, a lipsitu cârtile funduari, si in urm'a acestor'a creditulu tieranului iéra pre de alta parte, ca prin introducerea codicelui civilu austriacu, s'a gasitu zalogirea pamenturiloru pre anumitu terminu, de unulu séu mai multi ani, atâtu de usuata in vechime, — prin care intr'atâtu se ajutá poporulu tieranu, incâtu ori la ce lipsa, elu nu vindea, ci numai zalogea pamentulu seu pre o suma óre-care de bani, pâna cându lu poté scóte din zalogire elu séu eredii lui, — astadi zalogirea acést'a nu mai este recunoscuta de lege, si tieranulu in casu de lipsa este silitu a-si vinde pamenturile tocmai si semânate, si adese ori aprópe de secerisiu.

Din acestea se invederédia, ca tieranulu in unele casuri estraordinare, este silitu a se folosí de bani straini, iéra, déca vomu luá, ca elu voindu a-si duce economi'a sea mai rationalu, aru trebuí sa venda din productele si vitele sele, numai atunci, cându acestea suntu mai bine cautate si nu in tóta vremea, cându are elu trebuintia de bani, spre a platí dârile, séu alte datorii curinte, — atunci trebuie sa admitemu ca tieranulu inca si afara de casuri estraordinare, — pâna sa-si póta formá elu unu capitulasiu alu seu, — are trebuintia de bani straini.

Pre cându tieranulu românu, in asemenea impregiurâri, este silitu a se aruncá in bratiele strainiloru cari fâra mila si crutiare — i impunu cele mai oneróse sarcini, pre atunci tieranulu magiaru si sasu, in lipsele sele, afla ajutórele necessarie séu la capitalisti de ai sei, séu la cassele sele comunali, si bisericesci, séu la cassele sele de pastrare, séu la ori-care alte institute de banca, creditu, economii, etc. preste totu cu procente moderate si cu conditiuni favorabile.

Inlesnirea acést'a de capitale, a radicatu mai alesu pre tieranulu sasu la starea lui cea buna, pentru ca elu in lipsele sele, nu numai n'a fostu navoitu a imprumutá capitale, cu procente nesuportavere cá tieranulu nostru, nu numai n'a fostu nevoitu a-si vende pamentulu cu pretiu, fâra pretiu, cá ai nostrii, dara nu e silitu nici din productele nici din vitele sela a vinde decâtu numai atunci cându le vine pretiulu loru — bá si mai multu inlesnirea acést'a de capitale a desceptatu pre cei mai multi tierani sasi la specule si comerciu si altele. —

Déca aru fi fostu si tieranulu nostru asiá de norocosu, sa póta aflá cu atât'a inlesnire capitale, de si nostri cu câtu aru fi elu astadi mai inaintatu? câti tierani cari au dispusu numai de ce-va capitale, — cu tóta simplicitatea loru, — nu a inaintatu prin specule portate cu diligenti'a loru? de-si póte portá bani straini cu 20—30 procente pre anu, si câti de ai nostri aru devení speculanti buni, déca aru dispune de capitale?

De aceea, — precumu ori cine voiesce scopulu, trebue sa voiasca mai intâiu midilócele, — astu-feliu si cine voiesce si doresce mântuirea proprietâtiei tieranului nostru, de vendiare la straini, si cine-voiesce astfeliu, — nu numai a impedecá esproprierea tieraniloru, dara inca si a promová buna starea lui, — si acést'a toti o voimu si o dorimu, — dupa modest'a mea parere nu ne remane decâtu sa conlucramu din tòte poterile pentru a intemeiá fonduri si capitale spre a vení cu acestea in ajutoriulu tieraniloru nostri lipsiti.

Uniculu, singurulu, si celu mai siguru midiloca pentru a ajunge la capitale si fonduri, aru-fi midiloculu de asociatiune. In impregiurarile de faia, cá si in acelea ale nóstre, numai desceptarea spiritului de asociatiune in poporulu nostru, ne va poté ajutá, numai asociindu-ne in tóte afacerile nóstre cele momentóse, vomu deveni tari si fara de ajutoriulu altor'a. — Ce progrese nu-aru poté face unu poporu asiá de numerosu cá alu nostru prin asociatiune?

In tempurile mai din urma in tóte popórele s'au desceptatu spiritulu de asociatiune, care lea si ridicatu acolo unde suntu, de aceea cându avemu nenumerate esemple, dinaintea ochiloru nostri, aru trebui si noi sa punemu mai multu si dóra celu mai mare pretiu pre asociatiuni, câci numai cu poteri unite voru ajunge mai degraba acolo unde dorimu si nisuimu.

Sciu comune cá Bellénu, Voil'a, de-langa Fagarasiu, care prin asociatiune au cumperatu mii de jugere de padure dela fostulu proprietariu de pamentu. Cunoscu iérasi comune cá Sâmbet'a-inferióra, si Bescenbacu, unde satenii asociati intre sine tienu in arenda cu bunu sucesu bunurile erariali de mii de jugere, ceea ce fara asociatiune nu aru fi potutu face.

Sciu comune sasesci, in care inca d'in vechime esistu mai multe feliuri de asociatiuni, cari au ajutatu fórte pre poporulu sasu, care ne-aru poté servi si noue de indemnu si esemplu.

Acelea comune au acea intr'unire cându unu satéuu are a-si face casa noua, merge totu satulu de-i ajut'a pâna ce o ispravesce, au alt'a intr'unire cându se prapadesce la vre unu satéuu un'a vita de jugu, contrebue tóta vecinatatea, de-i cumpera alt'a in locu si altele de acéstea prin care tieranii sasi se ajuta reciprocu unii pre altii; macaru ca comunele sasesci mai tóte au casse comunale si bisericesci cu isvóra bogate de venitu, din care — dupa ce se acoperu spesele comunali si bisericesci, — restulu ce prisosesce, se da tieraniloru imprumutu, spre intempinarea trebuintieloru loru.

Déca noi — si pâna la alta renduiéla — adeca: pâna cându vomu potea infiintiá mai multe asociatiuni comunali séu tienutali — amu staruí cá macaru cassele nóstre comunali si bisericesci sa devina din ce in ce in stare mai buna materiala, sa li sa deschida dupa impregiurâri câte unu isvoru nou de venitu, — venitulu sa se ingrigésca cu acuratetia, prin comitetele comunali si parochiali, cari in acestu casu suntu cá si consiliele de administratiune dela cutare asociatiune, déca câtra acestea s'aru mai infiintiá — unde se póte — si fonduri scolari si parochiali, tóte acestea prin asociatiunea si concurinti'a tuturoru crescinilorou unei parochii, sî numai prin acestea, tieranii nostrii aru fi multu ajutati, pentru ca dupa acoperirea speseloru comunali séu bisericesci sî scolari, banii prisositori din acele fonduri s'aru dá loru imprumutu, spre intempinarea necasuriloru.

Ori-cine póte fi convinsu, cu câta buna-vointia aru contribuí tieranii nostri, la asemenea fonduri cându aru vedea ca banii din ele, in mare parte se intorcu totu in folosulu loru.

Aicí sa mi se ierte a aduce de esemplu numai parochi'a Vladeni, din districtulu Fagarasiului, carea de-sî seraca cá sî poporenii ei, in cursu de 14 ani, cându n'avea decâtu 30 fl. in lad'a bisericei, prin staruinti'a câtoru-va frunlasi, prin concursulu intregei comune bisericesci, — si-au inmultitu capitalulu bisericei sele pâna aprópe la 7000 fl. v. a. mai vertosu sî din acelu indemnu, ca poporului carele traiesce mai multu cu carausi'a, sî cu specul'a, sa aiba unu fondu din care sa se imprumute la vreme de trebuintia, — care capitalu aflându-se intregu cu procente moderate in mânile poporului, nu numai l'a desceptatu pre acest'a la specule sî comerciu, dara a si contribuitu la inaintarea lui. A-si poté aduce sî mai multe asemenea esemple.

Noi avemu fonduri frumóse la Archiepiscopi'a nóstra, dintre cari, cele mai multe s'au intemeiatu la staruinti'a pré demnului nostru capu bisericescu, prin asociatiunea séu concursulu tuturoru crescinilorou nostrii, iéta dare altu esemplu despre acea câtu potu ajutá asociatiunile.

Dupa modest'a mea parere, togm'a sî din aceste fonduri, s'aru poté dá óre-care imprumute tieraniloru, séu sî comuneloru nóstre, macaru sî cu procente de 8% séu 10% in locu de a se pune la cass'a de pastrare cu 5—6% sî in fine pre lânga tóte acestea avemu institutulu nostru nationalu de creditu sî economii „*Albin'a*“ a cârui chiamare principale este *a vení intr'ajutoriulu poporului nostru tieranu cu medilóce banali pentru portarea sî desvoltarea economiei sele etc. infiintiându spre acestu scopu sî prin tienuturi reuniuni de creditu etc. tóte acestea, totu atâtea inlesniri pentru tieranulu nostru.*

In modulu acest'a adeca: prin poteri asociate — tieranulu nostru nu numai aru scapá de pericolulu espropriârei — celu amenintia — dara inca elu cu incetulu si-aru mai marí proprietâtile sele, — in modulu acest'a s'aru desceptá in elu degrabu semtiulu de asociatiune sî aplecarea câtra specula, comerciu, industria sî altele, sî atunci tieranulu românu, sî prin elu natiunea româna, aru deveni aceea — ce aru trebuí sa fia celu mai vechiu, sî mai numerosu poporu sî natiune din patria.

I. Metianu
Ppu.

Din marginea Câmpiei in Ianuariu 1873.

Fericiti cei nepasatori de binele comunu, sî multiamiti cu ajungerea scopuriloru loru legate de interese personali, câci a loru este imperati'a pamenténa.

Nu multa spargere de capu se cere pentru cá unu barbatu din intelegintı'a româna sa-si câscige convingere deplina, ca corpulu nationale, — natiunea româna — este plinu de rane, cari s'au afundatu pâna la osu! Are acésta natiune sî barbati in intieligenti'a esita din senulu ei insufletiti de binele comunu, cu mila câtra confratii loru rustici, sî carii — cá unu medicu conscientiosu, sî necrutiatoriu de ostenéla pentru vindecarea patientului ce 'si puse increderea in elu — in bun'a vointia 'si incórda tóte poterile sî intrebuintiéza tóte medilócele pentru a vindecá ranele; dara dorere! acésta natiune multu cercata are din nefericire unu numeru nu neinsemnatu de individi inteligenti in statulu clericalu, câtu sî celu laicu sî nepasatoriu; lenesi sî interesati numai pentru persón'a propria. Nu se ingrigescu pentru binele comunu, nu se ingrigescu pentru promovarea causeloru nationali, nu 'si batu ei capulu sa invetie, sa descepte, sî sa lumineze poporulu! acest'a au fostu sî este lasatu prada jidaniloru, este devenitu calicu, din nepasarea acelor'a mai multu, cari au in prim'a linia chiamarea sa-i verse lumina, sî sa-lu apere de caderea in abisu! Dara sa mergemu mai departe sî sa spunemu, ca nu putieni si-au continuatu sî au absolvatu studiele cu stipendie românesci sî cu colecte, sî totu-si dupa ce au devenitu de sine statatori, in locu de a fi multiamitori, de a lucrá cá patrioti buni pentru binele comunu, in locu de a vení poporului intr'ajutoriu se ingâmfara sî in ingâmfarea loru se slobozira la lacomia sî in poft'a de a-si face stâri sî a se imbogatí in 3—4 ani, incepura a dubí poporulu! O pati acest'a cá celu ce vediendu sierpele inghetiatu de frigu, facendu-i-se mila de elu lu radicà sî-lu puse in senu, care inse dupa ce se incaldí, lu muscà! —

Nu vorbescu frase, nu esageredіu, vorbescu din esperintia sî din convingere propria, ca afurisit'a lacomia de care suntu infocati multi barbati din cleru, afurisit'a lacomia sî inclinitiunea in coruptiune a multoru din inteligenti'a laica, sî nepasarea mai generale a preotimei nóstre au causatu caderea poporului românu la starea de proletariatu de astadi.

Sa aruncâmu o ochire la districtulu Naseudului, unde functionarii sunsu toti din senulu natiunei române, ca jidanii suntu mai numerosi sî cá in comitate si se imbogatiescu vediendu omulu cu ochii de pre spatele româniloru tierani! Totu asiá sta lucru in districtulu Fagarasului, despre a cârui'a populatiune scrisese mai in anii trecuti domnu Brust — unu magiaru — ca este devenitu la sépa de lemnu, ca locuitori români inainte cu 10—12 ani cu stâri bune suntu acum servitori in vinarsariele jidaniloru etc., pentru ce inse unii barbati din inteligenti'a nóstra se rusinara sî indignati 'lu luara in foile publice la 3 parale, in locu de a cautá remediulu pentru vindecarea reului.

Sa cautâmu acum in muntii apuseni, unde inca nu s'au inmultitu jidanii cá in Câmpeni se dede inainte de ast'a cu câti-va ani pentru prim'a óra câreimaritulu unui jidanu sub judele procesuale românu, asemenea in comun'a Lupsi'a pentru 1-a óra in anu din urma trecutu unu jidanu iéra sub altu jude procesualu — szolgabiró — românu.

Mi se va objectá ca jidanii inca suntu supusi ai statului, stau sub legile vigente sî suntu indreptati a luá la licitatia câreimaritulu in arenda déca dau mai multu cá crestinii. Prea bine, dara aceea inca este sciutu, ca unu jidanu in unu satu locuitu de români, — a câroru parinti sufletesci nu 'si invétia poporenii a se ferí de cursele jidaniloru. Cí, ut exempla docent, precum suntu multe esemple — se ducu multi chiaru sî sântiele loru la jidani in câreima — i seracesce in 4—5 ani, apoi muntii acei'a au o situatiune de totu nefavorabile, bucate nu se facu, iéra jidanii le scotu sî ultimulu cruceriu din curéua, câtu in câti-va ani suntu incapaci de a mai platí contributiune prin ce se pagubesce chiaru statulu.

Mai incolo au datu acei munti feciori robusti in armata, dara câtu voru incepe a bea beuturile spirituóse sî arcate, falsificate cu totu feliulu de specie stracaciόse stomachului sî seraciti mai rabdându sî fóme, armat'a din acei munti, nu va mai capetá bratie sanetóse sî tari, cí nisce feciori calbeziosi, sî apoi scimu sî aceea ca jidanii la unu pericolu nu voru aperá tiér'a cându iéra statulu va pagubí.

Sî prin urmare dnii judi procesuali, protopopi sî preoti rom. trebuiá sa indemne satenii crestini cá ei saiá câreimaritulu comunale in arenda, sa midilocésca deprinderea loru in calculu (iéta reulu sî din nepasarea de a instruá adultii) sî déca totu-si se poteau pagubí arendatorii români comun'a le potea iertá o parte din arenda, sî in modulu ast'a jidanii s'aru constringe a-si agonisí sî ei pânea de tóte dîlele dupa munc'a mâniloru cá crestinii in modu onestu sî nu cu insielaciuni, — dara eu credu, ca astadi sa voiésca unu jidanu a se asiediá in óre-care comuna rom. cá câreimariu numai parochulu localu

---

FOISIÓRA.

Contr'a-critica.

la

Critic'a dlui I. M. Moldovanu.

(Vechi'a Metropolia de N. Pope'a))

(Urmare.)

Sa ne folosimu de unu esemplu. De aru fi fostu sî fratii nostri de preste Carpati desbinati in mai multe confessiuni, cum suntemu noi cesti de dincóci, — de nu aru fi fostu ei o tiéra, o natiune, o biserica: óre succesu-le-aru fi loru asiá lesne intrunirea celoru dóue principate — realisarea Romaniei?

Mai incolo, afirma d. M.: „ca déca românii de confessiune diversa s'au persecutatu, maltratatu sî sferticatu sî ei intre sine, cum dîce autoriulu v. metr. la p. 130. acést'a nu au provenitu de acolo, ca românii s'au desfacutu in dóue confessiuni, ci mai vertosu din nepricepere séu egoismulu pârtiloru“.

Aceea dara stá, si dupa d. M., ca românii desbinati se persecutara, maltratara si sferticara si ei intre sine, prin ce reulu deveni inca si mai sentitoriu. Dara aceea inca trebuie sa stea, ca, neesistandu uniunea, românii nu s'aru fi persecutatu, maltratatu si sferticatu si ei intre sine, — ca prin urmare reulu acest'a nu aru fi venitu de locu asupr'a loru, déca nu s'aru fi facutu unirea.

Deci, cine a produsu si reulu acest'a, déca nu uniunea?

Si eu dîcu: „ca astadi desbinarea confessiunale aru puté sa nu mai impedece intru nimic'a progresulu“ — déca n'aru fi egoismulu celu spurcatu sî o miia de alte passiuni omenesci. Dara acestea se vede ca nu voru incetá asiá curendu d. M., sî pâna atunci progresulu va totu patimí. Este acést'a spre binele nostru? Lasu sa judece cei nepreocupati.

„Ce libertate, ce autonomia, ce independintia au perdutu dara unitii, cându s'au unitu?“ intréba mai departe, dupa ce afirmà mai susu, ca românii nici mai inainte de unire nu aru fi avutu nici un'a din acestea.

Recunoscu sî eu, ca românii in tempulu uniunei, sî preste totu sub principii reformati, nu au avutu o deplina libertate, autonomia sî independintia a bisericei loru, dara totusi le avura pre tóte trei, numai de totu restrinse, detrunchiate; câci, precum amu mai dîsu, pre lânga tóte asupririle calviniloru ei, românii, 'si aveau provinci'a loru metropolitana, cu metropolitulu in frunte, sî aveau sinódele loru, bisericesci nationale, iéra dupa unire le perdura pre tóte, suprimendu-se v. metropolia de totu, iéra biseric'a unita subordinandu-se formalmente Archiepiscopului papistu din Strigoniu. Apoi românulu dice: „e reu cu reu, dara mai reu fâra de reu.“ Sî autoriulu v. metropolii n'a voitu sa arate alt'a, decâtu ca românii prin uniune au perdutu sî ce au avutu, sî ca nedesbinându-se, mai lesne le-aru fi fostu de o suta de ori a-si sustiené sî a-si reintregí aceea ce au avutu.

Mai incolo, dîce d. M.: „La p. 136. se disputa unirei chiaru sî meritulu de a fi ajutatu cultur'a româniloru. Sî óre cu ce feliu de argumente?“ Eata-le! „Totu respectulu câtra parintii literaturei române S. Klain, Sincai sî P. Maioru; dara sa nu uitâmu, ca aceste suntu meritele loru proprie sî nu ale uniunei, — sa nu uitâmu, ca totu pre tempulu acel'a românii ortodocsi inca dedera barbati mari, dice v. metr. sî amintesce pre G. Lazaru.“ Mai apoi intréba: „ortodocsii cu câtu stau mai inderetu in cultura, decâtu partea, ce se unì?“ Sî apoi adauge, caací autoriulu v. metropolii se afla in mare aberatiune, pre tóte liniele.

Iéra eu dîcu, ca d. M. sî aici se abatù forte multu dela fidelitatea de critica ce si-o atribuie; séu folosindu-me de chiaru spressiunile d-lui dîcu: ca a. M. aici inca se aflá nu de trei ori, cum imputa densulu intr'unu locu autorelui v. metr., ci mai multu decâtu de trei ori câte trei, sî indata disparura totu atâtea, nu cuvinte dara dîceri intregi, argumente din vechi'a metrop. la loculu citatu. Si cu deosebire nu amintesce d-lui chiaru nicairi, despre o impregiurare faptica, evidente, sî próspeta, la care inca se provóca autoriulu v. metrop. spre intarirea asertiuniloru sele: la starea de fatia a bisericei ortodocse rom. din Ardélu, Banatu sî Ungari'a.

D. M. vorbindu relativu la citatele acum espuse, despre statulu de cultura la români inainte de uniune, sî dupa acést'a, afirma, ca la uniti a fostu mai multa cultura, sî ca cultur'a acést'a s'a midilocitu prin uniune; câci „episcopii uniti tramiteau teneri cu talente eminente la Tirnavi'a, Vien'a, Rom'a, Leopolea sî pre airi, de unde se reintorceau cu mintea cultivata, cu anim'a plina de sentiaminte nationali sî cu zelu inflacaratu pentru radicarea româniloru“.

E adeveratu, ca inainte de uniune, sî in tempulu acestei'a, erá mai putiena cultura preste totu la români, sî acést'a totu asiá a fostu sî dupa uniune lungu tempu, pâna camu câtra capetulu vécului alu XVIII. Dara sî aceea inca e adeveratu, ca nu numai la români, ci sî la alte popóre din patria, de-sî cele favorite de sórte, inca erá mai putiena cultura pre acele tempuri, sî acést'a din sa-i puna 100 fl. in mâni apoi elu 'si induplecа poporenii cá sa-lu imbogatiésca, avemu despre acést'a esemple si scimu ca pre ap'a Beriului in comitatulu Hunidórei unu parochu românu tiene arend'a câ rcimaritului comunalu dimpreuna cu unu jidanu, dara despre ast'a alta-data, mai pre largu.

Mai este inca unu reu care slabesce poterea materiala a comuneloru românesci cari posedu paduri proprii. Acestu reu este inclinatiunea vendiarei pâduriloru atâtu comunale câtu sî cele ale eclesieloru — proprietate bisericesca. — Sciu mai multe vendiâri de paduri din marginea Câmpiei cari nu s'aru potea justificá, dara me marginescu numai la vendiarea unei atari vendiâri cercata.

O comuna bisericésca romanésca in apropiarea M. Osiorheiului dea-drépt'a Muresiului posede o padurice fórte frumósa cu câte va sute de arbori — stejeri — in etatea loru de jumetate prin urmare inca in crescere, pentru a cârei'a vendiare consistoriulu, la relatiunea protopopului respectivu, a parochului localu sî a unui séu doi parochieni mai bogati, carii póte calculau la ce-va folóse personali din vediarea acést'a, deduse concessiunea de vendiare, fiindu ca se scrisese ca arborii suntu betrâni, si se usca in totu anulu câte 10 sî mai multi etc, Venindu acestu casu la cunoscinti'a mea cá scrittoriulu acestoru sîre, cercaiu paduricea sî gâsiiu numai doi arbori la verfu uscati, sî satenii indignati asupr'a corifeiloru sî esoperatoriloru concessiunei pentru vendiarea acelei padurice constatatóre din câte-va sute de arbori. Poporenii adusera inainte : ca eclesi'a are 2 case mai ruinate, ca curtea bisericei este desgradita, ca inaintea bisericei preste siantiulu ulitiei podulu este stricatu sî ca déca se va vinde padurea acést'a de lemne de lucru in otarulu comunei, ei voru trebuí sa mérga cu carele o dî intréga pâna dinsusu de Sz. Regenu la loculu de unde se mai potu cumperá lemne de lucru, o dî intréga inderetu, fiindu ca in apropiere nu suntu paduri cu lemne de lucru, cele 2 case etc. trebuie facute, ca in lad'a bisericei au mai fostu bani depusi cari s'aru fi facutu mere pere, asiá se póte intemplá sî cu pretiulu vendârei acestei peduri sî in urma nu voru avea nici bani nici padure. Arborii erau dejá toti numerisati sî erá sa se vendia peduricea intréga jidanului din M. Osiorheiu Barucha.

Eu relationaiu la Consistoriulu respectivu acuratu despre starea padurei de sub intrebare, 'lu rogaiu sa sî detraga licenti'a data. Padurea nu se vendù sî se sî impedecà vendiarea ei.

In anulu 1872 taia biseric'a câte-va fire din acea padure pentru stelpi la palangulu curtiei bisericesci, sî pentru facerea podului de preste siantiu inaintea usiei bisericei cari s'au sî facutu, sî eata câtu fu de bine, câci de se vindea padurea in 1871 trebuiau cumperate lemnele cu bani scumpi, sî aduse prin bietii poporeni de slujba de departe. Respectivulu domnu protopopu s'au superatu tare pre mine, pentru ca i-amu trasu póte cu pén'a preste calcululu de „Geschäft“.

Dupa cele insirate pâna aici, déca ne indreptâmu atentiunea la vendiarea paduriloru districtului Naseudu de pre unu teritoriu fórte intinsu (200,000 jugere) unui consortiu strainu, pre 80 de ani pentru pretiulu 7—9 milióne fl., bagatelu, comparatu cu o imensa cuantitate de lemne, sî vremu sa tragemu sî trebuie sa tragemu consecintie din cele premise in acésta corespondintia suntemu constrinsi a presupune : ca corifeii districtului cá efectuitorii acelei vendiâri séu celu putienu unii dintre ei trebuie sa fia fostu castigati de acelu consortiu cu óresi-cari midilóce spre a induplecá representantiele comuneloru pentru acésta vendiare.

Mai detaiatu in caus'a acést'a importanta au vorbitu unu corespondinte in „Federatiunea“ nr. 3. 1873. in articlulu seu intitulatu „Vendiarea peduriloru districtului Naseudu“, care articulu, inteligenti'a clericale sî laica, mai cu séma din acelu districtu, nu aru trebuí sa-lu tréca cu vederea. Eu din parte-mi me marginescu a dice numai atât'a, ca vendiarea acést'a nu trebuie luata cu atât'a usiurintia, trebuie cautatu sî mai departe, d. e. ca s'au taiatu parte pârti de peduri, parte paduri intregi nu numai mai la tiéra dealungulu linieloru câliloru ferate dara s'au taiatu sî la munti cuantitâti imense de lemne pentru calea ferata. Si sa mai spunemu un'a : statulu lasa de se taie in muntii apuseni lemne de lucru in pedurile erariali de 3 ani incóce mereu, sî se folosescu la taierea acestoru peduri numai straini — nemti din Baden — preste 3 sute insi, dara apoi alti taiatori din locuitorii aceloru munti. Asemenea se taia in muntii erariali deasupr'a Sebesiului, sî póte sa se mai taie si in alte pârti, sî prin urmare pedurile cu lemne de lucru mai cu séma, s'au inputienatu fórte tare sî se totu mai inputienéza. Dara apoi póte causá acea vendiare la unu consortiu strainu sî alte calamitâti, la cari districtualii nu s'au gânditu, si nu cu 7—9 milióne ci sa se dee pretiulu acest'a incincitu sî nu voru trece 2 decenii sî voru ploá blastemurile poporatiunei acelui districtu asupr'a corifeiloru acelei vendiâri, deci dara congregatiunea tienenda a districtului sa nu ratifice acésta vendiare. Posessorii actuali ai aceloru munti aru putea introduce insisi o manipulatiune pentru transportarea sî vendiarea lemneloru, déca sî mai cu incetulu, sî nu trebuie sa-si dea insisi testimoniu de paupertete ca nu suntu capaci a rentá acele paduri.

X.

Comitetu francesu pentru tramitere gratuita de cârti francese la slavi sî romàni.

In Parisu s'a constituitu unu comitetu carele sî a propusu propagarea literaturei francese prin tramiterea gratuit'a de cârti francese la români sî slavi. Eat'a documentulu in privinti'a acést'a dupâ cumu lu aflâmu in „Cor. Slave.“

„Resbelulu desastruosu prin care amu trecutu, a desceptatu sampathiele cele nutrea pentru Franci'a populatiuni pâna aci putienu cunoscute. Slavii din Austri'a cari lupta de seculi contr'a veciniloru loru nemti, românii pre cari-i unesce cu noi comunitatea limbei sî a originei ni au datu in tempulu de proba semne de alipire, pentru cari semne noi nu putemu sa ne aratemu destulu de recunoscatori.

Noi nu le putemu multiamí mai bine decâtu procurându-le mijlócele de a se initiá in limb'a sî literatur'a nóstr'a. Ei iubescu Franci'a din instinctu, dar'a li e cu anevoia de a o cunósce bine ; ei suntu separati prin Germani'a ; loru li se impune o cultura absolutu germâna ; cârtile francese suntu rare la ei sî cu pretiuri fórte urcate.

Sa punemu Franci'a in legatura cu amicii atâtu de putienu apretiati pâna aci. Mijloculu celu mai bunu este de a le procurá gratuitu cârtile francese ce le lipsescu.

Ne propunemu de a tramite din tempu in timpu profesoriloru, societâtiloru scientifice sî literarie, reuniuniloru de studenti in Prag'a, Posen, Lemberg, Pest'a, Sabiiu, Agram, Laibach etc. . . . opuri de gramatici, istoria, literatura, de scientie etc . . .

Intre barbatii de studie sî ómeni bine educati nu este nimene, carele sa nu descopere in bibliotec'a sea óre care volumine in duplo, ori devenite inutile. Distribuite cu intielepciune in tierile unde suntu necunoscute voru face mari servitie, fia intru propagarea ideiloru nóstre, fia spre a face sa cunósc'a mai bine Franci'a.

Acést'a este oper'a patriotica intru carea sa convenimu toti cei ce voimu a mantiené sî a immulti influinti'a morale a Franciei in strainatate. Vomu fi norocosi de a primi indata darurile, fia in cârti, fia in bani pentru cumperatulu cârtiloru.

Computâmu la bun'a voitia a societâtiloru scientifice a dd. autori si editori. Asociându-ne la oper'a nóstra vomu deschide carâri nóue literaturei nóstre natiunali.

Fia-care donatoriu va puté face cunoscutu elu insusi destinatiunea ce o asémna tramiterei sele. Fia-care opu va purtá numele donatorelui si dorinti'a Sea.

A se adresá la DD.

Gaidoz, profesoru la scól'a de sciintie politice 32 rue Madame, Paris.

---

causa, câci se dîce, ca lumea progresédia, se perfectionédie. Apoi aceea, ca nedesbinandu-se românii prin uniune, remanendu ei toti unu corpu nationale, cum au fostu, nu si-aru fi potutu eluptá aceeasi cultura, póte intr'unu gradu sî mai mare vedu ca dlu M. nu néga.

E adeveratu, ca din partea episcopiloru uniti, a unor'a, se tramitieau teneri pre la Rom'a, Tirnavi'a etc., dara nu e adeveratu, ca acesti'a se intorceau toti acasa cu vre-o cultura mare din locurile acelea, care cultura apoi sa o fia impartasîtu natiunei, sa o fia intrebuintiatu spre scopuri binefacatórie comune natiunali, afara de pré putieni. Se intorceau da, cei mai multi dintre barbatii acei'a dîsi luminati, mai multu cu o spoitura de cultura, cu anim'a plina mai multu de sentiemente iesuitice, decâtu nationali, pre care apoi le practis'au acasa in intrég'a loru estensiune, spre daun'a natiunei. Certele continue, ce avura locu in Blasiu, ne atestédia destulu de chiaru cultur'a cea mare a barbatiloru acelor'a.

Se póte dîce, ca tóta cultur'a unitiloru se marginea numai pre lânga scólele din Blasiu, iéra in afara nu erá nici cu unu dramu mai multu decâtu la cei ortodocsi. Ba din contra, cum marturisesce sî P. Maioru, cei ortodocsi totu-déun'a au statu mai bine cu scólele poporali, decâtu cei uniti. Si stau sî astadi.

Dara, déca la uniti a fostu cultura mai mare, midilocita prin uniune ; déca unitii se aflara in impregiurâri mai favoritórie, decâtu cei ortodocsi, apoi sa intrebâmu : ce influintia binefacatórie au eserciatu ei asupr'a româniloru preste totu ? Au nu tocm'a uniunea erá o punte câtra catolicismu, sî prin acést'a câtra magiarismu ? Au nu tocm'a pârtile locuite de uniti in numeru mai mare sî mai compactu, se desnationalisara mai multu ? Enu sa aruncâmu o privire la pârtile Ungariei de resaritu média-nópte, la ale Transilvaniei de apusu m. nópte, sî cu deosebire la secuime ? Enu sa privimu partea nobila, partea culta a româniloru uniti, sa vedemu, au nu tocm'a acesti'a 'si parasira prin confessiune sî nationalitatea in numeru mai consideraveru ? Au nu pâna la 1848. in curtea episcopésca din Blasiu se vorbiá mai totu unguresce ? Erá cu ce-va mai inainte de anulu acum amintitu, cându unu canonicu din Blasiu (Ddieu sa-lu ierte !) dîcea despre „Organulu luminârei alu dlui Cipariu care pre atunci esîse : „Miljen csunyán hangzik ez a csunye“ ! — in romanesce : ce uritu suna „ciunea“ ast'a ! *) vei fi sciindu d-ta, dle M., destulu de bine.

Destulu de reu, déca unitii au fostu mai culti sî s'au aflatu in impregiurâri mai favoritórie, sî totusi in locu sa fi promovatu — periclitara inca sî mai multu interesulu nationale.

Apoi eu amu mai dîsu in v. metr., ca cultur'a e productulu mai multoru factori, sî cându voimu a ne dá judecat'a asupr'a culturei vre-unui poporu, trebuie sa luâmu toti factorii culturei lui in consideratiune. Facendu acést'a óre mai dîce-va d. M. ca la uniti s'a aflatu mai multa cultura ? noi vedemu, ca clas'a comerciantiloru chiaru sî astadi o formédia in tóte pârtile locuite de români, mai numai cei ortodocsi. Noi vedemu ca cei ortodocsi, chiaru sî astadi, dau contingentulu celu mai mare de socii cultivate, pentru junii uniti din partea inteligente. Unu june unitu inteligente, déca vrea sa-si ia o socia mai cultivata, la cei ortodocsi o cauta, precum esperienti'a ne arata.

Amu mai dîsu in fine, ca activitatea, luptele sî triumfulu celoru trei barbati, Clainu, Sincai sî Maioru, cadu intr'o epoca, cându trecutulu celu barbaru se aflá dejá in agonia, facendu locu reinvierei popóreloru. Ce a reflectatu d. M. sî la acestu punctu ? Nimic'a chiaru.

Asiu poté aduce inca multe inainte dara le retacu si le-amu retacutu sî in v. metr., câci credu ca nici aici nu le e loculu.

Sî óre cum stâmu astadi in privinti'a culturei ?

Eu, nevoindu a me lasá mai afundu nici in directiunea acést'a, m'amu provocatu in v. metrop. numai la o singura impregiurare evidente, la starea presenta a bisericei române ortodocse din Ardélu, Banatu sî Ungari'a, sî amu aretatu, ca acésta biserica, de-sî persecutata de toti, pâna sî de fratii nostri de unu sânge, de-si in vertejulu celu mare alu suferintieloru sî pre lânga mii de pedeci, isbutí totusi de sine sî prin sine numai, a-si restaurá metropoli'a cea vechia, a tiené sinóde sî congrese nationali bisericesci, sî a se constitui pre basele cele mai solide in spiritulu celu mai liberale sî mai constitutionale, pre cându alte biserici, sî in specie cea unita, de-sî favorita de sórte, si astadi suntu lipsite de atari institutiuni salutarie. Dîce-va d. M. ca nu este asiá ? Nu credu, câci nu a reflectatu nimic'a nici la acestu punctu.

E bine, apoi acestea tóte óre fâra cultura sa se fi efeptuitu ?

Dara inca sa fi remasu românii nedesbinati, toti unu corpu cum au fostu, unde nu aru fi potutu ajunge pâna astadi ?

Vedi acestea, si anumitu reulu celu mai mare dintre tóte prin uniune, prin sfasierea corpului nostru nationale, le-a combatutu autorele v. metropolii.

(Va urmá.)

---

*) A se intielege terminarea in „tiune“, ce cam pre atunci se introdusese in limb'a romàna.

Hovelaque directeur dela Revue de linguistique 2 rue Plechier (Paris).

Leger docteur des lettres, 30 quai d'Orleans Paris.

Emile **Picot** vice-consul, place d'Eylau, Paris.

Cum vedeti ide'a comitetului este esentialminte practica. Ea nu va intardiá de a fi bine primita la populatiunile slave si române.

Inse membrii comitetului nu voru cunósce esactu numerulu societâtiloru si lipsele fia-cârei din ele. Este de lipsa dara cá acum sa-si faca ele cunoscute dorintiele loru adresându-se in scrisu la un'a din persónele, a câroru nume si adrese suntu indicate mai susu.

Puterile comitetului se intielege ca suntu modeste; elu nu va puté respunde la tóte rugârile ce i se voru adresá; inse le va notá pre tóte, 'si va dá tóta silinti'a de a le satisface ce-va mai târdiu.

Se intielege ca comitetulu nu póte luá asupra'si sarcin'a portului; preste totu tramiterile se voru face cá espeditiuni de marfuri (Frachtgut) si pretiulu portului 'lu voru solví destinatarii.

Incâtu va fi cu potintia natur'a cârtiloru tramise se va acomodá lipseloru particulariloru donatari; cârtile scientifice d. e. voru fi reservate pentru studenti, opurile teologice pentru seminarie etc.

Credu ca trebuie sa descoperu ca pentru epistole adresate din Austri'a in Franci'a portulu face 25 xr. Comitetulu va refusá epistolele nefrancate de ajunsu.

Diurnalele slavice si române suntu rogate de a reproduce comunicatiunea acést'a.

Terminându potu anunciá ca unu numeru anumitu de opuri este dejá adunatu si ca espeditiunea prima se va face in dilele aceste.

Provocare.

Spre formarea si constituirea des-partiamentului cercuale a asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu, in tienutulu Devei, Uniadorei. Dobrei, si Iliei-murasiane, in urm'a insarcinârei mie spre acestu scopu date de inteleginti'a româna din Dev'a, amu-onóre a provocá, pre toti membrii asociatiunei, intréga inteliginti'a româna, si pre toti aceli'a, cari dorescu a sprigini promovarea asociatiunei din amentitele tienuturí, a se infacisiá pre 24 Februariu st. nainte de amédi, la una adunare in Dev'a, localitatea casinei române.—

Dev'a in 28/16 Ianuarie 1873.

Dr. Lazaru **Petcu.**

† **Necrologu.** Ioanu Hatiegu invetiatoriu poporalu românu in Belintiu, a reposatu in 18/30 Ianuariu a. c.

Este o dicere vechia: „Quem dii odere pedagogum fecere“ (pre cine au urgisitu dieii 'lu facura pedagogu). Inaintea nóstra avemu viéti'a intréga a unui barbatu din poporu, carele a fostu destinatu a conduce tinerimea cea frageda câtra lumin'a cunosciintiei restu-tempu de 42 de ani. Este adeveratu ca dupa starea invetiatorimei nóstre de pâna acum, ea are sa intempine mari si diverse greutâti asia incâtu credemu ca multi invetiatori se voru aflá adese-ori in pusetiunea de a eschiamá cuvintele citate mai susu.

Esemple multe inse suntu iéra-si intre cari cu preferintia trebuie sa punemu in loculu dintâiu si pre reposatulu, cându invetiatorii, carii 'si pricepu si coprindu missiunea loru, afla in fructulu ostenelelоru loru o despagubire nepretiuita, asiá incâtu tóte greutâtile si necasurile disparu si in chiamarea loru nu privescu o pedépsa dupa cum se dice in citatulu de mai susu, dara se privesce unu ce onorificu de a fi potutu sa-si sacrifice esistinti'a pamentésca pentru crescerea generatiuniloru mai tenere.

Déca reprivimu asupr'a vietiei pline de activitate a reposatului, vomu aflá, ca de-si cá tata de familia si cá invetiatoriu, va fi avutu multe necasuri si superâri, de siguru bucuri'a de a fi folositu omenimei si in specia natiunei si bisericei sele, si cá tata si cá invetiatoriu, a potutu sa o aiba si a potutu sa o ea cu sine in eternitate.

Pentru ca densulu nascutu din parinti seraci, in comun'a Belintiu acomodatu de parintii sei la lipsele domestice, numai din indemnulu celu mare alu seu propriu câstigâ pre parinti cá sa-lu lase sa cercetedie scól'a din satu. Ací se deosebi-se prin mintea sea cea chiara si sanetósa si prin **cântare**, carea din urma i deschise calea la postulu de cantoru la biseric'a rom. greca din Pest'a. Ací a ajunsu prin portarea sea cea solida curendu in grati'a renumitei familie **Grabovschi**, carea si mai nainte si adeca indata la sosirea sea in Pest'a i-a aretatu mai multe bine-faceri.

Societatea studentiloru români de pre atunci (Gozsdu, Murgu, Florianu, Bojinc'a, Dr. Vasiciu, Serbu, si alti) l'a desceptatu si a aprinsu zelulu de a se pregatí si densulu pentru o cariera mai productiva de cum erá cea a cantoriei sele. Si la realisarea dorintiei celei nóue i-a venitu famili'a Graboschi intr'ajutoriu inlesnindu-i petrecerea la preparandi'a Aradana.

Dupa terminarea studieloru la acestu institutu, profesorii 'lu recomendà cá pre unulu dintre cei dintâiu crescíniloru nostri din Lipov'a, carii tocm'a atunci erau in lipsa de unu invetiatoriu (1830). Ací au lucratu cu multu zelu, au impopulatu scól'a prin portarea sea atragatóre si prin daruirile ce le facea copiiloru, pentru cá sa-i câstige pentru scóla. Miscârile din anii 1848/9 l'a stramutatu pre densulu din Lipov'a in loculu nascerei sele Belintiu unde a fostu 24 de ani invetiatoriu.

Resultatulu activitâtiei sele cá tata si cá invetiatoriu 'lu potemu cunósce mai bine din impregiurarea, ca fiiulu seu celu mai mare este advocatu, iéra celu mai micu este preotu; din elevii sei a esitu unu numeru frumosu de preoti, invetiatori, Dr. de drepturi, amploiati si advocati, negutiatori, industriasi si economi buni.

Precum se silea in totu modulu a sterpí totu ce impedeca luminarea mintiei si nobilarea animei, asiá se straduiá cá sa deprinda pre elevii sei in curatienie, in cultivarea de gradini sí, ceea ce inca merita a se amintí, in cultivarea vermiloru de matasa. —

Pentru faptele sele, urmate din o ravna sânta a avutu recunoscintia nu numai dela acei ce s'au folositu de bine-facerile lui, dara si din partea regimului, câci 'lu decorà cu **crucea de argintu pentru merite.**

Primesce deci iubite cetitoriu aceste de mai susu cá o mica recunoscintia din partea unui'a, carele a avutu norocirea de a fi elevulu reposatului.

Iéra reposatului, a cârui biografie o va descrie spre pastrare posteritâtiei o mâna mai destera cá a mea, i dicu unu duiosu: Lupta buna ai luptatu, credinti'a ai paditu si datori'a ti-ai implinitu, fia-'ti dara amintirea eterna si tierân'a usióra!

G. S.
fostu elevu.

Varietâti.

⁂ **Dupá almanachulu imperiului Rusiei,**) care aparù de curendu, Rusi'a din Europ'a cuprinde, impreuna cu Poloni'a si cu Filand'a, 93, 826 mile patrate cu 71 milióne 207, 724 locuitori, adeca 758, 9 pre fie care milu patratu. Rusi'a din Asi'a, 281, 978 mile patrate, cu 10,537, 513 locuitori s'au 37, 4 ómeni de fia-care mila patrata, adeca in totalu de 375,805 mile patrate, 81, 745, 307 locuitori din cari 217,5 de fia-care milu patratu. Dupâ culte, suntu in Rusi'a din Europ'a 53, 169,019 Rusi ortodocsi, 926,631 rusi disidinti (Rascolnici,) 229,260 greci uniti, 37,136 armeni gregoriani, 7,209,464 catolici, 2,565,354 protestanti, 2,612,019 istraeliti, 2,359,372 mahometani, si 255, 975 pagâni. Pe lânga acést'a, marele principatu alu Filandei numera incâ 1,843,253 locuitori mai toti luterani. In Asi'a. suntu 4,936,917 rusi ortodocsi, 166,985 rusi disidinti (Rascolnici,) 560, 684 armeni-gregoriani, 54, 106 catolici, 16,337 protestanti, 34,857 israiliti, 3,267.650 mahometani si 295,734 idolatri. Datele despre teritoriele Marei Negre, ale Lyr-dragei si Turgaiscului incâ lipsescu. Câtu despre positiuni, suntu in Rusi'a, afara de Filand'a, 622,808 nobili ereditari, 357,857,858 nobili diversi si impiegati, 673,839 preoti cu familiele=loru, 7,170,610 burgezi, 61,621,184 tierani, prinde cari samoiezi gubernamentulu Archanghel, Kirkisiei hordei Interióre si calmuncii gubernamentului Astrachanu, 4,746,663 militari cu familiele-loru, 152,229 straini si 852,881 persóne de cele-l alte categorii,

Numerulu esilatieloru in Siberi'a guvernamentulu Yeniseisk. Transbaikre, Irkutsk si Tobolsk, e de 151,589.

Edictu.

Mari'a Nichi Ionutiu de religiunea gr. resarit. din Felmeru, carea de mai multu tempu a parasitu pre legiuitulu ei sociu Moise Câlti'a, se citédia prin acést'a, a se infacisiá inaintea subsemnatului foru matrimonialu, câci din contra, dupa decurgerea terminului de unu anu si o di, se va aduce sentintia asupr'a actiunei sociului seu si in absenti'a ei. —

Cohalmu, 13 Ianuariu 1873.

Forulu matrimonialu gr. resariténu
alu Cohalmului:
Nicolau D. **Mircea**
(3—3) Adm. prot.

Citatiune edictale.

An'a Tom'a din Cohalmu, carea de mai multi ani tragenându procesulu incaminatu pre cale ordinaria asupr'a barbatului ei Pavelu M. Danciu gr. cat. totu din Cohalmu, si acum de cinci ani pribegindu in lumea larga — conformu testimoniului antistei comunale, — nesciindu-se ubicatiunea ei, se citédia cá in terminu de 1 anu si o di sa stea inaintea acestui foru matrimoniale, câci la din contra procesulu matrimoniale, acum de nou urditu asupra-i, in poterea SS. canóne, se va decide si in absenti'a ei

Cohalmu, 2 Ianuariu 1873.

monialu gr. resariténu
alu Cohalmului:
Nicolau D. **Mircea**
(2—3) Adm. prot.

Publicatiune.

Din partea subscrisei epitropii, se face cunoscutu, ca padurea de Bradu si Molitvu dupa muntele Boiu séu Diham din Prahov'a proprietatea S. bisericei gr. or. din Resnovu, — se da in taere prin licitatiune crescenda, — care se va tienea la 30 Ianuariu 1873 st. v. la 11 óre diminéti'a, in scól'a gr. or. din Resnovu.

Conditiunile de licitatiune se potu vedea si pâna atunci in tóte dilele — la subscris'a epitropia.

Epitropi'a bisericei gr. or. din
(3—3) Resnovu, in 7 Ianuariu 1873.

Edictu.

Mari'a Andreiu Munténu din Ariusdi soci'a legitima alui Andreiu Axente din Elöpatak, ambii de relegea gr. or., carea de 3 ani au parasitu patri'a si pre sociulu seu fâra a se scí loculu aflârei sele, se provóca prin acést'a cá in terminu de unu anu de dile dela datulu de mai josu, sa se presentedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra, procesulu matrimoniale intentatu de susunumitulu seu barbatu se va otarí si in absenti'a sea.

Forulu matrimonialu gr. or. alu tractului Heghigului.
Ioanu **Mog'a**
(2—3) Adm. prot.

Insciintiare.

Deschidiendu-se in 1 Martiu a. c. in institutulu reg. de mositu din Sabiiu cursulu de instructiune pentru mósie, candidatele de mositu de nationalitatea româna si nemtiésca suntu provocate a se insinuá pâna la terminulu indicatu la subscrisulu spre a fi primite in cursu.

Sabiiu 1 Febuariu 1873.

Dr. Lukacs Mikulicz
(2—3) Profesoru ord. de mositu.

Anunciu.

Subscrisulu aduce la cunoscintia onor. publicu cumca si-au schimbatu cuartirulu seu din strad'a Cisnadiei in strad'a Macelariloru (Fleischergasse), nr. 17. la „Hotel de Romani'a“ inapoi in curte, odai'a nr. 2.

Si totu deodata se recomanda cu totu feliulu de lucru de speci'a sea, atâtu barbatescu câtu si femeescu, cu pretiuri câtu se potu mai moderate.

Ioanu Lupu,
(3—3) maiestru pantofariu in Sabiiu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 9 ANULU XXI.

Sabiiu, in 1|13 Februariu 1873.

Insinuâri.

Unele foi sasesci au inceputu a se insinuá la magiari. Stau insinuârile aceste in legatura numai cu legea municipale a fundului regescu ce are sa se desbata in diet'a ungurésca, séu tientescu ele sî mai departe, nu scimu sî nici nu avemu sa facemu scrutâri erudite si critice in privinti'a acést'a faptulu este negru pre albu, ca se face apelu la amorulu celoru trei natiuni privilegiate sî patru confessiuni recepte, batendu-se siéu'a, ca câtu de bine a fostu óre cându sî câtu de bine aru fi cându s'aru inturná iér acele tempuri „fericite“.

On revient toujours a ses premiers amours nu este o dîcere nóua sî asiá nu ne mirâmu de inclinatiunile aceste improspetate, de inclinatiunile de a impilá de nou minoritatea tierei pre majoritatea acestei'a.

Curiósa situatiune. Pre cându sasii anticameréza cu palariele in mâna pre la boierii români din Romani'a sî Bucuresci, cá sa le ajute la unu drumu de feru, prin care sa-si radice industri'a „in spe“, carea, intre noi fia dîsu, in siepte sute de ani nu s'a potutu radicá decâtu la din mâna in gura, ori-câtu a fostu de proptita cu legi favorabile numai sî numai pentru ei; pre cându arata româniloru in tiéra cu ambe mânile ca ungurii nu voru alta decâtu total'a nimicire a româniloru sî le recomanda asiá sa se lase de ori-ce amicitia cu acei'a sî se intielege ca acest'a sao incheia cu ei, adeca cu sasii; pre cându la Vien'a sî Berlinu ungurii suntu denunciati de nisce selbatici, carii voru sa nimicésca pre purtatorii culturei in orientu sî sa impedece latirea intereseloru germane, iéra pre români totu pre acolo ii descriu cându de nisce trandavi, cându de nisce hoti, cându de pastori sî servitori ai sasiloru, pre atunci in epistole deschise câtra câte unu conte séu in articuli de fondu a la „Kronstädter Ztg.“ cauta reinnoirea amicitiei celei vechi cu carea sa se reinaugureze er'a cea vechia, carea a pusu bas'a stârei culturali a tierei din tempurile gasite de generatiunea presenta.

Sa fia apoi dupa tóte aceste omulu in stare sa pricépa cum se intielege propagarea sî respendirea culturei! Ori apoi ca cultur'a in intielesulu celu mai nou sî mai modernu este egalu cu impilarea, cu jugulu sî cu apesarea?

Ast'a nu póte fi calea carea sa duca la vre-unu bine sî cumca nu póte fi a doveditu trecutulu. Séu se pare cui-va ca ce nu s'a pututu stricá sute de ani va sa se strice acum? Noi nu credemu.

Dara déca suntu românii asiá dupa cum ii descriu densii cu atât'a predilectiune de atâtea ori in afara, pentru ce atât'a ingrigire, sî atât'a temere de ei? Ori déca ei nu suntu asiá precum se descriu sî au capacitatea de o viétia cá sî alte popóre ale civilisatiunei, pentru ce conspiratiunea in contr'a vietiei loru natiunali? Au nu este iertatu fia-cârei individualitâti sa traiésca?

Audîmu de multe ori dîcendu-se ca natiunalismulu e numai unu fanatismu provenitu din o cultura inferióra sî ca ómenii cei adeverati trecu preste astfeliu de lucruri sî cauta numai desvoltarea culturei. Ei bine, românii nu voru mai multu decâtu atât'a, dara se intielege cá români. Asiá dara nimenea sa nu-si mai bata capulu decâtu dupa tient'a cea mare sî salutara a culturei.

Spre ajungerea scopului acestui'a inse nu trebuiescu denunciâri nici sternire de suspiciuni, dupa cum au inceputu a se practicá aceste in tempulu din urma; conlucrare din tóte puterile, ungurii cá unguri, sasii cá sasi, românii cá români, dupa cum a lasatu Ddieu pre fia-carele, spre radicarea bunei stâri materiale sî intelectuale a tierei, câci acest'a ne lipsesce inca tuturoru in patri'a nóstra mai strimta.

Sa intrebâmu astadi pre ori-care compatriotu, de ori-ce natiunalitate, sî sa vedemu óre nu vomu audî numai vaierâri? Sî apoi ómeni cu minte totusi sa se sî ocupe astadi cu lucruri cari sî pentru seclii trecuti au fostu o pata rusinósa sî cari nu aru duce la altu scopu decâtu la total'a ruinare a locuitorimei patriei nóstre sî la a face locu evreimei sî altoru venituri din strainetate.

Ómenii cu mintea la locu voru conlucrá astadi pentru bun'a intielegere intre cetatienii unei sî aceleiasi patrie, dara nu pentru reinoirea raneloru ce le-a fostu causatu patriei cele siepte pecate de mórte de dinainte de 1848.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 29 Ianuario a casei deputatiloru o deschide presiedintele Bitto la 10 óre. — Pre fotoliele ministeriali erau: Pauler Trefort, Szende, Kerkapoly. — P. Szentmiklossy indrépta câtra ministrulu de interne interpelatiunea ca de óre-ce legea comunale n'a regulatu cestiunea afaceriloru seraciloru, cí a lasat'o pendinte, nu afla de necasariu a luá cu referintia la acea mesuri legislatorice? St. Domachidy interpeléza pre ministrulu de justitia ca nu are de cugetu a ascerne inca in sessiunea acést'a unu projectu de lege despre rescumperarea beneficieloru regale, sî déca d'a: cându are de cugetu a ascerne acestu projectu de lege?

Ministrulu Pauler respunde ca are lipsa de multe date statistice in afacerea acést'a. Pentru culegerea acestoru date s'a esmisu o comissiune sî presiedintele acestei comissiuni dejá e provocatu a ascerne resultatulu activitâtiei sele. Indata ce va capetá acelea date se va sî purcede la elaborarea projectului de lege sî apoi se va presintá casei — Respunsulu ministrului se iá spre sciintia.

A. Lazar interpeléza pre ministrlu de justitia in afacerea regulârei relatiuniloru comune de posessiune, Talmaciu, Seliste sî Branu, sî câtu sî a comuneloru tienatóre de acelea.

Ministrulu Pauler respunde ca are cunoscinti'a despre afacere, câci ea e amintita sî in legi. De óre-ce inse aci se tracteza de interese speciali, — cestiunea recere unu studiu profundu; sî indata ce acestu studiu se va fi facutu, se va sî presintá projectulu de lege respectivu casei. — Se iá spre sciintia. — Urméza dupa acestea ordinea dilei sî se continua desbaterea generale despre bugetu, la care astedi iau parte: K. Simonffy, K. Tisza, Csanady, Lazar sî Baldacsy, dupa ce siedinti'a se sî incheia.

Siedinti'a din 30 Ianuariu a casei deputatiloru o deschide presiedintele Bittó la 10 óre. Pre fotoliele ministeriali erau: Pauler sî Pejacsevics. — I. Madarasz 'si continua vorbirea inceputa inca in siedinti'a trecuta relativa la bugetu sî dechiara cu privintia la contributiuni ca principiulu contributiunei de venitu e celu mai dreptu, inse partea venitului neconditionatu necesaria pentru viétia sa remana neingreunata cu contributiune. Cu privintia la contributiunea pamentului, steng'a nu doresce insarcinarea numai celoru mai bogati cu contributiune, ci o proportiune dréptа. Dupa aceste trece Medarasz la cestiunea bancei sî intrebuintiandu elu unele espressiuni nepotrivite dupa parerea dreptei lu provóca presiedintele la ordine, ceea ce dede ansa la o scena cam tumultuósa. Mai vorbesce in fine contele Lónyay sî apoi se incheia siedinti'a.

Gur'a Oltului 25 Ianuariu 1873.

Motto: Perirea tea din tine Israile.

Vedi, D-le Redactoru! ce necasu mi-ai facutu cu provocarea dtale din nr. 4 a „Telegrafului“ m'ai incurcatu, volens nolens, in polemia cu unu „sasu betrânu uscatu“ cá iésc'a.

Cu unu sasu dîcu, câci numai acestu soiu de ómeni — séu in stilu sasescu vorbindu — ómeni de acestu postavu potu 1. a intortocá adeverulu mintiendu nu pentru Christosu ci pentru sasi, sî a 2 a a luá „cunoscendu-si bine interesele proprie“ numele sciintiei in desiertu.

Domnulu dr. adeca, care, precum arata initialele sele, preste A. B. nu au trecutu, — intortocându cuvintele mele din nr. 5 vine in nr. 7 a „Telegr. Rom.“ cá unu tramisu de susu pentru de a aperá publiculu (sasescu?) de parerile cele gresite sî seducatóre si de vócea cea ratacita a — acést'a i-a remasu in péna — unui profetu falsu si dîce, ca eu a-si fi esitu in „interesulu binelui comunu“ cu o invetiatura practica la lumina; ca m'asiu fi folositu de calumnie indatinate pre la noi (sassii?) etc. etc.

Cine va fi cetitu articolulu meu din nr. 5, va trebuí sa constateze, ca d. dr. A—B séu nu a intielesu, séu n'a voitu sa intieléga ce amu scrisu eu; câci eu nu amu scrisu in „intielesulu binelui comunu“ cí numai in interesulu — dupa parerea mea — a unei pârti insemnate de români; iéra de alta parte, constatându un'a séu alta fapta sî dându-mi parerea asupr'a ei, sî tragându consecintie din ea — nu amu calumniatu. Ori dóra aru fi calumnia, cându a-si dîce — constatându unu faptu — ca dela cutare séu cutare institutu de asecuratiune recendu asecuratii in progresu, geometricu, de cându unu conducatoriu, fâra sciintie vage sî cosmopolite dara practicu a cedatu loculu unui altui'a care, dupa nume celu pucinu, aru trebuí sa scia sî mai multŭ, iéra nu numai mai multe? E óre calumnia, cându constatu faptulu, ca sasulu de cându a venitu in Ardélu nici odata nu a facutu vr'unu bine românului, ca totu-déun'a l'a pâcalitu, ca e mai prudentu sî mai circumspectu chiaru sî decâtu toti dri sî drasii sî consiliarii nostrii? E prin urmare calumnia, cându dîcu câtra unu românu, sa nu se faca maimuca sasiloru — ardiendu-si ghiarele pentru castanele loru? etc. etc. Nu calumnia, dle dr. A. B. e numai o astu-feliu de asertiune, care, fiindu scornitura din venturi sî fictiune a fantasiei, nu are de scopu constatarea unei fapte séu a unei convingeri, cí numai sî numai uciderea morale (dupa impregiurâri sî materiale) a deaprópelui. O astu-feliu de asertiune inse nici cea mai uscata scorbura nu va poté aflá in cele scrise de mine in nr. 5 a „Telegr.“

Trecu la „sciinti'a“ dlui dr. A. B. Densulu parerea mea, cumca lini'a ferata Sabiiu—Pitesti aru fi daunósa pentru comunele române insirate in articlulu meu din nr. 5, o afla „atât'a de miraculósa, in secolulu alu XIX.“ Abstragendu dela acea ca dupa parerea mea unu dr. de feliu nu aru trebuí sa créda in miraculi sî cu atâtu mai putienu in seclulu alu XIX, — apoi acelor'a cari totu-si credu in miraculi, numai atunci le-aru poté paré miraculósa asertiunea mea, déca eu pentru acést'a a-si fi vindecatu o valóre eterna. Pre cându eu inse asertiunea mea o amu facutu numai cu privire la impregiurârile si la tempulu presente si celu mai de aprópe venitoriu, pre atunci miraculositatea parerei mele nu are basa.

Cumca in genere „deschiderea unui drumu de feru se privesce de progresu“ concedu si eu; dara nu concedu acést'a pentru tóte impregiurârile, nu neconditionatu. Precum carnea si ap'a — de comunu folositóre — nu folosesce, ci strica celoru ce patimescu de friguri, asiá si drumulu de feru nu folosesce ci strica poporului nostru, care inca patimesce de frigurile seraciei materiale si spirituale-nationale; câci acestu poporu devine victima culturei si capitalului prepotente a — némtiului, care amenintia pre facia românimea. Precum la stramosii nostri, români, prin sioselele bune, cari le edificau in tierile popóreloru cucerite de ei, erau unu mediloc principalu de a propagá românismulu si latinitatea cu cultur'a ei, nimicindu individualitatea popóreloru cucerite, — asiá astadi drumurile de feru si capitalele materiale si spirituale suntu medilóce principali, de cari se folosescu popórele mari si tari si inaintate in cultura spre prosperarea loru si spre nimicirea materiale si morale si in fine spre inghitirea popóreloru celoru mici, lipsite de capitale banali si de cultur'a intensiva nationale.

Au dór'a crede D. Dr. A. B. cá ras'a anglo-american'a de dragulu Indianiloru autohtoni si pentru de ai cultiva pre acesti'a pastrandu le nationalitatea si individualitatea loru de poporu, tragu linii de feru„ a la Pacifique“? Ori crede d-sea ca rusii si englesii de dragulu popóreloru autochtone iéra nu mai vertosu cu scopulu egoisticu de desnatiunalisare séu apoi stirpire totale si tragu retiélele de siosselele si de drumuri ferate prin Asi'a?

Da! D-le Dr. A. B. déca n'ai bani si cultura nemtiasca 'ti trebue, déc'a voesci a resigná si la speranti'a de a sustiené individualitatea nationala a poporului vostru românescu, — atunci iute, dara câtu se póte de iute fà in Ardélu drumuri de feru intre tóte satele si treci cu ele preste tóte plaiurile câte ducu in Români'a, câci atunci, nu sciu daca Românii, dara nemtii si jidovii de securu te voru pune intre sânti.

De cumva afla apoi D. Dr. A. B. mângaere in posibilitatea, ca intre 1000 de nemti si jidani, cari pre contulu saraciei si lipsei de cultur'a moderna a poporului Românu se in grasie si se redice, — se va afla si unu românu — pâna cându va mai fi românu — pre cându din 100 de români 99 voru deveni proletári; daca D. s'a crede posibile de a trai si poporulu nostru cá natiune a la Londr'a si Hamburg, nici unde nu suntu decâtu capitalisti si lucratori cu palm'a séu prolitari, atunci firesce, n'amu ce-i face.

Din cele premise, credu ca se va poté convinge orí cine, care nu e chiaru cu totului totu in fectatu de cultur'a si de sciinti'a germaro-jidovésca, si care nu voesce a dá jertfa individualitatea natiunei române cosmopolitismului si enciclopedismului nemtiescu, — ca pentru poporulu românu in genere tóta dîu'a si totu anulu, cu care se tragana edificarea de linii ferate in medilocul seu, si prin acést'a cutropirea prin mintea si pung'a némtiului si a jidovului, e unu anu de viétia si de pregatire facia cu eventualitatea — cum amu disu si in nr. 5 — pre lungu tempu neevitabile.

Din acésta neevitabilitate inse nu urmeza, ca ori-ce tempu de pregatire aru fi superfluu séu neeficace — precum dice d. dr. A. B., — câci atunci totu cu acelu dreptu si totu asiá curiosu s'aru poté objectá bolnavului, care striga dupa medicu cá sa-i lungésca viéti'a: „dara la ce pecate 'ti mai trebuie medicu, de ce mai vrei sa-ti mai lungesci viéti'a câci totu-si trebuie sa mori odata“!

Cele-lalate objectiuni ale dlui dr. A. B. si anume datele statistice si unele regule ale economiei politice, — credu ca le poté trece cu atât'a mai multu cu vederea, ce câtu acelea séu nu alteréza parerile mele, séu nu se potu aplicá la cestiunea sulevata de mine — avendu ele in vedere nu viitoriulu poporului românu si voi'a lui de a traí cá natiune, cí viitoriulu aceloru putieni români a câroru D-dieu este pântecele si — pung'a.

In fine, in privinti'a afirmatiuniloru, dorintieloru si profetieloru dela finea articolului dlui dr. A. B. dîcu numai: Bine aru fi, amice, sa fia cum dîci dtea si sa nu fia cum dîcu eu!

±

Pentru cá sa aiba cetitorii nostrii cunoscintia de cele ce se scriu si in alte pârti despre lini'a drumului de feru Sabiiu-Turnu-rosiu-Pitesci, estragemu din „Poporulu“ urmatórele:

In momentulu de facia, se discuta in sectiunile camerei conventiunea incheiata cu guvernulu Austro-Ungaru in privinti'a jonctiuniloru si cu parere de reu suntemu nevoiti a constatá si ací aceea-si neprevedere, aceea-si usiurintia care a dominatu la concedarea retielei nóstre doctorului Strusberg.

Nu voimu sa discutâmu acea conventiune, câci scopulu nostru nu este de a o discutá in detaliele ei si de a ne agatiá de ministeriu; ceea ce voimu, este de a tratá cestiunea in principiu si de a demonstrá ca punctulu de jonctiune celu mai principale, de mai mare interesu pentru tiér'a nóstra, nu se aflá prenumeratu printre cele-lalte puncte admise de guvernulu nostru; voimu sa vorbimu de Turnulu-Rosiu, care dupa noi este celu dintâiu punctu dupa Verciorov'a care trebuie sa-si iá loculu in o conventiune cu Austri'a, câci lini'a Hermanstadt-Râmnicu-Pitesci-Bucuresci-Giurgiu este singur'a linia de transitu possibile intre Orientu si Occidentu, si care este menita a atrage traficulu Occidentului prin tiér'a nóstra.

Liniele destinate a uni Români'a cu Austro-Ungari'a se oprescu astadi in Români'a la Pitesci, Ploiesi si Adjud; iéra in Austro-Ungari'a la Temesiór'a, Petrosieni, Sabiiu si Seghisiór'a (Schässburg).

Spre a se uni aceste puncte, spre a se efectuá pre deplinu jonctiunile câiloru nóstre ferate cu cele Austro-Ungare urméza a se mai construí urmatórele distantie:

1. Pitesci, Râmnicu, Turnu-Rosiu, Sabiiu 162 chilom.
2. Ploiesci-Temisiór'a-Brasiovu-Seghisiór'a . . . . . . 233 „
3. Adjudu-Oitusu-Brasiovu-Seghisiór'a . . . . . . 255 „
4. Pitesci-Craiov'a-Vulcanu-Petrosieni . . . . 259 „
5. Pitesci-Verciorov'a-Temesiór'a . 413 „

Din tóte aceste linie, cea mai scurta si care prin urmare sa póte construí in celu mai scurtu tempu este lini'a Pitesci Râmnicu-Turnu-Rosiu-Sabiiu.

Acésta linia este asemenea cea mai scurta de vomu considerá-o cá linia de transitu, destinata a uní capital'a nóstra cu retiéu'a câiloru ferate turcesci: Constantinopolu, Enos si Varn'a.

In adeveru, de vomu avea in vedere Clusiulu (Klausenburg) avemu sa percurgemu:

Dela Bucuresci prin Predél pâna la Clusiu 493 kilom.
Dela Bucuresci prin Turnulu-Rosiu-Sabiiu pâna la Clusiu . . . 442 „
Dela Bucuresci prin Vulcanu Belgradu, (Carlsburg) pâna la Clusiu . . . 637 „

De vomu esaminá care este lini'a cea mai scurta care póte uní capital'a nóstra cu Pest'a, si prin urmare cu Vien'a, gasimu urmatórele trei combinatiuni:

1-a Combinatiune

Calea Clusiu-Oradi'a-Mare-Solnocu.

Dela Bucuresci prin Sabiiu la Pest'a 840 chilom.
Dela Bucuresci prin Brasiovu la Pest'a 892 „
Dela Bucuresci prin Vulcanu la Pest'a 1035 „

FOISIÓRA.

Contr'a critica.

la

Critic'a dlui I. M. Moldovanu.

(Vechi'a Metropolia de N. Pope'a))

(Urmare.)

In fine dlu M. nu concede, cá productele literarie ale lui Clainu, Sincai si Maioru, aru fi meritele loru proprie, ci dice, ca ele aru fi meritele uniunei, pentru ca „e constatatu, ca si cele mai mari talente remanu mórte, déca nu au ocasiune si media de a se cultivá“.

E adeveru, ca ocasiunea si mediale cá atari inlesnescu omului desvoltarea spirituale, dara insasi desvoltarea, insasi cultivarea facultâtiloru spirituali e unu ce propriu alu individului. Pentru aceea si vedemu, ca multi din cei ce au ocasiune, medie in abundantia, totusi adeseori remanu necultivati; si de multe ori din contra si cei cu medie mai putiene ajungu la unu gradu mare de cultura. Asiá se intemplà si cu Clainu, Sincai, Maioru si cu altii inainte si dupa ei. Câti barbati nu mai umblara prin Rom'a, Vien'a etc. si totu ei se intórsera acasa, cum s'au fostu si dusu, fâra de a fi ajunsu nici pre departe pre cei trei. Cei ce nu au talentu, despusetiune si voia, ii poti tramite si dincolo de Rom'a, ca totu ei remanu. Asiá dara o repetu, productele acelor'a literarie, suntu si remanu meritele loru proprie, si nu ale uniunei.

Déca aru stá adeverulu afirmatu de d. M. apoi aru urmá ca numai unitii s'aru fi potutu cultivá; inse noi vedemu ca se aflara si se aflu si alti români culti, fâra de a fi fostu cându-va uniti. Dara cei din Romani'a: Costinescii, Cantemirescii, Vacarescii etc. — si cei din Banatu: Cichindealu, Nicóra, Iorgovanu etc. totu la Blasiu sa se fia adapatu in cultur'a si sentiemintele loru nationali? Sa ne mai moderâmu pretensiunile, d-loru, câci faptele ne dau de golu si in privinti'a acést'a.

In finea materiei acestei'a, despre uniune, mai scrie d. M. acestea: „La p. 141. seq. La cele ce scrie autoriulu de „persecutarea tuturoru“, cârei biseric'a gr. orientele a fostu espusa dupa uniune, avemu a observá, cumca persecutiunile nu uniunea le-a adusu preste biseric'a orientale. Ele au custatu inaante de 1700, uniunea s'a facutu si pentru a scapá de ele“.

Eu nu amu dîsu, ca persecutiunile asupr'a bisericei ortodocse si-aru fi luatu inceputulu cu uniunea; ci amu disu, ca persecutiunile acelea prin uniune se mai inmultira inca cu un'a, cu a fratiloru de unu sânge si fiiloru ei spirituali de mai inainte. Aici se reduce „persecutarea tuturoru“. — Si cum ca atari persecutiuni atroci asupr'a româniloru ortodocsi, din partea fratiloru loru uniti, prin spriginulu regimului politicu avura locu in mesura mare dela uniune incóce, s'a doveditu de ajunsu in v. metr., si vedu ca d. d. M. inca nu le-a resturnatu, de-si indirecte aru vré sa le nege. Dá, ei, românii ortodocsi, aveau de a infruntá persecutarea tuturoru, de a se luptá chiaru si in contr'a fratiloru de unu sânge.

Eu sciu, ca acésta marturisire istorica nu le va fi placendu fratiloru uniti, bá se voru fi rusînatu cei mai multi dintre ei de atari fapte implinite: precum se voru fi rusînandu póte unii cu sentiu mai umanu si dintre compatriotii nostri de nationalitate straina, pentru crudîmile antecessoriloru loru comise asupr'a româniloru: se voru fi rusînându dîcu, avendu totu dreptulu, — dara n'avemu ce face, acelea, suntu fapte istorice, cari voru maculá istori'a nóstra nationale, si se voru amintí totu-déun'a in venitoriu. Macaru de a incetá ele de ací inainte, sa nu mai avemu ce inregistrá nimic'a de feliulu acest'a!

D. M. dîce mai incolo, ca vin'a persecutiuniloru acelor'a, asupr'a româniloru ortodocsi, nu cade asupr'a uniunei, ci causele adeverate au fostu:

„a) technele strainiloru spre a tiené pre români desagiti, (cuventu modernu dela Ternava! — lectorulu sa intielégа: desbinati) si a-i face sa se smacine imprumutatu;

„b) interesele dinastice, cari nu se tienu asecurate, decâtu dupa sterpirea totale a tuturoru a catoliciloru;

„c) zelulu unor'a si alu celoru-lalti spre a lati fia-care confessiunea sea.

„d) atrocitâti comise asupr'a unitiloru.“

Aceste scuse, nu escusa, ci acusa si mai multu pre uniti.

Causele insirate in cele dóue puncte dintâiu, le recunoscu si eu; numai vine intrebarea: ca unitii de ce se invoira a se face instrumente órbe ale strainiloru si ale regimului, intru asuprirea si persecutarea fratiloru loru? De nu s'aru fi facutu uniunea, nu aru fi avutu locu nici acele persecutâri. Deci, cine le-a produsu, déca nu uniunea?

Iéra la p. 3. trebuie sa destingemu intre zelulu unor'a si alu celoru-lalti intru latirea confessiunei sele; câci pre cându zelulu celoru ortodocsi, statornici in credinti'a eredita de parinti, dupa parerea mea e justificaveru si landaveru, chiaru: pre atunci zelulu celoru uniti, cá alu celoru desbinati

2-a Combinatiune.

Calea Aradu Solnocu.

Dela Bucuresci prin Sabiiu la Pest'a 817 chilom.
Dela Bucuresci prin Orsiov'a la Pest'a 855 „
Dela Bucuresci prin Brasiovu la Pest'a 870 „
Dela Bucuresci prin Vulcanu la Pest'a 870 „

3-a Combinatiune.

Calea Orsiov'a-Temisiór'a-Seghisiór'a-Solnocu la Pest'a . . . . . 843 chilom.

Din aceste trei combinatiuni se vede dara ca lini'a cea mai scurta intre Bucuresci sî Pest'a trece totu prin Pitesci-Turnu-Rosiu-Sabiiu; diferinti'a intre acésta linia sî lini'a care trece prin Orsiov'a pare in adeveru mica; de vomu avea înse in vedere o combinatiune ultorióra a unei legature directa intre Sabiiu si Vintiulu de josu, ce este projectata sî care este a se construí in curendu, atunci s'aru mai dobendí o scurtare de 45 chilometri, ceea ce face in totalu o diferintia in minus de 83 chilometri in favórea liniei Turnu-Rosiu.

O alta consideratiune importanta care militéza in favórea liniei Pitesci-Turnu-Rosiu, este ca acésta linie este cea mai lesne de construitu din tóte liniele propuse in conventiunea ce se afla in discutiunea camerei; mai multu inca, acésta linie este sî o linia de interesu locale, sî districtulu Argesiu a sî luatu initiativ'a pentru infiintiarea ei pâna la Râmniculu-Vâlcei, in unire cu judetiulu Vâlcea. Déca s'aru combiná interesulu acestoru judetie cu interesulu generale, sarcinele ce incumbá statului aru fi cu totulu neinsemnate in proportiune cu resultatele ce aru dobendí, sî amu potea astu-feliu resolvá o cestiune de interesulu celu mai insemnatu pentru tiér'a nóstra, fâra a impovará bugetulu sî cu propriele nóstre medilóce, remanendu stapâni in tiér'a nóstra, sî fâra a alergá la generositatea Austriei, cá pentru lini'a Ploiesci-Brasiovu, combinatiune care nici nu scimu cum se va potea admite de corpurile nóstre legiuitóre.

Manufacturi nationali din Transilvani'a la espositiunea din Vien'a.

D. Xantus, cunoscutulu barbatu eruditu, care a petrecutu mai multi ani in diverse pârti ale lumei, iéra mai alesu in Asi'a, de câtu-va tempu incóce reintorcendu-se in patri'a sea, mai de curendu luà asupra'si pré interesant'a sî totu deodata instructiv'a problema de a face o colectiune de manufacturi sî mai alesu porturi nationali din Transilvani'a si din Banatu, cu scopu de a le duce la espositiunea din Vien'a. Xantus adunà pâna acum preste 1800 de bucâti séu piese. Atâtu elu câtu sî toti neromânii, câti au vediutu acea colectiune unica în feliulu seu, recunoscu ca manufacturele nationali romanesci suntu nu numai interesante, ci in parte mare chiaru admirabili. „Pester Lloyd" inca scrie despre acea colectiune, in manier'a sea, insa cu adeverata admiratiune, sî se vede constrinsu a marturisí, cá nici odata pânaací, ca totu curge multu sânge românu in vinele „Vlachiloru dacisati-" Articlulu din „Llyd" a trecutu sî in alte dîuarie sî nóue inca nu ne este permisu a-lu trece cu vederea:

„Ori-câtu de josu sa stea poporulu românu pre scar'a natiuniloru romanice", dîce „Pester Ll.", ori-câtu de degeneratu sî dacisatu, e fâra indoiéla — dîce „Pester Lloyd" — sângele de romanu anticu, totusi e sânge romanu, sî fatia cu productele aceste ale industriei române de casa, cari fâra indoiéla cuprindu celu mai inaltu rangu intre tóte cele espuse, se simte iérasi odata fórte viu, ca talentulu artisticu totusi remase cá ereditate rassei române. E mirabile a cuprinde cu mintea, cum serman'a fetitia romàna, câtu se póte de ignoranta, care se nutresce mai din nimic'a, sî fórte putienu orisontu spirituale are, cu instinctulu seu naturale, care ne aduce aminte pre celu alu albinei sî alu paiajinului, inventéza lucruri de mâna formali, de cari lumea nóstra civilisata nici ca viséza câtu de putienu, prepara tieseturi, cari facu de rusine pre ori-ce tieseturi din Oland'a cu soliditatea, trainici'a sî technic'a-i coloréza lâna produsa de sine in diverse nuantie, cari revóca fórte viu in memoria pre cele ale lumei antice, sî apoi acestu câmpu deliciosu 'lu ornamentéza cu mustre atâtu de varie, de inventiunea unei originalitâti atâtu de fine sî stilisare atâtu de spirituósa, incâtu si ochiulu celu mai dedatu de artistu se pasce formale la vederea producteloru acestoru genuine sî naive ale unei naturi poporale daruita cu atâtea arte.

Nimenea nu va puté, fâra profunda mirare, contemplá fetiele de mésa române, de perina, lepedeiele (cersiafurile) sî stergariele din comitatulu Hunedórei, cu decoratiunile loru cele bisare colorice originali. Ochiulu pictorelui se suprinde de placerea pompei coloriloru pre vestmintele aceste femeesci, sî damele cultivate moderne voru marturisí rusinate, ca primenelile loru nu suntu departe neasemenea cu primenelile de Dumineci ale satencei române, si totu atâtu de moi, totu asiá de flessîbili sî bogate in chindisitura, incâtu dibaci'a artificiului si perduratulu in ostenéla merge pâna la regiunea fabulei.

Ori in catr'o ne intórcemu privirea, geniulu de arte alu acestui poporu a produsu totu suprindere. Paditórele de rimatori ornédia cu frumuseti tiparite curelile traistei sele, pre cari le invarsá cu cositoru (influinti'a turcésc'a,) sî'si prepara din cositoru o lacritia séu penalu de ace de raritate in felulu seu. O saténa din Recasiu, comitatulu Timisiului, sî cóse catrintia dupa mustra orientale suprindietóre de frumósa, adeverat'a ereditate de-la Turci, cari inca 'nainte cu 150 de ani erau domni in Recasiu; pe lânga acést'a, o câitia cu firu de auru de mustra rosia, albastra sî négra de prim'a delicatetia.

Peptariele de piele alba cu flori, cusute de pre la graniti'a transilva, fiindu ca se inchia la o parte, vedescu originea loru de pre tempurile cavaleriloru cu pepturile pancerate. Cea-lalta catrintia consta din firu de argintu minunatu tiesutu, decâtu care mai frumósa nu portá in seclulu XV nici o prinsésa. Aici camesi'a de lucru a satenei 'ti tientescu ochii asupra-i; e facuta din pândia dura de cânepa, inse cusuta si impodobita cu patientia sî arte, cá cum o aru fi cusutu regin'a din Ithak'a in mâni'a amantiloru sei. Colovedemu la camesiele române din comitatulu Crasiov'a (Carasiu R „T. R.") broditurî scotie antice, cu cari inainte de acést'a cu 400 de ani se indatinau nobletiele nóstre a-si infrumsetiá vestmintele de gala (de statu) sî mai incolo schimburile, primenelile, rufariele sateniloru de pre la Naseudu, care suntu demne de a fi portate de imperatese. Bune dómne, o domnisióra avuta aru cascá ochii, cându aru vedé indiestrarea sî imbracamintea numai dela o saténa ordinara naseudéna! In adeveru, ca o aru invidiá pentru acést'a.

In fine, dîce „Pester Lloyd", ca nu-i ajunge loculu a face revist'a despre tóte productele artei poporului românu sî trece la sasi si secui. Margaritaru e românulu, ca elu are originea din diei, numai lumin'a spirituale, cultur'a intelectuale sa-i câstigâmu sî elu va serví de mustra, cá strabunii loru.!!! „Gaz. Trans."

Romani'a.

Adunarea deputatiloru României, in siedinti'a dela 12 Ianuariu a votatu urmatórea adresa de condolentia câtra Majestatea Sea Imperatés'a Eugeni'a:

„Dómna! Adunarea deputatiloru României, din prim'a dî a reinceperei lucrâriloru sele, a consideratu cá o sacra datoria de a esprimá printr'unu votu solemnu viu'a sea durere pentru mórtea Imperatorelui Napoleonu sî de a aretá in acel'a-si tempu, profund'a recunoscintia ce natiunea româna va conservá in totu-déun'a memoriei augustului Imperatore pentru binele ce a facutu causei române.

„In cualitate de presiedinte alu adunârei, amu onóre de a aduce acestu votu la cunoscinti'a Majestâtiei Vóstre".

Amu onóre, Dómna, a fi alu Majestâtiei Vóstre Imperiale, cu celu mai profundu respectu, prea plecatu si prea supusu servitoriu.

Dimitriu Ghic'a.

---

de mam'a loru, carele a constatu, a trebuitu sa consitéa numai in agressiuni injuriόse sî asupritórie asupr'a celoru ortodocsi, câci altmintrea nu aru fi potutu sporí uniunea, — este de totu nejustificaveru, este condamnaveru.

Uniunea este o negatiune a bisericei nóstre, ea n'a potutu sa se formedie sî n'a potutu sa esiste, decâtu numai cu stricaciunea bisericei positive ortodocse.

Audîmu de multe ori dicendu-se: ca renegatii in genere, sî renegatii români in specie, suntu totu-déun'a cei mai ultraisti intru persecutarea natiunei de care s'au lapedatu. Óre sa nu se aiba asemenea lucrulu sî in privinti'a confessionale?

Faptele ne-au aretatu sî ne arata, ca zelulu celoru desbinati cam de comunu degeneréza in ultraismu, in fanatismu.

La p. 4. „atrocitâti comise asupr'a unitiloru" — sta lucrulu inca sî mai reu. Dara vedu ca sî d. M. recunósce, ca, despre atrocitâtile acestea „unii ómeni nu voru sa scie nimic'a".

Din partea cui se comisera acele atrocitâti?

D. M. nu ni-o spune deadreptulu, dara, de óre-ce d-lui se provóca la acte si persóne oficióse cá sa dovedésca atrocitâtile acelea; ba de óre-ce chiaru sî numesce pre protopopulu dela Idicelu Mich. Popoviciu, ca aru fi intratu in bisericele unite, aru fi luatu s. cuminecatura de pre altariu sî la vederea poporului o aru fi trantitu in midiloculu bisericei; de óre-ce in fine le spune d-sea celoru ce scriu istoria de statulu bisericei române, ca „Iliacos intra muros peccatur et extra", — trebuie sa presupuna, ca d-lui intielege acele atrocitâti cá comise din partea celoru ortodocsi asupr'a unitiloru.

In adeveru nu se póte pricepe, cum bietii români ortodocsi alungati, persecutati, lipsiti chiaru si de archiereii loru, remasi orfani sî parasiti de tóta lumea, — cum dicu, aru mai fi potutu ei, in acésta stare deplorabile, comite atari atrocitâti asupr'a unitiloru, spriginiti tare de regimulu politicu?

Aici chiaru ca se potrivesce fabul'a lupului cu mielulu. Ei striviti din tóte pârtile, sî apoi totu ei sa comita atrocitâti asupr'a celoru mai puterici!

Dá, 'si voru fi aperatu sî ei caminulu propriu sî altariulu parintiloru: bisericele, averile, care li se luau cu puterea, — voru fi facutu si ei represalii ici colo, câci ce nu face o inima rânita, sî cine e, carele sa se uite cum i se rapesce averea sî se arunca din vetrele strabune, si sa nu dîca nici cârcu?

Totu cam acestea li se arunca românilorn din partea strainiloru si in privinti'a nationale. Si óre aprobédia-le d. M.? Nu credu. Apoi ce nu e dreptu aici, cum póte fi dreptu dincolo? Ce tie nu-ti place, altui'a nu face, dice scriptur'a.

Atari represalii, pre cari d. M. le botéza de atrocitâti, suntu pré naturale dupa parerea mea. Dóra nu va fi sî d. M. de unu acordu cu prussienii, cari, in resbelulu celu cumplitu germano-francu, ce tocm'a decurse, asteptau dela bietii francesi cá nici sa nu se vaiete, cându ii impusicau, necum sa se apere in contr'a loru, câci aru fi fostu crima. Ei impusicau, spandiurau la bietii francesi, le ardeau satele si comiteau cele mai barbare crudelitâti: si totusi ei de câtra padure, ei strigau in gur'a mare, ca garibaldianii suntu barbari!

Bine dîce d. M. ca unii ómeni nu voru a crede nimic'a despre unele atrocitâti; ba dóra si mai bine aru fi potutu dice, ca nu unii numai, ci toti ómenii, si chiaru si cei ce se ostenescu a le mai pune pre harthia, inca nu credu nimic'a despre acele atrocitâti.

Românii ortodocsi se tienura numai in stare defensiva; ei nu atacara pre nimenea, ci cautara a respinge numai atacurile altor'a. Si intre altii acesti'a cu durere trebuie sa constatâmu, ca se numera si fratii nostri de unu sânge, unitii. Apoi a-si aperá drepturile sele, insémna iéra a comite atrocitâti?

Din cele dise se vede dara, ca dieu uniunea multe mari rele aduse asupr'a bietiloru români, ale câror'a urmâri si astadi le mai sentimu, si le vomu sentí neincetatu, pâna ce va mai stá acestu parete despartitoriu intre noi. Ba eu unulu pre bas'a celoru ce le vedu si le cunoscu din propri'a-mi esperintia, cutediu a afirmá: ca tóte calamitâtile publico-nationali, ce ne turmentédia asiá de cumplitu in tempulu de fatia, numai ací, in desbinarea confessionale 'si au sorgintea loru.

Adeverulu acest'a 'lu recunoscu sî unitii cei bine simtitori. Intre altii redactiunea dîuariului „Federatiunea", ai cârei membri inca suntu uniti, 'lu recunoscu pre fatia dîcendu, ca subscrie din cuventu in cuventu cele ce le scrise autorele v. metropolii in privinti'a acestui obiectu.

Ce ne remâne deci de facutu?

Intielepciunea sî cultur'a, la care facemu pretensiune, ne dictédia, cá reulu ce-lu aflâmu incuibatu in corpulu nostru nationale, sa-lu delaturâmu câtu mai curendu. Sa taiâmu cangrén'a infipta de straini in trensulu, sî sa-lu facemu sanetosu! —

Dela uniune trece d. M. tocm'a la p. 170. din v. metropolia, la tractatulu despre identificarea metropoliei unite de astadi, cu cea vechia de mai inainte,

(Va urmá.)

La acésta adresa, d. presiedinte a primitu dela Majestatea Sea Imperatés'a urmatoriulu respunsu, pre care l'a comunicatu adunârei in siedinti'a dela 15 Ianuariu:

Principelui Demetriu Ghic'a,
Bucuresci.

„Ve rogu a esprimá recunoscinti'a Mea adunârei deptatiloru Românei esprimându-si semtiementele sele de gratitudine pentru serviciele facute de câtra imperatorele gintei romane, asociându-se la dorerea Mea, adunarea 'Mi da pretióse consolatiuni"

Imperatés'a Eugeni'a.

In Siedinti'a de la 15 Ianuare 1873.

Presiedinti'a etc. Dim. Gr. Ghica. Da cetire respunsului majestatiei sale Imperatesei Eugeni'a la adres'a de condolenti'a a Camerei cam in terminiei urmatori.

Domnule Presiedinte.

„Ve rogu a esprim'a recunosciti'a mea representantiloru natiunei Române, cari esprim'a sentimentele de gratitudine pentru Imperatulu Latinitâtei. Multiemescu adunârei deputatiloru pentru consentimentulu ei la durerea ce simtu pentru perderea sotiului meu. (Aplause). Eugeni'a.

Varietâti.

⁂ Corespundintiele de odinióra subsrise de „Camiliu" si datate din Vien'a si apoi publicate in „Romanulu" din Bucuresci, vinu acumu din — Pest'a. Corespundintiele acestea nu se deosebescu intru nimic'a de cele din „Vien'a." Ce va fi motivatu pre corespundinte sa schimbe firm'a „Vien'a" cu „Pest'a" póte omulu numai sa-si cugete; din cuprinsulu loru inse se vede ca in capulu coresp. este si acum intunerecu besna si dintre sirele corespundintieloru mirósa a — brânza. In cea mai próspeta corespund. din 2 Februariu, aflamu acea interesanta noutate, ca Croatii pórta tóta vin'a de cestiunea Transilvaniei sta balta si astadi, si in a dou'a linia pseudopoliticii cari au muieri maghiare ori maghiarisate (!!!!) Cei ce se numeau activisti si figurau inaintea unoru passivisti cá unionisti potu respirá acum mai liberu, câci acum tóta suspiciunea este pravalit'a, de pre ei asupr'a croatiloru si a celoru ce au socii séu muieri maghiare ori maghiarisate si asiá déca croatii aru cautá sa numai faca gâlcevi si românii cari au socii maghiare s'aru desparti de muierile loru, s'aru deslegá indata si „cestiunea" Transilvaniei.

Fatia cu astfelin de idei inalte si curatite de tóta mediocritatea românii nu mai potu dorì de câtu sa cunósca pre acestu Mitica Ramatoreanu alu doilea, carele, precumu a fostu aflatu celu dintâiu mijloculu de a scapá Bucurescii de esundârile Dambovitiei, podindu acestu riu cu scânduri unse cu seu, cá sa alunece nasipulu pre riu la vale, asiá a aflatu si acest'a unde jace reulu politicei româniloru din Transilvani'a. Iéra dupa ce-lu voru cunósce sa-i mai concredu o missiune politica, pre carea sa o deslege incâtu sa nu mai afle nimenea in vecii veciloru ca ce resultatu a avutu. Difficille est satyram non scribere.

⁂ Cum se arestéza furii pre la noi. Marti s'a intemplatu cá o pecatósa de muiere sa fure ni se pare o ruda de sapunu. Pre câtu este o fapta cá acést'a de urita, pre atât'a nu potemu incuviintiá metod'a organeloru politiei cá sa maltrateze pre delinquenti cu pumni, cu tereituri de peru si cu imbolditurі neincetate pâna la biurou, cu atâtu mai vertuosu cu câtu unu omu, fia omulu si muiere de pre sate macaru, e omu rotu-déun'a.

Dev'a 7/19 Ianuariu 1873.

Domnului Dobo de Rusic'a

„Fortunele mele din Orasthia."

(Continuare.)

6. In 1 Augustu 1870 se a facutu in Cugiru sub conducerea mea alegerea de notariu comunalu. Intre concurenti erá si cumnatulu domniei-tale Munerescu, dlu de oficiulu comitatensu din Bai'a de Crisiu.

Eu de-si amu sciutu caus'a, din care a esitu Munerescu din servitiulu seu din Bai'a-de-Crisiu; totu-si retacându-o, numai singuru de dreptulu meu de candidare me amu folositu; necandidându pre Munerescu.

In urmarea alegerei — fiindu ca nu s'a alesu Munerescu, in a trei'a di a si venitu unu protestu in contr'a alegerei la magistratu.

Protestulu erá de clicasii d-tele, Mariutiu, si inca unele unelte próste seduse din Cugiru.

Magistratului a fostu destulu numai form'a de protestu ne mai cautându la meritulu protestului.

In protestu eramu eu invinuitu, cumca a-si fi terorisatu alegatorii, a-si fi falsificatu voturile, si alte fapte mie imputate de crima, si deonestatóre.

Protestulu se a citatu in siedinti'a magistratuala 5 Augustu in presenti'a mea, si in audiulu meu.

Magistratulu neprivindu la coprinsulu protestului, incâtu ast'a a atinsu persón'a mea, si invinuirile grele mie facute si imputate, numai ca nu a cautatu dupa adeverulu si temeiu invinuiriloru grele mie aruncate; dara dela mine in siedintia atunci nici graiulu nu l'a suferitu; in locu de a me fi provocatu la vr'o justificare, — si fâra de a fi avutu vr'o scrisóre despre actulu de alegere, si fâra de a fi sciutu dela mine oficiosu séu privatim, cumca alegerea se a facutu, a nullificatu alegerea, a ordinatu alt'a nóua, a denumitu de comisariu pre judele regescu Nagy Ignatz.

Nagy Ignatz in 8 Augustu a si facutu alegerea: si atunci se a alesu Munerescu.

Magistratulu a fostu convinsu, cumca protestulu e fâra temeiu, si cumca invinuirile in contr'a mea au fostu calumnióse, pentru acea nu numai nu a facutu vr'o cercetare, ci cá sa nu potu eu pasí in contr'a protestatoriloru a datu scrisórea de protestu indereptu.

Eu dupa ce pre Munerescu nu amu candidatu, nici nu amu fostu in stare de a falsificá voturile, si a terorisa votantii.

7. In lun'a lui Maiu — 7 — (sub nr. com. 555/871 — nr. magistratuali 2155/871) me acusédia Munerescu la comesulu, cumca

a) perceptoriulu alodialu Georgiu Lolutiu din Cugiru a pitulatu cu scirea mea 70 fl. bani a cassei alodiale, si cumca Munerescu i-aru fi aflatu in 29 Aprile 1871 dupa unu anu si jumetate —

b) cumca perceptoriulu susu-numitu, cu scirea mea, aru fi pusu la ratiociniulu alodialu din anulu 1870 o cuietantia falsa a lui Richter despre 376 fl.

c) cumca eu cu ocasiunea visitatiuniloru de cass'a alodiala, si anume in 20 Februariu 1871 amu facutu perceptoriului numitu ocasiune de a aduce inainte bani straini imprumutati in loculu baniloru defraudati si pitulati de densulu, a cassei alodiale.

Adeca cumca eu amu ajutatu si spriginitu pre perceptorulu alodiale in defraudârile sele criminale.

Acusarea deasupr'a citata s'a impartasitu mie in copia — dupa unu anu si jumetate in 28 Novembre 1872 aici in Dev'a spre declaratiune justificatóre, si deslucitóre.

Eu in diu'a numita 28 Nov. amu si respunsu dela espeditu.

Si cá tóta lumea din Dev'a se póta capetá scire despre acus'a cea grea in contr'a mea; magistratulu tramite mie atâtu acus'a câtu provocarea sea sub nr. 2862/1872 prin tribunalulu regescu din Dev'a, in hârthi'a deschisa nesigilata; cá sa o póta cetí si servitorii tribunalului pâna mi-o inmanuédia dela protocolu si magistratului, poftindu eu desluciri dela magistratu in privinti'a puncteloru de acusare, si declarându-me, cumca eu acum dupa atâtu tempu indelungatu, fâra documente la mâna nu potu dá nici o deslucire; dee-o acusantulu de intâiu.

Eu cu actele si documentele in mâna, inaintea lui Murerescu si a representantiei comunale din Cugiru, becurosu voiu dá deslucire, si voiu fi in stare a o dá si a me justificá.

Ce a facutu magistratulu, ce nu a facutu, dupa declaratiunea mea, nu sciu.

Dara in 10 Ianuariu 1873 amu capetatu dela magistratu sub nr. 3021/1872 insciintiare cumca magistratulu a aflatu acus'a susu-citata a lui Munarescu, atâtu in privinti'a perceptoriului alodialu, câtu si in privinti'a mea, de neintemeiata, si fâra basa de adeveru — si pentru acea a judecatu pre Munerescu la reintórcerea speseloru investigatiunale in sum'a de trei floreni.

Insciintiarea pomenita mi se a tramisu sigilata, prin tribunalulu regescu din Dev'a

Déca scie Dev'a tóta cumca eu sum acusatu de fapte grele penale si deonestatóre, — apoi sa nu scia ca eu sum nevinovatu, (acusa publica deschiasa, — sentintia secreta sigilata).

Prin urmare eu in privinti'a acusei acestei'a la opiniunea publica din Dev'a totu in stare de acusu voiu remâné. (Va urmá.)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de preotu in vacant'a parochia Lapugiu-inferioru cu fili'a Ohab'a din protopopiatulu Dobrei, sa escrie concursu cu terminulu pâna la 25 Februariu a. c. st. v. in carea di se va tiené si alegerea.

Emolumentele suntu: pre lânga stol'a usuata.

Casa parochiala cu o grâdina aratóre de unu jugeru lânga ea, canonica portiune 8 jugere aratoriu si 9 jugere fenatiu dela I si II, — si dela 130 numeri de case a dóue mertie—260 mertie cucuruzu nesfarâmatu.

Doritorii de a ocupá acésta parochia voru avé sa-si tramita recursele loru instruite in sensulu Statutului Organicu, adresate comitetului parochialu, la subscrisulu pâna in terminulu indicatu.

Dev'a 20 Ianuariu 1873.

pentru comitetulu parochialu
Ioanu Papiu
(2—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de capelanu lânga morbosulu parochu din Rapoldulu-mare, protopr. Josgiului I, se escrie concursu pâna la 25 Februariu a. c. st. v.

Emolumentele suntu: dela 50 familii câte 3 ferdele mici de cucurudiu cu tuleiu, si din tóte veniturile epatrachiului a 3-a parte.

Concurentii voru avé a-si ascerne petitiunile loru, instruate in intielesulu Statutului Organicu — subscrisului pâna la disulu terminu.

Hondolu 26 Ianuariu 1873.

In contielegere cu comitetulu
parochialu si cu parochulu
respectivu.
Basiliu Piposiu
(1—3) Protop.

Citatiune edictale.

An'a Tom'a din Cohalmu, carea de mai multi ani tragenându procesulu incaminatu pre cale ordinaria asupr'a barbatului ei Pavelu M. Danciu gr. cat. totu din Cohalmu, si acum de cinci ani pribegindu in lumea larga — conformu testimoniului antistei comunale, — nesciindu-se ubicatiunea ei, se citédia cá in terminu de 1 anu si o di sa stea inaintea acestui foru matrimoniale, câci la din contra procesulu matrimoniale, acum de nou urditu asupra-i, in poterea SS. canóne, se va decide si in absenti'a ei

Cohalmu, 2 Ianuariu 1873.

Forulu matrimonialu gr. resariténu
alu Cohalmului:
Nicolau D Mircea
(3—3) Adm. prot.

Edictu.

Mari'a Andreiu Munténu din Ariusdi soci'a legitima alui Andreiu Axente din Elöpatak, ambii de relegea gr. or., carea de 3 ani au parasitu patri'a si pre sociulu seu fâra a se scí loculu aflârei sele, se provóca prin acést'a cá in terminu de unu anu de dile dela datulu de mai josu, sa se presentedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra, procesulu mutrimoniale intentatu de susunumitulu seu barbatu se va otarí si in absenti'a sea.

Forulu matrimonialu gr. or. alu tractului Heghigului.
Ioanu Mog'a
(3—3) Adm. prot.

Nr. 16—1873.

Edictu.

Prin care Dumitru Petru Georgiu, carele de nóue ani au paresitu pre soci'a sea Mari'a Bucuru Bischinu ambi din Gurariului scaunulu Sabiiului, fâra a se scí loculu aflârei lui, se provóca, cá in terminu de siése luni, si anumitu pâna in 15 Augustu a. c. cu atât'a mai multu sa se infatisieze inaintea subscrisului scaunu protopopescu, cu câtu la din contra procesulu divortiale intentatu asupr'a lui, se va decide si in absenti'a lui, conformu prescrierei canonice a bisericei ortodocse resaritene.

Sabiiu, 1 Fauru 1873.

Forulu matrim. gr. res. alu tractului pro-
(1—1) topresbiteralu alu Sabiiului I.

☞ La nrulu acest'a se adauge unu suplementu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 10 ANULU XXI.

Sabiiu, in 4|16 Februariu 1873.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Reflessiuni la §§. 122 p. 2 sî 167 din Statutulu organicu alu Bisericei române gr. or. din Metropoli'a Transilvaniei si a Ungariei.

Adeseori s'au numitu Statutulu organicu alu bisericei nóstre române din Metropoli'a gr. or. a Transilvaniei sî a Ungariei din partea unoru deputati sinodali sî congresuali, cu numele de: „Magna charta“ déca vremu „libertatum“; iéra constitutiunea data prin acestu statutu s'a numitu in modu figuratu fortarétia, unde 'si afla Biseric'a romàna ortodocsa garantatu sî scutitu viitoriulu seu, sî prin biserica sî natiunea. Asemenârile acestea suntu bine nimerite sî suntu dovéda, ca bine au priceputu credinciosii bisericei acestei'a insemnatatea, ce o are „Statutulu organicu“ alu ei, carele nu numai, ca corespunde, luatu in totalitatea lui, recerintieloru tempului de astadi, dara este totudeodata eflusulu celu mai logicu alu canóneloru Bisericei primitive.

Insemnatatea, ce o are Statutulu organicu alu Bisericei nóstre recere cá §§. din elu nu numai sa se aplice, „prima vista“ in pracsa dupa cum da momentulu, ci sa se faca studiu asupr'a fiesce-cârui §. in specie, sa i se dea sensulu sî interpretarea cea adeverata sî corecta culésa din sî consunatóre cu totalitatea (principiu).

Fia-care lege de aru fi ea inca odata asiá de perfecta, intempina la aplicarea ei unele greutâti, pentru ca aplicarea buna a legei nu sta in aplicarea in pracsa a literei legei, ci a spiritului ei. Afara de acést'a legea nu da pâna in lucrurile cele mai concrete directiuni positive, ci ele trebuiescu desvoltate sî deduse din intregu; nici nu cuprinde generalitâtile cele mai mari, care se intielegu de sine. In acestu intielesu s'aru puté dîce ca legea cuprinde liniamintele midilocii, deasupr'a câror'a se afla legile generale ale moralei, ce se presupune la fia-care omu, sî dedesuptulu câror'a se potu deduce legi speciale incâtu se póte.

Statutulu organicu alu bisericei nóstre, aflându-se, putemu dîce inca la inceputulu vietiei sî a introducerei sele in organismulu bisericescu, nu este scutitu de unele greutâti in aplicarea lui.

Aceste greutâti obvinu mai cu séma din lips'a unoru legi speciale, care decurgu din elu. Lacun'a acést'a se sperédia ca se va delaturá prin congresele aniloru viitorii, cari voru aduce regulamente speciale la singuratecele obiecte bisericesci sî scolastice.

Fiinduca inse sî pâna acum amenarea ataroru regulamente sî comentari a singurateciloru §§, se pare a devení amenintiatóre pentru organismulu bisericescu, nu va fi fâra de folosu descoperirea unoru pareri, cari nu numai va impedecá reulu de a se desvoltá in mesura mai mare, dara dilucidarea unoru intrebâri pre calea jurnalistica va usiurá multu lucrulu sinódeloru sî alu congreseloru.

Fia-cine 'si póte intipuí, ce reu póte vení pentru Biseric'a nóstra, déca intr'unu feliu se va interpretá unu anumitu § alu statutului in archidiecesa, intr'altu feliu in cele-lalte diecese! Atunci noi insîne ne subminâmu terenulu de sub picióre sî noi insîne ne derimâmu „fortaréti'a“. Intre alti multi §§. ai statutului organicu care aru pretinde o uniforma intielegere se va trage in cele urmatóre la o discutiune mai de aprópe §§. 122. al. 2 sî 167.

Testulu §-lui 122 al. 2 suna:

„Agendele senatului scolaru suntu: a ingrigí despre procurarea celoru mai corespundiatóre cârti scolare sî acelea a le asterne sinodului eparchialu spre aprobare“.

Iéra tecstulu §. 167 suna:

„Chiamarea senatului scolaru metropolitanu este conducerea trebiloru scolari comune ale intregei provincie metropolitane, precum sî sustienerea unitâtiei sî a uniformitâtiei pentru institutele scolari confessionali din Metropolia, sî in fine etc.“ . . .

Sa ne incercâmu deci a strabate câtu de câtu inspiratulu acestoru §§. Sciu, ca aducatorii unei legi suntu totudeodata sî cei mai buni interpretatori ai ei. Sî fâra indoiéla se voru sî ocupá la rendulu loru sinódele sî congresele nóstre, cu deslegarea unoru intrebâri nelamurite.

Cu tóte acestea discutarea loru sî descoperirea unoru pareri credu a serví in folosulu causei.

Contraria juxta se posita maxime illucescunt.

Fói'a bisericésca oficiósa „Lumin'a“ a eparchiei aradane au recomandatu spre intrebuintiare in clasele nóstre poporale confessionali mai multe cârti scolastice, séu in urm'a aprobârei facute prin comissiunea sinodului aradanu, séu pre cale privata la facerea recensiunei.

Statutulu nostru organicu pronuncia in principiu prin §§. mentionati mai susu uniformitatea sî unitatea invetiamentului in scólele nóstre confessiunale sî spre scopulu acest'a sî introducerea de cârti scolastice in scólele nóstre numai din partea sinódeloru in urm'a recensiunei cârtiloru prin barbati competenti de specialitate, sî a aprobârei ei prin sinóde. Credu ca au fostu numai unu lapsus . . . din partea stimatei foi bisericesci din Aradu, cându ea este asiá de galanta in recomandatiune.

Sa fiu bine intielesu, câci nu asiu voì, cá sa-mi revoltediu tóte spiritele „liberale“ asupr'a capului meu, sî sa mi se impute esclusivismu confessiunalu, séu ca dóra parerile ací descoperite aru intentioná impedecarea concurintiei pre terenulu invetiamentului. Concurinti'a sa fia, insa intre marginile legei sî ale terenului confessionalu pre care ne aflâmu in privinti'a scóleloru.

Concurinti'a trebuie bine esplicata sî esecutata cu scumpetatea legei; se cere sî ací, dupa mine, o concurintia regulata sî adusa in conformitate cu principiele esprimate in Statutulu organicu. Nu este conformu legei, nici salutariu pentru scólele nóstre, a introduce o carte séu alta in ele, dupa cum a parutu sî dupa cum unulu séu altulu se trediesce mai iute a o recomandá. Nu amu in vedere numai cârti din mân'a unei confessiuni straine de a nóstra, ci sî concurintia restrinsa intre barbatii de confessiunea nóstra. Avemu esemple, ca in pragulu constitutionalismului nostru bisericescu se abusédia de neprecisitatea legei. Vedemu adeca prin scólele nóstre confessionale cârti introduse fâra cá sa fia trecutu prin censura necum a sinódeloru sî a congreseloru dara nici bateru cu aprobarea consistorieloru.

Unde póte sa duca óre o astfeliu de anomalia?

De siguru ea va duce numai la confusiune sî disolutiune a organismului nostru scolaru.

Noi românii gr. or. dupa positiunea nóstra spirituale sî materiale, avemu destule motive de a ne ocupá cu deslegarea acestei intrebâri din mai multe puncte de vedere.

Intr'o privintia putemu invetiá dela regimulu nostru cum introduce cârtile in scólele comunale preste care dispune. Elu nu da concurintiei o esplicatiune atâtu de vaga, incâtu sa lase unui'a fiesce-cârui'a de a-si verí in scólele sele o carte séu alta dupa cum va puté mai bine. Elu censurédia cârtile, ba mai multu, elu pune anumitu pre ómenii sei de a compune o carte sî alta, dupa cum corespunde planului sî scopuriloru sele fia de cultura fia politice. Acest'a este lucrulu celu mai firescu, déca are elu unu scopu, cauta sî midilócele cari ducu la scopu sî este, precum vedemu astadi, cu cea mai mare precautiune in privinti'a cârtiloru scolastice. Elu arunca, pre câtu i da mân'a, ochiulu sî preste scólele confessionale, cá nu cumva sa se introduca prin scólele confessionale vre-o carte, carea aru putea sa opacésca planurile sele de statu ungurescu.

Óre noi n'avemu sî noi scopulu nostru, carea este radicarea culturei la poporulu nostru pre bas'a nationale religiósa? De buna séma! Sî déca dorimu sa prosperâmu sî suntemu unificati in scopu, nu urméza alta decâtu sa ne unificâmu sî in mijlóce.

Sa punemu casulu, ca fiesce-cârei scóle dintre cele confessionale i este permisu a introduce o carte séu alta dupa parerea invetiatoriului, a inspectorelui districtualu séu dupa recomandarea vila a unui jurnalu; sa punemu casulu ca archidieces'a are unu planu de invetiamentu in scólele confessionale, sî diecesele sufragane cu totulu altu planu de invetiamentu; sa punemu casulu, precum s'a sî intemplatu, ca unele consistoríe esercédia inspectiunea scolara intr'unu feliu, iéra altele intr'altu feliu, sa punemu casulu . . . sa punemu casulu ca fiesce care parte urméza dupa capulu seu, intrebu ce ne mai remane de scólele confessionale?

Acésta pornire póte duce la o astfeliu de confusiune, incâtu noi insîne sa nu mai fimu in stare a ne dá séma nici nóue necum altor'a, ca in ce sta secretulu scóleloru nóstre.

Consecuintiele, ce potu urmá din o asemenea procedere suntu multe sî tóte rele. Nu me mai ocupu la loculu acest'a cu ele, pentru ca diacu aprópe de mintea omului.

Sî pentru cá sa evitâmu tóte, n'aru trebuí, fàra sa ne tienemu strinsu de §. 122. al. 2. care nu admite spre intrebuintiare in scólele nóstre confessionale nici o carte inainte de ce s'au censuratu prin sinodu, sî sa ne tienemu strinsu sî de §. 167 alu stat. org., care esprima in principiu intretienerea unitâtiei sî a uniformitâtiei pre terenulu bisericescu sî scolaru in intrég'a Metropolia.

Dara sa lasâmu deocamdata discuti'a pre terenulu legalitâtiei, sa privimu lucrulu sî din alta lature, mai genetica a scóleloru nóstre confessionale. (Va urmá.)

Carolin'a August'a imperatés'a veduva dupa Imper. Franciscu I a reposatu in Februariu a. c. in alu 81 anu alu etâtiei.

Ministrulu V. **Toth** se retrage dela oficiulu seu din cause sanitarie. Evenementulu acest'a nu are asiá dara insemnatate politica. Diurnele cá „N. fr. Pr.“ inse repetiescu ca partid'a deakista aru fi aprópe de disolutiune.

Scirile cele mai próspele anuncia o crisa ministeriale sî dincolo de Lait'a. Ministeriulu celu nou, despre carele se dice ca are sa inlocuiésca pre celu presentu, se numesce ministeriulu Taaffe-Lasser-Stremayr, unu ministeriu conservativu sî aplecatu spre aplanâri cu oposetiunea natiunale.

In Spani'a s'a petrecutu o crisa mare in dilele aceste, dara in modu liniscitu. Regele Amadeu a abdisu de tronu sî a plecatu câtra patri'a sea primitiva Itali'a. Caus'a acestei abdiceri a fostu spiritulu celu neliniscitu sî neiubitoriu de subordinatiune ce domnesce in Spani'a. Ans'a inse a dat'o artileri'a, carea contr'a reguleloru disciplinei militarie n'a voitu sa dea salvele cuvenite la nascerea unui principe regale, ce s'a intemplatu nu de multu. — Se vorbesce ca s'aru fi prochiamatu republic'a.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 31 Ianuariu a casei deputatiloru o deschide presiedintele **Rittó** la 10 óre. Pre fotoliele ministeriali erau: **Szlavy**, **Trefort**, **Pauler**, **Kerkapoly**, **Szende**, **Tisza**, **Pejacsevics**.

Dupa resolvirea formalieloru obicinuite se facu interpelatiuni de interesu particulariu. — Ed. **Horn** dîce intre altele ca foile au produsu in afacerea subscriptiunei de imprutu cele mai neplacute sciri, cari se intrebuintiéza din partea pressei antiungaresci dupa possibilitate spre daun'a creditului tierei. Vorbitoriulu róga deci pre ministrulu de financia cá sa dea unu raportu verbalu despre sórtea imprumutului din urma, de óre-ce acest'a e necesariu spre liniscirea publicului. — Dupa aceste se trece la ordinea dilei; desbaterea bugetului. Mai vorbescu in siedinti'a de astadi Ign. **Helfy** sî **Szél** cá referinte generalu alu comitetului financialu sî apoi la cererea stengei se trece la votisere. Raportulu comissiunei financiali se acceptà cu 317 voturi contr'a 32. — 81 deputati erau absenti.

Siedinti'a din 1 Fauru o deschide presiedintele **Perczel** la 10 óre. Dintre ministri erau de facia **Szlavy**, **Wenkheim**, **Trefort**, sî **Pauler**. — Dupa trecerea preste formalie se ascernu mai multe petitiuni sî apoi se facu interpelatiuni. — I. **Radocza** ascerne din partea comissiunei de immunitate raportulu acelei'a despre afacerea de investigatiune a deputatului Remete. — La ordinea dilei sta referarea comissiunei petitiunarie despre petitiunile contienute in a 11 seria. — Dupa aceea se mai resolvescu unele afaceri de interesu particulariu sî apoi se incheia siedinti'a.

Se cetesce in jurnalele straine:

Revist'a cronologica despre evenemintele priincipali din viéti'a repausatului Napoleonu III.

Nascutu la 20 Aprile 1808 cá alu treilea fiu alu regelui Olandei Lucianu Bonaparte sî Hortense Beauharnaic. — Visitéza gimnasiulu din Vugsburg dela 1816 pâna la 1824. — In anii cei din urma merge cu mum'a sea la Arenenberg unde 'si completéza studiele. — La 1850 cere dela Louis Filipu permissiunea de a se intórce in Franci'a, inse cererea i se refusa. — La 1830 participa la o rescóla a carbonariloru pre peninsul'a apenina. — La 1832 publica opulu seu „Reveries politiques“ unde demonstréza ca salvarea Franciei depinde de restabilirea imperiului Napoleonianu pre o basa democratica. — Dupa mórtea ducelui de Reichstadt (22 Ioniu 1832) se proclama insusi cá mostenitoriulu legitimu alu „marelui imperatu.“ — Incercarea dela Strasburg (30 Octobre 1836) nu reesiesce. — Louis Napoleonu se aduce cá captivu la Parisu, si apoi se tramíte la Americ'a unde sosesce (New-York) la 5 Octobre 1837. — Louis Filipu cere espulsiunea lui Napoleonu din Elveti'a, si celu din urma pléca de buna-voia in Angli'a spre a nu espune Elveti'a la vre-unu conflictu cu Franci'a. Publica in Angli'a opulu „Idées Napoléoniennes.“ — Incercarea dela Boulogne (6 Augustu 1840) nereesindu Napoleonu se arestéza la Ham. — Scapa dela Ham la 25 Maiu 1846. — La isbucnirea revolutiunei din Februariu (1848) pléca din Angli'a la Parisu.

Primesce la 26 Septembre a fi membru alu adunarei natiouale. — Este alesu presiedinte alu republicei la 10 Decembre. — Lovirea de statu la 2 Decembre 1851. — Louis Napoleonu intra cá imperatu in Tuilieries (2 Decembre 1852). — Se cununa la 30 Ianuariu 1853 cu comtes'a Eugeni'a de Mantijo. — Participa la resbelulu din Crimea care se sfersiesce la 30 Martie 1856. — Atentate contr'a imperiului 8 Septembre 1853 sî 28 Aprile 1855. — Principele mostenitoriu se nasce la 16 Martie 1856. — Atentatulu lui Orsini la 14 Ianuariu 1858. — La 1 Ianuariu 1859 imperatulu felicita pre ambasadorele Austriei facendu-i declaratiune de resbelu. Resbelulu Franco-Austriacu dela 1859 — Pacea dela Villafranc'a 11 Iuliu. — Incheiarea tractatului de comerciu cu Angli'a 23 Ianuariu 1960. — Concessiuni parlamentare facute representatiunei poporului, 24 Novembre 1860. — Interventiune in Mexico; Imperatulu Maximilianu. — Neutralitatea in tempulu resbelului Prusso-Austriacu (1866). — Decretulu dela 27 Octobre 1866, relativu la reform'a armatei francese. — Espositiunea dela Parisu Aprile 1867. — Cestiunea dela Luxemburg; triumfulu lui Napoleonu — Interventiunea in Itali'a; trupele lui Garibaldi batute la Mentan'a 3 Novembre. — Opositiunea contr'a regimului personale; alegerile dela 1869 suntu in majoritate contrarie guvernului. — Ministeriulu Ollivier, 2 Ianuariu 1870. — Plebicistulu dela 8 Maiu 1870. — Declaratiune de resbelu contr'a Germaniei 19 Iuliu 1870; pléca cu fiulu seu (28 Iuliu) la câmpulu de batalie. — Sedan, 2 Septemvre. — Captivitatea la Wilhelmshöhe pâna la 10 Martie 1871. — Chislehurst. — Mórtea 9 Iânuariu 1873.

Se confirma ca ex-Imperatorulu a chiamatu in acestu din urma tempu unu notariu cá sa-i comunice vointiele sele supreme. Se credea ca testamentulu trebuie sa incépa prin a face cunoscutu ca principele Napoleonu este presiedintele consiliului de regentia. O depesia insa, primita de jurnalulu „L'Etat“, anuncia contrariulu acestei presupuneri, ca imperatés'a aru fi president'a consiliului de regentia, si d. Rouher vice-presiedinte. In acestu casu, prin-

---

FOISIÓRA.

Contr'a-critica.

la

Critic'a dlui I. M. Moldovanu.

(Vechi'a Metropolia de N. Pope'a))

(Urmare.)

Me miru, sî nu me potu din destulu miré, ca d. M. sî acestu adeveru chiaru sî curatu cá lumin'a sórelui, inca se opintesce a-lu mistificá, schimosí sî intunecá. Sî óre prin ce feliu de argumente? Prin sofisme sî iérasi sofisme! D-lui lasa la o parte sî aici obiectulu principalu, sî calaresce mereu pre lucruri secundarie, cum vomu vedé indata.

Cestiunea, ce autoriulu v. metropolii la loculu acest'a 'si propuse a o resolví, este: óre póte-se identificá metropoli'a unita de astadi, cu cea vechia a Transilvaniei, incâtu sa se póta dice, ca cea dintâiu aru fi numai o continuitate a celei din urma, sî ca metropolitii uniti aru fi adeverati succesori ai metropolitiloru celoru vechi ai Ardélului, ori nu?

Eu amu dîsu ca nu se póte; câci aceste dóue metropolii au deosebite caractere confessionali, cea vechia a fostu ortodocsa, ceea ce nu va negá nici d. M. — iéra a dóu'a, cea unita de astadi, este de o confessiune straina, de totu nóua, ce n'a esistatu nici odata la români inainte de an. 1700., sî tocm'a pentru aceea, ea nici nu póte stá in nici o legatura cu cea vechia ortodocsa de mai inainte.

Acést'a e esenti'a lucrului, sî d. M. pre lânga osi'a acést'a aru fi trebuitu sa se invertésca, cautându a resturná acestu adeveru, ceea ce inse d-lui n'a facutu.

Amu dîsu mai incolo, ca déca unitii 'si identifica metropoli'a loru cu cea vechia ortodocsa, pentru ca cu metrop. Atanasiu aru fi trecutu impreuna intrég'a natiune romàna la uniune, ei nu au dreptu nici din acésta causa; câci in „v. metropolia“ la tractatulu despre uniune p. 114 seq. se demustrà pâna la evidentia, ca nu natiunea intréga, ci numai unu numeru fórte micu sî neinsemnatu dintre români trecù la uniune cu Atanasiu. Si acestu adeveru d. M. inca nu-lu resturnà, ba nici macaru impumnà, cum vediurâmu mai susu.

Amu mai dîsu in fine, ca chiaru sa se fia sî unitu macaru toti românii cu metrop. Atanasiu, sî nici atunci unitii nu si-aru fi potutu luá de aici nici unu titlu de dreptu, de a se pune in posessiunea v. metropolii ortodocse, câci acést'a, cá ori-care biserica particulara este proprietatea bisericei ecumenice, de carea se tiene aceea, sî nici decum a altei'a straine. Si abiá ací avù placere d. M. a reflectá negându acésta asertiune, sî afirmându din parte'si: „ca fia-care biserica particularia e proprietatea, nu a bisericei ecumenice, ci a membriloru sei, adeca a aceloru credinciosi, cari facu elementulu viu alu bisericei particularie“.

Dá, sî eu dîcu, ca medilocitu ea e proprietatea credinciosiloru sei, adeca a comunei respective bisericesci; dara medilocitu ea, biseric'a particularia, e totu odata sî proprietatea intregei societâti crestine, de carea se tiene, sî nici decum a altei'a straine. Adeverulu acest'a, eu lu chiarificái mai pre largu in „v. metropolia“ din punctu de vedere alu dreptului canonicu, la ce inse d. M. iérasi nù reflectédia nimic'a; sî asiá le retacu sî eu, cá sa nu mai repetiescu cele dise, sî aici, mai alesu ca spre acestu scopu s'aru cere spatiu mai largu, decâtu cum ni se póte concede in colónele unei foi periodice. Sî acést'a o potu face credu cu atât'a mai vertosu, cu câtu d. M. in critic'a sea relativu la acésta cestiune, nu resturnà, ba nici nu aminti, cum reflectá-i mai susu, macaru cu o iota, punctele principali din „v. metropolia.“

Dara, déca aru stá cele dîse de d. M., apoi fia-mi permisu a intrebá sî aici: pentru ce unitii nu urmédia intocmai? Déca e adeveratu, ca bisericele particularie suntu proprietatea eschisiva a credinciosiloru sei, atunci pentru ce unitii, la casuri de trecere a credinciosiloru uniti din vre-o comuna, la alta confessiune straina, nu lasa sa tréca impreuna sî edificiulu bisericescu, cas'a parochiale, scól'a, portiunea canonica s. a. ci le retienu pentru sine?

Dara déca vre-unu crestinu a facutu insusi biseric'a, scól'a etc. sî le-a dotatu cuviinciosu dela sine, inse sub espres'a conditiune pentru confessiunea sea anumita, — sî casuri de acestea suntu nenumerate in biseric'a crestina — de ací se tienu legatele cele multe — trecendu credinciosii comunei la alta confessiune, óre cum, cu ce dreptu aru puté ei duce sî aceste averi, realitâti, legate bisericesci cu sine la confessiune straina? Sî déca nu au dreptu de a le duce cu sine, óre a cui proprietate voru remané acelea, déca nu a bisericei de carea se tienura?

Dara déca din intemplare, vre-o comuna bisericésca unita, prin esundare séu altcum — lucru possibile — aru perí intréga — intielegu pre credinciosii, elementulu celu viu alu acelei'a — remanendu-i inse biseric'a, scól'a, cas'a parochiale, portiunea canonica sî alte realitâti, óre cine le-aru eredi pre acestea? Puté-rearu dîce óre evreii séu altii, ca acea avere aru fi proprietatea loru? Eata unde amu ajunge prin atari argumentatiuni cum suntu ale dlui M.?

De aru stá asertiunea d. M. in fine, atunci sântieni'a legateloru aru fi nula, nu aru mai avé nici unu sensu.

„Cându dara metr. Atanasiu — dîce d. M. mai departe — de nu cu totalitatea, inse in totu cipele Napoleonu va refusá de a face parte din acestu consiliu, unde sperá a fi presiedinte; mai alesu ca ex-Imperatorulu lu ascultase fórte multu in celu din urma voiagiu ce a facutu la Chislehurst.

Unii mergu pâna a crede ca in acestu casu principele Napoleonu va renunciá cu deseversire la carier'a politica militanta, si aru cere chiaru, guvernului republicanu, autorisarea de a vení sa traiésca liniscitu in Franci'a, cá si principés'a Matitd'a. Acést'a nu este decâtu o ipotesa; dara acea ce e positivu, este ca principele Napoleonu voiesce sa fia in capulu seu afara din partitulu bonapartistu militantu.

La Parisu se face incercare a se subscrie, de toti creidnciosii, o adresa care va fi tramisa Imperatricei si principelui imperiale. Se vorbesce asemenea si de o proclamatiune a imperatricei câtra poporulu francesu.

Clusiu, in 17 Ianuariu 1873.*)

Civii români ai universitâtiei reg. Clusiu sentiendu adencu necessitâtile natiunei române facia cu cerintiele tempului si ale celoru-lalte cercustâri, in presér'a anului nou 1873 arangiara unu concertu impreunatu cu saltu, alu cârui venitu curatu lu destinara cá inceputu la unu fondu pentru infiintiarea unei scóle române de fetitie in Clusiu, actualmente capital'a culturale a Transilvaniei. Onoratulu publicu românu din locu si impregiurime mai de aprópe respunse la apelulu junimei universitarie cu o caldura, carea merita tóta recunosciuti'a. Suscrisii credu dreptu acea a-si impliní un'a din cele mai dintâiu detorintie, cându in numele comitetului arangiatoriu grabescu a aduce in publicu ferbintea loru multiamita la acei pré stimati domni si dómne, cari in vederea scopului sântu si salutariu bine-voira a conferí si preste pretiulu intrârei defiptu. Acesti'a suntu pâna acum p. o. dd.: Gabriele Popu protop. 100 fl. v. a., dr. Gregoriu Szilasi 25 fl., Georgiu Popu 25 fl., Ales. Lazaru 5 fl., Alecsiu Popu 5 fl., Teodoru Stanu 5 fl., V. P. Macedonfi 4 fl., I. Petranu 3 fl., Laz. Baldi 3 fl., N. Isay 2 fl., Gab. Majeru 2 fl., Nic. Popu 2 fl., Mari'a Sziklai 1 fl., Aur. Isacu 1 fl., Nic. Popu protop 1 fl., Dem Cosm'a 1 fl., Vas. Lucaci 1 fl., Câmpianu 1 fl., Filipescu 1 fl., Al. Dragosiu 1 fl., G. T. Tomescu 1 fl., Nastanu Costanu.

Fia-ne iertatu a sperá, ca intreprinderea nóstra si prin anghiurile române mai departate in tóte animele bine-semtitóre va fi aflatu echo potinte, in urmarea cârui'a dens'a va sa fia spriginita cu contribuiri generóse din tóte pârtile. Aceste contribuiri ulteriori tenrimea universitaria nu va lipsí pre lânga multiamitia sea cea mai profunda, ale aduce la cunoscinti'a publica dimpreuna cu spesele concertului si venitulu totale. —

Iuliu Hosszu, m/p.
casieru.
Ioanu Uilacanu, m/p.
controloru.

Varietâti.

⁂ Din operele Dnei Constanti'a Dunc'a Schiau suntu depuse la librari'a Filsch.

Martyr'a inimei.

Drama, pret. 80 xr.

Femeia in familia, 40 xr.

⁂ De ce unu principe este mai curendu capabile sa guverne decâtu sa se insóre? Renumitulu poetu Milton fù intrebatu odinióra de unde deriva acea contr'adictiune curiósa, ca in câte-va tieri principele se declara dela patru-spre-diece ani capabilu de a guverná, pre cându insuratórea i este interdisa inainte de optu-spre-diece ani. Milton intempina: „Este mai greu a conduce o femeia, decâtu a guverná unu poporu.“ — Cine e in stare sa-lu contr'a-dica?

⁂ Populatiunea orasiului New-York se compune din tóte rasele, ce 'si póte cine-va inchipuí. New-York numera cá unu milionu de suflete din care o jumetate este compusa de indigeni Nord americani, iéra cea lalta din ómeni nascuti aiurea, care apartienu la nici mai multu, nici mai pucinu de patru-dieci nationalitâti diferite. Orasiulu posede cá 300 scoli cu 105,000 scolari, 430 biserici, capele si zidiri de ale missionariloru, dara si 7000 cârcime si magazii. Pre fia-care di se consumu 40,000 kegi (butoiasie) de bere prin urmare intr'unu anu 14 la 15,000,000, apoi patru milióne chile de faina si pentru 30 milióne dolari carne. Pentru fabrice si manifacture este pusu unu capitalu de 65 milióne dolari; se numera 71 de banci cu unu capitalu de 90 milióne dolari. In decursulu anului 1870 au fostu arestati 65,880 ómeni pentru betie si conduita necuviinciósa. New-York platesce pre anu pentru ghiatia 2 si jumetate milióne dolari, pentru teatre si alte petreceri 7 milióne, pentru buchete si ornamente de flori, 1 si jumetate milionu. De câile ferate din orasiu se servu celu pucinu unu milionu de persóne; 92,272 persóne traiescu din pomana. Mai este interesantu, ca acum practisédia in New-York cá 200 medici homeopati, pentru a câror'a perfectionare s'a infiintiatu astadi siese case de sanetate homeopate si dóue scoli mai inalte, si la inceputulu anului 1871 se deschise „Spitalulu Hahnemann“ care póte primí 150 la 200 bolnavi.

⁂ Consecintie fericite a unei certe cunjugale. Suntu câti-va ani ca unu posesoru lânga Springport avuse o mica cérta cu soci'a sea, si pre cându se certau incai elu luà doniti'a pentru a aduce apa. Dara nu se mai intórse si femei'a se temea acum, cá nu cum-va sa se fi ucisu. Se cauta preste totu loculu dara in vanu, pre disparutulu séu cadavrulu seu. Iéta ca intr'o di, pre cându famili'a 'si luà ciaiulu, intra de odata in odaia barbatulu ce disparuse cu doniti'a plina de apa, pre care puind'o la loculu seu obicinuitu, se apropie apoi de masa, cá cându nu s'aru fi intemplatu nemicu. Elu intrebuintiase tocmai trei ani, pentru a aduce apa. In acestu tempu elu fusese prin Californi'a si Australi'a si aduse cu sine afara de âpa inca o portiune insemnata de auru.

⁂ Comunistii suntu ómeni, ce nu posedu nemicu, dara care voiescu sa impartiésca totulu cu altii. Multi din ei suntu de diferite soiuri. Unii suntu theoretici onesti, altii practicanti obrasnici. Unulu din acesti din urma taià acum de curendu in gramada gheoroculu unui domnu. Proprietariulu gherocului se intórse si apuca pre comunistu de guleru. „Ce faci acolo?“ Intréba elu. — „Nu vedi iau dupa doctrin'a comunismului din gheroculu dtale.“ — „Si eu suntu comunistu,“ intempina atunci proprietariulu gherocului, scuturându cu bâtiulu seu intr'unu modu violentu spetele tâlhariului astu-feliu, incâtu bâtiulu se rupse; „impartu bâtiulu meu cu dtea; iéta, ieti jumetatea lui.“

⁂ O posteritate avuta. La Polpero, unu statu din Cornwalis (Angli'a) murí acum de curendu o veduva, in versta de 93 ani, anume Mary Holten, care lasà in orma o posteritate de nici mai pucina, nici mai multu de 237 suflete, adeca 14 copii, 117 nepoti si 106 stranepoti.

Dev'a 7/19 Ianuariu 1873.

Domnului Dobo de Rusic'a
„Fortunele mele din Orasthia.“
(Urmare.)

Apoi magistratulu mai intrebuintiédia si fineti'a aceea, — cá sa nu-i dicu altmintrea, — cumca acu-

---

*) Publicarea s'a intârdiatu. R.

---

casulu cu maioritatea multu precumpanitória a credinciosiloru sei, s'a taiatu de câtra biseric'a anatolica si s'a unitu cu cea catolica, atunci metropoli'a ortodocsa a Belgradului a incetatu si a inceputu a fi metroplia unita, care a duratu pâna cându technele inimiciloru i-au facutu facerea. Dreptu are autoriulu, cându dice, cumca „unindu-se a incetatu a fi metropolitu ortodocsu“; inse a inceputu a fi metropolitu unitu: iéra metropolitu ortodocsu nu a mai fostu in Transilvani'a dela a. 1700 pâna in dilele nóstre“.

Mai intâiu aru fi trebuitu d. M. sa ne demustre, ca „in totu casulu cu maioritatea multu precumpanitória a credinciosiloru sei“, s'aru fi taiatu metrop. Atanasiu de câtra biseric'a anatolica, dara nefacendu acést'a, cadu de sine tóte cele-lalte zidite pre acestu fundamentu de nasipu.

Inse chiaru asiá sa fia fostu, totu mai remase dupa insasi d. M. inca o parte a credinciosiloru ortodocsi, carea nu se unì impreuna cu metrop. Atanasiu. Sa intrebâmu cu ce dreptu potù elu lipsí pre acea parte a romániloru de metropoli'a loru?

Metropolitulu Atanasiu n'a potutu duce cu sine aceea ce n'a fostu alu lui; elu se duse numai pre sine si convingerile sele, déca le-a avutu, in sinulu bisericei papiste. Déca elu a inceputu a fi metropolitu unitu, dupa apostasia, apoi elu nu a mai fostu cá ortodocsu ci cá unitu, iéra cá atare elu nu a mai potutu fi nici succesorele aceloru metropoliti multi, cari siediura si se succesera in vechiulu scaunu alu metropoliei ardelene ortodocse. Si eu n'amu impumnatu nici odata, ca unitii nu si-aru fi potendu infiintiá siesi metropolia unita déca voru; ci au impumnatu si impumnu si acum, ca acésta metropolia unita, nóua, cu caracteru confessionale strainu, aru fi identica cu metropoli'a cea vechia ortodocsa a Transilvaniei, ca ea aru fi: cea vechia restaurata. Aceea ce n'a esistatu nici odata, cum se póte restaurá? Aci nu incapu suciturí, sofisme, aci adeverulu e chiaru cá lumin'a sórelui, si cei laici inca-lu potu vedé.

Déca metropoli'a vechia ortodocsa a incetatu la a. 1700, cum ne spune d. M. apoi bine sa insemnâmu, ca ea n'a incetatu de jure, ci numai de facto, fiindu suprimata, persecutata; dara astadi eata-o! aceeasi metropolia stravechia si prea venerabila esista iérasi, nu cá nóua, ci cá restaurata, cá o continuitate a sea propria.

Mai incolo, trecendu d. M. la atributele lui Atanasiu dupa uniune, dice, ca acest'a a remasu metropolitu si dupa uniune, câci titlulu acest'a l'a dusu elu cu sine.

Cum, si de unde l'a potutu elu duce cu sine?

Eu dîsei mai susu, si in v. metropolia demustrai mai pre largu, ca Atanasiu n'a potutu duce nimic'a cu sine, nici chiaru titlulu de metropolitu; câci tóte drepturile ce le-a avutu elu pâna ce se aflá in sinulu bisericei ort.; prin urmare si titlulu de metropolitu, le-a avutu numai cá ortodocsu. Indata ce a apostatatu, le-a perdutu pre tóte.

Dara cumca Atanasiu dupa uniune a fostu numai episcopu si nu metropolitu me provocu iérasi la diplom'a de intarire ce i-o dete imperatulu Leopoldu*); câci in aceea Atanasiu se numesce totu numai episcopu, venindu de multe ori inainte acésta numire, si nici odata metropolitu.

Cele ce ni le spune d. M. ca si alti archierei din Belgradu sub principii calvini inca se numiau episcopi in diplomele acelor'a, si nu metropoliti, aici nu se potu aplicá; câci archiereii acei'a fiindu ortodocsi, si asiediendu-se in scaunulu dejá esistente metropolitanu ortodocsu, erau eo ipso metropoliti; pre cându Atanasiu prin diplom'a amintita si anumitu prin cuvintele: „amu otaritu pre acela-'si episcopu (Atanasiu) cá pre o persóna vrednica si nóue placuta, sa-lu numimu episcopu etc. se denumesce din nou episcopu, intr'unu scaunu nou, de o confessiune de totu nóua, carea nu esistase mai inainte nici odata la români. Dicu anume din nou, (cá sa védia d. M. ca acestu cuventu nu e pusu din arbitriulu meu, cum afirma d-lui, ci pre bas'a istoriei), câci elu in adeveru se asiédia de dóue ori de archiereu: odata cá archiepiscopu si metropolitu ortodocsu, si a dóu'a óra cá episcopu unitu.

Me provocu mai incolo la bul'a papala din a. 1721. prin care se canonisédia episcopi'a unita a Fagarasiului, iéra urmatoriulu lui Atanasiu Ioanu Patachi de episcopu alu acestei episcopii*).

Insusi P. Maioru totu acolo dice: „Cum amu aretatu mai susu, la c. 2., archiereulu româniloru celu din Alb'a-Iuli'a séu Belgradu in Ardélu, inainte de a se uní acei'a-si români cu biseric'a Romei, au fostu archiepiscopu si metropolitu, pâna tocm'a si acelu de pre urma, carele intâiu se face unitu cu totu clerulu seu, Atanasiu, au fostu archiepiscopu atunci cându s'au unitu; si dupa ce s'au unitu inca si-a tienutu titul'a cea de archiepiscopu.“

Dara cu ce dreptu si-a tienutu elu titul'a, e alta intrebare.

Me provocu in fine la insusi faptulu istoricu, ca nu cetimu nicairi, nu ni se documentédia prin nemicu, ca s'aru mai fi infiintiatu vre-odata vre-o metropolia româna unita, afara de cea de astadi infiintiata sub Siulutiu, primulu metropolitu unitu.

Apoi intréba d. M.: „cându fù metropolitulu Atanasiu sub-ordinatu canonice metropolitului dela Strigoniu. Acést'a sa bine-voiésca a ni o aretá d. autoru ca nu o scimu, nu amu auditu de acésta subordinatiune!“

(Va urmá.)

---

*) A se vedé in v. metropolia p. 112 si 113.

*) A se vedé la P. Maioru, istor. biser. p. 192.

sele originale, cá corpus delicti, séu le da indereptu acusantiloru, séu le tiene oprite, pâna cându intra vin'a si pedéps'a pentru vatemarea de onóre, in prescriptiune. Ast'a o sciu eu din esperinti'a propria de-si trista, dara nici spre respectarea si vadi'a magistratului.

8. Totu-de-odata cu acus'a susu-citata, sub nr. comit. 554/1871 me a acusatu Munerescu la comesulu — intre alte nimicuri, cumca eu in protocolulu oficiosu comunalu a-si fi falsificatu unu conclusu; buna-óra cá celu din Sibotu. Acus'a ast'a de-si de odata a venitu la magistratu cu cea deasupr'a sub pt. 7 citata — sub nr. magistratualu 2155/1871, inca nu mi se a datu spre declaratiune.

9. Falsificarea de protocolulu oficiosu in Sibotu, imputata mie si notariului Maniu, de Ioanu Viorelu si apoi si de dtea.

Despre fortun'a ast'a se a scrisu in „Telegr. Romanu" nrii 88, 89, 91 si 99 a anului 1872.

10. In 29 Iuniu 1871 face Munerescu pre numele perceptorelui alodialu Aronu Francu din Sibotu o acusa in scrisu, in care scria cumca eu viclenesce amu visitatu cass'a alodiala spre daun'a perceptorelui numitu, si cumca eu pentru falsificare de protocóle oficióse a-si fi fostu pedepsitu.

Vediendu eu, cumca acus'a facuta si scrisa de Munerescu pre numele lui Aronu Francu, fâra de a se fi scrisu si Munerescu cá concipientu; si sciindu eu, cumca Aronu Francu nu scie scrisóre, amu pretinsu, cá de intâiu sa se declaredie Aronu Francu, ca óre scie elu, ce e scrisu in acus'a sea, facuta pre numele seu asiá, cá cum aru fi fostu scrisa de mân'a sea propria, nefiindu altu cá concipientu subscrisu in acusa?

Dara magistratului nu i-a fostu de a aflá adeverulu, ci se a indestulitu cu acus'a si investigatiunea in contr'a mea, me a provocatu si silitu a me declará in merito acusei, fâra de a mai cautá dupa acusantulu adeveratu, si dupa scrietoriulu acusei.

Pre declaratiunea mea data de sila in merito acusei, a urmatu in 8 Septemvre sub nr. comit. 1211/1871 otarirea comitiala, cumca acus'a data de Aronu Francu in contr'a mea nu are nici unu temeiu, si nu se póte luá in bagare de séma; si cumca sa-si apere nevinovati'a sea inaintea tribunalului, la care i erá caus'a de investigatu.

11. Ioanu Viorelu din Sibotu, unchiulu domnului Dobo — cu nisce unelte próste amagite din Sibotu, in dóue scrisori ale loru de dato 8 Novembre 1870, si de dato 4 Februariu 1871 — tramise la comessulu (nr. comit. 1628/1870 si 187/1871 se róga cá pre mine numai decâtu sa me suspendedia din functiunea mea, si in loculu meu a denumí pre inspectorulu din vecinatate, adeca din inspectoratulu vecinu, — inspectorulu din vecinatate, in scrisórea Siboteniloru nu erá pusu cu numele — dara se sciea, ca a fostu senatorulu Schuller. Scrisorile amendóue, in limb'a germâna, scrise, din stilulu l ru mie cunoscutu, se aretau a fi dictate insusi de senatorulu Schuller in pén'a ex-notariului comunalu din Balomiru si Sibotu Ioanu Ciungu; pentru ca scrisórea in amendóue ca ex-notariului susu numitu, care in un'a e si subscrisu cá scriitoriu.

Coprinsulu scrisoriloru amenduor'a in privinti'a acusâriloru in contr'a mea, e târti'a pârti'a si nemic'a, — dara in privinti'a senatorului Schuller, care in ele e poftitu de inspectoru in loculu meu — e lauda mare; si adeca: Comunitatea Sibotului pismuiesce pre comunitâtile cele 5 din inspectoratulu vecinu (a lui Schuller) pentru ca acestea se afla fericite de conducerea intieleptiésca a inspectorului loru — cá a unui omu intieleptu si bunu. Se vede ca senatorulu Schuller dictându conceptulu in pén'a ex-notariului Ciungu in limb'a germâna, se a sfiitu in laud'a sea propria, a dictá si numele seu propriu.

Auditi Romosaniloru, Romosieniloru, Vaideieniloru, Castuueniloru si Sibisieleniloru! pre unde ve umbla fericirea domnieloru vóstre pre sub ascunsu, si d-vóstre nu sciti nemic'a de ea.

Fericirea dvóstra cu inspectorulu d-vóstre se perde, si umbla pustia prin Sibotu in locu de a fi cá intru adeveru la d-vóstra. D-vóstra a buna séma nu a-ti pismuitu pre Siboteni cu fericirea ast'a de inspectorulu Schuller.

In urmarea scrisoriloru acusatóre deasupr'a citate a provocatu comessulu in Aprile 1871 pre magistratulu din Orasthia a cercetá acusârile si a raportá cu parerea sea propria in privinti'a delaturârei mele din inspectoratu. Si de cum-va nu aru potea magistratulu a finí cercetarea in tempu scurtu; atunci pre bas'a acusâriloru celor'a-lalte multe de mai inainte, si pre bas'a cercetâriloru facute pâna atunci, sa dee o parere bateru antecipativa in privinti'a suspendârei mele — pâna la finirea cercetâriloru tuturor'a, in contr'a mea. Magistratulu cunoscendu starea adeverului in privinti'a acusatoritoru si fâra vr'o cercetare, — neavendu motive pentru parerea de a me delaturá, séu a suspendá, si nevrendu a dá o parere in favórea mea, — a remasu detoriu pâna in diu'a de astadi in privinti'a ast'a cu raportulu seu.

Dara ursoriele din fabricele Sibotu si Cugiru nu incetau, ca unii nu mai poteau asceptá tempulu destituirei mele din inspectoratu.

Si asiá comessulu, vediendu, ca magistratulu nu-i face destulu, si informatu mai bine despre stârile din Orasthia, cá sa nu-lu conturbedie, si necagiésca cu atâte ursorii, si acusâri fâra temeiu — cum in lun'a lui Iuliu séu Augustu a scrisu inclitului magistratu, cá acest'a in forma de resolutiune sa faca cunoscutu acusantiloru — cumca nu are nici unu propusu si cugetu de a face vr'o schimbare in inspectoratulu meu in privinti'a persónei mele. Si asiá nu au pututu scapá fiarele selbatice (dupa vorb'a trântorului din Vinerea) de mine pâna la finea anului, adeca pâna la organisarea judecatorieloru.

(Va urmá.)

Concursu.

Pentru ocuparea postului de capelanu lânga morbosulu parochu din Rapoldulu-mare, protopr. Josgiului I, se escrie concursu pâna la 25 Februariu a. c. st. v.

Emolumentele suntu: dela 50 familii câte 3 ferdele mici de cucurudiu cu tuleiu, si din tóte veniturile epatrachiului a 3-a parte.

Concurentii voru avé a-si ascerne petitiunile loru, instruate in intielesulu Statutului Organicu — subscrisului pâna la disulu terminu.

Hondolu 26 Ianuariu 1873.

In contielegere cu comitetulu
parochialu si cu parochulu
respectivu.
Basiliu Piposiu
(2—3) Protop.

Concursu.

Postulu de invetiatoriu la clas'a 1-a dela scól'a capitala normala gr. orientala a tractului Dobrei cu salariu anualu de 400 fl. v. a. devenitu vacantu, spre ocuparea lui sa escrie prin acést'a concursu, cu terminulu pâna la 24 Februariu a. c. st. v. in carea di se va tiené si alegerea fórte urgenta.

Doritorii de a ocúpá acestu postu 'si voru tramite suplicele loru instruite in sensulu Statutului Organicu si adresate subsemnatului comitetu protopresbiteralu la subscrisulu pâna in terminulu indicatu.

Dev'a 22 Ianuariu 1873.

Comitetulu protopresbiteralu gr.
or. alu tractului Dobrei.
prin Ioanu Papiu
(1—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de preotu in vacant'a parochia Lapugiu-inferioru cu fili'a Ohab'a din protopopiatulu Dobrei, sa escrie concursu cu terminulu pâna la 25 Februariu a. c. st. v. in carea dî se va tiené si alegerea.

Emolumentele suntu: pre lânga stol'a usuata.

Casa parochiala cu o grâdina aratóre de unu jugeru lânga ea, canonica portiune 8 jugere aratoriu si 9 jugere fenatiu dela I si II, — si dela 130 numeri de case a dóue mertie—260 mertie cucuruzu nesfarâmatu.

Doritorii de a ocupá acésta parochia voru avé sa-si tramita recursele loru instruite in sensulu Statutului Organicu, adresate comitetului parochialu, la subscrisulu pâna in terminulu indicatu.

Dev'a 20 Ianuariu 1873.

pentru comitetulu parochialu
Ioanu Papiu
(3—3) Protopopu.

Edictu.

Mari'a Nichi Ionutiu de religiunea gr resarit. din Felmeru, carea de mai multu tempu a parasitu pre legiuitulu ei sociu Moise Câlti'a, se citédia prin acést'a, a se infacisiá inaintea subsemnatului foru matrimonialu, câci din contra, dupa decurgerea terminului de unu anu si o dî, se va aduce sentintia asupr'a actiunei sociului seu si in absenti'a ei —

Cohalmu 13 Ianuariu 1873.

Forulu matrimonialu gr. resariténu
alu Cohalmului:
Nicolau D. Mircea
(3—3) Adm. prot.

Nr. 16—1873.

Edictu.

Prin care Dumitru Petru Georgiu, carele de nóue ani au paresitu pre soci'a sea Mari'a Bucuru Bischinu ambi din Gurariului scaunulu Sabiiului, fâra a se scí loculu aflârei lui, se provóca, cá in terminu de siése luni, si anumitu pâna in 15 Augustu a. c. cu atât'a mai multu sa se infatisieze inaintea subscrisului scaunu protopopescu, cu câtu la din contra procesulu divortiale intentatu asupr'a lui, se va decide si in absenti'a lui, conformu prescrierei canonice a bisericei ortodocse resaritene.

Sabiiu, 1 Fauru 1873.

Forulu matrim. gr. res. alu tractului pro-
(2—1) topresbiteralu alu Sabiiului I.

Edictu.

An'a Paraschev'a Vulcu din Aciliu scaunulu Mercurei, carea cu necredintia a parasitu pre legitimulu ei barbatu Vasiliu Neagu totu de acolo, fâra a se scí loculu ubicatiunei ei, se provóca, cá in terminu de unu anu sa se presinte inaintea subsemnatului foru matrimonialu, câci la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i intentatu se va pertractá si in adsenti'a ei. —

Mercurea in 25 Ianuariu 1873.

Forulu matrimonialu gr. or. alu
tractului prot. „Mercurea."
Ioanu Drocu
(1—3) Adm. prot.

Anunciu.

Subscrisulu me onorezu a face cunoscutu on. publicu ca astadi mi-amu deschiu

Cancelari'a advocatiale
in Brasiovu, tergulu pescelui nr. 100.

Cunoscintiele teoretice precum si pras'a facuta pâna acum'a me indreptatiescu a promite clientiloru mei aperarea cea mai promta si energica a intereseloru sele la tóte tribunalele si judecatoriele, in ori-ce feliu de procese civili, cambiali, urbariali si criminali precum si in tóte afacerile politice, concursuali si funduarie.

Totu-odata voiu ingrigí cá causele mie incredintiate sa se resólve si decida câtu mai curendu.

Brasiovu in 6 Fauru 1873.

Nicolau Densusianu
advocatu.

Insciintiare.

Deschidiendu-se in 1 Martiu a. c. in institutulu reg. de mositu din Sabiiu cursulu de instructiune pentru mósie, candidatele de mositu de nationalitatea românа si nemtiésca suntu provocate a se insinuá pâna la terminulu indicatu la subscrisulu spre a fi primite in cursu.

Sabiiu 1 Febuariu 1873.

Dr. Lukacs Mikulicz
(3—3) Profesoru ord. de mositu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâ'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 11 ANULU XXI.

Sabiiu, in 8/20 Februariu 1873.

Nr. 100 bis. 1873.

Prea onoratiloru parinti protopresbiteri si administratori protopresbiterali, onoratei preotimi parochiale si intregului poporu credinciosu din dieces'a Caransebesiului, daru, bine-cuventare si pace dela Ddieu Tatalu si Domnulu nostru Iisusu Christosu !

Dupa ce dela prim'a constituire si organisare a diecesei nóstre a Caransebesiului in tóte pârtile ei constitutive in intielesulu statutului org. au trecutu periodulu prescrisu de 3 ani inca in anulu incetatu 1872, si dupa ce prin ordinatiunile cons. din 23 Novembre si 16 Dec. 1872 nr. 925 bis. s'a luatu dispusetiunile necesarie pentru reconstituirea sinódeloru, comiteteloru si epitropieloru parochiali si protopresbiterali, — vine acum la rendu constituirea de nou a diecesei in pârtile ei superióre si anume : a sinodului eparchialu precum si a senatului scolariu si epitropescu din consistoriulu diecesanu.

Dreptu aceea in vertutea §-lui 90 din Statutulu Organicu bis. convocu prin acést'a sinodulu eparchialu la sessiune ordinaria conformu §-lui 89 din Statutulu Org. pre Duminec'a Tomei, care in anulu acest'a cade in diu'a din 15 Aprile a. c. iéra in privinti'a alegeriloru deputatiloru eparchiali preoti si mireni, pre bas'a decisiuniloru consistoriului plenariu tienutu amesuratu §-lui 140 din Stat. Org. spre acestu scopu in 25 Ianuariu a. c. dispunu urmatórele :

I. Pentru alegerea deputatiloru mireni comunele nóstre bis. pre lânga strensa observare a §-lui 10 din Stat. Org. au sa tiena sinóde parochiali Dumineca in 25 Februriu a. c. cal. nostru.

Aceste sinóde dupa ce inainte de tóte 'si voru alege unu presiedinte, doi barbati de incredere si unu notariu si astu-feliu se voru constituí — voru avé a alege dupa dispusetiunea §-lui citatu 91 lit. e, de odata doi deputati, despre care actu are sa se pórte protocolu regulatu si sa se predé acest'a barbatiloru de incredere, conformu puncteloru f, si g, ale citat. §-fu.

II. Barbatii de incredere cá tramisii senguratecilorn sinóde parochiali ducendu cu sine protocólele sinódeloru parochiali, au sa se infatisiedie negresitu la comisariulu consistorialu mirenescu Dumineca in 11 Martie a. c. cal. nostru in loculu destinatu pentru scrutinare ; asemenea si domnii comisari consist. mireni suntu poftiti a se aflá in diu'a susu-amintita la locurile designate pentru primirea protocóleloru de alegere, a efeptuí scrutinarea, a publicá actulu de alegere si a inzestrá, pre cei doi deputati alesi cu credintionalele cuviinciόse subscrise de comisariulu cons. de cei-lalti membri ai colegiului scrutinatoriu si in fine de notariu conformu §-lui 91 lit. h din Stat Org. bis.

III. Pentru alegerea deputatiloru preotiesci defigu diu'a de Joi in 8 Fauru a. c. cal. nostru si asiá preotii au sa se adune in acésta di la locurile destinate pentru alegerea deputatului preotiescu avendu a urmá la acestu actu conformu dispusetiuniloru § 91 lit. d din Stat. Org.

IV. Impârtirea diecesei in prescrisele 20 de cercuri electorale se alatura aicí sub ⁒. spre luare de cunoscintia si strensa pâdire. Din acést'a impârtire póte vedea fia-care comuna bis. ca de care cercu electoralu se tiene ea, care este loculu defiptu pentru actulu scrutinârei resp. alegerei deputatiloru preotiesci si mirenesci si in fine numele comisariloru cons. preotiesci si mirenesci denumiti pentru amintitulu scopu.

Aci aflu de lipsa a observá si aceea, ca d. comisari cons. atâtu preoti câtu mireni sa bine-voiésca a priví insarcinarea de mai susu de o missiune onorifica din causa, ca tenerei nóstre diecese i lipsescu inca fonduri pentru rebonificarea speseloru de drumu.

Câtra acestea nu-mi potu ascunde ingrigirea mea pentru acoperirea speseloru deputatiloru eparchiali si asiá me semtu indemnatu a ve aduce la cunoscintia, Iubitiloru ! dispusetiunea ce o a luatu in acésta privintia sinodulu eparch. ordinariu din 1872, cá adeca „sum'a necesaria pentru acoperirea speseloru sinódeloru eparchiale, rapartindu-se asupr'a comuneloru bisericesci, sa se lase in buna vederea comiteteloru parochiale a-si acoperí fia-care partea sea séu din venitele ordinarie bis. séu prin veri-care alte mijlóce possibili.“ De aceea Ve poftescu Iubitiloru ! ca avendu in vedere acestu conclusu sa nu pregetati a contribuí spre scopulu amintitu, si banii adunati impreuna cu consemnatiunile acurate ale contribuiriloru si contribuentiloru sa se tramita de câtra preotimea si epitropiele parochiale parintiloru protopresbiteri, carii in fine multu pâna Joi in septemân'a luminata voru avé a subscerne pre lânga conspecte documentate tóte sumele incurse, consistoriului diecesanu. — In cele din urma Ve sfatuescu, cá si la alegerile ce Ve stau inainte sa Ve portati cá si la cele trecute cu fric'a lui Ddieu, intielegere si iubire fratiésca aretandu-ne astu-feliu maturi si demni de a ne administrá singuri afacerile nóstre bis. scolare si fundationale.

Impartasiendu-Ve bine-cuventarea mea archipastorésca sum

Alu tuturoru

Caransebesiu in 30 Ianuariu 1873.

do bine voitoriu Archiereu

Ioanu Popasu.

Reflessiuni la §§. 122 p. 2 si 167 din Statutulu organicu alu Bisericei române gr. or. din Metropoli'a Transilvaniei si a Ungariei.

(Urmare din nr. tr.)

Pentru a ajunge in meritulu acestui punctu de vedere aruncu intrebarea, ca ce au pututu indemná pre Escelenti'a Sea Parintele Episcopulu de atunci si Metropolitulu nostru de astadi la radicarea tipografiei archidiecesane din Sabiiu ? Fost'au adeca tipografi'a archidiecesana unu obiectu de specula privata precum in deobsce suntu tipografiele in diu'a de astadi, séu au avutu unu scopu mai inaltu ? Se radicara adeca in congresele trecute ale bisericei nóstre metropolitane din partea unoru „liberali“ in contr'a monopolului din cârti, cea ce se putea refere numai la tipografi'a archidiecesana.

In tempurile trecute ale Bisericei nóstre de trista memoria nu avému, ce e dreptu, nici unu, monopolu de cârti, ci erá concurintia libera si adeveratu, ca calvinii se intreceau cu catolicii, care mai cu graba sa ne provéda scólele, ba si bisericele cu cârti ; acestea tóte firesce din caritate crestinésca !

Mai târdiu, cá sa nu capetâmu noi monopolulu in mânile nóstre, amu fostu dati in monopolisarea Blasiului — tóte firesce dupa concurinti'a tempului acelui'a. Episcopulu gr. cat. alu Blasiului ne purtá tutoratulu in biseric'a nóstra si cârtile nóstre bisericesci si scol. trebuieau sa se censuredie la Blasiu. Cându Esc. Sea Episcopulu acum Metropolitulu nostru facù pasii la locurile mai inalte pentru radicarea tipografiei archidiecesane de astadi, cine au pusu pedeci si au radicatu protestu la regimulu de atunci sustienendu-si dreptulu de censura ? — Blasiulu. Tóte firesce din iubire fratiésca si pentru cá sa inaintedie cultur'a intre toti românii ! !

De ce sa nu lasâmu concurintia libera si astadi la cârtile scolastice, ba la ce sa mai tienemu si tipografia archidiecesana, pentru ca se voru aflá dóra si astadi care sa se ingrijésca pentru noi si pentru scólele nóstre ! ! O tempuri ! O moravuri !

Sa privimu lucrulu si din laturea economica.

Românii greco-orientali din Transilvani'a si Ungari'a nu dispunu de fonduri religiunari cá alte confessiuni, cari au fostu protegiate de regimele aniloru trecuti. Românii gr. or. din Transilvani'a si Ungari'a suntu avisati la ajutoriulu propriu in lipsele loru bisericesci si scolari, de cari suntu o miia si o suta. Avemu trebuintia asiá dara de unele isvóre de venite, din cari in lipsele cele mai mari sa se tinda mâna de ajutoriu. Spre scopulu acest'a sa recurgemu numai la legile cele mai elementare ale economiei nationale.

Dupa aceste legi aru trebuí cá Biseric'a si scól'a sa nu fi condemnata totu-déun'a a cumperá — câci i va secá cu tempu tóte isvórele si voru deveni impossibile in miscârile loru din afara. Sa ne ingrigimu dara cá sa punemu in positiune aceste institute de a si vinde, adeca, biseric'a in mare si scól'a in totalitatea ei sa se ingrijésca cá atare pentru provederea cu cârti si cele necesarii a bisericeloru si a scóleloru concrete.

In modulu acest'a banii esiti din mânile crestiniloru nostri pentru cârti scolastice celu putienu castigulu lucrativu va vení totu in mânile Bisericei — si astfeliu banii nostri — cá sa me servescu de o asemenea, intocmai cá sângele in corpulu omului, ce circulédia dela plumâni la inima, dela inima in tóte pârtile si cele mai estreme ale corpului si iéra inderatu la inima vivificându astfeliu intregu corpulu — voru vivificá si voru face sa prosperedie intregu organismulu nostru bisericescu si scolaru. Numai in modulu acest'a se va sustiené bilantiulu bisericescu si scolaru si va fi feritu de bancrotu.

Pentru a colorá si mai bine parerile, ce voiescu a le sustiené, ací me voiu serví de esemple concrete — precum le aflâmu in viéti'a nóstra nationale bisericésca si scolara de astadi.

Dupa cum s'a facutu esperintia la noi românii cu deosebire cârtile scientifice se vendu mai cu anevoia si mai putiene decâtu cârtile merunte mai alesu cele scolastice, care câtu de câtu totusi se trecu cu dieci de mii.

Abstrahendu dela labórea autoriului la cârtile scientifice, carea este neasemanaveru mai mare decâtu la cârtile scolastice, de-si costulu loru la tiparire este cu multu mai mare decâtu la cârtile scolastice.

Din contra cârtile scolastice suntu in compunerea loru cu multu mai usióre, pentru ca unu autore românu, precum avemu esemple, nu trebuie sa-si rupa capulu cu inventarea de metode, metodele le-au aflatu altii; pre elu 'lu costa mai multu séu mai putienu numai labórea unui traducatoriu séu, sa-i concedemu mai multu, labórea acomodârei dupa natur'a limbei nóstre române; apoi tiparirea acestoru cârti pre lânga opuri de sciintia este cu mai putiene spese; iéra apoi vinderea loru este cu multu mai lucrativa.]

In tipografi'a archidiecesana s'au tiparitu pâna acum mai multe opuri scolastice, dara s'au tiparitu multe sî de cele scientifice, de interesu alu culturei generale, cârti economice, foi literarie (vedi org. ped. de d. I. Popescu), brosiuri, protocóle natiunale sî bisericesci etc. Multe din ele s'au tiparitu gratuitu, câci din vinderea loru nu s'au acoperitu nici spesele tipariului. Equilibriulu intre date sî intrate totusi s'au sustienutu, pentru ca ce au lipsitu la unele cârti s'au ajutatu dela altele sî astfeliu au fostu possibilu de a sustiené tipografi'a archidiecesana la inaltiarea unui institutu de cultura universale natiunale, ba mai multu, ea au pututu tinde mâna de ajutoriu in unele lipse ale intregei provincie metropolitane, (vedi nr. 76 alu prot. congres. din 1868.); sî impartiesce de doi ani incóce ajutórie veduveloru preotese serace in sume anuale aprópe de o miia florini. (vedi nrii 38/1871, 375/1872). Tipografi'a archid. dela prim'a ei infiintiare n'au fostu degradata nici cându la unu institutu de specula privata, din contra cu jertfa privata s'au radicatu la positiunea acést'a.

Sa punemu acum casulu intorsu, precum voiescu unii a sî-lu esplicá, ca vinderea cârtiloru scolastice se lasa in mân'a privatiloru sî ca Biseric'a cá atare nu'si reservédia nici unu dreptu in privinti'a acést'a, ce póte resultá de aici din punctu de vedere economicu? Aceea, ca nimenea nu se va mai apucá de o carte scientifica, ci toti pre intrecute voru face la cârti scolastice bune rele, dupa cum le va esî — sciindu ca atâtea totu voru vinde câtu sa-si acopere spesele avute, déca nu chiaru se voru imbogatî. Tipografiele straine voru mancá carnea cea buna sî tipografi'a nóstra archidiecesana va róde osulu; „Der Moor hat seine Schuldigkeit gethan, er kann gehen!!“

Nu asiá! Sa ne luâmu bine sém'a sî sa ne mesurâmu puterile sî mai mnltu sa ni le concentrâmu decâtu sa ni le disolâmu.

Déca regimulu nostru ung. numai chiaru din resóne pedagogice a scopuriloru sele de statu inmanuiédia sî censurédia cârtile scolastice in acelu intielesu strinsu, incâtu in scólele sele nu intra carte straina decâtu ale sele, apoi noi cá confessiune, precum amu vediutu avemu unu motivu mai multu de a avea inca controla nu numai la compunerea, dara sî la vinderea cârtiloru, adeca motivulu economicu.

Mi va respunde cine-va, ca ce aducu ací pre regimulu nostru ungurescu de esemplu in tréb'a scolara, câci nu este modelu de liberalismu. Asiá sa fia, insa la acest'a ii respundu, ca regimulu in scopulu seu finalu póte fi neliberalu, dara in midilócele care ducu la scopu, este prudinte.

Dupa tóte acestea vinu a face o interpretura a §-lui 122. al. 2. din Statutulu nostru organicu, cum aru avea dupa parerea mea a se intielege.

1. „*Censurarea unei cârti menite pentru de a fi introdusa in scólele nóstre confessionale, are sa se faca inca inainte de tiparirea ei, autorele are sa o inaintedie Consistoriulu sî sinódeloru spre censurare cá manuscriptu, pentru ca se póte intemplá cá sa fia respinsa la censura, sî atunci cu greu i va cadea autorelui, déca s'au tiparitu dejá cartea sî s'au chieltuitu cu ea.*

In privinti'a acést'a mi se pare ca parerile ací descoperite suntu consone cu ale comissiunei ancheteria esmise prin sinodulu estraordinariu din 25 Iuliu 1871 nr. 6. pentru aflarea modului cum s'aru putea acoperi lips'a cârtiloru de scóla.

Dupa cum cetimu in nr. 3 alu organului oficialu bisericescu alu Eparchiei Aradane: „Lumin'a“, acea comissiune s'a condusu „de acea sperantia in otarirea sea, cumca barbatii nostrii de scóla fia-care dupa a sea putere va sa-i astérna câte unu opu din manualele de scóla, ce ne lipsescu, Apoi din aceste opuri asternute sa aléga celu mai bunu pentru fia-care specialitate sî sa-lu tiparésca“.

2. *Cá autorelui sa i se rebonifice cuviinciosu sî dupa meritu ostenél'a sea pentru compunerea ei, iéra de ací incolo cartea sa intre in proprietatea Bisericei metropolitane respective, cându sî cele-lalte eparchii voru avea tipografiele proprie — sa intre in proprietatea respectivei diecese, care o va sî tiparí-o sî vinde in tipografi'a sea propria, cá astfeliu unu folosu micu banalu sa pice totu in mânile nóstre, iéra nu in mânile strainiloru.*

Acestea le-amu motivatu in espunerea mai susu.

Din citatulu nr. alu „Luminei“ vedemu, ca acésta'si interpretare se da esecutârei §. 122 al. 2, câci cetimu parerile sî decissiunile aceleiasi comissiuni anchetari pentru cârtile scolastice, ca „ea au lasatu intrebuintiarea mai vertosu a cârtiloru tiparite la Archidiecesa in Sabiiu, — pâna ce dieces'a va fi in stare sa tiparésca insa'si cu spesele sele tóte cârtile de lipsa in scólele sele elementarie.“

De siguru, ca laudat'a comissiune sinodale pentru cârti scólare, din Aradu au fostu condusa de aceleasi motive la parerea ací data, dara amu fi doritu, cá sa fia sî mai precisa in punctulu acest'a.

Obiectiuni se voru putea face sî ací, ca adeca se marginesce concurinti'a la compunerea cârtiloru scolastice, de care avemu asiá mare trebuintia. Eu dîcu ca numai la parere se restringe, in fundu insa ca numai se regulédia dandu-se acestu intielesu §-lui citatu.

Afara de impregiurârile nóstre, care ne dictédia o asemenea procedere — intocmai asiá

FOISIÓRA.

Contr'a-critica.

la

Critic'a dlui I. M. Moldovanu.

(Vechi'a Metropolia de N. Pope'a))

(Urmare.)

Bine dîce d. M. ca metropolitulu Atanasiu, carele a fostu ortodocsu, nu fù subordinatu nici odata metropolitului papistu din Strigoniu; dara episcopulu unitu Atanasiu se subordinà acelui'a-si metropolitu. Sî acést'a o cunóscemu iéra-si din diplom'a de intarire a lui Leópoldu, câci acolo stau apriatu cuvintele acestea: „inse asiá, cá acel'a (Atanasiu) *sa fia ascultatoriu* sî credinciosu *in tóte lucrurile* cele drepte sî permise, atâtu pontificelui s. biserice romane, câtu sî nóue, *sî archiepiscopului din Strigoniu* celui din acum sî celoru viitori.“ —

Nu e acést'a o formala de subordinatiune?

Dara nu e canonica, dîce d. M. — Inse nu sciu dupa care alte canóne s'aru fi sî potutu efeptuí acea subordinatiune pentru unu episcopu alu unei confessiuni de totu nóua, carea numai atunci se plasmuise.

Totu in form'a acést'a se subordinase sî episcopi'a de mai nainte romàna ortodocsa a Transilvaniei metropolitului serbescu din Carlovetiu, prin imperatulu Iosifu II., sî inca in forma curatu anticanonica, câci biseric'a ortodocsa nefiindu de eri d'alalt'a-eri, sî avea canónele sele din vechime, sî pre lânga tóte acestea ea remase subordinata pâna chiaru in dilele nóstre. N'avemu ce face, astu-feliu erau temporile.

Cele-lalte câte le mai însira d. M.: ca Atanasiu in diplom'a lui Leopoldu s'aru fi denumitu de episcopu alu natiunei române, sî in loculu reposatului celui din urma episcopu Teofilu, precum sî ca acel'a-si Atanasiu in faptu aru fi portatu titlu de metropolitu, — cá nisce consecintie trase din premise false, cum vediurâmu, cadu de sine-le.

De aici trece d. M. la p. 206. din „v. metropolia,“ sî anumitu la acelu conclusu alu sinodului eparchiei ortodocse din Ardélu tienutu in a. 1860., prin care se decise a se rogá regimulu României pentru restituirea mosiei Merisieniloru din districtulu Argesiului, care mosia principele României Ioanu Constantinu Basaraba, o daruise metropoliei ardelene celei vechi in 15 Iuniu 1700, asiá dara tocm'a pre cându se faceau din partea metropolitului Atanasiu pasii cei mai seriosi de a trece la uniune. Diplom'a respectiva de donatiune a principelui memoratu, se afla reprodusa la p. 26 din „v. metrpolia.“

Mi pare bine, ca d. M. in critic'a sea documentédia o staruintia asiá de mare intru de a nu lasá sa-i scape din vedere nici macaru unu locsioru din v. metr., carele aru stá in vre-o legatura câtu de mica cu uniunea. Mi-aru fi parutu inca sî mai bine, déca acel'a-si in staruinti'a acést'a a sea aru fi documentatu totu-odata o sinceritate sî iubire de dreptate mai mare, fâra de care ori-ce critica nu produce decâtu contrariulu dela scopulu ei celu adeveratu, ceea ce deróga multu criticantelui.

In partea acést'a a criticei sele d. M. aru vrea sa indreptedie pre autorulu v. metropolii sî sa arate:

Intâiu, ca „mosi'a Merisieniloru nu statulu sî regimulu românu o a daruitu metropoliei Belgradului, ci principele insusi din averea sea privata.“

Tocm'a asiá sta scrisu sî in v. metropolia la ambele locuri unde se amintesce despre aceea; ca principele susu numitu a daruitu mosi'a Merisieniloru metropoliei Ardélului. Asiá dara in privinti'a acést'a nu aru fi avutu la ce 'si mai osteni pén'a d. M. ca óre din averea propria, cum dice d. M., ori din a statului aru fi fostu acea mosia, e alta intrebare. Ce e dreptu, in respectiv'a diploma, precum se afla ea publicata in „Archivu“ nr. XXIII din a. 1869, cum se dice, dupa originalu, in intregu cuprinsulu seu, ni se spune, ca mosi'a din cestiune o a cumperatu principele daruitoriu insusi. Eu inse, câtu pentru mine, mai curendu a-si crede ca din averea statului sî nu a principelui privata, s'a facutu acea donatiune; câci in contestulu diplomei acelei'a sta apriatu: „Ioanu Constantinu Basaraba s. c. l. dotâmu s. metropolii s. c. l. care dintru a sea temelia este facuta si inaltiata *de reposatulu in Domnulu principele Ioanu Michaiu* (Michaiu Vitézulu).“ Aceste cuvinte sublineate aru documentá unu obligamentu mai multu alu oficiului, alu statului, decâtu privatu. Acésta parere se sprigenesce inca sî prin o alta donatiune facuta de acel'a-si principe vechiei nóstre metropolie, in 25 Maiu 1698 in bani, iérasi pentru tóte temporile — in care donatiune, reprodusa in „Archivu“ acel'a-si nr. si anume se face provocare sî la alte hrisóve domnesci mai vechi precum: la hrisovulu lui Mateiu Basaraba Voda, Constantinu Sierbanu Vd. sî alu lui Antonie vd., hrisóve totu de aceea-si natura, cá sî amintitele dóue donatiuni ale principelui I. Const. Basaraba, adeca hrisóve séu diplome de donatiune pentru metropoli'a Ardélului.

De altmintrea impregiurarea acést'a, ca óre din a statului ori din averea privata a principielui a fostu desu amintit'a donatiune, nu contribuie nemic'a la esenti'a lucrului. Totu atât'a este, ori din a statului, ori din propri'a avere a principelui sa fia fostu.

Un'a inse este constatatu pre deplinu in diplomele aceste dóue ale principilui Constantinu Basaraba, adeca ce sî in „v. metropolia“ se amintesce, ca donatiunile ce le facù acestu principe vechiei nóstre mtropolii, le facù pentru cá sa intarésca sî sustiena pre cei doi metropoliti ai ei din urma, pre se urmédia sî in alte pârti. In Romani'a de vomu cautá, aflâmu, ca consiliulu scolaru escrie concurse pentru cele mai bune cârti scolare. Primesce manuscrisele cele mai bune esîte din concursu, remunerédia pre respectivii autori, iéra de ací incolo cartea trece in proprietatea statului.

Obiectiuni s'aru putea face mai departe din partea dieceseloru sufragane, ca adeca in modulu acest'a s'aru centralisá prea multu trebile nóstre bisericesci sî scolare pâna cându voru avea sî cele-lalte diecese tipografii séu celu putienu librarii proprii, sî ca archidieces'a aru monopolisá astfeliu cârtile scolare, numai in folosulu seu.

De unu feliu de centralisare tocmai avemu lipsa; sî mai bine decâtu sa monopolisedie privatii cu cârtile scolare, mai bine este sa monopolisedie Biseric'a intréga. S'aru aflá precum s'au aflatu sî pâna acum sî câli, pre care s'aru putea dá sî celoru-lalte diecese ce-va spre bine din venitulu cârtiloru scolare, câci puncte de intalnire avemu multe sî inca sa cautâmu a avea sî mai multe.

§. 167. alu Statutului organicu pretinde sustienerea unitâtiei sî a uniformitâtiei pentru institutele confessionali din Metropolia.

Congresele nóstre bisericesci sî Consistoriulu metropolitanu credu ca nu potu sustiené unitatea sî uniformitatea pentru institutele scolari confessionali din metropolia numai prin aducerea unui regulamentu, care este atâtu de generalu incâtu numai prin elu cu putienu mai multu se póte sustiené unitatea sî uniformitatea in scólele confessionale dintr'o diecesa sî ceea-lalta, decâtu unitatea sî uniformitatea scóleloru confessionale fatia de cele comunale. Organele chiemate aru trebuí sa intre mai afundu in mijlócele de unitate sî uniformitate. Intre acestea se numera sî cârtile scolare, in privinti'a câroru aru fi de lipsa contielegere imprumutata, cá sa fia unele sî aceleasi in tóte scólele din provinci'a metropolitana.

Fatia cu §. 167 mai susu citatu marturisescu, ca n'amu priceputu pasagiulu din nr. 3 alu „Luminei“ din 1872, care suna: „Comisiunea (sinodale pentru cârti de scóla) au constatatu lips'a pentru cârti proprie pentru acésta diecesa, dara nu s'au grabitu compunerea loru . . . . . s. c.“

Tocmai sa ne ferimu de a avea cârti proprie in intielesu deosebitu pentru fia-care diecesa.

Déca pâna acum nu s'au intemplatu acést'a, ci póte din contra, caus'a au fostu de siguru lucrurile cele multe, ce s'au gramaditu la inceputulu vietiei nóstre constitutionale, inse se astépta pre viitoriu, ca nu altcum se va urmá, sî Consistoriele metropolitane sî congresele nóstre bisericesci in anii venitori se voru ocupá cu deslegarea precisa a acestei intrebâri.

Dr. Il. Puscariu.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 3 Februariu a casei deputatiloru o deschide presiedintele Bittó la 10 óre. Pre fotoliele ministeriali erau: Szlavy, Pauler, Zichy, Szende, Wenkheim, Pejacsevics, Trefort, sî Tisza.

Dupa resolvirea formalieloru obicinuite, se facu mai multe interpelatiuni, intre cari sî un'a a lui D. Irányi, indreptata câtra ministru-presiedintele sî pre care o publicâmu aici in plinu:

1. Din ce causa nu comunica regimulu dietei esmiterea comisariului r. relativu la afacerile serbesci sî din ce causa n'a cerutu dela dieta imputernicirea pentru acésta esmitere?

2. Adeveratu e, ca plenipotentiele acestui comisariu s'au largitu in tempulu din urma sî in ce constau aceste plenipotentie?

3. Are regimulu de cugetu a reportá dietei despre largirea plenipotentiei respective a cere suplementariu dela casa imputernicirea sî a-i asterne instructiunile date comisariului regiu?

Ministrulu de justitia Pauler presinta proiectulu de lege despre inarticularea contractului incheiatu cu Belgi'a despre estradarea criminalistiloru ordinari. Se va tiparí.

Dupa aceste se mai resolvescu unele afaceri de interesu secundariu sî apoi se trece la ordinea dilei, la carea sta pertractarea sî primirea aceloru proiecte de resolutiune, cari suntu contienute in raportulu bugetului alu comissiuni financiali; cu ce siedinti'a se incheia.

Siedinti'a din 4 Februariu o deschide presiedintele Bittó la 10 óre. Pre fotoliele minsteriali erau: Szlavy, Kerkapoly, Zichy, Wenkheim, Trefort, sî Pejacsevics.

A. Almássy interpeléza pre ministru-presiedintele ca sî cându are regimulu de cugetu a dá amploiatiloru din pariod'a lui Bach unu terminu preclusivu pentru invetiarea limbei unguresci?

Se trece dupa aceste la ordinea dilei sî se continua desbaterea despre proiectele de resolutiune contienute in raportulu bugetului alu comissiunei financiali; resolvindu-se se trece la desbaterea speciale a bugetului.

Se votéza urmatorii capituli dupa propunerile comitetului financialu: curtea r., cancelari'a cabinetului M. Sele, spesele dietei, spese comune, pensiunile amploiatiloru de statu din anii 1849—1867, contributiune pentru datoriele statului, procentele la imprumuturile unguresci, bugetulu pentru Croati'a sî Fiume.

Dev'a 7/19 Ianuariu 1873.

Domnului Dobo de Rusic'a

„Fortunele mele din Orasthia.“

(Urmare.)

1, Cercetârile au remasu cercetâri pâna adi.

Acestea, sî altele vr'o câte-va nu de insemnatate mare, aru fi fortunele mele pomenite de dlu Dobo de Rusic'a; acestea se au pornitu asupr'a capului meu — (pentru inspectoratu, sî pentru draguti'a de popularitate cu ocasiunea alegeriloru.)

Fortunele astea intru adeveru au trecutu preste capulu meu — dara au trecutu fâra a fi trasnitu in mine; nu dóra pentru ca aru fi fostu departe de mine; cí pentru ca in mine nu a fostu materia atragatóre de fortune.

Déca astu-feliu de fortune se aru porní asupr'a capului d-tale dle Dobo! a buna séma d-tea netrasnitu nu ai scapá.

Ce se atinge de fortunele mele din Dev'a; apoi acestea nu 'ti potu causá dtale nici o bucuria. Fortunele aceste din Dev'a din puntulu meu de vedere oficiosu inca nu suntu cópte pentru publicitate jurnalistica, dela mine se póte, ca sî fâra conlucrarea mea, se voru face objectu de publicitate jurnalistica, sî atunci voiu fi eu in stare, a me ocupá cu ele sî publice.

Acum e intrebarea: ca óre portarea mea — séu dupa vorb'a dtale, — denunciârile mele suntu caus'a fortuneloru mele deasupr'a istorisite?

Teofilu sî pre Atanasiu in credinti'a stramosiésca. Acést'a o cunóscemu din cuvintele proprie ce ocuru in ambele diplome sî suna astu-feliu: „pentru ca sciindu-o pre acést'a sânta Metropolia ca se invaluiesce cá o corabia in midiloculu valuriloru mârei, fiindu intre multe feliuri de eretici necredinciosi sî se napastuiesce dela densii in multe chipuri . . . Cá sa fia stei metropolii de intarire sî ajutoriu.

Iéra a dóu'a, aru vrea d. M. in partea acést'a a criticei sa ne arete, „ca nu regimulu României aru fi trasu acea mosia.“

Dara cine altulu? d. M. iéra nu ne spune.

Ori-cine o a retrasu, ea e retrasa pâna astadi, sî se retrase de buna séma nu din alta causa, decâtu chiaru pentru apostasi'a lui Atanasiu, ce urmase tocm'a atunci.

Destulu ca acea mosia se dase metropoliei Ardélului care erá ortodocsa, sî metropoli'a nóstra de astadi fiindu urmatórea legala a acelei'a, credemu ca ea are sî dreptulu de a o reclamá. Ori póte tocm'a acést'a este necasulu dlui M.? Lase nu sa mai supere, sa mai capetâmu sî noi ce-va, celu pucinu dela fratii nostri de unu sânge sî de o credintia; câci dloru, unitii, capetara dejá destulu, le voru ajunge cele 2—3, milióne ce dîcu ca le au dela regimulu nostru, dela coreligionarii dloru papisti.

De altmintrea amu a reflectá ca d. M. n'a cetitu bine in „v. metropolia“ la loculu acest'a, câci acolo nu eu amu dîsu, ca mosi'a cestiunata o a retrasu regimulu României, cí acestea suntu cuvintele proprie ale sinodului nostru din an. 1860, mentionatu mai susu.

Mai incolo d. M. vrendu dóra a magulí regimului României, lu lauda din respoteri infacisiendu-lu de liberalu pâna la cosmopolitismu pentru ca sî aru fi „reversându darurile sî bunatâtile sele fâra deosebire asupr'a luteraniloru, calviniloru, jidaniloru, unitiloru etc.“ sî invinovatiesce apoi pre autorulu „v. m.“ ca aru fi neindreptatindu pre acelu regimu, dicendu ca elu a retrasu mosi'a Marisieniloru.“

Cumca regimurile României, cu deosebire, cele moderne, suntu cele mai darnice din lume, se scie in generalu. Dara tocm'a darnici'a acést'a pré mare, cosmopolitismulu acest'a, ce nu-lu vomu mai aflá nicairi, este, ce aru trebuí mai curendu sa se imputе decâtu sa laude guverneloru acelor'a. Óre sî alte guverne totu astu-feliu purcedu, facia cu cei de nationalitate sî confessiune straina? Sî guvernele cele vechi inca erau póte sî mai darnice decâtu cele de acum, dara faceau deosebire sî cautáu totu-déun'a mai intâiu la ai sei, la cei de unu sânge sî de o credintia cu ele. Dumnedieu-Omulu in moral'a sea evangelica dîce: „Sa iubimu pre aprópele nostru, cá pre noi insine,“ — dara nu: sa-lu iubimu mai multu decâtu pre noi. Celu ce dara iubesce pre altulu mai multu decâtu pre sine-si, acel'a sî este siesi oste. Sî pâna acum darnici'a acelor'a, fâra privire la nationalitate sî confessiune, indiferenta asiá dîcendu, prin ce bisericele, scólele sî alte institute ale strainiloru crescu sî se inmultiescu cá ciupercile, — aduse dejá mari calamitâti asupr'a bietei România, dara inca de voru procede totu astu-feliu sî in venitoriu? Mâne poimâne voru incepe toti strainii, cari inundara Românі'a, a-si pretinde drepturi egale cu românii; tiér'a loru va deveni neresistiveru o Palestina, ori Germania, numai România nu! Ast'a o recunoscu dejá multi barbati din ai loru, — o recunóscemu sî noi de multu, sî credu ca sî insusi d. M. inca o va fi reconoscendu. E bine, cuvine-se dara, cá dlui un'a sa semta sî alt'a sa scria? Fia asecuratu d. M. ca prin astu-feliu de laude ce trecu in lingusiri, nu face nici unu servitiu bunu nici fratiloru de dincolo, sî nici românismului preste totu.

Mai dîce d. M., ca guvernulu României a tramisu daruri la ambele confessiuni române din imperiulu austriacu, precum sî cârti pentru institutele de dincóci, necautându la confessiunea unita séu gr. orientale.

Lasu, ca se scie dejá prin ce feliu de interveniri sî medilociri se tramisera darurile acelea — pre cari inse Metropoli'a nóstra româna ortodocsa, dupa cum mi este mie cunoscutu, din cause pré temeinice, nu aflà cu cale ale primí — sa intrebâmu numai ca d. M., déca s'aru fi aflatu insusi in asemenea positiune, óre totu astu-feliu aru fi urmatu, facia cu cei ortodocsi? Esperinti'a de pâna acum nu ne lasa a crede acést'a. Ce au datu vre-odata unitii celoru ortodocsi? Amaru sî necasuri!

Multe aru mai fi de dîsu aici, dara sa le lasâmu pentru alta data; câci cu dorere vedemu, ca nici astadi, in tempulu dîsu luminatu, inca totu nu ni se mai luara soldii de pre ochi.

In nr. XXXVIII. alu „Archivului“ d. M., dupa ce ajunse mai insusu pâna la p. 206., se intórce iéra-si la inceputu, sî inca chiaru la titlulu „v. metropolia“ cu critic'a sea. Sî este curiosu, ca tocm'a ací, dlui iéra-si ne imparte lectiuni: „cum are sa se construiedie unu edificiu, cá sa fia solidu, comodu, gustosu, sî placutu de locuitu“: cum are sa fia unu istoricu, cá sa scótia unu intregu, asemanându-lu cu architectulu celu bunu etc' etc..

Óre a merge cu critic'a pâna mai la jumetatea opului, sî apoi a incepe iéra-si din capu, sa fia inca dupa regulele architectonice ale dlui M.? Óre ast'a sa fia edificiulu celu comodu sî gustuosu indicatu de dlui?

Cum sa ne esplicâmu sî acésta confusiune a dlui M.? Românulu dice: Doftore, vindeca-te pre tine!

(Va urmá.)

séu fortunele acelea suntu caus'a portârei mele mie de dtea imputate?

Respunsulu numai atunci va potea fi cu temeiu, cându se voru scí sî faptele denunciatóre mie imputate, limpede sî curatu neschimosite. Specialisarea acurata a fapteloru mie de dtea imputate, e detorinti'a dtale; pentru ca dtea le-ai pomenitu in contr'a mea numai intru atât'a incâtu ai socotitu a fi destulu, de a me potea dejosí in opiniunea publica. Unic'a fapta speciala in privinti'a secretariului magistratualu Vladu ai adus'o inainte, sî pre ea ti-amu respunsu. Apoi sî „curechiulu" dtale precum lu ai adusu mie inainte, siá ti l'amu plateitu in „Telegrafulu Romanu" nr. 100 1872.

Vinerea

Dtea dle Dobo aduci inainte, cumca sî representanti'a comunala din Vincrea aru fi decisu protocolarminte aretarea abusuriloru comise de mine, la locurile mai inalte. Cari suntu abusurile acelea?

E adeveratu ca sî representanti'a comunala din Vinerea in urmarea sumutiâriloru din Oresthia, se a adunatu odata fâra de a fi sciutu pentru ce. Atunci unulu cu „frigurile" a facutu propunerea pentru acusarea solidara sî comuna in contr'a mea; dara propunerea sumutiâtoriului cu „frigurile" nu se a primitu, neavendu temeiu de acusare.

Apoi chiaru sumutiatoriulu cu „frigurile" sele mi-a impartasitu in taina, cumca representanti'a comunala din Vinerea vrea sa faca scrisóre de acusare in contr'a mea la comesulu. — Celu (cu „frigurile") nu aru fi invoitu cu acusarea in contr'a mea, — dara nevrendu a se rumpe de cei-lalti membrii ai comunitâtiei, a statu sî elu cu cei-lalti. Asiá dara elu din simpatia câtra mine mi-o spune.

Eu cunoscându-mi fariseulu, — cunoscendu-i nu numai fati'a falsa mie aretata, cí sî fati'a adeverata ascunsa, — sciindu, ca elu e sumutiatolu Orasthieniloru sî a clicasiloru, sî diabolusu rotea in Vinerea, sî cunoscendu-i eu bubele sele; i-amu respunsu: Nicolae! Eu sciu cumca in contr'a mea nu aveti ce acusá, — pre mine nu me spariati, cá sa facu pre voi'a unui'a, séu altui'a spre ruinarea mea, sciindu-me incungiuratu de atâtea fiare selbatice, sî pânditu de hoti sî de tâlhari moralicesci, dtea, déca nu esti invoitu cu acusarea netemeinica, sî totu-si o faci pentru solidaritate cu cei-lalti — apoi esti unu omu slabu.

Sî déca dtea esti invoitu cu acusarea, — precum eu sî credu, — sî apoi mi spui mie, ca altii cá ortaci ai d-tele, vreau sa me acusedie; — apoi dtea nu esti omu de omenia."

Nicolae alu meu cu „frigurile" sele, — acum in Belgradu — intru unu locu marginitu de 4 pareti — vediendu ca eu nu me spariu, sî cumca nu are ortaci la intreprinderea sea in contr'a mea, se a lasatu de acusare.

Ex-protopopulu Bercianu sî Nicolau Mariutiu ómeni cu influintia.

Dtea dle de Rusic'a, cá sa faci fortunele, adeca acusârile calumniatóre in contr'a mea, sî mai apasatóre, aduci inainte pre Georgiu Bercianu prot. gr. cat. sî Nicolau Mariutiu fostu notariu sî acum antiste comunalu, cá pre unii dintre cei mai onesti sî cu influintia in scaonulu Orasthiei.

Despre onestitatea loru in relatiune cu onestatea altor'a din scaonulu Orasthiei nu facu vorba; ca eu nu amu classificatu pre ómenii din scaonulu Oresthiei dupa onestate. Dtea cu ei intru o clasa esti?

Influinti'a ex-protopopului Bercianu e cá banulu, care nu mai este in cursu. Bercianu numai gur'a 'si are cá a sea; cá sa spuna, ce vréu altii, nu ce vrea elu din convingerea sea propria. Bercianu in comun'a Cugirului, sî in scaonulu Orastiei nu mai e alu seu; cí a altor'a. Bercianu pre terenulu publicu-politicu e numai unu lucratoriu conventionatu la straini; séu cá unii, cari pentru unu capitalu impromutu, nepotându plati camet'a in bani, — facu lucrulu in natura, — altii cu palmele, elu cu gur'a.

Influinti'a lui Nicolau Mariutiu in comunitatea Cugirului, adeca: despotismulu, terorismulu sî brutalismulu seu, e unu adeveru tristu. Eu in decursulu mai multoru ani amu avutu ocasiune de a me convinge despre adeverulu acest'a tristu.

Chiaru lupte multe sî mari amu avutu eu in contr'a influintiei a lui Nicolau Mariutiu atâtu in privinti'a persónei mele, çâtu sî a altor'a in modu aperatoriu din pusetiunea mea oficiósa.

Influinti'a lui Ntcolau Mariutiu, precum o numesci dtea dle Dobo, fatia cu mai multi locuitori din Cugiru sî cu representanti'a comunala a fostu atâtu de grea, asupritóre, nesuferibila, câtu in durata de vr'o câti-va ani, fiindu elu antiste comunalu sî notariu comunalu, de vr'o 8 ori i-au pusu focu, i-au spartu pivniti'a, sî slobcoditu vinulu din buti — in urma au sî puscatu dupa elu, in locu de a-i pune focu.

Eu faptele acestea de focu, de spargerea pivnitiei, sî de puscare nu le aducu inainte, cá cum eu dóra le a-si aprobá, cí numai cá sa aratu, ce feliu de influintia e a lui Mariutiu, de o laudi dtea, dle Dobo. Dtea nu scí ce e influinti'a, — ca a-buna séma ast'a a lui Mariutiu nu o laudai. Dtea de altmintrea precum se vede te folosesci bine de influinti'a lui Mariutiu, cându eu trebuiea sa me luptu in contr'a ei, cându me atinge sî pre mine. Dtea cu Mariutiu ve folositi fórte bine unulu de influinti'a altui'a, numai nu pre conto dtale, séu pre a lui, — cí pre conto altui-care-va.

Compatimirea farisésca a domnului Dobo.

Dtea, dle Dobo 'ti esprimi compatimirea pentru mine cu privire la fortunele mele.

Omulu numai atunci e de compatimitu, cându elu insusi simte dorerea sî patiani'a sea. Eu pâna acum nu amu semtitu nici o dorere din fortunele aruncate asupr'a capului meu (Iustum ac tenacem propositi, virum, etiam si fractus illabatur orbis, inpavidum ferient ruinae. Horatiu.)

Dtea nu ai potutu observá in mine nici o dorere din fortunele mele. Sî asiá espressiunea dtale de compatimire este numai o fatiarnicia fariseistica. Adeverata e dorerea dtale pentru ca fortunele nu au avutu succesulu sî efectulu doritu de dtea, si de clicasii d-tale.

(Va urmá.)

Ioanu Balomiri.

Concursu.

Devenindu de curendu in vacantia statiunea invetiatorésca din comun'a Glodu-Gilesci protopopiatulu Iliei — pentru ocuparea postului de invetiatoriu intru acésta statiune se escrie concursu pâna in 1-a Martie 1873.

Emolumentele suntu:

140 fl. v. a. Casa cu gradina de legumi — lemne pentru incâlditu câte voru fi de lipsa. —

Doritorii de a acupá acésta statiune suntu avisati a-si tramite documentele sî atestatele sele la subscrisulu pâna la terminulu prefiptu.

Ili'a 5 Februariu 1873.

Ioanu Orbonasiu
Tract. protop. sî insp. scol.
(1—3) district.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de capelanu lânga morbosulu parochu din Rapoldulu-mare, protopr. Josgiului I, se escrie concursu pâna la 25 Februariu a. c. st. v.

Emolumentele suntu: dela 50 familii câte 3 ferdele mici de cucurudiu cu tuleiu, sî din tóte veniturile epatrachiului a 3-a parte.

Concurentii voru avé a-si ascerne petitiunile loru, instruate in intielesulu Statutului Organicu — subscrisului pâna la disulu terminu.

Hondolu 26 Ianuariu 1873.

In contielegere cu comitetulu
parochialu sî cu parochulu
respectivu.
Basiliu Piposiu
(3—3) Protop.

Concursu.

Postulu de invetiatoriu la clas'a 1-a dela scól'a capitala normala gr. orientala a tractului Dobrei cu salariu anualu de 400 fl. v. a. devenitu vacantu, spre ocuparea lui sa escrie prin acést'a concursu, cu terminulu pâna la 24 Februariu a. c. st. v. in carea di se va tiené sî alegerea fórte urgenta.

Doritorii de a ocúpá acestu postu 'si voru tramite suplicele loru instruite in sensulu Statutului Organicu sî adresate subsemnatului comitetu protopresbiteralu la subscrisulu pâna in terminulu indicatu.

Dev'a 22 Ianuariu 1873.

Comitetulu protopresbiteralu gr.
or. alu tractului Dobrei.
prin Ioanu Papiu
(2—3) Protopopu.

Edictu.

An'a Paraschev'a Vulcu din Aciliu scaonulu Mercurei, carea cu necredintia a parasitu pre legitimulu ei barbatu Vasiliu Neagu totu de acolo, fâra a se scí loculu ubicatiunei ei, se provóca, cá in terminu de unu anu sa se presinte inaintea subsemnatului foru matrimonialu, câci la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i intentatu se va pertractá sî in adsenti'a ei. —

Mercurea in 25 Ianuariu 1873.

Forulu matrimonialu gr. or. alu
tractului prot. „Mercurea."
Ioanu Droca
(2—3) Adm. prot.

Anunciu.

Subscrisulu me onorezu a face cunoscutu on. publicu ca astadi mi-amu deschisu

Cancelari'a advocatiale
in Brasiovu, tergulu pescelui nr. 100.

Cunoscintiele teoretice precum sî pras'a facuta pâna acum'a me indreptatiescu a promite clientiloru mei aperarea cea mai promta sî energica a intereseloru sele la tóte tribunalele sî judecatoriele, in ori-ce feliu de procese civili, cambiali, urbariali sî criminali precum sî in tóte afacerile politice, concursuali sî funduarie.

Totu-odata voiu ingrigí cá causele mie incredintiate sa se resólve sî decida câtu mai curendu.

Brasiovu in 6 Fauru 1873.

Nicolau Densusianu
(2—3) advocatu.

Concredeti-ve celoru adeverite de bune!

Medicamente esaminate chemice prin judecatoria, in anulu 1868 in Vien'a sî recunoscute de escelinte prin marturii sî atestate numeróse.

Balsamu-preservativu contr'a cârceiloru, midiloculu celu mai cu efectu contr'a nemistuirei, slabiciunei de stomachu, cârceiloru in stomachu, epilepsiei, dureriloru de colica sî frigurîloru gastrige (periodice).

Pretiulu unei butelce intregi dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **1 fl. 50 cr.**, unei butelce de jumetate **80 cr.**

Siropu de plante de muschiu preparatu de Dr. Miller.

Suprindietoriu in efectulu seu contr'a cataru-lui de peptu, tussei, regusierei, mucosirei (flegma), catarului de câtlegiu sî nodu, scuipirei de sânge sî contr'a tuberculósei incepatóre de plumâni.

Afara de acestea siropulu acest'a s'a intrebuintiatu cu succesu bunu contr'a tussei cu gâfâire sî tussei inadusitóre a copiiloru, sioparlaitiei de pele, din care causa acestu siropu lu tienu multe familie totu-déun'a in reserva. — In tigaitie originale pentru adulti sî copii dela 4—5 ani.

Pretiulu unei tigaitie dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **50 cr.**

In **Sabiiu** se póte capetá adeveratu numai la **Michael Sill**, comerciante de specerie, de asemenea in Barotu la M. Lebitzky, farmacistu; Bistriti'a la F. Kelp; in Blasiu la C. Schiessel, farmacistu; in Orastia la C. Reckerd, farmacistu; in Mnercuru la F. Leicht; in Deesiu la I. Kremer; in Fagarasiu la I. v. Steinburg, farmacistu; in Georgiu Ditru la I. Szathmári, farmacistu; in G.-Szt.-Nicolae la F. Fröhlich, farmacistu; in Hossu-faleu la F. Jekelius, farmacistu; in Alb'a-Iuli'a la C. Boos; in Kezdi-Osiorheiu la F. Lukats; in Clusiu la C. H. Binder, farmacistu; in Kovasn'a (Alovatu) la Mehlich et Imre; in Brasiovu la F. Iekelius, Ed. Kogler sî Gr. Sav'a, toti farmacisti; I. Dusioiu, I. G. Galz, comersanti de specerie; in Muresiu Osiorheiu la M. Bucher; in Mediasiu la A. Hienz, farmacistu; in Aiudu-Mare la F. Horvath; in Seghisiór'a la I. B. Teutsch, comersante; in S.-St.-Georgiu la Schutag et Comp. in Reginulu sasescu la S. Dietrich; in Temisiór'a la C. Kessely.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 12 ANULU XXI.

Sabiiu, in 11|23 Februariu 1873.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Sabiiu 10 Februariu.

Dupa „P. Ll.“, proiectulu pentru organisarea fondului regescu a trecutu prin desbaterea consiliului ministriloru. Conformu acestui proiectu privilegiele de pâna acum se stergu, scaunele sî districtele capeta cerculu de activitate asemenea cu alu municipieloru, pre cându universitatea fundului regescu se va ocupá numai cu administrarea averei comune a municipieloru fundului regescu. Scauneloru sî districteloru li sta in voia, câ cu ocasiunea organisatiunei sa se intrunésca.

Din Vien'a primimu sciri, prin cari se asigura totu mai positivu, ca reform'a legei electorale (alegeri directe dara nu din dietele provinciali la senatulu imperiale) va trece prin senatulu imperiale sî va fi acceptata. Sî pentru cá sa fia uniformitate in monarchi'a intréga se scrie, ca sî croatii voru avé pre viitoriu sa aléga deadreptulu in diet'a Ungariei deputatii sei sî nu cá pâna acum din diet'a loru propria. Póte ca dupa ce se voru realisá proiectele aceste atunci sî dietele provinciale voru deveni superflue sî cine scie unde are sa se oprésca centralisatiunea.

In Spani'a s'a prochiamatu republic'a indata dupa departarea regelui Amadeu I. Putemu dîce cu totu dreptulu ca istori'a cu anevoia mai póte aratá unu caracteru asiá de intregu sî firmu cá alu regelui Amadeu, carele, dupa cum s'a esprimatu câtra corpurile representative prin mesagiulu seu, a voitu sa guverneze intre marginile constitutiunei; spaniolii inse punu certele loru personali sî de partida mai pre susu de constitutiune, iéra regele nu a suferitu a fi teritu in tin'a unei séu altei partide, pentru ca elu a voitu sa fia sî sa remana regele natiunei intregi, dara nu numai a unei pârti.

Republic'a se dîce ca e dejá recunoscuta de Angli'a, Franci'a, Oland'a, Elveti'a sî Americ'a de nordu. Incâtu pentru césta din urma se pare ca din parte-i pâna acum a urmatu numai o salutare, nu inse sî recunóscere formale.

Dupa starea actuale a lucruriloru din Europ'a, republic'a nu va fi jignita dîn afara de nimenea; altfeliu se vede ca stau lucrurile in laintru. Desiertandu-se tronulu regale, vre-o 5—6 pretendenti se arunca cu pungile loru de auru asupr'a tierei, in carea suntu mai atâtea partide câti pretendenti sî mai pentru fia-care partida câte doi—trei generali in armata.

Figueras sî **Castelar**, doi parlamentaristi de prim'a ordine, acum ambii ministri, dau asecurârile cele mai bune despre venitoriulu republicei, sî in laintrulu Spaniei sî in afara, sî e de crediutu ca acesti barbati vorbescu cu cea mai pura sinceritate. Dara spaniolii, carii au salutatu pre Amadeu cá pre salvatorele regatului sî cari astadi se afla incaierati in partea nordica a tierei cu partid'a din sinulu loru, cu partid'a carlista — si voru lasá naravulu? sî nu ne vomu trezí mâne poimâne ca o parte a armatei ia refugiu la obicinuitele pronunciamente, prin cari astadi detronéza pre o regina séu pre unu rege sî prochiama republica, sî mâne i da sî republicei drumulu sî se pronuncia pentru unu clientu alu seu? — Spaniolii, desilusiunati póte preste scurtu tempu, voru cautá pre Amadeu sî nu-lu voru mai aflá!

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 5 Fauru o deschide presiedintele **Bittó** la 10 óre. Dintre ministrii erau de fatia: **Szlavy**, **Trefort**, **Pauler**, **Szende**, **Wenkheim**, **Pejacsevics** si **Zichy**.

I. **Madarasz** face propunerea cá sa se avizeze ministrulu de financie a presintá unu proiectu de lege despre insarcinarea drépta a capitalieloru cu contributiune. D. **Irányi** face propunerea cá sa se insarcineze ministrulu de financia cu asternerea proiecteloru de lege despre introducerea contributiuniloru de luxu. — Amendóue propunerile se voru tipari.

Ministrulu **Kerkapoly** asterne trei proiecte de lege; acelea se referescu la cumperarea parcelei Varasdu in Transilvani'a, la regularea contributiunei funduarie, si in fine la acoperirea speseloru de administratiune a jurisdictiuniloru pre anulu 1873.

Dupa aceste respunde ministrulu de financia la interpelatiunile deputatiloru **Horn** si **Helfy**, facute in dîlele trecute in afacerea imprumutului contractatu de une-dîle. Elu dîce intre altele ca operatiunea de creditu se póte privi de incheiata pentru tiéra intru atât'a, incâtu imprumutulu votatu l'a luatu asupra-'si unu consortiu, care lu va efectuá de ici incolo pre risiculu seu.

Trecendu-se la ordinea dilei se votéza recerinti'a pentru presidiulu ministerialu. La fondulu de dispositiune se incinsera o discussiune mai lunga si viua, la care luara parte, afara de representantii nationalitâtiloru, si K. **Tisza**, se intielege ca contr'a incuviintiârei. Cas'a votà inse cei 200,000 fl.

Dupa aceste se votà recerinti'a pentru curtea suprema de comptabilitate, pentru ministeriulu curtiei r. si pentru ministeriulu Croatiei; cu ce siedinti'a se incheia.

Siedinti'a din 6 Februariu a casei deputatiloru o deschide presiedintele **Bittó** la 10 óre. Dintre ministrii erau de fatia: **Szlavy**, **Zichy**, **Trefort**, **Wenkheim**, **Szende**. — Contele Th. **Csaky** indrépta câtra regimu dóue interpelatiuni; cea dintâiu suna:

Are regimulu de cugetu a asterne unu proiectu de lege despre o impartire corespundietóre a teritorieloru municipale intr'unu tempu, cându sa fia possibilu a se face dispositiuni:

cá spesele comitateloru sa nu onereze statulu in bugetulu anului viitoriu? — A dóu'a interpelatiune suna:

Dupa ce institutiunea comitiloru supremi orasienesci s'au aretatu de necorespundietóre in pracsa: are ministrulu de cugetu a presintá unu proiectu de lege, in care sa se enuncie ca institutiunea comitiloru supr. orasienesci se suspende, si ca agendele acestor'a se esecuta din partea comitiloru supr. comitatensi pâna cându administratiunea inca nu e regulata?

K. **Szell** asterne raportulu comitetului financialu relativu la modulu revisiunei socoteliloru curtiei supr. de comptabilitate. Elu asterne mai departe raportulu comitetului financialu despre petitiunile transpuse lui spre darea opiniunei.

Dupa aceste se trece la ordinea dîlei, si se continua desbaterea generale despre bugetulu ministeriului de interne.

G. **Molnar** face intre altele ministrului de interne imputarea ca pâna acum inca n'a presintatu unu proiectu de lege despre regularea lucrâriloru publice. — Mai vorbescu Ed. **Zsedenyi**, Al. **Nehrebeçzky** si I. **Gullner**, si apoi se trece la desbaterea speciale a bugetului; cu ce siedinti'a acést'a sa incheia.

In siedinti'a din 7 Februariu a casei deputatiloru se continua desbaterea speciale despre bugetulu ministrului de interne. O discussiune mai lunga se incinse la postulu: „Ajutorirea operei si conservatoriului musicalu“ (49,000 fl.). In fine se votéza 44,000 fl. pentru teatru.

Siedinti'a din 8 Februariu se deschide la 10 óre. Pre fotoliele ministeriali erau: **Zichy**, **Pauler** si **Szlavy**. Dupa autenticarea protocolului anuncia presiedintele sosirea unei petitiuni jurisdictionali. Se asternu mai multe petitiuni private prin deputati. Th. Veccsey interpeléza pre ministru-presiedintele in privinti'a titlului M. Sele regelui.

Trecendu-se la ordinea dîlei se iau la desbatere mai intâiu petitiunile contienute in a 12 seria sî apoi vine pre neprevediute la discussiune cestiunea iesuitiloru. Ans'a o dete o petitiune a comitatului Csanadu, in care se petitionéza pentru scóterea iesuitiloru din Ungari'a. — Comissiunea petitionaria facuse propunerea ca petitiunea acést'a cá sî alte de feliulu acestei'a sa se tramita ministrului de culte pentru studiare.

D. **Majthényi** presinta in afaceree acést'a proiectulu de resolutiune: in fati'a mai multoru consideratiuni, pre cari aici din lips'a de spatiu nu le potemu publicá, petitiunea comitatului Csanadu câtu si alte petitiuni de feliulu acestei'a se tramite ministriloru de interne sî culte cu insarcinarea: ca sa esileze in graba ordulu iesuitiloru din tiéra, cu bunurile loru sa se procéda in intielesulu legiloru, si despre resultatulu acestoru pasi sa se raportéza casei câtu mai in graba.

A. **Szentimrey** spriginesce propunerea lui **Majthényi**; de asemenea K. **Bobory** si A. **Lazar**. — Conte Th. **Csaky** dechiara ca cestiunea momentuósa adusa la discussiune nu se póte decide meritorice in form'a data de **Majthenyi**; elu propune deci ca projectulu de resolutiune alui **Majthényi** sa se tiparésca si apoi sa se puna la tempulu seu la ordinea dilei spre desbatere. Urméza votisarea, sî propunerea comissiunei petitiunarie se respinge cu 133 voturi contr'a 102; propunerea lui Th. **Csaky** se primesce. — Cele-lalte petitiuni se transpunu fâra desbatere ministerieloru. — Urméza iera-si unu intermezo, dupa cum adese se ivescu in diet'a Ungariei sî apoi se continua desbaterea speciale despre bugetulu ministeriulu de interne.

Sabiiu, 3/15 Ianuariu 1873.

Domnule redactoru! Luându parte la discussiunea inaugurata de domnulu ± in nr. 5 a stimatului dîuariu si aratandu ca parerea despre daunositatea liniei Pitesci—Sabiiu pentru românii din giurulu Sabiiului e gresita, amu desaprobatu dela inceputu calumniele sî suspicionârile, cultivate de d. ± cu predilectiune, de óre-ce cu aceste nu se aducu probe pentru vre-o parere. Domnulu ± sî in replic'a lui vine, in locu sa remana la obiectu, cu suspicionâri nóue, silindu-se a me face „sassu betrânu uscatu“. E numai de mirare ca nu scia sa spuna câti napoleoni amu primitu eu dela sasi, unulu pre dî séu unulu pre siru? Cu mai mare dreptu s'aru potea trage romanitatea domnului ± la indoiéla, defendandu pareri, cari aru face celui mai ruginitu sasu, din ori-care „Zunft“ onóre. Presupunendu insa ca d. ± e românu constatediu numai, ca din intemplare parerile lui nu consuna cu ale subscrisului, ce inse nu-i da inca dreptulu a se tienea patentatu de a avea singuru pareri romanesci. Ori sî domnulu ± se tiene de clas'a acelor'a, cari au nationalismulu sî patriotismulu in arenda?

Neurmandu dara mai departe pre terenulu suspicionâriloru e de a se constatá inainte de tóte concessiunea domnului ± „ca deschiderea unui drumu de feru e unu progresu“. Acsiomulu acest'a e unu adeveru, care nici domnulu ± nu póte sa nu-lu concéda. Spre a afirmá astadi contrariulu, adeca, ca o cale ferata e pentru unu poporu, care sta pre o trépta mai inalta a civilisatiunei de-si nu pre cea mai inalta, daunósa, se si recere tocmai atâtu curagiu, cá d. e. la asertiunea ca pamentulu nu se intórce. Si pentru ce totusi sa fia pentru românii din tienutulu Sabiiului calea ferata daunósa? Câci, dice domnulu ±, s'aru nimicí individualitatea si nationalitatea româniloru, precum se nimicesce si sterpesce nationalitatea Indianiloru in Americ'a si a Indiloru, Chirghisiloru etc. in Asi'a prin liniele ferate trase de americani, englesi si russi (?). Asiá dara românii si specialminte cei din tienutulu Sabiiului stau pre o trépta cu indianii din Americ'a séu cu chirghisii din Asi'a. Acést'a o dice nu unu sasu, ci domnulu ±, patentatulu cu parerile cele romanesci par excellence. Sasii celu putienu au facutu pre români porcari, slugi etc. dara a-i pune intr'o categoria cu indianii autochtoni acést'a e meritulu necontestatu alu domnului ±. Ore o populatiune, care traiesce din agricultura si comerciu, o populatiune, care forméza comune mari, care intórce in comerciu unu óresi-care capitalu nu neinsemnatu fatia cu alte pârti ale tierei, se póte asemená cu indianii din Americ'a, cari se nutrescu din venatu, suntu dara pre trépt'a cea mai primitiva cunoscuta in istori'a omenimei? Nici contrariulu celu mai mare alu româniloru nu va potea respunde cu: dá. O populatiune activa, care se ocupa cu comerciu, care a ajunsu dara in viéti'a economica la unu gradu mai inaltu si forméza prin urmare unu factoru, in viéti'a economica a tierei, nu se póte numerá intre selbatici, ci ómenii acesti'a suntu civi a unui statu civilisatu, cari au dreptu sa céra ca acest'a sa le usioréza inaintarea loru prin inlesnirea comunicatiunei. Nu suntu in starea aceloru indiani, cari trebuie sa cedeze terenulu civilisatiunei, lipsindu-le conditiunile cele mai primitive de a resistá inteligintiei mai inalte, ci suntu insusi membrii activi in lumea civilisata, a câroru progresu se póte inaintá numai prin midilócele civilisatiunei moderne.

Cu retragerea nóstra de pre câmpulu luptei si a concurintiei cu „sistemulu prohibitiunei“ adoptatu dela vecinii sasi, nu ne vomu sustienea nationalitatea si individualitatea cá poporu cí prin participare la lupta si prin concurintia. Sa ne mesurâmu poterile si sa nu aruncâmu arm'a fâra a fi inceputu lupt'a.

Suntu destule industrii, cari cu unu capitalu modestu si cu lucratori de acei, cari s'aru aflá pré lesne intre români, s'aru potea fabrícá cá sa satisfaca consumtiunea din intru dara chiaru s'aru potea produce pentru esportatiune. Suntu destui articuli de comerciu, la cari se recere capitale mai mici si cu cari se va potea ocupá totu-déun'a capitalulu celu micu. Conditiunile suntu date cá sa-si formeze si românii capitaluri mari si miile de jidani si nemti, de cari duce d. ± frica asiá de mare, voru preferá a-si cautá altu locu, unde nu au sa sufere concurintia. Dara, — posito — ca milionarii nu si-aru gasí tocmai altu locu decâtu Sabiiulu séu in genere Transilvani'a — unu evenementu nu pré probabilu — capitalulu celu micu n'aru suferí nemicu cí din contra aru câstigá. Capitalulu n'are natur'a pesciloru, cari se mauânca intre sine, adeca cei mari pre cei mici, cí sub scutulu capitalului mare póte cu atâtu mai usioru cresce celu micu.

Naluc'a pauperismului pre noi n'are sa ne sparia inca câci desvoltarea economica unei tieri, precum in genere natur'a, nu cunósce saltu si relele supracivilisatiunei potu vení numai de-odata cu folósele ei. In trécatu fia dîsu — câci cu objectulu nostru n'are nemicu de a face — ca d. ± e reu informatu, déca crede ca in Londonu séu Hamburg esista numai capitalisti mari si proletari.

Poporulu românu se va desvoltá in privinti'a economiei lui dupa acele-si reguli ale sciintiei, care nu este o sciintia germano-jidovésca cí o sciintia universale. Sciinti'a la tóte popórele nu face alt'a decâtu cercetéza si propagéza legile, cari potu aduce societâtile la unu resultatu favoritoriu si combate erorile si prejudetiele, cari impedeca popórele in desvoltarea si inavutirea loru. Români'a d. e., care are sa sufere de plag'a jidoviloru, n'a urmatu pareriloru patriarchalice ale domnului ± cí representanti'a si guvernulu ei, mai luminati si mai adapati de invetiaturile sciintiei, pre care o numesce domnulu ± germano-jidovésca, a grabitu sa inzestreze tiér'a cu drumuri de feru nu de dragulu jidoviloru cí cá sa dea româniloru midilócele in mâna de a se scapá de ei. Nu s'a audîtu inca ca românii s'au facutu proletari cí din contra avuti'a si bunastarea tieranului si orasianului românu cresce din di in dî.

Jídovii si-a gasitu calea in tiéra si fâra drumu de feru, dara din alte cause, si desvoltându-se viéti'a economica a româniloru, drumurile de feru voru fi midiloculu celu mai bunu de a scapá de concurinti'a jidaniloru. Ca n'au venitu jidovii si la noi n'avemu sa multiamimu impregiurârei, ca n'au esistatu drumu de feru.

Unu poporu, care voiesce sa traiésca in dîu'a de astadi cá natiune trebuie asiá dara sa emuleze in tóte directiunile cu cele-lalte popóre nu sa se retraga dela aren'a luptei, câci ori-ce stare pre locu e unu regresu si fia-care dî de asceptare e perduta. Poporulu românu nu se afla in starea bolnavului, câru'a nu-i mai trebuie medicu cí l'asiu asemená cu unu june maturu, pre care insa d. ± nu voiesce sa-lu lase sa plece in lume, câci nu are minte destula si-lu voru insielá ómenii. Junele trebuie dara inca feritu de ómeni câci — lumea e rea!

Patriotismulu celu bine intielesu, dupa parerea mea inca, aru fi a se luptá cu strainii in activitate, in invetiatura si in aplicare la lucru iéra nu a ne bate capulu cum sa ne conservâmu seraci'a.

Dr. A. B.

Cohalmu, 2 Februariu 1873.

Unu raportu adeveratu despre Cohalmu si anume despre crestinii gr. resariteni din Cohalmu.

Domnule redactoru! Fia-mi iertatu, de-si cá unui'a, carele nici odata n'amu mai esitu póte in publicitate, — dîcu fia-mi iertatu, in ceea ce privesce opidulu Cohalmu, si anume, in ceea ce privesce pre crestinii gr. res. din Cohalmu, a aratá publicului cetitoriu nu dóra nis-cariva certe confessiunali séu politice, precum obicinuescu acést'a unele foi, ci fapte vrednice de imitatiune.

Despre crestinii gr. res. din opidulu Cohalmu, suntu incredintiatu, ca s'au auditu in mai multe pârti, — adeca, despre suferintiele cele mari a acestoru crestini.

Inainte de acést'a cu 50 de ani, opidulu Cohalmu, in ceea ce privesce pre poporulu românu, acest'a pre atunci a marturisitu religiunea gr. res. iéra acum suntu vre-o 49 de ani, de cându a intratu si in Cohalmu cá si pre airea unati'a, — prin lucrârile cele rele infernale, fia-mi iertatu a me esprimá asiá, câci nici unu pecatu asiá de mare si strigatoriu la ceriu n'a fostu, decâtu acel'a, alu varârei unatiei in poporulu românu, si dupa dical'a

---

FOISIÓRA.

Contr'a-critica.

la

Critic'a dlui I. M. Moldovanu.

(Vechi'a Metropolia de N. Pope'a))

(Urmare.)

Unu architectu odata inca se apucase sa cladésca unu edificiu pomposu, gustuosu si placutu de locuitu; dara tocm'a dupa celu gatise vediù bietulu ca dieu i lipsea tocm'a aceea ce-i erá mai de lipsa — intrarea. Ore critic'a dlui M. sa nu sémene inca cu acelu edificiu pomposu, si criticantele cu acelu architectu bunu?

Dara dlui dîce, ca din fatalitate acésta parte a criticei sele aru fi remasu nepublicata in nr. precedente alu „Archivului“. Sa-i fia de bine, hârthi'a tóte le sufere!

Destulu, ca in nr. acest'a d. M. are de a face numai cu titlulu „v. metropolii“; si din tóte câte le insira la acestu locu ese la lumina, ca pre dlui numai unu singuru cuventielu din acelu titlu, cuventulu „ortodosu“ lu supera.

Dîce, adeca, ca cuventulu acest'a nu aru fi istoricu, „nenumindu-se vre-odata metropoli'a vechia ortodosa nici in actele publice emanuate dela straini, câci acestea au de comunu „oláh valás“ séu „religio valachica“, adeca religiunea româna, — si nici in actele metropolitiloru români, câci in acestea nu se adauge nici unu atributu, nici se anumesce mai de aprópe.“

Va sa dica: d. M. — déca l'amu intielesu bine — aru vré sa afirme, ca metropoli'a din cestiune aru fi trebuitu sa se numésca simplu: „Metropoli'a Ardélului“ (pardonu! a Albei Iuliei), fâra vre-unu adaosu, asiá, ca atributele, „române“ „ortodosa“ aru fi trebuitu sa cada cu totulu.

Dara atunci nu s'aru fi sciutu despre care metropolia este vorb'a, mai alesu ca astadi se afla dóue metropolii in Transilvani'a.

Inse dsea afirma ca acésta numire nu aru fi istorica.

Ce feliu? Óre negavá dsea, ca metropoli'a acést'a a româniloru, ca ea a fostu româna? Nu credu. Acést'a o faceau numai neromânii, serbii si altii inainte de restaurarea ei, in disputele ce le aveau cu românii prin dîuariele Vienei si pre airi, cum se amintesce in „v. metropolia.“

Dara, déca ea a fostu româna, apoi cum sa nu fia acestu atributu istoricu?

De asemenea negá-va dlui, ca românii pâna la uniune au fostu toti ortodosi? Nu credu. Atunci l'a-si indreptá la istori'a bis. a lui Maioru, si la alti istorici, cá sa-lu convinga.

Dara, déca românii au fostu ortodosi, déca metropoli'a din cestiune a fostu a româniloru ortodosi, apoi cum n'aru fi fostu ea inca ortodosa, cum n'aru fi acestu atributu inca istoricu?

In „vechi'a metrop.“ la p. 31 nr. 2, 3 si 4. se demustrara aceste atribute de-a rendulu, si totu astu-feliu documentate se afla ele si in istori'a bis. a lui P. Maioru in mai multe locuri precum va fi sciindu d. M. destulu de bine.

Ori d. M. aru fi doritu cá mai bine sa o fi numitu „grecésca“ ori „pavoslavnica“ — cum se numea ea in acele tempuri? ori si „neunita“ cum incepuse a se numí biseric'a nóstra dela unire incóci — in locu de „ortodosa“? Acést'a este numai o schimbare de cuvinte cari, cari tóte totu aceea-si insemnédia, afara de negativulu „neunita“, ce insémna o negatiune, pre cându biseric'a nóstra este positiva.

Dara, liniscésca-se dsea in privinti'a acést'a cu aceea, ca si P. Maioru inca intrebuintiédia cuventulu ortodocsu in mai multe locuri, si anumitu la p. 48 ist. bis. dîce: „Cându cautu eu feliulu credintiei crestinesci a româniloru, carea in capulu acest'a cugeta a face, aceea voiu sa cercu, óre românii tienutus'au mai de multu, séu tienu-se astadi de biseric'a catoliciloru, au dóra de biseric'a ortodosiloru, adeca a neunitiloru?“ — si demustra, ca ei totu-deun'a de acésta din urma s'au tienutu.

Inse d. M. afirma mai departe, ca in actele publice din secl. 17, in articlii dietali, hrisóvele domnitoriloru nostri s. a. „ortodoxa vallás“ pre totu loculu insemnédia: religiunea calvina, — si ca pentru legatur'a in carea s'a aflatu religiunea nóstra cu cea calvina, aru fi fostu caus'a, de tramisii transilvani la Constantinopolea Ladislaus Csáky si Christophorus Pasko,*) vorbindu despre biseric'a româna se folosescu de cuvintele „religiunea ortodosa.“

Nu se póte néga, ca in actele publice, sub tempulu principiloru calvini ai Transilvaniei, religiunea calvina se numea si „ortodoxa vallás“; dara d. M. inca nu va poté negá, credu, ca in tóta lumea crescina, sub numirea de „ortodosa“ este cunoscuta numai biseric'a resariténa, numita si cea vechia, si nepotrivitu si cea grecésca. Iéra, ca ablegatii trans. la Constantinopolea Csaky si Pasco sa o fi numitu ortodosa pentru legatur'a ei cu cea calvina cum dîce d. M., nu potu concede, din causa, câci adaugu acei'a-si ablegati numai decâtu dupa cuventulu „ortodosa“: „de comunu româna.“ In Români'a totu-deun'a s'a numitu religiunea nóstra „ortodocsa“, si totu asiá se numesce ea si astadi, si ablegatii acei'a au scrisu câtra Const. Branconvanu, plenipotentiatulu principelui României, cari ambi erau ortodosi.

De altmintrea sa observâmu aicí si aceea, ca déca nu ocure numirea de „ortodocsa“ inaintea poporului de rendu: „Ca celu ce a facutu unati'a intâiu, de au deschilinitu pre poporulu rom. aducendu ura intre frate si frate, acel'a nu va avea unde murí.

---

*) Vedi p. 28 „v. metrop.“

Amu cetitu sî eu in opulu intitulatu „Vechi'a metropolia“, dara in adeveru, ca nu e o cirta séu o iota sa nu cuprinda acea carte sî cu privintia la unatia totu adeverulu, pre carele nu va fi in stare nimenea a-lu combate nici odata sî nici intr'unu chipu, câci adeverulu in vécu va remanea, — din care causa, nu potu din parte-mi a recomandá din destulu tuturoru ortodosiloru cari sciu cetí, acelu opu, cá sa védia trecutulu sî presentulu chiaru, prin care a trecutu biseric'a nóstra gr. res.

Cá sa nu me abatu dela lucru, — amu vorbitu despre Cohalmu, ca inainte de acést'a cu 50 de ani o parte din românii din Cohalmu s'au facutu uniti, — iéra o parte din acesti'a au remasu credinciosi vechiei sî strabunei loru religiuni pâna astadi.

Biseric'a din Cohalmu, la inceputu gr. res. zidita de negutiatorii Brasioveni, — deodata cu acea trecere, a trecutu in puterea sî proprietatea unitiloru, cum va fi fostu de rendu sî dupa care drepturi nu scimu, si eata ca pâna astadi se afla in puterea acelor'a, — sî asiá crestinii gr. res. de vre-o 50 de ani incóce au fostu lipsiti de biseric'a loru, sî au umblatu rataciti fâra de biserica intr'atât'a restempu, umblandu in drépt'a sî in stâng'a fâra de a mai audi St'a Liturghie. Au insetatu dupa S. Liturghia sî cuventulu lui Ddieu de 50 de ani, — sî numai astadi cu mare bucuria potu vedea crestinii gr. res. o biserica — de-sî provisoria numai dara frumósa totu-si — inaintea ochiloru loru; astadi dupa atâtea suferintie de vre-o 50 de ani, crescinii gr. res. au iéra-si biseric'a loru gr. resariténa, biseric'a cea vechia strabuna.

Ast'a e cá o minune, aici e lucrarea lui Domnedieu! —

Dá, crestinii gr. resariteni din Cohalmu astadi asculta in biserica sânt'a liturghia.

Sî cum s'a íntemplatu acést'a? Din partea locuriloru mai inalte, s'a renduitu candidatiune in Cohalmu, unde prin alegere a devenitu cá parochu dlu adm. ppescu Nicolau D. Mircea.

Acest'a si-a ocupatu loculu seu de parochu in tómn'a ast'a trecuta, prin Augustu venindu in Cohalmu cá parochu alu crestiniloru gr. resariteni, sî indata in urm'a venirei sele aici, — in urm'a unei consvatuiri, ce au avutu mai intâiu cu dlu adm. ppescu betrânu Ioanu Iosifu parochulu Draosului sî cu invetiatoriulu din Cohalmu Ioanu Bercanu, sî in fine cu comitetulu parochialu, — inainte de acést'a cu vre-o dóue luni, s'a sî cumperatu unu locu pentru biserica, o curte cu gradina cu totu, carea se póte numí cea dintâiu in totu Cohalmulu, dupa posetiunea cea marétia sî desfatatóre a locului, alu cârei coprinsu e preste 1000 stângini □, care cumperare intre impregiurârile de facia a costatu cele mai mari sî neinchipuite lupte. . . .

Nu voiu trece cu vederea ca inainte de cumperare parint. administratoru sî parochu Nicolau D. Mircea, cu comitetulu parochialu, au fostu midilocitu din cass'a alodiala 1000 floreni v. a. pentru scopulu cumperârei unui locu de biserica pentru gr. orientali, câci locurile ce s'au fostu otaritu din partea comitetului opidanu spre acestu sfersitu fiindu afara de orasiu, — nu s'au fostu primitu din partea comitetului parochialu. — Mii'a acést'a de floreni s'a primitu cum dícu dreptu ajutoriu din cass'a alodiala, dara curtea impreunata cu o gradina fórte mare plina de pomi, — e cumperata cu 2240 fl. v. a. — nefiindu prea scumpa nici asiá dupa loculu unde se afla. —

Pre acestu locu, in restempulu acest'a de vre-o 2 luni incóce, s'a sî facutu o biserica provisoria din lemnu sî scânduri, destulu de spatiósa, — carea astadi in urm'a Archierescei bine-cuventâri s'a sî sântitu.

Bucuri'a cea mare, ce o ceteai pre fetiele cresciniloru gr. res. cari n'au mai fostu auditu S. Liturghia de 50 de ani in biseric'a loru strabuna gr. res. o poteai cetí prea lesne pre fati'a fia-cârui'a, in serbatórea cea stralucita de astadi, câci poporulu s'a fostu adunatu de tempuriu din tóte pârtile in numerulu celu mai mare, cu atât'a mai vertosu multimea au fostu fórte mare, cu câtu ca serbatórea a fostu Vinerea, venindu ómeni sî la tergu din giurulu Cohalmului. —

(Va urmá.)

Feldiór'a, 1 Febr. 1873.

Neiertandu-me simtiulu de românu, vinu cu tóta stim'a sî plinu de bucuria a face onoratului nostru publicu o viua sî nestérsa bucuria, despre cele ce s'au intemplatu in opidulu Feldiór'a in dilele trecute sî anume:

Eu cá locuitoriu in satulu vecinu, amu luatu parte in mai multi ani la adunârile româniloru gr. or. din Feldiór'a, insa dîu'a de 17 sî 28 Ianuariu a. c. m'au pusu in uimire, sî trebuie sa atragu atentiunea tuturoru domniloru lectori ai jurnalului nostru asupr'a acestoru dóue díle. La 17 Ianuariu a. c. s'a tienutu sinodu parochialu, in fruntea cârui'a presiedea onor. parinte Ioanu Morariu. Acest'a dupa o cuventare potrivita provocà pre dlu invetiatoriu Iosifu Morariu, cá secretariu alu comitetului parochialu spre a cetí tóta averea sf. biserici sî a scólei, precum sî venitulu sî spesele anuale ale acelorasi, apoi urmà cetirea a 4 fonduri sî anume:

I. Fondulu parochialu constatatoriu din 200 galete cucuruzu.

II. Fondulu scolaru din 55 galete.

III. Fondulu cantorescu din 20 galete.

IV. Fondulu in bani 50 fl. v. a. cari iau daruitu unu binefactoru anume Franz Schmidt, cu acea conditiune cá din interesulu acestoru bani sa se cumpere cisme copiiloru de scóla seraci sî serguitori. Mirarea mea crescù mai tare, cându audiiu, ca biseric'a, scól'a si fondulu parochialu mai au o avere de 73 jugere de aratura sî fenatie, care partea cea mai mare s'au adunatu dela 1858 incóce. Domnulu presiedinte par. Ioanu Morariu dupa multe alte desbateri sî otariri utile comunei, provocà pre membrii sinodului a cautá vre-unu isvoru siguru, cu care sa scutésca pre parintii scolariloru de a mai platí didactrulu de 40 xr. ce avea a se solví in totu anulu.

Dupa o desbatere nu lunga, se sculà dlu cantoru Georgiu Russu sî promite in fati'a sinodului, ca pâna va traí d-sea va platí la invetiatoriu 20 fl. v. a. pre fie-care anu, iéra dupa mórtea sea au testatu pre lânga alte donatiuni 2½ jugere agru lânga orasiu, cá din venitulu acestor'a sa se platésca domnii invetiatori români dela scólele nóstre confessionale, pre lânga salariulu din cass'a alodiale din loco. Atunci poporulu entusiasmatu de atâtea binefaceri unanimu radicà unu triplu „sa traiésca Escelenti'a Sea parintele Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a dela care au esitu lumin'a cea adeverata a poporului românu“, „sa traiésca parintele protopopu Ioanu Petricu carele inca nu au crutiatu nici o ostenéla a lucrá pentru binele sî inaintarea scóleloru nóstre, „sa traiésca toti binefacatorii acestoru fonduri“.

La esirea din sinodu amu fostu incunosciintiatu prin unu amicu alu meu ca la 28 ale l. c. se va tiené esamenu publicu. La diu'a numita me aflaiu iéra in Feldiór'a luându parte la servitiulu divinu. O mare mirare me cuprinse cându pre la 9 óre vedu ca intra intregulu corpu alu oficieriloru dela bateri'a din locu. Domnii invetiatori Iosifu Morariu sî Stefanu Tausu se produsera cu copiii de scóla intr'unu modu escelentu cantandu st'a liturgie in 2 tonuri. St'a liturgie se finí cu intonarea Imnului popularu si alu Escelentiei Sele. Susu numitii domni oficieri fiindu petrunsi de procedur'a servitiului divinu a gr. orientaliloru se decisera sa ia

---

unirei, nu e mirare, câci biseric'a erá un'a; iéra acum e altmintrea.

In fine, nu potu lasá neamintitu sî aici, ca d. M. afirma, ca Petru Parteniu episcopulu Muncaciului, hirotesitu de metrop. Simeonu Stefanu amintitu sî in „v. metrop.“ la p. 14, aru fi fostu unitu.

Cum aru fi potutu fi unitu episcopulu acest'a alu Muncaciului, despre care ni se spune in diplom'a regelui Vladislavu**) ca erá subordinatu inca pre atunci metropolitului din Ardélu, sî cum aru fi potutu insusi acestu metropolitu, cá ortodocsu, hirotení pre unu episcopu de confessiune straina, nu se póte pricepe; de altmintrea nici d. M. nu ne demustra acést'a, cí numai afirme fâra a documentá.

Dóra deduce dsea acést'a din subscrierea metropolitului numitu: „Stephanus Simonovicsius . . . catholicae atque apostolicae Religionis Graeci Ritus Episcopus“, care cuvinte lipsescu din „v. metropolia?“ Dara atunci sî insusi acestu metropolitu aru fi trebuitu sa fia fostu unitu, ceea ce dsea dóra nu va afirmá; câci noi asiá scimu, sî asiá ne spune sî P. Maioru, sî cei-lalti, ca uniunea numai la an. 1700 se facù, iéra documentele lui Simeonu Stefanu despre sântirea de episcopu a lui Parteniu e din an. 1651.

Déca e adeveratu, ca metrop. S. Stefanu in diplom'a sea numita: „catholicae atque apostolicae religionis Episcopus“, apoi elu pré bine s'a numitu sî asiá, câci acest'a este atributulu celu adeveratu alu bisericei resaritene, ea totu astu-feliu se numesce sî adi in pârtile Orientelui, in Greci'a etc., adeca catolica (universala) sî apostolica. De altmintrea mie mi vine a crede, ca acésta titulatura din inceputu nu este autentica, de óre-ce aici la loculu acest'a acel'a-si metropolitu se tituledia numai de „episcopu“, iéra la inceputu sî la finea diplomei de „metropolitu.“ De buna séma vre-unu papistu ultra-zelosu a veritu „catholicae atque apostolicae religionis Episcopus“ sî titulatur'a lui S. Stefanu dela inceputu. Câte documente nu se mai falsificara astu-feliu, prin ómeni vicleni sî interesati, mai cu séma prin iesuiti.

In nr. XXXIX. an. 1870 — 1. d. Moldovanu incepe cu: „Déca autorulu „v. Metropolii“ scriá in fruntea opului seu: „Vechi'a metropolia catolica sî apostolica româna“, atunci aru fi fostu scutitu de imputatiunea, cumca nu are basa istorica.“

Lucru minunatu! Cum cade d. M. dintr'o inconsecintia intr'alt'a. Mai in susu a disu, ca numirea de „ortodocsa“ nu e istorica, câci metropoli'a cea vechia nu s'a numitu nici odata asiá; iéra aici afirma ca „catolica sî apostolica“ aru fi avendu basa istorica, de sî astu-feliu chiaru ca nu se numì ea nici odata. Cându sî de câtra cine se numí ea „catolica sî apostolica“? unde are dlui vre-o basa istorica pentru numirea acést'a? sa ni-o spuna.

Eu aretái mai susu, cum credu, destulu de invederatu, ca numirea de „ortodocsa“ este istorica, câci v. metropolia ortodocsa a fostu. Ori tocm'a acést'a nu-i place dlui Moldovanu? Aru dorí sa o faca unita? Ast'a chiaru ca aru semená, cá ou cu ou, cu aceea, cându s'aru díce ca: d. Moldovanu se nascù la an. 1830; prin urmare elu a trebuitu sa vietiuésca sî la an. 1730. Unu anachronismu infricosiatu!

Deci asupr'a cui cade imputatiunea: asupr'a mea, ori asupr'a dsele?

Totu asiá de curióse sî neconsecinte suntu argumentârile dsele sî in privinti'a celoru urmatóre:

Dsea continua: totu cam acésta imputatiune o trage asupra-si sî cându i díce: „a Transilvaniei“, in locu de: „a Balgradului séu Albei-Iuliei.“ Câci documentele vechie probédia pâna la evidentia, cumca metropoli'a româna se numea a Belgradului sî nu a Transilvaniei.“

Ma miru, ca d. M. remanendu-si consecuente, nu néga sî aceea, ca v. metropolia aru fi fostu româna, câci asiá inca nu se numì ea nici odata, prin urmare nici acésta numire nu aru avé base istorica dupa logic'a dsele.

Si apoi, lucru si mai minunatu! dsea, spre a-si documentá asertulu seu, se provóca totu la documentele insirate de mine in „v. metropolia“, afara numai de unulu publicatu de d. Hajdeiu acum mai de curendu. Iére in privint'a acestor'a nu sciu in adeveru ce sa credu, decâtu ca: d. M. ori ca n'a cetitu de locu „v. metropolia“, cí o cunósce numai din audîte; din spusele altor'a: ori ca dsea apoi a visatu, cându a scrisu acestea.

Pentru ce?

Pentru ca in tóte acele documente insirate in „v. metropolia“ dela p. 5—29 se face amintire, sî inca in cele mai multe, despre ambele numiri, adeca atâtu a „Belgradului“ câtu si a „Ardélului“; iéra in altele eschisivu numai despre metropoli'a „Ardélului“, sî in prea pucine numai despre a „Belgradului“. Asiá d. e. in condic'a de hirotonii a metropoliei din Bucuresci*), unde se insira sî metropolitii Ardélului hirotoniti in Bucuresci, dintre toti metropolitii acesti'a numai unulu se subscrise alu „Belgradului“ iéra cei-lalti toti cu numele loru proprie, sî inca unii de câte dóue ori ai „Ardélului.“

Mai incolo in tóte actele emanate dela insisi metropolitii Ardélului — pre cari d. M. pune celu mai mare pondu sî díce, ca „aceste tóte dela celu dintâiu pâna la celu din urma, o numescu dupa residintia, sî nu dupa tiéra“ — ocuru in titulaturile loru ambe numirile in contr'a afirmatiunei dsele.

(Va urmá.)

**) „V. metrop.“ p. 23 seq.

*) Citata in „v. metrop.“ la p. 6—13.

parte sî la esamene, fiindu poftiti de on. par. Ioanu Morariu. Pre la $1\frac{1}{2}$ óre se iví Revrd. domnu protopopu Ioanu Petricu. Domnii oficieri cu dnii invetiatori sî cu toti cei de fatia bineventara pre Reverd. domnu protopopu sî apoi purcesera in clas'a a II, unde, dupa chiemarea sf. Duchu se incepù esamenulu.

Domnulu invetiatoriu alu acestei clase Iosifu Morariu incepù a pune intrebâri eleviloru, iéra respunsurile acestor'a din cele 12 objecte prescrise in instructiune adusera pre toti domnii participatori in uimire, sî bucuri'a tuturoru crescea din minutu in minutu ascultându la respunsurile cele fórte multiamitóre. Pre la 4 óre se finì esamenulu in clas'a II–a, sî purceserâmu clas'a I–a alu cârei invetiatoriu este domnulu Stefanu Tausu. Numerulu eleviloru intr'acésta clasa trecea preste 70. Respunsurile eleviloru celoru mititei infipsera de nou nu numai in mine, ci in toti ascultatorii o suvenire nestérsa sî o bucuria de gradulu supremu, crediendu acestea a fi numai o visiune. Nu me mai potému mirá din destulu de curagiulu sî elocinti'a acestoru copilasi. Esamenulu se finì cu imnulu Escelentiei Sele. Rev. domnu protopopu, corpulu intregu alu oficieriloru sî toti domnii ascultatori plini de cea mai mare bucuria de fructele acestoru mladitie tenere, sî pusera laudele cele mai mari pre capetele ambiloru d. invetiatori precum sî pre ale scolariloru sî dechiarându diligenti'a sî procedur'a invetiatoriloru Iosifu Morariu sî Stefanu Tausu de esemplara tuturoru invetiatoriloru.

Nu intârdiiu a face atenti pre toti inteligentii români asupr'a opidului Feldiór'a sî asupr'a barbatiloru celoru neobositi de ací, câci intr'adeveru pasii cei gigantici ai Feldioreniloru, atâtu in cultura, câtu sî in inaintarea fonduriloru merita tóta laud'a.

Dela unu amicu alu scóleloru
rom. confessionale

Multu Stimate Domnule Redactoru! Som convinsu, ca nu-mi ve-ti refusé, spre a nu impartasí sî on. publicu românu, unu semtiu de bucuria alu internului meu. —

Deci ve rogu sa ave-ti bunatate a dá locu, unei scurte descrieri alu acestui semtiu in colónele multu pretiuitului diuariu alu „Telegrafului Românu“ spre a-mi potea incâtu-va esprime bucuri'a cea mare ce o amu semtitu sî o semtiescu, vediendu inaintarea sî inflooririle scóleloru nóstre, gr. or. sî prin ele — sî a tenerimei române. —

Se viu ad rem: In 2 Februariu a. c. s'au serbatu in comun'a gr. or. Tilisc'a hramulu scólei de acolo, — eu iubindu astu-feliu de festivitâti — nu mi-amu crutiatu ostenél'a de a merge din comun'a Vale pàna la Tilisc'a. — Cându m'amu apropiatu de scól'a din amintit'a comuna, nu numai eu, — care sciamu ca e o serbare scolastica frumósa, — ci ori sî ce omu care trecea pre lânga scóla, — trebuiea sa stea in locu privindu sî cugetându ca óre ce va potea fi? de edificiulu scólei intregu este asiá de frumosu iluminatu.

Inse numai cu privirea de afara, nu se potù indestulí nimeni — ci toti din tóte pârtile comunei alergara micu sî mare pre usi'a scólei voindu a asiste la insasi ferstivitate. Eu inca me grabiiu cu pasi repezi a intrá in sala, — care erá menita spre serbarea chramului sî intrându nu me potui mirá destulu de frumseti'a, — cu care erá decorata acésta sala. —

Publiculu, care erá fórte numerosu, asceptá cu nerabdare incepere festivitâtiei, cându de odata vedu ca se desparte multimea in 2 pârti de face locu sî invetiatorii cu elevii cei bine esercitati intrara in sala, — sî 'si ocupara loculu destinatu pentru decurgerea festivitâtiei. — Acum se incepe festivitatea catându-se tropariulu chramului, — dupa aceea luà cuventu invetiatoriulu Ioanu Necsi'a, — care intr'o cuventare fórte potrivita, desfasiurà pre largu insemnatatea acestei serbâri, aretându cum erau mai inainte românii de inapoiati din lips'a scóleloru sî cum suntu astadi, avendu acelea. Mai departe aduce o viua multiamita aceloru barbati demni, — cari au staruitu sî contribuitu la edificarea acestoru scoli pompóse, — dupa aceea se adresédia câtra tenerime, sî ii sfatuesce spre a dá multiamita sî ascultare mai mariloru sî bine-voitoriloru loru. — In fine se adresédia iéra-si câtra publicu, spre a dá toti, dupa poterile loru, ajutoriu la desvoltarea sî inaintarea tenerimei. — Dupa aceea urmara declamatiuni sî cântari frumóse din partea eleviloru, — cari puse pre fia-care asistentu in uimire, — incheiarea se facù cu irmosulu chramuluii sî la despârtire, poteai sa cetesci de pre fati'a fia-cârui'a; multiamirea sî bucuri'a, ce o semtiea fia-care in anim'a sea, — vediendu câtu este tenerimea de inaintata. —

Dee Dumnedieu, cá in multe comune sa potemu vedea aceea — ce s'au vediutu in comun'a Tilisc'a. —

Se traiti fratiloru invetiatori! se traiti! staruiti numai sî in venitoriu totu spre desvoltarea sî inaintarea tenerimei sî binelui comunu sî fi–ti siguri — ca plat'a ve va fi mare.

Primiti Domnule Redactoru acestu semtiementu de bucuria alu internului meu, pre lânga care remânu alu dvóstre stimatoriu

Ilie Hociota
Invetiatoriu primariu
in Vale.

Obiectele

incurse pentru loteri'a pentru terminarea bisericei din Dev'a.

(Urmare.)

33. Trei garnituri de perina lucrata de alia dna Carolin'a Maioru, Puiu.

34. Doi galbeni in natura dn'a Mari'a Badila. Sabiiu.

35. Cinci florini in harthia dn'a Mari'a Hanni'a. Sabiiu.

36. Unu tragatoriu de clopotu lucratu cu lâna, metasa sî margele. O mapa lucrata cu flori aplicate. Dsiór'a An'a Bolog'a. Sabiiu.

37. Unu cosiuletiu cu fructe sî flori lucratu cu margele sî crepu. O tavita lucrata cu flori aplicate. Dr'a Aureli'a Ratiu. Lipov'a.

38. O sugareta de ambra sî spuma de mare. Unu anelu de auru cu mergeritari sî perusele, dn'a Martha Oprea. Dev'a.

39. Unu album pentru fotografie. Dn'a Aureli'a Vladu nascuta Baritiu. Orastia.

40. Unu portu sugare cu broderie. O sugareta de ambra sî spuma de mare. Dn'a Mari'a Mauzka, Dev'a.

41. O perina brodata cu metasa, lâna sî perle. Domnisiórele Mari'a sî Sabin'a Ciucianu. Sabiiu.

46. O punga de tabacu lucrata pre catifea, dr'a Emma Herbay. Dev'a.

43. O parechie papuci brodati O parina brodata cu firu sî metasa, dr'a Iesefin'a Lobontiu. Sabiiu.

Rugâmu pre tóte dómnele ce au generósa dispositiune de a ne tramite obiecte pentru loteria sa ne faca cunoscutu pâna la 15 Martiu numerulu sî natur'a obiecteloru ce au intentiunea a doná. Speditiunea obiecteloru se póte efectuá pâna la finea lunei Martiu.

Presiedint'a comitetului
Constanti'a de Dunc'a-Schiau.

Varietâti.

⁂ Denumire. La tribunalulu reg. ung. din Sabiiu este denumitu de presiedinte br. Fr. Fillenbaum.

⁂ In diurnalele unguresci din Clusiu cetimu unu telegramu, dupa carele comitele supremu din Zarandu c. Haller se stramuta in comitatulu Crasnei si in loculu acestui'a va urmá Höszler.

⁂ Asiá nu e nici bine nici frumosu. In „HrZtg“ de Joi ne spune cine-va, ca „Trompet'a Carpatiloru“ face asemanare intre literatur'a popóreloru latine sî a poporului germânu sî afla ca cea latina câtra cea germâna e tocmai cá Oceanulu fatia cu Marea-Ostica, sî aprinsu apoi de mania díce, ca cei mai putieni patrioti de ai lui Cesaru Boliacu nu au idea despre Oceanu sî Marea de Ostu, . . . — sî alte lucruri ordinarie, pre cari cá sa nu stricâmu apetitulu cetitoriloru nu le reproducemu. Déca nu cunóscemu noi sabienii mârile numite, din causa ca nu ne da mân'a sa mergemu fâra diurne mai departe decâtu pâna la Cisnedia sî Cisnadióra pre tempulu ciresieloru, nu urméza cá sa nu le cunósca sî altii. — Amu dorí sa scimu, ca ce bine ascépta cei ce scriu bazaconii cá aceste in foi nemtiesci dela denseIe? Ei, au muritu Ritterii din evulu mediu, ddieu se-i ierte! sî sa nu se mai umfle nimenea acum gândindu la ei!

Nr. 26/1873.

Escriere de concursu.

La ordinulu maritului Consistoriu archidiecesanu nr. 859. a. tr. pentru veduvit'a parochia Gridu, in districtulu Fagarasiului, se escrie concursu cu terminu pâna la 8 Martiu 1873.

Numit'a parochia consta din 226 familii, cu 849 suflete; cu acésta parochia suntu impreunate urmatórele emolumente:

a) câte 8 cupe bucate de familia;
b) trei pamenturi de aratura a câte de o galéta;
c) o fenatia de 4 cara, folosita in totu anulu de parochu;
d) sî usitatele venite stolare dela poporu.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au sa-si inainteze cererile loru, instruate conformu Statutului organicu, subscrisului scaunu protopopescu, pâna la terminulu susu aretatu.

Fagarasiu, 8 Februariu 1873.

Cu intielegerea comitetului parochialu.
Scaunulu protopopescu gr. or. alu tractului.
Petru Popescu,
(1—3) protopopu.

Edíctu.

Fir'a Albu din Seleudu, soci'a legitima a lui Constantinu Cândea totu din Seleudu, de relegea gr. or. carea de unu anu au parasitu pre sociulu seu, fâra a se scí loculu aflârei sele, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de mai josu sa se presentedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra, procesulu matrimoniale intentatu de susu numitulu seu barbatu, se va otarí sî in absenti'a sea.

Deagu, 2 Febr. 1873.

Forulu matrimoniale gr. or. alu tract.
Ternavei de josu.
Daniilu de Tamasiu,
(1—3) adm. prot.

Nr. 16—1873.

Edictu.

Prin care Dumitru Petru Georgiu, carele de nóue ani au paresitu pre soci'a sea Mari'a Bucuru Bischinu ambi din Gurariului scaunulu Sabiiului, fâra a se scí loculu aflârei lui, se provóca, cá in terminu de siése luni, sî anumitu pâna in 15 Augustu a. c. cu atât'a mai multu sa se infatisieze inaintea subscrisului scaunu protopopescu, cu câtu la din contra procesulu divortiale intentatu asupr'a lui, se va decide sî in absenti'a lui, conformu prescrierei canonice a bisericei ortodocse resaritene.

Sabiiu, 1 Fauru 1873.

Forulu matrim. gr. res. alu tractului protopresbiteralu alu Sabiiului I.
(1—3)

Edictu.

An'a Paraschev'a Vulcu din Aciliu scaunulu Mercurei, carea cu necredintia a parasitu pre legitimulu ei barbatu Vasiliu Neagu totu de acolo, fâra a se scí loculu ubicatiunei ei, se provóca, cá in terminu de unu anu sa se presinte inaintea subsemnatului foru matrimonialu, câci la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i intentatu se va pertractá sî in adsenti'a ei. —

Mercurea in 25 Ianuariu 1873.

Forulu matrimonialu gr. or. alu
tractului prot. „Mercurea.“
Ioanu Drocu
(3—3) Adm. prot.

Insciintiare.

Deschidiendu-se in 1 Martiu a. c. in institutulu reg. de mositu din Sabiiu cursulu de instructiune pentru mósie, candidatele de mositu de nationalitatea romana sî nemtiésca suntu provocate a se insinuá pâna la terminulu indicatu la subscrisulu spre a fi primite in cursu.

Sabiiu 1 Febuariu 1873.

Dr. Lukacs Mikulicz
(4—4) Profesoru ord. de mositu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tiparíulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULŬ ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 13 ANULU XXI.

Sabiiu, in 15|27 Februariu 1873.

Parastasu
pentru
Emanuilu Gojdu.

Dumineca s'a serbatu in biseric'a din cetatea nóstra solemnelu parastasulu pentru nemuritoriulu fundatoru alu româniloru Emanuilu Gojdu, dupa celebrarea Stei liturgie. Pré on. P. protopresbiteru alu Sabiiului I, directoru sî profesoru alu Seminariului archidiecesanu Ioanu Hanni'a a rostitu o cuventare ocasiunale, prin carea a inaltiatu meritele barbatului testatoru sî a aretatu bunetâtile ce are sa le astepte natiunea sî biseric'a dela marinimositatea fundatorului, a cârui parastasu s'a celebratu. Ni spune ca dupa sciri aprópe de tóta positivitatea capitalulu remasu de E. Gojdu pâna acum a crescutu la o jumetate de milionu, ca se imparte din a trei'a parte a percenteloru stipendie, in suma de mii de fl. sî ca in 150 de ani tóta fundatiunea, dupa calculii aprossimativi are sa crésca la 12—15 milióne fl. v. a.

Asiá credemu ca rugaciunile inaltiate pentru raposatulu testatoru voru imbucurá sufletulu lui in loculu celu de verdétia, in loculu celu de odihna, in loculu de unde au fugitu tóta durerea sî suspinarea, iéra memori'a lui va fi eterna la toti românii acum sî in seculii viitori!

Dupa „P. N.“ in loculu ministrului de interne W. Toth, carele se retrage dela oficiulu de ministru din cause sanitarie, va urmá contele Szapáry.

Delegatiunile suntu convocate pre 2 Aprile a. c.

„Mont. Rev.“ scrie: In jumetatea prima a septemânei trecute se intâlnira in Vien'a contele C. Hohenwart, contele H. Clam-Martinitz sî baronulu Paulu Senyey la conferintia sî indata dupa conferinti'a cea dintâiu continuara svatuirile loru la contele Fr. de Falkenhayn. Domnii inse nu 'si ajunsera scopurile sî se convinsera ca inca nu li-a sositu tempulu; ei au disparutu din resiedintia asiá de fâra steametu dupa cum sî venisera.

Epistola deschisa.*)

Clusiu, 14 Februariu 1873.

Prea stimate domnule redactoru! Vediendu din nr. 6. esîtu la 2 Febr. a. c. alu „Telegrafului Rom.“ ca a-ti binevoitu a luá notitia — sî inca cu nisce termini pentru mine fórte magulitori — despre o epistola privata, ce la anulu nou amu tramisu câtra unu amicu bunu, me grabescu a-ti esprimá multiamit'a-'mi cordiala.

Dara in epistol'a aceea eu amu fostu vorbitu sî despre alte obiecte; deci, déca odata a-ti publicatu o particica din ea, m'ati fi deoblegatu inca sî mai tare, cându cu o cale a-ti fi publicatu sî pârtile ulterióre mai esentiali ale aceleia'si, sî cându in deosebi a-ti fi avutu bunatate a dá unu estrasu mai detaiatu sî despre cele scrise de mine in privinti'a „intrunirei redactoriloru“ cá apoi acelu estrasu sa fia potutu serví óre-cum de o basa pentru schimbarea de idei in acésta cestiune.

In starea nóstra desolata adeca, sî cându ne lipsesce de totu o solidaritate in privinti'a tienutei nóstre politice, meditandu sî eu despre acea cestiune, ca óre prin ce feliu de modalitate amu poté repará scaderile, sî cum amu puté medilocí sa devenimu iérasi solidari, tari prin „unirea in cugetu sî simtiri“? amu ajunsu la acelu resultatu, ca pentru de a puté ajunge scopulu sî de a puté face possibila restaurarea atâtu de adencu doritei solidaritâti — fâra carea vomu fi pururea debili, nerespectati sî vomu remané nisce unelte de jocaria in mânile altor'a — este in prim'a linia necesariu, cá pr. on. dd. redactori ai foiloru nóstre politice române, toti patru insii, sa se adune unde-va câtu de curendu, cá sa tiena o consultatiune amicale intre sine despre cestiunile natiunali subversante, sî se statorésca sî o tactica corespundietória.

De mai multe luni, sî nu tocm'a fâra resultatu, me nevoiescu a popularisá acésta ideia, altcum in sine fórte simpla, dara de care déca s'aru pune in viétia, speru multu efectu prea salutariu. Marturisescu ca amu scrisu sî la mai multi alti amici la Brasiovu, sî la alte locuri in privinti'a acést'a, sî le-amu desfasiuratu motivele mele pre largu tocm'a cu acelu scopu espresu, cá convingendu-i sî pre ei despre urgent'a necessitate a unei asemenea intruniri, densii inca sa se nisuiésca apoi a ve dobendí la acést'a atâtu pre st. d-vóstra, câtu si pre ceia-lalti p. on. dni redactori cu cari stau in relatiune mai intima.

Pre cându dara eu intr'atât'a tienu de urgenta o consultatiune a dloru redactori, si totusi cetescu din susu laudatulu comunicatu alu pr. st. d-vóstre, ca: dela o atare conferintia „nu poteti asceptá indreptarea lucruriloru, pâna ce indreptarea nu se va face de alti factori mai normativi ai natiunei“ credu ca nu ve ve-ti mirá, déca me incumetu a nu lasá fâra de vorba acésta reflessiune a d-vóstre, parte pentru ca nu potu abdice asiá de usioru de sperantia ca dóra ve-ti schimbá opiniunea-ve in asta privintia, parte pentru cá sa nu dea cum-va ansa pasagiulu susu memoratu la acea esplicare sinistra, cá cum adeca eu indreptarea lucruriloru nóstre nationali o a-si asceptá singuru numai dela redactiunile foiloru nósre politice.

Eu inca sciu ca are natiunea nóstra sî „alti factori normativi“. Nici mi-a statu in cugetu nici aceea, cá sa propunu, cumca pr. st. d-vóstra cu cei-lalti pr. on. dni redactori intrunindu-ve, sa ne formati unu feliu de areopagu, ori unu foru arbitrativu, la judecat'a cârui'a apoi sa se supuna fâra mai multa vorba insasi natiunea nóstra intréga; dara a-ti fi prea modesti, déca a-ti negá poterea cea mare a foiloru asupr'a publicului, asupr'a liniscirei, séu esacerbârei spiriteloru sî influinti'a chiaru sî asupr'a formârei opiniunei publice. Tocm'a pentru ca e unu adeveru recunoscutu de comunu ca prin pressa — condusa intr'o directiune buna sî cu unu tactu corespundietoriu — se potu produce multe resultate folositórie sî favorabile — dîcu — tocm'a pentru ca recunoscu insemnat'a potere a pressei, dorescu eu din totu sufletulu intre impregiurârile de fatia, ca d-vóstra cu pr. on. dni colegi redactori sa ve intruniti fâra intardiare la o consultatiune.

Sum fórte departe prea stimate domnule de acea arogantia, cá sa me gerezu cá unu criticantu fatia cu redigerea foiloru politice; nici voiescu a trage câtu de putienu la indoiéla, cumca scopulu care ve conduce la toii e nobilu, nationalu sî patrioticu, afirmu inse cu buna credintia atât'a, ca nu odata amu vediutu cu mare intristare ca in unele foi române de ale nóstre s'a stracuratu cându sî cându nisce articli sî espressiuni cari aru fi fostu fórte bine sa remâna in veci sî pururea nepublicate, sa nu védia lumin'a nici odata, séu sa iésa in alta modalitate mai corespundiatória cu unu tactu bunu.

Intr'adeveru s'au stracuratu nu odata asemenea scrieri, cari necum sa fia servitu spre binele natiunei sî alu patriei, sî necum sa fia promovatu restaurarea contielegerei, dara din contra au datu nutrementu discordiei, au datu ansa la desgustarea de afacerile publice mai multoru ómeni altcum de anima româna, a instrainatu mai tare mai multi sî de acei'a, cari de-sî mai debili de anima, dara s'aru fi potutu inca cu aplecarea unui tactu bunu câstigá sî readuce in senulu natiunei; bá au vatematu sî au instrainatu sî clas'a intréga prin batjocoriri sî inca fâra dreptu cuventu pentru vin'a unor'a a tuturoru fâra esceptiune cu nisce epitete urîcióse; séu au datu ocasiune spre nefericite frecâri confessionale desbinându insusi frati de unu sânge sî de unu interesu comunu, sî iritându animele loru un'a contr'a altor'a.

Nu voiescu sa amintescu aicí esemple, pentru ca me ferescu a atinge susceptibilitatea unoru prea pretiuiti barbati, cari de-sî au potutu comite sî ei câte o eróre cá ómeni neinfalibili, dara de altmintrea si-au castigatu sî multe titluri de dreptu la respectarea din partea natiunei nóstre recunoscatóre; provocatu fiindu inse in calea privata sum gat'a a spune casuri speciale, cându din nisce gresieli (provenite adese-orí póte numai din aceea, ca respectivulu domnu redactoru ori suplentulu seu intre ocupatiunile cele multe sî urgente au trecutu cu vederea ca ce consecintie rele se potu escá din cutare sî cutare articli, séu din aceea ca nu s'au folositu de cerusa rosia de a trage dunga preste nisce espressiuni vatematóre, séu pentru ca petrunsu fiindu de indignatiune de óre-care intemplare inversiunatóre, n'a asceptatu cá sa-i tréca iritatiunea, cí scriindu chiaru sub impressiunea aceea, prea tare s'a apesatu condeiulu) dîcu, din nescari eróre comise fâra voia, fâra intentiune rea, numai din lips'a de tactu s'au facutu multe stricaciuni daunóse, si-au imvrajbitu animele, sî s'a aprinsu unu focu mare fórte destructosu.

Déca nu vomu grigí cá astu-feliu de gresieli sa nu se mai iteredie, dîcu anevoia vomu repará scaderile nóstre; trebuie sa fia cine-va unu prea mare optimistu cá se póta sperá cumca pre lânga o astu-feliu de procedura ne vomu mai vedea natiunea nóstra impreunata in armoniósa fratiésca unire.

In zadaru ne vomu mai casní noi ómeni singuratecí a medilocí o cointielegere, a aliná spiritele sî a restabilí solidaritatea. — Ce e dreptu ici sî colo vomu poté produce sî asiá nisce resultate îmbucuratóre; dara aceste voru remâné numai niscari efecte sporadice, particulare, sî — pâna ce in locu sa capetâmu unu sprigimu poternicu din partea presei, acést'a nu se va ferì mai tare de a versá oleiu pre jarulu discordiei politice sî a urei confessionale — eu unulu nu credu ca vomu poté ajunge o solidaritate adeverata sî generale.*)

Aceste sî mai multe alte respecte suntu acele, prea stimate domnule, cari me impingu, cá sa dorescu cu neastemperu a vedé realisata modest'a mea propunere, a ve vedé intruniti spre o consultatiune amicabila.

Redactorii foiloru prea stimati dvóstre afara de aceea ca posedeti si cele-lalte insusiri sî talente recerute fâra indoiéla sunteti sî patrioti buni sî nationalisti zelosi. — Manecându din acésta supositiune, trebuie sa fiu convinsu deplinu, ca de scopu aveti toti numai unulu sî acel'a-si, adeca fericírea natiunei nóstre sî a patriei comune. Diferinti'a nu póte esistá dara intre dvóstra in privinti'a scopului, cí diverginti mai multu séu maí pucinu numai in privinti'a intrebârei ca pre care cale sî cu ce feliu de modalitate priincióse, e de a ajunge mai securu scopulu indigitatu?

---

*) Me rogu sî câtra cei-lalti pré stimati domni redactori ai foiloru nóstre politice, cá sa aiba bunatate a luá notitia despre aceste sîre modeste cu aceea bunavointia, cu ce intentiuni adeverate bune sî cu ce anima sincera amu scrisu eu acele. L. Vajda.

*) Recunoscu cu viua bucuria, cumca de câte-va septemâni incóce, nu amu cetitu in nici o fóia articuli cari sa póta dá nutrimentu urei confessionale. Dee ceriulu cá sa potemu privi acestu semnu bunu — cá o radia aurorei unei ere mai frumóse! L. Y.

Stându lucrulu asiá, eu din parte-mi — precum spuserâmu sî mai nainte — multe resultate imbucuratóre, speru dela o asemenea consultatiune fratiésca:

Inainte de tóte speru ca intalnindu-ve in persóna laolalta d-vóstra pr. st. dni redactori (sî sciindu ca câtu de daunosu aru fi causei comune, cându cei ce au a conlucrá cu poteri unite pentru unulu sî acel'a-si scopu, in locu sa fia amici sî tovaresi buni, aru nutrí óre-care animositate intre sine) v'a-ti folosí de ocasiunea acést'a bine-venita spre a face acea jertfa in interesulu binelui comunu, cá déca cum-va v'a-ti aflá vatemati unulu prin altulu din trecutu, ve v'a-ti nisuí cu tóta sinceritatea a ve iertá reciprocmente sî a midilocí cá sa dispara sî umbr'a unei invrasibire dintre dvóstra, asiá ca cându ve ve-ti despartí sa poteti dá mân'a de remasu bunu, cá frati sî amici adeverati; séu déca cum-va corelatiunile intre dvóstra aru fi de o atare natura cá nici de câtu nu aru fi cu potintia o reconciliare, sî in acestu casu tristu, — ce nu bucurosu o presupunu — ve-ti dá baremu reciprocu cuventu de onóre ca, incâtu e possibilu unui omu, ve ve-ti straduí cá acésta inimicitia sa nu ve conduca condeiulu cându scrieti pentru publiculu cetitoriu, sî cumca scrierile foiloru redigiate de inimicii personali sa nu recenseati cu preocupatiune proveninda din ur'a personale.

(Va urmá.)

Brasiovu, 4 Februariu.

Domnule redactoru! Reintorcendu-me din calelori'a facuta in orientu sî luându in mâna diuariele din patria. Cetiiu in stimabilulu d-v. diuariu nr. 5 unu articlu cu Motto: „Perirea tea din tine Israile", si subscrisu de dlu autoru cu semnulu ±.

Deschiderea unei jonctiuni a câlei farate dela Sabiiu pre Valea Oltului cu Romani'a, o privesce d. ± cá o ruina a comuneloru române din cerculu Sabiiului si Mercurei care cum dice d-lui astadi facu comerciu de esportu sî importu cu Romani'a; sî pre óre-care românu va sustiené o asemenea cale de comunicatiune 'lu privesce de inimicu de mórte alu poporului românu sî de buna voie sclavu materialu sî spiritualu alu sasiloru, sî cá sa fia bine intielesu cá argumentu aduce:

„Este unu acsiomu de-sî nu moralu in sensulu strictu alu teologiei, dara practicu alu strategiei ca totu, ce promovédia interesele inimicului meu, deróga — directu séu indirectu intereseloru mele sî iérasi totu ce opacesce pre inimiculu meu in tient'a sea, contribue la progresarea mea". etc. etc.

Acestu acsiomu singuru dlu ± recunósce ca nu e moralu! dara dice ca e practicu in strategie. Acolo se póte, dara ce e practicu in strategie, póte fi óre practicu sî pre terenulu comercialu? din intemplare nu e asiá, sî esista dela unulu la altulu o diferintia, cá dela ceriu la pamentu.

Comerciulu sî industri'a care suntu factorii cei mai puternici de a imbogatí o tiéra nu au colori nationale nici politice, nu suntu nici români nici sasi, nu suntu nici activisti nici passivisti. Singur'a colóre de care tiene contu acestu puternicu factoru se numesce convenientia!! sî acesti factori progresédia sî gasescu convenientia in lumea comerciala numai sî numai prin progresu, prin câile de comunicatiune acomodate dupa spiritulu tempului, sî piere sî se nimicesce cându suntu isolati din arteri'a câiloru de comunicatiune pre care comerciulu pre dî ce merge sî-le deschide sî si-le afla mai avantagióse.

Cine nu va recunósce sî va fi petrunsu de acestu adeveru, inainte de a vorbí de viitoriu sa faca bine sa se uite la trecutu.

Ca tóte in lume si-au avutu sî comerciulu starea sea primitiva sî in asta stare si-au avutu sî elu naturalmente câile sele primitive de comunicatiune.

Nu scie dlu ±, ca marele comerciu alu Orientului cu occidentulu pâna mai ieri alalta-ieri se facea pre osie sî pre cái, sî ca calea care au servitu secoli intregi acestui mare comerciu a dóue lumi; au fostu calea Varn'a, Andrianopole, Rusciucu, Giurgiu, Bucuresci, Ploiesci, Brasiovu, Sabiiu etc. etc.

Nu scie óre dlu ±, ca pre acelu tempu scump'a nóstra Transilvania figurá in concertulu concessiuniloru comerciale a dóue lumi, industri'a sî comerciulu patriei nóstre luase unu aventu imensu, sute de mari firme comerciale figurau pre piéti'a Sabiiului, ve vorbesce domnulu meu de acestu trecutu alu progresului comercialu, palatele cele mai frumóse zidite tóte nu de sasi ci de comerciantii acelui tempu trecutu. Ve vorbesce de acestu trecutu, progresulu ce au facutu comunele Resînari, Saliste etc. etc. sî déca aru fi duratu pâna astadi acea stare patriachala a comerciului unde amu stá astadi? sî óre avendu acestu trecutu in vedere nu cugeta dlu ± cum stâmu astadi?

Astadi mai nu esista firma de o casa mare româna pre piéti'a Sabiiului, astadi locuitorii aceloru bogate comune române din scaunulu Sabiiului sî Mercurei, care toti au progresatu pre acelu tempu, astadi departe de a progresá o afirmu cu durere ca s'au inclinatu spre regresu.

Sî cugetandu, de unde vine acelu regresu alu industriei si comerciului transilvanu in genere sî alu Sabiiului sî comuneloru române din scaunulu Sabiiului sî Mercurei in parte, respunsulu nu-lu póte nimenea aflá decâtu in prim'a linia:

I. Ca guvernele tierei nóstre ne-au tractatu vitregu, nu au deschisu comerciului transilvanu la vreme câi de comunicatiune cu tierile limitrofe, nu au tienutu contu de progresulu care l'au facutu alte tieri, deschidiendu-se câi de comunicatiune mai acomodate comerciului.

II. Ca sasii care generalminte posedau in mânile loru industri'a transilvana prin firea loru egoistica nu au voitu a tiené contu de progresulu care l'au facutu genulu umanu sî pre terenulu industriei in alte tieri, sî inchisi in murii loru chinediesci de sistemu (Zunft) au remasu in tóte ramurile de industria stationari precum erá in evulu mediu.

Manufacturile transilvane care pre tempulu patriarchalu figurau pre pietiele intregi ale Turciei europene, pre pietiele actuali ale Romaniei, au inceputu din dî in dî sa fia respinse de manufacturile tieriloru care au avutu buna vointia a tiené contu de progresulu genului umanu.

Deschiderea câlei de comunicatiune pre Danubiu au fostu prim'a lovitura de mórte data comerciului sî industriei transilvana, acésta mare arteria de comunicatiune ne-au isolatu cu totulu din marele comerciu ce-lu intretieneamu intre occidentu sî orientu.

Remasii isolati de orientu nu au remasu industriei sî comerciului transilvanu altu terenu decâtu Moldov'a, Romani'a mare sî Romani'a mica, actual'a Romania libera.

Sa cercetâmu acum fasele prin care au trecutu industri'a sî comerciulu transilvanu de atunci si pâna astadi chiaru cu Romani'a libera.

Sa luâmu de esemplu dóue din principalele orasie comerciale sî industriale ale Transilvaniei Sabiiulu sî Brasiovulu, sa vedemu pentru ce Sabiiulu sî comunele române din tienutulu seu care in epoc'a patriarchala a comerciului erá superi-

---

FOISIÓRA.

Contr'a-critica.

la

Critic'a dlui I. M. Moldovanu.

(Vechi'a Metropolia de N. Pope'a))

(Urmare.)

Bá, chiaru sî in documentulu celu nou, celu reproduce d. M. dupa d. Hajdeu, tiparitu in Archiv'a româna tom. I. P. I. p. 93., in titlu stau ambe numirile a „Belgradului" si a „Ardélului", ceea ce dsea se vede ca n'a observatu. Bá ce este inca sî mai multu, chiaru sî in contestulu notei metropolitului Dosoteiu, din acel'a-si documentu, se afla aceste: „adeca eu vladic'a Dositeiu ce amu fostu in Romanu sî Husi, sî mai mare preste tóte monastirile tieriei Moldovei, asisdere vladica in Ardélu etc." Asiá dara „in Ardélu", sî nu „in Belgradu"! ceea ce se vede, ca d. M. din prea marele seu zelu iéra-si a trecutu cu vederea.

Sî d. M. totu-si afirma, ca acésta numire adeca a „Ardélului" nu aru fi avendu basa istorica. Nu, ea nu are basa istorica pentru cei ce scriu istoria sî critice cu tendintia, pentru ca acei'a tóte le sucescu sî le resucescu numai cá sa le iésa loru la socotéla. Sî tendinti'a dlui M. cu critic'a sea acést'a se vede destulu de apriatu sî aicí: elu aru vrea adeca sa imbete lumea cu apa facendu-o sa créda, ca metropoli'a unita de astadi, carea inca se numesce a Belgradului séu Albei-Iuliei in locu de a: Fagarasiului séu a Blasiului — aru fi cea vechia restaurata. Dá, metropoli'a unita inca vedu, ca per fas et nefas, se numesce a „Belgradului", dara ea e „unita", pre cându cea vechia a fostu „ortodocsa", — sî ast'a e mare deosebire intre amendóue. A identificá deci aceste dóue metropolii aru insemná atât'a, cá cându amu dice: d. M. carele e unitu séu gr. catolicu e totu-odata sî ortodosu séu gr. orientalu Ori la d. M. sî ast'a aru fi corectu sî possibile?

Iéta dara, ca documentele prementionate ne arata chiaru, ca v. metropolia nu se numea numai dupa loculu scaonului seu adeca: a „Belgradului", cí sî dupa tiér'a pentru care erá menita, adeca: a „Ardélului". Si acestu factu sa nu conturbe intru nemicu pro d. M., câci déca cousultâmu istori'a ne convingemu, ca sî alte metropolii se mai numira astu-feliu, adeca dupa tiéra, atâtu in vechime câtu sî in presente. Asiá d. e. metropoli'a din Bucuresci s'a numitu in vechime si se numesce sî astadi a „Ungro-Vlachiei", sî nu a „Bucuresciloru", dupa loculu scaonului seu de astadi, nici a „Tergovistei" dupa loculu resiedintiei sele de mai nainte. Asemenea sî metropoli'a din Iassi, inca se numesce a „Moldovei" dupa tiéra, si nu a Iasiloru dupa loculu scaunului seu de astadi. Astu-feliu numindu-se o aflâmu in titulaturile insiloru metropoliti respectivi.

Deci pre bas'a documenteloru ce ne stau inainte potemu afirmá ca: metropoli'a din cestiune s'a numitu mestecatu a Belgradului sî a Ardélului, sî iéra-si deosebitu cându a Belgradului cându a Ardélului, bá unii metropoliti se tituláu sî: . . . . „sî alu pârtiloru tierei ungeresci" (metr. Varloamu sî Teofilu). Sî ea s'a numitu asiá cu totu dreptulu; câci déca acea metropolia 'si estindea jurisdictiunea asupr'a Ardélului intregu, apoi ací se coprindea totu-odata sî Belgradulu unde erá scaunulu ei. Bá mie mi se pare a fi numirea dupa tiéra cu multu mai corespundietóre, decâtu cea dupa loculu resiedintiei; câci scaunele adese se muta dupa schimbarea cetâtiloru metropole, despre ce avemu destule esemple in istoria, pre cându tiér'a séu tierile remânu totu acele-si. Unu esemplu invederatu despre acést'a ni-lu da iéra-si Românii'a. Aici, fiindu ca Tergovistea ouínióra erá metropoli'a tierei, 'si avea sî metropoli'a scaunulu seu in acestu orasiu; mai tardiu inse mutându-se regimulu politicu la Bucuresci sî devenindu metropoli'a tierei acestu orasiu, se mutá totu-odata sî metropoli'a cu scaunulu seu acolo, dara numirea i remase totu a „Ungro-Vlachiei".

Se vede dara din cele dise, ca v. metropolia româna numita: „a Ardélului" 'si are bas'a istorica, sî ca autorele „v. metrdpolii", cându o numì astu-feliu remase credinciosu istoriei, nedenegându, bá tocm'a recunoscendu sî din parte-si, ca scaunulu acelei'a a fostu in Belgrádu séu Alb'a-Iuli'a. Urmédia deci sî aceea invederatu, ca archiereulu bisericei gr. orientali din Transilvani'a a fostu in dreptulu seu nedisputaveru, cându „in 24 Maiu 1855 protestà la regimulu tierei, cá metropolitulu unitu sa nu aiba titlulu de metropolitu alu Albei-Iuliei, de óre-ce titlulu acest'a este ereditatea bisericei gr. orientali din Ardélu"; câci metropolitulu unitu pretindea unu dreptu, ce nu-lu avuse nici odata mai nainte, unu dreptu strainu carele erá alu bisericei gr. orientali, dara nu alu celei unite. Multe s'aru mai poté dice in privinti'a acést'a, precum sî in privinti'a „sistemei iesuitico-ultramontane-absolutistice" amintita de d. M., cá sa le cunóscemu deplinu, dara ne-aru trebuí spatiu si tempu mai multu.

Astu-feliu stându lucrulu, credu ca me aflu in dreptu cu cuvintele acestea: „Ce este alta fapt'a autoriului (v. metropolii), decâtu o resvretire tendentiósa, ce nu ajuta scopulu intru nemicu, iéra autorului fórte multu i detrage?" — cá pre unele ce nu oru Brasiovului sî tienutului seu in comerciu; sî sa vedemu pentru ce adi Brasiovulu sî tienutulu seu inferioru Sabiiului au progresatu sî progresédia, — sî pentru ce Sabiiulu si scaunele sele au regresatu sî regresédia mereu, asiá incâtu adi voiajorulu afla in trensulu liniscea unei monastiri.

Sa fia óre caus'a ca sasii din Brasiovu au facutu progresu in industria — ferésca Ddieu sî ei se afla astadi cá in evulu mediu; — din contra in multe ramuri de industria, sasii din Sabiiu stau pre unu nivelu mai inaltu cá sasii din Brasiovu — care sa fia dara caus'a, me va intrebá dlu + Eata i respundu indata. Câile de comunicatiune acomodate dupa spiritulu tempului — suntu dle + sufletulu comerciului, cine le posede progresédia, cine nu le posede regresédia, — sî va regresá mereu pâna in vecii veciloru ! !

Sabiiulu au regresatu pentru ca au fostu lipsitu de o cale mai acomodata comerciului, a-si face sî actualmente cá in tempii patriarchali totu comerciulu seu de esportu sî importu pre cai strabatendu cu mari anevointie sî pericule vâile Carpatiloru, Brasiovulu care in acestu modu 'si facea sî elu comerciulu seu, ne spune analele comerciale ca tóte transactiunile comerciale de importu sî esportu nu valorá atunci decâtu in sute de mii, astadi acele transactiuni se urca la dieci de milióne, sî acestu imensu progresu pre care-'lu vedemu cu ochii nu-'lu datorâmu decâtu câiloru de comunicatiune ce ni s'au deschisu acum 15 ani, Sioseli, Predélu, Valea-Prahovei. — Vedeti dle +, o singura cale de comunicatiune au schimbatu situatiunea sî la noi sî in Romani'a.

Orasiulu Ploiesti din Romani'a libera care inaintea acestei câi de comunicatiune avea unu aspectu de orasiu turcescu, astadi, nu mai multu, cá in 15 ani, are unu aspectu sî o miscare comerciala de orasiu europénu i s'au insutitu afacerile comerciale sî lui sî nóue.

In Brasiovu s'au impartitu numerulu comerciantiloru români de cum erá odinióra.

Tóte comunele române din districtu inaintédia, locuitorii astoru comune facu astadi indiecitu comerciu de ce faceau mai inainte, sî mergu din dî in dî in progresu. Ce-va mai multi sateni români din satulu Ghimbavu etc. care mai inainte nu se pomenea sa faca comerciu astadi, intretienu comerciu micu cu diferite producte din Romani'a cu Brasiovulu sî de progresulu loru se bucura ori-ce românu bine simtitoriu.

A combate sî a fi in contr'a ori-cârei câli de comunicatiune ce aru legá Transilvani'a cu Romani'a este absurditatea absurditâtiloru.

Acum insa spiritulu tempului ne fluera la urechia sî ne striga ca acestu modu de câi cum le-amu avutu pâna acum, nu mai corespunde comerciului. — Astadi locomotiv'a strabate orientulu sî occidentulu, sî noi umblându sî facendu comerciu pre osie sî cai vomu ajunge la unu resultatu funestu.

Astadi cându Romani'a libera este in ajunu a-si legá câile sele ferate cu orientulu sî occidentulu, nu trebuie sa uitâmu ca dela acésta scumpa sî frumósa Romania depinde esistinti'a de viétia a tuturoru locuitoriloru Transilvaniei, sî in momentulu ce industriei sî comerciului transilvanu nu i se va deschide junctiuni de câi ferate corespundietóre intereseloru sele comerciale cu Romani'a sî prin Romani'a cu Turci'a européna — sî in momentulu ce vomu remanea paralisati de aceste câi de comunicatiune, sî vomu perde sî uniculu terenu remasu comerciului sî industriei transilvane, in momentulu acel'a, dicu, amu perdutu radîmulu esistintiei nóstre, acelu momentu va fi sentinti'a de mórte a Transilvaniei atunci nu sciu ce voru deveni sasii de care se preocupa asiá multu dlu +, dara sciu de siguru ce voru devení românii care constituescu majoritatea acestei frumóse tieri, me ingrodiescu sa o spunu, lasu sa o cugete cu mai multa seriositate dlu +.

(Va urmá.)

Cohalmu, 2 Februariu 1873.

(Urmare sî fine.)

Serbatórea acést'a a decursu in urmatoriulu chipu:

Biseric'a s'a sântitu cu observarea tipicului bisericei nóstre, asistându la serviciulu dumnedieescu 12 preoti din protopopiatulu Cohalmului. — Apoi, la actulu sântirei a fostu invitata tóta inteligenti'a din opidulu Cohalmu: fruntasii clericali din partea bisericei evang. luterana, din partea bisericei rom. cat. sî gr. cat. precum sî din partea oficiolatului, sî judecatoriei singulare preste totu sî din partea comitetului opidanu. Din tóte cercurile acestea, au participatu individi la actulu sântirei bisericei, carele dupa seversirea s. liturghii s'a terminatu cu o cuventare, rostita de parintele adm. prot. Nicolau D. Mircea, carele luându-si de tema cuvintele: „Mare esti Dómne! sî minunate suntu lucrurile Tale! Sî nici unu cuventu nu este destulu spre laud'a minuniloru Tale!“ — a vorbitu preste totu, despre poterea cea mare dumnedieésca, ce au lucratu inca dela inceputu asupr'a omenimei intregi, se provóca la istori'a, lumei face apoi o asemnare intre testamentulu vechiu sî nou, sî aretându starea in carea se aflá popórele lumei vechi, arata ca au fostu de lipsa a vení Mesi'a celu fagaduitu de Ddieu sî prorocitu cu sute sî mii de ani mai inainte prin proroci, a resipí velulu intunerecului in care orbecau acele popóre, prin propoveduirea evangeliei, prin intemeiarea bisericei, fiindu insusi capulu bisericei; de aicí apoi sî insemnatatea serbatórei, pentru care ne-amu adunatu astadi, — ce e biseric'a, sî ca ce insemnatate au avutu sî are biseric'a in viéti'a fiesce-cârui poporu; persecutatiunile asupr'a bisericei lui Christosu, pâna la inceputulu vécului alu 4-lea, cându apoi prin Imperatii Resaritului sî ai Apusului cari s'au crescinitu, — prin celu dintâiu Imperatu românu Marele Constantinu, biseric'a lui Chr. dimpreuna cu crestinii si-au aflatu scutulu sî adapostirea, ridicându-se biserici in onórea crestiniloru, tienerea sinódeloru ecumenice etc. etc. etc. care astadi suntu fundamentulu sinódeloru sî alu congreseloru nóstre bisericesci-natiunali, sî intre altele trece cuventatoriulu la anulu 1700, cându o parte din români s'au unitu cu biseric'a papistasiésca séu rom. cat., arata pre largu relele urmâri provenite româniloru din unatie; — perderea Metropoliei la anulu 1713, pâna cându provedinti'a cea dumnedieésca precum poporului israiltenescu spre alu eliberá, i-a tramisu unu povatiuitoriu, asemenea bisericei gr. res. in tempulu suferintieloru celoru grele i-a tramisu unu povetiuitoriu, i-a tramisu unu parinte, carele a fostu in stare a desgropá sî reinviá vechi'a nóstra metropolia, celu mai scumpu dreptu, pre carele l'amu fostu perdutu cu totulu.

In sfersitu arata trist'a sórte de cinci-dieci de ani incóce de cându o parte din crestinii gr. resarit. din Cohalmu prin viclenele uneltiri s'au fostu unitu cu biseric'a papista, — iéra unii remanendu credinciosi strabunei religiuni, cari intr'unu decursu de cinci-dieci de ani au deplânsu trist'a loru stare neavendu feliu de biserica, o jumetate de seculu, precum óre-si cându Ieremi'a proroculu, a deplânsu caderea sî resipirea Ierusalimului, aducendu vorbitoriulu unele citate din plângerea Ieremiei, in asemenare cu trist'a sórte a crestiniloru gr. res. din Cohalmu suportata pâna ací, sî apoi multiamesce lui Ddieu ca totu-si astadi si-a adusu aminte de poporulu seu celu rasipitu de 50 de ani — sî asiá 'sî incheia cuventarea cu: „Binecuvintéza suflete alu meu pre Domnulu sî tóte cele din launtru alu meu numele celu sântu alu lui! Bine-cuvintéza suflete alu meu pre Domnulu, sî nu uitá tóte resplatirile lui; Elu au umplutu de bunatâti poft'a tea sî cu-

---

si afla loculu la mine, ale retramite dlui I. Moldovanu acasa spre pastrare propria.

Totu asiá de necorectu procede d. M. sî in privinti'a celoru urmatóre; câci vorbindu la p. 33 din v. metr. dice: „Ací se espune cá demustratu, — prin decretulu regelui Mathi'a dela 1479 — prin alu lui Vladislau dela 1494 — sî prin dalteri'a data lui P. Parteniu, cumca episcopi'a Muncaciului a fostu supusa metropolitului românu din Alb'a-Iuli'a.“

Lucrulu sta altmintrea, sî nu cum lu spune d. M., provocarea ce o facui eu la loculu amintitu in v. metropolia la mai multe documente, ce se vedu acolo — intre cari sî cele acum mentionate de d. M. — nu o facui pentru cá sa demustru eschisivu numai subordinatiunea episcopiei Muncaciului metropolitului din Ardélu, ci pentru cá sa demustre aceea, ca v. metropolia se estindea sî asupr'a episcopieloru de religiunea ortodossa din Ungari'a, preste totu, intre cari firesce sî a Muncaciului. Asiá sta in „v. metropolia“ negru pre albu, sî d. M. — déca aru fi scrisu cu cugetu curatu sî nu tendentiosu — aru fi trebuitu sa scrie cum este acolo pusu negru pre hârthia, dara nu sa resvertésca sensulu cuvinteloru mele.

Dara dlui i placù mai bine a se acatiá in specialu numai de dependenti'a episcopiei Muncaciului de metropolitulu românu din Ardélu, lasându la o parte scopulu principale: estinderea v. metropolii sî asupr'a Ungariei, din causa, cum se vede, ca nu-i venì la socotéla a impumná acestu adeveru nedisputaveru. Ei bine, sa-i facu pre voia sî sa-i urmediu sî pre acestu terenu.

Asiá dara d. M. dîce, ca prin acele trei documente nu e probata de locu subordinatiunea episcopului Muncaciului P. Parteniu metropolitului românu din Ardélu; „pentru ca in decretulu lui Mathi'a (dupa editiunea lui P. Maioru) nu ocure amintire de metropolitulu Belgradului din Transilvani'a, ci de acelui din Serbi'a.“

Eu demustrái mai susu, sî inca prin espunerea cuvinteloru chiaru ale lui P. Maioru: ca metropolitulu Belgradului din Serbi'a nu s'a potutu intielege, ci celu din Belgradulu Transilvaniei; câci in acelu decretu e vorb'a despre românii din Maramuresiu, cari nu ni se arata nicairi ca s'aru fi tienutu cându-va de Belgradulu serbescu. Documentedie d. M. mai intâiu acésta impregiurare din urma, sî atunci i vomu crede, iéra pâna atunci, nu, câci nu e ratiune.

Prin decretulu lui Vladislavu inca nu se póte probá, dîce d. M. mai departe, „pentruca lectiunea Transilvania este dubia, cum amintirâmu mai susu.“ Apoi adauge in nota, ca Basilovits, brevis notitia etc. e pentru dependinti'a acelui episcopu dela metropolitulu din Români'a.

Despre acésta asertiune din urma voiu vorbí ce-va mai la vale; iéra incâtu pentru cea dintâiu n'amu decâtu a me provocá la cele dejá dîse din parte-mi mai susu, unde fù vorb'a despre acestu decretu alu lui Vladislavu regelui, repetiendu sî aici, ca eu mai mare crediementu dau documenteloru celoru patru reproduse de d. P. Maioru, cá unor'a ce suntu date sî autenticate de capitululu din Belgradu, locu publicu pentru documente, decâtu lui de Batthyan, cá unei persóne private, carele aru fi scriindu „Transalpin'a“ in locu de „Transilvani'a“.

„Sî cu atâtu mai pucinu probéza ce-va subordinatiune dalteri'a lui P. Parteniu“, continua d. M. mai incolu; „pentru ca eppulu P. Parteniu a venitu la Alb'a-Iuli'a nu pentru óre-ce subordinatiune canonica, ci numai din necessitate: nu avea in apropiare altu episcopu de ritulu grecescu. Subordinatu lui S. Stefanu nu potea fi, ca S. Stefanu erá neunitu iéra P. Parteniu se unise cu biseric'a Romei“.

Asiá subordinatu nu-i potea fi, câci elu, Parteniu, erá unitu; dara la sântire potutu-a vení acest'a cá unitu, la S. Stefanu celu ortodosu? Curiósa argumentare! Cine a mai vediutu séu auditu, cá unu episcopu sa se hirotonésca prin altu archiereu de confessiune straina? Aiba bunatate d. M. a ne mai aretá inca vre-unu casu analogu in intréga viéti'a bisericei crestine, et erit mihi Magnus Apollo!

Dara apoi se scie, ca unu episcopu la hirotonirea sea, are sa faca marturisirea credintiei, sî sa dea promissiunea pentru pâdirea ei, sî inse cu juramentu, publicu in biserica, in dîu'a hirotenirei sele. E bine, ce credintia va fi marturisitu óre unu Parteniu unitu, inaintea unui S. Stefanu sî a clerului sî poporului ortodossu? Marturisitu-va fi elu óre ca crede in pap'a cá locutienatoriu alu lui Cristosu sî infalibilu, — in purgatoriu sî in cele-lalte punte dogmatice ale bisericei papiste? Ei, ei, dle, Moldovanu! câtu de cumplitu ai ratacitu. Óre acestui genu de argumentatiune cum i voru fi dicendu latinii? Nu ne-ai spusu. Óre nu-i voru fi dîcendu ei: Absurditas? Dara cum de nu se duse Parteniu spre hirotonire, déca elu a fostu unitu, la metrolitulu seu séu la vre-unu altu archiereu papistu din vecinatate, cum facura sî alti episcopi uniti in dîlele nóstre chiaru, ci tocm'a la unu archiereu ortodossu séu schismaticu, cum i numescu papistii pre ai nostri? Ritulu? Acest'a mai pucinu se iá in consideratiune. Dogmele, dogmele sî mai pre susu decâtu acestea primatulu sî infalibilitatea papei, acestea suntu decidietóre la papisti, ai câror'a códa suntu unitii.

(Va urmá.)

noscute au facutu tie si fiiloru lui Israilu voile sele !“

„Amu cautatu pre Domnulu si m'au audîtu, si din tóte necasurile mele m'au mântuitu, apropiati-ve câtra densulu si ve luminati.“

„Câtu-'su de iubite lacasiurile tale, Dómne alu poteriloru ; doresce si se seversiesce sufletulu meu spre curtile Domnului, anim'a mea si trupulu meu s'a bucuratu de Dumnedieulu celu viu ; ca pasarea si-au aflatu sie-si casa si turturéu'a cuibu eisi, unde 'si va pune puii sei, Altarele tale Dómne alu poteriloru, Imperatulu meu si Domnedieulu meu ; ferici ti cari locuiescu in cas'a Tea, in vecii veciloru Te voru laudá.“ Aminu. —

In urm'a acést'a incungiurându-se biseric'a cu stropirea apei sântite, si apoi in biserica botediându-se tóta multimea poporului adunatu din tóte pârtile din giurulu Cohalmului, si asiá dându-se bine-cuventare poporului, si finindu-se actulu sântirei, — la $1\frac{1}{2}$ óra dupa prândiu, la cuartirulu domnului adm. ppescu s'a datu din partea comitetului parochialu unu prândiu destulu de stralucitu, la care au participatu preste 40 de persóne. Oficiolatulu a fostu representatu prin domnulu maiestru cetatienescu (Bürgermeister) si inspectore Mauriciu de Steinburg, cea-lalta parte a judecatoriei prin domnulu subjude Paulu Banutiu ; din partea clerului: parochulu evangelicu din caus'a morbului nepotendu-se infacisiá, prin tramisulu seu a daruitu biseric'a cu 5 fl. v. a. apoi parochulu rom. cat. si gr. cat. ; in fine, mai multi representanti din partea comitetului opidanu etc. —

Ací s'au tienutu toaste pentru Majestatea Sea Imperatulu si Regele, pentru ingrigirea acestui'a fatia cu biseric'a gr. res. pentru Escelenti'a Sea Parint. Archiepiscopu si Metropolitu Siagun'a, cu referintia la meritele cele mari a acestui barbatu ; pentru Escelenti'a Sea Par. Archiepiscopu si Metropolitu Dr. Vancea ; pentru Ilustritatea Sea Domnulu comite alu natiunei sasesci ; apoi pentru dnii acei'a cari la acésta festivitate au representatu tóte clasele de ómeni din Cohalmu ; pentru concordi'a si bun'a intielegere a natiuniloru conlocuitóre in Cohalmu si in Ardélu ; in fine s'a urmatu mai multe toaste din partea feliuritiloru individi, si cu privintia la feliuritele impregiurâri, — care tóte s'au urmatu in celu mai corectu si mai frumosu rendu din partea óspetiloru, si asiá pre la 5 óre dupa prândiu seversindu-se si acestu ospatiu, s'a dusu fiescecare pre la ale sele, mângaiati toti ca crestinii gr. res. astadi au inceputu cu ajutoriulu lui Domnedieu a audí in biseric'a loru s. liturgia si latirea cuventului lui Ddieu prin propoveduire, de care au fostu lipsiti intr'unu decursu de 50 ani, vrea sa dîca o jumetate de vécu. —

Iéra ca crestinii acesti'a rataciti de o jumetate de vécu au avutu si au zelu câtra biseric'a strabuna, acést'a se póte vedea si dintr'o colecta facuta cu ocasiunea tienerei sinodului parochialu de acum, — unde singuri crestinii gr. res. din Cohalmu, au colectatu de buna voia pentru zîdind'a biserica preste 1500 fl. v. a. — vrea sa dîca, tóte suferintiele cele grele ale crestiniloru gr. resariteni din Cohalmu, astadi se potu priví cu adeveratu cá totu atâtea virtuti ale loru. — I. B.

Varietâti.

*** **Ból'a politica a domnului de Bismark.** Estragemu urmatórele linii dupa o corespondintia din imperiulu germanu, publicata de „Dagblad“ din Copenhag'a, cu datulu de 18 :

„Ból'a politica s'a ivitu de câtu-va tampu intr'unu modu fórte crudu, si medicii nu cunoscu nici unu remediu pentru a o tamaduí.

„Greeley a moritu de o ambitiune iritante, si Bismark este ruinatu de luptele sustienute continuu intre puternicii sei muschi si nervele sele iritante. Corpulu se simte bine, merge la venatóre, fumédia pip'a liniscitu, se adapa bine de bere si gusta cu placere totu ce i-aru puté procurá cine-va mai bunu la bucataria ; spinulu dorsalu se simte inca bine spre a conduce o lume cicalitóre ; pieptulu, cu deseversîre bombatu, se intórce cu mandria spre inimicu ; bratiulu aru putea intinde arculu lui Ulysse si aru face sa petrunda sagét'a pâna in urechile acului ; cu tóte acestea, se petrece ce-va in interiorulu seu, si de ací incepe reulu. Nervele delicate ale cervantului, care este, dupa cum se scia, situatu pre occiputu si cuprinde vointia, nu mai suntu in comunicatiune cu spinulu dorsalu. S'a produsu o schisma intre occiputu si nugue ; subiectulu este, cá sa dicu astfeliu, decapitatu, de unu feliu de guilotina morala. Aru putea duce capulu seu pre bratie, fâra cá starea sea sa sufere óresi-cum vre-o schimbare din caus'a acést'a ; câci, ceea ce este de particularu in ból'a politicei, este ca capulu si corpulu nu mai suntu in armonia. Ceea ce este si mai multu, e ca capulu este taiatu in dóue. Mintea si creerii suntu in resbelu un'a in contr'a celoru-lalti, materi'a cerebrala fierbe in minte, si marile idei cá si marile proiecte turbura somnulu, pre cându artelierulu vointiei, care este situatu in mic'a camera a occiputului, refusa servitiulu. Vointi'a a devenitu vacilanta si nesigura, si capulu este obositu de acésta lupta intre inteligintia si vointia. Cugetârile aru voi sa iésa, dara ele se oprescu mai nainte de a trece pragulu usiei, capulu se ingreuiédia si mintea se paralisédia.

Astfeliu este ból'a politica care se manifesta la state cá si la ómeni. Acésta bóla a cuprinsu cu deseversîre imperiulu germanu, si mai cu osebire pre Prussi'a. „Telegrafulu“ de Buc.

Nr. 26/1873.

Escriere de concursu.

La ordinulu maritului Consistoriu archidiecesanu nr. 859. a. tr. pentru veduvit'a parochia Gridu, in districtulu Fagarasiului, se escrie concursu cu terminu pâna la 8 Martiu 1873.

Numit'a parochia consta din 226 familii, cu 849 suflete ; cu acésta parochia suntu impreunate urmatórele emolumente :

a) câte 8 cupe bucate de familia ;

b) trei pamentari de aratura a câte de o galéta ;

c) o fenatia de 4 cara, folosita in totu anulu de parochu ;

d) si usitatele venite stolare dela poporu.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au sa-si inainteze cererile loru, instruate conformu Statutului organicu, subscrisului scaunu protopopescu, pâna la terminulu susu aretatu.

Fagarasiu, 8 Februariu 1873.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu tractului.

Petru Popescu,
protopopu.

(2—3)

Concursu.

Devenindu de curendu in vacantia statiunea invetiatorésca din comun'a Glodu-Gilesci protopopiatulu Iliei — pentru ocuparea postului de invetiatoriu intru acésta statiune se escrie concursu pâna in 1-a Martie 1873.

Emolumentele suntu:

140 fl. v. a. Casa cu gradina de legumi — lemne pentru incâlditu câte voru fi de lipsa. —

Doritorii de a acupá acésta statiune suntu avisati a-si tramite documentele si atestatele sele la subscrisulu pâna la terminulu prefiptu.

Ili'a 5 Februariu 1873.

Ioanu Orbonasiu
Tract. protop. si insp. scol.
district.

(2—3)

Nr. 16—1873.

Edictu.

Prin care Dumitru Petru Georgiu, carele de nóue ani au paresitu pre soci'a sea Mari'a Bucuru Bischinu ambi din Gurariului scaunulu Sabiiului, fâra a se scí loculu aflârei lui, se provóca, cá in terminu de siése luni, si anumitu pâna in 15 Augustu a. c. cu atât'a mai multu sa se infatisieze inaintea subscrisului scaunu protopopescu, cu câtu la din contra procesulu divortiale intentatu asupr'a lui, se va decide si in absenti'a lui, conformu prescrierei canonice a bisericei ortodocse resaritene.

Sabiiu, 1 Fauru 1873.

Forulu matrim. gr. res. alu tractului protopresbiteralu alu Sabiiului I.

(2—3)

Edictu.

Fir'a Albu din Seleudu, soci'a legitima a lui Constantinu Cândea totu din Seleudu, de relegea gr. or. carea de unu anu au parasitu pre sociulu seu, fâra a se scí loculu aflârei sele, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de mai josu sa se presentedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra, procesulu matrimoniale intentatu de susu numitulu seu barbatu, se va otarí si in absenti'a sea.

Deagu, 2 Febr. 1873.

Forulu matrimoniale gr. or. alu tract.
Ternavei de josu.

Daniilu de Tamasiu,
adm. prot.

(2—3)

Anunciu.

Subscrisulu me onorezu a face cunoscutu on publicu ca astadi mi-amu deschisu

Cancelari'a advocatiale
in Brasiovu, tergulu pescelui nr. 100.

Cunoscintiele teoretice precum si pras'a facuta pâna acum'a me indreptatiescu a promite clientiloru mei aperarea cea mai promta si energa a intereseloru sele la tóte tribunalele si judecatoriele, in ori-ce feliu de procese civili, cambiali, urbariali si criminali precum si in tóte afacerile politice, concursuali si funduarie.

Totu-odata voiu ingrigí cá causele mie incredintiate sa se resólve si decida câtu mai curendu.

Brasiovu in 6 Fauru 1873.

Nicolau Densusianu
advocatu.

(3—3)

Concredeti-ve celoru adeverite de bune!

Medicamente esaminate chemice prin judecatoria, in anulu 1868 in Vien'a si recunoscute de escelinte prin marturii si atestate numeróse.

Balsamu-preservativu contr'a cârceiloru, midiloculu celu mai cu efectu contr'a nemistuirei, slabiciunei de stomachu, cârceiloru in stomachu, epilepsiei, dureriloru de colica si friguriloru gastrige (periodice).

Pretiulu unei butelce intregi dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **1 fl. 50 cr.**, unei butelce de jumetate **80 cr.**

Siropu de plante de muschiu preparatu de Dr. Miller.

Suprindietoriu in efectulu seu contr'a catarului de peptu, tussei, regusierei, mucosirei (flegma), catarului de câtlegiu si nodu, scuipirei de sânge si contr'a tuberculósei incepatóre de plumâní.

Afara de acestea siropulu acest'a s'a intrebuintiatu cu succesu bunu contr'a tussei cu gâfâire si tussei inadusitóre a copiiloru, sioparlaitiei de pele, din care causa acestu siropu lu tienu multe familie totu-déun'a in reserva. — In tigaitie originale pentru adulti si copii dela 4—5 ani.

Pretiulu unei tigaitie dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **50 cr.**

In **Sabiiu** se póte capetá adeveratu numai la **Michael Sill**, comerciante de specerie, de asemenea in Barotu la M. Lebitzky, farmacistu ; Bistriti'a la F. Kelp ; in Blasiu la C. Schiessel, farmacistu ; in Orastia la C. Reckerd, farmacistu ; in Mercuru la F. Leicht ; in Deesiu la I. Kremer ; in Fagarasiu la I. v. Steinburg, farmacistu ; in Georgiu Ditru la I. Szathmári, farmacistu ; in G.-Szt.-Nicolae la F. Fröhlich, farmacistu ; in Hossu-faleu la F. Jekelius, farmacistu ; in Alb'a-Iuli'a la C. Boos ; in Kezdi-Osiorheiu la F. Lukats ; in Clusiu la C. H. Binder, farmacistu ; in Kovasn'a (Alovatu) la Mehlich et Imre ; in Brasiovu la F. Iekelius, Ed. Kugler si Gr. Sav'a, toti farmacisti ; I. Dusioiu, I. G. Galz, comersanti de specerie ; in Muresiu Osiorheiu la M. Bucher ; in Mediasiu la A. Hienz, farmacistu ; in Aiudu-Mare la F. Horvath ; in Seghisiór'a la I. B. Teutsch, comersante ; in S.-St.-Georgiu la Schutag et Comp. in Reginulu sasescu la S. Dietrich ; in Temisiór'a la C. Kessely.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULŬ ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s̆ pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 14 ANULU XXI.

Sabiiu, in 18 Februariu (2 Mart.) 1873.

Apelu

câtra inteligInti'a romåna din fundulu regiu.

Dupa ce in urm'a passivitâtiei proclamate de câtra unii români, au remasu sî poporulu nostru din fundulu regiu fâra aperatori, in corpulu legislativu, sî fiindu ca preste scurtu tempu voru ajunge la pertractare in diet'a Ungariei causele municipieloru fundului regiu, cari taie adencu in interesele româniloru din acestu pamentu; ne-amu simtitu indemnati, a initiá o consultare despre acele cause, ce se va tienea in 1/13 Martiu a. c. la Sabiiu, la carea invitâmu fratiesce pre inteligintii români din municipiele fundului regiu.

Scopulu va fi pregatirea unei representatiuni spre informarea inaltului regimu reg. ung. sì a corpului legislativu alu Ungariei despre interesele nóstre comune.

Sabiiu, 16/28 Fauru 1873.

Comitetulu natiunalu,
prin Dr. Ioanu Borci'a.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 11 Februariu a casei deputatiloru o deschide presiedintele Bittó la 10 óre. Pre fotoliele ministeriali erau: Kerkapoly, Tisza, Trefort Pauler sî Zichy. — L. Szögyenyi ascerne din partea comissiunei centrali rapórtele acelei'a despre acele dóue projecte de lege care se referescu la sporirea listei civile sî la contractulu incheiatu cu Belgi'a pentru estradarea criminalistiloru ordinari.

Trecendu-se la ordinea dîlei se iá la desbatere bugetulu ministeriului de comunicatiune. Cá referinte fungéza deputatulu Fr. Pulszky.

Ministrulu de comunicatiune L. Tisza espune mai intâiu parerile sele despre desvoltarea de pâna acum pre terenulu comunicatiunei sî in fine despre probleme cari suntu de a se indeplinî pre viitoriu pre acestu terenu.

Dupa acést'a tiene Helfy o cuventare lunga sî dupa cum se intielege contr'a projectului. Ivanka nu consemte cu sistemulu regimului aplicatu pâna de presente, cu tóte aceste inse sprigiuesce societâtile drumuriloru de feru chiaru sî in contr'a atacuriloru opositiunei. Steiger nu consemte cu impârtirea oficieloru in conducerea centrale a ministeriului de comunicatiune sî 'si reserva a pune amendamente la locurile respective a bugetului intregu a acestui ministeriu; cu ce siedinti'a acést'a se incheia.

Siedinti'a din 12 Februariu o deschide presiedintele Bittó la 10 óre. Pre fotoliele ministeriali erau: Szlavy, Tisza, Pauler si Trefort. Dupa resolvirea formalieloru obicinuite se facu mai multe interpelatiuni pentru noi de interesu secundariu.

K. Szell ascerne raportulu comissiunei financiali despre projecte de lege presintate de ministrulu de financia, cari de-odata cu rapórtele comissiunei financiali se tramitu sectiuniloru.

Trecendu-se la ordinea dîlei se continua desbaterea despre bugetulu ministeriului de comunicatiune.

G. Molnár schitiéza sarcinele cele immense care isvorescu pentru tiéra din relatiunile de garantia. — Dupa acest'a mai vorbescu I. Paczolay, E. Vargicz, P. Pechy sî Iranyi sî apoi se incheia siedinti'a.

Epistola deschisa.

Clusiu, 14 Februariu 1873.

(Urmare din nr. tr.)

Speru mai departe ca o desbatere sî consultatiune personale binevoitória intre patru barbati — cari de ani numerosi ve ocupati cu intrebârile nóstre politice, sociale, economice, industriali scolare etc. etc. sî cari puteti cunósce trebile sî impregiurârile nóstre deamenuntulu — mai multa lumina aru reversá asupr'a cestiuniloru nóstre subversante, si mai multu vi s'aru apropiá opiniunile in 48-a óra, decâtu cum a-ti fi in stare a midilocí acést'a prin nu sciu câti articli de fondu câtu de lungi.

Cumca se ve succede a ve impreuná parerile chiaru in tóte obiectele, asiá departe nu cutediu a merge cu speranti'a-'mi, dara credu ca vi le ve-ti impreuná in mai multe, sî atâtu inca va fi unu castigu nu neinsemnatu.

Afara de cestiunile cele mari politice pr. on. d-vóstra a-ti schimbá in acea consultatiune idea si despre modulu procederei si in privinti'a tactului de observatu. — A-ti statorí unele puncte strictu observandu: Buna-óra a-ti luá de principiu cumca de regula tóte cestiunile cu obiectivitate fâra amestecu de personalitâti sa fia desbatute in diuariele nóstre. — A-ti statorí ca nu recunósceti dreptulu nimenui (fia acel'a macaru-cine) de a-si versá din passiune privata veninulu urei sele asupr'a cui-va in foile nóstre publice spre a indigná apoi dupa obiceiu inca sî o parte a publicului cetitoriu; ci déca suntu inimici neimpacabili, sa le placa a-si ispraví tréb'a loru singulare pre calea privata, nici decum inse pre cea jurnalistica; amestecuri de personalitâti numai atunci potendu avé locu, cându respectulu binelui comunu séu natur'a lucrului, aru recere neincungiurabilu facerea unei esceptiuni dela regul'a generale, séu cându cine-va atacatu fiindu prin altulu in publicu, aru fi silitu sa se defendeze in contr'a unui'a séu altui'a. — Pr. on. d-vóstra intru acea consultatiune fâra indoiéla a-ti mai statorí sî aceea ca ve-ti grigí cu cea mai mare scrupulositate, cumca incâtu e cu putintia, in venitoriu sa nu se mai strecure in foile nóstre nici odata atari articuli sî espressiuni, cari aru produce nisce urmâri rele, aretate dejá mai in susu, cari aru dá nutrementu desbinârei, discordiei sî urei confessionale; séu aru puté serví de pedeca in calea ce duce câtra solidaritate, sî ca mai alesu spre evitarea de totu aceloru, ce aru puté nutrí ur'a confessionale prin foile publice, cu atât'a rigóre ve-ti grigí, incâtu nici baremu pre acea minutialitate nu o veti trece cu vederea, cumca sa nu ve mai folositi de asemenea cuvinte ca: „neunitu", „unati'a", „disunitu" etc. etc. de óre-ce — precum vedemu — inca sî aceste suntu in stare de a face sânge reu la multi.

Ceea ce conturba in modulu celu mai durerosu adese-ori liniscea sî pacea fratiésca intre connatiunalii nostri, este nesuinti'a unor'a din sinulu natiunei de a sporí buna-óra pre gr. orientalii, séu pre gr. catolicii cu proseliti români convertiti dela o religiune la alta in nisce moduri oprite chiaru de legile civile.

Dómne! dómne! óre este cu potintia cá sa fia luatu astfeliu de ómeni in seriósa considerare, ca câta neghina se sémena prin asemenea manopere sî din acést'a apoi câta discordia cresce si cum se slabesce intregulu corpu alu natiunei române?! Séu purcedu atari ómeni din unu punctu de vedere mai sântu sî mai inaltu decâtu celu alu simtiului natiunalu? Mai presupunu ei dóra (vatemandu prin acést'a insusi pre prea sântulu nume alu lui Ddieu) ca prea bunulu sî nemarginitu induratulu Ddieu pre atâtea sute sî sute de milióne de ómeni, cari nu au avutu fericire a se poté face cunoscuti cu invetiaturile Mantuitoriului, sî inca sî cele multe milióne, cari de-sî suntu crestini, dara nu suntu gr. cat., séu gr. or., dóra pre toti i va condamná la iadu, trait'aru fi acei'a altcum câtu de omenesce sî moralicesce si respective fire-aru fi urmatu ei in tóta viéti'a loru principieloru celoru atâtu de frumóse sî umane ale religiunei crestinesci staverita prin Iisusu Christosu sântulu redemptoru alu omenirei?!

Se isvoresce óre acést'a silintia de a face proseliti, totu-déun'a din scopu de a puté mantuí sufletele convertendiloru de vecinicele suferintie ale ghenei? Ba, de multe ori nici din indemnulu nescâroru-va simtiuri religióse, nu din fanatismu religiosu, ci din nisce motive demne de osendire sî nici câtu de putienu escusabile. — Nu potu gâsí óre acei domni — fia ei preoti séu mireni — destule alte ocupatiuni folositórie, déca simtu in sine chiamare de a conlucrá pentru promovarea binelui comunu, conlucrându spre esemplu in sfer'a inaintârei intelectuele, morale sî materiale a poporului? Séu déca chiaru numai in sfer'a religionaria voiescu a-si desfasiurá activitatea loru binevoitória, nu potu aflá óre nici un'a-alta afacere? Ba potu destule numai sa voiésca. — Sa ne lase dara domnii acei'a in pace pre venitoriu cu atari secaturi de proselitismuri nelegale sî (de óre-ce nu potemu negá ca o parte fórte insemnata a crestiniloru ambeloru confessiuni, prea putienu pricepe inca principiele de capetenia ale religiunei crestine sî dieu nici in privinti'a moralitatei nu e de feliu inca la acea trépta cá o mai mare avantare sa nu mai fia de doritu) sa se ocupe d-loru mai bine cu aceea cá sa invetie mai inainte pre coreligionarii loru proprii, ca a face cruce sî a tiené cu scumpetate s. serbatori sî dilele de postu, inca nu suntu destule cá sa se póta numí cine-va unu crestinu adeveratu, sî sa faca cá poporulu sa le pricépa sî sa le urmeze mai bine invetiaturile fundamentali ale religiunei sî moralului.

Prin astfeliu de activitate folositória, apoi pre lânga ce nu voru mai conturbá pacea fratiésca, voru face servitie bune atâtu religiunei loru, câtu sî natiunei nóstre, sî'si voru castigá nescari merite prea laudabile pentru amendóue. Dee Ddieu cá inaltiloru nostri demnitari bisericesci prin prea intieleptele loru supraveghieri sî inviatiunì paterne sa le succéda a infrená in fine pre respectivii conturbatori, sî ca in presalutarea nesuintia, de infrenare sa fia ajutati cu tóta energi'a sî prin jurnalistic'a româna cu unu tactu corespundietoriu!

Mi se pare ca amu cetitu cându-va, ca odinióra dd. redactori români s'au fostu invoitu laolalta, ca cându se voru intemplá asemenea casuri de conturbare a liniscei prin proselitismuri, castigându-si informatiuni sicure despre adeverat'a stare a lucrului, respectivulu semenatoriu de neghina sa fia totudéun'a in acele foi române espusu judecâtiei meritate a opiniunei publice, a câroru redactori suntu de un'a sî aceeasi religiune cu culpabilulu. Aru fi prea bine déca cu tóta stricteti'a aru observá acést'a foile nóstre in venitoriu.

Marturisescu sinceru ca eu fórte a-si dorí cá in consultatiunea desamintita pr. st. dvóstre sa nu ve multiamiti numai cu atâtu cá sa statoriti cumca ve ve-ti nisuí a face sa dispara dintre noi tóta ur'a confessionale, ca — de-sî chiaru si prin atât'a a-ti face unu servitiu fórte mare natiunei, dara ast'a inca nu e destulu. Avemu detorinti'a cá sa nu urimu din causa ca e de o alta confessiune ori limba straina, pre nimene, fia macaru de ce religiune séu natiunalitate. Dá, óre numai cu atât'a sa fimu detori sî câtra fratii nostri de unu sânge cu câtu câtra macaru care strainu? Bá fâra indoiéla cu mai multu. Deci a-si dorí cá sa ve dati cuventu a conlucrá pre calea jurnalistica inca sî spre aceea cá românii de ambele confessiuni sa stea gat'a de a sprigini dupa potintia sî in causele bisericesci unulu pre altulu. O atare spriginire reciproca ni o face de detorintia atâtu adeverat'a iubire fratiésca, câtu sî interesulu nostru comunu nationalu. Nu potemu afirmá ca amu fi eschisi chiaru de totu de pre terenulu politicu, dara precum este cunoscutu prea bine, acestu terenu ne este angustatu fórte tare. Unu terenu mai largu de care ne-amu poté serví, aru fi sî respective dejá este biseric'a. Autonomi'a bisericésca (cu sinódele ei provinciali respective congresulu, sinódele archidiecesani sî diecesani sî protopopesci etc.) ne póte dá ocasiunea cea mai buna de a ne aduná sî intielege despre causele nóstre bisericesci, scolari, fundationali sî a desbate despre medilócele radicârei nóstre morali, spirituali, bá tocm'a sî materiali. De óre-ce dara — precum amu atinsu mai in susu biseric'a autonoma sî bine organisata este totu-odata sî unu focolariu alu nationalitatei nóstre, sî este un'a ce póte serví sî de unu midilocu fórte priinciosu spre aventarea intelectuale, morale sî inca sî materiale; sî de óre-ce natiunea insasi cu multu mai de graba se intaresce cându fiií ei de ambele confessiuni au midilóce câtu mai multe spre propasire, decâtu déca numai o confessiune singura s'aru poté bucurá de asemenea midilóce ale inaintârei, asiá e unu adeveru neresturnabilu, ca avendu in vedere salutea natiunale: nici decum nu potu fi românii gr. cat. indiferenti facia cu autonomi'a bisericésca a fratiloru loru gr. orientali, nici acesti din urma nu potu fi neinteresati de starea bisericésca a conationaliloru loru de religiunea gr. cat. — Noi gr. cat., credu ca toti cu cea mai sincera bucuria vedemu pre fratii nostri români gr. orient. dejá in posessiunea unei autonomie bisericesci, sî sum convinsu ca foiloru nationale fâra greutate multa li-aru succede a conduce de nu chiaru pre toti, dara partea cea mai mare a româniloru gr. cat. la aceea opiniune cumca déca s'aru intemplá, cá autonomi'a fratiloru gr. orient. sa fia atacata, avemu acea detorintia natiunale, cá provocati fiindu spre ajutoriu de fratii nostri, trebuie sa le dâmu atâtu pre calea jurnalistica, câtu sî in tóte alte modruri legali spriginulu moralu de a poté defendá sî salvá de pericluri ce le aru amenintiá aceea. Sî nu amu nici o indoiéla, cumca a aduce pre românii gr. orient. la asemenea convingere a detorintiei de a dá unu spriginu moralu la fratii gr. cat. spre recâstigarea autonomiei loru bisericesci inca nu s'aru bate in impedecâri prea mari. Spriginindu-ne reciprocmente unii pre altii inca sî in causele nóstre bisericesci, prin ast'a legatur'a sî iubirea sincera fratiésca multu s'aru intarí intre noi, trebile nóstre bisericesci sî scolare si-aru capetá unu aventu sî radimu poternicu si multu s'aru consolidá sî inaintá sî caus'a natiunale.

(Va urmá.)

Observatiuni

la espeptoratiunile „Albinei“ — relative la capulu diecesei Caransebesiului.

Totu-déun'a amu crediutu sî credu sî acum'a, ca unu diuariu nationalu impartialu sî petrunsu de sacr'a sea missiune — are imperativa detoria de a lucrá spre luminarea consciintiei nationale, — de a aretá mijlócele necesarie sî salutare in urmarea câror'a s'aru potea ferici sî consolidá o corporatiune, o societate, unu poporu séu o natiune, — de a aretá sî infacisiá poporului pre adeveratii sei bine-facatori, sî pre faptorii principali cari potu sî au detori'a de a lucrá sî desvoltá in sufletulu poporului consciinti'a morala, religióse sî nationala. Amu crediutu mai departe ca totu de datori'a unui diuariu nationalu sî impartialu se tiene sî obligamentulu — de a ferí poporulu de apucaturile viclene ale contrariloru sei, — de a aretá baricadele ce le arunca secularii inimici in calea desvoltamentului nationalu, de a combate cu tóta tari'a spiritului ori-ce vitiu, ori-ce reu, ori-ce aberatiune s'aru incercá inimiculu a implântá in corpulu bisericei, a poporului sî a natiunei in generalu.

Déca cutare diuariu aru procede in modulu indicatu, — déca si-aru impliní cu scumpetate, scrupulositate sî religiositate — sublim'a sea detoria, déca aru defendá cu resolutiune sî resignatiune interesele publice nationale sî bisericesci, déca aru luptá cu zelu sî devotamentu pentru prosperarea binelui comunu, déca aru trântí la pamentu próst'a ambitiune, sî fatalulu egoismu, déca in fine aru incetá cu pretensiuni la idololatria, — atunci unu astu-feliu de diuariu — dupa opiniunea mea, aru comite unu actu de inaltu patriotismu, atunci aru fi bine meritatu de biserica sî natiune, sî astu-feliu noi toti cá unulu amu fi obligati alu spriginí sî aperá in totu modulu possibilu moralmente sî materialmente.

Din contra cându unu diuariu care pretinde sî voiesce a trece de nationalu, care se sustiene din abonamente nationali; sî cá atare sbéra pre tóte tonurile ,,Românismu sî România“ — pre cându in realitate acestea sublime cuvinte suntu in gur'a redactorelui acelui diuariu numai ,,vorbe góle sî larii farii“, — cându redactorele acelui diuariu calca in modu invederatu primitiv'a sea programa, iéra in loculu acelei'a pune de tinta tuturoru dorintieloru sî aspiratiuniloru sele — ambitiunea nemarginita, — infernalulu egoismu, sî glori'a vana de a trece de conducatoriu privilegiatu, infalibilu sî patentatu alu natiunei, — cându acelu diuariu sî respective redactoriu — arunca cu tina in totu ce avemu onestu sî onorabilu, — cându insulta in modulu celu mai ostentativu totu ce este autoritate fia aceea politica nationala — fia bisericésca, — cându se incérca a compromite reputatiunea unui barbatu venerabilu prin betrâneti'a sî activitatea sea publica, — cându voiesce alu despoiá orbisiu sî pre facia — de tóte sentiementele umane, pâna sî de onóre, sî apoi alu presentá publicului cá pre unu ,,hotiu sî tâhariu“ — atunci unu astu-feliu de diuariu nu merita decâtu despretiu generalu, iéra redactorele acelui'a nici mai multu nici mai pucinu decâtu — pusicari'a. Sî cu totu dreptulu, câci unu astu-feliu de diuariu condusu de unu atare redactoru malitiosu si neconscientiosu in locu de a stringe sî consolidá poporulu, in locu de ai pregatí sî usiurá drumulu spre realisarea seculariéloru sele aspiratiuni, — in locu dîcu de ale face acestea, arunca marulu de cérta, de invidie, de inimicitia sî de disarmonie intre fratii de unu sânge si de o mama, — sî astu-feliu le impedeca totu progresulu, — tóta inaintarea inadusiesce in sufletulu poporului credinti'a intr'unu venitoriu mai ferice, — lu face se stagnedie sî se fia in veci batjocoritu de toti strainii, veniti de prin Germani'a, si de prin mlastinele uralului, — bá pare si de lipitorile satului, veniti dela cép'a sî usturoiulu Egiptului.

Curatu, dara curatu asiá face sî procede pretiuit'a „Albin'a“. Ea lovesce pre toti fâra crutiare, cu dreptu sî fâra dreptu. Arunca fâra nici o reserva simburele de discordia — pretutindenea intre frati, sî atitia pre unulu contr'a celui-laltu. Lovesce cu violentia totu ce se numesce disciplina. Identifica intr'o corporatiune strictu religiósa — pre Chr. cu Mahomedu, cu Zoroastru, cu Confutiu sî Ddieu mai scie cu cine, — sî apoi dupa ce-lu stringe cine-va in curele — néga totulu. Insulta in celu mai nerusînatu modu — pre toti cari nu-i aducu auru smirna sî tamâie. Batjocoresce pre tóta lumea carea nu i se inchina neconditionatu, cu umilintia sî respectu, sî cari nu voiescu a-lu recunósce de

FOISIÓRA.

Contr'a-critica,

la

Critic'a dlui I. M. Moldovanu.

(Vechi'a Metropolia de N. Pope'a))

(Urmare.)

Acestea aru fi de ajunsu credu, pentru de a se sparge rociulu celu de paianginu alu dlui M. incâtu pentru confessiunea lui P. Parteniu.

Sa mai adaugemu ce-va in privinti'a subordinatiunei lui, metropolitului Ardélului, care subordinatiune „chiaru neunitu sa fia fostu acelu episcopu“, dîce d. M., „totu-si nu se póte probá din documentele mentionate“. La acést'a eu respundu: ca déca punemu cum dîce d. M., ca P. Part. a fostu gr. orientalu, séu ortodossu, apoi atunci nu s'aru mai poté nici decum trage la indoiéla subordinatiunea acelui'a metropolitului Ardélului din simpl'a causa, câci dupa cum se espuse in ,,v. metropolia“ la acel'a-si locu (p. 33 nr. 5), metropolitulu Genadiu se titulà: „Archieppulu sî metropolitulu etc. a totu Ardélulu sî a tienutului Varadului“; S. Stefanu: „metropolitu etc. sî a Maramuresiului“; Varlaamu: . . . ,,sî alu episcopiloru din tiér'a ungurésca“, sî Teofilu: . . . ,,renduitu la s. metropolia a Ardélului (sî a pârtiloru tierei ungurescì de susu). Prin urmare, déca Muncaciulu se afla in Ungari'a, ce nu va negá nici d. M., sî inca in Ungari'a de susu; apoi dieu numai celu ce nu vrea sa véda nu va vedé, ca sî acea episcopia inca a fostu subordinata metropolitului Ardélului.

Inse abstragendu dela tóte acestea, eu dîcu, ca atâtu confessiunea ortodosa a lui P. Parteniu câtu sî subordinatiunea acestui'a metropolitului Ardélului, se probédia pâna la evidentia chiaru sî din dalteri'a insasi data de S. Stefanu lui P. Parteniu, carea privindu-o mai de aprópe, se vede ca nu este altu-ceva decâtu o adeverata gramata metropolitana din partea mentionatului metropolitu, câtra acel'a-si episcopu sî câtra ,,credinciosii in Christosu“ ai acelui'a-si metropolitu. Câci au nu ni se spune apriatu in acea dalteria, ca episcopulu P. Parteniu e ,,de ritulu grecescu“, in tocm'a cum se numesce S. Stefanu, fâra a se dîce ca elu aru fi sî unitu? Au nu se dice intr'ens'a apriatu: sî-i dâmu facultate de a hirotoní etc. in dieces'a sea . . . . . . admoniându-lu, pre P. Parteniu, fratele nostru in Christosu, cá sa invetie pre credinciosii sei cu cuventulu si cu fapt'a, aducându-si aminte ca óre-cându va avé a-si dá séma etc.? Asiá dara aici nu e vorb'a numai despre o sântire pura, cí totu-odata sî despre jurisdictiunea, ce se dede lui P. P. prin gramat'a metropolitana, adeca: jus in sacra, si jus ad sacra — care dreptu dupa canónele bisericei ortodosse competo numai metropolitului respectivu, facia cu nou-sântitulu seu episcopu sufraganu.

Iéra in privinti'a celoru ce le insira d. M despre Tazaszovits, ca elu aru fi fostu sântitu in Moldov'a, dupa Basilovits, sî ca acestu din urma aru fi pentru dependinti'a episcopului Muncaciului dela motropolitulu din Româní'a, lasu sa vorbésca in loculu meu, P. Maioru. Iéta ce scrie acest'a in acésta materia: Ioanichie Basilovits protoegumenulu din muntele Cernecu la Muncaciu in cartea ce se chiama ,,Brevis notitia“ etc. dîce, ca este a crede, cumca episcopii cei de némulu rusescu intr'unu'tâiu au fostu supusi metrooolitului din Iustinian'a prima, ci pre urma Craii Ungariei i supusera metropolitului celui din Tiér'a-romanésca. Asiá dara episcopulu dela Muncaciu nu a fostu supusu archiepiscopului celui din Ardélu nici odata.

,,Protoegumenulu aceea, cumca episcopulu celu rusescu dela Muncaciu au fostu prin Craii Tierei ungurescì supusu metropolitului celui din tiér'a românésca, carele acum siede in Bucuresci, numai cu vorbe góle o graiesce; nici atât'a semnu, câtu e unu verfu de acu nu aduce nicairi, de unde sa potemu avé prepusu, ca craii tierei ungurescì cându-va au supusu pre eppulu dela Muncaciu metropolitului tierei munteneschi. Pentru aceea vorb'a protoegumenului nici intr'o séma nu se cade a se bagá. Care a fostu voi'a crailoru ungurescì, despre supunerea episcopului dela Muncaciu archiepiscopului seu, sî care a fostu datin'a in tréb'a acést'a, amu vediutu mai susu din hrisovulu craiului Vladislaus celu din an. 1494, sî din titul'a archiepiscopului Varlaamu. Adeca neindoitu lucru este, ca mai de multu eppulu dela Muncaciu au foatu supusu archiepiscopului din Ardélu. Dela acest'a se sî sântiea, cum mai susu vediurâmu, ca fù sântitu eppu Partenie de Stefanu Simeonu archieppulu din Ardélu la an. 1651. Inse, cându se intemplá séu cu mórtea archieppului séu cu lepadarea lui, care prin principii calvini pentru credinti'a cea prvoslavnica, se ocasiunà, sa fia archieppu in scaunulu Belgradului, din Ardélu, lips'a i facea pre Muncaceni, sa caute sântire dela archieppulu Moldavei: cum spune mai susu laudatulu protoegumenu in dîs'a carte etc. ca fù sântitu Vasilie Taraszovits; câroi'a au urmatu in episcopia mai susu dîsulu Partenie“.*)

Si eu dau crediementu cuvinteloru acestor'a ale lui Maioru, câci mi se vedu a fi fórte temeinice.

Din cele dîse ese dara la lumina, ca eppulu Muncaciului a fostu subordinatu metropolitului din Ardélu, sî ca P. Parteniu a fostu ortodossu atunci, cându s'a sântitu; dara s'a potutu intemplá, ca elu inca pre atunci sa se fia clatinatu in credintia, sî dupa aceea intorcendu-se acasa sa se fia unitu, cum facù 'sî metrop. Atanasiu, dupa intórcerea-i dela sântire din Bucuresci.

Parerea mea acést'a precum sî cea mai de susu despre falsificarea dalteriei metrop. Simeonu Stefanu uniculu condecatoriu infalibilu alu natiunei, de singurulu fiu alu poporului (o numire nóua luata dupa analogia Christosu fiiulu lui Ddieu). In scurtu „Albin'a“ afara de eulu seu propriu, nu cunósce nimic'a sântu, onestu sî onorabilu, nu voesce a recunósce nici o autoritate, si prin urmare nu se simtiesce obligata la nici o disciplina, la nici o solidaritate. „Albin'a“ pre toti cei-lalti români i considera de pigmei, sî numai providentialulu energiculu sî infatigabilulu Babesiu este — Titanu. Eu suntu celu ce suntu, sî afara de mine nu este nimic'a, — striga cu enfasa dlu Babesiu in fia-care nr. alu „Albinei“ d-sele.

---

*) Istor. biser. p. 166.

Rogu pre onorabilii lectori ai „Tel. Rom.“ sa nu créda ca esageredíu, câci eata desfidu pre oricare românu de omenia, care a cetitu seriosu „Albin'a“, desfidu pre insusi dlu Babesiu sa-mi spuna unu singuru românu cu reputatiune — incependu dela Tis'a sî pâna la gramaditurile de stânci ale Balcaniloru pre care sa nu-lu fi insultatu d. Babesiu, sî sa nu-lu fi tavalitu prin mocirla sî fescelitur'a d-sele de „Gazeta“. Sî apoi dupa tóte acestea d. Babesiu! mai are curagiu de a pretinde omagiu sî supunere pâna la pamentu. O! lume! lume.

E! dara d. Babesiu mai e inca sî viclénu. A-ti intielesu? E bine! voiu demustrá. Inse mai nainte de a face acést'a rogu pre onorb. „Telegrafu“ a-mi permite o asemenare. Erá odinióra unu tieganu. Avea o statura inalta. Portá nadragi rosii. Erá sumetiu pâna la ingâmfare. Se laudá necontenitu cu tari'a sea fisica. Basatu pre acést'a provocá pre tóta lumea la trânta. Intr'aceea unu flacâu românu de statura mijlocia, — inse vângiosu, — audiendu pre tieganu laudându-se necontenitu, — sî ne mai potendu tolerá — desiérta laud'a sî ingâmfare a tieganului — lu invita la lupta. Bine n'amu nemicu in contra respunde ingâmfatulu tieganu cu unu aeru de despretiu, — inse déca vei remânea fâra vre-o mâna, peciorn séu fâra capu, sa nu fiu eu de vina. N'ai grigia replica românulu. Destulu ca incepu lupt'a. Dara ce sa vedi minune! românulu trântesce pre tieganu de-i saru cismele câtu colo. Mai vini odata mâi tiegane? Mai déca cine sa-si prinda mintea cu unu prostu cá tine — respunde tieganulu rusinatu.

In tocm'a cá tieganulu procede sî d. Babesiu. Dsea inca arunca manusi'a la tóta lumea. Iéra déca se afla ici colea câte unu românu mai tare de angeru, care primesce manusi'a aruncata, — atunci d. Babesiu capitulédia sub motivu ca nu afla de demnu — procedur'a tieganului.

Astu-feliu mai anutiertiu si-a fostu propusu sa scrie minunatulu dsele „morbu socialu.“ In acestu pamfletu insulta o pleiada intrégа de barbati onorabili — betrâni sî juni — sub motivu ca acesti'a nu se inchina neconditionatu la comodiele dlui Babesiu. Barbatii atacati — apuca pre d. Babesiu de-a scurt'a — sî d. Babesiu a tacutu — procedur'a tieganului. Mai asta prima-véra unu corespondinte din Pest'a a „Gazetei de Transilvani'a“ — iá pre d. Babesiu la trei parale, — pentru ca se schimba cá cameleonulu cu politica cu totu. D. Babesiu in locu de a-si aretá motivele care l'a indemnatu a-si schimbá mersulu politicu, se multiamesce cu constatarea ca: corespondintele „Gazetei“ este unu fonctionariu inaltu din Pest'a; dupa aceea lu mai gratifica cu vre-o câte-va injurature, sî apoi incheia ca acelu corespondinte, nu pricepe adenculu cugetului Babesianu, — sî apoi tace, — iéra-si procedur'a tieganului. Ce-va mai târdioru d. Babesiu s'a fostu apucatu in „Albin'a“ sa sparie si sa intimideze pre Escelenti'a Sea Metropolitulu **Andreiu**, — dicendu ca o sa-i faca dilele amare déca nu va cetí ecteni'a mai intâiu pentru ângerulu pazitoriu Babesiu, si apoi pentru rege si imperatu. „Telegrafului“ respunde la espeptoratiunile d. Babesiu in rubric'a „Varietâti“ — incéta! — si d. Babesiu si-a pusu pumnu in gura si au tacutu — procedur'a tieganului.

(Va urmá.)

Brasiovu, 4 Februariu.

(Fine.)

A voi cá dlu ± ruin'a sî seraci'a cetatienimei sasesci, care de presentu suntu in imensa (!?) majoritate factori iindustriei transilvane este in prim'a linia o dorintia funesta sî secundo, o dorintia absurda, câci comerciu fâra industria nu póte esistá. — Neavendu industri'a alti factori in diu'a cându si-aru impliní dorinti'a dlu ±. sî se va immormentá cetatienimea sasésca fâra a o inlocuì cu alti factori dupa gustulu d-lui, de siguru in acelu tempu s'aru periclitá esistinti'a celoru 70 mii români din comunele citate de dlu ±. Câci fiindu sasii in mormentu, nu voru avea cu cine sa mai faca comerciu cei 70 mii români, nu voru mai avea cui sa-i vendia seulu, lân'a, peile sî alte multe producte; nici nu voru mai avea dela cine sa cumpere manufacturi sa le speculedie in Romani'a sî Turci'a etc., in ambele casuri cei 70 mii români din scaunulu Sabiiului sî alu Mercurei de care i se frânge inim'a dlui ±, departe de a progresá precum crede d-lui, voru deveni siguramente ce au devenitu sî sasii, — dara sa esîmu din Sabiiu sî scaunulu seu sî sa ne punemu dle ± pre unu altu terenu.

Natiunea românа din Transilvani'a de seculi au fostu persecutata, asiá incâtu resfoindu paginile istoriei sî cugetandu apesârile sî crudîmile ce au induratu acestu poporu (sî potu dîce ca indura sî astadi) prin legile asupritóre ale feudalismului care l'au inapoiatu in cele mai scumpe interese omenesci nu numai materialmente dara chiaru sî spiritualmente, omulu bine cugetatoriu se mira cum de au fostu possibilu sa mai esiste astadi acestu poporu cu spiritulu si originalitatea sea românа.

Sî cu tóte aceste legi nefavorabile eata-lu ca esiste, sî va esistá! sî pre lânga tóte acestea legi asupritórie totu comerciulu de importu sî esportu ce-lu face Transilvani'a de secoli sî pâna de presentu potu afirmá cu siguranția, totu acestu comerciu care constitue marele comerciu alu Transilvaniei se face in imensa majoritate numai prin români.

Românulu, domnulu meu, cu tóte apesârile amintite posede cá daru Ddieescu unu spiritu naturalu, o inteligintia naturala superióra poporului sasu cu tóta instructiunea lui, ca scie sa scrie sî sa cetésca. — Spiritulu de intreprinderi sî speculatiuni comerciale e departe inapoi la poporulu sasu fatia cu poporulu nostru. Temerea d-tale dle ± nu are astadi ratiune de a esiste, astadi gratia provedintiei putemu prin instructiune sa-i perfectionâmu spiritulu seu in tóte ramurile vietiei sociale.

Astadi gratia provedintiei amu inceputu sa esîmu din robi'a Babilonului, astadi avemu unu cleru prin „Statutulu organicu“ bine organisatu, astadi avemu mai in tóte comunele rurale scoli comunale, avemu 4—5 Gimnasie sî speru sa avemu in curendu mai multe, avemu unu numeru frumosu de barbati care constitue inteligintі'a nationala, avemu Asociatiunea transilvana pentru inaintarea sî cultur'a poporului românu; avemu societatea „Albin'a“. Ei bine, toti acesti factori lucrându din resputeri la luminarea sî inaintarea poporului nostru, intrebu nu putemu óre astadi afirmá ca s'au inceputu a se realisá frumós'a cugetare poetica a reposatului Bardu **Bolintinénu**: „Viitoriu de auru tiér'a nóstra are si prevediu prin secoli a ei inaltiare.“

Naturalmente desvoltarea sî progresulu unui poporu nu se calculédia nici se mesura cu cotulu de Sabiiu! — Sî apoi sa binevoiésca a-mi spune dlu ±, esista óre in Transilvani'a sî vre-unu privilegiu Andrianum, care sa eschida astadi pre români de a nu puté imbratisiá meseriele? Eu sciu

---

prin iesuiti, se intaresce sî mai multu prin urmatórele cuvinte ale lui P. Maioru: „Ca sî Partenie episcopulu rusiloru dela Muncaciu, carele celu intâiu s'a facutu unitu, macaru ca adeveritu e, sî tuturoru pré cunoscutu lucru erá, ca au fostu sântitu archiereu de archiepiscopulu Stefanu Simeonu celu din Ardélu la an. 1651, **totu-si dupa aceea fù a dóu'a-óra sântitu episcopu.**“*)

Vorbindu d. M. la p. 31 din „v. metropolia“, la tratatulu despre originea v. m., dice, ca autoriulu acestei'a „trece usioru preste materia supune de adeverite o suma de lucruri, ce nimenea le-a adeveritu.“

Cari suntu acele lucruri neadeverite? d. M. nu ne arata; trebuie deci sa le privimu de adeverite, pentru ca o simpla negatiune nu demustra nemic'a, mai alesu cându acele lucruri dîse neadeverite tóte suntu documentate cu documente demne de crediementu.

Abiá la p. 38 dlui relevédia unele; inse ce feliu de lucruri? dlui citându cuvintele din „v. metropolia“ acestea: „E deplinu constatatu din partea istoriciloru români, ca increstinarea româniloru 'si trage inceputulu inca din tempulu apostoliloru“, intréba: „Unde, cându, sî prin cine s'au constatatu acestu lucru? D. autoru nu ne spune, cari suntu acesti autori români.“

Adeveratu ca nu amu spusu, pentru ca, mi marturiscscu erórea, nu presupuneamu ca se va aflá vre-unu românu, care sa nege acestu adeveru, o dîcu sî acum, constatatu de toti istoricii români. D. M. e uniculu romanu, pre carele lu audu negându acést'a.

Dara mai intâiu observu, ca d. M, dupa datin'a-i de criticu fidelu, mi ciungarí sî aici cuvintele incetându la coma, in locu sa se fia dusu pâna la puntu, sî asiá cuvintele intregitóre ale constructiunei susu-citate: „asiá dara inca din véculu I alu crestinismului, indeplinindu-se apoi successivu pâna la alu IV-lea“ — le retienù in péna.

Dara sa me intorcu la lucru. D. M me intréba, cari suntu acei autori români? I respundu: ca toti istoricii români, câti au scrisu despre lucrulu din cestiune, sî anumitu: G. Sincai, P. Maioru, T. Cipariu, Br. **Siagun'a**, Laurianu, Veli'a Tincu sî altii adeverescu asertulu meu. Ori voiesce d. M. sa-i citediu cuvintele proprie ale acelor'a? Iéta-le, celu pucinu ale unor'a:

Asiá Sincai in cronic'a rom. la an. 319, dupa citatele lui D. Papebrochiu, reproduse sî in „v. m.“ p. 39, despre metropoli'a Gathici etc. scrie acestea: „Pâna ací Papebrochiu, sî nu reu, incâtu-i despre S. Apostolu Andreiu, nici incâtu-i despre metropolia, despre episcopii sî despre crestini . . . . ci Papebrochiu sa socotésca intâiu, cumca Aurelianu nu tóta coloni'a lui Traianu o au trecutu in Daci'a cea nóua, precum s'au aretatu la an. 274. A dóu'a trebuiá elu sa scie, cumca in colonii de Traianu dusi in Daci'a cea vechia a trebuitu sa **fia multi crestini**; pentru ca mai pre acele vremi scrie Tertulianu (Tertulianus in libro adversus Indaeos): Locuri lui Christosu supuse intre altele suntu ale Sarmateloru, ale Daciloru, ale Germaniloru sî ale Sciteloru, in care locuri in tóte numele lui Christosu, carele au venitu acum imperatesce.“ Asiá dara trebuiá Papebrochiu sa dica: dintre colonii lui Traianu **multi erá crestini**, sî cá crestini remâindu in Daci'a vechia, pre mai multi i-au intorsu la credintia inca sî din Gothi, póte ca sub gonirile imperatiloru mai multi crestini s'au adunatu la densii sî din alte tieri, dara mai vertosu din Daci'a nóua, a cârei'a locuitori erau fratii loru, sî alu acestor'a metropolitu au fostu Teofilu celu ce au fostu in soborulu celu dintâiu.“ Mai incolo la an. 325 iéra-si scrie: „Iéra S. Teofilu patriarchulu Tiarigradului la anulu acest'a asiá scrie: „Pre vremea acést'a multe némuri au venitu la botezu pentru minunile ce se facea de niscai preoti, care inca de pre vremea imper. Gallienu fusese robiti de Goti, de Celte sî de Gallii Euperii, cari atuncea navalea asupr'a Romaniloru; iéra acum sub biruitoriulu Constantinu nenumerati dintre densii scapându la Csu. s'au luminatu.“ „Iéta ca in tempulu lui Gallienu (inca pre la an. 260) erá preoti crestini in Daci'a lui Traianu, in carea navalise Gotii. Asiá dara nu romanii au luatu credinti'a lui Chsu dela Goti séu dela sloveni, cí slovenii sî gotii s'au luminatu prin romani.“

Mai amintesce Sincai sî in alte locuri despre acestu objectu, cí ne voru fi destule sî atâtea.

Iéra P. Maioru la inceputu istoriei sele bisericesci tractédia pre largu aceea-si cestiune, documentându lamuritu, ca increstinarea româniloru cade la inceputulu propoveduirei evangeliului lui Christosu. Sî anumitu la p. 3 sî 4, dupa ce documentédia acestu adeveru sî prin cuvintie lui Tertulianu, citate mai susu la Sincai, apoi adauge: „Nici nu me indoiescu, ca stramosii romaniloru precum sângele in vine, asiá credinti'a lui Chsu in sufletu dela Rom'a o au adusu cu sine in Daci'a, sî asiá intre cetâtienii romani, pre cari spre stapânirea sateloru sî a orasieloru i-au fostu tramisu Traianu in Daci'a, unii au fostu crestini: dintre cari unii mai betrâni póte ca sî capeteniele apostoliloru Petru sî Pavelu din facia i-au cunoscutu la Rom'a, sî propoveduirea loru au auditu, sî pentru aceea inceputulu primirei sî a latirei credintiei crestinesci intre romanii dela coloniele romane cele in dîlele lui Traianu, anume dela an. Domnului 105 aduse in Daci'a se cade a se trage. Sî acést'a e caus'a, câci nimenea dintre scriitorii cei vechi nu au sciutu sa scrie nimic'a despre inceputulu primirei credintiei crestinesci intre romani, pentru ca nu dela óre-carele strainu sî veneticu fura invetiati credinti'a lui Chsu, ci aceea acasa dela fratii sei romani, cari dela Rom'a, precum mai susu aieptái, cu sine o au fostu adusu, pre catinelu i supsera, sî intru acel'asi chipu prin Daci'a fù latita intre romani.“ (Va urmá.)

---

*) Istor. bis. p. 91.

ca nu esista; déca nu esista e datori'a factoriloru mai susu citati a lucrá din respoteri cá junimea romàna pre lânga studiulu §§. sa se aplice la alte ramuri ale vietiei sociale: chemi'a, mechanic'a, comerciulu sî meserii, sî pre acestu terenu luptandu, eu unulu basatu pre puterea de viétia sî inteligenti'a natiunei mele nu me temu de nici o concurintia citata de dlu +; ba suntu siguru ca vomu invinge, sî viitoriulu va fi alu nostru, sî resultatulu va fi, ca amu luptatu sî amu invinsu pre unu terenu onorificu, pre terenulu sciintiei.

In fine ne mai spune dlu +:

„Avendu in fine in vedere, ca nici din privinti'a politica strategica, nu va fi chiaru asiá mare urgentia de a deschide gur'a sasiloru etc. in anim'a Romaniei mici.“

Cá sa vorbimu de viitoriu urméza sî in acésta materia sa ne aruncâmu privirile iérasi la trecutu.

Istori'a ne vorbesce sî pre acestu terenu, ca fâra junctiuni de câi ferate totusi au intratu multe calamitâti in acésta tiéra, dara cum au intratu au sî esîtu sî le-au peritu cum dîce Scriptur'a: „pomenirea cu sunetu in vecii veciloru! — Si apoi sa credi dlu meu ca cestiunea de a intrá sasii etc. la ei, séu ei la noi depinde de mari constelatiuni politice, la care nu dau tonu junctiunile de câi ferate, — care la atari momente se potu cu mai mare usiurintia de cum au fostu create, se potu dicu, la momentu si distruge.

Si apoi nu vedi d-ta, ca astadi acestu moftu numitu strategia au inapoiatu comerciulu si industri'a imperiului austriacu in genere si a Transilvaniei in specie, si ca de multu staturile infloritórie cá Angli'a, Oland'a, Belgiu, Elveti'a etc. etc., au depusu acestu moftu numitu strategia si armele lui in museele antice archeologice si au imbratisiatu spiritulu tempului, sciinti'a cu fiicele ei, care se numescu chemie, mechanica, industria sî comerciului câi de comunicatiune corespundiatória. — Si in scurtu tempu aceste state au ajunsu la unu imensu progresu, câci numai acele fiice ale sciintiei suntu isvóre de unde emanéza inflorirea sî prosperarea ori-cârui statu.

Óre pentru ce amu devenitu noi marele imperiu austriacu, care posedâmu provinciele cele mai bogate in ferulu brutu precum Stiri'a etc. pentru ce amu devenitu óre cá in ramulu celu mai ordinariu de industria, chiaru in industri'a de manufacturi de feru precum suntu: bresce, lantiuri de cai sî câni etc. etc., sa ne concuredie orasiele Velbert, Elberfeld de pre malurile Rinului sî cu tóte spesele de transportu dela Rinu sî pâna la estremitatea imperiului pâna pre piatiele Sabiiului si Brasiovului gasesce aceste manufacte de feru. Convenienti'a cá mai bune mai frumóse sî mai eftine decâtu manufacturele de feru indigene austriace.

Ia'ti ostenél'a sî intra domnulu meu intr'unu magasinu de feraria in Sabiiu sî te vei convinge de acestu adeveru batatoriu la audiu; — sî câtu suntemu de inapoiati in alte ramuri de industria nu-'ti mai vorbescu. — Te lasu sa cugeti sî sa-ti faci singuru respunsulu dimpreuna cu toti fostii sî actualii barbati, carii au condusu sî conducu destinele acestui mare imperiu in genere sî ale Transilvaniei in specie sî sum firmu convinsu, ca ór'a a 11, cá sa recunósceti sî sa veniti la convingere ca preocupându-ve mai multu cu moftulu strategiei sî uniformeloru ei; a-ti remasu inapoi stationari, fatia cu alte state mici.

Ele s'au imbogatitu sî se imbogatiescu. — Noi amu seracitu, sî vomu serací.

Considerându deci dle redactoru tóte cele de mai susu espuse, noi Brasiovenii inca de acum 3 ani amu intervenitu la guvernulu tierei nóstre sî alu Romaniei libere, pentru o junctiune care sa ne lege cu Romani'a si prin Romani'a cu Turci'a européna séu prin Valea Buzeului séu prin Valea Prahovei.

Considerându deci, ca si pentru Sabiiu sî comunele romàne din scaunulu seu sî alu Mercurei este o cestiune de viétia junctiunea cu Romani'a.

Considerându sî avendu in vedere interesulu generalu alu Transilvaniei ce-lu reclama: cá industriei sî comerciului Transilvaniei sa i se deschida cu Romani'a junctiuni care sa corespunda intereseloru sele de pregresare.

Avendu tóte aceste in vedere afirmu ca deputatii fia ai Brasiovului, fia ai Sabiiului, cari lucra in asta directiune departe de a maritá titulatur'a pre care le-au creat'o dlu + reesindu in missiunea loru, posteritatea ii va binecuventá — sî dlu + care astadi e verde tenerelu i dorescu sa devina stejaru, sî sa privésca cu dragu la aventulu sî progresulu ce va luá in curendu tiér'a sî némulu seu.

Diamandi I. Manole,
presiedinte asociatiunei comerciantiloru români de comerciu levantinu in Brasiovu.

Obiectele

incurse pentru loteria in profitulu bisericei din Dev'a.

(Urmare.)

48. Unu anelu de auru cu piétra pretiósa.

49. Unu portu orologiu lucratu de margele. Dn'a Ev'a Moldovanu. Dev'a.

50. O icóna lucrata cu senile. Dn'a Mari'a Cosm'a nasc. Dragosiu. Zilah.

51. Cinci esempl, gramatica ungaro-romàna a dlui domnu Andreiu Cosm'a. Zilah.

52. Unu pocalu de argintu, sî o zaharnitia de porcelanu. Dn'a An'a Petco. Dev'a.

53. Unu sierpariu de catifea brodatu cu firu pentru costumu romanescu. Dr'a Veronic'a Petco. Dev'a.

54. O perina lucrata cu lâna sî perle. Dr'a Vilhelmin'a Moldovanu. Dev'a.

55. Unu etui cu siése tacamuri de argintu. Dn'a Catarin'a de Mocioni. Pest'a.

56. Unu albumu de catifea cu portretulu D-nei Constanti'a de Dunc'a-Schiau. Dómn'a Ann'a Galu. Abrudu.

57. Unu siurtiu lucratu de atia. Dr'a Eugeni'a Galu. Abrudu.

58. Unu portofoliu brodatu cu margele sî senile. Dn'a Iosefin'a Ciur'a n. Popoviciu. Abrudu.

59. O vasa de porcelanu pentru tabacu. Unu portu sugare de porcelanu. Dn'a Elisabet'a Isecutiu. Dev'a.

60. O cuthia cu parfumuri. Dn'a Lengyel n. Almasi. Dev'a.

61. O garnitura de sfesnice. Dr'a Mari'a Meister. Dev'a.

62. O caseta de lucru maiestrosu lucrata de mineralie, sî impodobita cu broderia. Dr'a Mari'a Popp de Harsianu. Zalatn'a.

63. O mobila de nucu impodobita cu broderu de metasa, firu sî lâna lucrata pre catifea ce póte serví de pusu cârti séu note. Dr'a Teres'a Piposiu. Zalatn'a.

64. O corfitia de bilete lucrata din minerale sî impodobita cu broderia pre catifea. Dr'a Id'a Piposiu. Zalatn'a.

65. O vasa de porcelanu pentru tabacu. Diece antimacasare de tulu. Dn'a Ros'a Isecutiu. Dev'a.

66. Unu etui de porcelanu pentru sugare. Dn'a Bertha Salancy. Alb'a-Iuli'a.

Scimu din sorginta sigura ca suntu multe dómne ce suntu decise a face generóse donatiuni pentru loteri'a bisericei din Dev'a, insa voiescu a tramite obiectele cu putienu tempu inainte de a se trage loteri'a.

Ne grabimu a face cunoscutu ca numai obiectele incurse séu insinuate pâna la 15 Martiu potu figurá in acésta loteria.

La 15 Martiu avendu a se imprimá biletele, sî pre bilete numerele castigatóre, rugâmu pre tóte dómnele ce au binevoitórea intentiune de a ne mai tramite obiecte pentru acestu scopu, séu sa tramita obiectele séu sa se insinuedie, ce sî câte obiecte voiescu a spediá. Speditiunea se póte efectuá pâna la finele lui Martiu iéra insinuarea numai pâna la 15 Martiu irevocabilu.

Presied. comitetului
Constanti'a de Dunc'a-Schiau.

Varietâti.

⁂ († Necrologu.) Tenerimea romàna studiósa la institutulu pedagogico-teologicu gr. orientale din Sabiiu, a petrecutu la cele eterne Joi in 15/27 Fauru a. c. pre unulu din colegii sei Simeonu Sabo clericu in an. II-lea, carele dupa unu morbu greu de 3 luni (curgere de sânge) au repausatu in spitalulu civilu, Marti in 13/25 fiindu in etate de 20 ani lasându in dorere sî jele adenca pre iubit'a sea maica — o preotésa veduva din Geoagiulu de josu — si pre unu frate si dóue surori, toti trei mici si lipsiti de tóta mângaierea.

Remasitiele lui s'au inmormentatu in cimiteriulu suburbiului din Iosefstadt, fia-i tieren'a usióra!

(†) Mircea B. Stanescu, advocatu in Aradu sî deputatu la diet'a Ungariei, dimpreuna cu soci'a sea Elis'a Machi-Versiganu, — Iosifu Stanescu, notariu cercualu in Iosasi, dimpreuna cu soci'a sea Elen'a Talosiu, — Emili'a Stanescu dimpreuna cu sociulu seu: Teodoru Rad'a, preotu românu gr. or. sî cu pruncii loru: Lucreti'a, Liviu si Emili'a, — Rosali'a Suciu maritata Ioanoviciu, — Ioane de Sombati celu teneru, negutiatoriu in Aradu, dimpreuna cu fiii sei: Gregoriu, amploiatu in Constantinopole sî Ioane, stud. de gimn. — Ioanu de Sombati celu betrânu, proprietariu in Aradu, dimpreuna cu fiic'a sea: Mari'a maritata Saviciu, — Iovanc'a Bradénu veduvita de Sombati din Sigmundhazu, dimpreuna cu fiic'a sea Elen'a maritata dupa Paulu Derjanu, portarelu la post'a reg. in Pest'a, — Georgiu de Sombati, ospetariu in Secusiciu, — Georgiu de Sombati, morariu in Zaderlak, — vedov'a Aloisi'a de Sombati proprietarésa mare in Vien'a, — Macsimu de Miclosi, preotu in Radn'a, dimpreuna cu sororile sele, — Andreiu Machi, protopopulu Buteniloru, dimpreuna cu soci'a sea An'a, sî in numele altoru rude, aducu la cunoscintie in publicu tristulu evenementu familiariu, ca iubitulu loru tata, respective mosiu, unchiu, socru sî cumnatu:

Atanasiu Stanescu, preotu gr. or. românu, in 15/27 Februariu, 1873 inainte de amédi la 10 óre, dupa multe suferintie, in etate de 60 ani, a repausatu in Domnulu.

Inmormentarea se va face in 17 Faurariu (1 Martiu) cur. inainte de amédi la ór'a 10 dela cas'a din Aradu a fiului seu (strat'a Teleki-ana, nrulu 27.,) asiediendu-se osamintele in mormintii gr. or. la loculu familiaru.

Sa-i fia tieren'a binecuvetata!

Concursu.

Postulu de invetiatoriu la clas'a 1-a dela scól'a capitala normala gr. orientala a tractului Dobrei cu salariu anualu de 400 fl. v. a. devenitu vacantu, spre ocuparea lui sa escrie prin acést'a concursu, cu terminulu pâna la 24 Februariu a. c. st. v. in carea di se va tiené sî alegerea fórte urgenta.

Doritorii de a ocupá acestu postu 'si voru tramite suplicele loru instruite in sensulu Statutului Organicu sî adresate subsemnatului comitetu protopresbiteralu la subscrisulu pâna in terminulu indicatu.

Dev'a 22 Ianuariu 1873.

Comitetulu protopresbiteralu gr.
or. alu tractului Dobrei.
prin Ioanu Papiu
Protopopu.

(3—3)

Nr. 26/1873.

Escriere de concursu.

La ordinulu maritului Consistoriu archidiecesanu nr. 859. a. tr. pentru veduvit'a parochia Gridu, in districtulu Fagarasiului, se escrie concursu cu terminu pâna la 8 Martiu 1873.

Numit'a parochia consta din 226 familii, cu 849 suflete; cu acésta parochia suntu impreunate urmatórele emolumente:

a) câte 8 cupe bucate de familia;

b) trei pamenturi de aratura a câte de o galéta;

c) o fenatia de 4 cara, folosita in totu anulu de parochu;

d) sî usitatele venite stolare dela poporu.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au sa-si inainteze cererile loru, instruate conformu Statutului organicu, subscrisului scaunu protopopescu, pâna la terminulu susu aretatu.

Fagarasiu, 8 Februariu 1873.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu tractului.

Petru Popescu,
protopopu.

(3—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 15 ANULU XXI.

Sabiiu, in 22 Februariu (6 Mart.) 1873.

Notiti'a dupa „Mont. Revue“ despre intâlnirea lui Clam Martinitz, Sennyey sî Falkenhayn cu Hohenwart fù combatuta de mai multe foi vienese; cu tóte aceste „Mont. Rev.“ o sustiene si acum si adauge ca intâlnirea nu a fostu la Franciscu ci la cont. Iuliu Falkenhayn.

Diurnalele unguresci din patria se ocupa seriosu de projectulu de lege pentru organisarea fundului regescu. Nu e mirare déca impregiurarea acést'a impinge pre unu corespondinte din Pest'a la „HZtg“ pâna la insinuarea de atâtea ori intrebuintiata, ca românii graviteza in afara sî ca sasii suntu in casulu acest'a aliatii cei mai naturali ai magiariloru.

Ministrulu de culte sî instructiune publica a dechiaratu in dieta ca cu câtu va inaintá scinti'a in Ungari'a, cu atât'a se intaresce si elementulu magiaru. Cându esprimâmu noi astfeliu de dorintie despre noi insîne credu ca nu va fi nici unu românu care sa le ia in nume de reu, si o pretindemu acést'a sî dela magiari sî dela ori sî care. Deci noi nu potemu sa o luâmu acést'a in nume de reu magiariloru, câci atunci ne-amu abate dela principiulu de egale indreptatire.

Dupa unu corespondentu alu diurnalului „Tempo“ cardinalulu Antonelli a emisu unu cercolariu câtra toti episcopii spanioli, prin care li se recomanda caus'a lui Carlos VII regelui din grati'a divina.

Familiele cele mai avute parasescu capital'a Madridu; stradele capitalei suntu ocupate de grupe inarmate; fisionomi'a Spaniei e fórte posomorita.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 14 Februariu a casei deputatiloru o deschide presiedintele Bittó la 10 óre. Dintre ministri erau de facia: Tisza, Pauler, Trefort si Kerkapoly. Trecendu-se la ordinea dîlei se deschide desbaterea despre projectulu de lege, dupa care list'a civile sa se prefiga pre tempulu dela 1 Ianuariu 1872 pâna la 31 Decemvre 1879 la sum'a anuale de 4,650,000 fl. Cá referinte alu comissiunei centrali fungéza L. Szögyenyi, care recomenda primirea projectului de lege.

Al. Csanady, Ak. Kallay, L. Bobory, A. Csiky sî D. Iraniy vorbescu contr'a projectului. K. Tisza, ministrulu de justitia Pauler sî de financia Kerkapoly pentru projectu. Se trece la votare sî projectulu se primesce cu 229 voturi contr'a 44. Mâne va urmá a trei'a cetire a projectului. Urméza pertractarea projectului de lege despre inarticularea contracteloru de estradare incheiate cu Belgi'a. Projectulu se primesce fâra vre-o observatiune; cu ce siedinti'a se incheia.

Siedinti'a din 16 Februariu se deschide la 10 óre. Pre fotoliele ministeriali erau: Pauler sî Tisza.

Referintele comitetului economicu I. Paczolay ascerne raportulu acestui comitetu despre bugetulu casei pre lun'a Februariu. Se va tipari sî pune la ordinea dilei. Dupa aceste se mai resolvescu unele cestiuni, pentru noi de interesu secundariu sî apoi se incheia siedinti'a, care a duratu tempu scurtu.

Siedinti'a din 17 Februariu a casei deputatiloru o deschide presiedintele Bittó la 10 óre. Pre fotoliele ministeriali erau: Pauler, Zichy, Tisza, Trefort si Szende. Dupa autenticarea protocolului siedintiei trecute se facu mai multe interpelatiuni. K. Szell ascerne din partea comissiunei financiali raportulu despre unu projectu de lege care se referesce la modificarea legei de timbre sî tacse. — La ordinea dilei sta mai intâiu bugetulu casei pre lun'a Februariu. Preliminati suntu 251,710 fl. Dupa o desbatere scurta se votéza bugetulu. Dupa acést'a urméza continuarea desbaterei speciali despre bugetulu ministeriului de comunicatiune.

In siedinti'a din 18 Februariu, care durà tempu scurtu, se facu unele interpelatiuni, se resolvescu cestiuni de interesu particulariu sî apoi trecendu-se la ordinea dîlei se continua desbaterea speciale despre bugetulu estraordinariului.

Siedinti'a din 19 Februartu o deschide presiedintele Bittó la 10 óre. Dintre ministri erau de facia: Tisza, Pauler, Zichy, Trefort.

I. Vidlicskay intréba pre ministrulu de financia ca in ce stadiu se afla pertractârile cu banc'a nationale austriaca? Trecendu-se la ordinea dilei se continua desbaterea despre bugetulu ministeriului de comunicatiune, mai intâiu despre regularea cumpenei; cu ce siedinti'a se incheia.

Siedinti'a din 20 Februariu a casei deputatiloru o deschide presiedintele Bittó la 10 óre. Pre fotoliele ministeriali erau: Szlavy, Pauler, Tisza sî Zichy.

Dep. Fr. Fillenbaum si-a depusu mandatulu, de óre-ce este denumitu de presiedinte alu tribunalului din Sabiiu. Presiedintele se insarcinéza a face pasii necessari pentru alegerea nóua. Dupa acést'a se facu unele interpelatiuni si apoi se trece la ordinea dilei, cu continuarea desbaterei despre bugetu, sî se finesce desbaterea speciale despre bugetulu ministeriului de comunicatiune.

Siedinti'a din 22 Februariu a casei deputatiloru o deschide presiedintele Bittó la 10 óre. Pre fotoliele ministeriali erau: Pauler, Zichy, Trefort sî Kerkapoly.

I. Madarasz intréba pre ministrulu de agricultura, industria sî comerciu ca are de cugetu a aduce la cunosciinti'a casei posturile detaiate necesarie pentru espusetiunea universale Vienesa. Trecendu-se la ordinea dîlei, urméza referatulu despre petitiunile contienute in a 14-a seria. Petitiunile se tramitu fâra esceptiune sî fâra desbatere respectiviloru ministri de resortu spre resolvire; dupa acést'a se resolvesce o causa particularia si apoi ascerne K. Szell raportulu comissiunei financiali despre projectele de lege ascernute nu de multu de ministrulu de financia, cari se referescu la modificarea legei pentru contributiunea de venitu sî la cumperarea parcelei de bunu Zalasdu in Transilvani'a.

Dupa aceste se continua desbaterea despre bugetulu ministeriului de agricultura, industria sî comerciu; cu ce siedinti'a se incheia.

Epistola deschisa.

Clusiu, 14 Februariu 1873.

(Urmare din nr. tr.)

Vedu ca epistol'a acést'a a devenitu cam lunga sî pâna acum, dara tóte câte amu scrisu, 'mi jacu demultu la inima; me rogu dara de iertare déca me folosescu de ocasiunea, ce mi-ati datu pr. stim. d-vósrta prin la inceputu mentiunatulu articlu din nr. 6 alu „Telegr. Romanu“ sî se binevoiti a me scusá déca 'mi iau voia de a mai prelungí cu câtuva acésta epistola:

Eu speru dela propus'a consultatiune a prea stim. dd. redactori inca sî mai multe bune.

Scimu deobsce ca de-si legea despre organisarea municipieloru sî mai vertosu partea aceea a ei carea decide ca in ce modu sa fia compuse comitetele, e fórte vitrega pentru noi *), dara totusi in fiesce-care comitetu municipalu, unde locuescu sî români, se afla sî câti-va membri de nationalitatea nóstra. — Déca aru desfasiurá acesti'a destula energia sî vitalitate sî aru premerge in tóte cestiunile taietórie in viéti'a nóstra natiunale incâtu se póte in tóte municipiele in uniformitate, indata mai mai multu aru fi luata in consideratiune intrég'a natiune româna sî trebile ei aru curge mai binisioru. Dara — durere — de mai multu tempu incóce abiá mai vedemu din partea nóstra a membriloru români ai comiteteloru municipali din cându in cându câte unu semnu de viétia, cá sî cum amu fi decadiuti in letargi'a nepasârei, cá sî cum ne-amu fi facutu fatalisti sî amu asceptá totulu numai dela sórte! Asiá apoi in zadaru se mai silescu ici sî colo unii, câci nesuintiele loru nefiindu ajutate prin sprigiinirea confratiloru din alte comitate, remanu mai totu-déun'a fâra de efectulu doritu, sî arare-ori se intempla cá sa le succéda a eluptá baremu óresicari mai minutiale resultate imbucuratórie.

Pre lânga o tienuta cá cea de acum a româniloru in genere cându pare ca o mare parte dintre noi dormimu, séu sî déca mai dâmu nescari semne ca traimu, aceste semne suntu, afara de unele putiene imbucuratórie, numai nisce conferintie nationale lipsite de efectulu asceptatu de a ne poté reculege, sî impreuná intr'unu programu in solidaritate, séu suntu numai nisce manopere deplorabile electorale; — dîcu — pre lânga o atare tacere profunda (intrerupta numai de graiulu foiloru nóstre române) cându specialmente chiaru sî membri români ai comiteteloru municipali, tacu cá sî cum aru fi muti, sî nu se folosescu nici de adunârile municipali ce insusi legea ne deschide spre a ne poté in ele sprimá dorintiele sî operá sî interesele nóstre nationali, — dîcu — pre lânga o astfeliu de tienuta, ne putemu óre mirá prea tare déca suntemu prea putienu respectati? Sî o parte a vinei ca suntemu desconsiderati, óre nu cade chiaru pre umerele nóstre? Símtimu toti ca dicu asiá nu merge bine lucrulu. Nu aru trebuí sa iertâmu sî mai departe cá altii sî respective magiarii — intru a câroru mâni sta acum poterea — se mai esplice adenc'a-ne tacere in nisce intielegeri putienu magulitórie sî de totu sinistre, adeca séu ca noi românii amu fi toti nisce nepasatori séu ignorati, cari nici pricepemu a ne interesá de causele nóstre, ori afara de câti-va atitietori amu fi deplinu multiamiti cu tóte; séu tocm'a ca amu fi dóra chiaru unu soiu atâtu de ticalosu, cari sî déca suferimu nu cutediâmu nici baremu a ne vaietá; séu ca intr'atât'a amu fi dusimani neimpacabili natiunei magiare, câtu nici nu mai voimu a ne pune cu magiarii in vorba. —

Dicu cu multu mai bine aru corespunde intereseloru natiunei nóstre, déca parasindu prea daunós'a tacere, vomu spune francu dorintiele nóstre la tóte ocasiunile sî in adunârile municipali vomu aperá interesele nationale barbatesce sî energiosu.

Prin acést'a vomu promová binele natiunei nóstre, sî intr'adeveru vomu face unu mai bunu servitiu atâtu causei nóstre nationali, câtu chiaru sî natiunei magiare, ba tocm'a sî statului intregu. Ficciunea ascunsa e de comunu periculósa; innecarea in peptulu nostru a dorintieloru nóstre, nu produce nici unu bine; iéra din contra — francheti'a face sa dispara prepusele cele false, sî restituirea increderei numai pre lânga o reciproca sinceritate e possibile. De ne vomu descoperí totu-déun'a sinceru dorintiele sî caus'a nationale o vomu aperá-o energiosu in adunârile comiteteloru municipali in solida-

---

*) Vitregitatea acelei legi eu inca amu aretatu detaiatu prin unu feliu de memorandu sî mai târdîiu sî cu ocasiunea unei propuneri, carea amu fostu predatu la tempulu seu comitetului municipalu alu comitatului Cosiocnei.

L. V.

ritale, mentonasi nu vomu mai fi desconsiderati, sî mai de graba vomu puté sperá ca se va satisface dorintieloru româniloru (cari nici asiá nu suntu de feliu incompatibile cu intregitatea statului, sî nu periciliteze esistinti'a nici a fratiloru magiari) si asiá apoi va mai poté fi mai multa sperantia sî la aceea cumca aceste dóue popóre mici (cari din respectulu situatiunei loru etnografice au interesu comunu de a se impreuná spre aperare cu poteri unite in contr'a cutropirei sî amalgamisârei, de ce suntu amenintiate din partea aceloru elemente mari — cari le incungiura de tóte laturile) voru puté odata prin mutu'a respectare a drepturiloru sî intereseloru loru deveni impreunati in o fratiésca amicitia sincera.

Pr. st. dd. redactori ai foiloru nóstre multu se ostenescu spre a indemná pre membrii români ai comiteteloru municipali spre o implinire conscientiósa a detorintieloru loru. Binevoiésca a continuá acést'a, sî de acum inainte, dara déca voiescu a vedé ostenelele loru cu mai multu succesu incoronate, aru fi fórte bine sa nu intrelase nici odata a trage atentiunea amintitiloru membri comitatensi la respectivele cestiuni de dî sî a-i indrumá pre calea publicitatei la agendele necesarie. — Recunoscu ca cu dreptu cuventu nu se póte poftí cá d-vóstra dd. redactori sa ne rumegati tóte in gura, ast'a aru fi o pretensiune prea mare, mai alesu cându — precum cu durere trebuie sa constatâmu — nu sunteti din parte publicului cetitoriu in trebuinciósa mesura nici baremu materialmente destulu spriginiti, sî nu ve prea poteti tiené colaboratori sî corespundinti salarisati ; dara dupa ce nu avemu nici unu atare organu centralu nationalu, care sa dea inviatiune in asemenea cause, totusi e fapta ca multi dintre ai nostri 'si ascépta indrumarea necesaria tocm'a dela foile politice române. — Câte odata in unele foi a sî aparutu asemenea inviatiuni, dara adese-ori chiaru sî cându erau nisce cestiuni fórte momentóse la ordinea dîlei (precum a fostu spre esemplu organisarea municipieloru, comuneloru, notariateloru sî precum mai este alegerea limbei oficiale, comunitâtile rurale, etc.) au lipsitu mai de totu informatiunile sî indrumârile necesarie.

Deci aru fi fórte de doritu, cá sa binevoiti a ve consultá sî asupr'a intrebârei ca in ce modu a-ti poté midilocí cá obiectele mai momentóse adencu taietórie in viéti'a nóstra natiunale, care se voru luá din tempu in tempu sub pertractare in sessiunile municipali (cari obiecte mai totu-déun'a se potu face cunoscute cu multu mai inainte de tienerea siedintieloru) sa fia desbatute de tempuriu in foile române, cá asiá apoi castigandu-si membrii români ai comiteteloru minicipali informatiune necesaria despre aceste obiecte sî fiindu orientati de tempuriu in privinti'a agendeloru, sî indemnati totu odata spre indeplinirea oblegamenteloru loru : sa mai arete in venitoriu mai multe semne de viétia in tóte municipiele, sî sa premérga conformu sî intereseloru nóstre nationali.

Prea st. d-vóstra (carele — precum cu bucuria m'amu convinsu — cu multu zelu ve ocupati sî cu causele nóstre materieli in fói'a ce redigiati) me ve-ti scusá de buna séma déca nu potu intrelasá a me serví de acésta ocasiune spre a ve scrie sî unele referitórie la acestu obiectu. — Intru o epistola nu potu a me lasá prea afundu in cestiunea acést'a atâtu de momentósa, ci voiu spune numai câte-va cuvinte facendu cu o cale, per tangentem, amintire sî despre ból'a atâtu de stricaciósa sî latita a nepasârei.

Nu voiescu a afirmá ca starea materiale a natiunei nóstre aru fi cea mai rea sî tocm'a de desperatu. E adeveratu ca in multe locuri vedemu sî semne frumóse sî imbucuratórie sî in privinti'a inaintârei pre acésta cale — dara dicu — de-sî cu anim'a plina de dorere amara — cauta sa recunóscemu toti si aceea, cumca o parte nici decâtu neinsemnata a poporului, necum sa se inavutiésca, ci merge cu o repediciune inspaimentatória câtra precipiciulu unei decadentie materiale sî ruine totale.

Precum scimu acésta impregiurare prea trista are originea sea in mai multe cause diferitórie.

Credu inse ca nu ne insielâmu cei, cari tienemu de causele cele mai dese a seraciei, beti'a sî lenea. Beutur'a necumpetata a afurisitului vinarsu indobitocitoriu sî otravitoriu, care datina a betiei de unu tempu incóce intre poporulu românu, s'a latitu intru o dimensiune infricosiata, si nelaboriositatea, adeca lenea suntu amendóue totu atâtea vitiuri, cari sî separatu unulu câte unulu inca suntu in stare a subsepá buna starea poporului sî a-i impedecá inaintarea. Cându inse — ce adese-ori se intempla — amendóue aceste vitiuri, adeca beti'a cu lenea se afla impreunate cu cine-va, atunci sî cu mai mare iutiéla sî mai securu 'lu ducu pre acel'a la sapa de lemnu, ba sî la o decadentia morale sî chiaru sî corporale.

Vedemu mai in tóte dîlele triste esemple ca cum seracesce poporulu, vedemu ca multi dintre tierani 'si instrainéza mosiele loru, sî ca in cele mai multe casuri pamentulu romanescu asiá dîcendu se metamorfoséza in vinarsu si apoi in acésta transformatiune, curge in pung'a crismariloru ; iéra bietulu poporu pre di ce merge devine — spre mare dauna atâtu a natiunei nóstre, câtu tocm'a sî a patriei — in stare proletaria sî inca de multe ori inca sî coruptu atâtu trupesce, câtu sî sufletesce.

(Va urmá.)

Observatiuni

la espeptoratiunile „Albinei“ — relative la capulu diecesei Caransebesiului.

(Urmare.)

In fine d. secretariu Bartolomeiu, indignatu pâna in sufletu de invectivele sî nerusinatele calumnii ce le arunca „Albin'a“ cu atât'a inversiunare si malitiositate asupr'a capului spiritualu a diecesei de Caransebesiu — publica in „Federatiune“ o epistola deschisa sub adres'a d. Babesiu. In acésta epistola dlu Bartolomeiu róga pre dlu Babesiu in terminii cei mai loiali sî moderati, cá sa incete odata cu espectoratiunile sî mistificatiunile sele frivole. 'Lu róga sa cérna bine sî cu scrupulositate totu ce impartasiesce publicului seu. Sa se convinga deplinu ori de suntu esacte raporturile corespondentiloru sei infideli. Sa judece ce urmâri potu avea acelea raporturi, sî ori de folosescu ce-va causei — pre carea dlu Babesiu dice ca o apera. Mai departe dlu Bartolomeiu sustiene sî demustra ca invectivele ce le arunca „Albin'a“ in fia-care nr. sî in specialu in nr. 79 asupr'a capului spiritualu a diecesei de Caransebesiu, suntu pure inventiuni cualificate de a innegrí sî atacá onórea sî védi'a archiereului nostru. Mai incolo sustiene sî demustra pâna la evidentia ca in dieces'a Caransebesiului nu se vendu statiunile parochiale sî invetiatoresci, precum afirmati d-vóstra cei dela „Albin'a“.

Eata in resumatu epistol'a dlui Bartolomeiu

FOISIÓRA.

Contr'a-critica.

la

Critic'a dlui I. M. Moldovanu.

(Vechi'a Metropolia de N. Pope'a))

(Urmare.)

D. Cipariu, in „Acte si Fragmente“ p. IX sî X inca are acestea : „Urmele istorice sî cele din limba nu ne lasa a ne indoí, cumca românii inca sî pre tempurile dein care nu avemu documente scrise, au fostu de buna-óra crestiniti“. Sî iéra-si : „Limb'a inca ne arata, ca dela inceputulu intemeiârei crestinatâtiei amu fostu crestini etc.“ — „Nu suntu aceste documente destule, ca crestinatatea nu o au luatu parinti nostri nici dela greci nici dela serbi ?“ —

D. Laurianu in documente istor. etc. p. 5 scrie : „O singura mângaiere i mai tiene (pre români), mângaierea provenitóre din nóu'a religiune crestina, carea din seclulu II incepuse a se latì sî in Daci'a, precum marturisesce Tertulianu in contr'a jidaniloru : (Vedi citatiunea de mai susu) „Acésta nóua credintia, care precum amu dîsu incepuse a se latí intre densii din tempulu cându romanii erá in flórea loru, se propagà sub guvernulu barbariloru sî triumfà in fine sub Marele Constantinu etc.“

Escelenti'a Sea Metropolitulu Slagun'a in istor. biser. p. II p. 55 seqq. inca vorbesce mai multu in acésta materia documentându, ca atâtu in imperiulu romanu preste totu, câtu sî intre colonistii sî ostasii romani din Daci'a in specie, erau multi crestini. Intre alte scrie acestea : „Cumca intre acesti ostasi sî colonisti romani au fostu multi, cari marturiseau legea crestina, este nu numai de crediutu pentru toti acei'a, cari au câtu de pucina cunoscintia despre latirea crestinatâtiei in deobsce, ci inca se póte dovedí din faptele sântiloru apostoli, sî din tramiterile loru, ca crestinarea romaniloru de pre vremea apostoliloru s'au inceputu, si au avutu urmatori in tóte clasele poporului romanu. Asiá cetimu in faptele apostoliloru etc.“

Iéta acesti'a, sî pre lânga acesti'a inca sî altii suntu scrietorii romani, despre cari intréba d. M., sî cari, cá sî autoriulu „v. metrop.“, rediemati pre argumente tari sustienu, ca increstinarea romaniloru 'si trage inceputulu dela apostoli.

Sî pre acesti autori români, prea bine cunoscuti de toti, se póte, cá d. M., cá unu barbatu eruditu mare sa nu-i fi cetitu ?

Dara, lucru minunatu ! chiaru sî d. M. totu astu-feliu crede, in contr'a afirmatiunei sele de mai susu. Cum ? Dlui dîce mai la vale : „Nu voliescu a dice, cumca intre romanii din Daci'a pre tempulu domniei romane nu se va fi datu (iéra datu) ! nici unu crestinu.“ Va se dîca, sî dlui recunósce, ca voru fi fostu unii crestini in Daci'a. Dara déca au fostu unii crestini, au nu tocm'a acesti pucini crestini facura inceputulu increstinârei romaniloru, inca atunci, in tempulu domniei romaniloru in Daci'a ? Au dóra nu se facù inceputulu increstinârei tuturoru popóreloru crestine mai intâiu numai cu pucini ? Au dintr'odata se increstinara celelalte popóre, sî nu numai successivu ? câci nu-mi vine a crede, ca d. M. aru fi voindu sa nege sî aceea, ca noi cesti de astadi, nu amu fi descendentii romaniloru celoru vechi din Daci'a.

In adeveru, frumosu nessu logicu in tóta deductiunea dlui M. !

Inse d. M. mai adauge, ca dlui : „afirma numai aceea, cumca nu se dau urme istorice, ca pre aicí inainte de an. 274 s'aru fi datu vre-o biserica, vre-unu altariu, vre-o cruce, — vre-unu popa crestinu, vre-unu episcopu, vre-unu metropolitu . . . . urme istorice despre esistinti'a unei biserice crestine sî a unei ierarchie organisate.“

Adeveratu ca urme istorice despre cele amintite nu pré avemu ; dara avemu totu-si urme istorice, cum vediurâmu, despre aceea, ca erau dejá crestini in Daci'a inca in véculu II. Dara déca erau crestini inca pre atunci, au nu e logicu a deduce de aici, ca voru fi fostu sî preoti ? Si óre, déca la an. 325 se aflá unu metropolitu alu Daciei, — Teofilu — despre care vedu ca nu se indoiesce nici d. M. — sa nu fia logicu a presupune, ca voru fi mai fostu inca sî alti episcopi in aceea-si Dacia, sî inca cu multu mai nainte de acestu archiereu, câci nu ni se spune, ca tocm'a atunci, dintr'odata, sa fia esitu elu, cá din pamentu ? Nu e consecinte sî logicu dicu, ca unde se afla unu metropolitu, acolo se póte presupune sî o ierarchie organisata, se intielege dupa jurstârile de atunci ? Apoi ce alt'a a disu autorele „v. m.“ ?

Ce altmintrea, cumca au fostu preoti crestini sî inainte de an. 274 in Daci'a, ne atestédia espresu citatulu de mai susu din Sincai, la an. 325.

Iéra incâtu pentru cruci, apoi ne facù d. Cesaru Boliacu unu servitiu fórte mare in privinti'a acést'a. Acestu archeologu românu celebru, prin descoperirile sele din ver'a anului trecutu la Celeiu in Români'a, aflà intre alte anticitâti interesante intr'unu mormentu sî o cruce bisantina de caramida din 214 d. Chrtsu. Cuvintele dsele suntu urmatórele : „Totu la Celeiu, unde amu gasitu in multe renduri sarcofagiuri neumblate, pre cari le-amu descrisu in diferite renduri, amu gasitu sî acum unu mormentu de zîdu fórte bine facutu ; fundulu ein trei caramiei . . . . . La capulu mormentului au gasitu o caramida de cele mari, cioplita in forma de cruce patrata bisantina sî mai afundata in pamentu decâtu capulu cosciugului, care sî elu erá la o adencime de unu metru sî mai bine. Combinându ósele amu constatatu ca suntu de femeia, amu gasitu sî o braciara . . . sî unu sfesnicu de plumbu . . . . sî banulu care mi-a datu esact'a epoca a inmormentârei ; unu bronzu mare alu lui Caracal'a . . . . . care facù anulu românu 697 iéra crestinu 214 . . . . Semnulu crucei la capetâiu vadesce ca femee'a a fostu crestina, sî ascunderea acestei cruci, vadesce ca crestinismulu erá prigonitu ; erá periodulu prigonirei a siesea care a fostu sub Septimu — Severu ; mormentulu sî cele-lalte, vadescu ce femee'a a fostu dintr'o clasa superióra a societâtiei, din care se póte trage ca crestinismulu erá prin Daci'a pre la inceputulu seclului alu treilea, adeca ca unu seculu pâna sa nu-lu impuna Constantinu Daciei.“*)

---

*) A se vedé in raportulu dlui Cesaru Boliacu, câtra

adresata dlui Babesiu, sî publicata in „Federat.“:

Dara sa vedemu acum ce au respunsu dlu Babesiu la acestea observationi si lamuriri. Ascultati popóre sî ve minunati, dlu Babeșiu pentru cá sa póta respunde la acésta epistola a trebuitu sa ascepte 6 septamâni intregi-intregutie. Au asceptatu negresitu, sa auda ce o sa mai dîca sî argatii d-sele. In fine vine la „idea“, cá dieu nu e bine sa taca, câci in casulu acest'a si-aru potea periclitá nimbulu care nu-'lu are pentru ca „Gur'a satului“ l'au ingropatu dejá cu multa pompa sî ceremonia. Deci dlu Babesiu indemnatu de unu satelitu de ai sei dela Oraviti'a, si-a propusu a publicá in „Albin'a epistol'a dlui Bartolomeiu. Fórte bine a facutu. Cetitoriulu seriosu va cetí sî apoi va judecá. Inse dlu Babesiu mai inainte de a publicá acea epistola o petrece cu 3 clase de introduceri (esordiuri). In acestea bisarie introduceri, se plânge sî se tanguiesce contr'a secretariului, pentru ca acest'a a avutu imens'a cutediare de a-lu dá de golu sî a-lu presentá publicului asiá dupa cum este adeca cu 2 moràle. Totu in introducere mai lipesce dlu Babesiu inca sî o vechia minciuna, ca adeca: „D-sea n'are obiceiulu de a vorbí de sine“, pre cându realitatea demustra ca in fia-care nr. alu „Albinei“ cetesci numele Babesiu, celu putienu de 20 ori, sî inca tiparitu cu litere grase. Se jura apoi pre unu Ddieu ca d-sea „pururea a moderatu espressiunile corespondentiloru sei, destinate de a loví ilustr'a persóna a capului diecesei de Caransebesiu. Inse se vede ca dlu Babesiu si-au uitatu a spune, ca nici celu mai din urma omu, din cea mai inferióra societate, n'au potutu sa scrie in contr'a unui Episcopu, mai duru, mai murdariu sî mai trivialu cá tocmai d-sea. La capetulu introducerei mai vorbesce dlu Babesiu de case, de steele etc. sí apoi cauta chiorisiu la „Federatiunea“, pentru ca acést'a primesce aperarea celoru atacati sî insultati in „Albin'a“.

Acum sa vedemu cum combate dlu Babesiu afirmatiunile dlui Bartolomeiu, — si cu ce feliu de argumente voiesce d-sea sa sparie lumea. Eata cum suna subtirele glascioru alu dlui Babesiu. „Reactiunea de susu a datu mân'a cu cea de josu, — adeca mai romanesce — contii Lónyay sî Andrássy sî ambele guverne cis- sî translaitane, s'au coalisatu sî au datu mân'a cu dlu Bartolomeiu, — cu scopu de a afirmá sî nimicí autonomi'a bisericésca sî partid'a nationala a câroru energicu aperatoriu este providentialulu Babesiu. Iéra pentru realisarea acestui scopu, Lónyay, Andrássy sî Bismark au poruncitu p. Alecsiu sî dlui Bartolomeiu, cá sa turtésca mai intâiu pre conducatoriulu Babesiu, presupunendu ca picandu comandantele generalu armat'a se va potopí de sine. Dîca lumea ce va dîce, dara aici jace inveluitu unu mare planu strategicu sî politicu totu deodata. Seriosu! Nu glumescu. Cetiti „Albin'a“ nr. 97 din an. 1872 sî o sa vedeti ca e chiaru asiá dupa cum ve spunu. Deci ce e de facutu déca e vorb'a sa nimicimu pre acesti dusimani impelitiati? nici mai multu nici mai putienu decâtu sa lovimu pre par. Alecsiu in drépt'a, pre Bartolomei in stâng'a, — iéra pre contii Lónyay Andrássy sî Bismark — sa-i atacâmu in centru.

Sa vorbimu numai ce e dreptu, dara planulu e non plus ultra. Nici sa ne mirâmu câci e facutu de dlu Babesiu, sî apoi d-sea nu este de giab'a infalibilu. Deosebitu de acestea dlu Babesiu care tóte le scie sî le prevede — s'a baricadatu de tóte pârtile. In totu loculu si-a pusu câte o sentinela credincîósa, sî acestea i ducu informationi sigure despre mersulu, tendintiele sî tóte apucaturile strategice ale ministriloru, imperatiloru, diplomatiloru sî in generalu a tuturoru barbatiloru cari ocupa vre-o functiune publica, — apoi a mai facutu inca sî aliantia ofensiva sî defensiva cu jidanii dela „Românische-Post“ din Bucuresci.

E! bine domniloru — dupa atâtea cercumspectiuni mai credeti ca o se perdemu autonomia sî natia? Ferésca Ddieu. Deci nu ne remâne alta decâtu sa ne felicitâmu ca ne-au datu Ddieu unu barbatu asiá de vrednicu „pururea prevedietoriu“ sî care inventéza atâtea „blasgonii“ sî minuni, sî se espune la atatea primesdii pentru noi „netrebnicii“.

Iéra voi guraliviloru, cari in naivitatea sî simplicitatea vóstra strigati in lumea larga „ca Babesiu da cu bât'a in balta“ si ca se lupta cu morile de ventu, — incetati, incetati — pentru Ddieu câci in zadaru ve este tóta ostenél'a. Sî in adeveru cum sî indrasniti d-vóstra simpli muritori ce sunteti a loví ingeniósele planuri ale dlui Babesiu — pre cari nimenea nu este in stare a le pricepe sî urmá, — a loví dicu sî inca sub fictivulu pretestu ca voiti a-lu indreptá? Óre sa nu sciti d-vóstra ca, vocea poporului s'a esprimatu dejá ca numai Babesiu, sî iérasi Babesiu, sî totu Babesiu este capabilu de a conduce nai'a natiunei la limanulu doritu? Cetiti pentru Ddieu „Albin'a“ nr. 97 in rubrica „vrendu nevrendu“ sî o sa vedeti ca asiá este. Cetiti ce-va mai josu, totu in aceea rubrica sî colóna si o sa ve convingeti ca insusi dlu Babesiu se dechiara de „necoregibilu“ sî ca alti ómeni s'au incercatu a-lu curá de „morbulu deliriului“ nu nisce cislici cá voi, — s'au incercatu episcopi sî metropoliti, ministrii sî imperati, magnati si prelati — si totu in zadaru, caci d-lui nu voiesce odata cu capulu — punte. A-ti intielesu? Deci fi-ti ómeni de omenia, sî lasati pre dlu Babesiu sa insulte dupa bunulu seu placu pre toti sî pre tóte cari nu-lu tamaiédia. Nu vedeti câta silintia 'si pune intru realisarea scopului seu? Nu vedeti cu câta scrupulositate 'si implinesce meseri'a sea de insultatoriu sî calumniatoriu? Luati numai „Albin'a“ sî in specialu nrii 95—101 (an. tr.) sî in rubrica „vrendu nevrendu“ ve-ti aflá cuvinte sî espectoratiuni, cá sî cari ve potu asecurá ca, nici in birtulu celu mai inferioru, nu ve-ti aflá. Acolo dlu Babesiu in locu de a respunde la epistol'a dlui Bartolomeiu, dupa cum aru trebuí sa respunda unu barbatu onorabilu sî cultu, in locu de a resturná cu fapte incontestabile cuprinsulu acelei epistole, in locu de a demustrá acestea si alte calumnii anterióre, — vine cu unu aeru ala Mitad-Pasi'a din Bulgari'a, sî arunca nóue diatribe asupr'a venerab. nostru capu spiritualu, fâra cá pre calea anterióre sa le fi demustratu.

Sa fia bine constatatu ca n'amu nici decum intentiunea de a face pre advocatulu dlui Bartolomeiu, ci intentiunea mea este: a-mi manifestá indignatiunea sufletului meu, fatia cu necualificabil'a procedura a dlui Babesiu, — d'a m'amu indignatu sî revoltatu, sî suntu securu, ca fia-care românu de omenia a trebuitu sa se indignedie cetindu nerusinatele invective, ce le arunca dlu Babesiu cu atât'a vehementia, asupr'a unui episcopu. Sî cum sa nu me indignediu cându cetescu intr'unu dîuariu publicu care se tramite „la frundia sî iérba“, ca supremulu nostru capu spiritualu este dechiaratu de „hotiu sî talhariu“. Indignatiunea sufletului meu s'au inaltiatu la culme, cându amu vediutu ca dlu Babesiu voindu a loví in onórea P. Sele P. Popasu, smulge o frasa din cuventarea P. Sele, rostita la ocasiunea cându s'a despartitu de fiii sei sufletesci din Brasiovu, sî fras'a aceea o sucesce, o invertesce, o ciuntesce, sî astfeliu i da intielesulu care i convine d-sele, sî apoi fras'a aceea ciuntata o

---

Nu sciu, ce va dîce d. M. la acésta descoperire nóua sî interesanta, câci ea ne da unu monumentu scosu din senulu pamentului, tocm'a cum lu pretinde dsea.

Câci nu se afla urme istorice sî despre biserice sî altare sa nu ne prinda nici o mirare, sciindu bine, ca pâna la Marele Constantinu persecutiunile durasera fâra intrerumpere, prin urmare crestiniloru de atunci le erá preste potintia cá sa ne lase atari monumente istorice. Asprimea persecutiuniloru nu le iertá a face acést'a. Totu din acésta causa vedemu, ca alte pârti ale lumei crestine, inca nu prea lasara urme istorice din acele tempuri de o persecutiune universala.

In fine nu potu trece cu vederea, ca d. M. in tractatulu acest'a inca incepe a fi umoristicu, luându-si ansa la acést'a dela citatiunea ce se face in „v. m.“ din Dr. Haise. D. M. din ultr'a-zelulu seu se vede a nu fi observatu, ca provocarea la Dr. Haise se face acolo din privintia la germani, cari afirma ca unu Teofilu, Ulfil'a etc. aru fi fostu germani; se vede a nu fi observatu, ca la loculu acest'a in „v. m.“, facendu-se mai intâiu provocarea la mai multi istorici, spre a se documentá, ca Gotii pre la an. 325 abiá ce incepusera a primí botezulu, sî ca tocm'a pentru aceea erá impossibile cá unu Teofilu, Ulfil'a etc. sa fia fostu goti, — se citédia apoi la urma sî Dr. Haise cá germânu, spre a se intarí sî cu cuvintele lui asertiunea despre increstinarea gotiloru, sî nationalitatea amintitiloru archierei. Dara, de, ce sa faci, déca omulu perdiendu-si firulu se incurca.

La p. 46 din „v. m.“ dîce d. M.: ca autorulu v. m. se afla in mare aberatiune, cându Daci'a mediteranea si repensis le pune in Daci'a Traiana, sî anumitu pre cea ripósa o muta in Români'a, iéra pre cea mediterana dereptu in Transilvani'a“; câci aceste dóue provincie aru fi fostu dincolo de Dunâre, Serbi'a sî Bulgari'a de astadi, provocându-se in privinti'a acést'a la d. Laurianu, la istorici Procopiu sî la notiti'a imperii.

Credu ca lucrulu din cestiune e pre câtu de interesante, pre atât'a sî de greu din puntu de vedere istoricu; tocm'a pentru aceea deci e o mare cutezare din partea dlui M. — pre lânga tóta autoritatea sî infalibilitatea ce sî le atribuie — a dîce despre autorele „v. m.“ ca: „se jóca cu tierile cá sî cu merele“ sî ca numai cei ce au cetitu istori'a visându cauta Daci'a ripósa sî mediterana in Daci'a Traiana.“

Dara enu sa vedemu care din noi se jóca sî visédia in istoria?

Eu la loculu acest'a in v. m. amu dîsu: ca Daci'a mediterana, despre care se face amintire in hârthi'a lui Iustinianu câtra Catellianu episcopulu cetatei Iustinian'a prima, este Transilvani'a nóstra de adi, provocându-me la mai multi istorici, dupa cari Daci'a lui Traianu se impartieá: in cea mediterana (Transilvani'a), cea muntósa (Români'a sî Moldavi'a), sî cea ripósa (Banatu sî partea Ungariei pâna in Tiss'a).

M'a-si poté provocá sî acum inca sî la alti scriitori, precum sî la opuri enciclopedice intre cari „Lessiconulu Universalu alu lui H. A. Pierer, Altenburg 1841, lucratu de mai multi cá 220 invetiati“, sî „Lessiconulu realu pentru scóle de C. P. Funke, Vien'a sî Prag'a 1805“, unu lessiconu classicu pentru goografi'a, istori'a, filosofi'a, ancitâtile sî mitologi'a vechie, lucratu iéra-si de mai multi barbati eruditi, — pentru cá sa interescu sî mai multu asertiunea mea; dara aflu de prisosu, sî asiá me marginescu numai pre lânga uniculu istoricu Demetriu Cantemiru Domnulu Moldaviei, carele dupa mai multi istorici vechi, ne demustra destulu de evidente objectulu de sub intrebare.

Acestu principe românu, unulu dintre cei mai vechi scriitori romani, in „Croniculu Romano-Moldo-Vlachiloru, alcatuitu de Domnulu Moldaviei Demetriu Cantemiru la an. 1710“,*) dupa ce vorbesce mai in susu pre lungu sî largu despre tierile sî popórele Daciei celei vechi, pâna la Traianu scrie apoi acestea: „Acestea dara au fostu tóte tierile sî noródele, carele au statutu pre locurile Dachiei sî mai denainte, sî dupa ce au cadiutu sub stapânirea romaniloru; iéra dupa ce cu vitegi'a lui Ulpie Traianu fura Dachii biruiti sî de prin tóte locurile aceste isgoniti (precum inainte pre largu se va aretá), romanii mai strimptându otarele ei, tóta Dachi'a in trei tieri au despârtitu-o, sî de cia numai pre aceste cu numele Dachiei numindu, pre elalte cu numirele sele cele mai vechi sa se numésca le-au lasatu, cum dara sa se fia chiamatu acele tieri, carele de sub numele Dachiei le-au scosu romanii, cauta inainte, ca le vei aflá. Iéra aceste trei pârti cu deosebita numire dupa pusatur'a locului de isnóva le-au numitu, adeca malurósa, muntósa, sî dinmidilocu. Deci cea malurósa (precum Ortelie in cea vechia a Dachiei geografia aréta) au fostu incependu din Tis'a sî s'au fostu tragendu pre lânga malulu Dunârei (de pre cari sî numele au luatu) pâna unde da ap'a Oltului in Dunâre, care locu coprinde acum Olatulu Timisivarului cu mai jumetate de tiér'a muntenésca, in scurtu atât'a tiéra coprindea Dachi'a malurósa, câtu la anulu trecutu la pacea intre nemti sî intre turci la Passarovicz facuta, au luatu Chesariulu dela Sultanulu turcescu. Iéra de cea parte preste Tis'a intre Dunâre sî intre Tis'a stá noródele Iazidii (cari sî Metanîstii se chiamá) sî Carpo-dachii; iéra cea muntósa a Dachiei parte a fostu purcediendu dela ap'a Oltului intre munti (carii la cesti mai próspeti grecesti istorici se chiama Brasiovenii) sî intre Dunare pâna preste Prutu sî pâna la Nistru, adeca al'alta parte a tierei Muntenesci impreuna cu tóta Moldov'a sî cu Basarabi'a in sine luându; iéra acea din mediloc (carea mai denainte s'au fostu chiamându Gepidi'a) Dachi'a, este tiér'a Ardélului, pre care pentru aceea au numitu-o mediterana adeca din mediloculu pamentului, câci departata de Dunare fiindu, cu munti Carpatici cá cu o coróna, séu cá cu unu brâu se incinge.

(Va urmá.)

---

membrii comitetului archeologicu din Bucuresci, publicatu in „Trompet'a Carpatiloru“ din 1872.

*) Tom. I. pag. 22, 23 sî 24.

pune in „Albin'a“, si apoi striga cu unu feliu de patosu: „Eata ca insusi Popasu a declaratu publice in Biseric'a S. Nicolae din Brasiovu ca vine in Banatu cu invederata intentiune de a ne furá sî jefuì“. Intrebu simplu care omu liberu de prejudetie, afara de dlu Babesiu, va putea crede o atare piramidala minciuna. Eata-ti dle Babesiu icón'a, eata-ti chipulu, eata-ti paupertatea morala, eata-ti in fine nerusînarea.

Dupa ce dlu Babesiu se incercà de a despoiá in modulu acest'a o persóna venerabila prin positiunea sea de ce are omulu mai sântu, de onóre sî de tóte sentimentele nobile, mai are inca colosalulu curagiu de a strigá iéra d-sea „nu ve atingeti de onórea mea“ etc. Va sa dîca dlu Babesiu bate, chinuesce sî maltratéza, iéra celui maltratu nu-i permite nici macaru natural'a consolaria de a plânge. Intru adeveru satanica inima dle, — se vede ca te tragi din seminti'a lui Iud'a, pentru ca pastredi cu multa fidelitate traditiunea jidovésca. Asiá ce-va mai facu numai jidanii din Romani'a, pre cari d-ta dle Babesiu ia-i luatu sub scutulu „Albinei“.

Mai departe dupa pasionat'a imaginatiune a dlui Babesiu — episcopulu nostru n'are nici unu meritu, nici pre terenulu nationalu nici pre celu bisericescu, nici pre celu scolasticu, cí au ajunsu la demnitatea de episcopu numai — iéta asiá. E! bina dle Babesiu nu fi asiá de naivu. Afla ca mai suntu sî alti ómeni cari se ocupa cu istori'a natiunala sî se interesédia de miscârile românìloru, iéra acei ómeni audiendu-te vorbindu astu-feliu ti voru strigá toti de tóte pârtile ca esti unu nemernicu. Dtea dle scí sî trebuie sa scí ca de vre o 30 de ani incóce, nu s'a intemplatu nici o fapta nationala mai remarcabila la carea sa nu fi participatu sî acestu ilustru barbatu — sî inca cá factoru esentialu. Istori'a la tempulu seu va demustrá tóte. De altmintrelea cu alte ocasiuni, pâna ce dlu Babesiu se bucurá de óresi-care-va ajutóre pentru crescerea familiei sele, — acelu barbatu astadi insultatu, — naintea dsele erá bine-meritatu, sî avea anima nobila.

Astadi inse ajutórele au incetatu, — sî pentru aceea Popasulu s'au prefacutu in celu mai inspaimântatoriu monstru — . . . Deci dle Babesiu cându te incerci a negá meritele protopresbiterului sî episcopului Popasu — trecute dejá in domenulu istoriei patriei — prin acést'a nu documentezi alt'a decâtu ca dtea n'ai anima curata, sî ca din dtea vorbesce — ur'a, patim'a sî resbunarea. Juru ca este asiá.

In fine inca o observatiune sî apoi de astadata incheiu.

D. Babesiu voindu a-si justíficá anomali'a dela Belintiu, iéra se acatia cu indatinat'a-ti frivolitate de persón'a ilustrului nostru archiereu dechiarându-lu de necualificatu. Sî apoi sî motivéza malitiós'a-i afirmatiune cu aceea ca episcopelu nostru n'a fostu „la mânastire.“

Va se dîca dupa notiunile administrative ale dlui Babesiu unu calugaru inchisu intre 4 pareti sî retrasu de lume — are dupa logic'a dlui Babesiu cunoscintie administrative mai solide — decâtu unu protopresbiteru care asiá dîcendu au administratu o diecesa in miniatura. Dle Babesiu! fií bunu sî nu te face de risulu lumei, câci iéta mie 'mi pare reu de dtea. Sî-mi pare inca sî mai reu cându audu strigându pre strada ca: Babesiu si-au esitu din minti. Deci dle! eu cá unulu care te-amu stimatu in tóta sinceritatea animei mele — te rogu pré frumosu nu mai umblá in drépt'a sî steng'a cautându potcóve de cai morti. Incéta odata cu clevetele, insultele sî calumniele dtale, — câci dieu nu-ti folosescu absolutu nemicu, — pre cându din contra de stricatu-'ti strica mai multu decâtu te lasa patim'a a-ti intipuí. Incéta, incéta incéta sî vei fi binecuventatu. Nu vei incetá? poftimu bé paharulu amaraciunei pâna in fundu, inse mai târdiu, sî adeca dupa ce te vei desamagí sa nu dîci ca nu s'au aflatu destui fii ai natiunei cari sa te abata dela fatal'a opera ce o a-i inceputu-o cu atât'a neprudentia — fâra a luá in consideratiune funestele consecintie materiali sî morali — ce potu sa provina de aicia pentru dtea sî póte sî pentru caus'a ce dîci ca o defendezi.

X. Y.

Cincu-mare in 1 Martiu 1873.

Despre inscrierea averei bisericesci sî a portiunei canonice in cartea funduara. —

Este de mare importantia a scí, ca cum procedu comissiunile localisatóre la inscrierea asiá numitei portiuni canonice sî a legateloru facute pre sém'a bisericeloru.

Multi domni conducatori de comissiunea localisatóre nefiindu juristi absoluti sî necunoscuti si cu legea statutaria sasésca, nu facu stricta deosebire intre posesorulu fapticu sî proprietariulu, ori intre „faptic'a posessiune“ sî „nud'a proprietate“, sî nefacendu acésta discrimene juridica, lesne urmédia, ca averea inmobila a unei familie se inscrie intréga in registru pre numele barbatului, câci elu sine dolo malo se geréza cá proprietariu sî posessoru integei averi immobili sî a sociei sele; nefacendu-se mai departe deosebire intre casatoriele inite inainte de prim'a Septemvre 1853 si de atunci incóce.*)

Cam asiá o pâtimu cu averea bisericésca sî cu portiunea canonica sî legatele bisericesci, carii se afla in faptica posessiune a preotului séu preotiloru respectivi. —

Mesuratorii pamentului, carii per nefas se chiama pre la noi asiá, au inventatu dupa cum pricepu dloru instructiunile mai inalte si pentru averea bisericésca sî portiunea canonica urmatórele tituli:

a) Averea pura bisericésca o inscris'o sub titulu: „Comun'a bisericésa gr. or. in Cincu.“

b) Portiunea canonica sî legatele bisericesci s'a inscrisu in registu sub titulu: „Oficiu paroch. grecoor. in Cincu.“ —

Contr'a acestoru tituli dupa parerea nóstra falsi, amu reclamatu si multiamita intielepciunei practice sî teoretice a dlui inspectoru funduariu, Fr. Binder, câci dupa o indelungata si infocata discussiune sî pertractare a acestei cestiuni, amu adusu lucru la starea lui adeverata de dreptu sî anume pentru averea pura bisericésca amu stabilitu titulu:

a) Biseric'a gr. or. din Cincu-mare nemarginita proprietarésa.“ —

Pentru portiunea cânonica sî piele legate amu stabilitu titulu:

b) „Biseric'a gr. or. din Cincu-mare, proprietarésa sî oficiulu parochialu gr. or. usufructuariu.“

Noi asiá credemu, ca din puntu de vedere juridicu, numai acestea tituluri, se potu suscipe in cartea funduara, pentru ca averea data bisericei nóstre gr. or. nu este a comunei bisericesci ori a senguraticiloru individi, din carii se compune comun'a nóstra bisericésca gr. or. din Cincu, care póte lesne face apostasia sî prin urmare a-si parasí biseric'a sea gr. or., — cí acésta avere este nestramutavera a bísericei gr. or. din Cincu care face parte organica a bisericei gr. or. archidiecesane sî metropolitane, sî care cá persóna juridica esiste sî déca o aru parasí membrii ei faptici. Ast'a nu este nóua parere a nóstra, cí este dreptu positivu, pre care sa-lu pretiuimu mai bine, sa nu ne umble d. e. cá in Cohalmu.

Ne provocâmu sî la sinecusele din fondulu regiulu, sî comitate, carii cá atari tragu intréga rent'a anuala din vistieri'a statului.

Deci dara atragemu prin acést'a atentiunea respectiveloru representantie bisericesci de tempuriu la acésta importanta cercumstare. —

In scaonulu Cincului domnesce de presente unu morbu periculosu sî tare contagiosu, pre care lu numescu medicii (Difteritis), care rapesce mai cu séma copii cu gramad'a dela 2 pâna la 10 ani ai etâtiei.

Pâna acum s'a ivitu acestu morbu epidemicu in Iacobeni, Neistatu, Tórcl'a, Cincu-mare sî Agnit'a, unde sî de presente graséza acésta primesdiósa epidemia. —

Scólele suntu incuiate, asociatiunile sî siedietoriele suntu oprite. — Cá medicamente contr'a acestei epidemie, se recomenda medilóce restringatóre, precum ap'a de pétra acra, zam'a de scórtia de stejaru, cu care trebuie respectivii sa-si spele adese gâtulu. —

In Cincu suntu pâna acum trei casuri; unicolu fiu alu unei familie sî apoi doi frati dupa olalta; pre cei din urma i-a dusu tatalu loru cu caru la grópa, câci corteggiulu funebralu sî pomenile suntu strensu oprite. — Neodihna sî temere mare de primesidi'a acést'a amerintiatóre esiste intre noi. —

M. B.

---

*) Pâna in 1 Septembre 1853, au domnitu legea statutaria, carea sanctiunéza comuniunea bonorum, pentru barbatu cu $^2/_3$ sî pentru muiere cu o tertialitate, va se dîca barbatulu sî muierea suntu dupa indigitat'a proportiune comproprietari sî posessori. Dela introducerea dreptului civilu austr. (1/9 1853) incóce conjugii dupa lege remânu singuri proprietari a averei aduse in matrimoniu.

Coresp.

Concursu.

Devenindu de curendu in vacantia statiunea invetiatorésca din comun'a Glodu-Gilesci protopopiatulu Iliei — pentru ocuparea postului de invetiatoriu intru acésta statiune se escrie concursu pâna in 1-a Martie 1873.

Emolumentele suntu:

140 fl. v. a. Casa cu gradina de legumi — lemne pentru incâlditu câte voru fi de lipsa. —

Doritorii de a acupá acésta statiune suntu avisati a-si tramite documentele sî atestatele sele la subscrisulu pâna la terminulu prefiptu.

Ili'a 5 Februariu 1873.

Ioanu Orbonasiu
Tract. protop. sî insp. scol.
district.

(3—3)

Edictu.

Fir'a Albu din Seleudu, soci'a legitima a lui Constantinu Cândea totu din Seleudu, de relegea gr. or. carea de unu anu au parasitu pre sociulu seu, fâra a se scí loculu aflârei sele, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de mai josu sa se presentedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra, procesulu matrimoniale intentatu de susu numitulu seu barbatu, se va otarí sî in absenti'a sea.

Deagu, 2 Febr. 1873.

Forulu matrimoniale gr. or. [illegible]u tract.
Ternavei de josu.

Daniilu de Tamasiu,
adm. prot.

(3—3)

Concredeti-ve celoru adeverite de bune!

Medicamente esaminate chemice prin judecatoria, in anulu 1868 in Vien'a sî recunoscute de escelinte prin marturii sî atestate numeróse.

Balsamu-preservativu contr'a cârceiloru,

midiloculu celu mai cu efectu contr'a nemistuirei, slabiciunei de stomachu, cârceiloru in stomachu, epilepsiei, dureriloru de colica sî friguriloru gastrige (periodice).

Pretiulu unei butelce intregi dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **1 fl. 50 cr.**, unei butelce de jumetate **80 cr.**

Siropu de plante de muschiu preparatu de Dr. Miller.

Suprindietoriu in efectulu seu contr'a cataruluí de peptu, tussei, regusierei, mucosirei (flegma), catarului de câtlegiu sî nodu, scuipirei de sânge sî contr'a tuberculósei incepatóre de plumâni.

Afara de acestea siropulu acest'a s'a intrebuintiatu cu succesu bunu contr'a tussei cu gâfâire sî tussei inadusîtóre a copiiloru, sioparlaitiei de pele, din care causa acestu siropu lu tienu multe familie totu-déun'a in reserva. — In tigaitie originale pentru adulti sî copii dela 4—5 ani.

Pretiulu unei tigaitie dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **50 cr.**

In **Sabiiu** se póte capetá adeveratu numai la **Michael Sill**, comerciante de specerie, de asemenea in Barotu la M. Lebitzky, farmacistu; Bistriti'a la F. Kelp; in Blasiu la C. Schiessel, farmacistu; in Orastia la C. Reckerd, farmacistu; in Mercuru la F. Leicht; in Deesiu la I. Kremer; in Fagarasiu la I. v. Steinburg, farmacistu; in Georgiu Ditru la I. Szathmári, farmacistu; in G.-Szt.-Nicolae la F. Fröhlich, farmacistu; in Hossu-faleu la F. Jekelius, farmacistu; in Alb'a-Iuli'a la C. Boos; in Kezdi-Osiorheiu la F. Lukats; in Clusiu la C. H. Binder, farmacistu; in Kovasn'a (Alovatu) la Mehlich et Imre; in Brasiovu la F. Iekelius, Ed. Kogler sî Gr. Sav'a, toti farmacisti; I. Dusioiu, I. G. Galz, comersanti de specerie; in Muresiu Osiorheiu la M. Bucher; in Mediasiu la A. Hienz, farmacistu; in Aiudu-Mare la F. Horvath; in Seghisiór'a la I. B. Teutsch, comersante; in S.-St.-Georgiu la Schutag et Comp. in Reginulu sasescu la S. Dietrich; in Temisiór'a la C. Kessely.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 16 ANULU XXI.

Sabiiu, in 25 Februariu (9 Mart.) 1873.

Intr'o siedintia a comissiunei scolare din diecea'a reformata de preste Tis'a tienuta in Dobretinu, s'a desbatutu si projectulu ministeriului in privinti'a organisârei scóleloru medie, asupr'a cârui'a profesorii din Dobretinu si-au datu parerea intr'acolo: ca projectulu acect'a, incredintiându caus'a invetiamentului dimpreuna cu denumirea profesoriloru ministeriului, vatema autonomi'a bisericesca a protestantiloru; nu tiene de potrivitu scopului a propune dóue limbi nóue in clasele urmatóre un'a dupa alt'a; ca profesorii aplicândi la scóle medie confessionale sa fia detori a ascultá trei ani la universitâtile din afara, nu este de aprobatu, cí in loculu acestei'a sa se infiintieze la tóte scólele superiori protest. preparandii de profesori; sa se sustiena si pre venitoriu solemnitâtile obicinuite la esamenele publice anuali; statului numai atunci i-aru compete dreptulu de a denumí pre directorulu scóleloru medie confessionali, déca regimulu va suportá celu putienu jumetate din tóte chieltuelele scólei respective; suprainspectiunea statului de o potriva asupr'a scóleloru confessionali si de statu nu se póte primí, de óre-ce aru fi deprimatóre pentru spiritulu liberu protestanticu, dara nici nu e de lipsa, câci suprainspectiunea acést'a o pórta autoritatea bisericésca.

Dep. Partenio Cosm'a a interpelatu in sied. din 3 Martiu pre ministrulu de culte si instructiune publica in afacerea subventiunârei gimnasiului nostru din Brasiovu.

Interpelatiunea acést'a, dupa cum asicura „Federatiunea“ este o urmare a unei intemplâri, carea déca este adeverata, trebuie sa dîcemu ca e unu fenomenu fórte tristu alu referintiei majoritâtiei dietali fatia cu lipsele poporului. Dep. Gozmanu vorbì in siedinti'a din 3 Martiu pentru urcarea subventiunei cleruriloru române si facù totu odata propunerea cá sum'a preliminata pentru gimnasiulu din Brasiovu sa se dea fâra conditiune. Asemenea propunere facù si dep. Bonciu. Ministrulu Trefort dechiara ca conditiunea nu e pusa de densulu si asiá nici nu tiene la dens'a. Diet'a dice „Fed.“ erá mai pre ací sa voteze sum'a neconditiunala, pre cându presiedintele dietei incurcà totu lucrulu, si pre dep. Cosm'a nu-lu lasà la cuventu. Motivele presiedintelui dietei suntu fâra temeiu dara au invinsu, pentru ca fu cestiunea de unu gimnasiu romanescu; in realitate inse e vorb'a de inaintarea culturei si instructiunei si din motive prejuditióse diet'a votéza contr'a acestor'a cá sa dovedésca ca nu iubesce pre toti fiii patriei.

In Franci'a se cerne de multu, dara inca nu s'a ajunsu la unu regimu definitivu.

Din Spani'a sosescu sciri ingrigitóre. Carlistii se dîce ca dispunu de 35,000 ómeni bine armati si echipati, carii in o lupta cu trupele guvernului au reportatu o victoria asupr'a acestor'a si acum amenintia cetatea Pampeluna. Alte sciri descoperu ca socialistii din Franci'a, intre cari renumitulu Cluseret, voiescu sa strabata in Spani'a cá sa ajute la introducerea socialismului.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 24 Februariu a casei deputatiloru o deschide presiedintele Bittó la 10 óre. Pre fotoliele ministeriali erau: Zichy, Trefort, Pauler. Dupa formaliele obicinuite se face o interpelatiune in afacerea autonomiei bisericei catolice si apoi se trece la ordinea dilei, la care sta mai intâiu pertractarea raportului comissiunei financiali despre esaminarea socoteliloru finali pâna inclusive 1871. Comissiunea financiale propune ca cas'a sa insarcineze pre comissiunea financiale insesi cu esaminarea socoteliloru finali si cu concederea ca raportulu de esaminare sa-lu póta asterne d'abiá in sessiunea viitóre si ca comissiunea financiale sa se intarésca cu 6 membri pentru durat'a acestui elaboratu.

L. Szell recomanda cá referinte primirea propunerei comissionali, si dupa aceea indata se si primesce propunerea.

Br. D. Pronay aduce, cá notariu alu casei magnatiloru, projectele de lege pertractate si primite de acea casa, despre sporirea listei civile si despre contractele incheiate cu Belgi'a pentru estradarea reciproca a criminalistiloru ordinari.

Dupa aceste continua cas'a desbaterea despre bugetulu ministrului de agricultura, industria si comerciu. — Dupa ce vorbescu in siedinti'a de astadi K. Szell, P. Somssich si G. Remete, se resolvesce cu totulu bugetulu de comerciu. Dupa tóte acestea se radica ministrulu de instructiune Trefort si 'si tiene cuventarea sea de programu. Elu constatéza cu indestulire ca in tiér'a intréga se arata unu interesu viu pentru afacerea instructiunei. Bugetulu instructiunei din astu anu e cu multu mai mare decâtu celu din altu anu. Plus-recerinti'a se causéza prin spesele mai mari, cari suntu necesari pentru universitatea din Pest'a. La acést'a universitate trebuie sa se creeze mai multe catedre nóue. Ce se tiene de profesori pentru acestea catedre, ei se potu chiamá si din strainatate déca in patria nu se voru aflá. Afara de ministrulu de instructiune mai vorbescu I. Olah, G. Tarnoczy si Al. Körmöndy si apoi se incheia siedinti'a.

Siedinti'a din 25 Februariu a casei deputatiloru o deschide presiedintele Bitto la 10 óre. Pre fotoliele ministeriali erau: Trefort, Pauler, Zichy si Szende. Dupa une-altele neinsemnate se trece la ordinea dilei si se continua desbaterea despre bugetulu ministrului de instructiune si culte. — G. Kondrony imputa ministrului Trefort ca in vorbirea de ieri ná amintitu nimic'a despre afaceri de cultu prin urmare nici despre afacerile serbiloru gr. or. Vorbitoriulu doresce cá câtu mai ingraba sa se pusiasca pre terenulu actiunei si pre langa aceea sa se purcéda din punctulu de vedere alu legalitatiei. In privinti'a acést'a, trebuie sa se convóce câtu mai ingraba congresulu serbescu si sa se face posibile alegerea patriarchului.

Afara de acest'a mai vorbescu la objectulu dela ordinea dilei I. Schvarz, I. Kuntz, A. Molnar, Iranyi si Csengery si apoi se incheie siedinti'a.

Siedinti'a din 26 Februariu o deschide presiedintele Bitto la 10 óre. Pre fotoliele ministeriali erau: Zichy, Trefort si Pauler. Dupa autenticarea protocolului anuncia presiedintele primirea prea inaltei scrisori a M. Sele dela ministru presiedintele, prin care se convóca comisiunile (delegatiunile) esmitande pentru pertractarea afaceriloru comune pre 2 Aprile a. c. la Vien'a. Scrisórea r. se va tipari si pune pre Lunea viitóre la ordina dilei. — Dupa acestea se face o interpelatiune si apoi se trece la ordinea dilei, la care sta propunerea ministrului de justitia, in urm'a cârei'a proiectulu de lege despre regularea provisoria a procedurei criminale sa se predea spre o pertractare anteriórа unei comisiuni speciale formanda din 15 membri. Alegerea membriloru acestei comissiuni se va face in siedinti'a de Sambat'a viitóre. — Dupa acestea se continua desbaterea generale despre bugetulu ministrului de instructiune si cultu.

Dintre tóte cuventârile de astadi, a lui Aug. Pulssky e cea mai momentósa. Elu tiene, intre altele, revisiunea legei pentru scólele poporali de necesaria, insa nu relativu la principiele ei. Tocmai din acésta causa elu nu póte consentí cu ide'a cá ministeriulu de cultu sa se despartiésca de alu instructiunei; statulu care n'are midilóce destule pentru acoperirea speseloru instructiunei intregi, nu se póte pune in o contr'adictiune principiale cu biseric'a, trebuie insa sa nesuiésca (statulu) a se folosí de midilócele confessiuniloru. Vorbitoriulu tiene de necesariu ca supraveghiarea statului preste scólele confessionale nu numai cá sa nu se suspenda, cí din contra sa se marésca, si recomanda cá sa se primésca in legea scóleloru poporali minimulu lefei invetiatoriloru confessionali.

Démna de amintitu mai este cuventarea lui Somssich, care apera preotimea catolica a Ungariei contr'a atacuriloru aprige a lui Irányi.

Epistola deschisa.

Clusiu, 14 Februariu 1873.

(Urmare din nr. tr.)

Interesele cele mai vitali ale natiunei nóstre, câtu respectele umanitarie si patriotice, ne impunu nóue intielegentiei române de o detorintia sânta si neamanabila, cá sa nu privimu cu indiferentismu acésta calamitate deplorabila, ci cá cautandu si aflându causele pauperismului sa ne straduimu cu totu zelulu si cu tóte midilócele possibile, onorifice si legale, a delaturá causele seraciei, si a promová bunastarea si cea materiale a poporului.

Vai, aru fi urmasiloru si stranepotiloru nostri, vai, aru fi natiunei române, déca amu intrelasá a impliní si inca fâra amenare si conscientiosu acestu oblegamentu sântu alu nostru. In acestu casu funestu cea mai mare parte a tieraniloru români si apoi impreuna cu ei si mare parte a onoratioriloru in restempu de o suta de ani aru fi desbracati de tóta averea mobila si inmobila; pamentulu strabunu aflatoriu astadi inca in mânile românilioru, aru merge pre mâni straine, si natiunea româna nu aru mai fi alta decâtu o céta de dileri, nisce turme de proletari si cersitori inca de o stare dóra si mai deplorabila decâtu a fostiloru eloti ai tempuriloru barbare, de óre-ce acesti'a de nu de alt'a, s'au potutu bucurá baremu de o buna sanatate si târia trupésca, fiindu bine desvoltati si robusti, pâna cându — déca din causele seraciei nóstre insusi numai beti'a nu amu fi in stare a o estirpá si esilá câtu de curendu dintre noi; depotentisatoriulu veninu a vinarsului intru atât'a aru enervá si degenerá soiulu celu vengiosu, frumosu si bine facutu alu românilioru, in decursulu unui seclu, ca le-aru deveni o satira amara in gura, déca voru mai cutediá a se mandrí cu descendenti'a loru dela legiunile si coloniele voinice robuste ale divului Traianu, ba si in respectulu numericu românii s'aru imputienâ fórte tare. Esemplu ne suntu indianii, vechii locuitori, moscenii Americei nordice, cari mai vertosu chiaru din causele susu atente precum se soie de comunu din mai multe milióne câte au numeratu pâna atunci, pâna ce albii europeni nu s'au facutu sa cunósca vinarsulu, mai apoi s'au imputienatu in asiá mesura, câtu abiá mai suntu trei séu patru sute de mii, si si acesti remasi suntu mare parte degenerati de totu.

Sa ne apere cerulu de o asemenea sórte, de care numai de-ti aduci aminte 'ti sfasia anim'a de neesprimabila dorere. — Dara si bunulu Ddieu numai atunci ne va tiené demni de prea poternicului seu ajutoriu, déca noi inca vomu face celu cu ce suntemu detori.

Departe stau de aceea, cá sa dicu, cumca foile nóstre nu-si batu capulu de feliu pentru causele nóstre materiali, ba recunoscu deplinu nesuintiele prea laudabile desvoltete si pre acestu terenu, din partea pr. st. d-vóstra si aceloru-lalte foi române, si cu mare bucuria vediu-i, ca la anulu nou chiaru din indemnulu imbunatatirei stârei materiali a poporului a aparutu si o fóia speciale „Economulu“. Dara in zadaru ve osteniti singuru d-vóstra pr. st. dd. redactori numai cu unii putieni, cari se interesézа viu de causele nóstre; câci ostenelele d-vóstra — privésca acele causele nóstre politice, séu inaintarea intelectuale, morale ori materiale a natiunei, nu voru fi incoronate de bune efecte dorite — pâna ce din partea acelor'a la cari vorbiti nu ve-ti fi spriginiti indestula mesura. — Scimu toti ca natiunea româna parte din vitregitatea mai cu séma a tempuriloru trecute, parte chiaru si din propri'a vina a nóstra — este remasa fórte indereptu; scimu prea bine si aceea, ca intr'atâti'a secli n'amu peritu de pre fati'a pamentului, acést'a — de-si ne imple cu óre-care târia morale despre vengiós'a vitalitate a némului romanescu, dara totusi in sine nu e inca o garantia deplina ca individualitatea nóstra nationale vomu poté-o conservá si pre venitoriu. — Seclulu presentu in multe se difere de cei trecuti, care poporu acum nu desvólta destula energia in aperarea sea, care nu se silesce a reparà scaderile, a se mantuí de vitiurile sele si nu desvólta o laboriositate necurmata si nu se nesuesce a se apropiá câtu de curendu de gradulu inaintârei popóreloru celoru adeveratu culte in tóte ramurile sie necesarie, a sciintieloru, arteloru, a economiei-rationale, a industriei etc. etc., unu atare poporu fâra mantuire este espusu perirei. — Noi românii unu poporu relative asiá de micu, nu avemu ce feliu poteri superflue: Cându — cá acum — trebuie sa ne straduimu cu indiecite silintie de a reparà in tempu scurtu atâtea scaderi câte avemu, atunci, atunci necum sa fia prijósa, dara e neaperatu necesarie energiós'a conlucrare a tuturoru fiiloru natiunei.

Nu e de ajunsu dara, cá sa lucre numai unii, iéra partea cea mai mare sa privésca cu manile in sinu fatigiele aceloru putieni (asemenavere mai cu ale lui Sisiphu a mithologiei), ci in mare labóre a regenerârei unei natiuni remase asiá de tare indereptu cá a nóstra, este de lipsa cá sa apucâmu toti la lucru si cumca in lini'a prima noi inteleginti'a româna sa implinimu cu unu zelu neadormitu oblegamentele nóstre sacre câtra natiune si patria.

Ací inse, precum si in tóte treburile nóstre natiunale, ne sta in cale o fórte mare pedeca adeca indiferentismulu prea latitu, séu cu altu cuventu nepasarea.

Tempulu e scumpu, nu potemu asceptá pâna ce va succresce o alta generatiune mai vigorósa sî de o crescere mai nationale sî patriotica, ci noi generatiunea presenta insusi trebuie sa incepemu lucrulu fâra intardiare.

Deci dupa parerea mea e fórte necesariu, cá propus'a consultatiune a pr. on. dd. redactori, sa se intinda sî asupr'a cestiunei ca: óre cum s'aru poté desceptá din letargia partea aceea a generatiunei presente, care patimesce in ból'a indiferentismului, sî pre venitoriu cum s'aru poté mantuì natiunea de acésta cangrena, carea face impossibile o repede inaintare, sî in ce tipu s'aru puté sterní indemnu in toti fiii natiunei spre o via interesare pentru totu ce privesce binele poporului, sî inflorirea nutiunei sî a patriei?

Nu sum asiá incrediutu, cá sa me tienu capace a ve dá invetiaturi, de óre-ce inse sî eu mai de multe ori amu meditatu asupr'a intrebârei susu atinse, binevoiti a-'mi concede cá sa-mi spunu opiniunile mele modeste.

Incâtu pentru midilócele generali, eu tóte câte amu socotitu de priinciòse de a serví spre estirparea nepasârei sî spre a reinviá sî generalisá indemnulu la conlucrare pentru binele publicu, dejá amu detaiatu indisertatiunea-'mi tienuta in 1868 la Gherl'a cu ocasiunea adunârei generale a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu*).

Nevoindu a prelungí epistol'a acést'a me restringu a ve rugá, cá sa binevoiti a ve luá ostenéla de a recetí nr. 15, 16, 17 sî 18 a „Transilvaniei" din anulu 1870, in ceri se afla tiparite tóte acele propuneri ale mele, cari au referintia la cestiunea presenta.

(Va urmá.)

---

*) Modestele mele propuneri s'au fostu primitu in unanimitate, de aceea pr. on. adunare generale, sî punerea acelor'a in viétia s'a decisu inca atunci. — Totusi pâna in dîu'a de astadi nu s'a realisatu intr'adeveru, din acele nici baremu un'a singura. Ce — marturisescu sinceru — cu atât'a mai reu 'mi pare, pentru ca mai alesu unele din acele propuneri s'aru fi potutu realisá fâra nici o greutate mare sî fâra spese, sî pentru ca sum tare convinsu ca o corespundietórie esecutare a acelor'a, aru fi produsu sî pâna acum insemnate efecte salutarie. De aru dá Ddieu, cá unoru prea zelosi dd., cari mi-au promisu conlucrarea loru, sa le succéda a midilocí in fine, cá acele propuneri modeste, sa fia câtu de curendu realisate sî chiaru in sensulu loru adeveratu! — Unele dintre acele propuneri prea bine sî fórte usioru s'aru poté fi realisatu insusi in calea bisericésca, sî nu me indoiescu ca multu aru promová intre poporeni, interesarea pentru causele bisericesci sî scolare; sî prin urmare nu putienu aru inaintá binele acelor'a, ba aru serví la vreme chiaru sî istoriei natiunale de unu isvoru fórte interesantu.

Coresp.

Calea ferata Sabiiu—Turnu-rosiu—Rimnicu—Pitesti.

Resînari, 9 Febr. st. v.

(Br.) In „Telegr. Rom." nrii 5, 7, 9 sî 11, a. c. s'au ventilatu din punctu de vedere alu românilor u locuitori in giurulu Sabiului pareri pentru, sî contr'a câlei ferate de claditu dela Sabiiu pre la Turnu-rosiu, Rimnicu sî Pitesti, fiindu inse ca acésta cale este de mare insemnatate pentru locuitorii români din tienutulu Sabiiului me simtu sî eu cá unulu care locuiescu aici, chiamatu a contribuí, cu sciinti'a sî esperinti'a mea la deslegarea acestei cestiuni.

Nimenea nu póte negá schimbârile cele mari cari le aduce câlile ferate societâtiei omenesci fatia cu averea, cultur'a sî sciinti'a. Cetâtile le apropia un'a de alt'a asiá, de locuitorii 'si potu schimbá cu inlesnire productele sele economice, cu cele industriale. Piatiele tieriloru prin folosirea telegrafului sî a câlei ferate stau in acea legatura, de lips'a intr'uno locu se póte acoperí cu pretiuri moderate prin prisosulu ce se afla in altu locu. Câlile ferate mai au sî acea insusire de inlesnescu folosirea talenteloru sî a poterei fisice, fiindu ca lucratorii potu fâra spese mari caletorí acolo unde se platesce sciinti'a sî lucrulu loru mai bine.

Interogarea acum inse este, ca óre cere interesulu româniloru locuitori in tienutulu Sabiiului cladirea câlei ferate dela Sabiiu pre la Turnu-rosiu, Rimnicu la Pitesci.

Românii locuitori in giurulu Sabiiulu se ocupa unii cu economi'a câmpului, altii cu taiatulu lemneloru de lucru sî de focu, cu lucratulu peiloru de óie sî de capra, cu negotiulu porciloru, cu economi'a oiloru, cu negotiulu producteloru crude precum este lân'a, pei, cu taierea oiloru sî a porciloru, producându seu sî unsóre. — Meseriasi de totu putieni. Economii de vite 'si pascu oile sele pre câmpiele Romaniei dealungulu Dunarei incependu dela Giurgiu pâna la Brâil'a, iéra productele loru adeca lân'a sî peile, precum oile sî porcii de taiatu sî de negotiu le aducu partea cea mai mare din Romani'a, pre cându de aici din caus'a câlei cei rele se esportéza putiene cara, hamuri, sierpare, glajerei, funii, sî ce-va feru.

Calea acést'a dela Sabiiu prin Turnu-rosiu pâna la Câneni se afla in stare buna, de acolo inse atâtu câtra Pitesti pâna la Curtea de Argesiu câtu sî pâna la Rimnicu in stare primitiva, in unele locuri lânga Oltu asiá de angusta sî greu de suitu, de la cea mai mica miscare laterale trasur'a scapata in Oltu. Podu statatoriu preste Oltu pâna la Slatin'a in josu in departare la 25 miluri nu se afla, asemenea lipsescu podurile cu totulu preste unele vâli cari la ploi indelungate crescu asiá de mari, de nu le potu trece trasurile, sî atunci comunicatiunea este intrerupta. Din acésta causa calea dela Sabiiu prin Turnu-rosiu la Rimnicu séu Pitesti este putienu umblata, ospetarie mai mari lipsescu cu totulu, iéra

---

FOISIÓRA.

Contr'a-critica.

la

Critic'a dlui I. M. Moldovanu.

(Vechi'a Metropolia de N. Pope'a))

(Urmare.)

Asiá dara din cea vechia a Dachiei otarire (pre câtu adeca romanii la imperati'a sea o au adaosu) curatu se intielege sa fia coprinsu atât'a locu, câtu astadi tiene Olatulu Temesivarului din tiér'a ungurésca cu Ardélulu sî tier'a muntenésca, sî Moldavi'a impreuna cu Bugeaculu, sî cu atât'a pentru tierile cele vechi a Dachiei, pre câtu propositului nostru destulu a fi socotindu, mai multu nu vomu lungí, iéra cetitoriulu de va vrea inca a se mai indestulí, cerce la Jornandu, la Gloverie, la Bonfiniu sî Ortelie, cari fórte cu deadinsu pentru Dachi'a, pentru tierile sî pentru noródele ei cele vechi au scrisu."

De aici se vede dara ca Daci'a mediteranà sî cea ripósa se tienura de Daci'a lui Traianu, cá pârti intregitóre ale acestei'a.

Dara, cumca aceste dóue provincie nu le potemu aflá dincolo de Dunâre, cum dice d. M., ne potemu convinge sî din urmatórele:

1. din cuvintele proprie ale imperatului Iustinianu insusi, coprinse in Novel'a a XI., prin carea se infiintiá archiepiscopatulu séu esarchatulu din Iustinian'a prima, amintita sî mai susu precum sî in „v. m."; câci in acea Novela se dîce apriatu: „cá episcopulu Iustinianei prime cá alu locului nascerei nóstre sa fia nu numai metropolitu, cí sî archiepiscopu sî cá cele-lalte provincii sa fia sub a lui autoritate, adeca: Daci'a mediterana, sî Daci'a ripósa; Missi'a a dóu'a, Dardani'a, sî provinci'a Prevalitana, sî Macedoni'a a dóu'a, sî partea Panoniei a dóu'a etc."

Aicí vedemu, ca se aducu inainte atâtu Daciele cea mediterana sî ripósa, câtu sî Missi'a a dóu'a cu numirile loru proprie. Dara déca a esistatu pre atunci Missi'a a dóu'a, apoi a trebuitu, dupa firea lucrului, sa fi esistatu totu-odata sî Missi'a prima, sî prin urmare Missi'a intréga sub numirea sea acést'a, impartita in intâi'a sî a dóu'a, in superiór'a sî inferiór'a, — Serbi'a sî Bulgari'a de astadi. Inse stându acést'a, adeca numindu-se Missi'a cu numele seu propriu vechiu, ce-lu avea ea inca inainte de stramutarea legiuniloru prin Aurelianu, — apoi cum aru mai fi potutu avé locu lânga acésta numire inca sî aceea a Daciei mediterane sî ripóse, déca aceste dóue provincie aru fi fostu preste Dunare, adeca in insasi Missi'a, sî nu dincóce, in Daci'a lui Traianu?

Va sa dica: Déca Iustinianu prin Daci'a mediterana sî ripósa aru fi intielesu partea de preste Dunâre, cum afirma d. M., atunci pentru ce óre aru mai fi amintitu elu totu-odata sî despre Missi'a, cându se dice ca ací, in Missi'a sî nu airi, aru fi stremutatu Aurelianu legiunile sele, sî ca pre acésta tiéra o aru fi prefacutu elu in Daci'a sea, schimbându-i numele din Missi'a in Daci'a? Ce lipsa erá, cá, numindu-se ambe aceste pârti ale Daciei lui Aurelianu, in mentionat'a novela, sa se mai amintésca deosebitu totu acolo inca sî Missi'a, carea acum incetase de a se mai numí asiá prefacendu-se in Daci'a, sî inca in cea mediterana sî ripósa dupa parerea dlui M.?

Ast'a totu atât'a aru insemná, cá sî cându noi cei de adi amu dá Ardélului nostru o numire nóua precum e d. e. Transilvani'a sî apoi venindu vorb'a despre densulu, l'amu numí cu ambele-i numiri intielegându inse prin fia-care câte o tiéra deosebita.

Deci ori Daciele, fâra Missi'a, ori acést'a fâra Dacii aru trebuí sa ocure in novel'a lui Iustinianu, dara nici decum tóte de odata, déca desu amintitele dóue provincie aru fi fostu preste Dunare.

2. Partea de preste Dunare, unde ne indrépta d. M. sa cautâmu Daci'a mediterana sî ripósa, de câtra cei mai multi scriitori vechi se numesce totu cu numele ei celu vechiu: Missi'a, sî nu Daci'a, chiaru sî dela Aurelianu incóci, iéra cându acei'a amintescu despre Daci'a, intielegu prin acést'a pretotindenea Daci'a lui Traianu, ceea ce n'aru fi potutu face in modu logicu, déca Daci'a mediterana sî ripósa aru fi fostu preste Dunare, adeca insasi Missi'a.

Ast'a o cunóscemu cu deplinatate din impârtirea imperiului romanu prin Constantinu Marele, despre care impartire scrie Zosimu urmatórele: „Constantinu (imperatulu) cele ce bine erá tocmite amestecându, (acestu istoricu câtu tóte ludele lui Constantinu a micsiorá se silesce, pentru câci elu pagânu fiindu, lucrurile lui Constantinu nu-i place), sî tulburându pre tóta stapânirea, care un'a preste totu erá, in patru stapâniri au impârtitu-o. Deci unui obladuitori au datu totu Egiptulu cu Livi'a, Pentapolis . . . . Missi'a (acést'a precum este Dobrogea, aiurea au invetiatu . . . . Altui'a au datu Macedoni'a, Tessali'a . . . . Iliri'a sî Daci'a . . . . sî Trivali'a sî Panoni'a pâna la Valeri'a sî Missi'a cea de susu etc.*)

Din acést'a se vede, ca sî imp. Constantinu Daci'a o numesce cu numele ei celu adeveratu, sî portatorii negotiului cu lâna, pei séu alte productele suntu siliti a schimbá carausii in calatori'a dela Pitesti pâna la Sabiiu in departare de 18 miluri, de 3 ori si a descarcá marf'a; fiindu ca carausii dela Pitesci nu voiescu sa vina cu marf'a incarcata pâna la Sabiiu, avendu temere ca voru remané vitele loru de ostenéla pre cale. Economii de vite inse cândo calatorescu la turmele sele in Romani'a suntu siliti a merge séu calâri pre calea câtra Pitesci, séu, preferendu calea cea buna, a incungiurá pre la Brasiovru, Timisiu, si Ploiesci. — Iéra pentru multele mii de oi care le aducu acasa spre taiare li se trage dela tóte satele prin care trecu tacsa sub numire de desdaunare pentru iérb'a care o pascu dealungulu drumului. Cumca vitele, calatorindu tómn'a 10—15 dile, perdu din grasime sea prin urmare aduse pre calea ferata aru fi cu spese mai putiene póte scí ori sî cine care are cunoscintia despre acésta economia.

---

*) Zosimu cartea 2. Ieronimu la acest'a-si anu sî Idatie — dupa Cantemiru T. I. pag. 333 sî 334.

In anulu trecutu pre cându Transilvani'a din caus'a ploiloru indelungate avea lipsa de bucate, se transpórtá câtra Sabiiu pre calea Brasiovului intinsu cucurudiu adusu pre la Ploiesci sî Brasiovu in Transilvani'a, pre cându cerealele arvunite in Romani'a in distantia de 10 miluri dela Sabiiu in giurulu Râmnicului remasese ne importate din causa ca nu erá possibilu a strabate cu trasur'a incarcata incóce. — Deci cine cunósce greutâtile cu care are a se luptá poporulu românu din tienutulu Sabiiului pre calea acést'a de comunicatiune in afacerile sele cu Romani'a, si ii voiesce binele, nu va poté dorí cá starea presenta a câlei Sabiiu, Râmnicu, Pitesci, sa remana cum se afla acum.

Tienutulu Brasiovului are totu asemenea populatiune cu aceea ocupatiune cá si alu Sabiilui afara de negotiulu sî taiatulu porciloru. Pâna nu erá cladita calea preste Timesiu la Ploesti economii de vite calatoriau la turmele sele in Romani'a mai totu calari cá sî românii nostri din giurulu Sabiiului, iéra cându i—sî aducea productele sele dela vite erá siliti pre calea cea rea pe la vam'a Buzeului a insirea câte 3—4 parechi de boi la unu caru; precându acum'a calatorescu cu carale sele si i—si aducu cu inlesnire sî putiene spese, productele a casa spre vendiare. — Si acolo voru fi fostu unii ómeni de parere cá sî acum'a la noi cumca prin deschiderea câtra Brasiovu, Timisiu, Ploesti românii din causa ca suntu lipsiti de capitaluri mari sî de indrustrie voru deveni prin concurinti'a streiniloru proletari. Activitatea româniloru insa din Brasiovu sî inpregiuru au aretatu contrariulu.. Amu cunoscutu negotiatori onesti români in Brasiovu de cari mi se sposera cá au venitu acolo cu unu capitalu numai de cateva sute de florini, inse dupa ca au repausatu au remasu de ei averi insemnate.

Precum in genere se scie, negotiulu Brasiovului cu Românii'a se afla de presentu mai totu in mânile româniloru pâna inca sî productele industriei sasesci se cumpera de români sî se tramitu spre vendiare in Români'a, iéra economii români de vite din giurulu Brasiovului se afla intr'o stare cu multu mai inaintata decâtu aceloru din tienutulu Sabiiului, ce fâra mediloculu câiei de comunicatiune nu erá cu potentia.

De óre-ce au fostu româniloru din tienutulu Brasiovului de folosu cladirea câlei de comunicatiune dela Brasiovu prin Timisiu la Ploiesci sî acum se silescu din tóte poterile pentru esoperarea liniei ferate totu pre acolo, nu póte fi nici româniloru din tienutulu Sabiiului cladirea calei ferate dela Sabiiu pela Turnu-Rosiu la Pitesti spre dauna, déca nu voru fi trândavi, sî voru siedea cu mânile in senu, ce inse pâna acum nu se pré vede. — De doritu inse aru fi déca inteligenti'a româna din acestu tienutu aru folosí tóte ocasiunile potrivite de a indemná pre poporu, sa duca o viétia morală sî sa dea baetii la invetiatur'a meserieloru, de care românii in tóte pârtile au lips'a cea mai mare.

Proiectulu de lege despre organisarea fundului reg.

(Testulu, in care s'a presentatu consiliului de ministri d'in partea ministrului de interne.)

Partea I.

Despre organisarea jurisdictiuniloru fundului reg.

§. 1. Scaunele si districtele fundului reg. cari sustau de presinte sî essercita dreptulu de jursdictiuni, precum suntu scaunele: Rupea (Cohalmu), Mediasiu, Cincu-Mare, Sabisiu, Sedisióra, Oresti'a, Sabiiu, Mercuri'a Nocrihiu, si districtulu Bistritiei si alu Brasiovului, remanu sî pre venitoriu jurisdictiuni independinte in estensiunea loru de pâna acum.

§. 2. Cetâtile libere reg. cari se afla de presinte in fundulu reg. sî a-nume Bistriti'a, Brasiovulu Sabiiulu, Sedisiór'a, Sabesiulu si Oresti'a voru formá si pre venitoriu o jurisdictiune d'impreuna cu scaunele sî districtele pre a câroru terenu jacu.

§. 3. In fruntea fia-carei jurisdictiuni a fundului reg. sta comitele sassescu (Comes), care in fia care jursidictiune esercita drepturile comitelui suprimu stabilite in art de lege 42 d'in 1870. — Comitelui sassescu i se da spre dispusatiune unu presonalu corespundietoriu.

§. 4. Art. de lege 42 d'in 1870, care tratédia despre regularea jurisdictiuniloru, se va estinde sî a supr'a fundului reg. inse cu urmatórele modificatiuni:

§. 5. Numerulu totalu alu membriloru, cari formédi'a jursidictionea si cari conformu §-lu 19 a mentiunatului art. de lege, au sa alégа comitetulu municipalu, se va impârti astfeliu, in câtu de regula pentru fia-care 500 de locuitori sa se alége unu membru in comitetu, numerulu totalu alu membriloru comitetului nu póte se fia mai micu de 40 si mai mare de 120.

§. 6. Membrii comitetului municipalu se voru imparti intre orasie si cele-late pârti ale municipieloru in modulu urmatoriu: scaunulu Sabiiului si districtulu Brasiovului diumetate a numerului totalu alu membriloru comitetului o va do cetâtile libere reg. Sabiiulu si Brasiovulu; in scaunulu Mediasiului, alu Sedisiórei, Sabisiului si Orestiei, precum si in districtulu Bistritiei orasiele cu acelu-a-si nume voru avé sa deie numai doue din cinci pârti a numerului totalu alu membriloru comitetului. In scaunulu Rupei, alu Cincului-Mare, alu Mercurei sî Nocrichului orasiele cu acela-'si nume voru avé sa deie numai un'a din cinci pârti a numerului totalu alu membriloru comitetului municipalu.

Membrii comitetului municipalu se voru imparti intre cele-lalte pârti ale municipiului.

§. 7. Fia-care municipiu determina numerulu membriloru pentru scaunulu orfanalu centralu; precum sî numerulu functiunariloru, cari suntu insirati in partea IV. a art. de lege 42 din 1870. cá organe corespundietórie, alu câroru personalu sî cercu de activitata, se va defige sî prescrie in unu statutu, ce va avé ase creá in sensulu §-lui 91 alu art. de lege citatu mai susu.

§ 8. Cetâtile libere reg. din fundulu reg. se voru organisá dupâ normele art. de lege 18 din 1871 referitórie la orasiele cu magistratu regulatu. Cu privire inse la afacerile regulate prin §§. 24, 25 26 sî 65, precum sî prin partea VIII. a mentionatulu art. de lege, cetâtile reg. se voru scóte de sub juredictiunea scauneloru sî districteloru respective si se voru supune nemidilocitu ministrului de interne.

§. 9. Cetâtile libere din fundulu regescu se voru organisá de-odata cu scaunele, séu districtele, cu cari suntu incorporate.

§. 10. Pâna cându nu se va fi finitu reorganisarea fundului regescu juridictiunile insirate in § 1 potu sa se impreuna mai multe la olalta sî sa formedie o singura jurisdictiune, dara numai cu aprobarea ministrului de interne, care apoi va cere sî consemtiementulu dietei la o asemenea impreunare.

Dupa finirea organisatiunei ori sî ce schimbare pre teritoriulu juridictiuniloru se va poté face numai prin legislativa.

Partea II.

Despre organisatiunea sî cerculu de activitate alu Universitâtiei natiunei sasesci.

Missi'a asem nea, impârtita in cea de susu sî de josu, sî nu: Daci'a mediterana sî ripósa.

Mai incolo, totu acést'a ne adeveresce sî insusi Procopiu, la care se provóca d. M. in critic'a sea. Acestu scriitoriu vechiu, din dilele lui Iustinianu, scriindu despre cetâtile sî fortaretiele edificate sî renovate prin Iustinianu imperatulu, anumesce totu-odata sî tierile in cari se edificara acele cetâti si fortaretie, si intre acestea amintesce deosebitu despre Daci'a, Missi'a, Panoni'a, Iliriulu, Scithi'a etc.

Iéta ce scrie elu in cartea 4. c. 5., sî inca chiaru la loculu, la care se provóca d. M. — dara numai se provocà fâra cá sa fia citatu sî cuvintele —: „Pre lânga Daci'a“ dîce „cura Dunârea, carea din partea din a steng'a incepe a despartí pre Varvari, iera din a drépt'a tienu romanii Daci'a carea ripensis adeca malurósa o chiama (câci rip'a latinesce sa intielege malulu séu tiermurile apei, adeca in Daci'a depre tiermurii Dunârei)“.*)

Intrebu: pre lânga care Dacia dice Procopiu ca cura Dunârea au nu pre lânga Daci'a cea adeverata a lui Traianu? Câci, déca s'aru intielege partea de preste Dunâre, cum se vede ca crede d. M., atunci cum aru fi potutu óre acel'a-si Procopiu adauge: „iéra din a drépt'a tienu romanii Daci'a care ripensis o chiama?“ cându se scie, ca nu numai acésta particica adeca Daci'a ripósa, ci intrégа partea drépta a Dunârei pâna in Marea-négra se aflá in posessiunea romaniloru. Prin urmare aru fi scrisu Procopiu: iéra din a drépta tienu romanii „Daci'a“ preste totu, sî nu numai „Daci'a ripósa“ in parte, déca aru stá parerea celoru ce afirma, ca prin „Daci'a“ de mai susu s'aru intielege partea de preste Dunare.

Stându acestu adeveru, pré lesne se póte pricepe sî amintirea ce o face Procopiu despre Daci'a ripósa de dincolo de Dunâre; in privinti'a acést'a inse me voiu dechiará mai la vale.

Mai departe, totu acel'a-si scriitoriu sî totu acolo are acestea: „. . . Acestea suntu cetâtile, dîce Procopiu, carele singuru Traianu in Daci'a le-au facutu. Iustinianu le-au prefacutu, sî cu ostenii romani pre vremile lui pentru paz'a imperatiei le-au intaritu“ etc.

Intrebu: óre preste Dunâre, ori in Daci'a sea a ziditu Traianu cetâtile acelea?

Enumerându apoi cetâtile din Missi'a Procopiu, scrie la c. 7: „In Missi'a dara, in tiermurile Dunârei trei cetâti de-arendulu suntu, Saltopirgulu, Dorostolulu (acést'a-i Dristorulu) sî Sichidav'a etc.“

Dupa acestea insira cetâtile care le-au edificatu Iustinianu in Sciti'a etc.

Iéra Iornandu pentru Vandali c. 5 scrie: „Iéra eu Daci'a cea vechia chiamu, carea acum o sciu toti, ca o tienu Gepidii, care tiéra este din patri'a Missi'a preste Dunâre, sî cu muntii cá cu o cununa este incinsa“.*)

De ce „improtiv'a Missiei“ sî nu improtiv'a „Daciei“ celei nóue séu a lui Aureliana séu macaru sî a Daciei mediterane si ripóse“, déca acésta parte de preste Dunâre s'aru fi numitu asiá?

Dara chiaru sî la P. Maioru, dupa care se vede a se fi luatu d. M., sî anumitu la partea din ist. bis. c. 3 p. 171 seqq., unde se tractédia despre episcopiele de dincolo de Dunare, inca totu Missi'a sî nu Daci'a se numesce partea de preste Dunâre.

3. Daci'a lui Traianu iéra-si se tienea pre atunci de imperiulu romanu, reocupându-se prin Iustinianu imperatulu sî anectându iéra-si acelui'a-si imperiu, sî asiá lesne bá chiaru in interesulu administratiunei publice erá, cá Daci'a lui Traianu sa se subordine in cele bisericesci esarchatului din Iustinian'a prima séu Ocrid'a, de care sî asiá numai prin Dunâre se despartiá.

Si cumca Daci'a lui Traianu in dîlele lui Iustinianu se tienea iéra-si de imperiulu romanu, e lesne de doveditu. Asiá Procopiu in cartea 3 c. 14, de resbelulu Galiloru**) scrie acestea: „Turnulu, dîce, carele de ceea parte de Dunâre odinióra Traianu imperatulu facuse, . . . pre acest'a sî altele din pregiurulu lui, Iustinianu imperatu, cá pre nisce locuri, ce erá de mossi'a sî de stapânirea românésca, le-au giuruitu Antiloru sî Sclaviniloru etc.“

Totu acolo: „Gepidii, dîce, cari mai denainte tienea cetatea Sirmium sî tóta Daci'a, Iustinianu imperatu dupa ce au scosu acea tiéra din mânile galiloru etc.“

Totu acolo-si: „Imperatulu (Iustinianu) câte-va locuri din Daci'a au datu Eruliloru etc.“ Si iéra-si: „. . . iéra dupa ce au vediutu ca a-ti gonitu din tóta Daci'a pre Goti etc.“ Sî in fine: „Tóte locurile acelea (din Itali'a, Daci'a, Iliri'a sî Traci'a) sub oblasti'a imperatiei romaniloru suntu.“

Dara sî insusi imperatulu Iustinianu in novel'a sea mai susu citata, inca ne adeveresce acést'a dîcendu: „De óre-ce in presentu, cu ajutoriulu lui Ddieu, imperiulu nostru asiá de tare a crescutu, incatu ambe ripele Dunârei suntu pline de cetâtile nóstre etc.“

(Va urmá.)

---

*) A se vedé la Cantemiru T. II. p. 106 seqq.

*) Cantemiru Tom. II p. 101.

**) Cantemiru T. II. pag. 99 seqq.

§. 11. Universitatea natiunei sasesci consta din trei-dieci de membri, pre cari i alegu jurisdictiunile din fundulu reg. sî e cetie libere reg. incorporate, pre trei ani sî in urmatórea proportiune: Scaonulu Sabiiului sî districtulu Brasiovului tramitu câte trei membri, cele-lalte juredictiuni ale fundului reg. câte doi; cetâtile libere reg. Sabiiulu sî Brasiovulu câte doi; Bistriti'a Mediasiulu, Seghisiór'a, Sabesiulu sî Oresti'a câte unu membru.

La casu cându in sensulu § 10 alu acestei legi s'aru impreuná mai multe jurisdictiuni laolalta, atunci jurisdictiunea formata prin o asemene impreunare va alege atâti'a membri, câti aru fi avutu sa aléga, dupa dispusetiunile de mai susu, fia-care din jurisdictiunile impreunate.

§. 12. Presiedinte alu universitâtiei natiónale sasesci este comitele sasescu.

Vice-presiedinte alege universitatea dintre membrii sei.

§. 13. Universitatea natiunei sasesci tiene pre fia-care anu o adunare mare ordinaria, pre carea o conchiama comitele sasescu, care totu-odata este indetoratu, cá la dorinti'a a siese jurisdictiuni sa conchieme universitatea la o adunare straordinaria.

§ 14. Agendele universitâtiei suntu:

a) Stabilirea ordinei de dî.

b) Administratiunea averei jurisdictiuniloru, din fundulu reg., carea si pâna acum s'a administratu prin universitate, precum sî dispunerea asupr'a acestei averi.

c) Imprumuturile, cari impovarédia acesta avere.

d) Procurarea si instrainarea averei cardinali.

e) Votarea bugetului anualu sî esaminarea socoteleloru de incheiare.

f) Stabilirea numerului sî organisatiunea functiunariloru, precum sî a salarieloru presiedintelui sî sî a amploiatiloru.

g) Alegerea sî controlarea functiunariloru universitâtiei, liberarea loru de responsabilitate, suspinderea loru din oficie sî ordonarea investigatiunei disciplinaria.

h) Controlarea casseloru ce stau sub inspectiunea sî administratiunea ei.

i) Inspectiunea asupr'a fundatiuniloru create din averea ce o administrédia.

§ 15 Numai cu aprobarea ministrului de interne se va poté esecutá unu conclusu, care se va referí a) la dispusetiunile despre avere, b) la stabilirea bugetului, c) la instrainarea immobilieloru, d) la contractarea de imprumuturi, e) la incheiarea séu desfiintiarea de contracte ponderóse, cari nu obvinu in bugetulu votatu, f) la sistemisarea de oficie nóue, séu la desfiintiarea celoru esistinte.

Déca ministrulu de interne, in cursu de patrudieci de dile, incependu dela diu'a presentârei, nu 'si va dá parerea, atunci conclusele presentate se privescu de aprobate si se potu esecutá.

§. 16. In privinti'a administratiunei sî folosirei averei, ce este proprietatea tuturoru jurisdictiuniloru, decide universitatea natiunei sasesci in numeru completu. In privinti'a administratiunei sî folosirei acelei averi, care este proprietatea jurisdictiuniloru singuratece decidu sî dispunu numai acei membri ai universitâtiei natiunei sasesci, cari suntu alesi de jurisdictiunile respective.

§. 17. Copiele autentiate sî legitimate ale protocóleloru universitâtiei au de a sa trimite ministrului de interne in restempu de treidieci de dile, incependu dela inchiaerea sessiunei. La cererea unui-a dintre ministri au de a se tramite fâra amenare si protocólele.

§. 18, Cu esecutarea acestei legi se insercinédi'a ministrulu de interne.

Branu 14 Februariu.

Prea venerabilulu consistoriu archidiecesanu gr. or. din Sabiiu au ordonatu onor. preotime in cele 2 cercularie de sub nri consistor. 889 sî 890 din 1872, dara cu deosebire in celu din urma (nr. 890), in care prea parintiesce ne invétia sî demanda cá, cu ocasiunea secerisiului, culesului viiloru etc. a se aduná contribuiri bene-vole, dela crestini, acelea apoi ale preface in bani, sî a infiintiá fonduri. In modulu acest'a — intru adeveru celu mai potrivitu, — se potu câstigá sume mari sî formá fonduri insemnate pentru diferite scopuri. Firesce avendu in privire inainte de tóte fondulu scolariu sî bisericescu apoi altele. Nu de mai mica — putiena insemnatate, bá inca cu multu mai mare, — este cercularîulu prea venerabilului consist. nr. 889 — din 1872 totu in acel'a-si nr. alu „Telegr. Rom.“ 87—1872; si in care ordonédia strensu a se face câtra un'a sî câtra alt'a. Acést'a forméza marea inventarie unde sa se tréca tóte bunurile bisericesci sî scolastice. Sî a câstigá sî infiintiá inca e greu — e fórte greu de multe ori, dara a pastrá sî grigí bine e cu multu mai greu.

Deci aceste 2 cercularie fusera de totulni totu prea bine venite sî prea potrivite unulu cu altulu.

Deci dara, pentru cá sa potemu fi multiamitori sî recunoscatori câtra toti bine-facatorii nostri nu trebuie alt'a, fâra: a) staruinti'a din respoteri pentru sterpirea tuturoru moravoriloru sî obiceiuriloru rele, sî b) inlocuirea loru cu cele bune, in intielesulu susu amintiteloru cercularie. Déca vomu urmá noi intru tóte prea intieleptiloru nostri conducatori, atunci apoi, dara numai atunci, vomu potea asceptá — sperá, — ca Ddieu va tramite bine-cuventârile sele asupr'a nóstra; atunci apoi cu adeveratu „vi'a va dá rodulu seu sî pamentulu odraslele sele.“ — Zahari'a c. 8 v. 15. „Vi'a vóstra nu va slabí in tierâna, nici ród'a pamentului vostru voiu stricá, cí voiu deschide sghiaburile ceriului sî voiu versá bine-cuventarea mea vóue, pâna va fi destulu, déca ve ve-ti intórce câtra mine.“ Malahi'a c. 3 v. 10—12.

Noi amu fi cele mai nefericite fiintie pre pamentu, déca din propi'a nóstra — patiania, — esperintia nu amu invetiá. Nóue, celoru ce eramu in intunereculu celu mai obscuru ne-au resaritu lumina; iéta sórele ne incaldiesce sî ne luminéza! cine nu vede lumin'a sî cine nu semte caldur'a lui ? ! ? Multi, intru adeveru, multi au doritu, — bá s'au sî luptatu cu armele in mâna, cá sa dobóre jugulu sî sa frânga caten'a robiei, — sa véda lumin'a, sa semta caldur'a sî sa se bucure de libertate, inse dorere! ei n'au potutu fi fericiti!! inse noi — noi, — lauda sî marire lui Ddieu si braviloru nostri barbati — suntemu fericiti.

„Fericiti suntu ochii vostri, câci vedu; sî urechile vóstre câci audu . . . Câci multi proroci sî drepti au doritu sa vada cele ce vede-ti voi, sî n'au vediutu: sî sa auda cele ce auditi voi, si n'au auditu“. Mateiu c. 13. v. 16—17.

Unu teologu.

Romani'a.

Cestiunea junctiuniloru drumuriloru de feru cu Români'a s'a desbatutu in camer'a deputatiloru in 19 sî 20 l. c. sî s'a terminatu cu respingerea proiectului de junctiuni. Pentru cá se aiba sî publiculu nostru o icóna despre tratarea afacerei acestei'a in camer'a din Romani'a reproducemu in estrasu cuventarea unui'a din primii perlamentaristi ai Romaniei.

In siedinti'a dela 19 dupa altii ia cuventulu Michailu Cogalnicénu sî arata ca discussiunea de astadi sî votulu camerei voru fi mai mari decâtu ori-care altulu, câci cându e vorb'a de lucruri interióre, ele suntu reparabile, pre cându aci e vorb'a de legatur'a tierei nóstre cu unu statu puternicu pre mai multu de jumetate fruntariele nóstre, cu unu statu mare alu cârui glasu nu putemu decâtu a-lu ascultá. Ne-amu legatu nu cu state, ci cu companii cá a lui Strussberg, sî autonomi'a nóstra erá periclitata, amenintiata. Astadi e ce va sî mai gravu: ne legâmu cu Austro-Ungari'a regenerata, care in ultimii ani ni s'a aretatu favorabile. Acést'a insa ne impune datori'a de a asceptá cá Austri'a sa nu ne céra a ne sacrificá interesele.

Amu combatutu acésta junctiune din convingere, câci — in aceea ce privesce guvernulu — nu apróba conduit'a sea politica. Junctiunea cu Ploiescii e cea mai periculósa. Cestiunile economice suntu eminaminte politice sî cându tóta tiér'a nu vrea sa dea strainiloru interesele economice, suntemu in dreptu a nu dá acésta junctiune, care e sî o cestiune financiaria, sî politice, sî strategica.

Acum 3 ani Russi'a cerù revisiunea tratatului de Parisu pre ce motivu puternicu? Pentru ca Romani'a si-a creatu drumuri de feru, ca prin liniele sele comerciale sî strategice Romani'a a dobanditu o importantia nepotrivita cu intinderea sea.

In fati'a acestoru vorbe, putemu votá noi junctiunile fâra a ne gândí la consecintiele loru, cându ele léga nisce linii ce pornescu din centrulu Europei?

Prin tratatulu de Parisu, Romani'a e menita a fi unu bulevardu, unu ecuilibru intre Russi'a Turci'a sî Austri'a, 'si are datori'a de a fi neutra si câtra un'a si câtra alt'a. Acést'a forméza marea nóstra târia sî aperare, sa nu urmâmu nici o politica straina, ci natiónale, cá Serbi'a.

Ce facemu prin aceste junctiuni? Dâmu Austriei tóte pasurile. Prin junctiunea dela Ploiesci punemu Bucurescii in fati'a Austriei, precum Iassii suntu in fati'a Russiei. Cându eramu copilu, ne-amu culcatu in Moldov'a cu Voda Sturza pre tronu sî a dóu'a dî ne-amu desteptatu cu elu prisoneru.

Franci'a erá sa faca resbelu cu Belgi'a pentru drumurile ferate, iéra noi permitemu Austriei a ne aduce companiele ei de constructiune. Luxemburgulu a resistatu multu la cererile Germaniei de a pune mân'a pre liniele-i ferate. Noi de ce sa nu ne gândimu ca ingreuiemu positiunea puteriloru ce ne apera, favorindu mai multu pre alt'a? Si apoi un'a din causele invingerei Franciei nu fura sî junctiunile ce dedese Germaniei, sî pre cari se transportá intr'o singura dî câte 600,000 de germani?

Dara financiarminte, puté-vomu construí 4 puncte atâtu de mari sî de grele, incâtu fia-care chilometru va costá unu milionu? Sî unde suntu studiele facute? Nicairi, câci n'avemu nici unu studiu facutu. Sî, déca la Uzu nu se póte precisá nici chiaru punctulu de junctiune, cu atât'a mai putienu nu se póte fipsá pretiulu chilometricu.

Se dice ca junctiunile suntu necesarie, pentru ca bogatiele nóstre au sa tréca pre la noi. Nu e asiá. Acele bogatii voru ajunge la Giurgiu, Brâil'a sî Galati, care iérn'a nu potu face nimic'a. Dara chiaru admitendu ca va fi mereu véra, ce esportu se face? Ce marfa vine pre la Iticani? Suntu septamâni intregi, in care abiá câte unu trenu aduce marfa.

Prin urmare vomu platí tóta garanti'a, câci adi liniele esistinte, principale, n'aducu decâtu 1% sî 6% le va plati tiér'a.

Déca se dice ca Austri'a nu vrea. Dara óre acésta vointia care este? Sî vointi'a Austriei s'a schimbatu dupa ministerie, politica sî impregiurâri. Odata Austri'a cerea cu ori-ce pretiu Oituzu, iéra nu Boz'a, câci vrea sa tréca prin Secui. Adi Austri'a are alte interese: vrea sa indestuledie Brasiovulu. Sî, déca Austri'a dice nu vreau, sî noi trebuie sa-i respundemu: nu potemu, câci ne sacrificâmu interesele. Jonctiunea Ploiesci-Români'a pururea amu refusat'o.

Dara se dice: sa remânemu fâra jonctiune? Nu. Amu datu jonctiunea Itzkani, care pune pre Austri'a in positiune a ne luá 6 judetie ale Moldovei, sacrificându interesele intregei pârti de preste Milcovu, pentru ce? Pentru cá sa ne dea Verciorov'a, la care ni se asicura ca Austri'a a consemtitu.

Dara chiaru neconsemtiendu Austri'a la jonctiunea Verciorov'a, óre acea linia, care merge dela Dunâre sî Craiov'a la Bucuresci va fi neproductiva? Comerciulu Europei va vení la Baziasi aî Verciorov'a, sî va trece totu pre liniele nóstre principale.

Amu datu Austriei Vulcanulu sî Oituzulu: sa-i mai dâmu, inse nu puncte cari ne perdu.

D. Cost'a-Foru a spusu ca a consultatu pre deputati in conversatiuni particulare. Nu le recunóscemu, câci au fostu discussiuni, sî voturi publice ale camerei. Cestiunea jonctiuniloru s'a desbatutu nu de 7, cí de 21 delegati: s'a votatu punctulu Vulcanu, apoi Ocn'a-Adjudu. Boz'a s'a refusatu. Pentru ce? Pentru ca e pré aprópe de Bucuresci sî taie comunicatiunea intre Romani'a sî Moldov'a. e venitu d. St. Grecénu s'a propusu Temesiulu, camer'a a refusatu sî d. St. Grecénu erá chiaru sa-si dea demissiunea. Ei bine, cum ministrulu a potutu primí aceste puncte?

Guvernulu austriacu vine sî propune cá elu se construiésca acele jonctiuni, elu care pentru drumurile lui interióre nu cere sa i se voteze bani. Óre acést'a nu trebuie sa ne descepte? D. Cost'a-Foru combate subventiunea, câci aru dá Austriei dreptulu de controlu. Déca e asiá, garanti'a e sî mai rea, câci in totu anulu Austri'a aru dice guvernului nostru ceea ce dîcemu noi companieloru straine, sî acést'a pâna la sfersitulu concessiunei.

Déca aru fi sa alegemu, aru fi subventiunea: Elveti'a Franci'a etc. dau subventiune liniei de sub muntele St. Gothard.

Pentru aceste motive, dsea va votá in contr'a jonctiuniloru, câci camer'a a otaritu punctele de mai inainte sî, déca Austri'a nu vrea, nici noi nu potemu. Austri'a are nevoia sa vie la Marea-Négra sî Dunâre, iéra nu noi, carii vér'a avemu Dunârea sî iérn'a lini'a Itzkani spre s merge in Europ'a. In cestiunea organisârei bisericei, d. Cost'a-Foru dîcea ca, ori câtu de mici suntemu, avemu dreptulu a refusá ori-ce unei mari poteri. Se o facemu acést'aací, câci, de se voru votá jonctiunile, preste 7 ani ne vomu tredí cu o datorie de 400 milióne. Dea Dumnedieu sa me insielu.

Déca inse se va luá in considerare conventiunea atunci voiu propune Turnu-Rosiu, cá mai preferibli, decâtu Boz'a sî Temesiu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 17 ANULU 'XXI.

Sabiiu, in 1|13 Martiu 1873.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 27 Februariu a casei deputatiloru o deschide presiedintele Bittó la 10 óre. Pre fotoliele ministeriali erau: Trefort si Pauler.

Conformu ordinei dilei se continua desbaterea generale despre bugetulu ministrului de cultu sî instructiune. Intre multii oratori cari vorbira astadi amintimu pre D. Bonciu, Sv. Miletici sî Csiky, care din urma voiesce, spre cea mai mare ilaritate a casei, a silí preotimea catolica la amórea conjugale.

In siedinti'a din 28 Februariu pronuncia presiedintele decisulu casei ca dlu Murasianu, deputatu alesu in Naseudu, se va provocá a-si ascerne in restempu de 15 dîle protocolulu de alegere; la casu ca nu o va face se va escrie alegere nóua. Se asternu dupa acést'a unele proiecte de lege sî apoi se suscepe desbaterea speciale despre bugetulu ministrului de instructiune. Intre posturile votate figuréza Universitatea din Clusiu cu 160,000 fl., sî academi'a din Sabiiu cu 18,285 fl.; pentru gimnasie de statu s'au votatu cu totulu 91,613 fl.

In siedinti'a din 1 Martiu, care durá tempu fórte scurtu, se resolvira unele afaceri pentru noi de interesu secundariu sî apoi se continua desbaterea despre bugetulu ministrului de cultu sî instructiune.

Epistola deschisa.

Clusiu, 14 Februariu 1873.

(Urmare din nr. tr.)

Iéra incâtu pentru midilócele speciali, eu din parte-'mi credu de lipsa, cá: in foile redigiate de pr. st. d-vóstra sa trageti atentiunea inteligintiei române fórte adese-ori sî cu unu stilu cutrieratoriu de anima — la daunele sî periclele imense cari amenintia intrég'a-ne natiune sî insusi patri'a comune, in casu cându nu ne-amu nesuí cu tóta puterea de a pune stavila seraciei si decadentiei poporului.

Credu de lipsa, cá in venitoriu sa binevoiti a ve cuprinde inca sî mai multu cá pâna acum cu pertractarea causeloru seracirei sî a modruriloru, cari ne stau in potintia de a puté curmá acést'a sî a inaintá buna starea acelui poporu.

Credu de lipsa, cá sa ve adresati câtu de adese-ori câtra inteleginti'a româna spunendu-ne francu in fatia, ca: preoti, profesori, invetiatori, amploiati, negutiatori, industriasi etc. ce suntemu, mai toti din sinulu poporului amu esîtu, amu crescutu cu prescur'a séu cu mamalig'a ori altfeliu de ajutórie a acelui'a poporu, séu amu crescutu din stipendie fundate de nisce binefacatori cu intentiune nobile pentru inaintarea natiunei insusi; spuneti-ne ca mai multu séu mai putienu cea mai mare parte traimu din sudórea poporului; deci aceste impregiurâri inca ne facu de detorintia de a ne interesá caldurosu pentru binele lui. — Spuneti-ne in totu feliulu de variatiuni: „Dloru preoti, protopopi etc.! Déca nu aru fi biserica, nu aru fi trebuintia nici de preoti; biseric'a in cea mai mare parte insusi poporulu de rendu o forméza; acelu poporu v'au alesu, séu in totu casulu pentru elu sunteti radicati in starea d-vóstra, acel'a ve platesce, sî déca acel'a se va serací, nu va mai fi cine sa ve respunda birulu.“ Spuneti-ne: „Dloru amploiati români! D-vóstra inca sunteti alesi prin poporu, séu sî de nu, dara sunteti denumiti totusi din respectu la acelu poporu; déca nu aru esistá poporulu romanescu, d-vóstra prin titlu de „români“, nu a-ti fi capetatu aplicatiune, si in totu casulu, déca aveti salariu, acel'a-'lu trageti din contributiunea poporului“.

„Deci dloru preoti, amploiati, invetiatori si toti cei'a-lalti, cari asemenea traiti din sudórea poporului, aduceti-ve mai bine aminte de acest'a, sî interesati-ve mai viu pentru binele bietului poporu. — Aduceti-ve aminte, ca cu câtu ve bucurati de o stare mai inalta, impreunata cu emolumente mai mari, sî cu câtu sfer'a-ve de activitate e mai lata, intr'aceea dimensiune cresce si oblegamentulu d-v. de a fi multiamitori pentru beneficiele ce luati din birulu séu din contributiunea poporului românu!!“

Provocati-ne pre toti, cá sa ne silimu a mantuí poporulu de causele seraciei sî mai vertosu de betia*) sî lene.

Provocati-ne cá premergendu noi insusi si cu unu bunu esemplu, sa ne straduimu necurmatu a-i aretá consecuintiele funeste ale necumpetatei beuturi de vinarsu, sî a face asociâri de moderatiune.

Provocati-ne a strigá la tóta ocasiunea cându venimu in atingere cu poporulu: „fratiloru români nu fi-ti lenesi, lucrati, munciti, fi-ti laboriosi, pastratori sî retieneti-ve de afurisitulu vinarsu, ca altcum nu ve-ti scapá de seracia, ve ve-ti desbracá de tóta averea, ve-ti ajunge la sapa de lemnu si ve-ti deveni cersitori pre ulitia, nu numai voi, dara si muierile vóstre sî nevinovatii copii ai vostri!!“

A-siu dorí cá precum odinióra esclamatorii triumfali, sî precum betrânulu Catone la tóte ocasiunile au stragatu cunoscutele loru frase in urechile triumfatoriloru si respective a senatoriloru, asiá sî d-vóstra pr. st. d-ni redactori, sa nu lasati a trece nici o septamâna, ori baremu nici o luna fâra de a ne fi esclamatu in urechi in diferitele si câtu mai petrundietórele variatiuni cu cuventu puternicu, cumca:

Trupin'a natiunei nóstre, nu noi câte-va mii de carturari formâmu, ci acea trupina e chiaru poporulu de obsce. Decadenti'a poporului romanescu are unulu sî acela-'si intielesu cu decadenti'a insasi a natiunei nóstre.

Sumariulu averiloru mobile sî inmobile a singurateciloru români, representédia avuti'a nóstra nationala.

Complecsulu tuturoru pamenturiloru aflatórie in proprietatea singurateciloru români, forméza laolalta — teritoriulu nostru romanescu. —

Spuneti-ne ca: imputienendu-se avuti'a miscatória sî nemiscatória a româniloru singuratici, totudéun'a sî avuti'a nationale se micsioredie. — In câta mesura devinu mai seraci membrii natiunei; intr'aceea dimensiune se seracesce si natiunea insasi. — Iéra in deosebi déca 'si instrainéza óre-care românu mosi'a sea, prin acésta fapta nu numai pre sine se desbraca de pamenturile sele, facendu-se unu Ioannes sine terra, ci micsioréza totu odata sî face mai angustu insusi teritoriulu nostru nationalu.

Strigati-ne in urechile nóstre ca: de óre-ce pre lânga tóte ca „pamentu“ sî „patria“ nu suntu cuvinte chiaru sinonime, totusi e unu adeveru ca o patria fâra teritoriu, fâra pamentu nici se póte cugetá, sî ca celu ce posiede din pamentulu patriei natale o catatime mai mare óre-si cum, se bucura de unu feliu de dreptu mai mare de a poté dice ca are patria — asiá incâtu in ce mesura trecu pamenturi din mâna romanésca in mânile straine, totu intr'aceea mesura scade sî titlulu de dreptu alu româniloru de a mai poté numi frumós'a patria acést'a, si a nóstra patria comuna.

Spuneti-ne francu in facia, ca acelu carturariu românu, carele precepându tóte aceste, aru mai poté priví cu nepasare decadenti'a poporului sî nu s'aru straduí alu sfatuí spre bine, nu s'aru nesuí cá acel'a sa nu-si prapadésca averea sî sa nu-si instraineze pamentulu strabunu, unu atare omu cofundatu in noianulu indiferentismului, celui mai uriciosu, sî aru dá prin acésta nepasarea neescusabilu unu atestatu despre sine ca nu mai are nici unu semtiu patrioticu sî nationalu.

Eu, prea st. domnule, amu firma sperantia ca esecutându-se acomodatu, medilócele generali propuse de mine sî aplecându-se medilócele speciali projectate mai in susu, prin aceste aru succede de abuna séma a desceptá din somnu pre fórte multi dintre cei nepasatori sî a impintená spre o sî mai mare energia sî pre cei neadormiti. —

Vindecându-ne prin aceste in mare parte de ran'a debilitóre a indiferentismului sî interesându-ne sî ocupându-ne din ce in ce mai multi cu trebile comune: tóte trebile nóstre atâtu politice, câtu sî cele-lalte aru luá unu aventu imbucuratoriu. — In deosebi déca s'aru popularisá prin foile nóstre adeverurile cele mai in susu amintite sî subtrase, facendu-se sa pricépa toti ca cându se seracesce Petru séu Pavelu, nu ei numai, cí prin ast'a sî natiunea insasi seracesce sî devine mai debile, indata câtu va priví lucrulu din acestu punctu de vedere, intréga inteligenti'a nóstra (trezita in urm'a necurmateloru sî patrundietóreloru provocâri a foiloru) indata o mare parte a inteligentiei cu potentiatu zelu s'aru incepe a se ocupá cu sortea poporului, sî s'aru silí a conlucrá de a impedecá seracirea infricosiatu grabnicu latienda a aceluia-'si sî a promová inaintarea materiale a bietului poporu.

Inca nu s'a amortitu intr'atât'a semtiulu nationalu sî patrioticu in pepturile nóstre a carturariloru români, cá sa nu succéda prin asemenea medilóce a reinviá in noi cunóscerea detorintieloru pentru binele comunu sî vointi'a spre implinirea acelor'a cu conscientiositate!

In legatura cu cele supr'a scrise, cautu cá baremu in trécatu se facu amintire sî despre inaintarea intelectuale fiinduca — precum este cunoscutu de comunu — inaintarea materiale cu cea intelectuale stau in relatiunea cea mai strensa sî mergu mâna in mâna un'a cu alt'a:

Buna-starea materiale da medilóce mai multe spre aventarea intelectuale, usiorându suportarea speseloru educatiunei necesarie etc. etc., iéra inaintarea intelectuale cu câtu a fostu mai practica mai intinsa sî inalta, cu atâtu mai bine resplatesce pentru ajutoriulu materialu capetatu; de óre-ce sciintiele dau câte sî mai câte nóue medilóce sî modruri de câstigu spre sporirea averei materiale.

Bá inaintarea intelectuale, nu numai pentru aceea este in legatura cu partea premergatóre a acestoru sire, pentru ca promovédia sî buna-starea materiale, cí, — precum amu indegetatu dejá mai insusu — inca sî pentru aceea, pentru ca totat'a esilare a indiferentismului din sinulu nostru sî generalisarea deplina a nesolutiei intre toti membrii numai asiá suntu possibile, déca se va generalisá sî inaintarea intelectuale, dându-se o astu-feliu de crescere tenerimei de ambe secse, cá acei'a pre lânga cunoscintiele trebuincióse sa invetie a cunósce sî a 'sî implini oblegamentele câtra familie, societate, natiune sî patria.

---

*) Déca inaltii demnitari ai nostri bisericesci — de a câroru viue interesare pentru binele publicu, sî zelu nobilu nationalu nu ne potemu nici câtu de putienu indoí — aru provocá insusi pre pr. on. preotime spre nesuinti'a de a dá sfaturi bune poporului sî in causele materiali, aru provocá sa mérga cu esemplu bunu inainte, aru provocá sa-si procure fia-care preotu sî invetiatoriu cunoscut'a carticica costatatóre numai 10 cruceri, despre „infricosiatele stricaciuni, ale beuturei de vinarsu“ sî aru provocá sî spre facerea de asociâri de moderatiune (cu care lucru cu atât'a mai motivatu s'aru puté cuprinde, de óre-ce beti'a, strica sî moralitatea, pre carea a o sustiené e unu oblegamentu dintre cele mai principali a preotimei) sî in totu semestrulu anului aru cere apoi sî aretare despre resultatele eluptate; déca mai incolo sî asociatiunea nóstra aru desvoltá o activitate cu multu mai mare in privinti'a acést'a: prin tóte aceste fórte multu, s'aru puté promová bunastarea poporului. — De óre-ce vinarsulu este celu ce subsépa mai tare starea materiale sî morale a tieraniloru nostri, sî de óre-ce in zadaru va spune loru cine-va dintre carturari, ca sa nu se despóie de averi sî sa nu se inveninedie prin beuturi de vinarsu, déca celu ce recomanda abtienerea de beutura, nu merge inainte cu unu bunu esemplu, ci elu inca „pro concorsorio“ „pro appetitorio“ sî scie Ddieu inca sub ce feliu de preteste, bea vinarsu, silvoriu, rostopcinu, rum, etc. asiá dieu aru puté face in interesulu seu insusi, sî alu natiunei, — fia-care omu cultu românu, cá sa se oblige prin cuventu de onóre de a se abtienné elu insusi de beutur'a acestoru spirituóse blastemate. Coresp.

Cumca simtiulu nationale si patrioticu este unu vehiculu fórte poternicu sî cumca acele simtiemente sacre destépta o viua interesare pentru binele comunu, cum impintenéza spre o laboriositate energica, cum promovédia prin acést'a repediunea prosperârei sî intarirei unei natiuni, si cumca ce unu remediu nepretiuibilu suntu acele pentru de a poté conservá individualitatea nóstra nationale de perire? Despre tóte aceste, precum sî despre unele midilóce spre cultivarea acestoru simtiemente nobile amu vorbitu la alte ocasiuni pre largu*).

A vorbí aici despre aceste obiecte mai multu, aru fi: a cará apa in Dunare; de óre-ce prea st. d vóstra cá profesoru, impreuna cu cei-lalti domni redactori, sunteti pre acestu terenu nisce ómeni de specialitate, sî in totu casulu a-ti avutu mai abundanta ocasiune de a ve sporí sciintiele, esperintiele sî in sfer'a educatiunei.

(Va urmá.)

Evenementele din Spani'a.

Estrasu din memorandulu dlui Castelar.

Dupa o repede espunere a lucruriloru, cari au distinsu in Spani'a prestigiulu anticei monarchii si a adusu revolutiunea dela 1868; dupa ce spune ca guvernele Europei, cari au recunoscutu puterile emanate din acésta revolutiune, nu voru putea refusá de a recunósce astadi regimulu definitivu care este o derivatiune logica a celoru intemplate, ministrulu spaniolu continua astfeliu:

„Cortesii constituanti, la 1868, au conservatu pentru trei resóne form'a monarchica: mai intâiu, pentru a se conformá cu traditiunile poporului spaniolu; alu doilea, pentru ca ei sperau de a imputernicí printr'acést'a principiele liberale ale revolutiunei; sî, in fine, pentru a pune form'a guvernamentului spaniolu in armonia cu formele politice ce esistá in mai tóta Europ'a.

Avurâmu dara o monarchia, fâra insa a avea unu monarchu. Nu esista in Spani'a o dinastia din acelea care sa represinte, cá dinasti'a englesa, principiele religióse sî nationale in armonia cu spiritulu modernu, nici vre-unulu din acei principi séu regi, cari, in consiliele diplomatiei, séu pre câmpulu de resbelu, au pututu fundá unitatea Italiei sî acea a Germaniei. Dinastiele nóstre, din care un'a a fostu invinsa de resbelulu civilu sî ceea-lalta detronata printr'o revolutione, perdusera ori-ce prestigiu.

„Noi nu eramu, cá Belgi'a, Oland'a, Greci'a, Romani'a, legati cu form'a monarchica prin tractate internationale; dara fiindu ca Europ'a erá tóta monarchica atunci, a trebuitu sa cautâmu unu rege in strainatate, strabatându indoitulu periculu de a turburá Europ'a sî a atinge sentimentulu nationalu alu spanioliloru. Nici o putere nu ne-a venitu la inceputu in ajutoriu; tóte se tocmeau a ne dá concursulu loru. O esperintia durerósa a demonstratu ca politic'a cea mai proprice pentru liniscea generala aru fi de a ne stringe sî a fundá imediatu republic'a pre care o creâmu astadi.

„Cortesii inse, se credeau legati. Ei ne dete unu rege ilustru prin nascere, valorosu, cu aliantie sî respectuosu câtra constitutiune. Tóte aceste calitâti nu potura, cu tóte aceste triumfá asupr'a sentimentului nationalu: junele principe intielese sî renunciâ la coróna.

„Ce mai erá atunci de facutu? A rugá pre rege de a-si retrage abdicatiunea, aru fi fostu ce-va nedemnu pentru noi; a rechiamá dinasti'a caduta, erá preste potintia; a creá o dictatura militara, erá absurdu; a stabilí unu regimu provisoriu, erá unu pericolu. Cortesii, in deplin'a loru putere, proclamara republic'a. Acést'a nu fu o revolutiune, ci o evolutiune necesaria.

„Tóte autoritâtile civile sî militarie se grabira a aderá la resolutiunea adunârei nationale; clasele conservatóre chiaru au intielesu asemenea necessitatea acestei transformatiuni.

„Faceti sa intieléga guvernulu . . . ca republic'a nóstra nu póte fi in Europ'a unu cuibu de discordia. Acésta transformatiune este curatu interióra, sî n'are nici o relatiune cu problemele politice si internationale ce interesescu Europ'a.

„Americ'a sî Elveti'a au recunoscutu republic'a spaniola: avemu dreptulu de a sperá ca sî cele-lalte puteri ni-o voru recunósce asemenea. Natiunile straine sa nu ne céra a le aretá energi'a, déca ele ne voru refusá singurulu lucru ce le ceremu: concursulu loru moralu!"

Scrisórea lui Castelar câtra Garibaldi.

Generale! In Spani'a s'a proclamatu republic'a democratica. In acelu momentu, cându poporulu spaniolu pronunciá acésta otarire, amiculu salutá pre amicu, devotatulu servitoriu pre eroulu legendaru alu republicei.

Castelar.

Generalulu Sikles, ministrulu Stateloru-Unite la Madridu, a datu ordinu scadrei americane din Mediteran'a de a se reuní la Cadix, pentru a contr'abalantiá agitatiunea ocasionata prin presenti'a flotei englese la Lisabon'a.

Jurnalele straine ne aducu scirea despre o nóua proclamatiune a lui Don Carlos, subsemnata de fratele seu Alfonso. Pretendentulu la tronulu Spaniei, in acésta proclamattiune, invita armat'a spaniola a se atasiá la caus'a sea, promitiendu avansâri in graduri tuturoru oficieriloru cari 'lu voru ajutá in scopurile sele.

Trebuie sa fia fórte naivi acei oficieri, cari se voru lasá sa fia insielati prin asemenea grosiere fagaduintie!

Don Carlos n'a fostu sî nu va fi in ochii armatei spaniole de câtu unu vulgaru intrigantu.

„Telegrafulu de Buc."

Moralitatea germana.

De mai multe ori spirite serióse au semnalatu cu ingrigire marea coruptiune de care este cuprinsa societatea nemtiésca.

Tendinti'a câstiguriloru mari, dobândite cu usiuriutia sî a tripotagiuriloru de burse au luatu o asiá desvoltare acolo, in câtu au devenitu o plaga sociala, cu atâtu mai periculósa cu câtu implusiunea vine de susu si esemplulu lacomiei se da poporului tocmai de catra familiele cele nobile — care stau in fruntea societatei.

Intr'o tiéra democratica, coruptiunea unui cercu alu sotietâtiei nu pote avea o influintia desastrósa

---

*) In partea I, a disertatiunei mele cea atâtu de lunga tienuta in Clusiu la 1867 in adunarea generale a Asociatiunei pentru literatur'a romàna sî cultur'a poporului românu; apoi in partea a II.a a disertatiunei in Gherl'a la anulu 1868 cetita (vedi nrii 15, 16, 17, sî 18 a „Transilvaniei" din anulu 1870). Coresp.

FOISIÓRA.

Contr'a-critica,

la

Critic'a dlui I. M. Moldovanu.

(Vechi'a Metropolia de N. Pope'a))

(Urmare.)

4. Imperatulu Aurelianu nici ca avù tempu pentru de a-si consolidá partea de preste Dunare, ce sa o fi numitu Daci'a sea; câci se scie ca elu nu multu dupa scóterea legiuniloru din Daci'a lui Traianu, sî murì. E greu deci de priceputu, cum intr'unu tempu asiá de scurtu, nici de unu anu intregu, s'aru fi pututu efeptuí acea impârtire a Daciei lui Aurelianu in cea mediterana si ripósa, sî inca sî mai greu de priceputu cum acésta Dacia nóua s'aru fi pututu asiá lesne consolidá, sub impregiurârile ce urmara, mai alesu ca istoricii ne atestédia, ca imperatulu Aurelianu, nu pentru cá sa parasésca de totu Daci'a lui Traìanu, cí din contra pentru cá sa-si concentredie tóte poterile sele, din intregu imperiulu seu, spre a poté intempiná cu tari'a resbelulu celu mare ce-i amenintiá din partea Persiloru, pre atunci poterici, scóse legiunile sele din acea parte a imperiului din Daci'a lui Traianu — sî le çoncentrà in Missi'a.

Aici, la puntulu acest'a, aru fi inca multe de disu, din puntu de vedere istoricu, pentru cá sa se lamurésca adeverulu sî in privinti'a intrebârei astadi inca neresolvite: de a scosu Aurelianu numai legiunile singure, séu sî alta parte séu pârti ale poporului din Daci'a lui Traianu, stramutându-le preste Dunare? Speru insa ca nu va mai trece multu, sî se va chiarificá sî acestu lucru. Dara sî pâna atunci, eu unulu pre bas'a celoru ce le-amu cetitu pâna acum in acésta cestiune, me aflu motivatu a crede: ca Aurelianu numai singure legiunile sî nemicu mai multu le scóse lâ acea ocasiune din Daci'a, iéra poporulu remase sî mai incolo in tiéra aperându-si mosiele eredite dela parintii sî mosii loru — sî cultivându-si agrii sî cele-lalte averi ale loru, devenite in proprietate romana in restempulu de 170 de ani, dela Traianu imperatu. A-si poté documentá tóte acestea cu provocarea la mai multi scriitori, dara de asta-data le lasu, câci nu mi e scopulu acest'a.

5. Toti, câti vorbescu despre Daci'a de preste Dunare, amintescu numai despre cele dóue provincii ale ei, adeca: despre Daci'a mediterana sî cea ripósa, cá cându ea, Daci'a lui Aurelianu, numai in aceste dóue provincie s'aru fi impârtitu. Acésta impârtire se face sî la Sincai in cronica la an. 427. Dara, dupa cursulu naturale alu lucrului trebuie sa dicemu, ca acésta impârtire, facia cu numirile respectiveloru provincie, nu póte sa stea; câci unde se afla o provincie medilocia, acolo trebuie sa se mai afle inca celu pucinu alte dóue de facia, pentru cá cea un'a sa se póta numí asiá, prin urmare pre lânga Daci'a cea mediterana sî ripósa, aru fi trebuitu sa mai fi fostu inca un'a, pentru cá cea mediterana séu medilocia sa se fia pututu numí asiá, sî pre acést'a un'a adeca a trei'a, Daci'a muntósa (Daci'a alpensis) o aflâmu numai in Daci'a lui Traianu, impreuna cu cele-lalte dóue, cum vediurâmu mai susu in descrierea lui Cantemiru. Au nu sî astadi o parte a Romaniei se numesce totu cu acestu nume stravechiu, adeca? Munteni'a?

Asiá dara din cele dise de pâna aici póte conchide, ca cele dóue Dacie adeca cea mediterana sî ripósa, nu le potemu cautá nici decum dincolo de Dunare, unde ne indrépta d. M, cí numai in Daci'a lui Traianu a cârei pârti constitutive au fostu ele.

Bá ce este inca sî mai multu, nici aceea chiaru ca esistatu-a cându-va in adeveru Daci'a lui Aurelianu de preste Dunare? nu se póte, cum vediurâmu, cu securitate constatá. Séu de va fi sî esistatu cum-va, apoi esistinti'a acést'a a ei fâra indoiéla fórte scurta a trebuitu sa-i fia fostu, judecându dupa datele istorice sî impregiurârile aceloru tempuri.

Totulu, ce se póte concede in privinti'a acést'a, este, ca partea Daciei lui Traianu de câtra Dunare, numita cea ripósa séu malurósa dela malulu Dunarei, se va fi estinsu póte pâna preste acestu riu, incâtu ambe malurile Dunarei sa fi constituitu „Daci'a ripósa". De acésta opiniune suntu mai multi istorici. In Lessiconulu universalu de H. A. Pierer, citatu mai susu, sta apriatu la "Daci'a": „Aurelianu marì Daci'a ripósa prin aceea ca tierile spre média-dî dela Dunare, Bulgari'a sî Serbi'a le impreunà cu dens'a, de unde apoi se nascura ambele Dacii ripóse: „a lui Traianu sî a lui Aurelianu." Bá sî insusi imperatulu Iustinianu in novel'a prementionata se esprima cum vediurâmu: „ambele ripe ale Dunarei" etc. Sî aci suntu a se reduce sî cuvintele precitate ale lui Procopiu „iéra din a drépt'a tienu romanii Daci'a, carea ripensis se chiama", adeca in acestu intielesu din urma suntu de a se luá sî cuvintele acelea ale numitului scriitoriu.*)

In nr. XL. alu „Archivului" din 1872—1872. la pag. 63 din vechi'a metropolia, amintesce d. M. despre metropol. Teofilu, Ulfil'a, Sevin'a sî Uail'a, dara numai câtu amintesce, câci dsea se strecura repede prin acésta materia, neaducendu nici o impregiurare nóua inainte, cí reflectându numai urmatórele: „Déca Ulfil'a a fostu metropolitu (se intielege ortodossu) vechiei metropolie din Transilvani'a, cauta sa compatimimu pre Iornande, carele a scrisu pre largu istori'a gotiloru, cauta, dîcu, sa-lu compatimu, ca elu de-sî abiá cu 150 de ani a traitu mai târdiu cá Ulfil'a, totu nu a sciutu, unde si-a avutu Ulfil'a scaunulu, sî intru nesciinti'a sea a pusu resiedinti'a densului dincolo de Dunare, la pól'a Emului ; — sî despre imperatulu Valente a scrisu, cumca a facutu pre goti ariani si nu crestini, dându-ne a intielege, cumca Ulfil'a inca a fostu arianu sî nu ortodossu."

Dá, se compatimimu, dîcu sî eu, inse nici decum pre Iornande, carele se afla in consonantia cu asupr'a poporului intregu; daru intr'unu statu quasi-feudalu cá alu Germaniei, demoralisarea nobilimei, dupa care se modelésa tóta societatea, care da tonulu in statu si care conduce destinele natiunei, are efecte necalculabile asupr'a moralei publice.

---

*) Tocm'a acum'a vedu ca se mai tiparesce unu opu „Tabele Istorice sincronistice, ale colonieloru romano etc," de Dr. Ioane M. Lazaru, — care inca tractédia acésta materia sî se apropie de parerile subscrisului, dara numai se apropie.

Nu vomu atinge aici lips'a de demnitate si desfrâulu care s'a semnalatu in familii; nu vomu vorbi nici de instinctulu de rapacitate care s'a probatu in urm'a resbelului Franco-Germanu. Ceea ce voimu sa aretâmu, este faptulu relevatu oficialminte, in camer'a Prusiei, de câtra deputatulu Lasker, despre coticariele financiare in care insusi demnitarii curtiei imperatului Wilhelm suntu compromisi.

In Austri'a aceste suntu atâtu de comune, incâtu nu mai scandalisédia pre nimeni; sî s'a cetitu de multe orí, prin diare, ministrii cari s'au sinucisu din pricina ca coticariele loru devenisera asiá de evidente si de notorie, ca protectiunea camarilei nu-i mai putea acoperí. De- una-dî unu ministru din Pest'a a fostu esplusatu din cabinetu, intr'unu modu rusinosu, pentru delapidarea baniloru publici(. Esageratiunea fapteloru cunoscute mai multu strica decâtu direge. Red. „T. R.“)

Acumu, de odata cu descoperirile lui Lasker in Berlin, s'a desvelitu asemenea fapte desoneste in Bavari'a, in Würtemberg sî in alte provincie din ale imperiului, claditu de braciulu poternicului Bismark.

Cându o societate este asiá de corupta susu; cându umbresce intre ómenii sei de frunte pre nisce vulgari cavaleri de bursa sî pre nisce capitani de coticarie, se póte óre sustine pretentiunea de dominare a lumei, pre care o manifesta dielnicu tendintiele politicei germane? ...

Dara sa venimu la faptele desvelite de dlu Lasker.

D-lu Lasker acusa pre dlu Wagener, inaltu consilieriu intimu alu imperatului*) de mai multe fapte desoneste, — care s'au seversitu cu concursulu sî protectiunea ministrului de lucrari publice — sî care au avutu de resultatu sa insiele sî sa desbrace publiculu, prin midiloculu unoru speculatiuni fraudulóse ce nu avéu nici o consistentia reala.

Dlu de Roon, ministrulu Prussiei, favoritu alu imperatului, crediendu ca póte dlu Laskar nu erá inarmatu cu probe suficiente, a adresatu presiedintelui camerei deputatiloru o epistola prin care, nu numai disculpa pre dlu Wagener, dara inca spre a face diversiune in spiritulu deputatiloru, acusa pre dlu Lasker ca din interesu personale sî din ciuda voiesce sa derime pre dlu Wagener.

Insusi dlu Wagener a avutu cutesarea sa dea o desmintire publica dlui Lasker.

Inse a dóu'a dî, domnulu deputatu Lasker, vine in camera sî repeta acusatiunile sele mai lamuritu.

Dsea declara ca este gat'a sa produca tóte probele necesarie.

Acésta declaratiune a facutu o mare sensatiune in adunare, sî deputatii, escitati, au cerutu sa dea totulu pre facia, fâra crutiare.

Atunci dlu Lasker arata ca dovedile despre potlogariele lui Wagener i-au fostu date de câtra unu membru din cei mai onorabili ai adunârei, care s'a declaratu gat'a de a luá totulu sub responsabilitatea sea; acest'a a facutu sî unu actu scrisu de doi martori. Dlu Lasker spune apoi ca a petrecutu 15 dîle in compulsarea dosareloru sî in adunarea pieseloru justificative pentru a potea sprigini acusatiunea, sî pentru cá, inarmatu cu aceste probe sa póta cere adunârei medilócele de a vindecá tiér'a de plag'a coruptiunei. . .

A aretatu, ca dlu Wagener, folosindu-se de positiunea sea, a injghebatu afaceri financiare care nu au nici o basa seriósa, sî se retragea din asociatiuni luându-si bacsisiolu seu; aretatu ca aceste asociatiuni se faceau cu incungiurarea legei si fâra autorisarea guvernului, sî ca nu avea alta tienta decâtu a smulge publiculu de bani. . .

Dlu Lasker arata asemenea ca tóte acestea se faceau fâra sfiéla in vediulu lumei, sî pentru a dovedí spusele sele, produce condicele tribunaleloru in care suntu notate mai multe intreprinderi de drumuri de feru, unde se vede ca dupa ce tréb'a erá lansata in piétia dlu Wagener se retragea sî trecea drepturile sele câtra fecie necunoscute sî fâra nici o greutate financiara.

Asiá, vorbesce despre societatea anonima Oder, Wagener sî Schuster care pórta semnaturile acestoru trei domni. Statutele acestei societâti ne obtienendu aprobarea superióra, cu tóte machinatiunile dlu Wagener a gasitu mediloculu sa incungiure legea, sa o inregistredie de tribunalu sî, dupa aceea, a luatu unu bacsisiu de 150,000 franci sî s'a retrasu din asociatiune.

D. Lasker espune inca scandalurile urmate intre tovarasi, carii nu se intielegeau intre sine la impartiéla, sî au silitu pre dlu Wagener sa dea o hârthia la tribunalu, tratându pre asociatii sei de hoti sî de escroci! . . . Apoi ei se impaca iéra-si, sî dlu Wagener retrage acusatiunea sea dela tribunalu sî ese din societate, trecendu drepturile sele lui Oder sî lui Schuster, care se alegu presiedinti sî administratori ai societâtiei cu concursulu lui Wagener. — Cum a datu dlu inaltu consilieru intimu imperialu Wagener confienti'a sea sî votulu seu onoru ómeni pre cari-i scie de escroci, intréba dlu Lasker? . . . Le-a datu confienti'a sea pentru cá sa o platésca cu 75,000 franci, responde acusatoriulu Lasker.

Dlu Lasker dîce apoi ca in faci'a acestoru fapte rusinóse, nu voiesce sa puna in banuiéla pre superiorii lui Wagener — nu voiesce sa acuse nici pre dlu de Bismark, nici pre dlu de Roon — dara starue a aretá ca inaltii functionari ai statului i-au parte in afaceri de escrocaria, insiéla bun'a credintia a tribunaleloru de comerciu, prin false declaratiuni, sî faptuescu acte culpabile pre care legea prussiana le pedepsesce cu incuisóre.

Trebuie sa sfersimu odata cu sistemulu Strusberg*) care a demoralisatu tóta societatea nóstra!... Fia-care voiesce astadi sa imitedie pre acestu plotogariu de drumuri de feru române, care a amestecatu in tripotagiurile sele numele cele mai ilustre ale aristocratiei prussiane. . .

„De aici vine totu reulu!

„Câtu pentru functionari, nu suntu toti corupti, dara suntu incapabili. . . Favorismulu domnesce in afacerile financiare sî in darea concessiuniloru. — Acést'a ceru sa continésca“.

Dlu Lasker conchide, cerendu o ancheta severa dela camera.

Dlu ministru de Roon, luându cuventulu se scusa ca nu scie aceste fapte; se scusa pentru acusarea nedrépta ce a voitu sa arunce dlui Lasker sî se arata dispusu sa pedepsésca pre culpabili.

Camer'a inse, care a ascultatu cu o respectósa tacere pre dlu Lasker, a fostu turburata sî iritata câtu a vorbitu ministrulu, asiá incâtu abiá se audiea cuvintele lui.

Imperatulu aflându de tóte aceste scandaluri, a tramisu a dóu'a dî unu mesagiu camerei prin care

---

*) Se vede ca in Prusi'a sementia Abroniloru este fórte comuna...

*) Sistemulu-Strusberg, pentru care marele omu de statu, dlu Bismark, a amenintiatu cu armele pre români, sî ilustrulu imperatu Wilhelm a mersu pâna de a face din asta coticaria o cestiune personala. . .

---

faptele intemplate, ci pre d. M. insusi, carele intru sciinti'a sea se vede ca totu-si nu cunósce acele fapte sî pentru aceea nu pricepe nici pre Iornande la loculu acest'a.

Eu, in ,,v. metropolia‘‘, cu provocare la mai multi istorici, amu aretatu: ca Ulfil'a a fostu urmatoriulu lui Teofilu in scaunu, prin urmare ortodosu; dara mai târdiu (cam intre anii 350—60) vediendu-se constrensu in urm'a unei persecutiuni radicate (asupr'a crestiniloru din partea barbariloru) a trece Dunarea cu o parte a gotiloru (si sî a romaniloru), primì arianismulu.

Totu acestea ni le relatédia sî alti istorici, precum: Socrate, Sosomenu, Teodoretu sî Philostorgiu,*) incâtu amu poté dice, ca aceste impregiurâri precum sî originea romana a lui Ulfil'a, nu mai lasa nici o indoiéla dupa sine.

Astu-feliu stându lucrulu, urméd'a dara de sine, ca Iornande avù totu dreptulu, sa caute scaunulu lui Ulfil'a dincolo de Dunare, la Haemu, pentru tempulu câtu va fi petrecutu elu acolo, precum sî cându dîce, ca imperatulu Valente facù pre goti ariani. Inse nu din barbari, ci din crestini ortodossi, i facù elu ariani.

Aici, la Ulfil'a sî consocii aru fi avutu d. M. unu câmpu largu, o ocasiune frumósa, de a-si aretá eruditiunea sî agerimea de critica, cautându a chiarificá sî mai multu, decâtu in ,,v. metropolia‘‘, acésta cestiune grea si a reversá astu-feliu mai multa lumina preste intunereculu celu mare alu aceloru tempuri. Atunci i-aru fi remasu, fia securu reconoscatoriu sî autorele ,,v. metropolii‘‘ pentru totu-déun'a. Dara asiá, nevediendu nimic'a de feliulu acest'a in critic'a dsele, trecu sî eu mai departe cu contr'a observatiunile mele.

La pag. 90 din v. metropolia, despre „Apostasi'a metropolitului Atanasiu“, scrie d. M. acestea: „Aru trebuí, sa scriemu o carte intréga, cându ne-amu propune: a stemperá pathos-ulu, ce autorulu suroga argumenteloru, — a reduce intre medilócele sele totu, ce este esageratu, — a resfrânge totu, ce este in capitulu acest'a“.

Destulu de reu, déca d. M., voindu a criticá „unu capitulu prea momentosu“, cum dîce, sî avendu la dispusetiune unu materialu atâtu de abundantu, o carte intréga incatu aru fi potutu sa scrie, — totu-si nu scrie nemic'a, nu produce mai nici unu contr'a argumentu positivu, vre-unu contr'a-documentu istoricu, facia cu documentele cele multe ce se copriudu in ,,v. metropolia‘‘ la acestu capitulu. Nefacendu dara dsea acést'a, trebuie sa presupunemu ca n'a potutu face, ca prin urmare n'a avutu altu pathosu strainu de a stemperá, decâtu numai senguru pre alu seu propriu.

Totulu, ce d. M. ne da de cetitu relativu la acestu capitulu momentosu, se coprinde in urmatórele:

„La p. 105. dice dsea — autorulu cá motivu alu trecerei la uniune pune unu blidu de linte, sî la pag. 126, dice, ca uniunea s'a facutu din motive materiali sî nu din convictiune.

„Adeca dupa autorulu, dorerea, ce totu românulu cugetatoriu cautá sa semtia, vediendu biseric'a sea asierbita calviniloru, — pre metropolitulu seu unu simplu episcopu ordinariu alu superintendentelui, — pre metropolitulu seu de batjocura a-totu-potentei aristocratie magiare, carea déca nu mai aflá placere intr'ensulu, punea, de-lu degradá sî-lu respopeá prin unu singuru protopopu . . ., — dorulu româniloru de a-si deschide pórt'a spre unu venitoriu mai tolerabile; — poternic'a mâna a imperat. Leopoldu, carele . . . tindea cu tóte poterile a sterpí dintru aceste pârti tóte religiunile acatolice . . ., — tóte aceste se topescu cá cér'a, disparu cá fumulu, suntu nemicu in ochii dlui istoricu N. P. Dsea nu vede alt'a, decâtu blidulu de linte.“

Dá, eu nu vedu nici acum, decâtu blidulu de linte; pentru ca binele celu câstigára unitii prin uniune, este nul'a, — pre cându reulu ce-lu produse aceea-si uniune pentru români, este imensu, cum se aretà in ,,v. metropolia‘‘ destulu de pre largu. Corpulu nationalu se desbinà! Acést'a sa n'o uitâmu nici odata. Inainte de uniune românii aveau de a suferí numai dela straini, iéra dupa uniune sî dela ai sei. Ce dorere póte fi mai cumplita, decâtu dorerea acést'a?

Déca inainte de uniune biseric'a româna erá asierbita calviniloru, — apoi dupa uniune biseric'a unita inca se asierbí papistiloru, iéra cea ortodocsa si perdù pâna sî pre archipastoriulu seu; déca metropolitulu erá unu simplu episcopu ordinariu alu superitendentelui inainte de uniune, — apoi dupa acést'a episcopulu unitu deveni inca sî mai pucinu, numai unu vicariu simplu alu archiepiscopului papistu din Strigoniu, alu episcopului papistu din Ardélu sî alu paterului iesuitu din Blasiu, carele i se puse in cósta cá o sula, incâtu nimicu nu potea face, fâra de voi'a densului; déca pre metropolitulu românu lu batjocorea aristocrati'a magiara, lu degradá sî respopeá, — apoi aceea-si aristocratia magiara pre episcopii uniti inca i batjocorea sî degradá, d. e. pre episcopulu Clainu; déca românii doreau a-si deschide pórt'a spre unu venitoriu mai tolerabile, — apoi ei, românii, securu nu doreau acést'a cu uciderea mamei loru; déca mân'a cea potente a imperatului Leopoldu, tindea a sterpí religiunile acatolice, — apoi o concordia, solidaritate sî constantia a româniloru nedesbinati, aru fi fostu in stare sa imblândiésca sî o astu-feliu de mâna. Ce a facutu, sa intrebu sî aici, metropoltulu Sav'a? Mai bucurosu a suferitulu martiriulu, decâtu sa infiga elu insusi cutitulu in inim'a miresei sele! Asiá sa fia facutu sî metropolitulu Atanasiu, carele nici ca ajunsese la suferintiele sî strimtorile celui dintâiu.

Acésta teoria a dlui M. aru fi fórte periculósa, pentru ca ea ne aru duce pâna acolo, incâtu sa ne lepadâmu sî de natiune, pentru cá sa ajungemu unu venitoriu mai tolerabile!

(Va urmá)

---

*) A se vedé Dr. Ioh. H. Kurtz, Handbuch der allgem. Kirchengeschichte T. II p. 21. seqq.

Institue o comissiune de ancheta, compusa din trei inalti demnitari ai statului si din doi senatori.

Dlu Lasker si-a retrasu propunerea sea de ancheta parlamentara, in faci'a mesagiului imperialu; iéra camer'a a alesu pre doi depotati cá comisari ai sei in ancheta, intre carii dlu Lasker a fostu alesu cu o mare majoritate. Senatulu a alesu si elu pre comisarii sei.

Ei, intrebâmu acum, unde este virtutea publica si poetica a poporului germânu?

De atâti'a ani ne asurdiescu nemtii cu virtutile loru private si cu filosofi'a loru. — Óre la asemenea deplorabila morala a adusu pre blond'a si inocent'a Germania filosofi'a sea cea multu cântata si cultur'a mariloru ei virtuti? . . .

In resbelu prada, arde si torturédia pâna si femeile si copiii. — In pace se deda la combinatiuni de acele care au motivatu in societâtile culte infiintiarea tribunaleloru criminale.

Eata instinctele pre cari le a desvoltatu in poporu predomnirea feudalismului.

Noi credemu ca o reactiune se va produce contr'a acestei coruptiuni care tinde a se latí: — dara suntemu convinsi ca reactiunea va fi eficace numai atunci, cându ideile democratice si spiritulu republicanu se va generalisá; câci numai sub imperiulu severu alu libertâtiei, poporulu germanu va isbutí sa sterpésca din senulu seu vicielie pre care i le-a inoculatu sistemulu feudalu si sa retrampedie moravurile sele publice si private.

„Uniunea Liberala“

Talmacelu, 19 Februariu 1873.

Domnule redactoru! Bine voiti a primí in colónele pretiuitului nostru jurnalu „Tel. Rom.“ câte-va renduri si din pârtile nóstre, de lânga Turnu-rosiu, cu atâtu mai vertosu câci din partea acést'a de locu, rare ori amu fostu norocosi a cetí câte o corespondintia, macaru ca si noi de multe orí amu fostu isbiti de câtra câte unu evenementu neasceptatu, póte ca pre aici pre la noi se afla mai multe fiintie de acelea, care se uita fâra pasare, fâra parere de reu, la decadenti'a si regresulu ce apasa pre natiunea nóstra, si in specialu confessiunea nóstra.

De-si nu suntu unu omu literatu, abiá potu cetí si scrie, insa 'mi place a cetí prin jurnale, cá sa aflu ce se intempla in lumea mare. Unu evenementu dupa mine estraordinariu me face indrasnetiu a apucá pén'a si a face cunoscutu on. publicu, decurgerea siedintiei a sinodului parochialu gr. or. din Talmacelu tienute in 18 Februariu a. c. sub presiedinti'a on. parinte Teodoru Necsi'a cá substitutu alu ven. parinte protopopu Ioanu Popescu, carele se vede ca au fostu impedecatu a luá parte la siedintia, in caus'a regulârei parochiei si a veniteloru preotiesci. Dupa finirea servitiului ddiescu, parintele Necsi'a apare inaintea poporului numerosu ce asistase la sf. liturgie, si dupa o cuventare frumósa arata scopulu presentârei si a missiunei sele, unulu dintre poporeni fâra a asteptá desfasiurarea pre largu a lucrului seriau cá inversiunati din locurile sele, si combatea si ce inca nu venise la pertractare, ba nici doi barbati mireni pentru comissiuni lânga preotulu comisariu nu vrea sa alégа, si cei propusi nu voiau a se apropiá de mésa spre a-si ocupá locurile cá comisari, dicendu ca se temu de seducere si incelusiagu, dupa destula vorbire din partea preotului comisariu, séu induplecatu totusi cu acea conditiune, cá sa nu se ia protocolulu formalu nici sa se otarésca ce-va statornicu, ci numai provisoriu sa véda unde iése lucrulu, tóte li s'a lasatu in voia, si asiá s'au pasitu la constatarea veniteloru sigure preotiesci; care s'au aflatu, ca pentru unu botezu s'a platitu 40 xr. pentru sântirea apei cându nasce femei'a 10 xr. si la 40 de dîle cându iase femei'a din casa 10 xr. cu totulu dela unu botezu 60 xr. v. a., pentru o cununie, cu incredintiarea, cu vestirile, si cu cedul'a de cununie preste totu 3 fl. v. a., pentru ingropaciuni la ómeni mari 2 fl. si la prunci 1 fl., apoi venitulu dela boboteza de familia 30 xr., si pre urma venitulu mosiiloru parochiale in pretiu de 75 fl., la punctulu acest'a preotii locali au reflectatu ca acele mosii abiá cându s'aru arendá aru potea aduce unu venitu de 35 fl. v. a., insa propunerea sinodului o primescu cu conditiunea aceea, ca comitetulu parochialu sa esarendeze acele mosii, si sa dee preotiloru si de nu aru esî din acele mosii sum'a de 75 fl. v. cu ce sinodulu s'a invoitu si s'a luatu la protocolu. Din tóte acestea au esitu unu venitu preotiescu anualu de 386 fl. v. a. mai lipsea pâna la 400 inca 14 fl. Vediendu membrii sinodului, si cu deosebire comisarii mirei si câti-va din comitetulu parochialu ca s'au apropiatu de suma carea se cere pentru parochiele de a 3-a clasa, cându preotulu comisariu facù intrebarea ca parochi'a Talmacelu de ce clasa doresce sinodulu sa se tiena? au respunsu toti cu unu glasu ca de a 3-a, acum pune preotulu comisariu la votare ca de unde sa se scóta cei 14 fl. ce mai lipsescu, la acést'a se incinge iéra o larma, care se finesce cu aceea, ca mai multi din cei ce stá mai aprópe de mésa se esprimara ca la cununii si inmormentâri se mai dau nisce colaci, carii pretiundu-se aru dá mai multu cá cei 14 fl., preotulu comisariu arata acestor'a (póte ca numai dela sine) ca colacii si alte daruiri nu se computa intre venitele preotiesci, si ca acei colaci nimenea nu e constrinsu a-i dá, ori a nu-i dá, ci sta in libera voia a fia-cârui'a. Ce mi s'a parutu mie mai batatoriu la ochi, au fostu ca parochi'a Talmacelu care consta din aprópe de 1400 suflete si cu fili'a Talmaciu 140 de suflete, dupa cum amu auditu chiaru din gur'a preotului comisariu aru fi de cele de clas'a I, si apoi au cadiutu fâra nici unu temeiu si fâra desbatere de clas'a III, de unde apoi a resultatu ca unii din membrii sinodului dicea ca déca nu e datorie a dá la cununii si inmormentâri colaci, sa faca cum voru putea sa dea preotiloru cele 400 fl. prescrisa in lege si mai multu nimic'a, cu atât'a mai vertosu déca preotii nu a fostu multiamiti cu ce au avutu pâna acum'a, ci au adusu comisiuni. — Preotii locali pasiescu la mijlocu si arata cá nu densi au scosu acést'a comisce, ci e rânduit'a dela Sinodulu si Consist. Archidiecesanu; membrulu comisiunei mireanu Eremie Romanu reflectédia, ca adevaratu de acolo va fi trimisa, dara déca Mitropolitulu nu au mai potutu inchide usile de reulu popiloru cari numai au curmatu cu plansori si petitiuni ca n'au cu ce trai, au fostu silitu a trimite comissiuni, tocm'a acum'a voru vedea popii ce reu si-au causatu, caci densii nici colaci nici alte daruiri nu voru mai dá, preotulu comisariu mai replica odata ca acelea remânu in liber'a voia fie carui'a, pâna aci de curgerea lucrului si asiá siedinti'a s'a ridicatu la un'a óre dupa amédi.

La trei óre dupa prândiu a fostu o in mormentare, preotulu de rindu fiindu invitatu, au mersu si si-au facutu datorinti'a dupa tipicu, insa cându vine dela cimiteriulu mortiloru in biserica, spre cea mai mare mirare vede ca colacii indatinati lipsescu, preotulu nu dice nimic'a ci si aci si implinesce datorinti'a cântandu troparele si cetindu ecteni'a cu pomenirea pomelnicului mortiloru, dupa ce sau finitu totu actulu inmormântari si s'a petrecutu mortulu in protocolu, rudeniele mortului poftescu pre preotu dupa obiceiu la poména, preotulu in linisce, face aceloru intrebarea, ca pentru ce nu au adusu colacii indatinati la biserica? dela densii au facutu acést'a? ori au capetatu porunca dela cine-va? unulu din trensii dîce, de nu amu fi capetatu noi i-amu fi adusu, ca colacii au fostu facuti de eri, pâna nu au fostu venitu porunc'a acést'a; preotulu intréba, cine v'au datu aceea porunca? fratele mortului cam incetu, judele: preotulu, déca judele fiindu ca e si presiedinte la comitetu v'au datu porunc'a acést'a apoi chiamati-lu pre elu ca eu mi-amu implinitu detori'a.

Iéta d. redactoru si onoratu publicu cetitoriu ce urmare minunata a imbunatatirei materiali a sortiei preotiloru: si e de crediutu ca si pre aiurea s'au potutu templá astu-feliu; óre aceste comissiuni au facutu vre-unu progresu in ameliorarea stârei materiali a preotiloru? dupa parerea mea nu; cí din contra au invrajbitu pre preotu cu poporenii sei si au datu ansa la mai multe alte reale urmârí, prin aceste comissiuni s'au facutu dupa proverbulu romanescu „Multa vorba si putiene ispravi“ bá a-si potea dice dupa intemplarea de facia rea isprava.

Eata cum 'si cunósce unu presiedinte si unu comitetu parochialu chiamarea sea înlocu de a cautá mijlóce pentru imbunatâtirea dotatiei preotului dupa cum prescrie statutulu org. § 22 alini'a a 8, ei cauta mijlóce pentru imputinarea si ciungarirea acelor'a. Dupa a mea simpla parere pentru multe parochii s'au comune parochiale inca nu a sositu timpulu cá sa li se deie voia comiteteloru si sinódeloru parochiale intru gubernarea bisericiei: resp. parochiei si asupr'a preotiloru, câci dupa cum amu auditu pre mai multi vorbindu, aru dori sa si alégа preoti in viitoriu câtu de ticâlosi si ne invetiati, numai sa le slujasca pre o mai nimic'a, si sa-i faca totu ei si pravil'a, iéra de preoti culti trecuti prin sciintiele recerute de tempulu de astadî sa nu fia pomenire. Nu voiu sa me facu instructorulu celoru cu multu mai culti si acelor'a cari prevadu viitoriulu bisericei si natiunei nóstre, ci vréu ami da numai parerea mea individuala cá Ven. Consist. Archid. sa staruiésca cá tóte darurile obicinuite pâna in tempulu de facia sa remâna si in viitoriu, ori prefacute in bani sa se adauge la dotatia cuviinciósa pentru preotu.

Inca ce-va! ce trebuea sa dicu pâna acum'a, cu mare machnire trebuie sa sufere preotii din Talmacelu portarea cea grobiana, a antistiei comunali, vediendu-se asiá slabu respectati si asiá fâra omenie tractati: de óre ce dupa câtu sciu eu, si cu mine si altii, nu numai din comun'a ci si altii din giuru si din departare, ce zelu si ce portare au avutu si au acesti preoti, atâtu in cele politice-iconomice comunali staruindu, informandu si conducendu nisce procese contr'a natiei sasesci cu celu mai bunu succesu, iéra in cele intelectuale cum tienu regulatu scóla de repetitiune Duminec'a si serbatórea atâtu cu tenerimea precum si cu adultii, cum a formatu unu fondu scolasticu din alu cârui'a interese s'a cumperatu cârti, tablitie si stile pentru cei ce cerceteza scól'a, cu unu cuventu au o portare, potu dice, fâra sfiala esemplara si multoru preoti de recomandatu, si totu-si sa sufere o neomenie si portare fâra nici unu respectu dela fii sei sufletesci, bá chiaru dela acei'a carii au datori'a a fi pilda altor'a.

Sperediu ca preotii nostrii Demetriu si Nicolau Sacarea, voru scí lucrá cá si acestu abusu comisu de judele si presiedintele comitetului parochialu sa se delature, pre calea cea mai pacinica, si cá dragostea si bun'a armonia sa se inlocuiésca. Iéra intréga representanti'a comunala precum si comitetulu parochialu cá antestatatori cu portarea sea mai intieléptа, nu voru lucrá spre conturbarea liniscei, nu voru iubí intunereculu si prin elu nu voru semaná discordie intre poporu si intre preoti, nu voru nisuí a innecá dragostea si zelulu preotiloru cari totu-deun'a au lucratu si au invetiatu ce au fostu spre folosulu tuturoru, cí din contra voru implinî un'a dintre cele nóue porunci ale bisericei, adeca fetiele cele sântite a le cinstí, si ostenél'a a li-o implini, iéra nu venitele a li le ciungarí.

Unu membru alu sinodului parochialu.

Varietâti.

⁂ O palita corespondintia din Sabiiu la „Albin'a“ voiesce sa descrie decursulu unui balu arangiatu de vr'o câti-va juni români, cârora s'au adausu mai târdiu si vr'o câti-va mai in etate, care balu acum lu osendesce corespondintele a portá titlulu unui balu alu inteligentiei (!) române. Acést'a inse inca n'aru fi nici o primejdie, déca corespondintele s'aru fi tiermuritu pre lânga unu raportu despre balu; elu inse cu o esemplara nedesteritate lovesce tocmai unde aru trebuí sa mulcomésca, chiaru cându aru fi lucrurile precum si le imaginéza. Asiá ne povestesce ca diferinti'a opiniuniloru politice etc. a impedecatu pâna acum de nu s'a potutu face balu in Sabiiu si vedi dómne, Europ'a asceptá de multu acum sa ne vada jucându si pre noi sabienii odata. — Coresp. mi se pare ca a fostu la scóla pâna in anulu acest'a si n'a sciutu ce s'a intemplatu inainte si dela 1864 incóce nu numai intre noi dara si cu noi, nu scie de conferintiele cele multe ce s'au tienutu mai nainte in Sabiiu de inteleginti'a româna, din cari conferintie a resaritu lucruri mari si folositóre precum suntu: Asociatiunea, congrese nat. stipendie pentru juristi, casin'a, (carea se inmormentà fâra clopote), productiuni de multe feliuri, prelegeri publice etc. etc., cí cugeta ca lumea va incepe a numerá anii acum dela balulu din septamân'a brânzei din acestu anu; corespondintele nu scie ca pusetiunea nóstra preste totu nu ne pré lasá sa alergâmu la spesele desierte a unoru baluri, câci altcum nu ne mai remânu florini destui pentru alte contributiuni pentru juni seraci etc. Ori acum crede dlui ca s'a indreptatu sórtea româniloru cace au fostu unu balu? — Mai vorbesce, nu scie ce, despre demonstratiuni. La demonstratiuni se ceru alte elemente, câci altu-feliu ele remânu o: vana sine viribus ira. Unu balu cându aru fi fostu o demonstratiune aru fi fostu cea mai nepotrivita demonstratiune, aru fi demunstratu reu tocm'a pentru demonstratori, dara acést'a n'a fostu si nici nu a potutu fi privitu de atare. Alte necasuri ne apasa pre noi, cum s'a mai dîsu, de nu ne venì la toti sa jucâmu, cari ne- casuri le va semtí si cor. mâne poimâne cu noi cu toti alaturea. Facea bine corespondintele sa spuna cum a fostu balulu, cum si-a petrecutu elu si cercetatorii lui, si de lucruri cari nu-lu atingu sa se fia feritu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

N^ru^ 18 ANULU 'XXI.

Sabiiu, in 4|16 Martiu 1873.

Conferinti'a româniloru din fundulu regescu.

Sabiiu, 3 Martiu 1873.

Conformu apelului comitetului natiunalu dto 16/28 Fauru a. c. publicatu in nr. 14 alu foiei nóstre a fostu alalta-eri si eri o conferintia de barbati inteligenti români din tóte pârtile fundului regescu.

Erá unu aspectu insufletitoriu pentru totu romånulu vediendu pre românii, carii, dupa trecutulu loru celu mai recentu politicu, erau de diferite colori politice, intruniti spre unu unicu scopu, si cugetu curatu de a lucrá in interesulu tienutului acestei pârti de tiéra, numitu fundu regescu, in specie, si in interesulu patriei comune, in genere. Dea ceriulu cá acest'a sa fia unu auguru bunu pentru tóte cestiunile ce privescu tiér'a si locuitorii ei, dea ceriulu cá sa dovedimu faptice ca amu ajunsu la acelu seriosu ratiunamentu cu totii si sa o vedemu acést'a in scurtu tempu si din partea altoru confrati de natiunalitate neromâna, incâtu sa putemu sa ne intielegemu despre adeveratele lipse si sa le putemu si esoperá in interesulu patriei, carele este identicu cu interesele speciale ale locuitoriloru ei.

Presidiulu conferintieloru de dóue dile a fostu condusu de Il. Sea dlu Paulu Dunc'a de Siaio; iéra referatulu l'a avutu in ambe siedintiele de dlu Dr. Ioanu Borci'a.

Discutiunea a fostu moderata si cu tactu de câtra toti participantii si de aceea sperâmu, ca si resultatele intregei conferintie voru fi acceptate cu cea mai viia multiamire din partea tuturoru locuitoriloru binesimtitori si buni patrioti din fundulu regescu.

Ne voindu a preocupá câtu de putienu opiniunile publicului prin impressiunea ce a facutu asupra-ne totu decursulu conferintiei ne abtienemu de a intrá in meritulu afaceriloru, reproducendu la tempulu seu resultatulu conferintieloru, cepresentatiunea ce s'a primitu a se asterne la lorurile competente.

Atât'a credemu inse ca mai este in interesulu causei cá sa comunicâmu publicului inca de astadi:

Adunarea a tienutu dóue siedintie, un'a joi in 1 Martiu, si alt'a Vineri in 2 Martiu si s'a intrunitu principialmente in trei puncte cardinali si adeca:

1. arondarea municipieloru fundului regescu, in 4, eventualminte in 5 municipie dupa recerintiele unei administratiuni mai usióre si mai eftine si deosebirea cetâtiloru libere de municipiele cercuali dupa cum este in comitate, si

2. in estenderea legei municipali si asupr'a fundului regescu cu esceptiunea votului virile;

3. in stergerea universitâtiei cá unu ce superfluu si instituirea unei representantie provisorie pentru administratiunea averei comune a fundului regescu.

In privinti'a punctului din urma a fostu si o propunere, carea se restringea numai prelânga pronunciarea delaturârei universitâtiei cá o corporatiune superflua, iéra incâtu pentru administratiunea averei comune sa remâna cestiunea deschisa, si dupa cum voru aflá comproprietarii de bine spre a se administrá in venitoriu. Propunerea acést'a din urma fiindu putienu sprigin ita cadiù. —

In diu'a ultima la deschiderea siedintiei presiedintele cetesce o telegrama sosita dela Brasiovu dela comitetele germane-ungare de acolo, prin care saluta cu caldura adunarea si doresce succesulu celu mai bunu; mai departe o epistola dela dlu Ioanu Macelariu din Mercurea de acel'a-si cuprinsu.

Adunarea si-a terminatu in 2 Martiu lucrârile sele si in acea di si in cea urmatóre se departara partecipantii câtra caseleloru. —

Fiindu lucru intetitoriu atragemu atentiunea româniloru din fund. reg. ca cele ce se voru impartasí de comitetulu natiunalu cá resultatu alu conferintiei sa le subscrie câtu mai in graba cá sa se póta asterne de tempuriu dietei din Pest'a, pâna ce adeca nu vine cestiunea fundului regescu la desbatere si decidere.

Diet'a Ungariei.*)

Siedinti'a dela 4. Martiu 1873

Siedinti'a se deschide la 10 óre inainte dé médi.

Parteniu Cosma: Onorab. Camer'a! In siedinti'a de eri d. presiedintele sa portatu facia de mine intru'unu modu, pre care ori si acum altmintrelea l'asiu potea numí, numai „moderatu si cu tactu“ nu. Dreptu aceea, spre a chiarificá situtatiunea me vediu constrinsu a adresá ministrului culteloru si instructiuniei publice o interpellatiune, cu privire la objectulu, la care d. presiedinte nu mi-a concessu a vorbi. Eu asiá sciu, ca de cându acésta camera a facutu pendinte primirea summei de 4000 fl. ce s'a votatu cá ajutoriulu pentru gimnasiulu românu din Brasiovu, dela o conditiune ce s'a redicatu la valóre de conclusu, gimnasiulu n'a mai primitu acesti bani, ba suntu informatu, ca metropolitulu de Sabiiu a si descheratu, ca conditiunea pusa nu o póte acceptá si implini, si astfeliu nici banii votati nu-i póte redicá. Deci déca lucrulu sta asfeliu si déca commissiunea financiaria si camer'a scie acést'a, atunci intr'adeveru nu pricepu, pentru ce mai figurédia acei 4000 fl. in bugetulu, si pentru ce tocmai acum s'a aflatu de lipsa si cu scopu a se scóte din bugetulu stra-ordenariu si a se asiediá in celu ordenariu, ceea ce insemna, ca rubric'a acést'a va avea se figuredie inca multu tempu in bugetu. Este lucru evidentu si palpabilu, ca déca camer'a va urmá si in viitoriu scopulu de pâna acum, ca adeca banii sa nu se póta redicá, atunci de buna seama sum'a acést'a vá figurá in bugetu pâna atunci, pâna cându noi vomu aduce legi si pâna cându biseric'a nu va renuncia la autonomi'a sa. Acést'a insa nu se poté presupune, ca pentru bani, fia ori câtu de multi, biseric'a sé renuncie la automi'a sea, séu gimnasiulu sa se desbrace de caracterulu séu confessionalu. Figurarea celoru 4000 fl. in bugetu nu póte avé altu intielesu, de câtu séu cá voimu se amagimu lumea cu ei séu ca voimu se satirisâmu. Daru nu credu sa fia chiamarea legei séu se facemu din lege satira. Dreptu aceea mi-iau libertatea a adresa dlui ministru de culte si instructiune publica urmatori'a interpelatiune:

1. Ce s'a intemplatu cu cele 4000 fl. votati in bugetulu anului trecutu cá ajutoriu pentru gimnasiulu românu din Brasiovu?

2. Dechiaratu-s'a representanti'a gimnasiului din cestiune, séu metropolitulu gr. or. din Sabiiu in privint'a acceptârii séu neacceptarei conditiuniloru puse pentru redicarea acestoru bani? Déca dá, apoi

3. Comunecatu-a d. ministru acést'a dechiaratiune si comissiunei financiarie in decursulu pertractarei bugetului?

Eu nu facu acést'a interpelatiune, pentru ca dóra asiu voi se suspitionediu pre d. ministru, ca a intrebuintiatu acesti bani spre alte scopuri, nu, pentru ca sciu, cà déca banii nu s'au redicatu, ei de buna seam'a se afla in visteri'a statului; ci eu ceru aceste desluciri, pentru ca camer'a se scie, cà redicatu-s'au banii ori bá; ori n'amu avutu ocassiune se-mi dau parerea in acést'a privinti'a inaintea camerei si apoi d. ministru inca n'a dechieratu cum sta lucrulu.

Interpellatiunea se presinta ministrului concerninte.

Camer'a trece apoi la ordinea dilei si dupa un'a scurta desbatere inchieia discussiunea a supr'a bugetului ministrului culteloru si instructiunii publice.

Dupa aceea se incepe desbaterea generale mai restrinsu a supr'a bugetului ministrului de justiti'a.

Ministrulu de justitia Pauler ia cuventulu si dupa ce recunósce necessitatea imperativa de a completá reformarea si organisarea justitiei, insir'a apoi institutiunile cari in prim'a linia suntu de a se introduce séu organisá, pre cum si reulu ce este d'a se delaturá pre calea reformeloru. Intre acestea este institutiunea notariloru publici; proiectulu de lege in acést'a privintia este dejá gat'a; acestei'a va urmá ordenea advocatiloru, apoi simplificarea agendeloru judecatoresci. Mai departe vá nisui, cá reformarea procedurei penale si a celei civile sa se efectuesc'a câtu mai curendu si sa se inaugureze provisoriu pâna atunci, cându marea opera a codificatiuniei pre acestu terenu va fi gat'a. Afara de acestea, oratorele crede a accelerá si reformarea institutiuniei essecutoriloru judecatoresci, déca acést'a se va dovedi de rea si defectuósa. In fine oratorele dechiara, ca accépta propunerea comissiunei financiare, relativa la convocarea unei anchete de barbati de specialitate, cu carea sa se consulte in privinti'a noueloru reforme.

Ludovicu Kármán, avendu in vedere multele agende ce suntu de a se resolve fâra amanare, pentru ca justiti'a se nu sufere, crede ca cea mai buna si corespundietórie modalitate in asemeni impregiurâri aru fi, déca s'aru creá in gremiulu ministeriului un'a sectiune codificatori'a de o parte, iéra de alta parte o asemenea corporatiune din sinulu camerei deputatiloru.

Paulu Hoffmann dice, cá nimenea se nu se miunedie, ca comissiunea fin. s'a vediutu necesitata a constatá defectele si starea deplorabile a justitiei. Caus'a e, ca sistemulu, in genere si specie, in mare si micu, nu platesce unu banu reu. Procedur'a trebuie se fia nemidilocita, verbale si publica; aceste suntu nisce conditiuni asiá de vitale si necessarie in câtu fóra amanare si traganare trebuiescu introduse. Oratorele nu cere dela guvernu unu programu mare, politicu, ci cere unu planu chiaru si decisivu. Siefulu justitiei trebuie se scie, ce si cum vrea se lucre, pentru cá se nu cademu de nou in anomalie cà si cu ocassiunea organisarei tribunaleloru.

Col. Tisza inca semle, cà tribunalele, pre lânga tóta organisatiunea loru si pre lânga tóta inmultirea personalului judecatorescu nu corespundu. Deci oratorele presinta urmatoriulu proiectu de resolutiune: Camer'a insarcinédia pre ministrulu de justitie, ca se studiedie cestiunea, daca este cu potintia a se scóte si cum s'aru poté scóte din sfer'a agendeloru judiloru ordinari tóte acele cause civile mai secundarie, cari nu pretindu o procedura processuala ordinaria asemene si causele politiane mai secundarie si alte afaceri; apoi se iá mesura ca aceste cause sa se delibere intr'altu modu, — si despre acést'a se presinte câtu mai curendu unu proiectu.

Acestu proiectu de resolutiune se va tiparí si distribuí.

Siedinti'a dela 5 Martiu 1873.

Dupa deschiderea si verificarea procesului verbalu din sied. preced. presiedintele aduce la cunoscinti'a camerei, ca d. Elia Macelariu, alesu deputatu in opidulu Hatiegu, i-a respunsu la provocarea sea. — Se cetesce apoi respunsulu, alu cârui testu e urmatoriulu:

„Prea onorabile dle presiedinte!

La scrisórea dtele dela 16 Fauru nr. 339, pre carea eu amu primitu-o numai in 21 Fauru, si prin carea dtea me provoci, cá in terminu de 15 dile sa-mi presentu mandatulu si sa-mi ocupu loculu in camer'a deputatiloru, séu sa dau o dechiaratiune in acésta privintia, — amu onóre a respunde cu totu respectulu urmatórele:

Ce e dreptu, este adeveratu, ca majoritetea alegatoriloru din opidulu Hatiegu m'au onoratu cu increderea si m'a facutu partasiu de distinctiunea de a me alege deputatu alu opidului mentiunatu, fâra cá eu sa fi umblatu dupa acesta onóre si fâra cá sa fi avutu cunoscintia prealabile si sa-mi fi datu consemtiementulu in acésta privintia.

---

*) Dupa „Federatiunea“.

Dara nu mai pucinu adeveratu este si impregiurarea ca eu, in deplina intielegere cu alegatorii mei si in consonantia cu parerile loru si ale mele, amu facutu pendente primirea mandatului de deputatu dela óre-cari conditiuni. Si fiindu ca aceste conditiuni pâna astadi nu s'au implinitu, me vedu necessitatu a dechiará urmatórele:

Stim'a ce o detorediu alegatoriloru mei, amórea ce o nutrescu in peptulu meu pentru patria si natiune, nu-mi concedu a me folosí de-o-cam-data de mandatulu de deputatu.

Aducendu-Ti acést'a la cunoscintia, Te rogu totu odata, dle presiedinte, sa primesci espressiunea deosebitei stime ce Ti-o pastrediu. Alu Dtale etc.

Sabiiu in 2 Martiu 1873.

Elia Macelariu
consil. guvern. in pens.

Presiedintele intréba camer'a déca voiesce sa decida acum'a asupr'a acestei cestiuni séu mai târdiu? (Strigate: „Astadi!“ „Mâne!“)

Gabrielu Várady: Ce este aici de a decide? D. Macelariu 'si depune mandatulu, camer'a iá actu despre acést'a cá de regula si insarcinédia pre presiedintele cu publicarea nóuei alegeri.

Col. Tisza inca este de acésta parere, inse aru voí cá asupr'a acestui objectu sa se decida alta-data, de óre-ce acum nu este la ordinea dîlei.

Albertu Perczel dice, ca in caus'a acést'a numai acea procedura póte sa fia corecta, care se usédia la depunerea fia-cârui mandatu. Camer'a n'are decâtu sa ordone alegere nóua.

Alesandru Csanády obsérva, ca d. Macelariu prin nici unu cuventu nu dice ca 'si depune mandatulu, cere deci cá respunsulu sa se tiparésca si puna la ordinea dilei.

Col. Ghiczy dîce, ca cele-lalte casuri despre depunerea mandatului, la cari s'a provocatu d. Perczel, nu suntu de a se asemená cu casulu acest'a, de óre-ce din respunsu nu se póte vedé chiaru, ca d. Macelariu 'si depune mandatulu. Spre a nu creá casu de precedintia, ceea ce intre aceste impregiurâri, aru fi periculosu, oratorele este de parerea, cá asupr'a acestui objectu sa se decida mai târdiu.

Presiedintele intréba apoi camer'a, ca voiesce sa iee indata mesure in acésta privintia? — 59 deputati respundu cu dá, si 55 cu bá. Astu-feliu camer'a insarcinédia pre presiedinte a publicá alegere nóua in opidulu Hatiegu.

Camer'a trece apoi la ordinea dîlei si dupa ce acceptà projectulu de conclusu alu comissiunei fin. precum si pre alu lui Col. Tisza, despre cari amu amintitu mai susu, incepe desbaterea speciale asupr'a bugetului ministrului de justitia.

Titlurile 1—4 ale bugetului ordinariu se accépta fâra discussiune.

La titlulu 5 „Tabl'a reg. din Tergulu-Muresiului“ cu 123,220 fl. dlu deputatu nationalu Parteniu Cosm'a atrage atentiunea guvernului si a camerei asupr'a abusuriloru comise de acestu foru apelatoriu, care in contr'a art. de lege 14 din 1870 in causele apelate dela judecatoriele singulare, in decursu de doi ani intregi, a judecatu totu in colegiu de cinci in locu de trei membri, prin ce a causatu daune imense atâtu erariului, câtu si pârtiloru litigante, câci judecâtile acestui colegiu tóte se nulifica si prin acést'a nu numai ca forului de casatiune i rapesce fórte multu tempu de lucru, nu numai, ca in doi ani de dîle intrebuintiându in locu de doi, patru asesori, insasi tabl'a reg. a lucratu numai pre jumetate decâtu aru fi potutu lucrá, ci acum'a e silita de nou sa mai dejudece odata totu acelea-si cause, iéra pârtile litigante, afara de daunele escânde, suntu inapoiate intru deciderea causei loru doi ani de dîle. Deci, oratorele cere investigatiune severa contr'a presiedintelui acelui foru si pensiunarea lui. (In unulu din nrii prossimi vomu publicá discursulu intregu. Red. „Fed.“)

Titlurile 6 si 7 inca se accepta fâra discussiune.

La titlulu 8 Tribunalele si judecatoriele cercuali reg. cu 6,626.039 fl. deputatulu nationalu Parteniu Cosm'a ia de nou cuventulu si dîce, ca nu voiesce sa detraga nici unu cruceriu din som'a ce se recere pentru sporirea numerului judecatoriloru si a personalului de manipulatiune, inse róga pre ministru, ca intru dejudecarea lipsei de judecatori sa nu ia de cinosura numai numerulu restantieloru de acum, câci acele suntu in cea mai mare parte astfeliu de lucruri, cari prin introducerea notariateloru publice, a judiloru de pace si a unei legi forestiere (silvanale) negresitu se voru scóte din competinti'a judecatorieloru singularie, si prin acést'a imputienându-li-se lucrulu celu putienu cu jumetate din celu de astadî se pote fórte usioru intemplá, cá sporirea mai cu seama a judecatoriloru sing. se devina entia sine necessitate; poporulu vá avé du sustienea unu personalu scumpu de judecatori superflui, denumiti pre viétia. In fine fiindu vorb'a de denumiri nóue, róga pre ministru, cá se respectedie legea de nationalitate mai bine de câtu anteceseorulu séu si se considere deplinu calificatiunea cea mai ponderósa pentru unu judecatoriu, ca adeca atâtu judii singulari, câtu si cei de tribunalu se pricépa pre deplinu limb'a poporului din tienutulu respectivu. (Discursulu lu vomu public'á intregu in unulu din nrii viitori. Red. „Fed.“)

La punctulu despre „remunerarea esecutoriloru judecatoresci, cari functiunédia in afacerile seraciloru,“ care punctu inca se tiene de acestu titlu, a vorbitu si d. deputatu nationalu Dem. Bonciu. Dupa scurta desbattere bugetulu ministrului de justitia se delibera intregu si camer'a trece apoi la discusiunea generale mei restrinsa a supr'a bugetului ministeriului pentru aperarea tierei. La acestu obiectu vorbescu in acést'a síed. Gabr. Várady, Ladisl. Tisza si Gr. Patrubány.

Epistola deschisa.

Clusiu, 14 Februariu 1873.

(Urmare si fine.)

Ceea ce voiescu a spune, e numai esprimarea acelei dorintie, cá in recomandat'a consultatiune sa binevoiti a decide si aceea cumca in foile pr. st. d-vóstre de acum inainte ve ve-ti ocupá cu cestiunea imensu momentósa a educatiunei inca si mai multu decâtu pâna acum, si ne ve-ti trage atentiunea mai adese-ori intre altele si la aceea cumca: nu e bine sa se inbuldiésca tinerimea mai numai la carierele de preoti, invetiatori, amploiati si advocati, ci chiaru interesulu loru insusi, câtu si a natiunei intregi pretinde cá o buna parte a junimei studiósa sa se pregatésca pre alte cariere de sciintie reali, arte, industria, economia rationala, comerciu etc. etc. cari suntu totu atare carieri asemenea onorifice in comunu folositórie si relativamente mai independente.

A-si dorí mai cu séma (pre lânga tóte ca cei inalti si bine meritati demnitari si alte prea stimate organe intru a câroru suprema inspectiune si conducere suntu incredintiate gimnasiele, seminariele, si cele-lalte scóle române confessionali, si respective invetiamentulu — fâra indoiéla toti prea bine cunoscu recerintiele unei educatiune perfectu corespundietórie) dicu — pre lânga tóte aceste eu — din scopu ca incordat'a priveghiare a aceloru organe si a intregei natiune cu atâtu mai siguru sa nu póta langedí — a-si dorí cá foile nóstre sa nu incete a repetá fórte adese-ori, cá: pentru Ddieu! nu cum-va la educatiunea tinerimei sa se pórte grige singuru numai de cultur'a mentale, ci totu odata si de cea corporale, dara mai pre susu de tóte sa se intinda educatiunea si la nobilitarea inimei; cá asiá apoi tenerii, pre lânga sciintiele necesarie, practice si acomodate recerintieloru deosebiteloru cariere, la care se pregatescu, si pre lânga obicinuirea la o laboriositate diligenta, se mai capete si o desvoltare sanatósa fisica, si sa fia implantate in fragedele loru animi unu simtiu adencu religiosu, moralitatea, amórea ferbinte câtra natiune si patria, simtiulu de onóre si dupa potintia tóte vertutile, ce servescu spre impodobirea omenirei.

Sementi'a cea buna — cu o corespondietórie modalitate semenata — nu va cadea pre stânca, ci in cele mai multe casuri — in pamentu manosu, aducendu fructele cele mai bune si cele mai folositórie. O generatiune juna in asta directiune crescuta va cunósce mai bine obligamentele sele, cá omu, crestinu, cetatiénu, cá membru alu natiunei si cá patriotu, si va avé si voia mai zelósa de a implini conscientiosu aceste detorintie.

FOISIÓRA.

Contr'a-critica.

la

Critic'a dlui I. M. Moldovanu.

(Vechi'a Metropolia de N. Pope'a))

(Fine.)

Mai incolo, d. M. se provóca la istoriculu Iohann Hintz, pentru cá sa ne convinga, ca, biseric'a româna din Transilvani'a, fusese — cum dîce Hintz — adusa pre la 1700 intru asiá strimtóre, de nu potea face alt'a, decâtu sa aléga intre doue: óre imbracisiá-va religiunea catolica, séu cea calvina! Apoi adauge: „Asiá vede lucrurile, asiá judeca unu istoricu strainu fâra preocupatiune iéra autoriulu v. „metropolii“ nu vede alt'a, decâtu blidulu cu linte.“

Esemplaria consecintia si acést'a din partea d-lui M. Mai in susu d-sa 'si versà umorulu asupr'a provocârei autorelui „v. metropolii“ la Dr. Haise; iéra mai in diosu dîce, ca istoriculu N. Bethlen, la care inca se face provocare totu acolo aru fi interesatu, fiindu ca a fostu calvinu. Si apoi d-lui totu aici se provóca la Hintz, unu sasu contemporanu alu nostru, pentru cá sa justifice uniunea facuta cu 173 de ani inainte de acést'a. Ce diferinti'a mare intre sasulu de adî Iohann Hintz, si renumitulu istoricu alu Transilvaniei Nicolau Bethlen din tempulu uniunei! Numai dîcu nimic'a, lectorulu si va sci face judecat'a din acestea de sine-si.

D. M. continua mai departe: „La pag. 107. „Atanasiu de totu pucini asecliі a avutu la lucrulu inceputu de densulu, adeca la apostasia“, — 110 „Atanasiu nu avea partisani multi“, — p. 170, „numai o parte si inca fórte neinsemnata s'a unitu.“

„Invetiatur'a acést'a e de totu nóua si pâna aci neconoscuta. Ne dedasemu a tiené, ca mai toti românii s'au unitu la 1700 si relapsulu s'a facutu, numai dupa ce strabunii nostri au facutu trist'a esperiintia, ca prin uniune au scuturatu unu calaritoriu si au luatu pre altulu; au scapatu de superintendentele calvinu si au apucatu sub jesuitu.“

Áici, d. M. constatédia, póte fâra sa scie, unu adeveru mare, din „v. metropolia“. Dsea dîce, ca „strabunii nostri (se intielege cei ce trecura la unire) prin uniune au scuturatu unu calaritoriu cu altulu, pre superintendentele cu jesuitulu“; iéra eu, in „v. metropolia“ p. 128, amu disu: „ca unitii prin unirea loru cu biseric'a papista 'si schimbara numai unu jugu cu altulu.“

Cumca cele coprinse in „v. metropolia“ la paginele citate, voru fi o invetiatura de totu nóua si pâna aci necunoscuta, credu si eu. Numai nu aru trebuí d. M. sa se mire de acést'a, sciindu bine, ca mai nainte, in temporile intunerecului, despotismului ultramontanu, o carte ca „v. metropolia“ nici ca aru fi potutu vedé lumin'a. Pre atunci erá opritu a se spune adeverulu; iéra astadi, haru Domnului, traimu in alte tempuri, celu pucinu adeverulu lu potemu scrie mai liberu.

Incâtu pentru aceea, ca „mai toti românii (pâna acum lipsea maiulu, si se dicea ca toti românii) s'aru fi unitu la 1700, se provóca d. M. totu la cele sciute si cunoscute de toti, reproduse si in „v. metropolia“ la pag. 114 si 115: „ca actulu uniunei (dupa S. Clainu si Laurianu) l'aru fi subscrisu 50—60 protopopi si 1500 de popi, — ca la sinodulu acest'a venisera si multime de laici (dupa Laurianu câte 3 deputati din fia-care satu*) — ca sinodulu acest'a fù celu mai mare alu româniloru din Transilvani'a etc.“; iéra in privinti'a relapsului adeca a repasirei româniloru dela uniune la ortodossimu, ce dice ca aru fi urmatu dupa an. 1744, se provóca totu la Clainu si la rescriptulu imperat. din 14 Oct 1746 nr. 331, prin care s'aru fi renduitu „Protectorii religiunei unite.“

Eu, in „v. metropolia“ la pag. 114—125, amu tractatu acésta materia in speciale, o amu desbatutu din firu in peru, si, cu provocare la mai multi scriitori, producendu mai multe documente si relevându diferite impregiurâri momentóse si decidatóre, amu aretatu contrariulu dela asertiunile prementionate.

D. M., in locu sa fia resfrântu si probatu din contra, trece usioru si preste acestu capitulu, cum se amintì si mai susu, nefacendu alta reflessiune decâtu un'a la o citatiune dela Sincai, apoi la N. Bethlen, despre care dîce, cum vediurâmu, ca aru fi interesatu, pentru ca erá calvinu.

Citatiunea mentionata privesce „actulu unirei“, despre care dice Sincai, ca in trensulu „nu suntu subscrisi metropolitulu Atanasiu si protopopii cu

---

*) Bá dupa Laurianu, se unisera la acelu sinodu numai in dîu'a dintâiu 200,000 familii! Numai, sa insemnâmu bine, nu ni se documentédia pâna acum'a cu nimic'a atari asertiuni de totu batatóre la ochi.

Ómenii astfeliu educati voru fi mai adeverati crestini cá noi, mai strinsu voru observá in viéti'a loru principiele sânte sî umane ale religiunei sî ale moralului, voru fi mai iubitori sî mai ajutatori ai deaprópelui loru, voru fi mai recunoscatori pentru binefaceri; se voru alipí mai caldurosu la religiunea loru, fâra sa fia insa calbaziti de ur'a confessionale, sî in tóta privinti'a voru avé mai putiene erori, superstitiuni sî vitiuri; nu voru fi bantuiti intr'atât'a nici de cangren'a prea stricaciósa a indiferentismului; servilismulu inca sî mai putienu lu voru cunósce; voru scí mai usioru a se insufletí pentru totu ce e bunu, nobilu sî sublimu; in causele privitórie la binele comunu mai arare-ori se voru lasá a se seduce de interesele egoistice sî afectiunile personali; nu voru invidiá meritulu initiativei de altii, nu se voru nesuí a impedecá reusirea sî celoru mai salutarie lucruri singuru numai pentru ca realisarea acelor'a nu ei, ci altulu, ba póte chiaru unulu pre carele personalmente 'lu urescu, a initiat'o, ci mai scutiti de asemenea slabiciuni pecatóse, vindecati de ból'a nepasârei, nesupusi nici acelei ambitiuni vane cá sa voiésca toti a fi numai conducatori, iéra soldatu de rendu nimenea: voru tiené mai pre susu de tóte binele de obsce sî cându va fi vorb'a de natiune sî patria, voru stá mai gat'a de a le aperá barbatesce, de a conlucrá zelosu pentru prosperarea sî inflorirea acelor'a, sî cându se va recere — voru aduce ori-ce sacrificie pre altariulu aceloru idoli sacri.

Pre lânga aceste capetandu generatiunea juna prin o educatiune corespundietória inca sî o crescere practica deplinu acomodata recerintieloru aceloru cariere ce si-au alesu, sî obicinuindu-se la o laboriositate sî cumpetate sî capetandu sî o desvoltare fisica mai vengiósa: tenerii asiá crescuti voru scí pretiuí mai bine valórea tempului, voru fi mai serguitori, mai muncitori, mai diliginti, mai cumpetati, mai pastratori sî in tóta privinti'a mai deplinu pregatiti la sfer'a loru de lucrare, cu carea au a se cuprinde in viétia, voru puté mai indelungatu sî mai energiosu aduce la valóre capacitâtile loru spirituali sî fisice, sî voru fi totu atâti'a membri folositori sî ai familiei sî ai societâtiei. — O atare generatione aru fi apoi intr'adeveru o garantia sigura pentru unu venitoriu mai ferice insusi a patriei nóstre comune sî aru fi o basa solida pentru intarirea, inflorirea sî conservarea sî a natiunei nóstre iubite.

Ti-amu fostu promisu mai in susu prea st. dle ca despre tem'a acést'a nu voiu vorbi multu, sî eata totusi nu amu potutu a nu mai sporí vorb'a. Inse ce se facu? Câci de câte ori 'mi vine in minte obiectulu educatiunei, nici odata nu potu cugetá, nu potu vorbí sî nu potu scrie destulu despre elu; sî de óre-ce dela o acomodata educatiune a generatiunei nóue depinde sórtea sî inflorirea natiunei sî a patriei, asiá din parte-'mi amu firma convingere ca nici prea stim. d-vóstra cu prea on. d-tale colegi nu ne poteti atâtu de adese-ori scrie in foile d-vóstre despre acésta cestiune de viétia, cá acele scrieri se póta fi privite de superflue; ba chiaru nici cându, de o miia de ori ne-ati repetá, ca pre lânga o educatiune rationale practica sa dâmu tenerimei sî o crescere nationale patriotica, sa nu calbazimu sî pre ei cu ur'a confessionale, sî sa nu intrelasâmu cu tóte posibilele medilóce speciale a cultivá sî nobilitá animile loru, dicu, nici cându de o miia de ori ne-ati trage atentiunea la aceste, nici atunci nu s'aru poté spune cu dreptu cuventu, ca tempulu aru fi perdutu prin astfeliu de iteratiuni dese; nu, asemenea lucruri nu ne poteti repetá destulu de adse-ori, de óre-ce (cá sa nu amintescu sî alte consecintie daunóse) mai periculosi potu deveni pentru natiune, patria sî intrég'a societate nisce indiestrati cu sciintie, dara lipsiti de simtiementele nobile ale animei sî integritatea de caracteru; cu atât'a mai periculosi potu deveni acesti'a, cu câtu au spre serviciu la scopuri reutacióse mai multu talentu.

Asemenea ómeni (intru a câroru peptu nu esista nici unu simtiu nobilu sî inaintea câroru nu e destulu de sântu nimic'a, cá sa nu jertfésca ambitiuniloru sî affectiuniloru personale, séu intereseloru loru egoistice) prea usioru s'aru face unelte órbe a macaru cui-va in contr'a patriei sî usioru s'aru lasá a fi folositi de toporiste de secure chiaru sî spre taierea arborelui natiunei sele insasi. — Decâtu sa crescemu din tinerimea nóstra atari ómeni, cu multu mai putienu daunosu aru fi dóra sa remana aceea de totu fâra cultura scientifica mai inalta.

Dieu amaru ne-amu insielá in sperantiele nóstre intru unu venitoriu mai frumosu, déca la educatiune amu trece cu vederea cele supr'a-atente. — In acestu casu tristu, numai unu Moise ne-aru mai poté dara mantuí, care ne-aru conduce sî pre noi pre toti intr'o pustía spre pribegire sî nu s'aru mai inturná indereptu pâna ce perindu noi cei vechi, aru succresce o generatiune juna vigurósa, plina de iubire câtra patria sî natiune, insufletita pentru totu ce e sublimu sî nobilu, si neinficiata de nepasarea, ur'a cofessionale sî de cele-lalte slabiciuni sî erori ce bantuiau pre nu putieni din generatiunea premersa. — Numai câtu e de temutu ca reintorcendu-se aru aflá mosiele loru parintiesci in mâni straine si nu aru mai puté cuprinde iérasi vetrele loru strabune. — Nu sum inse pessimistu; speru ca ne vomu puté vindecá sî fâra aplicarea unui astfeliu de medicamentu heroicu. — Bunulu Ddieu, care nu a lasatu sa piéra némulu romanescu de pre fati'a pamentului in decursulu de mai optu-spre-diece secli viforosi, nu-si va retrage prépoterniculu ajutoriu divinu nici in viitoriu ci — precum avemu dejá mai multe semne bune — ne va indreptá cá sa ne potemu salvá de erorile sî vitiurile nóstre sa ne potemu cu poteri unite apucá la labórea regenerârei sî inaintârei natiunei române, si implinindu-ne datorintiele nóstre — sa potemu pregatí unu venitoriu mai frumosu sî mai fericitu. — Deie Ddieu — cá asiá sa fia!!!

Permiteti-'mi prea pretiuite dle a mai reflectá in scurtu sî la acelu pasagiu alu laudatului comunicatu din nr. 6. 1873 alu „Telegrafului Romanu“ unde se dice ca: „intrunirea inteligintiei române intr'unu congresu este unu postulatu alu salutei nóstre natiunale“.

Eu recunoscu acést'a. — Prea bine a-ti estrasu din mentionat'a epistola dela anulu nou, cumca de esemplu sî pentru restaurarea solidaritatei eu unu congresu nationalu inca lu tienu de unu medilocu de capetenie déca acel'a va fi compusu asiá cá sa se póta privî de o adeverata representatiune a natiunei si va stá incâtu se póte din ómeni de o stare independenta sî de caracteru.

Necessitatea unui congresu amu recunoscutu sî la vér'a anului 1872 in modest'a mea „opiniune separata“ carea amu predatu-o in conferinti'a romàna alb'a-iuliana. Bá de cându cu durere m'amu convinsu ca conferintiele sabiene sî alb'a-iuliene au lasatu natiunea nóstra sfesiata in dóue castre antagone si amu vediutu prea daunósele urmâri, ce a produsu acésta sfesiare nefericita — de atunci tienerea unui congresu nationalu bine compusu o consideru inca sî mai neamenabila necesarie.

Inse nu e taina ca adunarea unui atare congresu nu numai dela români depinde*); apoi sî altmentrelea chiaru sî dela congresu cu mai mare securitate vomu poté asceptá nisce resultate imbucuratóre, cându (prin o impacatoria tienuta a pressei române, scrupulosu evitatóre dupa potentia de totu ce aru mai poté resuscitá frecâri sî anemositâti) voru fi mai molcomotie spiritele esarcerbate, sî cându fâra amestecâri de personalitâti cu sânge rece, cu stricta objectivitate voru fi dejá in foile nóstre politice desbatute cestiunile deslegânde de congresu sî tóte agendele acelui'a-si voru fi — asiá dicendu — pregatite inainte. —

Inceputulu la acest'a este dejá facutu prin publicarea cunoscutului cu multa diligentia compusului elaboratu.

Aru fi de doritu cá: foile nóstre politice pre bas'a punctuatiuniloru amintite, séu macaru pre ce alta basa, se continuedie discussiunile asupr'a agendeloru congresului — cu objectivitate sî bun'a-vointia reciproca; cá asiá apoi fiindu ideile mai bine lamurite sî aduse in consonantia, candu se va tiené congresulu, cu mai buna pregatire se póta lucrá acea adunare nationale pentru salutea natiunei nóstre sî a patriei.

Discursulu

dlui deputatu natiunalu Dem. Bonciu, rostitu in camer'a representantiloru dietei unguresci, in siedinti'a din 26 Fauru n. a. c. la desbaterea generale

---

*) Bá numai dela ei. Red.

---

preotii de sub densii etc.“; la ce d. M. reflectédia, ca „s'a potutu aflá si altu esemplariu cu subscriptiuni. Si cumca s'a aflatu ne adeveresce S. Clainu, in Histori'a Dacoro. p. 170.“

Dara Sincai scrie lamuritu sî respicatu acestea: „Pre hârthi'a, dice, ce se tiene in archivulu episcopiei Fagarasiului, despre care s'a luatu acésta scrisóre (actulu de unire), nu suntu subscrisi metropolitulu Atanasiu sî protopopii cu preotii de sub densii, ci dintr'unu protocolu de sub acel'a-si Atanasiu se vede, ca pre tempulu acel'a acesti'a au fostu protopopii preste atâti'a preoti câti se insémna dupa densii, adeca: (urmédia numerulu protopopiloru cu numerulu preotiloru). Sî asiá preste totu erâu protopopi 55, preoti 1582, cari aru fi trebuitu sa se subscrie, cu metropolitulu Atanasiu, sî sa fia totu clerulu. Ce sciu ca n'a fostu, ci numai capeteniele s'au subscrisu.*)

Aici Sincai vorbesce categoricu; elu dice ca „scie“, se vede ca elu hârthi'a respectiva a avutu-o in mâna, incâtu nu mai incape nici cea mai mica indoiéla despre acestu adeveru. Tocm'a pentru aceea nu-mi lungescu nici eu vorb'a, ci indreptu pre lectori la „v. metropolia“, cá sa cetésca mai pre largu sî sa se convinga.

Incâtu pre istoriculu N. Bethlen, observâi cele de lipsa mai susu.

Mai reflectédia in fine d. M., ca nici Sincai nici Bethlen nu aru fi dîcendu ca „numai o parte sî inca fórte neinsemnata s'a unitu.“

Adeveratu, ca in modulu precitatu nici unulu din cei doi nu se esprima, dara pentru aceea ei totu-si o marturisescu amendoi; câci, ce alt'a insemnédia marturisirea lui Sincai: „ca numai capeteniele s'au subscrisu“, decâtu ca numai acei pucini adeca capeteniele primira uniunea? séu ce alt'a insemnédia marturisirea lui N. Bethlen, cându dîce despre instalatiunea lui Atanasiu, ca acest'a a chiamatu la Belgradu o multime de preoti sub pedépsa de 50 fl., sî ca multi (dintre preoti) mergeau plângendu, sî unii diceau: „acum secera orzulu, dara dupa orzu voru secerá sî grâulu“ — decâtu ca clerulu n'a primitu unirea, ci i s'a impusu numai cu poterea? séu ce alt'a voru fi insemnându protestele cele multe ale episcopului Dositeiu din Maramuresiu impreuna cu sinodulu seu, Brasioveniloru, Bârseniloru, Fagarasieniloru, Balgradeniloru, Hatieganiloru, Hunedoreniloru etc. decâtu ca aceste pârti considerabile ale Transilvaniei sî Ungariei nu primira unirea? séu ce alt'a voru fi insemnându cuvintele protopopului Nicolau Balomiri din Transilvani'a, carele pre la an. 1750 se duse la Petropolea sî dete imperatesei Rusiloru Elisabet'a unu memorialu, pentru „milostiv'a protectiune a aderatiloru crestini sî a gintei valache din Transilvani'a, cari credinciosi sufere cea mai mare persecutiune, din causa ca nu voiesce sa accepte uniunea cu biseric'a romana etc. s. a. s. a. ce voru fi insemnându aceste tóte, si altele asemenea acestor'a, alt'a decâtu, ca numai o parte sî inca fórte neinsemnata s'a unitu?“

Acést'a este critic'a dlui I. M. Moldovanu. Sî din aceste dóue, adeca „Critica“ sî „Contr'a-critica“, crediendu, ca on. lectori prea lesne 'si voru poté formá o convictiune deplina despre adeverulu lucrului, mi încheiu sî eu contr'a-critic'a mea acést'a pre lânga asecurarea, ca nu amu avutu alta nesuintia mai sacra inaintea ochiloru, decâtu a contribuí si aici dupa potentia spre chiarifcarea adeverului*).

Sabiiu, in Ianuariu 1873.

Nicolau Pope'a.

---

*) Cronic'a lui G. Sincai la an. 1700.

*) Cu bucuria sî cu multa placere amu impartasîtu acésta contra-critica prin colónele acestei foi publicului nostru cetitoriu. Suntemu de cea mai firma convingere ca cetitoriloru li s'a datu ocasiunea nu numai a cetì o contra-critica, dara totu deodata a capetá o idea adeverata despre adeveratulu pretiu a partiei acestei'a din istori'a nóstra nationale ce o forméza biseric'a nóstra sî institutiunile ei, precum sî evenemintele istorice din biseric'a nóstra natiunale.

Asertulu acest'a alu nostru 'lu dovedesce intrég'a „vechi'a metropolia“ sî „contra-critica“ cu deosebire inse lu dovedesce partea aceea a istoriei natiunale carea privesce continuitatea cea vechia sî istorica a indigenitâtiei nóstre in patri'a nóstra strabuna de carca se silescu strainii sa ne argumenteze ca suntemu privati. — Fiindu ca intrég'a contra-critica se retiparesce in brosiuri cu tipariu frumosu in tipografi'a nóstra archidiecesana (50 cr. brosiur'a), credemu ca implinimu o dupla detorintia recomandându-o tuturoru româniloru binesimtitori. Red.

asupr'a bugetului ministeriului de cultu sî de instructiune.

On. camera! Cându bugetulu de statu s'a desbatutu in generalitate, mai de multe ori amu auditu amintindu-se ca, caus'a stârei nóstre financiarie de astadi, resp. a edificiului ce se arata, suntu multele investitiuni utile sî fruptificatórie. Marturisescu, on. camera, ca déca aceste multe investitiuni le-asiu vedé in bugetulu acestui resortu ministeriale, in mare séu celu putienu intr'o asemenata parte, de feliu nu asiu aflá insuflatória de ingrigiri starea nóstra financiaria; din contra asiu vedé asecurata pre viitoriu instructiunea poporului, sî prin acést'a asiu vedé pusa o firma basa pentru viitórea nóstra inavutîre publica, sî — pre ce trebuie sa punemu mai multu pondu, pentru desvoltarea consciintiei de detorintia cetatienésca, in inim'a fia-cârui fiiu alu acestei patrie. Pentru ca, de-si st. d. deputatu Al. Molnár, in discursulu seu de alalta-ieri a afirmatu cumca nu numai bani lipsescu pentru crescerea poporului, ci sî alta ce, adeca lucru, puteri sî dispusetiuni energice — trebuie sa observu, ca totusi banii suntu factorele principalu, câci fâra bani nici nu se póte lucrá sî nici dispusetiuni energice nu se potu face.

Eu credu on. camera, ca pâna cadu nu vomu cultivá terenulu instructiunei sî crescerei publice, pâna nu vomu generalisá cultur'a acestui terenu, sî pre câtu tempu vomu impartasî la avantagiele publice numai o natiunalitate, pre cont'a celoru-lalte; desclinitu pâna cându in atitudinea confessiunalitâtiloru vomu vedé o icóna inspaimentatória, cu unu cuventu, pâna cându nu vomu pune temeiu pre crescerea sî cultur'a tuturoru popóreloru din tiéra, sî pâna cându nu ni vomu deschide ochii, cá sa ne convingemu, ca atitudinea confessiunalitâtiloru nu este de feliu periculósa statului: pâna atunci acésta crescere generala a poporului eu nu o voiu tiené asecurata, si pâna atunci vomu poté cârpí starea nóstra financiaria de astadi pre mâne, séu prin imprumutu séu prin urcarea unei'a séu altei dâri, dara — dupa mine, radicalmente nu-i vomu poté ajutá, sî sublim'a sentintia a ministrului de financie „sa dâmu statului ce e a statului“, va remané o pia dorintia. Pentru ca, tienu nepossibile crearea unei legi, prin care sa se asecure acestu sublimu scopu, pentru ca aceea póte aduce numai consciinti'a de detorintia ce are sa se desvólte in in inim'a fiacârui cetatiénu; dara atare consciintia se póte desvoltá numai prin crescere si cultura.

On. camera! Eu, condusu de convictiunea mea, dechiaru din capulu locului ca, nu numai acceptu bugetulu de basa pentru desbaterea speciale, nu numai votediu singuratecele rubrici, ci spunu fâra nici o reserva, ca asiu votá sî mai multu: de-sî — cu privintia la intrebuintiarea sumeloru preliminate, amu a face unele reflessiuni, pre cari inse le voiu desfasiurá mai apoi.

On. camera! Cu privintia la revisiunea legei pentru instructiunea publica s'au disu fórte multe, dara s'au disu — nu din acelu punctu de vedere, din care eu amu sa vorbescu, sî acest'a este punctulu de vedere alu natiunatitâtiloru sî confessiunalitâtiloru. Sciu on. camera, ca amintirea acestui punctu de vedere in acésta camera este ceva-si nepopularu, cá sa nu dicu odiosu; suntu inse detorintie, pre cari omulu trebuie sa le implinésca in ori sî cari impregiurâri, sî eu acésta detorintia in acestu casu trebuie sa o implinescu cu atâtu mai vertosu, pentru ca spre acést'a me deobliga nu numai convictiunea mea, ci sî poft'a mandantiloru mei. Eu credu adeca ca detorinti'a mea de representante aduce cu sine, ca plecarea sî dorinti'a ce amu observatu la o parte a poporului, sa le spunu onor. camere sî credu ca mai bine 'mi implinescu detorinti'a prin interpretarea decâtu prin retacerea simtiementeloru poporului. Sî eu punu mare pondu pre revisiunea legei pentru instructiunea publica, sî recunoscu necessitatea ei, pentru cá sa se sparga in fine paretele ce desparte scólele comunali de cele confessiunali. Câci in ultim'a analisa, scopulu ambeloru este crescerea poporului. Déca vremu deci sa promovâmu acésta crescere, apoi nu este ratiunalu cá sa facemu dispusetiuni prin cari acesti doi factori sa despartu sî se instraina unulu de altulu, ci din contra, se cuvine cá sa-i impreunâmu. Cum stâmu astadi cu scólele confessiunali, — aceea scimu din reportulu dlui ministru, substernutu dietei. De altmintrea, in teoria principiulu scóleloru comunali e corectu, in teoria sî aceea e corectu, cá sciinti'a sa nu aiba nimic'a comunu cu religiunea. In patri'a nóstra inse, unde suntu mai multe religiuni sî natiunalitâti acésta teoria — dupa mine, nu se póte practisá, séu déca in parte se póte, ea totusi nu va promová de feliu crescerea poporului. Câci in patri'a nóstra cea mai mare parte a confessiuniloru, nu se va poté emancipá de acea seculara preocupatiune, dupa carea intre religiune sî instructiune esista o legatura strinsa. Déca luâmu deci in consideratiune referintiele patriei nóstre, vedemu ca la noi amintit'a teoria numai cu sacrificarea crescerei sî culturei generali se póte aplicá.

Sa vedemu deci, in ce proportiune stau propriaminte scólele confessiunali fatia de cele comunali. Din reportulu ministerialu resulta ca, in 1871 au fostu 751 de scóle comunali sî 13,545 confessiunali. Numerulu scóleloru comunali deci este abiá 6 procente din numerulu totalu alu scóleloru din Ungari'a. Din acést'a urmá, ca numai 6% se impartasiescu la ajutoriulu de statu, sî la acea inspectiune a statului ce dispune legea pentru scólele poporali. Sî cumca este asiá, se vede sî din acea parte a reportului, care ni specifica ajutóriele de statu, acordate scóleloru. Pentru ajutorarea celoru 108 de scóle com. s'au intrebuintiatu 163,221 fl. pre cându ajutorarea invetiatoriloru dela tóte scólele confessiunali s'au intrebuintiatu totu in acelu anu 19,780 fl.

On. camera! Cumca pre lânga ajutorare cá acést'a scólele poporale nu potu prosperá, aceea nu este de lipsa sa o mai spunu. Dara póte ca va dice cine-va, ca propriamente nici nu se cuvine a ajutorá scólele confessiunali, de óre-ce prin ajutorarea loru din partea statului s'aru vatemá autonomi'a confessionalitâtiloru. Eu nu potu fi cu totulu de acésta parere, pentru ca autonomi'a confessionalitâtiloru numai atunci s'aru vatemá, déca statulu intru tóte aru dispune de aceste scóle; déca statulu aru denumí pre invetiatori sî déca din aceste scóle s'aru intentiuná a se scóte datinele religióse sî limb'a materna a respectiviloru. Nu se vatema inse de feliu autonomi'a déca statulu ajutora scólele confessionali, pre cari respectivele confessionalitâti nu le potu sustiené ele inse-si cu propriele loru poteri. De asemenea nu se vatema autonomi'a, déca guvernulu aru face dispusetiuni ca autoritâtile politice in sfer'a loru de activitate sa spriginésca scólele confessiunali pentru ca scimu, cumca autoritâtile confessiunali n'au potere esecutiva.

Se contemplâmu acésta cestiune dupa esperinti'a vietiei practice. Cum stâmu cu scólele confessionali? Cu vai sî amaru. Ele suntu lasate cu totulu pre sine, fâra cá statulu séu municipiele sa le spriginésca in care-va privintia, fâra cá poterea esecutiva sa li intinda mâna de ajutoriu pentru prosperarea loru. In daru autoritâtile confessionali emitu ordinatiuni sî facu dispusetiuni pentru repararea scóleloru, suplinirea defecteloru, sî pentru scóterea lefeloru invetiatoresci, câci ele n'au poterea de a face cá aceste sa se esecute, iéra autoritâtile politice in locu de ajutoriu, li respundu ca: ele n'au nimic'a de a face cu scólele conf. Dara nu ca nu li se da ajutoriu, ci municipiele li punu pedeca chiaru! Au dóra nu este aceea pedeca, cându din bugetulu comunitâtiloru se sterge preliminariulu facutu pentru scóla? Apoi — repetiescu, autoritâtile confessionali nu suntu astu-feliu organisate, pentru cá ele insasi se póta aruncá sî scóte dârile necesarie. Sî in acésta privintia mi iau voia a me provocá la unu pasagiu din discursulu de alalt'a-eri alu stimatului d. deputatu Ant. Csengery. Dsea a dîsu adeca, cumca detorinti'a de a cresce copiii in prim'a linie este a parintiloru dupa acesti'a inse a bisericei sî a comunei. Trebuie deci sa impunemu loru detorinti'a de a luá in bugetulu loru si bugetulu scólei, cá sî ori care alta causa administratiunale, respândirea luminei spirituali in tocmai cá sî iluminarea stradeloru.

Sa-mi permita on. camera a indreptá la acestu locu o intrebare câtra ea insa-si sî câtra d. ministru, intrebarea ca: consemtu óre cu parerea st. d. deputatu? Déca — dá, atunci marturisescu ca nu pricepu, cum póte sa se intemple ca in — tóta tiér'a asiá dicendu comitatele sa nu permita luarea cheltuieleloru scolari in bugetele comunali, din causa ca scólele suntu de caracteru confessionalu?! Apoi acésta opréla este de mare dauna; pentru ca prin dâri nóue sî diferite de cele publice comunei se instraina poporulu de scopulu acestoru dâri adeca de crescerea religiósa; dara acést'a eu credu ca nu póte sa fia intru interesulu statului; câci este unu vechiu adeveru, ca religiunea este fundamentulu societâtiei omenesci.

Asiá suntemu, on. camera, si cu cestiunea invetiamentului obligatoriu. Antistii comunali, pretorii sî in multe casuri nici inspectorii de scóle nu punu multu pondu pre invetiamentulu obligatoriu, in scólele confessionali; iéra autoritâtile confessionali, precum de repetite ori observai, neavendu potere esecutiva, potemu dîce ca, scólele conf. suntu lasate in mil'a lui Ddieu séu cu alte cuvinte, ele depindu dela bona-vointi'a si zelulu notariului sî judelui comunalu, precum vedemu acést'a pre fia-care di din esperintia.

On. camera! Aici vorbescu cu deosebire de acele comune, in cari toti locuitorii suntu de o confessiune. Sî totu-sì, in acestea nu prosperédia scólele conf. déca nu le cauta sî sprigineşce antisti'a comunale. Ce se dîcu apoi despre acelea in cari locuitorii suntu de diferite confessiuni? Ací, trebuie sa me provocu la §-lu 25 din art. de lege 38 1868, care dîce ca: „acolo, unde comun'a sî pâna acum'a — fâra diferintia de confessiune — a sustienutu scólele, se lasa in libera voia, a continuá usulu de pâna acum.“ Ce urmá din acésta dispusetiune permisiva a legiloru? Astu-feliu ca cele ce remânu confessionali, se suprima totalmente. Dreptu dovéda, me provocu la unu casu concretu. S'a intemplatu de tocmai in Aradu, naintea intrârei in viétia a legei pentru instructiunea publica, tóte scólele s'au sustienutu din averea si venitulu comunu alu orasiului. Dupa introducerea legei scólele s'au decretatu de comunali; locuitorii de confessiunea gr. or. inse n'au vrutu sa-si faca scólele comunali. Consecinti'a a fostu aceea, ca 3/4 din locuitorii orasiului consumá totu venitulu comuna alu orasiului, pentru scólele loru, iéra 1/4 parte nu se bucurá de nici unu venitu de-sî suntu composessori cu cele 3/4 pre averea orasiului; consecinti'a este aceea, ca pre cându orasiulu pre sém'a scóleloru gr. or. preste totu a accordatu 3000 fl. pentru scólele comunali suntu 28000 fl. preliminate din averea comuna a orasiului! Sî acést'a pentru aceea, pentru ca românii gr. or. n'au vrutu sa-si straforme scólele in comunali, din causa ca nu-si vedu asecurata limb'a maicei sî datinele loru religióse. Pré naturalu, dupa ce intr'adeveru, este unu mare defectu alu legei concerninte ca pentru casulu cându scólele confessionali se prefacu in comunali, nu se da nici câta garantia, cumca in ele se voru sustiené usurile religióse si limb'a locuitoriloru si ca la acelea se voru aplicá invetiatori de natiunalitâtea concerninte. Câci déca legea aru fi provediutu acést'a, de-sî nu tóte, dara cele mai multe scóle aru fi astadi comunali. (Va urmá.)

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. Miko-Uifalu sî fili'a Bikszád constatatóre din 242 familii, in protopresbiteratulu Heghigului — se escrie prin acést'a concursu pâna in 4 Apriliu a. c.

Emolumentele suntu:

1. Dela 213 familii câte o ferdela cucuruzu séu secara, si câte o ferdela ovesu.
2. Dela 21 familii câte o ferdela cucuruzu.
3. Dela 8 familii câte 20 xr.
4. Stol'a dela deosebitele functiuni preotiescî.
5. Casa parochiala, grajdu sî siura.
6. Usufruptuarea cimiteriului sî
7. Usufruptuarea unui agru in marime de siese ferdele.

Acésta parochia s'a aflatu de comissiunea ambulanta ca are unu venitu anualu de 450 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia de cl. a III-a suntu invitati a-si tramite concursele instruate in intielesulu Statutului organicu pâna la terminulu de mai susu la subscrisulu, recerendu-li-se totuodata cá sa cunósca binisioru limb'a magaira sî in diu'a de alegere sa se presentedie poporului in biserica.

In contielegere cu comitetulu parochiale
Elöpatak in 4 Martiu 1873.

Ioanu Mog'a
(1—3) Adm. prot.

Oleu de Matrice
séu in contr'a matricei (recelei).
Subscrisulu aduce la cunoscintiá O. P., cumca oleulu amintitu avendu pâna acum'a sucesulu celu mai eminentu, sî ne mai auditu, fia matrici'a (raciala) câtu de invechita, efectulu e siguru; una sticla de 1 lotu din preuna cu instructiunea costa 1 fl. v. a. comandele se facu la subscrisulu in Blasiu. **B. Fülep.**

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 19 ANULU XXI.

Sabiiu, in 8|20 Martiu 1873.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a dela 6 Martiu 1873.

Siedinti'a se deschide la tempulu indatinatu.

Ladisl. Tisza, avendu in vedere, ca in diuariulu „Reform“ din Pest'a au aparutu nisce comunicate detaiate despre conferintiele si negotiatiunile ce s'au tienutu intre guvernulu ung. si banc'a nat. de Vien'a dela 1867, incóce, — interpelédia pre ministrulu de financie, ca au acele comunicate caracteru oficialu séu nu? Déca dá, apoi cu scirea séu la ordinulu ministrului s'au publicatu? Sî cum se póte uní o asemenea procedere cu tacerea ce ministrulu o observa facia cu interpelatiunile ce i se adresédia? Déca nu, apoi cugeta d. ministru a eruá sî a trage la respundere pre cei ce au facutu acésta fapta scandalósa? — Interpelatiunea se presinta in scrisu ministrului concerninte.

Ministrulu pentru aperarea tierei, Béla Szende respunde la interpelatiunea ce i s'a adresatu din partea deputatului Lud. Kármán, cu privire la adjustarea si organisarea armatei de honvedi pentru casuri de mobilisare. Respunsulu este lungu, dara intielessulu lui pre scurtu este, cá tóte suntu gat'a si asiediate la indemâna in acele locuri, unde se afla trupele. Elu asecur'a pre interpelante, cá trupele pentru aperarea tierei, la casu de mobilisare si inca in primulu momentu alu mobilisàriei, nici intro privinti'a nu voru fi mai pucienu adjustate de câtu trupele din armat'a comuna.

Camer'a trece apoi la ordinea dilei si continua desbaterea generala mai restrinsa asupr'a bugetului ministrului pentru aperarea tierei. In siedinti'a de astadi vorbescu la acestu objectu Em. Ivánka, Massimil. Uermény si Gabr. Ugron.

Epistola deschisa.

Clusiu, 14 Februariu 1873.

(Fine din nr. tr.)

Asiu mai avé multe inca de a scrie, dara nu voiescu a mai prelungí si mai tare aceste sire, cari si asiá au trecutu dejá departe preste cadrulu obicinuitu alu unei epistole. Apoi de ce sa mai si sporescu vorbe, pre cându prea stim d-vóstra si cei'a-lalti prea stim. dd. redactori sciti de a buna séma cu multu mai bine de câtu eu, ca déca ve ve-ti adunâ spre consfatuire, despre ce feliu de cestiuni veti avé a ve consultá laolalta?

Câtu de afundu suntu eu din parte-'mi convinsu despre urgent'a necessitate si efectele fórte salutarie a unei atare intrunire, amu desfasiuratu din destulu la altu locu alu epistolei mele.

Credu ca din cele ce amu scrisu in acésta epistola lunga, destulu de lamuritu se vede ca nu o rea vointia, ci o intentiune buna m'a indemnatu la scrierea acelei'a. — Eu nici cu unulu dintre prea stim. d-vóstre nu sum si n'amu fostu nici odata invrasimasîtu, ba cu unii pre cari cunoscu personalmente, amu onóre a stá mai multu chiaru in relatiune amicale. Pre mine necum sa me fi vatematu care-va dintre d-vóstre, ci din contra déca v'ati ocupatu in foile d-vóstre cându si cându cu persón'a mea neinsemnata, ast'a cu atât'a adeverata bunavointia a-ti facut'o, si totu-déun'a m'amu semtitu deoblegatu prin aceea; deci déca amu fostu constrinsu a dîce un'a séu alt'a, ce póte nu e de o atare natura, cá sa fia bucurosu audîta, acést'a nu póte sa fia atribuita nescâroru semtiuri dusimanóse, cari nu amu nutritu nici cându in contra-ve; ba déca v'asi fi chiaru unu inimicu neimpacabilu, inca nici in acestu casu nu mi-asi concede cá cându suntu in vorba interesele cele mai scumpe si mai sânte ale natiunei nóstre, tocm'a atunci sa mi se conduca condeiulu, ura personala.

Tóte câte amu insiratu intru acésta „epistola deschisa“ le-amu scrisu numai si numai pentru ca vediendu ca la inceputulu anului nou din mai multe pârti s'a aretátu o bunavoitória silintia spre a gâsí acea modalitate prin a cârei'a ajutoriu amu poté esî din starea nóstra desolata, sî din parte-'mi o consultatiune amicale a d-vóstre tienendu-o eu de unu ce, care fórte aru inlesní ajungerea scopului supr'a atinsu, m'amu semtitu datoriu a recomandá acea consultatiune si a motivá urgent'a necessitate sî favorabile urmâri ale acelei'a, dara fórte departe a statu de mine acea intentiune cá sa vatemu câtu de putienu séu pre prea stim. d-vóstra, séu pre macaru cine altulu.

Déca mi-aru fi succesu a ve dobendí pre prea stim. d-vóstra sî pre ceia-lalti prea pretiuiti dni redactori spre tienerea unei consultatiuni fratiésci, in acestu casu m'asi tiené intru adeveru fericitu. Nu, din ambitiune vana m'asi bucurá pentru reusîrea cu modestulu meu proiectu de intrunire, ci — me vede Ddieu — m'asi bucurá numai singuru pentru ca amu firma convingere cumca tienerea grabnica a unei atare consultari o recere imperativmente salutea publica, si pentru ca a-si crede a fi facutu ce-va servitiu iubitei nóstre natiuni si patrie de s'aru realisá, cele ce se cuprindu in epistol'a-presenta.

Avé-voru aceste sire modeste efecte dorite, séu sperantiele mele cu cari le-amu pusu pre charthia, voru remané nisce desiderie pie, in totu casulu me rogu sa nu trageti la indoiéla, baremu aceea ca tóte le-amu scrisu din indemnulu curatu si cu intentiune buna *).

Ladislau Vaid'a.

„Câtra românii din Bihoru!

> „Adunârile comunali 'si alegu singure de sine limb'a protocolara sî a manipulârei oficiali. Protocolulu e a se face totuodata sî in acea limba ce va pretinde ⅕ parte dintre membrii comitetului comunalu.“ — §-lu 20 alu art de lege XLIV. din anulu 1868.)
>
> „Comun'a in scrisorile indreptate câtra jurisdictiunee comitatense sî organele acestei'a, câtra regimu sî alte oficie, se póte folosí de limb'a sea propria oficiale.“ — (§-lu 22 alu art. de lege XLIV din anulu 1868.)

„In intielesulu articlului de lege susatinsu, comitetele comuneloru, cá representantiele acelor'a, constituite dupa articlulu de lege XVIII din anulu 1871, suntu indreptatite a-si alege fâra de nici o restringere, dupa placu — limb'a oficiala sî protocolare pentru tóte trebile comunali, si adeca dupa articlulu de lege pusu in frunte, au dreptu de a decretá, cá atâtu protocólele adunâriloru comunali, câtu sî tóte afacerile oficiului notarialu, sa se faca in acea limba in care doresce majoritatea representantiei comunali.

Comunele din comitatulu acest'a, dupa articlulu XVIII: 1871, suntu dejá organisate, adeca, suntu constituite comitetele comunali, cari in intielesulu legei suntu chiamate a portá si a conduce tóte afacerile comunei, a enunciá (aduce) otariri in causele comunali sî ale esecutá acelea pre calea antistiloru; suntu indreptatite a eserciá sî respective a validitá tóte dreplurile, precum si a implini tóte detorintiele ce competu comuneloru cá corporatiuni autonome. — Aceste comitete comunali au a scrie protocolu despre tóte svatuirile sî otaririle loru. — Protocolulu lu face notariulu comunalu in acea limba, carea o primesce comitetulu de limb'a sea oficiala.

In comitatulu Bihoru suntu 350 comune romanesci, unde nu e indoiéla, ca comitetele suntu compuse din români cá acei'a, cari afara de limb'a materna romanésca nici nu pricepu alt'a; urméza dara de sine, ca svatuirile nu potu curge decâtu numai in limb'a romàna, si ca otaririle dupa mintea sanetósa, limpede sî corectu, conformu recerintieloru unei administratiuni bune, nu se potu luá la protocolu in alta limba, decâtu in limb'a svatuiriloru, adeca in cea romanésca, — de óre-ce autenticarea protocóleloru, pentru coprinsulu câror'a membrii presenti sî representantiei, respective ai judecatoriei comunali, suntu respundietori, altcum nu s'aru poté intemplá; câci a autenticá unu protocolu intr'o limba nepriceputa de membrii representantiei comunale, a primí respunsabilitate pentru coprinsulu acelui'a, e o absurditate ne mai pomenita. — Antisti'a comunala aduce judecâti intre locuitori, acelea notariulu e indetoratu a le luá la protocolu; acum se intielege de sine, ca in comunele romanesci, antistiloru, intre cari se pricepe sî notariulu, dupa §-lu 21 din legea despre natiunalitâti, judecâti nu li iertatu ale enunciá decâtu in limb'a locuitoriloru, deci nici intipuí nu se póte, cá judecâtile aduse din partea unei antistie române, si enunciate in limb'a romàna, sa se póta luá esactu la protocolu in alta limba, decâtu in limb'a consultâriloru.

Antisti'a compune socotile comunali, pre cari fia-care locuitoriu este in dreptu ale cercá si a-si dá parerea in privinti'a loru. Acum, de cum-va acelea suntu compuse in limb'a nepriceputa acum se voru poté folosí locuitorii — cari pórta greutâtile satului, de dreptulu acest'a? La notariate se scriu protocóle sî se facu tóte scrisorile de cari au lipsa locuitorii. De cum-va deci acestea suntu compuse in limba nepriceputa, cum le voru pricepe si cum voru sci interesatii ca — ce coprindu acelea?

Din ceste insirate se póte convinge fiesce-care românu cu anima sî pricepere câtu de mare e lips'a, carea nu mai sufere indoiéla, ca comitetele comunali, cá representantie ale comuneloru, in virtutea §-lui 20 alu art. de lege XLIV din anulu 1868, numai decâtu in cea mai de aprópe adunare, si adeca in adunârile generali ce se voru tiené preste putienu tempu pentru reviderea socóteloru din anulu trecutu, — in tóte comunele romanesci sa se decreteze de limba oficiala limb'a romanésca, carea o pricepe insusi comitetulu, iéra acolo, unde românii suntu in minoritate, dara totu-si forméza celu pucinu 1/5 parte din comitetu, sa pretinda, cá afara de limb'a majoritâtiei protocolu sa se scrie in limb'a romanésca.

Româniloru! Limb'a e conditiunea de esistintia a fia-cârei natiuni, e scutulu caracterului natiunalu, e spiritulu sî suculu vegetativu alu natiunei. Pâna cându unu poporu 'si pastréza neviolatu acestu patrimoniu, 'si cultuva acestu spiritu, sî 'si nutresce acestu sucu, nu e téma ca va perí, inse din contra, indata ce unu poporu va incetá a fi jalusu facia de acésta conditiune de esistintia, va fi indiferentu fatia de nutrirea acestui spiritu natiunalu, ma va lasá a se stinge acel'a din corpulu natiunei, acestu poporu mereu va perí. Graiulu comunu intrunesce pre fratii de unu sânge intro tabera poternica, carea pâna ce e condusa de aceea-si devisa, de devis'a conservârei sî a progresului, póte dá peptu cu ori-ce inimicu valorosu. — Acestu adeveru nerestornabilu l'a priceputu românulu dela inceputulu esistintiei sele, luptându-se totu-deun'a mai multu pentru limba, decâtu chiaru pentru libertate. Sî numai acestei virtuti detorimu recunoscintia, ca natiunea româna adi in bulutu atâtoru fortune sî invasiuni barbare, a remasu intréga, sî si-au sustienutu caracterulu seu. — De acestu adeveru au fostu petrunsi sî barbatii nostri moderni, cari cá representanti sî ante-luptatori natiunali, in numele dreptâtiei, si-au radicatu cuventulu sî cu energia neobosita au staruitu diet'a tierei pentru egal'a indreptatire a diferiteloru limbe din patria. — La cuventele agere, deplinu motivate, sî la cererea loru drépta, a urmatu legea in poterea cârei'a indreptâmu câtra voi aceste

---

*) Din eróre la facerea corectureloru s'a pusu finea inca in nr. precedentu. Red.

cuviate fraticsci. — E adeveru, ca acésta lege nu ne-a indestulitu deplinu pretensiunile si dreptorile nóstre inascute; inse si pâna ce va succede pre cale legala a eluptá deplin'a indreptatire, avemu detorinti'a natiunala, a esplotá din lege ceea ce e bunu pentru noi, si conformu concessiunei acelei'a, a introduce limb'a romàna in tóte institutiunile si corporatiunile populari. Legea in privinti'a folosirei limbeloru s'a santionatu si pusu in vigóre in anulu 1868, si cu tóte ca acésta lege lasa in voi'a comuneloru alegerea unei séu altei limbe de care voiesce a sa folosí in administratiunea trebiloru ce le interesédia nemedilocitu, indreptatiesce pre bietulu tieranu a poté pretinde cá sa-i vorbésca si scrie limb'a baremu acelea organe, cari suntu chiemate in prim'a linia ai portá de grigia si ai aperá interesele facia de altii: totu noi bihorenii' cu rusine trebue se marturisimu, ca in restimpu de patru ani, n'amu facutu nimicu pentru de a ne folosí de acestu dreptu, ci amu suferitu, — dovéda despre lasitatea si indolinti'a nóstra atâtu facia de progresulu nationalu, câtu si facia de interesulu administratiunei publice, — ca in comunele locuite curatu séu in precumpenire de români, tóte trebile sa se faca intr'o limba nepriceputa de locuitorii interesati; amu suferitu ca chiaru oficiale, cu cari venimu in coatingere, li ceremu svatulu si protegiarea mai desu, se no ne pricépa, se nu scia pune in scrisu ceea-ce vorbimu; — amu suferitu se fimu — la noi a casa, cá strainii se ne esplice si dóra mistifice altii pretensiunile, dorerile, dupa placulu loru.

Acum déca noi românii nici in giurulu familiaru, in comuna, nu ne nisuimu a ne folosi limb'a propria, cu ce dreptu si ratiune vomu poté pretinde folosirea acelei'a la institutiunile si forurile mai inalte?

Intru adeveru, a mai suferi acésta anomalia si absurditate, ca adeca intr'o comuna cu poporatiuue curatu româna, afacerile sa se manipuledíe intr'o limba straina, nepriceputa, aru fi o lasitate, aru fi o trandavia nejustificabila.

Din aceste motive necontestavere, subscrisulu comitetu, conformu incredintiârei primite de la adunarea generala a româniloru bihoreni ce s'a tienutu la 18 Novembre 1872, ve provócá pre onórea si pre consciinti'a nationala, pre toti românii bihoreni, si cu preferintia pre intelegînti'a româna din acestu comitatu, cá — de n'a peritu inca simtiulu natiunalu, de mai este potere de viétia in voi, si de cumvá mai sunteti câtu de pucintelu interesati de causele comune, de interesele unei administratiuni mai potrivite si corespundiatórie intereseloru poporatiunei, sa lucrati pre calea sa si cu medilóle legali, si se ve nisuiti cá, in tóte comunele românesci, in vertutea legei positive, sa se decretedie in celu mai scurtu timpu limb'a româna de limba oficiala. Comunele dejá organisate — dupa lege au dreptulu acést'a, unu dreptu pre care nu-lu póte restringe nime pre cale legala. — Otârirea ce o va aduce representanti'a comunei in privinti'a acést'a, nu e supusa nici revisiunei superióre, ci astfeliu de otariri se notifica numai spre sciinti'a oficiolatului concerninte administrativu din acelu despartiementu.

Sa ne folosimu daru de dreptulu ce ni-lu asigurédia legea positiv'a constitutionala, si prin acést'a se promovâmu interesulu comunu si se salvamu onórea nationala!

Oradea-mare, 15 Fauru 1873.

Comitetulu centralu."

Comitetu francesu pentru propagatiunea literaturei francese in tierele slave si române.

Membrii fondatori ai „comitetului francese" sé intrunira Mercurí in 26 Fauru a c. Ei decisera a immulti comitetulu prin adjunctiunea de noi membri atâtu in Parisu câtu si in provincia, unu cerculariu se va distribuí.

Comitetulu dupa ce face estrasele din corespundintie, luá resolutiunea dea face trei espeditiuni de cârti 1, bibliotecei „Akademicky Spolek" la Prag'a, 2.) Societâtiei „Vendiia„ la Gratiu, 3.) Societatiloru si asiediaminteloru române din Sabiiu.

Corespundinti'a tiereloru straine trebuie de aici inainte sa se adresedie „M. L. Leger 30. quai d'Orleans."

Pâna la alt'a ordine, scrisorile adresate prin particulari, nu se voru luá in consideratiune.

Scrisori insufficientu francate tramisa membriloru comitetului au fostu refusate.

Corespundentii suntu rogati a nu perde din vedere ca tarif'a de francare este de 25 cr.

Membrii comitetului iau in sarcin'a loru spesele de impachetare si de speditiune si prin urmare nu-si potu impune sarcine suplementari.

Diarele slave si române suntu rogate cá se binevoiésca a reproduce acést'a incunoscintiare; ele voru usiorá estu-modu corespundinti'a si ocupatiunile comitetului.

Convocare.

Conformu articulului XXXVI din statute presidiulu sectiunei centrali si alu reuniunei invetiatoresci, „Georgiu Lazaru" conchiama prin acést'a pre toti membrii reuniali la parastasulu intru memori'a nemuritoriului „Lazaru", care se va tienea in acestu anu — cá si anulu trecutu — in Sambet'a Floriiloru, numita a lui Lazaru, la mormentulu lui, in comun'a româna Avrigu!

Si fiindu ca o recunoscintia romanésca câtra acei'a, cari s'au luptatu cu atât'a abnegatiune pentru romanismu, ne obliga pre toti fâra distingere de cariera si conditiune: de aceea ne permitemu a invitá la acestu parastasu pre toti românii, câti voru binevoí a se asociá cu noi in rugaciuni pentru marele sufletu romanescu a lui Lazaru acolo, pre mormentulu lui, unde se afla depuse scumpele lui remasitie pamentesci!

Cu deosebire apelâmu la anim'a romanésca a olteniloru, sa nu lipsésca dela acea serbatóre bisericésca — natiunale! Déca la parastasulu din an. trecutu au fostu representati românii prin 61 de comune române si déca numerulu asistentiloru s'a suitu la mii: amu dorí din anima romanésca, cá in acestu anu tóte comunele din tiér'a oltului sa fia representate si numerulu participantiloru sa fia si mai mare!

O natiune, unu populu, incepe a se radicá la marire, la gloria, numai prin a-si venerá cele trecute ale sele si pre barbatii, cari au luptatu pentru a loru esistintia! Urmele stramosiloru nostri suntu pline de gloria. Noi, nepotii loru, aru trebuí sa calcâmu acele urme, cá intr'o dí sa ne bineventeza urmasii. Georgiu Lazaru a luptatu eroicesce pentru desteptarea, consolidarea si inaintarea romanismului, de aceea trebuie sa ne inchinâmu fapteloru lui romanesci. Sânt'a nóstra datorintia natiunale dara ne impune nóue a ne aduce aminte de elu in rugaciunile nóstre, in viéti'a nóstra — venindu in totu anulu la Avrigu sa versâmu o lacrima ferbinte de recunoscintia pre scump'a lui tierâna.

Dice Lamartine, ca unu sentimentu se póte intielege mai mai bine numai in locurile, in care l'au simtitu!!

Ordinulu de dí, alu adunârei este urmatoriulu:

1. In Sambat'a lui Lazaru 1863 in 31 Martiu o. (12 Aprile n). toti membrii reuniunei se aduna in scól'a româna la órele 8 antemeridiane.

2. La $8\frac{1}{2}$ óre mergerea la sânt'a biserica in corpore, ascultarea servitiului divinu, apoi asistarea la parastasu lânga mormentulu lui Lazaru.

3. L finea parastasului tienerea cuventului funebru de vice-presiedintele sectiunei filiale de Vistea inferióra Alessandrescu Popu Siandru, conformu conclusului punctu VI alu procesului verbale adusu in a trei'a adunantia generale a reuniunei tienute la 14/26 Oct. 1872 in Fagarasiu.

4. Reuniunea va esprime sentiemente de condolentia némuriloru remase ale lui Georgiu Lazaru *).

Fagarasiu, 12 Martiu 1873 n.

Presiedinte:
Ioanu Dim'a Petrasicu.
Secretariu:
Ioanu Barbatu.

---

*) Amu cere esplicatiune, ca pentru ce se serbéza aducerea aminte de Georgiu Lazaru in Sambat'a lui Lazaru, pre cându noi avemu usulu de a serbá dîlele onomastice dupa numele din botezu, dara nu dupa numele de familia; de altmintrea este si o incomoditate mare pentru multi, cá in Duminec'a Floriiloru, in carea sér'a se incepe si septamân'a patimiloru sa fia in totu anulu pre drumu,

FOISIÓRA.

Din o prelegere in Reuniunea meseriasiloru români din Sabiiu.

Sabiiu 6 Martiu.

De multe-ori lucruri la aparintia de insemnatate mai inferióra au o importantia mai asiá de mare cá alte de insemnatate mai mare. Manecându din estu punctu de vedere comunicâmu publicului unu estrasu din prelegerea ce a tienut'o presiedintele N. Cristea in Duminec'a trecuta in localulu Reuniunei sodaliloru români, inse cu acea reserva cá publiculu insusi sa-i dea séu sa-i denege importanti'a, dupa cum va aflá elu justu cá judecatoriu nepartinitoriu.

Trebuie sa observâmu ca incâtu privesce form'a esterna a prelegerei nu trebuie sa ni o imaginâmu cá unu ce imbracatu in sisteme si figuri retorice; nu, ci in simplitatea limbei si in acomodarea materiei de asiá incâtu se póta fi coprinsa de auditoriulu inaintea cârui se tienea prelegerea.

De asta-data, cá la inceputulu unui ciclu nou, a porcesu prelegerea dela scopulu celoru ce imbratisiéza industri'a.

A dice scopulu unui omu de industria este usioru dara alu urmarí pâna in cele de pre urma ale sele este greu, pentru ca este deosebire intre scopu si scopu. Fia-carele cându pasiesce sa invetie o meseria are scopulu cá pre acést'a sa o invetie bine, pentru cá sa faca lucruri, cari sa fia bune si frumóse, prin urmare placute si cautate de cei ce au trebuintia de ele, de cumperatori. Acestu scopu are sa se asemene cu scopulu acelui ce incepe a merge la scóla, carele voiesce sa invetie a cetí si a scrie pentru cá sa póta cetí in ori-ce carte séu scrisóre si sa póta sa-si impartasiésca cugetele sele si altor'a. Nici la unulu nici la altulu scopulu nu se opresce ací, ci elu merge mai departe. Celu ce scie cetí si scrie se nisuiesce sa adune cunoscintie prin cetirea sea din cârti si cu ajutoriulu acestor'a sa se lumineze si intieleptiésca pentru intreprinderi nóue spre folosulu seu si alu deaprópelui, cari folóse le impartasiesce apoi séu cu cuventulu séu cu fapt'a, séu scriindu ela cârti despre densele. Prin acést'a se face unu membru placutu si stimatu alu societâtiei omenesci.

Asiá e si meseriasiulu elu lucra si produce manufapturi si frumóse nu numai pentru cá sa le venda si sa câstige bani, dara si pentru cá sa perfectiuneze maiestri'a sea si pentru cá sa o comunice si altor'a si prin acést'a sa devina unu membru folositoriu, placutu si stimatu de societate.

Ceea ce dîcemu despre singurateci potemu cu totu dreptulu sa dîcemu si despre popóre intregi.

Precum vedemu, scopulu, cu câtu lu urmarimu mai departe cu atât'a coprinde o estindere mai mare si cumca acést'a nu este o intipuire a nóstra o vedemu din realitate. In trecutu, in presentu, si asiá va fi si in viitoriu, desvoltarea industriei si a comerciului, care este strensu legatu de acést'a, a fostu osi'a in giurulu cârei s'au invertitu o viétia mai miscata a popóreloru din lume. Sa cautâmu unu esemplu din apropierea nóstra adeca asupr'a tierei nóstre, carea este destulu de mare si destulu de daruita cu bunetâti firesci si vomu gasí ca, fiindu ca meseriele au fostu putienu desvoltate, cá sa amintimu o impregiurare numai, numerulu poporului este micu si si acest'a traiesce cum póte si cum da Ddieu. Noi aici in tiéra avemu d. e. orasie numai cu câte 2000—3000—4000, 10—18 mii, celu multu cu abiá 30000 unde e viétia mai multa, in Brasiovu.

Pentru cá sa ne convingemu de acestu adeveru mai potemu aduce esemple din Asi'a sudu-vestica (médiadi-apusu) unde erau odinióra imperatii mari si poternice, cetâti tari si estinse cu palaturi gigantice, cu gradini radiemate pre colóne (stâlpi), câci acolo erá industri'a si comerciulu celu viu; mai potemu aduce tiermurele mârei, unde este Palestin'a si Siri'a intréga cari erauin flóre când erau industri'a si comerciulu acolo in flóre. Astadi, si de cându au incetatu aceste din urma au incetatu viéti'a in pârtile acele. Câte unu satu miserabilu unde si unde si corturi de ale beduiniloru arabi, cari se muta cu turmele loru si cari pândescu drumurile si desbraca pre caletorii ce le cadu in mâni de objectele cele mai bune ce le gasescu la ei.

Sa intórcemu fóiea si sa cautâmu spre apusulu Europei si ací vomu gasí ca câmpiele ei suntu cá nisce gradini, populatiunea numerósa si plina de viétia. Ací gasimu afara de numerate sate cetâti cu câte 40,000—80,000, dela 100,000 pâna la 6—700,000 locuitori cum e Vien'a si Berlinulu, cu milióne de locuitori precum Parisulu, Londonulu, care din urma numera $2\frac{1}{2}$ milióne locuitori, va se dica, mai multu decâtu tiér'a nóstra intrégo. Mai departe sa privimu Americ'a de nordu carea s'a descoperitu de europeni numai dela 1492 d. Chr.

Obiectele ce au mai incursu pentru loteri'a bisericei din Dev'a.

(Urmare.)

70. O parechia papuci barbatesci, dn'a An'a Dragiciu. Dev'a.

71. O corfa de bilete lucrata din lemnu. 72. O mapa de scrisu. 73. Unu sterge pene. 74. O tavitia de lampa. 75. O sapca de lampa lucrata din lâna, dsiór'a Mari'a Bercianu. Sebesiu.

76. Dóue vase de porcelanu pentru flori. 77. O vasa de porcelanu pentru untu. Dn'a Iriu'a de Bardossi. Dev'a.

78. O perina brodata cu flori aplicate, p seri in relief. Dn'a Nin'a de Csergedy. M. Vásárhely.

79 Unu tragetoriu de clopotu lucratu de margele. 80. Unu portu orologiu brodatu cu senile. Dsiór'a Mari'a Demianu. Bals'a.

81. O vasa de cristalu cu tatia sî acoperisiu de argintu. Baronesele Aureli'a sî Elen'a de Popp. Pest'a.

82. O perina brodata cu lâna sî metasa. 83. Unu etui de catifea cu fórfeci. Dsiór'a Nin'a de Dunc'a. Sabiiu.

84. O punga impletita de metasa. Dr'a Paulin'a de Dunc'a. Sabiiu.

85. O camesia romanésca cusuta cu metasa sî firu. 86. O siemiseta cu dentelle. 87. Unu portu sugare din piele rusésca. Dsiór'a Sofi'a Moldovanu. Hatiegu.

88. O parechie de sfesnice. Dn'a Mari'a Nandrea. Hatiegu.

89. O parechia mansieturi de sfesnice. Dsiór'a Susan'a Popescu. Hatiegu.

90. Trei garnituri de perina impletite. Dr'a Nin'a Balasiu. Hatiegu.

91. O parechia de calimari de porcelanu.

92. Unu pocalu de cristalu. Dn'a Luis'a Lazaru. Dev'a.

93. Unu portu buchetu impodobitu cu granate sî perusele. 94. O icóna brodata. Dn'a Baronésa Mari'a de Nopcsa. Dev'a.

95. O punga lucrata cu metasa sî firu.

96. Unu cosiuletiu lucratu cu lâna sî metasa. 97. O punga lucrata cu metasa sî perle. 98. Unu portu orologiu lucratu cu margele. 99. O perina lucrata cu metasa sî alia. Dn'a Sofi'a de Dunc'a. Romani'a.

100. O brosia de auru massivu cu lantiu sî acu pentru ornicu impodobita cu emailu. Dn'a Cassandr'a de Rojinc'a sî de Sojanu.

101. O corfitia de toileta. Dsiór'a Amali'a Balog. Dev'a.

202. Unu sterge pene. Dsiór'a Gabriela Balog. Dev'a.

103. Unu portofoliu brodatu cu semile cu portretulu lui A. Iancu. 104. Unu etui de ace de bronzu ovidatu. Dr'a Anastasi'a Leonescu. Boiti'a.

105. O perina impletita de lâna sî metasa. Dsior'a Aureli'a Stanislau. Sabiiu.

106. O parechia papuci brodati cu metasa. Dsiór'a Amali'a Stanislau. Sabiiu.

107. O tavitia de lampa. Dsiór'a Mari'a Stanislau. Sabiiu.

(Va urmá.)

Discursulu

dlui deputatu natiunalu Dem. Bonciu, rostitu in camer'a representantiloru dietei ungaresci, in siedinti'a din 26 Fauru n. a. c. la desbaterea generale asupr'a bugetului ministeriului de cultu sî de instructiune.

(Urmare sî fine.)

Póte, on. camera, ca, vorbindu intru interesulu confessionalitâtiloru, multi voru dîce ca sum ultramontanu fanaticu. Eu inse vorbescu ací de o confessiune, in care scólele nu gemu sub apesarea clericala, pentru ca autonomi'a acestei confessiuni e astu-feliu organisata, incâtu mirenii suntu in precumpenintia representati in tóte agendele ei. Eu deci nu suntu fanaticu pentru confessiunalismu, cí pentru luminarea poporului, pentru ca numai in acést'a vedu garanti'a viitoriului patriei nóstre. Déca considerâmu referintiele faptice de viétia din patri'a nóstra, ne convingemu, ca e cu nepotentia a luá crescerea poporului din mân'a confessiuniloru. Dara sî déca aru fi cu potintia, totu-si e intrebare: déca aceea aru fi cu cale — din punctulu de vedere politicu séu alu liberalismului?

Apoi, on. camera, statulu, incâtu pentru trecutu, nu se plânge de feliu in contr'a confessionalitâtiloru. Câci pâna acum'a confessionalitâtile au esoperatu crescerea sî cultur'a poporului sî institutele protestante, buna-óra, au datu patriei multi barbati eminenti. Astu-feliu fiindu, déca vomu judecá nepreocupati, trebuie sa recunóscemu, ca statulu detoresce confessionalitâtiloru multiamita pentru meritele loru pre terenulu culturei poporale. Nu vréu eu, on. camera, ca scólele confessionali sa nu fia supuse inspectiunei supreme a statului; din contra eu pretindu cá statulu sa eserciedie asupr'a loru o inspectiune cu multu mai rigurósa. Voindu inse acést'a, vréu totu odata cá guvernulu sa indetorésca autoritâtile confessionali a-si implini cu acuratetia detorinti'a loru, dara facendu acést'a sa li dee sî possibilitatea de a-si efeptuí dispusetiunile, adeca sa impuna autoritâtiloru politice a li tinde mâna de ajutoriu pentru efeptuirea dispusetiuniloru facute pre terenulu scolasticu.

Alalt'a eri d. deputatu Kondrossy vorbindu de caus'a religiunei, dise ca sa nu facemu politica din religiune; cí sa facemu din ea, ceea ce este chiamarea: crescerea sî lumin'a pentru poporu.

On. camera! Amu auditu din mai multe pârti, ca suntu scóle confessionali, in cari se propaga doctrine contr'a statului. Eu nu sciu sa fia astu-feliu de scóle; dara déca suntu, cine este vin'a? Eu credu ca guvernulu, sî specialu dlu ministru pentru instructiunea publica, pentru ca acest'a esercitândo asupr'a scóleloru inspectiunea suprema, a statului, s'aru fi potutu convinge, ca óre intr'adeveru se propunu astu-feliu de invetiature? Iéra déca dlu ministru a avutu cunoscintia positiva despre acést'a, atunci elu aru fi trebuitu sa dispuna, cá acele scóle sa se indrume la ordine sî in casu de renitentia, sa se inchida chiaru; pentru ca confessionalitatea nu póte sa aiba nici unu interesu de a vestí doctrine contrarie esistentiei statului, — interesulu seu este si nu póte fi altulu, decâtu educatiunea poporului, sî adeca nu in spiritu contrariu statului, cí in directiune patriotica.

Eu, on. camera, acésta stare nenaturale sî daunósa pentru crescerea poporului o atribuiescu in cea mare parte defecteloru legei pentru instructiunea publica, sî pentru aceea dorescu revisiunea acestei legi. O dorescu inse sî din altu puntu de vedere, dupa a mea parere fórte insemnatu, adeca din puntulu de vedere alu natiunalitâtiloru.

Sa me ierte onorat'a camera, ca ací la cestiunea instructiunei publice amintii cestiunea natiunalitâtiloru; dara e absolutu cu nepotintia a nu o amintí pentru ca eu acestu terenu lu tienu de mai aptu sî competinte spre caracterisarea cestiunei natiunalitâtiloru, dupa a mea pricepere sî dupa alu meu semtiu. Eu din parte-mi cestiunea culturale o tienu de parghi'a pretensiuniloru natiunali, sî sum convinsu, ca cu câtu mai multa grigia sî atentiune aplica statulu pentru cultur'a natiunalitâtiloru, cu câtu mai multu aru impartasí prin lege natiunalitâtile de tóte beneficiele de cari se bucura natiunea magiara, cu atatu in mai mare parte — asiu potea dîce in 9/10 — s'aru deslegá cestiunea natiunalitâtiloru.

On. camera! Prin acést'a nu vréu sa dîcu, ca aflu de pré mari séu ca nu suntu plecatu a votá acele sume, cari suntu preliminate pentru interesele natiunalitâtiei magiare, cí vréu sa dîcu ca astu-feliu de sume sa se prelimine sî votedie proportiunalmente, din tempu in tempu sî gradatu, sî intru interesulu celoru-lalalte natiunalitâti, — sa se deie sî acestor'a ajutoriulu necesariu pentru cultur'a loru. Ací, on. camera, dóue impregiurâri mi vinu in minte. Déca nu me insiéla memori'a, in decursulu dietei trecute unu stimatu domnu deputatu, pare-mi-se dlu Jokai, a presentatu camerei unu projectu de resolutiune. In acestu projectu de resolutiune s'a cerutu votarea unei anumite sume pentru desvoltarea literaturei tuturoru natiunalitâtiloru din tiéra. Dorere inse, majoritatea n'a primitu acestu projectu. Dara

---

déca voiesce cine-va sa asiste la festivitatea acést'a, ce dupa cum vedemu are sa fia anuale. Amu fi dara mai multu pentru dîu'a de Sangiorgiu, carea in multe privintie ni se pare mai corespundietórie. Red.

---

incóce sî carea numai câtra finea seclului alu 18-lea a devenitu neaternatóre de patria mama, de Angli'a, sî are cetâtile cele mai mari sî mai frumóse sî produce lucrurile cele mai uriasie sî au devenitu o potere insemnata carea se pune in cumpena cu Europ'a, — sî tóte aceste numai sî numai pentru ca cultivéza industri'a sî meseriele in mesura mare. (Ací se mai incide sî impregiurarea ca chiaru presiedintii republicei nordu-americane se alegu dintre ómenii industriei cum au fostu d. e. Lincoln, carele erá croitoriu etc.)

Eata déca facemu adeveratele deduceri unde ajungemu cu scopulu meseriasiloru sî alu industriei, la vivificarea suprafetiei pamentului dupa porunc'a lui Ddieu, carele dupa cum ni se spune la cartea facerei dîce: cresceti sî ve inmultiti sî umpleti pamentulu sî-lu stapaniti pre densulu.

La lucrulu acest'a mare are inse sa contribuie fiesce-care omu sî fiesce-care poporu, cá prin acést'a sa puna temeiulu celu mai siguru la dreptulu de a fi sî de a traí in rendu cu cei-lalti ómeni.

Sa nu ni se para ca amu pronunciá prin cele de mai susu noi vre-unu principiu de eschidere alu deaprópelui nostru din sinulu societâtiei, dara intipuiti-ve d-v., ori carele, ce impressiune ve aru face asupra-ve, cându a-ti intalní unu omu murdariu, ruptu de vestminte, sî póte si leganandu-se de trandavia (séu de betia) dela o margine a trotoarului la ceca-lalta, sî inca aru mai vrea sa ve dea mân'a séu sa se preumble de bratiu cu d-vóstra. De siguru, ca fia-care l'aru incungioru sî déca se sî demite a-si face de lucru cu elu este numai cându e in stare tréza, cá sa-lu intrebuintieze la ce-va lucru, pentru care sî pretiulu ostenelei i se inmanuéza prin servitori sî de ací incolo cauta ori-cine sa nu aiba nici o comunicatiune, afara de cea a compatimirei ca se afla sî astfeliu de fiintie omenesci. Asiá este sî cu popórele. Cine nu se feresce de popóre selbatece ce traiescu ca animalele in Americ'a sî in alte pârti? cine umbla in societatea tiganiloru nostri? Ba noi avemu ocasiunea cea trista sa vedemu ca sî pre noi românii, carii nu suntemu numai sî numai noi de vina ca n'amu potutu imbratisiá pâna acum meserie, cí legile cele apasatóre, ne considera mai putienu decâtu amu meritá dupa cualitatea nóstra intelectuale sî iubitórie de cultura sî dupa numerositatea nóstra. Cu totulu altu-feliu este cu popórele industriasie. Esemplulu celu mai pipaitu ni-lu da Itali'a in privinti'a acést'a. Ea erá politicesce sfesiata, de lumea diplomatica condemnata la mórte; lumea comerciale din Germani'a, Franci'a sî Angli'a inse vediendu ca italianii suntu laboriosi, ca suntu nu numai agricultori, cí sî meseriasi, comercianti, artisti de totu feliulu sî au disu: acest'a e unu faptoru de lipsa pentru societate, sa-lu spriginimu cá sa ajunga la o sórte mai buna, la o sórte incâtu sa-si póta pune tóte puterile sele fisice sî morale pentru binele Europei, pentru prosperarea civilisatiunei. Sî asiá s'a sî intemplatu.

Noi românii in patri'a nóstra subu legile de fatia ne bucurâmu acum de libertatea de a ne aplecá la meserii sî asiá noue ne sta calea deschisa de a ne câstigá unu locu onorificu intre cele lalte popóre a le patriei, precum siá câstigatu italienii intre cele ale Europei. Vin'a apoi ori ce schimbâri, ori ce legi, ca acele dupa ce vomu fi noi unu factoru neaperatu de lipsa, nu voru putea sa aiba vre-o valóre, pentruca inaintea poterei ce o desvólta unu poporu, care are industria sî comerciu, avere sî cultura, se sférma ori ce lege asupritóre cá spum'a valuriloru inaintea stanceloru.

Eata dara sî scopulu Dvóstre pâna unde se estinde, pâna la intarirea natiunalitatiei nóstre sî pâna la deplinirea unui adeveratu concertu alu natiuniloru din patri'a nóstra.

Cumca deplinirea acestui concertu e de lipsa nu e numai o imaginatiune din partene.

Déca cetimu opuri de economi politici cá List aî Rocher ne vomu convinge, ca ei ne vinu intr'ajutoriu sa ne intarésca asertiunea nóstra. Numai ca ei mâneca dela presupunerea aceea, ca noi nu suntemu elementulu acel'a care sa indeplinésca lacun'a de fatia din patri'a nóstra; din presupunerea ca locuitorimea româna dela Dunârea de josu, din Romani'a, de asemenea nu este acel'asi elementu sî totu asiá despre românii, slavii, grecii sî turcii din Turci'a sî din acést'a causa propunu germaniloru loru sa ocupe ei acestu locu sî prin acést'a sa estinda Germani'a sî preste locurile aceste.

Scopulu industriei celei ce are sa se desvólte sî la noi de locuitorii tieriloru nóstre este dara mare elu are sa dovedesca nemtiloru, ca noi nu avemu lipsa sa ne prefaca in nemti, nici tiér'a in Germania, sî desvoltându-se industri'a pâna la insemnatatea ei cea adeverata va fi temeiulu celu mai siguru alu viitoriului nostru.

Sa nu cugete nimenea dara ca invétia o meseria numai pentru cá sa o invetie, nu, cí pentru cá se devina totu-odata sî unu membru folositoriu alu natiunei sî patriei sele sî se contribuie la imputernicirea sî crescerea mediului societâtiei omenesci sî la cultura sî civilisatiune.

mi vine in minte sî o alta impregiurare, de-sî de mai pucina importantia pentru ca nu e din acésta camera, cí o aducu dintr'unu articlu, aparutu in fói'a dlui Jokái in „Hon“, in care articlu fiindu vorb'a de calamitâtile literaturei magiare se provóca atentiunea sî ajutoriulu statului sî se argumentá astufeliu (cetesce); „Ei bine; ce aru dîce inse la acést'a natiunalitâtile? Dara déca sî ele voru radicá asemene pretensiuni? Faca ele acést'a; câci mai indreptatite pretensiuni sî asiá nu potu face. Déca se descépta in senulu loru o ratiunale aspiratiune de cultura, aceea pentru noi póte sa fia numai unu indemnu sî mai mare, nici odata inse periculu. Pentru a intrece noi in cultura si in civilisatiune pre nemti, francesi sî anglesi, nu potemu avé nici o ambitiune, tocmai pentru ca e o gigantica problema nerealisabile. Dara a ne vedé intrecuti de românu, serbu, croatu sî slovacu, aceea aru fi o rusine pentru noi. Emulatiunea numai in favórea nóstra póte sa fia. Cu poteri incordate amu lucrá la cultur'a nóstra chiaru sî din superbia natiunala! Ori ce progresu alu loru, ne-aru impinge sî pre noi inainte, ori-ce câstigu alu loru pre terenulu sciintieloru, aru fi sî alu nostru. Unu necalculabile avantagiu alu luptei pacinice aru fi acest'a, nu numai din punctulu de vedere culturalu, cí si din celu politicu sî desclinitu din alu fratietâtiei.“

Autorulu acestui articlu, on. camera, a dîsu unu mare adeveru, sî dlu Jokái, prin projectulu seu de resolutiune a vrutu numai inflorirea comuna a tierei. Sî — déca toti magiarii aru cugetá astufeliu. déca n'aru fi numai toleranti facia de cultur'a celoru-lalte natiunalitâti, cí aru manifestá sî buna vointia facia de dreptele loru aspiratiuni culturali, cu unu cuventu, déca natiunea magiara sî asiá cea mai tare, cea domnitóre, n'aru fi atâtu de jalusia facia de cele-lalte, atunci abiá aru esiste cestiune de natiunalitate. Dorere inse, on. camera, acést'a nu e asiá, pentru ca, nici amintindu literatur'a celoru-lalte natiunalitati, cí numai institutele de invetiamentu ale acelor'a, ele nu numai ca nu se spriginescu din partea statului, cí din contra, suntu impedecate prin mai multe dispusetiuni ale guvernului, sî chiaru sî prin lege. Nu aceea este deci banuiél'a natiunalitâtiloru, ca statulu face multu intru interesulu culturei natiunalitâtiei magiare, cí aceea, ca intr'adeveru tóte le face numai intru interesulu ei, iéra pentru cele-lalte nu face nimic'a. Cá sa nu amintescu mai multe, aducu inainte numai universitatea de Clusiu. Bine-voiti a scí, ca acést'a s'a radicatu intr'unu scurtu tempu; — intrebu inse: observatu-s'a ací macaru câtu e negru sub unghi'a ecitatea facia de românii ce locuiescu in acea parte a tierei? Radicatu-s'a celu pucinu o clasa paralela, séu propune-se vr'unu studiu in limb'a materna a poporului? Nimic'a nu s'a facutu. Dara mergu mai departe: nici acea parte a legei nu se esecuta, care — precum se 'mpare, e adesa in interesulu natiunalitâtiloru. Este paragrafulu 17 alu legei pentru natiunalitâti. Acestu § dispune, ca on. guvernu sa grigésca cá in acele locuri, unde cetâtienii de o natiunalitate suntu in mare numeru, acesti'a sa se desvólte in limb'a maicei loru, pâna cându incepu sciintiele academice mai inalte. Infiintiatu-s'a inse unde-va vr'unu gimnasiu românu de statu? Nicairi. In acésta causa inse s'au peroratu multe sî frumóse sî multu promitietóre oratiuni. Mi iau libertate a me provocá la bine-meritatulu representante alu orasiului internu din Pest'a, la dlu Fr. Deák, care in siedinti'a din 23 Ian. 1872 a dîsu urmatórele:

„Fia-care natiunalitate, de-sî nu e natiunalitate politica, in totu casulu are indreptatire de a cere, sa i se dee possibilitatea de a-si cresce pre fiii sei“.

„Fia in tiéra macaru 300 de gimnasie, fia macaru atâtea, cá pre fia-care siése mile sa se afle unulu; déca inse intr'unu gimnasiu din provincie studiele nu se propunu in acea limba, séu celu putienu eminentminte in acea limba, carea este limb'a giurului: atunci fâra indoiéla e fórte greu a promová cultur'a.“

Déca amu silí natiunalitâtile, cá pre copiii loru, — cari de feliu séu numai putienu sciu, magiar'a, pentru ca in scól'a loru poporala se instruescu in limb'a loru natiunala, — sa-i instruiésca pretotindenea sî intru tóte, in limb'a magiara, atunci in acele gimnasie aru fi impossibile progresulu teneriloru, parintii in daru aru spesá banii, copiii in daru aru petrece tempulu.“ (Viua aprobare din partea ablegatiloru natiunali.)

„Preste totu, déca vremu sa dobandimu natiunalitâtile, nu trebuie sa umblámu a le magiarisá, ci sa ni le facemu plecate prin o tratare blanda sî fratiésca.“ (Aprobare generala.)

Eu, on. camera, dupa aceste frumóse sî multu promitietórie cuvinte, cu linisce sî bucuria amu privitu spre viitoriu, nici nu m'amu indoitu ca o oratiune cá acést'a care de regula are mare efectu moralu sî asupr'a guvernului, sa nu aiba resultatu fapticu. Apoi considerându ca in acésta patria suntu vre-o trei milióne de români, cugetu ca si acesti'a merita, ca — chiaru in intielesulu §-lui 17 din amintit'a lege, sa se infiintiedie unu gimnasiu de statu pre sém'a loru.

Eu, on. camera, la desbaterea speciale asupr'a acestei cestiuni anume asupr'a titlului instituteloru mediocre, voiu presentá o motiune de sine statatória; acum inse numai de aceea amu amintitu acestu punctu, cá sa rogu pre on. camera sî pre dlu ministru, sa fia cu deosebita atentiune la respectivii §§. din amintit'a lege pentru ca, reformandu institutele mediocre, sî românii sa se bucure in fapta de beneficiele vietiei de statu. Adeveratu in bugetu suntu preliminate 4000 fl. pentru gimnasiulu romànu din Brasiovu; inse, on. camera, acésta suma e ilusoria; câci gimnasiulu nici nu o capeta, pentru ca e legata de astfeliu de conditiuni, câror'a inspectiunea acestui gimnasiu, nepotendu sacrificá caracterulu lui confessiunalu, nu póte corespunde, sî asiá acestu titlu din bugetu este in adeveru ilusoriu. Sî in acésta privintia voiu propune la loculu seu o motiune. Ací vreau numai sa constatedíu, ca pentru cultur'a natiunalitâtiei romàne din partea statului nu s'a facutu sî nu se fáce nimic'a. Sî binevoiti a crede, ca nu e bine asiá. Cu câtu mai multa grige pórta guvernulu pentru cultur'a poporului românu, cu atâtu mai multi patrioti va castigá patri'a.

Si — eu interesulu natiunalitâtiei romàne lu potu aduce in deplina concordantia cu patriotismulu, pentru ca eu, care amu fericirea a fi românu, me tienu asiá de bunu patriotu cá ori sî care magiaru, de-sî nu aprobu acea politica ce tientesce magiarisarea preste totu; pentru ca acésta politica nu destépta, ci tempesce simtiulu patrioticu sî provóca neintielegeri sî imparechiâri. On. d. ministru de instructiunea publica, in discursulu prin care deschise desbaterea asupr'a bugetului seu, spre marea mea bucuría sî linisce a amintitu, ca da, elu se ocupa cu revisiunea legei pentru instructiune publica, sî binevoitu a promite ca, in consciinti'a superficialitâtiei acestei legi, nu elu singuru va face revisiunea, ci spre acestu scopu va conchiamá o ancheta de barbati esperti. — Me bucuru deci pentru bunavointi'a dlui ministru sî numai cu o rugare mai amu a me adresá d-sele, si acést'a e: cându va conchiamá amintit'a ancheta, sa binevoiésca a luá intre membrii acelei'a sî astfeliu de barbati, cari cunoscu bine sî din temeiu referintiele confessiunali sî natiunali si dupa ascultarea acestor'a sa dispuna dupa ecitate sî dreptate.

On. camera! Dupa acestea, voindu a inchieiá, mai facu unele scurte observaciuni cu privinti'a la impregiurarea cá sumele votate in bugetu nu s'au intrebuintiatu tóte destulu de ratiunalminte.

Amu mai auditu, cá ministrulu pentru instructiunea publica n'a avutu pre ce cheltuí toti banii ce s'a votatu de acésta Camera. Amu mai auditu, totu din reportulu ministerialu, si anomali'a, ca s'au infiintiatu preparandie la cari suntu aplecati câte 7 professori — pentru câte 14 preparandi! Va se dîca pentru câte doi preparandi cade unu professoru pre cându in preparandi'a romàna confessiunal'a din Aradu suntu 3 professori sî 48 de preparandi, adeca pre 16 preparandi cade unu professoru! Confesiunea. resp. natiunea romàna inse nu e in stare a sustiené mai multi profesori, câci sî acesti trei suntu mai reu salarisati decâtu multi invetiatori comunali, pentru cá abiá au léfa mai mare decâtu 3—400 fl. — Dlu ministru deci a avutu ocasiune sî avutu pre ce cheltui summ'a votata, sî — credu, cá nimenea nu i-aru potea imputá, cá prin ajutorarea acelui institutu aru fi comissu unu abusu.

Alta observatiune amu a face cu privinti'a la institutiunea inspectorateloru de scóle. Eu acést'a institutiune nu vréu so atacu sî nici nu vréu se dícu, ca suntu multi inspectori séu dór'a cea mai mare parte chiaru' cari nu potu corespunde chiamârii loru. In acést'a credintia sî convictiune a mea me intarí ieri dlu deputatu Antoniu Zichy, aretându cá, oficiulu de inspectoratu propriaminte nu este unu oficiu cá sî cele lalte, cari suntu legate de óre anumite, câci unu inspectoru de scóle, déca vré sa corespunda cu scrupulositate officiului seu, are tóta dîua de lucru. Cu câtu mai multu me intaresce inse acést'a dechiaratiune in convictiunea mea, cu atâtu mai nepriceputu mi este cá, cu tóta acést'a multa ocupatiune, cum unii domni inspectori au avutu timpu pentru a sî cortesi in favórea guvernului? Nevrendu inse a recrimá, amintescu aci numai un'a cercustantia, sî acést'a este urmatori'a.

Eu insu-mi amu onóre a cunósce in acést'a camera patru inspectori de scóle, cari siedu aci cá representanti. Nu vréu a atinge cu acést'a ocasiune cestiunea incompatibilitâtiei, pentru cá in acést'a privinti'a mi voiu spune opiniunile mele la timpulu seu; — vréu se intrebu numai cà: acele districte cari suntu sobordinate acestoru domn. inspectori, cum suntu ele inspectiunate sî grigite cându nici acei inspectori cari suutu necurmatu la officiale loru, chiaru, dupa dechiaratiunea dlui deputatu Zichy, nu potu satisface chiamâriei loru déca nu lucra dîua intréga, — dicu, cum suntu ele inspectiunate sî grigite, cându inspectorii loru, astadi representanti in acést'a camera, absent'a — nu dile, ci lune intregi?! (Aprobare din stang'a.)

Totu-si, on. camera, sperându cá dlu ministru vá face dispusetiunile necesarie pentru delaturarea acestei dificultâti, precum sî a totororu celoru-alte ce impedec'a crescerea sî invetiamentulu poporului, sî fiindu convinsu despre bunavointi'a sî dielulu dsale, acceptu bugetulu. (Aprobare din stang'a.)

„Albin'a.“

Varietâti.

† (Necrologu.) Basiliu Popoviciu parochu in comun'a bisericésca Pischinti protopresbiteratulu gr. or. alu Orasciei, dupa unu morbu indelungatu de unu anu sî trei luni (gut'a), a trecutu la cele eterne in 4 Martiu 1873, in anulu alu 59-lea alu etâtiei sele, in anulu alu 39. alu oficiului seu cá lucratoriu in vi'a Domnului, lasându in jele adenca pre soci'a sea Craciun'a, trei fii: Lazaru, Petru, Vasilie, sî o fica Ravec'a remasi in cea mai adenca intristare sî fâra de mângaiere. Astrucarea remasitieloru pamentene ale repausatului s'a facutu in 6 lun'a curinte. Tieremonialulu funebralu s'a seversitu in biseric'a locale prin sântiele sele parintii: N. Ben'a, care a rostitu sî cuventarea funebrale, Vas. Basarab'a, Nic. Suciu, Luc'a Boteanu, Ioanu Boteanu sî Daniilu Pecurariu.

Unic'a sperantia, ce a remasu intristatei sele familie, este marginita acum'a numai asupr'a fiului mediIociu alu repausatului, Petru Popoviciu clericu absolutu, carele se aflá in Sabiiu pre tempulu fatalei intemplâri, sî carele este candidatu de preotu in loculu tatalui seu. Intre cele-lalte rudenii sî cunoscuti — lu plângea sî intregu poporulu seu, cârui'a i-a fostu unu pastoriu sufletescu credinciosu sî devotatu; fia-i tieren'a usióra sî memori'a binecuventata.

Insciintiare despre licitatiune.

Ce se va tienea in 3-lea Aprilie a. c. 1873, la 11 óre ante-meridiane, in Sz.-Reginu in cancelari'a domnului advocatu Balógh — unde se voru licitá pasiunele din muntii Toplitiei romàne sî a Mesterharului, tiitóre de posessoratulu Toplitiei sî sî Mesterhazi — licitatiunea va fi publica, pasiunea se póte ca se va licitá pre mai multi ani. —

Câtu despre conditiunile licitatiunei, acelea se potu aflá ori si cându in cancelari'a memoratului advocatu. —

Sz.-Reginu in 15 Martiu 1873.

Franciscu Bològh,
advocatu.

(1—3)

Oleu de Matrice

séu in contr'a matricei (recelei).

Subscrisulu aduce la cunoscintiá O. P., cumca oleulu amintitu avendu pâna acum'a sucesulu celu mai eminentu, sî ne mai auditu, fia matrici'a (raciala) câtu de invechita, efectulu e siguru; una sticla de 1 lotu din preuna cu instructiunea costa 1 fl. v. a. comandele se facu la subscrisulu in Blasiu.

2—3

B. Fülep.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 20 ANULU XXI.

Sabiiu, in 11|23 Martiu 1873.

Pasii facuti de românii din fundulu regiu au avutu pâna acum bune efecte. „Albin'a“ din Pest'a iá cu bucuria actu despre activitatea acést'a in senulu natiunei. Asiá si „Federatiunea“, bá chiaru si „Gazet'a Transilvaniei“ apróba pasiulu si mai are numai unele indoieli, ni se pare, incâtu privesce amorulu consecintiei.

Mai departe vedemu ca „Pesti Naplo“ publica punctele statorite de conferintia si le si comentéza cu urmatórele :

„Românii din fundulu regescu au tienutu adunarea in privinti'a organisârei viitóre a fundului regescu in 13 si 14 l. c. Adunarea a fostu convocata de Dr. Borci'a, sufletulu activistiloru, la carea au luatu parte tóte colorile de partida (asiá d. e. si Macelariu). E de a se amintí ca singuratece cercuri unguresci au tramisu gratulâri telegrafice româniloru adunati si ca românii au espresu sperant'a ca programulu loru lu voru subscrie si ungurii.“

Unu altu diurnalu unguresc „Kelet“ a inceputu unu ciclu de articuli asupr'a puncteloru publicate (cari dupa o stilisare nóua suntu patru si nu trei cum anunciaserâmu noi ; punctulu primu se deosebesce in dóue). Asteptâmu sa vedemu parerea pâna in urma, cându apoi vomu face-o cunoscuta si publicului nostru.

Mai favorabilu se esprima „Magy. Polg.“ care incuviintiéza punctele statorite de comitetu intru tóte.

Nu trebuie retacutu si ca „Herm. Ztg.“ si dupa acést'a „P. Ll.“ inca au publicatu punctele amintite celu putienu fâra contraobservâri.

Numai „Wochenblatt“ din Sabiiu scuipa focu si asupr'a ministrului, care dice „W.“ se vede ca totu n'a fostu in stare sa faca unu proiectu destulu de reu pentru organisarea Saxoniei, pentru ca românii au mai avutu inca ce sa strice din trensulu cá sa fia de totu reu.

Este tristu cându o fóia cá cea citata, carea sta sub o influintia de barbati asiá de eruditi se esprime cu atât'a despretiu câtra totu ce nu sustiene nedrépt'a suprematia privilegiata sasésca. Si inca suntemu numai la proiecte! Dara déca aru vení si fapt'a, si aru avé „W.“ puterea? Póte ca atunci ne aru scóte si pre noi si pre ministri unguresci din tiéra.

Schimbârile in ministeriulu ung. se oprisera acum mai pre urma la retragerea ministrului de interne V. Totu si la inlocuirea lui prin contele Szapáry. Acest'a si-a inceputu functiunea, cá atare, emitiendu o circularia câtra tóte jurisdictiunile tierei. Ministeriulu inse, spunu unele foi din strainatate, inca totu nu e perfectu destulu, câci dupa acelea in curendu are sa fia revediutu de nou.

Eata ce dice in privinti'a acést'a „National Zeitung“ din Berlinu :

„Ministeriulu Slavy are preferinti'a fatia cu cele-lalte ministerie, ca nu afectéza, ci 'si spune intentiunile sele pre fatia. Usulu de pâna ací de a pune pre tóte lucrurile lacatulu secretului a incetatu, de cându i s'a datu si opusetiunei voia a influintiá asupr'a proiecteloru de legi si de cându tóte cestiunile se desbatu de tóte pârtile. Asiá vorbescu astadi deputatii „opusetiunali“, cari dupa pusetiunea loru suntu in stare sa arunce o privire si dupa culisse, ca Slavy, cam obositu de conducerea ministeriului, cauta o persóna corespundietória pentru postulu de ministru presiedinte, cá densulu apoi sa se póta retrage la odihn'a de multu dorita. Slavy aru fi si pusu ochii pre ministrulu de comerciu contele Zichy, ceea ce déca s'aru adeverí, aru face o impressiune pré placuta asupr'a tuturoru cercuriloru politice, pentru ca ministrulu de comerciu trece atâtu la deakisti câtu si la cei din steng'a de unu omu liberalu si cá guvernatoru in Fiume a datu si probe despre talentulu seu diplomaticu. O astu-feliu de intentiune din partea lui Slavy aru intarí numai parerea nóstra cea buna despre densulu, ca elu adeca este unu barbatu liberalu, privitu din ori ce punctu de vedere, carele pre lânga sacrificarea aplecâriloru sele personali a luatu asupra-si missiunea cea grea de a impacá ambe partidele mari, si de a se retrage numai dupa ce va fi aflatu pre barbatulu corespundietoriu carele sa fia in stare a determiná oper'a fusiunei. Contele Zichy cá presiedinte alu ministeriului nu va dá de greutâti, in ce privesce possibilitatea, la intregirea ministeriului seu cu barbati de ai stengei. Ministrulu de interne Szapary, carele a fostu mai nainte secretariu de statu in ministeriulu de comerciu, aru poté luá portfoiulu lui Zichy. Kerkapoly dupa nesuccederea in negotiârile din cestiunea bancei s'a facutu impossibile si asiá trebuie sa se retraga. Asiá s'aru puté ocupá posturile ministriloru de interne si de financie de câtra Colomanu Tisza si Ghyczy. Pre lânga tóte demintirile oficióse versiunea acést'a despre prefacerea ministeriului, in modulu aretatu, este fórte respândita, mai cu séma in cercuri opusetiunali si contribuie multu la delaturarea diferintieloru si alinarea passiuniloru de partida.“

Afacerea unei schimbâri ministeriali in form'a acést'a nu aru fi in sine asiá suprindietórie, pentru ca asiá ce-va se intempla in tóte staturile. Curiosulu inse lu aflâmu intr'aceea si lu afla si „Pester Ll.“, ca o scire de o insemnatate asiá mare sa vina dela Berlinu.

Mai mistica ni se pare o alta intemplare, carea se petrecù in dilele aceste in foile din Prussi'a si Austro-Ungari'a.

In „Köln. Ztg.“ atinge Enricu Sybel missiunea lui Persigny la Berlinu, inainte de lovirea de statu din Franci'a. Persigny cautá atunci alianti'a Prussiei. Curtea din Berlinu inse, dice Sybel, a respinsu decisivu ori-ce aliantia cu Franci'a. Totu acel'a-si norocu lu avù si cu incercârile facute la ambasadorele austriacu de pre atunci la curtea din Berlinu, dlu de Prokesch.

Acum inse vine altu istoricu, in organulu lui Bismark „Norddeutsche Allg. Ztg.“, si descopere ca dlu de Prokesch, atunci cându a venitu Persigny la Berlinu in missiunea mai susu atinsa, indata ce a aflatu despre acést'a, s'a imbiatu cu alianti'a austriaca inse Persigny, i-a datu corf'a. Apoi mai adauge ca dupa restaurarea imperiului in Franci'a, Austri'a aru fi proiectatu alianti'a celoru trei imperati ai Austriei, Russiei si Franciei, contr'a staturiloru revolutiunarie, contr'a Angliei eretice si contr'a Prussiei revolutiunarie pâna in temelii; dara cabinetulu din Vien'a si atunci aru fi capetatu dela Napoleonu corfe.

„Pester Ll.“ se mira acum, si nu fâra cuventu, nu atâtu de descoperirile aceste istorice cá atare, a câroru adeveru séu neadeveru nu este in stare a-lu erui, dara de impregiurarea, ca tocm'a oficiosulu lui Bismarck vine la descoperiri de aceste, acum, cându referintiele intre Prussi'a-Germani'a si intre Austro-Ungari'a suntu bune. Scopulu care se vede din aceste, este de a infatisiá pre Prussi'a, ca are o politica mai natiunale germana si de a face suspecta pre Austri'a inaintea nemtiloru.

Dupa acést'a espune Ll. pre largu purtarea Prussiei din anulu 1859 fatia cu Austri'a, carea culminédia intr'aceea, ca pre cându in Berlinu se tractá despre ajutoriulu Prussiei in resbelulu ce avé sa urmedie in Itali'a, pre la spatele archiducelui austriacu, care se aflá atunci in Berlinu, s'au datu Franciei asigurârile cele mai positive despre neutralitatea Prussiei.

Intre Franci'a si Germani'a esista astadi o intielegere cordiale. Intielegerea acést'a are unu fructu salutariu, tratatulu pentru definitiv'a evacuare a teritoriului francese de trupele prusso-germane. Tratatulu fù subsemnatu in 15 Martiu n. in Berlinu. Din o nota in carea se publica mentiunatulu tratatu se vede ca pâna la 1 Maiu a. c. a patr'a miliarda va fi refuita si a cincea inca se va esolvi in patru rate in (5 Iuniu, 5 Iuliu, 5 Augustu si 5 Septembre) pâna la 5 Septembre a. c. Evacuarea va urmá in modulu urmatoriu: In 1 Iuliu se evacuéza despârtiamentulu Vogesiloru, Ardeniloru, Masei si Moselei, precum si Belfortulu si tienutulu lui. Evacuarea se face in terminu de patru septamâni. Cá garantia pentru esolvirea celoru patru rate remâne in mânile germaniloru inca Verdunulu cu tienutulu lui pâna la 5 Septembre.

Diurnalulu „la France“ are sciri fórte magulitóre despre afabilitatea imperatului germanu manifestata cu ocasiunea unei serate la ambasadorulu francesu din Berlinu fatia cu representantele Franciei. Imperatulu, se dice acolo mai departe, au staruitu ca tratatulu amintitu mai susu sa se subscrie in aceeasi di (in carea a fostu serat'a).

La epistol'a deschisa a dlui L. Vajda terminata in nrulu trecutu ni-a sositu dupa incheiarea nrului acelui'a inca urmatórea intregire carea aru fi a se incide inainte de pasagiulu din urma :

„Profund'a mea convingere despre tóte aceste, nici decâtu inse nescari motive vane, me indémna deci a me adresá câtra prea stimati d-vóstre cu aceea rugare fratiésca, cumca (lasandu afara de privire ca consultatiunea d-vóstre este proiectata chiaru din partea neinsemnatei mele persone, si ca inca inainte de ce s'aru fi fostu publicatu intrég'a mea epistola, unii dintre d-vóstre v'ati esprimatu dejá incâtu-va in contr'a acelui proiectu) sa nu iguorati cele ce amu scrisu in asta privintia, ci din respectulu nu numai a argumenteloru cari in pripa amu potutu produce, dara mai vertosu a momentuositatei scopului de sub intrebarea, sa binevoiti a ve decide pro séu contr'a recomendatei intruniri, numai dupa o nóua seriósa cugetare nepreocupata, si de óre-ce fia-care dintre pr. o. dvóstre a potutu avé destule ocasiuni de a cunósce acelu durerosu semtiementu amaru cândù celu ce a-ti scrisu a fostu intielesu sinistru, si s'a criticatu pre bas'a unoru sentintie falsu interpretate, intortocate — me rogu ca déca ve-ti bine-voí a luá notitia in foile respective despre cestiunat'a mea epistola deschisa, sa ave-ti bunatate a face acést'a numai dupa ce a-ti cetitu totu contienutulu acelei'a cu receruta atentiune.

Cele trei mari batalii din tempulu nostru.

Jurnalulu „Militär-Wochenblatt“ din Berlinu publica in partea sea neoficiala alu ultimului seu numeru unu studiu comparativu celoru trei batalii mai mari din tempurile nóstre.

Eata resumatulu :

„In Germani'a si in Austri'a, sa continue a se asemaná diua de 3 Iulie 1866 cu numele de Königgrätz, ce i revine de dreptu; Sadov'a, unu satu pre mlastinós'a Bistriti'a, nefiindu de câtu marturu la atacului de frontu si partialu ale trupeloru principelui Fredericu Carolu, unu atacu, care, incependu la 8 óre de diminéti'a dura pâna pre la trei óre dupa amédi, cându armat'a prussiana, completându-se, inainte.

„Germani'a si Franci'a insa adese-ori nu se potu intielege asupr'a numelui, ce este a se dá unei batalii; Wörth a remasu in Franci'a Reichsoffen séu Tröschwiller; Spickeren, Forbach; Bele-Alliance, Waterloo etc. etc.

„Déra sa nu ne departamu de la sujetulu nostru. Ca analogii intre tóte trei batalii, de care vorbimu, vedemu mai intâiu ca armata inimica a Germaniei séu a Prusiei de trei ori s'a sprijinitu pre o forterétia.

„Armat'a austriaca formá la Königsgrätz mai o jumetate de ciclu in giurulu fortului, situatu pre

Elb'a. Bazaine asiediá trupele sele in lini'a drépta dinaintea Metiului. Sub zidurile Sedanului, francesii se postara, pre câtu bine sî reu intr'unu cercu.

„Fia-care din aceste trei fortaretie avea cursulu ei importantu de apa. Benedek avea la spatele sele pre Elb'a ; Bazaine Mosella ; Sedan este situatu pre Meus'a.

„Atâtu Sadov'a câtu sî Sedanulu, fiindu nisce cetâti mici, au fostu funeste armateloru, la retragerea loru ; Bazaine din contra a gasitu in Metiu unu refugiu de mai multe luni.

„Incâtu privesce riurile, Elb'a este departe sa fi adusu vre-unu folosu lui Benedek ; retragerea sea a devenitu pre malurile ei o ruina completa. La Sedan, Meus'a a folositu mai multu pre germani decâtu pre francesi ; ea a favorisatu intr'unu modu singularu actiunea circulara a corpuriloru prussiane alu 5 sî 11. La Gravelotte, Mosel'a n'a avutu o influintia directa.

„Aceste trei batalii, cunoscute sub denumirea de „Kaiser Vilhelms-Schlachten“ au fostu ofensive din partea biruitoriului. De trei ori inimiculu luase positiune de inaltiâri in parte fortificate sî intarite cu metereze, sî in fia-care data Moltke a cautatu a-lu incungiurá.

„La Sadov'a, diu'a a fostu decisa prin marsiulu armatei a dóu'a sî acelei de pre Elb'a in contr'a flancuriloru austriace ; victori'a fu obtienuta la siépte óre sér'a, pre cându la Sedan dejá diminéti'a ; la Gravelotte, afacerea dela St. Privat decisa totulu.

„Tóte trei bataliele au avutu sî luptele loru numeróse prin sate sî paduri ; Maslavoed, Rosberitz, Saint-Privat sî Bazeilles au devenitu celebrii. Dupa terminarea a nici unei din batalii s'a facutu urmariri. Armat'a lui Benedek s'a aruncatu in cetate, unde s'a opritu la Elb'a ; la Gravelotte, retragerea s'a operatu in forturile dela Metiu ; la Sedan actiunea s'a terminatu cu capitulatiunea.

„Imperatulu Vilhelm a avutu de trei ori de a face cu generali esperimentati sî de renume, care au comandatu dejá corpuri de armata. Bazaine conduse espeditiunea din Mexico sî unu corpu de armata in tempulu resbelului din Itali'a ; Mac-Mahon decisa in anulu 1859 diu'a de 4 Iuniu ; Benedek se destinse la Solferino, cându respinse ataculu dela San-Martino.

„S'a observatu ca in anulu 1866 precum sî in 1870, imperatulu, cu tóta verstá sea inaintatâ se areta in totu-dea-una pre câmpulu de bâtaie, sî adese ori mai invreme de câtu adversarii sei. La Sadowa erá dejá asiediatu la optu óre pre inaltiârile de la Dub, pre cându Benedek nu veni de câtu dupa o óra. Guilomu remase in ceea di calare pâna séra La Gravelotte fu ucisu unu oficieru din suit'a sea ; la Sedanu, se opri pre inaltimele de la Frenois.

„Gravelotte erá o lupta de infanterie sî artilerie ; la Sadowa cavaleri'a prusiana a jucatu unu rolu insemnatu ; pre cându la Sedanu cavaleri'a francesa erá, care ataca in masa.

In anulu 1866 artileri'a prussiana erá departe a se portá asiá bine, precum s'a vediutu in resbelulu cu Franci'a. La Sudov'a lipsea o actiune comuna, incredintiata unui singuru comandantu, pre cându la Gravelotte sî la Sadanu acésta arma fù de indata desfasiurata ; tunurile bubuiau dejá inainte, cá infanteri'a sa fi potutu ajunge pre inamicu.

„Jurnalulu „Militär-Wochenblatt“ ne da apoi unu resumatu de forcele luptatóre sî de pagubele causate in acele trei dile.

La Sadov'a prussiani erau in numeru de 215,000 ómeni, pre cându austriacii cu sacsonii comptau 220,000.

La Gravelotte, Bazaine avea 120,000 ómeni iéra imperatulu Wilhelm 200,000

La Sedanu se gaseau 130,000 francesi in faci'a a 200,000 germani.

Prin urmare Sadov'a este cea mai mare batalie a secolului ; la Lipsc'a chiaru erau 30,000 ómeni mai pucinu in lini'a de bataie.

Austriacii si sacsonii perdura la Sadov'a 30,000 ómeni sî prussianii 10,000 ;

La Gravelotte, francesii 14,000 iéra germanii 20,000 ómeni sî la Sedanu perderile francesiloru se urca la 14000, pre cându cele a germaniloru la 10,000 ómeni.

Austriacii perdura la Sadov'a 14% din efectivulu loru pre cându prussiani 4%.

Francesii la Gravelotte 11% germanii 10% sî la Sedanu francesii perdura 10% iéra germanii 5%.

Ce-va despre organisarea notariateloru cercuali in comitatu.

Astadi in 26 Ianuariu 1873, a fostu sî la noi sub presiedinti'a domnului pretoru Iosifu Teleki alegerea notariului cercualu pentru comunele intrunite Buzdu, Conti'a, Dostatu sî Sangatinu. — La acestu postu a concursu 7 individi — intre cari 5 magiari sî 2 români. — La acésta alegere — carea s'a seversitu in comun'a Buzd a fostu chiamate representantiele din tóte 4 comune — cam la unu numeru de 39 membri, — intre cari 6 magiari — 4 sasi sî cei-lalti toti români ; intre cesti din urma sî 4 preoti.

Sosindu sî dlu pretore, s'a deschisu acestu actu cu procetirea sî aprobarea documenteloru asternute de concurenti. Dupa o scurta cuventare a domnului presiedinte — carele a binevoitu a descoperí representantieloru comunali — ca densii au voia libera — a alege pre cine voru vrea — numai respectivulu sa fia in stare — a corespunde chiámârei sele. Finindu cuventarea si-a alesu domnulu presiedinte singuru din voi'a dsele propria din mediloculu representantieloru de facia 5 membrii cá barbati de incredere — cari se fia de facia la votisare, — in persón'a dlui preotu evangelico-reformatu din Sangatinu, a dlui preotu evangelico-luteranu din Buzdu a dlui preotu gr. cat. din Buzdu, a dlui preotu gr. cat. din Drostatu sî antistele comunalu din Conti'a. — Dlu preotu gr. or. din Conti'a din caus'a, carea mai târdiu se va descoperí — n'a aflatu de necesariu a se infactisiá la acestu actu de alegere. —

Dupa acést'a esindu cei-lalti representanti ai comuneloru din casa afara — s'a purcesu la votisare — strigându dlu presiedinte cu numele pre câte unulu in casa. — Pre cumca magiarii a statu lânga concurentii loru — se intielege de sine — dara sasii — sî anume românii a amblatu prin intunerecu.

Dupa seversirea votârei din intâiu a cadiutu pre Michaelu Szmigelski — posessorele sî membru de comitetu din Sangatinu 15 — iéra pre Gombos György unu magiaru — 13 voturi — sî restulu voturiloru s'a impartitu intre cei-lalti concurenti ; — sî asiá necapetându nici unu concurente majoritatea absoluta de voturi — s'a statoritu din partea dlui presiedinte alegere restrinsa intre ambii supr'a-citatii concurenti.

Pentru a ne face cunoscutu sî cu ambii concurenti de mai susu debuie sa ve descriemu pre acesti'a in scurtu :

Michaele Szmigelski este adeveratu de origine

FOISIÓRA.

Analis'a spectrale.

(Dupa Dr. H. Schellen.)

La anulu 1869 in 18 Augustu, se templà in Indi'a o mare intunecime centrala de sóre ; acelu fenomenu a naturei a trasu asupra-si mai multu cá nici odata interesulu lumei intregi civilisate ; a costatu o multime de bani sî ostenele colosali, cá pentru prim'a óra sa se aplice o metoda nóua fisicala de scrutatiune, analis'a spectrala, la acele fenomene fabulóse, ce insocescu deapururea intunecimile centrali de sóre, sî care pâna acum fura obduse de unu velu intunecosu alu misteriului, asiá câtu chiaru sî poterea celoru mai mari telescópe remase fâra efectu fatia de densele. Tóte fenomenele spectrali apartienu unui adeveratu imperiu magicu fisicalu, unei lumi pline de farmecu sî pompa ; apartienu unui oceanu, ale cârui unde se vérsa preste totu universulu, apartienu dicu lumei luminei sî a coloriloru ; de aceea nu va prisosí, déca in scurte notitie vomu desemná analis'a spectrala.

Fisic'a botéza cu numele de „spectru“ acea icóna gratiósa, amabila, ce stralucesce in tóte colorile curcubeului, carea o capetâmu, déca lasâmu sa strabata lumin'a solara séu a altui corpu luminatoriu prin o sticla cioplita in trei unghiuri, adeca prin o asiá numita „prisma de sticla“.

Ochiulu nearmatu, vediendu lumin'a sórelui, a lunei a lampei de oleu, de petroleu séu de gasu, ori vediendu lumin'a magnesiului a varului séu cea electrica, nu póte face nici o distingere, fâra distinge numai o nuance mica in târi'a coterei sî a luminei ; armandu-se inse cu o prisma de sticla, vede tipuri de colori séu spectre fórte frumóse, a câroru calitate sî prospectu depinde dela natur'a materiei ce esmite lumin'a. Aceste tipuri de colori séu spectre intru atât'a variéza, ca fia-cârei materie ce lucesce séu invapaiéza, in forma de gazu i corespunde unu spectru separatu.

Déca acum noi determinâmu odata pentru totudéun'a spectrele diferiteloru materii, sî déca ni le semnâmu séu le memorisâmu, vediendu spectrulu séu spectrele unei compositiuni necunoscute, suntemu in stare sa scimu din ce materie constà corpulu respectivu.

Universalmente vedemu dara ce e analis'a spectrala.

Chemiculu, analisându corpurile, se folosesce de dopuri sî retórte, de reagentie sî precipitatiuni, analis'a spectrala inse folosesce numai spectrulu, ce-lu producu ele, cându luminéza mai intensivu.

Analis'a spectrala nu taia de locu in sfer'a celei chemice ; câci ea nu se ocupa cu adeverat'a compunere séu descompunere a corpuriloru, nici cu acele operatiuni chemice, care descompunu séu compunu materiele ; ea se ocupa mai cu séma cu recunóscerea unui terenu inca necunoscutu ; fisiculu, chemiculu sî astronomulu vedu in ea santinel'a, carea le anuncia numai decâtu, déca s'a ivitu cutare materia. Sî cu câta simticiune, cu câta strictetia pasiesce analis'a spectrala in tóte acestea ! Fisiculu sî chemiculu au de indemâna cumpen'a, microscopulu sî alte aparate, cá sa póta cunósce cutare materia ; neajutandu acestea, ei au sa arunce numai o privire in spectru sî indata se voru convinge de esista séu nu materi'a cutare. Sa impartimu unu puntu de sare mureateca (kochsalz) in 500,000 pârti, sî greutatea unei pârti de acestea ne representéza miligramulu. Chemiculu e in stare sa determineze greutatea unei particele de acestea, déca folosesce cumpenele cele mai simticióse cu deosebita istetime ; in modulu acest'a s'a apropiatu sî de confiniele de a cunósce chemice sî de a cumpaní natriulu, care forméza partea principala din sarea mureateca. Sa mai impartimu acum sî acelu miligramu mitutelu inca in 3.000,000 (trei milióne) de pârti, sî vomu capetá o pulbere asiá de neinsemnata, pre carea de locu nu mai suntemu in stare sa o privimu. Sî acést'a pulbere neinsemnata e suficienta cá sa o putemu cunósce prin spectroscopu cu tóta securitatea sî lamurirea. Sa inchidemu rapede o carte vechia plina de pulbere, sî unu spectroscopu ce e asiediatu in aceeasi chilia, dara departe de carte, vomu observá fulgerându o linia de lumina galbena, despre carea ne vomu convinge mai târdiu cu positivitate ca se deriva dela natriu.

Asta metoda nóue de scrutatiune ne-a condusu — dupa com sî prevediusemu — la descoperirea de elemente nóue. Ambii profesori din Heidelberg, Bunsen sî Kirchhoff, câror'a avemu sa le multiamimu descoperirea analisei spectrali, séu celu pucinu prim'a constructiune de aparate spectrali practice, sî introducerea acestor'a in sciintia sî prasa, acesti doi fisici mari dîcu, descoperira cu aparatele loru cele nóue, Caesiulu sî Rubidiulu, la cari de atunci incóce se mai adaugu Thaliulu, Indiulu sî Iargoniulu.

Aceste resultate splendide sî admirabile, ce ni le pastréza analis'a spectrala pre terenulu fisicei sî a chemiei, remânu cu totulu neinsemnate facia de celea ce ni le pastrédia dens'a pre câmpulu astronomiei. — Legea lui Newton despre gravitatiune ne-a facutu possibilu se calculâmu cursulu corpuriloru ceresci, a pamentului a planetiloru sî cometiloru, sa desemnâmu câile loru, precum sî se precalculâmu positiunile loru relative in aceste câi, sa precalculâmu flusulu sî reflusulu de pre pamentu, care depinde dela aceste positiuni relative, asemenea se precalculâmu intunecimele sî obductiunile corpuriloru ceresci. Totu acea gravitatiune inse léga pre omu de pamentu, sî nu-i concede sa se departeze de densulu. Cumca in giurulu nostru esista lumi nenumerate, ne incunosciintiéza numai oscilatiunea luminei. Lumin'a carea se respândesce dela aceste constelatiuni, e numai unu nuntiu arepatu, care ne póte incunosciintiá despre esistenti'a sî calitatea loru ; analis'a spectrala si-a facutu acésta lumina de scara, pre carea se suie spiritulu omenescu departe in spatiulu nemesuraveru bilióne de bilióne de miluri, sî cérca constitutiunea chemica a constelatiuniloru sî studiéza calitâtile loru fisicali.

Pâna mai anu-tiertiu uniculu mediu, ce ne-a ajutatu intru aceste scrutatiuni, fù telescopulu ; scirile primite pre acésta cale despre stele sî despre cumulii nebulosi erau fórte neinsemnate, sî se margineau numai la unele esplicâri defectuóse despre form'a esterna, despre marimea sî colórea loru.

slavica — nascutu in Galiti'a. Inse petrecendu dela venirea sea (1852) in Transilvani'a — totu cu românii, sî avendu pre socia de casatoria româna a adoptatu acest'a in natiunalitatea româna. Densulu mai cu séma in nici o societate româna — sî unde este de a se contribuí pentru ori-ce scopu natiunalu românu — nu lipsesce densulu, servindu in comun'a Ludosiu cá notariu comunale in tempu de 15 ani — a introdusu in aceea-si comuna curatu româna — limb'a natiunale româna de limba oficiósa in totu feliulu de scripte; — densulu cresce pruncii sei in limb'a curatu româna sî confessiune gr. cat. precum se póte vedé acést'a apriatu la fiiulu seu carele este intr'a 5 clasa gimnasiala la gimnasiulu de statu din Sabiiu, Szmigelski. Densulu fiindu invitatu la sântirea bisericei gr. or. din Mercurea — a contribuitu in favórea acestei biserici — din putienic'a lui in sudórea fetiei sele câstigata avere 200 fl. val. austr, — cu unu cuventu Szmigelski este unu românu activu; — iéra Gombos György este unu magiaru nóue de totu necunoscutu.

Acum sa revenimu iéra la alegerea restrinsa.

La acést'a a capetatu Szmigelski cu numele chiaru pronunciatu 18, iéra nepotendu 4 români esprimá numele lui bine, cu numele „Medelski“ etc., care inse dlu presiedinte n'a vrutu sa le primésca, laolalta 22 voturi, baleru domnii preoti romanescí sî antistii comunali mai din sila, mai ca se faca dlui pretoru pre placu au votatu toti pentru Gombos; — sî asiá au castigatu Gombos 17 voturi. — Acum indresnimu a intrebá, cui compete acestu postu de notariatu?

Vediendu dlu pretore, ca nici de câtu nu-si pote ajunge scopulu seu, a decretatu din caus'a acestoru 4 voturi falsu pronunciate — de totu in contr'a legei o a trei'a alegere, — inaintea cârei, esîndu dlu presiedinte afara, demandandu sî provocându pre alegatori, cá sa dea voturile pentru Gombos. Cu acésta ocasiune a datu românii sî anume preotii nostri, standu in fruntea poporului, ca cum conlucra acesti'a — avendu ocasiune — pentru inaintarea sî prosperarea viitoriului natiunalu, este fórte de mirare, ca cum a potutu reesî pre lânga 5 alegatori de magiari intre o multime de români, a-si alege pre unulu de ai loru pentru acestu postu de notariatu. — In urm'a acestei alegeri a trei'a, in urm'a fortieloru sî pressiuniloru intrebuintiate a reesîtu dlu pretore, alegendu-se Gombos cu 21 voturi de notariu cercualu, iéra bietulu Szmigelski capetandu numai 17 voturi, a remasu pre josu.

Alegatorii lui Szmigelski a radicatu asupr'a acestei alegeri ilegale unu protestu, asternendu-lu in scrisu oficiului pretorialu, cu rogarea, ca acest'a dimpreuna cu actulu de alegere, sa se astérna prealaudatului municipiu spre aprobare sî nulitate acestui'a; insa dlu pretore a intrebuintiatu in contr'a lui Szmigelski alte midilóce, tramitiendu pre antistele comunalu Nicolau Hociota sî pre posesorele din Sangatinu Mark Iosef la Ludosiu, esoperându dela 4 inimici ai lui in daun'a lui Szmigelski unu testimoniu pre care nu-lu cualificu mai deaprópe, producendu-lu pre acest'a dlu pretore preotiloru sî ómeniloru de frunte din acelu cercu notarialu. Ce va face dlu pretore cu acelu protestu d-sele asternutu — nu se scie — acést'a sta in poterea propria a d-sele.

Obiectele ce au mai incursu pentru loteri'a bisericei din Dev'a.

(Urmare.)

108. O siapca lucrata de firu sî metasa.

109. O siatula de palisandru. 110. O marca de cârti. Dn'a Catarin'a Olariu Dev'a.

111. O cuthie de manusi brodata. 112. Dóue garnituri de perina de fileu. Dr'a Eufrosin'a Tipeiu. Sebesiu.

112. O siatula de parfumerii cu flacóne de cristalu aurite. Dn'a contessa Iosefin'a Mocioni Karay nasc. baronesa Brudern. Pest'a.

114. Unu servitiu de otelu sî unu de lemnu de argintu cu flacóne de cristalu. Dn'a Elen'a de Varodi nasc. Mihaly de Apsai. Maramuresiu.

115. O vasa de cristalu cu tatia sî acoperisiu de argintu. Dr'a Mari'a Mihaly de Apsai. Pest'a.

116. O tavitia lucrata cu seminte. 117. Unu portu orologiu cu semintie. 118. Unu galbenu in natura. Dn'a Emili'a Munteanu. Sebesiu.

119. Unu cosiuletiu de bilete din cartonu. Dr'a Iuli'a Weiss. Dev'a.

120. Unu etui pentru pahare. Dn'a Mari'a Almasi n. Moldovanu. Dev'a.

121. O perina lucrata din lâna sî metasa. Dn'a Veronic'a Piposiu n. Almasi. Ili'a.

122. Siése esempl. cârti „Poesii sî prosa“ de dlu Victoru Russu donate de d-lui. Clusiu.

123. Unu cachet-tout de parete lucratu cu flori aplicate. Dn'a Eufrosin'a Acsente. Alb'a-Iuli'a.

124. O parechia mansietturi de sfesnice.

125. Unu portu orologiu. Dr'a Ecaterin'a Verner. Dev'a.

126. Unu serviciu de porcelanu pentru siése persóne. Dn'a Teres'a Ratiu. Hatiegu.

127. O tavitia lucrata din lâna sî metasa.

128. O zaharnitia de cristalu. Dn'a Lucreti'a Borha n. Ratiu. Hatiegu.

129. Doi galbeni in natura. Dn'a Agnet'a Popoviciu n. Rosolu. Orastia.

130. O perina brodata. Dn'a Leontin'a Dobo n. Popoviciu. Orastia.

131. O perina brodata. Dr'a Emili'a Popoviciu. Orastia.

132. Dóue perine de fereste brodate. Dr'a Corneli'a Popoviciu. Orastia.

133. O corfa de parete lucrata de margele. Dr'a Mari'a Popoviciu. Orastia.

134. Unu tablou in oleiu copie de pre „satulu romanescu serecitu“ din galeri'a pr. Esterhazy pictura de dn'a Elen'a Cimponeriu n. de Aldulénu. Pest'a.

135. Unu tablou in oleiu representandu Alsaci'a in doliu in cadra aurita picturatu de Dr'a Eugeni'a de Aldulénu. Pest'a.

136. Unu bucheta de seminte lucratu de Dn'a Mari'a Bian. Mediasiu.

137. O plapoma de véra lucrata de bumbacu. Dn'a Luis'a Fagarasianu. Siercai'a.

138. O icóna brodata. 139. O tavitia. Dsiór'a Mari'a Rosiu. Alb'a-Iuli'a.

140. Unu clopotu de prociu. 141. Unu albumu. Dn'a Cristin'a Barbu. Alb'a-Iuli'a.

142. Dóue corfe lucrate din harthia. 143. O bonnota lucrata din atia sî cordele. Dn'a August'a Schelegi'a. Lipov'a.

144. O zaharnitia de porcelanu. Dn'a Elen'a Siandor. Alb'a-Iuli'a.

145. O corfitia de mergele. Dn'a An'a Patiti'a Alb'a-Iuli'a.

146. O vasa de porcelanu pentru tabacu. Dn'a Susan'a Popoviciu. Hatiegu.

147 O cutie de porcelanu. Dr'a Septimi'a Popoviciu. Hatiegu.

Dela anulu 1859 a pasitu sî analis'a spectrala intru ajutoriu astronomiei, sî serviciele ei in unu tempu scurtu de unu decenu suntu pre dereptu demne de admiratu in multe privintie. Cu ajutoriulu prismei noi descompunemu astadi in pârtile sele constitutive lumin'a sórelui, a planetiloru, a steleloru ficse, a cometiloru sî a cumuliloru nebulosi sî din lumina acestoru corpuri noi capetâmu nisce spectre, chiaru asiá precum ne representâmu spectrulu ori-cârei materie luminatóre de pre pamentu.

Comparându apoi spectrele cu ale materieloru nóstre pamentesci, dupa cum acelea consuna séu divergéza de olalta ajungemu la unu resultatu matematicu, cumca in acele corpuri ceresci departate esista séu nu esista aceste materie.

Aceste liniamente generali forméza esenti'a sî importanti'a analisei spectrali. Punctulu ei de mânecare e spectrulu fia-cârei materie singuratece, si cá se capetâmu unu spectru, e de lipsa cá materi'a nu numai sa lumineze ci se esmitia o abundantia suficienta de lumina. Copurele opace nu au nici unu efectu pentru analis'a spectrala; déca voimu sa le supunemu la cercetârile ei, trebuie mai intâiu sa le punemu in stadiu de a esmite lumina intensiva.

Dupa cum se scie, corpurile vinu inainte in trei forme; séu suntu solide séu fluide séu aeróse; asemenea scimu ca, la temperatur'a ordinaria corpurile dé regula nu luminéza; se nasce acum intrebarea, ca de ce miedie se ne folosimu cá sa strepunemu in stadiu de o luminare diferitele materie, fia acelea solide, fluide ori gazose. Respunsulu fâra indoiéla e: „noi le incaldimu pâna cându suntu invapaiate“. Nu e usioru insa se respundemu intrebarea: cum vomu produce noi asiá gradu inaltu de caldura, cá in urm'a acelei'a se luminedie intensivu tóte corpurile. Assemenea e greu sa respundemu intrebarea, cum aru fi se incepemu practice cá se incaldimu sî corpurile aeróse pâna la invapaiare sî pâna voru dá lumina chiara, cum e de esemplu aerulu atmosfericu, ce ne incongiura, ossigeniulu sî hydrogeniulu. etc.

De óre-ce nu ne stau la dispositiune figurile, cá se desemnâmu in detailu tóte miediele ce nile, oferesce chemi'a sî fisic'a, pentru cá se potemu strepune in stare gazóse tóte materiele negazóse, subintielegându aici sî matalele ce se solvescu anevoia, sî apoi sa facemu aceste gazuri deplinu luminatórie, noi ne vomu margini in tractulu urmatoriu numai la ce e mai esentialu.

I.

Isvórele artificióse.

de a produce caldura sî lumina in gradulu celu mai mare.

Arderea. A arde unu corpu in genere nu insemnédia alt'a, fâra a inpreuná pârtile sale materiali cu ossigeniulu, carele, asemenea aerului atmosfericu, din care forméza un'a parte esentiala, e unu gazu strevedietiosu, fâra mirosu sî fâra gustu. Pre in acést'a se nasce totu-déun'a caldura.

Caldur'a, carea e neaparatu de lipsa corpului nostru, avemu se o multiamimu acestui gazu, carele trecendu prein plumâni se impreuna cu carbogenulu sângelui.

Cum-ca ossigeniulu are aplecare fórte mare de a se uni cu cele-lalte corpuri ne potemu convinge, déca implemu o sticla cu ossigenu, sî apoi bagâmu in dens'a unu firu de drotu invapaiatu; noi vomu observá aici arderea, carea e impreunata de lumina intensiva.

In strinsa legatura cu ossigeniulu la cele mai multe procese de ardere inpreunate cu flacara, observâmu hidrogeniulu, carele unitu cu ossigeniulu forméza ap'a (hydor), de unde-'si trage si numele.

Déca lasâmu se iésa hidrogeuulu din unu sacu plinu de acestu gazu, si déca tienemu in calea lui o aschia aprinsa, observâmu numai decâtu cá se aprinde sî arde cu o flacara de o lumina putienu intensiva.

Hidrogenulu asiá dara arde in aerulu atmosfericu, inpreunandu-se cu ossigeniulu; elu se aprinde sî arde, insa numai avendu de indemâna ossigeniulu séu altu gazu, carele se unesce cu densulu sî forméza unu corpu nou.

Caliulu aruncatu in apa se aprinde sî arde cu o flacara de colóre violeta.

Unu altu metalu momentosu pentru analis'a spectrala, natriulu inca arde in aeru, dupa ce l'ai incâlditu, inse cu o flacara de colóre galbena.

Mai mare caldura sî lumina decâtu natriulu produce magnesiulu dupa ce l'ai incalditu in aeru atmosfericu; densulu arde cu o lumina alba sî orbitória, asiá câtu ochiulu nu-i póte suferí splendórea din apropiere.

Intensitatea luminei solare e de 524 ori mai mare decâtu a magnesiului; ce atinge inse activitatea chemica, radii solari intrecu pre a magnesiului numai de 5 ori. Magnesiulu jóca o rola insemnata in analis'a spectrala, dara caldur'a ce o produce cându arde nu póte fi intrebuintiata pentru de a invapaiá alte corpuri, de óre-ce lumin'a lui acopere totalu cu radie invapaiarea cestor'a. Ne vedemu dara constrinsi a ne procurá o flacara câtu se póte mai neluminósa, dara atâtu de ferbinte, câtu se topésca celu pucinu dintre metale pre cele mai multe. Sî atare flacara ni-o oferesce chemi'a in flacar'a gazului inflamatoriu (Knall-gaz). Gazulu inflamatoriu'lu capetâmu, déca impreunâmu cu gazulu hidrogeniu atât'a osigenu câtu are de lipsa cel'a cá se ardia (2 pârti hidrogeniu, 1 parte osigeniu). Elu esplodéza cu o pocnitura spaimentatóre dupa ce se aprinde, bá de multe ori farema sî vasulu in carele se afla, déca e in cuantitate mare. Fierbentiél'a acestui gazu e cea mai mare din totu teritoriulu chemiei; dinaintea ei se topescu sî corpurile, care nu suferu nici o modificare la gradurile cele mai nalte de fierbintiéla a cuptóreloru nóstre. Punendu in flacar'a gazului inflamatoriu unu cilindru de varu arsu, capetâmu o lumina multu mai intensiva decâtu a magnesiului. Acésta lumina, numita dupa invetiatoriulu ei sî lumina varósa Drumondiana, devine sî mai intensiva, déca intrebuintiâmu in loculu cilindrului de varu unu firu de magnesia, ori de circoniu; cestu din urma invapaiéza cumplitu, fâra cá sa se strice.

Teodoru Ceontea
stud. filos.

(Va urmá.)

148. Dóue perine impletite de lâna in colorile nationale. Dn'a Iosefin'a Stezaru. Sabiiu.

149. O stufa de auru. Dn'a Emili'a Nicol'a. Abrudu.

150. O siapca lucrata din lâna. 151. O tatia de lampa. 152. O corfitia de margele. Dr'a Eugeni'a Nicol'a. Abrudu.

153. O icóna brodata. Dn'a Silvi'a Moldovanu. Boziasiu.

154. O icóna brodata. Dr'a Iuli'a Moldovanu Bosiaru.

155. Unu tragetoriu de clopotu lucratu cu matase, flori aplicate si perle. Dr'a Elen'a Moldovanu. Petrosieni.

156. O corfitia brodata, 157. Unu covoru de patu. Dr'a Ros'a Weber. Dev'a.

158. O zaharnitia. Dn'a Moldovanu n. Doi'a. Dev'a.

159. O carafa de cristalu, 160. Unu pocalu de cristalu. Dr'a Ros'a Fabianu. Dev'a.

161. Unu acaftistu, 162. O perina de ace, 163. O cutie de lemnusie. Dn'a Sofi'a Holitzka. Boitia.

164. O cutie lucrata din minerale, 165. O zaharnitia de cristalu. Dr'a An'a Popu. Boitia.

166. O siatula lucrata din minerale, 167. Trei garnituri de perini impletite. Dn'a Anastasi'a Moldovanu. Boitia.

168. O cutia de lemnusie lucrata din minerale. Dn'a Catarin'a Francu. Boitia.

169. O cutie lucrata din minerale. Dsiór'a Ros'a Leonhard. Boitia.

170. Unu buchetu de flori lucratu din lâna. Dsiór'a Eugeni'a Holitzka. Boitia.

171. O perina de ace. 172. Unu anelu de seretu. 173. O parechie tatie de lampa. Dsiór'a Nin'a Cadariu Boitia.

174. Unu portu orologiu lucratu cu margele Dsiór'a Mari'a Lermanu. Boitia.

175. Unu portu orologiu. Dsiór'a Mari'a Korhany. Boitia.

176. Unu portu orologiu. Dsiór'a Nin'a Vogel. Boitia.

177. Siese tacâmuri de argintu pentru desertu. Dn'a Leontin'a Romanu. Pest'a.

178. O perina de ace lucrata din atia. Dsiór'a Mari'a Weiss. Dev'a.

179. Unu capusonu. 180. Unu cosiuletiu lucratu cu flori aplicate. Dn'a Ioan'a Moldovanu Trestia.

181. O parechie tatie cu broderie orientala.

182. O tatia cu flori aplicate, 183. O perina de ace cu brodaria orientala. Dsiór'a Ioan'a Moldovanu. Trestia.

183. Patru antimacasare lucrate din bumbacu.

185. Unu etageru lucratu cu flori de piele. Dsiór'a Iustin'a Popovicu Barcianu. M.-Vasiarhely.

186. Unu serviciu de cristalu pentru licoru.

187. Dóue filingi de porcelanu. 188. O cutie de porcelanu pentru ace. Dn'a Fir'a Fagarasiu. Hatiegu.

189. O cutie de porcelanu. 190. O vasea de porcelanu. 191. O cutia pentru ace. Dn'a Mari'a Cornea. Hatiegu.

192. O vasa de cristalu pentru flori. Dn'a An'a Petroviciu. Hatiegu.

193. Unu etui pentru sugare. Dn'a Mari'a Baiésiu. Hatiegu.

194. Dóue pahare de cristalu. Dn'a Mari'a Ceregredénu. Hatiegu.

195. O corfitia lucrata din margele. Dsiór'a Lucreti'a Munténu. Hatiegu.

196. O vasa pentru flori. Dn'a Susan'a Ivascu. Hatiegu.

197. O vasa pentru flori. Dn'a Elen'a Popp. Hatiegu.

198. O corfitiă de parete brodata. Dsiór'a Eufrosin'a Cirlea. Alb'a-Iuli'a.

199. Unu anelu de auru. Dn'a Mari'a Nicóra. Dev'a.

200. O lampa de bronzu. Dr'a Caty Gergelyfi. Dev'a

201. Dn'a An'a Suchy. O etagera de parete. Boitia.

202. Onu portu-orologiu. 203. O corfitia de bilete. Dsiór'a Wilm'a Suchy. 204. Unu etui de ace. Dsiór'a Laur'a Suchy. Boitia.

105 O fatia de mésa cu siese serviete.

206. Unu anelu de auru cu rubinu. Dn'a Elis'a Colbasi.

207. O pareche papuci de dómne. 108. O parechie papuci barbatesci brodati. 209. O parechia papuci de copii brodati. 210. O perina de ace brodata. Dr'a Popoviciu Dessianu. Aradu.

Varietâti.

⁂ Pocitu mai e Marginénulu cu balulu! I curgu articulii din condeiu despre balu .... Dara alu cióreloru! da in trécatu si cu peciorulu, cându in redactorulu „T. R.“, cându in acest'a; cum da nu spunemu, cine vrea sa scie, cetésca in nr. 18 alu „Albinei“; asemenâri cu lovirile s'aru poté face, dara la ce totu comentarie! Un'a sta dupa dlui neclatita, ca balulu sciutu a fostu alu inteligentiei si nu alu barbatiloru séu ómeniloru inteligenti si sta, pentru ca asiá e scrisu in „HrZtg.“ si ast'a are sa dica ce-va. E bine, noi cari nu petrundemu asiá adencu, pentru ca n'amu siediutu atâti ani la scóla, mai cugetámu ca balulu inscenatu va fi pentru românii din Sabiiu si giuru „fia acei'a inteligenti,*) fia comercianti, fia industriasi, proprietari de case, etc. cum a mai fostu si de alte-dâti, cu atât'a mai vertosu cu câtu, ceea ce n'au fostu in stare sa faca românii din Sabiiu pâna in septamân'a brânzei din anulu Dlui 1873, aplanarea diferintieloru pre cari le sciu si copiii, pote ca numai copii, — erá sa se intemple acum in balu. Asiá ne ducea pre noi firea neinteligento-democratica. E! acum vedemu, ca amu gresitu, câci n'a fostu asiá, pentru ca se vede ca aci avea locu numai inteligenti'a, póte cea cu patenta, pre cându cei-lalti muritori fura noblementu ignorati séu invitati cându nu mai poteau vení. De siguru cá aplanarea diferintieloru copilaresci sa nu sufere ce-va — cari asiá cugetâmu ca acum suntu aplanate de balu! — Pentru cá respectivulu sa fia incredintiatu ca ne-amu ziditu de sapienti'a lui de o parte, iéra de alta parte cá sa nu fia cioroboru pentr'unu toporu, i mai reflectâmu si aceste cu adausulu, ca preste copilariele sele cele-lalte, compatimindu tempulu celu indelungatu si scumpu platitu la scóla din sudórea poporului, ut figura docet: pentru inmultirea flécuriloru si copilarieloru — trecemu la ordinea dilei.

---

*) Aru fi bine sa cugetâmu mai seriosu asupr'a intrebuintiârei acestui cuventu, pentru ca toti ómenii suntu inteligenti; negatiunea inteligentiei la unele esceptiuni omenesci este o nenorocire; noi inse nu avemu cuventu cá pre toti omenii cari nu au terminatu vre-o facultate sa.i punemu intre nenorociti.

Concursu.

Pentru veduvit'a parochia Retistorfu in protopresbiteratulu gr. or. alu Palosiului se escrie prin acést'a concursu pâna la 11 Aprilie a. c.

Parochi'a numita consta din 130 familie, cu 900 suflete; emolumentele anuali suntu: cas'a parochiala cu cladirile economice necesarie; 7 jugere portiune canonica aratura si fenatiu; dela fia-care familia câte o ferdela grâu; si stol'a obicinuita.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au se documenteze, ca pre lânga absolvirea teologiei in institutulu gr. or. au absolvatu si 4 clase gimnasiali. Concursele instruite in intielesulu statutului organicu se voru ascerne subscrisului pâna la terminulu prefiptu.

Palosiu 27 Februariu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Teofilu Gheaj'a
(1—3) Adm. ppescu Intruc.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Malencravu matera si fili'a Felti'a protopresbiteratulu gr. or. alu Palosiului se escrie concursu pâna in 11 Apriliu a. c.

Emolumentele anuale suntu: casa parochiala de pétra cu dóue incaperi si cladirile economice necesarie, cu gradina de pomi si legumi, din matera dala 75 de familie câte 1 ferdela ardeléna cucuruzu sfermitu si dela 36 de familie, si câte 4 cupe ovesu.

11 Jugere 367°☐ portiune canonica, aratura si fenatiu.

Stol'a obicinuita dela 375 suflete din matera si dela 167 suflete din filia.

Dela teneretu câte 1 di de lucru (claca).

Lemne de focu trebuincióse.

Doritorii de a ocupá acésta parochia voru avea in intielesulu Statului Organicu sa-si astérna cursele loru la subscrisulu provediute cu documentele de lipsa.

Palosiu 27 Februariu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Teofilu Gheaj'a
(1—3) Adm. pp. Intr.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. române din Harâu clas'a a III protopresbiteratulu Joagiului I se deschide concursu pâna 11 Aprile c. v.

Emolumentele suntu: cuartiru naturalu cu dóue gradini de legumi, ½ jugeru pamentu aratoriu, stol'a usuata, si dela 90 familie câte o ferdela mare de cucuruzu sferematu, care tóte computate in bani, dau unu venitu anualu de 260 fl. v. a.

Cei ce voiescu a concurge, au se substérna subscrisului petitiunile loru, instruite in sensulu Stat. Org pâna la numitulu terminu.

Hondolu 1 Martiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Basiliu Piposiu
(1—3) Protopr.

Oleu de Matrice

séu in contr'a matricei (recelei).

Subscrisulu aduce la cunoscintiá O. P., cumca oleulu amintitu avendu pâna acum'a sucesulu celu mai eminentu, si ne mai auditu, fia matrici'a (raciala) câtu de invechita, efectulu e siguru; una sticla de 1 lotu din preuna cu instructiunea costa 1 fl. v. a. comandele se facu la subscrisulu in Blasiu.

3—3 B. Fülep.

Concredeti-ve celoru adeverite de bune!

Medicamente esaminate chemice prin judecatoria, in anulu 1868 in Vien'a si recunoscute de escelinte prin martorii si atestate numeróse.

Balsamu-preservativu contr'a cârceiloru,

midiloculu celu mai cu efectu contr'a nemistuirei, slabiciunei de stomachu, cârceiloru in stomachu, epilepsiei, dureriloru de colica si friguriloru gastrige (periodice).

Pretiulu unei butelce intregi dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare 1 fl. 50 cr., unei butelce de jumetate 80 cr.

Siropu de plante de muschiu preparatu de Dr. Miller.

Suprindietoriu in efectulu seu contr'a catarului de peptu, tussei, regusierei, mucosirei (flegma), catarului de câtlegiu si nodu, scuipirei de sânge si contr'a tuberculósei incepatóre de plumâni.

Afara de acestea siropulu acest'a s'a intrebuintiatu cu succesu bunu contr'a tussei cu gâfâire si tussei inadusitóre a copiiloru, sioparlaitiei de pele, din care causa acestu siropu lu tienu multe familie totu-déun'a in reserva. — In tigaitie originale pentru adulti si copii dela 4—5 ani.

Pretiulu unei tigaitie dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare 50 cr.

In Sabiiu se póte capetá adeveratu numai la Michael Sill, comerciante de specerie, de asemenea in Barotu la M. Lebitzky, farmacistu; Bistriti'a la F. Kelp; in Blasiu la C. Schiessel, farmacistu; in Orastia la C. Reckerd, farmacistu; in Mnercuru la F. Leicht; in Deesiu la I. Kremer; in Fagarasiu la I. v. Steinburg, farmacistu; in Georgiu Ditru la I. Szathmári, farmacistu; in G.-Szt.-Nicolae la F. Fröhlich, farmacistu; in Hossu-faleu la F. Jekelius, farmacistu; in Alb'a-Iuli'a la C. Boos; in Kezdi-Osiorheiu la F. Lukats; in Clusiu la C. H. Binder, farmacistu; in Kovasn'a (Alovatu) la Mehlich et Imre; in Brasiovu la F. Iekelius, Ed. Kugler si Gr. Sav'a, toti farmacisti; I. Dusioiu, I. G. Galz, comersanti de specerie; in Muresiu Osiorheiu la M. Bucher; in Mediasiu la A. Hienz, farmacistu; in Aiudu-Mare la F. Horvath; in Seghisiór'a la I. B. Teutsch, comersante; in S.-St.-Georgiu la Schutag et Comp. in Reginulu sasescu la S. Dietrich; in Temisiór'a la C. Kessely.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 21 ANULU XXI.

Sabiiu, in 15|27 Martiu 1873.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre patrariulu alu doilea (Apriliu—Iuniu) alu anului 1873. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. v.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Deputati alesi la Sinodulu archidiecesanu.

In cerculu alu XI P. Archimandritu sî Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a eventualmente P. prot. Ios. Baracu; in alu IV P. Archim. sî vic. ep. Nicolau Pope'a (duplu); In I P. prot. Ioanu Hani'a; in alu doilea P. prot. I. Popescu; in alu XII P. prot. I. Metianu; in alu VII P. prot. P. Trombitasiu; in alu VI. P. prof. Dr. Il. Puscariu; in alu XIII P. archid. N. Fratesiu; in alu XIV P. adm. prot. N. Fodoreanu.

Ordinatiune circularia

a ministrului de instructiune câtra autoritâtile superióre a tuturoru confessiuniloru.

Intre factorii, carii voru face odata natiunea sî patri'a mare sî fericita, e celu dintâiu sî mai insemnatu instructiunea publica. Radicarea generale a binelui comunu aterna dela o desvoltare rapede sî fericita a instructiunei.

In acésta convictiune sî petrunsu de insufletire patriotica amu intratu in postulu ministerialu, spre a prestá acestei cause importante, pre câtu numai se póte servitie multe sî folositórie.

Sî tocm'a pentru acést'a prim'a mea ingrigire la intrarea in postulu meu fù, a studiá starea instructiunei publice sî mai cu deosebire a scóleloru poporali sî m'amu convinsu din studiele de pâna acum despre aceea, ca s'au desteptatu in natiune dorinti'a pentru desvoltarea sî promovarea instructiunei poporului sî ca nesuinti'a câtra tient'a propusa in acésta directiune a devenitu o dorintia generale sî ferbinte.

De alta parte m'amu convinsu inse sî despre aceea, ca intre nenumeratele greutâti fisice sî morali, cari impedeca desvoltarea instructiunei poporului, a reaparutu sî esista in sinulu confessiuniloru locuitórie in patria unu impedecamentu basatu pre o neintielegere, care impedeca mai alesu desvoltarea naturala sî prosperarea instructiunei poporului in gradulu supremu; acestu impedecamentu provine din credinti'a sî din presupunerea, cá sî cându ministrulu de cultu sî instructiune aru voí a luá scólele confessiunali din mânile biserciloru, care le sustienu, spre a le preface in scoli simultane comunali sî ca cându aru avea intentiunea a restringe activitatea si influinti'a confessiunala, care lucra pre acestu terenu inca din tempuri vechi, mai intâiu intre margini mai anguste, sî mai pre urma a o nimicí cu totulu.

Acésta presupunere au produsu in acésta directiune continuu nu numai gelosia confessiunala, ci sî unu zelu alu autoritâtiloru sî corporatiuniloru bisericesci, carele este mai mai mare de cum suntu puterile loru morale sî materiale, conformu cârui zelu sustienu cu passiune astfeliu de scóle populari, pre cari nici intr'unu venitoriu mai indepartatu nu potu sperá a le aduce in o stare buna prescrisa de lege.

Consecinti'a acestei tieneri strinse la scólele loru, carea provine din zelulu confessiuniloru, e inse, ca ele din causa ca medilócele materiali nu corespundu cu nobil'a sî moral'a loru intentiune, nu suntu in stare a impartasî unu numeru insemnatu din credinciosii concrediuti ingrigirei loru cu binefacerile unei instructiuni, precum o prescrie legea sî ca prin acést'a atari individi ai biserciloru suntu perduti atâtu pentru sine, pentru biserica, câtu sî pentru natiune sî ei apoi incéta de a fi nisce factori cari sa servésca spre inaintarea binelui privatu sî celui publicu.

Sum convinsu ca acestu zelu neuitoriu spre sustienerea biserciloru nu-si póte prefige, sî nu-si va prefige o astfeliu de tienta.

Cându inse 'mi esprimu acésta convingere fatia cu confessiunile dorescu a ve mulcomí atâtu pre . . . . vóstre, câtu sî pre autoritâtile bisericesci ce stau sub conducerea . . . . vóstre cu aceea, ca ministeriulu de instructiune nu voiesce sî ca nu e scopulu meu, a preface in scóle comunali scólele poporali, pre care confessiunile le-a doritu a le sustiené sî pre care le-au organisatu dejá inse in sensulu legei pentru instructiunea poporului, séu care se voru desvoltá in viitoriulu mai de aprópe.

Pentru scólele popurale sî pentru instructiune eu voiu aflá o liniscire deplina, déca scólele confessiunali poporali se voru regulá sî desvoltá din medilócele parochieloru sî sub conducerea autoritâtiloru besericesci in sensulu legei.

Asigurânduse pre . . . . vóstre despre sinceritatea acestei procederi din parte-'mi, a-'si dorí totuodata se convingu pre toti membrii singulari ai confessiunei, cari stau sub activitatea autoritâtiloru . . . . vóstre despre aceea, ca faim'a latita, ca scólele confessiunali trebuie sa se prefaca cu ori ce pretiu in scóle comunali, precum sî, ca gelosi'a confessiunala escata din acést'a causa nu are nice unu temeiu eu asi dorí mai departe cá sa se delatureze de totu acést'a pedeca a desvoltârei instructiunei poporului sî cá prin delaturarea ei afacerea sa se desvólte pacinica sî rapede. Eu din parte-mi supraveghiându scólele poporali nici odata nu voiu luá in considerare ca suntu scólele confessiunali séu de alta natura, ci voiu intrebá totu-déun'a numai ca suntu scólele bune.

Din parte-mi pretiuescu multu zelulu, manifestatu de confessiunile locuitórie in patria pâna acum pentru caus'a instructiunei poporului sî care au de scopu a-lu manifestá sî in venitoriu, sî le esprimu pentru nesuintiele loru cele sublime in numele patriei o recunoscintia démna sî o multiamita ferbinte; dupa ce inse eu vedu, ca biseric'a doresce sî voiesce a-si sustiené spre indeplinirea acestui opu maretiu dreptulu ei sublimu concesu prin lege, nu potu intrelasá, a enumerá sî acele detorintie, spre a câroru indeplinire indetoréza legea pre biserici neconditiunatu.

Fiesce-care comuna confessionala, carea voiesce a sustiené o scóla confessionala, e deobligata a cladí unu edificiu care sa corespunda recerintieloru copiiloru obligati a cercetá scól'a tienatori de cét'a ei bisericésca. In fia-care sala a edificilui sa se instrueze celu multu 80 copii Salele aceste trebuie sa fia sanatóse, luminóse, mobilate conformu scopului sî provediute cu medilócele de invetiamentu.

Comun'a e deobligata a dispune, cá pruncii in etate 6—12 ani de ambe secsele, dupa confessiunea parintiloru sa cerceteze scól'a continuu in unu cursu de 6 ani, in provincia 8 sî in cetâti 9 luni pre anu. Pentru acei'a, carii se afla in etate 13—14 ani, e deobligatu a introduce unu cursu de repetire sî a pedepsí dupa § 4 alu legei pre parintii pruncilorυ ce negliga scól'a. —

E deobligata mai incolo, a denumí unu invetiatoriu cualificatu pentru câte 80 prunci sî a portá grigia pentru cualificatiunea suplinitóre de invetiatori, carii in tempulu premersu acestei legi póte nu remasu necualificati, la ce statulu cá sî pâna acum sî de ací inainte va dá ajutoriu; e deobligata moralmente a se ingrigí pentru unu salariu corespundiatoriu invetiatoriului sî in casu cându acest'a aru deveni neaptu pentru servitiu, pentru pensiune.

Biseric'a trebuie cá pre lânga o voia firma sî o constantia duravera prin influinti'a sea morale sî poterea spirituale, se fia in stare a prestá tóte aceste; déca inse ea pre lânga tóta poterea ei morala se vede necessitata a-si luá refugiulu la forti'a esterna, atunci va aflá la jurisdictiuni ajutoriulu recerutu, despre care amu avisatu jurisdictiunile in ordinatiunea din anulu trecutu Nr. 32488.

Dupa acést'a ve rogu sî ceru dela . . . v., a face cunoscutu antistieloru, câror'a s'au concrediutu biseric'a spre conducere, sî prin acestea parintiloru de confessiunea din comunitatea (cet'a) respectiva intentiunea legei câtu sî a regimului in sensulu citatu mai susu.

Lucrati mai cu séma intr'acolo, cá credinciosii pre lânga o propunere firma sa póta aduce sacrificiele necesarie spre implinirea acestoru deobligamente, déca recunoscu educarea fratiloru loru de cea dintâiu sî suprema detorintia a loru.

In fine ve rogu sî ve provocu pre . . . v., a visitá cu ajutorarea organeloru, care ve suntu sub sî coordinate pentru guvernarea bisericei sî scólei popurali, fiesce-care comuna bisericésca séu a ordiná cá sa se visiteze sî unde inca nu s'au facutu destulu postulateloru art. de lege 38 din 1868, a lucrá intr'acolo, cá organisarea ataroru scóle câtu mai ingraba sa se efectuiésca in sensulu legei. —

Déca . . . v., dupa visitare ve ve-ti convinge cum-va, ca intre scólele considerate pâna acum cá confessiunali se mai afla inca sî atari, pre care confessiunea din propri'a sea potere nu e in stare a le sustiené sî organisá dupa lege, atunci aflati medilóce sî câli, cá astu-feliu de comune bisericesci sa-si organiseze scólele loru conformu legei sî sa le promoveze amesuratu scopului educatiunei poporului séu din averea intréga a confessiunei séu prin o ajutorare dupa modulu prescrisu de lege pentru acestu scopu.

La o atare conlucrare imprumutata (reciproca) din partea bisericei sî a statului vomu poté ajunge in celu mai scurtu tempu acolo, ca nu va cresce nici unu cive alu statului, nici unu membru alu bisericei fâra educatiune.

Cându ve provocu pre . . . v., in interesulu culturei generali a statului sî a natiunei, ve rogu totu-odata a-mi face cunoscutu dupa decurgerea anului inceputu tóte comunele confessiunali, in care scóla confessiunala organisata in sensulu legei se va sustiené din medilócele comunei confessiunali séu a bisericei intregi sî care suntu acele comune confessiunali, a câroru scoli nu se potù sustienea nici din medilócele comunei confessiunali nici din medilócele bisericei intrege.

Eu sum convinsu, ca in acésta afacere atâtu . . . . v. câtu sî organele de sub conducerea . . . . . v. ve-ti procede cu conscientiositate crestinésca sî ca ve-ti departá sarcin'a responsabilitatei carea aru poté prevení din neglegarea detorintieloru supr'amentionale de visitatiune sî de raportarea resultateloru acelor'a, atâtu dela .... v. câtu sî dela biserica ce sta sub conducerea .... vóatre.

Asceptu respunsurile cinst. vóstre din tempu in tempu.

Sgomotulu celu mai mare In a produsu in dîlele din urma afacerea 'bancei de escomptu, carea are sa se infiintieze in Ungari'a. Ministrulu de financia din Ungari'a au fostu facutu pasii necesari la unele autoritâti finantiali in Vien'a si intre altele s'au fostu asiguratu pentru banc'a ce are se infiintieze, sî emiterea unoru asignate, neschimbatórie a a v i s t á, cá sa se póta primí in locu de plata la tóte cassele statului. In Vien'a se vede ca intreprinderea acést'a a sulevatu temeri de o totale despârtire financiala a Ungariei de Austri'a, deci tocm'a in momentulu cându erá, cá ministrulu ung. de finanancia Kerkápoli sa vina cu unu projectu de lege inaintea dietei in privinti'a acést'a, sosira la Pest'a sciri, ca in Vien'a se va face pressiune asupr'a bancariloru, cá se nu dee concursulu loru bancei, la care s'au ingagiatu prin contractu.

„Pesti Napló“ indignatu de portarea bancheriloru, dara mai cu séma a ministrului de financia din Vien'a, dîce, ca are firma sperantia, ca nu va trece multu tempu si cei din Vien'a voru face esperinti'a, ca nici Windichsgrätzii financiali nu voru avea o sórte mai buna decâtu Windischgrätzii milititari.

„Hon“ staruesce, cá la tóta intemplarea sa se infiintieze banc'a, coste ce va costá. Diurnalele din Vien'a, dupa ce au aruncatu mai multi articli plini de despretiu asupr'a Ungariei, aretându-o pre acést'a impotenta in afaceri financiali, se pare ca acum batu de retragere sî vorbescu mai domolu despre infiintiarea bancei.

Unu telegramu, aducendu o scire dela 22 l. c. ne sî impartasiesce cá unulu dintre directorii reuniunei de banca din Vien'a a venitu la Pest'a spre a conferí de nou cu ministrulu Kerkapólyi. Acelu directoru a recercatu pre ministrulu, in 48 óre inca a nu priví repasirea dela contractu, data de reuniune, cá faptu implinitu ; din care causa „Pester Lloyd“ presupune, ca ministrulu Kerkapóly câtu de curendu se va presentá inaintea dietei cu unu proiectu de lege privitoriu la crearea bancei.

Despre afacerea bancei ung. de escomptu mai sosesce scirea ca ministrii Slavy sî Kerpkapoly s'au dusu la Vien'a. De alta parte Col. Tisza a interpelatu pre ministrulu de financie tocm'a cu privintia la afacerea acést'a. Interpelantele pretinde cá regimulu sî parlamentulu sa pasiésca cu tóta energi'a contra ministrului de financie din Austri'a, carele a vatematu drepturile sî demnitatea Ungariei. Déca nu va urmá numai decâtu o satisfactiune nedubitata, voru ajunge lucrurile acolo, incâtu tratatele de comerciu sî vama, stipulate intre Ungari'a sî Austri'a, ba chiaru sî cuotele sî contribuirea la detori'a statului sa se considere cá incetate din viétia. Dela 1867 acest'a este primulu pasu pre fatia contra intereseloru ungouresci ; cei din Vien'a voiescu sa faca din Ungari'a o colonia austriaca. — Interpelatiunea a fostu primita cu aclamatiuni vii.

Deak reflectédia, ca diet'a sa ascepte pâna se va reintórce ministrulu ; pâna atunci inse sa se abtiena de ori-ce amenintiâri.

„Frbltt“ din Vien'a scrie ca in castrele feudalefederalistice dominéza o activitate viia. Conferintiele cele dese, i se pare foiei numite, se tienu pentru reform'a legei electorali. De gasimu noi mai insemnatu in tóta afacerea este nisuinti'a de a impreuná pre poloni cu cechii declaranti.

Dupa telegrame din Carlovitiu spune „P. N.“ ca congresulu serbescu se va conchiamá pre lun'a lui Augustu a. c. Cin aceea-si scire se vede ca comissariulu regescu a disolvitu representanti'a bisericésca din Versietiu.

Nu este de multu de cându dela Belgradu s'a respânditu scirea, ca Belgradulu va fi dechiaratu de portu liberu sî resiedinti'a princiaria se va stramutá deací la Craguevacz. „Bacskaer-Bote“ vede in mesur'a acést'a a guvernului serbescu unu periculu pentru comerciulu intregu din Ungari'a de média-dî. Fói'a acést'a crede ca numai asiá s'aru poté impedecá desvoltarea Belgradului la unu puntu focolariu comerciului, déca pre partea Ungariei s'aru dechiará sî orasiulu Zimonyi de unu orasiu cu comerciu liberu (fâra vama).

Mai multe diuare din Franci'a comunica, cá presiedintele Thiers primí de la tóte poterile, mai cu séma inse de la Angli'a sî Russi'a cele mai viue fefericitâri la inchiaierea conventiunii despre evacuarea teritoriului francese. Principele Orlof, consululu Russiei, dise ca succesulu lui Thiers este asemenea unei victorie ce Russi'a aru fí reportatu. Relatiunile intre Russi'a sî Franci'a, preste totu, suntu fórte amicale. In siedinti'a adunarii nat. de la 19 Marte Victoru Lefranc, reportorulu comissiuniei esmise pentru esamenarea convintiunii de evacuare, cetesce reportulu, in care amintesce de omagiele, ce tiér'a le-a adusu presiedintelui Thiers sî guvernului, constatà bun'a tactica observata in administratiunea financiaria 'si esprime simpathiele, ce Franci'a le simte pentru eroic'a tienuta a cetâtiei Verdun. Dupa aceea, camer'a acceptà conventiunea incheiata.

Se asecura ca la reclamarea Spaniei guvernulu francesu va ordoná esecutarea edictului dela 1872. care dispune scóterea lui Don Carlos de pre teritoriulu francesu ; inse guvernulu francesu inca va reclamá la guvernulu spaniolu pentru escesele sî maltratârile comise de insurgenti spanioli asupr'a unoru cetatieni francesi.

„Invalidulu russescu“ spune ca espeditiunea contra Khivei din Assi'a centrale este provediuta cu tóte cele de lipsa sî e gat'a de plecatu. Espeditiunea se compune din cercurile militare Caucasu, Orenburg sî Turkestan. Plecarea colóneloru e concentrata dela tiermurii marei caspice, dela fortulu Emba sî dela gur'a Sir.-Darja. Despartiementulu Orenburgu a plecatu in mijloculu lunei presente sî se concentréza la fortulu Emb'a. Tóte trei colónele voru fi pre la inceputulu lui Maiu la marginea Khivei.

Dupa alta scire din Petersburg, khivanii s'au incercatu sa revólte contra Russiei pre Kirgisii din peninsul'a Busaci. Cei mai multi dintre Kirgisi inse remasera credinciosi russiloru.

Cabinetulu englesu a incercatu unu esiecu, care, celu putienu erá consideratu de câte-va dîle cá probabile. Camer'a comuneloru a refusatu prin 287 votr'a 284 de a trece la a dóu'a lectura a bilului asupr'a Universitâtiei Irlandese. Acestu bilu, care dá catoliciloru o preponderantia incontestabila in directiunea institutiuniloru micste, adeca neconfessionale, a radicatu inca dela inceputu vii protestâri din partea liberariloru. D. Gladstone, in necasulu obiectiuniloru pressei liberale, a atacuriloru liberaliloru avansati, a posomorirei liberaliloru ministeriali, sî chiaru aru fi loculu de a crede, cu tóta representatiunea unoru membrii din cabinetu, s'a obstinatu in esperienti'a sea pâna a pune in privinti'a acést'a cestiunea de incredere. Se credea mai intâiu ca representantii ultramontani ai Irlandei aru fi fostu dobanditi, dara a fostu lesne de a vedea in urma ca erá calculu falsu. Clerulu catolicu din Irland'a a facutu o campanie crâncena contr'a Bilului. Cutediatoriulu cardinalu Cullen, a aruncatu unu feliu de escomunicatiune in contr'a acestui „vilu sistemu“ care nu sustiene cu cheltuiél'a statului institutiunile esclusivamente catolice, sî cari reserva subventiunile colegiloru pre care cardinalele le numesce athee, adeca colegiiloru cari nu suntu infeudate specialmente la nici o secta (unsectarian).

Partit'a bilului, care a derangiatu mai multu partitulu liberalu este aceea care a lucratu la organisatiunea consiliulu universitâtiei. In cursu discusiunei, d. Gardwel, in numele guvernului, a declaratu, ca acésta partita nu erá considerata cá esentiala, sî acésta declaratiune a fostu confirmata de d. Gladstone. Acésta concesiune, care erá destinata a prevení defectiunea unui numeru óre-care de ministeriali, n'a facutu decâtu a decide mai multu miscarea opusetiunei ultramontaniloru, sî n'a reusitu a atrage cu sine pre liberalii inaintati. In acésta situatiune, leaderu alu partitului tory, d. Disraeli, n'a avutu decâtu o putiena silintia de facutu in contr'a bilului, sî pare ca n'a intervenitu in celu din urma momentu, decâtu spre a atrage asupr'a partitului seu beneficiele victoriei.

E dificilu de a spune cârui sentimentu s'a supusu d. Gladstone, mergendu inaintea acestui esecutu care pare ca sî l'aru fi atrasu cu placere. Bilulu seu erá o transactiune reu calculata, o solutiune curatu empirica a unei cestiuni de alu doilea ordinu : acést'a nu erá un'a din acele mesuri produse de o teoria cópta mai de multu, pentru çari mesuri unu omu politicu póte voí a luptá cu risiculu unei distrugeri glorióse sî pentru cari obstinatiunea se esplica prin entusiasmu.

Pe de alta parte inse, D. Gladstone s'a grabitu dé indeplini reconcilierea insulei surori, sî a resolva in tóte detaliurile dificultâtile irlandese, asupr'a carora s'au precipitatu succesivu toti Ministrii. Se vede aci o parte de amoru propriu, sî póte cá sî o parte de lasitudine. Administratiunea D. Glastone a avutu o durata relativu lunga; popularitatea sa se usase ; póte ca aspira in secretu la repaosu sî doresce a intinde pentru unu tempu mâna toriloru, alu caroru triumfu, de multu inca, n'a fostu nici odata durabilu. Esie o stare de spiritu, cu atâtu maí favorabile falsieloru manopere parlamentare, de câtu aru fi de temutu efectulu.

Este greu de a ghicí acea ce va produce presint'a crisa. Celu dintâiu sentimentu alu lui „Times“ a fostu ca ministrulu nu trebuiea sa-si dea demisiunea, sî ca trebuie se faca apelu la tiéra prin nóue alegeri ; depesiele inse de sér'a dîcu, in termenii cari facu óre-si cum perumptorii, ca demisiunea este data, sî ca d. Disraely a fostu chiamatu la regin'a. Nu prea se vede sa póta face unu cabinetu Tory cu o majoritate de trei voturi, majoritate de intemplare care se va disolvá la cea dintâiu miscare. fiindu ca coprinde neaperatu partidulu liberalu inaintatu. Unu liberalu repasându pre o dislocare a presentului ministeriu, nu pare a avea sianse mai favorabile ; disentimentele, déca au mai fostu, n'au fostu destulu de puble spre a serví de regula unui triagiu, sî partitulu liberalu nu presinta de locu o personalitate care sa póta primí intr'unu modu convenibilu postulu de primu-ministru din mânile dlui Gladstone. Va ajunge dara la o perspectiva a unei disolutiuni care permite de a formá o majoritate cu totulu nóua. Dara cestiunea asupr'a cârei'a s'a produsu cris'a, este fórte complicata ; ea a miscatu tiér'a prea putienu spre a slugí de puntu de placere la alegeri generale. Acést'a este finea finelui parlamentarismului ; gres'él'a dlui Gladstone, a incurcatu cu deseversire preciós'a isbând'a sî póte va trebuí multu tempu sî rabeare spre a primí pre fii sei. „Telegrafulu“.

Dela sinódele protopresbiterale gr. res. din protopresbiteratulu Cohalmului.

In 11 sî 12 Februariu sî in 2 Martiu a. c. tienendu-se sinodulu ppescu in Cohalmu, cá in loculu resiedintiei ppesci, intre alte obiecte desbatute in aceste siedintie, — cu bucuria mare vinu a face publicului cetitoriu cunoscutu uramtórele :

„Este adeveratu, sî nu se póte trage la nici o indoiéla, ca unu poporu ori o natiune, numai prin aceea au potutu sî póte inaintá, déca mai intâiu de tóte au avutu sî are in sinulu seu scóle bune. —

„De vre-o câti-va ani incóce despre interesarea de scóle prea putienu amu potutu cetì prin foi ; cu deosebire inse prin foile nóstre amu vediutu totu cam certe confessiunale, prin urmare interesulu celu mare despre scoli, formarea despre atari fonduri de a se redicá scoli etc., cari lipsescu in mare parte poporului nostru, despre acést'a prea putienu s'a potutu cetí prin foile nóstre romanesci.

Sa-mi fia deci iertatu in ceea ce privesce scól'a a reportá din protopopiatulu Cohalmului urmatórele :

Parintele adm. prot. N. D. Mircea inca la an. 1870, a fostu facutu o propunere in sinodulu protopopescu, spre a se infiintiá unu fondu asiá numitu : „fondulu tractualu scolasticu“, din carele cu tempu sa se póta redicá o „scóla normala“ in protopopiatulu Cohalmului. —

Asupr'a modalitâtiei intru ajungerea acestui scopu de comunu salutariu, s'au fostu facutu inca la acelu anu nisce „Statute“, care s'au fostu inaintatu prea ven. Consistoriu spre revisiune sî aprobare.

Modulu prin carele a fostu sa se formeze acelu fondu este : Cá fia-care individu din protopresbiteratulu Cohalmului, carele pórta poverile comunali sî ale statului si e de sine statatoriu, sa platésca in anulu dintâiu 1 fl. v. a. in 4 rate, iéra cei cari pórta numai pre jumetate aceste poveri sa platésca 50 xr. v. iérasi in 4 rate intr'unu anu ; preotii sa platésca 5 fl. v. a. ; capelanii 2 fl. 50 xr.; invetiatorii 1 fl. 50 xr. totu in primulu anu, iéra dupa solvirea acestoru rate, sî dupa incheierea anului acestui'a dintiu, in urm'a acést'a sa platésca fiacare individu din protopopiatulu Cohalmului purtatoriu de poverile comunali sî ale statului, numai câte 10 xr. v. a. in fia-care anu, dupa inviatiunile prea ven. Consistoriu.

De membru fundatoriu alu acestui „fondu tractualu scolasticu“ din protopresbiteratulu Cohalmului, conformu §§, 3 sî 4, din statute, s'a otaritu a fi acel'a carele va contribuí indata la inscrierea sea, sî anume indata pentru totu-deun'a séu sum'a de 10 fl. v. a. séu objecte séu realitâti de unu pretiu de 20 fl. v. a. —

Sî sa vedemu in privinti'a acést'a ce s'a lucratu ?

Inainte de tóte nu va trage nimenea la indoiéla, ca anii acesti'a din urma au fostu fórte neroditori pentru munc'a plugariului, incâtu potemu dîce, ca mare parte din poporulu nostru plugariu, in acesti ani neroditori, esundându afara de aceea sî apele din multele ploi sî asiá innecându sî ce a fostu, a avutu norocu numai cu lucrarea la drumulu de feru. Pre lânga tóte aceste inse lucrulu celu de comunu folositoriu nu s'a pusu la o parte sî asiá dîcendu nu s'a datu uitârei. —

Domnulu adm. prot. N. D. Mircea inca in anulu 1870 prin postulu Pastiloru — mi aducu aminte — a amblatu prin intregu protopopiatulu Cohalmului, intre cele mai mari greutâti, potendu umblá dintr'-unu locu intr'altulu, din caus'a tinei sî a glodului celui mare numai calaresce, sî intru ajungerea acestui scopu maretiu, amintitulu p. administratoru a tienutu in tóte comunele tienatóre de acestu protopopiatu sinóde singuratece parochiali — in intielesulu inalteloru ordinatiuni consistoriali, — cá asiá o cestiune atâtu de insemnata sa se lucre cu scirea sî invoirea tuturoru crestiniloru nostri tractuali.

In tóte comunele bisericesci din protopopiatulu Cohalmului s'au tienutu sinóde senguratice parochiali sub presidiulu p. administratoru, la cari au luatu parte toti membri sinódeloru respective, — unde amintitulu parinte adm. desvalindu poporului interesulu celu mare, ce-lu voru avé de a asceptá urmatorii nostrii séu mai bine dîsu fii nostrii din formarea acestui fondu etc. etc. tóte comunele se invoira spre formarea unui atare fondu, subscriendu-se fiesce-care individu in protocolu ca s'a invoitu spre formarea numitului fondu.

La anulu 1871 desu numitulu p. adm. ppescu iéra-si a esitu acum in protopopiatu spre a cercá acum cu comunele respective, punerea in lucrare a fondului, — poporulu inse a inceputu a se vaierá din tóte pârtile cá sa se mai ingaduie lucrulu, câci ómenii n'au ce mâncá sî pre banii cari i capeta dela lucrulu drumului de feru trebuie sa-si cumpere pita sî mamaliga, sî asiá in anulu acest'a nu s'a potutu incepe formarea „fondului tractualu scolasticu.“

In anulu trecutu 1872 esindu par. adm. iéra-si in protopopiatu prin lun'a lui Novembre, unde dupa impregiurâri zabovindu in fia-care comuna câte 2—3 dîle, capacitându pre poporu, — dupa multe greutâti i-a succesu a poté formá rat'a dintâiu de 50 cr. dela cei cari pórta tóte poverile comunali sî ale statului, iéra dela cei-lalti rat'a de câte 25 cr. v. a. Sî asiá de prin tóte comunele ale acestui tractu a esitu cu prilegiulu acest'a dintâiu 244 fl. 52 cr. bani gat'a, iéra in obligatiuni 225 fl. 35 cr. vrea sa dîca 470 fl. 87 cr., cari s'au datu cu interesu anuale.

In ceea ce privesce cea-lalta rata, — acést'a s'a otaritu a scóte in tómn'a anului acestui'a 1873.

Inceputulu acest'a precum vedemu e micu, cu tóte ca greutâtile cu care a fostu impreunatu nu s'a descrisu aci câci nu e tempu sî locu, — sî anume greutâtile ce a intempinatu dlu administratoru protopopescu N. D. Mircea prin tractu, dara credemu ca pre câtu e de micu acum vrendu Dumnedieu va cresce sî se va mâri, dara numai asiá va voí sî Ddieu, déca mass'a poporului necultu se va luminá sî se va pregatí mai intâiu prin cuventulu invetiatoriloru sî preotiloru sî a altoru români inteligenti, — spre scopuri comune salutari, sî déca atari intreprinderi voru fi spriginite sî de alti români inteligenti bine-semtitori câtra progresulu poporului românu.

Nu voiu trece inse cu vederea ca acestu inceputu nu e mare sî din aceea causa, ca protopopiatulu Cohalmului e micu, abiá numera preste vre-o 9000 de suflete, de-si pusetiunea opidului Cohalmu cu privire la comunele grupate in giurulu acestui opidu in distantia numai de câte o óra aru cere cu totu dreptulu, ca precum cerculu politicu alu Cohalmului in acesti 2 ani din urma s'au maritu prin comunele acele grupate si care pana acum n'au apartienutu de Cohalmu cí de comitatu, — tocmai asiá bá mai multu inca, aru cere interesulu comunu, cá acele comune sa se organisedie sî in privinti'a bisericésca sî scolara, câci acést'a jace chiaru in interesulu celu mare alu acestoru români.

Sî apoi avendu sî românii din protopopiatulu Cohalmului o scóla normala, — precum invetiatorii sasi dela scól'a normala din Cohalmu se platescu nu sciu cu câti bani din cass'a scaunale séu comunale, credu ca dupa dreptu pretensiunea acést'a drépta o aru poté face sî românii din tienutulu Cohalmului la tempulu seu. —

Unu invetiatoriu din proto-
presbiteratulu Cohalmului.

Discursulu

deputatului nat. Partenie Cosm'a tienutu in camer'a Ungariei la bugetulu ministrului de justitia, titlulu „Tabl'a regésca de Tergulu-Muresiulu.“

On. camera ! Se va paré curiosu, cum de chiaru eu, care nu sum ardelénu, mi radicu graiulu la titlulu „Tabl'a reg. de M. Osiorheiu ?“ inse n'amu ce face, de cum-va acolo, unde fia-care se póte informá despre cursulu justitiei — in tempulu deschisu alu justitiei — amu descoperitu asto-feliu de abusuri comise din partea tablei reg. de M. Osiorheiu, pre cari ale descoperí in faci'a onor. camere, mi tienu de neincugiurata detorintia morala.

Anume art. XVI. din 1870 modificându unii §§ din procedur'a civile la § 1 alinea a dóu'a dispune urmatórele : „Asupr'a decisiuniloru judecatorieloru singulare tabl'a regésca judeca in senatu de doi, iéra forulu supremu de patru membri afara de presiedinte.“

In intielesulu acestei legi deci, tabl'a reg. este detória cá tóte acele cause, cari suntu apelate dela judecatoriele singulare, sa le judece in senatu de 3 membri ; inse tabl'a reg. de M. Osiorheiu de doi ani de dîle ignorédia acésta dispusetiune a legei, sî prin acést'a a causatu daune imense precum erariului asiá sî pârtiloru litigante, câci pâna la inceputulu anului curinte tóte causele apelate dela judecatoriele singulare le-au superatu in senatu de 5 membri, sî asiá intrebuintiându de dóue ori atâti'a judi, câti pretinde legea, au lucratu numai pre jumetate câtu potea sa lucre de cum-va respectá legea.

Pârtile litigante firesce nimicu n'au sciutu de acést'a, inse mai multe cause apelându-se la forulu supremu, acest'a a observatu casu de nulitate intr'ensele sî conformu procedurei civile din oficiu le-a transpusu la forulu de casatiune.

Presiedintele tablei reg. de M.-Osiorheiu intielegându de acésta dispusetiune a forului supremu, numai decâtu a rogatu pre cale telegrafica pre presiedintele forului de casatiune, cá sa nu decida asupr'a aceloru cause pâna cându va sosi relatiunea sea.

Elu a sî relationatu, inse in acea relatiune se escusa in unu modu asiá de simplu sî de naivu, — dîcendu : cumca elu mai cu séma pentru aceea a intrebuintiatu mai multi judi prin senate, pentru ca judii lui suntu inca teneri facia cu procedur'a nóua sî a voitu sa li se dee ocasiune a se perfectioná — incâtu in forulu de casatiune a produsu numai risu sî compatimire, iéra causele de acésta natura tóte le-a nimicitu retramitiendu-le tablei reg. pentru nóua superare in senate de trei.

Acum'a inca, nu este septamân'a in care se nu apara la forulu de casatiune cause reu judecate dela tabl'a reg. de M. Osiorheiu, sî inca nu li se póte vedé capetulu, pentru ca inca sî in 22 Decembre a. tr. a lucratu totu astu-feliu ; deci doi ani de dîle dela intrarea in viétia a legei totu in contr'a legei a procedatu.

Acést'a este o astfeliu de gresiéla, care nu póte remané neinfruntata, pentru ca statulu prin aceea, ca tabl'a reg. de M. Osiorheiu in 2 ani de dîle a lucratu numai pre jumetate din câtu aru fi potutu lucrá, pentru ca lucrulu de atunci nu ajunge nimic'a, ci iérasi trebuie facutu de nou, sî pentru ca forulu de casatiune este silitu a se ocupá sî de aceste cause — cându numerulu agendeloru lui este enormu — sufere mari daune ; dara — apoi la câtu se potu urcá daunele causate pârtiloru interesate ! cari afara de aceea ca causele, fâra vin'a loru, li se intârdía cu doi ani de dîle, negresitu voru avé sî mari daune materiali ; pentru ca astufeliu de judecâti in contr'a legei aduse se nimicescu cu tóte consecintiele sî chiaru in stadiulu ultimu alu esecutiunei, de cum-va intra recursu de nulitate in contr'a loru. (Negresitu pârtile daunate voru avé atât'a minte, cá sa intentedie procesu de desdaunare in contr'a presiedintelui renumitu — de Tofaleu — pentru ca elu este respundietoriu. Red. „Gaz. Tr.“)

Eu deci nu tienu ast'a de unu astfeliu de lucru, la care domnulu ministru pâna acum totu cu aceea se escusá ca : „Eu nu me potu radicá preste independinti'a judecatoriloru, suntu preste densii judecatorie disciplinarie, poftimu acolo, cine are vre-o plansóre in contr'a loru, sî negresitu voru capetá satisfactiune ;“ ci din contra lu consideru de unu atare lucru, care e destulu de ponderosu cá sa se investige din oficiu.

Credu cumca impregiurarea, ca tabl'a reg. de Tergulu-Muresiului in decursu de doi ani a lucratu totu in contr'a legei, precum sî daun'a casiunata erariului sî pârtiloru litigante, merita atât'a considerare din partea ministeriului, ca pentru densele prea meritatulu presiedinte decoratu alu desu numitei table reg. sa se puna la odihna pre lauri de multu meritati.

Lu recomandu atentiunei on. ministru de justitia !

Varietâti.

⁂ Inaltimea Sea imp. Comandatele generalu alu honvediloru, vice-maresialulu Archiduce Iosifu vá sosi joi in 22 Martiu aici sî in diu'a urmatóre va inspectiuná despartiementulu de instructiune alu honvediloru, ce se afla in Cisnadia. — — Dupa cum se spune festivitâti de primire nu se facu, la espres'a dorintia a I. S. imperiali.

⁂ In afacerea junctiuniloru cu Romani'a. „N. Fr Pr.“ a primitu din Pest'a in 21 Martiu n. urmatoriulu telegramu : cladirea liniei române a drumului de feru Pitesti-Rimnicu-Turnu-rosiu sî junctiunea acestei'a aci cu Sabiiulu se póte considerá cá asecurata. Consiliulu administrativu, comitetulu de actiuni sî comissiunea revediatória a liniei orientale avù ieri sér'a o siedintia comuna, a cârei resultatu in urm'a conclusului ei a fostu cá raportulu revisoriloru sa nu se publice inainte de tienerea unei adunâri generali.

⁂ (Inventiune.) Se vorbesce multu de o inventiune nóua a inginerelui Ant. Cappelotto, prin carea fâra a se modificá substantialmente aparatulu telegraficu dupa sistem'a Morse, de presentu in usu, va tramite de odata dóue telegrame pre unulu sî acel'a-şi firu in directiune opusa. Fia-cine vede importanti'a acestei inventiuni mai cu séma pentru telegrafulu submarinu. Institutulu de sciintie, litere sî arte din Veneti'a, a cârui membru ordinariu este ingeneurulu Cappelotto, s'au ocupatu sî se va ocupá de nou de acésta sistema sî, „L'Universo Illustrato“, din care imprumutâmu acésta notitia promite a face cunoscutu cetitoriloru sei judecat'a ce sî o va dá institutulu Venetianu asupr'a acestei inventiuni.

⁂ In 25 Februariu murí la Parisu unulu din cei mai vechi istorici francesi, generalulu conte F. P. Ségur in etate de 92 ani. Elu a asistatu la tóte revolutiunile francesiloru. Intrà cá soldatu simplu, in gard'a consulara. Fu apoi adjutante de câmpu lânga Macdonald, intrà in statulu majoru a lui Bonaparte, trecù in servitiulu lui Iosifu Bonaparte, rege de Neapole. Mai târdîu deveni adjutante de câmpu lânga Napoleonu I ; fece campania din Poloni'a sî din Spani'a. La anulu 1812 devení generalu de brigada. Dupa aceea a luatu parte la tóte bataliele Napoleonice pâna ce acestea se terminara, apoi se puse in activitate, pentru cá mai târdîu sa iee o comanda carea a duratu 100 dîle. La anulu 1818 iéra se pune in activitate ; la 1831, dupa dîlele din Iuliu devenì generalu locoteninte. Numai la an. 1848 s'a retrasu pentru totu-déun'a din viéti'a publica. — Opulu seu, istori'a lui Napoleonu sî a armatei celei mari dela 1812 au avutu succesu in tóta lumea. Sî fu tradusa in tóte limbele. Academi'a francesa l'a pusu intre cei 40 nemuritori ai sei. „L. U. I.“

⁂ Din Bucuresci se spune ca „Monitoriulu oficialu aduce unu decretu domnescu, prin carele se sistéza pretiulu moneteloru straine, ce circuléza in tiéra.

1. Icosariu (Iirmilicu)	face	4	lei	30	bani.
½ „ „	„	2	„	15	„
¼ „ „	„	1	„	05	„
1 Rubla rusésca	„	3	„	84	„
1 bucata de 30 copetie	„	1	„	15	„
1 „ „ 20 „	„	—	—	54	„
1 „ „ 15 „	„	—	—	40	„
1 „ „ 10 „	„	—	—	25	„
Unu doi-dieceriu (sfantiu)		—	—	80	„

⁂ Date statistice industriali din Britani'a-Mare. Dupa cartea de „adrese“ intocmite pre an. acest'a, coprindiatória de numele sî firmele comerciantiloru de hârthii, ale tipografiloru, editoriloru, fabricantiloru de hârthii, in marea Britania suntu : 350 fabrice de hârthie mari si mici, in care afla ocupatiune vre-o 30 de mii de persóne, si se producu la trei mil. cantare (mâji) de hârthie. In acel'a-si statu esu in dilele nóstre la 1500 foi periodice de specialitâti si colori diverse. Este de insemnatu, ca inainte cu vre-o 30 de ani esiá numai vre-o 514 de foi pariodice. In tipografiele Britaniei lucrau preste 35 mii de persóne, din cari jumetate in capital'a Londonu. Suntu si 15 mii compactori séu legatori de cârti. Numai la cetatea Birmingham se facu pre fia-care septamâna câte 100 de mii pene de otielu, — In Londonu si in suburbiele sele esu 282 diuarie politice si 853 foi nepolitice, adeca mai multe de câtu in totu imperiulu austriacu. Se mai numera in aceea-si capitala 630 librari, 377 editori, 66 bibliotece, 381 compactori, 1030 tipografii, 27 fundarii séu tornatori de litere, 26 firme care prepara stereotipe, 332 tipografi, 81 sculptori, 938 vendiatori de diuarie, 124 cancelarii séu birouri de anunciuri séu publicatiuni etc. Acestea tóte pentru cele trei mil. de locuitori si pentru comerciu in afara. Totu atâtea criteriuri ale culturei, luminei, sciintieloru.

„Transilvani'a.“

⁂ Proportiunile creriloru la popórele imperiului austriacu. S'au luatu 234 de capete barbatesci si femeesci de diverse nationalitâti, mai alesu de cadavrele persóneloru mórte pre la spitale ; s'au scosu creerii din fia-care separatu, si cu cea mai mare grigia, apoi s'au pusu in cumpena si s'a insemnatu greutatea dela fia-care cantitate de creeri in grame. Termenulu mediloculu care a resultatu pentru creerii barbatesci a fostu a fostu : La boemi $1368^{\cdot 3}$, la români $1326^{\cdot 5}$, magiari $1322^{\cdot 3}$, poloni $1320^{\cdot 6}$ ruteni $1320^{\cdot 5}$, germani $1314^{\cdot 5}$, sloveni $1305^{\cdot 7}$, croati $1305^{\cdot 1}$, italiani $1301^{\cdot 3}$.

La femei s'au aflatu cu terminu de medilocu 1180^{1}. (Dr. A. Weisbach, Archiv für Anthropologie 1866 Jahrgang 67).

⁂ Unu preotu glumetiu. O fóia anglesa narédia urmatórea istorióra :

Unu gentilomu betrânu de 84 ani conduse acum de curendu intr'unu orasiu englezescu de provincie o juna dama de 16 ani inaintea altariului. Preotulu i dise atunci : „Ve-ti gasí putiulu, unde se efectuie botediulu in curtea bisericei, pre partea opusa a celei, pre unde a-ti intratu.“ „Ce nevoie amu de putiu ?“ „Intréba betrânulu domnu.“ „Scuzati,“ intempina preotulu glumetiu ; „amu gânditu, ca a-ti adusu acésta copila pentru a o botediá !“

⁂ O gravura in jurnalulu „Fun“, o fóia satirica ce se bucura de celu mai mare succesu in Angli'a represinta asésta septamâna pre ex-principele imperialu in uniform'a de cadetu ale scólei din Woolwich si cu insigniele legiunei de onóre pre pieptu, siediendu pre unu fotoliu. In fundu se vede bustulu lui Napoleonu III. Dinacare i dice :
inaitea lui se infatisiéza fantomulu lui Napoleonu I,

„Numerulu IV, pâna astadi ras'a nóstra a profitatu de pamentulu anglesu pentru a muri, tu ai face mai bine, de a profitá de elu, traindu pre densulu.“

⁂ O escrocherie fina. Dupa cum naréza jurnalulu de comerciu din New-York, unu june barbatu avutu locuiá de mai multu tempu intr'unu otelu dela Vermont si se facù cunoscutu acolo cu asiá numit'a „Jeunesse dorée“ alu orasiului. Intr'o séra aparù in localitâtile otelului o dama, avendu o infatisiare prea frumósa. Junii domni i arata cea mai mare atentiune ; si din toti mai multu numitulu strainu. Acum necajitu de câtra cunoscutii sei, elu se declara cu totulu incântatu de ea — si se prinse pentru suma de 500 dolari, ca va luá pre acestu angeru imediatu de femeia. In fine prinsórea se efeptuesce ; strainulu 'si face cu indrasnéla propunerea, care e primitu cu tóta placerea. Intr'o óra si preotulu si dascalulu terminara oficiulu loru, prinsorile se achitara si ambii juni casatoriti plecara spre a se lasá sa se cunune intr'unu altu orasiu pentru alu — cinci-dieci si un'a óra.

⁂ Unu statu stapanitu de femei. Intre proprietâtile olandese din Asi'a se gasesce unu micu statu curiosu, a cârui'a constitutiune si moravuri intrecu cele mai indrasnetie visuri ale tuturoru anteluptatoriloru pentru emanciparea femeiloru. Pre insul'a Jav'a, intre orasiele Batavi'a si Samarangu, este situatu miculu imperiu „Vantam“. De-si platesce tributu Holland'a, totusi este unu statu independentu, fàra nici o insemnatate, politica, dara fericitu, avutu si de tempuri imemoriale guvernatu si aparatu de — femei. Suveranulu in adeveru este barbatu, dara totu restulu guvernului apartiene secsului frumosu. Regele depinde cu totulu de consiliulu seu de statu, care este compusu din trei femei. Cele mai mari autoritâti, toti functionarii statului, functionarii curtiei, comandantii militari, chiaru soldatii suntu, fàra esceptiune, compusi din secsulu femeninu. Barbatii se ocupa cu agricultur'a si comerciulu. Gard'a regelui este formata din elit'a femeiloru. Aceste amazóne calarescu cá barbatii si pórta in locu de spori verfuri ascutite de otielu. Suntu armate cu sulitie ascutite, pre care le manuescu intr'unu modu admirabilu, si cu carabine din care impusica, calarindu in galopulu celu mai mare La tronu succede celu mai in versta fiu alu regelui, si déca acést'a móre fàra cá sa aiba descendinti, atunci se aduna o suta amazóne alese, care apoi alegu din propriii loru fii unu succesoru, si acelu alesu se proclama de relegitimu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Malencravu matera si fili'a Felti'a protopresbiteratului gr. or. alu Palosiului se escrie concursu pâna in 11 Apriliu a. c.

Emolumentele anuale suntu: casa parochiala de pétra cu dóue incaperi si cladirile economice necesarie, cu gradina de pomi si legumi, din matera dala 75 de familie câte 1 ferdela ardeléna cucuruzu sfermitu si dela 36 de familie, si câte 4 cupe ovesu.

11 Jugere 367^{0}□ portiune canonica, aratura si fenatiu.

Stol'a obicinuita dela 375 suflete din matera si dela 167 suflete din filia.

Dela teneretu câte 1 di de lucru (claca).

Lemne de focu trebuincióse.

Doritorii de a ocupá acésta parochia voru avea in intielesulu Statului Organicu sa-si astérna concursele loru la subscrisulu provediute cu documentele de lipsa.

Palosiu 27 Februariu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Teofilu Gheaj'a
(2—3) Adm. pp. Intr.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. române din Harâu clas'a a III protopresbiteratulu Joagiului I se deschide concursu pâna 11 Aprile c. v.

Emolumentele suntu: cuartiru naturalu cu dóue gradini de legumi, $^1/_2$ jugeru pamentu aratoriu, stol'a usuata, si dela 90 familie câte o ferdela mare de cucuruzu sferematu, care tóte computate in bani, dau unu venitu anualu de 260 fl. v. a.

Cei ce voiescu a concurge, au se substérna subscrisului petitiunile loru, instruite in sensulu Ștat. Org. pâna la numitulu terminu.

Hondolu 1 Martiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Basiliu Piposiu
(2—3) Protopr.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. Miko-Uifalu si fili'a Bikszád constatatóre din 242 familii, in protopresbiteratulu Heghigului — se escrie prin acést'a concursu pâna in 4 Apriliu a. c.

Emolumentele suntu:

1. Dela 213 familii câte o ferdela cucuruzu séu secara, si câte o ferdela ovesu.
2. Dela 21 familii câte o ferdela cucuruzu.
3. Dela 8 familii câte 20 xr.
4. Stol'a dela deosebitele functiuni preotiesci.
5. Casa parochiala, grajdu si siura.
6. Usufruptuarea cimiteriului si
7. Usufruptuarea unui agru in marime de siese ferdele.

Acésta parochia s'a aflatu de comissiunea ambulanta ca are unu venitu anualu de 450 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia de cl. a III-a suntu invitati a-si tramite concursele instruate in intielesulu Statutului organicu pâna la terminulu de mai susu la subscrisulu, recerendu-li-se totuodata cé sa cunósca binisioru limb'a magiara si in diu'a de alegere sa se presentedie poporului in biserica.

In contielegere cu comitetulu parochiale
Elöpatak in 4 Martiu 1873.
Ioanu Mog'a
(2—3) Adm. prot.

Concursu.

Pentru veduvit'a parochia Retistorfu in protopresbiteratulu gr. or. alu Palosiului se escrie prin acést'a concursu pâna la 11 Apriliu a. c.

Parochi'a numita consta din 130 familie, cu 900 suflete ; emolumentele anuali suntu : cas'a parochiala cu cladirile economice necesarie ; 7 jugere portiune canonica aratura si fenatiu ; dela fia-care familia câte o ferdela grâu ; si stol'a obicinuita.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au se documenteze, ca pre lânga absolvirea teologiei in institutulu gr. or. au absolvatu si 4 clase gimnasiali. Concursele instruite in intielesulu statutului organicu se voru ascerne subscrisului pâna la terminulu prefiptu.

Palosiu 27 Februariu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Teofilu Gheaj'a
(2—3) Adm. ppescu Intruc.

Edictu.

Prin care Sofi'a Tomusiu a Elenei din B. Cerbu, care de mai multu tempu cu necredintia au parasitu pre barbatulu ei Nicolau Birau din Buciesiu, fàra de a se scí loculu ubicatiunei ei, se provóca cá in terminu de siése luni, si anumitu pâna la 10 Sept. a. c. sa se infatiosiedie inaintea subscrisului scaunu protopresbiteralu, cu atâtu mai alesu, câci la din contra, procesulu divortialu urditu asupra-i, se va decide si in absenti'a ei, conformu prescriseloru SS. Canóne ale bisericei nóstre ortodocse resaritene.

Abrudu 8 Martiu 1873.

Dela scaunulu protopresbiterale gr. or.
alu Zlatnei de josu.
I. Gallu.
(1—3) protop.

Insciintiare despre licitatiune.

Ce se va tienea in 3-lea Aprilie a. c. 1873, la 11 óre ante-meridiane, in Sz.-Reginu in cancelari'a domnului advocatu Balógh — unde se voru licitá pasiunele din muntii Toplitiei române si a Mesterharului, tiitóre de posessoratulu Toplitiei si si Mesterhazi — licitatiunea va fi publica, pasiunea se póte ca se va licitá pre mai multi ani. —

Câtu despre conditiunile licitatiunei, acelea se potu aflá ori si cându in cancelari'a memoratului advocatu. —

Sz.-Reginu in 15 Martiu 1873.

Franciscu Bológh,
(2—3) advocatu.

Anunciu.

Muntele Teritia in dinstrictulu Fagarasiului aprópe de Uci'a-inferióre cu pasiune destula pentru 1200 sute mandiâri si asemene numeru de miei cu sterpe este de subarendatu pre unulu séu pre mai multi ani pentru unu pretiu de totu neinsemnatu.

Doritorii sa se adresedie la arendatorele Ioanu Ratiu in Branu per Brasiovu.

(1—3)

Oleu de Matrice

séu in contr'a matricei (recelei).

Subscrisulu aduce la cunoscintiá O. P., cumca oleulu amintitu avendu pâna acum'a sucesulu celu mai eminentu, si ne mai auditu, fia matrici'a (raciala) câtu de invechita, efectulu e siguru ; una sticla de 1 lotu din preuna cu instructiunea costa 1 fl. v. a. comandele se facu la subscrisulu in Blasiu.

4—6 **B. Fülep.**

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cătra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pàrti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 22 ANULU XXI.

Sabiiu, in 18|30 Martiu 1873.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre patrariulu alu doilea (Apriliu—Iuniu) alu anului 1873. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. v.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Atragemu atentiunea lectoriloru la representatiunea româniloru din fundulu regescu ce o publicâmu mai la vale.

Nr. cons. 279—1873.

Conformu conclusului Sinodului archidiecesanu din anulu trecutu nr. protoc. 17. Consistoriulu archidiecesanu publica

Proiectulu
pentru arondarea protopresbiteratelorn din archidiecesa:

I. Protopresbiteratulu Sabiiului.

Loculu scaunului ppresbitarale Sabiiulu.

Protopresbiteratulu Sabiiului va constá din urmatórele comune bisericesci:

a) Ppresbiteratulu de astadi alu Sabiiului I:

1. Sabiiu cetate, 146 suflete. 2. Sabiiu suburb. Iosefinu 348. 3. Sabiiu suburb. de josu 1066. 4. Turnisioru, 175. 5 Rusciori, 145. 6. Cristianu, 884. 7. Poplac'a 2257. 8. Gusteriti'a 566. 9. Gurariului, 2625. Sum'a: 8412 suflete.

b) Din protopresbiteratulu de astadi alu Sabiiului II:

10. Rasînariu 5421. 11. Riu-sadului 690. Cisnadi'a filia la Sadu 257. 12. Sadu, 1649. 13. Boiti'a, 1553. 14. Talmacelu cu fili'a Talmaciu, 1490. 15. Sielimberu, 248. 16. Mohu, 968. 17. Bungardu, 748. 18. Rosi'a 358. 19. Siur'a-mare 706. 20. Slimnicu 937. 21. Rusi 625. 22. Sten'a 118. 23. Vurperu, 634. 24. Veseudu, 522. 25. Cornatielu, 621. Sum'a: 17,567 suflete.

c) Din protopresbiteratulu Mercurei de astadi:

26. Ocn'a Sabiiului, 2400. 27. Lómnesiu, cu 347. Fili'a Mândr'a, 160. Sum'a: 2907 suflete.

Recapitulatiune.

Protopresbiteratulu Sabiiului cuprinde:

a) Din protopresbiteratulu de astadi alu Sabiiului I. 9 com. bis.; 8412 suflete.

b) Din protopresb. de astadi alu Sabiiului II. 16 comune bis.; 17,567 suflete.

c) Din protopresb. de astadi alu Mercurei 2 comune bis.; 2907 suflete.

Sum'a: 26 com. bis. 28,886 sufl.

II. Protopresbiteratulu Salistei.

Loculu scaunului ppresbiteralu opidulu Salistea.

Protopresbiteratulu Salistei va constá din urmatórele comune bisericesci:

a) Din protopresbiteratulu de astadi alu Sabiiului I:

1. Salistea, 4479. 2. Galesiu, 914. 3. Tilisc'a, 2645. 4. Valea, 1838 5. Sacelu, 1027. 6. Amnasiu, 418. 7. Sabielu, 1303. 8. Cacov'a. 1139. Sum'a: 13,782 suflete.

b) Din ppresbiteratulu de astadi alu Mercurei:

9. Aciliu, 857. 10. Magu, 499. 11. Rodu, 1707. 12. Topârcea, 2104. Alamoru, 632. Sum'a: 5501 suflete.

Recapitulatiune.

Protopresbiteratulu Salistei va cuprinde:

a) Din ppresbiteratulu de astadi alu Sabiiului I. 8 com. bis. cu 13.782 suflete.

b) Din ppresbiteratulu de astadi alu Mercurei 5 com. bis. cu 4869 suflete.

Sum'a: 13 com. bis. cu 19,283.

III. Protopresbiteratulu Mercurei.

Loculu scaunului ppresbiterale opidulu Mercurea.

Protopresbiteratulu Mercurei va constá din urmatórele comune bisericesci:

a) Din protopresb. de astadi alu Mercurei: *)

1. Mercurea 734. 2. Sangatinu, 371. 3. Gusu, 332. 4. Apoldu de susu, 756. 5. Apoldu de josu, 2420. 6. Ludosiu, 1882. 7. Poian'a, 4754. 8. Reciu, 324. 9. Gârbov'a, 709. 10. Dobârc'a, 480. 11. Cârpenisiu, 946. 12. Cunti'a, 749. 13. Springu, 752. 14. Bozu, 267. 15. Armeni, 623. 16. Brosceni, 403. 17. Bogatu, 976. 18. Pauc'a, 853. 19. Besînâu, 444. 20. Lupu, 263. 21. Teu, 694. 22. Cinade 684. Sum'a: 20,317 suflete.

b) Din protopresb. de astadi alu Sabiiului I. 23. Jin'a cu 2338 suflete.

Recapitulatiune.

Protopresb. Mercurei va cuprinde:

a) Din protopresb. de astadi alu Mercurei 22 comune bis. cu 20,317 suflete.

b) Din protopresb. de astadi alu Sabiiului I. 1 comuna bis. cu 1318 suflete.

Sum'a: 23 com. bis. cu 32,655 sufl.

IV. Protopresbiter. Sabesiului.

Loculu scaunului protopresbiterale cetatea Sabesiu. Protopresbiteratulu Sebesiului va constá din urmatórele comune bis.:

1. Sabesiu 3023. 2. Lancramu 1416. 3. Rahau 2018. 4. Colnicu 659. 5. Dealu 974. 6. Petreni (Petrufaleu) 429. 7. Lomanu 943. 8. Rachit'a 490 cu fili'a 479. 9. Pianulu de susu 1865. 10. Pianulu de josu, 1354. 11. Sebesielu, 833. 12. Sasciori, 2327. 13. Cacov'a, 358. 14. Lazu, 596, 15. Copâlu'a, 515. 16. Siugagu, 1536. 17. Tartari'a, 765. 18. Ciór'a, 1270. 19. Sabesiani, 502. 20. Vintiulu de josu, 470. 21. Vurperu, 926. 22. Cârn'a, 910. 23. Racateu, 458. 24. Berghinu 582. 25. Colibi, 293. 26. Dai'a, 1572. 27. Ohab'a, 1028. 28. Vingardu, 1221. Sum'a 28.820.

Recapitulatiune.

Protopresbit. Sebesiului va coprinde 28 com. bis. sî 28,820 suflete.

V. Protopresbiter. Orastiei.

Loculu scaunului ppresbiteralu opidulu Orastia.

Protopresbit. Orastiei va constá din urmatórele comune bisericesci:

a) din ppresbit. de astadi alu Orastiei:

1. Orestia, 1651. 2. Balomiru, 855. 3. Beriiu, 716. 4. Castêu, 1020. 5. Pricazu, 679. 6. Romosu, 1357. 7. Romosielu, 1237. 8. Serec'a, 358. fili'a Buciumu, 415. 9. 9. Sebesiulu nou, 515. 10. Sebesiulu vechiu, 854. 11. Jibotulu, 1106. 12 Turdasiu, 262. 13. Vaidei, 1279. 14. Vinerea, 1724. 15. Bincinti, 614. 16 Ludesci, 482. fili'a Costesci, 489. 17. Dânculu mare, 953. 18. Magur'a 395. fili'a Ieledintiu, 248. 10. Gelmariu, 243. 20. Martinesci, 294. fili'a Turmasiu, 95. 21. Orestiór'a de josu, 534. 22. Orastiór'a de susu, 724. 23 Petreni, 499 24. Pischintiu, 610 25. Semeri'a 418. cu fili'a Repasiu, 166. 26. Tamasiés'a, 500 27. Toltea-mare, 368. 28. Dânculu-micu, 517. 29. Acmariu 933. Sum'a 23,092. sufl.

Protopopiatulu Orastiei va cuprinde:

a) Din ppiat. de astadi alu Orastiei 28 com bis. cu 22,159 suflete.

b) Din ppiat. de astadi alu Sebesiului 1 com. bis. cu 933 suflete.

Sum'a 29 com. bis. 23,092 suflete.

VI. Presbiteratulu Hatiegului.

Loculu scaunului ppresbiterale opidulu Hatiegu.

Protopresbit. Hatiegului va constá din urmatórele comune bisericesci.

a) din Ppresbit. Hatiegului de astadi:

1. Hatiegu, 1022. 2. Bogiu, 530. cu fili'a Grosu, 41. 3. Batielariu, 365. si fili'a Bret'a-româna, 267. 4. Baescii, 476. 5. Bai'a lui Craiu, 381. si fiile Cern'a si Topliti'a, 314. 6. Barescì 272. si fili'a Uciucu, 236. 7. Bosiorodu, 1267. 8. Cincisiu, 400. si filiele Singiri'a, 236. si Dobâc'a 241. 9. Ciopea, 220. si fili'a Sacelu, 317. 10. Federiu, 435, 11. Fizesci, 500. 12. Gontiag'a, 543. 13. Gelariu, 724. 14. Gridu, 614. 15. Hasideu, 425. si filiele Cernisiór'a, 310. si Golesiu 285. 16. Hunedór'a, 1087. 17. Covragiu, 415 si fili'a Gradistea fiscala, 199. 18. Fhitidu, 737. 19. Surcani, 838. 20. Livedieni, 1164. 21. Maceu, 910. 22. Nucsiór'a 723. si fili'a Malaesci, 143. 23. Nadasti'a de josu, 669. 24. Nadasti'a de susu, 718. si fili'a Hajdatu, 84. 25. Ocolisiulu-mare, 772. 26. Ocolisiulu-micu 744. 27. Ohab'a de pétra, 811. 28. Petril'a, 823. si fili'a Maci'a, 144. 29. Petrosieni, 508. fili'a Banitia-delgi'a, 164. 30. Re'a, 208. si fili'a Nalatiu-Vadu, 197. 31. Rusioru, 495. si fili'a Dealulu-babei, 215. 32. Rus'a, 305. si filiele Plopu, 290. Poeniti'a-Voinei, 300. si Valariu 85. 33. Strei-Secelu, 308. si fili'a Crisieni, 178. 34. Sânt'a-Maria de pétra, 551. 35. Streplopi, 247. fili'a Bretea-magiara, 127. 36. Silvasiulu de josu, 412. 37. Silvasiulu de susu, 206. 38. Rusi. 222. si fili'a Streiu, 531. 29. Strei-Sângeorgiu, 424. si fili'a Strei-Ohab'a, 179. 40. Selagiulu de susu, 610. 41. Stupesni, 459. 42, Teliulu, 735. 43. Valcele-bune, 724. 44. Valcele-rele, 543. 45. Valea-Sângeorgiului, 626. 46. Zlasti, 445.

Sum'a 30,983.

(Va urmá.)

Representatiunea
româniloru din fundulu regiu adresata Inaltului ministeriu reg. ung. de interne.

Escelenti'a Vóstra!

Cestiunea organisârei politice a fondului regiu, a cârei deslegare finala dupa o indelunga amenare se ascépta preste scurtu tempu, precum ocupa ea nu numai pre locuitorii acestui pamentu, dara sî pre toti locuitorii tierei sî opiniunea publica, asiá pretinde aceea o deslegare drépta sî intielépta din partea inaltului regimu reg. ung. sî a corpului legislativu, câci ací se tractéza de impacarea trecutului fondului regiu, cu interesele tuturoru locuitoriloru lui si ale statului.

Pre cându comunele sî municipiele statului s'au organisatu dupa art. dietali 42 din an. 1870 sî art. 18 din an. 1871 pentru organisarea fondului regiu a promisu corpulu legislativu prin art. de lege 43 din an. 1868 §. 10 o lege speciale, indrumandu pre Inaltulu ministeriu intr'acolo: „cá in privinti'a dreptului de administratiune autonoma a scauneloru, districteloru sî cetâtiloru fundului regiu, se astérna dietei — dupa ascultarea respectiviloru — unu astfeliu proiectu de lege, carele sa ia in consideratiune sî se aduca in armonia, atâtu drepturile, basate pre legi sî contracte, câtu sî egal'a indreptatire a locuitoriloru fiacârei natiuni, ce locuiescu pre acestu pamentu.“

---

*) Sinodulu ppescu doresce a remanea la Mercurea, Aciliu, Alamorulu sî Rodu; iéra dela Sebesiu a i se anectá Vingardulu, Berghinulu sî Ohab'a.

Acea lege speciale se promite sî in §. 88. a art. dietalu 42. 1870.

Spre scopulu acest'a domnulu ministru de interne a cerutu parerea Universitatei a n. sasesci conchiamata la Sabiiu in an. 1870, carea a asternutu ministeriului 2 proiecte, din partea a dóue partide sasesci sî inca unu alu treilea proiectu din partea deputatului sasu alu Brasiovului Ed. Zaminer, pre carele din urma vediendu-se a fi incâtu-va mai corespundietoriu impregiurâriloru, l'au spriginitu si acei putieni membrii români sî magiari ai Universitâtiei de atunci.

Conlocuitorii sasi, nici cu acestea proiecte multiamiti, s'au adunatu in 4 sî 5 Iuniu 1872 la Mediasiu, sî intrunindu-se acolo ambe partidele, si-au pregatitu unu nou programu de organisare a fond. regiu, care fu combatutu de câtra opiniunea publica, si de aci de obsce cunoscutu.

In intielesulu acestui programu a asternutu Universitatea natiunei sasesci din an. 1872 o representatiune la Inaltulu Ministeriu, pre lânga tóte protestele facute in contr'a ei, de câtra putienii membri români, iéra pre de alta parte toti deputatii dietali sasi au promisu, a aperá acelu programu in diet'a tierei. —

Déca se ia in privire ca susu âmintitele Universitâti, compuse dupa Statutulu provisoriu de organisare alu domnului ministru de interne din an. 1869, in urm'a representârei cetâtiloru sî orasieloru sasesci cu unu nr. nepotrivitu preponderante in adunârile municipali, au constatu in majoritate absorbitóre din membrii de nationalitate sasésca; apoi us'oru este de priceputu, ca proiectele Universitâtiei asemenea cá sî programulu dela Mediasiu — a fostu parerea numai a conlocuitoriloru sasi, (cari numera in fondulu regiu d'abiá 135 mii) — iéra nu parerea respectiviloru, adeca a tuturoru séu a maioritâtiei locuitoriloru din acestu pamentu, fâra deosebire de nationalitate; sî cá acelea pre câtu ele pretindu mai multu decâtu drepturile fundamentali ale tuturoru locuitoriloru fundului regiu, nu potu multiamí pre locuitorii români (cari numera preste 200 mii) sî nici pre magiaro-secuii fondului regiu.

Tote aceste proiecte sî programe sasesci, — pâna cându ele, mai multu séu mai putienu, sustienu libertatea locuitoriloru in dreptulu liberu de alegere — pretindu: sustienerea celoru 11 municipii mici in autonomi'a loru, cu prevalenti'a elementului germano-sasu prin o representatiune maiestrósa a cetâtiloru sî orasieloru sasesci cu jumetate, cu a cincea sî respective cu a trei'a parte de toti membrii corpuriloru representative municipali pretindu intruparea acestoru municipii in o provincia a fondului regiu sub unu comite supremu sî cu o Universitate investita cu agende, ce trecu preste autonomi'a unui municipiu sî taie in sfer'a statului, carea sa dispuna sî de o avere mare publica, sî care aru avé sa fia nu mai putienu, decâtu o corporatiune politica-nationala-sasésca in statu, precum erá acea Universitate pre tempulu sistemei celoru 3 natiuni privilegiate ale Ardélului; pretindu cu unu cuventu predomnirea elementului germano-sasu preste locuitorii fundului regiu, de alte nationalitâti.

Atari norme de organisare sî o atare constructiune artificiósa a corpuriloru representatiunei in fondulu regiu — de sine se intielege — ca i-aru nimicí egal'a indreptatire si nici pre departe nu aru corespunde intentiuniloru legislatiunei (§. 10 art. 43—1868) Cu atâtu mai mari ingrigiri sî temeri ne-au cuprinsu, dara cându amu intielesu pre calea publicisticei cuprinsulu unui proiectu de organisare a fondului regiu — ce se dice a fi alu Ministeriului reg. ung. sî pregatitu de a se asterne dietei — in carele nu numai se sustienu cele 11 municipii in autonomia cu unu comite supremu in frunte, asemenea sî „Universitatea sasésca“, dara sî acelea pretensiuni din proiectele sî programele sasesci, dupa cari aru tramite in representantiele municipali cetâtile sî orasiele sasesci, sî anume: cetâtile Sabiiu sî Brasiovu jumetate, cetâtile Mediasiu, Sighisiór'a, Sabesiu, Orestia sî Bistritia dóue cincimi sî, orasiele (numite pretorii) Cohalmu, Cinculumare, Mercurea sî Nocrichiulu câte o cincime de membrii din toti membrii adunârei municipiului.

Intentiunea legiloru din an. 1848 prin cari s'a proclamatu egal'a indreptatire a tuturoru locuitoriloru, asemenea si intentiunea art. 43—1868 §. 10, nu a potutu fi aceea, cá sa dea unoru cetâti sî orasie, drepturi sî privilegii ce nu le-au avutu séu mai mari de cum le-au avutu spre vatemarea intereseloru altoru comune, séu cá sa dea natiunei sasesci privilegiu de suprematisarea celoru-lalte natiuni pre fondulu regiu, séu cá sa sustiena sî pre venitoriu institutiuni sî corporatiuni cari astadi nu mai au nici unu intielesu; ci au fostu numai aceea, cá drepturile avute ale locuitoriloru din fondulu regiu sa se considere sî sa se aduca in armonia cu egal'a indreptatire a tuturoru, fâra deosebire de natiunalitate, sî apoi cá pre acésta basa sa se organiseze fondulu regiu.

Purcediendu din acestea principii ne luâmu voia a ne dá sî parerile nóstre in privinti'a organisârei fondului regiu, in urmatórele 4 puncte sî motivele la acelea, cu cari toti locuitorii români sî magiaro-secui va sa dica absoluta maioritate a locuitoriloru fondului regiu consimtu:

I. Fondulu regiu, adeca acele 9 scaune sî 2 districte istorice, cari in estensiunea de fatia pâna astadi, au esercitatu drepturi sî jurisdictiune municipala, sa se imparta in 5 municipii autonome (in sensulu art. de lege 42 din an. 1870) sub conducerea comitiloru supremi (esimandu-se cetâtile libere regii) iéra acelea 5 municipii sa se arondeze in interesulu inlesnirei administratiunei.

II. Cetâtile libere regii, adeca: Sabiiulu, Brasiovulu, Orasti'a, Sabesiulu, Sighisiór'a, Mediasiulu sî Bistriti'a sa formedie totu atâtea municipii autonome in sensulu §-lui I. art. 42 din an. 1870.

III. Acestea municipii de sine statatóre asemenea si comunele de ele tienatóre se organiséza dupa art. dietalu 42 din an. 1870 sî art. 18 din an. 1871 cu aceea singura esceptiune ce o pretinde libertatea seculara a locuitoriloru din fondulu regiu sî egal'a indreptatire, cá tóte representatiunile municipali sî comunali sa se asiedie prin alegere sî cá dreptulu de alegere activu sî passivu sa-lu aiba fia-care locuitoriu in municipiu carele-'lu posede pre acel'a in comuna (in sensulu art. de lege 18—1871 §. 38).

IV. In consecintia naturala a acestor'a institutulu Universitâtiei sasesci, alut comitiatului sî comesului de pâna acum sa se delaturedie; iéra incâtu privesce averea fondului regiu, carea pâna acum s'a administratu de câtra Universitate, sî carea pentru scopulu administratiunei ei, nu pretinde o Universitate séu comitiatu, sa se faca dispositiuni cá sa se cercetedie dupa isvórele, natur'a sî destinatiunea ei, iéra pâna la final'a limpedîre a acestei cestiuni acea avere sa se administredie de câtra o representatiune (comitetu) provisorie a locuitoriloru din fondulu regiu respective a municipieloru istorice ale acestui'a amintite in punct. I.

ad I. Starea regatului Ungariei inainte cu 600, 700 sî mai bine de ani, sî interesulu lui in aperarea graniteloru tierei, pre cându nu esistá militia stabila au adusu cu sine, de s'au formatu sî la marginele provinciei Tranniei teritorii de aperare a tierei locuite de români sî in unele pârti de secui, mai târdiu sî de sasi, cari s'au impârtitu asiá, dupa cum cereau impregiurârile de pre acele tempuri, primitive, sî interesele comune de pre atunci a locuitoriloru.

Asiá a devenitu sî crearea diferiteloru teritorie (scaune matere si filiali, tienuturi castrali sî districte) ale fundului rugiu, in trei cornuri ale Ardélului.

Districtulu Brasiovului de vre-o 30 mile cuadrate (dimpreuna cu teritoriulu Branului) jace in cornulu tierei câtra resaritu, cu totulu isolatu de scaune sî despârtitu de acelea prin districtulu Fagarasiului sî scaunele secuiesci, districtulu Bistritiei de 30 miluri patrate jace in altu capu alu tierei la média-nópte sî mai isolatu sî despârtitu de cele-lalte prin intregu mijloculu tierei; iéra cele-lalte 9 scaune mici sî adeca: Seghisiór'a de 7—8 miluri cuadrate; Mediasiulu de 8 mile patr. Cinculu de $7\frac{1}{2}$ mile cuadrate, Cohalmulu de 7 mil. cuadrate, apoi Nocrichiulu de 4 patrate sî Sabiiulu de vre-o 29 mile patrate (dimpreuna cu scaunele filiali a Saliscei sî Talmaciului), in fine Mercurea de 4 mile patrate, Siebesiulu $3\frac{1}{2}$ mil. patrate sî Orasthi'a $5\frac{1}{2}$ mile patrate, se intindu in lungulu tierei spre média-di dela scaunele secuesci pâna mediloculu comitatului Hunedórei, parte intretiesute, parte sî intrerupte prin comune sî pamentu comitatensu; sî acestea municipie tóte la olalta nu au nici estensiunea comitateloru Hunedórei sî a Albei de josu (cu 155 mile patrate), sî nu facu nici a 5-a parte a Ardélului, in care se afla) pre lânga cele numite 11 municipie mici numai 7 comitate sî 2 districte mari, apoi 5 scaune secuiesci.

Nu mai incape nici o indoiéla, ca din punctu de vedere alu acestei situatiuni teritoriale, nu se póte defendá nici recomandá sustienerea aceloru 11 municipie din fundulu regiu, asiá precum ele se afla astadi.

Acestea teritorie intrunite in a. n. fundului regiu sub numele usurpatu de tiér'a sasésca au esistatu firesce pâna atunci, pâna cându sistem'a de statu a Tranniei erá basata pre cele trei teritorie respective cele trei natiuni privilegiate. Inse cu caderea acestei sisteme a cadiutu si legatur'a acést'a teritoriala sî nu mai póte avea ea astadi nici unu intielesu.

A mai avutu intielesu acésta sistema teritoriala resp. unitatea fundului regiu, in tempurile feudalismului, sî pentru aceea, câci locuitorii fundului regiu, fâra deosebire de natiunalitate sî religiune — dupa drepturile si asiediamintele loru vechi — cu toti dimpreuna, se bucurau de perfecta libertate personala sî materiala sî erau datori numai regelui Ungariei cu servitiuri militari sî corónei cu contributiunea loru, sî in asta privintia aveau acesti locuitori interese comune de asemene natura; pâna cându in comitate domneau nobilii preste iobagi sî in scaunele secuesci inca se aflau asemenea institutiuni.

Dupa ce inse prin legile din 1848 libertatea personala si materiala s'a proclamatu pentru toti locuitorii tierei sî dupa ce atâtu servitiele militari, câtu sî contributiunea intréga poporului tierei inca mai dinainte, s'au regulatu dupa unele sî acelea legi, dupa ce astadi conditiunile fia-cârui locuitoriu cá cive alu statului suntu asemenea; apoi nici acelea interese comune aici amintite ale locuitoriloru fundului regiu, nu mai ceru unitatea acestui pamentu sî impartirea lui de pâna acum, cí tóta insemnatatea sî numirea de fundulu regiu este numai istorica.

Libertatea sî drepturile locuitoriloru din fundulu regiu — de cari vomu vorbí la p. III — potu sî trebuie sa remâna in valórea loru sî fâra impartirea teritoriala de pâna acum.

Unulu singuru interesu comune ce mai atinge pre toti locuitorii fundului regiu sî respective municipiele acestui'a, este numai averea acelor'a, carea s'a administratu pâna acum de câtra a. n. Universitatea.

Inse, cá sa vorbimu cu casu concretu — precum d. e. averea locuitoriloru sî comuneloru, respective a companieloru desfiintiatului regimentu I. românu de granitia a Ardélului nu cere, cá acelea comune sa se intrunésca intr'unu municipiu séu provincia pentru ca acelea comune sî teritorie granitieresci suntu situate — cam cá sî comunele sî teritoriele fundului regiu — in districtulu Fagarasiului, scaunulu Sabiiului, Sabesiului, comitatulu Hunedórei sî scaunele secuesci dealungulu granitiei tierei; asiá nici averea fundului regiu pentru administratiunea ei nu póte pretinde o atare unificare.

Despre acésta avere vomu vorbí mai pre largu la p. IV. sî amintimu aici numai cá cestiunea administratiunei acelea averi, nu se póte mestecá cu cestiunea organisârei politice, sî nici un'a nu depinde dela ceea-lalta.

Déca din nici unu puntu de vedere nu se póte defendá sî justificá unitatea fundului regiu in unu teritoriu sî prin urmare nici o representantia (Universitate) sî cu unu capu (comite), apoi remâne numai acea intrebare de deslegatu: ca fire-aru mai consultu sî mai necesariu a se lasá tóte cele 11 municipie totu cá atâtea autonóme séu a se impârtí ele in mai pucine?

Déca considerâmu ca acestea 11 municipie tóte facu de abiá a cincea parte a tierei Ardélului, sî ca cele mai multe din ele suntu fórte mici (3—8 mil. patrate sî pucinu impopulate d. es. Sighisiór'a cu 16, alu Mediasiului cu 27, alu Sabesiului cu 11, Cincului cu 22, Mercurei cu 10, Cohalmului cu 18, Nocrichiului cu 11, Orastiei cu 13 comune etc.) sî din acea causa jertfele administratiunei suntu nesuportabile de unde vine, ca parte se facu esactiuni asupritóre pre pucinele comune ale scaunului, parte se molestéza vistieri'a statului cu pretensiunile municipieloru pentru ajutóre spre suportarea speseloru administratiunei; déca considarâmu, ca in fia-care din acestea municipie mici trebuie sa fia totu acelu statu sî mechanismu de oficianti administrativi, cá sî in unu comitatu mare, dupa legea generala; apoi acésta disproportiune nu póte sa fia oportuna nici necesaria; — sî noi in interesulu unei bune administratiuni (indigitându sî la § 11 sî 90 alu art. dietalu 42—1870) nu potemu sa recomendâmu inaltului regimu sustienerea tuturoru celoru 11 municipie ale fundului regiu, ci numai impârtirea loru in celu multu 5 municipie sî arondarea loru in interesulu inlesnirei administratiunei. —

Numerulu de cinci corespunde motiveloru aduse câtu sî situatiunei teritoriali; si acestea cinci municipie potu fi:

1. Districtulu Brasiovului dimpreuna cu comunele teritoriului Branului, cari istorice s'au tienutu pâna pre la an. 1860, cându din eróre acestea comune s'au incorporatu nenaturalmente la districtulu Fagarasiului de carele suntu prin munti fâra comunicatiune despartite.

2. Asemenea districtulu Bistritiei; cari ambe districte potu remâné cá si districtele loru invecinate: Fagarasiulu sî nou creatulu districtu alu Nasaudului.

3. Municipiulu Mediasiului, carele naturalmente este legatu de scaunele Sighisiórei, Cincului sî Cohalmului.

4. Municipiulu Sabiiului cu alu Nocrichiului sî unele comune mai aprópe din alu Mercurei; de sine se intielege cu scaunele filiali a Saliscei sî Talmaciului, cari istorice si legalmente s'au tienutu sî sa tienu de scaunulu Sabiiului, (sî fundulu regiu) unde sî adi se esercédia dreptulu jurisdictiunei politice.

5 Municipiulu Sâbesiului cu scaunulu Orastiei sî cele-lalte comune mai de aprópe din alu Mercurei. Arondarea acestoru municipie — de sine se intielege — aru avea a se face in interesulu usiurintiei sî inlesnirei administratiunei; sî cerendu necessitatea sî interesulu sî a altoru comune din comitatele invecinate aru fi numai unu actu dreptu sî intieleptu, déca unele din acelea de-sî se ascépta o buna impartire a tierei, s'aru incorporá la acestea municipie, sî anumitu comunele Sacelu, Magu, Aciliu la municipiulu Sabiiului fiindu acelea de Sabiiu 2—3 miluri, iéra de Aiudu 10—11 miluri, de cari se tienu departate.

Acestea cinci municipie, bine arondate aru fi deci destulu de mari si impopulate sî in stare de a-si portá tóte sarcinele administratiunei loru proprie, fâra intrunirea sî amesteculu cetâtiloru libere regie. iéra acele comune mici sî neinsemnate, cari — fâra a fi cetâti libere regie, bá nici orasie in intielesulu adeveratu, ci numai pretoriele unoru scaune — sî anume: Mercurea cu 1300—1400 locuitori, Nocrichiulu cu 900—1000 locuitori, Cinculu-mare cu 2600—2700, si Cohalmu cu totu atâti locuitori, — fiindu ele numai sate rurali fâra comunicatiune, comerciu sî industria; nu se potu tractá altu-cum decâtu numai in rendulu celoru-lalte comune rurali precum se tractéza adeveratele orasie sî comune mari, cu comerciu sî industria d. e. Saliscea sî Resinariulu cu 5—6000 locuitori, Cisnadi'a cu 3—4000 in scaunulu Sabiiului, Poian'a cu 4—5000 locuitori in scaunulu Mercurei sî alte multe asemenea sate.

In contr'a acestoru impârtiri sî arondâri nu se póte objectá cu o viitóre impârtire generala a intregei tieri, pentru ca in fundulu regiu sî municipiele lui acum are a se introduce o organisare; iéra acést'a nu póte sa fia iéra-si numai unu esperimentu pre unu tempu ci o organisare stabila, buna sî fundamentala, precum ceru interesele poporului, ale tierei sî ale statului; bá intieleptiunea regimului aru cere cá acésta organisare sa servésca de modelu. (Va urmá.)

Victorie.

Ministeriulu ung. a reportatu dóue victorii mari in unulu sî acel'a-si tempu. Un'a este cea cu banc'a, alt'a este votarea legiloru pentru urcarea contributiuniloru sî a timbrului.

Incâtu pentru cea din urma e pentru tiéra o victoria durerósa, câci pâna acum suntu greutâtile insuportabile, dara déca aceste se voru mai urcá?

Lupt'a a fostu sî in sinulu dietei mare, dara motivele celoru mai multi ce combatura legile din cestiune nu au fostu curate. Ele, venite din partea Louyaistiloru, pórta timbrulu isbândei pentru caderea capului fractiunei loru, pentru caderea lui Lonyai dela presidiulu ministeriale. Si póte tocmai ca ce s'a amestecatu interesulu in lupta au trebuitu sa cada dorinti'a celoru ce au cugetu curatu voiau cá sa nu se puna sarcini sî mai grele pre poporu, pâna cându acel'a nu se va mai reculege de calamitâtile aniloru din urma.

Dara sa nu ne seduca necasulu sî dorerea sa considerâmu cestiunea mai realminte.

Guvernulu sî partid'a lui a purcesu din acelu punctu de vedere, cá deficitele sa nu mai crésca pre venitoriu, ci din contra sa se sterpésca sî care mai suntu. Punctulu acest'a de vedere este fórte bunu, dara elu pretinde a se face sî pasii necesari, cá sa se sî ajunga scopulu acestui bunu punctu de vedere. Din esperinti'a ce o avemu de unu tempu incóce trebuie sa conchidemu, ca urcarea contributiunei singura inca nu face; guvernulu déca voiesce sa folosésca tierei trebuie sa dee cetatieniloru sî midilóce a mâna, cá ei sa póta fi mai productivi. Atunci greutâtile cari suntu mari astadi aru cadé pâna a fi mai nesimtite.

Ce avemu noi inse, cu deosebire aici in Transilvani'a? Drumuri de feru pâna acum cu infundaturi, drumuri de tiéra mediócre, comerciu sî industria mai multu locale, va se dica, tiermurite la tienuturi sî prin urmare afernatórie dela amblarea tempuriloru sî dela agricultur'a cea lasata in grati'a lui Ddieu pâna in diu'a de astadi.

Noi n'avemu dara nimic'a, ba mai putienu, pentru ca afara de vre-o trei scolutie de agricultura pentru locuitorii sasi sî vre-o dóue pentru locuitorii magiari, alte institute comerciali séu industriali nu suntu, séu suntu sî acele la inceputu asiá incâtu acum incepu a esiste. Multimea cea mare, care are proprietatea cea midilocia sî mica, dara cea care face partea cea mare a proprietâtiei este faptice eschisa, parte sub cuventu de drepturi istorice, parte sub alte preteste, dela beneficiele tierei, prin care s'aru puté radicá la ce-va spre a fi mai contribuabile de cum este, sî cu ce remanemu? cu pré putiene esceptiuni, tiér'a intréga séu mai corectu majoritatea cea mare a ei, cu contributiunile urcate sî cu speranti'a ori temerea, ca se voru mai urcá, sî mai departe — nimic'a.

Efectele unei atari administratiuni inse nu intârdiia a se aretá in celu mai daunosu modu, câci cu urcarea contributiunei va cresce sî deficitulu. Pentru ca pre lânga midilócele de cari dispune tiér'a, esecutiunile voru fi totu mai dese sî cumparatorii mai putieni; iéra esecutatii parte mare voru emigrá in tieri straine spre daun'a tierei, sî spre bucuri'a strainiloru, cari voru vení din tieri cu capitaluri spre a se asiediá in loculu celoru emigrati.

Dóue generatiuni ni trebuiescu sa mergemu, asiá celu multu, sî fâra de note diplomatice, fâra de strategia sî alte de aceste, sa vedemu cum sî unde vomu stá sî cum ne vomu aperá de cei ce voru vení a ni ocupá locurile?

Legile suntu votate noi nu le combatemu, dara suntemu in dreptu sî avemu datorintia cá pre lânga punerea acestor'a in lucrare sa atragemu atentiunea celoru ce se cuvine asupr'a unei mai prudente ingrigiri de radicarea stârei materiali a poporului fâra destinctiune de natiunalitate. Guvernulu sa se parasésca de visiunile daco-romanistice sî de cele de partida sî sa véda ca periculului e la usia.

Cându guvernulu bine informatu sî din motivele curate de a radicá tiér'a la o stare mai buna va ajutá acolo unde va vedé ca ajutoriulu este de lipsa, cându elu nu va cautá déca ajutoriulu are sa se faca românului, magiarului, slovacului, serbului, svabului etc. nici nu va cautá déca o parte a societâtiei in unele privintie se administréza de o confessiune séu de alt'a, atunci nu credemu nici odata ca aru intempiná greutâti in nimic'a sî atunci nu aru avé sa duca grigi de acoperirea deficiteloru.

Iéta reulu, iéta sî léculu vindecârei reului. Déca lu va urmá pre celu din urma guvernulu, va fi eluptatu o victoria bine-cuventata, déca nu o victoria funesta.

Afacerea bancei unguresci de escomptu a intratu in stadiulu liniscei. Diurnalele din Vien'a de Mercuri spunu, ca ministrului Kerkapolyi i-a succesu a delaturá, ingrigirile cari le insuflá cislaitaniloru banc'a cu deosebire emiterea asemnateloru fâra de procente séu provisiuni sî schimbatóre*) a vist'a, la ori-ce cassa a statului. Acestu privilegiu alu bancei se dice ca lipsesce sî acést'a a liniscitu fórte tare pre cislaitani, câci se vede ca assemnatele bancei nu se potu asemená cu bancnotele sî asiá ecuilibrulu financiale se spera ca nu se alteréza intre Ungari'a sî Austri'a. Intielegerea intre regimele de ambe pârtile de Lait'a este dara restabilita. De ambe pârtile se aude esprimendu-se speranti'a, ca conflictulu acest'a intre min. ung. sî cislaitanu va serví a deslegá mai curendu cestiunea bancei, carea nu mai sufere amenare.

In siedinti'a dietei ung. de Mercuri a respunsu ministrulu de financia la interpelatiunea lui C. Tisza in privinti'a bancei. Ministrulu asecura, ca greutâtile suntu delaturate sî reuniunea banchieriloru din Vien'a este gat'a a corespunde obligamenteloru preavute. Ministrulu a sî adusu projectulu pentru infiintiarea bancei ung. de escomptu.

Pâne sa avemu proiectulu dinaintea ochiloru, dâmu pre scurtu dupa „N. Fr. Pr.“ urmatórele despre natur'a sî activitatea bancei din cestiune: „Ea se ocupa cu tóte afacerile de banca, nu este inse indreptatita a dá creditu ipotecariu nici a face operatiuni mai mari de credite. Ea nu póte fundá, póte inse sa escompteze sî bombardeze tóte schimbârile (politiele) sî arthiele de pretiu. Intreprinderea nu este legata de unu tempu anumitu; emite assemnate camatabile intr'o suma corespundietória capitalului de actiuni, nu póte inse emite nici unu assemnatu fâra de a fi acoperitu cu politie, bani gat'a, arthii de pretiu ori alte lucruri de pretiu. Assemnatele se potu schimbá la ori-ce perceptoratu reg. cu bancnote sî potu functioná cá bani. Banc'a va administrá sî banii statului, mijlocesce esolvirile statului in afara sî pentru acést'a primesce o provisiune care nu póte trece preste $^1/_2$ percentu. Capitalulu e de 25 milióne in actiuni de 100 fl. au porteur; unu actiunariu nu póte avé mai multu de câtu 50 voturi.

Despre program'a româniloru din fondulu regiu scrie „Kélet“:

S'au accentuatu adeseori in colónele acestei foi, ca o fericita deslegare a intrebârei nationalitâtiloru e de a se priví cá un'a din cele mai insemnate petri fundamentali a viitoriului patriei nóstre. Purcediendu din acestu principiu, a acompaniatu „Kelet“ apelulu indreptatu câtra românii din fondulu regiu cu unele cuvinte simpatice. Foile sasiloru pusera in frunte aceste putiene cuvinte sî se plângu cându necajite cându disgustate asupr'a tienutei nóstre; déca sasii cu programulu din Mediasiu sî cu consecintiele lui nu aru fi inchisu usi'a naintea espressiunei pacifice a pressei, atunci plansórea loru ne-aru atinge tocm'a asiá de neplacutu, cá sî a ori-cârei alte natiunalitâti intre marginele patriei; dara asiá trebuie sa privimu eruptiunile loru ca mesur'a adeverului pentru observarea mentionata sî tocm'a atât'a o pretiuimu, cá sî pre acelu articulu, care intr'unu numeru a „Journalului de Frankfurt“ tramisu anume redactiunei in urm'a unei manevre sasesci — accentéza dreptulu Universitâtiei sasesci, dupa carele legea despre fondulu regescu numai cu consensulu ei se póte emite. De aceea sasii sa nu speredie cum-va ca voru aflá in Buda-Pest'a ceea ce cauta in Frankfurtu.

Ce se tiene de conferinti'a româniloru din fondulu regiu, ea cu program'a ei e dejá fapta complinita sî noi marturisimu din capulu locului, ca program'a cu unele esceptiuni contiene pretensiuni indreptatite.

Ce se tiene de dorinti'a intâi'a despre cele 5 municipii, e dupa parerea nóstra drépta; cu arondarea teritoriului municipieloru se ocupa press'a pre tóta diu'a, sî de-sî nemuritoriulu Eötvös din privinti'a câtra dreptulu istoricu sî câtra certele de natiunalitate, ce potu sa reapara, a admonatu inainte de disolvarea acestei intrebâri, totusi nu se póte negá, ca interesulu de a meliorá administratiunea nóstra publica pretinde cu urgentia decisiunea acestei afaceri. Nu esista in tóta tiér'a vre-unu teritoriu, care in privinti'a imbucatatirei sî a disproportiunei se póta rivalisá cu cercurile sasesci; apoi pretinde sî sî mai multu contradicerea, dupa carea fondulu regiu pentru sine singuru tramite 22 deputati, pre cându in Ungari'a teritorii de patru ori mai mari nu tramitu atâti'a, cá cele 11 cercuri sa se reduca la 5.

Dara nu aru fi cu scopu, a esecutá acést'a acum, ci la ocasiunea, cându tiér'a intréga se va impartí de nou, ceea ce se astépta verosimilu curendu, care impartire, dupa parerea nóstra, aru avea de a urmá inca inainte de legea nóua electorale.

Noi trebuie sa amenâmu impartirea fondului regiu cu atâtu mai vertosu pâna la impartirea tierei intregi, pentru ca stergerea fondului regiu, cá a unui teritoriu de sine statatoriu prin impartirea lui in altu teritoriu nu e de doritu, ci fâra'o atare contopire o impartire drépta pre fondulu regiu nici nu se póte gândí.

---

*) Dara nu „neschimbatóre“ dupa cum s'a strecuratu cu forti'a erorea in privinti'a acestui cuventu in nrulu trecutu.

Si dorinti'a de a desparti urbele regesci trebuie sa o aprobâmu. In privinti'a acést'a au reaparutu si in cercurile dreptei diferite pareri si proiectulu de lege tratatu de ministeriu asupr'a fondului regiu au lasatu urbele contopite si districtele in sperantie, cá odata si cele-lalte urbi libere reg. din tiéra sa se contopésca cu comitatele. Dupa opiniunea nóstra nepreocupata contradice acestui planu nu numai principiulu, cá cu atâtu mai multe puncte a tierei sa se faca partasie de dreptulu independente de a se determiná pre sine, ci i obstau si interesele atâtu de diferitórie deolalta, carii in cetate si in provincia iesu pre fatia.

Cetatea pórta industri'a, comitatulu industri'a pamentului (agricultur'a) si aceste dóue clase de ocupatiuni diferite forméza motivulu principalu intre relatiunile diferite si producu objectulu rivalisârei, care in urma se va finí cu invingerea comitatului séu a cetatei si dupa acea cu apesarea intereseloru pârtiei invinse. Din acést'a si din alte motive consemtimu noi cu pretensiunea româniloru in cea ce privesce despârtirea cetâtiloru libere. La casu cându acést'a s'aru intemplá, amu aduce pre tapetu mai multe intrebâri. Inainte de tóte aru intreveni negalitatea in casu cându nu s'aru esecutá impârtirea teritoriului, asiá incâtu dintre cele 11 locuri municipali presente aru deveni numai cetâtile libere regie, municipie independente chiaru pentru ca suntu regesci, iéra cele-lalte si in venitoru aru remânea impreunate cu scaunele.

Acést'a aru fi incâtu-va o intortocatura, inse totu-si nici decâtu o atare spre a poté aduce ide'a la cadere.

Necessitatea ca scaunele capeta pre comitele loru propriu, s'a accentuatu dejá in colónele acestui diuariu si in articlii unui veteranu publicistu renumitu si pretensiunea apartenente la program'a româniloru câsciga cu atâtu mai multu resonu, cu câtu in locu de 11 se ceru numai 5 comiti supremi. —

Mai putienu favoritoriu, incheia „Kelet" ne potemu manifestá asupr'a celoru-lalte pârti a programei; aceste ne dau materia la unu articlu propriu, noi amenâmu observârile nóstre asupr'a acestor'a pâna la cea mai de aprópe ocasiune.

Varietâti.

⁂ In 20 a l. c. (20/3 n. 1873). Dlu Iosifu **Crisianu** din Abrudu depuse censur'a de advocatu aici in M.-Osiorheiu la tabl'a regésca cu o cunoscintia rara de legi, cu succesulu onorificu si celu mai bunu. Elu 'si va deschide cancelari'a in Abrudu, si fiindu ca, incâtu lu cunoscu eu — scriitoriulu acestoru sire — este unu barbatu conscientiosu, dreptu si laboriosu — muncitoriu — cari insusiri intrunite cu sciintiele-i juridice, puse in cumpena, me indreptatiescu a gratulá poporului din muntii apuseni — (unde pamentu productivu este fórte putienu, poporulu lipsitu, câstigu putienu) ca capeta unu advocatu din sinulu natiunei sele si totu-de-odata nascutu in acei munti, de care credu firmu, va fi spriginitu cu svaturi, si clientii sei mai crutiati in spesele procesuali.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de preotu in parochi'a vacanta Mihaesti cu fili'a Fagetielu din tractulu Dobrei, sa escrie concursu pâna la 10 Apriliu cal. v. a. c. in carea di se va tienea si alegerea.

Emolumentele suntu: pre lânga stol'a usuata dela 120 numeri de case a dóue mertie cucurudiu nesfarâmatu 240 mertie, dóue locuri aratóre de 15 mertie semânatura, unu fenatiu in matera, si cimiteriulu in filia, cu fruptele din pomi, si in fine lemne de focu de ajunsu din padurea comunala — tóte aceste eruate, dau unu venitu anualu de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, voru avé sa-si tramita recursele loru, instruite in sensulu Statutului organicu, adresate comitetului parochialu, la subscrisulu, pâna in terminulu indicatu.

Dev'a 12 Martiu 1873.

Pentru comitetulu parochialu
Ioanu **Papiu**
(1—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochie din Corcedea (Kercsed) protopresbiteratulu Turdei, in scaunulu Ariesiului, se escrie prin acést'a concursu, in urm'a in. decisiuni prea vener. cons. data 15 Iuniu nr. cons. 503 1872.

Emolumentele suntu: Dela 50 numeri de case câte o miertia si jumetate grâu, séu in loculu grâului dóue metre de cucurudiu cu grauntie, de veduve pre jumetate; — dela fia-care numeru are câte dóue dile de lucru, cei seraci cu palm'a, iéra cei ce au dobitóce cu carulu si cu plugulu le facu; — Casa parochiala si alte edificie, cimeteriulu cu pometu, — 5 jugere de pamentu aratoriu, — fenatiu de dóue cara de fenu. — stol'a patrafirului.

Recursele instruite in sensulu Statutului Organicu eclesiasticu gr. or. sa se ascérna acestui scaunu protopopescu in Agarbiciu pâna la 23 Apriliu 1873, — in aceea-si di va fi si candidatiunea.

Cu intielegerea comitetului parochialu.
Agarbiciu 12 Martiu 2873.

In numele comitetului parochiale
Simeonu Popu **Moldovanu**
(1—3) Prtopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Malencravu matera si fili'a Felti'a protopresbiteratulu gr. or. alu Palosiului se escrie concursu pâna in 11 Apriliu a. c.

Emolumentele anuale suntu: casa parochiala de pétra cu dóue incaperi si cladirile economice necesarie, cu gradina de pomi si legumi, din matera dala 75 de familie câte 1 ferdela ardeléna cucuruzu sfermitu si dela 36 de familie, si câte 4 cupe ovesu.

11 Jugere 367°☐ portiune canonica, aratura si fenatiu.

Stol'a obicinuita dela 375 suflete din matera si dela 167 suflete din filia.

Dela teneretu câte 1 di de lucru (claca).

Lemne de focu trebuincióse.

Doritorii de a ocupá acésta parochia voru avea in intielesulu Statului Organicu sa-si astérna concursele loru la subscrisulu provediute cu documentele de lipsa.

Palosiu 27 Februariu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Teofilu **Gheaj'a**
(3—3) Adm. pp. Intr.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. Miko-Ujfalu si fili'a Bikszád constatatóre din 242 familii, in protopresbiteratulu Heghigului — se escrie prin acést'a concursu pâna in 4 Apriliu a. c.

Emolumentele suntu:

1. Dela 213 familii câte o ferdela cucuruzu séu secara, si câte o ferdela ovesu.
2. Dela 21 familii câte o ferdela cucuruzu.
3. Dela 8 familii câte 20 xr.
4. Stol'a dela deosebitele functiuni preotiesci.
5. Casa parochiala, grajdu si siura.
6. Usufruptuarea cimiteriului si
7. Usufruptuarea unui agru in marime de siese ferdele.

Acésta parochia s'a aflatu de comissiunea ambulanta ca are unu venitu anualu de 450 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia de cl. a III-a suntu invitati a-si tramite concursele instruate in intielesulu Statutului organicu pâna la terminulu de mai susu la subscrisulu, recerendu-li-se totu-odata cá sa cunósca binisioru limb'a magaira si in diu'a de alegere sa se presentedie poporului in biserica.

In contielegere cu comitetulu parochiale
Elõpatak in 4 Martiu 1873.

Ioanu **Mog'a**
(3—3) Adm. prot.

Concursu.

Pentru veduvit'a parochia Retistorfu in protopresbiteratulu gr. or. alu Palosiului se escrie prin acést'a concursu pâna la 11 Apriliu a. c.

Parochi'a numita consta din 130 familie, cu 900 suflete; emolumentele anuali suntu: cas'a parochiala cu cladirile economice necesarie; 7 jugere portiune canonica aratura si fenatiu; dela fia-care familia câte o ferdela grâu; si stol'a obicinuita.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au se documenteze, ca pre lânga absolvirea teologiei in institutulu gr. or. au absolvatu si 4 clase gimnasiali. Concursele instruite in intielesulu statutului organicu se voru ascerne subscrisului pâna la terminulu prefiptu.

Palosiu 27 Februariu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Teofilu **Gheaj'a**
(3—3) Adm. ppescu Intruc.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. române din Harâu clas'a a III protopresbiteratulu Joagiului I se deschide concursu pâna 11 Aprile c. v.

Emolumentele suntu: cuartiru naturalu cu dóue gradini de legumi, ½ jugeru pamentu aratoriu, stol'a usuata, si dela 90 familie câte o ferdela mare de cucuruzu sferematu, care tóte computate in bani, dau unu venitu anualu de 260 fl. v. a.

Cei ce voiescu a concurge, au se substérna subscrisului petitiunile loru, instruite in sensulu Stat. Org. pâna la numitulu terminu.

Hondolu 1 Martiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Basiliu **Piposiu**
(3—3) Protopr.

Concredeti-ve celoru adeverite de bune!

Medicamente esaminate chemice prin judecatoria, in anulu 1868 in Vien'a si recunoscute de escelinte prin marturii si atestate numeróse.

Balsamu-preservativu contr'a cârceiloru,

midiloculu celu mai cu efectu contr'a nemistuirei, slabiciunei de stomachu, cârceiloru in stomachu, epilepsiei, dureriloru de colica si frigoriloru gastrige (periodice).

Pretiulu unei butelce intregi dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **1 fl. 50 cr.**, unei butelce de jumetate **80 cr.**

Siropu de plante de muschiu preparatu de Dr. Miller.

Suprindietoriu in efectulu seu contr'a catarului de peptu, tussei, regusierei, mucosirei (flegma), catarului de câtlegiu si nodu, scuipirei de sânge si contr'a tuberculósei incepatóre de plumâni.

Afara de acestea siropulu acest'a s'a intrebuintiatu cu succesu bunu contr'a tussei cu gâfâire si tussei inadusitóre a copiiloru, sioparlaitiei de pele; din care causa acestu siropu lu tienu multe familie totu-déun'a in reserva. — In tigaitie originale pentru adulti si copii dela 4—5 ani.

Pretiulu unei tigaitie dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **50 cr.**

In **Sabiiu** se póte capetá adeveratu numai la **Michael Sill**, comerciante de specerie, de asemenea in Barotu la M. Lebitzky, farmacistu; Bistriti'a la F. Kelp; in Blasiu la C. Schiessel, farmacistu; in Orastia la C. Reckerd, farmacistu; in Mnercuru la F. Leicht; in Deesiu la I. Kremer; in Fagarasiu la I. v. Steinburg, farmacistu; in Georgiu Ditru la I. Szathmári, farmacistu; in G.-Szt.-Nicolae la F. Fröhlich, farmacistu; in Hossu-faleu la F. Jekelius, farmacistu; in Alb'a-Iuli'a la C. Boos; in Kezdi-Osiorheiu la F. Lukats; in Clusiu la C. H. Binder, farmacistu; in Kovasn'a (Alovatu) la Mehlich et Imre; in Brasiovu la F. Iekelius, Ed. Kugler si Gr. Sav'a, toti farmacisti; I. Dusioiu, I. G. Galz, comersanti de specerie; in Muresiu Osiorheiu la M. Bucher; in Mediasiu la A. Hienz, farmacistu; in Aiudu-Mare la F. Horvath; in Seghisiór'a la I. B. Teutsch, comersante; in S.-St.-Georgiu la Schutag et Comp. in Reginulu sasescu la S. Dietrich; in Temisiór'a la C. Kessely.

(3—12)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

N^ru 23 ANULU XXI.

Sabiiu, in 22 Martiu (3 Apr.) 1873.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu"

pre patrariulu alu doilea (Apriliu—Iuniu) alu anului 1873. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. v.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu" in Sabiiu.

Proiectulu

Consistoriului archidiecesanu pentru arondarea protopresbiterateloru din archidiecesa:

(Urmare.) *)

VII. Protopresbiteratulu Devei.

Loculu scaunului ppresbitarale opidulu Dev'a.

Protopresbiteratulu Devei va constá din urmatórele comune bisericesci:

a) Din ppresbiteratulu de astadi alu Devei:

1. Dev'a, 1277. 2. Almasiulu-secu, 371. 3. Cozi'a, 335. 4. Barci'a-mica, 238. 5. Baci'a, 219. 6. Batizu, 501. 7. Biscari'a, 306. 8. Sieulesci, 264. 9. Bretelinu, 233. 10. Cherghetiu, 363. 11. Cerbelu, 575. 12. Araniesiu, 149. 13. Ulmi, 143. 14. Cerisioru, 528. 15. Cherghesiu, 442. 16. Popesci, 262. 17. Cristuru, 416. 18. Archi'a, 99. 19. Almasiulu-micu, 148. 20. Josani, 452. 21. Pestisiulu de susu, 195 22. Gaunós'a, 195. 23. Cuthinu, 122. 24. Giulpezi, 124. 25. Lelés'a, 533. 26. Lesnicu, 309. 27. Dumbraviti'a, 280. 28. Manereu, 476. 29. Racasti'a, 191. 30. Minthi'a, 305. 31. Bejanu, 284. 32. Muncelulu-micu, 172. 33. Nandru, 270. 34. Valea Nandrului 338. 35. Pestisiu, 323. 36. Buituri 323. 37. Runculu-micu, 125. 38. Santu-Andreiu, 668. 39. Sant-Ohalmu, 448. 40 Santu-Craiu, 574. 41. Calanu, 146. 42. Socetu, 236. 43. Poian'a-rechitielei, 242. 44. Sohodolu, 263. 45. Runculu-mare, 445. 46. Tomp'a, 313. 47. Vulcesci, 220. 48. Herepea, 239.

Sum'a: 48 com. bis. cu 16,170. suflete.

b) Din ppresbit. Hatiegului:

49. Alunu, 457. cu filiele: Bunil'a 339. sî Vadulu-Dobrei, 215. Sum'a: 1011. suflete.

c) Din protopresbiteratulu Geoagiului I:

50. Buruieni, 400. 51. Caienelulu de josu, 361. 52. Chicicadag'a, 454. 53. Fornadi'a, 548. 54. Nevoiesi, 615. 55. Valisiór'a, 497. 56. Muresiu-Sioimusiu 1007. 57. Stoinés'a, 372. 58. Suligete, 810. 59. Salisciór'a, 863. 60. Fizesiu, 889.

Sum'a: 11 com. bis. cu 6814. suflete.

Recapitulatiune.

Protopresbiteratulu Devei va cuprinde:

a) Din ppresbiteratulu de astadi alu Devei 48 com. bis. cu 16,170 suflete.

b) Din ppresbiteratulu de astadi alu Hatiegului 1 com. bis. cu 1011 suflete.

c) Din protopresb. Geoagiului I. 11 com. bis. cu 6814. suflete; preste totu 60 comune bisericesci cu 25,476 suflete.

VIII. Protopresbiteratulu Dobrei.

Loculu scaunului ppresbiterale opidulu Dobr'a.

Protopresbiteratulu Dobrei va constá din urmatórele comune bisericesci:

a) Din ppresbiteratulu de astadi alu Dobrei:

1. Dobr'a, 1037. cu filiele Abuci'a, 172. Balcesci-Gur'a-Dobrei, 359. sî Stretea, 196. 2. Bastea, 181. cu fili'a Holdea 183. 3. Brisnicu, 923. 4 Fintoagu, 667. cu fili'a Cosesci, 235. 5. Lapusnicu, 444. 6. Lapugiulu de josu, 277. cu fili'a Ohab'a, 315. 7. Lapugiulu de susu, 1126. 8. Mihaiesci 398. cu fili'a Fagetielu, 206. 9. Pancu, 429. cu fili'a Salisce 173. 10. Radulesci 361. cu fili'a Strigonea, 267. 11. Roscani, 689. 12. Sacamasiu, 433. 13. Stancesci-ohab'a, 352. 14. Teiu, 506. cu fili'a Grindu, 153. sî Laseu, 424. 15. Tis'a 958.

Sum'a: 15. com. bis. cu 11,465. suflete.

b) Din ppiatulu de astadi alu Devei:

16. Bai'a-bârdiei, 247. 17. Merisioru, 184. 18. Muncelulu-mare, 257. 19. Poieniti'a-Tomei, 231. 20. Betrân'a, 775. 21. Feresci, 297.

Sum'a: 6 comune bis. cu 1971. sflete.

Recapitulatiune.

Protopresbiteratulu Dobrei va cuprinde:

a) Din protopresb. de astadi alu Dobrei 15 comune bis. cu 11,465 suflete.

b) Din protopresb. de astadi alu Devei 6 comune bis. cu 1971 suflete.

Preste totu 21 com. bis. cu 13,436 suflete.

IX. Protopresbit. Iliei.

Loculu scaunului ppescu opidulu Ili'a.

Protopresbiteratulu Iliei va constá din urmatórele comune bisericesci:

a) Din protopresbit. de astadi alu Iliei:

1. Ili'a, 667. 2. Almasiu-Salisce, 599. 3. Baci'a, 461. cu fili'a Cuesiu, 160 4 Baresci, 410. cu filiele Dumesci, 269. sî Luncsiór'a, 221. 5. Bozu, 534. cu fil. Tarnaviti'a 455. 6. Bradatielu, 576. cu filele Runcsioru, 314 si Vic'a, 284. 7. Branisc'a, 596. 8. Brasieu, 465. cu fili'a Danilesci, 323. 9. Burjucu, 391. 10. Carmazinesci, 516. cu fili'a Boiu de josu, 164. 11. Câmpuri sî Câmpeni-surducu, 974. 12. Cój'a 295. 13. Cerbi'a 358. cu fili'a Poganesci, 254. 14. Certejulu de josu, 647. cu fili'a Boiulu de susu, 382. 15. Furcsiór'a, 746. 16. Fuesiu-bagara, 654. 17. Gialacut'a, 291. cu fil. Cabesci, 168. Târnav'a, 418. 18. Godinesci, 844. 19. Glodu-gilesci, 853. 20. Gothathi'a, 434. cu fili'a Ulesiu, 372. 21. Gur'a-sadului, 602. 22. Muresiu-Bretea, 660. 23. Micanesci, 431. cu fili'a Almasielu, 322. 24. Serbi, 638. 25. Tataresci, 462. cu fili'a Petresci, 319. 26. Vorti'a, 623. cu fil. Valea-lunga, 290. 27. Visc'a, 1045. 28. Zamu, 603. cu fili'a Tamasiesci, 510.

Sum'a: 28 com. bis. cu 21,628. suflete.

b) Din protopresbiteratulu Geoagiului I. 29. Dealulu-mare, 686. suflete.

Recapitulatiune.

Protopresbit. Iliei va cuprinde:

a) Din protopresb. de astadi alu Iliei 28 comune bis. cu 21,628 suflete.

b) Din protopresb. de astadi alu Geoagiului I. 1 comuna bis. cu 686 suflete.

Preste totu: 29 com. bis. cu 22,314 suflete.

(Va urmá.)

Representatiunea

românilor din fundulu regiu adresata Inaltului ministeriu reg. ung. de interne.

(Urmare sî fine.)

ad II. In fondulu regiu s'au bucuratu pâna adi de titlulu sî dreptulu unoru cetâti libere regie urmatórele cetâti: Sabiiulu, Oresti'a, Sâbesiulu, Mediasiulu, Sighisiór'a, Brasiovulu sî Bistriti'a.

Legislatiunea Ungariei, (§ 1 art. 42—1870) au recunoscutu atare dreptu tuturoru cetâtiloru libere regie ale regatului sî le-a concesu autonomia propria municipala respectându prin acést'a atâtu drepturile avute câtu sî interesele culturei, industriei, comerciului sî multifarielie relatiuni ce contienu cetâtile.

Atare respectu lu potu pretinde cu totu dreptulu sî cetâtile susu-numite libere regie din fundulu regescu, cari stau in rendulu primeloru cetâti ale Ardélului. Deosebirea acestoru cetâti libere regie, in deosebi inse a cetâtiloru Sabiiului sî Brasiovului, cá celoru dintâiu cetâti ale Tranniei, de câtra municipiulu celoru-lalte comune, in fundulu regiu este nu numai justa, dara sî necesaria.

Necessitatea acést'a este basata pre impregiurârile speciali proprie ai locuitoriloru fundului regiu, sî pre istori'a acelor'a.

Istori'a fundului regiu ne arata ca cetâtile libere regie, care au inghititu in ele tóta administratiunea publico-politica a municipieloru sî si-au insusitu patronatulu preste comunele rurali, a devenitu cu acestea din urma in conflicte diuturne.

Inca pre acelu tempu, cându poporulu sasescu portá domni'a in totu fondulu regiu s'au luptatu comunele rurali sasesci in contr'a suprematiei cetâtiloru loru; sî resultatulu luptei a fostu baremu atât'a ca cetâtile s'au restrensu incâtu-va in influinti'a loru cea mare asupr'a afaceriloru municipali. Asiá d. e. concurau cetâtile la alegerea amploiatiloru municipali sî la pertractarea sî deciderea causeloru municipiului, in numeru restrensu, adeca tramiteau numai câte 6 representanti in adunârile municipali, asiá sî la alegerea deputatiloru dietali dupa a. n. punctele regulative din an. 1805, cari au servitu de normativu mai pâna de-unedi.

Comunele rurali nici cându n'au suferitu supramatia cetâtiloru.

Numai prin statutulu provisoriu de organisare din 1869 s'au concesu cetâtiloru — fâra nici o basa istorica sî legala o influintia prea mare in adunârile municipali — negresitu numai spre acelu scopu — cá prin acésta representatiune a cetâtiloru, cari suntu impopulate in majoritate de sasi sa se dea o prevalentia sî o nóua suprematia elementului saso-germânu asupr'a locuitoriloru de alte nationalitâti.

Tient'a ce s'a urmaritu in fondulu regiu prin influintiarea cetâtiloru a fostu dupla: un'a absorbirea tuturoru afaceriloru municipali si predomnirea preste comunele rurali sî afacerile loru cu scopu de a trage totu ce sa póte in folosulu cetâtieniloru ceea ce in municipiele cele mici s'a sî potutu ajunge; iéra alt'a predomnirea elementului germano-sasu prin cetâti preste cei-lalti locuitori.

Pâna cându in casulu primu tóte comunele rurali (de ori-ce natiunalitate) au tienutu sî tienu la aperarea intereseloru loru comune; in casulu alu doilea comunele rurali sasesci, sî au totu acelu interesu cá sî cetâtile. Iéra urmarea impreunârei cetâtiloru cu municipiulu sî urmarea acelei maiestrite majorîtâti a cetâtiloru in representatiunile municipali, nu este alt'a, decâtu — acum in forma nóua — suprematisarea locuitoriloru români sî magiarosecui adeca a majoritâtiei pororului in tóte municipiele marunte ale fondului regiu.

Cu alt'a déca nu cu supremati'a nationala a sasiloru s'aru potea motivá de representarea cetâtiei sasesci Sabiiu, care numera abiá 18,000 locuitori cu totu atâti'a membrii in adunarea municipiului, câti tramitu tóte comunele scaunali, cari numera preste 70000 locuitori pre cându românii acestui intregu municipiu facu absoluta majoritate a locuitoriloru sî se deprindu cu cele mai intinsé comerciuri, specie sî economii de vite sî cu meserii?!

---

*) In nr. 22 pag. I. colón'a de mijlocu, sîrulu 18 vine a se cetí in locu de 4869 suflete 5501 suflete, iéra la recapitulatiunea ppresb. Mercurei in locu de 32,655 vine a se cetí 22,655 suflete.

Este de prisosu ori-ce motivu spre a aretá ca prin atari representâri ale cetâtiloru se nimicesce cu totulu egal'a indreptatire promisa de corpurile legislative ale Ungariei!

Amu amintitu inse ca in fundulu regiu (in deosebi in scaunulu Sabiiului sî districtulu Brasiovului) esista sî alte referintie proprie speciali, cari pretindu total'a deosebire a cetâtiloru libere regie de câtra municipiulu comuneloru; cari referintie de natura posesiunaria taia adencu in inim'a comuneloru scaunali.

Inca din tempulu primu alu predomnirei cetâtiloru, acestea prin oficialii loru au intinsu mân'a sub diferite preteste sî moduri la averile cumuneloru sî locuitoriloru loru.

Centumviratulu cetâtiei 'si alegea pre senatorii magistratului seu, sî pre antistele loru (Bürgermeister), cari faceau oficiulu administrativu alu cetâtiei si scaunului, sî portá administrationea prin senatori, cá inspectori esmisi preste comunele rurali ceea ce chiaru sî in diu'a de adi mai esista.

Prin acesti oficianti sî adeca prin esactiunile ce le faceau prin comune, (tacse salariali, vam'a porciloru, oiloru mieiloru, tacse de paduri sî pasiuni, descensu sî computu de lemne, cinsturi serbatoresci etc. etc.) si-au insusitu cetâtile pretensiuni de possessione in pamenturile sî alodiele multoru comune mai alesu române, cari nici pâna astadi nu si-au perdutu urm'a, atari referintie incurcate de possessiune sî producu sî adi nenumerate procese civile sî politice intre cetâti sî comunele scaunali pre cari nu ne lasa spatiulu ale numerá.

Comun'a nu-si póte trage sî regulá venitele alodiali câci, o impedeca cetatea séu universitatea sasésca sî arendasii ei cu aretâri sî procese la magistratulu cetâtiei; locuitori comunei nu-si potu folosí lemnaritulu sî pasiunitulu in pamenturile comunali câci i opresce inspectorulu sî cetatea i arata magistratului, cá prevaricanti; inspectorulu nu voiesce a luá sub juramentu pre padurarii comunei sub cuventu ca aceea padure este a cetâtiei séu a natiunei sasesci; comun'a nu cutédia a-si pazí padurile sî pasiunele sele, câci magistratulu sî inspectorulu i opresce totu sub acelu pretestu; locuitorii unoru comune nu cutédia a vení cu lemne de focu sî cârbuni din padurile loru, cu cari se hranescu in piéti'a, cetâtiei, câci antisti'a cetâtiei le confisca marf'a in piétia sub cuventu, ca este din pâdurea cetâtiei sî universitâtiei sasesci; cându se incérca comun'a a-si aperá posessiunea se amenintia cu gendarmi sî cu esecutiune militara, cari se esmitu de câtra magistratulu cetâtiei s. a. s. a. mii de acestea esemple triste.

In deosebi in scaunulu Sabiiului nu esista mai nici o comuna româna, care sa nu se afle in atari procese diuturne politice (sî judecatoresci) cu cetatea Sabiiului sî cu universitatea. Dovada deplina dau procesele comuneloru Resinariu, Poplac'a, Bungardu, Sacelu etc. apoi procesele comuneloru sî scauneloru filiali a Saliscei sî Talmaciului devenite pâna in sinulu dietei Ungariei. Asemenea sî procesele celoru 14 comune române sî magiaro-secuie din Branu sî districtulu Brasiovului, cu cetatea Brasiovu, sî multe alte asemenea procese in mai multe municipie.

In scaunele Sabiiului mai vine sî aceea impregiurarea ca Universitatea séu a. n. siepte judetie ale natiunei sasesci (mai intâiu dimpreuna cu cetatea Sabiiului, in urma singure) au facutu sî face atari pretensiuni posessiunari asupr'a comuneloru scauneloru filiali a Saliscei sî Talmaciului sî a unoru altoru comune, cari erau supuse in modu estraordinariu magistratului cetâtiei Sabiiu sî pre care le administrau inspectorii acelui'a cá pre nisce comune subdite in bunuri straine.

Sub atari impregiurâri dara pâna magistratele sî inspectorii depindu dela cetâti sî pâna cându dupa ordinatiunile concerninte (a manistr. de intere din 14/3 1869 nr. 6201 sî 963) inspectorii magistratului facu I-a instantia politica, iéra magistratulu a II-a cari judeca in tóte causele politice, asiá sî in cele ce atingu eserciarea drepturiloru de regale (ord. ministr. de interne din 7 Iuliu 1868) in cele provediute in legea de paduritu etc. nu se mai póte mirá nimenea despre aceea ca comunele române sî locuitorii loru au trebuitu sa pérda sî cele mai drepte cause politice in favorulu cetatiloru sî universitâtiei (asemenea sî judiciari pâna la facut'a organisare a justitiei, pâna cându acestea magistrate functionau sî cá judecatorii), ceea ce au implutu pre acesti locuitori de ingrigiri sî mari temeri sî pentru venitoriu. Chiaru sî posessiunea de otara sî drepturi in intrebuintiarea apeloru intre cele mai multe comune române sî sásesci se afla in asemenea stare de seculari procese, cari tóte s'au decisu sî se decidu in favorulu comuneloru sasesci de câtra magistratele cetâtiei despre cari sute de esemple potemu produce.

Déca luâmu sî aceea trista impregiurare in consideratiune ca de unu tempu incóce mai tóte comunele mestecate sasesci, unde facu sasii séu cu numerulu séu cu censulu majoritatea representantiei loru au instrainatu sî instrainéza in modu ne mai auditu cu séu fâra de titlu, bunuri sî averi mari (paduri, pamenturi, bani, crisme) etc. la bisericele sî scólele sasesci-luterane numai cu scopulu de ale trage folosulu cuveninciosu alu celoru lalti locuitori nesaci, in contr'a câroru abusuri românii sî magiaro-secuii in zadaru protestéza; — apoi lasamu sa cugete fia-care omu cu semtiu de dreptu, nepreocupatu, ca cum se voru tractá atari cause — precum amu espusu pâna ací — sî alte multe asemenea sî cum se voru resolvá recursele sî jalbele comuneloru române sî magiaro-secuie sî ale locuitoriloru acestoru natiuni in representantiele municipali sî déca oficiele alese din acelea, cându cetâtiloru sî orasieloru sasesci li se voru concede atâti representanti acolo (½ ⅖ sî ⅕ parte) precum sustienu programele sasesci sî precum contiene sî projectulu ministerialu, cându multimea acést'a de representanti sasi ai cetâtiloru va ma cresce sî cu numerulu representantiloru din comunele rurali la o ingrozitóre sî eterna majoritate! Supremati'a neimpacabila a natiunei sasesci sî nimicirea celoru-lalte natiuni in fundulu regiu, aru fi atunci sanctionata pre vecie!!!

Este dara cea mai imperativa necesitate cá cetâtile libere regii ale fundului regiu pre cari in deosebi le amintesce art. I. 43 din 1862. §. 10, tractandu-se in sensulu legei dietali art. 42—1870 §. 1. sa se deosebésca cu totulu de câtra municipiulu comuneloru rurali, câci numai asiá se voru puté impacá interesele ambeloru pârti sî se va ajunge egal'a indreptatire.

Dealtmintrea remane in voi'a cetâtiloru dupa §. 89. art. 42—1870, cá sa se strâformeze ele insusi pre sine; sî intieleptiesce sî mai corectu va fi déca astadi ele se voru organisá in sensulu acelei legi cá tóte cetâtile libere regii ale regatului, sî straformarea loru se va lasá apoi in voi'a loru pre bas'a acelei'a-si legi.

ad. III. Dreptulu de jurisdictiune autonoma ce-lu promite §. 10 art. 43—1868, municipieloru sî cetâtiloru fundului regiu credemu, ca de asta data, dupa impregiurârile generali de pâna acum este garantatu prin art. leg. 42—1870, iéra in privinti'a comuneloru prin art. 18—1881; sî de aceea si noi dorimu, cá dupa acestea legi sa se faca organisatiunea in pârtile nóstre.

De óre-ce inse nu numai prin art. I. alu Ungariei din 1848 §. 5. sî art. I alu Ardélului totu din acelu anu promitu corpurile legiutórie atâtu egal'a indreptatire a tuturoru locuitoriloru ambeloru tieri, câtu sî sustienerea, libertâtiloru locuitoriloru Ardélului, dara in specia prin §. 10. art. 43—1868 in privinti'a organisârei politice a fundului regiu, espresu se ia in consideratiune „drepturile basate pre legi sî contracte câtu sî egal'a indreptatire a tuturoru locuitoriloru acestui pamentu de ori-ce natiunalitate“ apoi se nascu dóue intrebâri sî adeca: cari suntu acestea eminente drepturi ale locuitoriloru fundului regiu? sî ca aflase acelea respectate in legea generala, municipala sî comunala?

Celu mai eminente dreptu alu unui cive liberu de statu adeca dreptulu liberu de alegere, l'au avutu de seculi toti locuitorii fundului regiu cá unu dreptu fundamentalu.

Acestu dreptu fundamentalu dupa originea sî esercearea lui, nu e inhauriatu in form'a de administratiune a fundului regiu, ci in insusirea locuitoriloru singuratici ai acelui'a.

In fundulu regiu cá atare au posesu acestu dreptu fundamentalu, câci acestu pamentu s'a privitu cá unu feudu alu regelui, sî locuitorii lui s'au bucuratu de deplin'a libertate sî egalitate, inca mai inainte de ce au sustatu Universitatea, comitiatulu sî impartirea municipieloru de astadi, pre cându acei locuitori liberi (conditionari regali) fâra deosebire de natiunalitate sî confessiune eserceau liberulu dreptu de alegere a representantiloru sî oficialiloru sei, in comune sî apoi in municipiele ce s'au formatu. Municipiele s'au schimbatu cu tempulu. Din cele 7 scaune primitive s'au facutu 9 scaune, la cari regii au incorporatu sî alte teritorie regesci apoi mai in urma s'au impreunatu cu ele sî cele 2 districte, — comesulu acestor'a a fostu parte alesu, parte cá unu representante a regelui denumitu — sî nu totu-déun'a din natiune sasésca; Universitatea inca a trecutu prin multe fase; chiaru sî form'a administratiunei s'a modificatu prin usuri, statute sî legi. Din contra inse susu atinsele drepturi fundamentali ale locuitoriloru din fundulu regiu nici cându nu s'a schimbatu, nici au potutu sa se schimbe, câci de acestea drepturi: libertatea personala sî materiala, sî egalitatea erá legata de natur'a fund. regiu, prin cari acest'a se deosebea de celelalte pârti ale tierei, unde erá nobilulu sî iobagiulu, sî din acésta causa nu au potutu fi in fundulu regiu iobagia sî diversitâti de drepturi.

Numeróse acte de statu, legi, decrete regesci amu puté produce despre acestea dise déca ne-aru concede volumulu acestei representatiuni, presupunemu inse ca acelea suntu cunoscute.

Din natur'a acestoru drepturi fundamentali urméza ca acelea trebuie sa remâna neatacate, ba in unu statu liberu ceru ele a fi respectate sî sustienute (precum se intielege art. 43—1868. §. 10); urméza mai incolo ca pentru sustienerea loru nu se pretinde o provincia, o Universitate séu unu comitiatu, cari institute au servitu pâna acum tocmai din contra spre nimicirea egalei indreptatiri in fundulu regiu.

Legea municipala art. 42—1870. §. 19 etc. apoi 27 sî legea comunala art. 18—1871. §. 34 etc., prin introducerea voturiloru virili asemenea sî prin restringerea dreptului de alegere in municipiu, la unu censu, precum se cere elu in legea electorale pentru diet'a tierei, nu corespunde nici amintiteloru drepturi fundamentali, nici impregiurâriloru speciali ale locuitoriloru fundului regiu.

Dreptulu de participare la afacerile publice in comunele sî municipiele fundului regiu resp. dreptulu de alegere erá legatu numai de cualitatea locuitoriului posessiunatu sî prestatoriu de contributiunea sî servitiulu regelui, in egala forma fâra cuantu de contributiune sî fâra privilegiu.

Impregiurârile in cari au traitu sî mai traiescu

FOISIÓRA.

Analis'a spectrale.

(Dupa Dr. H. Schellen.)

(Urmare.)

Voindu inse sa ni sté la dispositiune celu mai inaltu gradu atâtu de lumina, câtu sî de caldura, trebuie se parasimu teritoriulu chimiei sî se intrâmu in celá alu electricitâtiei. Scimu ca fulgerulu orbesce cu lumin'a sea potemu díce — tienuturi estense, sî cadiendu pre pamentu aprinde sî topesce sî cele mai netopiciòse. Noi inse nu ne potemu folosi de acést'a lumina sî caldura colosála, trebuie deci sa ne multiemimu cu acele schintei electrice, care le capetâmu cu aparatele nóstre de prin cabinetele fisicali. Cele mai intensive schinteli electrice le capetamu cu ajutoriulu masinei de influintia dupla. Cu ajutoriulu schintelei electrice, carea posiede sî lumin'a sî caldur'a mai mare cá tóte cele lalte corpuri, potemu strepune gazurile in stadiu de invapaiare.

Dein ceste pâna aici amentite se vede cá cele mai bune isvóra de lumina sî caldura suntu: flacar'a gazului inflamatoriu, lumin'a Drumondiana sî schintelá electrica. Aru mai fi se amintimu de aprindietoriulu lui Bunsen, de inductorele schintelei, de tuburile lui Geissler-Plücker, sî de arculu de flácara electricu, dara spatiulu sî lips'a de figuri nu ni-permite. Analysá spectrala, cându voiesce se desemnedie esperimentalu sî detaiatu ori-ce legi séu fenomene, ce se referescu la materiale pamentesci sî la corpurile ceresci, folosesce acum unu isvoru de caldura sî lumina de in cele amentite, acum altulu, dupa cum e natur'a objectului de esaminatu.

Teodoru Ceontea
stud. filos.

acesti locuitori, inca nu au suferitu modificatiuni; pentru ca in fundulu regiu nu esista proprietâti mari de pamentu ci numai parcelaria mica alu acelui'a in tóte comunele rurali; iéra apoi o parte fórte numerósa a locuitoriloru din tóte comunele situate pre lânga marginile tierei sî in munti nici nu posiedu pamentu fructiferu, ci se ocupa numai cu intinse economii de vite, comerciu si specula de vite, producte crude sî alte asemenea, a câroru venite — dupa firea speculei — suntu fórte schimbacióse.

Este cunoscutu in deubsce ca in fundulu regiu traiescu cei mai vestiti economi de vite, in a câroru favoru, pentru multele folóse, ce aducu acesti economi sî comercianti tierei, cetâtiloru sî erariului, s'au simtitu regimurile de mai inainte indemnate a incheiá tractate cu statele vecine. Listele oficieloru vamali dau destula dovéda despre acestea folóse ale erariului.

Atare clasa de locuitori s'aru eschide dela dreptulu de alegere prin voturi virili si prin censu.

Déca mai luâmu in consideratiune, ca tóte sarcinile publice in comunele sî municipiele fundului regiu, astadi cá sî mai inainte nu se acopere de câtra virili sî censuali, ci de câtra fia-care cive possessionatu aci in egala mesura, dupa capu de familie, dupa case sî numerulu viteloru; apoi voturile virili sî censulu in afacerile comunali sî municipali in fundulu regiu — necum suntu nedrepte sî vatamatórie de susu amintitele drepturi fundamentali ale locuitoriloru dara ele nu-si afla bas'a loru nici in relatiunile de viétia ale locuitoriloru. Acést'a o au recunoscut'o sî locuitorii sasi cându s'au dechiaratu in proiectele sî programele loru in contr'a voturiloru virili sî pentru restringerea censului câtu se póte mai josu; sî prin urmare postulatele nóstre in acestu punctu suntu vocea tuturoru locuitoriloru fundului regiu.

Legea comunala art. 18—1871 in §. 38 corespunde incâtu-va acestoru postulate; sî aru fi numai dreptu sî oportunu déca totu acelea conditiuni s'aru cere sî la participarea locuitoriului in afacerile municipiului pre lânga respectarea inteligintiei fia-cârei natiuni sî religiuni si a moralitâtiei.

Acestoru postulate ale nóstre, nu se póte obiectá, cu uniformitatea din cele-lalte municipii ale tierei; câci pâna cându legislatiunea Ungariei si-a statoritu si practisatu acelu principiu frumosu, de a respectá drepturi avute, incâtu acelea nu impedeca unitatea statului, ea nu póte deveni acolo cá pentru Uniformitate sa jertfésca drepturi avute ale poporului cu atâtu mai putienu, cu câtu atari drepturi precum le-amu espusu, servescu spre binele sî onórea statului, sî suntu demne de o constitutiune libera si de imitare.

---

ad. IV. Ce se atinge de institutiunile Universitâtiei sî ale comitiatului, inca in punctele precedente amu motivatu nepracticabilitatea bá impossibilitatea esistintiei acelor'a, si amu aretatu ca aceea unica cestiune de avere, care este a locuitoriloru sî respective municipieloru fundului regiu fára deosebire de natiunalitate sî religiune precum insasi universitatea sasésca in an. 1871 o au dechiaratu, nu pretinde nici intr'unu chipu sustienerea acestoru institutiuni, sî ca acésta cestiune nici nu depinde dela organisarea politica a fundului regiu.

Ea este mai multu de natur'a dreptului privatu; iéra tractandu-se aici de o avere publica sî cu privire la originea, natur'a sî destinatiunea ei, se cere sî intrevenirea poterei statului, carele totu-déun'a a purtatu suprem'a inspectiune asupr'a ei.

Este unu adeveru de trista memorie, ca Universitatea cu comitiatulu sasescu s'au folositu de acea avere sî isvórele ei cá de celu mai poternicu midilocu spre a-si sustienea o autonomia provinciala, o independintia nationala germano-sasa de a radicá sî lati cultur'a germâna, si de a lucrá directu in contr'a intereseloru fundului regiu sî ale statului, precum asemenea tristu adeveru este, ca au abusatu de isvórele acelei averi, din care causa statulu s'a vediutu necessitatu a incamerá tóta averea in unele tempuri (d. e. sub imperatulu Iosifu). Dara si aceea este adeveru ca acea avere au cursu mai tóta din sudorile locuitoriloru români sî din veniturile multor'a comune române din fundulu regiu, — cu séu fâra titlu — preste totu inse fâra nici o dreptate.

La inceputu si-a usurpatu Universitatea veniturí regesci sî ale corónei din atari comune sî de pre locuitori in folosulu séu curatu sasescu nationalu (cá sî decimele in folosulu sasescu confessiunalu) iéra mai in urma au ocupatu tóte veniturile alodiali ale comuneloru sî au trasu diferite tacse de pre capulu locuitoriloru (intre cari in rendulu primu stau comunele sî locuitorii scauneloru filiali a Saliscei sî Talmaciului). Asiá s'a nascutu averea a. n. a sieptelóru judetie a natiei sasesci, la carea participáu numai cele 7 sî apoi 9 scaune; éra lânga acestea s'a mai adaugatu veniturile din Dominiulu Fagarasiului datu in zalogu la universitate pre banii tuturoru locuitoriloru Fundului regiu, sî la care avere din urm'a participau tóte municipiale acestui-a.

Acést'a avere s'au immultitu sî prin câte alte contributiuni din partea locuitoriloru Fundului regiu.

Din multe pârti inse se combate sî nu se recunósce aceea abnormitate cá sî pre venitoriu se mai curga veniturile unoru comune din Fundulu regiu in folosulu tuturoru locuitoriloru acestui'a.

Sub atari referintie incurcate inca nici pâna adi nu este mai multu securu de câtu numai atât'a cá aceea avere este de o cámu data destinata pentru folosulu publicu alu tuturoru locuitoriloru Fundului regiu, fâra deosebire de natiunalitate sî religiune sî resp. a acelor'a, ce au contribuitu la nascerea sî immultirea ei.

Prin decretulu aulicu din 15 Octobre 1791 Nr. aul. 5803 Nr. gubern. 9809 dupa ce s'a investigatu prin unu comisariu regescu, dupa starea sî isvórele acelei averi s'a otarîtu, cá prisosulu curatu alu aceleia (dupa depurarea datorieloru) se fia destinatu pentru scólele sî bisericele din Fundulu regiu séu sasesci séu românesci.

Universitatea si de atunci incóce a intrebuintiatu aceea avere numai spre scopulu natiunei sî bisericei sasesci, chiara si in tempulu mai nou. Dovada destula despre acest'a este decretulu aulicu din 22 Aug. 1850, prin care in tempulu absolutismului fâra vre-o premergatóre cercetare a sciutu ea stórce inalt'a concessiune, cá o suma la 1 milionu de fiorini din aceea avere sa se consacre numai pentru scólele sasesci, sî acestu decretu esista pâna adi sî sa practiséza.

Din acestea pre scurtu aratate cause urméza cá iéra numai prin potestatea statului sa se cercetéze starea acestei averi publice, sa se caute dupa isvórele, natur'a sî destinatiunea ei, cá se nu se mai faca abusuri pre cumu s'a facutu prin Universitate. Deci credemu ca acestu postulatu alu nostru este numai justu, iéra pâna la limpedirea acestei cestiuni, nu cere firea lucrului altu cev'a de câtu numai o administratiune corecta sî restrinsa de câtra unu organu corespundietoriu.

Déca o singura conchiemânda adunare generala constatóre din câte unu ablegatu alu fiacârei comune din municipiele istorice (scaune, districte, pre lânga unu numeru proportionatu din partea cetâtiloru,) se vá alege unu comitetu provisoriu administrativu, sî-si va constitui unu officiu salarisatu, manipulativu dupa norm'a altoru locuitori sî corporatiuni, ce posiedu atari averi comune — care comitetu, stându sub priveghiarea regimului, va avé asemenea functiuni pre cum i se dáu in proiectulu ministerialu; —

Atunci credemu, cá s'a satisfacutu prea deplinu cerintieloru acelei averi, pâna la alta urmanda dispusetiune (respect impartire) a ei.

Escelentia!

De óre ce in acestea puncte sî mesuri de organisare a Fundului regiu, basati pre impregiurârile date, pre legi sî pre dreptate, pre care ne amu simtitu de datorintia civica-patriotica, ale ascerne spre informatiune, consimte maioritatea poporului Fundului regiu, ceea ce potemu dovedí cu ne numerabile subscrieri bá in unele toti locuitorii acestui pamentu, speramu cá inaltulu Ministeriu sî corpulu legislativu le vá luá in consideratiune la organisarea fundului regiu.

Din conferinti'a natiunala româna.

Remanemu cu cea mai profunda supunere.

Sabiiu in Martiu 1873.

Comitetulu nationalu.
P Dunc'a.
presied.
Dr. I. Borci'a.
v. presied.
Dr. Il. Puscariu,
not.

Punctulu din urma a programei româniloru díce „Kelet“ contiene dorinti'a, cá sa se sisteze Universitatea sasésca sî comitiatulu sasescu; mai incolo, cá destinatiunea primitiva a averei sasesci sa se aduca in chiaru, sî pâna ce va urmá acést'a, sa se administreze prin unu comitetu provisoriu a municipieloru. —

La acést'a observâmu mai intâiu, ca ceea ce privesce cuvintele ultime a programei româniloru, mai consuna esentialmente cu projectulu de lege ministerialu, incâtu sî cestu din urma voiesce, cá averea sasésca sa se administredie prin comitetulu municipieloru (cu acea esceptiune inse, cá aceste sa nu se intemple provisoriu); cându se va introduce dara acestu comitetu de-sî in modu provisoriu, atunci elu nu póte administrá averea fâra presidiu; presidiulu inse lu póte denumí numai regimulu, conformu ponderositâtiei de statu a objectului care se afla sub administratiunea sea; comitiatulu sasescu aru fi de-sî sub altu nume iéra-si restabilitu. —

O alta intrebare e inse, ca aceea, ce sasii numescu avere nationale, le compete loru ori municipieloru? Despre acestu objectu s'au scrisu pre temeiulu cercetâriloru istorice multu sî sasii tienu totu asiá de strensu la acésta avere, pre câtu altii o dechiara de o posessiune nedrépta a loru; atât'a sta, ca aicí stâmu facia cu unu usu de mai multe sute de ani, facia cu fórte obscure intrebâri de dreptu, despre care a dá o sentintia noi nu suntemu chiamati; aceea inse o credemu noi, ca sasii de atât'a tempu, de cându administréza legalmente acésta avere pre carea cu nedreptulu a tras'o numai la sine, sî au câstigatu atare avere, carea le compete esclusivu loru, pre carea de dreptu nu li o poti detrage sî pentru a cârei administrâri trebuie sa se sustiena institutiunea comitiatulu, sasescu sî mai departe. —

Delaturarea acestei institutiuni nu o potu pretinde insusi românii de-o-cam-data; insusi ei dícu in program'a ce ni sta inainte cá sa se aduca in chiaru destinatiunea primitiva a acestei averi; de acea nu se póte sprimá din capulu locului, cum face program'a, cá averea nationale sasésca sa se impartiésca la municipie, de óre-ce nu e decisu inca, ca le competu loru acést'a? Cercetarea va lamurí (chiarificá) acésta intrebare sî noi suntemu cu atâtu mai putienu contrarii acestei cercetâri, pentru ca credemu, ca la acésta avere nu au numai municipiele, cí sî statulu o parte insemnata. —

Aceste fura parerile nóstre putienu tragetórie in cumpena asupr'a programei româniloru din fundulu regiu, pre carea afara de unele puncte ce nu se potu implini nu o putemu a nu o salutá; noi o bineventâmu sî pentru acea, pentruca prin ea sî unu individu, cá Macelariu, cere estinderea legiloru ungaresci dela legislatiunea Ungariei sî preste indigenii români. —

In genere partidele nóstre stau inca sub domnirea trecutului; acest'a au pusu fundamentulu sî pentru steng'a; inse precum acést'a cu incetulu, familiarisata cu formatiunea statului incepe a pasí dela opositiune, cu incetarea acelei'a a se contopí de siguru cu elementele liberale a casei deputatiloru, tocm'a asiá sperâmu, ca sî nationalitâtile, care suntu inca impresorate de mormintele lugubre a anului 1849, voru cadé la sinulu mamei comune, a patriei. — Vomu reveni asupr'a reflessiuniloru acestor'a cu alta ocasiune.

Delânga Muresiu-Osiorheiu.

Ni se scrie despre decursulu alegerei in cerculu alu VII urmatórele:

In 8 Martiu a. c. s'au tienutu conformu ordinatiunei consistoriali din 18 Ianuariu 1873 nr. 68 in cerculu alu VII. alegerea deputatului clericalu in comun'a Deagu. Dupa seversirea servitiului divinu parintele ppresbiteru Parteniu Trombitasiu in calitatea sea de comisariu a rostitu câtra alegatori o cuventare carea de o parte a nemultiamitu pre ascultatori pentru coprinsulu ei neconstitutionalu sî neacomodatu dilei festive, de alta parte a adausu putienu la reputatiunea dlui vorbitoriu, carele in locu de a accentuá insemnatatea dilei se perdù in unele espresiuni neplacute sî neacomodate.

Dupa acestu discursu, putienu aplaudatu, ducendu-se membrii alegatorii la localitatea dlui adm. ppresbit. Tomasiu s'au purcesu la actulu de alegere, denumindu-se mai intâiu notariu sî barbatii de incredere. Votarea pentru deputatii candidati a fostu publica. Domnulu comisariu, par. ppresbiteru P. Trombitasiu (pre lânga tóta neplacerea ce a causatu vorbirea dsele) intrunindu majoritatea voturiloru fù alesu de deputatu. — Dupa terminarea actului de alegere s'a datu din partea parintelui adm. ppresbiteralu Tamasiu unu prândiu, la care fura invitati d. preoti cari asistara la alegere.

Sub decurgerea acestui se radicara mai multe toaste, intre care amintimu toastulu scurtu alu dlui comisariu inchinatu dlui adm. ppresbiteralu care au datu prândiulu. Dupa densulu unu preotu din tractulu ppescu alu Osiorheiului incepe a vorbí despre insemnatatea constitutionalismului bisericei nóstre, despre insemnatatea alegeriloru etc. sî vine in fine la causatorulu sî reintemeietoriulu constitutionalismului in biseric'a nóstra la Escelenti'a Sea Pré sântitulu Metropolitulu nostru sî pentru sanetatea sî indelung'a viétia a acestui pré demnu Archiepiscopu sî Metropolitu, prin a cârui neobosite staruintie biseric'a nóstra a câscigatu drepturile sele constitutionali radica toastulu seu.*) Aceste toaste aplaudate fura urmate de altele, pâna ce petrecerea inaintându tempulu — se sfersí lasându o suvenire placuta. Alegatorii se dusera la ale sele cu sperantia magulitóre, ca realesulu deputatu parintele P. Trombitasiu in sessiunea viitóre a sinodului eparchialu va desvoltá o activitate mai energica de cum a doveditu sub durat'a sinodului trecutu.

Unu martoru.

Din marginea Câmpiei, 25/8 n. 1873.

In 20 (joi) a. l. c. la $1\frac{1}{4}$ pre 2 óre dupa amédi erupse in M. Osiorheiu focu in edificiulu Gimnasiului rom. cat. in cornulu ulitiei asiá numite „Szentkirály utcza“ la piatia, care edificiu erá coperitu cu prestila. Flacar'a se intinse cu rapediune, fiinduca batea ventulu, preste coperisiulu intregu, sî cuprinse sî cas'a vecina a veduvei Görög din piatia, care inca a fostu coperita cu prestila. Cas'a a 3 fiindu coperita cu tiegla de o parte, iéra de alta parte sî ventulu intórse flacar'a dela ea indereptu sî asiá focu au fostu opritu. Cas'a veduvei Görög cu 2 aripi in giurulu curtiei sî cu unu magazinu curmezisiu, in curte erá tóta in flacara câtu nu se potea omulu apropiá de ea.

In uliti'a „Szentkirály“ flacara se intinsese pre coperisiulu edificiului Gimnasiului sî indereptu, unde erá o casa coperita cu prestila, a cârei'a coperisiu inse, lemnarii — bardasii — sî alti locuitori 'lu rupsesera, sî asiá foculu s'a opritu sî aici. Totu in acésta ulitia vis-a-vis cu gimnasiulu se aprinsese coperisiulu a duoru case sî anume coperisiulu unei'a ardea in 3 locuri, in partea de câtra ulitia, dara bardasii sî alti orasieni cu securi etc. din podu trantira prestilele cu focu in ulitia sî asiá i facura capetu. Stingerea cu puscile de apa inca a fostu esecutata cu o barbatia démna de lauda, pentru ca au aruncatu prestile aprinse preste piatia in a 2-lea sî a 3-lea strada care au cadiutu sî pre coperisie de case, dara spre fericire au fostu ómenii pre acasa sî l'au stinsu indata. Fiindu ca aici se tiene tergu de septamâna joi'a, erá piéti'a plina de sietre, dintre cari unele s'au fostu aprinsu. Erá unu sgomotu, o fuga cu siatre sî cu lucrurile puse la vendiare in tóte pârtile, o priveliste cum nu mai cunoscusemu pâna atunci.

Amu fostu la mai multe focuri in mai multe orasie sî sate in Transilvani'a, dara stingatori cum suntu locuitorii acestui orasiu, cari se lupta cu acestu elementu infricosiatu cá leulu cu leu, nu amu vediutu, sî chiaru sî acum numai curagiului barbatiei, sî harniciei loru se póte multiamí impedecarea scrumârei inca a multoru case.

Cându 'mi aducu aminte de scotulu ce-lu avura casele din apropiarea acestoru dóue arse in coperisiulu loru, cu tiegle de o parte, iéra de alta parte in harnici'a stingatoriloru, 'mi aducu totu deodata aminte de escarea focuriloru in multime de sate scrumandu-se numerulu jumetate sî $^2/_3$ parte ale caseloru sî altoru cladiri, sî ca vin'a este a se cautá in nedestula desfasiurare de barbatia a stingetoriloru din satu sî in nealergarea grabnica a locuitoriloru din satele vecine intr'ajutoriu. Deci eu me adresezu câtra on. dni parochi, docenti notari sî judi comunali cu rogarea, cá indata ce aru simtí ca in vre-o comuna vecina s'au escatu focu, se provóce satenii — barbatii a alergá carii cu furci de feru, cari cu securi, cari cu cârlige sî cari cu vase de purtatu de apa cu d-loru in frunte, sî ajungendu in satu cu focu, sa se arunce asupr'a acestui elementu mistuitoriu de avere sî bunulu ómeniloru cum se arunca o armata curagiósa sî brava asupr'a unei cetâti sî o ia cu asaltu.

Unde in satele din giurulu celu care arde s'aru gasí carutie cu cai, conducatorii stingatoriloru cu câti-va stingatori sa alerge in carutie sî calari mai nainte — dându in marginea satului carutiele sî caii in grigi'a unui'a dintre ei — urmându-i ceilalti pre josu, câci vediendu espusii periclului sosirea de ajutoriu strainu, capeta curagiu si cându este ajutoriu strainu la matc'a focului stângatorii din satu potu alergá la casele loru sî si le potu aperá de materia aprinsa aruncata póte de ventu asupra-le.

Me adresediu in fine câtra onoratii dni redactori ai diareloru nostre cu decentiósa rogare cá sa retiparésca articululu din „Telegrafulu Romanu“ nr. 65 sî 66 1867 in interesulu materialu alu natiunei intregi iu interesulu locuitoriloru singuratecelоru comune, de óre-ce contiene instructiuni in privinti'a construârei caseloru sî a stingerei focuriloru, care inse mai anu nu l'amu gasitu nici chiaru la 2 dni protopopi cari tienu „Telegrafulu Romanu“ nici la unii domni parochi unde l'amu cautatu, macaru nu trebuie trecutu cu vederea ci trebuie consideratu, pastratu cá unu normalu sî scosu din elu in interesulu comunu folóse la tóte ocasiunile, câci este totu-odata sî in interesulu d-loru, déca voru staruí cá edificarea caseloru in comune sa se intemple dupa metodulu acolo datu — sî nu se voru mai edificá plastituri — sî déca aru alergá cei din satele din giurulu acelui'a, in care aru erumpe focu, la stinsu prin ce aru face chiaru sî statului servitiu sî folosu, care dela locuitorii dearsi nu póte capetâ contributiunea.

Reproducerea unoru articuli de interesu comunu, cum este epistol'a deschisa a dlui Lsd Vajda esita in „Telegrafulu Romanu“ sî articululu din „Federatiunea“ sub titlulu „La vendiarea paduriloru districtului Naseudu“ a. c., este fórte necesaria, câci nu toti membri inteligentiei nóstre potu tienea sî cetí tóte foile nóstre, si este pecatu a nu inlesní ocasiunea de a potea cetí atari articuli publiculu nostru cetitoriu intregu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de preotu in parochi'a vacanta Mihaesti cu fili'a Fagetielu din tractulu Dobrei, sa escrie concursu pâna la 10 Aprilie cal. v. a. c. in carea dì se va tienea sî alegerea.

Emolumentele suntu: pre lânga stol'a usuata dela 120 numeri de case a dóue mertie cucurudiu nesfarâmatu 240 mertie, dóue locuri aratóre de 15 mertie semânatura, unu fenatiu in matera, sî cimiteriulu in filia, cu fruptele din pomi, sî in fine lemne de focu de ajunsu din padurea comunala — tóte aceste eruate, dau unu venitu anualu de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, voru avé sa-si tramita recursele loru, instruite in sensulu Statutului organicu, adresate comitetului parochialu, la subscrisulu, pâna in terminulu indicatu.

Dev'a 12 Martiu 1873.

Pentru comitetulu parochialu
Ioanu Papiu
Protopopu.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochie din Corcedea (Kercsed) protopresbiteratulu Turdei, in scaunulu Ariesiului, se escrie prin acést'a concursu, in urm'a in. decisiuni prea vener. cons. data 15 Iuniu nr. cons. 503 1872.

Emolumentele suntu: Dela 50 numeri de case câte o miertia sî jumetate grâu, séu in loculu grâului dóue metre de cucurudiu cu grauntie, de veduve pre jumetate; — dela fia-care numeru are câte dóue dîle de lucru, cei seraci cu palm'a, iéra cei ce au dobitóce cu carulu sî cu plugulu le facu; — Casa parochiala sî alte edificie, cimeteriulu cu pometu, — 5 jugere de pamentu aratoriu, — fenatiu de dóue cara de fenu. — stol'a patrafirului.

Recursele instruite in sensulu Statutului Organicu eclesiasticu gr. or. sa se ascérna acestui scaunu protopopescu in Agarbiciu pâna la 23 Aprilie 1873, — in aceea-si dî va fi sî candidatiunea.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Agarbiciu 12 Martiu 1873.

In numele comitetului parochiale
Simeonu Popu Moldovanu
Prtopopu.

(2—3)

Edictu.

Prin care Sofi'a Tomusiu a Elenei din B. Cerbu, care de mai multu tempu cu necredintia au parasitu pre barbatulu ei Nicolau Birau din Buciesiu, fâra de a se scí loculu ubicatiunei ei, se provóca cá in terminu de siése luni, sî anumitu pâna la 10 Sept. a. c. sa se infatiosiedie inaintea subscrisului scaunu protopresbiteralu, cu atâtu mai alesu, câci la din contra, procesulu divortialu urditu asupra-i, se va decide sî in absenti'a ei, conformu prescriseloru SS. Canóne ale bisericei nóstre ortodocse resaritene.

Abrudu 8 Martiu 1873.

Dela scaunulu protopresbiterale gr. or.
alu Zlatnei de josu.
I. Gallu.
protop.

(2—3)

Insciintiare despre licitatiune.

Ce se va tienea in 3-lea Aprilie a. c. 1873 la 11 óre ante-meridiane, in Sz.-Reginu in cancelari'a domnului advocatu Balógh — unde se voru licitá pasiunele din muntii Toplitiei române sî a Mesterhazului, tiitóre de posessoratulu Toplitiei sî sî Mesterhazi — licitatiunea va fi publica, pasiunea se póte ca se va licitá pre mai multi ani. —

Câtu despre conditiunile licitatiunei, acelea se potu aflá ori sî cându in cancelari'a memoratului advocatu. —

Sz.-Reginu in 15 Martiu 1873.

Franciscu Bológh,
advocatu.

(3—3)

Anunciu.

Muntele Teritia in districtulu Fagarasiului aprópe de Uci'a-inferióre cu pasiune destula pentru 1200 sute mandiâri sî asemene numeru de miei cu sterpe este de subarendatu pre unulu séu pre mai multi ani pentru unu pretiu de totu neinsemnatu.

Doritorii sa se adresedie la arendatorele Ioanu Ratiu in Branu per Brasiovu.

(2—3)

Concredeti-ve celoru adeverite de bune!

Medicamente esaminate chemice prin judecatoria, in anulu 1868 in Vien'a sî recunoscute de escelinte prin marturii sî atestate numeróse.

Balsamu-preservativu contr'a cârceiloru,

midiloculu celu mai cu efectu contr'a nemistuirei, slabiciunei de stomachu, cârceiloru in stomachu, epilepsiei, dureriloru de colica sî friguriloru gastrige (periodice).

Pretiulu unei butelce intregi dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **1 fl. 50 cr.**, unei butelce de jumetate **80 cr.**

Siropu de plante de muschiu preparatu de Dr. Miller.

Suprindietoriu in efectulu seu contr'a catarului de peptu, tussei, regusierei, mucosirei (flegma), catarului de câtlegiu sî nodu, scuipirei de sânge sî contr'a tuberculósei incepatóre de plumâni.

Afara de acestea siropulu acest'a s'a intrebuintiatu cu succesu bunu contr'a tussei cu gâfâire sî tussei inadusitóre a copiiloru, sioparlaitiei de pele, din care causa acestu siropu lu tienu multe familie totu-déun'a in reserva. — In tigaitie originale pentru adulti sî copii dela 4—5 ani.

Pretiulu unei tigaitie dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **50 cr.**

In **Sabiiu** se póte capetá adeveratu numai la **Michael Sill**, comerciante de specerie, de asemenea in Barotu la M. Lebitzky, farmacistu; Bistriti'a la F. Kelp; in Blasiu la C. Schiessel, farmacistu; in Orastia la C. Reckerd, farmacistu; in Mnercuru la F. Leicht; in Deesiu la I. Kremer; in Fagarasiu la I. v. Steinburg, farmacistu; in Georgiu Ditru la I. Szathmári, farmacistu; in G.-Szt.-Nicolae la F. Fröhlich, farmacistu; in Hossu-faleu la F. Jekelius, farmacistu; in Alb'a-Iuli'a la C. Boos; in Kezdi-Osiorheiu la F. Lukats; in Clusiu la C. H. Binder, farmacistu; in Kovasn'a (Alovatu) la Mehlich et Imre; in Brasiovu la F. Iekelius, Ed. Kogler sî Gr. Sav'a, toti farmacisti; I. Dusioiu, I. G. Galz, comersanti de specerie; in Muresiu Osiorheiu la M. Bucher; in Mediasiu la A. Hienz, farmacistu; in Aiudu-Mare la F. Horvath; in Seghisiór'a la I. B. Teutsch, comersante; in S.-St.-Georgiu la Schutag et Comp. in Reginulu sasescu la S. Dietrich; in Temisiór'a la C. Kessely.

(3—12)

---

*) Unu incidentu din partea unui membru, carele nu póte sa aiba alta insemnatate decâtu o momentana necuprindere a momentului, lu trecemu cu vederea.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 24 ANULU XXI.

Sabiiu, in 25 Martiu (6 Apr.) 1873.

Invitare de prenumeratiune la „Telegrafulu Romanu“

pre patrariulu alu doilea (Apriliu—Iuniu) alu anului 1873. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. v.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Sabiiu, 24 Martiu

Inaltimea Sea imperiale Archiducele Iosifu, comandante superiore alu honvediloru a sositu Vineri la 3¼ óre dupa amédi aici la Sabiiu sî a descalecatu la hotelulu „P. Neuriehrer“. Ací, de-si Inaltimea Sea imp. abdisese ori-ce primire festiva fu intempinatu de generalitatea si oficierii de statulu majoru ai trupeloru c. si reg. din locu, de oficirimea de honvedi din locu, de capii autoritâtiloru bisericesci si civile.

Inaltimea Sea, adresà fia cârui intempinatoriu câte-va cuvinte. Ajungendu la Précuviosi'a Sea P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a, cá representante alu Escel. Sele Par. Archieppu sî Metropolitu alu nostru Andreiu Baronu de Siagun'a, Inaltimea Sea 'si esprimâ vi'a compatimire cu Escelenti'a Sea P. Archiepiscopu sî Metropolitu cu atâtu mai tare, cu câtu a intielesu inca de acasa ca in tempulu din urma morbulu i-a fostu mai greu. Dupa convorbirile acestea se retrase in salele pregatite spre primirea inaltului óspe.

In onórea inaltului óspe sér'a a fostu tea la Escelenti'a sea comandantele divisiunei transilvane dela trupele de linia de câmpu vice-maresialulu Bar. Ringelsheim, unde a fostu invitatu sî statulu majoru si capii autoritâtiloru bisericesci sî civile intre cari, cá representante alu Escel. Sele P. Archiepiscopu si Metropolitu, sî Précuviosi'a sea P. Archimandritu sî Vicariu Archiepiscopescu N. Pope'a.

Eri Sâmbata, Inaltimea Sea imperiale Archiducele Iosifu s'a induratu gratiosu a cercetá pre Escelenti'a Sea Prea sântitulu P. Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a si a petrece la densulu ¼ de óra.

Proiectulu

Consistoriului archidiecesanu pentru arondarea protopresbiteratelor din archidiecesa:

(Urmare.)

X. Protopresbit. Zarandului.

Loculu scaunului ppescu opidulu Bradu.

Protopresbiteratulu va coprinde intregu protopresbiteratulu de astadi alu Zarandului, sî adeca urmatórele comune bisericesci:

1. Opid. Bradu, 2277. 2. Opid. Baiti'a, 720. 3. Birtinu, 469. 4. Blasieni, 3600. 5. Bucuresci, 549. 6. Bucesiu, 1026. 7. Bulzesci, 2327. 8. Caraciu, 392. 9. Carasteu, 344. 10. Cebea, 1353. 11. Craciunesci, 467. 12. Criscioru, 811. 13. Curechiu, 878. 14. Dupa-pétra, 1881. 15. Grohotu, 595. 16. Hertiegani, 1522. 17. Juncu, 1568. 18. Lunc'a, 581. 19. Luncoiulu de susu, 669. 20. Luncoiulu de josu, 651. 21. Mestécanu, 645. 22. Mihaleni, 396. 23. Ormindea, 913. 24. Pescerea, 620. 35. Podele, 610. 26. Potingani, 230. 27. Prihodisce, 369. cu fili'a Tataresci, 213. 28. Ribiciór'a de susu, 511. 29. Ribiciór'a de josu, 493. cu fili'a Uibaresci, 328. 30. Ribiti'a 498. 31. Risc'a, 506. cu fili'a Bai'a de Crisiu, 65. 32. Rovin'a, 741. 33. Rud'a, 596. 34. Scróf'a, 594. 35. Saliscea, 520. cu fili'a Cainelulu de susu, 443. 36. Siesuri, 816. 37. Stanigi'a, 1203. 38. Tieratielu, 539. 30. Tresti'a, 395. 40. Tomnateou, 1320. 41. Vac'a, 725. 42. Valea-Bradului, 839. 43. Zdrapti, 574.

Sum'a: 43 com. bis. cu 38,582 suflete.

XI. Protopresbiteratulu Geoagiului.

Loculu scaunului ppresbitarale Hondolu.

Protopresbiteratulu Geoagiului va constá din urmatórele comune bisericesci:

a) Din ppresbiteratulu de astadi alu Geoagiului I.

1. Hondolu, 1320. 2. Banpotocu, 699. cu fili'a Chimindi'a, 266. sî fili'a Hareu, 489. 3. Bârseu, 692. 4. Bobaln'a, 1015. 5. Boholtu, 710. 6. Boiu, 567. 7. Certesiu, 616. 8. Cigmeu, 219. 9. Foltu, 376. 10. Mâgur'a, 518. cu fili'a Topliti'a, 278. 11. Poian'a, 519. 12. Porcurea 345. 13. Rapoldulu-mare 845. 14. Rapoldulu-micu, 450. 15. Tecareu, 282. 16. Uroiu, 344. cu fili'a Carpinisiu, 226. 17. Valea-iepei, 508. 18. Voi'a, 462.

Sum'a: 18. com. bis. cu 11,778. suflete.

b) Din ppiatulu de astadi alu Geoagiului II:

19. Almasiulu-mare, suseni, 893. 20. Almasiulu-mare joseni, 377. 21. Almasiulu de midilocu, 535. 22. Almasiulu micu, 542. 23. Ardeu, 276. 24. Balsi'a, 1044. 25. Bacâi'a 354. 26. Bacainti'a 821. 27. Bozesiu, 716. 28. Buibucu, 442. cu fili'a Curpeni, 434. 29. Bradetu, 362. 30. Ceru, 541. 31. Cibu, 550. 32. Feredeu, 284. 33. Geoagiulu suseni, 942. 34. Geoagiulu joseni, 509. 35. Giodu, 412. 36. Homorodu suseni, 564. 37. Homorodu joseni, 359. 38. Mad'a, 1263. 39. Mermezeu, 1026. 40. Nadajdi'a, 255. 41. Nosiagu, 601. 42. Renghetu, 930 43. Sacarâmbu, 606. 44. Valea-mare, 607. 45. Varmag'a, 874.

Sum'a: 27 com. bis. cu 17,119 suflete.

Recapitulatiune.

Protopresbit. Geoagiului va cuprinde:

a) Din protopresb. de astadi alu Geoagiului I, 18 comune bis. cu 11,778 suflete.

b) Din protopresb. de astadi alu Geoagiului II. 27 comune bis. cu 17,119 suflete.

Preste totu: 45 com. bis. cu 28,897 suflete.

XI. Protopresbit. Albei-Iuliei.

Loculu scaunului ppresbiterale cetatea Alb'a-Iuli'a.

Protopresbiteratulu Albei-Iuliei va constá din urmatórele comune bisericesci:

a) Din protopresbit. de astadi alu Albei-Iuliei:

1. Alb'a-Iuli'a, cetate, 354. 2. Alb'a-Iuli'a maierii, 478. 3. Ampoiti'a, 928. cu fili'a Gaureni, 223. si Poian'a, 417. 4. Bucerdea-vinósa, 781. 5. Bradesci, 693. 6. Tielu'a, 963. 7. Cetea, 1226. 8. Giomalu, 875. 9. Geoagiulu de susu, 966. 10. Gârbov'a 520. 11. Magin'a, 675. 12. Mesentea, 255. 13. Metesiu, 637. 14. Mihaltiu, 875. 15. Ighiu, 372. 16. Ighielu, 521. 17. Chei'a, 191. 18. Craiv'a, 357. 19. Cricâu, 1087. 20. Cristesci, 329. 21. Órd'a de josu, 423. 22 Paclisi'a, 782. 23. Rip'a, 232. 24. Zdremtiu, 1259. 25. Tecsiesci, 168. 26 Teutiu, 480. 27. Tibru, 668. 28. Totoiu, 645. 29. Valea Uzei, 243.

Sum'a: 29 com. bis. cu 18,987. suflete.

b) Din protopresbiteratulu de astadi alu Sebesiului.

30. Inuri, 995. 31. Órd'a de susu, 1066. 32 Limb'a, 333. cu fili'a Ciugudu, 301. 33. Drambariu, 544. 34. Hepri'a, 651.

Sum'a: 5 com. bis. cu 3890 suflete.

Recapitulatiune.

Protopresbiteratulu Albei-Iuliei va cuprinde urmatórele comune bisericesci:

a) Din protopresb. de astadi alu Albei-Iuliei 29 comune bis. cu 18,987 suflete.

b) Din protopresb. de astadi alu Sebesiului 5 comune bis. cu 3890 suflete.

Sum'a: 34 comune bis. cu 22,877. suflete.

XII. Protopresbiteratulu Abrudului.

Loculu scaunului ppescu opidulu Abrudu.

Ptotopresbiteratulu Abrudului va cuprinde urmatórele comune bisericesci:

a) Din ppresbiteratulu de astadi alu Zlatnei de josu:

1. Abrudu 1125. 2. Buciumu-Cerbu, 470. 3. Buciumu-Satu, 608, 4 Buciumu-Isbit'a, 454. 5. Buciumu-Poieni, 1255. 6. Buciumu-Muntariu, 732. 7. Buninginea, 1017. 8. Ciurulés'a, 1325. 9. Fenesiu, 1008. 10. Galati, 719. 11. Presac'a, 559. 12 Carpenisiu, 1294 13. Corn'a, 680. 14. Petrosieni, 503. 15 Rosi'a, 1183. 16. Soharu, 718. 17. Trampoiele, 1042. 18. Vultori, 610, 19. Valea-Dosului, 982. 20. Valea-Bulzului, 411. 21. Zlatn'a, 1522. 22. Abrudu-Satu, 1227.

Sum'a: 22 com. bis. cu 19,458 suflete.

b) Din protopresbiteratulu de astadi alu Albei-Iuliei:

23. Valea-Barnei, 647. 24. Mamaligani, 515. 25. Mogosiu-Miclesci, 1250.

Sum'a: 3 com. bis. cu 2402 suflete.

Recapitulatiune:

Protopresbiteratulu Zlatnei de josu va constá din urmatórele comune bisericesci:

a) Din protopresbit. de astadi alu Zlatnei de josu, 22 com. bis. cu 19,458 suflete.

b) Din protopresbit. de astadi alu Albei-Iuliei, 3 com. bis. cu 2402 suflete.

Preste totu: 25 com. bis. cu 23,860 suflete.

XIII. Protopresbiteratulu Câmpeniloru.

Loculu scaunului opidulu Campeni.

Protopresbiteratulu Câmpeniloru va cuprinde tóte acele comune bisericesci, din cari consta astadi, sî adeca:

1. Câmpeni, 2523. 2. Albacu, 1977. 3. Arad'a, 2374. 4. Certegea, 610. 5. Scarisiór'a, Gard'a de josu, 1499. 6. Scarisiór'a-Gard'a de susu, 1427. 7. Scarisiór'a-Lazesci, 913. 8. Scarisiór'a-Lapusiu. 1207. 9. Neagr'a, 1445. 10. Pelesiu, 649. 11, Poian'a, 882. 12. Ponorelu, 1220. 13. Sohodolu, 1030. 14. Supr'a-petri, 533. 15. Secatur'a, 1426. 16. Vidr'a de josu, 749, 17. Vidr'a de mediu, 1447. 18. Vidr'a de susu, 2405. 19. Valea-verde 411.

Preste totu 19 com. bis. cu 24,747. suflete.

XIV. Protopresbiteratulu Ofenbai'a.

Loculu scaunului ppescu opid. Ofenbai'a.

Protopresbiteratulu Ofenbaiei va coprinde urmatórele comune bisericesci:

a) Din ppresbiteratulu de astadi alu Lupsiei:

1. Ofenbai'a, 841. 2. Muncelu, 445. 3. Sartesiu, 485, 4. Ciór'a de susu, 398. 5. Bradiesci, 537. 6.

Lupsi'a-mare, 716. 7. Hadareu, 715. 8. Valeâ-Lupsiei, 695. 9. Sias'a-Lupsiei, 968. 10. Vinti'a, 377. 11. Salciv'a-superióra, 659. 12. Latureni, 548. 13. Salciv'a de josu, 531. 14. Subpétra, 227. 15. Posiag'a de josu, 361. 16. Posiag'a de susu, 345. 17. Lunc'a, 446. 18. Vidolmu, 346. 19. Ocolisiulu-mare, 861. 20. Runculu, 616. 21. Oculisiulu-micu, 387. 22. Cacov'a-ierei, 867. 23. Buru, 299. 24. Bedeleu, 950.

Sum'a : 24 com. bis. cu 13,620 suflete.

b) Din ppresbiteratulu de astadi alu Albei-Iuliei : 25. Rimetiu, 347. 26. Satu-ponoru, 1206. 27. Valea Geoagielului, 745.

Sum'a : 3 com. bis. cu 2098 suflete.

Recapitulatiune.

Protopresbiteratulu Lupsiei va cuprinde urmatórele comune bisericesci, sî adeca :

a) Din protopresbit. de astadi alu Lupsiei 24 com. bis. cu 13,620 suflete.

b) Din protoprebit. de astadi alu Albei-Iuliei 3 com. bis. cu 2098 suflete.

Preste totu : 27 com. bis. cu 15,718 suflete.

(Va urmá.)

Comitetulu natiunale din Sabiiu nu este un'a din acele corporatiuni, ce se faca vorba multa de sine, nici nu inundéza tiér'a sî lumea cu prochiamatiuni, apeluri sî mai scie Ddieu ce, ci din faptele lui potemu cu dreptu cuventu judecá, ca scie de o parte sa fia modestu, sî, fatia cu bârfiturile unoru politice falite séu banerotate, cu pacientia, iéra de alta parte sa lucre cându este de lucratu.

Argumentulu celu mai nou despre aceea ca scie alege tempulu, este adunarea convocata in urma la Sabiiu in privinti'a fundului regescu si representatiunea sea câtra inaltulu ministeriu.

Resultatulu meritoriu, ce e dreptu este inca sî departe si ascunsu de velulu venitoriului, inse un'a stà, ca românii dedera unu semnu de viétia sî cu ocasiunea acést'a, de care se ia actu in partea cea mai considerabile a pressei, in sî afara de patria. Sî pentru noi cari scimu ca Rom'a nu s'a edificatu intr'o di, este o satisfactiune placuta sî atât'a, din causa ca pâna la alte resultate nici o voce cu judecata matura si ponderósa nu s'a radicatu sa despretiuiésca ce a facutu adunarea din Sabiiu, cu atâtu mai putienu a trecutu cu tacerea ceea ce a facutu acea adunare.

Ba ce e mai multu, insusi organulu partidei deakiste „Pesti Napló“, cá sa tacemu de cele-lalte multe foi cari discuta principiele representatiunei, reproduce in estensu tóta representatiunea si i comentéza principiele ei in unu articulu deosebitu, aratandu, ca românii au totu dreptulu cându, radimati pre legi, pretindu, cá ceea ce este in favórea unei administratiuni mai bune sî mai eftine se efeptuiésca sî pentru fundulu regiu.

Se voru aflá sî cu ocasiunea acést'a „intielepti“ de acei'a, cari voru dîce, ca tóte aceste suntu nisce lucruri „micutie“ sî ca suntemu asiá de usiori de tienemu multu la nisce articuli diurnalistici. Articulii diurnalistici nu au putere de lege, acést'a este sciutu, ei suntu nisce pareri séu convingeri esprese asupr'a cestiuniloru ce se desbatu in interesulu unei tieri séu societâti. Dara tocm'a pentru acést'a 'si au pretiulu loru in feliulu loru, pentru ca au sa pregatésca spiritele pentru cutare proiectu de lege. In cestiunea de fatia ni dovadescu, ca opiniunea publica a pornitu spre a recunósce dreptatea ce o aperâmu, séu nu póte sa o ignoreze sî aci jace puterea satisfacerei nóstre deocamdata pentru ca tóte impregiurârile aceste militéza pre lânga caus'a cea drépta sî dreptu portata de noi.

Noi ne-amu dedatu a considerá lipsele poporului si ale patriei asiá cum suntu, ne-amu dedatu a staruí cá acele lipse sa se indeplinésca pre cararea constitutiunale prin activitatea nóstra ; incâtu nu ne succede inse suntemu de convictiune, cá nesuccederea sa nu ni se póta imputá lenei, trandaviei séu ignorantiei nóstre. Cându amu ajunsu cá in nici o parte politica de ce-va pondu din patria, sa nu dâmu de contrari, este semnu o mai repetimu ca procederea ni este corecta si asiá mai este numai cá dorintiele nóstre sa se realiseze, sî nu e nici decum vin'a nóstra, déca nu s'aru realisá. Nu mergemu „durch Dünn und Dick“ cu nimenea, dupa cum imputa unii*), ci numai cu legea, pre carea trebuie sa o respectâmu sî a respectá legea este un'a dintre primele virtuti cetatienesci in tóte statorile civilisate sî virtutea acést'a, mai curendu séu mai târdiu trebuie sa invinga.

Acést'a e calea pre carea trebuiesce staruitu totu deun'a ; unu poporu care se va abate dela acest'a cale si va alergá dupa vorbe amagitórie sî dupa nisce intaritâri de fantasia abdice insusi de esistinti'a sea.

Publicâmu cu placere unu actu constitutionale bisericescu din partea dlui Dr. Il. Puscariu.

Onoratiloru preoti din cerculu alu VI. etectoralu (sinodalu) alu Fagarasiului, si ai mei iubiti frati in Christosu !

O datorintia indoita me misca in internulu meu de a me adresá câtra on. fratiile vóstre, cu unele cuvinte de multiamita pentru increderea, ce mi-o a-ti aretatu prin alegerea mea ca ablegatu sinodalu pentru periodulu, ce ne sta inainte. Sciu aceea, cà nu este ce-va indatinatu in viéti'a nóstra publica-bisericésca de a pasí in modulu acest'a cu unu lŭcru alu animei, ce l'asi putea sevârsí sî pre cale privata; cu tóte acestea eu vedu in acést'a unu usu bunu sî potrivitu cu viétia constitutionale, ce se practisédia in cele-lalte sfere ale vietiei sociale, sî ca eu mi-amu alesu calea acést'a a publicitâtiei amu, dupa cum amu disu, cu unu motivu mai multu decâtu altii, câror'a li s'au datu o atare incredere.

Eu sciu adeca, ca onoratu fratiile vóstre a-ti aretatu câtra mine o incredere, pre care nu sciu sa o fi meritat'o prin trecutulu celu scurtu de abiá 4 ani, de cându amu fostu aplicatu din buna vointi'a Ecselentiei Sale, a prea bunului nostru Archiepiscopu sî Mitropolitu, mai intaiu cá Secretariu consistorialu sî apoi cá profesoru seminarialu, ci aceea incredere amu sa o rectificu in viitoriu. Tocmai acest'a este motivulu, ce me indémna de a me adresá câtra on. fratiele vóstre — pre lânga descoperirea multiamitei mele — sî cu unele puncte sî directive, pre care cugetu a le avea de basa sî a le urmá in chiamarea acést'a, ce mi-ati incrediut'o.

Sciu, câtu de grea si totu de-odata sublima este chiamarea acést'a, unde se tractéza despre conducerea, regularea sî inaintarea celoru mai sacre interese ale crestiniloru nostrii sî câta responsabilitate este legata de acésta chiamare delicata, unde este vorb'a despre intemeiarea sî sustienerea religiositâtiei sî a moralitâtiei, despre bunastarea bisericei si a scóleloru nóstre; sî tocmai pentru aceea mai nu m'a-si incumete de a luá asupra-mi o sarcina pre câtu de onorifica pre atâtu de grea, sî carea aru trece preste modestele mele puteri — déca n'asi scí sî aceea, ca ce au fostu mai greu aceea altii au facutu ; „Radicati ochii vostrii sî vedeti holdele ca suntu albe sî aprópe de secerisiu.“ Ioanu Cap. 4. v. 35.

Mai inainte plutea corabi'a numai pre lânga tiermurile mârei in departâri neinsemnate pentru ca Corabieriulu se temea de a-si perde directiunea sî astfeliu vasulu séu a deveni prada lovituriloru sî a valuriloru mârei sî cei din corabia a fi inghititi de adenculu mârei. Astadi corabi'a se increde condusa de compasu a se departá pre oceanulu vastu sî corabieriulu dibaciu nu se teme plutindu printre valuri, a strabate pâna la cele mai mici sî mai departate insule. Mai inainte Biseric'a nóstra erá lipsita de compasu — sî de aceea ea au fostu de atâtea ori amenintiata de fortunele tempuriloru ; Nu suntu mai multu decâtu 173 de ani, de cându ea au suferitu unu naufragiu, din care, spre mângaierea nóstra, partea cea mai mare sî mai isemnata au scapatu nevatamati, — de atunci sî pâna de curendu s'au radicatu continue viscóle asupr'a ei. Ea este adusa astadi la limanulu doritu.

Acést'a s'au potutu face numai dupa ce i s'au datu busol'a sea, care suntu canónele bisericei primitive. Domnedieu au voitu, cá sa tramita bisericei sale multu cercate unu carmaciu dibaciu, carele se o

---

*) Póte acei ce mergu cu Dick primariulu sasu din Brasiovu. Red.

FOISIÓRA.

Analis'a spectrale.

(Dupa Dr. H. Schellen.)

(Urmare.)

II.

Spectrele simple sî compuse, intrebuintiate la materiele pamentului.

Lumin'a.

Cu tóte ca astadi atâtu e de cultivata teori'a luminei, câtu noi nefortiatu ne potemu esplicá sî cele mai complicate fenomene ale ei, totusi a respunde elementariu la intrebarea „de natur'a luminei“ nu e usioru. Noi observâmu actiunile acestei poteri naturali pretotindenea in modu fórte variu ; asiá cându se afla sórele pre ceriu in tóta splendórea, vedemu ca vérsa spre pamentu numai unu singuru tonu de colori, sî cu tóte acestea obiectele singuratice ale tienuturiloru aparu in colori fórte pompóse. Ce suntu dara aceste colori ? Cum se desvólta ele din lumin'a cea alba, ce o esmite sórele si alte corpuri luminatórie ?

Noi nu trebuie sa ne subtragemu dela prob'a de a respunde aceste intrebâri, déca e sa ne succéda sa dâmu o intuitiune chiara despre fenomenele analisei spectrali, de óre-ce insîne recunoscurâmu dejá, ca propriulu câmpu a acestei metode nóue de scrutatiune e lumea coloriloru.

Calea câtra sciintia mai totu-déun'a e impreunata de teoreme rari, care se paru descuragiatórie ; celu ce nu a gustatu din sciintiele naturei, cându vede atari teoreme i se pare ca vede fantomele ce le-a vediutu Dante cu divinulu seu conducatoriu, descendiendu la iadu ; dara omulu curagiosu trece usioru acestu plaiu ocupatu de fantome nepericulóse, sî se face inca sî amicu cu unele séu altele dintre ele, déca se apropia numai binisioru de densele. Sa ne apucâmu deci sî noi cu curagiu de intrebârile ivite ; de-sî responsulu asupra-le nu póte fi estensu, noi vomu dá de unu materialu intru densulu, care ne va sumutiá sa cugetâmu mai departe, sî care ne va prestá sî fundamentulu necesariu cá sa pricepemu mai usioru teoremele detaiate de prin manualele fisicali.

Dupa presumptiunea estinsa astadi mai preste totu loculu, universulu e o mare nemesuravera de materia de totu fina, pre care semtirile nóstre nu o potu pricepe ; in acésta mare se misica corpurele ceresci mai fâra de resistentia. Acestu fluidu numitu aetheru imple totu spaciulu nemesuraveru, umple atâtu intre spatiele dintre corpurele ceresci, câtu sî dintre atomii corpuriloru, adeca dintre pori. Pârtile cele mai mici a acestei materie subtiri se afla in miscare oscilatória continua ; déca se streplanta pâna la membrân'a ochiului nostru acésta miscare a aetherului, se produce impressiunea ce o numimu „lumina“, déca dupa impregiurâri e destulu de aspru iritamentulu pre nervii oculari.

Prin urmare luminatoriu e totu corpulu care strapune aetherului in o miscare oscilatória potenta ; oscilârile cele poterice a aetherului se arata cá lumina intensiva, cele debile inse cá lumina debila, tóte se streplanta dela corpulu luminatoriu cu o celeritate de 42,000 miluri pre secunda, perdiendu inse din târia proportiunalu cu departarea.

Lumin'a deci nu e o materia speciala, fâra e numai misicarea oscilatória a unei materie, care sub unele forme de miscare póte produce lumina, sub altele caldura sî iéra sub altele electricitate.

Analogi'a dintre lumina sî sunetu.

Comparându oscilarile aetherului cu celea ale aerului atmosfericu, comparându mai departe lumin'a cu sunetulu sî ochiulu cu orechi'a ceea ce mai susu amu amintitu despre natur'a luminei se va chiarificá mai tare.

O córda oscilatóre indésa sî raresce aerulu ce o incungiura ; dens'a impinge sî indésa aerulu, ce se afla dinainte-i ; dindereptulu ei inse remâne unu spatiu vacuu, in care navelesce aerulu vecinu, carele se raresce pentru unu momentu. Acésta miscare a aerului repetiendu-se in periode regulate, se streplânta pâna la urechi'a nóstra cu o celeritate cam de 1000 urme pre secunda, lovesce in urechia pelcuti'a timpanei sî, streplantându-se mai departe la nervulu audiului sî la creri, produce simticiunea, ce noi o numimu sunetu séu tonu. Caus'a sunetului e activitatea ce o produce aerulu asupr'a urechiei, cându se misca ; caus'a luminei e activitatea ce o produce aetherulu asupr'a ochiulu, cându se misca. De n'aru fi aerulu, séu ori-care alta materia, carea se streplante miscarile oscilatóre a corpuriloru pâna la urechi'a nóstra, n'aru esistá sunetu nici tonu. Precum corpulu sunatoriu nu esmite nici o materia speciala de audîtu, cí causédia numai miscare in aeru, chiaru asiá nu esmite sî corpulu luminatoriu nici o materia de lumina, cí sî densulu scutura numai aetherulu si-lu strapune in miscare oscilatóre.

asigure si pre viitoriu contr'a periculeloru, ce s'aru radicá asupr'a ei. Ea are o anghira tare — Statutulu organicu alu ei — care nu o lasa de a se clatiná in nesigurantia. Escelenti'a Sea pré bunulu nostru Parinte Archiepiscopu si Mitropolitu s'au straduitu nu numai de a direge Biseric'a, pre care Ddieu i-o a incrediutu, dupa canónele Bisericei primitive, dara au facutu, cá si altii se póte invetiá cu inlesnire, care suntu acele canóne, ce deobliga pre fiesce-care crestinu ortodocsu. Elu au datu la lumina opuri voluminóse sistematice, ce stau la nivoulu sciintiei de astadi, bá si acum de curendu, mai potu dice de pre patulu dureriloru sale, au edatu unu opu nou, ce este menitu de a conduce pre preotu ortodocsu in chiamarea sea, privitu cá cetatianu, si dupa obligamentele lui dupa pusetiunea sea in statu, cá pastoriu sufletescu si invetiatoriu alu poporului; totu acestu opu contiene si o colectiune a legiloru positive de astadi, ce privescu pusetiunea bisericei nóstre, egale indreptatite cu cele-lalte confessiuni, legea scolastica, despre egal'a indreptatire a natiunalitâtiloru, pentru casatorii micste, si despre reciprocitatea confesiuniloru si Statutulu Organicu alu Bisericei nóstre — care pre câtu ele suntu de necesarie a fi cunoscute de fiesce care preotu ortodoscu — pre atâtu s'au aretatu de mare lipsa de a se predá tóte laolalta intr'o colectiune, cá unu apendice alu pastoralei. Iéta dara inca unu mârgaritariu de multu pretiu, pre care 'lu ofera inaltulu Archipastoriu credinciosiloru sei preoti si mireni, totu cu aceea parintiésca bunavointia, cu care a oferitu si cele-lalte pretiuite opuri ale sale!

Deci, cându vinu a dá Fratieloru vóstre punctele si directivele, de care apromitu ame tienea — nu o potu face acést'a altu-feliu decâtu prin apromissiunea solemna de a me tienea strensu intre marginile canóneloru bisericei nóstre si a legiloru ei desvóltate pre bas'a ei nationale, pre care se afla ea, si a promová totu, despre ce voiu fi convinsu, ca nu sta in contradictiune cu acele, si ca servescu spre binele comunu alu credinciosiloru ei si spre salutea publica.

Multiemindu-ve in fine inca odata pentru increderea aretata amu remasu

Sabiiu in 18 Martiu 1873.

Alu On. Dvóstre frate in Christosu
Dr. Ilariu Puscariu
Professoru semin. si membru
sinodalu clericalu din cerculu
electoralu.

Cetimu in „Albin'a".

Pest'a, in 2 Apriliu n. 1873.

„Gazet'a Transilvaniei", in nrii sei mai próspeti, publicá unu articlu fórte instructivu incâtu pentru planurile vechi si nóue ale domniloru magiari facia de români.

Titlulu articlului e: „conferinti'a de-unadi dela Sabiiu, judecata de Lonyay." Este o critica retrospectiva, cu istori'a a mâna, o critica atâtu a conferintiei si miscâriloru din Sabiiu câtu si a próstei si brutalei politice magiare.

Margaritariulu stilului, plinu de date mici si de cuvinte mari caracteristice, nu lase pre nimenea versatu in diaristic'a româna, unu momentu la indoiéla despre autorulu criticei, de altu feliu subsemnatu numai cu o cruce si cu unu puntu lânga ea!

Noi — ocasiunalminte, de ni voru permite alte afaceri mai urginti si mai practice, ni vomu face studiele nóstre speciali asupr'a acestui esercitiu publicisticu, alu cârui fortia principale e massim'a magiara: r—á = rá, fogd rá. Se acatia, adeca atletulu criticu de tóte: tuturoru le afla cosuru; pre tóte le impunge si strapunge si — derima; câci — nimic'a nu este, nu póte sa fia bunu, ce se face fâra — cruce si fâra puntu!

Firesce ca — atacându si critisându tóte cu limba agera si maiestri'a, unele le si nimeresce de minune. Asiá si asta-data la calcâiu — istoriculu nostru, cá unu pâcala alu naibei — isbesce in cei cu memorandulu din Blasiu, cei atâtu de amaru pâcaliti de contele Lonyay. Dibaciulu criticu, aretându ce prosti iesuiti mai suntu domnii magiari, i apostrofâ apoi asiá:

„Nu negâmu, veti mai prinde in cursele vóstre pre câte unii români prosti, nascati si crescuti in sierbitute, in superstitiune si orbia,*) - - - ve insielati insa amaru déca credeti cumv'a, ca ceialalti români nu aru fi petrunsi in tóte planurile vóstre si cá dóra s'aru mai teme de efectuarea loru." —

Este invederatu cá criticulu este unu albinistu mascatu, unu picutiu si camu esaltatu si — tinde a imitá pre „Albin'a" in colónele Gazetei, si — fiindu cá noi, dupa judecat'a — de totu competinte a dlui Baritiu, damu une ori cu bât'a in balta, densulu vrendu a emulá cu noi si a ne intrece, arunca câte odata — chiaru cu bard'a in luna!

Recunoscinti'a nóstra cordiala pentru servitie!!

Vien'a, in 24 Mart. n. 1873.

Prea stimate dle redactoru! binevoiti a publicá urmatórele:

Sessiunea sinodului archidiecesanu din estu-anu se apropie cu pasi repedi. In mesura proportionata se acompaniéza la acésta apropiere si inmultirea intrebâriloru, ce intempinâmu din tóte pârtile ca petrunsu va fi acestu prea maritu sinodu de duhu sântu si credintia curata, de sântieni'a si momentuositatea missiunei, ce i incumba? cu cea ce stà in legatura nedespartivera o activitate cu séu fâra passiune, resolutiuni productive séu neproductive, resultate salutarie séu desastróse; ca bine voru fi membrii singurateci ai aceluia-si pr. m. sinodu pregatiti, si informati despre agendele sinodali, séu intemplase-va cá unii sa se infatisiedie cá sa urmedie indiferenti pertractârile sinodali? ca lucrá-voru deputatii nou alesi cu seriositatea recernta, cu zelu si cu cunoscintia de cause si giurstâri? ca cum si ce se va otarí in ceea si ceea afacere? luá-se-voru dispositiuni definitive séu provisorie, generali, speciali séu jumetâtite? si câte si mai câte de acestea — intrebâri, la cari cu fapta, déca nu impossibilu, apoi securu fórte cu greu s'aru potea dá unu respunsu la intielesu. Pre scurtu, lumea e interesata si plina de nerabdare; pare-mi-se mai multu decâtu in anii trecuti, (ceea ce se póte priví dreptu documentu ca constitutiunea nóstra tenera bisericésca prinde radacini) sa véda ca ce se va decide in sinodu despre ea. Nimerui nu-i va vení in minte sa dica ca acestea intrebâri suntu pré tempurie séu nedrepte etc. ci fia-cine va recunósce ca ele suntu la locu si tocmai atâtu de temeinice si momentóse pre câtu e si caus'a la care se referescu o causa sânta si de viétia pentru biseric'a si natiunea nóstra. — In mân'a sinodului jace organisatiunea bisericésca si prin urmare si destin'a in privinti'a aceea; respective dela pornirea sinodului aterna directiunea spre bine séu reu pentru viitoriu. Cu câtu membrii sinodali voru fi mai conscii de missiunea loru, cu câtu vomu avea cunoscintia mai afunda despre causele resolvinde, cu câtu in fine voru fi mai insufletiti de prosperarea bisericei, scólei si in genere poporului nostru cu atât'a si resultatulu activitâtiei loru va fi mai manosu si fericitu. — Sinódele din anii trecuti nu ne-a datu ansa directa de a intempiná cu neincredere pre celu viitoriu; cu tóte acestea inse o aparintia suspiciósa, care se stracurasa pâna acum, si care cu deosebire casu cá sa se mai ivésca de acelea, deveni periculósa si aduce cea mai mare stricaciune in desvoltarea tenerei nóstre constitutiuni bis., ne indémna a atrage atentiunea asupr'a ei, cá sa se delature si repare si asiá aceea sa nu póta formá pentru viitoriu unu casu de precedintia.

Principiulu incompatibilitâtiei posturiloru e pronunciatu si recunoscutu cu restrinctiunea la asesorii consistoriali. — Noi avemu convingerea firma ca desvoltarea si prosperarea dorita numai atunci e possibile, cându legile si principiele esprese in ele nu aflá nici cea mai mica stirbire in esecutare.

Ceea ce nu ne potemu esplicá este ca s'a facutu legea pentru cá sa fia desconsiderata si calcata in pecióre de insusi sinodulu sub cuventu de oportunitate si umanitate, (!) cari ori si unde nu s'aru fi potutu aplicá mai nepotrivitu, decâtu la casurile unde bate corespondintele si cari crede ca si suntu cunoscute lectoriloru. Pretestele ca salariulu de

---

*) Dirépta alusiune la — Clusiu si Blasiu, la metropolitulu Vancea, la Baritiu, si ceea-lalti pacâliti.

Abstragendudela simplulu tonu séu dela siuieratu (zuzuitu) potemu dice, ca unu tonu se nasce numai cându impulsele aerului intra in urechia regulatu; déca intervalele aceloru impulse nu suntu egali, urechi'a aude numai o sioptitura o pocnitura séu o siuieratura; tonulu asiá dara depinde dela deplin'a regularitate a impulseloru succesive. Naltimea unui tonu depinde dela numerulu loviriloru aerului in unu tempu determinatu, precum in o secunda; noi numimu tonurile inalte, cându oscilarile aerului in o secunda suntu numeróse, iéra profunde cându oscilarile acelea suntu mai pucinu numeróse. Déca numerulu aceloru loviri de aeru, ce nimerescu urechi'a in o secunda, contiene mai pucinu cá 16 séu mai multu cá 40,000 urechi'a nu mai póte distinge nici unu tonu; in casulu primu ea nu percepe fâra numai unu murmuru profundu nedeterminabilu, séu sa concedemu ca mai deosebesce lovirile singuratice facute in pelcuti'a tâmpanei, dara le semtiesce numai cá simple loviri; in casulu ultimu inse impresiunea e o siuieratura aspra inse nedeterminavera. Confiniele simtiunei unui tonu suntu 16 si 40.000 lovituri de aeru in urechia pre secunda Furculiti'a sonora normala in anulu 1859 la temperatur'a de 15° a facutu in o secunda 435 lovituri de aeru.

Despre adeverulu acestei asertiuni se póte convinge omulu cu asiá numitulu aparatu „sirena", carele ne da documente matematice.

Déca impulsele aerului in o secunda trecu preste numerulu 16 urechi'a nu mai póte face distingere intre singuratecele lovituri; impresiunile impulseloru succesive se contopescu pentru urechia; un'a se alipesce de aceea-lalta fâra intrerupere si impressiunea totala se preface in unu impulsu continuu, in unu tonu. Precum se vede de aici, inaltimea unui tonu e conditiunata eschisivu dela numerulu lovituriloru aerului, ce succedu in unu momentu, iéra tari'a lui dela târi'a impulseloru; in sirena suflându in unulu si acela-si siru mai tare ca-va, naltimea tonului remâne aceea-si, numai câtu tonulu devine mai petrundiatoriu; suflându inse in unu siru provediutu cu mai multe aperturi, tonulu se inaltia si ajungându cu suflatulu chiaru la sirulu ultimu din sirena, carele e provediutu cu de 2 ori atâté aperturi cá celu dintâiu, vomu audí chiaru octava tonului produsu in sirulu celu mai de desuptu. —

Tonulu se nasce in mai multe forme, dupa cum suntu si diferitele instrumente musicali; in totu casulu inse numai atunci se produce unu tonu cându, in intervale egali, se intorcu regulatu in urechia impulsele medilocite de aeru.

Din aceste amintite, credu ca va fi mai usioru a intielege miscarea aetherului luminei si actiunea lui asupr'a ochiului. Si aetherulu póte fi strepusu in tremurâri regulate cá si aerulu si inca astfeliu, ca phasele de condensare si rârire succesive se repetiescu regulatu in intervale egali.

Intre oscilatiunile aerului si a aetherului e numai aceea diferintia ca aetherulu celu fórte finu si elasticu nu numai ca 'si streplânta miscarile sele cu multu mai rapede decâtu aerulu celu duru si ponderosu, ci in o secunda face oscilâri fórte multe, care suntemu constrensi sa le numerâmu dupa bilióne.

Analogi'a dintre tonu si colóre.

Ceea ce suntu tonurile pentru urechia, aceea suntu colorile pentru ochiu. Lumin'a cá sa faca impressiune se recere, cá aetherulu se faca in o secunda unu numeru óre-carele de impulsuri asupr'a retinei, si acestea sa se straplânte pâna la creri; déca valurile de aetheru in o secunda suntu mai pucine séu mai multe decâtu unu numeru óre-care, ochiulu nu le mai póte semtí cá lumina.

Ochiulu incepe sa semtiésca valurile aetherului cam la 480 bilióne in o secunda, si incéta ale semtí cându acestu numeru a ajunsu cam la 800 (optu sute) de bilióne in o secunda. In casulu primu ochiulu semtiesce lumin'a in unu rosiu intunecatu, iéra in alu doilea in unu violetu profundu.

Cu câtu oscileza aetherulu mai tare in unu tempu determinatu, cu atâtu trebuie se urmedie si oscilatiunile (valurile) mai rapede unele dupa altele; precum diferitele tonuri aterne dela celaritatea oscilatiuniloru de aeru, chiaru asiá potemu dice si aici, ca diferitele colori depindu numai dela celeritatea oscilatiuniloru de aetheru. Oscilatiunile cele mai line — intielegemu 480 bilióne in o secunda — ne dáu colórea rosia; cele ce suntu ceva mai numeróse ne dau colórea galbena; crescundu celeritatea mai departe, ochiulu semtiesce succesive colórea verde, apoi veneta si finalmente pre cea violeta, si cu acésta colóre se incheia simtiunea ochiului omenescu, fâra cá prin ast'a sa fia marginita celeritatea miscârei aetherului.

Teodoru Ceontea
stud. filos.

(Vá urmá)

1200 fl. nu e de ajunsu pentru giurstârile nóstre ca cine va ocupá mai multe posturi de atâti'a si atâti'a ani si despartirea de ele i-aru causá dorere etc. suntu pre câtu de netemeinice pre atât'a si de ridiculóse si copilaresci.

Dupa cum mai susu amu amintitu, incompatibilitatea e recunoscuta (pre hârthia) numai cu restrctiune la asesorii consist. Acésta restrictiune, dupa noi, n'are nici unu intielesu. Principiulu are forma de lege positiva in casulu nostru; aceea restrinctiune e calificata inse d'a face o esceptiune din o lege. —

Din ce caus'a s'a estinsu numai asupr'a membriloru consist. nu intielegemu cu atât'a mai multu cu câtu suntemu de convingere cá de basa acelei legi n'a potutu serví numai acsiomulu ca cel'a ce e judecatoriu in instanti'a prima nu póte fi si in a dóu'a etc. si vice-vers'a; cí multu mai multu adeverulu ca: unulu si acel'a-si nu póte serví la doi domni. Momentuositatea problemeloru legate de ori care postu recere tóta poterea acelui'a care lu ocupa si nu concede impârtirea acelei poteri spre diferite soiuri de afaceri. Implinirea cu scumpetate si consciositate a fia-carei chiamâri este conditionata de o ocupatiune seriósa si continua cu acea chiamare de o atentiune neintreruptu tientita asupr'a afaceriloru impreunate cu acea chiamare.

Numai la noi se obicinuesce pracs'a de un'a si aceea-si persóna e investita cu câte 2—3—4 posturi publice bisericesci si apoi intru adeveru ca si numai la noi mergu trebile nainte-indereptu asiá dupa cum mergu. A-si impliní datorinti'a dupa cuviintia, (nu a schimbá de pre unu umeru pre altulu) in 3—4 posturi si apoi a se mai ingrigí si de afaceri private pre cari fiescine le are, este impossibilu.

De aceea fia protopopulu protopopu, preotulu preotu, profesorulu profesoru etc., iéra nu unulu si acel'a-si de tóte, câci asiá tóta tréb'a capeta faci'a unui monopolu cu si in cele sânte.

Suntemu securi ca atunci va fi mai bine, ca atunci vomu inaintá mai usioru si ca atunci voru incetá si cele multe vorbe rele, ce sbernaie, ca postorile suntu spre inavutirea aceloru putieni ce le ocupa iéra nu spre a vedea mai intâiu de elu si apoi de a potea traí dupa elu; si de aceea si sperâmu cu tóta securitatea ca sinodulu archid., condusu si petrunsu de binele comunu, de inaintarea bisericei si scólei nóstre va face lumina in afacerea acést'a, va otarí decisivu si nu va mai suferí cá o persóna sa ocupe 3—4 posturi, nu pentru ca acea persóna e zelósa de acea ocupatiune cí pentru cá sa se imbogatiésca — si tenerii cei multi dupa cuviintia pregatiti sa bata din fâlci. — T.

Porcesci, in 18 Martiu 1873.

Prea Onorate Dle Redactoru! Cetindu in nr. 19 alu multu pretiuitei foi „Telegrafulu Romanu" intre altele si convocarea pre Sâmbet'a lui Lazaru — la parastasulu nemuritoriului literatu „Georgiu Lazaru ce se va seversí in comun'a Avrigu. —

Me miru si eu, intocmai precum dv. cum comitetulu respectivu a aflatu cu cale, cá parastasulu lui Georgiu Lazaru sa se seversiésca in Sâmbet'a lui Lazaru! — si nu la Sângeorgiu. — Asiu dorí o informatiune din partea resp. comitetu, — care românu 'si serbédia dîu'a numelui de familia?! Déca nu me insiéla memori'a, credu ca toti popolii 'si serbéza dîu'a numelui din botediu.

Si déca resp. comitetu voiesce dóra cu acésta serbare asiá numita natiunala a face o esceptiune, acést'a nu e ratiunabila, dupa cum póte ca toti fratii invetiatori din giurulu acest'a voru afirmá, — de óre-ce se vine tocmai in paresemi; si apoi raru se intempla cá cei asistenti la astu-feliu de serbâri sa se despartiesca fâra de a luá cu totii parte la o mâncare.

Mi aducu aminte din anulu espiratu, ca la celebrarea parastasului din cestiune a fostu invitate si alte persóne demne de totu respectulu din Sabiiu si alte pârti, pre care basa on. dregatoria din Avrigu a demândatu otelariului din locu, cá pre spesele ei sa pregatésca unu prândiu domnescu; — ceea ce s'a si facutu. Mai târdiu acceptându insciintiâri, ca persónele invitate nu potu asistá atâtu la parastasu, câtu si la prândiu din cause binecuventate, — ce erá de facutu! Otelariulu s'a esprimatu, ca ori se consuma mâncarea, ori nu trebuie sa i se solvésca costulu ei. Tóta dreptatea a avutu. — Noi invetiatorii coadunati vollens nollens amu fostu forciati a consumá prândiulu!

Ei, apoi spuna-mi resp. comitetu, ca nu amu comisu unu scandalu, o crima religionaria in o comuna româna gr. or. si in paresemi! —

Bucatele firesce a fostu gatite asiá dicendu de dulce. —

Óre câtu tempu voru mai respectá românii gr. or. dela sate posturile? E usioru de gâcitu! Óre câtu tempu va mai esiste in românii dela sate moralitatea, temerea de Domnedieu si implinirea cu sântieni'a a porunciloru lui? Iérasi e usioru de gâcitu! Nu e mai multu cá dóue septamâni, cându amu auditu pre unu avrigénu esprimendu-se: „De ce sa nu manâncu cu dulce, câci anu a mâncatu aici toti invetiatorii de dulce in Sâmbet'a lui Lazaru in postulu pasciloru si ei fiindu ca sciu carte sciu, ca pecatu e séu nu!" —

Si apoi déca s'aru marginí numai la postu, dara e téma pré intemeiata ca smintinduse in un'a privintia se póte poporulu seduce si smintí si in alte privintie si atunci:

„Vai lumei de smintéla, dara mai vaiu de acel'a, din care vine smintél'a."

Pre lânga cele ce precedu, remânu

Alu Dvóstre stimatoriu
Arone Necsi'a
docinte.

Societatea româna pentru cultura si limba din Silistr'a.

Acésta societate, a câreí durata este de doi ani, e un'a din cele mai nationale si mai folositóre intreprinderi ale fratiloru nostrii de preste Dunâre, unde elementele straine se silescu din tóte puterile se stinga ori-ce simtiementu pentru limb'a si nationalitatea româna. Ca incuragiare si spre a se vedé modestele progrese ale acestei institutiuni — care dejá sustiene dóue scóle nationale de baieti si e pre cale de a infiintiá si un'a de fete — damu locu urmatorei dâri de séma a siedintieloru dela 20 si 25 Ianuariu, 1873:

Siedintia I, 20 Ianuariu.

Conformu art. 45 din regulamentulu societâtiei, membrii resiedietorii in Silistra se aduna in localulu scólei române. La apelulu nominale respundu 27 membrii presenti.

D. C Saulescu, presiedintele societâtiei, fiindu repausatu, d. vice-presiedinte N. Petrescu ocupa fotoliulu de presiedinte si conformu art. 24, declara siedintia deschisa. Dupa acést'a, esprimându durerea ce comitetulu si chiaru intréga societatea a simtitu pentru perderea inca de june a bunului Saulescu Constantinu, d. vice presiedinte face darea de séma a societâtiei, cetindu tabloulu preparatu si róga adunarea cá, conformu statuteloru si regulamentului, se bine voiasca a numí o comisiune verificatóre din sinulu ei, care se revisuiésca compturile societâtiei din cursulu anului 1871, Octombre 1, pâna la 1872, Octombre 1.

Dupa acést'a d. vice-presiedinte arata ca, prin patriotic'a staruintia a dloru V. P. Sasu din Brâil'a, I. Gr. Poenariu Bordea si G. P. Durostorénu din Bucuresci, d. Drocu Barcianu din Giurgiu si C. Petrescu din Silistri'a, s'au mai inscrisu 65 membrii, astu-feliu ca numerulu membriloru in totale este de 119, de unde urmédia ca, in cursulu acestui anu, s'a indoitu numerulu din anulu trecutu. Adunarea aplaudându acésta norocire, in unanimitate esprime cele mai calduróse multiamiri dloru delegati pentru staruinti'a ce conserva, si dloru membri inscrisi pentru patriotismulu cu care s'au grabitu a contribuí la realisarea scopului societâtiei, si le uréza sanetate deplina.

Se procede la alegerea comissiunei verificatóre si se proclama cá membrii dd. I. Teodorescu, A. Teodorescu, Ilie Georgescu, Chr. Statescu si C. Niculescu.

Dupa o discussiune asupr'a platiei regulate a cotisatiuniloru, siedinti'a se radica.

Siedinti'a II, 25 Ianuariu.

La apelulu nominale respundu cá presinti 28 membrii.

Se cetesce procesulu verbale alu siedintiei trecute si se adópta.

D. vice-presiedinte invita adunarea cá, conformu regulamentului societâtiei, se bine-voiésca a numí unu presiedinte provisoriu, care, cu unu secretariu, se conduca lucrârile pâna la numirea noului comitetu.

Adunarea, in unanimitate, proclama cá presiedinte provisoriu pre par. protopopu Chr. Zachari'a, care ocupa fotoliulu presiedentieii

Raportarile comissiunei verificatóre, A. Teodorescu prin fiiulu seu, cetesce raportulu urmatoriu:

„Onorabili colegi! Comissiunea insarcinata de d-vóstra cu verificarea compturiloru presentate de d. vice-presiedinte, in numele societâtiei române de cultura si limba din Silistr'a, in siedinti'a dela 22 curente, asupr'a incasâriloru si respunderiloru facute dela 1 Octomvre, 1871, pâna la 1 Octomvre 1872, precum si asupr'a inchiriârei comptului intregu, intrunindu-se in cabinetulu cancelariei societâtiei si procedendu la esaminarea registreloru, dosareloru si acteloru justificatóre presintate de d. cassieriu, are onóre a supune la cunoscinti'a d-vóstra, conformu reguleloru prescrise in statute, resultatele esaminârei sele asupr'a operatiuniloru d-lui cassieriu pre susu mentionatulu intervalu si asupr'a conduitei comitetului in raportu cu statutele si regulamentulu societâtiei.

I. „Operatiunile incasâriloru:

„1. Sum'a incasâriloru dela 1 Octomvre 1871 pâna la 1 Octomvre 1872:

„a) Capit. incasatu din an. trecutu 542 lei, si 40 bani.

„b) Cotisatiunile si subventiunile incasate dela 113 membri pe anulu curinte 1136 lei, 55 bani.

Totale: 1678 lei 95 bani.

„2. Operatiunile respunderiloru facute de cassieriu dela 1 Octomvre 1871, pâna la 1 Octomvre 1872:

„a) Subventiunea scólei române din Silistr'a 260 lei noi.

„b) Subventiunea scólei române din comun'a Ostrovu, 100 le noi.

„c) Chiri'a localului cancelariei, 120 lei n.

„d) Unu dolapu pentru biblioteca, o mésa si coloratulu localului, 80 l. n.

„e) Pentru iluminarea si incalditulu localului, 60 l. n.

Totale: 620 lei noi.

„Acésta suma subtragendu-se din sum'a incasata, aretata mai susu, adeca din 1678 l. 95 b.
— 620 l. — b.
Se constatâ ca 1058 l. 95 b.
este averea totala, séu capitalulu societâtiei.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. orientale din Salasiulu superioru, de clas'a a III protopresbiteratulu tractului Hatiegu, se descide prin acést'a concursu, pâna la 30 Aprilie c. v.

Emolumentele suntu:

Unu jugeru pamentu aratoriu, dela 163 familie — câte dóue ferdele cucurudiu nesfârmatu (cu tuleulu) de fieste care familia, si câte un'a dî de lucru — claca, — precum si scól'a indatinata, care tóte la olalta dau unu venitu anualu camu la 300 fl. v. a.

Doritorii de a concurge la acésta, statiune au a-si asceme subscrisului petitiunile loru instruate cu documentele necesari in sensulu prescriseloru in „Statutulu Organicu", pâna la terminulu numitu.

Hatiegu in 20 Martiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Ioanu Ratiu
(1—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de preotu in parochi'a vacanta Mihaesti cu fili'a Fagetielu din tractulu Dobrei, sa escrie concursu pâna la 10 Apriliu cal. v. a. c. in carea dî se va tienea si alegerea.

Emolumentele suntu: pre lânga stol'a usuata dela 120 numeri de case a dóue mertie cucurudiu nesfarâmatu 240 mertie, dóue locuri aratóre de 15 mertie semânatura, unu fenatiu in matera, si cimiteriulu in filia, cu fruptele din pomi, si in fine lemne de focu de ajunsu din padurea comunala — tóte aceste eruate, dau unu venitu anualu de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, voru avé sa-si tramita recursele loru, instruite in sensulu Statutului organicu, adresate comitetului parochialu, la subscrisulu, pâna in terminulu indicatu.

Dev'a 12 Martiu 1873.

Pentru comitetulu parochialu
Ioanu Papiu
(3—3) Protopopu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 25 ANULU XXI.

Sabiiu, in 29 Martiu (10 Apr.) 1873.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pre patrariulu alu doilea (Apriliu—Iuniu) alu anului 1873. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. v.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Deputatii alesi la sinod. archidiecesanu.

In cerculu alu V-lea, P. ases. cons. Zacharia Boiu.

In cerc. alu XVII. par. prot. Samuilu Cupsi'a.

In cerc. XXVI. par. prot. Vasiliu Rosiescu.

In cerc. IX. par. capelanu Galationu Siagâu.

In cerc. XVIII. par. prot. I. Orbonasiu.

Dintre mireni:

In cerculu I dlu consil. de tribunalulu supremu in pensiune Iacobu Bologa'a sî dlu cons. gub. in pensiune Elia Macelariu;

In cerculu II dd. advocati Dr. Ioanu Borci'a sî Ioanu de Pred'a.

In cerculu IX. dlu subjude reg. Vasiliu Buzdugu sî dlu adv. Michailu Orbonasiu.

In cerculu XIX dd. Dr. Avramu Tincu sî Lazaru Petco advocatu.

In cerculu XI dd. Dr. Ioanu Mesiota dir. gim. si Diamande Manole comerciante.

In cerculu IX dd Simeonu Trifu, jude procesualu sî Ioanu Candrea profesoru.

In cerculu IV dlu I. C. Dragusianu vicecapitanu sî Moisé Branisce archivariu si perceptoru scaunalu.

Ad nr. cons. 298/1873.

Incunoscintiare.

Cu provocare la ordinatiunea consist. din 10 Ianuariu 1872 nr. cons. 37 publicatu in „Telegrafulu Romanu“ din 3/15 Februariu 1872 nr. 10 se aduce prin acést'a la cunoscinti'a publica: ca supunendu-se par. Ioanu Laticu, parochu in Iacobeni, protopresbiteratulu Nocrichiu-Cincu-mare censurei prescrise in acum numit'a ordinatiune consist. s'a aflatu aptu pentru de a fungá cá aperatoriu in cause bisericesci, matrimoniali sî disciplinari inaintea foruriloru nóstre bisericesci, spre care sfersitu i s'a impartasitu sî binecuventarea archierésca in intielesulu §-fului 442 din Dreptulu canonicu.

Sabiiu, 27 Martiu 1873.

Dela Secretariatulu Consistoriului archidiecesanu greco-orientalu.

Proiectulu

Consistoriului archidiecesanu pentru arondarea protopresbiterateloru din archidiecesa:

(Urmare.)

XVI. Protopresbit. Turdei.

Loculu scaunului ppescu opidulu Turd'a

Protopresbiteratulu Turdei va coprinde urmatórele comune bisericesci:

a) Din ppresbiter de astadi alu Turdei de josu:

1. Turd'a, 508. 2. Agarbiciu, 932. 3. Agrisiu, 506. 4. Cingzu, 258. 5. Cicudu, 171. 6. Decea, 111. 7. Feldiór'a, 509. 8. Grindu-Cristuru, 352. 9. Hidisiu, 1040. 10. Harastasiu, 342. 11. Cucerdea, 311. 12. Cristisiu, 220. 13. Cárcedea, 175. 14. Muresiu-Ludosiu, 556. 15. Muresiu-Cheti'a, 269. 16. Maiereu, 376. 17. San-Mihaiu, 591. 18. Vaidasigu, 483.

Sum'a: 18. com. bis. cu 7710. suflete.

b) Din ppiatulu de astadi alu Clusiului:

19. Banabicu, 831.

Recapitulatiune.

Protopresbiteratulu Turdei va cuprinde urmatórele comune bisericesci, sî adeca:

a) Din protopresb. de astadi alu Turdei de josu 18 comune bis. cu 7710 suflete.

b) Din protopresb. de astadi alu Clusiului 1 comuna bis. cu 831 suflete.

Preste totu: 19 com. bis. cu 8541 suflete.

XVII. Protopresbiteratulu Campiei

Loculu scaunului ppresbitarale opidulu Mociu.

Protopresbiteratulu Campiei va constá din urmatórele comune bisericesci:

a) Din protopresbiteratulu de astadi alu Turdei de josu:

1. Mociu, 1356. 2. Calianu 796. 3. Sostulu de josu, 543. 4. Frat'a 375. 5. Soporu, 653. 6. Mihesiu, 321 suflete.

Sum'a: 6 com. bis. cu 4044. suflete.

b) Din protopresbiteratulu de astadi alu Clusiului:

7. Barei, 539.

c) Din protopresbit. de astadi alu Secului:

8. Bontid'a, 863. 9. Secu, 167. 10. Bagaciulu, 203. 11. Chechisiu, 457. 12. Deveciorii-mari, 460. 13. Giac'a, 590.

Sum'a: 6 comune bis. cu 2740 suflete.

Recapitulatiune.

Protopresbiteratulu Campiei va cuprinde urmatórele comune bisericesci:

a) Din protopresbit. de astadi alu Turdei de josu, 6 com. bis. cu 4044 suflete.

b) Din protopresbit. de astadi alu Clusiului 1 com. bis. cu 539 suflete.

c) Din protopresbiteratulu de astadi alu Seculuí 6 com. bis. cu 2740 suflete.

Preste totu: 13 com. bis. cu 7223 suflete.

XVIII. Protopresbiteratulu Clusiului.

Loculu scaunului protopresbiter. cetatea Clusiu.

Protopresbiteratulu Clusiului va constá din urmatórele comune bisericesci:

a) Din ppresbiteratulu de astadi alu Clusiului:

1. Clusiu, 135. 2. Somesfaleu, 746. 3. Car'a, 646. 4. Cojocn'a 695. 5. Fenesielu, 768. 6. Lon'a sasésca, 338. cu fili'a Stoln'a, 144. 7. Muntelerece, 1237. 8. Somesiulu-rece, 628. 9. Somesiulu-caldu, 551. cu fili'a Lapustesci, 253. 10. Marisielu, 2010. 11. Maguri, 1263. 12. Giurcuti'a, 768. 13. Agarbiciu, 628. 14. Ghero-Dangâu, 406. cu fili'a Banfi-Dangâu, 584. 15. Ghero-Osiorheiu, 263. cu fili'a Ghestrade, 217. 16. Panicu, 400. 17. Bedeciu, 1030. 18. Monosturulu-ung., 1235. 19. Bic'a-româna, 617. 20. Monosturulâ rom. 1065. 21. Calatiele, 557. 22. Valcaulu-ung., 331. 23. Finciu, 279. 24. Calat'a-mare, 1320. cu fili'a Domosiu, 140. 25. Buleni, 626. 26. Rogojelu, 543. 27. Sebesiulu-mare, 1338. 28. Nadasiulu rom. 599.

Sum'a: 28 com. bis. cu 22,243 suflete.

b) Din protopresbit. de astadi alu Secului:

29. Apahid'a, cu fili'a San-Miclosiu, 1130.

Recapitulatiune.

Protopresbiteratulu Clusiului va cuprinde urmatórele comune bisericesci, sî adeca:

a) Din protopresbit. de astadi alu Clusiului 28 com. bis. cu 22,243 suflete.

b) Din protoprebit. de astadi alu Secului 1 com. bis. cu 1130 suflete.

Preste totu: 29 com. bis. cu 23,373 suflete.

XIX. Protopresbit. Ungurasiului.

Loculu scaunului ppresbiterale satulu Ungurasiu.

Protopresbiteratulu Ungurasiului va constá din urmatórele comune bisericesci:

a) Din protopresbit. de astadi alu Ungurasiului:

1. Ungurasiu, 566. 2. Baic'a, 305. 3. Balanu, 1212. 4. Bodea, 372. 5. Basn'a, 504. 6. Chendremalu, 180. 7. Ciumern'a 232. 8. Dolu, 534. 9. Fizesiu-St.-Petru, 1031. 10. Galpui'a, 646. 11. Hid'a, 527. 12. Jacu, 647. 13. Milnanu, 658. 14. Pausi'a, 540. 15. Rachisiu, 703. 16. Romit'a, 365. 17. St'a-Mari'a, 560. 18. Stán'a, 524. 19. Tresnea, 1049. 20. Vasicapau, 190.

Sum'a: 20 com. bis. cu 11,884 suflete.

b) Din protopresbit. de astadi alu Clusiului:

21. Jimborulu-mare, 586. 22. Dânculu, 300. 23. Tamasi'a, 620. 24. Cublesiulu-rom. 154.

Sum'a: 4 com. bis. cu 1640 suflete.

Recapitulatiune:

Protopresbiteratulu Ungurasiului va cuprinde urmatórele comune bisericesci, sî adeca:

a) Din protopresbit. de astadi alu Ungurasiului 20 com. bis. cu 11,884 suflete.

b) Din protopresbiter. de astadi alu Clusiului 4 com. bis. cu 1640 suflete.

Preste totu 24 com. bis. cu 13,524. suflete.

XX. Protopresbit. Cetâtiei de pétra.

Loculu scaunului ppresbiterale satulu Fauresci.

Protopresbiteratulu Cetâtiei de piétra va constá din tóte acele comune bisericesci, din cari e compusu astadi; si adeca:

1. Fauresci, 586. 2. Berinti'a, 610. 3. Berchezu, 132. 4. Ciocotisiu, 754. 5. Fenatie, 720. 6. Finteusiu, 693. 7. Carbunari, 738. 8. Carpinisiu, 258. 9. Curteiusiu, 411. 10. Copalnicu, 436. 11. Leschi'a, 512. 12. Plopisiu, 232. 13. Secatur'a, 244. 14. Selniti'a, 377. 15. Vim'a-mica, 855. 16. Valeni, 837. 17. Tresti'a, 403.

Preste totu: 17 com. bis. cu 10,402 suflete.

XXI. Protopresbiter. Solnocului de susu.

Loculu scaunului ppresb. satulu Cupsieni.

Protopresbiteratulu Solnocului de susu va constá din tóte acele comune bisericesci, din cari e compusu astadi:

1. Cupsieni, 905. 2. Borcutu, 594. 3. Valeni, 689. 4. Dobricu, 257. 5. Dobritinasiu, 228. 6. Inâu, 507. 7. Costeni, 591. 8. Libotinu, 1053. 9. Masic'a, 567. 10. Peteritea, 492. 11. Poian'a porcului, 425. 12. Rogozu, 1121. 13. Rohi'a, 517. 14. Stoiceni, 378. 15. Saciulu de josu, 467. 16. Ungureni, 1002.

Preste totu: 16 com. bis. cu 9793 suflete.

(Va urmá.)

Primirea delegatiuniloru.

Eri dupa amédi, scrie „Fremden-Blatt“ in fói'a sea de diminéti'a,*) fura primiti membri senatului imperiale si a delegatiunei ungare de Majestatea Sea imperatulu. Inainte de trei óre se adunara delegatii senatului imperiale aprópe in numeru completu in castelu de curte si intrara in sal'a tronului, unde se pusera inaintea tronului formându unu semicercu. — Aici erau de tempuriu presenti ministri comuni: Escelentiele loru contele Andrassy, F. M. L. Kuhn si baronu de Holzgethan, apoi serenitatea sea ministrulu-presiedinte Auersberg.

In urm'a raportârei facute de camerariulu supremu intrà Majestatea Sea in uniforma de maresíalu, comitatu de camerariulu supremu, de adjutantele generalu sî adjutantele de câmpu, in sala si se duse pre strada inaintea tronului. —

---

*) Dela 4 Apriliu c. n. Red.

Presiedintele delegatiunei senatului imperiale, domnulu de Schmerling, adresà urmatórea agraire câtra Majestatea Sea imperatulu :

„Majestatea Vóstra ! Delegatiunea senatului imperiale austriacu se presenta la treptele tronului imperatescu, spre a depune asigurarea credintiei sele nestramutavere sî a stimei nemarginite la peciórele lui. —

Bine-voiti Majestatea Vóstra a primí prea gratiosu omagiulu nostru respectuosu pre care cutediâmu alu aduce prin acést'a.

Majestatea Vóstra ! Delegatiunea la deschiderea pertractâriloru cutéza a esprimá respectuós'a rogare, cá increderea sî grati'a imperiale sa o acompanieze la acést'a.

Majestatea Vóstra a-Ti conchiamat'o spre a pertractá cá sî delegatiunea dietei ungare acele afaceri, pre care legea din 21 Decembre 1867 le insémna cá comune. —

Acele privescu representarea Austriei in afara armata, marina sî financiale imperiului. —

Semtiementulu nostru politicu aru poté fi trasu la indoiéla cându aru avea locu temerea ca nu se voru aplacidá acele spese, pre care intru adeveru le pretindu aceste afaceri. —

Câci convinsi ca regimulu Majestâtiei Vóstre facia cu recerintiele pentru posturile numite, s'au tienutu intre marginele lipseloru de astadi sî au avutu consideratiune sî câtra lipsele statului sî câtra contribuenti, sperâmu ca se va efeptuí intielegere cu regimulu Majestâtiei Vóstre sî cu delegatiunea.

In acésta sperantia intemeiata nu ne vomu seduce nici atunci, cându se voru manifestá in decurgerea pertractârei pareri divergintе, de óre-ce aceste adauga numai la chiarificarea opiniuniloru, dara nu ne voru abate dela scopulu finalu.

Majestatea Vóstra ! Sub impresionea facuta a pâcei generali sî incepe delegationea activitatea sea. —

Majestatea Vóstra! intâlnirea cu principi amicabili, carea avù locu inainte cu mai multe luni sî carea dupa cum cutediâmu a sperá se va repetá intr'unu tempu nedepartatu, suntu o garantia, ca bine-cuventârile pâcei ne remânu salvate.

Cu acestu semtiementu de bucurie asceptâmu teatrulu grandiosu a espusetiunei, carea la ordinulu Majestâtiei Vóstre se va tienea in Vien'a sî carea de siguru va serví Austriei spre onóre si splendóre sî va aduce imperiului frupte bine-cuventate.

La acést'a a binevoitu Maiestatea Sea Imperatorele a respunde urmatórele :

„Cuvintele lealitatei fidele, care d-vóstra le-ati indreptatu câtra mine, 'Mi servescu spre multiamire sincera.

„Cu satisfactiune viua esprimu fapt'a ca, referintiele esterne a monarchiei suntu favoritórie sî imbucuratórie.

„Intalnirea mea cu suverani potenti sî amicabili aloru dóue imperii vecine e cu dreptu privita din tóte pârtile cá o garantia pretiósa a pâcei.

„Visit'a suveraniloru sublimi, pre carii rivalisarea pacifica a natiuniloru ii aduce in mediloculu nostru, póte desteptá numai asemenea sperantie.

„Proiectele, care ve voru vení in mâni cá resultatu a delibaratiunei acurate a regimului meu, le recomandu apretiuirei patriotice a d-vóstre.

„Increderea Mea regésca sî bunavointi'a caldurósa ve va comitá la consultare.“

Maiestatea Sea Imperatorele venì mai intâiu la presiedintele d. de Schmerling sî dupa aceea merse dealungulu sîrului delegatiloru agraindu pre cei mai multi in modu gratiosu.

Espressiunile Imperatorelui privira mai cu séma deliberatiunile delegatiunei, ce stau inainte. Cându vení Maiestatea Sea la delegatii poloni, indreptà inaltu acela'si unele cuvinte câtra delegatulu Dr. Zyblikievicz sî dupa aceea câtra delegatulu Smarzewski. Afara de acesti'a au mai fostu presenti delegatii contele Wodzicki, Horodysbi sî Iarorski. Delegatii Grechoski, sî Czerkawski absentara, ei au venitu, dupa cum se dîcea, din intemplare pré târdîu in castelulu de curte.

Maiestatea Sea Imperatorele parasi sal'a intre strigâri repetite de „sa traiésca“ a adunârei. Primirea a duratu aprópe trei patrarie de óra.

In asemenea modu a urmatu primirea delegatiunei unguresci dela dóue óre.

Agrairea, carea o adresà presiedintele contele Majláth câtra Majestatea Sea, suna :

„Majestatea Vóstra imperiale sî regie apost., Prégratióse Domnule !

„Maiestatea Vóstra a-Ti indreptatu câtra noi, — Delegatiunea tramisa din mediloculu dietei Ungariei fidele spre a pertractá afacerile comune, ordinulu, cá sa ne infatisiemu aici conformu art. de lege XII. din anulu 1867 spre deciderea afaceriloru comune cu delegatiunea celoru-lalte regate sî tieri a Majestatei Vóstre.

Si asiá ne-amu sî adunatu aici in urm'a pré inaltului ordinu.

Primiti Maiestatea Vóstra la acésta ocasiune pentru noi insufletitóre espressiunea lealitatei, credintiei sî devotamentului nostru pentru persón'a regésca a Maiestatei Vóstre, pentru pré inalt'a casa domnitória sî concede-Ti-ne Maiestatea Vóstra, a ne recomandá, depunendu cu aceste simtieminte celu mai frumosu tributu la piciórele prea inaltului tronu, cu reverintia gratiei regesci a Majestatei Vóstre.“

Respunsulu Imperatorelui consuna cu celu alu delegatiunei senatului imperiale pre care-lu comunicarâmu.

„Pesti Napló“ vorbindu despre adunarea din Sabiiu dice :

Mai la vale vomu comunicá representatiunea câtra regimu, pre carea românii din fundulu regiu au pus'o in lucrare in adunarea din Sabiiu. —

Din impartasirile premerse in fói'a nóstra e cunoscutu ca acea representatiune s'au subscrisu sî de numerosi magiari ; din impartasirile mai multoru foi germáne se póte vedea, ca sassii continua agera lupta contr'a acelei propuneri, carea nu indestulesce pretensiunile loru sî pre carea românii de aceea o ataca, pentru ca o considera atâtu din punctu de vedere alu nationalitâtiei câtu sî alu administratiunei comune de vatematóre.

Cea mai simpl'a consecintia acum aru fi aceea, ca acésta propunere atacata de ambele pârti contrarie se afla singura pre calea drépta de mediulocu. Inse nu ne potemu ajunge cu acésta simpla consecintia. —

Vomu considerá dara intrebarea atâtu din punctu de vedere alu administratiunei generale câtu sî din punctu de vedere specialu a Transilvaniei si nu vomu indreptá atentiunea asupr'a acelei consideratiuni, pre carea sasii ardeleni au intonat'o de atâté ori : consideratiunea natiunalitâtiei séu mai bine a culturei comune.

Tocm'a acést'a aru aduce cu sine, cá sasii sa se lase de falansulu loru de pâna acum'a sî dupa potentia sa se imprascie pentru cá cu cultur'a sî cu facultatea loru de cultura se devina in medilo-

---

FOISIÓRA.

Analis'a spectrale.

(Dupa Dr. H. Schellen.)

(Urmare.)

II.

Spectrele simple sî compuse, intrebuintiate la materiele pamentului.

(Urmare din nr. tr.)

Scar'a coloriloru amintita dela rosiu prin galbenu, verde, venetu pâna la violetu forméza pentru ochiu aceea, ce forméza pentru urechia scar'a tonuriloru ; suntemu deci indreptatiti a vorbí de tonuri de colori sî de armoni'a coloriloru, câci cuventele „colóre“ sî „tonu“ pentru fisicu suntu numai termini technici diferiti, care-i intrebuintiéza la fenomene simile sî de totu cumnatite ; amendoi terminii acesti'a suntu observatiuni de miscâri regulárie, ce se repetiescu in intervaluri egali ; asiá : cele dela colori suntu observatiuni de aetheru, sî cele dela tonuri observatiuni de aeru ; in casulu primu observâmu prin ochiu sî in alu doilea prin urechia ; la aetheru observatiunile suntu de o repediune de totu mare, la aeru inse de o celeritate mai moderata.

Acum ne va intrebá cine-va, ce se intempla cu oscilatiunile aetherului, cari nu ajungu séu care trecu preste confiniele, unde ele nu producu in ochiu impresiune de lumina séu de colori ? Intempla-se ele fâra scopu sî neobservate? De locu noi nu suntemu deplinu in stare se aretâmu, ca radii sórelui sî a altoru corpuri intensivu luminatóre producu atari actiuni, pre care ochiulu nu le póte semtí. Sî caldur'a resulta din miscâri oscilatóre ; caldur'a radianta, carea se streplanta cá sî lumin'a fâra medilocirea corpuriloru straine, sî acést'a resulta din atari oscilatiuni de aetheru, a câroru numeru in o secunda ce e dreptu ajunge la bilióne dara nu a ajunsu numerulu de 480 bilióne. Déca miscarile aetherului in celeritatea loru trecu preste confiniele, unde se finesce semticiunea ochiului cu violetulu celu intunecatu, atunci se ivesce actiunea chemica cu o taria deosebita ; nervulu vederei nu mai semtiesce impulsele aetherului, câci ele succedu prea rapede ; dara acele impulse actionéza descompunendu asupr'a unoru materie, sî noi pricepemu fórte chiaru, ca aceste materie se schimba prin radi nevidibilu. La unu fisicu englesu i-a succesu prin anumite sustantie sa modereze tempo-ulu celu repede a oscilatiuniloru de aetheru sî in modulu acest'a se traga in sfer'a nervului vederei radii nevidibili, ce lucra chemice.

Decursulu oscilatiuniloru, cum producu ele succesive tonuri, caldura sî lumina, lu ilustréza Dove in urmatoriulu modu ingeniosu, care lu caracterisédia :

„Sa avemu in mediloculu unei odae mari intunecóse o bâta (bastonu) oscilatóre, sî totu-odata sî o preparativa, carea sa marésca din ce in ce celeritatea acestoru oscilatiuni.

Eu intru in asta odae, cându bât'a face patru oscilatiuni. Nici ochiulu, nici urechi'a nu-mi spunu nimic'a déca in adeveru aici se afla bât'a amintita, me insciintiéza inse mân'a, dupa ce o atinge. Oscilatiunile se inmultiescu, ele ajungu in o secunda numerulu 32, sî unu basu profundu bate la urechi'a mea. Totulu se inaltia totu mai tare percurge tóte treptele medie pâna ajunge la celu mai inaltu tonu siueritoriu ; acum inse devine iéra-si totulu in tacere mormentala cá la inceputu. Eu me totu miramu de ce audîsemu, sî (crescendu celeritatea bâtei oscilatóre) din partea de unde audîsemu sunetulu semtiescu de odata ca o caldura placuta sa estinde radiantu, dara asiá de priinciosu, cá si cându aru tramite-o foculu din unu cuptoriu. Totulu remâne inca intunecatu. Oscilatiunile se inmultiescu mai tare ; o lumina rosia debila morgesce, ea devine totu mai vivace, bât'a e invapaiéta de rosia, apoi devine galbina sî percurge tóte colorile, pâna cându, trecendu prin violetu, iéra-si devine totulu nópte. Asiá vorbesce natur'a succesive câtra diferite semtiri, mai intâiu rostesce numai unu cuventu linu, ce nu-lu audiu fâra de aprópe, apoi me striga mai tare din departare totu mare, sî finalmente in urm'a oscilârei luminei vócea ei me ajunge in departare inmensurabila.“

Fractiunea luminei.

Lumin'a, cá sa se streplante, nu are lipsa de o materia ponderabila cá sunetulu ; ea vine la noi din cele mai departe spatiuri ceresci, sî cu celeritatea cea mai mare strabate spatiele cele fâra aeru, ce ni le facemu noi prin cabinetele fisicali. Cându strabate inse lumin'a prin straturi de aeru, ap'a séu sticl'a o parte din miscârile aetherului sa nimicéscu in aparentia, se absórbu, sî acésta absorptiune a luminei e cu atâtu mai mare cu câtu are sa percurga lumin'a mai multu spatiu prin aceste corpuri. Noi vedemu obiectele fórte chiaru prin o lespede subtîre de sticla ; pre cându prin stic'a mai grósa le vedemu mai putienu chiaru séu de totu nechiaru.

Lumin'a se streplanta in linia drépta, trecendu prin unu mediu intru o forma de desu preste totu loculu. E cu totulu altu ce-va, cându trece lumin'a din unu mediu in altulu, de o alta cualitate, spre esemplu cându radiulu de lumina, ce vine prin aeru, nimeresce pre surfati'a apei séu a unei lespede de sticla, sî apoi strabate prin aceste materii mai dese. Radiulu de lumina se abate in atari casuri dela calea sea directa, in momentulu cându nimeresce mediulu cela-laltu ; abstragemu casulu cându radiulu sta verticalmente pre surfati'a ce despartiesce ambele miedie. Acésta abatere a radiului de lumina dela calea sea directa se numesce „fractiunea luminei“; lumin'a se frânge totu-déun'a cându sta tiepisiu câtra altu miediu, a cârui desime diferesce de a celui dintâiu. O bâta óbla, tienendu-o jumetate in aeru,

culu românismului remasu inapoi unu factoru favorabilu desvoltârei sî progresului. —

Déca vomu pune inainte privintiele memorate de noi, atunci fiesce-care póte fi in chiaru despre aceea, ca cea dintâiu conditiune a unei drepte organisatiuni a administratiunei comune e:

Arondarea administratiunei publice a teritorieloru corespundietóre scopului trebuie sa nu fia numai unu cuventu desiertu. Scimu bine câti rami are acésta intrebare, asupr'a câroru trebuie sa cugetâmu. Pietatea, obiceiulu ómeniloru sî privinti'a nationale. Amu auditu sî acea asecurare ca nimene nu are tendinti'a a face din tiéra o tabula rasa sî regimulu se va marginí numai la unele arondâri care suntu mai necesarie. Déca intr'aceea regimulu va face sî numai acést'a, intru adeveru face atunci aceea, ce e „mai necesariu“ cu acelu scopu, cá spesele administratiunei sa se póta acoperí din casele comitateloru in tiér'a ungurésca in sensulu mai strensu comitatele Torn'a sî Crasn'a nu au nici unu intielesu de a mai esistá sî alte comitate mai mari voru fi constrense a-si dá teritoriele loru considerabile la vecini mai mici. Nu suntemu in dubiu despre aceea, ca planurile regimului, déca staruiesce cu seriositate a-si ajunge scopulu propusu, trebuie sa coprinda celu putienu mai asiá ce-va, dara atunci cui sa scriemu aceea, ca organisatiunea interna de astadi a fondului regiu sta ingrigiata cá naintea unui cercu de strigoi fermecatóre sî promite numai acele schimbâri, care intru adeveru atestéza mai tare pietataa câtra cele trecute decâtu aceea, ca voiesce a aduce in ârmonie arondarea teritorieloru administratiunei comune cu recerintiele unei drepte administratiuni comune.

Unele referintie speciali a Transilvaniei sî unele puncte de vedere ni arata acésta impregiurare intr'unu modu si mai neplacutu.

Nu fâra temeiu sa aude din Transilvani'a vaierarea ca miscârile de reforma intrate in viétia in Ungari'a lasa patri'a sorora (Ardélulu) neatinsa. Numerósele traditiuni de sub absolutismu sî starea esceptionale a Transilvaniei aducu viétia comuna a acestei in cele mai miraculóse complicatiuni sî déca acum la organisatiunea nóua a administratiunei in Ungari'a vomu lasá din respectu câtra trecutu constitutiunea tuturoru jurisdictiuniloru sî a fondului regíu, neatinsa, atunci este de temutu ca valórea consideratiunei de astadi se va pretiude sî in cause de acele in care interese mai momentóse de statu la cele de astadi voru pretinde rumpere cu trecutulu. Intielegemu impartirea nóua a cercuriloru electorali representative.

E lucru firescu, ca acést'a e cu totulu alta intrebare, dara incâtu-va are afinitate cu cea de acum, pentru ca conditiunéza arondarea teritoriului, se deosebesce inse in aceea, ca restringe indreptatirea alegerei representatiuniloru magiari la unu cercu mai angustu, pre cându astadi e vorb'a despre aceea, cá sa se mai sustiena starea esceptionale a sasiloru.

Amu voitu sa atingemu numai cu verfulu degetului elementele cele inrudite sî diverse ale acestoru dóue cestiuni, pentru ca pre lânga apretiuirea generale sî temeinica a lucrului consecintiele urméza de sine.

Privilegiulu sasiloru nu mai póte pretinde o consideratiune mai mare, cá ori sî care privilegiu de atare natura. Va fi detorinti'a legislativei, a cercetá in modulu celu mai strictu ca ce sî câtu se póte complaná din privilegie cu pretensiunile statului presente si intr'acea a luá in consideratiune atâtu recerintiele administrationei comune câtu sî partea politica a acestei intrebâri. Acésta cumpanire va lasá firesce neatinse spre binele sasiloru fruptele diligentiei, asociatiunei sî a pastrârei; pre lânga dreptu le asigura sî spiritulu umanitâtiei aceste sasiloru esclusivu, dîcemu, spiritulu umanitatei, de care suntu petrunse tóte dispusetiunile legislativei nóstre in asiá mare mesura.

Sasii inca voru procede in interesulu propriu déca nu voru esagerá caus'a loru. Ca ce succesu au ajunsu ei cu politic'a loru cea mai nóua, potu cetí din reclamatiunea plina de gravamine a româniloru sî a magiariloru din fondulu regiu, despre carea suntemu convinsi ca nu va resuná in pustiu. — Fâra indoiéla va face acea impressiune, ca regimulu a purcesu in resfatiarea privilegiloru sasesci fórte largiosu déca se va acceptá projectulu de lege in cas'a representantiloru detorinti'a legislativei va fi a pretinde cá sa se aduca inainte tóte acele date statistice sî altele, fâra care revisiunea detaiata a projectului regimului abiá va fi possibila. —

Romani'a.

Corpurile leginitóre mai au o septamâna de lucru sî se voru inchide, dupa cum se asigura, câci cestiunile cele mai importante s'au resolvatu tóte.

Proba despre acést'a este ca nici camer'a nici senatulu nu au prea avutu multu de lucru dilele acestea.

In senatu afara de creditulu fonciaru pentru momentu nu e nimic'a altu la ordinea dilei.

In camera asemenea, dupa ce s'a votatu alalt'aeri projectulu pentru junctiunea cu Turci'a, prin unu podu preste Dunare care sa lege drumulu nostru de feru cu alu Turciei sî óre-cari modificâri la legea asupr'a monopolului tutunuriloru in scopulu de a se pedepsí ce-va mai aspru contr'abandele, n'a mai fostu vre-o cestione de o importantia óre-care.

In cestiunea junctiunei cu Turic'a s'a otaritu, pre lânga utilitatea publica a acestei junctiuni:

„a). A se autorisá guvernulu cá sa trateze cu acel'a alu imperiului otomanu, pentru a se determiná punctulu junctiunei sî cele-lalte condítiuni ale ei.

„b) A se indatorá guvernulu cá, in intielegere cu acel'a alu Turciei, se faca studiele necesarie pentru realisarea acestei junctiuni.“

„Art. I. Sa declara de utilitate publica:

„a) Infiintiarea unei linie ferate in prelungirea liniei Bucuresci-Giurgiu, care, plecându din gar'a acestui din urma orasiu, va ajunge la Dunare;

„b) Constructiunea unui podu preste Dunare, care va legá acésta linie ferata cu acea dela Rusciuk-Varn'a.

„Art. II Guvernulu este autorisatu a intrá in tratatiune cu guvernulu imperiului otomanu pentru a se reguiá punctulu de junctiune alu mentionateloru mai susu linie ferate, partea aferenta la ambele pârti contractante pentru constructiunea podului preste Dunare, precum sî cele-lalte conditiuni relative la asemenea junctiuni.

Art. III. Se autorisà guvernulu cá, prin intielegere cu acel'a alu Turciei sa intreprinda in comunu acordu studiele trebuincióse sî sa intocmésca projectulu de constructiune alu podului in largime sî in conditiuni de cea mai buna soliditate;

„Guvernulu va face asemenea studiele necesarie pentru ramur'a dela gar'a Giurgiului pâna la Dunare, sî va intocmí projectulu sî caietulu de insarcinâri pentru acést'a.

„Art. IV. Pentru acestu sfersitu se deschide guvernului unu creditu de lei asupr'a recurseloru generale ale statului. din „Poporulu“.

Societatea româna pentru cultura sî limba din Silistr'a.

(Fine din nr. tr.)

„Câtu pentru operatiunile comitetului in raportu cu statutele si regulamentulu societâtiei, comissiunea n'a gâsitu nici o abatere, de-si comitetulu a avutu a se luptá in contr'a multoru dificultâti, mai cu séma cu incasarea colisatiuniloru. Comissiunea dara — in numele adunârei, — a multiamitu dlui vice-pre-

---

jumetate in apa ne arata ca partea cea din apa nu e continuare dela cea din aeru; bât'a se pare ca e strimba in surfati'a apei.

Legile fractiunei luminei se potu deduce din teori'a luminei desvoltata mai susu, cu tóta stricteti'a matematica sî fórte consecinte; scopulu nostru inse nu e sa ne lasâmu mai afundu in acésta cestiune; trecemu dara mai departe la:

Fractiunea luminei prin o prisma.

Déca lasâmu sa tréca prin o prisma triunghiularia unu radiu de lumina, acel'a se va frânge totudéun'a câtra acea fatia a prismei, pre carea nu o atinge. Ajungendu radiulu apoi in partea opusa a prismei, sufere o alta fractiune. De óre-ce nu ni stau la dispositiuni figurile, ne marginimu numai a amintí, ca intrandu radiulu in prisma se frânge câtra normala, sî esîndu din ea se frânge dela normala. Fiindu radiulu verticalu spre prisma, trece prin dens'a in lini'a drépta, sî numai cându e sa sufere fractiune dupa legea amintita.

Cu ochii liberi vedemu corpulu luminatoriu in directiunea, de unde se respendescu radii spre ochiu. Prendiendu inse cu o prisma radii unei luminare inainte de ce ajungu in ochi, dara prism'a spre esemplu sa fia asiá situata cá fractiunea sa se intemple in josu, ochiulu vede luminarea in directiunea radiloru, ce iesu din prisma, asiá dara mai susu de cum se afla in realitate. Fiindu inse prism'a asiá situata, cá radii sa se frânga in susu, ochiulu va vedé lumin'a mai josu, de cum se afla in realitate.

Prism'a ne arata, ca lumin'a rosîa se frânge mai putienu, ce-va mai tare se frânge cea orangia, sî apoi sucessive totu mai tare cea galbena, verde, veneta si in fine cea violeta.

Noi putemu predice resultatulu ce-lu vomu capetá, lasandu sa tréca prin prisma unu radiu de lumina, carele contiene mai multe colori. Intrandu radiulu in prisma, numai decâtu incepu a se despartí colorile singuratice, dara ast'a se intempla mai evidentu cu deosebire cându radiulu iésa din prisma, radiulu ce intra in prisma se imparte de atâtea pârti, câte colori contiene, sî fia-care colóre 'si urméza calea sea, indata ce radiulu a intratu in prisma, Pre unu discu putemu distinge toti radii coloriti; ei se grupéza lânga olalta dupa cum amu aretatu mai susu.

Din aceste esperimente sumple resulta, ca radii de lumina, ce posiedu diferite colori, posiedu totu odata sî diferite graduri de fractiune; lumin'a rosîa nu se frânge asiá tare cá cea violeta. Teori'a undulatiunei ne arata positivu, ca acést'a urméza necesarmente din celeritatea neegala a oscilâriloru aetherului, cari oscilari le-amu recunoscutu dejá de causa a diferiteloru colori. Lumin'a rosîa atinge ochiulu, cându ajungu oscilârile aetherului in o secunda la numerulu de 480 bilióne, pre cându cea violeta numai dupa ce ajungu acelea la numerulu de 800 bilióne; pre acum tonurile inalte sî profunde se streplanta cu aceeasi celeritate in unulu sî acelasi miediu, chiaru asiá au sî diferitele colori celeritate egala de streplantare. Supunendu, ca lumin'a se straplanta in o secunda 42,000 miluri geografice, resulta ca lungimea fia-cârei unde — adeca departarea aloru dóue condensatiuni successive de aetheru — forméza pentru lumin'a rosîa 0.000270 policari, pre cându pentru cea violeta numai 0.0000152 policari. Déca din unu miediu in altulu, precum din aeru in sticla, mergu radi de lumina, carii posiedu colori varie, radii a câroru undulatiuni suntu mai scurte, adeca cei violeti se voru frânge mai tare, cá cei ce au undulatiuni mai lungi, adeca mai tare cá cei rosi, galbeni, verdi, sî veneti.

De óre-ce tóta colórea posiede o undulatiune propria ei, trebuie sa aiba sî unu gradu anumitu de fractiune iéra-si competente numai ei; de acea unu radiu de lumina compusu séu mestecatu din mai multi radi coloriti, frangându-se trebuie sa se descompuie in colorile singuratice, cari apoi se voru frânge in diferite graduri. In unu radiu de lumina compusu din mai multe colori ochiulu vede o lumina mista colorita uniformu inainte de ce a intratu in prisma, dupa ce inse acel'a s'a frântu, colorile divergéza unele de altele conformu gradului loru de fractiune; fia-care 'si percurge calea sea separata sî ochiulu le vede apoi pre tóte separatu.

Fractiunea unui radiu de lumina unicoloritu, spre esemplu a unui radiu rosiu, nu aterna numai dela celeritatea miscârei aetherului, cí sî substanti'a din carea custa prism'a, cum sî unghiulu ce-lu forméza radiulu cadietoriu cu celu refrântu inca au influintia asupra-i. Asiá, ceteris paribus, fractiunea e mai mare in o prisma de carbonu-sulfatu (Schwefel-Kohlenstoff) decâtu in un'a de sticla, bá inca ea variéza si prismele diferiteloru soiuri de sticla. La esperimentele practice a analisei spectrali se intrebuintiédia de comunu prisme din cristalu plombosu (Flintglas), care au unu unghiu de 45 ori 60 graduri.

Acum ni se ivesce intrebarea, ce schimbare va suferí radiulu celu albu necoloritu, cându va trece prin o prisma. Dupa cum sa scie lumina alba numimu aceea ce vine dela sóre diu'a la amédi, cându ceriulu e seninu sî aerulu fâra aburi. De óre-ce acésta lumina nu ne sta purure a la dispositiune, cu atâtu mai pucinu la prelegerile publice, vomu amintí mai intâiu fenomenele, ce ni le presteza analis'a prismatica a luminei solari, sî apoi vomu aretá cum póte produce omulu chiaru asemenea esperimente, cu lumin'a cea alba, ce o capetâmu prin arta, adeca cu lumin'a varósa drumondiane, séu cu lumin'a electrica de carbune.

Teodoru Ceontea
stud. filos.

(Vá urmá.)

siedinte sî colegiloru sei pentru intielépt'a abilitate cu care a condusu afacerile societâtiei.

„Onorabili colegi! acesti ómeni au sciutu sa conserve bine sî se administreze averea societâtiei: loru le detorimu in mare parte prosperitatea sî inmultirea membriloru, prin abilii sî intelegintii delegati ai societâtiei de prin Romani'a, intre cari s'au distinsu dd. V. P. Sasu din Brâil'a. Le multiamimu din sufletu pentru iubirea cu care au imbratisiatu o idea mare pre care, de amu intielege-o toti românii, sperantiele sî scopurile nóstre se voru incununá cu cele mai utile sî fericite resultate pentru românii din drépt'a Danubiului.

„Se prosperedie romanismulu, sa traiésca societatea romàna de cultura sî limba din Silistri'a!“

(Urméza subscrierile).

Dupa acést'a dlu presiedinte chiama pre membrii comitatului sa traga la sorti, conformu art. 6 din regulamentu. Dupa tragerea la sorti, d. C. Petrescu sî E. Calinescu cadu la sorti sî se retragu.

Se procede la alegerea a 3 membrii sî resultatulu voturiloru este:

D. C. Petrescu, presiedinte, aclamatu in unanimitatea voturiloru.

D. P. Saulescu, vice-presiedinte, alesu cu majoritate de voturi.

D. N. Calinescu, cassieriu, dto.

DD. Ilie Georgescu, C. Nicolaiscu sî N. Petrescu, secretariu, dto.

Dlu presiedinte provisoriu, dupa ce proclamà pre membrii alesi in comitatu, dice:

„Domniloru! biuroulu provisoriu, pre care d-vóstra a-ti binevoitu a-lu aclamá la deschiderea siedintiei, terminandu missiunea ce i se confidase, se retrage, facendu locu ómeniloru demni de tóta stim'a câror'a voturile d-vóstre le-au incredintiatu biuroulu definitivu. Din parte-mi, felicitându-ve pentru frumós'a d-vóstra alegere, n'amu decâtu a ve multiamí pentru onórea ce mi-ati facutu.“

D. C. Petrescu ocupa fotoliulu de presiedinte sî multiamesce, in numele comitatului sî alu seu, pentru onórea ce li s'a facutu. Apoi se procede la votarea bugetului societâtiei pre anulu 1872—73 cu urmatórele spese:

Subventiunea scólei române din Silistr'a 260 lei.

Subventiunea pentru scól'a romàna din comun'a Ostrovu, 100 lei.

Chiri'a anuale a localului cancelariei 150 lei.

Iluminarea sî incaldirea localului scólei de adulti sî alu cancelariei, 60 lei.

Creditu disponibile pentru diferite spese, 160 lei.

Totale: 730 lei.

D. P. I. Drocu sî sf. sea protopopulu Chr. Zacharia, conformu art. 2, cifr'a 1, din statute, ceru infiintiarea unei scóle de fete aratandu ca e inconvenibile a studiá fetele la unu locu cu baietii sî ca din acésta causa multi parinti nu-si tramitu fetele la scóla, ba inca unii le-au datu la scóla bulgara.

Dlu presiedinte aderà la doriuti'a de a se infiintiá o scóla romàna de fete, câtu mai curendu, sciindu pré bine câtu e de utile sî de neaperatu necesaria, dara aru trebuí sa se cugete sanatosu ca, déca se va chieltuí totu ce are, societatea se espune a fi sguduita din temeliele sele. Opinéza dara toti membrii se staruiésca la inmultirea membriloru sî la acumularea capitalului societâtiei, care, asicuratu, sa dea unu beneficiu indestulatoriu pentru sustienerea celu putienu a unei institutrice: atunci lucrârile se voru face pre o basa solida sî societatea nu va intempiná dificultâti, ci va progresá in scopulu ei. Tempulu inca nu e trecutu, putiena pacientia, sî toti se voru bucurá de ostenelele loru.

Adunarea se unesce cu ide'a dlui presiedinte sî discutiunea se inchide, iéra bugetulu se votéza.

Domnii N. Stefanu, A. Teodorescu, Apostolu Ceorgescu sî Chr. Statescu intréba pre d. presiedinte despre subventiunea votata de onorab. municipalitate din Iassi, vrendu a scí ce s'a facutu?

Presiedintele respunde ca, la 2 Decembre anulu espiratu, a primitu adres'a onorab. primarie din Iassi sub nr. 12,245, prin care se face cunoscutu ca onorab. ministeriu n'a incuviintiatu tramiterea subventiunei, totu-de-odata se relatà ca, incâtu tempu lipsesce asemenea incuviintiare — la care suntu supuse bugetele comunale — nu se póte tramite. Cu tóte aceste inse societatea a multiamitu sî multiamesce onorab. primarii din Iassi pentru patriotismulu ce solicita sî comitetulu va recurge sa capete increderea guvernului sî a tuturoru românisî filo-românilor. Numai astu-feliu se va poté inplini ide'a pre care e fundata societatea. „Cându omulu singuru nu se ajuta, Dumnedieu 'si departéza ajutoriulu!“ Cu câtu patriotismu n'au alergatu onorabilii cetâtieni Brâileni, Bucuresceni, Giurgiuveni sî Calarasieni, spre a se inscrie cá membrii ai societâtiei, dându astu-feliu poterniculu loru ajutoriu sî conlucrându la oper'a conceputa. Curagiu dara, activitate, sî de securu ca românii din Silistri'a nu voru remâné vitregi de poterniculu ajutoriu alu confratiloru loru de preste Dunare.

Sa prospere românismulu, sa traiésca societatea romàna de cultura sî limba din Silistri'a.

Órele fiindu inaintate, siedinti'a se radicà.

Presiedinte: C. Petrescu,
Secretariu: C. Niculaiescu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. orientale din Salasiulu superioru, de clas'a a III protopresbiteratulu tractului Hatiegu, se descide prin acést'a concursu, pâna la 30 Aprilie c. v.

Emolumentele suntu:

Unu jugeru pamentu aratoriu, dela 163 familie — câte dóue ferdele cucurudiu nesfârmatu (cu tuleulu) de fieste care familia, sî câte un'a dì de lucru — claca, — precum sî scól'a indatinata, care tóte la olalta dau unu venitu anualu camu la 300 fl. v. a.

Doritorii de a concurge la acésta, statiune au a-si ascerne subscrisului petitiunile loru instruate cu documentele necesari in sensulu prescriseloru in „Statutulu Organicu“, pâna la terminulu numitu.

Hatiegu in 20 Martiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Ioanu Ratiu
(2—3) Protopopu.

Nr. 549. ex 1873.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de notariu comunalu in comun'a Balomiru scaunulu Orastia, pre bas'a decisiunei inclitului magistratu alu Orastiei de dto 14/3 1873 nr. 549, prin acést'a se deschide concursu.

Salariulu este:

1. Din cass'a alodiala la anu 210 fl. v. a.
2. Pausialu de cuartiru la anu 40 fl. „ „
3. Pausialu pentru lucrurile scripturistice la anŭ, 30 fl. v. a.
4. Pausialu pentru lumini 16 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite suplicele loru bine-instruite inspectoratului subscrisu pâna la finea lunei curente cal. nou, — dupa care numai decâtu se va efeptuí alegerea in fati'a locului.

Orastia in 7 Apriliu 1873.

Dela inspectoratulu cercului Sibotu
Michaele Dobo,
(1—3) Senatoru sî inspectoru.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochie din Corcedea (Kercsed) protopresbiteratulu Turdei, in scaunulu Ariesiului, se escrie prin acést'a concursu, in urm'a in. decisiuni prea vener. cons. data 15 Iuniu nr. cons. 503 1872.

Emolumentele suntu: Dela 50 numeri de case câte o miertia sî jumetate grâu, séu in loculu grâului dóue metre de cucurudiu cu graontie, de veduve pre jumetate; — dela fia-care numeru are câte dóue dile de lucru, cei seraci cu palm'a, iéra cei ce au dobitóce cu carulu sî cu plugulu le facu; — Casa parochiala sî alte edificie, cimeteriulu cu pometu, — 5 jugere de pamentu aratoriu, — fenatiu de dóue cara de fenu. — stol'a patrafirului.

Recursele instruite in sensulu Statutului Organicu eclesiasticu gr. or. sa se ascérna acestui scaunu protopopescu in Agarbiciu pâna la 23 Apriliu 1873, — in aceea-si dì va fi sî candidatiunea.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Agarbiciu 12 Martiu 1873.

In numele comitetului parochiale
Simeonu Popu Moldovanu
(3—3) Prtopopu.

Edictu.

Prin care Sofi'a Tomusiu a Elenei din B. Cerbu, care de mai multu tempu cu necredintia au parasitu pre barbatulu ei Nicolau Birau din Buciesiu, fâra de a se scí loculu ubicatiunei ei, se provóca cá in terminu de siése luni, sî anumitu pâna la 10 Sept. a. c. sa se infatiosiedie inaintea subscrisului scaunu protopresbiteralu, cu atâtu mai alesu, câci la din contra, procesulu divortialu urditu asupra-i, se va decide sî in absenti'a ei, conformu prescriseloru SS. Canóne ale bisericei nóstre ortodocse resaritene.

Abrudu 8 Martiu 1873.

Dela scaunulu protopresbiterale gr. or.
alu Zlatnei de josu.
I. Gallu.
(3—3) protop.

Anunciu.

Muntele Teritia in districtulu Fagarasiului aprópe de Uci'a-inferióre cu pasiune destula pentru 1200 sute mandiâri sî asemene numeru de miei cu sterpe este de subarendatu pre unulu séu pre mai multi ani pentru unu pretiu de totu neinsemnatu.

Doritorii sa se adresedie la arendatorele Ioanu Ratiu in Branu per Brasiovu. (3—3)

Ad. Nr. 287. crim. 1873.

Anunciu.

Renumitulu banditu Ioanu Dajanu, din Oiesdea, comitatulu Albei-inferióre, carele de doi ani incóce a comisu in mai multe cercuri ale Transilvaniei tâlharii infricosiate sî carele sî in Romani'a a fostu séu dóra este sî acum in cercetare pentru omoruri, s'a ranitu greu in nóptea de 3 spre 4 Aprilie a. c. din partea unui consociu alu lui prin o puscatura de pistolu, in comun'a Cacov'a sî se afla acum dimpreuna cu consocii lui Nicolae Savu sî Dumitru Toaderu, tiegani din Cacov'a predati judiciului ces. reg. subscrisu spre cercetare.

Judiciulu ces. reg.

Saliste la 6 Apriliu 1873.

In absenti'a judelui ces. reg.
Nicolau Trónc'a,
(1—3) cancelistu reg.

Concredeti-ve celoru adeverite de bune!

Medicamente esaminate chemice prin judecatoria, in anulu 1868 in Vien'a sî recunoscute de escelinte prin marturii sî atestate numeróse.

Balsamu-preservativu contr'a cârceiloru, midiloculu celu mai cu efectu contr'a nemistuirei, slabiciunei de stomachu, cârceiloru in stomachu, epilepsiei, dureriloru de colica sî friguriloru gastrige (periodice).

Pretiulu unei butelce intregi dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **1 fl. 50 cr.**, unei butelce de jumetate **80 cr.**

Siropu de plante de muschiu preparatu de Dr. Miller.

Suprindietoriu in efectulu seu contr'a catarului de peptu, tussei, regusierei, mucosirei (flegma), catarului de câtlegiu sî nodu, scuipirei de sânge sî contr'a tuberculósei incepatóre de plumâni.

Afara de acestea siropulu acest'a s'a intrebuintiatu cu succesu bunu contr'a tussei cu gâfâire sî tussei inadusitóre a copiiloru, sioparlaitiei de pele, din care causa acestu siropu lu tienu multe familie totu-déun'a in reserva. — In tigaitie originale pentru adulti sî copii dela 4—5 ani.

Pretiulu unei tigaitie dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **50 cr.**

In **Sabiiu** se póte capetá adeveratu numai la **Michael Sill**, comerciante de specerie, de asemenea in Barotu la M. Lebitzky, farmacistu; Bistriti'a la F. Kelp; in Blasiu la C. Schiessel, farmacistu; in Orastia la C. Reckerd, farmacistu; in Murcuru la F. Leichl; in Deesiu la I. Kremer; in Fagarasiu la I. v. Steinburg, farmacistu; in Georgiu Ditru la I. Szathmári, farmacistu; in G.-Szt.-Nicolae la F. Fröhlich, farmacistu; in Hossu-faleu la F. Jekelius, farmacistu; in Alb'a-Iuli'a la C. Boos; in Kezdi-Osiorheiu la F. Lukats; in Clusiu la C. H. Binder, farmacistu; in Kovasn'a (Alovatu) la Mehlich et Imre; in Brasiovu la F. Iekelius, Ed. Kogler sî Gr. Sav'a, toti farmacisti; I. Dusioiu, I. G. Galz, comersanti de specerie; in Muresiu Osiorheiu la M. Bucher; in Mediasiu la A. Hienz, farmacistu; in Aiudu-Mare la F. Horvath; in Seghisiór'a la I. B. Teutsch, comersante; in S.-St.-Georgiu la Schutag et Comp. in Reginulu sasescu la S. Dietrich; in Temisiór'a la C. Kessely.

(3—12)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cätra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pȃrti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 26 ANULU XXI.

Sabiiu, in 1|13 Apriliu 1873.

Proiectulu

Consistoriului archidiecesanu pentru arondarea protopresbiteratelorυ din archidiecesa:

(Urmare)

XXII. Protopresbit. Solnocului de josu.

Loculu scaunului ppresbiterale satulu Cicio-Giurgesti.

Protopresbiteratulu Solnocului de josu va constá din tóte acele comune bisericesci, din cari e compusu astadi, si adeca:

1. Cicio-Giurgesti, 1010. 2. Bab'a, 576. 3. Gostil'a, 654. 4. Falcusi'a, 168. 5. Muncelu, 902. 6 Galgâu, 418. 7. Poian'a-blenchi, 663. 8. Coroeni, 401. 9. Vim'a-mare, 530. 10. Magógea, 983. 11. Chiuesci, 1033. 12. Garbâu, 687. 13. Cicio-Corabi'a, 633. 14. Cicio hasmasiu, 415. 15. Negrilesci, 697. 16. Cicio-poieni, 545. 17. Dobricelu, 445. 18. Diugu, 787. 19. Curteiusiu, 781. 20. Olpretu, 1014. 21. Ciubanc'a, 486. 22. Ciubancuti'a, 226. 23. Osoiu, 386. 24. Velicu, 232.

Preste totu: 24 com. bis. cu 14,170 suflete.

XXIII. Protopresbiter. Bistritiei.

Loculu scaunului ppresbit. satulu Borgo-Prundu.

Protopresbiteratulu Bistritiei va constá din tóte acele comune bisericesci, din cari e compusu astadi, si adeca:

1. Borgo-Prundu, 1844. cu fili'a Tiruti'a, 23. 2. Borgo-Bistriti'a, 1439. 3. Borgo suseni, 701. 4. Borgo-mediloceni, 1115. 5. Borgo joseni, 1364. 6. Borgo-Rusu, 1008. cu filiele Dorolea, 239. si Iadu, 250. 7. Barladu rom. 187. 8. Blasiufaleulu de josu, 524. 9. Blasiufaleulu de susu, 607. cu filiele Sigmiru, 49. si Tarpeiu, 42. 10. Budusiu, 703. cu filiele Budaculu sasescu, 79. si Orheiu, 26. 11 Chentelnicu, 806. 12. Cail'a, 578. 13. Cusm'a, 559. 14. Galatiu, 1000. 15. Idamare, 503. cu fili'a Dipsi'a, 63. 16. Simotelnicu, 340. 17. Sieu mare, 510. 18. Santulu, 309. 19. Cozn'a, 314.

Preste totu: 19 com. bis. cu 15,183 suflete.

XXIV. Protopresbiteratulu Gurghiului.

Loculu scaunului protopresbiter. Maiereu.

Protopresbiteratulu Gurghiului va constá din urmatórele comune bisericesci, cari si astadi se tienu de densulu:

1. Maiereu, cu fili'a Disnâu, 962. 2. Ded'a, 1510. 3. Dumbrav'a, 943. 4. Filea, 908. 5. Hodacu, 1273. 6. Ibanesci, 1578. 7. Idicelu, cu fili'a Muresiulu mortu, 1618. 8. Jabeniti'a cu fili'a Samartinu, 641. 9. Cuesdu, 536. 10. Lueru cu fili'a Veciu, 663. 11. Mesterhaz'a, 1128. 12. Nadosi'a, 357. 13. Palos'a cu fili'a Restojnea, 867. 14. Potocu, 469. 15. Rip'a de susu, 1235. 16. Rip'a de josu, 1125. 17. Sacalu, 714. 18. Topliti'a, 3036. 19. Urisiulu de susu, 667.

Preste totu: 19 com. bis. cu 20,220 suflete.

XXV. Protopresb. Muresiu-Osiorheiului.

Loculu scaunului ppresbiterale orasiulu Muresiu-Osiorheiu.

Protopresbiter. Muresiu-Osiorheiului va constá din urmatórele comune bisericesci si adeca:

1. Orasiulu Muresiu-Osiorheiu, 76. 2. Berghi'a, 293. 3. Eghersegu, 58. cu filiele Sancraiu 223. Remetea si Podeni, 199. 4. Corunc'a 200. 5. Morereni (Malomfaleu), 343. 6. Muresiu-Cristuru, 281. 7. Muresiu-Sangeorgiu, 327. 8. Medesieni (Megyesfalva), 256. 9. Bandulu de câmpia, 533. 10. Musinu, 210. cu filiele Veti'a, 135. Chebelea, 57. si Maiatu, 33. 11. Nasn'a 657. 12. Sanbenedicu, 223. cu fili'a Acosiufaleu, 49. 13. Muresiu-Órb'a 259. 14. Petea de câmpia, 733.

Sum'a: 14 com. bis. cu 5839 suflete.

b) Din protopresbiter. de astadi alu Turdei de susu:

15. Ghernesecu, cu fili'a Curtifai'a 651. 16. Sangeru, cu fili'a Siaromburgu, 424.

Sum'a: 2 com. bis. cu 1075 suflete.

c) Din protopresbit. de astadi alu Tarnavei de josu:

17. Vidraseu, 291. 18. Cerghidulu mare. 765.

Sum'a: 2 com. bis. cu 1056 suflete.

d) Din protopresbiteratulu de astadi alu Târnavei de susu:

19. Lasleu, 649. cu filiele Lasleu sasescu, 38. si Ormenisiu, 72. 20. Lepindea, 501. cu fili'a Cioasiu, 24. 21. Capâln'a de susu, 208. cu filiele Idrifai'a, 20. si Mic'a, 86. 22. Coroiu-Sanmartinu, 196. 23. Sioimusiulu rom. 641. cu filiele Zagoru, 130. si Seleusiulu micu 21. 24. Sublacu, 535. 25. Bachnea, 341. cu fili'a Barnade, 78.

Sum'a: 7 com. bis. cu 3420 suflete.

Recapitulatiune.

Protopresbiteratulu Muresiu-Osiorheiului va cuprinde urmatórele comune bisericesci, si adeca:

a) Din protopresbit. de astadi alu Muresiu-Osiorheiului 14 com. bis. cu 5839 suflete.

b) Din protopresbit. de astadi alu Turdei de susu 2 com. bis. cu 1075 suflete.

c) Din protopresbiter. de astadi alu Tarnavei de josu 2 com. bis. cu 1056 suflete.

d) Din protopresbiter. de astadi alu Târnavei de susu 7 com. bis. cu 3420 suflete.

Preste totu 25 com. bis. cu 11,390. suflete.

XXVI. Protopresbiteratulu Târnavei de josu.

Loculu scaunului ppresbiterale satulu Deagu.

Protopresbiteratulu Târnavei de josu va constá din urmatórele comune bisericesci:

a) Din ppresbiteratulu de astadi alu Târnavei de josu:

1. Deagu, 1045. 2. Boboln'a, 1037. 3. Cetatea de balta, 769. 4. Chincesiu 510. 5. Cucerdea rom. 880. 6. Custelnicu, 220. 7. Petrilac'a, 15. 8. Salcutu, 768. 9. Siomfaleu, 270. cu fili'a Adamusiu, 21. 10. Subpadure, 235.

Sum'a: 10 com. bis cu 5770 suflete.

b) Din protopresb de astadi alu Muresiului tóte comunele tienatórie de acest'a, si adeca:

11. Atintisiu, 210. 12. Botezu, 351. 13. Ciung'a, 411. 14. Fareu, 782. 15. Gabudu, 411. 16 Hereapea, 358. 17. Heri'a, 495. 18. Miclosiulac'a, 362. 19. San-iacobu, 305. 20. San-Benedicu, 403. 21. Sîlea-magiara, 423. 22. Spanlac'a, 470.

Sum'a: 12 com. bis. cu 4981 suflete.

Recapitulatiune:

Protopresbiteratulu Târnavei va cuprinde:

a) Din protopresbiteratulu de astadi alu Târnavei de josu 10 com. bis. cu 5770 suflete.

b) Intregu ppresbit. de astadi alu Muresiului cu 12 com. bis. cu 4981 suflete.

Preste totu: 22 com. bis. cu 10,751 suflete.

XXVII. Protopresbiter. Mediasiului.

Loculu scaunului ppresb. orasiulu Mediasiu.

Protopresbiteratulu Mediasiului va constá din urmatórele comune bisericesci, si adeca:

a) Din intregu ppresbit. de astadi alu Mediasiului:

1. Mediasiu, 916. 2. Agarbiciu, 535. 3. Atielu, 561. 4. Bertanu 311. 5. Buzu, 422. 6. Brateiu, 544. 7. Copsi'a mica, 106. 8. Curciu, 587. 9. Frâu'a, 535. 10. Hasiagu, 385. 11. Motisdorfu 104, cu fili'a Ibisdorfulu sas. 63. 12. Mosn'a, 507. 13. Richisdorfu, 286. 14. Siarosiu, 411. cu fili'a Elisabetopole (Ibasfaleu), 394. 15. Sieic'a mare, 299. 16. Veltiu, 143. 17. Vorumlocu, 453. 18. Dupusdorfu, 182.

Sum'a: 18 com. bis. cu 7870 suflete.

b) Din protopresb. de astadi alu Târnavei de susu:

19. Alm'a, 645. 20. Dârlosu, 722. 21. Ernea, 443. 22. Idiciu, 258. 23. Hundorfu, 144. cu filiele Dumaldu, 100. Senereusiu 103. Santioan'a 22.

Sum'a: 5 com. bis. cu 2437. suflete.

c) Din protopresbit. de astadi alu Târnavei de josu:

24. Boianu, 931. 25. Blasielu, 825. 26. Chesleru 543. 27. Craciunelu, 535. 28. Pauci'a 380.

Sum'a: 5 com. bis. cu 3214 suflete.

Recapitulatiune.

Protopresbiteratulu Mediasiului va cuprinde:

a) Din ppresbiteratulu de astadi alu Mediasiului 18 com. bis. cu 7870 suflete.

b) Din ppresbiteratulu de astadi alu Târnavei de susu 5 com. bis. cu 2437 suflete.

c) Din ppresbiteratulu de astadi alu Târnavei de josu 5 com. bis. cu 3214.

Preste totu: 28 com. bis. cu 13,521. suflete.

XXVIII. Protopresbiteratulu Sighisiórei.

Loculu scaunului ppescu orasiulu Sighisiór'a.

Protopresbiteratulu Seghisiórei va constá din urmatórele comune bisericesci, si adeca:

a) Din ppresbit. de astadi alu Sighisiórei.

1. Sighisiór'a, 2305. 2. Apoldu, 624. 3. Bundorfu 514. cu fili'a Bóadesiu, 228. 4. Danesiu, 1183. 5. Ferihazu, 1233. 6. Hendorfu, 496. cu fili'a Netusiu, 142. 7. Hetùru 591. 8. Seleiusiulu mare. 308. cu fili'a Prodo, 39. 9. Tielina, 477. 10. Siaesiu, 516. 11. Dai'a, 544. 12. Saschizu, 807. 13. Laslea, 313. cu fili'a Hoghilagu, 155.

Sum'a: 13 com. bis. cu 7057 suflete.

b) Din ppresbit. de astadi alu Târnavei de susu.

14. Boiulu-mare, 1095. cu fili'a Boiulu-micu, 271. 15. Nadesiu, 406. cu fili'a Maerusiu, 32.

Sum'a: 2 com. bis. cu 1804. suflete.

c) Din ppresbiteratulu de astadi alu Palosiului:

16. Zoltanu, 474. 17. Hasifaleu, 631. 18. Siarpatocu, 228. cu fili'a Vulcanu (Wolkendorf), 38. 19. Besi'a, 268. 20. Crisiu, 598. 21. Malencravu, 375. cu fili'a Felti'a, 167. 22. Noulu sasescu, 246. cu fili'a Rondel'a, 138. 23. Retisdorfu, 900. 24. Mucandorfu, 883.

Sum'a: 9 com. bis. cu 4946 suflete.

d) Din ppresbiteratulu de astadi alu Cohalmului:

25. Critiu, 327. cu filiele Closterfu, 171. si Mesiendorfu, 188.

Sum'a: 1 com. bis. cu 686 suflete.

Recapitulatiune.

Protopresbiteratulu Sighisiórei va cuprinde:

a) Din ppresbiteratulu de astadi alu Sighisiórei 13 com. bis. cu 7057 suflete.

b) Din ppresbit. de astadi alu Târnavei de susu 2 com. bis. cu 1804 suflete.

c) Din ppresbiteratulu de astadi alu Palosiului 9 com. bis. cu 4946 suflete.

d) Din ppresbit. de astadi alu Cohalmului 1 com. bis. cu 686 suflete.

Preste totu: 25 com. bis. cu 14,493 suflete.

XXIX. Protopresbiter. Târnavei de susu.

Loculu scaunului protopopescu satulu Bodogai'a (opid. Cristuru).

Protopresbiteratulu Târnavei de susu va constá din urmatórele comune bisericesci, si adeca:

a) Din ppresbiteratulu de astadi alu Sighisiórei:

1. Bodogai'a 110. cu filiele Fiatfaleu, Cristuru, 77. si Uisechelu, 53. 2. Galomfaleulu-mare, 305. cu filiele Odorheiu, 16. Paraidu, 3. Andrasfaleu, 10. Galamfaleulu micu, Caiadu, si 39. Bitfaleu, 52. 3. Archit'a, 566. cu fili'a Bei'a, 267.

Sum'a: 3 com. bis. cu 1496 suflete.

b) Din ppresbiteratulu de astadi alu Târnavei de susu:

4. Sacelu, (Andrasfaleu), 486. cu fili'a Sioimusiulu ung. 63. 5. Jaculu românu, 292. 6. Sioartu, 309. 7. Vidacutulu rom. 411. cu fili'a Vidacutulu ung. 148.

Sum'a: 4 com. bis. cu 1709 suflete.

c) Din ppresbiteratulu de astadi alu Muresiu-Osiorheiului:

8. Sangeorgiu, 735. cu filiele Hovothiu, 16. Odaside 10. si Chisimedu, 35.

Sum'a: 1 com. bis. cu 796 suflete.

d) Din ppresbiteratulu de astadi alu Palosiului:

9. Feleagu, 577 suflete.

Sum'a: 1 com. bis. cu 577 suflete.

Recapitulatiune.

Protopresbiteratulu Târnavei de susu va cuprinde:

a) Din ppresbiteratulu de astadi alu Sighisiórei 3 com. bis. cu 1496 suflete.

b) Din ppresbiter. de astadi alu Târnavei de susu 4 com. bis. cu 1709 suflete.

c) Din ppresbit. de astadi alu Muresiu-Osiorheiului 1 com. bis. cu 796 suflete.

d) Din ppresbiter. de astadi alu Palosiului 1 com. bis. cu 577 suflete.

Preste totu: 8 com. bis. cu 4578 suflete.

(Va urmá.)

Diet'a Ungariei si-a intreruptu cu 1 Aprile siedintiele si deputatii cei mai multi a si parasitu Bud'a-Pest'a.

Delegatiunile suntu dara acum asupr'a câroru suntu indreptate privirile. Cartea rosia, carea s'a deschisu in delegatiuni, e de putienu interesu, ea privesce cestiuni esterne de putiena insemnatate. Cu totulu altfeliu sta lucrulu cu bugetulu ministrului comunu de resbelu. Diurnalele unguresci staruiescu cá ministrulu sa nu mai tréca preste ceea ce se votéza.

In adunarea natiunale a Franciei s'a intemplatu in tempulu din urma unele discutiuni tumultuóse, câroru a urmatu retragerea presiedintelui adunârei **Grevy** si alegerea in loculu acestui'a a unui **Buffet**, carele se dice ca e monarchistu.

Din Spani'a vinu sciri curióse, cari indigita ca republic'a se afla acolo in dilele cele din urma ale sele. Carlistii ocupa mereu terenu, pre cându intre trupele regimului domnesce cea mai mare destramare.

Apelu!

Brasiovu, in 21 Martiu 1873.

Avendu in vedere, ca industri'a a devenitu astadi unu factoru principalu la radicarea si promovarea stârei materiale a unui poporu si constatându, ca tocmai românii, carii au mai mare necessitate de imbunatatirea stârei materiale, imbratisiédia mai pucinu acestu ramu de cultura, mai multi români Brasioveni s'au asociatu pentru cá sa latiésca si sa promoveze meseriele intre români.

Comitetutulu provisoriu alu acestei asociatiuni implinindu decisulu adunârei generale apeléza la inteligenti'a românа si mai cu séma la barbatii de influintia si anume la dd. protopopi, preoti invetiatori comercianti etc. se capaciteze pre poporulu nostru despre avantagiele industriei si se indemne pre parinti a-si dá copii loru la meserie; si aflându astu-feliu de copii sa se adresedie la subscrisii; carii voru face apoi dispusitiunile necesarie pentru asiediarea loru pre la maiestri de meserie.

Dela copii se cere, cá sa fia trecuti de 14 ani si sa documenteze, ca sciu ceti si scrie.

Totu-odata se face cunoscutu, ca asociatiunea va ingrigí, ca copii de natiunalitate româna asiediati pre la maestrii de meserie, pre lânga cualificarea in meseri'a loru, sa cerceteze si unu cursu de invetiamentu pentru desvoltarea intelectuala; carii fiindu parintii lipsiti de mijlóce comitetulu va platí si tacsele necesarie atâtu la cursulu de invetiamentu, câtu si la meserii, pâna ce elevulu va ajunge sodalu (calfa). In modulu acest'a au parintii lipsiti siansele cele mai favorabili, cá ei fâra sa se mai cheltuiésca si fâra se mai ingrigésca de intretienerea loru sa-i vada pre acesti'a in decursu de 3—4 ani in o astu-feliu de positiune, incâtu nu numai sa se póta sustienea pre sine, cí sa dea si parintiloru unu ajutoriu cu multu mai considerabilu, cá déca i-aru tienea acasa.

Parintii, cari voru voí a-si dá copii loru pre la meserii suntu rogati a se adresá mai intâiu in scrisu la subscrisii aretându ramulu industrialu la care voru sa-i aplice si acesti'a i voru incredintiá despre dispositiunile facute.

Comitetulu prov.
B. Baiulescu
pres. prov.
Dr. Nicolau Popu
secr. prov.

Obiecte incurse pentru loteri'a bisericei din Dev'a.

(Urmare.)

214. O perina impletita de lâna. Dn'a Carolin'a Orbonasiu n. Marin'a. Sz.-Regen.

215. Unu siortiu de dame garnitu.

216. O manesica de camasia. Dn'a Mari'a Lemeny. Sz.-Regen.

217. Unu covoru de masa brodatu pre fileu. Dn'a Mari'a Schwarz n. Marinu. Sz.-Regen.

218. Unu sasietu pentru menusi brodatu cu firu de auru si metasa. Dr'a Mari'a Romanu. Aradu.

219. Trei-dieci fl. v. a. Dr'a Mart'a Fagarasiu. Lipov'a.

220. Unu etui de sugare cu musica. Dn'a Alessandrin'a Grigoriu Mateiu. Sabiiu.

221. Unu etui cu unu serviciu de mancare de argintu. Dn'a Catharin'a Riedel. Petrosiani.

222. Unu portu-buchetu de sedefu cu email. Dn'a Theresi'a Koos. Dev'a.

223. Unu pupitru de cetitu sculptatu. Dsiór'a Iosefin'a Lobontiu. Sabiiu.

224. O perina de ace brodata. Dn'a Sándor de Barcsay. Dev'a.

225. O perina de ace lucrata cu atia si metasa. Dn'a de Varody László. Dev'a.

226. O parechia vase de porcelanu emailate.

227. O parechia sfesinice. Dn'a Elefteri'a Cristea. Sabiiu.

228. O vasa de porcelanu aurita pentru fructe.

229. Unu sasietiu pentru batiste. Dn'a Antoni'a Barcsay n. barona Bruckenthal. Dev'a.

230. Unu pastratoriu de epistole brodatu cu

231. O lupa. Dsiór'a Ros'a de Barcsay — Barcea.

perle. Dn'a Mari'a de Barcsay. Barcea.

232. O perina brodata cu lâna si metasa. Dn'a Elis'a Szereday. Dev'a.

233. Unu tablou pictoratu in oleu de propri'a mâna. D. Amali'a Lazaru. Dev'.

234. O parechia papuci brodati. Dr'a Tini Lazaru. Dev'a.

235. O marca de carte brodata. Dr'a Cat'a Lazaru. Dev'a.

236. Unu portu-ace brodatu. Dr'a Naláczy Anda. Dev'a.

237. O cutie de cartonu. Dr'a Sandor Erzsy. Dev'a.

238. O parechia vase de flori emailate. 239. O satula de palisandru. Dn'a Mari'a Rosc'a. Sabiiu.

240. O vasa de porcelanu pentru fructe. 241. O vasa de porcelanu pentru dulcétia. Dn'a Elen'a Popescu. Sabiiu.

242. O vasa de porcelanu pentru fructe.

243. Unu serviciu pentru óue de porcelanu marmoratu. Dn'a Lis'a Lazariu. Sabiiu.

244. Unu cuieru de palisandru cu broderia, Dr'a Elmin'a Balomiri. Pest'a.

245. Doi galbeni in natura. Dn'a Sofi'a Bardosy. Baiti'a.

246. Unu covoru de mésa tiesutu de lâna si metasa. Dn'a Susan'a Vintieleriu n. Hentesiu. Ocn'a.

247. O parechia papuci brodati. Dr'a Mari'a Apostolu. Petrosani.

248. Dóue corfe pentru flori lucrate de margele. Dr'a Gisel'a László. Dev'a.

FOISIÓRA.

Analis'a spectrale.

(Dupa Dr. H. Schellen.)

(Urmare din nr. tr.)

Spectrulu solaru.

Déca in o odae intunecósa lasâmu sa intre unu radiu solaru prin o apertura rotunda a unui oblonu de ferésta, pre unu discu de papieru situatu vis-a-vis de acelu radiu se vede unu petecu de lumina rotundu si albu, de cum-va radiulu trece numai prin aerulu, ce se afla in odae. Cu totulu altu fenomenu ni se infacisiédia, déca prendemu radiulu de lumina cu o prisma. Radiulu cadietoriu se abate dela direptiunea sea, dupa legile de mai susu, si esindu din prisma se impartiesce in mai multi radi coloriti, cari divergindu nu voru mai formá pre disculu celu de papieru unu petecu rotundu cá mai inainte, cí o verga lungurétia colorita, carea stralucesce. In acésta verga colorita singuratecele colori se contopescu pre incetulu; la capetulu celu mai apropiatu de direptiunea radiului cadietoriu apare colórea, carea se frânge mai pucinu, adeca unu rosiu intunecatu de totu frumosu; urmédia apoi succesive colórea de orangiu, de galbenu cá paiulu, cea curatu verde, lânga carea se arata nisce nuancie venete verdie, apoi urmédia colórea curatu veneta, si ce-va mai departe o colóre fórte veneta cá indigulu si fórte frumósa; trecându mai departe prin o colóre debila de purpuru, dâmu de violetulu celu delicatu, si aicí se finesce semtitiunea ochiului.

Tipulu capetatu in acestu modu lu numimu „spectru solaru.“ Ochiulu deosebesce in spectrulu sórelui gradoatiuni nenumerate a coloriloru pomenite, care trecu unele in altele fâra intrerumpere; limbagiulu nostru inse e prea seracu, decâtu sa le potemu dá nume la tóte aceste colori; trebue deci sa ne multiamimu, ca potemu dá nume separate aceloru siepte grupe ppali, ce le numimu colori spectrali.

De aici potemu deduce, ca lumin'a cea alba nu e simpla, cí e compusa din nenumerati radi coloriti, cari toti posiedu fractiunile loru deosebite, si de aicí frângendu-se, fia-carele 'si percurge calea sea propria.

Lumin'a cea alba o analisâmu prin prisma; resultatulu acestei analise e despartirea tuturoru radiloru coloriti, ce se afla in lumin'a alba, si tipulu coloritu ce-lu capetâmu din acesti'a lu numimu „spectru“.

Cá lumin'a cea alba a sórelui se despartiesce frângendu-se, ne dau sa pricepemu mai multe fenomene, care si celoru vechi le fura cunoscute, de si ei nu si le sciura esplicá. Asiá curcubeulu, norii cei invapaiati, cându resare séu cându apune sórele etc. etc.

Colorile spectrului solaru suntu de totu curate, si posiedu o splendóre, de carea nu mai vedemu la alte colori; tóte colorile acestea suntu simple si mai departe nu le potemu despârtí, despre ce ne convingemu lasându sa tréca prin o alta prisma unu radiu din spectru. —

Asiá sa lasâmu se tréca prin o prisma spre esemplu unu radiu rosiu; elu se va frânge mai departe dupa legile de fractiune a luminei, dara esindu din prisma ne va prestá totu numai colórea rosia cá in casulu primu, nici mai debila nici mai aspra etc. etc. . . . —

Spectrulu

Corpuriloru invapaietóre solide si fluide.

Aicí facemu numaí amintire, cá unu spectru analogu celui nascutu din radiulu solaru capetàmu si cându prindemu cu o prisma unu radiu de lumina varósa drumondiana, de carea vorbirâmu mai susu.

Nu potemu inse neglege observarea interesanta ca: spectrulu, ce sa nasce din unu radiu de lumina alba, va fi cu atâtu mai chiaru, cu câtu va fi mai angusta apertur'a, prin carea intra radiulu câtra prisma; apertur'a póte se fia inse câtu de lunga, trebue sa grigimu bine de acestea, câci o apertura mai larga produce unu spectru, unde numai rosiulu si violetulu suntu chiare, iéra colorile din medilocu ne representa o lumina mista, carea, frângendu-o prin alta prisma, sa descompune mai departe; asemenea trebuie se grigimu, cá sa nu se adune pre marginele aperturei de locu pulbere, câci atunci spectrulu nostru va fi stretaiatu de trasuri intunecate.

Spectrulu luminei electrice de carbune.

In cele de pâna aicí amintite, vediurâmu multu pucinu spectrele luminei solare si a celei varose drumondiane. Unu spectru analogu la acelea capetâmu si déca prindemu cu o prisma unu radiu de lumina electrica de carbune; acestu spectru intrece pre ambele cele-lalte fórte multu cu chiaritatea sea. Facendu apertur'a mai mare, spectrulu capeta mai multa lumina, si colorile lucescu asiá de tare, câtu totu mai potemu sperá dupa unu spectru briliantu, chiaru si cându acelu cuantu de lumina aru petrunde prin o apertura de dóue ori de trei ori mai mare.

Déca voimu sa capetâmu unu spectru mai estinsu, avemu sa intrebuintiâmu o prisma de carbonu

249. Unu tragetoriu de clopotu lucratu din margele. Spindler. Dev'a.

250. Unu covoru de patu brodatu cu lâna. Dr'a Aureli'a Bratu. Resinari.

251. O carte de rugaciune legata in catifea brodata cu argintu. Dn'a Matild'a Popp. Cristeoru.

Ratiociniu publicu.

Branu, in 4 Martiu 1873.

Balulu inveliatoriloru braneni anunciatu in „Tel. Rom.“ nr. 2 din 1873 in favorulu „fondului scolariloru seraci“ s'a si tienutu in 14/26 Ianuariu 1873 si au adusu venitulu urmatoriu:

Din Brasiovu dela dd. Ioane Branu de Lemeni capit. supr. in pens. 2 fl. v. a. Iosifu Baracu protopopu, 1 fl. Ioanu Petricu protopopu, 1 fl. Iosifu Puscariu adv. 1. fl. A. Androniu parochu, 1 fl. Ludov. Rethi insp. reg. comit. 1 fl Ilie Gog'a subinsp. reg. comit. 1 fl. Ioanu Persioiu comerc. 2 fl. Ioanu Urzica negut. 2 fl. Oprea Sfetea 2 fl.

Sum'a: 15 fl. v. a.

Din Sacele Irimie Verzea parochu 1 fl. Ioanu Danu parochu, 1 fl. Nicolau Soiu parochu, 1 fl. Ioanu Odoru parochu, 1 fl. Ioanu Dorc'a direct. scol. 1 Alecs. Verzea invet. 1 fl. Demetriu Ghimbasianu not. 1 fl. Demetriu Nanu invet. 1 fl. Stefanu Dragomiru invet. 50 xr. Ioanu I. Tomosioiu economu 1 fl.

Sum'a: 9 fl. 50 xr. v. a.

Din vam'a Timisiului dd C. F. Balabasiu vamesiu, 3 sfanti, I. Banciu 3 sf. I. Poenariu — nu s'a potutu ceti bine — 3 sf. P. Nicolau 1 sf I. Petrosianu 1 sf. C. Siovaiala 1 sf. unu anonimu 2 franci. Computati in fl. v. a.

Sum'a: 5 fl. 35 xr. v. a.

Din Zernesci dela dd. Ioanu Metianu protopopu, 2 fl. Ioanu Comsi'a parochu 1 fl. N. Pinciu asesoru, 2 fl. Ald. Badiu not. 2 fl. N. Chiornitia arend. 1 fl. 50 xr. I. Gogonea 1 fl. 50 xr. I. Danu teol. absolutu 1 fl. Bas. Danu juristu abs. 1 fl. N. Goguianu jude 1 fl. Bunea cantial. 1 fl. Ohnitziu Gustavu comis. cârt. fond. 1 fl. N. Grozea 1 fl. Ticaciu Fester 2 fl. Ieronimu G. Baritiu 1 fl. Vartolomeiu Bude inv. 1. N. Tintea medicu, 1 fl. Ilar. Comsi'a 1 fl. Moise Strembu 1 fl. Fried. P. Iob 1 fl. Ioanu Tipeiu invet 50 ór. Ioanu Petricu 50 xr.

Sum'a: 25. fl. v. a.

Din Tohanu-vechiu dela dd. Ioanu Vladu c. r. locot. pens. 1 fl. G. Ciortea docinte, 1 fl. Ioanu Vladu economu, 1 fl.

Sum'a: 3 fl. v. a.

Din Tohanu-nou dd. Ilariu Plotogea parochu, 1 fl. Moise Mosioiu arend. 1 fl. 50 xr. Ioanu Bancila invet. 50 xr. I. I. Ripea 36 xr.

Sum'a: 3 fl 36 xr. v. a.

Din Branu dd. Nicolau Garoiu pretoru, 2 fl. Ioanu Ratiu not. 2 fl. Ioanu Persioiu parochu, 2 fl. Georgiu Gerbacea parochu, 2 fl Ioanu Mosioiu parochu, 2 fl. Nicolau Manoiu parochu, 1 fl. Leontinu Puscariu parochu, 1 fl. Moisi Ciurea parochu, 1 fl. Alesandru Moldovenescu, 1 fl. Zinc'a Pandrea, 1 fl. Georgiu Boeriu, 1 fl. Ioanu Stoianu jude primariu, 1 fl. 50 xr. Ioanu Puscariu not. 1 fl. 20 xr. Ioanu Gerbacea jude primariu, 1 fl. Bucuru Gerbacea 1 fl. Georgiu Voinescu, 1 fl. Hazuc'a direct. contum. 2. fl. Holeg'a oficieru, 1 fl. Knopf vamesiu, 1 fl. Tacó Bélla preotu rom. cat. 1 fl. Vendel capit. in pensiune, 1 fl. Carl Tartler provis. 1 fl I Honigberger, 1 fl. G. Grozea, 1 fl. 20 xr. Martinu Horeth gen. s. 1 fl. N. Tatariu, 1 fl. I. Plotogea, 1 fl. N. Pivariu, 1 fl. N. Benciu, 1 fl. G. Ariasianu, 1 fl. I. Bangala vice-jude, 1 fl. Z. E. si I. Plotogea, 1 fl. 76 xr. I. Puicasiu, 1 fl. Dionisiu Ionica 1 fl. Al. Balc'a, 1 fl. N. Berbece teol. 1 fl. G. Enescu, 1 fl. I. Eftimu, 1 fl. P. Stoianu, 1 fl. Aronu Mosioiu, 1 fl. Ioanu Popoiu, 1 fl. Vilhelm Frantiu 1 fl. D. Kuschinski, 2 fl. D. Rozsnyai, 1 fl. Ios. Vurm, 2 fl. C. Phlok, 1 fl. Iacobu Schuster, 1 fl. I. Tiegler, 1 fl. Lukats, 1 fl. Suciu, 1 fl. G. Gerbaci'a, 50 xr., unu anonimu 50. xr.

Sum'a: 61 fl. 66 xr. v. a.

Acum computându-se aceste sume tóte la olalta dau unu venitu de . . . 121 „ 88 „ „ „

Din care sume substragendu-se spesle de . . . 47 „ 37 „ „ „

Remâne venitu curatu de 74 „ 51 „ „ „

Acest'a este venitulu curatu alu balului invetiatorescu branénu tienutu in 14 Ian. 1873 in favorulu „Fondului scolariloru seraci.“

Pentru mai mare acuratetia amintimu aici ca capitalulu de pâna acum este 168 fl. 71 xr. — dupa cum se póte vedea in „Telegr. Rom. nr. 2 din 1873. — Acum adaugendu-se venitulu curatu de pre acestu anu de 74 fl. 51 xr. lânga capitalulu de 168 fl. 71 xr. v. a. dau la olalta o suma de 243 fl. 22 xr. v. a.

Asiá dara „fondulu scolariloru seraci“ infiintiatu prin conferinti'a invetiatoriloru braneni este astadi 243 fl. 22 xr. v. a., cetesce: dóue sute patrudieci si trei floreni si 22 xr. val. austr. in realitate, cari s'au si datu casierului conferintiei Ioanu Balc'a spre crescere si inmultire sub propri'a respundere; despre care prin subscrierea nóstra proprie se adeverecce.

Deci pentru acésta bine-facere a domniloru contribuitori*) aducemu viua si adenca multiamita! pre lânga acést'a inse „Nu incetezu a multiamí, pentru voi, facendu pomenire de voi in rugaciunile mele.“ Efes. capu I. ver. 16, pentru cá „semânti'a vóstra sa se inmultiésca si sa crésca rodurile vóstre, cá intru tóte sa imbogatiti!“ 2 corint. capu 9 ver. 10—12.

Corpulu invetiatorescu branénu.
prin Teodoru Popu,
presied. confer.
Nicolau Reitu,
secr. conf.
Ioanu Balc'a,
casieriu conf.
Georgiu Lolu,
controloru.
C. Tisc'a,
controloru.

Cricâu, 27 Martiu v. 1873.

Domnule redactoru! Inca in 9 Decembre an. precedinte amu rugatu pre dlu redactoru alu „Gaz. Transilvani'a“ cá sa-'mi publice acestu articulu cu privire la scrisorile dlui preotu H. Crisianu din Ighiu, — dara dlu redactoru alu respectivei foi a aflatu mai de consultu, fâra nici unu motivu fundatu a-mi denegá rugarea — si asiá de óre-ce cestiunea este de caracteru, sum silitu a me adresá câtra d-ta cu modestie, cá sa binevoiti a dá aceste putiene orduri spre cetire on. publicu.

La replic'a mea publicata in nr. 76 alu „Gaz. Trans.“ din anulu trecutu referitórie la acusârile dlui Crisianu despre procedur'a mea cu ocasiunea adunârei despartiementului alu VIII. alu Asociatiunei tienuta in Ighiu aflatu in nr. 88 totu a acelei foi o duplica vana si mai multu obscura, in care dlu Crisianu se incérca prin frase, prin opiniuni, si deductiuni nefundate a-si motivá cele afirmate in acusatoriulu operatei, va sa dica: dlu Crisianu frasele, opiniunile, si deductiunile nafundate voiesce a le intrebuintiá de motive si prinde a se absólve de caracterulu cu care vruiu alu obduce in dechiaratiunea mea din nr. 76 alu „Gaz. Trans.“ casu cându dsea nu si-aru retrage ori esplicá punctele de acusare prin documente autentice — de óre-ce inse acestea frase, si opiniuni etc. sub masca de motive nu corespundu calitâtiloru necesarie pentru chiarificarea adeverului, si aretarea culpei, rogu pre dlu Crisianu sa nu-si pregete a dóu'a-óra a-si documentá autenticu, si prin martori oculari cele afirmate cá astu-feliu si eu se potu respunde mai in detaiu si

---

*) Domniloru: Georgiu Grozea in Branu si Eliseu Popu din vam'a Timisiului, pentru óre-care binefacere aretata li se aduce separata multiamita.

---

sulfuricu in loculu celei de cristalu plumbosu, si estu-modu capetâmu unu spectru de 8 urme de lungu, numai câtu colorile in casulu acest'a si-au perdutu fórte multu din splendórea loru.

Colorile spectrului se reunescu in colóre alba.

Déca in adeveru e compusa lumin'a alba din colorile spectrului, acestea reunindu-se trebuie sa dea lumina alba. Mediulu celu mai simplu, de a concentrá in unu punctu radi diferiti, lu aflâmu in lintea convecsa séu in lintea convecsa aprindietóre. Punendu atare linte in directiunea perpendiculara a radiloru solari, acesti'a, trecendu prin linte, se voru frânge asiá câtu toti se voru intâlní in unu punctu numitu „focolariu.“ In modulu acest'a, déca voimu sa reunimu radii coloriti a spectrului luminei electrice, avemu se punemu numai o linte convecsa (lintea cilindrica) intre prisma si intre disculu, pre carele se nasce spectrulu; lintea inse trebuie sa o asiediâmu asiá, cá ea sa coprinda toti radii coloriti, ce au esitu din prisma. Pre discu nu vomu mai capetá acum spectrulu celu minunatu, ci unu punctu rotundu de lumina alba, déca disculu se afla chiaru in focolariulu lintei. Si in adeveru cele siepte colori, provenite din fractiunea luminei albe, in modulu acest'a ne dau resultatulu doritu, adeca se reunescu in lumina alba.

Spectrulu continuu a corpuriloru solide si fluide.

Cá se capetâmu lumina electrica intrebuintiâmu carbuni; preparându-i pre acesti'a asiá, cá sa nu esiste in ei nici o substantia straina si intrebuintiându-i acum pentru câstigarea luminei electrice, acést'a va fi o lumina alba curata. Spectrulu acestei lumine va fi asiá dara continuu, cá si cel'a ce-lu capetâmu din varulu solidu invapaiatu; nu va fi de locu stretaliatu de trasuri intunecate.

Tóte cele-lalte corpuri solide séu fluide, cari suntu albe cându invapaiéza, ne dau unu asemenea spectru continuu.

De aici potemu dara si conchide, ca de câte ori capetâmu unu spectru continuu, fâra lacune si carele contiene tóte speciele de colori, lumin'a din care s'a nascutu atare spectru provine dela unu corpu invapaiatu solidu séu fluidu.

Spectrele aburiloru si a gazuriloru.

Déca fantân'a luminei nu e unu corpu solidu ori fluidu, care invapaiéza albu, ci unu abure séu unu gazu invapaiatu, noi capetâmu cu totulu alte spectre. Noi capetâmu in spectru unu siru de linie chiare stralucitóre si colorite, pre care le despartiescu intrespatia intunecóse.

Gazurile si aburu ce invapaiéza esmitu mai pucina lumina decâtu corpurile solide si fluide; voindu se aflâmu dara spectrele unoru gazuri invapaietóre, trebuie se ne marginimu la atari materie, cari espuse fiindu la flacar'a gazului inflamatoriu séu la arculu de flacara electricu (elektrischer Flammenbogen) si topindu-se esmitu unu abure invapaiatu, a cârui lumina atâtu e de vivace, câtu noi totu mai capetâmu unu spectru destulu de chiaru si de visibilu, cu tóte ca lumin'a are se tréca prin linte si prin prism'a cea grósa si scutulu e fórte departe de apertur'a luminei; spre acést'a cu deosebire e de recomendatu a intrebuintiá aburu de arama, zink, cióie (Messing), argintu, cadmiu, natriu, thaliu etc.

Flacar'a gazului inflamatoriu nu esmite mai nici o lumina, e fórte buna deci pentru esperimentele atinse; arculu de flacara electricu inse produce ferbintiéla mai mare, in cârea evaporéza mai curendu materiele amintite, si dau o vapaia mai intensiva, asiá dara e de preferitu la celu dintâiu.

Prefacendu deci zinculu in aburi cu ajutoriulu arcului de flacara electricu, acesti'a voru esmite radi de lumina, cari producu unu spectru, ce diferesce cu totulu de celu continuu de mai inainte; acestu spectru custa in fapta numai din o pantlica rosia si din alte trei venete luminóse, dara fórte frumóse, care stau aprópe de olalta.

Prefacendu aram'a in aburi totu cu ajutoriulu arcului de flacara electricu, acesti'a voru produce acum unu spectru, care consta din trei pantlice verdi stralucitóre, care lipsiru din spectrulu zincului; dara trasur'a cea rosie si cele venete, care caracteriséza spectrulu zincului, aici lipsescu.

Ciói'a (Messing) consta din zincu si arama. Prefacendu metalulu acest'a in aburi totu cá mai susu, vomu capetá unu spectru in carele esista atâtu pantlic'a rosie si cele trei venete luminóse a zincului, câtu si cele trei verdi a aramei.

Caracteristic'a acestoru soiuri de spectre ce se producu de aburi séu gazuri invapaiate, e ca de nu posiedu continuitatea coloriloru; de aceea se numescu si spectre discontinue séu spectre de gazu.

Spectrele produse de aburii natriului, lithiului, caesiului, rubidiului, precum si de aburii ossigenului hidrogenului si a nitrogenului arata evidentu, ce diferintia enorma esista intre spectrulu continuu a corpuriloru invapaiate solide si fluide si intre spectrele discontinue séu de gazu.

Teodoru Ceontea
stud. filos.

(Vá urmá)

mai specialu la duplec'a dlui, precum sî pentru chiarificarea purului adeveru sa-mi potu orienté sî intrebuintié mijióceele necesarie, câci déca adeverulu sparge capulu (dupa cum dice dlui) atunci sî eu dicu ca adeverulu trebuie se invinga — pâna atunci inse mi repetu sî sustienu dechiaratiunea-mi publicata cu finea liniamenteloru mele din nr. 76 alu „Gazetei Transilvaniei.“ —

Fiindu in firma sperare ca dtea nu vei abstrage de a dá publicitâtiei aceste orduri, sî suntu cu totu respectulu. —

Petru Truti'a
parochu gr. or. locului.

Agnit'a, 25 Martiu 1873.

Astadi dupa seversîrea servitiului divinu in intielesulu Cercularîului Ven. Cons. archid. din 18 Ian. 1873. nr. cons. 68, s'a intrunitu tramisii barbati de incredere din acestu cercu electorale in opidulu nostru sî in sal'a otelului „La sânt'a Agneta“, oferita in modu gratuitu din partea representantiei opidane, la cererea barbatului de incredere Moise Branisce, Archivariu sî perceptoru alodialu in Cincu-mare, sî deschidiendu-se siedinti'a acestui colegiu de scrutiniu prin dlu Ioanu Codru Dragusianu comis. cons. mirenescu printr'o cuventare poporale acomodata momentului, sî dupa perlegerea imputernicirei consistoriali se alese cu unanimitate de notariu scrutinariu membrulu de incredere Moise Branisce.

Scrutiniulu s'a esecutatu in modu seriosu sî sî liniscitu sub intielépt'a conducere a dlui comisariu cons., sî numerându-se voturile se constatéza, cá cu prevalenta maioritate de voturi s'a alesu din acestu cercu, dlu vice-capitanu I. Codru Dragusianu cu 2155, sî archivariulu sî perceptorulu scaunalu Moise Branisce cu 2580 de voturi de deputati mirenesci la sinodulu archidiecesanu pre periodulu aniloru 1873/5, primindu-se de atari din partea colegiului de scrutiniu cu viue eschiamâri de „se traiésca!“

Voturi au mai capetatu Ilustr. Sea dlu consiliariu aulicu in pensiune Iacobu Bolog'a, dlu adv. Ioanu Pop'a, Dr. Stefanu Pecurariu, Ioanu Tecóntia, sî Ioanu Zaharia, precum sî Nicolau Prosceanu.

Preste 41 de comune bisericesci au fostu representate prin barbatii de incredere, carii de temporiu s'au aflatu la loculu destinatu cu protocólele de alegere, care de care mai bine compuse in sensulu legei positive, unu semnu ca poporulu nostru scie pretiuí dreptulu lui celu sacru bisericescu, de-sî are de a se luptá cu multe neajunse. Spre es. protocolulu din comun'a Boholtiu, scaunulu Cincu-mare presentà la fine-i trei sigiluri apesate pre lânga alu parochiei sî celu privatu sî sigilulu comunei politice.

Uniculu dlu Ioanu Zacharia practicante in dreptu la judecatori'a reg. cercuala din Nocrichiu, de unde venise cá barbatu de incredere, spre cea mai mare indignatiune a colegiului acestui scrutiniu, nu scimu din ce motive, ori simplu din malitia numai, séu din necapacitate si nematuritate, s'a portatu asiá de necorectu, ignorandu cu totulu legile bunei cuviintie parlamentarie, incâtu s'au datu publice prin acésta purtare antiparlamentara votu de blamu sî de neincredere in sinceritatea d-sele.*)

Mai bine aru fi cá d-sea sa se retraga de pre acestu terenu de actiune, câci sî pâna acum au impedecatu liber'a discussiune a obiecteloru celoru tare serióse, ba ne-au sî pagubitu, câci acestu domnu membru alu sinodului protopopescu, contra cercularîului on. presidiu alu scaunului ppescu din 4 Febr. nr. 8, unde espresu se dispune, „ca diurnele deputatiloru la sinodulu ppescu sa si le traga fia-care de pre la respectivele cercuri electorali“, in siedinti'a sinodului tienuta in 11 Fauru a. c., sî au esoperatu unu diurnu de 5 fl. v. a. din fondulu protopopescu celu seracu ba sî primejduitu in mare parte, pre carii d-sea se vede, ca cu anim'a liniscita i au bagatu in busunariu, sî au datu casu de prejudetiu pre venitoriu, incâtu déca nu se va atacá capitalu fundatiunalu totusi usurile le va absórbe atâtu parastasulu pentru odihn'a fericitului repausatu Emanuilu Gojdu precum sî diurnulu dlui Ioanu Zacharia.

Asiá nu vomu edificá noi fondulu ppescu la care suntemu indemnati sî avisati de ven. cons. archid. a lu marí, cá sa putemu dá ajutoriu protopresviterului nostru. — Non sic itur ad astra.

In fine suntemu obligati moralice a esprime confratiloru Agnitieni sî anume representantiei opidane caldurós'a nóstra multiamita pentru oferirea gratuita a salei ospelului „la sânt'a Agnita“ pentru tienerea colegiului de scrutiniu acestui cercu elect. de óre-ce incaperile scólei nóstre locali din Agnit'a suntu necorespundietórie pentru acestu scopu.

Membrii de incredere din scaunulu
Cincului-mare.

---

*) Noi din contra amu aflatu ca acestu domnu a fostu in dreptu, decâtu acést'a se va vedé in viitoriu R.

Varietâti.

⁂ **Bibliografia.** Este scintu ca literatur'a nóstra bisericésca s'a mai inmultitu cu unu opu dintre cele mai necesarie. In vér'a trecuta amu fostu anunciatu publicului cetitoriu aparitiunea, in tipografi'a nóstra archidiecesana a **Studiului pastoralu** de Escelenti'a Sea Pré sântitulu P. Archieppu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a cu care ocasiune amu impartasitu cetitoriloru sî cuprinsulu acelui opu. De atunci amu vediutu ca acelu opu a aflatu o démna apretiuire in metropoli'a nóstra intrégа sî ca Pré sânti'a Sea P. Episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicoviciu l'a recomandatu clerului si credinciosiloru sei prin unu cerculariu deosebitu publicatu in „Lumin'a.“ Opulu acest'a inse de atunci incóce s'a mai amplificatu sî asiá este necesse a se face din nou amintire despre densulu.

Dlu Dr. Il. Puscariu profesoru in Institutulu nostru teologicu-pedagogicu a avutu bunatatea a amintí in termini fórte demni de coprinsulu acestui opu in adres'a sea câtra alegatorii sei, prin ce ni-a usiuratu multu problem'a cu carea suntemu noi detori fatia cu deslaudatulu opu. Cu tóte acestea noi percurgendu-lu mai de multe ori amu venitu la convingerea, ca o atare aparitiune merita a fi petrecuta cu unele apretiâri ce intra in materi'a obiectului sî ale impartasí pre acestea sî publicului cetitoriu. Dara fiindu ca aceste apretiâri receru unu spatiu mai mare decâtu celu alu unei notitie bibliografice, pentru astadi ne marginímu a aduce la cunoscinti'a publicului numai esirea opului in editiunea amplificata, reservându-ne pentru altu numeru de a comunicá publicului sî apretiârile nóstre, cari suntu dupa parerea nóstra fórte de lipsa, bá indispensabile, de-sî dupa poterile nóstre póte pre neinsemnate fatia cu insemnatatea opului. — **Studiulu pastoralu** este de 17 cóle tipariu garmondu sî costa 1 fl. 50 xr.

⁂ **Bibliograficu.** In legatura cu not'a din nr. 18 alu acestui diurnalu, aducemu la cunoscinti'a onoratului publicu ca „Contr'a-critic'a“ la critic'a dlui I. M. Moldovanu“ de Nicolau Pope'a Archimandritu sî Vicariu archiepiscopescu a esitu de sub tipariu in o brosiura de vre-o cinci cóle tiparita cu litere garmondu in tipografi'a nóstra archidiecesana sî se póte capetá cu pretiulu de **40** xr. v. a. (nu cu 50 xr. dupa sum din eróre se disese cu ocasiunea notei.)

Momentulu istoricu l'amu fostu amintitu sî atunci sî asupr'a acestui ne permitemu a atrage din nou atentiunea on. cetitori. Caracteristic'a tempului nostru este critic'a, prin carea se desgrópa adeveratele evenemente istorice sî acést'a o aflâmu in brosiur'a din cestiune cu conscientiositate. Impregiurarea acést'a radica brosiur'a mai pre susu de insemnatatea unei „contr'a-critice“. Cetitoriului i se deschide prin lectur'a acést'a o perspectiva nóua in istori'a evenemintelor celoru memorabile europene, cându lumea cea vechia avé sa tréca in fas'a pre carea o numimu evulu mediu. In specialu cu privire la istori'a nóstra natiunale ni se infatisiéza date istorice, pre cari multi chiaru sî dintre literatii nostri le trecura pâna acum cu vederea, cari inse acum ne dau adeveratulu sîru istoricu, care va serví spre venitoriu de o orientare binefacatórie sî pentru acei ce se voru ocupá cu istori'a natiunei nóstre, séu cu istori'a sud-ostului europénu. Din aceste consideratiuni recomandâmu din nou acésta brosiura.

(†) Veduv'a An'a Francu n. Adamoviciu, orfanulu Amosu Tiberiu, fratii Tironu, Amosu, sororile An'a, Sofi'a, Susan'a, cumnati, cumnate sî alte rudenii numeróse, cu anim'a frânta, anuncia trecerea din viétia a prea iubitului sociu, parinte, frate sî cumnatu **Ioanu Francu**, advocatu sî fostu protofiscalu alu comitatului Zarandu, in etate de 38 ani, repausatu in Bai'a de Crisiu la 21 Martiu a. c. sér'a la 8 óre, in urm'a unui gravu sî indelungatu morbu de peptu. Celebrarea funebra se va tienéin 23 Martiu a. c. dupa amédi la 4 óre, la locasiulu defunctului, iéra oseminte le se voru astrucá in cimiteriulu gr. cat. din locu. Fia-i tierân'a usióra!

Bai'a de Crisiu, 21 Martiu 1873 st. n.

Loteria filantropica.

pentru terminarea unicei biserice române din Dev'a.

Sortituri 250 obiecte

de auru, argintu, bronz, cristalu, porcelanu, diverse metaluri, lemnarie preciόse, tablouri in oleiu bogatu in cadrate, manufacturi elegante sî artisticu lucrate; mai multe serviciuri de mésa de argintu, o brosia de trei-dieci galbeni. Tóte obiectectele in valóre de 3500 florini. Nici unu obiectu nu este de pretiu mai micu de 5 fl. cele mai multe valorédia dela 20—100 fl. v. a.

Pretiulu unui losu 50 cr.

Tragerea loteriei in lun'a Augustu 1873. in prim'a dî a adunârei generale a Asociatiunei pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu din Dev'a.

Obiectele castigate se voru spedá reclamandu-se pâna la 30 Septemvre a. c.

Bilete de loteria se potu aflá sî la Dn'a Constanti'a de Dunc'a-Schiau presiedint'a comitetului loteriei in Dev'a.

Rogâmu pre tóti românii a sprigini acestu opu de binefacere.

ESPOSITIUNE PUBLICA IN DEV'A.

In dilele de 13, 14, 15, 20, 21, 22, l. c. voru fi esposate tóte frumósele obiecte donate pentru loteri'a infiintiata pentru terminarea bisericei române din Dev'a.

Intrare 10 cruceri.

La espositiune mai multe dómne sî domnisióre române voru vinde losuri.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de preotu in vacant'a parochia Lazesci, protopopiatulu Zlatn'a de susu, se escrie concursu in urm'a inaltei decisiuni a venerabilului consistoriulu archidiecesanu data in 15 Martiu nr. 285 ex 1873 pâna in 15 Apriliu a. c. in care dî se va tienea sî alegerea de preotu.

Emolumentele suntu: jertfele sî tasele stolare usuate dela 200 familie, tóte aceste eruate dau unu venitu anualu pentru o parochia de clas'a a III, sum'a de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia voru avea a tramite recursele loru instruite in sensulu Statutului Organicu ascernute acestui scaunu protopopescu in Câmpeni, pâna la terminulu indicatu.

Cu avut'a intielegere a comitetului parochialu.
Câmpeni 25 Mart. 1873.

In numele comitetulu parochialu
Ioanu Patiti'a
(1—3) Protopopu.

Nr. 549. ex 1873.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de notariu comunalu in comun'a Balomiru scaunulu Orastia, pre bas'a decisiunei inclitului magistratu alu Orastiei de dto 14/3 1873 nr. 549, prin acést'a se deschide concursu.

Salariulu este:

1. Din cass'a alodiala la anu 210 fl. v. a.
2. Pausialu de cuartiru la anu 40 fl. „ „
3. Pausialu pentru lucrurile scripturistice la anû. 30 fl. v. a.
4. Pausialu pentru lumini 16 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite suplicele loru bine-instruite inspectoratului subscrisu pâna la finea lunei curente cal. nou, — dupa care numai decâtu se va efeptuí alegerea in fati'a locului.

Orastia in 7 Apriliu 1873.

Dela inspectoratulu cercului Sibotu
Michaele Dobo,
(2—3) Senatoru sî inspectoru.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cătra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 27 ANULU XXI.

Sabiiu, in 5|17 Apriliu 1873.

Telegramu.

Vien'a 2/14 Aprile. Eri a repausatu aici Metropolitulu sî Episcopulu Bucovinei Eugeniu **Hackmanu** de bóla repentina (roja, Rothlaf). Se va immormentá la Putn'a in Bucovin'a.

Deputatii alesi la sinod. archidiecesanu.

Clerici:

In cerculu XIX. par. prot. Ioanu **Papiu**.

In cerc. III par. prot. Ioanu **Tipeiu**.

In cerc. alu XV. s'a alesu par. protop. Ioanu **Ratiu**.

Mireni:

In cerc. V. DD. Ioanu **Siandru** sî Ioanu **Pop'a**, advocatu.

In cerc. XII. dlu septemviru Ioann cav. de **Puscariu**, si dlu Nicolau **Stravoiu** adv.

In cerc. XVII. dd. Dr. Stefanu **Pecurariu**, sî Ioanu **Cosmuti'a**.

In cerc. III. dd. Ioanu **Munteanu** sî Ioanu **Bojiti'a** advocati.

In cerc. XVI. dd. Dr. Iosifu **Gallu**, sî Tom'a **Rosiescu**.

In cerc. XIII. dd. Ioanu **Candrea**, profesoru, sî Alesandru **Danciu**.

Proiectulu

Consistoriului archidiecesanu pentru arondarea protopresbiteratelоru din archidiecesa:

(Fine.)

XXX. Protopresbit. Cohalmului.

Loculu scaunului ppresbiterale opidulu Cohalmu.

Protopresbiteratulu Cohalmului va constá din urmatórele comune bisericesci, sî adeca:

a) Din protopresbit. de astadi alu Cohalmului:

1. Cohalmu, 613. 2. Cati'a, 759. 3. Draosu, 504. cu fili'a Petc'a, 46. 4. Helmeagu, 283 5. Felmeru, 653. 6. Jibertu, 530. 7. Lomnicu, 248. cu fili'a Covoru, 125. 8. Merchiasi'a, 592. cu fili'a Jimboru 261. 9. Sten'a, 760. cu filiele Fisieru, 251. sî Viscri, 255. 10. Sion'a, 347. 11. Ticusiulu rom. 671. cu fili'a Ticusiulu sasescu, 76. 12. Ungr'a, 592. 13. Varghesiu, 216 cu filiele Saldobosiu, 100. Olostelecu 30. Filea, 21. Hermanu, 19. Bibarti, 27. Batianii-mari, 157. Batianii-mici, 90.

Sum'a: 13 com. bis. cu 8228 suflete.

b) Din protopresbiter. de astadi alu Palosiului:

14. Palosiu, 1026. 15. Valendorfu 425. 16. Daisiór'a, 907. 17. Crihalm'a, 893. 18. Fantan'a, 458. cu fili'a Hoghizu, 177. 19. Bogat'a, 266 cu fili'a Dopc'a, 133. 20. Mateasiu, 876. cu fili'a Rocosiulu inf., 229.

Sum'a: 7 com. bis. cu 5215 suflete.

Recapitulatiune:

Protopresbiterulu Cohalmului va cuprinde:

a) Din protopresbiteratulu de astadi alu Cohalmului 13 com. bis. cu 8228 suflete.

b) Din ppresbit. de astadi alu Palosiului 7 com. bis. cu 5215 suflete.

Preste totu: 20 com. bis. cu 13,443. suflete.

XXXI. Protopresbiter. Trei-scauneloru.

Loculu scaunului ppresbiter. opidulu Sepsi-Sangeorgiu.

Protopresbiteratulu Trei-scauneloru va constá din urmatórele comune bisericesci, sî adeca:

c) Din protopresbiteratulu de astadi alu Heghigului:

1. Sepsi-Sangeorgiu, cu filiele Semeri'a, Chileni, Arinisiu, sî Zolunu, 616. 2. Arpatacu, cu fili'a Arcusiu, 781. 3. Arinu cu fili'a Iaresiu, 550. 4. Augistinu, cu filiele Rocosiulu super. sî Ormenisiu 656. 5. Belinu, 723. 6. Budil'a, 789. 7. Valcele, (Elöpatak), 549. 8. Heghigu, 546. 9. Ait'a mare, cu filiele: Ait'a media, Ait'a séca, Budusiu, Baraoltu, Copetiu, Miclosiór'a, 597. 10. Micouifaleu, cu fili'a Bicsadu, 1127. 11. Teliu, 951. 12. Vam'a-Bezeului, 796. 13. Marcosiu, 686.

Sum'a: 13 com. bis cu 7517 suflete.

b) Din ppresbiteratulu de astadi alu Trei-scauneloru:

14. Borosneulu micu, 565. cu fili'a Seramasiu, 129. 15. Breticu 1421. 16. Cernatulu inf. 226. cu filiele Cernatulu sup. 55. Cânt'a (Kezdi-Vasárhely), 6. Marcosiufaleu, 38. Dolnocu, 15. Mocsi'a, 25. Jeafaleu, 11. Martinesci (Martonfalva) 4. Albisiu, 6. Hatoic'a, 5. 17. Covasn'a, 1000. cu filiele Zabal'a, 200. Pav'a, 26. Pache, 11. 18. Intorsur'a-Buzeului, 1528. 19. Chezdi-Martinusiu, 435. cu filiele Ghelindin'a sî Osdul'a, 176. 20. Poian'a-serata, 1102. 21. Sit'a-Buzeu, 1715. 22. Zagonu, 630. cu fili'a Papautiu, 243.

Sum'a: 9 com. bis. cu 9472 suflete.

c) Din protopresb de astadi alu Brasiovului II.

23. Apati'a, 346. 24. Dobarleu, 794. cu fili'a Bastelecu, 284. 25. Doboli de josu, 421. cu filiele Ilieni, (Ilefalva), 74. sî Sancraiu, 7. 26. Chichisiu, cu filiele Farcasivago, 211. sî Esztelecu, 70. 27. Lisneu, 225. cu filiele Bicfaleu, 112. sî Maierusiu, 57. 28. Ozunu, 199. cu filiele Santión'a, Lahorfalu, 160. sî Comoleu, 96.

Sum'a: 6 com. bis. cu 3056 suflete.

Recapitulatiune.

Protopresbiter. Trei-scauneloru va cuprinde:

a) Din ppresbiteratulu de astadi alu Heghigului 13. com bis. cu 7517 suflete.

b) Din ppresbiteratulu de astadi alu Trei-scauneloru 9 com. bis. cu 9472 suflete.

c) Din ppresbiter. de astadi alu Brasiovului II. 6 com. bis. cu 3056 suflete.

Preste totu: 28 com. bis. cu 20,045 suflete.

XXXII. Protopresbi. Brasiovului.

Loculu scaunului ppresb. cetatea Brasiovu.

Protopresbiteratulu Brasiovului va constá din urmatórele comune bisericesci, sî adeca:

a) Din ppresbit. de astadi alu Brasiovului I:

1. Brasiovu S. Nicolau, 3825. 2. Brasiovu Tocile, 1896. 3. Brasiovu cetate, 471. 4. Brasiovu-vechiu, 1875. 5. Brasiovu Darste, 599. 6. Brasiovu Stupini, 488. Sum'a: 9154 suflete.

7. Bacifaleu, 1139. 8. Cernatu, 1648. 9. Helchiu, 514. 10. Purcareni, 1085. 11. Satu lungu bis. vechia, 3164. 12. Satu-lungu bis. nóua, 3681. 13 Tarlungeni, 1679. 14. Turchesiu, 2207. 15. Zeziuu, 298.

Sum'a: 15 com. bis. cu 24,571 suflete.

b) Din ppresbiter. de astadi alu Brasiovului II:

17. Bodu, 671 18. Feldiór'a 1071. 19. Hermanu, 825. 20. Crisbavu, 475. cu fili'a Noulu, 233. 21. Maghiarusiu, 501. 22. Presmeru, 942. 23. Rodbavu, 394. 24. Sanpetru, 572.

c) Din ppresbit. de astadi alu Branului:

25. Ghimbavu, cu 490 suflete.

Sum'a: 8 com. bis. cu 5624 suflete.

Recapitulatiune.

Protopresb. Brasiovului va cuprinde:

a) Din ppresbit. de astadi alu Brasiovului I. 15 com. bis. cu 24,571 suflete.

b) Din ppresbiter. de astadi alu Brasiovului II. 8 com. bis. cu 5624 suflete.

c) Din ppresbiteratulu de astadi alu Branului 1 com. bis. cu 490 suflete.

Preste totu: 25 com. bis. cu 31,175 suflete.

XXXIII. Protopresbiteratulu Branului.

Loculu scaunului ppesbiteralu Zarnesci.

Protopresbiteratulu Branului va constá din urmatórele comune bisericesci, sî adeca:

a) Din ppresbit. de astadi alu Branului.

1. Zernesci, 2717. 2. Codlea, 1251. 3. Chei'a, 580. 4. Cristianu, 700. 5. Fundat'a, 693. 6. Moeciulu de susu, 540. 7. Moeciulu de josu, 1160. 8. Magur'a, 583. 9. Pescer'a, 715. 10. Pórt'a, 842. 11. Predealu, 463. 12. Resnovu, 2502. 13. Simonu, 1205. 14. Sohodolu, 1193. 15. Sirnea, 651. 16. Tohanulu nou, 831. 17. Vulcanu, 521. 18. Vladeni, 1223.

Sum'a: 18 com. bis. cu 18370 suflete.

b) Din protopresb. de astadi alu Branului I.

19. Tientiari, 2084.

c) Din protopresbit. de astadi alu Fagarasiului I.

20 Poian'a marului, 1699. 21. Holbavu, 903.

Sum'a: 2 com. bis. cu 2602. suflete.

Recapitulatiune.

Protopresbiteratulu Branului va cuprinde:

a) Din ppresbiteratulu de astadi alu Branului 18 com. bis. cu 18,370 suflete.

b) Din ppresbiteratulu de astadi alu Brasiovului I. 1 com. bis. cu 2084 suflete.

c) Din ppresbiteratulu de astadi alu Fagarasiului I. 2 com. bis. cu 2602.

Preste totu: 21 com. bis. cu 23,365. suflete.

XXXIV. Protopresbiteratulu Fagarasiului I.

Loculu scaunului ppescu orasiulu Fagarasiului.

Protopresbiteratulu Fagarasiului va constá din urmatórele comune bisericesci, sî adeca:

a) Din protopresbit. de astadi alu Fagarasiului I.

1. Opid. Fagarasiu, 806. 2. Coman'a inf. 595. 3. Veneti'a inf. 984. 4. Betlénu, 1103. 5. Dridifu, 529. 6. Coman'a sup 707 7. Veneti'a sup. 465. 8. Galatiu, 1213. 9. Gridu, 1143. 10 Hersieni, 380. 11 Hurezu, 454 12. Berivoii mici, 511. 13. Cuciulat'a, 1205. 14. Lupsi'a, 213. 15. Mândr'a, 1084. 16. Berivoii-mari, 356. 17. Parou, 1146. 18. Persianu, 1033. 19. Rusioru, 374. 20. Siercai'a, 100. 21. Siercaiti'a, 1275. 22. Recea telechiana, 367. 23 Toderiti'a, cu fili'a Margineni, 758. 24. Sinc'a nóua, 1605.

Sum'a: 24 com. bis. cu 18909 suflete.

a) Din protopresbit. de astadi alu Sabiiului II.:

25. Rucaru, 368.

c) Din ppresbiteratulu de astadi alu Nocrichiu-Cincului-mare:

26. Boholtiu, 990. 27. Rodbavu, 248. 28. Calboru, 961. 29. Cincsioru, 275.

Sum'a: 4 com. bis. cu 2474 suflete.

Recapitulatiune.

Protopresbiteratulu Fagarasiului va cuprinde:

a) Din protopresbit. de astadi alu Fagarasiului I 24 com. bis. cu 18,730 suflete.

b) Din protopresbiter. de astadi alu Sabiiului II. 1 com. bis. cu 368 suflete.

d) Din protopresbiter. de astadi alu Nocrichiu-Cincului-mare 4 com. bis. cu 2474 suflete.

Preste totu 29 com. bis. cu 21,212. suflete.

XXXV. Protopresb. Avrigului.

Loculu scaunului ppescu satulu Avrigu.

Protopresbiter. Avrigului va constá din urmatórele comune bisericesci, sî adeca:

a) Din protopresbiteratulu de astadi alu Sabiiului II:

1. Avrigu, 2745. 2. Secadate, 769. Nucetu, 495. 4. Colunu, 331. 5. Sebesiulu sup., 858. 6. Sebesiulu inf. 1318. 7. Porcesci, 1292.

Sum'a: 7 com. bis. cu 7858. suflete.

b) Din intregu ppresbit. de astadi alu Fagarasiului II.

8. Arpasiulu inf. 630. 9. Arpasiulu sup. 1650. 10. Breaz'a, 1093. 11. Corbi, 498. 12. Dragusiu, 1236. 13. Feldiór'a, 600. 14. Lis'a, 1169. 15. Ludisioru, 366. 16. Luti'a, 297. 17. Oprea chertisióra,

958. 13. Rorumbacu inf. 901. 19. Porumbacu sup. apus. 856. 20. Porumbacu sup. resar. 692. 21. Sarat'a, 975. 22. Sâmbet'a inf. 575. 24. Sâmbet'a sup. apus. 911. 24. Sâmbet'a sup. resar. 977. 25. Scoreiu, 572. 26. Strej'a Cârtisióra, 869. 27. Ucea inf. 853. 28. Ucea sup. 1295. 29. Vistea inf. 962. 30. Vistea sup. 1460. 31. Voil'a, 537. 32. Voivodenii mari, 657. 33. Voivodenii mici. 435.

Şum'a : 26 com. bis. cu 22027 suflete.

Recapitulatiune.

Protopresbiteratulu Avrigului va cuprinde :

a) Din ppresbiteratulu de astadi alu Sabiiului II 7 com. bis. cu 7858 suflete.

b) Intregu ppresbit. de astadi alu Fagarasiului II 26 com. bis. cu 22,027 suflete.

Preste totu : 33 com. bis. cu 29,865 suflete.

XXXVI. Protopresbiter. Hârtibaciului (Agnitei.)

Loculu scaunului ppresbiterale Opid. Agnit'a.

Protopresbiteratulu Hartebaciului va constá din urmatórele comune bisericesci, cari au apartienutu si pâna acum protopresbit. de astadi alu Nocrichiu-Cincului-mare :

1. Agnti'a, 726. 2. Nocrichiu, 355. 3. Ghijas'a, 723. 4. Altîn'a, 992, 5. Bendorfu, 602. 6. Vecerdu, 495. 7. Ighisdorfu, 692, 8. Zlatn'a. 295. 9. Magarei, 419. 10. Berghisiu, 300. 11. Covesiu, 501. 12. Verdu, 476. 13. Veseudu, 218. 14. Merghindealu, 472. 15. Siulumbergu, 610. 16. Ruj'a, 455. 17. Proscea, 486. 18. Iacobeni, 356. 19. Naistatu, 109. 20. Hundrubechiu, 332. 21. Selistatu, 319. 22. Siorsiu, 421. 24. Cincu-mare, 971. 24. Tórel'a, 151. 22. Gherdealu, 131. 26. Bruiu, 445. 27. Siomartinu, 440. 28. Sasausiu, 917. 29. Chirperu, 396. 30. Ilimbavu, 568. 31. Marpodu, 190. 32. Fofeldea, 1031. 33. Glimbóc'a, 415. 34. Hozmanu, 57. 35. Cichindealu, 357.

Sum'a : 35 com. bis. cu 18,252 suflete.

Program'a româniloru si a magiariloru din fundulu regiu.

Sub acestu titlu publicà „Hon" in numerulu seu de diminéti'a din 9 l. c. unu articulu interesantu, din care estragemu in scurtu urmatórele momente :

Amintitulu diuariu dupa ce afirma insemnatatea cestiuniloru de organisatiune dice, ca nici o cestiune nu fù objectu de o discussiune omnilaterale, cá cestiunea fondului regiu, despre a cârui organisatiune mai intâiu sasii 'si manifestara in mai multe renduri si in diferite moduri parerea, carea fù urmata de projectulu ministrului Toth ; dupa acea de representatiunea româniloru si a magiariloru din fondulu regiu, carea ocupa pres'a intréga. „Hon" privesce procederea facia cu acésta organisatiune cá unu feliu de privilegiu, de óre-ce barbatii regimului concesera fórte pucinu tempu spre a se poté manifestá opiniunea publica in acésta cestiune de organisare ; inse acestu privelegiu s'au datu celoru din fundulu regiu prin lege.

Prin § 10 art. de lege XIII din an. 1868 se face numai o lege particulara, in carea aflâmu cu totulu altu-ceva de ce afla confratii sasi ; adeca prin acestu § ministeriulu se insarcinà, a presentá unu projectu de lege, carele se ia in consideratiune atâtu drepturile basate pre legi câtu si pre tractate si egalitatea de dreptu a tuturoru cetâtieniloru de ori-ce natiunalitate ce locuiescu pre acestu teritoriu si sa le aduca in armonia. In acést'a nu e vorba de fondulu regiu, ci numai de scaune, districte si cetâti si déca regimulu nu aru vedé drepturile administratiunei interne si organisarea representantiei asigurate prin legea pentru jurisdictiunile comune, atunci aru vení cu sine si cu majoritatea legislativei in contr'adicere. Asemene e insarcinatu ministeriulu si cu cestiunea de organisare a Universitatei nationale sasesci, resp. a cercetá bas'a acestei institutiuni si a vení in chiaru cu unu lucru pâna acum necunoscutu. Cerculu de dreptu a Universitatei sasesci dejá nu mai are nici o basa ; a mai formá ce-va ce n'are basa nu va succede, de óre-ce insesi legislatiunea prin terminulu chiaru „ca trebuie luata in consideratiune egalitatea de dreptu a tuturoru civiloru din pamentulu regescu de ori-ce natiune si adusa in armonie" opresce acést'a. —

Afara de aceea, ca universitatea vatema unitatea de statu a Ungariei, ea sta in contr'a-dicere si cu egalitatea de dreptu a tuturoru cetâtieniloru din patria. —

Ce se tiene de acea parte a §-lui carea dice ca ministeriulu „se considere drepturile ce se baséza pre legi si pre tractate" acést'a nu representa acele drepturi, care le-a avutu in tempulu privelegieloru si cele-lalte dóue natiuni, pentru ca de aceste insusi sasii au abdisu in mai multe renduri de buna voia, ci inséma aceea, cá ministeriulu se cerceteze ca dupa care lege si tractatu posiedu sasii fondulu regiu, averea nationale si alte posessiuni precum si banii si se fia atentu, ca in ce modu s'au templatu desdaunarea diecimeloru etc. . . si in urm'a acestoru cercetâri sa se reguleze referintiele de avere si posessiune.

Dupa aceste „Hon" trece la punctele de vedere ce se manifestara facia cu organisatiunea fondului regiu.

„Hon" au luatu intâiu pusetiune pre acestu terenu si cu densulu tóta pres'a, inca in Septembre anulu trecutu. Punctele 1—10 a Universitatei din Sabiiu le-a condemnatu pres'a intréga fâra diferinti'a de partida. — Facia cu projectulu ministrului de interne V. Tóth drépt'a se despârtí de noi pentru ca ea sta pre lânga densulu. —

Dupa aceste urmà program'a româniloru si a magiariloru din fundulu regiu, carea, cá un'a ce e pregatita in urm'a celoru-lalte e libera de retacirile acelor'a, si demustra semtiu constitutionalu, suprinde prin motivare semburósa si laudabile.

Acést'a stându preste punctele sasiloru si a proiectului ministerialu se apropie mai tare de relatiunile presente, afara de unu punctu ; — stà pre unu terenu cu „Hon", afara de unu punctu, anume noi voimu impartirea in 3 comitate si nu in 5.

Se mai abate de noi si prin aceea, ca doresce estinderea censului comunu dupa carele alege si celu ce platesce numai dare de castigu.

„Hon" e contra acestui principiu, si anume : contra sufragiului universalu, pre care-'lu doresce program'a, simplu din acea causa, ca nu voiescu a esi din castelulu celu tare a egalitatei de dreptu in favórea acestoru privilegii teritoriale, de aru fi de o mie de ori mai favoritórie nu numai pentru tóte natiunalitâtile si partidele, ci si pentru patrie. Trece preste esplicatiunea sufragiului universalu, ci intréba pre concetatienii mei din fundulu regiu, de ce se privescu ei cá civi deosebiti de cei'a-lalti civi ai patriei, si de ce se tienu mai buni, cându pretindu mai multe drepturi politice ? intrati cu totulu in sirulu celoru-lalti si sa luptâmu cu totii impreuna !

„Hon" se mira cum nu a vediutu pres'a partidei drepte sentinti'a restornatória in proiectulu ministerialu, dara crede ca si partid'a drépta va vení la acésta convingere, cându scie, ca urmatoriulu lui Vil. Toth nu e legatu de nici o autoritate.

In proiectulu lui V. Toth numai unu punctu se afla, care e petrunsu de ce-va constitutionalismu, la carele afla unu respunsu in representatiunea româniloru si a magiariloru din fundulu regiu si acést'a e adaugerea laolalta a municipieloru. Sub acest'a nu intielegemu universitatea, nici municipiele in

---

FOISIÓRA.

Analis'a spectrale.

(Dupa Dr. H. Schellen.)

(Urmare din nr. tr.)

Aburele natriului produce unu spectru, in care esista o singura linia strelucitória de colóre orangia, carea se arata cá o linia dupla, prelunginduse spectrulu de ajunsu — déca nu e de indemâna o temperatura estraordinaria. — Spectrulu ce-lu produce aburele invapaiatu de lithiu consta din dóue linie séu trasuri colorite, adeca din o fórte luminósa si rosîa de minune si din alta smorta (matt) galbena-orangia. Mai complicatu inse e spectrulu caesiului ; la o temperatura destulu de nalta a aburelui, acestu spectru contiene 10—13 linie, care le poti deosebí chiaru ; trei dintre acestea le poti vedea si la o temperatura mai de diosu. Dintre aceste trei, dóue suntu vinete iéra un'a galbena-orangia ; cele-lalte linie galbene si verdi se ivescu cá linie singuratece, numai dupa ce a ajunsu la óre care marime anumita de lumina aburulu celu invapaiatu la o temperatura inalta ; inainte de momentulu acest'a liniele amentite se perdu in o lumina debila dupa modulu spectrului continuu. — Mestecându mai multe metale de acestea si topindule pâna ce se prefacu in aburi cu ajutoriulu arcului de flacara electricu, spectrulu ce-lu vomu capetá ne va aretá liniele singurateceloru materie, si cine scie spectrele toturoru aceloru materie, vediendu spectrulu acest'a, va fi in stare sa-ti spuna din ce corpuri consta aburulu respectivu. Ast'a se templa mai cu séma la lithium, barium, magnesium si thallium.

Supunendu analisei spectrali cele-lalte combinatiuni diferite a unui metalu, precumu a natriului, calciului etc. asiá spe esemplu clorocalciulu, iodocalciulu, varulu de acrime salpetrica etc. capetâmu totu dea un'a numai spectrulu ce provene din metalulu calcium, nu si a cele-lalte pârti constitutive.

Spectrele aburiloru metalici suntu fórte momentóse, cá intrensele nu se areta mai de locu spectrulu celei-lalte materie nemetalice unite cu metalulu, séu e coplesitu de radii linieloru strelucitóre si fórte chiara a spectrului metatului, si astu modu nu se póte vedé.

Aparatele spectrali.

De acestea se afla mai multe, noi insemnâmu aici urmatóriele :

1. Spectroscopiulu portativu a lui Hoffmann unui mechanicu escelentu in Paris ; e fórteeftinu si comodu, neaperatu de lipsa pentru ori ce chemicu, fisicu si astronomu.
2. Spectroscopiulu portativu alui Iohn Browning din Londra, costa 14 Taleri.
3. „Spectroscopiulu" perfectu construitu de Kirchhoff si Bunsen.

Cu ajutoriulu acestoru aperate vede omulu multe lucruri admirabile.

Noi vediuremu mai susu, cá spectrele corpureloru invapaiate solide si fluide suntu continue si intru atâtu de egali; câtu in fórte pucine casuri le potemu distinge de olalta. Aceste spectre ne indereptatiescu numai a crede, cá materi'a ce-le produce se afla in stare solida séu fluida. Numai spectrele discontinue séu gazóse suntu caracteristice pentru fia-care materia si asiá de determinate, câtu noi potemu cunósce usioru si securu proprietatea chemica a aburiloru din positiunea, numerulu si limpeditatea linieloru.

De aici resulta, ca analis'a spectrala se ocupa per eminentiam cu scrutarea spectreloru de gazu, si acésta scrutare o incepe asiá, ca preface in forma de aburi séu gazuri corpurile analisânde cari nu suntu inca de natura gazósa.

Cându cauta analis'a spectrala spectrele materieloru dejá gazóse, cum e hidrogeniulu, ossigeniulu etc., dupa metod'a lui Plücker cu ajutoriului schintelei electrice avemu sa le invapaiâmu in tuburile Geissleriane si se punemu naintea aperturei spectroscopiului pârtile tuburiloru, ce luminéza curatu.

Colorile corpuriloru.

Pre lânga colorile spectrali, ce le forméza elementele nedespartibile, din care custa lumin'a alba, mai esista o clasa de colori, cari le observâmu la corpuri, si care de aceea le si numimu colori de corpuri. Vediendu ca se nasce unu tablou, cându pictorulu pune pre pândia straturi subtiri compuse din diferite materie fluide ; vediendu ca frundiele si florile ne tramitu colorile cele mai pompóse, si ca tiesaturile cele albe aparu acum albe acum rosie, acum verdi ori venete, dupa cum le cufundâmu in fluidu rosiu, verde ori venetu, séu dupa cum le obducemu cu materi'a cést'a ori ceea ; venimu usioru la idea ca totu corpulu coloritu 'si are in sine colórea sea, ca colórea aceea i e propria si ca locuiesce in sinulu corpului, lipsesce numai lumin'a cá se potemu vedé colórea cutârui corpu.

Si in fapta e altmintrea ! De aru fi colorile unu ce care in adeveru se afla in séu **pre** corpu, materiele colorite aru trebuí sa remâna totu mereu in aceea-si colóre, la ori si ce iluminatiune. Scimu inse cu totii, ca ast'a nu se intempla. Vestmentulu celu frumosu venetu-violetu, care la lumin'a dîlei radiéza cea mai curata pompa de colóre, sér'a la lumin'a de gazu apare posomoritu si tempitu. Materiele, cari se vedu diu'a frumóse venete, capeta la lumin'a unei luminâri séu lampe o colóre verde. Si apoi cându prin o sticla colorita privimu nisce materie colorite séu unu tienutu intregu, tóte colorile ne aparu schimbate, fâra cá sa se fia schimbatu corpurile câtu-si de pucinu ; bá inca, déca sticl'a e colorita destulu de intensive, disparu de totu diferitele colori a corpuriloru privite prin ea, si se vede numai o lumina séu unu intunerecu in colórea sticlei. Totu aceea se intempla, déca ungemu cu sare mureatica festil'a unei flacâri ardietóre de spiritu, si déca iluminâmu objectele unei organisatiunea presenta, cá atare, ci maioritatea civiloru din fundulu regiu.

Poporatiunea nesasésca in fundulu regiu e laolalta 223,445, mai mare cu 65,317 cá nrulu sasiloru si asupr'a acestei maióritâti atragemu atentiunea ministrului actualu de interne cându va presentá casei unu proiectu de lege.

Scimu noi ca sasii dupa usulu loru comunu au culesu prin unu omu viclénu de specialitate alu loru datele favoritórie pentru densii, si spre intarirea pretensiuniloru loru au edatu din aceste unu asiá numitu „Archivu de decumente". O critica seriósa a acestui archivu a esitu din distins'a péna a barbatului de specialitate Alecsiu Iakab. Din critic'a acést'a póte vedé ori-cine in ce bucataria s'au gatitu datele „Archivului" si ca prin acést'a câtu de unilateralu e tratata tóta cestiunea acést'a.

Aici nu numai ca are dreptu guvernulu sa ajute, dara in intielesulu legei din 1868 are si datorinti'a. Guvernulu pâna acum n'a facutu nimic'a spre orientarea sea in ceea ce privesce regularea fundului regescu, elu a orbecatu unilateralu dupa informatiunile sasiloru si a asceptatu dela pres'a ceea ce lui i sta cu multu mai multu la dispositiune.

„Hon" e in fine de parere cá acum si regigimulu sa caute documentele privitórie la fundulu reg. prin unu barbatu de specialitate si cu deosebire acele documente pre cari circumspectii au binevoitu a le lasá la o parte. Celu mai potrivitu barbatu pentru resólverea problemei acestei'a aru fi dupa „Hon" Alecsiu Iakab. Regimulu aru trebuí sa grabésca cu afacerea acést'a, cá cându va vení cestiunea fund. reg. in dieta sa póta fi bine orientati in trens'a toti membrii legislativei.

Apelu.

Limb'a e paladiulu esistentiei, respective a libertâtiei unei natiuni. Fâra limba nu e natiune; vieti'a in statu face din natiune poporu.

Limb'a ni aréta cugetele, sentiementele si vointi'a poporului.

Limb'a, moravurile, traditiunile si literatur'a caracteriséza individualitatea natiunale. Acestea nu numai avemu dreptu de ale aperá in contr'a oricârei nisuintie stricaciose, ci suntemu detori a face acést'a.

Statulu nu ne póte oprí de a ni pastrá limb'a, de a o perfectiuná; din contra are detorintia morala, de a ni-o sprigini in mersulu ei spre inflorire.

Lupt'a pentru pastrarea drepturiloru natiunale e lupta drépta si adeverata.

Sciti bine ca congregatiunea comitatului nostru in adunarea din 15 Martiu 1872 la amintirea dlui comite supremu petrunsa fiindu de indreptatirea limbei nóstre, a enunciatu sub nr. prot. cumca protocólele congregatiunei sa se iee in limb'a magiara si romàna amesuratu unei otariri premergatóre a universitâtiei comitatense. Sciti, cumca membriloru români ai comitetului comitatense, li se tramite invitatiuni române.

Fratiloru români! Regularea comuneloru e spre gatare. Óre folositu-v'a-ti de bunetâtile, cari ni le dau legile nóue?

Legea comunala face din comune persóne cu autonomia, adeca li da indreptatire cá se póta dispune si ispraví treburile comunali.

Iéta statulu de buna-voia a abdisu de tutoratulu de mai inainte; nu mai vré a aflá in comune nescari persóne minorene, nu privesce satele de nisce prunci, câror'a li trebuie tutoru; elu se indestulesce cu supraveghiarea: chiaru in interesulu particulariloru si a comunei intregi. Comun'a 'si are drepturile sele, averea si competinti'a sea; ea otaresce in adunârile comitetului despre tóte afacerile din laintru, face statute; acestea le duce in deplinire prin amploiatii sei; pre acesti'a si-i suspende; compune bugetulu, censurédia socotelile, supraveghiéza scólele, seracii; are potere politiana etc.

Dreptulu autonomu alu comunei se arata in statutulu ei.

Óre n'ati uitatu, si nu uitati de pastrarea limbei acum, cându ve statoriti statutele? Art. de lege 44 din 1868 in §-lu 20 dice: cumca adunârile comunali 'si alegu de sine limb'a protocolara si cea oficiala.

Protocolulu e de a se duce totu-odata si in acea limba, carea va cere-o 1/5 parte a membriloru cu votu.

Amploiatii comunali, si anume notariulu, judele etc. suntu detori a folosí limb'a sateniloru in atingerile loru cu acesti'a (§ 21.)

Comun'a in scrisorile indreptate câtra municipiu si organele acestui'a, adeca câtra diregatorii comitatensi, câtra regimu si alte oficie, se póte folosí de limb'a sea propra oficiala (§ 23.)

Comitetele comunali 'su dejá constituite, se iá protocolu, in care limba? In aceea, care o primesce comitetulu de limba oficiala.

Déca nu v'ati folositu dreptulu, ce vi-lu da art. 44, apoi ve pomeniti numai, ca protocolulu, decisiunile nu se scriu in limb'a româna; Dvóstra autenticati unu actu, a cârui limba nu vi-e cunoscuta. Lucra greu! si dvóstra ave-ti de a respunde pentru pasii intrelasati; acést'a e o responsabilitate ponderósa, câci aveti se respundeti pentru o afacere, neaperata au din nepasare au nesciintia.

Fia-care sarénu are dreptu a-si folosí limb'a sea inaintea judecatoriei sele comunali, iéra la alt'a judecatoria com. limb'a oficiala séu protocolara e a comunei respective; la judecatori'a sea cercuala se póte folosí de limb'a oficiala séu protocolara a acelui municipiu, de care apartiene judecatori'a.

Decisiunea séu sentinti'a judecatorésca este de a se scrie in limb'a protocolului de pertractare. Vedeti dara, ca art. 44 ve spriginesce limb'a, si dvóstra se nu folositi bunatâtile acestui'a?

Drepturile pomenite suntu publice si cá atari totu-odata si detorintie cari nu se stramuta prin pactele particulariloru. Folositi-le dara câci la din contra vi periclitati individualitatea natiunale.

Dreptu aceea, scotiendu d-vóstra din cele scrise importanti'a pastrârei limbei, greutâtile si chiaru periclulu nepasârei fatia cu limb'a, aceste tóte numai asiá le ve-ti incungiurá, dara cu ocasiunea adunârei generali celei mai de aprópe, a cârei agende voru fi: gatirea statutului, statorirea bugetului, censurarea socoteleloru, in intielesulu § lui 20 a legei 44. din 1868. Ve-ti decretá in comune curatu romanesci limb'a oficiósa, séu unde sunteti in minoritate, dara totusi 1/5 parte a comitetului, ve-ti cere limb'a româna de limb'a protocolaria si ve-ti alege amploiati, cari vi sciu limb'a cum se cade.

Acést'a mai usioru o puteti duce in deplinire, déca o ve-ti statorí in statutulu comunale, amesuratu dispusetiuniloru legei; câci pre acésta cale ve-ti fi in stare apoi a vedé pastrata limb'a atâtu in comitetulu comitatense, câtu si in celu comunale.

Luati esemplu in asta privintia dela fratii magiari, cari cu atât'a barbatia 'si sustienu si defendéza interesele si limb'a loru inca si in comunitâti, si aveti in vedere, ca cele, la ce v'amu indemnatu in aceste sire, necum sa contiena ce-va in contr'a legiloru, ci suntu totu lucruri de acele ce inse-si legile susu citate ni le dau, si la folosinti'a acestor'a ne indreptatiescu

Realisarea dara a dreptului, ce vi compete si vi-lu dau legile, o asceptâmu dela d-vóstra.

Clusiu, 29 Aprile 1873.

Comit. centr. rom. alesu de membrii
rom. ai adunârei comit. clusiane.

---

odae cu lumin'a cea galbena, ce o eradéza atare flacara; colorile disparu séu 'si perdu multu din splendórea loru, si in loculu loru se arata o lumina, unu intunerecu séu unu suru uritu.

Acestea tóte ne spunu apriatu, ca colorile nu suntu esentialmente lipite de corpuri, ca ele n'au esistentia libera, ci ca pre ele trebuie sa le rechiame o causa, ce jace afara de corpu, déca e se tréca in fenomenu esternu.

De alta parte inse totu observatiunile acelea ne invétia, ca totu trebuie se fia ce-va in corpuri, ce contribuiesce la nascerea colórei; câci corpurile la nici o intemplare nu primescu colórea luminei, de care suntu luminate, ci de regula ele aparu in o colóre diferita de ceea ce le luminéza.

Colórea naturala a unui corpu numimu aceea, in carea ne apare elu, cându lu luminéza lumin'a cea alba a sórelui séu a dilei; aparendu elu la lumin'a dilei rosiu ori venetu, noi dicemu: corpulu e rosiu, respective venetu. De cade pre unu corpu lumina alba, si elu totu-si nu ne apare in colóre alba, ci in alt'a, caus'a avemu se o cercâmu in o schimbare, ce o esercédia surfaci'a corpului asupr'a undeloru de aetheru a luminei albe, de carea ea e colorita.

Schimbârile acestea variéza fórte, dupa natur'a materiei colorite, cu carea e provediutu corpulu; cele mai multe le potemu reduce la aceea, ca o parte din miscarea aetherului se radica cu totulu, dupa ce s'a streportatu la atomii cei ponderosi a corpului, ori se micsioréza de asiá, ca in locu de lumina se nasce caldura, séu si ca undele aetherului se reflecta neregulatu in surfaci'a corpului, cum se intempla a orea, si cu undele sunetului din aeru. In casulu celu dintâiu dicemu, corpulu absórbe radii de lumina; lumin'a reflectata neregulatu o numimu difusa.

Avendu surfati'a unui corpu proprietatea de a absorbí tóte colorile spectrului afara de un'a, precum cea rosia, corpulu acel'a ne apare rosiu la lumin'a dilei, câci ne da sa vedemu numai colórea acést'a din spectru.

Cându surfati'a corpului póte absorbí nisce radi coloriti, precum suntu cei rosii si orangi, reflecta inse pre cei galbeni, verdi si vineti, corpulu ne va aparea in colórea ce se nasce, mestecându colorile reflectate. De óre-ce inse spectrulu luminei albe contiene colori infinitu de multe, usioru se póte esplicá, ca noi observâmu la corpuri in natura atâtea colori diferite si nenumeravere nuance colorite.

Corpulu, care póte reflectá tóte colorile luminei albe, asiá cum se vede in spectrulu solaru, 'lu numimu albu, si cu atâtu mai orbitoriu cu câtu reflecta mai multa lumina. Colórea alba 'si perde din intensitate proportionalu cu micusiorarea reflessiunei radieloru de tóte speciele; corpulu apare suru, apoi intunecatu si finalmente negru, cându nu mai reflecta nici unu radiu.

Corpuri negre numimu pre acelea, a câroru surfatia absórbe toti radii coloriti din lumin'a alba; iéra albe numimu pre acelea, a câroru surfatia reflecta imprasciându toti radii acesti'a; si corpuri colorite numimu pre acelea, ce reflectéza numai pre unii radi coloriti, pre cei'a-lalti inse-i absorbu.

Unu corpu albu deci póte apare in tóte colorile; cadiendu pre elu lumina rosia pre acést'a ni-o reflecta, si noi 'lu vedemu rosiu; in lumina veneta 'lu vedemu venetu, in cea verde 'lu vedemu verde etc. etc. — pre cându unu corpu negru va aparea totu-déun'a negru, de ori si ce lumina sa fia luminatu.

Mai departe observâmu usioru, ca déca o materia colorita va fi luminata de o lumina, ce posiede alta colóre, ea va primí in sine o colóre anumita, si prin aceea va aparé in o colóre diferita de a sea naturala, carea corespunde la lumin'a dilei. Asiá in lumina rosia vedemu zinoberulu rosiu mai aprinsu; in lumina orangia si galbena elu apare orangiu si galbenu, dara mai putienu splendidu; chiaru si radii cei verdi inca-i comunica ce-va din colórea; de óre-ce inse colórea rosia póte reflectá de totu putienu radii cei verdi, colórea zinoberului in lumina verde e smorta si posomorita; mai smorta si mai intunecósa e in lumin'a veneta, ma! apare mai négra in lumin'a de indigo si in cea violeta.

Acestu fenomenu se esplica supunendu, ca surfatiele corpuriloru colorite au proprietate de a reflectá mai tare radii unei anumite colori decâtu a altor'a; de aceea nici ca aparu negre privindu-le la o lumina, a cârei colóre diferesce de colórea loru naturala.

Se avemu o harthia, jumetate colorita fórte venetu, jumetate rosiu; acea harthia nu va absorbí tóte colorile radiloru de lumina, afara de cea veneta si rosia; ce e dreptu, partea cea veneta reflectéza radii celi vineti fórte tare, asemenea cea rosia pre cei rosii; dara partea ultima, adeca cea rosia mai póte respandí in mesura mai mica si alti radi. In o casa de totu intunecata sa lasâmu sa cadie pre papieru lumin'a cea curatu galbena, ce provine din flacar'a spiritului divinu ingregata de sare mureatiaca. Déca colorile harthiei n'aru puté reflectá fâra numai radii cei vineti, respective rosii, harthi'a aru trebuí sa apara négra, de óre-ce aru fi absorbiti radii cei galbeni a natriului celui invapaiatu, si pre harthi'a nu mai cade alta lumina; ast'a inse nu se intempla. Harthi'a apare négra numai pre partea cea vineta, pre cându cea rosia totu se mai vede bine colorita, si inca in o nuance de totului totu galbena. De aici conchidemu, ca harthi'a cea colorita vinetu nu reflectéza radii cei galbeni, si ca harthi'a rosia fàra indoiéla póte reflectá o parte mica de lumina galbena. Mai tóte corpurile colorite se au câtra olalta, cá harthi'a acést'a rosia; ele reflectéza eminamente o singura colóre, adeca aceea, in care aparu ele la lumin'a dilei, dara mai potu reflectá in mesura mai mica pre tóte cele-lalte, séu unele numai, si-'si potu schimbá colórea dupa modulu iluminatiunei.

Teodoru Ceontea
stud. filos.

(Vá urmá.)

Nocrichiu 27/3 1873.

Onorate dle redactoru! Ai bunatate a dá locu in pretiuitulu jurnalu „Telegrafulu Romanu“ redigiatu de dvóstra urmatórele renduri:

In cerculu nostru alu II-lea s'au tienutu in 25 a. c. Comissiunea scrutinatóre pentru alegerea celoru doi deputati mireni la sinodulu archidiecesanu, sub conducerea comissariului decretatu spre acestu scopu Il. d. Ioane Codru Dragusianu. —

Acést'a nu aru fi lucru de minune, câci in tóta archidieces'a s'au intemplatu. — Ce me silesce inse de a scrie, e acea impregiurare, ca barbatii de incredere ai opidului Cincu-mare d. Moise Branisce, si d. Alecsiu Onitiu 'si uitase de missiunea loru, bá chiaru abusase de aceea, si venindu cu unu scriptu plinu de veninu si malitiosu in traista, au indrasnitu fàra prejudecare alu perlege unui colegiu, care nici decâtu nu-i competea alt'a, decâtu esecutarea scrutiniului. —

Déca acelu scriptu nu aru fi fostu in prim'a linia in contr'a mea, si a clerului tractualu intentatu, pre cându acest'a erá de totu absentu, de a se aperá unu atare atacu, atuncea nici ca asiu gasí de necesariu a perde tempulu cu atare atacuri necópte, precum e obicinuitu de d. Branisce de ale imprasciá in publicu.

Fiindu inse ca acelu scriptu au fostu tendentiosu si cu prepusu malitiosu de a me dejosí pre mine, si cu mine pre totu clerulu tractualu, bá chiaru de a aduce discordia intre preotime si mireni, apoi acésta impregiurare neiertata nu o potu trece cu tacerea. —

Domnulu Branisce nu se marginesce, ca ataca pre preotulu localu din Cincu-mare, pre care voiesce alu nimicí totalu sub ori si ce pretestu, si cu ori si ce midilóce, fia acelea bune séu rele, asiá incâtu au sedusu pre poporu de a nu mai scí de respectu facia cu cele bisericesci, ci umbla cu tóta poterea sea nemorala veninósa si ratacita din câile adevérului a semená si in totu tractulu nemultiamire intre preoti facia cu poporeni, si intre poporu facia cu clerulu.

Nu-ti aduci aminte d. Branisce ca cu ocasiunea alegerei de protopopu dtea stai mortisiu sa se alega Mandocea de administratoru fiindu elu atuncea cá si adi, si acum'a vrei sa-lu nimicesci. — Vedi dle! cum gresiesci! —

Dlu Branisce, ratecitu precum este, si-a uitatu cu ocasiunea adunârei comissiunei scrutinatóre, ca densulu e tramisu, cá se aduca protocolulu de alegere din Cincu-mare si se vada, cá scrutiniu se purcéda dupa lege, si au abusatu si aicea, cá si cu alte multe ocasiuni mai nainte, de a perlege fructe de ale spiritului densului neodihnitu, cá nematore, bá chiaru neiertate. —

Dlui déca aru avea tóte semtirile bune ale unui crestinu cuviosu si cu fric'a lui Dumnedieu, si aru dorí luminarea poporului precum obicinuesce a enará, atunci aru incepe pre alte carâri, si nu aru sarí cá scalciatu de minte totu prin intunerecu. — Te intrebu dle Branisce ca seriosu vorbesci cându dici ca voiesci luminarea poporului.

Dupa faptele dtale de pâna acum, si dupa massim'a-ti adoptata de a semená numai ura, si a aduce preteste preste preteste — si inca turburatóre de viétia sociala si bisericésca — e inca numai o ironia góla. — Domnulu meu! mi se pare ca nemic'a nu-ti mai e sântu, calci in peciórе institutiuni, bun'a cuviintia, si respectulu socialu asiá, incâtu ai retacitu departe de organulu nostru bisericescu „Telegrafulu Romanu“ ti-a inchisu colónele, si apoi dtea. dlu meu nevadiendu-ti ratacirea ai fugitu in legiune antegona si-ti versi veninu asupr'a acelor'a, pre cari te laudi ca vrei sa-i luminedi. — Ce ironie! cum pecatuesci asupr'a sântei tele biserici, pre care vrei se o cinstesci. —

Nu voiu dlu meu a me lasá in detaiu, câci speru ca nu vei totu orbecá.

Mai improscatu cu fàra de lege si pressiune naintea comissiunei scrutinatóre, fiindu ca eu minamu usnatu sântulu meu dreptu cá administratore tractului mie concrediutu, dicendu ca amu recomendatu pre dlu S. P. de a fi alesu de deputatu la sinodulu archidiecesanu. —

Domnule Branisce! Bine ve e cunoscutu ca câtu de putieni ómeni mai apti de astfeliu de trebi sânte avemu noi in tractu, si apoi nu au fostu detorinti'a mea cea mai sacra, cá sa recomandu pre cei mai apti?

Mi-au impus'o acést'a si starea materiala a comuneloru, si impregiurarea ca chiaru si d-ta te plangeai ca d'abiá iesi cu diurnele primite, si noi nu putemu dá mai multu. — 'Mi arunci pressiune in fatia, scie publiculu nostru intregu, ca nu eu, ci d-ta ai intrebuintiatu in scaunulu Cincului nu numai rugâri, dara apoi si ameninţiâri numai cá sa reesi.

Putea-i fi multiamitu; ti-ai sciutu inca odata a castigá maioritatea voturiloru sa nu mai ataci omenii cei de omenia in absenti'a loru, cu intentiuni de a le rapí respectulu comunu, ce-lu posedu. — Sine ira et studio. — Amu speratu mai multu dela unu inteligintu, si de acel'a voiesci a trece in lume precum se vede. —

In fine credu firmu, si doreamu ca dlu comísariu scrutinatoriu, si aru fi sciutu tienea contu de missiunea sea cá atare, si nu aru fi permisu unu astfeliu de abusu, care vatema nu numai dreptulu parlamentariu, dara si bun'a cuviintia, si calca in picióre mandatulu concrediutu densului, concediendu ca dlu Branisce se perlege atari vorbe veninóse si ne basate, si d-sea facea mai intieleptiesce cându da caponu permitea nisce atacuri in absenti'a cui-va, pre care nici odata nu le-au comisu, si perlectorulu nu le póte sustienea. Credu ca d-sele in tóta unilateralitatea i va fi greu, si nu va scí pre care dintre noi sa ne cualifice de represalisti si conturbatori a voiei libere de poporu, si credu, ca-i va fi si mai greu, ca pre care sa ne recomande sinodului archidiecesanu, — dupa cum cere dlu Branisce spre pedepsire — ceea ce nici nu se tiene in competinti'a d-sele.

Dlu Branisce i poftescu cá si mai de multe ori mai inainte, ca e mai cu scopu a lucrá in sensulu pâcei, decâtu a iritá pre poporu, câci 'si voru resplatí cruntu chiaru asupr'a densului.

G. Maieru,
adm. prot.

Varietâti.

*** O fóia ung. vorbindu despre caletori'a In. S. imp. Archid. Iosifu, dice intre alte si aceste: „In Sabiiu a cercetatu (Archiducele) pre Metropolitulu Siagun'a, ceea ce e cu atât'a mai mare distinctiune, cu câtu dupa cele ce scimu noi in patri'a nóstra, Archiducele Iosifu n'a mai cercetatu pre nimenea altulu decâtu pre contele Andrássy si pre Franciscu Deák.

*** Dela Naseudu s'a telegrafatu foiei de aici „Hr. Ztg.“, ca acolo se aflâ espusu unu costumu romanescu fórte pretiosu, lucratu de românele de acolo, a cârui destinatiune este sa se aduca daru de nunta Inaltimei Sele imp. Archiducesei Gizel'a, carea 'si serbéza in Aprile casatori'a cu principele Luitpoldu de Bavari'a.

*** Dupa o seceta ne mai pomenita, luni sér'a, amu avutu putientica plóia cu fulgere si tunete. Lips'a de plóia e inca tare simtita.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. orientale din Salasiulu superioru, de clas'a a III protopresbiteratului tractului Hatiegu, se descide prin acést'a concursu, pâna la 30 Aprilie c. v.

Emolumentele suntu:

Unu jugeru pamentu aratoriu, dela 163 familie — câte dóue ferdele cucurudiu nesfârmatu (cu tuleulu) de fieste care familia, si câte un'a dì de lucru — claca, — precum si stol'a indatinata, care tóte la olalta dau unu venitu anualu camu la 300 fl. v. a.

Doritorii de a concurge la acésta, statiune au a-si asceme subscrisului petitiunile loru instruate cu documentele necesari in sensulu prescriseloru in „Statutulu Organicu“, pâna la terminulu numitu.

Hatiegu in 20 Martiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Ioanu Ratiu
(3—3) Protopopu.

Nr. 549. ex 1873.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de notariu comunalu in comun'a Balomiru scaunulu Orastia, pre bas'a decisiunei inclitului magistratu alu Orastiei de dto 14/3 1873 nr. 549, prin acést'a se deschide concursu.

Salariulu este:

1. Din cass'a alodiala la anu 210 fl. v. a.
2. Pausialu de cuartiru la anu 40 fl. „ „
3. Pausialu pentru lucrurile scripturistice la anŭ. 30 fl. v. a.
4. Pausialu pentru lumini 16 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite suplicele loru bine-instruite inspectoratului subscrisu pâna la finea lunei curente cal. nou, — dupa care numai decâtu se va efeptuí alegerea in fati'a locului.

Orastia in 7 Apriliu 1873.

Dela inspectoratulu cercului Sibotu
Michaele Dobo,
(3—3) Senatoru si inspectoru.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de preotu in vacant'a parochia Lazesci, protopopiatulu Zlatn'a de susu, se escrie concursu in urm'a inaltei decisiuni a venerabilului consistoriulu archidiecesanu data in 15 Martiu nr. 285 ex 1873 pâna in 15 Apriliu a. c. in care dì se va tienea si alegerea de preotu.

Emolumentele suntu: jertfele si tasele stolare usnate dela 200 familie, tóte aceste eruate dau unu venitu anualu pentru o parochia de clas'a a III, sum'a de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia voru avea a tramite recursele loru instruite in sensulu Statutului Organicu ascernute acestui scaunu protopopescu in Câmpeni, pâna la terminulu indicatu.

Cu avut'a intielegere a comitetului parochialu.

Câmpeni 25 Mart. 1873.

In numele comitetulu parochialu
Ioanu Patiti'a
(2—3) Protopopu.

Concredeti-ve celoru adeverite de bune!

Medicamente esaminate chemice prin judecatoria, in anulu 1868 in Vien'a si reconoscute de escelinte prin marturii si atestate numeróse.

Balsamu-preservativu contr'a cârceiloru,

midiloculu celu mai cu efectu contr'a nemistuirei, slabiciunei de stomachu, cârceiloru in stomachu, epilepsiei, dureriloru de colica si friguriloru gastrige (periodice).

Pretiulu unei butelce intregi dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **1 fl. 50 cr.**, unei butelce de jumetate **80 cr.**

Siropu de plante de muschiu preparatu de Dr. Miller.

Suprindietoriu in efectulu seu contr'a cataruluí de peptu, tussei, regusierei, mucosirei (flegma), catarului de câtlegiu si nodu, scuipirei de sânge si contr'a tuberculósei incepatóre de plumâni.

Afara de acestea siropulu acest'a s'a intrebuintiatu cu succesu bunu contr'a tussei cu gâfâire si tussei inadusitóre a copiiloru, sioparlaitiei de pele, din care causa acestu siropu lu tienu multe familie totu-déun'a in reserva. — In tigaitie originale pentru adulti si copii dela 4—5 ani.

Pretiulu unei tigaitie dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **50 cr.**

In **Sabiiu** se póte capetá adeveratu numai la **Michael Sill**, comerciante de specerie, de asemenea in Barotu la M. Lebitzky, farmacistu; Bistriti'a la F. Kelp; in Blasiu la C. Schiessel, farmacistu; in Orastia la C. Reckerd, farmacistu; in Mercuru la F. Leicht; in Deesiu la I. Kremer; in Fagarasiu la I. v. Steinburg, farmacistu; in Georgiu Ditru la I. Szathmári, farmacistu; in G.-Szt.-Nicolae la F. Fröhlich, farmacistu; in Hossu-faleu la F. Jekelius, farmacistu; in Alb'a-Iuli'a la C. Boos; in Kezdi-Osiorheiu la F. Lukats; in Clusiu la C. H. Binder, farmacistu; in Kovasn'a (Alovatu) la Mehlich et Imre; in Brasiovu la F. Iekelius, Ed. Kugler si Gr. Sav'a, toti farmacisti; I. Dusioiu, I. G. Galz, comersanti de specerie; in Muresiu Osiorheiu la M. Bucher; in Mediasiu la A. Hienz, farmacistu; in Aiudu-Mare la F. Horvath; in Seghisiór'a la I. B. Teutsch, comersante; in S.-St.-Georgiu la Schutag et Comp. in Reginulu sasescu la S. Dietrich; in Temisiór'a la C. Kessely.
(3—12)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 28 ANULU XXI.

Sabiiu, in 7|19 Apriliu 1873.

Din caus'a sânteloru serbatori nrulu celu mai de aprópe va esî Sâmbeta in 14 Aprile.

Deputatii alesi la sinod. archidiecesanu.

Clerici:

In cerculu alu VIII P. Prot. Nicolau **Miheltianu.**

Mireni:

In cerc. VIII. dd. Dr. Iosfiu Hodosiu si Constantinu Costinu.

In cerc. VII. dd. Servianu Popoviciu ases. la Tabl'a reg. si Davidu Almasianu, prof. gimn.

In cerc. XV. dd. Nicolau Petroviciu si Sav'a Borh'a advocatu.

In cerc. XX. dd. Nicolau Gaitanu asesoru la tabl'a reg. in pensiune, si Rubinu Patiti'a.

Despre casatori'a Archiducesei Gisel'a.

Vien'a, 5/17 Aprilie 1873.

In 8/20 Aprile se va serbá casatori'a Inaltimei Sele imperiale a Archiducesei Gisel'a cu principele Leopold de Bavari'a.

In dilele cele mai de aprópe va preocupá festivitatea acestei casatorii publiculu in cercurile cele inalte precum si in cercurile cele inferiori. Cetatea nóstra se pregatesce intr'unu modu câtu se póte de demnu si pentru festivitate si pentru dens'a (cetate.) Intre alte este de a se amintí unu conductu de facle arangiatu de tóte corporatiunile junimei din Vien'a.

Cumitetulu acestui arangiementu se compune in parte si de fii unoru ministri de mainainte. Tóte reuniunile de cântari din Vien'a si din giuru voru luá parte si se dice ca voru luá parte si musicele militari din Vien'a. Dupa cele pregatite se da cu socotéla, ca conductulu se va concentrá in piati'a lui Franciscu si din causa binecuventata in locu de facle se voru intrebuintiá lampióne.

Deputatiuni, daruri, vinu pâna acum mai din tóte pârtile. Festivitâtile de curte s'au inceputu inca din 15 l. c. asiá in sér'a anumitei dile in oper'a cea nóua a fostu o representatiune compusa din mai multe bucâti, in favórea unui institutu militariu pentru veduve si orfani, remasi de oficieri. Iéra in 16 l. c. au fostu in salele de redoute c. r. Cercle si Concertu, la care a luatu parte Maiestatea Sea Imperatulu, Maiestatea sea Imperatés'a, principele de coróna, mirii, mai multi Archiduci si Archiducese, principele Luitpoldu, tatalu mirelui si alti principi si princese de Bavari'a, ministrii Andrássy, Lasker, Kuhn si alte autoritâti militarie, representanti de ai aristocratiei si — de ai plutocratiei. Membrii delegatiuniloru din ambe pârtile suntu invitati fâra de esceptiune la tóte festivitâtile susu memorate ale casatoriei.

Sabiiu 7 Aprile.

In diu'a invierei si in tóta septamân'a cea luminata se repetiesce in un'a din cantârile nóstre bisericesci dicerea: „Si sa dicemu fratiloru si celoru ce ne urescu pre noi.“

Dicerea acést'a cuprinde in sine unu principiu sântu, pronunciatu de evangeliu, unu principiu carele pórta in sine grauntele celu de mustariu alu civilisatiunei.

Déca ne intórcemu privirile dela acestu principiu spre cele ce se intempla in giurulu nostru in lumea politica „civilisatória“, vomu aflá ca si acei, pre cari noi ii amu iubitu sute de ani si le-amu datu concursulu nostru, cá sa se radice la o stare buna si pre carii noi ii iubimu si astadi — ne urescu pre noi, si cá sa ne dovedésca câtu de tare ne urescu, se folosescu de sórtea ce astadi li e mai favorabile si tramitu minciuni mari si indrasnetie asupr'a româniloru, minciuni cari unu pretinsu omu bunu la inima, si civilisatu nu aru cutediá a le pronunciá nici odata, nici in cercuri mai mici private, cá sa tâcemu de publicitate.

Cetésca cine-va articululu: „Protagoras redivivus“ din „Hrm. Ztg.“ de Joi si convinga-se pâna la câta orbire aduce ur'a pre ómeni, incâtu ii face cá sa se faca pre sine si ridiculi si urgisiti.

Este o trista mangaiere pentru noi, ca totu articululu este o debila satira si puternica demustratiune contra aceloru pentru cari si in numele câroru se scrie, o demustratiune ca domnii au gatatu tóte argumentele sasesci contra drepteloru pretensiuni ale româniloru din fundulu reg. si de aceea 'si iau refugiulu la — minciuni.

Iéta ce se dice in acelu articulu: ca singuratecii români din Sabiiu au facutu adunarea romàna, din carea a esitu representatiunea romàna, carea doresce se puna capetu intrigeloru si cabaleloru sasesci seculari si sa vina odata pacea, bun'a voire si adeverat'a civilisatiune, bunulu comunu alu tuturoru ómeniloru si fundulu regescu odata.

De esta-data nu dovedescu domnii nici baremu cercumspectiune, nici prudentia si se lasa dupiti de vr'unu lingâu netrebnicu de ai loru durere! dintre noi, cá sa le lege, dupa cum dicu dloru in limb'a dloru, unu ursu de nasu, cá sa nu scie ca la adunarea din cestiune a fostu representanti români din tóte pârtile fundului reg. —; ori póte câci nu le-amu esitu la toti cu prapori inainte sa-i primimu cu cuventâri lungi nach echter deutscher Art, sa le facemu porti de triumfu cu vr'o geniale inscriptiune cá a Sabesieniloru sasi: Langeweile im Sachsenlande, reposatului guvernatoru Wohlgemuth, — crede cine-va ca n'a venitu nimenea din afara la adunare?

Nu e bine! nu e bine! de trei ori nu e bine ce facu dd. de calibrulu articulului. Ei tindu spre intunerecu nu spre lumin'a, ei tindu spre a aduná tóta bunetatea vietiei in mânile loru si altor'a a nu le lasá decâtu sudórea si apoi, pentru cá sa-i iá pre acesti'a din ochii lumei celei bune, ii calumniéza de comunisti, lotri, etc.

Sa sperâmu ca diet'a va fi mai bine informata cá in trecutu si va apretiuí mai bine interesele tierei si nu va mai lucrá pentru ingrasiarea aceloru ce nici grasi nu suntu harnici sa traiésca. Sa o sperâmu acést'a si sa sperâmu, ca vomu ajunge preste scurtu tempu dilele cându vomu iubí numai pre cei ce ne iubescu, dupa postulatele iubirei reciproce a tuturoru ómeniloru, celu putienu câtu tiene patri'a nóstra!

In „Albin'a“ nr. 26 aflâmu o propunere curiósa pentru sinódele prossime si adeca: „Consistoriele intregi, adeca tóte trele senatele renuncia la oficiu si sa se supuna la alegeri nóue.“ Propunerea acést'a o motivédia „Albin'a“ cu resolutiunea congresului dela 1870, in privinti'a modificatiunei „Statutului Organicu“, incâtu se atinge de alegerea membriloru in Consistoriulu scolasticu si epitropescu. — Aru fi unu fenomenu parlamentariu de totu nou si ne escugetatu pâna acum de nimenea, cá pentru o resolutiune, a cârei resultatu inca se astépta, sa-si taie cine-va, fâra de nici unu motivu, ramulu de sub picióre, in casulu nostru se delature statutulu organicu intaritu, si sanctionatu de Maiestatea Sea introdusu dejá in Metropoli'a intréga si se procéda de capulu seu, fâra de a-si poté basá pre vre-o lege procederea. Cine a facutu propunerea acést'a se vede, ca a cugetatu dupa ce a facut'o, déca cum-va se obicinuesce a cugetá.

Nocrichiu in 2 Apriliu 1873

Domnule redactoru! Cetindu in pretiuitu-ve jurnalulu „Telegrafulu Romanu“ Nr. 26 o corespundintia dto Agnit'a in 25 Martie 1873 subscrisa„ membri de incredere din scaunulu Cincului-mare me aflu necesitatu in interesulu adeverului a face urmatórele refruntâri;

Acestu articulu atâtu de animosu si plinu de veninu asupr'a subscrisului e cu totulu contr'a adeverului, chiaru si subscrierea aceluia membri de incredere din scaunulu Cincului-mare e neadeverata, câci afara de Dlu Branisce si póte si Dlu Onitiu, nui plesneste nimenui prin capu a inprastiá orbesce in publicu atari secaturi nefundate. —

Totu adeverulu la obiectulu atinsu e, cá deschidinduse in 25 Martie siedinti'a prin Dlu Comisariu respectivu sau urmatu la scrutinare seriósa. —

Seriósa au fostu acést'a scrutinare pentru aceea, pentru ca subscrisulu vedienduse singuru in contr'a inteligintiei mari din Cinculu-mare, pre lânga carea cá cumâtru sâu alaturatu si dlu presiedinte, si cá se fie mai numerosi si-au adusu si sociele densiloru stim: omna Branisce si d. Onitiu, care se amestecau asiá in discursulu si deslucirea scrutiniului, tocmai cá cându aru fi fostu si densele barbati de incredere. — Bá ce e mai multu domni dela Cincu au adusu nu numai protocólele de alegere din opidulu Cincu-mare, ci au adusu in straitia si acelea dela Siórsiu si Rodbavu si au pressiunatu primirea acestor'a de bune in contra § 91. din stat. org. —

Dlui Brarisce i pute pela nasu a dá in publicu, cá subscrisulu au protestatu in contr'a acestei procederi ilegale, mai vertosu din acelu punctu de vedere, câci déca sta acestu modu procedatu de dlui si con. apoi preste 3 ani nu voru mai vení nici unu barbatu de incredere cu protocólele de alegere resp: ci de acolo le voru tramite dlui si de icea altu cuiva si in fine colegiu de scrutiniu va vení ilusoriu sâu sustându numai din comisariu si dloru. —

De acestu protestu basatu in stat: or: nu amintesce dlui nimica, cu tóta ca acést'a i sâu dictatu in péna de subscrisulu. — Preste totu dlu Branisce cá subscrisulu cunósce pre pene paserea, publica numai cei vine densului bine. —

Nu ai fostu, domnule nici notariu alesu cu unanimitate. Acést'a n'are in sine insemnatate, dara déca voiesci a stralucí apoi audi: Scii, domnule! ca dtea me provocai pre mine se fiu notariu scrutinatoriu, inse avendu causa de a nu primí si fiindu eu cá atare mai de multe ori in functiune ti-amu cedatu acelu oficiu de notariu, despre care trâmbiti cu atâta emfasa in publicu. —!

Apoi de „sa traiasca“ cei alesi inca nu au fostu vorb'a, fiindu cá scrutiniu ni l'ai amaritu dta intru atâta incâtu nici insusi consotiloru d-lale nu le-au mai venitu ate urá, póte ca ti-a strigatu insusi sociati, cá se traiesti, pentru ca scii bine ca barbatii de incredere, la propunerea machinatóre, a d-tale, subscriindusi numele loru pre o cóla bianca, care se cususe simplu lânga protocolulu de scrutiniu — nici numai sciu bine corectu, ori cumu vau placutu — si pre alte doue cóle puindu-si numele ori degetulu pre viitoriu decretu (credentionala) alu alesiloru, se duceau numai decâtu acasa, si dupa care procedere iéra ilegala, déca nuti insciintiai pre satelitii d-tale sedusi, cá sa se reintórca, pentru scopurile'ti niertate, precum dejá urmasa, dupa cum voi aret'a mai josu, — atunci remânemu numai noi cei inteliginti si sotiele d-vóstra — si paremise ca aru fi fostu camu reu cu subscrisulu — pre lânga tóta inteliginti'a-ve. —

Sic domnule! Se trecu inse dela aceste intemplari triste si de vaieratu incuibate dejá in tractulu acest'a atâtu de liniscitu mai inainte de ce ai venitu d-ta in Cincu si-ti spunu publice, ca eu tóte presiunile intrebuintiate din parte-ti si din parte-ve, pâna prin lingusiri te-ai infundatu — sciu ca nu din meritulu dtale — pâna si in Bendorfu si Marpodu — totu-si dlu Pacurariu, de care ve inpedecati asiá multu, cu tóte cá nu ajungeti nici cu degetulu celu micu cu densulu, totusi capetase 1400 de voturi. —

Te impedeci si de mine simi arunci malitiositate, necâpacitate sî nematuritate in fatia publicului! Acést'a ti e tóta sciinti'a si tóta aperarea de atâtea secaturi, câte ai comisu de cându ai intratu pre acestu terenu?

Cu ermafroditu (!?!), care nici fiindu strictu ortotocsu, nici placendu'ti in sfer'a de mireanu dai dispensatiuni chiaru si a-lu preotí te imbuldiesci cu mijlóce mirsiave in afacerile nostre bisericesci sî calei nu numai dreptulu bunei cuviintie — cu ori sî care ocasiune in picióre, dara abusedi sî de institutiunile umane sî bisericesci sî aduci daune nespuse in acestu tractu atâta de liniscitu pâna acum'a sî mângaiatu. —

Unu esemplu din tempulu recinte cá dovada. — dtá in opidulu ubicatiunei dtale ai turburatu atâta pre crestinii cei linisciti pâna acum'a, incâtu in urm'a acestei iritatiuni nici nu se potu vedea, incepându dela preotulu localu I. M. unulu pre altulu.

Scii dle! Pre acestu preotu, localu numai de multu ca de 1—2 ani, cu ocasiunea alegerei de protopresbiteriu, voiai sî te sileai cu tóte mijlócele posibile sî stai mortisiu, cá se-lu alegi administratoru protopopescu, sî astadi o minune! voiesci cu ori-ce pretiu, fie acel'a bunu, umanu, ori impertinentu, selu nimicesci dintre pamenteni. dicându ca nu-ti vei dá stemperu pâna nulu vei ruiná cu totulu; sî prea bine ai sciutu dtá ca atuncea parintele I. M. totu acel'a au fostu, ca sî astadi, sî atuncea voiai sa-lu inalti sî astadi i voiesci gróp'a. — Acéts'a e dóra capacitatea sî maturitatea dtale! Apoi astufeliu de ómeni vréu sa ne felicitedie tractulu nostru! Dómne feresce-ne sî apera de ei. — Cugetu ca aceste suntu fapte destulu de vorbitóre, de a sci publiculu nostru, ca cu ce ómeni de colóre cameleonica au de a face. Zacharia.

(Va urmá.)

Bacaintiu, 28 Martiu 1873.

Domnule redactoru! In 12 Fauru nóptea spre 13 a. c. st. v. s'au comisu unu furtu seriosu, ingrozitoriu sî fâra de parechia din biseric'a nóstra din Bacaintiu.

Obiectele alienate suntu: unu pothiru suflatu in pretiu de 16 fl. v. a., unu policandru de arama fina galbena cu 12 lumini de 64 punti greutate cu 65 fl. v. a., mai departe 3 stihare albe de giolgiu, unulu pentru preoti, 2 pentru copii pretiuite in 12 fl. v. a., sî in fine o parechia, de dasagi, plini cu proaduceri (prinóse, tamâie sî lumini).

Furii — intrà ajungerea propusului loru — s'au folositu de ocasiunea, ca provisionandu-se naturalmente cu o scara — ca altmintrea, fiindu paretele bisericei inaltisioru, au fostu impossibilu, pre aceea suindu-se sî spargendu feréstr'a, s'au aruncatu in biserica.

Devenindu acestu casu — de trista memoria la cunoscinti'a parochieniloru, sî prin acesti'a sî la cunoscinti'a antistiei comunali sî bisericesci sî luându-se mesurile necesarie, cu privire la descoperirea furiloru, prin punerea persóneloru, suspiciunate sub padia, in nóptea spre 14 Fauru, pâna ce dupa recuisitiunea dregatoriei comunali au venitu gendarmi in fati'a locului, prin energic'a intreprindere a prementionatei antistii comunali si bisericesci, s'au descoperitu furtulu, lânga cas'a de locuintia sî tocm'a inaintea ferestrei judeului Hersch Iacobu, sî a fiiului acestui'a, Hersch Mihaiu, ingropatu in sinulu pamentului.

Deci ce erá de facutu? decâtu numai decâtu a luá persónele in suspiciune la aspra respundere, spedandu-le la judecatori'a singulara, concernenta. Ce va urmá dupa acést'a nu scimu, tempulu ne va aretá resultatulu.

Cu ocasiunea venirei gendarmiloru in fati'a locului, s'au aflatu cá adeverati criminalisti: supramentionatii judei, Hersch Iacobu, Hersch Mihaiu, fiiulu seu, sî Elie Cibianu, — unu românu de n'aru mai fi — vagabundulu vagabundiloru miserulu miseriloru, sî criminalistulu criminalistiloru, dóra din intregu comitatulu Unedórei.

Judeii desmemorati, precum sî românulu in renduri au fostu prinsi cu furtulu in mâna sî acusati pre la tribunalele de judecata, in sensulu crimei facute inchisi prin temnitia, ba sî in diu'a de astadi suntu cause nedecise sî neterminate pre la judecatorii in contra-le. Câte sî mai câte furturi comise prin ei, constatate sî neconstatate, sî câte complanâri facute cu conlocuitorii carii numai din respectulu temerei a nu li se intemplá ce-va si mai reu in venitoriu, relativu la esistinti'a sî subsistinti'a loru corporala si materiala, de nenumerate ori nici nu iau mai datu pre mân'a judecatorieloru, care, cestea din urma, mai totu-déun'a „wegen Mangel an Beweise“ mi eliberá pre capulu nostru, prin ce ei (furii) sî mai cutediatori sî resbunatori se faceau.

Santemu de firma sperantia ca cu organisarea judecatorieloru, provediendu-ne inaltulu regimu la judecatori'a nóstra singulara din Joagiolu de josu, cu unu jude dreptu, necoruptu, profundu petrunsu de misiunea unui judecatoriu, comprobatu sî energicu, in persón'a domnului Stancsay, acest'a va procede câtu se va putea mai aspru fatia cu desupomenitii criminalisti, a câroru cutediantia, pre lânga altele multe — de a ne sparge sî biseric'a — au inspiratu mare indignatiune, frica sî grigia, nu numai in conlocuitorii nostri din Bacaintiu de ori-ce confessiune, dara chiaru sî pre aiurea, propagându-se momentanu crim'a cestiunata, sî acést'a cu atâtu mai multu sperâmu, cu câtu la noi in Bacaintiu in 1871 dupa s. pasci s'au mai ruptu biseric'a, furându-se banii incursi cu disculu in restempu de dóue luni, sî totu — cu dreptu cuventu disu, prin presentii criminalisti.

Pentru constatarea sî eruarea lucrului sî adeverului sî mai tare, o comissiune investigatóre, in persón'a dlui jude Sztancsay sî a domnului adjunctu Petru Fodorénu, Dumineca in 18 Martiu c. v. esîndu in fati'a locului Bacaintiu, respective la biserica, sî la cas'a judeiloru unde s'a fostu aflatu obiectele furate, dupa observârile cele mai pipaite sî dupa convingere, ne-au asiguratu serbatoresce, cumca pentru crim'a acést'a publica, esemplarica, desu mentionatii furi, spre esemplulu altor'a, multu tempu voru absentá din Bacaintiu.

A descrie aici in specialu per longum et latum — despre intemplamentulu acest'a de trista memoria, aflu de superfluu, cu permisiunea multu stim. d-vóstre, totusi cutediu, obiectulu din cestiune a-lu atinge in generalu, observandu cu profunda dorere de anima, ca beti'a sî lenea — acestea fiice a totalei ruini a genului umanu — atâtu de profundu s'au incuibatu si inradacinatu nu numai intr'o mare parte a poporeniloru nostri, situati cu deosebire prin comitate, dá, precum avemu documentu viu, la noi in Bacaintiu, chiaru sî intre judei, incâtu déca voru decurge totu astfeliu lucrurile, precum dela tempulu eliberârei incóce, vréu sa accentuediu, ca déca voru continuá unii dintre conlocuitorii nostri, ori de ce natiunalitate sî confessiune — fia Dumineca, serbatóre séu tocm'a si di de lucru — cu lenea sî beuturile spirituóse, — care ambe ii consuma materialmente sî spiritualmente, nu va lipsí multu tempu pâna voru remanea despoiati de tóte; despoiati de averea materiala, de onóre, caractere, lipsiti de mintea spirituala, desfrânati, neumani, fâra religiune, fâra Dumnedieire.

FOISIÓRA.

„Manualu

de

de studiulu pastoralu compusu sî edatu de Andreiu Baronu de Siagun'a Archiepiscopu alu Ardélului sî Metropolitu alu Româniloru de relegea gr. res. din Ungari'a sî Ardélu s. c. a.“

Starea bisericei crestine orientale ortodocse inainte cu vre-o dóue decenii erá fórte démna de jale. Ea, carea a remasu un'a sî aceeasi dupa cum a fostu asiediata sî intocmita de Chsu sî de Apostoli, erá apusa, incâtu erá mai sa dispara in intunereculu pagânismului, alu absolutismului teocraticu usurpatu de episcopii Romei, alu celui politicu reu intrebuintiatu de guvernele Russiei, sî in fine in diversitatea cea fâra de statornicia aceloru ce se desfacusera de absolutismulu papisticu sî se numira protestanti. Starea acést'a a bisericei ni aduce aminte de o asemenare ce o face St. Ioanu Chrysostomu cu biseric'a de pre tempulu seu, infatisiându-o cuprinsa ne viscolu selbatecu sî de nopti fâra de luna, cându pre fia-care dî i se radicá nisce dureri amare de daufragiu sî i se immultieau relele.*)

Nu e mirare dara déca, dupa cum se dîce totu acolo la acelu S., atunci cându „marea erá turbata de tóte pârtile, inaltiându-se din abisulu ei, navigatorii innotându cá cadavre pre ape, altii iéra fiindu cufundati in apa (*υποβρύχιοι*), scândurile nâiloru risipite, pândiele rupte, catargurile frânte, lopetile scapate din mânile marinariloru, gubernantii (carmacii) improtiv'a cârmei siediendu pre portulu nâiei sî coprindiendu-si genunchii cu mânile sî de perplessitatea celoru intemplate plangendu, vaierându-se sî vaietandu-se, nefiindu visibilu nici ceriu nici mare, ci o intunecime de totu adenca, infioratória sî bogata de umbre . . . .“ — biseric'a a stagnatu, ba membrii ei au inceputu a se departá de asiediemintele ei, cari nu le mai vedeau de intunecimea nesciintiei. Nesciinti'a au avutu de urmatória sî instrainarea totale a unei pârti de crestini din sinulu bisericei ortodocse sî de alta parte, contrabanda de invetiaturi, de obiceiuri bisericesci in trens'a, cari numai cu ortodocsismulu crestinescu nu au nimic'a comunu.

Ddieu a datu sa vina alte tempuri; cu biseric'a româniloru inca s'a intemplatu ceea ce este scrisu despre Betleemu: „Sî tu Betleeme pamentulu Iudeiei „nici decum nu esci mai micu intre domnii Iudeiei.“

In biseric'a româniloru din Austro-Ungari'a s'a desgropatu, dupa seculi constitutiunalismulu, bisericescu, ací a inceputu a se aduce istori'a bisericésca a bisericei gr. or. la insemnatatea ei sî la adeverulu ei istoricu, ací s'au pusu bas'a cea firma a dreptului canonicu, ací acum in urma s'a pusu temeiu la **studiulu pastoralu**, cá sa tacemu de alte mai multe.

Acést'a erá cu atât'a mai doritu, cu câtu avé sa ne conduca iéra inapoi in pamentulu fagaduintiei, sa ne cunóscemu iéra pre noi insine sî sa scimu pentru ce suntemu si ceea ce suntemu. De ací se vede ce pretiuibilu este acestu studiu pastorale, care inca cade in periodulu cându cataclismulu bisericescu dispare, sî care pentru ca vine tocm'a acum contribuie la delaturarea perplesitâtiei ce domnea pâna de curendu in biseric'a nóstra

Cá sa póta judecá cetitoriulu dreptu pentru ce ne promitemu noi atâtu de multu dela cartea acést'a nóua in literatur'a nóstra bisericésca trebuie sa nu pérda din vedere ide'a principale a studiului pastoralu din cestiune.

Acest'a se póte cunósce numai decâtu din precuventarea premisa opului de autoriu insusi, unde se dice: „manualulu celu pâna acum intrebuin„tiatu nici cum nu erá de ajunsu spre latirea notiuni„loru necesarie pentru viéti'a practica a clerului „nostru; sî câci, cá sa retacu de alte multe mo„mente, tinerii nostri, cari in scolile clericali se pre„gatescu spre trépt'a preotiésca, pré putienu suntu „versati in cunoscintiele pregatitórie pentru elevii „clericali, fâra cari clericulu nu se póte prepará cu „deseversîre spre oficiulu preotiescu“ . . . . „vine „sî acea impregiurare in combinatiune, ca adeca „clericii nostri multi ani petrecu in scoli de reli„giune straina, unde nu capeta nici o educatiune, nici o pregatire pentru studiulu pastoralu, iéra cur„sulu clericalu de trei ani, precum acel'a este astadi „la noi prescrisu, nu ajunge a deplini defectele, cu „cu care vinu tinerii in scól'a clericale, déca stu„diele clericali nu voru corespunde acelui scopu „pentru care suntu menite.“

Sî mai positivu se vede ide'a principale a opului din altu locu alu precuventârei, unde ni se spune: ca punctulu lui de manecare este sânt'a scriptura, canónele positive, scrierile parintiloru bisericesci sî tipiculu bisericescu.

Noi ne tememu ca voru fi unii chiaru sî in biseric'a nóstra, cari nu voru intelege si cuprinde insemnatatea acést'a a ideei conducatórie a opului; dara de alta parte nici nu ne mirâmu de asiá ce-va.

Cele aduse de autoru, cá sa constateze necessitatea opului, suntu aplicabile sî aici sî apoi mai departe este dreptu, ca nu numai atestatulu de botezu este care face pre cine-va in realitate de cutare religiune, dara sî intocmirea vietiei dupa prescrisele ei; intocmirea acést'a inse, trebuie se o cunósca din isvoru, cu deosebire acei ce conducu viéti'a crestinésca cu mijlocirea invetiaturei sî darurilor religiunei.

Opulu din cestiune tocm'a acésta lacuna mare cauta se o astupe. De aceea a parasitu ori-ce doctrina individuale conventiunale, sî a luatu rationea crestinatâtiei depuse in ss. cârti. „Dupa convingerea nóstra, dîce autorulu la altu locu in precuventare, nu póte corespunde scopului nici o scriere pastorale fatia cu clerulu nostru, déca povatiuirile acelea nu suntu eflusulu naturale alu institutiuniloru bisericei nóstre.“

Acést'a este parerea nóstra generale despre

---

*) Epist. I câtra Olympiad'a.

Tóte acestea rele, consumatóre de poporu, provinu sî se deriva din caus'a birturiloru celoru multe de care comun'a nóstra Bacaintiu, ce cu Cerulu computatu abiá numera 300 de fumuri, are preste 10., are in abundantia. — Bá — onóre disu bietiloru arendatori jidani? cari cu istetimea mintiei loru, asiá 'si sciu intocmí trebile, de nu postescu ómenii nostri nici pre departe de beutur'a spirituósa, ci i provisionédia sî-i inzestrédia pré tóte ulitiele pre la tóte respântiele câliloru, pre tóte coltiurile, ripele sî tóte délurile, cu astu-feliu de ospatarii.

Aru fi de doritu, — dá este datorinti'a fiacârui parochu, invetiatoriu sî inteleginte, cari prevedu venitoriulu celu tristu fatia cu poporulu nostru, cá interesându-se din sufletu pentru binele lui — cu tóte ocasiunile bine-venite, sa-lu retiena sî sa-lu apere dela ruin'a lui totala, ceea ce confratii preoti, invetiatori sî inteligenti'a nóstra — cunoscendu-si sublim'a missiune si chiamare — o sî facu.

Inse cum s'aru potea ajungé scopulu — déca judeii mai pretutindenea ocupa birturile, cârcimele, boltele sî speceriele cá arendatori si cá atari apoi in drepturile loru nu se potu restringe si tiermurí? La acésta interogare aru trebuí sa respunda compatriotii sî confratii nostri magiari cu deosebire cei din Bacaintiu, carii — necautându la impregiurarea aceea ca prin prea multele cârcime ale arendatoriloru judei se seracesce sî corumpe poporulu, din anu in anu se nasuescu intr'acolo, cá cum cu ocasiunea licitârei regaleloru din cârcimaritu, sa-si umple mai bine buzunarele.

Nu vreau fratii magiari a limitá cârcimele, se fia multu dîsu — 3 in comun'a intréga ce inca aru fi prea multu — nu vréu se lege conditiuni cu arendatori, cá acesti'a sa nu primésca dela poporeni, pentru beuturi naturale, cí tóte le lasa in liber'a voia a arendatoriloru loru, carii apoi dispunu si facu — cá se póta respunda sum'a cea mare de arenda posessoriloru magiari, dupa placu. —

Nu mi-au fostu scopulu m. stimate d. redactoru! a me slobodí la descrierea altoru cercustantie, afara de casulu furtului, la acést'a inse m'a impintenatu sî condusu coruptiunea sî demoralisatiunea poporeniloru in generalu, dara in comun'a Bacaintiu in specialu, causata prin judei — respective prin cârcimele loru cele dese, care altu-feliu cá lipitórea sângele din omu storcu averea dela parochienii nostri sî-i desbraca preste totu de tóte proprietâtile umanitâtiei. Ací suntu convinsu ca se voru aflá sî de acei'a, cari voru objectá sî imputá mie cá preotu conducatoriu sî luminatoriulu poporeniloru coruptiunea loru; déca inse noi preotii intru tóte ne serguimu, in biserica, afara de biserica, la tóte ocasiunile sî functiunile parochiale, bá chiaru sî in treburi politice, a corespunde chiamârei nóstre sî superioriloru nostri, prin portarea nóstra morala, ce aru fi unu impulsu sî pentru parochienii nostri; apoi se avemu scusa, ca nu noi preotii portâmu vin'a, cí numai supr'a-enumeratele jurstâri pentru poporeni de totu apasatóre. Amu avea dreptu de a crede, ca déca suntemu propoveduitori ai cuventului adeverului sî apoi acest'a lu sigilâmu dupa possibilitate sî cu fapt'a sî cu esemplulu cuventulu lui Dumnedieu sî esemplaric'a portare a preotiloru sa-si aiba influinti'a receruta asupr'a parochieniloru, inse cuventulu remâne fâra resunetu la anim'a parochieniloru, sî in loculu acestui'a domnesce mai numai rachiulu dela care pre unii din parochienii nostri cu capacitare câtu de potrivita, nu-i cu potentia ai abate.

Deci multu stimate dle redactoru! dupa ce descriseiu furtulu comisu conformu adeverului constatatu, sî dupa ce 'mi sprimai profund'a dorere cu privire la poporulu nostru, ce din di in dî ce merge, devine prin multele beuturi, totu mai miseru si mai coruptu, ve rogu cá sa bine-voiti acestea renduri ale inregistrá in colónele pretiuitului nostru diuariu „Telegrafulu Romanu“, cu atât'a mai vertosu, cu câtu se cetésca publiculu sî sa se convinga, ca jidanii din Bacaintiu nu numai insiéla cu beuturile, dara fura sî din biserica si cumca afurisit'a beutura, contribuie mai apasatoriu la prepadirea tuturoru popóreloru. —

Sum alu multu stimatu dvóstre

Petru **Maniu**
parochu.

Porcesci in 5/17 Apriliu 1873.

Asiu tacea — inse me mustra consciinti'a — fiindu ca ce e prea multu, nu e sanatosu; m'a chiaru sî lui Dumnedieu nu-i place. —

De câte-va dile facui visita unei persóne — démna de respectatu unde se mai aflau sî alti visitanti, cari tocmai in acelu discursu erau, despre care voiu a publicá cu acésta ocasiune, cu tóte, ca unii p. t. lectori ai acestui jurnalu voru fi de opiniunea, ca nu e rationabilu a publicá ce urmédia: — Totu dreptulu au in seclulu alu XIX, — inse cartea sânta dice: „Si de va gresí tie fratele teu, mergi sî mustra pre densulu intre tine si intre elu singuru; de te va ascultá, ai dobânditu pre fratele teu. Iéra de nu te va ascultá, atunci mai iá impreuna cu tine inca pre unulu, séu doi, cá prin gur'a a doi séu a trei martori se stea totu graiulu. Iéra de nu va ascultá pre ei, spune-lu bisericei; sî de nu va ascultá nici de biserica elu se fia tie cá unu pagânu sî vamesiu.“

Se vinu inse ad rem: finindu-se discursulu, sî eu neintielegându-lu, amu rogatu pre acelea persóne sa-mi enareze sî mie ce s'a intemplatu. Mi-a spusu ca a fostu in comun'a vecina S . . . . inferioru pentru unele trebuintie particulari sî unu preotu, — lumin'a luminei, sarea pamentului, pastoriulu turmei cuventatóre etc. etc. din aceea comuna, altulu din S . . . . superioru esise din cârciuma — se intâlnira cu totii sî intrara in odai'a invetiatoriului fiindu sî alti sateni cu densii; — cei doi preoti erau plini de beutur'a placuta a lui Bachus si Cilibi Moise — incâtu nu sciau ce mai vorbescu.

Intre multe mascarii sî cuvinte rusinóse dice parintele din S. superioru: ascultati sa ve cântu o podobie din paresemi! — Sî incepe: „Cine bate la ferésta, nevasta nevasta etc.“!! sî ca postulu e numai pentru cei prosti!“

Pre preotulu din S. inferioru 'lu amu vediutu eu, trecendu pre lânga densulu o óia din turm'a sea cuventatóre sî serutându-i mân'a — a lovitu-o cu palm'a cea sarutata preste capu incâtu i-a cadiutu conciulu josu! Firesce preotulu resp. erá cu capulu limpede precum odinióra Bachus.

La acei preoti nu-si marturisesce pecatele nici unu poporénu, fugu la preotii din satele vecine; de óre-ce spunu in publicu din ispovedanie séu marturisire. — Apoi de tipiculu paresemiloru nici ca viséza, asemenea de seversirea liturgiei din Mercurile sî Vinerile paresemiloru!!

Câte alte fâra-de-legi sî crime comise de acesti doi preoti asiu potea istorisí cu acestu priiegiu, cari unui mirénu nu i s'aru iertá, m'a sî despre alti preoti. Le retacu, fiindu ca cele mai multe defecte ale locu suntu cunoscute lócuriloru mai inalte, m'a sî pedepsite. Me miru inse cum dupa astu-feliu de aratatuři, Antichristii nu se indreptéza. Sî ne mai avendu medicina spre indreptare, me miru iéra-si cum locuriloru mai inalte nu le suntu asemenea gadini, — cá nisce pagâni sî vamesi!

Nu e destula asprime, canónele edate pentru astu-feliu de individi suntu prea usióre. Óre nu — celu ce ascunde pecatulu e vinovatu lui? Déca ochiulu teu dreptu te smintesce, — scóte-lu, câci mai bine e a perde unulu din medularii tei, decâtu

oportunitatea opului in privinti'a tempului sî despre insemnatatea lui in literatur'a nóstra bisericésca, in ceea privesce viitoriulu.

Coprinsulu opului l'amu fostu impartasitu pre largu in vér'a trecuta, acum pentru revocarea lui in memori'a cetitoriloru 'lu potemu schitiá in urmatórele liniamente generali:

Introducerea ni deschide unu prospectu asupr'a materiei intregi din studiu, justifica numirea cârtiei sî arata numirea de „Teologi'a pastorale“ de eronata, pentru ca subjectulu nu este Ddieu, cum e d. e. in teologi'a dogmatica, cí **pastoriulu** sufletescu alu turmei cuventatóre a lui Chsu. §-lu alu 3-lea, din aceeasi carele ce ocupa cu insemnatatea chiamârei unui pastoriu sufletescu in societatea crestinésca duce pre cetitoriu deodata in bogati'a literaturei crestine, in scriptura sî in scrierile classiciloru bisericei nóstre.

Capu I (§ 8—15) in carele se tratéza „despre pastoriulu sufletescu in cele ce se tienu de elu cá de unu cetâtiénu“ merge, pasu de pasu, mâna in mâna cu viéti'a canonica a bisericei.

Capu II (§ 16—107) se importe in cinci sectiuni sî tractéza „despre preotu sî despre cele ce se tienu de elu cá de unu pastoriu sufletescu sî ministrulu misterieloru sî in deobsce de tipicu, adeca cá ministru alu servitiuriloru bisericesci in sî afara de biserica sî cá invetiatoriu alu poporului sî alu tenerimei.“ Sî despre acést'a potemu dice ceea ce s'a disu despre capu I, numai câtu aici fiindu materi'a mai bogata sî literatur'a bisericésca este mai bogatu representata in tóte ramurile ei.

Partea cu carea s'a amplificatu „Studiulu“ este cu unu „adausu de legi“ tienatóre de objecte cu cari vine preotulu in atingere mai pre tóta diu'a in afacerile sele pastorale.

In amenuntulu materiei opului, nu voimu a intrá, pentruca, dupa cum ne arata autoriulu, materialulu e numai adunatu dara inca nu e sî ordinatu: „singuru recunoscu, dice autoriulu in pre cuventare, ca scrierea acést'a a mea este mica sî sinoptica, inse sum convinsu, ca ea cuprinde insine tóte cunoscintiele sî notiunile, cari se tienu de studiulu pastorale in folosulu preotimei nóstre; sî apoi fiindu ca opulu meu acest'a este originalu in feliulu seu sî basatu pre sânt'a scriptura, canónele positive si pre tipiculu bisericescu, se póte prelucrá sî amplificá prea usioru; pentru aceea lasu eu cá opulu meu acest'a sa-lu prelucre sî sa-lu amplifice altu barbatu, carele este mai tineru sî mai **sanatosu**[*]) decâtu mine, dara totu odata sî bineversatu sî binecunoscutu cu institutiunile bisericei nóstre.“ Asia numai materialulu este datu sî temeiulu acestui ramu alu scientiei este pusu sî despre acést'a ni amu datu parerea in cele de mai susu. Sperâmu inse firmu, ca inaltulu autoru 'si va recâstigá pretiós'ai sanatate sî atunci, déca cumv'a batrânetiele nu-i voru concede se deseversiésca opulu acest'a insusi, va dá povetie sigure acelui ce va luá onorific'a sarcina a-supra'si a secerá unde altulu, purtându sî suferindu zadufulu dîlei sî arsiti'a sórelui, a aratu, a semanatu si a sî plivitu.

Cu tóte aceste cetitoriulu póte sa se convinga indata ce percurge vr'o câteva pagine sî ca din adun. séu sinoptic'a de fatia póte profitá fórte multu. Cetitoriului i se deschidu ochii mintiei sî incepe a vedé din o perspectiva nóua structur'a cea grândiósa a bisericei nóstre, carea pâna eri alalta-eri i se parea atâtu de seraca sî lipsita de viétia.

(Finea va urmá)

---

*) Opulu este lucratu in decursulu bólei celei indelungate a Escel. Sele Présântitului P. Archieppu sî Metropolitu **Andreiu**, adeca a autorului opului amintitu.

Analis'a spectrale.

(Dupa Dr. H. Schellen.)

(Urmare din nr. tr.)

Colorile corpuriloru fórte arare-ori suntu pure séu nedespartibile, precum suntu cele din spectru; cele mai multe suntu compuse din mai multe, sî prin prisma se potu despârtí in pârtile loru constitutive. Precum nu suntemu noi in stare fâra despartirea prismatica, sa cunóscemu pre deplinu colórea unui corpu, ca ce colori absórbe, sî reflecta acestu corpu, chiaru asiá de pucinu potemu sî din colórea unei flacari se conchidemu la compositiunea luminei ei. Lumin'a sórelui cea de varu, de magnesia, de gazu usioru, de petroleu, de oleu, acestea tóte multu pucinu ni aparu albe, sî spectrele totu-si se abatu fórte tare de olalta.

Ce e dreptu, in fia-care spectru se afla tóte colorile dela rosiu pâna la violetu; dara tóta colórea se afla in graduri diferite. In lumin'a flacarei de gazu, de oleu séu a unei luminâri se afla mai pucinu venetu, decâtu in lumin'a sórelui sî cea de varu, m'a! lumin'a violeta e sî mai debila. Asiá dara, déca o materia veneta se va luminá de câtra o luminare séu o lampa, ori de o flacara de gazu, ea va reflectá mai pucinu venetu decâtu la lumin'a dilei; colórea ei nu numai ca va fi smorta sî tempita, cí va avé adese sî o impunsatura in verdiu, pentru ca acum precumpanesce colórea galbena. Preste totu, venetulu sî violetulu la lumin'a unei luminâri, in care acestea colori suntu mai pucinu representate cá in lumin'a solara, se inclina spre verde, sî inca dupa cum e natur'a pigmenteloru in unu gradu asiá mare, ca unele specie de verde abiá se mai potu distinge de unele specie de venetu.

Teodoru **Ceontea**
stud. de filos.

(Va urmá)

a-ti aruncá totu corpulu gheen'a ; adeca : decâtu a inundá dóue séu trei persóne pre o comuna in pecate, mai resonabilu aru fi, cá aceloru persóne sa li se ia darulu ; cá nu caiuti'a din urma se fia mai rea, cá cea dintâiu.

A. N.
docinte.

Elöpatak.

Elöpatakulu (séu Valcelele) este loculu celu mai remarcabilu sî mai frecuentatu de cura in Transilvani'a, in comitatulu Albei-superióre, trei miluri dela Brasiovu, intr'o lunca frumósa aparata prin dealuri aprópe de Sepsi-Szt.-György, are o positiune sanatósa, sî o populatiune cam de 600 de locuitori.

Comunicatiunea cu Brasiovulu s'au asiguratu din anulu 1858 prin unu podu preste Oltu sî este in tóte pârtile buna.

Post'a vine in tóta dîu'a dela Brasiovu sî merge la Brasiovu, asiá incâtu óspetii dupa finirea curei in Elöpatak potu sà mérga la Brasiovu sî totu in aceeasi di sa se sî reintórca la Elöpatak.

Este sî o statiune de telegrafu in Elöpatak prin care se potu incunosciintiá indata rudeniele.

Apoi suntu acolo siese isvóre, dintre cari trei se intrebuintéza de cura sî trei de scalda.

Analis'a chemica.

Acrimi alcalice contienetóre de fórte multu feru.

Cea mai noua analisa facuta la demândarea inaltei diregatorie de tiéra decâtra farmaceutulu Petru Schnell contiene.

In fantân'a principale:

chloruri de potasia	0.2458	grâne.
„ „ sodiumu	0.6289	„
carbonate de soude	9.8688	„
„ „ chau	9.0317	„
„ „ magnesia	5.9905	„
carbonate de protoxy de feru	1.6051	„
fosfate d'alumine	0.2458	„
silice	0.3686	„
Sum'a pârtiloru constitutive fixe . . .	27.6860	gr.
Acide carbonice libere suntu: . . .	15.2371	„
Sum'a:	43.2231	grâne.

In fantân'a nóua:

chloruri de potasia . .	0.1613	grâne.
„ „ sodium . .	0.5299	„
carbonate de soude : .	7.0810	„
„ „ chau . .	10.6214	„
„ „ mangesia . .	4.4621	„
carbonate de protoxy de feru	2.3504	„
fostate d'alumine . . .	0.3302	„
silice	0.2611	„
Sum'a pârtiloru constitutive :	25.7971	gr.
Acide carbonice libere suntu :	11.8042	„
Sum'a:	37.6013	grâne.

In fantân'a Anei:

chloruri de potasia . .	0.1229	grâne.
„ „ sodium . .	0.5914	„
carbonate de soude : .	6.2746	„
„ „ chau : .	5.9981	„
„ „ magnesia . .	7.7798	„
„ „ potroxy de feru	1.4505	„
fdstate d'atumine . . .	0.9523	„
silice . . : . .	0.4378	„
Sum'a pârtiloru constitutive fixe	23.6074	grâne.
Acide carbonice libere suntu :	12.1574	„
Sum'a:	35.7648	„

Temperatur'a fantânei principale este + 8.83° R. greutate spe. 1.005,092; in fantân'a + 8.32° R. gr. spec. 1.004,856. Gustulu e placutu caparatoriu sî curatu acolo; ap'a are asemenare cu apele minerale din Bartfeld, Füred, Gleichenberg sî Kissingen sî ocupa loculu in privinti'a efectului séu intre ap'a de Karlsbad sî Marienbad; intrece insa pre acestea in privinti'a pârtiloru contienetóre de natronu, de acidu de feru sî carbune, afara de aceea contiene in abundantia oxide libere carbonice, sî se distinge sî prin aceea, ca are sâri neutral-lacsative, prin cari insanatosiarea se promovéza intr'unu modu insemnatu.

Cur'a de apa curatia canalulu intestinalu, ficatulu sî rerunchii asiá incâtu se forméza unu scaunu móle sî usioru, simtiendu dupa astfeliu de desiertâri putere indoita, promovéza mai departe desvoltarea sângelui sî intaresce trupulu; in privinti'a efectului are asemanare cu loculu de cura de pre insul'a Corsic'a.

Folosesce mai incolo la dureri de ficatu, galbinare sî la hypertrofi'a (marirea) ficatului. In urm'a patimiloru de friguri schimbaciόse, precum de esemplu la marirea splinei sî la bôl'a de apa, mai departe la patimile hämoroidale anomale, sî pentru ambe secsurile la catarulu din besîc'a de urinu; in contra slabiciunei mitrei dupa nascere, precum sî in contr'a ingalbinârei, la inceputulu unei tuberculóse de plumeni, pre lânga observarea dietei; mai departe vindeca scrofulele, scrofule de pântece sî limbrici, la copii prin scaunu asiá, incâtu lapeda toti limbricii sî strica totu deodata sî dispositiunea la acestu morbu, mai incolo e buna pentru slabiciunea trupului, obosirea puteriloru, pentru artritia, paralisia, morburi nervóse, sî chiaru in contr'a melancholiei provenitóre din turburarea organeloru pântecelui.

Sau mai facutu inca in anulu acest'a dóue bâi de apa minerale reci lânga column'a ridicata de boierulu romanu Beticovianu in anulu 1834 intru recunoscatóre aducere aminte de Elöpatak; Temperatur'a si efectulu vindecatoriu e asemenea cu alu asiá numiteloru isvóre vindecatóre, si au efectu de a intarí si inputerí organele sexuale.

In tómn'a anului acestui'a s'au saditu 2000 de brazi donati de adoratoriulu Elöpakului D. Uzoni si cari inca marescu placerea óspetiloru de a petrece acolo.

Numerulu óspetiloru se sue pe anu la 2000.

Casele suntu sanetóse, se inchiriéza dupa tarifa sî stau sub ingrigirea politiei sanitarie; in tempulu curei cânta cea mai buna capela civila de musica din Transilvani'a.

De si ap'a tramisa are efectu fórte salutariu dara folosita in locu Elöpatak are efectu cu multu mai bunu, si mai vindecatoriu.

O descriere mai detailiata si mai perfecta a bailoru si scaldeloru din Elöpatak se afla in opulu intitulatu „Traite des eaux minérales d' Elöpatak en Transylvanie“ aflatoriu in librari'a curtiei in Vien'a a lui Vilhelm Braumüller de Dr. Ignatiu Meyr si in alte opuri mai mari despre tóte baile si isvórelele vindecatóre din Transilvani'a.

Pentru mancâri este indestulu de ingrigitu, sî i sta fia-cârui in voia libera de a gatí acasa fiindu in tóta dîu'a carne próspeta, séu de a mancá din costu pre lânga unu pretiu eftinu de 50 xr. prândiulu. —

Locurile din impregiuru suntu fórte acomodate pentru preumblâri; chiaru in tempu ploiosu se póte face comotiune destula intr'unu ambitu acoperitu.

Pentru distractiune spirituale se afla in Elöpatak unu cabinetu de lectura in diferite limbi.

Suntu in Elöpatak sî bâi calde sî reci de apa minerale construite dupa spiritulu tîmpului de adi.

Despre ingrijirea medicale póte fi onoratulu publicu pre deplinu linistitu, avendu neintreruptu ajutoriu medicale. Este sî o speceria bine intocmita.

Var'a e temperatur'a, la scimbarea regularia de tempu, diminétia de 9°, la amédi de 17° sî sér'a de 14° R. Sesonulu de cura incepe in 15 Maiu sî duréza pâna in 15 Septembre.

In fine amatoriloru de venatu le stau padurile din impregiuru spre dispusetiune.

Sabiiu, in Decembre 1872.

Dr. B. Szabó. m. p.
Mediculu Albei superióre.

Varietâti.

*** 1 (O modalitate potrivita pentru inmultirea fondului scolasticu.) Primariulu din Porcesci, Georgiu Laslea, pâna in presentu anulu acest'a au maritu fondulu scolariu cu 8 fl. v. a., pedepsindu pre unii individi sî individe, cari injura fâra séma, sî batjocorescu in publicu pre altii fâra basa. —

2. (Vatamare de onóre pedepsita cu 1 fl.) Unu Porciscénu a probatu se véda cum va esí din timaritu o pele de câne. In adeveru a esitu precum un'a de capra. La luarea pelei de pre câne, au fostu declaratu sî unu cântaretiu din partea unui'a — ca aru fi ajutatu.

Cântaretiulu aflându-se tare vatematu a citatu pre declaratoriu inaintea judecâtiei comunale, sî d. notariu cá judecatoriu a incheiatu procesulu scripturisticu : declaratoriulu pentru vatemare de onóre se depuna 1 fl. Ce se va fi facutu cu florenulu nu se scie, celu vatematu nu lu au primitu ! —

*** Loteria filantropica.

pentru terminarea unicei biserice române din Dev'a.

Sortituri 250 obiecte

de auru, argintu, bronz, cristalu, porcelanu, diverse metaluri, lemnarie preciόse, tablouri in oleiu bogatu in cadrate, manufacturi elegante sî artisticu lucrate; mai multe serviciuri de mésa de argintu, o brosia de trei-dieci galbeni. Tóte obiectectele in valóre de 3500 florini. Nici unu obiectu nu este de pretiu mai micu de 5 fl. cele mai multe valorédia dela 20—100 fl. v. a.

Pretiulu unui losu 50 cr.

Tragerea loteriei in lun'a Augustu 1873. in prim'a dî a adunârei generale a Asociatiunei pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu din Dev'a.

Objectele câstigate se voru spedá reclamându-se pâna la 30 Septemvre a. c.

Bilete de loteria se potu aflá sî la Dn'a Constanti'a de Dunc'a-Schiau presiedint'a comitetului loteriei in Dev'a.

Rogâmu pre toti români a spriginí acestu opu de binefacere.

ESPOSITIUNE PUBLICA IN DEV'A.

In dilele de 13, 14, 15, 20, 21, 22, l. c. voru fi esposate tóte frumósele obiecte donate pentru loteri'a infiintiata pentru terminarea bisericei române din Dev'a.

Intrare 10 cruceri.

La espositiune mai multe dómne sî domnisióre române voru vinde losuri.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de preotu in vacant'a parochia Lazesci, protopopiatulu Zlatn'a de susu, se escrie concursu in urm'a inaltei decisiuni a venerabilului consistoriulu archidiecesanu data in 15 Martiu nr. 285 ex 1873 pâna in 15 Apriliu a. c. in care dî se va tienea sî alegerea de preotu.

Emolumentele suntu : jertfele sî tasele stolare usuate dela 200 familie, tóte aceste eruate dau unu venitu anualu pentru o parochia de clas'a a III, sum'a de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia voru avea a tramite recursele loru instruite in sensulu Statutului Organicu ascernute acestui scaunu protopopescu in Câmpeni, pâna la terminulu indicatu.

Cu avut'a intielegere a comitetului parochialu.
Câmpeni 25 Mart. 1873.

In numele comitetulu parochialu
Ioanu Patiti'a
Protopopu.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**
Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 29 ANULU XXI.

Sabiiu, in 14|26 Apriliu 1873.

Insciintiare.

Dupa cele dupa „Statutulu organicu“ alu Metropoliei nóstre gr. resaritene, Sinodulu archidiecesanu are a se tiené in toto anulu in Duminec'a Tomei, care in acestu anu cade in 15 Aprilin; pentru aceea in Duminec'a Tomei se va tiené la 9 óre servitiu ddieescu cu chiamarea sântului Ducho, si apoi la 11 óre se va deschide prin cuventarea solena Sinodulu archidiecesanu in sal'a seminariale.

Ceea ce se aduce la cunoscinti'a domniloru membri sinodali spre intocm'a urmare.

Presidiulu Sinodului archidiecesanu.

Sinódele.

Óre suntemu noi in stare sa pretiuimu bunatatea sinódeloru nóstre? Intrebarea acést'a ni se obtrude de multe ori, de câte ori ni se da prilegiu sa cugetâmu la densele. Inse pre câtu de usioru ni se obtrude intrebarea pre atât'a de cu anevoia putemu respunde la dens'a.

Abstragendu dela sinódele parochiali si protopresbiterali sa avemu in vedere pre cele archidiecesane, unde se aduna flórea archidiecesei, din cleru si laici, sa cautâmu asupr'a acteloru loru de pâna acum si — dóra atunci ni vomu puté formulá si respunsulu asupr'a bunetâtiei sinódeloru.

Luatu lucrulu dupa natur'a sea, convenirea celoru mai alesi din cleru si poporu spre a desbate afaceri momentóse bisericesci si scolari, cari taie tóte afundu in moralitatea, prin urmare, in fericirea poporului, credemu ca nu putemu decâtu sa multiamimu lui Ddieu, ca amu ajunsu dîlele aceste fericite in care sa putemu avé sinóde.

Partea acést'a buna duréza inse numai pâna atunci, pâna cându cei alesi nu perdu din vedere momentuositatea acést'a, pâna cându ei cauta sa afle temeiulu edificiului, pre care sinódele suntu chiamate sa cladésca mai departe, pâna cându ceea ce se cladesce se face cá din partea zidariului celui intieleptu, carele pune materialulu seu asemenea si-lu ispitesce cu cumpen'a de apa continuu, cá sa nu se surpe oper'a sea nici inainte nici dupa terminarea ei.

Sinódele nóstre suntu pré june pentru cá sa ne apropiamu cu cutitulu celu ageru alu criticei de densele. Cine nu scie câtu de greóie suntu tóte feliurile de parlamente din lume si asiá si sinódele nóstre? Din consideratiunile aceste dupa esperinti'a de pâna acum resultéza, cá sa fimu mai multu nisce observatori ale celoru trecute, si unde vedemu ca inclinatiunea se face in vr'o parte nefavorabile institutiunei sinodalitâtiei, dupa debilele nóstre poteri, se cautâmu a o indreptá.

Observarea cea dintâiu ce cugetâmu ca trebuie sa o facemu la acestu locu suntu nenumeratele propuneri ce vinu a une-ori cá plói'a in dîlele din urma ale sinodului. Acest'a inca nu aru fi nici unu reu, câci a face propuneri este unu dreptu alu fia-cârui deputatu, si sinodulu are sa spriginésca séu sa reiepte propunerile facute. Inse tocmai aici jace reulu, in tempulu din urma grab'a e mai mare din partea fiacârui'a cá siedintiele sa se finésca odata si preocupatiunea acést'a de-si nu purcede din intentiuni rele, dară negliga judecat'a cea intensiva si drépta asupr'a unoru propuneri si apoi radicandu-se aceste la conclusu, cându vinu a se esecutá se arata o suta si o miia de greutâti cá sa nu dîcemu mai multu.

Va recunósce fia-care cetitoriu ca din causele cele mai inocente, din nisce nebagâri de séma putemu dîce, póte cá pentru institutiunea nóstra cea sublima sa se nasca urmâri neplacute si rele, urmâri cari in locu de a avé binecuventare dreptu consecintia, sa aiba cu totulu altu-ceva; cu câtu va fi mai reu séu aru fi mai reu, cându aru vení si intentiunea cea rea la mijlocu, care se nasca viscole si furtune precum a fostu mai inainte cele in congresulu serbescu? Atunci institutiunea cea mai sublima a sinodalitâtiei aru fi ilusoria si compromisa, — ea nu aru poté avé nimic'a bunu pentru nimenea, ci numai urmâri cum au fostu cele ale congresului serbescu.

Póte dara unu lucru sa fia fórte bunu dupa natur'a lui, inse reu intrebuintiatu, in locu de balsamu se preface in veninu.

Suntemu convinsi ca parerile aceste ale nóstre suntu tuturoru cunoscute. Suntemu convinsi de bunele intentiunі ale fia-cârui membru sinodalu si de aceea nici nu ne demitemu mai afundu in materi'a acést'a, ci incheiându aceste siruri atragemu atentiunea fia-cârui membru asupr'a stârei nóstre bisericesci si scolari si dîcemu, ca pre temeiulu constitutiunei nóstre bisericesci sa se nisuiésca fia-carele cá sinodulu sa aduca concluse salutarie pentru ambe aceste si prin trensele pentru poporulu nostru care are atâtea lipse pâna sa putemu dîce, ca e baremu incâtu-va fericitu.

Spre sciintia!

Sabiiu, in 8/20 Aprile 1873.

Spre scopulu spriginirei programei statorite in adunarea românilor din 13—14 Martiu a. c. la Sabiiu, in privinti'a organisârei politice introducânde in fundulu regiu, au incursu pâna astadi la acestu comitetu, urmatórele subscrieri, din partea antistieloru si representantieloru comunali si bisericesci si a tramiteriloru din comune române si magiaro-secuie si din partea representantieloru, bisericesci si a locuitoriloru români din comune sasesci — mestecate; cari subscrieri, dupa finit'a incurgere, se voru aduce la cunoscintia Escelentiei Sele dlui ministru de interne, in legatura cu representatiunea facuta pre bas'a amintitei programe, carea dejá s'au asternutu Escelentiei Sele prin deputatii dietali români.

Au incursu subscrieri:

I. In scaunulu Sabiiului din comunele: Boiti'a 153, Porcesti 206, Talmacelu 101, Siebesiulu super. 63, Siebesiulu infer. 132, Sadu 111, Avrigu 149, Bungardu 42, Mohu 62, Vestemu 58, Racoviti'a 24, Gurariului 332, Orlatu 63, Sibielu 199, Vale 37, Slimnicu 297, Dai'a 12, Cristianu 61, Vurperu 73, Siur'a-mare 81, Rosi'a 68, Casioltiu 37, Tornisioru 52, Bradu 50; apoi din Sacelu 38 si din Feldiór'a 129. Sum'a: . . 2629.

II. Districtulu Brasiovului din comunele: Cetatea Brasiovu 982, Bacifalu 87, Tarlungeni 110, Zizinu 41, Feldiór'a 193, Magerusiu 79, Apati'a 122, Cernatu 61, Rotbavu 103, Vulcanu 91, Cristianu 106, Resinovu 151, Codlea 178, Ghimbavu 90, Crisbavu 45, Nou 35, Presmeru 125, Sanpetru 80, Purcareni 125, Turchesiu 82, si Hermanu 61. Sum'a: . . . . 2947.

III. Scaunulu Sebesiului, din comunele: Cetatea Sebesiu 681, Lancremu 263, Pianulu-infer. 252, Pianulu-super. 210, Reheu 274, Dealu 154, Petrifaleu 58, Rachit'a 88, Lomanu 47, Strugariu 41. Sum'a: 2068.

IV. Scaunulu Cincului-mare, din comunele: Cincu-mare, 229, Veseudu 62, Selistatu 70, Bruiu 93, Siomartinu 104, Prostea 145, Neustatu 50, Hundrubechiu 63, Siulenbergu 176, Verdu 75, Merghindélu 130, Agnit'a 44, Gherdélu 36, Siarosiu 49 si Ruj'a 99. Sum'a: . . 1425.

V. Scaunulu Cohalmului din comunele: Cohalmu (rupe) 127, Tieusiu 185, Marchias'a si Jomboru 147, Draosu 106, Magarei 84, Cati'a 117, Homorodu 84. Sum'a: . . . . 850.

VI. Scaunulu Mercurei, din comunele: Sin'a 66, Poian'a 80, Rodu 49, Toparci'a 167, Carpinisiu 29, Ludosiu 53. Sum'a: . . . . 444.

VII. Scaunulu Nocrichiului din comunele: Nocrichiu 53, Altien'a 194. Sum'a: 247.

VIII. Scaunulu Orastiei, din comun'a Turdasiu . . . . 22.

Sum'a totala: 10,632, din 89 comune.

Confratii, cari mai dorescu a se alaturá la programa, suntu rugati a se grabí cu tramiterea subscrieriloru.

Pentru comitetulu natiunalu
P. de Dunc'a.
Dr. Ioanu Borci'a.

Unu corespondinte privitu din Petropole scrie in dîuariulu „Fremden Blatt“ din 13 l. c. urmatórele:

Scirile ce ne sosescu din Turkestanu, 'si contradicu totu mai tare. Pre cându foile oficióse si acele, care suntu supuse ministrului de resbelu cérca a face pre lumea intréga câtu se póte de optimistica, jurnalele contrarie partidei Milutinu nu mai ascundu necasulu loru asupr'a decursului favoritoriu a afaceriloru nóstre in Asi'a centrala. — Asiá asecura organele devotate generalului Milutinu, incependu dela „Golos“, ca intâi'a fapta de arme in acésta campania, o mica lupta dela Atrek, nu a costatu pre Russi'a mai multu decâtu unu cosacu mortu, pre cându foile independinti respundu la acést'a, ca numerulu mortiloru nostri intrece 15 soldati. — lânga cari suntu a se mai adauge inca 50 de vulnerati.

Fia lucrulu cum va fi, campani'a câtra Chiv'a e deschisa. Miscarea trupeloru catra Canatu cresce din di in dí. In 9 Aprile mersera din Uralsk trei batalióne nóue de linia câtra Barbasievo, de unde se voru duce la Nisney-Embinsk, spre a se impreuná acolo cu despartiementulu cosaciloru din Orenburg (10 sotnii) cu unu batalionu de linia si cu artileri'a cosaciloru. Câtu ce se voru impreuná aceste corpuri, voru intrá sub comand'a guvernatorului militariu a provinciei Uralsk, a generalului locotenente Verevkin.

De óre-ce contradîcerile memorate au produsu o nelinisce in poporatiunea nóstra, regimulu a cercatu a luá mesurele necesari, spre a mulcomí publiculu.

Luându in considerare nesciinti'a deplina, in carea se afla societatea rusésca despre totu ce privesce Asi'a centrala in genere si Khiv'a in deosebi, regimulu a dispusu mai departe, cá poporatiunea sa se chiarifice despre acést'a prin unu feliu de cursu publicu. Spre acestu scopu despartiamentulu asiaticu a ministeriului de esterne s'a adresatu câtra societatea geografica ces. rusésca cu rogarea, cá sa dedice unele din siedintiele sele cursului asupr'a Chivei si Bucharei societatea s'a grabitu a corespunde cerintiei regimului si va deschide publicului in dóue siedintie salele sele spatióse spre acestu scopu. —

La 3 l. c. a fostu plina impregiurimea palatului de iérna (resiedinti'a Imperatorelui in St. Petropole) de o massa compacta de curiosi, cari venira din tóte pârtile spre a vedé soli'a Iaponiloru, carea in dîu'a acést'a fù primita de Imperatorele in audientia estraordinaria. Curiositatea publicului fù cu atâtu mai incordata asupr'a acestoru iaponesi, cu câtu ei pentru prim'a-data dela sosirea loru aice imbracara costumulu loru natiunalu si oficialu. In dilele cele-lalte portara vestmentu europénu. —

Pregatirile pentru primirea Imperatorelui Vilhelm se continua cu mare activitate. Afara de manevrele cele mari ce se voru face in decursu de trei dîle in giurulu Petropolei, la care voru participá regimentele de garda precum si regimentele de linia ce garniséza in Metropole, se va arangiá inca si o festivitate musicala. Imperatorele a demandatu, cá sa se faca tocm'a ceea ce sa fece la convenirea celoru trei Imperatori in Berolinu, adeca o retragere cu conductu de faclii, la carea voru luá parte musicele tuturoru regimenteloru, ce stau aici in garnisóna. —

Despre mórtea generalului **Blasnavaz** carea spre marea dorere a serbiloru se intemplà acum de curendu, scrie „N. Pester Jornal“: Cându comunicarâmu cetitoriloru nostri inainte cu vr'o câte-va dile mórtea ministrului-presiedinte din Serbi'a Blasnavaz, numiramu acestu casu de mórte „rapede“ si acést'a o facurâmu pre temeiulu unei depesie tremise nóue din Belgradu.

Acésta insemnare a nóstra se adeveresce adi din o parte, din carea mai putienu s'aru fi potutu asceptá sî cârei trebuie sa-i credemu cu atât'a mai tare, cu câtu referinti'a aprópe a acestei'a câtra biroulu de presa din Serbi'a e unu secretu publicu. Corespondintele lui „Pester Lloyd“ scrie adeca din Belgradu sub datu 9 Aprliiu: Mórtea rapede a generalului sî ministrului presiedinte Blasnavacz surprinsa intrég̃a poporatiunea in modulu celu mai dorerosu. Blasnavaz se preumblà inca 6 óre inainte de mórte in curte in gradina si dupa datin'a sea merse in cabinetulu seu de lucru in susu sî in josu. Dara fâra veste pre la unu-spredicie óre se ivira fenomenele amerintiatóre sî o suffucatiune pusa capetu vietiei sele inca tenere.“

Atât'a numitulu corespondinte. —

Acum aflâmu in mai multe epistole private, in care ni-se concese a priví, impartasirea decursiva, ca mediculu de casa a principiului Milanu, Dr. Masin, care tratá pre Blasnavaz in tempulu câtu tienù acestu morbu scurtu, fù dimisionatu indata dupa repausarea acestui din urma din postulu seu. — Acést'a impregiurare, pre carea vréu se o aduca in legatura cu mórtea rapede a ministrului presiedinte, da ansa la faimele cele mai diverse. La totu casulu atâtu inse se fie constatatu, ca Dr. Masinu a refusatu cu resolutiune pâna in momentulu din urma a chiemá sî pre alti medici la patulu moribundului, cu multu mai vertosu dete principelui asigurantî'a cea mai firma, cá pentru viéti'a amicului sî consângenului se nu se téma nimicu.

Alte foi deslucescu impregiurarea acést'a asiá, cá Blasnavaz cu tóte ca erá unu patriotu mare sî bunu, fiindu ca erá serbu pre mare nu erá placutu inaintea celoru ce suntu mai multu **slavi** decâtu serbi, croati. Ori cum va fi sî serbii sî slavii au perdutu in Blasnavaz unu barbatu de statu, cá care nu voru avé serbii asiá curendu.

Dela margineä Transilvaniei apusene, 8 Aprilia 1873.

Sinodulu eparchialu alu Archidiecesei nóstre se apopie cu pasi gigantici in care sinodu voru fi multe obiecte importaute de pertractatu, din care sî regularea protopopiateloru. Credu ca in acésta causa celoru ce se intereséza de sórtea poporului, li va fi concesu a-si descoperí parerea loru individuale in publicitate, cá sa se lamurésca adeverulu mai bine sî chiaru, sî apoi sa se otarésca despre vre-unu obiectu ce este vre-unu tempu nedeterminatu, sî care taie adencu in sórtea poporului. Pentru aceea indrasnescu sî eu a descoperí in publicitate, aceea ce in cursu de mai multi ani amu esperiatu in poporu.

Sum norocosu a fi membrulu sinodului protopopescu alu tractului Lipovei. In sinodulu protopopescu tienutu in 1 Martiu a. c. s'au facutu o propunere, cá din 4 protopopiate banatice, anecsate la dieces'a Aradului, sa se formeze 5 protopopiate, din mai multe cause, sî anumitu alu 5-lea protopopiatu cu resiedinti'a in **Birchisiu**. Acésta proponere au fostu spriginita numai de 3 insi pre lânga propunatoriu, intre cari amu fostu sî eu. Voindu a descoperí unele impregiurâri ce stau in legatura cu anecsarea ori neanecsarea protopopiatului Dobrei, prin acést'a inainte me dechiaru, ca in sinodulu Lipovei amu fostu pentru infiintiarea a 5 protopopiate in Banatu, dara cá protopopiatulu Dobrei sa mai esiste e cu totulu superfluu. — Eata causele: 4 protopopiate ale Banatului din dieces'a Aradului, au preste 150,000 suflete sî déca s'aru infiintiá sî alu 5-lea protopopiatu aru vení la unu protopopiatu preste 30,000 suflete. Mai suntu sî alte impregiurâri cari ceru cá o neaparata lipsa, cá in o distantia de 10 mile, dela Lipov'a pâna la marginea Tranniei, sa fia o autoritate bisericésca in mediloculu poporului cu viu esemplu spre a-lu conduce la limanulu fericirei. Acést'a e caus'a pentru ce amu fostu a se infiintiá alu 5-lea protopopiatu cu resiedinti'a in **Birchisiu**, de aceea rogu pre cei ce nu au fostu de o opiniune cu noi, sa judece mai adencu sî atunci voru vení la convingere ca e lipsa importanta ceea ce s'a proposu.

Fiindu starea poporului in Banatu altfeliu, — in Tranni'a, sî mai alesu in tractulu Dobrei ce sta din 11,000—12,000 suflete e **imposibilu** a esiste unu protopopiatu, sî de ce? — Cum se póte cá unu protopopu sa aiba destula esistintia in unu asiá protopopiatu micu? — Din trista esperintia sciu, sî a-si puté aratá cu date, ca numai prin uneltiri, dara nu din venitulu dela poporu unu protopopu demnu de chiemarea sea póte traí, — iéra celu ce nesuesce a fi protopopu pre socót'a de a tunde sî mulge poporulu, nu e demnu de a fi protopopu. Mai departe in tractulu Dobrei care parochia este menita cá sa fia corespundiatória unui protopopu? **nici un'a**, pentru ca tóte suntu ocupate. — Sî déca ne intrebâmu ca cine suntu parochi? — vomu aflá ca nici unulu nu are cualificatiunile recerute unui protopopu. În acestu tipu aru urmá, ca la protopopiatulu Dobrei nici nu aru avé ce contá altu barbatu versatu pre terenulu bisericescu si scolaru, pentru ca nu are parochia sî suntu siliti a alege pre unulu dintre preotii actuali de protopopi. — Sciu ca multi dintre onoratii cetitori voru díce: acolo e feciorulu protopopului, Romulu **Crainicu**, parochu in Dobr'a, sî doresce din tóta inim'a cu ori sî ce pretiu, a fi protopopu. Bine, fia protopopu. Dara póte traí cu venitulu dela 11,000 suflete? are cualificatiunile recerute pentru unu protopopu? aretat'au progresu pre terenulu bisericescu sî scolariu dupa cum cere statutulu organicu? — Nu, ca au facutu abusu numai cá preotu e doveditu prin fapta, ca fiindu alesu de directoru la scól'a capitala din Dobr'a, fâra cá sa i se otarasca prin sinodulu protopopescu pretensiunea sea de 100 fl. remuneratiune anuala au radicatu acea suma din fondulu scólei atâtu de neglesu, fiindu directoru, didactru incasatu dela elevii esterni, nici astadi nu l'au administratu, pentru care fapte sinodulu l'au lipsitu din directoratu sî au alesu pre invetiatoriulu Iosifu **Herbeiu**.*) Aceste suntu fapte trecute prin investigatiune sî constatate de adeverate. Progresulu sî pre terenulu scolaru inca s'au doveditu fiindu 2 luni invetiatoriu batându pruncii preste capu cu bâtiu, incâtu pruncii au parasitu scól'a. Pre terenulu bisericescu! — Vai ce locu!! — Slugesce liturgi'a Marelui Vasilie in postulu pasciloru in Sâmbet'a dintâiu la stulu Teodoru, sî Sâmbet'a in diu'a de Bun'avestire, — apoi la sântirea apei in septamân'a luminata, adeca a dóu'a di de pasci, dupa datin'a Dobreniloru, esindu cu processiune in cintirimulu comunalu, — cânta canonulu pasciloru mestecatu cu alu mortiloru, demânda a se cântá sî „câti in Christosu v'a-ti botezatu“ — sî si „sânte dumnedieule“ a se cetí dóue apostole, unulu a sântirei apei, unulu alu mortiloru, asemenea sî evangeliele. — Aceste le-amu vediutu, le-amu auditu, sî si alte mai multe

---

*) Au sî gasitu omulu! Red.

FOISIÓRA.

La Pasci.

(Sunetu.)

(Dedicatu Escelentiei Sele Prea Sântitului Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu.)

Cându mant'a fiorósa a iernei se topesce
De valurile calde, ce crancenu o au lovitu;
In vâli sî in dumbrave o hora glasuiesce,
Sî díce primaverei unu „bine ai venitu“.

Din locuri departate vinu óspeti noi multime,
Sî pretotindeni afla totu „bine a-ti venitu“.
Copaci betrâni cá vecii pre-a muntiloru naltîme
Dîcu roseloru din vale unu „bine a-ti venitu“.

O! câtu este de mare-a naturei serbatóre,
Cându astfeliu se saluta totu ce e pre sub sóre!
Pentru crestinu momentulu e multu mai insemnatu.

Cu unu atare 'n pieptu-'mi simtiescu o bucuria.
De-aceea de departe sî eu o **Escelentia**!
Vinu, sî Ve dicu unu dulce „Christosu a inviatu“.

Gratiu, 5/17 Apriliu 1873.

Teodoru **Ceontea**,
stud. filos.

„Manualu
de
de studiulu pastoralu compusu sî edatu de **Andreiu** Baronu de **Siagun**'a Archiepiscopu alu Ardélului sî Metropolitu alu Româniloru de relegea gr. res. din Ungari'a si Ardélu s. c. a.“

(Fine.)

Terminându apretiârile nóstre asupr'a desu amintitului opu aflâmu ca este fórte corespundiatoriu sî facemu acésta terminare cu incheiarea pârtiei prime a insusi studiului pastoralu carea suna asiá:

„Incheiarea celoru ací tractate noi o facemu in urmatoriulu chipu: este sciutu tuturoru, carii se ocupa cu literatur'a cârtiloru bisericei nóstre, ca deosebiti scriitori le-au compusu sî edatu, cumca intre acesti scriitori cu dreptu se numera sî Iosifu Binghamu englesulu, carele au scrisu despre originea sî anticitâtile bisericei nóstre orientale la anulu 1724, sî carele in partea a II pag. 443. intr'o alocutione câtra clerulu anglicanu lauda disciplin'a bisericei nóstre, sî o recomânda clerului anglicanu spre imitare; deci cu alocutiunea acést'a a lui Iosifu Binghamu incheiâmu noi manualulu nostru despre Studiulu pastoralu, sî prin trensulu indemnâmu sî noi clerulu nostru câtra implinirea frumósei sele chiamâri. Si asiá lasâmu se urmedie alucutiunea amintita in urmatórele: Noi, díce Binghamu, marturisimu, ca biseric'a anglicana de presentu infacisiédia focariulu gloriei sî alu salutei; inse déca credinti'a acést'a se inflacaresce in noi, atuncea ni se cuvine, cá acést'a se o dovedimu sî cu fapte, observându regulele vietiuirei, care biseric'a orientala primitiva o au inaltiatu la atât'a gloria. In privinti'a acést'a se lucrâmu cu circumspectiune, sî altor'a sa premergemu cu sobrietate, umilintia, cu mansvetudine, cu dragoste, cu abnegatiune de sine, sî cu consideratiune despre lume precum si sa dâmu esemplu in tóte vertutile crestinesci, sî in tóta decurgerea vietiei nóstre sî in seversirea functiuniloru nóstre, sa fimu zelosi, credinciosi sî evlaviosi, luându-ne de modelu disciplin'a bisericei primitive, adeca a bisericei orientale, despre care amu tractatu, sa ne nevoimu cu afacerile chiamârei nóstre, nici sa ne ocupâmu cu alte afaceri, aplicându inimele sî tempulu nostru pentru studii folositóre, sî acelea intrebuintiându spre adeveratulu folosu alu bisericei, adeca spre zidirea crestiniloru, seversiendu acuratu tóte servitiurile dumnedieesci, precum natur'a loru o ceje; facendu câtra Dumnedieu rogaciuni cu inima venerabunda, flagranta sî devota, apoi in cuvintele nóstre totu-déun'a câtra poporulu nostru indreptându-le, cá nisce cuvinte ale lui Dumnedieu cu elocintia'a scripturei sânte, cá a unei, care coprinde celu mai sublimu modu de incredintiare; in invetiaturile nóstre sa aretâmu puritate, gravitate, sinceritate cuventu sanetosu, care nu se póte damná; in reprehensiuni sî in intrebuintiarea privatei sî publicei disciplini sa aveti prudentia mare, sî sa deosebiti feliuritele moravuri intre ómeni sî tempulu, sî cá sa intrebuintiati tóte cu folosu, se aveti caritate sî misericordia drépta in asprimea vóstra, straduindu a radicá cu duchulu blândetieloru pre fratii cei cadiuti sî declarându-le celoru ce remânu in pecatu, iertare, cá sa-i scóteti din noroiulu pecatului; se incungiurati ori-ce cuventu amaru sî contumeliosu, sî se nu puneti pre nimenea vre-o incusatiune ignominiósa, se tractati pre acei'a, carii suntu asemenea nóua, fia acei'a mai mari ori inferiori de noi, cu tóta reverinti'a sî cu onorulu cuviinciosu, câci nimicu mai mare ofendiculu nu causédia clerului, cá cându unu clericu pre cel'a-laltu lu tractédia cu dispretiu; sa invetiati a tiené in tóte unitatea duchului, sî a pâdi legatur'a pacei cu buna-conscientiositate si curatia in controversiele escate intre cei buni crestini, sî marinimosi sî intielepti in opugnatiunea inimiciloru adeverului; pre scurtu dícu: in meditatiune asupr'a acestor'a sa petreceti dîu'a sî nóptea, sî consiliele nóstre intr'acolo sa le intrebuintiati, cá sa le folositi spre edificare sî salute a bisericei, punendu propriulu vostru folosu sî utilitatea propria, déca asiá cere binele comunu. Astu-feliu de fapte ale nóstre voru aretá zelulu vostru, si toti la acele voru intórce ochii sei. Astu-feliu de ornamente cu onestatea vietiuirei nóstre impreunate, ne voru face vrednici de sântii cei primitivi, si voru inaintá, séu sporiulu lucrâriloru nóstre, séu nediuelele nóstre se voru incununá cu mângaiere sî trancuilitatea conscientiei nóstre, câci ne-amu ostenitu in vi'a Domnului cu credintia. Consiliele cele mai bune, de-sî potu remânea fâra folosu, sî ostenelele cele mai sincere se potu zadarnicí, totu-si nimeno sa nu se mire pentru acést'a, sciindu, ca nici invetiaturile lui Christosu, n'au cadiutu tóte pre pamentu roditoriu, de-sî elu au cuventatu asiá escelentu, precum inaintea lui si dupa elu nime n'au cuvence nu-mi permite tempulu, nici nu voiescu ale descrie tóte. Sciintiele câscigate! le scie lumea tóta, ca intru unu anu la Orascia sub fericitulu directoru alu gimn. ref. Szabó György pentru . . . . au absolvatu 8 clase gimnasiale sî au devenitu maturu. — Iéta omulu ce doresce a fi protopopu, — iéta tóte cualificatiunile ce se ceru pentru tempulu presentu sî poporu, — dorescu membrii sinodului archidiecesanu chiamati la Sabiiu a se sustiené protopopiatulu Dobrei sî mai departe in aceste impregiurâri ? ! ! — Déca dorescu, cu Dumnedieu, — inse sa se caute actele din trecutu, si se va aflá multe ce astadi nu se mai potu efeptuí. — Poporulu e prea indestulitu cu starea actuala, ori cu anesarea la altu protopopiatu sî i se aru face usiurintia in tipulu acest'a cá se nu mai fia silitu sermanulu teneru ce voiesce a se casatorí a dá protopopului 5 fl. pentru licenti'a de casatoria, cí numai 1 fl. séu multu 2 fl. precum s'au statoritu sî in tractulu Lipovei. — Din cele 4 protopopiate din Banatu majoritatea sinodului Lipovei nu au voitu sa se infiintieze sî alu 5-lea protopopiatu, socotindu numerulu sufleteloru la unu protopopiatu minimum 35,000—40,000 suflete pre cându alu Dobrei nu are nici a trei'a parte, — sî totu-si poftimu protopopiatu ! ! ! . — Déca cugetâmu la teritoriulu protopopiatului Lipovei, acel'a se intinde intru o lungime de 14 mile dela Selciv'a pâna la Sân-miclosiulu micu, — pre cându alu Dobrei anesatu la alu Devei are 5—6 mile, — la alu Iliei celu mai indepartatu satu 3 mile ; — asiá dara la ce sa nu se póta anesá protopopiatulu Dobrei la unulu de aceste ?

Asiá dara protopopiatulu Dobrei se remâna in starea sea actuala sub administratiune pâna cându voru fi tempuri mai favorabile ori a i se face capetu a se anesá la altu protopopiatu. —

Aceste le descopere

Unu dobrénu.

Istorii din fundulu reg.

Chirperu in 8 Aprilie 1873.

Domnule redactoru! Astadi suntu sântele pasci sî cugetamu ca totu ortodocsulu au nasuitu la st'a biserica pentru de a se impârtasí sî indulcí la acést'a serbatóre prea luminata de servitiulu domnediescu.

Acést'a s'au intemplatu sî in st'a nóstra biserica din Chirperu, unde desu de diminétia s'au adunatu crestini nostrii cu micu cu mare spre a audî cele sânte sî inainte de a se apucá de dulce, dupa paresimi, a gustá pascile dupa ritulu nostru ortodocsu. —

Ce ne face sila a scrie in publicu inse nu e seversirea servitiului in acést'a prea luminata dî, câci acest'a sau intemplatu astadi in tóte lumea dreptu maritóre ortodocsa, ci e aceea procedura barbara, prin care séu neliniscitu in biseric'a nóstra servitiulu divinu intr'unu modu barbaru sî mai neauditu in dilele nóstre.

Lucrulu sta asiá. — In septamâna trecuta venise Dlu Inspectoru C. A., si fiindu ca parochi'a nóstra e vaduvita de preoti mai bine de o jumetate de anu, sî se administrédia de parintele I. P. din Sasausiu, asiá invetiatoriulu nostru Simionu Munteanu, plenipotentiatu de obstea intréga, s'au presentatu inca cu 2 membri alesi dlui Inspectoru sasu C. A. sî 'si adusera cererea loru drépta, pretinsândo in modu liniscitu, cá sî bisericei gr. or. din locu se i se dea din pamenturile comunale partea cuviinciósa iu mesura proportiunata, drépta, precum de asemenea dejá sau datu nu de multu — de nou — fâra se ne fie intrebatu sî pre noi cinev'a — bisericei loru evang. luterane de aici. — Basati pre articolulu de lege LIII alu dietei din a. 1868 § 23 mai inadinsu amu cerutu noi cá se ni se dé locu de curte parochiala, câci avemu lipsa mare, vrendu a escrie concursu pentru parochi'a nóstra vacanta, cugetându in astu modu de a câstigá concurenti apti. —

Dlu Insp: inse nu numai nu au satisfacutu acestei cereri prea drepte sî basate in legile patriei, ignorândune pre noi sî chiaru si acést'a lege, dara avendu picu pre inv. S. M., carele circumspectu au controlatu pre dlui sî cu alte ocasiuni, cându sau impartitu lemne din padurea comunala sî se silea se scurtedie pre români de ici, au datu ordinu judelui comunale sasu de alu arestá pre acel'a pentru pretensiunile sale pea drepte sî basate in lege. — Bietulu invet. S. M. se sciù ferí momentanu de unu arestu nevinovatu sî din buna dreptate. — Inse minune, ce se vedi! dlu Inspectoru Car. A. in necapacitatea sî neharnicia lui cea netrebnica in ducerea oficiului seu — precum de mai multe ori sau intemplatu — au datu ordinu Gendarmariei, cá se arestedie pre acestu invetiatoriu intr'unu modu demnu de tóta condemnarea publica sî ilegalu, sub singurulu pretestu, ca invatiat: numitu S. M. i saru fi opusu sî nu aru fi datu ascultare ordineloru densului — Audi! Ce abusu! Dupa lege, chiaru cându aru fí comisu invetiator. acést'a fapta — care inse nu au fostu afara de lege nici decum — atuncea laudatulu Inspectoru avea simplu de a aratá acést'a fapta judecatoriei reg. competinte spre pedepsire, dara nu asi face densulu lege. — Inse ce se vedi, inspectorulu laudatu, crediendu-se pre peciorulu de afaceri omnipotente sî ante-martiali au datu ordinu gendarmeriei spre arestarea desu-numitului invetiatoriu S. M.

Gendarmari'a capetându acestu ordinu au venitu adi nópte in Sâmbet'a spre Duminec'a pasciloru sî fiindu ortodossii nostri, dupa usulu ritualu desu de diminétia in biserica, spre a serbá servitiulu invierei Domnului, sî cu acesti ortodossi sî invetiatoriulu S. M., sengurulu cântaretiu sî administrându elu servitiulu divinu in parochi'a nóstra vacanta, gendarmii venindu dupa elu la biserica s'au postatu cu baionetele pre pusci intinse amendóue usile bisericei sî pârgariulu satului (unu sasu) incungiurându biseric'a sa nu fuga pre ferésira invetiatoriulu nostru S. M., care fungà dejá in biserica, cá servitoriu la cultulu divinu. —

Póte cugetá onoratulu publicu, ce frica panica au intratu intre crestinii adunati in dîu'a pasciloru. Mai cu séma muierile nu sciau de frica, ce sa se faca, câci nu sciá nime ce e. —

Dupa turburarea acést'a poenala de servitiulu divinu indignându-se obscea adunata intréga asupr'a unui pasiu asiá ne mai auditu in dîlele nóstre, se seversí in spaima iute cultulu divinu sî crestinii intielesera ca gendarmii voru sa arestedie pre invetiatoriulu loru ce le servea cá cantoru.

Acum'a indignarea ajunse la gradulu supremu. — Gendarmii porunceau cu puscile intinse se iésa crestinii unulu dupa altulu din biserica, pâna ce remase invetiatoriulu singuru sî apoi 'lu arestara de locu. — Ce potea sa se nasca la acésta ocasiune? Bá chiaru erá preací cá ómenii sa eliberedie pre arestatulu loru invetiatoriu, care lu sciau de totu nevinovatu, cu forti'a, dara gratia celoru mai intielepti dintre noi, ca nu s'au facutu scandalu sî chiaru sî mórte. — Vediendu-se parochienii nostri rapiti de invetiatoriulu loru pre dîlele acestea luminate, pre care l'au dusu gendarmii la Nocrichiu, au mersu cu totii pâna la unulu in Nocrichiu sî s'au plânsu dlui adm. prot. — Acest'a n'au intardiatu sî s'au dusu la oficiulu scaunalu, unde dlu inspectoru vediendu-se stremptoratu sî concedendu gresiél'a facuta au eliberatu pre invetiatoriulu nostru — dupa ce l'au luatu la protocolu sî precum dise, ca iau dictatu 6 óre ariste. Audi 6 óre ariste! pentru ce? intatu; de-sî intre Iudei au facutu minuni mari sî multe, totu-si acesti'a n'au crediutu in Elu. Tóte acestea se vedu a fi fostu scrise spre a nóstra mângaire, cá sa nu cademu cu anim'a sî speranti'a, cându ostenelele nóstre remânu zadarnicite, câci sî Domnulu au participatu din asemene zedarnicitie. Va fi inse pentru noi mângaiere destula, déca vomu potea dîce cu profetulu: De-sî in zadaru ne-amu ostenitu, sî fâra folosu amu chieltuitu poterile nóstre, totu-si judecat'a este la Iehov'a, sî opulu nostru lânga Dumnedieulu nostru, sî ne vomu aduná, si-lu vomu marí; inaintea Domnului sî Dumnedieului nostru va fi tari'a nóstra! Isai'a capu 49 v. 4.

Analis'a spectrale.

(Dupa Dr. H. Schellen.)

(Urmare din nr. tr.)

Mai esista inse o clasa de colori, asiá numita a fosforescentiei; dara fiindu ca acestea suntu mai putienu cunoscute, si afara de aceea, din cele pâna aici amintite ne-amu pututu castigá o idea buna despre natur'a luminei sî a coloriloru, trecemu mai departe la:

Absorbtiunea luminei in corpurile solide, in fluide sî in gazuri.

Sub absorbtiune — dupa cum amu vediutu — intielegemu casurile, cându se retiene ori se debilitéza partialu lumin'a, trecendu prin anumite miedia, séu ajungendu la surfati'a unui corpu; dara mai multu; intielegemu sub absorbtiune sî casulu cându unu miediu óre-carele conserva tóta lumin'a, câta ajunge la elu. Noi numirâmu corpuri negre pre cele ce absorbu totu soiulu de radi coloriti, sî a câroru surfetie nu reflecta nici o lumina; aflarâmu apoi, ca cele mai multe absorbu cu predilectiune anumiti radi coloriti, pre cându pentru altii suntu cu totulu nesinticióse. Caus'a acestei absorbtiuni probaveru aru jacé acolo, ca oscilârile aetherului se strepórta la moleculele ponderabile a corpului.

Casuri simile se intempla, trecendu lumin'a alba prin sticle colorite. Déca aparu rosii obiectele unui tienutu, uitandu-ne la ele prin sticla rosîa, caus'a e ca sticl'a lasa sa tréca prin dens'a numai radii cei rosîi, iéra pre cei'a-lalti i absórbe; sticl'a acést'a e strevedieciósa numai pentru lumin'a rosîa. Cele mai multe sticle absorbu anumite colori, sî pre cele-lalte le lasa sa tréca prin densele in moduri fórte varie. Cu ochiulu nearmatu nu póte cunósce omulu ce feliu de radi coloriti trecu prin o sticla colorita; analisându inse lumin'a, carea a esîtu, cu spectroscopiulu séu cu o prisma simpla, putemu dá deslusiri detaiate.

Sticl'a rosîa de rubinu lasa sa tréca prin dens'a inca sî radi de colóre orangia, ma si urme de galbenu, absórbe inse totalu pre cei violeti veneti sî verdi; sticl'a veneta de cobaltu absórbe tóta lumin'a rosîa, dara pre lânga radii cei vineti mai lasa sa tréca prin sine sî radi violeti. Punendu aceste dóue sticle pre olalta, sî prindu o flacara de gazu, mai nici unu radiu nu trece prin ele, câci sticl'a rosîa absórbe radii cei verdi, veneti sî violeti, iéra cea veneta pre cei rosîi; isiá dara mai trecu prin ele numai nisce urme de lumina neabsorbita, sî flacar'a gazului o vedemu lucindu in unu galbenu intunecatu. Sticle de totu strevediecióse, care nu absorbu de locu lumin'a, nu esista.

In cele mai multe casuri se ivesce puterea absorbitória multu mai demarcata la fluidele colorite, decâtu la sticlele colorite. Pâna acum nu s'a aflatu inca nici o materia colorita, carea sa fia absorbita séu sa fia lasatu sa tréca prin ea numai unu soiu de radi coloriti; de aceea colorile fluideloru in lumin'a alba suntu colori amestecate, si absorbtiunea loru variéza fórte, dupa cum se frânge radiulu cadietoriu, sî cu deosebire, dupa cum se concentreza solutiunea. Haerlin, Hoppe sî Valentinu facura esperimente cu fórte multe materie colorite cunoscute sî aflara cum influintiéza asupr'a singurateceloru pârti a spectrului continuu diferitele concentratiuni nascute din solutiunile loru. Aici ni se manifestéza absorbtiunea prin aceea, ca in spectrulu ce trece prin fluidu coloritu se nascu nisce pantlice intunecate. Din positiunea, latîmea sî negrimea acestor'a in multe casuri póte conchide omulu la natur'a materiei colorite, sî la impregiurârile ce au asupr'a spectrului continuu modificându-lu. Asiá de esemplu unu fluidu amestecatu cu sânge, séu sa punemu sânge curatu, trecendu prin ele unu spectru, produce nisce pantlice intunecate in galbenulu sî verdele din spectrulu luminei solari séu a unei lampe, chiaru sî atunci cându se afla in apa unu minimum de sânge, carele abiá'i da cestei'a colóre galbenia, ce mai nu o poti observá. Cu acést'a servesce anali's'a spectrala medecinei judiciale, sî e verosimilu, ca spectroscopiulu unindu-se cu microspiulu va puté documentá in unele casuri, ca esista sânge séu veninuri chiaru acolo, unde nu póte serví microscopiulu séu unde acest'a ne prestéza numai nisce resultate nesecure.

Trecendu lumin'a prin gazuri necolorite, acestea-i debilitéza numai intensitatea, dara nu arata o putere electiva de absorbtiune fatia de singuratecele colori; materiele colorite solide sî fluide inse absorbu cu totulu anumite colori, pre alte le lasa inse sa tréca neatinse, sî producu de aceea in spectrulu celu continuu pantlice de absorbtiune fórte late sî estinse preste câmpuri intregi de colori; dara gazurile colorite se abatu dela acésta regula; ele producu numai nisce trasuri intunecate anguste, care adese-ori stretaie spectrulu celu continuu in tóte grupele de colori, cá nisce linie negre. Atari trasuri intunecate producu in spectrulu continuu de esemplu aburii cei rosîi de acrime salpetrica; asemenea aburii cei violeti de iodu, aburii de bromu, de acrime subclorida, manganu hypercloridu, sî dupa Morren chiaru sî aburii de cloru etc., pre cându alti aburi cum suntu cei de sulfuru sî selenu, cu tóte ca suntu coloriti, nu producu in spectru nici o trasura de absorbtiune.

Teodoru Ceontea
stud. de filos.

(Va urmá.)

spectorulu nu mai are de a dictá ariste dela organisarea judecat. — Audi abusu! Apoi au mai disu, ca invetiatoriulu eliberatu sa nu-si mai caute. — Scapându invet. S. M. insotitu de obstenii sei in nr. preste 60 de insi, s'au dusu inderetu acasa, mâhniti inse cu totii de rusinea ce li-o facù acelu inspectoru chiaru in diu'a de pasci. —

Tóta obstea din Chirperu au facutu oficiósa aratare despre acésta intemplare brutala dlui adm. protop., sî voru se faca sî aretare pentru cercetare asupr'a acestui inspectoru pentru acestu abusu barbaru. —

Asiá ce-va nici pre vremea turciloru nu se intemplà sî sperâmu ca regimulu ne va scutí pre viitoriu de acestu feliu de inspectori abusivi cu delaturarea loru totala.

Acésta batjocura in contr'a unei parochie intregi, chiaru in diu'a de pasci cu conturbarea crestiniloru sub servitiulu divinu e strigatóre la ceriu. —

Acést'a este o **barbaria**, care nu se mai cuvine in secululu nostru sî ursita de dlu inspect. sasu spre dejosirea romaniloru, cu calcarea in pecióre a dreptului de asecurarea libertátiei cetátianesci. —

Crestinii din Chirperu
de l. gr. or.

Nocrichiu in 2 Apriliu 1873

(Urmare sî fine.)

'Mi mai imputa dlu Branisce in nr. 26 sî-'mi arunca ca aru fi mai bine cá sa me retragu de pre acestu terenu. — Din punctulu de vedere alu d-lui firesce ca acésta dorintia pia resp. impia nu e necalculata, câci atunci ne-aru puté aduce acestu protop. in confusiunea cea mai mare fâra opunere sî in fine la sapa de lemnu.

Despre cei 5 fl. v. a. cu care sinodulu din 11 Febr. 1873 in semnu de recunoscintia me remunerase fâra nici unu prejudiciu pre venitoriu, sî despre cari asiá de tare s'au impedecatu d-sea din Cincu sî cu alte ocasiuni, se vede ca-i pare reu ca nu iau bagatu densulu in punga, cá de multe ori alta data atari bani, câci atunci punea tacerea mortiei. — Déca m'au remuneratu unu sinodu intregu, apoi d-ta care nici nu esti membru alu sinodului acelui'a, „remaindu dupa cuptoriu", precum insusi ai marturisitu atunci, apoi nu te mai impedecá atât'a de noi, câci scimu crutiá mai cu scumpetate cá d-ta fondulu tractualu. — Nu te superá asiá tare, câci d-ta cá presiedinte alu comitetului parochialu din Cincu, nici ca ai esoperatu, cá sa intre baremu numai unu cruceriu in fondulu protopresb. sî totu-si nu scíi ca cu câte sa te mai laudi prin lume prin frase góle fâra nici o fapta, ba eu credu, ca d-ta cá presiedinte alu comitetului parochiale nici computulu nici inventariulu bisericescu inca nu l'ai asternutu amesuratu legei, din causa ca esti prea ocupatu cu corespondintie malitióse sî tendentióse. Totu meritulu d-tale se reduce intr'acolo, de a te convinge, ca scii scrie in „Gaz. Trans." despre afacerile nóstre bis. administrative tractuale.

'Ti insusiesci, dlu meu prea multu sî voiesci a te urcá sî amestecá chiaru sî in conducerea afaceriloru tractuali pre câi sinistre. — Spunemi, ca cu ce dreptu sî cu a cui imputerire ai vrutu d-ta a tiparí protocóle pentru tractu pre dupa spatele dlui administr. protop., care singuru e chiematu a indiestrá in casu necesariu tractulu cu atare.

Tendinti'a nu ti-a fostu alta, fâra ca te-au mancatu necasulu, ca nu te-a remuneratu pre d-ta sinodulu sî acum'a voiai prin tiparirea aceloru protocóle sa-ti castigi sî d-ta, pre cale clandestina, parale nemeritate din fondulu protop. sî atunci de siguru ca erau tóte bune sî fondulu nu suferea. — Te cunóscemu bine ca nu le tiparea-i din busunariulu d-tale. — Gratia inse celoru binevoitori ca ti-a reieptatu acea pofta sî ti-a ciontatu planulu indrumandu-te cum pudore la ordine.

Se vede ca d-tale nu-ti e bine, nu te afli sanatosu déca nu poti a te certá cu cine-va prin jurnale. — Nu esci d-ta acel'a, care cu frunte audacia calci in picióre chiaru sî ordinatiunile mar. consistoriu, sub masca de a scutí fondulu bis. din Cincu de dauna, inse in adeveru pentru aducerea in indeplinire a scopuriloru celoru pline de urgia ale d-tale asupr'a parochului locale I. M.

Pâna cându vei totu abusá? — Ultra jus injori'a. —

Sa ne intórcemu iéra la scrutiniulu din 25/3. De ce nu ai amintitu, dle! sî de acelu pasu ilegalu procedatu dejá dupa incheerea scrutiniului de d-ta.

Nu ai fostu dta, care din traist'a-ti indesuita de harthii, scósesi un'a din ele sî cu unu ventu ambitiosu ai datu prelegere unui actu plinu de veninu asupr'a absentului d. adm. prot. — Te intrebu ca sî acésta prelegere odiósa s'au tienutu de colegiulu scrutinârei?

A atacá pre cine-va in absenti'a lui, pre nedreptulu, incungiuratu numai de satelitii d-tale sedusi e o lasitate mersiava. Ai atacatu sî ai imputatu dlui adm. prot. tocm'a aceea ce ai facut'o dta si consotiulu asiá fâra de sfiala. Dlu adm. prot. nu s'au recomandatu pre sine sî nici nu au facutu pressiune, precum dejá ai comis'o dta, ci au datu numai sfatu; sî déca au facut'o acést'a fiindu intrebatu, apoi densulu e adm. tractualu sî-i e datorinti'a de a o face.

Pâna nu au fostu sinodu sî colegiu de scrutiniu clerulu senguru au condusu administrarea bisericésca sî inca bine, si de aceea ómenii si acum'a ascépta cá sa-i sfatuiésca preotii, fiindu ca ei nu cunoscu, care suntu barbatii nostri cei mai apti in atari afaceri. —

Precum ca dtea nu esti celu mai aptu in atari afaceri nu e nici o dubietate, si ne mirâmu numai, cum indrasnesci a te imbuldí si a contestá altor'a mai harnici dreptulu, ce le compete dupa lege — Ai mai nebusitu odata liber'a voia a alegatoriloru pre câi clandestine, speru inse ca pre ultim'a-data.

A prelege astu-feliu de bagatele altcum veninóse asupr'a unui barbatu destulu de activu, in unu modu atâtu de ilegalu sî obstinatu in absenti'a acelui'a, inaintea unui colegiu de scrutiniu nechiamatu, spre atari afaceri este o calcare in peciόre a bunei cuviintie, a umanitâtiei sî a dreptului parlamentariu sî numai unu smintitu póte sa céra pedepsirea clerului mare sî micu alu s. nóstre biserici.

Dtea voiesci dlu meu cu veri sî care ocasiune sa dejosesci clerulu inaintea mireniloru, derogându-i dreptulu ce-i compete nedisputaveru fia-cârui omu sî se mângesci sî poreclesci numele celoru binevoitori. — Dá! cându 'ti ai potea impliní aceste scopuri atuncea aru fi reu de noi, inse gratia ca te cunóscemu totu mai bine. —

Dá! Domnule! Dtea vrei pre câi clandestine, coruptive ilegale a-ti satisface planuriloru stricatóre. — Mai bine 'ti aru stá a te retrage de pre acestu terenu de afaceri, câci totu nu ne felicitedi, ci din contra numai ne turburi sî ne impedeci in desvoltarea nóstra organisatóre. — In locu de a dá invetiaturi bune sî pacinice poporului, a indemná la cele salutarie de a-si cunósce chiamarea loru, te lasi pre câi obscure, sedusu de spiritulu dtale neodihnitu sî strici multu fórte multu. —

Retacesci, dle! sî in abisulu retacirei dtale surpi sî pre multi, care inca nu-ti cunoscu firele ascunse cá noi, — de aceea inca odata 'ti strigu, te intórce, pâna nu va fi reulu neincungiuraveru. Non sic itur ad ecclesiae et populi salutem. —

I. **Zacharia**
membru sî not. sinodale.

Varietâti.

⁂ Joi sér'a se va tiené in Reuniunea sodaliloru români o prelegere publica. Detaiurile se voru face cunoscute in nr. de Joi.

⁂ Loteria filantropica,

pentru terminarea unicei biserice române din Dev'a.

Sortituri 250 obiecte

de auru, argintu, bronz, cristalu, porcelanu, diverse metaluri, lemnarie preciόse, tablouri in oleiu bogatu in cadrate, manufacturi elegante sî artisticu lucrate; mai multe serviciuri de mésa de argintu, o brosia de trei-dieci galbeni. Tóte obiectectele in valóre de 3500 florini. Nici unu obiectu nu este de pretiu mai micu de 5 fl. cele mai multe valorédia dela 20—100 fl. v. a.

Pretiulu unui losu 50 cr.

Tragerea loteriei in lun'a Augustu 1873. in prim'a dî a adunârei generale a Asociatiunei pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu din Dev'a.

Objectele câstigate se voru spedá reclamându-se pâna la 30 Septemvre a. c.

Bilete de loteria se potu aflá sî la Dn'a Constanti'a de Dunc'a-Schiau presiedint'a comitetului loteriei in Dev'a.

Rogâmu pre toti români a sprigini acestu opu de binefacere.

ESPOSITIUNE PUBLICA IN DEV'A.

In dîlele de 13, 14, 15, 20, 21, 22, l. c. voru fi esposate tóte frumósele obiecte donate pentru loteri'a infiintiata pentru terminarea bisericei române din Dev'a.

Intrare 10 cruceri.

La espositiune mai multe dómne sî domnisióre române voru vinde losuri.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de preotu in vacant'a parochia Lazesci, protopopiatulu Zlatn'a de susu, se escrie concursu in urm'a inaltei decisiuni a venerabilului consistoriulu archidiecesanu data in 15 Martiu nr. 285 ex 1873 pâna in 15 Apriliu a. c. in care dî se va tienea sî alegerea de preotu.

Emolumentele suntu: jertfele sî tasele stolare usuate dela 200 familie, tóte aceste eruate dau unu venitu anualu pentru o parochia de clas'a a III, sum'a de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia voru avea a tramite recursele loru instruite in sensulu Statutului Organicu ascernute acestui scaunu protopopescu in Câmpeni, pâna la terminulu indicatu.

Cu avut'a intielegere a comitetului parochialu.
Câmpeni 25 Mart. 1873.

In numele comitetulu parochialu
Ioanu **Patiti'a**
(3—3) Protopopu.

Concredeti-ve celoru adeverite de bune!

Medicamente esaminate chemice prin judecatoria, in anulu 1868 in Vien'a sî recunoscute de esceliinte prin marturii sî atestate numeróse.

Balsamu-preservativu contr'a cârceiloru,

midiloculu celu mai cu efectu contr'a nemistuirei, slabiciunei de stomachu, cârceiloru in stomachu, epilepsiei, dureriloru de colica sî friguriloru gastrige (periodice).

Pretiulu unei butelce intregi dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **1 fl. 50 cr.**, unei butelce de jumetate **80 cr.**

Siropu de plante de muschiu preparatu de Dr. Miller.

Suprindietoriu in efectulu seu contr'a catarului de peptu, tussei, regusierei, mucosirei (flegma), catarului de câtlegiu sî nodu, scuipirei de sânge sî contr'a tuberculósei incepatóre de plumâni.

Afara de acestea siropulu acest'a s'a intrebuintiatu cu succesu bunu contr'a tussei cu gâfâire sî tussei inadusitóre a copiiloru, sioparlaitiei de pele, din care causa acestu siropu lu tienu multe familie totu-déun'a in reserva. — In tigaitie originale pentru adulti sî copii dela 4—5 ani.

Pretiulu unei tigaitie dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **50 cr.**

In **Sabiiu** se póte capetá adeveratu numai la **Michael Sill**, comerciante de specerie, de asemenea in Barotu la M. Lebitzky, farmacistu; Bistriti'a la F. Kelp; in Blasiu la C. Schiessel, farmacistu; in Orastia la C. Reckerd, farmacistu; in Mercuru la F. Leicht; in Deesiu la I. Kremer; in Fagarasiu la I. v. Steinburg, farmacistu; in Georgiu Ditru la I. Szathmári, farmacistu; in G.-Szt.-Nicolae la F. Fröhlich, farmacistu; in Hossu-faleu la F. Jekelius, farmacistu; in Alb'a-Iuli'a la C. Boos; in Kezdi-Osiorheiu la F. Lukats; in Clusiu la C. H. Binder, farmacistu; in Kovasn'a (Alovatu) la Mehlich et Imre; in Brasiovu la F. Iekelius, Ed. Kugler sî Gr. Sav'a, toti farmacisti; I. Dusioiu, I. G. Galz, comersanti de specerie; in Muresiu Osiorheiu la M. Bucher; in Mediasiu la A. Hienz, farmacistu; in Aiudu-Mare la F. Horvath; in Seghisiór'a la I. B. Teutsch, comersante; in S.-St.-Georgiu la Schutag et Comp. in Reginulu sasescu la S. Dietrich; in Temisiór'a la C. Kessely.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cätra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

N^ru^ 30 ANULU XXI.

Sabiiu, in 18|30 Apriliu 1873.

Cá sa putemu comunicá mai in graba sciri dela sinodu ne-amu resolvitu a espedá in form'a acést'a fói'a câtu va durá sinodulu.

Deputati la sinodu.

Din caus'a ca resultatele despre alegeri le amu primitu fórte târdiu si unele inca nici nu le amu primitu de locu nici pâna acum, intregimu la cele publicate urmatórele:

Din cleru s'a alesu in cerculu alu XX Alesandru Turdasianu.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a I din 15 Apr. 1873.

Conformu insciintiârei publicate in nr. trecutu dupa servitiulu ddiescu la 11 óre inainte de médie-di Par. Archimandritu Nicolau Pope'a apare in sal'a, unde se aflau deputatii dejá adunati si dupa ce dep. Bolog'a propune alegerea unei deputatiuni, carea se mérga la Escel. Sea. Presântitulu Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu, sa-lu invite la sinodu descopere P. Archim mai departe sinodului, ca Escel. Sea fiindu bolnavu si nepotendu luá parte la afacerile sinod. l'a insarcinatu pre densulu cu deschiderea si presidiulu sinodului, dara de-alta parte aduce la cunoscintia, ca Escel. Sea cu tóte ca este morbosu primesce pre sinodu in corpore la sine. Sinodulu cu P. Archimandritu in frunte s'a si presentatu indata in corpore la Escel. Sea. Par. Archiepiscopu si Metropolitu, carele procedendu del'a constitutiunea cea frumósa, ce o avemu, o a recomandatu pre acést'a ingrigirei de-o bite a sinodului cá acést'a sa nu se vateme, ci sa remâna in curatieni'a ei de pâna acum, precum si in renumele ei celu bunu dinpreuna cu credinciosii bisericei nóstre inaintea altoru confessiuni si natiuni din statu dela celu mai micu pâna la celu mai mare, a mai datu si alte povetie parintesci membriloru sinodului si binecuventarea sea archipastorésca.

Indata dupa reintórcere Par. Archimandritu N. Pope'a deschide sinodulu cu cuventarea urmatóre:

Prea veneratu Sinodu archidiecesanu!

Cu inim'a obidata vinu a aduce la cunoscinti'a prea veneratului sinodu archidiecesanu, ca Escelenti'a Sea Inaltu prea Sântitulu nostru parinte Archiepiscopu si Metropolitu, Andreiu baronu de Siagun'a, cum vediurati si dvóstra chiaru acum'a, fiindu bolnavu de tempu mai indelungatu, incâtu iérn'a intrég'a nici pre unu minutu macaru nu potù parasí odai'a, nu se afla in stare nici in anulu acest'a de a conduce insusi afacerile nóstre sinodali, ci cu missiunea acést'a onorifica binevoí a me incredintiá iéra-si pre mine.

Totu-odata me insarcinà a comunicá prea ven. sinodu, ca Inaltu acel'a-si cá unu parinte ce in adeveru, 'si iubesce fiii sei sufletesci, 'si tiene de sânta detorintia, a trage atentiunea sinodului nostru la aceea, cá in lucrârile nóstre sinodali sa remânemu strensu intre marginile canóneloru, si pre lânga observarea disciplinei, cá nu cum-va abetându-ne dela acestea, Consistoriulu si Escelenti'a Sea, carele cá capulu bisericei este celu dintâiu chiamatu a ingrigí pentru cá canónele sa se observedie, — sa devina in neplacut'a positiune, de a nu poté pune in lucrare vre-o dispusetiune, ce nu aru stá in consonantia cu canónele, séu sa se dea ansa altor'a, a se amestecá in afacerile nóstre interne, impedecându-ne astu-feliu in liber'a eserciare a dreptului nostru constitutionalu, cum se intemplà dejá cu altii, si in specie cu coreligionarii nostri serbi.

In fine Escelenti'a Sea pre lânga impartasirea bine-cuventâriloru Sele archieresci, poftesce prea veneratului sinodu archid. succesulu celu mai bunu, implorându darulu de susu, dela Parintele lumineloru, cá sa se reverse asupr'a sinodului si lucrâriloru nóstre sinodali.

Aceste descoperiri si indigitâri bine-voitóre archieresci comunicându-vi-le, dloru, 'mi iau voia cá, in acestu momentu serbatorescu, se amintescu si din parte-mi o impregiurare, care pentru noi, adeca pentru archidieces'a nóstra, pentru provinci'a nóstra metropolitana, pentru biseric'a nóstra romàna ortodocsa, pentru biseric'a nóstra ecumenica — precum si pentru natiune, pentru patria si statu, este de mare insemnatate, si care tocm'a pentru aceea, credu ca nu se póte nici decum trece cu vederea la acésta ocasiune.

Si impregiurarea acést'a este: ca astadi suntu 25 de ani, de cându Escelenti'a Sea parintele nostru Archieppu si Metropolitu Andreiu, se sântí intru episcopu alu multu cercatei nóstre eparchii ardelene!

Unu evinementu acest'a, dloru, cu atât'a mai insemnatu, cu câtu actulu de sântire dela Duminec'a Tomei din anulu 1848, este tatalu altoru evenimente mari, cari impreuna facu er'a cea nóua de renascere bisericésca si nationala.

Inse ce suntu 25 de ani, s'aru poté dice, facia cu viéti'a unui poporu intregu? Asiá e cu adeveratu; acei ani nu suntu decâtu o aparitiune momentana, ce sbóra in vecia nelasându nici o urma dupa sine — déca ei suntu sterili; dara cându acei'a suntu plini de fapte mari, plini de evenimente, ce facu epoca in viéti'a acelui'a-si poporu: atunci acei 25 de ani tragu multu, cu multu mai multu la cumpena decâtu sute de alti ani seci, nefruptiferi, lipsiti de tóta poterea de viétia facatóre.

Unu filosofu alu anticitâtiei classice, vorbindu despre adeverat'a valóre a omului, a disu: ca nu se intréba câtu, dara cum a traitu nescine?

Si in adeveru, dloru, déca vomu aruncá o privire asupr'a trecutului celoru 25 de ani amintiti, esaminându cu deameruntulu cele ce s'au facutu dela inceputu si pâna astadi; déca ne vomu aduce aminte ca Escelenti'a Sea par. Archiepiscopu si Metropolitu, cându a venitu in eparchi'a nóstra, sa o spunemu dreptu, mai nu avea unde sa-si plece capulu; déca vomu luá in consideratiune macaru numai realitâtile cele multe ce le avemu astadi in fiintia la archiepiscopi'a nóstra, in edificiuri si pamenturi — intre cari si acestu edificiu frumosu seminarialu, in care ne aflâmu acum, daruitu archidiecesei curatu numai prin munificenti'a Escelentiei Sele, apoi fundatiunile si fondurile diverse, infiintiate in acestu periodu si administrate astadi de noi insine, — tipografi'a archidiecesana impreuna cu cârtile cele numeróse bisericesci scolari si scientifice tiparite la aceea-si, — scólele nóstre preste totu: elementari, capitali, reali, comerciali, gimnasiali si clericali, — autonomi'a, independenti'a si egal'a indreptatire a bisericei nóstre mai nainte asuprite si nacagite, — si in fine restaurarea vechiei nóstre metropolii in marginile ei primitive, precum si organisarea ei in spiritulu celu mai liberalu si constitutionalu evangelicu, — cându le vomu socotí dicu tóte acestea, si altele asemenea acestor'a, cu deameruntulu, din firu in peru, cum se dice, si vomu cugetá despre alta parte si la greutâtile, luptele ce constà realisarea loru si midilócele cele neinsemnate, ce steteau la despusetiune: apoi credu ca nu se póte a nu ne convinge pre deplinu, ca acestu periodu de 25 de ani, la aparintia scurtu, a produsu lucruri mari, eveneminte chiaru, cari, cum disei, facu epoca in viéti'a nóstra bisericésca si nationala.

Acestea, d-loru, suntu fapte reali complinite si trecute dejá in posessiunea istoriei nationali, pre cari posteritatea, sum securu, le va scí pretiuí dupa adeveratulu loru meritu.

Dara tóte aceste fapte suntu, dupa parerea mea, strinsu legate, 'mi vine a dice absolutamente conditionate de actulu celu mare amintitu dela Duminec'a Tomei din anulu 1848, prin care actu se seversí sântirea de episcopu alu eparchiei nóstre ardelene in persón'a acelui barbatu prea demnu, pre carele astadi avemu norocirea, rar'a norocire, a'lu venerá si titulá cu titlulu celu vechiu canonicu de: Archiepiscopu si Metropolitu alu româniloru ortodocsi din Transilvani'a si Ungari'a.

Si acestu Archiereu mare, d-loru, acestu cârmaciu bunu si intieleptu alu nâiei nóstre bisericesci nationale, astadi patimesce, si inca greu si de tempu indelungatu.

Deci, eu credu, ca in momentulu, in care ne aflâmu, insemnatu si serbatorescu, nu vomu poté dá espressiune simtieminteloru, ce le nutrimu intr'unu modu mai corespundietoriu, decâtu déca vomu cere cu totii dela atotu-puterniculu Dumnedieu, cá sa se indure a aliná durerile prea iubitului nostru Archipastoriu, a-lu face sanetosu, si a ni-lu tiené inca multi ani fericiti, spre binele si decórea bisericei si natiunei nóstre!

Prea veneratu Sinodu! Din cele dise pâna aici, eu nu potu deduce alt'a decâtu, ca viéti'a omului trebue sa fia o activitate continua, o unitate neintrerupta de fapte folositóre pentru sine cá si pentru altii. Acést'a inse numai asiá este posibilu, déca lucrârile nóstre suntu totu odata si armonice, pentru ca numai astfeliu se potu intruní si conduce actiunile singuratice la scopuri comune binefacatóre. Bas'a armoniei acestei'a este dragostea cea adeverata, fâra de care nici o lucrare, nici o intreprindere omenésca nu póte ave vre-o durata, iéra dragostea cea adeverata este aceea, despre care Apostolulu Pavelu dice: „ca indelungu rabda, se milostivesce, nu pismuiesce, nu se indaratnicesce, nu se pórta cu necuviintia, nu cauta ale sale, nu se intaritu, nu gândesce reulu, nu se bucura de nedreptate, ci se bucura de adeveru, tóte le sufere, tóte le crede, tóte le nadajduiesce, tóte le rabda.“

Tocm'a pentru aceea, d-loru, eu credu ca la deschiderea sinodului nostru archid. nu Ve potu intempiná cu cuvinte mai frumóse, decâtu cum suntu cele precitate ale St. Apostolu Pavelu, adeca cu dragoste; si fiindu ca sum convinsu, ca si domniele vóstre inca nutriti totu asemenea simtieminte, neaparatu de lipsa pentru inaintarea afaceriloru nóstre sinodali, respective bisericesci scolari si fundationali, — amu onóre a dechiará Sinodulu nostru archidiecesanu din an. 1873 de deschisu.

Conformu regulamentului se alegu notarii provisori: dd. Dr. Il. Puscariu, Rosiescu, Candrea, Siandru, Moldovanu, Siagâu.

Presidiulu propune alegerea comissiuniloru verificatóre impartienduse sinodulu in dóue comissiuni, asiá incâtu jumetate din membrii se verifice diece cercuri si jumetate alte diece cercuri.

Branisce atrage atentiunea sinodului cá mai nainte au constatu comissiunile numai din membri mai putieni.

Dr. Borcea propune, cá sa se iá la protocolu espressiune de condolentia pentru morbulu Escelentiei Sele, ceea ce se si primesce.

Reintornânduse sinodulu la comissiuni se incinge o mica discussiune asupr'a formei, la carea i'au parte mai multi deputati carea se termina cu alegerea duoru comissiuni din dóue jumetâti ale membriloru sinodului dupa cercuri.

Presidiulu deslucesce ca propunerea sea a fostu pentru câstigarea de tempu, va se dica ca comissiunile compuse din mai multi membri sa póta trece mai curendu preste actele de alegeri.

Deci dupa suspendarea siedintiei pre vr'o cinci minute se alegu pentru cercurile de alegere X—XX Boiu, Popescu, Bolog'a, Dr. Borcea, Bojiti'a, Siandru, iéra pentru cercurile de alegere I—X. Candre'a, Diam. Manole, V. Rosiescu, N, Fodoreanu, Cosmuti'a sî I. Filipescu.

Cu aceste se termin'a siedinti'a de asta-dî sî se anunci'a çea urmatória pre mâne la 9 óre diminéti'a.

Siedinti'a II 16/4 1873.

La 10 óre se deschide siedinti'a cetinduse sî autenticânduse protocolulu din siedinti'a trecuta, pre lânga unele modificâri neesentiali.

La ordinea dîlei e verificarea membriloru sinodali; presiedintele comissiunei Bolog'a incunosciintiédia, ca referintele comissiunei pentru cercurile XI—XX este Siandru, carele din urma propune spre verificare deputatii din cerculu XI, XIII, XIV, XVI cu esceptiunea celoru mireni XVII, cei din cerculu XVIII, celui clericu din cerculu XIX sî a celui clericu sî laicu Patiti'a din cerculu XX. Resignarea deput. Dr. Tineu se primesce sî se propune alegere nóua. La ocasiunea acést'a Macelariu amintesce, cá in casuri analoge sa póta consistoriulu insu-sî escrie alegeri noue sî propune in acestu intielesu ceea ce se primesce. Se incinge acum o disputa asupr'a alegerei deputatiloru Puscariu din cerculu XII si deput. Rosiescu din cer. XVI, ambii laici, in carea Branisce propune cá sa se amâne deciderea asupr'a le pâna dupa verificare, pre cându Fratesiu sî Borcea ceru verificarea, de óre ce nici comissiunea in majoritatea ei nu au aflatu in actulu de alegere cá atare nici unu defectu nici esista vre-unu protestu contr'ale; iéra cestiunea principiale déca potu fí in sinodu fiindu cu domiciliulu in Pest'a sá se puna mai târdiu la ordinea dîlei. Pres. deslusiesce intr'acolo, ca verificarea se póte amená.

Pred'a inca e de parere ca membri trebuiescu verificati. Dupa unele deslusiri ale presidiului se amâna verificarea pâna la finea verificâriloru nedificultate.

Vine la rendu a dóu'a comissiune, alu cârei referinte este Candrea sî propune de verificati deputatii din cerculu I, II, III, IV, V, VI cu aceea, cá Codru Dragusianu carele este alesu in cerculu acestu din urma sî in alu IV se provóca a se pronunciá care cercu voiesce alu representá sî se resólve pentru alu IV; prin urmare pentru unu deputatu in cerculu VI are a se escrie alegere nóua. Mai departe se verifica depot. din cerculu VII, doi din alu VIII sî cei din cerculu X cu aceea ca dep. Candre'a se provóca a se enunci'a care cercu voiesce alu representá sî se dechiara pentru cerculu XIII.

O mica discussiune se desfasiura pentru acei ce nu si-au presentatu credintiunalele séu nu s'au infacisiatu inca, carea se terminá cu aceea cá sî actele respective sa se amâne pâna dupa terminarea verificarei dep. a câroru acte suntu complete sî suntu de fatia.

Cu privire la aleg. din cerc. VIII lipsesce actusulu de scrutiniu si esista unu protestu, se face deci propunere ca deput. resp. sa ia parte la sinodu pâna la verificarea definitiva; la dep. cler. cerc. IX fiindu unele dificultâti comissiunea va referí in dîu'a urmatória.

D. Manole voiesce sa faca o propunere independenta, carea deocamdata 'si-o retrage la reflectarea presiedintelui, câci dupa regulamentu are mai inainte a se constituí buroulu adeca a se alege notarii definitivi. Notariulu prov. Sîagâu abdîce de notariatu, asisderea voiesce a se retrage dela notariatu sî Tom'a Rosiescu.

Propunerea lui Borci'a sa se verifice membri dificultati din cercurile XII sî XVI cari suntu cu domiciliulu in Pest'a, spriginita de Branisce, cu tóte ca se aducu sî consideratiuni de semtiementu, in urm'a deslusiriloru date de presidiu, carele staruiesce in intielesulu § 5 alu regulamentului a se alege buroulu, — se amâna, macaru ca in acésta cestiune mai iau cuventulu Moldovanu pentru verificare, Popescu pentru amenare. Cu privintia la constituirea sinodului Codru Dragusianu e de parere cá fiindu ca intre notari se afla de cei dificultati sa aléga de o cam-data numai doi. D. Manole arata, ca propunerea acést'a e contr'a regulamentului sî cere desbaterea de principiu.

Hanea dîce, ca e deosebire esentiale intre verificare sî intre cestiunea principiale, deci acum sa se procéda la alegerea notariloru fâra de a se trage in combinatiune deputatii dificultati.

Presidiulu da deslusirile asupr'a naturei propuneriloru facute, iéra câtu pentru verifcarea cui-va, e de parere ca acést'a are a se decide deodata cu actulu alegerei.

Macelariu e de parere, sa intre in combinatiunea buroului sî cei neverificati. Boiu se alatura la parerea presidiului cá cea mai corecta, la tóte acestea Borci'a reflectéza, ca comissiunea si-a datu parerea in privinti'a actului de alegere sî sinodulu are numai se enuncia.

In fine dupa unele desbateri menunte se constitue buroulu alegându-se séu prochiemnâdu-se notarii provisori de definitivi.

(Va urmá.)

Eri dupa amédi s'a alesu comissiunile sî dupa aceea s'a verificatu membri domiciliati in Pest'a.

Asta-dî inainte de amiédi s'au constituitu comissiunile sî la 11 óre s'a tienutu a patr'a siedintia carea s'a ocupatu cu verificarea deputatului Siagâu, carea s'a discutatu in siedinti'a secreta sî s'a decisu cu anularea alegerei.

O privire preste membrii sinodului.

Ochiulu deprinsu de-a vedé siedintiele din trecutu, v'a gasî in câtu-va o schimbare in ceea ce privesce membri sinodului. Intre fisionomiele cele multe cunoscute aparu sî de acele, pre cari acum incepemu ale cunósce. O dovada mai multu despre rót'a tempului, carea se misca neincetatu.

Impregiurarea acést'a ne da ansa cá sa ne sî bucurâmu, dara sa ne sî intristâmu totu-de-odata Sa ne bucurâmu pentruca vedemu ca tempulu in miscarea sea ne aduce puteri nóue pre aren'a de lupta, puteri cari au sa se deprinda, sa devina tari sî vengióse, cá sa fia produptive in favorea binelui comunu, sa ne intristâmu pentru cá intre cei de fatia vedemu ca lipsesce câte o potere recunoscuta sî bine deprinsa pre aren'a luptei, carea folosea multu prin presinti'a ei sî a cârei lipsire strica multu binelui comunu.

De câtu acést'a e firea lucruriloru din lume, in genere, sî noi nu putemu fí unicii, cari sa facemu o esceptiune sî apoi póte ca e bine cá sî din luptácii cei buni pre unii sa-i pastrâmu pentru reserve séu pentru casuri grele, ori pentru alte dati cându cesti de fatia séu o parte din ei se voru fi obositu.

Câtu pentru lupt'a, ea are sa urmedie de aici incolo. Sa dîce inse sî pâna acum din multe pârti, ca se voru face interpelatiuni sî propunerei asiá incâtu lupt'a in sessiunea de fatia va fi infocata. O dorintia mai justa decâtu acest'a nici ca se póte. Acest'a e sî missiunea unei adunâri, cá ea sa lucre sa fie activa, nu insa amortita sî neproductiva séu sterpa; in casulu din urma totu constitutionalismulu nostru aru fi o ilusiune, unu visu plâtitu cu bani scumpi din sudorea poporului. Numai in foculu luptei sa nu uite nimenea de scopulu celu adeveratu alu luptei. Aci are sa se delature ori-ce interesu sî sa nu se dea uitârei nici o lege, nici unu canonu sî nici o buna cuviintia, dupa cum a dîsu P. Presiedinte in cuventarea de deschidere.

Sperâmu, ca-i vomu sî gasí pre toti deputatii lucrându numai cum pretinde binele comunu in decursulu sessiunei, mai multu, in decursulu periodului acestui de trei ani.

Vien'a in 18/4 1873.

Prea stimate dle redactoru! Ve rogu cu totu respectulu a publicá urmatórele:

Ómenii de tóte dîlele, afirma cu multa seriositate ca espositiunea universale de Vien'a e unu omenu (preveste); sî aducu asiá in combinatiune acestu productu alu desvoltârei pacinice cu straformârile urmânde in relatiunile politice; ei 'si baséza afirmarea intre alte pre espositiunea Parisiéna sî resbelulu crâncenu urmatu nemidilocitu intre Franci'a sî Germani'a, pre cari ambe (espos. sî resb.) inca le punu in legatura. La aceste pareri vulgare noi amu fi aplicati sa dîcemu ca: tempulu profetiei a trecutu sî ca e tempulu a nu mai tienea la superstitiuni. — Incâtu-va inse acei ómeni au dreptate; espositiunea a fostu sî este omenu pentru Vien'a in unele privintie. Ea, despre care se dîce ca se va deschide neamenaveru la 1-a Maiu a. c. a produsu dejá o straformare totale in relatiunile de traiu respective in pretiulu articoliloru de subsistintia. —

Déca reprivimu la espositiunea universale din Parisu, vedemu ca a fostu unica in grandiositatea ei sî cercetata de interesatii, sî iubitorii de progresu ai lumei intregi, asiá incâtu nici Vienesii cei mai optimisti nu cutéza a sperá o cercetare asiá de numerósa a espositiunei loru. — Cu date statistice este documentatu ca in durat'a espositiunei Parisiene petreceau acolo anume pentru espositiune pre fia care dî 150—170,000 straini. Vienesii 'si facu socót'a cu numerulu speratu de numai 50,000 pre dî. Cu tóte aceste pretiulu articoliloru de traiu pre tempulu espositiunei in Parisu nu numai ca nici câtu e mai putienu nu s'a suitu, cí din contra cei mai multi afirma, ca atunci viéti'a erá acolo mai eftina decâtu ori sî cându, pre cându in Vien'a pâna ce espositiunea nici nu s'a inceputu scumpetea au luatu unu aventu dejá ingroditoriu. — Vienesii se pare ca au perdutu cu totulu din vedere scopulu sublimu alu espositiunei sî ca ei voiescu a face o specula murdaria cu ea —;

Lumea 'si cunósce ómenii; este unu ce constatatu ca caracterulu francesu e mai solidu decâtu celu germanu; ca francesiloru e ospitalitatea sânta, pre cându la germani egoismulu a ajunsu culmea sî li e o insusirenaturale mai cá sî la jidani. Nimenea nu credea inse ca ei sî cu o atare ocasiune 'si voru aretá slabitiunea acést'a sî voru pastrá o portare nu numai desonestatóre dara chiaru neomenósa facia cu espositiunea. — —

La fia-care reclamatiune din partea coticariloru se respunde, dandu din umeri: „d'a, espositiunea!“ — Dara apoi ce voru patí strainii la espositiune? Acelor'a au Vienesii a le trage pelea! — Sa nu cugete cetitorii ca esagerâmu; unu cabinetu (o odaia micutia, cu o feréstra) costa pre luna in unele cercuri mai aprópe de edificiulu espositiunei, care e in „Prateru“, 30—40—50 fl., ni s'a intemplatu de in suburbi'a Iosefstadt care jace diametralu de palatulu espositiunei de ceea-lalta parte a Vienei s'a pretinsu pentru unu cabinetu pre luna 80 fl., dî opto-dieci florini! Pretiurile dejá anormale a midilóceloru de traiu se suie pre tóta dîu'a. — Sa ni ierte cetitorii prea pretiuitei foi, déca noi numimu acést'a obrasnicia a proprietariloru de case sî industrialiloru de aprovisionare lacomia ordinaria sî aviditate murdaria de bani. —

Londonu sî Parisu au reesitu splendidu cu espositiunile. Vien'a se incérca a aretá ca este alu treilea orasiu alu lumei; Vien'a prin acést'a incercare 'si va perde renumele visatu de o Metropole a lumei. In Londonu sî Parisu erá sântirea strainiloru de amagirea lacomiósa de minune organisata parte prin sensulu legalu sî instinctulu umanu alu poporului parte prin regimulu puternicu, care se ingrigiá prin mesuri preventive; in Vien'a nici consiliulu comunalu nici regimulu nu face séu nu póte face sî ajutá nimic'a sî lasa asiá dara frenu liberu speculantiloru loru murdari pre cont'a clasei de midilocu, care mai nu mai póte subsistá sî pre cont'a óspetiloru loru straini.

Avendu-se tréb'a asiá, nu putemu din destulu salutá ide'a cea fericita a societâtiei „Romani'a Juna“ de aici, de a infiintiá unu cabinetu de lectura; unu locu de convenire pentru românii din tóte pârtile, cari voru cercetá espositiunea; românii straini voru aflá acolo distractiune intre consângeni, voru putea capetá dela cei asiediati in Vien'a sî cunoscuti cu giurstârile desluciri sî informatiuni câtu sî orientârile necesarie. Acestu cabinetu se va deschide deodata cu serbarea dîlei istorice de 3/15 Maiu.

Cu ce remâuu alu d-vóstre stimatoriu.

T.

Varietâti.

⁂ (Fapta maranimósa) Baronulu Sin'a a predatu cu ocasiunea cununiei inâltimei Sele imperiale. Archiducesei Gisel'a primariului Dr. Felder 3000 fl. pentru de ai impârti intre familiele mai serace din Vien'a. Impârtirea a sî urmatu in dîu'a cununiei adeca in 20/4 n.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nru 31 ANULU XXI.

Sabiiu, in 19 Apriliu (1 Maiu) 1873.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Sinodulu archidiecesanu.

(Continuare din Sied. II)

Presidiulu pune pre mes'a sinodului raportulu epitropiei archidiecesane si alu fiscalului archidiecesanu despre starea proceseloru archidiecesei.

D. **Manole** voiesce a face acum propunerea urmatóre:

Considerându, ca in intielesulu § 95 din St. Org. dupa constituirea sinodului cea din tâiu agenda este staverirea regulamentului pentru afacerile interne. —

Considerându, ca de-si onorabilulu sinodu posede unu regulamentu in acést'a privintia, daru considerându, ca acestu regulamentu ici cólea este asiá de mancu incâtu dela esistinti'a lui incóce s'au ivitu mai multe neajunsuri, dorindu eu mai departe cá aceste neajunsuri ce-lu putienu pre viitoru sa se delature asternu cu privire la § 15 din regulamentu urmatórea.

Propunere,

Onorabilulu sinodu se bine voiasca a decide, cá la §. 15 din regulamentu sa se adaoge dupa cuventulu „desbatere“ lini'a din urma, urmâtórele cuvinte:

„Presidiulu este obligatu a dá respunsu la ori-ce interpelatiune de regula in 3 dile s'au celu multu in sessiunea anuala a sinodului si numai in casuri estraordinarie celu multu in sesiunea urmatóre a sinodului. —

Diamandi I. **Manole.**

Presidiulu aduce aminte propunetoriului, ca propunerea sea e de sine statatória si tocmai in intielesulu regulamentului are sa se faca la tempulu seu.

Dr. **Mesiot'a** e de parere, ca dupa ce s'au impârtâsitu esibite din partea presidiului sinodului, acest'a sa tréca numai decâtu la alegerea comissiuniloru.

Bolog'a este de parere, cá sa nu se tréca preste propunerea lui D. Manole, socotindu-o ca este la loculu seu si inca cá o propunere de urgintia.

Mihaltianu procedendu din intielesulu §-lui 95 stat. org. desfasiura, ca fia-care sinodu alesu pre trei ani are sa-si faca regulamentu de afaceri; asiá si sinodulu de fatia aru trebui inainte de tóte sa-si compuna unu regulamentu de afaceri dupa care sa se orientedie tóta procederea sinodului in periodulu acestu de trei ani.

Macelariu spriginesce propunerea lui D Manole si o dechiara de urginta.

Boiu e pentru deslusirile date de presidiu.

Popescu spriginesce propunerea lui Mihaltianu si sustiene deslusirea presidiului fatia cu propunerea lui D. Manole pentru-ca acést'a contiene numai unu amendamentu.

Bolog'a intréba déca se spriginesce propunerea lui D. Manole si déca se primesce de urgenta si róga pre presidiu in intielesulu acest'a se provóce pre sinodu a se enunciá.

Presiedintele dupa deslusiri mai detaiate spune, ca objectulu acest'a nu-si are loculu aci si provoca pre sinodu a se apucá de alegerea comissiuniloru.

Branisce spriginesce pre Bolog'a, asiá si **Hani'a**. T. **Rosiescu** e de parere ca propunerea sa se spriginésca ori apoi sa se dea unei comissiuni carea mai târdiu sa vina sa-'si dea parerea asupr'ai.

Pred'a reflectédia, ca statutulu organicu n'a avutu in vedere cu § 95 schimbarea regulamentului de afaceri, dupa cum se propune acum, in fia-care sessiune a sinodului, ci-a avutu in vedere ca atunci cându s'a fâcutu st. or. inca nu erá regulamentu si de aceea acum regul. cá atare nici nu puté fi objectu de desbatere, de aceea propune trecerea la ordinea dilei.

Dr. **Pecurariu** arata, ca desbaterea de pâna acum nu se póte justificá nici decum si pune intrebarea, ca are sinodulu regulamentu séu bá, atrage atentiunea aceloru ce voru sa puna esistinti'a regulamentului in cestiune, ca-'si subtragu terenulu de sub picióre, câci precum este stat. org. partea materiale a constitutiunei nóstre asiá este regul. partea formale; déca se simtu mancitâti in regulamentu séu déca nu este bunu, atunci sa se proceda la facerea unui nou si la urmarea cu densulu in intielesulu legiloru ce avemu; sustiene trecerea la ordinea dilei.

Popescu mai apera odata propunerea lui Mihaltianu. D. Manole 'si apera propunerea sea.

Presidiulu arata din nou, ca nici n'a fostu loculu objectului, dara din vorbiri se vede mai departe ca aceste au fostu fâra de objectu; deci staruesce din nou, cá sinodulu sa primésca alegerea comissiuniloru ceea ce se si intempla; asemenea se primesce ordinea dilei in legatura cu propunerea lui Pred'a. Cu aceste fiindu tempulu inaintatu siedinti'a se termina si se anuncia a III pre 4 óre dupa amédi.

Siedinti'a III. 16 Apr. 1873.

Se cetesce protocolulu siedintiei premergatórie si se verifica. Dupa acést'a arata presidiulu, ca cav. de Pucariu s'a insinuatu bolnavu si ca cere a fi dispensatu de participare la sinodu pâna la reinsanatosiare. Se transpune comissiunei verificatórie; mai departe arata ca a intratu o petitiune din tractulu protopresb. alu Dobrei, in carea ceru comunele respectivului tractu a nu se desfiintiá Tractulu acel'a. Se va predá com. petitiunarie. Dela Par. adm. alu Agnitei o aretare in cestiunea Rotbavului, carele in proiectulu de arondare s'a datu la tractulu protopresbiteralu alu Fagarasiului. La tempulu seu comis. de arondare. Totu de acésta natura este o aratare din tractulu protopresb. alu Secului. Si acést'a se predà comis. resp.

La ordinea dilei este alegerea comissiuniloru, spre care sfersitu se suspende siedinti'a pre ¼ ora.

La redeschiderea siedintiei se alegu in **comissiunea bugetaria**:

Pope'a, Hanni'a, Metianu, Ratiu, Filipescu, Cosmuti'a, Dr. Borci'a, Dr. Gallu, Pred'a, Manole, Petroviciu, si Danciu.

in comissiunea scolastica:

Zach. Boiu, I. Popescu, Dr. Puscariu, Mihaltianu. Dr. Mesiot'a Dr. Gallu, Dr. Pecurariu, T. Rosiescu, Macelariu, Codru Dragusianu, Costinu, Candrea.

in comissiunea de arondare:

Pope'a, Macelariu, Boiu, Metianu, Dr. Mesiot'a, Branu de Lemeny, Gaetanu, Tipeiu, Trombitasiu, Bozdugu, Filipescu, Ratiu, Rosiescu, Cosmuti'a, Papiu, Ios. Orbonasiu, Trifu, Costinu, Patiti'a si Danciu.

pentru regularea parochieloru pre:

Hanni'a, Branu de Lemeny, Baracu, Dr. Petcu, I. Popescu, Buzdugu, Macelariu, si Bolog'a.

pentru comissiunea petitiunaria pre:

Tordasianu, Piso, Mich. Orbonasiu, Dr. Petcu, Patiti'a si Bojiti'a;

pentru bugetulu cassei pre:

Branu de Lemény, prot. I. Popescu, Tipeiu, Pop'a, Siandru, Baracu.

Dupa alegerea acestor'a propune D. Manole, alegerea unei comissiuni pentru propuneri, carea dupa unele spriginiri si respingeri din partea mai multoru deputati se primesce si se si alege din urmatorii: Manole, Dr. Pecurariu, Olariu, Bojiti'a, Boiu, Fratesiu, cari se primescu de câtra sinodu.

Terminânduse alegerea comissiuniloru se face propunere din unele pârti sa se incheia si pertractarea pentru asta-di.

Dr. **Gallu** inse cere, cá pentru câstigarea tempului si pentru ca deputatii domiciliati in Pest'a se iése odata din nesiguranti'a, in care se afla, sinodulu se proceda numai decâtu la continuarea verificârei intrerupte.

Fiindu Dr. Gallu spriginitu de V. **Rosiescu** si de Dr. **Borcea** se pune la votu continuarea verificârei si se primesce. Referint **Siandru** la cerere cetesce motivarea majoritâtiei si minoritâtiei din comissiunea verificatóre.

Popescu luându cuventulu spune, ca intre membrii comissiunei numai intr'atât'a s'a nascutu disensiune, incâtu privesce competinti'a de dreptu a celoru domiciliati in Pest'a de a fi deputati ai archidiecesei si se provóca la incidente din trecutu, unde in unele tracte protopresbiterali s'au alesu deputati din alte tracte si consistoriulu le-au respinsu cá contrarie Stat. org., iéra incâtu privesce actulu de alegere nu se póte face nici o obiectiune, câci acel'a este in tóta regul'a.

Boiu adauge, ca si densulu e membru alu comissiunei acestei'a si asiá in interesulu adeverului constatéza, ca esplicatiunea data de antevorbitoriu in ceea ce privesce afacerea din cestiune s'a datu mai târdiu, si in acte este scrisa pre margine cu unu semnu.

Dupa mai multe pro si contr'a,

Presiedintele chiarifica cestiunea despartiendu verificarea de interpretarea statutului organicu.

Dr. **Borcea** dice, ca minoritatea voiesce cá din incidente de mainainte sa se desbata cestiunea in principiu, dara nici ea nu este contr'a verificârei.

Presied. pune obiectulu verificârei la desbatere.

Bolog'a este contra alegerei si espune cum i s'a intemplatu densului, si lui Macelariu anulu trecutu in tract. Mercurei de unde a fostu eschisi pentru ca nu erá cu domiciliulu in acela'si tractu.

Branisce, e pentru Borci'a; dara incâtu pentru partea principiale, ca adeca potu fi alesi cei domiciliati in Pest'a in sinodulu archidiecesanu, deslegarea cestiunei acestei'a sa o faca congresulu.

Pop'a e pentru Bolog'a.

Mihaltianu spriginesce parerea lui Borci'a, ba chiaru si in ceea ce privesce principiulu este, dupa esplicarea ce o da §§-loru respectivi din Stat. org., a se admite alegerea deputatiloru si in sinodulu protopresbiteralu si in celu archidiecesanu de ori si unde.

Codru Dragusianu e de aceeasi parere, incâtu pentru alegerea deputatiloru cu domiciliulu in Pest'a cá si Borci'a; incâtu pentru principiu face distinctiunea, ca in Stat. org. ceea ce privesce parochi'a si protopresbiteratulu este precisu si arata ca si in cele politice suntu analogii de aceste in cercurile inferióre, unde alegerile suntu restrinse la acelesi cercuri; cându inse e vorb'a de archidiecesa atunci deputatii potu fi alesi de ori si unde, din provinci'a metropolitana.

Popescu aru fi de parere, cá dreptulu passivu de alegere se nu se restringa nici decum nici in protopresbiterate nici in archidiecesa. Crede mai departe ca intrebarea acést'a nu aru fi venitu pre tapetu déca consistoriulu nu si-aru fi insusitu dreptulu de mai multe ori a o interpretá, amintesce de unele casuri mai vechi si mai próspete din cari deduce ca consistoriulu a interpretatu stat. org. cu denegarea dreptului passivu in tractulu seu protop. in a cârui sinu vrea sa atraga barbati apti de a folosí tractului, este pentru verificarea deputatiloru cu domiciliulu in Pest'a si pentru interpretarea lui Mihaltianu. **Rosiescu** e pentru verificare.

Dr. **Pecurariu** se mira, ca se face atât'a vorba despre interpretarea statut. org. si despre aceea ca cine e indreptatitu a-lu interpretá. Ori-cine 'lu póte interpretá prin urmare si consistoriulu si sinodulu; cum 'lu va interpretá congresulu este altu ce-va. Nu intr'acést'a jace greutatea cestiunei, ci intr'aceea, ca legea trebuie intielésa si tocm'a acést'a se vede ca nu o potu unii. Dlu Bolog'a s'a plansu, ca densului si consotiului i s'a facutu nedreptate la Mercurea, pentru ca in puterea interpretârei § 38 din stat. org. au fostu eschisi din sinodulu protopresbiteralu, pentru ca acést'a nu s'a intemplatu pre basea citatului §-fu, ci pre basea § 40, inse ceea ce s'a intemplatu cu dloru inca nu este motivu de ajunsu de a eschide pre cav. de Puscariu si consoti dela alegerea passiva. Nu aru avé nimicu in contra cându dlu Bolog'a aru puté aretá unu singuru § care sa contiena despre archidiecesa, ceea ce se dice la §§ despre parochi'a si protopresbiteratu, dara cu legea in mâna acést'a nu se póte; prin urmare cu aceea-si in mâna nici eschiderea disiloru deputati nu este possibile. Sa mira de dep. Pop'a care aru trebuí se fia conoscutu mai bine cu legile, cum póte sustiené aceea-si parere cá si Bolog'a. Trece la analogie si adeca la dreptulu comunalu si alu patriei si arata ca si aci cu câtu e cerculu mai restrinsu cu atât'a este si dreptulu passivu de alegere mai restrinsu si cu câtu cerculu este mai mare cu atâtu sa largesce si sfer'a acestui dreptu. Revenindu asupr'a §§. din stat. org. spune ca § 4 la care se provóca unii domni contiene numai castigare de drepturi. Face o asemenare intre referinti'a celoru domiciliati in Pest'a cá nascuti ardeleni, cari nu s'au dechiaratu de nimenea inca de privati de drepturile loru in archidiecesa, si intre Bolog'a, carele n'a fostu nici cându cu domiciliulu in Mercurea, si sustiene in fine, ca alegerea e in tóta virtutea ei si sa se dechiare membri de verificati.*)

Bolog'a dice, ca marturisesce ca inca nu e luminatu de ajunsu dara i pare bine ca s'a discutatu lucrulu, si asiá sa se enuncie sinodului.

Pres. cu privintia la Popescu arata, ca Consistoriulu n'a interpretatu de capulu seu §§. din stat. org. in ceea ce atinge dreptulu de alegere, ci a urmatu asiá dupa cum trebuie sa intieléga ori si cine respectivii §§. si dupa cum ii interpretatu insusi sinodulu in anulu trecutu.

Se pune verificarea la votu si se primesce.

Marti si mercuri s'au tienutu câte o siedintia. Deputatii suntu numerosi si totu sosescu inca.

In 28 a sositu imperatulu germanu in Petersburg, a fostu intempinatu cu entusiasmu si daruitu de Czarulu cu o sabia ce pórta inscriptiunea „pentru virtute.“

In Vien'a a sositu principele de coróna din Dani'a, principele Milan sosesce in Maiu, iéra principele de Wales din Angli'a carele a sositu in 28 sér'a a fostu intempinatu de imperatulu, de archiduci si de principele de coróna din Dani'a.

Sântirea flamurei bataliunei a 22 de honvedi in Fagarasiu

S'a sevarsitu in 20 ale lunei curente de câtra preotulu romano-catolicu de acolo, de-si e lucru notoricu, cumca maioritatea absoluta a acestei bataliuni o facu aperatorii de patria români de religiunea greco-orientale, iéra catolicii abiá numai câti-va insi suntu in acésta bataliune.

In Ungari'a scimu, ca parte mare s'au sântitu flamurele bataliuneloru de honvedi de câtra preotii maioritatei, numai pre la noi vedemu, ca se templa altfeliu.

Sa fimu in tempulu aprobateloru inca aru fi nedreptu, cá flamurile aceloru bataliuni inca sa se santiésca de câtra preotii romano-catolici eschisivamente, cari nu constau din militari de relig. rom. catolica, pentru ca aprobatele inca recunoscu pre religiunea romano-catolica numai de religiunea recepta, cându dîcu. „Sunt quatuor religiones receptae: religio reformata, religio lutherana, religio unitaria et religio romana catholica“ si nici decâtu nu de predominanta. Cu atâtu mai vertosu e nedreptate mare sa sântiésca preotu romano-catolicu o flamura, sub care jura mai numai români de religiunea gr. or., astadi, cându religiunea gr. or. e recepta, egala cu cele-lalte religiuni din tiéra si biseric'a gr. or. autonoma.

Noi amu intielesu, ca ministeriulu aru fi datu ordinu, cá pretotindenea sa se sântiésca flamurele de câtra preotii maioritatei bataliunei; déca acést'a este asiá, apoi pentru ce nu se pazesce? pentru ce organele subalterne ne amarescu cu atât'a sila chiaru si cu ignorarea ordinatiuniloru mai inalte?!

Tocmai aflaramu, ca in Brasiovu inca se va sânti flamur'a bataliunei a 23-lea, in care inca facu maioritatea românii de religiunea gr. or.; sa vedemu, aci inca va sânti flamur'a preotulu rom. catolicu?

⚖.

Vien'a in 24/4 n. 1873.

Ieri in 23/4 n. tienura ambele case ale Reichsratului ultimele loru siedintie ale acestei sessiuni. Dupa resolvirea afaceriloru dilei incheià presiedintele consiliului ministeriale, principele Carlos Auersperg siedinti'a casei de susu si cavaleriulu de Hopfen siedinti'a casei deputatiloru prin cuventâri de incheiare acomodate momentului. Cuventâriloru le urmà unu intreitu si insufletitu. „Sa traiasca marele domnu si Imperatulu nostru, Franciscu Iosifu. I“

Ambii presiedinti amintira prin cuvinte de recunoscintia despre zelulu activitatea si patriotismulu ce l'au desvoltatu membrii caseloru, in specie inse amintira despre marea insemnatate politica a reformei legiloru fundamentali de statu dejá sunctionate de M. Sea. — De 12 ani Reichsratulu se compunea prin alegeri indirecte; prin alegerile dieteloru provinciale; prin reform'a legei de alegere urmata dupa indelungate si infocate desbateri; in sessiunea trecuta s'au introdusu alegerile directe, va sa dica, famili'a cea mare a popóreloru 'si va trimite de ici incolo pre alesii sei directu in Reichsratu. —

Asta-di in 24/4 n. la 12 óre a incheiatu solemnelu M. Sea Imperatulu in sal'a de ceremonia a castelului curtiei sessiunea Reichsratului, fiindu de facia ambele case si toti membrii cabinetului, prin o cuventare de tronu.

Din caus'a incheiarei solemne a Reichsratului a tienutu astadi nainte de prândiu cardinalulu Rauscher cu assistinti'a numerósa preotiésca unu servitiu divinu in biseric'a Metropolitana a St. Stefanu“ La acést'a s'au infaciosiatu toti ministrii, presiedintii ambeloru case cu multi membri si alte notabilitâti.

O bataliune de infanteria cu music'a si stégu luara cá custodie de onóre in pleine parade frontu câtra pórt'a capitale a bisericei.

Obiecte ce au mai incursu pentru loteri'a bisericei din Dev'a.

Dn'a Mari'a Bontila. Dev'a. 2 vase de cristalu, 2 tavite lucrate din pele.

Dsiórele Iustin'a si Constanti'a Brote. Sabiiu. Unu covoru de masa brodatu cu lâna pre fileu.

Dsiór'a Constanti'a Popoviciu Barcianu. Sabiiu. O mapa pentru diuarie lucrata din gindi si bradu si ornata cu broderia.

Dn'a Sius'a Todoru. Dev'a. 2 cutii de porcelanu.

Dn'a Agapi'a Trombitasiu de Bethlen. Sasreginu. 2 galbeni in natura.

Objectele ce aru mai sosí pentru loteria voru fi esposate, publicate si jocate cá câstiguri suplementarie.

Celu mai pretiosu daru ce s'a facutu loteriei din Dev'a este imprimarea a 6000 losuri pre spesele Escelentiei Sele Parintelui Metropolitu Baronu de Siagun'a ceea ce ne-a adusu unu beneficiu de 140 fl. pretiulu ce ni se ceruse in alte tipografii pentru tiparirea losuriloru. Traiésca Escelenti'a Sea!

Traiésca folositórea tipografia archiepiscopala din Sabiiu.

Pres. com. loteriei
Constanti'a de Dunc'a-Schiau.

Varietâti.

⁂ (Multiamita publica.) In numele comunitatei bisericesci gr. or. din comun'a Tecsiesci, protopopiatulu Albei-Iuliei, subscrisulu aduce cea mai profunda multiamita publica cá tributu de recunoscintia urmatoriloru stimati dd. marinimosi, cari cunoscendu de aprópe starea nóstra au binevoitu la cumpararea unei campane (clopotu), facutu de dlu Vilhelm Gottschling varsatoriu de clopote din Sabiiu (Sub spinarea cânelui nr. 11) preste totu in suma de 95 fl. v. a. pentru biseric'a nóstra, si anumitu:

Dlu prot. Alessandru Tordosianu 1 fl. Nicolau Bulgarea din Gald'a de susu 40 fl. Ioan'a Tecsi'a 1 fl. Stefanu Marcu din Cetea 1 fl. Avramu Antoniu din Cristesci 1 fl. Ionasiu Petricu din Tecsiesci 1 fl. Nicolau Tecsi'a 2 fl. Cosm'a Tecsi'a 1 fl. Cosm'a Mihaila lui Nicolau 1 fl. Cosm'a Vasiliu cantoru 1 fl. Petricu Simionu lui Pavelu 1 fl. Tecsi'a Ioanu Albu 1 fl. Moise Petricu lui Ionasiu 1 fl. Parfiru Petricu 1 fl. Mateiu Raic'a 50 xr. Georgiu Tecsi'a curatoru 1 fl. Par. Simeonu Corbea din Ponoru 1 fl. Ioanu Cordea din Ponoru 1 fl. Vasiliu Sav'a cantoru din Bradesci 1 fl. Par. Clementu din Mogosiu 1 fl. Samuilu Botianu din Chei'a Remetului 1 fl. Par. Stefanu Ivasicu din Chei'a Remetului 1 fl. Gavriilu Tecsi'a 1 fl. Sevastianu Daramusiu 1 fl. Andreiu Botianu 1 fl. Par. Vivianu Laslu din Cetea 2 fl. Biseric'a din Geoagiulu de susu 6 fl. Biseric'a din Remetu-Rip'a 3 fl. Dlu Axente din Cricâu 1 fl. Efremu Petricu 1 fl. Par. Iacobu Petricu din Tecsiesci 1 fl. Grigoriu Tecsi'a 1 fl. Alecsiu Tecsi'a 1 fl. Par. Truti'a din Cricâu 1 fl. Erimie Tecsi'a 50 xr. Petrutiu Petricu 50 xr. Mihailu Petricu 50 xr. Ioan'a Teodoru 50 xr. Teodoru Tecsi'a 50 xr. Ioanu lui Nicolau Tecsi'a 1 fl. Teodoru Praj'a 50 xr. Teodoru Cioic'a 50 xr. Constantinu Hârbea din Cristesci 33 xr. Vasiliu Cristea 1 fl. Ioanu Ciór'a 50 xr. Luchianu Tecsi'a 1 fl. Ioanu Tecsi'a Budu 50 xr. Georgiu Petricu 1 fl. Vasiliu Otioiu din Cetea 50 xr. Dela mai multi crestini 6 fl.

Sum'a 96 fl. 83.

Cu restulu de 1 fl. 83 xr. s'a acoperitu spesele portului.

Asemenea aduce subscrisulu parintelui Bogdanu Germanu Ieromonachu si dlui Georgiu Simonu manipulantu in tipografi'a archidiecesana pentru intrevenirea binevoitórie la maiestrulu susu memoratu in favorulu nostru cea mai profunda multiamita publica.

Iacobu Petricu,
parochu gr. or.

⁂ (St. Marc. Girardin). Franci'a deplânge pre unulu din cei mai renumiti literati si publicisti ai sei, pre S. Marc. Girardin, carele au reposatu in 11 Aprilie in urm'a unei gute. Elu se nascù in anulu 1801, intrà cá profesoru in institutulu de invetiamentu mai inaltu si totu-odata cá colaboratore la diuariulu „Journal des Debats“, câscigà dela academie in multe renduri premii si decoratiuni, inca inainte de a calatorí in an. 1830 in Germani'a si Austri'a spre a studiá instructiunea superióra si de mediloc din tierile esterne. In Berolnu venindu in atingere cu Gans si insusi cu Hegel se facù cunoscutu cu miscârile filosofice de aci. — In anulu 1834 deveni profesore de poesia francesa la Sorbonne si cá ablegatu din Haute-Vienne pasí pre teatrulu politicu, escelà prin raporturile sele despre instructiune si prin respunsurile de adresa la vorbirile de tronu a lui L. Philippe, precum si prin caldurósa participare la afacerile orientului, si anume din punctu de vedere alu filelenismului, pre care 'lu a conservatu pâna la betrânetiele sele. Cá diurnalistu escelà prin elegantia, satira fina si prin o cunoscintia rara a lucruriloru, fù unulu din cei mai buni colaboratori ai diuariului „Journal des Debats“, la care au lucratu intr'unu siru lungu de ani prin atâtea vicisitudini a tempului pâna mai in dilele din urma, cându se retrase in urm'a unui conflictu, ce avura conducatorii acestui diuariu cu centrulu dreptu orleanisticu. — Cá profesore la Universitate a eserciatu o influrintia mare asupr'a diverseloru generatiuni, ce incongiurara catedr'a sea. Fù unu causeuru briliantu si bine-cunoscutu cu objectele ce taiau in sfer'a prelegeriloru sele. Prin sarcasmii si alusiunile picante la referintiele presentului sciù elu sa-si atraga atentiunea numerosiloru sei ascultatori in modulu celu mai placutu. — Dela anulu 1844 fu membrulu academiei francese. — Cu republic'a nu se potù elu deplinu impacá, remase inse cu imperiulu unu frondier dibace fâra a rumpe publice cu densulu. Dela inceperea adunârei nationale portà iéra colorile orleanistiloru. — Elu a fostu unulu din cei mai insemnati si capacitati membri ai centrului din drépt'a si lucra neobositu atâtu in societate câtu si in colónele diuarieloru pentru caus'a familiei Lud. Philippe, pentru carea mórtea sea e o perdere semtita.

---

*) Regretâmu fórte, ca nu avemu cuventarea testuale. R.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 32 ANULU XXI.

Sabiiu, in 20 Aprile (2 Maiu) 1873.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a IV. 17 Apr. 1873.

Siedinti'a se deschide la 11 óre cu cetirea protocolului sied. II. (celu din sied. III. remâne a se cetí la finea siedintiei) sî se autentica.

Dupa acést'a pres. asterne raportulu despre regularea parochieloru; suplic'a stipend. dela scól'a agronomica din Altenburgulu ung. Comsi'a pentru urcarea stipendiului dela 4 la 600 fl.; suplic'a stip. Cionte a din Gratiu pentru inmultirea stip. la 400 fl.; petitiunea din Furcsiór'a in cestiunea parochului de acolo Perianu; petitiunea parochului din Merchiasi'a sî a locuitoriloru din Jomboru; a stipendistiloru Ioanu sî Eugeniu Mog'a; o petitiune a preotului Cocorada, — tóte se transpunu la comissiunile respective. Mai departe face T. Rosiescu propunerea de a introduce o colecta de 1 xr. de sufletu in tóta archidieces'a in 10 ani pentru de a se formá unu fondu de unde sa se acopere spesele sinódeloru sî alte trebuintie, — se transpune comissiunei respective. Siagâu face o propunere privitóre la regulamentu, — se transpune comis. de propuneri. Branisce face o propunere cu privire la § 21. sied. IV an. tr.

D. Manole 'sî recunósce propunerea cunoscuta din sied. II. la comis. respective.

Dupa acestea reflectéza pres. lui Branisce ca propunerea densului din nr tr. nu s'a pututu pertratá din causa ca s'a terminatu siedintiele inainte de ai vení rendulu.

La ordinea dilei este verificarea membriloru difilcutati. Ref. Candrea refreréza despre alegerea dep. Cer. Siagâu din Cerculu IX sî propune anularea ei, Olariu recomanda investigatiune. D. Manole e pentru anulare din causa ca mancitatea actului de alegere este invederata, pentru ce aru fí cá consistoriulu sa dea comissariului consistoriale o aspra reproba, pentru ca n'a sciutu sa fia la inaltîmea missiunei sele. Bolog'a cere sa se cetésca actulu de alegere intregu cu protestu cu totu, ceea ce se sî urméza din partea ref. Candrea. Din protestu se vede, ca la scrutinare s'au fâcutu abusuri, cari comissariulu consist. dinpreuna cu barbatii de incredere au voitu sa le acopere prin arderea siedulilоru de scrutinare, protestatorii mai aducu sî alte impregiurâri agravatorie contr'a alesului, cari conformu § 6 din statutulu organicu, lu lipsescu de dreptulu de alegere positivu sî passivu. Dupa cetirea acestoru acte se propune siedintia secreta sî se primesce. Auditoriulu se departéza. Siedinti'a secreta a duratu pâna la 2 ½ óre dupa amédia-di sî s'a terminatu cu anularea alegerei sî cu escrierea unei alegeri nóue.

Din sied. V. impartasîmu pre scurtu, ca afara de esibitele ce se punu pre més'a sinodului sî de mai multe propuneri nu s'a intemplatu nimic'a mai momentuosu. O impregiurare de interesu mai mare s'a aratatu la propunerea lui Branisce, in carea se face amintire de comis. pentru proceduri. La acésta ocasiune Hanni'a este pentru o comissiune permanenta, carea se constea din ómeni din apropiere cá sa póta face ce-va, cá sa nu mai „orbecâmu pre intunerecu cá pâna acum, noi intr'o parte sî consist. in tr'alt'a“. Pres. respinge insinuatiunile aceste, iéra Gaetanu dovedesce ca esista procedura, dara sa nu fia cinev'a indiferentu sî sa n'o cetésca ca apoi firesce ca va orbecá. Lauda procedur'a care esista, câci §§ mai scurti se voru face decâtu suntu in ceea ce esista, dara principele din trens'a nu se potu alterá.

Eri sî astadi n'a fostu siedintie, inse sinodulu a lucratu in commissiuni.

Sabiiu 19 Aprile 1873.

Desbaterile in sinodulu nostru archidiecesanu de trei dile in cóce, de-si suntu inca la inceputu sî s'au invertitu mai multu pre lânga forme, au scosu la lumina lucruri, cari suntu de unu interesu generale pentru archidiecesa, putemu díce pentru Metropoli'a nóstra intrégа. Ne pare reu ca nu dispunemu de puteri, cari sa ne inlesnésca a copiá sî mai fidelu tóta activitatea sinodului, câci atunci aru fi mai usioru pentru publicu asi face apretiârile sele, atunci aru fi dovad'a asertiuniloru nóstre sî mai evidenta, cu tóte ca sî in cele dejá publicate este destula materia de a se puté nescine convinge.

La ocasiunea d. e. a incidentului cu § 95 din statutulu organicu in privinti'a regulamentului de afaceri, la competinti'a séu necompetinti'a de dreptu de a se alege deputati domiciliati in Pest'a, vorbirile de o parte sî de alt'a au fostu interesante pentru ascultatoriulu impartialu, de-si acestu interesu nu e de ase luá totu deun'a in intielesulu celu bunu.

Partea cea buna a interesului este la tóta intempalarea desvelirea principiepeloru, cari suntu sufletulu ori sî cârui perlamentarismu sî constitutiunalismu, de alta parte delectarea ce ni s'a datu ocasiune sa avemu, ascultându la vorbirile mai multoru deputati.

Parlamentarismulu sî constisutiunalismulu preste totu trebuie sa fia dela consistuirea sea unu intregu, carele se reparéza sî se intregesce pre sine insusi la casuri de lipsa, dara nu se intrerupe, nu se surpa pre sine pentru cá sa se constitue iéra-si din nou. Acestu principiu salutariu a fostu sustienutu sî salvatu sî in siedintiele aceste putiene ale sinodului nostru. Totu asiá a fostu combatutu cu multu spiritu particularismulu, carele in esplicarea séu in interpretarea legiloru este mai aplecatu a procede dela resimtiemintele individuali decâtu dela spiritulu legistatoriloru.

Si aci suntemu la cord'a cea delicata, unde dâmu preste lucrurile cele interesante in modu neplacutu.

Nu trebuie cá sa aiba cinev'a ochiŭ de totu ageru sa véda colórea unui objetu, séu urechi'a de totu agera sa auda vibratiunea cea adeverata a cutarei séu cutârei idei séu vorbiri. Se vede ca in lumea spirituale preste totu domnesce o regula generale: ascunsa séu pre fatia trebuie sa esiste o tema séu o base, pre carea ni o tradéza totu deun'a variatiunile ei, sî cari nu se departédia de natur'a temei séu a basei. Si de aceea fia drama, fia opera musicale fia cuventare, fia o discussiune, ochiulu séu urechi'a mai putienu esercitata va intielege mai curendu séu mai mai târdiu impresiunea cea buna séu cea rea ce o produce un'a din cele numerate mai susu.

In discussiunile de pâna acum amu observatu in o parte a sinodului o aparintia neplacuta, amu observatu unu firu rosiu de contradicere cu totu pretiulu, nu de opusetiune, chiaru sî in afacerile cele mai luminate sî mai chiare.

Déca lucrulu acest'a s'aru puté reduce numai la o intemplare parlamentaria nu amu avé nimic'a de reflectatu. Impregiurârile inse in cari se afla astadi biseric'a gr. or. in monarchi'a nóstra suntu de o atare natura, incâtu trebuie sa fimu cu multu mai susceptibili fatia cu asemenea aparitiuni. Noi nu suntemu nici o Spania séu Italia isolata, nici nu avemu baremu conservatismulu lumei intregi la spatele nóstre; noi stâmu singuri in mijloculu unui noianu. La noi suntu referintie de natur'a cea mai delicata chiaru in sinulu natiunei nóstre, referintie, cari suntu totu atâtea puncte amenintiatórie pre lini'a intréga a constitutiunei nóstre bisericesci. Prin unu antagonismu sistematicu, prin suspiciunâri continue, prin incercâri dese de descreditarea institutiuniloru nóstre sî a purtatoriloru acestoru institutiuni, prin sageti aruncate cu sî fâra de vreme asupr'a autoritâtiloru nóstre bisericesci sî inca tóte aceste din partea unoru membri fruntasi ai bisericei, ai sinodului nostru archidiecesanu, pré usioru ne putemu trezí in pusetiunea de a vedé, cându nici nu gândimu, porti deschise strainiloru, cá sa intre sî sa calce tóta speranti'a aternata de constitutiunalismulu nostru sî atunci? atunci sa ni se dea tuturoru trist'a ocasiune sa plângemu cá Ieremi'a proroculu pre ruinele autonomiei bisericei nóstre.

Sa nu créda cine-va ca vedemu séu depingemu pré negru, pentru ca trebuie sa o repetimu sî acést'a, noi nu stâmu numai sub impressiunea unui momentu, noi avemu inaintea ochiloru o combinatiune de opusetiune, déca-i place cui-va mai bine asiá, séu de neliniscire, séu . . . . , dara sa nu le botediâmu tóte pre numele loru, — de ani incóce sî cu acést'a in legatura, sî de consecintiele acestor'a, sî de aceea ne tememu, ca prin atâtea sguduiri, in locu de a se cimentá sî intarí murii sî paretii constitutiunalismului nostru bisericescu, ei mai curendu se voru slabí sî voru fi pregatiti pentru derimare.

Nu dicemu noi prin acést'a ca sa inchidemu ochii asupr'a fapteloru autoritâtiloru nóstre, bisericesci, cu atâtu mai vertosu, cu câtu aceste nu pretindu nici o infalibilitate, dara sa nu cautâmu intr'adinsu, ca prin vorbe frumóse séu frase precalculate, prin cari se póte captá bunavointi'a séu preocupá judecat'a cea sanatósa a multimei, sa inducemu in confusiune pre credinciosii bisericei nóstre sa-i abatemu dela „magna cart'a“, dela statutulu organicu sî dela adeveratele efluse ale acestui'a sî asiá sa ruinâmu ce avemu mai scumpu sî mai pretiosu pentru noi.

Iubirea fratiésca, acést'a sa ne fia devis'a nóstra, binele comunu tient'a séu scopulu nostru, sî atunci desiguru ca nu vomu cautá cá sa sucimu sî sa resucimu atât'a legile nóstre câstigate de barbatulu nostru, in adeveru tramisu nóue de provedintia, cu atât'a sudóre sî cu atâtea sacrificii.

Speranti'a este unulu dintre darurile cele sublime ale Dumnedieirei sî pre acest'a noi nu o amu perdutu inca. Noi totu sperâmu dara ca tuturoru neintielegeriloru sî celoru-lalte isvóre de neplâceri li-se voru pune capetu decâtra simtiulu celu bunu alu poporului nostru sî umeru la umeru vomu conlucrá la consolidarea nóstra, asiá, incâtu sa dispara dintre noi, cu deosebire inse din parintii poporului, ori-ce disensiune sî sa fia numai unu trupu si unu sufletu, o anima si unu cugetu. Fia, fia!

„Albin'a“ in nrulu seu 28 vine sa confirmeze ceea ce amu fostu disu noi despre dens'a in nrulu nostru de pasci. Spunemu dreptu ca acest'a ne a mahnitu. „Wem nicht zu rathen, dem ist auch nicht zu helfen“ díce némtiulu, seu romanesce: „in zadaru se bate toc'a la urechi'a surdului. „Albin'a“ va concede dóra ca statutulu organicu pentru noi sî pentru dens'a este lege cardinale séu fundamentale asiá dupa cum este elu actu, pâna atunci, pâna cându congresulu nu va fi in pusetiune de a vení sa nu-lu dea in mâna altfeliu decum este asta-di. „Albin'a“ va concede ca in statutulu organicu potu sa fia sî alte momente, cari aru suferí o imbunatatire, dara pentru aceea noi totu trebue sa folosimu statutulu asiá dupa cum este elu astadi, nu inse dupa cum aru dorí unulu séu altulu dintre noi, pentru ca atunci legea aru fi o nimic'a.“

Déca le va concede aceste, ce trebuie sa faca, sî déca, si va luá numai putientica ostenéla sa cugete asupr'a objectului, atunci va trebuí sa vina la convingere, ca toti factorii Metropoliei nóstre trebuie sa se orientedie dupa §§ statutului organicu cum suntu ei asta-di in statutu, dara nu dupa cum li doresce cinev'a. Dorintiele cá atari inca nu au putere de lege nicairi, Déca este „Albin'a" liberale, dupa cum se geréza si déca e straina de spiritu pigmeicu séu de pusilanimitate, si se tiene numai de votulu congresului, precum se vede ca afirma a se tiené, atunci trebuia sa propuna inca la 1870, cá membrii consistorieloru toti sa se aléga pre viétia, totu asiá sa propuna si acum dara nu sa faca ceea ce nu este nici in statutulu org. nici in votulu congresului. Este dara in procederea ei o judecata sanatosa si matura?

Cá sa aiba mai multa materia de a se acatiá de noi „Alb." ia pre „Hr. Ztg" sub scutu si ne imputa antichristianismu. Aci dovedesce pre deplinu ca nu cugeta, ci vorbesce fâra sa cugete séu nu se obicinuesce a cugetá. Cându amu dîsu noi:

„Sa sperâmu ca preste scurtu tempu vomu ajunge dîlele cându vomu iubí numai pre cei ce ne iubescu, dupa postulatele iubirei reciproce a tuturoru ómeniloru", amu disu: sa sperâmu ca preste scurtu tempu acei ce ne urescu astadî ne voru iubí si ei, si atunci se intielege de sine ca vomu iubí numai pre cei ce ne iubescu. Séu dóra cugeta „Albin'a" ca sa ne facemu si noi unu catastifu de injuraturi asupr'a strainiloru pentru tóte vécurile, din care sa le declamâmu pre vr'o câteva colóne in tóte dîlele si in toti numerii, cá in veci sa ne póta urí cine-va si noi sa avemu totu-deun'a ocasiune de a iubí numai pre cei ce ne urescu? Dara sa nu ne prinda mirare pré mare ca nu nea intielesu, câci in cârtile bis. nóstre se mai cânta si aceste: Iéra . . . . celu fâra de lege n'a vrutu sa intieléga.

Ceea ce privesce pasagiulu din urma alu articulului Albinei, unde trage la respundere pre „parintele Vicariu Pope'a" pentru „nedibaci'a Redactiunei „Tel. Rom." chiaru cându aru fi cev'a asiá dupa cum i-se nalucesce densei, noi cugetâmu ca nu cade nici intr'o privintia in competiuti'a prénefericitei „Patriarchie" a „Albinei". La aceste i dîcemu numai atât'a, ca e reu, reu pré reu informata.

Onóre cui se cuvine onóre! meritulu trebuie incoronatu!

Domnule redactoru! Inca in anulu trecutu venisemu din intemplare in conversatiune cu dlu K. profesoru de desemnu la gimnasiulu protestantu din Brasiovu, carele 'mi spuse, ca a fostu la Satulungu (in Sacele) inca cu unu prof. de desemnu din Sabiiu, sa véda biseric'a romanésca depinsa de pictorulu Michailu Popu.

Cuvintele lui magulitóre pentru dlu pictoru, afirmatiunile sele referitóre la valórea operei dlui Popu, 'mi umplura sufletulu de mangaiere si bucuria intr'atât'a, ca me determinaiu sa visitezu acea comuna si se me convingu eu insumi despre cele ce-'mi spuse dlu prof. si pictoru germanu.

Multele insa si diferitele mele ocupatiuni me abatura pentru mai multu tempu dela scopulu doritu. Acum'a inse, fiindu mai liberu, cugetulu celu dintâiu erá, de a esecutá planulu meu. Ajunsu in Satulungu cu biseric'a nóua, 'mi luaiu cuartiru la preotulu betrânu de acolo septagenariulu Neagoe Pope'a, unu omu jovialu pre lânga tóte betrânetiele sele. Abiá incepuremu discursulu nostru, si indata sosí si fiiulu seu Radu Pope'a, unu barbatu inteligentu, a cârui activitate in afaceri bisericesci, scolare si comunale e esemplaria. Conversatiunea nóstra devenì acum mai animata, si eu terminaiu cu dorinti'a de a vedé biseric'a, scopulu venirei mele. Plecaremu; dejá ambitulu 'mi atrase atentiunea. Intraremu in intrulu bisericei; o perspectiva minunata se ofere priviriloru: o biserica spatiósa in lungime, latime si inaltime pavata cu lespedi cuadrate, ornata cu unu altariu maiestosu in zicu zacu, iéra spre intrare cu unu podisioru, a cârui faciada sculptata e menita pentru 4 tablouri mari, a câroru esecutiune s'a intreruptu prin indelung'a bolnavire a dlui pictoru; dara frumseti'a superióra a bisericei o facu paretii ei ornati cu tablourile cele mai frumóse representându diferitele momente si episode din viéti'a salvatorelui. Suntu amatoru de pictura; amu visitatu mai multe biserici in Romani'a: biseric'a St. Georgiu si St. Spiridonu din Bucuresci; biseric'a episcopésca din Buzeu; mai multe biserici din Ploiesci si Brâil'a, Câmpulungu etc.; — in Transilvani'a, biseric'a St. Treimi si biseric'a din suburbiulu Brasiovului; si dóue biserici din Ungari'a; dara tóte le-amu aflatu inferióre celei din Satulungu biseric'a nóua, in ceea ce privesce esecutiunea nimerita a tablouriloru. Nicairi nu amu vediutu o armonia asiá deplina intre arta si natura cá la oper'a dlui pictoru Popu. O drama, o istoria intréga ne infatisiéza densulu in diferitele sele tablouri. La fia-care imagine putemu sa-i cetimu din fatia liniamentele caracterului seu, si la tóte persónele din grupe observâmu o unitate de actiune. Arare-ori i-a succesu unui pictoru, sa esprime o ideia cu atât'a vioiciune, si precisiune, cu atât'a adeveru istoricu si psichologicu. Oper'a dlui pictoru Popu o amu vediutu, o amu admiratu si o amu studiatu de atunci incóce in mai multe renduri. Totu, ce a potutu produce geniulu seu de pictoru, se afla depusu in acésta opera, cea dintâiu in patri'a sea, si cea dintâiu intre tóte lucrârile sele.

Onóre dara Tie fiiu alu Minervei, carele ai incorporatu geniulu teu in o opera neasemenavera in patri'a Ta; laurele gloriei sa-ti infrumsetieze fruntea Tá; numele Teu fia pretiuitu si maritu de români cá numele maiestriloru italieni, prototipiloru Tei: Rafaelu, Michailu Angelo, Titianu, Coreggio, Leonardo D'Avinci, ale câroru producte artistice le-ai transplantatu pre pamentulu patriei Tele.

Onóre si vóue bravi români din Satulungu dela biseric'a nóua, carii pre lânga greutâtile, ce le-ati intempinatu cu crearea fondului scolasticu de 16,000 fl., a-ti jertfitu sum'a de 1000 # pentru infrumsetiarea bisericei cu tablouri clasice, si 1000 fl. pentru constructiunea si sculptarea podisiorului, iéra acum de nou 10,500 fl. pentru edificiulu frumosu si pomposu alu scóleloru capitale normale, cari se zidescu acum dupa planulu facutu de renumitulu ingineriu superioru Gärtner.

Onóre vóue! Voi a-ti tacutu despre lucrurile vóstre, a-ti lasatu sa vorbésca faptele vóstre. Acestea inse suntu asiá de mari, emulatiunea vóstra in lucrurile cele bune asiá de remarcabila, ca ele nu mai potu remané ascunse, necunoscute, ci trebuiescu publicate, cá sa le scie tóta romanimea, sa se inspire si alti frati de ai vostri spre fapte nobile maretie. Voi a-ti priceputu spiritulu tempului in mesura cu multu mai mare eá multi alti frati de ai vostrii; a-ti cunoscutu, ca biseric'a si scól'a suntu ornamentulu unui poporu, fal'a si mandri'a sea nobila; a-ti cunoscutu, ca biseric'a si scól'a, starea loru buna, infloritória, séu starea loru misera, suntu probe invederate despre propasîrea séu repasîrea unui poporu. Voi n'ati crutiatu nimic'a pentru prosperarea si inflorirea acestoru institutiuni binefacatóre, si inca sub ce impregiurâri? sub impregiurâri nefavorabile pentru voi, cându economi'a vóstra a scadiutu dela starea ei infloritória de odinióra. Tóte lucrurile vóstre suntu inse o proba manifesta despre binele, ce resulta din unirea puteriloru singuratice spre scopuri comune; o ilustratiune evidenta a adeverului, ca unde-i concordia, armonia si iubire fratiésca, unde-'si cunoscu ómenii adeveratele loru interese, acolo se facu lucruri mari si frumóse.

Onóre inse inainte de tóte Vóue, bravi conducatori, bravi preoti, ursitori ai spiritului bunu, ce domnesce in comun'a Satulungu dela biseric'a nóua. Voi a-ti doveditu lumei, ce póte sa faca unu preotu inteligentu, invapaiatu de sacrulu doru de a-si vedé fiii sei sufletesci pusi pre calea progresului si civilisatiunei moderne, fericiti spiritualminte si materialminte. Prin puterea cuventului vostru in biserica si afara de biserica a-ti luminatu poporulu, facendu-lu sa pricépa interesele sele superiori, adeveratele sele scopuri de viétia, induplecandu-lu spre seversîrea fapteloru maretie.

Alu vostru este meritulu principalu si meritulu trebue incoronatu!

Totu ce s'a facutu, la svatulu si povetiele vóstre parintesci; tóte câte s'au facutu, suntu fructe resarite din semintiele aruncate cu profusiune in inimile fiiloru vostri sufletesci. Iubirea si pretiuirea loru sa ve fia recompens'a cea mai frumósa, si binele, ce-lu vedeti resaritu in urm'a vóstra fia-ve unu stimulu si indemnu nobilu pentru zelulu si nesuintiele vóstre ulteriori de a radicá pre poporu la trépt'a cea mai inalta de cultura si bogatia materiala si spirituala.

Unu caletoriu.

Varietâti.

(†) In 15 l. c. a reposatu in Vien'a in spitalulu garnisónei bravulu si diligintele tineru Nicolau Cocorada, fostu medicinistu in anulu alu 5 lea. Nascutu in Ardélu in satulu Merghindealu, din parinti sermani, si-a fâcutu studiele la gimnasiulu de statu din Sabiiu cu celu mai bunu succesu, procurându-si totu odata prin propria-'si dilgintia si midilócele de subsistintia; a intratu apoi in Academi'a Iosefina, de unde, ajungendu'lu in semestrulu ultimu, nesatiós'a mórte 'lu rapí si prin acést'a depredà pre natiunea romàna de unu tineru, dela care erá indreptatita a sperá ca in celu mai de aprópe tempu va aduce productele studiului seu indelungatu pre altariulu multu doritei sele natiuni, din a cârei sinu a lipsitu de cinci ani de dîle. — Fia-i tierân'a usióra!

⁂ (Promotiune) Cu bucuria inregistrâmu scirea placuta, ca intre cei 6 Doctori primi, cari fura promovati la rangu de Doctori de medicin'a universa in 9 l. c. dupa legea cea nóua de rigoróse datata din 1 Oct. 1872, se afla si amiculu si conpatriotulu nostru I. Mog'a. Avemu sperantia, ca confratele nostru, care de presinte se afla cá medicu practicante si asistinte in spitalulu generale de aici, nu va imitá esemplele pâna acum date, adeca de a paresí Tranni'a, iéra pre de alta parte recomândamu publicului rom. atentiune in mesura convenita asupr'a confratelui Doctoru.

⁂ Espositiunea de Vien'a totusi se va deschide la 1-a Maiu n, dupa cum de sine se intielege cu pompa mare, de-si nu suntu tóte lucrurile ispravite in palatulu espositionale. La deschidere se va infaciosiá si M. Sea imperatulu insocitu de, membrii casei domnitóre, principele de coróna alu Danemarcei, sositu in Vien'a in 28 l. c. si principele de Wales, celu mai mare fiiu alu reginei Victori'a sositu in 29 l. c. anume pentru deschiderea espositiunei, câtu si tóte alte notabilitâti ale Vienei. Pentru de a se evitá o imbuldire prea mare, s'a prefiptu pentru dîu'a de deschidere pretiulu de intrare, la tóta intemplarea nu prea micu, de 25 fl. de persóna. Pretiulu de intrare pentru cele-lalte dîle e 1 fl. de persóna. Se voru edá bilete de intrare si cu 25 cr. pentru studenti si altii; corespondintii foiloru legitimati au intrare libera.

⁂ (Barbarismu.) In Besi'a, cotulu Albei-superióre, erumpsa focu in tómn'a trecuta. Pre-cându alergau ómenii spre loculu de nevoia, vediura pre unu omu fugându pre délu insusu spre Crisiu, comun'a invecinata. Judele indata tramise ómeni cá se prindia pre acel'a. L'au si prinsu ómenii, si aducânduse indereptu, nenorocitulu spuse ca densulu puse focu in contielegere cu unu altu sasu din comuna. Sasii dupa acést'a marturisire nu facura procesu lungu, ci luara pre ambii nenorociti si-i aruncara pre rondu in focu.

Celu din-tâiu, fiindu unu barbatu vertosu, a incercatu dupa cum se spune de 17 ori, cá se iésa din focu; daru de totu atâtea ori fu impinsu indereptu cu furcóiele cele de feru, pâna in fine cadiù si arse. Celu d'alu doilea erá schiopu de unu picioru si nu potù se-si caute scaparea de atâtea ori, cá sociulu seu, ci dupa 2—3 incercâri de a iesì din focu, fiindu, cá si sociulu seu, de totu atâtea ori impinsu indereptu cu furcóiele, — a cadiutu si s'a prefacutu in scrumu.

Fia constatatu, ca nice nenorocitii, nice ceice-i aruncara pre acesti'a in focu, nu suntu români, ci suntu de cei din „Kulturvolk," cârui'a i place a inegrí si batjocorí pre conlocuitorii sei de natiunalitate romàna in specia si pre natiunea romàna in genere, a-i suspicioná si a-i câlumniá adese-ori.

⚖.

⁂ Prelegerea publica anunciata s'a decisu a se tiené **Dumineca** la 7½ óre sér'a in sal'a Asociatiunei tranne. pentru lit. si cult. poporului românu.

Oleu de Matrice

séu in contr'a matricei (recelei).

Subscrisulu aduce la cunoscintiá O. P., cumca oleulu amintitu avendu pâna acum'a sucesulu celu mai eminentu, si ne mai auditu, fia matrici'a (raciala) câtu de invechita, efectulu e siguru; una sticla de 1 lotu din preuna cu instructiunea costa 1 fl. v. a. comandele se facu la subscrisulu in Blasiu.

(5—6) **B. Fülep.**

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nru 33 ANULU XXI.

Sabiiu, in 22 Aprile (4 Maiu) 1873.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a V. 18 Apr. 1873.

Siedinti'a se incepe la 10 óre cu cetirea protocóleloru din siedinti'a III si a IV, la cetirea protocolului siedintiei secrete auditoriulu se departéza din sala; tóte protocólele se autentica.

Pres. pune pre més'a sinodului parerea Consistoriului privitória la ameliorarea sectiunei pedagogice a institutului archidiecesanu pedagogicu-teologicu, regulamentele pentru esaminarea profesoriloru si invetiatoriloru, parerea consist. asupr'a legei scolastice, lânga care se adauge si unu proiectu de lege elaboratu de Dir. si prof. scóleloru normali din Brasiovu G. Belissimu, regul. pentru esaminarea candidatiloru de preotia, — tóte se transpunu la comissiunile respective. Dela comitetulu paroch. din Zabal'a, o petitione pentru unu ajutoriu in favórea scólei, o petitiune dela comun'a Olbavu, pentru incorporarea ei la tractulu Branului, o petitiune a parochului nostru din Cacov'a, Ioanu Mihu, sa se dispenseze de postulu invetiat. P. Trombitasiu asterne credentiunalulu si se róga de concediu pentru sessiunea de fatia, asemenea V. Buzdugu. Preotii din tractulu Gioagiului II. pentru unu ajutoriu din ajut. imp., Stravoiu asterne credentiunalulu asiá Metianu — tóte se transpunu la comis. respectiva. Mai multe comune din tractulu Cohalmului se róga se remâna la acelu tractu, — asemenea se transpune si rogarea acést'a la comis. respectiva. Petroviciu asterne credentiunalulu, — la comis. respectiva.

Cupsi'a face urmatórea propunere:

Avendu in vedere, ca tenerimea de religiunea nóstra din protopresbiteratulu Solnocului I si II-a Chioru, care cercetéza scól'a normale gr. cat. din Lapusiulu-ungurescu si cea de statu, in numeru de 50, precum si la gimnasiulu din Bai'a-mare romano-cat. unde preste 70 de tineri de religunea nóstra nu au catechetu, propunu, cà venerabilulu sinodu se binevoiésca a conclude, cá sa se institue la scólele din Lapusiulu-ungurescu unu catechetu cu salariu anualu de 80 fl. v. a. si la Bai'a-mare cu 100 fl. v. a.; altcum se periclitéza religiunea nóstra de totu.

D. **Manole** face urmatórea propunere:

Considerându ca românii ortodocsi din cele mai multe comune din Haromszék si-au perdutu limb'a stramosiésca prin urmare nationalitatea români.

Considerându daun'a acést'a adusa natiunei, si avendu in vedere caus'a reului, care propune, ca in trecutu acesti frati si coreligionari ai nostri, in afacerile loru bisericesci scolare si sociale au fostu separati de câtra alti români din comune curatu romanesci.

Considerându, ca odata limb'a stramosiésca perduta usioru potu aluneca pre priporulu de a-si perde si chiaru religiunea stramosiésca de voru mai remanea si pre viitoriu isolati si cu atât'a mai usioru astadi cându alte confessiuni intrebuintiéza feliurimi de midilóce in afaceri de proselitismu.

Considerându, ca déca in trecutu maic'a nóstra biserica, n'au pututu repará acestu reu adusu natiunei si bisericei, caus'a fu, ca ea se afla in catenele pre care i le faurise inimicii seculari dara astadi gratia provedintiei, situatiunea s'au schimbatu, astadi maic'a nóstra biserica e libera si autonoma, ea reclama imperiosu dela noi fii sei adunati in acestu onorabilu sinodu se punemu astadi capetu acestui reu.

Considerându, si avendu in vedere ca proiectulu onor. Consistoriu archidiecesanu la arondarea protopresbiterateloru totu astfeliu cá si in trecutu au lasatu isolati pre acei frati si coreligionari ai nostri din Haromszek, pentru care eu unulu suntu contra acestui proiectu alu Ven Consistoriu archid.

Dreptu, acést'a dupa parerea mea bine cugetata aru fi, cá prea on. sinodu fatia cu protopopiatele Brasiovului si Trei-scauneloru, sa nu purcéda din principiulu geograficu nici administrativu judecatorescu alu cercuriloru politice ci din principiulu necesitâtiei, cá comunele serace sa se ajute pre lânga cele avute. (Va urmá.)

Branisce face urmatórea propunere:

Avendu in vedere, ca prin art. de lege dietale XXIII si anume § 19 din anulu 1868 se supunu si procesele divortiale competintiei de timbru si anume: Deliberatele fonduriloru biserico-judecatoresci devenite in valóre de lege trebue nemidilocitu a se predá oficialoru de dare respective spre mesurarea si defigerea tacsei inmediate de timbru; — avendu mai departe in vedere, cumca tacs'a timbrale cu privire la deliberatele divortiale s'a fipsatu si incasatu prin oficiale de dare respectivi cu 12 fl. v. a. pentru fie care deliberatu divortialu; considerându mai departe ca prin § 19 alu artic. XXIII din anu 1868 nu se preciséza câtimea tacsei incasânde pentru deliberatele divortiale; — avendu in vedere ca atari deliberate nu se potu subsume sub altu postu tarifale decâtu sub acel'a unde se subsuma deliberatele si decisiunile judiloru de pace, pentru care dupa legea susu-citata se solvesce inmediatu la regiele perceptorate — tacs'a cu 2 fl. 50 xr. v. a; — avendu in vedere cumca deliberatele biserico-judecatoresci gr. or. cu privire la substratulu loru, numai si numai sub postulu tarifale pentru tacsele decisiuniloru judiloru de pace dupa intentiunea legislatórelui se potu cu efeptu subsume

Din aceste consideratiuni 'mi iau libertate a face urmatoriulu proiectu:

Maritulu Sinodu archid. se binevoiésca a decide o representatiune câtra Inaltulu Ministeriu ungurescu de finantia si câtra corpulu legislativu alu patriei nóstre prin carea sa ne rugâmu, cà se esplice § 19 alu art. de lege XXIII din a. 1868, ca dupa care postu tarifale din legea viginte de timbru si tacse sa se tacsedie deliberatele in cause divortiale ale foruriloru biserico-judecatoresci gr. or.

Dr. Il. **Puscariu** face propunerea urmatória:

De órece deputatulu cercului alu VIII D. **Hodosiu**, incâtu este subscrisului cunoscutu, a fostu si in period'a trecuta a sinodului deputatu alu acelui'asi cercu si in decursu la tóte trei sessiunile nici nu s'a infaciosiatu in persóna, nici nu a aretatu caus'a binecuventata pentru carea este silitu a absentá si deórece acelasi domnu este alesu in cerculu pâna acuma nici s'au infaciosiatu nici au aretatu caus'a pentru carea absentéza, pentru cà sa nu remâna pe calea acést'a unu cercu alectoralu nerepresentatu, se binevoiésca pré veneratulu sinodu archied., a decide: cà cerculu a cârui deputatu in sessiunea prima ale unei perióde nu se presinta la sinodu, nici nu arata caus'a binecuventata, pentru carea absentédia — sa se privésca de vacantu si sa se iá mesurele necesari pentru alegere nóua.

Candrea observa, ca in urm'a anulârei alegerei deputatului din cleru din cerculu IX unu locu de notariu a devenitu in vacantia.

La propunerea pres. se primesce unanimu deputatulu Mihaltianu de notariu, carele si ocupa loculu indata la més'a presidiale.

Comissiunea verificarória espune, ca intre actele de alegere din cerculu IV pentru deputatii mireni se afla unu gravamine a duoru alegatori din care se vede, ca adm. prot. alu Agnitei a influintiatu alegerile deputatiloru mireni. Din esplicatiunile ce-le dau mai multi deputati se vede, cu deosebire inse din deslusirea ce o da presidiulu resulta, ca n'a fostu nici o influintia séu ingerintia, ci adm. pr. respectivu adatu unu svatu numai, carele nici nu a avutu nici o urmare, pentru ca s'a alesu altii si nu cei recomandati si actele celoru alesi suntu in tóta ordinea si inca din siedintiele antecedente suntu dejá si verificati, de-ci se trece mai departe preste acestu incidentu la ordinea dilei.

Siandru reféreza mai departe cá referinte alu comissiunei verificatórie si propune sa se verifice alegerea lui Ratiu, Borha, ceea ce se si intempla; iéra la cererea cav. de Puscariu, acestui'a i se da concediu pâna la insanatosiare.

Propunerile aceste cá si cele de mai nainte dupa ce suntu sprigiinite se transpunu la comissiunile respective.

La propunerea din urma alui Branisce da pres. deslusire, ca suntu dóue proceduri, cari s'au datu sinódeloru eparch. spre darea parerei si parerile au a se asterne congresului spre ulterior'a decidere, deci aru fi cá sa se aléga comissiunea dejá alesa respective sa se intregésca spre elaborarea unei pareri.

Hani'a este de parere, cá sa se aléga o comissiune, permanenta, incâtu se póte din ómeni din locu séu din apropiare, cá sa póta elaborá ce-va, câci alt-feliu iéra póte sa se amâne afacerea acést'a la calendele greecesci si este reu fâra de o procedura, pentru ca pâna cându nu o avemu pre acest'a orbecâmu pre intunerecu noi intr'o parte si consistoriulu intr'alta parte, dispunendu acest'a dupa voi'a sea cu forurile inferióre.

Presiedintele respinge cu indignatiune orbecarea, pentru ca consistoriulu are procedura si se tiene de dens'a; deci provóca pre totu omulu de omenia si cu simtiu bunu sa arate cu dovedi acusarile aruncate asupr'a consistoriului. Nu pretinde pentru consistoriulu nici o infabilitate, dara marturisesce in consciinti'a cea mai liniscita, ca consistoriulu in tóte afacerile sele a procesu conformu legiloru si canóneloru bisericei nóstre si procedurei ce avemu dejá.

Gaetanu inca afirma, ca esista procedur'a si ca densulu, de-si mirénu, a cetit'o mai de multe ori. Suntu unii ómeni inse, cari nu o cetescu si asiá nici nu o cunoscu, urmare firésca apoi ca umbla orbecându. Legea asiá dara esista si cuprinde in sine tóte principiele. Comissiunile cari voru elaborá o procedura, ori din cine aru constá ele, voru putea face §§ mai scurti de procedura, dara principiele, care suntu depuse in ceea ce esista nu se voru puté alterá.

Se decide alegerea comissiunei, dupa o scurta discussiune la carea iá parte Branu de Lemeni, Manole si altii se decide alegerea unei comis. nóue constatatórie de 6 membri.

Siedinti'a se intrerupe pre 15 minute spre ase contielege asupr'a persóneloru. La redeschidere se alegu urmatorii: Boiu, Hanni'a, Bolog'a, Dr. Borcea, Dr. Pecurariu, Pred'a. Cu aceste siedinti'a se termina. Cea mai de aprópe se va anunciá.

In siedinti'a a VI tienuta in 21 Aprilie. Dupa cetirea protocolului siedintiei carele dupa o mica discussiune e autentica, Pres. enumera esebitele intrate si apoi se pune la ordinea dilei referat'a comissiunei bugetarie; se cetesce raportulu comisiunei acestei'a si se primesce cetirea cá desbatere generale, ceea ce se si primesce de sinodu. Indata dupa acést'a trece sinodulu la desbaterea speciala. Se cetesce conspectulu despre banii gat'a, apoi conspectulu despre starea averei, vinu la fine unele propuneri despre administrarea baniloru din partea consistoriului. Sosindu sinodulu la bugetu si adeca la bugetulu B. se incepu desbateri serióse.

Sciri din Afara.

D. A. Thiers a adresatu o telegrama câtra ambasadorulu Spaniei la Parisu, cá respunsu la telegram'a ce i-a fostu tramisu D. Castelaru cu ocasiunea aniversârei nascerei sele.

Éta tecsulu depesiei:

Presiedintele Republicei câtra D. de Olozag'a ambasadorulu Spaniei.

„Scumpulu meu, domnule de Olozaga, ve rogu a multiamí d-lui Castelaru pentru telegram'a plina de cordialitate ce a bine voitu a-mi adresá cu ocasiunea dilei de 15 Aprilie, diu'a nascerei mele. Amu fostu fórte miscatu de acestu semnu de amicia alu ministrului de statu, si i multiamescu de promissiunile credincióse ce face pentru mine si mai cu osebire pentru Franci'a. In totu-dé-un'a amu privitu natiunea spaniola cá amica cu a nóstra si totu-dé-un'a amu doritu o perfecta unire. Pentru acestu scopu voiu lucrá câtu voiu potea, in tóte impregiurârile.

„Rogu pre domnulu Castelaru in particulariu, de a primí espresiunea perfectei mele stime pentru maritulu seu personalu, si in acelasiu tempu pentru luptele ce consacra la mantienerea ordinei in patri'a sea. A. Thiers.

La Constantinopole nestabilitatea si pericolele situatiunei crescu din di in di, si dupa scirile ce avemu, se dice cumca o conspiratiune contr'a sultanului aru fi fostu descoperita. O revolutiune de palatu aru fi imininte. Noulu viziru s'aru asceptá a fi destituitu.

La Francfortu pre Meine, turburârile au datu multu de lucru dilele acestea garnisónei prussiane din vechiulu orasiu liberu.

In sér'a si nóptea de 21 Apriliu, populatiunea a darâmatu siese-spre-diece bererii séu debite de bere — cum se va numí si la noi preste câtev'a dile cârciumile — si a bâtutu pre soldati cu petrii. Trup'a a datu cu focuri.

Doi-spre-diece morti si 38 de rêniti au fostu transportati la spitalulu civilu. Numerulu persónelorу arestate trece preste o suta cinci-dieci. Unu oficieru, unu comisariu de politia si alti trei agenti au fostu gravu rêniti.

Caus'a acestei rescóle a fostu radicarea pretiului berei. Primariulu si siefulu politiei au inviatu tóta burgesimea a contribuí la restabilirea ordinei.

Din Londr'a, cu dat'a din 21 Aprile, se aduce scirea ca cablulu transatlanticu francesu a fostu ruptu.

In siedinti'a din 22 Aprilie, in camar'a comuneloru din Londr'a D. East Wick a cerutu dosarulu care contiene actele preschimbate relative la Chiv'a.

Varietâti.

*** Loteria filantropica,

pentru terminarea unicei biserice române din Dev'a.

Sortituri 250 obiecte

de auru, argintu, bronz, cristalu, porcelanu, diverse metaluri, lemnarie preciόse, tablouri in oleiu bogatu in cadrate, manufacturi elegante si artisticu lucrate; mai multe serviciuri de mésa de argintu, o brosia de trei-dieci galbeni. Tóte obiectectele in valóre de 3500 florini. Nici unu obiectu nu este de pretiu mai micu de 5 fl. cele mai multe valorédia dela 20—100 fl. v. a.

Pretiulu unui losu 50 cr.

Tragerea loteriei in lun'a Augustu 1873. in prim'a di a adunârei generale a Asociatiunei pentru literatur'a si cultur'a poporului românu din Dev'a.

Objectele câstigate se voru spedá reclamându-se pâna la 30 Septemvre a. c.

Bilete de loteria se potu aflá si la Dn'a Constanti'a de Dunc'a-Schiau presiedint'a comitetului loteriei in Dev'a.

Rogâmu pre toti românii a sprigini acestu opu de binefacere.

ESPOSITIUNE PUBLICA IN DEV'A.

In dilele de 13, 14, 15, 20, 21, 22, l. c. voru fi esposate tóte frumósele obiecte donate pentru loteri'a infiintiata pentru terminarea bisericei române din Dev'a.

Intrare 10 cruceri.

La espositiune mai multe dómne si domnisióre române voru vinde losuri.

*** (Comerciulu Franciei in anulu 1870.) Administratiunea vamiloru a datu la lumina volumulu contienendu „Tabloulu generalu alu comerciului Franciei in anulu 1870."

Comerciulu Franciei cu cele-lalte state si coloniele ei a fostu intreruptu in anulu 1870 tempu de siese luni prin evenimentele resbelului.

Prin urmare nu este de miratu ca importatiunile si esportatiunile, dupa ce s'au urcatu in anulu 1869 la o valóre de 6 miliarde 22 milióne, au scadiutu in 1870 la 5 miliarde 570 milióne.

O diferintia in „minus" de 558 milióne.

Chiaru trebuie sa se mire cine-va ca diferinti'a n'a fostu mai considerabila.

Navigatiunea a presentatu iéra-si o micsiorare de 1,073 caletorii si 530,000 tone (o greutate) in comparatiune cu anulu precedentu.

*** Imperatulu Japoniei a visitatu espositiunea articuliloru de comerciu si altele, ce suntu destinate pentru espositiunea din Vien'a. Elu fu primitu cu mare solemnitate si condusu prin tóte camerile, putienu tempu in urma visitá si imperatés'a acésta espositiune. Dupa câte-va dile totulu fu ambalatu cu cea mai mare ingrigire si transportatu pre vaporulu francesu „Phase", ce fu inchiriatu: inadinsu pentru acestu scopu de câtra guvernulu Japonesu. Pre mentionatulu vaporu care a si plecatu se gasesce renumitulu botanicu si amicu de multi ani alu Japonesiloru, dlu Sibold. Afara de acest'a mai suntu pre acea corabie, 65 japonesi intre care si câti-va lucratori ce au a radicá in grâdin'a espositiunei unu pavilonu japonesu. Acesti'a suntu angagiati de câtra unu baronu austriacu, dlu de Stillfreid; se vorbesce ca si câte-va fete japonese voru serví ciaiulu si voru vinde curiositâti si fotografii celoru ce voru visitá pavilonulu. Fetele au subsemnatu unu contractu pre tempu de unu anu de dile incheiatu la consulatulu anglesu si legalisatu de câtra primariu.

*** (Unu cimiteriu pagânu) Pre unu câmpu lânga Concordi'a in provinci'a Venitiana au descoperitu nisce lucratori acum de curendu, cu ocasiunea sapârei de nesipu, unu cimiteru pagânu, care merita cea mai mare atentiune.

Pâna acum s'a gasitu ca cinci-dieci urme de pétra, si din insigniele puse pre ele resulta, ca originea loru datédia din intâiulu, celu multu alu doilea secolu dupa Christosu. Sapându mai departe se gasí, dupa cum se vede, si didulu de impregiuru cu o scara, care póte sa fi servitu de intrare in acestu cimiteriu care ocupa unu spaciu de dóue prâjini. Pre mai multe urme ce suntu espuse, a câroru lungime este de 1, 90 pâna la 2 metri, se gasescu nisce sculpturi fórte frumóse; daru ceea ce face sa se mire cinevá mai multu, este ca cu esceptiunea capacului, uru'a este fâcuta dintr'o singura bucata mare de piétra.

*** **Spre sciintia!** La redactiunea „Tel. Rom." se afla sorti (Lose) dela loteri'a carea se va trage in lun'a lui Augustu. Binevoitorii de a se impartasí sa binevoiésca a se adresá in tipografi'a archidiecesana, unde redactiunea le-a depusu spre inlesnirea publicului.

Nr. $\frac{2806}{\text{civ.}}$ 1873.

Licitatiune edictala.

Din partea judecatoriei reg. in Sabiiu cá instantia reala se face cunoscutu: ca in urm'a rogârei lui Precupu Reu din Ludosiulu-mare, representatu prin adv. Dr. Borci'a de praes. 20 Aprile 1873 Nr. 2806, in causa de dreptu contr'a Stanu Ioana Martinu pentru incasarea pretensiunei de 22 fl. 97 xr. v. a. c. s. c. prin decisiunea de dto, s'a incuviintiatu licitatiunea esecutiva a realitâtiloru cestui din urma, care suntu dejá pre cale judecatorésca secuestrate si estimate;

1. A unui agru pe hotarulu Ludosiului-mare Nr. top. 1135 estimatu in 60 fl.
2. A unui fenatiu pe hotarulu Ludosiului-mare Nr. top. 8867 estimatu in 30 fl.
3. A unui agru pe hotarulu Ludosiului-mare, Nr. top. 9179 estimatu in 50 fl.
4. A unei vii pe hotarulu Ludosiului-mare, Nr. top. 10.023 estimatu in 10 fl.
5. A unui agru pe hotarulu Ludosiului-mare, Nr. top. 7529 estimatu in 20 fl.

Si s'au fipsatu pentru intreprinderea acestei licitatiuni terminulu dintâiu pre 28 Iuniu 1873 si terminulu alu doilea pre 28 Iuliu 1873 de ambele ori la 9 óre inainte de amédi in cancelari'a comunala in Ludosiulu-mare, sub urmatórele conditiuni de licitatiune:

1. Toti doritorii de a cumperá au de a solví unu vadium de 10% din pretiulu de estimatiune in bani gat'a la mânile comisariului de licitatiune.
2. Pretiulu cumperârei e de a se solví in dóue rate: rat'a prima in terminu de 15 dile, a dóu'a in terminu de 30 dile dela cumperare cu 6% la judecatoria;
3. Tóte spesele impreunate cu castigarea proprietâtiei acestei realitâti le pórta cumperatoriulu.

Totu odata se provóca acei creditori ipotecari, carii nu locuescu in Sabiiu séu in apropiarea acestui'a, a-si denumí plenipotentiati la scaunulu oficiale, spre a fi representati la impartirea pretiului, si a face conoscutu numele si locuinti'a acestor'a pâna la vindere, la din contra voru fi representati prin curatoru, ce se va denumí din partea judecatoriei.

In urma se provóca si acei'a, cari credu ca potu dovedí drepturi de proprietate séu alte pretensiuni séu drepturi de prioritate pre bunurile secuestrate, pre lânga tóte ca nu li s'a tramisu o incunosciintiare speciale, cá sa-'si dee incusele de pretensiune la susu memoratulu oficiolatu funduariu in terminu de 15 dile dela diu'a ultima a publicârei Edictului, la din contra atari incuse nu voru impedecá decurgerea esecutiunei si pretendentii se voru avisá singuru la restulu pretiului de cumperare, ce va intrece.

Din siedinti'a scaunului judecatorescu.

Sabiiu in 3 Aprile 1873. (1—3)

Concredeti-ve celoru adeverite de bune!

Medicamente esaminate chemice prin judecatoria, in anulu 1868 in Vien'a si recunoscute de escelinte prin marturii si atestate numeróse.

Balsamu-preservativu contr'a cârceiloru, midiloculu celu mai cu efectu contr'a nemistuirei, slabiciunei de stomachu, cârceiloru in stomachu, epilepsiei, dureriloru de colica si friguriloru gastrige (periodice).

Pretiulu unei butelce intregi dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **1 fl. 50 cr.**, unei butelce de jumetate **80 cr.**

Siropu de plante de muschiu preparatu de Dr. Miller.

Suprindietoriu in efectulu seu contr'a catarului de peptu, tussei, regusierei, mucosirei (flegma), catarului de câtlegiu si nodu, scuipirei de sânge si contr'a tuberculósei incepatóre de plumâni.

Afara de acestea siropulu acest'a s'a intrebuintiatu cu succesu bunu contr'a tussei cu gâfâire si tussei inadusitóre a copiiloru, sioparlaitiei de pele, din care causa acestu siropu lu tienu multe familie totu-déun'a in reserva. — In tigaitie originale pentru adulti si copii dela 4—5 ani.

Pretiulu unei tigaitie dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **50 cr.**

In **Sabiiu** se póte capetá adeveratu numai la **Michael Sill**, comerciante de specerie, de asemenea in Barotu la M. Lebitzky, farmacistu; Bistriti'a la F. Kelp; in Blasiu la C. Schiessel, farmacistu; in Orastia la C. Reckerd, farmacistu; in Mercuru la F. Leicht; in Deesiu la I. Kremer; in Fagarasiu la I. v. Steinburg, farmacistu; in Georgiu Ditru la I. Szathmári, farmacistu; in G.-Szt.-Nicolae la F. Fröhlich, farmacistu; in Hossu-faleu la F. Jekelius, farmacistu; in Alb'a-Iuli'a la C. Boos; in Kezdi-Osiorheiu la F. Lukats; in Clusiu la C. H. Binder, farmacistu; in Kovasn'a (Alovatu) la Mehlich et Imre; in Brasiovu la F. Iekelius, Ed. Kugler si Gr. Sav'a, toti farmacisti; I. Dusioiu, I. G. Galz, comersanti de specerie; in Muresiu Osiorheiu la M. Bucher; in Mediasiu la A. Hienz, farmacistu; in Aiudu-Mare la F. Horvath; in Seghisiór'a la I. B. Teutsch, comersante; in S.-St.-Georgiu la Schutag et Comp. in Reginulu sasescu la S. Dietrich; in Temisiór'a la C. Kessely.

Oleu de Matrice

séu in contr'a matricei (recelei).

Subscrisulu aduce la cunoscintiá O. P., cumca oleulu amintitu avendu pâna acum'a sucesulu celu mai eminentu, si ne mai auditu, fia matrici'a (raciala) câtu de invechita, efectulu e siguru; una sticla de 1 lotu din preuna cu instructiunea costa 1 fl. v. a. comandele se facu la subscrisulu in Blasiu.

(6—6) **B. Fülep.**

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 34 ANULU XXI.

Sabiiu, in 26 Aprile (8 Maiu) 1873.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a VI. 18 Apr. 1873.

Se cetesce protocolulu siedintiei V. si se autentica. Dintre esibitele cele asterne pre més'a sinodului suntu: petitiunea lui I. Ioanoviciu din Ferihaz'a cá sa i se dé voia a apará pârti in afaceri matrimoniali. Paroch. din Romosu V. Basarabu cere sustienerea parochiei din acea comuna de parochia de class'a I. Adm. prot. alu Cohalmului asterne o petitiune a parochiei de acolo pentru dobândirea concessiunei de a face o colecta in tiéra pentru cá sa didésca biserica. Parochulu din Garbov'a asterne o petitiune pentru unu ajutoru din subventiunea imparatésca. Mai multe comune din pârtile Hunedórei se róga pentru restaurarea scaunului protopresbiteralu.

Branisce face interpelatiunea urmatóe:

Considerându ca in sessiunea sinodului trecutu s'au facutu mai multe interpelatiuni insemnate, care numai in parte s'a respunsu din partea Inalt. Presidiu, facu interpelatiune: Ca are de cugetu inaltulu presidiu a respunde acestea interpelatiuni inca in sessiunea presenta? si déca nu, atunci ce are sa se intemple cu acelea interpelatiuni nerespunse?

Presid. deslusiesce ca caus'a ca nu s'a potutu respunde pâna acum la interpelatiunile facute in sessiunea trecuta, a fostu numai tempulu celu scurtu, déca erá tempu presidiulu respundea.

Branisce face propunerea pentru ameliorarea salarieloru membriloru consistoriului si adeca vicariulu archieppescu cu 2400 fl. si 500 fl. bani de cuartiru, fia-care asessoru cu 1500 fl. si 300 fl. bani de cuartiru si unu secretariu consistoriale cu 800 fl. si 150 fl. bani de cuartiru.

Filipescu face propunere in privintia diurneloru deput. si adeca cu 3 fl. pre di, 50 cr. de milu pre drumulu de feru si 1 fl. pre posta. Aceste si alte menunte se transpunu la comis. respectiva.

La ord. dilei vine raportulu comissiunei bugetarie, referinte e Filipescu. Presid. recomanda cá representante alu consistoriului epitropescu pre dlu c. r. capit. in pens. Constantinu Stezariu. Deschidiendu-se desbaterea generale

Branu face propunerea cá cetirea prima a raportului sa se privésca de desbatere generale si asiá trece sinodulu numai decâtu la desbatere speciale cetindu-se raportulu punctu de punctu. Se nasce o mica disensiune pentru espressiunea multiamirei câtra dlu cassariu si absolutoriu ce are sa se dea cassariului si controlorului, se decide a se face acést'a la fine. Alta discussiune se incinge la punctulu raport. comissiunei, in care se dice ca consistoriulu cându preda cassei bani sa-i dea pre lânga unu conspectu. D. Manole e de parere ca numai la finea anului sa se astérna din partea consistoriului unu conspectu despre cele transpuse la cassa. Propunerea comissiunei se primesce.

Preste bugetulu A.) trece sinodulu fâra vr'o discussiune. La bugetulu B.) fondulu sidoxialu se primesce fâra desbatere. La fondulu de 30/m Patiti'a propune sa se dea ajutórie la preoti, unde suntu gimnasii séu alte scoli de confessiune straina, si unde nu suntu parochii de clas'a I.

Mai multi duputati privescu propunerea de sine statatória. Propunetoriulu inse mai târdiu si o retrage.

Bolog'a spune ca fondulu acest'a e infiintiatu de imp. Ferdinandu (?), este pentru inmultirea fondului si din acestu motivu dara pretinde, cá sa nu ingreuneze fondulu cu alte sarcini. Si pâna la anulu se arete consistoriulu, care suntu usuriele intercalarie dela 15 mii depuse in fondu de eppulu Mog'a pâna la anulu 1868 cându s'au inceputu a se intrebuintiá.

D. Manole cere se spuna Bolog'a inainte de tóte, ca in ce efective s'a aflatu fondulu si cu deosebire cele 15 m. fl. de cari facù amintire antevorbitoriulu.

Pres. spre completarea lucrului deslusiesce, ca fondulu amintitu constá la predare mai cu séma din detorii private, pentru cari a trebuitu si trebuie sa se pórte procese indelungate, de aceea pâna sub absolutismu putine usurie intiercalarie voru fi fostu. Norocirea a fostu ca Escel. Sea prin procuratur'a financiale a scapatu fondulu acest'a de periculi.

Branu crede ca propunerea facuta din partea lui Bolog'a se póte primí. Macelariu merge mai departe si afla ca aici se afla o cestiune de principiu. D. Gallu arata ca propunerea de fatia aru avé locu déca s'aru presupune ca la predare calculatiunile a fostu rele. Propunerea dupa pârerea sea e de sine statatóre si asiá e de parere sa se dea comissiunei. Dr. Borcea vede in propunere intentiunea de a-se scí ca pâna la 1866 cum s'a administratu fondulu, dara acést'a nu se póte fiindu ca statulu a administratu fondulu, aci consistoriulu póte dá deslusire.

Hania pâna la 1862 se afla numai date singuratece despre fonduri. Din partea regimului nu s'a datu o socotéla in regula dupa cum o da némtiulu, si guvernulu la predare in 1869 a tramisu in cuthii tóte fondurile, inse fia care pentru sine. Dara ceealalte parte a lucrului este aici testamentulu si observarea lui si acest'a aru fi sa se iá acum la desbatere.

Bolog'a apera propunerea sea contr'a aceloru ce suntu contr'a ei. — Propunerea se dechiara de sine statatória.

Metianu aru fi pentru ajutoriu din acestu fondu pentru preoti catecheti. Hani'a este contr'a.

Fratesiu cere deslusire dela comissiunea bugetaria déca mai sta si acum conclusulu din anulu trecutu, i sa spune ca sta. Atunci Fratesiu continua ca propunerea lui Metianu n'are locu, fiindu ca ajutóriele din fondulu din cestiune au o destinatiune fipsata si adeca cumpe rarea succesiva de realitâti pentru parochie serace. Vorbindu despre cumpe rarea asest'a in meritu arata ca este nepracticabile.

Boiu reflectéza ca nu e la objectu; cându va vení tempulu antevorbitoriulu sa faca propunere de sine statatórie.

Pres. da deslusire câte greutâti se arata la efectuirea cea mai impossibile a dispusetiunei sinodali cu ajutoriulu acest'a. Punenduse la votu propunerile se primesce propunerea comissiunei adeca cá si mai departe se remâna ase pune o suma de 2000 fl. pentru realitâti.

Siedinti'a VII s'a tienutu sâmbata dupa amédi, cu carea s'a desbatutu mai departe bugetulu, a VIII si IX dumineca inainte si dupa amédi in care se facù alegerea unui asesoru consistorialu bisericescu si aceloru din senatulu epitropescu. In celu din tâiu s'a alesu prof. de teologia si pedagogia Nicolau Cristea; iéra in senatulu consist. epitropescu: c. r. capit. Const. Stezaru, Dr. Racuciu, Dr. Nemesiu, parochu Demetriu Cuntianu, parochu I. Hentesiu, Antoniu Bechnitiu. Afara de aceste au mai fostu verificâri de deputati.

Siedinti'a X si a XI s'a tienutu in 23 Apr., inainte si dupa amédi putemu dice cele mai momentóse siedintie din tóta sessiunea. Inainte si dupa amédi a cursu vorbiri insemnate de o parte si de alta, pentru regularea senatului scolasticu. Preste curendu vomu referá pre largu si despre siedintiele aceste. Atât'a acum, ca a invinsu de asta-data in sinodu principiulu de a avé unu referinte = inspectoru scolasticu.

A dóu'a dí in siedinti'a XII si XIII in 24 Apr. s'au continuatu lucrârile cu primirea regulamenteloru privitórie la esamenele de cualificatiune ale candidatiloru de preotie, candidatiloru de profesori gimnasiali si de invetiatori elementari. In sied. XIII s'a alesu consistoriulu scol. urmatorii: Branu de Lemeni cá ref. insp. (cu 21 voturi). Sav'a Popoviciu (40 vot.), Dr. Puscariu (39), Dr. Mesiot'a (39), Dr. Racuciu (27), Macelariu (27). Unu incidentu neplacutu s'a ivitu in urma dupa resignarea Drlui Puscariu de postulu de asessoru scolasticu, despre care vomu vorbí mai pre largu cu alta ocasiune. Atât'a acum, ca cu parere de reu a pututu vedé ori-cine câtu de mici suntu unii ómeni mari si câtu de tineri unii betrâni.

In sied. XIV din 25 Apr. se dau concedie mai multoru deputati, se amana proiectulu pentru arondare. Comissiunea bugetului casei venindu la ordinea dilei 'si iau urmatorii ocasiune de a resemná de diurne si adeca:

Pres. Pope'a, Boiu, Metianu, si Hani'a, renuncia neconditiunatu in favorulu fondului sinodului pentru acoperirea speseloru.

Dr. Galu asemenea inse jumetate pentru fondulu sinod. si jumetate pentru biseric'a din Clusiu.

Dr. Puscariu asemenea inse o jumetate in favórea fondului prot. alu Fagarasiului.

Tom'a Rosiescu au renunciatu la 10 fl. din competintiele densului in favorulu fond. sinod.

Comis. regulârei parochieloru vine si raportéza; Ref. e Popescu.

In fine Diam. Manole inca renuncia la diurne si adeca: 8 fl in favórea fond. sinodalu si 50 fl. pentru scól'a din Sz-St.-György din Treiscaune.

Sied. a XVs'a tienutu in 25 Apr. a. c., dupa amédi in carea s'a pertratatu raporturile comiss. scolastice pâna in fine a comis. de petitiuni; iéra cea de propuneri s'a amanatu pre sessiunea venitória. La propunerea mai multoru deputati acceptata de sinodu sessiunea se dechiara de incheiata si presidiulu in o cuventare fórte caldurósa se adreséza câtra sinodu cu cuvinte de dragoste laudându activitatea sinodului si poftesce cá la sessiunile venitórie sa se revéda toti membrii spre nóua activitate.

Branu de Lemeni multiamesce presidiului pentru plin'a de pacientia si intielépt'a conducere a sinodului, regreta ca sinodulu nu se póte infatisiá Escel. Sele creatorului tuturoru institutiuniloru nóstre, insarcinéza pre pres. a esprimá condolenti'a si loialitatea sinodului iéra presiedintelui i poftesce sa traiésca multi ani. Intre vivate entusiastice se despartu deputatii sinodului.

Propunerea dlui D. Manole.

(Urmare.)

Din acestu principiu facu propunerea urmatóre:

XXXII. Protopresbiteratulu Brasiovului.

Loculu scaunului protopopescu sa fia unde va hotarí sinodulu protopopescu.

Protopresbiteratulu Brasiovului va constá din urmatórele comune bisericesci si adeca:

a) Din protopresbiteratulu de astadi alu Brasiovului I.

1) Brasiovu, S. Nicolau 3825. 2) Brasiovu Tocile, 1896. 3) Brasiovu cetate, 471. 4) Brasiovu vechiu, 1875. 5) Brasiovu Darste 599. 6) Brasiovu Stupini, 488. 7) Helchiu, 514.

Sum'a: 9668 suflete.

b) Din protopopiatulu de astadi alu Brasiovului alu II:

Bodu, 671. Feldiór'a, 1071. Hermanu, 825. Crisbavu cu fili'a Noulu, 475. Magierusiulu 501. Rothbavu, 394. Sanpetru, 572. Presmeru, 942. Apati'a, 346. Maierusu, 57. (Ozun cu filiele Santiona, 199. Sahórfalu 160. Comoleu 96.)

Sum'a: 6309 suflete.

c) Din protopopiatulu de astadi a Heghigului Heghigu 546. Arpatacu cu fili'a Arcusi, 781. Sepsi Szt. George cu filiele Semeri'a, Chileni, Arinisiu, si Zolanu, 616. Arini, 550. Valcelele (Elöpatak) 549. Augustinu cu filiele Rocosiulu si Ormenesiu, 656. Belinu, 723. Ait'a media, Ait'a séca, Budisiu, Copetiu si Miclosiór'a, 597.

Sum'a: 5018 suflete.

d) Din protopopiatulu Branului: Ghimbavu, 490.
Sum'a : 0490 suflete.

Protopresbiteratulu Brasiovului va cuprinde:

a) Din protopresbiteratulu de adî alu Brasiovului I, 7 comune bisericesci cu 9668. suflete.

b) Din protopresbiteratulu de adî alu Brasiovului alu II, 11 comune bisericesci cu 6309 suflete.

c) Din protopresbiteratulu de adî alu Heghigului 8 comune . . . 5018 suflete.

d) Din protopresbiteratulu Branului cum e in proiectu 1 comuna cu . . 490 suflete.

Preste totu 27 com. bis. cu 21,485 suflete.

In locu de protopresbiteratulu Trei-scauneloru sa se creedie Protopresbiteratulu Saceleloru.

Loculu scaunului protopresbiteralu 'lu va otarí sinodulu protopopescu.

Protopresbiteratulu Saceleloru va constá:

a) Din protopopiatulu de adî alu Brasiovului I:

Bacifaleu 1139. Cernatu 1648. Turchesiu 2207. Satulungu biseric'a vechia, 3164. Satulungu b. nóua, 3681. Tarlungeni 1689. Purcareni, 1085. Ziziuu, 298 suflete. Sum'a 14,911 suflete.

b) Din protopopiatulu Heghigului comunele:

Budila, 789. Teliu, 951. Micoiufaleu cu fili'a Bresadu, 1127. Vam'a Buzeului 796. Marcosiu 686.
Sum'a : 4349 suflete.

c) Din protopopiatulu de adî alu Trei-scaun.:

Borosineulu-micu, 565. fili'a Seramasiu, 129. Breticu, 1421. (Cernatu inf. cu filiele Cernatu super. 281. Cant'a 6. Marcosiu 38. Dolnocu 15. Mocsi'a 25. Jafâlau 11. Martinesci-Albisi-Atoic'a).

(Covazn'a 1000, cu filiele Zabal'a 200, Pav'a 26. Paque 11).

Intorsetur'a Buzeului 1528. (Kezdi-Martinusiu, 435. cu filiele Chelindin'a sî Osdul'a, 176).

Poian'a-Sarata, 1102. Sit'a-Buzeu, 1715. (Zagonu, 630. cu fili'a Papauzu, 243).
Sum'a : 9 com. bis. cu 9557 suflete.

d) Din protopopiatulu de adî alu Brasiovului alu II-lea:

Dobarlâu, 794. Doboli de josu cu fili'a Ilieni 421. Chichisiu cu fili'a Farkosi Vagon, 211. Iastelecu 70. Lisnau cu fili'a Bicfaleu 225,
Sum'a : 5 com. bis. cu 1721 suflete.

Protopopiatulu Saceleloru va cuprinde:

a) Din protopopiatulu de adî alu Brasiovului I, 8 comune bisericesci cu . 14,911. suflete.

b) Din protopopiatulu Heghigului, 5 com. bis. cu . . . . . . 4349 suflete.

c) Din protopopiatulu de adî alu Trei-scauneloru, 9 comune bis. cu . . 9557 suflete.

d) Din protopopiatulu de adî alu Brasiovului II-lea, 5 com. bis. cu . . 1721 suflete.

Preste totu : 27 com. bis. cu 30,538 suflete.

Propunerea acést'a o spriginescu sî cu aceea ca Brasiovulu sî Sacelele dupa puterea sî positiunea loru voru putea avea totu-déun'a cá protopopi barbati destinsi, sî acesti'a voru putea caletorí adesea in protopopiatu.

Apoi on. sinodu sa decida, cá nu multimea persóneloru sa vina la protopopu, ci acest'a sa visitedie comunele, sî cestiunile matrimoniale sa se tramita prin poste, iéra altele sa se cercetedie in locu.

Astfeliu recomându acésta propunere pre onor. sinodu spre primire, fiindu ca cu acést'a se va inlesní atingerea aceloru frati sî coreligiunari ai nostri din „Háromszék“ prin sinódele protopopesci cu cei zelosi ai Saceleloru sî Brasiovului.

Scólele comunale de acolo se voru putea ajutá câtu de câtu din fondurile protopopesci sî fiii loru se voru putea atrage in Brasiovu sî Sacele la scóle sî meserii si asiá se va putea sustiené simtiulu de religiune sî nationalitate dejá mortu in acele locuri.

Escelenti'a Sa Domnulu Ministru ungurescu regescu de cultu sî instructiune Trefort in Caransebesiu.

Escelenti'a Sea intreprindiendu, conformu descoperirei sele facute in diet'a tierei, o calatoria oficiósa in fostulu confiniu militariu ungurescu spre a se poté personalminte convinge despre starea sî lipsele instructiunei publice in aceste pârti ale tierei, dupa ce in dîlele precedinte cercetase orasiele Biseric'a alba sî Panciov'a venindu decâtra Orsiov'a, sosí dumineca in dîu'a de sântele Pasci ale nóstre la 5½ óre dupa amédî sî in Caransebesiu.

La marginile teritoriului orasienescu Escelenti'a Sa fù intimpinatu de o deputatiune fórte numerósa a representantiei cetatienesci cu primariulu in frunte sî salutatu din partea domnului primariu in numele cetatieniloru. Multiemindu pentru atentiune, Escelenti'a Sa Domnulu Ministru impreuna cu Escelenti'a Sa Domnulu Locoteninte de Maresialu campestru sî Comisariu imperialu regescu pentru provincialisarea confiniului militariu ungurescu Antonu Baronu de Scudier sa suira in trasur'a de gala a Pré Sântiei Sele domnului Episcopu diecesanu Ioanu Popasu, tramise din adinsu cu cea mai mare promptidudine spre folosire Escelentieloru loru sî asiá comitati de o suma de trasuri sosira in orasiulu nostru decoratu festivu pentru primire.

Escelenti'a Sa dlu Ministru descalecà in resedinti'a pré Sântiei Sele Domnului Episcopu diecesanu, inaintea cârei'a s'a fostu postatu inca cu o óra inainte de sosire dóue sentinele de onóre din partea regimentului de reserva din locu, Baronu Allemanu nr. 42 sî indata dupa aceea se incepura curtenirile usitate.

Cu ocasiunea presentârei asesoriloru consistoriali, a profesoriloru de teologia si a preotimei locale pré Sânti'a Sa tienù urmatórea cuventare:

„Permiteti-mi Escelentia, a ve salutá in numele asesoriloru consistoriului meu diecesanu, a profesoriloru institutului teologicu sî a preotimei parochiale din locu sî ave aduce omagiulu nostru.

Implinindu acésta stricta patriotica datorintia, totu-deo-data mi-au voia a recomandá afacerile nóstre bisericesci, scolare sî fundationale puternicului scutu alu Escelentiei vóstre in inaltulu consiliu alu corónei cu aceea mai departe sincera urare, cá atotuputintele sa ve tiena intru multi sî fericiti ani spre a potea promová referintiele spirituale sî culturale ale patriei nóstre.

Sa traiti Escelentia intru multi ani! La acésta alocutiune Escelenti'a Sa domnulu Ministru binevoí a respunde urmatórele.

Guvernulu Majestâti Sale pré gratiosului nostru rege este pe deplinu multiamitu cu starea bisericei greco orintale române, de óre-ce starea acestei biserici este normala de presentu si sperezu cu privire la barbatii, cari se afla in fruntea ei, ca acésta stare normala se va sustienea sî va durá sî pre viitoriu. Fiti convinsi de sprijinulu meu in tóte afacerile bisericesci ce se atinge de afacerile scolare sî fundationale, cadiendu sî acestea in resortulu meu, me voiu nisuí dupa potintia ale promová, sciindu bine, ca bunastarea bisericei d-vóstre aterna in mare parte dela prosperarea scólei sî a fundatiuneloru. Ve rogu a acceptá asecurarea despre cele mai bune intentiuni ale mele.“

Respunsulu Escelentiei Sele fâcù o impresiune fórte mângaitóre asupr'a corporatiuniloru, conduse de pré Şânti'a Sea domnulu Episcopu diecesanu. Dupa finirea curteniriloru usitate Escelenti'a Sa binevoí a cercetá scólele din locu, asupr'a câror'a aflându-se

FOISIÓRA.

Prescriptulu verbalu

alu siedintiei publice a societâtiei studentiloru din gimnasiulu scóleloru comerciale sî reale gr. or. din Brasiovu tienuta in 1 Apriliu st. v. 1873. in sal'a gimnasiului.

Domnulu presiedinte Ioanu C. Tacitu deschide siedinti'a la 2¾ dupa prândiu, cam cu urmatórele cuvinte:

Dómneloru sî domniloru!

Motto: La noi e putredu marulu, nu-i modu
de curatire
Şî totu ce se sperédia suntu simburii
din elu,
Acesti'a, ceru plantare silintia sî unire;
Atunci va cresce cedrulu din ramulu
tinerelu.

„Acestea suntu cuvintele scóse din profundulu unei animi românesci inainte cu 29 ani; acést'a este esclamatiunea repausatului intru fericire Andreiu Muresianulu, care prevedea cá unu adeveratu prorocu viitoriulu natiunei române legatu de adeverat'a cultura a junimei. — Natiunile tresaru, se electrisédia intr'unu singuru momentu; dara crescu sî se marescu intr'unu tempu mai indelungatu. Simburele trebuie plantatu sî ingrigitu pâna se devina cedrulu capabilu a infruntá vijeliele; junimea pretinde cultur'a spiritului sî a animei, pâna se devina stânc'a, de care sa se sparga atacurile neamiciloru nostrii. Iéta pre scurtu scopulu celu urmaresce corpulu didacticu in institutele, ce le a-ti radicatu dvóstra. Iéta in putiene cuvinte devis'a inscrisa pre frontispiciulu acestei societâti, care ve intrunesce astadi in acésta sala. Cerendu-ve indulginti'a fatia cu junimea, ce pentru prim'a óra se presinta inaintea unui publicu alesu cá dvóstra declaru siedinti'a de deschisa.“

Studentulu de clas'a VI gim. Constantinu Popasu declama: **Fiastrii** poesia nationala de Bolintinénu.

Dlu Radu Pope'a st. de cl. VIII disertédia despre „Tudoru Vladimirescu.“*)

I. Iarc'a st. de cl. VII gim. declama „Dreptatea leului,“ fabula de Gr. Alesandrescu.

Se pune la ordinea dilei cestiunea contraversata: „**Merita popórele sórtea ce o au, ori nu?**“

Dlu Vinesiu st. de cl. VIII gim. cere cuventulu sî sustiene partea intâia a tesei cam cu urmatórele cuvinte:

Domniloru, „suntu incredintiatu, ca nimenea dintre dvóstra nu ignorédia faptulu, ca omulu in mediloculu fericirei, mândru de faptele sele sustiene, ca elu insusi este creatoriulu positiunei sele sî din contra in mijloculu nefericirei plânge sî se tânguiesce neincetatu, cându in contr'a ómeniloru sî cându in contr'a provedintiei divine. Cum vedemu unulu sî acel'a-si individu odata crede sî sustiene sórtea, alta-data o respinge. Intrându inse in meritulu cestiunei ne vomu convinge, ca atâtu individii, câtu sî popórele 'si creiédia sórtea loru. Nu se contesta de nimenea ca omulu are vointia libera, ca tóte actiunile lui suntu basate pre acést'a sî ca in urm'a acestei'a elu trebuîe sa respunda de tóte faptele sele. Sa ne intrebâmu acum cu ce dreptu acusa elu sórtea, cându fia-care positiune din viéti'a lui nu este decâtu o consecintia logica a fapteloru sele? Se nu mi se objectedie lips'a de presciintia, câci Ddieu a datu fia-cârui'a ratiune cu care póte judecá totudeun'a, ce are sa iésa din ori-ce pasu alu seu. Se luâmu esemplu: unu individu se culca pre pamentulu inghietiatu sî din acus'a recelei i se paralisédia membrele. Spuna-ne acum acelu nefericitu sórtea este de vina? Judecat'a sanetósa nu-i spunea óre ce are sa urmedie din acésta procedura?

Sa generalisâmu tem'a, se trecemu la natiuni sî ne vomu convinge deplinu ca totu asiá se urmédia sî inca cu o logica mai strensa, câci pre cându unu individu póte se fia imbecilu sî din caus'a acést'a se póte espune; o natiune nu póte fi isbita de acestu flagelu, de óre-ce ea formédia unu completu din o suma de capete sî o suma de judecâti. Déca o natiune s'aru aruncá in bratiele strainiloru presupune-ti, ca nu scie ce face? Presupune-ti ca erá o fatalitate, carea o impingea necesarminte la acést'a? — Fâra indoiéla ca nu; este unu instinctu atâtu la individi câtu sî la natiuni, care pretinde conservatiunea propria; sî o natiune, care si-a perdutu acestu instinctu nu merita a mai traí. Ea scie, ca prin vitiurile sele are se ajunga la marginea prepastiei, inse n'a voitu a se indreptá intocmai cá sî unu tâlhariu, care scie, ca faptele sele au sa-lu duca la mórte si cu tóte acestea urmédia a comite acelea-si atrocitâti. — Suntu multi dintre dvóstra, care de-sî s'aru invoí cu cele dise pâna acum aru voí sa me intrebe sî se primésca unu respunsu negativu la intrebarea: „déca românii merita sórtea ce o au? Logic'a fapteloru inse ne silesce a respunde: nu atâtu atacurile violente la care a fostu espusa gintea romàna, nu atâtu lipsa de barbati apti sî capabili de a formá sî conduce sórtea tieriloru românesci, nu atâtu acestea séu altele asemenea au imbracatu natiunea romàna in doliu sî in miseria atâti secoli; câtu discordi'a, imparecherile, nepasarea sî indiferentismulu, care dorere n'au incetatu nici astadi. Resfoiati istori'a tieriloru române sî ve ve-ti convinge impreuna cu mine; ca intrigele sî resbelele dintre noi au co-tatu mai multu sânge decâtu luptele inversiunate cu turcii sî alte natiuni straine. De câte ori nu s'a inrositu undele Milcovului cu sânge românescu! Dara sa ne intórcemu la tema, se admitemu, ca unu **fatu** conduce destinele individiloru sî natiuniloru, sî ca omulu sî natiunea este unu jocu alu sortiei. Ce aru urmá de ací, decâtu stagnatiune sî incetarea ori-cârui progresu.

Fia-care ne-amu dice, ce e lipsa de actiunile mele eu trebuie se devinu aceea, ce-mi este scrisu. Atunci globulu terestru n'aru fi decâtu unu pustiu, n'aru coprinde decâtu fiare, intre care s'aru numerá sî omulu.

---

*) Importanti'a obiectului ne silesce a publicá discursulu in extenso. Vá urmá in numerii viitori.

densele in unu stadiu transitoriu, nu se esprimá nici bine nici reu. A promisu inse atâtu pré Sântiei Sele câtu si cetatieniloru din locu, ca ni va infiintiá in scurtu tempu in loculu scólei actuale cetatienesci unu gimnasiu completu cu optu classe.

Séra apoi la optu óre s'a datu la pré Sânti'a sa o mésa stralucita in onórea Escelentiei Sele domnului ministru, la care au fostu invitati toti domnii din suita Escelentiei Sele si anume afara de Escelenti'a Sea dlu Locoteninte de Maresialu campestru Baronu Scudier domnii consiliari de sectiuni, Gönczy si Mészáros, apoi inspectoriulu scolariu Sattag, prefectulu bunuriloru fundationale din Buzias Nedeczky precum si toti chefii autoritâtiloru militare si civile din locu, si la care cina nu a lipsitu toaste fórte entusiastice in onórea Escelentiei Sale domnului Ministru si a Comisariului imperialu si regescu si in fine a pré Sântiei Sele domnului Episcopu diecesanu.

Luni apoi dupa unu dejunu frugalu la 8 óre diminétia ne paresì Escelenti'a Sea dlu ministru calatorindu mai departe câtra Lugosiu Buziasiu si Timisiór'a.

Sabiiu, 25 Aprile. Comitetulu scaunului Háromszék (Trei-scaune) a facutu o representatiune câtra dieta in privinti'a fundului reg. prin carea se dechiara contr'a projectului publicatu pentru regularea fundului regiu. Representatiunea dice, ca in ceea ce privesce § 10 alu art. XLVIII: 1868 prin care se asigura autonomi'a administratiunei fund. reg. si normarea cercului de activitate alu universitâtiei, s'au esprimatu si românii si ungurii din fond. reg., dara pre lânga acesti'a si alte jurisdictiuni din tiéra, cá sa se respecteze egalitatea de dreptu si ceea ce este in alte pârti ale tierei sa se estinda si asupr'a fundului regiu.

Ministru de culte si instuctiune publica Aug. Trefort a fostu in dîlele din urma in Clusiu, unde a petrecutu vre-o 20 dîle. In 5 Maiu a parasitu Clusiulu.

Avrigu, 18 Apr. 1873.

Domnule redactoru! Dîu'a de 10 Apr. a fostu pentru poporulu gr. or. dela noi o dî de multu dorita, o di de mare insemnatate. Credeamu, ca evenementulu acelei dîle, câci evenementu se póte numí pentru noi, va fi descrisu de o péna mai indemanateca. Acum insa cându vedu ca de atât'a tempu lucrulu remane ingropatu in mormentulu tacerei, ve rogu dati-'mi voia sa enarezu eu faptulu, simplu cum voiu putea. Speru ca onorabilulu publicu va aflá interesu a-lu cetí, fiindu descrisu, si mai fâra elocintia.

In amintit'a dî s'a pusu piétr'a fundamentala pentru scól'a nóstra gr. orient., alu cârei planu a fostu facutu inainte cu vre-o 14—15 ani, care inse a fostu impedecatu a se realisá pâna in dilele acestea. Cá sa-si póta face onorabilulu publicu idea despre acésta scóla, insemnu ací, ca spesele preliminate suie la preste siepte mii, computandu-se materialulu deosebi.

Pentru festivitatea punerei pietrei fundamentale amu fostu chiamatu pre mai multi domni din Sabiiu si giuru; s'au infatisitu inse numai prea on. nostru protopresbiteru Ioanu Popescu, Ilustr. Sea dlu cons. aulicu in pensiune Iacobu Bolog'a si prea stimatii domni Clainu Inspectorulu localu, Constantinu Stezariu capitanu c. r. in pensiune si Ioanu Pred'a adv.

Festivitatea s'a inceputu pre la 11 óre, indata dupa ce au sositu susu laudatii domni, in fati'a intregu poporului, carele nu s'a mai vediutu adunatu in numeru asiá mare.

Dupa sântirea apei a rostitu domnulu protopresbiteru o cuventare câtra poporu, la intielesulu poporului si carea se vedea de pre fetiele tuturoru ca a strabatu si a miscatu adencu anim'a ascultatoriloru.

Pre urma s'a bagatu in o piétra anume pregatita, unu actu despre infiintiarea scólei, subscrisu de toti onoratiorii de fatia, asemenea s'au bagatu si câte unu esemplariu de banii umblatori astadi, unu actu despre estensiunea hotarului Avrigului, si consemnarea eleviloru de astadi ai scólei nóstre. Punendu-se acésta piétra, bine inchisa, la loculu ei, s'au cetitu asupr'a ei rugaciunile indatinate si apoi s'au ziduitu pre rendu de toti care au doritu a pune si ei o petricica si a dá cu ciocanulu la punerea fundamentului scólei nóstre.

Dupa seversirea festivitâtiei s'au intrunitu prea onoratii óspeti cu fruntasii comunei nóstre, intre carii amu vediutu cu placere si pre on. parochu alu confratiloru nostri sasi, la unu prândiu frugalu in localitatea oficiului comunalu.

Toastulu celu dintâiu l'a radicatu dlu protop. pentru Maiestatea Sea Imperatulu, alu doilea totu d-sea pentru Escelenti'a Sea parintele nostru Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a, alu treilea dlu consiliariu I. Bolog'a pentru scól'a cea nóua si comun'a ce o radicá si pentru care se radica, — in toastele urmatóre s'a amintitu infratirea si armoni'a intre natiunile patriei nóstre de meritele personale, ce si le-a castgatu, dlu protop., dlu Inspectoru si membrii comunei pentru scól'a cea nóua.

La despartire, dorindu si elevii scólei nóstre sa-si arate reverinti'a loru câtra prea onoratii óspeti, s'au adunatu pentru a petrece cu versu de cântare plecarea d-loru. Dlu protopresbiteru le-a multiamitu in cuvinte parintesci, indemnandu-i sa se pórte bine, si dlu capitanu Stezariu, miscatu pâna la lacremi de bucuria, a spendatu 5 fl., cu cari sa li se cumpere cârti si materialu de scrisu.

Eu me simtu indemnatu a duce si in publicu multiamirea nóstra domniloru, cari nu si-au pregetatu a vení la festivitatea nóstra, si a contribuí prin presenti'a d-loru la radicarea acelei'a, carea potu dîce a radicatu si inimile nóstre.

Clusiu, 18/30 Novembre 1872.

Domnule redactoru! 'Mi iau libertate a ve rugá sa binevoiti a dá locu in pretiuitulu d-vóstre jurnalu urmatoreloru sîre, ce voiescu a le publicá, cu acea sperantia, ca cuprinsulu loru va contribuí câtu de putienu la directiunea ce aru trebui sa urmedie inteliginti'a nóstra in tóte afacerile, ce potu serví spre interesulu si binele poporului românu.

Bunastarea si ridicarea unei natiuni, séu a unui poporu depinde in celu mai mare gradu dela conducatorii sei. Bine aru fi deca inteliginti'a séu mai bine dicendu conducatorii poporului nostru multi putieni câti suntu, bine aru fi dîcu, déca ei neprivindu la interesele private si personalu egoistice aru lucrá numai pentru bunastarea si inaintarea generale a românului.

Noi românii pentru cá sa putemu ajunge la resultatulu celu bunu alu dorintieloru si nesuintieloru nóstre trebuie sa fimu energici, constanti in tóte intreprinderile, trebuie sa contribuimu cu totii dupa putintia la binele nostru comunu si mai pre susu de tóte in totu momentulu sa ne aducemu aminte de maxima: „Concordia parvae res crescunt, discordia dilabuntur maximae“.

Unire in principii, unire in vointia si unire in fapte si iérasi unire! Unirea si bun'a intielegere nationale este unu factoru puternicu, care contribue multu la radicarea si eluptarea drepturiloru nóstre. Vai de acea natiune in care nu domnesce concordia, ea a perdutu tóte si-a perdutu insusi viéti'a si esistenti'a sea prapasti'a i sta inainte, o suflare de ventu numai si ea a cadiutu.

Terminu crediendu, ca amu argumentatu de ajunsu, cu proverbulu: „cum ne asternemu, asiá dormimu, cum ne saramu asiá mancâmu.“

D. Constantinu Popu st. de cl. VII cere cuventulu:

Domniloru! „Unu advocatu reu perde procese drepte! Acestu adeveru me face sa me urcu cu sfiéla la acésta tribuna, de pre care s'a sustienutu cu atât'a talentu tes'a: ca popórele merita sórtea ce o au.

Domnulu ante-vorbitoriu admite intre renduri, ca omulu in nefericire se plânge in contr'a sortiei, apoi invertindu cuvintele le da unu intielesu intorsu séu mai bine dicendu nu respunde de locu la acést'a, iéra mai pre urma sustiene, ca elu e responsabilu de positiunea sea, câci potea se prevada unde erá se ajunga. Fâra a-mi dá multa ostenéla sa cetescu toti autorii filosofici, me marginescu a cetí impreuna cu dvóstra in practica. Unu nefericitu trece pre lânga o casa; cade o caramida si-lu culca la pamentu. A-si voí se sciu cu-i atribuie vin'a dlu ante-vorbitoriu? A-si voí sa sciu ca este ací ratiune, ori intemplarea sortiei? — Dara ce dicu, dlui sustiene ca e ratiune si cu argumentatiunea dsele vine si ne dice: sa nu mai treceti pre lânga case, facute cu caramidi, cu alte cuvinte, sa nu ve mai culcati in case, care se aprindu, câci poteti devení victima incendiului, se nu mai siedeti in case, care se potu derâmá, câci unu cutremuru teribilu, ve póte face mormentulu sub ruinele edificiului. Sciti unde amu ajunge cu acést'a? Dupa ce ne-amu cautá locuintia sub ceriulu liberu, drumulu nostru prin mijloculu câmpului amu ajunge de siguru si la trist'a esperintia facuta de Dionisiu tiranulu din Siracusa, care de fric'a barbieriloru, invetiá pre fiicele sele sa-lu radia. Dara ce ne-amu face cându amu cadea in cea-lalta situatiune nefericita a lui Dionisiu, care culcându-se in palatulu seu cu trei usi zavorite punea la fia-care sa visitedie pre nevast'a sea cá nu cum-va se aiba ascunsu vre-unu pumnalu. — Ridicula precautiune! De ce aru fi buna o viétia atâtu de misera? Negresitu o asemenea viétia o amu schimbá bucurosu cu o mórte liniscita. Dara sórtea a voitu mai bine sa-i iá asupr'a-si acésta grigia si sa ne lase si in mediloculu nefericiriloru câte unu momentu mai liberu.

Domnulu ante-vorbitoriu trece dela individi la natiune si cu aceea-si rigóre, bá inca si mai strensa trage cá de peru o conclusiune si ne spune, ca natiunile nu potu imputá desastrele nimarui decâtu loru insisi. Si eu a-si sustiené acésta asertiune, câci 'mi suna de minune, inse cându cugetu ca destinulu a otaritu pentru fia-care partea sea, nu potu nici decum sa me invoiescu.

De vomu luá istori'a si vomu studiá atâtu popórele anticitâtiei câtu si cele moderne, atâtu pre cele mari, câtu si pre cele mici, ne vomu convinge impreuna, ca fia-cârei natiuni i este datu se aiba momentele sele de gloria si tempurile de doliu, ca sórtea n'a decisu cá numai unu poporu se domnésca, ci a otaritu cá domni'a se o duca pre rendu. Imperiulu egipténu sub Sezostre se intinsese preste tóta Asi'a si Afric'a. In loculu loru au venitu Asirienii cá in urma se cededie Persiloru. Pre ruinele acestui imperiu se radica Alesandru celu mare. Cadiut'au Macedonenii cá totu ce este supusu sortiei. si s'au radicatu romanii. Frântu-s'au poterea Romei milenare si s'au inaltiatu poterea franciloru etc.

„Voiti sa luâmu natiunile mici? Si ele si-au avutu tempulu loru de gloria, inse sórtea au voitu altfeliu, ce mai puteau face câte-va bratie fatia cu necessitâtile fatale ce-i impregiurau?

„Ce vina au avutu si au românii, déca cu tóte torentele de sânge si cu totu eroismulu ce l'au aratatu fatia cu barbarii din evulu mediu, fati cu Turcii si cu alti inimici puternici decâtu densii, ce vina dîcu au avutu ei, déca au trebuitu sa cededie? Domni'a sea sustiene, ca discordi'a singura numai au adusu tempurile de doliu. Nu discordi'a, d-loru au fostu caus'a, câci românii ori de câte ori erá cestiune de esistintia s'au sculatu cá unu singuru omu; ci neputinti'a omenésca de a invinge fata majora, de a invinge destinurile mortiei. Unu individu nu se póte luptá cu 20; o natiune nu póte resiste la o putere de 20 ori mai mare. in acésta positiune românii au fostu fórte de multe ori. Deci cându sórtea cea amara va incetá a ne prigoní, cându ea va intórce fói'a pre care stau scrise cuvintele poetului Bolintinénu: „Viitoriu de auru Romani'a are si prevedu prin seculi a ei inaltiare“, atunci dara, numai atunci se va imbunatâtí starea nóstra, iéra nu cum dîce dlu antevorbitoriu cându vomu voí noi, câci noi o voimu si nimenea, nici chiaru d-lui nu póte contestá acést'a. Ce ne lipsesce dara? Vointia avemu, dara sórtea e in contr'a nóstra.

„S'a disu ca globulu terestru condusu de sórte aru devení in desiertu si omulu o fiéra selbatica, ca tóte n'aru fi decâtu unu jocu alu fatalitâtiei. Dara este altfeliu? Nici decum! Sórtea este lasciva si i place sa petréca, cându fericindu individi si popórele cându trântindu-i cá se-si implinésca unu capriciu si facendu-ne totu-dé-un'a se intielegemu ca nu suntemu noi cei mai tari. Asi potea aduce sum'a de esemple, cá sa surpu cu desaversire sumeti'a si mândri'a, pre care o propaga Domnia Sa, daru cá se nu devinu pré lungu, terminu inprospetându dise poporului: asiá este scrisu asiá este sórtea.“

Dlu George Baiulescu st. de Cl. VIII. cere cuventu:

Domniloru! unu advocatu reu perde causele sele drepte. Acést'a este motto, cu care dlu preopinentu incepe discursulu seu voindu a scosá neputinti'a argumenteloru sele cu debilitatea personala. Daru nu este asia. Calitâtile domniei Sele suntu destulu de eminente, insa argumentele d-sale nu continu puterea convinctiunii.

„Se analisâmu daru putemu ceea ce ne-a spusu. — Sane intrebamu mai intâiu putemu adminte fatalitate in viétia individului?

(Va urmá.)

Dreptu aceea déca voimu sî nisuimu cá sî noi sa radicâmu natiunea, sa ajutâmu poporului sî sa-i castigâmu drepturile sele, trebuie sa lucrâmu cu totii spre unu scopu, sa avemu totu-déun'a in vedere binele nationalu comunu, sa fimu departe de tóte interesele private sî sa fimu condusi de concordia.

Unu esemplu viu despre resultatele imbucuratóre ale concordiei sî a bunei intielegeri nationali ne da si comit. nationalu rom. din Clusiu, a cârui membrii consultandu-se totu-déun'a despre afacerile sele au ajutatu causei natiunali sî binelui românilor din acestu comitatu. Cá documentu la acést'a intre unii articuli publicati despre activitatea membriloru acestui comitetu, dintre cari unii suntu totu deodata sî membri ai comitetului comitatensu, ne póte serví apelulu publicatu in nr. 27 a. c. d-vóstra jurnalu, precum, sî propunerea Revrd. dnu protopopu Vasiliu Rosiescu, ce o a facutu in siedint'a comitetului comitatensu tienuta in 2—3 Dec. 1872 publicata in „Fed.„ Nr 2—3.

Pentru cá sa se póta convinge on. publicu cetitoriu ca o. dd. membrii ai comitetului natiunalu din Clusiu pre lânga altele se interesédia multu sî de usiurarea greutâtiloru poporului nostru economu, aveti bunatate sî publicati sî propunerea Revrd. Sele Vas. Rosiescu, carea este de urmatoriulu cuprinsu :

Propositiune:

Onoratu Comitetu comitatense ! Considerându, ca viétia constitutionala este sî trebue se fie viéti'a egalitâtiei, dreptâtiei sî a fratietatiei ; considerându, ca in tempulu presente nu este sî nu cetesce omulu o fóie, nu este sî nu se intempla vre-o festivitate séu celebritate, in-care sî unde barbatii mari, barbatii numiti ai poporului, barbati eruditi sî celebrii se nu intonedie frumósele sî marele cuvinte, egalitate dreptate sî fratietate ; considerându, ca scopulu sî form'a legislatiunei sî administratiunei constitutionale interne sî esterne, nu póte sî nu trebuie se fie alta decâtu form'a egalitâtiei, dreptâtii sî a fratietâtiei ; Considerându, ca poporulu crede sî este de convingere, ca tempulu dejá au sositu sî pentru aceea sî doresce, cá cuventulu egalitate dreptate sî fratietate, de atâtea ori intonatu pentru elu, sa se faca trupu. Considerându asiá dara dupa umilitá mea parere la ne egalitatea nedreptatea sî nefrâtietatea, ce se face dupa usulu de pâna acum prin repartitiunea de pétra dupa juguri, si-a lucrului de mâna pentru facerea si conservarea drumuriloru comune comitatense ; Considerându apoi sî la greutâtile cele mari sî desele abusuri ba sî la impractibilitatea, ce se intempla cu esecutarea sî realisarea acestei repartitiuni pentru facerea acestoru drumuri ; Considerându, ca dupa modalitatea de pâna acum de-si de mai multe dieci de ani se lucra cu ne spuse mari greutâti sî spese ale poporului, sî totu-si pâna astadi nu avemu sî nu vomu avé nici odata drumuri bune.

Considerându asemenea sî neegala nedrépta sî ne fratiasca repartitiune de bani dupa usulu de acum, dupa fumuri, pentru sustienerea servitoriului (persecutoriului) judiloru procesuali ; Tóte aceste considerândule propunu :

1. Ca Onoratulu comitetu comitatense se bine voiésca pre bas'a autonomiei sele, a conclude : Ca usulu de pâna acum cu repartitiunea de pétra dupa juguri si a lucrului de mâna pentru facerea sî conservarea drumuriloru comune comitatense precum sî usulu repartitiunei de dupa fumuri, pentru sustienerea servitoriului judiloru procesuali sa se stérga de totu pentru totu-déun'a, — sî in loculu acestuia, pentru suportarea acestoru greutâti comune comitatense, sa se introduca sî sa se iá de basa repartitiunea dupa contributiune care pâna astadî este — sî s'au aflatu a fí : chei'a cea mai buna, calea cea mai directa sî medilloculu celu mai siguru sî dreptu pentru suportarea tuturoru greutâtiloru dupa egalitate, dreptate sî fratietate !

2. Ca prin urmare pre venitoriu facerea — sî conservarea drumuriloru comune comitatense se va realisá prin licitatiune minuenda.

3. Ca spre a se puté pune in viétia introducerea acestei repartitiuni dupa contributiune pentru facerea sî conservarea drumuriloru comune comitatense, sî a repartitiunei de bani dupa contributiune pentru sustienerea servitoriului judiloru procesuali, numai decâtu sa se faca inca din sessiunea presenta pasii necesari pre calea competenta.

4. Acestu conclusu apoi sa se comunice sî cu cele-lalte comitate din patria.

Sustienendu-mi dreptulu, a motivá mai pre largu la tempulu seu, (umilit'a mea acést'a) propositiune, o recomandu deosebitei consideratiuni a onor. comitet. comitatense.*)

Astfeliu aru trebuí sa lucre comitetele natiunali din tóte cercurile, unde s'aru intemplá sa nu fia, sa se formedie sî sa stea in corespundintia unele cu altele, cá asiá românii sa se cunósca mai bine unii pre altii, sa nu lucre unulu spre unu scopu, altulu spre altulu, sî toti spre nici unulu ci sa fia condusi de unu principiu sî de o vointia, sa fia energici sî constanti sî mai multu decâtu tóte sa-si aléga „concordi'a" de regina sa-i jóre fidelitate sî supunere eterna.

Dobr'a in 19 Aprilie 1873.

Domnule redactoru ! Cetindu in stimatulu dvóstre diuariu „Telegrafulu Romanu" nr. 29 artictulu dela marginea Transilvaniei apusene subsignatu de unu dobreanu, care fára nice o precugetare propune anecsarea protopopiatului Dobrei la alu Iliei séu Devei ne luâmu libertate prin acést'a a-face urmatórea resiune :

Scrietoriulu articlului mentionatu e unu individu din protopopiatulu Iliei — plinu de interesu particulariu, sî cugeta sub manteu'a unui dobreanu a-dá articlului séu sî intentiunei sele reutacióse mai multu efectu. — d-sea 'si motivédia propunerea prin aceea ca protopopiatulu nostru e numai de 11—12000 suflete sî ca n'avemu parochii vacante sî nice preoti cualificati pentru ocuparea postului de protopopu, ceea ce nu suntu motive ci numai nísle flécuri — câci protopopiatulu Dobrei de-sî e micu si seracu precum dlui corespondinte i place a-'lu deplânge — daru e maturu sî plinu de viétia, au ajunsu la stadiulu ase poté cârmuì de sine ase polé sustinea sî provedea cu tóte in casuri de necesitate, — dovéda despre acést'a e, cá protopopiatulu nostru si-au fâcutu din poterea sea o scóla normala in centru seu — care are unu fondu de circa 25000 fl. v. a. ceea ce protopopiatele vecine, care suntu de 2 sî 3 ori mai mari pâna acum n'au fostu in stare, sî de-ce nu ? poftimu dle corespondinte a respunde ! desiguru de aceea, ca locuitorii acelor'a n'au viétia — nu s'au sculatu inca din somnulu celu de mórte — sî asiá suntu inca neconscii de fire, — suflete de acelea adormite potu fi sî 100000 in unu protopopiatu sî totu nu voru fi in stare a aretá, ca potu produce mai multu decâtu noi, bá nice ase sustinea cá ómeni, ci cá slavi.

Protopopiatulu nostru are in tóte comunele dearendulu scóle binisioru organisate sî nice in unu locu nu lipsesce invetiatoriu, precum de esemplu in protopopiatele vecine, — calculédia-ti dtá domnule cá unu dobrénu, — câte scóle sî câti invetiatorii aveti in protopopiatulu d-vóstre alu Iliei in circa 40 comune desiguru nu-mai multi decâtu 8—10, — sî de ce nu in tóte comunele ? de ce nu sunteti in stare aface cá noi ? pentru ca nu sunteti insuflati de spiritulu luminei, nu ve ingrijiti sî nu stiti conduce poporulu.

Iéta vedi domnule ca protopopiatulu Dobrei câtu de micu totu-si e mai mare decâtu alu dvóstre — mai mare pentru ca e mai multu in stare de a face decâtu alu dvóstre, — sî póte de aceea adeca din invidia voiti a ne omorí.

Noi amu fostu, suntemu sî vomu fi totu-déun'a in stare a sustienea sî provedea postulu de protopopu cu salariulu recerutu, — de aceea dorimu sî pretindemu sustienerea protopopiatului sî cu atât'a mai vertosu fiindu ca scimu bine ca déca aru lipsí protopopulu din medilloculu nostru amu patí-o cu tóte causele nóstre atâtu scolare-bisericesci câtu sî nationale intocmai cá dvóstra — amu degenerá ! pentru ca venindu poporulu nostru dejá de jumetate scosu la lumina in coatingere cu celu alu d-vóstre — s'aru infectá — sî astu-feliu nu s'aru lasá alu conduce — precum bine sciti ca o patireti sî cu arondarea parochieloru.

Impregiurarea, ca de unde vomu platí — nu e grigi'a strainiloru cí a nóstra, sî nu se téma dlu de sub mantéu'a unui dobrénu — ca nu vomu vení la Ili'a pentru sucurso banale sî nici dupa barbatí cualificati ; — precum amu sciutu se facemu pentru scóla unu fondu de 25000 fl. — la care idei — dvóstra inca n'ati potutu vení — asiá vomu scí sa facemu sî pentru plat'a protopopului — iéra ce se atinge de parochia protopopului avemu se spunemu ca aceea e Dobr'a cu filele Gur'a-dobrei, Abucs'a sî Strelea care in sensulu Statutului Organicu totudéun'a póte infiintiá a 2 parochia si a tienea 2 preoti.

Din articululu dtale intregu se vede apriatu, ca dtea din cestiune de principiu din invidi'a ce o ai câtra un'a séu alta persóna, faci din causa personala causa comuna, cá sî cându cine-va aru fi predestinatu pentru unu atare postu. 'Ti declarâmu dara domnule in fati'a onoratului publicu cetitoriu, ca dtea nu din interesu pentru binele comunu cí condusu de interese private — ori invidia sî ura personala ai esitu cu articlulu dtele in publicitate ceea ce nu arata firmitate de caracteru.

Mai multi dobreni.

Nr. $\frac{2806}{\text{civ.}}$ 1873.

Licitatiune edictala.

Din partea judecatoriei reg. in Sabiiu cá instantia reala se face cunoscutu : ca in urm'a rogârei lui Precupu Reu din Ludosiulu-mare, representatu prin adv. Dr. Borci'a de praes. 20 Aprile 1873 Nr. 2806. in causa de dreptu contr'a Stanu Ioana Martinu pentru incasarea pretensiunei de 22 fl. 97 xr. v. a. c. s. c. prin decisiunea de dto, s'a incuviintiatu licitatiunea esecutiva a realitâtiloru cestui din urma, care suntu dejá pre cale judecatorésca secuestrate sî estimate ;

1. A unui agru pe hotarulu Ludosiului-mare Nr. top. 1135 estimatu in 60 fl.

2. A unuí fenatiu pe hotarulu Ludosiului-mare Nr. top. 8867 estimatu in 30 fl.

3. A unui agru pe hotarulu Ludosiului-mare, Nr. top. 9179 estimatu in 50 fl.

4. A unei vii pe hotarulu Ludosiului-mare, Nr. top. 10.023 estimatu in 10 fl.

5. A unui agru pe hotarulu Ludosiului-mare, Nr. top. 7529 estimatu in 20 fl.

Sî s'au fipsatu pentru intreprinderea acestei licitatiuni terminulu dintâiu pre 28 Iuniu 1873 sî terminulu alu doilea pre 28 Iuliu 1873 de ambele ori la 9 óre inainte de amédi in cancelari'a comunala in Ludosiulu-mare, sub urmatórele conditiuni de licitatiune :

1. Toti doritorii de a cumperá au de a solví unu vadium de 10% din pretiulu de estimatiune in bani gat'a la mânile comisariului de licitatiune.

2. Pretiulu cumperârei e de a se solví in dóue rate : rat'a prima in terminu de 15 dîle, a dóu'a in terminu de 30 dile dela cumperare cu 6% la judecatoria ;

3. Tóte spesele impreunate cu castigarea proprietâtiei acestei realitâti le pórta cumperatoriulu.

Totu odata se provóca acei creditori ipotecari, carii nu locuescu in Sabiiu séu in apropiarea acestui'a, a-si denumí plenipotentiati la scaunulu oficiale, spre a fi representati la impartirea pretiului, sî a face cunoscutu numele sî locuinti'a acestor'a pâna la vindere, la din contra voru fi representati prin curatoru, ce se va denumí din partea judecatoriei.

In urma se provóca sî acei'a, cari credu ca potu dovedí drepturi de proprietate séu alte pretensiuni séu drepturi de prioritate pre bunurile secuestrate, pre lânga tóte ca nu li s'a tramisu o incunosciintiare speciale, cá sa-'si dee incusele de pretensiune la susu memoratulu oficiolatu funduariu in terminu de 15 dîle dela dîu'a ultima a publicârei Edictului, la din contra atari incuse nu voru impedecá decurgerea esecutiunei sî pretendentii se voru avisá singuru la restulu pretiului de cumperare, ce va intrece.

Din siedinti'a scaunului judecatorescu.

Sabiiu in 3 Aprile 1873.

(1—3)

---

*) Acésta propunere s'au facutu in sessiunea din 2—3 Decembre 1872 — sî in 3 Decembre inainte de amédi venindu la ordinea dilei, s'au luatu la protocolu, fâra a se lasá la desbatere in meritulu obiectului dicendu-se ca nu aru stá in competinti'a comit. cottense obiectulu. Autorele.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tiparíulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 35 ANULU XXI.

Sabiiu, in 29 Aprile (11 Maiu) 1873.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a VII. in 21*) Apr. dupa amédi.

Protocolulu siedintiei antecedente nefiindu gat'a nu se cetesce. Moldovanu face o interpelatiune in privinti'a scólei din Câmpeni, in urm'a cârei din partea presidiului se face o espunere despre starea cea incurcata a acelei scoli si despre nisuinti'a consistoriului de a aplaná cestiunea acést'a, precum si despre greutâtile preste cari a datu cându a voitu a tramite comisari in fati'a locului, adauge ca cu tóte aceste consistoriulu va luá mesurile de lipsa spre ulterior'a decidere a afacerei scóleloru din Câmpeni si in sessiunea venitória va respunde la interpelatiune.

La ordinea dîlei este continuarea bugetului si adeca stipendiele de câte 200 fl. la universitate in afara si 100 fl. si de câte 50 fl. in patria din fondulu Mogaianu. Fiinduca erau presentate nisce rugâri, prin cari se cere urcarea stipendieloru asiá se continua discussiunea intrerupta de inainte de amédi totu in acesta'si objectu si dupa ce Hani'a cere sa se cetésca motivârile petentiloru se decide ase pune afara de stipend. de câte 200 fl. alte 400 la dispusentiunea consistoriului, cá la casu de lipsa dovedita se se póte satisface cererei petentiloru, câtu pentru stipendiele din patria remânu cá si mai nainte si specialu la cererile lui Zacharia Mog'a si Eugenu Mog'a, cá urmasi ai testatórelui se refletéza, ca testamentulu e respectatu, déca ceteris paribus patentii au preferintia neconditionata. La stipendiulu pentru unu elevu in institutulu de agronomia (Dem. Comsi'a) se decide cá acel'a dela 400 sa se urce la 600 fl. spre asi puté face respectivulu cursulu de pracsa. Cu ocasiunea acést'a comissiunea propune cá stipendiele sa se dea de aci inainte anticipando si se primesce.

Comissiunea mai propune cá imprumuturile reciproce ale fonduriloru succesive sa se depureze, asiá incâtu sa nu mai fia datoriu fondu la fondu. Capitanulu c. r. Const. Stezariu, cá representante alu consistoriului epitropescu, arata ca manipulatiunea cea incurcata cu imprumutârile, datéza de cându fondurile inca nu erau in administratiunea bisericei nóstre. Acum inse se iau mesuri si consistoriulu epitropescu va stârui cá incâtu se póte sa se limpediésca fondurile de datoriele reciproce, asiá ce-va inse cere si tempu. Mai indelungu se inverte discussiunea in urm'a propunerei comissiunei spriginita de D. Manole, conformu cârei partea cea mai mare a sumei elocate in Cass'a de pastrare in Sabiiu sa se prefaca in obligatiuni urbariali. Represent. consist. c. r. capit. Stezaru reflectéza ca sum'a din cass'a de pastrare e la parere mare, dara apartiene la mai multe fonduri si se póte intemplá, cá mâne poimâne sa fia lipsa de bani si sa nu stâmu atunci in locu; sa nu créda nimenea ca aci e vr'o alta neregularitate. Dupa ce iau mai multi cuventulu Macelaru face propunere ca banii elocati in cass'a de pastrare sa remâna acolo. D. Manole sustiene propunerea comis. si departa ori-ce prepusu de neincredere in bun'a administratiune dela epitropi'a nóstra, pentruca cá membru alu comisiunei bugetarie a avutu ocasiune sa se convinga, ca aci este unu modelu de comptabilitate, dara cu tóte aceste cá omu, care are putiena pracsa in afaceri de aceste e convinsu ca aru fi mai bine déca s'aru urmá cum a propusu comissiunea. In fine se primesce, punenduse la votu propunerile, propunerea lui Macelariu.

Dupa terminarea bugetului, se pune la ordinea dîlei vesificarea deputatiloru si se vesifica: Braun de Lemeny, Buzdugu, P. Trombitasiu; cestoru doi din urma li se dá concediu. Siedinti'a urmatórie e dumineca dupa esîrea din biserica. —

---

*) A se indreptá si la sied. VI in nr. tr. R.

Sabiiu 28 Aprile.

Impressiunea ce ni-a lasat'o sinodulu din acestu anu, la intâi'a privire este, ca s'a discutatu multu si s'a facutu putienu. Pentru ca de a si fostu cinci-spradiece siedintie si relativu lungi siedintie, afara de votarea bugetului, de alegerea asesoriloru consistoriali, votarea regulamenteloru pentru esamenarea candidatiloru abia vomu gasí cev'a lucru mai de importantia intre lucrârile sinodului ce a decursu. De aci inse aru poté face cine-va deductiunea ca pentru o isprava asiá mica, la ce atâtea mari si lungi sinóde?

Omulu inse este datoriu sa nu stea nici odata sub impressiunea cea d'antâiu, ci sa caute a cunósce unu lucru din tóte pârtile sele.

Sinodulu espiratu, privitu in totalitatea lui, ne da o infatisiare in carea potemu cetí ca pre ce trépta a constitutiunalismului ne aflâmu; ne da o infatisiare despre câtu amu fostu de reu inainte si câtu are sa se faca de aci inainte pâna cându sa ajungemu sa ne bucurâmu de fruptele cele mature ale constitutionalismului; totu odata ni spune, ca constitutionalismulu a inceputu cu radiele luminei sele a alungá si cele de pre urma umbre ale intunerecului ereditu din trecutu, si opresce pre cele ce sub alte forme voru a se verí pre venitoriu.

Este lucru naturalu, ca incâtu pentru trépt'a constitutiunale pre carea ne aflâmu, nu putemu sa ne inaltiâmu noi pre noi insine, dara nu ne voru inaltiá nici altii pâna nu vomu vedé pre toti representantii poporului desbracati de ori-ce consideratiuni personali séu de clica, pâna cându voru vorbí unii deputati numai dupa apretiuirea loru individuale, fâra de respectu la lege, la natur'a legei, la natur'a organismului creatu de lege si la natur'a desvoltârei acestui organismu in si prin elementele sele proprie, pâna cându se voru aflá câte unii cari in modu absurdu voru cadé in cursele aceloru, ce prin cuventulu „consistorialistu“ voru scí a inchide ochii si urechile la tóte câte voru vedé si audí la si dela pretinsii neconsistorialisti.

Ce reu este a nu fi la inaltimea acést'a, ne dovedesce trecutulu. Unu corpu asiá de mare cum este alu natiunei nóstre perdiendu-si cunoscinti'a constitutiunei bisericei sele s'a impârtitu in biserici cu caracteru absolutisticu, a primitu si in biseric'a sea obiceiuri straine. Tóte aceste l'a desolatu, l'a daraburitu in sine mai intâiu si pre fia-care particica a pusu mai pre urma strainii piciorulu. A datu Ddieu si egal'a indreptatire a venitu sa delature povér'a de pre pepturile nóstre, acum trebuie sa ni dâmu silinti'a a respirá regulatu prin o viétia carea nu are inaintea ochiloru numai placeri individuali, séu familiari, séu de rudenia, séu de clica, ci un'a carea se conforméza legiloru. Si acést'a s'a vediutu in sinodulu espiratu ca a inceputu a se face, pentru ca interesele particulari au fostu combatute si voru fi inca, incâtu sperâmu si credemu, ca pre câtu nu va voí particularismulu sa dispara de sine, elu va fi alungatu de puterea principieloru.

Fatia cu unu stadiu asiá de imbucuratoriu alu lucruriloru nu ne potemu mirá destulu de cele intemplate in siedintiele de luni si marti cându fù vorb'a de alegerea senatului scolasticu. Nu ne potemu esplicá lamuritu inca nesciinti'a séu o remasitia de interesu personalu, acest'a tempulu are se o dovedésca, a venitu si a octroatu pre basea unei octroâri de acum trei ani unu lucru strainu organismului creatu de statutulu organicu, intielegemu inspectoratulu referintelui scolasticu, déca e permisu sa intrebuintiâmu cuvintele ce s'au intrebuintiatu de cei ce au creatu octroatiunea.

Vomu paré aspri in espessiuni pre cându noi fatia cu cestiunea scimu ca suntemu pré domoli. Sinodulu trebuiá se intre mai afundu in natur'a statutului organicu, si atunci suntemu siguri ca nu cadé in erórea recunoscuta in fine din partea multor'a dupa lucrulu seversitu. Sinodulu trebuiá sa nu ia in consideratiune persónele nici in drépt'a nici in steng'a, ci sa deslege principiulu conformu statutului si naturei lui. Ce s'a intemplatu inse? s'a pusu principiulu la desbatere si multi se impedecau de persóne; s'a pusu principiulu la desbatere si o parte mare priviá unu conclusu sinodale mai multu decâtu legea fundamentale; s'a pusu principiulu la desbatere si multi faceau cestiune de onóre din erórea sinodului de acum trei ani. Premisele aceste false se intielege de sine, ca n'au pututu produce altu ce-va decâtu numai ceea ce suntu si ele.

Nu trebuie perdutu din vedere ca statutulu organicu are in vedere unu organismu, carele se desvólta din sine si prin sine, si carele pretinde cá tóte particelele sa fia la loculu loru spre a puté functiuná. Statutulu organicu mai departe a creatu sfere de activitate, cari au sa se intarésca prin desvoltarea si crescerea poporului pre sine, dara totu odata sa intarésca pre poporu in mergerea pre piciórele sele proprie si pentru aceea a creatu representantiele legiuitórie si administrative de josu pâna susu. Sinodulu inse prin crearea postului de inspectoru ref. dupa cum se numesce ce a facutu? unu ce, care nu se tiene strinsu luatu nici de un'a din representantiele statutului org., nici legiuitórie nici administrative, asiá incâtu, cându persón'a respectiva aru fi de atare natura, si aru usá de pusetiunea sea aru incurcá totu organismulu de susu pâna josu.

Sa ne intipuimu, ceea ce nu credemu ca se va intempl'a, ca ref. inspect. voiesce asi impliní missiunea sea dara pentru puterea ce are dela sinodu nu se supune dispusetiuniloru consistoriului si conturba si sfer'a consistoriale si cea protopresbiterale si cea parochiale. Vine sinodulu si intréba pre consistoriu ca ce s'a facutu cu scólele? Presiedintele va respunde: aci e referintele insp. intrebatilu. Elu va respunde: amu facutu ce amu vrutu séu ce amu pututu; déca ve place bine, déca nu ve place sanetate buna! Apoi bine consistoriule, va replicá sinodulu asiá ai grigitu de scoli? Asia, póte duplicá consistoriulu, dara n'ati luatu dvóstra faptice privighiarea scóleloru din mân'a mea si ati dat'o inspectoriului, nu ati luatu din mân'a mea protopresbiterile si le ati datu inspectoriului, nu ati luatu din man'a mea parochiele si le ati datu inspectoriului, si nu l'ati pusu pre consistoriu in pusetiune de a nu scí ca e coordinatu elu, séu subordinatu inspect. ref.; câci elu de câte ori voiesce presid. cons. a-lu trage la dare de séma, se provóca la alegatorii sei, la sinodu, de câte ori e vorb'a de scoli ni spune ca le pórta elu de grigia. Bine consistoriule n'ai intielesu bine ce amu vrutu noi, elu are numai sà privegheze. — Ce se privegheze? câci spre acést'a sum eu. — Preste tóte aceste, cá sa-si implinésca fie care missiunea. — Adeca si preste consistoriu va dice acest'a, atunci respunsabilitatea numai cade asupr'ami. — Dara apoi unde vomu stá cu manipulatiunea. Presiedintele va vrea sa tiena siedintia, dara referintele insp. va dîce: eu plecu si me ducu. Cu referad'a? Iati unu suplente! Pre cine? ca n'amu nici unu barbatu de scóla, iéra cei-lalti nu potu pentru ca au afacerile loru si apoi nici nu se va aflá nimenea care sa lucre pentru cá altulu sa se póta preumblá prin tiéra etc. etc. etc.

Eata dara câtu de conturbatoriu póte deveni unu singuru factoru, carele nu se póte aduce in consunantia cu statutulu organicu si care are dealmintrea se impedece si pre venitoriu desvoltarea cea naturale a impartirei administratiunei scóleloru nóstre din archidiecesa. Senatulu scol. dupa statutu tramite comisari din sinulu seu, aici sinodulu octroiaza unu inspectoru cu potestâti, cari din senatu facu numai unu personalu de asistintia, denaturândulu dela firea cea de corporatiune representativa, carea alésa odata se constitue pre sine, lucra si pórta in solidum tóta respunsabilitatea afaceriloru sele.

Cu tóte ca sinodulu n'a intratu intregu pre calea principiale chiaru cându afacutu cestiune de principiu, amu avutu o placere nespusa cându ascultámu discussiunea, cea mai frumósa si cea mai interesanta din tóta sessiunea, in privinti'a regulârei senatului scolasticu in dóue siedintie lungi. Chiaru sî din cuventârile aceloru ce purcedeau din punctu de vedere de onóre alu sinodului din 1870 si din alte puncte de vedere au fostu unele cuventâri in adeveru parlamentarie. Si impregiurarea acést'a ne spune ca déca astadi nu s'a nimeritu din o parte mai mare a sinodului calea principiale conforma basei vietiei nóstre constitutionali, aceea se va intemplá mâne, pentru ca amu vediutu multu zelu si buna vointia intre cea mai mare parte a membriloru sinodului.

Noi credemu ca pâna la anulu tóte voru merge sî mai bine in ceea ce privesce adeverat'a viétia constitutiunale. O credemu acést'a pentruca deputatii din provincia incepu a fi totu mai putienu primitori de suspicionârile sioptite pre la urechi de unii sî altii sî remânu pre lânga judecat'a loru propria.

Sî odata ajunsi la formarea unei juste sî adeverate opiniuni despre starea nóstra sî despre midilócele indreptârei ei, vomu uitá tóte neplacerile intempinate la inceputu, iéra poporulu va binecuventá in veci pre acelu ce l'a pusu in viéti'a sinodale, sî va da cu bucuria denariulu pentru dens'a, câci se va convinge ca acest'a 'i dà putere spirituale sî morale, puterea cea mai momentuósa in viéti'a ómeniloru sî popóreloru.

Onóre sî profunda multiamire stimabilei societâti Brasiovene române.

Prea onorate dle redactoru! Binevoiti ve rogu a dá publicitâtiei in pretiuitulu jurnalu „Tel Rom.“ cele ce urméza:

Cu nespusa bucuria amu cetitu apelulu dto Brasiovu 21/3 a. c. in nr. 26 alu T. R. referitoriu la imbratiosiarea meseriiloru din partea tineriloru români; cu placere sî tóta voi'a 'lu amu cetitu in biserica in un'a din serbatorile pasciloru inaintea poporului, bá sî altor'a particulariu; esplicându-le sî spunendule ce folóse, ce avântagie mari ne aru aduce sî nóue româniloru meseriile, avendu multi meseriasi din senulu nostru. Le amu spusu de repetite ori ca: „Meseri'a la omu e braciara de auru,“ sî cá „celu ce se radiema numai pre straini, acel'a are se piéra.“ —

Stimabilulu apelu, dupa parea mea nu va câstigá resultatulu doritu, câci in unele pârti ale patriei nóstre se apera, fugu românii de meserii, precum dévolulu de tamâia, ca tóte ca sî pâna acum s'a indemnatu românii se imbritiosiedie acestu ramu — acést'a ocupatiune; toti in zadaru, fiindu-ca multi suntu in credintia sî pricepere precum unu demonu! —

Amu facutu sî eu calabrii sî esperintia bunisióra sî amu observatu, ca nu poporulu de rendu ci-o parte din inteligenti'a nóstra pórta tóta vin'a sî iata pentru ce: preotulu de aru avea 20 feciori afara de fete, pre toti i-aru popí! Bá de aru fi legea bisericésca precum a telegrafului sî postei, aru stá sa-si popésca sî fetele! Dara, n'a avutu norocu de astfeliu de lege! —

Dintre frati invetiatori sî d. d. profesori asemenea fórte putieni voru fi, cari voru avea copii pela meserii. —

Ei, déca nu acést'a stim. persóne voru — preste totu loculu a imbratiosiá si acestu ramu de sciintia, — siguru poporulu de rendu nu va face iniciativa. Poporulu de rendu e precum o turma de oi, déca ciobanulu nu va pecá sî fluierá, inaintea ei, nu va ajunge la loculu destinatu ci se voru imprasciá in tóte pârtile sî multe voru retací.—

Din acestea sî multe alte motive, (cari déca le-asiu fi scrisu tóte trebuia prea multa harthia) 'mi ceru scusa sî p. t. lectori se-mi permita a bate sî eu nitielu tóc'a — insa nu la urechile surdului: —

D. D. preoti sî frati invetiatori sa-'si deie pruncii pela meserii (sciindu ceti sî scrie bine) dara fâra zabava, — se faca iniciativa sî atunci stim. Apelu din cestiune va avea resultatulu doritu, sî poporulu nepriceputu siguru ii va imitá. Nu totu preoti sî iéra-si preoti sî mai sciu eu ce! Sa se imbratiosiedie cu afabilitate sî fala meseriile, la din contra in putiene locuri vomu avea meseriasi din senulu nostru, sî dómne! buna e meseria la omŭ. —

Observu eu, ca in comun'a unde dejá functioneza suntu multi cu 4—6 feciorasi, sî déca nu se face destulu indemnu si nu se face initiativa din partea celoru competenti ba a-siu potea dice obligati, — dintre sateni nu face unulu!

Maioritatea poporului nostru de rendu asiá e de necapace, ne luminata in ramulu din cestiune, incâtu unu maiestru — de ori-ce specialitate — se-i invetie copilulu in tóte gratisu la parinti acasa (privatim) sî acelu saténu aru fi in positia se alunge pre maiestru din casa-i! Sum convinsu de acestu adeveru. —

Sa mai lase asiá dara fiii preotiloru preoti'a, câci vine tempulu cându toti preotii voru fi numai fii de preoti, apoi sî dintre tenerii de mireni suntu demni de preotia, ba cá unii din preoti, — multu mai cu evlavia si cu fric'a lui Domnedieu.—

„Unu poporu, ce nu combate, nu merita libertate! — Voru dice unii ca meseri'a se invatia cu spese marí sî trebuie a suferi chiaru sî neplaceri; adeveratu e, insa eata ce a dîsu poetulu Bolintinénu:

„Se suferimu ca cei-lalti se fia fericiti sî se murimu, cá cei-lalti se nu fia truditi.“

Amu vorbitu cá se spunu adeverulu, iéra nu din dispretiu séu ura catra altii. —

Resumendu-me pre lânga cele ce precedu, primiti ve rogu dle redactoru, incredintiarea osebitei mele consideratiuni de stima sî devotamentu ce ve conserva.

Alu Dv. stimatoriu.

Porcesci, in Aprilie 1873.

Aronu Necsi'a
docinte.

Domnule redectoru! Se dîce ca fapt'a buna merita lauda; din ast'a consideratiune 'mi-iau libertate a ve comunicá urmatórele despre fapte bune, sî a ve rogá totu odata cá se le dati locu in stimat'a fóia „Telegrafulu Romanu.“ Credu ca suntu imbucaratórie pentru ori sî care românu interesatu de inaintarea sî viéti'a poporului nostru.

In diu'a a trei'a a serbatórei sântei invieri (10 Apriliu a. c.) amu fostu norocosu a asistá in comun'a bisericésca gr. or. Buciumu Poieni (Protopresb. Zlatnei de josu) la esamenulu semestrului de iérna facutu decâtra pruncii dela scol'a nóstra confesionale de acolo, unde functionéza cá invetiatoriu Vasiliu Corpade; cu acést'a mi s'a datu ocasiune a vedé mai multe fapte demne de a fi recomandate publicului românu, cá nescari esemple demne de tempulu progresului in carele traimu.

Incâtu privesce instructiunea, prunci la scóla, precum amu observatu, intru adeveru ca erau putieni, fatia cu marimea comunei sî numerulu pronciloru, cari in urm'a legei de instructiune, aru fí oblegati a frecuentá scól'a; progresulu facutu inse de acei'a circiter vre-o 40, cari au facutu esamenulu, este fórte imbucaratoriu, asiá incâtu pre lânga astfeliu de impregiurâri, aru poté serví de onóre ori sî câroru invetiatori dela scólele comonale, unde statulu a confiscatu pentru sine-si sarcin'a instructiunei.

Objectele din cari s'a facutu esamenulu — precum mi-aducu aminte — au fostu; Religiunea, isto-

FOISIÓRA.

Prescriptulu verbalu

alu siedintiei publice a societâtiei studentiloru din gimnasiulu scóleloru comerciale sî reale gr. or. din Brasiovu tienuta in 1 Apriliu st. v. 1873. in sal'a gimnasiului.

(Urmare.)

Nici decum! câci admitendu acést'a, amu contestá libertatea omului sî prin consecintia logica responsabilitatea de faptele sele. Legislatiunea sî penalitâtile prescrise n'aru avé nici unu sensu, câci cu ce dreptu amu pedepsi pre o fiintia, care a comisu fapte fâra vointi'a sea. A-si vrea sa sciu, ce aru dice dlu preopinentu, cându l'aru atacá furii, déca ei suntu condusi de fatalitate? Si-aru cere despagubire? Negresitu ca nu; câci furii au facutu intocmai cá fiérele selbatice, care nu au vointia libera sî prin urmare nici responsabilitate. Daru sa nu mai alunecâmu pre acestu terenu ridiculu, ci sa ne lamurimu bine in privinti'a fatalitâtiei.

Fatalitatea nu este o putere, carea dirége sórtea individiloru sî a popóreloru, nu este acea mâna de feru, din bratiele cârei'a nu mai putemu scapá, ci este numai o scusa a debilitâtiei sî a nesciintiei nóstre, ori-cându ni se intempla ce-va preste asteptarea nóstra; ori de câte ori culegemu unu resultatu tristu alu actiuniloru nóstre, ne place a ne mangaiá, ne place a ne insielá pre noi insîne punendu-ne sub scutulu fatalitâtiei. Cum credeti? Ce va secerá celu ce sémena ventu? Neaperatu furtuna? Consecinti'a fapteloru este rigurósa.

Fatalitatea tienea odata loculu nesciintiei, astadi inse cându sciintiele au facutu progrese imense, fatalitatea este silita a se marginí intr'unu spatiu fórte angustu. Astadi in tempu de furtuna nu ne mai tememu, ca fatulu ne va face visita in chipulu fulgerului, in edificiulu, ce ne scutesce, câci punemu unu parafulgeru, care i inchide usîle. Esemple de asemenea natura suntu nenumerate. Ca isbesce unu glontiu pre unu individu acést'a nu e fatalitate, ci este esecutiunea unei vointie. Poporulu dîce inse, ca asiá i-a fostu scrisu. Dara de ce óre sórtea nu se folosea de aceste arme inainte de inventiunea glontiului. Casurile suntu atâtu de dese astadi, incâtu 'mi pare, ca sî sórtea a invetiatu, ca acésta arma este mai apta. Dara unde ajungemu? presupunemu o sórte, care póte sa se perfectionedie? Chiaru prin acést'a se néga esistinti'a unei sorti, câci ea déca aru esiste n'aru putea fi decâtu nemutabila. Dlu preopinentu trecendu preste tóte acestea, nu voiesce sa scie nici de progresulu ce l'a facutu sciintiele, nici de argumentatiunile ratiunei, ci gramadindu esemple nerumegate, cérca a ne duce in eróre numai prin asertiuni crediendu, ca tóta lumea o sa le priméscа de bani buni. — Egiptenii, Asirienii, Persii, Grecii, Romanii etc. dupa d-lui s'au succesu unulu dupa altulu conformu decisiuniloru fatalitâtiei. Nu vrea sa cercetedie, care au fostu causele, ce au inaltiatu pre aceste popóre, sî care pecatele ce le-au trântitu din inaltimea, la carea se radicase.

Este unu principiu recunoscutu: „omulu póte numai câtu scie“. Aplicându acestu principiu la natiuni 'lu putemu formulá astfeliu: natiunile potu numai atâtu pre câta sciintia sî moralitate posedu. Cele mai culte sî mai morale, domnescu preste cele mai putienu culte sî mai corupte. Cele mai mici natiuni nu potu fi inghitîte, déca voru avea in sine simburele vietiei si voru intruní conditiunile neaperatu trebuinciόse pentru esistintia. Elvetienii indata ce a intrunitu aceste conditiuni si-au eluptatu libertatea de sub imperiulu germanu sub care gemea atunci tóta Europ'a midilocia. — Poporutu românu si-a mantienutu libertatea pâna a avutu aceste conditiuni. Indata ce ele a disparutu n'au fóstu supusu de Turcii, carii inspaimentau Europ'a, ci de lipitorile Fanarului. Dara ce se mai spunu: insîrate margarite; pre scurtu natiunile ce voru sa fia libere, trebuie sa stea pre ó trépta egala de cultura sî de moralitate cu cele-lalte. Acést'a nu este ce-va imposibilu. Vointi'a! sî positiunea loru va fi asigurata.

Mai departe dlu preopinentu dórme liniscitu sî se légana in sperantia, ca sórtea va intórce fói'a, pre care sta scrisu unu viitoriu de auru alu româniloru. Nu ne spune insa cându sî sub ce conditiuni o va intórce? sa fimu noi indiferenti? Dá! asiá dice d-sea, câci sî déca amu voí n'amu ispraví nimic'a. Sórtea este capriciósa, sî nu va face decâtu ce va avea gustu. Acést'a este tocmai cá sî cându amu cadea in apa, sî n'amu voí sa dâmu din mâni sî din picióre, ci ne-amu leganá in sperantia, ca sórtea ne va scapá. Nu recunósce astfeliu unu principiu recunoscutu de lumea intréga, ca cine traiesce sperându, móre flâmendu. Este vre-unulu din noi, domniloru, care sa nu speredie unu viitoriu ferice? Negresitu ca nu! Noi inse legâmu acestu viitoriu de actiunile nóstre sî credemu precum aru crede sî d-sea, déca si-aru dá ostenéla a cugetá câtu de putienu, ca fâra munca nu se castiga nimic'a. Voimu sa avemu viitoriu de auru trebuie sa ne concentrâmu puterile, sa incepemu lupt'a de estirpatiune in contr'a nesciintiei, in contr'a imparecheriloru, sî in contr'a tutororu releloru ce ne bantuie. Delaturandu acestea vomu silí pre aceea sórte neindurata se intórca mai curendu fói'a, la din contra mi-e tare frica, sa nu o stérga sî sa o inlocuiésca cu cuventulu, peire.

Credu ca acestea suntu destule argumente prin care se probédia sórtea jocului natiuniloru.

(Va urmá.)

ri'a biblica, gramatic'a romana, cetirea din legendariu cu analis'a cuvinteloru sî scrierea, greografi'a patriei cu câte-va cunoscintie din istoria, istori'a naturale, computulu sî altele. Din tóte acestea pruncii respundeau bine sî cu curagiu la tóte intrebârile ce li se puneau.

Ceea ce póte inse se casiune mai multa bucuria ori sî cârui cercetatoriu alu comunei acelei'a, este scól'a cea nóua, carea s'a edificatu sî se pregatesce acum, sî carea nu numai ca póte se corespunda câtu mai bine, mai multu decâtu recerintieloru legei, in ceea ce privesce localitâtile, si inca atâtu este de frumósa sî bine planuita incâtu servesce spre tóta onórea crestiniloru de acolo, cari pre lânga impregiurârile de viétia atâtu de grele in cari se afla locuitorii muntiloru apuseni — ca sî toti locuitorii Transilvaniei, au potutu sacrificá atât'a pentru scopulu culturei pentru carele ne luptâmu prin atâtea neajunse sî pedeci obvenitórie. Onóre cumunei sî barbatiloru cari au condusu comun'a intru efectuirea acestei opere menite sî consacrate invetiamentului!

Cí, ceea ce m'a facutu a ve scrie P. O. D. Redactoru, cu acést'a ocasiune, nu suntu numai acestea amintite pâna aici, ci motivulu principalu carele m'a indemnatu a fostu sî este altulu, dupa parerea mea atâtu de meritoriu incâtu pentru interesulu nostru de cultura sî recerintiele de esemple bune, aru fi o dauna morale alu lasá se remâna strainu sî necunoscutu emulatoriloru, cari si-au propusu spriginirea sî sacrificiulu pentru cultur'a poporului.

Onórea sî meritulu pentru edificarea scólei privesce in genere pre tóta comun'a, sî in specia pre marinimosulu parochu de acolo „Ioanu Iancu“, sî pre zelosulu comitetu sî epitropi'a parochiale, cari au avutu insufletirea a sacrificá insisi, sî a indemná prin esemple pre poporu pentru scopu; asemenea privesce pre parintele protopopu carele este celu mai de capetenia conducatoriu alu crestiniloru din tractulu seu. Fondulu scolasticu inse, infiintiatu nu demultu, sî despre carele amu aflatu in aceea-si di cu ocasiunea luârei ratiocinieloru decâtra parintele protopopu Ioanu Galu, — este unu monumentu pururea viú, carele va amintí sî onorá in seculi, va face nemoritoriu numele marinimosului sî nobilului parochu Ioanu Iancu, iubitoriu sî devotatu pentru crescerea sî desvoltarea poporului seu.

Dupa cum amu intielesu, parintele parochu, pre carele prelânga anima buna, la indiestratu Ddieu sî cu o staricica frumósa, cunoscându de o parte imperiositatea, cu carea ne provóca tempulu cá sa ne luminâmu; iéra de alta neajunsele sî greutâtile cu cari — precum pretotindinea asiá sî aici — este intempinata nisuinti'a nóstra câtra lumina, a avutu nobilulu simtiu a sacrificá insusi din averea sea propria, unu capitalu de 2000 fl. v. a., di dóue mii, sî prin acést'a a pune temeiu fondului scolasticu din acést'a comuna.

Este frumosu esemplu in tempulu nostru, este maretiu sacrificiu adusu pre altariulu natiunei sî este mare ajutoriu pusu la dispusetiunea poporului lipsitu!. Pre lânga acestea totu odata mai este acésta fapta, inca o dovada, despre interesulu sî consciinti'a ce are preotimea nóstra facia cu chiamarea sea; sî este unu argumentu, cumca ori prin câte impiedecâri tendetióse sî reactionarie, caus'a nóstra, care este progresulu, va triumfá.

Acestu capitalu, in urm'a manipulatiunei intieleple, s'a ridicatu pâna in presente aprópe la cifr'a de 3000 fl. v. a. parte in obligatiuni parte in bani gat'a.

Acestea amu aflatu cu scopu d. redactoru a vi le impartasí, cá noutate fericita din serbatorile sântei invieri; sî acést'a din urma, a fostu motivulu carele m'a indemnatu mai vertosu a vi-le descoperí. Onóre dara comunei, comitetului sî epitropiei parochiale de acolo; onóre sî lauda bravului si nobilului parochu Ioanu Iancu! . . —a.

Pianulu-infer. 3/5 1873.

Domnule Redactoru! Bine-voiti a dá locu in pretiuitulu diurnalu „Tel. Rom.“ orduriloru urmatóre:

Dupa ce fostulu notariu in comun'a nóstra Savu Mateiu, s'a inaintatu la rangulu de cancelistu la judecatori'a cercuale din Sebesiu, postulu de notariu de aici a devenitu vacantu. — Este in genere cunoscuta manier'a fratiloru sasi, ca acolo, unde nu potu face dupa placulu loru, apoi facu invoieli cu romànii; inse acestea asiá le compunu, incâtu românii sa fia invoiti la daun'a propria sî la dobând'a sasiloru. Inspectorulu localu, Fr. Huttern, temendu-se, cá nu cum-va sa devina acestu notariatu la mân'a unui romanu, conchiamà comitetulu comunalu pre 29 Aprile 1873 sî propuse, cá pâna un'a-alta sa se invoiésca comitetulu a primí in modu provisoriu pre svabulu din Würtemberg. Georg Haldenvang, carele din trei profesiuni, precum: pânzariu, zidariu, cismariu, nici de un'a nu e aptu, apoi de notariu nici vorba nu póte fi, totusi dlu inspectoru, orbitu de simtiulu sî simpathi'a câtra svabulu celu mai simplu cá turéculu, vrea a caracterisá pre tóta lumea, ba chiaru sî numí pre unii, despre cari avea temere, ca voru petí acestu postu, dicendu, ca nu pricepu nici câtu cism'a lui. — In fine vediendu d. inspectoru, ca comitetulu nu-i primesce propunerea, se invoì, cá pâna in 27 Maiu a. c. se circuledie in scaunu concursulu pentru ocuparea acestui postu de notariu. Pâna atunci sub respunderea lui Haldenvang se afla cancelari'a cu tóte cele tienatórie de ea.

Amu asceptatu spriginirea sî aperarea dreptuiloru comunali de câtra dlu Benn'a, ce se aflá presinte, ba chiaru sî ocuparea acestui postu iau fostu oferit'o comitetulu permajoranu, inse ce se vedi! Dlu Benn'a da inspectorului o epistola sigilata, carea dupa departarea densului din casa, o cetesce inspectorulu, sî aceea contienea dechiaratiunea, prin carea nici decum nu voiesce a primí postulu de notariu oferitu de comitetu. Totu norocului amu avutu cu dlu Piso, adjunctu de politia din Sabesiu, care a sciutu frânge tóte frasele maiestróse ale viclénului inspectoru sî cu o intielepciune sî tactica rara iau sciutu combate tóte technele viclene, cu care in tempu de 4 óre necontenitu luptându-se, vrea a incheiá invoiéla cu comitetulu fâra voi'a comitetului.

Dlu Piso merita tóta laud'a, sî pentru acést'a va remânea neuitatu in comun'a intrég'a cu atatu mai vertosu, ca in suplic'a comitetului câtra inspectorulu asternuta a pretinsu limb'a romàna in tóte afacerile comune, ce firesce s'a si primitu cu aceea, cá sa se scia sî cea germâna.

In noptea din 1 câtra 2 Maiu a. c. venindu Savu lui Petru Savu, locuitoriu de aici, carele fusese la tergu de septamâna in Sabesiu, s'au aflatu diminéti'a in 2 Maiu Mortu in Calicica mica lânga satu, astadi va fi ingropaciunea, despre vre-o cercetare din partea justitiei nu mai e nici vorba, ba nici credu sa se fi facutu aretarea necesaria câtra oficiolatulu competente fiindu notariulu togm'a nou.

Unu membru alu comunei ce a fostu
presentu la ambele casuri.

Cincu-mare, 18/30 Apr. 1873.

Motto: Parturiunt montes, nascitur
ridiculus mus!

Sî Ddieu au facutu in 6 dile lumea, sî tóte celea-lalte din sî afara de lume, a sieptea dî inse au odihnitu; numai Nocrichenii nu odihnira sî nici nu odihnescu, ci roscolescu tóta pulberea din Nocrichiu sî o rostogolescu prin pretiuitulu nostru „Telegr. Rom.“ si umple tóta lumea cu o intunecime cumplita, din care eshaléza neadeveruri sî calumnie sî orbesce pre toti intieleptii din acésta lume, ba inca sî din ceea-lalta lume, care se estinde dela

---

Disertatiune

despre revolutiunea lui Todoru Vladimirescu tienuta in siedinti'a publica a societâtiei de lectura a studentiloru dela gimnasiulu românu din Brasiovu.

Domniloru! Unu evenimentu grandiosu, care a decisu sórtea principateloru române, care a adusu la viétia unu poporu incatenatu de seculi, sî i-a renascutu consciinti'a nationala pentru conservarea propria in viitoriu este revolutiunea lui Todoru Vladimirescu dela 1821. Acestu anu scrisu cu litere neperitórie in sufletulu machnitu alu românului face epoca in istori'a principateloru si in genere a româniloru. Trista, fatala, periculósa fu starea româniloru inainte de acestu anu. Déca deschide cine-va cronicele românesci scrise cu amaraciune sî lacrami nu va aflá intr'unu decursu de mai bine d'unu seculu, decâtu numai persecutiuni, jefuirí, chinuiri, comploturi, tradâri si in cele de pre urma nisuintiele unoru venetici de a omorí unu poporu, care-i primise cu bratiele deschise. Grecii erau acei'a cari fiindu egoisti incarnati sî predominati de unu materialismu iérasi voiau a suprimá pre nenorocitii români.

Românii pre tempulu lui Brancovéuu 'si perdù increderea la Turci, sî acesti'a le caséza dreptulu de a mai avea domni pamenteni. Le trimite nisce creature de ale Fanariotiloru impreuna cu o multime de golani Greci, a câroru caracteru este aratatu prin cuvintele „linge mân'a, care n'o poti muscá.“

Acum vine tempulu vijeliosu. Nori grei, furtuni ingrozitóre se descarca asupr'a României. Radiele de lumina disparu sî intunerecu adîncu se intinde preste acestu pamentu udatu de sângele româniloru. Virtutea este inlocuita de vitiuri. Numele de românu devine nume de batjocura. Simtiemintele nobile se stinsera cu totulu. Boierii se facu unelte ale Fanariotiloru perfidi sî tieranulu pusu in lantiuri sî injugatu se svercolia la picióréle veneticului. Functiunile tóte se ocupa de Greci. Guvernulu erá acum unu guvernu de mascarade sî frivolerii nerusinate. Românii se aflau in agoni'a mortiei. Fanariotii se grabiau ale dá lovitur'a mortala, a sterge o natiune din cartea vietiei rapindu-i limb'a sî storcendu-i prin torturi infioratóre poterile sale de viétia materiale sî morale. Acést'a erá sórtea unui poporu, ce fuse stânc'a de care se isbira órdele barbare, ce aperase cu siróie de sânge Europ'a intrég'a de inundatiunea musulmana.

Desperati cu totulu, avendu cutitulu infiptu pâna in osu, parte mare din români 'sî aflau singurulu asilu in haiducia. Vine anulu 1821. La inceputulu acestui suferintiele româniloru ajunsesera pâna la estremitate. Se vede insa ca provedinti'a a voitu a dá o lectiune româniloru prin acésta, a apropiá pre boieriu de tieranu, ase interesá mai multu unulu de altulu sî a-i face sa pricépa ca numai in unire potu sa-si elupte unu viitoriu mai bunu. In momentulu supremu mân'a providentiala vine intru ajutoriu. Ventulu ce venea de câtra apusu alunga norii cei grei, furtunile se micsioréza sî stéu'a mântuirei ce parea ca se stinsese apare din nou cu o lumina crescenda. Ideile de libertate ce percurgeau apusulu dela unu capu la altulu strabatu sî in Români'a. Unu barbatu erá de lipsa, care sa esopereze cu seriositate aplicarea loru. Providenti'a se ingrijesce. Trimite unu barbatu resolutu, jalusu de libertatea sî independinti'a poporului suferindu, capabilu de a sparge intunereculu, in persóná marelui Todoru Vladimirescu, eroulu acestui anu memorabilu sî renascatoriulu némului românescu.

Todoru s'a nascutu la 1780 in satulu Vladimirulu. Dupa obiceiulu de atunci, cá fiu de mazilu de copilu servì in cas'a boieriului Glogovénu din Craiov'a, unde invetià grecesce. In etate de 18 ani ese de aci sî intra la panduri. In resbelulu ruso-turci, de pre atunci escelà prin tactic'a sea militara, pentru care fù renumeratu din partea lui Const. Ipsilanu Vod'a cu functiunea de slujeru in pitacu, iéra Rusii i-au oferitu decorati'a Sf. Vladimirescu clas'a III sî rangulu de locotenentu. Dupa finirea resbelului nu mai ocupà nici o functiune insemnata, ci erá unu simplu vatavu alu plaiului Closiani. De-sî ocupà o functiune mica, totusi trecerea lui inaintea poporului erá fórte mare. Prin meritele sele, patriotismulu sî energi'a caracterului seu, sciù sa-si alipésca o multime de partisani, cu deosebire barbati de preste Oltu. Mai ascépta momentulu oportunu, spre a poté curatí tiér'a de carii, ce rodeau in medu'a românului.

Pre cându isbucnise eteri'a Greciloru, Todoru se afla in etate de 35 de ani. In acestu tempu pléca la Bucuresci in cause finantiare. Aci avù ocasiune a cunósce pre deplinu intrigile sî propagandele de demoralisatiune ale greciloru. Indignatu cu totulu cu mare pofta doresce a sosí tempulu cându sa-si resbune aspru asupr'a veneticiloru.

Glasulu de libertate alu lui Ipsilanti strabatuse sî in Români'a sî aflà echou puternicu in animele greciloru de aci, ba chiaru sî a multoru boieri enervati cu totulu sî fâra nici unu caracteru. In Bucuresci 'si castigase Ipsilanti multi aderinti dintre capetenii. Prin satelitii acesti'a se cérca a animá pre bietulu românu de a se inrolá sub stégulu libertâtiei grecesci. Tudoru priveghiéza cu mare atentiune tóte miscârile greciloru. Mai pre urma concepe ide'a de a pune capetu atâtoru ilegalitâti sî suferintie, se decise a se resculá. Audiendu ca Ipsilanti si-a luatu drumulu spre Bucuresci crediù, ca acum este tempulu favorabile de a biciuí pre greci sî a scapá tiér'a de lipitori. Trece cu vederea pre boieri, cunoscendu bine câtu de decaduti erau ei atunci sî se adreséza câtra bradii muntiloru sî voinicii codriloru, câtra olteni. O mica suflare, care sa desvelésca jarulu acoperitu de cenusi'a tempului indelungatu, fu de ajunsu cá sa incinga foculu pentru libertate. Cu micu cu mare, cete de cete alergara românii la glasulu puternicu alu marelui Tudoru. Cá roiulu de albine esiau românii din unghiurile caseloru, din desimea codriloru sî din fundaturile vâiloru.

(Va urmá.)

Nocrichiu pâna la Fofeldea sî retoru, sî pórta de nasu pre toti acei'a, carii nu vreau sa auda adeverulu, precum au dusu in retacire pre preotulu celu cu falc'a rupta, séu mai bine disu de Nocrichieni, multu laudatulu sî meritatulu preotu I. M., de aici pre unulu din Sabiiu, carele sî astadi crede cá in sânt'a evangelia, ca mai stralucitu preotu cá acest'a nu este, secundându-i cei doi din Nocrichiu unu Aminu puternicu!

De-abiá s'au asiediatu pulberea cea dintâiu roscolita de sânti'a sea dlu Maieru administratoru protopopescu, adapatu cu sciintiele inalte din norm'a Nocrichiana sî bine meritatu pentru sine sî ai sei, prin articlulu seu de dto 27 Martiu a. c. din nr. 27 a „Tel. Rom.“, facutu dupa chipulu sî asemenarea sea, si eata! ca unu teneru frumosu, oblu sî inaltu cá bradulu, esitu din capulu Minervei cu o minte rara, agera, petrundietória, adencu cugetatória, incâtu intre Nocrichiu sî Fofeldea nu-i poti aflá parechia, de cum-va iubite cetitoriule nu vei alunecá a crede, ca par. administratoru concernente e unu „facsimile“ alu seu, o persóna cu numele D. Zacharia din pulberea rostogolita de antecesorulu seu cioplitu dupa chipulu sî asemenarea sea iésa cu unu articulandru de dto 2 Apr. 1873 in nr. 28 alu „Tel. Rom.“, datatu din Nocrichiu, prin carele s'au facutu o intunecime mai mare cá cea dintâiu sî asiá o frica sî cutremuru ne-au cuprinsu, de nu aflâmu locu de adapostu, nu cunóscemu mai multu frate pre frate, nu scimu deosebí mai multu pre siarlatanii de ómenii de omenia, pre cesti'a de cei-lalti, pare ca s'au facutu o turma sî unu pastoriu de cei pecatosi; inse multiamita lui Ddieu, ca dupa putientica vreme s'au imprasciatu norii sî intunecimea departându-se s'au facutu lumina, si radiele binefacatórie ale sórelui incaldiau pre unu siorecasiu nou noutiu, din pamentu esîtu frumosu — sî inca cu zvikeru pre nasu — dara ridiculosu, pre arealulu Nocrichiului jucându.

Dupa introductiunea acést'a seriósa-satirica, amesuratu Nocrichiano-Fofeldénului, me adresezu cu celu mai profundu respectu câtra inalt'a persóna a dlui Zacharia si-lu intrebu cá respunsu la articulandrulu seu:

1. Da óre cine te-au inputernicitu sî cine ti-au datu ansa la aceea, de-mi tragi numele meu la forulu publicitâtiei, cându insusi recunosci, ca subscrierea articlului din Agnit'a 25 Mart. 1873 nr. 26 din „Tel. Rom.“: „membrii de incredere din scaunulu Cincului-mare, aru fi neadeverata“, sî totusi dîci séu scrii cu o cutezantia fâra de mesura: „póte sî mie-mi plesnesce prin capu a imprasciá orbesce in publicu atari secaturi nefundate?“ Se o scii marele intieleptu dela Nocrichiu, ca eu, cându scriu, ori sî unde va fi aceea, nu scriu orbesce, cu atât'a mai putienu secaturi nefundate, nici nu facu blamuri de acelea cá d-ta prin Agnit'a pre la scrutiniu, incâtu 'ti dai singuru testimoniu de paupertate, ca nu esti capace a te portá parlamentariu intr'o adunare publica, sî déca totusi cutedi a aduce numele meu la forulu publicitâtiei spre a aruncá mantéu'a saraciei-'ti spirituale preste capulu meu, sa scii ca acésta insusîre-ti nu se lipesce de mine pentru ca atâtu purtarea mea câtu sî caracterulu meu suntu inca nepatate sî stau mai pre susu decâtu ale ori sî cârui intrigantu necioplitu, carele cu blamurile iese sî naintea publicitâtiei sî nu se indestulesce cu celea patite! faptele mele de pâna acum suntu chizasia nerestornavera despre aceea, ca eu nici odata n'amu scrisu, n'amu imprasciatu neadeveruri, orbesce in publicu, séu secaturi nefundate, sî nici nu voiu scrie, nici nu voiu imprasciá nici odata neadeveruri, in specie prin foile publice, neadeveruri, care atingu chiaru caracterulu unei persóne nepatate; cu multu mai tare respectezu eu pre totu omulu sî presupunu despre totu insulu, ca este de omenia, dreptu sî cu caracteru nepatatu, dara cându faptele — care cu sofisme sî neghiobii nu le poti acoperí — suntu rele sî moralei publice stricaciose, cându nici dojene aspre consistoriale nu mai potu indreptá pre unu omu patimasiu, ba inca in desfrenarea sea sustienuta de autoritâti mai inalte, — cându mai departe se afla inca sî ómeni — procatori nechiamati — cari apera pre atari ómeni cu fapte rele, atunci vei iertá, ca voru iesí fâra reserva la publicitate sî voru dá de golu pre toti marsiavii, cari pre dupa culisa sustienu pre unu omu fâra de lege sî moralitate in sirulu preotiloru sî vomu combate cu energia tóte vitiurile, care se voru aretá publice, fia in Agnit'a fia in Nocrichiu, si fia chiaru si in Sabiiu.

(Va urmá.)

Cestiunea israelita.

Estragemu dupa „Memorialu diplomaticu“ pasagie din unu articulu interesantu intitulatu: diplomati'a Stateloru Unite sî israelitii in Romani'a. Din elu se póte vedea prin acte oficiale opiniunea stateloru celoru mari asupr'a cestiunei israelite dela noi sî rolulu ce l'a jucatu fia-care cu ocasiunea turburâriloru dela Cahulu.

Gratia publicatiunei celui din urma volumu alu corespundintiei diplomatice a guvernului Stateloru Unite, avemu sa fimu luminati asupr'a acestoru puncte sa scimu aceea ce cugeta asupr'a fapteloru aruncate in sarcin'a guvernului românu de acei barbati ai mariloru cabinete europene.

Cele dintâiu telegrame, cari vorbeau despre uciderile in Romani'a, prodsesera o via sensatiune in statele unite. Israelitii cari ocupa mari positiuni in acésta tiéra, unde au sciutu sa merite stim'a generala, se miscara la scirea despre aceste fapte estraordinarie, sî solicitara interventiunea guvernului federalu in favórea coreligiunariloru loru.

D. Fish telegrafà indata dlui Moris, ministrului stateloru-unite la Constantinopole, de a se asigurá despre esactitatea fapteloru, sî in casulu cându ele aru fi adeverate, „sa róge in modu oficialu pre Pórta de a pune capetu versârei de sânge.“

Respunsu dlui Moris se tramise indata. Ministrulu americanu incepe prin a stabilí, ca Pórt'a nu póte face nimic'a in acésta afacere, pentru ca Romani'a se bucura de o completa autonomia interióra, sî pentru ca faptele relative la cele petrecute cu israelitii fusesera esagerate intr'unu modu considerabilu, de-sî s'au comisu acte de violintia indestulu de regretabile. Intra in urma in consideratiuni fórte juditióse asupr'a causeloru acestoru conflicte. Prim'a causa este influinti'a neincetata in Romani'a, a israelitiloru din Russi'a sî Austri'a; acesti israeliti, cari „potu cu greu a-si castigá viéti'a in Austri'a“, séu cari „pentru diverse resóne suntu goniti din Russi'a, se refugiaza in Romani'a“, unde prin modulu loru de a speculá „facu pre seracu sî mai seracu.“

„Pretins'a persecutiune a israelitiloru in Romani'a nu este o cestiune de religiune ci de industria. Este o sarcina grea pentru guvernulu românu de a lucrá in aceste circumstantie cá sa póta mantienea ordinea inlauntru sî sa dea satisfactiune opiniunei publice straine. Românii i grabescu a impedecá cá tiér'a sa nu mai fia inundata de câtra israeliti, sî elu nu cutéza a lucrá de téma cá sa nu atinga sentimentele de tolerantia ale Europei. Urméza de ací ca tiér'a se gasesce totu-déun'a intr'o stare de agitatiune care vatema interesele diverseloru sele sectiuni, si care servesce la planurile acelor'a cari dorescu cá unu guvernu stabilu sa nu se póta mantiené, pentru ca astfeliu sa póta falicitá absorbitiunea României de câtra puternicii sei vecini.“

D. Moris termina acésta interesanta depesia dîcendu ca multe intrigi politice erau amestecate in aceste cestiuni, si esprima convictiunea ca guvernulu românu condamná in sinceritate ultragiele de cari suferisera israelitii, in acela-'si tempu pre cându elu-'si punea tóte puterile cá sa le previna.

Corespundintiele de cari vorbimu, de-sî publicate tocmai acum, se raportà la anulu 1870. Câtra midiloculu anului 1872, in urm'a turburâriloru dela Ismailu sî Vilcovu, cabinetulu din Vashington incepù sa se ocupe mai in particularu despre situatiunea israelitiloru in Romani'a sî D. Peixoto, consulu alu stateloru-unite la Bucuresci, fu acel'a care'i aduse in minte acésta idea. D. Peixoto, care singuru este israelitu, luase o parte fórte mare la not'a colectiva ce corpulu consularu din Bucuresci adresase guvernului românu, chiaru pre tempulu acestoru evenimente dela Ismailu.

La 22 Iulie 1872, d. Fish adresà agentiloru americani, acreditati pre lânga puterile garante ale autonomiei interióre române, o circulare prin cari i invita a face cunoscuta acestoru puteri ca statele unite erau prea simpatice causei israelitiloru persecutati in Români'a, sî ca aveau sperantia ca ele voru vedea in acésta comunicare o incuragiare a implini datoriele cari le incumbau cá puteri protectóre in virtutea tractatului incheiatu intre ele.

La Parisu sî la Berlinu, comunicatiunea dlui Fich nu avù nici o urmare. La Londr'a lordulu Granville primì sugestiunea cu o simpatie marcanta sî se esprimá fórte francu cu generalulu Schencke, i dise ca guvernulu reginei se ocupase adese de acésta cestiune, care in diverse ocasiuni a adresatu note guvernului românu in acést'a privintia, dara cari din nenorocire se pare ca n'au produsu multu efectu. Dupa lordulu Granville, o espresiune generala a opiniunei publice in tóta lumea civilisata aru avea mai bune resultate de câtu tóte mesurile ce aru potea luá guvernele straine; cu tóte acestea erá depusu a câutá cu ministrulu stateloru-unite cá sa véda déca aveau óre care mesuri practice de luatu pentru e atinge scopulu pre care cele dóue tieri 'lu aveau in vedere: amelioratiunea sórtei israelitiloru din Români'a.

(Va urmá.)

Citatiune edictale.

Tom'a Ritivoiu, de religiunea gr. orientale din Sebesiulu de josu, carele a paresitu cu necredintia de patru ani pre legiuit'a sea socia Rachir'a Tomei Michaiu, sî astadi nu se scie unde se afla, se citéza prin acést'a a se infatisiá naintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din contra, dupa trecerea de siése luni dela datulu de fatia, in puterea ord. cu Nr. cons. 344 a. c. se va dá locu rugârei numitei sele socie, presentata la 23 Apr. a. c. de a fi despartita.

Sabiiu, 24 Aprile 1873.

Scaunulu protopr. gr. or. alu tract. II.
alu Sabiiului.
I. Popescu,
protop.

(1—3)

Nr. $\frac{2806}{\text{civ.}}$ 1873.

Licitatiune edictala.

Din partea judecatoriei reg. in Sabiiu cá instantia reala se face cunoscutu: ca in urm'a rogârei lui Precupu Reu din Ludosiulu-mare, representatu prin adv. Dr. Borci'a de praes. 20 Aprile 1873 Nr. 2806, in causa de dreptu contr'a Stanu Ioana Martinu pentru incasarea pretensiunei de 22 fl. 97 xr. v. a. c. s. c. prin decisiunea de dto, s'a incuviintiatu licitatiunea esecutiva a realitâtiloru cestui din urma, care suntu dejá pre cale judecatorésca secuestrate sî estimate;

1. A unui agru pe hotarulu Ludosiului-mare Nr. top. 1135 estimatu in 60 fl.
2. A unui fenatiu pe hotarulu Ludosiului-mare Nr. top. 8867 estimatu in 30 fl.
3. A unui agru pe hotarulu Ludosiului-mare, Nr. top. 9179 estimatu in 50 fl.
4. A unei vii pe hotarulu Ludosiului-mare, Nr. top. 10.023 estimatu in 10 fl.
5. A unui agru pe hotarulu Ludosiului-mare, Nr. top. 7529 estimatu in 20 fl.

Si s'au fipsatu pentru intreprinderea acestei licitatiuni terminulu dintâiu pre 28 Iuniu 1873 sî terminulu alu doilea pre 28 Iuliu 1873 de ambele ori la 9 óre nainte de amédi in cancelari'a comunala in Ludosiulu-mare, sub urmatórele conditiuni de licitatiune:

1. Toti doritorii de a cumperá au de a solví unu vadium de 10% din pretiulu de estimatiune in bani gat'a la mânile comisariului de licitatiune.
2. Pretiulu cumperârei e de a se solví in dóue rate: rat'a prima in terminu de 15 dîle, a dóu'a in terminu de 30 dîle dela cumperare cu 6% la judecatoria;
3. Tóte spesele impreunate cu castigarea proprietâtiei acestei realitâti le pórta cumperatoriulu.

Totu odata se provóca acei creditori ipotecari, carii nu locuescu in Sabiiu séu in apropiarea acestui'a, a-si denumí plenipotentiati la scaunulu oficiale, spre a fi representati la impartirea pretiului, sî a face cunoscutu numele sî locuinti'a acestor'a pâna la vindere, la din contra voru fi representati prin curatoru, ce se va denumí din partea judecatoriei.

In urma se provóca sî acei'a, cari credu ca potu dovedí drepturi de proprietate séu alte pretensiuni séu drepturi de prioritate pre bunurile secuestrate, pre lânga tóte ca nu li s'a tramisu o incunosciintiare speciale, cá sa-'si dee incusele de pretensiune la susu memoratulu oficiolatu funduariu in terminu de 15 dîle dela dîu'a ultima a publicârei Edictului, la din contra atari incuse nu voru impedecá decurgerea esecutiunei sî pretendentii se voru avisá singuru la restulu pretiului de cumperare, ce va intrece.

Din siedinti'a scaunului judecatorescu.

Sabiiu in 3 Aprile 1873. (3—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nru 36 ANULU XXI.

Sabiiu, in 3|15 Maiu 1873.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a VIII. in 22 Aprile.

Indata dupa dechiderea siedintiei Almasianu presentéza petitiunea fostului invetiatoriu din Terlungeni Ieremi'a Popescu, pentru unu ajutoriu anuale din fondurile archidiecesane. Branisce face propunerea cá sinodulu sa indrumeze pre consistoriulu archidiecesanu sa faca cele de lipsa pentru ocuparea postului de protopresbiteru in tractulu Nocrichiu-Cincu-mare in modu definitivu cu atâtu mai vertosu cu câtu in Agnit'a centrulu protopresbiteratului este parochi'a vacanta. — Petitiunea se indruméza la comis. petitiunaria, iéra propunerea se va pune la tempulu seu la ordinea dilei.

La ordinea dilei pentru adi este alegerea unui membru pentru consistoriulu bisericescu si a membriloru pentru consistoriulu scolasticu si epitropicu.

Presiedintele inainte de a procede la alegere, in cuvinte pline de durere si pietate aduce la cunoscinti'a sinodului trecerea din viétia a asesorelui consist. P. Ioanu Panoviciu, in vér'a anului trecutu, si propune cá sinodulu sa esprime acestui barbatu bine meritatu „vecinic'a lui pomenire!“ Sinodulu da espressiune primirei propunerei facute din partea presidiului prin sculare.

Dupa acestu actu de pietate din partea sinodului presied. aduce la cunosciintia cá in consist. bisericescu e de a se alege unu asesoru si la cele-lalte dóue câte siése conformu statului organicu.

Dr. Mesiot'a propune ca alegerea membriloru consistoriului scolasticu sa se mai amâne pâna va raportá comissiunea scolastica.

Branu de Lemenyi spriginesce propunerea lui Mesiot'a si cere suspenderea siedintiei pentru consultare asupr'a alegerei membriloru din consistoriulu specialu bisericescu si epitropicu. Asemenea spriginesce Macelariu si Branisce propune lui Mesiot'a, celu din urma si din consideratiune ca inainte are a se statorí salariulu referintelui, carele a remasu suspensu.

Dr. Pecurariu pretinde cá alegerea sa se faca acum cându este la ordinea dilei, pentru ca alegerea nu sta in legatura nici cu raportulu comissiunei scol. nici cu fipsarea salariului.

Punendu presied. propunerile facute la votu a lui Mesiot'a se primesce.

In o alocutiune corespundietória trage pres. atentiunea sinodului asupr'a insusiriloru celoru ce au a se alege. Siedinti'a se dechiara apoi de suspensa unu patrariu de óra.

Dupa redeschiderea siedintiei se face apelu nominale si se constatéza ca de fatia se afla 43 votanti, cari la alu doilea apelu seu provocare nominale si punu fia-care voturile iu urna. Barbati de incredere la scrutiniu s'aualesu la provocarea prsied. Hani'a si Almasianu. Cá alesi resultara in consistoriulu bisericescu: Nicolau Cristea; iéra in celu epitropicu: Constantinu Stezaru, Dr. Ioanu Nemésiu, Ioanu Hentesiu, si Antoniu Bechnitiu. Fiindu ca nu intrunisera majoritate absoluta Arsenie, Cuntianu, si Dr. Racuciu si Onitiu, intre acesti'a se face alegere restrinsa, acârei resultatu fu ca esira alesi: Cuntianu si Dr. Racuciu.

Presidiulu prochiama de asesori pre cei alesi in consistoriulu epitropicu; iéra incâtu privesce pre celu din consistoriulu strinsu bisericescu comunica sinodului, ca alegerea acést'a se va substerne Esc. Sele P. Archieppu si Metropolitu spre intarire si actulu intarirei lu va aduce la cunoscinti'a sinodului.

Borh'a si Petroviciu se róga de concediu si li se da.

Nefiindu comissiunea de arondare gat'a cu lucrârile sele, se pune la ordinea dilei raportulu comissiunei petitiunarie. Referentulu Bojiti'a raportéza mai intâiu asupr'a unei petitiuni a mai multoru locuitori din Furcsiór'a contra preotului de acolo Nicolau Periano, carea dupa parerea comissiunei sa se transpuna consistoriului spre pertratare si decidere.

Pres. espune ca obiectulu acest'a a fostu de dóue ori inaintea consistoriului si ca s'au adusu dóue decisiuni in privinti'a acést'a.

Macelariu aru fi doritu cá comissiunea sa fi cerutu actele din archivu si sa le fi studiatu cá sa póta raportá despre tóta starea lucrului.

Orbonasiu e pentru comissiune asisderea si Olariu.

Dr. Pecurariu este contr'a propunerei lui Macelariu, si Branu pentru dens'a. Celu dintâiu din causa ca nu voiesce sa se amestece sinodulu in afaceri ce nu tienu de competinti'a lui.

D. Manole este pentru comissiune adeca cá lucrulu sa se concrédia cu totulu consistoriului, fiindu de competinti'a lui; de almintrea densulu dupa esperinti'a ce o are din viéti'a practica scia, ca divergintie de aceste se aru poté complaná de multe ori prin concursulu inteligintiei mirene, carea aru trebui sa intrevina in modu impaciuitoriu, atunci s'aru mai rari suplicile si duplicile si consistoriulu nu aru avé atâtea incurcaturi fâra de nici unu scopu.

Pres. partinesce parerea antevorbitoriului si cu durere trebuie sa afirme ca suntu in inteligintia ómeni de acei'a, cari in casuri de divergintie intre preoti si mireni in locu sa domolésca, tórna uleiu pre focu si provóca diferintie preste diferintie, cari tóte suntu spre derimarea autoritâtiei preotiesci si spre striecarea poporului. Aru poté aduce esemple cu numele, acum inse nu o face acest'a. — Ne mai fiindu nime la cuventu se votéza si se primesce propunerea comissiunei.

Dupa aceea referéza asupr'a petitiunei preotului din Cacov'a Ioanú Mihu, prin carea cere unu ajutoriu de 100 fl. seu elibararea de sarcin'a de a fi invetiatoriu; i se in cuviintieze acésta din urma de comissiune si sinodulu primesce propunerea comissiunei.

Mai departe reportéza asupr'a unei petitiuni din partea mai multoru locuitori din Micanasci si Almasielu pentru cassarea alegerei de preotu din 22 Nov. 1872; — se strapune consistoriului archdiecesanu. Totu asiá se intempla si cu petitiunea lui I. Iosifu si consoti din Zabala pentru incuviintiarea unui ajutoriu de câte 100 fl. pentru invetiatori.

Siedinti'a urmatória se anuncia pre diu'a urmatória la 9 óre.

---

3 Maiu.

Suntu 25 de ani de cându s'a adunatu poporulu românu spre a asistá solemnelu si densulu la serbatórea cea mare de libertate si de infratire a popóreloru din patria si din Europ'a. Unulu dintre cele mai placute suveniri este evenementulu acest'a, carele a pusu capetu sclaviei omenesci, privilegieloru si a redatu pre omu omenirei si omenimei.

Junimea nóstra studiósa de aici, si credemu ca in tóte pârtile, arangiaza festivitâti intru aducerea aminte a acestei dile. Suntemu inse convinsi ca nu va fi nici o inima de românu, carea sa nu se petrunda de simtieminte sublime, cându cugeta inapoi la trecutulu ce s'a frântu in acea di, si la viitoriulu cârui i s'a pusu temeiulu in aceeasi di.

Romanimea dimpreuna cu cele-lalte popóre sorori si conlocuitórie in patria a trecutu preste multe de atunci incóci, preste multe, cari nu potu sa oprésca o lacrima de durere, inse sa nu perdemu din vedere, ca erá vorb'a de nascerea libertâtiei si egalitâtiei si ca de-si aceste erau dorite si de multu asteptate, au trebuitu sa tréca prin, se vede indispensabilele, dureri ale nascerei.

Scimu ca celu ce doresce, celu insetatu dupa libertate este câte odata nerabdatoriu pâna sa se véda pre deplinu in pusetiunea acestei'a si de aceea nu se potu luá in nume de reu espressiunile de nemultiamire cându progresulu spre posessiunea acést'a scumpa si dorita mai si sta, si face câte o pausa. Dara déca cautâmu in giurulu nostru, déca vomu enumerá tóte acuisitiunile facute pâna acum, credemu ca nu suntemu in eróre cându vomu avé si óresi-care multiamire.

Ce aru trebuí dara sa stea neclatitu dinaintea ochiloru nostri in momente de o asiá de patriotica si natiunale festivitate? Acea idea, cá din cele castigate dejá sa nu cademu iérasi inapoi spre perderea loru, acea idea, cá in puterea spiritului tempului si redimati de firmulu terenu alu legiloru sa mergemu inainte, cá in concertulu popóreloru din patria, si cá cu patri'a in concertulu statuuriloru, sa dâmu si noi unu bratiu putericu, sa punemu si noi unu umeru stelpu de virtute civica cu toti si lânga toti câti voiescu progresulu, in care apoi sa se frânga nisuintiele spre trecutu si sa capete aventu nisuintiele spre progresulu viitoriului. „Legea este unic'a, carea are valóre intre popóre“ a disu Napoleonu I in unu memorialu alu seu.

Avendu noi aceste lumini aprinse a le seculului nostru dinaintea nóstra, vomu poté luptá pre fatia acolo unde binele celu dorimu sa-lu vedemu in estensiunea lui deplina, va cere cá sa luptâmu, si nici invinuiri nici imputâri, nici nimica nu va poté sa ne faca nimenea. Maretiele umbre, cari s'au despartitu trupesce de noi voru priví cu multiamire asupra-ne, vediendu ca noi ni continuâmu lupt'a cu demnitate si binecuventârile loru din inaltimile la cari s'au radicatu voru face fruptefere ostenelele lupteloru nóstre; iéra noi vomu ajunge póte mai curendu de cum presupunemu cá sa strigâmu cu bucuria, ca a sositu diu'a, „carea ni-a dat'o Domnulu cá sa ne bucurâmu si sa ne veselimu in trens'a“, câci natiunea si patri'a au ajunsu a fi aceea ce a doritu si doresce fia-care bine simtitoriu!

Imperatulu rusescu va sosi in 1 Iuniu st. n. in Vien'a si va petrece aci siese dîle. Imperatulu germanu si regele belgieniloru sosescu in Vien'a in 28 Maiu st. n.

Dupa „Tromp. Carp.“ Sultanulu turcescu, in calatori'a sea la Vien'a, va trece prin Bucuresci.

In Galiti'a au fostu in tempulu din urma adunârí de alegatori si adunâri de deputati. In cele dintâiu Dr. Smolka supune unei critici aspre alegerea directa pentru senatulu imperialu, recomanda o procedere solidaria cu tóte pârtile opusetiunei si alegere de deputati câtu de multi la senatulu imperialu, se intielege inse, ca cei alesi sa fia barbati de caracteru firmu; numai in programulu federalistiloru vede elu salutea Austriei. Asisderea se votéza si in adunarea deputatiloru participarea la alegerile pentru senatulu imperialu.

In 12 Maiu s'au incheiatu siedintiele delegatiuniloru.

Éspusetiunea universale din Vien'a se bucura pâna acum de multe critici aspre si cu ders'a si cetatea Vien'a pentru scumpetea cea mare. Unu corespundinte a lui Times dice, ca nici sa fia fostu unu anu de dîle incungiurate de osti inimice cetatea Vien'a si nu potea sa aiba pretiuri asiá urcate in tóte a le vietiei pentru straini. Prelânga aceea espusetiunea cá atare e atâtu de neperfecta incâtu gat'a in intielesulu celu adeveratu alu cuventului va fi numai preste trei luni. Deschiderea la 1 Maiu a fostu asiá dara numai ceva fortiatu, ea fostu numai o pausa a lucrâriloru, cari s'au continuatu numai decâtu mai departe dupa deschidere. Englezii nici nu lasa inca pre nimenea in despartiementulu loru. Cei mai inaintati cu lucrarile suntu la totu casulu Elvetiana.

Cu bucuria amu cetitu in „Fr. Bl.“ dîlele trecute o notitia scurta despre partea Romaniei. Despre acést'a se dîce ca inaintéza fórte tare, sî cu câtu inaintéza cu atât'a desvólta unu caracteru mai nationalu. Visitandu Maj. S. Imp. espusetiunea a aratatu unu interesu deosebitu pârtiei romåne din espusetiune sî s'a esprimatu fórte magulitoriu pentru români, câtra comisariulu presiedinte Cretiulescu. Maj. Sea a disu ca-lu intereséza fórte multu Romani'a sî ca crede ca Domnitoriulu Carolu va sa aiba mare bucuria, cându va sosí sî va vedé espusetiunea Romaniei.

Apelu.

Noistatu in 18 Apriliu 1873.

Câtra tóte bisericile mai avute, precum sî câtra toti binevoitorii cu simtiu nobilu sî marinimosu!

In comun'a Netusiu, tractulu Sighisiórei n'a fostu biserica românésca de cându esista aceea comuna, de-sî astadi credinciosii bisericei nóstre dreptu mar. ort. numera 25 familii pre lânga sasi cari facu maioritatea; — de sine 'ntielegânduse, ca acei ómeni, nabusîti fiindu de acestu elementu, suntu fórte scapetati sî miseri, ceea ce au fostu caus'a principale, de ei pâna in presentu — prelânga tóta ardórea sî revn'a — nu 'sî au potutu cladí o casa de rugaciune separata.

Dara dorulu loru invapaiatu, de a mai esî odata din cas'a gocimanului, — câci totu-deun'a in cas'a gocimanului se sevarsiá rugaciunea de diminétia (utreni'a.) — precum sî de a ascultá sî sânt'a liturgia, pre carea ei nici cându nu o au ascultatu, — afara de cei carii din intemplare, in vre o caletoria se fia ascultatu unde-va, — in urm'a svatuTiloru bune din partea superioriloru sei, s'au apucatu cu poteri unite acesti ómeni putieni sî miseri, sî cu incetulu 'si au claditu o biserica destulu de frumusîca. — La acésta cladire jertfele loru proprii nu au ajunsu nici pre departe. Biseric'a, respective numita „lad'a bisericei“ inca au fostu fórte gingasia, pentru ca nu are nici unu venitu pâna in presentu, pentru ca, — dupa cum dîcu conlocuitorii nostri sasi: „nu au fostu biserica, cui sa se dea;“ de aceea s'au vediutu bieti ómenii nostrii, pentru cá sa 'sî véda biseric'a — dorirea loru gat'a, necesitati a se imprumutá de mijlóce banale. —

Acum'a dara românii nostri din Netusiu 'si au sî ei biserica, casa de rugaciune separata, in carea asculta rugaciunile sî sânt'a liturgie cu o atentiune sî evlavia admirabila.

Dara fiindu ca in acésta comuna n'a esistatu nici cându biserica de ritutulu nostru, lucru prea firescu, au lipsitu sî tóte odórele — afara de unu epatrafiru vechiu, unu Octoihu sî unu orologieriu micu ,o Evangelia sî unu Liturgieru tóte vechi; — sî acum'a amu mai cumperatu din unu ajutoriu de cinci-dieci fl. v. a. din fundatiunea bisericiloru serace, — unu Apostolu sî Chiriacodromionulu. — Cu acestea suntemu gat'a cù cârtile, numai posedemu nici o fruudia. —

Vestmintele necesari, neincungiuravere, le-amu luatu a conto.

Vasele sântite le-amu capetatu numaî spre a ne ajutá pre unu tempu, imprumutu. — Pre lânga acestea lipse, sî alte mai multe, ne lipsescu „icónele 'mperatesci, câci iu lipsa amu pusu de cele zugravite la Nicul'a, de-si din grati'a Escelentiei Sele prea bunului nostru archiepiscopu sî metropolitu Andreiu amu primitu unu ajutoriu de 50 fl. v. a.

In astu-feliu de cercumstare vediendune strimtorati; sî vediendu, ca cu deosebire din lips'a de cârti patimesce servitiulu divinu, pentru ca nu avemu Octoichu mare, Mineiu, Triodu, sî Penticostariu; — de alta parte, fiindu ca debilele nóstre poteri sî paupertatea cea simtibila nu ne ajuta, cá sa nile potemu noi procurá tóte; de aceea cu celu mai profundu respectu ne rogâmu de fie care crestinu adeveratu sî binevoitoriu, precum sî de onoratele corporatiuni bisericesci; a ne intinde ajutoriulu potinciosu, pentru onórea bisericei nóstre serace: fie vesminte, fie vase, fie vre-o carte din cele mai susu amintite, fie ori-ce adoru, fie ori-ce lucru cu ce ne amu potea ajunge scopulu nostru doritu. —

Déca rugarea nóstra profunda sî ardienda va intempiná o crestini cu animi bune sî adeverate, ofertele ne rogâmu — dupa pachietare — ale adresá P. O. Scaunu ppescu din Sighisiór'a, sî a le tramite cu post'a pre spesele nóstre. —

Numele O. daruitorí nu numai in acésta fóie ne vomu luá libertate a le publicá impreuna cu obiectele donate, cí totu-odata se voru inscrie sî in pomelniculu bis., sî voru fi pomeniti la s. Liturgie in aceea biserica perpetuu.

Inchieiu profund'a nóstra rogare, — carea dorescu se fia spreginita cu aceea ardóre, carea o amu scrisu, — cu cuvintele mântuitoriului lumei Christosu: „Nu ve adunati comóra aici pre pamentu, unde furii o fura, sî rugin'a o manânca, cí acolo — colo! in ceriuri.

In interesulu binelui comunu de o parte, iéra de alt'a, si cu deosebre in interesulu bisericei nóstre serace sî lipsite, ne rogâmu prea stimate dle redactore cu cea mai caldurósa stima a dá locu umilitului nostru „Apelu“ in colónele pretinitului dvóstre diuariu cu care suntu.

Alu prea stimatu d-vóstre.

Ioanu Grecu,
Parochu gr. or.

Romosu in 15 Aprile 1873.

Domnule redactoru! Binevoiti a primí in colónele pretiuitului nostru jurnalu „Tel. Rom“ urmatórele renduri, depre câmpulu pânei bá chiaru din estremulu apusanu alu fondului regiu, cu atâtu mai vertosu, câci sî noi nu arare ori amu fostu sî suntemu isbiti de unele fiintie ce apasa natiunea sî chiaru confessiunea nóstra romåna greco-orientala.

Domnule redactoru! voiu se vinu la objectu, voiu sa aretu fâra pat'ma, ca: nu numai confratii nostri sasi se opunu la intreprinderile facende in folosulu eclesiei nóstre gr. ortodoose resariténe, ci sî fratii nostri români uniti de confessiunea grecésca catolica impreunati cu sasii, adusera pâna acolo lucrulu de comitetulu comunalu — care se constitue din trei confessiuni, uniti sasi sî neuniti — vediendu ca prin staruinti'a mea amu dobânditu dela magistratulu Orastiei dreptu de a face móra in folosulu ecclesiei nóstre la primirea resultatului recurara la ministru de justitia in contr'a acestui resultatu opunenduse din tóte poterile la dobândirea acestui dreptu spre alu capetá puindu temeiu, ca de óre-ce unitii nu au asiá nice noi se nu capetâmu, cu tóte ca sasi au mora cu-venitu anualu de 800 fl. fiindu numai 200 suflele fatia cu noi 1400 suflete, — fia plat'a loru inaintea loru.

La anulu 1870 lun'a Maiu amu asternutu o suplica la magistratu spre a dobandí dreptulu de a face móra, sî abiá in 4 Martiu 1872 primiramu resultatulu, se intielege negativu, de óre-ce Schuller cá inspectoru interesandu-se de caus'a nóstra au informatu pre comunitatea de aici cá sa nu slobóda regalulu la biserica capacitandu-i ca facendu acést'a calca juramentulu depusu la primirea oficiului, de-sî bisericei sasesci s'au datu nefacendu nici o calcare de juramentu. — La aceste, in 11 Iuniu 1872 procurându-mi unu protocolu luatu de comitetulu comunalu cumca se invoiescu sî cunoscu necessitatea dreptului de móra, amu suplicatu de nou la magistratulu din Oresti'a, sî acest'a esmitendu pre Schuller in fati'a locului cá comissariu, acest'a se facù cá episcopu, informându sî aducendu conclusu cu comitetulu comunalu, ca numai atunci sa ni se dea mór'a, cându voru fi doi parochi in parochi'a gr. or. a Romosului.

FOISIÓRA.

Prescriptulu verbalu

alu siedintiei publice a societâtiei studentiloru din gimnasiulu scóleloru comerciale sî reale gr. or. din Brasiovu tienuta in 1 Apriliu st. v. 1873. in sal'a gimnasiului.

(Urmare sî fine.)

George Ocaciu st. de cl. VIII. gym. cere cuventulu:

Domniloru! „Datimi voie se 'ncepu cu ceea ce a terminatu d-lu antevorbitoriu.

„Domni'a Sea avendu aerulu de a fi convinsu pre tóta lumea despre veracitatea frasei, popórele merite sortea loru, se pogóra dela acésta tribuna cá sî cându aru vrea sa taie da capo ori cui dreptulu de a mai discutá acésta cestiune, cu cuvintele ca argumentele d-sele a nimicitu fatalitatea sî a sters'o chiaru sî din vocabularele popóreloru. Acést'a aru fi asiá cându ne-amu marginí pre lânga simpl'a credintia in vorbele d-sele; dara indata ce ne intrebâmu, cene spunu toti combatentii fatului vomu vedea, ca lucrulu sta cu totulu altfeliu. Libertatea actiunii, iéta paravanulu dupa care se ascundu toti, cá sa nu vada, cele ce se intempla câci li frica, ca ei insisi voru vení in contradictiune. Chiaru aceea ce ei numescu libertatea actiunei nu este nimicu altu ce-va, decâtu o vointia a sortii; sórtea voiesce cá sa facemu astfeliu sî trebuie sa ne supunemu.

Gresiala, ce o facu este ca cu toti admitu cá acte ale sortii numai casurile rele, nu sî cele bune. Ce e dreptu omului, acésta papusia resfatiata a sortii i place sa se laude câte odata cându e bine, ca elu a facutu, sî numai cându e in nenorocire recunósce adeverulu, intocmai cá bogatulu nemilostivu, care pecâtu e fericitu nu póte sî nu vrea se intieléga sórtea cea misera acelui nefericitu. Dara pentru Ddieu cum nu vedu ei, ca pentru fie-care indivitu, cá sî pentru natiune esista o programa dupa carea trebue sa mérga. Ómenii indiestrati de sórte cu talente estraordinarie au reusitu a cetí acésta programa. Cine vrea sa se convinga despre acestu adeveru cetésca scriptele acestoru barbati cari din fisiognomia sî din structur'a capului spunu momentele principale din viéti'a omului.

„Au cercatu sî cérca cu totii a ne scóte ochii cu esemple pre care le cauta cá cu luminarea, pre candu cu multu mai usioru aru fi a se uitá impregiuru'si sî a ne spune la fia-care momentu, câte o intrebare cum d. e. de ce Radu frate gemenu cu Stanu, crescuti sub acelea-si conditiuni, facu lucruri diverse? De ce unulu sacrifica totulu pentru binele comunu, cela-laltu jefuesce pre semenii sei? Respunde!

Dara ei tacu! Unde este libertatea actiunei? unde suntu conditiunile de care sciu sa se lege cându intrebarea nu e asiá directa? Datimi voie sa respundu eu. Ursita! Iéta totulu sî nimicu mai multu! Legile sortii suntu nemutabile, ele suntu unele sî acelea-si dela inceputulu lumiei pâna astadî. Popórele se nascu crescu, devinu mature, inbatrenescu, sî apunu in tocmai cá ori ce lucru din lumea acést'a. Deci nu fâra ratiune se dîce asiá e scrisu, asiá e sórtea.

Fâra a avea aerulu a impune, terminu, rogându-ve se luati in consideratiune putienele argumente ce le-amu adusu sustinendu, ca popórele nu-'si merita sórtea, ce o au, sî nepreocupati formati-ve insive convictiunea.“

Dlu presiedinte inchide desbaterea asupr'a acestei cestiunei sî da cuventulu.

Dlui Laurentiu Massimilianu st. de cl. VII. gym., care declama:

Confesiunea renegatului, poesia de Gr. Alessandrescu.

Dlu Nicolau Barbu st. de cl. VI gym, declama: „Primavér'a,“ un'a din poesiile sele proprie.

Dlu presiedinte luându cuventulu arata, ca fondulu societâtiei consta din 236 fl. 76 cr, iéra biblioteca din 272 piese, care suntu parte fascicule, fâra a avea opurile complete, parte tomuri singuratice, unele fâra inceputu, altele fâra sfârsitu etc. Acentuédia, ca din causia, ca bibliotec'a studentiloru e atâtu de modesta, societatea a avutu sa se lupte cu nenumerate dificultâti inprumutendu cârti de pre la persóne private. Termin'a esprimendu in numele junimei multiemire publicului, care a onoratu cu presinti'a sa siedinti'a acést'a. Cu acestea declara siedinti'a inchisa.

Dlu Dr. I. Mesiota, directorulu gymnasiului, scóleloru comerciali sî reali cerendu cuventulu incepe cu devisa: Qui studet optatam cursu contingere metam, multa tulit, fecitque puer, sudavit, et alsit (Horatius, de arte poetica 4. 12.) sî adresandu-se câtra membrii societâtiei in cuvinte bine simtite esprima multiemirea cea causat'o acésta siedintia publica; apoi inbarbatéza pre membrii sa continueze cu dilligintia activitatea pre acestu terenu câci acésta este calea pre care voru devenì fii buni ai natiunei, din care facu parte. Dupa acést'a adresandu-se câtra dlu presiedinte alu societâtiei i multiamesce pentru zelulu sî tactulu cu care a condusu acésta societate sî incheia cu prospere societatea, traiésca presiedintele sî membrii ei.

Ioanu C. Tacitu m. p. presiedinte.
George Baiulescu secretariu.

Disertatiune

despre revolutiunea lui Todoru Vladimirescu tienuta in siedinti'a publica a societâtiei de lectura a studentiloru dela gimnasiulu românu din Brasiovu.

(Urmare.)

Incungiuratu de unu numeru frumusielu de ómeni setosi de libertate, cutéza Tudoru a face primulu pasu spre resculare. Cuprinsu de Tergulu-Giu, In contr'a acestui resultatu recurându la magistratu in 17 Septembre 1872, ne rugarâmu, cá delaturându-ne pre Schuller dela referada sa ne esmita altu membru din corpulu magistratualu, — de óre-ce Schuller s'au declaratu ca sa i se taie capulu déca voru dobandí mór'a dorita, — prin urmare s'a declaratu de inimicu aprigu alu causei nóstre.

Acestu magistratu au denumitu pre unu magiaru, anome Foray — omu cu destinsa onóre, cârui'a avemu de a-i multiamí — ne imbucurà cu unu resultatu, cá sa planuimu dupa placu sî ca 1 Ianuariu 1874 sa avemu dreptu a pune in lucrare mór'a acést'a.

Deci vediendu Schuller ca amu dobanditu dela magistratu sî aflându-se rusinatu de unu preotu romanescu, midilocì a se lucrá in contr'a parerei sele, invetiandu pre preotulu unitu Vasiliu Ordianu ca sî densulu aru avea dreptu, sa suplice la magistratu spre a dobandí sî elu mór'a in folosulu bisericei unite. Amaritulu preotu luându politic'a lui Schuller in nume de bine — suplicà la magistratu — sî spre mirare nu trecura dóue luni sî resultatulu se espedà dela magistratu, negativu. Ce bravura a unui inspectoru! inse aceea, ca suplic'a nóstra nu se espedà in tempu de doi ani e sî mai mare.

Asiá cându vení la rendu publicarea resultatului nostru favoritoriu — Vasiliu Barboiu, — carele cá curatoru primariu gr. or. sî totudeodata oratoru alu comunei Romosu, — insielatu de sasi sî uniti — se invoì cu amicii sei, ca de óre-ce unitiloru nu li s'au datu dreptu de a avea móra, asiá sa nu ne dea nici nóue la „neuniti“, precum amu aretatu si vener. sinodu archidiecesanu in Sabiiu.

Vasiliu Basaraba,
parochu gr. or. in Romosu.

Cincu-mare, in Sambet'a S. Pasci 1873.

Domnule redactoru! In nr. 27 alu stim. d-v. jurnalu „Telegrafulu Rom.“ aparù o corespundintia din Nocrichiu subscrisa de par. adm. prot. Grigoriu Maieru, plina de invective sî calumniâri false, mai cu séma asupr'a subscrisului, incâtu, me vedu necesitatu a ve rugá pre stim. d-v., sa binevoiti a-'mi dá putienelu spatiu in st. d-v. dîuariu, pentru aperarea caracterului meu sî onórei, acelui mai scumpu cleinodu ce-lu posede unu omu cu reputatiune pre acésta lume. — Ve asecuru dle redactoru, ca in acestu respunsu me voiu tienea pre câtu numai se póte de obiectivu, sî me voiu ferí de personalitâti, pre cari le voiu trebuí a amintí numai incâtu suntu legate de lucru. — Cu permisiunea dvóstra voiu incepe dara respunsulu meu cum urméza:

Coresp. dîce: „In cerculu alu II“ s'a tienutu in 25 a. c. comissiunea scrutinatória pentru alegerea celoru doi deputati mireni la sinodulu archid. sub conducerea comisariului decretatu spre acestu scopu Il. dlu Ioane Codru Dragusianu.“

Acestu pasagiu altmintrea inocentu, este plinu de erori comise de coresp. par. adm. G. Maieru ori de tipografu. (Nimic'a mai usioru cá cea din urma R.)

Cerculu electoralu alu Agnitei, nu pórta in frunte nrulu romanu „II“ cí cu doi mai multu, adeca IV.

Dovéda circulariulu Escel. Sele Par. Archieppu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, din 22 Ianuariu 1870 nr. cons. 18, precum sî celu din anulu acest'a din 18 Ianuariu nr. cons. 68.

Asemenea este nomenclatur'a „comissiunea scrutinatória, o nóua inventiune anti-statutaria, sî dovéda pipaibila, pentru aberarea dela legea positiva, stat. org. § 91, unde terminulu technicu legalu se esprime prin „colegiu de scrutinare“ sî nu prin „comissiune scrutinatória. Totu o nóua forma neobicinuita in afacerile bisericesci este espressiunea din acestu aliniatu „comisariu decretatu“ in locu de „imputernicitu“ care dupa priceperea nóstra ven. cons. spre acestu scopu denumesce in puterea § 91. lit. c. pentru fia-care cercu electoralu câte doi comissari consistoriali dandu-le plenipotentia speciale de a puté functiuná cá atari la colegiele de scrutiniu.

Singuru acestu aliniatu dovedesce, ca trece preste stat. org., ignorându-se sî circulariele archiepiscopesci mai susu pomenite. Noi credemu ca ce este afara de statutu sî ordinatiunile positive ale autoritâtiloru nóstre bisericesci, nu este dupa lege, este abatere de lege, este ignorare de lege.

A dóu'a alinea continua:

„Acést'a nu aru fi lucru de minune, câci in tóta archidieces'a s'au intemplatu. Ce me silesce inse de a scrie“, e aceea impregiurare, ca barbatii de incredere ai opidului Cincului-mare, d. Moise Branisce sî d. Alecsiu Onitiu 'si uitase de missiunea loru bá chiaru abusase de aceea sî venindu cu unu scriptu plinu de veninu sî malitiosu in straitia au indrasnitu fâra prejudecare a-lu perlege unui colegiu, care (in locu de „cârui“) nici decâtu nu-i competea alta, decâtu esecutarea scrutiniului.“

Ací escepemu, ca din prim'a constructiune din acestu pasagiu logice urméza, ca prin Nocrichiu, „comissiunea scrutinatória“ dupa corespundinti'a din cestiune, din 25 Martiu tienuta in opidulu Agnit'a, s'aru fi tienutu de nu sciu a câtea minune a lumei, sî dela acésta credintia desiérta, s'au abatutu nimfoleptii sî inelitii numai prin impregiurarea ca comissiunile scrutinatórie s'au tienutu i predis'a dî in intrég'a archidiecesa.

Ne vine cam siodu a mai spune in dîu'a de astadi in seculu realismului, cându tóte fenomenele tienute pâna acum de minuni, se esplica, de aparatiuni naturali, câci se mai in templa minuni, lucruri supranaturali. Póte prin Nocrichiu mai domnescu lelele séu frumósele.

Corespundinti'a opumnata ne dice in acestu pasagiu, ca noi barbatii de incredere din Cincu amu uitatu cá atari de missiunea nóstra, bá chiaru amu abus'atu de aceea, câci amu insinuatu protestu contr'a procederei nelegali observate de organulu esecutivu alu tractului nostru protopr., vis-a-vis de alegerea deputatiloru mireni din cerculu alu IV, sî nu din cerculu alu II. Corespundintele, nu si-au luatu baremu atât'a ostenéla a ne dá o definitiune esacta despre competinti'a colegiului de scrutiniu sî numai apoi sa fia pasitu la inculpatiun. Dupa corespundinti'a de fatia, cerculu activitâtiei colegiului de scrutiniu, aru fi numai acel'a, cá barbatii de incredere sa predce numai protocólele sî apoi sa se puna in positiunea di „picti maculi“ nefiindu iertatu a aduce la cunoscintialoru colegiului de scrutiniu incercârile coruptive efectuate cu ocasiunea alegeriloru prin sinódele parochiali.

Acésta parere, noi nu o putemu defendá, in intielesulu st. org., câci atunci nu aru fi de lipsa cá sa mai vina barbatii de incredere la colegiu de scrutiniu, ci aru putea tramite sempemente numai prin poste ori prin ocasiuni protocólele electorali. O atare dejosire a colegieloru de scrutinare sî scrupulósa restringere de dreptu, nu se póte presupune, fâra numai la acei'a cari suntu ineliti sî scalciati de minte.

Noi ne-amu tienutu in dreptu, cându la finea scrutiniului esecutatu la dorinti'a majoritâtiei prevalenti a colegiului de scrutiniu, amu adusu publice la cunoscintia incercârile facute in giurulu nostru de a se alege ori sî cum acelu barbatu, pre care-lu voiesce cutare sî cutare.

Amu constatatu situatiunea neplacuta in care au devenitu prin influintia nelegala, preotimea trac-

---

aresteza pre ispravnicu sî prin ordinile silite ale acestui'a aprovisionéza si interesce mânastirea Tismana. Ací lasa o garnisón'a mica sî cu restulu cutreera locurile sî satele din Olteni'a. Pe unde mergea strigà in gur'a mare, ca elu s'a sculatu in contr'a Greciloru, ca voiesce a sterpí omid'a blestemata sî nici decum a irità pre Turci incontr'a Româniloru. Curgeau potopu Românii sî alergau sub flamur'a ridicata contr'a despotismului fanariotu. Colisiunea predomniá in Bucuresci la faim'a insurectiunei lui Tudoru; tremurau Grecii, tremurau sî boierii. Nici unii nu cunosceau planurile lui Tudoru. Nu sciau de lucra acest'a in favorulu eteriei séu a pornitu in contr'a loru. Mai pre urma incepù a se legana in ilusiunea, ca Tudoru este aliatulu loru. Daru se insiéla amaru, câci nu-si gâsira omulu, cu care sa se jóce dupa placu. Tudoru inainte de tóte erá Românu adeveratu. Ran'a ce usturá pre toti Românii, 'lu usturá sî pre elu. Elu voiá a delaturá reulu celu mai de aprópe, a ridicá patri'a sea din noroiulu in care o cufundasera Fanariotii, a o curati de uriciune si a o aduce la splendóre. Astfeliu gur'a nu-i mai incetá de a provocá pre Români la arme. Glasulu lui resuná câmpiile, muntii sî vâile Olteniei incâtu insurectiunea luà dimensiuni totu mai mari. Românii dupa unu timpu indelungatu de dispretiu din partea tuturoru nu sciau câtu sa 'lu respecteze; de elu ascultau toti, bá 'lu proclamara de voda. Grecii cu câtu crescea mai tare numerulu voiniciloru lui Tudoru, cu atâtu se temeau si se ingrijeau mai multu. Pesupunerea ca Tudoru este inimiculu loru nu lipsea; deci elu devení unu ghimpe pentru ei sî esistinti'a lui o priviau de unu ce periculosu, 1500 de arnauti fura tramisi sub masc'a ajutoriului lui Macedonschi, unu confidentu perfidu alu lui Tudoru, cá sa póta fi urmaritu pasu de pasu sî spionatu in tóte actiunile lui siefulu patriotu. Pre lânga acést'a Grecii trimitu ablegati la Tudoru, cá sa-lu intrebe despre scopulu insurectiunei sele. Tempulu inca nu sosise, cându Tudoru sa-si descopere planurile sele, de aceea respunse ca sa nu se téma de feliu. Déra activitatea energi'a sî simtiulu lui nationalu se manifestà in totu loculu. Concursulu româniloru din tóte unghiurile de a se inrolá sub flamur'a libertatiei române, incuragiau totu mai multu pre marele erou in esecutarea planuriloru sele, vediendu-se proptitu de unu numeru frumosu de luptatori ai causei nationale, incepe a-si luá masc'a de pâna acum pornindu spre capitala spre Bucuresci. Spaim'a ingrozitóre se estinde preste tóte capital'a. Confusiunea sî perplesitatea intârdia pregatirea cuviinciósa, iéra lui Tudoru i usiurédia drumulu. Apropierea acestui'a i scóte din acésta stare de neactivitate. O mica trupa sub conducerea lui N. Vacarescu se tramite cá sa incerce de a tractá cu Tudoru. Dara ce sa vedi? Soldatii trecu pre partea lui Tudoru. Se tramitu altii, cari sa efeptuiésca tractatulu cu acest'a, daru sî acesti'a totu astfeliu o patira. In fine se tramite Samurcasiu, care fusese mai nainte omu de ai lui Tudoru. Cu vulpile insa nu voiá elu a-si face de lucru. Sufletulu lui erá patrunsu de unu sacru, de liberarea poporului. Cum potea elu sa tracteze cu acei'a, cari in fapta purcedeau cu totulu contr'a planuriloru lui. Elu pretindea ameliorarea starei cei misere a poporului, usiurarea acestui'a in suportarea contributiuniloru. Purcederea lui Tudoru verì spaimare in cei dela potere. Apucaturile ilegale se manifestéza din nou. 200,000 de lei erau la dispositiunea lui Samurcasiu spre a efeptuí tractarea cu Tudoru. In zedaru! câci vocea libertatiei erá cu mai poternica, decâtu acésta oferta compromitatória.

Incatr'o s'apucu erá vorb'a de tóte dîlele. Numerulu locuitoriloru din Bucuresci din ce in ce devinea totu mai micu. Siguranti'a dispare. Divanulu se desfiintiéza, agentii poteriloru straine se departara. In curendu se imputernicí preste capitala caminariulu Sava, capulu armatei arnautiesci. Cea mai mare disordine predominá in Bucuresci in ajunulu sosirei salvatorelui românu. Se incuibéza fómetea. Boierii sî negutiatorii luându-si totu cu ei se imprascia in tóte pârtile. Necazurile sî suferintiele 'si aflara si de asta-data locasiu totu in peptulu bietului poporu, Forti'a sî brutalitatea arnautiloru se esercità totu asupr'a nevinovatului sî sirmanului românu. Cei ce luasera rodulu fugisera sî seracii trebuiau sa duca povar'a turturatóre. Tipetele cele desperate ale româniloru, de-sî cei din apropiere nu voira sa le auda strebatura totu-si pâna la urechile liberatorelui olténu, care ardea de nerabdare de a potea torná balsamu preste ranele durerose. Inim'a lui românésca nu suferea de a lasá pre cei nefericiti in aceea stare trista sî revoltatóre. Pre cându poporulu bucurescénu nu sciá, ce sa mai faca, in câtr'o s'apuce, da Tudoru o proclamatiune, in care i descopere planurile sele i descopere ca elu vine in ajutoriulu loru ca elu s'a sculatu in contr'a celoru ce sugu tiér'a, in contr'a Greciloru spre folosulu natiunei sî alu patriei. Elu are de scopu a restituí vechile drepturi spre a potea si românii sa mai védia ceriulu seninu sî suridietoriu.

In 19 Maiu intrà Tudoru in Bucuresci cu 3000 de panduri sî 1500 arnauti sub Macedonschi sî Prodanu sî se asiedià sub délulu mitropoliei in casele lui Brancovénu. Cându Tudoru se vediù domnu alu capitalei, iéta ca sosesce sî Ipsilanti. Acest'a erá firmu in sperantia ca Tudoru este aliatulu seu, dara se insielà; câci Tudoru tocmai pre acest'a 'lu priviá de inimicu alu seu. Acum'a se umple cu totulu cup'a intristârei lui Ipsilanti, intristatu sî de mai nainte prin desaprobarea intreprinderiloru sele din partea Russiei. Inimiciti'a dintre Todoru sî Ipsilanti erá data acum pre fatia sî ajunsese punctulu culminântu. Lupt'a erá singurulu midilocu de a potolí foculu urei dintre acesti 2 comandanti.

(Va urmá.)

tuala cu poporulu nostru credinciosu, si maioréuu, in esecutarea poruncelei draconice a par. adm. prot. G. Maieru.

Despre acésta influintia ilegala, amu compusu unu protestu sî predatu presidiului colegiului de scrutinare, cu rugarea, cá totu odata cu protocolulu colegiului de scrutinare, sa se substérna ven. cons. archidiecesanu sî prin ven. acela'si sinodului archidiecesanu, ceea ce s'au intemplatu in parte.

In acestu protestu suntu insîrate fapte intemplate adeverate, documentate togm'a sî cu unu cerculariu alu par. adm. ppescu Gr. Maieru in originalu, ceea ce este unu secretu publicu. Suntemu invetiati a spune adeverulu pre fatia la tempulu sî loculu seu, sî acést'a amu facutu si in Agnit'a sî ven. sinodu archidiecesanu va aduce sentinti'a sea definitiva asupr'a acestui protestu dreptu, firesce dupa a nóstra parere, cari credemu in logic'a fapteloru sî nu in halucinatiuni, cá inclitii.

Judece on. publicu cetitoriu, ca óre nu suntemu noi acei'a cari ne-amu implinitu sacrulu mandatu de barbatii de incredere, cându pre terenu legalu, amu combatutu ilegalitatea sî incercârile de coruptiune isvorite prin organulu esecutivu supremu tractualu?

Noi asiá credemu, ca ne-amu implinitu corectu si cu punctualitate missiunea nóstra sî nici ne-au venitu prin fire sa abusâmu de ea sî scriptulu adusu in straitia cuprinde fapte adeverate sî dovedite cu propri'a scriptura a faptuitorelui.

Acésta invinuire de uitarea sî abusarea missiunei nóstre cá barbati de incredere este falsa, o respingemu cu indignatiune dela persónele nóstre.

Noi ací protestâmu din nou contr'a mistificatiunei cercului nostru electoralu IV cu alu II, care din urma cuprinde protopopiatulu II-lea alu Sabiiului sî din alu Mercurei partea cea din comitatulu Albei inferióre, la a cârui colegiu de scrutinare, nu amu avutu dreptu a luá parte, ceea ce sî fisice ne-au fostu cu neputintia.

Déca dlu coresp. par. protop. Grigoriu Maieru, 'sî califica faptele implinite sî adeverate din scriptulu nostru de malitióse sî pline de veninu, nu avemu ce-i face, câci suntu eflusulu activitâtiei sele sî apere-le de drepte déca le póte.

Fapta legalu au fostu aceea, cându par. adm. ppescu in 8 Martiu in siedinti'a publica cu ocasiunea alegerei deputatului clericalu au facutu propunere, cá numai si numai cutare domnu stimabilu sa se aléga sî cutare si cutare nu, câci nu-i convine cinstiei sele? Óre acésta pressiune au fostu licita? Apoi cercularielе scrise in tóte pârtile, ca numai sî numai pre subscrisulu sa nu-lu aléga, ci pre cutare sî cutare, suntu productulu unei actiuni legale?

Acésta procedere au fostu contr'a statutului organicu, sî amu avutu dreptu a combate pre calea licita sî la tempulu seu.

Mai departe continua coresp.:

„Déca acelu scriptu, nu aru fi fostu in prim'a linia in contr'a mea sî a clerului tractualu intentatu, pre cându acest'a erá de totu absentu de a se aperá de unu atare atacu, atunci nici ca asiu gasí de necesariu a perde tempulu cu atari atacuri necópte, precum e obicinuitu dlu Branisce de a le imprasciá in publicu.“

Pasagiulu acest'a cuprinde in sine manier'a pisicei pre lânga pasatu in parte, cându dice ca s'au facutu atacuri asupr'a coresp. par. adm. ppescu.

Care suntu acelea atacuri ale nóstre? Contr'a cârоru fapte suntu indreptate acestea atacuri? Coresp. nu ne spune, ci se marginesce in generalu a refrânge nisce atacuri care nu le spune in publicu. Afara cu pisic'a din sacu, câci numai la special'a incercare de a se probá atacurile, déca se potu numí asiá asertiunile nóstre dovedite de nelegali, putemu sa obiectâmu cu efectu, asiá numai cu inculpâri generali simple fâra de a se aduce fapte, nu suntemu in stare a dá respunsulu cuvenitu.

Coresp. p. adm. ppescu, trebuiá sa publice o copia bateru din protestulu nostru, sî sa ne dovedésca din punctu in punctu, ca amu scrisu neadeveruri minciuni malitióse, sî atunci apoi amu mai fi adusu contr'a proba.

Este o cutesantia neprejudecata asertiunea, ca protestulu aru fi indreptatu contr'a bravului cleru tractualu, care sî cu ocasiunea alegerei deputatului clericalu in 8 Martiu, au pasîtu cu energia contr'a propunerei par. adm. prot. aratându, ca densii pretiuescu pre barbatii loru inteligenti din tractu sî suntu maturi destulu, cá sa nu-si plece urechile cântecului de maiestre esecutatu prin organulu esecutivu supremu tractualu, care cu incercârile fortiate de corumperea poporului prin preotimea tractuala, au remasu blamatu.

Respingemu dara cu indignatiune sî acésta aserare, ca noi amu fi avutu intentiune de a atacá clerulu, tractulu nostru, pre care-lu pretiuimu sî respectâmu dupa cuviintia sî ne luptâmu sî pentru interesele lui specifice.

(Va urmá.)

Cestiunea israelita.

(Fine.)

In Itali'a ministrulu americanu D. Wurtz, vediù pre secretariulu generalu alu afaceriloru straine, cârui'a i tienù unu langagiu fórte simtitu. La Vien'a D. Jay dîse ministrului Austro-Ungaru, ca Austri'a erá un'a dintre puterile, cari prin tractatu erau autorisate a lucrá in cestiunea israelitiloru din Romani'a, sî ca densulu, representandu statele-unite, aru fi incântatu de a putea sa incunosciintieze pre guvernulu seu despre mesurile ce ea luase pentru ameliorarea unei situatiuni la care tóte puterile civilisate, cari au luatu séu nu parte la acestu tractatu, aveau acelasi interesu.

Contele Andrássy, pusu astfeliu in positiune dea se esplicá, se esecutà de buna voia. Luându cestiunea dintr'unu punctu de vedere generalu sî inaltu, observà cum dejá o facuse cabinetulu din Rom'a, ca solutiunea erá incungiurata de dificultâti. Conformu opiniunei tuturoru puteriloru ca tractamentele facute israelitiloru erau nedemne de unu poporu civilisatu, nu vedea din contra nici unu inconvenientu; nu erá totu astfeliu inse sî despre o interventiune straina. In vederea situatiunei a guvernului românu, atitudinei partideloru care-i suntu opuse, prejudetieloru poporului, cari prin midiloculu unui juriu neutralisà actiunea autoritâtiloru, o „interventiune, departe de a atinge resultatele dorite, aru putea sa micsioreze midilócele de actiune ale guvernului espunendu pre israeliti la rele mai mari.“

La Sant-Peterburg, cá la Vien'a sî la Rom'a, se crediù ca acésta interpretatiune erá cea mai putienu indoiósa sî acésta opiniune prevalà sî la Berlinu. Sugestiunea englesa fu deci inlaturata, sî cabinetulu rusu puse inainte propunerea, cá fia-care putere sa adreseze o nota particulara guvernului românu pentru a-lu intrebá care garantii de securitate aru fi acordate pre viitoriu israelitiloru din Romani'a.

Avendu cunoscintia de aceste fapte, ministrulu americanu nu poté sa speredie ca cabinetulu rusu aru consimtí sa intre pre calea indicata de statele-unite; elu vediù cu tóte aceste pre d. Vestmann si-'i espuse cu voce tare vederile guvernului seu, in acela'si tempu pre cându i lasà o nota scrisa in care erau formulele cu mai multa precisiune. Tienendu-se siedintia, fâra a consultá pre Imperatulu, d. de Vestmann declarà ca „dupa informatiunile primite de câtra guvernulu imperialu, nu fusese persecutiuni in Romani'a in contr'a israelitiloru“; ca esista intr'adeveru o mare animositate intre crestini sî israeliti, dara ca in coflictele cari au avutu locu erau de blamatu amendóue partidele. Adauga: „ca nu se parea guvernului imperialu, ca ceea ce se petrecuse in Romani'a sa fia o infractiune la tractatulu de Parisu, sî ca nu erá nimic'a in acestu actu care sa póta autorisá pre israeliti a cere interventiunea puteriloru care au luatu parte“. Terminà dîcendu ca va referá Imperatului sî ca d. Schuyler va fi informatu despre decisiunea M. S. Acésta decisiune fu comunicata putienu tempu in urma intr'o nota cu dat'a de 9 Septembre 1872, ale cârei pasagie principale suntu urmatórele:

„Guvernulu imperialu alu Russiei a fostu totudéun'a animatu de placerea de a luá in consideratiune dorintiele esprimate in numele guvernului stateloru-unite. Cu tóte acestea in acésta impregiurare, regretà de a nu impartasî opiniunea sea. Unu esamenu atentivu alu obligatiuniloru conventiunei din 1858 nu-i permite a crede, ca aceste stipulatiuni au fostu violate, sî nu póte, in consecintia a recunósce esistenti'a motiveloru care aru justificá o interventiune diplomatica.

Este adeveratu, ca desordine regretabile au avutu locu in óre-care localitâti române; déca aceste desordini au fostu provocate, acést'a s'a admisu in modu unanimu, de câti-va israeliti care si-au permisu acte sacrilege intr'unu modu odiosu in ochii crestiniloru. Afara de acést'a, aceste cestiuni au fostu inaintate la tribunale intr'unu modu regulatu, sî care au sî datu decisiunea loru in urma.

Câtu pentru persecutiuni sistematice dirigiate in Romani'a in contr'a populatiunei israelite, agentii nostri oficiali in Romani'a nu facu mentiuni in nici unulu din rapórtele loru, sî guvernulu imperialu n'are nici unu resonu de a pune in indoiéla impartialitatea loru“.

Trei fapte incontestabile resulta din speci'a anchetei instituite de statele-unite asupr'a conditiunei israelitiloru in Romani'a sî asupr'a midilóceloru de care diplomati'a dispune pentru a modificá acésta opiniune.

Primulu este, ca israelitii nu suntu in Romani'a obiectulu nici unei persecutiuni religióse. Poporulu nu-i iubesce, suntu chiaru in contr'a loru injuste prejuditii; dara religiunea nu este amestecata aici intru nimic'a.

Cum dîce ministrulu americanu dela Constantinopole, este aici, inainte de tóte, o cestiune de industria.

Alu doilea faptu este, ca guvernulu românu, departe de a suscitá turburâri alu cârоru obiectu au fostu câte odata israelitii, 'si pune tóte puterile sele pentru a-i protege contr'a passiuniloru claseloru ignorente.

Celu din urma faptu este, ca cele trei mari puteri europene, cari au mai multe interese politice directe in Romani'a, Russi'a, Austri'a sî Prussi'a — fâra a vorbí de Itali'a — suntu de acordu asupr'a acestui punctu, ca tractatulu din 1858 nu autorisà o interventiune in favórea israelitiloru din partea puteriloru cari au luatu parte.

Este inca de insemnatu ca dintre cele siése puteri garante autonomiei române, patru, Angli'a, Austri'a, Itali'a sî Russi'a, au recunoscutu ca o interventiune straina in Romani'a, a cârei causa aru fi israelitii, aru espune pre acesti din urma la mai mari ultragie decâtu acelea care dicu ei ca le-au incercatu pâna acum, sî ca singurulu midilocu eficace de a lucrá in favórea loru aru fi fostu pressiunea opiniunei publice. „Cur. de Iassi.“

Varietâti.

*** In Alb'a-Iuli'a s'a deschisu adunarea bis. a romano-catoliciloru.

*** (O anecdota, carea póte fi sî adeverata.) O parechia de ómeni, neavendu prunci, la batrânetie au adoptatu unu baiatu sî o baiata, — din causa ca erá tare avuti. Intr'una din dîle tatalu fiiloru adoptati din nenorocire a omorâtu pre fiic'a adoptata, de carea intemplare nu sciá decâtu elu sî consórt'a sea. Nu trecù multu sî consórta de clara pre criminatistu, care fú apoi judecatu la spandiuratóre.

Cându 'lu au dusu la stalpulu cu funi'a, a testatu in publicu averea sea imensa jumetate celoru seraci si jumetate din urma se fia acelui'a, ce-i pune funea de gâtu. — Baiatulu adoptatu fiindu de facia sî audiendu, au strigatu se 'lu lase pre elu, se achetia pre tatalu seu, averea jumetate se o primésca elu dara nu altulu adeca hingheriulu! — Multi adoptati bá mai toti potu fi cá acest'a. —

Citatiune edictala.

Ioanu Morariu de religiunea orientala ortodocsa din Sebesiulu de susu, carele a paresitu cu necredintia de trei ani pre soci'a sea An'a Calinu, totu de acolo, sî astadi nu se scie unde se afla, se citéza prin acést'a a se infatisiá inaintea subsemnatului oficiu presbiteralu, in terminu de unu anu sî o dî, cu acelu adausu ca, neinfatisiendu-se, se va dá urmare rugârei presentate la 22 Apr. a. c. din partea sociei sele parasite, prin carea ea cere divortiu.

Sabiiu, 21 Apr. 1873.

Scaunulu protopr. gr. or. tract. II.
alu Sabiiului.
I. Popescu,
(1—3) prot.

☞ **Nota.** Espeditur'a nóstra este fórte cu ingrigire la espedarea foiloru sî asiá nu ne putemu esplicá neregularitâtile ce ni se spunu din provincia Dd. respectivi sa faca responsabile oficiele postali respective sî sa reclame la tempu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 37 ANULU XXI.

Sabiiu, in 6|18 Maiu 1873.

Nr. cons. 192—1873.

Câtra Preacinstitii Parinti Protopresbiteri sî Administratori protopresbiterali.

Inaltulu ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune publica prin rescriptele séle din 4 Decembre 1872. Nr. 20,430, sî 27 Ianuariu a. c. Nr. 789. cu provocare la rescriptele Inaltului Ministeriu reg. ung. de aperarea tierei din 7 Septembre a. tr. Nr. 30,347 sî Ianuariu a. c. Nr. 247. — referitoriu la acele casuri, in cari ostasii, cari nu suntu in servitiulu activu séu suntu în reserva, se potu casatorí fâra licentia ministeriale, precum sî in privinti'a tempului, cându se incepe sî sfarsiesce clas'a de etate a celoru obligati la servitiulu militariu, urmatórele: cumca numai acei ostasi, tramisi acasa cu concediu pre tempu mai lungu sî din reserva, se potu casatorí fâra licentia ministeriale, cari au esîtu din a trei'a clasa de etate, adeca au trecutu de 22 ani; — iéra class'a de etate a celoru obligati la servitiulu militariu se incepe cu 1 Ianuariu alu acelui anu, in care tinerii pasiescu in alu 20-lea anu, sî se finesce cu 31 Decembre din anulu, in care respectivii suntu de 22 ani, — prin urmare toti acei'a, cari n'au esîtu din clas'a a III de etate, va sa dîca n'au implinitu anulu alu 22. nu se potu cununá fâra licentia ministeriale.

Deci acésta ordinatiune ministeriale o veti aduce Précinstiele Vóstre la cunoscinti'a preotimei nóstre spre sciintia si stricta observare.

Sabiiu, 30 Apriliu 1873.

Pentru Escelenti'a Sea Par. Archiepiscopu sî Metropolitu.

Nicolau Pope'a, m. p.
Archimandritu sî Vicariu archiepiscopescu.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a IX. in 23 Aprile.

Se cetescu protocólele din siedintiele VI, VII, sî VIII sî se autentica.

Presiedintele impartasiesce sinodului in cunoscintiarea deputatului Strevoiu prin telegramu, ca nu se póte presentá la siedintie in sessiunea presenta.

Mai departe comunica sinodului rogarea lui Cosmuti'a sî Filipescu, pentru de a fi dispensati dela siedintie sî a li se dá concediu, ceea ce se sî face. Iéra o petitiune a mai multoru locuitori din Ponareni petru intregirea parochiei vacante se da comissiunei petitionarie. Totu asiá se intempla cu petitiunea parochului nostru din Leschi'a. Petitiunea comunitâtiei biser. din Poian'a Magurei, protopresbiteratulu Fagarasiului I, prin carea róga a se incorporá la protopresbiteratulu Bârsei (Branului), se transpune comissiunei arondatórie. Rogarea subjudelui Alecsiu Onitiu predata prin deputatulu Branisce, pentru alegerea unui protopresbiteru definitivu, in tract. Nocr. Cincu-mare se transpune comissiunei petitionarie.

Branisce face interpelatiunea urmatória:

Avendu in vedere, ca asessorulu consistoriului salarisatu par. Ioanu Panoviciu a repausatu inca in anulu trecutu in lun'a lui Aprilie; considerându, ca salariulu acestui asessoru consistorialu nu s'a potutu mai departe incasá pre bas'a legei spre scopulu menitu: 'mi iau voia a interpelá pre inaltulu presidiu, ca ce feliu de dispositiuni a intreprinsu in privinti'a acestui salariu intercalariu.

Presidiulu respunde numai decâtu, ca salariele intercalarie ale asessoriloru consistoriali, conformu dispusetiuniloru Maiestatei Sele se adaugu la fondulu seminarialu. In acestu intielesu s'a urmatu pâna acum sî crede, ca si acum s'a urmatu astfeliu.

Interpelantele se dechiara multiamitu cu respunsulu presidiului.

Branisce propune, cá consistoriulu se esmita comissiuní nepartinitórie in comunele periclitate prin preoti sî anume in opidulu Cincu-mare sî apoi astfeliu de invistigatiune precum sî deciderile consistoriului se-le substérna sinodului archid. Se transpune comissiunei pentru propuneri.

Cosmuti'a face propunerea, ca membrii comissiunei bugetari pre sessiunile 1874/75 se vina spre gatirea referadei inainte de duminec'a Tomei cu 4 dile. Se transpune comissiunei pentru propuneri.

Siandru interpeléza, ca facutu-s'au pasii de lipsa din partea consistoriului arch. pentru unu compromisu pre bas'a reciprocitâtei cu greco-catolicii in afacerile scolare in sensulu numerului protoc. 52/1872?

Presidiulu reflectédia, ca aru poté dá deslusiri in privinti'a acést'a, dara fiindu ca se face amintire despre acést'a in raportulu comissiunei scolastice, va dá deslusirile cerute la ocasiunea aceea.

Pop'a face propunere cá pre venitoriu sa se conferedie stipendiele din fondurile nóstre arch. de consistoriulu arch. plenaru. La tempulu seu se va pune la ordinea dilei.

La ordinea dilei este raportulu comissiunei verificatórie. Referintele comissiunei pentru cercurile I—X referéza, ca in privinti'a alegerei deputatului mirénu din cerculu alu VIII Constantinu Costinu a aflatu, ca voturile lui Ioanu Costinu sî Constantinu Costinu s'a numeratu tóte cestui din urma. Abstragenduse voturile lui Ioanu Costinu din cele ce a primitu Constantinu Costinu, remâne pentru acestu din urma o maioritate de voturi, in câtu se póte verificá, deci propune verificarea, ceea ce se sî primesce.

La ordinea dilei se pune acum raportulu comissiunei scolastice. Referintele comissiunei, Dr. Mesiot'a crede, ca e de lipsa inainte de a se aretá parerile sî propunerile comissiunei sa se cetésca raportulu consistoriului arch. resp. raportulu senatului scolasticu. Dupa cetirea acestui raportu se descide desbatere generala. Referintele aréta, ca cu privire la cuprinsulu genaralu alu raportului sî a acluseloru sele, comissiunea avendu in vedere dispusetiunile §§ 122 sî 123 din statutulu organicu si conclusele sinodali din 1872 sub nru. 48—51 trebue se constateze unele defectuositâti ale raportului, cari constau anume din aceea, ca lipsescu din ei:

1. Numerulu siedintieloru tienute de senatulu scolaru in decursulu anului espiratu, precum sî indicarea pieseloru, care le-a avutu spre referada referintele scol. sî natur'a pieseloru de referatu, 2. Statistica comparativa intre datele scolare din anulu espiratu sî din anii trecuti; 3. Datele generale sî speciale despre fondurile scóleloru nóstre confessionali din archidiecesa sî feliulu salarieloru invetiatoresci,

4. Consemnarea catechetiloru aplicati in archidiecesa pentru catechisarea tineriloru de religiunea nóstra dela scólele streine din patria precum si numerulu catechumeniloru; 5. regulamentulu internu (de instructiune) pentru scólele nóstre popurale, secundare sî superióre sî 6. consemnarea cârtiloru scolare. Pre lânga constatarea acestoru lacune comissiunea propune cá ven. sinodu se primésca raportulu ven. senatu scolasticu pre 1872/3 de substratu la desbaterea speciala. (Va urmá.)

In siedinti'a dietale de vineri interpeléza Adamu Lazar pre ministrulu presiedinte Szapary pentru regularea fondului regescu. Cestu din urma responde ca projectulu de lege in privinti'a fondului regescu este gat'a sî câtu mai curendu 'lu va pune la ordinea dilei. —

Noi la rendulu nostru interpelâmu inteliginti'a din fondulu reg. sî cu deosebire din cetâti sî orasie, ca are de cugetu sa sî radice vocea sî sa mai contribuie prin ce-va la lamurirea cestiunei acesti'a, ori sa ne reservâmu sî aici mintea nóstra cea proverbiale, va sa dica, din urma, séu mai bine dupa ce a trecutu lucrulu? O mâna de secui se afla pre fondulu regescu sî au fói'a loru propria si scriu in cestiunea acést'a cicluri de articuli si noi, cari nu avemu pre ministeriu la spate, cum 'lu au densii, dela representatiune incóce, pare ca va sa adormimu cu totulu. Séu credemu ca doi, trei, séu sî patru cinci, sa le faca tóte? Asiá inse nu se face politica!

In Spani'a s'au facutu alegeri nóue. Maioritatea este a republicaniloru federali de astadata, pentruca sî regimulu e de colórea acést'a. De altmintrea dóue contradiceri se repetiescu necurmatu in telegrame despre acea tiéra nefericita sî adeca: „Carlistii suntu batuti", „Carlistii inaintéza spre cutare séu cutare pusetiune insemnata". Resbelulu civilu curge si se vede cà progreséza in dimensiuni. Guvernulu din partesi prin fraseologiele liberali sî-a nimicitu armat'a, câci care o are nu garantéza nici o siguranti a; pentru ca cându vrea ea sa se bata se bate, cându nu remânu generalii cu buzele umflate sî facu locu carlistiloru.

Pap'a este fórte reu bolnavu. In diu'a de 17 Maiu a cadiutu in unu lesînu de 1 óra. Dupa desteptare a simtitu o debilitate asiá de mare incâtu tóte audientiele promise au trebuitu sa se revóce, câci numai primesce pre nimenea. In 1/13 Maiu a intratu in anulu alu 82 alu etâtiei sele.

Burs'a vienese.

Din Vien'a se respandi mai odata cu scirea despre deschiderea espusetiunei universali sî scirea despre o crisa a bursei. In bursa adeca incepusera a vinde speculantii sî a cumperá sî ce nu erá in piétia seu in bursa. Joculu acest'a imaginariu tocm'a acum se infundà sî burs'a deodata se vede insolventa séu necapace de plata. Crisea infricà piéti'a intréga.

Situatiunea in Vien'a in momentu inca e totu predominata de crisea bursei. Grigea, ca acésta crisa se va latî sî va degenerá in o crisa de comerciu, a datu ansa reuniunei negutiatoriloru vienesi, a cere interventiunea regimului, carele se sî ocupà seriosu cu acésta afacere in unu consiliu ministerialu tienutu in 11 Maiu, sî ponderà eventualitatea suspensiunei actieloru de banca. Se fecera tóte pregatirile spre a puté pre bas'a articlului XIV dispune acésta suspensiune la casu de necessitate in momentu, carea dupa cum ni se anuncia prin telegrafu, a sî urmatu.

„P. Ll." astépta dela acésta mesura unu resultatu esentialu. „P. Ll." e de parere, ca prin aceea, ca se voru luá puteri mai mari dela banc'a nationala voru reaparé sî alte capitale, cari la nici unu casu nu a disparutu, ci numai s'a retrasu in urm'a unei neincrederi usioru de priceputu. Déca va succede, a aduce in cursa pretiurile stagnante sî devalvate, de nou, atunci crisea e — celu putienu in aceea parte, carea cere vindecare — cá devinsa Mai intâiu e vorb'a, sa se delaturedie pedecile comerciului banescu câtu se va puté sî déca se va concede bancei nationali in acésta directiune o libertate mai mare sî se va pune prin acést'a institutulu in stare, de a dá lipsei publice medilóce nóue, atunci acést'a va influintiá nu numai directu, ci sî in mai mare mesura indirectu domolirea, sî cu incetulu delaturarea crisei, in vreme ce pretiurile momentanu legate voru devení libere, dupa aceea apoi va reaparea sî capitalulu ce s'a retrasu de spaima.

Acést'a se va puté ajunge prin suspendarea actieloru de banca sî intrebuintiarea medilocului in generalu i se vede lui „P. Ll.“ a fi deplinu corespundietória scopului. La totu casulu aru face ingrigire neincrederea tieriloru esterne, o crescere rapede a agiului sî urmârile acestui'a; totusi starea precaria momentana sî ajutorarea ei cade mai greu in compena cá ingrigirea fatia de o eventualitate mai departata. Pentru noi aici resulta intr'aceea, dice „P. Ll.“ inca o alta intrebare si adeca o intrebare de natura politica: ca aru poté fi cu scopu fatia de referinti'a nóstra câtra banc'a nationala o actiune comuna a regimului nostru cu celu austriacu spre a anulá actiele de banca.

Noi fâra indoiéla nu avemu de a ne fremetá intru câtu momentulu acestei intrebâri din punctu de vedere alu dreptului de statu e decisivu, nici pentru nici contra unei actie a bancei nationale séu a unei actie a regimului austriacu in referintiele câtra acestu institutu. O adeverata basa de dreptu nu are banc'a nationala de locu in Uungari'a sî din acestu punctu de vedere procederea institutului vienesu nu ne privesce pre noi mai departe, cá câtu ne atiuge nemidilocitu; inse de facto referintiele nóstre câtra banc'a nationala nu se potu ignorá; prin urmare nu potemu fí neinteresati facia de mesurile ei practice si regimulu nostru la tóta templarea, adeca pre temeiulu referintiei ce esista intru adeveru sî fâra de a prejudecá deslegarea cestiunei de banca in vr'o directiune — se va poté esprimá asupr'a mesurei intentionate sî va sî trebuí sa se esprime, precum a si facutu dejá dupa cum se dice sî in 12 Maiu.

Aru remané asiá dara a se luá in consideratiune numai momentulu economicu din punctu de vedere alu interesului nostru propriu. Facia cu acésta nu intardiâmu a ne dá cu resolutiune parerea intr'acolo, ca nu póte fi vorba de o localisare a crisei, fie ea pre burs'a din Vien'a, fie numai pre comerciulu austriacu. Cu tóte aceste e fapta, cá noi nu numai de aceea trebue sa ne grabimu a-stinge cas'a vecinului, pentru ca e amerintiata sî a nóstra; cí sî pentru aceea, pentru ca referintiele nóstre câtra Austri'a ne demânda, ca in nice unu casu se nu negâmu solidaritatea cu statulu aliatu. Asiá acuta cá in Austri'a, nu e cris'a la noi, multiemita si acést'a voimu a o recomandá amiciloru nostri din Austri'a cu deosebire spre observare — multiemita devoltârei mai sanatóse a vietiei nóstre economice, multiemita póte sî amarei lectiuni, pre carea amu capetato dejá inainte cu vr'o câti-vá ani, Crisa nu face aice atari devastatiuni mari, cá dincolo, pentru ca in economi'a nóstra nationala e acum multu mai putienu putredu cá in acea austriaca. — „Ametiéla“ carea dincolo a inflorítu aicé abiá incoltiesce si cându in unele cercuri a Austriei in tempurile, cându unele succese se poteau luá de bani gata, se fecera atacuri adeveratu reutatiose asupr'a impregiurâriloru in Ungaria, acum sa potutu observá, ca s'aru fi lucratu mai intieptiesce, a matuá inaintea usiei proprie.

Acésta o constatâmu fâra de ane bucur'a de paguba, o constatâmu cá unu adeveru evidentu, ce nu se mai póte aruncá in ventu. Precum amu disu astfeliu de devastatiuni cá in Austri'a nu a facutu la noi crisea dara ea locuesce sî in tiér'a nóstra sî avemu sa ne tememu de urmârile ei cele rele mai multu cá de calamitatea momentana. Se intielege asiádara, ca noi tienemu din causele memorate o conlucrare a regimului ungaru intre marginile ce i le concede legea facia de delaturarea reului sî specialu pentru anularea actieloru de banca sî acésta din urma cu atâtu mai vertosu de corespundiatória sî de doritu, cu câtu riferintiele nóstre câtra banc'a nationala suntu mai intâiu de o natura temporara. Dara se intielege de sine, ca comerciulu sî Industri'a Ungariei trebue se participe in mesura deplina la tóti acele folóse, cari resulta din intarirea poteriloru bancei nationala din Vien'a pentru Austri'a.

In legatura cu cele de mai susu despre burs'a vienese trebuie sa inregistrâmu o ordinatiune imperiale din 13 Maiu 1873 subscrisa de toti ministri din Cislaitani'a, prin care se suspende act'a de banca. Va se dica regimulu, in contr'a svaturiloru ce i s'a datu din multe pârti, vine bursei intr'ajutoriu.

Spre priceperea suspenderei mai susu amintite ministrulu de financia esplica mesur'a luata de guvernu cam in urmatórele: Regimulu si-a indreptatu atentiunea asupr'a crisei sî pentru cá acést'a sa nu se estinda sî asupr'a comerciului a cugetatu la midilóce cum sa se póta tiermurí cris'a numai in periferi'a bursei. Deci ministeriulu in intielegere cu celu ungurescu a propusu Majest. Sele a impunternicí banc'a natiunale din Vien'a a escomptá politie séu efecte conformu statuteloru sî a dá pentru aceste sume de note, fâra de a se tiené banc'a de aline'a a dóu'a a § 14 din legea dela 18 Martiu 1872. Va se dica, banc'a póte sa edea mai multe note decâtu are in moneta pre politiele ce i se voru aduce spre escomptare sî pre efecte de pretiu. Notele de banca se inmultiescu. Se intielege ca mesur'a acést'a nu are sa dureze indelungu, ci numai pâna va durá cris'a. Notele emise in circulatiune inse se voru retrage numai dupa restabilirea ecuilibrului intre moneta sî harthia, sî asiá agiulu pâna atunci are inca sa domnésca.

In parlamentulu ungurescu a datu scirea despre suspenderea de mai susu ansa la o interpelatiune din partea deputatului Irányi, din carea se vede ca sum'a ce are de cugetu se emita banca in note preste provisiunea ce o are ea in moneta este de 200 milióne. Interpelantulu intréba ca ce atitudine a luatu ministeriulu in afacerea acest'a momentósa. Ministrulu Kerkapoly respunde ca din partea ministeriului ungurescu s'au datu consemtiementulu la procedur'a ministeriului vienese, déca acest'a crede ca numai astfeliu se póte delaturá calamitatea. Irányí desaproba purtarea regimului.

Ministrulu inse aréta ca n'a avutu alta intentiune sî adeca de a sprigiuí pre nisce celâi, dupa cum disese Iranyi, ci simplu de a sprigini pre regimulu cislaitanu in ceea ce, acel'a cugeta ca asiá este bine; este alta intrebarea déca elu a sî nimeritu ceea ce este bine.

Dupa „P. Ll.“ ministrulu presiedinte ung. calatoresce la Pest'a spre a regulá participarea Ungariei la emiterea noteloru de banca amintite, cá acésta din urma sa nu vateme interesele comerciali a le Ungariei.

Sabiiu, 4/16 Maiu.

Eri sér'a a avutu locu in hotelulu „La Regele Ungariei“ o festivitate arangiata de junimea nóstra studiósa de aici intru aducerea aminte a memorabilei dile de 3/15 Maiu din 1848. Programulu dupa care s'a orientatu arangiatorii si totu odata esecutorii festivitâtiei au fostu bine alesu sî bine asiediatu incâtu toti participantii aru fi fostu purtati unanimu de cea mai mare bucuria, déca sórtea aru fi voitu, cá dîu'a festiva presenta sa fia aflatu in deplina sanatate pre unu factoru de mare importantia alu evenimenteloru, a câroru amintire causara arangiarea festivitâtiei. Cu tóte aceste junimea sî unii sî mai betrâni petrecura pâna tardîu dupa mediulu noptiei.

Mai multi din juni erau imbracati in vestminte natiunale.

Pies'a cea dintâiu ce a ajunsu a se esecutá de corulu junimei a fostu Resunetulu bardului nostru repos. Andreiu Muresianu, dupâ aceea cuventarea festiva a dlui Victoru Popescu juristu in an. IV sî totu odata sî voluntariu in batal. 28 de venatori. Tem'a cuventârei a fostu: „Libertate, fratietate si egalitate.“ In introducere

FOISIÓRA.

Disertatiune

despre revolutiunea lui Todoru Vladimirescu tienuta in siedinti'a publica a societâtiei de lectura a studentiloru dela gimnasiulu românu din Brasiovu.

(Urmare sî fine.)

Sermanulu poporu românescu! Torente de lacremi trebue se verse sî de asta data sî cu tóte nevinovati'a trebue sa indure suferintie consumatórie. Lacomi'a sî furi'a streinului i amarî cu desaversire dilele dejá negre. Arnautíi in Bucuresci jefuiau fâra mila sî plântau dorerea in inimile sfasîate a nenorocitiloru români. Barbariele sî talhariele ce-le comiteau Greci de sub Ipsilanti cresceau din dî in dî. Erá o scena tragica, credea cine-va ca a ajunsu in fati'a infernului. Indignatiunea lui Tudoru ajunse pâna la nedumerire. Provóca pre caminariulu Sav'a sa faca linisce, sa introduca disciplin'a sî pedepsesce aspru pre jefuitori. Cu tóte acestea liniscea animei multu cercatului poporu nu se mai intórse.

Se luâmu insa putienu in consideratiune pre Ipsilanti; acest'a in data ce cunoscù planurile lui Tudoru, se retrase la Tergoviste. Pre aci avura românii sa sufere mai multu. Aci se desfasiura mai lamuritu simtiemintele de umanitate, ce-le nutriau Grecii inspirati de ideile apusene. Incendiurile, pustiirile sî jefuirile, producte ale caracterului grecescu, dovedeau vitregitatea tempului. Vechi'a catedrala a mitropoliei o lipsîra de coperisiu sub cuventu ca au lipsa de glóntie. Storceau banulu celu mai de pre urma dela poporu pentru sustienerea armatei s'apoi 'sî petrecéu totu in baluri splendide. Disciplin'a lipsea cu totulu in castrele grecesci. Intr'o astfeliu de positiune se latiesce faim'a, ca Turcii au intratu in Români'a sî astfeliu se smulge Ipsilanti cu ai sei din bratiele placeriloru ametitórie. Cu venirea Turciloru suferintiele poporului se immultira din nou. Dorerea sî desperatiunea incepura a-i pradá si sfasiá cu violentia anim'a cernita. Se credea acum'a ca este pre marginea abisului sî ca numai o mica suflare inca este de ajunsu alu sterge de pre fati'a pamentului. Asemenea unei lampe gat'a a se stinge sî carea din cându in cându licuresce iéra viéti'a natiunei române. Vaetele sî tipetele cele desperate strabatura pâna la sultanulu sî efeptuira trimiterea unui firmanu, prin care se oprescu Turcii dela barbarii sî atrocitâti dara in zadaru! Sângele românescu curgea fâra incetare. Credinti'a cea mare a româniloru câtra sultanulu trebuira sa o platésca cu capulu. Turcii predându sî pustiindu se apropia de Bucuresci. Tudoru fiindu intielesu cu Turcii de a apucá pre Ipsilanti intre 2 focuri se retrage in nóptea de 14 Maiu spre Câmpulungu cu 6000 voinici avendu in cóste neincetatu pre cei 2500 de Arnauti de sub Macedonschi sî Prodanu, unelte de ale lui Ipsilanti, cari pândeau momentulu de a pune capetu marelui erou românu, ce cutediase in tiér'a lui a-si ridicá fruntea in contr'a veneticiloru ce sugeau tiér'a. Rolulu ce l'au avutu acei 2 capi ai Arnautiloru sî l'au jucatu de minune.

Geniulu aperatoriu sî spriginitoru de pâna acum alui Tudoru se prefacù intr'unu geniu reu, care de pre trépt'a de gloria, la care ajunsese, 'lu aruncá in bratiele mortiei. Purtarea lui de mai nainte fatia cu voinicii sei devine din ce in ce totu mai aspra in cele de pre urma chiaru crudela. Sierpii cei veninosi, pre cari elu fâra sciintia i-a incalditu in sinulu seu, incepu acum a-sî esercitá veninurile loru. Pre Tudoru 'lu atitiau contr'a soldatiloru lui, cari comiteau cele mai mici crime, éra pre acesti'a i iritau contr'a aceluia, cá astfeliu fâcenduse desbinarea, sa li-se facilitéze drumulu spre ajungerea scopului loru. 22 de panduri totu unulu sî unulu, in flórea tineretiei pentru mici furtisiaguri 'si vediura sfirsîtulu in drumulu dela Ciorogârla pâna la Gaiesci. Severitatea luî Tudoru nu se marginesce numai pre lânga atât'a, ci cutéza a mai spendiurá sî alti panduri in drumulu spre Carcinovu. Provóca pre capitani sa-si dee consimtiemintulu ca pentru ori ce neorinduiala, ce se va mai iví voru respunde cu capulu loru. Faptele de pâna acum insa indignara pre unii bravi români, a câroru simtieminte inca erau românesci, dara cari nu potura priví cu ochi nepasatori la perderea atâtoru bravi juni, deci nu voira sa fia de acordu cu procedur'a lui Tudoru.

Cele dóue armate entusiasmate de vocea poternica a tempului de libertate se apropia sî se punu pre picioru de bataia. Eteristii sub Iordachi i tieneau calea lui Tudoru. Disciplin'a cea mare inse ce domnea in castrele lui Tudoru le insuflà spaima. Iordachi necutezându a dá peptu cu românii chiama pre Todoru la o convorbire. Admite totu ce pretindea Tudoru sî cu amicitia de Iuda se desparte.

Uneltirile Greciloru numai incetau. Ei corumpeau pre români prin favoritii loru Macedonschi sî Prodanu, cá sa comita fára de legi sî apoi totu ei indemnau pre Tudoru sa-i omóre. Dupa ce Tudoru se despartí de Iordachi comite unu faptu dela care a depinsu sî viéti'a lui: iá viéti'a capitaniloru, cari nau voitu sa fia de acordu cu purcederea lui fatia cu ostirea. Oh! ce nenorocire pentru români sî Tudoru fu acestu actu. Pandurimea intréga se racesce sî se atitia in contr'a lui. Esemplele, ce a voitu Tudoru sa le inradacìnedie in animile soldatiloru fura cá nisce plânte exotice plantate intr'unu pamentu impetritu prin intrigile sî asupririle Greciloru, prin demoralisatiunea infietrata de secululu fanariotiloru. Pandurii se indignédia preste mesura, numai iubescu capulu loru sî astfeliu se apropia tint'a fanariotiloru.

descrie in vr'o câte-va pasagie nimerite trecutulu natiuniloru pâna la 1848. Amintesce de revolutiunea francesa, de prochiamarea citatei, treimi de idei, cum suntu cele ale libertâtiei fratietâtiei, si egalitâtiei, la care ocasiune depinge efectulu acestoru idei intr'o icóna, infatisiendu libertatea cu juneti'a, egalitatea cu betraneti'a sî fratietatea cu barbati'a. Intre ambe, intre libertate si egalitate sta fratietatea dandu amenduroru mânile sele viguróse spre a le trage in activitatea natiunale patriotica pre un'a cu entusiasmulu june, si pre ceea-lalta cu maturitatea ei cá productu alu esperintintiei. Dupa introducerea acést'a, pre câtu o amu pututu urmarì cu audiulu bine escugetata ne strapune, oratorulu in patria si in referintiele patriei nóstre. Aratà ca feudalismulu si privilegiele deosebea la noi societatea numai in dóue caste séu clase. Vocea libertâtiei, fratietâtiei sî egalitatiei petrunde sî la noi. Românii la acést'a voce se aduna in câmpulu libertâtiei, jura a conlucrá cu totii din tóte puterile loru pentru ajungerea amintitei trinitâti, ba in fine suferu sî martiriu 40,000 pentru ideile aceste sublime. Resultatele se intielege ca nu au fostu asiá dupa cum le dorira românii, inse cu tóte aceste românii suntu sî astadi cá si atunci, sî aici sî ori unde cá sî pre câmpulu libertâtiei pentrucá sa-si intrunésca tóte puterile spre o activitate comuna prin carea se ajunga la realisarea libertatiei fratietâtiei sî egalitâtiei. Incheia cu eschiematiunea „Se traiésca libertatea, fratietatea sî egalitatea! sa traiésca natiunea româna!"

Estrasulu acest'a inca este destulu sa ne arete ca oratorulu a fostu fórte realu in gruparea sî asiediarea ideiloru sele sî s'a tienutu departe de frase numai sunatórie sî de aceea noi 'i dorimu cá sa procéda pre cararea acést'a, sî va devení unu membru in adeveru folositoriu pentru natiune si patria.

Din declamatiunile sî cantârile ce s'a urmatu avemu sa amintimu cu deosebire declamatiunea dlui Vulcanu sî a dlui Ludu; cestu din urma dispune sî de unu organu care radica multu meritulu declamatiunei sele; mai departe cântarea chorale „Conjuratiunea Tempestâtiei" (traducere) a marcatu cu multu mai bine ca cea dintâiu deosebitele pârti ale cuartelului fâra de a sterge séu stirbí ce-va din intregitatea armoniei.

Terminânduse cele din programu au mai urmatu sî alte cântece populari esecutate solo de inv. Bobesiu din Boitia.

In fine urméza dantiu. Aici amintimu ca joculu nationalu Calusierulu, s'a jucatu spre deplina multiemire a publicului provitoriu.

Publiculu erá fórte numerosu de-si mai esclusivu de români.

Proselitismu.

Amu pecatuí de mórte déca sî acum'a câtu de târdîu n'amu descopí on. publicu intemplârile sî imparechierile peporului românu din Cohalmu. Altu cum in multe pârti se vorbesce despre acestea imparechieri ale Cohalmeniloru, in publicu inse, golu golutiu nu le-a descrisu nimenea, decâtu pre scurtu le-a atinsu parochulu gr. cat. I. Popescu in „Gaz. Trans." sî in „Sionulu romanescu", inse acest'a din respecte ce se potu pricepe a vorbitu cam partiale. — Astadi inse cându acestea frecâri sî imparechieri au devenitu abusu sî scandalu; astadi cându strainii ne caracteriséza sî descriu prin foi cu colori destulu de negre sî pentru alte defecte de ale nóstre; astadi cându avemu de a ne ocupá de altu ce-va, credemu ca a venitu tempulu sa desaprobâmu cu totulu proselitismulu religionariu! iéra eu astadi cá unulu de aprópe sî prin urmare cá unulu ce cunoscu tóte frecârile confessiunali din opidulu Cohalmu, credu ca-mi facu o datoria placuta celoru ce voiescu a scí adeverulu lucruriloru ce se petrecu in acestu orasiu sasescu de vr'o 10 ani ori sî mai multu!

Biseric'a gr. cat. de astadi din Cohalmu s'a intemeiatu de poporulu gr. or. de atunci sî prin oferte de pre la Brasioveni, mai târdîu prin óre-cari tiesetori de ale proselitisticiloru de atunci trecù la releg. gr. cat. cu poporu cu totu afara de vre-o câte-va familii câror'a le venea in serbatori unu preotu din vecini, iéra la gr. cat. cu tempu se facura doi preoti unulu cá capelanu lânga tatalu seu parochulu, de-sî altu cum nu erau preste 150 familii; capelanulu inse mai târdîu vediendu ca tatalu seu parochulu silesce cá cu tempu sa-si faca unu nepotu preotu sa-i fia succesoriu cu, sî lânga fiiulu seu capelanu dupa ce acest'a nu avea descendenti din lini'a barbatésca, asiá se superà capelanulu pre tatalu seu parochulu, câci vede ca pre ast'a cale nu-si póte face elu o féta preotésa lânga densulu sî asiá in mani'a acést'a — cu tóte ca Blasiulu din tóte venitele i facù jumetate — cercà totusi a trece la relig. gr. cat., ací erá sa nu se primésca, inse elu s'a rogatu sa-lu primésca, câci elu pre lânga aceea ca restauréza iéra parochi'a gr. or. nu doresce sa remana cá parochu ci sa se duca cá ieromonachu in Romani'a, unde cá gr. cat. nu-lu primesce; inse dupa ce se primí cá gr. or. 'si face cód'a colacu sî remane in Cohalmu, inse nu trecura dupa elu mai multu cá vre-o 5—10 fam., ci poporulu remane constantu pre lânga parochulu gr. cat. tatalu acestui conversu, despre care se dîce ca erá unu preotu de tréba. — Déca vediù preotulu conversu la rel. gr. or. cu numele Ioanu Popoviciu, ca poporenii nu trecu dupa elu, ci remanu lânga tatalu seu la gr. cat. sî cugetandu ca caus'a póte fi câci nu au clopotu in tempu de lipsa, asiá facù cu spesele lui unu clopotu, iéra rugaciune a tienutu la acelea familii in cas'a sea propria, pre lânga tóte acestea nu trecù nimenea dupa elu afara — cum dîcu — de vr'o 5—10 familii rudenii; 'si maritá mai târdîu o féta dupa unu invetiatoriu, i succese a-lu pune la cursulu clericalu in Sabiiu, intr'aceea móre betrânulu parochu sî remanendu parochi'a gr. cat. vacantu, sî de alta parte nepotulu repausatului parochu, actualulu parochu gr. cat. I. Popescu sî clericu in Blasiu, asiá se incepura nisce frecâri neaudîte in Cohalmu sî anume: preotulu conversu Popoviciu cu ginerele seu Spornicu clericu in Sabiiu pre atunci, aveau lipsa de o partida carea si-o facù din némurile lui, altu aspirante de preotia in Cohalmu I. Buzea pre atunci iéra clericu in Sabiiu, iéra cautá partid'a cá sa nu iésa din loculu nascerei, unu alu treilea séu mai bine alu patrulea unu docente gr. or. I. Bercanu avendu mai mare popularitate cá totî acesti'a incepù sî elu a aspirá la preotia, sî asiá 'si formà partida din gr. cat. sî din a lui Popoviciu — inca se alipira de acésta partida; acésta partida acum in numeru la vr'o 60, aratà Ven. Cons. din Sabiiu ca ei au trecutu la gr. or. inse sa le dee preotu pre cine voru voí ei sî nici decâtu pre Spornicu ca ei pâna atunci nici la servitiu la, sî in cas'a lui Popoviciu nu voru merge, carele pre lânga aceea ca e unu preotu simplu e sî nesuferibile. — Ven. Cons. din Sabiiu — avendu sî fâra de aceea intentiunea de a infiintiá scaunulu protopopescu in Cohalmu — asiá cu atât'a mai bine i se dete ocasiune acum'a, sî asiá le dede provisoriu unu preotu din vecini cá sa-i administreze; lucrulu acest'a se parea multor'a curiosu sî minunatu sî nu fâra causa déca nu erá alta intentiune la midilocu sî adeca — cum disei — infiintiarea scaun. prot. in centrulu protopopiatului, carele altu cum sî fâra astfeliu de miscâri trebuiá sa se infiintieze. — Se incepù procesu pentru biseric'a pentru carea toti aspirantii cú partidele se unira cugetandu fia-carele ca pentru sine o va castigá; remase inse biseric'a „status quo" a gr. cat. sî apoi partidele incepura a se frecá ele intre sine cu aspirantii loru.

In fine Ven. Consist. archid. lucrà intieleptiesce ca aduse precum 'si propuse unu adm. prot. ací, inse unu capelanu inca cerea maioritatea poporeniloru pre I. Bercanu, inse din respecte ca conversulu Popoviciu restaurà ací — pre cum se laudà — parochi'a gr. or. sî ca mai multi ani a servitu in cas'a sea propria facendu sî unu clopotu, asiá la repetîtele lui rugâri, V. Consist. 'lu mangaé cu aceea

---

Calamitâtile preste românì veneau cu gramad'a, uní erau insielati, altii predati de Grecii sî iéra-si altii aveau sa sufere brutalitatea sî terorismulu Turciloru. Multime de ómenii intiapati manifestá crudimea sî ferocitatea acestoru óspeti. Numerulu martiriloru se imultiá pre fia-care dî. Omorulu erá parol'a dîlei. Nimicu numai erá respectatu. Versta sexu, nationalitate nimicu nu erá scutitu. Forti'a le erá art'a sî furtulu venitulu. Numai sciá amaritulu românu nici unde sa-si plece capulu. Credea ca aceste scene sângerόse suntu preludiulu unuí resbelu esterminatoriu. Intr'aceea Turcii se apropia de Ipsilanti. Faim'a apropierei loru 'lu aduce pre acest'a in colisiune. Nu sci'a in contr'a cui sa se apere mai intâiu, in contr'a lui Tudoru séu in contr'a Turciloru. Spiritulu demonicu 'lu indémna a delaturá pre Tudoru, dara nu prin o lupta drépta, ci cá sî antecesorii sei, prin midilóce meschine, printr'unu lasiu asasinatu. Iordachi se inganjéza cu efeptuirea acestuí planu infernalu.

Erá o nópte frumósa. Lun'a maiestósa plutea in cetu sî falnicu preste orisonu sî stelele se pareau a o imita. Liniscea 'si intinsese aripile sele cele usióre sî dese focuri impregiurate de soldati falfaiau in acestu tempu alu noptiei. Frumósa privelisce! dara cu unu efectu contrariu. La lumin'a lunei insotita de a focuriloru se vedea unu cadavru spândiuratu, soldatii recunoscura cadavrulu unui capitanu iubitu alu loru. Unu simtiementu de neplacere se nascù de odata in tóta armat'a. Macedonschi sî Prodanu mereu nutriau acestu simtiementu, mereu suflau in jarulu aprinsu, cá sa nu-lu acopere spudi'a pentru cá in chipulu acest'a aducendu pre panduri la estremitate, sa-i faca sa se revólte.

Pre timpulu acest'a iéta ca vine Tudoru in tabera. De odata este incungiuratu de capitanii sei in fati'a câror'a se potea cetí nemultiamirea interna, sî de capetaniile arnautiesci. La intórcere este insotitu de acesti'a sî in curendu desarmatu spre cea mai mare parere de reu alui Tudoru, care voiá binele romaniloru. De aici inainte marele Tudoru numai este capulu voiniciloru animati de caus'a nationala, ci este unu criminalistu pusu la cercetare inaintea unui tribunalu formatu de Iordachi cu ai sei. Soldatii români lingusiti predara pre acel'a a cârui singura idea era inflorirea româniloru, furia inimiciloru de mórte. Dorerea sî suferinti'a incepura a-i consumá anim'a lui Tudoru la maltratarea barbara a Greciloru. Incriminârile, batjocurile sî torturile cele mai infioratórie avea sa sufere acum, in loculu respectului sî iubirei de care se bucurà mai nainte. Pre câtu i fuse consciinti'a de multiamita, ca 'sî va potea realisá planurile sele prin entusiasmulu soldatiloru sei, pre atâtu erá de neliniscitu acum vediendusе parasitu chiaru de acei'a pentru cari elu erá gata a si versá sângele la orice momentu. Presintele sî trecutulu i bantue cu potere liniscea sî sanatatea in acésta stare trista insa urméza esemplulu strabuniloru, imitéza pre unu Regulu, cuvintele lui Horatiu „dulce et decorum est pro patria mori" se vede ca a prinsu radacini afunde in anim'a lui câci cu curagiu respinge tóte invinovatirile straine, sufere tóte torturile sî astfeliu trece in cea-lalta lume.

Da domniloru! a dispârutu acelu fenomenu estraordinariu care prin cadere-i a sculatu pre unu poporu din somnulu celu indelungatu, dara a disparutu cu gloria sî lauda; a disparutu tocmai in ajunulu desceptârei româniloru, cá unu faru luminosu ce servise cá sa accelareze trecerea dela intunereculu noptiei la lumin'a placuta a dilei. A disparutu d-loru! jerfinduse pentru sfânt'a causa a natiunei române, lasându in animile tuturoru unu desiertu durerosu.

Dela fatalulu omoru comisu asupra-i anim'a lui a incetatu de a mai bate pentru totu ce este sublimu sî nationalu, dara pentru aceea dieci sî sute de mii de animi i-au imprumutatu vibratiunile: diecî sî sute de mii de animi cuprinse de amorulu libertâtiei au inceputu a bate mai cu târia pentru caus'a nationala. Foculu patrioticu, ce a esalatu din elu s'a respânditu in toti românii, le a otielitu bratiele de lupta pentru salvarea sî reinvierea némului românescu. Ideile sî faptele lui au prinsu radecinî afunde, incâtu amintirea lui nu o voru sterge orice furtuni sî vijelii ce aru vení sa acopere ceriulu vietiei nationale, ci numele lui cu placere sî admiratiune va fi totu-deun'a purtatu din gura in gura dela mosi la nepoti, dela nepoti la stranepoti. Elu de-si nu a potutu sa realiseze planurile sele cele maretie din caus'a infamiei streiniloru, totusi a aruncatu sementi'a din care a resaritu libertatea. Stindardulu, care fluturà la 1821 mangitu de streinî a cadiutu in mânile urmasiloru lui, cari voru scî sa-lu apere spre asigurarea esistintiei nationale. Vorbele lui au incalditu sângele intregului poporu, i-au insuflatu curagiulu stramosiescu a aperà cu barbatia credeulu lui nationalu; patria, nationalitate, independintia sî progresu.

O! tu imagine sublima condú pre români la limanu de câte ori vitregitatea tempului i va amenintiá cu peire. O! anu gloriosu in istori'a româniloru instruéza pre urmasii marelui erou Vladimirescu cá sa n'ascepte scapare dela cei straini, ci de straini sa fuga câtu va fi, câci streinulu in tiér'a românului este ariciulu in culcusiulu sobolului.

Radu Popo'a
octavanu.

ca facù pre ginerele seu Spornicu capelanu lânga adm. prot. chiaru fâra voi'a maioritâtiei poporului, pentru ca poporulu precum socotise de nedemnu pre Spornicu asiá a sî fostu, pentru ca dupa ce sosì preotu gat'a ací intrandu in cas'a de servitiu 'lu scóse poporulu afara, asiá desperatulu fâra a se lasá dupa tempu mai bunu de-sî sciá ca elu a mai fostu odata cá studinte gr. cat. cercà iérasi a se intórce acolo, sî nu trebuì sa se obosésca multu câci Ven. Consist. din Blasiu i deschise bratiele parintiesci iérasi, sî inca audîti cum : Spornicu a pretinsu ca elu numai cu acea conditiune trece, déca-lu lasa si pre elu in Cohalmu lânga cela-laltu parochu gr. cat. fiindu ca elu (Spornicu) aiurea nu se duce avendu sî mosi'a sea propria ací (eata cu ce convingere se primí); sî dupa ce V. Consist. ascultà cu placere progresulu ce promitea Spornicu ca va face la relig. gr. cat. sî ca aduce cu elu sî 40 fam., asiá surprinsu de acésta bucuria nu mai cautà ca gr. cat. in Cohalmu, cu cei ce aru aduce Spornicu cu totulu nu suntu nici 200 familii, sî ca nici alta subsistintia pentru preotu nu e afara de stola, care inca e mai misera cá sî prin comunele nóstre, sî fâra a mai intrebá pre poporulu gr. cat. séu pre parochulu fungente déca se invoiescu sî acesti'a ori bá, 'lu puse de parochu lânga acest'a. Ce a urmatu de ací incolo lasu sa vorbésca chiaru o epistola a parochului gr. cat. I. Popescu pre carea o vediui la unu amicu intimu lui cá sî mie : — eata o mai intréga :

„. . . . Vedu ca te-ai superatu pre mine din causa ca precum dîci nu ti-amu scrisu de vr'o 5 luni ci cum dîci insuti „numai o corespondenz carte, si sî in aceea ai facutu cá soldatulu tieganu carele puse pre unu corporalu sa-i scrie epistola la parinti acasa, sî intrebându-lu corporalulu ca ce sa scrie, dîse : scrie domnule caprariu numai atât'a : vai, vai, vai, câci din acestea va pricepe tat'a ca cum 'mi merge.“ — Asiá e dle, frate sî amice, inse sum convinsu ca-mi vei crede déca me voiu scusá de acést'a lasitate ; sî astadi inca nu ti-asi scrie pentru multe sî neasteptate ocupatiuni sî superâri ce amu de câtra mai marii mei, si de alta parte spunu adeverulu ca acum chiaru pentru aceea me apucu a-ti scrie câci acum'a amu chiaru prea multe, incâtu nu me potu usiurá de ele intr'altu chipu decâtu sa le mai impartasiescu cu amicii cari sa me mai consoleze pentru ca scii ce dice proverbulu magiaru : „Keltös a kin ha nincs barát, kivel megoszad keserved ; és csak fél az öröm, hogyha magányban örülsz“ (e duplicata durerea cându n'ai amicu cui sa-i impartasiesci amarulu ; sî bucuri'a e numai de jumetate déca numai singuru te bucuri). Vedi pentru ce voiu sa-ti scriu acum'a, nu ca dóra me aflu in positiune buna de a-ti scrie !“ (Va urmá.)

Cincu-mare, in Sambet'a S. Pasci 1873.

(Urmare.)

Celésca par. adm. Grigoriu Maieru, rubrulu, protestului sî din cetirea acestui'a se va convinge, ca protestulu nostru este radicatu numai contr'a fapteloru sele ilegali, comise numai de cinsti'a sea cá lumin'a tractului nostru, sî nu asupr'a altui individu din clerulu nostru celu credinciosu.

Atacurile nóstre asupr'a fapteloru cinstiei sele ilegali, suntu dara aceste, sî numai acelu individu care comite fapte ilegali este necoptu séu nematuru.

Mai departe continua coresp. :

„Fiindu inse ca acelu scriptu au fostu tendentiosu sî cu prepusu malitiosu de a me dejosí pre mine, sî cu mine pre totu clerulu tractualu, bá chiaru de a aduce discordia intre preotime sî mireni, apoi acésta impregiurare neiertata nu o potu trece cu tacerea.“

Sî ací totu cá pisic'a pre lânga pasatu. De ce n'ai esîtu dle adm. protop. bateru ací cá din sacu, sa vedemu cu ce fapta te-amu dejositu pre cinsti'a Ta si pre totu clerulu ? Cu care asertiune te-amu dejositu prin protestu sî nu scriptu, câci noi scriptulu desu pomenitu l'amu polecritu cu adeveratulu nume, de protestu, contra procederei ilegali a adm. protop. Grigoriu Maieru sî nici cu unu cuventu nu amu vatematu pre cela-laltu cleru tractualu. — Nici discordia nu amu causatu noi intre preotii sî mirenii din tractu, ci acést'a o ai facutu cinsti'a Ta prin cercularìulu alaturatu protestului incâtu in comun'a bisericésca Sinlumbergu, erá se aduca cercularìulu — de eterna memoria — urmâri triste, sî numai intielepciunea alegatoriloru mireni au incungiuratu acésta catastrofa, la care a-ti datu putenicu impulsu. — Cetiti bine cercularìulu scritsu sî câtra Merghindeleni, loculu natalu, sî ve ve-ti convinge ca sî ací a-ti facutu unu grosolanu fiasco.

Cinsti'a Ta dupa cum se vede din corespundinti'a-ve vestita, 'Ti insusiesci dogm'a infalibilitâtiei, câci nu ne concedeti ca pressiunea facuta — din parte-ve — aru fi contra stat. org., ilegala, ci o priviti atare ilegalitate de dreptate sî sacr'a-ve detorintia. Frumóse notiuni de dreptu sî legalitate poteti posede.

Mai departe continua par. adm. protop. Grigoriu Maieru :

„Dlu Branisce nu se marginesce ca ataca pre preotulu localu din Cincu-mare, pre care voiesce a-lu nimicí totalu sub ori-ce pretestu, sî cu ori sî ce medilóce, fia acelea bune séu rele, asiá incâtu au sedusu pre poporu de a nu mai scí de respectu fatia cu cele bisericesci, ci umbla cu tóta puterea sea nemorala veninósa sî retacita din câile adevarului, a semená sî in totu tractulu nemultiamire intre preoti fatia cu poporenii, sî intre poporu fatia cu clerulu.“

„Nu-ti aduci aminte dle Branisce, ca cu ocasiunea alegerei de protopopu d-ta stai mortîsiu sa se aléga Mandocea de administratoru fiindu elu atunci cá sî astadi, sî acum vrei sa-lu nimicesci. — Vedi dle ! cum gresiesci !“

Parinte adm. Grigoriu Maieru, permitemi ací sa vorbescu sî eu directe.

Eu me miru, ca cum cinsti'a Ta, care voiesci a restorná cu frase góle protestulu care l'ai meritatu, vini acum mai departe la acelu saltu, escusându-ti procederea ilegala la alegerea deputatiloru mireni cu purtarea preotului din Cincu-mare ? Cum te puni cinsti'a Ta protacarulu altui'a cându este vorba de faptele proprii comise in modu ilegale vis-a-vis cu alegerea deputatiloru mireni ? Eu suntu caus'a reului inradacinatu in Cincu-mare ? Tare gresiesci cinstite parinte adm. — Lucrulu sta togm'a intorsu.

Cine au facutu in scól'a nóstra turnu de slanini ? Óre nu sî cinsti'a Ta ti-ai datu consensulu la acésta batjocora ne mai audîta ?

Nu m'amu luptatu eu cu tóte puterile de au venitu lucrulu iéra la statulu ante quo ?

Nu m'amu luptatu pentru radicarea scólei nóstre decadiute totalminte, nu amu lucratu eu la imbunatatirea stârei preotiesci sî mai buna dotare a scólei cu cei bine simtitori ?

'Mi pare fórte reu ca sunteti scurti la vedere sî nu recunósceti meritele, fâra calificati sî faptele altui'a ilegali a unui preotu, care au periclitatu averea bisericei, au batjocoritu cele sânte, au cununatu pre Lai'a Oprea, fâra strigâri fâra vestiri, fâra sa-lu inprotocoleze in matriculele cununatiloru, au stricatu in Dominec'a trecuta lamp'a dinaintea altariului, fiindu intr'o stare primejdiósa, tragendu in sânt'a biserica in noroiu pre toti, carii nu consîmtu cu slabiciunile lui, — de legalitâti, de merite sî le glorificati, afirmandu, ca acel'a este totu celu dela alegerea de protopopu ?

Desperâmu in notiunile cinstiei Tale de dreptate, sî trebue ca judecat'a ve este nematura, sî nu meritati a ocupá loculu ce-lu ocupati.

Fi-ti siguri, ca adeverulu remane adeveru in vécu, sî trebuie sa invinga odata asupr'a celoru, ce voru a-lu acoperi, asupr'a câror'a trebuie sa se isbandésca in totu cuprinsulu seu. Suntu sî alte, cari le-asiu putea aduce inainte inse mi se revólta simtirile a le dá concreta espressiune de asta data. Va vení tempulu asiá credu.

Sî in acestu pasagiu te ascundi dupa spatele clerului tractualu. Lasa-lu te rogu par. admi. pre clerulu nostru in pace, sî apera-'ti propriele fapte, care nu le poti indreptá precum se vede in cadrulu legalitâtiei, din neputintia spirituala.

Faptele mele seversîte pre terenulu bisericescu le poti cautá sî judecá, sî spunemi, ca care nu este conformu legei, câci eu unde m'ai intalnitu sî pâna acum trebuie sa recunoscu ca totu pre lege m'amu basatu sî pre acestu postamentu amu lucratu sî amu aperatu interesele biserico-scolari sî fundationali, cu medilóce legali dimpreuna cu crestinii nostrii sî nu fâra succesu pâna la inaltele locuri competinti. Acestea fapte suntu notorietate.

Firesce nedreptatea sî ilegalitatea o amu combatutu sî fatia cu cinsti'a Ta publice, francu sî fâra sfiéla. Déca nu-ti place n'amu ce-ti face.

(Va urmá.)

Varietâti.

*** (**Invitare**) la prelegerea publica ce se va tiené Dumineca in 6 Maiu a. c. la 5 óre sér'a in sal'a Asociatiunei transilvane-române pentru literatur'a sî cultur'a poporulului românu de presiedintele Reuniunei sodaliloru români din Sabiiu. Tem'a prelegere : si e *„Despre pauperismu, causele sî delaturarea lui cu privintia la referintiele transilvane.“* Intrarea e gratuita.

Sabiiu 28 Aprile 1873.

Comitetulu Reuniunei.

*** Concursulu pentru ocuparea parochiei gr. or. din Salasiulu superioru, Protopresbiteratulu Hatiegului, publicatu in Nrii. 24, 25 sî 27. ai Teleg. Rom. din lips'a concurentiloru se prelungesce pâna la 31 Maiu 1873.

Hatiegu, in 2 Maiu 1873.

Concursu.

Pentru vacant'a statiune de preotu din comun'a Pischintiu clas'a III, statatória din 116 familii cu acést'a se escrie pâna la 10 Iuniu a. c. concursu.

Emolumentele suntu aceste :

1. 16 jugere pamentu aratoriu.
2. 6 jugere pamentu fenatiu.
3. tóta cas'a o dî de lucru.
4. stol'a indatinata.

Doritorii de a ocupá acésta statiune sa-si tramita concursele loru instruate in sensulu statut. organicu pâna la scrisulu terminu, la subscrisulu in Orasthie.

Orasthie 30 Aprile 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Nicolau Popoviciu,
protopopu.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei statiuni de parochu in comun'a Bogatù protopresbiteratului Mercurii se escrie concursu cu terminulu pâna in 2 Iuniu a. c.

Emolumentele acestei statiuni suntu :

1. Dela 170 familii o ferdela de cucurusu.
2. O dî de lucru de fie care familie.
3. La bobotédia 20 cr. de familie sî stol'a usitata pâna acum.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si tremite cererile loru, instruate conformu prescripteloru „Statutului Organicu,“ pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu.

Mercurea in 2 Maiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu

Ioanu Drocu
adm. prot :

Citatiune edictala.

Ioanu Morariu de religiunea orientala ortodocsa din Sebesiulu de susu, carele a paresitu cu necredintia de trei ani pre soci'a sea An'a Calinu, totu de acolo, sî astadi nu se scie unde se afla, se citéza prin acést'a a se infatisiá inaintea subsemnatului oficiu presbiteralu, in terminu de unu anu sî o dî, cu acelu adausu ca, neinfatisiandu-se, se va dá urmare rugârei presentate la 22 Apr. a. c. din partea sociei sele parasite, prin carea ea cere divortiu.

Sabiiu, 21 Apr. 1873.

Scaunulu protopr. gr. or. tract. II.
alu Sabiiului.
I. Popescu,
prot.

(3—3)

Citatiune edictale.

Tom'a Ritivoiu, de religiunea gr. orientale din Sebesiulu de josu, carele a paresitu cu necredintia de patru ani pre legiuit'a sea socia Rachir'a Tomei Michaiu, sî astadi nu se scie unde se afla, se citéza prin acést'a a se infatisiá inaintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din contra, dupa trecerea de siése luni dela datulu de fatia, in puterea ord. cu Nr. cons. 344 a. c. se va dá locu rugârei numitei sele socie, presentata la 23 Apr. a. c. de a fi despartita.

Sabiiu, 24 Aprile 1873.

Scaunulu protopr. gr. or. alu tract. II.
alu Sabiiului.
I. Popescu,
protop.

(3—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 38 ANULU XXI.

Sabiiu, in 10|22 Maiu 1873.

Nr. cons. scol. 160/1873.

Câtra Inspectoratele districtuali de scóle din Archidieces'a nóstra gr. orient.

In urm'a dorintiei salutare a In. Ministeriu r. u. de agronomia, industri'a si comerciu de a lati intre poporu in mesura câtu se póte mai mare, cosinitiele de stupi asiá numite „Hutteriane“ cá cele mai corespundiatórie si avantagióse, — se provóca inspectorii districtuali de scóle, celu multu pâna la finea lui Iuniu a. c. se substérna incóce o consemnare a aceloru invetiatori, carii se ocupa cu stupinaritulu, insemnându totu odata si numerulu cosinitieloru, de carii aru avea lipsa, carii cosinitie se voru imparti gratuitu de reuniunea de economia ardeléna din Clusiu.

Sabiiu din siedinti'a consistoriului archidiecesanu cá senatu scolariu tienuta in 8 Maiu 1873.*)

Pentru Escelenti'a Sea Par. Archieppu si Mitropolitu.

Nicolau Pope'a, m. p.
Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu.

Diet'a Ungariei abiá si-a inchisu sessiunea prima a periodului presentu si in 19 l. c. se si deschide prim'a siedintia din sessiunea a dóu'a a periodului dietale.

In afacerea Croatiei s'au inceputu desbaterile. Deputatiunea regnicolare se va adunâ câtu mai curendu si e sperantia dice „P. N.“ de unu resultatu indestulitoriu.

Agitatiuni pentru alegere de episcopu in Bucovin'a. Sub acestu titlu se publica o corespundintia din Cernauti in foi'a vienese Osten, din care se vede, ca pâna cându repausatulu episcopu Hackmanu inca nu erá asiediatu in mormentu si candidatii pentru scaunulu vacantu se si aflara. Corespondintele pre unulu nu 'lu numesce ; dîce inse ca acestu nenumitu e unu omu avaru si cá atare si-aru fi crutiatu o suma mare de bani, din care a tramisu prin famalulu repausatului episcopu 10 mii galbini la Vien'a, cá sa lucre pentru densulu. Afara de acestu anonimu mai numesce corespundintele intre candidati, pre Blazevicz, Lucesculu, Gr. Hackmanu, Comorosianu, Prodanu, Ciupercovicz si dîce, ca mai suntu inca si altii. Corespundintele speréza inse ca regimulu va preferí tuturoru pre vicariulu episcopescu archimandritulu Bendel'a.

Din alta corespundintia se vede, ca rutenii au inceputu a agitá contra cestui din urma, imputându ca nu cunósce nici un'a din limbile nationalitâtiloru majoritâtiei tierei (român'a si ruten'a).

Noi amu dorí din totu sufletulu, cá dieces'a Bucovinei dupa sbuciumârile ce a trebuitu sa le sufere in trecutu sa póta reveni odata iérasi la terenulu celu siguru si saluteriu alu canonicitâtiei.

Cris'a dela burs'a vienese, afirma jurnale seriόse intre cari si „P. N.“, inca e departe de a fi delaturata prin suspenderea actei de banca. Din Vien'a sosescu continuu sciri despre concursuri, liquidatiuni, desertarea de banchieri si directori de bance, sinucideri etc. Refrenulu ce-lu trambitia unele foi ca stimulatiunea e liniscita, si cris'a a incetatu, se dau de minciuna de fapte pipaite. Anssietatea de care suntu cuprinse pepturile financieriloru ce au avutu afaceri cu burs'a vienese n'a scadiutu si nu scade nici cu unu gradu. Ea cresce. Mai alesu cându inca nu se póte scí, cari bance voru fi solvente si cari mai au sa cada. Asiá, dupa limpedirea situatiunei definitivu la bursa au sa urmeze alte caderi atâtu in pieti'a Vienei câtu si mai departe. Ce sfersitu voru avé aceste caderi pentru creditulu nostru nu cutediâmu nici a cugetá.

Alesandru Ioanu I Cuz'a fostulu domnitoriu alu Romaniei si cointemeitoriu alu unirei acesti'a a muritu in esilu in 2/14 Maiu a. c. la Heidelbergu, unde abiá ajunse, fâra de a fi fostu mai nainte bolnavu. Diurnalele din Romani'a comenteza scirea acest'a, care dupa punctele loru de vedere. Consideratu cá barbatu de statu, Cuz'a a fostu unulu dintre cei pré putieni barbati ai României, cari pâna unde ajungu poterile loru individuali facu lucruri mari, iéra unde vine datorinti'a multimei, déca vedu ca acest'a nusi pricepe missiunea ei, mai antâiu se indignéza si in fine póte chiaru desperédia. Elu n'a pututu ajunge acestu stadiu din urma, fiindu inca domnitoriu, din causa ca unii usiori de minte lu tradara si inlesnira intrigantiloru mici la sufletu alu surprinde nóptea in asternutu si a'lu straportá preste fruntarie. Va fi disperatu inse atunci, cându cá realisatoriulu ideiloru celoru mai mari ale romaniloru din Munteni'a si Moldavi'a, cá eliberatoriulu Romaniei de influinti'a fanariota in biserica, cá emancipatoriu alu tieranului, a vediutu ca póte fi departatu din tiéra de nisce conspiratori fâra de nici unu altu meritu, decâtu gur'a cea mare a loru. Espressiunea câtra repaus. protopr. alu D. ce ni se spune ca aru fi indreptatu câtra acest'a Cuz'a la trecerea sea prin Dev'a : ca pét'a ce a luatu fiiulu seu, oficieriu in armat'a româna, asupra'si, sa o spele in sânge de vrasmasiu, vedesce intristarea cea mare, pentru nereconoscinti'a cu care a fostu maltratatu. Fia-i tierân'a usióra!

In adunarea natiunale din Versailles a adusu regimulu unu proiectu de constitutiune dupa care are republic'a a se tabilí in Franci'a definitivu. Drépt'a adunârei face o interpelatiune in privinti'a politicei conservative a regimului, si stâng'a intréba pre regimu, ca pentru ce nu disólve adunarea pentru ca missiunea ei s'a implinitu.

„Daily Telegraph“ aduce scirea din Tiflis dto 17 Maiu, ca rosii au luatu Chiv'a si Chanulu chivanu l'a prinsu ; perderile rusiloru suntu neinsemnate.

Despre burs'a vienese

Estragemu din „Osten“ urmatórele :

Espusetiunea din Vien'a fu acompaniata de teribil'a catastrofa, ce suferí burs'a Vienei. Bancrotârile, ce se templara in urm'a acestei calamitâti, fura cu sutele, harthiele de speculatiune perdura totalu pretiulu loru, increderea disparù si impregiurarea, ca sal'a bursei se inchise prin politia, ne demustra total'a ruina.

Nemesea si-a resbunatu cumplitu.

Eventualitatea acést'a s'a pututu prevedé, câci acésta calamitate e numai o reactiune naturale, cu carea interesele sanatóse economice a vietiei comerciali tindu a scóte materia otravitória, ce a intratu prin ametiél'a bursei in viéti'a economica. — Tresarirea convulsiva aparuta la bursa nu e alta decâtu unu stadiu de limpedire, in care elementele sanetóse a piatiei banali si comerciali se lupta contr'a miasmei, ce le amenintia cu corumpere totale. — Acésta reactiune e vindecatória si dorita, de aceea noi admoniâmu, cá sa nu se impedece acestu procesu prin o ajutorare reu intrebuintiata din partea statului cu banii caseloru publice si contributiuniloru, pentru cá sa se póta liberá organismulu sanatosu a economiei de acestu corrosivu, ce-lu amenintia cu distrugere totale. Procesulu de limpedîre produsu prin desvoltarea naturale a lucruriloru a fostu neincungiurabilu, deci aru fi o gresiéla fatale si o procedere nebunatica, a silí intregulu organismu economicu a tiené mai departe veninulu intratu in arteriele sele, câci sa nu ne insielâmu : burs'a in supr'a speculatiunea si demoralisarea sea, precum si in consumarea poterei financiale e insusi morbulu. Nu burs'a e morbósa, ci viéti'a nóstra economica sufere de ametiél'a bursei. A vení bursei in acestu momentu decisivu intru ajutoriu, cu autoritatea statului si cu bani din casele de contributiune, acést'a aru insemná, a protegiá morbulu pre cont'a morbosului si a impedecá insanatosiarea lui.

Neincrederea, cu carea sa instrainatu capitalulu dela bursa si prin carea se causà catastrof'a cumplita, aru fi trebuitu sa nu dispara nice odata si sa nu dee locu acelei increderi nemarginite, cu carea totu cruceriulu cascigatu prin lucru comerciu si industria s'a jertfitu molochului dela bursa. Desceptarea acestei neincrederi cu totu dreptulu ne póte imbucurá si e si lucru firescu, ca a eruptu cu atâtu mai tare cu câtu ea a fostu prin stimulatiuni artificióse si se póte dîce prin unu systemu sceleratu de retaciri inabusita din partea presei credinciόse constitutiunei. —

De aceea sa nu ne prinda mirare, cându acésta presa dechiara statulu amerintiatu de catastrof'a bursei, câci se scie, ca aceste jurnale suntu in possessiunea celoru dela bursa si lucra in interesulu, loru, cându implora ceriulu si pamentulu, regimulu si banc'a nationale pentru adiutoriu.

Fost'au acest'a unu statu sanatosu, ca burs'a si-a aservitu unu numeru mare din cele mai celebre notabilitâti politice, ca se instalara consiliari intimi si exministrii cá consiliari administrativi la bursa ? Ori-ce folosu a trasu regimulu de ací, totusi in numele moralei nu se póte aprobá rol'a, carea a jocatu burs'a in Bohemi'a, unde prin cumperarea de bunuri a maiestritu resultatulu alegerei in curia posessoriloru mari. —

In societate in arta si in teatru, pretotendene se vedu tristele urmâri a acestei calamitâti. — E de doritu ca acésta purificatiune se decurga si regimulu se nu protegedie o intreprindere, carea de multu a trecutu marginele sele si carea numai prin dispusetiuni legali neperfecte a intardiatu catastrof'a pâna acum. —

Românii Macedoneni si Grecii.

E bine cunoscuta la noi poft'a greciloru din Fanaru de a dominá in numele religiunii preste tóte popórele crestine, si a le grecí chiaru, déca s'aru potea. Déca pâna acum acesti greci au pututu dictá acestoru popóre, ele paru a se fi desceptatu si a cautá sa-si regasésca originea. Acésta desceptare se vede si in românii macedoneni, in privinti'a câror'a eata ce amenunte de „Courrier d'Orientu“ :

„Vediu ca in corespondentiele d-vóstre din Seresiu, este adesea cestiunea de óre-care Michailo-efendi, luptatoriu alu Fanariotiloru la Seresiu, unde trece de grecu. Acestu Michailo-efendi este românu neaosiu. Tata-seu Nicola Michailu se nascù, fú crescutu si se casatorí la Magorovo, satu curatu romanescu, aprópe de Monastiru ; elu erá ciobanu de oi. Dupa ce murì cea d'antâiu socia a sea, Nicola Michailu, pre care concetatienii sei 'lu numiau Kola-alu-Mikha, se duse la Seresiu, unde se stabilise dejá o colonia de familii române din Moscopolu, in Albani'a. Ajunsu la Seresiu Kola-alu-Mikha, deschise o pravalia, si preste pucinu tempu strense óre care avere ; atunci 'si puse numele de Nicola Michailu.

Astfeliu personagiulu transformatu in grecu este fiiulu unui ciobanu valacu. Amintesce acestu faptu spre a avea ocasiunea de a spune, ca toti campionii Fanarului, coalisati astadi cu panelenismulu, atâtu la Seresiu câtu si la Monastiru, la Ocrida, la Perlepe, la Vodena, la Strumitia, la Castori'a, la Veneti'a si in tóte orasiele Macedoniei, afara de litoralu, toti acesti luptatori ai grecismului, dîcu, nu suntu de câtu români séu bulgari greciti. Fanariotii, in silintiele loru, spre a tienea Macedoni'a sub influenti'a loru, se servescu de o armata de greci falsi, in lipsa de adeverati greci. Dara facu o socotéla gresita déca spera de a tiné jugulu loru pre Bulgari si pre Valahi prin mediloculu acestoru elenisati.

---

*) In circulariulu cons. de sub Nr. 192. publicatu in Nr. 37 „Telgr. Rom.“ sirulu 12 sa se cetésca inainte de „urmatórele“ „impartasiesce Consistoriului“. . . .

La Seresiu Michaile Efendi, Coude, Coste, Duro, Tecovici, Dumb'a, Ghermanu, etc. suntu români. La Monastiru d-nii Nicarusi, Economu, Nicolachi Zal'a, Vitchot'a etc. suntu români. Chiaru astadi femeile loru nu sciu unu cuventu grecescu. Desfidu pre partisanii grecismului de a semnalá o singura persóna greca la Monastiru, la Perlepe, la Ocrid'a, la Krusiovu, la Florin'a, la Voden'a, la Veneti'a, la Strumniti'a, la Seresiu, voiescu a intielege grecu de origine, si pentru care Fanarulu aru avea dreptulu de a tramite unu episcopu grecu. S'o spuna cu franchetia patriarchatulu din Fanaru, ca in Macedoni'a voesce si nu are de administratu de câtu Bulgari si Vlahi; acolo eparchiele suntu dupa cum le dice, mixte, dara acolo nu esista nici unu feliu de amestecatura de câtu de bulgari si de români. In Albani'a asemenea, nu suntu de câtu in o parte a Epirului si a Thesaliei si pre litoralulu Macedoniei si alu Traciei. In alta parte nu esista de locu; trebuie cá publiculu se scie acést'a, si ca guvernulu se n'o ignore de locu; Grecii luati in parte, nu formédia de câtu o minoritate infima, neinsemnatóre, amestecati cu Românii, cu Albanesii si cu câti-va bulgari greciti, paru a mai fi ce-va. Grecii au fostu periculosi pentru imperiulu otomanu, si déca vre-odata aru mai deveni periculosi, gresiél'a va fi a politicei turcesci, care a confundatu in modu fórte nepoliticu religiunea cu ras'a, limb'a çu cultulu. („Poporulu").

Testamentulu lui Lud. Napoleonu.

De-si fára nici unu interesu — fia politicu, fia istoricu, decâtu numai dóra fisiologicu, fiindu ca perondindu-se — tóte foile 'lu publicara dupa „Standard" din Londr'a, eata-lu punemu si noi inaintea ochiloru stimatiloru cetitori ai nostri. Decidiatoriu, caracteristicu este, fiindu ca este facutu la anulu 1865, pre cându potericulu Cesare se aflá la culmea gloriei sele. —

Elu suna:

„Acest'a este testamentulu meu.

„Recomandu pre fiiulu si pre femei'a mea mariloru corpuri ale statului, poporului si armatei. Imperatés'a Eugeni'a are tóte calitâtile necesarie pentru a conduce bine regenti'a si fiiulu meu aréta dispositiuni si o judecata ce-'lu voru face demnu de inaltele sele destine. Sa nu uite nici odata devis'a capului familiei nóstre: „Tóte pentru poporulu francesu!"

„Sa se petrunda de scrierile prisoneriului dela St'a-Helen'a; sa studieze actele si corespundinti'a imperiului, in fine sa-si aduca aminte, cându circum stantiele i voru permite, ca caus'a popóreloru este caus'a Franciei.

„Puterea este o sarcina grea, fiindu ca nu póte totu-déun'a cine-va sa faca totu binele pre care l'aru voí, si fiindu ca contempuranii 'ti dau pré raru dreptate; astfeliu pentru a implini missiunea sea trebuie a avé in sine credinti'a si consciinti'a detoriei sele. Trebuie a se gândi ca din inaltimea ceriuriloru acei'a pre cari i-ati iubitu ve privescu si ve protegu. Sufletulu unchiului meu este acel'a, care totu-déun'a ma inspiratu si mai sustienutu.

„Totu asemenea va fi si pentru fiiulu meu, câci elu va fi totu-déun'a demnu de numele seu.

„Lasu imperatesei Eugeni'a totu domeniulu meu privatu. Dorescu, cá la majorenitatea fiiului meu, ea sa locuiésca Elysée si Biaritz.

„Speru, ca suvenirea mea i va fi scumpa si si ca dupa mórtea mea ea va uitá durerile ce amu pututu sa-i causezu.

„Câtu pentru fiiulu meu, sa pastredie cá unu talismanu sigilulu ce purtamu la orologiulu meu, pre care 'lu amu dela mam'a mea; sa conserve cu ingrigire totu ce mi-a remasu dela Imperatulu, unchiulu meu, si sa fia securu ca anim'a si sufletulu meu voru remané cu densulu.

„Nu mai vorbescu de fidelii mei servitori. Sum convinsu ca Imperatés'a si fiiulu meu nu-i voru parasi nici odata.

„Voiu murí in religiunea catolica apostolica si romana, pre care fiiulu meu o va onorá totu-déun'a prin pietate.

„Facutu, scrisu si semnatu de mân'a mea, la Palatulu Tuilerieloru, 12 Aprile, un'a miia optu sute siése-dieci si cinci.

„Semnatu: „NAPOLEONU."

Sascizu 27 Aprilie 1873.

Domnule redactoru! Aveti bunatate a dá in publicitate urmatórea espressiune:

Ce póte face unu invetiatoriu cu pruncii in scóla? La acest'a intrebare, cugetându a ajutá câtu de putienu poporului meu 'mi tienu de sânta detorintia a face urmatoriulu respunsu: In annulu scolasticu 1869/70 cá preotu, carele pentru acestu poporu remasu tare indereptu me luptu din tóte poterile acum de 22 de ani spre alu potea innaintá cu ori-ce pretiu, amu fostu constrinsu cá sa nu remana scól'a inchisa, a me face si invetiatoriu in scóla avendu ocasiune destula spre a desvoltá crudele simtiri ale teneriloru, care la cei cresculi este cu mare greutate, la propunerea computului, Geografiei si a epistoleloru, amu aretatu folosulu celu mare, care 'lu aduce invetiatura meserieloru, binele si fericirea familieloru si a natiunei intregi, firesce la acestea le-amu adusu multe esemple invederate dela conationalii sasi, cu cari locuimu intr'o comuna, si ce s'au efeptuitu din acésta? Avendu si eu unu fiiu in Gimnasiulu gr. or. din Brasiovu, amu cercatu la barbatii acei'a atât'a de meritati si cu zelu nespusu de mare, pentru binele si fericirea natiunei sele multu cercate, amu aflatu, ca acesti bravi barbati cu bratiele deschise medilocescu si primescu pruncii la ori si ce meseria si inca cu ce usiurintia, fâra cele mai mici spese de a casa, bá le dau ajutórie cá numai si numai sa póta invetiá meserii; si asiá din anulu 1870 amu dusu in Brasiovu 9 baeti, 3 la cismari, 2 la cojocari, 2 la mesari, unulu la fauri, iéra unulu fiindu prea micu de etate l'au primitu cá sa-lu tiena pre 2 ani la invetiatura fiindu orfanu de parinti, dupa doi ani sa-lu dea la meseria. A'ti auditu fratiloru cetitori zelositatea si iubirea fratiésca ce pastréza fratii Brasioveni in pepturile cele de bravi români?

Din apelulu acestoru multu meritati barbati din nr. 26 alu „Telegrafului Românu" s'au pututu convinge fie carele despre cele ce scriu eu aici eu inca nu vorbescu din audiu, ci din fapte si recomându onoratului publicu si domniloru invetiatori cá sa staruiésca in directiunea acést'a pre lânga prunci ca acesti'a sa sileasca pre parinti la inbratiosiarea meserieloru, câci pruncii din comun'a mea se esprimau câtra parintii loru, cumca ei si fara voi'a loru se voru duce in Brasiovu la meserii, si de-si eu la tóte ocasiunile svatuescu si indemnu pre poporenii mei la acésta intreprindere, totusi mai suntu intre ei de acei'a, cari respundu, ca nu potu fi fâra prunci, ca unde si la ce i intrebuintiéza, scie Ddieu. Speru inse cu ajutoriulu lui Ddieu, ca cu ocasiunea deschiderei drumului feratu, carea va fi câtu de curendu, voiu sa plinescu inca in anulu acest'a numerulu de 20 de invetiacei.

De-si nu le place connationaliloru nostrii sasi acésta intreprindere, cari nici cum nu voru a ne primí pruncii la meserii, noi sperâmu, ca prin ze-

---

FOISIÓRA.

Prelegere publica,

tienuta in 6 Maiu a. c. in sal'a Asociatiunei, de presiedintele „Reuniunei sodaliloru români" Nicolau **Cristea** professoru in Instit. archidiecesanu teologico-padagogicu din Sabiiu, si asessoru consistoriale.

Despre pauperismu causele si delaturarea lui, cu privintia la referintiele transilvane.

Secululu nostru este fórte inclinatu spre realismu si amu puté dice spre materialismu. Este impregiurarea acést'a unu reu séu unu bine, se intréba multi, si dau respunsuri pro si contr'a in opuri voluminóse, fâra de a deseversi intrebarea acést'a. Dara nici nu este usioru a deslegá o intrebare care privita mai de aprópe nici nu este numai a seculului nostru, ci sub diverse forme ea este mai a tuturoru seculiloru.

Lumea in care vietiuimu este materiale, reale, si pentru aceea este fórte aprópe ocasiunea, cá si omulu sa aiba inclinatiune spre ceea ce este impregiurulu seu, spre ceea ce-i face atâtea impressiuni, si spre ceea ce-i da atâtea medilóce in mâna spre a-si desvoltá activitatea sea.

In sine si pentru sine considerata cestiunea este si o necesitate naturala, cá omulu sa aiba astfeliu de aplecare, bá putemu dice ca chiaru si in destinatiunea omului este pusu asiá ce-va de provedintia, cându ea adeca provedinti'a 'lu pune stapanitoriu pre pamentu si preste tóte ale pamentului.

Este dara de lipsa, cá omulu sa intieléga bine missiunea sea, si sa grijésca numai, cá realismulu si materialismulu sa nu cuplesiésca cele-lalte insusiri nobile, ideale si spirituale, ce suntu strinsu legate de fiinti'a sea. Omulu in astfeliu de casu are o armonia in sine, elu e ratiunea organisatória in mediloculu lucruriloru reali si materiali, cá si mân'a provedintiei in midiloculu creatiuniloru sele din universulu intregu.

Armoni'a acést'a inse a fostu, carea a lipsitu mai totu-déun'a omului si déca luâmu omenimea in totalitatea ei, si densei. Este acést'a pentru cá sa dovedésca câtu i lipsesce din perfectiunea fiintiei dupa a cârei chipu si asemenare e facutu omulu? Acést'a iérasi este o intrebare, carea nu se póte desbate aici. Destulu, ca-i lipsesce, si de aceea vedemu atâtea desproportiuni, cari in cele din urma ale loru producu nemultiamire, si prin acést'a feliurite calamitâti, de cari de multe ori societatea omenésca este sguduita pâna in temeliele ei.

Desproportiunile de cari amintirâmu acum vinu pre lume atunci, cându in o parte a societâtiei omenesci dispunerea de lucrurile materiali cresce in o astfeliu de mesura, in câtu tóte câile cari ducu la o netiermurita bogatia de asemenea lucruri, se folosescu, fâra de a tiené séma, déca acéste vatema séu nu vatema pre ceea-lalta parte a societâtiei. Va sa dica, societatea omenésca este amenintiata de a esi din tietienile ei, de câte ori o parte a densei cauta cu ori-ce pretiu si ori-ce medilocu a trage numai la sine bunetatea lucruriloru materiali séu bogatiele lumei. In atari casuri plebeii ce se vedu asupriti iesu pre muntele sacru si nu mai voiescu sa concurga cu munc'a loru nici intr'o privintia, séu plebea dedata a se multiamí cu putienu se pune in dispusetiunea acelui ce-i da mai multa pâne si mazare precum se intemplá pre tempulu cesariloru; séu a intrá in soldulu cutârui baronu, conte séu principe si a-si da ins'asi viéti'a pentru ori-ce scopuri ambitióse si destructive, precum faceau mercenarii evului mediu, séu in fine amenintia societatea omenésca cu stricuri, comunismu si socialismu, dupa cum vedemu amenintiandu-se séu esprimendu-se temeri de venirea asupra-ne de astfeliu de rele in literaturi intregi.

Inse nu numai aviditatea unor'a póte sa produca desproportiunea amintita. Potu sa fia cause fisice, elementarie, politice, precum: epidemie, secete, esundâri de ape, resbele, cari 'si potu avé causele loru cu totulu in alta parte, nici decum inse in realitatea lucruriloru materiali. Potu mai departe, cá desproportiunile sa-si aiba originea si in o administratiune séu legislatiune gresita, in afaceri de munca séu de lucruri materiali precum au fostu sarcinile feudali, decimele, sistem'a de triburi séu de zunfturi, legarea de glia s. a. cá aceste.

Isvorulu acestoru desproportiuni póte fi ori carele, urmârile suntu inse totu acelea cu deosebirea, ca in unele casuri desproportiunea e durabile si in altele trecatória.

Dara cari suntu urmârile? Credu, ca din cele audite pâna aci fia-care dintre stimatii ascultatori au aflatu insii, ca urmârile aceste suntu de o parte **saraci'a masseloru**, acést'a e desproportiunea cea trecatória, si **proletariatulu** seraci'a cea durabile.

Fiindu ca amu vediutu mai susu, cari suntu mai departe urmârile seraciei masseloru ori proletariatului, trebuie aici sa adaugemu, ca tempulu mai nou au adusu pre unii ómeni la ide'a de a vindecá bólele aceste sociali prin introducerea economiei numite politice si natiunale si asiá spre sfersitulu acest'a au scrisu opuri incâtu astadi putemu dice ca ramulu acest'a forméze o sciintia de sine statatória. Dara au trebuitu decenie pâna sa se decida lupt'a intre directiunile cari s'au fostu desvoltatu in sinulu acestoru barbati, intre directiunea conservativa, carea voiá sa se intórca, séu sa remâna statiunaria la procedur'a impartirei celei vechi a lucrului, amu puté dice la remanerea pre lânga sistem'a de zunfturi, si intre directiunea, carea in fine a si invinsu, dupa carea póte ori-cine sa intreprinda ori si ce lucru, lulu fratiloru Brasioveni, ne vomu ajunge scopulu. La lucru fratiloru români cu energia din tóte pârtile, câci acum e tempulu.

Georgiu Sioneriu,
parochu gr. or.

Pest'a in 28 Aprilie 1873.

(Estrasu.) Domnule redactoru! In unii numeri a „Gazetei Transilvaniei“ a aparutu inca in anulu trecutu nisce articuli cu subscrierea Crisianu, carele prin asertiunile insinuitórie se incérca a seduce opiniunea publica facia cu conduit'a mea si a tatalui meu cu ocasiunea adunârei despartiementului alu VIII a asociatiunei in Ighiu. Respunsulu meu relativu la acei articuli 'lu amu tramisu la Gazet'a Transilvaniei, inse redactorulu anumitei foi nu a vrutu sa-lu publice, de-si 'lu amu rogatu de repetite ori, séu din indiferentismu séu dóra din respectu câtra corespundintele d-sele nevrendu alu espune opiniunei publice cu atâtu mai vertosu cu câtu afirmarile dlui Crisianu servescu de dovéda, ca românii greco-cath. facu din cestiuni nationale cestiuni confessionale ceea ce pare a urmârí si dlu redactoru, acompaniându pre corespundintele in notele d-sele; deci ve rogu a dá locu in pretiuitulu dvóstre diurnalu acestui respunsu, cu care nu vreu a remané datoriu susu numitului corespundinte, si cu permissiunea dvóstre trecu la obiectulu din cestiune, pre care 'lu voiu tractá câtu se póte de obiectivu basându'mi argumentele pre fapte reale. —

Tenerimea romána a decisu, cá in sér'a adunârei se dee unele representatiuni teatrale, ceea ce a si urmatu spre laud'a ei. — Dupa sfersitulu adunârei mai multi cetatieni din acestu opidu a arangiatu prândiuri si avendu si eu fericirea de a fi óspele domnului Florescu amu indresnitu dupa deschiderea mesei a rogá pre domnii óspeti cá sa iee parte la productiunea zelosiloru tineri. — Intrebându-me unu asistentu despre scopulu acelei representatiuni, disei fâra ame uitá in programa, ca venitulu e destinatu pentru academia romána; inse convingendume din programa dupa aceea, ca venitulu e destinatu pentru scóla gr. cat., reflectai, ca nu e conveniente, cá venitulu productiuniloru la astfeliu de ocasiuni sa se deie pentru scól'a gr. cat. — Objectândumi-se iéra ca e salutariu; eu 'mi sustienui parerea motivându-o cu aceea, ca aci au participatu românii de ambele confessiuni; prin urmare separatismulu confessiunalu nu are locu si venitulu sa se deie la fondulu Academiei infiintiande séu déca nu la scólele de ambe confessiuni. —

Acest'a e adeverulu intemplârei dela adunare, din care se póte vedea, ca asertiunea dlui Crisianu ca adeca tatalu mieu a luatu parte activa la acésta discusiune, e fâra temeiu, pentru ca tatalu meu nu sa amestecatu aici de locu. —

Dlu coresp. alu Gazetei dice: Celu din tâiu motivu 'mi lu supediti insusi d-ta parinte Truti'a, cându recunosci impreuna cu mine, ca cestiunea s'a adusu de unu Trutia pre tapetu si asiá voiesci a impinge responsabilitatea pre feciorulu dtale. Acesta motivu adusu e adeveratu in câtu-va câci la mésa nu a fostu altu Trutia, de câtu tatalu mieu si eu; inse cestiunea amu adusu eu pre tapetu si nu tatalu mieu, dupa cum vrea dlu corespundinte. —

Alu doilea motivu adusu, ca eu nu amu luatu parte la numitulu prândiu, prin urmare a-si fi informatu reu, nu e adeveratu, dara adeveru e aceea ca dlu corespundinte nu a participatu si de aceea a scrisu atâte asertiuni netemeinice cu tóte ca se mandresce cu tactic'a mosiului Tom'a.

Departarea tatalui mieu indata dupa prândiu a datu ansa domnului corespundinte de a face deductiunile sele, pre care radima adeverulu asertiuniloru sele; inse déca dlu coresp, aru fi sciutu causa adeverata a departârei nu aru fi facutu consecintie asiá rele. Caus'a departârei au fostu o imormentare urginta si apoi nici dlu coresp. nu va negá, ca omulu trebuie a-si implini chiemarea sea. — Protocolulu mortiloru póte serví de dovéda. — Aici dlu coresp. nefiindu presentu la mésa vrea a contestá chiaru si semtiementulu preotului Truti'a si a fiului seu; inse dle, ce au semtitu tatalu meu nu sciu, dara cumca eu amu desaprobatu procederea preotului Crisianu et cons. acést'a o sciu.

Aceste suntu dara armele de bucinisiu indreptate asupr'a preotului Truti'a; cu aceste arguminte vrea coresp. a intarí asertiunea sea, ca preotulu Truti'a e unu svatosu inimicu alu pâcei si provocatoriu de discordia.

In cele premerse eu mi-amu facutu observârile mele la asertiunile dlui coresp. incâtu amu aflatu de oportunu, judece acum onoratulu publicu nepartialu despre adeverulu probatu.

In fine me vedu constrinsu a reflectá unele intrebâri a dlui coresp., ce le face tatalui meu in modu ironicu: „Asiá dara parinte Truti'a, feciorulu d-tale e acel'a, care dovedesce asiá putienu competu si care ne face a sperá asiá putienu in caus'a contielegerei?“

La acést'a respundu. Cá nascutu românu nu potu simtí decâtu romanesce si cá atare voiu lucrá. De-si unu membru neconsiderabilu alu unei natiuni otusi eu o iubescu cu totu foculu tineretiei si i dorescu, cá din impregiurârile nefavoritórie a presentului sa iese prin o activitate solidaria la scopulu seu nobilu si in parte dorescu, cá certele confessionali esite din sorgintea uniunei, se incete intre fratii de unu sânge.

Din aceste consideratiuni nu vedu nici unu necumpetu in procederea mea, câci dupa cum demustra cele aretate, eu amu voitu solidaritate ci nu discordia. Cért'a escata a fostu provocata din partea dlui Crisianu, care singuru dela inceputu face separatismu confessiunalu.

Inca o mica observare amu sa facu dlui Crisianu. D-sea dice, detorinti'a tatalui meu erá, a me admoniá pentru purtarea mea necorespundietória.

La acést'a observu numai in scurtu, ca preotii nostri sa invetie a cunósce mai bine referintiele vietiei sociali si a nu remanea numai pre lânga purtarea de buna cuviintia a domnului Cipariu.

Aceste amu fostu indetoratu a respunde spre a chiarificá opiniunea publica, atâtu fatia cu tatalu meu câtu si cu mine si a respinge asertiunile netemeinice a dlui Crisianu, cu care vrea sa ne arunce separatismu si discordia.

Regretu multu, ca amu fostu silitu a vení in acésta polemia neplacuta cu dlu Crisianu, pre care pâna acum amu avutu fericirea de a-lu cunósce de unu omu constantu, firmu si resolutu si condusu numai de interesulu natiunei române, de aceea 'mi vine a presupune, ca dlu Crisianu numai din slabiciunea firei omenesci au causatu acésta polemia si din acestu punctu de vedere aru fi lesne de escusatu.

Unu veto alu d-sele aru puté bune capetu acestei polemii neplacute. Sperându ca nu vomu avé nenorocirea a ne mai intalní pre acestu terenu, remanu cu deosebita stima.

Petru Truti'a,
juristu.

Cincu-mare, in Sambet'a S. Pasci 1873.

(Urmare.)

Eu nu nimerescu pre nimenea, dara amu combatutu faptele ilegali, vitiurile, comise in daun'a bisericei, si déca atare combatere o numesci nimicire, apoi nu-ti potu ajutá. — Nu-ti aduci aminte de asprele dojene emanate din partea ven. cons. arch. la aretarea spurcateloru fapte? Ven cons. archid. posede destule fapte ilegali dovedite si aretate ven. aceluia'si.

---

directiune concurintiei libere. Acest'a déca-mi aducu bine aminte, a sositu, celu putienu cá principiu si cá lege, si in patri'a nóstra mai strimta in anulu 1858.

Dar' nimic'a nu este perfectu pre pamentu. Concurinti'a libera este unu principiu inaltu. Vedemu inse ca in pracsa concurinti'a libera 'si are si slabiciunile sele, asiá d. e. vedemu stabilimentele cele mari de fabrici cu masinariele cele multe de o parte si camentariele cele inspaimentatórie de alta parte. Ambe imbogatiescu o clasa mica de ómeni si seracescu multimea. Fenomenele aceste a si provocatu susceptibilitâti in societate inca de tempuriu. Opurile despre cari avemu cunosciintia ca a tratatu cestiunea acest'a se ducu inapoi pâna in deceniulu alu 4 din secululu nostru. Pre la anulu 1842 scrie Fregiér opulu seu intitulatu: „Des classes dangereuses;“ Buret scrie pre la 1843 opulu intitulatu. „De la misere de classes laborienses en France et en Angleterre. Dara precum in Franci'a asiá si in Angli'a, in Germani'a si in Americ'a se ocupa seriosu barbatii de sciintia de cestiunea concurintiei libere. Se scriu lucruri inspaimentatórie cu privintia la intemplârile faptice in urma concurentiei libere, asiá incâtu cându simtimu noi apesârile ei in ceea ce privescu colosalele camatarii câroru e espusu bietulu nostru poporu, ne intórcemu fetiele si noi toti cu cei ce iubescu trecutulu si oftâmu din adenculu inimei dupa trecutulu celu bunu.

Sa nu uitâmu inse ceea ce s'a disu mai susu, ca sciinti'a si a disu verdictulu seu in privintia acést'a. O intórcere la trecutu numai este possibile. Ororile, ce ni le aducu telegramele si articulii de jurnale despre stricuri, adeca despre denegarea lucrului din partea lucratoriloru, cându din Angli'a, cându din Franci'a, cându din Belgiu, cându din Germani'a; cându din Vien'a, cându din Stiri'a, Prag'a, bá chiaru si din Pest'a; ba ce e mai multu, ororile, cari insufla si mai mari temeri cum suntu cele la audîrea de internatiunale si de socialismu si comunismu voru trebuí sa dispara si ele, precum au disparutu cele despre revóltele tieraniloru din evulu mediu, si chiaru si din tempurile mai nóue in contr'a feudalismului si pentru egalea indreptatire inaintea legei. Escesele cari se intempla astadi in lumea fabriciloru celoru mari, a bursiuniloru se voru dovedí cu tempulu, ca ele suntu frigurile transitiunei, din carea societatea europeana si a lumei civilisate preste totu inca n'a scapatu. Cu dreptu cuventu dicea unu deputatu alu parlamentului germanu Bamberger: „Sa evitâmu a vorbí in ironia, si cu indignatiune despre afaceri de bursa, despre fundâri de bance si stabilimente si a. de feliulu acest'a; ceea ce se petrece inaintea ochiloru nostri astadi este o parte mare a desvoltârei vietiei politice si sociali europene si preste totu omenesci si e o procedere fórte frivole, cându, pentruca in acést'a se aréta, ceea ce concedu si eu, câte odata lucruri neestetice bá chiaru nemorale, se vorbesce cu unu astfeliu de despretiu, carele apare mai multu cá o predilectiune câtra trecutu decâtu, cá o cunoscintia de causa. Personalminte sum petrunsu de acea convingere, ca aparitiunile din anii din urma, cari liferara atât'a materia de ironia eftina, déca voru fi bine si cu deamenuntulu cercetate, nu potu dá ansa la atâtea defaimâri. . . .“

Escesele aceste de cari sufera astadi societatea in statulu de transitiune se voru delaturá si miscarea sociale se va aduce in alvi'a ei naturale si atunci voru remanea numai principiele cari resultéza din ratiunea adeveratei economie politice. Pentru cá sa se póta ajunge acésta tienta inse este de lipsa, ca poporulu sa fia pregatitu prin cultura.

Numai este indoiéla, ca cultur'a numai prin scóle se póte introduce; scólele aceste au sa se imparta asupr'a tuturoru ramuriloru, cari adunati in grupe mai generali vinu a se cuprinde in agricultura, industria, comerciu, in artele frumóse si in fine si in sciintia. Acést'a inse nu trebuie numai sa o dicemu, dara trebuie sa cautâmu si la referintiele tierei nóstre, la referintiele populatiunei nóstre asiá incâtu ceea ce vomu face sa aiba o simetria si o armonia.

Cu privintia la referintiele patriei nóstre in intielesu mai angustu nu putemu sa dicemu alta decâtu ca déca aruncâmu o privire câtu de fugitiva asupra-i o aflâmu purtându numai greutâtile concurintiei libere. In colo lipse si generale si speciale. Agricultur'a in stare primitiva, industri'a asemenea si mai nu este, comerciulu e mai numai localu si câtu este esportu si importu déca facemu socotél'a, aduce mai multa dauna decâtu câstigu; arte frumóse le audimu mai multu de nume.

Acést'a este pre scurtu starea nóstra. Déca cautâmu la insusirile naturali ale tierei, trebuie sa dicemu, ca tiéra de agricultura per escelentiam nu este; dara muntii si padurile, mineralele respandite sub tóta suprafati'a tierei, apele, de-si nu mari, dara multe, ni aréta, ca unde este in prim'a linia cá sa lucrâmu pentru de a dá tierei si populatiunei ei alta fatia, pentru de a o smulge din starea ei descrisa, din starea carea nu ne infatisiéza altu ceva decâtu unu abisu de pauperismu. Acést'a smulgere insa cum sa se faca? Aci numai §§ din legi putienu ajuta. Dupa modest'a si nenormativ'a parere unele procente din generatiunea cea tenera sa imbratisieze industri'a. Asiá incâtu alte se remâna inca deocamdata pentru agricultur'a si pentru arte si sciintia.

Parerea acest'a se va parea multoru din stimatii ascultatori bizara, mai alesu acum cându ne tememu cu totii ca industri'a de susu ne va cuplesi, mai alesu fiindu comunicatiunea mai cu inlesnire.

O astfeliu de temere domnea in Germani'a in ajunulu de a se radicá barier'a sistemului vamale de proibitiune. Resultatele inse a aretatu contrariulu.

(Va urmá.)

Ací 'ti recomandu spre lectura inca odata diurnalulu archidiecesanu din anulu trecutu nrii 73—79, in care se oglinda in parte faptele acelui'a pre care-lu spriginesci per nefas sî eu a cârui fapte ilegali aretate voiesci a-ti dovedí procederea ilegala de adeverata sî drépta. Prosit.

Cinsti'a Ta dîci, ca eu amu staruitu sa se aléga Mandocea de adm. prot.

Mi vei iertá cinstite par. adm., ca eu cu ventilat'a ocasiune, nu amu lucratu pentru ocuparea provisoria a tractului nostru, ci pentru cea definitiva. Cu cine amu votatu, fiindu votarea secreta, nu ai de lipsa sa scii. Me provocu la protestulu predatu de mine sî alti membrii contra denumirei cinstiei Tale de adm. prot. sî apoi de alta aretare de mare importantia, carea vedemu, ca s'au datu uitârei, inse mai posedemu copii despre ele.

Cumca preotulu trasu in compatimirea-ti nu e totu acel'a, din 1870, me provocu iéra la actele divortiali ale lui, la hotaririle ven. cons. archid. de atunci incóce urmate pre care le posedi in archivulu protop.

In aline'a urmatória se afla o repetitiune a aliniei a dóu'a dela inceputu, totu in Zargonulu de susu cu unu adausu, ca eu amu cetitu unu fructu necoptu alu spiritului meu neodichnitu.

Ca protestulu nostru basatu pre faptele dovedite de ilegali ale cinstiei Tale, este fruptulu necoptu alu neodihnitului meu spiritu, va judecá ven. sinodu archid. sî nu ai fi avutu de lipsa sa anticipezi verdictulu, care 'lu va aduce cu maturitate, acésta corporatiune bisericésca. Sa scii, ca decisulu nu-ti va fi spre onóre-ti, câci faptele comise suntu eclatante.

In parte ai dreptu, ca suntu de multe ori superatu sî neodihnitu, cându vedu sî audu, ca pre unde umbli nu ispravesci nimic'a de dómne ajuta. A buna óra in Cincu te invinuescu multi insi, ca ti-ai datu consensu sî ai indemnatu cu Mandocea laolalta, bunulu amicu alu cinstiei Tale, cá sa se batjocorésca sacrulu locasiu de invetiamentu, prefacendu-se in turnu de slanini, sî numai la energi'a mea sî a altor'a intrepunere amu adusu lucru la starea primitiva.

Câtu ai lucratu in Merghindélu pentru finirea scólei sî inaintarea invetiamentului, cu durere vedu sî semtiu mai in tóta diu'a.

Pre alte locuri mai putienu ai facutu bá mai nimica. — Scimu noi care atribute 'ti lipsescu, potemu dice tóte cele mai principali sî necesari, carii trebuie sa se concentredie in persón'a cea mai inalta a tractului nostru. —

Este suprem'a óra de a fi atâtu clerulu câtu sî poporulu nostru credinciosu tractualu scapatu de sub atare primesdiosu sî perniciosu provisoriu, cu atât'a mai multu, ca in centrulu tractului, in opidulu nostru Agnit'a, au devenitu parochi'a vacanta prin repausarea preotului Moldovanu. — Mai departe continuéza coresp :

Dlui (adeca eu) déca aru avea tóte semtirile bune ale unui crescinu cuviosu sî cu fric'a lui Ddieu sî aru dorí luminarea poporului precum obicinuesce a enará, atunci aru incepe pre alte carâri, sî nu aru sarí cá scalciatu din minte totu prin intunerecu. — Te intrebu dle Branisce, ca seriosu vorbesci, cându dici, ca voiesci luminarea poporului.“

Iéra sî iéra sî aci frase góle fâra fapte speciali sî invinuiri de totu nedrepte sî triviali carii suntu efluctulu unui sufletu de preotu, care se tiene competente a-mi dá mie atestatu ca sum de cas'a conectionala. — Ce maniera frumósa de scriere de la adm. de pre Hartibaciu, sî abuna séma cu tendintia deosebita spre a-me mangí in publicu pre mine, care déca amu dîsu sî scrisu publice amu adusu fapte inainte sî le-amu combatutu cu tóte armele sî probele legali sî numai la faptele acestea amu facutu observâri sî asemânari. Atari espresiuni de unu adm. protopopescu suntu unu tristu atestatu sî eu le asiu fi asceptatu namai dela unu fantasticu, dela unu pocitu luatu de minte care in deliriulu sî halucinatiunile-i proprie aru fi in stare a esprime atare cuvinte simple sî dejositorie prin rostulu lui datu de atotu potentele de medilocu spre a-si impartasí seriósele cugetâri. —

A judecá pre dlu adm. ppescu Grigoriu Maieru dupa acestea producte, aru trebuí omulu sa-lu califice pre densulu de demnu sî capace de o corectiune radicala. — Cetéscami protestulu insemnatu asupr'a fapteloru si presiunei ilegali eserciate asupr'a poporului sî va vedea ca eu sî in acést'a protestu amu combatutu eu legea, procederea-i sî numi amu insusitu atari espresiuni triviali. —

Pâna numi-se dovedescu faptele speciali ale mele pre terenulu bisericescu de scalciate sî nebune, tienu contrariu. Asiá sa scii par. adm. Grigorie, ca eu seriosu vorbescu sî lucru pentru inaintarea sî luminarea poporului cu ómenii cei corecti sî drepti, dovéda este scól'a din Cincu sî progresulu facutu, sî cele-lalte fapte speciali seversite de mine pre fatia, incâtu frasele cinstiei Tale numai pre cei incliti i póte seduce sa-ti dea crediementu. Altii nu.

Mai incolo dice coresp :

„Dupa faptele dtale de pâna acum sî dupa masimati adoptata de a semenea numai ura sî aduce pretesce preste preteste — sî inca turburatóre de viétia sociala sî bisericésca — e inca numai o ironia góla. — Domnulu meu! mise pare ca nimic'a nuti mai e sântu, calci in picióre institutiuni, bun'a cuviintia sî respectulu socialu asiá incâtu ai retacitu de parte de organulu nostru bisericescu „Telegrafulu Romanu“ ti-a inchisu colónele sî apoi dta dlu meu nevedienduti retacirea, ai fugitu in legiune antagóna si-ti versi veninu asupr'a acelor'a pre carii te laudi, ca vrei sei luminedi. —

Ce ironia! Cumu pecatuesci asupr'a sântei tele biserici pre care vrei sa o cinstesci.“ —

„Nu voiu dlu meu a me lasá in detâin câci speru ca nu vei totu orbecá.“ —

(Va urmá.)

In legatura cu cele publicate in nrii 44 sî 91 din anulu 1871 ai „Telegr. Rom.“ amu mai primitu dela dómn'a **Susan'a** ved. Andreiu **Muresianu** spre publicare urmatórea lista de contributi la fondulu **veduveloru serace**:

Dlu Nicolau Fratesiu, Archidiaconu sî secret. consit. 5 fl. Dn'a Mari'a Georgiu Moldovanu, 2 fl Dn'a Mari'a Ioanu Martinoviciu, 2 fl. Dn'a Efrosin'a G. Urdea, 2 fl. Dn'a Ravec'a Georgiu Nistoru, 3 fl. Dn'a Mari'a I. Nistoru veduva, 2 fl. Dn'a Mari'a ved. Dimitriu Fasie, 1 fl. Dn'a An'a ved. Georgiu Góg'a 50 xr. Dn'a Mari'a ved. Ioanu Circ'a, 3 fl. Dlu Moise Lunu, 50 xr. Dlu Ioanu Irimescu, 50 xr. Dlu Dimitriu Jiearnea, 2 fl. Dlu Ioanu Sieitanu 2 fl. Susan'a N. Circ'a 5 fl. Paraschiv'a N. Etinghe ved. 1 fl.

Contribuentele pre an. alu 2 sî alu 3-lea :

Dn'a Marin'a Vladu Alessandrescu câte 10 fl. pre anu. Dn'a Mari'a Branu de Lemeni pre alu 2 anu 5 fl. Dn'a Mari'a Ioanu Pope'a 2 fl. Dn'a Mari'a Draganelu ved. 2 fl. Dn'a Susan'a ved. Andreiu Muresianu 25 fl.

Varietâti.

⁂ **Manualu populariu** de agricultur'a practica indiestratu cu mai multe ilustratiuni despre cele mai insemnate unelte (masine) agricole, de George **Vintila** ispectore silvane districtuale in Fagarasiu. Va esí in 5—6 brosiuri de câte 5 cóle. Abonamentulu se face la autotorulu in Fagarasiu, precum sî la on. redactiuni nationale, cari credu, ca nu ne voru refusá acestu servitiu in interesulu poporului. O brosiura costa 40 cr. tramitere pre posta 46 cr. Brosiur'a de antâiu va aparé celu multu in 3 septamâni. Din **cursulu** de practic'a gradinatului sî de economi'a casei se mai afla la autorulu inca pucine esemplare a 86 cr. Spre evitarea speseloru de transportu din partea dd. abonenti, credu, ca este mai bine, a se adresá prin avisu postalu séu prin biletu de corespundintia.

Concursu.

Pentru statiunea de parochu din vacant'a parochia gr. or. Miclosilaca, protopiatulu Muresiului se deschide concursu pre bas'a In. resolutiuni cons. dto 15 Martiu a. c. Nr. cons. 283. pâna in 17 Iuniu, a. c. c. v.

Emolumentele suntu:

1. Portiune canonica statatória in pamentu aratoriu 4 jugeri 221 □°
2. Dela 69 familii câte o ferdela de bucate sî câte o dî ed lucru sî stol'a pâna acum usuata sî usufructulu cimiteriului care face 5—6 care de fenu; din bucate a trei'a parte compete cantorelui.
3. Cas'a parochiala cu o gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si adresá suplícele loru instruite, conformu Stat. Organicu la susbscrisulu. = Post'a ultima Felvincz et Maros-Uyvár.

San-Benedek in 3 Maiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu concerninte,

Arseniu **Crisianu**,
(1—3) adm. prot. gr. or.

Concursu.

Pentru vacant'a statiune de preotu din comun'a Pischintiu clas'a III, statatória din 116 familii cu acést'a se escrie pâna la 10 Iuniu a. c. concursu.

Emolumentele suntu aceste :

1. 16 jugere pamentu aratoriu.
2. 6 jugere pamentu fenatiu.
3. tóta cas'a o dî de lucru.
4. stol'a indatinata.

Doritorii de a ocupá acésta statiune sa-si tramita concursele loru instruate in sensulu statut. organicu pâna la scrisulu terminu, la subscrisulu in Orasthie.

Orasthie 30 Aprile 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Nicolau **Popoviciu**,
(2—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei statiuni de parochu in comun'a Bogatù protopresbiteratului Mercurii se escrie concursu cu terminulu pâna in 2 Iuniu a. c.

Emolumentele acestei statiuni suntu :

1. Dela 170 familii o ferdela de cucurusu.
2. O dî de lucru de fie care familie.
3. La bobotédia 20 cr. de familie sî stol'a usitata pâna acum.

Doritorii de a acupá acésta statiune au a-si tramite cererile loru, instruate conformu prescripteloru „Statutului Organicu,“ pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu.

Mercurea in 2 Maiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu

Ioanu **Drocu**
(2—3) adm. prot :

Concredeti-ve celoru adeverite de bune!

Medicamente esaminate chemice prin judecatoria, in anulu 1868 in Vien'a sî recunoscute de escelinte prin marturii sî atestate numeróse.

Balsamu-preservativu contr'a cârceiloru, midiloculu celu mai cu efectu contr'a nemistuirei, slabiciunei de stomachu, cârceiloru in stomachu, epilepsiei, dureriloru de colica sî friguriloru gastrige (periodice).

Pretiulu unei butelce intregi dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **1 fl. 50 cr.**, unei butelce de jumetate **80 cr.**

Siropu de plante de muschiu preparatu de Dr. Miller.

Suprindietoriu in efectulu seu contr'a catarului de peptu, tussei, regusierei, mucosirei (flegma), catarului de câtlegiu sî nodu, scuipirei de sânge sî contr'a tuberculósei incepatóre de plumâni.

Afara de acestea siropulu acest'a s'a intrebuintiatu cu succesu bunu contr'a tussei cu gâfâire sî tussei inadusitóre a copiiloru, sioparlaitiei de pele, din care causa acestu siropu lu tienu multe familie totu-déun'a in reserva. — In tigaitie originale pentru adulti sî copii dela 4—5 ani.

Pretiulu unei tigaitie dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **50 cr.**

In **Sabiiu** se póte capetá adeveratu numai la **Michael Sill**, comerciante de specerie, de asemenea in Barotu la M. Lebitzky, farmacistu ; Bistriti'a la F. Kelp ; in Blasiu la C. Schiessel, farmacistu ; in Orastia la C. Reckerd, farmacistu ; in Mercuru la F. Leicht ; in Deesiu la I. Kremer ; in Fagarasiu la I. v. Steinburg, farmacistu ; in Georgiu Ditru la I. Szathmári, farmacistu ; in G.-Szt.-Nicolae la F. Fröhlich, farmacistu ; in Hossu-faleu la F. Jekelius, farmacistu ; in Alb'a-Iuli'a la C. Boos ; in Kezdi-Osiorheiu la F. Lukats; in Clusiu la C. H. Binder, farmacistu; in Kovasn'a (Alovatu) la Mehlich et Imre ; in Brasiovu la F. Iekelius, Ed. Kogler sî Gr. Sav'a, toti farmacisti ; I. Dusioiu, I. G. Galz, comersanti de specerie ; in Muresiu Osiorheiu la M. Bucher ; in Mediasiu la A. Hienz, farmacistu ; in Aiudu-Mare la F. Horvat ; in Seghisiór'a la I. B. Teutsch, comersante; in S.-St.-Georgiu la Schutag et Comp. in Reginulu sasescu la S. Dietrich ; in Temisiór'a la C. Kessely.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 39 ANULU XXI.

Sabiiu, in 13|25 Maiu 1873.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a IX din 23 Aprile.

(Urmare din nr. 37.)

Trecendu-se la desbaterea speciala se cetesce punctulu raportului despre cercetarea scóleloru populare sî normale capitale.

Abstragendu-se aceea, ca lipsescu datele din ppiatele: Albei Iuliei, Bistritiei, Clusiului Cohalmului, Fagârasiului I sî II, Hatiegului, Iliei, Palosiului, Secului, Seghisiórei, Solnocului inf., Tarnâvei super. sî Ungurasiului, comissiunea constatându frecuentarea scóleloru conf. in modulu urmatoriu: in semestru I au cercetatu din copii dela 6-12 ani, 45. 6%; dela 13-15 20. 5%; in semes. II dela 6-12 30. 3%; dela 13-15 ani 13.09 % propune, cá ven. Consistoriu se deoblige pre inspectorii districtuali a scóleloru nóstre conf. cá se nu intrelase tramiterea rapórteloru despre starea scóleloru sî se stâruésca prin preoti sî invetiatori cà copii deobligati se frecuenteze scól'a punctualu. Banii de pedépsa dela parintii negligenti sa se administreze cá avere scolara de comitetulu parochialu. Spre a inlesní rapórtele, ce voru avé sa le faca inspectorii scolari, sa se tiparésca tabele cu tóte rubricele necesari pentru date.

In discussiunea acestei propuneri, dlu Popescu face amendamentulu: Inspectorii se fia datori a tramite ven Consistoriu datele scolare despre fia-care anu scol. pâna la inceputulu celui viitoriu.

Trifu propune, cá senatulu scol. archid. sa céra dela inspectoratele reg. scol. conspectele acestor'a acuirate dela oficiele politice sî inspectorii districtuali luându sî aceste date intr'ajutoriu sa-si faca rapórtele câtra sinodulu archid.

Mihaltianu face amendamentulu, cá sa se tiparésca pentru a usiurá culegerea dateloru scolare 3 forme de protocóle, a) pentru toti copiii apti de scóla dela 6—12 sî 15 ani; b) prot. de inscriere, c) prot. de clasificatiune.

Propunerea lui Trifu cade, iéra propunerea comissiunei cu adausele dlui Popescu se primesce.

Macelariu aduce la cunoscintia, ca Consistoriulu a intentionatu tiparirea tabeleloru pentru date, dara din pedecile ivite nu si-a pututu realisá intentiunile.

Propunerea lui Fodoréuu, cá sinodulu sa insarcineze pre ven. Consist., a medilocí dela ministeriulu de culte, cá lefele invetiatoriloru poporali sa se platésca din cassele comunali, se transpune comissiunei scolare.

Referintele aréta, ca in punctulu alu 2-lea din raportu lipsesce nru incaperiloru scóleloru sî nu se spune, ca in câte scóle invétia copii la unu locu cu copilele sî in câte despârtiti, propune a se face acést'a pre viitoriu.

Se primesce.

Se iá spre sciintia punctulu alu 3-lea despre scólele medii, sî amintirea referintelui, ca va raportá separatu despre punctulu 4.

Cu privire la punct. 5 comissiunea propune, cá Consistoriulu archid. cá senatu scolaru sa se inviedie a elaborá unu regulamentu provisoriu pentru esaminarea professoriloru de teologia sî pedagogia, sî sa-lu astérna in sessiunea prossima spre aprobare.

Se primesce.

La punctulu 6 privitoriu la instructiunea adultiloru comissiunea aru fi doritu, cá sa cunósca dupa nume pre barbatii ce s'au ocupatu cu instructiunea adultiloru sî se scie cum s'au remuneratu; se ia spre sciintia.

La pctu 7 cu privire la sum'a de 1000 fl. in partita intre invetiatorii bine meritati sî seraci, comissiunea propune, cá sa se faca dóue categorii de ajutóre amesuratu trebuintieloru.

Se primesce.

Pop'a propune, cá deórece Consistoriulu a impartitu intre invetiatori 2000 fl. sa se esprime din partea sinodului parerea de reu protocolarminte, pentru ca n'a urmatu otarirea sinodale. Propunetoriulu la provocarea dlui Dr. Puscariu 'si radima propunerea pre pctulu 33 din prot. sinodului din 1873. (Reportulu aici nu e esactu. R.)

Presidiulu deslusiesce lucrulu, ca Consistoriulu arch. punendu-se pre bas'a § lui citatu sa convinsu, ca numai de 1000 fl. póte dispune sî 'si esprima parerea de reu, ca dep. Pop'a atribue fâra motivu consistoriului tendintie ce nu le-a avutu. —

Macelariu iustifica procederea consistoriului din causa, ca inspectorii au intârdiatu cu recomandarile cerute. —

La propunerea dlui Branisce se trece preste propunerea dlui Puscariu, cá sa se dee reproba dep. Pop'a pentru espresiunea neintemeiata, sî preste a dep. Gaetanu, cá sa se tréca la ordinea dilei fâra a se amintí protocolarminte despre aceste — la ordinea dilei. —

Referintele continuându raportéza cu privire la pctu 8, ca nru scóleloru admonate de regimu a crescutu in anulu trecutu la 41.

Consistoriulu a staruitu prin inspectorii districtuali a impedecá reulu, inse fâra succesu; de aceea a recunoscutu necesitatea imperiosa de a renduí o visitatiune amesuratu insarcinârei din partea sinodului din anulu trecutu nru prot. 49 celu putienu fatia de scólele cele mai greu amenintiate; deórece inse referintele scolariu nu a pututu absentá din Sabiiu pre multu tempu, sî acésta dispusetiune nu sa pututu impliní. —

Comissiunea considerându necesitatea acestei visitatiuni sî acea, ca salariulu de 1200 fl. e nesuficiente, pentru cá referintele se póta face sî referéda sî visitatiuni propune, cá cu privire la starea nóstra finantiara sa se puna 600 fl. la dispusetiunea Consistoriului scol. pentru remunerarea referintieloru sî pentru efectuirea visitatiuniloru prin comissari consistoriali dintre asessori cons. séu din alti barbati apti; se votéza sum'a de 600 fl. —

La propunerea dep. Dr. Petco, carea se primesce, se inchide siedinti'a.

Dela diet'a Ungariei aflâmu, ca in siedinti'a din 21 Maiu a. c., fiindu in desbatere proiectulu bugetului pre anulu 1874, a spusu ministrulu, ca deficitulu e de 31 milióne. Mai departe dice ministrulu, ca nu e acum tempulu acomodatu de a vorbí despre modalitatea cum trebuie acoperitu acestu deficitu. Mai intâiu trebuie sa se votedie erogatele, mai intâiu trebuie sa se chiarifice mai multe cestiuni, dela cari aterna aflarea unoru modalitâti mai favorabile spre acoperirea deficitului. Unu lucru póte sa-lu spuna de acum, sî adeca, ca elu socotesce ca a sositu tempulu, de a nu mai creá pentru fiacare recerintia câte unu titlu nou de datoria. Acésta creare de credite speciali sub firme nóue, cari au trebuintia a se popularisá sî accreditá in piatiele de bani fia-care deosebi, mai departe depurarea cea perpetua de datorii, cu care ocasiune pentru de a esolví 75 statulu trebuie sa dea totu-déun'a 100, nu póte duce la nici unu resultatu bunu. — Dupa acest'a vorbesce ministrulu despre reform'a contributiuniloru ce are sa se faca sî despre directiunea acestei reforme.

Consecuintiele crisei dela burs'a vienese, audimu cu durere, ca au inceputu a se estinde sî asupr'a comerciului, sî inca nu numai asupr'a celui din capitalea imperiului, dara sî asupr'a comerciului din provincia. Afara de cmerciu au mai lovitu cris'a acest'a o suma de impiegati (amploiati) sî alti privati din tóte clasele sociali.

Scirile din Rom'a promitu unu evenementu nou in tempu scurtu. Sanatatea Papei este dupa „Cöln. Volkszig.“ mai multu in stare de a ingrigí pre cei ce-i atinge viéti'a papei decâtu de a-i liniscí. In launtrulu Vaticanului suntu dóue afaceri cari agita spiritele. Un'a este conclavulu pentru alegerea noului papa, sî adeca, unde sa se constitue acestu conclavu, in Rom'a ori afara de Rom'a. Alt'a e pusetiunea, carea trebuie sa o statorésca biseric'a papista, spre a dá peptu cu deciderea camerei italiane, déca acést'a va esí in contr'a corporatiuniloru religióse. O depesia telegrafica din Rom'a dela 21 Maiu spune, ca Vaticanulu a recercatu pre puterile representate la curi'a papále a imputerí pre representantii loru, cá la casu sa móra pap'a, sa ia Vaticanulu sub scutulu loru deadreptulu. Pâna acum au respunsu representantele Franciei sî Brasiliei in modu favorabile la atins'a recercare; instructiuni dela guvernele loru respective inca nu au.

„Prov. Corr.“ din Berlinu afla, ca imperatulu Germaniei va caletorí in 15 Iuniu la Francofurtu spre a se intalní acolo cu imper. Russiei. Deací voru plecá impreuna la Ingenheim sî Darmstadt. De acolo se póte cá in jumetatea de pre urma a lunei lui Iuniu sa calatorésca imper. Germaniei la Vien'a, de unde in dîlele prime ale lunei lui Iuliu va merge la Ems, la cura.

Din Spani'a vine scirea, ca carlistii au surprinsu sub Tristani sî don Alfonso Sanahuja, pre carea o aperau 150 voluntari. Dupa o aperare cervicósa voluntarii s'au predatu pre lânga conditiunea, cá sa se lase in viétia; dupa ce se predara inse fura impusicati in grupe de câte 6 sî 8 insi.

Din Constantinopole se telegraféza, ca Lesseps renumitulu intreprindietoriu, carele a taiatu istmulu dela Suez sî a impreunatu marea meditierana cu marea rosîa, negotiéza cu guvernulu rusescu pentru concessiunea unui drumu de feru dela Orenburg in Russi'a preste Asi'a centrale, pâna la Pesiaver in Indi'a. — Alta scire din Genev'a afirma, ca Russi'a in principiu s'a invoitu a dá concessiunea.

Siahulu Persiei a sositu in Russi'a, unde a fostu primitu cu mare pompa. — Pre dîu'a de 5 Iuniu va sosí Siahulu la Berlinu.

Caus'a sessiuniloru parochiale gr-orientale din fostulu confiniu militaru banaticu.

Inca sub imperatés'a sî regin'a de eterna memoria Mari'a Teresi'a s'a fostu provediutu fia-care parochia greco-orientala din Banatu, organisata dupa prescrisele préinaltului rescriptu declaratoriu ilíricu, cu o sessiune intréga de pamentu, constatatóre in tienuturile nemilitarisate ale Banatului de 32 jugere, iéra in cele militarie din 34 jugere. De-si donatiunea acést'a s'a facutu fâra cea mai mica restrictiune apriatu numai pentru subsistinti'a preotimei parochiale greco-orientale române sî serbe sî de-sî aceste beneficii ale bisericei greco-orientale cu ocasiunea introducerei cârtiloru fundualie in confiniulu militariu banaticu la anulu 1803, iéra inpartile nemilitarie ale Banatului la anulu 1857, au fostu petrecute cá proprietate eschisiva a fondului parochialu greco-orientalu din respectiv'a comuna; totusi proprietatea bisericei nóstre asupr'a acestoru sessiuni a fostu adese-ori atacata in pârtile nemilitarie in casuri de treceri de groco-catolici, mai arareori inse sî de privati, iéra in pârtile militare acum cu ocasiunea desfiintiârei confiniului militariu s'a fostu impumnatu sî pusu cu totulu sub intrebare proprietatea acestoru sessiuni.

Inaltulu Ministeriu comunu de resbelu imperialu sî regescu din Vien'a, cu decretele lui din 3. Iuniu sî 7 Iuliu 1871 desp. 10 nrii. 1732 sî 3627 in caus'a sessiuniloru desu amintite a fostu intimatu anume prefecturei militarie cesaro-regesci din Timisiór'a, ca preotiloru greco-orientali pre viitoriu nu le compete dela erariu sessiuni, deórece dupa dispusetiunile §§ 1. 3 sí 7 punctulu 5 §. 23. p. 8 ale statutului organicu alu bisericei gr. or. române pentru Ungari'a sí Transilvani'a sustienerea preotiloru români gr. or. sí fipsarea dotatiunei loru s'a impusu comunitâtiloru bisericesci, sí fiindu ca dela intrarea in activitate a acestuí statutu organicu erariulu nu aru fi indatoratu a mai contribuí la sustienerea preotimei bisericei greco-orientale române, asiá dara tóte sesiunile parochiale date de erariu preotimei spre subsistinti'a ei, au sa se dee inapoi erariului.

De óre ce prin aceste ordinatiuni s'a fostu pusu sub intrebare proprietetea de preste 150 sessiuni parochiale sí prin urmare s'au fostu periclitatu in competinti'a loru legiuita totu atâti'a preoti gr. or. români, Pré Sânti'a Sea Domnulu Episcopu alu Caransebesiului sí Consistoriulu diecesanu si-au tienutu de sânta datorintia a intreprinde mesurile corespundietórie la mai inaltele sí pré-inaltele locurí pentru revocarea sí delaturarea desu amintiteloru decisiuni ministerale unilaterale sí conturbatórie de unu posesu seculariu alu bisericei nóstre.

Dupa mai multe staruintie la Ministeriulu ung. reg. de cultu sí la celu de finantie, de alu caruia resortu apartinea resolvirea finala, in fine se comunicà din partea Inaltului Ministeriu ungurescu regescu de finantie Pré Sântiei Sele Domnului Episcopu diecesanu alu Caransebesiului in caus'a prementionateloru sessiuni urmatoriulu rescriptu :

Ministeriulu ung. reg. de finantie, nr. 16.805.

Ilustrissime domnule Episcópe!

Maiestatea Sea cesara sí regésca apostolica cu resolutiunea sea préinalta dto 19 Martiu a. c. din gratia a binevoitu a permite, cá sessiunile erariale din confiniulu militariu banaticu, cari pre tempulu despârtirei suntu in posessiunea faptica a preotiloru români de ritulu gr. or. din confiniulu militariu, sa se lase sí mai departe in posessiunea totu aceloru preoti, sí cá respectiviloru preoti sí de ací inainte sa se dee o desdaunare de bani de 3 fl. 15 xr. dupa fia-care jugeru, ce aru lipsí din aceste sessiuni, inse cá preotii denumindi in statiuni preotiesci, ce se voru creá de nou, sa nu faca pretensiune de a fi provediuti cu asemenea sessiuni.

Despre care préinalta fapta de gratia, in urm'a representatiunei Ilustr. Tale dto 6 Martiu, nr. 36 din anulu trecutu, amu onóre a te incunosciintiá pre Ilustr. Ta cu acea observare, ca totu-déun'a amu dispusu sí in privinti'a aceea, cá aretandu-se in forma autentica pretensiunile de desdaunare de 3 fl. 15 xr. dupa fia-care jugeru a numitiloru preoti, pre bas'a acestoru conspecte, sa se póta face pasii ulteriori in privinti'a licuidârei amintiteloru sume. Primesce Ilustrissime, spressiunea sincera a deosebitei mele stime.

Buda-Pest'a, in 5 Maiu 1873.

Din incredintiarea ministrului m. reg. de financie.

B u d 'a , m. p.

Credemu, ca acestu préinaltu actu va mangaiá deocamdata pre preotimea nóstra ortodocsa românа din fostulu confiniu militariu, care se vediuse atacata in singur'a-i dotatiune secura sí regulata ce o mai are astadi dens'a.

Proselitismu.

(Urmare din nr. 36.)

Éca tóte ce suntu pre capulu meu : Seracu scii ca amu fostu totu-deun'a sí totu cu datorie traiescu aci, neavendu nici dela parinti nimic'a nici dela comuna ; scii ca de muiere m'amu scapatu ; scii ca amu remasu cu trei prunci mici in grigi'a mea ; scíi din audite apoi ca din acesti'a 'mi murí dupa morbu de 4 luni scump'a copila in etate de 7 ani ceea ce erá mângaierea mea mai mare, iéra acum'a nereparabil'a mea dorere ; iéra ceea ce nu scii pote inca, sí ceea ce póte nu credi precum n'amu potutu nici eu se credu pâna acum sí nici altii, este ca, consistoriulu meu din Blasiu mai puse unu popa sí diumatate preste mine aci! Tu camu scii frecârile nóstre de aci precum sí pre individii carii conducu acestea frecâri sí prin urmare nu le mai enumeru dela inceputu, me marginescu dara la urmatóriele : Dupa ce ajunse abiá prin multe schimbâri sí frecâri a se face sí Spornicu popa gr. or. sí neprimindulu maioritatea poporului s'a dusu in Blasiu fâra scirea mea sí a poporeniloru mei sí s'a facutu iéra unitu câci elu simplu cum este pre lânga aceea ca intórce cu elu sí 40 familie, facú sí promisiuni mari pre acolo in favorulu unirei sí asiá lu primira ; amu protestatu câtu amu auditu sí eu sí poporenii mei o parte, câci o parte-su deresi de Spornicu amu scrisu la Blasiu, amu fostu eu in persóna sí poporenii mei, inse fâra folosu de-si cugetamu mai inainte ca pre basea portâriloru sí zelului meu desvoltatu la ori ce ocasiuni chiaru toti poporenii mei se me acudie cu ceva sí inca superiorii mei nu me voru lasá de ocara, sí iéca ca lucrulu sta din contra, câci nimenea pâna aci nu me acusá cu nimic'a, nici cei ce m'au visitatu n'au aflatu nimic'a sí totusi de ai scí ce mi-a facutu N, N, cându amu fostu in Blasiu, nu potu inse se ti-le spunu tóte acum, destulu ca pre Spornicu 'lu instalà preste voi'a nóstra sí pre mine, câci n'amu voitu sa me impacu cu elu me suspendà dela oficiu, iéra poporenii mei nevoindu ai dá chei'a lui Spornicu sí alu lasá se intre in biserica dominec'a a trei'a din postu, venira 3 gendarmi in poterea unei scrisori á vicariului Micu câtra oficiolatulu scaunale sí la 30 insi i duse in arestu, uitându-se orasiulu intregu la acestu scandalu, erau sa me duca sí pre mine, cu ei, inse scapaiu de abiá, parendumi dupa aceea reu, câci n'amu urmatu S. Ioanu gura de auru „unde e turm'a acolo se mérga sí pastoriulu“ ; in astfeliu de cugete totu me dusei sí eu cá sei mangâiu bateru cá Onisiforu din Ieoniu pre S. Paulu in carcer'a mamertina din Rom'a, inse temniceriulu nu me lasà ; vediui, ca erau intr'o casa intunecósa tientuita cu scândure la feresti sí acolo cá sí martiriǐ ce patemiau pentru dreptate sí adeveru, cântau sí rideau, iéra gendarmii dusera unu lacatariu ce descuià biseric'a lui Spornicu sí apoi tienù liturgia incungiuratu de gendarmi. Sudalme, injurature sí batalie apoi intóte pârtile ; amu avere dela mosiulu meu in biserica de 4—500 fl. v. a. carea fiindu eu preotu ací are se remâna acolo, sí acum'a astadi in totu postulu mare eu siedu in casa sí Spornicu cu socrus'o in biserica, pentru ca nota bine, socru-seu Popoviciu de-sí din preotu gr. cat. s'a fâcutu preotu gr. or. totusi acum suspendatu din partea consist. din Sabiiu, pentru ca a lucratu in favorea gineres'o, cá se tréca ómenii cu elu, asiá acum se tiene sí elu de gineres'o de-sí elu trecere formale n'a mai facutu,*) asiá dara mergo la slusibe, maslu, imormentâri unii cu alti, spovedesce pre greco-cat., iéra in altariu totu invétia pre Spornicu ca cum se faca fiindu ca acest'a nu scie nimic'a. — Ómenii mei o parte mare mergu la gr. or. la biserica,**) 'sí ducu copii la botediu acolo etc. etc. Tóte cá tóte amice, dara din Blasiu, câci m'amu contrariatu miau trasu sí 20 fl. din subsidiulu anuale de pâna acum'a, póte i s'au datu lui Spornicu de drumu cându fu acolo, apoi din sum'a cea-lalta 40 fl. mi s'a opritu pâna voru vedé ca m'amu impecatu cu Spornicu, iéra acum in acestu postu pre cându erau veniturile mai bunisióre mi le duce Spornicu cu socrus'o Popoviciu din gur'a copiiloru mei pentru cari numai amu altu de câtu vr'o 3 galete bucate sí 3 corfe fasole sí altu ce-va chiaru nimic'a vinu Ș. pasci sí n'amu nici eu nici copii o haina nóua, adi ii tienu incuiati cá se nu iésa afara in orasiu cu rupturele vechi ; de presente ne saturâmu cu cucurudiu fertu, câci prescurile le duce Spornicu cu socrus'o ; din a dóua dumineca din postu n'amu mai capetatu nici unu cruceriu fâra 2 pitiule dela

---

*) Dóra se va rusiná a trece iéra ; noi inse asceptamu dela Ven. Consist. din Sabiiu cá se lu-semneze pre acestu preotu óre cum, cá asiá se nu mai conturbe ordinea buna intre crestini. j.

**) Sí amu auditu ca dta la cea romano-catolica ; Scimu altu cum ca sí dta esti otîra de papistasiu mare sí chiara pentru aceea ne sí mirâmu ca esti astfeliu gonitu de parintii dtale din Blasiu, sí nu remuneratu inca! j.

FOISIÓRA.

Prelegere publica,

Despre pauperismu causele si delaturarea lui, cu privintia la referintiele transilvane.

(Fine.)

Dupa ce und'a prima s'a fostu reslatitu asupr'a Germaniei intregi n'a trecutu multu sí a urmatu unu reflussu, sí astadí industri'a germâna tiene concurentia cu ori ce industria din lume. Dara sa mai luâmu sí altu esemplu. Regatulu celu micu alu Belgiului, carele dupa milurile patrate mai ca e mai micu decâtu jumetatea ariei transilvane, câci este numai de 534 miluri □, dupa luptele din lun'a lui Novembre 1830 se desparte de Oland'a, in Ianuariu 1831 se alege unu principe din cas'a Sachen-Coburgu sub nume de Leopoldu I de rege sí in 4 Ianuariu se prochiama Belgiulu de statu neatarnatoriu, bá primesce sí o parte a detoriei de statu dela Oland'a a suprasi. Si cu tóte aceste, cu tóte mai departe, ca atâtu in privinti'a climatica câtu sí in privinti'a fertilitâtiei pamentului este mai putienu de câtu mediocru sustiene 4.984,450 locuitori, impartiti in 91, dí nóue-dieci sí un'a de cetâti sí in 2445 comune curale. Acestu statutiu este strimtoratu intre rivalulu statu alu Olandei, intre colosulu francesu sí germanu pre contienutu sí intre colosulu britanicu din colo de canalu. Dara i pésa acestui statutiu ce-va de aceste? 'lu cuplesiescu ele? De locu nu. Din vr'o câte-va date statistice se póte vedé numai decâtu ce potere de viétia desvólta Belgiulu. Din productele sele de feru, sticla, arme, masine, bumbacarii, tieseturi de inu, cânepa sí urdici sí alte, face unu esportu anualu cam de 6—700 milióne de franci. Pentru cá sa se póta aceste, firesce, populatiunea este impartita in proportiuni amu puté dice aritmetice, la agricultura, la industri'a comerciu, la arte frumóse sí la sciintie. Mai departe ne aréta sí alte impregiurârí, cum suntu drumurile de feru, drumurile de tiéra, canalurile, post'a sí telegrafulu, ce vitalitate este acolo. Asiá d. e la an. 1866 lungimea drumuriloru de feru erá 2.285 chilometri (308 mil.) dintre cari 755 chil. intretienuti de statu sí 1530 de chil. de privati ; la 1871 erá de 427 mil geografice. Transportulu pre drumurile aceste a fostu in a. 1865 numai pre liniele statului 10,677,963 pasageri sí 14—15 milióne mâgi de marfa. In proportiunile aceste suntu si oselele sí canalurile. Post'a a espedatu in 1864 30,411,004 epistole, 25,837,312 esemplarie de diurnale sí 10,965 989 scripte diverse. Telegrafulu avea in 1866 307 birouri etc. etc. Flot'a comerciale are o suma de vase dela 500—1600 de tóne (o tona 2000 pd.) Tóte aceste firesce ca nu se facea, poporatiunea nu poté sa crésca, starea cea buna materiale, agricultur'a, comerciulu sí industri'a nu poteau sa se radice déca ómenii stau cu mânile subsuori sí asteptau cá sa li se intemple ce li se va intemplá. Belgianii s'au pusu pre lucru, au facutu scóle de totu soiulu, au infiintiatu biblioteci comunale sí asiá s'au pusu in rendu cu natiunile cele mari ale Europei in impregiurâri mai nefavorabile, radicendu-se, din impregiurâri sí mai nefavorabili decâtu suntu astadi ale nóstre. Un'a objectiune se póte face, ca din populatiunea acést'a totu nu s'a potutu esterminá cu totulu pauperismulu, ceea ce ne dovedescu stricurile ; la acest'a inse trebuie sa observâmu, ea seraci'a de totu nu se va esterminá nici odata, dara ca nu va fi unu bunu (reu) comunu alu unei tieri intregi, dupa cum este acest'a in diu'a de astadí cu putiene esceptiuni tiér'a nóstra intréga.

Mai vine acum o impregiurare care nu trebuie perduta din vedere sí adeca, ca drumurile de feru ce le avemu dejá nu se dovedescu asiá dupa cum le asteptámu. Ele nu inlesnescu comunicatiunea mai tare cá in trecutu sí negotiulu de susu, pâna cându drumurile remânu infundate nu o sa-si faca deposite mari in tiér'a nóstra. Din impregiurarea acést'a, prin urmare putemu fatia cu viitoriulu nostru presupune, ca vomu avé tempu inca sa ne arangiâmu pentru venitoriu.

Dara aici ni se póte face objectiunea, ca industri'a nóstra viitória nu va sa aiba piatie, pentru ca, pâna cându stau drumurile nóstre infundate, pre Dunâre sí pre drumurile de feru dela Verciorov'a in Romani'a voru lunecá totu feliulu de mârfuri spre orientu sí asiá sí in casulu cându mai târdiu se voru deschide drumurile nóstre de feru spre orientu putemu ramâné paralisati, pentru ca din occidentulu celu bogatu se va straplantá industri'a sí comerciulu in tierile invecinate, giuru impregiurulu nostru, unde comunicatiunea cu occidentulu la tóta intemplarea va fi mai viia inca inainte de a se desfundá drumurile nóstre. Atunci pâna sa ne reculegemu sí noi ne vomu aflá incungiurati de tóte pârtile de piatie incarcate, cari nu voru avé lipsa de industria si de comerciulu nostru. Prin urmare noi de aici din Trani'a sa ne luâmu diu'a buna dela ori ce venitoriu bunu sí sa asteptâmu in linisce musulmana sa vina ce va tramite Allah preste noi!

Activitatea populatiunei unei tieri este, cá sí a individului. Nu trebuie de esemplu cá cinev'a numai sa mostenésca dela parinti avere, cá sa devina bogatu, nici cá sa se duca in Americ'a, Californi'a séu in Peru, cá se desgrópe auru sí diamanuturi. Noi avemu esemple destule, de ómeni, cari devinu bogati intre ómenii bogati si asiá este sí cu popórele, precum amu vediutu cu Belgiulu. Noi inse nu nisce streini, cari n'au sciutu ca mi-au trasu epatrafirulu din grumadi sî dóue prescure pre cari — in lipsa de pâne — de-sî n'au fostu puse inaintea altariului totusi — le amu mâncatu cá sî cei'a din scriptura pânele punerei inainte! Adî e chiaru dîu'a tergului aci, inse n'amu nici unu banu; aproposu, adî amu primitu cele tramise de dómn'a ta, spunei adenc'a mea multiemita pentru tóte, iéra déca sî tu ai vr'o vechitura tramete-mi-o câci intórsa a potutu face servitie pentru copii, câci crucerii mei ii manânca Spornicu acum'a. —

(Va urmá)

Vien'a, in 16/5 1873.

O corespundintia originale din Cernauti a lui „Wanderer", dice despre viéti'a, activitatea sî mórtea episcopului Hacmanu cam urmatórele:

Mórtea episcopului Hacmanu, de curendu denumitu de regimu de Metropolitu, inse din partea bisericei nerecunoscutu de atare, asteptata (mórtea) fâra frica din partea diecesei Bucovinene sî urmata surprindietoriu iute in 13 Apriliu in otelulu „Wilder Mann" in Vien'a, a oferitu diurnaleloru vienese ocasiunea a aminti prin cuvinte glorificatórie despre viéti'a sî activitatea, sî a deplânge perderea lui. Sî mai multu s'a ostenitu „Czernovitzer Ztg." a decorá sicriulu reposatului cu cununi diurnalistice de lauri; acésta fóia i-a consacratu unu articulu de fondu, care ne presenta in trasuri tare marcate sî colori gróse unu chipu, despre care fia-cine, cine cunósce pre episcopulu Hacmanu cá omu, archiereu sî cetatiénu, trebuie sa dica, ca in elu se afla tóte alte, numai adeverulu nu.

Vis-a-vis de atari laude esagerate, cari nici din punctulu de vedere alu proverbiului: „de mortuis nihil nisi bene" nu potu aparea rectificate, pronuncia foile independinti a tuturoru limbiloru preste reposatulu o condamnatiune, dupa cum o atare mai ca nu a mai lovitu pre unu episcopu.

Fatia de o asiá mare divergintia si contradicere in judecat'a despre archiereulu nostru, nu va fi publicului nebinevenitu de a audî despre viéti'a sî activitatea repausatului, nu laude esagerate nici calumnii veninóse, ci o biografia scurta sî adeverata, si sî vocea diecesei si a atâtoru persóne, care au fostu in positiune a cunósce pre repausatulu mai bine, decâtu unu diurnalistu spulberatu din Bucovin'a séu unu publicistu platitu din Vien'a.

Dupa acestea urméza biografi'a, din care vedemu ca Euthimiu sî dupa aceea cá calugeru Eugeniu Hacmanu e nascutu in Vaslauti in Bucovin'a in 20 Ianuariu 1793. Dela natura indiestratu cu putiene daruri spirituali, avea de a multiamí progresele mediocre ce le-a facutu in scól'a poporale, sî gimnasiulu din Cernauti sî mai apoi in celu din Lembergu si Varsiovi'a, diligintiei sele sî severitâtiei unchiului sî educatoriului séu Ignatie Hacmanu. Dupa absolvirea gimnasiului venì cu alti trei colegi ai sei la Vien'a pre spesele fondului religionariu sî studià aci teologi'a la facultatea romano-catolica; dupa mai multe incercâri nesuccese de a se casatorí intrà la 1824 in tagm'a calugarésca, sî la 1835 fù denumitu prin influinti'a si ajutoriulu strainiloru de episcopu alu Bucovinei preste tóta asteptarea sî spre surprinderea intregei tieri.

Déca privimu viéti'a sî activitatea lui Hacmanu din punctulu de vedere alu unui invetiatoriu, unui administratoru alu bisericei, — sentinti'a asupr'a lui e nefavoritória in mesura mare. Cá invetiatoriu n'a fostu nici lumin'a lumei nici sarea pamentului; elu n'a contribuitu nici prin invetiaturi evangelice spre luminarea, nici prin o viétia plina de iubire spre recrearea clerului sî comunei bisericesci. Din contra elu a opresu fia-ce miscare pre terenulu progresului spiritualu prin aceea ca tocmai cele mai talentate si bune poteri ale diecesei au fostu in continuu obiectulu disgratiei sî persecutiunei lui.

Cá preotu iubea splendórea esterióra la ceremonii bisericesci; inse devotiune adeverata nu aretá nici cându, din contra elu conturbá in aceea chiaru sî pre preotii asistinti prin strigate sî isbiri si ducea prin aceste mahnitiune in publicu.

In fine, cá administratoru alu diecesei ducea unu regimu biser. absolutisticu, inaintea cârui'a trebuiá sa amurtiésca vocea Consistoriului.

Regimulu biser. absotutisticu, de-sî necanonicu sî nebisericescu, póte fi justu sî binefacetoriu, déca purtatoriulu e indiestratu cu intielepciune sî insufletîtu de dreptate sî iubire; in impregiurâri, cându adeca clerulu sî diecesanii suntu indereptu in cultura, regimulu biser. absolutisticu póte fi chiaru necesariu. Aici aceste propositiuni inse nu se loveau. Membrii Consistoriului intreceau, dupa cum e cunoscutu, spiritualminte pre episcopulu Hacmanu, de-sî elu in continuu i vorbea de reu, sî cumca sensulu lui de dreptate sî talentulu de administratiune erau tare slabutie, documentéza cele multe mesuri intórse, prin cari biét'a diecesa s'a transpusu intr'o positiune deplorabile. — Cunoscutu este ca cine-va trebuiá sa ignoredie numai simtiemintele sele de românu pentru cá sa castige grati'a episcopului Hacmanu, sî sa fia indiestratu cu parochie bune sî demnitâti inalte.

Spatiulu angustu alu foiei nu ne concede a descrie in detailu viéti'a sî activitatea reposatului episcopu, cumca inse cele ce amu scrisu pâna aci in trasuri generale, nu e parere individuale séu vorbe malitióse, se póte vedé evidentu din urmatoriulu pronunciamentu alu preotîmei diecesane:

(Va urmá.) T.

Munti apuseni.

Abrudu, in 16 Maiu 1873.

Dîu'a de 3/15 Maiu numita sî dîu'a libertâtiei din partea popóreloru, cari au avutu nefericirea a fi strivite de aprigulu picioru feudale, este pusa din partea acestor'a intre serbatorile nationali bis; dara cu deosebire poporulu românu carele mai multu cá ori-care au avutu de a geme sî de a versá lacrime de sânge in pamentulu celu usurpatu de faraonii moderni, 'sî dateaza dela acésta dî a emancipârei sele renascerea sea din sclavia, in carea 'lu osendise degradatele si necuratele intentiuni puse in lucrare prin codicele verboecianu, care neconsiderându dreptate, morala si meritu pronunciara in lume faimosulu verdictu „Rusticus praeter mercedem sui laboris nihil habet."

Acést'a dî sânta de 3/15 Maiu, pentru carea poporulu românu in anulu 1848/9 a pusu de pretiu a rescumparârei sele viéti'a aloru 40.000 martiri, — inteleginti'a româna din Abrudu sî atinentii o au serbatu intr'unu modu demnu de imitatu punendu celoru cadiuti in lupta pentru libertete unu monumentu, pre carele dintele tempului nu 'lu va róde sî nici spad'a sî ferocitatea despotului nu 'lu va potea sterge sî care in secoli va straluci posteritâtiei cá unu faru luminosu aretându-i met'a spre care are de a acurge cá in eternu sa fia glorificata sî démna de sacrificiu — ce l'au prestatu natiunea sî dîlele de grea ispita.

In diorile diminetiei deodata cu radiele aurorei prevestira sunete de treascuri locuitoriloru din Abrudu, ca s'au apropiatu dîu'a cea festiva in carea totu natulu are a merge spre a aduce rogatiuni Ddieului celui atotupoternicu de multiamita, pentru binecuventârile ce le-au reversatu asupr'a representatiunei româniloru adunata pre „câmpulu libertâtiei" sî a dîce celoru 40.000 martiri nationali intru anim'a sea: „Dormiti in pace umbre"! voi v'ati implinitu chiamarea! iéra memori'a vóstra ne este scumpa! — câci voi ajutati de provedinti'a divina cu potere tare sî cu bratiu inaltu ati ruptu jugulu scaviei sî nóua ne ati lasatu cleinodulu celu mai scumpu . . . libertatea, sî totu-odata a-jurá, ca pururea vomu luptá pre terenu legalu pentru acelea-sî idei sânte . . .

Servitiulu dumnediescu s'au tienutu in ambele biserici române, — la 9 óre conformu previei contielegeri fratiesci fiindu adunata inteliginti'a in localulu casinei române, unde fluturá stindardulu nationale cu inscriptiunea 3/15 Maiu 1848 asceptându venirea óspetiloru dela Rosi'a sî Buciumu, — sî indata dupa venirea aceloru demni barbati pornira in rendulu celu mai frumosu la biserica gr. or. din locu, unde dupa saversirea cultului divinu se tienù parastasu pentru martirii nationali, pontificându D. Protopopu I. Gallu dinpreuna cu alti doi preoti, dupa care cantându-se „desceptate române" sî „dormiti in pace umbre" — D. Parochu Dionisiu Adamoviciu tienù o cuventare fórte potrivita actului de serbare; — de aci mangaiati in consciintia, ca au satisfacutu unei datorintie pre câtu de sânte pre atâtu de nobile se reintornara in localulu casinei la unu banchetu, carele judecându-se valórea morala a acestei serbâri au facutu aceea ce momentuositatea dîlei sî pia memoria aceloru reposati le-au insuflatu sî dictatu a-face, au depusu cu toti omagiulu reverintiei pentru simbolisarea monumentului cá ideile libertâtiei — cá eflusulu unei culturi adeverate, — in eternu sa fia centrulu tendintieloru române. Cá sa nu fia indiscretu vinu a-constatá in onórea sî spre laud'a participatoriloru la acestu banchetu, ca in urm'a initiativei a unui pré vrednicu barbatu alu nostru, s'au facutu o colecta pentru fondulu academiei române infiintiânde, a cârei resultatu fù, ca dela 38 de óspeti cari au asistatu la petrecerea acésta nationala s'au adunatu pentru scopulu mentionatu o suma ce trece preste 1200 fl. dî o mia dóue sute fl.*) cari in partea cea mai mare dejá s'au sî depusu,**)

---

avemu cuventu a ne teme ca va sa ne aflâmu intre bogati celu putienu nu intre bogati de ceea ce va trebuí mâne poimâne orientului, de industria sî in casurile possibile de mai susu, pentru ca in concurinti'a libera este unu farmecu care face minuni, acestu farmecu este onorabilitatea sî promptitudinea. Sî chiaru piatiele orientului sa ne lipsésca inca totu ne remâne unu câmpu deschisu sî inca fórte largu in patri'a nóstra. Câci este sciutu, ca este lege naturale, ca cu câtu productivitatea omului este mai viia cu atât'a se amplifica mai tare; pâna cându populatiunea unei tieri se multiamesce cu trebuintie putiene, ocupa puteri putiene sî specialitâtile de lucru mai nu suntu, indata ce se immultiescu trebuintiele se immultiescu sî specialitâtile producteloru dara sî a le producentiloru, cari din urma apoi se ajuta unii pre altii. La aceste inse se ceru bratie de ómeni, câroru li se deschide câmpu de câstigu imprumutatu. Déca se póte aplicá unde-va proverbiulu, ca o mâna spala pre ceealalta sî ambe fati'a, aici este chiaru loculu, câci meseriasii se impintenescu unii pre altii, pre acesti'a 'i impintenesce comerciulu, care le pórta productele dela unu locu la altulu si acesti'a toti impintenescu la lucru pre producetori, nutrementului loru sî a producteloru loru crude: pre agricultoriu, pre pâstoriu séu economu de vite, pre gradinariu, pâdurariu, pre bâiesiu etc. etc.

Firesce, ca pentru cá sa aiba efectu o intreprindere asiá de insemnata, de a sterpí pauperismulu, trebuie sa fia purtata cu ratiunamentu. Sa nu se sleiásca activitatea producentiloru cá a celoru din zunfturile evului mediu, ci sa mérga mâna in mâna cu spiritulu tempului, sî cu deosebire cu spiritulu de asociatiune sî de câstigu siguru, de sî mai putienu. A câstigá in fia care dî 10 xr. e mai multu de câtu cându câstiga cineva in un'a din 10 dîle 80 xr.

Incheiâmu cu cuvintele din unu tratatu micu despre acést'a tema, in care se dice:

„Mijloculu contr'a pauperismului, a cârui esistintia, abstragendu dela impregiurarea, daca a mai fostu sî mai nainte asiá cev'a séu n'a fostu, nu se póte indoí nimenea, trebuie sa se nasca in acelu modu, cum s'a nascutu civilisatiunea nóstra intrégа, adeca prin desvoltare libera. Libertatea industriei, libertatea comerciului, delaturarea tuturoru privilegieloru, inlesnirea moduriloru de câstigu, lânga acest'a in fine e de a se adauge inaintarea culturei spirituali sî morali a tuturoru claseloru."

Adaugemu inse la acést'a incheiare, numai decâtu, ca spre punerea in lucrare a unei opere atâtu de mari se cere energica activitate a intregei nóstre intelegintie preotiesci sî mirenesci. Acést'a inteligintia trebuie sa se folosésca de tóte mijlócele capacitându sî indemnându pre poporu cá sa-si tramita copiii la meserii sî la invetiaturile sî sciintiele reali. Unde se potu face institute, in cari sa cultivéza industri'a, sa se faca, câci acést'a va fi cu atât'a mai bine; aceste, voru lucrá sî mai cu sporiu sî mai siguru contr'a saraciei din tiér'a nóstra.

Ferice de aceea generatiune a inteligintiei preotiesci sî mirenesci, carea va intielege sî va lucrá in directiunea acést'a, pentruca ea 'si va creá unu monumentu viu pre seculi, unu monumentu, carele va fi unu poporu intregu, unu poporu fericitu, unu poporu, a cârui inimici, fiindu ca lumea este fâcuta odata cá se apretieze averea, se voru preface pre tóte punctele in amici.

Dorinti'a nóstra dara, sî nisuinti'a nóstra domniloru, este cá sî noi sa ne putemu numerá intre acei ce cu putienulu loru au nisuitu sa contribue la oper'a cea plina de osteneli, dara sî bogata de resplatire.

---

*) Speru ca d. Adv. I. Crisianu, carele este alesu de casieriu pentru acestu scopu, nu va intardiá a dá publicitâtiei numele d. contribuenti.

**) Ce frumosu, bá folositoriu aru fi fostu pentru poporulu din muntii apuseni, déca se cugetá cumva in momentele cele festive la o scóla normale, séu sî un'a reale, séu industriale, dara nu la ceea ce e mai putienu de lipsa, la academia. Dealtmintrea in anulu 1865 s'au mai fostu facutu o subscriere in Abrudu pentru academia in suma de mii de florini. Amu dorí sa scimu ca ce s'a alesu de acea subscriptiune. R.

sî totu-odata s'au constituitu sî unu comitetu centrale sî alte filiale totu pentru acestu scopu prin comunitâtile invecinate, a caroru energica lucrare sum de firma convingere ca va fi incoronata de unu sucesu splenditu, despre ceea ce 'mi tienu de datorintia a incunosciintiá la tempulu seu pre p. t. publicu cetitoriu.

Acest'a este monumentulu — pre carele inteleginti'a românа din Abrudu, Rosi'a sî Buciumu l'au ziditu spre etern'a memoria a libertatiei castigate in 3/15 Maiu 1848, prin sacrificiulu celoru 40.000 martiri nationali, sî acésta fapta a bravei nóstre intelegintie carea cunoscendu-si missiunea intr'unu modu atâtu de demnu sî nobile, atestédia pre deplinu, ca virtutile celoru cadiuti in lupta pentru libertate, egalitate si independinti'a nationala s'au transpusu in animile nóstre sî ca libertatea creata prin suferintiele trecutului va aduce fructele dorite, déca nu vomu incetá la tóte ocasiunile a depune filerulu pre altariulu natiunei pentru inflorirea sî glorificarea eterna a numelui de românu.

N. Aronu.

Cincu-mare, in Sambet'a S. Pasci 1873.

(Urmare.)

Acestu pasagiu este o batjocura, care numai autorelui, se póte imputá, de este imputaveru, este o calumnia aruncata in fati'a mea fâra frica de Ddieu sî de respunsabilitate dupa mórte, o anatema nemeritata dela unu adm. prot. si malitia, iéra cu scopu de a-mi deonestá persón'a mea in ajunulu sinodului archid. a buna séma cu precalculatiune de a preocupá mintile celoru cu mandatu sî ai castigá pre parte-i, câci cântatoriulu acestor'a aru fi omulu statutului organicu si alu progresului.

Care-su faptele mele publice pre terenulu bisericescu seversîte de mine in detrimentulu binelui comunu ? Pâna nu le spuni sî dovedesci te declaru de calumniatoriu sî omu fâra adeveru. — Nu amu turburatu viéti'a bisericésca, nu amu vatematu respectulu socialu. Asertele cinst. tele din acestu pasagiu le declaru publice de simple minciuni sî scornituri pocite sî siuchiate.

In specia este minciuna, ca on. redactiune a „Tel. Rom.“ nu mi-aru fi publicatu la espres'a mea dorintia toti articulii tramisi spre publicare de interesu publicu, care póte testificá acést'a ori sî cându. Nu mi-a inchisu colónele, câci eu amu scrisu totudéun'a seriosu sî amu combatutu prejudetiele, vitiurile sî faptele rele, comise spre pagub'a nóstra biserico-scolara sî fundatiunala. M'amu straduitu, a-mi dá informatiuni adeverate, pentru causele nóstre bisericesci.

Nu scii cinsti'a tea de acestea nimic'a ? 'Mi pare reu destulu ! Este minciuna in specia, ca nepublicându-mi corespundintiele st. d. redactoru alu „Tel. Rom.“ a-si fi fugitu in legiune antagóna, sî mi-asi fi versatu veninu asupr'a poporului nostru credinciosu, câci spre luminarea acestui'a me luptu mereu sî sá scii ca invingere in parte amu castigatu dejá. Pâna nu-mi spuni specialmente faptele mele nedrepte sî pecatele mele comise, 'ti declaru afirmatiunile generali de nefundate, nedrepte, de adeverate minciuni, sî tendintie reutaciόse.

Totusi me bucuru ca ai sperantia de mine ca nu voiu mai orbecá. De ce nu dai detaiu fapteloru mele publice comise sî-lu tragi in reservatiunea-ti mentala ?

Eu nu amu orbecatu, ci pre bas'a legei positive amu combatutu ilegalitâtile comise, in fati'a barbatiloru de incredere sî a clerului, care inca a luatu parte cu votu informativu la colegiulu de scrutinare in Agnit'a, unde prevalent'a majoritate au desaprobatu sî condemnatu — procederea-ti. — Astfeliu de lucru s'au intemplatu dîu'a la lumin'a sórelui sî nu pre intunerecu sî pre ascunsu, cum a urmatu renumitele circulare, de care mai cascigasemu sî dupa scrutiniu.

Mai departe continua coresp :

„M'ai improsicatu cu fâra de lege sî pressiune inaintea „comissiunei scrutinatórie“, fiindu ca eu mi-amu usuatu sântulu meu dreptu cá administr. tractului mie concrediutu, dîcendu, ca amu recomandatu pre dlu Ş. P. de a fi alesu de deputatu la sinodulu archid.“

Este dreptu, ca noi amu declaratu procederea cinstiei Tale de ilegala sî inmorala, fatia cu alegerea dep. sinodali mireni, sî amu doveditu acésta fapta a cinstiei Tale, cu documente scrise de mân'a propria-ti.

Noi negâmu, ca ai fi avutu sântulu dreptu, sî detorintia de a face incercâri de coruptiune, sî-'ti spunemu, ca nu ai recomandatu numai pre st. dnu Dr. Stefanu Pecurariu, care cu bucuria vedemu, ca este in altu cercu alesu, ci ai poruncitu „cá ori si cum acestu st. domnu sa se aléga“ aducendu propunerea din Agnit'a inaintea preotiloru, bá pre mine m'ai sî batjocoritu spunendu confratiloru Agnitieni, nisce lucruri neintemeiate, pentru care ne vomu trage sém'a de alta data.

Nu te-ai tienutu strinsu de lege, atatu in 8 Martiu a. c. câtu sî dupa acea. Eata ca de ce nu :

§. 91 din stat. org. de care ai doveditu de mai multe ori, ca nu voiesci a ascultá, face deosebire intre cleru sî mireni. Clerulu 'si alege independinte de mireni, deputatii sei sî mirenii iéra independinte de cleru deputatii mireni. De unde urméza logice, ca fiindu poporulu nostru credinciosu sî maturu pentru acestu dreptu frumosu constitutiunalu, amesteculu clerului la alegerea dep. mireni este opritu. Noi mirenii nu amu influintiatu pre cleru la esercearea dreptului lui, prin urmare nici cinsti'a Ta nu ai avutu dreptu legalu a te amestecá la alegerea mirenésca. Dovéda §. 91. lit. b. d. e. f. g. h. din stat. org. —

Déca totusi ai incercatu sî cu efectu in parte pressiune asupr'a mireniloru, acést'a este contr'a legei, este ilegala, sî inmorala.

Noi asiá dara amu fostu pre basea legala, cându la loculu competinte amu combatutu acésta ilegalitate comisa de cinsti'a Ta.

In aline'a urmatória depuni o parte marturisire despre pressiunea facuta, sî o escusi intr'unu modu ridiculosu. Dupa analogia-ti profesata putemu afirmá sî noi, ca nu mai este de lipsa statutulu org, câci face prea mare confusiune sî incurcala, nu mai este de lipsa de a mai avea noi protopresbiteru, scaunu protopr. ci tóte acestea institutiuni legali sa le punemu in gramada sî apoi sa le ducemu la Sabiiu câci noi nu amû fi harnici de ele.

Frumóse concepte mai posiedi cinsti'a Ta despre constitutiunea nóstra liberala bisericésca.

Este dreptu ca venindu la mine ómenii, pressionati prin cercurile coruptive emanate dîu'a sî nóptea din parte-ti, sî intrebându-me, ca ce minune póte sa fia de cinst. Ta me ignoredi pre mine sî pre dlu Codru, cari amu lucratu sî lucrâmu necurmatu pentru luminarea poporului nostru, cetindu-ti puruncéla draconica le-amu spusu parerea mea sî amu dîsu, ca scriptele cinst. Tale suntu pamflete sî o batjocura asupr'a inteligintiei civile cunoscute in scaunulu nostru alu Cincului-mare, bá chiaru ti-amu scrisu sa revoci ce ai scrisu, ca de nu, eu voiu fi silitu ori sî cum a combate acésta procedere administratorésca. Ti-amu sî scrisu, ca dlu I. Zaharia se reintórca cei 5 fl. scosi contr'a cercularului cinst. Tale din seracutiulu fondu prot. sî sa nu scadeti acestu tesauru de mare pretiu. Nici un'a nici alta ai facutu sî in fine nu a ascultatu majoritatea poporului de cânteculu pocitu alu cinst. Tale.

Crede-mi, ca este unu dreptu, sî alu bunei cuviintie electorali de a se recomândá la ai sei de candidatu spre a fi alesu.

Sa te fii recomandatu cinst. Ta pre la preotime de a fi alesu de deputatu clericalu din acestu cercu, nimic'a nu aveamu sa-ti obiectezu, dara fiindu, ca ai esîtu din tagm'a preotiésca, sî ai agitatu poganesce contr'a nóstra in scaunulu nostru, pre cându aveai lucru destulu prin scaunulu Nocrichiului, unde dinaintea nasului-ti, nu te-au crestatu multi, a buna séma vei crede, ca dóra eu sî pre acolo me voiu fi recomandatu de candidatu, — amu fostu silitu a-ti combate acésta procedere nelegala.

Incâtu calumniezi sî pre stim. dnu comissariu I. Codru Dragusianu sî-lu numesci de unilateralu, bá i dîci ca nu si-a sciutu tienea contu de missiunea sea, nu me aflu indreptatitu a-ti refrânge acésta cutesantia sî obrasnicia, cu care ataci unu barbatu incaruntitu in lupta sî straduintia pentru luminarea poporului nostru. Speru ca densulu 'ti va respunde dupa cuviintia sî nu va avea de lipsa nici la svatulu cinst. Tale la compunerea comitivei. N'ai dreptu, cându dîci, ca eu asiu fi esîtu din competinti'a mea de dreptu, cându amu cerutu pedéps'a-ti pentru calcarea legei. Eu asiá sciu, ca fâradelegea trebuie sa se pedepsésca.

In sensulu pâcei amu lucratu eu sî lucru pre calea legala si morala, dara nici odata cu ignorarea legei.

Cinsti'a Ta ai agitatu asupr'a poporului nostru pre cale ilegala sî inmorala sî abuna séma poporulu in parte ti-au datu resplata sî togm'a poporulu cunoscendu pre calcatoriulu legei 'si va isbandí sî pre venitoriu cruntu chiaru asupra-ti.

Rogu pre on. publicu cetitoriu sa aiba indulgintia cu mine, câci amu fostu in respunsulu acest'a cam lungu, câci caracterulu, onórea-mi sî positiunea sociala imperativu mi-au impusu sacrulu oblegamentu de a respinge atari necalituri sî scornituri malitióse, fâra nici unu temeiu sî a le declará de adeverate calumnii.

Dlui adm. prot. Grigoriu Maieru i recomandâmu tresvia, studiarea legiloru sî observarea loru, mai buna prejudecare, alegere de espressiuni mai moderate si specificarea fapteloru pre cari voiesce a le combate publice, ca de nu altmintrea nici corturarii Lai'a Oprea sî soci'a-i nu-i da crediementu. Asiá se fia.

Moise Branisce,
archiv. scaunalu sî presied. comit.
paroch. etc.

Nr. $\frac{1277}{\text{civ.}}$ 1873.

Citatiune edictale.

Prin scaunulu judecatorescu reg din Moresiu Osiorheiu se face cunoscutu, ca in causa de esecutiune a fondului episcopulni Mog'a contra Ferenz Horvath din N. Ernye pcto 2600 fl. v. a. c. s. c. averea nemiscatória acestui din urma secuestrata prin judecatoria s. a: tóta averea nemiscatória in comun'a N. Ernye sî pre hotarulu acesti'a, precum se afla ea in protocolulu de secuestrare sî estimatiune, carea face in pamenturi aratórie 209 jug. 48□°, grâdina sî fenatie 86 jug. 718□°, vii 3 jug. 435□°, pasiune 13 jug. 739□°, locuri de padure 55 jug. 111□°, pamentu neproductivu 3 jug. 493□° in pretiulu totalu de 57,465 fr. — se va licitá la cas'a subscrisului in comun'a N. Ernye in 30 Iuniu, sî 30 Iuliu, de ambele ori inainte de amédî sub urmatórele conditiuni, ca averea nemiscatória se va poté vinde laolalta in dîu'a prima in pretiulu estimatu séu sî preste acest'a ; dara a dóua dî sub pretiulu acest'a, 10 % vadium din pretiulu estimatu se va platí anticipative, ca dreptulu de proprietate 'lu câsciga cumperatoriulu numai prin solvirea deplina a pretiului de cumperare sî ca pretiu de cumperare se va solví in dóue rate egale sî anume diumetate dupa dîu'a de licitatiune, cea-lalta diumetate dupa 3 luni impreuna cu 6% interese, ca in casu de neobservare a acestoru conditiuni se va ordiná o licitatiune nóua la rogarea incusatoriului sî a creditoriloru ipoticari pre spesele cumperatoriului, cându averea nemiscatória se va vinde sî in parcelle singuratice sî sub pretiulu de estimatiune si vadiulu 'lu va perde in favorulu incusatoriului. —

Conditiunile de licitatiune se potu vedé la acestu scaunu judecatorescu in protocolulu de estimatiune sî in cârtile de intabulare.

Totu odata se provóca toti acei creditori ipotecari, cari nu locuescu lânga acésta judecatoria séu in apropiarea ei, cá pentru a puté fi representati la impartire sa-si tramita la acésta jurisdictiune plenipotentiati sî se insinue numele sî locuinti'a acelor'a pâna la vindere, la din contra voru fi representati prin curatorulu ce se va denumí prin oficiu.

Totu asiá se provóca sî acei'a, carii credu ca au dreptu de proprietate séu alta pretensiune, séu dreptu de prioritate pre bunurile secuestrate, a-si tramite inlauntru rogârile loru de pretensiune in 15 dîle dela dîu'a ultima a publicârei edictului, de-sî nu a primitu o incunosciintiare speciale, altmintrinea acei'a nu voru impedecá decurgerea esecutiunei sî se voru avisá singuru la pretiulu de cumperare ce va intrece.

Presiedintele scaunului
judecatorescu.

Din siedinti'a scaunului judecatorescu din Muresiu Osiorheiu tienuta in 27 Februaru 1873.

Bonkon,
not.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 40 ANULU XXI.

Sabiiu, in 17/29 Maiu 1873.

Din Franci'a.

Telegramele din urma din Parisu ni aducu scirea despre demissiunarea presiedintelui republicei **Thiers** sî despre alegerea maresialului **Mac Mahon** de câtra adunarea natiouale din Versailles in loculu demissiunatului presiedinte in aceeasi cualitate.

Sâmbata inca nu se asceptá nimenea cá Thiers sa se vada asiá in graba constrinsu a-parasí scaunulu de presiedinte alu provisorei republice. Cu dóue, trei dîle mai inainte diurnalulu lui Gambett'a, „Republique francaise", ridea de cei ce esprimau temerea, ca drépt'a va fi in stare sa restórne pre Thiers sî totusi adî Mac Mahon e presiedinte in loculu lui Thiers. Cu 390 voturi se alese Mac Mahon in siedinti'a adunârei nationale dela 24 Maiu, sî dupa cum marturisescu telegramele nu fâra de a face greutâti s'a induplecatu (Mac Mahon) a primí oficiulu de presiedinte.

„Diurnalulu oficiale" anuncia schimbarea acest'a in tipulu urmatoriu: Spune mai antâiu ca demissiunea lui Thiers e primita de câtra adunarea natiunale sî ca in locu-i a alesu pre Mac Mahon si ca acest'a a primitu alegerea.

Presiedintele adunârei primesce la finea siedintiei urmatórea scrisóre din partea lui **Mac Mahon**:

„Domniloru deputaii! Me supunu vointiei adunârei natiunali, pastratórea suveranitâtiei natiuneli, sî primescu demnitatea de presiedinte alu republicei. Patriosmului meu i s'a impusu o respunsabilitate grea, dara cu ajutoriulu lui Ddieu sî prin alipirea armatei, carea va fi pururea o armata a legei sî a scutului pentru toti ómenii de omenia vomu continuá intruniti oper'a eliberârei teritoriului francesu si a restaurârei ordinei sî moralei in tiéra. Vomu sustiené pacea interna dupa principiele pre cari se radîma societatea. Pentru acést'a garantezu cu cuventulu meu de onóre cá barbatu sî soldatu de omenia."

Foile radicale recomânda din parte-le linisce sî legalitate, precautiune sî intielepciune.

In sér'a din 24 spre 25 Maiu erá Parisulu in re-care agitatiune, dara nu s'a intemplatu nici o desordine.

Ministeriulu celu nou e dejá compusu.

Cris'a acést'a a urmatu din constitutiunea ce erá presentata adunârei, prin carea republic'a moderata avea sa devina definitiva. Proiectulu n'a placutu nici monarchistiloru nici republicaniloru.

Diurnalele spunu ca armat'a e in cea mai mare parte bonapartista.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a IX din 23 Aprile.

Cauta sa revenimu asupr'a unei pârti din siedinti'a IX din causa ca neavendu redactiunea insemnârile sele proprie nu s'a potutu informá destulu de esactu despre unele detaiuri interesante din siedinti'a acést'a. Completându-ne informatiunile dupa notitie stenografice, cele primiramu mai in urma, reapucamu firulu dela incidentulu urmatoru:

Pop'a propune ca de óre ce consistoriulu dupa cum se vede din raportulu consistoriale, n'a impartitu 2000 fl. ci numai 1000 fl. sinodulu sa i esprime parerea sea de reu, ca n'a urmatu conclusului sinodalu din a. tr. in privinti'a acést'a.

Dr. Puscariu intréba pre propunetoriu ca la ce conclusu sinodalu se provóca.

Presidiulu constatéza, ca consistoriulu archid. togma in vertutea conclusului respectivu alu sinodului a urmatu, cându a preliminatu sî pre an. 1873 1000 fl. sî i pare reu ca sî astadî cá sî mai nainte vede ca sa facu imputâri Consistoriului archidiecesanu, ca acest'a nu aru respectá conclusele sinodului archidiecesanu, ci cu tendintia s'aru radicá preste valórea loru, care tendintia n'are nici unu motivu. Consistoriulu archidiecesanu a fostu totu-deun'a pre lânga o administratiune conscientiósa sî asiá nu a avutu nici odata tendintie de cari i se imputa.

Macelariu, dîce ca caus'a neinpârtirei au fostu pentruca cerenduse dela protopopi parerea acést'a au intârdiatu, sî conspecte pentru impartirea ajutoriului preliminatu au lipsitu si de acei'a inpartirea nu s'au potutu efeptuí. —

Pop'a este provocatu de mai multe voci sa-sî retraga propunerea, dara o sustiene.

Este provocatu a aretá la ce conclusu sinodalu se provóca, cauta actele sinodului sî nu afla, in fine Hani'a i aduce cartea deschisa sî i aréta conclusulu sinodalu pre care 'lu cetesce si din care se vede ca sinodulu archid. din 1872 a preliminatu numai 1000 fl.

Puscariu aflându propunerea dep. Pop'a de-nefundata e de parerea, ca m. sinodu se-i dea reproba. —

Macelariu afirma, ca reprob'a nu-se póte primí. — Déca dep. Puscariu au facutu contr'a propunere, atunci se aduca sî motive inainte prin care se combata propunerea facuta de dep. Pop'a, câci sinodulu arch. numai atunci póte pasî la pedepsirea unui deputatu prin votu de reproba, cându 'sî va fi câscigatu deplina convictiune ca propunerea s'au facutu cu intentiune rea, ceea ce nu susta.

Gaetanu propune a se trece la ordinea dîlei preste incidentulu de fatia, carele nici sa nu se tréca la protocolu.

Dr. **Puscariu** pre lânga conditiunea din propunerea lui Gaetanu 'sî retrage propunerea.

Presied. regreteza de nou casurile cari au venitu inainte sî cu ocasiunea cându s'a pertratatu petitiunea din Furcsióra din cari se vede ca unii barbati inteligenti nu numai nu 'sî implinescu datorintiele fatia cu bunele intentiuni ale Consistoriului archid., ci producu incurcaturi, cari ingreuéza administratiunea. — Aceste le observéza presidiulu in genere si dîce ca espressiunile aruncate asupr'a Consist. archidiecesanu nu suntu la locu.

Hani'a luându cuventulu dîce, ca densulu nu au aruncatu cuventulu de mai nainte asupr'a Ven. cons. arch. cându au disu ca fâra procedura biserico-judecatorésca orbecâmu, ci au disu ca noi in lipsa atarei legi necesari suntemu inpinsi sî din partea ven. cons. arch a orbecá, si prin acestea cuvinte au voitu numai a aretá urgint'a necesitate de atare lege.

Pop'a sustiene propunerea sea.

Branisce propune trecerea la ordinea dilei preste acestu incidentu neplacutu si priminduse propunerea comissiunei in privinti'a celoru 1000 fl. se incheia siedinti'a.

Siedinti'a X.

Suscependuse siedinti'a dupa amédi dep. Branisce, din motivu ca realitâtile bisericesci nu-se introducu in cartile funduari pre titululu celu adeveratu face propunere, ca atâtu realitâtile bisericesci, portiunea canonica câtu si piele legate aflatórie in usufructulu preotiloru sa se inscrie in cartile funduari pre numele resp. „**biserici gr. or. cá proprietarese**" sî oficiile parochiali numai „**cá usufructrari.**" —

Se transpune comissiunei pentru propuneri. — La ordinea dilei se pune referad'a comissinei scolari sî anume propunerea pentru casarea postului salarisatu din senatulu scolasticu sî preliminarea unei remuneratiuni de 600 fl. pentru unu asessoru scolasticu sî 600 fl. pentru inspectorii districtuali, care propunere au datu ansa la o delungata sî infocata discusiune.*)

Mai intâiu suscepe cuventulu deputatulu Branu: O mare tempestate ni-s'a infaciosiatu in objectulu acest'a, care este pusu pre tapetu, o gramada de cugete ne intetiesce încâtu nu scie omulu de unde se suscipe firulu vorbirii sele. —

Membrii sinodului arch. de 3 ani de dile petrunsi de acea convictiune, ca causele nóstre scolari au ajunsu la starea cea mai dejositoria, la degradarea nóstra nationala (Nu se póte sa fi-disu oratoriulu asiá ceva! Red.) ca in tempii trecuti, cându noi eramu incatusiti si ferecati in catenele servitutiei, ceea ce nu ne au venitu de airea, ci numai din lips'a inteligintii de lips'a scóleloru nósre, din lips'a culturei poporului nóstru românu, au lucratu din poteri la radicarea scóleloru nóstre din atare stare deplorabila. —

Bas'a constitutiunei nóstre bisericesci, garantia ei póte fi numai aceea, cumca poporulu nostru, inteliginti'a nóstra sa fia radicata din starea, in care se afla, la o cultura mai inalta, mai insemnata, déca nu egala culturei celoru-lalte natiuni bateru aprópe de mesur'a acelei'a. — Déca privesce omulu lucrulu la ivél'a dintâiu atunci trebuie sa se bucure ca amu cascigatu la fonduri salariulu senatorelui scolariu pre anulu intâiu sî pausialulu, care trece in mii, incâtu aru trebuí omulu sa-si gratuleze pentru atare castigu insemnatu, pre cându astadi aflâmu in cestiunea scolaria unu retrogradu.

In sensulu st. org. § 127. cons. arch, este datoriu atramite din tempu in tempu unulu séu doi comissari din sinulu seu spre cercetarea scóleloru. Acést'a nu s'a intemplatu. — Membrii sinodului s'a vediutu indemnati pentru importanti'a objectului se cugete pentru altu modu in cestiunea scolara, cá se potemu progresá sî noi. —

Amu disu atunci, ca respectezu, stimezu si apretiuescu parerea individuala a fia-cârui dintre noi, cu multu mai multu inse parerea unui'a „care are dreptu sa pretinda ca cunósce lucrurile de sub cestiune, dara pretindu, cá sa respectâmu in asemenea modu parerea individuale a ori-cârui altui'a dintre noi. Atunci s'au dîsu, ca pentru agendele scolari, cari se urca pre anu abiá la 200—300 numeri, nu merita referintele scolariu salariu de 1200 fl sî 600 fl. pausialu itineralu. Astadi audîmu, ca 300 de numeri suntu pré putieni; bá sî dintre acesti numeri numai 12—13 aru fi de conceptu sî cele-lalte suntu numai curentie sî pentru acestea afaceri nu merita referintele scolariu nici 200 fl.

S'a intonatu ca scólele nóstre suntu in cea mai deplorabila (?) stare, fiindu ca numai fórte putiene suntu provediute in sensulu legei, sî scolarii numai cu 30 de procente cercetéza scól'a. Ne-amu convinsu ca terenulu acest'a este numai o tielina neproductiva, sterila sî cere, cá referintele scolariu se puna mân'a sî sa-lu lasuésca, sa caute tóte medilócele spre radicarea scóleloru din acésta stare deplorabila*) bá acherontele sa-lu misce.

In anulu 1870 s'a alesu unu referinte scolariu salarisatu cu scupu, cá causele scolari sa inainteze sî prosperedie.

Nimic'a nu s'a facutu in cestiunea scolara; nici léf'a nu s'a incassatu in anulu primu, nici s'a lucratu ce-va pre acestu terenu sterpu, ba nici cons. arch. n'au recunoscutu necessitatea de a tramite pre referinte in fati'a locului, unde necessitatea au cerutu sî unde scólele nóstre au fostu sî suntu amenintiate cu desconfessiunarea loru. Aru fi fostu sacrulu nostru obligamentu, cá cu tóta energi'a sa fimu lucratu dela 1871 incóce, cá sa cultivâmu acestu terenu sterile, cá sa ne putemu uitá cu mandria inderepturu nostru, cu atât'a mai vertosu, câci antagonii nostri lucra neincetatu sî cauta tóte mancitâtile scóleloru nóstre, cá pre basea art. de lege 38 sa le póta scóte de sub jurisdiçtiunea nóstra confessiunale.

---

*) Dâmu locu unoru cuventâri in estenso pentru cá sa véda publiculu cum a urmatu desbaterea. Red.

*) Este de totu deplorabilu cându unu barbatu incaruntitu inverte de atâtea ori „deplorabilitatea scóleloru", pre cari le cunósce din audite, sî care facu onóre archidiecesei intre scolile altoru confessiuni din patria. Nu sustienemu nici noi ca scólele aru fi astadi unu ce non plus ultra, dara ómenii cari pasiescu in publicu, sa aiba atât'a consciintia incâtu sa judece, ca legile patriei nóstre au fostu pâna eri alalta-eri numai pentru nobili sî privilegiati sî ceea ce nu s'a facutu in 400 de ani nu se póte face in 10 séu 20; déca asemenâmu inse presentulu cu trecutulu, sa ierte ori sî cine, ca e deosebire totu va aflá. R.

Sa aruncâmu o privire la scólele din Franci'a, carii stau mai bine decâtu ale nóstre, si vedemu, ca ministrulu Iules Favre, cetindu raportulu scolariu despre anulu 1872 cu mare nemultiamire au venitu la acea convingere, ca scólele din Franci'a nu se afla intr'o stare favoritória, sî dice, ca este neaperatu de lipsa a-si dá silintia, cá scólele sa se radice la unu stadiu mai inaltu sî corespundietoriu stârei Franciei actuali.

Asemenea nu e multiamitu ministrulu din Cislaitani'a Stremaier cu starea scóleloru din Austri'a cislaitana sî au luatu cele mai energice mesuri in cestiunea scóleloru sa inainteze sî prospereze sî cá scólele sa se radice la inaltimea, pre care o pretinde tempulu de astadi. — Totu asemenea sta lucrulu cu scólele sasesci ací la noi, unde sasii 'si dau tóta silinti'a sa radice scólele la adeverat'a loru missiune, avendu acea convingere, ca déca scólele loru voru fi cele mai bune atunci nu le voru puté supune cele-lalte natiuni din patria.

Vedemu asiá dara, ca tóte statele sî natiunile civilisate lucra la inaintarea sî progresarea scóleloru, ba chiaru in Franci'a, republicanii cu monarchistii dimpreuna au primitu cu mare entusiasmu esposeulu ministrului Iules Favre, intiepati fiindu in anim'a loru de funestulu resultatu alu catastrofei dela Sedanu, carea au fostu numai o urmare a lipsei de scóle. — Credeti ca dóra noi amu ajunsu la culmea culturei popóreloru civilisate sî nu avemu lipsa de referinte scolaru, care sa mérga in fati'a locului, sa cerceteze tóte posibilele midilóce, sa faca scóle, sa le indrepte, sa staruiésca, cá acelea sa se provédia cu recuisitele sî aparatele trebuinciόse, sa lucre cá sa se faca raporturi esacte scolari anuali la senatulu scolasticu arch ? — Credu, dupa cum, au disu dep. Fratesiu, ca se nimicimu conclusulu sinodului din anulu trecutu, ca acestu lucru se póte dupa lege intemplá, déca se motivéza cu efectu ca scopulu legei s'a ajunsu. — Acest'a inse la noi nu s'a ajunsu, câci institutiunea creata de sinodulu archid. in anulu 1870 nu s'a pusu in lucrare nu s'a realisatu conformu conclusului adusu de sinod. archid. — Acum amu cadiutu noi sî datu indereptu cu scólele nóstre in trei ani mai multu cá mai inainte intr'o suta de ani.

Dupa propunerea comissiunei scolare postulu de referinte aru trebuí sa-lu destituâmu, de-sî din raportulu consist. archid. amu vediutu starea deplorabila a scóleloru nóstre. Amu auditu ca din 15 protopresviterate nu au sositu rapórtele cu conspectele cerute prin consist. archid. — Amu auditu din raportulu consist. ca acolo nu se cere destituarea postului de referinte scolariu ci s'a recunoscutu numai necessitatea ca referintele scolariu au trebuitu sa refereze in cele 28 de siedintie, prin care au fostu impedecatu de a esí in visitatiune scóleloru din archidiecesa.

Piesele din referad'a scolara s'au urcatu la 200, dintre care suntu numai vr'o 12 de conceptu sî cele-lalte 188 suntu numai curentie. — Pre lânga referarea acestoru obiecte, cari nu au pututu pretinde tempu lungu, putea sa faca referintele scolariu escursiunea in archidiecesa, câci sî pentru acestu scopu i s'a votatu léfa de 1200 fl. si 600 fl. pausialu de drumu.*)

Aveti bunetate puneve-ti starea miserabila a scóleloru inaintea ochiloru, aveti bunetate sî puneve-ti inaintea ochiloru sî silintiele cele neobosite sî neadorminde cu carii se silescu altii din'a sî noptea a sóte scólele nóstre de sub jurisdictiunea nóstra confessionala sî a le transformá in scóle comunali — scólele nóstre a tienutu biseric'a sî biseric'a natiunalitatea; dara puneve-ti inaite tient'a sî demnitatea sinodului arch. sî se remanemu consecuenti. Inainte sî numai inaintea dloru sî nu indereptu. Acestu postu odata sistemisatu sî recunoscutu din partea sinodului arch. de cea mai dintâiu insemnatate sa se sustiena in tóta intregitatea sea. Déca nu s'a fâcutu in 3 ani de dile cele de lipsa in acést'a causa de atâtu de mare importanti'a, déca asceptarea sinodului nu s'a satisfacutu, déca sperantiele nutrite despre acestu institutu nu s'a implinitu, cu atât'a mai vertosu se sustienemu postulu acest'a acum'a sî sa ne silimu cu tóte midilócele, cá sa se urmeze in intielesulu conclusului sinodului arch.; câci numai prin acést'a vomu ajunge scepulu celu dorimu, — Me miru dloru, ca stimat'a comissiune soolara. s'a dusu mai departe de câtu cons. arch, care nici o jota nu dice despre casarea séu stergerea acestui postu, ci dorescu numai, cá sinodulu arch. sa precizeze mai bine cá pâna acum datorintiele acestui amploiatu scolasticu. — Sî comissiunea dice josu cu postulu acest'a de referente scolariu sî se concredemu acést'a afacere importanta cons. arch. cá acest'a se faca in acést'a directiune dispusitiunile de lipsa. —

Cu acést'a ideia nu ne pntemu inpreteni, câci nu se póte realisá sî nu ne póte multiamí nici pré departe. — Acumu facemu tabula rasa cu unu postu despre a cârei vitalitate ori nepracticabilitate nu suntemu convinsi, acést'a casare nu este consulta sî nu se póte aduce in consunantia cu demnitatea sinodului nostru. — Cá sa se satisfaca dorintiei cons. arch. se precisâmu cerculu datorintieloru acestui referinte. Dupa mine comissiunea lui de câpetenie aru fi cá se cerceteze tóte scólele in archidiecesa in fia-care comuna mica sî mare sî se-si dea tóta silinti'a spre radicarea scóleloru nóstre, de la cari depinde venitoriu inflorirea nóstra esistinti'a sî garanti'a natiunei sî bisericei nóstre române. —

Din acestea temeiuri sî considerante facu propunere, cá postulu de referinte scolariu cu léf'a anuala de 1200 fl. si 600 fl. pausialu de drumu sa se sustiena sî pre venitoriu sî sa se voteze suplentelui acestui'a o remuneratiune anuala de 200—300 fl. cu insarcinarea cá se pórte referada in senatulu scolasticu. Deci recomându acést'a propunere m. sinodu spre acceptare, câci numai asiá potemu se inaintâmu sî prosperâmu. —

Gallu: Asiu fi doritu a audí in caus'a acést'a importanta opiniunea aceloru barbati, carii in specia se ocupa cu causele scolari. Din parte-mi 'mi iéu voia a face numai unele reflectiuni antevorbitorelui, care au pornitu din acelu punctu de mânecare, ca din neinfiintiarea postului de referinte scolariu s'aru face pasi retrogradi in causele scolari. —

Inainte vorbitoriulu au motivatu parere sea, ca numai unu referinte scolariu definitivu este in stare a provedea sî resolví agendele scolari, a aperá sî tienea scólele nóstre de confessionali. Densulu au mersu in argumentarea asertiuniloru sele sî la motive politice de carii trebuie sa ne ferimu in interesulu adunâriloru nóstre. Au deosebitu agendele referintelui scolariu in dóue pârti : in agendele scolari in gremiu sî in agendele in fati'a locului, unde se inbarbateze pre ómeni a face scoli sî unde obvinu pedeci sa le delature sî se apere interesele

---

*) Pausialulu nu s'a votatu referintelui, ci comisariloru. R.

FOISIÓRA.

Analis'a spectrale.

(Dupa Dr. H. Schellen.)

(Urmare din nr. 29.)

Din tóte acestea vedemu, ca corpurile solide, fiindu albe de vapaia, eradiéza mai multa lumina decâtu gazurile invapaiate ; acele corpuri inse au proprietate de a absorbí sî mai multa lumina decâtu gazurile, sî dupa impregiurâri absorbu chiaru tóta lumin'a cadietória, straportându oscilârile aetherului la materi'a loru ponderósa. Considerându dara, ca corpurile, care eradiéza mai usioru sî mai multa caldura, potu se priméscа sî se absórba din afara sî mai multa caldura, numai decâtu ne vine ide'a, ca intre emissiune sî absorbtiune trebuie sa esiste óresi-care reciprocitate. Acésta reciprocitate ventilata de multi barbati de specialitate renumiti, nu o potù statorí nimenea, pâna cându la anulu 1860 i succese lui Kirchhoff. Din opulu seu despre raportulu dintre puterea corpuriloru de a esmite sî de a absorbí caldura sî lumina resulta legea renumita, ca „relatiunea dintre puterea de emissiune sî absorbtiune a unui sî acelui'a-si soiu de radi e un'a sî aceeasi pentru tóte corpurile la temperatura egala“, carea va lucí pururea cá un'a din cele mai momentóse legi, sî va eternisá numele inventatoriului pentru valórea universala si pentru aplicarea ei multifarie.

Reintorsetur'a spectreloru de gazu.

Din legea lui Kirchhoff resulta ca, fia-care gazu séu fia-care abure absórbe sî debilitéza pre acei radi de lumina — trecendu prin elu — cari i eradieza elu, cându pentru toti cei-lalti radi coloriti remânu cu totulu strevedietitiose. Asiá de esemplu : aburele de natriu invapaiatu, intre relatiuni ordinarie, forméza unu spectru, care constà din o linia dupla limpede sî de colóre galbena cá orangiulu, asiá dara eradiéza nnmai lumin'a ast'a galbena. Lasându acum se tréca prin aburele de natriu lumin'a sórelui, a arcului de flacara electricu, a varului ce nivaiéza in gazu inflamatoriu, acelu abure va stinge din lumin'a alba numai pre acei radi galbeni, cari i eradiéza densulu fiindu invapaiatu Toti cei'a-lalti radi, cum suntu cei rosii, orangii, verdi, vineti sî violeti trecu prin densulu nedebilitati. Kirchhoff ni-o documentéza ast'a, prin esperimentele sele. Asemenea potu documentá totu ast'a sî cu aburii de lithiu, caliu, strontiu, calciu sî bariu, cari toti stingu din spectrulu continuu pre acei radi coloriti, cari i eradiéza densii fiindu invapaiati. Asiá, aburii invapaiati de lithiu ne dau pentru sine unu spectru, ce constà din o linia intensiva rosia, sî din un'a de orangiu mai debila ; aburii lithiului absorbu inse chiaru colorile acestea cându trece lumin'a alba prin ei.

Din acestea resulta, ca liniele limpedi, ce caracteriséza natriulu, litriulu etc. se straforma in linii intunecate, cându trece prin aburii loru lumin'a cea intensiva alba a corpuriloru invapaiate solide ori fluide. Spectrulu aburelui de natriu invapaiatu e o linia (linia dupla) limpede galbena orangia, iéra cea-lalta parte din spectroscopu apare intunecata ; trecendu inse prin aburii de natriu, de o temperatura nu nalta flacar'a alba a unui corpu invapaiatu solidu ori fluidu, totu spectrulu 'lu vomu vedé coloritu, afara de acele locuri, unde se afla lini'a cea intunecata de natriu. Kirchhoff numí asiá dara cu totu dreptulu fenomenulu acest'a „reintorsetur'a spectreloru de gazu.“

Lasându lumin'a unui corpu solidu ori fluidu albu de vapaia sa tréca prin o atmosfera compusa de esemplu din aburi de natriu, lithiu, feru etc. fia-care abure va absorbí pre acei radi, care i-aru fi esmisu densulu, fiindu invapaiatu ; spectrulu asiá dara va aparé incarcatu de trasuri intunecate acolo, unde aru fi sa aiba linii limpedi. Atari spectre le numimu spectre de absorbtiune ori intórse séu compuse. Convingendu-ne, ca liniele caracteristice limpedi din spectrulu de gazu a cutârui corpu determinatu corespundu totu atâtoru linii intunecate putemu conchide, ca in atmosfer'a absorbitória, carea produce liniele intunecate, corpulu cutare esista in forma de abure. Vomu vedé mai injosu ce folóse enorme vomu puté trage din acestea, spre a puté cunósce materiele din cari suntu compuse corpurile ceresci.

III.

Aplicarea analisei spectrale la corpurele ceresci.

Spectrulu sórelui sî liniele lui Frauenhofer.

Sórele ne da esemplulu celu mai splendidu despre spectrulu reintorsu, de care vorbirâmu dejá. Indreptandu câtra ceriulu limpede unu spectroscopu provediutu cu o apertura lata, capetâmu unu spectru continuu pomposu, fâra de linii limpedi ori intunecate, carele lucesce in colorile cele mai frumóse sî mai splendide. Ingustându inse apertur'a spectroscopului pre câtu se póte de tare, capetâmu unu spectru strataiatu de o seria de linii mai multu séu mai putienu intunecate, sî de trasuri nebulóse. Déca voimu sa avemu unu spectru prolungitu, avemu sa intrebuintiâmu mai multe prisme ; prin acestea se maresce totulu ; liniele sî trasurile cele gróse se desfacu in linii singuratice mai fine sî in grupe de linii atâtu de caracteristice, câtu omulu usioru le póte memorisá sî distinge deolalta.

Inca la anulu 1802 Wollaston observà sî descrise in spectrulu sórelui aceste trasuri intunecate ; la anulu 1814 inse Frauenhofer din München le scrutà mai acuratu sî le desemnà ; dara pre lânga tóta genialitatea sî scrutârile osteniciόse a fisiciloru celoru mai renumiti, nimenui nu-i succese sa spuna modulu cum se nascu, sî care e natur'a aceloru trasuri, pâna la anulu 1859 ajunse Kirchhoff la la acésta descoperire epocala.

Frauenhofer observà cam la 600 de linii de acestea, si cá sa póta trage ómenii folóse din nenumeratele colori a spectrului solaru, elu insemnà pre 8 mai caracteristice cu literele A, B, C, D, E, scóleloru nóstre sî ajunge la acei'a consecintia ca pentru scopulu acest'a trebuie se avemu doi amploiati. — Credu ca referintele scolariu, care are se iésa in fati'a locului spre a poté delaturá greutâtile ce obvinu, trebuie se aiba insusirile recerute, sa si impuna, se fia o persóna cunoscuta sî o persóna grata sî atunci cu securitate va scóte resultatele dorite. — Crede ca atari bârbati consistoriu 'i póte esmite, câci consistoriu 'si póte câstigá convictiunea adeverata despre hârnici'a receruta sî din acést'a impregiorare densulu spriginesce propune-comissiunei. — (Va urmá)

Proselitismu.

(Fine.)

Éca domnule pentru ce n'amu potutu se 'ti scriu de-sî 'ti eramu datoriu, éca pentru ce nu-mi mai vedi de unu tempu incóce nice numele — cum dîci — in publicitate sî nu din causa cum intrebi ca, dóra a-si fí muritu ? se póte ca de atâte necasuri se ajungu sî ór'a aceea mai curendu câci precum dîce Solomonu „omului tristu i se usca ósele", si in adeveru, de cându nu m'ai mai vediutu nici nu m'ai mai cunósce, câci acum de câte-va dile amu inbetranitu de atâtea napastuiri cá si cutare rege alu franciloru, despre care se dîce, ca aruncatu in arestu in câte-va óre asiá incarunti, incâtu nu 'lu cunoscea nici amicii lui ! Eca dupa servitiu de 9 ani destulu de corespundiatoriu intre atâtea impregiurâri deplorabile — acum pentru unulu cá Spornicu câce aduse 27 (nu 40) ómeni cu elu me suspendara pre mine; éca ce postu petrecu, éca ce sânte pasci ajungu, totu seraculu are ce-va pre pasci; eu inse nimic'a, dara sî chei'a dela biserica mi-a luat-o, de eu de vr'o 5 septamâni nici nu potu intrá in biserica, cá se-mi facu bataru pentru mine rogatiuni, ci numai Spornicu sî Popoviciu, cari pâna aci diceau ca nafur'a sî mirulu unitu suntu spurcate; Sciu ca tu te vei mirá multu aducendu-ti a minte mai cu séma de ce-mi diceai o data„ . . . . tu nu vei avansá (n'amu asteptatu) fiindu ea n'ai absolutoriu, cu tóte acestea de securu te voru salarisá pentru alte portâri ale tale cá se poti traí acolo, bá te voru mai incinge sî cu rosiatia . . . ." éca ca ambe le amu capetatu: salariulu redicatu cu 20 fl. subtrasi din subsidiulu avutu de pâna acum, apoi brâulu rosiu e suspendarea; acum dupa acést'a va urmá póte sî óre care decoratiune de atare pandia, — vedi frate cum se intórce lumea: homo proponit Deus disponit*) — Si tóte acestea le au facutu numai N. de aci, N, din F. sî doi din B. carii au intorsu pre NN. sî ast'a e acum fac totum, altu cum alti superiori sî opiniunea publica e pentru mine; sî cu tóte acestea pre mine me inculpéza mereu, ca eu agitu ómenii contr'a lui Spornicu, eu adeca facu aceea ce-'mi dîcu ómenii ca „déca remâne S. trecemu noi", asiá eu de câtu sa suferu o persóna carea me sapa, mai bine pre 50 poporeni, cari me inaltia.

Dara éca chiaru pre cându scriu pre aci amu capetatu unu ultimatu in care sta, ca déca nu primescu pre S. de parochu lânga mine me va sterge din numerulu preotiloru ! Si unde se apelezu ? unde e superioritatea sî sinodalitatea in biseric'a nóstra ?**) Nu'ti mai scriu deci nimic'a acum decâtu se esclamu lacramându cu profetulu Eremi'a: vai mie ca preste unu necasu mi-a tramisu domnulu altu necasu! — Vedu frate, ca acesti'a prin atari mesuri me silescu sa me lasu cu dorere de aceea ce amu iubitu mai multu, de scumpa dara suspino s'a preotia, ce intre atâtea suferintie de 9 ani totu amu portat'o cu respectu.***) — Sî vedu sî eu ca nu o potu s'o mai ducu câci pre lânga cele-lalte, cele scii, au pusu sî ochi rei acum asupr'a mea, incâtu in venitoriu gresindu sî eu ce-va cá omu pecatosu cá altii, va fí vai de mine; dara se vedi ca cadiendu eu, voiu face cá se stranute si unii din acesti'a prin ochi, sciu cum . . . . de nici amente nu-si aducu póte . . ., est modus in rebus! Alte nu'ti mai scriu fâra inainte de a finí te rogu de trei: intâiu iérta ca adi n'amu nici 5 cr. se'tí platescu epistol'a la posta; iérta a dóu'a ca'ti scriu pre atare hartia rupta dintr'unu protocolu, câci adi nici hartia n'amu sa cumperu; nu te superá a trei'a óra sî nu cugetá, ca din dispretiu amu lasatu câte unu porcu unde sî unde in epistola câci cauta sî vedi ca acel'a nu e porcu din negréla fâra lacrime picate pre scrisóre, câci nu e óra in care se nu versu lacrame de atâtea superâri, câci cum m'amu dedatu a dice, dîcu sî acum cu psalmistulu, profetulu sî imperatulu Davidu; lacremile mele suntu pânea mea diu'a sî nóptea." — Dupa acestea vorbesce epistol'a de alte lucruri ce respectivulu preotu are cu vitregii sasi etc. etc. Eu inse me intorcu acum câtra on. publicu românu se-lu intrebu cu totu, respectulu ca óre mai trebuie comentaru la acestea scandaluri provenite prin proseletismu nestemperatu ?"

Recunoscu, ca eu amu gresitu reu aci calcându valórea amicetiei — sinceritatea, descoperindu in publicu acést'a epistola ce, se intielege a fostu destinata secretului, inse de alta parte iéra credu ca pre autoriulu ei nu-lu stricu in ochii superioriloru sei mai reu de cum se vede stricatu pâna acum. Mi amicu acest'a, pre més'a cârui'a amu aflatu acést'a epistola, mi amicu cel'a ce a tramis'o si-lu compatímescu din anima, inse mi amicu adeverulu sî compatimescu direptatea atacata, mi amica caus'a nóstra nationale, care prin atare proseletismu orbu sî desperatu patimesce, a patimitu sî va mai patimí inca; câci uitati dloru, aci in acestu proseletismu orbu sî desperatu, diace sî ran'a nóstra politica „pasivitate sî activitate"! Sî nui acest'a proseletismu orbu sî desperatu cându Blasiulu fâra nice unu motivu croesce atari imparechiâri intre fratii de unu sânge ? Asiá in opidulu Cohalmu — dupa cum audu — nu suntu nici 200 fam. gr. cat. cu tigani cu totu, carii numera la vr'o 50 fam., nu e portiune canonica, nu e dotatiune, cu unu cuventu, se vede trist'a sórte ce are se duca unu preotu cu familia aci sî din aceea epistola ce chiaru pentru aceea o pusei aci mai din cuventu in cuventu, cá sa-sî póta face ori cine idea despre adeverat'a causa, si asiá paroculu actuale nu cere capelanu, poporulu inca e micu sî nici nu-lu cere cí inca protestéza, inse Blasiulu suspendéza totusi pre unu preotu cultu, inteligente, nationalistu bunu sî cá atare cunoscutu sî publicului sî cá corespondente la vr'o 3—4 diurnale, cu unu cuventu pre unulu dintre cei mai zelosi preoti din clasea preotiloru rurali, pentru o persóna cá Spornicu, carele pre cum afirma chiaru poporenii lui „nu póte cetí nici o evangelia, ci totu socrus'o sî ómenii ii spunu ambletele prin biserica" sî inca pre acest'a 'lu inzestréza cu dreptu de parocu, nu de capelanu, sî inca precum amu auditu chiaru din gur'a parochului P. se duca sî protocóle separate cu cele 27 familie legate de elu; inse aci e altu scopu, scopulu propagârei unirei

---

*) Mai bine; metropolit'a disponit, ori absolutismulu catolicu alu dvóstra ! j.

**) In congresulu autonomiei catolice maghiare din Pest'a, sî in infabilitatea unoru principie condemnate de cultur'a umana ! j.

***) Ast'a o recunoscu sî eu sî si altii, pentru aceea fi securu ca rusinea nu e a dtale in ast'a privintia ci a infocatiloru proseletistici. . . . . . . ! j,

---

F, G, H. Dintre acestea A sî B se afla in rosiu, C in rosiu câtra orangiu, D chiaru in orangiu, si forméza o linia dupla marindu-se spectrulu, E in galbenu, F in loculu acel'a, unde verdele trece in vinetu, G in vinetu intunecatu sî H in violetu.

Totu Frauenhofer observà sî aceea, ca ambele linii intunecate D. din spectrulu solaru corespundu intru tóte cu cele dóue linii limpedi, care se nascu prin lumin'a unei lampe, sî care noi le cunóscemu astadi sub nume de „lini'a dupla a natriului." Tóte liniele aceste se numescu „liniele lui Frauenhofer." Voindu cine-va se analiseze unu corpu terestru séu cerescu, trebuie se scie mai intâiu distanti'a tuturoru liniieloru acestor'a de olalta pentru ori sî care substantia frangetória.

Spre scopulu acest'a se afla mai multe aparate: asiá a lui Kirchhoff, carele are patru presme de cristalu plumbosu in locu de un'a, dintre care trei au unghiu de fractiune=45° iéra a patr'a de 60° (graduri); telescopiulu maresce pre de 40 ori. Thalén aplicà la spectroscopiulu seu 6 prisme de cristalu plumbosu sî fia-care prisma frângea sub unghiu de 60°; Cassiot merse la 8 sî Merz chiaru pâna la 11 prisme de sticla; Coocke aplicà 9 prisme de carbonu suflatu. Cu aperate de acestea cercetà in tempulu mai recente Angström spectrulu sórelui si aflà in densulu aprópe 1000 linii intunecate. Elu nu si-a insemnatu liniele dupa metod'a lui Kirchhoff cu scel'a de milimetru, cì dupa lungimea undeloru luminei, cârei-a i-corespunde lini'a. Cu ajutoriulu acestui metode, cunoscendu lungimea unei linie, potemu doterminá indata câtu suntu de lungi undele etherului, care producu acést'a linia, asemenea sî cum se schimba lungimea undeloru.

Liniele intunecate a lui Fraucenhofer concadu cu liniile limpedi din-spectrele materieloru terestre.

Kirchhoff sî Bunsen recunoscura, ca ambele linii intunecate de a lui Frauenhofer concadu cu cele dóue linii limpedi a natriului. Celu de intâiu nu se multiamì cu atât'a; voì in adeveru sa se convinga, sî facendu totu esperimentulu de nou se sî convinse. Pentru elu nu mai erá nice o indoiéla, ca liniele intunecate D. din spectrulu solaru se nascu dupa metod'a reintorseturei spectreloru prin aburulu de natriu ce esista pre sóre. Ajungendu apoi la acestu resultatu fericitu, spiritulu lui Kirchhoff sborà mai de parte. Elu facù esperimente analoge cu fórte multe materii terestre sî aflà, ca in atmosfer'a sórelui esista feru, ceea ce o afirméza sî Hofmann, Angström sî Thalén dupa calculu probabilitâtiei, de unde resulta pentru esistinti'a ferului inatmosfer'a sórelui o probabilitate de 1 : 2^{26} adeca de 1 : 1,152,930,000,000,000,000. Totu in modulu acest'a afirméza Kirchhoff, ca in atmosfer'a sórelui esista: calciu, caliu, magnesiu, manganu, chromu nicolu sî hydrogenu, ca ci liniele spectrali a acestoru materie terestre numai ca dupa lungimea sî latimeloru consuma intru tóte cu totu atâtea linii intunecate, cì ne dau se precepemu invederatu, ca sî cu privire la intensitatea luminei corespundu cu ceste din urma.

Probabilitatea de esistintia in atmosfer'a sórelui nu e asiá mare pentru metalele: zincu, bariu, arama, cobaltu sî auru, câci coincidinti'a linieloru limpedi cu cele intunecate e numai particulara. Asemenea pentru metalulu titanu.

Spectrele metaleloru: argintu, mercuriu, antimonu, arsenicu, cusutoriu, plumbu, cadmiu aluminiu, strontiu sî lithiu nu aréta nici o consunantia cu liniile lui Frauenchofer; asemenea nice a materieloru nemetalice siliciu si oxigenu.

Opiniunea lui Kirchhofer despre proprietatea fisica a sórelui.

Omenii presupusera de multe ori, ca liniile intunecate alui Frauenchhofer in spectrulu solaru se nascu prin aceea, ca in atmosfer'a sórelui esista nesce materie, care absorbu radii coloriti, ce corespundu acestoru linii, dar' nu sciu nimenea caus'a acestei absorbtiuni, pâna cându demonstrà Kirchhoff, ca unu abure absorbe din lumina alba chiaru acei radi, cari i-aru eradiá acestu abure, fiindu invapâiatu, sî ca totu sistemulu de linie a lui Frauenhofer consta in partea cea mai mare din aceea, ca mai multe spectre intórse de a aceloru materie, ce se afla sî pre pamentu, suntu cumulate preste olalta. In modulu acest'a venì acestu mare inveliatu la o intuitiune nóua despre proprietatea fisica a sórelui, care e diametraliter opusa hypotesei lui William Herchel.

Kirchhoff opinéza, ca sórele constà din unu simbure solidu séu fluidu picuratiosu, carele se afla in celu mai inaltu stadiu de invapâiare. Cá tóte corpurile solide ori fluide picuratióse, acestu simbure eradiéza totu feliulu de radi coloriti, sî pentru sene ni-ar' dá unu spectru continuu fâra linii intunecate.

Pre acestu simburu centralu albu de vâpaia 'lu incungiura o atmosfera de o temperatura mai mica, in carea, pentru ferbintiél'a cea enorma a simburelui, se afla in forma de aburi multe materii, din cari e compusu insusi simburele. De aceea radii de lumina eradiati de simbure, inainte de ce ajungu la noi trebuie se tréca prin acést'a atmosfera, sî fia care aburese stinge din lumina alba pre acei radi, cari i-aru eradiá ei fiindu invapâiati. Sî in adeveru, analisându prin o prisma lumin'a solara, vedemu, ca au disparutu o multime de radi, sî inca chiaru acei'a, pre care i-aru eradiá de esemplu natriulu, ferulu, calciulu etc. fiindu invapâiati. Prin urmare, in atmosfer'a sórelui trebuie se esiste aburi de natriu, feru, caliu, calciu, bariu, magnesiu, manganu, titanu, cromu, nicolu, cobaltu, hidrogenu sî probaveru sî aburi de zincu, arama sî auru, deci sî in sóre trebuie se esiste aceste materii.

Nu e nici o indoiéla daru, ca totu acele substantie compunu sî sórele, din cari e compusu sî pamentulu nostru.

De ne-ar' fi posibilu sa delaturamu itr'unu modu óre carele lumin'a alba a simburelui centralu a sórelui, sî se analisâmu cu prism'a numai lumin'a aburiloru invâpaiati din atmosfer'a sórelui, aru trebuí se capetâmu in adeveru chiaru acei radi, cari forméza acum in spectru liniele lui Frauenhofer.

(Va urmá.)

nu sciu cu mai cine cu ori-ce pretiu.*) E adeveru altu cum, ca unu poporu mai inderetnicu cá in Cohalmu nice nu se mai vede, sî numai frecârile 'lu aduse la atât'a inderetnicia, pentru ca acum de esemplu : S. da beutura in tóte pârtile de cadu ómenii pre strade ; P. cá se nu-si piérda ómenii prin Spornicu inca face ce póte cá cându sî densulu acum s'aru face preotu, sî asiá nui pasa cutârui ca se supera cu cutare preotu, câci merge la altulu apoi !

Cu unu cuventu, scandalulu e mare, dara e grósnica prapasti'a ce vedemu ca o produce acestu proseletismu intre fratii de unu sânge ; cu de acestu scump'a nóstra natiune nu va ajunge nici o data séu fórte târdiu la ceea ce merita, de a jocá sî ea rola in concertulu popóreloru civilisate ! — In urma înse amu a me intórce câtra superioritatea bisericei nóstre gr. or. fia aceea Consistoriu ori sinodu, sî ale spune in numele mai multor'a, cu cari amu convenitu sî discutatu intrebarea : Óre sa se demita sî biseric'a nóstra gr. or. a primí preoti ce vinu dela releg. gr. cat. ? " — cum ca chiaru interesulu bisericei nóstre cere se deslegamu acést'a intrebare în favorulu credintiei nóstre, pentru ca cum vedemu, Consistoriulu gr. cat. ori cându primesce dela noi preoti sî inca fâra a cercá de persóna sî medilóce cá sî in casulu presinte ; in anii trecuti câti preoti gr. cat. s'au rogatu ai primí cu poporu cu totu in senulu bisericei nóstre, înse nu s'au primitu, pentru ca se dice ca la noi in ast'a privintia esista principiulu „déca facu alti reu sa nu facemu sî noi“ principiu frumosu sî sântu, inse trebuie se ne convingemu, ca in casulu acest'a nu se póte aplicá, câci e in detrimentulu relegiunei nóstre, pentru ca déca ne iubimu religiunea nóstra, avemu sî datoria se o sî propagâmu prin medilóce morali sî legali ; sî déca acum sa sî imbia óre cine a primí marturisirea religiunei nóstre, nu pricepemu, de ce sei refusâmu primirea lui ? Sî déca primimu poporulu, turm'a, de ce se nu primimu sî pastoriulu, ce representédia turm'a ?! Bá pâna acum multi ne-au inferatu sî cu aceea, ca noi de ura ce avemu câtra unatia nice nu primimu preoti uniti in senulu nostru sî ast'a nice nu ne place a o mai audi ! —

Eu sî altii cu mine suntemu de parere, ca in atari casuri se tienemu de altu principiu sî anume : Pre tóti românii mireni sî preoti, persecutati de ultramontanismulu, absolutismulu, despotismulu iesuiticu si de infalibilistii seculului 19, sî cari recunoscu, ca numai biseric'a gr. or. e biserica românésca nationale, se-i primimu cu placere in senulu ei ! ! ! Dixi ! —

j—.

Romani'a.

† Principele Alesandru Cuz'a au muritu, in Haidelberg la 2 Maiu, nóptea dupa sosirea s'a in acelu orasiu.

Siepte ani au trecutu la 11 Februariu, de cându Alesandru Ioanu I. dupa o domnia de siepte ani, fù coboritu de pre tronulu României. De atunci portile patriei S'ale 'i remase inchise, sî eternitatea se deschise pentru Elu pre pamentu strainu.

Epoch'a lui Alesandru Ioanu I. va ocupá in Istori'a României, unu locu insemnatu, intre Domniele pamentene.

Urcarea s'a pre Tronulu Moldaviei, la 5 Ianuariu 1859, prin alegerea adunârii din Iasi, au fostu unu stralucitu triumfu alu liberalismului nationale, contr'a spiritului reactionariu alu trecutului. Intrunirea pre fruntea sea si a corónei Munteniei, in 24 Ianuariu 1859, prin aclamarea energica a poporului sî alegerea adunâri din Bucuresci, au fostu triumfulu dreptului de suveranitate nationala, contr'a uneltiriloru straine care voiau a tiené in desunire dóue parti ale acelui-asiu poporu.

Astu-feliu, numele lui Alesandru Ioanu I. vá fi repetitu posteritatii cá simbolu alu liberalismului sî alu indepedintiei nationali.

Insa-si mórtea sea, survenita in diu'a de 2 Maiu, sanctifica si mai multu in memori'a plugariului românu, amintirea emancipârii lui de sub povar'a unoru institutiuni barbare sî invechite, emanciparea care 'si are sorgintea in actulu politicu seversitu in diu'a de 2 Maiu 1864.

Cá Domnu Românu, Alesandru Ioanu I. au sciutu totudéun'a cu mândria sî cu peptu a tiené susu drepturile sî demnitatea patriei sele.

Români'a 'lu binecuvintéza ; sî animile patriotice nu potu a nu lasá se cada lacrami de recunoscintia pre mormentulu acestui memorabilu Domnu nationalu.

PROGRAM'A

pentru ceremoni'a inmormentârei fostului Domnu
Alessandru Ioanu I.

Convoiulu, fiindu a trece pre la frontier'a Iticani spre a vení la Ruginós'a, unde are sa se faca inmormentarea, se va urmá dupa cum se arétа mai josu.

1. La frontier'a Iticani, trupele concentrate, la sosirea corpului, voru presintá armele, sî la intrarea pre pamentulu românu se voru trage trei salve.

Se voru aflá presente tóte autoritâtile locaii, precum sî siefulu divisiunei a IV teritoriale, insocitu de 4 oficieri superiori sî patru inferiori. Acesti'a voru insocí corpulu pâna la Ruginós'a, formandu garda de onóre.

2. La Ruginós'a se voru aflá trupele ce se voru transportá din Iassi.

La sosirea corpului, ele voru presintá merela avendu stégulu sî music'a. In tempulu trecerii corpului la biserica, se voru trage trei salve.

La usiele bisericei, se voru asiediá sentinele de sergenti. La capulu sicriului, voru fi oficiari cu sabiele in mâna.

3. La ceremonialulu inmormentârii, pentru coloneli voru tiené cordónele sicriului.

Majorii voru purtá pernele cu insignele Domnesci sî cu decoratiunile.

La coborirea in mormentu, se voru trage trei salve.

4. Unu adjutantu domnescu va asistá la acestu ceremonialu, din partea Domnitoriului.

Domnulu ministru de resbelu va representá guvernulu.

5. In diu'a inmormentârei, se va face unu servitiu funebru in metropoli'a capitalei.

„Monitoriulu“.

Nr. $\frac{114-1873.}{\text{presid.}}$

Anunciu.

Comitetulu Asociatiunei transilvane, la cererea comitetului arangiatoriu pentru primirea membriloru Asociatiunei la adunarea generale din Dev'a, din motive ponderóse in siedinti'a sea din 10 Maiu c. n. a. c., s'a aflatu indemnatu a stramutá adunarea generale pentru anulu curente de pre 4 Aug. cal. nou a. c. — diu'a defipta de adunarea generale dela Sabesiu, — pre 11 Augustu c. n. a. c. sî dilele urmatórie, totu in opidulu Dev'a.

Ceea ce prin acést'a, conformu §§-loru 14, 21 sî 25 din statutele Asoc. se aduce de tempuriu la cunoscintia publica.

Dela presidiulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu.

Sabiiu in 20 Maiu 1873.

Iacobu Bolog'a
V. Presiedinte.
Ioanu V. Rusu
Secret II.

Concursu.

Pentru vacant'a statiune de preotu din comun'a Pischintiu clas'a III, statatória din 116 familii cu acést'a se escrie pâna la 10 Iuniu a. c. concursu.

Emolumentele suntu aceste :

1. 16 jugere pamentu aratoriu.
2. 6 jugere pamentu fenatiu.
3. tóta cas'a o dî de lucru.
4. stol'a indatinata.

Doritorii de a ocupá acésta statiune sa-si tramita concursele loru instruate in sensulu statut. organicu pâna la scrisulu terminu, la subscrisulu in Orasthie.

Orasthie 30 Aprile 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Nicolau Popoviciu,
(2—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei statiuni de parochu in comun'a Bogatù protopresbiteratului Mercurii se escrie concursu cu terminulu pâna in 2 Iuniu a. c.

Emolumentele acestei statiuni suntu :

1. Dela 170 familii o ferdela de cucurusu.
2. O di de lucru de fia care familie.
3. La bobotédia 20 cr. de familie sî stol'a usitata pâna acum.

Doritorii de a acupá acésta statiune au a-si tramite cererile loru, instruate conformu prescripteloru „Statutului Organicu,“ pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu.

Mercurea in 2 Maiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu

Ioanu Drocu
(2—3) adm. prot :

Concursu.

Pentru statiunea de parochu din vacant'a parochia gr. or. Miclosilaca, protopiatulu Muresiului se deschide concursu pre bas'a In. resolutiuni cons. dto 15 Martiu a. c. Nr. cons. 283. pâna in 17 Iuniu, a. c. c. v.

Emolumentele suntu:

1. Portiune canonica statatória in pamentu aratoriu 4 jugeri 221 □°
2. Dela 69 familii câte o ferdela de bucate sî câte o dî ed lucru sî stol'a pâna acum usuata sî usufructulu cimiteriului care face 5—6 care de fenu ; din bucate a trei'a parte compete cantorelui.
3. Cas'a parochiala cu o gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si adresá suplicele loru instruite, conformu Stat. Organicu la susbscrisulu. = Post'a ultima Felvincz et Maros-Uyvár.

San-Benedek in 3 Maiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu concerninte,

Arseniu Crisianu,
(2—3) adm. prot. gr. or.

Concredeti-ve celoru adeverite de bune!

Medicamente esaminate chiemice prin judecatoria, in anulu 1868 in Vien'a sî recunoscute de escelinte prin marturii sî atestate numeróse.

Balsamu preservativu contr'a cârceiloru, midiloculu celu mai cu efectu contr'a nemistuirei, slabiciunei de stomachu, cârceiloru in stomachu, epilepsiei, dureriloru de colica sî frigoriloru gastrice (periodice).

Pretiulu unei butelce intregi dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **1 fl. 50 xr.**, unei butelce de jumetate **80 xr.**

Siropu de plante de muschiu preparatu de Dr. Müller.

Suprindietoriu in efectulu seu contr'a catarului de peptu, tussei, ragusierei, mucosirei, (flegma), catarului de câtlegiu sî nodu, scuipirei de sânge sî contr'a tuberculósei incepatórie de plumâni.

Afara de acestea siropulu acest'a s'a intrebuintiatu cu succesu bunu contr'a tussei cu gâfaire sî tussei inadusitórie a copiiloru, sioparlaitiei de pele, din care causa acestu siropu 'lu tienu multe familii totu-déun'a in reserva. — In tigaitie originale pentru adulti sî copii dela 4—5 ani.

Pretiulu unei tigaitie dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare **50 xr.**

In **Sabiiu** se póte capetá adeveratu numai la **Michael Sill**, comerciante de specerie, de asemenea in Barotu la M. Libitzky, farmacistu : Bistriti'a la F. Kelp ; in Blasiu la C. Schiessel. farmacistu ; in Orastia la C. Reckerd, farmacistu : in Mercuru la F. Leicht ; in Deesiu la I. Kremer ; in Fagarasiu la I. v. Steinburg, farmacistu ; In Georgiu, Ditru la I Szathmári, farmacistu ; in G.-Szt-Nicolae la F. Fröhlich, farmacistu ; in Hoss-faleu la F. Jekelius, farmacistu ; in Alba-Iuli'a la C. Boos ; in Kezdi-Osiorheiu la F. Lucats; in Clusiu la C. H. Binder, farmacistu ; in Kovasn'a (Alovatu) la Mehlich et Imre ; in Brasiovu la F. Iekelius, Ed. Kugler sî Gr. Sav'a, toti farmacisti ; I. Dusioiu, I. G. Galz, comersanti de specerie ; in Muresiu Osiorheiu la M. Bucher ; in Mediasiu la A. Hienz. farmacistu ; in Aiudu-Mare la F. Horvat ; in Seghisiór'a la I. B. Teutch, comersante ; in S.-St.-Georgiu la Schutag et Comp. in Reginulu sasescu la S. Dietrich ; in Temisiór'a la C. Kessely.

---

*) In fói'a nóstra ne spuse óre cine in unulu din nrii trecuti ca Esc. S'a D. Metropolitu Vancea aru fi disu iéra in unu asemenea casu in Consistoriu ca „finis santificat media“, refutà óre cine, inse fâra a primí refutarea câci atâtea esemple de-sî cá acest'a ne deslarva ori ce intortocâri !

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 41 ANULU XXI.

Sabiiu, in 20 Maiu (1 Iuniu) 1873.

Din Franci'a.

Cea mai importanta scire dela prefacerea cea nóua a lucruriloru in Franci'a este la tóta intemplarea, ca adunarea natiunale voiesce sa incréda conducerea republicei francese alesului Mac Mahon pre cinci ani, pre respunsabilitatea acestui'a. Scirea acést'a este repetita in dóue telegrame din Parisu dto 28 Maiu n. Corespundintie la diurnale nemtiesci si in speciale la o fóia din pârtile Renului dau lucruriloru alta fatia. Din datele si relatârile foiei renane se vede ca bonapartistii suntu fórte multiamiti cu schimbârile cele nóue. Dejá in 24 sér'a, spre 25 Maiu se adunara mai multi oficieri imbracati in vestminte civile intr'o cafenea, unde toastara pre puteri pentru imperatolu. Aclamatiunile in urm'a acestoru toaste se audiau pre bulevardu, dara pentru aceea petrecerea s'a continuatu mai departe fâra de a fi jignita de organele politiei republicane. Unii legitimisti mai cugetatori suntu fórte pusi pe gânduri, si le pare reu, ca au concursu la resturnarea lui Thiers si la prefacerea cea nóua. Ei fura insielati de orleanisti, cari vediura ca si asiá nu potu profitá alt'a decâtu vre-o dóue portfoiuri ministeriali, cari le si castigara (Majoritatea ministeriului inse totusi o facu bonapartistii).

Este vorb'a, ca siedintiele adunârei natiunali se voru amená. Unii vedu in amenare apucatur'a pentru o lovire de statu. Câci tiér'a trebuie pregatita in tacere pentru evenemintele venitórie si asiá nu e bine sa fia opusetiunea in adunare care sa suscite atentiunea publicului intr'un'a si se i-o atraga asupr'a celoru ce au sa se intemple.

Se vorbesce, ca in Parisu s'aui nceputu si arestârile. 29 de prefecti se destituira, 6 se stramutara.

„Köln. Ztg“ intr'o corespundintia din Versailles spune, ca alegerea lui Mac Mahon n'a fostu luata seriosu nici de câtra legitimisti nici de câtra orleanisti. Cugetulu reservatu alu acestoru dóue fractiuni a fostu se restórne pre Thiers. Despre Mac Mahon erau mai multu de câtu convinsi ca nu va primí postulu de presiedinte. Acum dara legitimistii si orleanistii se câiescu insisi de fapt'a loru.

Diplomati'a este fórte reservata inca fati'a cu evenementulu acest'a.

Oficierii se dîce ca suntu fórte veseli de ajungerea lui Mac Mahon pre sceunulu de presiedinte. Bine ca elu asigura in drépt'a si in stâng'a ca nu se tiene de nici o partida, elu in inim'a sea e bonapartistu. Elu stà in corespundintia cu imperatés'a Eugeni'a. Unu lucru neinsemnatu in alte impregiurâri, capata acum o insemnetate politica. Nu este de multu de cându se scósera la vendiare trasurile imperiale de gala. Imperatés'a a insarcinatu pre Mac Mahon se liciteze si sa-i cumpere patru din trensele si prin unu adjutante de ai sei asiá a si fâcutu. Carele suntu cumperate si suntu in Parisu, si adjutantele care a licitatu s'a esprimatu in o societate bonapartista, ca in trasurile aceste va intrá Eugeni'a cu principele imperiale cu triumfu in Parisu.

Dupa cele ce le cetimu in diunale prussienesci putemu conchide, ca schimbarea din cestiune a facutu sensatiune in Berlinu. Articuli oficiosi asigura din tóte puterile, ca prefacerea lucruriloru in Franci'a nu o atinge pre Germani'a, pâna cându cea dintâiu va corespunde obligaminteloru sele. De alta parte inse cetimu ca se tienu un'a dupa alt'a siedintie ministeriali decâte ori vine vr'unu telegramu din Parisu si ca (in 28 Maiu) a chiamatu imperatulu pre Bismarck din siedinti'a senatului imperialu. — Parisulu e inse pâna acum liniscitu.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a X din 23 Aprile.

(Urmare.)

Dr. Pecurariu: Trebue se observezu, ca pre câtu este objectulu de mare si importantu eu atât'a cresce si greutatea de alu distinge. — Putiene cuvinte voiu vorbí si eu asupr'a objctului din cestiune, si voiu luá firulu din anulu trecutu se respundu si dep. Branu aci unde vorbimu de unu referinte care are missiunea de a supraveghea scólele nóstre. — Amu disu in anulu trecutu cumca postulu acést'a au fostu o creare cam nefericita, atunci póte numi-ati datu crediementu. Aveti-acum'a destulu de chiaru in vedere, ca resolvitu-s'au ce a-ti decisu in anulu trecutu in acésta privintia. Aveti in vedere, cumca postulu acest'a, creatiunea acest'a, nu s'iau implinitu missiunca sea, ci au facutu acei'a ce noi toti scimu.

Se dice, ca ce n'amu potutu pâna acum vomu face de aci inainte. — Déca a-si scí ca si de aci incolo sa se faca numai atât'a precum s'a fâcutu pâna acum'a, atunci 1200 fl. suntu pré multu. — Positiunea preliminata in bugetulu anului trecutu pentru acestu scopu, banii, s'au platitu. — Si eu suntu de convingere, ca trebue sa facemu ce-va pentru scólele nóstre.

Déca ne uitâmu la conclusulu sinodului din anulu trecutu, 'lu aflâmu in contradicere cu statut. organicu, care dispune chiaru, ca se alegemu asessori in tóte trei senatele, inse stat. org. nu ne dîce, cá noi sa impârtimu referatele in senate. Amu dîsu sa dâmu libertate Consistoriului si sa nu impunemu lui persóne, câci atunci Consistoriulu nu póte satisface conclusului nostru. — Dovéda este reportulu cons. unde se dîce, ca nu au pututu impliní decisulu sinodului.

Mâna libera trebuie sa aiba Consist. in afacerile sele si déca nu va satisface conclusului sinodului, atunci 'lu vomu trage la responsabilitate si eu voiu fi celu dintâiu, care voiu face acést'a. Dâmu referad'a Cons. elu sa si-o impartiésca, câci acésta impârtire se tiene strinsu de afacerile interne consistoriali, si sa sciti ca-si va alege persóne corespundietórie. Unde se cere a se face pressiune morala, acolo va alege si tramite o persóna se impuna sa faca pressiune morala. Medilócele trebuie potrivite scopului ce voiescu a-lu ajunge.

Dep. Branu dice, ca conclusulu sinodului nu se póte sterge pâna nu amu ajunsu scopulu. Eu negu acést'a.

Eu nu mi-amu uitatu de cuventarea presidiala la deschiderea sinodului, prin care presidiulu nostru, Escelenti'a Sea ne dice, sa ne tienemu de canóne, aveti lege tieneti-ve de lege, cá sa nu veniti in stare neplacuta cá coreligiunarii nostri serbí.

Se nu ne amestecâmu in lucruri politice aci in afacerile nóstre scolari, nu in lucruri politico-natiunali, câci pentru acelea s'a ingrijitu adunarea dela Mercurea; se nu ne amestecâmu ap'a cu vinulu, câci nu vomu avea nici apa nici vinu. Sa avemu grigia de biserica si scóla. Se nasce intrebarea, ca care este institutiunea principala primitiva scól'a ori biseric'a? Intrebarea acést'a o resolvediu cu istori'a in mâna, ca adeca biseric'a au fostu primitiv'a institutiune, care ne-au aperatu si scutitu scólele nóstre, biseric'a este care ne-au crescutu pre noi, si de n'aru fi fostu biseric'a n'amu fi fostu nici noi nici scólele.

S'a disu, ca scól'a a sustienutu biseric'a.

Acést'a cu totulu este pre dosu, câci biseric'a este uniculu organismu, care au sustienutu si sustiene scólele. Numai constitutiunea bisericei nóstre ne face possibile adunârile nóstre ne indreptatiesce a discutá asupr'a scóleloru nóstre confessionali. Eu privescu biseric'a totu deodata din punctu de vedere administrativu socialu, si vedu, ca biseric'a in evulu mediu au concentratu tóta puterea in sine, tóte institutiunile filantropice in intrég'a Europa; cu atât'a mai putienu me potu vedé indreptatitu, cá sa aducemu biseric'a in periculu. Medilócele bisericei principiale, primitive, au mai intâiu de a se intrebuintiá in prim'a linia pentru conditiunile bisericei si numai in a dóu'a linia pentru alte scopuri.

Trebuie sa avemu in vedere si acea impregiurare, cumca tóte corporatiunile bisericesci si de statu au si putere materiala, precum au avutu si are biseric'a romano-cat. séu papista, inaintea cârei'a regii si imperatii au trebuitu sa ingenunchie. Acésta biserica au avutu cea mai mare putere materiale (o voce: cu care au crescutu pre iesuitii.)

Déca barbatulu nostru meritatu au aflatu, ca banii se periclitéza, acest'a a buna séma au intielesu lucru, si déca acel'a vine si ne dice, crutiati, atunci trebuie sa i dâmu incredere acestui barbatu, care in tempu de 25 au ocârmuitu biseric'a nóstra natiunala spre multiamirea tuturoru, acestu barbatu cându ne recomânda parsimoni'a are de buna séma si motivele sele:)

Recunoscu necessitatea, cá sa avemu grigia de scóle, insa mai inainte de tóte trebuie sa avemu grigia de asecurarea bisericei, cá acest'a sa nu sufere, câci atunci si cele-lalte ale bisericei voru suferí. — Certele intre noi devinu de acolo, ca vedemu necessitâtile, dara nu avemu medilócele de a puté satisface tuturoru cerintieloru. Amu vediutu in discussiunea bugetului straduinti'a de a face si inmultí stipendii si pentru acei'a cari musica in mormentu.

Trebuie tienutu unu bilantiu. — Sa vedemu mai intâiu, cá averea bisericei sa crésca, cá sa potemu satisface tuturoru trebuintieloru.

Sa ajutâmu scólele ori sa facemu referenti scolari?

Unulu au renunciatu si la léf'a impreunata cu acestu postu. Cons. arch d. s'a convinsu, ca acestu postu nu se póte realisá dupa conclusulu adusu de sinodu. Sa ne tienemu de lege, potemu inse modificá legea dupa fapticele impregiurâri. Suntu de acordu cu dep. Branu, ca pentru referad'a scolara sa se platésca 200—300 fl. remuneratiune, insa ceea-lalta suma preliminata sa se intrebuintieze dupa propunerea comissiunei, câci o persóna nu póte cercetá intrég'a archidiecesa, ceea ce numai prin o substitutiune din partea Cons. archid. cu strinsa privire la barbatii nostri de scóla, se póte face.

Prin acestea motive sustienu propunerea comissiunei.

Macelariu: Sa binevoiésca inaltulu presidiu a dá deslusîre, ca nu suntu eu de vina, de visitatiunea scóleloru in archidiecesa, s'au intrelasatu.

Presidiulu: E dreptu, ca dlu referinte nu s'a pututu lasá din centru sa mérga in visitatiunea scóleloru prin archidiecesa, câci au avutu de a referá piesele incurse.

Candrea propune: 1200 fl. salariu 600 fl. pausialu pentru referinte si 200 fl. pentru substitutu.

Metianu: Tóte institutiunile nóstre bisericesci incependu dela sinódele parochiali pâna susu n'au altu scopu decâtu binele si fericirea poporului nostru. Ele suntu numai unu midilocu pentru ajungerea acestui scopu nobilu a luminârei poporului nostru. Recunoscu, ca biseric'a este si in legatura cu scól'a, dara trebuie sa-mi concedeti, ca unde biseric'a este fâra scóla, acolo poporulu nostru numai scie romanesce. Amu cugetatu si eu asupr'a propunerii comissiunei si déca vomu cumpení simburulu ei, vomu aflá ca nu-i mai multu nici mai putienu decâtu raportulu Cons. arch. din care vedemu, ca din inpedimentele obvenite nu s'a potutu esmite nici referintele nici alti bârbati in visitatiune, câci au fostu toti ocupati. —

Intrebu pre on. comissiune, ca aflase-voru alti bârbati cari se aiba chiemarea pentru o remuneratiune de 50—80 fl. se faca unu servitiu asiá de greu de inspectori scolari?

Nu potu crede acést'a. — De acea nu potu pârtiní propunerea comissiunei ci suntu pentru acceptarea propunerei inaintea vorbitoriului. Credu, ca prin acést'a leafa nu se ingreuiéza fondurile nóstre. Tagm'a déca s'aru ingreuná, scimu cu totii ca poporulu au contribuitu la acestea fonduri sî se cuvine, cá sa-i dâmu sî lui o parte, unu ecuivalentu din venitulu care 'lu aducu fundurile nóstre, cu atât'a mai vertosu ca numai putiene procente se chieltuescu pre cându cea mai mare parte din venite se capitalizéza din anu in anu. — Din acelu motivu asiá dara, cá noi se cautâmu tótu midilócele se cultivâmu poporulu nostru celu remasu indereptu, suntu contr'a propunerei comissiunei si pentru propunerea inaintea vorbitoriului. —

D. **Manole**: Cându se tractéza de unu importantu objectu, de bas'a unui poporu, atunci nici unu membru nu póte fi, care se divergeze in opiniunea ei numai in forma. — Acést'a se propune dela fia-care patriotu adeveratu. In tóte parlamentele suntu fractiuni, dara cându vinu momente mari sî serióse la midilocu, cându se decide pentru venitoriulu patriei, atunci se unescu representantii deosebiteloru fractiuni parlamentarice cá ómeni savanti sî numai in forma potu sa divergeze.

Regretéza vorbitoriulu, ca densulu nu póte sa impartasiésca parerea doctorului Pecurariu, care au facutu istoriculu bisericei nóstre adaugendu, ca cu totii cunóscemu istori'a trecutului nostru. Observéza sî densulu, ca biseric'a este anim'a, sî scól'a mintea, sî dîce, ca biseric'a care au domnitu unu tempu nu s'a potutu tiené, au cadiutu pentru ca n'au avutu poporu cultu n'au avutu cleru cultu, care sa fia pututu suferí persecutiunile inimice. Astadi vedemu ca marele barbatu au scosu biseric'a din catusile in care au fostu afundata; acestu barbatu s'a formatu in scóla; tóta lumea luminata 'si forméza lumin'a sea in scóle. Biseric'a sta astadi pre altu terenu, pre care este indatorata sa ingrijésca de a cresce ómeni sî barbati in scoli, câci atunci avendu barbati culti, acesti'a voru aperá biseric'a si natiunea. Déca staruimu sa crésca fondurile archid. sa progreseze paralele, capitalele materiali, atunci sa ne silimu totu odata, cá sî capitalele intelectuali, spirituali sa progreseze, câci atunci vomu avea ómeni invetiati, capitale spirituali nepretiuivere. — Trecendu la scólele nóstre confessiunali, observu, ca acestea suntu in disordine, câci din raportulu comis. amu vediutu ca numai 67 scóle suntu bine dotate sî in ordine buna, sî numai 82 de scóle suntu provediute cu recuisitele trebuincióse.

Déca acest'a este contingentulu nostru de cultura, apoi tristu este lucrulu, pre cându 264 de scóle suntu fâra regula, pre care regimulu le póte preface in scóle comunali, câci ele cum suntu nu corespundu legiloru vigenti; 41 de scóle ni s'a luatu sî unu numeru insemnatu suntu amenintiate cu desconfessiunalisarea.

Acést'a se chiama progresu ?!

§. 129. din stat. org. dîce apriatu, ca senatulu scolariu 'si implinesce chiemarea dupa instructiunile sî mesurile sinodului parochialu sî este conformu §. 127. din stat. org. indetoratu a tramite din tempu in tempu unulu séu doi comissari din sinulu seu spre cercetarea scóleloru. Pre basea acestei legi positive nu potu partiní propunerea Dr. Pecurariu, cá sa dâmu mâna libera Cons. archid. cá acest'a sa faca tréba, câci atare procedere se improtivesce cu legea chiara positiva. Supremii ierarchiei nóstre bisericesci, au sciutu bine ca cum au sa se manipuleze scólele nóstre. Dîce Dr. Pecurariu, ca caus'a scolara n'au progresatu, câci referintele scolariu n'au visitatu scólele ci au cautatu sa refereze cele 200—300 de piese la Consistoriu. In virtutea conclusului sinodului archid. din anulu trecutu nr. prot. 49 p. 7. Cons. archid. au fostu indetoratu sa efeptuiésca visitatiunea scóleloru nóstre confessiunali prin referintele senatului scolasticu séu prin alti ases. scol. in districtele unde se va aflá mai mare necessitate.

Dr. Pecurariu ne spune, ca acestu decisu nu s'au efeptuitu, ca Cons. archid. nu au lasatu pre referinte sa mérga in visitatiune. Se intrebâmu acum pre Cons. archid. cá sa ne lumineze despre neimplinirea conclusului sinodului nostru.

Vorbitoriulu este de acea convingere, cá noi sa alegemu in senatulu scol. ómeni de specialitate sî anume spriginesce propunerea facuta pentru alegerea unui referinte scolariu cu angagiamentu de a visitá scólele in archidiecesa, precum le visitâ pre tempulu absolutismului Dr. Vasiciu.

(Va urmá.)

Revista dîuaristica.

Fundulu regiu a capetatu unu inspectoru scolariu propriu in persón'a dlui Bieltz, sasu de natiunalitate. Acésta favorire a sasiloru din partea regimului fatia de cestiunea fundului regiu inca nedeslegata a datu ansa dîuariului „Nemere" a scrie cu privire la acésta denumire urmatórele:

„Luati-ve pelariele, faceti locu, magiariloru; cetiti in fruntea dîuariului „Kronst. Ztg." nuntiulu de bucuria: Bieltz s'a denumitu de inspectoru scolaru alu fundului regiu."

„Noi nu voimu sa ne apropiâmu de meritele domnului Bieltz, trebuie inse sa radicâmu contra acestei calitâti de denumire, contra nomenclaturei „inspectoru scolaru alu fundului regiu" protestu."

„Déca e trebuintia de unu inspectoru scolaru, atunci respectivulu oficialu sa pórte numele aceloru comitate, in care e activu, atunci activitatea lui sa se estinda pre unu cercu, in care elu prin presenti'a sea personale póte esoperá sî ce-va succesu, nu inse pre unu teritoriu risipitu de 36 miluri, unde elu, cá sî comitele, nu póte corespunde chiamârei. In acésta denumire privimu noi presemnele statului politicu propriu a sasiloru — din grati'a lui Ddieu sî a altor'a incepe pamentulu sasiloru cuprinsi de ungurii barbari a se consolidá; dara e sî tempulu supremu, cá sa se smulga acestu statu micu din ghiarele absolutismului magiaru, pentru cá sa-si tiese, crediciosu missiunei sele, planurile sele seculari mai departe."

„Ce voiesci tu opiniune publica; amutiesce, cându vedi, ca capacitâtile tale concrediute cu poterea esecutiva nu facu natiunea sasésca egala celoru-lalte natiuni; câtu de susu stralucesce aceea, câtu de josu stau aceste in intunerecululu prostiei! Cum se mai sî póte cere, cá acele legi aspre sa se aplice la unu poporu asiá cultu? Dómne feresce! acést'a natiune gingasia aru trebuí sa piéra in acela-'si aeru sî atunci ce aru fi din Ungari'a."

„Dupa atâtea lovituri de sórte sî dupa atâtea desastre ministrulu presiedinte sasescu in persón'a comitetului, ministru de finantia sasescu in persón'a presiedintelui Universitâtiei sî ministrulu de culte sasescu cu cea mai nóua denumire e gat'a; apoi indepedinti'a nu se póte castigá in sboru, deocamdata trebuie sa ne acomodâmu sistemei dualistice, cele-lalte voru urmá cu tempulu numai; de n'aru fi afurisit'a opiniune publica sî blastematulu spiritu alu tempului; acesti'a suntu inimicii nostri cei neimpacabili, carii asemenea pâturiloru de aeru strabatu prin gaur'a cheiei sî in cas'a cea mai bine incuiata. Noi avemu inse unu midilocu sî contr'a acestei-a; se scótemu din midiloculu nostru ori ce elementu suspectu afara, se scótemu atâtu din regimu câtu sî din oficiolate totu spiritulu afara, care ne aduce aminte de Ungari'a, pentru cá planurile indreptate din tiér'a fortificata a sasiloru asupr'a statului ungaru sa nu se tradeze pré de tempuriu. Dara tu ministeriu gratiosu, din a cârui indurare avemu sî câstigurile de pâna acum, tu scii singuru, ca noi in tempuri grele totu-déun'a amu fostu radimi, pre câmpurile de resbelu fii credinciosi ai patriei nóstre magiare, pre tine ne lasâmu, câci cându tu esti cu noi, cine póte fi contr'a nóstra? Se terminâmu inse

FOISIÓRA.

Analis'a spectrale.

(Dupa Dr. H. Schellen.)

(Urmare.)

Ast'a e prob'a despre adeverulu teoriei lui Kirchhoff, sî se póte esecutá la o intunecime centrala de sóre, cându adeca lun'a acopere totalu lumin'a simburelui sî lasa se ajunga la noi numai pre ceea a aburiloru din atmosfer'a sórelui.

La anulu 1868 in 18 Augustu se intemplà o atare intunecime de sóre, dara resultatele nu satisfacura teori'a, câci in loculu linieloru intunecate a lui Frauenhofer, care — ce e dreptu — disparu, nu se ivira acele sisteme de linie limpedi, care se asceptau cá provenite din spectrele aburiloru invapaiati, ce forméza atmosfer'a cea neacoperita, ci numai nisce linii putienu luminóse séu cam intunecate.

Dara aru fi lucru prea pripitu, cându cine-va deodata aru afirmá, ca teori'a lui Kirchhoff e falsa, de óre-ce aburii, ce forméza atmosfer'a sórelui, probabilu nu posiedu atât'a ferbentiéla, câta se recere pentru producerea unei lumine intensive, sî din o departare de 20 milióne de miluri nu potu produce spectrele de gazu. Suntemu dara inderepttatiti a presupune, vediendu liniele lui Frauenhofer cam intunecate, ca intre simburele centralu sî intre atmosfer'a sórelui esista o diferintia mare de temperatura.

Fia simburele centralu a sórelui chiaru in forma de aburu séu gazu — dupa cum dîce astronomulu francesu Faye — teori'a lui Kirchhoff e sî va fi valida pentru totu-déun'a, sî tóte esperimentele câte se voru mai face pentru cá sa se esplice petele de sóre, faclele sî protuberantiele, tóte acestea — dîcu — voru trebuí se-si aiba de basa acésta teoria.

Cu proprietatea fisica a sórelui s'au mai ocupatu fórte multi astronomi renumiti, intre cari loculu primu 'lu merita celebrulu astronomu din Rom'a Pater Antonio Secchi, carele demonstrà, ca in atmosfer'a sórelui esista aburi de apa. Acestu barbatu prea meritatu se ocupa dîu'a nóptea cu cercetâri astronomice despre constitutiunea universului; in unu opu fórte voluminosu „Sórele" 'lu analiséza pre acest'a cu cea mai profunda genialitate sî edifica mai departe la renumitá teoria a lui P. S. La Place despre desemnarea sistemului universalu. Mai departe avemu se amintimu pre Ianssen, Lockyer, Huggins, Warren dela Rue, Nasmyth, Tennant, Herschel, Tyndall si altii, cari toti 'sî castigara merite insemnate pre câmpulu acest'a, sî cu deosebire la anulu 1868 in 18 Augustu cu ocasiunea intunecimei centrali de sóre. Dela acesti barbati renumiti posiedemu o multime de tratate scientifice despre petele de pre sóre, despre faclele sî protuberantiele lui etc. dara spatiulu sî lips'a figuriloru ne fortiéza se trecemu mai departe. —

Spectrulu lunei sî a planetiloru

Déca planetii sî sî lunile loru nu eradiéza nice o lumina propria, cí numai prin acea aparu luminatórie, reflectéza lumin'a sórelui, spectrele loru trebuie se fia simile cu acel'a alu sórelui; intre aceste spectre potu provenì diferintie numai de acolo, ca lumin'a solara sufere óresi cari scimbâri, reflectându-se in surfaciele acestoru corpuri ceresci s'au trecendu prin atmosferele loru.

Huggins sî Miller aflara, ca spectrulu lunei consuna intru tóte cu alu sórelui; din cele ce scrutara diferite locuri ale lunei, nimenea nu potu aflá vre-o scimbare in liniele intunecate din spectru, nice cu respectu la intensitatea relativa sî nice la inmultirea s'au micusiorarea numerului linieloru. Trebuie deci se conchidemu, ca lun'a nu are atmosfera, ceea ce resulta sî de acolo, ca acoperindu lun'a fâra o stea si facendu prin asta cu nepotintia sa-i mai vedemu lumin'a, nu s'a observatu nice o fractiune de radi in marginea lunei.

Huggins, Miller, Secchi sî Ianssen observara fórte acuratu in spectrele planetiloru Jupiter, Saturn, Venus sî Marte liniele lui Frauenhofer, care provinu din atmosfer'a sórelui. La toti planetii acesti'a afara de Venus vediura nisce linie absorbitórie, care ne indereptatiescu se presupunemu, ca in atmosferela loru esista aburi de apa. Liniele aceste absorbitórie documentara barbatii cesti'a, ca le produce sî atmosfer'a pamentului sî ca nu potu proveni de aiurea, decâtu numai din aburii cei de apa ce esista in atmosfera.

Spectrulu lui Iupiter sî celu de comunu debilu alui Saturnu ne aréta in rosiu o linia fórte négra, carea nu concade cu nice o linia absorbitória din atmosfer'a pamentului. Noi nu potemu inca decide, ca óre tiene-se lini'a acést'a de cele ale aburiloru de apa ce le-a aflatu Janssen, asemenea nu potemu decide ca óre contienu atmosferele acestoru doi planeti atari aburi s'au nu, sî ca dóra acolo esista vre-unu corpu, ce nu se afla in atmosferá pamentului.

Asemenea nu potemu afirmá, ca Venus nu are atmosfera, vediendu ca din spectrulu lui lipsescu anumite linie de absorbtiune, de-sî e fórte splendidu sî strataiatu de tóte liniele lui Frauenhofer; ba, unii cutéza se afirmeze, ca Venus are atmosferia motivându cu aceea, ca radii se frângu in marginea lui. Potemu presupune, ca atmosfer'a ast'a nu e destulu de nalta, cá se produca o absorbtiune destulu de poterica; séu potemu dîce sî aceea, ca nu surfati'a planetului, ci norii care se afla la o anumita altime dela surfacia resfrângu lumin'a sórelui, carea apoi nu e espusa de locu la poterea absorbitória a straturelorou de de subtu sî mai dese din atmosfera planetului.

Secchi a cautatu acum de curendu spectrulu planetului Uranus sî a aflatu, ca e unulu din cele mai demne de atentiune. Spectrulu acest'a e asiá, de graba'! fâra de aceea ochii lumei intregi suntu indreptati asupr'a espusetiunei d n Vien'a sî asupr'a caderei Bursei, de aceea nici cânii nu mai asculta strigatele populatiunei nesasesci din fundulu regiu; ca e numai unu complesu de plugari, pre cari ii tienemu de seculi in freu sî nu e demna, cá se-o ascultâmu!

Publicarea cârtiloru funduarie in TranTransilvani'a.

EDICTU.

Despre publicarea cârtiloru funduarie pregatite respective suscepute in comunele comitatului Turdei tienatórie de sedri'a judecatorésca in Turd'a, sî de judecatoriele cercuale in Jar'a de josu, Turd'a Felvintiu sî Muresiu-Ludosiu; apoi in comunele judecatoriei cercuale din Reginulu sasescu, tienatoriu de sedri'a judecatorésca din Muresiu-Osiorhein; mai incolo in acele comune a districtului Háromszék si alu comitatului Albei superióre, care concuru la sedri'a judecatorésca din Sepsi-Sangeorgiu, sî tienatórie de judecatori'a cercaule de acolo; asisderea in comun'a orasienésca din Muresiu-Osiorheiu, tienatória de judecatori'a cercuale de acolo; precum in comunele Car'a sî Pat'a a comitatului Colosiu, tienatórie de judecatori'a cercuala din Colosiu sî de sedri'a judecatorésca din Clusiu; sî in fine in comun'a Rusulu din susu alu comitatului Solnoculu din launtru, tienatórie de judecatori'a cercuala din Becleanu sî de sedri'a judecatorésca din Desiu.

Nr. 2420—1873.

In urm'a ordinatiunei inaltului ministeriu reg. ung. de justitia dto 17 Aprile 1873 Nr. 13,212. in privinti'a mentionateloru operate de cârti funduarie se facu cunoscute urmatórele:

I. Localisarea pentru introducerea cârtiloru funduarie este pre deplinu terminata:

a) In comunele comitatulu Turdei tienatórie de judecatori'a cercuala din Jar'a de josu, si de sedri'a judecatorésca din Turd'a, luându afara comun'a Baisiór'a cu pârtile ei: Muntii baisori sî Valea Jertii unde pentru comassarea intreprinsa, localisarea inca nu s'a finitu, sî adeca in comunele: Jar'a de josu, Silulu de josu, Pociag'a de josu, Solciv'a de josu, Secielu, Bedelö, Berdisiu, Bichelatu, Buru, Silulu din susu, Silulu din susu (muntii), Pociag'a din susu, Solciv'a din susu, Valea, Hesmasiu, Hesdatu, Cacov'a Ianfalva, Fenesielu, Ocolisielu, Magur'a, Maderusu, Lit'a, Ocolisiulu-mare, Lit'a romanésca, Ratisiu, Stiopi, Runcu, Agriciu, Sanlaslo, Surducu, Satulu, Tresculu, Toroczko-Szt.-György, Lunc'a sî Vidaly.

b) In comunele comitatului Turdei, din cerculu judecatorescu Felvintiu, tienatoriu de sedri'a judecatorésca din Turd'a, sî adeca in comunele: Sudiudinulu de josu sî de susu, Gáosdi'a, Sanmartinu sî Vaidaszeg.

c) in comunele totu acelui comitatu tienetórie de cerculu judecatorescu sî de sedria judecatorésca din Turd'a, sî adeca in comunele: Tritiu de josu, Lun'a Bányabükk, Cirila, Agarbiciu Tritiu din susu Petridulu din susu, Dirisiu Grind, Gyéres-Szt.-Király, Indal, Keresztes, Comitiegu, Koppand, Petridulu de mijlocu, Micusiu, Petridu, Magyar-Szilvás, Mezö Böö, Cianulu mare, Mezö-Örke, Puszta-Csán, Puszta-Szt.-Mártonu, Puszta-Szt-Kiraly, Selice, Selisce, Sind sî Tur.

d) in comunele totu acelui comitatu, in cerculu judecatorescu din Muresiu-Ludosiu, tienetoriu de sedria judecatorésca din Turd'a luându afara comun'a Datos, in care pentru camassarea intreprinsa localisarea inca nu s'a finitu sî adeca in com. Grindu Cristuruo, Hederev'a, Iclantielu, Dalautiu, Maros-Bogath, Teti'a Lechinti'a Muresiu-Ludosiu, Orbulu, Mezö Ujfalu, Mezö-Pete, Mezö Záh, Mezö-Szengyel, Trimitelnicu, Budii, Mező-Szakal, Siaule, Mező-Czikud, Mezö-Kook. Teureni, Saniacobu, Nagy-Ikland, Dileulu mare, sî Sanmargita.

e) in fine in comunele comitatului Turdii, care se afla in cerculu judecatorescu din Reginulu sasescu tienatoriu de sedri'a judecatorésca din Muresiu-Vasarheiu, luându afara comunele Palota, Poca sî Siarpatocu, in care pentru comassarea intreprinsa, localisarea inca nu s'a finitu, sî adeca in comunele: Adorjan, Chiheriulu de josu, Urisninulu de josu, Rip'a de josu, Idisiulu, Abafaja, Bóla, Bareczkulu, Déda, Disznajo, Csinade, Sacalu, Sancerde, Felfalu, Chihirulu de susu, Urisini de susu, Idisiulu, Füleháza, Gernyeszcg, Göiemesterháza, Görgény-Hudák, Görgény-Uvegcsür, Görgény-Oroszfalu, Gőrgény-Soakna, Görgény-Szt.-Imre, Hétbükk, Hutmuresiu, Idecspataka, Checuci, Cas'a, Chincesiu, Ilie micu, Sederesiu micu, Körtvélyfaja, Corticapu. Dumbrav'a, Libanesti, Lueriu, Marou, Huducu, Coiesdulu muresiului, Maros-Peterlaka, Maros-Jara, Beca ungurésca, Magyar-Fülpös, Magyar-Regen, Maiosiu, Sederisiulu mare, Olah-Nados, Oláh-Telek, Bec'a-românésca, Oláh Toplicza, Rusiava, Orosz-Idecs, Petele, Keresztur, Puszta-Almas, Rotosnya, Jiernotfaia, Saromberke, Sasz-Regen, Sorophaza, Sanmartinu, Szent-Mihálytelke, Toldale, Unocu, Santionu sî Vécs.

f) In comunele districtului secuescu Háromszék care se tienu de cerculu judatorescu din Sepsi-Sangeorgiu, sî adeca in comunele: Al-Doboly ca farcasiuvago, Arkos, Angyalos, Besenyo, Bikfalvu, Bodck, Dobollo, Egerpatak, Eresztevény, Étfalu, Fel-Doboly, Fotos, Gidofalva, Kalnok, Kilyén, Kis-Borosnyo, Komolo, Kökös, Köröspatak, Laborfalva, Lisznyo, Magyaros, Málnás, Nagy-Borosnyo, Óltszem Rety, Szent-Kiraly, Semeria, Sepsi-Martonos, Szotyor, Szacsva, Sepsi-Szent-Iváu, Uzon, Zalan sî Zoltan.

g) In comunele comitatului Albei superióre, impârtite judecatoriei cercuale din Sepsi-Sangeorgiu, sî adeca in comunele: Arapatak si Elöpatak, Bodzaforduló, Bükszád, Erösd, Hidveg, Liget sî Niarospatak, Miko-Ujfalu.

h) In comun'a orasienésca Muresiu-Vasarheiu, tienatória de judecatori'a cercuala de acolo.

i) mai incolo in comunele Cara, Pata din cerculu judecatorescu Colosiu, alu comitatulu Colosiu, in care pentru comassarea intreprinsa acum s'a finitu sî localisarea.

c) in fine in comun'a Rusulu din susu din comitatulu Solnocului din launtru aflatóre in cerculu judecatorescu din Becleanu, tienetoriu de sedri'a judecatorésca din Desiu.

Cârtile funduarie pre deplinu terminate a comuneloru mentionate dimpreuna cu registrele parcelarie de posessiune sî desemnulu liniamenteloru de acele tienetórie se voru transpune dela 1-a Iunie 1873. la oficialele de cârti funduarie ordinate lânga judecatoriile mentionate sub II. unde a le vedea ori cui e permisu in órele oficióse.

II. Afacerile de cârti funduarie le provede:

1. Sedri'a judecatorésca din Turd'a pentru tóte comunele totu acelui comitatu enumerate I. a, b, c, d,

2. Judecatoria cercuala din Reginulu sasescu pentru cumunele din comitatulu Turdei, enumerate sub I. e.

3. Judecatori'a cercuala din Muresiu-Vasarheiu pentru comun'a orasienésca Muresiu-Vasarhiu.

4. Sedri'a judecatorésca din Sepsi-Sangiorgiu pentru tóte comunele alu districtului Háromszék sî alu comitatului Albei-superióre enumerate sub I. f, sî g.

5. Sedri'a judecatorésca din Clusiu pentru cele dóua comune, enumerate sub I. i. tienetóre de comitatulu Colosiu.

6. sî in fine sedri'a judecatorésca din Desiu

---

cum aru trebui sa fia, déca s'aru stinge toti radii galbeni din lumin'a sórelui, adeca: in vinetu-verdiu apare o trasura négra lata, carea inse nu concade cu F sî in verde aprópe de E alt'a totu asiá; dela acést'a din urma apoi dispare de totu spectrulu sî ne aréta o lacuna preste galbenu, apoi in rosiu se mai ivesce ce-va lumina. In lacun'a ast'a — dupa cum amu vediutu — 'si are locu lun'a natriului D. Influintiéza dóra acestu metalu asupr'a astui fenomenu curiosu, s'au dóra acestu planetu luminéza de sine, déca spectrulu lui nu consuna cu alu sórelui? Au se póta sî aceea, ca Uranus inca nu a ajunsu acelu gradu de consistintia, ce-lu observâmu noi la planetii neluminatori de sub elu, ori de presente se afla inca in acelu stadiu de condensare sî desvoltare, care l'au percursu dejá pamentulu nostru, dupa cum ne permitu se presupunemu scrutatiunile fotometrice a lui Zöllner? Tóte aceste intrebâri remânu inca nedecise; fenomenulu acest'a raru, ce nu-lu mai aflâmu la nice unu planetu altulu, pretende observatiuni nóua. —

Despre stelele fipte.

Cu tóte ca stelele fipte suntu fórte departe de noi, sî ne aréta mai putiena sprendóre de câtu lun'a sî planetii, totusi ni dau sa le pricepemu mai acuratu natur'a loru fisica, de óre-ce au lumina propria de sine statatória. Omenimea a admiratu pururea, mai a sî adoratu stelele, sî scrutatorii cei mai renumiti, ocupânduse cu ceriulu celu acoperitu de stele, dorira tare se scie, ce suntu acele corpuri splendide. Spre scopulu acest'a folosira telescopiulu, dara indesiertu, câci instrumentele cele mai mari de natur'a ast'a nu aretara stelele fipte in forma de discu, ci numai cá nisce punte stralucitórie. Ei considerara aceste stele de totu atâti'a sori adeverati incungiurati fia carele de o familia de planeti; dara opiniunea ast'a se basá numai pre analogia posibila. Telescopiulu nu ne chiarifice natur'a propria sî compositiunea materiala a acestoru punte departate de lumina; in caus'a ast'a potemu capetá informatiuni numai dela analis'a spectrala. Acést'a ne da miediulu cá in lumin'a eradiata de aceste corpuri ceresci departate se cetimu semnele despre adeverat'a loru natura sî despre constiutiunea loru fisica. In lumin'a acést'a avemu o comunicatiune telegrafica intre stele sî pamentu; spectroscopiulu e telegrafulu, singuraticile linie spectrali suntu literele alfabetului, iéra spectrulu intregu forméza telegramele. Nu e usioru a pricepe limb'a acestoru stele; totusi le-a sucesu dejá neobasitiloru scrutatori Secchi, Huggins sî Miller se scruteze dupa analis'a spectrala stelele cele mai splendide, petele nebulóse sî pre unii cometi, sî aflara resultate secure despre compositiunea loru naturala.

Universalmente spectrele steleloru fipte suntu simile cu alu sórelui, adeca suntu spectre continue strataiate de linie intunecate; asiá dara potemu aplicá sî la aceste corpuri ceresci teori'a lui Kirchhoff, sî potemu dice, ca sî pentru ele au valóre acele relatiuni, care le-amu acceptatu pentru sóre. Presupunendu dara ca fotosfer'a solida ori fluida alba de vapaia a stelei fipte e incungiurata de aburi ferbenti, cari absorbu acei radi de lumina, pre care i-aru eradiá ei cându insisi aru fi invapaiati, noi suntemu in stare se cunóscemu din ce materia e compusa atmosfar'a astelei fipte, vediendu liniele intunecate din spectrulu ei; ci cá se fimu securi, pâsimu cu analisá chiaru cá sî la atmosfer'a sórelui, adeca asemenâmu liniele limpedí spectrali a materieloru nóstre terestre, dupa ce amu prefacutu in aburi sî amu invapaiatu aceste materie cu ajutoriulu schintelei electrice, cu liniele intunecate din spectrulu stelei respective, sî dupa cum concadu acele linii unele cu altele afirmâmu, ca in atmosfer'a acelei stele se afla in adeveru cutare sî cutare materia terestra.

In modulu acest'a pasíra astronomii sî Huggins cu Miller aflara prin esperimentele loru, ca in atmosfer'a steleloru fipte α tauri sî α orionis esista natriu, magnesiu, vismuth, antimonu, telluru, mercuriu, ba! in acei dintâiu chiaru sî hydrogenu.

Acesti doi astronomi scrutara ca la 100 de stele fipte, dara P. Secchi, fiindu favoritu de ceriulu celu limpede a Itatiei, a intrecutu cu multu pre colegii sei din Angli'a, scrutându mai multu cá 500 stele fipte. Analis'a spectrala a scrutatu preste totu pâna acum aprópe la 700 de stele fipte. Celebrulu Secchi le-a impartitu in 4 grupe si anume: grup'a intâiu cuprinde pre cele mai multe; caracteristec'a acestor'a e, ca au lumina alba, sî ca in atmosfer'a loru prepunderéza hydrogenulu. Cá modelu servésca Sirius.

De grup'a a dou'a se tienu stelele fipte, care posiedu mai multu o lumina galbena, cum e α Bootes ori sî sórele nostru.

Grup'a a III contiene stelele fipte, care au lumina rosia cum α Herculis ori β Pegasi. Atmosferele loru nu contienu hydrogenu.

Iéra grup'a a patr'a cuprinde stelele fipte care suntu de marimea a siés'a.

Tóte observatiunile facute la stelele fipte ne indreptatiescu sa afirmâmu, ca celu pucinu cele mai splendide au o constitutiune fisica simila cu a sórelui nostru. Lumin'a loru respândesce radi, cá sî a sórelui, din o materia inferbentata pâna la invapaiarea cea mai mare, sî strabate totu o data o atmosfera de abori absorbitori. Cu tóte ca consuna in constitutiunea genarala, totusi esista o variatiune mare in compositiunea singuraticeloru stele fipte; gruparea diferiteloru elemente e caracteristica pentru fia care, sî noi potemu presupune, ca tocmai aceste proprietâti individuali a unei stele fipte stau in unu nexu necesariu cu scopulu particulariu a esistentiei ci sî cu fiintiele vietiuitórie, care locuiesce lumea planetaria, ce o incungiura.

(Va urmá.)

pentru cumun'a Rusulu din susu din comitatulu Solnocului din launtru.

(Va urmá.)

Pianulu de josu, 9 Maiu 1873.

Motto: Das Lob macht ärger und macht besser
Durch Beifall wird der Edle grösser,
Der Böse schlimmer als zuvor,
Der Schlaue listiger, und dümmer noch der Thor.

L. H. v. Nicolay.

Românii din giurulu Sabesiului sasescu in comunele amestecate cu sasi, nicairi nu stau in o stare politica asiá favorabile pentru ei, cá in Pianulu de josu, câci comitetulu com. constá din 20 membri români sî doi sasi, judele e românu, notariulu a fostu pâna de una-dî românu, jurati suntu 3 români sî numai unu sasu; sî totusi românii, cari facu $^4/_5$ din comuna, se lasa de-i pórta sasii — $^1/_5$ — cum pórta némtiulu pre ursu de nasu. Sî acést'a din simpl'a causa, ca fiii inteligenti ai acestei comune, — cari nu suntu putieni la numeru — se intereséza prea putienu de binele româniloru.

Pentru probatiune voiu enará numai dóue casuri.

Dupa ce românii, in mâni'a pedeceloru puse de sasi, 'si zidisera mór'a bisericei loru gr. or., sasii incepura a staruí pentru facerea unei mori pre spesele comunei in folosulu ambeloru scóle — române sî sasesci. La acésta scóla sa lucre satenii, sasii sî românii in compania sî venitele sa se imparta ambeloru scóle fratiesce. Dara cum intielegu sasii fratietatea acést'a? Asiá, cá sa lucre la mór'a facenda preste 300 români sî vre-o 60 sasi si cându va fi gat'a, din venitu sa ia ei jumetate, românii iéra jumetate. Frumosu esemplu de egala indreptatire! — Spre scopulu acest'a s'a sî cumperatu din alodiu unu fenatiu bine situatu pentru facerea unei mori; din diverse cause inse lucrulu nu s'a mai continuatu sî sasii facura propunerea la comitetu: ca de óre-ce suntu in apropiare mori destule, sa se intrelase facerea celei din cestiune, loculu cumperatu sa se esarendeze sî venitulu arendei sa fia alu scóleloru — se intielege iéra impartitu fratiesce, dupa cum intielegu ei fratietatea, séu mai bine dîcendu, sa facu a o intielege, câci pre aiurea o intielegu altfeliu. — Românii primescu propunerea en bloc, sî asiá se urméza sî astadi. Ce a facutu inteleginti'a Pianului pre tempulu acestui actu, de n'a venitu sa deschida representantiei comunali ochii, sa o faca atenta la art. de lege 53/1868, unde in §. 23, asupr'a cârui sî prea ven. Consistoriu archidiecesanu a binevoitu a atrage atentiunea preotimei prin unu circulariu, se dîce: „in comune sî orasie locuite de confessiuni diferite, cari au impartitu din casele loru domesticali subventiuni pentru scopuri bisericesci séu pentru óre-care scóla confessiunale, este de a se face partasia acestei subventiuni fia-care confessiune in proportiune drépta“; séu la art. 38/1868, care prin § 25 totu acést'a o esprime?! S'a asceptatu acést'a cu atâtu mai multu dreptu, cu câtu unii dintre barbatii inteligenti se aflau pre acelu tempu chiaru in Pianu, iéra altii numai in Sabesiu, de unde au potutu influintiá fórte multu, avendu mai vertosu sî rudenii: parinti, frati, unchi etc. in comitetu sî intre jurati. Inse n'au facutu nimic'a, pentru ca au lipsitu motivulu celu mai puternicu din dîu'a de adî: interesulu personalu.

In tómn'a trecuta comitetulu comunalu a datu otarulu cu arenda unoru pecurari spre a-lu pasce preste iérna cu oile, cu unu pretiu de 400 fl. Dlu adv. I. Munteanu — atunci epitropu alu bisericei nóstre gr. or. — din intemplare se aflá fatia la acésta siedintia, sî sciindu in ce stare misera se afla scól'a gr. or. de aici, propuse, cá comitetulu sa céda cele 200 fl. ce aveau a le solví pecurarii in câte-va dîle, scóleloru pentru procurarea recuisiteloru de invetiamentu, sî anume 140 fl. scólei române gr. or. sî 60 fl. celei sasesci. Comitetulu primí acésta propunere salutaria cu placere, o aduse la putere de conclusu, de-sî sasii cei trei presenti suceau din nasu, câci nu li placea proportiunea impârtirei, bá unulu esî afara sî dîse pecurariloru, sa nu se tocmésca acum, ci se vina alta data, ca ii voru lasá sî mai eftinu.

In prosim'a siedintia, conchiemata de dlu inspectoru Franz v. Huttern, densulu prin momele dulci magulitórie cum sî prin pressiune morale aduse pre comitetulu acolo, câtu 'si nulificà insusi conclusulu amintitu, carele a-fostu póteca celu mai bunu sî mai dreptu din câte a adusu, de cându si-a inceputu activitatea sea.

Acést'a inca n'a alteratu nici câtu e mai pucinu pre inteleginti'a Pianului.

Ce facu sasii in comunele mestecate, unde românii suntu in minoritate? Se trecemu numai in vecini la Petreni si Câlinicu sî vomu aflá, ca românii nu suntu respectati de locu. In „Wochenblatt“ Nrii. 29 872. cetisem in articlulu: „Zur Pracsis der Volksschule“, ca representanti'a comunale din Birt'a, votându pentru scól'a protestanta de acolo unu ajutoriu anualu de 600 fl. a ingrigitu totu odata de o impartâsire preportionata a ambeloru confessiuni aflatórie acolo, dându scólei poporali gr. or. sî celei cath. câte 100 fl. Spre justificarea acestei proportiuni se dîce totu acolo, ca protestantii din Birt'a solvescu de 9 ori atât'a contributiune de pamentu, cá confessorii credintiei gr. orientali si de 18 ori cá cei ai credintiei gr. catholice.

Déca si in Pianu aru fi servitu de norma in privinti'a acést'a contributiunea de pâmentu, me indoiescu, ca sasiloru li-aru compete 60 fl. din 200 fl. sî româniloru numai restulu de 14 fl. daru vedemu, ca sasii nici cu acést'a proportiune n'au fostu multiamiti sî românii n'au putut'o sustienea sî acést'a chiaru numai din causa, ca intieleginti'a romàna de aici nu se intereséza de români cum se intereséza cea sasasca de sasi, care totu-deun'a a esoperatu pentru scopurile loru bisericesci sî scolare subventiuni din alodiu celu putienu egali cu românii, déca nu mai mari cá ei Sî totusi unu membru alu comunei nóstre in Nr. 35 alu „Telegrafului romanu“ gramâdesce atât'a lauda pre Dlu Piso, pentru ca s'a opusu voiei Dlui inspectoru, de a pune notariu pre Schvabulu Haldenvang. Ce e dreptu Dlu Piso la prim'a privire aru meritá lauda pentru acést'a fapta; déca inse cumpânimu, ca densulu a fâcut'o acést'a cu intentiunea, de a vîrì in acestu postu pre unu veru alu seu, carele, a ajunsu in acést'a statiune, nu aru face româniloru nici unu serviciu, nici o onóre, fapt'a aceea a densului 'si perde caracterulu de fapta buna pentru români sî laud'a trebue se ii se denege. Déca merita cine-va laud'a din fii inteligenti ai Pianului, acel'a este Dlu adv. I. Munteanu.

Deci fia-i dîsu autorului acelui articlu: ca pre-câtu se recere de cu strictetia de o parte, cá meritulu fiesce cârui'a sa se recunósca, pre atâtu de tare se ne-ferimu de alta parte, cá sa nu abusâmu cu laud'a.

Se nu punemu cununa de lauri pre capulu fiascecârui ce omóra o musca, câci atunci respectivulu 'sî-va intipuí, ca a saversîtu cine scia ce victoria. Se nu laudâmu pre cine-va fâra motivu suficientu, câci acést'a lesne aru poté avé acea trista urmare, ca respectivulu se va leganá in desiért'a ilusiune, de a-se aflá la culmea missiunei sele, pre cându sî cele mai cardinali detorintei ale lui suntu neglese.

Varietâti.

⁂ **Societatea de lectura** a alumniloru dela facultatea teologica din Blasiu, va tiené astadi la 6 óre dupa amédi „**Siedinti'a publica**“.

Blasiu in in 20 Maiu 1873.

In numele comisiunei aragiatórie:
Iosifu S. Vasilco,
presied. sociatatii.

Eata sî program'a siedintiei publice:

1. Invocarea spiritului sântu, prin corulu seminariale.
2. Deschiderea, prin Multu On. D. prefectu de studia Gedeonu Blasianu.
3. „Câte-va trasuri din viéti'a episcopului Ioanu Inoc. Clainu“, discursu de Nicolau Galea teol. an. IV. rostitu de autoriulu.
4. „Românulu“ poesia de G. Tautu, cântata de corulu seminariale.
5. „Transilvani'a“ poesia de D. Ursianu declamata de Ioanu Campianu teol. an. II.
6. „Fantasia“ piesa compusa sî esecutata solo pre violina de Traianu Coutande teol. an. I. cu acompaniamentu.
7. „Folosulu sî confessionalitatea scóleloru poporale“ diseratiune de Vasiliu F. Saltelechi teol. an. IV., cetita de autoriulu.
8. **Diorile**“ poesia cântata de corulu seminariale.
9. „Franci'a la an. 1870“ poesia de Iosifu S. Vasilco teol. an. IV. declamata de autoriulu.
10. „Patriotulu bunu sî renegatulu“ dialogu compusu sî rostitu de Teodoru Popu teol. an. II sî Arseniu P. Bunea teol. an. I.
11. „Cuadrilu“ esecutatu de music'a instrumentale a alumniloru semin., sub conducerea dlui magistru de musica M Cozacu.
12. „Maistoru-strica“ satira umoristica, declamata de Teodoru Crisianu teol. an. III.
13. Inchiderea.
14. „Mersulu ostasiloru români din Basarabi'a“ cântatu de corulu seminariale

---

Nr. 126. Plen. **Concursu.**

La Consistoriulu subsemnatu e de a se depliní in modu definitivu postulu **fiscalului** provediutu cu salariu anualu de 200 fl. v. a.; unde se recere, cá fiscalulu

a) se fia credinciosu alu bisericei gr. orient.;
b) se aiba diploma de advocatu publicu;
c) se aiba cunoscintie sistematice din institutiunile canonice ale bisericei gr. orientali;
d) se aiba conduita buna in partea morala;
e) se locuiésca in Oradea-mare.

Fiscalulu e detoriu a asistá la siedintiele consistoriali in tóte resórtele; a aperá in launtru sî afara drepturile bisericii, sî a procede din oficiu in causele disciplinarie sî matrimoniali dupa instructiune.

Cei ce voiescu a imbracá postulu acest'a, suntu poftiti sa-sî tramita recursurile la consistoriulu subsemnatu pâna la 20 Iuniu vechiu (2 Iuliu nou) a. c. provediute cu documente despre cualificarea recerutа mai susu.

Oradea-mare, 7 Maiu, v. 1873.

Consistoriulu eparchialu gr. or. din
Oradea-mare.

(1—3)

Nr. $\frac{1277}{\text{civ.}}$ 1873.

Citatiune edictale.

Prin scaunulu judecatorescu reg din Muresiu Osiorheiu se face cunoscutu, ca in causa de esecutiune a fondului episcopului Mog'a contra Ferenz Horvath din N. Ernye pcto 2600 fl. v. a. c. s. c. averea nemiscatória a-cestuí din urma secuestrata prin judecatoria s. a: tóta averea nemiscatória in comun'a N. Ernye sî pre hotarulu acesti'a, precum se afla ea in protocolulu de secuestrare sî estimatiune, carea face in pamenturi aratórie 209 jug. 48□°, grâdina sî fenatie 86 jug. 718□°, vii 3 jug. 435□°, pasiune 13 jug. 739□°, locuri de padure 55 jug. 111□°, pamentu neproductivu 3 jug. 493□° in pretiulu totalu de 57,465 fr. — se va licitá la cas'a subscrisului in comun'a N. Ernye in 30 Iuniu, sî 30 Iuliu, de ambele ori inainte de amédî sub urmatórele conditiuni, ca averea nemiscatória se va poté vinde laolalta in dîu'a prima in pretiulu estimatu séu sî preste acest'a; dara a dóua dî sub pretiulu acest'a, 10 % vadium din pretiulu estimatu se va platí anticipative, ca dreptulu de proprietate 'lu câsciga cumperatoriulu numai prin solvirea deplina a pretiului de cumperare sî ca pretiulu de cumperare se va solví in dóue rate egale sî anume diumetate dupa dîu'a de licitatiune, cea-lalta diumetate dupa 3 luni impreuna cu 6% interese, ca in casu de neobservare a acestoru conditiuni se va ordiná o licitatiune nóua la rogarea incusatoriului sî a creditoriloru ipoticari pre spesele cumperatoriului, cându averea nemiscatória se va vinde sî in parcelle singuratice sî sub pretiulu de estimatiune si vadiulu 'lu va perde in favorulu incusatoriului. —

Conditiunile de licitatiune se potu vedé la acestu scaunu judecatorescu in protocolulu de estimatiune sî in cârtile de intabulare.

Totu odata se provóca toti acei creditori ipotecari, cari nu locuescu lânga acésta judecatoria séu in apropiarea ei, cá pentru a puté fi representati la impartire sa-si tramita la acésta jurisdictiune plenipotentiati sî se insinue numele sî locuinti'a acelor'a pâna la vindere, la din contra voru fi representati prin curatorulu, ce se va denumí prin oficiu

Totu asiá se provóca sî acei'a, carii credu ca au dreptu de proprietate séu alta pretensiune, séu dreptu de prioritate pre bunurile secuestrate, a-si tramite inlauntru rogârile loru de pretensiune in 15 dile dela dîu'a ultima a publicârei edictului, de-sî nu a primitu o incunosciintiare speciale, altmintrinea acei'a nu voru impedecá decurgerea esecutiunei sî se voru avisá singuru la pretiulu de cumperare ce va intrece.

Presiedintele scaunului
judecatorescu.

Din siedinti'a scaunului judecatorescu din Muresiu Osiorheiu tienuta in 27 Februaru 1873.

Bonkon,
not.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 42 ANULU XXI.

Sabiiu, in 24 Maiu (5 Iuniu) 1873.

Nemuritoriulu binefacatoriu alu natiunei Emanuilu Gojdu.

Simtimu o indatorire strinsa de a scrie ce-va despre acestu barbatu mare si neuitaveru, pentru ca dupa conclusulu Congresului la poft'a si conclusulu obstescu au facutu representanti'a fundatiunei Gojduiane unu portrait si l'au tramisu spre pastrare pentru toti tempii la Metropoli'a nóstra din Sabiiu, unde au si sositu, si i s'au datu unu locu cuviinciosu intr'o odaia mare a Metropoliei.

Cându scriemu aceste despre Mecenatulu celu mai mare, si celu dintâiu alu romanimei, nici decum nu vremu sa facemu cui-va vre-o imputatiune, ci dorimu numai cu câte-va cuvinte amicabili sa spunemu acelor'a dintre membrii Sinodului nostru archid. de acum si de mai inainte, câtu demultu s'au indepartatu dela convictiunile patriotice ale lui Gojdu, pentru binele obstescu, atunci cându d-loru incepura cu sofismele dloru vrendu a strabate ca fratii acei'a carii suntu afara de archidiecesa si servescu statului sp. e. la Pest'a si Bud'a, nu potu fi membrii sinodului. Inse pluralitatea deputatiloru de acum si mai inainte au respinsu ide'a acést'a particulara si contraria pracsei de pâna acum. Nu si-au adusu aminte toti acei' putieni barbati, carii erau pentru acést'a idea, cum reposatulu Marele barbatu Emanuilu Gojdu, tóta averea sea n'au lasat-o eschisivu Ungureniloru, câci a fostu din Ungari'a nascutu, ci au lasat'o la toti românii din tierile Ungariei, asiá dara si ardeleniloru, si se indulcescu si ei cá si Ungurenii si Banatienii. Nu voru voi dóra d-loru, cá tinerii nostrii ardeleni sa nu se impartasiésca din fundatiunea acést'a, dupa cum astadi se impartasiescu, d. e. tinerulu gimnasistu Const. Aldoleanu cu 200 fl; juristulu Hamsea cu 200 fl; techniculu Filipescu cu 300 fl. s. c. l.? — Noi acestea le-amu insemnatu, cá nime dintre ardeleni sa nu cada in venitoriu in asemenea pecatu, ci toti românii ori unde vomu fi in Austri'a sa fimu frati, nevoindu-ne dupa invetiatur'a S. Apostolu Pavelu, a pazí unimea duchului intru legatur'a pâcei, unu trupu, unu duchu, unu Domnu, o credintia, unu botezu.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a X din 23 Aprile.

(Urmare.)

Pred'a vorbesce pentru propunerea comissiunei.*)

Bolog'a pentru propunerea lui Branu.

Mihaltianu, dice ca inspectorii nostri scolari, nu se potu asemená cu acei'a de sub absolutismu. Spre visitarea scóleloru nóstre, Cons. archid. in intielesulu stat. org. are indetorire de a tramite unulu séu doi barbati harnici din sinulu seu spre visitarea scóleloru in archidiecesa, carii totu odata au sa pórte controla si asupr'a inspectoriloru districtuali scolari. — Densulu sustiene, ca cu unu inspectore nu e de ajunsu, câci acel'a va avea sa intempine multe greutâti si pedeci prin comune, si trebuie sa lucre la delaturarea acestor'a, bá si procese va trebuí se pornésca. — Crede, ca numai Cons. este chiematu a designá atari barbati harnici, si de specialitate, de cari nu prea avemu multi, amesuratu greutâtiloru, cari au sa le intempine.

Comissiunea luându in consideratiune acestea impregiurâri au incrediutu acésta referada Consistoriului scolasticu, si de aceea cá membru alu comissiunei partinesce propunerea ei si o recomanda spre primire.

Popescu: S'a vorbitu multu si frumosu cu multu focu si interesu. — Déca s'aru fi vorbitu ori câtu s'a vorbitu, cu obiectivitate, atunci multu foloseamu causei, dara déca nu amu fostu obiectivi in vorbiri, amu vediutu, ca nu numai nu amu folositu causei dara s'a si provocatu iritâri.

Deplorezu acestu incidente. Trebuie sa ne desbracâmu de antipatii, trebuie sa tractâmu obiectulu cu obiectivitate. Acést'a este impressiunea, carea au facut-o unele vorbiri asupr'a mea. Cestiunea de pre tapetu, e aceea, cá sa mai fia membru salarisatu in senatulu scolasticu séu nu. A-si fi doritu cá comissiunea se fia distinsu bine intrebarea acést'a, pentru ca apoi ne-amu putea uní unii cu altii.

Precum amu disu intrebarea este, ca sa mai remana membru salarisatu in senatulu scolasticu séu bá. Acésta intrebare au meritatu a fi discutata, câci membrulu salarisatu este unu factoru potinte, este unu factoru, care sa ne faca scoli, este unulu dintre cei-lalti factori, cari au sa lucre la sustienerea scóleloru, dara nu e motorulu principale, ci numai unulu dintre factorii cei multi.

Chiemarea unui ispectoru aru trebuí sa aiba membru acest'a salarisatu si dorescu si asceptu, cá noi cu inspectorii districtuali scolari sa avemu ajutoriu la spatele nóstre. Scólele din tractulu meu, nu suntu cele mai rele, si tare m'asiu bucurá déca alaturea cu mine va vení unu barbatu harnicu sa lucreze pentru inaintarea scóleloru nóstre, punendu umeru la umeru cu noi, carii nu le vomu denegá concursulu nostru.

Dara nu credu, ca numai cu unu atare barbatu vomu putea satisface cerintieloru nóstre, câci ne voru intempiná mai multe greutâti, spre a câroru delaturare, trebuie sa lucrâmu si conlucrâmu mai multi punendu umeru la umeru, cá sa scapâmu de perire.

Viéti'a nóstra aterna dela intielépt'a deslegare a acestei intrebâri. Amu simtitu o mare multiamire ascultându pre dlu Diamandi, care au fostu fórte obiectivu. Elocuinti'a d-lui merita totu respectulu. Respectezu parerea d-lui, dara nu potu simtí cu ea si voiu a spriginí parerea dlui Dr. Pecurariu, care au aperatu si propunerea comissiunei cu modificatiuni. Pecurariu au combatutu propunerea pentru alegerea de referinte salarisatu, dicendu ca acést'a este contr'a legei. Sa me ierte dlu Dr. déca-i dicu, ca d-lui este in gresiéla, câci noi n'amu gresitu déca amu propusu unulu séu doi referenti, câci astfeliu de lucru este in consonantia cu legea. Parerea Dr. Pecurariu este dara gresita, cându dice sa lasâmu aci mâna libera ven. cons. archid. sa dispuna fâra restringere, si eu nu o potu spriginí in acestu intielesu. Credu, ca scopulu doritu 'lu vomu ajunge déca vomu alege senatorii scolastici onorari si vomu sustienea salariu din care sa se platésca bani de presentia, diurne pre di si bani de drumu, din partea presidiului pentru acei barbati harnici atâtu din senatu câtu si din afara, cari voru intreprinde visitatiuni scolari. Recomându primirea propunerei comissiunei cu amendamentulu facutu de mine.

Hanni'a: Este vorb'a sa se mai sustiena unu institutu, pre care l'amu creatu in an. 1870, ori bá. Comissiunea dice, sa se stérga postulu acest'a si toti membrii sa se aléga numai de onorari. S'au aretatu ca pedecile, cari au venitu la medilocu de causele scolari n'au progresatu, au venitu din alta parte si nu din crearea acestui postu. S'a disu intre altele, ca acestu institutu, nu ne promite viétia, nu va fi capace spre a se puté ajunge scopulu intentiunatu. Sa punemu mân'a pre fapte si sa ne intrebâmu, ca este acestu institutu salutariu séu nu? Eu suntu de convingerea, scósa din pracs'a din trecutu, ca acestu institutu este de fórte mare necessitate si fórte multu au ajutatu la prosperarea scóleloru. Amu auditu, ca inspectorii din trecutu nu impuneau ei, ci autoritatea din afara. — Dara óre sa nu aiba inspectorulu nostru scolaru atât'a potere morala esîndu in fati'a poporului nostru, cá sa castige pre ómenii nostri pentru ajungerea scopului nostru? Eu voiu spune care si voiu dovedí cu unu esemplu din protopopiatulu meu.

Bolnavindu-me in anulu 1871, n'amu pututu sa iau parte la esaminele din protopopiatu. Amu rogatu pre dlu referinte scolariu, cá se mérga in loculu meu prin tractu, ceea ce densulu cu bucuria au luatu asupra-si si amu aflatu, cei'a ce cu placere constatezu, ca influinti'a acestui barbatu au avutu efectulu celu mai salutaru. Acést'a inpregiurare numai asiá se esplica, ca pre mine me vediu mai in tóte dilele, precându pre acela 'lu voru vedea numai odata séu de dóue ori pre anu. — Acésta influintiare este fórte multu de lipsa in promovarea si inaintarea scóleloru nóstre. —

Amu auditu, ca pâna acum nu s'a facutu din partea referintelui, ce amu asceptatu, câci elu au cautatu sa faca acei'a ce i-au au demandatu Cons. arch. — Acésta imputare nu me-asi incumetá a o face institutului intregu, câci acest'a nu s'â dusu pâna acum'a in deplinire. —

Comissiunea dice, cá se potemu delaturá pedecile obvenite sa se aléga membrii senatului scolasticu toti de onorari si atunci vomu avea siese insi alesi. — Acesti'a voru dice, ca noi nu suntemu inspectori scolari, noi suntemu pentru afacerile centrali alesi. Nu ne trebuie pentru aperarea causeloru nóstre alti advocati, câci noi avemu pre fiscalulu Consistoriului etc. —

Nu potu fi pentru propunerea comissiunei, câci acést'a este si togmá contr'a legei positive, care apriatu dispune, ca senatulu scolasticu se compune din membri ordinari salarisati si membri onorari carii suntu de a se alege prin sinodulu arch. — Asiá dara sinodulu este prin lege obligatu, sa aléga membrii ordinari salarisati si pre cei onorari. —

Si din privinti'a oportunitâtiei si daunei, care s'aru causá trebiloru nóstre scolari, prin casarea postului acestui'a, nu potu partiní propunerea comissiunei, ci suntu de parere sa remâna acestu oficiu, care dupa instructiunea data din partea sinodului, se lucreze acasa si in afara, si déca s'aru intemplá cá in Câmpeni, atunci sa se folosésca de dictamenulu legei. —

Ratiu: Déca objectulu din cestiune nu erá atâtu de importante, nu a-si fi abusatu de atentiunea on. sinodu. Amu auditu pareri pentru sustienerea si nesustienerea institutului de referinte scolariu. Eu aflu ca aditamentulu lui Popescu pusu pre més'a presidiala, aru impacá ambele pareri escate si pentru primirea acestui'a voiu votá si eu. —

S'a disputatu destulu incâtu nu voiu mai osteni atentiunea m. sinodu si 'mi iéu libertate a reflectá numai la unele impregiurâri aduse pâna acum inainte. Si anume Mihaltianu au disu, ca inspectorulu aru avea chiemarea se controleze pre inspectorii districtuali. —

Acésta controlare mie nu-mi trebuie, ci mie 'mi trebuie unu omu, care fâra obosintia sa lucre intru promovarea culturei nóstre, câci prin controlâri nu ne putemu ajunge scopulu, ci acest'a se póte ajunge prin adausulu lui Popescu, cá cons. sa tramitia comissari in tóte pârtile archidiecesei. Marturisescu, ca nu vedu decaderea scóleloru in aceea, ca referintele scolariu n'au esitu afara in visitatiune scolara, câci noi dupa legea de instructiune avemu esecutiv'a in mân'a nóstra, si n'amu repasitu, ci propasitu.

Hanni'a au disu, ca déca inspectorele va dá de grele pedeci, póte recuirá gensdarmeri'a, si apoi cu acést'a va ajunge scopulu, ceea ce s'a facutu si prin inspectorii de statu de mai inainte. — Eu asiá credu, ca referintele nostru scolariu acést'a nu o aru mai putea face. Me alaturu lânga parerea comissiunei cu aditamentulu lui Popescu.

Petco: Decurgerea discussiunei de astadi m'au adusu la convingere, ca caus'a de pre tapetu este cea mai ponderósa, pentru care din ambele pârti au luatu cuventulu cei mai buni luptatori.

---

*) Dlu stenografu facea unu servitiu mare publicului cându ne impartasiá si cuventarea dlui Pred'a in estensu, câci cuventarea a fostu un'a din cele mai bune. Red.

Scopulu este alu tuturoru inaintarea si progresarea causei scolari. Densulu 'si baséza parerea pre aceea convictiune scósa din viéti'a practica, ca ori-ce institutiune, care se infiintiéza atâtu in viéti'a privata câtu si in viéti'a publica, nu se infiintiéza numai pre unu momentu, ci pre unu tempu mai indelungatu. Asiá si institutiunea nóstra creata in anulu 1870, despre care nu s'au disu, ca ne-aru aduce daune, nu se póte sterge, dupa decursulu abiá de 3 ani de dile, câci 3 ani suntu pentru atare institutu asiá dîcendu nimic'a. Dîce, ca s'a facutu amintire despre inspectori scolari pusi din partea statului; amu fostu si eu la scóla pre atunci, dîce oratorulu si-'mi aducu aminte cându pretorele cercualu mergea cu adjunctulu lui din satu in satu si facea scóle. Au venitu mai târdiu unu tempu si mai tóte scólele acestea s'au suflatu cá printr'unu ventu. Déca facemu noi scoli sa le facemu statornice.

Nu-su de aceea parere, ca prin putere absolutistica sa se infiintieze la noi scóle, ci prin cuventulu celu viu, si concurinti'a tuturoru. Densulu vede necessitatea acestui institutu si de aceea sprigînesce propunerea dep. Branu dupa formulatiunea facuta de Candrea.

Macelariu, facendu unele reflecsiuni la cele aduse inainte de Dr. Pecurariu, constatéza, ca s'au facutu apelu si la persón'a densului, ca aru stá in cale. — Densulu dîce, ca nici odata nu au nesuitu cá sa se creeze unu postu pentru persóna-i, — observându ca déca period'a oficiului obtienutu nu s'aru finí cu diu'a de mâne, atunci densulu aru resigná la acestu postu, pentru care nu va mai auditá. In fine se declara pentru propunerea lui Branu, câci numai acést'a póte sa ne duca la scopulu intentionatu.

(Va urmá.)

Publicarea cârtiloru funduarie in Transilvani'a.

(Fine.)

Cu privire la trebile si afacerile oficióse, care se voru incepe cu 1-a Iuni 1873, la fia-care din judecatoriele susu insemnate se emitu urmatórele provocatiuni si dispositiuni:

1. Se provóca tóte persónele, care in urm'a vre-unui dreptu de proprietate, de pemnu ori de arenda, avutu inca pre tempulu autenticârei protocóleloru cârtiloru funduare, séu celu pucinu câstigatu inca inainte de 1-a Iuni 1873. credu ca potu se pretinda vre-o indreptare, intregire, descriere, adaugere, séu stramutare in protocólele cartiloru funduarie, fia in privinti'a compunerei corpului funduariu séu a relatiuniloru de posessiune intabulate; cá aceste pretensiuni pâna inclusive la 31 Ianuarie 1874 cu atâtu mai vertosu sa le insinuedie, cu câtu la din contr'a acele spre daun'a unui alu treilea, care pre temeiulu inscrieriloru cuprinse in protocólele funduarie, incependu dela 1-a Iuniu 1873 va castigá cu credintia buna alte drepturi tabularie, nu se voru luá mai multu in consideratiune.

Acést'a insinuare are a se intinde pre tóte drepturile de posessiune inca necuprinse in protocólele funduarie, fâra osebire, ca óre acele in cartile vechi esite séu neesite din usu, ori in fassiuni funduarie séu alte carti, fóie si registre, suntu cuprinse ori bá, si ori a intinsu o partida in privinti'a transcrierei de posessiune a vreunui bunu câstigatu rogare la vre-o judecatoria si judecatori'a a decisu asupr'a acestei instantie, ori bá.

Deci indatorirea spre insinuare cade mai alesu pre tóte acele persóne, ale câroru drepturi de posessiune la comisiunea localisârei nici prin sine, neci prin representatii denumiti de comissiune s'au adusu in valóre; séu cari au fostu in stare dupa regulele locarisârei a-si legitimá afirmatulu dreptu mai tare de posesiune ori de composesiune in contra posesorului fapticu aflatu prin comissiune si si inscrisu in protocólele funduarie; pretensiunea loru adusa inainte fia insemnata in protocólele funduari séu in protocolulu generalu de pertractare, ori bá.

2. Mai departe tóte persónele cari; a) pre realitâtile inscrise in protocólele funduare dupa detiermurirea prea inaltei patente de aviticitate din 29 Maiu 1853, si-au adusu in valóre dreptulu de aviticitate séu de rescumperare pemnorale, au sub altu titlu legitimu si-au insusitu dreptu de proprietate, — séu câroru:

b) dupa otarirea aceleiasi patente de aviticitate li-se cuvine terminu mai lungu spre realisarea dreptului de rescumperarea pemnorale prin ast'a se provóca aceste pretensiuni pâna celu multu la 31 Ianuarie 1874 inclusive, spre incungiurarea urmariloru de dreptu amintite mai in susu sub punctului 1 a le insinuá, si in casulu amintitu sub a.) procesulu de dreptu pendente, spre adnotare in protocolulu funduariu, séu dreptulu recastigatu prin calea legale spre strapunere in acela-si; iéra in casulu b.) dreptulu de rescumperare pemnoralu, ce li-se cuvine inca, spre insemnare in protocolulu funduariu a-lu legitimá cu documente autentice.

3. Asemene tóte persónele, cari pre bunurile nemiscatórie inprotocolate, séu si-au castigatu dreptu de prioritate, pemnu, servitute, au alte drepturi prin intabulâri, insemnâri, adnotatiuni, ori conscrieri pemnorale judiciari, séu pâna la 1-a Iuniu 1873 inca'si voru castigá, se provóca, aceste drepturi din scopulu inscrierei loru in fói'a sarcineloru corpuriloru funduarie pâna celu multu 31 Maiu 1874 inclusive cu atâtu mai siguru a le insinuá, cu câtu din contra dreptulu prioritatei castigate mai inainte si-lu voru perde; precându din contra facendu insinuare la tempulu cuvenitu, dreptulu de antaietate castigatu pâna la 1-a Iuniu 1873, i va remané in valóre facia si cu acei castigatori si creditori ipotecari noi, cari au câstigatu dreptu de proprietaté séu de pemnu dupa diu'a acum mentiunata.

4. Acelea pretensiuni, care se basadie pre deobligamintele urbariale, s'au alte referintie de acea natura, regulate prin patenta din 21 Iuni 1854 edata in fóia de legi imperiale, bucata LV. Nr. 151 suntu eschise dela provocârile edictale spre insinuare si demostrare, precum si dela pertractârile obicinuite in urm'a edicteloru fâra deosebire, fia acele in protocólele de localisare prenotate, ori bá.

5. Terminii edictali prescrisi in aliniele precendinti, nu admitu nici prerogare, neci iustificare ori innoire de procesu.

6. Publicatele protocóle funduarie se voru considerá si conduce dela 1-a Iuni 1873 incependu, cá cârti funduarie conformu §. 321 din codicea civile generale; deci incependu dela dîu'a mentiouata, drepturi noue de proprietate, ipoteca ori alte drepturi reali asupr'a bunuriloru nemiscatóre introduse in ele, se voru poté câstigá si transferi asupr'a altor'a, precum si a se sterge numai prin intabulare legale in acele cârti, fâra de a derogá inse pretensiuniloru asupr'a acestoru bunuri nemiscatóre mainainte castigate, insinuate si legitimate in terminulu edictale.

7. Prescriptele, dupa care voru avea de a se indreptá pârtile si judecatoriele la implinirea si esecutarea trebiloru si afaceriloru oficióse, insemnate in acestu edictu, suntu cuprinse in procesur'a transilvana pentru cârtile funduarie emise cu ordinatiunea Ministeriului de Justitia dto. 5 febr. 1870 (Archivulu ordinatiuniloru, anulu 1870 fascióra I. si II.)

8. Acei creditori, cari prin órecarea transcriere aru suferí stricatiune cu privire la prioritatea pretensiuniloru loru transcrise séu transcriende, eseptiunile si facia cu un'a a trei'a persóna le potu realisá inca in siese luni dupa terminulu defiptu in punctulu 3, — adeca pâna la finitulu lunei Noemvrie 1874. referésca-se acele eseptiuni la validitatea pretensiuniloru, incetarea, ori priori-

---

FOISIÓRA.

Analis'a spectrale.

(Dupa Dr. H. Schellen.)

(Urmare.)

Colórea steleloru. Stele duple. Stele variabile. Stele nóue séu provisorie.

Cându aerulu e fórte curatu, cu deosebire in climele sudice, nu tóte stelele aparu cá diamanti recoloriti; ochiulu descopere pre ici si pre cóle si pietri pretióse fórte colorite, care stralucescu nóptea in rosiu, verde, galbenu, vînetu si violetu. Astronomulu, care póte cunósce cu unu telescopu bunu si cele mai neinsemnate objecte, se mira câtu suntu de varie aceste colori si cum suntu de impârtite pre ceriulu stelatu. Acestu jocu de colori e mai batetoriu la ochi la stelele duple, care 'si deriva numele de acolo, ca aici suntu impreunati doi s'au mai multi sori prin atractiunea loru reciproca, si dupa relatiunea maseloru loru si percurgu calea séu unulu pre lânga altulu, séu ca rotescu pre lânga unu punctu comunu de gravitatiune, care jace intre ei. Ochiulu nearmatu le vede numai cá pre o stea, de óre-ce stau aprópe de-olalta. Suntu stele duple, care constau din mai multi sori; asiá frumósa constelatiune Orion consta din 16 stele, de-si ochiulu liberu vede numai un'a. Pâna acum s'au descoperitu mai multu cá 6000 de stele duple, si astronomiloru li-au succesu se calculeze la cele mai multe dintre ele tempulu de rotatiune a celoru mai mici. Acestu tempu de retatiune contiene pentru o stea mica in urs'a mare 60 ani, pentru virgina 513, si pentru γ din leu chiaru 1200 de ani.

E interesanta inse variatiunea coloriloru la stelele duple. Cele simple lucescu de comunu in colóre alba, câte odata multu pucienu si incea galbena, mai adeseori inse incea rosia; la stelele duple inse e altu mintrea; stéu'a centrala, adeca cea mai mare e de comunu alba, pre cându satelitulu ei in cele mai multe casuri e vinetu s'au verde, ori chiaru si rosiu. Fórte de multu 'si pusera invetiatii intrebarea; de unde se deriva aceste colori?

Privindu cu unu telescopiu stéu'a cea mica, vedemu, ca stéu'a cea mica nu-si scimba nice odata colórea, asiá dóra si-o scimba numai cea centrala. Renumitulu Zöllner dîce: tóte corpurile câte le cunóscemu noi, cându trecu din stadiulu invapaiatu, incelu neinvapaiatu, trebuie se tréca prin vapai'a rosia; de aceea si stelele fipte pierdiendu-si succesive din lumina, trebuie se sufere totu odata si o variatiune de colori, desvoltându-se progresivu si trecendu din stadiulu gazosu invapaiatu prin perivet'á stadiului fluidu invapaiatu si mai departe prin stadiulu formatiunei de sgura, ori prin desvoltarea pre incetulu a unei surfacie reci neluminóse

Acést'a opiniune a lui Zöllner e fórte verosimila; dara Sirius la cei vechi fù rosiu, si acum servesce cá modelu de colóre alba; Capell'a mai inainte fù rosia, acum inse are colóre vineta — palita. Trebuie deci se mai esiste o causa pentru variatiunea coloriloru la stele. Huggins si Miller documenteza cu spectroscopiulu, ca depende colórea unei stele nu numai dela gradulu de invapaiare a simburelui ei fluidu — focosu, ci si dela poterea de absorbtiune, ce o eserceza atmosfer'a stelei asupr'a radieloru proveniti din simburele invapaiatu.

Opiniunea ast'a ni-se pare cu multu mai acceptabila de câtu a lui Zöllner si potemu dîce dara, ca in adeveru aburii cutâroru materie din atmosferele steleloru producu colorile acestor'a, si de óre-ce compositiunea chemica a atmosferei unei stele depende dela elementele, care compunu insusi stéu'a si si dela temperatur'a ei, noi amu poté se determinâmu pârtile constitutive a acestoru lumi mici telescopice, succediendu-ne se determinâmu cu securitate positiunea liniele intunecate de absorbtiune, séu se comparâmu aceste linie cu liniele spectrali a materieloru nóstre terestre. —

Afara de stelele duple mai esista in universu asiá numitele stele variabile, a câroru lumina si splendóre acum e fórte via, acum fórte debila, bá! apoi si disparu. Acést'a variatiune urméza la unele regulatu, la altele neregulatu. — Mai departe esistu si stele nóue s'au provisorice, care deodata numai se aprindu pre ceriu, si apoi in tempu mai lungu séu mai scurtu disparu cu totulu. Dara analis'a spectrala a esperimentatu prea pucienu pre terenulu acest'a, de câtu cá noi se ne potemu ocupá in detaliu si de densele. Nu e inse nice o indoiéla, ca si aici i-vá succede se scótie la lumina adeverulu. —

Petele nebulóse si cumulii de stele dinpreuna cu spectrele loru.

Si acum veniti se intrâmu in cele mai departate ascunse ale universului, unde potu strabate numai telescopiele cele mai poterice, adeca in regiunile peteloru nebulóse si a cumuliloru de stele! Uitându-ne la ceriu in o nópte limpede cu unu telescopiu, care nu maresce de totu tare, vedemu, ca indata disparu de pre bolt'a ceriului o multime de cumuli de stele, cari i judecâmu de nisce nori, uitândune la ei cu ochii liberi. Numai decâtu ne vine in minte, ca avemu de facutu cu corpuri ceresci, care se deosebescu de stelele comune de form'a unui punctu. William Herschel cu telescopiulu seu giganticu de 40 urme potù desface fórte multe negure de acestea in cumuli de stele; tipurile acestea suntu grupe poterice de sori singurateci, in care póte distinge si numerá omulu mii de stele fipte despartite deolalta fórte tare. Aceste stele fipte suntu atâtu de departe de noi, câtu noi nu mai putemu observá séu calculá distantiele loru tatea loru. — Dupa decurgerea acestui terminu, facia cu o a trei'a persóna nu se voru mai potea realisá asemene eseptiuni.

9. Judecatoriele indicate sub II. in afacerile loru voru intrebuintiá sigilulu judecatoriei respective.

Clusiu 1 Maiu 1873.

Directiunea r. u. de cârti funduarie
pentru Transilvani'a.

Ultimele evenemente din Franci'a.

Adunarea nationala.

(Siedinti'a de Vineri, 23 Maiu.)

Siedinti'a s'a deschisu la 2 óre si jumetate. Dlu Thiers este pre banc'a ministriloru. Tribunele suntu pline.

Dlu Dufaure da cetire mesagiului, care anuncia intervenirea dlui Thiers in discussiune.

Dlu de Broglie se urca la tribuna. Elu dice ca interpelatiunea va atinge dóue puncte: intâiu, asupr'a necessitâtiei de a vedea in capulu afaceriloru unu guvernu petrunsu de spiritulu conservatoriu, si alu doilea, asupr'a cestiunei de a se sci déca ministrulu actualu respunde la acésta necessitate.

Subscriitorii interpelatiunei vedu gravitatea situatiunei in possibilitatea triumfului radicalismului, anunciatu prin cele din urma alegeri. Déca radicalismulu aru fi unu partitu politicu, venirea lui eventuala aru mahní tiér'a fâra sa o sparie, dara este unu partitu socialu ale cârui'a doctrine suntu funeste.

Dlu de Broglie, reamintesce raporturile deputatiloru radicali cu comun'a; ca partidulu radicalu pretindea, ca intre Parisu si Versailles gresielele erau de o potriva; ca dlu Barodet in aceea epoca a facutu o caletoria la Parisu, spre a pune o intielegere intre guvernu cu comunardii; ca dlu Ranc, care a fostu alesu de radicali la Lyon, presiedea in comuna in dilele cele mai funeste din periodulu celu mai sângerosu alu puterei sele, si ca se retrase, numai prin scrupele ce i venira in urma, si conduit'a sea nu remase nepedepsita decâtu prin esilatiunile neesplicabile ale justitiei.

Oratorulu adaoga, ca sistemulu partitului radicalu e lesne de resumatu: elu voiesce disolutiunea adunârei pentru a prepará comun'a.

Dlu Broglie analisà discursulu lui Gambet'a dela Bellevile.

Intr'o intrunire publica, dlu Andrieux, procurorulu republicei demissionatu, a disu ca responsabilitatea sângelui versatu cade esclusivu asupr'a adunârei dela Versailles. Dlu Andrieux sustienea candidatur'a dlui Goyot, onorabilulu corespundentu alu dlui Bartélémy-Sainte-Hilire,

Relatiuni constante esista intre patitulu radicalu si guvernulu.

Dlu de Broglie invocà prin ajotoriulu acestei asertiuni numiri cari, dice elu, a spariatu tiér'a, si condemnatiuni pronunciate de tribunale cari au fostu anulate de guvernu.

A dóu'a di dupa votulu datu pentru legea municipalitâtiei dela Lyon, organele oficióse ale guvernului declara, ca adunarea a comisu o gresiéla grava si sfida populatiunea.

Nu ne asteptamu a vedea pre guvernu sa nege partea sea de colaborare in lege.

Mai târdiu ministrulu de instructiune publica a adresatu o insulta grava adunârei nationale.

Ni se dice astadi, ca guvernulu nu botéza armele sele in apele republicaniloru decâtu pentru a le face mai tari contr'a partitului radicalu. Dara tempulu cuvinteloru a trecutu. Trebuie sa inlocuimu prin afirmatiuni precise vagele declaratiuni generale. Guvernulu trebuie sa adopteze o politica de resistentia radicalismului. Sistemulu compromisuriloru si conciliatiuniloru a duratu destulu.

Déca guvernulu avea majoritatea, o datorá esilatiuniloru deputatiloru condusi de dorinti'a legitima de a nu resturná guvernulu, intr'o tiéra tulburata cum este Franci'a. Dara victori'a sea va fi semnalulu progresului doctrineloru radicale.

Déca guvernulu, staruiá in politic'a sea, i-amu fi disu cu târia a se oprí, tocmai dupa ce legile constitutionale aru fi fostu discutate. Nu trebuie a mai adauga pre lânga nenorocirea de a fi victima, si ridicolulu de a fi insielatu.

Oratorulu conjura pre aperatorii ministeriului de a-si aduce aminte de Girondini.

Posteritatea este fâra de mila pentru guvernu si pentru ministrii care nu apera societatea.

D. Dufaure se urca la tribuna. Guvernulu, dice elu, este departe de a se plânge de acést'a interpelatiune care in terminii cu care este pusa, stabilesce o legatura publica intre adunare si ómenii insarcinati cu guvernulu. Multiamesce dara, autoriloru interpelatiunei.

Emotiunea a fostu resultatulu celoru din urma electiuni. Amu vediutu si noi pericululu. Nu suntemu din cei care le placu partitulu radicalu. Noi blamâmu doctrinele.

Aru trebuí a se adoptá obiceiulu de a judecá pre guvernu dupa actele sele publice. Aretati-ne legile cari lipsescu pentru mantienerea ordinei.

Amu propusu legi pentru intruniri si pentru internatiunala. Dlu de Broglie vorbesce de jurnalele oficióse. N'avemu nici unulu. Nu cunóscemu decâtu unu jurnalu, jurnalulu oficialu.

Dlu Dufaure regreta ca dlu Broglie, care prin suvenirile sele de familia trebuiá sa aiba mai multu respectu pentru colegii sei, s'a lasatu a fi târitu de esageratiuni nejustificabile.

Discursulu dlui Jules Simonu n'a fostu unù alu guvernului.

Retragerea dlui Guolard, sparia pre dlu de Broglie. Atribue acést'a disidintieloru politice. Nu este esactu. Dlu Goulard erá de acordu cu cei-lalti ministri asupr'a necessitâtiei de a cere adunârei sa proclame republic'a. Dlu Thiers, cere cuventulu pentru a dóu'a di.

(Va urmá.)

Lupt'a Romaniloru contr'a Greciloru in Macedoni'a.

O corespondintia din Salonicu a jurnalului „Courier de Orientu“ ne aduce urmatórele amenunte asupr'a luptei ce s'a deschisu intre românii din Macedoni'a si greci:

Se recatédia ca consulii greci dela Monastiru si dela Solnocu se amestica prin midiloculu nationaliloru loru, séu mai bine prin realele ce posede câte unu pasiaportu grecescu, in afacerile comunale, si mai cu séma in totu ce se atinge de intructiunea publica si cleru.

Consululu grecu la Monastiru a facutu a se conferí crucea Salvatoriului unui ciorbagiu din Nevesc'a, care 'si procurase unu pasportu grecescu, de-si erá inscrisu in nofuzulu dela Nevesc'a, unde este nascutu, unde s'a casatoritu si unde s'au nascutu si copii sei. Acestu ciorbagiu a datu o suma de bani pentru scóla din Monastiru, unde copii supusi ai Sultanului invétia a cetí si a scrie grecesce. Greci'a i multiemeste negresitu, acest'a e prea naturalu.

Bine-voiti a trage atentiunea celoru in dreptu asupr'a silogiloru grecesci, care se forméza pre marginile imperiului otomanu, prin sate locuite de bulgari si de români. Astfeliu jupânulu Mandrinosu, care insotiá, in 1854, pre capitanulu Caratasu, cu insurgentii sei, la Muntele Athos, cá medicu si secretariu alu bandei, dirige acum cu Yanaki-Simot'a scólele comunale din Vlaho-Klisura, unde nu se invétia de câtu grecesce de-si populatiunea, care este mai tóta românésca, cere cá sa se invetie si turcesce si limba s'a materna. Dara Mandrino si Yanaki-Simota, spriginiti de epicopulu grecu, ga-

---

deolalta — fia unele de altele departate chiaru milióne de miluri; — lumin'a loru ni se pare ca provine din o singura masa mare, carea lucesce tempitu. Lui Herschel inse nu-i succese se desfaca tóte negurile; elu marturisì, ca a vediutu mai departe alte negure nóue, care contrastara la o marime de 6000 de ori mai mare. Asiá dara, afara de negurele, despre cari suntemu convinsi dejá, ca suntu pentru sine sisteme de lumi, mai esista in universu mii de neguri, cari in adeveru constau din materii cosmice primitive, din care inca de acum au sa se desvólte corpuri ceresci nóue.

Lord Rosse construì unu telescopiu, carele maresce obiectele de 52 urme; cu ajutoriulu acestui aparatu s'au potutu desface in cumuli de stele negurele care le-a vediutu Herschel cu telescopiulu seu, care mariá numai de 40 urme; dara ochiulu strabatendu mai afundu in universu, a datu de neguri nóue, care resistara acestui instrumentu grandiosu.

Telescopiele asiá dara nu au resolvitu intrebarea, ca óre petele nebulóse inca nedesfacute suntu ele pârti din materi'a primitiva, carea a servitu la formarea steleloru de astadi; ele nu ne spunu, ca óre suntu aceste neguri masse de gazu inca invapaiate, carea cu tempulu voru se tréca prin diferite periode, cum e stadiulu fluidu invapaiatu, formarea de sgura, formarea pre incetulu a unei surfetie reci neluminatórie, si in fine recirea totala si inghietiarea, séu ca suntu dejá sisteme de lumi perfecte inchise in sine. Telescopiele numai au largitu problem'a masseloru nebulóse, in locu se o mai simplifice séu se o resolvésca.

Dara ceea ce nu au potutu prestá telescopiele cele gigantice, ne-a oferitu spectroscopiulu celu de totu micu, dara si de totu simticiosu; numai lui i multiamimu afirmarea secura, ca in universu in adeveru mai esista neguri luminatórie, care suntu corpuri de sine statatórie, si care suntu masse de gazu invapaiate.

Edificiulu pomposu deliniatu de Cant in opulu seu „istori'a naturala universala si teori'a cerului“ (17, 55), si edificatu cu 41 de ani mai târdiu de La Place (Exposition du systeme du Monde) prin analis'a spectrala si-a aflatu dejá piétr'a unghiulara. Spectroscopiulu, unindu-se cu telescopiulu si formându telespectroscopiulu“, ne da unu miediu, cu ajutoriulu cârui'a cunóscemu astadi unele fase, care le-a percursu sórele si planetii, trecendu din cumuli nebulosi luminatori in stadiulu presente.

Form'a peteloru nebulóse e fórte varia, bá! adese ori ne da unu tipu chaoticu de totu neregulatu si fórte fantasticu; aflâmu apoi pete nebulóse de forme regularie si frumóse, cum e volbur'a, secer'a, globulu si anelulu*). Aceste forme ne fortiéza sa venimu la convingere, ca in adeveru petele nebulóse inca 'si au miscârile loru, urméza chiaru acele legi intru desvoltarea loru, care le-a urmatu si sistemulu nostru solaru, pâna cându din negura, ce a fostu, a ajunsu la starea presenta.

Dintre petele nebulóse mai perfecte suntu stelele nebulóse, unde o stea numai ce-va marginita si limpede luminatória e incinsa de unu discu fórte rotundu, séu de o atmosfera tempita, carea câte odata se pierde in tóte directiunile, fâra cá sa-i poti observá marginile, iéra alta data se marginesce fórte tare.

Ce se atinge de spectrele acestoru corpuri ceresci si de constitutiunea loru fisica, trebuie sa avemu si aici in vedere, ceea ce vediurâmu mai susu, despre spectrele continue si discontinue, si despre reintorsetur'a loru etc. etc.

La anulu 1864 esaminà Huggins cu unu telespectroscopu o constelatiune de acestea din clas'a negureloru celoru mai mici, dara fórte splendida (H. 4374) si observà spre marea lui surprindere, ca spectrulu acestei'a constà din trei linii limpedi. Se convinse de aici, ca negur'a ast'a nu e unu cumulu, ci o adeverata negura gazósa, de óre-ce unu atare spectru potemu capetá numai dela o substantia gazósa. Asiá dara lumin'a acestei negure nu o eradiéza o materia invapaiata solida ori fluida, nici unu gazu fórte desu cá celu alu sórelui si a steleloru, ci unu gazu luminatoriu dara mai putienu desu.

Huggins cautà si natur'a chemica a acestui gazu; elu aflà, ca prim'a linia e aprópe de liniele N din spectrulu nitrogeniului si concade cu un'a din ele; a trei'a concade cu lini'a $H \beta$ din spectrulu hydrogeniului séu cu F a lui Frauenhofer, iéra a dóu'a nu concade nici cu un'a din a materieloru nóstre terestre, fâra e cam aprópe de lini'a Ba a bariului.

Huggins, Frankland, Lockyer si Secchi cautara caus'a, si aflara, ca temperatur'a peteloru nebulóse e cu multu mai mica decâtu a sórelui nostru, si ca massele loru au o desime de totului totu mica. Departarea inmesuravera a acestoru corpuri face si dispara din spectru lini'a a dóu'a, bá! la alte corpuri de acestea remâne in spectru numai un'a, adeca cea dintâiu.

Huggins esperimentà fórte multe (mai bine de 60) corpuri de acestea in anii 1865 si 1866, si-i succese sa le impartiésca in dóue grupe adeca:

1) negure, a câroru spectru constà din un'a séu mai multe linii limpedi, 2) negure, a câroru lumina, lasându-o sa tréca prin prisma, ne da unu spectru continuu. De grup'a ultima se tienu mai tóte petele nebulóse, câte le-a potutu descompune telespectroscopiulu in puncte singuratice despartite deolalta si luminatórie.

Unu resultatu positivu despre aceste corpuri ceresci ne va prestá analis'a spectrala, dupa ce se voru face mai multe esperimente.

(Va urmá.)

---

*) Mädler „Die Entfernungen im Weltraume.“

sescu ca turci sî românî nu suntu faborabili elenismului. Iéta pentru ce nu voiescu ei se sufere, cá limba greca se fia predata de institori greci. Românii 'si propunu de a adresá in acést'a privintia o petitiune câtra marele viziru.

Românii nu voiescu sa se prescrie limb'a greca, dara ei ceru, cá copii loru se invetie sî turcesce sî românesce.

Trebuie a pune tóte acestea la lumin'a dîlei sî a trage atentiunea guvernului imperialu asupr'a loru: aci nu este vorba de unu faptu isolatu, ci de unu sistemu intregu.

Brigandagiulu face mari devastâri in Tesali'a; cei cari sufere mai multu, suntu românii: ei uréza ca Husni-pasa, fostu ministru alu politiei, se fia numitu Vali alu Tesaliei sî Epirului, pentru cá se-i scape de banditi, cum a facutu sî in 1856.

Varietâti.

*** Loteria filantropica,

pentru terminarea unicei biserice române din Dev'a.

Sortituri 250 obiecte

de auru, argintu, bronz, cristalu, porcelanu, diverse metaluri, lemnarie precióse, tablouri in oleiu bogatu in cadrate, manufacturi elegante sî artisticu lucrate; mai multe serviciuri de mésa de argintu, o brosia de trei-dieci galbeni. Tóte obiectectele in valóre de 3500 florini. Nici unu obiectu nu este de pretiu mai micu de 5 fl. cele mai multe valorédia dela 20—100 fl. v. a.

Pretiulu unui losu 50 cr.

Tragerea loterei in lun'a Augustu 1873. in prim'a dî a adunârei generale a Asociatiunei pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu din Dev'a.

Objectele câstigate se voru spedá reclamându-se pâna la 30 Septemvre a. c.

Bilete de loteria se potu aflá sî la Dn'a Constanti'a de Dunc'a-Schiau presiedint'a comitetului loteriei in Dev'a.

Rogâmu pre toti românii a sprigini acestu opu de binefacere.

ESPOSITIUNE PUBLICA IN DEV'A.

In dîlele de 13, 14, 15, 20, 21, 22, l. c. voru fi esposate tóte frumósele obiecte donate pentru loteri'a infiintiata pentru terminarea bisericei române din Dev'a.

Intrare 10 cruceri.

La espositiune mai multe dómne sî domnisióre române voru vinde losuri.

*** Inscointiare. Invetiatorii dela scólele capitale din Orlatu, Saliste sî impregiurime voru serbá Luni in serbatorile Rosalieloru maialulu loru in „Borculu rosiu", la care p. t. publiculu românu e cu onóre invitatu. Fiindu tempulu nefavoritoriu se va amená terminulu pre Duminec'a urmatóre.

*** Cestiunea Ierarchiei serbesci da guvernului de lucru: b. Majtheny sî Angeliciu Archimandritulu petrecu in Pest'a sfatuindu-se asupr'a ei cu Trefort. Angeliciu nisuiesce la sustienerea comissariatului sî mai de parte; ce inse e posibilu, câci lucrulu prin calatori'a ministrului in pârtile din Banatu s'a schimbatu; dreptu ca Majtheny si-a datu demissiunea. Iéra pentru resolvirea trebiloru curinti se crede ca va fi denumitu adlatulu lui Majthény Georgiu Popoviciu, si asiá comisariatulu in calitatea de pâna acum'a a incetatu.

*** Patriarchulu ecumenicu a sositu duminec'a penultima la Pera sî a facutu o visita agentului Romaniei, generalului Ghic'a. — Diurnalulu „La Românie" afla ca metropolitulu primate alu României a respunsu la scrisóre, prin care i-a comunicatu patriarchulu ecumenicu declaratiunea chismei bulgariloru. In respunsulu seu primatele românu esprima profund'a s'a parere de reu despre tóte cele intemplate sî invóca poterea divina pentru prosperarea marei biserici a Orientului.

*** (Anticitatea romana.) Museului din Iasi s'a tramisu o tabla de feru, numita „Tabula honestae missionis", in care este gravatu unu documentu despre investirea cu dreptulu de cive românu. Tabl'a s'a aflatu in cotolu Tolu'a sî este din tempulu imperatului Traianu, care vestesce pre unu numitu Publiu Iusteiu, fiiulu lui Agrip'a, cu drepulu de cive, românu in semnu de recompensa pentru serviciele sele militare de preste 25 ani. Astfeliu de „tabulae" s'au aflatu multe sî in Angli'a sî in Germani'a.

*** Biseric'a ortodocsa din Bosni'a in a 10 siedintia a elaboratu unu Statutu bisericescu pentru intreg'a diecesa din Sarajevo, sî in 28. Februariu a. c. sub presiedinti'a episcopului Paisige, adunarea l'a primitu sî intâritu, s'a decretatu apoi sî aceea: de locu dupa indreptarea Episcopului Paisige se convóce o adunare essarchala, spre a rugá pre Patriarchulu ecumenicu, cá se nu-i mai tramita pre capu astfeliu de episcopu, care nu voiesce sa fia parinte adeveratu alu bisericei ortodocse serbesci sî nu a absolvatu academi'a teologica cu succesu. Inse acestu conclusu episcopulu Paisige n'au voitu a-lu subscrie.

*** (Barbieriu literatu) Paster Lloyd spune ca o calfa de barbieriu cu numele Iosifu Stojanoviciu din Sárvár, lucra la unu opu literariu de 5 tomuri, care cu finea lunei curinte va fi pusu sub pressa. Venitulu curatu e destinatu pentru corulu de cântu si de stângetori din Sárvár.

La noi in Aradu inca se facu din tempu in tempu incercâri pentru unu coru de cântu stabilu, inse e mai mare numerulu celoru stângetori (de zelu), sî cu dóue o data begu séma nu potemu fi.

Concursu.

La scól'a capitale-normale dela biseric'a Sântei Adormiri a Máicei Domnului din Satulungu, Protopresbiteratulu 1 alu Brasiovului, suntu vacante dóue posturi invetiatoresci, pentru acaror'a ocupare prin acést'a se escria concursu, cu terminu pâna la 20 Augustu a. c.

Salariulu anuale pentru unulu este 350 fl. v. a. cu prospectu de a se inmulti salariulu totu la câte cinci ani de servitiu cu câte 50 fl. v. a. —

Doritorii de a ocupá vre unulu din aceste dóue posturi, suntu avisati a-si asterne subscrisului comitetu suplicile loru, adresate câtra reverendissimulu Domnu Protopopu Iosifu Baracu in Brasiovu sî instruite in sensulu Statutului Organicu cu atestatu de botezu, testimonii scolastice, ca au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu séu teologicu sî au depusu esamenulu de cualificatiune.

Satulungu 17 Maiu 1873.

Comitetulu parochiale alu
bisericei S. Adormiri.
Radu Pope'a
(1—3) Parochu. si Presiedinte.

Concursu.

Devenindu vacanta parochia greco-orientala din Ocolisiulu micu, — de clas'a a III in protopresbiteratulu tractului Hatiegu, se deschide prin acést'a concursu pâna la 20 Iuniu a. c.

Emolumentele suntu:

Câte o ferdela de cucurudiu nesfarmatu (cu tuleulu) de familia, dela 115 familii sî câte o dî de lucru — déca, — precum sî stol'a usuata, dinpreuna cu dóue jugere pamentu aratoriu sî fenatiu; care tóte la olalta dau unu venitu anualu aprópe la 300 fl. v. a.

Doritorii de a concurge la acésta statiune, — au a'si ascerne subscrisului petitiunile loru — instruate in sensulu prescriseloru din „Statutulu Organicu," pâna la terminulu numitu.

Hatiegu 17 Maiu. 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Ratiu,
(1—3) Protopopu.

Nr. 325 Plen.

Concursu.

La consistoriulu subsemnatu e de a se deplini in modu definitivu postulu secretariului provediutu cu salariu anualu de 1200 fl. v. a.

Cine voiesce a veni la acestu postu, e poftitu sa tramita in respectulu acest'a la subsemnatulu consistoriu pâna in 20 Iuniu vechiu (2 Iuliu nou) a. c. recursu scrisu de mân'a sea, si se arate in acel'a cu documinte autentice:

a) ca recurintele e credintiosu alu bisericeii greco-orientali;

b) ce studia a absolvitu; ce limbi vorbesce sî scrie?

c) ca are cunoscintie sistematice din institutiunile canonice ale bisericii greco-orientali;

d) unde a fostu aplicatu pâna acum'a, sî ce pracsa are in afacerile oficiali de conceptu sî de manipulare?

e) ca are conduita recomendabila in partea morala.

Secretariulu, fia elu preotu ori mirénu, afara de agendele ordinarie secretariali are a provedé referat'a in senatulu strensu bisericescu sî in celu epitropescu, precum sî in afacerile presidiali.

Oradea-mare, 7 Maiu v. 1873.

Consistoriulu eparchialu gr. or.
(1—3) din Oradea-mare.

Nr. 341. Pres.

Concursu.

La consistoriulu gr.-orientalu din Oradea-mare vine de a se deplini postulu de cancelistu provediutu cu salariu anualu de 500 fl. v. a; spre care scopu se escrie sî se publica concursu sub conditiune, ca espirantii la postulu acest'a:

a) se fia credintiosi ai bisericii gr. orientali;

b) se produca documinte autentice despre studiele absolvite; despre aplicarea loru de pâna acum; despre cunoscint'a limbeloru, sî despre pracs'a, ce o au in afacerile de cancelaria;

c) se documenteze deosebi cunoscinti'a gramaticei sî a ortografiei pentru limb'a romàna sî pentru alte limbi, ce le posiedu;

d) se fie recomandati in partea morala;

e) sa-si tramita recursorile pentru postulu acest'a scrise de mân'a loru, pâna in 20 Iuniu vechiu (2. Iuliu nou) a. c. la presidiulu consistorialu de aici'a, sprginite cu documinte despre cualificarea espusa mai susu.

f) Voru avé preferintia recurintii devotati statului calugarescu, déca voru fi avendu necesariele pregatiri scientifice, sî voru descoperi in partea acést'a vointi'a loru.

Oradea-mare, 15 Maiu v. 1873.

Presidiulu Consistoriului
eparchialu gr. or. din
(1—3) Oradea-mare.

Nr. 126. Plen.

Concursu.

La Consistoriulu subsemnatu e de a se deplini in modu definitivu postulu fiscalului provediutu cu salariu anualu de 200 fl. v. a.; unde se recere, cá fiscalulu

a) se fia credinciosu alu bisericei gr. orient.;

b) se aiba diploma de advocatu publicu;

c) se aiba cunoscintie sistematice din institutiunile canonice ale bisericei gr. orientali;

d) se aiba conduita buna in partea morala;

e) se locuiésca in Oradea-mare.

Fiscalulu e detoriu a asistá la siedintiele consistoriali in tóte resórtele; a aperá in launtru sî afara drepturile bisericii, sî a procede din oficiu in causele disciplinarie sî matrimoniali dupa instructiune.

Cei ce voiescu a imbracá postulu acest'a, suntu poftiti sa-sî tramita recursorile la consistoriulu subsemnatu pâna la 20 Iuniu vechiu (2 Iuliu nou) a. c. provediute cu documente despre cualificarea recerula mai susu.

Oradea-mare, 7 Maiu, v. 1873.

Consistoriulu eparchialu gr. or. din
(2—3) Oradea-mare.

Concursu.

Pentru statiunea de parochu din vacant'a parochia gr. or. Miclosilaca, protopiatulu Muresiului se deschide concursu pre bas'a In resolutiuni cons. dto 15 Martiu a. c. Nr. cons. 283. pâna in 17 Iuniu, a. c. c. v.

Emolumentele suntu:

1. Portiune canonica statatória in pamentu aratoriu 4 jugeri 221□°.
2. Dela 69 familii câte o ferdela de bucate sî câte o dî ed lucru sî stol'a pâna acum usuata sî usufructulu cimiteriului care face 5—6 care de fenu; din bucate a trei'a parte compete cantorelui.
3. Cas'a parochiala cu o gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si adresá suplicele loru instruite, conformu Stat. Organicu la susbscrisulu. — Post'a ultima Felvincz et Maros-Uyvár.

San-Benedek in 3 Maiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu concerninte,

Artemiu Crisianu,
(3—3) adm. prot. gr. or.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 43 ANULU XXI.

Sabiiu, in 27 Maiu (8 Iuniu) 1873.

In duminec'a trecuta a sositu imperatulu Russiei in Vien'a. Majestatea Sea imperatulu sî regele nostru a esitu intru intempinare pâna la Gänserdorfu, o statiune departare dela Vien'a. Imperatulu Russiei erá la intalnire imbracatu in uniforma de generalu austriacu, sî imperatulu nostru in uniforma de generalu rusescu. Dupa unu dejunu trenulu care purtá pre imperatii duoru imperatii mari se pornira spre Vien'a. La gar'a din Vien'a asteptau pre inaltii óspeti Maj. Sea imp. sî regin'a, principele de coróna, mai multi archiduci sî o suita numerósa de generali sî oficieri de statulu majoru; o compania de onóre cu stégu sî musica a presentatu armele la esîrea imperatiloru din vagóne. Cu imperatulu rusescu calatoresce princes'a clironoma Mari'a, principele clironomu sî inca unu alu doilea fiiu alu imperatului, afara de suit'a usitata.

Cu tóte ca tempulu a fostu ploiosu, o multime mare de ómeni asteptá la gar'a drumului de feru de nordu, care multime se continuà pre stradele pre unde aveau se tréca inaltii óspeti pâna la castelulu curtiei.

Ultimele evenemente din Franci'a.

Adunarea nationala.

(Fine.)

(Siedinti'a de Sambeta diminéti'a 24 Maiu.)

D. Thiers. — Domniloru, adunarea, care 'mi face onórea a me ascultá, nu se va mirá negresitu de a me vedea la acésta tribuna in acestu momentu. Datorescu Camerei sî tierii esplicatiuni asupr'a politicei, ce amu urmatu sî urmâmu inca.

Nu suntu singuru responsabilu; datorescu colegiloru mei acésta justitia, câci au sî densii responsabilitatea loru. M'au urmatu cu unu devotamentu nationalu, suntu dara responsabili cu mine. Déca inse este cine-va responsabilu séu culpabilu in ceea ce s'a facutu reu, trebuie numai câtra mine se ve adresati in casulu acest'a.

D. Buffet, asupr'a unei intreruptiuni din drépt'a, amintesce, ca ori-ce intreruptiune in acésta siedintia, in care d. Thiers are singuru dreptulu de a vorbí, aru fi o ilegalitate.

D. Thiers. — Câtra mine a fostu indreptatu ataculu; acésta trebuie se fia, sî eu credu astfeliu.

Nu blamediu pre ministrii cari au cautatu a-sî pastrá puterea. Dara totu astfeliu nu este sî positiunea mea. Nu ati deliberatu cându mi-ati datu acésta putere, sî eu asemenea nu amu deliberatu cându amu primit'o. Erá unu faptu alu necesitâtiei. Amu esercitat'o plinu de amaraciune, sî trebuie cá d-niile vóstre se sciti câtra cine veridictulu 'lu veti indreptá. 'Lu voiu luá pentru mine.

Trebuie se-mi permite-ti de a vorbí partiteloru, la toti, cu tóta francheti'a.

Politic'a nóstra, ce ni se reproséda ca este cu doue fecie, ne-a fostu impusa prin fórti'a lucruriloru.

Nu avému nici financie, nici armata, sî partitele erau sî suntu antipatice cu deseversire unele pentru altele.

Credeti ca guvernamentulu in aceste conditiuni este facilu? Prin lupte nepomenite trebuea se caute a face unitatea.

Divisiunea nu erá numai aci, ea erá in tiéra; trebuie a face o unitate din acésta divisiune sî permite-ti-mi a adaogá, ca opiniunea care se pronuncia aici nu este aceea care este in tiéra. (Sgomotu prelungitu.)

Unii voescu monarchia, alti republica. Toti sunteti in drepturile d-vóstre.

Dara, intr'o epocha cându democratia curge in torente mari sî nici unu stavilaru nu-i póte resistá, ori cine are dreptu se créda ca republic'a va fi cea din urma forma de guvernamentu.

Afara de acésta, cele doue partite suntu mai egale la numeru in adunare. Acést'a s'a vediutu cu alegerea celui d'alu patrulea vice-presiedinte.

Adunarea s'a mai impartitu intre D. de Larcy sî D. Martel: 323 voturi intr'o parte, 330 intr'alta.

Afara de acésta mare divisiune de ordine generale, esista inca divisiuni de a doua ordine, sî aceste divisiuni se intalnescu pretutindenea. In adeveru, déca dintr'o parte se descopere mai multe monarchii, din alta parte esista mai multu de câtu o republica. Este republica care alarmédia sî republica reasicuratória. Pentru acést'a din urma guvernulu s'a pronunciatu. (Aplause in stâng'a, risete in drépt'a.)

Marea majoritate de republicani voesce se reasicure, nu se sparia.

Suntu, din contra, care credu ca nimicu nu este de doritu de câtu cá republic'a se fia esclusivu guvernata prin republicani.

Fia care dice: guvernati in sensulu nostru, vin'o cu noi. Ce voiti se facu intre aceste invitatiuni opuse?

Ceea ce trebuie in acésta situatiune, este unu guvernu care, ne induplecatu inaintea desordinei se devina in urma conciliantu. Cu unu guvernu de partita, pacea publica nu va durá multu tempu. (Vii aplause in stâng'a.)

Mi-a trebuitu multa putere de vointia pentru a tiené acésta conduita, decâtu pentru a trece cu unu partitu.

Credeti óre, ca acést'a se fie scepticismu? Nu suntu mai scepticu in politica de câtu in filosofii.

Nu a fostu de câtu unitate in conduit'a mea sî in aceea a colegiloru mei.

Avému doue sarcine: a reorganisá tiér'a, sî in urma a o dirige, cându va fi setula de provisoriu, câtra o forma de guvernamentu nu eternu — eternulu nu apartiene de câtu lui D-dieu — dara vrednica de a asicurá viitoriulu.

Lasati-me a ve amintí ceea ce amu facutu, nu pentru d-niile vóstre, câci nu intielegu a vení inaintea unui tribunalu de partite, dara numai pentru acelu tribunalu alu istoriei.

(D. Thiers se intórce repede câtra drépt'a pre care o aréta cu gestulu. — Indoite aplause la stâng'a)

D. Thiers intrà in resumatulu situatiunei, cându vediù necesitatea pâcei.

D. Thiers vorbesce despre politica care a produsu resultate financiare fórte bune. Tóte pietiele suntu impovarate, sî noi, cari avemu a platí, spariemu Europ'a.

Câtu despre aliantie, D. Thiers aru fi voitu a nu fi jenatu prin modesti'a sea pentru a deschide inaintea ochiloru necredinciosi archivele nóstre. Noi amu recastigatu stim'a Europei. Ordinea materiala este asicurata, sî ea asicura ordinea morala.

Credeti dara, d-niile vóstre ca cu o politica de lupta, ati fi obtienutu liniscea care a produsu asemenea resultate?

Dificultatea inse este in acésta cestiune imensa care se radica inaintea nóstra: acei'a a republicci sî a monarchiei.

Noi asemenea, suntemu conservatori; sî avemu sî mai multu dreptulu de a o spune de câtu ómenii multu mai tineri cari au adusu pâna acum in politica mai multu cuvinte de câtu fapte.

D-niile vóstre, inse ve numiti conservatori; ve dîceti monarchisti. Ei bine! permiteti-mi a ve spune ca nimeni nu ve crede.

(Indoite aplause in stâng'a.)

In acestu momentu unu incidentu se produse. S'a parutu ca s'a aplaudatu intr'o tribuna, sî voci furióse din drépt'a, crediendu ca recunósce pre D. Calmon, striga: „Scóteti afara pre prefectulu Senci!“ Presiedintele vorbesce dlui de Dampiérre sî cu mai multi membrii ai biuroului.

N'amu renegatu nici la un'a din opiniunile mele; dara amu luatu unu partitu pentru cestiunea republicei.

Credeti óre ca póte cine-va se guverne cu unu provisoriu care durédia de trei ani apróape, cu ómeni cari ve vorbescu totu-déun'a de cualitatea dvóstre provisoria sî cari proclama fia-care imparte in fiace diminétia regimulu loru particularu?

Cându cine-va se lasa a fi condusu de passiunile sele cum facu partisanii diverseloru monarchii, trebuie se intieléga ca provóca passiunile contrarie.

Propunendu-ve republic'a, nu cedamu nici unei asceptâri teoretice, dara necesitâtiei recunóscemu suveranitatea dvóstra, dara trebuie se avemu o opiniune, sî acea opiniune, se ve o supunemu.

Cum v'amu spusu noi ca monarchi'a este imposibila? O sciti bine. Cându cine-va vine aici a ve propune republica, sî cându sî d-niile vóstre aveti dreptulu asemenea de a propune monarchia, pentru ce nu o faceti? Nu o faceti fiindu ca simtiti imposibilitatea, sî fiindu ca nu este de câtu unu tronu penru trei pretendinti.

'Mi respundeti la acést'a chiaru prin tacerea d-niiloru vóstre.

In mesagiulu meu, atâtu de reu primitu de dvóstra, nu amu facutu de câtu a ve denunciá necessitatea de a esî din acestu echivocu, care nelinistesce spiritile sî desarmédia guvernulu inaintea ataciiriloru diverseloru pârti.

Mi-ati cerutu legi organice; dara le póte face cine-va cându nu s'a hotaritu form'a de guvernu?

D. Thiers trece in revista legile ce a propusu. Dîce ca, autoru alu legei din 31 Maiu, nu o va preface astadî. Trebuie numai a moralisá sufragiulu. Pentru a dóua Camera, dîce ca nici unu statu nu s'a incredintiatu destinatele sele intr'o singura Camera

Negresitu, ve-ti judecá aceste legi, dara este o cestiune suprema. Astadi vedeti inconvenientulu unei puteri unice in casu de conflictu. Amu facutu pentru inpâciuire sacrificiulu de a me omorî singuru eu. Dara legea celoru trei-dieci a revoltatu pre tóta lumea cu bunu sîmtiu ce esista in tiéra.

Unii nu voescu nimicu sî n'astépta de câtu eventualitâti, altii dorescu o constituanta, pentru a face o republica dupa imaginea loru.

Ei bine, suntemu intre doi. Ceremu dela amendóue pârtile unu sacrificiu, sî necontestandu acestei adunâri nici puterea sea nici durat'a sea, dorimu cá ea se duredie multu tempu spre a fundá replubic'a conservatória. (Miscare in drépt'a)

Alegerile generale nu voru fi asiá cum ve temeti. Candidatii pre cari ii regretati astadi, n'au reusîtu, ca alegatorii i-au crediutu aperatorii ai replubicei. Dara puneti cestiunea numai intre acei-a cari voiescu reulu sî acei'a care voiescu binele, sî respunsulu va fi induiosu. Unu guvernu tare sî intieleptu va fi stepânu preste tóte.

Déca sunteti contrarii parerei mele, aretati-mi unu altu midilocu. Nu vedu de câtu unulu, dictatur'a. O! fàra indoiala, multi aru primi-o; dara ati vediutu pre acést'a dictura la lucru, sî sciti ce a facutu din tiéra.

Credeti-me, se avemu recursu la midilócele legale, sî nu mai suntu altele de câtu acelea ce ve aducemu.

Unii nu voiescu a constituí, fiindu ca nu voru constituí monarchi'a, altii fiindu-ca nu voru fi ei cari voru constituí.

Eri, unu oratoru de la tribuna, mi-a facutu o martorisire de mil'a ce are pentru mine sî care m'a atinsu fórte multu, se temea pentru mine de unu ridicolu cu o sórte trista. Se-mi permita dara, oratorulu, a-i respunde totu cu asemenea temeri. A-si fi, a dîsu densulu, protegeatulu radicalismului; dara elu nu este protegeatulu cui-va? Elu este destinatu spriginiloru pre cari vechiulu duce de Broglie ii respinse cu indignare. Va fi protegiatulu imperiului.

(Intreite aplause in stâng'a adunârei sî pre un'a séu dóue bânci din drépt'a de susu. D. Thiers se da josu de la tribuna; mare agitatiune. Siedinti'a este radicata. Discussiunea reincepe la dóue óre.)

In urm'a acestui discursu alu dlui Thiers, adunarea a adoptatu indata urmatórea propunere a Domnului Ernoulu prin 360 voturi, contr'a 344:

„Considerandu, ca form'a de guvernamentu nu este nici decum in discussiune, ci aceea ce ne privesce este a asicurá tierei observarea unei politici francamente conservatrice, adunarea nationala regreta ca cele din urma schimbâri de ministeriu n'a datu intereseloru conservatórie satisfacerea ce avéu dreptu sa ascepte.“

Ordinea dilei puru sî simplu, ceruta de D. Dufaure, s'a respinsu prin 362 voturi contr'a 348.

In urm'a acestoru voturi, ministrii au demissionatu.

In siedinti'a de nópte a aceleia-si dî Domnulu Dufaure, dupa ce a anunciatu dimissiunea ministeriului, a depusu in mânile Presiedintelui Camerei acestu mesagiu alu domnului Thiers:

Domnule Presiedinte! Amu onóre a tramite adunârii nationale dimissiunea mea de presiedinte alu replubicei.“

„Nu amu trbuintia a adaogá ca guvernamentulu 'si va impliní datori'a pâna cându se va inlocuí.

Thiers,
Membru alu adunârii nationale.

Indata dupa acést'a, dnii Changarnier, duce de Broglie, Delille, Beulé, Ernoulu, Baragnon sî Kerdrel, toti monarchisti, au remisu presiedintelui adunârie urmatória motiune:

„Fatia cu demissiunea domnului Thiers, cá presiedinte alu republicei, noi propunemu adunârii a procedá fâra intârdiere la inlocuirea sea.“

Unu deputatu din stâng'a observà ca aru fi convenibilu a se pronuntiá numai asupr'a dimissiunei pre care tiéra nu o primesce, sî D. Joubert reusì, nu fara multa lupta, a face sa se respecteze regulamentulu fatia cu omulu de statu care are atâtu dreptu la recunosciinti'a tierei. Se decisera, daru a votá o motiune a stângei care cerea a nu se primí demissiunea dlui Thiers. Acést'a motiune inse a fostu respinsa prin 358 voturi contr'a 339.

Se vede prin acést'a diferintia de voturi, ca numerulu adversariloru domnului Thiors cresoéu in mesura cu triumfulu dreptei.

Marsialulu Mac Mahon fù alesu indata presiedinte cu 390 voturi, contr'a unuia, ceia-lalti deputati abtienendu-se.

Unu faptu si mai multu care probéza ca intielegerea erá facuta mai dinainte intre tóte fractiunile coalisate cu Mac Mahon, este ca acest'a, cându i s'a anuntiatu alegerea, avea dejá gat'a sî comunicatiunea prin care a anuntiatu primirea noui sele functiuni.

Chiaru in acea nópte elu cetì adunârii urmatórea comunicare:

„Domniloru deputati!

„Me supunu vointiei adunârei, paditórea suveranitâtiei nationale, spre a primí demnitatea de Presiedinte alu republicei.

„O grea responsabilitate se impune patriotismului meu; daru cu vointi'a lui dumnedieu sî cu devotamentulu armatei, care totu-déun'a a fostu armat'a legei sî protectricea ómeniloru onesti, vomu continuá in comunu oper'a liberâriei teritoriului francesu si restabilirea ordinei sî moralitâtiei in tiéra.

„Vomu mantiené pacea interióra, conformu principieloru pre care reposa societatea. Ve dau parol'a mea cá unu omu onestu sî soldatu.“

La esirea deputatiloru din Adunare, multimea, care asceptase pâna la mediulu noptiei in ulitie sî naintea adunârei, i-a primitu cu strigatulu de: traiésca Thiers, traiésca republic'a!

Multimea a facutu o ovatiune domnului Thiers inaintea palatului presiedentialu.

La intórcerea deputatiloru in Paris, imbulzél'a erá atâtu de mare la gar'a Saint-Lazare, in câtu politi'a a crediutu de datori'a sea a luá mesuri speciale pentru circulare. Ea a schimbatu trecerea celoru sositi dela Versailles prin uliti'a de Amsterdam.

Tóta nóptea acei-a bulevardele presentau aspectulu animatiunei unei mari dîle.

Jurnalele au publicatu trei editiuni.

Agitatiunea erá in gradulu celu mai mare, daru unu manifestu alu Uniunei republicane subscrisu de 51 deputati, a mai calmatu spiritele.

Acestu manifestu conjura poporulu a stá calmu.

„Nici odata, — dîce manifestulu — liniscea n'a fostu mai necesaria cá acum. Dela ea depende salutulu Franciei sî alu republicei.“

Revista dîuaristica.

„.... De unde prin corespundentiele prevedietoriului directoru alu jurnalului Romanulu se profetea prin cuvinte clare, ca republic'a francesa este consolidata de veci, sí ca Monarchi'a este cu deseversire redusa la impossibilitate; dè unde prin urmare eramu in dreptu, luându-ne dupa vorbele profetului nostru, a ne ascepta sa fie... lata, a esitu de totu angusta... republic'a este in agonia, sî Monarchi'a se renasce, printr'o simpla schimbare de decoru.

Republicanulu inbetranitu in credintie monarchice, presiedintele provisoriu alu provisoriei republice francese, d. Thiers, a fostu silitu sa demissioneze, spre a lasá loculu unui altu republicanu traitu in credintie monarchice, si anume maresialului Mac-Mahon, proclamatu sî acest'a iérasi presiedinte provisoriu alu provisoriei republice francese.

Sî inca, cându se intempla acést'a?

Tocmai la punctu, tocmai cându se credea ca stradaniele veteranului directoru alu Românului da propagá urbi et orbi republica, voru fi incununate cu succesu; tocmai cându se pregatise proiectulu de constitutiune prin care se proclama definitivu, cá forma a guvernului francesu, republic'a!

D. Gambett'a, cu totu cortegiulu de republicani de soiulu seu, mai avea numai unu hopu de facutu, pentru cá sa urce republic'a in verfulu inaltimei, unde numai potea fi atinsa; rondurile erau de totu strinse in camera sî chiaru afara din camera; demonstratiuni republicane se facusera indestule; bá inca nici demonstratiuni pretroliste n'au lipsitu alegendu-se in midiloculu Parisului insusi cetatiénulu Barodet, unu faimosu primaru alu Lyonului, spre a representá elu acésta capitala a lumii moderne, cá o espressiune a vointiei publice de a o vedea din nou préda flacareloru . . . in fine se dispuneau cu toti la o imbrancire a elementului monarchistu, din camera, cerendu desfiintiarea acestei camere, spre a se putea aduce alta care sa voteze republic'a inscrisa in proiectulu de constitutiune.

Dara tóte opintirile in vanu!

Elementulu monarchicu, mai compactu, sî mai forte prin radimulu ce are in societatea francesa, a remasu neclintitu cá o colóna de pétra la tóte aceste opintiri, pâna cându incele din urma a sî sdrobitu nasulu celoru ce isbeau in trensulu.

La cererea elementului republicanu de a se disolvá camer'a dela Versailles, elementulu monarchistu, fusionatu, adeca legitimistii, orleanistii, bonapartistii, cu toti la unu locu, respundu printr'o alta cerere, prin cererea ca d. Thiers presiedintele republicei provisorie sa-si numésca unu altu ministeriu cu tendentie conservatóre, pentru ca celu esistentu nu da nici o proba ca aru voí sa conserve starea de lucruri actuale, ci din contra ca aru voí sa impinga lucrurile la o nóua stare de anarchia; sî acésta cerere elementulu monarchistu o sî traduce intr'o interpelare care se anuncia guvernului.

Cându se anuncie acésta interpelare intra indata spaima in elementulu republicanu; se mai modera putienu ifosulu cu care se furlandiseau toti palavragii ca au nimicitu cu deseversire pre adversarii loru; dara totu luau lucrurile in gluma, neasceptandu-se sa védia vre-o atitudine prea decisa in elementulu monarchistu, mai cu séma dupa sperieturele ce facusera ei, ca tóte spiritele suntu acum republicane sî ca astfeliu fiindu suntu gat'a a spulberá pre ori-cine aru cutediá sa se opuna la stabilirea definitivu si imediatu a republicei.

Votulu care urmà, sfersî prin a uimí sî spariá pre toti acesti teroristi.

Prin trensulu se dedea unu feliu de blamu presiedintelui dlui Thiers, ca a datu in apele loru sî i se impunea schimbarea ministriloru sei.

Presiedintele Thiers fu silitu deci sa se retraga. Cu densulu demissionara sî ministrii sei sî camera procedà indata la numirea unui altu presiedinte, care este Maresialulu Mac Mahon, bravulu luptatoru alu Imperiului cadiutu la Sedan, sî care se alese cu

---

FOISIÓRA.

Analis'a spectrale.

(Dupa Dr. H. Schellen.)
(Fine.)

Cometii sî spectrele loru.

Planetii cei reci, séu cari se recescu dejá, rotescu iu giurulu sórelui celui albu de vapaia, toti dela apusu spre resaritu, printre stelele cele fipte; dara afara de acesti'a pre bolt'a ceriului se mai vedu din cându in cându nisce stele peregrine, care adese ori insuflara spaima omenimei, schimbandu-si form'a sî marimea, asemenea sî poterea de lumina. Aceste stele suntu cometii, a câroru câli — ce e dreptu — noi le cunóscemu, dara pentru astronomu e sî mai enigmatica natur'a loru fisica, decâtu a peteloru nebulóse. Déca odata vedemu unu cometu, observâmu, ca sî elu se misica in giurulu sórelui, dara in o cale, carea abiá o mai putemu numí elipsa. Ei se misica acum cá planetii dela apusu spre resaritu, acum intorsu.

Multi dintre ei percurgu in giurulu sórelui nisce câli inchise sî se intorcu regulatu; altii inse se ivescu pre neasceptate din universu in sistemulu nostru solaru, sî apoi se departéza póte pentru totudéun'a. Asiá cometulu lui Encke 'si percurge calea in $3^{1}/_{3}$ ani, a lui Vinecke in $5^{1}/_{2}$, a lui Brorsen in $5^{3}/_{5}$, a lui Biela in $6^{3}/_{4}$, a lui Faye in $7^{1}/_{2}$, sî a lui Halley in $76^{1}/_{2}$ ani. Apoi observatiunile facute la cometii din 1858, 1811, 1844 ne spunu, ca acesti'a 'si percurgu calea in 2100, respective 3000 sî 100,000 de ani.

La cei mai multi cometi avemu sa distingemu: disculu celu de form'a planetiloru, care stralucesce sî se numesce simbure; acest'a e inveluitu in unu abure séu o negura numita coma; simburele sî com'a laolalta forméza capulu cometului. Mai toti cometii, câti-i vedemu cu ochiulu nearmatu, posiedu o códa lunga directa séu curbata, carea constà din unulu séu mai multi rami; directiunea ei de regula e in partea opusa sórelui. Atâtu cód'a câtu sî simburele sî com'a suntu stravediecióse si nu frânge de locu radii de lumina, care vinu dela stelele ce se afla dincolo de ei, dupa cum documentéza Bessel la cometulu lui Halley sî Struve la a lui Biela.

Se nasce intrebarea: ce suntu acesti cometi? Au ei lumina propria cá stelele fipte séu numai lumina refrânta cá planetii, sî care e constitutiunea loru fisica? Esperimentele telescopieloru ne dau resultatulu, ca cometii constau din o materia, carea séu e stravedieciósa cá sî gazurile cându suntu fórte rari, séu ca e compusa din singuratice corpurele solide neanecsate, care forméza printre ele nisce intrespatie vacue, pre unde strabate neimpedecata lumin'a steleloru; aceste corpurélе sbóra prin universu, tienendu-se deolalta prin puterea atractiunei reciproce, cá si particelele de pulbere a unei volbure.

Siaparelli inse dîce, ca cei mai multi cometi suntu gazuri albe de vapaia.

Ce se tiene de lumin'a cometiloru, ni-aru poté documentá analis'a spectrala; dara de cându s'a introdusu acésta sciintia, nici unu cometu nu ni-a tramisu atât'a lumina, cá sa potemu capetá unu spectru completu, din carele se scótemu adeverulu. Trebuie deci sa asceptâmu sa se ivésca in sistemulu nostru solaru unu cometu atâtu de luminatoriu, sî de cum-va spectrulu lui va fi continuu sî strataiatu de liniele lui Frauenhofer, vomu sci, ca are lumina straina.

Dara sî pâna acum se facura esperimente despre spectrele cometiloru, care ne dau sa credemu, ca simburele cometiloru eradiéza atâtu lumina propria, câtu sî straina, dimpreuna cu com'a sî cód'a loru. De aici ne potemu esplicá sî constitutiunea loru fisica, dupa cum amu vediutu mai susu.

Professorele anglesu Iohn Tyndall ne mai da o teoria in adeveru geniala despre cometi, dara nici densulu nu e mai ferice in resultatele sele, decâtu cei-lalti barbati de specialitate. De óre-ce cometii suntu nisce corpuri fórte estravagante sî enigmatice, trebuie sa avemu pacientia, câci analis'a spectrala va scí deslegá sî secretulu loru.

Meteorii, roii de meteori, globurile focóse sî spectrele loru:

Cine a privitu in o nópe senina ceriulu stelatu, va fi vediutu de securu, cum se aprindu deodata nisce corpuri sî apoi cadu câtra pamentu verticalmente séu piedisiu, sî dupa câte-va secunde séu se stingu in atmosfera séu dupa ce ajungu pre pamentu. Aceste corpuri le numimu „Meteori“. Meteorii-i vedemu numai sér'a sî nóptea; dara s'au observatu chiaru sî dîu'a cându e innoratu, bá chiaru sî cându e seninu. Numerulu loru e colosalu de mare; asiá pentru unu tempu de 24 óre, numai cei ce-i potemu vedé cu ochi nearmati ajungu la numerulu de $7^{1}/_{2}$ milióne; armandu-ne inse ochii vedemu mai multe cá 400 milióne in acela'si tempu. Câte odata asiá e de mare numerulu loru, ca ei strataie ceriulu cá nisce fulgi de nea.

390 voturi contr'a unui singúru votu si a restului abtienutu.

Dupa acestu faptu, nici o incercare de a mai vení in lupta numai erá posibile, nici in camera nici afara din camera.

Elementulu monarchicu, cá cum aru fi realisatu unu planu indelungu urmaritu, ingrijise despre tóte, pentrŭ cá tiér'a sa nu devina préda perturbatiunii, si astfeliu chiaru in nóptea in care se numise Maresialulu Mac-Mahon presiedinte Parisulu se impenà cu o garnisona formidabile, care adóua-di se ivea pretutindeni cá o gogoritia, spre marea surprindere a strabalatiloru poftitori de desordini.

Noulu ministeriu formatu de noulu presiedinte alu republicei provisorie este unu ministeriu de fusiune, in care inca predomina elementulu bonapartistu.

Cá o manifestare, ca prin acésta schimbare a revenitu increderea in toti, burs'a se radicà chiaru de adóua-di intr'unu modu notoriu.

Remâne acum a ne intrebá ;

— Cum oru sa ésa lucrurile in Franci'a ? Ce durata va mai putea avea provisoriulu actuale ? Si care va fi desnodamentulu dramei incepute la 4 Septembre 1870 ?

Se va conservá republic'a ? ori se va restaurá monarchi'a ? si in casulu din urma care dintre pretendenti va reluá tronulu Franciei ?

Nu voimu se luâmu noi rolulu ridiculu de profeti, care convine numai veteranului directoru alu jurnalului „Romanulu“, inse ceea ce ni se pare mai cu siantia, dupa cele ce vedemu, este restaurarea monarchiei.

Acést'a si pare mai primita de câtra poporulu francesu, de câtu republic'a, pentru ca Monarchi'a are traditiunile ei de gloria, de stralucire si de totu feliulu de prosperitate a Franciei, in vreme ce republic'a n'are alta traditiune de câtu macelurile dela 1792 si incendiarea edificieloru orasieloru dela 1871 si dreptu unicu alu ei, caletori'a cu balonulu a dlui Cambetta spre a se duce se incurce lucrurile in sudulu Franciei, unde se faceau vane incercâri de a se organisá fórte in contr'a inimicului formidabile.

Dovéd'a despre acést'a este chiaru radicarea Bursei indata dupa triumfulu elementului monarchicu asupr'a elementului republicanu.

Incâtu pentru armata indoiéla nu póte fi in privinti'a simtimenteloru ce nutresce ea. Armat'a nu póte fi decâtu monarchista, pentru ca totu in monarchia 'si gasesce si ea marea traditiune de gloria.

Dara este unu lucru ce nu se póte precisá : care ramura monarchica va fi mai adencu sadita in anim'a armatei, a poporului si a maresialului Mac Mahon, intre cele trei ramuri pretendente ?

Ací lasâmu sa ne lumineze evenimentele. Deocamdata spunemu spre cunosciinti'a lectoriloru, ca déca celu ce concentra actualmente in mânile sele tóta forti'a ; déca presiedintele republicei Maresialulu Mac Mahon, póte avea inchinaciuni dupa originea sea câtra dinasti'a orleanista, elu urméza se aiba recunoscintia si dragoste mai multa pentru dinasti'a napoleoniana, dupa brilant'a s'a positiune de astadi, la care le-a impinsu serviciele sele apretiate sub imperiu. „Poporulu.“

Brasiovu, 22 Maiu 1873.

Dumineca in 20 ale curentei s'a seversitu aici sântirea stindardului comiiloru români asociati. Sântirea s'a intemplatu inaintea Gimnasiului românu gr. or. si astfeliu, ca — fiindu si tempulu frumosu — au causatu lânga altu publicu si participarea unui publicu alesu si in numeru insemnatu.

Festivitatea acést'a de-si n'au avutu program'a sea publicata, fiindu ca tenerii comii români au voitu sa nu faca larma mare, totusi ea a cursu in rendulu urmatoriu :

Cei mai alesi din locuitorii de aici si cei aprópe de membrii asociati au fostu cu dóue dile mai inainte invitati prin bilete la acésta festivitate. La 10 óre s'au adunatu membrii asociati intr'unu numeru de 28 in sal'a Gimnasiului unde 'si aveau stindardulu loru. La jumetate la 12 óre invitându comitetulu asociatiloru pre dlu parochu B. Baiulescu au esitu cu stindardulu loru inaintea Gimnasiului asiediendu-lu pre més'a gatita pentru sântirea apei. Membrii asociati aveau tricoloru — semnulu nationalu — pre peptulu loru.

Cându erá sa-si incépa parochulu servitiele prescrise pentru acésta sântire, capel'a militaria intonéza o piesa romanésca spre intempinarea si primirea mamei stindardului dómnei Agniti'a I. Dusioiu, care venì cu o suita de 6 domnisióre imbracate in vestminte albe, spre a face onórea serbârei séu a urmá usulu vediutu la atare actu.

Parochulu sevarsindu sântirea apei implinesce si insasi sântirea stindardului prin rugaciunea prescrisa dandu-i de patroni pre ss. imp. Constantinu si Elen'a si prin stropirea stindardului.

Dupa seversirea acést'a, d-n'a nasia impodobesce stindardulu intonandu : „ca face acést'a cu dorintia pentru viitoriulu si inaintarea comerciantiloru români.“ Indata dupa acést'a par. B. Baiulescu cuvintéza cum se vedea, miscatu de progresulu comerciului românu, dupa cum urméza :

> Motto: „Parinte sânte padiesce'i pre ei intru numele teu, cá sa fia un'a precum si noi un'a suntemu.“ (Ioanu ev. c. 17.)

Iubiti frati in Christosu ! Eata-ne adunati aici sub ceriulu liberu in modu serbatorescu, unde radicandu inimele nóstre câtra Ddieu Tatalu, si intonandu rogaciuni ferbinti amu seversitu o functiune sacra cerendu inaintea acestui palatu alu museloru, darulu lui Ddieu si binecuventarea cerésca asupr'a stindardului acestui'a alu comiiloru rŏmâni asociati din Brasiovu.

Actulu acest'a 'si are insemnatatea sea. Scopulu intrunirei acestoru frati juni sub stindardulu acest'a este nobilu, fiindu ca tientesce a lucrá cu puteri unite la perfectiunea loru, la cunóscerea deplina a chiemârei loru. Fundamentulu pre care zidescu ei este siguru si promite resultate imbucuratórie incependu-si opulu cu unu actu religiosu.

Prin intrunirea in giurulu acestui stindardu aréta, ca au intielesu simbolulu alociârei si propasirei, ce contiene acestu obiectu ; prin gruparea loru lânga acestu midilocu au aretatu dorinti'a cea atâtu de necesaria de a vietiuí in concordia ; apoi de a dá semne de viétia, câci eata-i intr'unu numeru frumosu, de care nu sciamu. Au aflatu midilocu prin acestu stindardu a se asociá, a cugetá si a se consultá asupr'a midilóceloru propasirei spre a ajunge scopulu chiemârei loru, a deveni membri demni societâtiei.

Cá fii ai natiunei române de care suntu legati prin sânge au doveditu, ca semtiulu loru nationalu nu este amortitu, ci ca suntu decisi a contribuí si densii la rendulu cá membrii ai acestei'a la radicarea si inaltiarea ei. Ei suntu invapaiati de dorintia a lucrá si a castigá merite pentru natiunea loru. Voiescu, cá in pasii nationali sa misce si densii. Au formatu aici o societate de juni comii comercianti români sub scutulu Gremiului românu.

Acést'a este o incuragiare nu numai pentru densii, ca nu mai suntu isolati, ci chiaru si pentru noi, ca demustra desceptarea junimei, care este viitoriulu nostru.

Prin pasulu acest'a mai dovedira, ca cugeta seriosu la missiunea loru. Atunci cându se intrunescu in giurulu acestui stindardu voiescu a aretá semnele maturitâtiei ; voiescu a aretá lumei, ca suntu pregatiti pentru acésta specialitate ; voiescu a dovedí, ca nu suntu condusi de egoismu, ci suntu gat'a sa se jertfésca unulu pentru altulu, si cu totii sa lucre la desvoltarea comerciului, la inlesnirea trebuintieloru omenimei.

Este pré cunoscutu, ca comerciulu e sufletulu vietiei sociale ; este sciutu, ca midilócele materiali de cari dispune comerciulu in dilele nóstre, cându predomnesce directiunea materialistica pré adese ori da mâna de ajutoriu la castigarea sciintieloru si a arteloru.

Barbatii acestei specialitâti lucra la inflorirea patriei, obosescu pentru omenime si in specialu pentru natiunea la care apartienu.

Natiunile cari au membrii numerosi la comerciu si cari se ingradescu prin asociare se intarescu, se radica mai pre susu decâtu altele.

Iubiti membrii asociati ! Asupr'a unoru momente voiescu a ve trage atentiunea d-vóstra, cari aveti o missiune atâtu de frumósa, cari sunteti ota-

---

Déca ajungu substantiele focóse pâna pre pamentu, atunci le numimu meteori séu globuri focóse ; a orea cadu pre pamentu si-i atingu surfati'a inainte de a fi arsu séu aburitu de totu, atunci le numimu pietri meteorice, aeroliti si feru meteoricu. Mai distingemu apoi meteori sporadici si roi de meteori, dupa cum strataie ceriulu singurateci in tóte directiunile, séu dupa cum 'si percurgu mai multi laolalta o cale comuna, aretandu-se cá si cum aru apartiené unui intregu mai mare.

Ce suntu aceste corpuri ?

Schiaparelli, Le Verier, Weiss si altii ne spunu positivu, ca acesti meteori focosi suntu nisce masse fórte mici, cari câte odata apasa mai multi centenari, si rotescu in giurulu sórelui cá si planetii, dara in calea loru apropiandu-se fórte tare de pamentu, acest'a-i atrage, si ei intrandu in atmosfer'a pamentului dau de resistenti'a aerului, si frecându-se de elu invapaiéza.

Analisandu chemice meteorii, cari au cadiutu pâna acum pre pamentu cá pietri meteorice in stadiu nearsu, ne convingemu ca ei constau totu din acele elemente cá si pamentulu nostru. Partea cea mai mare constà din feru metalicu amestecatu cu diferite combinatiuni de silice. Cu ferulu se afla de multe ori amestecatu si nicolu, ori cobaltu, arama, cusutoriu, chromu ; dintre silicate mai consideraveru e mineralulu olivinu, care se afla cu deosebire in pietrile vulcanice, si augitulu.

S'a mai aflatu apoi ossygenu, hydrogenu, sulfuru, fosforu, carbogenu, aluminiu, magnesia, calciu, natriu, caliu, manganu, titanu, plumbu, lithiu si strontiu.

Meteorii focosi aparu de regula in o inaltime cam de 15 miluri dela pamentu ; s'au observatu inse si la 2 miluri, dara si la 293. Celeritatea loru iérasi e fórte varia, dara cei mai multi se misica in o secunda 6 miluri geografice ; unii s'au miscatu cu celeritate de $3\,{}^{1}/_{2}$ altii inse de $23\,{}^{3}/_{4}$ miluri.

Roiulu de meteori din 10 Augustu, numitu si perseidu, câci meteorii se paru ca vinu din constelatiunea Perseus, se aréta mai in toti anii si inca succesive in multime varia ; de aici resulta, ca meteorii cei mici a acestui roiu percurgu unu anelu inchisu in giurulu sórelui, si pamentulu se afla la 10 Augustu totu-déun'a in loculu unde-i strataia acestu anelu calea. Mai departe urméza, ca nu in tóte locurile se afla corpuréle impartite egalu pre calea acestoru meteori, si ca potu esistá si locuri mai indesuite ba ! si chiaru fâra de meteori.

La roiulu din Novembre nu observâmu in totu anulu pre la 12 si 13 Novembre unu numeru insemnatu de meteori, dara pentru aceea totu la $33\,{}^{1}/_{3}$ ani observâmu unu numeru colosalu, care se paru ca vinu din constelatiunea leului, de unde se si numescu leonidi. Meteorii acestui roiu, cari si ei rotescu pre lânga sóre, nu suntu respanditi pre tóta calea loru cá perseidii, ci suntu cumulati in unu roiu desu, care are lipsa de $33\,{}^{1}/_{3}$ ani se amble in giurulu sórelui, pâna cându voru dá in calea loru de acelu punctu a câlei pamentului, in care se afla acest'a pre la 12 si 13 Novembre.

Ajungendu apoi roiulu acest'a pâna aici, fenomenulu meteoriloru se repetiesce in trei ani succesive pre la 13 Nov., dara in numeru totu mai micu. De aici deducemu, ca roiulu acest'a are o estensiune atâtu de mare, câtu elu are lipsa de 3 ani, cá sa tréca punctulu unde se afla pamentulu la 13 Nov.

Renumitulu astronomu din Milano Schiaparelli demonstrà cu istetíme rara, ca intre corpurile ceresci ce le-amu numeratu mai in urma esista o relatiune strinsa. Elu ne aretà, ca câlile meteoriloru consuna intru tóte cu a cometiloru, ca roii de meteori suntu un'a cu cometii, si ca unulu si acela'si corpu cerescu 'lu vedemu de pre pamentu acum in forma de cometu, acum in forma de roiu de meteori. Dara si mai multu ; elu documentà cu unu calculu matematicu fórte eclatantu, ca cumulii nebulosi din universu trebuie sa se straforme in cometi, si acesti'a in meteori, déca in peregrinagiulu loru prin universu ajungu sub influinti'a atractiunei sórelui.

Ce se tiene de spectrele meteoriloru, analis'a spectrala ne da nisce resultate fórte obscure, din causa ca ei duréza numai momentanu, si lumin'a loru e prea debila pentru aparatele nóstre de pâna acum, care sperâmu ca se voru perfectiuná din ce in ce totu mai tare, cá apoi va disparé si de aici totu intunereculu ce inveluiesce adeverat'a constitutiune a meteoriloru. Esperimentele de pâna acum ne spunu numai atât'a, ca simburele acestoru corpuri constà din corpuri solide invapaiate.

Pacienti'a numai, si diligenti'a neobosita, si acésta sciintia juna va face sa dispara intunereculu dinaintea mintiei omenesci ; atunci, si ast'a e aprópe, va incepe omenimea o viétia de totu nóua, atunci ne vomu apropiá de paradisu ! —

Gratiu, 2/14 Martiu 1873.

Teodoru Ceontea,
stud. filos.

riti a ve pregatí sî a lucrá in concordia, la inaintarea d-vóstra, la inflorirea societâtiei sî a natiunei romåne, aveti necessitate a urmarí esemplele antecesoriloru d-vóstra comerciantiloru români din acestu locu. Ei si-au castigatu multe merite pentru acestu orasiu, pentru acésta tiéra, sî pentru natiunea romåna.

Documente autentice guberniali inca de pre la an. 1777 cându se vedea a fi fostu aici preste o suta comercianti români, sî alte documente de mai incóce dovedescu acestu adeveru. Ei de atunci sî pâna astadi, pentru importarea producteloru esportarea manufactureloru sî pentru aducerea baniloru de argintu si auru in tiéra si-au castigatu merite, ca au infloritu industri'a acestui locu sî l'au radicatu la o insemnatate mai mare decâtu au alte orasie din Transilvani'a; pre lânga acestea ei au contribuitu multu la respandirea luminei poporului românu si la inaintarea sciintieloru.

Opulu loru aveti sa-lu continuati, in urmele loru aveti sa calcati, tienendu insa contu de spiritulu tempului, adeca: aveti se ve luptati cu arme mai puternice; se fiti provediuti: cu sciintiele comerciali, cari se ceriu astadi; se fiti statornici in pasuri, precauti la fapte sî circumspecti.

Fundamentulu pre care ziditi este siguru sî neclintitu, este religiunea stramosiloru vostri cu care ati sî inauguratu actulu acest'a. Patronu aveti pre Constantinu sî Elen'a acei sânti pre cari religiunea crestina ii pastréza sî adoréza de patroni; câci venindu in orientu au contribuitu la inflorirea crestinismului a luminei sî civilisatiunei.

Darulu cerescu ati cerutu impreuna cu noi se 'lu trimita Dumnedieu intru sântirea acestui standardu sî cu acestea a-ti aretatu directiunea cea sigura pre care voiti se purcede-ti.

Aceea, a invetieturei Mentuitoriului Christosu a moralei a religiunei greco-ortodocse a parintiloru nostri. Acestea tocm'a ne incuragiéza a asceptá resultatele dela pasurile d-vóstre.

Religiunea sî moral'a ve va serví de arme biruitóre asupr'a: Seduceri la fapte usióre, asupr'a: amagirei, siretiei sî concurentiei false, asupr'a acestoru rele, cari coplisescu nu numai individi numerosi ci orasie sî tieri intregi sî invenineza societatea omenésca.

Biruintia asupr'a loru va fi sigura sî inaintarea d-vóstra asigurata déca ve ve-ti pune de devisa: Moral'a sî cultur'a, cunoscintie perfecte in specialitate dvóstra; sudóre sî labore in concordia apoi ordine sî asiediamentu, câci S. Scriptura ne invétia „de voru padî fiii tei fric'a lui Domnedieu ordinea sî asiediamentulu voru ajunge fericirea“.

Acestea apromitu caracteru nobilu sî firmu acestea va voru ajutá se ajungeti scopulu ce v'ati propusu sî ve va radicá la onórea ce asceptati.

Cu acestea primiti din mânile mele acestu standardu invescutu cu darulu Tatalui cerescu. Eata vi-lu dau sântitu. Puterea lui Domnediu, sî dragostea dlui Cristosu sî ajutoriulu duchului sântu se ve insotiésca; se ve fia acest'a midilocu sântu spre inflorirea sî inaintarea dvóstre, cá se deveniti membrii demni comerciului, factori zelosi natiunei sî cive onorifici patriei; primiti-lu ca dumnedieésc'a binecuventare spre barbatia sî propasire sî spre marirea numelui lui Domnedieu.“

Numai putienu miscatu vorbesce D. Diamandi. I. Manole facendu istoriculu altoru natiuni, a câroru membrii comercianti insotiendu-se, au infloritu ei sî tierile loru.

Trage atentiunea, ca calea ferata a sositu la Brasiovu sî ea cere puteri comerciale, puteri unite. Le da de consultu: Concordi'a sî cu acésta impreuna cu mam'a le admanueza Standardulu. In urma unu membru din comitetulu asociatiloru D. Taflanu declarandu sorbatoresce, ca toti comii români suntu insufletiti de ideile sânte, ce li s'au adresatu, intonéza apromissiunea, ca le voru urmá avendu-le concentrate in Standardu. Multiemesce tuturoru ce au contribuitu la acésta festivitate sî cu acestea se incheia festivitatea sântirei.

Sér'a a fostu balu, cá sa se deplinésca sî bucuri'a prin petrecere.

La incheiarea acestei corespondintie accentuezu, ca cei ce doresc sî lucra pentru inaintarea româniloru brasioveni nu potu face acést'a fâra sa se intereseze de junimea comerciantiloru. Cându acesti'a se voru vedea seriosi insociti in propasirea loru Brasiovulu cá locu romanescu propasiesce.

Convocatoriu.

Conformu conclusului adunârei generale a despartiementului VIII. de Alb'a-Iuli'a alu asociatiunei transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului romånu tienuta in Ighiu, subscrisulu comitetu alu acestui despartiementu convoca adunarea generale ordinaria alu acestui despartiementu pre 6 Iuliu c. n. adeca pre diu'a Nascerei S. Ioanu Botezetoriulu in comun'a Geoagiu (Fel-gyogy.)

Din siedinti'a comitetului alu despartiementului VIII.

Alb'a-Iuli'a in 29 Maiu 1873.

Alesandru Tordosianu,
directore.
Rubinu Patiti'a,
actuariu.

Nr. 341. Pres.

Concursu.

La consistoriulu gr.-orientalu din Oradea-mare vine de a se depliní postulu de cancelistu provediutu cu salariu anualu de 500 fl. v. a; spre care scopu se escrie sî se publica concursu sub conditiune, ca aspirantii la postulu acest'a:

a) sa fia credintiosi ai bisericii gr. orientali;

b) se produca documinte autentice despre studiele absolvite; despre aplicarea loru de pâna acum; despre cunoscint'a limbeloru, sî despre pracs'a, ce o au in afacerile de cancelaria;

c) sa documenteze deosebi cunoscinti'a gramaticei sî a ortografiei pentru limb'a româna sî pentru alte limbi, ce le posiedu;

d) sa fia recomandati in partea morala;

e) sa-si tramita recursurile pentru postulu acest'a scrise de mân'a loru, pâna in 20 Iuniu vechiu (2. Iuliu nou) a. c. la presidiulu consistorialu de aici'a, sprignite cu documinte despre cualificarea espusa mai susu.

f) Voru avé preferintia recurintii devotati statului calugarescu, déca voru fi avendu necesariele pregatiri scientifice, sî voru descoperí in partea acést'a vointi'a loru.

Oradea-mare, 15 Maiu v. 1873.

Presidiulu Consistoriului
eparchialu gr. or. din
(2—3) Oradea-mare.

Nr. 326. Plen.

Concursu.

La Consistoriulu subsemnatu e de a se depliní in modu definitivu postulu fiscalului provediutu cu salariu anualu de 200 fl. v. a.; unde se recere, cá fiscalulu

a) se fia credinciosu alu bisericei gr. orient.;

b) se aiba diploma de advocatu publicu;

c) se aiba cunoscintie sistematice din institutiunile canonice ale bisericei gr. orientali;

d) se aiba conduita buna in partea morala;

e) se locuiésca in Oradea-mare.

Fiscalulu e detoriu a asistá la siedintiele consistoriali in tóte resórtele; a aperá in launtru sî afara drepturile bisericii, sî a procede din oficiu in causele disciplinarie sî matrimoniali dupa instructiune.

Cei ce voiescu a imbracá postulu acest'a, suntu poftiti sa-sî tramita recursurile la consistoriulu subsemnatu pâna la 20 Iuniu vechiu (2 Iuliu nou) a. c. provediute cu documente despre cualificarea recerutа mai susu.

Oradea-mare, 7 Maiu, v. 1873.

Consistoriulu eparchialu gr. or. din
(3—3) Oradea-mare.

Concursu.

La scól'a capitale-normale dela biseric'a Sântei Adormiri a Maicei Domnului din Satulungu, Protopresbiteratulu 1 alu Brasiovului, suntu vacante dóue posturi invetiatoresci, pentru acaror'a ocupare prin acést'a se escria concursu, cu terminu pâna la 20 Augustu a. c.

Salariulu anuale pentru unulu este 350 fl. v. a. cu prospectu de a se inmultí salariulu totu la câte cinci ani de servitiu cu câte 50 fl. v. a. —

Doritorii de a ocupá vre unulu din aceste dóue posturi, suntu avisati a-sî asterne subscrisului comitetu suplicile loru, adresate câtra reverendissimulu Domnu Protopopu Iosifu Baracu in Brasiovu sî instruite in sensulu Statutului Organicu cu atestatu de botezu, testimonii scolastice, ca au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu séu teologicu sî au depusu esamenulu de cualificatiune.

Satulungu 17 Maiu 1873.

Comitetulu parochiale alu
bisericei S. Adormiri.
Radu Pope'a
(2—3) Parochu. sî Presiedinte.

Concursu.

Devenindu vacanta parochia greco-orientala din Ocolisiulu micu, — de clas'a a III in protopresbiteratulu tractului Hatiegu, se deschide prin acést'a concursu pâna la 20 Iuniu a. c.

Emolumentele suntu:

Câte o ferdela de cucurudiu nesfarmatu (cu tuleulu) de familia, dela 115 familii sî câte o di de lucru — claca, — precum sî stol'a usuata, dinpreuna cu dóue jugere pamentu aratoriu sî fenatiu; care tóte la olalta dau unu venitu anualu aprópe la 300 fl. v. a.

Doritorii de a concurge la acésta statiune, — au a-si ascerne subscrisului petitiunile loru — instruate in sensulu prescriseloru din „Statutulu Organicu,“ pâna la terminulu numitu.

Hatiegu 17 Maiu. 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Ratiu,
(2—3) Protopopu.

Nr. $\frac{1277}{\text{civ.}}$ 1873.

Citatiune edictale.

Prin scaunulu judecatorescu reg din Muresiu Osiorheiu se face cunoscutu, ca in causa de esecutiune a fondului episcopului Mog'a contra Ferenz Horvath din N. Ernye pcto 2600 fl. v. a. c. s. c. averea nemiscatória a-cestuí din urma secuestrata prin judecatoria s. a: tóta averea nemiscatória in comun'a N. Ernye sî pre hotarulu acesti'a, precum se afla ea in protocolulu de secuestrare sî estimatiune, carea face in pamenturi aratórie 209 jug. 48□°, grâdina sî fenatie 86 jug. 718□°, vii 3 jug. 435□°, pasiune 13 jug. 739□°, locuri de padure 55 jug. 111□°, pamentu neproductivu 3 jug. 493□° in pretiulu totalu de 57,465 fr. — se va licitá la cas'a subscrisului in comun'a N. Ernye in 30 Iuniu, sî 30 Iuliu, de ambele ori inainte de amédí sub urmatórele conditiuni, ca averea nemiscatória se va poté vinde laolalta in diu'a prima in pretiulu estimatu séu sî preste acest'a; dara a dóua di sub pretiulu acest'a, 10 % vadium din pretiulu estimatu se va platí anticipative, ca dreptulu de proprietate 'lu câsciga cumperatoriulu numai prin solvirea deplina a pretiului de cumperare sî ca pretiulu de cumperare se va solví in dóue rate egale sî anume diumetate dupa diu'a de licitatiune, cea-lalta diumetate dupa 3 luni impreuna cu 6% interese, ca in casu de neobservare a acestoru conditiuni se va ordiná o licitatiune nóua la rogarea incusatoriului sî a creditoriloru ipoticari pre spesele cumperatoriului, cându averea nemiscatória se va vinde sî in parcelle singuratice sî sub pretiulu de estimatiune si vadiulu 'lu va perde in favorulu incusatoriului. —

Conditiunile de licitatiune se potu vedé la acestu scaunu judecatorescu in protocolulu de estimatiune sî in cârtile de intabulare.

Totu odata se provóca toti acei creditori ipotecari, cari nu locuescu lânga acésta judecatoria séu in apropiarea ei, cá pentru a puté fi representati la impartire sa-si tramita la acésta jurisdictiune plenipotentiati sî se insinue numele sî locuinti'a acelor'a pâna la vindere, la din contra voru fi representati prin curatorulu, ce se va denumí prin oficiu

Totu asiá se provóca sî acei'a, carii credu ca au dreptu de proprietate séu alta pretensiune, séu dreptu de prioritate pre bunurile secuestrate, a-si tramite inlauntru rogârile loru de pretensiune in 15 dile dela diu'a ultima a publicârei edictului, de-sî nu a primitu o incunosciintiare speciale, altmintrinea acei'a nu voru impedecá decurgerea esecutiunei sî se voru avisá singuru la pretiulu de cumperare ce va intrece.

Presiedintele scaunului
judecatorescu.

Din siedinti'a scaunului judecatorescu din Muresiu Osiorheiu tienuta in 27 Februaru 1873.

Bonkon,
(3—3) not.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 44 ANULU XXI.

Sabiiu, in 31 Maiu (12 Iuniu) 1873.

Fói'a oficiale „Budapesti Közlöny“ publica suspenderea Il. Sele dlui capitanu supremu din districtulu Fagarasiului Ladislau Tamasiu, la cererea sea propria si inlocuirea densului cu cea a dlui Colomanu Boer, despre care se dîcea in alte foi, ca a fostu vice-comite in comitatulu cetâtiei de balta.

Imperatulu Russiei a petrecutu pâna in 7 Iuniu in Vien'a. Petrecerea lui aci a fostu unu sîru de solemnitâti de curte si militarie. Din tóte aceste se vede, ca referintiele cele de mai nainte, intre Russi'a si Austro-Ungari'a au incetatu si s'au inceputu altele mai bune.

Pâna cându imperatulu russescu erá inca in Vien'a incepura unele diurnale de acolo a lati fai-m'a ca politic'a traditiunale a Austro-Ungariei de a conservá imperiulu otomanu a facutu locu altei politici, unei politici carea sa inainteze independinti'a Serbiei si a Romaniei si eliberarea crestiniloru de sub despotismulu turcescu, care despotismu traiesce in ultimele agonii, vedite prin desele schimbâri de ministrii in Constantinopole.

In fati'a astoru feliu de sgomote „P. Ll“ in repetite renduri aréta ca pretiulu buneloru intielegeri intre Russi'a si Austro-Ungari'a nu este de a se luá in intielesulu espusu de unele jurnale din Vien'a. Austro-Ungari'a n'a avutu nici cându de cugetu de a rumpe cu politic'a sea traditiunale, carea incâtu privesce orientulu a avutu de problema de a sustiené si spriginí totu ce este priinciosu imperiului otomanu. Politic'a acést'a traditiunale corespunde intereseloru de viétia a monarchiei comune precum si sustienerei pâcei europene si politic'a acést'a s'a bucuratu de aprobarea factoriloru legali ai monarchiei, de aprobarea delegatiuniloru din ambe jumetâtile Monarchiei.

Singure aceste dóue consideratiuni suntu de ajunsu a eschide ori-ce prepusu, ca unu regimu, care are de cinosura politic'a de interese si constitutionalismulu, se va departá dela programulu seu pentru vre-unu pretiu, fia acelu pretiu inca odata asiá de mare. Mai trebuie observatu ca aceea ce in concretu s'aru pune in loculu „traditiunei“ adeca slabirea referintieloru de suzeranitate intre Pórta si principate, nu aru fi alta decâtu vatemarea tratateloru de sub garanti'a puteriloru mari, a câroru observare a fostu pâna acum o causa de onóre, in ceea ce privesce fidelitatea câtra tratate, a cabinetului nostru.

Intielegemu pre deplinu, dîce „P. Ll.“ neplacerea tuturoru politiciloru seriosi escata din convulsiunile cele frenetice si din intrigile de palatu din Constantinopole. Suntemu inse departe de a ne reduce cá se aflamu intr'aceste motivulu spre a grabí caderea totale a unui imperiu de care suntu legate interese politice si economice. Din contra intr'acele convulsiuni si intrige noi vedemu o provocare cá sa priveghiâmu cu atât'a mai multu cá nu cum-va prin complicatiuni esterne se ne vina o catastrofa, carea se aprindia unu focu mare pre (muntele) Emu. De acea noi apretiuimu fórte multu referintiele cele bune cu imperiulu rusescu, pentruca si s'aru paré ca acele, intru câtu ele potu fi reciproce si intru câtu ele celu putienu momentanu voru fi de interesu pentru causa-i, voru impedecá o complicatiune a cestiunei orientali, a cârei deslegare aru dá preste greutâti enorme.

Fâra de a avé aerulu sa trecemu inaintea lumei de ómeni iniciati din convorbirile din Vien'a, déca au fostu de aceste, ni se pare plausibile, ca Austra-Ungari'a si Prusi'a in ce privesce orientulu nu se voru paralisá un'a pre alt'a, ci celu multu voru concurá intr'acolo, cá dupa putintia sa se simta in orientu missiunea loru de cultura si interesele loru politice. Credemu mai departe ca este in consonantia cu politic'a, carea nu pune in intrebare esistinti'a imperiului otomanu, cá sa lucrâmu pentru buna starea civilisatórie si materiale a populatiunei crestine dela Dunarea inferióra, de óre-ce cu desvoltarea acestei'a mai cresce unu factoru potericu si pentru imperiulu otomanu.

In legatura cu petrecerea czarului in Vien'a mai cerculéza versiuni deosebite despre intensitatea politica a acestei intrevederi de monarchi. Diurnalele purcediendu dela toastele radicate de monarchi la diverse ocasiuni le esplica si pre aceste dreptu de semne politice. Asiá d. e. dóue toaste schimbate intre monarchi la unu prândiu de gala au fostu obiectulu unui corespundintie din Vien'a la „P. Ll.“ Despre celu alu imperatului Franciscu Iosifu se dîce ca a fostu fórte cu caldura esprimatu; alu czarului a fostu rece in espressiuni, inse form'a in carea a fostu esprimatu delatura ori-ce indoiéla, ca nu aru fi venitu si acest'a din inim'a lui Alessandru II, dupa cum sustienu alte foi. „Fremdenblatt“ afla lucru curiosu inse in purtarea cancelariului russescu Gorciacoffu, carele in totu tempulu petrecerei sele a fostu fórte retrasu si n'a luatu parte nici la unu prândiu sub cuventu ca este bolnavu.

† Ratazzi, unulu dintre fruntasii barbatiloru de statu ai Italiei, a muritu in Iuniu la Frosinone. Immormentarea lui a fostu impunetória. Principele de coróna alu Italiei si generalulu Menabrea au mersu lânga cosciugu pâna la mormentulu reposatului.

Din Spani'a se scrie ca Figueras presiedintele republicei s'a retrasu dechiarându ca referintiele tierei suntu acum mai grele cá ori cându alta data. Si asiá si trebuie se fia, pentru ca Carlistii facu progrese si trupele desertéza si se rovoltéza,

In Granad'a avù locu unu conflictu sângerosu intre soldati si poporu. Anarchi'a in dimensiuni totu mai mari. Castelaru inca s'a retrasu dela ministeriu si s'a dechiaratu ca nu se va mai intórce la casu de o noua denumire.

In 7 Iuniu se invoi parlamentulu spaniolu cá Piy Margall sa fia denumitu de ministru presiedinte si sa se insarcineze cu compunerea unui ministeriu.

In 8 Iuniu s'a prochiamatu definitivu republica federativa. Piy Margall propune o lista de ministri intre cari Castelaru nu se mai vede. In aceiasi siedintia rostesce Figueras o cuventare memorabile prin carea provóca pre republicani la contielegere si accentuéza ca diferintiele voru ucide republic'a. Malcontentii aparu in parlamentu (cortes) si ceru cá in loculu standardului natiunale sa se puna stindardulu celu rosiu; cererea acest'a a fostu respinsa.

In siedinti'a dela 9 Iuniu dupa discussiune indelungata lista de ministri asternuta parlamentului de Piy Margall se respinge si ministri cei vechi suntu recercati a reluá provisoriu portfoiurile, ceea ce s'a si intemplatu.

Principele Napoleonu a sositu la Parisu, dupa cum se afirma din unele pârti cu invoirea lui Mac-Mahon si a consiliului de ministri. Principele a conversatu cu multi bonapartisti, dara in publicu nu s'a aretatu nicairi. Dumineca erá sa se presenteze la presiedintele republicei Mac-Mahon. De alta parte se spune ca imperialistii priveghieza cu ochi de argus asuprai si in specialu Rouher vice imperatulu de odinióra nu 'lu póte suferí, despre imperatés'a nu póte fi nici o indoiala ca in privinti'a acést'a va fi de acordu cu Rouher. De aceea se grabescu foile loru a recomandá Franciei pre principele imperiale pre tóte tronurile.

Diurnalele din Romani'a se ocupá mai tóte cu immormentarea remasitieloru trupesci ale defunctului Domnitoriu Alessandru Ioanu I Cuz'a, la mosi'a sea Ruginós'a in partea moldava a Romaniei.

— In dile acestea a sositu scirea despre mórtea principelui G. Bibescu, fostu domnitoriu alu Munteniei pâna la 1848.

Unu ce neplacutu este a cetí in multe diurnale din Romani'a, unu siru de insulte asupr'a Domnitoriului actuale alu Romaniei Carolu I si asupr'a familiei sele. Ce scopu póte avea acea parte a pressei, care se ocupa pre tóta diu'a in modulu acestu necuviinciosu cu persón'a Domnitoriului seu si a familiei sele, nu potemu pricepe.

Dómn'a Elisabet'a, soci'a Domnitoriului Carolu a plecatu in 5 Iuniu n. cu o suita numerósa pre vaporulu de resbelu „Stefanu celu mare“, spre Neuwied. Pre vaporulu acest'a a caletoritu dela Giurgiu pâna la Pest'a. La sosire fu intempinata de inspectorulu societâtiei vapóreloru Medyazay si de capitanulu de portu Depinyi si de unu publicu numerosu. In momentulu cându a parasitu Dómn'a vaporulu românu, militi'a româna de pre densulu a presentatu armele si sunetu de trambitie a petrecut'o pâna la tiermure. Multimea o primì cu aclamatiuni de éljen! De aci s'a indreptatu spre gar'a drumului de feru si indata a plecatu la Vien'a, unde s'a opritu a vedé espusetiunea. Domnitoriulu visitéza partea tierei de dincolo de Oltu, dara se dice, ca pentru a nu se mai reintórce (?). Foile ungurescí, cari colportéza scirea acest'a mai sciu adauge si scirea, ca românii aru fi intielesi cu departarea acést'a si ca indata dupa esirea lui din tiéra in Bucuresci va luá cârm'a Florescu, si in Iassi Lascaru Catargiu (!).

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a X din 23 Aprile.

(Urmare.)

Dr. Mesiota: Cu permissiune voesce a reflectá aceloru antevorbitori, cari au combatutu propunerea comissiunei, dîcendu ca acest'a au purcesu din aceea supositiune, ca scólele nóstre voru progresá numai atunci, cându va fi unu referinte scolariu salarisatu, fâra se fi potutu cu efectu dovedí acésta asertiune; Dep. Branu in vorbirea sea au facutu o alusiune la scólele din Franci'a si Austri'a trecendu apoi la cele din patri'a nóstra, esprimendu-si indignatiunea ca comissiunea vine cu astfeliu de propunere, prin care noi amu face unu regresu in causele scolari. Au combatutu propunerea comissiunei dîcendu, ca déca s'aru cassá postulu salarisatu cu 1200 fl. starea scóleloru nóstre s'aru periclitá cu totulu.

Dupa aceea au urmatu mai multi deputati, cari au combatutu propunerea comissiunei precându Popescu si Ratiu au aretatu, ca caus'a scolara nu va inaintá prin aceea, déca noi vomu avea unu referinte salarisatu, care se umble in tóta tiér'a, ci numai déca cu toti vomu pune mân'a la radicarea stârii scóleloru nóstre. — Credu, ca déca scólele nóstre nu inaintéza precum cere spiritulu tempului, caus'a adeverata este starea cea misera a poporului nostru, câci déca amu avea medilóce, bani, atunci amu poté usioru a dispune cá sa se faca scoli si sa se provédia cu cele de lipsa. — Déca insa nu suntemu in favorabil'a posessiune a acestoru medilóce, se cautâmu cu toti cá cum amu potea totusi cá se inaintâmu caus'a scolara. — De acei'a comissiunea este de parere, ca toti membrii din senatulu scolariu se fia onorari si fiindu mai multi de specialitate alesi in senatulu scol. 'si voru potea lesne impartí intre sine referada pentru causele scolari interne si esterne. Comissiunea au crediutu ca nu póte primí propunerea dep. Hani'a si crede, ca n'au lucratu contr'a § 115 din st. org. câci conf. §. citatu asessorii senatului scolariu se potu alege prin sinodu toti salarisati ori onorari. — In anulu 1870 eramu cu toti de parere, cá sa se aléga doi referinti salarisati câci dela doi se póte pretinde si o responsabilitate mai mare. — Déca pre toti i potemu salarisá, sei facemu pre toti ordinari. Trebuie inse se tienemu contu de starea nóstra financiala sî se ne multiemimu cu aceea ca barbatii cei ce se voru tramite in visitatiune scolara sa se remunereze pentru acestu servitiu. —

Nu voiesce mai departe a osteni atentiunea m. sinodu ci recomanda primirea propunerei comissiunei cu amendamentulu propusu de dep. Popescu, cu care comissiunea se invoiesce.

Branu: Reflectandu antevorbitoriloru: Gallu, Mihaltianu, Pecurariu sî Mesiot'a, cari au aperatu propunerea comissiunei, aréta ca propunerea densului are basa legala pre cându a comissiunei este contr'a dispositiuniloru positive normate in § 115 din st. org. — Dep. Mesiot'a au dîsu ca déca se voru alege asessorii cu totii onorari mai usioru voru poté inpartì referad'a scolara intre mai multi insi. — Acestuí dep. au respunsu bine dep. Metianu dicendu ca unde unu referinte scolariu cu 1200 fl. salariu, carui'a i-stau la dispositiune 600 fl. pausialu n'au potutu intreprinde cercetarea scóleloru, cum se va potea acést'a intemplá dupa propunerea comissiunei conformu carei'a se dau pentru acestu scopu numai 600 fl. — S'a intonatu din partea Dr. Pecurariu crutiarea parsimonia cu bani cu provocare la meritatulu nostru barbatu, care au facutu, inmultitu sî sustienutu fondurile nóstre. Este dreptu ca acestu inaltu barbatu au crutiatu unde au fostu de crutiatu. — Dara scimu cu toti ca togmá edificiulu acest'a au constatu 30 mii bani, sî se sustienu iéra in trensulu cu bani 91 de tineri, numai sî numai cá se inaintâmu sî se ajungemu la unu gradu mai inaltu alu culturei. Nu au crutiatu domniloru acestu barbatu unde s'au aretatu lips'a pentru radicarea sî luminarea clerului sî poporului nostru celu credinciosu. —

Déca noi venimu la crutiare atunci avemu unu conclusu alu sinodului arch, conformu cârui'a 25% la suta suntu de capitalisatu, precându astadi nu 25% nu 50% ci preste 60% la suta se capitaleseza. — Totulu se reduce dara la mesura. — Nu este parsimonia destula la suta?

Altii speséza suta la suta pentru causele scolari, câci vedu ca prin acésta jertfa 'sî promovéza cultur'a, i-si grantéza venitoriulu seu. —

Incâtu pentru adausulu dep. Popescu, cá sa se platésca diurne sî bani de drumu comissariloru cari la insarcinarea Con. arch. voru face visitatiunile scolari in archidiecesa dupa cum cere spiritulu tempului, atunci ve marturisescu ca de 3 ori 1200 fl. sî 600 fl. voru fi de-lipsa a se spesá, sî totusi multu nu vomu castigá sî cu acestea insemnate spese. Este notorietate, ca pre lânga postulu onorariu de asessoru scolariu fia care mai posede unu postu cá professoru, cá advocatu seu cá altu functiunariu pre care inca trebuie fia care se-lu representeze câci acést'a i gazantéza subsistinti'a. — Ve rogu cá se aveti inaintea ochiloru preponderanti'a objectului, care s'au desbatutu cu atâtu interesu, incâtu sî in meritu veti potea hotarí dupa castigat'a-ve convingere.

(Va urmá.)

Cuventulu de deschidere a lui Emilu Castelaru.

Cu aceea tactica, sinceritate, energia sî potere de argumente, carea se póte observá sî in cele-lalte scrieri ale sele, indreptà Castelaru cuventarea sea câtra constituant'a cea nóua, carea e chiemata a inaugurá republic'a in Spani'a.

„Vedu“, dîce barbatulu celebru, ca momentulu ce 'lu asceptamu cu doru fierbinte, momentulu, in carea Spani'a a acceptatu form'a de guvernamentu corespundietória spiritului tempului sî caracterului seu, a sosîtu.“ Elu saluta adunarea, in a cârei mâni regimulu presente depune o potere a cârei respunsabilitate din dî in dî 'lu apesá totu mai tare. — Regimulu afirma, ca intrandu in ereditatea cea trista a unei Monarchii secularie, carea in cei patru ani din urma a sfasiatu tiér'a intréga prin simptomele de morbu pre cari totu statulu de transitiune le aduce cu sine, a potulu proclamá republic'a fâra versare de sânge, ceea ce in impregiurâri mai putienu crancene nu s'au potutu incungiurá. Castelariu constatéza, ca tóte uneltirile de partida a cadiutu inaintea logicei cei neinfrângevere a fapteloru, ca revolutiunea din 1868 a fostu in temeiu republic'a sî restituirea monarchiei de atunci se póte numí numai o monarchia paruta. Aréta mai departe, ca câtu de putienu s'a potutu inradeciná regele strainu pre lânga tóte mesurile cortesiloru in poporulu Spaniei, câtu de nesigura sî grea a fostu situatiunea lui, cum lucrà de sinceru sî totu odatu intieleptiesce, cându demissionà sî cându cortesii decretara unanimu republic'a. — Dupa aceste trece Castelaru la greutâtile, pre care poterea esecutiva le intempinà in sitatiunea sea cea noua, càci partitele trebuiau impacate sî ce dimensiuni luara alegerile pentru o constituanta nóua dela carea aterná ulteriór'a necunóscere a republicei din partea Europei. Articlulu CX sî CXI 1869 din constitutiune esprima chiaru ca la casu cându necessitatea aru cere modificarea constitutiunei, cortesii cari au radicatu acést'a necessitate la potere de lege, trebuiau sa se dissolve sî cortesii cei noi trebuiau sa se adune in terminu de 3 luni. Dupa liter'a sî spiritulu constitutiunei din 1869 terminulu celu mai estremu pentru convenirea constituantei e 11 Maiu 1873. —

Castelaru dovedesce cu istori'a, ca o amenare a acestuí terminu pre carea a incercat-o comissiunea permanenta, nu erá delocu indreptatita. Tóte constituantele, dîce elu, se nascu in urm'a criseloru serióse sî neasceptate sî la nice o conchiemare a constituantei nu a fostu in Spani'a asiá referintie normali, cá in presente. Cu o elocintia infocata arunca elu o privire asupr'a periódeloru mai noua a Spaniei in asemene momente critice, cari suntu dorerele de nascere a unui poporu, dela tempulu invasiunei lui Napoleonu pâna la 1869. — Urcarea pe tronu a dinastiei oranice, in Angli'a la a. 1689, nóptea de 4 Augustu premersa de derimarea bastillei in Franci'a, conventulu, carele se incepù cu cualitiunea sî cu septembrisatiunile, assembleele dela 1848 sî 1870, celea in tempulu fataliei revolutiuni, cestea cu invasiunea streiniloru — tóte aceste situatiuni suntu estraordinarie. —

Nimicitória e judecat'a lui Castelaru asupr'a cutediârei comissiunei permanente, carea lucrá pentru amenarea alegeriloru sî cautá conflicte. „Noi din naltimea poterei nóstre si a responsabilitâtiei vediurâmu lupte infricosiate in stradele din Madridu, patria amenintiata cu sfâsiare sî libertatea cu dictatur'a sî fâra frica deciseramu dissolvarea comissiunei, in numele onórei, carea compete cortesiloru, legei sî ideí fundamentali a institutiuniloru nóstre. Acésta decisiune s'a numitu o lovitura de statu; inse noi suntemu de convingere, ca istori'a nu-lu va cualificá de atare. Nici odata nu va pune istori'a aperarea articului CX sî CXI, esecutarea vointiei adunârei, radimulu datu adanâriloru electorali spre esprimarea autoritâtiei legitime sî a vointiei suverane, nimicirea dictaturei militarie, salvarea libertâtiei — alaturea cu „unu 18 brumariu séu 2 Decembre.“ — Oratorulu recomanda perseverantia sî cumpetu. Prin energia se castiga libertatea sî se sustiene prin prudentia. In republica e cá sî in natura: ce trebue se aiba viétia lunga, se desvólta incetu. „Noi eramu unu regimu ce portá negotiuri pâna la acésta dî solemna; de acum inainte voi sunteti maiestatea natiunei sî consciinti'a popóreloru.“ —

Dupa ce amintesce Castelaru, ca acum pentru prim'a data s'a eserciatu in Spani'a dreptulu liberu de alegere sî ca regimulu pentru acést'a s'au ingrigitu mai tare dîce: „Amu terminá aici, déca cum-va stim'a fatia cu representanti'a poporului nu ne-aru impune mai multu. Noi ne-amu insielá pre noi, sî poporulu, cându amu ascunde acelu adeveru, ca proclamarea republicei a fostu primita de tóte regimele europene cu neincredere sî suspectu. Totu asemenea amu insielá representantia, cându amu face-o sa créda, ca acestu suspectu provine din acelu dogmatismu politicu inbetranitu, care a impreunatu, pre principi in aliantia spre a impedecá eliberarea popóreloru. — Pre continentu esista astadi numai o natiune, carea combate dreptulu nealienabilu a celoru-lalte, de a se guverná pre sine sî a-si alege form'a de guvernamentu, carea le corespunde mai bine. — De óre-ce inse noi avemu o perioda lunga de impilare, sî republic'a cere virtuti civile de asiá potere mare, nu trebuie sa ne mirâmu, — ci mai multu sa justificâmu acésta mirare. Unu cugetu are regimulu a ve impartasî, care ve va multiamí sî va radicá responsabilitatea nóstra. — Recunóscerea republicei spaniole aterna mai multu dela noi. O politica buna de ordine ii va deschide usîle congrese-

---

FOISIÓRA.

Lupt'a pentru dreptu.

(Dupa Rud. de Jhering.)

Notiunea dreptului dupa cum e sciutu e practica, adeca o notiune de scopu, tóta notiunea de scopu inse e dupa natur'a sea de o forma dualistica, pentruca eschide contradîcerea intre scopu sî mediilocu, nu e de ajunsu a numí numai scopulu, ci e de lipsa, cá sa se arete totu odata sî medilloculu, prin care se realisédia scopulu. La aceste doue intrebâri trebue sa ne respunda dreptulu prototindene in genere sî in principiu cá la totu institutulu singuraticu sî in adeveru intréga systematica a dreptului nu e altu va, decâtu respunsulu neintreruptu a acestoru dóue intrebâri. Tóta definitiunea unui institutu de dreptu e dualistica, câci ea ne spune scopulu, cârui corespunde, sî totu odata midiloculu, prin care se ajunge scopulu. Medilocula inse, de ori sî ce forma varia aru fi, se reduce la lupta contr'a nedreptului. In notiunea dreptului se afla antitesele: lupta sî pace laolalta — päcea cá tient'a, lupt'a cá mediloculu dreptului, amendoue asemenea sî nedespartivire. —

Aice s'aru poté face objectiunea, ca lupt'a, nepacea aru fi togmá aceea, ce aru impedecá dreptulu, ca aru contiené o conturbare, o negatiune a ordinei dreptului, unu momentu, ce nu se afla in notiunea dreptului, sî precum vitiulu cá negatiune a virtutei nu se tiene de acést'a, asiá cu atâtu mai putienu se tiene lupt'a sî nepacea de definitiunea dreptului. Objectiunea aru fi drépta, cându s'aru tractá de lupt'a nedreptului contr'a dreptului, inse aice e vorb'a de lupt'a dreptului contr'a nedreptului. — Fâra acésta lupta, adeca fâra resistinti'a, ce se opune nedreptului, dreptulu s'aru negá insusi pre sine. — Pâna cându inse dreptulu trebuie sa fia gat'a a paralisá atacurile nedreptului — sî acést'a va durá câtu sî lumea — dreptulu va avé necessitate de acésta lupta. Acésta lupta nu e unu ce strainu de dreptu, ci e nedespartiveru inpreunata cu essenti'a lui, unu momentu a notiunei acestui'a.

Totu dreptulu din lume e castigatu prin lupta, tóte asiomele dreptului ce esista a trebuitu sa se iee dela acei'a carii s'au opusu, prin lupta sî dreptulu atâtu a unui poporu câtu sî a unui individu presupune o continua pregatire pentru a-lu conservá. Dreptulu nu e o notiune logica, ci notiune de potere, pentru aceea sî dreptatea tiene intr'o mâna cumpen'a, cu carea pondeŕeza dreptulu sî in ceea-lalta spad'a, cu carea-'lu sustiene. Ambe aceste suntu impreunate sî o stare perfecta de dreptu numai acolo e possibila, unde poterea, cu carea dreptatea pórta spad'a e asemenea desteritâtiei, cu carea manuédia cumpen'a.

Dreptulu e lucrare necurmata sî nu numai a potestâtiei de statu, ci sî a poporului intregu. — O privire asupr'a vietiei iuridice intregi ne representa imaginea unei lupte neodihnite, a unei activitâti, ce o desvólta o natiune intréga, tocma precum se vede acést'a sî pre terenulu proprietâtiei. Totu individulu care devine constrinsu a-si aperá dreptulu, ia parte la acésta lucrare nationale, sî contribue denariulu seu la realisarea ideei de dreptu pre pamentu.

Nu toti suntu provocati la acésta lupta. Neatacata decurge viéti'a miiloru de individi in caile regulate ale dreptului sî déca noi li-amu dice: Dreptulu e lupta, ei nu ni-aru pricepe, câci ei cunoscu dreptulu cá statulu pâcei, liniscei sî a ordinei. Din punctulu de vedere alu esperintiei loru ei au dreptu tocmá cá si moscenitoriulu celu bogatu, care fâra ostenéla au intratu in rodulu lucrului streinu, a disputá asiom'a: Proprietatea e lucrare. Amendoi se insiéla din causa, ca ambele laturi ale notiunei de proprietate sî de dreptu subjectivu se potu despartí asiá, ca unulu are parte de gustarea aceloru roduri sî de pace, iéra cela-laltu numai de lucru si de lupta. Déca amu intrebá pre celu din urma, ni-aru respunde tocm'a contrariulu. Proprietatea si dreptulu suntu unu capu a dieului Ianus cu o fatia dupla. Unulu vede numai o fatia, cela-laltu pre cea lalta; de aci apoi provine diversitatea imaginei, ce se afla la fia-care. — Cu privire la dreptu acésta se póte constatá nu numai la individi, cí si la vécuri intregi. Viéti'a unui seclu e batalia, a celui'a laltu pace si poporele se insiéla aice togmá cá si individii prin o impartire subjectiva diversa a luptei si a pâcei. —

Credintia in o pace lunga si anume in pacea eterna e fórte latita, inse acésta pace duréza, pâna ce puscatura de tunu alunga visulu celu frumosu si insielatoriu, pâna ce generatiunea, carea a nutritu pacea, se succede de alt'a, carea trebue se-o câscige si merite prin labórea grea a luptei.

(Va urmá.)

loru popóreloru din Europ'a, atunci poporulu nostru guvernatu democraticu 'si va poté radicá vocea cá sî popórele guvernate de regi. Tempii interventiuniloru a trecutu si la acést'a nu a contribuitu altu poporu mai multu, decâtu natiunea nemuritória dela 1808. — Lumea scie, ca republic'a nóstra nu are nimic'a comunu cu revolutiunea européna, ca republic'a nóstra e spontanea, sî dupa caracterulu ei e spaniola, streina de ori-ce propaganda, sî intindere teritoriale.

Fatia de impregiurarea, ca Europ'a ne primì republic'a cu suspectu, trebuie sa constatâmu, ca continentulu celu nou, Americ'a, a salutat'o cu bucuria, aducendu-si aminte, ca are de a ne multiamí nóue civilisatiunea, ca legaturi strinse ne impreuna cu acele tieri, unde s'au conservatu atâtea urme de spiritulu nostru. Spre a face aceste legaturi mai strinse, republic'a va aduce sî aceloru teritorie binefacerile libertâtiei si a democratiei.

Lumea cee nóua sî cea betrâna se voru impreuná din dî in dî sî se voru identificá, prin intrevenirea republicei spaniole."

Ministrulu de esterne mai atinge referintiele interne; necessitatea de a sustiené in militia ascultarea, organisarea justitiei sî despartirea bisericei de statu, regularea financieloru; stergerea sclaviei in Cub'a, deórece in Portorico dejá nu mai esista; ingrigirea pentru marina sî o deosebita atentiune pentru scóla. Fatia de marimea acestoru probleme dice: „Eri furamu sclavi sî in Europ'a cea neliniscita sî neconstanta nu e decisu inca, ca ce vomu fi mâne. De aceea sa plantâmu cu adeveratu spiritu politicu libertatea invetiamentului sî a consciintiei, prin care se esprima progresulu, aceea libertate de asociatiune, prin carea se latiesce, acelu sufragiu universalu, prin carea devine reale, acea forma de guvernamentu, carea chiama pre toti cetatienii a participá egalu la putere.

Cu aceste vomu terminá periódele revolutiuniloru de fortia sî vomu deschide er'a revolutiuniloru pacinice."

Termina apoi cu cuvintele: De ve va succede a consolidá republic'a, atunci poteti dice lumei: Noi amu fostu o generatiune predilecta in omenime, cu linisce asceptâmu judecat'a consciintiei omenesci sî neresturnabil'a sentintia a istoriei."

Acestu discursu scrisu de Castelaru sî cetitu ministrulu presiedinte Figueras a facutu dupa cum anuncie scirile telegrafice o impressiune adenca si duratória.

Sebesiu, 6 Iuniu n.

Domnule redactoru! De óre-ce cuprinsulu alaturatului protocolu atinge in punctulu celu mai esentialu nou edificand'a nóstra scóla confessiunale din Sebesiu, — Ve rogu a publicá acestu protocolu in pretiuitulu jurnalu „Tel. Romanu."

Protocolu

luatu in conferinti'a inteligintiei din Sabesiu, tienuta in 11 Novembre 1872 n. in scól'a populara gr. or. din locu.

Presenti suntu:

DD. Simeonu Balomiri, jude regescu. Ioanu Deacu, protopopu gr. cat. Ioanu Tipeiu, prot. gr. orient. Nicolau Lazaru parochu gr. orient. Avramu Davidu, parochu gr. or. Ioanu Paraschivu, subjude regescu. Fridericu Üvegesiu, oratorulu comunei. Ioanu Piso, actuariulu comunitâtiei. Constantinu Isacu, negutiatoriu. Nicolau Sav'a, invetiatoriu. Simeonu Opriti'a, invetiatoriu. Nicolau Cusiuta, invetiatoriu.

Obiectulu

este raportulu comitetului arangiatoriu despre incasarea sî spesarea baniloru incursi din comunele Sebesiu sî din giuru, pentru pregatirile de primire a óspetiloru participandi la adunarea generale a Asociatiunei transilvane române literarie, tienuta in 5 si 6 Augustu a. tr. in Sebesiu, — precum sî deciderea asupr'a superplusului acestoru bani, ca ce are sa se faca cu densulu.

I. Domnulu jude reg. cá presiedintele conferintiei impartasiesce, ca dupa unu conclusu din siedinti'a din urma, s'a fostu decisu in acésta causa, ca de-sî comun'a Sebesiu a conferitu din partea sea pentru susu-mentionatulu scopu sum'a preponderanta de 500 fl. v. a. totusi conferindu si alte comune din giuru, care câtu a pututu, e de a se invitá cu privire la acestu obiectu, la o conferintia generale sî representantii acestoru comune. — Acést'a invitatiune s'a facutu de repetîte ori, a remasu inse totu-déun'a fâra succesu; sî asiá ne mai putendu-se amená pertractarea sî deciderea obiectului de sub intrebare, s'a vediutu dlu presiedinte necessitatu, a convocá iérasi numai inteliginti'a româna Sebesiana.

Deci provóca conferinti'a a decide mai inainte de tóte asupr'a acelui punctu, ca simte-se competente a pertractá sî aduce concluse cu valóre deplina, sî déca nu, apoi ce mesuri suntu de a se luá?

ad. I. Cu privire la cele impartasîte de dlu presiedinte, precum sî cu privire la aceea, ca banii adunati spre desu-mentionatulu scopu, s'au predatu intelegintiei, resp. comitetului arangiatoriu de aici spre liber'a dispositiune sî fâra cá respectivele comune daruitórie sa-si fi reservatu dreptulu de dispunere mai departe asupr'a loru séu sa céra cându-va vre-o dare de séma, — Conferinti'a otaresce unanimu, afara de unu votu (vedi votulu separatu de mai josu) ca se simte in deplinu dreptu sî competente a pertractá sî aduce in asta privintia concluse valide.

II. In urm'a acestui conclusu raportédia dlu protopopu Ioanu Tipeiu, cá presiedintele comitetului arangiatoriu, in numele acestui'a despre banii incursi din diferite isvóre, de unde se vede, ca a intratu, sî anume: dela comunele Sabesiu sî din giuru, dela damele române din Sabesiu pentru facerea unui stindardu nationale, dela banchetu sî balu, preste totu sum'a de 1233 fl. v. a., din acésta suma s'a spesatu dupa cum arata documentele autentice produse 802 fl. 30 xr. v. a. prin urmare mai remâne unu plusu de 431 fl. 40 xr.

ad. II. Conferinti'a ia acésta socóta esacta spre placuta cunoscintia si esprima comitetului arangietoriu pentru ostenelele sele cordiale multiamita.

III. Dupa acést'a impartasiesce dlu presiedinte conferintiei dóue cereri, un'a indreptata de representanti'a gimnasiului gr. or. din Bradu câtra inteleginti'a de aici, spre a midilocí o colecta de bani pre sém'a acestui gimnasiu, iéra prin ceea-lalta cerere se róga tenerulu Simeonu Piso din Pianulu inferioru sî de presente academicu silvanistu in Schemnitz, cá spre usiurarea subsistintiei in loculu studieloru sele, onorabil'a conferintia sa binevoiésca a-i incuviintiá unu subsidiu câtu de micu din superplusulu baniloru cari suntu obiectulu pertractârei de astadi. — Deci provóca conferinti'a a se dechiará, déca acestea dóue cereri suntu de a se luá in considerare sî voiesce cá sa se cetésca?

ad. III. Dechiarându conferinti'a a considerá acestea cereri sî a le luá la pertractare, dupa cetirea cuprinsului loru, otaresce: ca cu privire la cererea dintâiu sa se colectédie pre la toti domnii români de aici sî sum'a incassata sa se espededie prin dlu presiedinte la loculu seu; iéra cu privire la cererea a dóu'a i se votédia susu-numitului teneru din restulu baniloru desu-pomeniti unu ajutoriu de 30 fl. v. a.

IV. Dupa acést'a face membrulu conferintiei Nicolau Sav'a propunerea: ca facendu-se cu ocasiunea adunârei generale a Asociatiunei sî unu stindardu natiunale de metasa grea si scumpu, spre a cârui conservare e de lipsa a i se face o téca de pândia, Conferinti'a sa binevoiésca a votá spre acestu scopu, totu din acesti bani atâtu câtu va fi de lipsa.

ad. IV. Conferinti'a votédia sî pentru acést'a 1 fl. 60 xr. cu aceea adaugere cá neajungendu acesti bani, apoi sa se suplinésca ce va mai lipsí prin o colecta.

V. Mai remanendu acum din plusulu baniloru desu-pomeniti sum'a rotunda de 400 fl. provóca dlu presiedinte conferinti'a a decide, ca cu acesti bani ce are sa se faca.

ad. V. Fiindu conferinti'a pre deplinu convinsa ca dorirea cea ferbinte sî demultu manifestata de populatiunea româna din Sabesiu de a vedé radicatu unu edificiu corespundietoriu pentru scól'a populara de aici, se apropia prin mesurile luate de representanti'a bisericésca sî scolare cu tóta energi'a, de realisarea sea; fiindu mai departe edificarea acestei scoli, dupa planulu si espensariulu ei impreunata cu spese atâtu de enorme incâtu spre acoperirea acestor'a sî astfeliu va fi numit'a representantia nepessitata a apelá la bunulu simtiu alu româniloru din tóte pârtile, prin urmare vediendu conferinti'a aici lips'a cea mai intetitória de a ajutá radicarea unui institutu pentru cultur'a poporului nostru, — otaresce unanimu, — afara de unu (votu separatu) ca acesti bani in suma de 400 fl. sa se daruiésca pre sém'a nou zidindei scóle gr. orientale din Sabesiu.

In urm'a acestui daru marinimosu, se scóla dlu protopopu Ioanu Tipeiu sî in numele representantiei bisericesci sî scolare din locu, esprima conferintiei prin celea mai intime sî calduróse cuvinte, profund'a sea recunoscintia.

In fine urméza votulu separatu alu Domnului protopopu Ioanu Deacu, datu verbalminte la protocolu sî a cârui cuprinsu e urmatoriulu:

„Nu potu recunósce competinti'a conferintiei de fatia a dispune singura de sine sî fâra consensulu celoru-lalte comune daruitórie asupr'a acestoru bani; — dealtmintrea aflu de prisosu a mai pomení ca toti acesti bani s'au adunatu numai pentru scopulu Asociatiunei, sî chiaru déca conferinti'a de fatia s'aru sî simtí competenta a dispune despre ei, apoi dupa parerea mea nici n'aru puté decide altfeliu, decâtu ca acesti bani, fiindu meniti spre scopulu Asociatiunei, aru dupa calea cea mai cuvenita, sa se tramita numai la fondulu acestei'a."

Nefiindu alte obiecte de pertractatu, se radica siedinti'a, iéra protocolu-se cetesce, autentica, incheia si subscrie cu acelu adausu, cá sa se publice in totu cuprinsulu seu prin jurnalistic'a natiunale sî cu deosebire in fói'a Asociatiunei „Transilvani'a".

S. Balomiri, m. p.
presied.
Ioanu Piso,
notariu.

Resnovu 24 Maiu 1873.

Domnule redactoru! Precum ne aretamu nemultiemirea nóstra inaltului regimu de statu, atunci cându ne simtimu apesati prin vre-o dispositiune a sea, astfeliu cere bun'a cuviintia sa ne aretâmu sî multiemirea sî recunostinti'a nóstra, atunci, cându avemu placut'a ocasiune a cunósce sî bunatatea s'au bunavointi'a inaltului regimu. —

Comun'a nóstra bisericésca „Resnovu", in urm'a unui procesu de 10 ani, a obtienutu in dîlele acestea dela inaltulu Ministeru reg. ung. de culte sî instructiunea publica, decisiunea finale, o decisiune justa, sî drépta in caus'a portiunei canonice, séu mai bine dîsu a dotatiunei Bisericei nóstre de aici din cas'a comunala, de aceea se afla in placuta pusetiune, a esprime acelui inaltu Ministeriu reg. a sea multiemita, sî recunoscintia, pentru acea decisiune adusa pre bas'a articolului de lege LIII din anulu 1868.

Cându facemu acést'a in locu de a espune aici cuprinsulu acelei decisiuni Ministeriale, séu fasele prin care a trecutu acestu procesu, — credemu de mai bine a te rogá Domnule redactoru! Se binevoesci a publicá acea decissiune intrégа, mai multu pentru importanti'a motiveloru din trens'a, care suna astfeliu:

In caus'a portiunei canonice a comunei bisericesci gr. or. din Resnovu Inaltulu Ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune a decisu sub 21 Martie a. c. nr. 5354 cum urméza:

Din actele substernute mai in urma cu raportulu onoratului magistratu din 18 Decembre a. tr. nr. 10,922 se vede, ca in comunitatea Resnovu se afla 1736 suflete de confessiunea evangelico-luterana sî 2131 de confessiunea gr. or. iéra proportiunea subventiuneloru, cele tragu ambele confessiuni, din venitele comunale este:

I. Pentru confessiunea Ev. luterana se da a) spre scopuri bisericesci (computanduse sî venitulu moriloru comune) pre fia care anu . . . . 1635 fl.
b) pre scopuri scolare — 1384 fl. 80 cr.
cu totulu 3019 fl. 80. cr.

II. Cei de confessiunea gr. or. primescu a) pentru biserica) venitululu realitâtiei de 15 jugere, separatu de cumudu cá portiune canonica) 126 fl. 62 cr.
b) pentru scóla . . . . 692. fl.*)
cu totulu 818 fl. 62 cr.

prin urmare confessiunea evang. luterana primesce din bunurile comunali cu o subventiune de 2201 fl. 62 cr. mai multu.

Déca intr'aceea din respectu câtra usulu invechitu s'aru privi cá proprietate a acestei biserici sî venitele anuali dela morele comune cu 1500 fl — de-si acuirarea acestoru mori pentru cei de confessiunea ev. lut. prin fundatiuni si donatiuni private nu se póte probá — sî venitulu acelor'a s'aru subtrage din sum'a de mai susu, inca totu aru mai remâné pentru aceea confessiune una supraperceptiune anuale de 700 fl. 18 cr. v. a.

De-si acésta proportiune aru corespunde circumstantieloru de posessiune a-le locuitoriloru de ambele confessiuni, precum sî dariloru solvite de ei; totusi nu se póte recunósce de justa din punctu de vedere alu dreptului si ecuitâtiei, si acést'a nu numai din causa, ca cei de confessiunea gr. or. dupa numerositatea loru, cu dârile personale contribuescu mai multu câtra statu si comuna, decâtu cei de confessiunea ev. lut. cari suntu cu $^{1}/_{5}$ mai putieni, dara si din motivu, câci la demesurarea subventiuniloru pentru scopuri de cultura morale si intelectuale, n'are sa decida numai posessiunea singurateceloru clase si câci insusi simtiementulu de ajutorare reciproca ce se basaza pre conditiunele fundamentale ale intrunirei sociale, pretinde, cá sa se iá in cuvenita considerare si trebuintiele faptice.

---

*) sî acésta subventiune s'a castigatu in decursulu sî in urm'a acestui procesu pentru ca inainte cu 2 ani scól'a gr. or. primea subventiune numai de 262 fl. 50 cr. pe anu.

Dara amintita proportiune nu este drépta si ecuitabile nice din punctu de vedere alu § 23 Art: de lege LIII ese 1868, câci scopulu principale alu acestei legi, este tocmai a delaturá disproportiunea ce a sustatu pâna acum la folosirea veniteloru comunali in favorea unei confessiuni prevalinte, si a oferí si confenoraliloru cu mai puciene medilóce prin participare drépta la venitele comunale, — posibilitatea de a-si inaintá Biseric'a si Scól'a.

Póte fi adeveratu, ca comunitatea Resnovu amesuratu concluseloru de mai nainte ale Universitâtiei sasesci si in legatura cu ordinatiunele prea inalte emise in caus'a acést'a, se fia obligata a separá pentru o confessiune, numai o portiune canonica dara apoi numita comunitate nu se póte provocá la nice o atare lege sei ordinatiune, care specialu o aru absolvá dela datorinti'a ce se baséza pre spiritulu legei suscitate si adeca: de a luá in drépta considerare la segregarea acestei portiuni canonice, poterea materiale propria, necessitatea, marimea (cuantitatea) — subventiuniloru celoru-lalte confessiuni, si in fine si numerulu sufleteloru comunei subventionande, si prin acést'a a purtá contu de dreptu, de ecuitatea si pretensiunile societâtiei.

De aceea decissiunea ministeriala comunicata sub 22 Maiu 1869 la nr. 9005 cu fostulu comissariu reg. transilvanu, prin care s'a impusu comunitâtiei Resnovu, cá pre lânga cele 15 jugere de pamentu segregate cá portiune canonica pentru unu parochu gr. or., sa mai asigneze inca odata atât'a si pentru alu doilea preotu gr. or. in realitâti, — séu in o suventiune anuale de câte 400 fl. din cas'a comunala, se sustiene si acum in putere, cu aceea, ca dreptulu de a alege unulu dintre aceste dóue moduri de dotatiune, compete comunei bisericesci gr. or. numai cu acea modificare, cá tóta portiunea acést'a canonica din motivele susu atinse, nu se transpune deadreptulu preotiloru ci comunei bisericesci, cârei'a i se lasa in voia libera, de a dispune asupr'a folosintiei dupa impregiurâri, — in sfer'a sea de activitate."

Dupa acestea subscrisulu comitetu tractându intrebarea, ca óre-care modu de dotatiune aru fi mai favorabilu? din causa ca pamenturile pre aici suntu mai putienu roditóre, s'a aflatu indemnatu a se dechierá pentru primirea a 400 fl. v. a. pre anu din cas'a comunala, lânga cele 15 jugere dejá mai nainte primite. —

Comitetulu parochialu gr. or.
din Resnovu.

Invitatiune.

Comitetulu arangiatoriu pentru primirea membriloru Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu invita pre toti doritorii de a participá la adunarea generale a Asociatiunei tienenda in 11. Augustu 1873 in Dev'a se binevoiésca a se insinuá pâna la finea lui Iuliu a. c. la subscrisulu. —

Cu privire la restringerea localitâtiloru insinuarea este necesaria spre a se poté satisface dorintieloru de incortelare. —

Dev'a 6 Iuliu 1873.

Presiedintele comitetului arangiatoriu.
Antoniu Schiau.

Convocare.

Considerandu, ca promovarea intereseloru literarie in genere, si in specie a intereseloru pecuniarie ale Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu reclama imperiosu tienerea unei adunâri generale estraordinarie a despartiementului VI. mai inainte de ce Asociatiunea si-aru tiené adunarea sea generale; mai departe avendu in vedere, ca prin departarea din opidulu Dev'a a dlui Iuliu Bardosi, subinspectore scolaru si membru alu subcomitetului despartiementului VI, subcomitetulu devine incompletu, si prin urmare impedecatu in activitatea sea, pâna cându nu se va intregí prin adunarea generale a despartiementului, — din aceste consideratiuni subscrisii, conformu §-lui 10 din regulamentulu subcomiteteloru si pre bas'a decisiunei subcomitetului adusa in siedinti'a dela 27 Maiu a. c., au onóre a convocá prin acést'a pre onor. domni membri ai Asociatiunei transilvane precum si pre toti interesatii de prosperarea intereseloru nóstre natiunale la adunarea generale estraordinarie a despartiementulu VI carea se va tiené in opidulu Dobr'a, in 1 Iuliu a. c. st. n.

Dev'a, 1 Iuniu 1873.

Ioanu Papiu,
directore.
Alessiu Olariu,
actuariu.

Varietâti.

⁂ **Petrecerea** membriloru „Reuniunei sodal. români", se va tiené in Dumbrav'a Sabiiului Dumineca in 3/15 Iuniu a. c.

PROGRAM'A.

1. Plecarea dela localulu Reuniunei cu music'a militara la 7 óre diminéti'a.
2. De aci mergerea mai departe in Dumbrava.
3. La 1 óra dupa médiadî prandiu comunu.
4. La $2^{1}|_{2}$ óre dupa amédî se incepu jocurile urmatóre:

1. Walsu.
2. Polka.
3. Romana.
4. Polka mazur.
5. Quadrille.
6. Polka française.
7. Polca.
8. Romana.
9. Walsu.
10. Csárdás.
11. Quadrille.
12. Polka galop.

La casu de plóia petrecerea se amâna pre Duminec'a urmatóre.

⁂ **Ninsóre in Iuniu.** Din Stiri'a se scrie ca spre 1 Iuniu n. a ninsu o nea grósa carea a statu doue dîle fâra sa se topésca. Arborii au patimitu tare sub povara néuei, despre semenaturi inca nu se scie ca cum le va fi umblatu.

* In pavilionulu rusescu dela espusetiunea univ. din Vien'a s'a ruptu scarile ce ducea susu la altaru: patru persóne s'a vatematu greu incâtu a trebuitu sa le duca in spitalu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. orientale din Streiu-Sacelu in protopresbiteratulu Hatiegului, se escrie prin acést'a concursu pâna in 25 Iuniu a. c. st. v.

Emolumintele suntu:

Pamentu aratoriu de 20 ferdele semanatura, fenatiu de 2 cara de fenu si unu locu pentru grâdina de legumi. Dela 70 fumuri câte o ferdela de cucuruzu nesfermatu (cu tuleulu), si totu asemenea dela 70 fumuri câte o dî de lucru — claca, si in fine stol'a indatinata dela diversele functiuni preotiesci, — cari tóte computate laolalta dau unu venitu intre 200—300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia de clas'a a III, suntu invitati a-si tramite concursele loru instruate in sensulu „Statutului organicu", pâna la terminulu mentionatu mai susu — la subscrisulu.

Hatiegu, in 22 Maiu 1873.

Ioanu Ratiu,
protopopu.
In contielegere cu comitetulu parochialu.
(1—3)

Nr. 341. Pres.

Concursu.

La consistoriulu gr.-orientalu din Oradea-mare vine de a se deplini postulu de cancelistu provediutu cu salariu anualu de 500 fl. v. a; spre care scopu se escrie si se publica concursu sub conditiune, ca aspirantii la postulu acest'a:

a) sa fia credintiosi ai bisericii gr. orientali;

b) se produca documinte autentice despre studiele absolvite; despre aplicarea loru de pâna acum; despre cunoscint'a limbeloru, si despre pracs'a, ce o au in afacerile de cancelaria;

c) sa documenteze deosebi cunoscinti'a gramaticei si a ortografiei pentru limb'a româna si pentru alte limbi, ce le posiedu;

d) sa fia recomandati in partea morala;

e) sa-si tramita recursurile pentru postulu acest'a scrise de mân'a loru, pâna in 20 Iuniu vechiu (2. Iuliu nou) a. c. la presidiulu consistorialu de aici'a, sprijinite cu documinte despre cualificarea espusa mai susu.

f) Voru avé preferintia recurintii devotati statului calugarescu, déca voru fi avendu necesariele pregatiri scientifice, si voru descoperí in partea acést'a vointi'a loru.

Oradea-mare, 15 Maiu v. 1873.

Presidiulu Consistoriului
eparchialu gr. or. din
(3—3) Oradea-mare.

Concursu.

La scól'a capitale-normale dela biseric'a Sântei Adormiri a Maicei Domnului din Satulungu, Protopresbiteratulu 1 alu Brasiovului, suntu vacante dóue posturi invetiatoresci, pentru acaror'a ocupare prin acést'a se escria concursu, cu terminu pâna la 20 Augustu a. c.

Salariulu anuale pentru unulu este 350 fl. v. a. cu prospectu de a se inmultí salariulu totu la câte cinci ani de servitiu cu câte 50 fl. v. a. —

Doritorii de a ocupá vre unulu din aceste dóue posturi, suntu avisati a-si asterne subscrisului comitetu suplicile loru, adresate câtra reverendissimulu Domnu Protopopu Iosifu Baracu in Brasiovu si instruite in sensulu Statutului Organicu cu atestatu de botezu, testimonii scolastice, ca au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiale si cursulu pedagogicu séu teologicu si au depusu esamenulu de cualificatiune.

Satulungu 17 Maiu 1873.

Comitetulu parochiale alu
bisericei S. Adormiri.
Radu Pope'a
(3—3) Parochu. si Presiedinte.

Concursu.

Devenindu vacanta parochia greco-orientala din Ocolisiulu micu, — de clas'a a III in protopresbiteratulu tractului Hatiegu, se deschide prin acést'a concursu pâna la 20 Iuniu a. c.

Emolumentele suntu:

Câte o ferdela de cucurudiu nesfarmatu (cu tuleulu) de familia, dela 115 familii si câte o dî de lucru — claca, — precum si stol'a usuata, dinpreuna cu dóue jugere pamentu aratoriu si fenatiu; care tóte la olalta dau unu venitu anualu aprópe la 300 fl. v. a.

Doritorii de a concurge la acésta statiune, — au a-si ascerne subscrisului petitiunile loru — instruate in sensulu prescriseloru din „Statutulu Organicu," pâna la terminulu numitu.

Hatiegu 17 Maiu. 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Ratiu,
(3—3) Protopopu.

Nr. 325 Plen.

Concursu.

La consistoriulu subsemnatu e de a se deplini in modu definitivu postulu secretariului provediutu cu salariu anualu de 1200 fl. v. a.

Cine voiesce a vení la acestu postu, e poftitu sa tramita in respectulu acest'a la subsemnatulu consistoriu pâna in 20 Iuniu vechiu (2 Iuliu nou) a. c. recursu scrisu de mân'a sea, si se arete in acel'a cu documinte autentice:

a) ca recurintele e credintiosu alu bisericeii greco-orientali;

b) ce studia a absolvitu; ce limbi vorbesce si scrie?

c) ca are cunoscintie sistematice din institutiunile canonice ale bisericii greco-orientali;

d) unde a fostu aplicatu pâna acum'a, si ce pracsa are in afacerile oficiali de conceptu si de manipulare?

e) ca are conduita recomandabila in partea morala.

Secretariulu, fia elu preotu ori mirénu, afara de agendele ordinarie secretariali are a provedé referat'a in senatulu strensu bisericescu si in celu epitropescu, precum si in afacerile presidiali.

Oradea-mare, 7 Maiu v. 1873.

Consistoriulu eparchialu gr. or.
(2—3) din Oradea-mare.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 45 ANULU XXI.

Sabiiu, in 3|15 Iuniu 1873.

Impacaciunea croato-ungurésca, ne spunu diurnalele, este perfecta. In privinti'a negotiâriloru politice despre impacaciune scrie „P. Ll.“ ca nu se póte concede nici decum ca banulu Croatiei are a se denumí fâra de contrasemnarea ministrului presiedinte ungurescu si ca croatii s'au abatutu cu totulu dela pretensiunea acést'a. — O modificare in cele stipulate mai nainte se dîce ca s'a facutu sî adeca: erá unu § in care se dîcea ca unu militaristu nu póte fi banu in Croati'a. Acum s'a statoritu ca póte fi sî unu soldatu banu, inse câtu tempu va portá deregatori'a acést'a de banu se nu aiba nici o influintia séu putere militaria. Ministrulu croatu dupa invoirea cea mai nóua va asterne banului tóte conclusele dietei sî déca are óre care dumeriri sa le faca cunoscute banulu prin o hârthia speciale. Ce privesce indigenatulu se dice in impacaciune, ca fia care croatu e dejá sî cive ungurescu. Drumurile de feru remânu tóte in administratiunea Ungariei. Diet'a Croatiei dupa o eventuale dissolvere, celu multu in trei ani sa se convóce iérasi; ceea ce privesce finantiele croatii se multiemescu cu 45% pentru administratiunea autonoma.

„Bierzsevija Viedomosti“ fóia rusésca este cea dintâiu, carea rupe tacerea, ce si-o impusera diurnalele rusesci fatia cu Austro-Ungari'a pre tempulu petrecerei tiarului in Vien'a. Acést'a dice: Cine a cunoscutu referintiele cele incordate intre Austri'a sî Russi'a, incepute pre tempulu resbelului din Crime'a, cându Austri'a a surprinsu lumea cu ingratitudinea sea, va scí apretiuí ce insemnatate are venirea imperatului rusescu in capital'a imperiului austriacu. Deci nu ne mirâmu, déca o fóia vienese, „Presse“, carea a intrecutu pre tóte cele-lalte in neconscientiositate, in ceea ce privesce suspiciunârile politicei rusesci, sî fabricarea sciriloru despre emisari rusesci, uitandu-si de tóta ur'a nutrita mai nainte asupr'a sî contr'a Russiei, a salutatu cu bucuria pre tiarulu la sosirea sea in Vien'a. Dupa ce face unu estrasu din articululu Pressei continua fói'a russésca: Nici odata n'amu fi asteptatu o astfeliu de manifestatiune din partea diurnalisticei vienese, cu atâtu mai putienu din partea „Pressei“, carea nu de multu la unu apelu alu foiloru anglese pregatea coalitiune compusa de puterile Austriei, Turciei, Italiei sî Angliei contr'a Russiei pentru mantuirea islamului, sî carea acum recunósce deplinu independinti'a Muntelui-negru Serbiei si României si nu se mai indoiesce despre neaparat'a cadere a aliatei de mai nainte adeca a sublimei Porti. Fapta este acest'a ori visu? Fói'a vienese 'si da tóta silinti'a de a documentá, ca toti barbatii de statu din Vien'a se inchina astoru-feliu de opiniuni, dela cari Russi'a nu mai póte asceptá nici suspiciunare nici ingratitudine.

In adeveru asiá este, ca sî cele mai minunate schimbâri vinu câte odata pre neasceptate sî intre aceste suntu a se pune sî cele ce privescu asiá dis'a schimbare-a politicei austriace ce se intempla vediendu cu ochii.

Austri'a trembitiá pâna acum in lume, ca interesele ei sî ale Russiei in orientu suntu cu totulu opuse sî ne impacabili. Noi inca suntemu totu-déun'a de parerea acést'a in cestiunea orientului, sî acum cându dàmu preste asemenea reamintiri in o fóia vienese, ne aru placea se credemu in sinceritatea ei. Dealtmintrea suntemu asiá de indrasnetia ne indoí in temeinici'a sî statornici'a aceloru foi. Suntemu inse cu recunoscintia foiei din Vien'a pentru simpathi'a ei, incheia fói'a rusésca, cu carea a intempinatu pre imperatulu nostru la sosirea sea in Vien'a.

Diurnalele vorbescu astadi despre o aliantia formale intre Germani'a sî Itali'a. Indata dupa ce s'a vediutu ca drépt'a adunârei natiunale francese 'sî arata totu mai pre fatia tendintiele sele sî cauta a se intórce la veleitâtile reactiunei clericali, Itali'a a sî inceputu negotiâri in Berlinu, cari din partea Germaniei fura indata acceptate cu cea mai mare caldura. Din partea prussiana s'a intocmitu lucrurile de asiá, cá principele de coróna alu Germaniei, carele se aflá pre atunci in Vien'a, sa se reintórca a casa preste Itali'a. In Milanu s'a intalnitu cu principele de coróna alu Italiei sî din raporturile loru la Rom'a sî Berlinu, s'a vediutu numai decâtu sî necessitatea sî possibilitatea incheiârei unui tratatu in tóta form'a, care tratatu preciséza tienut'a ambeloru puteri pentru ori ce eventualitate in genere sî in specie.

Despre imperatulu Germaniei carele se asteptá sa vina la Vien'a in decursulu lunei acestei'a, se scrie acum, cá dóue morti obvenite in famili'a casei domnitórie au impedecatu sî insanatosiarea imperatului sî asiá e probabile, ca caletori'a la Vien'a se va amená pâna in Augustu dara sî atunci inca nu se scie positivu ca va vení imp. la Vien'a séu nu va vení.

Domnitoriulu Romaniei s'a intorsu din escursiunea sea din Romani'a de preste Oltu sî petrece de presentu in capitala. Déca va caletorí sî elu in urm'a Dómnei inca nu se scie, cu atâtu mai putienu se vedu credibile sgomotele despre resignarea lui dela tronulu Romaniei.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a X din 23 Aprile.

(Urmare.)

Presidiulu: A-si trebuí sa facu unele observatiuni mai lungi la cele aduse inainte mai cu séma din o parte, dara fiindu tempulu fórte inaintatu voiu sa fiu câtu se póte de scurtu.

Mai intâiu constatezu, ca desbaterea asupr'a acestui obiectu au duratu aprópe 5 óre sî cu interesulu celu viu documentatu din partea membriloru sinodali in acésta discussiune 'lu privescu de unu semnu imbucuratoriu cu privire la viéti'a nóstra constitutionala bisericésca.

S'au amentitu de cultura in generalu, la care trebuie sa ne nisuimu cu totii, cá câtra o tienta comuna. In câtu amu observatu eu, sî crediu ca bine amu observatu, nici unulu dintre domnii antevorbitori nu au negatu acestu adeveru, ci toti 'lu recunoscura de o potriva, sî asiá nu amu substratu pentru de a vorbí mai multe despre cultura.

S'au accentuatu mai incolo necessitatea scóleloru nóstre confessionali s. c. l. — Nici acést'a d-loru n'au negatu nimine, sî nu o póte negá; câci déca cultur'a este scopulu, apoi scólele suntu midilócele care ducu la scopu, sî celu ce voiesce scopulu trebuie sa voiésca sî midilócele. —

Inse s'au disu, sî inca cu apesáre s'a disu, ca tocm'a scólele nóstre se afla intr'o stare fórte deplorabila. Eu negu acést'a, d-loru, absolutamente precum avui onóre a o negá sî anulu trecutu in sinodu, sî sum in stare a dovedí cu date positive, ca tocm'a din contra stà lucrulu. S'a doveditu sî in pressa chiaru la datele statistice scolare ale regimului, ca nu scólele nóstre confessionali ocupa loculu celu din urma intre scólele tierei. Ca ni s'a datu atâtea admonitiuni e in adeveru tristu, dara sa nu perdemu din vedere, ca sî alte confessiuni se admoniara si inca dupa proportiune póte in mesura mai mare decâtu noi. Déca nu s'au facutu atât'a, câtu aru fi trebuitu, apoi caus'a suntu midilócele materiali, sî nimic'a alt'a.

S'a imputatu consistoriului, ca nu au esmisu comisariu spre visitarea scóleloru, de-sî presidiulu a promisu ca va esmite. Adeveratu ca a promisu, sî elu a sî staruitu sa se esmita deodata in mai multe pârti, sî totusi nu s'au esmisu, câci a fostu cu neputintia. Referintele scolariu nu s'au potutu duce, câci nu a pututu deodata sî referá si sî visitá scólele; iéra din cei-lalti domni inca nu se potù duce nimenea, câci fia-care e legatu de oficiulu seu. Asiá dara o repetu, impossibilitatea de a esmite, e caus'a neesmiterei.

Venindu acum la obiectulu din cestiune, la referintele scolariu, trebuie se observu, ca dupa parerea mea in privinti'a acést'a nu s'a distinsu sî chiarificatu lucrulu in intielesulu statutului organicu. Comissiunea propune, cá postulu de referinte scol. sa se stérga sî impartirea referadei sa se lase presidiului. Alta propunere este din contra, sî inca cá referintele sa fia sî comissariu scolariu totu odata. Acést'a propunere din urma concentrédia deci dóue oficie in o persóna, sî acést'a dupa lege nu e iertatu; iéra §. 116. din stat. org. da sinodului dreptulu numai de a alege pre asessori, pre cându §. 127. dreptulu sî indatorirea de a esmite pre comisarii cons. spre visitarea scóleloru 'lu dà consistoriului, sî nu sinodului. Acésta lege e chiara, ea ne obliga pre toti sî trebuie se o observâmu. Dara aceste dóue oficie diverse nu se potu concentrá in o persóna nici pentru aceea, câci cum amentii mai susu sî cum ne aréta insasi esperinti'a, e nerealisabila.

Cu totulu airi trebuie deci cautata caus'a reului, dara nu acolo, ca nu aru voí consistoriulu a esmite comisari sî a inaintá invetiamentulu. Sa aiba elu midilócele materiali necessarie sî barbati apti sî de specialitate, apoi primesce bucurosu ori-ce responsabilitate asupra-'si.

Se facù provocare la Franci'a sî Germani'a in privinti'a scolara; s'a uitatu inse sa se amintésca totu odata sî de cele 43 de miliarde ale Franciei! Ce suntemu noi pre lânga aceste staturi mari, puterice sî avute?

Sa remanemu deci, dloru, pre lânga lege sî pre lânga mandatulu impregiurâriloru faptice sub cari ne aflâmu, sî sa nu precipitâmu lucrulu.

(Va urmá.)

Mesagiulu maresialului Mac-Mahon. Presiedintele republicei francese.

„Domniloru! Chiamatu de adunarea nationala la presiedinti'a republicei, amu esersatu fâra intârdîere puterea ce mi-ati incredintiatu sî amu alesu unu ministeriu, ai cârui membrii suntu toti esîti din sîrurile d-vóstra.

„Gândirea, ce m'a povatiuitu in compunerea acestui ministeriu, este aceea care va trebuí sa-lu inspire pre elu insusi in tóte actele sele: acést'a este respectulu vointieloru d-vóstre sî dorinti'a de a fi in totu-déun'a scrupulosulu loru esecutoru.

„Dreptulu majoritâtiei este regul'a tuturoru guverneloru parlamentarie.

„Dara acésta regula este mai alesu de o aplicatiune necessaria in institutiunile ce ne cârmuiescu, in virtutea câror'a magistratulu, insarcinatu cu puterea esecutiva, nu este decâtu delegatulu adunârei, in care reséde singur'a autoritate adeverata, sî care este espressiunea viua a legeí.

„Acésta adunare, in cursulu celoru doi ani de esistentia ce a percursu, a avutu dóue mari sarcinî de implinitu: a liberá teritoriulu nostru cotropitu dupa grozave nenórociri, sî a restabilí ordinea intr'o societate framentata de spiritulu revolutiuniloru.

„Cea dintâiu din aceste dóue sarcini a fostu urmarita cu unu devotamentu constantu, nu de majoritate numai, ci de unanimitatea representantiloru sei. Franci'a o póte spune cu mandria. Nici un'a din mesurile cele mari care au avutu de scopu rescumperarea independintiei nóstre nationale n'a sulevatu in acésta adunare o desbatere nici n'a intaluitu unu contradicetoriu.

„Sa o spunemu fórte tare, ca aceste mesuri n'aru fi potutu fi luate, déca tiér'a insasi, tiér'a intréga n'aru fi datu concursulu ei, macaru ca erau atâtu de oneróse, cu o rabdare eroica care n'a datu locu la-nici o reclamatiune, nici unu murmuru.

„Acestu concursu alu tuturoru claseloru este forti'a principala, care a venitu in ajutoriu la dibace sî patriotice negotiâri ale ilustrului barbatu pre care-'lu inlocuescu, sî de care numai o deosebire de parere, ce o deplângu, asupr'a politicei interne, va potutu desparti.

„Comptezu pre d-vóstra, domniloru, pentru a regasí aceeasi fortia in silintiele ce va trebuí sa facu, spre a terminá prin intrég'a esecutiune a angagiamenteloru nóstre acésta opera care astadi, gratia lui Dumnedieu, e mai indeplinita.

„Si apoi lucrarea va fi usiurata prin escelentele raporturi, ce guvernulu din urma a sciutu sa restabilésca intre Franci'a sî puterile straine, si pre cari me voiu silí sa le intretienu.

„Lini'a mea de conduita in acésta privintia va fi intocmai acea indicata de mai multe ori dela acésta tribuna de câtra predecesorulu meu sî pre care a-ti aprobat'o tutu-déun'a: mantienerea pâcei profesata sî practicata destulu de susu pentru cá Europ'a, convinsa de sinceritatea nóstra, sa nu póta vedea in reorganisarea armatei nóstre, (la care voiu continuá de a lucrá neincetatu) decâtu dorinti'a legitima de a conservá rangulu ce ne apartiene.

„In politic'a interna, simtiementulu care a dictatu tóte actele d-vóstra, este spiritulu de conservatiune sociala.

„Tóte legile cele mari ce a-ti votatu cu imense majoritâti au avutu unu caracteru esentialminte conservatoriu.

„Câte odata impartiti asupr'a cestiuniloru curatu politice, v'ati gasitu bucurosu uniti pre terenulu aperârei mariloru principie fundamentale pre cari repausédia societatea sî pre cari le amenintia astadi câtu de multu nisce indrasnetie atacuri.

„Guvernulu ce se presinta trebuie dara sa fia sî va fi, ve o garantezu, energicu sî otaritoriu. Legi fórte importante asupr'a organisârei armatei, asupr'a administratiunei municipale asupr'a invetiamentului publicu, sî asupr'a altoru cestiuni inca care atingu interesele de intâiulu ordinu comerciale sî financiarie, suntu pregatite séu desbatute in acestu momentu in comissiunile d-vóstre.

„Credu, ca amu alesu min'strii competinti pentru a tratá cu d-vóstra.

„Alte legi cari tratédia cestiuni constitutionale de o inalta gravitate au fostu presentate de pre decesorulu meu, pre cari o decisiune espresa, a d-v. 'lu insarcinase cu aceste.

„Aveti cunoscintia de ele, le ve-ti esaminá, guvernulu insusi le va studiá cu ingrigire, sî cându va vení diu'a in care ve-ti crede convenibilu a le discutá, elu ve va dá asupr'a fia-cârui punctu opiniunea sea formala.

„Dara pre cându deliberati, domniloru, guvernulu are detorinti'a sî dreptulu a de lucrá. Indatorirea lui este, inainte de tóte, se admnistreze, adeca sa asecure prin o aplicatiune dîlnica esecutarea legiloru ce faceti sî sa faca a strabate spiritulu loru in populatiuni.

„A imprimá administratiunei intregi unitatea, cohesiunea, spiritulu de legatura, a face sa se respectedie pretutindeni sî in ori-ce momentu legea, dandu-i la tóte gradele organe care sa o respectedie, sî care sa se respectedie pre ele inse-le, este o datoria sânta, adesea penibila, dara prin acést'a chiaru mai necesaria de indeplinitu in urm'a tempiloru revolutionari. Guvernulu nu se va insielá.

„Acestea suntu, domniloru, intentiunile mele, cari nu suntu alt'a decâtu de a me conformá cu ale d-vóstre. La tóte titlurile, cari comanda supunerea nóstra. Adunarea adauge pre acel'a de a fi adeveratulu bulevardu alu societâtiei amenintiate in Europ'a de o fractiune care pune in periculu repaosulu tuturoru popóreloru, sî care nu grabesce disolutiunea d-vóstra, decâtu pentru ca vede in d-vóstra obstaculului principalu alu scopuriloru sele.

Consideru postulu unde m'ati pusu cá pre acelu alu unei sentinele, care veghiéza la mantienerea integritâtiei puterei vóstre suverane.

(Corespundinti'a) Domnule redactoru! In dîlele cestea amu avutu norocire a primí la esamenele nóstre lânga D. Protp. Ioanu Petricu sî pre Ilustrismulu Domnu Ioanu Branu de Lemeni asessoru Cons: la senatulu scol. — Presenti'a Ilutritatei sele sî sfaturile parintesci prin care ne inbarbatá pre noi invetiatorii, si pre poporu cum sa se sustiena scólele intr'o stare corespundiatória legiloru atâtu in privinti'a cladirei câtu sî provederea loru cu aparatele fisicali (?) necesarii, desceptá in toti de o parte bucuria sî mângaere sufletésca, iéra de alta parte stórse promissiunea crestiniloru ca se voru silí din tóte puterile cá promissiunea data inaintea dlui protopopu la I sî a II admonitiune ministeriale sa sasi duca in deplinire in anulu acest'a, si celu venitoriu.

Comunele nóstre bisericesci amestecate cu Secui Trei-Scauneloru sî tienatórie de protopopiatulu alu II alu Brasiovului precum Doberleu cu Fili'a Bastelecu, Lisneu, Ozunu, Chichisu sî Doboli de josu fiindu de totu serace, sî bisericile sî scólele acestor'a ne avendu nici unu venitu séu portiune canonica din pamenturile comunali, iéra capitalele bisericesci sî fondurile scolari ne insemnate, cu adeveratu ca prin influintiarea parintelui protopopu Ioanu Petricu s'au impartasitu cu unu ajutoriu banalu de câte 20 fl. v. a. dela Biseric'a S. Nicolae din Brasiovu, sî anume, cu 10 fl. pentru recladirea scóleloru, si 10 fl. pentru procurarea aperateloru scolari, globu, mape; totusi acestu ajutoriu de-sî s'aru parea fórte micu, elu a fostu unu indemnu asiá puternicu, pentru crestinii nostrii secuiti, incâtu primira a se face aruncu asupr'a poporului sa-'sî recladéza scólele loru confesionale, cá sa nu devina comunale, cá cea din Crisbavu.

Crestinii nostri din Crisbavu intielegendu ca le radica regimulu scól'a comunala, de-sî avéu a loru propria de pétra, destulu de spaciósa cu dóue odâi, totusi 3 séu 4 representanti ai loru, cá membrii ai scaunului scolare se invoira cá sa li se radice scóla comunala cu ungurii; dara s'au insielatu amaru, ca toti locuitorii trebuie sa contribuie dela 10—20 fl. sî 25 fl.

Iéta o dovada via, ca cei cu scóle comunale nu suntu scutiti dela contribuiri, ci voru dá indoitu sî intreitu la cladirea scóleloru sî la sustienerea invetiatoriloru cu salarie intreite de mari, sî pre lânga aceste contribuiri mai perdu autonomi'a, sî dreptulu de a-sî alege invetietori de confessiunea sî nationalitatea loru.

Cu ocasiunea acestoru esamene in 5 comune mestecate cu secuii, sî 7 comune mestecate cu sasii, noi cari luarâmu parte la ceste din urma, sî crestinii nostrii cari audira dela noi, ca in acelea s'a datu portiune canonica din pamenturile comunali câte 10—15 holde, ca din casele alodiale a datu ajutórie cu sutele de fiorini la radicarea scóleloru nóstre pâna sî la cumperarea caseloru parochiali, ca in comunele sasasci sa da dela 100—200 fl. subventiune anuale pentru câte unulu sî doi invetietori români, bá chiaru sî cuartire li-se platesce, apoi li s'a asignatu gradini de pomeritu sî gimnastica, tóte acestea audîndu-le ne prinse mirare, sî se sterní sî intre noi dorintia cá se vedemu sî in pamentulu secuescu implinendu-se de câtra fratii unguri articulului de lege LIII din anulu 1868 § 23. —

Póte multi dintre lectorii acestoru sire, voru cugetá intru sine cum mai potu esistá coreligionârii nostri cându acesti'a suntu nefavoriti de sórte, suntu lipsiti de ajutórele comunali de care se bucura cei din pamentulu regescu, sî mai paresiti sî dati uitârei, bá priviti chiaru de perduti! Sî totusi mirare! ei stau, ei asculta cu dragu povetiele sî invetiaturile preotiloru, a protopopului si mai mariloru bisericesci. Ce este mai multu! unele comune precându-le ofera P. Protopopu a esoperá imprumutâri de câte 100—200 fl. la recladirea scóleloru, nu primira acestu ofertu, cá sa nu faca datorii sî

FOISIÓRA.

Lupt'a pentru dreptu.

(Dupa Rud. de Jhering.)

(Urmare din nr. tr.)

Dóne directiuni suntu, dupa care trebuie se urmarimu lupt'a pentru dreptu: dreptulu in sensu objectivu sî subjectivu. In directiunea prima e lupt'a, carea a inaintatu alaturea cu nascerea, formarea sî progresarea dreptului abstractu, in a dóu'a directiune e lupt'a pentru realisarea dreptului concretu. —

Se fia óre dreptulu in inceperea sea espusu la o atare lupta? La acést'a intrebare teori'a lui Savigny sî Puchta nu ne respunde nimicu; dupa acést'a formarea dreptului decurge togmá asiá de fâra doreri, cá sî formarea limbei séu a artei; nu e ací trebuintia de lupta, bá nice macaru a cautá nu e de lipsa, ci e poterea adeverului, carea lucra in tacere sî carea 'sî deschide drumulu fâra fortia incetu inse cu siguritate, e poterea convingerei, carea cuceresce inimile sî carea se manifestéza in lucrarea individiloru — o asioma noua de dreptu se nasce togmá asiá de fâra durere, precum ori care regula gramaticale. Asiom'a dreptului romanu, dupa carea creditoriulu póte vinde in sclavia pre debitoriulu seu, cându acest'a devine in stare de a nu poté solví detori'a, séu asiom'a, ca proprietariulu póte luá objectulu seu dela ori cine, la care 'lu afla, nu s'aru fi potutu dupa acésta parere desvoltá in Rom'a antica altmintrene, decum s'a desvoltatu regol'a gramaticale, ca prepositiunea „cum" cere ablativulu.

Póte contá acésta idea pre adeveru? Trebue se concedemu, ca dreptulu cá sî limb'a séu art'a are o desvoltare organica de sine neconturbata. Tóte acele asiome, care provinu din incheiarea autonoma de pacte intre individi in referintiele loru sociali, precum sî acele abstractiuni, consecintie, regule, pre care sciinti'a le conclude din dreptulu consistinte prin dialectica sî le aduce la cunoscintia, se desvoltara in modulu acest'a; inse poterea acestoru factori: a referintieloru sociali sî a sciintiei e marginita, ea póte intre calile dejá facute se reguledie miscarea, se-o promoveze, inse o directiune noua nu-i póte dá. Acést'a o póte dá numai legea adeca: fapt'a potestâtiei de statu indreptata cu scopu asupr'a acestei tiente sî de aceea nu e templare, ci o necessitate basata in esenti'a dreptului, cându tóte reformele radicale in procesu sî in dreptulu materialu se baséza pre legi. — Se póte cá modificatiunea dreptului consistinte prin lege sa se estinda numai pre terenulu dreptului abstractu, fara se aiba urmare asupr'a referintieloru concrete, ce s'au formatu pre bas'a dreptului pâna ací esistinte, o modificatiune in masineri'a dreptului, in carea unu rolu netrebuintiosu se suplinesce prin altulu mai perfectu. Adese-ori inse noi esperiâmu contrariulu si modificatiunea nu se póte face fâra a atinge dreptulu consistinte sî interesele private. Cu dreptulu consistente s'au impreunatu interesele miiloru de individi sî a claseloru intregi in decurgerea tempului asiá de strinsu, câtu dreptulu nu se póte delaturá fâra a vatemá intr'unu modu semtitu pre acesti individi sî clase, a sterge o asioma, a radicá o institutiune insémna a dechiará resbelu tuturoru intereseloru. O astfeliu de incercare provóca resistinti'a cea mai apriga a celoru atacati, cari se opunu acestei schimbâri din instinctulu conservativu sî da anse unei luptei, in carea nu decide poterea arguminteloru, ci proportiunea poterei intre luptatori sî care are unu resultatu, cá la parallelogramulu poteriloru: o abatere dela lini'a originale in diagonala. —

Numai asiá se póte esplicá, ca cum institutiunile, pre care opiniunea publica demultu le a condemnatu la mórte, totu mai traiescu de adi pâna mâne; nu e vis inertiae carea le sustiene viéti'a, ci poterea de resistintia a intereseloru, care participa la consistinti'a loru. —

In tóte casurite de asemene natura se nasce o lupta, pre carea totu lucrulu nou trebuie se o intreprinda pentru a-si câstigá prin fortia valórea sea, o lupta carea adese ori duréza unu seculu intregu. La supremulu gradu de intensivitate ajunge acésta lupta atunci, cându interesele a primitu form'a drepturiloru castigate. Aici dóue partide stau fatia in fatia, ambele au scrisu pre flamur'a loru sântieni'a dreptului, un'a a dreptului istoricu, a dreptului trecutu, cea-lalta a dreptului ce se desvólta sî rentineresce eternu, a dreptului primitivu a omenimei de a fi — unu casu de conflictu a idei de dreptu cu sine insusi, care in privinti'a subjecteloru, cari si-au jertfitu pentru convingerea loru intréga potere sî esistintia si in urma au cadiutu viptima sententiei istoriei, are unu ce adeveratu tragicu. Tóte avantagiele cele colosale, pre care are istori'a dreptului ale inregistrá: stergerea sclaviei, libertatea proprietâtiei de pamentu, a industriei, comerciului, libertatea confessiunei s. a. m. a costatu lupte aprige, care a duratu seculi intregi. Nu arare ori torintii de sânge, pretondine inse drepturile calcate in petiore ni aréta calea, pre carea a venitu dreptulu pâna la stadiulu presente; câci „dreptulu e Saturnu, care 'si manânca insusi copii sei". Dreptulu numai prin aceea póte rentinerí, ca rumpe cu trecutulu seu propriu. — Unu dreptu concretu, care din causa, ca au intratu in esistintia, pretinde o durata nemarginita eterna, se póte asemená copilului, care 'si radica bratiulu contra mamei sele; elu iá in bataia de jocu ideea dreptului prosa pórta camete ci se deobligara a face aruncâri pentru acestu scopu sântu.

Despre tóte aceste adeveruri incredintiendu-se Ilustr. Sea D. Asessoru laudà zelulu loru, sî ii asigura ca si V. Consistoriu archidiecesanu 'si va dá tóta silinti'a pentru esecutarea legei art. LIII § 23 din 1868, sî se va ingrijí sî de carti bune scolare sî eftine spre a putea invetiá limb'a romàna, care le este cu totulu streina.

Infine dupa ce in aceste comune s'a vediutu, ca copii harnici de scóla preste jumatate au cercetatu scólele sî au fostu provediute cu cele prescrise de lege indemnà pre parinti, cá pre toti copii de scóla sa-i lase se invetie sî laudà pre scolarii diligenti ce respunsera din religiune rugaciunile, poruncile, sî istori'a biblica unguresce sî romànesce, apoi din istori'a patriei, istori'a naturala, fisica sî geografia dupa globu si mape, sî indemnendu pre cei mai mari sa se aplece la totu feliulu de meserii, parinti sî fii loru primira si acestu sfatu salutariu, sî se sî insinuara ca voru vení la Brasiovu, unde le promise D. Protopopu ca va intreveni pentru primirea loru.

Tóte acestea parintesci invetiaturi primindu-le cu bucuria, amu uratu laudatului domnu asessoru succesu bunu in acésta onorafica sî grea missiune.

Unu fostu invetietoriu.*)

Romani'a.

Program'a comitetului nationalu instituitu pentru receptiunea in tiéra sî ceremoni'a funebrala a immormentârei Domnitoriului romànu Alessandru Ioanu I Cuz'a.

1. Comitetulu nationalu din Iassi cu delegatii judetieloru sî a diferiteloru corporatiuni, in mare tienuta de doliu, cum si o deputatiune de sateni se voru aflá la fruntari'a Iticani, spre intempinarea resturiloru mortale ale defunctului Domnu romànu Alessandru Ioanu I.

Pre vagonulu transportatoriu corpului se va fipsá dreptu in midilocu, unu stindardu tricoloru cu armele principelui repausatu sî cu inscriptiunile urmatórie: „Unirea, Votulu universale, Emanciparea sateniloru, Universitatea, Pinacotec'a, Codicele Alessandru Ioanu I, Demnitatea romàna, Independinti'a bisericei sî secularisarea monastiriloru inchinate". De a drépt'a si de-a stâng'a vagonului se va plantá câte unu scutu incungiuratu de o ghirlanta sî purtandu celu intâiu cifrele „5 sî 24 Ianuariu 1859" iéra cel'a-laltu inscriptiunea: „Vox Populi, Vox Dei" cu initiale A. J. I. de desubt.

Dupa terminarea rugaciuniloru cuvenite (Trisaghion) la intrarea corpului pre pamentulu romànu se va rostí unu discursu funebru de intempinare.

Comitetulu impreuna cu delegatii judetieloru acompaniéza convoiulu pâna la Ruginós'a.

2. La statiunile Burdujeni, Veresti, Dolhasc'a sî Pasicani, corpulu defunctului Domnu va fi intempinatu cu buchete sî cununi de flori de câte unu representantu alu comitetului sî delegatiunile judetieloru respective. Tienut'a va fi cá la art. 1.

3. La Ruginós'a intempinarea se va face de representantii tuturoru judetieloru din Romani'a.

Aici dupa terminarea rugaciuniloru cuvenite, sicriulu va fi incungiuratu sî dusu la biserica de sateni, profesorii invetiamentului superioru sî alti delegati anume desemnati pentru acést'a. La capu si la picióre voru merge câte doi studenti cu stindardele Universitâtiei fundate de reposatulu Domnu. Naintea convoiului voru luá locu tóte delegatiunile diferiteloru societâti sî corporatiuni, iéra dupa secriu, imediatu, va urmá o delegatiune de sateni. In urma vine totu publiculu.

4. Corpulu fiindu depusu in biserica, pre lânga alte garde de onóre, va fi asistatu sî de o garda schimbatórie de sateni. La coltiurile sicriului se voru asiediá cele patru stindarde ale Universitâtiei cari voru remanea acolo câtu va stá sî corpulu in biserica.

5. Dupa terminarea ceremoniei religióse a inmormentârei se va rostí unu discursu funebru din partea comitetului nationalu, dupa care studentii voru depune pre sicriu o cununa de flori.

6. Corpulu transportandu-se la grópa va fi purtatu totu de personalulu prevediutu la art 3.

7. In fine stindardulu de care se vorbesce la art. 1, se va dá spre pastrare sî aducere aminte bisericei din Ruginós'a unde se inmormentéza ilustrulu defunctu.

Membrii comitetului nationalu:

Archiereulu Bobulescu, Anastasie Fêtu, Generalulu Duc'a, N. Culiano, C. Casimiru, D. Gusti, Andreiu Vizanti, I. Manu, Pr. A. Ghic'a, P. Poni, A. Racovitia, A. I. Georgiu, Darzeu, A. M. Siendre, Sc. Pasti'a, G. Tacu, T. Bonciu, St. Şiendre, D. Anghelu, N. Macarescu, N. Dimitriu, P. Suciu, Panaiteanu, Baldasare.

Program'a de fatia se va supune inaltei aprobâri a Inaltimei Sele Dómnei Elen'a, de câtra comisiunea esecutiva a acestei programe, alésa din sinulu comitetului, in siedinti'a din 12 Maiu curentu sî anume:

D. Gusti, C. Cazimiru, N. Culiano, A. I. Georgiu, Colonelulu Gadel'a, Principele A. Ghic'a, Andreiu Vizanti.

Varietâti.

⁂ Cetimu in „Neue Fr. Presse" din Vien'a dela 30 Maiu:

„Unu diuariu germanu, care apare in Americ'a, vorbesce cetitoriloru sei despre o insemnata descoperire istorica, aceea, ca dinasti'a de Hohenzollern se cobóra din evrei Italiani. In Itali'a traiá famili'a evreiésca, strabuna a Hohenzolerniloru germani, sî dupa obiceiulu coreligiunariloru loru, faceau tripotagiuri, ghesiefturi sî comerciu cu bani. Mai târdiu emigrà in Germani'a, sî mai multi din membrii sei devenira incâtu-va servitori imperatescí. Capulu familiei, botediandu-se, s'au insarcinatu de imperatulu sa supraveghieze incassarea taxeloru vamale, stabilindu-se la Nuremberg spre a-si esercitá functiunile. Cá presiedintia i se dete castelulu de Nuremberg sî in urma primì titlulu de Burgravu de Nuremberg."

⁂ Cetimu in „Samenatoriulu." — (Jidanii ne parasescu). Jidanii din Românî'a s'au obositu, se pare, de a fi espusi persecutiuniloru constante, cu tóte reclamatiunile, plangerile loru, sî representatiunile natiuniloru civilisate.

New-Iork au vediutu sosindu de curendu unu óre care numeru dintre cei mai intariti din Istrailitii principateloru unite. Ei au venitu sa servésca de conducetori coreligionariloru loru sî se procéda la mesurele necesitate pentru crearea unei colonii in Nebraska, acestu statu pre care Missuri 'lu marginesce la ostu sî care se invecinéza cu Kansas la miadia-dì sî Dacotah la nordu. Districtutulu alesu pentru stabilirea jidaniloru este situatu la Sudu de Lincoln, capital'a statului sî pre alu 41-lea gradu de latime; elu e bine udatu, fertile sî propriu mai cu séma agriculturei.

Istraelitii dela New-Iork au formatu unu comitetu insarcinatu de a primí pre cei ce voru vení cându totulu va fi gat'a pentru primirea loru, cea intâiu turma de 3 la 5000 individi va paresí Românî'a sî se va inbarcá la Anversu pentru statele unite ale Americei, se presupune ca acést'a nóua esire (exodiu) se va face de 50,000 persóne aprópe, sî ca ea va adauge prin urmare cu jumatate aprópe populatiunea nebrasci pre care celu din urma recensimentu o aréta de 122,000 individi."

Aceste le scrie Debats paresitu acum de Marcu Girardini sî inlocuitu de Aroni. Auditi! Parte din cei mai bogati judani ne au paresitu: 5000 sî curendu se voru inbarcá; sî exodiulu (esirea) din robi'a româniloru se va radicá la 50,000! Uramu acestoru emigranti caletoria buna sî progresu in nóuele loru stabilimente, inse ne tememu ca banii preparati pentru emigrantii din Românî'a se nu fie inghititi de cei ai Germaniei sî ai altoru state sî ca

---

*) Nu scimu de unde e corespundinti'a nici unde s'au tienutu esamenele la cari au luatu parte memoratii domni. R.

---

vocaudu-se la ea, câci ide'a de dreptu e o eterna facere, facutulu inse trebue se céda facerei nóue.

Asiadara dreptulu ne representa in miscarea sea istorica imaginea cautârei, a luptei, in scurtu a incordârei fortiate. Spiritulu omenescu, care pre nesciute lucrându forméza limb'a, nu intempina resistintia silnica si art'a nu are s'a invinga altu inimicu decâtu trecutulu seu: gustulu predomnitoriu. Inse dreptulu cá notiune de scopu, pusa in masin'a caotica a scopuriloru omenesci, a staruintieloru, a intereseloru trebuie nencetatu sa pipae, sa caute, cá se póta aflá calea cea adeverata sî dupa ce aflatu calea se póta luptá si intrebuintiá si fortia spre a potea si pasî pre acésta cale. — De-sî dreptulu se desvolta cá art'a séu limb'a unui poporu conformu unitâtiei, totusi desvoltarea lui se deosebesce de desvoltarea artei sî a limbei in modu si in forma si parallela facuta de Savigny intre dreptu deoparte, si intre limba sî arta de alta parte, in sensulu acest'a nu se póte admite.

Cá parere teoretica falsa, inse fâra periculu, ea are de masima politica un'a din cele mai periculóse doctrine eterodocse, câci ea mangaie pre omu pre unu terenu, unde elu trebuie se lucre sî inca cu consciintia chiara sî deplina despre scopulu seu, cu tóte poterile, cu aceea, ca lucrurile se facu de sine, ca aru face mai bine, cându si-aru pune mânile in sinu sî aru asceptá plinu de incredere ca ce va esî din isvorulu primitivu a dreptului: din convictiunea nationale de dreptu din cându in cându. De ací se esplica antipathia lui Savigny sî scolariloru sei câtra intrevenirea legislativei, de ací sî nerecunóscere usantiei in teori'a lui Puchta.

Usantia (datina) e pentru Puchta mediloculu, prin care se póte cunósce convictiunea de dreptu. Acésta se póte atribuí tempului in care au traitu Savigny, câci atunci erá period'a romantica a poesiei germane sî cine nu se sparie de transferarea notiunei „Romanticului" pre jurisprudinti'a sî cine si-a luatu ostenél'a a compará directiunile acestoru doue terenuri, va admite usioru parerea, ca scól'a istorica se póte numí si romantica. —

Ea e intru adeveru romantica, o ideea, carea constà in idealisarea stârei din trecutu, ca dreptulu se desvólta, fara doreri, fâra osteneli fâra a lucrá togmá cá plant'a câmpului. Realitatea cea aspra ne invétia contrariulu sî partea mica a ei, ce jace inaintea ochiloru nostri sî carea ni aréta incordarile cele fortiate a natiuniloru pentru regularea referintieloru loru de dreptu, eluptarea dreptului loru, — cestiuni, din care un'a urgéza pre ceea-lalta, — ci impresiunea remâne totu aceea, ori unde aruncâmu privirile in trecutu. Sî asiá resulta pentru teori'a lui Savigny singuru tempulu anteistoricu, despre care ne lipsescu tóte scirile.

Déca ni e iertatu a ne demite in presupuneri, atunci s'aru puté opune diametralu acestei teorii alt'a, carea are celu putienu analogi'a desvoltârei istorice evidente a dreptului pentru sine sî intaietatea unei verosimilitâti psichologice mai mari. Tempulu primitivu! Erá odata moda a-lu infrumsetiá cu cele mai frumóse insusiri: adeveru, sinceritate, credintia, simtiu copilarescu, sî pre acestu terenu s'aru fi potutu desvoltá unu dreptu singuru din poterea convictiunei de dreptu. Pumnulu sî spad'a nu erá de lipsa. Astadi inse sciu toti, ca acestu tempu primitivu, despre a cârui fericire poetii scrisera atâtu de incantatoriu, a avutu togm'a trasurile contrarie sî supositiunea, ca acest'a a medilocitu castigarea dreptului mai curendu decâtu vécurile urmatórie, cu greu mai póte contá pre credintia. Din contra potemu presupune, ca labórea a fostu mai aspra sî cele mai simple acsiome de dreptu a trebuitu castigate prin lupta grea, inainte de ce se supusera totî loru. Inse sa ne intórcemu dela acestu tempu primitivu ferice, descrisu cu colori vii de fantasi'a poetiloru, ne ajunge istori'a diplomatica pentru a ne informá despre inceperea dreptului, acést'a ne dîce: Nascerea dreptului cá sî a omului e impreunata cu doreri de nascere. —

Trebuie a ne plânge despre acést'a? Togm'a acésta impregiurare, ca dreptulu nu-i vine unui poporu de-a gat'a, ca a trebuitu sa lupte pentru densulu seculi intregi sî se sângere pre câmpulu bataliei, togm'a acésta impregiurare léga pre poporu de dreptulu seu cu legatura tare, togm'a asiá de tare, cum e la nascere intrepunerea vietiei proprie intre mama sî copilu. — Unu dreptu castigatu fâra truda sta pre o linia cu copiii pre cari ii aduce cocorulu, pre acesti'a ii póte luá vulpea séu ciór'a iéra. Inse dela mam'a ce a nascutu copilulu, nu-lu ia, sî cu atâtu mai putienu se potu luá dela unu poporu dreptulu sî institutiunile, pre care le-a castigatu prin lupte grele, aprige sî sângeróse. Se póte dice: energi'a iubirei, cu carea unu poporu se tiene de dreptulu seu si cu carea 'lu sustiene, se póte mesurá dupa labórea si ostenél'a, carea l'a costatu, pâna ce a ajunsu in dreptulu seu. Nu datin'a, ci sacrificiulu e legatur'a cea tare, ce léga pre unu poporu de dreptulu seu, sî pre care poporu 'lu iubesce Dumnedieu, acelui'a nu-i donéza dreptulu, nici nu-i usiuréza labórea, ci i-o ingreuiédia. Lupt'a, pre carea o pretinde dreptulu, nu e blastemu, ci binecuventare.

(Va urmá.)

in locu se crésca numerulu celoru esiti din robia se nu se adauge aceloru esistenti prin noi veniti!

Notamu aici si urmatórea depesia:

(Berlinu 19 Maiu). Voetulu circula aici ca isgonirea recenta a judaniloru din Kiev are reportu cu intentiunea guvernamentului rusu de a face din acésta cetate un'a din capitalile imperiului.

*** Câtu a constatu independinti'a Italiei?) In lupt'a pentru libertate la 1848/9 au cadiutu morti din ostirile regulate si din voluntari 3475 ómeni, la 1859 cadiura 6123, la 1860/1 1572 si la 1866, 6289, cu totulu 17,459. —Acestor'a adaugendu 520, cadiuti pre baricadele din Milanu, in dîlele lui Martiu, 1848, apoi 425 cetatieni macelariti in cele 10 dîle de doliu an. 1849, pre cei 4000 cetatieni cadiuti la aperarea Venetiei, 1200 cetatieni cadiuti in luptele dela Neapole si Rom'a, 1150 cadiuti pre baricadele Neapolei, si in fine 1100 cadiuti la 1848, lun'a lui Maiu, cu ocasiunea aperârei Palermei. — Resulta, ca dela 1848 pâna la 1866, independinti'a Italiei a costatu viéti'a a 27,854 cetatieni. — Numerulu celoru ce luptandu pentru patria au fostu greu vulnerati si au devenitu necapabili de lucru, se potea socotí de 5 séu 6 ori atâti'a, ceea ce cu sum'a celoru cadiuti morti, face o perdere de aprópe 200,000 ómeni; iéra numerulu celoru ce in urmarea osteneleloru, suferintieloru si a lipseloru de totu feliulu au cadiutu in grele suferintie si cari la tóte schimbârile tempului suntu nevoiti a-si aduce aminte de ranele loru, numerulu a astor'a nu se póte calculá. — In fine printre cei cadiuti pentru indepedintia, trebuie se numerâmu si 19,578 cetatieni, care incercârile de libertate le platira cu viéti'a, care au fostu pedepsiti cu mórtea, incarcerati si au peritu de mân'a calailoru.

Nu mai putiene au fostu sacrificiele de bani ce Itali'a facù pentru libertatea si independinti'a sea. Resbelulu dela 1848-9 au costatu pre regatulu Piemuntelui 205,103,403 fr. Participarea la resbelulu dela Crimea, 49,761,243 fr. resbelulu 1859 au costatu 267,855,909 fr. si cestiunea Savoiei si Nissei. Nu se scie inca câtu au costatu resbelulu de la 1866, italo-pruso- austriacu, pre cum nici ocuparea Romei? Se crede ca pentru acest'a s'a cheltuitu mai multu de 50 milióne de fr. In lips'a dateloru nu se potu calculá sumele de bani ce in câmpurile dela 1848—9 si 1858 s'au storsu din sate, orasie si tinuturi intregi, precum nu se potu calculá nici imensele sacrificie de bani ce particularii au oferitu pentru caus'a cea santa. Milanulu la 1848 a spesatu 41 milióne, Veneti'a la 1849 60 milióne, iéra guvernulu provisoriu din Rom'a au chieltuitu 63 milióne de fr. Deci dupa datele defectuóse, numai aprosimativu se pórte cunósce minimulu sacrificieloru in viétia si bani. Preste 220,000 fii ai Italiei sacrificara viéti'a loru pentru patria, iéra bani s'a chieltuitu preste 736,718,555, fr., sum'a cunoscuta, dara se póte socotí cu securitate unu miliardu.

Atât'a costa libertatea Italiei! Natiunea care sacrifica atât'a e demna de libertate si indepedintia.

*** O greva nepomenita pâna acum s'a facutu in comun'a Begnins, cantonulu Vaud, si dupa câtu se vede, ea se va intinde in tóte localitâtile districtului Nyon in Elveti'a.

Dóue dîle si dóue nopti gerósе inspaimentara pre proprietarii de vii, si crediura, fâra cuventu, ca recólt'a va fi distrusa. Crijmarii si crijmaresele fâra zabava s'au adunatu in comitetu secretu, s'au decisu in unanimitate urcarea pretiului vinuriloru loru.

Beutorii, la rendulu loru, gasindu nóu'a tarifa esagerata, s'au otaritu a face si ei greva, luându angagiamentulu de a nu mai visitá crijmele pre câtu tempu pretiurile beuturei nu voru scadea.

Tóta lumea dîse atunci: „angagiamentulu de betivi, nu-lu voru poté tiené"; dara din contra, pentru prim'a óra adeveratii discipuli a lui Bachus se tienura de cuventu, câci nu mai calcara prin crijme.

Dela acésta memorabila otarire, nu se mai vede in adeveru prin crijme nimenea, si tóte suntu góle.

*** (Reforme in Japoni'a). Cele intâiu ordonantie in Japoni'a relative la gatél'a capului, au radicatu o mica opunere; astufeliu pedepse suntu decretate contr'a celoru ce voru continuá a-si rade capulu, asemenea contr'a celoru ce voru portá sabii afara séu in interiorulu casei fâra autorisare speciala a autoritâtiei. Unu altu edictu fù publicatu cá indigenii se manance pâne in locu de urezu.

In curendu vomu tratá intr'unu articolu specialu reformele ce in acestu momentu se introducu in Japoni'a; in acésta tiéra ce pâna in anii trecuti nu avea de câtu câte-va porturi deschise streiniloru, si care adi au adoptatu civilisatiunea Européna si cauta in tóte a se modelá ei. Decretele de mai susu inse ne face se asistamu in Rusi'a la inceputulu seculului alu XVIII-lea, cându Petru celu mare spendiura la tóte portile orasieloru modele de vesminte europene si taie barbile si lungele vesminte ale rusiloru obstinati in primirea usantieloru europene cari nu avéu se platésca amendele decretate.

Unu ambasadoru japonesu are se fia acreditatu pre lânga Pap'a. Templulu de Makosi care a fostu destrusu prin unu incediu, are se fia reconstruitu dupa planurile unui architectu européanu in stilu occidentalu. (Semanatoriulu).

Nr. 1274/1873.

Concursu.

In comun'a scaunala a Sabesiului, Pianulu inferioru e de a se acupá postulu de notariu. Léf'a anuala impreunata cu acestu postu e 280 fl. v. a.; 40 fl. v. a. pausialu pentru locuinti'a notariului si pentru cancelaria, doi stângeni de lemne de focu; afara de aceste tacsele systemisate pentru scrisu.

Comun'a are pre lânga acést'a de cugetu, a radicá léf'a anuale la 360 fl. v. a. la casu, cându notariulu va corespunde deplinu chiemârei. —

Concurentii, carii dorescu a ocupá acestu postu trebuie se posiéda tóte trei limbele patriei si sa fia apti pentru servitiulu notarialu. —

Suplicele instruate cu testimoniele de cualificatiune si moralitate au de a se predá pâna in 6 Iulie a. c. st. n. 12 óre ante amiédi inspectorului localu si senatorului, dlui de Huttern.

Sabesiu in 31 Maiu 1873.

Magistatulu cetatienescu si scaunalu. —

Hitsch m. p.

(1—3) Leonhardt m. p.

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a din Crisiu, de clas'a a III in protopresbiteratulu tractului Palosiu, se deschide prin acést'a concursu pâna la 1 Iuliu a. c.

Emolumentele suntu:

1. Cas'a porochiala de peatra cu cladirile economice necesarie.
2. Câte un'a si jumatate ferdela de cucuruzu sfermitu dela 125 familii si stol'a usuata dela 598 suflete, dimpreuna cu unu jugu 1407 °☐; care tóte dau unu venitu anualu preste 300 fl. v. a.

Dorotorii de a concurge la acést'a parochia, — au a-si inaintá petitiunile loru — instruite in intielesulu „Statutului Organicu" pâna la terminulu susdisu, dovedindu ca au absolvitu 4 classe gimnasiali.

Palosiu in 29 Maiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Teofilu Gheaj'a,

(1—3) adm. intr. ppescu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. orientale din Streiu-Sacelu in protopresbiteratulu Hatiegului, se escrie prin acést'a concursu pâna in 25 Iuniu a. c. st. v.

Emolumintele suntu:

Pamentu aratoriu de 20 ferdele semanatura, fenatiu de 2 cara de fenu si unu locu pentru grâdina de legumi. Dela 70 fumuri câte o ferdela de cucuruzu nesfermatu (cu tuleulu), si totu asemenea dela 70 fumuri câte o dî de lucru — claca, si in fine stol'a indatinata dela diversele functiuni preotiesci, — cari tóte computate laolalta dau unu venitu intre 200—300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia de clas'a a III, suntu invitati a-si tramite concursele loru instruate in sensulu „Statutului organicu", pâna la terminulu mentionatu mai susu — la subscrisulu.

Hatiegu, in 22 Maiu 1873.

Ioanu Ratiu,
protopopu.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de parochu in vacant'a parochia gr. or. de a 3 clasa din Biscari'a cu Fili'a Siculesci in protopresbiteratulu Devei se deschide prin acést'a concursu pâna la 29 Iuniu a. c.

Emolumentele suntu:

In matera, casa parochiala cu superu edificate pentru economia de câmpu, si gradina lânga ea; portiune canonica de 83 mertie 9 cupe semanatura, mai multu de clas'a 1-ea 4 jugere 1399 sting. ☐ fenatiu, si stol'a usuata.

In Fili'a dela numeri de case 70 mertie mari de cucuruzu sfarmatu, câte o di de lucru, si stol'a

Standu-i in voi'a libera candidatului a renuntiá la emolumentele susu enumerate, si a primí unu salariu anualu de 400 fl. v. a. si cuartiru in cas'a parochiala.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au a-si asterne subcrisului petitiunile loru — instruiate in sensulu prescriseloru din „Statutulu Organicu" pâna la terminulu numitu.

Dev'a in 29 Maiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Papiu,

(1—3) Protopopu

Nr. 325 Plen.

Concursu.

La consistoriulu subsemnatu e de a se depliní in modu definitivu postulu secretariului provediutu cu salariu anualu de 1200 fl. v. a.

Cine voiesce a vení la acestu postu, e poftitu sa tramita in respectulu acest'a la subsemnatulu consistoriu pâna in 20 Iuniu vechiu (2 Iuliu nou) a. c. recursu scrisu de mân'a sea, si se arete in acel'a cu documinte autentice:

a) ca recurintele e credintiosu alu bisericeii greco-orientali;

b) ce studia a absolvitu; ce limbi vorbesce si scrie?

c) ca are cunoscintie sistematice din institutiunile canonice ale bisericii greco-orientali;

d) unde a fostu aplicatu pâna acum'a, si ce pracsa are in afacerile oficiali de conceptu si de manipulare?

e) ca are conduita recomandabila in partea morala.

Secretariulu, fia elu preotu ori mirénu, afara de agendele ordinarie secretariali are a provedé referat'a in senatulu strensu bisericescu si in celu epitropescu, precum si in afacerile presidiali.

Oradea-mare, 7 Maiu v. 1873.

Consistoriulu eparchialu gr. or.

(3—3) din Oradea-mare.

Nr. 61. — 1873.

Edictu.

Ann'a Dionisiu Dosu, din Tilisc'a Scaunulu Salistei, au incaminatu procesu divortiale asupr'a barbatului ei Ioanu Filipu Schitea totu din Tilisc'a; de óre-ce inse dîsulu barbatu absentéza din loculu nascerei sele de mai multi ani, si forului matrimoniale subscrisu nu-i este cunoscutu loculu aflârei si petrecerei acelui'a; numitulu Ioanu Filipu Schitea, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu si anumitu pâna in 15 Iuniu 1874, sa se infatisieze inaintea acestui foru matrimoniale, pentru ca la din potriva procesulu incaminatu se va pertractá si otarí si in absenti'a lui.

Sabiiu, in 25 Maiu 1873.

Forulu matrimoniale gr. res. alu proto-

(1—3) popiatulu tractului Sabiiului I.

Edictu.

Ioanu Morariu de religiunea orientala ortodocsa din Sebesiulu de susu, carele a paresitu cu necredintia de trei ani pre soci'a sea An'a Calinu, totu de acolo, si astadi nu se scie unde se afla, se citéza prin acést'a a se infatisiá inaintea subsemnatului oficiu presbiteralu, in terminu de unu anu si o di, cu acelu adausu ca, neinfatisindu-se, se va dá urmare rugârei presentate la 22 Apr. a. c. din partea sociei sele parasite, prin carea ea cere divortiu.

Sabiiu, 21 Apr. 1873.

Scaunulu protopr. gr. or. tract. II.
alu Sabiiului.

I. Popescu,

(3=3) prot.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchiâ pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 46 ANULU XXI.

Sabiiu, in 7|19 Iuniu 1873.

In conferinti'a deachistiloru din 13 Iuniu s'a pertractatu proponerea lui Simonyi, carea avea de scopu a cere dela regimu presentarea unui proiectu de lege pentru infiintiarea bancei nationale ungare. Ministrulu de financie Kerkápolyi aru fi dechiaratu, dupa cum ne spune „Pester Lloyd", ca pertractârile pentru o fericita deslegare a cestiunei de banca inaintéza incetu, inse totusi inaintéza. Elu aru poté asigurá, ca afacerea acést'a nu a fostu nici cându asiá favorita, cá astadi.

Kerkápolyi dîce mai departe, ca a primitu dela ministrulu financieloru din Austri'a o nota, carea i aduce o siguritate imbucuratória, ca adeca asupr'a puncteloru esentiali esista intre ambele regime o deplina contielegere. — Au convenitu in aceea, cá deslegarea cestiunei se mérga mâna in mâna cu regularea valutei sî in aceea inca s'au invoitu ca ce are statulu fatia cu acést'a referintia de a face sî in ce modu sa urmedie. Elu ascépta decurgerea pertractâriloru urmatórie cu incredere mare, câci a primitu atâtu din partea ministrului de financie austriacu câtu dela persónele ce conducu banc'a nationale o incuragiare prevenitória, cum nu a vediutu inainte de acést'a. — Nu a lasatu din vedere nice unu punctu din resolutiunea cunoscuta alui Trefort, crede ca va impliní tóte pretensiunile puse in acésta resolutiune in interesulu tierei.

E cunoscutu sî aceea, continua Kerkápolyi, ca banc'a nationale mai alesu in dilele fatale din urma ni-a datu mâna de ajutoriu, deci nu pricepe, ca ce scopu póte avé in momentulu presente o desbatere a proiectului lui Simonyi, de nu cum-va dóra acel'a, de a conturbá iéra decurgerea favoritória a lucruriloru sî a pune in loculu acestor'a unu ce necunoscutu, a cârui urmâri nimenea nu le póte prevedé.

In alu doilea discursu observà ministrulu de financie, ca elu stiméza opiniunea publica, primesce ori sî ce judecata asupr'a sea dela dens'a, déca numai se convinge, ca interesele patriei in afacerea ce sta inainte suntu servate. Déca cum-va, altulu va crede ca va fi mai fericitu sî mai capace de a deslegá acésta cestiune dupa placulu multimei, dara totu odata sî in favorulu celoru mai vitale interese a tierei, atunci elu ii cedéza loculu cu placere.

Acestu discursu alu ministrului de financie a facutu o impressiune adenca asupr'a celoru de fatia sî s'a decisu, cá propunerea lui Simony sa se respinga simplu. —

In decursulu conferintiei ministrulu de interne aduce la cunosciintia, ca baronulu Majthenyi e dimissionatu din postulu seu. —

Dupa cum ne spune „Pester Lloyd" cabinetulu din Vien'a sî Petropole a tramisu cabinetului din Londonu impartasîri, care de-sî nu suntu identice, totusi consuna esentialminte. In aceste impartasîri se aviséza amintitulu cabinetu la unele denunciâri sî observâri amicabile fatia cu Pórt'a fâra tendintia inse de a se amestecá in referintiele interne ale Turciei séu de a-i asterne propuneri positive.

Cá unu ce curiosu amintimu impârtasirea din Rom'a, pre carea „Pester Lloyd" o reproduce cu tóta reserv'a. — Se scrie adeca numitului diuariu din Rom'a, ca cardinalii au de scopu, a nu luá in consideratiune la cea mai de aprópe alegere a ponteficelui usulu de pâna acum, cá acest'a sa fia Italianu, pentru ca unu Italianu pre scaunulu papalu nu aru avé nici o radîmu politica. Fiitoriulu papa aru trebuí alesu din unu statu, care e prevalinte catolicu sî care se aiba vointi'a sî puterea a sprigini pre pap'a in politica pentre cá sa póta avé pentru tóte eventualitâtile o reserva in acest'a. —

Intre statele, asupr'a câroru s'aru poté indreptá privirile colegiului cardinalu, poterile prevalinte catolice aru fi Franci'a Spani'a sî — Austri'a. Referintiele in Spani'a sî Franci'a suntu incuragiatórie pentru a poté duce in deplinire fatia cu eventual'a alegere acésta tendintia. In specie Franci'a chiaru de va sî ajunge la o forma de guvernamentu definitiva va avé multi ani de lucru cu organisarea afaceriloru interne. —

In asemenea casu sî dupa premissele prememorate privirile se intorcu seriosu câtra Austri'a. In politic'a acestui statu, dupa cum demustrara anii din urma, nu e unu ce incuragiatoriu pentru ambitiunea politica a matadoriloru din colegiulu cardinalu, inse dupa acomodârile politice totusi aru fi de preferitu consolidarea unui statu, care jóca o rola insemnata in concertulu europénu, fatia de desvolta- liberale interna cá unu reu mai micu. —

Sî despre personalitatea respectiva, asupr'a cârei-a aru fi indreptate privirile, strabate câte ce-va in publicu sî acees aru fi in Vien'a.

Numele ei — Cardinalulu Rauscher !!

Diurnalele din Rom'a sî „Scirile Italiene", cari stau in referintia strinsa cu regimulu dementiescu faim'a aliantiei incheiata intre Germani'a sî Itali'a, sî diuariulu din Berlinu „Spener'sche Zeitung" reproduce acésta faima cu urmatórele observâri:

Dupa positiunea, in carea se afla Itali'a de presente, e lucrulu la tóta templarea chiaru, ca Itali'a indata dupa evenimentele din Parisu dela 24 Maiu trebuiá a se asigurá in Berlinu. E cu totulu neverisimilu, cá regimulu de astadi a Italiei sa se fi decisu pentru o repede sî resoluta intreprindere fatia de aceste schimbâri in Franci'a. — In Rom'a se asigura toti sî pentru casulu celu mai fatalu cu aceea, ca germânii nu voru suferí, cá sa se distruge unitatea Italiei iéra sî preferéza, a remâné retrasi incungiurându ori-ce indetoriri reciproce sî a se face, cá cându din partea regimentului din Franci'a nu e nimicu de temutu. —

Dupa „le Soir", maresialulu Mac-Mahon aru fi fórte otaritu sa nu se faca instrumentulu nici unei partite, care se cérta despre pelea ursului mai inainte de a-lu fi ucisu. Intr'o convorbire cu ducele de Broglie sî alti noi ministri, maresialulu, dupa ce a repetatu testuale declaratiunea cuprinsa in epistol'a sea câtra adunare, aru fi adausu: „suntu la ordinele majoritâtiei adunârei, ori-care aru fi, sî tienu dreptu o onóre sa ve previnu ca déca acea majoritate s'aru schimbá, 'mi voiu face asemenea datori'a de a me supune ei". Aceeasi fóia spune, ca d. Thiers, care se aflá in conferintia cu Mac-Mahon cându biuroulu adunârei comunicà celui din urma otarirea care-lu proclamá de presiedinte alu republicei, a indemnatu fórte multu pre maresialu sa primésca. Eata in ce termini relatà „l'Union" convorbirea delegatiloru adunârei cu maresialulu Mac-Mahon in nóptea de 23 Maiu:

Colonelulu de statu-majoru, adjutantele maresialului, cându se anunciá „Adunarea!" esî inaintea delegatiloru sî le aréta parerea de reu „ca maresialele nu e acasa, ci la presidintia, la d. Thiers; ca i s'a comunicatu inse presenti'a unei delegatiuni a adunârei nationale, sî ca nu póte intârdîá mai multu de 2—3 minute". Delegatii adunârei intrara prin salonu in cabinetulu maresialului sî abiá siediusera josu, cându se anuntià maresialulu. Mac-Mahon, in mica tienuta de generalu de divisiune, merse deadreptulu in cabinetulu seu sî salutà pre membrii biuroului. D. Buffet, presiedintele camerei, luà cuventulu sî dîce urmatórele: „Escelentia, d. Thiers si-a datu demissiunea din presiedinte alu republicei, si a depusu in mânile adunârei puterile ce primise; adunarea nationale, cá sa nu lase interupte in puterile publice, a votatu alegerea unui nou presiedinte alu republicei in loculu dlui Thiers. Adunarea ve chiama, maresiale, la inaltele functiuni de presiedinte; noi membrii delegati ai biuroului seu, avemu onóre sa ve comunicâmu acésta resolutiune sî sa solicitâmu primirea d-vóstre".

In picióre lânga més'a sea de lucru, maresialulu primì acésta comunicare cu o viua emotiune. Trecù in momentu fâra a respunde, cá sî cum s'aru fi gânditu mai intâiu la gréu'a responsabilitate ce i se impunea. Radicându apoi capulu, dîse cu unu tonu modestu: „Domniloru din adunarea nationale, suntu, atâtu de simtitoriu la dovéd'a de inalta incredere cu care me onorà adunarea, in câtu me potu esprime; dara, domniloru, permiteti-'mi sa ve spunu ca eu nu suntu de locu omu politicu, ci unu soldatu sî acestu titlu, cu care me onorati, n'aru putea fi óre esploatatu in profitulu ori-câroru susceptibilitâti diplomatice? In fine 'mi e greu sa succedu dlui Thiers, cu care amu avutu totu-déun'a cele mai intime sî cele mai efectuóse relatiuni. Printre d-vóstra, dloru, aveti ómeni de inalte merite, carii aru putea indeplini mai bine decâtu mine acestu postu delicatu. Eu potu promite ori-cârui'a va primí functiunile de siefu alu puterei devotamentulu celu mai absolutu sî-lu voiu dá deplinu. Din contra, ceea ce se numesce prestigiulu cu care me onorà Franci'a aru putea scadea déca a-si fi in capulu armatei decâtu la presiedintia."

D. Buffet respunse: motivele ce ne-ati opusu ne autorisà totu sa staruimu in numele adunârei. In afara cá sî in launtru, nimenea de buna credintia nu se va amagí asupr'a caracterului, missiunei ce tiér'a vrea sa ve incréda. In acestu momentu e vorb'a, afara de ori-ce preocupare, de a se pune la afacerile publice omulu care representa intr'unu modu mai gloriosu in Franci'a antagonismulu in contr'a anarchiei sî care intrunesce in persón'a sea tóte garantiele ce reclama preservarea sociale. Concursulu adunârei, alu tuturoru puteriloru publice sî alu Franciei oneste ve e asiguratu, dovéda aclamarea representantiloru tierei. Imensele servitie ce a-ti adusu Franciei ne dau dreptulu de a reclamá dela patriotismulu d-vóstre servitiulu care sa puna culme tuturoru acteloru patriei cu atât'a generositate, cu atât'a nobletie. Maresiale, ór'a e solemna, puterea nu póte, in impregiurârile actuale, sa sufere cea mai mica intrerupere. Binevoiti a ve gândí la ceea ce se póte intemplá mâne, déca Franci'a s'aru gâsí fâra guvernu. Aru fi un'a din cele critice situatiuni pre care le-au cunoscutu numai dîlele cele mai rele ale istoriei nóstre. Respunsabilitatea d-vóstre, dle maresiale, aru fi, prin refusulu de a respunde la asceptarea tierei, de o estrema gravitate. Nu puteti refusá, prin primirea d-vóstre, de a salvá tiér'a, dupa cum a-ti esitatu nici odata sa-i dati sângele, sa-i sacrificati esistenti'a pre câmpurile sele de batalia. Mâne Franci'a intréga va scóte, déca ve-ti primí a-i luá in mâna destinele, unu imensu oftatu de usiurare, va simtí unu fioru de recunoscintia, care va lasá departe pre celu ce-lu datoresce demultu mariloru d-vóstre servitie."

Din Madridu se telegraféza diuariului „Liberté": Ministeriulu celu nou, cu Piy Margall in frunte, e eschisivu compusu din Intrasigents. Elu are numai dóue nume cunoscute: Piy Margall sî ministrulu colonieloru Sorni. Ministrulu de resbelu Estebanez e unu simplu capitanu de infanteria, ministrulu de esterne, Muro, unu advocatu teneru din Valladolidu, ministrulu de justitia Gonzalez unu publicistu abiá cunoscutu afara de Madridu. Regimulu celu nou a strigatu sub stégu reserv'a, care face unu effectivu aprópe de 100,000 mii soldati. Domnulu Figüeras, ultimulu ministru presiedinte merge in Franci'a. Domnulu Castelaru remâne ablegatu in adunarea cortesiloru sî e conducetoriulu naturale a partidei conservativo- republicane. —

Normativu.

Cu privire la depunerea rigoróseloru de doctoru in sciintiele filosofice, filologice sî istoria, pre cum sî matemateca sî sciintiele naturale la universitâtile din Budapest'a séu Clusiu, M. S. a aprobatu urmatoriulu normativu:

§. 1. La facultatea filosofica dela universitatea reg. din Budapest'a, precum sî la facultâtile de filosofia, filologia, istoria, matemateca sî istori'a-naturale dela universitatea din Clusiu se tienu rigoróse de doctoru sî se dau diplome de doctoratu.

§. 2 Cei ce dorescu a depune rigorosulu au se presinte petitiunile loru decanului facultâtiei respective·

La aceste petitiuni suntu de a se adauge: a) Cursulu studieloru, ce petentele a absolvitu pâna acum; b) Testimoniulu despre ascultarea studieloru dela vre-o universitate séu institutu superioru; c) Producerea documenteloru, ce servescu spre motivarea petitiunii sele.

In petitiune suntu de a se deliniá espressu obiectele principale sî secundarie ale rigorosului.

§. 3. La depunerea rigorosului de doctoru se concedu numai astfeliu de petenti, cari in trei ani de dîle au cercetatu cá ascultatori ordinari vre-o universitate din intru séu din esternu. La depunerea rigoróseloru din matemateca, sciinti'a naturale, sî chemia testimoniele, capetate despre cercetarea vre-unei academie de arte, au asemene valóre cu cele dela universitâtile de sciintie.

§. 4. Chiaru sî fâra astfeliu de testimónie se potu presentá la depunerea rigoróseloru de doctoru déca respectivii documentéza cualificatiunea loru nu numai in studiele gimnasiali, necesarie, spre ascultarea sciint. univ. cí sî ca in tempulu, ce se recere spre depunerea rigoróseloru respective, s'a ocupatu astfeliu de sciintiele respective, in câtu se póte presupune, ca in aceste studii au câstigatu destule cunoscintie. Inse in astfeliu de casuri, dupa ce corpulu profesorale s'a consultatu despre concederea séu bá a petentului la depunerea rigorosului, ministeriulu de culte otaresce.

§. 5. Resultatulu desbaterii asupr'a recursului séu eventualmente, dîlele defipte spre depunerea rigorosului, decanulu respectivei facultâti 'lu-va aduce la cunosciinti'a petentului.

§. 6. Rigorosulu de doctoru constá din a) esamenulu scripturisticu sî b) din celu verbale, Rigorosulu are totu-déun'a unu obiectu principale sî dóue obiecte secundarie. Rigorosantele le póte alege dupa voi'a sea

§. 7. Pentru ocupatiunea scripturistica rigorosantele are sa aléga obiectulu din sfer'a sciintiei, care a desemnatu'o de obiectulu principalu alu rigorosului seu.

Scopulu acestei ocupationi este: ca autoriulu se documenteze nu numai cunoscintiele sele scientifice, cí sî ca este in stare a cultivá indepedente sciinti'a sea speciala. Rigorosantele este oblegatu a lasá sa se tiparésca operatulu seu sî a dá 50 esemplarie decanului.

§. 8. Decanulu determinându terminulu recerutu, va dá operatulu ducru profesori spre critisare, sî anume professoriloru ordinari in acele sciintie.

§. 9. Professorii censuratori presenta in scrisu opiniunea loru asupr'a operatului, sî enuncia déca petentele póte fi lasatu la depunerea verbale a rigorosului.

Déca opiniunea ambiloru censuratori nu diferesce, atunci decanulu comunica acést'a cá conclusu petentului; déca opiniunile diferescu atunci intrebarea, déca petentele sa se lase la depunerea rigorosului séu bá, se va decide prin corpulu profesorale dela facultatea respectiva.

§. 10. Esamenulu verbale este de a se depune din trei studii, amintite in §. 1. sî cari rigorosantele le póte alege dupa voi'a sea, sî dintre cari unulu formédia obiectulu principalu, cele-lalte dóue, obiectele secundarie ale esamenului.

§. 11. Presiedintele comissiunei censuratórie este decanulu seu, in absenti'a acestui'a, prodecanulu facultâtiei respective. Déca obiectele, ci rigorosantele le-a alesu, se tienu de dóue facultâti, atunci presidiulu 'lu pórta decanulu, de care se tiene obiectulu principalu.

§. 12. Comissiunea esaminatória constá din presiedinte, sî din inca doi séu, celu multu, patru esaminatori, cari suntu professori ordinari in studiele de esamenatu. Déca pentru care-va obiectu suntu mai multi profesori ordinari, atunci acesti'a la rigorosulu de doctoru functiunéza schimbându-se.

Presiedintele deschide, conduce sî cu invoirea comissiunei, inchieia esaminarea; este indreptatitu, inse nu deoblegatu, a pune intrebâri rigorosantelui.

§. 13. Rigorosele totu-déun'a suntu publice.

§. 14. Rigorosantele póte alege, déca voiesce se depuna esamenulu verbalu de odata din tóte obiectele, séu intreruptu in dóue renduri; asemené sta in voi'a lui a depune rigorosulu mai intâiu din obiectele principale séu secundarie. Déca rigorosantele in acést'a privintia nu s'a dechiaratu, atunci esaminarea verbale se face de odata din tóte obiectele.

Rigorosantii, cari in dóue renduri depunu esamenulu, suntu constrinsi a depune sî alu doile rigorosu la acea universitate, unde au depusu si celu intâiu.

§. 15. Esamemulu verbale, puna-se odata séu in dóue renduri, totu-déun'a tiene dóue óre; o óra pentru obiectulu principalu, ceea-lalta pentru obiectele secundarie.

§. 16. Membrii comissiunei, cari au luatu parte la esaminâri, statorescu prin majoritate de voturi resultatulu esaminârii; calculii suntu: „sum'a cum laude", „cum laude" sî „rite" cari se punu sî in diplom'a de doctoru.

Déca voturile suntu impârtite, presiedintele decide prin votulu seu.

§. 17. Déca rigorosantele cade, atunci numai dupa trei luni se concede iéra la repetirea esamenului, sî déca sî asta-data a cadiutu unu anu de dîle se concede la repetirea essamenului.

Celu ce sî asta-data cade, nu se mai concede la depunerea rigorosului, sî nici vre-o diploma de doctoru in aceste sciintie, câstigata la vre-o universitate esterna, nu se póte nostrificá.

§. 18. Celu ce a depusu cu succesu rigorosulu capeta diplom'a de doctoru cu titlulu de „Doctor Philosophiae."

In acésta diploma suntu de a se numí deosebitu tóte obiectele principale sî secundarie, din care s'a facutu essaminarea; sî conformu §. 16 este de a se induce resultatulu rigorosului.

§. 19. Déca obiectele rigorosului se tienu de dóue facultâti, atunci aceea facultate da diplom'a de doctoru, de care se tiene obiectulu principalu, sî a cârei decanu a sî presidiatu la depuneraa rigoróseloru.

§. 20. Tacsele rigoróseloru, cari suntu de a se solví totu-déun'a inainte, suntu urmatórele: pentru censurarea operatului scripturisticu 20 fl. cari se impartu in egala mesura intre censuratori; pentru esamenulu verbalu, déca se depune deodata 30 fl. déca se depune de dóue ori, atunci totu-déun'a câte 20 fl.

Aceste tacse se solvescu sî la repetîrea rigoróseloru. Tacsele incurse dela esamenele verbali inse se impartu in egala mesura intre presiedintele sî profesori, cari au luatu parte fapteca la esaminare.

§. 21. La promotiune, la primirea diplomei iubilarie etc. remâne obiceíulu de pâna acum'a pâna la alte dispusetiuni ulteriore.

§. 22. Acestu normativu are valóre numai decâtu dupa publicarea lui.

FOISIÓRA.

Lupt'a pentru dreptu.

(Dupa Rud. de Jhering.)

(Urmare din nr. tr.)

Venimu acum la a dóu'a parte a themei, carea tractédia lupt'a pentru dreptulu concretu. Acésta lupta provine din vatemarea, usurparea, nerecunóscerea dreptului din partea altui'a. De óre-ce nici unu dreptu, nici alu individiloru, nici alu popóreloru, nu e scutitu contra acestui periculu, resulta, ca acésta lupta se póte repetî in tóte sferele dreptului: in dreptulu privatu, publicu sî internationalu. Revolutiunea, batali'a, ordaliele, duelulu, dreptulu pumnului, procesulu pre lânga tóta diversitatea obiectului de cérta nu suntu altu ce-va decâtu scene din dram'a cea mare: din lupt'a pentru dreptu. Trebuie dintre tóte aceste sa indreptâmu atentiunea asupr'a luptei legale pentru dreptulu privatu, pentru ca acest'a e mai tare espusu periclului de a fi imnoratu nu numai din partea laiciloru, ci sî din partea iuristiloru. In cele-lalte casuri starea adeverata a lucrului e mai chiara, sî ací nimenea nu se intréba: pentru ce luptâmu, câci scie fia-care, ca aici e lupt'a pentru bunuri, care recompensédia sî sacrificiulu celu mai mare. Grandórea scenei, in carea se desvólta cea mai inalta potere omenésca, sacrificiele, ce se aducu, rapescu pre toti cu sine la inaltimea unei dejudecâri ideale. — Cu totulu altmintrea e lupt'a pentru dreptulu privatu. Neinsemnatatea relativa a intereseloru, pre lânga carea se intórce aici lupt'a, intrebarea de regula despre alu meu sî alu teu, pros'a nedelaturavera, carea e legata de acésta intrebare, transpune acésta lupta eschisivu pre terenulu calculârei sî a contemplatiunei vietiei. Formele, in care se misica, mechaniculu loru, eschiderea intrevenirei puterice din partea persónei suntu putienu acomodate de a slabí impressiunea nefavorabile. Au fostu unu tempu sî pentru acést'a, cându spad'a decidea despre alu meu sî alu teu, cându cavalerulu evului mediu tramitea celuia-laltu epistola provocatória la duelu. Póte prevedé ori-cine, ca caus'a acestoru lupte nu erá pretiulu obiectului de cérta, nici incungiurarea unei perderi pecuniarie, caus'a adeverata a fostu persón'a insusi, carea 'si aperá dreptulu sî onórea vatemata in aceste duele..

Dara nu e de lipsa, a ne perde in situatiunile tempului trecutu, pentru a chiarificá aceea, ce in dilele nóstre numai in forma se deosebesce, dupa natur'a lucrului inse e togm'a cá atunci.

O privire asupr'a fenomeniloru vietiei nóstre sî o observare psychologica ne va face asemenea servitie.

Cu vatemarea dreptului se nasce pentru totu indreptatitulu intrebarea: póte acest'a sa-si sustiena dreptulu, póte resistá contrariului, adeca póte luptá séu voiesce a-lu cedá?

La acést'a se póte otarí elu insusi; inse ori cum va fi otarirea, séu renuncia, séu e gat'a a-lu aperá, in ambele casuri se cere unu sacrificiu. In casulu primu renuncia la dreptu pentru pace, in alu doilea la pace pentru dreptu. — Intrebarea acést'a devine mai acuta: care sacrificiu din aceste e mai suferibilu dupa referintiele individuali a persónei sî a causei? Bogatulu bucurosu 'si jertfesce pretensiunea pentru a avé pace, seraculu, pentru care acésta pretensiune proportionalminte e dejá insemnata, jertfesce pacea sî asiá dara intrebarea pentru lupt'a pentru dreptu aru degenerá in unu esemplu de computu, in carea s'aru cumpení de o parte sî de alta castigulu sî perderea, dupa care ne otarimu, ca ce se alegemu din aceste.

In realitate inse acést'a nu se intempla de locu. Esperinti'a de tóte dîlele ne aréta procese, in care pretiulu obiectului de cérta nu sta in nici o proportiune cu enormele spese, cu ostenél'a cu sfad'a, carea provine din purtarea procesului pentru unu lucru asiá de neconsiderabilu. Cându cine-va scapa unu taleru in apa, acel'a nu va dá doi pentru cá sa afle pre celu perdutu — aici intrebarea, ca câtu sa dee, aru fi o socóta simpla. Dara pentru ce nu face elu acésta socóta la procesulu seu? Sa nu ne precipitâmu a dîce, ca elu compléza pre reusîrea procesului sî astépta, cá spesele causate sa le acopere contrariulu seu. E sciutu, cum unele partide nu se retragu dela purtarea procesului nici atunci, cându vedu inainte, ca invingerea ii va costá multu, cum nu se invoiescu la o pace oferita, ci voiescu a purtá procesulu cu ori-ce pretiu. De unde atât'a cerbicia? Respunsulu practicabilu e: o necumpetata patima de a purtá procesu (proceso-mani'a). Sî cum s'aru sî poté esplicá o procedere din punctulu de vedere a unei calculâri ratiunale a intereseloru chiaru nebunateca altmintrea, decâtu prin o astfeliu de patima pentru lupta. Placerea, ce jace in acésta cérta, neresistibila nesuintia, de a casiuná contrariului dorere, e vechiculul, ce ne pune in acésta lupta, chiaru cu periculului siguru de a perde in urma mai multu.

Sa luâmu in loculu acestoru doi individi dóue natiuni. Un'a din aceste a rapitu cu nedreptulu dela ceea-lalta unu milu patratu de pamentu neroditoriu. E necessitate, ca natiunea violata in dreptulu seu se incépa resbelu? Sa considerâmu acésta intrebare din acelu punctu de vedere, din care o considera sî teori'a proceso-maniei la unu economu, cârui'a vecinulu i-a luatu vre-o câte-va brasde séu i-a aruncatu pietri pre loculu lui. Ce e unu milu patratu de locu neroditoriu fatia cu unu resbelu, care consuma viéti'a sî averea la mii de individi? Ce nebunia aru fi, cá pentru unu obiectu atâtu de neinsemnatu sa se incépa o lupta! Asiá aru suná sentinti'a, cându amu mesurá pre plugariu sî pre natiune cu asemenea mesura. Cu tóte aceste nimenea nu va dá poporului asemenea svatu, cá sî plugariului. Toti cunoscu, ca poporulu, care aru tacé

Bucuresci, 2/14 Iuniu 1873.

Dîu'a de Marti 29 Maiu 1873, dî de doliu nationale, venì in fine cá sa priméscа in câti-va coti de pamentu pre acel'a ce, nesatiosu pâna la lacomia in dragostea iubitei nóstre mame comune, nu-lu mai incapea tóta intinderea teritoriului dela Virciorov'a pâna la Mihaileni, — teritoriu pre care l'a contopitu elu intr'unu singuru corpu nedisolubile.

Ne credemu datori câtra consciinti'a nóstra sî câtra umbr'a scumpa a acelui'a ce va remanea o gloria nationala româna in neantulu seculiloru, sa relatâmu ací, — câtu spatiulu sî informatiunile ce amu pututu culege ne voru permite, — detaiuri din momentulu sosirei la Iticani a scumpeloru lui remasîtie sî pâna la depunerea loru in acelu pelecutiu de pamentu reservatu pentru totu muritoriulu, dela autocratulu celu mai redutabile pâna la proletariulu ce n'are in viétia unde sa radime corpulu sdrobitu de obosela.

Remasîtiele scumpe ale reposatului intru fericire Alessandru Ioanu celu mare, au sositu la Iticani, precum amu aretatu in numerile precedinte, Dumineca la 27 Maiu, pre la 7 sî jumetate óre diminéti'a.

Rude, amici; civili, militari, preoti, comercianti, iéra mai cu séma tierani, — câti dintre acesti din urma puteau bravá obstaculii spre a ajunge pâna la Iticani, — erau ací, in glóte cu lacrimele pre obrazu sî cu doliulu in anima.

Dupa oficiulu preotiescu de intempinare, venerabilulu Dimitrie Gusti tienù miculu discursu urmatoriu atâtu de bine simtitu sî de caracteristicu cu situatiunea :

„Din pelerinagiulu vietiei, preciósеloru remasitie, cata ca a-ti sositu la pragulu iubitei vóstre patrii! Ea astadi cu veneratiune sî amóre, dara inecata intr'o profunda durere, ve deschide portile sele sî usi'a unui mormentu.

„Nu glasulu meu celu slabu, organu alu comitetului natiunale sî alu delegatiuniloru pentru ceremoni'a funebra, dara glasulu puternicu alu Romanici, dice : „Mormentulu sî tronulu, suntu totu la acea inaltime pentru unu Domnitoriu mare sî parinte alu poporului seu.“ Ferice dara de acel'a ce scie a siedea intre amendóue din ele cu iubire sî memoria neperitória!

„O! remasîtie mortali! prin midiloculu doliului generale ce ve intempina, treceti, treceti inainte la eternitate; glori'a vóstra dejá a umplutu o pagina de auru in istori'a natiunei române.“

Pre data apoi s'a pusu o garda de onóre in vagonulu ce conducea remasîtiele mortali, sî de ací pornì spre Ruginós'a.

Dela Iticani pâna la Ruginós'a, aceleasi onoruri, omagii, semne de simpathii din anima! Lume in glóte din tóte stârile societâtiei, preoti in vestminte sacerdotali, musici! Nu erá locu de opréla a trenului pre unde sa nu fia aceleasi manifestatiuni doliόse!

In sér'a de 28 sî in diminéti'a de 29, trenurile soseau pre totu momentulu incarcate cu glóte cá sa asiste la funerarie. Palatulu, biseric'a sî gar'a dela Ruginós'a, decorate in negru din tóte pârtile!

„Imaginedie-'si cine-va — ne spune cu acésta ocasiune intr'o telegrama, doliosulu bardu alu acteloru lui maretie, veteranulu publicistu Cesaru Bolliacu; — imaginedie-'si cine-va venirea sî intrarea lui Voda-Cuz'a in Bucuresci si la Metropolia! Drumulu totu intiesatu, respenticle impenate cu omu! Transforme apoi prin imaginatiune acea veselia, in doliu sî intristare generala, si va avea idea de ce a fostu la Ruginós'a.

„Generalulu de divisiune Florescu sî generalulu de brigada Cernatu, cum sî optu coloneli, ducendu pernele cu decoratiuni; siepte sute ómeni, de tóta arm'a, representându armat'a; metropolitulu plangendu; generalii plangendu; soldatii presentandu armele, cu lacrimele pre obrazu, iéra, preste totu, planandu durerea Dómnei.

„Asiá spectaculu, cu neputintia a-lu descrie!

„Plangeau pietrile, sî chiaru verdéti'a erá in doliu!“

La o óra dupa amédi, remasîtiele au fostu scóse din biserica, unde au fostu espuse de Dumineca pâna Marti, sî la órele 1½ au pornitu, conduse de optu tierani asistati de siése capitani.

Dupa sicriulu cu scumpele lui remasîtie, venea famili'a domnésca, autoritâtile civili sî militarie sî delegatii districtuali.

Inaintea carului funebru mergea Eminenti'a Sea parintele Metropolitu alu Moldovei sî Sucevei, in vestmentele pontificali, insocitu de inaltulu cleru sî de oficierii superiori cari duceau pernele cu decoratiuni.

La pórt'a cea mare a palatului, music'a militaria esecutá arii funebre, iéra de-a drépt'a sî de-a stâng'a stá insîruita ostirea care in fine a insocitu cortegiulu pâna la mormentu.

In ordinea acést'a, carulu funebru, — insocitu de celu mai putienu cinci mii de persóne sosite din tóte unghiurile tierei, trecendu prin tóta comun'a Ruginós'a, a fostu condusu in curtea bisericei, unde se aflá radicatu unu cortu, sî sub cortu unu catafalcu pre care s'a asiediatu sicriulu.

Sub cortu, luara locu preotii cu delegatii tuturoru judetieloru, toti in tienut'a cea mare de doliu, mai purtandu inca fia-care, lânga butoniera, sî câte o cocarda tricolora insocita de o medalia comemorativa.

La 2 óre sî jumetate, inainte de cântarea vecinicei pomeniri, au inceputu discursurile. Cinci discursuri s'au cetitu unulu dupa altulu : celu intâiu de P. S. S. Archiereulu Suhopanu, alu doilea de dlu Petru Gradisténu, alu treilea de dlu Vizanti, alu patrulea de dlu Ionescu, sî tocmai alu cincilea, sî celu din urma, de dlu Cogalnicénu.

Dlu Boliacu, vorbindu-ne de telegram'a ce ne-a adresatu, despre discursuri, dîce :

„Cinci discursuri, intre cari celu mai imposantu si mai caracteristicu, alu dlui Cogalnicénu; celu mai patheticu alu dlui Gradisténu.“

Pâna acum nu ne-amu pututu procurá decâtu discursurile dloru Gradisténu sî Vizanti pre cari le sî publicâmu chiaru in acestu numeru, ceea ce vomu face cu tóte cele-lalte discursuri pre data ce le vomu posede.

Regretâmu din sufletu ca nu poturamu reproduce, chiaru in numerulu acest'a tóte discursurile, mai cu séma pre alu dlui Cogalnicénu, celu mai autorisatu decâtu toti românii, cá mare pontefice alu acteloru maretie ale fostului Domnu, cá unicu barbatu alu cârui nume sta sî va stá eternu lipitu de numele lui Cuz'a-Voda, de ori-ce actu mare sî nationale alu gloriosului Domnu românu.

Nu ne putemu inse oprí de a nu semnalá câte-va cuvinte, cari credemu noi ca contienu caracteristiculu despre care ne telegrafà d. Boliacu :

„Nu tóte suntu desiertaciune, — strigá dlu Cogalnicénu, — dupa cum ne invétia scriptur'a! Faptele cele mari remânu neperitórie.

„Nu gresialele principelui Cuz'a au fostu caus'a caderei lui, ci faptele sele l'au resturnatu!“

Dá! faptele sele au resturnatu pre Cuz'a! Consolidarea natiunalitâtiei române, formarea statului românu, demnitatea lui fatia cu strainii, viitoriulu gloriosu ce proiectá tierei, tóte operele (faptele) lui de adeveratu românu, au indârjitu pre straini, pre reu-voitorii natiunei române. . .

De ací nóptea nefasta din 11 Februariu!

Nu putemu trece sub tacere cele ce se spunu de discursulu dlui N. Ionescu, despre care ori-cine se intórce dela Ruginós'a ne vorbesce cu desdemnu.

Acum cá sî alte dâti, marturisimu ca nu in-

---

la o atare vatemare de dreptu, si-aru sigilá insusi sentinti'a de mórte; pentru ca unui poporu s'aru poté luá pre rendu totu teritoriulu seu, cându aru stá cu mânile in sinu. Cându dara unu poporu trebuie sa se apere pentru unu milu patratu, pentru ce sa nu faca acést'a sî plugariulu pentru o brasda mica? Séu dóra sa ne scapâmu de elu cu proverbiulu : „quod licet Iovi, non licet bovi?“

Lucrulu sta cu totulu altfeliu. Precum unu poporu nu se lupta pentru unu singuru milu patratu luatu cu nedreptulu din teritoriulu seu, ci mai multu pentru onórea sî independinti'a sea, togm'a asiá sî in tóte acele procese, in care se afla disproportiunea intre pretiulu obiectului sî intre enormele spese prevediute, nu e acésta disproportiune caus'a luptei, ci e unu scopu idealu : sustienerea persónei insusi sî a simtiului de dreptu sî fatia cu aceste tóte incomoditâtile sî sacrificiele ce le pretinde decurgerea procesului, traga fórte putienu in cumpena. Nu e interesulu, care intetiesce pre celu atacatu a incepe procesulu, ci dorerea morale causata prin nedreptatea, ce a suferitu. Nu atâtu recastigarea obiectului, care póte pentru a constatá adeveratulu motivu alu procesului s'a destinatu pentru unu institutu alu seraciloru, dara mai multu recunóscerea dreptului e motorulu principalu; in scurtu intrebarea simpla de interesu devine o intrebare de caracteru.

Dara noi vedemu din esperintia, ca unii alegu togm'a contrariulu in asemené situatiune, sî preferéza pacea unei lupte neconsiderabile, inse acést'a nu trebuie so o ascriemu gustului individalu séu temperamentului sî sa dîcemu, ca unulu e inclinatu mai tare spre cérta, cela-laltu spre pace. Din contra noi afirmâmu : Resistinti'a contr'a nedreptului e detorintia, detorintia a indreptatitului câtra sine insusi — pentruca o demânda conservarea morale de sine - e detorintia câtra societate, pentru ca acést'a resistintia spre a avé succesu bunu, trebuie se fia generale. —

Lupt'a pentru dreptu e o detorintia acelui indreptatitu câtra sine insusi.

A-si sustiené esistinti'a propria e legea cea mai inalta pentru tóte fiintiele vetiuitórie. Instinctulu conservativu se manifestéza in tóta creatur'a, inse omulu nu are a-si conservá numai viéti'a fisica, cí sî esistinti'a morale, conditiunea acestei'a inse e dreptulu. In dreptu 'si are omulu sî-'si apera totuodata conditiunea esistintiei morale — fàra dreptu cade pre o trépta cu animalele. A-si sustiené dreptulu e o detorintia, pentru ca prin acést'a se sustiene sî moralitatea, a renunciá la dreptu e o sinucidere. Dreptulu inse e numai sum'a institutelorи sele singuratice, totu institutulu contiene o conditiune de esistintia morale. Proprietatea e togm'a asiá cá sî casatori'a, pactulu togm'a asiá cá sî onórea — a renuntiá la unulu din aceste e dupa dreptu togm'a asiá de imposibilu, cá a renuntiá la dreptulu intregu. La tóta templarea e posibila atacarea unei'a din aceste conditiuni din partea altui'a sî acestu atacu trebuie respinsu din partea subjectului, pentru ca nu e destulu numai atâtu, ca dreptulu abstractu ii ofere acésta conditiune de vietia, cí se mai cere inca, cá subjectulu se-si-o sustiena contr'a arbitriului.

Dara nu tóta nedreptatea e volnicia (arbitriu) adeca revólta contr'a ideei de dreptu. Posessorulu objectului meu, care 'lu tiene de proprietatea sea nu negéza in parsón'a mea ide'a proprietâtiei, din contra o ia de motivu pentru sine. Cért'a se intórce numai prelânga aceea, ca care e proprietariulu objectului dintre noi ambii. Furulu sî telhariulu nu sta de locu pre terenulu dreptului de proprietate, ei negéza in proprietatea mea totu odata sî ide'a acestei'a sî prin acést'a o conditiune esentiale a persónei mele. Sa ne intipuimu, ca fapt'a furului sî a telhariului aru fi generale, o macsima a dreptului, atunci proprietatea s'aru negá in pracsa sî in principiu, de aceea fapt'a loru e unu atacu nu numai contra obiectului meu, ci sî contra persónei mele, sî déca e o detorintia a-sî sustiené personalitatea, atunci acést'a are valóre sî pentru casulu acest'a sî numai conflictulu acestei detorintie cu alt'a mai mare, sp. e. de a-mi conservá viéti'a, cum se templa acést'a atunci, cându telhariulu 'mi pune alternativ'a intre viétia sî bani, justifica o modificatiune. Abstragendu dela acestu casu e detorinti'a mea, a combate acésta nerecunóscere a dreptului cu tóte medilócele, ce-'mi stau la dispositiune. Suferindu acésta nerespectare statuezu unu momentu singuratecu de nedreptate in viéti'a mea si la acést'a nimenea nu trebuie a se demite insusi. Cu totulu in alta positiune stau fatia cu posessorulu obiectului meu atunci, cându acest'a o tiene ex bona fide. Intrebarea, ca ce amu de a face, nu e intrebare a simtiului meu de dreptu, a caracterului, a personalitâtiei, ci o intrebare pura de interese, pentru ca aici e pentru mine numai pretiulu obiectului trasu la indoiéla sî lucrulu e deplinu justificatu, cându eu considerându castigulu, spesele sî possibilitatea, ca lucrulu póte avé unu resultatu duplu, potu se incepu séu se lasu procesulu séu se facu o complanare. Complanarea e punctulu de coincidentia a unei atari computatiuni verosimile facute din ambele pârti, sî fatia cu premisele presupuse e celu mai dreptu medilocu de a pune capetu certei. Impregiurarea, ca acésta complanare se póte medilocí adese ori cu greu sî ca unele partide respingu ori-ce incercare dela inceputu, se esplica nu numai prin aceea, ca computatiunile verosimile a ambeloru pârti divergéza pré tare decâtu sa se póta vre-odata intalní, ci sî prin aceea, ca o parte presupune la ceea-lalta unu nedreptu, o tendintia malitiósa

(Va urmá.)

tielegemu pre dlu N. Ionescu; d-lui, totu-déun'a, atâtu pentru toti românii câtu si pentru d-sea, póte a fostu, este si va fi o enigma nedeslegata.

La 5 óre, sfersindu dlu Cogalnicénu discursulu in marea emotiune a asistentiloru inteligenti, s'a cântatu despartirea eterna, durerós'a vecinica pomenire, dupa care corpulu a fostu depusu intr'o grópa provisoria, afara din biserica, pâna se va terminá cavoulu proiectatu in biserica, unde se va asiediá unu magneficu monumentu, care a si sositu din strainatate.

Dupa acést'a, Mari'a Sea dómn'a s'a retrasu, si publiculu s'a imprasciatu pornindu-se cu trenuri continue pâna dupa miediulu noptiei. A.

„Tromp. Carp."

Varietâti.

⁂ (Carbuni de ajunsu pentru mai multe mii de ani.) Scrutatori insemnati spunu, ca straturile de carbuni in Chin'a cuprindu unu spatiu colosalu de 400,000 miluri patrate. In Angli'a carbunii de pétra cuprindu unu spatiu numai de 12,000 miluri patrate si totusi a fostu de ajunsu spre a radicá acést'a tiéra la unu gradu de industria, la care alte tieri inca nu s'au potutu aventá. In provinci'a Hunanu se afla unu stratu de carbuni, care are o estensiune preste 21,700 miluri patrate; inse carbunii din acést'a provincia suntu de dóue feliuri: bituminosi si sclipiciosi. Straturile de carbuni din provinci'a Siansi cuprindu unu spatiu de 30,000 miluri patrate. — Colosal'a mas'a de carbuni din Chin'a este in stare sa provéda lumea intrég'a in cursu de mai multe mii de ani. Straturile de carbuni din Chin'a au o grosime ce variédia intre 12—30 urme, iéra cele din provinci'a Siansi au o grosime pâna la 500 urme.

⁂ (Cirasiele.) Cirési'a e originara din Asi'a-Minora si a fostu adusa in Europ'a cu 68 de ani inainte de Iisusu-Crist. Comerciulu se póte calculá la mai multe milióne pre anu. In momentele cându abunda, comerciulu in câte patru stagiunile le vendu cu 20 si 15 bani jumatatea de chilogramu. Vendietorii, cu tóta modicitatea pretiului, cu care le vendu, câstiga 15 si 20 lei pre dî, de-si ce e dreptu acést'a nu tiene decâtu câtu-va tempu.

Bordeaux, Bézières, Avignon suntu orasiele din Franci'a ce facu celu mai mare comerciu cu ciresiele: cele mai bune vinu din orasielulu Lucu, cele din Montmorency suntu asemenea cautate, daru acést'a localitate nu produce decâtu unu numeru putienu insemnatu in comparatiune cu renumele seu. Ciresiele din Choisy-le Roi séu ciresiele englese se espedéza în cantitâti mari la Londr'a si la St. Petersburg. Câtu despre visine si corcodusie suntu putienu dulci si mai putienu digestive decâtu ciresiele, Intre altele ciresi'a intra in conlectionarea unui mare numeru de producte alimentu are; dulcetiuri, inghetiate, conserve, rachiuri etc. Licórea de cirésia a cârei vendiare e atâtu de considerabila, se fabrica in mari cantitâti in Franche-Comte si in Alsaci'a.

Lemnulu de ciresiu e fórte multu intrebuintiatu de strugari: inegritu, imitéza lemnulu de acaj.

Medicin'a ii intrebuintiéza scórti'a cá se faca unu siropu ordinatu in contr'a frigureloru. Cu códele de ciresie se face ceaiu.

⁂ Cris'a de bani in Romani'a cetimu in „Gardistulu civicu". Acésta crisa se deosebesce cu totulu de crisa Austriei, unde multimea cea nenumerata a bancnoteloru (a hârtiiloru) intrece de sute de ori numerariulu realu. Acolo cris'a au venitu, din cause necunoscute, adeca din abusulu acest'a, câci ori câtu se va laudá bacnot'a ea totusi nu este nici auru si nici argintu ci este hârtie. Acolo adeca in Vien'a, numerulu falimenteloru este de 200 numerulu peritoriloru de fóme de 85,000 si perderile celoru cu bancnote in mâna, la 600 milióne.

Dara óre cris'a nóstra unde 'si are originea sea, si la câte milióne s'aru putea evacuá pagubile tierei? — Consultându-ne cu negotianti mari, pentru ce au lipsitu numerariulu s'au banii de pretutindene, ei ne au resumatu in aceste 4 cause acést'a simtitóre lipsa; 1) Drumulu de feru pentru care platimu biru 24 milióne franci pre anu, fâra sa avemu nici unu venitu si nici unu folosu de la elu; 2) monopolurile tutunului, timbrului, si cele-lalte, care tóte sugu teribilu toti banii si nu ne dau inapoi nimic'a; 3) scaderea exportului nationalu, si marirea importului marfuriloru straine, precum petici, târfalóge, lemne boite, si alte asemenea care tóte iérasi sugu banii tierei, si ne lasa cu nimica, pre cându sistemulu nostru nationalu vamalu, nu protege nimica in tiéra, ci o lasa cá pre o vie desgradita in care pascu vitele streine; 4) luxulu in fine care amagindu ochii, prada busunarele, cara banii din tiéra, lasându pre români cu ochii sleiti, cu o mandria ridicula, si seracii purtandu in locu de hainele loru cele próste si de postavu amestecatu cu bumbacu, ciobóte, botine próste, si altele pre care le platimu scumpu si le purtâmu putinu, celu multu pâna la o luna.

⁂ Societatea Daci'a, de la Ianuarie pâna la Maiu, anulu curentu, aflâmu ca la incediu s'a datu 6081 politie, care representa unu capitalu asiguratu de lei noi 61,281'602. Premiele efective ale acestui capitalu, suntu de 247,969.

Pentru gradina, totu in aceste 5 luni, s'au subscrisu 361 politie, ale câroru capitalu asiguratu este de lei 13,723,306; iéra premiile platite suntu de 230, 590 fr. Aceste asigurâri mergu inca marindu-se tóta var'a.

Pentru transportulu pre Dunare, abiá inceputu, s'a asiguratu asemenea unu capitalu de preste optu sute mii franci.

Câtu pentru asigurarea de viétia, in realitate abiá inceputa de dóue luni, mergu cu unu progresu estraordinariu. Asiá pâna acum s'a subscrisu cifr'a enorma de 463 oferte. Capitalulu semnatu la asociatiune (supravetiuire) este, pâna la finele lui Maiu, de lei noi 1,456,700. Iéra capitalulu asiguratu pentru casulu de mórte si contr'a asigurarea asociatiuniloru este de lei 1,267,500.

⁂ (Cuptoriu pentru arderea cadavreloru.) Profesorulu italianu din Padu'a, Dr. Ludovico Brunetti, cunoscutu prin preparatele sele anatomice, se afla de presinte in Vien'a spre a espune unu cuptoriu pentru arderea cadavreloru, inventatu de densulu. Brunetti dîce, ca pentru arderea cadavrului unui omu crescutu se receru doi centenari de lemne; inim'a, plumânile si ficatii ardu mai greu, ósele se prefacu in varu, daru nici cându in cenusia. Déca vré cine-va se pulveriseze si óselé atunci trebuie sa le pisedie. — Pre lânga acestu cuptoriu profesorulu Brunetti va espune si urne pentru conservarea cenusiei; aceste suntu lucrate cu multu gustu. Intregulu procesu de ardere nu durédia mai multu de dóue óre, iéra spesele pentru unu cadavru se urca — dupa pretiulu lemneloru — pâna la 4 fl.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. orientale din Streiu-Sacelu in protopresbiteratulu Hatiegului, se escrie prin acést'a concursu pâna in 25 Iuniu a. c. st. v.

Emolumintele suntu:

Pamentu aratoriu de 20 ferdele semanatura, fenatiu de 2 cara de fenu si unu locu pentru gradina de legumi. Dela 70 fumuri câte o ferdela de cucuruzu nesfermatu (cu tuleulu), si totu asemenea dela 70 fumuri câte o dî de lucru — claca, si in fine stol'a indatinata dela diverselé functiuni preotiesci, — cari tóte computate laolalta dau unu venitu intre 200—300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia de clas'a a III, suntu invitati a-si tramite concursele loru instruate in sensulu „Statutului organicu", pâna la terminulu mentionatu mai susu — la subscrisulu.

Hatiegu, in 22 Maiu 1873.

Ioanu Ratiu,
protopopu.
In contielegere cu comitetulu parochialu.
(3—3)

Nr. 1274/1873.

Concursu.

In comun'a scaunala a Sabesiului, Pianulu inferioru e de a se acupá postulu de notariu. Léf'a anuala impreunata cu acestu postu e 280 fl. v. a.; 40 fl. v. a. pausialu pentru locuinti'a notariului si pentru cancelaria, doi stângeni de lemne de focu; afara de aceste tacsele systemisate pentru scrisu.

Comun'a are pre lânga acést'a de cugetu, a radicá léf'a anuale la 360 fl. v. a. la casu, cându notariulu va corespunde deplinu chiemârei. —

Concurentii, carii dorescu a ocupá acestu postu trebuie se posiéda tóte trei limbele patriei si sa fia apti pentru servitiulu notarialu. —

Suplicele instruate cu testimoniele de cualificatiune si moralitate au de a se predá pâna in 6 Iulie a. c. st. n. 12 óre ante amiédi inspectorului localu si senatorului, dlui de Hutteru.

Sabesiu in 31 Maiu 1873.

Magistratulu cetatienescu si scaunalu. —
Hitsch m. p.
(2—3) Leonhardt m. p.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de parochu in vacant'a parochia gr. or. de a 3 clasa din Biscari'a cu Fili'a Siculesci in protopresbiteratulu Devei se deschide prin acést'a concursu pâna la 29 Iuniu a. c.

Emolumentele suntu:

In matera, casa parochiala cu superu edificate pentru economia de câmpu, si gradina lânga ea; portiune canonica de 83 mertie 9 cupe semanatura, mai multu de clas'a 1-ea 4 jugere 1399 sting. □ fenatiu, si stol'a usuata.

In Fili'a dela numeri de case 70 mertie mari de cucuruzu sfarmatu, câte o dî de lucru, si stol'a

Standu-i in voia libera candidatului a renuntiá la emolumentele susu enumerate, si a primí unu salariu anualu de 400 fl. v. a. si cuartiru in cas'a parochiala.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au a-si asterne subcrisului petitiunile loru — instruiate in sensulu prescriseloru din „Statutulu Organicu" pâna la terminulu numitu.

Dev'a in 29 Maiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Papiu,
(2—3) Protopopu

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a din Crisiu, de clas'a a III in protopresbiteratulu tractului Palosiu, se deschide prin acést'a concursu pâna la 1 Iuliu a. c.

Emolumentele suntu:

1. Cas'a porochiala de peatra cu cladirile economice necesarie.
2. Câte un'a si jumatate ferdela de cucuruzu sfermitu dela 125 familii si stol'a usuata dela 598 suflete, dimpreuna cu unu jugu 1407 °□; care tóte dau unu venitu anualu preste 300 fl. v. a.

Dorotorii de a concurge la acést'a parochia, — au a-si inaintá petitiunile loru — instroite in intielesulu „Statutului Organicu" pâna la terminulu susdîsu, dovedindu ca au absolvitu 4 classe gimnasiali.

Palosiu in 29 Maiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Teofilu Gheaj'a,
(2—3) adm. intr. ppescu.

Nr. 61. — 1873.

Edictu.

Ann'a Dionisiu Dosu, din Tilisc'a Scaunulu Salistei, au incaminatu procesu divortiale asupr'a barbatului ei Ioanu Filipu Schitea totu din Tilisc'a; de óre-ce inse dîsulu barbatu absentéza din loculu nascerei sele de mai multi ani, si forului matrimoniale subscrisu nu-i este cunoscutu loculu aflârei si petrecerei acelui'a; numitulu Ioanu Filipu Schitea, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu si anumitu pâna in 15 Iuniu 1874, sa se infatisieze inaintea acestui foru matrimoniale, pentru ca la din potriva procesulu incaminatu se va pertractá si otarí si in absenti'a lui.

Sabiiu, in 25 Maiu 1873.

Forulu matrimoniale gr. res. alu proto-
(2—3) popiatulu tractului Sabiiului I.

Edictu.

Tom'a Ritivoiu, de religiunea gr. orientale din Sebesiulu de josu, carele a paresitu cu necredintia de patru ani pre legiuit'a sea socia Rachir'a Tomei Michaiu, si astadi nu se scie unde se afla, se citéza prin acést'a a se infatisiá inaintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din contra, dupa trecerea de siése luni dela datulu de fatia, in puterea ord. cu Nr. cons. 344 a. c. se va dá locu rugârei numitei sele socie, presentata la 23 Apr. a. c. de a fi despartita.

Sabiiu, 24 Aprile 1873.

Scaunulu protopr. gr. or. alu tract. II.
alu Sabiiului.
I. Popescu.
(3—3) protop.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ¼ cr. v. a.

Nr. 47 ANULU XXI.

Sabiiu, in 10|22 Iuniu 1873.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu"

pre o jumetate de anu (Iuliu—Decembre) alu anului 1873. — Pretiulu abonamentului pre ½ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. v.

Pentru Romani'a sî strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugatî a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

„ Editur'a „Telegrafului Romanu"
in Sabiiu.

La calamitatea financiale.

S'aru paré ca noi cei departati in provincia sa luâmu numai notitia despre cele intemplate la burs'a din Vien'a, sî totu asiá sî despre cele ce se petrecu acum in Vien'a spre a pune stavila reului ce amenintia a se desvoltá sî mai departe din amintit'a catastrofa.

Referintiele financiali suntu de o astfeliu de natura, in câtu contragu interesele financiali ale tuturoru cetatieniloru pâna in pârtile cele estreme ale tierei. Ba ele in mare sî in micu influintiéza in pârtile estreme cu atât'a mai tare, cu câtu aici atingerea cu tierile vecine este nemidilocita sî prin urmare starea valutei nóstre este fórte simtita sî cându e vorb'a de afacerile cele mai merunte.

Ce se vorbesce astadi in pres'a cea mare despre starea financiale in urm'a catestrofei nu póte insuflá nici o sperantia de o grabnica intórcere spre bine. Cursurile aduse de buletinele bursei prin telegrafu ni aréta, ca momentanu se tienu pretiurile unoru efecte in óre care valóre sî cu ele sî valut'a se bucura de o esistintia mai buna. Inse trebuie sa-si puna ori-cine intrebarea, ca ceea ce se intempla acum momentanu pote-va capetá o consistentia spre a consolidá financiele tierei?

Voci considerabile se audu din diverse pârti, cari o spunu pre fatia, ca nu se póte cá cursurile sî pretiurile sa nu mérga inca totu inapoi, sî ca mâne poimâne va sosí diu'a cându calamitatea nu se va mai oprí numai la bance sî banchieri mari, ci se va estinde sî asupr'a comerciului si a meseriasiloru.

Ministrulu ce e dreptu ca a cautatu sa amelioreze starea cea critica, ce a venitu cá unu potopu din seninu. Elu a ordinatu muratorii, a suspinsu act'a de banca, prin a cârei suspendere dà bancei voia a emite note preste câte fu normatu mai nainte prin lege, elu a venitu cu vre-o 6—7 milióne intr'ajutoriulu piatiei din Vien'a. Inse mijlócele aceste s'au aretatu nesuficiente. Dintre institutele cele mai mari sî renumite din Vien'a n'au potutu resiste periculului de a fi inghitite sî prin trenselele averea multoru mii de ómeni, cari setosi de câstigu mare 'si concrediura capitalurile sî capitalutiele loru la firme cu nume mari sî pompóse.

Guvernulu cislaitanu cu deosebire a escogetatu acum unu midilocu nou, prin care sa opréscа reulu de a luá dimensiuni mai mari. Sub presiedinti'a ministrului de financie din Cislaitani'a s'a adunatu o conferintia de banchiari sî comercianti in ministeriulu de financie cislaitanu, la carea a luatu parte sî ministrulu de comerciu din Cislaitani'a. Ací s'a decisu in principiu, ca banii trebuie scosi macaru din pamentu, cá sa nu scada pretiulu efecteloru si sa nu sufere comerciulu sî industri'a. Dara cum? efectele sa le cumpere cine are bani, politiele banceloru sa se escompteze si pre langa acest'a din contributiuni sa se constitue unu fondu. Ce resultatu se póte asteptá dela operatiunea acést'a, se póte vedé din unu referatu alu „Pressei celei nóue", dise sî libere, care pune in gur'a unui secretariu generalu alu bancei nationale cuvintele de intielesulu, ca cumperarea efecteloru in cele din urma nu va avé alte urmâri, decâtu le va dá unu pretiu arteficiosu, in detrimentulu creditului din afara sî spre crescerea crisei in launtru. Se póte pune inse sî intrebarea, ca óre aflâse-voru omenî, cari in impregiurârile de fatia sa-si ingrópe banii in harthii, care de es. inainte cu o luna aveau unu cursu aprópe la 400 fl., sî astadi nu se potu vinde nici cu 30 fl.? Nici decum, sî déca se voru aflá vre-o câti-va, cari se priméscа unele efecte, este intrebarea, ca acei putieni ce s'au mantuitu din catastrofa voru poté acoperí sum'a de sute milióne, inghitita de joculu dela bursa?

Nici statulu, care dispune de altmintrene de multe midilóce, nu se póte ingagiá pre sine, cá sa delature cris'a produsa de bursa. Acést'a nu o póte face pentru aceea câci dupa cum este cunoscutu alte calamitâti politico-financiale nu concedu, cá se dispuna de fonduri de reserva pentru casuri neprevediute, cum este celu de fatia. De alta parte aru fi sî o nedreptate, fatia cu majoritatea cea mare a cetatieniloru cându s'aru aruncá milióne pentru minoritatea, care sî-aru cercá norocul in joculu bursei. E sî adeveratu sî de compatimitu, ca calamitatea financiale va atinge pre multi nevinovati, inse prin midilócele proieptate de a oprí reulu, acest'a va luá dimensiuni sî mai mari, pentru ca banii de hârthia atunci voru fi sî mai fâra pretiu, de cum suntu in diu'a de adi.

Ferice dara de acei ce posiedu realitâti, cari de-sî nu aducu procente totu-déun'a dupa poft'a posessorului séu proprietariului, au inse totudéun'a unu pretiu realu, a cârui procente aterna dela folosirea loru in modu rationalu, nu inse dela joculu norocului, carele din urma pre câtu este de bogatu câte odata, pre atâtu este de neinduratu sî neinduplecabilu de alta data.

Sîrurile aceste potu serví de unu indreptariu sî pentru proprietarii nostri dela tiéra, cari orbiti de câte o suma de bani, dupa parerea loru mare, dau din mâna capitalulu celu mai siguru pentru tóte eventualiatâtile, mosi'a stramosiésca, pre carea altii apoi o folosescu spre a-si asigurá esistinti'a sî depedinti'a de densii a aceloru ce mai nainte au fostu proprietarii mosiei, de buna placerea loru cá proprietari noi.

In diet'a Ungariei s'a inceputu, in siedinti'a dela 20 Iuniu desbaterea bugetului pre anulu 1874. Madarász in numele stângei estreme asterne unu proiectu de conclusu pr'u care se denéga bugetulu. Tisza justifica participarea centrului stângu la desbaterea bugetului cu aceea, ca nu vrea sa vateme creditulu tierei. Comissiunea financiale a inceputu in 19 esaminarea computâriloru.

Principele Carolu a plecatu la Vien'a, unde va petrece optu dile. Unele foi voru sa scie ca in tempulu petrecerei sele in Vien'a va locuí in castelulu curtiei imperatesci. Dela Vien'a va caletorí mai departe in Germani'a unde va petrece mai multu tempu. Ocasiunea acést'a o folosescu unele diurnale vienese spre a-si versá foculu asupr'a rosiiloru din Romani'a, cari dorescu cá Carolu sa nu se mai reintórca, mai adaugu inse ca este o necessitate politica cá principele Carolu pre lânga tóte insultele sî infestatiunile ce le arunca foile rosiiloru asupra-i sa stea la postulu seu celu neplacutu sî greu.

Imperatulu Russiei se afla in Ems.

Imperatulu Russiei la Vien'a.

Presinti'a imperatului Russiei la Vien'a e celebrata de tóta press'a austro-ungara, cá unu evenimentu politicu din cele fericite. Dela marele aliatu alu Habsburgiloru, Alesandru I, legaturile dintre Austri'a sî Russi'a, pre cari politic'a d-lui de Meternich le facuse indisolubile, se slabisera cu totulu sî, pre terenulu politicei europene, cá sî in afacerile orientului, cele dóue cancelarii imperiale erau mai totu-déun'a divisate sî une-ori inamice. In ultimulu anu, puterile amice, sî mai cu séma Prussi'a, 'si detera multe silintie cá se impace pre cei doi antagonisti in interesulu pâcei generale, daru, déca urele se stersera, totu mai remasese recél'a: nici o parte nici alt'a nu vré sa faca primulu pasu spre o impaciuire. De asta-data inse imperatulu Wilhelm reesí se opereze apropierea, sî astadi Alesandru II este óspele doritu sî serbatoritu alu lui Frantz-Iosefu.

Diuareloru din Vien'a le place sa faca cu acést'a ocasiune laudele suveranului rusu, de-sî in reversarea simtiminteloru loru de veselia totu mai suntu óre care urme din urele trecute. Câtu despre insemnatatea politica a intelnirei imperatiloru Germaniei, Russiei sî Austriei, nici unu organu alu pressei serióse nu face alusiune la o reinoire posibile a unei nóue aliantie. Imperatulu Alesandru e privitu cá unu reformatoru care si-a dotatu tiér'a cu institutiuni nóue sî se crede ca Rusi'a, in deplina transformare, nu se mai gândesce a se amestecá sub vre-unu pretestu óre-care in afacerile interne ale altoru natiuni. Rolulu de gendarmu alu legitimitâtiei absolutiste, ce Russi'a a trebuitu se jóce odinióra, a fostu cu totulu ingratu, deci astadi prefera sa se liniscésca, sî cu acést'a pace intâritórie i vine fórte bine, pentru cá sa se departeze de o politica care 'i face taria fâra a ingrozí pre cele-lalte state.

Cu tóte acestea, diuarele din Vien'a sî din Pest'a suntu mereu speriate de gogoriti'a panslavismului, aru fi unu adevaratu periculu pentru monarchi'a austro-ungara, déca Slavii din Austri'a aru fi totu atâtu de greu de guvernatu cá sî Maghiarii. Fiindu ca principele Şerbiei se va aflá la Vien'a in acela-si tempu cu imperatulu Alesandru, se spera, ca acea intelnire va avea de resultatu se descuragieze pre agitatorii societâtiei serbesci Omladin'a care proscrisa in Ungari'a, totu mai gasesce refugiu la Belgradu.

Déca, cu ocasiunea intelnirei imperatiloru la Vien'a, privirile se intorcu spre Franci'a, opiniunea publica nu simte cea mai mica ingrijire, in Ungari'a, cá sî in provinciele cislaitane, tóte partitele, afara de feudalii reactionari sî de ultramontani doresc din sufletu consolidarea republicei francese, câci tóte suntu sigure, ca inimicii ne impacati ai societâtiei moderni care aspira a tiené multu in mâna puterea in Franci'a, nu voru gasí protectori intr'un'a séu in ceea-lalta din curtile aliate.

Acestea suntu in resumatu ideile ce descépta astadi in press'a austro-ungara, prim'a visita imperiale. „L' Independançe belge."

Proiectulu de lege

despre inarticularea provincialisârei confinieloru militari banatice si a batalionului confiniariu de Titel precum sî despre mai multe dispusetiuni, cari in urm'a provincialisârei au devenitu necesarie.

§. 1. Dupa ce M. Sea prin patent'a dela 9 Iuniu 1872 a desfiintiatu sistemulu confiniariu militariu de pre teritoriulu confinieloru militari banatice sî alu batalionului de Titel sî dupa ce aceste pârti ale tierei s'au incorporatu cu Ungari'a atâtu in privinti'a legislativa, câtu si administrativa, reincorporarea acést'a se inarticuléza prin lege, sî cu privire la impârtire, la organisarea administrativa sî justitiaria, precum sî cu privire la representarea acestoru pârti de tiéra in legislativa se facu urmatórele dispusetiuni:

§. 2. Dispusetiunile ce M. Sea le-a facutu cu privire la teritoriulu confinieloru militari aretatu in §. 1. sî cari sî astadi se afla in vigóre in aceste pârti ale tierei, remânu sî pre venitoriu in vigóre, intru câtu adeca nu se voru stramutá prin legea presenta. Aceste dispusetiuni suntu:

a) Legea dela 8 Iuniu 1871 despre organisarea comunitâtiloru urbane sî rurale ale confinieloru militari, precum sî statulu comunitâtiloru rurali (sate.)

b) Regulamentulu dela 8 Iuniu 1871 despre afacerile de instructiune in scólele poporali ale confinieloru militari, apoi despre calificarea invetiatoriloru sî a invetiatoreseloru pentru aceste scóle: mai departe despre regularea referintieloru de dreptu a invetiatoriloru aplicati in scólele poporali sî despre inspectiunea scóleloru in confiniele militari; in fine.

c) Rescriptulu reg. dela 9 Iuniu 1872 sî ordinatiunea reg. totu de atunci, ambele referitórie la scóterea teritoriului confinieloru militari banatice sî bataliun. de Titel de sub administratiunea militara comuna sî trecerea lui sub administratiunea civila; ambele aceste acte facu dispusetiuni despre asemeni referintie, cari nu potu formá obiectu alu legelatiunei comune dupa art. de lege 30 din 1868.

§. 3. Fostulu regimentu romano-banaticu, precum sî a dóu'a sprediecea compania a fostului regimentu serbescu banaticu, séu cercurile de astadi de Caransebesiu, Tergov'a, Bosoviciu sî Orsiov'a se voru impreuná intr'o juredictiune indepedenta sub numirea „Comitatulu Severinului."

§. 4. Teritoriulu companieloru 9, 10 sî 11 ale fostului regimentu serbescu-banaticu, precum sî teritoriulu ce cade pre malulu stângu alu riului Carasiu sî se tiene de compani'a 6 a acestui regimentu, dinpreuna cu cumunitâtile Iasenov'a, Dupl'a sî Albianu, adeca cerculu Beserecei-Albe, se va incorporá cu comitatulu Carasiului.

§. 5. Teritoriulu de pre malulu dreptu alu companiei 6 a numitului regimentu serbescu-banaticu cu comunitâtile Grebinati, Oresati sî Lagerndorf, mai departe companiele 5 si 8, precum sî compani'a 4. cu comunitâtile Carlsdorf sî Nicolti'a, in fine asiá numitulu pamentu de nasipu sî pasciune ce cade in ambitulu acestui regimentu, pre lânga acest'a apoi teritoriulu companieloru 11 sî 12 ale fostului regimentu germanu-banaticu, séu cercurile de Carlsdorfu sî Cubinu, se anecsédia comitatului Timisiu.

§. 6. Cele-lalte pârti ale fostului regimentu serbescu-banaticu, asemenea cele dintâiu diece companii ale fostului regim. germanu banaticu, adeca cercurile Panciov'a, Satulu-Nou, Alibunari, Antonsdorf sî Perlasu se incorporédia cu comitatulu Torontalului.

§. 7. Batalionulu de Titel (cerculu Ciachistiloru) séu cercurile de astadi Titel sî Iosefsdorf se anecsédia comitatului Baciu-Bodrogu.

§. 8. Orasiele Panciov'a, Biseric'a-Alba si Caransebesiu se voru investí fia-care cu drepturi municipali independente.

§. 9. Poterea art. de lege 42 din 1870 despre organisarea municipieloru se va estinde sî asupr'a confinieloru militari provincialisate, inse cu urmatórele modalitâti de esecutare.

§. 10. In comitatulu Severinului agendele congregatiuniloru generali insîrate §§. 91 si 92 ai art. de lege 42 din 1870, se voru concrede unei congregatiuni generali, ce se va formá din representantii comunitâtiloru fostului regimentu romano-banaticu sî ai companiei 12. a fostului regim. serbescu-banaticu.

§. 11. In acele pârti ale confinieloru militari, cari s'au incorporatu cu comitatele Carasiu, Timisiu, Torontalu sî Baciu-Bodrogu constituirea se estinde numai asupr'a intregirei comitetului municipalu, care intregire se va efeptuí asiá, ca representantii comunitâtiloru militari din partea incorporata la comitatu devinu membri ai comitetului municipalu.

Acesti membri ai comitetului municipalu iesu din comitetu, conformu art. de lege 42 din 1870, in dóue pârti egale dimpreuna cu cei-lalti membri alesi ai comitetului; jumetatea ce va avé sa iésa mai intâiu este de a se determiná prin sorti.

In juredictiunile mentiunate, inca mai inainte de ce s'aru alege membri noi in loculu aceloru membri ai comitetului cari dupa trei ani au esitu, este de a se stabilí de nou numerulu totalu alu membriloru comitetului cu privire inse la pârtile incorporate ale confinieloru militari sî la §. 21. alu art. de lege 42 din 1870, sî juredictiunea este de a se impartí de nou in cercuri electorali, sî pre acésta basa nóua are sa se faca apoi alegerea noiloru membri ai comitetului municipalu in loculu celoru ce au esitu.

Numerulu actualu alu membriloru virili remâne neschimbatu pâna la o nóua stabilire a numerului totalu alu membriloru comitetului.

§. 12. Oficierii administratori, aplicati cá oficiali in confin. milit. potu remâné in functiunile loru pâna la finele an. 1873, chiaru sî dupa ce se va fi facutu susu amintit'a constituire; iéra déca in acestu tempu dechiara, ca voru se remana in functiunile loru, apoi atunci potu pâna la incheiarea restauratiunei.

Posturile oficialiloru districtuali dupa constituire, de-o camdata nu se supunu restauratiunei, sî anume in comit. Severinului nu se supune pâna atunci, pâna cându jumatate din membrii alesi pentru comitetulu municipalu nu voru fi venitu sub nóua alegere; iéra in pârtile anecsate comitateloru, amentite in §. 9. pâna la tempulu, cându conformu §. 65 art. 42 din 1870, se voru face alegerile oficialiloru pre intregu teritoriulu juredictiunei.

Posturile ajunse vacante intr'aceea se voru umplea dupa §. 72 alu legei despre organisatiunea juridictiuniloru.

§. 13. Organismulu cetâtiloru, investite cu dreptulu juredictiunariu in tenorea §. 8 alu legei actuale, 'lu prescrie art. de lege 42 din 1870.

Inse cu privire la cetatea Caransebesiu comitatulu supremu se póte concrede sî comitelui supremu alu cotului Severinului. §. 14. Art. de lege 18 din 1871, ce suna despre organisarea comuneloru se estinde sî asupr'a confinieloru militarie ung.

Actualele representantie sî antistie comunali remânu dupa cum suntu organisate trei ani inca dela publicatiunea legei presinte.

Dupa acesti trei ani representanti'a sî antisti'a comunale este de a se organisá dupa determinatiunile legei amintite.

§. 15. Judecatoriele regesci de prim'a instantia din Caransebesiu, Biseric'a-alba sî Panciov'a; precum sî judecat. montana din Caransebesiu, apoi judecatoriele districtuali din Caransebesiu, Borovitiu, Teregov'a, Orsiov'a-vechia, Biseric'a-alba, Carlsdorf, Cubinu, Panciov'a, Perlasu, Antonsdorf, Glogonu, Alibunari, Titelu sî Iosefsdorf remânu in activitatea loru pâna cându legelatiunea va fi statoritu definitivu locurile judecatorieloru de prim'a instantia.

Cu privire la judii, cari se voru numí dupa inactivarea legei presinte este de a se aplicá art. 4 din 1869, sî favorulu cuprinsu in §. 26 alu acestei legi se va estinde asupr'a auditoriloru sî ai confinieloru milit. sî dela ai judecatorieloru presinte.

FOISIÓRA.

Lupt'a pentru dreptu.

(Dupa Rud. de Jhering.)

(Urmare din nr. tr.)

Proceso-mani'a tieranului necultivatu nu e altu ce-va, decâtu abaterea simtiului de proprietate, o abatere, carea sémena cu fenomenulu analogu in amoru: cu gelosi'a, carea 'si intórce arm'a contr'a sea insasi, sî nimicesce togm'a aceea in succesu, ce voiesce a mantuí. Acést'a ne-o demostra dreptulu romanu vechiu. Aceea neincredere a tieranului, carea la totu conflictulu de dreptu presupune o tendintia reutaciósa din partea contrariului, se esprima ací in acsiome de dreptu. Simtiulu iritatu nu se indestulesce numai cu restituirea dreptului seu, ci elu mai pretinde o satisfacere pentru aceea, câci contrariulu, vinovatu séu nevinovatu, s'a apropiatu pré tare de dreptu. Déca sî in tempurile aceste aru mai putea tieranii sa-si faca insesi dreptulu, amu poté presupune, ca aru consuná cu celu romanu vechiu; inse acésta neincredere in dreptu s'a delaturatu dejá in Rom'a inaintandu cultur'a prin despartirea nedreptului in dóue pârti: nedreptulu subiectivu séu culpabilu sî nedreptulu obiectivu (neculpabilu).

Acestu contrastu e pentru conduit'a celui vatematu in dreptulu seu fatia cu nedreptulu de o insemnatate secundaria, câci esprima modulu, dupa care dreptulu considera obiectulu sî otaresce urmârile, ce le trage nedreptulu dupa sine, dara pentru modulu, ca cum se iritéza simtiulu de dreptu a subiectului prin nedreptatea ce i se face, — simtiulu, care nu pulséza dupa notiunile sistemei, — nu e datatória de mesura.

Impregiurârile casului singuraticu potu sa fia astfeliu, cá indreptatitulu sa aiba temeiu a presupune in unu conflictu de dreptu o tendintia malitiósa, o nedreptate sciuta, din partea contrariului si in asemenea casu judecat'a sea fatia de nedreptatea contrariului póte se fia cu totu dreptulu datatória de mesura.

Dreptulu 'mi asigura pretensiunea mea atâtu contra mostenitoriului debitoriului meu, care 'mi respinge solvirea din causa ca nu scia séu ca cere doveda positiva, câtu sî contra acelui debitoriu, care tagaduesce imprumutulu capetatu din reutate séu mi-lu refuséza fâra nici unu temeiu. Procederea acestoru individi diferesce, sî eu trebuie sa-mi acomodezu dupa impregiurâri procederea mea. Debitoriulu, care din reutate respinge solvirea pretensiunei mele, sta pre o linia cu furulu, pentru ca elu vrea sa me despóie de pretensiunea mea cu scirea sea, cu scopu, ací e volnici'a, carea se revólta contra dreptului, sî eu trebuie sa o combatu cá in persón'a furului. Moscenitoriulu debitoriului meu e asemenea celui ce posiede obiectulu meu din credintia buna (ex bona fide), elu nu negéza acsiom'a, ca debitoriulu trebuie se solvedie detori'a, ci numai afirmarea, ca elu aru fi debitoriulu. Fatia de debitoriulu meu, eu trebuie sa-mi cautu dreptulu cu ori-ce pretiu, déca nu facu acést'a, nu jertfescu numai acestu dreptu, ci dreptulu in genere.

Ací se póte obiectá, ca ce scie poporulu de dreptulu proprietâtiei, obligatiunei, cá a unoru conditiuni morale alu persónei? Nu scia, inse 'lu simte cá atare. Poporulu nu scie de organele interióre a corpului cá a unoru conditiuni ela vietiei fisice, inse intieparea plumâniloru séu a animei o simte ori sî care, pentru ca dorerea fisica e semnalulu, ca organismulu a suferitu o conturbare, sî ca e o influintia inimica in trensulu. Dorerea ne deschide ochii fatia cu periculului amenintiatoriu sî prin suferintia ne constringe a-i preveni. Togm'a acést'a se intempla sî cu dorerea morale, pre carea o causéza nedreptatea ce ni se face cu scopu, séu volnicia. Cu o diversa intensitate se aréta acésta dorere morale, togm'a cá sî cea fisica, dupa diversitatea semtibilitâtiei subiective in totu individulu, care inca nu s'a tempitu de totu, adeca nu s'a dedatu la o faptica nedreptate, sî-lu provóca a combate caus'a, din carea provine, nu atâtu pentru a mulcomí acestu simtiu durerosu, ci mai multu pentru a-si conservá sanetatea amenintiata.

E togm'a aceea admonitiune câtra detorinti'a conservârei de sine morale, pre carea o face sî dorerea fisica cu privire la conservarea de sine fisica. — Sa luâmu casulu celu mai nedubiu, casulu vatemârei de onóre sî sa luâmu statulu, in care simtiulu de onóre e mai semtibilu, statulu oficieriloru. Unu oficieru, care a suferitu o vatemare de onóre cu rebdare, nu mai e atare. Pentru ce? Sustienerea onórei e detorintia pentru fia-care, pentru ce accentuéza statulu oficieriloru asiá tare implinirea acestei detorintie? Pentru ca are simtiulu celu adeveratu, ca unu statu, care dupa natur'a sea trebuie sa represente in forma visibila curagiulu seu personalu, nu póte se sufere lasitate, fâra de a se jertfí pre sine, pentru ca sustienerea tare a personalitâtiei e o conditiune morale de viétia a pusetiunei sî a chiamârei sele. Pentru ce nu face acést'a tieranulu, care cu tóta cerbici'a 'si apera proprietatea sî cu privintia la onórea sea? Nu o face, pentru ca elu inca are unu simtiu adeveratu de conditiunile sele de esistintia propria. Chiamarea sea e lucrulu, nu curagiulu, proprietatea inse nu e altu ce-va decâtu form'a visibila a lucrului seu din tempulu trecutu. Lucratoriulu de pamentu lenesiu, care nu grijesce agrii sei sî 'si chieltuesce cu minte usióra averea sea, e in clas'a economiloru togm'a asiá despretiuitu, cá sî unu oficieru, ce nu da nimic'a pre onórea sea, in statulu oficieriloru. Unu tieranu nu face imputare celui-laltu, câci nu s'a demisu la batâi pentru vatemarea de onóre si unu

§. 16. Ordinatiunea ministeriului de justitia dela 8 Oct. 1872 despre regularea judecatorieloru remâne in vigóre pâna la alte dispusetiuni ale legelatiunei.

Inse si pâna atunci ministeriulu este imputernicitu a face, pre calea ordinatiuniloru dispusetiunile necesarie spre introducerea legiloru ung. esistinte si aplicavere, inse cu consideratiune fiindu la impregiurârile locale de transactiune.

§. 17. Pentru pârtile confin. milit. ung. forulu de instanti'a a dóu'a este Tabl'a reg. din Pest'a si de instanti'a suprema Curi'a reg. ung.

§. 18. Cu privire la alegerea representant. conf. milit. cercurile electorali se renduiescu, pâna ce legelatiunea va fi facutu impartire mai proportiunata, dupa prescrisele §. 5. art. 5 din 1848.

§. 19. Regimentulu romanu-banaticu, fostu incorporatu cottului Severinu, si cetatea Caransebesiu compunu laolalta unu cercu electorale, si tramite unu representante. Loculu alegerei este Caransebesiu.

§. 20. Cetatea Biseric'a-alba dimpreuna cu regim. serbu-banaticu, fostu anecsatu cotteloru Severinu, Carasiu si Torontalu, tramite unu representante. Loculu alegerei este Biseric'a-alba.

§. 21. Cetatea Panciov'a dimpreuna cu regim. germânu-banaticu, fostu incorporatu cotteloru Timisiu si Torontalu, tramite unu representante. Loculu alegerei este Panciov'a.

§. 22. Cotulu Timisiu tramite pentru cerculu electorale, amintitu in §. 20, cei doi membri ai comissiunei conscrietórie, a câroru esmitere nu atinge juredictiunea opidana (§. 49 art. V. din 1848) si pre presiedintele comiss. (§ 51. art. V. din 1848); iéra cotulu Torontalu pentru cerculu electorale amintitu in §. 21.

De aceste comissiuni centrale se tienu si agendele amintite la punctulu b, alu §. 12, apoi agendele insirate in §§. 18—21, 24, 43 si 46 ai art. de lege V. din 1848.

§. 23. Batalionulu Titelu (district. Ciaichistiloru) anecsatu cotului Baciu forméza cercu electoralu separatu si tramite unu deputatu. Loculu de alegere este Titelu.

Pre teritoriulu cotului Baciu cadu deci in viitoriu 11 deputati.

§. 24. Legile ung. se estindu si asupr'a confinieloru ung. provincialisate, incâtu aceste legi nu stau in contradicere cu determinatiunile nemodificate prin actualea lege a pré inalteloru dispusetiuni insirate in §. 2.

Inse ministeriulu este importenicitu a otârí tempulu, cându aceste legi au se intre in vigóre, precum si modalitâtile de esecutare concese de impregiurârile locale si ale transactiunei.

§. 25. Cu esecutarea acestei legi este ministeriulu incredintiatu.

(Urmédia subscrierea tuturoru ministriloru.)

Clusiu, 5/17 Iuniu 1873.

Domnule redactoru! In anulu curentu 9 Iuniu cu ocasiunea serbârei sânteloru „rusali“ amu fostu in comun'a Apahid'a, comitatulu Cosiocnei, fiindu totu deodata fericitu a participá si la esamenulu de véra alu pruncilоru din comun'a mentiunata; intru adeveru, trebuie sa marturisescu, ca mi-a saltatu anim'a, dimpreuna cu a celoru-lalti ascultatori si óspeti de bucuria, cându amu auditu poesii nationale declamate de prunci si prunce de câte 7—8 ani, cându amu auditu poesii frumóse cântate de de scolarii mitutei, cându amu vediutu ortografi'a si calcularea loru, cetirea in limb'a materna, precum si in cea ungara, istori'a Ardélului, in fine scolarii 'si luara remasu bunu dela invetiatoriu si scóla prin unu „Adio“. Cântecululu acest'a intru atât'a a petrunsu sufletulu parintiloru loru incâtu a fostu in stare a stórce lacremi de bucuria din ochii loru.

Precum dara e dreptu ca fiesce-care lucratoriu e vrednicu de plat'a sea, asiá putemu dice fâra de sfiala, ca si invetiatoriulu amintitei comune, si respective Teodoru Lucaciu e demnu de tóta recunoscinti'a si laud'a, câci n'a incungiuratu nici o ocasiune cá sa faca progresu cuviinciosu cu scolarii sei, bá si-a jertfitu si chiaru sanetatea de multe ori; intielegendu-se de sine, ca a fostu sprigiinitu si ajutoritu intru tóte afacerile sele de câtra zelosulu barbatu multu onor. domnu prof. Lazaru Macsinu.

Unu óspe.

Ni se comunica urmatórea corespondintia telegrafica ce s'a preschimbatu intre Pré sfintitulu Metropolitu alu Moldovei si Sucevei si intre Pré sfintitulu Mitropolitu alu Ungro Valachiei si Primatu alu României cu ocasiunea celebrârei ceremoniei religióse a immormentârei Principelui Alesandru Ioanu I. Aceste acte le damu fâra nici unu comentariu lasându pentru momentu cá ele sa se comenteze prin sine insele. Ele suntu fâra contestatiune de o mare importantia politica si istorica; cetitorii nostri voru apretiá credemu reserv'a nóstra.

Depesi'a Mitropolitului Moldovei câtra celu din Bucuresci.

Fratelui Mitropolitu alu Ungro-Valachiei.

Bucuresci.

Remasitiele fericitului intru pomenire Alesandru Ioanu I, primulu domnitoriu alu României unite, se voru imormentá la Ruginós'a Marti in 29 Maiu. Vinu daru fratiesce a ve rugá sa binevoiti, de Ve este cu putintia, se luati parte la ceremoni'a religiósa si Inaltulu Pr. Sfi. Vóstra, iéra la casu de a nu puté vení, sa deligati doi frati Episcopi din Eparchiele jurisdictiunei Inaltului Pr. Sf. Vóstre, câci credemu ca e bine, cá la acésta durerósa ceremonia, in unire se ia parte clerulu din tóta Români'a unita sub reposatulu domnu Cuz'a.

Respunsulu Mitropolitului Valahiei câtra Mitropolitulu Moldaviei.

Pré Sfintiei Sele Parintelui Mitropolitu Moldovei si Sucevei.

Iasi.

Guvernulu luându tóte dispusetiunile cuvenite pentru inmormentarea fostului domnitoriu Cuz'a, conformu programeloru publicate in „Monitorulu Oficiale“ detori'a fia cârui bunu cetatianu si mai cu séma a unui Mitropolitu, este sa se supuna guvernului. Initiativ'a ce ai luatu Pré sfinti'a Ta la acést'a immormentare ne fiindu conforma cu spiritulu canóneloru sântei nóstre biserici, nu aderezu la propunerea ce 'mi faci.

Nifonu Metropolitulu.

Respunsu la acésta depsia.

Iasi, 1873 Maiu 21.

Cu fratiésca in Christosu dragoste imbraciosiâmu pre Inaltulu Pré Senti'a Vóstra.

Primindu telegram'a respundietória la invitarea ce ve amu fâcutu de a vení la inmormentarea fostului domnitoriu Cuz'a, cauta sa ve dau unele esplicâri, din care fórte lamuritu ve-ti pote vedé ca scopulu invitârei a fostu cu totulu departe de usulu regretabile ce a-ti facutu cu ea.

1) Loculu inmormentârei fiindu mosi'a Ruginós'a, care este in eparchi'a nóstra, amu crediutu ca implinindu actulu de distinsa politetia, scutinduve de cererea permissiunei dupa canóne, vomu inlaturá astfeliu pâna si dificultatea ce a-ti avé de a ve conformá cu ele, in casu cându frati'a vóstra ve-ti figurá esistenti'a unei suprematii, dupa cum chiaru tonulu ce-lu tieneti câtra unu egalu pare a insinuá.

2) In câtu pentru asertiunea, ca intreprinderea nóstra aru fi o manifestare contraria dispositieloru guvernului, aru fi in de ajunsu a ve rechiemá, ca atitudinea nóstra fâcia cu elu a fostu totu-déun'a

---

oficieru celui-laltu, câci nu e economu bunu. Pentru lucratoriulu pamentului e pamentulu, ce-'lu ara, vitele, cu care lucra, bas'a intregei sele esistintie si fatia cu vecinulu, care ii ia cu plugulu vre-o câte-va urme, séu fatia cu negutiatoriulu, care i opresce pretiulu viteloru sele, incepe elu dupa obiceiulu seu, adeca in form'a unui procesu purtatu cu patim'a cea mai iritata, lupt'a aceea pentru dreptulu seu, pre care o pórta oficierulu cu sabi'a in mâna. Ambii se jertfescu fâra crutiare — urmârile nici nu se iau in consideratiune. Si ei trebuie sa o faca acést'a, câci ambii suntu supusi legei proprie a conservârei morale de sine. Se punemu pre acesti ómeni pre bancile juriloru si se lasâmu odata, sa judece oficierii despre referintiele de proprietate, economii despre vatemarea de onóre, a dóu'a óra sa schimbâmu rolele, ce diverginti aru fi sentintiele loru! E lucru cunoscutu, ca nu suntu judecatori mai aspri asupr'a delicteloru de proprietate cá tieranii.

Tieranulu din tempii vechi ai Romei se impacá pentru o palma cu 25 asse, si se impacá si atunci, cându i scótea cine-va unu ochiu, inse pretindea, cá sa fia indreptatitu prin lege, a-si tiené pre furulu apucatu de sclavu si in casu de resistintia a-lu ucide, — si legea ii a concesu.

Sa luâmu lânga acesti'a si pre negutiatoriu. Ce e pentru oficieru onórea, pentru economu proprietatea, aceea e pentru negutiatoriu creditulu. A-si sustiené creditulu e pentru negutiatoriu o intrebare de viétia si cine latiesce faim'a despre densulu, ca nu implinesce deobligamintele cu acuratetia, acel'a 'lu rânesce mai adencu, cá cându l'aru vatemá in persóna, séu cá cându l'aru furá, pre cându unu oficieru aru ride de o astfeliu de invinovatire si economulu nici nu aru simtí imputarea cá atare.

E amesuratu pusetiunei negotiatoriului, ca codicii mai noi restringu crim'a de a compromite pre negutiatori fatia cu banc'a intr'unu modu usioru de minte si insielatoriu numai la acesti'a.

Acestu punctu de vedere a conditiuniloru morale de viétia a unei persóne are valóre nu numai in dreptulu privatu, ci si in dreptulu penalu. O diferintia principiala in dejudecarea unoru crime ce le aflâmu in codice de legi din diverse tempuri de cultura si forme constitutionali, provine din simtiulu celu dreptu despre necessitatea, de a asecurá conditiunile morale de viétia, prin pedepse aspre in acele state. (Va urmá.)

Primavér'a.

Acum'a cânta lira! acum'a sa s'auda
Pre tener'a ta córda unu versu mai fericitu.
Destulu gemea-i batuta de-o vijelia cruda,
Ce te 'ngropá 'n zapéda p'unu geru nedomolitu.
Cându crivetiulu selbaticu mugiá cá si-o fiiéra,
'Ti inghietiase córd'a si-abiá cântá-i usioru:
Atuncia erá iérna, acum e primavéra;
„Acum'a cânta, lira! iubitulu meu odoru!“

* * *

Trecut'a iérna aspra de viscole impluta,
Prin care paseric'a fugiá p'unu geru cumplitu,
Şi flórea se uscase sub ometu greu cadiuta,
Si sórele celu mândru trecea pre ceriu rositu.
O alta aurora de radie 'mpodobita
Pre orisonte cresce. Privescu la ea doiosu:
E vesela, frumósa, in auru invelita,
Si poleesce ceriulu serinu si maiestosu.
Altu sore se radica si veselu 'mi zimbesce
Si intâi'a radia lina pre lira 'mi-o a lasatu,
Tramite si-alte radie si lumea 'nveselesce;
„Acum'a cânta, lira! câci tu te-ai desghietiatu!“

Pamentulu se desbraca de 'nvelitórea-i alba,
Si pomisiorulu iérasi se scutura de ea:
Ei au simtitu celu sóre, frumosu pre fruntea-i dalba,
Voiescu cá sa-lu zarésca voiescu a-lu salutá.
Resare iérb'a verde, resare de 'nvelesce
Grâdini, câmpii, coline cu unu covoru verdosu;
Si pomisiorulu veselu de flóre se 'nalbesce
Si floricic'a ese cu-alu seu placutu mirosu;
Cându sórele apune ea dulce 'lu saruta,
Se culca si-'lu ascépta cu ochii panditori,
'Lu vede diminéti'a, se scóla, 'lu saluta;
„Acum'a cânta, lira! culcata intre flori!“

Se scóla vermuletiulu in gróp'a-i negurósa,
Se plimba gândacelulu din pomu in pomu voiosu,
Si fluturelulu sbóra pre flórea mladiósa,
Se légâna pre dens'a se 'mbata de mirosu.
Alérga paseric'a din locuri departate
Sa véda primavér'a, unu tempu mai fericitu.
Ici versulu filomelei s'aude cum strabate
In dîori de diminétia pre plaiulu inverditu,
Ici cânta rândunel'a, cându sórele-i spre séra
Si colo ciocârli'a se 'naltia câtra noru
Si cânta cu tandretie unu versu de primavéra;
„Acum'a cânta, lira! cu paserile 'n choru!“

Resuna preste lunca pre cóst'a cea verdîa
O melodia dulce, unu flueru de pastoriu,
Ce stà culcatu la umbra. Zefirulu 'lu adia
Si-unu riuletiu aprópe i murmura usioru;
Se uita in uimire, cum mielulu in tacere
Se culca si adórme plecatu l'a-lu mamei sinu.
Pre câmpu tieranulu ara si cânta cu placere
Cându sórele resare, cându ceriulu e serinu.
Iér' eu de p'o colina cu flori impodobita
Repedu a mea vedere pre câmpulu departatu.
Pre vâi, si pretutindeni e lumea 'ntinerita;
„Acum'a cânta, lira! cându totu a re'nviatu!“

28 Aprile 1872.

Nicolau Barbu,
stud. in cl. VI gimn.

pentru ori cine invederarca convingerei nóstre, ca tóta stapânirea este dela Ddieu.

Dara pentru a ve aretá, ca si in casulu de fatia ve este putienu profitabile schimbarea caracterului invitârei nóstre, n'aveti decâtu se mai recetiti programulu guvernului si veti vedé, ca elu singuru, lasa bisericei libertatea a-si face programulu cerimoniei religióse, reservându prentru sine, cá in ori ce parte a lumei, regularea ceremoniei militàro-civile. Acést'a fiindu esacta interpretare a programului oficialu, ne este de mirare ca frati'a vóstra intielegeti ca corpulu sa se imormenteze in Ruginós'a, iéra ceremoni'a funebra bisericésca sa se celebreze numai in o panahida in catedral'a din capitala.

Terminându aceste câte-va lamuriri necesarie, este ne esplicabile pentru noi ca la o politetia respundeti cu invocare de resóne ce nu esista, si invitarea de a asiste la ceremoni'a inmormentârei domnitoriului, dela carele aveti titlu ce póte ve inspira tonulu telegramei, dreptu recunoscintia, o desfiguvati intr'o cestiune cu totulu straina de noi.

„Semanatorulu.“

Obiecte incurse pentru loteri'a din Dev'a.

Unu napoleonu de auru. Dn'a Luis'a Siandoru; Aradu.

O casquetta brodata, o punga de lucru. Dra Adel'a Popoviciu. Hunedór'a.

O punga de lucru. Dra Catarin'a Popoviciu, Hunedór'a.

O tavitia de lampa brodata. Dra Mari'a Popoviciu. Hunedór'a.

Loteri'a din Dev'a. Suntu rugati de câtra comitetelu loteriei din Dev'a toti domnii ce au bine voitu a primí losuri (sorti) spre vendiare a-si dá ostenéla sa le desfaca cu câtu mai curendu pentru cá sa se póta efectuá sortitur'a, fâra intârdiare.

Losurile ce nu se voru inapoiá de câtra onorabilii corespundenti pâna la 11 Iuliu voru fi privite cá losuri vendute.

Comitetulu mai face apelu si la simtiementele christiane si patriotice ale tuturoru româniloru invitându'i a cumperá losuri pentru loteri'a bisericei din Dev'a séu dela DD. corespundenti din diversele orasie, s'au dela redactiunele diuareloru romane, séu dela Dn'a presidenta a comitatului, Dn'a Constanti'a Dunc'a Schiau, Dev'a.

Losuri câte 50 x.

Câstiguri preste 250 objecte de pretiu.

Varietâti.

*** Colera. Suntu vre-o câte-va septamâni de cându amu cetitu intr'o epistola privata din Vien'a ca acolo graséza coler'a in mesura relativu mica (17 casuri pre di!). Mai târdiu voiau iéra sciri private se scie ca plag'a acést'a si aru cere victimele sele si in Bud'a-Pest'a, Aradu si dóra si Oradea, dara vediendu ca nu se face emintire in diurnale despre asiá ce-va nu amu crediutu sciriloru si amu trecutu cu vederea preste densele. Acum cetimu in foile din Clusiu ca dela 18 pâna la 20 s'au aretatu si aci vre-o 9 casuri din care 4 s'a finitu cu mórte. Despre aceste luâmu notitia si adaugemu mai departe ca midilócele cele mai bune prin care se pote preveni colerei suntu inainte de tóte o viétia regulata in mâncare si beutura, ferirea de póme si de legumi cari, producu multu veninu si in curatieni'a locuintieloru, a curtiloru si stradeloru. Autoritâtile respective voru emite de siguru ordinatiuni prin cari sa se sterpésca reulu in redacin'a lui si aceste ordinatiuni sa se si urmeze cu tóta scumpataiea.

*** Constructiunea unui drumu de feru spre a pune in comunicare direct'a Rusi'a cu Indiele. Spre realisarea acestui proiectu ce consista in a reuni prin unu drumu de feru distanti'a de aprópe 3,740 chil. ce desparte in Asi'a centrale celu mai de pre urma capetu de drumu de feru rusu de celu mai de pre urma angloindianu, D. Ferd. de Lesseps, acelu ce a realisatu saparea istmului de Suez, au adresatu generalului Ignatief ambasadorelui Russiei la Constantinopole o epistola. In acést'a epistola aréta cum comunicatiunile repedi intre occidente si estremulu oriente voru cresce intr'o proportiune necalculabile miscarea comerciului generalu pre cale maritima; prevede astadi in reusirea acestui proiectu meretiu finitulu antagonismului provocatu intre Angli'a si Russi'a prin situatiunea stateloru intermediare a Asiei centrali, precum cu dóue-dieci ani in urma elu vedé in separea istmului de Suezu, finitulu antagonismului esistente dela inceputulu acestui seculu intre Franci'a si Angli'a cu ocasiunea Egiptului; — acele teritórie intermediarie percurse de o cale ferata si ne mai fiindu unu obstacolu la respandirea civilisatiunei europene, cele dóue imperii voru fi liberate de starea actuale de neicredere reciproca, ce póte deveni fórte grava de câte ori un'a séu alt'a e silita a asecurá cu armele liniscea frontieriloru fatia cu populatiunile semi-barbare.

Distanti'a liniei de construitu e de 3,505 verste séu 3,740 chil. si anume: dela Orenburgu la Samarkanda pre posesiunile ruse 2,230 ver. si pre teritóriele intermediare dela Samarkand'a la Pechawer (indiele Anglese) 1,275 ver. — Terminându acésta linia caletorii porniti dela S. Peteresburg, Londr'a, Parisu, Madridu, Rom'a, voru puté merge in o septamâna la Indii.

Evaluéza la 3 milióne franci studiele de facutu in tempu de doi ani prin o asociatiune financiara ce se va formá cu ajutoriulu unei subscriptiuni publice sub titlu de societatea universale a Marelui Centralu Asiaticu.

Societatea va avé dóue obiecte: studiele si esecutare, si póte unu alu treilea: esploatarea in tempu de unu numeru de ani.

In fine termina declarându-se ca e gat'a a incepe o negotiatiune déca imperatorulu si guvernamentulu seu suntu dispuse a admite principiulu.

*** Noulu cursu alu moneteloru straine de argintu in Romani'a. Monitoriulu oficiale nr. 115, publica decretulu domnescu, nr. 1063 din 19 Maiu 1873, prin care pretiurile moneteloru streine de argintu se otaresce, precum urmédia:

Art. I. Monetele straine de argintu, din diu'a aparitiunei in „Monitoriulu oficiale“ a decretului de fatia, voru circulá in tóta tiér'a si se voru primí la tóte casele publice pre pretiurile urmatórie:

Icosarulu (Iermeliculu) cu 4 lei 20 bani; $\frac{1}{2}$ icosaru cu 2 lei 10 bani, $\frac{1}{4}$ icosaru cu 1 leu 5 bani. Rubl'a rusésca de argintu 3 lei 70 bani; $\frac{1}{2}$ rubla 1 leu 85 bani; $\frac{1}{4}$ rubla 92 bani. Pies'a de 30 capeici, 1 leu 5 bani; pies'a de 20 capeici 50 bani; pies'a de 15 capeici 35 bani; pies'a de 10 capeici 25 bani. Sfantiulu, pies'a de 20 cruceri vechi 70 bani; $\frac{1}{2}$ sfantiulu, pies'a de 10 xr. vechi 35 bani.

Art. II. Cu incepere dela 1 Decembre viitoriu, voru incetá a mai avea unu cursu legale si obligatoriu, iéra la casele publice nu se voru primí pre nici unu pretiu.

*** Populatiunea orasieloru principale din Engliter'a. Populatiunea, dupa „Registrar general“, a 25 de orasie principale din regatulu Marei Bretanii, se evaluédia in anulu 1873, precum urmédia:

Londonu, 3.356,073 suflete; Liverpool, 505,274; Glasgow, 498,462; Manchester, (impreuna cu Sulford) 484,515; Birmingbam, 355,540; Dublinu, 314,666 Leds; 272,619; Sheffied, 254,352; Edimburg, 208,553 Bristol, 189,648; Belfast, 174,374; Aradford, 156,609; Nevoastel-upon-Tyne, 133,346; Hull, 128,125, Dindee, 118,974; Portsmauth, 118,280; Leicester; 102,664; Sunderland, 102,450; Mertys-Tyodel, 96,891; Brighton, 90,013; Nottingham, 89,557; Aberdeen, 88,125; Preston, 85,428; Olühtam; 85,141 Bolton, 82,854; Norvich, 81,677.

*** Cânii alsaciani trebuie se vorbésca nemtiesce. In numerulu *Semenatorului“ dela 20 Maiu amŭ vorbitu despre proiectulu de lege propusu Camerei Senioriloru spre a face in totulu obligatóre limb'a germana pentru tóte populatiunile imperiului ce vorbescu o idioma particulara.

Unulu din acei functionari zelosi, ce spre a placea stapâniloru loru facù escesu crediendu ca lucréza spre indeplinirea dorintiei loru, luà un'a din cele mai ridicule hotâriri.

„Unulu din reportorii nostri. dice Mornig-Advertiser dela 16 Maiu, au copiatu intr'unu satu alsacianu nu departe de Niederbronn o hotârire a autoritâtiei militare prusiene.

Eata aceea hotârire:

„Este cu totulu oprita, sub pedépsa de taiere, locuitoriloru, de a lasá in tempulu noptiei cânii loru se latre, urle séu se géma frantiozesce, sub pedépsa de taiere. (Sic).

Germanii voru interdice óre Alsacianiloru de a lasá pre copii loru „se plânga frantiozesce?“

Nr. 1274/1873.

Concursu.

In comun'a scaunala a Sabesiului, Pianulu inferioru e de a se acupá postulu de notariu. Léf'a anuala impreunata cu acestu postu e 280 fl. v. a.; 40 fl. v. a. pausialu pentru locuinti'a notariului si pentru cancelaria, doi stângeni de lemne de focu; afara de aceste tacsele systemisate pentru scrisu.

Comun'a are pre lânga acést'a de cugetu, a radicá léf'a anuale la 360 fl. v. a. la casu, cându notariulu va corespunde deplinu chiemârei. —

Concurentii, carii dorescu a ocupá acestu postu trebuie se posiéda tóte trei limbele patriei si sa fia apti pentru servitiulu notarialu. —

Suplicele instruate cu testimoniele de cualificatiune si moralitate au de a se predá pâna in 6 Iulie a. c. st. n. 12 óre ante amiédi inspectorului localu si senatorului, dlui de Hutteru.

Sabesiu in 31 Maiu 1873.

Magistatulu cetatienescu si scaunalu. —
Hitsch m. p.
(2—3) Leonhardt m. p.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de parochu in vacant'a parochia gr. or. de a 3 clasa din Biscari'a cu Fili'a Siculesci in protopresbiteratulu Devei se deschide prin acést'a concursu pâna la 29 Iuniu a. c.

Emolumentele suntu:

In matera, casa parochiala cu superu edificate pentru economia de câmpu, si gradina lânga ea; portiune canonica de 83 mertie 9 cupe semanatura, mai multu de clas'a 1-ea 4 jugere 1399 sting. ☐ fenatiu, si stol'a usuata.

In Fili'a dela numeri de case 70 mertie mari de cucuruzu sfarmatu, câte o di de lucru, si stol'a

Standu-i in voia libera candidatului a renuntiá la emolumentele susu enumerate, si a primí unu salariu anualu de 400 fl. v. a. si cuartiru in cas'a parochiala.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au a-si asterne subcrisului petitiunile loru — instruiate in sensulu prescriseloru din „Statutulu Organicu“ pâna la terminulu numitu.

Dev'a in 29 Maiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Papiu,
(2—3) Protopopu

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a din Crisiu, de clas'a a III in protopresbiteratulu tractului Palosiu, se deschide prin acést'a concursu pâna la 1 Iuliu a. c.

Emolumentele suntu:

1. Cas'a porochiala de peatra cu cladirile economice necesarie.
2. Câte un'a si jumatate ferdela de cucuruzu sfermitu dela 125 familii si stol'a usuata dela 598 suflete, dimpreuna cu unu jugu 1407 °☐; care tóte dau unu venitu anualu preste 300 fl. v. a.

Dorotorii de a concurge la acést'a parochia, — au a-si inaintá petitiunile loru — instruite in intielesulu „Statutului Organicu“ pâna la terminulu susdisu, dovedindu ca au absolvitu 4 classe gimnasiali.

Palosiu in 29 Maiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Teofilu Gheaj'a,
(2—3) adm. intr. ppescu.

Nr. 61. — 1873.

Edictu.

Ann'a Dionisiu Dosu, din Tilisc'a Scaunulu Salistei, au incaminatu procesu divortiale asupr'a barbatului ei Ioanu Filipu Schitea totu din Tilisc'a; de óre-ce inse dîsulu barbatu absentéza din loculu nascerei sele de mai multi ani, si forului matrimoniale subscrisu nu-i este cunoscutu loculu aflârei si petrecerei aceluí'a; numitulu Ioanu Filipu Schitea, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu si anumitu pâna in 15 Iuniu 1874, sa se infatisieze inaintea acestui foru matrimoniale, pentru ca la din potriva procesulu incaminatu se va pertractá si otarí si in absenti'a lui.

Sabiiu, in 25 Maiu 1873.

Forulu matrimoniale gr. res. alu protopopiatulu tractului Sabiiului I.
(2—3)

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 48 ANULU XXI.

Sabiiu, in 14|26 Iuniu 1873.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu—Decembre) alu anului 1873. — Pretiulu abonamentului pre ½ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. v.

Pentru Romani'a sî strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Sinodulu archidiecesanu.

(Fine din sied. X.)

Dupa siedinti'a precedenta, — dupa noi in tóta sessiunea cea mai interesanta, — in carea invinse propunerea lui Caudrea pre cea a comissiunei cu unu votu, mai urmédia trei siedintie. In cea de a 12 se alege senatulu scolasticu, despre a cârui resultatu amu fostu referatu pre scurtu mai nainte. Unu incidentu se intemplà, cu ocasiunea alegerei acestei'a. Dupa ce se constatéza cine suntu cei alesi, Dr. Puscariu, motivându mai pre largu, resignéza de postulu onorificu cu care acum a dóu'a-óra 'lu onoréza increderea sinodului. Sinodulu inse nu primesce resignarea sî asiá ce remanea alt'a decâtu cá alesii se remâna toti dupa cum se alesera. Intr'aceea Macelariu si aduce la cunoscinti'a sinodului ca Dr. Puscariu sî cu Branu suntu inruditi sî dupa cercetarea spitieloru se afla a IV de cuscria. Branu inse nega din tóte poterile inrudirea, dîcendu ca nici cu fratele drului Puscariu nu este inruditu, câci densulu nu tiene de socie pre sor'a dlui cavaleriu de Puscariu, ci pre sor'a sociei d. cav. Puscariu (Ilaritate generale). Greutatea acést'a neprevediuta de rudenia erá anevoia de delaturatu. Unii facura propunerea ca din caus'a acést'a alegerile amanduroru inruditiloru sa se privésca de nule sî sa se faca alegere nóua. Ea fu delaturata in fine numai prin aceea, ca Dr. Puscariu resignéza a dóu'a óra. Resignarea se primesce sî in loculu densului se alege P. Prot. N. Mihaltianu. In loculu Dr. Racuciu care fu alesu cu ocasiunea acést'a in senatulu scolasticu s'a alesu in senatulu epitropescu Dr. Pecurariu.

Despre curentiele ce au urmatu in siedinti'a acést'a sî cele urmatórie precum sî despre amenarea unoru proiecte pre alte sessiuni sî votarea bugetului casei numai raportâmu mai departe, pentru ca sî asiá se va reportá detaiatu despre tóte in actele sinodului din anulu acest'a, care precâtu scimu suntu aprópe de a esí de sub tipariu. Spre incheiare inse roproducemu urmatórele dóue cuventâri sî adeca: cuventarea presiedintelui Vicariu archieppu Nicolau Pope'a:

„Prea ven. sinodu! La deschiderea sinodului acestui'a avui onóre a intempiná pre dd. deputati sinodali cu dragoste, cu dragostea cea adeverata, ale cârei insusîri ni le spune apost. Pavelu. Totu atunci mai amintíiu, ca acésta virtute morale crestina este fundamentulu tuturoru lucruriloru omenesci, fâra de care cele din urma nu potu avé viétia. Incâtu voru fi lucrurile nóstre sinodali basate pre dragoste ne va aretá viitoriulu.

A-ti fostu aici dloru, sî viéti'a nóstra constitutionale bisericésca v'a datu ocasiune de a ve convinge pre deplinu despre starea cea adeverata a tuturoru institutiuniloru sî afaceriloru nóstre bisericesci scolari sî fundationale pre cari parintele nostru celu bunu spiritualu numai din adeverata dragoste câtra fiii sei le potù produce. Audiiu accentuându-se de mai multe ori in cursulu desbateriloru nóstre, constitutiunea nóstra cea frumósa de carea potemu fi mandri. Dara sa me credeti dloru, ca acésta constitutiune frumósa numai asiá va fi salutaria, déca va domní dragostea intre noi. Deci cu dragoste ve intempinu sî acum in momentulu despartirei sî ve poftescu drumu bunu sî sa ajungeti in pace in sinulu familieloru d-vóstre.“

La aceste cuvinte primite cu viu se traiésca deputatulu Branu de Lemenyi respunde urmatóriele:

Prea venerabile Presidiu! Maritu Sinodu archidiecesanu! Pre basea esperintiei ce amu câstigatu din impartasirea ideiloru sî dechiaratiuniloru, atâtu intru acésta sala câtu sî pre din afara, credu cu tóta siguranti'a ba sum deplinu convinsu, ca voiu da numai o espresiune via simtieminteloru ce toti membrii Venerabilului sinodu archidiecesanu preste totu sî fia-care in deosebi pastréza cu placere in inim'a sea; voiu dá din o via espresiune acestoru simtieminte atunci, cându eu din partea nóstra a tuturoru membriloru sinodali adeca Inaltului Presidiu prentru dragostea sea parintiésca cu care ne-a intempinatu la inceputu sî ne-a acompaniatu pâna in fine, pentru intielepciunea cea rara, tactic'a cea efficace sî pacienti'a necesaria, cu carea a condusu siedintiele nóstre preste totu decursulu acestei sessiuni; aducu dîcu inaltului presidiu in numele tuturoru membriloru sinodali cea mai sincera cea mai cordiale multiamita.

Mai departe 'mi iéu libertatea a descoperí cu placere ca acea dechiaratiune a venerabilului presiudiu: ca desbaterile cele infocate in unele cestiuni mai grave, mai de insemnatate, le-a privitu cu bucuria cá totu atâtea dovedi de interesu sî zelu câtra causele nóstre bisericesci, scolare sî fundationali, ne-a mangaiatu sî multiamitu prea multu sî asigurâmu sî din parte-ne ca acést'a este purulu adeveru.

Multu Venerabile Presidiu! La inceputulu sesiunei acelei'a avurâmu norocirea a fi adusi sî presentati inaintea Inaltului Escelentiei Sele Pré bunului nostru Parinte Archieppu si Metropolitu, acum inse intielegemu cu durere, ca starea Escelentiei Sele nu concede a ne impartasí de acésta bucuria ,deci rugâmu pre inaltulu venrab. presidiu se bine voiésca a aduce la cunoscinti'a inaltului Escelentiei sele votulu nostru de deplina incredere sincera, multiamire sî desaversita lealitate câtra inalt'a persóna a Escelentiei Sele precum sî ferbintile nóstre urâri cá atotu-potintele cerescu se deie Escelentiei Sele deplina sanatate sî viétia indelungaia spre mângaierea generale a clerului sî poporului nostru.

Incheiu cu acea cordiale sincera eschiematiune: pre Pré stimatulu Reverendissimulu domnu Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a Presiedintele sinodului nostru archidiecesanu se-'lu tiena Dumnedieu intru multi aní in deplina sî permanente senatate, se ne revedemu la sessiunea venitória senatosi!“

La cari sinodulu erumpe in frenetice: se traiésca.

Iertândune tempulu vomu revení asupr'a activitâtiei sinodului sî ne vomu face unele reflessiuni cu atât'a mai vertosu, cu câtu vedemu ca rapórtele nóstre, pentru ca fura adeverate sî reflessiunile de pâna aci, fiindu ca suntu sincere, nu placu unoru ómeni, cari, intre noi fia disu, nici nu au intielesu, despre ce amu sî la ce amu reflectatu sî asiá le au judecatu dupa fantasie, dara nu dupa ratiune. Tóte la tempulu seu!

Principele Carolu.

Plecarea principelui Carolu la Vien'a sî mai departe la Neuwied a datu ansa, dupa cum amu fostu spusu sî cu alta ocasiune la multe sî diverse sgomote, dara totu odata sî la multi articuli nespalati in press'a vienese. Reproducemu aici unu articulu dupa „Neuë Fr. Presse“:

Principele Carolu gat'a pe fuga.

„Parasirea tronuriloru parc a deveni o epidemia in nóuele dinastii. Abiá Amadeu luà corón'a cetatienésca a Turinului, sî eata se vorbesce ca principele României este apucatu din nou de dorulu nostalgicu, sî magnetulu 'lu trage iérasi câtre Rhinu . . . . . .

„Suntu mai multe dile de cându elu a anuntiatu, ca are intentiunea se visiteze orasiulu nostru, sî nu este mirare, cá reintorcându se se afle fruntârile verigate de câtra fidelii sei supusi . . . . . .

„Acelu republicanu francesu, care strigà in entusiasmulu seu „regii se ducu“, fù desmintitu grósnicu de câtra nóu'a istoria francesa. Astadi aru poté se dica suspinandu: „regii revinu“. Cu tóte acestea ii remâne inca o consolatiune, ca acei ce se ducu suntu printii cei noi, sî cari se ducu de buna voie.

„Noi n'amu avutu nici odata simpatii pentru principele Carolu. Chiamarea sea de câtra nisce români fanatici sî tramiterea lui de câtra Bismark, fù unu actu de cea mai mare inimicitia contr'a Austriei . . . . . . Principele pruso-valacu fu inca o insielaciune pentru ambele pârti . . . Bismark, prin manevrele sele asiá numite viclene, nu dobândì altu decâtu justa mefientia a Austriei, ceea ce facù mai târdiu, cá intielegerea cu monarchi'a nóstra se devina mai grea. Dela inceputulu resbelului Franco-Germanu inse, se descoperira simptome de o nóua intielegere relativa la politic'a orientala a confederatiunei de Nordu. Dejá abdicarea lui Carolu de buna voie séu silita nu erá decâtu o cestiune de tempu. Iphigeni'a barbatésca fu in zadaru sacrificata de câtra Hohenzollerni!

„In tempulu resbelului, adeveratele simtieminte ale româniloru isbucnira. Nici unu francesu in delirulu durerei, vediendu nenorocirea patriei sele, n'a manifestatu espressiuni mai smintite, dandu pre fatia ur'a contr'a germaniloru, cá românii . . . Dupa acea, scandalós'a afacere a drumuriloru de feru Strusberg a produsu sleirea caseloru unei multimi de mici capitalisti prussiani cari, nu confiara averea loru garantiei guvernului Hohenzollern decâtu prin intermediulu fiscului românu. Preste acést'a, desordinea in administratiune, coruperea hidósa a justitiei, neconsciinciósele manopere ale cameriloru, in fine crescerea visibila a nenorociriloru tierei.

Atunci fù sî momentulu cându principele scóse unu suspinu nostalgicu in scrisórea sea câtra Berthold Auerbach. Cu tóte acestea, remânerea principelui pre tronu fù o necessitate européna. Europ'a setósa de pace, nu poté se lase de voia loru pre cei turburatori dinjosulu Dunarei. Altfeliu scântei'a ce erá se nasca aru fi aprinsu lumea intréga. Intr'o unire poterile silira pre principele Carolu se remâna pre tronu.

„Dintr'unu instrumentu contr'a Austriei, Hohenzollern devenì instrumentu de pace . . .

„Locotenentulu de dragoni prussianu remase principe alu Romaniei. Daru ce principe? Carolu n'au fostu nici odata de o natura activa. Pre câtu se póte scí, elu nu este capabilu a impune sigilulu spiritului seu in vre-unu casu óre care, inse din contra fórte lesne inbunatoriu influintiei straine. De câti-va ani elu numai guvernéza, cí numai subscrie. Elu subsemnéza tóte resultatele consiliului, fia ele câtu de contrarii echitâtiei, culturei, in fine intregei tieri. Elu se da in voi'a fia cârui'a. Elu nu face nimicu; inse lasa sa se faca tóte dorintiele mariloru poteri, printr'o conducere mecanica, printr'o vointia ce nu este de locu a sea . . . .

„Press'a româna ii administréza cele mai aspre mustrâri. Déca principele Carolu aru avé numai o picatura de sânge in vinele sele acuatice, neaparatu aru fi strigatu in tóte dîlele, impreuna cu Carolu II-lea alu Engliterei: „A-si voí se nu fiu rege numai cá se potu trage spada cu canaliile acestea!“

„Ca principele Carolu voiesce se urmeze pre soci'a sea, este de crediutu. Tocmai ómeni cá densulu, lesne de condusu, cându iau in cele din urma o decisiune, e imposibilu a-i mai reintórce. Daru astadi, cá sî acum câti-va ani, nu este mai putienu temere de anarchia in Românî'a, sî cele trei poteri amice: Austri'a, Germani'a sî Russi'a, voru intrebuintiá din nou influintiele loru pentru a decide pre Carolu se mai stea. Câci, ceea-ce se trimbitiésa de câte-va dîle prin multimea diareloru cumca Austri'a aru fi dispusa sa favoriseze staturile semi-suverane dela Dunare, suntu pure minciuni. Cu dreptu cuventu, conchidu foile cehe ca, asemenea favori aru fi egale cu caderea lui Andrássy, adeca cu finitulu dualismului. Comitele Andrássy a facutu totu ce a potutu a se apropiá de guvernulu din Belgradu sî Bucuresci. Resultatulu inse a fostu ca ambele orasie au devenitu focariulu de agitatiuni contr'a Ungariei, sî ca Serbii sî Valachii-Ungari(?!) suntu atitiati contr'a ordinei statului. Acum cându guvernulu din Pest'a 'si da tóta trud'a pentru a nimicí agitatiunea Serbo-Romàna, a schimbá politic'a nóstra orientala, aru fi totu atât'a cá cum aru atîtiá din nou incendiulu mai de totu stinsu. De-sî se dice ca pentru sacrificiele ce va face Austro-Ungari'a, dreptu resplata va avea principatele Dunarene, daru óre Russi'a aru voí bucurosu se lase a ii se inchide drumulu la Constantinopole? Ore planulu de anessiune a acestoru tieri, fia prin Russi'a, fia prin Austri'a, n'aru incendiá tóta lumea? Ore noi nu suntemu satui de nationalitâti, sî nu e destulu a tiené guvernarea Ungariei, sa mai adaogâmu sî alte $5\frac{1}{2}$ milióne de nemagiari?! Despre ura fanatica a românilorú contra ungurului, ne dà chiaru Telegrafulu (din Transilvani'a) o dovada, anuntiandu ca la fruntari s'a serbatu memori'a lui Iancu. Nu, Austri'a nu póte intrá pre calea traditionla a politicei rusesci.“

Dupa tóte aceste, telegramele din Vien'a ne spunu, ca principele a caletoritu pâna la Vien'a oficialu fiindu comitatu de ministrulu seu de esterne V. Boerescu.Ací e domnitoriulu Carolu primitu in acela-si cuartiru, in carele a fostu regele Belgiloru câtu tempu a petrecutu in Vien'a.

Cá corolariu la tóte aceste amintimu ca „Press'a“ din Bucuresci, oficiós'a lui Boerescu spune in modulu celu mai determinatu ca principele Carolu abiá va petrece siése septamâni in strainatate sî se va reintorná acasa. Totu „rPess'a“ dice, ca primirea ce va avé principele la Vien'a e de mare insemnatate sî toti românii sa se bucure de referintiele cele bune ale Romaniei cu o imperatia asiá poternica cum e Austri'a. In tóte semnele, continua acea fóia, este o garantia ca românii deací incolo voru aflá unu spriginu sî o amica in Austri'a sî ca caletori'a presenta a principelui e de mare insemnatate politica. „Le constatâmu tóte aceste in fati'a aceloru ce vorbescu de o abdicatiune a demnitoriului Carolu. Nu, principele nu va abdice, elu e petrunsu de missiunea sea, ce are sa indeplinésca. Elu e pentru Romani'a ordine sî stabilitate sî e o garantia a pâcei pentru orientu sî pentru aceea sî afla spriginu la tóte puterile, ce voru pacea sî sustienerea ecuilibrului in orientu.“

Nici diurnalele din opusetiune nu vorbescu ca principele nu aru mai vení in tiéra. Din contra, fatia cu cele reproduse dupa diurnalele de Vien'a provóca pre ministerii a pune capetu injurieloru diurnalisticei vienese. Eata aici unu articulu alu Telegrafului din Bucuresci din care luâmu unele traduceri de articuli vienesi sî care de altmintrea mai multu lauda guvernulu Golescu Bratianu decâtu vorbesce in cestiune.

„Se mai vorbimu óre sî despre injuriele aduse de Tagesblatt, principelui Carolu, spuindu ca elu a plecatu fâra voi'a lui Wilhelm sî a lui Bismark, cându a primitu tronulu Românîei, sî ca déca nu 'si regulá positiunea dupa 6 septamâni, erá sa fia urmaritu cá desertoru ect. ect.? De prisosu credemu, câci septemâni intregi amu putea se umplemu diarulu, cu asemeni materii, inspirate póte adesea de spiritulu lui Cambrinus.

„Ceea ce nu credemu de prisosu este, sa intrebamu mereu pre guvernu: ce va face densulu cu aceste diare, in facia estradârii românului de câtra guvernulu Austro-Ungaru?

„Ne aducemu aminte ca, sub ministeriulu Golescu-Bratianu, guvernulu Austro-Ungaru a incercatu se useze de o mesura arbitrara, in cestiunea aplicârei conventiunei postale, incheiata intre ambele tieri limitrofe, mesura cam analoga cu aceea ce administréza adì diarulu Românulu, sî ministerulu Golescu-Bratianu iéta cum a procedatu sî la ce resultatu a ajunsu:

„Prin conventiunea postala, incheiata cu Austro-Ungaria, se prescria, la dispositiuni transitorii, ca dela cutare terminu, diligentiele austriace ce circulau in tiér'a nóstra, dela Bucuresci la Brasiovu sî vice versa, numai potu circulá, purtându mai cu séma sî espeditiune de scrisori, gropuri, obiecte de valóre etc.

„Compani'a acestoru diligentie, patronata de guvernulu Austro-Ungaru, voiá se derîme, in faptu, ceea ce se stabilise in forma: diligentiele purtându pre ele corón'a sântului Stefanu sî K. K. privilegirte, nu incetau de a-si face cursele regulatu, preste terminulu ce espirase. Câte-va somatiuni formale se facu de Directiunea posteloru române agentiloru ce representau disa compania:

„Acesti streini inse carii in tempu de mai multe decimi de ani esploatasera post'a româna, facendu din ea unu feliu de monopolu, nu se poteau deprinde cu ideia, ca trebue se incete odata din abusulu ce facéu, sî continuau inainte cu serviciulu.

„Atunci o notitia telegrafica de câte-va cuvinte se dá de guvernu prefecturei de Prahova cá se opriésca din cale ori-ce diligentia austriaca, care aru mai circulá. Tempulu cându trecea prin Ploesti aceste diligintie erá intre órele 12 sî 1 nóptea. La acésta óra, potrivitu notitiei telegrafice, politiaiulu orasiului, D. Becaru, se aflá la otelulu Europ'a unde se opriá diligenti'a asteptându ocasiunea cá se esecute ordinulu ce primise de prefectura. La órele citate iéta diligentia dela Bucuresci pentru Brasiovu, avendu cá pasageri, numai o dama, dara purtându o mare espeditiune de scrisori, gropuri sî obiecte de valóre.

„Indata ce conductoriulu se da josu de pre capra, D. Politiaiu se apropria de densulu, 'lu chiama la o parte, ii siopteste cine este, sî-i face cunoscutu ordinulu ce are de esecutatu.

„Conductorulu, cu caciulitia cu coróna, ii respunde ca elu nu póte recunósce asemeni ordine, câci sî elu are ordine dela stapânulu seu.

„Amu disu odata, replica D. Politiaiu, ca trebue se esecutu ordinulu guvernului meu, in facia carui'a eu nu cunoscu alte ordine; se inceteze prin urmare ori-ce vorba. Dle comisariu, pune se traga diliginti'a in curte la otele sî orânduesce doue caraule, pâna la alu doilea ordinu; te facu respundietoriu de dens'a sî de totu ce este intrens'a.“ Cum se dise, asiá se si facù indata. Pentru pasageri inse, prefectur'a, pre socotél'a sea, ii puse la dispositiune trasura particulara, cu cai de posta, pentru a-si continuá drumulu inainte.

FOISIÓRA.

Lupt'a pentru dreptu.

(Dupa Rud. de Jhering.)

(Urmare din nr. tr.)

Nu in tóte cercurile aflâmu noi unu atare simtiu desvoltatu de proprietate, precum ni-lu representa economulu. — Pentru a precisá parerea contraria câtu se póte de chiaru, acést'a aru suná astfeliu: Ce are obiectulu, care e alu meu, de a face cu persón'a mea? Elu e unu midilocu pentru scopurile mele, unu midilocu alu castigului, a sustienerei vietiei, inse precum nu e o detorintia morale pentru mine, cá sa-mi adunu bani, asiá nu e detorintia, cá pentru unu lucru bagatelu se urdiescu unu procesu impreunatu cu spese enorme, care-'mi conturba comoditatea. Uniculu motivu, care are de a-me conduce in sustienerea averei amesuratu dreptului, e togm'a acel'a, carele me otaresce la castigu sî la intrebuintiarea lui: interesulu meu — unu procesu pentru alu meu sî alu — teu e o pura intrebare de interese.

Ce trebuie sa opunemu noi unei astfeliu de cugetâri asupr'a intrebârei de proprietate? In acést'a vedemu noi numai unu simptomu de modalitate, ca in câte moduri varie se castiga averea, vedemu unù simptomu de departarea proprietâtiei dela originea ei morale sî istorica: dela lucrare. — O chiaritate temeinica numai aici in isvorulu proprietâtiei se póte vedé, cu câtu inse ne departâmu de isvoru in regiunile castigului mai usioru sî fâra ostenéla, devine lucrulu totu mai obscuru, pâna ce in fine se perde in noroiulu jocuriloru dela burse sî in ametiél'a acticloru insielatórie tóta urm'a originalitâtiei. In o atare positiune, cându dispare ori-ce restu de ide'a morale a proprietâtiei, nu mai póte fi vorba de unu simtiu alu detorintiei morale, de a-si aperá proprietatea; simtiulu de proprietate, cum 'lu aflâmu la acel'a, care-'si castiga pânea de tóte dîlele in sudórea fetiei sele, aici nu are nici unu intielesu. Sî ce e mai reu sî tristu, acést'a dispusetiune sî datina a vietiei, ce provine din astfeliu de temeiuri, se latiesce mereu sî in acele cercuri, unde ea nu s'aru fi potutu desvoltá spontaneu fâra a vení in contactu cu acele temeiuri. Inriurinti'a, ce o au miliónele castigate in joculu burseloru, se simte pâna la colib'a cea mai simpla, o simte individulu, care traiesce din lucru, cá blastemu. Comunismulu prosperéza numai in noroiulu acel'a, unde s'au cufundatu de totu ide'a de proprietate. Ca acést'a consideratiune a proprietâtiei nu remâne numai in cercurile predomnitórie, ci se transplanta sî la celelalte clase ale societâtiei, putemu vedé de acolo, ca la tiéra se aréta in directiune contraria. — Cine traiésa la tiéra sî sta numai câtu-va in legatura cu tieranii, 'si va insusí ce-va din simtiulu de proprietate sî crutiare alu tieranului vrendu nevrendu sî acela-'si individu la tiéra va fi crutiatoriu cu tieranulu, intr'unu orasiu cum e Vien'a risipitoriu cu milionerii ulu.

Unu atare simtiu, provina elu de ori-unde, care pentru comoditate incungiura lupt'a pentru dreptu, déca cum-va nu-lu constringe pretiulu obiectului seu de a resistá, e o adeverata lasitate. Lasiulu, care fuge din batalia, 'si mantuesce viéti'a, pre carea altii o jertfescu, inse elu si-o mantuesce pre cont'a onórei sele. Numai impregiurarea, ca altii resista inimicului, 'lu scutesce pre elu sî societatea fatia cu urmârile, ce le trage procederea sea neincurageveru dupa sine. De aru fi toti luptatorii de simtiulu acestui lasiu toti aru fi perduti. Togm'a acést'a se intempla sî cu jertfirea cea lasia a dreptului. Cá lucrare a unui singuratecu nestricatória, aru insemná, cându aru deveni o macsima generale, perirea dreptului. Si in acésta referintia se pare o atare procedere numai de aceea nestricatória, pentru ca lupt'a pentru dreptu contr'a nedreptului nu e atinsa in intregulu seu sî fâra de aceea, acésta lupta nu e restrinsa numai la individi, ci ia parte la dens'a intr'unu statu mai desvoltatu in mesura mare sî potestatea de statu, pedepsindu delictele contra dreptului individiloru, contra vietiei, persónei sî averei inaintea foruriloru judecatoriloru criminali — acesti'a sî politi'a usiuréza lupt'a subiectului in mesura mare. Dara cu privire la acele vatemâri de dreptu, ale câroru resplatire e concrediuta esclusivu individului, s'a luatu mesuri, cá lupt'a sa nu sufere vre-odata ruptura, pentru ca nu toti urméza politic'a celui lasiu si sî acest'a se pune intre luptatori acolo unde pretiulu obiectului invinge comoditatea sea. Sa ne intipuimu situatiuni, in cari cade tóta reserv'a, ce o are subiectulu in politia sî in dreptulu penalu, sa ne transpunemu in tempurile, in cari, cá in Rom'a vechia, persecutarea hotiului sî a telhariului erá data in mân'a celui vatematu, cine nu vede, unde aru fi trebuitu sa duca o astfeliu de jertfire de sine a dreptului? Unde aiurea decâtu la incuragiarea furului sî a talhariului? Togm'a asiá e sî in viéti'a popóreloru; pentru ca totu poporulu e avisatu pre sine, nici o potere mai inalta nu-lu absólve de grij'a, de a-si sustiené dreptulu seu sî se amintimu numai esemplulu adusu mai inainte, cu milulu patratu, pentru a aretá, ca ce aru insemná pentru viéti'a popóreloru, o contemplatiune a vietiei, carea mesura resistinti'a contr'a nedreptului dupa pretiulu materialu alu obiectului de cérta.

O macsima, carea pretutindenea, unde voimu a

„In tempulu acest'a, conducatoriulu alergà la caprariulu din orasiu, — adi numitu vice-consulu, — si acest'a vine furiosu la fati'a locului, avendu aerulu a voi se desreguleze, cele regulate de autoritatea politiei, si facendu multa larma pre limb'a nemtiésca,

„Órele fiindu pré inaintate si cetatienii avendu trebuintia de liniste, ve rogu, d-le, ori-cine veti fi, se aveti buna vointia de a nu face tapajiu pre strada, acést'a findu o contraventiune la regulamentele politienesci“ ii dise d. politiaiu, cu tonu cam apesatu pre unele puncte, si caprariulu se facù nevediutu.

„Ce credeti inse, d-loru ministrii, ca s'a intemplatu a dóu'a di? Credeti ca consululu a plecatu din tiéra, lasându bandier'a josu, si honvedii au trecutu frunteriile? Nimicu din tóte acestea. Din contra: diligentiele austro ungare au incetatu indata, diligentiele române au inceputu se circule mai intâiu pâna la fruntaria, agoi pâna in Brasiovu, si guvernulu nostru a fostu guvernu, si autoritatea sea autoritate. — Veti face totu asiá si d. vóstra.? Sa vedemu, câci, atunci erau turburatorii la putere, si adi suntu ómenii de ordine.“

Mai adaugemu si ceea ce dice „Poporulu“ in privinti'a principelui:

Bucuresci, 6 Iuniu 1873.

Principele Carolu pléca, precum se asigura, mâne joi in caletoria, si dlu C. A Rosetti directorulu jurnalului „Romanulu“ vine, se intórce grabnicu in câte-va dile din pelerinagiulu seu la Parisu.

Déca amu voi sa ne esplicâmu acésta coincidentia, amu putea stabili incâtu privesce plecarea Domnitoriului, ca principele se duce la Vien'a spre a visitá pre imperatulu rege Austro-Ungaru si espositiunea; dara, incâtu privesce venirea neasteptata a dlui C. A Rosetti, ce óre amu puté stabili?

Ce imperiósa necessitate reclama derangiarea marelui pontifice Rosiu spre a vení intr'o tiéra de a cârei ameraciune s'a otaritu a porní in esilu, unde e pânea dulce cându are cine-va bani?

E patri'a in periculu?...

Negresitu cá fiiu bunu alu patriei, d. C. A. Rosetti, ori-câtu de amaritu aru fi de ingratitudinea cu care s'a respunsu la atâtea sacrificie ale sele, dupa cari totu n'a pututu sa domine de veci acésta patria, este de presupusu, ba chiaru si de crediutu, ca d-lui in fati'a pericolului capitalu, si-aru uitá durerile patriei!!!... si aru alergá sa o scape.

Inse se pare ca periculului nu este tocmai gravu si ca cestiunea se simplifica, câci pâna acum scopulu marturisitu alu grabnicei veniri a dlui Rosetti aru fi avendu dreptu unica causa: obosirea bravului redactoru alu jurnalului „Romanulu“, ale cârui fortie, in lupt'a de Titani intreprinsa pentru resturnarea regimului, se pretinde ca s'aru fi sleitu, fâra a fi reesitu macaru sa urnésca din locu acestu regimu, resistentu cá si o stânca de granitu.

Aceleia-'si cause sa atribue si venirea d-lui Ioanu Brateanu, care s'a semnalatu dilele acestea prin revistele numereloru din urma ale „Romanului“ asupr'a abdicârei principelui, scrise precum se dice, de d-lui.

Sa ne asceptâmu deci la o schimbare de tactica, la unu nou planu de bataia, cu venirea conducatoriloru politici ai jurnalului „Romanulu“.

Acésta tactica si planu nu potu fi decâtu ingenióse. Abilitatea capitaniloru este in destulu de recunoscuta pentru a nu ne asceptá sa fia altfeliu.

Dara, in fine, se va realisá óre visulu de auru .... dobendí-vomu adeca republic'a? séu ne vomu alege numai cu unu 3 Augustu?

Eata unu lucru de care trebuie sa ne ingrigimu.

Unu discursu cá celu pronunciatu de dlu M. Cogalnicénu la inmormentarea lui Alessandru Ioanu I, nu este datu alu audí cine-va desu. Elu vine prin inspiratiune si inspiratiunea 'si are momentele ei la rari, la fórte rari ocasiuni solemne. D. Cogalnicénu s'a inspiratu din marirea lui Cuz'a-Voda si cuventulu seu este sublimu cá si marirea fostului domnu al României unite.

Deci, pentru unu asemenea discursu loculu de onóre nu póte fi decâtu chiaru in primele colóne ale fóiei nóstre si iatalu aci:

Discursulu

Dlui M. Cogalnicénu la inmormentarea lui Alessandru Ioanu I.

Ilustra Dómna! Pré sânte Metropolitu! Sânti parinti si frati! Biseric'a ne dice:

„Desiertaciunea desiertaciuniloru; totulu este desiertaciune.“

Ei bine, 'mi permitu a dice, cum ca acestu mare adeveru 'si are si elu esceptiunea sea. Nu este in lumea acést'a totulu desiertâciune! Remâne ce-va statornicu: remânu faptele mari, cari suntu neperitórie!

Dá, fratiloru! faptele mari oprescu chiaru mórtea.

Se dice, ca Vod'a-Cuz'a a muritu... Déca renascerea României a muritu. apoi... a muritu si Vod'a-Cuz'a, câci Voda-Cuz'a nu este decâtu renascerea României (aprobâri generali din partea multimei adunate).

Dara, ve rogu, credeti óre ca vinu aci se facu eu istori'a acestui domnu?

Nu!... câci care glasu póte sa o faca?

Care pagina tiparita póte se fia asiá de adeverata si asiá de elocuenta, cá facia tierei insasi? (aplause).

Fati'a tierei este pagin'a istoriei lui Alessandru Ioanu I.

Alessandru Ioanu I, nu are trebuintia de istoriografu.

Elu singuru si-a scrisu istori'a sea, prin legi, prin actele cu cari a facutu elu unu statu, o societate, alt'a decâtu aceea ce ii s'a fostu datu, cându l'amu proclamatu domnitoriu.

Suntu patrusprediece ani trecuti, de cându in adunarea tierei, in capital'a Moldaviei, mi s'a facutu rar'a onóre de a spune, eu celu dintâiu, Colonelului Cuz'a cuventulu Mari'a T'a, si totu de odata a-i spune, care erá vointi'a natiunei si cari erau aspiratiunile natiunei, ce i se dá lui spre indeplinire.

Cei betrâni, aduceti-ve aminte, cei mai tineri consultati paginile „Monitoriului“, si ve'ti vedé ce s'a cerutu dela densulu. Ve-ti vedé, ca in cei 7 ani de ilustra domnia si eterna memoria, Vod'a-Cuz'a, nu numai ca a fostu omu onestu, dara si-a tinutu totudéun'a cuventulu seu. (aprobâri).

Acesta-si Monitoru ve va convinge, ca nu erá anu cá elu se nu câstige câte unu dreptu tierei, nu erá luna in care sa nu inzestreze tiér'a cu câte o reforma spre desvoltarea puterei statului; nu erá dì in care Monitoriulu se nu publice câte o lege in prinvinti'a aplicârei acestoru reforme.

Ce voiá natiunea cându la alesu?

Natiunea voiá legi nóue si ómeni noi.

Cuz'a a fostu omulu nou si a facutu legi nóue, care a facutu apoi lume nóua, câci lumea dela 73 este alt'a.

Astadi statulu românu numai este provincia vasala a Moldaviei séu a Valachiei.

Eata ce au facutu Alessandru Ioanu I.

Ce i se dicea atunci? Tu, Mari'a T'a, cá domnu, fii bunu, fii blându, mai alesu pentru acei'a pentru care toti domnii trecuti, au fostu nepasatori séu rei.

Ei bine, ve facu o intrebare: Luati istori'a României de dincóci si de dincolo de Milcovu... cautati paginile ei, si... se va gasí óre vre-unu domnu care se póta sa se compareze cu Voda-Cuz'a?

Nu! nu póte fi comparatiune intre faptele fostiloru domni si ale lui Cuz'a, facute cá omu, cá cetatianu si cá osténu.

I s'a mai disu lui Cuz'a, ca natiunea doresce, ca prin desvoltarea institutiuniloru nóstre, prin sentimente cu totulu patriotice, se mai potemu ajunge la acele tempurì glorióse ale natiunei nóstre, cându

---

o comprobá se aréta de stricaciósa, si numai cá ruina a dreptului, nu o putemu numí buna nici chiaru acolo, unde urmârile ei se paraliséza prin favórea altoru impregiurâri.

Sa lepadâmu dela noi acésta morala a comoditâtiei, pre carea nici unu poporu, nici unu individu cu simtiu de dreptu sanatosu nu o au facutu vre-odata de a sea; câci ea e semnulu si productulu unui simtiu de dreptu morbosu si tempitu, e materialismulu crasu si golu pre terenulu dreptului. Si materialismulu 'si are pre acestu terenu deplin'a sea indreptatire, inse numai intre margini otarite. Castigarea dreptului, intrebuintiarea si aducerea lui la valóre in casurile nedreptâtiei obiective e numai o intrebare pura de interese, dreptulu insusi nu e altu ce-va decâtu unu interesu scutitu prin dreptu. Dara din momentulu, in care volnici'a (arbitriulu) 'si radica mân'a contr'a dreptului, spre a-lu ucide, aceea contemplatiune materialistica incéta a mai fi indreptatita.

Obiectu alu dreptului póte fi ori-ce lucru. Devina acestu lucru in cerculu dreptului meu prin templare, chiaru si cu aceea, de a mi se polé luá fâra a me vatemá pre mine insumi, totusi nu templarea, ci vointi'a mea face legatura intre mine si intre acestu obiectu si ea inca numai prin pretiulu lucrârei mele proprie séu straine, ce a premersu. Prin aceea, ca l'amu facutu alu meu, i-amu intiparitu sigilulu persónei mele; cine se atinge de elu, atinge persón'a mea, lovitur'a indreptata asupr'a lui me lovesce pre mine, care sum presentu in acestu obiectu — proprietatea e numai periferi'a persónei. mele latite prin acestu lucru, ce-'lu posiedu.

Acésta legatura strinsa a dreptului cu persón'a da tuturoru drepturiloru de ori si ce soiu aru fi aceste, acelu pretiu necommensurabilu, pre carele fatia cu pretiulu substantialu, pre care-lu au ele din punctu de vedere alu intereseloru, 'lu potemu numí pretiu idealu. Din acest'a provine acea jertfire si energia in sustienerea dreptului. Acésta priccepere a dreptului nu e o prerogativa a natureloru mai nobile, cí celu mai selbaticu cá si celu mai cultu, celu mai seracu cá si celu mai bogatu, popórele naturali selbatice, cá si natiunile civilisate suntu capabile de acestu dreptu si togm'a prin acést'a, ca nici unu contrastu alu culturei si alu averei nu are potere asupra-i, se aréta, ca câtu de intemeiatu e acestu idealismu, elu nu e altu ce-va decâtu sanatatea simtiului de dreptu. Si asiá radica dreptulu, care la parere transpune pre omu esclusivu in regiunile de josu ale egoismului si ale computatiunei, pre omu de alta parte la o inaltime ideala, unde-'si uita de computâri si de mesurariulu dobandei, dupa care mesura elu tóte, pentru a se animá pentru o idea. In regiunile inferióre o prosa se radica dreptulu pre acésta inaltime in acésta regiune, in lupt'a pentru dreptu, la poesia — pentru ca lupt'a pentru dreptu e in realitate poesi'a caracterului.

Si ce e aceea, ce face aceste minuni? Nu cunoscinti'a, nici cultur'a, ci simplulu simtiementu alu durerei. Dorerea e strigarea naturei amenintiate dupa ajutoriu. Acést'a se intempla atâtu in organismulu fisicu câtu si in celu moralu, acést'a e pathologi'a simtiului de dreptu pentru iuristu si pentru filosofulu dreptului, séu mai bine dicendu sa fia. In acést'a e totu secretulu dreptului. Dorerea, ce o semtiesce omulu la vatemarea dreptului seu contiene o marturisire a sea instinctiva, stórsa prin fortia, despre aceea, ca ce e dreptulu pentru elu, pentru singuraticu si ce e dreptulu de sine.

In acestu singuru momentu se aréta in form'a afectului, a semtiului nemedilocitu despre adeverat'a insemnatate si essentia a dreptului, mai multu, cá in sute de ani trecuti in pace neconturbata. — Cine nu au esperiatu la sine séu la altulu acést'a dorere, acel'a nu scie, ca ce e dreptulu, de aru avé in capu intregu corpus iuris. Nu priceperea, cí semtiulu ne póte respunde acésta intrebare, de aceea si limb'a fórte bine numesce semtiulu de dreptu isvorulu psychologicu primitivu alu tuturoru drepturiloru. Consciintia si convingere de dreptu suntu numai abstractiuni ale sciintiei, pre care poporulu nu le cunósce, — poterea dreptului e in semtiu, togm'a cá si poterea amorului; mintea nu póte suplini semtiulu ce lipsesce. Dara precum amorulu nu se cunósce pre sine si unu unicu momentu e destulu, cá se-lu aduca la cunoscintia deplina despre sine, asiá nu sci nice semtiementulu de dreptu in statulu neatacatu, ca ce e si ce ascunde in sine, inse valomarea dreptului e intrebarea durerósa, carea 'lu constringe sa vorbésca, carea aréta puterea si adeverulu la lumina. Dreptulu e conditiunea morala de esistintia a persónei, sustienerea lui e conservarea de sine morale a acestei'a. —

A semtí dorerea provenitória din vetamarea dreptului, fâra a ne animá pentru delaturarea periculului, dupa cum ne admoniéza acést'a dorere, a o suferí cu pacientia, fâra a se aperá, e numai o negare a semtiului de dreptu, carea se póte escusá in câte unu casu singureticu prin impregiurâri, dara pre o durata lunga nu se póte acést'a fâra cele mai stricatórie urmâri pentru semtiulu de dreptu insusi, pentru ca essenti'a acestui'a e fapt'a si unde lipsesce fapt'a, acolo acestu semtiu se tempesce mereu de totu si in urma numai póte semtí nice dorerea. Iritabilitatea, adeca facultatea de a semtí dorerea unei vatemâri de dreptu si energi'a, adeca curagiulu si resolutiunea, de a respinge acésta vatemare, suntu cele dóue criterii ale semtiului sanetosu de dreptu.

A. A.

Alesandru celu bunu dîcea imperatiloru din Bisanti'a, ca tiér'a nóstra nu are decâtu sabi'a sea.

Ei bine, fratiloru, cându Români'a a tienutú unu mai demnu limbagiu in Europ'a, decâtu acelu tinutu de Alessandru Ioanu I?

Alessandru Ioanu I tiené ch'ei'a orientului si nimicu nu se facea in orientu, nu numai fâra scirea, dara nici fâra voi'a lui.

Elu erá gat'a a-si sacrificá tronulu, persón'a sea, numai sa 'si apere tiér'a de ori-ce periculu, pentru ca elu erá conscintiosu natiunei române.

Siepte ani ne amu odihnitu. siepte ani n'au fostu umiliatiune . . . . . (aprobâri din tóte partile).

Dara au cadiutu silnicu, si Români'a si-a intreruptu carierea sea . . . . . .

A! iertatime . . . aci in fati'a unui mormentu deschisu, in facia acestei figure (aretându corpulu lui Alessandru Icanu I) care va fi pururea gloriósa, nu ne este permisu se facemu polemica, dara suntemu datori se spunemu ca nu gresielele lui lau resturnatu, ci faptele cele mari. (aprobâri generali).

Odata cu esilulu a espiratu emanciparea poporului românu, odata cu esilulu vechile societâti retrograde si demagóge s'au aliatu; si cându o dîcu acést'a, fratiloru, cá se vedeti déca este asiá uitative la cei siepte ani essilu cari au trecutu.

Apoi iarasi, care domnu a fostu mai demnu în esilulu seu, care domnu a aperatu tiér'a sea mai multu, pre acea tiéra care permisese de a i se inchide portile?

Tiér'a va marturí si chiaru marturesce, marturescu multi chiaru din acei care l'au resturnatu, ca mai demnu nu s'a purtatu altu domnu, pentruca, sa nu ne insielamu fratiloru, domnulu Cuz'a, Alesandru Ioanu I, ori cându voiá, poté sa fia domnitoriu (aplause, aprobâri din tóte partile).

Alessandru Ioanu I, nu avé trebuintia se dîca cá Alessandru Lapusinénu, ca déca tiér'a nu-'lu vré elu o vrea. Cuz'a nu au voitu, de-si tiér'a l'a voitu, pentruca elu nu au vrutu resbelu civile, pentruca a vrutu pacea acestei tieri, pentruca au voitu se fia demnu de numele ce pórta

Si acum, fratiloru! Dupa ce vamu spusu aceste cuvinte, noi cari suntemu aci, unii luptatori sub elu, multi adoratori ai lui, alti amploiati ai sei, altii care s'au folositu de legile lui, potemu dîce numai: Ddieu se-'lu ierte?

Dara acést'a nu are trebuintia! câci 7 ani bine cuventatu din partea a trei milióne de lucratori pre cari i-a facutu cetatieni, nu este óre de ajunsu? Noi avemu trebuintia sa ne rugâmu pentru iertarea altor'a! . . .

De acei'a noi, cari amu avutu onórea de ai fi ministri si functionari, sa ne intrebâmu: numai avemu nimicu de facutu?

La 64 românii au datu lui Cuz'a dreptu sa faca totu, si de aceea divis'a sea erá: unulu pentru toti, elu, unulu lucrà pentru toti câci precum bine a dîsu unu altu oratoru, elu erá consciinti'a natiunale. Acelu unulu numai este adi: adi toti trebuie dara se lucramu in spiritulu lui: sa fimu ómeni ai tierei nóstre, se radicamu susu stindardulu ei in afara, si in intru principiulu acel'a fâra de care nu póte sa fia unu statu, progresulu prin instructiune, prin administratiunea buna, fie care prin esercitiulu pacinicu alu drepturiloru pre care toti le datorimu lui Voda-Cuz'a.

Ilustra dómna, sfânta si muma a româniloru!

Nu plânge, câci Alessandru Ioanu I nu au muritu. . .

Alessandru Ioanu I nu póte se móra.

Nu lacremile acelor'a cari suntu aci voru poté dovedí acést'a, ci lacramile tutor'a; lacramile ce se varsa de pre ori unde se vorbesce românesce, din Carpati pâna la Marea-Négra, si dela Tis'a pâna la Nistru.

Nu este hotaru politicu pentru tristeti'a care se pórta de soci'a lui Alessandru Ioanu I . . . . .

Si acum, dupa ce biseric'a a dîsu vecinica pomenire in spiritulu lui Alesandru Ioanu I, vecinic'a lui amintire in spiritele nóstre, nu se va sterge din animile nóstre si ale fiiloru nostri, si câtu va avé tiér'a acést'a o istoria, cea mai frumósa pagina ce va avé, va fi aceea a lui Alessandru Ioanu I.

Asociatiunea lucratorilou români.

Nu potemu decâtu sa simtimu o mare placere, cându vedemu spiritulu de asociatiune incercându a desbracá viéti'a de indiferintia si apatia ce bântue societatea românésca, si punendu basele unei intreprinderi, pre câtu de utila pre atât'a de laudabila.

Nu de multu se constituí in Bucuresci Asociatiunea lucratoriloru români, cu nobilulu scopu de a imbunatâtí sórtea lucratoriloru printr'unu ajutoriu mutualu, lucrându in acela-si tempu la radicarea industriei române.

Asociatiunea lucratoriloru are dejá si unu organu alu seu „Lucratoriulu românu", care apare Dumineca, propagându spiritulu de infratire intre lucratori si silindu-se a pune mai multa viétia in acésta mare clasa a sociatâtiei.

Din nefericire ómenii nostrii, cari suntu invetiati a nu vedé decâtu miseria in juru-le, s'au grabitu a pune totu feliulu de pedeci Asociatiunei. Gratia slabei loru fantasii, care le presinta unirea lucratoriloru pentru unu scopu atâtu de nobilu, cá nisce spectre infioratórie de comunismu si intertionalismu, se pusera la lucru si prin machinatiunile loru reesira a paralisá pentru unu tempu mersulu Asociatiunei.

Adi, din fericire, lucratorii, infruntându acele vederi pismasie, se pusera la lucru.

Nu putemu decâtu sa aplaudâmu acésta nóua miscare si sa-i urâmu durata si succesu. Dumnedieu sa le incunune silintiele.

Câtu pentru noi, credemu ca ne inplinimu o datoria, recomandându româniloru a vení in ajutoriulu acestei nobile intreprinderi.

Sustie-le diarulu, subvie cu obolulu loru necessitâtiei, ce are Asociatiunea de a dispune de unu capitalu, incuragedie-o si-'si voru implini o datoria de buni potrioti! Indiferinti'a si neposarea se dispara odata pentru totu-déun'a, si sa fimu siguri ca vomu vedé minuni realisându-se in scurtu tempu, pentru fericirea si prosperitatea tierei, patri'a nóstra comuna.

Iéra lucratoriloru de tóte meseriile le vomu dîce: curagiu si perseverantia, câci numai astfeliu veti poté invinge dificultâtile create de indiferintia si apatia. Siliti-ve a face pre fia care dî unu pasu inainte si succesulu ve va fi asiguratu.

Vien'a, in 14 Iun. 1873.

(Continuare din nr. 39. Referitoriu la reposatulu episcopu Hacman)

Cumca cele ce amu scrisu pâna ací in trasuri generali, nu e parere individuale séu vorbe malitióse, se póte vedea evidentu din urmatórea scrisóre a preotimei diecesane. In acésta scrisóre de plangere subscrisa de intréga preotimea diecesei, dupa cum ea s'a publicatu in fói'a „Patriotulu" Nr. 26, dela 22 Octomvre 1872, se afla intre altele: Cu profunda intristaciune amu auditu in decursulu intregu alu regimului seu (lui Hacman) tanguiri nenumerate despre dare nedrépta si chiaru simonistica a demnitâtiloru si oficialoru bisericesci, ba a trebuitu sa vedemu inca si aceea ca tanguiri atari s'au asternutu inaintea judecatoriei lumesci, cari apoi s'au pertractatu acolo spre cea mai mare rusine a statului preotiescu. Amu vediutu cu superare, câtu de incetu si vitregu s'au condusu tocmai cele mai momentóse afaceri ale diecesei, precum afacerea scólei si educatiunei, instructiunea poporale etc. Amu aflatu cu mahniciune adenca, ca episcopulu nostru s'a stradaitu neobositu a vorbí inaintea publicului cu dispretiu despre cleru. Pre lânga acestea sa mai adaugemu si tractarea cea nedémna, care clerulu trebuiá sa sufere cu rabdare, adese cu indignatiune justa dela elu etc. etc. —

Asiá vorbá o congregatiune generale diecesane despre viéti'a si activitatea lui Hacman inainte de acést'a inca cu câti-va ani! Si déca cui-va i-aru vení a crede ca elu a condusu dieces'a in tempulu din urma altfeliu, pre unu atare 'lu indrumâmu la articlulu alu 6-lea publicatu in „Patriotu" anulu trecutu sub titlulu: „Regimulu nostru bisericescu", unde s'a descrisu viéti'a si activitatea acestui archiereu cu date nerestornabile si observâmu ca la aceste nu s'a facutu bateru incercarea vre-unei rectificâri din nici o parte. „Czern. Ztg." presinta pre reposatulu de unu „patriotu escelinte", de unu „binefacetoriu alu lipsitiloru" si de unu amicu adeveratu alu omenimei". Dorere, si in acestea sta vocea oficiósa in contradîcere cu judecat'a comuna a diecesei si tierei. Este usioru a jocá pre patriotulu din busunariu strainu, inse unu atare patriotismu e tocmai asiá de strainu inimei proprie cá si banii straini, cu cari se face patriotismulu. Dupa cum e cunoscutu, alti episcopi au jertfitu pentru scopuri bisericesci in an. 1859 si 1866 câte câte-va mii din budinariele proprie. Déca Hacman aru fi facutu asemenea si aru fi oferitu din cruliarile sele bateru o mia fl., aru fi documentatu cu multu mai mare patriotismu, decâtu prin aceea ca a oferitu din fondulu religionariu odata unu milionu si de altu data câte-va sute de mii. Cu privire la filantropiele lui, este prea cunoscutu ca elu le facea atunci, cându sciá ca ele se aterna de limb'a clopoteloru. In diecesa se afla asiá de multe preotese, invetiatorese veduve si orfani de preoti si invetiatori, si si alti sirmani gr. or. dintre cari unii s'au adresatu la indurarea archiereului loru, inse d'abia va testá cineva ca fù óre-cându mângaiatu cu unu daru bateru câtu de micu. — —

Facia de acei'a pre cari i intrebuintiá Hacman, se pricepea a li se aretá afabilu si chiaru marinimosu si, naintea celoru mari din Vien'a se umilea pâna la pamentu, cá asiá cu grati'a castigata in modulu acest'a sa póta jocá pre tiranulu in diecesa, dupa proverbiulu: Sclavu facia cu cei superiori si tyranu facia cu cei inferiori".

Se sperá ca episcopulu Hacmanu, care traiá cu dieces'a in cérta continua, se va intórce celu putienu in tempulu din urma si va deveni mai impaciuibilu. Din contra; tocmai in anii din urma l'a cuprinsu o dujmania contr'a diecesaniloru si clerului, pre care nici in cele din urma mominte ale vietiei sele nu o a depusu. In injuraturi cont'a inimiciloru sei in fapta contr'a acelor'a a caroru inimicu neimpacaveru elu insusi a fostu, torturatu de o ambitiune nemarginita, care prin cele multe proteste ridicate contr'a denumirei sele de metropolitu, si-a ajunsu culmea, si in amenintiâri ca indata ce se va insanatosiá va „regulá elu dieces'a", cadiù la pamentu si mori. E possibilu, ca indurarea ddieésca va purcede cu elu indulgentu, de óre-ce lumea l'a pusu intr'unu postu, pentru care elu n'a fostu aptu, inse din partea contemporaniloru este condemnatu si nici urmatorii cari voru avea de a semtí pagubele cele mari causate de elu diecesei, nu-lu voru absolve de acea condemnatiune.

Oficiosi si centralistii, cari au perdutu in reparatulu o unélta, s'au nesuitu a inmormentá cadavrulu adusu la Cernauti cu pompa mare. Acést'a in fapta le-a si succesu. Inse câtu de putienu a fostu acest'a in stare a coversi cu stralucirea aceea punctele cele negre din viéti'a si activitatea episcopului, se póte vedea din aceea, ca profesorii de teologia si alte dignitâti au refusatu a tiené cuventarea funebrale si ca secretariulu episcopescu Schönbach intrebatu fiindu pentru unu epitafu potrivitu, a aflatu cuvintele urmatóre de cele mai apte: „Aici odihnesce indaratnici'a (cerbicosi'a si ambitiunea neinduplecata".

T.

Varietâti.

Petrecerea Reuniunei sodaliloru români in padure tienuta dumineca in 10/22 Iuniu a fostu favorita de unu tempu fórte placutu.

⁂ Colera in Clusiu. Dela 18 Iuniu pâna in 23 Iuniu c. n. s'au sporitu casurile de colera la cifr'a de 56 si au muritu 16.

⁂ Mai multi prenumeranti ai „Amvonului" 'si iéu libertate a intrebá pre cale publica: Are Dlu fostu redactore alu Amvonului de cugetu a edá numit'a fóia mai departe si cându? La casulu contrariu se róga, cá dlu redactore alu numitei foi se binevoiéaca a retremite abonantiloru prenumeratiunele platite anticipative. —

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci in protopopiatulu gr. or. alu Mercurei in comunele:

1. Poian'a cu salariu anualu de 300 fl. v. a.
2. Apoldulu-superioru cu salariu anualu de 225 fl. v. a. cuartiru, 4 orgii de lemne si gradina de legumi. —

Se deschide concursu pâna in 15 Iuliu a. c. st. vechiu.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni se invita, a-si asterne cererile loru instruate conformu prescripteloru Statutului organicu la subscrisulu in Mercurea.

Mercurea, in 12 Iuniu 1873.

In contielegere cu comitetele parochiali.

Ioanu Drocu,
adm. prot.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 49 ANULU XXI.

Sabiiu, in 17|29 Iuniu 1873.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

„Cine va dá capului meu apa si ochiloru mei isvoru de lacrimi“ trebuie sa strigâmu noi mai vertosu decâtu odinióra proroculu, pentru ca column'a carea mai bine de unu patrariu de seculu a portatu edificiulu intregu alu istoriei românilori din imperiulu nostru, astadi a cadiutu, Escelenti'a Sea prea iubitulu nostru Présantitulu Parinte

Andreiu Baronu de Siagun'a,

Archiepiscopu si Metropolitu alu Românilorû greco-orientali din Transilvani'a si Ungari'a, Consiliariu intimu actuale de statu alu Malestatiei Sale c. r. apostolice, Cavaleru alu Crucei mari a Ordinelui ungaro-austriacu Leopoldinu, si alu Corónei de feru clasa I. Membru alu Casei de susu ungaro-regie, membru fundatoru alu Asociatiunei transilvane pentru lit. si cult. popor. rom., membru fundatoru alu Museului natiun. din Clusiu, Membru onorariu alu Reuniunei pentru cunoscinti'a tierei, Membru onor. alu Reuniunei pentru sciintiele naturali din tiéra, Patronu alu Reuniunei Sodaliloru romani din Sibiiu s. c. l. s. c. l.

a séra la 6 óre, dupa o bóla indelungata si plina de suferintia, a parasitu cele trecatóre si nestatornice, si a trecutu la cele eterne, catra cari a nisuitu in tóta viéti'a sea prin faptele, cari voru fi de a pururea neperitórie, cá si spiritulu seu.

Jalnica de trei ori jalnica scire pentru totu sufletulu românu, jalnica si neasteptata, câci acestu angeru paditoriu alu nostru, tramisu de provedintia, trebuiea sa fia inca intre noi. Dara sa ne mangaiemu ca provedinti'a, care ni l'a luatu asiá de ingraba in regiunile cele ceresci, nu va lasá fara de scutulu ei pre unu poporu in a carui frunte a pusu unu geniu asiá de mare, tocm'a in tempurile cele mai critice a le esistintiei sele. Acea provedintia, carea ni l'a tramisu, cá sa ne scóta dela intunerecu si sa ne duca la lumina, va fi cu noi asiá de misericorda, incâtu va lasá cá spiritulu lui sa adumbrésca si de aci incolo toti pasii nostri, pentru cá sub unu altu Iisusu Navi alu legei marelui barbatu mutatu la cele ceresci din mijloculu nostru se potemu fi partasi de tiér'a promissiunei, de Chanaanulu libertatiei si egalei indreptatiri, pentru care ne a pregatitu acestu mare conducatoriu, carele ne a desgropatu temeliele istoriei nóstre natiunale-bisericesci si ni-a condusu in concertulu popóreloru.

Sa versâmu dara, sa versâmu lacrimi de durere, dara precum dice Apostolulu nu cá cei ce nu au nadejde, pentru ca scumpa este mórtea cuviosului inaintea Domnului si precum aici in valea plangerei amu avutu unu radimu poternicu asiá si inaintea celui Pré Inaltu vomu avé unu caldu folositoriu.

Iéra pre mormentulu carele va ascunde in curendu remasitiele celui mai mare barbatu alu Secului sa impletimu cununi de neuitare si din adenculu sufletului sa-i dicemu: ca amintirea Lui sa fia neuitata in seculii seculiloru!

Imormentarea se va face Mercuri in 20 Iuniu c. v. conformu dispusetiunei testamentarie a repausatului Archipastoriu in modulu urmatoriu:

Mercuri inainte de amédi (la 9 óre) se radica remasitiele pamentesci si se conducu pâna afara din cetate spre Resinari, de aci se strapórta la Resinari, unde se depunu in biseric'a cea mare. Joi in 21 Iuniu apoi dupa celebrarea liturgiei si a servitiulu inmormentârei, se voru asiediá spre eterna repausare!

Fiei tierân'a usióra!

PROGRAM'a

esamenului semestrului alu doilea anulu scolasticu 1872/3 la Institutulŭ archidiecesanu in Sabiiu.

Inceputulu inainte de amédi la 8 óre,	Dupa amédi la 3 óre.
Joi 21 Iuniu. Pastoralulu cler. an. III. Computulu cler. an. II.	Computulu pedag. an. II. cler. an. III.
Vineri 22 Iuniu. Moral'a cl. an. II. Gramatic'a cler. an I.	Gramatic'a ped. an. II. sî cler. an. II.
Sambeta 23 Iuniu. Istori'a bis. cler. an. I. cu Isagogi'a.	Pedagogi'a cler. an. III. sî pedag. an. II.
Luni, 25 Iuniu. Dreptulu canonicu cler. an. II. Geografi'a cler. an I.	Geografi'a cler. an. II. sî pedag. an. II.
Marti, 26 Iuniu. Retoric'a cler. an. III. Sciintiele natur. cler. an. I.	Esegetic'a clericii an. II.
Miercuri 27 Iuniu. Dogmatic'a cler. an. I.	Sciintiele naturali pedag. an. II. sî cler. an. II.
Joi, 28 Iuniu. Catechetic'a cler. an. III. Istori'a biser. ped. an. II.	Cantârile sî tipiculu.
Vineri in 29 Iuniu. Incheierea anului cu doxologi'a sî festivitatea solemna.*)	

R.

---

*) Din causa intemplârei celei triste program'a va fi supusa uneloru schimbâri.

Maiestatea Sea Imperatulu au facutu principelui Carolu din Romani'a in 24 l. c. visita. La 10 óre diminéti'a fu inaltulu óspe primitu de Majestatea Sea la o convorbire deosebita.

Despre referintiele nóue intre Austri'a sî Russi'a publica dîuariulu „Pokrok“ o epistola privata din „o parte considerabila“, carea contiene unele locuri insemnate. „Prin informatiuni“ — dice autoriulu epistolei — „care strabatu pâna in cercurile cele mai aprópe de tiarulu sî de primulu seu ministru, m'amu asecuratu despre aceea, ca intalnirile personali sî amicabile la cea din urma convenire a monarchiloru in Berlinu intre imperatulu Alessandru sî imperatulu Francisců Iosifu nu numai ca nu s'au recitu, ci au devenitu mai intime. Ceea, ce s'a manifestatu in cunoscutulu toastu alu imperatului Franciscu Iosifu, nu a fostu numai complimentu amicabilu. Imperatulu Alessandru a remasu cuprinsu de cele mai intime simtieminte pentru imperatulu Austriei, sî in tempulu mai din urma farmecatu de primirea, ce a avutu in Vien'a.“

„Intrég'a suita diplomatico-militaria a tiarului manifestéza la cele mai cordiali ocasiuni, cându nici nu póte fi vorba de o masca, acelea si cugetâri asupr'a Austriei sî pentru Austri'a.“ Epistol'a dice mai departe, ca nu s'a facutu nici o invoire in privinti'a cestiunei orientale sî ca barbatii de statu de ambele pârti 'si castigara convictiunea, despre aceea, ca interesele ambeloru imperii in orientu nu-'si stau contra. Sî se constatéza — „Pokrok“ o accentuéza acést'a — ca la ambele curti imperiale, cari suntu legate prin amicitia, predomnesce directiunea conservativa; „politica consevativa in intru sî in afara“ e parol'a loru.

La impregiurarea din urma, de carea profitéza scriitoriulu epistolei publicate in „Pokrok“, precum sî la parerile sele despre conservatismu in Austri'a, face dîuariulu „Prager Abendblatt“ urmatórele reflessiuni: Acei'a cari nutrescu resistinti'a contr'a legiloru din tóte poterile sî carii ajuta subminarea autoritâtiei de statu in ori-ce modu; acei'a carii taia cu fortia in procesulu de desvoltare istoricu alu imperiului nostru sî spre a-si implinì scopurile loru asconse se impreuna cu cele mai inaintate elemente, cari salta de bucuria, de câte ori pre orisontele politicu alu Austriei apare unu noru tristu, acei'a suntu togmai contrariulu dela aceea, ce numimu noi conservativu dupa usulu comunu alu limbei.

Pre partea loru sî numai pre a loru e „conservatismulu falsu“, de care vorbesce scriitoriulu epistolei in „Pokrok“, ca ceea ce voiescu ei a conservá e cu totulu altu ce-va de aceea, de care se tiene totu austriaculu patrioticu; interesulu Austriei e pentru matadorii loru mai multu séu mai putienu o vorba góla, interesele loru separate stau in prim'a linia. De aceea cândo acesti „conservativi“ voru cautá la tóta intemplarea, de a escamotá parol'a susu numita in favorulu loru, nu le va succede acést'a, pentru ca acee'a, la ce aspira ei, nu se póte uní cu poterea, cu conditiunile de esistintia alu Austriei.

E inca in via memoria aceea, ca odata sî contele Andrássy — inca cá ministru presiedinte alu Ungariei — s'a esprimatu in sensulu acest'a, adeca s'a dechiaratu contra politicei articuliloru fundamentali, cari a fostu devis'a asiá numitiloru „conservativi“. Cum fu elu atunci derisu de foile natiunale din Prag'a sî cu cele mai aspre cuvinte tractatu. Sî astadi? Astadi dice „Pokrok“ despre densulu, ca toti diplomatii, anume sî principele Gorciakoff, 'lu ingramadescu cu laude, ca procederea sea resoluta démna de incredere sî libera de tóte intrigele sî de abatere destépta incredere generale, ca elu póte aru fi omulu alesu de providentia pentru a redá imperiului intregu in celu mai de aprópe tempu pacea etc.

Nu e acum pentru prim'a data, ca vedemu in foile nationale aceste prefaceri in pareri. Favórea loru se schimba. Ori ca lauda ori ca defaima — ei totu nu-'si voru aflá nici odata in Austri'a unu barbatu de statu, care aru poté straformá Austri'a in sensulu loru. Sî acei „conservativi“, cari cérca a esploatá miscarea de adi nationale pentru scopurile loru, se voru frânge de poterea impregiurâriloru déca voru avé vointia de a realisá in Austri'a utopii federalistice. („Fremden-Blatt.“)

Din Vien'a se scrie dîuariului „Spenn. Ztg.“ despre faimele demintite fatia cu bolnavirea cea grea a sultanului. Scirea nu are unu ce neverosimilu in sine, de óre-ce starea fisica sî spirituale a padisiahului e notoricu sguduita. Inse totusi e o aberatiune a foiloru, cându dicu ca sultanulu s'a bolnavitu in palatulu din Ciraganu. Abdulu Aziz a intratu in acestu palatu, care e cea mai splendida creatiune a architecturei moderne in Constantino-

---

FOISIÓRA.

Inmormentarea Domnitoriului Romaniei Alessandru Ioanu I. Cuz'a.

D'abiá anunciase firulu electricu celoru dóue capitale ale Romaniei dureros'a scire despre mórtea marelui Domnitoriu Cuz'a, sî dejá tóte unghiurile tierei detera unu tipetu de dorere, pentru marea perdere ce a incercatu tiér'a sî natiunea. — Comitete preste comitete se formara in tóte districtele, in tóte orasiele tierei, pentru cá pre de o parte sa esprime Dómnei Elen'a Cuz'a condolenti'a natiunei, pre de alta parte sa prepare o magnifica primire pentru aducerea in tiéra a nepretiuiteloru remasîtie pamentesci ale defunctului.

Numeróse depesi anunciau cetatieniloru petrunsi de dorere — sosirea aceloru remasîtie. — Independinti'a inse a mai multoru formalitâti si ból'a principelui ereditariu Cuz'a, au produsu o intârdiere de vre-o trei septamâni. — Aceste impregiurâri au avutu inse o parte buna sî aceea erá, ca comitetele s'au potutu prepará in deajunsu la scopulu pentru care s'au instituitu; iéra cetatienii au avutu tempu destulu, pentru a-si calmá spiritele atâtu de agitate sî a-si indeplinì astfeliu ultim'a loru datorie câtra augustulu defunctu, cu destula linisce, ordine sî demnitate; lucru despre care multi se indoiau mai inainte sî despre care se sî poteau indoí cu dreptu cuventu, déca nu erá la midilocu acelu intervalu de asceptare.

In fine dîu'a de 25 Maiu ne readuse in tiéra — nu inca pre ilustrulu defunctu, nu inca pre parintele tierei, dara pre august'a lui socie, pre Mam'a patriei, pre sânt'a natiunei, — dupa cum fórte justu a numit'o genialulu Cogalnicénu in discursulu seu dela Ruginos'a — ne-a readusu pre Dómn'a Elen'a, majestósa, dara trista, jalnica, plangetória, sdrobita de doliu sî dorere. — O deputatiune compusa de cei mai buni patrioti, de cei mai distinsi cetatieni ai Botosieniloru sî Dorohoiului, s'a grabitu a intempiná pre august'a veduva la graniti'a tierei (Suceav'a Iticani), esprimandu-i simtiemintele de condolentia sî consolare, ce-i pastréza natiunea intrégа, sî acompaniându-o pâna la Pasicani.

De aici deputatiunea se reintórse inapoi la granitia, pentru a intempiná osemintele ce veneau in urma, osemintele asceptate de tiéra cu atât'a doliu sî veneratiune. Totu acolo mai sosira a dóu'a dî sî representantii comitetului nationalu din Iassi, deputatiunile din Folticeni, Bacâu sî Romanu; acesti din urma ducendu cu sine sî music'a urbei loru.

In tóta intinderea liniei, dela Heidelberg incóce, gloriosulu corpu a fostu intempinatu cu veneratiune de câtra straini, spre onórea loru. Mai alesu la Lemberg sî Cracovi'a i s'au facutu mari ovatiuni, de câtra polonesi. La Cernauti a esitu la gara chiaru armat'a austriaca, presentandu armele la sosirea corpului, sî impodobindu secriulu cu o ghirlanda de flori.

Astfeliu in fine corpulu ajunse la Iticani, in dîu'a de 27 Maiu diminéti'a. Aici primirea fù grandiósa. Preste o suta de delegati români si o multime de cetatieni din Suceav'a au primitu pretiósele oseminte, intre sunetele musicei urbei Romanu. D. Dim. Gusti a rostitu unu cuventu scurtu, dara fórte bine simtitu din care remarcâmu numai urmatoriulu pasagiu:

„Reintra pre pamentulu teu corpu gloriosu alu unui sufletu mare sî nobilu. Ferice de tine, câci ai sciutu sa asimilezi tronulu cu mormentulu!“ Emotiunea tuturoru erá asiá de mare, incâtu nici o fatia nu erá privata de lacremi. Dupa sântirea seversîta de par. Suhopanu, delegatiunile 'si depusera cununile loru pre secriu, intre cari insemnâmu cu deosebire o cununa, care purtá urmatórea inscriptiune: „Plângeti români, câci Domnitoriulu vostru a muritu! — Studentii români dela liceulu din Suceav'a.“ In fine o trupa de graniceri dete trei salve sî conductulu intrà pre pamentulu Romaniei.

La gar'a Veresci conductulu fù intempinatu de o multime de Botosieneni, cu music'a acelei urbe; apoi de o deputatiune de sateni in frunte cu bravulu tieranu Simeonu Stanciu, fostulu deputatu la divanulu ad-hoc, carele a acompaniatu secriulu, cá garda de onóre, pâna la Ruginós'a. Asemenea ovatiuni s'au facutu la Dolhasc'a, Liteni sî Pasicani.

Cându telegrafulu anunciá plecarea corpului dela statiunea Pasicani, multimea adunata la Ruginós'a in numeru de vre-o 2000 persóne, a esitu inaintea garei, dimpreuna cu Mari'a Sea Dómn'a Elen'a, care in totu tempulu ceremoniei a fostu incungiurata de cei mai ilustri doi români: Alessandri sî Negri, precum sî de unu numeru de dame imbracate in doliu. Aici se asiediara in buna ordine delegatiunile remase la Ruginós'a, spre intempinare, intre cari erá sî delegatiunea studentiloru Universitâtiei de Iassi, cu cele patru stéguri ale facultâtiloru. Toti delegatii purtau doliu sî câte o cocarda nationala, dintre cari multe aveau in centru portretulu lui Cuz'a-Voda. In apropierea garei pre o culme erá asiediata armat'a, care s'a coboritu in corpore cu music'a reg. V. de infanteria, spre intempinarea corteginlui. In fruntea armatei erá insusi dlu ministru generalu Florescu, gen. Cernatu sî mai multi coloneli. Arangiamentulu conductului erá organisatu de dnii Col. Gadel'a sî Leonu Negruzzi, cari pâna dupa inmormentare au desvoltatu o neobosita activitate pentru padirea buneloru regule intru tóte.

Erau aprópe 2 óre dupa amédi, cându unu siuieru de trenu anunciá multimei dela Ruginós'a — apropierea corpului. Abiá se diarea inca trenulu, sî deodata audiulu nostru fù atinsu de sunetele doiósé ale unui marsiu funebru . . . . erau sunetele musicei ce acompaniá corpulu. Singure aceste melancolice, aceste funebre sunete, erau dejá suficiente, pentru cá inimele nóstre sa incépa a se stringe de dorere sî lacremile sa gasésca unu isvoru bogatu sî ferbinte in ochii nostri.

. . . Dara trenulu se apropiá din ce in ce mai multu, cu o linisce impunatória, cu o majestate adeveratu princiaria. Sî eata deodata se ivì inaintea nóstra unu terenu invelitu in doliu, inaintea cârui'a fâlfaiá o flamura nationala, flamur'a comitetului nationalu, ce purtá inscriptiunea fapteloru celoru mari ale marelui defunctu. Inca nu se oprise bine trenulu, inca nu incetase sunetulu funebralu ce insociá conductulu, cându music'a militaria deodata facù sa resune unu marsiu de gloria, celebrulu marsiu de triumfu a lui Voda-Cuz'a.

pole, numai chiaru odata. De óre-ce a lunecatu la pragulu lui, elu vediù in acést'a o admonitiune divina, de a nu-si parasí resiedinti'a din Tolma-Bagdsie; in Constantinopole se enaréza, ea elu aru fi avutu intentiunea de a derimá acestu palatu sî numai prin staruintiele lui Sir Henry s'a potutu abate dela acestu propusu. A desfasiurá urmârile, ce le aru trage o mórte grabnica alui Abdul-Aziz dupa sine, e deocamdata de prisosu. Nu trebue sa accentuâmu, ca procesulu insanatosierei giurstâriloru din Turci'a, deca mai e inca posibilu, nu se póte promová nice câtu de pucienu prin sultanatulu domnitoriului presinte. In fapta referintiele austriace câtra Turci'a se marginescu intre impregiurârile de fatia singuru la portarea unoru afaceri administrative. Mai cu séma intrebarea drumuriloru de feru e aceea, care destépta cea mai viua atentiune sî in carea se póte vedé celu putienu unu resultatu relativu.

Asupr'a puncteloru de adjunctiune cu liniele austriace s'aru fi midilocitu o intielegere sî contractulu respectivu e aprópe de a fi gat'a. Si afacerile portiei de feru sa fi ajunsu la incheierea unui actu preliminariu. Intre variele schimbâri de cabinete si systeme in Constantinopole acést'a afacere s'a amenatu sî impedecatu sî afara de acésta ea nu s'a bucuratu de o amicabila spriginire nice din partea Serbiei nice a Romaniei, cari la deslusirile acestei cestiuni nu potu fi trecute cu vederea. Si asiá se potù templá, cá mandatulu, pre care conferinti'a din London 'lu concrediù Austriei sî Portiei, se remâna mai multu cá trei ani, fâra de a se observá óre-care promovare decisiva a cestiunei. Dupa cum se speréza, subsemnarea acestui preliminariu, ce stà inainte, va aduce acésta afacere in cursu mai rapede. (Frblatt,)

Constitutiunea cea nóua, pre carea Castelaru are a o proiectá dupaesemplulu Americei de nordu lasa Madridului demnitatea de capitala, de a fi resiedinti'a presiedintelui pentru republic'a federativa a Spaniei, inse intru adeveru fâra lupta nu se va poté acést'a; pentru ca gelosi'a furiósa a lui „Estado catalon" voiesce, de-sî nu anumitu Barcelon'a, totusi unu altu orasiu castilicu, adeca Toledo de residintia a presiedintelui. Statele singuratice, din cari are de a constá dupa Castelaru republic'a Spaniei in viitoriu, suntu urmatórele: Galici'a si Asturi'a, Castili'a vechia, tiér'a basciloru sî Navarr'a, Aragoni'a, Cataloni'a, Valenci'a, Castili'a nóua, Estremadur'a, Andalusi'a inferióra, Andalusi'a super., Balearele insulele canarice, Cub'a, Portoricco, Filipinele 15 la numeru. Sî ce credemu ca voru face „tiér'a basciloru sî Navarr'a", „estado vascongado" cu independinti'a loru? Póte se va radicá standardulu galbenu-rosiu din Guernic'a cu strigarea: „Sa traiésca Don Carlos VII!"

„Din mai multe parti, — dice Wanderer, — ni se comunica scirea, ca principele Carolu aru cugetá se parasésca Romani'a spre a nu o mai revedea nici odata. Dupa unele versiuni, acesta decisiune a luatu-o pentru a se duce la Neu-Wied, dupa altele, voiesce sa se folosésca de calatoria la esposetiunea din Vien'a. Precum se vede, in totu casulu, elu are de gându se parasésca tiér'a, unde acum siepte ani a intratu sub bubuitulu tunuriloru sî fâlfaitulu tricoloriloru române. Se vorbesce inse, ca natiunea de acum aru fi pre deplinu pregatita la acésta eventualitate sî ca dupa abdicarea domnitoriului, conducerea afaceriloru in Bucuresci s'aru incredintiá generalulu Florescu, iéru in Iasi dlu Lascaru Catargiu; daru ca acésta incredintiare va fi numai provisoria.

„Acum nu se mai póte negá ca principele Carolu, care in 1866 erá destinatu se formeze unu feliu de Torpedo viu in flanculu Austriei, inca nici pâna adi nu s'a castigatu simpatiele poporului românu, ci este consideratu cá unu streinu. Atunci principele de Hohenzollern erá recomendatu notabililoru români cá unu luciaferu ce parea a fi chiematu se conduca Romani'a, la scopulu dorintieloru sî aspiratiuniloru sele. Legaturile sî cunosciintiele dinastice ale lui avéu se garanteze Romaniei nu numai o positiune indepedinte, ci sî realisarea nestramutata a aspiratiuniloru nationali de alta natura. Positiunea principelui Carolu, fatia cu casele domnitórie din Europ'a, promitea destula garantia ca tiér'a, care l'a alesu de domnitoriu, prin elu va poté se ajunga a ocupá locu intre tierile deplinu suverane; atunci se credea sî de repetite ori se dicea, ca unu Hohenzollern nu póte se jóce rolulu unui vasalu. De aceia representatiunea poporului românu alese pre principele Carolu si elu primí alegerea si vení. Inse dela inceputu 'i-a lipsitu séu vointi'a séu puterea de a se lipí sî familiarisá cu cursulu ideiloru sî cu sfer'a esigintiloru poporatiunei de sub domni'a sea; pre de alta parte Romani'a erá destulu de politica si avé destula prudentia sa céra sî sa ascepte dela principe cá elu se represinte suprem'a putere esecutiva a vietiei nationalitâtiei române, daru nu pre unu satrapu streinu, pre o marioneta streina.

„Principele refusà a urmá o politica rómâna. Elu jucà cu predilectiune rolulu de principe prusianu in partibus in fidelium. Oficierii prussiani, amploiati prussiani sî chiaru speculanti sî lucratori prussianii aflau pre ambele malurile Dimbovitiei unu câmpu favorabilu sî recomendatiuni calduróse pentru totu feliulu de aspiratiuni, incependu dela croitoriulu uniforme pâna la comandantele supremu, dela colectoru pâna la intreprindietoriu de cali ferate. Tiér'a parea a fi destulu de bogata pentru a ingrasiá pre vre-o câti-va parasiti. Apoi cunoscutulu impostu de cultura oferea pretestu de ajunsu, sî fidelii lui Singmaringen in Bucuresci avéu destule midilóce fórte acomodate pentru a stationá sî disciplina unu stolu de prussieni la Dunarea de josu cari se stea la pânda sî se veneze posturi. Cunoscut'a maniera a acestoru domni a provocatu o multime de conflicte, scandale, iritatiuni nesfârsite. Ast-feliu lucrulu a fostu pré firescu cá poporulu românu, care in simpatiele sî antipatiele sele este asiá de radicalminte diferitu, se incépa se iá, facia cu compatriotii principelui, o atitudine din ce in ce mai marcata, mai ostila, sî aprópe pre nesciute sî fâra de voi'a sea a inceputu s-si descarce asupr'a principelui o parte insemnata de iratiune sî ostilitate.

„Pre tempulu resbelului din 1870, Romani'a erá cu trupu sî sufletu lânga Franci'a, care este ruda cu dens'a; inse oficialii prusaci dela curtea din Bucuresci arangiau serbâri demonstrative in onórea armeloru victoriose ale Prussiei, sî insusi principele, in locu se impace sî se liniscésca spiritele, se apucà a scrie epistole alarmante din esilulu dacicu, precum sî alte erimiade cari trebuiau se irite sî mai multu opiniunea publica in Romani'a in contr'a sea sî se provóce nemultiamiri. Erá dara lucru palpabilu sî claru cá lumin'a sórelui ca asemenea fapte nu putéu fi decâtu sterile, nesanatóse sî putienu durabile, sî nu putéu aduce decâtu ceea-ce a adusu. De aceea pentru ambele pârti, aru fi mai bine, cá inca de timpuriu, sa se inlature in tót

---

Ci eata trenulu se opresce. Numeróse delegatiuni, ce acompaniase corpulu, desierta vagónele sî inmultiescu multimea. Dintre dóue perdele, negre cá dorerea, apare unu secriu de metalu, decoratu cu insigniele princiarie, impodobitu cu ghirlande sî luminâri aprinse. Multimea in aceste momente nu erá decâtu unu uriesiu suspinsu, unu imposantu torentu de lacremi. — Siése sateni sî siése proprietari coborira secriulu din vagonu, 'lu asiediara pre o — nasele négra, sî-'lu radicara pre umere. Atunci delegatiunile pornira inainte, dupa ele o grupa de preoti imbracati in falóne, apoi urmà secriulu sî Mari'a Sea Dómn'a incungiurata de familia. Astfeliu se pornì conductulu, trecendu pre o alea de arbori, impodobita cu sute de flamure negre sî cinci porti de triumfu. De-a drépt'a sî de-a stâng'a aleiului erá insîrata armat'a pâna la pórt'a bisericei, presintandu armele. — Insemnâmu aici, ca pre tóta lini'a dela Pasicani pâna la Ruginós'a, cantónele aveau flamure negre, iéra gar'a locala erá imbracata tóta in doliu. Totu asiá erá sî palatulu dela Ruginós'a, astfeliu, ca ori in ce parte tienea-i privirea, nu vedea-i decâtu doliu, unu doliu generalu, imposantu. — La sosirea trenului tunurile armatei detera o salva, care se repetà de dóue-dieci sî un'a ori, pâna la intrarea corpului in biserica.

Aici, corpulu fu asiediatu pre unu catafalcu pomposu, radicatu in midiloculu bisericei. De-a drépt'a sî de-a stâng'a, se asiediara dóue sentinele de tierani sî dóue sentinele militarie. — Dupa seversîrea ceremonialului religiosu, lumea desiertà biseric'a, facendu locu lucrâriloru necesarie pentru deschiderea sicriului sî espunerea corpului. — Pre la 5 óre in fine lucrârile erau terminate, sî lumea navalì in biserica, pentru a revedea pre acel'a, care 7 ani de dîle a facutu glori'a sî fal'a Romaniei sî carele pentru siepte ani de fapte maretie, a induratu 7 ani de esiliu! . . . . Impressiunea vederei corpului a fostu cea mai via, cea mai miscatória, din tóte impressiunile succedate in inim'a nóstra. Nici odata nu vomu uitá acestu momentu, nici odata nu vomu perde cu deseversîre acésta impressiune....

Astfeliu a statu espusu gloriosulu corpu, sfintele osaminte, pâna a trei'a dî, 29 Maiu, pre cându erá ficsata diu'a inmormentârei. In aceste dóue dîle, trenurile din tóte directiunile nu incetau a transportá lumea la Ruginós'a.

In fine sosí si diu'a de 29 Maiu. Trenurile, cari in acea dî pâna la amédi facura patru cursuri atâtu dinjosu câtu sî din-susu, pâna la Ruginós'a, au adunatu unu publicu alesu sî inteligentu, care preste totu se póte pune cu sigurantia pâna la 4—5000 persóne de ambele secse. De multu tempu, póte nici odata pâna acum'a, n'au vediutu Romani'a atât'a publicu inteligentu adunatu la o serbare; dovada, câtu de multu românii regreta adi nóptea de la 11 Februarie, intocmai precum regreta diu'a de 10 Maiu.

Erau 2 óre dupa amiédi, cându se porní cortegiulu dela biserica spre palatu. Aici sicriulu fu urmatu nemidilocitu de câtra Mari'a Sea dómn'a Elen'a, care asceptá cortegiulu pre treptele Palatului, trista, palida cá o martira, sfânta cá unu sacrificiu, admirata cu pietate sî adorata in cugetu de multimea ce inundá preste totu spatiós'a ograda a Palatului. — De aici cortegiulu, esindu pre pórta, a apucatu spre aleulu ce duce la biserica. In totu cursulu acestui funebru conductu, ordinea erá de o rara sî esemplara tienuta. Cavaleri'a sî trup'a Rosioriloru mergea inainte, ocupându locu in ograd'a bisericei. Apoi urmau colivele, cu dóue renduri lungi de prapore sî preoti; dupa acestea urmá corporatiunea delegatiloru din tóta tiér'a; apoi o grupa de oficeri cu graduri inalte, coloneli, majori sî capitani, cari ducéu insigniile princiare; in urm'a acestor'a vené sicriulu, purtatu pre umere sub o patasica négra de câtra tierani sî proprietari; dupa secriu urmá dómn'a Elen'a, cu ilustrai familie sî alte persóne notabile; apoi venea publiculu celu mare sî in urma — infanteri'a — inaintea cortegiului cântá Corulu Mitropoliei de Iassi, sî in urma music'a infanteriei. — Precum la sosirea corpului, asiá sî asta-data s'au datu 21 salve de tunuri, pâna cându cortegiulu ajunse in ograd'a Bisericei.

Aici corpulu fu asiediatu intr'unu cortu spatiosu, decoratu preste totu cu negru, pre o estrada asemenea négra, redicata anume pentru acestu scopu. La capulu defunctului au luatu locu dómn'a Elen'a, cu nobil'a sea familia, D. Gen. Florescu, Baligotu, L. Negruzzi sî alti notabili. De giuru impregiuru erau oficerii de gradurile inalte sî alte notabilitâti cá dnii C. Negri, V. Alessandri, C. Cazimiru, Marghilomanu, Col. Pisoschi, Gadel'a etc. apoi totu publiculu. La piciórele ilustrului defunctu se ridicá o tribuna invelita totu in negru, pentru oratori. — Pentru a nu uitá, sa insemnâmu totu-odata, ca cu acést'a ocasiune pepturile mai multor'a se vedeau decorate cu medalii comemorative, ce purtau inscriptiunea „Cuz'a-Voda." — Sî totu pentru a nu scapá nimic'a din vedere, se remarcâmu, ca diaristic'a streina avea cinci representanti la acést'a ocasiune: trei diurnalisti francesi sî doi germani din Vien'a. — Jornalistic'a româna a fostu representata prin doi diurnalisti din Bucuresci sî prin insusi mai toti redactorii diurnaleloru de dincóce de Milcovu.

Serviciulu religiosu, seversitu de Em. S. Metropolitulu Moldaviei a inceputu dupa 2 óre sî a duratu pâna dupa 3, cându, mai nainte de „vecinic'a pomenire," au inceputu discursurile.

Parintele Archiereu Suhopanu, urcându tribun'a, cetì unu discursu religiosu, prin care, atingendu pre scurtu faptele defunctului domnitoriu, a desvoltatu unu sîru de idei asupr'a sperantiei vietei eterne, aretându, ca unu omu, carele a facutu atâtea fapte mari, atât'a bine pentru o tiéra, cum a facutu Voda-Cuz'a, nu póte sa nu traiasca in veci. Sf. sea la urma, prin câte-va espressiuni patetice, a storsu multe lacremi din ochii celoru ce-'lu ascultau.

D. Petre Gradisténu, venitu din Bucuresci pentru acést'a ocasiune, luându apoi cuventulu, a cetitu unu discursu fórte bine simtitu sî bine primitu de toti, accentuându pre scurtu tóte meritele cele mari ale gloriosului principe sî zugravindu cu vii colori perderea cea mare, ce resimte natiunea prin mórtea lui Voda-Cuz'a; d-sea erá fórte emotionatu sî a produsu totu-odata molta emotiune . . .

(Va urmá.)

liniscea reulu sî se nu ascepte cá ferberea, neastemperulu se ajunga in convulsiuni de esplosiune, sa erupa sî sa arunce sgur'a in tóte pârtile ventului.

„Principele Carolu cunósce aceste triste resimtiemente. Ordinulu secretu ce-i s'a datu cându a plecatu dela riulu Spree câtra Dunarea de josu, a amutitu indata ce s'a recunoscutu, ca calculu facutu e falsu. Principele Carolu a fostu tramisu cu destinatiune cá se formeze o sucursala pentru Prusi'a, unu stilpu negru-albu intre monarchi'a Austriaca sî Turcésca; astadi inse, vedemu ca acésta combinatiune a lui Bismark a suferitu naufragiu, Ceea ce l'a mai tienutu pre tronulu românu, in tempulu din urma, a fostu temerea puteriloru celoru mari de deluviulu ce aru fi urmatu, câci europenii, de-sî 'lu considerau o calamitate, inse din cele mai mici, pre care celu putienu o cunoscéu, fâra se cunósca urmârile funeste sî infioratóre.

Astfeliu dara, Principele Carolu se otarî a ramânea in Bucuresci, numai a resiedea inse, câci de guvernare sî domnire abiá mai póte sa fia vorba. Acum, pre lânga tóte acestea, cu ocasiunea inmormentârii Principelui Cuz'a la Ruginós'a, spiritulu poporului fâra de voie face paralele, sî jurnalele române discuta pre unu tonu inaltu unde aru fi pututu ajunge Romani'a in acestu tempu de siépte ani déca in fruntea afaceriloru aru fi statu unu spiritu familiarisatu sî ruditu cu viétia interna a natiunei române. Negresitu, avocatii Turciei suntu totu déun'a la indemâna, — sî Sublim'a Pórta, pre lânga tóta miseri'a financeloru sele, din causa pré usioru de priceputu, nu se lasa fâra representanti ai publicitâtiei acolo, de unde mai lesne se póte evitá o espeditiune piedisia; — acesti avocati se grabescu a declará ca interesele Austro-Ungariei ceru, cá infiintiat'a satrapia a principelui Carolu trebuie sa esiste. Nimicu nu póte se fia mai falsu sî mai smintitu cá acésta asertiune. A sustiené o stare de lucruri nenaturale, — câci raportulu intre domnitoru sî poporulu românu este astadi nenaturalu, — insémna a grabí mai sicuru acele catastrofe sî a face mai periculósa sî mai resbunatóre acele crise cari tocmai trebuescu evitate.

„Romani'a, care ferbe in nemultiemire, este unu crateru clocotitoriu, o vatra de focu periculosu: sî nemultiemirea in casa, aduce nemultiemirea in juru. Si fiindu ca adi, atâtu in Bucuresci câtu sî in Iassi se scia de unde se intindu firele ce tienu sî conducu pre principele Carolu, este lucru firescu cându nemultiemirea se indrépta contr'a suflerului dela spate.

„Tóte acestea aru incetá indata, sî din vatr'a de agitatiuni s'aru creá curendu sî naturalmente unu statu liniscitu, ocupatu cu sine sî cu desvoltarea sea interna, déca diplomati'a ce da sfaturile cele rele aru intielege ca este in interesulu seu propriu cá se tiena contu de contemplatiunile sî instinctele esistinti, sî in loculu politicei capricióse ce iritá sî amarescu spiritele, sa se faca insasi interpret'a aceloru trebuintie cari nu se potu suprimá. Prin acést'a Ungari'a, care este mai aprópe interesata, are se capete unu vecinu amicabilu sî are se inlature unu periculu esternu amenintiatoriu. Atunci procesulu de transformare la Dunarea de josu va trece din unu stadiu de convulsiune repede la o desvoltare organica linistita. Astfeliu sentinel'a Prussiei s'aru puté nimicí in pace.

Avisu.

Adunarea cercuale a despartiementului III, alu Asociatiatiunei transilv. pentru liter. sî cult. poporului rom. ce a fostu anunciata a se tiené in Duminec'a dupa 29 Iuniu c. v. a. c. la Sadu, din caus'a unoru impregiurâri locale nefavoritórie se amena, pâna la alta dispositiune.

Sabiiu 9/21 Iuniu 1073.

Subcomitetulu despartiementului III.

Ordinea esameneloru

la scólele centrace române gr. or. din Brasiovu, cu finea anului scol. 1872/3.

Lucrârile scripturistice de esamenu se facu cu maturisantii din 11—18 Iuniu incl.; iéra cu celelalte clase din 11—14 Iuniu incl.

Esamenele orale de promotiune durédia din 15—22 Iuniu incl. In 23 Iuniu conferinti'a prof. pentru facerea classificatiuniloru.

Esamenele publice.

a) La Gimnasiu, Luni in 25 Iuniu st. v. va esaminá:

8—$8\frac{1}{2}$ óre in cl. VII. din religiune prof. Ios. Friceanu. $8\frac{1}{2}$—9 óre in cl. VII. din magiara prof. Ios. Friceanu. 9—10 óre in cl. VI. din latina prof. D. Almasianu. 10—$10\frac{1}{2}$ óre in cl. V. din elina prof. St. Iosifu. $10\frac{1}{2}$—11 óre in cl. V. din istori'a univ. prof. Dr. Nic. Popu. 11—12 óre in cl. IV. din germân'a. Dr. Vas. Glodariu. 3—4 óre in cl. III. din matematica, prof. Laz. Nastasi. 4—$4\frac{1}{2}$ óre in cl. II. din istori'a natur. prof. Ip. Ilasievici. $4\frac{1}{2}$—5 óre in cl. II. din latina prof. Dr. I. Lapedatu. 5—6 óre in cl. I. geografi'a, prof. I. C. Tacitu.

a) La scól'a comerciala sî reala, Marti in 26 Iuniu st. v. va esaminá:

8—$8\frac{1}{2}$ óre in clas'a I. comerciala din religiune, prof. B. Baiulescu. $8\frac{1}{2}$—9 óre in cl. I. comerc. din magiara, prof. D. Almasianu. 9—$9\frac{1}{2}$ óre in cl. II. comerc. din geografia, prof. I. Scurtu. $9\frac{1}{2}$—10 óre in cl. II. comerc. din germana, prof. I. Pope'a. 10—$11\frac{1}{4}$ óre in cl. III. comerc. din contabilitate, legea comerc., dreptulu camb. sî aritm. comerc, prof. N. Orgidanu. $11\frac{1}{4}$—12 óre in cl. III. comerc. din merceologie, C. Barbescu. 3—4 óre in cl. I. reala din matematica, prof. I. Masere. 4—5 óre in cl. II. reala din fisica, prof. Ip. Ilasievici. 5—6 óre in cl. III. reala din chimia, prof. C. Barbescu.

Mercuri in 27 Iuniu st. v. va esaminá:

8—$9\frac{1}{2}$ óre in despart. I.—III. din francesa, prof. I. Stinghe. $9\frac{1}{2}$—10 óre in despart. IV. din francesa, prof. Dr. I. Lapedatu. 10—11 óre in cl. IV. de fete sî espunerea lucruriloru de mâna 4—$4\frac{1}{2}$ óre in despart. I. gimnastic'a, prof. Ip. Ilasievici. $4\frac{1}{2}$—$5\frac{1}{2}$ óre in despart. II. sî III. gimnastic'a, prof. Dr. Nic. Popu.

c) La scólele normale de baeti sî fete, Luni in 25 Iuniu st. v. va esaminá:

9—11 óre in cl. IV. de baeti, inv. G. Bellissimu. 3—5 óre in cl. III. de baeti inv. D. Cioflecu.

Marti in 26 Iuniu s. v. va esaminá:

9—$10\frac{1}{2}$ óre in cl. II. de baeti inv. I. Dobreanu. $10\frac{1}{2}$—12 óre in cl. II. paralela de baeti inv. V. Crang'a. 3—4 óre in cl. I. de baeti inv. I. Peligradu. 4—5 óre in cl. I. paralela de baeti, inv. V. Petricu.

Miercuri in 27 Iuniu s. v. va esaminá:

9—10 óre in cl. I. de fete, inv. Popoviciu. 10—11 óre in cl. II. de fete, inv. D. Domnisioru. 11—22 óre in cl. III. de fete, inv. G. Urdea.

Esamenele cl. II—IV. de baeti se incheia cu cantâri sub conducerea domnului G. Ucenescu.

Joi in 28 Iuniu s. v.

Se va tiené esamenulu oralu de maturitate.

Vineri 29 in Iuniu s. v.

Dupa ascultarea St. Liturgii sî aducerea rugaciunei de multiamita in biseric'a St. Nicolae se voru cetí clasificatiunile, se voru impartí premiele sî se va incheiá anulu scolasticu $187\frac{2}{3}$ in sal'a Gimnasiului.

Brasiovu, in 8/20 Iunie 1873.

Directiunea.

Instructiune contr'a colerei.

= In unele pârti ale Comitatului sî mai alesu aici in Aradu graséza coler'a cu o furia spaimântatória: se dice ca la latirea acestei epidemii aru fi contribuitu sî processiunile r. catoliciloru care pe tempulu acest'a se facu din tóte pârtile la manastirea din Radn'a; superioritatea comitatensa s'a vediutu necesitata a oprí aceste processiuni.

Pentru delaturarea acestei calamitâti s'a facutu ingrigirile necesari sî prin urmatóri'a.

Instructiune poporala
in caus'a colerei epidemice cu privire la vindecarea ei privata.

Acést'a epidemia cu ocasiunea isbucnirei ei s'a indatinatu a atacá poporimea in massa sî repede in cele mai dese casuri, sî unde mai alesu cei loviti de morbu numai cu greu se potu impartasí de ajutoriulu medicului; dreptu aceea s'a aflatu de necesitate a se incunosciintiá publiculu pre scurtu:

I. despre simpomele sî soiurile din care se póte cunósce coler'a.

II. despre vindecarea colerei prin manipulare privata.

III. despre padirea dupa putintia contr'a colerei.

I. Simptomele din care se póte cunósce coler'a.

Ból'a acést'a numai arare ori s'a obicinuitu a se semnalisá prin alte bóle, precum lips'a de apetitu, rugaitur'a, coraitur'a de matie inpreunata cu mersulu fólelui.

La inceputu bolnavulu prin urdinarea acést'a se usiuréza sî semte mai bine, dara cu câtu suntu mai dese goliturile umede, in form'a apei de perinciu cu atât'a 'va deveni mai slabu sî in curendu voru urmá vometulu sî sgarciurile in membrii esteriori, setea ardietória, lips'a udului, remânerea baterei pulsului, invinetirea si recirea limbei sî a membriloru esteriori, schimosirea obrazeloru, caderea in launtru a ochiloru sî invinetirea in forma de cercu a geneloru, unu glasu ragusitu sî resuflare grea.

Simptomele acestea aréta, ca choler'a umeda dejá e desvoltata.

Alu doilea soiu de cholera este choler'a séca, se deosebesce de cea prima numai prin aceea, ca presemnele vometului sî a urdinârei lipsescu.

Ametiél'a adenca (sopor) resuflare impedecata. sughitiatulu sî incetarea de seversitu a udului — suntu nesce simptome de unu auguriu fórte reu.

II. Vindecarea pivata a colerei.

1. Dupa urdinare (mergerea fólelui) acolo unde nu e medicu, séu in pripa nu s'aru poté aflá (pentruca cu negrigirea tempului periculului cresce din ce in ce) pâna la sosirea medicului se recomenda grabnic'a ingrigire de ajutoriu cum urmédia:

a) sub domnirea colerei epidemice suntu a se luá in socotintia tóte alte simptome, chiaru sî curgerea fólelui carea de alta data e neconsiderata, sî pentru aceea bolnavulu sa se culce in patu, sa se tiena in caldura buna, mâncarile se fia numai din zamuri masgóse (de e. de perinciu (risicasia) pisatu séu grisu) apa curata se nu beie, ci acést'a se-o iee in cuantitâti mici mai desu, sî nu in cuantitate mare, si se fia masgósa — de e. férta cu redacina de nalba mare (aibis) séu salepu (saleph radix), séu mai alesu cu ovesu, — caldutia.

b) sa se iee din apoteca, prafu de carbune curatitu, sî din acest'a (conformu gradului bólei) se iee totu la 10—20—30 minute cu o lingura de cafea, sî cu acést'a la olalta din picaturile de colera conformu gradului bólei la 10—20—30 minute câte 10—15—20 picaturi pre o bucata de zaharu, pâna cându semnele bólei voru incetá.

Presemnele de vindecare se potu cunósce din baterea mai tare a pulsului, reinceperea caldurei trupului, sî cu deosebire a udului, incetarea sgarciuriloru sî a vómetului (turnatului).

De-sî in câtu-va insenatosiarea s'a restituitu prin procedur'a acést'a totusi intrevenirea medicului e de lipsa pentru aceea, cá nu cum-va sa se neglizeze formele bólei ce aru poté de a dóu'a-óra si revina precum e tiphusulu-colericu.

Déca pre lânga urdinarea fólelui s'aru aretá presemnele colerei espuse sub I, sa se urmedie totu acea procedura, cá la cur'a privata a colerei dejá desvoltate precum s'au aretatu sub II. lit. a) b).

Pentru usiurarea iviriloru singuratece mai grele de cholera se recomenda:

a) contr'a ametielei de capu: punerea de cârpe recorite (moiéta) in otietu câtu mai desu.

b) contr'a vometului cerbicosu: a pune pre renza ciru. (papa, aluatu de mustariu séu hrénu reselitu (maruntitu.)

Picaturi cu aether sulfuricus pre renza; sa se deie bolnavului câte o lingura de cafea oparitura bine calda, gatita din vinu albu séu rosiu cu zaharu sî cu scortisióra. —

c) la sete ardietória; se iee — de se póte aflá — alice de ghiatia, apa de soda, sî preste tóte zéma férta de ovesu — caldutia.

d) Spre stemperarea (usiurarea) sgarciuriloru: afara de neincungiurabil'a acoperire caldurósa, sa se frece bolnavulu desu cu otietu caldu, cu vinu caldu, séu cu spirtu de camphora.

e) contr'a frigului amortitoriu: sa se acopere trupulu bine, sa se incaldiésca (trupulu) prin oluri séu plósce implute cu apa calda — in modu artificiosu, (maestritu) acést'a se ajuta multu prin cristiruri pre din dereptu, gâtite din o zéma de harbathea de romonitia (musietielu — chamomille) séu cretisióra adaugendu o amestecatura de 3—4 linguri de naspréla (intaréla) ordinaria.

(Va urmá.) „Lumin'a“.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 50 ANULU XXI.

Sabiiu, in 20 Iuniu (2 Iuliu) 1873.

Nr. cons. plenariu 11.—1873.

Preacinstitiloru Parinti Protopresbiteri si Administratori protopresbiterali! Cinstita Preotime eparchiale! Iubitu poporu credinciosu alu archidiecesei nóstre transilvane greco-orientali!

Cu plângere mare fórte a plânsu odinióra Iosifu mórtea parintelui seu Iacobu, cându acel'a, slabitu de betrânetie si nepotintie, dupace binecuventà pre fiii sei, se puse pre patulu seu si adormì. Cu plângere mare fórte vine si Consistoriulu archidiecesanu, cá se Ve chiame pre toti a Ve face partasi plângerei sele, aducându-Ve la cunoscinti'a si pre calea acestui circulariu, precum prin telegrame o a facutu acést'a mai nainte, ca préveneratulu, prébunulu, préiubitulu nostru Archipastoriu si parinte, Archiepiscopulu si Metropolitulu nostru,

Andreiu Baronu de **Siagun'a,**

a incetatu dintre cei vii.

O bóla plina de doreri si suferintie, alinata numai prin mangaierile sântei nóstre religiuni si prin numerósele dovedi de pietate, credintia si iubire a credinciosiloru sei fii de aprópe si de departe, — o bóla de inima, ce l'a cuprinsu mai tare din serbatorile Nascerei Domnului si Mantuitoriului nostru din anulu 1872, candu mai pe urma slujì lui Dumnedieu incungiuratu de preotimea sea, si care bóla de atunci neintreruptu lu tienù legatu de patulu doreriloru, ear in dilele din urma devenì din ce in ce totu mai grea, — curmà in fine scump'a viétia a marelui Archipastoriu Sàmbata in 16/28 Iuniu a. c. la 6 óre dupa amédi, fiindu intr'alu 65-lea anu alu vietiei si alu 27-lea alu archipastoriei sele.

Faptele barbatului raru si providentiale, tramisu nóue dela Domnedieu, cá unu alu doilea Moise, pentru desceptarea nóstra bisericésca si natiunale, carele tóta viéti'a sea o a consântitu binelui comune, suntu multu mai bine cunoscute tuturoru, decâtu se fia de lipsa a se insirá acelea aici: ele suntu o parte eminenta a istoriei nóstre natiunale si bisericesci de mai bine de unu patrariu de seculu; fundatiunile cele numeróse intemeiate de Densulu, tipografi'a archidiecesana cu pretiósele opuri bisericesci, scolastice si scientifice, compuse séu edate de Densulu, seminariulu archidiecesanu, imbunatatirea stârei materiali si intelectuali a preotimei si invetiatorimei nóstre, sporirea bisericeloru si scóleloru nóstre, crescerea culturei iubitului nostru poporu in toti ramii vietiei lui, dara mai pre susu de tóte reinviérea vechei nóstre metropolii, asecurarea prin legile patriei a egalei indreptatiri a bisericei nóstre, si asiadiarea ei pre basele cele pre câtu solide, pre atât'a si liberali ale statutului nostru organicu, suntu de ajunsu, pentru de a eternisá cu gloria neperitóre memori'a Lui. De aceea Consistoriulu archidiecesanu, pre lânga cele espuse mai susu, si pre lânga luarea mesuriloru de lipsa, cá viéti'a si faptele marelui nostru Metropolitu sa fia descrise si publicate intr'o scriere deosebita, aduce la cunoscinti'á archidiecesei inca numai acea un'a impregiurare, ca precum marinimosulu nostru Archiepiscopu si Metropolitu **Andreiu** a vietiuitu nu pentru sine, ci pentru clerulu si poporulu seu credinciosu, asiá si in momentele din urma ale vietiei cá bunu parinte n'a uitatu pre fiii sei; câci pre lânga aceea, ca a asecuratu viéti'a sea cu 100,000 fl. v. a. in favórea bisericei nóstre, prin testamen-tulu seu dto 1 Augustu 1871 tóta agonisit'a vietiei sele o lasa archidiecesei, in modulu acel'a, carele se va aduce la cunoscinti'a clerului si poporului nostru credinciosu la tempulu seu.

Din tóte acestea, onoratu cleru si poporu, Ve veti convinge de nou despre iubirea si ingrigirea parintésca a bunului nostru Archiereu, — iubire si ingrijire, carea rumpendu legatorile mortiei, trece si preste mormentu; — iubire dupa asemenarea iubirei Domnului si Mântuitoriului nostru Iisusu Christosu, carele iubindu pre ai Sei, pâna in sfersitu i-a iubitu pre ei.

De aceea, iubitiloru, cuvenindu-se, cá precum ne-a iubitu bunulu nostru Archiereu pre noi, asiá si noi sa-lu iubimu pre densulu; si avendu datorintia sânta, cá precum a jelitu órecându Iosifu pre tatalu seu Iacobu, asiá se jelimu si noi pre neuitatulu marele nostru Archiepiscopu si Metropolitu **Andreiu:** Consistoriulu archidiecesanu in profund'a sea durere pentru perdarea acestei preascumpe vieti ordinéza prin acést'a urmatórele:

1. In tóte bisericele din archidieces'a nóstra se va saversì in cea d'antâiu Dumineca dupa primirea acestui circulariu parastasu serbatorescu pentru odichn'a sufletului adormitului intru Domnulu, la care parastasu dupa tragerea clopoteloru va asistá totu clerulu si poporulu nostru credinciosu;
2. Parastasulu acest'a se va repetì Mercuri in 25 Iuliu a. c., cá la diu'a 40. a adormirei; eara unde acést'a n'aru fi cu potintia, se va stramutá pre Duminec'a venitóre;
3. Alu treilea parastasu se va face, totu dupa ordinea de mai susu, Dumineca in 16 Decembre a. c., cá la diu'a, in carea se plinesce o jumetate de anu dela diu'a reposârei;
4. In fine alu patrulea parastasu se va face in 16 Iuniu 1874, cá diu'a aniversaria a adormirei veneratului nostru reposatu.
5. Pâna cându sub scutulu celui Préinaltu se va intregí veduvitulu scaunu archiepiscopescu, se voru cetí la tóte SS. Liturgii ecteniele mortiloru „pentru odichn'a sufletului reposatului robului lui Domnedieu Archiepiscopului si Metropolitului nostru **Andreiu,**" si scaunulu archierescu — pre unde este in biserica asemenea scaunu — se va tiené acoperitu in velu negru de doliu.
6. In loculu Archiepiscopului si Metropolitului in ecteniele pentru cei vii se voru pomení „Présantitii nostri Patriarchi de a tóta lumea."

Astfeliu se serbàmu, onorata preotîme si iubitu poporu, amintirea nemoritoriului nostru Archiepiscopu si Metropolitu, rogându pre Domnedieulu induràriloru, care la tempurile cele mai grele ne-a cercetatu cu mângaierea sea, cá se dea odichna sufletului credinciosului seu servu; iéra pre noi se ne lumineze si se ne intarésca si in venitoriu cu darulu Seu.

Consistoriulu archidiecesanu, luându in conformitate cu prescriptele Statutului organicu in diu'a de astadi cârm'a archidiecesei, va conduce afacerile nóstre bisericesci, scolastice si fundatiunali si pre venitoriu in consunantia cu legea, si consciu de inalt'a missiune, ce i se impune cu indoitu pondu in acestu tempu de indoita ponderositate, se va silí a corespunde in tóta privinti'a justeloru aspiratiuni ale archidiecesei, si ascépta spre scopulu acest'a cu deplina incredere spriginulu intregei nóstre preotimi si alu intregului nostru poporu credinciosu, carele in acestu restempu de cercare estraordinaria are se deá probe faptice despre simtiemintele si convingerile sele religióse, morali si constitutiunali bisericesci.

Harthiile oficióse consistoriali se voru subscrie in vacanti'a Archiepiscopiei prin Vicariulu archiepiscopescu si Presiedintele Consistoriului archidiecesanu, Archimandritulu Nicolau Pope'a; eara harthiile oficióse ale organeloru bisericesci subordinate, precum si harthiile private catra Scaunulu archiepiscopescu se voru adressá Consistoriului archidiecesanu si respective Presiedintelui acelui-a, Vicariului archiepiscopescu.

Din siedinti'a Consistoriului plenariu archidiecesanu alu bisericei greco-orientali transilvane, tienuta la Sabiiu in 16 Iuniu 1873.

Nicolau Pope'a m. p.
Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu.

Telegrame si respunsuri

primite de Consistoriulu archidiecesanu plenariu in urm'a anunciârei despre repausarea Escel. Sele Présântitului Parinte **Andreiu** Baronu de **Siagun'a** Archiepiscopulu Ardélului si Metropolitulu Româniloru gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a.

Vien'a Curtea imp. 29 1 óra 30 m. d. amédi.

C. r. primulu supremu maresialu de curte G. M. Principe Hohenlohe câtra consistoriulu archiepiscopescu Sabiiu.

Amu adusu la Préinalt'a cunoscintia a Majestatei Sele trecerea din viéti'a a Escelentiei Sele Archiepiscopului si Mitropolitului Baronu de Siagun'a. Majestatea Sea a compatimitu fórte adencu perderea acestui barbatu distinsu si pré meritatu si s'a induratu pré gratiosu a-mi demandá a esprime consistoriului archiepiscopescu Pré inalt'a compatimire.

N. 110.

Dela ung. reg. Ministru-presiedinte.

Domnului Nicolau Pope'a vicariu archiepiscopescu greco-orientale in Sabiiu.

Bud'a-Pest'a 29 Iuniu 1873.

Cu profunda consternatiune amu primitu scirea intristatóre despre perderea, ce o sufere nemedilocitu biseric'a greco-orientale româna si medilocitu patri'a prin mórtea Metropolitului Baronu de Siagun'a.

Cá respunsu la notificarea Illustritâtii Tale — potu dá numai espressiune acelui simtiu durerosu, ce a sternitu acésta neasceptata scire in mine si in socii mei ministrii.

Szlavy.

Mehadi'a 29 Iuniu.

Dlui Pope'a Vicariu Sabiiu.

La insciintiarea despre mórtea bunului nostru Metropolitu Andreiu amu a ve respunde, ca bucurosu asiu fi venitu la inmormentare, inse medicii nu-'mi permitu a intrerumpe cur'a pâna acum cu bunu succesu continuata.

Ivacicoviciu,
episcopu.

Rev. Domnu Pope'a Vicariu archiepiscopescu Sabiiu.

Cu inima sfasiata ve comunicu ca astadi plecu pentru implinirea ultimei sânte datorintie câtra remasitiele pamentesci ale nemuritoriului nostru Metropolitu.

Popasu,
episcopu.

Archimandritului Nicolau, Vicariu archiepiscopescu, Sabiiu.

Bine voiti a esprimá intregei provincie metropolitane, adenc'a nóstra durere pentru perderea iubitului confrate. Rugaciunile nóstre unite cu ale Româniloru in genere, faca cá indurat'a provedintia sa dea marelui Archipastoriu unu succesoru, carele cá si elu sa fia devotatu Bisericei si natiunei.

Calinicu,
Metropolitulu Moldovei.

D. N. Pope'a Vicariu archiepiscopescu.

Representanti'a fundatiunei lui Gojdu esprima cea mai profunda condurere pentru reposarea presiedintelui ei a prédemnului Archiepiscopu si Metropolitu **Andreiu**, eterna memoria.

pentru repr.
Comitetulu.

Doliulu.

Resiedinti'a metropolitana este invescuta in doliu, o flamura colosala négra pre lânga acestea fâlfaia pre deasupr'a edificiului; totu asiá dea-supr'a Seminariului si casei parochiali din cetate.

Sabiiulu este in doliu, pentru ca clopotele dela bisericele tuturoru confessiuniloru vestescu perderea marelui barbatu.

Archidiecees'a este in doliu, ea 'si tramite spontaneu din pârtile cele mai departate delegatii carii sa depuna tributulu de lacrimi pre celu mai scumpu mormentu alu ei; dela Brasiovu si din tiér'a Bârsei sosesce unu trenu separatu.

Provinici'a metropolitana este in doliu, câci dejá de pre acum vedemu pre representatii spontanei ai episcopieloru tienatórie de metropolia sosindu cá sa impreune durerea inimei loru si lacremile cu cele ale archidiecesaniloru.

Si óre sa nu fia causa pentru doliu, cându noi scimu si o vedemu la totu pasulu in operele sele diverse, ca acel'a pre carele 'lu jelimu cu totii a sacrificatu viéti'a sea intréga pentru inaintare si progresu in tóte directionile.

Condeiulu nostru este pré debile si durerea nóstra pentru perdere este pré apasatória, pentru de a puté descrie si numai in parte meritele cari suntu totu atâtea bunatâti pentru români gr. or. pentru români, pentru tronu si patri'a in genere.

Istori'a imperiului chiaru, si mai multu, va vení o di cându istori'a generale va dá cu drépta recunoscintia loculu cuvenitu geniului, carele a resemanatu principiele cele mai mari, ce impreuna binele cu sublimulu, principiele, cari suntu inscrise pre stindardele tuturoru popóreloru petrunse de adeverat'a civilisatiune.

Cine nu aru plânge dara lâ mormentulu unui barbatu asiá de mare!

Doliulu celu generalu este justificatu de ajunsu.

Incheiâmu pentru acum cu aceste putiene cuvinte, in credintia ca nisuintiele nóstre ale româniloru preste totu, si recunoscinti'a concetatieniloru patriei nóstre, voru continuá nu prin cuvinte, dara prin fapte glorificarea activitâtiei nemuritoriului **Andreiu**!

Revista de diurnale.

Adencu miscati si petrunsi de recunoscintia damu locu condolentiei ce o gasimu in Hermannst. Ztg, foia germâna de aici, in numerulu seu dela 30/18 Iuniu cu privintia la evenementulu celu tristu. Eata ce dice acésta stimata foia:

„Andreiu Baronu de Siagun'a

Archiepiscopu alu Ardélului si Metropolitulu romaniloru de religiunea gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a. consiliariu intimu alu Majestatiei Sele cesare o si reg. apostolice, Mare Cruceriu alu ordinelui ces. austriacu Leopoldinu si Cavaleru alu ordin. ces. austriacu alu Coronei de feru classea I a repausatu Sambata in 28 Iuniu, dupa amedi la 6 óre in etate de 65, ani in resiedinti'a archiepiscopesca din Sabiiu, de bóla apei, causata prin unu defectu organicu la inima, dupa o suferintia grea mai bine de 9 luni.

„O inima nobila a incetatu de a bate. Biseric'a gr. or. a perdutu pre unulu dintre cei buni Archipastori ai sei; româniloru din Ungari'a si Transilvani'a li se rapì unu raru binefacatoriu si inaintatoriu pre câmpulu culturei si alu progresului, Sabiiulu se privà de o marime istorica si unulu dintre barbatii cei mai umani, care se bucurà de veneratiunea si simpati'a generale. Maiestatea Sea imperatulu si Regele jalesce in repausatulu pre unulu dintre cei mai fideli si patri'a pre unulu dintre cei mai buni fiii ai sei.

„Elu numai este l Istori'a bisericei si scólei gr. orientali din Ungari'a si Transilvani'a va inregistrá cu multiamita vointi'a si activitatea sea cea mare. Si chiaru cându istori'a acést'a dupa obiceiulu ómeniloru s'aru aratá ingrata si uitatória, operile lui si resultatulu loru perpetuu voru fi pururea vestitorii cei credinciosi si nedisputabili ai gloriei sele.

„Nu este alu nostru a impliní missiunea istoriei. Déca ni aducemu aminte, noi carii suntemu marturii activitâtiei sele, de starea in carea a aflatu Siagun'a diecesea sea la suirea sea pre scaunulu episcopescu, in anulu 1846, si facemu asemanare cu starea de acum, in carea oper'a sea, Archiepiscopi'a si Metropoli'a o lasa astfeliu incâtu se vede ca elu a intielesu spiritulu tempului seu si spiritului tempului seu l'a intielesu pre densulu: atunci nu putemu altcum, decâtu cá si din partene sa punemu o cununa de veneratiune si de gloria pre mormentulu barbatului celui mare.

„Foi'a nóstra este fóia germana. Românii, carii au perdutu in Siagun'a mai multu, sa véda din condolenti'a cea adenca a nóstra, ca nu suntu ei singuri, carii sciu cuprinde si apretiuí Marimea loru cea adeverata si istorica.“

Morbulu si órele ultime

Din anunciulu de mai susu se vede ca morbulu scumpului si nepretiuitului repausatu, a Archipastoriului nostru este de tempu indelungatu. Fusera doi ani in primavéra acestui anu de candu a inceputu a patimí de nadusiela in peptu si insomnia. Inse de atunci incóci au mai fostu si momente, in cari sperantiele nóstre cresceau, pentruca avuramu fericirea de a vedé pre Escelenti'a Sea, acum intru fericirea adormitulu, mai usiuranduse de morbu. Acum inse de vre-o nóue luni incóce morbulu a inceputu a deveuí iérasi mai insuflatoriu de grigia, a inceputu a ingreuná suferintiele fàra de vre-o intrerumpere, din care causa s'a si consultatu diferiti medici din diverse pàrti, precum pre lânga cei de acici din locu, altii din Pest'a, din alte parti ale Ungariei si din Brasiovu. Morbulu inse cu tóte aceste din di in di deveniea totu mai ameniatiatoriu.

Inca cându se ivì primulu atacu alu morbului, Escelenti'a Sea inaltulu repausatu pregatí cá unu parinte bunu si intieleptu, dupa cum dice Sirachu prin dispusetiuni testamentarie cele ce au a se face pentru casulu celu neasceptatu si acum totusi in modu asiá de surprindietoriu sositu alu mortiei sele si asiá in liniscea si resignatiunea cea mai esemplaria si intru tóte corespundietória marimei sele spirituali asceptá finitulu, despre care fii sei sufletesci nu poteau nici sa cugete, fàra de a versá isvóra de lacremi, nutrindu acea sperantia, ca atotupoterniculu Ddieu va prelungí inca firulu unei vieti atâtu de scumpe tronului, bisericei, natiunei si patriei nóstre.

Dara altfeliu a fostu scrisu in cartea sortiei nóstre! Sâmbata in 16 Iuniu pre la 3 óre dupa amédi morbulu s'a aretatu mai greu cá ori cându alta data. Fiii sei sufletesci de aici din locu aflându despre acest'a impregiurare trista au alergatu din tóte pârtile. Escelenti'a Sea de-si in ajunulu órei supreme erá cu tóta presenti'a spiritului, dede sfaturi parintesci celoru celu incungiurau, dara . . . . dupa 5 óre intra agoni'a mortiei, carea se manifestà prin respirare grea si cu intervaluri dorá mai bine de o jumetate de óra. Deodata se liniscesce. Erá liniscea eterna. Unu suspinu genarale isbucnì din pepturile tuturoru celoru ce stau in giurulu asternutului seu si riuri de lacrimi inundau fetiele tuturoru. Durerea si iéra durerea cuprinse inimile tuturoru.

Dupa ce dedura toti tributulu lacremiloru, membrii consistoriului plenariu ce fura mai dinainte desisgnati conformu §-lui 136 din statutulu organicu cautara a-si impliní durerós'a loru datorintia. Indata dupa acést'a se intr'unira in o siedintia si espedara la vre-o sieptedieci telegrame in tóte partile, mai târdu desfacura testamentulu, 'lu cetira cu atentiune si conformu acelui incepura se pregatésca cele de lipsa spre inmormentare.

FOISIÓRA.

O lacrimióra.

versata la mórtea Escelentiei Sele Preasântitului Parinte Archiepiscopu si Metropolitu **Andreiu** *Baronu de* **Siagun'a.**

Acum cânta jalnicu, Musa intristata
Pre Barbatulu mare, ce ne-a parasitu!
Elu intrà in lumea cea adeverata;
Spre carea 'n viétia-'Si mereu a atientitu!

Mai multu nu i concese chiaru faptele Sele,
Cá sa mai traiésca pre acestu pamentu;
Ci lasându acést'a a „plângerei vale“
Trebuiá sa siédia lânga celu prea sântu!

Elu se dusa—'n Ceriuri; dupa-ce renume,
Gloria, viétia-a datu neamului seu,
Dupa-ce salvase Român'a natiune
Chiar' cá Moisi candu-vá poporulu judeu

Plange deci natiune atâtu de cercata!
Caci de-unu tempu cu totii par'ca te-au uitatu!!
Perderea acést'a câtu e de-'nsemnata.
Scii!!! Câci cunoscuta-i pre acestu barbatu!

Iér' tu turma blânda, ce-ai fostu pastorita
Cu-atât'a iubire! Plânge ne-'ncetatu!

Lacrimi doióse pre faci'a-ti cernita
Curga in torente! — Greu tempu te-a cercatu!!!

Doliu imbrace astadi ómeni de ori-ce clasa!
Elu ajutorá-se pre-ori-care l'au rugatu,
Ori-cine 'n viétia-i intrá-se 'n a sea casa
Esindu, cu vorbe sânte l'a binecuventatu.

Dar' plângeti mai cu séma, voi teneri ce 'n sperare
De-a fi inlesniti prin Densulu in ani de studiatu
Ve implineati cu grija sacr'a-ve chiamare,
Câci eaca-ve lipsiti, d'alu Vostru Mecenatu!!!

P'acestu Angeru custode, p'aceast'a stea luciósa,
Biseric'a, natiunea avendu-o de limanu,
Sub man'a-i conductóre in marea viforósa,
Nu se temea de valuri, fortune, uraganu!
Modelu in fapte-'n vorbe, esemplu-'n cumpetare
Barbatulu, celu mai Mare din seculului presintu
Geniu-ce lumea intréga-'lu priviá cu admirare!
De adi va traí in Ceriuri! — Eternu pre acestu pamentu!!!
Iér' anim'a-mi sdrobita unu doru acum mai are:
Cá lacramile mele se numai ia finitu;
Ci curga, in torinte cá riurile-'n mare!
Se plânga eternu pre acel'a ce atât'a ni-au iubitu!!!

Sabiiu, Iuniu 1873.

Greg. Maric'a
clericu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a treia'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 51 ANULU XXI.

Sabiiu, in 24 Iuniu (6 Iuliu) 1873.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu—Decembre) alu anului 1873. — Pretiulu abonamentului pre ½ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

**Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.**

Telegrame respunsuri.
(vedi nr. tr.)

Illustrului domnu Pope'a Vicariu archidiecesanu in Sabiiu.

Adencu patrunsa a primitu Ilustr'a Casa a magnatiloru scirea despre perderea cea mare, ce a ajunsu pre S. Biserica greco-orientala romána prin mórtea Mitropolitului Baronu Siagun'a.

Cându notificu acést'a Ilustritâtiei T'ale, — primiti pronuciarea profundei condolentie a Casei magnatiloru.

George Majlath,
presiedinte.

Immormentarea
Escelentiei Sele Présântitului Parinte
Andreiu Baronu de Siagun'a,
Archiepiscopulu Ardélului sî Metropolitulu Românilorn de religiunea gr. or. din Ungari'a sî Tranni'a.

Unu conductu funebrale din cele mai impunetórie undulá pre stradele sî piatiele principale ale Sabiiului Mercuri dupa 9 óre diminéti'a. Aspectulu acestui'a erá de ajunsu sa ne reamintésca figur'a cea impunatória a repausatului, carea impunea si prin esteriorulu seu, intocm'a cá sl prin inaltimea sî sublimitatea sea spirituale.

Pentru cá sa dâmu o descriere pre câtu se póte de sincera a evenementului, ce s'a desfasiuratu inaintea ochiloru nostri, trebuie sa ne intórcemu spre a espune sî cele ce au premersu conductului.

Dejá Dumineca dupa amédi trei flamure colosali negre de pre resiedinti'a metropolitana, edificiulu seminariale si cas'a parochiala din cetate, vesteau de departe repausarea marelui Archipastoriu. Iéra in resiedintia, carea fu a dóu'a dî, luni, invescuta in negru erau espuse remasîtiele nepretiuitului defunctu pre unu catafalcu inaltu, incungiuratu de faclii aprinse sî de flori, intr'unu cosciugu de metalu, inse imbracate remasîtiele in vestmintele cele modeste ale unui monachu, conformu dispusetiuniloru testamentarie ale repausatului.

Mercuri dela 7 óre diminéti'a, strad'a macelariloru, in carea se afla resiedinti'a incepù a se impopulá de acei ce ce doriau se véda cea din urma petrecere a repausatului.

La 9 óre erá o multime mare de privitori, sî de condolenti de autoritâti eclesiastice, de religiunea nóstra din apropiare sî din departare, dara sî de alte diverse confessiuni, de autoritâti militarie, civile sî de unu mare numeru de barbati cari representau inteliginti'a, comerciulu si industri'a.

Abiá trecù o jumatate de óra sî conductulu se pune in miscare in ordinea dispusa prin testamentu de repausatulu in modulu urmatoriu:

Inainte mergea unu clericu imbracatu in sticharia negru purtându o cruce mare négra;

Dupa acést'a urmara câte patru in rendu pedagogii sî clericii din institutulu nostru archidiecesanu cu profesorii loru;

Poporulu nostru credinciosu iérasi câte patru in rendu;

Totu asiá, adeca câte patru-cinci in rendu preotimea gr. or.;

Unu clericu imbracatu in sticharia negru, purtându crucea mormentului;

Chorulu condusu de professorulu de cântari;

Doi clerici imbracati in stichare negre purtându lumini;

Spiritualulu P. Germanu imbracatu in felonu negru cá preotu inmormentatoriu;

Carulu funebrale trasu de siése cai invescuti in negru; inaintea carului patru protopresbiteri portau insemnele archieresci sî decoratiunile defunctului;

Consistoriulu archidiecesanu plenariu si apoi generalii sî alti oficieri in numeru mare sî ceialalti condolenti dupa categori'a loru; in fine din propriulu motivu Reuniuea sodaliloru români cu stindardulu ei prevediutu cu floru negru.

Nemidilocitu dupa cosciugu se mai aflà, afara de cei provediuti in dispusetiunea testamentaria, Ilustritatea Sea Présântitulu Episcopu alu Caransebesiului Ioanu Popasu si verulu repausatului dlu Georgiu Grabovschi comerciante sî proprietariu de case in Pest'a, precum sî membrii consistorieloru din eparchiele sufragane si ai consistoriului metropolitanu.

In ordinea acést'a se miscà conductulu cá o mare de ómeni pre strad'a macelariloru in josu câtra piati'a cea mare. Cantârile corului celui bine intocmitu sî condusu, si clopotele dela bisericele tuturoru confessiuniloru, marea jalea prin glasulu loru doiosu. In piati'a cea mare sosesce unu nou conductu, care se pune in fruntea acestui'a. Erá celu alu braviloru brasioveni, carii cu unu stindardu maretiu tocmai veneau dela gar'a drumului de feru, unde sosira mai in acelasi tempu, cându se puse conductulu dela resiedintia in miscare, pre unu trenu separatu, vre-o suta la numeru.

Astfeliu intregitu conductulu trecù prin strad'a Cisnadiei pâna câtra magasinele imperatesci dincolo de casarm'a cea mare spre Resînari.

Ací asteptá unu banderiu de vre-o 300 calareti din Resînari cu flamure negre spre a primí conducerea carului funebrale pâna la loculu destinatiunei in Resînari.

Conductulu de pâna ací se disolvà. Dara numerosi condolenti se urcara in trasurile cele numeróse ce asteptau in piati'a Casarmei celei mari, sî urmara carului funebrale cu remasîtiele repausatului mai departe.

Sa observâmu ca stradele pre unde trecea conductulu erau pline de neumerati privitori sî din ferestrile edificieloru inca priveau neumerati ochi asupr'a lui.

Pentru cá sa dâmu cetitoriloru o idea despre grandeti'a acestei festivitâti de jale lasâmu sa urmedie o descriere ce o face unu barbatu, carele nu póte cadé in prepusulu, ca maresce in adinsu séu esageréza lucrurile, in diuariulu localu de aici „Hr. Ztg.“, care dice:

„Siagun'a au fostu o putere mare organisatória, care s'au manifestatu pâna la ultim'a respirare. Nisuinti'a lui ce tindea spre scopuri mari, au fostu a aduce organisare sî sistemu in stârile caotice.

„Spre acestu scopu pricepea, cá prea putieni sa-si aléga midilócele sî tempulu. In combinarea prevederei agerimei de minte sî energiei, cu carea purcedea in tóte intreprinderile sele, jace secretulu succeseloru sele. Dupa organisarea metropoliei au creatu institutele cele mai filantropice, fundatiuni pentru clerulu sî poporulu gr. or, au intemeiatu tipografi'a archidiecesana sî s'au ingrigitu pentru literatura, ultimulu seu opu e „Ștudiulu pastorale pentru preotii bisericei gr. or“

„La putieni ómeni s'au manifestatu staruinti'a de feru, a face cá dorinti'a loru sa tréca sî preste mormentu asiá de poternicu cá la Siagun'a.

„Acésta putere organisatória se estinde dela cele mai mari lucruri pâna la celu mai micu detailu. —

„Inmormentarea carea de-sî au luatu dimensiuni fórte mari, s'au petrecutu ieri la 9 óre inainte de amédi in ordine esemplara in intielesulu testamentului.

„Siagun'a“ s'au ingrigitu cá elementele cele multe eterogene ce se voru aflá la inmormentarea sea sa se completeze armonice spre unu ce intregu sistematicu cá totu atât'a dovéd'a despre ordinea esemplara ce l'a characterisatu totu-déun'a sî in tóte lucrurile lui.

„Conductulu funebralu s'a pornitu amesuratu programei statorite prin testamentulu publicatu in nr. nostru de ieri. Simplu dara imposantu precum tóte faptele sî creatiunile lui Siagun'a — i-a fostu sî conductulu funebralu. Durere numai ca creatorulu acestei ultime opere n'a fostu martore. N'a fostu — câci atunci aru fi observatu manifestarea unei iubiri sî veneratiuni adenci ce nu se póte suplini prin nice o programa sî prin nice o dispositiune.

„Servitorii sî preotii deosebiteloru biserici, de-si divergéza in dogmele loru de credintia, asistara la conductulu funebralu alu lui Siagun'a toti sî din tóte partile. Sunetele sfasiatóre de anima ale campaneloru deosebiteloru confessiuni anunciau actulu durerosu ce se petrecea. Alipirea fiésca iubirea sî veneratiunea profunda câtra Siagun'a a intrunitu o multime de preoti gr. or. din tóte partile Transilvaniei sî Ungariei la Sabiiu spre a dá Archipastoriului pre iubitu ultim'a onóre. Sî cu adeveratu multi dintre jalnicii — pentru a câroru crescere sî inaintare s'a ingrijitu marele Archi-pastoriu urmau conductului cu anima sfasiata, ca acel'a câruí'a i datorescu cu atâtea multiamite pentru bunatâtile cele multe sî mari cele reversá cu tóta iubirea parintiésca si din tóta prisosinti'a — a incetatu a mai fí. — Iubirea sî veneratiunea au indemnatu pre episcopulu din Caransebesi Popasu sî pre fii cei credinciosi sî bravi ai biserici gr. or. din Brasiovu a alergá cu unu trenu separatu la Sabiiu.

„Brasiovenii se acompaniara la 9 óre in piati'a cea mare la conductu. Tóte autoritatile militare, civile si bisericesci, diferitele scóle sî institute sî totu ce se tiene de lumea oficiósa sî onoratiora au fostu representata cá corporatiune la conductu.“

Ajungendu conductulu la marginile hotarului Resinariloru fu intempinatu de tinerimea scolara de ací de invetiatori, de preotime si de membrii comunei precum sl de pré numerosu poporu, care in ordine frumósa inaintá spre Resinari, — sî aci sub sunetulu clopoteloru dela tóte bisericile, pre sub trei arcuri de triumfu facute de bradi verdi sî decorate cu flamuri negre spre biseric'a cea mare, unde se asiedià cosciugulu pre unu catafalcu negru

In aceeasi di sér'a se facù priveghiere in biseric'a cea mare din Resinari; iéra a dóu'a dî Joi la 9 óre, conformu desposétiuniloru testamentarie se celebrà St'a liturgia sî apoi serviciulu funebralu, dupa a cârui finire se asiediara remasitiele repausatului in cript'a anume pregatita in apropriarea memoratei biserice.

La aceste servitie inca asistara multi condolenti din cei ce venira cu conductulu din diu'a premergatória precum si de acei ce venira numai in acésta di. Intre acesti'a vediuramu pre Escel. Sea comandantele generalu Ld M. C. baronu de Ringelsheim si Generalulu cav. de Reichelzer precum si alti oficeri inalti dela aperatorii tierei, autoritâti civile si bravii nostri brasioveni.

Cu lacrimile ce inundau fetiele tuturoru, dupa ce se depusera cununi de flori pre cosciugu si pre mormentu si dupa ce aruncara câte o mâna de tierena pre cosciugu se departara cu totii dela loculu, care a primitu in sinulu seu remasitiele cele mai scumpe ale barbatului cu nume nemuritoriu, pentru meritele cele ce abiá se voru puté cu fidelitate descrie.

La mormentu s'au impartitu de câtra spiritualulu P. Germanu intre seraci 200 fl. lasati de repausatulu spre scopulu acest'a.

Condolentii brasioveni cari venisera si aici cu stindardulu loru, cá se dea ultimulu loru tributu de recunoscintia metropolitului si archiepiscopului nostru si alu densiloru, indata dupa inmormentare se dusera la précuviósi'a sea P. Archimandritu Vicariu archieppescu Nicolau Pope'a pentru cá sa-si esprime durerea loru si a comitentiloru loru. Fiindu ca erá de fatia si Presenti'a Sea P. Episcopu alu Caransebesiului Ioanu Popasu, miscatu de o alipire atâtu de mare câtru defunctulu mare demnitoriu bisericescu se adresà mai intâiu Présanti'a Sea cu cuvinte parintesci si de recunoscintia pentru o purtare asiá frumósa si demna de densii. Dupa acest'a multiamì P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu in numele Consistoriului archidiecesanu pentru condolenti'a carea a fostu o nóua dovéda despre purtarea cea brava a româniloru din Brasiovu dovedita cu multe alte ocasiuni si carea acum se confirma de nou.

Comun'a Rasinari, cá sa tacemu de ospitalitatea cea esemplara a P. Sav'a Popoviciu, a altoru preoti si mireni particulari, a datu o mésa comuna la carea a luatu parte toti condolentii. La acést'a mésa in terminii cei mai corespundiatori a multiamitu P. Archimandritu N. Pope'a Vicariulu Archiepiscopescu condolentiloru pentru amorea ce a dovedit'o si cu ocasiunea acést'a repausatului*) cam in urmatórele:

„Astadi avurâmu marea nenorocire a dá pamentului pretiósele remasitie ale prédemnului, préscumpului si préiubitului nostru parinte sufletescu **Andreiu** Bar. de **Siagun'a.** Póte ca amu fi avutu inca si alte datorintie de implinitu fatia cu reposatulu, póte ca amu fi trebuitu sa-i amintimu decursulu vietiei, sa-i aretâmu faptele cele mari si meritele; dara acestea nu se poteau face, fâra abatere dela dispusetiunile testamentarie.

„Dealtmintrea, cine a fostu metrop. **Siagun'a**? o scimu cu totii; ni o aréta trecutulu, si ni o va aretá viitoriulu póte si mai bine. Pentru aceea me simtiu deobligatu a esprime in numele Consistoriului archid. caldurós'a multiamire, tuturoru prea stim. domni, cari binevoira din departare si de aprópe a participá la petrecerea cea din urma a reposatului in Domnulu. 'Ti multiamescu si tie onorab. comuna din Resinari, carea avusi onórea, singura, dintre nenumeratele comune din provinci'a nóstra metropolitana, a cuprinde pre marele archiereu in sinulu Teu. Aduti aminte, ca prin acést'a ai primitu un'a din petrile cele mai scumpe, margaritariulu celu mai mare spre pastrare. Pastrédia-lu deci si ingrijesce de elu, cá de lumin'a ochiloru."

La immormentarea Escel. Sele P. Archieppu si Metropolitu a fostu representatu si Consistoriulu din Oradea mare prin Précuviosi'a Sea P. Archimandritu si Vicariu Eppescu Mironu Romanu, iéra comun'a bisericésca de acolo prin advocatulu Ioanu Fassia si prin proprietariulu Alesandru Dragosiu; asemenea Consistoriulu din Aradu prin P. Protosincelu Andreiu Papu si P. Protodiaconu. Goldisiu, I. Sierbanu proto pr. si altii; din dieces'a Caransebesiului au fostu dintre clerici prof. de teol. Must'a. P. Prot. Atan. Ioanoviciu si P. Prot. Dimitrievici si — multi mireni din ambe eparchiele.

Eri, Sâmbata a fostu parastasu in biseric'a nóstra din cetate, conformu anunciului funebrale. La acest'a pontificà Présânti'a Sea P. Ioanu Popasu cu asistintia numerósa. Présanti'a Sea rostì cu ocasiunea acest'a de dinaintea usiloru imperatesci o cuventare fórte petrundietória. Intre cei de fatia la acestu serviciu ddieescu erau si Escel. Sea dlu Comandante generalu bar. de Ringelsheim, dlu Generalu cav. de Reichetzer si alti oficieri inalti, autoritâti civile, comercianti industriasi si poporu numerosu.

In intielesulu §§ 161 si 147 din Statutulu organicu episcopulu celu mai betrânu suplinesce pre Metropolitulu in conducerea Consistoriului metropolitanu si a congresului. Mai departe in casu cum este celu de fatia la noi, adeca in casu de incetarea din viétia a Metropolitului § 156 din acelasi statutu prescrie, ca consistoriulu metropolitanu in terminu celu multu de trei luni de dile dupa repausarea fostului metropolitu sa convóce congresulu.

Deci spre a se puté satisface dispusetiuniloru din statutulu organicu spre intregirea veduvitului scaunu metropolitanu si archieppescu, este de lipsa, cá mai intâiu sa se convóce consistoriulu metropolitanu.

Présanti'a Sea Par. Episcopu alu Aradului; Procopiu Ivacicoviciu cá celu mai betrânu, din caus'a morbului de care patimesce, de asta data nu póte corespunde dispusetiuniloru din §§ mai susu atinsi si dupa cum audimu a cedatu sarcin'a acést'a onorfica Présantiei Sele P. Episcopu alu Caransebesiului I. Popasu.

Acestu din urma a dóu'a di dupa immormentarea Metropolitului a convocatu o conferintia privata de asesori consistoriali metropolitani, in carea erá sa se ia in consideratiune necessitatea convocârei consistoriului metropolitanu plenariu, pentru cá acest'a apoi sa póta face cele de lipsa pentru câtu mai curend'a convocare a congresului electivu in intielesulu legiloru esistente.

Nu scimu déca suntemu bine informati, se vorbesce inse, ca convocarea e statorita pre 9 Iuliu a. c. si literile convocatórie póte ca suntu dejá si espedate.

Dupa § 148 si in conformitate cu § 91 lit. I) din statutulu organicu alegerile trebuiescu ordinate si publicate astfeliu incâtu pentru mireni intre alegere si scrutinare si iérasi intre scrutinare si deschiderea congresului sa intrevina unu restempu celu putienu de optu dile. Fiindu ca tempulu in casuri cá celu de fatia se fipséza aprosimativu celu multu trei luni de dile dupa repausarea Metropolitului si alegerile aru avé sa se efeptuiésca in restempu de siese septamâni inainte de diu'a deschiderei congresului asiá tempulu de alegeri este fórte aprópe. Atragemu atentiunea alegatoriloru din archidiecesa, cari au a alege inca treidieci de deputati, déca cade congresulu electivu in periodulu presentu, cá sa se cugete de tempuriu pre cine voru mai alege, pentru ca actulu alegerei unui metropolitu, carele este totu odata Archiepiscopulu nostru alu archidiecesaniloru, e unu actu de mare insemnatate.

Din Constantinopole se comunica lui „P. Ll" pre cale telegrafica, ca pertractârile pentru regularea portiei de feru si pentru junctiunile rumelice de retivéu'a austro-magiara s'au terminatu, si ca in cestiunea acést'a s'a incheiatu si signatu unu contractu preliminariu intre contele Ludolf si Pórta. La aceste mai adauga „P. Ll." observarea: ca pórt'a de feru a fostu totu-déun'a in politic'a nóstra orientala unu punctu negru. Importanti'a si necessitatea iminenta

---

*) Astfeliu e de a se intielege reflesiunea din „Her. Ztg." prin carea se dîce, ca P. Archim. a golitu unu paharu pentru vecinic'a pomenire a repausatului.

FOISIÓRA.

Inmormentarea Domnitoriului Romaniei Alessandru Ioanu I. Cuz'a.

(Urmare din nr. 49.)

Apoi a urmatu d. Vizanti, profesoru dela universitatea din Iassi care vorbí in numele profesoriloru, facendu o binemeritata apotheosa fondatoriului universitâtiei din Iassi si a tuturoru alte institute de cultura si instructiune. Nu ne putemu retiné de a nu produce din frumosulu d-sele discursu, urmatoriulu escelinte pasagiu: „Curagiosu pâna la temeritate . . . . . Elu fu pentru români acelu uriasiu alu anticitâtiei, care facù sa cada preste Filisteni ruinele edificiului in care se incuibase regimulu trecutului cu tóte pecatele lui . . . cá si Moisi, elu a datu poporului românu tablele legii cele nóue; cá si acel'a elu a avutu missiunea de a intórce pre români dela adoratiunea vitielului de auru alu regulamentului organicu: cá si Moisi, in fine, Cuz'a Voevodulu, a introdusu pre români in pamentulu promisu alu progresului autonomiei patriei; dara Lui i s'a opritu intrarea, intocmai cá si autorului Pentateucului, cârui'a i s'a refusatu bucuri'a de a intrá in Canaanu odata cu poporulu pre care 'lu eliberase din sclavia" . . . .

La urma luara cuventulu eroii, gigantii tribunei române: dnii N. Ionescu si M. Cogalnicénu. — D. Ionescu, elocuentu si dulce cá totu-déun'a, cu vocea sea puternica si armoniósa, vorbindu in numele Iassiloru si a delegatiuniloru din districte, a inceputu prin a demonstrá, ca Voda-Cuz'a nu erá o minune, ci mai multu decâtu atât'a: câci pre cându minunile suntu unu ce strainu intielegerei nóstre, — Voda-Cuz'a erá o realitate, erá unu principe-principiu; elu erá incarnati'a consciintiei unui poporu ce renasce la viétia. Tóte faptele lui cele mari, dimpreuna cu gresielele sele, erau faptele si gresielele insusi a acestui poporu, a poporului românu, care in Cuz'a-Voda si-a gasitu omulu pentru realisarea aspiratiuniloru sele, pentru representarea consciintiei sele. Posteritatea a inceputu pentru densulu chiaru dela 11 Februariu, cându a fostu detronatu — nu de natiune, ci de o ingemenire monstruósa a reactiunei si demagogiei. Atâtu de mare a fostu Voda Cuz'a incâtu au trebuitu 7 ani sa tréca, pentru cá posteritatea sa cunósca faptele lui in tota marimea loru, abnegatiunea si modesti'a lui, iubirea si interesulu lui pentru tiéra. Si pentru ce Voda-Cuz'a a fostu atâtu de mare? Pentru ca marirea lui n'a venitu de susu; — marirea lui a venitu de josu, — dela poporu! Numai astfeliu elu putea sa fia incarnati'a consciintiei poporului Românu, prin care a faptuitu . . . . ." Apoi d. Ionescu a adresatu câte-va cuvinte mustratóre armatei, dicendu, ca aru fi doritu si s'a asceptatu sa véda tóta armat'a tierii representata si ingenunchiata la piciórele Creatorelui ei. Terminându d. Ionescu a adresatu unu apelu câtra generati'a de astadi, pentru a se uní spre continuarea carârei deschisa de idolulu poporului românu, mangaindu tot-odata pre Mari'a Sea Dómna Elen'a, prin câte-va cuvinte blânde, pline de condolentia.

D. Cogalnicénu, incheindu sirulu discursuriloru, a inceputu prin a negá ceea-ce dîce sf. scriptura, ca adeca tóte aru fi desiertaciuni.

Nu tóte suntu desiertaciune, dîse d-sea, de óre-ce faptele cele mari remânu neperitóre." Apoi facù o repede privire asupr'a istoriei, in care se oglindescu faptele lui Voda Cuz'a, presintându-lu in tóta marimea lui adeverata si demonstrându, ca marimea, glori'a lui Voda-Cuz'a nu se limitédia numai in Romani'a libera; ea resbate preste totu pamentulu românescu' dela Tiss'a pâna la Marea-négra, dela Carpati pâna la Balcani. Din acést'a apoi d-sea scósa conclusiunea, ca „nu gresielele au fostu caus'a caderei lui Voda-Cuz'a, câci ele erau pré mici, daru faptele lui, câci ele erau pré mari. — Erá odata unu tempu, dîse mai departe D. Cogalnicénu, cându nu Romani'a erá aceea, care nu puté lucrá fâra orientu, ci orientulu erá acel'a, care nu puté face nimicu fâra invoirea Romaniei, nimicu fâra de — Voda Cuz'a." D. Cocalnicénu adresà apoi câte-va cuvinte blânde armatei, susutiindu, ca nu armat'a l'a datu josu pre Voda-Cuz'a câci nu se chiama armata câti-va individi obscuri, streini de inim'a natiunei. Aceste cuvinte stórsera lacrimi din ochii tuturoru oficeriloru ce-'lu audiéu, si mai alesu din ochii dlui Gen. Florescu, care nu erá stapânu pre lacremile sele in totu tempulu discursuriloru. D. Cogalnicénu terminá, adresându de asemene câte-va cuvinte de consolare Mariei Sele dómnei Elen'a.

. . . Atâtu de elocuente, atâtu de puternice au fostu aceste discursuri, incâtu in unele momente sguduiau rerunchii si miscau crierii tuturoru celoru ce mai avéu in trensii sentiemente. . . . . Ele devinu palide prin reproducere; trebuiau audite, pentru a fi in adeveru gustate si simtite. . . .

Dupa tóte aceste, corpulu ilustrului fu transportatu la loculu de vecinica odichna, la — mormentu! . .

Badescu.

Apele minerale dela Slanicu.

Apele minerale dela Slanicu se impartu in dóue clase fórte deosebite, cari suntu:

I. Apele muriatice alcaline, in a câroru compunere predomniaza muriatulu séu idrocholoratulu a acestoru lucruri s'a recunoscutu inca in congresulu parisianu, de-si articlii 15 si 17 din tractatulu de Parisu nu numai nu promovéza prin dispositiunile sele fatia de statele limitrofe dara din contra impedeca regularea operei. Conferinti'a din Londonu din an. 1871 a straformatu incâtu-va referintiele acestea. Intre Austro-Ungari'a si Pórt'a s'au incercatu ce e dreptu impaciuire, câci pentru Ungari'a e acést'a o cestiune vitala. Dara in Constantinopole, Belgradu si Bucuresci se intrecu intru traganarea afacerei, si din partea turcésca in specie s'a esprimatu temerea ca regularea fluviului la Orsiov'a va avea in urmare sea inundarea Viddinului.

Cu satisfactiune salutâmu deci scirea despre contractulu preliminariu ce are in vedere complanarea dificultâtiloru radicate din un'a séu alta parte si acésta cu atât'a mai multu cu câtu interesele statului nostru pretindu o grabnica deslegare a cestiunei susu atinse. —

Minghetti a primitu asupra-'si gréu'a opera, de a dá regatului Italiei unu ministeriu nou. In momentulu de fatia credemu deci cu totu dreptulu a putea indegetá, ca Sella a intorsu dosulu administratiunei de care legá elu atâtea asteptâri; ecuilibriulu ce dorea a-lu tienea intre veniturile si spesele statului i-a causatu multe si grele dificultâti. — Ante fasele crisei suntu fapte cunoscute. Majoritatea camerei s'a incercatu in siedinti'a tienuta in 23 a. l. c. de a usiurá Ministrului discussiunea asupr'a legiloru de contributiune. Projectele se refereau la urcarea contributiunei. Proiectele acestea s'au fostu inaintatu inse camerei inca in 1871, dara fura respinse de acést'a. Si déca a inaintatu Sell'a totu acelea proiecte fâra de nice o stramutare acum inaintea camerei, n'a facutu din altu indemnu fâra pentru de a face unu afrontu camerei. Dorinti'a si-o ajuns-o. Si ceea ce mai póte face cui-va spargere de capu suntu urmârile acestei crise. —

Se agita iérasi cestiunea indepedintiei statului românu de Turci'a, si organulu principale alu rosiiloru, jurnalulu Românulu, se alarmeza fórte, pronunciandu-se contr'a rumperii nóstre de Turci'a.

Déca atitudinea ast'a moderata ce aretu dumnealoru astadi, le mai póte conveni dupa ce au afisatu unu spiritu resboinicu pâna a pretinde se iá chiaru Transilvani'a, este o cestiune care i privesce si la ce nu voimu sa ne oprimu acum.

Noi ne pronunciâmu asemenea, contr'a rumperei legaturiloru nóstre cu Turci'a, câci credemu ca nu póte fi ce-va mai funestu pentru esistenti'a statului in conditiunile in care ne aflâmu astadi, decâtu proclamarea statului românu independentu de Turci'a.

Elementu eterogenu precum suntemu, in midiloculu a dóua mari oceanuri de Slavi si de Germani, deslegati de Turci'a amu fi ne gresitu inghititi de unulu dintr'insele; in vreme ce stându legati de Turci'a noi nu riscâmu de a perde ce-va, câtu tempu sórtea imperiului turcescu va fi aceeasi, câtu tempu cestiunea orientului va stá nedeslegata.

Acést'a este politic'a traditionale a statului românu, si nu trebuie sa o abandonâmu unu singuru momentu.

Cându inse aru fi sa se resolve definitivu vechi'a cestiune a orientului, politic'a nóstra credemu ca aru trebuí sa viseze, nu la o aliantia, ce nu póte fi de tali'a nóstra, cu un'a séu dóua dintre puterile cele mari cari ne incungiura, ci la o aliantia cu popóre cari s'aru aflá in acelési conditiuni cu noi, atâtu sub punctulu de vedere alu numerului câtu si sub acel'a alu neinrudirei loru cu vre-un'a din marile rase preponderante in orientu.

Se urmâmu si in acést'a politic'a marelui domnu românu, Cuz'a-Voda. Elu nu cautá aliantie cu cei mari, ci cu cei mici. Tient'a sea erá de a ajunge pre de o parte la o intielegere cu ungurii elementu eterogenu cá si noi, spre a poté formá in unire unu statu federativu, fâra preponderanti'a unui elementu asupr'a celui-alaltu; iéra pre de alt'a a se legá cu Serbii si póte si cu Bulgarii, in prevederea eventualitâtiei de a se decide crearea in orientu-a unei confederatiuni de state mici puse sub garanti'a tuturoru poteriloru celoru mari europene, dupa destrugerea actualelui imperiu otomanu.

Noue ne suride mai multu acestu feliu de aliantie; aci este taria si a nóstra si a celor-lalte popóre subjugate; si, ori un'a séu alt'a dintre aceste doue combinatiuni nu potu desplacé nici poteriloru celoru mari, câci printrensele se póte ajunge la o solutiune cu care s'aru impacá tóte: prin combinatiunea cu ungurii, cestiunea unitâtii complete germane este resolvata, potendu-se confundá in imperiulu germanu elementulu germanu; prin cea de a dóu'a combinatiune este possibile solutiunea cestiunii Orientului, putendu-se impacá tóte puterile, cu aceea ca nici un'a din ele nu-si aru incorporá vre-o parta din statele séu popórele orientali si tóte la unu locu s'aru potea bucurá de inflorirea, sub a loru egida, a unui Stat-confederatiune, in facia cârui'a s'aru sdrobí tóte rivalitâtile si pretentiunile.

Conveni voru la aceste combinatiuni cei-lalti confrati ai nostri? Noi nu pretindemu ca n'aru potea fi o a trei'a séu a patr'a combinatiune si mai buna, si mai profitabile nóua de câtu acestea; dara pre câtu tempu nu ni se aréta o alta cale care sa se póta probá cá mai asiguratória esistentiei nóstre in prevederea unui sfersitu alu dominatiunii turcesci, se intielege ca recomandâmu si sustienemu aceste combinatiuni, pre care le si supunemu criteriului opiniunii publice luminate, dorindu a se incepe o seriósa discussiune in acésta mare si grava cestiune care privesce viitorulu statului românu.

In câtu pentru aliantiele de cari se esprime mare temere ca s'aru inchieiá cu ocasiunea aflârii la Vien'a a Principelui domnitoriu, noi nu ne tememu prea multu de resultatulu loru, pentru ca ele nu potu fi de câtu efemere si voru desparé de sine facia cu unu curentu nationale care 'si-aru luá unu caracteru distinctu si bine pronunciatu.

Intieléga-se românii intre densii asupr'a celoru ce aru trebuí sa puna in lucrare pentru asigurarea viitorului, si ori-ce alliantie contrarie spiritului publicu alu natiunii se voru anulá fâra mare dificultate.

„Poporulu".

Sabesiu 24 Iuniu 1873.

Domnule redactoru! De une-dîle 'mi veni inaintea ochiloru in Nr. 35, a pretiuitului diurnalu alu d-vóstre corespondenti'a din Pianu-inferioru dto 3 Maiu 1873.

Deci din respectu câtra publiculu cetitoriu me simtiu indatoratu a reflectá in interesulu adeverului vre-o câte-va cuvinte la acésta corespondentia, daca binevoiti a dá nitielu spatiu in acestu pretiuitu diurnalu.

Eu de-si consimtiŭ sinceru, cá ori si care omu onestu si cultu, pentru populatiunea mea, totusi nu me numeru intr'acei'a, cari 'si tienu de datorintia a respinge totu ce se afla afara de castrulu seu, ci mai multu recunoscu, ca misisunea natiunei mele in patri'a nóstra comuna intr'acee'a jace, ca dupa ce prin iscusinti'a si sirguinti'a indutinata dens'a si au urditu orasie si s'au indiestratu cu orendueli civilisate si legale, industria si comerciu, infiintiandu scoli si aretandu totu-déun'a sirguinti'a scientifica in tóta directiunea, trebuie se prosperedie civilisatiunea, cultur'a si starea buna materiale in Transilvani'a. —

De acee'a eu cá amploiatu nu facu deosebire pentru origine, ci calculediu in oficiu numai dupa capacitatea individiale. — Si corespondintele cându 'mi imputa, ca me amu temutu, cá nu cum-va se devina notariatulu in comun'a inspectoratului meu Pianu-inferioru (Szászpianu) in mân'a unui românu, se vede ca au uitatu cu totulu, ca óre eu mai nainte cu vre-o câti-va ani cându erá in comitetulu localu majoritatea sasésca si minoritatea româna impartita in mai multe parti, cá inspectoru de ce nu amu trasu „dobend'a sasiloru?" De ce sasii sub presidiulu meu au alesu atunci cu unanimitate unu românu?

E paguba inse a perde mai departe vremea spre a combate astfeliu de clevete a unei nature

---

de soda (sare de mancatu) si carbonatulu de soda. Aceste suntu Nr. 1, 2, 3, 6, ce nu cuprindu nici cum feru si Nr. 7, cuprindiendu numai o catîme de acestu metalu, (0, 108 dupa cum se vede din analisa).

II. Apele feróse, in care pre lânga o catîme fórte mica de alte sâri, se afla, cá parte predomnitória sub carbonatulu de feru Nr. 4 si 5.

Cautându analogele acestoru isvóre pamentesci intre apele minerale din Europ'a si mai alesu din Germani'a unde caletorescu cei mai multi moldoveni, amu gasitu, incâtu privesce.

Apele muriatice alcaline si anume isvorulu Nr. 1, (sf. Paulu).

a) ap'a de Selters, in ducatulu de Nassau.

In proportiunile sele de idrochloratu (Clorur) si de carbonatu de soda, acést'a se apropia fórte multu de nr. 1 a Slanicului.

Scósa próspeta din isvoru, ap'a de Selters in adeveru cuprinde intr'unu fondu de 16 uncii, $^{1}/_{10}$ de graunte de sub carbonatu de feru, si o indoita catîme de acidu carbonicu mai multu de câtu Nr. 1, dara din aceste pârti cea dintâiu se asiédia in curendu in fondulu ulcióreloru, iéra cea alu doilea se resufla totu asiá de graba, incâtu nici un'a nici alt'a nu folosescu organismului bolnaviloru departati, impregiurâri, care cu atât'a adaugu pentru noi la asemenare intre ambele ape.

b) Ap'a de Gleichenberg in Stiri'a. Acést'a se deosebesce in adeveru de nr. 1, prin o proportiune mai mica de idrochloratu (Clorur) si o proportiune mai mare de carbonatu de soda precum si prin cuprinderea in ea de putienu idrochloratu de varu si de magnesia; dara si aceste diferintie nu voru fi o mare insemnatate in lucrarea therapeutica. Catimea acidului carbonicu in ap'a dela Gleichenberg inse, intrece pre acea a Nr. 1, intr'unu chipu indestulu de insemnatu (35, 59 Gleichenberg, 14, 69 nr. 1).

c) Apa de Ems, ducatulu de Nassau. Ea cuprinde asemene mai putiena sare (Chloruru de sodium) si mai multu carbonatu de soda de câtu Nr. 1; precum si cele-lalte sâri a acestui'a le are intr'o catime ce-va mai mare; deosebitu mai are si o mica fractie de feru (0. 02) apropiinduse altmintrelea de Nr. 1, prin proporti'a acidului carbonicu.

Cu tóte aceste deosebiri nu me indoiescu ca, ajutându-se la trebuintia cu adaogiri de alte numere apropiete a Slanicului, Nr. 1 s'aru puté cercá cu folosu in acelési casuri, unde apele de „Selters, Gleichenberg," si pentru bolnavulu „departatu" si ap'a de Ems s'au doveditu folositória.

Totusi, in favorulu acestei ape din urma, „beute la isvoru" va remâné totu-déun'a temperatur'a ei mai radicata fiindu de 26°, cându aceea a Nr. 1 este abiá de 8° R.

Isvorulu Nr. 3. (St. Mari'a).

Dupa nr. 1 insemnâmu nr. 3, fiindu ca acest'a cuprinde mai multe sari de câtu nr. 1, si mai putienu decâtu isvórele serate nr. 2, 6 si 7; si pentruca nr. 1 si 3 suntu mai cu deosebire menite pentru beutu cându cele-lalte slujescu obicinuitu pentru feredee (bâi).

Cu acestu prilegiu voi observá ca 'mi e cu neputintia a gasí si a dovedí indentitâti depline; ele póte ca nici nu esista in natura; de aceea me si silescu numai a aretá analogii + séu — apropietate, care neaperatu voru infatiosiá óresi-care deosebiri ce inse nu slabescu meritulu apeloru nóstre.

Asiá ap'a „dela Kissigen" in Bavari'a, cuprinde mai totu acea câtime de idrochloratu de soda cá nr. 3, daru analogi'a incetédia in ceea-ce se atinge de carbonatulu de soda care lipsesce mai cu totulu in citat'a apa streina. In loculu acestui de pre urma se gasesce in ea, de-si intr'o porportia mai slaba, idrochloratulu de magnesia precum si carbonatulu de varu si de magnesia, sâri indestulu de analoge. Si in privirea ferului ap'a dela Kissigen intrece pre apele nóstre, chiaru si pre Nr. 4.

Cu tóte aceste, amestecându pre Nr. 4 (inca mai bine pre Nr. 7) vomu avea o apa ce-va mai slaba de câtu acea dela Kissingen, dara care se va apropiá de acésta in lucrarea sea tonica asupr'a stomahului, mai vertosu ca ea va cuprinde mai multu acidu carbonicu de câtu apa dela Kissingen. Acestu amestecaru o intrece chiaru in lucrarea topitóre si antacida, din pricina ca elu aru cuprinde o insemnata catime de carbonatu de sod'a care lipsesce la Kissingen.

Aceste deosebiri voru respunde adesu in practica la indicatii individuale.

Comparându apele dela „Vichy" din Franci'a cu Nr. 3, (precum si cu Nr. 2, 6 si 7) vedemu din contra, ca analogi'a este in favorulu carbonatului de soda, de care numerele citate a Slanicului cuprinde o proportie mai atâtu de mare câtu apele de Vichy, cându aceste infacisiéza numai o mica proportie de idrochloratu de soda.

Dara prisosulu acestei din urma in apele nóstre, nu va schimbá intr'unu chipu simtietoriu efectulu antacidu a carbonatului de soda ce ele cuprindu, prin urmare acestu prisosu nici va slabí folosinti'a loru, si mai cu deosebirea N-lui 3, mai potabilu in acelesi casuri, in care Vichy 'si au dobânditu o asiá de mare celebritate.

(Va urmá)

malitióse si calumnielórie, a cârei tendintia si-o póte inchipui fia-care omu nepreocupatu din articululu mentiunatu insusi. — Apoi se denegu dóra si bravurile eroiloru? Domnului Benn'a rol'a defensiunei energice ce i se atribue? Séu domnului Piso gloriós'a invingere dupa o lupta grea de 4 óre? Acést'a aru fi prea multu dela mine. Atât'a inse voiu se mai adnotedie, ca tóta pertractarea oficiósa abiá au duratu o óra, pâna ce s'au luatu protocolulu despre ocuparea de nou a acestui notariatu si conducerea lui interimnale prin Haldenwang, pre care fostulu notariu si in fine conducatoriu a comissiunei localisatórie l'au intrebuintiatu in cancelari'a comunale, si pre care insusi acest'a l'au recomandatu pre tempu interimnalu spre ingrigirea trebiloru notariali. Si ca eu din principiulu publicitatiei a acestoru siedintie nu amu interdisu dlui Piso si dlui Benn'a presenti'a in siedinti'a tienuta, cu tóte ca strictu disu, domniloru eroi a dlui corespundinte le puteamu interdice, de óre-ce ambii domni se interesau pentru verii loru. —

In siedinti'a acést'a intr'adeveru au vorbitu si domnulu Piso, inse numai vre-o câte-va cuvinte de totu moderate; si asiá dara lupt'a de 4 óre cu densulu e numai o chimera si apartiene numai la regiunea ilusiuniloru.

Apoi ce se tiene in fine de limb'a oficiósa româna, eu nu amu denegatu acést'a nici pâna acum, inse se pricepe de sine ca in comun'a acést'a unde locuescu aprópe la 900 de suflete sasesci trebuie se scie compatintele celu putienu si limb'a germâna. —

Franciscu de **Huttern**,
senatoru si inspectoru cercualu.

Instructiune contr'a colerei.

(urmare si fine din nr. 49.)

III. Pentru paz'a posibila contr'a cholerei.

1. In genere.

Contr'a cholerei neinfiindu midilocu preservativu propriu (specificum), se potu padí respectivii prin tóte acele regulamente de preingrigire, cari suntu cu scopu la paz'a tutoru altoru bóle; aici apartiene.

Viéti'a si nutrementulu (hran'a) regulatu dupa obicinuire, padirea de recéla, cumpetarea cea mai stricta sa se tiena in tóta privinti'a; sa se pastreze o voia buna, locuintiele, vestmintele albe si de patu sa se tiena curate, curtile (ocólele) si olitiele se fia provediute cu aeru próspetu câtu de desu dupa resaritulu si in ante de sântitulu (apusulu) sórelui; sa se incungiure mancarea de bucate unsurósе, póme próspete si de crastaveti.

Ap'a de beutu din fantâni — fiindu ca ajuta mai multu la desvoltarea acestei bóle, — nu e cu svatu a se bea curata, ci e fórte de recomendatu a o tocmí cu zama stórsa din citrome, (alamâie) séu amestecata cu pucinu otietu, vinu séu rumu.

2. Specialminte.

De-si coler'a nu se tiene a fi lipiciósa, pentru a se poté omulu padí de ea, va fi cu scopu:

a) a se padí omulu de a face vediuta bolnaviloru (morbosiloru) de colera, si cu deosebire a se ferí de pomenile indatinate, si priveghiuri.

b) cu ocasiunea inmormentârei cadavreloru de colera sa se observedie (bage de séma) directiunea ventului, din care causa petrecatorii se ocupe (cuprinda) locu séu inaintea, séu in urm'a cadavrului.

c) locuintiele in care se afla morbosi de colera, séu cadavre (morti) dupa vindecarea morbosiloru seu cararea cadavreloru numai decâtu sa se spoiésca (varuiésca sa se frece (siurluia) cu lesia, vesmintele de patu si cele albe sa se spele bine cu apa de varu de cloru, alte vesminte colorite (vargate) moiete bine in apa sa se espuna la aeru si caldur'a sórelui (acést'a procedura trebue repetita de mai multe ori).

d) Nu numai uneltele de golitu ale morbosiloru, ci si pervatile (esitorile) gropile consumatórie gramedile mai mari de gunóie, baltile mocirlóse de prin naintea caseloru, si de prin curti (ocóle) si apele statatórie sa se desinficiedie cu feru galitiosu; desinficiarea acést'a se face astfeliu, ca (pentru o persóna) in o jumetate de cupa (in o itia) de apa se topesce 2 loti de feru gralitiosu si-se vérsa in esitóre.

Pentru a puté face neprimejdiósa duhórea apeloru statatórie mai mari aru fi cu scopu a se desinficiá séu prin o câtime (cuantitate) mai mare de pravu de feru galitiosu, séu prin varu nestinsu, mestecându-se mai adeseori. —

Aradu 7 Iuniu 1873.

Dr. Albertu **Roth**, m. p.
proto-medicu comitatensu.

Recepte pentru medicamente de colera.

I. Rp. Pulv. Carbon. tiliae.
Unciam unam.

Ds. pravu de carbune curatitu sa se iee cu o lingura de cafea de odata cu picaturile de colera la 10—20—30 minute.

Picaturi de colera.

II. Rp. Tinct. valerianu eath. Scrup. duos.
„ Castorei.
„ Oprii Simpl.
Un gran. quindecim

Ds. picaturi de colera.

La 10—20—30 minute sa se iee 10—15—20 de picaturi pe zaharu.

Varietâti.

⁂ **Potopu.** Ni se spune ca domineca in 17/29 Iuniu a fostu intre otarulu Ognei si alu Sinrei mari o ruptura de nouru carea versatu de apa incâtu au dusu locuri semenate cu cucuruzu si le-au asternutu pre o livadia mare. — Mai infioratoriu inse se vede a fi fostu alta ruptura de nouru dela Dev'a in josu si dela Gor'a sad'a in susu spre munte. Informatoriulu nostru unu preotu din acele pârti ne spuse ca 11 sate au fostu spalate de apa de pre fati'a pamentului.

⁂ Cu placere anunciâmu publicului nostru aparitiunea diurnalului „La Roumanie" carele apare in Bucuresci odata pre septamâna. Eata aici unu anunciu despre aparitiunea sea in limb'a francese, in carea apare si diurnalulu:

Vient de paraitre a Bucarest „La Roumanie", journal francais hebdomadaire sous la direction de Frederic Dame et Constantin I. Polysu.

Le but de ce Journal est de faire connaitre à l'ëtranger la Roumanie, les actes du gouvernement, les discussiones des Chambres, les mouvements de l'opinion publique, etc.

On trouvera dans ce Journal une revue complète des Journaux Roumains. On s'abone: A. Bucarest, au Bureau du Journal, 27 Calea Mogosioi. Dans les Districts et á l'Etranger, dans les bureaux de Poste.

Prix de l'abonnement:

Bucarest: Un An 20 fr. Six Mois 11 fr. Trois Mois 6 fr.

Etranger: France et Angleterre 1 an 28 fr. Ital., Turq., Allem 1 an 24 fr. Autriche-Hongrie 1 an 22 fr.

Districts: Un An 22 fr. Six Mois 12 fr. Trois Mois 7 fr.

Nota: L'Administration previent les journaux qui ne nous feraient par l'échange et qui désireraient recevoir la Roumanie qu'il leur sera accordé des abonnements spèciaux à vingt francs, pour tous les pays.

⁂ **Cum se incuragiéza sciintiele.** In „Curierulu" stateloru unite cetimu urmatórele linii, cari ne aréta cum sciu alte popóre sa incuragiedie si sa propage sciintiele: se esprima o idea, si avutii pre data se ofera cu darurile loru spre a inlesní punerea in aplicare a acelei idei.

Profesorele Ayanis, ne spune diuariulu susu citatu, esprimendu in representatiunea din Masachusettsi dorinti'a de a fundá o scóla de véra pentru instructiunea persóneloru ce se destinu a profesá istori'a naturala. Dlu Ioanu Anderson, avutu negutiatoriu de tutunu din New-York, aflându de dorinti'a ilustrului invetiatu, i-a facutu dara insul'a Penikese, si tóte cladirile ce a construitu in trens'a, pentru stabilirea scólei proiectate, precum si o suma de 50,000 de dolari (cari facu 250,000 de lei noi) pentru primele cheltueli de instalare.

Insul'a Penikese, de care proprietariulu seu s'a despartitu cu âtât'a generositate in profitulu sciintiei, are o suta de acre de circumferintia si face parte din grup'a insuliloru Elisabet'a. Dlu Anderson radicase in acésta insula, care erá resiedinti'a sea de véra, constructiuni importante, fâra a vorbí de diferitele lucrâri de imbunatatire. Valórea acestei insule este de 100,000 de dolari séu 500,000 de lei noi. Resulta dara ca dlu Anderson a facutu daru studentiloru in istori'a naturala 150,000 de dolari séu 750,000 de lei noi. Dupa cum se intielege, profesorele Ayanis a acceptatu acestu importantu si generosu daru, cu cea mai via reconoscintia.

Pasu dara sa ne mirâmu cum de nu se inainteza sciintiele la noi, unde nu avemu nimic'a, si unde nu se da mai nimic'a pentru a se puté face de cei ce aru dori sa lucredie.

⁂ **Politi'a e mórtea hotiloru.** Divisiunea Algeriei a tramisu o nota politiei de sigurantia din Parisu, precum si capiloru aceluia'si servitiu, in diferitele orasie ale Europei, spre a-i preveni ca unu furtu considerabilu de juvaeruri s'a comisu de curendu la Bon, in prejuditiulu damei unui personagiu fórte inaltu. Furaturile se radica la soma de 240,000 franci. Intre bijuteriile disparute, si a cârora lunga nomenclatura este alatutata cu nota transmisa capiloru diverseloru politii, putemu citá mai intâiu o diadema marétia, compusa din diamante si din safiruri, si care singura pretiuesce 60,000 franci; apoi o bratieleta de perle si de brilante, o brosia de rubinuri, o alt'a, formata de lantiuri de auru smaltiuitu, o camee incungiurata de diamante, unu inelu de smarandu, unu inelu watteau, incungiuratu pe perle.

Politi'a francesa a luatu imediatu mesurile necesarie pentru cá nici unulu din aceste juvaeruri sa nu póta fi angajatu in biurourile muntelui de pietate séu la comisionari, argintarii, de asemenea voru fi preveniti. Angagiarea séu vinderea obiecteloru furate este daru cu totulu imposibila la Paris si in Franci'a, si ori-cine aru cautá se profiteze de ele, va fi imediatu arestatu. Mesuri analóge voru fi luate in Angli'a, in Germani'a, etc.

⁂ **Drumu de feru in Romani'a.** Monitoriulu oficiale alu Romaniei publica unu decretu domnescu, prin care consiliulu districtului Vâlcei este imputeritu de a desbate despre mijlócele, ce le aru puté destiná districtulu spre cladirea unei linie de drumu de feru dela **Turnu-rosiu** preste Romnicu la **Pitesti** séu la **Slatin'a**.

⁂ **Din 10000 s'a redusu la 1200.** Mai in primavéra se scriea ca vinu la esposetiunea din Vien'a 10000 americani si inca cu unu alu doilea scopu cá sa se si insóre in Vien'a, respectivo in Europ'a. Din acesti 10000 mii inca n'au sositu pâna acum nici unulu, a sositu inse scirea, ca voru vení 1200 americani fâra a se mai adauge cá cu ocasiunea acést'a 'si voru cautá si câte o socia in Europ'a.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. din Cucerdi'a romàna, protopresbiteratulu Ternavei de josu se escrie prin acést'a concursu pâna la 30 Iuliu a. c. st. v.

Emolumintele suntu:

1. Casa parochiala cu cladirile economice necesarie, si gradina de legumi.

2. 8 jugere pamentu aratoriu, 4 jugere 685□° fenatiu dela 82 fumuri câte o ferdela de cucurudiu sfarmitu totu dela acele'si fumuri câte o di de lucru cu palm'a (claca) si unu puiu, in fine stol'a indatinata dela diversele functiuni preotiesci cari tóte computate laolalta facu unu venitu de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia de clas'a III au a-si asterne subscrisului petitiunile loru — instruate in sensulu Statutului organicu, pâna la terminulu prescrisu.

Deag, 10 Iuniu 1873.

Daniilu de **Tamasiu**,
adm. prot.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci in protopopiatulu gr. or. alu Mercurei in comunele:

1. Poian'a cu salariu anualu de 300 fl. v. a.

2. Apoldulu-superioru cu salariu anualu de 225 fl. v. a. cuartiru, 4 orgii de lemne si gradina de legumi. —

Se deschide concursu pâna in 15 Iuliu a. c. st. vechiu.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni se invita, a-si asterne cererile loru instruate conformu prescripteloru Statutului organicu la subscrisulu in Mercurea.

Mercurea, in 12 Iuniu 1873.

In contielegere cu comitetele parochiali.

Ioanu **Drocu**,
adm. prot.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 52 : ANULU XXI.

Sabiiu, in 28 Iuniu (10 Iuliu) 1873.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu—Decembre) alu anului 1873. — Pretiulu abonamentului pre ½ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, si in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene si cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

**Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.**

Telegrame-respunsuri.
(vedi nr. tr.)

Cernauti. Domnului Pope'a Vicariu archiepiscopescu. Sabiiu Transilvani'a.

Comitetulu societâtiei pentru cultur'a si literatur'a româna in Bucovin'a petrunsu de durerea pentru perderea membrului ei onorariu, Escelentiei Sele P. Archieppu si Metropolitu Bar. **Andreiu Siagun'a**, stelpului neclintitu alu bisericei ortodocse, scutului poternicu alu natiunei române, prin conclusulu seu din siedinti'a de adî se insotiesce la espressiunea doliului comunu.

Calinciucu, vice-presied.
Calinescu, secretariu.

Sabiiu 27 Iuniu.

Suntu optu dile de cându se asiediara in mormentu remasitiele nepretiuitului, in viétia din partea multoru marimi parve séu mici invidiatului si despretiuitului barbatu; resunetele dureróse din tóte pârtile provinciei nóstre metropolitane inca nu au incetatu; doliulu 'lu cetesce omulu inca in oglind'a multoru inimi, daru cu tóte aceste constitutiunea si interesulu bisericei 'si ceru tributulu loru indispensabile.

Dupa câtu amu pututu aflá este sciutu, ca in 9 Iuliu se va adunâ consistoriu metropolitanu spre a face cele de lipsa pentru convocarea congresului electivu.

Suntemu pentru prim'a óra, de cându esista statutulu organicu, la aplicatiunea legiloru in adeveru liberale, la alegerea unui prelatu bisericescu, si pentru aceea credemu, ca este cu atâtu mai vertosu a se dá cuvenit'a insemnatate actului de alegere.

Actulu si resultatulu lui au sa fia conduse numai si numai de spiritulu creatorelui institutiuniloru bisericei nóstre, de iubire crestina si prin acest'a de acea salutaria nisuintia, cá printr'ens'a sa se inaintedie binele comunu alu crestiniloru nostri din provinci'a metropolitana intrégа.

Actulu si resultatulu aplicatiunei statutului organicu ce ne stà inainte mai au si insemnatatea aceea, ca ele nu privescu numai pre crestinii nostri, cari stau in nemidilocita atingere cu statutulu organicu, ci cá nisce midilóce spre inaintarea si sustienerea ordinei in societatea omenésca din statu, ele privescu séu atingu si pre cei-lalti concetatieni si pre statu; câci statulu pentru aceea da autonomi'a ingradita prin legi bisericei cá si dens'a sa-i vina intr'ajutoriu acestui'a cu religiositatea si moralitatea ce are sa o respandésca biseric'a intre ómeni.

Consideratiunile aceste credemu, ca voru fi ale tuturoru româniloru din provinci'a metropolitana si in intielesulu acestor'a credemu ca se facu pregatirile din partea membriloru ce se voru adunâ nu preste multu tempu in congresulu electivu.

Consideratiunile aceste credemu mai departe, ca voru fi ale congresului intregu, pentru ca numai asiá se póte crede in adeveratulu si sincerulu doliu, pentru si dupa repausatulu, carele prin starointi'a sea de feru, dovedita in multe si grele lupte, au sciutu esoperá bisericei sele dreptulu cu totulu perdutu de 150 de ani incóce.

Românii gr. or. din provinci'a nóstra metropolitana nu voru face mai bine decâtu cându voru cautá a tiené in neatinsa veneratiune legile ce le posedu si cându spre acést'a voru concrede conducerea afaceriloru sele acelui, despre carele au convingerea neclatita, ca va padi legile in intregitatea loru, fára de a cautá in fati'a cui-va decâtu in cea a dreptâtiei.

Prin acést'a se va radicá monumentulu celu mai tare si mai impunetoriu barbatului pre carele'lu jelimu, monumentu, care inse cu câtu va traí mai multu cu atâtu va cuprinde si generatiunea nóstra presente in trensulu, si va deveni unu monumentu alu generatiunei presente, in a cârei viatia s'a desgropatu metropoli'a cea acoperita de vitrigitâti politice si in a cârei viétia s'a pusu basea renascerei vietiei nóstre nationale-bisericesci.

Intre delegatiunile tramise anume la inmormentarea Escel. Sele Archieppului si Metropolitului Andreiu Bar. de Siagun'a ni se spune ca au mai fostu un'a dela Oravitia si alt'a dela Lugosiu. Au mai fostu si alte mai cu séma din Transilvani'a, despre cari fiindu multe facemu numai in generalu amintire.

Dela Brasiovu primirâmu urmatórea corespundintia:

Brasiovu, 24 Iuniu 1873.

(C.) Multu stimate domnule redactoru! Da-mi voia a-ti descrie in liniaminte generali doliulu, care l'a manifestatu crestinii români brasioveni de relig. ort. or. petrunsi de adenca jale si durere petrundietóre in dîlele, de cându neevitabil'a Libitina rapì dintre cei vii o viétia atât'a de scumpa, atât'a de nereparabila bisericei române ort. si natiunei române din imperiulu Austro-Ungariei, viéti'a omului providentialu, ba a celui mai mare Metropolitu intre Metropoliti, **Andreiu** Baronu de **Siagun'a**. Dupa ce se respandì trist'a scire despre repausarea Metropolitului, a adoratului nostru Metropolitu, fruntasii brasioveni, negutiatori, preoti, profesori, meseriasi etc. tienura spontaneu o adunare consultativa in sal'a Gimnasiului românu. Ací se stabilì program'a urmatóre: mergerea la Sabiiu spre a asistá la actulu inmormentârei a unui numeru fórte considerabilu de crestini de tóte clasele, dupa cum i-ati si vediutu; doliu, carele sa-lu pórte românii brasioveni gr. or. in cursu de 2 septamâni, sa se radice stindarde nationale imbracate in doliu pre tóte edificiele publice rom. ceea ce se si esecutà indata; sa se tiena precisu la ór'a inmormentârei si in Brasiovu la biseric'a St. Nicolau progrebani'a pentru episcopu, ceea ce se seversî intocm'a. La acestu actu asistà junimea scolara condusa de vre-o câti-va profesori remasi aici pentru supraveghiare. Este de notatu, ca scolarii luasera spontaneu semne de doliu, ceea ce dovedesce ca si generatiunea juna a fostu petrunsa de durere pentru perderea ce a incercatu biseric'a si natiunea româna. Inca in acésta adunare se decisese, cá in Duminec'a prossima sa se tiena parastasu pentru odichn'a sufletului inaltului defunctu. Dupa ce reintorcendu-se ómenii dela Sabiiu, se luara mesurile necesarie si se facura preparative spre acestu scopu, astadi la 9 ½ óre se celebrà S. liturgia cu parastasu totu in biseric'a S. Nicolau. Unu catafalcu maretiu radicatu aprópe de altariu, a cârui catapetésma erá acoperita de fatiolu negru de susu pâna josu anunciá dejá intratorului in biserica actulu de doliu pentru Metropolitulu Siagun'a. Tactulu, cu care sciù sa arangieze acésta festivitate de jale, comissiunea alésa spre acestu scopu sprigínita de onorabilulu comitetu parochialu dela S. Nicolau si alti barbati negutiatori de inima din Brasiovu, da dovéda despre simtiemintele sele nobile, resultate ale culturei adeverate de spiritu si de inima. Dupa terminarea S. liturgii celebrate de parochii locului, sub decursulu cârei'a corulu reuniunei române de cantâri si gimnastica esecutà si de asta data frumósele nóstre cantâri liturgice si de parastasu cu cunoscut'a-i esactitate, se terminà actulu acest'a maretiu cu dóue cuventâri de pre amvonulu invescutu in doliu; un'a se tienù de reverendissimulu dnu protopopu Ioanu Petricu, carele revelà cu laudabil'a desteritate oratorica faptele si meritele Metropolitului Siagun'a din punctu de vedere bisericescu; iéra a dóu'a cuventare o rostì dlu Dr. Ioanu Mesiot'a. Oratorulu petrunsu de insemnatatea obiectului satisfacù pre deplinu asceptârei publicului alesu si 'si deslegà problem'a ce si-o propusese cu celu mai stralucitu succesu. Intr'o limba alésa si clasica chiaru cu tactu finu si cunoscintia chiara de causa, cu o moderatiune insusita spiriteloru agere desfasiurà Dr. Mesiot'a activitatea Metropolitului **Siagun'a**, pre terenu literariu si scolasticu precum si politico-nationalu!

La acestu actu jalnicu si petrundietoriu de inima luara parte: intregu corpulu oficerescu alu garnisónei stationate aici; autoritâtile civile locale, notabilitâti de deosebite categorii, precum: doctori de medicina, redactori, cetatieni distinsi, etc.

Incheiu dle redactoru! aceste linii scurte cu acea convictiune firma, ca o natiune, carea 'si scie pretiuí pre barbatii sei de merite si in viétia-le si dupa mórte are viitoriu si nu póte perí. Faca provedinti'a divina, cá ran'a ce s'a infiptu in inim'a bisericei ort. or. din Ungari'a si Transilvani'a prin o perdere de asiá mare intensitate, sa se vindece prin alegerea unui barbatu, demnu succesoru alu neuitatului archiereu, carele si-a pusu sufletulu seu pentru turm'a sea. Fia!

Revist'a de Diurnale.

Cu privire la repausarea Présântiei Sele parintelui Mitropolitu **Andreiu** Baronu de **Siagun'a**, da Redactiunea „Gur. Sat.“ unu suplementu in care cetimu:

La o parte glum'a; sa imbracâmu doliu!

Anulu 1872 a fostu pentru români unu anu de doliu. Genii tempului, in care traimu, ómenii, prin a câroru lucrare s'a datu directi'a miscârei nóstre de astadi, unulu câte unulu s'au stinsu din viétia, lasându in urm'a loru unu suveniru scumpu, comór'a de gândiri, ce au adunatu in viétia. Eliadu, Bolintineanu, Iancu, trei spirite de o potriva providentiale, trei caractere de o potriva candide, trei ómeni, ce de o potriva nu suntu nascuti din ómeni, ci resultati din vremea, in care s'au inaltiatu, toti trei de o potriva jertve ale reactiunei tempului, in care au lucratu, in anulu 1872 se stinsera si trupesce din viétia.

Anulu 1873 numai pucienu este unu anu de doliu. — Abiá se limpedí miscarea produsa in suflete la mórtea domnului romanu Alessendru Ioanu I Cuz'a, unu nou doliu imbracâmu la stingerea din acésta viétia a marelui Archiereu Andreiu, — unulu celu dintâiu Domnu alu româniloru uniti, altulu celu dintâiu Metropolitu alu româniloru eliberati, unulu creatoriu alu indepedintiei cetatienesci, altulu creatoriu alu indepedintiei besericesci.

Vremile vinu; vremile se ducu; ómenii 'si urmédia; se stengu generatiunile, cându ele se lipsescu de centrele loru. In anulu 1872, prin esirea din viétia alui Eliadu, Bolintineanu sî Iancu s'a stinsu generati'a ce a lucratu la 1848; in anulu 1873, prin esirea din viétia a domnului Alessandru Ioanu I. sî a Metropolitului Andreiu s'a stinsu generati'a, ce a lucratu pâna la 1866.

Mórtea este o intemplare serbatorésca. A muritu Eliadu; a moritu Bolintineanu; a muritu Iancu; a muritu Alessandru Ioanu I. cei remasi in viétia au imbracatu doliu, i-au inmormentatu sî au cântatu imnuri de marire. Fiesce-care mórte a fostu o ocasiune de serbarórе jalnica. — A muritu Metropolitulu Andreiu: cei remasi in viétia voru imbracá doliu, 'lu voru inmormentá sî voru cântá imnuri de marire. Si a lui mórte e ocasiune de serbatóre jalnica.

Sufletele mari au inse unu semnu, alu loru propriu: a loru mórte este bogata in urmâri. O mari suntu cei alesi: chiaru sî mórtea loru este unu câscigu pentru poporulu, din care faceau parte!

Numai in intunerecu scimu, ce este lumin'a; numai cându nu suntu mai multu, scimu ce amu perdutu in omenii mari, ce amu avutu. — Metropolitulu Andreiu nu este mai multu: acum'a, acum'a sî numai acum'a, scimu cine a fostu Metropolitulu Andreiu, acum'a, cându, lipsindu omulu, privimu numai faptele lui, numai resultatulu lucrârei sele, numai ideile, ce ni s'au hereditu dela densulu.

Eata semnulu ómeniloru mari: la mórte, cuprinsulu sufletului loru devine o parte a bogatiei sufletesci a poporului intregu; la mórte plangemu pre acei'a, pre cari i-amu gonitu in viétia; dupa mórte radicâmu monumentu de pétra acelor'a, asupr'a câror'a in viétia amu aruncatu pétr'a.

Eliadu a muritu nebunu; Bolintinénu a moritu nebunu; Iancu a muritu nebunu: au desperatu in lumea, in care se aflau. Alessandru Ioanu I. a muritu gonitu din tiér'a stramosiloru sei: a fostu gonitu de câtra lumea, in carea se aflá. — La mórte, totu acea lume i-a prémaritu.

A muritu Metropolitulu Andreiu: sa ne dâmu séma de faptele lui, de viéti'a lui, de ideile lui sî de totu, ce ni s'a hereditu dela densulu, sa ne dâmu sî, fiindu drepti intr'acestu momentu serbatorescu, sa intrebâmu, ce amu fostu noi in viéti'a lui.

Metropolitulu Andreiu a traitu in midiloculu nostru si intrég'a lui viétia tuturor'a ne este cunoscuta. Elu nu a traitu intr'unu cercu, ci in poporulu intregu; lui toti i-amu fostu de o potriva aprópe, toti de o potriva departe. Nime nu intréba cine a fostu; nime nu intréba ce a fostu: toti scimu ce a fostu elu pentru noi.

Nascutu din parinti macedo-romani in cea dintâiu diua a anului 1809, in Miskolcz din Ungari'a, Anastasiu Siagun'a petrecù copilari'a sea sî incepù studiele la cas'a parintiésca; urmândusi apoi studiele sî terminându cursulu juridicu in Pest'a, potrivitu cu aplecârile sele firesci, elu pasî in carier'a preotiésca, facendu-si studiele la institutulu teologicu din Versietiu. Dupa terminarea cursului teologicu, tenerulu Anastasiu Siagun'a fu denumitu professoru la institutulu teologicu din Versietiu, iéra mai târdiu se consacrà ordului monachalu in monastirea Hopov'a (Sirmi'a). Cu acést'a ocasiune elu luà numele monachalu „Andreiu." Preste putiena vreme fu transpusu cá profesoru la institutulu teologicu din Carlovetiu, fiindu tot-odata sî secretariu archidiecesanu. Cá archimandritu, Andreiu Siagun'a, fu incredintiatu cu conducerea monastirei Covil'a.

Devenindu episcopi'a ardeléna vacanta, bine meritatulu archimandritu, prin rescriptulu imperialu din 27 Iuniu 1846, fu denumitu administratoriu alu acestei diecese.

In 2 Decembre 1847 elu fu alesu de câtra sinodulu diecesanu de episcopu alu Ardélului.

De aici inainte Archiereulu Andreiu este alu nostru: devenindu elu unu centru alu miscariloru nóstre atâtu nationale, câtu sî bisericesci, viéti'a lui este o bucata din propri'a-ni viétia.

Episcopulu Andreiu a adusu cu sine in viétia insusiri rare: unu sufletu puternicu, o vointia buna, o viia aplecare câtra lucrarea nepartinitória. Elu nesmintitu stá deasupr'a cercului, in care se aflá.

De-sî fu nascutu departe de trupulu natiunei, de-sî trebuì sa se desvólte intre magiari sî serbi, elu in tóte vremile pastrà fondulu romanu alu sufletului seu: iubirea câtra poporulu, din care facea parte sî consciinti'a legatuintieloru sufletesci, ce-'lu impreuná cu acel'a.

Lucrarea lui nu potù sa fia decâtu folositória; elu ni se ivì cá tramisu de providentia.

Delocu la pasirea sea in viétia, românii purcesera spre o miscare de insemnatate epocala. Cá presiedinte alu adunârei nationale dela 3/15 Maiu 1848, elu se aflá in fruntea acestei miscâri. Si aici remase preste aprópe intrég'a sea vietia: cá presiedinte alu comitetului nationalu, elu devenì demnulu representantu alu româniloru ardeleni. In deputatiunile la Insbruck, Prag'a, Olmütz sî Vien'a, precum sî in lucrarea sea pentru restaurarea metropoliei romane resaritene din Ardélu elu aretà româniloru calea, ce au se apuce: iéra organisându dieces'a pre temeiuri canonice, in sinodulu amestecatu dela 1850, celu dintâiu dupa 150 ani, elu puse temeiu unei miscrâi senatóse sî salutarie in biseric'a ardeléna.

Pre tempulu absolutismului Archiereulu Andreiu de-sî in lupta cu sistem'a domnitória, inaugurà o activitate plina de folóse nesterse. Organisà institutulu pedagogico-teologicu, formândusi, din propriele sele spese, professori in streinatate, infiintià tipografi'a diecesana, fondà fói'a politica „Telegrafulu Romanu" sî tiparì tóte cârtile bisericesci.

Numai putienu folositória sî numai putienu cunoscuta ne este lucrarea defunctului dela anulu 1860 in cóce. Dietele din Sibiiu si Clusiu, despartirea hierarhica de câtra serbi sî organisarea canonica a metropoliei române restaurate de o potriva incoronédia viéti'a Marelui Archiereu sî Metropolitu.

Sî dupa tóte aceste n'au lipsitu in poporulu seu ómeni, ce orbiti de ambitiune sî pretindiendu a fi singuri mantuitori ai poporului romanu, au cutesatu sa arunce cu pétr'a asupr'a betrânului incaruntitu in lucrare pentru binele obstescu. — Sî elu a fostu o jertva a bunatâtiei sele; sî elu a avutu se rabde dela cei ce nu se puteau radicá la inaltimea, la care se aflá elu!

Daru elu a aflatu asilu contr'a acestoru góne in bogatulu seu sufletu: retrasu din viéti'a publica elu au lucratu pentru imbogatirea bisericei, alu carei pastoriu erá. Cunóscemu fondurile, ce s'au creatu prin lucrarea lui spre sustienerea asiediaminteloru nóstre bisericesci; cunóscemu scrierile sele bogate in gândiri fórte mari, prin care a pusu temeiu literaturei nóstre bisericesci, scrieri, ce singure voru remâné urmasiloru nostrii cá semne ale lucrârei nóstre sufletesci in acestu tempu plinu de lucrâri sterpe.

Metropolitulu Andreiu estre mortu: daru elu in veci va trai in aceea, ce amu mostenitu dela densulu.

Nu plângemu in momentulu serbatorescu alu inmormentârei lui; nu prin lacrimi se aréta multiamit'a urmasiloru câtra ómenii mari: se ingenunchiamu cu pietate, pastrându in sufletele nóstre totu, ce ni-a remasu dela densulu!

Firea lui totu-déun'a se remâna pastrata in gândirea poporului românu!

„Viitoriulu" din Bucuresci vorbindu despre mórtea Metropolitului sî Archiepiscopului nostru dîce urmatórele:

„Escelenti'a sea **Andreiu** Baronu de **Siagun'a**, Archiepiscopu si Metropolitu alu româui-

---

FOISIÓRA.

†

Memoriei Metropolitului Andreiu.

Cá tresnetulu ce cade din viscolulu cu noru,
O scire 'ngrozitóre strabate la poporu, —
E mortu **Andreiu Siagun'a**, Metropolitulu mare!
Ce-a fostu natiunei sele unu geniu de scapare.
Si mii de animi triste cu ochi lacrematori.
Suspine grele 'ndrépta la-a loru archipastoriu!

* * *

Biseric'a-ortodocsa cu credinciosi români,
A fostu uritu hulita, cá 'n vécuri de pagâni,
Pradata de-a ei drepturi din legile crestine
Si-adusa l'umilintia sub cârmele straine.
Dar' Ddieu tramise unu bravu archipastoriu
Ce se facù prin lupta alu ei restitutoriu!

Sî clerulu cu-a sea sórte, de cóbe rele-urditu
Se fia 'n intunerecu, seracu, despretiuitu,
Prin Elu 'si capetase intâi'a sea lumina,
Prin Elu speranti'a dulce de diua mai senina, —
Câci i-a deschisu sî calea la mandru viitoriu,
Se aiba turm'a buna unu veneratu pastoriu.

Aceste nu suntu tóte, câci este fórte multu,
Aceea ce barbatulu doritu a facutu.
Istori'a romanésca cu fala ni va spune
Ca ce fusese densulu la dulcea sea natiune?!
De-atâtea institute intâiulu fundatoriu,
De-atât'a 'nteligintia parinte crescetoriu!

* * *

Dar' vai! ca 'n asta crisa, cârmaciulu tabaritu
Scapà din mâna veasl'a sî luntrea s'a isbitu,
Cea luntre ce purtase in sinu-i pe natiune,
Si ce-o conduse densulu cu multa 'ntielepciune,
Ah! Dómne! fii cu mila de-alu Teu sermanu poporu,
Mai dâ-i Tu inc'odata asiá archipastoriu!

Oraviti'a, 17/29 Iuniu 1873.

At. Marienescu.

Apele minerale dela Slanicu.

(Urmare din nr. 49.)

Isvórele N. 2, 6 si 7 (St. Magdalina, Spiridonu sî Aglaia).

Cu câtu vedemu sporindu proportiile sârei in apele muriatice alcaline a Slanicului sî mai cu deosebire in Nr. 2, 6 sî 7, cu atât'a lucrarea loru se va apropiá mai multu de aceea a apeloru sarate dela Kreutznach dela Ischl si dela alte aseminea isvóre sarate precum sî de ap'a de mare mai alesu cându se voru aplicá in feredee, chipulu celu mai obicinuitu a intrebuintiârei apeloru minerale care suntu pré sarate spre a fi potabile.

Deosebirile suntu: ca ap'a dela Kreutznach (cá sî acea dela Adelhaid) datoresce o parte a lucrârei sele idrobromatului de soda, de care analisa au gasitu numai catimi imponderabile in apele Slanicului: ca apele de la Ischl precum sî aceea de mare, cuprindu preste o proportie indoita de idrochoratu de soda, sî ca ap'a de mare lucréza inca prin materiile organice a sele precum sî fórte tare, prin lovirea valuriloru. Iéra apele muriatice dela Slanicu (afara de Nr. 1,) intrecu pre citatele ape streine prin inbelsiugata fiintia in ele a carbonatului de natronu sî a acidului carbonicu sî acésta incungiurare nu-i de dispretiuitu, câci ambe principii facu parte din cele mai active sî mai pretiuite ale apeloru minerale.

A-si fi pututu prelungí aceste analogii intre apele minerale a Slanicului si apele streine, déca nu m'a-si impiedecá de nisce pré mari diferintie de compositie, cari, de-sî póte in multe casuri de bóle n'aru schimbá efectulu intr'unu chipu notabilu, in altele inse n'aru iertá substituti'a unor'a in loculu altor'a, asemine ape streine aru mai fi, de pilda: „Karlsbad sî Marienbad;" câci cu tóte ca aceste cuprindu o proportie necomparatu mai mare de sulfatu de soda, ele in privirea therapentisa nu s'aru deosebí de Nr. 1 sî 3 decâtu prin lucrarea loru mai purgativa, iéra fórte putienu prin lucrarea loru topitória sî lithontriptica. —

Deosebirea de feru s'aru compensá iérasi prin adaugerea nr. 4 séu 5. — Nu vorbescu de temperatur'a isvóreloru dela Carlsbad, care, beute la fati'a locului, le imprumuta o insusîre deosebita.

Asemenea s'aru putea dice sî pentru apele dela Wiesbaden", dela „Balaruc" in Franci'a sî pentru altele.

„II. Analogii ale apeloru ferióse nr. 4 sî 5. (St. An'a sî St. Panteleimonu)"

De-sî apele ferióse dela Slanicu (nr. 4 sî 5) nu se potu socotí intre apele minerale cele mai imbelsiugate cu feru, totu au analogii pretióse cu isvórele vestite dela „Spa" in Belgiu, sî „Brückenau in Bavari'a, sî nu li suntu inferióre decâtu numai in catimea acidului carbonicu, pre care'lu cuprindu intr'o proportiune mai mica decâtu numitele ape, pricin'a din care nici nu suntu asiá usióre de mistuitu. Iéra amestecandu-le intr'o proportiune potrivita cu un'a din apele sarate a Slanicului, aceste se voru face mai intaritóre sî totu odata, acele ferióse mai topitóre sî mai usióre de mistuitu.

„Cur. de Iassi".

lorū greco-orientali din Transilvani'a si Ungari'a, la 16 Iuniu trecutu a incetatu din viéti'a. Mercuri la 20 Iuniu, confurmu testamentului defunctului Archipastoriu, a avutu locu inmormentarea la Resinari.

„Metropolitulu **Siagun'a**, in tempu de 25 de ani, de cându ocupa demnitatea de capu alu Bisericei greco-orientale, fu stelpulu romanismului dincolo de munti. Eruditu si patriotu, generosu si activu, elu lasă in urma-i unu golu, care cu anevoia se va acoperí. Confratii nostrii de dincolo 'lu voru plânge multu !"

Diet'a Ungariei este prorogata si adeca dela 2 Iuliu n. pâna la 8 Novembre n. a. c.

Dela sinodulu diecesanu alu Caransebesiului.

Cuventarea Présântiei Sele P. Episcopu Ioanu Popasu la ocasiunea deschiderei sinodului tienutu la Duminec'a Tomei in anulu acest'a.

Venerabilu Sinodu eparchialu, Multu stimatiloru domni deputati !

La anulu 1870 cându amu inceputu periodulu celoru trei ani de sinóde eparchiale, semtiementulu predomnitoriu in anim'a deputatiloru de atunci, carii in cea mai mare parte erau totu cei de astadi, au fostu bucuria, si cu dreptu cuventu, pentru ca atunci amu serbatu celu dintâiu sinodu eparchialu dupa 160 ani, sub care Metropoli'a nóstra dreptu maritória romāna din Alb'a-Iuli'a in Transilvani'a, si prin urmare si dieces'a nóstra a Caransebesiului au fostu incorporate la alta metropolia, de-si de aceeasi dogma, dara de altu nému, atunci la 1870 ne-amu adunatu noi mai intâiu in acésta sânta biserica cá sa ne sfatuimu, sa luâmu la pertractare si sa decidemu tóte cele ce se tienu de organisarea eparchiei, tóte cele ce conducu la crescerea, inaintarea si inflorirea bisericei si a scólei, tóte cele ce privescu la adeverat'a fericire a clerului si poporului pre care 'lu representâmu.

Dara si astadi, dupa ce amu petrecutu trei ani, si cându incepemu unu periodu nou de sinódele eparchiali, si astadi totu acestu simtiementu de bucuria este, care prevaléza in anim'a nóstra, câci déca vomu aruncá o privire scurta la resultatele castigate in cei trei ani trecuti, aflâmu din raporturile asternute sinódeloru, ca in dieces'a nóstra a Caransebesiului, ortodocsi'a care este signatur'a bisericei, s'a sustienutu intru tóte intregitatea ei, si pre lânga tóta imbuldiél'a, ce a suferitu din afara biseric'a nóstra, numerulu credinciosiloru nostri nu s'a imputienatu, ci a crescutu.

Invetiatorii dela scólele nóstre populare confessionale din diecesa propasiescu invederatu intru crescerea si instruirea tenerimei scolare, deosebindu-se prin propunerea invetiaturei dupa metodulu celu mai nou intuitivu.

Confessionalitatea scóleloru s'a pastratu intréga, s'a infiintiatu mai multe scóle de fetitie, s'a radicatu léf'a cea mica a mai multoru invetiatori la 300 fl. v. a. si dupa zelulu aretatu de comunele nóstre bisericesci, starea materiale a scóleloru nóstre s'aru fi imbunatatitu si mai tare, déca n'aru fi intrevenitu cesti trei ani din urma de recólta rea.

Din fratii nostri români, amestecati in comune bisericesci cu coreligiunarii nostri serbi, s'au despartitu si au trecutu sub iurisdictiunea episcopésca a nóstra a Caransebesiului aprópe 18,000 de suflete. Disciplin'a preotiloru nostri diecesani a fostu multiamitória, ceea ce se vede din aceea impregiurare, ca din mai multe sute de preoti, nu au fostu pre anu nici 10 insi, cari sa fia cadiutu sub pedepse disciplinarie. Profesorii de teologia dela institutulu nostru clericalu de aici in trei ani au instruitu aprópe 90 de clerici bine cualificati atâtu in sciintia câtu si in purtare.

Totu in periodulu celoru trei ani trecuti cade si imbucuratórea fapta, ca in caus'a pretensiuniloru de bani, ce au avutu diecesele nóstre ale Aradului si a Caransebesiului la fondulu religiunariu din Carloveti, precum si la cele-lalte fonduri comune scolare din Pest'a, prin intielépt'a procedura, prin neobosit'a staruintia, si prin nobil'a abnegatiune a Présantiei Sele Par. Episcopu alu Aradului Procopiu cá preside alu delegatiunei, precum si a celoru-lalti pré demni si devotati membri ai ei, si anume in privinti'a fondului religiunariu, s'au facutu impacinire, si s'a radicatu dela Carloveti 333,994 fl. 92 cr. v. a. partea acestoru dóue diecese, a Aradului si a Caransebesiului ; iéra in privinti'a fonduriloru scolare din Pest'a, prin conlucrarea neobosita si iubirea de jertfa a plenipotentiariului diecesei nóstre, aceste fonduri inca s'au luatu la socotéla, s'a refuitu si s'au impartitu intre noi românii din predisele dóue episcopii, si intre serbi, si se astépta numai ulteriór'a punere in lucrare si raportulu la tempulu seu.

Acum vediendu-me silitu pentru scurtimea tempului, de a curmá descrierea mai departe a resultateloru din acesti trei ani trecuti, ve intrebu, cine dintre d-vóstra M. stimatiloru deputati, nu va vedé in cele mai susu aduse inainte o propasire, o inaintare spre mai bine ? Dreptu aceea salutandu-ve din anima cu „bine a-ti venitu on. deputati" 'mi inaltu ferbintile mele rogaciuni câtra prea sântulu Duhu, isvorulu luminei, si alu intielepciunei, sa verse asupr'a nóstra darurile sele cele mantuitóre, cá sa imbratisiemu unitatea spiritului si a inimei, sa fimu toti unu sufletu si unu trupu, sa pastrâmu cu scumpetate bun'a intielegere intre noi, si crestinésc'a dragoste, ce ne-au condusu la sinódele din periodulu trecutu, si se departeze dela noi tóta neintielegerea si tóta desbinarea, cá asiá noi prin lucrârile nóstre la acestu sinodu, si la sinódele viitóre sa ne apropiemu totu mai tare de inaltulu scopu, ce ni l'a pusu dreptu-maritórea nóstra biserica, si intemeitoriulu ei Mantuitoriulu Chtosu, si astfeliu se confaptuimu totu mai multu spre radicarea si inflorirea bisericei si natiunei nóstre. Aminu.

Austro-Ungari'a si principatele Dunarene.

Bud'a-Pest'a, 25 Iuniu.

Scirile despre renunciarea la tronu a principelui Carolu din Români'a au amutitu si au primitu, prin caletori'a principelui, o desmintire reala. Fâra indoiéla ca presinti'a ministrului de esterne, d. Boerescu, in suit'a principelui, face cá acésta caletoria se nu fia lipsita de óre-care caracteru politicu. Tóte probabilitâtile pledédia pentru impregiurarea ca guvernulu românu, este aplecatu a se pune in contactu mai de aprópe cu Austro-Ungari'a.

Nu este mica schimbarea ce s'a facutu de unu anu incóce in tierile dela Dunarea de josu. In Serbi'a, politic'a aroganta a presumtiunei nationale, care 'si gasise representantele in persón'a dlui Ristici de odinióra, facù locu unei flesibilitâti pline de consideratiuni si in principatele dunarene, fâra indoiéla ca astadi lumea nu va mai fi surprinsa de óre-care aparitiuni, cá votarea legii spirtuóseloru séu refusarea junctiuniloru cailoru ferate. „Piemontele Slaviloru de sudu" si-a inlaturatu tendinti'a sea de a uní popórele ; Romani'a nu se mai considera, celu pucinu in politic'a oficióse a guvernului, cá coróna a marelui imperiu daco-românu alu viitoriului si numai arunca priviri cupide asupr'a partiloru române din Transilvani'a. Mai in acelasi tempu, atâtu in Belgradu câtu si in Bucuresci, s'a proclamatu politic'a de revenire si de temperantia.

Este palpabile ca intâlnirea monarchiloru la Berlinu si apropierea ce s'a manifestatu intre Austro-Ungari'a si Russi'a, a contribuitu esentialminte la acésta schimbare de opiniuni : ele au pusu capetu agitatiuniloru care, de-si nu se maí faceau dupa ordinile, dara totusi in numele Russiei, si mai cu séma au sustrasu terenulu propagandei panslaviste. Partit'a progresistiloru si a nationaliloru din Serbi'a, precum si partit'a Rosiloru din Romani'a, se vediura lipsite de radimulu loru de pâna acum, si, in momentulu in care se vediura nevoite a incetá pâna la óre-care gradu pretensiunea loru asupr'a proprieloru guverne, li se oferí si loru posibilitatea de a pasí pre calea unei politici mai moderate si mai putienu fantastice.

De-o cam data, resultatulu acestei conceptiuni modificate in guvernele respective sa reduce, in realitate, numai la aparintie negative. Au renunciatu la continuarea unei lupte provocate intr'unu modu frivolu : mai cu séma in Belgradu au fostu desamagite prin propri'a-le dauna. Oprirea corabieloru de a mai debarcá pre Dunare la tiermuri serbesci — despre acést'a se convinse repede guvernulu serbu — precumpanì in destulu de multu favorurile pre care le avusesera prin practicarea unoru mici vesatiuni comise in comptulu propriei suveranitâti de statu. Pre terâmulu represalieloru diplomatice, nici Serbi'a nici Romani'a nu se simtira destulu de puternice in fati'a Austro-Ungariei si erá in interesulu nostru cá amendóue sa se arete onorabile si sa se asicure in contr'a unoru desavantagie durerósе, ce aru fi urmatu pentru aceste state dintr'o atitudine ostile fatia cu puterniculu loru vecinu,

Inse, prin acést'a, in totu casulu se desléga numai o parte a cestiunei si celoru trei state dunarene totu le mai trebuie o educatiune, prin care se inaintedie interesele austro-ungare intr'unu modu cu multu mai positivu decâtu pâna acum.

Ací se presinta de sine cestiunea portiloru de feru. Este sciutu ca ambele state privira cu ochi putienu simpatici acésta intreprindere sanctionata de conferinti'a pontinica si incredintiata Austro-Ungariei si Turciei. Serbi'a se temea de deschiderea Dunarei pentru motive politice, iéra Romani'a din cause de economia politica. Cea dintâiu n'aru putea remané indiferinte vediendu ca se deschide unu drumu, pre care i s'aru oferá unei flotile turcesci possibilitatea de a-si aruncá ancor'a in portulu dela Belgradu : Romani'a se teme de concurinti'a comerciului de cereale alu Ungariei si de nimicirea monopolului comerciale, pre care i l'a creatu situatiunea actuale a Dunarei pentru Galati si Giurgiu. Inse aceste consideratiuni pusilanime si egoiste trebuie sa cada, déca guvernele din Belgradu si Bucuresci dorescu sa li se ofere din partea Austro-Ungariei unu ecivalinte prin concursulu seu morale.

Este momentulu supremu cá in fine sa se ia in seriosu cestiunea de care depindu interese adeveratu europene si care, din nefericire, este incredintiata contimporaneloru dificultâti ale indolintiei turcesci séu reu mascateloru antipatie ale stateloru respective. Punctulu de gravitatiune alu relatiuniloru nóstre actuale cu Oriintele trebuie se-'lu cautâmu in cestiunile materiale si e cu atâtu mai oportunu sa se gasésca, pentru acestu punctu de gravitatiune, adeverat'a lui basa. In ceea ce privesce specialminte Romani'a, apoi Austro-Ungaria, afara de cestiunea Portiloru de feru este atinsa si de cestiunea Jidoviloru. Legea spiritóseloru este votata, a primitu sanctiunea principelui si d'abiá s'aru mai puté impedecá in aplicarea iei, insa respingerea amenintiatóreloru iei consecintie ce aduce marei poporatiuni evreiesci din Principatele-dunarene, intre care se afla mii de familii Austro Ungare, depinde fâra indoiéla, dela puterea Austro-Ungariei. Trebuiescu castigate garantii sicure pentru aperarea Jidoviloru din Români'a. Este claru ca nimicu nu ne-aru puté ofere mai bine aceste garantii, de câtu inchieierea unei conventiuni comerciale. Va fi óre Austro-Ungari'a in stare sa-'si câscige unu dreptu conventiunale la libertatea comerciale a supusiloru sei din Principatele-dunarene ? Atunci o legislatiune atâtu de unilaterale si arbitraria, precum a fostu aceea care s'a manifestatu prin legea spiritóseloru, aru deveni pentru viitoriu imposibile, si totu de odata s'aru puté paralisá desavantagiele legiloru dejá votate. Déca controlulu opiniunii publice, dreptulu de supraveghiare alu Europei si puterea suzerana a Turciei s'au aretatu pân'acum insuficiinte dea 'mpedecá abusurile de statu si sociale, cari suntu nisce adeverate pete infame in civilisatiunea moderna a României, apoi in fine a sositu tempulu in care ele trebuiescu inlocuite prin nisce relatiuni de dreptu positive. Esistu state cari trebuiescu constrinse cu fortia pentru cá se 'si implinésca missiunea loru naturale, spre aperarea intereseloru civilisatiunei si ale umanitâtiei. Numai unu tratatu comerciale aru puté ofere Austro-Ungariei astfeliu de midilóce de pressiune in contr'a Romaniei. Cu atâtu devine dara mai importante a se luá acésta cestiune cá directiune in relatiunile nóstre viitóre cu guvernulu principelui Carolu si a se face amicitia séu ostilitatea nóstra dependinte de solutiunea ei.

(Ungaricher Lloyd)

Politic'a Austriei in Orientu.

Articululu pressei, din Vien'a, — dice corespundinti'a-ungara dela 12 Iuniu, — asigurându ca politic'a orientala a Austro-Ungariei a luatu o fatia in sensu favorabilu Russiei, a provocatu o via polemica in jurnalele ungouresci. Unu articulu oficiosu din Pesti Naplo recunósce ca, déca nu politic'a, celu putienu modulu de a procede in privinti'a dificultâtiloru ce se presintu in cestiunea orientala, a incercatu, in adeveru, o schimbare insemnata in urm'a bunei intielegeri stabilite intre Russi'a si Austro-Ungari'a.

Multiemita numai moderatiunei si intielepciunei tiarului, — adaoga corespundinti'a ungara, — intielegerea intre cele trei puteri a pututu a se stabilí. Tiarulu s'a decisu a amená dela ordinea dilei a politicei europene cestiunile ce stau in suspensiune, a câror'a solutiune nu póte fi fortiata pentru minutu.

Renuntiându pentru minutu a impinge principatele dunarene o pre cale ce conduce a le sustrage dela suveranitatea Portiei, tiarulu a facutu posibilu cá Austri'a sa se hotarésca in a schimbá modulu de a procede in cestiunea orientului. Pâna aci Austri'a erá moralmente fortiata a sustiené pretentiunile Turciei. Astadi numai este vorb'a de a mai impedecá desmembrarea Turciei si de a se pune cá aperatóre a statului quo, pre care nimeni nu cugeta alu atacá. Comitele Andrássy póte sustiené, in unire cu Russi'a, reclamatiunile principateloru, fâra cá cu acést'a se nesocotésca politic'a traditionala a Austriei, fundata pre natur'a lucruriloru. Pre de alta parte, aru fi lucru copilarescu de a voí cá cine-va se sacrifice interesele de momentu conflagratiuniloru unui viitoriu departatu. Intielegerea celoru trei puteri este o garantia de pace, fâra a prejudecá nici o solutiune, nici o aspiratiune, ale ori cârei nationalitâti fâra osebire.

Programulu guvernului actualu alu Franciei.

Jurnalulu „Nationalulu“ reeditédia Syllabus Enciclic'a Quanta Cura. Nimeni nu va putea obiectá acestei publicatiuni ca nu are legatura cu actualitatea: câci unulu din ministrii de astadi, dlu Ernoul, a semnatu de curendu o adresa câtra pap'a, in care se cetescu urmatórele linii:

Voimu, prea sânte parinte, a asicurá mersulu nostru pre calea cea buna si a consolá inim'a vóstra plina de ameraciuni, profesându intrég'a adesiune a inteligintiteloru nóstre câtra tóte otaririle infalibile, emanate dela scaunulu sântului Petre. Convinsi ca decisiunile vóstre, si in specialu marele si coragiosulu Syllabus,' carele este paditoriulu virtutiloru sociale, fiindu ca aréta si prescrie ori-ce eróre contraria, suntu regul'a practica pentru ori-ce catolicu sinceru; voimu a ne conformá lui, nu numai cu inteligintiele nóstre, dara si cu intrég'a nóstra conduita privata si publica.

Pentru a aretá ce protectiune póte aretá societatea civila dela unu ministru care a semnatu o asemenea adresa, este bine a reamintí ací paragrafele urmatóre din Syllabus, cari tóte predica revolt'a contr'a principieloru ce suntu, dela 1789, basele fundamentale ale dreptului publicu din Franci'a:

XV. Anatem'a pentru acel'a care va dice: Fia-care omu este liberu de a imbratisiá si profesá religiunea ce va crede ca este mai drépta; prin ajutoriulu lumineloru ratiunei sele.

XXIV. Anatem'a pentru acel'a care va dice: Biseric'a n'are dreptulu de a intrebuintiá forti'a; ea n'are nici o potere temporala, directa séu indirecta.

XXXI. Anatem'a pentru acel'a care va dice: Amesteculu bisericei, in causele temporale, atâtu civile câtu si criminale, trebuie a fi cu deseversire inlaturatu, chiaru fâra a consultá pre sântulu scaunu apostolicu si fâra a luá in consideratiune reclamatiunile sele.

XLI. Anatem'a pentru acel'a care va dice: Puterea civila chiaru cându e esercitata de unu princ pe necredinciosu, poseda o autoritate indirecta negativa asupr'a lucruriloru sacre; are, prin consciintia nu numai dreptulu ce se numescc ecsecuatoru, dera inca dreptulu ce se numesce abusivu.

LXII. Anatema pentru acel'a care va dice: Trebuie a se proclamá si observá principiulu de neintervenire.

LXVI. Anatema pentrũ acel'a care va dice: Contractulu de casatoria póte fi separatu de sântieni'a bisericei.

LXXI. Anatem'a pentru acel'a care va dice: Form'a prescrisa de conciliulu de trei-dieci nu obliga de locu, sub pedépsa de nulitate, legea civila care va stabilí o alta forma a se urmá cá conditiune pentru validitatea casatoriei.

LXLIII. Anatem'a pentru acel'a care va dice: In virtutea contractului puru civilu, póte esistá adeverat'a casatoria intre crestini si este neadeveratu ca contractulu de casatoria intre crestini trebuie sa fia totu-déun'a religiosu, séu se fia isbitu de nulitate in casulu cându nu aru fi sântitu de biserica.

LXXVII. Anatem'a pentru acel'a care va dice: Nu mai convine epocei in care traimu cá religiunea catolica sa fia considerata unic'a religiune a statului, cu escluderea tuturoru celoru-lalte culte.

LXXVIII. Anatem'a pentru acel'a care va dice: Nu póte cine-va decâtu sa laude óre-cari tieri catolice, unde legea provede cá strainii ce vinu acolo sa se póta bucurá de esercitiulu publicu alu culturileru loru respective.

LXXX. Anatem'a pentru acel'a care va dice: Ponteficele romanu póte si trebui e a se reconciliá si pune in armonia cu progresulu, cu liberalismulu si cu civilisatiunea moderna.

Din Enciclic'a, care serva de comentarii la Syllabus, ne vomu marginí a produce pasagiulu urmatoriu:

. . . Plecându dela acésta ideia, cu desevârsire falsa, a regimului socialu, cutezu a desaprobá acésta opiniune gresita, asiá de funesta Bisericei catolice si mântuirei sufleteloru, opiniune numita deliru de Gregoriu XVI, predecesorulu nostru de fericita memoria, adeca ca „libertatea consciintiei si a culteloru este unu dreptu propriu alu fia-cârui omu, unu dreptu care trebuie se fia proclamatu si asicuratu in tóte societâtile bine constituite, ca cetatienii au dreptu la deplina libertate de a-si manifestá si proclamá publicu opiniunile loru, ori-care aru fi, fia prin cuventu, fia prin pressa, fia prin alte midilóce, fâra cá vre-o autoritate, séu eclisiastica séu civila, se póta limitá acésta libertate.“ Ast-feliu, sustienendu aceste macsime temerarii, nu se gândescu si nu consideru ca propagu o libertate de perditiune.

Programulu ordinei morale este daru in Syllabus dupa cum conchidu astadi foile guvernamentale din Franci'a.

(La Republique Francaise)

Varietâti.

*** Esamenele in institutulu nostru teologicu pedagogicu s'au inceputu luni in 25 Iuniu si se voru incheiá Joi respective Vineri. Schimbarea programei anunciate a urmatu din caus'a repausârei si inmormentârei Escel. Sele a Présântitului P. Archiepiscopu si Metropolitu.

*** De urmatoriu alu repausatului Metropolitu desemnédia N. Tem. Zig. si dupa dens'a Pest. Ll, P. Napló, Magyar Polgár si póte si altele pre episcopulu gr. cat. dela Lugosiu I. Olteanu. Erórea acést'a este o dovéda câtu suntu de streini unii publicisti cu referintiele tierei; câci atât'a aru puté sa scie ori-cine ca unu episcopu gr. catolicu nu póte deveni nici odata urmatoriu alu unui metropolitu gr. or. totu asiá precum nici unu superintendentu luteranu nu póte urmá Archieppu intr'o Archiepiscopia romano-catolica.

*** Uraganulu din Vien'a. Praterulu si espositiunea au fostu acum patru dile teatrulu unoru adeverate desastre. In tempu, aprópe de dóue ore, ne spunu jurnalele vienese, dela trei pâna la cinci óre dupa amédi, o plóia torentiala, insotita de uraganu, grindina si alimentata de unu ventu furiosu, cadiù asupr'a Vienei, pre care o prefacù intr'o adeverata mare, séu mai bine intr'o seria de lacuri adânci si noroióse, cari impedecau intr'unu modu absolutu ori ce feliu de circulatiune.

Espositiunea, vestit'a cladire a D. Schwarz care nu fusese pâna acum supusa la asemenea incercâri, a probatu putien'a ei soliditate. Plouá in galerii cá afara. Visitatorii in zadaru se adapostéu in launtru sub umbrelele loru; esposantii se grabéu de a-si acoperí vitrinile loru, si de a lasá pândiele cari le protegie contr'a priviriloru profane.

Multimea, ce alergá nebuna in palatulu espositiunei, sperându ca va gasí unu adapostu in galeriile sele, si unde nu intâlnea decâtu mai multu emotiune, presintá in adeveru unu spectacolu streinu. Femeile silentióse se asiediase pre marginile stradeloru, pre scaune si pre mese: ele ascultau mugetulu uraganului si resunetulu pre invelitóre alu ploei si grindenei care pareau ca suntu animate de unu adeveratu accesu de furia.

Cându tempest'a fu putienu liniscita, se potù constatá stricaciunile. Ele suntu imense. Tóte mataseriele Lyonului cu deseversire perdute; arborii seculari jacu trantiti josu; unulu din zidurile palatului de bele-arte derimatu; pasagiurile acoperite, cari conducu la palatulu de industria, presentu aspectulu unoru ruine; palatulu industriei este impresuratu de apa din tóte pârtile. Acest'a este aspectulu generalu alu palatului espositiunei.

Pre Prater, acelasi tablou: fluviuri torentiali curgeau intre spatiurile aleeloloru; cafenelele innotau in apa; pietonii 'si scoteau cismele spre a traversá drumulu; chiamau desperate trasuri, a-i câroru cai refusau de a inaintá.

Pre stradele Vienei din norocire desierte Dumineca dupa amédi, cercevelele dela ferestrele caseloru si cosiurile jaceau trântite josu, si pareuri de apa curgeau pretotindenea. Vienesii, câtu si strainii cari se aflau in diu'a acea in capital'a Austriei, 'si voru aduce cu totii multu tempu aminte de acestu teribilu uraganu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de capelanu lânga betrânulu parochu Ioanu Jónt'a din Bocholtiu, protopresbiteratulu tractului Nocrichiu—Cincului-mare, se deschide prin acést'a concursu in intielesulu Inaltului ordinu consistoriale din 10 Maiu a. c. nr. 453. pâna la 20 Iuliu a. c.

Emolumentele suntu:

a) Trei jugere de pamentu din portiunea canonica.

b) Venitulu epatrafirului dupa stol'a usuata dela 62 familii cu numele semnate, care tóte impreuna dau unu venitu anualu de 199 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, cá obligati de a implini tóte functiunile neputinciosului preotu, suntu avisati, a-si tramite concursele instruite amesuratu „Statutului Organicu“ pâna la terminulu prefiptu.

Nocrichiu in 20 Iuniu 1873.

Cu contielegerea comitetului parochiale.

G. Maieru,
(1—3) adm. ppescu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. din Cucerdi'a romána, protopresbiteratulu Ternavei de josu se escrie prin acést'a concursu pâna la 30 Iuliu a. c. st. v.

Emolumintele suntu:

1. Casa parochiala cu cladirile economice necesarie, si gradina de legumi.

2 8 jugere pamentu aratoriu, 4 jugere 685□° fenatiu dela 82 fumuri câte o ferdela de cucuruzu sfarmitu totu dela acele'si fumuri câte o di de lucru cu palm'a (claca) si unu puiu, in fine stol'a indatinata dela diversele functiuni preotiesci cari tóte computate laolalta facu unu venitu de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia de clas'a III au a-si asterne subscrisului petitiunile loru — instruate in sensulu Statutului organicu, pâna la terminulu prescrisu.

Deag, 10 Iuniu 1873.

Daniilu de Tamasiu,
adm. prot.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci in protopopiatulu gr. or. alu Mercurei in comunele:

1. Poian'a cu salariu anualu de 300 fl. v. a.
2. Apoldulu-superioru cu salariu anualu de 225 fl. v. a. cuartiru, 4 orgii de lemne si gradina de legumi. —

Se deschide concursu pâna in 15 Iuliu a. c. st. vechiu.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni se invita, a-si asterne cererile loru instruate conformu prescripteloru Statutului organicu la subscrisulu in Mercurea.

Mercurea, in 12 Iuniu 1873.

In contielegere cu comitetele parochiali.

Ioanu Drocu,
(3—3) adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni invetiatoresci la scól'a normala rom. gr. or. din Bradu, comitatulu Zarandu, se deschide prin acést'a concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 450 fl. v. a. si se platesce in rate lunarie anticipative.

Doritorii de a ocupá acestu postu au de a-si asterne petitiunile loru instruate conformu „Statutului Organicu“ pâna in finea lunei lui Iuliu a. c. st. v., la subsemnatulu aici in Bradu, si au a documentá ca suntu romani si de relig. gr. or.; au absolvatu celu putienu IV cl. gymn. si cursulu pedegogicu séu teologicu; si in fine, ca au o purtare morale nepetata. —

Bradu (Cot. Zarandu) 15 Iuliu 1873.

Comitetulu representantiei gymnasiului
rom. gr. or. din Bradu.
Nicolau I. Miheltianu,
(1—3) prot. si presied. comitetului.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 53 ANULU XXI.

Sabiiu, in 1|13 Iuliu 1873.

Societatea româna din Berlinu „Famili'a“ printr'o adresa de condolentia a sea dto 23 Iuniu a. c. indreptata câtra P. Archimandritu sî Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a scrie urmatórele:

Présântiei Sele Par. Vicariu alu Metropoliei române gr.or. din Sibiiu.

Inaltu Prea sânte Parinte!

Petrunsi de cea mai via durere, pentru mórtea P. S. Sele Metropolitului **Andreiu** Baronu de **Siagun'a**, Societatea studentiloru români din Daco-Romani'a, vine prin organulu nostru a-si esprimá regretele sincere, pentru perderea ilustrului nostru pastoriu; Christosu au dîsu in Evangelia: „Dinariulu veduvei, este mai bine primitu cá darulu avutului“, regretele nóstre suntemu convinsi, voru fi primite cá sî dinariulu veduvei.

Acésta perdere este mare pentru noi sî pentru romanismu, inse Domnulu Ddieu care da dorerea, da sî consolatia sî sperantia, ca intielepciunea sî patriotismulu clerului nostru ne va dá unu altu pastoriu, demnu urmasiu alu repausatului sî plini de patriotismu sî de curagiu ne face a primí incercarea ddieiésca plini de resignatiune sî a dice numai: „Domnulu Ddieu sa ierte pre repausatulu sî Fia-i tierân'a usióra.“

Bine voiti Ve rogâmu P. Ste Parinte a ne permite sa fimu ai Présântiei Vóstre fii spirituali.

Presiedintele societâtiei
St. de Sala.
Secretariu: Copescu.

Din apropiarea M. Osiorheiului.

Faim'a electrica sî sfasietória de anima despre adormirea in Domnulu a neuitatului nostru Parinte Archiepiscopu sî Metropolitu, **Andreiu** in 17 Iuniu a. c. ni s'a adusu la cunoscintia prin unu circulariu a Par. protop. Parteniu Trombitasiu din M. Osiorheiu, in acelu intielesu, cá la tóte bisericele nóstre in 8 dîle sa se traga campanele de 3 ori pre dî, sî preotimea tractuale sa servésca s. liturgia sî parastasulu in acele dîle.

Iéra a dóu'a dî 18 Iuniu par. protopresbiteru fórte miscatu, a datu circulatiunei alta harthía, in carea convóca preotimea tractuala insocita de câte doi deputati parochiali, spre iufatisiare la unu Parastasu in biseric'a din M. Osiorheiu, facendu-se cunoscutu ca s'au tramisu P. Elia Fulea din Egersegu sî Par Zacharia Baciu din Nasu'a cá representanti ai protopresbiteratului la ceremonialulu inmormentârei din Sabiiu sî Resinari, totu odata se dà sî o programa despre decurgerea sî ceremoni'a s. liturgii sî Parastasului tienendu.

Dumineca in 23 Iuniu a. c. asiá dara au fostu serbatóre tripla, totu odata sî fórte durerósa! subscrisulu care amu luatu parte la acésta ceremonia funebra, voiu enará pre scurtu decurgerea festivitâtiei cá unu viu documentu alu iubirei ce au avutu sî crestinii de aici câtra Marele reposatu.

Pre la 9 óre a. m. la jalniculu sunetu alu campaneloru, in frunte o cruce négra dusa de unu maiestru românu, se pornesce unu conductu dela cas'a parochiale constatatoriu din 16 preoti sî numitulu dnu prot., imbracati in reverendi, — patrafire — sî felóne negre, in ordine câte doi cu luminâri legate cu pantlice negre in mâni, cantându „Bine esti cuventatu Dómne“ etc. pre care poporulu din locu sî protopopiatu ii urmédia pâna la biserica.

Pre turnulu bisericei falfaiá flamura négra, pórt'a cimiteriului, tind'a, usi'a bisericei, icónele, policandrele, fruntariulu, prestolulu, sî dintre tóte mai strabatatóre de inima erá o mésa, asemenea invescuta cu negru, pre care stau 4 fesnice de argintu cu luminâri aprinse, si o cruciulitia, in midiloculu bisericei, incungiurata de 14 preoti in ordine de dóue laturi.

Incependu-se s. liturgia au pontificatu par. prot. sî doi preoti au cantatu in strane. Semnalulu inceperei parastasului au fostu aprinderea luminiloru preotiloru, cându pietatea, reverenti'a, sî iubirea câtra repausatulu amestecata cu doliulu animei se putea cetí de pre fetiele tuturoru. Dupa parastasu par. prot. rostì o cuventare fórte potrivita durerósei serbatori, cu testulu: „Toti cei ce mergu la voi pre cale intórceti-ve sî vedeti de este dorere cá dorerea mea“ in carea cu o elocuentia rara au demonstratu trecutulu durerosu, cu presentulu la care fericitulu reposatu au adusu biseric'a sî natiunea sea româna, enumerându meritele aduse pre altariulu bisericei natiunei sî patriei, precum sî trasurile cele mai momentóse din viéti'a acelui'a. — A dóu'a vorbire o tienù par. Elia Fulea din Egersegu, avendu de motto: „Sî au fostu cându inaltiá Moisi mânile sele invingea Israilu“, demustrându ca Moisi au liberatu pre Israilu din sclavi'a lui Faraonu, iéra **Andreiu** Moise alu nostru au reinviatu biseric'a sî natiunea.

Dulce sî totu odata durerósa impressiune au facutu acésta festivitate in toti cei de fatia, sî cu deosebire vorbirile au storsu lacremi din fetiele credinciosiloru nostri a domniloru assesori sî oficiali la tabl'a regésca sî alte oficiuri a dloru comercianti ai nostri sî ai strainiloru sî a tuturoru de tóta starea, spre adeverirea ca fericitulu reposatu au fostu pastoriulu celu bunu, iubitu de turm'a sea, sî pentru multele merite e respectatu sî de straini. Fia-i memori'a eterna sî tierân'a usióra!

Unu martore.

Cá sa satisfacemu pieloru dorintie a le tramitiatoriului esprese deosebitu dâmu sî urmatoriulu articulu publicitâtiei pre lânga observarea, cá cetitoriulu sa nu pérda din vedere nici decum intentiunea cea buna si plina de pietate a scrietoriului articulului:

† Fagarasiu in 6 Iuliu 1873 nou.

Biseric'a româna in doliu! Scól'a româna in doliu! Natiunea româna in doliu; pentru ca marele Archiereu **Andreiu** s'a dusu din lumea acést'a sî ne-a lasatu orfani!

Iubite lectore! Se dice, ca nimic'a nu pórta pamentulu mai greu decâtu nesciinti'a sî intunereculu! Dá! aceea nesciintia, carea duce pre omu departe de Ddieu; aceea nesciintia, carea face pre omu a nu se mai cunósce pre sine, carea 'lu departéza de chipulu sî asemenarea lui Ddieu; — aceea ignorantia, carea aduce in omenire nefericirea cea mare — departandu-o de creatorele generale, de acelu creatore din care fiinti'a nóstra, sufletulu nostru este numai o mica scintela in midiloculu unui oceanu de lumina!

Déca este adeveratu, iubite lectore! ca nesciinti'a apésa pamentulu sî fiinti'a nóstra; — déca este adeveratu, ca ignoranti'a aduce omenirea la miseria, la coruptiune si la marea nefericire de a nu se mai cunósce ea pre sine, sî sublimulu seu destinu: totu atâtu de adeveratu este sî aceea, ca nesciinti'a sî intunereculu disparu dinaintea binefacatóreloru radie ale luminei sî ale sciintiei, cari strabatu in sufletulu nostru, in consciinti'a nóstra sî ne destépta la viétia nóua, plina de fericire sî de fapte mari pentru binele omenirei! — Atunci pamentulu se bucura; iéra ceriulu ne suride sî ne face sa vedemu nemurirea; — aceea nemurire, in carea viéti'a cea vecinica zimbesce, unde sufletulu vede lumin'a asceptata a nemurirei radia dincolo de mormentu!!! Atunci, cându radiele luminei strabatu pre pamentu; atunci, cându lumin'a sî sciinti'a petrundu sufletulu nostru, fiinti'a nóstra: atunci fericirea nu intârdie de a vení sa presiedie tóte faptele vietiei nóstre pamentene!

Sî déca, iubite lectore! intunereculu se lupta contr'a luminei, vitiulu contr'a virtutiei; déca omenirea, déca popórele apucându calea vitiului, apuca sî dau pre câli gresite in cursulu vietiei pre acestu pamentu: caus'a este, ca intunereculu le-a cuprinsu! Ele, popórele, s'aru prepadí sî epoc'a actuale a omenirei aru fi semnatu cu o pagina trista mai multu in analele Universului, in istori'a cea mare a lumei: déca provedinti'a, déca divinitatea n'aru tramite in lume câte unu faru conducetoriu, care sa desemnedie calea, pre carea are sa purcéda omenirea; câte unu geniu, care sa reverse lumin'a in sinulu omenirei; câte unu apostolu, care sa arete ómeniloru calea virtutiei, calea nemorirei, — cá ei purure avendu in vedere sublimulu loru destinu, sa-sî plinésca cu onóre missiunea pre acestu pamentu!

Dá! Dumnedieu se indura sî tramite din cându in cându in lume câte unu omu providentiale, câte unu barbatu mare, care sa ajute deplinirea operei morale a omului!

Déca acésta crescere, acésta deplinire morala religiósa-intelectuale a omului se aperéza numai prin educatiune sî instructiune; câta recunoscintia nu detorimu noi mariloru barbati, tramisi de Ddieu se radice omenirea cadiuta! Câta recunoscintia nu detorimu noi aceloru barbati mari, cari in tóta viéti'a loru au lucratu la fericirea omenirei cadiute!

Dá, iubite lectore! sa ni aducemu aminte de trecutu sî de barbatii, cari au facutu glori'a vécuriloru trecute, — cari au luptatu pentru omenire sî pentru noi; pentru cá sa-i admirâmu — sî admirându-i sa-i venerâmu — sî venerându-i sa ni inchinâmu fapteloru loru celoru mari!!

Fiindu ca amu ajunsu noi, iubite lectore! acésta actualitate: trebuie sa incepemu a traí prin a multiamí, cá sa lasâmu sî noi la rendulu nostru unu venitoriu urmasiloru, ce ne voru succede!

Facendu noi, cei remasi in viétia, devotiuni trecutului sî barbatiloru, cari au lucratu la fericirea omenirei ajutandu realtiarea la gloria sî marire a gintiloru cadiute; amu sevarsitu o virtute de primulu ordinu, carea va lasá posteritâtiei mai multu cu o lumina pre calea cea mare a perfectiuniloru omenesci!!!

Este dara unu obligamentu morale de primulu ordinu, pentru omenirea intrega cá sî pentru toti popolii — cá sî pentru noi, a ni aduce aminte de acele genii, de acele suflete mari ale trecutului, cari tramise de provedintia au aretatu ómeniloru din tempu in tempu adeverat'a cale morale providentiale a progresului, a sciintiei, a virtutiei: cu unu cuventu a perfectiuniloru de totu feliulu!!

Si acum, fratiloru români! in fati'a unui mormentu inchisu abiá de vr'o dóue trei dîle, sî pre a cârui pétra sepulchrale vediendu inca tierâna próspeta, udata de lacrimile ceriului sî ale pamentului amu atinsu óre-care punctu alu trecutului! Sa intrâmu patienu in elu!

Déca vomu deschide cartea fapteloru, cari s'au petrecutu in sinulu omenirei, vomu vedé acolo toti seculii, câti s'au succesu din tempuri necunoscute pâna adî, — cu tóte faptele omenirei sî cu barbatii, cari au lucratu la a ei fericire.

Déca vomu deschide cartea istorica a némului nostru, vomu vedé inca necasurile sî suferintiele de totu feliulu, ce au induratu mosii sî stramosii nostri; vomu vedé acolo caractere de feru sî virtuóse, suflete mari, atleti ai romanismului, cari erau farulu conducetoriu alu colonieloru române aici la marginea acést'a a Europei! Acestoru mari luptatori, cari respandeau lumin'a in patri'a româna, sî vitejescului loru bratiu avemu de a multiamí, ca noi fiii sî nepotii loru mai traimu astadi cá români!

Câtu dara ne obliga pre noi acésta recunoscintia, aceste devotiuni, acésta aducere aminte de acei barbati mari ai trecutului nostru, cându ne vomu revocá in memoria acele tempuri triste, cari se pareau, ca vorŭ sa innece romanismulu la gurele Dunarei — cá sî in Carpati! Dá, câtu va esistá unu sufletu românu pre aceste pamenturi, ingrasiate cu sângele strabuniloru nostri, ne vomu aduce aminte de voi, genii ai latinitâtiei orientale! O voi! guardi nevingibili ai romanitâtiei nóstre de pre malurile Dunarei sî Carpati — cá sî de prin sinurile sî strimtorile muntiloru Emus sî Pindu, vóue ve consacrâmu aceste momente solemne, cá sa ve rechiemâmu pre câte-va momente din imperati'a umbreloru, cá sa mai petreceti cu noi in midiloculu coloniloru români. Pamentulu ne desparte, dara ceriulu ne unesce, cá noi traindu in suvenirile frumóseloru vóstre fapte romanesci, pururea sa calcâmu pre urmele vóstre cu aceea bravura, cu aceea statornicia, cu acelu amoru ardietoriu, cu aceea inima romanésca, care au ilustratu atâtu de sublimu intrég'a nóstra viétia aici pre pamentu, cându erá-'ti cu noi. Sa calcâmu acele urme gloriόse, cari sî astadi dupa atât'a tempu ilustréza memori'a vóstra. O voi! anime generóse ale trecutului! voi, cari v'ati luptatu in tempuri grele sute de ani pâna la sacrificiu! voi, cari a-ti lucratu in vii'a romanismului cu atât'a abnegatiune, nu uitati o singura dî macaru sementi'a aruncata de Voi, ca ea a resaritu in animele nóstre romanesci; nu uitati obiectulu tandretiei vóstre, care ve au facutu sa palpitati pentru prim'a óra, cându veniserati in lume.

Aduceti-ve aminte de nepoti, de câte ori ei indrasnescu sa ve faca devotiuni.

Dara adenci devotiuni sî recunoscintie romanesci aru trebuí sa iésa din pepturile nóstre, din animile nóstre, in tóte dilele sî mai cu séma adî in fati'a unui mormentu, ce acopere pre celu mai mare barbatu alu natiunei sî bisericei nóstre; in fati'a unui mormentu, ce ascunde in sinulu seu rece pre unulu din cei mari sî mai ilustri Archierei, ce a avutu biseric'a româna dela intemeerea Daco-Romaniei pâna adî. Dá! mare sî ilustru a fostu Parintele Metropolitu Andreiu; pentru ca acestu Archiepiscopu românu atâtea fapte mari sî folositóre a facutu pentru biseric'a sea, pentru scól'a sî natiunea româna, incâtu mai o jumetate de seculu purtandu firulu conducetoriu alu vietiei nóstre natiunale, a fostu primulu luptatoriu intru regenerarea sî consolidarea romanismului din Daci'a centrala. Nu este biserica, nu este scóla, nu este provincia româna, unde sa nu fi radiatu lumina din marele seu sufletu. Nu este sufletu, nu este localitate româna, unde sa nu-si fi oferitu cu cea mai mare bunavointia sântulu seu obolu. In anulu 1870 m'amu apucatu sî amu facutu unu maialu cu elevii din scól'a nóstra normale „Radu Negru" din urbea Fagarasiu, cu scopu sa impartimu bilete in favórea fondului nostru scolasticu. 'Mi permitu sî tramitu o epistola cu unu biletu de maialu Parintelui Metropolitu Andreiu. Dupa câte-va dile spre marea nóstra bucuria ne tramite la fondulu scólei in obligatiuni de statu 600 de fl. v. a.

De multe ori dîcea reposatulu intru fericire: „Românului i trebuiesce lumina in spiritu sî taria in caracteru, apoi va ajunge la glori'a sî marirea stramosiloru sei." Eata omulu mare, fratiloru români! care intru adeveru calcá pre gloriósele urme ale stramosiloru! De aceea in tóta viéti'a sea nu a lucratu decâtu mai numai pentru scóla sî biserica. Câci la noi la români, scól'a sî biseric'a suntu cele dintâiu sî unicele institutiuni romanesci, cari ne voru duce la gloria, cari ne voru repune in positiune a ni cunósce originea sî missionea aici pre pamentu, pururea aducendu-ne aminte de noi sî de sublimele inceputuri ale romanitâtiei nóstre sî ale latinitâtiei intregi.

(Va urmá)

Din Sinodulu alu IV eparchialu alu diecesei rom. greco. ort. din Caransebesiu.

Siedinti'a I

tienuta in 16|28 Aprilie 1873.

Dupa seversirea servitiului ddiescu sî dupa ce s'a tienutu parastasu pentru sufletulu marelui fundatoriu Em Gosdu, deputatii sinodului adunendu-se diminéti'a la 9 óre in biseric'a catedrala alesera la propunerea dlui dep. Const. Radulescu o deputatiune pentru a invitá pre Ilustritatea Sea dlu Eppu Ioane Popasu la sinodu. Deputatiunea au constatu din domnii: Sim. Dimitrievici, Iosifu Tempea, Dr. Atan. Marienescu sî Ar. Damaschinu sub conducerea rever. d. prot. Sim Dimitrieviciu.

Deputatiunea intorcendu-se reportédia, ca Ilost. Sea dlu Episcopu primindu cu placere invitarea sî impartasindu binecuventarea archierésca s'a dechieratu, ca se va presentá indata. —

Presiedintele venindu in sinodu intre strigâri de vii „sa traiésca" ocupa loculu presidialu. Dupa-ce se alesera notarii interimali, domnii: Ios. Tempea sî Nic. Popoviciu preoti, apoi dd. El. Trail'a, Balt. Muntenu, Ioanu Becinég'a sî Georgiu Grozescu, presiedintele rostí câtra Sinodu o cuventare binenimerita, pre carea amu impertasit-o publicului dejá in uru trecutu. —

Dupa acést'a se propune adoptarea regulamentului afaceriloru interne din anulu 1870, carele se si adoptédia cu unanimitate din partea Sinodului.

Presiedintele Eppu provóca pre deputati a-si dá plenipotentiele sî propune, cá membrii sinodului in intielesulu regulamentului adoptatu sa se imparta in trei sectiuni verificatórie sî adeca: cerculu elec. I—X (inclus.) sa formeze sectiunea I; cerculu XI—XX inclus. a dóu'a sectiune sî sectiunea a trei'a sa-o formedie membrii din cleru.

Sectiunea I se verifice pre alesii mireni din sectiunea a II-a.

Sectiunea II pre alesii din cleru, iéra sectiunea preotiloru se verifice pre membrii din sectiunea I.

Predându-se presiedintelui planipotentiele sî protocólele de alegere sî scrutinare, acestea se impartu sectiuniloru resp. spre revisiune suspendându-se siedinti'a pre o ½ óra. —

Redeschisendu-se siedinti'a raportatoriului sectiunei I dlu Const. Radulescu referédia, ca in cercurile elec. X—XX alegerile facute suntu valide de óre-ce nu s'au insinuatu nice unu protestu, deci propune verificarea deputatiloru alesi observându, ca Dr. At. Marienescu a abdisu de mandatulu seu in cerculu elec. alu Saschei mont. XII; Sim. Mangiuc'a, alu Oravitiei mont. XIII; Traj. Dod'a alu Teregovei XII; I. Bartolomeu alu Satului nou XX; mai departe, ca dlu G. Ioanoviciu nevenindu la sinodu sî nepronunciându-se fatia cu mandatulu seu nu se póte verificá de deputatu in Bocsi'a mont. —

Deputatii alesi se verifica in cercurile susu numite, pentru cele-lalte se escrie alegere nóua. Georg. Ioanoviciu se verifica, dupa-ce presidiulu produce dechieratiunea acestui'a in scrisu, ca primesce.

Raportatoriulu sectiunei a dóu'a Dr. Atan. Marienescu referédia, ca nefacendu-se in cercurile elec. I—XX din cleru alegerile conformu legei propune alegere nóua in cerculu XX alu Satului nou, suspinderea alegerei in cerculu VI pâna ce se va dechierá deputatulu resp. fatia cu mandatulu seu. Alegerile nu s'a facutu in acea dî sî comissari cá deputati au condusu alegerea sî subscrisu plenipotentiele; deci astfeliu de iregularitâti sa se incungiure in venitoriu. —

Dlu dep. Babesiu reflectându, ca in cerc. el. XVI sî XVII s'a templatu alegerea contr'a ordinatiunea cons. la 8 Fauru, sî inainte de tempu, sa se nulifice.

Alegerile din cerc. XVI, XVII sî XX se nulifica sî se escriu alegeri nóue, deputatii celor'a-lalte cercuri se verifica.

Raportatoriulu sectiunei III, dlu dep. Iac. Popoviciu propune verificarea deputatiloru din cerc. I—X observându, ca dlu dep. V. Babesiu resémna la mandatulu seu in cerc. V sî dlu Georg. Ioanoviciu in cerc. VII.

Sinodulu dechiara de verificati pre deputatii in cercurile I—X; pentru cercurile V sî VII se escrie alegere nóua. —

Sinodulu dechiara preurmatorii deputati de verificati:

(A. Din clau.)

1. Din cerculu elect. Zagujeni d. I. Stefanoviciu par.

FOISIÓRA.

Scutulu meu.

Aruncatu d'a sortiei valuri,
Printre stânci cu piscuri 'nalte,
Unde nu-su urme de plaiuri,
Unde omu nu mai strabate;
Decâtu vulturu sburatoriu,
Sî gazel'a sprintenea,
Séu déca zeresci vr'unu noru,
Susu pre bolta, sî vr'o stea.
Mân'a-'mi drépta atuncea, sî refugiulu meu,
Este rugaciunea câtra Dumnedieu;

Aruncatu pre marea lata,
Unde sufla amaru orcanulu,
Unde naia-mi desperata,
Nu mai dieresce limanulu;
Unde valulu furiosu,
Sta sa se arunce 'n nori,
Unde celu mai curagiosu,
Nui lipsitu de reci fiori,
La acestea inca, unde-i scutulu meu?!
Nu se póte aiurea fâra 'n Dumnedieu.

In resbele 'nversiunate,
Ce ajungu la desperare,
Unde sabi'a strabate,
Fâra mila sî crutiare;
Unde-i fratele: strainu,
Ear' tu omule: calâu,
Unde fiiulu de crestinu,
Nu mai are Dumnedieu.
Ce-i si-aicea óre, totu curagiulu meu?!
Numai: rugaciunea câtra Ddieu.

Dara se dicu lipsitu de tóte,
Fâra pâne, fâr' avere.
Cascigându-mi de se póte,
Cá seraculu care cere,
Vr'o bucata, séu pará,
Dela cei ce in sierpariu,
Pórta mii, n'asi desperá,
Ia-si cere de susu daru,
Câci e mare si poternicu, e balsamu,
Pentru sufletu mângaiere, cându 'lu amu,

Iacobu Onea
clericu abs.

Inceputurile diurnalisticei.

Se scie ca chinesii au apucatu inaintea tuturoru celoru-lalte popóre, in materia de tipografia sî de publicitate. Artea tiparului e cunoscuta din vremi immemoriale in Tartari'a, in Chin'a sî in Iaponi'a. Marturii necontestabile aréta ca chinesii aveau tipografii la inceputulu seclului alu III-lea, sî ca se serviau cu caracterele mobile de lemnu in seclulu alu X-lea. „Noi ne falimu cu minunea tiparului nostru, dîce Montaigne; alti ómeni la altu capetu alu lumei, in Chin'a, se serviau cu ele inainte cu o mie de ani". S'au publicatu prin urmare scrieri, dîuarie periodice, gazete in aceste tieri privilegiate, in tempuri vechi.

Dîuarismulu la Rom'a consistá la inceputu in prescriptele verbale ale siedintieloru senatului, in publicarea nasceriloru, mortiloru, a despartienieloru, a numeloru strainiloru care soseau la Rom'a, a pretiului grâneloru, a carnei sî a altoru obiecte de hrana. Acestu diuariu se numiá „actu populi Romani et diurna."

In evulu de midilocu cunosciinti'a fapteloru contimporane se gasiá numai in analele redactate de calugari, cum suntu „cronic'a calugerului din Saint-Gall", „marele cronice ale sântului Dionisie", etc.

Intâiulu diuariu „Mercurulu Franciei" fu publicatu in 1605. Elu fu intreruptu dupa o esistintia de 59 de ani, adeca in 1664, sî reinceputu in 1672 sub titlulu de „Mercurulu girante" pâna in Maiu, 1710.

„Gazet'a Franciei" a fostu fundata la Parisu in Aprilie, 1631, sub domni'a lui Ludovicu XIII, de mediculu Renandot. Unu istoricu dice, in acést'a privire:

„Gazet'a" fiindu inventata sî impressiata sub ministeriulu cardinalelui Richelieu, care se adresá multu la guvernu, facea sa se publice pre acésta cale mai multe succese fericite, cari opriau pre câtu-va tempu turburarea provincieloru inainte cá adeverulu sa fia cunoscutu cu sicurantia.

Intâiulu numeru alu „Diuariului invitatiloru" fu publicatu in 3 Ianuariu 1665 de Denis de Sallos, consiliariu in parlamentu sî fu pusu in atributiunile cancelariului Franciei in 1702, intreruptu in 1793, reinceputu putienu tempu spre sfersitulu seclului de pre urma de Sainte-Croix, Sylvestre de Sacy, Langlés, si continuatu in 1816 sub directiunea ministrului de justitia.

Nicolae de Brégny, chirurgu alu regelui, publicà in 1679 la Parisu unu diuariu de medicina, suprimatu in 1682.

Bayle facù sa apara in Oland'a „scirile republicei literiloru" in 1686. Jesuitii intrerupsera fói'a loru. „Diuariulu de Trévoux" in 1701.

Intâiulu numeru alu „Monitoriului", devenitu diuariu oficiale alu guvernului francesu in 17 Ianuariu, 1800, a fostu publicatu in 5 Maiu, 1789

Intâiulu numeru alu „diuariului librariei," ce-

II. Din cerculu el. Lugosiu, d. Iosifu Tempea.

III. Din cerculu el. Zgribesci d. G. Pesteanu pp.

IV. Din cerculu el. Fagetu d. Atan. Ioanovicu pp.

V. Din cerculu el. Cosiav'a, d. Nic. Popoviciu adm. paroch.

VI. Din cerculu el. Budiasiu d. N. Bolocanu, par.

VII. Din cerculu el. Jebelu, d. Ales. Ioanovicu pp.

VIII. Din cerculu el. Ciacov'a d. Ales. Popoviciu Adm. protp.

IX. Din cerculu el. Fizesiu, dlu Ioanu Popoviciu ppbiteru.

X. Din cerculu el. Retisioru, d. I. Cocor'a, adm. paroch.

XI Din cerculu el. Iamu, dl. Ios. Popoviciu, ppbiteru.

XII. Din cerculu el. Sasc'a mont. d. Mih. Alesandroviciu parochu.

XIII Din cerculu el. Oraviti'a mont. d. Iac Popoviciu, ppbiteru.

XIV. Din cerculu el. Bocsi'a-rom. dlu Alecsiu Popescu, parochu.

XV. Din cerculu el. Reciti'a mont. d. G. Pocrianu, parochu.

XVIII. Din cerculu el. Mehadi'a d. Mih. Popoviciu, adm. ppescu.

XIX. Din cerculu el. Bozoviciu d. Mih. Blidariu, adm. paroch.

B, Dintre mireni.

I. Din cerculu elect. Zagujeni, dlu, Ant. Mocioni, propr. mare, sî dlu Iul Ianculescu.

II. Din cerculu el. Lugosiu, dlu Dr. Ales. Mocioni, propr. mare si dlu Constantinu Radulescu, adv.

III. Din cerculu elect. Zgribesci, dlu Dr. Ios. Miescu, sî dlu Const. Popoviciu, invet. in Idora.

IV. Din cerculu elect. Fagetu, dnii; Eug. Mocioni prop. mare si Georgiu Grozescu jur. —

V. Din cerculu elect. Cosiov'a, dlu I. Bartolomeu, secr. cons.

VI. Din cerculu elect. Buziasiu d: Stef. Ioanoviciu iur. sî Atan. Alecsiu.

VII. Din cerculu elect. Jebelu, d. Vinc. Popu adv.

VIII. Di cerculu elect. Ciacov'a d. Adr. Damaschinu, ass. la senatulu epitrop.

IX. Din cerculu el. Fizesiu, d. El. Traila adv. sî d. Mart. Tiapu, invet.

X, Din cerculu el. Retisioru. d. Nic. Ioanoviciu si dlu baronu Eug. de Duc'a.

XI Din cerculu el. Iamu dlu Vinc. Babesiu sî Dlu Traianu Miescu.

XII. Din cerculu el. Sasc'a mont, dlu Baltazaru Munteanu adv.

XIII. Din cerculu el. Oraviti'a mont. dlu Dr. At. Marienescu, asess. de tribunalu.

XIV. Din cerculu el. Bocsi'á rom. dlu Stef. Antonescu, jude adî cerc. dlu G. Ioanoviciu prop. mare.

XV. Din cerculu Resiti'a mont. dmnii: Sim-Mangiuc'a adv, si I, Becinég'a iur.

XVI, Din cerculu el· Caransebesiu dmnii I. Ioranasiu, asessoru la sen. scol. si I. Bistrianu, prop.

XVII. Din cerculu el. Teregov'a, dlu G. Brinzeiu, capitanu.

XVIII. Din cerculu el. Mehadi'a, dlu George Trapsia cap. pens. sî dlu Lazaru Grozavescu.

XIX. Din cerculu el. Bozoviciu dlu gen. Traianu Dod'a sî dlu Elia Floc'a.

XX. Din cerculu el, Satulu-nou, dlu Balnojanu, locot. prim. in pens.

S'au verificatu: a) din cleru 17, iéra dintre mireni 33 deput. cei presenti intrunescu nrulu de 44.

Inaltulu presidiu dechiara sinodulu de capace, a aduce decisiuni, propune alegerea definitiva a notariloru, sinodulu alege de atari: pre dnii Ios. Tempea sî Nic. Popoviciu din cleru; pre dnii Elia Traila, Baltazaru Munteanu, I. Becinéga si Grozescu dintre mireni, Eli'a Traile de notariu diriginte. —

Pentru protocolulu siedintiei acestei'a se designédia d. Ios. Tempea, pentru cuventâri, dlu Baltaz. Munteanu.

Presiedintele dechiarându sinodulu de constituitu propune alegerea de 5 comissiuni, se alegu din partea sinodului:

I. Pentru comisssiunea verificatória: Iac. Popoviciu sî I. Cocor'a din cleru; Sim. Mangiuc'a Dr. Iosifu Miescu, I. Bistritianu, Stef. Antonescu dintre mireni.

II. Pentru comissiunea afaceriloru strinsu biser Ales· Ioanoviciu sî Ales. Popoviciu, din cleru; Vic. Babesiu, Traianu Miescu, maior. Nic. Ioanoviciu, I. Bartolomeu dintre mireni.

III. Pentru comissinnea petitionaria: I. Popoviciu, Mih. Blidariu, din cleru; Dr. Ales. Mocioni, Stef. Ioanoviciu Dr. At. Marienescu, Const. Radulescu dintre mireni.

IV. Pentru comissiunea financiara: At. Ioanoviciu, G. Pocrianu din cleru; Iul. Ianculescu, Ar. Damaschinu, G. Trapsi'a, Vinc. Popu dintre mireni.

V. Pentru comissiunea scolara: Ios. Popoviciu, Mihaiu Popoviciu din cleru; I. Ionasiu, Martinu Tiapu, Con. Popoviciu, I. Balrosianu dintre mireni.

(Va urmá)

Convocare

In Blasiu, pe 3 Augustu a. c. st. n.

la adunarea generale a despartiementului cercuale XX. a Associatiunei transilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu.

Din siedinti'a comitetului susu cercuscrisului despartiementu tienuta in Blasiu la 3 Iuliu 1873.

se estradà prin

Dr. Iac. Brendusianu,
actuante.

Causa limbeloru la judecatoriele regesci

Cu ocasiunea pertractârei verbale tienute in 27 Iuniu 1873 calend: nou, — la tribunalulu supremu, cá foru alu 2-lea si supremu disciplinariu, in caus'a disciplinara in contr'a judelui regescu dela tribunalulu regescu din Dev'a, inaintea unui publicu presentu, a intrebatu domnulu Fabry presiedintele judecatoriei pre inculpatulu, ca cum 'si inchipuesce dumnialui, adeca inculpatulu, in prala o consultare judecatorésca intre mai multi membrii judecatoresci, sî cum 'si inchipuesce inclpatulu efectuirea practica a legei despre limbe in intielesulu esplicatu de inculpatulu, cându dintre mai multi membrii judecatoresci unii nu precepu limb'a, in care referéza unu judecatoriu, si propune o causa de judecatu? Cum se voru intielege, sî precepe mai multi judecatori intru o limba, care nu o sciu toti?

La intrebarea acést'a au respunsu inculpatulu:

„Practicabilitatea unei legi este tréb'a si lucrulu legislatoriului. Legislatoriulu are missiunea, de a face legi practice, nu judecatoriulu. Unu judecatoriu nu are, de a judecá despre lege, ca óre practicabila sî buna e, séu ba; ci are numai se judece strinsu dupa lege, adeca in intielesulu legei, pâna cându legea, buna séu rea, — practicabila séu ba — sta in puterea obligatória.

Legea despre limba, adeca articululu 44 din 1868 asiá obliga si indatoréza pre fiesce-carele judecatoriu in functiunile sele, sî asiá 'lu face de responsabilu pentru indeplinirea ei, cá si ori-care alta lege, care taie in spher'a de activitate a unui judecatoriu.“

Tabl'a regésca din Muresiu-Vásárhely dupa pertractarea verbala publica tienuta acolo cu inculpatulu in 26 Aprilie 1873 au judecatu pre inculpatulu, in privinti'a limbei de vinovatu, din dóue motive:

1. Pentruca inculpatulu in referadiele sele, pre partea stenga a cólei de referada, a intrebuintiatu limb'a româna sî germâna in unele cause a persóneloru de românu, séu de némtiu.

(de tóte vre-o 70 intre 762.)

2. Pentruca trei declaratiuni ale sele in urmarea provocârei facute de tabl'a regésca, le-a datu in limb'a româna, sî germâna, si anume: un'a in 5 Iuniu 1872 la presiedintele tribunalului din Dev'a in limb'a germâna (még nem is saját anyanyelvén, hanem német nyelvén), — alt'a câtra tabl'a regésca Nr. presid. 176/872) in limb'a româna, si a trei'a câtra tabla regésca sub Nr. 3982/872, in 3 Iuliu 1872, in limb'a germâna, (mintegy kitüntetéseül annak, hogy az állam hivatalós nyelvet, a törvény megvetésével mellözni jogositva érzi magát, visszont német nyelven szerkesztette.)

Tribunalulu supremu inse din motivele deasupr'a ale tablei regesci, numai alu doilea 'lu-a luatu in consideratiune in contr'a inculpatului, sî a declaratu pre inculpatulu de vinovatu pentru calcarea legei articol: 44 din anulu 1868, §. 4, pedepsindulu cu gradulu intâiu de pedépsa adeca cu „roszolás“ dojana, displacere, — reieptându apelatiunea procurorului superioru de statu, care a pretensu pedepsirea cu alu doilea gradu, adeca cu feddés infruntare — (Verweis.)

Judecatorii au fostu: Dapsy, Ostrovski referentu — Herzits, Dimits, Mihályi (romanu) — sî Somossy.

Nu judecatoriulu Balomiri pentru neinplinirea detorintieloru sele oficióse, ci judecatoriulu românu Balomiri fatia cu limb'a maghiara, sî supusulu românu Balomiri fatia cu superiorulu seu maghiaru e judecatu si pedepsitu.

Interpelatiunea deputatului Dr. Iosifu Hodosiu, adresata ministrului presiedinte ungurescu in privinti'a interdicerei diuariului „Romanulu“ din Bucuresci de a circulá pre teritoriulu austro-ungurescu.

Onorabila Camera, voiu se adresediu dlui ministru presiedinte o interpelatiune. In Românulu — diuariu politicu ce apare in capital'a Romaniei, — cetescu urmatórele: „Românulu este opritu de a circulá in Austro-Ungari'a. Ministeriulu. . .

Voci. — Magyar, magyar. (Unguresce unguresce).

Hodosiu. — Numai decâtu domniloru. Citezu cuvintele originare. Vi le voiu spune sî unguresce. Asiá dara . . . „Ministeriulu ungurescu i-a facutu acésta onóre. Astadi ni s'au inapoiatu dela oficiulu postale din Bucuresci numerile destinate pentru Austro-Ungari'a, pre motivulu interdicerei din partea guvernului din Pest'a.“

Acum se ve spunu sî unguresce. (Oratorele traduce din cuventu in cuventu, sî apoi continua). Onorabila Caméra, nu sciu ce a pututu indemná pre d. ministru presiedinte, sî propriu pre guvernu, de a interdice circularea diuariului Românulu in Austro-Ungari'a. De aceea voiescu a-'lu interpelá. Eu, domniloru, cetescu acestu diuariu, sî 'lu cetescu, ve potu spune cu multa diligintia, n'amu cetitu in elu unu articlu, prin care s'aru atacá idei'a de statu a Ungariei, n'amu cetitu nici unu articlu, prin care aru provocá pre românii de dincóce de Carpati la rebiliune in contr'a unguriloru séu in contr'a integritâtiei tierei. Din contr'a: acestu diuariu a sustienutu sî a voitu se sustiena totu-déun'a bunele relatiuni intre Romani'a sî Ungari'a . . (Sa ascultâmu, sa ascultâmu).

Ore de acea a opritu guvernulu acestu diuariu, pentruca au vorbitu si vorbesce despre abdicarea principelui Carolu? Apoi despre acést'a vorbesce tóta pres'a, diuarele d-vóstre unguresci, diuarele germane sî tóte. Apoi, domniloru abdicatiunile principiloru astadi suntu la ordinea dilei. N'ati vediutu pre Amadeu, nume frumosu, câci insemnédia iubitoriu de Dumnedieu, nu l'ati vediutu cum a plecatu cu onóre din Spani'a? Ei bine, nu sci ce interesu póte avé guvernulu ungurescu cá principelui Carolu se nu plece cu onóre din Romani'a.

Séu de acea nu 'i place guvernului ungurescu

---

lebru prin colaborarea lui Beuchot, a aparutu in 22 Decembre, 1798.

Indata ce isbucnì revolutiunea, fia-care opiniune voí se aiba organele ei. Discussiunea deschisa in statele generale dete locu la desbateri aprinse in totu publiculu sî sa stabilira diuarie, spre a respunde la acésta nevoie generala de contraversa.

In acéste lupta nóua, aparura succesivu diuariulu Parisului, Monitorele, Logografulu, Diarea Dilei, Revolutiile dela Parisu, Actele Apostoliloru, Oglind'a, Dilnic'a, Diuariulu desbateriloru, Diuariulu ómeniloru liberi, alu cârui titlu fu parodiatu Diuariulu Tigriloru s. a.

Cea dintâiu publicare periodica a aparutu in Angli'a, sub auspiciele reginei Elisabet'a, in 1488, sub titlulu de „Mercurulu englese.“ Intâi'a gazeta publicata in Angli'a a aparutu la Oxford, sub titlulu de „Mercurius Aulicus“ in 1 Ianuariu, 1642: acest'a erá diuariulu curtiei. „Gazet'a de Londr'a“ in 5 Februariu 1666, diuariulu politicu publicatu in 1649 la Lisbon'a. Intâi'a gazeta publicata la Bruxelles in 5 Ianuariu, 1655, redactata in frantiosesce. In lun'a lui Fevruariu, 1664 se publicà Leipzig savant'a opera: „Acta eruditorum“. In 1721 aparù la Boston: „Curierulu nóuei Anglii“, imprimatu de fratele Veniaminu Franclinu.

Cele dintâiu diuarie fura imprimate in Russi'a in 1755· Unulu din ele erá in limb'a francesa.

Se spunemu, terminendu aceste detalie rapedi, ca numele de „Gazeta“ vine dela figur'a unei tiarce, numite „gazz'a“, in italienesce — simbolulu palavragiei — pre care tiparitorii de diuarie o pusesera in capulu foiloru loru.

(La Opinion nationale).

diuariulu Romànulu, pentruca scrie in contr'a escesseloru sî licintieloru desfrenate ale Evreiloru?

Daru la noi sî in alte tieri nu suntu diuare cari scriu nu numai cu demna indignatiune, daru de multe ori cu o justa vehemintia in contr'a desfrenârei Evreiloru?

Care a potutu fi daru motivulu guvernului de a interdîce circularea diuariului „Românulu“ in Austro-Ungari'a? Eu nu sciu, nu 'lu potu gâcî.

Intrebu daru pre guvernu sî speru ca d. ministru presiedinte, care este presinte 'mi va responde chiaru astadi, séu preste 5—7 dîle, pâna cându voru mai durá siedintiele, séu, déca nu 'mi va respunde in aceste dîle, speru ca, pâna la tómna va contramandá interditá. Sgomotu. Sî audîmu).

Iéta interpelatiunea mea. (Sa audîmu).

„Ce a indemnatu pre d. ministru presiedinte, sî mai cu séma pre guvernu a interdîce circularea in Austro-Ungari'a a diuariului politicu „Românulu“ care apare in Bucuresci, capital'a Romaniei?“

Principele Carolu de Romani'a.

Sub acestu titlu „Le jurnal de Rome“ publica urmatoriulu articulu, pre care credemu importantu de alu pune sub ochii cetitoriloru nostri:

„Mai multe dîuare din Austro-Ungari'a sî din Occidentu, punendu in circulatiune sgomotulu unei abdicâri eminințe principelui Romaniei, press'a din Bucuresci ii dete indata o desmintire sî pentruca se vorbise de pressiunea esercitata din Berlinu, pentru a obtiné acestu resultatu, cu scopu de a inlesni o combinatiune teritoriala intervenita intre curtile Prussiei, Russiei sî Austriei, „Corespondinti'a provinciala“ care este organulu lui Bismark a venitu se intarésca dismintirea data de press'a româna.

Déca ne aducemu aminte cum presenti'a principiloru Germaniei dela Augustu de Saxoni'a pre tronulu Poloniei, departe de a preservá acésta nenorocita tiéra, nu facù decâtu a oferí Germaniei sî mai cu séma Prussiei unu midilocu de amestecu in afacerile ei, apoi unu pretestu de intielegere cu vecinii pentru a o imparti intre ei, putemu a nu fi liniscìti a privì asupr'a sórtei Romaniei prin présenti'a unui Hohenzollern pre tronulu românu. Si de óre-ce mai multu decâtu odata Austri'a a facutu sa se vada poftele sele in privinti'a celu putienu a unei'a din cele dóue principate, ale câror'a unire constitue Romani'a, sî ca Russi'a n'au disimulatu nici odata ca anecsarea a amendoror'a intra in planulu ei, resulta de aici ca idei'a unei impartiri a principateloru Dunarene intre aceste dóue mari puteri s'a agitatu adese-ori, déca nu in convorbirile diplomatice, celu putienu in organele care au sarcin'a de a inaltiá balónele de incercare a cancelariloru.

Se cuvine a observá, ca dejá acele dóue puteri au teritorii române. Astfeliu Austri'a si-a adjudecatu Bucovin'a la finele seculului din urma sî Ungari'a a voitu sa-si incorporedie principatulu Transilvaniei; câtu despre Russi'a, ea si-a atribuitu in 1812 Basarabi'a d.n care n'au restituitu decâtu o mica parte cându cu pacea dela 1856.

Austro-Ungari'a, se pretinde, ca nu aru refusá de a-si anecsá Valachi'a, chiaru cu fortia, pre cându Russi'a s'aru multiamí, a luá asta-data numai Moldov'a, ceea-ce fâra indoiéla n'aru indestulá lungu tempu poft'a sea de cuceriri, daru aru avé totusi pretiosulu folosu a pune fruntariele sele pre Dunare.

Prussi'a se dîce, pré departata de gurile Dunarei pentru a primí in acésta tiéra vre-o parte teritoriala, aru gasí in alta parte o compensatiune indestulatória, pre care acum cá in secululu trecutu, cei doi aliati nu i-aru contestá.

Nu negâmu ca politic'a celoru trei curti ai sântei aliantie este inspirata de unu spiritu de dominatiune. Totusi Prusi'a, acum'a cându regele ei este Imperatore alu Germaniei, póte se nu aiba atât'a indulgentia câtra Russi'a, precum cându regele ei n'au fostu decâtu unu simplu electoru alu imperiului germanu.

Românii au gasitu in principele Carolu, unu principe de o inalta moralitate de intentiuni drepte sî care n'au negligiatu nimicu pentru a se identificá pre câtu mai bine cu tiér'a care l'au adoptatu sî alesu. Acést'a nu va se dîca ca i-a satisfacutu pre deplinu. Acésta tiéra, a cârei'a populatiune este in mare parte escelinte, se agita de seculi prin celu mai deplorabilu spiritu de partida. In impregiurâri mari anim'a cea buna triumfédia sî determina o unanimitate suprindietória, inse in viéti'a politica de tóte dîlele, passiunea absorbédia puterile cele vii ale natiunei.

S'a observatu ca dominatiunea principiloru in Romani'a n'au intrecutu siepte ani; s'aru dîce ca acestu numeru de siepte este acolo etatea climaterica a principatului. Sî caus'a principala a acestei'a este ca, cându fia-care partidu a ajunsu dup'olalta la putere séu a perdutu definitivu speranti'a de a ajunge la ea, tóte se coalisa pentru o schimbare de guvernu.

Principele Carolu este in alu sieptelea anu alu stapaniei sele. Primulu seu gându a fostu de a descoperí unu omu de statu, care l'aru putea mantiené mereu cá primu-ministru, precum a facut'o regele Wilhelm de Prussi'a cu atâtu norocu pentru glori'a sî puterea sea, in persón'a principelui de Bismark. A cui e vin'a déca acésta intentiune nu s'a realisatu? Principele Carolu incercá, inse spiritulu de partidu nu a primit'o. Nici barbatii politici de diverse nuancie nu s'au potutu aflá in acela'si cabinetu fâra a cautá sa se esclude unulu pre altulu; nici vre-unulu din ei n'a avutu unu prestigiu suficientu spre a impune altor'a diferinti'a.

— Nu ve poteti inchipuí, dîse intr'o dî principele Carolu unui strainu pre care-lu onorá cu óre-care incredere, cu câtu necasu amu a gasí adeverulu intre atâtea persóne politice care se succedu in palatu, acusandu-se un'a pre alt'a.

Un'a din cele mai mari dificultâti de a guverná in Romani'a, provine din aplicarea ce au partidele a se coalisá afara de ori-ce principiu.

Totusi mari sî folositórie reforme s'au facutu. Drumurile de feru s'au construitu sî armat'a se organiséza. De n'aru fi fostu perseculiunea israelita, cá sa arunce asupr'a Romaniei o umbra defavorabila, dara care nu se póte pre dreptu imputá principelui Carolu, ne-amu putea numai bucurá de progresulu implinitu din tempulu unirei.

Vomu spune alta data ceea ce tiér'a datoréza activitâtiei principelui sî spiritului petrundietoriu alu locuitoriloru sei.

Astadi ne vomu marginí numai la unu consiliu intreitu, ce-'lu adreséza româniloru o inima latina ce-i cunósce sî-i iubesce:

Sa nu-si puna increderea loru in desacordulu puteriloru, ci in propri'a loru concordia;

Sa caute aperarea natiunei loru in desvoltarea tuturoru energieloru sî in egalitatea tuturoru acelor'a care suntu nascuti pre acelasi pamentu, ori care aru fi cultulu loru;

Sa profite de esempulu Spaniei care, separandu-se in tempu inoportunu de Amadeu de Savoi'a, a cadiutu in anarchia. „Cur. de I.“

Varietâti.

⁂ **Necrologu.** Veduv'a An'a Todea nascuta Nicol'a, orfanii Ioanu preotu in Cerbu, Nicolau, Mari'a, Rafil'a, Agafti'a, Samfir'a, Dimitriu sî Georgiu, precum fratii sî alte rudenii numeróse cu anim'a frânta anuncia trecerea din viétia a préiubitului sociu, parinte sî frate Dimitriu Todea preotu gr. or. in Albacu, protopresbiteratulu Zlatnei de susu in etate de 54 ani, iéra alu servitiului la sântulu altariu 37 ani, repausatu in Albacu dupa unu morbu de 24 óre Sambeta 23 Iuniu a. c. c. v. la 9 óre sér'a, impartasitu fiindu cu ss. Taine. Celebrarea funebra s'au seversitu Marti in 26 Iuniu dupa amédi la 4 óre la locasiulu defunctului, iéra osemintele se voru astrucá in cimiteriulu bisericei din locu. Fia-i tierân'a usióra sî memori'a binecuventata.

⁂ **Cholera.** Din Clusiu aducu diurnalele urmatorele despre starea actuale a acestei epidemie: dela 18 Iuniu pâna la 7 Iuliu s'au bolnavitu 245, s'au vindecatu 75, au muritu 121 sî au remasu sub grigia mediciloru 49 persóne.

⁂ Dóue telegrame, cu dat'a din 20 Iuniu, publicate de diuarulu Istrosu, aducu scirea ca in Galatiu sî Craiov'a s'a ivitu coler'a.

In Galatiu au fostu pâna acum patru casuri, din cari trei cu mórte; in Craiov'a mai multe, din cari trei cu mórte.

Osebitu de aceste casuri, in Galatiu o familia venita de curendu din Germani'a, a avutu unu mortu.

⁂ **Avisu:** A esitu de sub tipariu brosiur'a I din Manualulu populariu de agricultur'a practica, indiestratu cu mai multe ilustratiuni despre cele mai insemnate unelte agricole sî dedicata Asoc. trans. pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu, de George Vintila, inspectore silvanale — districtuale. Cuprinde: Nutritiunea sî compositiunea planteloru; pamentului, clasificarea, lucrarea sî imbunatatirea lui sî o particica din capitululu despre gunoiu. Abonamentulu se face la autorele in Fagarasiu sî la Redactiunea acestui diuariu. Pretiulu unei brosiuri face 40 cr. cu tramitere pre posta 46 cr. Dela 10 esempl. se da unulu gratisu. Brosiur'a II va esí câtu de curendu sî se va tramite fâra intârdiere d-loru abonenti, 4 cóle suntu dejá tiparite gat'a.*

---

*) Celelalte diuarie nationale inca suntu rugate se binevoiésca a reproduce intre varietâti acestu avisu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confessiunala gr. or. din Haro in comitatulu Hunedórei protopopiatulu Giógiului I, se deschide concursu pâna la 15 Augustu a. c. st. v.

Emolumentele suntu: 300 fl. v. a. salariu anualu, grâdina pentru legumi, dela totu pruncula umblatoriu la scóla unu caru de lemne séu 1 fl. v. a. sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune invetiatorésca au sa-si tramita recursele câtra comitetulu parochialu, séu deadreptulu onor. dnu Vasiliu Piposiu prot. alu tractului Giógiului I, in Hondolu per Dev'a alaturandu testimoniu preparandialu sî de cualicatiune, sî tóte atestatele despre servitiulu de pâna acum; afara de acestea se poftesce cá pre lânga limb'a materna (româna) se vorbésca sî limb'a magiara séu germâna, sî totu-odata suntu poftiti a se infatisiá in vre-o domineca séu serbatóre la s. biserica, cá se fia cunoscuti poporului. —

Haro 6 Iuniu 1873.

In numele comitetului parochialu.
Georgiu Lorintiu,
presiedinte.
Cu scirea sî invoirea O. D. Protopopu tractualu.
(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de capelanu lânga betrânulu parochu Ioanu Jónt'a din Bocholtiu, protopresbiteratulu tractului Nocrichiu—Cincului-mare, se deschide prin acést'a concursu in intielesulu Inaltului ordinu consistoriale din 10 Maiu a. c. nr. 453. pâna la 20 Iuliu a. c.

Emolumentele suntu:

a) Trei jugere de pamentu din portiunea canonica.

b) Venitulu epatrafirului dupa stol'a usuata dela 62 familii cu numele semnate, care tóte impreuna dau unu venitu anualu de 199 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, cá obligati de a implinì tóte functiunile nepunticiosului preotu, suntu avisati, a-si tramite concursele instruite amesuratu „Statutului Organicu“ pâna la terminulu prefiptu.

Nocrichiu in 20 Iuniu 1873.

Cu contielegerea comitetului parochiale.
G. Maieru,
adm. ppescu.
(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni invetiatoresci la scól'a normala rom. gr. or. din Bradu, comitatulu Zarandu, se deschide prin acést'a concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 450 fl. v. a. sî se platesce in rate lunarie anticipative.

Doritorii de a ocupá acestu postu au de a-si ascerne petitiunile loru instruate conformu „Statutului Organicu“ pâna in finea lunei lui Iuliu a. c. st. v., la subsemnatulu aici in Bradu, sî au a documentá ca suntu romani sî de relig. gr. or.; au absolvatu celu putienu IV cl. gymn. sî cursulu pedagogicu séu teologicu; sî in fine, ca au o purtare morale nepetata. —

Bradu (Cot. Zarandu) 15 Iuliu 1873.

Comitetulu representantiei gymnasiului
rom. gr. or. din Bradu.
Nicolau I. Miheltianu,
prot. sî presied. comitetului.
(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 54 ANULU XXI.

Sabiiu, in 5|17 Iuliu 1873.

ad. Nr. cons. 566. 1873.

Incunosciintiare.

Cu provocare la ordinatiunea consistoriale din 10 Ianuariu 1872 Nr. cons. 37 publicata in „Telegr Rom.“ din 3/15 Februariu 1872. Nr. 10 se aduce prin acést'a la cunoscinti'a publica: ca supunendu-se P. P. Samuilu Trifonu parochu in Beriu, si Iosanu Boteanu, parochu in Bincintiu, Protopresbiteratulu Orasthiei censurei prescrise in susnumit'a ordinatiune consist. s'au aflatu apti pentru de-a fungá cá aperatori in cause bisericesci, matrimoniali si disciplinari inaintea foruriloru nóstre bisericesci, spre care sfersitu li s'a impartasitu si binecuventarea archierésca in intielesulu §-lui 442 din Dreptulu canonicu.

S a b i i u, 2 Iuniu 1873.

Dela Secretariatulu Consistoriului archidiecesanu greco-orientalu.

Congresulu electivu.

I.

Statutulu organicu in §. 157 dispune, cá dupa repausarea Metropolitului, consistoriulu metropolitanu se convóce congresulu spre a alege pre Metropolitulu celu fiitoriu, celu multu in trei lunî de dile. Dispusetiunea acést'a 'si are temeiulu in canonulu alu 25 alu sinodului IV ecumenicu.

Consistoriulu metropolitanu, carele se va intruní luni in 9 Iuliu spre acestu sfersîtu, asiá credemu, ca nu va dá de nici o pedeca, privitória la convocarea congresului electivu. Sî asiá pâna ací aru merge tóte fâra de nici o poticnéla.

Este dara intrebarea cea mai momentuósa care trebuie sa si-o puna fia-care românu ortodocsu, ca congresulu ce va face?

La cea dintâiu cugetare numai asupr'a alegerei, sî venimu la convingerea, ca ea nu va fi de a se luá dreptu de lucru usioru.

Amu dîsu la cea dintâiu cugetare. Dara déca mai luâmu, ceea ce trebuie sa facemu, in consideratiune unele faime, cari se respandescu in tóte patru pârti ale pamentului, déca luâmu cele ce le cetimu in unele foi, ne convingemu sî mai multu, ca alegerea este unu lucru care recere cea mai mare seriositate.

Este usioru a dîce, ca cutare sa fia Metropolitu, sî este sî mai usioru a insîrá unu catalogu de nume de astfeliu de individi, cari póte nici ei nu au cugetatu vre-odata despre sine, dara nici altii despre densii, ca au sa **aspireze** la metropolia respective la archiepiscopia. Ba nu aru fi greu nici a votá pentru unulu ori altulu, déca aru fi sa implinimu numai o formalitate.

Inse lucrulu, séu alegerea 'si are sî partea sea esentiale. Partea acést'a, pre putienu dîsu, ne duce sa meditâmu asupr'a impregiurârei, ca Metropolitulu românilorn gr. or. din Tranni'a sî Ungarí'a este totu odata **Archiepiscopulu** transilvanu românu.

Metropolitulu nostru, cá autoritate bis. suprema in provinci'a metropolitana, dupa corelatiunea intre biserica sî statu, este o persóna, carea totu-déun'a are sî insemnatate politica.

Inainte de tóte inse, trebuie sa nu perdemu din vedere, ca congresulu are sa puna pre scaunulu metropolitanu unu urmatoriu alu intru fericire repausatului.

Dupa unu periodu de unu patrariu de seculu, in care s'au creatu o viétia organica bisericésca, in care s'a creatu nenumerate institutiuni folositóre pentru cei din presentu sî din viitoriu, in care s'a pusu temeiulu unei vieti politice sanetóse, desbracate sî curate de ilusiunile de cari patimesce natiunea nóstra de unu tempu incóce: trebuie ingrigitu, cá déca nu va capetá archidieces'a sî metropoli'a unu urmatoriu care cu potere creatória sa mérga inainte pre calea dejá inceputa, celu putienu sa capete o inima nobile in intielesulu celu adeveratu alu cuventului, o vointia neclatita de a nu vatemá nimic'a din cele ce s'au facutu de nemuritoriulu predecesoru, ci de a ingrigí necontenitu cá bunatatea institutiuniloru si celoru-lalte atinse mai susu, sa fia unu isvoru nesecabilu sî abundantu pentru biserica, natiune sî patria.

Asiá ne intipuimu viitoriulu celu nemidilocitu sî asiá amu dorí sa cugete sî congresulu electivu, sî facendu pretensiunile aceste aretate dela viitoriu asteptâmu cá congresulu sa escugete sî sa afle pre barbatulu acel'a, pre carele sa-lu puna pre scaunulu metropolitanu, sî carele sa scia si sa póta corespunde dorintieloru sî asteptâriloru comune ale româniloru gr. or. sî ale patriei.

Urmandu astfeliu congresulu, sgomotele surde ce se sioptescu in tóte unghiurile sî cele mai departate ale patriei, din urechia in urechia, sî de alta parte se scriu prin unele foi s'aru reduce la valórea loru cea adeverata, adeca la sgomote séu mai bine la vorbe, cari disparu totu asiá dupa cum s'au sî ivitu.

Scaunulu metropolitanu gr. or. Sub titlulu acest'a aduce „P. N.“ o notitia in carea dupa „Tem. Ztg.“ si dupa cum afirma acésta din urma din isvoru competentu vorbesce despre intregirea susu amintitului scaunu. Inainte de tóte obserséza ca acum suntu in Ungari'a numai doi episcopi gr. or. si adeca **Ivacicoviciu** episcopulu aradanu si I. **Popasu** episcopulu caransebesianu. Despre alegerea unui laicu de metropolitu si despre convocarea congresului se esprima astfeliu amintit'a fóia: incâtu privesce intrebarea déca póte fi unu laicu denumitu metropolitu se póte respunde afirmativu, inse conformu canonului 17 alu sinodului constantinopolitanu in atare casu se cere tempu multu, de-si Fotius in trei dîle a fostu diaconu, presbiteru, episcopu si apoi patriarchu.

Dupa asiedimintele bisericesci unui astfeliu de laicu ii trebuie se petréca tempulu de lipsa in gradulu diaconiei sî apoi se devina preotu si déca sinodulu episcopescu 'lu afla ca in cele religióse, morale si scientifice este destulu de cualificatu se santiesce episcopu. Are inse si statulu se vorbésca unu cuventu normativu in afacerea acést'a si nu póte nimenea presupune ca elu va intarí pre vr'unu ultraistu politicu.

Intre românii laici gr. or. mai alesi, carii au absolvitu invetiatur'a teologica suntu de a se amintí Vincentiu Babesiu redactorele „Albinei“, Parteniu Cosm'a, Em. Stanescu, Iulianu Ianculescu sî Simeonu Mangiuca; dintre acesti'a numai Cosm'a e fâra muiere, pre cándu cei-lalti aru trebuí sa se desparta de sotiele loru si sa le tramita in monastire.

Cele ce mai nrméza in notitia nu suntu alta de câtu legile citate prin care are a se convocá congresulu.

„Federatiunea“ a inceputu unu ciclu de articuli cari privescu Metropoli'a nóstra. Pentru interesulu causei reproducemu astadi celu dintâiu articulu.

Metropoli'a veduvita a romaniloru greco-orientali.

I. Perderea imensa, ce suferì biseric'a romana greco-orientala din Ungari'a sî Transilvani'a prin mórtea Metropolitului sî Archieppului **Anderiu Baronu de Siagun'a**, a atinsu cu durere profunda inimile tuturoru româniloru, cari in oper'a cea mai insemnat'a a repausatului in eluptarea autonomiei bisericei gr. or. române suntu aplecati a vedé nu triumfarea ideiloru de confessionalismu, ce astadi putienu mai apésa in cumpen'a afaceriloru nóstre publice, ci mai multu sî preste totu viitoriulu siguru alu româniloru greco-orientali pre carier'a culturei spirituale.

Spiritele nepreocupate de ideile confessionalismului, de siguru voru amintí totu-déun'a cu pietate numele celui mai neobositu si prudentu barbatu alu româniloru, alu lui Siagun'a, sî unic'a mangaiere, ce potu avé pentru acésta perdere, numai aceea mai este pentru ei, ca Siagun'a opulu celu grandeosu alu seu nu l'au lasatu scrisu numai pre harthia, ci l'a introdusu in viéti'a practica a româniloru greco-orientali sî ca românii ori-ce tempuri viforóse se mai tréca asupr'a loru, totu-déun'a se potu retrage in fortaréti'a cea tare sî poternica a autonomiei loru bisericesci intru scutirea, desvoltarea si progresarea intereseloru spirituali natiunale.

Cându inse vomu meditá mai afundu, sî seriosu asupr'a cestiunei, déca românii greco-orientali voru avé destula energi'a si maturitate de a folosí in interesulu loru bine intielesu terenulu bisericescu si scolariu, si déca românii gr. or. voru avé fericirea de a poté alege de urmatoriu lui Siagun'a in scaunulu metropolitanu unu astfeliu de barbatu care i va sî póte sî scí conduce cu succesu favoritoriu pre calea inceputa de Siagun'a: negresitu vomu trebuí sa suspinâmu din adenculu inimei nóstre sî sa dâmu espressiune acelei convingeri adeverate, ca seculi intregi voru trece inca, pâna cându biseric'a greco-orientala va mai poté avé de capu alu ei pre unu alu doile Siagun'a, si ca cultur'a spirituala a româniloru greco-orientali dupa mórtea lui Siaguu'a nici preste dieci de ani nu va progresá in proportiune amesurata fatia de inceputulu ce l'a facutu repausatulu Metropolitu; ma, sa nu dîcemu mai multu, biseric'a gr. or. româna pré usioru póte se fia navalita din partea poterniciloru dilei, déca in sinulu acestei biserici nu va domní pacea, fratietatea sî bun'a intilegere.

Nefericirea irreparabila aru fi in totu casulu, déca in sinulu bisericei greco-orientale române si-aru redicá capulu hidr'a cea nesatiósa a neintielegerei, a discordiei sî a ambitiuniloru personale. Serbii, cari pre calea bine inceputa a regenerarioru bisericesci nationale s'au desbinatu in pârtile neimpacabile, astadi nu numai ca nu potu merge mai departe pre calea inceputa, ci incurcati de o parte intre sine, amortiti de alta parte prin activitatea comissariatului regescu, numai potu aflá calea cea adeverata, pre care aru poté d'a mâna unii cu altii intru progresarea loru pre terenulu bisericescu natiunalu.

Ferésca Ddieu pre românii gr. or. de asemenea incurcatura! Déca cându-va, de siguru acum se cere, ma se se pretinde dela fii bisericei gr. orientale **prudintia**, **precumpenire** si **buna intilegere** in tóte lucrarile loru, câci chiaru acum la actulu de alegere alu Metropolitui suntu chiemati a dovedi in fapta, ca suntu maturi spre esercitarea drepturiloru autonomice, suntu chiemati a dovedi, ca ei, fâra diferintia de partida politica, mai multu sciu apretiuí constitutiunea loru bisericésca, decâtu interesele personale; si in urma: ca ei, observândo intru tóte cu cea mai mare rigurositate ordinatiunile statutului organicu, nu voru provocá amestecu — guvernului in causele bisericesci gr. or. române.

Si noi, marturisimu, punemu mare pondu pre acést'a. Câci a provocá unu casu precedinte, cá guvernulu per fas et nefas sa se amestece in trebile bisericei gr. or. române, aru aduce cu sine cele mai periculóse urmâri pentru viitoriu si nu credemu, ca cei ce dóra din ambitiune personala séu din interese private nu cum-va s'aru incercá de a conturbá bun'a intielegere si procederea legala la alegerea noului Metropolitu voru avé destula taria de a poté suportá respunsabilitatea cea grea inaintea judecatoriului celui mai dreptu, alu istoriei.

Ce e dreptu, statutulu org. de-si intr'unu apendice tractédia deosebitu despre alegerea Metropolitului, in multe dispusetiuni ale sele nu este asiá de chiaru, cá sa potemu presupune, ca credinciosii bisericei gr. or. române toti pâna intr'unulu voru fi de un'a si aceeasi parere la punerea in lucrare a actului de alegere; unii paragrafi voru fi esplicati iu drépt'a iéra altii in stâng'a, fia-care dupa priceperea si convingerea sea, de unde apoi se potu nasce neintielegeri de acele, cari voru compromite caus'a, si voru provocá amesteculu organeloru politice.

In acésta privintia nu potemu a nu apelá câtu se póte mai seriosu la bunulu semtiu alu deputatiloru congresuali, cá se padiésca cu scumpatate dreptulu constitutionalu, a cârui alfabetu se incepe cu aceea: cá „minoritatea sa se supuna maioritâtieì“ in tóte cestiunile chiaru si atunci, cându minoritatea aru aflá, ca liter'a si spiritulu statutului organicu nu se potu esplicá altcum, decâtu cum le esplica minoritatea. Déca se esplica si aplica reu prin maioritate: lasa fia asiá; respunsabilitatea cade asupr'a maioritâtiei.

Pentru a contribuí si noi câtu de putienu la solidaritatea dorita a românilorù gr. or. pentru actulu de alegere alu Metropolitului, fia-mi iertatu a pertractá cu deamenuntulu procedur'a de alegere, — in numerulu viitoriu, observându ací preste totu numai atât'a, ca dupa stat. org. sanctiunatu prin Maiestatea Sea ces. reg. apostolica in 28 Maiu 1869. st. n. guvernulu n'are nici cea mai mica influintia ori amestecu in trebile bisericei gr. or. române si ca prin urmare: representantele guvernului, cá comisariu regescu, n'are cuventu nici la lucrârile preparative spre alegere, nici la insusi actulu de alegere. Unu dreptu eminentu alu bisericei gr. or. române ce nu-lu are nici o biserica autonoma in Austro-Ungari'a.

Ce e dreptu, Maiestatea Sea, — ceea-ce nu sufere indoiéla, — a avutu totu-déun'a si are si acum'a „jus supremae inspectionis“ (dreptulu de inalt'a supraveghiare) si in biseric'a gr. or. româna, precum acestu dreptu este sustienutu si in statutulu org., acést'a supraveghiare inse, multu, fórte multu se osebesce de supraveghiarea, ce Maiestatea Sea o esercita prin guvernulu seu in alte biserici, séu de supraveghiarea, ce M. Sea a esercitatu in tempii de mai inainte chiaru in biseric'a gr. orientala. Mai inainte, pre bas'a absolutei poteri maiestatice si pre bas'a declaratoriului Iliricu M. Sea cu deosebite ocasiuni in deosebite moduri si modalitâti a esercitatu acestu dreptu, provediendu pre comisariulu reg. cu mandate si instructiuni cându mai late cându mai restrinse, ma chiaru s'a intemplatu, ca comisariulu reg. dimpreuna cu capulu bisericei a ocupatu locu la més'a presidiala si a incursu in fapta in desbaterile sinodale.

Recunóscemu cu tóta supunerea omagiala si astadi dreptulu Maiestatiei Sele de a poté tramite comisariu la congresulu româniloru gr. or. conchiamându spre alegerea Metropolitului, de óre-ce M. Sea, avendu dreptulu de supraveghiare in causele bisericesci, are si dreptulu de a tramite acolo pre ori-ce barbatu incrediutu alu seu, care sa se póta convinge si in persóna despre curgerea desbateriloru, dara cá comisariulu reg. se aiba dreptulu a se amestecá in desbaterile congresului, a dá direptiune in drépt'a ori in stâng'a, séu a duce presidiulu dimpreuna cu comisariulu consistoriului metropolitanu (despre care vomu vorbí alta-data), — nu numai ca nu potemu recunósce, dara tocmai pre bas'a si in intielesulu statutului org. nici nu potemu concede, de óre-ce — dupa noi — dreptulu comisariului reg. nu se estinde mai departe decâtu: numai a fi de fatia la siedintie cá marturu oculatu fâra votu si consultare.

Siedintiele congresului suntu publice, de unde nu póte fi eschisu nimenea, si comisariulu reg. numai intru atât'a se deosebesce de ascultatoriu, in câtu densulu din profunda stima câtra persón'a M Sele, pre care o represinta, va avé unu locu destinsu si deosebitu de câtra publiculu ascultatoriu, daru nici decâtu nu póte ocupá locu la més'a deputatiloru congresuali ori més'a presidiala.

Noi inse suntemu aplecati a crede, ca guvernulu va avé mai multu tactu politicu si va fi mai crutiatoriu, decâtu cá prin tramirerea unui comisariu reg. la congresulu româniloru gr. or. sa provóce certe reciproce despre „eserciarea dreptului de suprema inspectiune“; credemu, ca precum congresulu din anulu 1868, si 1870, asiá si acest'a conchiamându pentru alegerea Metropolitului, nu va pasi de feliu pre terenulu politicu, cu care si asiá nu are nimicu de a face, cu atâtu mai putienu va desbate si decide cestiuni, ce dóra aru poté vatemá ori periclitá interesele statului. Noi celu putienu nu ne retienemu a dá espresiune convingerei nóstre, ca esmiterea unui comisariu reg. la congresu, in orice forma, aru face sânge fórte reu si aru fi in stare a provocá la români numai amaritiune si neincredere. A se evitá acest'a: credemu, ca jace atâtu in interesulu româniloru, câtu si in alu guvernului.

† Fagarasiu in 6 Iuliu 1783 nou.

(Urmare si fine.)

Plângi biserica româna! Imbraca-te in doliulu celu mare; pentru ca ai perdutu pre Parintele teu celu bunu, care atâtu de multu te-a iubitu, care atâtu de multu te-a aperatu de gónele celoru de altu neamu, care atâtu de multu te-a infrumsetiatu, redandu-ti vechia splendóre stramosiésca!

Plângi scóla româna! tu paladiu alu museloru, câci in mórtea marelui Metropolitu Andreiu ai perdutu pre celu mai generosu protectore si reformatoriu alu teu!

Plangeti voi cu totii, româniloru! câci unu sufletu mare romanescu, care facea glori'a vóstra natiunale a trepassatu la cele ceresci, trecendu la eternitate!

Plânga cu lacremi de mórte poporulu românu, ca acel'a, care i-a redatu glori'a perduta, ca acel'a, care l'a intaritu inlauntru si i-a storsu respectu in afara, a trecutu din lumea acést'a si ne-a lasatu orfani!

Posteritatea a inceputu sa vorbésca chiaru dela 28 Iuniu a. c. si istori'a nóstra natiunale — câta vreme români voru mai esiste si voru mai avea o biserica româna — va pastrá cele dintâiu pagine, pentru cá sa ilustreze si sa eterniseze memori'a marelui prelatu românu. Mórtea marelui Metropolitu Andreiu, acésta perdere nereparabile, a imbracatu in doliu animele atâtoru milióne de români. Iéra opidulu Resînari de ací inainte va fi unu perigrinagiu pentru totu românulu!

Aici dupa voi'a ilustrului reposatu, osemintele sele fura aduse in 2 Iuliu si depuse in biseric'a cea mare. Iéra Joi in 3 Iuliu a. c. remasitele pamentesci fura asiediate in mormentulu anume destinatu pentru acést'a. Macaru ca reposatulu intru fericire predispusese sa nu i se faca nici unu sgomotu, nici o ceremonia — afara de cele prescrise de biserica: cu tóte acestea mii de ómeni, sute de deputatiuni din tóte pârtile acursera sa asiste la mormentare inca cu dóue-trei dile inainte de diu'a prefipta! Tempulu a fostu frumosu, cum a fostu si viéti'a Parintelui Andreiu. Ingropaciune cá acést'a nu a mai vediutu Transilvani'a de sute de ani! Mare erá in simplitatea ei; grandiósa si semnificativa in sublimitatea ei! Sabiiulu intregu l'a petrecutu asociându-se cu miile de ómeni veniti anume de prin tóte pârtile! Nici unu panegiricu nu s'a tienutu; pentru ca reposatulu nu voise acést'a! Reposatulu prin marile sele fapte si-a scrisu istori'a singuru. Istori'a nóstra dela 1848 pâna adi este a sea; — si istori'a sea dela 1848 pâna adi este a nóstra, a bisericei nóstre si a natiunei nóstre! Erá cu nepotintia, cá vre-unu oratore sa se póta suí asiá susu, pâna in regiunile ideali, de unde se adapá reposatulu, de unde pornea, si pornindu intreprindea si aducea la deplinire atâtea fapte mari! Dorerea ne-a cuprinsu, ca biseric'a si scól'a nóstra au perdutu pre marele loru apostolu! Dorerea ne-au cuprinsu! Si care dorere se póte asemená cu dorerea nóstra, ca tocmai acum cându inca mai potea traí, amu perdutu pre celu mai mare Metropolitu românu alu seclului nostru!!

Si acum, iubite lectore! dupa ce biseric'a a disu vecinic'a pomenire in spiritulu acelui'a, care atât'a tempu a fostu unu lucéferu conducetoriu pre orisontele patriei române a bisericei si a scólei române, vérsa si tu cu mine o lacrima ferbinte pre scumpulu seu mormentu! Asociadia-te si tu cu atâtea milióne de români, cari plângu mórtea prea tempuria a marelui Archiereu Andreiu, — dîcendu-i cu mine si cu milióne de voci: eterna sa-i fia memori'a intre noi si urmatorii nostri!

Domnii si fratii Resinareni merita tóta laud'a si recunosciinti'a tuturoru româniloru pentru portarea si jertfele de totu feliulu, ce au depusu cu ocasiunea inmomentârei acestei'a grandióse! Cea mai mare onóre, ca in pamentulu loru repausédia acésta gloria bisericésca natiunale! Primiésca Resinarenii multiemit'a româniloru pentru atâtea sacrificiuri si fia mândrii, ca numai ei s'au invrednicitu se pastreze scumpele oseminte ale marelui barbatu de statu, ale marelui Archiereu românu, a unei glorie nationale din cele mai grandióse ale seculului nostru!

Iubite lectore! Fiindu ca ti-amu vorbitu de Resînari si fiindu ca venisemu si eu se versu lacrimi de recunosciintia pre mormentulu Marelui Archiereu, pre care atâtu de multu l'amu iubitu in viéti'a mea, si a cârui imagine nu se va sterge din memori'a mea, din anim'a mea, decâtu odata cu ultimele mele respirâri: fui invitatu la esamenele semestrului secundu ale eleviloru din scól'a normale ort. or. din locu, ce s'au tienutu Sambata in 5 Iuliu a. c. — Intre tóte ceea-ce m'au surprinsu si incântatu, ceea-ce m'au umplutu de bucuria suntu dóue lucruri, cari déca voru luá sboru la români: natiunea se va emancipá! Mai intei'asidata reverenti'a sea Parintele Sav'a Popoviciu Barcianu cá presiedinte alu esamineloru impinsu de dorulu de a-si vedé pre români emancipati de ignorantia si tutoratulu strainu, pre terenulu economicu, indemná pre copii si pre parintii copiiloru in cuventârile sele de deschidere si inchidere — se imbracisiedie meseriile de totu feliulu! Intru adeveru! Nice odata românii nu au fostu mai amenintiati pre terenulu economicu cá acum, cându tierile nóstre suntu legate prin drumurile de feru a tóta lumea, dându comerciului de totu feliulu alta directiune, alte siause, alte combinatiuni si alte conditiuni!

Cu unu meritu mai multu ai, reverendisime domnule! pre lânga cele-lalte multe merite, ce le posiedi, ca indemni pre români la atâtea lucruri folositórie!! Ceea-ce m'au mai incantatu este clas'a de lucru a fetitieloru! Se dîcea, ca mai nice odata atâtea cusaturi, atâtea lucruri de mâna: camesi, sortuce de lâna, caltiavete, ciorapi, icóne brodate si alte lucruri bine si frumosu lucrate, nu lucrasera fetitiele cá acum, in acesti doi ani din urma, de cându este profesorés'a domnisiór'a Aureli'a Ioanu Bratu, fic'a parintelui Ioanu Bratu din Resînari! Intregu meritulu este alu domnisiórei Aureli'a, carea de-si intr'o etate atâtu de frageda (16—17 ani), si-a insusitu o rutina pedagogica, unu talentu pedagogicu, care m'au facutu se-o admiru si sa credu, ca este acést'a domnisiór'a dela natura facuta de a fi profesorésa!

Din etatea cea mai frageda, de cându umblá la scól'a normala locala — fiindu eu professoru acolo — 'i observasemu minunat'a desvoltare a facultâtiloru sele intelectuale! Si judecat'a, ce mi-o facusemu atunci — inainte de acést'a cu vr'o 5—6 ani — nu me insielase; câci in cei 4 ani urmatori ducendu-o parintii la Sibiiu, iéra mai pre urma cá profesorésa la acésta scóla locale a datu domnisiór'a Aureli'a cele mai eclatante dovedi de ardóre si alipire câtra sciintie, câtra virtutea casnica si câtre carier'a cea grea si spinósa pedagogica!!

Intr'o etate asiá tenera si cu o minte asiá de agera, cu unu spiritu atâtu de petrundietoriu, promite multu in venitoriu! Parintele Ioanu Bratu, dupace domnisiór'a Aureli'a a terminatu cu succesu emininte clasele normali din locu, i-a datu crescere ingrigita intr'unu pensiunatu din Sibiiu 4 ani de dile!

Aru fi fórte recomandabilu, déca preotii nostri români de pre la sate aru imitá pre parintele Ioanu Bratu, care a pusu cea mai mare grige intru crescerea ficei sele, carea astadi ii face numai onóre! Câci trebuie sa se scie odata pentru totu-déun'a, ca românii fâra scóle de fetitie prin tóte satele si orasiele nu voru mai polé corespunde tempelui si ca marea cestiune de a se ferici neamulu omenescu in genere si poporulu nostru in parte, nu este nici pre departe deslegata, déca nu vomu cresce pre barbatu paralelu cu femei'a; pentru cá amendoi cu cultur'a mintii si a animei sa se nobiliteze imprumutatu; iéra omenirea prin acést'a se ajunga pâna la cea mai posibila perfectiune.

Cu acestea inchieiu, iubite lectore! Si multiamindu-ti, ca ai avutu atât'a bunavointia, de mai ascultatu, 'ti dicu „la revedere" cu alta ocasiune. Marele sufletu alu Parintelui Metropolitu Andreiu sa planedie pururea preste capetele nóstre cá avendu noi, cei remasi orfani, maretiele sele fapte totu-déun'a inaintea nóstrea sa ne inchinâmu sântei lui umbre! Din inima curata se ne rogâmu lui Ddieu cá sa-i tramita unu urmatoriu pre pamentu intre noi, care sa mérga nestramutatu pre calea cea mare a romanismului, trasa de Parintele Metropolitu Andreiu celu mare, cârui'a vecinic'a sa-i fia memori'a amintirea intre noi si urmasii nostri!! —

Ioanu Dim'a Petrascu
directorele scólei normale „Radu Negru" din urbea Fagarasiu.

Cincu-mare, 24 Iuniu v. 1873.

„Vivos voco mortuos plango . . ."

Cu voce plina de jale, si de anima adencu petrundietória sunà astadi pâna in diua campan'a din turnulu sântei nóstre biserici, chiemandu-ne la locasiulu ddieescu desu de diminétia, cá sa plangemu dimpreuna colosal'a perdere a celui ilostrissimu barbatu, care pre cele mai spinóse carâri ale vietiei sele, a cârmuitu nai'a bisericei aruncata in valurile seculari cu celu mai bunu succesu la doritulu limanu.

Comitetulu parochiale audiendu de tristulu evenimentu, de repausarea Esc. Sele Préluminatului bunului si intieleptului nostru Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, cu anim'a sdrobita si plinu de jale, au facutu cele de lipsa pentru a se tienea parastasu intru odihn'a multu iubitului si in domnulu reposatului Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu, facendu de scire poporului nostru celui credinciosu pastoriului seu acum in domnulu repausatu, spre a luá parte la acestu actu funebrale.

Dupa finirea sântei liturgii cu pomenirea Esc. Sele in domnulu repausatu Archieppu si Metropolitu Andreiu, se cetì mai ina'nte circulariulu ven. cons arch. publicatu in „Telegr. Romanu" prin care se anuncia tristulu evenimentu si dispositiunile luate parte in sensulu testamentului in domnulu defunctului, parte in sensulu dispositiuniloru positive de lege pentru mai departe urmare.

Pareie de lacremi curgea pre fetiele credinciosiloru in urm'a anunciului publicatu, care i-au petrunsu pâna la anima in lacremi suspineu si reu oftau pentru insemnat'a perdere a marelui nostru redemtore bisericescu.

Incependu-se parastasulu dupa prescrisele tipicului, campanele pre totu tempulu acestui actu funebru sunau neintreruptu, plansulu loru de jale, pre care crestinii nostri cá credinciosii fii a acestui mare Archipastoriu, le acompaniau cu simtirile loru de doreri afundu petrunse, care 'si dau espressiune concreta prin necurmata versare de lacremi pre fetiele nóstre.

La finea acestui servitiu funebru, presiedintele comit. archivariu scaunalu M. Branisce tienù o cuventare funebrala, in mai multe renduri intrerupta si prin adeveratulu plansu alu oratorelui, pre care nu-lu mai potù suprime, câci dorerea i sapase si sdrobise anim'a lui in care s'au salasluitu amórea cea ferbinte câtra inaltulu defunctu, care si lui in specia, i fu cea mai buna sprijóna, jurisconsultulu si adeveratulu binefacetoriu.

In acésta cuventare funebrala incepù mai intâiu cu o asemenare, dicendu, ca precum copiii orfani remasi de parintii loru repausati in domnulu vérsa riuri de lacrimi pre recele mormentu, care ascunde in sinulu seu pre creatorii loru naturali, fâra cá sa mai póta esoperá audiulu glasului reposatiloru, prin care se póta cascigá pentru lacrimele versate, o consolare pre acestu pamentu, cu atât'a mai vertosu trebuie sa lacramâmu noi fiii cei adeverati ai marelui nostru parinte sufletescu, a inaltului defunctu, care cu nespusa dragoste au lucratu la inaltiarea fiiloru sei sufletesci la gradulu cultu rei si la nivel'a missiunei loru, si acum pâna inca nu amu finitu grandiós'a sea opera incepula, crud'a si neuman'a sórte spre cea mai mare dauna si superare a nóstra, fâra mila si fâra dreptate ni-lu rapì din fruntea cârmei nóstre bisericesci. — Se plangemu si iéra sa plangemu, ca irevocabile si tare sentibile este perderea celui mai bunu si necutremuratu cârmaciu alu nâiei bisericei nóstre.

Dupa acésta asemenare, oratorulu facendu istoriculu bis. nóstre, care este cea mai vechia biserica dintre ale patriei nóstre aretà, ca cum au fostu decaditu acést'a si in ce stare nefericita se aflá acésta biserica la venirea inaltului defunctu la cârm'a acestei biserici si cum se afla ea astadi dupa ce mai multu cá unu patrariu de seculu fu ocârmuita de inaltulu defunctu spre cea mai mare bucuria si fericire a nóstra.

Depinse mai departe intr'o icóna sinoptica meritele cunoscute ale acestui mare si epocale barbatu, pre care istori'a le va inregistrá pre paginele sele cu litere de auru.

Inaltu defunctulu Metropolitu Andreiu, sciù a se face prin geniulu séu punctulu de legatura intre trecutulu celu greu si venitoriulu de buna sperantia; multe monumente vii i voru eternisá numele, câci tóta viéti'a si-au jertfit-o pentru biseric'a si natiunea sea cu unu resultatu sublimu, care face epoca in istori'a nóstra.

Au radicatu clerulu din starea lui cea patimitória la valórea si demnitatea ce i se cuvine si au inaltiatu cultur'a poporului seu la unu gradu ce-i face onóre.

In fine spuse biografi'a acestui mare barbatu accentuându gradurile dignitâtiei castigate in modu succesivu, si apoi ból'a, de care patimì inaltu defunctulu, si care-i scurtà firulu scumpei vieti pré de tempuriu din midiloculu nostru unde trebuié sa ni-lu mai lase provedinti'a ddieiésca pâna si-aru fi finitu sublim'a sea opera, indreptandu câtra atotu potintele ferbintea rogare, cá acestui inaltu defunctu sa-i designeze locasiulu menitu de vecinica odihna, unde nu este dorere nici intristare si suspinare, unde sufletele dreptiloru se odihnescu, de unde cu sublimulu seu geniu sa ne umbredie si conduca in carârile cele bune, cá sa-i potemu implinì voi'a, si sa potemu ajunge scopulu, la care au tientitu in intrég'a-i viétia: „Vecinica sa-i fia pomenirea lui."

B.

Din Sinodulu alu IV eparchialu alu diecesei rom. greco. ort. din Caransebesiu.

Siedinti'a I

tienuta in 16|28 Aprilie 1873.

(Urmare.)

Dupa ce se alesera deputatii recomandati in cele 5 comissiuni, presidiulu anuncia mai multe petitiuni incurse câtra sinodu si propune, cá acesti'a impreuna cu raporturile anuali ale senateloru consistoriali sa se predea comissiuniloru competenti spre revisiune.

Se primesce, si aceste se predau comissiuniloru respective.

Telegramulu deputatului G. Pesteanu, prin care 'si escusa absenti'a din caus'a unui morbu, se predà comissiunei verificatórie,

Raportulu anualu pre an. 1872/3 alu senatului bis., petitiunea mai multoru locuitori din Temeresci, pentru amovarea preotului Milosiu, rogarea locuitoriloru din Strej'a pentru intarirea preotului Mitrof. Simu, rogarea preotului M. Bocanu pentru a i se dá birulu pre tempulu substitutiunii preotului Mich. Radu, rogarea preotiloru din Ghiladu pentru reducerea parochiei V-a, petitiunea preotului Const. Pavloviciu pentru unu ajutoriu, plansórea comitetului par. din Prisac'a contr'a preotului Ar. Bartolomeiu pentru devastarea padurei parochiale, petitiunea preotimei din ppiatulu Fagetului pentru ameliorarea stârei materiali, rogarea preotului Ioach. Blidariu din Doclinu pentru a se incuviintiá schimbulu platiului paroch., rogarea lui At. Cosieriu pentru estradarea acteloru divortiali,

Se predau comissiunei bis. spre censurare.

Telegramulu din Resiti'a subsemnatu de Marinc'a pentru a nu se ascultá deputatiunea infatisienda la sinodu, rugarea preotului Avr. Nemoianu din Agadiciu pentru reducerea parochiei vacante, petitiunea preotului Vas. Popoviciu din Plaviceviti'a pentru unu ajutoriu banalu, petitiunea ppbiterului din Caransebesiu pentru unu imprumutu necesariu la cladirea localitâtiloru ppesci; rogarea fiiloru orfani ai veduvei Ruj'a Stoio'a din Soceni, pentru a li se aplacidá venitulu dela sessiunea redusa,

Se predau comissiunei petitiunarie.

Socotelele senatului epitrop. pre an. 1872 despre fondulu diec. instructu, teologicu, preotiescu, scolaru, preparandialu etc. . . . ; petitiunea preotului N. Iancoviciu din Buziasiu pentru folosirea sessiunei din parochi'a redusa; rogarea comunei bis. din Ianulu micu pentru unu imprumutu de 4000 fl; rogarea comitetului par. din Stamor'a pentru unu ajutoriu de 400 fl. pentru zidirea bisericei si scólei; propunerea ven. consistoriu in caus'a sessiuniloru dela parochiele reduse si in privinti'a contribuiriloru la fondulu gen. diecesanu; raportulu dlui Iul. Ianculescu asupr'a sumei de 333,984 fl. 90 xr. v. a. primite din fondurile serbiloru,

Se predau comissiunei financiarie.

Raportulu generalu alu senatului scol. pre an. 1872/3; decretulu ministeriului de culte dto 22 Fauru a. c., nr. 1; rogarea invetiatoriului din ppiatulu Fagetului, privitória la conferintiele invetiat. actele privitórie la scólele din confiniele militari si ordinele ministeriului de cultu cu privire la scólele de repetitiune; respunsulu societâtiei drumului de feru in caus'a scóleloru din locurile montane, rogarea locuitoriloru din Colnicu, pentru a se destituí invetiatoriulu Moise Coin'a, petitiunea comunei Sasc'a in caus'a scolara din locurile montane si pentru regularea salariului invetiatorescu, —

Se predau comisiunei scolare.

Cu aceste siedinti'a se inchieie, punendu-se la ordinea dilei pre siedinti'a urmtóre operatele comisiuniloru si alegerea asessoriloru din senatulu scolariu si epitrop.

In Franci'a suntu doi curenti politici ambi republicani la vedere. Unulu este celu ultramontanu, care pune in miscare tóta Franci'a spre a merge la processiuni, partea opusa arangiéza ingropaciuni civile, fâra preoti.

Mai la vale reproducemu o cuventare a capului partidei din stâng'a republicane Gambetta.

Discursulu dlui Gambet'a

pronunciatu in siedinti'a dela 2 Iuliu a adunârei dela Versailes, in privinti'a motiunei relative la proiectele constitutionale.

D. Gambet'a. — Domniloru, onorabilulu dnu Dufaure ve spunea mai adinéori ca scie de mai inainte ca se va produce o obiectiune pre bancele stângei estreme in contr'a propunerei ce facea adunârei. D. Dufaure nu s'a insielatu. D-sea nu se espunea de locu periclului de a comite o eróre, atribuindu-ne idei'a formale, ori de câte ori — si acést'a e dreptulu nostru, de-si s'a incercatu sa-lu contestedie — ori de câte ori vomu vedé ca adunarea se apropia din nou de facerea unei constitutiuni óre-care, fâra nici o discussiune, ide'a de a vení sa spunemu in numele principieloru ce representâmu in acestu sanctuariu, in numele . . . .

Unu deputatu din drépt'a. — Lui 4 Sept.?

D. Gambet'a. — Da, domnule, in numele lui 4 Septembre, in virtutea cârui'a stati pre aceste bance. (Vii si numeróse protestâri in drépt'a si in centru).

Mai multi deputati. — Fâra voi'a dvóstra! Fâra voi'a dvóstra!

D. Comite de Rességuier. — Noi stâmu aici in numele Franciei si fâra voi'a lui 4 Semptembre.

D. Gambet'a. — Dicu ca noi nu vomu lipsi nici odata dela acea detoria, care este strict'a esecutare a mandatului ce amu primitu dela sufragiulu universale, mandatu pre care-lu vomu esecutá, cu tóte murmurele si obstaculele ce aru vrea sa ni se puna in indeplinirea lui. (Sgomotu la drépt'a). Ei, domniloru, me miru. . . . .

D, Prax-Paris. — Mandatu imperativu!

D. Gambet'a. — Mandatu imperativu! dle Paris, si celu mai sacru din tóte . . . (Oh! oh! in centru), câci e unu contractu cugetatu in libertate, auditi-o bine, intre alegatorii cari suntu suverani si comitantii nostri si intre unu candidatu liberu in dirigerea consciintiei sele, care primesce si subsémna unu mandatu pre care vine sa-lu apere in acestu sanctuariu. (Intreruperi si rumori in drépt'a).

D. Gaslonde. — Nu mai e liberu, cându a subsemnatu.

D. Gambet'a. — Libertate absoluta, câci erá stapânu sa primésca séu sa respinga stipulatiunile ce i se propuneau. Câtu despre mine, n'amu subsemnatu nici odata unu lucru pre care nu eramu dispusu in consciinlia se 'lu sustienu si sa-'lu aperu. Dara cestiunea nu e de locu aci: cestiunea ce ne ocupa si care se fia tratata in câte-va cuvinte spre a lamurí votulu ce avemu se damu in privinti'a propunerei ce vi s'a facutu, chiaru formulata in terminii ce i-a datu acum d. Laurent, e ca noi credemu ca in starea actuale a tierei dupa manifestârile neecivóce ale vointiei sele . . . (Ha! ha! la drépta.) Ei, domniiloru, d-vóstra rîdeti cându se invóca invetiementulu . . .

Mai multi deputati. — Nimeni n'a rîsu!

D. Gambet'a — . . . invetiamentulu celu mai claru, indicatiunea cea mai formale ce se póte aduce la o tribuna politica: decisiunea sufragiului universale. Adinéori d. Laurent ve dicea: sa mergemu in vacante sa ne punemu in comunicare cu alegetorii nostrii si ei ne voru luminá; dupa acestu contactu, ne vomu intórce aci mai asigurati de ceea ce trebuie sa facemu.“ Dara, domniloru, ceea ce ve cere tiér'a e, cá contactulu sa fia reale, sa fia seriosu, sa nu fia o simpla comunicatiune. . . (Aplause in stâng'a.) Acestu contactu are unu nume fórte cunoscutu, unu nume care aci a resunatu in mai multe renduri, care e obiectulu unei manifestâri subsemnate d'o mare cantitate de alegatori: contactulu reclamatu de Laurent. si pre care eu 'lu ceru mai completu, mai decisivu, mai nationale, e disolverea. (Noi aplause pre bancele stângei).

Si, domniloru, déca legitiméza ce-va persistinti'a opiniunii publice séu madatariloru sufragiului universale ce stau in acésta parte (oratorele aréta stâng'a) d'a reclamá fâr'a se obosí disolverea actualei adunâri, e de sicuru spectaelulu la care asistarati acum câte-va minute. Cum? Unu omu cá d. Laurent, cunoscutu prin bunele sele semtiuri, (da, ! la drépta. A veti dreptate !) prin esperinti'a sea de afaceri si de ómeni, se suie la tribuna dupa onorabilele d. Dufaure si care-i e celu dintâiu cuventu cá se respinga propunerea acestui omu politicu, numai putienu consumatu in politica de câtu d. Laurent in afaceri? Ne spune ca, déca din nenorocire se introduce aci o cestiune constitutionale, ca déca se incepe discussiunea politica, ca déca se face politica in acésta adunare politica, totulu e perdutu. (Fórte bine! la stâng'a).

Da, acestu cuventu e adeveratu, 'lu salutu cá adeveratu, cá leale, câci e siguru c'aci e unu lucru care nu va disparé nici-o-data, pentru ca se baséza pre lealitatea si integritatea consciintieloru si a partiteloru, e divisiunea insolubile, separatiunea in partite rivale, ne 'mpacate, care ve opresce seriosu a ve gândí la redactarea unei charte pentru Franci'a si la scrierea unei consitutiuni. Câci cine va tiené condeiulu? Cine va dictá articlele? Nu cum-va sunteti de acordu se faceti ce-va macaru ori-ce? (Reclamâri la drépt'a).

Da, domnule Laurent, ai dreptate: nu se póte face politica fâr'a se aprinde passiunile si fâr'a se aruncá turburarea in afaceri. Si ce invetiamentu putemu trage d'aci? Ca nu e nimicu de facutu? Ca n'avemu de câtu se ne incrucisiemu bratiele?

Invetiamentulu e acest'a si ve amintescu acele declaratiuni pre care le a-ti admisu, pre care le ati ratificatu: ve amintescu acele declaratiuni care nu fâra cuventu n'au scapatu unoru dintre d-vóstra care ne diceau: se mergemu pâna la liberarea teritoriului! In aceea epoca disolverea va fi lucru naturale si legitimu (Aplause in stâng'a).

Ei bine, cu aceste cuvinte, cari in acelu tempu pareau cuvinte de intielepciune si de prevedere, ce ati facutu d-vóstra? Nu cum-va aveti pretensiunea astadi d'a declará ca ceea ce s'a intemplatu la 24 Maiu a schimbatu pâna intr'atâta starea respectiva a partiteloru din acésta adunare, starea opiniunii din afara, interesele Franciei . . .

Pre diferite banale dreptei, — Da, da!

D. Gambet'a. — Lasati-me se 'mi esprimu tóta idei'a domniloru . . . . starea Franciei, directiunea vointieloru sele, in câtu se puteti a nu mai tiené nici unu comptu despre caracterulu nedeterminatu alu mandatului pre care l'ati primitu, despre protestârile si respingerile manifeste ce dela 8 Februariu, 1871 tiér'a a facutu in acelea-si locuri, in acelea-si colegie electorale, d'o politica anterióre; nu cum-va aveti pretensiunea d'a ve perpetuá in contr'a consimtiementului seu si dea asceptá nu se scie ce intemplare, nu se scie ce incidinte fericitu séu nenorocitu pentru unii séu altii, care ve va permite sa conduceti Franci'a spre acelu viitoriu despre care se vorbesce cu discretiune, dara pre care nimeni nu vrea sa-lu numésca? (Aide de! la drépt'a).

Ei bine, cu tóte acestea trebuie cá, déca vreti sa ve despartiti fâra a ve atinge de politica, cum dice d. Laurent, cu tóte acestea trebuie cá guvernulu, representatiune a trei minoritâti coalisate care l'au suitu la potere la 24 Maiu . . . (Esclamâri ironice la drépt'a. — Fórte bine! la stâng'a) trebuie cá guvernulu sa spuna tierei ceea ce primesce din acele legi constitutionale pre care i le-a facutu fostulu guvernu. Mai cu séma trebuie — pentru ca e vorb'a aci ca lucrurile, s'au schimbatu — sa ni se spuna in numele cârui invetiamentu s'au schimbatu spre a se dovedí adeverulu acelei schimbâri. Cabinetulu actuale sa-mi permita a-i spune ca mai esiste unu midilocu afara de acésta disólvere generale, afara de alegerile generale ce ve inspaimenta, dara la care ve va conduce nepotinti'a dvóstre fâra sa voiti. (Fórte bine, fórte bine! in estrem'a stânga. — Reclamâri la drépt'a) . . . esiste unu midilocu de a se asigurá ca lucrurile se voru schimbá, ca spiritele se voru modificá, ca dupa vacante nu veti fi ceea-ce sunteti astadi. Daru suntu diece colegie deschise: consulte guvernulu cele dóue milióne de alegetori ce formédia acele diece colegie si ea cá basa a opiniunei sele sentinti'a ce va dá sufragiulu universale. In acea di amu deplina incredere ca veti cunósce opiniunea tierei, inse suntu convinsu ca nu veti consultá acele diece colegie electorale, pentruca urmati o sistema, pentruca sciti bine ce ve va respunde cându 'lu veti intrebá

Reincepu si vorbescu in numele ómeniloru ce stau in acésta parte a adunârei (oratórele aréta stâng'a) si pre cari d. Dufaure ii reducea mai adeseori la cifr'a de 53, ceea-ce me mira, câci ne amu gasitu 232 cá se negamu puterea constituanta a acestei adunâri, si nu evenimentulu dela 24 Maiu aru fi potutu se altereze si se turbure spiritele pâna intr'atâtu, incâtu sa nu se mai gasésca decâtu 53 membri in acestu sanctuaru cá se proteste, dupa cum vomu protestá noi pâna cându veti face definitivu legile. Numai atunci ve vomu detorí supunere. (Intreruperi la drépt'a). Dara pâna atunci e de datori'a nóstra de a discutá, de a intârdiá, de a face apelu la tiéra, de a jucá in acésta adunare rolulu nostru de ómeni politici. Ei bine, dîcu ca in numele acestei intreite consideratiuni, in numele infirmitâtiei originei d-vóstre (violinte murmure la drépt'a si strigate la ordine), alu divisiunei din acésta adunare. . . .

La drépt'a. — La ordine, la ordine.

Presidintele. — Invitu pre d. Gambet'a se binevoiésca a esplicá espressiunea cu care s'a servitu. . . .

D. Gambetta. — E fórte simplá.

Presiedintele. — . . . . vorbindu despre infirmitatea originei actualei adunâri. Adunarea actuala de siguru ca are cea mai legitima origine. (Fórte bine, fórte bine!)

D. Gambetta. — Domniloru, crediu ca amu se respundu. . .

Unu deputatu din drépt'a — Retractati-ve!

Voci. — Nu intrerupeti!

D. Gambetta. — . . . astfeliu incâtu se satisfacu chiaru pre nerabdatoriulu care 'mi dice retractati-ve câtu si cererea de esplicatiune, alu cârei interpretu se face d. presiedinte. Amu disu infirmitatea originei adunârei. Espressiunea e póte cam putienu corecta din punctulu de vedere alu limbei. (Rumori la drépt'a).

Intielegu prin acést'a ca adunarea dela 8 Februariu, 1871 — si n'amu nevoie se retractezu aceste impregiurâri, câci le cunósceti cá si mine — fusese alésa in conditiuni de grabire, de necomunicatiuni, de neverificâri, care faceau se nu semene, cá puritatea de mandatu. . . . (Protestâri la drépt'a). Acest'a e unu faptu, domniloru, e unu faptu. Cá caracteru esplici alu mandatului datu, acést'a e positivu domniloru, si proba e ca acésta desbatere nu se inchide nici odata, ca se urmédia nu numai intre d-vóstra si noi, ci intre d-vóstra si tiéra. (Esclamâri la drépt'a). E fórte positivu ca mandatulu ce a-ti primitu nu erá completu. (Nóue reclamâri la drépt'a). Éca ce insemna cuventulu ce amu pronuntiatu. Adaugu ca la acele dóue motive mai punu si unu alu treilea. Caus'a e ca suntemu in situatiunea politica cea mai facile. . . . (Rumori la drépt'a). Ascultati domniloru! . . cea mai facile, déca vremu cu lealitate si unii si altii se consultâmu tiér'a. In adeveru, d-vóstra diceti, repetati in tóte dilele. . . (Rumori la drépt'a).

Déca nu se póte formulá unu argumentu atâtu de simplu aru fi se disperamu de libertatea tribunei. (Vorbiti, vorbiti! Spuneti, repetati in tóte dilele ca ordinea e asecurata, ca nu aveti nici o grige despre sicuranti'a materiala, mergeti si mai departe si vorbiti de restabilirea si organisarea ordinei morale.

Ei bine domniloru, ajungeti la capetulu occupatiunei solului, prin urmare ve veti gasí intr'o conditiune cu totulu intacta, cu totulu facile spre a consultá tiér'a, pentru a o intrebá déca, dintre cele trei séu patru partite care o dividu, care o pasiunédia, a alesu pre vr'un'a.

Midiloculu ce veti intrebuintiá: acolo trebuie se vi se puna prorogativ'a. Ne veti spune prin ce midilocu vreti se consultati tiér'a. Daru mi se pare ca ori-ce alta sarcina nu e de competinti'a d-vóstre si acést'a pentru o ratione de principiu, pre care amu invocat-o — originea d-vóstre — pentru o ratiune de faptu — divisiunea d-vóstre!

De aceea noi nu vomu ajutá, nici de aprópe nici de departe, nesce tentative de constituire.

Fàra a esaminá cestiunea de a sci cu cine votâmu si in contr'a cui votâmu, nu vremu — nici deaprópe, nici de departe — sa ve creâmu o sarcina constitutionala si se ne asociamu cu o usurpatiune in contr'a drepturiloru Franciei. (Vii protestâri la drépt'a. — Fórte bine, fórte bine si aplause la stâng'a. — La votu, la votu!)

Varietâti.

⁂ Tarif'a tellegr.) Cu 1. Augustu a. c. intra in vigóre pentru Ostrunguri'a tarif'a telegr. de 50 cr. v. a. pentru cele intâiu dóuedieci cuvinte; asemenea si folosirea de marce telegr.

⁂ (Comunicatiune restituita.) Comunicatiunea pra lini'a câlei ferate, Soborsinu-Illi'a, ce suferise fórte prin torentii de plóia din septemân'a trecuta, este deplinu restituita, si in 11 l. c. s'a datu iéra in folosulu publicului caletoriu.

⁂ (Terguri de tiéra oprite.) Din caus'a colerei ce grasédia si in cotulu Cinadiu si in comunitâtile Bichisiu si Mező-Berény, tergurile de tiéra indatinate suntu oprite de a se tiené acolo.

⁂ Din funte sigura aflâmu ca alalta-séra a plecatu dlu I. Bolog'a la Vien'a in afacerea junctiunei drumului de feru pre la Turnu-rosiu cu Romani'a.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confessiunala gr. or. din Haro in comitatulu Hunedórei protopopiatulu Giógiului I, se deschide concursu pâna la 15 Augustu a. c. st. v.

Emolumentele suntu: 300 fl. v. a. salariu anualu, grâdina pentru legumi, dela totu prunculu umblatoriu la scóla unu caru de lemne séu 1 fl. v. a. si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune invetiatorésca au sa-si tramita recursele câtra comitetulu parochialu, séu deadreptulu onor. dnu Vasiliu Piposiu prot. alu tractului Giógiului I, in Hondolu per Dev'a alaturandu testimoniu preparandialu si de cualificatione, si tóte atestatele despre servitiulu de pâna acum; afara de acestea se poftesce cá pre lânga limb'a materna (românа) se vorbésca si limb'a magiara séu germâna, si totu-odata suntu poftiti a se infatisiá in vre-o dumineca séu serbatóre la s. biserica, cá se fia cunoscuti poporului. —

Haro 6 Iuniu 1873.

In numele comitetului parochialu.
Georgiu Lorintiu,
presiedinte.

Cu scirea si invoirea O. D. Protopopu tractualu.
(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni invetiatoresci la scól'a normala rom. gr. or. din Bradu, comitatulu Zarandu, se deschide prin acést'a concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 450 fl. v. a. si se platesce in rate lunarie anticipative.

Doritorii de a ocupá acestu postu au de a-si ascerne petitiunile loru instruate conformu „Statutului Organicu“ pâna in finea lunei lui Iuliu a. c. st. v., la subsemnatulu aici in Bradu, si au a documentá ca suntu romani si de relig. gr. or.; au absolvatu celu putienu IV cl. gymn. si cursulu pedagogicu séu teologicu; si in fine, ca au o purtare morale nepetata. —

Bradu (Cot. Zarandu) 15 Iuliu 1873.

Comitetulu representantiei gymnasiului
rom. gr. or. din Bradu.
Nicolau I. Miheltianu,
prot. si presied. comitetului.
(3—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 55 ANULU XXI.

Sabiiu, in 8|20 Iuliu 1873.

Nr. cons. scol. 228. 1873.

Publicatiune.

Inaltulu Ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune cu emisulu seu dto 11 Aprilie a. c. nr. 9746. aduce la cunoscinti'a acestui Consistoriu archidiecesanu, ca precum in anii trecuti, asiá sî in anulu curentu se va tiené cursulu supletoriu pentru invetiatorii poporali fâra deosebire de confesiune séu natiunalitate, la care cursu inse se voru primí numai acei invetiatori, cari inca n'au participatu la asemenea cursu, apoi in rendulu alu doilea acei'a cari au mai participatu, dara in metodulu de propunere alu studiului geografiei sî istoriei naturali n'au primitu inca instructiunea de lipsa, — sî ca toti invetiatorii, cari voru participá la aceste cursuri, voru capetá unu ajutoriu de câte 60 xr. v. a. pe dî.*)

Deci acést'a ordinatiune ministeriale se aduce la cunoscinti'a invetiatoriloru nostri din Archidiecesa.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu cá senatu scolariu tienuta in 6 Iuliu 1873.

---

*) Atari cursuri se voru incepe sî tienea in Brasiovu sî Fagarasiu in decursulu luniloru Augustu sî Septembre, in Clusiu se voru incepe in 11 Augustu st. n. totu atunci in Dev'a, in Desiu in 28 Iuliu.

Nr. 166—1873.

Incunosciintiare.

Comitetulu Asociatiunei tranne, in urm'a relatiunei primite dela presidiulu comissiunei sanitarie din Dev'a din 14 Iuliu a. c. nr. 1, relativu la morbulu de colera, ce graséza in mare gradu, atâtu in acelu opidu, câtu sî in giuru : in siedinti'a sea estraordinaria de astadi, din consideratiunile sanetâtiei sî binelui publicu, a aflatu de lipsa a decide, cá tienerea adunârei generale a Asociatiunei trans. conchiamate la Dev'a pre 11 Augustu cal. nou, a. c. sa se amane deocamdata pre tempu nedeterminatu.

Ceea ce prin acést'a se aduce la cunosciinti'a publica, cu aceea observare, ca indata ce comitetulu va primí informatiuni despre mulcomirea respective incetarea acelui morbu, nu va lipsí a anunciá de tempuriu terminulu, ce se va defige pentru tienerea amentitei adunâri generali, totu in opidulu Dev'a

Din siedinti'a estraordinaria a Comitetului Asociatiunei tranne tienuta la Sabiiu in 18 Iuliu 1873.

P. Dunc'a.
I. Russu.
Scrt. II.

Cetimu in „Ungarischer Lloyd“ :

La alegerea Metropolitului in archidieces'a Sabiiana.

Este o intemplare caracteristica, ca in presentu ambe scaunele metropolitane ale bisericei gr. or. din Ungari'a suntu veduvite ; biseric'a sêrbésca sî cea româna suntu lipsite de capii loru. Pre cându ocuparea scaunului metropolitanu serbescu este acum de trei ani incóce obiectulu deosebiteloru pertratâri sî incercâri nenorocite, póte cine-va sperá, ca impasulu unei vacantie indelungate sî a varieloru agitatiuni sî pentru aceea nu se va intemplá sî cu scaunulu metropolitanu alu româniloru, pentru ca biseric'a româna nu are numai in articululu IX de lege din 1868 o basa sigura a autonomiei sele, ea posede sî in statutulu bisericescu (königslichen ?) din 28 Maiu 1869 dispusetiuni adencu taietórie, cari eschidu ori-ce volnicia sî disordine.

Cu tóte acestea póte ca nu voru lipsí incercâri de a turburá decursulu celu liniscitu a lucruriloru, cu scopu de a urmarí sub mantéu'a cestiuniloru bisericesci interese politice séu spre a puté pescuí in turbure. Cine cunósce nefericitele diferintie de partide intre românii de dincóci sî de dincolo de délulu mare va scí apretiuí sî periculii ce amenintia din afacerea acést'a. Cu atâtu mai mare este asiá dara datori'a organeloru opiniunei publice de a procede fatia cu cestiuni de aceste cu cea mai mare precautiune, prudentia sî cu o acurata cunoscintia de causa, câci altcum pre lânga voi'a cea mai buna póte sa se aduca mai multa stricaciune decâtu folosu, sî pré usioru potu cadé omenii in curselе singuraticeloru partide.

„Pester Lloyd“ vrea sa scie, ca „statutele bisericei gr. orientali“ s'au sanctiunatu de curendu sî s'au inarticulatu prin dieta. Sî un'a sî alt'a nu e adeveratu. Statutele metropoliei gr. or. de natiunalitate româna nu s'au sanctiunatu de curendu, ci fura aplacidate de Maj. Sea inca inainte de acést'a cu patru ani, in 28 Maiu 1869, sî aceste nu suntu nici decum inarticulate prin dieta, ceea ce nu se intempla nici odata cu statute basate pre legi fundamentali ; in casulu de fatia cu atâtu mai putienu, cu câtu basea statuteloru de mai susu, adeca art. de lege IX din 1868 in § 3 dice apriatu, ca ambe metropoliele gr. orientali 'si elaboréza statutele loru de autonomia intre marginile legei, sî suntu de a se substerne Maj. Sele spre aplacidare. De o inarticulare „prin dieta“ nu este aci nici unu cuventu.

Totu asiá de falsu este ceea ce enaréza „P. Ll.“ despre modulu alegerei metropolitului. Autoriulu comunicatului din „P. Ll.“ séu nu cunósce de locu sectiunea respectiva din statutulu bisericei române, séu ca l'a cetitu cu multa superficialitate, déca cum-va nu l'a intielesu in adinsu reu. Se dice adeca : „In intielesulu acestoru statute alege biseric'a româna gr. or. ea ins'a-si pre metropolitulu seu sî adeca — lucru fâra parechia sî ce amintesce seculii cei dintâiu ai crestinismului — fâra nici o restringere, dintre preoti séu din laici (mireni)“ Autoriulu acelei notitie de siguru a cetitu unde-va ce-va séu a auditu de unde-va ce-va, ca adeca in seculii de mai inainte se alesera laici crestini din statulu laicu episcopi. A uitatu inse a adauge ca inca de pre atunci pentru trecere erau asiediate unele modalitâti sî ca o astfeliu de alegere dintre laici nu este „fâra parechia“ sî nici, nu amintesce seculii cei dintâiu ai bisericei crestine“. Sa ne aducemu aminte, ca casuri de aceste au mai fostu in biseric'a gr. or. sî gr. cat. Asiá d. e. a fostu metropolitulu din urma din Belgradu mai inainte secretariu laicu alu principelui Milosiu Obrenovici. De alta parte nu e nici decâtu suficiente cum crede „P. Ll.“ ca celu alesu episcopu sa fia numai „neinsuratu“ sî numai dupa alegerea sî ocupatiunea (?) sea sa se predea pre sine studiului teologicu, sî sa faca esamenele prescrise“. Lucrulu este cu totulu altfeliu. Celu alesu episcopu, la tóta intemplarea, fia elu laicu, fia preotu, trebuie sa fia fâra de muiere, va se dica neinsuratu séu veduvu ; cei mai multi episcopi gr. or. au fostu mai inainte calugeri, séu déca unui i-a muritu preotés'a, fiindu casatori'a a dóu'a oprita, s'a retrasu din parochi'a sea luméesca sî a intratu in vre-o monastire sî asiá a inaintatu in graduri. Alegerea unui laicu episcopu dupa dreptulu canonicu alu grecíloru nu este eschisa ; inse respectivulu a trebuitu sa absólva mai inainte teologi'a sî sa fia depusu esamenele concernente ; indata dupa acést'a primesce laiculu un'a dupa alt'a gradurile de diaconu, presbiteru sî episcopu ; asiá incâtu in realitate episcopatulu la greci se póte ajunge numai prin presbiteratu, precum va fi sî la catolici. Vomu amintí aici numai, ca episcopulu-principe Diepenbrock din Breslau sî episcopulu de acum Ketteler din Mainz au fostu mai inainte oficieri.

Déca dara canónele bisericei gr. or. nu eschidu alegerea unui teologu absolutu, care traiesce cá laicu, autoriulu comunicatului de mai susu in casulu concretu de fatia, nu are dreptu nici din alta privintia. Aici canónele bisericesci nu mai potu fi luate in consideratiune, dupa ce statutulu sanctiunatu are togmai despre alegerea metropolitului cele mai detaiate dispusetiuni. Acestea se afla in apendicele statuteloru bisericesci române in §§. 155—157. Ací se statoresce, ca alegerea metropolitului se face prin congresu (nu prin sinodu, care ací n'are nimic'a de facutu) compusu din 120 deputati ; 60 membri se tienu de Archidieces'a Sabiiana, câte 30 se vinu pre diecesele Aradului sî Caransebesiului. Episcopii, déca nu suntu deputati alesi, la alegere de metropolitu nu au votu. Congresulu acest'a electivu se convóca la metropolia de câtra consistoriulu metropolitanu celu multu in trei luni dupa mórtea metropolitului din urma. La alegere votantii din archiediecesa sî din cele dóue diecese trebuie sa fia in numeru egalu.

Alegerea se face prin maioritate absoluta sî trebuie sa se repetiésca de atâtea ori pâna cându resultéza maioritatea acést'a ; la a dóu'a sî a trei'a alegere inse se restringe pre lânga candidatii acei'a, cari relativu au mai multe voturi. Déca s'aru iví egalitate de voturi in trei dîle un'a dupa alt'a, atunci in dîu'a a trei'a are sa decida sórtea. Fia-care alesu in modulu acest'a se prochiama de câtra comisariulu metropolitanu, sub a cârui conducere se face alegerea, archiepiscopu sî metropolitu sî se substerne Majestâtiei Sele spre pré inalta intarire. Congresulu inse remâne adunatu pâna la sosirea intarirei regale. Sî acum se ascultâmu punctulu 15 din § 157 : „Dupa sosirea pré inaltei resolutiuni de intarire, noulu metropolitu, de e archiereu se introduce indata in sinodulu metropolitanu prin congresu (nu prin sinodu) ; iéra cându s'aru alege metropolitulu dintre presbiteri, atunci alesulu se supune esaminârei canonice (nu teologice) prin sinodulu episcopescu, sî aflându-se vrednicu se hirotonesce sî se introduce in scaunulu metropolitanu prin consistoriulu metropolitanu.“ Unde este ací vorba de alegerea unui laicu ? Prin statutulu normativu de mai susu, o astfeliu de alegere este cu totulu eschisa. Standu astfeliu lucrulu, cadu de sine sî cele-lalte combinatiuni despre persón'a celui ce e a se alege, despre carea comunicatulu de mai susu afirma, ca togm'a consideratulu laicu „nu are siansele cele mai putiene pentru ajungerea la mitr'a archiepiscopésca.“ Presupunerea acést'a, dupa informatiunile nóstre mai de aprópe nu are nici unu temeiu. Noi scimu bine ca esista o fractiune, carea in privinti'a politica simpatiséza cu dlu Babesiu, sî carea si-a pusu ochiulu pre o persóna luméesca sperându a face capitalu politicu din demnitatea metropolitana. Cunóscemu intentiunile fractiunei, sî vomu aduce sî alte descoperiri despre densele. Pentru astadi numai observarea, ca numai minoritatea româniloru gr. or. din Transilvani'a a juratu sub stindardulu acest'a, sî la casu de o alegere a unui laicu, acést'a va fi fâra de valóre, de óre-ce statutulu de mai susu nu admite la alegere decâtu pre unu episcopu séu preotu. Cu multu mai adeverata póte sa fia parerea nóstra, ca pre scaunulu metropolitanu din Sabiiu, se va suí numai acelu demnitariu bisericescu, carele inca traindu metropolitulu Siagun'a a fostu acestui'a de ajutoriu cu cuventulu sî fapt'a sî carele prin sciinti'a sea sî caracterulu seu ofere o garantia, ca autoritatea archiepiscopale sî metropolitana elu o va aplicá numai spre binele bisericei sî alu statului spre inaintarea pâcei sî prosperitâtiei tuturoru locuitoriloru imperiului, precum sî in specialu a populatiunei concrediute archipastorirei sele.

Alu doilea articulu aparutu in „Ung, Ll.“ in aceea-si materia este celu urmatoriu :

Noi amu aretatu ieri de ajunsu, ca dupa prescrisele statutului bisericesci ale Metropoliei gr. or. de nationalitatea româna, nu póte fi vorb'a despre alegerea unui laicu cá urmatoriu a archieppului Siagun'a.

Ne mai remâne a aretá, ca acést'a chiaru dupa dreptulu canonicu alu bisericei orientali e cu totulu imposibile.

Facia cu acestu casu suntu datetórie de mesura: Canonulu 17 din conciliu I Constantinopolitanu, Can. 12 Conc. din Laodicea si Can. 10 Con. din Sardica.

Canonulu 17 Conc. I coss. hotaresce: „Nime nu póte de o data a se inaltiá la episcopu, care nu a fostu mai nainte esaminatu in gradurile sacerdotali, cá cantoru, ipodiaconu, diaconu sî presbiteru. Sî de-sî unulu séu altu preotu séu laicu cu deosebire cându s'a destinsu, stralucindu prin fapte bune sî a adusu la inaltime biseric'a sea, in casu de necesitate socotindu-se a fi vrednicu, s'a radicatu de odata la demnitatea episcopale: totusi acést'a nu o potemu statuí nici decum de lege bisericésca, sî de aceea hotarîmu! cá pre viitoriu acest'a nici decum sa se intemple, sî cá acel'a, care are a se hirotoní de episcopu canonicu are se tréca prin gradurile sacerdotali, sa se implinésca in fia-care gradu tempulu legiuitu.

Can. 12 din Laod. otaresce: „Celu-ce e a se radicá la episcopu, trebuie cá se fi trecutu mai nainte prin gradurile sacerdotali cá cantoru, ipodiaconu diaconu sî presbiteru. Câci unu preotu numai atunci se póte radicá la o trépta superióra, déca in gradurile inferióre au datu probe despre religiositatea, moralitatea sî desvoltarea sea scientifica atâtu in modu teoreticu câtu sî practicu.“

Can. 10 din Sardic'a asemenea dîce: ca cine aru fi a se aflá demnu de a se radicá la demnitatea episcopale, trebuie se fi servitu mai nainte cá cantoru, ipodiaconu, diaconu sî presbiteru sî in fia-care din aceste treple se fi petrecutu unu tempu mai indelungatu. —

Noi aici avemu in modu evidentu numai cu o schimbare de conceptu, de lucru. Autorulu corespundente din „Pest. Lloyd“ póte a auditu, ca pracsea de a se alege episcopii din statulu monachale, s'aru basá numai pre unu usu, sî nu pre o hotârire espressa a dreptului canonicu, sî ca in multe casuri, s'au facutu abateri dela acésta pracsa. Incâtu atinge partea canonica a acestei cestiuni, conciliulu din Nicea a hotaritu numai, cá fia-cine, care e chiematu la demnitatea episcopale, trebue se vietiuésca in continuu necasatoritu (fâra muiere), sî pentru pracse trebuie a avisá numai la casulu concretu, ca predecesorulu Metropolitului Siagun'a, episcopulu Mog'a, nu a fostu nici cându monachu.*)

Unu preotu seculariu, póte fi in biseric'a gr. or. episcopu, póte fi Metropolitu de Sabiiu, unu laicu nici cându. — Asiá hotaresce, celu putienu, dreptulu canonicu alu bisericei gr. or., asiá hotarescu statutele sanctionate ale Metropoliei gr. or. a natiunei române. — Ca acum se afla dara in internulu acelui'a vre-o tendintia, care aru tînti spre o schimbare a acestei legi, séu ca numai o ignorantia a relatiuniloru de dreptu sî concrete a portatu de nasu pre autorulu corespundintiei din „Pest. Lly“, — nu scimu: atât'a scimu bine, ca in casulu de fatia, cându se tractéza despre ocuparea scaunului Metrop. din Sabiiu nu se póte discutá: de lege ferenda, câci lex lata sub tóte impregiurârile trebue sa-si sustiena dreptulu seu. — Ori cine va fi denumitu de Metropolitu, de aceea trebuie avutu grigia inainte de tóte, cá validitatea alegerei lui se nu póta fi atacata nici din punctu de vedere alu dreptului bisericescu nici din cele alu legei statului.

„Ung. Lloyd“ a adusu in doi numeri ai sei cei doi articuli de mai susu de insemnatate pentru noi, pentru ca au in vedere fiitórea alegere de Archiepiscopu sî Metropolitu. Asupr'a acestoru articuli (precum sî a altoru din „Tem. Ztg.“, care pre aici nu ni este cunoscuta) ni a atrasu atentiunea „Albin'a“ din Pest'a in nrulu densei dela 1/13 Iuliu a. c. Cu mare greutate amu pututu capetá acesti numeri sî noi sî dupa ce amu vediutu cuprinsulu loru ne-amu decisu a-i reproduce cá sa véda sî publiculu nostru cum tratéza susu citatulu diurnalu cestiunea alegerei mentiunate câtu; pentru articuli, cetitorii nostri sa-i apretiuiésca insii. De alta parte ii amu mai reprodusu sî pentru cá sa se véda déca recensiunea ce li-o face stimat'a „Albina“ este esacta séu nu.

Eata ce dice „Albin'a“ despre densii:

„Ung. Lloyd.“ in doi articuli, câroru le-a datu onórea celui dintâiu locu in nrii sei de ieri sî alaltaieri, deslucesce câtu de bine dreptulu bisericei, române ortodocse — dupa legea tierei, dupa statutulu org. sî dupa canóne.

„Sî din acestu punctu de vedere — noi n'am poté decâtu a-i multiamí, (lui séu inspiratoriului seu,) sî a-lu felicitá, câci i-a succesu a dá o informatiune buna publicului seu despre essinti'a lucrului.

„Dara „Ung. Ll.“ nu se marginesce la atât'a; pre elu, — cunoscendu dóra gustulu publicului seu, nu-'lu satisface o beutura limpede sî curata, sî deci — cu multa stâruintia mai baga sî nitica piparca iute, sî o buna portiune de aiu puturosu in pacharulu adeverului, sî astfeliu — face „papricasiu.“ „Ländlich-Sittlich.“

„Intregu alu doilea articlu alu seu, — dupa ce celu dintâiu spuse ca scie, cum ca o fractiune, carea — in privinti'a politica simpatisédia cu dlu Babesiu, sî-a aruncatu ochii asupr'a unei persóne lumesci sî nutresce sperantia de a face capitalu din demnitatea metropolitana, — combate admisibilitatea alegerei unui mirénu, aretându adeveratu, ca se teme de atare alegere! sî invóca deci — firesce — canónele, statutulu organicu sî potestatea de statu, in contr'a unei atari alegeri!!

„Noi, publiculu ni-e martore, ca nu polemisâmu cu strainii despre cause, cari — suntu ale nóstre sî depindu dela noi, — apoi macaru de aru stá ori-cine de ai nostri in dosulu aceloru straini. Nici astadi nu vremu sa polemisâmu, ci numai spunemu celoru dela „Ung. Ll.“ ca — in acésta privintia este mistificatu sî — vorbesce surd'a. Cine óre mai multu sî cu staruintia cá „Albin'a“ a pledatu pentru cea mai stricta observare a legei, a statutului organicu!?

„Cumca este mistificatu de cine-va, sî anume de unulu carele sa teme, ne dovedesce incheiarea primului articlu in nrulu de joi diminéti'a. Ací de-a dreptulu se prenumera la scaunulu metropolitanu „numai acelu demnitariu bisericescu, carele dejá in viéti'a Metropolitului Siagun'a a fostu acestui'a intru ajutoriu cu sfatulu sî cu fapt'a,“ redicândui-se susu sciinti'a sî caracterulu cá garantia, cumca densulu, autoritatea sî poterea archiepiscopale va folosi-o pentru binele bisericei sî a statutului, pentru inaintarea pâcei sî a prosperitâtiei tuturoru locuitoriloru imperiului“. (— „Alta petis Phaeton!“ — Ací chiaru tuturoru faptoriloru li se face parte: statului, carele este magiaru, imperiului, care este abisburgicu, bisericei — ortodocse, se intielege, sî — tuturoru locuitoriloru, ceea-ce este cosmopolitismulu.)

„Ei bine, se traiésca! Dara intrebâmu: óre n'aru fi cu potintia a informá pre publiculu streinu despre afacerile nóstre, sî a recomendá pre archimandritu Pope'a pentru scaunulu metropolitanu — fâra a scorní sî câte unu puiu de minciuna, a denunciá acést'a de adeveru sî a strigá politi'a?!“

Suntemu de parere ca fatia cu umbrele marelui repausatu sî datatoriului nostru de legi, de care suntemu datori numai cu pietate a ne aduce aminte, de alta parte fatia cu actulu celu mumentuosu alu alegerei unui capu alu provinciei nóstre metropolitane sa ne ferimu de a trage cestiunea in nomolulu polemieloru sî mai cu séma alu celoru personali sî sa desbatemu cu totii incâtu este cu potintia totu afacerea cu rigurósa obiectivitate, cu atâtu mai vertosu, cu câtu congresulu are sa decida asupr'a persónei ce va avé sa ocupe scaunulu metropolitanu respective archieppescu.

Aru fi fostu o mangaiere pentru noi déca aflámu sî in „Albin'a“ ce-va asemenea cum vediurâmu in „Federatiunea“, déca nu mai multu; câci numai prin chiarificâri liniscite póte ajunge sî publiculu celu mare la ratiunare limpede sî curata; dandu inse ansa, póte fâra de a voí, la intaritâri, se scormonescu patimile, se turbura spiritele, sî atunci s'a gatatu cu privirea cea limpede a cestiunei din desbatere sî in locu de a ajunge la resultatu se póte intemplá cá numai sa ne departâmu de elu.

Repetimu ca acum mai putienu cá ori-cându e tempulu de a impunge in drépt'a sî in stâng'a, togm'a acolo unde nu este nici o ansa, precum a fostu din cele ce vedemu acum sî noi in „Ungarischer Lloyd“.

Cetimu in „Curierulu de Iasi“:

Necrologu. Metropolitulu Andreiu Siagun'a, care a reposatu in 28 Iuniu, erá nascutu in 20 Decemvrie 1808 la Miscoltiu in Ungari'a, din parinti negutietori macedo-români. Elu si-a facutu studiele gimnasiale, sî pre urma cele juridice la Pest'a. La anulu 1829, consacrându-se carierei eclesiastice, incepù studiele sele teologige in Versietiu, sî le terminà in 1831. Apoi in 1833 intrà in tagm'a monacala la monastirea Opov'a din Sirmin, sub numele de Andreiu. Preste putienu tempu, elu fu numitu professoru la Institutulu teologicu din Carlovetiu.

Meritele sele deosebite 'lu facura sa inainteze degraba in carier'a eclesiastica, pâna ce in 2 Decemvrie 1847 fu alesu episcopu Ardélului. In evenimentele dela 1848, in Transilvani'a, elu jucà unu rolu fórte insemnatu.

La 1851, Episcopulu Siagun'a fu inaltiatu la baronatu. Intrég'a sea viétia a fostu consacrata causei româniloru din Transilvani'a, care au perdutu intr'ensulu pre celu mai infocatu sî mai devotatu aperatoriu alu drepturiloru loru.

Cá scriitoriu, Metropolitulu Siagun'a sî-a facutu unu nume trainicu in literatur'a nóstra bisericésca. „Dreptulu seu Canonicu“ este o scriere de renume europénu, prin care reposatulu prelatu românu a pusu basele sciintiei nóstre canonice.

Mórtea sea e o perdere nereparabila nu numai pentru românii din Transilvani'a, dara in generalu pentru toti românii. Numele seu va ocupá totudéun'a unu locu distinsu in Biseric'a nóstra sî in literatur'a ei.

Fia-i tierân'a usióra!

Din Sinodulu alu IV eparchialu alu diecesei rom. greco. ort. din Caransebesiu.

Siedinti'a II

tienuta in 17|29 Aprilie 1873.

(Urmare.)

Dupa deschiderea siedintiei se cetesce protocolulu siedintiei premergatórie sî se autentica. Presidiulu impartasiesce sinodului:

a) Rogarea preot. P. Iancu din Obadu, pentru imbunatatirea stârei materiali, b) rogarea preot. Greg. Popoviciu sen. pentru unu ajutoriu, c) rogarea preotului Pet. Popoviciu fostu administratoru in Giulvezu pentru unu ajutoriu, d) rogarea comit. par. din Rusiór'a nóua pentru ingrigirea de subsistintia a preot. St. Pavloviciu; e) rogarea preot. St. Chirilescu din Cebz'a pentru a se restituí in oficiu.

Se predau comissiunei bis. sî financiarie.

f) Rogarea comitetului paroch. din Germanu pentru unu ajutoriu de 600 fl. la cladirea bisericei,

g) Rogarea comunei Cornea pentru intregirea sessiunei parochiali,

h) Memorandulu preotiloru din ppiatulu Jebelului pentru ameliorarea stârei preotiesci.

i) Rogarea dep. Const. Radulescu pentru a se accelerá caus'a ppului I. Seimanu,

l) Plansórea comunei biser. Dognecea contr'a preotului Mich. Velceanu.

Se predau comissiunei petitionarie.

Dlu dep. Vinc. Babesiu cetesce raportulu despre primirea sî impartirea fonduriloru comune gr. or. scol. sî sinodulu decide in privinti'a acést'a. 1) cá ofertulu facutu de delegatii români pentru a se acoperí competinti'a pensiunale pentru 18 pensionari serbi, precâtu venitulu pârtiei serbesci din fondulu pensionalu nu ajunge, pâna atunci, pâna cându se voru urcá venitele séu pensionarii voru reposá succesivu, acele venite sa se intregésca din partea româna sî sa se respunda anticipativu sî spre asigurarea pârtiei serbesci sinodulu dechiara ofertulu delegatiloru de alu seu. Acestu conclusu se comunica inaltului ministeriu reg. de culte sî epitropiei ce administréza fondurile in Aradu spre acomodare.

Cu privire la cestiunile, ce au a se deslegá de congresulu serbescu sî sinódele române prin contielegere riciprócа, se decide cá cu regularea definitiva a acestoru cestiuni sa se insarcineze subcomissiunea delegatiunei nóstre congresuali din Pest'a, ce constà din dmnii: Ant. Mocioni, Georg. Ioanoviciu sî Vinc. Babesiu avendu acesti domni a intrá in pertractârile necesarie. Acestu decisu se va tramite in forma de mandatu numitiloru domni.

Dlu At. Marienescu cá reportatoriu alu comisiunei petitionarie referédia:

a) La rogarea lui Dan. Sciopone par. din Soceni sî a Rugiei sî a veduvei lui Trifu Stoic'a, fostu parochu de acolo pentru venitulu intregu din sessiunea reduse spre crescerea orfaniloru lui Trif Stoic'a, propune:

Cá pre anulu 1873 sa-i se deie sî ceea-lalta jumetate de 57 fl. 40 cr. venitulu acelei parochii.

Se primesce.

b) La rogarea lui Vas. Popoviciu administratoriu paroch. pentru unu ajutoriu, de óre-ce erariulu, nefiindu sessiunea deplina, a suplinitu acést'a până la 1 Augustu 1871 platindu 6 fl. 33 cr. sî de atunci a retras'o, propune, cá acésta rogare sa se transpuna consistoriului strinsu bis. cá impreunata cu cestiunea proprietâtiei sessiuniloru din confiniulu iinilit.

---

*) A fostu inainte de chirotonire. R.

Se primesce. —

c) La rogarea lui Nicol. Andreeviciu ppopu in Caransebesiu, cá sa se anticipeze din atare fundatiune pentru inchiriarea séu cumperarea unei case pentru cancelaria, propune: cá sinodulu ppescu se iee acestu objectu tienatoriu de competinti'a sea la pertractare meritoriale.

Se primesce.

La rogarea lui Avr. Nemoianu par. in Agadiciu, cá sa i se concéda densului administratiunea acestei parochii propune incuviintiarea, inse observandu presidiulu, ca resignarea fostului adm. Vinc. Popoviciu nu s'a primitu de consistoriu, nu se primesce.

Dlu dep. Iul. Ianculescu cetesce raportulu despre primirea fonduriloru natiunale bisericesci.

Luându-se la cunoscintia se decide:

1. Esmiterea unei comissiuni de 6 membri (2 preoti sî 4 mireni), carii toti séu celu putienu in maioritate de 4, intrunindu-se cu o asemenea comissiune dela sinodulu aradanu in Temisiór'a alegendu-si unu presiedinte sî notariu se desbata modulu de administratiune sî la celu mai de aprópe sinodu se astérna o propunere formale cu unu regulamentu de administratiune. Diurnele membriloru acestor'a suntu pentru fia-care 4 fl. sî spese de caletoria pre drumulu feratu 50 xr. de milu, iéra pre siosea 1 fl. — Comissiunea se va convocá la sessiune prin dd. Eppi diecesani dupa contielegere reciproca. Se alegu de membrii dd. ppbiteri: Ales. Ioanoviciu, sî I. Popoviciu din cleru; Ant. Mocioni, Nic. Ioanoviciu, Vinc. Babesiu sî Iul. Ianculescu dintre mireni.

Până la regularea definitiva, epitropi'a provisoria sa pórte o comptabilitate buna sî rigorósa: a urcá cametele dupa impregiurâri la 8%, a vinde harthiele de statu, in casu de cursuri bune, a elocá sumele incasate, a dá credite ipotecarie poporului nostru, in sume nu mai mici de 100 fl., si nu mai mari de 5000 fl.

Din venitele fonduriloru sa se acopere pre lânga spesele administrationali sî comissionali cele mai intetitórie lipse din diecese provediute in bugetulu statoritu de sinodu.

Pentru procesele, ce se voru incepe in caus'a despartirei comuneloru amestecate, Epitropi'a e imputerita a anticipá spesele necesarie reservându-si regresulu la tempulu seu prin delegatiunea ad hoc sî a raportá despre acést'a regulatu la fia-care sinodu eparch. sî a substerne sî unu preliminariu despre spesele administrationali. Acestu conclusu indata sa se impartasiésca sinodului din Aradu.

Dlu dep. Iul. Ianculescu cá raportatoriu alu comissiunei financiarie presenta ratiotiniulu fondului de spese pro 1872. Perceptele se urca la sum'a de 5984 fl. 79 xr. v. a. erogatele la suma de 5909 fl. 20 cr. Subtragendu-se erogatele din perceptu remanu 75 fl. 59 xr. v. a., care suma are se tréca in perceptulu socótei pre 1873. Totu odata propune raportatoriulu, cá 8000 fl. din sum'a aplacidata de ministeriulu de culte, sa se deporteze indata la cassa, sî din trensulu sa se solvésca capitalulu imprumutatu de 2152 fl., interesele restante dupa acestu capitalu până la finea an. 1872, 159 fl. 38½ xr.; imprumutele contrase din diferite fonduri in decursulu an. 1872, 2781 fl. sî interesele acestui imprumutu 107 fl. 3½ xr.

Se primesce.

Se primesce sî propunerea, cá spesele erogate la incuisitiuni până ce le va solví condemnatolu sa le pórte in evidentia senatulu epitropescu; sî asemenea propunerea, sa se solveze scadiementulu la salariulu episcopescu si alu archivariului dupa dispositiunea bugetului pre 1872.

Mai departe se primesce propunerea, cá ratiotiniele compuse pre bas'a diurnalului de cassa, de cassariu si controloru sa se pórte cu acuratetia.

Fondulu instructu are in obligatiuni 240 fl.
in bani gat'a: . . 1 fl. 30 xr.
Sum'a: 241 fl. 30 xr.

Fondulu institutului teologicu are in obligatiuni . . 1825 fl.
in bani gat'a: . . . 78 „ 9 xr.
Sum'a: 1903 fl. 9 xr.

Aici propune raportatoriulu, cá compturile nevidimate de dlu episcopu sa se subscrie si pentru casulu cându va absentá dlu episcopu sa se plenipotentieze pentru acést'a o alta persóna.

Se primesce.

Asemenea se primesce propunerea, cá cassariului sî controlorului sa li se dee absolutoriulu ratiotin'cu fiindu ca ratiotiniele suntu in ordine buna.

Dlu dep. Traianu Miescu cá raportatoriulu comissiunei b's. propune, cá in raportulu generalu alu senatului biser. sa se mai faca o rubrica pentru preotii cari nu suntu aplicati indicandu-se caus'a neaplicârei sî midilócele sustienerei loru.

Se primesce.

Cu privire la cele 18 sessiuni parochiale ocupate de greco-catolici propune: Consistoriulu se mai intrevina odata la ministeriu sî in casu nefavoritoriu sa se incépa prin fiscalu procesu. Asemenea se mai faca consistoriulu pasii receruti de nou fatia cu asecurarea sessiuniloru par. din confiniulu militariu.

Se primesce.

La raportulu despre regularea parochieloru prin comissiuni ambulante propune, cá consistoriulu diec. sa se ingrijésca despre acésta sustienendu dispusetiunea din anulu trecutu nr. 41.

Spriginitu de Sim. Mangiuc'a raportatoriulu T. Miescu propune: Consistoriulu sa intetiésca comissiunile ambulante, cá sa si astérna operatele loru.

Dlu ppbiteru propune, cá comissiunile dupa recólt'a anului acestui'a se reincépa lucrârile loru.

Votandu-se se decide: Dispusetiunea sinodului de anu se sustiene sî consistoriulu se aviséza a esmite comissiunile ambulante indata dupa recólta.

Alegendu-se o comissiune de 6 membri pentru compunerea listei pentru alegerea asessoriloru la senatulu epitrop. biser. sî scolariu, siedintia se incheia.

Brasiovu, 3 Iuliu 1873. La scólele nóstre române gr. or. gimnasiali, comerciali reali sî normale de aici, decurgendu esamenele scripturistice dela 11—18 Iuniu a. c. cele orali de promotiune din 15—22 sî cele publice dela 25—29, Iuniu a. c. in serbatórea ss. apostoli Petru sî Pavelu s'au seversîtu incheiarea anului scolasticu in modu serbatorescu.

Numerulu scolariloru au fostu in numitele scóle preste siése sute. Cei mai multi in scólele normali.

Progresulu dupa esamenele orali sî de promotiune; dupa lucrârile scripturistice sî mai alesu dupa clasificatiune, — ca in mai multe clase s'au auditu preste jumetate din scolarii acei'a ce au reportatu calculu cu eminentia-se póte numi escelinte. Zelulu dloru profesori s'au doveditu, ca a fostu de modelu sî din acea impregiurare laudavera, ca au tienutu prelegeri in trei despartieminte cu adultii de aici in lunile: Novembre Decembre a. tr. Ian. Febr. Martiu sî Apriliu a. c. sî deosebitu s'au interessatu de tóte lucrârile pentru progresu sî cultura.

Dupa rugaciunile de multiemita in biseric'a S. Nicolau seversîte in 29 ale trecutei indata esîndu scolarii tuturoru claseloru in rendulu cuviinciosu cu stindardele loru au intratu in sal'a gimnasiale luându-si locu pre galeria, publiculu s'a asiediatu in sal'a cea mare. Dlu directoru Dr. Ioanu **Mesiota** se suì la tribuna sî aretându ca amu ajunsu la inceperea anului scol. 1872/3 multiemesce binefacetoriloru sî ajutatoriloru acestoru scóle cum sî celoru ce au participatu prin contribuiri de cârti sî alte premii la scolari accetuându pre dlu Rîureanu sî intonandu durerós'a perdere a supremului inspectore scolariu a Archiepiscopului sî Metropolitului **Andreiu** Baronu de **Siagun**'a recomenda a urmá spiritulu acelui barbatu insemnatu sî multiemindu sî dlui comisariu consistorialu dlui Protopopu Iosifu **Baracu** pentru ostenelele sele la aceste esamene dispune a se cetí clasificatiunile sî a se impartí premiele. Eminentiile s'au auditu mai desu sî pentru cei multi desemnati cá demni de premiati n'au ajunsu premiile. Destulu ca cu placere audiau ospitatorii calculele. Dupa seversîrea acestor'a dlu comisariu constatéza cu bucuria sporiulu, declara publice multiamirea d-sele sî multiemesce dloru professori sî invetiatori dela aceste institute pentru ostenelele sî resultatele dovedite. La incheiarea abiturientului George **Baiulescu** rostesce cuventarea, ce vi-o comunicu aci (spre publicare*.)

La clasele fetitieloru amu avé sa observâmu, ca de-sî s'au vediutu ca fetitiele au cunoscintie precise sî sigure; de-sî ne-au incântatu imnurile nationali, esecutate de densele, totusi numerulu eleveloru amu dorí cá pre viitoriu in comparatiune cu alu copiiloru sa fia mai mare sî parintii se fia admoniati pentru cá sa dea sî copilele loru la scóle. Cându vomu avea mame, cari se scia carte atunci vomu avea de siguru fiii sî fiicele loru instruati in cultur'a necesaria.

Clasea a 5 sî a 6 de fetitie fâra amenare trebuie sa se deschida, pentru ca copilele nóstre sa ducu pe airi, cá se piérda bunulu ce a invetiatu sî se-'si castige fumurile sî imitatiuni straine.

In fine tót'a propasirea sî totu progresulu pentru care amu adaosu aceste observâri se inverte sî depinde dela „parale“ sî tocmai acestea ni s'au mai imputinatu de vre-o trei ani incóce prin oprirea subventiunei dela statu, inse parochiile se faca pentru scólele populari totu ce potu, cá se nu ne remâna nimic'a ne implinitu. Atunci inaintâmu liniscíti sî cu siguritate.

---

*) In nrulu venitoriu R.

Espositi'a romana din Vien'a.

Cetimu in jurnalulu vienesu „Wanderer“ din 29 Iunie, urmatórele:

Tiér'a cea intinsa sî imbelsiugata dela stâncele Orsiovei sî până la tiermulu basarabianu numai este privita de poterile garante cá unu copilu, care nu póte fi lasatu fâra priveghere doicei, ci din contra incetulu cu incetulu cabinetele Europei incepu a recunósce, ca Romani'a dejá posede fortia necesara sî conditiunile sociale sî politice, spre a se guverná singura. Europ'a s'a convinsu, ca este mai bine chiaru pentru dens'a, se nu intrerupa acestu procesu de cristalisatiune, ci sa protéga in interesulu pâcei europene desvoltarea liniscita sî naturala a acestui statu.

Poporulu românu va ajutá insusi intr'unu gradu insemnatu la descarcarea liniscita a minei orientale, déca va sci ca scopurile sele nationale nu suntu in periculu sî ca restabilirea sea cá statu a devenitu o cestiune cu totulu interióra a tierei. Positiunea acestei poteri 'i da acésta insemnatata preeminenta strategica sî comerciala. Nu s'a decisu óre mai multu decâtu odata destinele Turciei la malurile Oltului? Lini'a Dunarei formédia sir'a spinârei a acelei tieri sî cá unu statu, care domina gurile Dunarei, cá o sentinela pusa la Sulin'a, consolidarea libera a Romaniei este unu interesu vitalu alu Europei. . . O intempinare intielépta din partea monarchiei nóstre pare daru a corespunde in modulu celu mai veditu cu interesele propriei nóstre politice orientale. Din punctulu de vedare alu politicei nu póte sa fia decâtu fórte avantagiosu pentru monarchi'a nostra, de a sci la Dunarea de josu unu vecinu amicalu sî unu statu care este destulu de forte sî de activu, spre a nu fi silitu a deveni instrumentulu altor'a. Romani'a apoi va recunósce in curendu, ca posede in Austro-Ungari'a unu amicu sî unu sprijinu pentru emanciparea sea. Multe prejuditii, multe agitatiuni radicate aici colo voru fi inlaturate atunci si neincrederea desceptata printr'o intriga, care contraminédia ambele poteri, va incetá de a apesá politic'a nóstra orientala intr'unu modu atâtu de paralisatoru. Din punctulu de vedere comercialu inse vomu avé avantagii imense, asigurându productiunei Austro-Ungare unu consumatoru apropiatu sî unu drumu profitabilu sî aducendu pre de alta parte productele abondantiei aceloru tieri dincóce de Carpati, de Sucév'a sî de Prutu.

Astfeliu se unescu tóte, spre a recomendá o politica, care consiliédia in interesulu Austro-Ungariei a avé o atitudine binevoitórta fatia cu Romani'a. . . . . Sî in adeveru, continua „Wanderer“ este unu criteriu caracteristicu a petrecerei principelui Carolu aici ca primesce onorurile suverane sî manifestatiunile diplomatiei europene cá domnitoriu alu româniloru, cá procuratoriu sî primu cetatianu alu poporului românu.

Tractatulu de comerciu cu Romani'a.

Sub acestu titlu, estragemu din „Kronstädter Zeitung“ jurnalulu din Brasiovu, urmatoriulu articulu:

„Incheierea unui tractatu de comerciu cu Romani'a, dice numitulu diuariu, sa fia parol'a camerei de comerciu din Brasiovu. Precum in anticitate romanulu sfârsî fia-care cuventu ce-'lu rostí in senatu cu „Carthago trebuie distrusa,“ astfeliu sa nu tréca nici o siedintia a camerei, fâra cá sa se fi facutu sî disu ce-va in cestiunea tractatului de incheiatu.

„Prin acestu tractatu, presupunendu-se ca incheierea lui se va incredintiá unoru intermediatori capabili sî abili, tóte acele pedeci cari au causatu starea trista a miserieloru nóstre, nu numai ca se voru departá, dara comerciulu sî industri'a se voru desvoltá si voru inflorí din nou.

„Plângerile pre care le audîmu de 20 de ani, despre predârile vamale in Romani'a, despre pasapórtele, contumaciulu, regularea comerciului transitu atâtu de importantu pentru industri'a din Transilvani'a la porturile libere ale Dunarei de josu, Brail'a, Galati sî Ismailu, junctiunea câiloru ferate cu Romani'a, tóte acestea sî multe alte cestiuni fórte importante in privinti'a economiei voru fi definitivamente resolvate printr'unu tractatu de comerciu.

„Nu este de tagaduitu ca incheiarea unui tractatu de comerciu intre Austro-Ungari'a sî Romani'a nu este unu lucru usioru, inse sî afacerile cele mai dificile se potu resolvá, depinde numai de modulu cum se tratédia.

„Romani'a este o tiéra seraca (?), care nu atâtu din propria-i vina ci prin intregile politicei europene a ajunsu in starea de a fi fórte reu apreciata, o tiéra a cârei'a finance, nu se afla intr'o stare mai buna decâtu acelea a veciniloru ei puternici, care inse din nenorocire se afla pre o trépta de-cultura jósa, incâtu nu recurge la o presa de bancnote spre a esî din stremtórea in care se afla. — Acest'a este unu faptu care trebuie consideratu. Déca s'aru fi consideratu cându cu discussiunile asupr'a junctiunei câiloru ferate romàne cu cele transilvane, sî déca o singura junctiune s'aru fi incredintiatu guvernului din Bucuresci, de siguru ca resultatulu desbateriloru aru fi in ajunsu de a se realisá de unde acum realisarea junctiuniloru projectate s'a amanatu nu scimu pâna cându.

„Deci, este si fórte posibilu, ca negotiârile incepute dejá pentru tractatulu vamalu s'au amanatu prin pretentiuni injuste unu tempu departatu, prin care cererile legitime se impedeca, sî de multe ori devinu imposibile.

„Aru fi nedreptu déca s'aru reclamá o schimbare a sistemului vamalu romànu séu déca s'aru esercitá o influintia asupr'a tarifeloru, aru fi dreptu inse a se cere cá nici o comuna din Romani'a se nu póta tacsá o forma de origine streina mai multu decâtu productele indigene. Cá marfurile brasiovene transportate pre uscatu la porturile libere de pre la Dunare, sa se bucure de aceiasi libertate de vama, cá tóte marfurile importate de apa, sî ca in fine procedarea de transitu sa fia regulata sî determinata de lege in Romani'a.

„Ceea-ce privesce comerciulu transitu prin Romani'a, elu este de mare importantia pentru industri'a din Brasiovu. Peile de bou sî póte sî alte producte, care se aducu din Russi'a, voru fi de siguru mai eftine cu drumulu de feru via Iasi, Ploesci, mai cu séma ca prin transportarea transita, marele spese causate de prescriptiunile de contumaciu voru fi inlaturate. Canep'a se aduce din Galiti'a la Brasiovu in care; prin transitu cu drumulu de feru prin Cernauti-Ploesci, marfurile se voru aduce cu multu mai eftine, sî acést'a aru fi o binefácere pentru industrie.

„In fine spre a incheiá unu tractatu de comerciu, nu trebuie sa venimu cu mânile góle, acel'a cara vré sa primésca ce-va, trebuie sa fia gat'a sa si dea, sî asupr'a acelei'a nu trebuie sa fia nici o indoiéla'

„Ceea-ce aru poté se ofere Austro-Ungari'a nu este multu, inse putienulu ce ofera este de mare importantia sî aru consistá inainte de tóte in desfiintiarea jurisdictiunei consulare.

„Jurisdictiunea consulara este pentru Romani'a o sorginte de multe nefericiri, sî acést'a intr'unu modu, precum nu se póte presupune. Fâra a intrá in amenuntele cestiunei, nu se va poté contradice asertiunea, ca acésta istitutiune nedrépta si vatemalória, prin care esista intr'o tiéra unu numeru de judecatorii sî face cá o natiune se nu fia stapâna in cas'a ei, este o cestiune de tempu numai.

„Afara de aceea importulu din Romani'a in Austro-Ungari'a aru trebuí sa fia favorisatu prin reducerea tarifeloru vamale.

„In fine aru mai de remarcatu, ca nici o provincia séu parte a tierei, nu sufere atâtu de starea rea a relatiuniloru politico-comerciale cu Romani'a, cá Transilvani'a, acést'a din causa ca acésta tiéra cu industri'a ei depinde de principatele dunarene sî de orientu. Transilvani'a n'are pentru produsele industriei sele o alra piatia, déca acésta piatia se rapesce tierei, atunci arteri'a vietiei industriale in Transilvani'a este nimicita. „C. d. l.“

Varietâti.

(†) **Elen'a**, soci'a protopresviterului Iosifu **Baracu**, nascuta Zachari'a **Marcu**, provediuta cu sântele taine ale murindiloru dupa o bóla indelungata Marti in 3/15 Iuliu a. c. sér'a la 6 óre a reposatu in domnulu in etate de 55 ani.

Jalniculu ei sociu, dimpreuna cu pré obidatii sei: fice, ginere, cumnatu si sora aduce cu anim'a petrunsa de dorere acésta trista intemplare la cunoscinti'a tuturoru rudeniiloru amiciloru sî cunoscutiloru.

Remasitiele pamentesci ale acestei reposate se voru inmormentá Vineri in 6/18 Iuliu a. c. la 3 óre dupa amiédi in cimiteriulu dela biseric'a Sântului Nicolae.

Brasiovu, 4/16 Iuliu 1873.

⁂ **Multiamita publica.** Subscrisulu, in numele poporului gr. or. din locu, vinu a-i aduce multiamit'a nóstra cea mai ferbinte bravului sî evlaviosului poporénu alu bisericei gr. or. locale Ioanu Albu, carele in anii cei mai miseri nu si-au crutiatu denariulu seu, ci vediendu lips'a in biseric'a nóstra cu privire la vestmintele necesarie pentru cultulu divinu, au conferitu in anulu 1872 cu 100 fl. v. a. in anulu 1873 asemenea cu 100 fl. v. a. pentru procurarea ornateloru de lipsa la infrumsetiarea sântei nóstre biserici. Afara de acestea, au facutu sî face sî acum mai multe oferte pentru inflorirea numitei s. biserici.

Ve-ti fi asiá de bunu dle redactoru, a dá locu acestei multiamiri in colónele pretiuitului diuariu „Tel. Rom.“ cá astfeliu servindu-i de o parte spre onóre bunului nostru parochianu, sa fia de alta parte unu indemnu sî pentru altii la astfeliu de binefaceri.

Joagiulu de susu, 13 Iuliu 1873.

Antoniu **Popu**,
parochu gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii de clas'a II din Feldiór'a, in Protopopiatulu greco-orientalu alu II. alu Brasiovului, statatórie din 1034 suflete, se escrie concursu pâna la 5. Augustu 1873.

Emolumentele suntu:

a) Pre lânga venitulu stolare se afla portiune canonica, sî fondu parochialu de 24½ jugere semanatura sî fenatiu.

b) In bucate 200 ferdele cucuruzu.

c) Cuartiru parochialu liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a substerne concursele loru subscrisului, instruate in sensulu statutului organicu sî a Regulamentului adusu de Sinodulu archidiecesanu din estu anu (a se vedea protocolulu Sinodului archid. 1873) pâna la terminulu susu atinsu.

Brasiovu in 5 Iuliu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu **Petricu**
(1—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea ambeloru posturi invetiatoresci la scól'a elementare gr. or. din Suburbiulu Brasiovului „Brasiovechiu,“ se deschide prin acést'a concursu cu terminu pâna la 15 Augustu a. c.

Salariile impreunate cu aceste posturi suntu: pentru postulu de invetiatoriu primariu 300 fl. v. a. sî doi stângini de lemne; iéra pentru postulu de alu doilea invetiatoriu 200 fl. v. a. sî doi stânjini de lemne pre anu.

Doritorii de a ocupá aceste posturi au a tremite pâna la terminulu mai susu amintitu, petitiunile loru instruite in sensulu §-lui 13 din „Statutulu Organicu“ sî adresate câtra Pré onoratulu domnu Protopopu 1-iu alu Brasiovului Iosifu Baracu.

Brasiovu in 3 Iuliu 1873.

Comitetulu parochiale dela biseric'a gr. or. din Brasiovu-vechiu.
Georgiu **Persînariu**,
(1—3) Parochu cá presiedinte.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de parochu in vacant'a parochia Bodu protopopiatulu gr. or. alu II-lea alu Brasiovului, sa escrie concursu pâna in 5 Augustu a. c. iéra cu 12 Augustu se va tiené alegerea de preotu.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiala cu tóte edificiele economice.
2. 15. Jugere de pamentu aratura sî fenatiu.
3. Dela 140 familii câte o ferdela de bucate, grâu, orsu séu cucuruzu pretiuita in 1 fl. 20 cr.
4. Stol'a indatinata.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au a-si tramite cererile loru cu documente, ca au absolvatu gimnasiulu inferioru, cursulu clericalu sî ca au functionatu mai multi ani cá invetiatori, la pré onoratulu scaunu protopescu gr. or. alu II-lea alu Brasiovului in Brasiovu.

Bodu in 17 Iuniu 1873.

Comitetulu parochialu gr. or. cu consimtiementulu meu.
Ioanu **Petricu**,
(1—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de capelanu lânga betrânulu parochu Ioanu Jónt'a din Bocholtiu, protopresbiteratulu tractului Nocrichiu—Cincului-mare, se deschide prin acést'a concursu in intielesulu Inaltului ordinu consistoriale din 10 Maiu a. c. nr. 453. pâna la 20 Iuliu a. c.

Emolumentele suntu:

a) Trei jugere de pamentu din portiunea canonica.

b) Venitulu epatrafirului dupa stol'a usuata dela 62 familii cu numele semnate, care tóte impreuna dau unu venitu anualu de 199 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, cá obligati de a implinî tóte functiunile nepunticiosului preotu, suntu avisati, a-si tramite concursele instruite amesuratu „Statutului Organicu“ pâna la terminulu prefiptu.

Nocrichiu in 20 Iuniu 1873.

Cu contielegerea comitetului parochiale.
G. **Maieru**,
(3—3) adm. ppescu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. din Cucerdi'a romàna, protopresbiteratulu Ternavei de josu se escrie prin acést'a concursu pâna la 30 Iuliu a. c. st. v.

Emolumintele suntu:

1. Casa parochiala cu cladirile economice necesarie, sî gradina de legumi.
2. 8 jugere pamentu aratoriu, 4 jugere 685□° fenatiu dela 82 fumuri câte o ferdela de cucurudiu sfarmitu totu dela acele'si fumuri câte o dî de lucru cu palm'a (claca) sî unu puiu, in fine stol'a indatinata dela diversele functiuni preotiesci cari tóte computate laolalta facu unu venitu de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia de clas'a III au a-si asterne subscrisului petitiunile loru — instruate in sensulu Statutului organicu, pâna la terminulu prescrisu.

Deagu, 10 Iuniu 1873.

Daniilu de **Tamasiu**,
adm. prot.
In contielegere cu comitetulu parochialu.
(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confessiunala gr. or. din Haro in comitatulu Hunedórei protopopiatulu Giógiului I, se deschide concursu pâna la 15 Augustu a. c. st. v.

Emolumentele suntu: 300 fl. v. a. salariu anualu, grădina pentru legumi, dela totu pruncululu umblatoriu la scóla unu caru de lemne séu 1 fl. v. a. sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune invetiatorésca au sa-si tramita recursele câtra comitetulu parochialu, séu deadreptulu onor. dnu Vasiliu Piposiu prot. alu tractului Giógiului I, in Hondolu per Dev'a alaturandu testimoniu preparandialu sî de cualicatiune, sî tóte atestatele despre servitiulu de pâna acum; afara de acestea se poftesce cá pre lânga limb'a materna (romàna) se vorbésca sî limb'a magiara séu germàna, sî totu-odata suntu poftiti a se infatisiá in vre-o domineca séu serbatóre la s. biserica, cá se fia cunoscuti poporului. —

Haro 6 Iuniu 1873.

In numele comitetului parochialu.
Georgiu **Lorintiu**,
presiedinte.
Cu scirea sî invoirea O. D. Protopopu tractualu.
(3—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nr. 56 ANULU XXI.

Sabiiu, in 12|24 Iuliu 1873.

Nr. 8 Metrop. 1873.

Venerabilu Consistoriu archidiecesanu!

Consistoriulu Metropolitanu românu de rel. ort. or. in siedinti'a sea din Sabiiu 9/21 Iuliu 1873, tienuta sub presiedinti'a Ilustritâtiei Sele prea Sântitului Episcopu alu Caransebesiului Ioanu Popasu, in absenti'a celui mai betrânu sufraganu — au luatu cu adenca dorere la cunoscintia vacanti'a Scaunului Metropolitanu alu Metropoliei gr. or. române din Sabiiu intemplata prin repausarea marelui si nemuritoriului nostru Metropolitu Andreu Br. de Siagun'a, si spre intregirea acestei vacantie resp. spre alegerea noului Metropolitu in intielesulu Statutului nostru organicu, conformandu-se §§-filoru 156 si 170 din acea lege fundamentala a bisericei nóstre au luatu urmatórele dispositiuni resp. decisiuni:

Congresulu nationalu bisericescu electoralu se conchiama pre 26 Augustu 1873 st. v. la Sabiiu, in care di dupa convocarea spiritului sântu se va deschide.

a) Acestu congresu se compune din membrii congresului nationalu bisericescu alesu la 1870, intregitu in intielesulu § 155 St. org., de dupa care archidieces'a are sa aléga inca 30 de deputati ad hoc adeca 20 mireni si 10 preoti.

b) Totu-de-odatu se provóca consist. archidiecesanu a alege deputati si in acele cercuri cari au devenitu vacante.

In privinti'a punerei in lucrare alegeriloru consistoriulu metropolitanu a aflatu de bine a dispune urmatórele:

1. La 29 Iuliu 1873 st. v. sa se publice alegerea deputatiloru mireni in tóte bisericele din archidiecesa.

2. La 5 Augustu a. c. sa se tiena alegerile deputatiloru mireni in tóte bisericele archidiecesane.

3. La 12 Augustu sa se tiena scrutiniele asupr'a alegeriloru intemplate sub conducerea comisariloru consistoriali de pâna acum'a, remanendu a se denumí comisari noi numai unde voru lipsí.

4. La 3 Augustu st. v. sa se faca alegerile deputatiloru preotiesci.

La acestea se adauge, ca cercurile electorali remânu totu acelea, cari au fostu si la alegerile congresuali din 1870.

Alegerile provediute sub a) si b) se facu de odata.

Ori-ce scrisori provenite din caus'a alegeriloru ací dispuse au a se transpune fâra amenare la consistoriului metropolitanu.

Consistoriulu metropolitanu recérca oficiosu pre venerabilulu consistoriu archidiecesanu, cá acel'a, sa bine-voiésca a dispune in celu mai scurtu tempu tóte cele de lipsa pentru sigur'a realisare a mai susu aretateloru alegeri la terminele mentionate, adaugendu, ca venerabilulu consistoriu archidiecesanu se binevoiésca a atrage atentiunea (organeloru respective bunului nostru poporu si a dloru comisari consistoriali) asupr'a formeloru prescrise, in St. Org. pentru a câroru neobservare s'aru poté intemplá nimicirea alegeriloru facute.

Din siedinti'a consistoriului Metropolitanu plenariu.

Sabiiu in 10 Iuliu 1873.

Ioanu Popasu m/p.
Presiedintele consistoriului
Metropolitanu.

Dr. Ioanu Borci'a m/p.
Notariu prov.

Nr. 8 metrop. 1873.

Venerabilu Consistoriu diecesanu!

Consist. metrop. românu de rel. ort. or. in siedinti'a sea din Sabiiu 9/21 Iuliu 1873, tienuta — in absenti'a celui mai betrânu sufraganu — sub presiedinti'a Ilustritâtiei Sele pré santitului Episcopu alu Caransebesiului Ioanu Popasu, au luatu la cunosciintia cu adenca durere vacanti'a scaunului metropolitanu alu metropoliei ort. române din Sibiiu, intemplata prin repausarea marelui si nemuritoriului nostru Metropolitu Andreiu B. de Siagun'a, si spre intregirea acestei vacantie resp. spre alegerea noului Metropolitu in intielesulu St. Org. — conformându-se §§-loru; 56 si 170 din aceea-si lege fundamentala a bisericei nóstre, au luatu urmatórele dispositiuni resp. decisiuni.

Pentru indeplinirea alegerei noului Metropolitu se conchiama congresulu nationalu bis. electoralu alesu la anulu 1870 si intregitu in intielesulu §-lui 155 din Stat. Org. pre diu'a de 26 Augustu 1873 st. v. la Sabiiu in biseric'a cu chramulu Schimbârei la fatia, in care di dupa convocarea sântului Duhu se va si deschide congresulu.

Totu deodata se provóca venerabilulu consistoriu a dispune alegerei nóue in tóte cercurile devenite vacante.

Spre punerea in lucrare a acestoru alegeri consist. metropolitanu a aflatu de bine a dispune urmatórele:

1. La 29 Iuliu 1876 st. v. sa se publice alegerea deputatului mirénu in tóte bisericele cercului vacantu.

2. La 5 Augustu 1873 st. v. sa se tiene alegerea deputatiloru mireni in tóte bisericele din cercurile vacante.

3. La 12 Augustu 1873 st. v. sa se tiena scrutiniulu in loculu de pâna acum'a alu scrutinârei si sub conducerea comisariului cons. de pâna acum'a, carele se fie insciintiatu de timpuriu despre acést'a.

4. La 3 Augustu st. v. sa se faca alegerile deputatiloru preotiesci si cercurile devenite vacante.

La acestea se adauga ca cercurile electorali remânu totu acelea cari au fostu si la alegerile cogresului din anulu 1870.

Ori-ce scrisori provenite din caus'a alegeriloru aci dispuse suntu a se transpune fâra amenare consistoriului metropolitanu plenariu.

Consistoriulu metropolitanu recérca oficiosu pre venerabilulu consistoriu diecesanu.

Cá acel'a se binevoiésca a dispune in celu mai scurtu tempu tóte cele de lipsa pentru sigur'a realisare a mai susu aretateloru alegeri la terminele mentionate adaugendu, cá venerabilulu consistoriu diecesanu se atraga atentiunea organeloru respective asupr'a formeloru prescrise in Stat. Org. pentru a câroru neobservare s'aru poté intemplá nimicirea alegeriloru facute.

Din siedinti'a consistoriului metropolitanu tienuta in 9/21 Iuliu 1873.

Ioanu Popasu, m/p.
presiedintele consistoriulu metropolitanu.
Dr. Ioanu Borci'a, m/p.
not. prov.

Consistoriulu metropolitanu sub presidiulu Pr. Sântiei Sele Episcopului Caransebesiului Ioanu Popasu, dupa cum audimu, si-a incheiatu alalta-eri siedintiele sele, si eri a verificatu protocolulu din urma.

Resultatulu siedintieloru este convocarea congresului electivu pre 26 Augustu st. v. a. c, escrierea alegeriloru congresuali supletorie in archidiecesa si alegerea comissariului congresuale in persón'a Présântiei Sele P. Episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicovicu.

Cându aru fi resultatulu acest'a uscatu asiá dupa cum lu vedemu in sirurile de mai susu, aru fi . . ce crede cetitoriulu ca voimu a díce? reu? câci nu i se raportéza despre desbaterile cele pline de pietatea defunctului Metropolitu, cârui numai pigmei usiori de minte i se punu cându inainte, cându alaturea, cându din gratia si inapoi'a lui? Lucru, durere, inse nu e asiá. Desbaterile au luatu unu aeru ostilu reposatului Metropolitu, ba dlu Babesiu a mersu asiá de departe, incâtu a vrutu sa siéda la judecata acusatória fatia cu metropolitulu a cârui merite suntu recunoscute de tóta lumea.

Man merkt die Absicht und man wird verstimmt (se ve deintentiunea si omulu 'si perde cumpetulu), dara se vede si isvorulu de unde curge acést'a turburéla a cârei cavaleru, din nesciintia si neconosciintia de causa, se pare a devení totu mai multu si mai multu dlu Babesiu.

In nrulu venitoriu vomu reveni asupr'a acestui obiectu.

Congresulu electivu.

II.

Amu disu ca alegerea 'si are si partea sea esentiale, pentru ca Metropolitulu româniloru gr. or. din Transilvani'a si Ungari'a este totu odata si Archiepiscopulu transilvanu românu.

Unu Archiepiscopu séu Episcopu a avutu de cându esista crestinismulu obligaminte fórte grele. Asiá, spicuindu câtu de fugitivu in st'a scriptura, cetimu in cartea aplului Paulu câtra Titu: „Pentru acést'a te-amu lasatu pre tine in Critu, cá cele ce lipsescu sa le indreptezi si sa asiedi prin cetâti preoti precum eu ti-amu poruncitu.“ (capu 1, 5.) In versurile urmatórie din acel'asi capu alu aceleiasi cârti câtra Titu, se dau indreptâri despre aceea cum sa fia cei ce se voru asiediá preoti si adeca sa fia: „barbati nepatati, cá nisce economi ai lui Ddieu, ómeni cari nu umbla numai dupa placerea loru, nemaniosi, neinjuratori, neiritabili, neagonisitori de dobanda urita.“ Caus'a, pentru carea se cere cá episcopulu sa fia cu priveghiare, cá sa aiba preotii asiediati de densulu, insusîri bune, sa fia „poterici intru a indemná cu invetiatura sanatósa, si pre cei ce graiescu in protiva a-i certá.“ Iéra in cartea I câtra Timoteiu capu 6, v. 11 si 12 díce: „Iéra tu omulu lui Ddieu, fugi de aceste (iubirea de argintu, tentatiuni, curse si pofte multe fâra de socotéla) si urméza dreptatea, pietatea, credinti'a, caritatea, rabdarea, blandetiele. Lupta-te lupt'a cea buna a credintiei, apuca-te de viéti'a cea vecinica, la carea esti chiamatu, si ai marturisitu marturisirea cea buna inaintea mai multoru marturii“. „O Timotee! lucrulu celu incredintiatu tie padiesce-lu, departandu-te de glasurile desierte cele spurcate si de vorbele cele protivnice ale sciintiei celei ce minte numele“*) (I c. Tim. 6, 20).

La I carte câtra Timoteu capu 3, se spune deádreptulu ca episcopulu sa fia nepatatu, barbatu unei muieri, trézu, intregu la minte, piosu, iubitoriu de straini, invetiatoriu nebetivu; negrabnicu a bate, neagonisitoriu de dobanda urita; ci blandu, nesfadnicu, neiubitoriu de argintu, cas'a sea binechivernisindu-si, feciorii avendu ascultatori cu tóta cucernici'a.... Nu de curendu botediatu, cá nu umflandu-se in osend'a diavolului sa cada. „Pastoriti turm'a lui Chsu cea dintâiu, voi purtandu grigia nu cu sil'a, ci de voia sî dupa Ddieu; nu cu agonisele urite, ci cu osardie: nici cá cum a-ti stapaní preste, cleruri, ci pilde facendu-ve turmei“, dîce apost. Petru I, 5, 2. 3.

---

*) Judecâtiei cu nume mincinosu séu mincinóse (τῆς ψευδωνύμου γνώσεως).

Dara câte alte citate nu amu puté aduce din scriptura despre insemnatatea acestei sarcine sî pentru carea biseric'a a statoritu dela inceputulu ei cualitâtile aceloru ce au sa pórte sarcinile. In scrierile lui Clement eppulu Romei aflâmu, ca escandu-se in Corintu pre tempulu acel'a niscari neintielegeri intre presbiteri s'a vediutu (Clementu) necessitatu a scrie o epistola câtra Corinteni, in carea la c. 44 se dîce: Prevediendu apostolii ca in viitoriu se voru nasce certe pentru conducerea comuneloru au instituitu episcopi (sî diaconi) sî au dispusu cá dupa mórtea loru sa se asiedie barbati apti in loculu loru.

Episcopii avura dela inceputulu crestinismului sî dîu'a de astadi a sustiené unitatea conducerei bisericesci. Acést'a se vede cá unu ce naturalu, cá unu ce ce se intielege de sine.

Ce insemnatate au avutu episcopii in seculii cei dintâiu ai crestinatâtiei, se vede sî din scrierile lui Ignatiu. Asiá in epist. ad Trall. dîce: toti privescu in diaconi o porunca a lui Iisusu Chsu, sî pre episcopi cá pre Iisusu Christosu, iéra pre presbiteri cá pre sinedriulu lui Ddieu, séu reuniunea apostoliloru (*σύνδεσμον ἀποστόλων*).

La Ireneu sî Tertulianu apostolii nu suntu comparati cu Chsu, dara ii vedemu cá adeverati succesori ai apostoliloru. Ireneu in scrierea sea contra ereticiloru dîce: episcopii suntu asiediati de apostoli in biserica sî suntu succesorii loru pâna la noi s. c. l. Tertulianu provóca cu vehementia pre eretici sa arete, carea este originea episcopiloru loru! o potu ei deduce dela apostoli, precum se intempla acést'a cu crestinii cei adeverati, carii d. e. aréta ca biseric'a Smirnei a avutu dupa apostolulu Ioanu pre episcopulu asiediatu de acest'a, pre Polycarpu.

Insemnatatea unui episcopu o vedemu mai departe din nenumeratele canóne ale bisericei ecumenice, cari spunu cum trebuie sa fia pregatitu individulu carele voiesce sa ia sarcin'a acést'a asupra-'si.

Celu dintâiu canonu apostolescu i da insemnatate dîcendu, ca are a se chirotoní de doi séu de trei episcopi. Mai departe can. 80 apost. dispune: Celu ce din viéti'a paganésca au venitu sî s'a botediatu, séu celu ce din viétia prihanita s'au reintorsu, nu este dreptu sa se faca indata eppu, câci lucru nedreptu este, cá sa fia acel'a altor'a invetiatoriu, carele nu au fostu ispititu din destulu, afara déca se face acest'a dupa charulu dumnedieescu. Iéra can. 10 dela Sardice'a dîce, ca nimenea, fia bogatu, fia invetiatu sa nu se inainteze la demnitate de eppu pâna n'a petrecutu unu tempu indelungatu in fia-care gradu sacerdotale, câci altcum se vatema invetiatur'a apostolului Pavelu câtra Timot. 5, 22, „mânile in graba pre nimenea sa nu pui“.

Canonulu 17 alu sinod. alu I-II, dîce: In tóte ingrigindu-se pentru bun'a orenduiéla bisericésca, sî acést'a a o otarí amu aflatu de necesariu ca nime din mireni séu monachi cu graba sa nu se inaltie la inaltimea episcopiei, ci in gradurile bisericesci, dintâiu esaminatu fiindu, asiá sa primésca chirotoni'a demnitâtiei episcopesci. De-sî pâna acum unii dintre monachi séu laici asiá aducendu cu sine necessitatea numai decâtu s'au aflatu demni de onórea eppale, cari au stralucitu cu fapt'a buna sî bisericile loru le-au adusu la inaltime; inse aceea, ceea ce arare ori se intempla, nu putemu statuí nici decum de legea bisericei, sî de aceea decidemu, cá pre viitoriu nici decum sa nu fia, afara déca acel'a, care are a se chirotoní dupa canonu, au trecutu prin gradurile sacerdotali, implinindu in fia-care gradu tempulu legiuitu.

Canonu 12 alu sinod. VI ecum. pentru cá sa póta ingrigí de turma, opresce definitivu eppiloru casatori'a séu vietiuirea in casatoria. —

Insemnatatea Archiepiscopului nostru o o mai putemu aflá in istori'a nóstra natinnale cu folósele sî daunele cari se deriva dela archieppi buni si dela archieppi rei séu slabi.

„Vechi'a metropolia“ este o oglinda curata a trecutului pâna in momentele de fatia despre archiepiscopii nostri sî despre faptele sî resultatele fapteloru loru, incâtu nu mai avemu lipsa a adauge nimic'a dela noi.

Dreptu aceea fatia cu cele citate sî cu multe alte locuri asemenea celoru citate ce va avé sa faca congresulu electivu, acum cându are sa aléga pre metropolitulu româniloru din Ungari'a sî Transilvani'a sî pre archiepiscopulu Transilvaniei?

De siguru ca voru cautá cá barbatulu pre care lu voru pune pre scaunulu metropolitanu respective pre celu archiepiscopescu sa aiba însusîrile indigitate de apostoli sî canóne, sa fia adeveratu succesoru alu apostoliloru si sa scia sustiené legatur'a séu reuniunea bisericei.

Conscientiositatea sî amu puté dîce scrupulositatea cu carea tratéza apostolii sî sinódele sî totu asiá sî scrierile singurateciloru parinti bisericesci insemnetatea episcopale este de ajunsu, de a provocá o fundata sî seriósa cugetare a celoru respectivi pre cine voru sa aiba de chivernisitoriu alu bisericei.

Cá români gr. or. in provinci'a metropolitana restaurata abiá de vre-o câti-va ani nu avemu de a luá in consideratiune numai insusîrile ce se receru dela unu Episcopu séu dela unu Archieppu, nu avemu sa considerâmu numai ca acelu episcopu sî archieppu are sa conduca archidieces'a din metropoli'a restaurata, ci trebuie, cá români gr. orientali ai acestei provincie metropolitane restaürate sa mai cugetâmu sî la jun'a organisatiune a bisericei nóstre facuta in intielesulu institutiuniloru ei primitive şi tre-

---

FOISIÓRA.

La mormentulu

Escelentiei Sele Présântitului Archiepiscopu sî
Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a.

> In freta dum fluvii curent, dum montibus umbrae
> Lustrabunt, convexa polus dum sidera pascet,
> Semper honos nomenque tuum laudesque manebunt.
> Virgilius.

Unu gemetu de durere, de-amaru sî desperare
  Esît'a adî din pieptulu copilei lui Traianu.
Pe arepe de fulgeru strabate 'n departare,
  Sî-'n ochi produce lacremi la ori-ce pamenténu.

Pre-a museloru câmpía român'a tenerime
  Fiindu imprasciata „mentiuna“ sî-dicea;
Momentulu inse-o 'npinge in négr'a adencime,
  Câci vuetulu dorerei din ce in ce crescea.

Ah mórte! cruda mórte! . . . acum te desfatéza,
  Ca-ci astadi din gradin'a sermaniei romanimi
A tale mâni gliacióse, ce lumea maltratédia,
  Rapiru a nóstra fala, o-au smulsu din redacini!

Cadiusi barbate mare, cum cade de furtune
  Unu pomu târdiu in véra de frupte-'ncovoiatu.
Dar' faptele-ti maretie pastrá-voru alu Teu nume
  Pan' tempulu si-a oprire alu seu eternu umblatu!

Acum traiesci departe in lume fericita
  Lipsitu de ori-ce sgomotu, ce-aflasesi pre pamentu;
Colo sub umbr'a désa, ce tie-ti fu menita
  De cându pâsisi cararea, ce duce la mormentu.

In urm'a T'a remase o gente intristata
  Plângendu la lacremi vale, ca o-ai abandoratu.
Biseric'a-ti iubita la culme inaltiata
  In tene adi jelesce pre mirele-si amatu.

Er' musele santite de tene patronate
  Rogat'au intristarea se-'nbrace tempululu loru;
Sî din fatal'a óra stau tóte 'ngenunchiate,
  Plangându cum plângu copii la capulu mamei loru.

A T'a voce potenta se misice e in stare;
  Deci róga cu-ntetîre pre-a lumei imperatu
Cá sa ne inzestredie iér' cu unu spiritu mare,
  Ce barc'a ni-a scuti-o de valulu spumegatu!

Protectoru fusi in lumea acést'a volburósa
  La totu celu-ce odata vertutea si-a alesu;
Presteza onórea ast'a sî din culmea pompósa
  Natiunei Tale-iubite, ce tende la progresu!

Cà-'n dîle departate cu multa pietate
  Pre Ten' te-oru venerare nepoti de stranepoti;
Sî fiiloru voru dice ce spuna mai departe,
  C' Andreiu Baronu Siagun'a lucrat'e pentru toti!!
  Graz Iuliu 1873.

Teodoru Ceotea,
st. philos,

Cuventare.

Compusa sî rostita de abiturientele George Baiulescu cu ocasiunea impartîrei premieloru la gimnasiuln rom. gr. or. din Brasiovu.

Onorabila adunare sî iubitiloru colegi! Viéti'a omenésca este o caletoria pre o câmpia intinsa; iéra caletori suntemu noi muritorii. Mii sî mii de drumuri ducu la loculu destinatu sî tóte acestea de-a drépt'a sî de-a stâng'a suntu preserate cu locuri de odichna sî de adepostire pentru cá se primésca pre caletoriu. Ostenitu de drumu 'si indrépta fiesce-care muritoriu pasii sei câtra unu astfeliu de locu. — Unulu dupa o surta repausare, indata ce s'a recreatu, pléca, cá se nu remâna indereptulu consotiloru sei. Altulu pré multiemitu cu loculu unde a ajunsu sî incântatu de frumsetiele acestui'a, doresce sa petréca mai indelungu aci in multiemire sî fericire, dara nu-i este posibilu; cu dorere trebue sa se desparta de totu ce-i este placutu sî iubitu sî sa plece mâchnitu pentru cá se ajunga pre consotii sei de drumu.

Intr'o crisa tocmai astfeliu de neplacuta se afla maturisantii anului acestui'a, câci intocmai cá si elu de mâhniti trebuie sa ne despartimu de acei'a, cari ne suntu mai iubiti, trebuie se parasimu ceeace ne-a fostu sî ne este mai scumpu. Trebue se parasimu pre acei'a, câror'a le datoramu pusetiunea nóstra din presinte, sa ne despartimu de profesorii nostrii, dela carii ne-amu câscigatu cultura sî moralitatea, suntemu siliti sa ne despartimu de institutulu in care ne-amu pusu bas'a la desvoltarea nóstra spirituala, de institutulu care ne-a laptatu la peptulu seu cu laptele adeveruriloru eterne! Noi suntemu siliti a trece de aci inainte intr'altu stadiu alu desvoltârei sî perfectionârei nóstre spirituale.

Fia-mi daru iertatu onorata adunare a aretá cu acést'a ocasiune solemna in putine cuvinte: ce sperantie nutrimu noi fatia cu acestu institutu nationalu de educatiune sî invetiamentu pentru influintia binefacatórea ce a avut-o asupra-ne in decursulu studieloru nostre gimnasiale sî de ce simtieminte mari e patrunsa inim'a nóstra in ultimele momente ale despartirei nóstre cu trupulu de acestu institutu.

„Omulu asiá precum iese din mân'a cea plastica a naturei, mai ca nu este nimic'a, decâtu facultate, dîce Wieland. „Elu trebuie sa se desvólte insusi, sa se perfectionedie insusi sa-'si dea elu insusi politura din urma carea varsa asupra-i lustru sî gratia, — scurtu, omulu asiá dicendu trebuie sa fia unu alu doilea creatoriu.“

Precum instrumentulu celu mai escelentu nu produce efectulu asceptatu déca córdele lui nu voru fi astfeliu atinse, cá sa produca tonurile cele mai ascunse sî mai delicate, astfeliu nici omulu dotatu cu cele mai nobile sî mai bogate facultâti nu póte produce ce-va demnu de aceste facultâti eminente; nu póte merge pre drumulu adeveratu pre care póte ajunge la gradulu celu mai inaltu de perfectiune, déca fecultâtile lui nu se voru cultivá sî desvoltá harmonice, déca nu li se va dá o direcbuie sa cugetâmu mai departe, ca, cá ori-ce institutiune nóua are inimici interni sî esterni, cari aru dorí ca ea adeca organisatiunea acést'a sa nu prinda radacini, ci deodata séu treptatu sa venimu la absolutismulu sî póte nepotismulu urgisitu ori sî unde a fostu elu vre-odata, sî se incuibéza, trebuie sa cugetâmu mai cu séma ca inimicii esterni voru caulá cá autonomi'a cea frumósa a bisericei nóstre sa devina iéra o dependintia a altoru dependintie, séu mai popularu dîsu, códa codeloru sî pre urma prad'a strainiloru. Dara trebuie sa le cugetâmu tóte aceste, pentru cá sa ne convingemu mai multu sî mai multu ca avemu datorintia seriósa sa ne gandimu sî congresulu sa se gandésca pre cine ne va alege de archipastoriu.

Tocmai impregiurarea cea delicata, in carea se afla jun'a reorganisatiune a metropoliei nóstre ne indémna cá pre lânga cele citate cu privire la insusîrile Archieppului nostru viitoriu, sa credemu ca nu va fi de prisosu a amintí odata sî de insusîrea ce o tratéza S. Ioanu Gura de auru in tractatulu seu despre preotia (cap. 9.), uude dîce, ca preotulu sa nu aiba pofta de demnitate, séu sa nu se ambitioneze cá cu ori-ce pretiu sa ajunga la demnitate. Ceea ce se dîce de preotu se póte dîce sî de eppu sî de ori-ce crestinu. Noi sperâmu, ca ómeni de acei'a carii numai din ambitiune desiérta voru aspirá la scaunulu nostru archiepiscopale nu suntu sî nu voru fi. Purcediendu inse dela acea macsima populare, dara drépta, ca „grigi'a buna incungiura primejdi'a rea", atragemu atentiunea celoru ce se cuvine sî in partea acést'a, pentru cá simtiendu-se acum séu mai târdîu ce-va de feliulu acest'a, sa se intempine, ba sa se previna reulu. Pentru ca reulu póte fi mare din unu atare casu. Eata ce dîce S. Ioanu Gura de auru: „De se va purtá (elu) cum-va cu patima spre dmnitatea acést'a (carea vrea sa o ajunga), va aprinde, dupa ce au ajunsu la ea sî mai infocatu flacar'a, sî dupa ce au apucat'o cu forti'a, se va supune, cá sa o aiba cu sigurantia in proprietate, la mii de rele, fia cá sa lingusiésca, séu sa-i placa ce-va nenobilu sî nedemnu, séu sa faca spese mari de bani."

Dara in fine noi mai trebuie sa cugetâmu, ca in jun'a nóstra organisatiune este impletita sî afacerea posteritâtiei nóstre cea mai scumpa sî cea mai delicata, scól'a. Vomu trebuí sa ne cugetâmu, sî cu noi congresulu la cultivarea acestui ramu plapandu sî amenintiatu astadi de multe sî varie fortune. De aceea ne vomu gandí, sî se va gandí congresulu cu noi, ca de unde sa luâmu pre unu urmasiu demnu alu acelui ce a datu peptu cu unu ministru absolutisticu sî ultramontanu din tempulu cându absolutismulu sî concordatulu erá in flórea puterei loru, spre a aperá scólele nóstre de perdere totale, de unde sa luâmu pre unu demnu urmasiu alu acelui ce pre cându putien'a prevedere sî infumurat'a nesciintia a unoru corifei din acea parte a „inteligintiei", carea se inchina in tóta dîu'a la alti idoli, despretiuiá, persiflá sî prigonea procedur'a cea intielépta sî in adeveru natiunale a repausatului Metropolitu, iérasi intru aperarea scóleloru nóstre de periculi, apará scólele cu bratiu puternicu sub scutulu bisericei.

Congresulu asiá dara sa-si aduca aminte ca nu are numai de a alege metropolitu, dara are sî de a dá Archidiecesei unu archiepiscopu. Congresulu are sa cugete, care este missíunea unui Archieppu séu Eppu in archidiecesa séu dieces'a sea, sî avendu inaintea ochiloru inveatiaturile sî asiediamintele bisericei, sa fia in fric'a lui Ddieu conscientiosu sî se aléga. — Noi mai multu nu pretindemu.

Pusetiunea bisericei fatia cu statulu.

(Muntii apuseni.)

Voindu a aflá nescine sorgintea ingerintieloru, cari au de urmare decadinti'a unei natiuni si a omenimei preste totu de pre nivoulu culturei atâtu acelei scientifice câtu acelei morale si urmarindu procesulu desvoltârei loru, vedemu, ca inaintarea, progresulu, vointi'a spre a deveni incâtu se póte la o perfectiune, au aternatu si dela natur'a institutiuniloru prin care unulu séu altu poporu au trecutu.

Institutiunile legislatóre a unui Lycurgu au prefacutu in vechime poporulu din Spart'a intr'unu poporu resboiosu feritu de totu lucrulu si desfrânarea, (pâna la unu tempu. R.) iéra Atenienii pediendu creatiunile legiste a unui Solone devenira cu tempulu prin cultur'a loru scientifico-morale la periodulu celu de auru; asemenea au prefacutu institutiunile crestinianismului intregu globulu terestru, radicându pre ómenii crescuti prin atari institutiuni la gradulu culturei in care se afla astadi, — carea inse prin patimile ómeniloru au devenitu a fi unu ce fórte relativu. —

Abstragendu dela tóte acestea si indreptându-ne privirea numai la patri'a nóstra si la situatiunea ei actuala si indeosebi la poporulu românu, 'lu vedemu a balansá intre libertate cá fetu alu culturei sele si intre sclavia carea cascându-si gur'a rapace 'lu inferiorédia si 'lu amenintia cu ametiéla asiá de mare incâtu numai licurarea luminei morale pastrate cá unu amanetu alu vertutiei stramosiesci 'lu mai sustiene spre a nu se cofundá.

Dóue poteri vedemu a fi active spre a congrigí de fericirea poporului si acestea suntu: biseric'a si statulu. Ambe acestea institutiuni 'si au de meta fericire a omenimei, si de aceea ambe suntu avisate a se sprigini un'a pre alta in desvoltarea loru. Dar' dorere! judecându fâra preocupare, la noi le vedemu mai ca amu dîce diametralu opuse de unde urmédia ca se afla in lupta un'a cu alta si apoi este sciutu ca lupt'a are sa se termine cu o victoria.

Spre a poté predîce „victoria" trebuie a cunósce si pusetiunile strategice ce ocupa acestea dóue poteri. Vedemu d. e. biseric'a nóstra mantuirea nóstra din tempestâtile si vicisitudinile tempiloru feudali reinviata pre bas'a unei constitutiuni liberale, prin staruinti'a marelui meteoru apusu de pre orisontele bisericei dreptu-maritóre crescendu si radicându-se spre unu viitoriu ferice; de alta parte vedemu statulu nisuindu-se a concentrá tóta viéti'a publica in mânile sele.

Principiulu si problem'a bisericei este a ajunge la putinti'a cá credinciosiloru sei sa le faca posibile o vietiuire onesta pre pamentu si sa-i dispuna

---

tiune acomodata. — Acést'a este inse in stare se-o faca numai educatiunea in strinsa legatura cu instructiunea.

O educatiune buna radica pre omu preste cele-lalte creature, sadesce in muritoriu inca in etate frageda moralitatea si religiositatea. Iéra ceea ce nu póte indeplini educatiunea, parintii trupesci, acea indeplinesce instructiunea adaca inveliatori parintii sufletesci. Acestia strabatu inlauntrulu spiritului, 'lu scrutéza, ii estindu cerculu cunosciintieloru si alu ideiloru si nisuescu a-i indigitá calea virtutiei si a adeverului impreuna cu parintii lucrédia ei la desvoltarea unei vointie tari si resolute la formarea caracterului unui june, din care sa se desvólte unu barbatu cu principii stabile, unu barbatu cu unu caracteru firmu si solidu.

O astfeliu de influintia binefacatóre a avutu intr'unu gradu fórte mare si asupr'a nóstra acestu focularìu, acestu templu sacru din ale cârui'a divine doctrine si consiliuri resare unu faru conducatoriu pre marea cea furtunósa a vietiei. Inimile nóstre suntu cuprinse de simtieminte de recurosciintia. Daru óre cum sa ne aretâmu noi recunosciinti'a nóstra? Nu potemu intr'altu chipu decâtu depunendu inaintea acestei adunâri stralucite devotamentele sincere, cumca la ori si ce ocasiune si la ori si ce locu ne vomu silí a folosí tesaurulu primitu dela acestu institutu in modulu celu mai cuvenitu. In totu modulu vomu nisuí a ne folosí de doctrinele câscigate aci, vomu nisuí a lati renumele institutului, ori si ce regiuni ne va primì si ori si ce carieri vomu imbracisiá.

Aceste suntu apromissiunile nóstre sincere si leale, si speranti'a dulce ce o nutrimu in peptulu nostru pentru inflorirea acestui institutu.

Iéra simtiementulu, de care e cuprinsa inim'a fia-cârui'a dintre noi, care in momentulu presinte ne despartimu, este unu simtiementu de multiamita câtra toti barbatii, carii si-au câstigatu merite pentru acestu institutu natiunalu, carii cu abnegatiune propria l'a protegiatu si l'a sustienutu.

Fia-mi permisu, onorata adunare, a esprimá in numele colegiloru mei simtiemintele de recunoscintia, de devotamentu si de pietate fatia cu toti cari sustieuu si spriginescu acestu parnasu sublimu.

Esprimandu cu solemnitate si pietate fiésca prea demnului parinte pentru acestu institutu Présântitului Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, pre care nepregetatórea mórte ni l'a rapitu prea de tempuriu din midiloculu nostru unu: „fia-i tierân'a usióra si memori'a eterna", me reintorcu cu respectu câtra prea on. comisariu contistoriale, câtra presentii institutori, câtra venerabilulu cleru brasiovénu, câtra onoratii efori ai scólei si ai bisericei, in genere câtra toti binefacatorii si spriginitorii acrstoru scóle natiunale si esprimu ca ceriulu sa le daruiésca târia si putere, spre a putea conduce junimea româna pre calea progresului, a binelui si a moralitâtiei, cá ceriulu sa-i apere de totu reulu, cá sa ajunga la adenci betrânetie, pentru cá sa-si védia fructele osteneleloru loru.

Me intorcu in specialu cu respectu câtra dnii institutori si i asiguru in numele colegiloru mei, cumca preceptele, ce ni le-a inspiratu le vomu folosí dupa dorinti'a d-loru, ca intocmai cá câtra nisce binefacatori mari, carii au sadîtu in inimile nóstre idei nobile, care ne voru serví totu-déun'a de basa si de indreptariu pentru viitoriulu nostru le vomu pastrá in interiorulu nostru o recunoscintia via.

Me intorcu in fine si câtra voi fratiloru colegi, cu carii amu petrecutu unu sîru de ani si lupteloru nóstre pre intrecute in palestr'a acést'a, si cu carii póte numai voiu vení nici odata in legatura atâtu de strinsa si esclamandu-ve unu remasu bunu, iau permissiunna a mai adaogá si acestea.

Se fimu, fratiloru colegi, activi, sa ne deprindemu cu totulu la lucru, câci „activitatea este legea vietiei; sudórea fruntei este sacra apa a botediulu moralu alu omului, prin care elu se face o fiintia superióra nobila, capabila de ori si ce sacrificii, si demnu de a fi numitu domnitoriulu suveranu alu pamentului.*)" Si apoi scimu ca „nil sine magno vita labore dedit mortalibus*)", nimic'a nu se da in viétia muritoriloru fâra multa ostenéla si dupa cum dîce Sofocle:

> οὐ γὰϱ λόγοισι τὸν βίον σπουδάϛομεν
> λάμπϱον ποιεῖσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς δϱω-
> μένοις. (Oed. Col. 1158.)

nu prin cuvinte ne silimu noi atâtu de multu sa ne glorificâmu viéti'a, decâtu prin faptele nóstre.

Sa avemu o purtare buna, cá lumea sa se póta convinge din conduit'a nóstra, ca studiulu nobilitédia inim'a infrenédia passiunile si ornédia fruntea cu modestia si pudóre. Si atunci vomu aretá ca la noi nu se potrivesce assiom'a: qui proficit in litteris, sed deficit in moribus, non proficit.

Unire si buna intielegere intre noi la fapte bune este a trei'a ceea-ce trebuie sa ne insusimu pre lânga cele dóue, adeca, diligintia mare si moralitate. Devotamentulu, onórea, tóte simtiemintele cele mari si nobile suntu pânea si vinulu spiriteloru unite.

Remasu bunu dara si succesu favorabilu scumpiloru colegi, si celu atotu puternicu dee cá dupa unu intervalu óre care sa ne reintâlnimu iérasi cu totîi inarmati cu armele blândei Minerve pre terenulu socialu, pentru cá se luptâmu impreuna pentru prosperitatea instructiunei si pentru fericirea natiunei si bisericei nóstre: numai astfeliu vomu poté noi recompensá incâtu-va binefacerile primite dela acestu institutu dara cu totii:

Sa prosperedie si se progresedie instructiunea cu pasi gigantici si sa se respândésca din palatulu celoru bogati pâna in colibele celoru seraci, cá se devina unu bunu comunu, care de siguru ne va mântuí de pericululu, de care suntemu amenintiati.

Fia memori'a eterna a fundatoriloru repausati!

Traiésca toti binefacatorii, spriginitorii si inaintatorii acestui institutu!

Infloréscа natiunea!

---

*) Dr. Iuliu Barasch.

*) Horatiu. Sat. I, 9. 60.

a fi apti pentru câstigarea celei eterne avendu de midilóce ducetórie la scopu, moralitatea sî religiositatea. —

Statulu care tocmai aru avé detorintia a sprigini biseric'a in acést'a nesuinti'a fâra nici o conditiune, sî a lucrá pentru sustienerea unei corelatiuni corecte sî cordiale cu atât'a mai vertosu cu câtu ca ajungerea problemei bisericei cu adeveratele interese ale statului nu stau in nici un'a colisiune, — vedemu statulu staruindu a aduce d. e. la roi la realisarea stipulatiuniloru testamentarie ale lui Szechény, servindu-se de o purcedere in urm'a cârei in curendu ne vomu tredí ca va reclamá in estasulu seu cá in tierile apartienatóre de corón'a st. Stefanu numai acel'a are dreptu la esistintia, care se va conformá proiectului de magiarisare, practisatu cu ostentatiune — dara fâra nici unu succesu! — dela datarea inaugurârei sistemului dualisticu.*)

Spre comprobare la cele premise ne potu serví chiaru inaltele dispusetiuni ministeriale emanate in tempulu din urma spre a dovedí sî aretá ingrigirea cea mare ce o are intru a contribuí la fericirea popóreloru ce au sórtea nu pré de invidiatu, de a aperá sî sacrificá avere sî chiaru sî viétia pentru sustienerea intregitâtiei statului, cari ingrigiri se incoronédia cu urmatórele:

Art. de lege XXXVIII din anu 1868. in § 11. dîce: „Confesiunile in tóte comunitâtile, unde locuescu credinciosii loru, potu infiintiá institute pentru instructiunea populare, din propriele poteri, sî pentru sustienerea astfeliu de institute póte luá in pretensiune sî concursulu credinciosiloru loru in modulu sî proportiunea determinânda de representantii acestor'a dupa datin'a de pâna acum'a, potu alege pre invetiatori etc.“

Mai tóte comunitâtile din muntii apuseni, cari tóte se tienu de comitatulu Albei inferióre, basate pre acésta lege in comitetele desbatendu caus'a instructiunei au aflatu cu cale dupa datin'a sî usulu de pâna acum'a cá in preliminariulu comunale sa se primésca sî salariele invetiatoriloru din acelu motivu, câci la acésta misiune sacra se potu devotá numai atunci individi cualificati, déca subsistinti'a le va fi asigurata sî nu voru fi espusi eventualitâtiei sî bunei placeri a preceptorelui incredintiatu cu scóterea salariului invetiatorescu, dara ce sa vedi! Inaintându-se acestea decisiuni a comiteteloru comunale la comitetulu comitatensu spre aprobare; fâra respectu la legea sanctionata, precum sî la momentuositatea ce involve acést'a cestiune cu privirea la fericirea poporului sî chiaru sî a statului, acelea decisiuni fâra nici unu temeiu s'au stersu sî reieptatu**); deci in fati'a unei atare situatiuni nu potemu decâtu a ne revocá in memoria unele ordinatiuni câtra dicasterii ale regimului absolutisticu — care in multe privintie erá mai bunu pentru poporu — prin cari li se impunea cá se fia mai activi la scóterea de contributiuni sî numai unde acestea se persistu sa se silésca poporulu sî la contribuire banala sî pentru caus'a instructiunei sî asiá nu ne remâne decâtu a strigá o tempora o mores.***)

Contr'a acestei impugnâri a legei sî a dreptului celu pretinde alu avé unu poporu intr'unu statu constitutionale in genere s'au fostu facutu propunerea cá sa se faca o remonstrare la locurile mai inalte; dara se vede ca presimtiulu de a se face nedreptate poporului ce se timbrédia la tóte ocasiunile unde subversédia interesele de cultura sî in specie la români, iau amagitu pre toti intru a lasá acést'a pentru tempuri mai favorabili?!!*)

O nóua sî poternica dovéda despre conceptulu sî missiunea ce crede a avé regimulu in ceeace privesce imbrâncirea sî trivirea natiunei romàne la starea de elotu (?!) sî care póte fi criteriulu celu mai marcatu a intentiuniloru aceluia-si, este emisulu ministrului de culte sî instructione din 10 Iuniu a. c. Nr. 257, emanatu câtra consistoriulu gr. or. din Sabiiu prin care:

Inaltu aceluia-si i se impune straformarea cârtiloru scolastice, cá unele ce contienu idei sî doctrine contrarie scopului de magiarisare (Vorba se fia R.) sî anume:

1. Cartea de cetire pentru scólele populare române de Z. Boiu unde pre paginele 111, 112, 113, 130 sî 133 se accentuiédia, ca patri'a sî proprietatea românilorn este Ardélulu, ca impregiurarea cá români aflatori compacti in oriente fiindu suditii a loru patru staturi sa-i indemne la emulare sî rivalisare in virtutile stramosiesci sî pre lânga aceea se comite sî pecatulu acel'a ca Ardélulu se tractédia cá o provincia autonoma a imperiului austriacu!

2. Elemente de Istori'a patriotica sî universala pentru scólele populare de Z. Boiu, pre pagin'a 74, 112, 113, sî 114, contienu acelea-si principii, — periculóse statului. —

3. Elemente de Geografia, pentru scóle populari române gr. or. de Z. Boiu, resp. paginele 111, 113, 116, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 130, 132, 133, 136, 138 si 141, contienu asemenea cuprinsu sî anume Ardélulu sa tractédia separatu de Ungari'a sî autorele 'lu imparte cum n'au mai fostu impartitu in partea nordica, ostica, sudica sî apuséna sî natiunalitatea romàna prin doctrine false contr'a statului magiaru cu deosebire prin tractatulu „O privire asupr'a tienutului din Hatiegu“ prelucratu de G. Baritiu, sî afara de acea Banatulu inca 'lu tractédia cá o provincia de sine statatória afirmându-se ca mojoritatea popolatiunei in Ardélu sî Banatu o formédia românii — ceeace cu acsioma ca in tierile apartienatóre de corón'a Ungariei tóta suflarea e ungurésca sî ca aerulu care 'lu respirâmu cuprinde ingredientu de viétia din stepele sî pust'a ungurésca, vine in contradicere — si se agita mai departe sî prin acea ca Ioanu Hunyady se espune a fi de origine romàna sî in fine se amintesce sî acea ca principele Michaiu Eroulu aru fi batatutu batai'a românésca pre cardinalulu Andreiu Batori la Sielimberu la a. 1559, — ceea-ce natiunei magyara nu-i suna bine la urechia. — Asiá acestea cârti cuprindiendu nesce principii atâtu de false sî periculóse!! Pentru inflorirea constitutiunei statului magyaru dlu ministru recuira pre Pré Venerabilulu Consistoriu archidiecesanu gr. or cá pâna la inceputulu anului scolasticu 1873/4 acelea cârti sa se modifice in sensulu constitutiunei patriei, câci la din contra nu va intârdiá a cere interventiunea ministrului de interne pentru de a eliminá acestea cârti din scólele române.

La atât'a nu potemu fi pregatiti, pre lânga tóte ca suntemu dedati cu atari mesuri, — sî asiá statulu ne ataca totu ce ne este propriu ba ne ataca chiaru sî fortaréti'a in carea natiunea romàna sî-au depusu cele mai scumpe garantii ale esistintiei sele ne asaltédia scól'a prin acést'a automi'a bisericésca.**)

Pre lânga tóte acestea inse ca obstrude cu fortia a mistificá adeverulu, fia siguru cá intr'o scóla unde dirigédia unu invetiatoriu cu consciintia, cu tóte ca in cârtile ce se voru retiparí nu va fi iertatu a constatá ca in Ardélu sî Banatu majoritatea populatiunei o formédia românii totusi acea li-o va spune densulu sî le va istorsì cu entuasiasmu despre faptele eroice ale lui Michaiu, Stefanu, Mircea s. a. sî originea descendentiei arpadiane o va aretá in golatatea sea; asiá incâtu va scí scolariulu din crud'a tinerétia ca de cine are sa se ferésca, sî pre cine are de a imitá in viétia.

Unu invetiatoriu.

---

*) Ne pare reu ca nu potemu consimtí aici nici decum cu dlu autoru alu articulului. Referinti'a cea nóua intre statu sî biserica, despre carea, nota bene, in Ungari'a pâna acum numai se vorbesce, nu este nici decum productulu lui Szechényi. Se cautâmu in Itali'a, in Germani'a etc. sa vedemu ce se intempla acolo sî ne vomu convinge ca directiunea, acést'a nóua este unu ce nascutu afara de teritoriulu corónei S. Stefanu. Alte aru trebuì se fia dorerile nóstre in fati'a cestiunei atinse in articulu, dara nu tocmai impregiurarea, carea câtu ne privesce pre noi, e destulu de bine regulata prin art. IX din 1868, pre care este basatu statutulu nostru organicu. R.

**) Unu comitetu comitatensu inca nu e nici statulu, nici regimulu sî asiá déca comunele respective se au vediutu nedreptâtite de unu comitetu comitatensu potéu gasí carâri de a-si esoperá dreptulu denegatu. De alta parte legea trebuie intielésa bine, ea indrépta pre confessiuni la propriele loru poteri. Ómenii nostri cari sciu a se plânge asupr'a legiloru trebuiá din vreme sa esopereze din alodiuri ajutórie de cari se póta dispune liberu organele jurisdictiunali bisericesci scolari, dara nu sa se arete cu neincredere câtra aceste sî sa le dea numai cá de pomana câte unu ajutoriu. Sassii astfeliu au facutu. R.

***) Absolutismulu poftitu este unu testimoniu de nematuritate politica pentru cine 'lu poftesce. Óre déca ne amu imaginá ca constitutiunalismulu de fatia e absolutisticu aru fi indata mai bine de noi? In absolutismu este cetatiénulu legatu de nu se póte miscá, acum déca nu voimu noi sa ne miscâmu, cine e de vina?

*) Dolce farniente! ce bunu mai esti! Eata aci avemu chei'a situatiunei nóstre! R.

**) Sî unu ministru póte sa nu fia infalibile, tocm'a cá sî unu autoru de articuli diurnalistici. Afacerea cu cârtile basédia pre o eróre sî ea va fi descurcata prin organele cencernente. Sa ne ferimu de a zugraví pre dr. mai negru de cum este. R.

Comitetulu loteriei pentru terminarea bisericei române din Dev'a cu insistentia róga pre toti domnii sî dómnele ce au bine-voitu a se insarciná cu rendarea losuriloru a tramite comitetului banii, terminulu pentru inapoiatu losuriloru fiindu espiratu dela 1 Iuliu.

Doritorii maai potu avé losuri adresendu-se la la Dn'a Constanti'a de Dunc'a Schiau, Dev'a.

Concursu.

La scól'a capitala gr. or. din Saliste protopresbiteratulu tract. Sabiiului I. e de a se ocupá unu locu de invetiatorésa pentru fetitie, sub urmatórele conditiuni:

1. Léf'a anuale e statorita la 250 fl. v. a. pre lânga acést'a se da cuartiru liberu cu 2 incaperi sî o culina séu tinda sî 3 stângini de lemne de focu.

2. Concurentei sa-i fia possibile a dá fetitieloru instructiune din cârtile de invetiamentu in limb'a romàna si germana sî de va puté sî in cea magiara.

3. Sa i fia possibile a instruí fetitiele in modu teoreticu sî practicu in lucruri de mâna, in genere sî cu respectu la impregiurârile casnice de prin Saliste, sî

4. sa póta instruí in gatitulu de bucate; in gradinaritu de legumi sî in cele ce atinge purtarea sociale sî de buna cuviintia.

Românceie, cari unescu conditiunile de susu se voru preferí; asemenea sî alte persóne de alta natiunalitate, cari voru documentá prin vre-unu atestatu, ca au mai functionatu cá invetiatorésa la vre-unu institutu de invetiamentu privatu séu publicu, séu voru dovedí ca au absolvatu vre-unu cursu de pedagogia in vre-unu pensionu.

Cele ce voru sa concurga la ocuparea acestui postu sa-si inainteze suplicele negresîtu pâna la 15 Augustu 1873 cal. nou la comitetulu parochialu gr. or. in Saliste, câci dupa espirarea acestui terminu concurentele nu se voru mai considerá.

Din siedinti'a comitetului paroch. gr. or.
Saliste, 2 Iuliu 1873.

Comitetulu parochiale in contielegere
(1—3) cu par. protopresbiteru respect.

Concursu.

Devenindu unu postu de invetiatoriu la scól'a capitala normala gr. or. sî confessiunala din opidulu Resînari vacantu se deschide prin acést'a concursu.

Pentru acestu postu este anuatim unu salariu de 350 fl. v. a. 60 fl. v. a. relutu pentru cuartiru si lemne.

Concurentii voru avé sa documentedie ca suntu teologi absoluti sî versati in cantârile bisericesci, sî ca celu putienu au absolvatu gimnasiulu infer.

Absolutii de gimnasiu voru fi preferati.

Concurentii voru avé a-si asterne petitiunile loru bine instruate celu multu pâna in 30 Augustu cal. nou prin vener. scaunu protopopescu la oficiulu comunale alu opidului Resînari.

Resînari 22 Iuliu 1873.

(1—3) Oficiulu comunalu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii de clas'a II din Feldiór'a, in Protopopiatulu greco-orientalu alu II. alu Brasiovului, statatórie din 1034 suflete, se escrie concursu pâna la 5. Augustu 1873.

Emolumentele suntu:

a) Pre lânga venitulu stolare se afla portiune canonica, sî fondu parochialu de 24½ jugere semanatura sî fenatiu.

b) In bucate 200 ferdele cucuruzu.

c) Cuartiru parochialu liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a substerne concursele loru subscrisului, instruate in sensulu statutului organicu sî a Regulamentului adusu de Sinodulu archidiecesanu din estu anu (a se vedea protocolulu Sinodului archid. 1873) pâna la terminulu susu atinsu.

Brasiovu in 5 Iuliu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Petricu
(2—3) protopopu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei idiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 57 ANULU XXI.

Sabiiu, in 15|27 Iuliu 1873.

Nr. cons. $\frac{1261}{31.\ pl.}$

Preacinstitiloru Parinti Protopopi si Administrat. protopopesci! Cinstitei preotimi, si poporului credinciosu din Archidieces'a nóstra romàna gr. resariténa a Ardélului!

Prea veneratulu consistoriu metropolitanu prin harthi'a sea dto Sabiiu 10 Iuliu a. c. Nr. 8 cons. mitrop. plen. din 1873, aduce la cunoscinti'a consistoriului nostru archidiecesanu, ca spre intregirea scaunului metropolitanu alu metropoliei nóstre romàne gr. res. din Sabiiu devenitu vacantu prin repausarea marelui si nemuritoriului nostru Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a a conchiamatu in puterea §-fului 156 din Statutulu organicu Congresulu nationalu bisericescu electoralu pre 26 Augustu a. c. calindariulu nostru la Sabiiu, in care di dupa convocarea Sântului Duchu se va deschide; — totu odata provóca prea veneratu acela'si pre acestu consistoriu archidiecesanu, a face cele de lipsa pentru alegerea deputatiloru clericali si civili in Archidieces'a nóstra la congresulu nationalu bisericescu electoralu.

Congresulu acest'a prentru alegerea de Metropolitu si Archiepiscopu se compune dupa §-fulu 155 din Statutulu org., din 120 de deputati, la cari archidieces'a concura cu jumetate, iéra cele-lalte eparchii laolalta cu ceea-lalta jumetate din numerulu prefiptu, prin urmare pentru numerulu presinte alu eparchieloru, archidieces'a concura cu 60; iéra eparchi'a Aradului si a Caransebesiului cu câte 30 deputati, alesi dupa modalitatea prescrisa in §-fulu 148. De sine intielegendu-se, ca archidiecesanii la acestu casu in fia-care cercu de alegere, alegu câte doi deputati, si ca déca mandatulu deputatiloru pentru congresulu mai dinainte dejá alesi, inca n'a espiratu, numai pentru numerulu ce mai lipsesce, se facu alegeri nóue.

Deci pre bas'a acestoru prescrise din Stat. org. si a susu laudatei harthii a prea veneratului consistoriu metropolitanu, — consistoriulu nostru archidiecesanu in siedinti'a sea de astadi din privintia, ca mandatulu deputatiloru pentru congresulu nationalu bisericescu din an. 1870 inca n'a espiratu, a otaritu escrierea de alegeri in archidieces'a nóstra:

a) a celoru 30 de deputati ad hoc, adeca 10 preoti si 20 mireni.

b) a deputatiloru din acele cercuri, cari au devenitu dela anulu 1870 incóce vacante.

In privinti'a esecutârei acestoru alegeri se dispunu urmatórele:

I. Cele diece cercuri pentru alegerea celoru diece deputati clericali remanu totu acelea, cari s'au renduitu pentru alegerea deputatiloru clericali la congresulu din 1870 prin circulariulu cons. din 22 Iuliu 1870. Nr. 620. Asemenea si comisarii consist. se denumescu totu cei din an. 1870, cu acea unica schimbare, ca in **cerculu alu IV.** se renduiesce de comisariu consist. in loculu Par. Archimandritu si Vicariu aeppescu Nicolau Pope'a, — Par. Asessoru consist. Zacharia Boiu.

II. Cele dóue-dieci de cercuri pentru alegerea deputatiloru mireni, respectivo pentru scrutiniulu alegeriloru facute in sinódele parochiali a deputatiloru mireni, precum si comisarii mireni, remanu de asemenea totu dupa cum a fostu la anulu 1870 (a se vedea circulariulu consist. din 22 Iuliu 1870 nr. 620,) pre lânga urmatórele schimbâri, si anume:

α) **VII-lea cercu** se muta la cererea comuna din Boianu la **Bachnea**.

β) Pentru **cerculu alu X.** se denumesce de comisariu consist. dlu jude proces. Simeonu Trifu.

γ) **In cerculu alu XIX.** mireanu se denumesce comisariu consist. dlu Dr. Avramu Tincu, advocatu.

III. In privinti'a alegerei deputatiloru mireni se renduiescu urmatórele:

1. In diu'a de 29 Iuliu a. c. cal. nostru, carea este Duminec'a a 9 dupa Rusalii sa se publice in tóte bisericile nóstre tienerea sinódeloru parochiali pentru alegerea deputatiloru mireni.

2. Duminec'a urmatóre, 5 Augustu a. c. se prefige de diu'a alegerei deputatiloru mireni in sinódele parochiali, — adeca in Duminec'a acést'a sa se adune sinódele parochiali, cari se constituescu in intielesulu §-lui 91 punct. e, din Stat. org. si sa aléga câte unu deputatu, avendu a se observá la acésta alegere punctele f) si g) din acestu §-fu.

3. Actulu alegerei, dimpreuna cu protocolulu de alegere sa le tramita negresitu pre diu'a de 12 Augustu a. c. cal. nostru prin doi barbati de incredere la loculu scrutiniului alu cercului respectivu, unde se va vedea din scrutiniu, ca cine a intrunitu majoritatea voturiloru, acel'a va fi deputatu la congresulu electoralu, si are a fi provediutu cu plenipotentia subscrisa de comisariulu consistorialu, de doi barbati de incredere si de notariulu scrutiniului.

IV. Diu'a alegerei deputatiloru clericali se prefige pre 3 Augustu a. c. cal. nostru, si anume: toti preotii din cerculu respectivu se coaduna la loculu designatu, si sub presiedinti'a comisariului consistoriale, alegendu-si doi dintre confrati cá barbati de incredere, si unu notariu, numai decâtu purcedu la alegere prin votare publica, séu la cererea unei tertialitâti a preotimei, prin votare secreta. Acel'a care a intrunitu maioritatea voturiloru se prochiama de deputatu, se provede cu credentionalulu subscrisu de comisariu, barbatii de incredere si notariu, iéra despre actulu alegerei se compune unu protocolu, si subscrisu de acum numitii se asterne consistoriului. (§-fu 91, punct. d. si f.).

V. In privinti'a alegeriloru de deputati in cercurile devenite vacante, — si anume in **cerculu alu X-lea** Hondolu, **alu XII-lea** Eliopatacu, si alu **XV-lea** Haliegu, se renduiesce: cá alegerea deputatiloru mireni in aceste cercuri, devenite vacante, celu dintâiu prin neinfatisiarea si neverificarea deputatului alesu in an. 1870, (§. 8. al. 2 Regulamentulu afaceriloru interne pentru congresu); celu alu XII si XV. prin repausarea deputatiloru loru — sa se efeptuiésca totu la terminele susu indicate, adeca in 5 si 12 Aug. a. c. dupa normele amintite mai in susu la alegerile deputatiloru mireni ad hoc, — si adeca sinódele parochiali din acum numitele 3 cercuri voru alege mai intâiu câte unu deputatu pentru congresulu ordinariu din 1870 1 Octomvre, pâna la an. 1873 30 Septembre, — si apoi altu deputatu pentru congresulu electoralu.

Comisarii consistoriali clericali si mireni, au a se aflá nesmintitu in dilele susu prefipte la locurile de scrutiniu, si a raportá consistoriului archidiecesanu neamenatu despre resultatu cu substernerea protocolului.

Cu acésta ocasiune nu póte consistoriulu archidiecesanu a nu recomandá poporului nostru credinciosu, cá sa se silésca dupa potintia a contribuí atâtu dela sine, câtu si din ladile bisericiloru nóstre denariulu seu, spre acoperirea chieltueleloru deputatiloru nostri congresuali, cari deputati dealtmintrea pâna acum, cunoscendu greutâtile cele mari impreunate cu facerea de colecte, — spre laud'a d-loru fia disu — la indemnulu consistoriului archidiecesanu, parte au resignatu de totu, parte au lasatu câte unu cuantu din competinti'a d-loru in folosulu fondului sinodului archidiecesanu, carele sub acestu nume se administréza dupa cum Vi s'a amintitu si in circulariulu consist. din 18 Ianuariu a. c. Nr. 68. la Epitropi'a nóstra archidiecesana cu cea mai mare conscientiositate, si e depusu in cass'a de pastrare spre fruptificare. — Colectele ce se voru aduná spre acestu scopu, sa se astérna incóce prin pp. protopopi celu multu pâna in 25 Augustu a. c.

In fine crede acestu consistoriu archidiecesanu a nu fi de prisosu a trage atentiunea pp. protopopi, a preotimei si a intregului nostru poporu credinciosu asupr'a insemnatâtiei celei mari a acestoru alegeri, cari suntu de natur'a aceea a face epoca in viéti'a nóstra constitutionala, — si a Ve recomandá, cá cu fric'a lui Ddieu si cu intielegere fratiésca sa Ve purtati la alegeri; cá sa paditi strinsu terminele puse pentru efeptuirea loru, sa cetiti si procetiti cu tóta atentiunea §§-fii 148 si 91 din Statutulu nostru organicu, care prescrie modalitatea alegeriloru, si sa observati acelea prescrise cu tóta scumpetatea, cá nu cum-va din nepadirea loru sa se intemple nimicirea alegeriloru facute, si astfeliu unulu séu altu cercu electoralu sa remana nerepresentatu la actulu celu mare de alegerea Metropolitului, care este totu odata si Archiepiscopulu nostru, adeca episcopulu eparchiei nóstre ardelene veduvite.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriului plenariu archidiecesanu, tienuta in 12 Iuliu 1873.

Vicariulu archiepiscopescu
Nicolau Pope'a m/p.
Archimandritu.

Escelenti'a Sea Archiepiscopulu si Metropolitulu Andreiu Baronu de Siagun'a.

Asiá dara se intemplà, totu-si se intemplà aceea de ce de multu ne temeamu. Catastrof'a cea infricosiata totusi ne ajunse. Escelenti'a Sea pré demnulu, pré scumpulu si pré iubitulu nostru parinte sufletescu, Archiepiscopulu si Metropolitulu nostru Andreiu Baronu de Siagun'a nu mai este intre cei vii!

Pare ca o nóua calamitate se porni asupr'a nóstra. De unu tempu incóce barbatii cei mai mari, luceferii micului nostru orisontu nationalu, se stingu unulu dupa altulu. Pare ca cup'a de amaraciune inca totu nu se umplù de totu; séu ca vre-unu blastemu vecinicu jace asupr'a nóstra, cá sa ne tiena legati si sa nu ne lase nici decum a ne aieptá si a ajunge si noi la tient'a si destinatiunea nóstra.

Credeamu ca mórtea, crud'a mórte 'si va mai curmá secerisiulu, celu putienu pre unu tempu; dara nu! nu! ea secera mereu, fâra crutiare, si acum iéta! ca si pre celu dintâiu fiiu alu natiunei, pre marele Archiereu Andreiu, inca 'lu sterse din cartea vietiei!

O mare nenorocire acést'a pentru noi; o durere sfasietóre si petrundietóre pâna la inima; o dauna nereparabila si universala: pentru biserica, natiune, patria si tronu.

Ce va face biseric'a, ce va face natiunea fâra de acestu Solonu alu româniloru? Creatiunile lui suntu inca tinere, plapande — cine le va mai udá, cultivá si aperá? Momentele suntu grave, vijeliile tempului ingrozitóre — cine ne va mai scutí? Nai'a bisericei si a natiunei ceru unu bratiu tare si poternicu — cine 'lu va dá?

Dá, mórtea archipastoriului nostru, trebuie socotita cá mórtea unui barbatu estraordinariu, precum si viéti'a lui a fostu estraordinaria; cá mórtea unui barbatu mare, mare in tóte si cu deosebire in aceea, ce face pre unu pastoriu bunu sa-si puna sufletulu pentru oile sele, — in aceea, ce face pre carmaciulu celu bunu, sa-si conduca nai'a prin stâncile cele mai periculóse la limanulu celu doritu, — in aceea, ce face adeverat'a demnitate a omului: inaltimea spiritului sî nobilitatea inimei.

Acestu caracteru raru, ce nu e datu fia-cui alu posede, reposatulu in Domnulu 'lu avù in adeveratulu intielesu alu cuventului. Élu fu unu modelu de virtute crestinésca. Elu se sacrificà pre sine, sî tóte ale sele, binelui comunu. Elu pre acest'a 'lu cultivà neincetatu, pentru acest'a se ingrigì in tóta viéti'a sea cu cea mai mare scrupulositate.

Au voiti se intarescu cele dîse cu dovedi luate din viéti'a lui? Au voiti se facu istoriculu vietiei acestui barbatu epocalu, pentru cá se vedeti cine a fostu sî ce margaritariu amu perdutu intr'ensulu?

Dara, au nu-lu scie pre elu adi totu romanulu? Au nu resunà numele lui de atâtea ori dintr'o margine a tierei intr'alt'a, dintr'o tiéra intr'alt'a, departe, departe preste confiniele patriei? Au nu-lu vorb'ra sî nu-lu admirara pre elu toti românii cá sî streinii: mari sî mici, betrâni sî tineri, bogati sî seraci, toti, toti din tóte pârtile?

Au nu ne sta viéti'a lui intréga inainte, inca próspeta in memoria, deschisa cá o carte, in care sa-i cetimu sî cá o oglinda, in care sa-i vedemu tóte faptele cele maretie?

Marturisescu, ca 'mi va fi preste potintia a dá unu tablou chiaru sî completu despre tóte faptele sî meritele acestui barbatu raru, sî anumitu a aretá cu deamaruntulu in deplinatate: geniulu lui, spiritulu lui celu inaltu, inim'a lui cea nobila, caracterulu lui celu firmu, intielepciunea sî eruditiunea lui cea mare, priveghiârile lui de di sî de nópte, caletoriele lui cele nenumerate, luptele lui de totu feliulu, lupte de sânge cu arme neegali sî mai totu cu inimici aprigi, din afara sî din launtru, — invingerile lui sî mai pre urma triumfulu lui celu completu, — 'mi va fi preste potintia dîcu a le aretá pre tóte acestea din firu in peru in intregitatea sî valórea loru cea adeverata, de óre-ce la espunerea loru s'aru cere o vorbe portata de unu spiritu mai inaltu, o voce apostolica. Marturisescu, ca me aflu inaintea unei mâri, inaintea unui oceanu me aflu — cum dîce Gura de auru plinu de fapte sî merite; cum voiu cutezá eu cu barc'a mea cea mica sa intru intr'ensulu, in adencimea acést'a cea fâra de fundu, sî sa-lu strabatu crucisiu curmedisiu, fâra temere de a numai esí dintr'ensulu?

Voiu lasá deci, cá interiorulu celu imensu alu oceanului acestui'a sa-lu strabata cându-va nai'a cea mare a bisericei, a natiunei, a patriei, a omenimei; iéra eu me voiu incercá din partemi a plutí de o camdata numai mai pre aprópe sî mai pe désupr'a aceluia-si, espunendu adeca numai unele acte mai memorabile din viéti'a cea bogata a reposatului nostru archipastoriu.

Viéti'a publica a metropolitului Siagun'a cu deosebire de cându primì cârm'a eparchiei ardelene, a fostu o lupta continua, o lupta de gigante o lupta fâra parechia pentru biserica sî natiune. Acést'a o atestédia actele cele multe bisericesci sî nationali, acést'a o scimu sî noi toti, câti avurâmu ocasiune a petrece acestu sîru lungu de ani cu intuitiunea-ne propria. Se póte dice, ca nu se seversì unu actu macaru pre terenulu bisericescu, nationalu sî politicu in patria, la care densulu sa nu fi luatu parte activa sî inca cá factorulu principalu cá conducatoriulu insusi.

Metropolitulu Siagun'a vediù lumin'a in 20 Decembre 1808 (1 Ianuariu 1809) la Miscoltiu in Ungari'a, primindu numele din botezu Anastasiu. Parintii lui erau negutietori, macedo-români, descendenti ai aceloru bravi frati ai nostri de preste Dunare, cari in vécurile 17 sî 18, constrinsi de furi'a semilunei, a Turciloru barbari, parasindu-si patri'a cu familiele loru impopulara orasiele din Romani'a, Transilvani'a, Banatu, Ungari'a sî pâna la Vien'a, constituindu cele mai distinse comune bisericesci de ale nóstre, dându impulsu comerciului pre carele mai numai singuri 'lu eserciau, fondându biserici, scóle etc. in abundantia, dândune multi barbati mari renumiti din sinulu seu sî contribuindu astfeliu in gradu mare la cultur'a intelectuala sî materiala a româniloru preste totu.

Inca de tempuriu perdiendu-si pre tatalu seu, se stramutà cu mam'a sea Anastasi'a, o femeia fórte evlaviósa la unchiulu seu Atanasiu Grabovschi in Pest'a carele inca erá macedo-românu, negutiatoriu avutu sî proprietariu sî totu-odata unu mecenate mare alu româniloru.

A. Grabovschi ducea o casa deschisa sî stá in relatiuni amicali cu persóne inalte: cu Episcopi, boieri mari din Romani'a, intre cari sî famili'a Golesciloru, — prin urmare tenerulu Anastasiu potù aici capetá precum sî capetà in adeveru o crescere alésa pre deplinu corespundietóre positiunei sî chiamârei sele celei inalte urmatóre.

Sub atari impregiurâri favorabili tenerulu Anastasiu aru fi potutu apucá o alta cariera civila, precum facu cei mai multi de conditiunea lui, cautandu a satisface passiunile sî ambitiunile varie omenesci; dara nu, elu mai preferì starea preotiésca cârei'a se consacrà cum se vede din aplicare naturala, fiindu destinatu de provedintia a devení cu tempulu unu alu doilea Moise care sa-si desrobésca biseric'a sî natiunea din catusiele sclavismului. Nu odata 'lu audirâmu in viétia dicendu ca: „de s'aru nasce de o suta de ori, sî totu preotu s'aru face." Sî asiá absolvindu studiele juridice (1829) la universitatea din Pest'a cu succesulu celu mai bunu, atâtu din indemnulu propriu câtu sî la indemnulu episcopului din Versietiu Manuiloviciu, românu de nascere sî amicu alu unchiului seu Grabovschi, se duse la Versietiu spre ascultarea sciintieloru teologice. Aici inca avù densulu norocirea de a fi primitu in cas'a sî la més'a numitului episcopu sî ingrigitoriu alu seu.

Dupa absolvirea teologiei lu 'luà la sine celebrulu metropolitu serbescu Stratimiroviciu din Carlovitiu, asiediandu-lu de profesoru de teologia sî de secretariu alu seu. Nu multu dupa acést'a primì cinulu monachalu la monastirea Hopov'a in Sirmiu (1832), capetându numele **Andreiu**. Sî elu sî corespunse pre deplinu numelui acestui'a, adeca alu lui „Andreiu celu intâiu chiamatu" cum urmârile ne aretara. Aicí la Stratimiroviciu avù Andreiu ocasiunea cea mai buna de a se perfectioná sî mai multu in sfer'a bisericésca, de a se face cunoscutu mai de aprópe cu lucrârile bisericesci administrative, sî cu tóte impregiurârile mai insemnate ale provinciei metropolitane, precum sî de a vení in atingere oficiósa sî privata cu multe sî diverse persóne sî autoritâti inalte. Sciintiele lui temeinice, activitatea lui neobosita, portarea lui fina sî seriósa, frumsetiea sî figur'a lui maiestatica sî impunetória, rare calitâti ale unui muritoriu, erau totu atâtea poteri atragetóre, care i cucereau inimile tuturoru fâra resistintia. Metropolitulu Stratimiroviciu 'lu iubiá cá pre unu fiiu alu seu. Nu e mirare deci, ca profesorele sî secretariulu archiepiscopescu Andreiu in scurtu tempu inaintà din trépta in trépta: de sincelu, protosincelu sî archimandritu mai intâiu onorariu la monastirea Hopov'a (1842) sî dupa aceea de Archimandritu actualu alu monastirei Covilului in dieces'a Neoplantei (1845). Cá archimandritu onorariu se tramise la Versietiu de profesoru de teologia, sî pentru de a aduce institutulu in ordine, ce i sî succese.

In acésta calitate din urma adeca cá archimandritu alu Covilului lu aflà mórtea episcopului Vasiliu Mog'a in anulu 1845, alu cârui succesoru in scaunu a devenitu densulu.

Aru fi potutu prea lesne archimandritulu Siagun'a, sa remâna la serbi sî sa se inaltie treptatu pâna la metropolitu sî patriarchu serbescu, déca aru fi vrutu; dara elu mai preferì a vení la o eparchia seraca sî asuprita, pentru ca erá românu, sî avea o missiune inalta de implinitu, pre care, cum se scie, o sî implinì cu deseversire. Chiaru sî cá episcopu alu Ardélului s'aru fi potutu intórce, la dorinti'a serbiloru la cari erá placutu sî stetea in mare vadia, sî sa urmedie metropolitului Raiaciciu in scaunu; dara elu nu o facù nici acést'a, ci mai bucurosu remase in eparchi'a româna continuându-si lupt'a pentru recâstigarea drepturiloru stravechi ale bisericei române: autonomi'a sî restaurarea vechiei metropolii.

De aci incolo se incepu faptele cele gloriose ale episcopului Andreiu Siagun'a, fapte cari facu epoca in viéti'a nóstra bisericésca nationala, sî cari tocm'a pentru aceea i voru face numele nemuritoriu glorificându-lu sî straportându-lu la tóte generatiunile viitóre.

Din cele dîse pâna aici se póte vedé aprìatu, câtu de tare ratacira acei ómeni reu voitori ai reposatului, cari mai la inceputu, sî sî mai târdiu unu tempu indelungatu, disputându-i natiunalitatea sea româna, strigau in gur'a mare, ca elu aru fi fostu serbu.

Prin resolutiunea regésca din 15/27 Iuniu 1846 se denumì archimandritulu Andreiu de vicariu generalu alu eparchiei Transilvaniei, devenite vacante in urm'a reposârei episcopului Mog'a. In acésta calitate sosi elu la Sabiiu in 21 Augustu sî in 22 aceea-si luna primì cârm'a eparchiei ardelene.

Cându venì elu in Ardélu aflà biseric'a cá sî natiunea nóstra inca totu in starea cea misera de mai nainte: amortîte sî intielenite de suferintiele cele grele seculari, lipsite de tóte drepturile ddieesci sî omenesci. Elu mai nu avea unde sa se adapostésca, unde sa-si plece capulu, asiá erá de seraca episcopi'a nóstra de atunci.

Indata dupa sosire dede probele cele mai invederate despre intentiunile salutari de cari erá insufletîtu facia cu biseric'a, intre altele sî prin actulu, la parere micu sî neinsemnatu dara in sine mare sî cutezatoriu pre atunci, prin care dispuse, cá tenerimea studiósa sa invetie de aci 'nainte credinti'a bisericei nóstre dela preotii nostri, introducendu astu-feliu catechisatiunea tenerimei scolare preste totu, sì in specie a celei ce se aflá pre la scóle straine, invetiându invetiatur'a religiunei straine, la straini. Aflà resistintia la inceputu din partea unoru directori ultrazelosi sî mai pucinu toleranti, dara totu-si invinse.

In urmatoriulu anu 1847, in adunarea din Turd'a tienuta in 2 Decembre se alese in numerulu ternariu cá candidatu de episcopu.

Venira anii memorabili 1848 sî 1849, in care celu dintâiu sî anumitu in 5 Ianuariu archimandritulu sî vicariulu generalu Andreiu Siagun'a se intarì, iéra in Aprile la Duminec'a Tomei acel'a-si anu se sântì de episcopu alu eparchiei Ardélului, in Carlovitiu. Ce rola insemnata politico-nationala a avutu, câte a mai petrecutu sî facutu elu pentru biserica sî natiune in acesti doi ani viscolosi, cine sa le mai insire? Cine sa nu scie, ca prea sânti'a sea nu numai fu unulu din cei doi presiedinti ai impunetórei adunâri natiunali din Blasiu, dara totuodata sî sufletulu sî amu poté dîce angerulu pazitoriu alu acelei adunâri numeróse? Ochii lui cei prevedietori incungiurara pericolulu ce amenintià pre cei adunati, sî tactulu lui celu bunu, intieleptiunea lui cea practica comprobata produsera efectulu celu mai doritu. Mai intregu tempulu acestoru doi ani sgomotosi lu petrecù, intre impregiurâri grele impreunate cu pericolulu vietiei chiaru, pre la Vien'a, Insbrucu, Pest'a sî Olmitiu cá conducatoriulu deputatiuniloru natiunali la tronulu imperatescu sî la regimu. Dupa adunarea din Blasiu se duse indata la Clusiu la guvernatoriulu tierei spre depunerea juramentului de fidelitate, de aci se intórse iéra-si la Sabiiu, sî de aci calatorì apoi la Pest'a, Vien'a si Insbrucu unde se aflá imperatulu Ferdinandu, sî de aci iéra-si inderetu prin Vien'a la Pest'a, unde petrecù cá regalistu la dieta pâna câtra tómna, cându lucrurile ingrosindu-se de totu pre lânga cele mai mari greutâti sî pericule, schimbându-si numele, cá prin urechile acului se potù stracurá prin pustele Ungariei acasa la Sabiiu.

In 16 Decembre acel'a-si anu, la provocarea comandantelui generalu alu Transilvaniei Puchner, carele intr'aceea primise frenele guvernului tierei, conchiamà sî tienù insusi o nóua adunare nationala in Sabiiu, la care participara la vre-o 2—300 de inteliginti sî onoratiori români din Transilvani'a.

(Va urmá.)

Testamentulu

Escelentiei Sele Présantitului Parinte

Andreiu Baronu de **Siagun'a**

Archiepiscopulu Ardélului sî Metropolitulu româniloru gr. .or. din Ungari'a sî Transilvani'a

etc. etc. etc.

In numele Tatalui sî alu Fiiului si alu sântului Duchu.

Eu subscrisulu avendu in vedere, ca sum omu muritoriu sî inaintatu in versta, sî sum Archiereu, carele este datoriu prin canóne a-si face diat'a conformu chiemârei sele, — facu diat'a mea in urmatórele, sî adeca:

I. Consistoriulu nostru archidiecesanu plenariu are a functioná prin esmisii sei membrii numai decâtu dupa mórtea mea in intielesulu §-lui 136 din statutulu organicu alu metropoliei nóstre, sî a sigilá tóte odâile sî dolafele mele, pâna la formal'a inventare sî conscriere a lucruriloru mele, sî a celoru ale fondului instructu de mai nainte, iéra medicii mei sa desfaca trupulu meu, sî sa-lu pregatésca spre inmormentare; apoi domesticulu meu Simeonu Stoianoviciu cu duhovniculu meu Germanu sa me imbrace in reverend'a négra de tóte dîlele, sî in mantorosu negru cu camilavca pre capu, cosciugulu sa fia de metalu, sî de nu s'aru gâsí astfeliu, sa fia din lemnu de bradu imbracatu cu metasa négra, sî procurându-se cosciugulu de metalu acel'a sa se puna in acest'a.

II. Inmormentarea mea sa se faca inainte de amédi fâra pompa, fâra musica sî fâra predica in urmatoriulu rendu :

a) dupa ce duhovniculu meu Ieromonachu Germanu, pre carele renduiescu, cá elu singuru, sî solitaru sa me ingrópe, va seversî acasa pravil'a mica de ingropaciune, atunci unu clericu imbracatu in stihariu negru sa premérga conductului cu crucea cea mare négra, sî alta nimic'a sa nu se pórte ;

b) apoi se urmedie clericii sî pedagogii câte 4—5 intr'unu rendu cu profesorii loru ;

c) apoi poporulu credinciosu, câte 4—5 intr'unu rendu ;

d) apoi preotimea nóstra, câte 4—5 intr'unu rendu ;

e) dupa preotîme sa vina crucea dela mormentulu meu purtata de unu clericu imbracatu in stihariu negru ;

f) apoi se vina chorulu cantaretiloru, care va avé a cântá linu ;

g) mai departe sa vina doi clerici imbracati in stihare negre purtandu lumini ;

h) apoi duhovniculu Germanu imbracatu in sfita négra cá preotu ingropatoriu ;

i) apoi sa vina carulu funebralu cu cosciugulu, sî in fine

l) se urmedie personalulu consistoriului archidiecesanu plenariu, sî óspetii dupa categori'a loru.

m) astfeliu conductulu me póte petrece pâna la casarme, séu celu multu pâna la magasinele militarie, de va fi dîu'a frumósa ; — domesticulu meu Simeonu sî servitoriulu meu Vasiliu sa remana acasa spre a pazí acolo, cá sa nu se intemple vre-o paguba ;

n) disolvendu-se conductulu, carulu funebralu sî duhovniculu meu Germanu in caret'a mea sa me duca la biseric'a cea mare in opidulu Resînari, unde in tind'a femeecasca sa se depuna cosciugulu, sî in urmatórea di duhovniculu singuru se celebréze s. liturgia sî se sevarsiésca inmormentarea mea ; — cu acésta ocasiune duhovniculu se imparta intre seraci dóue sute fl. v. a., carii séu duhovniculu séu efori'a archidiecesana sa-i anticipe pâna la refundare din averea mea.

III. Dupa inmormentarea mea, ori sî numai decâtu dupa urmata mórtea mea, are sa urmedie inventarea sî conscrierea tuturoru lucruriloru mele misicatórie sî nemisicatórie, precum sî celoru din inventariulu vechiu prin delegatii din partea judecatoriei locale sî ai consistoriului plenariu archidiecesanu conformu §-lui 136. din statutulu organicu.

In inventariulu lucruriloru sî efecteloru mele se afla insemnârile mele, care aréta, care din lucrurile sî efectele mele voiescu sa remana pentru fundulu instructu alu archidiecesei nóstre, sî care voiescu, cá sa se venda in favorulu lasamentului meu.

Eu dupa §. 108. din statutulu organicu a-siu puté testá cui, si cum a-si voí jumetate din averea mea, dara eu resignediu la favorulu acest'a sî renduiescu in intielesulu canóneloru apostolice 38, 40, 41, sî alu canonului 89 din Cartagen'a, cá tóta averea, ce se va gasí dupa mórte, sa remana archiepiscopiei nóstre spre scopuri bisericesci, scolari sî filantropice prin o fundatiune pentru toti tempii viitori pre sém'a zidindeloru, reparandeloru, sî indiestrandeloru biserici sî scoli confessionali cu lucruri necesarie adeca : icóne, vase, sfite, clopote, cârti rituali, sî cu scaune si alte utensilii ; aci intielegu, ca cârtile rituali pentru biserici sa se procure cu banii fundatiunei mele din tipografi'a archidiecesana. — De aceea renduiescu sî asiediu o comissiune administrativa de sine statatória, care va avea dreptulu eschisivu de conferirea ajotórieloru din fundatiunea mea in intielesulu celoru mai susu amintite.

Comissiunea acést'a administrativa a fundatiunei mele va constá din unu presiedinte in persón'a succesorelui meu in scaunulu archiepiscopescu ; séu in absenti'a lui din Vicariulu seu archiepiscopescu ; din unu secretariu, care póte fi din cleru ori dintre laicii archidiecesei nóstre, din unu fiscalu censuratu de relegea nóstra, apoi din câte unu parochu sî doi distinctiori laici din parochiele nóstre dela Sabiiu, Resînari, Boiti'a de lânga Sabiiu, sî Seliste, asemenea de lânga Sabiiu.

De membrii ai acestei comissiuni administrative a fundatiunei mele denumescu eu din Sabiiu pre parochulu Zacharia Boiu, cu dnii negutiatori Ant. Bechnitiu sî Grigoriu Mateiu ; din Resînari pre parochulu Sav'a Popoviciu cu Bucuru Cioranu sî Iacobu Ciuceanu ; din Boiti'a pre parochulu Ioanu Rotariu cu Ioanu Popoviciu sî Alemanu Clója ; din Saliste pre parochulu Nicolau Racuciu cu Dimitriu Racuciu si Nicolau Steflea junioru ; de secretariu pre Dr. Aureliu Brote sî de fiscalu pre Dr. Stefanu Pecurariu.

Pre presiedintele ordinariu sî estraordinariu dimpreuna cu membrii acestei comissiuni ii rogu, a duce chiemarea loru acést'a fâra recompensare, pâna cându capitalulu fundatiunei va fi in stare a le recompensá ostenél'a loru ; iéra secretariului sî fiscalului comissiunei acestei'a, lasu dela inceputu unu honorariu anualu de câte un'a suta florini v. a., care dupa impregiurârile favoritórie ale fundatiunei se va putea marí. — Acésta comissiune administrativa numai decâtu dupa urmat'a mórtea mea, sî dupa publicarea diatei mele se va constituí sub presiedinti'a Vicariului archiepiscopescu, sî se va pune in contielegere cu consistoriulu archidiecesanu epitropescu, de a cunósce starea fundatiunei mele, sî a notificá tuturoru comuneloru nóstre parochiale din archidieces'a Ardélului spre sciintia sî directiune, sî cându fundatiunea mea va posiede unu capitalu de un'a suta de mii florini in val. austr., o va pune in lucrare, sî adeca din venitulu anualu dóue pârti din patru, pre sém'a bisericiloru sî altoru lipse de ale loru, o parte din patru pre sém'a scóleloru mai mari sî mai mici, sî altoru lipse de ale loru ; sî o parte din patru sa se puna la capitalu spre inmultire.

Recursele dela singuratici sa nu se priméscа, ci numai cele venite dela sinódele parochiali, sî voru fi motivate in forma legale ; intr'altele cu planulu de zidire séu de reparatia, sî cu proiectulu de chieltueli din partea arteficelui, precum sî cu conspectulu autenticu despre averea banale sî despre ofertulu voluntariu alu respectivei comune ; de aceea comissiunea administrativa va esamená strinsu sî cu deosebire, ca este séu ba ? comun'a parochiale, carea au recursu pentru ajutoriu din fundatiunea mea, organisata dupa statutulu organicu, sî déca va aflá, ca nu este, sa nu i se dea ajutoriu. — Recursele au a se asterne presidiului, carele apoi timpuriu le transpune secretariului spre referare in cea mai prossima siedintia, sî acolo se voru decide prin pluralitatea voturiloru. — Comissiunea administrativa va invigilá, cá banii prisositi ai acestei fundatiuni se nu se dea la privati in imprumutu, ci sa se imbrace in obligatiuni de drumuri ferate patriotice sî de despagubirea pamentului din patria. —

Déca comissiunea administrativa va aflá cu cale, cá cassa Werthaimiana sa se cumpere are voia acést'a a o face. — Mai departe lasu comissiunei administrative in buna chipsuiala, de a face nisce regule directive de procedere in conferirea ajutóreloru din fundati'a mea, inse acelea sa se astérna sinodului anualu archidiecesanu, sî numai dupa aprobat'a loru censurare sa se puna in lucrare cu valóre de dreptu. — Va fi inse necesariu, cá comissiunea administrativa se aiba in fie-care siedintia in evidentia starea actuale a fundatiei, cá dupa aceea sa se póta acomodá ; deci se céra dela Efori'a archidiecesana timpuriu conspectulu stârei fundatiunei mele, la care starea banale a fundatiunei mele are a se pastrá. — Pentru aducerea unei hotariri valide se va cere presenti'a presiedintelui ordinariu séu estraordinariu sî a optu membrii comissionali, afara de secretariulu sî fiscalulu comissiunei. — Membrii comissiunei se punu pre viétia, sî se reintregescu prin alegere cu pluritatea voturiloru cu privire la loculu sî categori'a celui ce se deplinesce. Secretariulu sî fiscalu se voru bucurá de votu informativu, iéra la alegerea vre unui membru de votu dicisivu. — In fine Efori'a archidiecesana va manipulá cu banii fundatiei mele, sî ii va pestrá in lada de feru a archiepiscopiei cu acea restringere, ca din trensii nu va poté face la privati nici unu imprumutu, ci va fi datóre, cu previa invoire a comissiunei administrative ai imbracá banii prisositi in obligatii de drumuri ferate patriotice séu in obligatii de despagubirea pamentului, sî va prestá sinodului anualu archidiecesanu sî comissiunei administrative raciotiniulu anualu despre starea fundatiei mele.

IV. Tipografi'a archidiecesana fundata de mine cu spesele mele, sî donata bisericei nóstre din Ardélu, in dîu'a infiintiârei din 27 Augustu 1850, carea pâna la mórtemi o amu grijitu, sî o amu administratu, sî numai Dumnedieu scie, cu câte greutâti o amu aparatu, sî sustienutu fatia cu dusmanii bisericei sî ai natiunei nóstre române, — o dechiaru sî acum cá fundatórele ei, de averea bisericei, adeca a archidiecesei nóstre ardelene, sî fiindca scopulu principalu alu intentiunei mele la infiitiarea tipografiei archidiecesane au fostu sî este : a edá cârti bisericesci, scolari sî scinetifice cu unu pretiu, câtu se póte mai moderatu, sî a inlesní auctoriloru edarea opuriloru loru, si a retipari opuri clasice bisericesci ; apoi cu reservatiune mentale amu doritu, cá cu tempu din prisosinti'a venituriloru anuali ale tipografiei archidiecesane sa se dee nisce ajutóre manuali pre sém'a veduveloru preotese serace din archidieces'a nóstra ; pentru aceea este voi'a mea ultima cá a fundatorelui, cá se asiediu o comissiune administrativa a tipografiei archidiecesane, carea strensu sa sustiena scopurile de mine cá fundatore prefipte ale tipografiei archidiecesane, sî care are a se constituí numai decâtu dupa mórtea mea sî dupa publicarea diatei mele sub presiedintia Vicariului arcsiepiscopescu dimpreuna cu membrii ei. — Presiedintele comissiunei acestei'a administrative va fi totu-déun'a succesorele meu in scaunulu archiepiscopalu, sî in absenti'a lui Vicariulu archiepiscopescu ; membrii ei voru fi trei din cleru, sî trei laici, apoi unu secretariu din cleru séu din laici sî unu fiscalu censuratu laicu de relegea nóstra.

La intemeiérea comissiunei administrative a tipografiei archidiecesane denumescu eu cá fundatorele ei de membrii clericali : pre Moise Lazaru asessore consistorialu, pre Dr. Ilariu Puscariu profesore de teologia sî pre Nicolau Fratesiu protodiaconu sî secretariu cousistorialu ; de membrii laici, pre dlu capitanu Teodoru Stanislau, pre dlu advocatu Ioanu Onitiu sî pre dlu advocatu Ioanu Pred'a ; de fiscalu pre d. Dr Ioanu Nemesiu sî de secretariu pre d. Dr. Dimitriu Recuciu. — Pre presiedintele sî locutiitoriulu lui, precum sî pre ceialalti membrii ai acestei comissiuni administrative ii rogu de a binevoí a duce la inceputu fâra vre-o recompensare chiemarea loru ; dara devenindu starea financiale a tipografiei archidiecesane in astfeliu de positie, cá se póta avea recompensare pentru fatigile loru, atunci se aiba voia a face unu proiectu motivatu despre aceea, sî a-lu asterne sinodului anualu archidiecesanu spre censurare, sî dupa urmat'a aprobare a pune in lucrare recompens'a loru. — Inse fiscalului sî secretariului lasu dela inceputu unu honorariu anualu de câte o suta fiorini v. a. care dupa starea fundatiunei tipografice inca se va poté marì, inse sî acest'a previe sa se astérna sinodului anualu archidiecesanu spre censurare, sî numai déca aci s'au aprobatu, sa se efeptuiedie. — La intemplarea de vre-o vacantia a personalului acestei comissiuni, aceea are a se reintregí cu pluralitatea voturiloru dupa categori'a membrului, in loculu cârui'a se face alegerea, cu care ocasiune fiscalulu sî secretariulu se voru bucurá de votu decisivu, in cele-lalte afaceri numai de votu informativu — Comissiunea administrativa a tipografiei, dupace se va constituì, are a incepe functionarea sea cu inventarea generale sî speciale a tuturoru lucruriloru sî efecteloru ale tipografiei archidiecesane. Ea va ingrigí prin lucrarea sea protocolare pentru economi'a intréga a tipografiei archidiecesane, insarcinandu pre manipulantele Georgiu Simonu, cá in dîu'a de Sambata in fie-care septamâna se depuna raciotiniulu hebdomadalu inaintea membriloru comissionali Moise Lazaru sî Teodoru Stanislau, sî dupa censurarea raciotiniului hebdomadalu sa astérna presiedintelui resultatulu venitului sî alu erogatiunei cu banii prisositi, cá de aci sa se transpuna Eforiei archidiecesane. Pre lânga acestu raciotiniu hebdomadalu va fi datoriu manipulantele tipografiei se dee in scrisu mentionatiloru membrii comisionali, sî presiedintelui sum'a preliminaria a speseloru, care are a se face in decurgerea septamânei viitórie pentru lipsele tipografiei, adeca pentru cumperarea harthiei séu a altoru lucruri necesarie.

Pentru astfelu de fatigiu sî servitiu lasu acestoru membrii comissionali unu honorariu anualu de câte o suta fiorini v. a. care cu tempu se va poté mari dupa impregiurâri cu previa aprobare a sinodului anualu archidiecesanu. — Averea banale sî harthiele realitâtiloru tipografiei archidiecesane sa se tiena la Efori'a archidiecesana in lad'a Werthaimiana, carea va raportá sinodului anualu archidiecesanu sî comissiunei administrative a tipografia-i de câte-ori va cere trebuinti'a.

Spre aducerea unei hotariri valide se va cere presenti'a presidiului ordinariu séu estra-ordinariu sî presenti'a celu putienu a patru membrii, a fiscalului sî a secretariului. —

Sa se faca cu finea fia-cârui anu unu preliminariu motivatu despre suma, carea se va poté imparti intre veduvele preotese serace, sî in acésta afacere sa se urmedie modului de mine practicatu asiá, incâtu o parte a prisosului anualu sa se puna la capitalu spre inmultire. — Din prisosinti'a averei acestei fundatiuni tipografice nu se va poté dá la privati nici unu imprumutu, ci aceea are a se pune in cass'a de pastrare, séu dupa impregiurâri a se imbracá in obligatii de despagubirea pamentului, ori in ale drumului de feru din patria. — Recomându comissiunei administrative a sustiené jurnalulu „Telegrafulu romanu“ cá organu alu metropoliei sî alu archiepiscopiei nóstre in modulu celu pâna acum redigiatu, sî totu-odata a lasá in postulu de redactoru pre d. Nicolau Cristea pâna-i va placea; asisiderea a lasá sî pre Georgiu Simonu in postulu seu cá manipulantu pentru documentat'a sea fidelitate, sî desteritate in acestu postu, sî ai dá leafa anuale de dóue sute fiorini v. a. sî mâncare in Seminariu, ceea ce cându o aru perde, atunci léf'a anuale se i se dee de cinci sute fiorini v. a. sî ajungendu la betranetie sa i se dee pensiune anuale de trei sute fiorini v. a. — comissiunea administrativa sa se tiena strinsu de pracs'a mea, a nu dá cârti nimenui fâra bani gat'a, sî acést'a sa se observe sî de câtra manipulantele Georgiu Simonu. — Apoi se intielege de sine ca comissiunea administrativa a tipografiei archidiecane este in dreptu a-si face unele reguli directive pentru afacerile sele, inse acele sa le astérna sinodului anualu archidiecesanu spre revederea, sî aprobându-se sa le pune in lucrare.

In fine mai dorescu, cá comissiunea administrativa a tipografiei sa sustiena tóte dispusetiunile mele, câte amu dispusu eu cá fundatorele tipografiei in scrisu séu cu viu graiu in favorulu corpului profesoralu dela gimnasiulu nostru mare de natiunea sî relegea nóstra din Brasiovu, sî in acelui alu directiunei gimnasiului mare de confessiunea evangelico-augsburgica din Sabiiu, sî acele a le estinde sî asupr'a gimnasiului nostru micu din Bradu in Zarandu, sî asupr'a altoru asemenea institute de relegea sî natiunea nóstra, care cu tempu se voru infiintiá. Apoi tóte opurile mele literarie sa se considere de proprietate a tipografiei archidiecesane, sî dupa impregiurâri sa se retiparésca in favorulu acestui institutu.

V. Decoratiunile mele de ordini dimpreuna cu cârtile loru de statute, consistoriulu archidiecesanu bisericescu sa le tramita la Inaltulu Ministeriu internu regescu unguréscu cu rugare, acele a le transpune Cancelariei loru respective imperatesci la Vien'a, iéra diplomele sa se conserve in Biblioteca.

VI. Din averea mea sa se platésca:

a) duhovnicului meu Ieromonachu Germanu dóue sute florini val. austr. in bani gat'a;

b) mediciloru mei Dr. Szabó sî Dr. Werner, câte dóue sute cinci-dieci florini v. a. in bani gat'a;

c) domesticului meu Simeonu Stoianoviciu, dóue mii patru sute florini v. a. in bani gat'a;

d) servitoriului meu Vasiliu Trifonu, déca va fi in servitiulu meu pâna la mórtea mea, plat'a lui anuale pre trei ani in bani gat'a;

e) celoru-lalti servitori sî servitórie, plat'a loru pre unu anu in bani gat'a;

f) de sine se intielege, ca toti servitorii mei au sa primésca din averea mea, afara de legatele susu espuse inca sî lefele loru, ce le convinu loru pâna la dîu'a mortiei mele.

VII. Lasu bisericei nóstre celei mari din opidulu Resînari patru mii florini v. a. in obligatiuni de statu pentru facerea sî conservarea criptei mele, care legatu sî la acelu casu sa-lu capete, cându a-si zidi eu in viéti'a cript'a mea.

VIII. Din averea mea sa se platésca ratiociniele maiestriloru resiedintiei mele, sî cheltuelele funebrali.

IX. Prin urmare tóta averea mea, ce se va compune dupa mórte, va constá din sum'a baniloru, ceea ce va prisosí dupa depurarea acestoru legate sî chieltueli, sî are a constituí fundatiunea mea, precum in punctulu III alu diatei mele acestei'a amu espusu, spre scopuri bisericesci scolare sî filantropice.

X. Tóte aci scrise sî cele ce suntu insemnate in codicilulu meu din an. 1867, sî se pastrédia la Efori'a archidiecesana cuprindu otaririle mele ultime, sî le incredintiediu acele spre efeptuire celoru chiamati de lege, sî canóne, câci eu amu dispusu tóte, fiindu-mi Dumnedieu cercetatoriu sî povatiuitoriu, Aminu.

Dumnedieu sa fia cu toti sî cu mine!

Sabiiu 1 Augustu 1871.

Andreiu Baronu de **Siagun'a**,
(L. S) Archieppu sî Metropolitu.

Fiindu subscrisii chiamati de Escelenti'a Sea Inaltu Présântitulu parinte Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a cá martori ai testamentului seu, — inaintea nóstra a tuturoru a dechiaratu, deplinu sanetosu fiiindu, — ca acést'a este vointi'a sea cea din urma, pre carea o a scrisu sî subscrisu cu propri'a sea mâna Acést'a intarimu cu subscrierile sî sigilele nóstre.

(L. S.) Dr. Ioanu Nemesiu m/p.
martore.
(L. S.) Dr. Dimitriu Racuciu m/p.
martoru a testamentului.
(L. S.) Dr. Ioanu Pred'a, m/p.
martore.
(L. S.) Dr. Ioanu Borci'a m/p.
martoru a testamentului.
(L. S.) Dr. Aur. Brote m/p.
cá martore.

Nr. consist. plen. 10.

Acestu Testamentu s'a desigilatu sî publicatu in siedinti'a consistoriului archidiecesanu plenariu de astadi, sî apoi s'a transpusu iérasi Epitropiei archidiecesane spre pastrare.

Sabiiu 16 Iuniu 1873.

N. Pope'a m/p.
(L. S.) Archim. sî Vicariu archiepiscopescu.
N. Fratesiu m/p.
secretariu consistorialu.

Codicilu.

Alipirea ómeniloru mei me indémna a face urmatórele modificâri in diet'a mea din 1 Augustu 1871 sî adeca:

ad d. Servitoriului meu Vasiliu Trifonu plat'a lui anuala pre cinci ani;

ad e. Celor'a-lalti servitori sî servitóre plat'a loru anuale pre patru ani.

Inca sî professorului de teologia Dr. Ilariu Puscariu sî archidiaconului meu Nicolau Fratesiu câte trei sute fiorini pentru servitiurile in ból'a mea.

Codicilulu acest'a dorescu se aiba valórea diatei mele, sî sa se observe.

Sibiiu la trei Ierarchi 1873.

Andreiu m. p.
Archieppu sî Metropolitu.

Nr. consist. plenariu 10.

Acestu Testamentu (Codicilu) s'a desigilatu sî publicatu in siedinti'a consistoriului archidiecesanu plenariu de astadi, sî apoi s'a transpusu iérasi Epitropiei archidiecesane spre pastrare.

Sabiiu 16 Iuniu 1873.

N. Pope'a m. p.
(L. S.) Arcihm. sî Vicariu archiepiscopescu.
N. Fratesiu m. p.
Secretariu consistorialu.

Codicilu.

In numele Tatalui, sî alu fiiului sî alu sântului duchu m'amu inscrisu astadi in 3 Iuliu 1867 la „Asecurationi generali din Triestu“ cu o suta de mii fiorini v. a. pre viéti'a mea, din care suma afierosescu:

I. Metropoliei nóstre pre sém'a unei infiintiande Eparchii române gr. resarit. 25,000 fl.

II. Metropoliei nóstre pre sém'a unei altei infiintiande Eparchii române gr. res. 25,000 fl.

III. Pre sém'a inmultirei fondului Pantasianu fâra cea mai mica schimbare a dispusetiunei mele primitive din 25 Ianuariu 1855. Nr. cons. 36. facute in privinti'a acestei fundatiuni 25,000 fl.

IV. Pre sém'a imultirei fondului biserice loru serace gr. resar. din Ardélu 25,000 fl.

Sibiiu 3 Iuliu 1867.

Andreiu Baronu de **Siagun'a** m. p.
Archieppu sî Metropolitu.

Nr. cons. plen. 10.

Acestu actu fundatiunalu s'a scosu din cass'a Wertheimiane a Epitropiei archidiecesane, unde a fostu depusu sî publicatu in siedinti'a consistoriului archid. plenaru de astadi, sî apoi s'a transpusu iéra Epitropiei archid. spre pastrare.

Sabiiu 16 Iuniu 1873.

N. Pope'a m. p.
Archim. sî Vicariu archiepiscopescu.
N. Fratesiu m. p.
Secretariu consistorialu.

Varietâti.

⁂ Dela primari'a Ocnei de lânga Sibiiu ni se tramite urmatórea inscriintiare: fiindu ca coler'a graséza in mai multe jurisdictiuni ale patriei nóstre fórte tare, se oppresce tergulu de tiéra alu Ognei, care aru fi a se tiené in 3, 4 5, Augustu st. n. Ogn'a (Vizakna) in 23 Iuliu 1873.

Szőcs m. p.
Primariu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de parochu in vacant'a parochia Bodu protopopiatulu gr. or. alu II-lea alu Brasiovului, sa escrie concursu pâna in 5 Augustu a. c. iéra cu 12 Augustu se va tiené alegerea de preotu.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiala cu tóte edificiele economice.
2. 15. Jugere de pamentu aratura sî fenatiu.
3. Dela 140 familii câte o ferdela de bucate grâu, orsu séu cucuruzu pretiuita in 1 fl. 20 cr.
4. Stol'a indatinata.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au a-si tramite cererile loru cu documente, ca au absolvatu gimnasiulu inferioru, cursulu clericalu sî ca au functionatu mai multi ani cá invetiatori, la pré onoratulu scaunu protopescu gr. or. alu II-lea alu Brasiovului in Brasiovu.

Bodu in 17 Iuniu 1873.

Comitetulu parochialu gr. or. cu consimtiementulu meu.
Ioanu Petricu,
(2—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea ambeloru posturi invetiatoresci la scól'a elementare gr. or. din Suburbiulu Brasiovului „Brasiovechiu,“ se deschide prin acést'a concursu cu terminu pâna la 15 Augustu a. c.

Salariile impreunate cu aceste posturi suntu: pentru postulu de invetiatoriu primariu 300 fl. v. a. sî doi stângini de lemne; iéra pentru postulu de alu doilea invetiatoriu 200 fl. v. a. sî doi stânjini de lemne pre anu.

Doritorii de a ocupá aceste posturi au a tremite pâna la terminulu mai susu amintitu, petitiunile loru instruite in sensulu §-lui 13 din „Statutulu Organicu“ sî adresate câtra Pré onoratulu domnu Protopopu 1-iu alu Brasiovului Iosifu Baracu.

Brasiovu in 3 Iuliu 1873.

Comitetulu parochiale dela biseric'a gr. or. din Brasiovu-vechiu.
Georgiu Persînariu,
(2—3) Parochu cá presiedinte.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii de clas'a II din Feldiór'a, in Protopopiatulu greco-orientalu alu II. alu Brasiovului, statatórie din 1034 suflete, se escrie concursu pâna la 5. Augustu 1873.

Emolumentele suntu:

a) Pre lânga venitulu stolare se afla portiune canonica, sî fondu parochialu de 24½ jugere semanatura sî fenatiu.
b) In bucate 200 ferdele cucuruzu.
c) Cuartiru parochialu liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a substerne concursele loru subscrisului, instruate in sensulu statutului organicu sî a Regulamentului adusu de Sinodulu archidiecesanu din estu anu (a se vedea protocolulu Sinodului archid. 1873) pâna la terminulu susu atinsu.

Brasiovu in 5 Iuliu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Petricu
(3—3) protopopu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei idiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 58 ANULU XXI.

Sabiiu, in 19|31 Iuliu 1873.

†

Escelenti'a Sea Archiepiscopulu si Metropolitulu Andreiu Baronu de Siagun'a.

(Urmare.)

Nu multu dupa acésta adunare, in midiloculu iernei celei mai grele, pre gerulu celu mai cumplitu se vediù constrinsu présânti'a sea a intreprinde o nóua caletoria — fiindu comunicatiunea intrerupta din caus'a resbelului civilu — prin Romani'a, Moldavi'a si Galiti'a la Olomutiu la imperatulu. — Totu tempulu acest'a pâna câtra tómn'a anului 1849 'lu petrecù densulu in orasiulu numitu si la Vien'a, si numai dupa incetarea resbelului se potù intórce acasa, iérasi prin Galiti'a, Moldavi'a si Romani'a. Cându intrà in Ardélu pre la vam'a Timisiului bravii brasioveni, impreuna cu barsanii 'lu intempinara pâna in Romani'a, 'lu adusera in Brasiovu cu mare pompa, si totu astfeliu fu petrecutu din partea poporului românu celui doiosu intre lacrimi de bucuria pâna la Sabiiu.

Dara luptele, suferintiele si meritele episcopului Siagun'a din acei doi ani plini de eveneminte mari, le va inregistrá, suntemu sicuri, istori'a si mai detaiatu.

Pre lânga tóte turburârile si greutâtile ce le esperià in preatinsii doi ani acestu archiereu neobositu, nu pregetà a se ocupá totu-odata si cu caus'a bisericei nóstre in particulariu, dându la lumina o promemoria si dupa aceea unu adausu la acést'a despre autonomi'a bisericei si restaurarea vechiei metropolii, asternendu-le pre amendóue regimului.

Inca la inceputulu anului 1850, aflându-se tiér'a in stare de asediu, tienù celu dintâiu sinodu diecesanu, dupa o intrerumpere de unu vécu si jumetate a sinodalitâtiei in biseric'a nóstra ardeléna, la care se pertractara obiecte destulu de momentuóse. Unu lucru mare acest'a, ce numai unui Siagun'a i fu cu potintia alu realisá.

Dupa incetarea turburâritoru urmà periodulu celu de 10 ani alu absolutismului, carele sugrumà ori-ce miscare libera bisericésca cá si nationala. Luptele archiereului nostru cu acelu regimu absolutisticu atâtu in privinti'a bisericésca câtu si nationala, suntu colosali, incâtu venira proverbiali. In privinti'a curatu nationala mai numai singuru se mai uptá aperându ce se poté, câci tóta activitatea ltoru barbati nationali erá paralisata prin mesu-ile politiene ale acelui regimu ultramontanu. órte interesante suntu harthiele oficióse de pre atunci, indreptate din parte-i câtra regimu intr'unu numeru considerabilu. Lasându la o parte casurile cele multe de pâsire energica si intrevenire la regimu din parte-i pentru barbatii nationali, cari se prindeau si maltratau sub guvernulu militariu lu lui Wohlgemuth, si si mai târdiu (de aici se ené si intrevenirea lui pentru eliberarea dlui Batiu din captivitatea muscalésca si pentru ridica-ea suspensiunei „Gazetei Transilvaniei"), merita se aminti aici protestulu celu mare ce-lu aster-ù reposatulu la a. 1855, deadreptulu Imperatului, n contr'a ultramontanului ministru de culte Thun, carele intre altele nu se sfiiá a numí biseric'a nóstra: „putreda si fâra potere de viétia"; iéra pre archiereulu nostru in batjocura: „episcopulu greciloru din Sibiiu". — Dara pre lânga aceste lupte si neplaceri cu regimulu politicu, mai intrevenira inca si altele cofessiunali cu o biserica, alu cârei arhiereu, voindu a-si arogá unu feliu de tutoratu asupr'a bisericei nostre séu mai bine dicendu pre celu vechiu pretinsu din temporile ante martiali alu revindicá, pâna si pentru infiintiarea tipografiei pre atunci diecesane, si pentru cârtile tiparite la acést'a inca acusà pre archiereulu nostru la regimu, disputându-i dreptulu de a avé tipografia si de a tiparí cârti intr'ens'a. Ba totu pre atunci se infiintià si o metropolia nóua in loculu celei vechi române si acést'a cá unu contrapondu fatia cu biseric'a nóstra ortodocsa. Adeverulu dicu cându afirmu ca o persecutiune nóua sistematica se pornise asupr'a multu cercatei nóstre biserice, intr'unu stilu nou, carea cu atât'a erá mai periculósa, si numai bratiulu celu de feru alu episcopului Siagun'a fu in stare a respinge atacurile si a abate pericolulu, esindu din tóte acele lupte invingatoriu.

Voru fi unii, cari si pâna acum aruncara metropolitului Siagun'a ur'a asupr'a altoru confessiuni si in specie asupr'a celoru uniti. Nimicu mai nedreptu, decâtu acésta imputare. Elu nu atacá pre nimeni nefiindu provocatu, ba si atunci de multe ori remanea passivu asiá cerendu binele comunu. Chiaru din contra se póte dice, ca nimeni nu respectá mai multu confessiunile streine decâtu metrop. Siagun'a. Erau barbati uniti si de alte confessiuni, pre cari inim'a lui româna si nobila ii considerá fórte multu. Spre onóre-i fia disu, ca elu sub intregu episcopatulu seu pre nici unu preotu unitu — afara de unu singuru casu, dara si acest'a cu causa suficienta — nu primì in sinulu bisericei ortodocse, cum vedemu ca se primira si se primescu din partea unita de nenumerate ori, de-si multi dintre acei'a voira a trece, de-si impregiurârile critice ale bisericei ortodocse aru fi pretinsu o asemenea procedere din parte-ne.

Totu in acestu periodu de 10 ani reposatulu in Domnulu intreprinse o multime de caletorii indepartate si grele, in afaceri oficióse bisericesci si nationali.

Asiá, cá sa amintimu pre cele mai insemnate la a. 1850. caletorì elu la Vien'a la sinodulu episcopiloru ortodocsi din monarchia, unde petrecù unu anu intregu in afaceri bisericesci. Diferintie mari avù densulu la acelu sinodu cu reposatulu metropolitu serbescu Raiaciciu pentru autonomi'a bisericei ardelene, cari diferintie mai pre urma se prefacura in polemii intinse in diuaristica si in brosiuri. La a. 1851, caletorì la Cernauti in Bucovin'a spre intempinarea Maiestâtiei Sele imperatului si regelui nostru Franciscu Iosifu I.; iéra la a. 1858, castigându dela Maiestatea Sea concessiune pentru o colecta pre sém'a bisericei nóstre catedrale, impreuna cu unu daru frumosu de 1000#, intreprinse o caletoria si mai indelungata si grea prin Banatu, Sirmiu, Vien'a si Triestu, pre la credinciosii bisericei nóstre, spre acela'si scopu.

La an. 1860. participà présânti'a sea la senatulu imperialu inmultitu in Vien'a, la care fu chiamatu deadreptulu de câtra imperatulu cá representante alu românilorn ardeleni. Efectulu celu mare alu vorbiriloru sele si simpathiele ce si le castigà elu prin purtarea sea preste totu la acelu senatu, ne suntu inca próspete in memoria, acelea ni le atestédia foile publice de pre atunci precum si multimea adreseloru ce i se tramisera nu numai din partea româniloru, dara si a strainiloru din diverse pârti ale monarchiei. Memorabilu i-a fostu la acelu senatu imper. intre altele si dialogulu ce-lu avù cu alti doi senatori — Mailath si Iákab — pentru români si renegatii români.

Tempulu dela senatulu imperialu 'lu sciù densulu intrebuintiá, inca cu alti doi senatori imper. români ortododocsi, si in folosulu restaurârei vechiei nóstre metropolii. Diferintie grele avù si la acésta ocasiune cu coreligionari serbi, si in specie iérasi cu Metropolitulu serbescu Raiaciciu, cari asemenea trecura in polemii diurnalistice.

Dupa reintórcerea-i dela senatulu imperialu din Vien'a tómn'a in acela'si anu, impreunata iérasi cu mari greutâti pentru antecedentii dela acela'si senatu, tienù présânti'a sea alu doilea sinodu diecesanu, asta data fâra de intrevenirea vre-unui comisariu alu regimului, la care se desbatù ulterior'a procedere in privinti'a restaurârei vechiei metropolii.

Totu in anulu acest'a mai seversi reposatulu inca alte dóue acte mari nationali, pentru cari posteritatea de securu nu-i va remané nerecunoscatória. Unulu este: ca densulu rumpendu paretele celu despartitoriu restatorì pacea, infratirea si solidaritatea intre românii de ambele confessiuni, turburate sub absolutismu; iéra alu doilea actu este: ca totu densulu punendu-se in frunte si midilocindu concessiunea dela regimu puse fundamentulu „Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu", carea in semnu de recunoscintia pentru meritele lui 'lu si alese in dóue perióde de presiedinte alu seu.

O scena se mai intemplà in anulu acest'a, care merita a se aminti. Erá in presér'a de S. Andreiu, diu'a numelui reposatului, si tinerimea studiósa româna din Sabiiu entusiasmata de succesele présântiei sele dela senatulu imper. si pentru reinfratirea româniloru, midilocita prin trensulu, — voiá sa-i faca o serata corespundietória aceloru impregiurâri. Politi'a inse interdise tineriloru uniti participarea la acea manifestatiune nationala, ceea ce produse unu sgomotu mare in totu Sabiiulu, fâra de a se fi potutu totusi retiené ei dela participare. Archiereulu nostru audiendu despre cele intemplate a dóu'a di imbracà o reverenda de metasa vechia si rupta, si venindu guvernatoriulu la densulu sa-i gratuledie i dise: „Serenitate! vedi acésta haina rupta si sfasiata? — sa me credi ca si inim'a mea tocm'a asiá este de rupta si sfasiata pentru scandalulu de aséra".

De acì incolo redeschidiendu-se viéti'a constitutionala, 'lu vedemu pre présânti'a sea continuu in fruntea conationaliloru sei cá conducetoriu alu afaceriloru bisericesci si politico-nationali, luptându cu barbatia pentru recastigarea drepturiloru politice, nationali si bisericesci. Asiá in an. 1861 participà densulu impreuna cu alti barbati nationali la conferinti'a regnicolara din Alb'a-Iuli'a, si la cea nationala româna din Sabiiu, la acést'a din urma cá presiedinte, precum si la prim'a adunare constituanta a „Asociatiunei transilv. pentru literatur'a româna etc." iérasi cá presiedinte. In an. 1862. 'lu vedemu cá conducetoriu alu deputatiunei celei numeróse la tronulu imperatescu pentru restaurarea metropoliei, la care deputatiune participara representantii tuturoru româniloru ortodocsi din Transilvani'a, Banatu, Ungari'a si Bucovin'a. Pasirea lui energica si intielépta pre la tóte aceste conferintie si adunâri, precum si la prea inaltulu tronu fuse de totu laudabila, ea lasà urme afunde dupa sine in tóte directiunile. Totu in anulu acest'a presiedù densulu si la a dóu'a adunare generala a Asociatiunei transilvane in Brasiovu, unde fu primitu cu caldura si entusiasmu neobicinuitu din partea Brasioveniloru, a Barsaniloru si a intregu poporului dela Sibiiu pâna la Brasiovu.

Sub intregu tempulu acest'a archiereulu nostru fu totu-odata si presiedinte alu comitetului nationalu, realesu in conferinti'a nationala din 1861.

In a. 1863 participà reposatulu la congresulu nationalu românu din Sibiiu cá presiedinte, iéra la deputatiunea acelui'a tramisa la imperatulu cá conducetoriu. Rara deputatiune avù o primire asiá de straluoita din partea comunei Vienei, cum fu a deputatiunei acestei'a române, conduse de archiereulu nostru. Mai incolo totu in anulu acest'a precum si in cei urmatori 1864 si 1865, se distinse episcopulu Siagun'a cá regalistu si deputatu alu Salistei la diet'a Ardélului, precum si cá membru la cas'a de susu a senatului imperialu din Vien'a, apoi la sinodulu episcopescu din Carlovitiu in afacerea metropoliei române. Cum escelà elu pre la tóte aceste adunâri si corporatiuni ale statului, natiunei si bisericei, inca ne e destulu de bine cunoscutu, actele de pertractare ale acelor'a ne documentédia acést'a spre indestulire. 'Mi permitu in privinti'a acést'a a revocá in memori'a on. lectori numai cele 7 pecate politice ale legislatiunei transilvane antemartiali, combatute cu insufletire sî cu efectu din partea inaltului reposatu in Domnulu.

In a. 1864, tienù présânti'a sea alu treilea sinodu diecesanu, iérasi fâra de intrevenirea vre-unui comisariu politicu.

Dupa atâtea lupte neobosite ale archiereului nostru rasari in fine sî stéu'a cea mântuitóre a bisericei nóstre ortodocse române din Transilvani'a sî Ungari'a, resolvindu-se adeca in 12/24 Decembre 1864. din partea Majestâtiei Sele imperatului restaurarea vechiei nóstre metropolii, restituindu-se episcopiei nóstre ardelene demnitatea de archiepiscopia, sî denumindu-se episcopulu nostru de arcsiepiscopu sî metropolitu alu românilorn ortodocsi din Transilvani'a sî Ungari'a, ceea-ce impreuna cu autonomi'a, independenti'a sî egal'a indreptatire a bisericei a fostu tient'a principala in privinti'a bisericésca a marelui nostru archiereu. Meritele cele mari ale présântiei sele in privinti'a restaurârei metropoliei celei vechi, credu ca ne suntu cu multu mai bine cunoscute, decâtu cá sa fia trebuintia ale mai insemná aici deosebitu. Acelea se inregistrara dejá mai de multu inca in inimile nóstre sî in analele nóstre biserico-nationali in modu neperitoriu. Atât'a inse totu-si sum datoriu a observá sî aici: ca restaurat'a nóstra metropolia, este opulu parintelui metopolitu Siagun'a, spriginitu de credinciosii sei fii sufletesci.

In a. 1865, de trei ori caletorì reposatulu la Vien'a sî odata la Carlovitiu, in afaceri bisericesci sî nationali, precum sî la diet'a din Clusiu.

Si este de insemnatu, ca in totu tempulu archipastoriei sele, pâna in anii mai din urma, mai nu a fostu unu anu in care se nu fi intreprinsu vre-o caletoria, une-ori sî mai multe, la Vien'a in afaceri oficióse, biscricesci si nationali, apoi sî in alte pârti ale monarchiei, la diferite ocasiuni. Sî óre atâtea caletorii indepartate sî grele, câte spese câte ostenele sî câtu tempu nu-lu voru fi constatu pre archiereulu nostru? Sî totu-si elu, de-sî, cum se scie, avù venituri de totu modeste fatia cu positiunea sî cu receriutiele chiamârei sele celei inalte, — totu-si dicu, nu apelà nici odata la concursulu strainu séu la fondurile publice create de densulu ce le avé in administratiunea sea, spre acoperirea enormeloru spese de drumu. Din contra, elu ajutorà inca dela sine pre multi dintre membrii deputatiuniloru nationali.

Caletori'a sea din urma din anulu amintitu mai susu, la Vien'a, unde fu chiematu in urm'a schimbârei sistemului politicu alu monarchiei, dete ansa la rivalitâti sî susceptibilitâti din partea unoru barbati nationali, cum se vede pentru ca numai elu singuru dintre români se impartesì de o atare incredere si dinstinctiune mare; de-sî se póte dice cu tóta securitatea, ca resultatulu acelei caletorii facia cu impregiurârile critice de atunci, a fostu celu mai bunu sî ca acel'a-si bine folositu sî ne alteratu prin atacurile ce urmara, aru fi potutu trage dupa sine coseciutie cu multu mai favorabili de cum fusera cele ce le scimu si le vedemu.

Destulu, ca in acestu anu se iví-se din nou unu momentu gravu, in care Metropolitulu Siagun'a erá sa-si documentedie din nou superioritatea sea politica, petrunderea cea agera in caracterulu celu confusu alu tempului acelui'a intunecosu, precum sî iubirea sî ingrigirea sea cea mare câtra natiune; dara prin evinemintele cunoscute impedecându-se intru realisarea intentiuniloru sele binevoitóre, se vediù constrensu la memorabilulu respunsu: „Flere possem, sed juvare non!“ Adese-ori ne vomu aduce inca aminte in viitoriu de aceste cuvinte memorabili.

La diet'a din Clusiu, acel'a-sî anu, totu Metropolitulu Siagun'a, cum se vede in combinatiune cu cele mentionate, isbutí a midilocí sî a desfasiurá insusi in dieta cunoscutulu votu separatu alu representantiloru români. Unde amu stá astadi, de amu fi remasu pre terenulu acel'a, continuându lupt'a ori unde ni se deschise câmpulu! Dara causele sciute nimicira sî acestu lucru.

In anulu 1866 participà elu la adunarea generale a asociatiunei trans. tienuta in Alb'a-Iuli'a, cá presiedinte. Cu acésta ocasiune se tienù si o conferintia privata nationala, la care totu densulu se incredintià cu asternerea unui memorialu la imperatulu. Lucrurile s'aru fi potutu indreptá in urm'a contielegeriloru dela acésta conferintie, déca s'aru fi procesu intocm'a dupa intielesulu avutu; dara memorialulu amentitu nefacendu-se, nici nu se potu asterne la loculu destinatu.

De aci incolo prea sânti'a s'a si obositu de drumuri sî mai inaintatu in versta sî si desgustatu sî amaritu pâna la sufletu pentru neintielegerile escate intre români, incepù a-si mai impuciná calatoriele; dara sî mai retrasu elu totu sî continuà ingrijirile sî luptele pentru binele comunu.

In anii 1867 sî 1868 participà la diet'a din Pest'a sî la incoronare. In anulu din urma se desbatù la diet'a din Pest'a inarticularea Metropoliei nóstre cu multu focu, sî in cas'a de susu a magnatiloru numai prea sânti'a sea singuru dintre români luá cuventulu in favórea acelui'a pledându pentru ea cu bunu tactu sî cu mare efectu, accentuându cuvintele scripturei. „Mil'a sî adeverulu s'au intempinatu, dreptatea sî pacea s'au sarutatu!“ Acésta participare fù cea din urma pasire a lui pre aren'a publica, politica, in dieta.

Totu in anulu acest'a tienù elu celu dintâiu Congresu nationalu bisericescu in Sabiiu pentru constituirea provinciei nóstre Metropolitane — incoronarea opului seu celui grandiosu sî imposibilu la parere de 21 de ani! In acestu Congresu depuse parintele Metropolitu Andreiu competinti'a legislativa sî administrativa a bisericei nóstre nationali, in mânile Congresului facendulu responsabilu pentru ulteriór'a sórte a bisericei. Intre lacremi de bucuria eschiamá prea veneratulu Metropolitu la acestu Congresu: „Innoiesce-te, innoiesce-te noule Ierusalime, câci ti-a venitu tie iéra-si lumin'a sî marirea Domnului preste tine au resaritu. Acésta casa Tatalu o au ziditu; acésta casa Fiiulu o au intaritu; acésta casa Duchulu o au inoitu.“ Erá o scéna de totu petrundietóre la incheierea acestui Congresu, cându membrii congresului, fiii cei sufletesci, incarcau cu laude sî cu espressiuni de multiemire pre imbetranitulu loru luptatoriu sî carmaciu bunu sî intieleptu, iéra acest'a adencu miscatu le respundea in cuvinte respicate, cu o ardóre in vederata, intrerupte adese de lacremi doiòse, lacremi ce numai lucratoriulu ce-sî vede oper'a inplinita, le póte versá.

(Va urmá)

Eata alu treilea articulu din „Federatiunea“:

Metropoli'a veduvita a româniloru greco-orientali.*)

III.

Consistoriulu metropolitanu, care de regula constà din metropolitulu cá presiedinte, din episcopii sufragani sî din asessorii alesi prin congresu dintre mireni sî cleru, la repausarea metropolitului are unu rolu fórte insemnatu, de óre-ce densulu in frunte cu episcopulu celu mai betrânu cá presiedinte primesce asupr'a sea tóte drepturile si detorintiele metropolitului in tóte causele administrative ale intregei metropolii pâna la alegerea resp. instalarea noului metropolitu.

Dintre aceste drepturi celu mai insemnatu este: conchiamarea congresului nationalu bisericescu pentru alegerea metropolitului fâra de a cere la acést'a convoirea ori licenti'a guvernului, avendu numai a notificá simplu acést'a conchiamare Majestâtiei Sele in virtutea §. 151. din stat. org. si in intielesulu art. de lege IX. din anulu 1868.

Sî aci insemnâmu indata, ca de-sî statutulu org. sî art. de lege IX. din 1868. vorbesce apriatu numai despre incunosciintiarea previa a Maj. Sele dara nu totu odata sî despre insciintiarea guvernului despre conchiamarea congresului totusi credemu a nu rateci déca aflâmu necessitatea de a se incunosciintiá sî guvernulu despre acést'a de óre-ce este cunoscutu, ca monarchulu, in ori-care statu constitutiunalu, domnesce prin ministeriulu seu parlamentariu sî domnitoriulu fâra scirea si consultarea ministriloru sei nu póte seversî nici unu actu de insemnatate publica. Spiritulu constitutiunalu alu Statutului org. o pretinde acést'a cu deosebire de-sî literele lui nu pomenescu nimic'a despre insciintiarea guvernului.

Cestiunea acést'a va aparé la multi póte de o cestiune de totu neinsemnata sî de natura secundaria. In adeveru asiá este; dara a nu pune nici unu pondu pre ea, aru insemná atât'a, câtu a ignorá unu principiu fundamentalu alu tuturoru constitutiuniloru, sî a provocá unu amestecu a poterei de statu in causele nóstre administrative bisericesci. Ori nu s'aru poté usioru intemplá, ca guvernulu, déca densulu n'aru fi incunosciintiatu previe despre conchiamarea sî tienerea congresului, dupa principiulu mai susu indicatu constitutionalu sî din motivulu, ca dreptulu de suprema inspectiune nu se póte eserce fâra inconosciintiare previa, aru oprí tienerea congresului, prin ce aru avé ocasiune a se amestecá in administratiunea bisericei gr. or, si a provocá dificultâti, ba chiaru desbinâri intre membrii congresului. Cine nu-si aduce aminte, ca desfacerea sî suspenderea congresului serbescu a urmatu chiaru din o astfeliu de afacere secundaria, din unu actu, ce se „póte numí alu politetiei“.

Sa nu fimu deci scrupulosi de feliu in asemenea cestiuni, cari déca le vomu resolví in intielesu constitutiunalu, bisericei nóstre nu voru causá nici o superare ori scurtare de dreptu, pre cându procedur'a contraria aru poté aduce cu sine mare incurcatura in biserica. Nu potemu afirmá, ca statutulu org. aru recunósce de unu factoru supraveghiatoriu numai pre M. Sea, de óre-ce aflâmu destule pasagie in statutu, cari pretindu ca unele organe ale metropoliei sa se puna in relatiuni oficiale cu guvernulu tierei, precum e d. e. dispusetiunea, ca consistoriulu eparchialu este indetoratu a incunosciintiá despre mórtea Episcopului „pre Metropolitulu sî pre guvernulu tierei“, sî noi voimu a crede, ca Consistoriulu metropolitanu va comunicá cu guvernulu determinatiunea sea despre conchiamarea congresului alegatoriu de metropolitu sî in intielesulu bisericei se va nisuí a evitá ori-ce conflictu neinsemnatu intre biserica sî statu.

Incâtu acum pentru conchiamarea congresului natiunalu, acést'a trebuie sa se intemple in decursu de trei luni dupa repausarea metropolitului, ceea ce — dupa noi — va sa dica atât'a, ca congresulu pâna in trei luni nu numai ca are a fi conchiamatu, ci a-si sî incepe lucrârile sele, adeca dela diu'a mortiei lui Siagun'a 28 Iuniu st. n. pâna la 28 Septembre. Pâna in finea lui Sept. deci metropolitulu ierarchiei gr. or. române trebuie sa sî fia alesu.

Aci inse punemu o intrebare de mare insemnatate, carea cere o deslegare corecta sî amesurata Statutului org. intrebarea: cine alege pre metropolitulu? congresulu de mai inainte alesu inca in an. 1870 si inmultitu cu 30 deputati din Archidiecesa? ori unu congresu de totu nou compusu pre bas'a unei alegeri nóue?

Parerile in acésta cestiune ponderósa suntu diverginti. Unii tienu, ca de óre-ce mandatulu deputatiloru congresuali durédia 3 ani de dile, care numai in 13 Octomvre 1873. st. n. va sa espire, pre cându biseric'a româniloru gr. or. — precum socotirâmu mai deasupr'a — trebuie sa sî fia provediuta cu metropolitu; de óre-ce mai departe, de-sî Statutului org. vorbesce de unu congresu ad hoc, nu prescrie espresu nicairea, ca acestu congresu, care afara de alegerea metropolitului n'are nici o agenda, trebuie sa fia compusu din deputati alesi numai pentru alegerea metropolitului, — urméza de sine, ca toti acei deputati, cari au fostu alesi sî verificati pentru congresulu din 1870, au dreptu a-si ocupá loculu loru in congresulu alegatoriu de metropolitu fâra de a se supune unei alegeri nóue.

Iéra altii tienu chiaru contrariulu. Ei adeca dicu, ca acestu congresu este estraordinariu sî inca estraordinariu nu in acelu intielesu, ca congresulu, care in trei ani de dile numai odata are sa fia conchiematu pentru afacerile ordinarie, poté tiené sî siedintie estraordinarie pentru afaceri grabnice sî estra-ordnarie, ci in altu intielesu, in intielesulu prescrisu in statutu, deadreptulu numai pentru alegerea metropolitului. Intre congresu estraordinariu sî estraordinariu dara este o mare deosebire, sî inca cu atâtu mai vertosu, câci congresulu are sa numere 120 de deputati, pre cându congresulu ales pre 3 ani numera numai 90. deputati, adeca: la congresulu alegatoriu de metropolitu se tramitu 60 din arcsidiecesa, 30 din dieces'a Aradului, sî iéras 30 din a Caransebesiului; din contra la congresulu ordinariu, cu mandatu de 3 ani fia-care diecesa tramite câte 30 deputati, la olalta 90. Ma departe totu acestia dicu, ca la congresulu de 90, membri episcopii sufragani suntu indatorati a se infacisiá la siedintie cá episcopi, dara nu potu ocupá locu cá deputati, prin urmare nici nu potu fi alesi de deputati, pre cându din contra: la congresulu de 120 membri sî episcopii potu fi alesi de deputati sî cá atari au dreptu de votare sî consultare intomai cá ceia-lalti deputati (§. 155. alinea 2.) din ce urmédia de sine, ca Episcopii sufragani (celu din Aradu sî Carasebesiu) numai atunciá potu deveni deputati, déca pentru acestu congresu, se va escrie o alegere nóua in intrég'a metropolia. — Totu dupa acestia, apare de unu ce irationabilu, nelogicu, cá metropolitulu sa fia alesu de 90 deputati cu mandatu de 3 ani sî de 30 deputati (din archidieces'a) cu mandatu ad hoc, pre câtev'a dîle, pâna cându adeca s'a seversitu alegerea metropolitului.

---

*) Evenemintele a trecutu preste cele cuprinse in articulu, deci observârile ce amu fi potutu face la unele locuri ni se paru de prisosu. R.

Iéta dóue pareri contrarie, dintre cari sî un'a sî alt'a va avé destuî aperatori aprigi

Cestiunea merita a fi desbatuta cu tóta seriositatea sî in jurnalistica cu atâtu mai vertosu, câci chiaru acésta póte causá cea mai periculósa desbinare intre românii greco-orientali, ce apoi usioru aru provocá amesteculu guvernului in afacerile congresului, de óre-ce unii aru vindecá legalitatea, iéra altii nelegalitatea congresului alegatoriu de metropolitu, ceea-ce nu credemu sa o dorésca nici unu sufletu de românu.

Incâtu acum pentru noi: nu potemu tainuí de feliu, ca suntemu de prim'a parere adeca, noi tienemu: ca congresulu ce are a se conchiamá pentru alegerea metropolitului in trei luni de dîle dela mórtea lui Siagun'a trebuie sa fia compusu din cei 90 deputati alesi in anulu 1870, sî din 30 deputati noi cari au a se alege acum din archidiecesa.

Acést'a o pretinde logic'a, liter'a sî spiritulu statutului org.

Iéta ce dîce statutulu org. in §. 155:

„Pentru alegerea de metropolitu sî archiepiscopu, congresulu se compune din 120 de deputati, la cari archidieces'a concure cu jumetate din numerulu prefiptu; prin urmare: pentru numerulu presinte alu eparchieloru archidieces'a concure cu 60, iéra eparchi'a Aradului sî a Caransebesiului cu câte 30 deputati alesi dupa modalitatea prescrisa in §. 148. De sine intielegendu-se, archidiecesanii la acestu casu in fia-care cercu de alegere alegu câte doi deputati sî ca déca mandatulu deputatiloru pentru congresulu de mai nainte dejá alesi, inca n'a espiratu, numai pentru numerulu ce mai lipsesce, se facu alegeri nóue“.

„In congresulu compusu asiá pentru alegerea metropolitului episcopii sufragani, déca nu suntu alesi de deputati, nu au votu la alegerea metrepolitului“.

Cumca acestu §. alu statutului nu este asiá de chiaru, precum aru trebui sa fia, se póte vedé indata. Negresîtu este dubiu pasagiulu: „archidiecesanii la acestu casu, (adeca pentru congresulu alegatoriu de metropolitu) in fia-care cercu de alegere alegu câte doi deputati:“ de óre-ce acest'a va se dîca atât'a, ca in archidiecesa negresîtu au a se alege de nou 90 deputati, sî inca in fia-care cercu câte doi, pre cându in cele-late dóua diecese „numai pentru numerulu, ce mai lipsesce (din 30.), se facu alegeri nóue“.

Dupa noi o astfeliu de interpretare a statutului org. aru fi falsa, necorecta sî nebasata pre spiritulu legei. Pasagiulu adeca, care suna despre archidiecesa, nu va se insemne atât'a, ca acum sa se aléga 60 deputati, ci insémna ca numai in casulu, cându aru fi espiratu mandatulu de 3 ani aloru 30 deputati, de mai nainte, are se aléga archidieces'a in fia-care cercu câte doi deputati. Mandatulu a loru 30 deputati inse, care suntu pre trei ani dela 12 Octomvrie 1870, st. n. pâna la 12, Oct. 1873, inca n'au espiratu, sî nici ca va espirá in aceste trei luni, in decursulu câror'a metropolitulu trebuie sa fia sî alesu.

Cumca numai archidieces'a alege acum 30 deputati ad hoc, iéra ceia-lalti 30, cu mandatulu din 1870, nu suntu a se supune unei alegeri nóue: se vede sî de acolo, ca dupa acum citatulu §. alu statutului de sine se intielege, ca „déca mandatulu deputatiloru pentru congresulu mai dinainte dejá alesi, inca n'a espiratu, numai pentru numerulu, ce mai lipsesce (prin mórtea intervenita, séu prin neverificare, séu prin depunerea mandatului) se facu alegeri nóue.“

Acestu pasagiu alu §-lui 155, contiene apriatu o regula generala pentru tóte diecesele, prin urmare sî pentru archidiecesa, in intielesulu cârei'a membrii congresului alesi in anulu 1870, nu suntu supusi unei alegeri nóue, pentru ca mandatulu loru de 3 ani inca n'au espiratu sî va espirá numai la 12, Octomvre 1873.

Dara sî altcum, congresulu acest'a negresîtu este „estra-ordinariu“, la care deputatii de mai nainte trebuie sa fie invitati spre a-si esercitá dreptulu loru constitutionalu. Ori-ce congresu estra-ordinariu sa fie conchiamatu in 3 ani de dîle, pâna cându adeca tiené mandatulu loru, ei, cá representanti legali din deosebitele eparchie, nu potu fi eschisi dela siedintiele congresului acest'a. Intre acestu congresu estra-ordenariu, care este chiamatu a alege pre metropolitu, sî intre altu congresu estra-ordenariu numai atât'a este deosebirea, ca archidiecesanii la alegerea metropolitului suntu representati cu 60 deputati, intocmai cá sî cele-lalte dóua diecese la olalta, de aceea archidiecesanii afara de locurile vacante mai trebuie sa aléga 30 deputati.

Sî acésta dispusetiune a statutului 'si are rationea sea, despre care in numerulu viitoriu.

Cincu-mare, in dîu'a de sântulu Petru sî Pavelu 1873.

Motto: „Suum cuique.“ lex. LIII.
23 — 1868.

Motto de susu se cuprinde investitu in articulu de lege dietale 53. § 23. din anulu 1868, pre care pentru importanti'a, ce jace in trensulu in conesu sî cu corespundinti'a nóstra de fatia 'lu reproducemu inca odata:

„In comune sî orasie locuite din partea individiloru de confessiuni religionarie diferite, care comune dau din cass'a domestica spre scopuri bisericesci, séu in favórea ori-cârei scóle confessiunali ajutórie, din ajutórelie acestea fia-care confessiune religiunaria aflatória acolo e a se impartasî dupa proportiune drépta“.

Legea acést'a binefacetória este chiara sî pórta unu caracteru preceptivu, adeca ca are fâra nici unu respectu a se introduce in valórea ei dupa espres'a voia a legislatorelui.

Cum se aplica acésta lege pre la noi in fundulu regescu servésca de modelu urmatoriulu casu specialu:

Opidulu Cinculu-mare este in cea mai mare parte locuitu, dupa sasi sî de greco-orientali 300 de familii, cari au doi preoti romanesci de ritulu greco-orientalu. Orientalii cu greco-catolicii laolalta cari pórta in modu egalu cá adeverati suditi tóte greutâtile publice facu jumetatea populatiunei acestui orasiu insemnatu pre multu laudatulu pamentu regescu, ori dupa dîcal'a conlocuitoriloru sasi „tiéra sasésca“, pentru care nomenclatura nepotrivita cu positivele legi noi nu-i invidiâmu.

Biseric'a gr. or. in urm'a otarirei universitâtiei sasesci castigâ din pamenturile comunali dupa multele sî neobositele straduintie portiune canonica constatatória firesce numai in livedii de fenu pre la margini de paduri sî peréue „pre cându biseric'a cea gr. cat. pâna astadi nu are nici unu degetu de pamentu sub titlulu portiune canonica.

Fiindu inse ca ambii preoti gr. orient. nu posedu case sî gradini parochiali, dupa cum se cuvine dupa lege, representanti'a bisericei nóstre, a inceputu din anulu 1867 incóce, a se plange sî a se rugá de comun'a politica, cá aceea in interesulu bunei intielegeri sî pre basea acelei impregiurâri, ca preotii nostrii inca suntu functiunari ai statului, cá sî ai dloru, cari capeta din visteri'a statului pre anu 2282 fl. 48 xr. m. c. sî din dotatiunea infiintiata din averea comuna a fundului regiu pre anu cu 1500 fl. m. c. o insemnata parte banala, posedu dóue curti cu gradini mari sî insemnata portiune canonica iéra segregate din averea inmobila comunala, pre cându preotii nostri afara de sarbed'a loru portiune canonica putienulu venitu dupa stola, n'au nici o léfa in bani, sî nici curte sî gradina parochiala, sa segregedie locu de curte sî grâdina parochiala, dintr'unu pamentu comunalu in marime de $13^{1}/_{2}$ jugere aflatoriu in orasiu lânga drumulu tierei sî in rendu cu românii, câci alte pamenturi comun'a politica nu mai posede spre a potea satisface dreptei nóstre pretensiuni.

Vediendu acésta representanti'a politica in locu sa ne molcomésca, cá sî la bune sî rele sa fimu românii adeverati frati cu sasii, si au impetritu inim'a de cererea nóstra, sî nerespectându-o, contra clarei dispositiuni legali positive a susu citatei legi, ne-au respinsu drépt'a nóstra pretensiune fâra resultatu favoritoriu, dîcendu, ca nu ne dau nóue nimic'a din gradin'a cailoru, pre carea, cá sa nu mai avemu ansa a le mai cere casa sî curte parochiala, in anulu 1868 au cinstit'o din óra bisericei evangelice.

Contr'a acestui actu de donatiune amu insinuatu recursu sî tergulu facutu s'a anulatu atâtu din partea incl. comitiatu câtu sî a inalt. regiu guvernu transilvanu sî s'a facutu indigitârile de lipsa spre a ne indestulí sî drépt'a nóstra pretensiune, nr. guverniale 19787. sî nr. comitiatului 339 ex 1868. In zadaru, ca representanti'a politica opidana, nu s'a vediutu indemnata, a ne tinde mâna de ajutoriu din pamentulu comunalu predîsu in marime de 13 jugere sî $800\square^{0}$ de-sî erá obligata dupa lege.

Din nou amu petitiunatu sî resuscitatu petitulu petitiunei nóstre de mai inainte.

Vediendu acésta representantia opidana au cugetatu la unu nou planu de traficarea grâdinei cailoru in favorulu bisericei loru in daun'a bisericeloru nóstre. — Sî cum? Şa auditi ómeni buni, lucruri ne mai audîte!

Biseric'a luterana a avutu mai demultu lânga biseric'a gr. cat. o grâdinutia costisia numita „maieriste“, carea nu aducea nici unu venitu, sî din acestu motivu au parasit'o de voia buna posesorulu ei prefacendu-se in ulitia pre lânga biseric'a gr. cat., — unde crescu acum numai scaieti muscalesci sî talp'a gâscei.

Vestit'a comissiune esmisa spre elaborarea planului de traficare, in frunte cu acel'a vestitu planuitoriu alu mai vestitei mori de ventu pocite din Cincu-mare, si-au framentatu capulu in totu tipulu ca cum aru putea face, cá justo titulo „grâdin'a cailoru“ se vina intréga in mân'a bisericei loru, sî apoi cá totusi sa faca pre fatia legei susu citatu destulu, sî eata dupa multe svaturi scósera tréb'a la lumina: ca maieristea parasita de multa vreme, aflatória lânga biseric'a gr. cat. pre unu rosoru plinu de spini, fâra nici unu pretiu, sa se pretiuiésca câtu se póte de susu pre calea judecatorésca sî apoi in pretiulu acest'a potentiatu sa ne o dea ambeloru biserici de „portiune canonica“ sî apoî pentru biseric'a ev. sî preotulu ei celui bine dotatu, se scótia din grâdin'a cailoru, a cârui pamentu inca se va pretiuí câtu se póte de josu, pre basea art. de lege 53. § 23 ex 1868, de trei ori câtu face pretiulu pustiitei maieristi. — Fórte buna socotéla!

Contr'a acestei speculatiuni fâra de sociu sub firme fatiarnice, amu insinuatu recursu la on. oficiolatu, care, respingendu-ne recursulu ne-au indreptatu sa ne tienemu de tergulu, care se va face. Sî contra acestei otariri amu recuratu la a trei'a instantia dovedindu, cumca nici dupa sântele canóne bisericesci nu este iertatu impreunare cu biseric'a gr. cat. afara ca pamentulu numitu „maieristea“ n'are pretiu, sî nu póte serví de curte sî grâdina paroch. gr. or.

Acestu recursu presentatu sub nr. 2750—1872. 'lu asternù on. oficiolatu deadreptulu la inalt. ministeriu de interne sî nu la inclitulu comitiatu unde au fostu adresatu recursulu nostru, ca pre la comitiatu li se va impute brânz'a cá mai inainte.

Fâra de a se luá respectu la recursele nóstre sî la protestulu nostru sî alu besericei greco-cath. representanti'a opidana au esoperatu o comissiune estimatória din Seghisiór'a, carea fâra scirea nóstra, au facutu unu instrumentu de pretiuire ne mai audîtu: au pretiuitu pustiit'a maieriste in marime de $800\square$ aflatória in giurulu bisericei unite plina de scaieti, cu 800 florini v. a.

Horibile auditu! Sî din gradin'a cailoru $8{,}533^{1}/_{2}\square^{0}$ ori 5 jugeri si $533^{1}/_{2}\square^{0}$ la olalta numai cu 800 fl. v. a. pamentulu celu mai bunu in orasiu. — Lucru mai oribile nu se póte intemplá, ceea-ce prin o comissiune nepartinitória se póte dovedí, ca pretiuirea de fatia este unu monstru dupa parerea nóstra sî a buna séma cu scopu de a imbunatatí numai pre biseric'a luterana. — Ast'a este egalitate.

Dupa tenórea schimbului facutu de representanti'a opidana, s'au datu odata bisericei evangelice séu preotului ei 5 jugere $533^{1}/_{2}\square^{0}$ sî apoi inca de dóue ori atât'a adeca 10 jugere $1066^{1}/_{2}\square^{0}$ la olalta 15 jugere $1599^{1}/_{2}\square^{0}$ cá ecuivalentu pentru o jumetate de jugeru asiá incâtu nu numai gradin'a intréga a cailoru de 13 jugere sî $800\square^{0}$, s'a absorbitu, ci inca conformu schimbului facutu 3 jugere nu se ajungu, pre carii ii voru platí bis. ev. abuna séma din lad'a opidana inca cu 450 fl. v. a. câci pamentulu comunale nu esista.

Astfeliu se aplica in fundulu regiu de conlocuitorii nostrii sasi legea preceptiva, care dîce, ca din ajutóriele comunali „fia-care confessiune religionaria aflatória acolo e a se inpartasî dupa proportiune drépta.“

Iéta Cincanii sasi cum au scobitu drépt'a proportiune, ca ei dau bisericei loru 16 jugere fâra $^{1}/_{2}\square^{0}$ sî nóua ambeloru biserici fâra ajuturia câte a patr'a parte dintr'unu jogeru si anume biseric'a sasésca se capete 62 de pârti intregi si noi numai o parte. — „Sum cuique“ este batjocoritu si legea este aplicata numai in favorulu bisericei evang.

Acést'a este impartiéĺa sasésca drépta! — Acést'a este drépta proportiune legale!?!

Contr'a acestei procederi amu insinuatu din nou la incl. comitiatu protestu si ne amu rogatu se binevoiésca a nimicí schimbulu celu vatematoriu pentru noi, pre care adunarea scaunala inca l'au intaritu, despre care nu scimu ce se va fi alesu.

Audîmu ca sasii de influintia se punu cu totii si 'si dau tóta silinti'a pentru intarirea schimbului de susu si la inaltulu ministeriu de interne ce acolo s'aru aflá acum causa spre decisiune finala.

(Va urmá)

Sabiiu 15 Iuliu.

Onorata Redactiune! De óre-ce eu cá abonatu alu diuariului d-vóstre pâna acum nu v'amu incomodatu cu nice o dechieratiune, me rogu se aveti bunatate a publicá in pretiuita-ve fóia urmatórea templare, pentru care eu iau tóta respunsabilitatea asupra-'mi.

In urm'a concursului escrisu de inclitulu magistratu din Sibiiu si publicatu in diuariulu „Wiener Zeitung“ in anulu 1864, eu fui cá membru orchestru la asiá intitulat'a: Capel'a cetatienésca cu 200 fl. salariu anualu engagiatu M. Z. 7227. La intrebarea mea ca e acésta statiune definitiva, mi s'a respunsu intr'unu documentu M. Z 8049 cu intarire magistratuale, astfeliu:

Fatia de temerea esprimata, ca statiunea d-vóstre nu aru fi urmatu in sensulu concursului escrisu, sa ve linisciti cu aceea ca la casu de servitie corespundietórie poteti comptá pre unu postu definitivu esprimatu in § 8 alu statuteloru acludate. § 8 din statute suna: Concurentulu 'si tiene postulu pâna atunci, pâna cându elu nu renuncia la densulu séu pâna cându se suspinde din postu. Cést'a din urma numai atunci se póte templá, cându respectivulu se face culpabilu de o vatemare grea a detorintieloru sele si de o viétia scandalósa séu cându respectivulu devine neaptu pentru a suportá servitiulu seu!

Inca in anulu 1866 se facù o abatere dela organisatiunea statutaria a capelei si administratiunea se concrediù maiestrului de capela Haag. De óre-ce eu pre tempulu acel'a amu primitu fâra greutate si regulatu acea plata cá si Haag si portâudu capela pre lânga aceea totu acelu titulu: Capel'a cetatienésca din Sibiiu, eu cugetámu ca sum inca in servitiulu orasiului. Cum m'amu insielatu, va aflá onoratulu cetitoriu indata. Dupace capel'a cetatienésca Sibiiana remase fâra maiestru de capala 11 luni se concrediù dupa acea unui d. E. Berger, care vení din Zeplau. Acest'a voindu a-mi platí pre lânga totu servitiulu meu indelungatu mai putienu, eu me provocai la acea impregiurare, ca din anulu 1864 si si dela Haag amu capetatu fâra greutate 200 fl. v. a, inse in zadaru; eu nevrendu a remâné cu aceea ce voì se-mi platésca Hag, deveni lipsitu de pânea mea! Suplicai la directiunea politiei provocându-me la portarea mea atâtu in privinti'a morale, câtu si musicale, spre a fi aplicatu unde-va, inse nu aflai nice unu scutu, mi-a datu se intielegu, ca se remânu eu cea ce-mi da dlu Berger. Acést'a mi se parù togm'a asiá, cându cine-va la militia fâra causa aru avansá dela corporalu la vice-corporalu (gefreite), câci eu 'mi cugetámu: déca cetatea platesce dlui Berger aceea subventiune, pre carea a platit'o si lui Haag, mai departe: déca capetámu eu in anulu 1864 — 200 fl. cându puntulu de carne erá cu 12 xr.; mai departe: déca si servitorii orasiului capetau pentru scumpete ce-va mai multu plata si in 1873 e puntulu de carne cu 22 xr., atunci nimenea nu-mi va luá in ume reu (déca e vorba cá sa se sustiena capel'a in unu modu onestu), cându eu cá membru in orchestru amu cerutu celu putienu aceea, ce in a. 1864 erá statoritu. Inse nu a succesu si pentru ce? Pentruca se engagiédia numai acei membri, cari remânu cu ceea-ce vré sa le platésca d. Berger. Atât'a inse sta, ca membrii pre carii ii engagiédia dlu Berger, remânu la capel'a din Sibiiu si cându nu capeta subventiune si pentru lucruri ce se rentéza stau totu-déun'a la dispositione, cându suntu chiemati. Voiu spune acum, ca cum se imparte subventiunea. Dlu Berger platesce pentru cei 18 membri, cei are, 199 fl. pre luna; 4 din acestia au 8 fl. 33 xr. de óre-ce inse inclit'a comuna a votatu 300 fl. pre luna, mai remânu 101 fl. pentru d. Berger séu altulu, nu sciu, sciu inse, ca elu are dreptulu de a-si fipsá salariulu, ceea-ce nu se intempla. E adeveratu, ca elu platesce membriloru si pentru câscigurile laterali ceea-ce voiesce, si ca nimene nu e silitu a-si face socót'a. — Cu unu cuventu are plenipotentii, pre cari nici oficialii cei mari de statu nu le au. Se promovéza óre prin asiá ce-va art'a? Si totusi dlu V. se teme, ca sub atari impregiurâri d. Berger nu-i va placé in Sabiiu; inse fia dlu V. liniscitu ca unu asemenea postu nu va mai aflá Berger aiurea. — In an. 1864 s'au designatu pentru maiestrulu de capela 400 fl. si se aflá unu numeru mare de concurenti. Faca-se si acum asiá si se voru aflá multi fericiti cu asemenea conditiune, pentru ca mai au si castiguri laterali si dau instructiune in musica. Toti maiestrii de capela 'si tieneau de firma detorintia, a conlucrá in biserica, in reuniuni de musica si la inmormentâri; dlu Berger de-si trage parte mai mare din subventiune nu face asiá. Platesce-se dóra subventiunea pentru musicele de pre promenada, la baluri si teatre, maiale si inmormentâri? Pentru acést'a e unu onorariu estra si bunu. Pentru ce e dara subventiunea? dóra pentru ca platesce elu banii membriloru? E dóra capel'a indesata? Unde e unu violinistu, care se afla si la o capela de tigani si la quintettu, unde e unu celistu, oboistu etc.? A! pardonu, aceste nu me atingu pre mine, aceste sa le judece dlu V. cá omu de specialitate! Dlu V. paguba ca nu-i cunóscemu numele! ca nu aru avé sa se geneze de densulu. Dara eu unu misicantu seracu! potutu a-si fi pre lânga precautiunea cea mare cugetá, (1864) ca inclitulu Magistratu cetat. si scaunale din Sabiiu va concede unui d. Berger „de soiulu acest'a“ unu atare dreptu, cá sa-mi póta dice dupa servitie de mai multi ani: „D-ta poti merge, de nu voiesci sa remani cu ce-ti dau eu, mie-mi e egalu! Unde e aici adeverulu cuvinteloru de mai susu prin care fui asiguratu de unu postu definitivu? Nu suntu eu insielatu fatia cu anii mei cei mai teneri (atunci eramu de 28 ani) si fatia cu postu definitivu ce mi-lu poteamu castigá in Vien'a?

Iosef Koretzky,
musicantu nascutu din Bohemi'a.

Concursu.

Devenindu unu postu de invetiatoriu la scól'a capitala normala gr. or. si confessiunala din opidulu Resinari vacantu se deschide prin acést'a concursu.

Pentru acestu postu este anuatim unu salariu de 350 fl. v. a. 60 fl. v. a. relutu pentru cuartiru si lemne.

Concurentii voru avé sa documentedie ca suntu teologi absoluti si versati in cantârile bisericesci, si ca celu putienu au absolvatu gimnasiulu infer.

Absolutii de gimnasiu voru fi preferati.

Concurentii voru avé a-si asterne petitiunile loru bine instruate celu multu pâna in 30 Augustu cal. nou prin vener. scaunu protopopescu la oficiulu comunale alu opidului Resinari.

Resinari 22 Iuliu 1873.

(2—3) Oficiulu comunalu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de parochu in vacant'a parochia Bodu protopopiatulu gr. or. alu II-lea alu Brasiovului, sa escrie concursu pâna in 5 Augustu a. c. iéra cu 12 Augustu se va tiené alegerea de preotu.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiala cu tóte edificiele economice.
2. 15. Jugere de pamentu aratura si fenatiu.
3. Dela 140 familii câte o ferdela de bucate, grâu, orsu séu cucuruzu pretiuita in 1 fl. 20 cr.
4. Stol'a indatinata.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au a-si tramite cererile loru cu documente, ca au absolvatu gimnasiulu inferioru, cursulu clericalu si ca au functionatu mai multi ani cá invetiatori, la pré onoratulu scaunu protopescu gr. or. alu II-lea alu Brasiovului in Brasiovu.

Bodu in 17 Iuniu 1873.

Comitetulu parochialu gr. or. cu consimtiementulu meu.
Ioanu Petricu,
(3—3) Protopopu.

Concursu.

La scól'a capitala gr. or. din Saliste protopresbiteratulu tract. Sabiiului I. e de a se ocupá unu locu de invetiatorésa pentru fetitie, sub urmatórele conditiuni:

1. Léf'a anuale e statorita la 250 fl. v. a. pre lânga acést'a se da cuartiru liberu cu 2 incaperi si o culina séu tinda si 3 stângini de lemne de focu.
2. Concurentei sa-i fia possibile a dá fetitieloru instructiune din cârtile de invetiamentu in limb'a româna si germana si de va puté si in cea magiara.
3. Sa-i fia possibile a instruí fetitiele in modu teoreticu si practicu in lucruri de mâna, in genere si cu respectu la impregiurârile casnice de prin Saliste, si
4. sa póta instruí in gatitulu de bucate; in gradinaritu de legumi si in cele ce atinge purtarea sociale si de buna cuviintia.

Româncele, cari unescu conditiunile de susu se voru preferí; asemenea si alte persóne de alta natiunalitate, cari voru documentá prin vre-unu atestatu, ca au mai functionatu cá invetiatorésa la vre-unu institutu de invetiamentu privatu séu publicu, séu voru dovedí ca au absolvatu vre-unu cursu de pedagogia in vre-unu pensionu.

Cele ce voru sa concurga la ocuparea acestui postu sa-si inainteze suplicele negresitu pâna la 15 Augustu 1873 cal. nou la comitetulu parochialu gr. or. in Saliste, câci dupa espirarea acestui terminu concurentele nu se voru mai considerá.

Din siedinti'a comitetului paroch. gr. or.
Saliste, 2 Iuliu 1873.

Comitetulu parochiale in contielegere
(2—3) cu par. protopresbiteru respect.

Concursu.

La scól'a rom. populara gr. or. din Orastia se deschide prin acést'a concursu pentru doi invetiatori.

Emolumentele suntu:

Salariulu anualu pentru unulu câte 300 fl. v. a. cuartiru naturalu, $4\frac{1}{2}$ orgii de lemne pentru incalditulu scólei si câte unu pamentu aratoriu.

Doritorii de a ocupá vre-un'a din aceste dóue statiuni invetiatoresci suntu avisati a-si asterne subscrisului comitetu suplicele loru adresate câtra dlu advocatu Dr. A. Tincu presiedintele comitetului instruite cu documentele necesarie pâna in 15 Augustu a. c. st. v.

Cei ce voru documentá ca au servitu mai multi ani cá invetiatori, cei ce suntu in stare a invetiá copiii la cantâri in choru, precum si cei ce voru posiede cunoscintie pomologice voru avé preferintia la alegere.

Orastia, 14/26 Iuliu 1873.

In contielegere cu protopresbiterulu respectivu.
In numele comitetului parochialu.
(1—3) Dr. A. Tincu.

Concursu.

Pentru ocuparea ambeloru posturi invetiatoresci la scól'a elementare gr. or. din Suburbiulu Brasiovului „Brasiovechiu,“ se deschide prin acést'a concursu cu terminu pâna la 15 Augustu a. c.

Salariile impreunate cu aceste posturi suntu: pentru postulu de invetiatoriu primariu 300 fl. v. a. si doi stângini de lemne; iéra pentru postulu de alu doilea invetiatoriu 200 fl. v. a. si doi stânjini de lemne pre anu.

Doritorii de a ocupá acesle posturi au a tremite pâna la terminulu mai susu amintitu, petitiunile loru instruite in sensulu §-lui 13 din „Statutulu Organicu“ si adresate câtra Pré onoratulu domnu Protopopu 1-iu alu Brasiovului Iosifu Baracu.

Brasiovu in 3 Iuliu 1873.

Comitetulu parochiale dela biseric'a gr. or.
din Brasiovu-vechiu.
Georgiu Persinariu,
(3—3) Parochu cá presiedinte.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a si tipariulu tipografiei idiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cătra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 59 ANULU XXI.

Sabiiu, in 22 Iuliu (3 Augustu) 1873.

†

Escelenti'a Sea Archiepiscopulu sî Metropolitulu Andreiu Baronu de Siagun'a.

(Urmare.)

In anulu 1870 tienù prea sânti'a sea alu doilea congresu nationalu biser. sî totu odata celu dintâiu in restaurat'a nóstra metropolia, pre bas'a statutului organicu. Cu dorere trebuie se observâmu, ca la acestu congresu intrevenira unele impregiurâri, cari machnira sî mai multu anim'a betranului metropolitu inca mai nainte ranita.

In urmatoriulu anu 1871, mai la inceputu, prea de tempuriu imbetranitulu sî inalbitulu nostru metropolitu, obosîtu de lupte grele fù lovitu intâiasidata de ból'a cea grea, care mai pre urma totu i scurtà firulu vietiei. De ací inainte numai avù dile senine.

Dara sî asiá bolnavitiosu sî neputinciosu cum erá trupesce, câci spiritulu celu mare nu-lu parasì pâna la mórte, — la provocarea comitetului nationalu din Sibiiu, totusi se mai puse odata in fruntea afaceriloru nationali, in calitate de presiedinte alu comitetului nationalu vechiu, dorindu din anima descurcarea sî inaintarea causei nóstre nationali. Durere! si acum fâra de efectu. Cine a fostu caus'a ce impedecà sî de asta-data nesuintiele lui cele sincere, se scie dejá, sî se va sci inca sî mai bine din hartiele oficióse respective, cari se voru publicá la tempulu seu.

In urm'a ivirei bólei, celei grele, presimtiendu-si sfersîtulu ce se apropiá cu pasi rapedi, pasulu celu dintâiu i fu a-si face testamentulu, pre carele cu ce-va mai inainte la congresulu premersu lu nimicise — sî a-si inventá tóta averea miscatória sî nemiscatória, asiediendu amendóue actele acestea, adeca testamentulu sî inventariulu spre pastrare la Consistoriulu archidiecesanu.

Astfeliu cuprinsu de bóla, cându mai usioru, cându iérasi mai greu, intre sperantia sî ingrigire, o duse reposatulu pâna in tómn'a anului trecutu, cându coplesîndu-lu din nou reulu, mai pre urma lu aruncà la patu, de unde nici nu se mai sculà, dandu-si sufletulu celu nobilu in mânile creatoriului in 16 Iuniu a. c., in alu 65-lea anu alu vietiei sî alu 27-lea alu archipastoriei sele celei sbuciumate, pline de fapte stralucite sî de gloria. Presenti'a si-o pastrà densulu pâna la cea mai din urma resuflare, luptandu-se in resignatiune admirabila cu mórtea. Cuvintele lui cele din urma fura: „Cu mine e gat'a, Nicolae! Ce va vrea Dumnedieu, tóte suntu in ordine. Fi-ti pe pace, aveti-ve bine, nu ve sfaditi.“ Cuvinte adeveratu parintesci!

Astfeliu se stinse neuitatulu nostru archiereu carele incâtu pentru verst'a sea aru fi mai potutu traí inca diece dóue-dieci de ani.

Ból'a lui a fostu bóla de apa provenita, cum spunu medicii, din defectu organicu la inima (Hypertrophia et dilatatio cordis). Dara ból'a lui cea originala din care se nascù sî cea trupésca amintita, a fostu, cum dau cu socotél'a cei ce-lu cunoscura sî-i cunoscura impregiurârile mai de aprópe, ba precum se enuncià chiaru sî d. medicu sî consiliariu reg. Dr. Pomutiu, carele inca 'lu visità, — bóla psichica: superarea, machnirea. Putieni ómeni voru fi, cari prin meritele loru sî prin facerile loru de bine sa-si fi castigatu atâti inimici, atâtea neplaceri sî scârbe in deosebite directiuni, sî inca dela acei'a, câror'a le facù mai multu bine, — cá reposatulu. Mai pre urma se desgustase de tóte. Elu nu mai primié pre nimeni la sine. —

Dara pre lânga faptele cele maretie insîrate mai susu, mai seversî présânti'a sea par. Metropolitu Andreiu inca o multime altele, nu mai putienu stralucite cá acelea pre terenulu bisericescu, scol., nationalu sî socialu. Indata la inceputulu an. 1850, incetându turburârile, sî cunoscendu necessitatea sî puterea pressei, infiintià tipografi'a archidiecesana, cu propriele spese si pre lânga mari greutâti sî pedeoi purtându chiaru si procesu cu mai marii tempului. Scopulu tipografiei archid. e cum vediuramu in testamentulu reposatului publicatu in nr. precedentu, celu mai salutariu: inlesnirea tiparirei cârtiloru sî a autoriloru români ortodocsi, precum sî ajutorirea veduveloru preotese. Averea de astadi a acestei tipografii suie la dieci de mii, care pre lânga o administratiune totu asiá de buna, cum fù a reposatului, va puté cu tempulu cresce la sume considerabili. Dara tipografi'a acést'a pre lânga fondulu amintitu sî pre lânga folosulu celu mare alu cârtiloru tiparite in trens'a mai are inca sî acelu bine nepretiuitu, ca ca in viéti'a sea de 23 de ani, dete contingentulu celu mai mare pentru industri'a nationala. Unu numeru insemnatu de sodali români esiti din tipografi'a nóstra archidiecesana, sburara, pre la tóte tipografiele din Transilvani'a, Romani'a, ba sî la Pest'a, Vien'a sî Parisu inca ajunsera unii dintre acei'a. Nu multu dupa aceea, in an. 1852, infiintià elu sî diuariulu nostru „Telegrafulu Romanu“, carele astadi se afla in alu 21-lea anu alu vietiei sele.

Présânti'a sea infiintià mai incolo institutulu archidiecesanu teologicu de 3 ani, sî celu pedagogicu de 2 ani, provediendu-lu cu profesorii receruti cualificati pre la universitâtile din afara; esoperà infiintiarea a dóue gimnasii române ortodocse, unulu completu superioru in Brasiovu, sî altulu inferioru in Bradu, precum sî a mai multoru scóle capitale, si la 600 scóle elementari, in intrég'a archidiecesa.

Compuse insusi o multime de cârti bisericesci, dogmatice, canonice, istorice sî scolari, intre cari cele mai renumite suntu: istori'a bisericésca, dreptulu canonicu, enchiridionulu seu prescurtarea pidalionului, pastoral'a, antorismosulu etc. inavutindu astfeliu in modu considerabilu literatur'a bisericésca, sî familiarisându totu-odata pre români cu literatur'a bisericésca sî in specie cu canónele, despre care pâna la densulu mai nimenea nu sciá nimicu. Tóte cârtile bisericei nóstre rituali de totu voluminóse, percurse sî indreptate de elu insusi, o labóre din cele mai ostenitióse acést'a, le retiparì in tipogafi'a sea, incependu dela biblia, mineie etc. sî pâna la octoichulu celu micu, inzestrându bisericele române din monarchia, Romani'a sî Turci'a cu ele. Elu ajutà cu sume mari institutele nóstre de invetiamentu, intre cari cu deosebire gimnasiele din Brasiovu, unde pre lânga alte 2—3000 fl. in bani cumperà sî o casa pentru locuinti'a directorelui, sî celu din Bradu cu 2000 fl., apoi mai multe scóle capitale precum pre cea din Salisce sî Fagarasiu etc., sî biserici precum pre cea din Gusteritia lânga Sabiiu, ce tocm'a acum se zidesce cu 3000 fl. pre cea din Laculu-Negru (Fekete-Tó) in Ungari'a cu unu orologiu de turnu in pretiu de 600 fl. pre cea din Orade'a-mare cu unu baldachinu de mare pretiu s. a. s. a. apoi elu mai impartì multime de stipendie tineriloru nostri de pre la deosebitele institute sî facultâti. Erá unu tempu, cându in Ardélu nu se sciiá de alte stipendii decâtu numai de ale Metropolitului Siagun'a, ba, cându densulu nu mai poté ajutá, se indreptá insusi pre la altii pentru ajutorirea cutârui sî cutârui studentu românu lipsitu d. e. la Sin'a mai nainte, Hagi Const. Popu, la comun'a nóstra bisericésca din Vien'a etc. Elu introduse celu dintâiu intre români, ba sî intre streinii din patria, conferintiele invetiatoresci, sî totu elu fu celu dintâiu, carele se luptà sî aduse la valóre caracterulu confessiunalu alu scóleloru nóstre, pre cându alti barbati nationali 'lu tieneau de reu, sî i faceau opusetiune, recunoscendu astadi cu totii bunetatea acestui principiu salutariu.

Présânti'a sea mai departe infiintià unu numeru fórte frumosu de fundatiuni sî fonduri spre deosebite scopuri, parte din averea propria, parte prin colecte la care inse densulu inca participà cu sumele cele mai mari. De aici se tiene fundatiunea Francisco-Iosefiana pentru studentii seraci, sî cea pantasiana intru amintirea repausatului seu protosincelu Dr. Gregoriu Pantasi; apoi fondurile urmatóre: alu archiepiscopiei, alu seminariului, alu bisericei catedrale, alu preotimei archid., alu bisericeloru serace, alu scóleloru serace, alu invetiatoriloru seraci, alu personalului bisericei catedrali, alu personalului cancelariei archid., alu sinodului archid. sî altele mai merunte, cari tóte la inceputu sî dupa aceea tempu indelungatu se administrara printr'ensulu, iéra astadi se afla in administratiunea Consistoriului archid. sî respective a celui epitropescu, sî crescura binisioru.

Présanti'a sea castigà archiepiscopiei respective archidiecesei, iérasi parte din averea propria, parte prin colecte in modulu indicatu, precum sî din fondurile acurate prin trensulu, 10 case dintre cari residinti'a cea nóua archiepiscopésca cu unu fundus instructus, cá care nu se mai afla altulu la nici o episcopia séu archiepiscopia, sî edificiulu seminarialu suntu unele dintre cele mai frumóse edificie din Sabiiu, precum sî gradini sî alte realitâti. Casele seminariale singure le cumperà cu 30,000 fl. din averea propria sî le daruì archidiecesei pentru de a se folosí de institutu seminarialu pedagogico-teologicu.

Présanti'a sea ne midiloci din vistieri'a statului 54,000 fl. pentru cleru sî invetiamentu, si anumitu 50,000 fl. pentru Consistoriu, seminariu sî preotimea archidiecesana, iéra 4000 fl. pentru gimnasiulu din Brasiovu.

Présanti'a sea in fine 'si asecurà viéti'a cu 100,000 fl pre sém'a bisericei, ne lasà sî acum la mórte o fundatiune frumósa pentru bisericile sî scólele serace, testandu-si astfeliu tóta averea sea insemnata bisericei spre scopuri bisericesci, scolari sî filantropice.

Inse preste tóte acestea sa nu uitâmu, ca présanti'a sea par. Metropolitu Siagun'a e acel'a, carele sub tempulu archipastorirei sele ne radicà clerulu sî poporulu decadiutu la gradulu de cultura sî la demnitatea cei compete; ca elu restituì vadi'a bisericei, ce se perduse sî se calcase in picióre in temporile cele de suferintie; ca elu restatorì ordinea sî disciplin'a in cleru sî preste totu in biserica, ce lipsea de totu mai inainte, sî ca elu ne recastigà autonomi'a sî libertatea bisericei natiunali, ne restaurà vechi'a metropolia sî ni-o organisà pre basele cele mai liberali in intielesulu canóneloru sî alu bisericei primitive, incâtu rara biserica se mai afla astadi bine organisata, cá biseric'a nóstra!

(Va urmá.)

Andreiu Siagun'a.

Archiepiscopulu sî Metropolitu sî revindicatoriulu autonomiei bisericei române ortodocse din Transilvani'a, Banatu sî Ungari'a, column'a Romanismului si fondatoriu alu societâtiloru patriotice din Transilvani'a, trecutu la eternitate 16 Iuniu ór'a 6 sér'a.

Anulu 1873 fù anulu lacremiloru. — Napoleonu, Cuz'a sî Andreiu Siagun'a in jumetatea acestui anu, trecura la eternitate: trei uriasi luptatori pentru români sî romanismu. — La trecerea loru, de pe acést'a lume, lacremile au cursu sî curgu de la Tis'a pâna la marea Négra. — Lacremile nu suntu tributulu omului: suntu tributulu ce da natur'a prin omu pentru devinitâtile destinate de susu a lucrá la conservarea operei creatoriului, la conservarea progresului genului umanu, legi indispensabile a le creatiunei. Si cá proba, ca lacremile suntu tributulu naturei, este ca la mórtea acestoru trei goliati, versara lacremi chiaru sî acei'a ce in viétiale nu-i iubéu. — Disu este, ca legea naturei sa se implinéscu. — Disu este „Ceriulu sî pamentulu voru trece, iéra cuvintele, iéra legile mele nu voru trece, ci se voru impliní,

Curgeti, curgeti dara lacremi dela Tiss'a pâna la marea Négra, pentru Siagun'a, precum a-ti cursu pentru Napoleonu III sî pentru Alecsandru celu mare alu românilor!!! In ori-ce parte a globului móre unu românu mare, lacremile curgu in ori-ce locu!!! Curgu câci este multa viétia in românu; câci cându in corpu este multa viétia, corpulu sufere greu, corpulu simte crancen'a durere la pierderea unui membru alu lui!!! Tóte legile ómeniloru, tóte doctrinele ómeniloru, tóte teoriile machiaveliste sî jesuitice ne insiéla, numai natur'a mam'a nu neinsiéla. „Curgeti dara lacremi, curgeti dela Tiss'a pâna la marea Négra, câci pedestalulu catapetesmii bisericei române de preste Carpati, sî alu columnei românismului, Baronu Andreiu Sigun'a a trecutu la eternitate.“

„Auror'a Graiovei.“

In nr. 54 alu „Albinei“ gasimu unu estrasu din cele ce s'a aflatu cu cale a se publicá despre siedintiele consistoriului metropolitanu, preste care estrasu amu fi trecutu cu vederea, déca nu se atingea intr'ensulu consistoriulu archidiecesanu. I se imputa consistoriului archidiecesanu ca n'a datu rapórtele cerute de consistoriulu metropolitanu in cele trei dîle ale siedintieloru. — Fiindu ca s'a adusu lucrulu in publicu suntemu siliti a atinge si noi câtu se póte mai pre scurtu spre a-lu lamurí dupa starea lui cea faptica. Consistoriulu archidiecesanu nu din lene, nici din renitentia n'a implinitu dorinti'a consistoriului metropolitanu, rectius a mojoritâtiei acestui'a, ci pentru ca n'a vrutu sa tréca preste competinti'a sea prescrisa de statutulu organicu. Suntemu de acea firma sperantia, ca consistoriulu archidiecesanu, déca n'a datu, va dá consistoriului metropolitanu o lamurire fundata pre statutu si esplicata incâtu sa nu mai remâna nimenea din consistoriulu metropolitanu la indoiéla, ca pre care parte se afla, ca sa ne folosimu de espressiunile „Albinei“, „lucru mai ciudatu.“

Fiindu ca vorbimu despre consistoriulu metropolitanu avemu sa facemu cunoscutu cetitoriloru, ca ce amu promisu mai pre largu in materi'a acést'a in Nr. 56 amu suprimatu din caus'a lipsei de spaciu, dara totu-odata sî propter bonum pacis, pre care, dupa cum ni se scrie din Salisce, l'a luatu óre-cine, potemu dîce a trei'a di dupa..... fórte tare in desiertu!

Diurnalele ungurescî scriu acum mai de o septamâna despre unu evenementu care trebuie sa fia apretiuitu de ori care patriotu, de ori-ce românu. Evenementulu acest'a a fostu escursiunea juriului internationale dela espusetiunea universale din Vien'a, la Pest'a. In 27 Iuliu n. s'a incoronatu escursiunea acest'a, cu unu banchetu datu in curtea cea acoperita cu sticla a Hotelului „Hungaria“, la care banchetu s'au radicatu toaste in limb'a magiara, francese, spaniola, italiana, nemtiésca si japonese. Din tóte se vede ca lumea apretiuesce resultatele sî dupa aceste se orientéza si simpathiele. O purtare solidaria si intieléptа a magiariloru, ori câte aru dice cine-va, a smulsu pre Ungari'a din absolutismulu sî centralismulu germanisticu sî i-a datu aventulu recunoscutu de Europ'a. Baremu acum de amu invetiá sî noi minte incâtu sa numai credemu ca déca noi ne vomu retrage intr'unu unghiu va vení lumea dupa noi cu pelari'a in mâna si cu lacremi in ochi sa ne poftésca a ne pune in frunte la mes'a civilisatiunei; sa nu credemu ca déca vomu strigá noi continuu ca ceea ce facu ungurii suntu mofturi va sî fi asiá. Baremu acum sa vedemu sî sa intielegemu ca nu multimea numerica este absolutu vitalitatea unui poporu ci energia, sî activitatea pre care o desvólta. Este tempulu, sî esemple avemu destule, din cari sa putemu invetiá, ca noi trebuie cu seriositate sa facemu sî sa incetâmu odata cu vorbele góle, câci cine tace acel'a face ceva si cine face ce-va se respectéza de lume.

Siahulu Persiei Nassz-ed-Din, dupace a visitatu Russi'a, Germani'a, Angli'a, Franci'a, Elveti'a, Itali'a, dela 28 Iuliu n. se afla in Austro-Ungari'a.

Din Nord-Vestulu Transilvaniei.

Ce-va despre alegerea fiitoriului Metropolitu gr. or.

Gherl'a 14/26 Iuliu.

Nu este lucru de miratu, déca mai tóte foile din patria sî chiaru sî cele vienese se ocupa in unii articuli cu afacerea despre alegerea fiitoriului Metropolitu gr. or. a cârui'a scaunu a devenitu vacantu prin mórtea nemuritoriului Archiereu Siagun'a, — câci acést'a in adeveru este o cestiune pré momentuósa, a cârei resolvire fericita trebuie sa interesedie nu numai pre totu fiiulu bisericei respective, ci pre totu românulu adeveratu sî pre totu patriotulu binesimtitoriu. Trebuie sa se mire inse omulu, cându cetesce prin unele foi nisce idei retacite, prin cari se vedesce séu o intentiune de mistificare a adeverului, séu o necunóscere de lucrulu, de care unii ocupându-se aru voí póte sa deie directiuni. A designá de urmatoriu pre scaunulu metropolitanu greco-orient. pre unu Episcopu grec. cat. — precum facura N. Tem Z., Pest. L. P. Napló, sî Megy. Polg. cu Eppulu gr. cat. din Lugosiu — este o ignorantia, de care aru trebuí sa rosiésca fati'a autoriloru acestei idei. Numai putienu gresita sî intunecata este idei'a despre lucrulu din cestiune a acelor'a, cari insira sî compunu liste intregi de nume a barbatiloru laici cá totu atâti'a candidati de metropolitu. In adeveru mare ridiculositate! Dara, abstragendu dela altele, ore nu se afla intre preotime barbati incaruntiti nu numai pre terenulu politico-nationale, ci sî preferinte pre celu bisericescu? Acést'a este essenti'a lucrului. Noi nu avemu sa alegemu unu amploiatu alu statului, cá sa cercâmu numai dupa insusirile lui cá atare, ci avemu sa alegemu pre celu dintâiu dignitariu bisericescu, unde se receru sî alte calitâti, care le pretindu legile bisericesci.

A alege nu de Metropolitu, dara sî de preotu pre unu laicu, este in contr'a canóneloru bisericei gr. or., este in contr'a decisiunei espresse din statutulu organicu. A alege de Metropolitu pre unu laicu se opresce intre altele prin can. 17 sinod. I., can. 12 Laod., can. 10 Sard. — Iéra statutulu organicu in punct. 15 despre alegerea Metropolitului dîce, ca déca celu alesu de Metropolitu este Archiereu, se introduce indata in scaunulu metropolitanu prin congresu, iéra cându s'aru alege Metropolitulu dintre presbiteri, atunci alesulu se supune esaminârei canonice prin sinodulu episcopescu, sî aflându-se vrednicu se chirotonesce etc. Alu treilea casu nu este! Aci nici amintire nu se face despre laicu. Nu se face pentruca congresulu sî capulu congresului la compunerea acestui statutu au cunoscutu pré bine canónele bisericei nóstre, care nu iérta a alege de metropolitu pre unu laicu.

La casulu cându s'aru alege astfeliu urmarea aru fi cá sa se cerce dara, de este dupa canóne iertatu, cá laiculu alesu de metropolitu sa póta fi hirotonitu mai intâiu de preotu. In privinti'a acést'a Statutulu Organicu dîce in §. 13 despre candidatii de preotia, ca trebuie „sa fia teologi absoluti, apti pentru chiamarea invetiatorésca sî provediuti cu atestatulu consistoriului despre cualificatiunea loru de a imbracá postulu preotiescu.“

Acést'a aru fi prim'a fasa. Tocmai sî aci s'aru putea ivi prim'a dificultate, séu primulu impedimentu, ce aru face hirotonirea imposibile, séu o aru tragana-o unu tempu mai indelungatu, câci multe au de a dîce aci specialminte canónele sinodali sî apostolesci, pre care Eppulu concerninte are sa-le tiena in evidintia sî observe.

Inse celu-ce va sa devina Archiereu trebuie sa se sântiésca de ieromonarchu, trebuie sa fia din tagm'a monachale. Aci este alta dificultate; aci prescriu canónele alta cercare canonica deosebita sî mai stricta. Cumca Episcopulu are sa fia din tagm'a calugarésca, acést'a o legiuesce canonulu alu 12 sinod. VI., precum se desfasiura sî sa aréta si in compend. de dreptulu canonicu de Siagun'a § 153, unde dupa citarea canóneloru respective se face conclusiune sî se dîce: „sî asiá dela sinodulu ecumenicu alu VI, care s'au tienutu l'a anulu 691 eppulu se alege din tagm'a calugarésca.“ De aceea Metropolitii din Cesarea sî Chalchidonu in sinodulu locale, ce s'au tienutu la Constantinopole in an. 879 au disu locotienetoriului Papei Ioanu, ca „in biseric'a resariténa Eppu nu se face nimenea déca nu este din tagm'a calugarésca!“ Pidal. pag. 49. —

Pentru de a puté fi primitu cine-va in tagm'a monachale, cá apoi cu incetulu sî graduatim sa póta inaintá la trépt'a metropolitana, eata ce prescriu canónele intre altele multe adeca: sa se esaminedie, déca suntu destule puteri spirituali pentru abdicerea de sine sî dela cele lumesci! can. 2 I. II. Celu ce va sa se faca monachu are cá novitiu a fi trei ani in ascultare sî cercetare sî pre tempulu acest'a a invetiá din viéti'a sântiloru chiamarea monachale, precum sî tóte slujbele. Tempulu novitiului se póte scurtá numai din dóue motive, sî adeca 1, cându novitiulu cade in vr'o bóla grea, 2, cându novitiulu erá cunoscutu de barbatu religiosu sî evlaviosu, can. 25 alu S. Niceforu., can. 5. I. II. — Fâra licenti'a Eppului eparchiale nime nu se póte inaintá in tagm'a monachale can. 41 VI.

Eata aci unu adeveru basatu pre legi positive sî neresturnavere, fatia cu acei'a, cari nu cunoscu starea lucrului, seu burfescu in adinsu, ca l'a gr. or. stá lucrulu mai lacsu sî cá la reformati, ca noi nu cautâmu fâra insusiri politice sî lumesci la alegerea celui mai mare dignitariu eclesiastecu sî mai inaltu sacerdote in biseric'a lui Christosu!

Asiá dara pre basea legei positive sî a canóneloru bisericei nóstre unu laicu nu póte fi alesu de Metropolitu, sî déca cum-va totusi aru deveni alesu, totu pre basea acelor'a i s'aru puté aflá din partea Eppului concerninte sî a sinodului eppescu multe dificultâti séu chiaru impedimente, i se va puté sî va trebuí a i se prescrie unu tempu mai indelungatu de cercare, cá sa póta fi primitu in tagm'a ieromonachale, câci cu celu astfelui alesu de Metropolitu nu are mai multu congresulu a dispune, ci Eppulu séu sinodulu eppescu chiaru dupa punct. 15 din Statutulu organicu. A remâné inse Archidieces'a nóstra fâra Archiereu sî Metropoli'a fâra Metropolitu in tempu celu putienu de 2—3 ani din vin'a nóstra, aru fi o dauna nespusa sî responsabilitatea aru cadé asupr'a culpabililoru.

Sa nu umblâmu dara dupa fantasii sî ilusiuni, ci sa avemu inaintea ochiloru legea sî canónele positive, sî asiá sa nu ne impartimu, ci sa ne concentrâmu voiuti'a sî voturile in o persóna, a cârei chirotonire de Archiereu sa nu intempine nici o greutate, pre carea multiamita lui Ddieu ca o avemu in sinulu sî fruntea Archidiecesei nóstre, in o persóna, prin carea sa ne simtimu mangaiati sî in urm'a perderei celei enorme, ce o avemu prin mórtea prea bunului sî iubitului nostru Metropolitu Andreiu.

Unu iubitoriu de adeveru.

Cincu-mare, in dîu'a de sântulu Petru sî Pavelu 1873.

Motto: „Suum cuique.“ lex. LIII. 23. — 1868.

(Urmare sî fine.)

O radia de bucuria ne lucesce inca in atari serióse impregiurâri, câci amu auditu ca inaltulu ministeriu de culte sî instructiunea publica, transpunendui-se recursulu nostru din tómn'a trecuta contra hotarirei oficiolatului scaunalu din partea in. ministeriu de interne spre afacere competinte cu inaltului seu emisu din 7 Decembre 1872 Nr. 31,471 a dispusu in traducere cum suna:

„Otarirea adusa in caus'a portiunei canonice a bisericei gr. or. din Cincu-mare, se anulédia, sî oficiolatulu scaunalu, din acelu temeiu ca § 23 alu art. de lege 53 din 1868 demanda egal'a impartasire a tuturoru confessiuniloru locali; de óre-ce mai departe biseric'a gr. or. s'a jeluitu sî face esceptiune, ca nu s'a observatu egalitatea — sî de óre-ce — contrariu nu se vede din actele substernute, — se indetoresce a substerne unu conspectu specialu despre impartindele ajutórie la singuraticele confessiuni din cass'a alodiala locala sî totu-odata a face vidibila proportiunea singurateceloru confessiuni intre-olalta, — Dupa acést'a pertractându-se caus'a din nou sa-si dea atâtu biseric'a ev. câtu sî cea gr. or. despre acestea impregiurâri respunsurile loru sî sa se preciseze in specialu pretensiunea celei din urma sî in in fine sa se aduca o nóua decisiune.“

Acestui inaltu emisu ministeriale pâna astadi nu s'a satisfacutu. — Caus'a nu o cunóscemu.

Precum suntemu noi informati sasii nostri, cu cari purtâmu tóte greutâtile publice fratiesce, se lupta multu cá sa se decida schimbulu facutu in favorulu loru la ministeriulu interneloru, care póte nu are cunoscintia de pomenitulu emisu alu inaltului ministeriu de culte sî instructiune publica, si tientescu a aduce pre acestea dóue ministerii a buna séma in conflictu, contradictiune sî neconsecuintia, unu lucru, care noi amu voí a-lu incungiurá de tempuriu sî de aceea cu plecaciune cutediâmu a atrage atentiunea inalteloru ministerii la acestea impregiurâri, câci déca se va intarí tergulu cu gradin'a cailoru precum este elu stabilitu de representanti'a opidana cu preteritiunea susu citatului sî neresolvitului emisu ministerialu, afara de nereparabil'a dauna care ni se face ambeloru biserici rom. contr'a precisei legi positive, s'aru aruncá unu feliu de umbra strictiósa asupr'a inalteloru ministerii, carii lucru noi cá loiali civi ai statului amu voí a-lu evitá in interesulu adeverului.

Acést'a este lupt'a nóstra pre basea legei cei sânte pentru de a satisface sî concluseloru sinódeloru sî congreseloru, spre a ameliorá starea preotimei nóstre cei serace, sî credemu, ca ori-cum va resultá lucrulu, noi vis-a-vis cu dispositiunile positive legali, sî fatia cu biseric'a, ne-amu implinitu sacr'a detorintia, incâtu potemu asceptá inalt'a decisiune cu consciintia liniscita, incheiandu raportulu nostru cu: „videant consules“!

Afara de lupt'a legala pentru imbunatatirea stârei preotiloru nostri, avemu de a mai aduce la cunoscintia on. publicu cetitoriu, precumca sinodulu parochialu gr. or. din Cincu-mare in siedinti'a sea din 16 Novembre 1872. au facutu o plansóre câtra inclit'a Universitate sas. publicata in nr. 96 alu „T. Rom.“ din anulu trecutu in care iéra pre basea precisei legi § 23 alu art. de lege LIII. din 1868 ne-amu rugatu de inclit'a Universitate, cá dupa proportiunea drépta prescrisa de lege, sa se infiintieze sî pentru scól'a gr. or. din Cincu-mare o dotatiune anuala de 900 fl m. c., câci acést'a este a trei'a parte din dotatiunea pentru scól'a evangelica din Cincu-mare pre anu cu 2700 fl. m. c. din averea comuna a fundului regiu.

Amu doveditu pâna la evidentia, ca acésta tertialitate este dreptu proportiune basata pre lege sî ni se compete nóue. — Amu speratu dela inclit'a Universitate sas. a fi respectati cu cererea nóstra, cu atât'a mai multu, ca sî pentru scól'a industriale din Agnit'a s'a infiintiatu de curendu o dotatiune anuala de 800 fl. v. a., sî unu nou stipendiu pentru unu studinte de agronomia cu 120 fl. pre anu, pre cându pentru nici o scóla românа din scaunulu Cincului, unde la jumetate se urca poporatiunea româna, nu se afla nici o dotatiune facuta din averea comuna a fundului regiu.

Ne-amu insielatu inse amaru in asceptarea nóstra, câci inclit'a Universitate recunoscendu indreptatirea nóstra, din motive nerelevanti, ne respinse drépt'a nóstra cerere fâra resultatu favoritoriu.

Contr'a acestei decisiuni amu recuratu la in. ministeriu prin inclitulu comitiatu, inse recursulu ne fu respinsu din temeiu, ca contr'a decisiuniloru Universitâtiei sasesci recursu nu se admite. — Frumosu lucru sî acest'a!

Asiá dara sî aci amu gatat'o cu legea din 1868 art. 53. §. 23, câci nu are cine sa o esecuteze, de óre-ce inclit'a Universitate in fapta nu voiesce a-i recunósce valórea interna.

Sî in acésta directiune credemu noi firmu, ca oganulu supremu esecutivu alu legiloru nóstre constitutiunali este inalt. ministeriu ungurescu, sî sperâmu, ca acest'a cu poterea data in mâna va face cá legile legislativei tierei nóstre sa se introduca in viétia sî observedie dupa intrég'a sî adeverat'a loru valóre, câci ele au fostu creatiunea unei necesitâti imperative sî nu voru remanea litera morta, câci intru acestu casu legislativ'a s'aru face ilusorica sî superflua sî fia-care 'si va croí legi dupa placu sî arbitriu.

Unde amu ajunge apoi atunci ?!?

Cu acestea dle redactoru incheiamu, câci despre cele-lalte cercumstâri *), amu facutu ven. cons. arch. respectuós'a incunosciintiare, fâra sa vedemu vre-unu resultatu**), asiá incâtu noi nu ve incomodâmu mai departe, sperându ca stim. d-v. ve-ti scí apretiuí parerile nóstre sî a buna séma le-ati sî sprigini sub alte impregiurâri mai favorabili: „valete“. „Cei cunoscuti.“

Romani'a.

Bucuresci, 14 Iuliu 1873.

Dîlele acestea dóue gazete din provincia s'au ocupatu de a regulá viitoriulu tierei, punendu-si intrebarea, ce aru fi de facutu in casu de o vacantia la tronu sî propunendu fia-care pre candidatii sei dupa afectiune.

Initiativ'a a luat'o fói'a „Ialpugulu“ din Belgradu — organu alu tutoru gagautiloru din Basarabi'a care propune urcarea la tronu cu dreptulu de succesiune a micului principe Alessandru, fiiulu lui Cuz'a-Voda, pusu sub tutel'a unei regentie compusa din dómn'a Elen'a mama principelui, sî dnii Constantinu Negri sî Constantinu Cretiulescu.

Dupa acésta fóia, „Adeverulu“ din Craiov'a, neplacendu-i tocmai combinatiunea „Ialpugului“, ba inca pronunciându-se contr'a ideei de a se redicá la tronu o nóua dinastia, fia si chiaru româna, propune combinatiunea sea cu dnii N. Golescu, C. Negri sî I. Bratianu, regenti séu caimacami, pâna ce tiér'a se va pronunciá pentru form'a de guvernu ce i-aru conveni mai bine, sî care dupa „Adeverulu“ nu este alt'a decâtu numirea unui domnu pre terminu de cinci séu siepte ani.

Iéta dara o nóua cestiune la ordinea dîlei, o cestiune la care amu potea asigurá ca nu se gândea nime, sî in fati'a cârei'a acum tóte spiritele se voru fi framentându in conjecture spre a aflá din ce planu séu actiune ascunsa a potutu ea nasce.

Amu sî auditu chiaru pre multi din cei ce se alarmédia de tóte nimicurile, intrebându-se cu óre-care ingrigire de nu amu fi in ajunulu unui evenimentu mare! Sî dîcendu cu unu aeru convinsu:

— Se pregatesce negresitu ce-va! Sî pentru acelu ce-va se pune acum cestiunea spre a adjunge la o prealabile intielegere in privinti'a celoru ce au sa urmedie. . . In totu casulu acést'a nu póte fi facuta fâra precugetare!

Lua-vomu înse noi in seriosu acésta cestiune spre a o discutá?

Credemu ca aru fi o copilaria; câci, intr'ens'a nu se vede altu decâtu o trasura de profunda naivitate politica a foiloru de provincia, care nu póte avé nici o consecuentia.

Chiaru modulu cum s'a pusu acésta cestiune nu ne aréta, ca aru esí ea dintr'o cugetare matura, pentru ca fói'a ialpugéna séu gagautiéna o trântesce hodorog-troncu, aproposito de sgomotele ce s'au respanditu despre unu tractatu prin care s'aru asigurá viitórea independentia a statului românu, sî in ipotes'a ca principele aru abdicá astadi, cându nici o manifestare din parte-i nu póte face sa ii se mai presupuna o asemenea intentiune.

Privimu dara cá o neghióbia politica cestiunea pusa astadi de dîsele foi provinciali, sî cutediâmu a afirmá, pentru liniscirea celoru ce s'aru fi alarmatu ca amu fi in ajunulu unui evenimentu; cutediâmu a afirmá ca bietii nostri confrati si-au facutu in parte combinatiunea intr'unu modu cu totulu platonicu; sî reu nu póte fi in acést'a.

Numai unu lucru superatoriu sî necuviinciosu din partea acestoru foi: este a-si permite sa amestece nume venerabili in confusele dumnéloru combinatiuni.

Acést'a trebuie sa o condamnâmu sî o condamnâmu mai cu séma in aceea ce privesce combinatiunea Ialpugului, care pune in luptele politice numele insasi venerabilei dómne Elene sî ale dloru C. Negri sî C Cretiulescu, cunoscuti generalmente cá cei mai reservati barbati de statu ai Romaniei.

Foile iassiane ne aducu scirea ca remasîtiele repausatului intru fericire Alessandru Ioanu I s'au scosu din gróp'a provisoria unde se depusera, spre a se asiediá in cavoulu facutu in urma in intrulu bisericei dela Ruginós'a, care de acum devine cimitirulu familiei marelui domnu.

D. Baligot de Beyne secretariulu intimu alu lui Cuz'a-Voda, a cârui socire in Bucuresci o semnalaramu noi vorbindu despre accidentulu pre drumulu de feru intre Tecuci sî Prevalu, a plecatu spre a se intórce la Ruginós'a.

Credemu a sci ca d. Baligot se ocupa actualmente cu punerea in ordine a mai multoru documente de mare importantia, scrisori, corespondentie sî alte acte, intr'o brosiura in care 'si propune a face biografi'a lui Cuz'a-Voda.

Suntemu in nerabdare a vedea aparuta câtu mai curendu acésta lucrare de mare interesu istoricu pentru români, sî pentru care felicitâmu din tóta inim'a pre d. Baligot.

Nime mai multu decâtu dumnélui nu póte fi in posessiune de documente dupa cari sa se póta apretiá intr'unu modu justu o domnia care a stralucitu atâtu in ochii poporului românu sî continua a straluci inca in anim'a lui. Déca vomu crede ceea-ce se mai asigura cá positivu, totu d. Baligot de Beyne aru fi pastrându unu Testamentu politicu ce ii aru fi incredintiatu Cuz'a-Voda, cu imputernicirea de alu publicá la ocasiune favorabile.

„Poporulu“.

Varietâti.

⁂ Din programulu gimnasiului de statu de aici aflâmu ca in anulu espiratu au frecuentatu acestu institutu 280 de elevi dintre cari dupa nationalitâti 140 români, 132 magiari, 37 nemti; iéra dupa confessiuni 104 gr. or., 116 rom. cat., 36 gr. cat., 20 reformati calvini, 3 luterani sî 1 unitariu. Anulu urmatoriu scolasticu se incepe cu 1 Octobre n. Esamenele de primire pentru streini sî cele de repetitiune se incepu in 28 Septembre a. c. st. n.

⁂ **Coler'a** ia dimensiuni mari. La Dev'a, in giurulu Devei, la Orestia sî in giurulu Orestiei secera continuu victimele sele. La Clusiu unde s'a aretatu mai intâiu in tiéra este statornica sî de acolo se vede ca s'au straplantatu dupa cum ni se spune intr'o corespondintia privata la Bistritia sî in Valea Borgoului, sî precum aflaramu mai târdîu si la Reginulu sasescu. Casuri singuratice au fostu sî in Cisnadia asiá incâtu biciulu acest'a ddieescu putemu dice ca este respanditu mai preste Transilvani'a intréga. Pre lânga instructiunea ce amu reprodusu sî noi dupa „Lumin'a“ avemu sa mai adaugemu ca inainte de tóte viéti'a regulata este mijloculu, cu care se póte aperá cine-va mai siguru de acestu morbu. Va se dica sa nu se espuna transitiuniloru subite séu pre data din caldura la recéla sî vice-versa sa nu intarite cine-va pré tare intestinele prin beuturi spirituóse nici sa le ingreuneze pré tare cu mancare, sa se ferésca cu deosebire de mancâri sî beuturi cari dispunu pre omu la scaunu, dara sa se ferésca chiaru sî de fóme pré mare.

— Din Gherl'a ni se scrie ca sî acolo in locu sî in giuru domnesce coler'a sî cere victime in proportiune numeróse. Este demnu de insemnatu, ca din institutulu de corectiune au muritu in asemenare cu cetatea fórte putieni, dintre o suta de casuri de mórte numai **siepte** au fostu in institutulu de corectiune. De unde se vede apriatu ca unde se iau mesuri corespundietórie spre a preveni reulu si unde se supunu ómenii mesuriloru cholera nu are nici o potere.

⁂ Secerisiulu ni se scrie din mai multe pârti ca este multiamitoriu, cucurudiele au tangitu la inceputu, acum inse de cându a plouatu in urma s'au indreptatu sî promitu culesu bunu.

⁂ Viile nu voru da multa dara buna róda.

⁂ Pómele variadia fórte tare. In unele pârti ale tierei nu suntu, séu suntu de totu putiene. In alte pârti le strica paduchii (cu deosebire prunii patimescu de ból'a acést'a).

⁂ Muci. In pârtile secuimei s'a aretatu bóla de muci carea pustiesce caii fórte tare.

⁂ (Gimnasie nóue.) Incependu dela 1. Octobre a. c. se va deschide noulu liceu din Aradu. Incâtu suntemu informati, la acestu liceu, sustienutu in parte din unu fondu privatu, parte de statu sî aflatoriu in centrulu unui comitatu românu in majoritate (4/5.) limb'a româna are se fia cu deseversire desconsiderata. — Speramu, mai multu, o catedra pentru limb'a sî literatur'a româna

In numerulu din 22 Iunie a foi „Krassoer Zeitung“ cetimu, cumca gimnasiulu inferioru, ce se afla pâna acum'a in Lugosiu, va fi completatu cu clasele superióre. Ordinatiunea ministeriala, ce incuviintiéza acésta intregire, invoindu-se cu sustienerea de aici inainte din spesele statului, respinge totu odata cererea comitatului, cá devenindu gimnasiulu unu gimnasiu de statu, limb'a de propunere sa fia cea româna.

Astfeliu sî crasiovenii stau alaturea cu aradanii.

Intr'unu numeru mai demultu alu fóiei din Vien'a „Neue-Freue-Presse“ cetimu urmatórea depesia:

„Majestatea Sea a incuviintiatu infiintiarea a dóue gimnasie de statu complete, — unulu in Caransebesiu, altulu in Biseric'a-Alba.“

Ni se pune intrebarea, déca sî caransebesienii voru stá alaturea cu aradanii sî crasiovenii? — La biseric'a Alba nu incape nici a indoiélta.

„Lumin'a.“

⁂ Originea colerei. Reproducemu, dupa „Le Danube“, urmatórele renduri, relative la originea acestui morbu pustiitoriu:

Doctorulu Tholozan, corespondinte alu Academiei de sciintie, a cetitu o nota asupr'a cestiunei originiloru colerei. Acésta nota este imprumutata din conclusiunile unei opere, care va fi in curendu publicata. D. Tholozan a facutu prin acésta opera istori'a celoru cinci epidemiei colerice cari, dela 1831 pâna la 1873, au navelitu in Europ'a. Recunoscendu cu totulu complesitatea fenomeneloru cari insotiescu aceste epidemii si faptele adesea fórte opuse, câror'a aceste epidemii datorescu caracterele loru, d. Tholozan crede a fi in dreptu se afirme propositiunile urmatóre: 1-iu, nu este adeveratu ca coler'a a venitu in totu-déun'a din orientu in occidentu; 2-lea, nu este adeveratu ca Indi'a si Persi'a aru fi reservoarele naturale ale flagelului: 3-lea, pare fórte multu probabilu ca coler'a esista pre diverse punte ale Europei, ale Asiei si Africei, in stare latenta si sporadica, si ca din cându in cându ea resare ací dintr'unu locu ací din altulu din aceste continente, in tierile vecine; astfeliu ea s'a vediutu plecându séu din Indi'a, séu din Persi'a, séu din Ukrani'a, séu din Mek'a; 4-lea, nu este imposibilu ca epidemi'a colerica a fostu in raportu strensu cu conditiunile demotologice; ea a coincidatu de mai multe ori cu secete persistente.

---

*) Lucrâmu la o brosiura despre intemplamentele nóstre deplorabili, pre care o vomu tiparí sî imparti, spre a puté informá pre toti despre starea adeverata.

Not'a tramitiat.

**) Va sa-'lu vedeti, sî atunci ve ve-ti convinge, ca consistoriulu a fostu ceea ce trebuie sa fia, sî judecatoriu dara sî parinte impartialu. Red.

⁂ Celu mai vechiu diuariu alu lumei este fâra indoiéla „Acta populi diurna“ din care s'a conservatu unu numeru din anulu 168 inainte de Christosu. Acest'a contiene urmatórele: 29 Martiu. Consululu Licinius esercita astadi puterea functiunei sele. — O furtuna teribila se intemplà astadi, si fulgerulu despicà unu stejariu tocmai la amédi in apropiere de colin'a Veli. Intro crijma la pólele colinei Ioane avù locu o bataie, la care stapanulu birtului „La ursulu cu coifu“ fu greu ranitu.

— Edilulu Titinius pedepsí macelarii, fiindu ca acesti'a vendura publicului carne, care n'a fostu cercetata mai intâiu de autoritate. Cu amenda se cladí dieitâtiei unu templu. — Zarafulu Aufidius din Zarafia „La scutulu cimbrianu“ se facù nevediutu, lasandu in urma o mare datoria. Elu fu inse prinsu in fug'a lui, si fiindu ca se aflara toti banii asupra-i lu osandí Pretoriulu Fontejus, a restituí indata banii ce datorá.

— Capitanulu hotiloru Demiphon, care fu prinsu de legatulu Nerv'a, a fostu astadi restignitu pre cruce. — Flot'a cartaginensa a sositu astadi in portulu Osti'a“.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante, de alu 2-lea parochu la biseric'a ort. res., a SS. Archangeli din Satulungu, de clas'a 1-iu impreunate cu unu venitu anuale de 1000 fl. v. a, se escria prin acést'a concursu cu terminu pâna la 30 Augustu a. c.

La acestu postu potu concurá numai acei'a, carii pre lânga theologia au absolvatu celu putienu Gimnasiulu mare cu esamenu de maturitate, au depusu esamenu de cualificatiune naintea Maritului Consistoriu archidiecesanu; au servitu celu putienu trei ani cá invetiatori intr'o scóla confessionala publica, séu cá diaconi séu preoti si s'au distinsu cu purtârile loru morali.

Densii voru tramite Pré onoratului Domnu Protopopu respectivu Iosifu Baracu in Brasiovu petitiunile loru provediute cu documentele mentionateloru recerintie, si cei mai cualificati se voru preferá.

Satulungu, 19 Iuliu 1873.

(1—3) Comitetulu parochiale.

Nr. 209/1873.

Concursu.

La scólele centrale române ort. or. din Brasiovu se escrie concursu pentru ocuparea urmatóreloru posturi:

1. Unu postu de profesoru pentru limb'a si literatur'a magiara la scól'a comerciala si reala.

2. Unu postu de profesoru pentru music'a vocala la gimnasiu si la scól'a comerciala si reala cu 10 óre pre septamâna;

3. Dóue posturi de invetiatori adjuncti la clas'a intâi'a si a dóu'a paralela a scólei normale (primarie) de baieti.

Cei-ce dorescu a ocupá unulu din aceste posturi, sa binevoiésca a adresá la subscris'a Eforia scolara — celu multu pâna la 20 Augustu (1-ma Sept.) a. c. — concursele loru insocite de documentele, prin care sa dovedésca: a) ca suntu de nationalitate româna si de religiunea ort. or.; b) ca au conduita morala si politica buna; c) ca au cualificatiunea receruta pentru postulu la care competédia, — La constatarea cualificatiunei servesce cá normativa „Statutulu Organicu“ alu metropoliei române gr. or. din Ungari'a si Ardélu si regulamentulu prov. archidiecesanu pentru esaminarea profesoriloru si invetiatoriloru dela scólele române confessionale. — Competitorii, cari au séu esamene formale, séu o pracsa scolara, voru fi preferiti.

Salariulu anualu pentru profesorulu de limb'a si literatur'a magiara este 800 fl. v. a. pentru celu de music'a vocala 500 fl. v. a. si pentru unu invetiatoriu adjunctu 300 fl. v. a. prospectu de inaintare si dreptu de pensionare.

Celu alesu de profesoru séu invetiatoriu servesce anulu primu de proba, iéra dupa aceea se denumesce definitivu, déca va fi depusu esamenulu prescrisu.

Brasiovu in 16/28 Iuliu 1873.

Efori'a scóleloru centrale române ort. or.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea ambeloru posturi de invetiatori la scól'a populara româna gr. or. din Preurbiulu Brasiovului „Tocile“ se deschide prin acést'a concursu cu terminu pâna in 20 Augustu st. v. a. c.

Cu fia-care din aceste dóue posturi este impreunatu unu salariu anualu de câte 250 fl. v. a. ce se platesce in rate lunare dela biserica.

Doritorii de a ocupá aceste posturi au a tramite pâna la terminulu susnumitu concursele loru instruite in sensulu „Statutului Organicu“ adresate câtra Pré onoratulu Domnu Protopopu 1-iu alu Brasiovului Iosifu Baracu.

Brasiovu, in 15 Iuliu 1873.

Comitetulu parochialu alu bisericei „Sf. Treimi“ de pe Tocile din Brasiovu.

Stefanu Cicombanu,

(1—3) presiedinte.

Concrusu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu devenitu vacante la scól'a confessionale greco-orientale rom. din urbea Fagarasiu se escrie concursu pâna la 15 Augustu st. vechiu a. c.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu:

1. Salariu anuale de 150 fl. v. a. solvindu in 10 rate anticipative.
2. Cuartiru liberu.
3. Gradina de legumi de 115 °□.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si indreptá recursele loru instruite in sensulu statutului organicu bis. adresate Comitetului parochiale gr. or. Rvdissimului Domnu Petru Popescu in Fagarasiu.

Fagarasiu in 29 Iuliu 1873.

Petru Popescu, Ioanu Gram'a,
P. pp. Pres. com. par.
Ioanu Turcea,
(1—3) notariu.

Concursu.

Devenindu unu postu de invetiatoriu la scól'a capitala normala gr. or. si confessiunala din opidulu Resinari vacantu se deschide prin acést'a concursu.

Pentru acestu postu este anualim unu salariu de 350 fl. v. a. 60 fl. v. a. relutu pentru cuartiru si lemne.

Concurentii voru avé sa documentedie ca suntu teologi absoluti si versati in cantârile bisericesci, si ca celu putienu au absolvatu gimnasiulu infer.

Absolutii de gimnasiu voru fi preferati.

Concurentii voru avé a-si asterne petitiunile loru bine instruate celu multu pâna in 30 Augustu cal. nou prin vener. scaunu protopopescu la oficiulu comunale alu opidului Resinari.

Resinari 22 Iuliu 1873.

(3—3) Oficiulu comunalu.

Concursu.

La scól'a capitala gr. or. din Saliste protopresbiteratulu tract. Sabiiului I. e de a se ocupá unu locu de invetiatorésa pentru fetitie, sub urmatórele conditiuni:

1. Léf'a anuale e statorita la 250 fl. v. a. pre lânga acést'a se da cuartiru liberu cu 2 incaperi si o culina séu tinda si 3 stângini de lemne de focu.

2. Concurentei sa-i fia possibile a dá fetitieloru instructiune din cârtile de invetiamentu in limb'a româna si germana si de va puté si in cea magiara.

3. Sa i fia possibile a instruí fetitiele in modu teoreticu si practicu in lucruri de mâna, in genere si cu respectu la impregiurârile casnice de prin Saliste, si

4. sa póta instruí in gatitulu de bucate; in gradinaritu de legumi si in cele ce atinge purtarea sociale si de buna cuviintia.

Românc ele, cari unescu conditiunile de susu se voru preferí; asemenea si alte persóne de alta natiunalitate, cari voru documentá prin vre-unu atestatu, ca au mai functionatu cá invetiatorésa la vre-unu institutu de invetiamentu privatu séu publicu, séu voru dovedí ca au absolvatu vre-unu cursu de pedagogia in vre-unu pensionu.

Cele ce voru sa concurga la ocuparea acestui postu sa-si inainteze suplicele negresitu pâna la 15 Augustu 1873 cal. nou la comitetulu parochialu gr. or. in Saliste, câci dupa espirarea acestui terminu concurentele nu se voru mai considerá.

Din siedinti'a comitetului paroch. gr. or.

Saliste, 2 Iuliu 1873.

Comitetulu parochiale in contielegere
(3—3) cu par. protopresbiteru respect.

Concursu.

La scól'a rom. populara gr. or. din Orastia se deschide prin acést'a concursu pentru doi invetiatori.

Emolumentele suntu:

Salariulu anualu pentru unulu câte 300 fl. v. a. cuartiru naturalu, $4\frac{1}{2}$ orgii de lemne pentru incalditulu scólei si câte unu pamentu aratoriu.

Doritorii de a ocupá vre-un'a din aceste dóue statiuni invetiatoresci suntu avisati a-si asterne subscrisului comitetu suplicele loru adresate câtra dlu advocatu Dr. A. Tincu presiedintele comitetului instruite cu documentele necesarie pâna in 15 Augustu a. c. st. v.

Cei ce voru documentá ca au servitu mai multi ani cá invetiatori, cei ce suntu in stare a invetiá copiii la cantâri in choru, precum si cei ce voru posiede cunoscintie pomologice voru avé preferintia la alegere.

Orastia, 14/26 Iuliu 1873.

In contielegere cu protopresbiterulu respectivu.

In numele comitetului parochialu.

(2—3) Dr. A. Tincu.

Concursu.

La scól'a capitala normala gr. orientala a tractului Dobrei devenindu vacante dóue posturi de invetiatori cu câte 400 fl. v. a. salariu anualu, spre a câroru ocupare se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna la 15 Augustu a. c. st. v.

Competitorii la aceste posturi 'si voru tramite suplicele loru instruite in sensulu Statutului organicu, si adresate comitetului protopresbiteralu la subscrisulu pâna in terminulu susu aretatu.

Dev'a 12 Iuliu 1873.

Pentru comitetulu protopresbiteralu alu tractului Dobrei.

Ioanu Papiu,
(1—3) protopopu.

Nr. 7636 civ. 1873.

Edictu.

Din partea tribunalului regescu din Sabiiu se publica, ca Dlu Dr. Stefanu Pecurariu si-a legitimatu dreptulu de advocatura si a deschisu Cancelaria sea de advocatura in Sabiiu strad'a pintenului Nr. 18.

(L. S.) **B. Filenbaum,** m. p.

Din consiliulu tribunalului regescu in Sabiiu 17 Iuliu 1873.

(1—3) Welther m./p.

Indreptare in corespundu din Brasiovu despre finirea semestrului de véra si a anului scol. 1872/3 s'a stracuratu erórea la pag. 210 sîr. 7 inceperea anului in locu de inchierea . . . .

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a si tipariulu tipografiei idiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pǎrti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 60 ANULU XXI.

Sabiiu, in 26 Iuliu (7 Augustu) 1873.

Nr. cons. 692. 1873.

Câtra Parintii Protopopi si administratori protopopesci.

Inaltulu Ministeriu reg. ung. de culte si instructiune dto 18 Apriliu a. c. Nr. 9432, aduce la cunosciinti'a consistoriului nostru archidiecesanu, cumca §-fulu 17. alu legei dietali IX. din anulu acest'a pentru timbre si competintie indatoresce pre preotimea tuturoru confessiuniloru, cá tóte casurile de mórte, indata ce le-a petrecutu in matricul'a mortiloru, sa le faca cunoscute antistiei comunale.

In urm'a acestei'a deci se insarcinédia PP. Protopopi si administratori protopopesci, cá fâra amanare se aduca acésta dispositiune a legei la cunosciinti'a preotimei nóstre spre sciintia si intocm'a urmare.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriale tienuta in 12 Iuliu 1873.

N. Pope'a, m. p.
Archim. si Vicariu archiepiscopescu.

Nr. cons. 512.—1873.

Câtra Parintii Protopopi si Administratori protopopesci.

Inaltulu Ministeriu reg. ung. de culte si instructiune dto 20 Maiu a. c. nr. 11,835. impartasiesce acestui Consistoriu archidiecesanu in copia harthi'a inalt. ministeriu reg. ung. pentru aperarea tierei din 23 Apriliu a. c. nr. 11,461. prin carea se recérca Consistoriulu archidiecesanu a inviá pre preotimea nóstra archidiecesana, cá la estradarea de atestate de cununia pentru soldati si aperatori de tiéra (honvéd) la cererea densiloru, — se insemneze totu-déun'a pre aceste atestate, resp. in loculu, unde se obicinuesce a se lipi timbrulu, scopulu atestatului cu cuvintele acestea: „Pentru tienerea in evidintia a soldatiloru“, (katonai nyilvántartás czéljábol).

Deci PP. Protopopi si Administratori protopopesci voru avea a aduce acésta ordinatiune ministeriala la cunoscinti'a preotimei nóstre spre sciintia si intocm'a urmare.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriale tienuta in 12 Iuliu 1873.

N. Pope'a, m p.
Archim. si Vicariu archiepiscopescu.

Nr. cons. 714. 1873.

Incunosciintiare.

Fiindca tocm'a pre tempulu prescrisu pentru tienerea esameneloru de cualificatiune cade tienerea congresului nationalu bisericescu electoralu, asiá terminulu pentru facerea esameneloru de cualificatiune atâtu invetiatoresci câtu si preotiesci, precum si pentru primirea tineriloru nostrii la ascultarea studieloru pedagogico-teologice in institutulu nostru archidiecesanu sa amena pre 10 si urmatórele dile ale lunei lui Septemvre a. c. st. nostru, — ceea ce prin acést'a se aduce la cunosciinti'a publica spre sciintia si orientare, cu acea cá tóte cele-lalte dispositiuni ale regulamentului adusu de sinodulu archidiecesanu din acestu anu cu privire la aceste esamene, precum si cele din ordinatiunea consist. din 30 Iuniu 1872 Nr. cons. scol. 181 referitóre la primirea in institutulu archidiecesanu (Teleg. Rom. Nr. 55. 1872) remânu neschimbate.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriale tienuta in 19 Iuliu 1873.

Consistoriulu archidiecesanu.

---

†

Escelenti'a Sea Archiepiscopulu si Metropolitulu Andreiu Baronu de Siagun'a.

(Urmare.)

Dara sa inceledia aici, câci de aru fi sa enumeru tóte faptele si meritele acestui archipastoriu din firu in peru, nu m'asi mai oprí nici unu anu, si asiá dicu numai atât'a, ca in acesti 27 de ani ai archipastoriei sele, nu a fostu o di, nici o óra, nici unu minutu chiaru, in care présanti'a sea sa nu fi seversitu vre-unu bine pentru biserica, natiune si omenime. Elu si-a datu avere si-a datu odichn'a sufletului si a trupului, si-a datu inim'a, si-a datu totu, totu si-a datu pentru binele si fericirea acelor'a. Acést'a e o raritate, unu fenomenu raru si fâra parechia in dilele nóstre, si tocm'a pentru aceea unu astfeliu de archiereu 'lu vomu puté aflá numai in tempulu celu classicu alu crestinismului, in tempulu unui Vasiliu celu mare, Gregoriu teologulu si Ioanu Gura de auru, si numai cu acesti trei luceferi ai bisericei si ai omenimei 'lu vomu puté asemená.

Acestea suntu fapte complinite, si unde vorbescu faptele, acolo amutiescu vorbele vina de ori si unde!

Acést'a este pre scurtu viéti'a Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, dicu pre scurtu dara totusi indestulitória, pentru cá sa cunóscemu cine a fostu elu si ce margaritariu mare amu perdutu intr'ensulu.

Din acestea vedemu ca Metropolitulu Siagun'a, in privinti'a bisericésca a fostu unu archipastoriu, carele asemenea gradinariului bunu si intieleptu, spargendu tielin'a, cându venì la Ardélu, din pamentulu celu intielenitu lucrândulu si cultivândulu in cursu de 27 de ani, in sudórea fetiei sele, formà o gradina mare si frumósa, o umplù cu totu feliulu de agri si pomi, fructiferi, si acum la mórte ni-o lasà nóue de ereditate; ca elu prin intielepciunea sea si prin zelulu seu celu neobositu isbutì a aduná tóte pârtile dismembrate iérasi la corpulu loru naturalu, la mam'a comuna, precum 'si aduna gain'a puii sub aripile sele; ca elu fu unu eliberatoriu, restauratoriu si organisatoriu alu bisericei sele celei asuprite si subjugate.

Metropolitulu Siagun'a in privinti'a nationale se póte dice, ca intrecù pre toti românii seculului acestui'a cu inaltimea spiritului si marimea fapteloru; pentru ca nici unulu din cei-lalti români mari nu sparse tielin'a, cá elu, — nici unulu nu creà din nimic'a, cá elu, — nici unulu nu eliberà mai fâra midilóce unu poporu din sclavi'a trecutului, cá elu. Pâna cându avù densulu caus'a natiunale in mâni-'si, o conduse cu tóta intielepciunea si barbati'a-i propria fâra de a fi patitu cându-va vre-unu naufragiu. Ori-ce resultate bune, ori-ce drepturi castigà natiunea româna in decursulu acestoru 27 de ani, tóte prin tr'ensulu se castigara, si fâra de densulu nimic'a nu se facù, din câte se facura. De amu fi fostu norocosi a ne conduce elu pâna in sfersitu, de-si póte nu amu fi ajunsu aceea ce ajunseramu in cele bisericesci, dara celu putienu amu stá de sicuru de diece ori mai bine de cum stâmu astadi in cele nationale. Voru vení momente grave, in cari vomu simti adencu lips'a Metropolitului Siagun'a in afacerile nóstre nationali.

Metropolitulu Siagun'a in privinti'a politica a fostu unu barbatu politicu si de statu de intâi'a marime, pentru ce parerile si sfaturile lui 'si si aveau trecere pre la tóte autoritâtile si locurile competente. Elu petrundea in obiectulu politicu cu o agerime rara. Elu in politica nu calculá cu factori ideali, chimerici, ci totu-déun'a cu impregiurârile reali si pre acestea le si sciea folosí de minune. Pentru aceea si secerà elu pre terenulu politicu resultatele cele mai imbucuratórie. Dicu unii ca elu aru fi fostu si norocosu in multe. Póte fi si acést'a; dara totusi sa nu se pérda din vedere, ca a se scí folosí cine-va de norocu, inca e o maiestria. Dicu iérasi altii, ca reposatulu Metropolitu avù unu mare norocu, incâtu pentru resultatele intreprinderiloru sele, cu schimbarea impregiurâriloru din an. 1848. Inse impregiurârile potu fi câtu de favorabili, ele trecu pre ací incolo, déca omulu nu le scie folosí. Reposatulu in Domnulu dicea de multe ori togm'a din contra, ca sa fi venitu elu la Ardélu macaru numai cu 10—15 ani inainte de 1848, aru fi facutu minuni.

Metropolitulu Siagun'a in fine a fostu unu patriotu din cei mai buni, unu supusu credinciosu si loialu si unu aperatoriu alu tronului si dinastiei.

Pentru acea si stetea elu in mare gratia la imperatulu si regele nostru. Meritele lui cele mari le recunoscù si Majestatea Sea decorându-lu la a. 1850, cu ordulu Leopoldinu cl. II. la a. 1852 conferindu-i baronatulu si denumindu-lu de consiliariu intimu de statu alu Majestâtiei Sele; la a. 1864 decorându-lu iérasi cu ordulu corónei de feru cl. I; si la a. 1867, cu ordulu leopoldinu crucea cea mare, — apoi denumindulu de membru la senatulu imperialu inmultitu, de membru pre viétia la senatulu imperialu cas'a de susu, in fine devenindu membru alu casei magnatiloru la diet'a din Pest'a, si distingendulu prin prea inalt'a-i atentiune la deosebite alte ocasiuni.

Metropolitulu nostru stetea si la straini, fâra deosebire de nationalitate si confessiune, in mare stima si veneratiune. Acésta stima si veneratiune si-o manifestara acei'a de nenumerate ori atâtu denareptulu fatia cu reposatulu la diferite ocasiuni, câtu si midilocitu prin diurnalistica, foi literare si opuri scientifice varie, vorbindu si scriindu despre densulu cá despre o celebritate européna. Simpatiele acestea generale, se aretara in modulu celu mai invederatu chiaru si la mórte-i, prin doliulu comunu spontaneu, prin trasulu clopoteloru pre la tóte bisericele si prin participarea la ingropaciune a tuturoru claseloru societâtiei sabiene, si prin necrológele, multu pucinu esacte, ce ii se facura prin diurnale.

Iéra biseric'a si natiunea? Acestea 'lu iubiau si-lu venerau cu pietate pâna la adoratiune. Nu se póte negá, ca din partea unoru fii ai natiunei se facura incercâri continue spre a seduce opiniunea publica fatia cu reposatulu nostru metropolitu, cautându alu suspitioná, a-lu discreditá si depopularisá sub diferite preteste, infaciasindu-lu cându cá serbu de nationalitate, cându cá magiaronu, cându cá despotu etc.; de-si elu, cum vediuramu, se trase din un'a din cele mai de frunte familii române, de-si faptele lui suntu cele mai stralucite adeveratu românesci, si de-si elu de voia buna si din indemnulu propriu facù aceea, ce nu mai facù altulu: si dete poterea din mâna, introducendu viéti'a constitutionala bisericésca, spre uimirea tuturoru. Si atari incercâri se facura din partea acelor'a, cari ne cum sa se pota asemená cu unu Metropolitu Siagun'a, dara nici celu mai micu resultatu positivu nu-su in stare a ne aretá din partele. Si cu tóte acestea trebuie sa marturisimu, ca natiunea nóstra româna câtra nimenea n'a aretatu atât'a veneratiune, cá câtra Metropolitulu Siagun'a. Ea 'si manifestà simtiemintele sele de recunoscintia si multiamire câtra facetoriulu seu de bine de nenumerate ori, in modulu celu mai espressivu si entusiasticu. Sa ne aducemu numai aminte de intempinarea lui la reintórcerea-i din Vien'a la a. 1849, — de primirea lui in Brasiovu cá presiedinte alu asociatiunei transilv. române la a. 1862, — de denumirea lui de metropolitu la a. 1864, — de iubileulu celu de 25 ani ai activitâtiei sele in Ardélu, — de universal'a condolentia si participare la inmormentarea lui, și de câte și mai câte alte ovatiuni ocasionali atâtu in Sabiiu, câtu și pre airi in diferite locuri. Ba erau tempuri, cându chiaru și inimicii lui pronunciati se vedeau constrinsi a-i aretá respectulu și a-i recunósce eminentele cualitâti și superioritatea.

Acest'a a fostu Escelenti'a Sea par. archiepiscopu și metropolitu alu nostru Andreiu Baronu de Siagun'a. Unu geniu, care cá tóte geniurile a trebuitu sa móra, pentru cá mai bine sa se póta cunósce și pretiuí. Voru trece vécuri, pâna cându biseric'a și natiunea voru fi fericite a-si mai avé unu alu doilea Siagun'a, iéra pâna atunci loculu ce-lu ocupà densulu neintreruptu va fi golu. Voru vení tempuri furtunóse, cându vomu plânge amaru, și mai amaru decâtu acum perderea Metropolitului nostru.

Dormi in pace sufletu inaltu și nobilu! Și te odichnesce in urm'a lupteloru celoru mari ce le ai luptatu in viétia. Fii securu, ca lumea românà te va glorificá și cu placere 'și va aduce aminte pururea de pré iubitulu nostru metropolitu **„Andreiu celu mare“!**

Cu acestea me simtii datoriu fatia cu reposatulu, cá unulu, carele de 17 ani avùi onóre a me aflá in nemidilocit'a lui apropiare, scriindu cele ce le amu scrisu, din propi'a-mi sciintia și cunoscintia.

Voiu mai revení inca la reposatulu, câci elu ne lasà unu memorialu alu seu, plinu de acte și documente pentru tempulu archipastoriei sele, pre care cá pre unu materialu interesantu pentru istori'a nationala, nu vomu lipsí la tempulu seu a-lu dá publicitâtiei.

Sibiiu, in Iuliu 1873.

Nicolau Pope'a,
Archim. și Vicariu archiepiscopescu.

Veni-voru toti deputatii la congresu?

Asiá audîmu punendu-se intrebarea din mai multe pârti, care intrebare unii o respundu, ca sciu despre unii séu despre altii din deputati, ca nu voru vení, mai cu séma din eparchiele sufragane, la congresulu electivu.

Este adeveratu ca statutulu organicu prevede și eventualitatea acést'a. Asiá in §. 157. p. 4 dice: „Déca ori din archidiecesa de o parte, ori din epar„chiele sufragane de alta parte, s'aru aretá mai „multi membri alegatori, decâtu jumetate, atunci „prin sórte se scotu dela votisare din partea pre„cumpanitória atâti membri, câti suntu de lipsa spre „a sustiené paritatea ambeloru pârti.“

Este mai departe adeveratu ca caletori'a și fatigiulu pentru multi din dd. deputati suntu nisce sacrificiuri in tempulu de fatia nu nesimtite. Inse fiindu ca suntu pentru prim'a óra chiemati de a functioná la unu actu atâtu de importantu, la unu actu, carele va remané pentru seculi unu momentu insemnatu alu istoriei bisericei și natiunei nóstre, credemu ca chiaru și pre lânga sacrificiuri insemnate fia-care membru alesu alu congresului este obligatu moralminte a nu crutiá nici fatigiu nici alte sacrificie, déca s'aru recere, câci déca nu ne vomu apretiuí noi dreptùrile nóstre cum sa pretindemu apoi stimarea acestor'a din partea strainiloru.

Credemu ca suntemu de acordu cu opiniunea cea generala a credinciosiloru nostri din provinci'a intréga metropolitana, déca vomu pune la inim'a fiacârui deputatu sântieni'a missiunei și vomu pretinde dela fia-care cá sa-o și implinésca.

La casu inse cându unulu séu altulu aru fi impedecatu in unu astfeliu de modu incâtu sa-i fia preste potintia de a luá parte la congresu, atunci totu santieni'a causei credemu ca aru aduce cu sine, cá de tempuriu sa abdica de mandatulu ce-'lu are asuprasi și sa faca locu altui, care póte satisface acestei inalte missiuni fatia cu biseric'a in momentulu acest'a pre care noi nu gresimu déca 'lu numerâmu intre cele supreme.

In „Hermanstädter Ztg.“ de ieri a aparutu unu articulu intitulatu „Napoleonu III, Cuz'a și Siagun'a“ cu privire la articululu reprodusu și de noi dupa „Auror'a Craiovei“, sub acela-si titlu, unu articulu demnu de a fi cetitu și de publiculu nostru.

Este o mangaiere mare pentru noi cându vedemu atari apretiâri chiaru in press'a neromâna, apretiâri, cari mergu cu distingerea intre merite și merite mai departe de cum le vedemu distinse in press'a nóstra natiunale. Ne tienemu de datorintia a reproduce și acestu articulu in unulu din nrii nostri viitori, pentrucá publiculu nostru, și póte mai târdiu istoriculu nostru, carele se va ocupá cu periodulu strinsu legatu de barbatulu celu mare alu bisericei și natiunei nóstre sa aiba precâtu se póte adunate și parerile și apretiârile diverse ce s'au datu la ocasiunea mortiei sele asupra-i din cele mai diverse puncte de vedere laolalta cá intr'o colectiune.

Póte ca unele ni-au scapatu pâna acum din vedere séu nu amu avutu inca tempulu și spaciulu spre a reproduce, inse dupa parerea nóstra este de lipsa, ba este de detorintia cá sa le adaugemu succesive pre tóte, câci dupa parerea nóstra tóte contribue la insemnatatea cea nedisputabile a activitâtiei inaltului defunctu.

Cu privire la alegerea urmatoriului lui Siagun'a „Osten“ scrie urmatórele:

Unu telegramu din Sabiiu ne spune, ca consistoriulu metropolitanu gr. or. de acolo s'a adunatu in 21 l. c. spre a se consfatuí despre conchiamarea congresului electivu, care va avé sa aléga in loculu reposatului Baronu Andreiu Siagun'a unu nou Metropolitu alu româniloru gr. ort. — §. 157 din statutulu organicu alu Metropoliei gr. ort. determina, ca consistoriulu metropolitanu trebuie sa accelereze conchiamarea congresului electivu astfeliu, cá alegerea Metropolitului sa urmeze celu multu in trei luni dela mórtea predecesorului și acésta determinatiune se basédia pre canonulu 25 alu conciliului ecum. IV. Deocamdata nu se póte spune cu órecare prospectu numele candidatului, ce va avé onóre, a fi urmatoriulu lui Siagun'a. Unii credu, ca alegerea póte atinge și pre unu laicu, și se provóca la acea impregiurare, ca renumitulu patriarchu Fotie inca au fostu unu laicu, carele in trei dile a ajunsu tóte gradurile sacerdotali și in urma fu alesu de patriarchu. Inse usulu tempului nostru eschide candidatur'a unui laicu totalu și asiá se póte restringe cu câtu-va siguritate cerculu persóneloru, din care se va alege urmatoriulu lui Siagun'a, la statulu clericalu alu bisericei greco-ort. Mai aprópe stau presiedintele consistoriului metropolitanu din Sabiiu și vicariulu generalu alu diecesei metropolitane gr. ort. archimandritulu Pope'a, dupa aceea episcopulu din Caransebesiu, I. Popasu și episcopulu din Aradu, Ivacicoviciu, celu din urma sa fia la regimu incâtu-va o persóna grata. Multi suntu de opiniune, ca aru fi mai rationalu și mai cu scopu, a pune pre vicariulu generalu Pope'a pre scaunulu metropolitanu, de óre-ce densulu cunósce mai cu temeiu și mai acuratu cá ori-care recerintiele diecesei, fiindu elu de mai multi ani unu „Alter ego“ alu lui Siagun'a și substituindulu pre acest'a deplinu sub totu decursulu lungului seu morbu.

Ce privesce influinti'a, ce o va avé regimulu asupr'a actului de alegere, acést'a nu póte fi decâtu indirecta, de vreme ce ori-ce influintia directa e cu totulu eschisa prin statutulu organicu sanctionatu de Majestatea Sea in 28 Maiu 1869. Dupa ius supremae inspectionis, ce-lu are corón'a și pre care 'lu recunósce și biseric'a gr. ort., e Majestatea Sea imperatulu indreptatitu, a delegá unu representante in congresulu electivu, inse acestui comisariu imperialu nu i s'a concesu prin statutulu organicu nici celu mai micu dreptu, de a luá parte la deliberatiunile congresului séu la conducerea acelui'a. Congresulu electivu se bucura de cea mai deplina autonomia și nici unu factoru de statu nu-lu póte impedecá. Totusi se intielege, ca elu va intrebuintiá acésta autonomia numai asiá, cá ea sa nu causeze nici statului nici bisericei, nici intereseloru religióse nici nationale, o paguba.

Dupa cum se spune, proiectulu de lege pentru arondarea comitateloru este mai gat'a, și in sessiunea cea mai de aprópe se va predá legislativei spre desbatere. „P. N.“ dice, ca elaboratulu acest'a contiene reforme radicali in ceea ce privesce impartirea teritoriului. In pârtile superióre ale Ungariei se voru intruní mai multe comitate, cu deosebire inse se voru face schimbâri mari teritoriali in Transilvani'a. Regimulu astépta dela proiectulu acest'a devenitu odata lege o administratiune mai buna și mai eftina; la tóta intemplarea impartirea acést'a nóua teritoriala va fi unulu din pasii cei mai momentuosi spre reorganisarea administratiunei publice.

„Pester Ll.“ aduse in dilele aceste nisce reflessiuni fórte interesante despre politic'a Austriei in orientu, cari déca cugetâmu la referintiele cele intime ale foiei acestei'a cu ministeriulu nostru de esterne nu potu fi trecute cu vederea.

Punctulu de manecare alu foiei pestane este nainte de tóte indreptatu contr'a aceloru ce susutienu, ca imbunatatirea referintieloru intre Vien'a și St. Petersburg e impreunata cu recél'a referintieloru intre Austui'a și intre Pórta. Fói'a pestana combate din tóte puterile parerea acést'a și aréta ca ins'a-si Pórt'a s'a apropiatu fórte tare de cabinetulu din St. Peterburgu, spre a paralisá unii periculi ce amenintiá orientulu.

In acel'a-si articulu inse fói'a pestana accentuéza unu semnificativu „inse“, carele este in stare sa restórne tóte afirmatiunile de mai nainte prin cari intaresce ca relatiunile Austriei cu Pórt'a suntu totu asiá de bune, și voru fi și in venitoriu precum au fostu mai nainte. Pentru ca autoriulu articulului dice: inse Turci'a nu este numai din afara amenintiata, și apoi desfasiura icón'a cea mai trista a unei desperate situatiuni interne a imperiului turcescu.

Autoriulu articulului respectivu dice: „Ací batu cá nisce ciclopi o suta de némuri și amenintia, pre lânga totu sprigiunulu din afara, a scóte statulu din tietienile sele; ací domnesce o administratiune miserabile, carea nutresce nemultiamirea și o maresce din di in di; in sferele regimului se schimba persónele și lucrurile cá intr'unu caleidoscopu, ce lu potu vedé numai ochii acelui se se imbéta de opiu, ací 'și aréta neintielegerea coltii; ací se vede labirintulu confusiunei din tóte impregiurârile și referintiele. Cine póte fi asiá de nebunu sa créda, ca unu astfeliu de imperiu pórta in sine garantiele esistintiei sele, și care barbatu de statu va ignorá cu totulu posibilitatea caderei unui edeficiu (statu) putredu?“

Precum se vede, ací se pune o intrebare ponderósa sortiei și i se da numai decâtu și respunsulu, intielesulu intrebârei acestei imbracate in diplomatia se pare ca vré se dica: Déca va fi cá iubitului nostru vecinu din sudostu sa ii se intemple ce-va omenescu, de ce sa ferésca Ddieu, atunci noi suntemu binisioru de acordu cu vecinulu din nord-ostu despre regularea ereditâtiei.

Sa vedemu ce primire va aflá enunciatiunea acést'a a fóiei pestane in diurnalistica.

Ocupatiunea prussiana din Franci'a se afla in miscare — câtra casa. Preste vr'o câte-va dile și celu din urma soldatu prussianu va parasí Franci'a. Bucuri'a e generala in tóta Franci'a pentru acestu evenementu.

Regimulu rusescu a ordinatu estradarea jidaniloru din Kiewu și a lasatu cá acestu ordinu sa se esecuteze. — In „Kiewianin“ aflâmu date mai detaiate privitórie la acésta mesura aspra publicate dupa rapórtele oficiali. Preste totu locuira in Kiewu aprópe la 3000 judei, intre cari 79 negutiatori de corporatiunea prima, iéra ceia-lalti in preponderantia industriasi și meseriasi, afara de acesti'a 76 de studenti jidani frecuentara scólele publice. — Dintre acesti'a numai 150 jidani primira concessiunea de a remâné in Kiewu, inse domiciliulu loru e restrinsu la anumite pârti ale cetâtiei. 130 se escortara, 300 se alungara, 2370 nu-si asceptara sórtea, ci o luara la sanetós'a. Nimene nu va aprobá o atare mesura draconica și nimene nu va avé curagiulu sa apere o atare procedere, ce contradice principieloru tolerante și umane ale seclului XIX. Cu totu dreptulu potemu intrebá aice, ca de ce nu se vorbesce fatia de aceste procederi in Russi'a, despre aperatorii cei cu gur'a mare ai judaismului, cari neintreruptu agita și predica contr'a Romaniei, pre cându in acésta tiéra nice nu se cugeta la o alungare a jidaniloru? Séu dóra au acesti eroi ai „aliantiei israelite“ curagiu numai facia cu Romani'a cea mica, pre cându fatia cu Russi'a cea mare le pere curagiulu? Noi din partene suntemu pentru cea mai nerestrinsa egala indreptatire natiunale și confessionale. Noi condemnâmu ori-ce egemonia de rasa séu confessiune și precum luptâmu noi pentru egal'a indreptatire politica a româniloru și a slaviloru in Austri'a, togm'a asiá și din acele convictiuni suntemu și pentru egala indreptatire confessionale a jidaniloru in Romani'a. Déca ne radicâmu vocea nóstra pentru aceea, cá jidoviloru in Romani'a sa nu li se detraga nice unu dreptu publicu din motive confessionali, atunci noi suntemu numai consecinti și glasulu nostru se va ascultá și trebuie sa se asculte, câci cu acea resolutiune și sinceritate pledâmu noi și pentru acea, cá româniloru din Austri'a sa nu li se detraga nice unu dreptu publicu din motive nationale. Dara acele diuare din Vien'a și Pest'a, care intr'unu modu adeveratu fanaticu se obtrudu de aperatori ai jidoviloru din Romani'a, calca principiulu egalei indreptatiri in picióre, de óre-ce ele nu numai ca lauda ori-ce scurtare de dreptu facuta româniloru austriaci, ci din contra o saluta cu glasu viu de bucuria.

Intru adeveru, egal'a indreptatire, pre care o pretindu jidovii din Romani'a, compete sî româniloru din Austri'a sî noi nu pricepemu, cum acele dîuarie sî acei politici cari intrevinu pentru jidovii din Romani'a, aplaudéza suprimerea româniloru din Austri'a. Sî totusi acésta scurtare de dreptu, asupr'a cârei'a se plângu românii din Monarchi'a austriaca, e cu multu mai mare cá aceea, carea s'a comisu contr'a jidoviloru din Romani'a prin multu amintit'a lege pentru spirituóse. Acésta lege determinédia, ca jidovii in comunele rurali suntu eschisi dela vinderea spirituóseloru. Inse restringerea ce contiene acésta lege nu e insuflata de motive nationale séu confessionale, ci din privintie câtra natur'a comuna a statului, ea aru loví sî pre altii, cându acesti'a s'aru ocupá cu negotiulu spirituóseloru in comunele rurali. Acésta restringere nu tientesce la jidovu séu românu, ci la traficantele spirituóseloru, carele e unu periculu pentru prosperarea morale sî materiale a comuneloru rurali sî de acea trebuie indepartatu prin o lega dela terenulu, pre carele elu póte causá dauna mare. E o templare, ca togm'a jidovii suntu acei'a, cari se ocupa la tiéra in Romani'a cu vinderea beuturiloru spirituóse sî ca togm'a ei suntu loviti de restringerea, pre carea legea trebuiá se-o introduca pentru a impedecá ruinarea poporului dela tiéra. Siguru statulu românu nu luá acésta mesura, de nu erá necesaria sî necesitâtiloru statului trebuie sa se supuna toti cetatienii fâra esceptiune. Pre pamentulu ospitalu alu Romaniei traiescu mai multi jidani cá in Germani'a. Acolo aflara ei a dóu'a patria sî nu numai pânea de tóte dîlelele ci sî o esistintia placuta sî stare buna. Deci amicii jidoviloru aru avé detorintia sa fia multiamitori tierei, carea ofere favoritiloru loru asiá unu asilu placutu sî e precâtu de negenerosu pre atâtu de neprecautu dela densii a blastemá sî batjocorí tiér'a, ce adepostéza sî nutresce sute de mii de jidovi. — Dîuariele din Vien'a sî Pest'a facu jidoviloru din Romani'a unu servitiu fórte reu prin aceea ca sustienu lupt'a publicistica neintreruptu contr'a Romaniei. „Amicii amiciloru nostri suntu sî ai nostri amici“ dice unu proverbu vechiu. Dara totu asiá de adeverata e sî dîcerea, ca amicii neamiciloru nostri suntu sî inimicii nostri.

Déca amicii vienesi sî pestani ai jidoviloru din Romani'a se aréta cu atât'a patima de inimici ai Romaniei, atunci nu va intrelasá acést'a, a privi pre jidovii sei de inimici, câror'a nu le-aru poté in mesura deplina concede drepturi civile

„Osten“

Cetimu in dîuariulu din Augsburg „Allgemeine Zeitung“:

„Presiedintele ministeriului austro-ungaru, comitele Andrássy“ are intentiune a convocá la Vien'a o conferintia din partea stateloru riverane pentru a se detailá in ce modu are sa se sevarsiésca regularea Portiloru-de-Feru. Pórt'a va admite, fâra indoiéla, propunerile cabinetului vienese, dara este inca intrebarea déca va fi asiá de lesne sa se castige Romani'a sî Serbi'a. Aceste state riverane au pastratu pâna acum in acésta cestiune o atitudine atâtu de importanta pentru densele, care da sa se intieléga ca negotiârile nu voru luá asiá curendu unu sfersîtu. In fine o asemenea conferintia nu va puté avé locu decâtu in Novembre, sî pâna atunci se va face póte ce-va mai multa lumina in acésta afacere, din punctulu de vedere alu Principateloru-Dunarene.“

„Cetimu in l' Indepedance belge“:

Apropiarea alegeriloru pentru noulu parlamentu germanu produce o miscare destulu de pronuntiata in favórea unei politice nationale. Dara opiniunea publica, pretutindeni unde se esprime cu indepedintia, cere, cá desvoltarea institutiuniloru sî libertâtiloru publice se fia conditiunea absoluta a concessiuniloru ce trebuiescu facute simtiementului nationale: ea nu vré cá, suptu pretestu de a se favorisá unificarea, sa se atribuie imperiului o autoritate ale cârei limite constitutiunea nu le-a determinatu de ajunsu sî cá lips'a de unu ministeriu responsabile sî de alte garantii constitutionale se nu o póta garantá in contr'a unoru aspiratiuni dictatoriale. Acestoru preocupâri, ce domnescu adi la miédia-nópte cá sî la miédia-dî in Germani'a, le respunde „Corespundinti'a provinciala“, care se scie ca reflecta mai cu séma ideile din regiunile cancelariei imperiale. Politic'a nationala, dice organulu principelui de Bismark, a creatu nóu'a Germania, facendu se cada barier'a ce despartiá partea de miédia-nópte de cea de miédia-dî sî operându o fusiune patriotica intre tóte partitele. Corespundinti'a provinciala spera prin urmare ca nóuele alegeri nu voru aduce in parlamentu decâtu ómeni devotati acelor'a-si principie sî animati de acel'a-si simtiementu nationale. Cá se fia inse logica, trebuie se adauge ca concursulu aceloru partite nu 'lu va dobândì guvernulu imperiale decâtu cu conditiunea de a remâné fidele misiunei sele sî cá alaturi de nationalitate se asicure Germaniei, fâr'a le precupetí, sî drepturile unei adeverate libertâti.

Scirile din Spani'a suntu mai bune de asta data. Dîuariele din Franci'a ne spunu ca ministeriulu actuale alu Spaniei desvólta o mare sî laudabila energia pentru reprimarea tuturoru insurectiuniloru. De câtu-va tempu, nici nu s'a mai ivitu pre nicairi vre-o nóua rescóla. Chiaru provinciele care au proclamatu autonomi'a, prin acést'a n'au incetatu de a recunósce autoritatea guvernului centrale. Singur'a localitate care stà cu totulu opusa guvernului din Madridu este Cartagen'a, dara acést'a este o esceptiune. Putiene suntu municipalitâtile care au imitatu esemplulu ei: tóte comunele rurale se supunu cu linisce stârei de lucruri stabilita de guvernulu din Madridu. Tóte telegramele care aréta lucrurile sub o forma pré multu ingrigitória suntu din sorginte carlista, sî prin urmare pline de esageratiuni. Astfeliu câte-va depesi anuncia ca minoritatea Cortesiloru aru fi aprobatu intru tóte procederea generalului Contreras sî aru fi decisu sa se retraga la Cartagen'a spre a infiintiá acolo unu guvernu opusu celui din Madridu. Proba inse ca sî acésta scire nu este decâtu o nascocire carlista, se vede din telegramele posterióre din Madridu, care spunu ca tóta stâng'a tratéza cu drépt'a sa voteze constitutiunea in totale sî se suspende siedintiele pâna la Octombre.

O telegrama din Perpignanu, cu dat'a de 15 Iuliu, da urmatórea noutate dupa scirile dela Barcelon'a:

Mai toti gendarmii, pre cari colonelulu Freixa ii luase cu densulu, s'au inapoiatu sî au fostu primiti de poporatiune in aplause frenetice.

In camer'a comuneloru din Engliter'a s'a facutu o comunicatiune fórte importanta din partea guvernului, dupa cum cetimu in „Indepedinti'a belgica.“ D. Forster a presintatu unu bilu alu dlui Frevuyan, care tinde a dá sî poporatiuniloru rurale dreptulu de houscheld suffrage — votulu proprietariloru de case — care nu se esercita adi de câtu de locuitorii de prin orasie sî terguri. O asemenea propunere, care are de scopu sa transforme constitutiunea oligarchica a betranei Englitere sî sa chieme la participarea guvernului tierei pre tóte clasele poporatiunei, erá naturale se gasésca adversari, cari se voiésca se o inlature séu prin amenare séu prin alte midilóce mai dibace, nespriginindu-o, sub pretestu ca nu este completa. Dlu Forster inse a declaratu ca este partisanu personale alu acestui bilu, degagiându cu totulu pre guvernu, din care face parte, sî adaugendu ca sî dlu Gladstone, tienutu in casa din caus'a unei indispositiuni, sustiene sî d-sea intinderea dreptului propusu, fiindu ca 'lu considera justu sî ca ori-ce amenare aru fi nepolitica.

Partid'a liberale dara va avé in alegerile viitórie unu cuventu de ordine: transformarea constitutiunei in sensu democraticu.

Terminandu-si escursiunea din Germani'a, tiarulu Alessandru s'a reintorsu in Russi'a prin Berlinu sî Varsiovi'a, unde 'lu intalní preste câte-va dîle sî tiarin'a. Archiducele Albert salutà pre tiarulu la Varsiovi'a, in numele imperatului Austriei sî asistà la o mare revista militaria ce se dete cu acea ocasiune. Din Varsiovi'a, tiarulu sî tiarin'a au pornitu deadreptulu la Şt. Petersburg.

Eata alu patrulea articulu din „Federatiunea“:

Metropoli'a veduvita a româniloru greco-orientali.

VI.

Venimu a inchieiá seri'a meditatiuniloru nóstre asupr'a cestiunei puse in fruntea acestoru articuli; câtra cele insirate pâna acum'a pucinu mai avemu sa adaugemu.

Dupace Archiepiscopulu sî Metropolitulu alesu cu majoritatea absoluta a voturiloru se proclama prin comisariulu congresualu, actulu de alegere subscrisu de presiedintele sî notariulu generalu alu congresului se subterne Majestâtiei Sele spre intarire, sî congresulu ascépta in permanentia sosirea préinaltei resolutiuni de intarire.

Din acésta dispusetiune a statutului org. urmédia de sine, ca Majestatea Sea in biseric'a autonoma a româniloru greco-orientali nu posiede „jus electionis“, adeca dreptulu de a intarí dupa placu pre ori-care dintre cei ce primira voturi in congresu, de óre-ce congresulu numai pre unulu sî resp. pre acel'a 'lu substerne spre intarire, care a intrunitu majoritatea voturiloru.

Alta intrebare este: déca Majestatea Sea are dreptu ori ba a denegá intarirea celui-ce a intrunitu majoritatea voturiloru? Sî in acestu casu: ce are de facutu congresulu? Lasâmu sa respunda la acest'a dlu Babesiu, redactorulu „Albinei“, care — precum se vede din reflesiunile sele facute asupr'a articuliloru nostri — a alunecatu sî acum'a ca totudéun'a a tractá acésta cestiune cu indatinat'a sea patima sî cu o maniera batjocuritória sî a pretinde, ca românii gr. or. numai de acolo sa céra consiliu, unde este, adeca dela densulu, celu cu patent'a. Ni pare reu, ca i-amu facutu superare prevenindu-i cu pertractarea cestiuniloru, ce subversédia la alegerea metropolitului, dara d-sea sa binevoiésca a ne pardoná, câci fâra scirea sî invoirea sea amu cutezatu a sulevá unele cestiuni de importantia sî a incercá resolvirea loru dupa priceperea nóstra in spiritulu statutului org. sî — credemu — in interesulu crestiniloru gr. or. români de cari indresnimu a ne tiené sî noi.

Dupa sosirea préinaltei resolutiuni de intarire noulu Metropolitu, déca este Archiereu, se introduce indata in scaunulu metropolitanu in sî prin congresu; iéra déca metropolitulu se alege dintre presbiteri: atuncia alesulu trebuie sa se supuna esaminârei canonice prin sinodulu episcopescu, care este compusu numai din Archierei, sî aflându-se demnu, se hirotonesce sî se introduce in scaunulu metropolitanu, dara nu mai multu in sî prin congresu, ci prin consistoriulu metropolitanu.

Deca celu alesu nu s'aru aflá demnu de inaltulu oficiu, celu ocupa metropolitulu in biseric'a gr. or. atunciá congresulu are sa aléga altu Metropolitu.

Sa ne fia iertatuací a mai atrage atentiunea cetitoriloru asupr'a unei cestiuni ponderóse.

Amu auditu mai adese-ori a se face intrebarea, sî a se desbate pro sî contr'a fâra de a se sî poté capacitá din destulu cei de parere contraria: déca in biseric'a gr. or. romána de Archiereu (Episcopu, Archiepiscopu, Metropolitu) se póte alege ori ba sî unu mirénu?

Cestiunea nu e nóua. Ea a ocupatu chiaru sî in tempii cei mai vechi, in primii seculi ai crestinatâtiei atâtu pre cei mai renumiti canonisti ai bisericei greco-orientale, câtu sî pre canonistii tempuriloru mai de apoi de diferite confessiuni, dreptu acea a aflá adeverulu in cestiunea acést'a carea a creatu pentru sine o literaturea intréga, astadi nu mai póte fi greu de resolvitu.

Nu voimu a enumerá ací enormele argumentâri, ce s'au adusu inainte pro sî contr'a, nici fasele cele multe, prin cari acésta cestiune a trebuitu sa tréca dela intemeiarea crestinatâtiei incóce, mai vertosu atuncia, cându in biseric'a crestina carea la inceputu erá numai un'a, apostolica, s'au veritu abusurile cele multe sî prin aceste certele imense dogmatice, mai apoi despartirea bisericei crestine in biserica orientala sî apuséna, acést'a iéra-si in biseric'a romano sî greco-catolica, reformata etc., voimu numai a constatá inainte de tóte, cá in tocmai cá unele dogme, asiá sî cestiunea sulevata adeca: déca archiereu póte fi sî unu mirénu, prin diferitele confessiuni se esplica sî se practica in diferite moduri. Altcum se esplica acést'a la romano-catolici, altcum la greco-orientali sî iéra-si altcum la reformati, fia-care confessiune din alu ei punctu de vedere. Credinciosii bisericei greco-catolice, de-sî la ei capulu bisericei este Pap'a dela Rom'a, in acésta cestiune sustienu parerea confessiunei greco-orientale. Pré firesce. Caus'a e: ca credinciosii bisericei greco-catolice in tóte cestiunile dogmatice sî rituale, afara de cele 4 puncte cunoscute, au remasu sî suntu sî astadi greco-orientali.

Cumca in biseric'a greco-orientala numai acele canóne au deplina valóre, cari s'au adusu in conciliele ecumenice inainte de a se formá biseric'a orientala sî apuséna; este prea bine cunoscutu, prin urmare sî cestiunea sulevata are a se decide numai pre basea sî in intielesulu canóneloru aduse in aceste sinóde ecumenice, de óre-ce biseric'a gr. or., indata ce se facù despartirea bisericei in orientala sî apuséna, n'a mai recunoscutu poterea obligatória a sinódeloru ecumenice, ce s'au convocatu sî tienutu in sinulu bisericei apusene dupa total'a despartire. De aici vine ca dela desbinarea bisericei crestine incóce in biseric'a orientala sî apuséna greco-orientalii nu se provóca sî nici ca se potu provocá la canónele concilieloru mai próspete; pre cându apusenii dela desbinarea cea mare incóce au tienutu mai multe concilie ecumenice si sinóde particulari, la a cároru decisiuni s'a sî provocatu atâtu in cause dogmatice câtu sî rituale.

Cu unu cuventu: in biseric'a orientala numai acele canóne au valóre oblegatória, cari s'au adusu pâna la desbinarea generala, iéra in biseric'a apuséna au valóre nu numai aceste canóne, ci si cele ce s'au adusu mai târdiu dela desbinare incóce.

Ce dicu acum canónele cele vechi relativu la cestiunea sulevata?

Canonulu 10. alu Conciliului de Sardic'a vorbindu despre cualificatiunea episcopului dîce apriatu, ca celu ce vrea sa fia radicatu la demnitatea de episcopu trebuie sa servésca mai inainte câti-va ani cá cantâretiu, hipodiaconu, diaconu sî presbiteru; iéra in concil. ecumenicu din Nice'a s'a spusu apriatu, ca celu ce este chiamatu la demnitate de episcopu, trebuie sa fia necasatoritu: Va se dica: celu ce voiesce a ocupá demnitatea de episcopu: trebuie sa fia:

a) din tagm'a preotiésca;

b) necasatoritu.

Din aceste urméza acum de sine, ca

1) in biseric'a gr. or. póte fi alesu de Episcopu (Archiepiscopu, Metropolitu) ori-care preotu necasatoritu, fia acel'a preotu de pre sate, vicariu protopresbiteralu (neamesnicu), protopresviteru, asessoru consistorialu, Vicariu episcopescu ori episcopu;

2) nu se recere, cá episcopulu sa fia calugeru;

3) nu face impedecare, déca alesulu episcopu in tempii de mai inainte a si fostu casatoritu;

4) mireanulu, in intielesu canonicu, nu póte fi alesu de Episcopu.

Dovéda pentru aceste este sî pracs'a bisericei orientale, sî statutulu org.

Biseric'a orientala, chiaru sî la români, póte aretá destule esemple chiaru sî din tempii cei mai próspeti, spre intarirea parerei nóstre. Episcopulu Mog'a d. e. in Transilvani'a n'a fostu calugeru, Genadiu, Popescu ori Ratiu din Aradu negresitu unulu dintre acesti doi, déca nu me insiéla memori'a, asemenea n'a fostu calugeri; Metropolitulu gr. cat. Siulutiu a fostu preotu casatoritu, ba chiaru cu familia, dara firesce la alegerea sea a fostu dejá veduvu. De alta parte sî statutulu org. spune apriatu, ca de Metropolitu póte fi alesu episcopulu séu ori-care „presviteru“, cerendu deadreptulu, cá episcopulu, alesu de Metropolitu, sa se introduca indata in congresu in scaunulu seu metropolitanu, iéra presviterulu are a se supune mai inainte la o esamenare canonica inaintea sinodului episcopescu.

Despre introducerea (instalarea) unui mirénu statutulu nu face amintire nici cu unu cuventu, unu semnu, ca sî statutulu org. presupune pre basea canóneloru susu atinse, ca mireanulu eo ipso nu póte fi alesu de Metropolitu.

Dupa instalarea séu introducerea in oficiu, Metropolitulu celu nou are sa depuna Majestâtiei Sele juramentulu de fidelitate.

Acésta dispusetiune n'are — dupa noi nici o insemnatate canonica, ci numai politica; nici nu este ce-va nou in biseric'a orientala, de óre-ce episcopulu si mai inainte trebuiá sa depuna juramentu, ca va fi credinciosu Majestâtiei Sele Regelui, sî casei domnitórie.

Cu acestea finimu seri'a, articliloru nostri despre metropoli'a veduvita a românilorn gr. orient. Ne-amu silitu a chiarificá cestiunea dupa potinti'a nóstra debila cu tóta obiectivitatea sî cu nisuinti'a de a contribuí câtu sî de pucinu la consolidarea, bun'a intielegere sî sustienerea legalitâtiei intre români la alegerea Metropolitului gr. or. Acum ori nici odata! Români gr. or. trebuie sa dovedésca atât'a maturitate, câta pretinde dela densii momentuositatea sî sântieni'a causei, pentru carea au sa se adune la congresulu nationalu.

Unu deputatu congresualu.

Varietâti.

*** (Villa românà.) In Retzney in presentu se desgrópa o villa românà, care s'a ziditu aici cu 1600 ani mai nainte. In lungime de 50 metri suntu murii in linie óble si strâmbe, incaperí, apeducte, vase, sticle, pavimentu de mosaicu, pareti impluti cu picture, ce semana cu paretii vapsiti, desgropati in Pompei. Unelte de pamentu, (un'a cu inscriptiunea Firmianus) chiei de bronzu etc. sî o moneta de a imperatului Aurelianu (270—275, d. Chr. ceea ce siervesce fórte spre aflarea etâtiei acestoru ruine.

*** (Cutremuru de pamentu), domnesce in Itali'a, incependu din 39 Iunie, causându mari spaime si pagube. In orasiulu Valence sî biseric'a s'a ruinatu, sî inca chiaru in momentulu, cându credinciosii se aflau in numeru mare intr'ens'a. Vr'o suta de insi au muritu sub ziduri.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante, de alu 2-lea parochu la biseric'a ort. res., a SS. Archangeli din Satulungu, de clas'a 1-iu impreunate cu unu venitu anuale de 1000 fl. v. a, se escria prin acést'a concursu cu terminu pâna la 30 Augustu a. c.

La acestu postu potu concurá numai acei'a, carii pre lânga theologia au absolvatu celu putienu Gimnasiulu mare cu esamenu de maturitate, au depusu esamenu de cualificatiune inaintea Maritului Consistoriu archidiecesanu; au servitu celu putienu trei ani cá invetiatori intr'o scóla confessionala publica, séu cá diaconi séu preoti sî s'au distinsu cu purtârile loru morali.

Densii voru tramite Pré onoratului Domnu Protopopu respectivu Iosifu Baracu in Brasiovu petitiunile loru provediute cu documentele mentionateloru receriutie, sî cei mai cualificati se voru preferá.

Satulungu, 19 Iuliu 1873.

(2—3) Comitetulu parochiale.

Nr. 209/1873.

Concursu.

La scólele centrale române ort. or. din Brasiovu se escrie concursu pentru ocuparea urmatóreloru posturi:

1. Unu postu de profesoru pentru limb'a sî literatur'a magiara la scól'a comerciala sî reala.

2. Unu postu de profesoru pentru music'a vocala la gimnasiu sî la scól'a comerciala sî reala cu 10 óre pre septamâna;

3. Dóue posturi de invetiatori adjuncti la clas'a intâi'a sî a dóu'a paralela a scólei normale (primarie) de baieti.

Cei-ce dorescu a ocupá unulu din aceste posturi, sa binevoiésca a adresá la subscris'a Eforia scolara — celu multu pâna la 20 Augustu (1-ma Sept) a. c. — concursele loru insocite de documentele, prin care sa dovedésca: a) ca suntu de nationalitate românà sî de religiunea ort. or.; b) ca au conduita morala sî politica buna; c) ca au cualificatiunea receruta pentru postulu la care competédia, — La constatarea cualificatiunei servesce cá normativa „Statutulu Organicu“ alu metropoliei române gr. or. din Ungari'a sî Ardélu sî regulamentulu prov. archidiecesanu pentru esaminarea profesoriloru sî invetiatoriloru dela scólele române confessionale. — Competitorii, cari au séu esamene formale, séu o pracsa scolara, voru fi preferiti.

Salariulu anualu pentru profesorulu de limb'a sî literatur'a magiara este 800 fl. v. a. pentru celu de music'a vocala 500 fl. v. a. sî pentru unu invetiatoriu adjunctu 300 fl. v. a. prospectu de inaintare sî dreptu de pensionare.

Celu alesu de profesoru séu invetiatoriu servesce anulu primu de proba, iéra dupa aceea se denumesce definitivu, déca va fi depusu esamenulu prescrisu.

Brasiovu in 16/28 Iuliu 1873.

Efori'a scóleloru centrale române ort. or.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea ambeloru posturi de invetiatori la scól'a populara românà gr. or. din Preurbiulu Brasiovului „Tocile“ se deschide prin acést'a concursu cu terminu pâna in 20 Augustu st. v. a. c.

Cu fia-care din aceste dóue posturi este inpreunatu unu salariu anualu de câte 250 fl. v. a. ce se platesce in rate lunare dela biserica.

Doritorii de a ocupá aceste posturi au a tramite pâna la terminulu susnumitu concursele loru instruite in sensulu „Statutului Organicu“ adresate câtra Pré onoratulu Domnu Protopopu 1-iu alu Brasiovului Iosifu Baracu.

Brasiovu, in 15 Iuliu 1873.

Comitetulu parochialu alu bisericei „Sf. Treimi“ de pe Tocile din Brasiovu.
Stefanu Cicombanu,
(2—3) presiedinte.

Concrusu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu devenitu vacante la scól'a confessionale greco-orientale rom. din urbea Fagarasiu se escrie concursu pâna la 15 Augustu st. vechiu a. c.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu:

1. Salariu anuale de 150 fl. v. a. solvindu in 10 rate anticipative.
2. Cuartiru liberu.
3. Gradina de legumi de 115 °□.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si indreptá recursele loru instruite in sensulu statutului organicu bis. adresate Comitetului parochiale gr. or. Rvdissimului Domnu Petru Popescu in Fagarasiu.

Fagarasiu in 29 Iuliu 1873.

Petru Popescu, Ioanu Gram'a,
P. pp. Pres. com. par.
Ioanu Turcea,
(2—3) notariu.

Concursu.

La scól'a rom. populara gr. or. din Orastia se deschide prin acést'a concursu pentru doi invetiatori.

Emolumentele suntu:

Salariulu anualu pentru unulu câte 300 fl. v. a. cuartiru naturalu, $4\frac{1}{2}$ orgii de lemne pentru incalditulu scólei sî câte unu pamentu aratoriu.

Doritorii de a ocupá vre-un'a din aceste dóue statiuni invetiatoresci suntu avisati a-si asterne subscrisului comitetu suplicele loru adresate câtra dlu advocatu Dr. A. Tincu presiedintele comitetului instruite cu documentele necesarie pâna in 15 Augustu a. c. st. v.

Cei ce voru documentá ca au servitu mai multi ani cá invetiatori, cei ce suntu in stare a invetiá copiii la cantâri in choru, precum sî cei ce voru posiede cunoscintie pomologice voru avé preferintia la alegere.

Orastia, 14/26 Iuliu 1873.

In contielegere cu protopresbiterulu respectivu.
In numele comitetului parochialu.
(3—3) Dr. A. Tincu.

Concursu.

La scól'a capitala normala gr. orientala a tractului Dobrei devenindu vacante dóue posturi de invetiatori cu câte 400 fl. v. a. salariu anualu, spre a câroru ocupare se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna la 15 Augustu a. c. st. v.

Competitorii la aceste posturi 'si voru tramite suplicele loru instruite in sensulu Statutului organicu, sî adresate comitetului protopresbiteralu la subscrisulu pâna in terminulu susu aretatu.

Dev'a 12 Iuliu 1873.

Pentru comitetulu protopresbiteralu alu tractului Dobrei.
Ioanu Papiu,
(2—3) protopopu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei idiecesane.

4

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 61 ANULU XXI.

Sabiiu, in 29 Iuliu (10 Augustu) 1873.

Spre orientare!

Cu privire la cercularìulu pré veneratului Consistoriu archidiecesanu din 12 Iuliu a. c. nr. cons. 1261/31. pl. se aduce la cunoscinti'a onoratei preotîmi din tract. protop. alu Sabiiului I. si II. carea forméza cerculu electorale I. ca loculu de convenire si de alegerea deputatului clericale pentru congresulu electorale convocatu pre 26 Aug. a. c. este **Cetatea Sabiiu**. Onorat'a preotîme deci sa binevoiésca a se aflá aici in numeru completu Vineri in 3 Aug. a. c. negresitu la 8 óre la biseric'a nóstra parochiale din cetate.

Sabiiu 25 Iuliu 1873.

I. Hanni'a,
comisariu consist.

Din Bosni'a vinu sciri totu mai complicate. Nu este de multu de cându se alarmase lumea cu cranceniile comise de mahomedanii din Banialuca fatia cu crestinii totu de acolo, carii cá se scape de torturi si de mórte fugira la Gradisca-vechia in Croati'a. Lui „P. Ll." i se scrie acum din Belgradu ca guvernatorulu turcescu din Bosni'a a somatu pre crestinii fugiti la Gradisca-vechia, provocându-i sa se intórca numai decâtu acasa spre a face fia-cârui dreptate. Cei-ce avura sa sufere multu, se intielege de sine ca nu vrura a crede simplu pre cuvintele guvernatorului si asiá cá garantia cerura sa se pedepsésca mai intâiu renumitulu emiru Effendi si Caimacamulu dela Bania-luca. Lui Pasi'a inse i s'a parutu pre mare pretensiunea acést'a si pentru aceea brevi manu a decretatu confiscarea bunuriloru miscatórie si nemiscatórie ale „cutezatoriloru". Emigrantii inse avura cei mai multi muieri si copii si acesti'a erau acasa — ce sa se intemple cu acesti'a? „Afara cu ei pre drumuri!" a fostu scurt'a si ponderós'a resolutiune a Pasiei si acést'a s'a si esecutatu ad litteram. Multe mame alergara la conaculu (cartelulu) guvernatorului si ii dechiarara ca déca i-a lasatu fâra acoperisiu ii voru lasá copii cá sa pórte elu grigia de densii. O mama a si lasatu cinci copii in conacu de etate dela 3—12 ani.

Angli'a si Rossi'a au si tramisu agenti estraordinari in fati'a locului spre a se convinge si a castigá informatiuni despre starea lucrului. Consululu generale austro-ungurescu a fostu celu dintâiu acolo, intrepunendu-se pentru ameliorarea sortiei crestiniloru.

Din acestu incidentu nou iau ansa inca mai multe diurnale din Vien'a si Pest'a a scrie articuli insemnati, din cari se vede ca patrociniulu de care s'a bucuratu guvernulu turcescu pâna acum, a incetatu.

Eventualitatea unei disolutiuni a statului turcescu séu a reducerei lui se discuta si déca nu de totu pre fatia déra destulu de la intielesu.

In Constantinopole pre lânga totu sgomotulu schimbâriloru de ministri si a demnitariloru celoru mai mari ai imperiului inca se simte schimbarea situatiunei.

Scirea despre caletori'a imperatului Franciscu Iosifu la St. Petersburgu inse a facutu impressiunea cea mai grea si intensiva asupr'a Portiei. Pórt'a deduce de aici, ca acest'a este semnalulu prin care politic'a austro-ungurésca dîce unu valet politicei orientale de pâna aci, carea se cuprinde intru aceea cá sa sprigiinésca Pórt'a cu totu pretiulu.

Scirea acést'a radica in ochii Portiei si valórea primirei si distinctiuniloru ce s'a facutu in Vien'a domnitoriului Romaniei totu asiá precum si a celei ce are sa se faca mai târdiu domnitoriului Serbei.

Napoleonu III., Cus'a si Siagun'a.

„Hermanst. Ztg." scrie cu privire la articululu aparutu in „Auror'a Craiovei" sub titul'a désupr'a si reprodusu de noi in nrulu dela 3 Augustu urmatórele:

Nu noi suntemu acei'a, cari punu pre reposatulu archiepiscopu si metropolitu baronu Siagun'a in acea societate, ce se vede din titululu articulului nostru.

Autoritatea acestei asemenâri compete diuariului, „Auror'a Craiovei". Noi din partene vedemu ca caracterulu, nesuintiele si istori'a vietiei lui Siagun'a de o parte si alui Napoleonu si Cus'a de alta parte suntu atâtu de eterogene si opuse, incâtu combinarea dea asupr'a trebuie sa ne puna in mirare. Afara de acea impregiurare, ca toti trei numitii a reposatu in prim'a jumetate a anului 1873, densii nu au nimicu comunu intre sine.

Napoleonu III si Cuz'a fura destituiti de pre tronu. Siagun'a s'a inaltiatu dela Episcopu la Archiepiscopu si Metropolitu si a remasu pâna la ultim'a resuflare cá atare.

Ne permitemu intrebarea, cum vine pastoriulu supremu alu bisericei Siagun'a in societatea exmonarchiloru si expotentatiloru?

In anulu 1858 a aparutu in Parisu prin midilocirea lui Napoleonu o brosiura sub titlulu: Napoleonu III si cestiunea româna, carea dechiarà desvoltarea principiului natiunalitâtiei de celu mai inaltu semnu caracteristicu alu unui statu civilisatu, pre Austri'a inse de celu mai mare inimicu alu acestui principiu si carea concese românilorù dreptulu, de a se uní dupa principiulu acest'a. Principiulu natiunalitâtiei lui Napoleonu III a fostu fatia cu drepturile stateloru subsistente si fatia cu domnitorii unu principiu revolutiunariu, care in urma se intórse contra proclamatoriului si ii rupse gâtulu la Sedanu. Siagun'a nu s'a tienutu nici odata de acestu principiu alu lui Napoleonu III., ci a pastratu pentru Austro-Ungari'a, pentru imperatulu si regele acestei'a si pentru inalt'a casa domnitória o fidelitate nefrangibila. Noi credemu ca densulu prin acésta nefrangibila si politica fidelitate, a devenitu cu totulu unu altu binefacetoriu alu româniloru decâtu Napoleonu, carele nu cá amicu alu Austro-Ungariei si nu pentru români, ci numai pentru egoismulu seu umblá cu idea de natiunalitate spre a seduce pre români in si afara de Ungari'a la rumperea fedelitâtiei si a dreptului:

Siagun'a nu a intrebuintiatu nici cându pre români cá midilocu pentru scopulu ambitiunei de a domní. Siagun'a lucrându precâtu i erá cu putintia pentru progressu in civilisatiune, promovà ce e adeveratu si bunu. Celu-ce in modulu acest'a lucra pentru o idea are cu totulu altu dreptu a pretinde numele de propugnatoru pentru români si romanismu decâtu acel'a, carele degradédia pre români la midilóce pentru poterea si politic'a sea egoistica. Si intr'adeveru sa fi facutu Napoleonu atâtu pentru unirea Moldaviei si Munteniei intr'unu principatu? Sub conventiunea dela Parisu din 19 Augustu 1868, in care fu sustienuta despartirea acestoru dóue principate, a Munteniei si Moldaviei sub doi hospodari, sta si numele Franciei. Ca românii a convenitu a alege pentru ambele principate pre acela-si Cuz'a de hospodaru, acést'a a fostu fapt'a loru. Asiá a fostu si constitutiunea comuna dela 9 Novembre 1869 pre carea si-o detera românii, fapt'a loru si nu a lu Napoleonu III.

Si ce privesce in urma pre Cuz'a, noi scimu despre densulu, ca elu ini 20 Februariu 1859 au tienutu intrarea sea in Bucuresci.

Cându a luatu elu domni'a, Romani'a nu numai ca nu avé detorii, ci avé mai multe venite decâtu erogate. Moldavi'a are o detoria de statu neinsemnata. Sub economi'a finantiale a lui Cuz'a a crescutu detori'a comuna a statului la 1453 milióne piastrii.

In 23 Februariu 1866 a intratu in Bucuresci unu numeru de conjurati, sub conducerea lui Golescu, Haralambi si Lec'a in locuinti'a lui Cuz'a si-lu constrinsera sa abdica. O proclamatiune anunciá româniloru acésta templare cu urmatórele cuvinte: „Români! Inainte de siepte ani a-ti aretatu Europei, ca ce póte face patriotismulu si virtutea civila. Din nenorocire v'ati insielatu si in alegerea principelui pre carele l'ati pusu in fruntea vóstra. Anarchia, coruptiune, neobservarea legiloru, degradarea tierei in intru si afara, risipirea averei nationali au fostu principiele, ce au condusu pre acestu regimu incarcatu de detorii. Astadi acest'a a incetatu de a mai fi. —

Acei'a, carii acum vreau se puna pre Cuz'a cá propugnatoriu alu româniloru si romanismului cu Siagun'a intr'o linia si carii afara de aceea ii dau dupa mórte unu renume frumosu, sa-si fi radicatu atunci glasurile loru, cându erá tempulu. Dara atunci au tacutu.

De altmintrea noi suntemu convinsi, ca „Telegrafulu Romanu" nu a avutu de scopu, a face combinarea „Aurorei Craiovei" de a sea. Telegrafulu a impartasitu acestu articulu alu Aurorei numai cá o ovatiune, ce s'a adusu de o fóia esterna Metropolitului reposatu, cá si pre multe altele, fâra cá Telegrafulu sa fi venitu aici câtu de putienu la ide'a, de a pune pre credinciosulu pastoriu supremu Siagun'a cu politicii nenorociti Luis Napoleonu si Cuz'a in un'a si aceea linia.

Proiectulu unei legi nóue electorale a propasitu in ministeriulu ungurescu de interne atâtu de departe, incâtu principiele statorite trebuie numai puse in ordine si testu dupa paragrafi, pentru cá elaboratulu sa póta fi adusu inaintea publicitâtiei.

„Pest. Lloyd" accentuéza cu privire la acést'a, ca numerulu abstentiuniloru, retienerea cu scopu séu din intemplare dela aducerea in valóre a dreptului electoralu activu cresce cu tóta period'a de alegere in unu modu spaimentatoriu.

Intr'o tiéra, unde pre 30,000—34,000 locuitori si pre câte 2400 indreptatiti la alegere cade numai unu deputatu, acestu casu e in Ungari'a: acolo e o aparentia deplorabile, cându din acesti 2400 indreptatiti la alegere se retienu cu totulu dela votare 1700—2000 alegatori, fâra de a se interesá macaru câtu de putienu de eserciarea si aducerea la valóre a celui „mai frumosu dreptu politicu" alu loru. In cerculu Csakvár au fostu in an. 1869 preste totu 2448 alegatori conscrisi, din acesti'a inse s'au retienutu dela votare 2237; in cerculu Bihorului, care in acela-si anu numerà 2201 ómeni indreptatiti la alegerea dietale, 'si detera votulu numai 1066, 1135 barbati nici nu se apropiara de urn'a electorale; in Ogn'a, unde fura inscrisi in list'a alegatoriloru 603 barbati indreptatiti la alegere, au alesu numai 194; cei-lalti 409 inse deadreptulu nu se interesara de eserciarea dreptului loru electoralu.

Pentru casulu contrariu, ca adeca toti cei indreptatiti la alegere si-au adusu la valóre in vreunu cercu dreptulu loru electoralu, „Pest. Lloyd" nu e in stare sa ne amintésca macaru unu micu casu, si acést'a e alegerea lui Miletici in an. 1869 in Neoplant'a.

In astfeliu de impregiurâri alegerea nu va puté representá nici odata vointi'a adeverata a majoritâtiei si precum ne invétia esperiinti'a crescerea abstentiuniloru dela alegere, amenintia cu periculului ce nu se póte neconsiderá, ca togmai celoru mai buni si iubitori de linisce nu le place a-si perde tempulu scumpu in sgomotele nebunatice ale alegeriloru si in manevra larmuitória, ca in urma remâne cârm'a decisiunei in mânile larmuitoriloru, si ocupa acel'a loculu, care in lupta si cérta scie mai bine inchide pumnulu.

Dejá din acestu punctu de vedere merita desele abstentiuni, cá sa ne ingrigimu de medilórele cele mai corespundietórie pentru a le preveni, inainte de ce se voru latî si degenerá in unu indiferentismu generalu. Déca cercetâmu inse dupa aceste midilóce atunci in prim'a linia sa ne tienemu inaintea ochiloru acsiom'a, ca dreptulu electoralu e totu odata si o detorintia, in a cârei cercu de notiune apartiene unu elementu alu fortiei.

Dreptulu de alegere si detorinti'a de alegere adese-ori fura comparate in tempulu mai nou cu deobligamentulu militariu si de aci s'a conchisu, ca amendóue trebuie sa fia generale.

Precâtu de falsa e acést'a, déca tunâmu cu acestu argumentu contr'a censului, pentru ca si deobligamentulu militariu cunósce censulu batrenetieloru si alu senatâtiei trupesci, pre atâtu de dreptu ni se pare nóue, déca voimu sa conchidemu de aice, ca statulu are dreptulu, a constringe pre cetatienii alegetori la esserciarea detorintiei de alegere.

„Dreptulu electoralu, dice ducele de Broglie, nu e unu dreptu esclusivu personalu, nu e unulu din acele drepturi naturali, pre care statulu le recunósce, fâra a le creá, si pre cari elu le garantéza individiloru, lasându-le loru alegerea, spre a o intrebuintiá dupa placu, séu a nu o intrebuintiá séu chiaru a si abusá de ea; nu, dreptulu electoralu e unu dreptu socialu, pusu in interesulu statului si statulu trebuie sa pórte grige pentru cá acest'a sa se esercedie.“ Acést'a inse va succede statului numai atunci cându lui ii compete dreptulu, de a pedepsí pre celu negligentu si a probá mandatulu constringetoriu prin resplatire. Unu scriitoriu mai nou francesu recomenda introducerea unoru jurori mici, cari in totu cerculu sa traga la respundere pre cei negligenti, sa esamineze causele de escusare (bolnavire, tempestate, afaceri intetitórie) si atunci dupa impregiurâri séu sa-lu elibereze séu sa-i impuna o pedépsa in bani, pre carea se o semta. Acésta propunere noi nu o tienemu de neesecutabile, suntemu inse de acea intima convingere, ca actulu de alegere, spre a preveni reulu abstentiunei, trebuie sa se faca câtu se póte de comodu. Prin radicarea de atâtea urne si comissiuni de alegere, câti candidati suntu, s'aru poté ciontá indiferentismulu si prin acést'a institutiune s'aru poté accelerá actulu de alegere si nu va fi mai multu de lipsa decâtu o di, pentru cá alegetoriulu sa nu fia conturbatu in alte afaceri ale sele si silitu a stá pre ulitia dile intregi, pâna ce vine rendulu la elu cá se-si dee votulu, atunci unu pasiu insemnatu si ponderosu aru fi facutu, spre a pune capetu abstentiuniloru ce se latiescu totu mai tare. —

In „N. P. Journalu“ cetimu: Domnulu Franciscu de Löher striga in gur'a mare in „Köln. Ztg.“ ca nemtii din Ungari'a suntu suprimati. Elu numera cu o placere neascunsa cele patru locuri principali ale germaniloru in Transilvani'a, Banatu, Ungari'a superióra si dincolo de Dunare. Mai cu séma ii sta lui la inima frumós'a tiéra a sasiloru (fondulu regiu) si elu nu e neaplecatu, a numi pre sasi „fiii dorerei“ ai Germaniei. Domnulu Franciscu de Löher culéza a pronunciá urmatórea dicere necredibila: „Noi (germânii) inse sa ne intrebâmu, lasá-vomu noi cu nepasare si fâra mila pre cele aprópe dóue milióne, care strinsu lânga confiniele Germaniei 'si intemeiara o nóua patria, de prada unui poporu (unguriloru), care nice odata nu a facutu ce-va pentru cultur'a si prosperarea omenimei, decâtu ca si-au rositu odata sabiele loru in sânge turcescu?“

La altu locu afirma acela-si domnu: „Nice odata nu a batutu asiá o óra grea pentru germânii Ungariei; se lucra de aceea, cá sa mai subsisteze ei mai departe in limb'a, datin'a si cultur'a germâna, séu cá unu sistemu de potere si viclenia fâra asemanare sa-i manuntiésca si macine, pâna ce se voru fi magiarisatu?“

Unu vanu mai chiaru, afirma „N. P. Journalu“ amestecatu cu o rancóre mai mare cu greu s'a potutu scrie. Nu e asiá, cá cându aru voi sa escombineze din regiunea Sabiiu, Kaschau, Temisiór'a si Oedenburg unu Elsasu si Lothringen ungurescu? Si totusi esista o suprimire a germâniloru in Ungari'a numai in fantasi'a séu ur'a ómeniloru de soiulu lui Löher. Sa se intrebe germânii Ungariei, ca cine si in ce se simte vatematu? De presentu esista in Ungari'a o pressa germâna, teatru germânu, comunele germane au autonomi'a loru deplina, ele au representantii loru in dieta, la regimu, au academi'a si universitate. In societatea ungara germanii suntu stimati si considerati, precum insusi Löher marturisesce, si inca mai multu decâtu le place chauvinistiloru ungari. Ce voiescu atari conturbatori de pace cum e domnulu Löher? Pre cine in Ungari'a se potu redimá?

Unicii malcontenti germani in Ungari'a suntu acei'a, cari si-au perdutu pânea prin regimulu celu nou, séu cari nu voru sa-si jertfésca muceditele loru privilegie in favorulu unitâtiei statului. Ca sasii tienu strinsu la autonomi'a loru din evulu mediu, noi o pricepemu; dara a provocá la acést'a pre popantiulu germanu spre admonarea la drepturile loru de totu imbetranite e perfidu.

Precum amu disu opiniunea publica a Europei despre Ungari'a se abate sistematicu in cea mai mare parte prin pene nechiemate, si pline de ura. Déca aru mai esistá unu bureau de pressa ungaru, amu pune noi intrebârea, pentru ce sa aruncâmu sute de mii florini pentru foile din unghiurile patriei, pre cându autoritatea nóstra in afara totusi e vatemata necurabilu? De óre-ce inse bureaulu de pressa ungaru, care si fâra de aceea a prestatu servitie dubióse, a decadiutu la unu secretariatu ministerialu — la ce noi in urma dicemu aminulu nostru asiá sa fia! — noi trebuie sa indreptâmu intrebarea nóstra la o alta adresa. Sa nu fia in cercurile nóstre politice si scientifice barbati si fonduri destule spre scopulu acel'a, a dá tieriloru esterne o chiara deslucire despre virtutile si scaderile, despre tientele si desvoltarea situatiuniloru in Ungari'a? Acést'a e o recerintia a onórei nóstre natiunale carea nu se póte neconsiderá.

Tóte diuarele din Franci'a, ce ne-a sositu adi, se ocupa cu analis'a si critic'a mesagiului „maresialului Mac-Mahon, ce s'a cetitu camerei inainte de a-si ridicá ultim'a siedintia pentru a intrá in vacantie.

In generalu, apreciârile foiloru francese, se póte dice aci pré bine cuvintele, nu suntu nici pentru nici contr'a, nici favorabile nici defavorabile; ele suntu aci observatóre, aci aprobatóre; intr'o parte aretându óre-care satisfacere, intr'alt'a desaprobându cu asprime. Spre a avé dara, cetitorii nostri, o ideia de aceste reflessiuni si comentarii contradictorii, vomu estrage câte-va renduri din unele diuarie mai insemnate.

„Debats“ se esprima astfeliu:

Mesagiulu, adresatu adunârei nationale de câtre presiedintele republicei, formédia unu contrastu fórte isbitoriu cu acel'a prin care maresialulu Mac-Mahon si-a inauguratu poterile la 25 Maiu. . . Prin celu cetitu la acésta data se vorbé de necesitatea a face sa se respecte pretutindeni si in ori-ce momentu legea, cá cum inainte de 24 Maiu are fi fostu vre-unu obiceiu sa se violese. Se semnalá Franciei si Europei acea factiune care pune in pericolu repausulu si tóte popórele. Prin mesagiulu dela 29 Iuliu, aceste espresiuni si aceste metafore, cari amintescu pré curendu idei'a unui guvernu de combatere, au disparutu din fericire. Abiá se face alusiune la situatiunea interióra a tierei, in câte-va linii, prin care presiedintele republicei declara ca espunde de ordine pre tempulu vacantieloru adunârei si se felicita de acordulu dintre acést'a si guvernu. Mesagiulu este consacratu principalmente a face sa se véda importanti'a marelui evenimentu ce tóta Franci'a ascépta cu nerabdare: liberarea teritorului; si relativu la acést'a D. maresialu Mac-Mâhon aduce unu justu omagiu ilustrului seu predecesoru care, prin fericite negotiâri, a contribuitu puternicu se o prepare.

„Independinti'a belgica“, rationéza in modulu urmatoriu:

„Subiectulu evacuârei chiaru, obliga pre guvernulu dela 25 Maiu se aduca omagie dlui Thiers, si de sicuru, se póte crede ca maresialulu Mac-Mahon n'a voitu sa permita cá sa se vorbésca, in numele seu, despre liberarea teritoriului, fâra sa urce meritulu la omulu de statu care a preparat'o si asigurat'o prin doi ani de lucrâri neintrerupte si de negotiâri delicate. De aceea mesagiulu face predecesorului maresialului, fâra a-lu numí, — numele dlui Thiers este fórte dificilu a

---

FOISIÓRA.

Din scrierile stului Ephraemu Syrulu.

Cuventu

la schimbarea la fatia a D-lui nostru Iisusu Christosu.

(Proba de ocupatiune cu literatur'a clasica bisericésca.)

Cuprinsulu. — In introducere se asémena St'a Scriptura cu unu agru de o fertilitate nedesecavera. Dupa aceea urméza espunerea motiveloru, pentru ce a dusu Iisusu pre invetiacei pre délu, si descrierea scenei celei minunate pre acel'a. — Se esplica cuvintele lui Petru. „Ací e bine a fi.“ — Sensulu vocei din nori: „Acest'a este fiiulu meu celu iubitu“, desface cuventarea intr'unu modu viale, avutu, frappante si spirituale. — Argumentele aduse pentru ambe naturile, in Iisusu se afla espuse intr'unu sîru de intrebâri. Incheerea o face o confessiune a credintiei câtra Ddieitatea si omenirea lui Cristosu si câtra présânt'a Treime.

---

1. Din agru ne vine secerisiu imbucuratoriu, din via bogatia de fructe gustuóse, si din st'a scriptura invetiatura aducatória de viétia. — Agrulu ni prestéza numai pentru unu tempu secerisiu, si vi'a iérasi in unu tempu spendéza culesulu, ci st'a scriptura lasa, de câte ori se va cetí, cá sa isvorésca invetiatura vivificatória. Au trecutu secerisiulu de pre agru, si elu incéta de a mai produce; s'a facutu culesulu in via si eata-o incapace*) dara din st'a scriptura putemu secerá in tóte dilele, fâra cá sa se imputienedie spicele pentru esplicatorii ei, si in tóta diu'a putemu tiené unu culesu fâra cá sa se finésca strugurii sperantiei puse in ea. Sa ne apropiemu asiá dara de acestu agru si se gustâmu din fructele brasdeloru sele, celoru datatórie de viétia. Sa secerâmu de pre elu spice de viétia, cuvintele Mantuitoriului Is. Chr. adeca, cari le-a disu invetiaceiloru sei: „Suntu unii din cei ce stau ací, cari nu voru gustá mórte, pâna ce voru vedé pre fiiulu omului venindu intru imperatia“ **).

2. Si dupa siése dile a luatu Is. pre Petru si pre Iacobu si pre Ioanu fratele lui, si i-a suitu in munte inaltu deosebi, si s'a schimbatu la fatia inaintea loru. Fati'a lui stralucea cá sórele si vestmintele erau albe cá zapad'a“ 3). — Barbatii desprecarii a disu: ca nu voru gustá mórtea pâna ce voru vedea pre semnulu venirei sele, suntu acesti'a, cari i-a luatu si i-a suitu cu sine pre délu, si câroru le-a aretatu cum va vení in diu'a de pre urma in glori'a ddieirei sele si in corpulu omenirei sele.

3. Elu i-a inaltiatu pre munte spre a le aretá ca cine e fiiulu si alu cui fiiu este. Câci cându a intrebatu elu: „Cine dícu ómenii ca suntu eu fiiulu omului?“ i-au respunsu ei: „Unii Elie, altii Eremia séu unulu din profeti.“ Pentru aceea acum i-au inaltiatu in munte cá sa le arete ca elu nu e Elia, ci Ddieulu lui Elia; ca nu e nici Eremia, ci acel'a care a sântitu pre Eremia in pantecele mamei sele; nici vre-unulu din profeti, ci este Dlu profetiloru, care i-a tramisu pre ei. Le aretá ca este creatoriulu ceriului si alu pamentului, Dlu viiloru si alu mortiloru. Elu demandá adeca ceriului si acest'a a lasatu pre Elia cá sa se pogóre in josu, si a datu semnu pamentului si acest'a a scosu pre Moise. —

4. Elu i-a dusu pre munte cá sa le arete, ca este fiiulu lui Ddieu, care mai inainte de tóte tempurile purcede dela Tatalu, si la finea tempului anumitu s'a incarnatu din vergura, si dupa cum elu a sciutu, s'a nascutu intr'unu modu nespusu, si fâra impreunare omenésca, — padiendu virginitatea mamei nestricata. Unde voiesce Ddieu acolo se invinge legea naturei. Ddieu, Cuventulu a locuitu in pantecele vergurei, fâra cá foculu ddieirei sele sa arda medulârile trupului vergurei, ci in tempulu aloru nóue luni a padit'o nemaculata. A locuitu in pantecele mamei vergure, fâra a avé grétia de mirosulu naturale, si a esitu cá Ddieu intrupatu, spre a ne face pre noi fericiti*).

5. Elu i-a luatu pre munte spre a le aretá marirea Ddieirei si cá sa le faca cunoscutu ca elu este Mântuitoriulu lui Israelu, dupa cum a spusu prin profeti, si cá se nu se smintésca cându voru vedé patimele lui cele de bona voia, care va avé ale suferí pentru noi cá omu: Câci ei 'lu cunoscéu cá omu si nu sciau ca este Ddieu. 'Lu cunoscéu cá fiiulu Mariei, cá omulu, care umblá cu ei prin lume, ci pre munte le-au facutu cunoscutu ca elu este fiiulu lui Ddieu, si insusi Ddieu. Ei l'au vediutu pre elu mancandu si bendu, fiindu ostenitu si odichnindu-se dormitându si dormindu, temendu-se si asudendu. Tóte acestea nu-i veneau lui cá Ddieu ci cá omu. Pentru acea elu i-au suitu pre munte, cá Tatalu se numésca pre fiu si sa le arete ca elu este intru adeveru fiiulu lui si Ddieu.

6. Elu i-au luatu pre munte si le-au aretatu imperati'a sea inainte de patimí, poterea sea inainte de mórte marirea inainte de batjocuri si onórea inainte de desonorare, cá ei se cunósca cându va fi prinsu de judei si restignitu ca nu din slabiciune are

---

*) De a mai dá rodu in acela-'si anu.

**) Math. 16. 28. 3) Math. 17. 1—2.

*) Si cuventulu trupu s'au facutu I. 1. 14.

se pronunciá de adi inainte de câtra unii ómeni politici, — o parte fórte mica, de totu mica, dara in fine o parte in acésta opera patriotica . . .

Mesagiulu atinge, in termini generali si fâra precisiune, dupa regul'a guvernamentala in vigóre, politic'a interióra si esterióra.

Asupr'a primei, cabinetulu n'a gasitu a oferí camerei si tierei decâtu o nóua parafrasa a faimosului cuventu alu lui Napoleonu III. „De ordine respundu Eu.“ Asupr'a secundei cestiuni, mesagiulu constatà cele mai bune relatiuni cu strainatatea, si bunele simtieminte ce puterile streine marturisescu Franciei, le atribue intieleptei linii de conduita a . . . adunârei.

Nu cutéza sa dica ca trebuie sa le atribuie bunei purtâri si influintiei cabinetului dela 25 Maiu, déra 'si da multa bagare de séma pentru a conveni ca dlu Thiers aru putea avea in acést'a o parte óre-care.

In resumatu, mesagiulu dlui presiedinte alu republicei este unu micu capu de opera de iesuitismu. Nu credemu sa lipsimu respectului ce se datoresce dlui maresialu de Mac-Mahon, presupunendu ca este streinu, pre câtu se póte, la redactiunea acestei piese guvernamentale. Afara de acést'a, ghiar'a d-lui duce de Broglie, — o ghiara care nu este nici cum aceea a leului, — se vede dela unu capetu la altulu.

Cestiunea aliantieloru in resbelulu franco-germanu.

Austri'a n'a incuragiatu pre Franci'a in resbelulu declaratu Prussiei, acést'a este mai multu decâtu siguru; in tempu de mai multu de trei ani inse urmara intrevorbiri, spre a fipsà o intielegere. Cu putienu mai inainte de inceperea resbelului, cancelariulu Austriei, prevediendu incurcaturele si nevoindu a perde avantagiele ce aru fi potutu resultá din ele pentru tier'a sea, tramise pre d. de Vitshum la Parisu, care pre atunci se aflá ambasadoru in Brussel'a si se bucurá de o deosebita incredere si amicitia a cancelariului. D. de Vitshum fusese inainte de 15 Iuliu in Parisu, câci elu avusese relativu la declararea de resbelu o intrevorbire cu ministrulu afaceriloru straine. Negotiârile luara dara, inainte de 15 Iuliu, unu caracteru cu totulu oficiale si cá imputerniciti din partea Austriei fura principele Metternich, ambasadorulu Austriei la Parisu, si comitele de Vitshum, ambasadorulu Austriei in Brussel'a; iéra ai Italiei erau comitele Vimercati, plenipotentiaru militariu alu ambasadei Italiei in Parisu, si mai in urma ambasadorulu cavalerulu Nigr'a.

Dupa cum s'a disu mai susu, Austri'a care complase cu sigurantia pre biruintiele Franciei, voi sa traga profitu din ele; in ceea ce privesce inse pre Itali'a, ca 'si esprimá mai multu dorintiele ei de a-si deschide o cale la Rom'a, si in fine remase pre terenulu conventiunei din 15 Septembre. Cu tóte acestea, chiaru in prim'a di se stabilì o intielegere comuna intre Itali'a si Franci'a, si Itali'a promise a pune la dispositiunea Franciei tropele ce le va avea disponibile. Se luara apoi intielegeri asupr'a baseloru unei triple aliantie, inse guvernulu Austriei intempinà, ca intiel'a cu care a fostu declaratu resbelulu, l'aru fi gasitu fâra puteri indestulitórie, si ca din acésta causa nu aru fi in stare a luá parte in câte-va septamâni la vre-o actiune militaria. Itali'a inca a fostu departe de a fi gat'a cu inarmârile sele; asiá incâtu aceste dóue puteri nu erau in stare a incheiá unu tractatu de aliantia cu Napoleonu III, fâra cá sa nu se arunce in vre-unu resbelu cu Germani'a.

Acestu din urma casu inse erá pentru Austri'a o respundere enorma, fiindu ca Russi'a in acela-'si tempu nu ascunse de locu ca va interveni indata in favorulu Prussiei, déca Austri'a va interveni pentru Franci'a. De aceea cadiù indata ide'a unei aliantie intre cele trei Curti, si se incheià unu tractatu dupa care Austri'a si Itali'a se indatorau a padi o neutralitate inarmata pâna cându circumstantiele voru fi favorabile, si apoi a preface acésta neutralitate inarmata intr'o sustienere eficace Franciei. Dela 20 Iuliu pâna la 3 si 4 Augustu tóte detaliele acestui tractatu fura fipsate intre Florenti'a, Vien'a si Parisu. Se fipsà modulu, prin care s'aru putea trece dela o neutralitate inarmata la o aliantia ofensiva presupunendu inse ca armatei francese i va fi possibilu a trece Renulu, va navalí in Germani'a si preste Munich, va putea dá mân'a trupeloru austriace si italiane. Guvernulu francesu nu subscrise acestu tractatu incheiatu intre Austri'a si Itali'a, dara in realitate imperatulu Napoleonu a fostu consultatu asupr'a fia-cârui paragrafu ce contienea acestu tractatu. Elu aprobase séu modificase fia-care din aceste paragrafe, si de aceea acestu tractatu trebuiá sa jóce in acestu resbelu unu rolu decissivu. Dupa cum s'a disu, ca tractatulu erá basatu pre presupunerea ca armele francese aru fi invingetórie la inceputulu resbelului, si ca Franci'a singura va fi destulu de forte a duce resbelulu, pâna cându aliatii ei voru fi pregatiti in modu politicu si militariu a participá la acésta lupta. Cá terminu pentru acésta participare din partea acestoru dóue puteri aliantie, se fipsá diu'a de 15 Septembre. In urm'a invingerei armateloru francese in batali'a dela Wörth, tractatulu se anulà de sinesi; câci elu fusese incheiatu numai cu conditiunea ca armat'a francesa va putea sa intre in Germani'a de Sudu, ceea ce acum devenise cu totulu imposibile.

„Poporulu.“

Din protopopiatulu Cohalmului la 25 Iuliu 1873.

Stimate domnule redactoru! Suntu patru-dieci de dile, de cându Escelenti'a Sea, prea bunulu Parinte, Archieppulu si Metropolitulu nostru Andreiu, au adormitu in Domnulu, mutându-se dela cele vremelnice la viéti'a cea vecinica, iéra pre noi lasandu-ne cá pre nisce fii orfani, lipsiti de ajutoriulu lui celu parintescu.

In restempulu acest'a, s'a manifestatu prin tóte foile de tóta colórea, durerea cea mare de carea e cuprinsa natiunea romàna in genere, ba si cei de nationalitâti straine, casiunata prin mórtea Prea veneratului nostru Parinte Andreiu.

Durerea si perderea acést'a imense, s'au esprimatu prin foi de multi in deosebite chipuri, — de aceea nevoindu eu prin acést'a a mai descrie durerea si perderea cea mare in urm'a mortiei Escelentiei Sele Par. Archieppu si Metropolitu Siagun'a, de óre-ce acésta durere si perdere pentru noi, atâtu suntu de mari, incâtu necum a le puté descrie, dara nici ca ni le potemu intipuí inca din destulu, si numai o istoria drépta, cu tempulu, — va sci apretiuí pre marele barbatu in tempii viitori, — vinu a aretá numai, ca nu numai noi românii, dara chiaru si altii de nationalitate straina, au semtitu cu durere adenca, mutarea prea bunului nostru Parinte din lumea acést'a, la locasiurile cele eterne ale dreptiloru.

Spre constatarea faptica a acestei impregiurâri voiu a aduce unu esemplu: In comun'a Vargyas, Erdövidék, tienatória de protopresviteratulu Cohalmului, carea e locuita si de putieni români mestecati cu magiari, Revrd. domnu protopopu din locu, Stefanu Gyöngyösi, recunoscutu prin eruditiunea sea, audiendu despre mórtea Escelentiei Sele prea bunului nostru Parinte, neavendu la mâna pre clopotariulu seu — dupa scirea positiva ce amu primitu — insusi Revrd. domnu acum numitu dimpreuna cu rectorele seu, la signalulu clopotului românu, carele e numai de vre-o 55 punti, au inceputu a trage clopotele dela biseric'a cea mare unitaria, cari in modulu celu mai serbatorescu, prin sunetulu loru continuu, intr'o distantia departata dela Sabiiu, — vesteau crestiniloru de prin pregiuru vestea cea trista despre repausarea preascumpului nostru Archiepiscopu si Metropolitu.

Eata dle redactoru, o dovéda faptica, despre durerea cea mare ce o au semtitu si o semtu chiaru si cei de nationalitâti streine de prin departare, — prin mórtea Archieppului si Metropolitului nostru Andreiu. Prin urmare durerea acést'a o potemu numí cu dreptu cuventu, ca e o durere comuna pentru toti acei'a, cari au cunoscutu câtu de putienu maretiele fapte ale adormitului in Domnulu Archieppului si Metrop. Andreiu.

Au muritu cu trupulu prea bunulu si prea scumpulu nostru Parinte; mangaierea nóstra acum inse trebuie sa fia: ca sufletulu lui, cá schinteia divina nemuritória, e in ceriuri, unde sufletele dreptiloru se odichnescu, ceea ce se adeveresce si prin cuvintele marelui oratore romanu Cicerone: „Omnibus, qui patriam, nationem suam conservaverint, adjuverint, auxerint, certum esse in Coelo definitum locum, ubi beati aevo sempiterno fruantur“, — iéra faptele acelui mare Archipastoriu, cá ale unui strajariu pururea neadormitu, cu mandria le va inregistrá istori'a la tempulu seu pre paginele sele, cari voru remané neperitórie pentru tóte vécurile, incoronate cu gloria eterna si cu laurulu ce nu vestejesce nici odata, — si cari astfeliu voru conduce pre posteritate si prin intunereculu celu mai mare câtra lumina si adeveru. De aceea, altu ce-va nu vomu dice cu referintia la marele nostru Archipastoriu Andreiu reposatu in Domnulu, fâra cá unui'a, carele pentru maretiele lui fapte, seversite pentru biseric'a si natiunea sea, nici odata nu va fi stersu din inimile posteritâtiei, ii vomu dice cu marele scriitoriu romanu: „Have Anima Pia! Quidquid amavimus, quidquid mirati sumus, manet mansurumque est in hominum animis.“

M—.

Preservare de colera.

Trebuie a se evitá totu ceea ce slabesce corpulu si totu ceea ce produce indispositiuni. In spitalele Parisului s'a remarcatu, pre tempu de epidemie, ca Martiea intrá celu mai mare numeru de bolnavi. Acést'a venea de acolo ca uvrierii (lucratorii meseriasi) nu lucrau Lunea (facéu blau Montag); adeca ca ei se dedéu la totu feliulu de escese.

Trebuie deci, spre a ne garantá contra colerei, sa facemu cu totulu din contr'a de ceea ce facéu uvrierii destrabalati si vitiosi; intr'unu cuventu a duce o viétia din cele mai regulate.

Sa venimu la amenunte si sa cautâmu a combate uritele obiceiuri si prejudecatile populatiunei.

I. Coler'a lovesce mai cu séma persónele cari au fostu slabite de alte bóle.

Trebuie deci a se ingrigí seriosu cându cine-va are o bóla care se pare usióra, precum frigurí intermitente, recéla la peptu, gâlci diarrea, derangemente provenite in cele-lalte functiuni digestive.

In tempu de epidemia, si chiaru ce-va mai nainte de a se declará epidemi'a, multe persóne suntu atinse de diarrea, cu séu fâra colice.

O diarrea usióra nu este chiaru coler'a, inse predispune la colera.

Spre a tractá diarrea trebuie sa se iee cá beutura, mai cu séma dupa mancare, zéma de zalesiu (in latinesce salvia, in frantiosesce sauge).

Acésta zéma se face pentru infusiune cá céiulu chinesu; inse se pune in céinicu de trei ori mai multu zalesiu.

Acést'a se beá calda si cu zacharu dupa vointia.

Se va luá 15 picature de laudanum preste totu: de trei ori câte 5 picature, séu pre o bucata de zacharu, séu intr'o lingura de zéma. Laudanum se iá cu multu mai inainte de mâncare, adeca cu o óra mai inainte, si trei óre dupa mâncare.

Déca colicele suntu vine, se iá picaturile si chiaru mai aprópe de mâncare. Ceea ce este bine mai cu séma este sa se iá dupa picature o zéma.

Ism'a (menthe), céiulu chinesescu, cój'a de lamâie, potu dá inca zemuri bune. Se va pune caramide pre pântece.

Déca nu incetédia diarrea cu intrebuintiarea

---

sa fia restignitu, ci de buna voia, fiindca asiá i-au placutu, spre mantuirea lumei. — Elu i-au inaltiatu pre munte si le-au aretatu glori'a sea inainte de inviere cá se cunósca cându se va sculá din mórti intru marirea naturei sele celei ddiesci, ca elu nu au primitu prémarire spre resplat'a patimiloru sele, cá cându aru fi avutu lipsa de ea, ci cá se fia marire precum din eternitate, cu tatalu si la tatalu, dupa cum singuru a disu cându s'a apropiatu de patim'a sea cea de buna voia: „Parinte prémaresce-me pre mine cu marirea carea amu avut'o la tine mai inainte de ce a fostu lumea.“*) Acésta gloria a ddieirei sele nevediuta si ascunsa in fiinti'a sea omenésca a aretatu-o apostoliloru pre munte; câci ei au vediutu fati'a lui lucindu cá unu fulgeru, si vestmintele lui albe cá lumin'a. Doi sori au observatu apostolii acolo: unulu cá de comunu in inaltime, si unulu intr'unu modu neindatinatu; unulu care singuru loru s'a aretatu, adeca fati'a lui. Vestmintele sele le-a aretatu albe cá lumin'a, fiindca glori'a ddieirei sele a esitu din totu corpulu seu, si lumin'a sea a datu radie tuturoru medulariloru lui: Câci nu cá la Moise, stralucea trupulu numai pre dinafara, ci chiaru din densulu esiá marirea Ddieirei sele. Lumin'a sea a resaritu si a remasu adunata in elu; nu a mersu nicairea in altu locu, si la lasatu pre elu. Nici a venitu din alta parte spre a-lu luminá, dara nici i-a fostu numai imprumutata pre unu tempu óre care, (ci din eternitate a fostu a sea). Dara elu inca nu o a aretatu intréga marea cea neumblata a gloriei sele, ci numai atât'a câtu au potutu suportá ochii loru si precâtu au potutu cuprinde.

(Va urmá)

---

*) I. 17. 5.

zemei, a laudanumului (estractu de afionu) sî a caramideloru calde, trebuie sa se ia recursu la sub nitratu de bismuth. Este unu prafu albu care se iá in apa cu pré pucinu zacharu. Se iá dintr'ensulu 4, 6, sî chiaru 8 grame pre dî, de dóue ori.

Déca celu-ce se teme de colera este óre-cum slabu, delicatu, sa iea vinu de quinquina; sa bea dintr'ensulu câte unu pacharutiu de licheuru, totudéun'a inainte de a mâncá. Toti acei intremati (convalescenti) trebuie sa iea vinu de quinquin'a.

II. Sa se evite curentele de aeru. Mai cu séma cându atmosfer'a se recoresce deodata nu trebuie sa se lase deschise, in acela-si tempu, dóue usi séu dóue ferestri, séu o usia sî o feréstra. La Bucuresci raru se ieau precautiuni contr'a curenteloru de aeru. Dupa o caldura, déca plóua séu se recesce, adeseori sum chiamatu de unele persóne cari sufere de nevralgia la facia, de dorere de urechi, de dorere de falci, séu in spate. Regula generala: tóte persónele acestea me intréba cu mirare din ce le va fi venindu dorerile. Sî ii gasescu siediendu intre o usia sî o feréstra de totu deschise.

III. Sa se padiésca toti de recéla. Mai cu séma recél'a la picióre sî la pantece este vatematóre. Persónele cari suntu supuse usioru la colice sî la derangiarea intestineloru trebuie sa pórte o cingatóre de flanela. Sum de mai inainte siguru ca la multi n'o sa le placa cingatórea de flanela; li se va parea o esageratiune ridicula sa se cóca in toiulu verei. Acestoru persóne, cari se facu vitezi, le voiu spune ca in 1865 sî 1866 s'a distribuitu cingatori de flanela soldatiloru din garnison'a Parisului, in midiloculu lunei lui Augustu. Nu se va dice ca soldatii francesi suntu guguliti.

IV. Sa se aeredie apartamentele in care mirósa uritu din caus'a óre câroru vecinatâti. . . Spre a desinfectá unu locu cu pucina cheltuiéla, se pune goudronu de carbune de pamentu prin strachine. Se premenesce substanti'a la trei séu patru dîle. Goudronulu de carbune se vinde la usin'a de gazu.

V. Preumblarea sa nu se faca pre marginile smircuriloru.

Feréla mare de mancâri grele sî nemistuibili: sióuca, cârnati, pesce seratu, crastaveti, paltalagele in untu, bucate pré grase, fructe verdi. Apa cu ghiatia sa nu se bea. Sî aproposito de ghiatia voiu spune-o ca de multu s'a remarcatu câtu de primejdiosu este a se bea repede o mare cantitate de beutura rece, (unu pacharu mare de apa cu ghiatia, spre esemplu) mai cu séma cându capulu este in umediéla; in vreme ce primejdiosu nu este a se inghití liquidu rece, sî inca de totu rece, luatu inse putienu câte putienu sî la intervale de 2 séu 3 minute. Astfeliu se póte luá fâra incovenientu o jumetate de inghetiata stropita cu rumu séu cu cognacu, in pârticelele micutie, in intervaluri rari precum spuseiu (2 séu 3 minute). Se potu inghití sî chiaru bucatielele mici de ghiacia totu la intervale. Se mai póte inca bea sî apa cu ghiacia, inghitiandu câte pucina la rari intervale.

Intervalele ce punu aréta lectoriloru cá unu feliu de dinti de ferastrâu; dara acesti dinti de ferestâu nu sémena nici intr'unu chipu cu acei'a dela ferestâu.

In acesti din urma ani, Bucurescii n'au pré fostu bântuiti de colera. Anulu acest'a, dupa câtu se vede, vomu scapá póte numai cu fric'a. Chiaru déca suntu unele casuri nenorocite la persóne avute, negresitu ca ele nu se potu intemplá decâtu numai juniloru (juni ce suntu de multe ori pré betrâni) cari cinédia la ferestrâu spre dîua cându cânta cocosii.

Intr'adeveru, nimicu mai vatematoriu in tempu de epidemia decâtu veghiârile sî mancârile de noptea, mai cu séma cându asemenea cina se face in pârti reci sî umede.

Condamnuací veghiârile, oboselele, escesele sî libatiunile copióse; nu inse sî beuturile spirituóse in sine-le. Cu totulu din contr'a, a-si dîce ca in tempu de epidemia sa se bea vinulu golu, sî sa se bea câtu mai multu póte bea cine-va fâra sa se imbete.

O beutura escelenta este caféu'a.

VI. Ferindu-se de pré multa obeséla, cine-va trebuie sa se primble in tóte dîlele câte nitielu, a se esercitá pucinu.

Ferire de imbuldiéla; sa nu stea câte 15 sî 20 insi intr'o odaitia.

Sa se aerésca apartamentele in tóte dîlele.

Dr. Obedenaru.

Varietâti.

⁂ In Vien'a se ascépta in curendu visit'a principelui Milanu de Serbi'a. Primulu seu ministru d. Ristics, care a mersu inaintea principelui la Vien'a, a negotiatu cu guvernulu austro-ungaru mai multe conventiuni de unu mare interesu nu numai pentru principatu, ci sî pentru relatiunile internationale in generalu. Aceste conventiuni se rapórta la estradarea criminaliloru, la poste la indreptarea cursului Dunarei aprópe de Orsiov'a sî la navigatiunea cu vaporulu pre acestu fluviu, in fine la junctiunea linieloru ferate ce va construí Serbi'a, cu retiéu'a austro-ungara. Subsemnarea acestoru tractate se va face in tempulu câtu va remané principele Milanu la Vien'a.

Ad vocem bancrotta de statu dice „P. N.“: Acum cându aterna indreptarea spre mai bine a referintieloru nóstre financiali sî de creditu dela restaurarea increderei s'a aflatu o fóia locale (Reform'a ?) carea din conspectele publicate de curendu despre intrate sî esîte deduce ca statulu numai e in stare sa licuideze sî asiá nici nu póte se ascepte altu ce-va decâtu bancrot'a. Ratiunamentulu acest'a usioru de fire ca in cuartalu Aprile-Iuliu a fostu venitulu mai micu cá a patr'a parte a erogatiuniloru, nu are nici unu temeiu, pentruca se scie ca in cuartalulu acest'a intra mai anevoia contributiunea sî numai in tómna mai bine, pre cându in anulu acest'a tocm'a in cuartalulu celu mai reu a trebuitu sa spereze mai multu pentru cladirele ministeriului de comunicatiune.

⁂ Portu românescu la marea négra. Diurnalele române de preste Carpati ne spunu ca doi intreprindietori englesi, Marshal sî Cullen voru construí portulu sî cu acest'a voru incopciá sî linie de drumu de feru pâna la Galati prin Cahulu sî Bolgrad. In trei ani de dîle sa fia terminate tóte lucrârile si predate esploatatiunei. Statulu are sa garanteze 16,000 franci de chilometru sî dea gratisu din bunurile statului terenulu pentru gare sî drumuri de feru. —

Concursu.

Pentru ocuparea ambeloru posturi de invetiatori la scól'a populara romàna gr. or. din Preurbiulu Brasiovului „Tocile“ se deschide prin acést'a concursu cu terminu pâna in 20 Augustu st. v. a. c.

Cu fia-care din aceste dóue posturi este impreunatu unu salariu anualu de câte 250 fl. v. a. ce se platesce in rate lunare dela biserica.

Doritorii de a ocupá aceste posturi au a tramite pâna la terminulu susnumitu concursele loru instruite in sensulu „Statutului Organicu“ adresate câtra Pré onoratulu Domnu Protopopu 1-iu alu Brasiovului Iosifu Baracu.

Brasiovu, in 15 Iuliu 1873.

Comitetulu parochialu alu bisericei „Sf. Treimi“ de pe Tocile din Brasiovu.
Stefanu Cicombanu,
(3—3) presiedinte.

Concrusu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu devenitu vacante la scól'a confessionale greco-orientale rom. din urbea Fagarasiu se escrie concursu pâna la 15 Augustu st. vechiu a. c.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu:

1. Salariu anuale de 150 fl. v. a. solvindu in 10 rate anticipative.
2. Cuartiru liberu.
3. Gradina de legumi de 115 °□.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si indreptá recursele loru instruite in sensulu statutului organicu bis. adresate Comitetului parochiale gr. or. Rvdissimului Domnu Petru Popescu in Fagarasiu.

Fagarasiu in 29 Iuliu 1873.

Petru Popescu, Ioanu Gram'a,
P. pp. Pres. com. par.
Ioanu Turcea,
(3—3) notariu.

Concursu.

La scól'a capitala normala gr. orientala a tractului Dobrei devenindu vacante dóue posturi de invetiatori cu câte 400 fl. v. a. salariu anualu, spre a câroru ocupare se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna la 15 Augustu a. c. st. v.

Competitorii la aceste posturi 'si voru tramite suplicele loru instruite in sensulu Statutului organicu, sî adresate comitetului protopresbiteralu la subscrisulu pâna in terminulu susu aretatu.

Dev'a 12 Iuliu 1873.

Pentru comitetulu protopresbiteralu alu tractului Dobrei.
Ioanu Papiu,
(3—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante, de alu 2-lea parochu la biseric'a ort. res., a SS. Archangeli din Satulungu, de clas'a 1-iu impreunate cu unu venitu anuale de 1000 fl. v. a, se escria prin acést'a concursu cu terminu pâna la 30 Augustu a. c.

La acestu postu potu concurá numai acei'a, carii pre lânga theologia au absolvatu celu putienu Gimnasiulu mare cu esamenu de maturitate, au depusu esamenu de cualificatiune inaintea Maritului Consistoriu archidiecesanu; au servitu celu putienu trei ani cá invetiatori intr'o scóla confessionala publica, séu cá diaconi séu preoti sî s'au distinsu cu purtârile loru morali.

Densii voru tramite Pré onoratului Domnu Protopopu respectivu Iosifu Baracu in Brasiovu petitiunile loru provediute cu documentele mentionateloru recerintie, sî cei mai cualificati se voru preferá.

Satulungu, 19 Iuliu 1873.
(3—3) Comitetulu parochiale.

Nr. 209/1873.

Concursu.

La scólele centrale române ort. or. din Brasiovu se escrie concursu pentru ocuparea urmatóreloru posturi:

1. Unu postu de profesoru pentru limb'a sî literatur'a magiara la scól'a comerciala sî reala.
2. Unu postu de profesoru pentru music'a vocala la gimnasiu sî la scól'a comerciala sî reala cu 10 óre pre septamâna.
3. Dóue posturi de invetiatori adjuncti la clas'a intâi'a sî a dóu'a paralela a scólei normale (primarie) de baieti.

Cei-ce dorescu a ocupá unulu din aceste posturi, sa binevoiésca a adresá la subscris'a Eforia scolara — celu multu pâna la 20 Augustu (1-ma Sept.) a. c. — concursele loru insocite de documentele, prin care sa dovedésca: a) ca suntu de nationalitate romàna sî de religiunea ort. or.; b) ca au conduita morala sî politica buna; c) ca au cualificatiunea receruta pentru postulu la care competédia, — La constatarea cualificatiunei servesce cá normativa „Statutulu Organicu“ alu metropoliei române gr. or. din Ungari'a sî Ardélu sî regulamentulu prov. archidiecesanu pentru esaminarea profesoriloru sî invetiatoriloru dela scólele române confessionale. — Competitorii, cari au séu esamene formale, séu o pracsa scolara, voru fi preferiti.

Salariulu anualu pentru profesorulu de limb'a sî literatur'a magiara este 800 fl. v. a. pentru celu de music'a vocala 500 fl. v. a. sî pentru unu invetiatoriu adjunctu 300 fl. v. a. prospectu de inaintare sî dreptu de pensionare.

Celu alesu de profesoru séu invetiatoriu servesce anulu primu de proba, iéra dupa aceea se denumesce definitivu, déca va fi depusu esamenulu prescrisu.

Brasiovu in 16/28 Iuliu 1873.

Efori'a scóleloru centrale române ort. or.
(3—3)

Nr. 7636 civ. 1873.

Edictu.

Din partea tribunalului regescu din Sabiiu se publica, ca Dlu Dr. Stefanu Pecurariu si-a legitimatu dreptulu de advocatura sî a deschisu Cancelaria sea de advocatura in Sabiiu strad'a pintenului Nr. 18.

(L. S.) **B. Filenbaum**, m. p.

Din consiliulu tribunalului regescu in Sabiiu 17 Iuliu 1873.

(2—3) Welther m./p.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 62 ANULU XXI.

Sabiiu, in 2|14 Augustu 1873.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v, a.

Reflessiune la reflesiune.

In Nr. alu Federatiunei dâmu de unu articolu carele s'aru vedé a fi o reflesiune la articulii „Metropoli'a veduvita“ publicati in vre-o câti-va numeri ai aceleia-si foi si subcrisi „unu deputatu congresuale“, din cari articuli vre-o câti-va amu reprodusu si noi. In reflessiunea acést'a inse dâmu si de unu pasagiu, care este indreptatu la adres'a nóstra, facendu-ne imputare ca amu gresitu cându amu numitu (?) persóne care au a fi candidate la fitóri'a alegere de Metropolitu etc.

Amu cugetatu mai cu deadinsulu sa aflâmu ce póte fi acést'a invinuire scósa din ventu, si de-si suntemu cam dedati cu atribuiri despre lucruri cari pre noi nu ne potu privi de locu, amu venitu la convingere, ca si aici nu póte fi alt'a decâtu un'a din acele mistificatiuni, cari cerculéza astadi crucisiu si curmedisiu in lume si inca din o fantâna, carea are multa asemenare cu articuli, cá cei din „Press'a“ vechia si „Wanderer“ din Vien'a, a câroru sageti suntu indreptate in prim'a linia asupr'a unui demnitariu bisericescu, pre care unii ómeni póte din causa ca le este superioru si cu sciinti'a si cu caracterulu se vede ca nu-lu au la inima. Unu astfeliu de articulu este si celu reprodusu si de noi mai la vale dupa „Wanderer“, care inse nu va cascigá pentru autorii sei nici odata titlulu de dreptate si de iubire de adeveru. In contr'a astoru feliu de apostrofâri pline nu numai de patima dara si de ineptia credemu a fi destulu de provocati cá sa luâmu positiune de aperare; dara pentru cá sa evitâmu, ceea ce amu mai accentuatu odata mai deuna-dile, polemiele personali, vomu despretiuí apucaturile aceste nedemne de ómeni cinstiti si vomu trece preste densele, facendu simplu amintire de ele, la ordinea dilei.

Cu privire la cestiunea ocupârei scaunului metropolitanu gr. or. din Sabiiu „Kelet“ aduce urmatoriulu articulu de fondu:

„In rubric'a „interne“ tóte foile din patria vorbescu despre ocuparea scaunului metropolitanu gr. or. din Sabiiu. Si acést'a cu totu dreptulu, pentru ca o positiune de asiá mare insemnatate in privinti'a bisericésca si politica pretinde atâtu deplin'a atentiune a regimului si poporului, câtu si cea mai matura consideratiune a combinatiuniloru.

Déca si aici, precum spre esemplu la unu superintendinte protestanticu, aru fi vorb'a numai de partea bisericésca si de distinctiune spirituale, atunci amu poté dice, ca regimulu sa lase tóte alegatoriloru si sa nu se amestece nici inainte nici dupa aceea in afacere, cí sa intarésca pre acel'a, pre carele increderea majoritâtiei lu va radicá pre scaunulu archipastorescu.

La românii de confessiunea gr. or. inse nu vine de a se considerá numai punctulu de vedere confessiunalu singuru. Cí noi cutediâmu a ne pronunciá cu resolutiune ca acestu scaunu archipastorescu e cu multu mai insemnatu cu privire la politic'a interna a tierei, cá in respectulu confessiunalu.

Pre fericitulu archiepiscopu baronu Andreiu Siagun'a 'lu cunoscéu tóte natiunalitâtile tierei, mai bine inse 'lu cunoscea regimulu. Noi scimu, ca elu prin positiunea sea, prin autoritatea sea inascuta, prin semtiementulu seu patrioticu, prin calitâtile sele spirituali eminenti si prin portarea sea prevenitória avé facultatea, de a jocá in politic'a româniloru din Transilvani'a rol'a de conducatoriu. Noi scimu ca baronulu Siagun'a fù acel'a, carele nu numai paralisà partid'a ultranatiunale si stravaganta a eroiloru fanatici din Blasiu, cí mai o si trantì la pamentu. Noi scimu, ca elu fu acel'a, cârui e de a se multiamí, ca majoritatea precumpanitória a româniloru de presentu se misca intre marginile ordinei si ale unei politice sobrie. Si noi scimu si din istori'a aniloru mai recenti, ca la casu cându baronulu Siagun'a nu erá impedecatu prin morbu continuu, infratirea devenita in Sabiiu si Brasiovu in o asiá curgere frumósa si deslegarea deplina a complanârei pacifice de atunci aru fi o fapta complinita.

Unde e dara vorb'a de unu succesoru alu unei atare personalitâti, de ocuparea unei positiuni, insemnatate o repetimu din nou, ca acolo tóta atentiunea si tóta influinti'a din partea regimului e necesaria, cá opulu inca nedeplinitu sa nu cada in ruina.

Românii si mai cu séma ultraistii suntu dejá cu totii activi. Partid'a, carea in „Gazet'a“ aruncà asupr'a lui Siagun'a, cându acest'a erá inca in viétia, atât'a macula, 'si radica capulu si semtiendu ca acum i se da ocasiune, cá carea nu va avé curendu, pune tóte la cale, spre a cascigá demnitatea archiepiscopésca pentru unulu din capii ei. Si acésta partida, de-si nu are atât'a potere cá inainte, totu-si posiede destula influintia, spre a aduce la casu, cându regimulu nu va priveghiá pre agitatori, mai cu séma prin alegatorii laici ai partidei ordinea pacifica in perplesitate.

Interesulu religiosu si personalu aice nu va fi in jocu; afacerile bisericei greco or. suntu, multiamita activitâtiei tactice si constante a lui Siagun'a, regulate astfeliu, cum nu se afla la nici un'a din celelalte confessiuni din patri'a nóstra. Interesele personale suntu in cercurile electorali, provediute cu o autonomia intinsa, asiá de sfasiate, câtu acele putienu reu voru poté causá.

Dreptu aceea aice numai de interesu politicu póte fi vorb'a si noi potemu afirmá inainte ca si la alegere intrebarea ce atinge pre candidatu nu va fi aceea, ca place elu clerului séu nu, ci ca fostau elu unu partisanu alu ultranatiunaliloru séu a fostu unulu din scól'a lui Siagun'a?

Ca acel'a, care se tiené de scól'a din urma si care s'a adoperatu a ajutorá pre maiestru in opulu inceputu, nu póte asceptá unu ajutoriu dela Babesiu s. a., e atâtu câtu siguru.

Siagun'a tienù o disciplina aspra in biseric'a sea, elu deprinse clerulu seu la ordine, scóse din capetele popiloru mai de josu chimerele politice, aduse pre toti junii lucratori si diliginti in apropierea sea, ii cultivà si ii aplecà la invetiamentulu si crescerea poporului. Pentru acesti'a cascigà elu increderea neconditiunata atâtu a clerului câtu si a fiiloru sei sufletesci. Deci déca acei'a cari vréu se stimeze memori'a lui Siagun'a, dorescu a dovedí acést'a si prin fapte, atunci ei sa nu siovaiésca, cí se aduca memoriei lui multiemit'a alegendu de succesoru alu seu pre unu individu, carele sa nu derime opulu inceputu de antecesorele seu, cí sa-lu continue mai departe.“

O parere serbésca despre alegerea de metropolitu la românii gr. or. din Ungari'a si din Transilvani a.

Unu coreligionariu serbu, care insémna numele seu cu initialele A. Z. publica in fruntea foii „Neue Temesvarer Zeitung“ unu articlu, carele merita tóta atentiunea nóstra, atâtu pentru ca face istoriculu causei pre câtu se póte de chiaru si de corectu, câtu si pentru ca ni se aréta interesarea si bunavointi'a, de carii coreligiunarii nostri serbi ni facu parte in acésta causa si la asta ocasiune. Sa-lu ascultâmu:

„Pre temeiulu „Statutului Organicu“, sanctiunatu de imperatulu, consistoriulu metropolitanu gr. or. din Sabiiu a conchiamatu congresulu la Sabiiu pre 26 Augustu 7 Septembre, pentru alegerea de metropolitu la scaunulu metropolitanu, ce a devenitu in veduvia.

„Déca vomu merge a cercá genesea statului bisericescu românescu si a dreptului de a-si alege liberu pre metropolitulu loru, o vomu gasí in §§. 2 si 3 din articlulu de lege IX dela 1868, prin cari, precum se scie, s'au inarticulatu legalminte metropoli'a autonoma ce s'a infiintiatu pentru românii gr. or. cu pré inaltele resolutiuni din 1864, inarticulându-se totu-odata liberulu esercitiu alu dreptului de autonomia, asecuratu de §. 8 din articlulu de lege 20 dela 1847/8.

„Deci pétr'a prima la temeiulu acestei ordini nóue bisericesci la români suntu pré inaltele resolutiuni din decembre 1864, ale câror'a dispusetiuni (de-si fâra ale citá anume) mai apoi s'au renoitu in form'a indatinata a legei.

„Iéra aceste pré inalte resolutiuni ale Imperatului au urmatu dupa propunerea intregului sinodu patriarchalu din Carlovetiu; deci pentru aceea, pre cari ii intereséza caus'a mai de aprópe, precum si pentru cei'a cari se sentiescu indemnati a o desbate in publicu, nu va fi fâra de interesu a cunósce mai de aprópe intielesulu si directiunea amintitei propuneri sinodali din Carlovetiu, carea s'a incuviintiatu la pré inaltulu locu.

„In virtutea contielegerei episcopateloru de amendóue natiunalitâtile, si in virtutea aceloru principie cari servescu de basa atâtu acelei contielegeri câtu si pré inaltei resolutiuni ce a urmatu, deci si respectivului articlu de lege, — autocefali'a de pâna acum'a a bisericei gr. or. din acestu statu, intemeiata in privilegiele pré inalte ale natiunei serbesci si in pré inaltulu rescriptu declaratoriu ce urmà apoi, respective autocefali'a capului bisericescu din Carlovetiu s'a impartitu in dóue provincie metropolitane deschilinite, cu resiedinti'a in Carlovetiu si in Sabiiu, si fia-cârei'a i s'a datu, respective fia-care'a si-a sustienutu representarea ei administrarea autonoma a respectivei provincie natiunale bisericesci, si desclinitu administrarea canonico-politica a metropoliei, alegerea metropolitului si episcopiloru diecesani, consacrarea acestor'a, administrarea dieceseloru, manuirea disciplinei si a ordinei bisericesci, esercerea jurisdictiunei bisericei preste totu in afaceri disciplinarie si disclinitu in ale sacraminteloru si in ale sacramintalieloru pâna la cea mai inalta instantia, administrarea autonoma a fonduriloru bisericesci si scolare ce esistu séu se voru infiintiá scl. scl.

„In fia-care privintia de acést'a canonica-politica si nationala-bisericésca, administratiunea ierarchiei românesci in frunte cu unu metropolitu, respective in frunte cu congresulu natiunalu-bisericescu, este deplinu autonoma (se intielege cumca intre marginile legiloru din tiéra) si metropoli'a româna deplinu egalu indreptatita cu a serbiloru.

„Intr'acestu intielesu, si numai intr'acest'a si in acésta directiune, autocefali'a bisericei gr. or. din acestu statu, cârei'a pâna acum'a si dela anulu 1691 metropolitulu din Carlovetiu i stetea singuru in frunte, s'au despartitu in dóue provincii metropolitane deschilinite, in serbésca si in românésca.

„Totu-si conducerea suprema a intregei biserici gr. or. regularea aceloru principie pre cari se baséza acésta biserica si provinci'a bisericésca cá atare, anume a afaceriloru dogmatice, evangelice si ale acelor'a dintre cele canonice, cari suntu de o natura mista, tóte acestea s'au reservatu representantiei a tóta biseric'a gr. or. din acestu statu, si acestu cugetu si vointia cu adeveratu canonica a amenduroru episcopateloru si-au gasitu spressiune chiara si apriata in sinodulu generalu din Carlovetiu, statoritu pentru aceste afaceri, in frunte cu patriarchulu serbescu.

„Intemplat'a despartire a credinciosiloru de confessiunea orientala in dóue provincii natiunali metropolitane numai asiá póte sa aiba basa si intielesu canonicu, câci almintrea nu aru mai poté se fia vorba de biseric'a orientala cá un'a, universala, apostolica; iéra singuratecii cari au luatu parte aru cadé sub sentinti'a canonica condemnatória pentru ca au spriginitu intentiunele schismatice ale unoru ierarchi; ceea ce este fórte departe atâtu dela intentiunea cea corecta a sinodului episcopalu si a singuratecilorn lui membrii câtu si dela vointi'a legislatorelui.

„Si acum trecendu la alegerea de metropolitu românescu carea ne ascépta, cauta se constatâmu cumca serbii, a câror'a ierarchia — dorere! — inca nu-si póte incepe functiunile sele, privescu cu interesu adeveratu fratiescu la ocuparea câtu mai curenda a veduvitului scaunu metropolitanu românescu.

„Cu adeveratu serbii nu au nici dreptulu séu calea, nici vointi'a séu veri ce altu indemnu de a se amestecá in acésta afacere; totusi credemu ca nu vomu produce superare la români déca ni permitemu sa spunemu, carea aru fi dorinti'a nóstra cea mai sincera fatia cu acele faime cari si-au alesu de candidatu pre unu individu din statulu mirenescu in contr'a cârei'a candidatura o voce românésca intr'unu diurnalu de aici nu avé alta esceptiune decâtu ca aru pretinde tempu pré lungu.

„Spuserâmu mai susu cum sta biseric'a gr. or. in acestu statu preste totu, cum stau amendóue metropoliele atâta câtra olalta câtu si impreuna conformu invetiaturilorn generali ale bisericei orientali; amu provocatu si la unitatea bisericei carea, inspirata de invetiatur'a bisericésca, sub conducerea suprema a sinodului generalu va sa substee si dupa impartirea in dóue metropolii.

„Dara pre lânga acele afaceri, cari, pentru sustienerea acestei unitâti, apartienu la sver'a de activitate a sinodului generalu, mai suntu inca multe cestiuni canonice-politice si nationale-bisericesci, in cari ierarchi'a românésca vine si va trebui sa vina in contingere neincetatu si in relatiuni reciproce cu ierarchi'a serbésca, — intru tóte acestea: o corelatiune amicabila si o purtare conformu ordinei, carea se corespunda atâtu pretensiunilorn legei câtu si recerintielorn ratiunei sanetóse, va poté sa inainteze atâtu interesele bisericei câtu si ale statului.

„Dara intre relatiunile de astadi, unu metropolitu care sa corespunda acestoru recerintie — dupa a nóstra parere nepretentiósa si dupa ferbintea dorintia a coreligiunarilorn serbi — numai acelu barbatu póte sa fia, alu cârui'a studiu in vieti'a intrégа a fostu tocm'a biseric'a, carele insusi a luatu parte la periodulu de transitiune, si carele pentru caracterulu seu nobilu, pentru vointi'a sea cea roditória de fapte, pentru neobosit'a sea promtitudine la sacrificie spre binele natiunei si alu bisericei sele, pentru iubirea sea de pace si pentru sentiemintele sele umane se bucura de stim'a si de iubirea generala.

„Si pre unu asemenea candidatu la acésta alegere de metropolitu, românii — spre norocirea loru, — nu voru fi siliti se-lu cerce fórte departe.“

Cu placere luâmu cunosciintia despre acésta interesare a fratilorn serbi pentru noi, si multiemindu-le, totu-odata, insinuâmu cu amóre fratiésca o reservatiune ce avemu, si adeca: in sinodulu generalu alu episcopilorn din amendóue metropoliele pentru unitatea degmatica, nu scimu se fia presiedinti'a dejá stabilita pentru metropolitulu serbescu.

„Albin'a“

Candidatur'a principelui Hohenzollern la tronulu Spaniei.

Jurnalulu de Parisu dice, Curierulu de orientu dela 5 Augustu primesce din Spani'a o curiósa novela; ea confirma acea ce se dicea deuna-di ca in band'a lui Sant'a-Cruz se afla mai multi spioni prusieni.

Ni se aduce din Spani'a o fórte curiósa nuvela. Noi nu scimu déca trebuie sa credemu, inse in totu casulu nu este nefolositoriu a o semnalá, pentru cá ea sa fia desmintita, déca nu va fi adeverata.

S'aru pareá ca candidatur'a principelui de Hohenzollern la tronulu Spaniei, nu aru fi cu desevêrsire abandonata. Ea este din nou urmarita de agentii germani, si va avé de patroni pre siefii dislipiti din partida carlista; „unu vechiu jurnalistu christinu“ alu cârui'a ni se citéza numele, aru servi de intermediatoru, in favórea acestei intrige, intre câti-va siefi carlisti si câti-va membrii ai vechei partidi. Pop'a Sant'a-Cruz s'aru fi lasatu sa se adimenésca. Don Carlos aru avé prob'a tradârii acestui siefu cu partizanii principelui de Hohenzollern si pentru care inceitiându-se au si tramesu ordinu generalului din Lizzarag'a a tratá pre acestu siefu cá pre unu rebelu.

Franci'a.

Lucrârile camerei dela Versailles s'a suspendatu pâna la tómna, eata cum se incepe mesagiulu maresialului Mac-Mahon cetitu in adunarea nationala prin ducele de Broglie la 29 Iuliu 1873:

Domniloru!

„Adunarea natiunala a decisu cá sa se suspende pentru câte-va luni lucrârile sele. Ea póte dara sa se departedie, fâra nelinisce. Indraznescu a o asigurá, ca in lips'a sea nimicu nu va conpromite ordinea publica, si ca autoritatea legitima a camerei va fi pretutindinea respectata. Voi veghea aci impreuna cu ministerulu pre cari l'amu alesu in rangurile vóstre.“

Acestu mesagiu astadi face obietulu diverselorn comentarii din partea organelorn de publicitate. Potemu inse sa constatâmu ca maresialulu Mac-Mahon de cându a luatu presiedenti'a republicei si pâna astadi a remasu credinciosu programei lui si promisiunilorn ce au datu Franciei.

Comissiunea de permanente instituita prin adunarea dela Versailles a inceputu a functioná. Ea a tienutu intâi'a siedintia, in care s'a manifestatu prin gur'a d. Journault nisce vii preocupatii asupr'a agitatiunilorn partidelorn monarchice, in tempulu vacantielorn parlamentarie.

D. Journault a esprimatu fric'a ca coaliti'a contandu pre spriginulu guvernului séu celu putienu pre indiferinti'a sea, va agitá tiér'a cá sa-si póta implini scopulu dorintielorn loru. Elu cerù dara cá comissiunea sa se unésca la fia-care optu dile. Acést'a motiune a fostu combatuta de d. Pagés-Duport, deputatu de Lot. Acestu oratoru a declaratu ca aru fi de ajunsu o reuniune la fia-care cincispredieco dile. Elu a crediutu a se potea pune garantu pentru honestitatea coalisatilorn. „Aru fi sa se insiele cine-va asupr'a ideilorn majoritâtiei din adunare, cându i atribuimu nisce scopuri de natura a compromite liniscea situatiunei.“

In cele din urma comissiunea de permanente, a decisu cá sa se reunésca la fia-care cincispredieco dile. Viitóre siedintia s'a ficsatu la 13 Augustu si cea urmatóre la 28 Augustu.

Iéta in ce termini d. Thiers aru fi datu parerea sea asupr'a legei Ernoul:

„Tóte mesurele de precautiune samena cu paiele cari se intindu dinaintea portiei bolnavilorn, si care nu impedica nici trancanitulu trasurilorn, nici pre bolnavi de a murí.“

In câte-va localitâti cu ocasiunea evacuârei au fostu óre-care miscâri cu strigate: sa traiésca Thiers! se traiésca Gambetta! Cu tóte aceste ordinea n'a fostu seriosu tulburata.

Partidele monarchiei numai este indoiéla, ca la intunerecu conspiru ruinarea republicei, dara ori ce resistentia contr'a fortiei lucrurilorn contr'a in-

FOISIÓRA.

Din scrierile stului Ephraemu Syrulu.

Cuventu

la schimbarea la fatia a D-lui nostru Iisusu Christosu.

(Urmare.)

7. „Si li s'au aretatu loru Moise si Elia vorbindu cu elu.“*) Cuprinsulu vorbirei loru cu elu au fostu cam acest'a. Ei i-au multiamitu lui ca prin aretarea sea atâtu cuvintele loru s'au implinitu, câtu si acelor'a-lalti profeti. I-au adusu adorare pentru mântuirea, care au adusu-o lumei si genului omenescu si pentru implinirea reale a misteriului, care l'au inchipuitu mai nainte. Prin acésta suire pre munte s'a facutu bucuria profetilorn si apostolilorn. Profetii s'au bucuratu ca l'au vediutu cá omu, dupa cum nu l'au cunoscutu, dara s'au bucuratu si apostolii, câci au vediutu marirea Ddieirei sele, care nu o cunoscéu, si au auditu vocea parintelui, carea au datu testimoniu fiiului. Prin acést'a au cunoscutu si intruparea sea, despre carea pâna aci avéu numai o inchipuire nechiara, si afara de versulu parintelui, i-au mai convinsu inca si marirea sea visibile despre impreunarea cá realitate Ddieirei cu trupulu seu fâra schimbare séu amestecare. Acestu testimoniu a fostu sigilatu (intaritu) prin trei marturii: prin versulu parintelui prin Moise si Elia, cari stau in giurulu lui servindu-i. Apostolii si profetii se vedéu imprumutatu. S'au vediutu acolo conducatorii testamentului vechiu si nou. Moise a vediutu pre Simonu (Petru) celu sântitu, ispravniculu Tatalui pre ispravniculu fiiului. Acel'a a despartitu odinióra marea, cá se póta duce poporulu prin midiloculu valurilorn, acest'a a radicatu unu cortu spre a zidí biseric'a. Vergurulu testamentului vechiu a vediutu pre sociulu seu din testamentulu nou, Elie pre Ioanu; celu-ce s'a suitu in caruti'a de focu a privitu pre celu-ce a siediutu la pieptulu focului.*) Muntele s'a facutu de prototipulu bisericei si Isusu a impreunatu pre elu ambele testamente, cari le-a primitu biseric'a, si ne au facutu cunoscutu, ca densulu pre amendóue le-a datu. Celu dintâiu a contienutu intipuirile cele misteriose, alu doile a descoperitu marimea faptelorn sele.

8. Simonu dise: „Dómne; bine este nóua a fi aci.“*) O Simone ce dici tu?* Déca vomu remâné noi aici, cine va implini predicerile profetilorn? Cine va intarí cuvintele vestitilorn? Cine va face adeveru preimagiuile dreptilorn? Déca remanemu noi aci, atunci in cine se va implini cuventulu: „Strapuns'au mânile si piciórele mele“?*) Si la cine se va referí: „Impartitu-au hainele mele loru-si si pentru camasi'a mea au aruncatu sorti.“*) Facia cu cine se voru implini cuvintele: „Datumi-au spre mâncare fiere, si setea mea o au adepatu cu otietu.“*) Atunci cine va primí numele, „Liberu intre cei morti.“*) Déca vomu remâné aci, cine va rupe zapisulu lui Adamu?*) Si cine va resplatí vin'a lui? Cine i va redá vesmentulu marirei? De vomu remâné aci, au credi ca s'aru implini aceea ce ti-amu disu eu tie? Cum se va edificá biseric'a? Cum va primí dela mine chieile imparatiei cerului? Pre cine veti legá si pre cine veti deslegá? De vomu remâné aici, atunci remâne neimplinitu totu acea ce s'a disu prin profeti. — Simonu Petru dise mai departe: „Sa facemu aici trei colibi, un'a tie, un'a lui Moise si un'a lui Elie.“*) Simonu primise tramiterea cá se zidésca biserica in lume, si elu voiesce a face colibi! Elu inca totu tiené pre Isusu de unu omu si-lu puné la olalta cu Moise si Elie. Mântuitoriulu inse i aretà ca colib'a sea nu e de lipsa. Câci elu a fostu, care protoparintilorn sei le facù cortu de noru 40 de ani in pustia. —

8. „Inca vorbindu, iéta noru luminosu i-au umbritu pre ei.“* Vedi acum Simone cortu radicatu fâra lucrare; unu cortu care impedecá ferbintiél'a, si nu avé intunerecu in sine? Unu cortu care fulgerá si lucea! Pâna cându invetiaceii se mirau, s'a facutu versu din ceriu dela Tatalu ce dicea: „Acest'a este fiiulu meu celu iubitu, intru care bine amu voitu, pre acest'a se-lu ascultati.“*) La acestu versu se intórce Moise la loculu seu si Elie in tienutulu seu. Apostolii inse cadiura cu fetiele la pamentu si Isusu stetea singuru, fiindu ca acelu versu per escelentiam suná despre elu. — Profetii au fugitu si apostolii cadiura la pamentu, câci erá versulu parintelui dela care a purcesu. — Tatalu i-a invetiatu ca legea lui Moise s'au implinitu si au se asculte pre fiiulu. Acel'a a vorbitu cá servu, dupa cum s'a si numitu si a vestitu ce i s'a disu.*) Togmai asiá si toti profetii, pâna cându in urma a venitu acel'a, pentru care au fostu tóte, si acel'a e Isusu.*) Acest'a este fiu si nu sclavu, elu este domnu si nu servu. Stapânu si nu supusu; legislatoru de natura ddieiésca. „Acest'a este fiiulu meu celu iubitu s. c. a.

10. Apostolilorn le-au descoperitu Tatalu pre munte aceea ce loru le-a fostu necunoscutu. La acestu versu au cadiutu Apostolii cu fetiele la pamentu, fiindu ca au sunatu unu tunetu infricosiatu, incâtu s'a tremuratu pamentulu si Apostolii au cadiutu la pamentu. Elu le-a aretatu ca elu e Tatalu intru adeveru. Dupa acestea i-au chiamatu fiiulu cu versulu seu si i-au facutu a se sculá.*) Precum adeca i-au aruncatu la pamentu versulu Parintelui,

---

*) Math. 17. 3.

*) Ioanu la cin'a de taina.

*) Math. 17. 4.

*) Aceste cuvinte si cele ce urméză in capulu acest'a le pune Stulu Efraemu in gur'a lui Isusu cá respunsu la eschiamarea lui Petru.

*) Ps 22. 16.

*) Ibid. 19.

*) Ps. 69. v. 21.

*) Ps. 87. 6.

*) Colos. 2. 14.

*) Math. 17. 4.

*) Math. 17. 5.

*) Math. 17. 5.

*) Heb. 3. 5.

*) adeca: In care s'a implinitu totu, ce s'a predisu in testamentutu vechiu.

*) Mat. 17. 7.

teresului sî a vointiei unui poporu mai cu séma astadi, aru fi zadarnice.

Bonapartistii paru decisi a luá mesuri seriόse în interesele loru sî privescu pre ducele d'Aumale cà pre unu inimicu primejdiosu.

Belfortu 2 Augustu 9 óre 40 minute.

Evacuarea completa a inceputu astadi de diminétia la 5 óre si s'a terminatu la 8 óre.

La 9 óre clopotele a datu semnalulu.

Drapelurile erau arborate la fia-care ferést ra. Populati'a este in veselia. Ulitiele suntu pline de strainii veniti din impregiurulu politicei si a Alsacei. Mai multe drapeluri portá inscriptiunea: A. M. Thiers.

Asta séra iluminatii splendide si generale, transparente representându subiecte patriotice.

Thiers nu a fostu unulu din acei politici ai hasardului, pre carii revolutiunile ii facu sa iasa la ivéla. Thiers are unu lungu sî frumosu trecutu. Acum'a in urma elu a ocupatu poterea, in circumstantiele cele mai dificile sî s'a sustienutu la postulu seu prin chiaru gravitatea situatiunei. Prin prudenti'a sî tactulu seu a stinsu cuibulu comunistiloru si a strinsu miliardele pentru liberarea teritoriului.

Lips'a de tactu a dlui Bufet pentru d. Thiers cu ocasi'a revíului din Longchamp, a indignatu pre totu publiculu francesu. Óre d. Bufet credea ca suprimându numele unui omu atâtu de celebru, care a facutu atâtea mari servicii Franciei inainte de densii, va isbutí sa-lu uite si tiér'a? mare amagire! Franci'a intréga va pastrá eterna recunoscintia pentru acestu mare sî ilustru barbatu. D. Bufet óre a uitatu ca acésta armata bine disciplinata de astadi a Franciei, nu este decâtu lucrulu unei solicitudini pasionate si patriotice a acestui mare barbatu?

Din tóte pârtile Franciei se tramitu multiemiri lui Thiers pentru evacuarea teritoriului francesu de trupele germane, aceste multimi de multiamiri sî bancheturile ce se dau pentru elu suntu o nobila protestare a inimei, contr'a ingratitudinei pasiuniloru politice pentru acestu mare barbatu.

Cuventarea lui Castelaru.

In siedinti'a cortesiloru d'n Spani'a din 30 Iuliu tienù Castelaru o vorbire, carea merita pentru coprinsulu ei o deosebita atentiune. In acést'a vorbire sa se fi aperatu elu contra imputatiunei, caci s'a alaturatu conservativiloru. Intre altele diso:

„Nu observati voi fenomenulu, ca republicanii inaintati, la carii apartienemu si noi insine, fugu preste orisontele Europei numai cá meteorii? Ei pórta vro cate-va luni in Itali'a frenele, in Vien'a o luna, in Frankfurt o diumetate de luna, abiá unu anu in Francia, nu multu in Spani'a si disparu cá cometii rosii cá sangele, nu prin invingere inimica, ci nimiciti prin insusi patimele loru prin necumpetulu loru sî inainte de tóte prin revolutiunile urdite contra loru, care suntu mórtea loru? (Escitatiune mare.)

O domniloru mei deputati! Ce amu voitu eu sa incunjuru? Nu alt'a decâtu cá Spaniei nóstre sa nu-i umble cá celoralalte natiuni. De acea amu pretinsu dela partid'a republicana, cá sa imiteze cá sî partid'a regimului acele virtuti care ne facu capabili de a guverná sî ne retienu atâtu dela temerea orba, câtu si dela utopii revolutiunarie.

Noi suntemu in catu-va profeti, dara putienu politici; noi scimu vorbí multe despre idealu, dara putienu despre esperintie, noi cuprindemu intregu orisontulu celu latu alu cugetârei sî cademu la intai'a pedeca pre cale. Asiá ne merge noua si asiá a mersu si in istoria, ca inimicii partideloru de progressu intemeiéza ideile de progressu, togm'a precum sî Pavelu a fundatu crestinismulu, cum creà si monarchistulu Washington republic'a din Nord-Americ'a, cum realisà unu altu monarchistu, Rivadavia, republicele sudamericane. Asiá se templá, de nice botezatoriulu nu potù intemeiá in biserica, nice Rousseau in revolutiune nice ori care altulu din profeti reformele proclamate de dinsulu. Asiá templarea aduse cu sine, ca Moise fu conducatoriulu catra pamentulu promissiunei, inse elu nu a intratu in trensulu, ca Columbu descoperì Americ'a, fâra de a sci ca elu a descoperitu sî ca unii aventurieri obscuri detere numele cucerirei lui. Togm'a acésta e ca proclamatorii sî representantii ideiloru mari nu le realiseza pre acestea sî nu le a consolidatu in nice o perioda a istoriei. (Aplaudare). Sî eu? Ce amu voitu eu? Nu alt'a, decâtu a dá de mintiuna acea lege istorica in numele Spaniei. Amu voitu, cá partid'a republicana, ieri profetica adi sa fia politica; cá opositiunea de ieri se represente regimulu de adi; amu voitu, cá aice sa se desvólte viitoriulu ci cá republicanii se imbrace natur'a barbatiloru de statu si partideloru chiemate la guvernare, fâra de a fi perfidi ideiloru loru.

Ce scena de jale profunda in Europ'a! Totu ce amu aperatu noi, au realisatu conservativii! Cine a sustienutu ide'a autonomiei natiunale ungare? Kossutu! Cine a realisato? Conservativulu Deacu! Cine se luptà pentru stergerea sclaviei in Russi'a? Inimele republicaniloru. Cine a realisato? Imperatulu Alesandru. Cine a staruitu dupa unitatea Italiei? Mazzini! Cine a realisato? Conservativulu Cavour! Cine a sustienutu ide'a unitâtiei Germaniei? Republicanii dela Francofortu. Cine a redicato la realitate? Unu Bismark imperialu, cesaristicu. Cine a latitu ide'a republicana, carea in Francia fu de de trei ori sugrumata? Revolutiunea prima francesa a fostu unu viscolu, a doua unu visu! A trei'a nu e mai multu decâtu unu nume. Cine a desceptatu in Franci'a ide'a republicana? Unu poetu mare, Victoru Hugo, unu oratoru mare, Iules Favre; altu oratoru, togm'a asiá de escelente — Gambetta. Cine a realisatu ide'a? Unu conservativu — Thiers, sî astfeliu, ca ea nu se va poté derimá nici odata prin coalitiunea monarchica a adunârei din Versailles, nice prin ascutitulu sabiei a Generalului — presiedinte cesaricu de astadi.

Ce amu voitu eu? Cui amu oferitu eu intrég'a mea viatia? Cugetului, ca republic'a va sosí, dorintiei, de a creá republic'a prin republicani sî adeca pentru tóta lumea . Si ce cugetati voi dara? Cugetati, ca veti poté mantuí republic'a cu poterea vóstra cu precipitarea vóstra, cu cantonele vóstre, cu rescól'a vóstra militaria, cu acésta demogogia pretoriana fâra numeru, fâra responsabilitate? (Aplausu mare). Nu! Nu! Cu aceste nebunii scelerate, cu acest'a sinucidere-mania ne ascepta pre noi numai perirea rapede sî macularea nestergibila a republicei. (Unu aplausu lungu si repetitu.)

Dupa aceste refutà Castelaru vro cate-va vorbiri mai din ainte espunendu scopurile sî detorintiele unei politice oneste sî biciuì cu satira amara pre utopistii cantonali, cari adi iau parte la resbelulu civilu, pre cari ii face culpabili parte de motivele cele mai infame, parte de cea mai mare nescientia despre unu federalismu sanatosu“.

„Ce ati facutu voi, sî ce amu facutu noi? strigà elu in mania catra acestia.

„Uitati-ve la generalii vostri, carii a maculatu istori'a republicaniloru cu sange, cari a urditu rescóla contra republicei; numai pentru ca conscinti'a natiunei nu voi se recunosca in ei pre cei dintaiu republicani! (Aplausu freneticu) Rios Rosas a disu, ca elu tiene o restauratiune carlista de imposibila sî camer'a a aplaudatu cu caldura acestu cuventu. Eu togm'a asiá de putienu credu in restauratiune; eu nu potu crede in ea. Nu e cu potintia, cá incuisitiunea sa se radice preste consciin-

---

asiá i-au radicatu alu fiului cu poterea ddieirei sele, care locuiesce in trupulu seu sî neschimbata este impreunata cu elu, asiá câtu remânu dóue naturi intre o persóna neimpartite sî neamestecate. Elu nu a fostu stralucindu cá Moise numai pre dinafara, ci a stralucitu cá Ddieu in gloria. Moise au fostu adumbritu numai de radi'a marirei fetiei lui. Iisusu inse au stralucitu la totu trupulu de glori'a ddierei sele, cá sî sórele prin radiele sele.

11. Tatalu a disu: Acest'a este fiulu meu celu iubitu s. c. a. Prin urmare fiulu nu s'a despartitu de glori'a ddieirei, câci de o natura este tatalu cu fiulu sî stulu duchu. O potere o fiintia, o domnia. Numai asupr'a unui'a a lasatu sa resune versulu seu dara cu o marire infricosiata. Sî Mari'a l'a numitu fiu dupa trupu, dara nedespartitu de glori'a sea ddieésca, câci unu Ddieu este care s'a aretatu în trupu pre pamentu. Marirea sea insemná natur'a sea ddieésca din Tatalu sî trupulu seu aretá natur'a sea omenésca din Mari'a, amendóue unite intr'o persóna. Elu este unulu nascutu din Tatalu sî unulu nascutu din Mari'a. Cine lu desparte pre elu (in dóue persóne) * va fi sî elu despartitu de împerati'a lui. Si cine amesteca natur'a lui*) 'si va perde viéti'a. Sî cine néga ca Mari'a a nascutu pre Ddieu nu va vedé nici glori'a ddieirei sele. Cine néga ca elu a portatu unu trupu fâra pecatu, va fi aruncatu din mântuirea sî viéti'a carea s'a datu prin trupului lui.*)

12. Insusi lucrurile marturisescu sî insusi faptele miraculóse invétia pre cei pricepatori ca elu este Dumnedieu adeveratu, sî patimele demustra ca a fostu omu. Déca cei bolnavi la sufletu (adeca necredinciosii) nu se lasa convinsi, de buna séma ca in diu'a cea infricosiata a sea, voru fi pedepsiti. Câci déca elu nu a fostu cu trupu omenescu, pentru ca a venitu la midilocu Mari'a! Şî déca nu a fostu Ddieu, pre cine a numitu Gabrielu: Dnu! Déca nu a avutu trupu carnale, cine a jacutu in iesle. Sî déca nu a fostu Ddieu, atunci pre cine au laudatu angerii ce s'au pogoritu. N'au avutu trupu omenescu atunci cine s'a fostu infasiuratu in fasie? Sî déca n'a fostu Ddieu, cui s'au inchinatu pastorii? De nu a avutu trupu carnale pre cine a lasatu Iosifu sa taie impregiuru. Sî déca nu a fostu Ddieu, intru a cui onóre s'a aretatu stéu'a pre ceriu? Déca nu a fostu din trupu carnale, pre cine a laptatu Mari'a? Sî déca nu a fostu Ddieu cui au adusu magii daruri? Cându elu nu a fostu cu trupu omenescu, atunci pre cine a portatu Simeonu in bratie! Si cându elu nu a fostu Ddieu, câtra cine a strigatu: „Acum me slobodiesci in pace.“*) Déca elu nu a fostu din trupu, pre cine a luatu Iosifu sî a fugitu in Egipetu? Sî déca elu nu a fostu Ddieu, atunci la cine s'au referitu si implinitu cuvintele: „Din Egiptu amu chiamatu pre fiulu meu.“*) N'au fostu omu, atunci pre cine a botediatu Ioanu? Sî déca nu a fostu Ddieu, atunci despre cine a disu Tatalu din ceriu: Acest'a este fiulu meu celu iubitu? Déca nu a fostu omu, cine a postitu sî flamenditu in pustia. Si déca nu au fostu Ddieu cui au servitu angerii? Déca nu a fostu omu, cine a fostu invitatu la nunta in Can'a din Galilei'a? Sî déca nu a fostu Ddieu, cine a prefacutu ap'a in vinu? Déca nu a fostu omu perfectu intru a cui mâni au fostu pânile? Sî déca nu a fostu Ddieu, cine a saturatu in pustia cu 5 pâni sî doi pesci cele cari fâra femei sî prunci au fostu cu miile?

13. Déca elu nu a fostu omu, cine a dormitu in corabie! Sî déca nu a fostu Ddieu cine a demandatu ventului sî mârei? Cându nu a fostu omu, cu cine a prânditu Simonu fariseulu? Sî déca nu a fostu Ddieu, cine a iertatu pecatele muierei celei pecatóse? Déca nu a fostu omu, cine — ostenitu — a odiehnitu la fantâna? Sî déca nu a fostu Ddieu, cine a oferitu Samarinencei apa via si i-a spusu ca a avutu cinci barbati? Déca nu a fostu omu, pentru ce a portatu vestmentu omenescu! Sî déca nu a fostu Ddieu cum a facutu minunile sî faptele supranaturali. Déca nu a fostu omu, cine a scuipatu pre pamentu sî a facutu tina? Sî déca nu a fostu Ddieu, cine a facutu cu acea tina ochi orbi din nascere*) cu vedere! Déca nu a fostu omu, cine a plânsu la gróp'a lui Lazaru? Sî déca nu a fostu Ddieu, cine au strigatu din aceea afara pre celu mortu de patru dîle. De nu a fostu omu, cine si cum a siediutu pre mânzu? Sî de nu a fostu Ddieu, cui au cântatu cele cântari de lauda — Osan'a! — Déca nu au fostu omu, asupr'a cui au intrebuintiatu iudeii fortia? Sî déca nu a fostu Ddieu cine a demandatu pamentului cá sa-i arunce josu! De nu a fostu omu cine a fostu batutu cu toiagu! Sî de nu a fostu Ddieu cine a vindecatu la loculu seu urechi'a taiata de Petru. Déca nu a fostu omu a cui facia a fostu scuipata, sî déca nu a fostu Ddieu, cine a datu prin suflare Apostoliloru pre Duchulu sântu?*) Déca nu a fostu omu, cine a statu la judecata inaintea lui Pilatu? Sî déca nu a fostu Ddieu, cine s'a aretatu femeiei lui Pilatu in visu?*) De nu au fostu omu, pre cine au desbracatu ostasii sî au impartitu hainele? Sî de nu a fostu Ddieu, de unde vine intunecarea sórelui tocmai la restignire? Déca nu a fostu omu, cine a spandiuratu pre cruce? Sî déca nu a fostu Ddieu, cine a scuturatu pamentulu din temeiu? Déca nu a fostu omu a cui mâni sî peciόre au fostu batute cu piróne? Sî déca nu a fostu Ddieu, cum de s'a ruptu catapetésm'a bisericei s'au despicatu petrile sî mormenturile s'au deschisu? —

---

*) Cá Nestorianu.

*) Cá monophisitii.

*) Şt'a cuminecatura.

*) Luc'a 2 29.

*) Ps. 11 1 si Mateiu 2 16.

*) Ioanu 9 6.

*) Io. 20 22.

*) Mateiu 27 10.

tie, censur'a preste cugetare, tacerea preste cuventulu parlamentariu, scalusiulu preste press'a libera, confiscatiunea preste tiér'a liberata prin sangele parintiloru nostri, trandavi'a manastiriloru preste lucrare. Nu, nu, acesta nu e posibilu. Inainte de ce aru cuprinde Spania pre unu Don Carlos, mai bine s'aru afundá in abisulu mârei.“ —

Dupa aceste admoniandu, cá sa se deie regimului unu ajutoriu patrioticu dise Casteluru intorcenduse câtra banc'a ministeriale:

„E unu adeveratu martiriu pre care 'lu suferu ómenii sublimi pre acésta banca, care aduce atate torture. Ce cugetati voi, ca dîce poporulu din Spani'a despre o partida, carea vré sa bucatiesca tiér'a si poporulu carea tinde a nimicì acea unitate, pre carea noi o dovedimu cu musculii si venele nóstre, pre carea o semtimu noi dela Asi'a pâna la Americ'a, acea consciintia, care in afara ne face sa dicemu: „Eu sum Spaniolu“ cu acea fala, cu care romanulu dîcea: Civis romanus sum!

Eu voiescu sa fiu Spaniolu si nimicu decâtu spaniolu. Eu voiescu sa vorbescu limb'a lui Cervante, sa recitezu versele lui Calderonu, sa-mi dau creatiunile mele captive paletei unui Murillo si Velasquez, voiescu sa tienu istoria lui Cidu cá pergamentele semtiului nobilu spaniolu, voiescu se vedu in scutulu nobilitariu alu patriei mele naile aceloru catalonii, cari a invinsu orientulu, si amorulu aceloru andalusi, care a descoperitu apusulu. Eu voiescu sa apartienu intregu pamentului acestuia, care se intinde dela pyrenei pâna la marea gaditana, a acelui intregu pamentu, care a fostu santitu prin lacremile, ce a costatu vieti'a mamei mele; a acelui santu pamentu, care fu reluatu dela straini prin eroismulu, prin martiriulu nemoritoriloru nostri predecessori.

Sa intielegeti odata pentru tôtudeun'a, ca eu 'mi iubescu patria cu esaltatiune. (aplausu.)

Eu nu vedu nice unu patriotu in deputatulu care rescola provinciele, care sfasia patri'a, care lasa sa falfaie unu standardu odiosu depre catargele nailoru lui Don Ioan d' Austria. Aci nu vedu eu nice o Spania. Eu vedu Spania in Voluntario de Estella, care cu muierea alaturea, standu pre o suta magi de prafu cu unu fitilu de tunu aprinsu ascepta sa vina sceleratulu Carlos, spre a morí cá unu bravu. Da, acést'a e patri'a lui Virirto, a lui Pelayo, alui Cidu, a martirei Gerone, a republicaniioru sacri dela Saragoss'a. Votati acesta motiune (cá sa se persecute prin judecatoria deputatii cortesiloru insurgenti) si veti votá pentru libertate, pentru patria, pentru republica si inainte de tóte pentru autoritatea si demnitatea vostra.

Cetimu in „Federatiune“.

†

Iosifu Popu-Selagianu de Basesci.

Episcopu romanescu greco-catolicu alu diecesei de Oradea-Mare, au adormitu in Domnulu, la 5 Augustu a. c. st. n. la 8¾ óre diminéti'a, in etate de 61 ani. Remasitiele lui pamentesci se voru astrucá Sambeta in 9 Augustu, st. n. — Repausatulu se trageá din latit'a familia a Popesciloru din Selagiu precumu se vede din predicatu, parintele seu inse venise, cá multi alti, sub episcopatulu lui S. Vulcanu, in Ungari'a, si cá preotu se asiedià in comunitatea rom. Poceiu, unde la 13 Aprilie 1813 s'a nascutu Iosifu care fiinindu scólele gimnasiali cu succesu eminente, fu tramisu la facultatea teologica de Vien'a cá alumnu in convictulu imp. numitu la „S. Barbar'a“. Terminandu cursulu teologiei, intrà in institutulu superiore „la S. Augustinu“ totu in Vien'a, unde fece doctoratulu din sciintiele teologice. Retornandu in diecese fu aplicatu in curtea episc. curendu apoi devenì secretariu eppului Erdeli, si asemenea de teneru, ajunse canonicu a latere, mai tardiu Rectoru seminariului domesticu, Directoru preparandiei diecesane, Inspectoru scóleloru nat. rom. Consiliariu reg. si in fine la 1863. fu numitu episcopu. Cá atare fu decoratu cu crucea de cav. ord. Franc. Iosifu si dela scaunulu Romei cu demnitatea de asistente tronului ponteficu. Sciintiele, mintea agera si esemplari'a portare morale l'innaltiara iute la demnitâtile bisericesci. Romanii din dieces'a Oradei-M. salutara cu bucuria pre noulu pastoriu, nutrindu mari sperantie in venitoriu, dela a cârui-a activitate, atâtu pre terenulu natiunale, câtu si bisericescu asceptau mari resultate. Inse Repausatulu se margini la cele preotiesci, si de politica stete departe, si astfeliu de o parte si-atrase disgrati'a stapâniloru, iéra de alta parte românii diecesani se instrainara de densulu, ceea ce 'lu disgustà si fece de in anii din urma duse viétia cu totulu retrasa. Inca fiindu canonicu scrise in limb'a lat. „Enchiridion juris ecles.“ carte, ce trase atentiunea eruditiloru contempurani. — Repausatulu ardea de zelulu bisericei catolice, iubirea lui pentru Rom'a lu indemnà a suscepe caletori'a in etern'a cetate, de unde se intórse incântatu de monumintele strabune si de primirea la S. Parinte. Cându merse de a dóu'a óra, spre a luá parte la conciliulu ecumenicu se fece propugnatoriu infalibilitâtiei, ceea ce nu placù acasa. Natiunea sea româna a iubitu-o cu ardóre si devotamentu si adese ori facea alusiuni la fapte, cari i voru asecurá inmortalitatea. In viétia inse, binefacerile lui, de altmintrea considerabile, n'au esitu din sfer'a strinsu bisericésca. Dara scirea electrica, ce primirâmu, ni anuncia ca repausatulu au facutu Testamentu epocale, ceea ce i-aru asecurá inmortalitatea. Din 5 Aug. pâna astadi nu ni-a venitu nici o coresp. dela Oradea-M. — afara de dóue telegrame, — si numai din diuariele straine aflâmu unele positiuni mai insemnate ale testamentului, anume: gimnasiului rom. de Beiusiu 20,000 fl. v. a. fondului preotiloru deficienti: 20,000 v. a. pentru scól'a de fete: 10,000 fl. Seminariului domesticu 3,000 fl. etc. sum'a legateloru trece preste 100,000 fl v. a. donatiuni intru adeveru considerabile pentru institutele nóstre de cultura si scopurile umanitarie in dieces'a de Orade-Mare. Sub impresiunea acestei sciri imbucuratórie dîcemu:

Fia-i tierân'a usióra si memori'a binecuventata!

Varietâti.

†

Iuliu Bardosi.

Inspectoru regescu de scóle, in numele seu si alu sociei sele Irin'a nascuta Nistoru, alu sororei Elen'a maritata dupa Nistoru Ganea perceptoru municipale in Naseudu si alu fiiloru acestor'a Ioanu si Sofi'a, alu matusiei sele Sofi'a maritata Zilinsky si a celor'a-lalti consengeni, cu anim'a cuprinsa de celu mai profundu doliu, anuncia trist'a scire despre mórtea multu iubitei sele mame respective sócre bune si sorori.

An'a Sabo din Lugosiu.

Veduva dupa Demetriu **Bardosi**, comerciante in Reginulu sasescu, nascuta la anulu 1812 veduvita la a. 1860, carea abiá in tempulu din urma se stramutà cu locuinti'a de impreuna cu mine la Sabiiu, cându in 4 ale c. (Augustu) primindu dela Reginu unu telegramu, ca fiic'a sea Elen'a aru fi cuprinsa de mórbulu colerei si grabindu-i la momentu intr'ajutoriu, in 9 c. cadiù insasi victima acestei infricosiate epidemii.

Fia-i tierân'a usióra!

⁂ In „Wanderer“ de Vien'a cetimu urmatórea corespondintia:

Alb'a-Iuli'a, 31 Iulie. (Candidatii pentru scaunulu archiepiscopescu gr. or.) Din tagm'a preotiésca suntu urmatorii candidati: 1. Episcopulu diecesei aradane Procopiu Ivascoviciu, de 67 ani, corporalmente slabu si bolnaviciosu, din care causa, precum se afirma din mai multe pârti, elu aru avé de cugetu sa renuncie la candidatura. 2. Episcopulu diecesci caransebesiane Ioanu Popasu, de aceea-si etate, dar inca vigorosu; elu posiede mai pucine cunoscintie, inse pentru aceea este cu atâtu mai mare practicu. 3. Archimandritulu si vicariulu generalu Nicolau Pope'a, de 45 ani, are unu esterioru de pucina autoritate si fâra potere de a impune, portare si maniere respingatóre, ceea ce dovedesce puciena educatiune sociala, din care causa nici nu este iubitu la poporu; elu are multe cunoscintie teoritice, dar aprópe nici cea mai putiena pracsa. 4. Vicariulu Mironu Romanu, presiedinte consistoriului gr. or. de Oradea-Mare, de 43—45 ani, barbatu de statura innalta; elu posiede multa cultura si spirituala si sociala, are o portare prevenitória, din care causa este cunoscutu si iubitu de poporu. Dupa tóte câte amu aflatu pâna acumu despre candidatur'a sea, la alegere elu se va poté bucurá de cele mai multe voturi, mai vertosu intre deputatii congresuali din Transilvani'a. La inceputu se vorbiá si de candidatur'a duoru laici; ceea ce déca s'aru intemplá, apoi inca de pre acm s'aru póte considerá cá fapta constatata nereusîrea loru. Asceptâmu cu nedumerire, sa vedemu ce pusetiune va luá guvernulu ungurescu fatia cu alegerea. La casu, candu guvernulu n'aru intrelasá a se amestecá si a eserce inriurintia asupr'a alegerei, atunci lu potu asecurá, ca nemultiamirea si iritatiunea intre romani aru ajunge la gradulu supremu.

⁂ (†) Veduv'a Ludovic'a Tamasiu, nascuta Morariu, soci'a bravului si escelentului directoriu si invetiatoriu normale din Borgo-Prundu, Domide Morariu socrulu seu si tóta famili'a sea, anuncia cu anima sfasiata trecerea la cele eterne a sociului seu Gregorie Tamasiu, dupa unu morbu repentinu de colera. Nu mai putiena e durerea si pentru inteleginti'a borgovéna, perdiendu in elu unu talismanu scumpu alu progresului scolaru. Fia-i tieren'a usióra si memori'a eterna!

57/873.

Insciintiare.

Cei-ce dorescu a-si procurá portretulu fundatorului Gojdu litografatu pre hârthie alba pretiulu 1 fl. iéra pre hârthie China 1 fl. 50 xr. sa se adreseze cu asignatiune postale dédreptulu câtra „Administratiunea fundatiunei lui Gojdu“ (Budapest Városháztér 8. sz.). Colectorii voru primí la 10 esemplare unulu gratuitu.

Bud'a-Pest'a 6 Aug. 1873.

Pentru representanti'a fund. lui Gojdu:
Geogiu Mocioni.
Cav. de Puscariu
(1—3) notariu.

Nr. 57.

Concursu*).

Pre anulu scolasticu 1873/4 se escrie concursu pentru dóue stipendie din fundatiunea lui Gojdu de câte 300—400 fl. eventualminte, adeca la casu de promotiune dintr'unu stipendiu mai micu intr'unulu mai mare pentru dóue de câte 100—200 fl. pentru ascultatorii de sciintiele medicali, technice si juridice, preferendu-se intre asemenea cualificati ascultatorii de medicina si technica.

Competintii sa-si indrepteze petitiunile concursuali instruite cu atestatele de botezu, de paupertate si de studie câtra representanti'a fundatiunei lui Gojdu Pest Városháztér 8. sz. pâna la 15 Sept. a. c. cal. nou, descoperindu totu-odata, déca mai trage de unde-va vre-unu stipendu séu nu?

Totu de odata se provóca stipendistii acestei fundatiuni, ca pâna la susu atinsulu terminu se arete resultatulu studieloru din anulu trecutu, pentru ca la din contra, stipendiulu avutu se va conferí altui'a.

Pest'a 6 Aug. 1873.

Representanti'a fundatiunei lui Gojdu.
Georgiu Mocioni.
Cav. de Puscariu
(1—3) notariu.

---

*) Cele-lalte jurnale române potŭ reproduce acésta escriere de concursu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessiunala gr. or. româna din Danesiu protopresbiteratulu Sighisiórei se publica pâna in 15 Augustu st. v. a. c. concursu.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune invetiatorésca suntu:

1. In bani gat'a 50 fl. v. a. din cas'a alodiale.
2. In bucate 70 ferdele de cucurudiu sfermatu.
3. Cuartiru liberu in edificiulu scólei cu dóue odai, gradina de legumi alaturea cu o gradina de unu caru de fenu.
4. Unu pamentu aratoriu de unu caru de cucurudiu si o piciocaria. —
5. La nascerea Domnului a trei'a parte din venitulu usuatu si lemne de incalditu de ajunsu.

Concurentii au pre lânga ascernerea documenteloru de cualificatiune prescrise in stat. organicu pentru carier'a invetiatorésca câtra scaunu protopopescu gr. or. alu tract. Seghisiórei pâna la terminulu susu fipsatu a documentá ca sciu baremu dóue limbi din limbile patriei recunoscute, ca suntu deprinsi in cantârile bisericesci.

Danesiu 29 Maiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu respectivu.

Inspectorele scolariu greco-orientalu alu
tractului Seghisiórei.
Zacharia Boiu
(1—3) Protopopu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nr. 63 ANULU XXI.

Sabiiu, in 5|17 Augustu 1873.

Deputati alesi la congresu.

In cerculu I s'a alesu Présânti'a Sea P. episcopu alu Aradului **Procopiu** Ivacicoviciu; in cerculu alu V. P. ases. consist. Moise **Lazaru**; in cerculu IV. P. ases. consist. Zachari'a **Boiu**; in cerculu VIII P. Prot. Ioanu **Ratiu**; in alu IX P Protopr. Sabinu **Piso**; in cerculu VI P. Archidiaconu Nicolau **Fratesiu**.

In „Herm. Ztg“ din 15 Augustu cetimu in corespundintia dela Mediasiu urmatórele:

La alegerea metropolitului gr. or.

Alegerea urmatoriului, potemu dice, alu lui Siagun'a celui mare, e o intrebare, carea acum a pusu in miscare nu numai pre credinciosii bisericei gr. or. din Transilvani'a si Ungari'a, ci aprópe intrég'a pressa austro-ungara. Marele si nemoritoriulu Siagun'a si la resolvirea intrebârei, ca cine sa fia urmatoriulu seu, se aréta de unu barbatu mare. Influinti'a cea insemnata a lui Siagun'a in cestiunile nationali-politice a datu ansa unei pârti considerabile a pressei ungare din tiéra, a ascrie urmatoriului lui din capulu locului asemene influintia si insemnatate politica si a atrage atentiunea inaltului regimu asupr'a acelei impregiurâri, ca elu la alegerea metropolitului gr. or. ce ne sta inainte nu póte remané indiferentu. Credinciosii metropliei gr. or. din Transilvani'a din contra incâtu scimu noi punu mai cu séma pondu pre capacitatea urmatoriului in privintia bisericésca. Celu pucienu opiniunea publica a credinciosiloru din vacant'a metrópolia aréta intr' acolo. —

Atâta inse scimu sigoru, ca de presentu nu potemu alege pre unu Siagun'a, pentru ca nu avemu unu alu doile Siagun'a. Dreptu aceea noi trebuie sa lucrâmu intr'acolo, cá sa alegemu in loculu lui Siagun'a pre unu barbatu, care in câtu numai se póte sta mai aprópe de dinsulu, si fiindu ca metropolitulu ce se va alege e totu odata episcopulu archidiecesei ardelene, pre unu barbatu, care cunósce mai bine referintiele archidiecesane din esperiinti'a sea propria. Metropolitulu alegendu, respective episcopulu, a conlucratu lânga Siagun'a mai bine de unu diecenin la radicarea constitutiunei bisericei gr. or cu o activitate démna de a fi recunoscuta.

Ce privesce parerea atatu de multu ventilata si mai cu séma in diecesele sufragane: ca póte fi unu laicu alesu de metropolitu, acésta se combate aspru din punctu de vedere canonicu. Noi din partene tienemu alegerea unui laicu de episcopu, respective de metropolitu, chiaru dupa asiediamentele bisericei greco-orientale dupa dreptu de admisibila. Alegerea episcopului nu e o intrebare dogmatica, ci curatu constitutiunala si idea universala a crestinismului nu basedia pre etablarea rangurilorn ierarchice privelegiate, ci dupa parerea nóstra pre evangéliulu egalitâtiei individuale inaintea lui Dumnedieu. (Si canónele, nu suna ele altmintrea? not'a redactiunei.)

Si totusi noi de presentu suntemu contr'a alegerei unui laicu de metropolitu si acésta din caus'a simpla, pentru ca cunoscinti'a nóstra despre referintiele personali in metropolia nu ne duce la unu laicu, carele aru fi mai aptu de unu metrotropolitu, de cumu suntu personele din statulu crericalu, ce le avemu. —

Cu tóte ca congresulu electivu ne sta aprope inainte, totusi asupr'a persónei viitoriului metropolitu, incâtu scimu noi, pâna acum nu s'a formatu o opiniune publica precisa, carea macaru numai la parere sa fia datatoria de mesura, nice chiaru in archidiecesa, carea are la alegere deciderea in mânile sele.

De-si aice nu e casulu acest'a, noi tieneamu, ca celu pucinu in archidiecesa o diferintia de opiniuni in intrebarea persónei e imposibila, déca numai are de a se resolvi acésta intrebare dupa principiele interesului generalu bisericescu.

Cu tóte acéste noi semtimu in intrebarea acésta o diferintia de opiniuni ominósa chiaru in archidiecesa. Noi vediuramu in dilele trecute dóue harthii emanate din Sabiiu, diverse in tendinti'a loru, care ambe motivéza insemnatatea alegerei de metropolitu cu interesulu generalu alu bisericei, totusi ele provinu din diferite isvóre si tientescu intr'acolo, a esercia asupr'a alegerei celoru 30 deputati congresuali ad hoc o influintia diverginta.—

Noi din causa intemeiata nu voimu sa intrâmu in o caracteristica a acestoru harthii emanate si presupunemu cu optimismu, ca toti acei'a, care suntu in stare a esercia asupr'a alegerei de metropolitu o influintia decisatória, voru avé inaintea ochiloru binele comunu alu bisericei. Spre a nu fi adusa archidieces'a in acea stare, cá sa i se octroieze la alegerea de metropolitu unu episcopu din diecesele sufragane, noi svatuimu, si acést'a o accentuamu in deosebi, cá sa se delature interesele personali. —

Dóue cuvinte asupra tacticei dlui **Babesiu** in cestiunea alegerei metropolitului.

Dlu Babesiu pare ca si-a pusu in capu sa fericésca **densulu pre** românii gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a cu unu metropolitu si Archiepiscopu. Acést'a se póte deduce din tóta procederea sea. Spre acestu sfersitu densulu s'a preumblatu crucisiu si curmedisiu in tiéra pentrucá sa-si capete argati, carii sa-i stea intr'ajutoriu spre alu pune in scaunu, câci dupa asecurârile densului omulu e deja aflatu. Argatii a gasitu n'a gasitu acest'a nu e tréb'a nóstra destulu ca se vede din resultate, ca cu ajutoriulu loru lucra in presa si in cercurile electorali ale archidiecesei.

Atât'a inse nu e de ajunsu, s'a pusu cu totu adinsulu, precum se vede si din o corespundintia a sea datata din Vién'a, in Nr. 58 alu Albinei in spatele „Telegrafului romanu“, pre carele se laudá catra ai sei ca in o jumetate de anu i stinge viati'a (Dar' voinicu mai e batalu norocele!) Asiá in Sabiiu asiá in Pest'a ori unde erá vorb'a despre „Telegr. romanu“.

Ba merge si mai departe pentru ca sa-si faca o punte cu esterioru onorificu se servesce de acelu neadeveru ca „Tel. R.“ aru fi recomendatu pre cutare persóna pentru scaunulu metropolitanu si privesce intr'acest'a unu abusu.

„Tel. Romanu“ inca nu a recomandatu dela sine decâtu **virtutea**, **caracterulu**, **eruditiunea si alipirea câtra legile** bisericesci si ale statului. Ce a reprodusu pâna acum, si va reproduce si de aci incolo din alte diurnale relativu la metropolia, a facutu din punctu de vedere curatu numai istoricu. Déca „Albin'a“ si tóte apendicele ei afla ca in persón'a de care li-e densiloru téma suntu tóte aceste recerintie si dorintie ale românilorn gr. or. mai bine concentrate le multiamimu; dara dupa o astfeliu de „**sincera**“ marturisire nevoluntaria nu intielegemu, pentru ce atât'a frica, pentru ce atâtea calumnii, pentru ce atâtea invinuiri nefundate. Este chinulu consciintiei asiá de mare pentru dlu B. si ai sei de incepu de acum pâna nu vedu si nu audu pre nimenea a strigá: „Dómne de ce ai venitu sa ne judeci inainte de vreme“?

Amu disu in dóue renduri ca nu ne este voi'a a ne lasá in polemiele personali provocate de „Albin'a“ si cu siguritate potemu dice de ómenii „Albinei“ in „Wanderer“ etc. unde suntu, dupa cum au potutu vedé si cetitorii nostri in urulu trecutu, mai nespalati decâtu obielele loru-si o dicemu si acum, pentru ca nóue in adeveru nu ne este de persóne, ci ne este de principiu, de care se vede ca se temu toti câti dau mân'a cu dlu Bebesiu. Nóue ne este de principiulu legei, care obliga pre toti intr'o forma si togm'a acést'a nu placu dloru.

Pacienti'a carea ni amu impus'o la tóte provocârile de pâna acum inse-ne vomu vedé siliti a o terminá indata ce ne vomu convinge ca dumnéloru nu incéta cu mestesiugirile de a mângí totu ce este curatu; indata ce vomu vedé ca precum lupulu din fabul'a cu mielulu continuu ne invinue si pre lânga acest'a se silescu a compromite barbati venerabili sub cuventu ca i stimédia. Atunci nu vomu avé incatrâu, vomu rumpe tacerea si vomu continuá articulului promisu daru intreruptu pentru binele pâcei si a causei, aretându procederea „morala“ si „legale“ a „Albinei“ si apendice inca cu ocasiunea consistoriului metropolitanu si mai nainte.

O alegere de deputatu.

De multe ori vine publicistulu in pusetiunea cea grea incâtu trebuie sa vorbésca despre, séu sa tratedie lucruri cari fiindu ca nu suntu desvoltate inca finalminte, aparu inaintea unei pârti póte mari din publicu dreptu de atâtea vatemâri a cutârei séu cutârei persóne séu chiaru a unui principiu,

In astfeliu de pusetiune ne aflâmu noi fatia cu alegerea deputatului clericale din Sabiiu, carea fiindu ca involva o persóna inalta din cleru, acum cându trebuie sa vorbimu despre dens'a póte provocá presupunerea cui-va, ca din vre-unu interesu cine mai scí de ce categoria vorbimu pre cându in adeveru numai datorinti'a câtra dreptatea causei ne impune condeiulu in mâna. Firesce, ca nu va trece multu si lucrurile cari se tienu lantiu si de intemplarea acést'a singurateca voru pasí in adeverat'a loru lumina, atunci apoi de siguru ca publicistulu triumfédia, dara pâna atunci in opiniunea multor'a, cari nu pricepu tóte arcanele tiesute de unii altii trebuie sa sufere.

Premitiendu aceste avemu sa atragemu atentiunea cetitoriloru, ca a fi gelosu de unu dreptu este prim'a vertute cetatienésca fia acest'a in statu fia in biserica si ca cine desconsidera dreptulu seu nu va fi nici cându unu spriginitoriu adeveratu si neinteresatu a nici unei persóne, a nici unui principiu, a nici unei cause si a nici unei cestiuni si institutiuni, ci va face totu-déun'a din dreptulu seu unu pretiu séu o marfa, séu unu midilocu de lingusire câtra fitoriulu puternicu, fia acel'a cine va fi. Pre cei dintâiu i vomu stimá totu-déun'a si pre cei din urma ii vomu despretiuí iéra-si totu-déun'a.

Acum sa procedemu la objectulu despre care voimu a scrie.

In archidiecesa suntu de a se alege pentru congresulu electivu inca treidieci de deputati lânga cei dejá alesi pentru congresulu ordinariu. Alaltá eri vineri s'au facutu alegerile. In cerculu electoralu s'a alesu Présânti'a Sea episcopulu Aradului **Procopiu** Ivacicoviciu.

In locu de a reflectá asupr'a acestei alegeri vomu face istoriculu ei dupa cum s'a intemplatu.

Vineri in diu'a alegerei ni se spune ca dlu protopresbiteru alu Sabiiului I. comissariu I. **Hanni'a** a avutu bunatatea a chiamá pre mai multi preoti la sine si ale impune ca pre cine sa aléga. Totu asiá P. Prof. I. **Popescu**.

Nu scimu ce si ce nu e adeveratu din spus'a mai multoru preoti, atât'a inse se scie ca se vorbea intre densii ca vointi'a ambiloru protopresbiteri din cerculu electoralu este, cá disulu Episcopu sa se aléga cu ori ce pretiu; preotii inse diceau ca nu-si voru dá votulu pentru unu strainu fia elu chiaru si Episcopu, ci si voru concentrá voturile in P: asessoru consist. N. **Cristea**.

S'a inceputu siedinti'a, dupa formele prescrise, se constatédia numerulu celoru presenti facendu-se apelulu nominale. La observarea facuta ca nu s'au cetitu toti câti suntu de fatia dlu comissariu Ioanu Hanni'a observa ca cei cari nu s'au cetitu nu suntu indreptati. Intre acesti nenorociti se aflau ases. consistoriali: Moise Lazaru sî Nicolau Cristea, archidiaconulu Nicolau Fratesiu sî din nebagare de séma sî P. protopresbiteru alu Sabiiului II Ioanu Popescu. Dupa o scurta discussiune sî dupa ce P. N. Cristea in intielesulu § 91 p. d. pretinde de a fi admisu, iéra P. N. Fratesiu aréta ca cine are dreptu passivu trebuie sa aiba sî activu se pune la votu sî colegiulu intregu privesce pre susu atinsii de indreptatiti la alegere.

Mai departe se decide votarea secreta sî colegiulu se preface pre 10 minute in conferintia.

In conferintia P. protopopu I. Popescu desfasiura pre largu ca ce onóre aru fi pentru cerculu acest'a electoralu déca aru alege pre présânti'a sea episcopulu Aradului, din causa ca acest'a altmintrea nu are dreptu de votare sî in dieces'a sea nu are nici unu cercu vacantu, pre cându Présânti'a Sea Ioanu Popasu are la Mehadi'a in loculu rep. protopr. Iacobescu. Aru fi o rusine acum se remâna celu mai betrânu episcopu fâra de votu in congresu sî aru fi cu atât'a mai cu rusine cu câtu densulu s'a sî adresatu la cerculu acest'a (câtra cine?) sî altele mai multe in intielesulu acest'a.

P. Moise **Lazaru** dice, ca trebuie avutu in vedere ca congresulu care se aduna acum are sa aléga unu metropolitu, dara totu odata se aléga sî pre archiepiscopulu nostru; asiá dara alegerea ne privesce mai multu pre noi din archidiecesa. Pentru acee'a sî congresulu a renduitu cá sa se aléga din archidiecesa de dóue ori atâti deputati câti alegu cele-lalte dóue diecese sufragane. Acum déca vomu alege noi unu deputatu din diecesa straina atunci perdemu unu votu, ceea ce este fórte multu la o alegere de archiepiscopu sî asiá pre lânga totu respectulu câtra présânti'a sea, dara nu se póte togm'a acum singuri sa ne lasâmu dreptulu nostru in favórea dieceseloru sufragane cá acele sa ne impuna nóua unu archiepiscopu pre cine voru voí etc.

P. N. **Cristea** aduce sî impregiurarea aceea ca dupa sciri positive scie ca Présanti'a Sea este candidatu in alta parte sî póte fi candidatu sî in alte pârti. Cine au facutu candidatiunile aceste le au facutu póte cá se faca o cinste cu candidatulu episcopu, inse se póte intemplá asiá dara cá sa fia alesu in dóue, in cinci, bá póte in tóte diece cercurile archidiecesei totu pentru cinste inse, atunci unde ajunge archidieces'a? Ajunge acolo cá la congresulu celu mai memorabile clerulu nostru din archidiecesa sa rémâna nerepresentatu sî intréba ca cine va luá asuprasi responsabilitatea unui astfeliu de testimoniu de paupertate alu archidiecesei? Densulu stiméza multu pre Présântitulu P. Episcopu alu Aradului Procopiu inse dupa cum a disu unu intieleptu vechiu ca amicu mi este cutare, amicu cutare dara mai amicu decâtu toti acesti'a mi este adeverulu, asiá sî in casulu de fatia stimezu pre Présanti'a Sea inse stimezu dreptulu ce mi lu da legea, care voiu cá sa nu se paraliseze prin nici o impregiurare.

Déca e vorb'a de stima sî veneratiune au nu va vení vre-unu cercu electoralu din dieces'a sea sa lu imbiia prin resignatiunea vre unui deputatu clericalu pentru cá sa aiba sî Présanti'a Sea votu in congresu sî déca primesce acolo, câci noi nu scimu sa se fia adresatu densulu câtra cerculu acest'a, apoi se póte intemplá ca tocm'a cerculu acest'a se remâna nerepresentatu.

P. D. **Cuntianu** pune la inim'a alegatoriloru ca déca voru alége din diecesa straina deschidu nu usi'a dara o pórta larga in viitoriu la locurile de deputati straini in archidiecesa sî noi vomu ajunge acolo incâtu sa nu mai fimu prin ómenii nostri representati nici odata. Respectéza sî stiméza pre candidatulu, dara crede ca nici densulu, déca va cugetá la dreptulu archidiecesei sî dealtmintrea angustatu nu va persiste la alegere acést'a, ci se va retrage sî de aceea sî in fatia aru fi in stare, ai spune convingerea sea sî e convinsu ca aru dice: fiiule vedu câ'ti pretiuesci dreptulu sî biseric'a tea.

P. Protopopu **Hani'a** insista pre lânga alegere afirmându ca suntemu in dreptu a alege pre ori sî cine de ori sî unde sî ca aru fi o rusine ca acum dupa ce ni a scrisu (?) P. Ivacicoviciu sa nu lu alegemu.

Se redeschide dupa aceste siedinti'a sî se purcéde la votu prin siedule, a acârui resultatu este: din 45 voturi 39 le capeta, P. Episcopulu Aradului, 5 P. Nicolau **Cristea** sî 1. P. Sav'a Popoviciu **Barcianu**.

Este curiosu ca preotimea afara de cele ce le diceá inainte de actulu alegerei, aprobà tóte vorbirile celoru ce vorbira contr'a candidatiunei facute de ambii pp. Protopresbiteri.

Ce servitiu sî cu a cui scire au facutu susu disiij doi protopresbiteri Présântiei Séle P. Procopiu acest'a se va vedé mai tardiu dupa ce voru trece fapte implinite, dara la totu casulu prin presiunea invederata ce a facutu asupr'a preotimei de sub influinti'a domniiloru sele au lucratu in contr'a spiritului legei sî in contr'a naturei lucrului: Câci la congresulu venitoriu nu este vorb'a numai de principie dara sî de voturi, cu cari au sa concurga o parte sî ceealalta, sî apoi Présanti'a Sea e comissariu congressuale sî dupa câte audimu candidatu la metropolia. Asiá dara in ce pusetiune se va aflá cându va trebuí sa-si dea votulu sî la casu eventuale ce va partiní mai multu, interesulu archidiecesei séu alu diecesei in carea se afla episcopu?

Publicarea protocóleloru a cârtiloru funduarie in Transilvani'a.

Edictu.

Despre publicarea cârtiloru funduarie pregatite respective suscepute in comunele tienatórie de sedri'a judecatorésca din Fagarasiu, impartite judecatoriiloru cercuale din Siarcái'a sî Zernesci; in cetatea libera regia Brasiovu, precum sî in acele comune a judecatoriei cercuale din Satulungu (Hosszufalu), care concurédia la sedri'a judecatorésca din Brasiovu; mai incolo in comunele tienatórie de sedri'a judecatorésca din Sighisiór'a — impârtite judecatoriei cercuale de acolo; in cetatea libera regia Sebesiu sî — luandu afara comun'a Vurpodu — in comunele judecâtoriei cercuale din Nocrichiu (Ujegyház) tienatóre de sedri'a judecatórésca din Sabiiu; in comunele sedriiloru judecatoresci din Kezdi-Vasiarheiu sî Csik-Szered'a impârtite judecatoriiloru cercuale din Kezdi-Vasiarheiu, Kovasn'a, sî Csik-Szt-Márton; in comunele sedriei judecâtoresci din Muresiu-Vasiarheiu — impartite judecatoriei cercuale din Mezö-Bánd; in fine in comunele sedriei judecatoresci din Bistritia: Cepanu. Terpiu sî Dipsi'a — tienatórie de judecatoria cercuale din Bistritia.

In urm'a ordinatiunei inaltului ministeriu reg. ung. de justitia d. d. 15. Iulie 1873. N. 2',669. in privinti'a mentionateloru operate de cârti funduarie se facu cunoscute urmatórele:

I.

Localisarea pentru introducerea cârtiloru funduarie este pre deplinu terminata:

a) In comunele sedriei judecatoresci din Fagarasiu, tienatórie de judecatori'a cercuale din Siarcai'a, adeca in comunele: Coman'a de josu, Veneti'a de josu, Buciumu, Coman'a de susu, Veneti'a de susu, Gridu, Cuciulat'a, Lupsi'a, Mandr'a, Ohab'a, Sinc'a vechia, Parau, Persiani, Siercaiti'a, Siarcai'a, Todoriti'a, Sinc'a nóua sî Vadu.

b) In comunele sedriei judecatoresci din Fagarasiu, impârtite judecatoriei cercuale din Zernesci, adeca in comunele: Poian'a marului, Moieciu de josu sî de susu, Fundat'a, Holbacu, Magur'a, Tohanulu vechiu, Pescer'a, Port'a, Predealu, Simonu, Sitnea, Sohodolu, Tientiariu, Branu, Tohanulu nou, Vledéni sî Zernesci,

c) In cetatea libera regia Brasiovu, tienatória de sedri'a judecatorésca de acolo.

d) In comunele sedriei judecatoresci din Brasiovu, impârtite judecatoriei cercuale din Satulungu (Hosszufalu) adeca in comunele: Bacifalu, Budilea, Buzeu, Csernátfalu, Satulungu (Hosszufalu) Markos, Teiu (Nyén), Purcaretiu, Terlunsianu, Türkös sî Zizinu (Zajzon).

e) In comunele sedriei judecatoresci din Sighisiór'a, impârtite judecatoriei cercuale de acolo, adeca in comunele: Trapoldu, Bene, Besi'a,

---

FOISIÓRA.

Din scrierile stului Ephraemu Syrulu.

Cuventu

la schimbarea la fatia a D-lui nostru Iisusu Christosu.

(capetu.)

14. Déca nu a fostu omu, cine a strigatu: Ddieulu mieu; Ddieulu mieu, pentru ce mai lasatu! Sî déca nu a fostu Ddieu, cine a disu! Parinte! „ierta le loru“. — Déca nu a fostu omu, atunci cine a atarnatu intre talhari pre cruce? Sî déca n'aru fi fostu Ddieu, atunci cum aru fi potutu dice lotrului: Astadi vei fi cu mine in Raiu! Déca nu a fostu omu, cui au intinsu fiere cu ocetu? Si déca nu a fostu Ddieu, acui voce au auditu Infernulu sî s'a spaimentatu, déca nu a fostu omu, acui costa a inpunsu suliti'a, iata a esitu sange sî apa, sî déca nu a fostu Ddieu, cine a sfaramatu portile Infernului sî a ruptu legaturele, sî la a cui porunca au esitu mortii cei tienuti de acolo? De nu au fostu omu pre cine au vediutu Apostolii in casa (dupa inviere) sî déca nu aru fi fostu Ddieu cum aru fi fi esitu prin usile incuiate *)? Déca nu a fostu omu, intru a cui mâna a pipaitu Thoma ranele cuieloru sî intru a cui cósta cele ale sulitiei? Sî déca nu a fostu Ddieu cui a strigatu „Domnulu mieu sî Dumnedieulu mieu“ *). Cine a mancatu la laculu Tiberiadei, déca nu a fostu omu? sî la a cui porunca a fostu plina mrej'a déca nu a fostu Ddieu? Déca nu a fostu omu, cum l'aru fi vediutu Apostolu suindu-se la ceriu? *) Si déca nu a fostu Ddieu, cui s'au deschisu ceriulu, pre cine au adoratu poterile tremurandu, sî catra cine a disu Tatalu: „Siedi de a drépt'a mea“; dupa cum dice Davidu *): Disu-a Domnulu Domnului mieu, siedi de a drépt'a mea.“

15. Déca Iisusu Christ. nu a fostu Ddieu sî omu totu deodata, atunci sî rescumperarea nóstra este o mintiuna, sî mentiunose predicerile profetiloru: ci adeveratu au vorbitu acesta sî fâra de mentiuna suntu testimoniele loru. Câci spiritulu santu a vorbitu prin trensii acees, ce ei au spusu, pentru acea nea invetiatu si Ioanu, celu ce a siediutu la pieptulu focului, intarindu cuventele profetiloru, cându vorbesce in Evangeliu dicendu: „La inceputu erá Cuventulu, sî Cuventulu erá la Ddieu sî Ddieu erá Cuventulu; Tóte prin trensulu s'au facutu, sî nimic'a fâra de densulu nu s'a facutu ce s'a facutu. Sî cuventulu trupu s'a facutu sî a lacuitu intru noi celu ce este din Ddieu, Ddieu Cuventulu, fiiulu unulu nascutu dela Tatalu, si de o fientia cu Tatalu, cuventulu vecinicu, celu ce este din cela ce este purcediendu mai nainte de tóte tempurele in modu neesprimabile, fâra mamu, din Tatalu, acela s'au nascutu la finea tempului (hotaritu). din fic'a omului, din Maria vergur'a fâra Tata. Ddieu, care s'a facutu omu, a luatu din dens'a trupu, sî sa facutu ceea ce mai nainte nu a fostu: au remasu inse Ddieu, ceea ce au fostu, sî tóte acestea, cá se mantuiésca lumea. Acest'a este Christosu, fiiulu lui Ddieu, unulu nascutu din Tatalu sî unulu nascutu din mama.

16. Eu 'lu marturisescu pre Elu cá Ddieu sî omu desevarsitu, care e cunoscutu, in dóue naturi ipostatice, unite intru o persóna, fâra despartire séu amestecare séu schimbare, sî au luatu trupu, care au fostu vidificatu prin unu sufletu rationale sî intielegatoriu, sî care ne-au fostu nóue intru tóte — afara de pecatu — asemene: pamentescu totu deodata sî cerescu, temporale eternu. marginitu sî nemarginitu, totu odata fâra tempu sî supusu tempului, nascutu sî iéra necreatu, patimindu sî fâra patima, Ddieu sî omu, si inca in amendóue privintiele perfectu, unulu cu dóue naturi. Este o persóna a fiului sî o persóna a Stului Spiritu: o Ddieire, o putere, domnia in trei persone séu hypostate. Asiá se prémarimu pre sant'a unitate in trinitate si santa trinitate in unitate, de óre ce Tatalu din ceriu a disu: Acesta este fiulu mieu celu iubitu, pre acest'a lu ascultati.“ Acésta invetiatura a primitu-o sî sant'a biserica a lui Christosu, cea adeverata; in numele acestei sante Trinitati se boteza; aceasta o confeseza cá nedespartita, o adora fâra ratacire o marturisesce si preamaresce. Acestei unitâti trei personali se cuvine lauda, multiamita, onore, putere, preamarire; Tatalui sî Fiului sî Spiritului Santu, acum, totu de un'a sî in eternu. Aminu. *)

Sabiiu in lun'a lui Iuliu 1873.

Greg. Pletosu. cler.

---

*) Io. 20. 19.

*) Io. 21. 1.

*) Fapt. 1. 10.

*) Ps. 109. 1.

*) Dupa editiunea cea mai noua: Kempten. 1872.

Tiecumandru, Danesiu, Archit'a, Bistchiru, Hégen, Hasiufaleu, Hétur, Bunulu micu, Mosin'a, Miclosi'a, Bunulu mare, Seleusele mare, Nedusiu, Pipe, Prudu, Radesiu, Rétén, Siarpatocu, Siaisiu, Szász-Bud'a, Dai'a, Chrizu, Chizdu, Nadesiu, Lasle, Sidirisiu, Volcani, Vosling, Zoltani, Felacu.

f) In comunele sedriei judecatoresci din Sabiiu, impârtite judecatoriei cercuale din Nocrichiu (Ujegyház), luandu afara cumun'a Vurpodu, care mai in urma s'a afiliatu judecatoriei cercuale mentionate, si in care comuna pâna acuma localisarea inca nu s'a finitu, sî adecá in comunele: Olcin'a, Bendorfu, Tiechendalu, Fofelde, Gainari, Glimbóc'a, Holzmani, Cornetielu, Ilenbacu, Colunu, Chürpöd, Marpodu, Nucedu, Oláhujfalu, Sasauzu, Agnit'a, Nocrichiu, sî Vordu.

g) In cetatea libera regia Sebesiu, tienatorie de judecatoria cercuale de acolo sî de sedri'a judecatorésca din Sabiiu.

h) In comunele din sedri'a judecatorésca din Kézdi-Vásárhely, impartite judecatoriei cercuale de acolo, adeca in comunele: Alsó sî Felsö-Volál cu Caratn'a la olalta, Albis, Almás, Alcernaton, Torj'a de susu sî de josu, Bélafalva, Ciomortan, Dalnocu, Estelnecu, Fel-Csernaton, Futásfalva, Hatolyka, Ikafalva, Kézdi-Martonas, Curtapatacu, Lemhény, Maksa, Marchesiu, Martonfalva, Matisfalva, Nyujtod, Oroszfalu; Oszdol'a Peselnek, Polyán, Sárfalva, Szárazpatak, Számzfalu, Szent-Katolna, Szent-Lélek.

i) Totu in comunele sedriei judecatoresci din Kézdi-Vásárhely, tienatórie de judecatoria cercuale din Kovászn'a adeca in comunele: Barátos, Bita, Czofalva, Gelencze, Haraly, Hilib, Imecsfalva Kovászna, Körös, Léczfalva, Papolcz, Páké. Páva, Pelöfalva, Szörcse, Tamásfalva, Telek, Várhegy, Zabol'a Zágonu cu Szit'a Bodz'a la olalta.

k) In comunele sedriei judecatoresci din Csik-Szereda impârtite judecatoriei cercuale din Csik-Szent-Márton, adeca in comunele: Bankfalva, Csatószeg, Csekefalva Csik-Szent-Márton, Iakabfalva, Kászon-Altiz, Kaszon-Feltiz, Kászon-Impér, Kozmás, Lázárfalva, Ménaság, Szent-György, Szent-Imre, Szent-Király, Szent-Simon, Tusnád, Ujfalu, Verebes.

l) in comunele sedriei judecatoresci din Muresiu-Vasiarheiu, impârtite judecatoriei cercuale din Mezö-Band, adeca in comunele: Bárdos, Bazidu, Kis-Lekencze, Kölpény, Mezö-Bánd, Mezö-Bergenye, Mezö-Madaras, Mezö-Uraj, Samsond, Kerelö Sóóspatak, Szábéd; Száltelek, Székely-Uraj sî Mezö-Kapus; Riesiu, Grebenisiu sî Pagoci'a se afla inca sub comasare.

m) In fine, comunele tienatórie de sedri'a judecatorésca din Bistritia, sî de judecatoria cercuale de acolo, adeca in comunele: Cepan, Terpiu sî Dipsi'a, unde localisarea acum s'a finitu.

Cârtile funduarie pre deplinu terminate a comuneloru mentionate, dimpreuna cu registrele parcelarie de posessiune, sî desemnulu liniamenteloru de acelea tienatórie se voru transpune dela 1 Sept. 1873 la oficialele de cârti funduarie ordinate lânga judecatoriile mentionate sub II, unde ale vedé ori cui e permisu in órele oficióse.

II.

Afacerile de cârti funduarie le provéde:

1. Sedri'a judecatorésca din Fogarasiu pentru comunele enumerate sub I. a sî b.

2. Sedri'a judecatorésca din Brasiovu pentru libera cetate regia Brasiovu enumerata sub I. c, sî pentru comunele enumerate sub I. d.

3. Sedri'a judecatorésca din Sighisiór'a pentru comunale enumerate sub I. e.

4. Sedri'a judecatorésca din Sabiiu pentru comunele enumerate sub I. f.

5. judecatori'a cercuale din Sebesiu — imputernicita cu afacerile in trebile cârtiloru fundarie pentru cetatea libera regia Sebesiu, enumerata sub I. g.

6. Sedri'a judecatorésca din Kezdi-Vasiarhely pentru comunele enumerate sub I. h sî i.

7. Sedri'a judecatorésca din Csik-Szered'a pentru comunele enumerate sub I. k.

8. Sedri'a judecatorésca din Maros-Vasiarhely pentru comunele enumerate sub I. l.

9. Sedri'a judecatorésca din Bistritia pentru comunele enumerate sub I. m.

III.

Cu privire la trebile sî afacerile oficióse, care se voru incepe cu 1 Septemvrie 1873. la fia-care din judecatoriile susu insemnate se emitu urmatórele provocatiuni sî dispositiuni:

1. Se provóca tóte persónele, cari in urm'a vre-unui dreptu de proprietate, de pemnu ori de arenda, avutu inca pre tempulu autenticârei protocóleloru cârtiloru funduarie, séu celu pucinu castigatu inca inainte de 1 Septemvrie 1873 credu ce potu se pretinda vre-o indreptare, intregire, descriere, adaugere, séu stramutare in protocólele cârtiloru funduarie; fia in privinti'a compunerei corpului funduariu séu a relatiuniloru de possesiune intabulate; cá aceste pretensiuni pâna inclusive la 30 Aprilie 1874 cu atâtu mai vertosu se le insinuedie, cu câtu la din contra acele spre daun'a unui alu treilea, care pre temeiulu inscrieriloru cuprinse in protocólele funduarie, incependu dela 1 Septemvrie 1873 va castigá cu credintia buna alte drepturi tabularie, nu se voru luá mai multu in consideratiune.

Acésta insinuare are a se intinde pe tóte drepturile de posesiune inca necuprinse in protocólele funduarie, féra osebire ca óre acele in cârtile vechi esite séu ne esite din usu, ori in fasiuni funduare séu alte cârti, fóie si registre, suntu cuprinse ori bá, sî ori a intinsu o partida in privinti'a transcrierei de posessiune a vre-unui bunu castigatu rugare la vre-o judecatoria, sî judecatoria a decisu asupr'a acestei instantie, ori bá.

Deci indatorirea spre insinuare cade mai alesu pre tóte acelea persóne, ale câroru drepturi de posessiune la comissiunea localisârei nici prin sine nici prin representantii denumiti de comissiune s'au adusu in valóre; séu cari nu au fostu in stare dupa regulele localisârei a-si legitimá afirmatulu dreptu mai tare de posessiune ori de composessiune in contr'a posessorului fapticu aflatu prin comissiune sî inscrisu in protocólele funduarie; pretensiunea loru adusa inainte fia insemnata in protocólele funduarie séu in protocolulu generalu de pertractare, ori bá.

2. Mai departe tóte persónele cari:

a) pre realitâtile inscrise in protocólele funduarie dupa detiermurirea preainaltei patente de aviticitate din 29 Maiu 1852, si-au adusu in valóre dreptulu de aviticitate séu de rescumperare pemnorale, au sub altu titlu legitimu si-au insusitu dreptu de proprietate, séu câroru:

b) dupa otarirea aceleiasi patente de aviticitate li se cuvine terminu mai lungu spre realisarea dreptului de rescumperarea pemnorale prin ast'a se provóca aceste pretensiuni pâna celu multu la 30 Aprilie 1874 inclusive, spre incunjurarea urmâriloru de dreptu amintite mai insusu sub punctulu 1-mu, a le insinuá, sî in casulu amintitu sub a.) procesulu de dreptu pendente, spre adnotare in protocolulu funduariu, séu dreptulu recastigatu prin calea legale spre strapunere in acelasi; iér' in casulu b.) dreptulu de rescumperare pemnoralu, ce li se cuvine inca, spre insemnare in protocolulu funduariu alu legitimá cu documinte autentice.

3. Asémenea tóte persónele, cari pre bunurile nemiscatóre improtocolate, séu si-au castigatu dreptu de prioritate, pemnu, servitute, séu alte drepturi prin intabulâri, insemnâri, adnotatiuni, ori conscrieri pemnorale judiciari, séu pâna la 1-m'a Septemvrie 1873 inca-si voru castigá, se provóca, aceste drepturi din scopulu inscrierei loru in fói'a sarcineloru corpuriloru funduarie pâna celu multu 31 Augustu 1874 inclusive cu atâtu mai siguru ale insinuá, cu câtu din contra dreptulu prioritâtiei castigate mai nainte si-lu voru perde; precandu din contra facendu insinuare la tempu cuvenitu, dreptulu de intâietate castigatu pâna la 1 Septemvrie 1873, i va remanea in valóre fatia sî cu acei castigatori sî creditori ipotecari noi, cari au castigatu dreptu de proprietate séu de pemnu dupa diu'a acum mentiunata.

4. Acelea pretensiuni, care se basédia pre deobligamintele urbariale, séu alte referintie de acea natura, regulate prin patent'a din 21 Iunie 1854 edata in fói'a de legi imperiale, bucata LV. Nr. 151 suntu eschise dela provocârile edictale spre insinuare sî demonstrare, precumu sî dela pertractârile obicinuite in urm'a edicteloru fâra deosebire, fia acele in protocólele de localisare preenotate, ori bá.

5. Terminii edictali prescrisi in aliniele precendinti, nu admitu nici prorogare, nici justificare ori inoire de procesu.

6. Publicatele protocóle funduarie se voru considerá sî conduce dela 1 Septemvrie 1873 incependu cá cârti funduare conforme §. 321 din codicea civile generale; deci incependu de la diu'a mentiunata, drepturi reali asupr'a bunuriloru nemiscatórie introduse in ele, se voru poté castigá sî transferí asupr'a altor'a, precum sî a se sterge numai prin intabulare legale in acele cârti, fâra de a derogá inse pretensiuniloru asupr'a acestoru bunuri nemiscatórie mai nainte castigate, insinuate sî legitimate in terminulu edictale.

7. Prescriptulu, dupa cari voru avé de a se indreptá pârtile sî judicatoriele la implinirea sî asecurarea trebiloru sî afaceriloru oficióse, insemnate in acestu edictu, suntu cuprinse in procesur'a transilvana pentru cârtile funduarie, emisa cu ordinatiunea Ministeriului de justitia ddto. 5 Februarie 1870 (Archivulu Ordinatiuniloru, anulu 1870 fasciór'a I. sî II.).

8. Acei creditori, cari prin óre-carea transcriere aru suferí stricaciune cu privire la prioritatea pretensiuniloru loru transcrise séu transcriende, eseptiunile sî fatia cu un'a a trei'a persóna le potu realisá inca in siése luni dupa terminulu defiptu in punctulu 3, — adeca pâna la finitulu lunei Fauru 1875, referésca-se acele eseptiuni la validitatea pretensiuniloru, la incetarea, ori prioritatea loru. — Dupa decurgerea acestui terminu fatia cu o a trei'a persóna nu se voru mai poté realisá asemene eseptiuni.

9. Judecatoriele indicate sub II. in afacerile loru voru intrebuintiá sigilulu judecatoriei respective.

Clusiu, 21 Iulie 1873.

Directiunea r. u. de cârti fundarie pentru Transilvani'a.

Abrudu 29 Iuliu 1873

Omulu bunu merita recunoscintia

Simtiemintele sî nisuintiele nobile in viéti'a morale, compunu fiinti'a virtutiei; iéra faptele cari incununéza semtiemintele sî nisuintiele nobile, suntu atributele omului virtuosu. Nici unu bine comunu sî nici o imbunatatire in viéti'a sociale — fia ea civile fia bisericésca — nu se produce altcum decâtu prin operatiunea simtieminteloru sî a nisuintieloru bune; stérpa sî desiérta aru fi viéti'a omenésca fâra de acestea dóue! Prin simtieminte sî nisuintie nobile s'au stersu institutiunile cele rele din viéti'a ómeniloru sî s'a schimbatu sórtea societâtiei din rea in mai buna, din durerósa in mai consolatória; prin simtieminte sî nisuintie nobile s'au facutu tóte modificatiunile salutarie in viéti'a nóstra, sî prin trensele s'au alinatu dorerile celoru suferitori sî s'au stersu lacremile celoru ce plangéu.

Suntu inse in lume ómeni multi a câroru nisuintie sî simtieminte nobile nu se potu contestá, inse séu ca inteliginti'a loru nu este destulu de agera, spre a poté patrunde sî aflá calea cea adeverata a scopului salutariu, séu ca impregiurârile contrarie intre cari se lupta, suntu atâtu de viguróse sî constante in câtu ii invingu pretotindenea, sî nu le iérta a se apropiá nici intr'unu modu de scopu; aici se cere apoi sacrificiulu celu mare, sî aici numai subjugându-se impregiurârile cu fortia potemu aplaudá glori'a stralucitória. Suntu inse sî de acei'a, câror'a atâtu inteliginti'a câtu sî impregiurârile intru o mesura óre carea ii ajuta in activitatea loru, sî ferice de acei ómeni, cari avendu simtieminte sî nisuintie nobile, sî avendu sî minte agera, traiescu in impregiurâri favoritórie câci acei'a mai curendu se facu nemuritori.

Dara ori cum se fia, ori in ce impregiurâri de aru traí cine-va simtiemintele sî nisuintiele formédia caracterulu, sî simtiemintele sî nisuintiele suntu sorgintea fapteloru; sî déca acelea suntu nobile, omulu ce le posiede este omu de demnitate. Sî dómne, dà natiunei nóstre sî intregei omenimi, multi individi cu simtieminte sî nisuintie bune numai, sî atunci vomu inaintá a buna séma!

Ci va cugetá st. publicu cetitoriu: ce au acesti'a cu combinatiunile filosofiei morale, ei ómeni se póte dice si ori-cârei ocupatiuni, numai speciale ai filosofiei nu? Pucinu sî bunu . . . . . Suntu momente in cari omulu póte se devina ostasiu fâr'a fi soldatu, sî póte se devina maiestru fâra a fi meseriasiu. Asiá este; nesce momente favoritórie ne-a facutu sî pre noi se scrutâmu cu ast'a ocasiune pre terenulu pre carele ne aflâmu, sî se laudâmu simtiemintele sî nisuintiele nobile. Unu barbatu bine meritatu prin faptele sele, aflându-se dinanté omului, si dandu ocasiune cá se póta ori-cine vedé producendu-se prin activitatea si intielepciunea lui fapte mari, si bunatâti comune insemnate — are totudéun'a atât'a farmecu, in câtu se transpórte pre ómenii de ocupatiuni feliurite, cu judecata, in cadrele spiritului, si se-i faca sa laude simtiemintele si nisuintiele nobile. Si noi togm'a prin acést'a amu devenitu aici.

Unu omu cu simtieminte si nisuintie nobile, unu barbatu alu nostru — de-si nu de ranguri inalte — ne-a facutu in sfer'a lui de activitate multu bine; a invinsu impregiurârile cele mai nefavoritórie; au aflatu cu agerimea mintei sele cali-secure spre imbunatâtiri si scopuri cumune, si astfeliu ne-a facutu se cugetâmu adese-ori la bunele sele simtieminte si la nisuintiele sele pline de devotamentu.

Voru fi fostu tempuri póte cându faptele bune si sacrificiele pentru binele comunu, se voru fi potutu aflá mai cu usioritate, si se voru fi potutu vedé mai desu, si prin urmare cându acelea nu voru fi fostu pretiuite atâtu de scumpu cá astadi; in dîlele nóstre inse, cându tempulu pórta caracterulu matetialismului si natur'a omenésca alu egoismului, — ne credemu indreptatiti a pune mare pretiu pre densele.

Si care este acelu omu, acelu barbatu, a cârui fapte ne-au facutu cá se reflectâmu asupr'a simtiemintelorn si a nisuintieloru nobile si sa le laudâmu si inaltiâmu valórea? Si mai departe care, si ce suntu, faptele lui pre cari punemu atât'a pretiu de mare? . .

Cu mandria descoperimu, ca barbatulu acel'a, omulu, este précinsti'a sea parochulu nostru Dionisiu Adamoviciu; iéra faptele lui pre cari le pretiuimu multu, suntu ostenelele si sacrificiele, prin cari starea cea deplorabile si misera a bisericei si a scólei nóstre locale s'a mai imbunatatitu.

Déca amu avutu cându-va lipsa de barbati cu devotamentu in missiunea loru, cu atâtu mai multu avemu astadi, cându impregiurârile vietiei politice si economice nationale, suntu atâtu de ameniutiatórie, cându caus'a limbei si a instructiunei poporului nostru, este atâtu de subminata, si cându midilócele financiale suntu scadiute si consumate in tóte directiunile; déca amu avutu, dicemu, cându-va lipsa de barbati cu devotamentu ori in ce directiune, cu atâtu mai multu avemu astadi, cându suntemu mai ameniutiati si mai seraci, si cându trebuintiele nóstre suntu mai multe si mai intetórie; numai prin devotamentu si abnegatiune ne potemu creá unu venitoriu mai bunu si acést'a o doresce poporulu românu.

Dara destulu, nu ne intindemu mai departe, ne vomu marginí pre lânga objectu; avemu la inima cunosciinti'a aceea ca recunoscinti'a este o vertute frumósa a românului, si din acésta consideratiune ne-amu decisu a aduce tributulu recunoscintiei acestui barbatu pentru simtiemintele si nisuintiele sele cele nobile ce le-a manifestatu fatia cu noi; pentru ostenelele cele multe si faptele cele asemenea multe si bune, câroru s'a devotatu, si pentru care si-a sacrificatu de multe ori interesele proprie, in interesulu bisericei nóstre locale si a scólei precum si a altoru institutiuni salutarie spre inaintarea natiunei. Spre acestu scopu vomu aduce inainte mai intâiu vre-o câte-va din faptele pentru care ne simtimu datori cu recunoscintia, si anumitu dintre tóte, vomu aduce pre cele mai insemnate, prin cari s'au inbunatatitu starea bisericei si a scólei nóstre, si pre lânga acestea inca un'a, implinita cu mari greutâti, in interesulu scolariloru.

Ori si cine, care nu cunósce de aprópe starea presenta a baiasiloru din muntii nostrii metalurgici, si carele nu voiesce sa-si aduca aminte de starea acelor'a, din tempii mai dinainte, lipsita de cultur'a necesaria omului chiamatu spre a creá din unu presentu prosperu si avantagiosu materialminte unu venitoru bunu si securu, — ori si cine dicemu din asta categoria, va pretinde cá comunitâtile metalurgice se fia asecurate materialicesce, pentru orice intreprinderi bisericesci si scolastice; lucrulu inse dorere! nu se afla asiá.

Biseric'a si scól'a nóstra din Abrudu, singuru din caus'a vitregei sórte ce a apasat'o, si a apasatu intréga natiunea, lipsindu-ne pre toti — cleru si mireni — chiaru si de posibilitatea luminârei si a progresului, a fostu, pre lânga tóte avantagiele materiale in cari s'au aflatu odinióra abrudenii, seraca si lipsita cá si alte biserici române ortodocse persecutate de vitregitâti. A fostu . . . astadi inse multiemita cerului, prin staruintiele neobosite, prin zelulu si devotamentulu cinstiei sele parintelui parochu Dionisiu Adamoviciu, pre carele ni la datu Ddieu pastoriu spre fericirea poporului biseric'a dela intrarea précinstiei sele in functiune de parochu succesivu se aflà inzestrata cu o casa in piati'a orasiului cu gradina, cu o gradina cu mai multe reparatiuni cari dau aspectulu celu mai frumosu, nu numai bisericei ci chiaru si Abrudului intregu, dintre cari acoperirea turnului merita tóta consideratiunea, atâtu din respectului, frumsetiei, câtu si din respectululu modulu prin care acestu barbatu a efectuit'o; se afla inzestrata mai departe cu mai multe ornaminte pretióse: o campana mare adusa din Vien'a, o flamura (praporu) de matasa in pretiu de 150 fl. v. a., o cadelnitia de argintu, si altele multe; iéra scól'a — precum vomu vedé mai departe — inca se afla in positiunea favorabile de a se poté mai redicá si imbunatâtí; pre lânga acestea se mai afla spriginita pre venitoriu si sustinerea la vre-o 3—5 teneri din munti, cari voru studiá pre la scólele mai inalte, cu o fundatiune de 1000# (galbeni imperiali) castigata asemenea numai prin staruintiele si virtutea précinstiei sele, si adusa togmai in dîlele trecute numai in pusetiunea de a se poté organisá spre scopulu amintitu.

(Va urmá)

Espositiunea universala din Vien'a.

Acum, cându oper'a espositiunei la Vien'a este terminata, potemu incepe a vorbí despre dens'a. Erá de folosu sa asceptâmu cá fia-care din sectiunile care compunu acestu imensu concursu internatiunalu sa-si complecteze lucrârile loru, pentru cá sa nu ne espunemu a emite o opiniune séu o apreciare asupra câria am fi fostu póte siliti sa revenimu. Tramisa de guvernu si insarcinata in specialu a dirige instalarea sectiunei române la palatulu espositiunei din Viena, comissiunea a socotitu ca din acelu momentu erá de datori'a ei a se pune in relatiune directa cu tiér'a sea care 'i-a incredintiatu gestiunea intereseloru sele: a face cunoscute in Romania amanuntele interesante a le minuneloru gramadite astadi in capital'a Austriei, a comparé intre densele productele de aceeasi natura a le fia-cârei tieri si — mai cu sama dupa cum acést'a intereseaza mai multu chiaru tiéra nóstra, — a face óre cum unu studiu seriosu si comparativu alu importantiei industriale, comerciale, productive si intelectuale a Romaniei in fati'a celoru alte puteri. Acésta este oper'a ce intreprindemu astadi, carea pretindemu prin o critica severa, dara drépta, sa-i pastramu caracterulu esentialu de nepartinire ce i se cuvine. Scopulu celu mai importantu alu unei espositiuni pentru unu populu inteligentu, este de a trage folosu din progresele implinite in fiacare ramura la deosebite grade in alte tieri; la unu asemenea scopu ne vomu silí si noi sa ajungemu pentru Romania, cautandu in acelasi tempu sa facemu succesivele nóstre publicatiuni câtu mai interesante se va putea. Inainte de tóte se cuvine a descrie totulu marei opere si a aruncá o cautatura de ochi generala asupr'a diferiteloru galerii ale palatului inaltiatu in Prater, unu felu de tablou alu marelui concursu internatiunalu din 1873.

Imperatului Austriei chiaru, se datoresce intâi'a idee a unei espositiuni universale in capital'a Imperiului seu, in parculu Praterului. D. Doctoru, astadi Baronu Schwarz Senborn fu insarcinatu sa studieze proiectulu. Vechiu comisariu generalu alu Austriei la espositiunileuniversale din 1855 si din 1862. D-nu Baronu Schwarz, cá unu observatoru abilu, redacta memoriulu seu fâra se copieze ceea ce se facuse la Londra si la Parisu, ci tragendu numai din acelea unu avantagiu pretiosu pentru o aseminea organisatiune.

Cifrele suntu câtra acestea destulu de elocuente spre a aretá ca cautându a creá o opera mai marétia inca de câtu cele precedente, d. Dr. Schwarz a ajunsu pre deplinu la scopulu ce'si propuné.

Exposit. de la	Anii	suprafatia totala in metri	Locuri acoperite	Gradini si curti.]
Parisu (champs de Mars)	1867	441,250	158,814	282,936
Vien'a (Prater).	1873	2,330,631	114,632	2,215,999

Ceea ce dovedesce limpede ca espositiunea universala din Vien'a este de 5 ori mai mare decâtu aceea din Parisu (1867). Se mai baga de sama ca spatiulu reservatu gradiniloru este aprópe de 10 ori mai intinsu de câtu celu consacratu la Champs de Mars. De n'ar fi vorb'a de câtu de acésta, afara de edificiu in sine, totulu espositiunei din Vien'a este cu multu mai frumosu decâtu la aceea a Parisului. Acolo se trasese cu multu gustu in adeveru niste fórte frumóse parteruri engleze, inse nimicu nu s'ar putea apropiá de acésta adeverata natura, de aceste buchete de arbori gigantici, de acésta padure seculara a Praterului, care incunjóra cuprinsulu espositiunei si care armoniséza pe deplinu cu grandiosulu operei intreprinse.

Cifrele enorme relative la insusi loculu espositiunei ne-au datu dar' incredintiarea ca nici odata nu se concepuse inca unu mai maretiu proiectu. Vomu esaminá astadi folosulu ce s'a trasu din trensulu. Cu câtu loculu este mai mare, cu atâtu opera este mai anevoiósa. Ce forma sa se dea constructiiloru palatului? Acest'a era punctulu! celu mai greu de desvoltatu. Orasiulu Vien'a numera câte-va monumente remarcabile datorite d-lor Vander Null si Siccardsbourg. Planurile supuse totu de acesti duoi architecti destinsi, fura pusa inca de la 18 Septemvrie 1871, in esecutiune de câtra d. colonelu Werner. In cursulu lucrâriloru, esperienti'a arata ca trebuiá introdu se óre-care modificatiuni, aru fi fostu in adeveru o mare gresiala de a nu tiené sama de densele. Corpulu constructiunei infatisiaza aprópe aspectulu unei lungi galerii impartita in dóue de o potriva pârti prin unu fórte intinsu punctu centralu care este: Rotunda. In fatia plimbariloru parterului despre orasu, se arata pórta Vestului, la cea-lalta estremitate, pórta Estului, in dreapta portalulu Nordului si la stanga marea intrare principala. Totalulu edificiului este incomensurabilu si resolva in perfectiune problem'a atâtu de grea a capacitâtiei trebuincióse spre a contíné lucrârile industriei humane in multele sele manifestari, impartirea si clasificarea loru. Si tocmai acésta face din espositiunea Vienei o opera speciala si care o deosebesce cu totulu de espositiunile precedente:

Palatulu de cristalu din Hyde-parc la Londr'a (1851).

Palatulu industriei din Champs Elyssés la Parisu (1855).

Palatulu din Champs de Mars, Parisu (1867).

Póte vomu avé ocasiunea de a revení in cursulu studiului nostru asupr'a avantageloru séu lipseloru ce infatiosiadia aceste osebite constructiuni, inse este o opera particulara deosebita prin marime, cu tóte ca face parte integranta din palatulu espositiunei, acést'a este Rotond'a.

Rotond'a este oper'a, este idei'a este copilulu, cá sa dicemu asiá, esitu din capulu unui'a din cei mai mari ingineri englesi, d. Scott Rusell, care a datu dejá probele unei adenci esperientie si unei inalte capacitâti, cându cu lucrarea insemnatória a espositiunei universale din 1862 la Sydenham. Câtra acestea cu câti-va ani mai nainte esecutiunea colosala a corabiei Great-Eastern dá de atunci chiaru mesur'a marelui si gigantecului proiectu ce poté concepe d Scott Rusel. Inalta de 84 m. aprópe, Rotond'a are 107 m., 90 centimetri de diametru. Edificiulu este asiediatu pre 32 stâlpi de feru de dimensiunile urmatóre:

Lungime 3 metri 48, largime 1 metru 22, inaltime 24 metri 40; asupr'a acestei felu de base este asiediata invelitórea conica a Rotondei, care se numesce: Cupol'a. Vomu face interesant'a ei descriptiune in publicatiunea urmatóre, inainte de a strabate numerósele galerii care trebuie sa ne conduca la sectiunea Romaniei.

(Monitorulu.)

Nr. 7636 civ. 1873.

Edictu.

Din partea tribunalului regescu din Sabiiu se publica, ca Dlu Dr. Stefanu Pecurariu si-a legitimatu dreptulu de advocatura si a deschisu Cancelaria sea de advocatura in Sabiiu strad'a pintenului Nr. 18.

(L. S.) **B. Filenbaum**, m. p.

Din consiliulu tribunalului regescu in Sabiiu
17 Iuliu 1873.

(3—3) Welther m./p.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 64 ANULU XXI.

Sabiiu, in 9|21 Augustu 1873.

Deputati alesi la congresu.

In cerculu alu II s'a alesu P. Protopr. Iosifu Baracu; in cerculu alu III P. Prof. Dr. Ilariu Puscariu.

Diu'a Nascerei Majest. Sele c. si reg. Apostolice.

Sabiiu in 7 Augustu.

Eri s'a serbatu, afara de schimbarea la fatia a Dlui, si diu'a nascerei Imperatului si Regelui nostru Franciscu Iosifu I.

In biseric'a nóstra din cetate a celebratu sânt'a liturgia P. Archimandritu si vicariu Archiepiscopescu Nicolau Pope'a cu asistintia corespundietória din membri consistoriului bisericescu archidiecesanu, sub decursulu cârei s'a cetitu rugaciuni pentru indelung'a si fericit'a sanetate a Majestâtiei Sele Imperatului si Regelui.

Servitiulu ddiescu s'a seversitu si in cele-lalte biserici române precum si in cele ale tuturoru confessiuniloru din locu.

La 2 óre dupa amédi a datu Escelenti'a Sea bar. de Ringelsheim comandantele militariu in Transilvani'a, unu prândiu festivu in onórea dilei, la care au participatu, afara de generalitate si statulu majoru, toti capii autoritâtiloru superióre, bisericesci si civile, intre carii din partea nóstra a fostu Précuviosi'a Sea P. Archimandritu si vicariu Archiepiscopescu Nicolau Pope'a.

Edificiele publice a le statului au fostu decorate cu flamuri.

Despre situatiunea in Franci'a se scrie ca astadi sa nu se ia nimenea nici dupa ceea ce cetesce in foile lui Thiers nici ale lui Gambetta. Si unele si altele s'muledia o nepesare fatia cu cele ce se petrecu intre monarchisti si cu deosebire intre regalisti. Ambii, Thiers si Gambetta, urmarescu toti pasii regalistiloru, in cari trebuie sa se recunósca influinti'a ultramontanismului. Acestu din urma a facutu cá orleanistii sa renuncia la pretensiunile loru si au induplecatu pre contele de Chambord a primí tricolorulu francesu pentru armata pre lânga o pantlica alba cu crinulu celu albu alu bourboniloru si deliberarea asupr'a constitutiunei prin camere. Este intrebarea inse ca ce voru bonapartistii? Suntu pareri cari presupunu ca acesti'a se voru imparti in partide. Promissiunile cele mai frumóse li s'au facutu dejá si se dice ca si bani li s'au oferitu unor'a dintre densii.

Unei foi renane i se scrie din Parisu ca Mac-Mahon la inceputu se parea aplecatu spre veleitâtile legitimistiloru, mai târdiu inse la intrevenirea bonapartistiloru si altor'a dintre partit'a republicana s'a socotitu sa nu se faca elu pre sine insusi unu Monk alu bourboniloru francesi.

Dupa „Ordre“ fói'a bonapartistica au serbatu diu'a de 15 Augustu in Chislehurst vre-o 1000 — 1100 persóne, cari au alergatu acolo din departare.

Dupa serbarea bisericésca a fostu primire in Camden-Place. La ocasiunea acésta a multiamitu principele imperiale in numele mamei sele si alu seu pentru alipirea cea mare câtra densulu, incâtu din departâri asiá mari au alergatu spre a-si uní rugaciunile loru pentru reposatulu. Densulu in apropiarea mormentului tata-seu cugeta multu asupr'a invetiaturei eredite dela acest'a; cá erede alu tataseu inscrie pre stindartulu seu suveranitatea poporului. Fundatorulu dinastiei a cuprinsu principiulu acest'a, cârui elu se promite a remâné fidelu, in cuvintele: „Totu pentru poporu si prin poporu.“ La dechiaratiunea acést'a cei de fatia erupsera in vivate, in aclamatiuni de „sa traiésca Imperatulu“ si alte.

Dupa „Economista d'Itali'a“, Itali'a si Germani'a au subscrisu doue dechiaratiuni. Cea d'intâiu privesce admiterea reciproca 'a societâtiloru financiare, comerciale si industriale in tierile respective; a dóu'a privesce cassarea paspórteloru pentru caletorii din tierile respective.

Din Madridu se scrie ca cortesii au votatu unu proiectu de lege prin care se chiama la arme 80,000 de reservisti.

Dupa date oficiale armat'a carlistiloru are 26,000 ómeni pedestrime, 460 calarime, 17 tunuri, dintre cari 10 castigate dela contrari si 7 a le loru proprie.

Carlistii au trasu depre ripele sinului dela Bilbao asupr'a mai multoru nâi spaniole, francese si englese si au ucisu mai multi ómeni. Carlisti nu respecteza flamur'a cu cruce rosia (carea arata locurile unde se léga si cureza cei raniti in batalii.)

Siahulu Persiei a sositu in Constantinopole in 18/6 Augustu.

Bud'a-Pest'a 2/14 Aug. 1873.

„Albin'a“ in numerulu seu de astadi (58) aduce o corespundintia din Vien'a, care trebuie sa marturisescu, m'a adusu in mirare cându amu cetit'o. M'a adusu in mirare, pentru ca amu cetitu in trens'a totu astfeliu de lucruri, cari abiá cu câte-va dile mai inainte, le audisemu prin cafenelele de aici, si acum deodata sosescu intr'o corespundintia din Vien'a datata chiaru cam de pre tempulu acel'a, cându ele se manifestau pre aici. Ei bine — tréca, duca-se! Acést'a e data diurnaleloru, ele credu ca mai bine lucra, cându dau ce-va la publicitate, — firesce ce le convine — din locu strainu, decâtu cá sa se véda, ca aparu din fabric'a loru.

Pre noi ne interesédia inse ceea-lalta parte a lucrului. Vine si ataca pre tóte acelea diurnale magiare, germane, séu dupa cum le numesce „Albin'a“ magiaróne, si române, cari: „n'au scopu bunu“, câci „se ocupa despre urmatoriulu lui Siagun'a, adeca despre persón'a pre care congresulu natiunalu, convocatu pre diu'a de 26 Aug. v. la Sabiiu, va radicá-o in fruntea bisericei române ortodocse“.

Ei bine, si eu sum de acordu cu „Albin'a“ intru cele ce profeséza cu vorb'a adeca: sa incongiurâmu personalitâtile, si cestiunea acést'a sa o lasâmu chipsuelei congresului, care e chiamatu a alege singuru, nepreocupatu, pre fiitoriulu Metropolitu.

Dara apoi aru fi de doritu, cá ori-cine sa-si tiena vorb'a, sa fia consecuentu in ceea ce dice, si nu — abiá dupa ce a lasatu cuventulu din gura — sa aplice proverbiulu: gur'a dice, gur'a minte, omulu totu omu de omenia remane.

Aru fi de doritu, cá, precum cele-lalte diurnale, asiá si „Albin'a“ sa nu faca propaganda nici mediatu nici imediatu pentru alegerea cutârei séu cutârei persóne de Metropolitu. In casulu acest'a apoi la congresulu electoralu ne-amu poté pune mân'a pre anima, si amu puté dice ca amu alesu dupa convingere.

Dara „Albin'a“, carea cu cuventulu profesédia idei de acestea frumóse, óre in fapta realisédia-le?

Eata ce m'a indemnatu si pre mine a-mi radicá cuventulu in cestiunea acést'a!

Mai inainte inse de a vorbí in meritulu lucrului, sa-mi fia permisu a face putiena abatere, se „pescuescu in turbure“, déca-i place asiá corespundintelui „Albinei“. Dara trebuie sa-i spunu din capulu locului, ca de cutare fractiune din Transilvani'a, — despre care densulu face amintire, — nu amu scire, cu atâtu mai putienu facu parte din dens'a.

E lucru fórte curiosu a face deosebire de partite, — inse dorere! lucrulu stà asiá. Crediuciosii din Ungari'a, si inca potemu dice dupa diecese, 'si au pre candidatii loru, iéra cei din Transilvani'a inca-'si cunoscu ómenii, precum si drepturile in privinti'a alegerei Episcopului loru, pre care, sórtea l'a favoritu sa fia Archiepiscopulu si Metropolitulu tuturoru românilor din Transilvani'a si Ungari'a, apoi si densii suntu falosi intru aceea, cá densii sa aléga independentu — totu cu acela-'si dreptu cu care-si alegu cele-lalte diecese pre Episcopulu loru — independentu, in sinodulu loru diecesanu.

Asiadara transilvanenii inca voiescu sa se folosésca de dreptulu loru, — de si — dorere — statutulu organicu nu li garantédia dreptulu electoralu in acea mesura, in care lu-au diecesele din Ungari'a. Acestea din urma 'si alegu pre episcopulu loru, fiasce-care deosebitu la vétr'a sea, — fâra influinti'a celor'a-lalte diecese, prin urmare archidieces'a in acésta privintia n'are nici celu mai micu votu — afara de censurarea canonica a alesului episcopu, incâtu acést'a se face prin sinodulu episcopescu, de care face parte si archiepiscopulu — si inca cá presiedinte. Acést'a inse nu se tiene de dreptulu de alegere. Transilvanenii, chiaru si la alegerea episcopului loru suntu paralisati prin diecesele ungurene. Deputatii congresuali suntu in numeru egalu, — 60 din archidiecesa, si 60 din cele-lalte diecese. Asiadara chiaru si in casulu celu mai favorabile pentru archidiecesa, cându tóte voturile ei s'aru concentrá in candidatulu seu, — fâra castigare celu pucinu a unui votu din cele-lalte diecese — numai sórtea póte sa-i dea de episcopu pre acel'a, pre care 'lu voiesce Transilvani'a, séu chiaru si numai majoritatea din Transilvani'a.

Fatia de o astfeliu de restringere a dreptului electoralu de episcopu apoi cine se póte mirá, déca unulu séu altulu din Transilvani'a s'a scapatu de a pecatuí prin aceea, ca a esitu la publicitate cu candidatulu, despre care a auditu vorbindu-se prin giurulu seu? Au facutu crim'a acést'a vre-unu bietu de crestinu din Transilvani'a cu câte-va septamâni inainte de acést'a; si fiindu ca au crediutu dóra, ca jurnalele române 'lu voru respinge, a cursu la jurnalele streine. Si inca cine póte stá bunu despre acea, ca respectivulu corespundinte a fostu chiaru românu? La cestiunea acést'a nu vorbescu, câci jurnalele voru scí mai bine, ca — cari potu — pre tóte locurile au corespundinti — pre cari ii si remunerédia, apoi dóra déca capeta cine-va remuneratiune, trebuie sa si servésca — sa scrie deosebite noutâti — pentru ea. Destulu ca jurnalele — straine — au luatu notitia despre verosimilulu candidatu de archiepiscopu alu maioritâtiei din Transilvani'a. Dara — precum diseiu cam de multisioru, asiá, incâtu acést'a mai se dá uitârei.

Au venitu de atunci incóce altii si altii cu candidatii loru, — respectu si onóre tuturoru persóneloru, cari vinu in candidatura, noi nu voimu a frânge aici batiulu asupr'a acestor'a, câci déca amu avé-o acésta intentiune, atunci amu face cá corespundintele „Albinei“ din Vien'a, ne-amu adresá câtra „Albin'a“, câci acolo si espressiunile — denunciârile cele mai marsiave afla primire si se dau publicitâtiei cá „articlu scrisu cu moderatiune si loialitate“, si anume: câte-tóte diurnale magiare, germâne, ma chiaru si române, vorbindu despre candidatii de metropolitu, — alegerea parintelui archimandritu Mirone Romanu o d'au cá unu ce siguru, — de sine se intielege, ca mai antâiu i-aréta tóte insusirile cele bune si frumóse, ma se ducu si mai departe, dicendu, ca maioritatea transilvanieniloru aru cochetá cu densulu, etc., etc., firesce ca pre lânga densulu inumbréza pre toti cei-lalti candidati. Ei bine, déca si-a propusu „Albin'a„, si a strigatu in lumea mare, ca nu va agitá pentru nimenea, si — in consecintia —

sbiciuesce tóte diurnalele, cari voiescu sa faca impressiune asupr'a alegerei, apoi cum de nu-si trage séma cu sine, ca ori se taca ori se sbiciuésca sî pre diurnalele acelea, cari agitéza pentru candidatii din Ungari'a? Nu, acést'a n'o face, aici duce rol'a pescelui, — fâra se apuca de acelea diurnale, cari au cutezatu a primí vr'o correspundintia, séu au luatu notitia despre adeveratulu candidatu alu maioritâtiei din archidiecesa. Iéta, totu asemenea lucra sî corespundintele „Albinei" din Vien'a, mai antâiu dice ca nu voesce se vorbésca despre personalitâti, apoi dupace condémna pâna la estremitate pre diurnalele straine, cari au luatu notitia despre candidatulu maioritâtiei din archidiecesa, dice la finea corespundintiei sele: ca strainii pururea redica pre cei mai nedemni, sî apésa pre cei mai demni". Ei bine, pentru ce n'a disu dlu corespundinte de-a dreptulu, cá maioritatea archidiecesei sa renuncia la dreptulu seu de alegere sî sa se alature cu ochii inchisi la partid'a dieceseloru din Ungari'a?

La ce sa se folosésca densii de frumosulu loru dreptu constitutiunalu bisericescu, câci vedi dómne, aici suntu ungurenii, sî voru duce densii cârm'a? Eu asiá credu, ca erá mai ecuitabile a-i provocá pre ungureni a se alaturá la maioritatea din Transilvani'a, câci pentru acesti'a se alege episcopulu, a-i provocá se dovedésca pucina loialitate facia de transilvanieni, sî a le stá intru ajutoriu in esercearea dreptului loru de alegerea episcopului. In totu casulu suntemu convinsi, ca transilvanienii 'sî voru scí apretiuí pucinulu loru dreptu de alegere, celu pucinu in acea mesura, in care li s'a garantatu prin statutulu organicu, sî nu se voru lasá d'a se seduce prin unii corespundinti a unui séu altui diurnalu, séu chiaru prin redactori insusi. Caveánt consules!

Corespundintele „Albinei", trece in insufletirea sea pâna acolo, incâtu voiesce, cá congresulu sa iá pre barbatii dela „Tel. Rom." la respundere, pentru ca vedi dómne, au reprodusu — atunci demultu — óresi-cari corespundintie, séu nu sciu in ce modu, a luatu notitia despre candidatulu de Archiepiscopu. Totu acést'a o amu auditu vorbindu-se, — sî inca totu cam pre tempulu, de cându e datata corespundinti'a „Albinei" din Vien'a, — aici in cafenele, — câci vedi dómne sî eu me abatu câte odata pre acolo; — amu auditu adeca dîcendu-se, ca congresulu trebuie sa statorésca programu pentru „Tel. Rom.", de óre-ce acum nu se redigéza asiá (?), precum se redigeá inainte de doi ani, cându a facutu neuitatulu Metropolitu Siagun'a testamentulu, prin care l'a decretatu de organulu metropoliei sî archiepiscopiei nóstre. Ei bine domniloru! dóra nu aveti intentiune de a ni sugrumá sî acestu diurnalu — cu forti'a. Scimu, ca „Albin'a" dela infiintiarea ei — ba dóra da capo numai pentru scopulu acest'a s'a sî infiintiatu, — pururea a fostu pentru nimicirea „Telegrafului Romanu", sî déca nu i-a succesu prin emulatiune, i-aru placé acum sa-lu infrenedie — cu poterea fortiei, cá apoi totu ea sa duca rolu sî in Transilvani'a. Intr'adeveru acest'a n'aru fi greu modu pentru de a reportá triumfu, in emulatiune cu unu diurnalu rivalu.

— o —

Resunetu din marginea Câmpiei.

Muresiu-Osiorheiu 12/8 n. 1873.

Unu actu de mare insemnatate, alegerea de succesoru a, spre cea mai mare dauna a natiunei in genere sî a româniloru gr. orientali in specie pré de tempuriu mutatului din lumea acést'a la cele eterne Metropolitulu Siagun'a 'sî ascépta in decurendu deslegarea. Déca vremu se vorbimu in cercu mai restrinsu, avuremu nu de multu se deplângemu perderea primului barbatu laicu gr. orient. din Transilvani'a Ioane Aldulianu, in care erau concentrate cele mai frumóse insusiri: moderatiune insocita cu unu tactu socialu sî politicu laudabilu, ce ii castigase amicitia sî respectulu conationaliloru sî a strainiloru, caracteru firmu, dreptate sî promptitudine rara in lucrurile sele oficióse, jurisprudentia sî sciintie rari, ale cârui'a amendamente simburóse, neresturnabile sî insuflatórie de respectu strainiloru in diet'a din Sabiiu 1863/4 la debaterea proiecteloru de lege, ne suntu inca in próspeta memoria, natiunalismu sî patriotismu nefatiarnicu, recunóscere adeverata fatia cu meritele defunctului Metropolitu Siagun'a sî adoratiune meritata câtra acel'a, care fù atinsu tare sî umplutu de amaratiune de mórtea lui Aldulénu. Multe cause eclesiastice, scolari, natiunali sî partijuste altmintrea dar' grele de deslegatu se spriginira in modu favorabilu prin punerea umerului lui Alduleanu, sî totusi erá sî elu suspicionatu de câte unii scurti la vedere din inteliginti'a nóstra, cu multe laude pre buze dara goli de fapte, „de magiaronu." Grea lovitura a fostu mórtea acelui barbatu pentru noi, dara ingrata sórte continuà persecutiunea sî rapí de curendu din midiloculu nostru sî pre primulu prelatu sî reformatoru alu româniloru gr. orient., column'a cea tare a bisericei sî a natiunei, ale cârui'a talente epocali sî fapte glorióse suntu cunoscute in tóte pârtile lumei, carea istoria i le va infatisiá sî mai detaiatu spre a fi cunoscute din generatiuni in generatiuni. Nici cându nu a avutu locu mai acomodatu cá acum dicerea „ati'a totu acolo se rupe unde este mai subtire."

Perderea Metropolitului Siagun'a este irreparabile, ea este pentru natiune sî rom. gr. orientali ceea ce este pentru o armata perderea unui beliduce genialu in art'a militara; blândù sî induratu fatia cu supusii sei, aflatoriu in resbelu cu unu altu potentatu sî in eserciarea supremei comande, sub care resbelulu se pórta cu invingeri, — desperatiune sî temere ca resbelu portatu cu succesu póte luá o directiune opusa. Sî óre déca beliducii sî intregu corpulu oficiriloru nu s'aru gropá la olalta, déca ductorii de rangu mai de josu s'aru aflá tradatori, a bunaóre cum se aflara câti-va individi in inteliginti'a nóstra, carii ignorându sfatulu chiaru sî alu neuitatului Metropolitu Siagun'a sî alu altoru barbati mai prevediatori, isbira sanctele cause nationale in abisu, in care jacu si astadi, ce aru urmá? Nu alta decâtu ca armat'a aru deveni calcata sî impraściata de armele pâna atunci invinsului inimicu. Déca inse atâtu beliducii câtu sî toti ductorii — sî cei de rangu mai inferioru ai armatei, avendu inaintea ochiloru incuragiarea inimicului prin mórtea domnitoriului loru sî pericululu ce-i amerintia, postpunendu ori-ce interesu personalu, insufletiti numai de urmatórele invingeri impreunate cu glori'a armatei, sî de binele statului in unire sî intielegerea cea mai buna, respingendu incercârile de traditiune ale inimicului, aru dice: inainte braviloru! glori'a armatei aru remâné pastrata sî tiér'a aperata.

Deci detorinti'a impune fia-cârui'a românu gr. orientalu, si in specie alegatoriloru de succesoru alu Metropolitului Siagun'a, cá se fie precauti, fórte precauti, câci acei individi lipsiti de consciintia, cari ne aruncara inainte de ast'a cu câti-va ani causele natiunali in noroiu sî nu rosiescu in fati'a fapteloru loru, nu sentiescu dorere pentru poporu, câci semtiulu le este tempitu, ci vréu se tréca inca de natiunalisti mari, nu voru lipsí cu incercâri sî agitatatiuni de a sterní neintielegeri intre alegatori, câtu se ni se aduca vre-o stirbatura sî in autonomi'a bisericésca, avendu ei de Ddieu „pantecele sî pung'a."

In fine 'mi iau voia cu permissiunea on. redactiuni a-mi esprime parerea ca, de óre-ce acelui individu care au fostu unu sîru lungu de ani in apropiarea sî nemidilocit'a atingere a marelui barbatu sî eruditu Siagun'a, a cârui tienuta politica fatia cu inaltulu regimu, fatia cu causele natiunali, eclesiastice sî fatia cu clerulu etc. a fostu corecta, a fostu esemplara — invetiatur'a sî sciintiele recerute teoretice nu i se potu negá de o parte, pre cându de alt'a 'sî are sî pracs'a fundamentala, castigata in scól'a lui Siagun'a, are cunoscintia de lucruri in tóte directiunile cum altulu nu le póte avé; ne indreptatiesce la cea mai viua presupunere, ca acelu barbatu nu va demolá opulu inceputu de reformatorele Siagun'a, ci l'aru sustiené, ba l'aru continuá, cari impregiurâri apesatórie in cumpena, alegatorii aru avé strinsa datoria a nu le perde din vedere.

Cincu-mare, 29 Iuliu 1873.

† **Parastasu.** In urmarirea emisului ven. cons. metropolitanu din 16 Iuniu a. c. nr. 11, aru fi fostu sa se tiena alu doilea parastasu serbatorescu pentru odihn'a sufletului in dlu adormitului Esc. S. Archiepiscopului sî Metropolitului nostru **Andreiu** in 25 Iuliu a. c., cá la dîu'a a 40-a a adormirei. — Fiindu inse ca ómenii nostrii au fostu sî suntu pre acestu tempu impresurati sî ocupati cu cele mai importante afaceri sî lucruri rurali, comitetulu b. s. s'a vediutu constrinsu, a amená dîu'a serbârei parastasului pre Dominec'a urmatória adeca pre 29 Iuliu a. c. pre cându fu convocatu cu 8 dile mai inainte sî sinodulu paroch. pentru publicarea sinodului, pentru alegerea deputatului mirénu la congresulu electivu.

Astadi s'a infatisiatu piosii crestinii nostrii cu totii in sânt'a nóstra biserica, cá din nou cu evlavia sa dâmu spressiune dorerei cei cumplite care a petrunsu sufletulu nostru, pentru prea de tempuri'a perdere, a ilustrului sî multu meritatului nostru Archiepiscopu sî metropolitu, si sa ne rogâmu cá talalu dreptiloru din ceriuri sa-i dea odihna sufletului seu celui nobilu sî sa-lu faca participatoriu de eterna fericire in societate cu sântii, câci de acésta fericire, pre acésta lume, in acésta vale de plangere suspinu sî necasu, nu a avutu parte, ba din contra togm'a mahnirea sî superarea sufletului celui mare sî nobilu etc. de care au fostu cuprinsu in anii din urma ai vietiei sele, au rosu cu indoite poteri la scurtarea firului scumpei lui vieti.

Dupa finirea celoru divine ordinarie se incepù parastasulu, implorandu indurarea lui Ddieu asupr'a sufletului nobilu, care prea de tempuriu au parasitu cele lumesci, lasandu-ne pre noi prea de vreme fâra de potintele seu scutu, sub care eramu scutiti de ori-ce feliu de primejdia asecurati sî odihniti, ca cu securantia vomu progresá, inca nevresnici pre deplinu pentru liberalele institutiuni create prin geniulu ce-lu portá in corpulu celu frumosu, cari manifestéza in concretu sublimele idei binefacetórie pentru biserica sî natiune, carea au perdutu in repausatulu pre celu mai poternicu aperatoriu alu drepturiloru ei, de multe ori atacate sî ignorate.

Cu ochii lacramandu, finindu-se parastasulu, amu esîtu din sânt'a biserica, rogandu-ne, cá tatalu cerescu, care asiá de tare l'au iubitu pre in Dlu adormitulu Metropolitu, de l'a reclamatu pré de vreme la cele eterne, se va ingrigí de noi cuventatórea turma a acestui intieleptu pastoriu, sî ne va tramite spre alinarea doreriloru nóstre in locu-i pre unu barbatu intieleptu, dreptu sî harnicu, care sa-lu póta substituí cu ideile sî faptele-i maretie, care sa póta sustiené sî perfectiuná tóte institutiunile cele salutarie, radicate de repausatulu Metropolitu **Andreiu**, cá asiá sa potemù ajunge la tient'a aceea, care o diarimu in staruintiele sî faptele meritatului in Dlu repausatu Archiepiscopu sî Metropolitu. — Dómne audî-ne glasulu nostru celu doiosu!

Noi credemu sî asceptâmu ca congresulu metropolitanu va face dispositiunile cele de lipsa in privinti'a acést'a, si anume va face sî aceea dispositiune, cá portretulu acestui mare Metropolitu, in forma cuviinciósa cu pretiuri moderate sa se póta procurá pentru tóte bisericile din Metropoli'a nóstra, in care se ocupe loculu ce-i compete, dupa gloriósele fapte sî merite, care sî le-au castigatu defunctulu nostru Metropolitu **Andreiu** pentru biseric'a sî natiunea nóstra.

M. B.

Cincu-mare, 30 Iuliu. 1873.

Domnule redactoru! Pre la noi recólt'a a fostu bunisióra incâtu economii suntu indestuliti cu fructele osteneleloru loru. — Mare greutate se ivesce acum pentru topitulu cânepei, câci din caus'a bólei epidemice, a colerei, care se apropia cu pasi gigantici, nu este iertatu nimenui a-si bagá cânep'a in vâi sî paréue aprópe de orasiu, cá sa nu se pestifice aerulu, prin care coler'a aru capetá unu potente nutrimentu. Mesuri igienice se intreprindu in intregu scaunulu nostru, unde pâna acum nu s'a constatatu nici unu casu de colera, carea s'aru fi apropiatu pâna in Mediasiu, — horibile auditu! — Audîmu, ca s'a facutu dispositiuni ca si in hartibaciu sî riurile, in trensulu curgetórie inca sa nu se topésca cânep'a totu din amintitulu scopu, câci lânga acestu riu suntu multe comune, sî dóue orasie, Nocrichiu sî Agnit'a, care, ferésca Ddieu, reu aru patimí. — Despre alegeri la congresu, domnesce mare tacere, sî se crede ca se voru alege sî in cercurile nóstre doi individi harnici sî drepti. — Dee Ddieu!

Sabesiu, in 4 Augustu 1873.

Domnule Redactoru! Mi iéu voia a raportá in câte-va siruri urmatórele, pentru cá sa serve de esemplu româniloru din alte pârti pre atâtu pre câtu se voru aflá de bune cele ce s'a facutu la noi in dîu'a de 29 Iuliu st. v. a. Spre acestu scopu ve rogu cu tóta stim'a sa binevoiti a dá locu acestoru siruri in pretiuîtulu diuariu, ce-'lu redigeti.

La propunerea dlui I. C. Tacitu, profesoru la gim. rom. gr. ort. din Brasiovu, dlu protopopu Ioanu Tipeiu a conchiematu o intrunire generala a inteligintiei sî altoru români fruntasi din Sabesiu sî din pregiuru, pentru a se consultá asupr'a modului, cum sa se latiésca meseriele intre români.

La acestu apelu pre neasteptate a respunsu unu numeru fórte insemnatu, probandu prin acést'a, ca ide'a cea salutaria au fostu bine primita.

Dlu protopopu bineventandu pre participanti, intonédia in cuvinte bine simtite importanti'a obiectului din cestiune si provóca adunarea a se constitui.

Se alege de presiedinte dlu protopopu Ioanu Tipeiu, de secretariu dlu Ioanu Piso.

Dlu I. C. Tacitu, cerendu cuventulu, arata importanti'a meseriiloru sî comerciului din punctu de vedere politicu, economicu sî moralu.

Dupa acést'a se incinge o discussiune violinta, sî 'mi pare reu, ca sum silitu a o numí sî passionata, la carea iau parte dlu advocatu Monténu, dlu advocatu Bosit'a sî dlu I. Piso, sustienendu ca acésta intrunire nu este competinta a se pronunciá asupr'a unui objectu atât'a de insemnatu mai nainte de ce aru fi fostu supusu esaminârii forului inteligintii din Sabesiu, sî ca prin urmare totu omulu sa se duca de unde a venitu. Contr'a acestor'a vorbescu dlu subjude I. Paraschivu, dlu I. C. Tacitu, Barcianu jun. sî Ber'a, sustienendu, ca nimenea nu póte fi mai competentu, a se pronunciá, ce privesce orasiulu sî districtulu, decâtu acést'a intrunire atâtu de frumósa, sî propunu, cá adunarea declarandu-se singura competenta, sa adópte principiulu si sa asculte proiectulu pre care-lu presinta dlu prof. I. C Tacitu.

Adunarea in unanimitate se dechiara pentru acésta propunere.

Se cetesce proiectulu amintitu; adunarea 'lu primesce cá baza pentru constituirea unei reuniuni si denumesce o comissiune, care sa studieze acestu proiectu, despre care la a dóu'a intrunire ce va avé locu in 19 Augustu 1873 se-si dee raportulu motivatu (remanendu, se intielege, acestei comissiuni dreptulu de a vení sî cu contraproiectu, déca nu-iu va crede corespundietoriu pre acest'a.)

Dupa acést'a s'au deschisu liste de subscrieri pentru spriginitorii acestei reuniuni; terminendu-se si acést'a, dlu presiedinte laudandu zelulu, ce l'au manifestatu românii din districtulu acest'a, si dorindu, cá acésta intreprindere sa afle imitatori si in alte pârti, suspenda siedinti'a.

Daniilu Davidu.

Abrudu 29 Iuliu 1873.

(Fine.)

„Omulu bunu merita recunoscintia".

Aici nu ne potemu retiené sa nu accentuâmu, câtu de mare este fericirea unui poporu cându póte se aiba in fruntea bisericei sele, preotu dupa renduiél'a lui Melchisedecu si câtu de mare aru poté se fia fericirea pentru intrég'a biserica si natiune cându amu avé pretotindenea preoti dupa renduiél'a lui Melchisedecu!. Dá cultur'a — animei sî a mintei — este conditiune a prosperitâtiei, sî preotulu trebuie se fia lumin'a lumei sî sarea pamentului; cultur'a clerului preste totu este conditiunea posibilitâtiei culturei adeverate a poporului — celu pucinu la noi românii — si apoi cultur'a poporului este conditiunea bunastârei sî a vietiei lui. Clerulu ne-a fostu nóua româniloru, singurulu radimu sî aperatori de viéti'a nationale, in trecutu cându in tóta lumea, afara de biserica, nu potému aflá mângaiere; clerulu ne-a datu presentele, in carele iérasi mai numai prin biserica ne potemu manifestá viéti'a natiunale; sî precum credemu noi, clerulu este chiamatu primo loco, cá sa ne deschida si calea venitoriului. Nu voimu se denegâmu prin acestea convingeri ale nóstre, meritulu ori si carei alte clase a societâtiei, nici vremu se denegâmu valórea — celoru ce nu suntu preoti, câci pre totu barbatulu inteliginte 'lu privimu Apostolu alu luminei sî alu nationalitâtiei sî ii recunóscemu tóta ponderositatea in cestiunile nóstre vitale; inse cu tóte, precum ne spune st'a scriptura, intre apostolii legii, Pavelu a fostu vasulu celu alesu, sî dupa cum ne demustra presintele sî trecutulu nostru, asemenea sî intre apostolii nostrii natiunali, cu privire deosebita la cestiunea culturei, noi trebuie sa dâmu aici preotimei insemnatatea lui Pavelu. Déca s'a adeveritu aceea sî e recunoscuta cumca biseric'a sî scól'a suntu institutele prin cari unice se radica unu poporu la cultur'a adeverata sî la moralitate, atunci trebuie sa recunóscemu importanti'a clerului, carele e principiulu lucratoriu in trensele.

Sa revenimu inse iérasi la obiectu.

Cea dintâiu fapta prin care si-a aretatu parintele Adamoviciu valórea sî iubirea sea cea mare câtra biserica, sî carea fiindu prim'a opera a sea cá preotu nou, i-a castigatu tóta stim'a sî increderea inaintea poporului seu, este acoperirea turnului bisericei cu plevu; précinsti'a sea vediendu necessitatea imperativa a acoperirei turnului, conchiamà comitetulu bisericescu — pre atunci ctitori — sî aretandu-le lips'a neamenavera a acoperirei le cerù invoirea spre a intreprinde acestu lucru. Comitetulu inse sciendu cumca cass'a bisericei nu posiede capitalu nimic'a asiá dicendu, a refusatu angagiarea de unu astfeliu de lucru, carele avea sa coste 1400 fl. v. a.; atunci parochulu, parintele Adamoviciu, procurà in secretu din Aradu plevulu necesariu pre spesele sele, sî-lu aduse la cas'a sea fâra de a scí nimenea, chiama apoi lucratori sî ii tramise cá sa descopere turnulu; dupa acést'a conchiamà iérasi comitetulu si le dise: „acum credu ca nu-lu ve-ti lasá descoperitu"; comitetulu nu avù ce sa respunda decâtu facura din umere sî se intórsera acasa ingrigeati. Parintele Adamoviciu inse scóse materialulu tramise lucratorii sî se apucà de acoperitu; atunci vediendu comitetulu acestu zelu, dara mai intâiu petrunsa fiindu dómn'a Ann'a Cologea cetatiéna din locu, donà in mân'a précinstiei sele pentru acoperire 200 fl. v. a.; asemenea comitetulu incepù a oferí fia-carele dupa poteri, se facura colecte si astfeliu acoperirea turnului se duse la deplinire intr'unu modu cá acel'a, carele servesce spre onóre intreprindietoriului, sî intru o forma carea servesce spre frumsetia intregului opidu Abrudu.

Cum i-a succesu inse précinstiei sele mai departe, a indiestrá biseric'a nóstra sî cu proprietâtile si ornamintele mai susu numite? cum i-a succesu a intemeiá fondatiunea de 1000 #?... Acést'a ne este partea principale a temei, vomu aretá:

Prin intielepciune, modestia sî portare esemplara; prin agerime sî prin indemnâri la tóta ocasiunea; eata calea pre carea póte preotimea sa lucre si sa-si implinésca missiunea. Prin acestea calitâti i-a succesu parintelui Adamoviciu a impliní multe fapte spre binele sî inaintarea bisericei; prin acestea calitâti a potutu sa-si castige stim'a sî increderea tuturoru, sî apoi prin stima sî incredere i-a succesu a impliní amintitele fapte frumóse cari voru fi totu-déun'a cunun'a simtiemiteloru sî a nisuintieloru sele nobile. Atât'a in genere.....

In speciale inse, sî in privire la indiestrarea bisericei cu cas'a amintita sî la procurarea fondului de 1000 # pentru studentii din Abrudu sî giuru, pre lânga amintitele calitâti, a mai adausu précinsti'a sea sî devotamentulu si sacrificiulu sudórei sele proprie, din care consideratiune acestea dóue fapte le vomu espune mai cu deamenuntulu, fiindu ca merita o deosebita atentiune atâtu din respectu câtra istori'a loru si nobil'a de spiritu datatória Ann'a Cologea n. Sgârciu, câtu si din respectu câtra devotamentulu cu care parintele Adamoviciu s'a nisuitu pentru densele, sî câtra interesulu cetatieniloru Abrudului in parte cunoscatori de istori'a acestoru fapte. Istori'a acestoru dóue fapte este urmatórea:

Nemuritórea Ann'a Cologea n. Sgârciu, o prédémna sî onorabila dómna — astadi trecuta din viétia, — neavendu fii, la sfaturile précinstiei sele par. Adamoviciu, a testatu bisericei din averea sea prorie o casa aflatória in piéti'a Abrudului, in valóre de 600 # (galbeni) prin testamentu legale. Nu multu dupa acést'a dotatiune, totu acésta neuitata binefacatória la sfaturile parintelui seu acestui'a spiritualu a donatu prin actu fundationale unu capitalu de 1000 # (galbeni imperiali) cá fundatiune pentru trei teneri seraci din Abrudu sî din pregiuru cari voru studiá la scólele mai inalte; acestu capitalu la incredintiatu in mân'a parintelui Dionisiu Adamoviciu sub insarcinarea, cá sa-lu transpuna cá fundatiune spre administrare in Sabiiu sub inspectiunea Escelentiei Sele prébunului nostru fostu Metropolitu Andreiu Br. de Siagun'a si a urmatoriloru sei, precum se va poté vedé in actulu fundatiunale.

Curendu inse intielegendu despre acést'a rudele fundatórei (rudele din liniele collaterale) numai decâtu au insinuatu procesu in contr'a parin. D. Adamoviciu pentru 1000 # bisericesci câtu sî pentru casele testate; procesulu, in decursulu cârui'a a muritu sî marinimós'a Ann'a Cologea a duratu nóue ani, sî acést'a mai vertosu din caus'a negligintiei judecatoriei magistratuale din Abrudu de pre atunci, carea a tandalitu caus'a in 6 ani, procesulu cu 1000 # a trecutu prin tóte trei instantiele pâna la curia neresolvindu-se pretotindenea in favorulu fondului, in fine acum'a in dilele acestea s'a finitu, sî procesulu cu casele prin sentinti'a Maritei Table Regesci — in favórea bisericei, sî astfeliu au potutu se ajunga atâtu cas'a amintita câtu sî fundatiunea, carea s'a pastratu in depositu preste totu decursulu procesului la perceptoratulu din Alb'a-Iuli'a, la locurile loru indicate: cas'a in posesiunea bisericei, fundatiunea la loculu de administrare, in mân'a Metropolitului, dupa cum aréta absolutoriulu datu din partea maritului consistoriu archidiecesanu, cá „Resolutiune sub Nr. 1040/3 1873.

Aici in acestu procesu Parintele Dionisiu Adamoviciu, si-a manifestatu in modulu celu mai eclatantu iutimele sele simtieminte sî devotamentulu seu celu mare pentru biserica sî scopulu fondatiunei, si-a aretatu in genere, câtu de multu scie pretiuí scopurile de cultura natiunale. A portatu insusi cu spesele sale proprii, pre risiculu seu insusi, cu abnegatiunea venituriloru sele sî chiaru in faci'a amenintieriloru celoru periculóse, atâtu procesulu pentru cas'a dotata bisericei câtu sî pentru fondatiunea de 1000, tóte in intregulu restempu de 9 ani; pentru acestu procesu a fostu silitu adese-ori a-si sacrificá insusi datorintiele sale familiare, bá odata neavendu cu ce mai supórta spesele procesuale a fostu necesitatu a vinde chiaru din mosi'a sea proprie spre a sustiené procesulu. Adeveratulu interesu pentru cultura, si adeveratulu devotamentu 'lu póte judecá ori sî cine déca pre lânga impregiurârile si starea materiale a précinstiei sele, va mai considera sî sarcin'a sustienerei unei familii grele afara de famili'a s'a. (Cu privire la acést'a, asceptamu de demultu ca maritulu consistoriu se binevoiésca a publicá spre rectificarea parintelui Adamoviciu, si in interesulu publicului, doritoriu de a scí ce-va despre sórtea acelei fundatiuni, — o incunoscintiare despre primirea aceloru 1000 #, speramu inse ca déca nu s'a potutu face pâna acum'a se va face in venitoriu. Speramu mai departe sî aceea ca maritulu Consistoriu se va indurá a fi cu atentiune, sî l'a spesele ostenelele sî sacrificiele aduse pre altariulu bisericei sî a natiunei române, de précinsti'a s'a parochulu nostru D. Adamoviciu sî nu va lasá se tréca multu tempu, — (câci amu auditu ca pâna acum nu i s'aru fi potutu rebonificá spesele, cu atâtu mai vertosu câci amintitulu nostru parochu si-a ruinatu in acelu procesu fórte multu din premodest'a sea stare; sî acést'a o va face maritulu Consistoriu cu atâtu mai usioru cu câtu capitalulu se afla scapatu din periculele procesului, sî depusu acolo spre administrare) asemenea sî casele testate bisericei. —

Dupa celea ce vorbirâmu asupr'a acestoru fapte de mare interesu se trecemu mai departe.

Dupa esemplulu repausatei Ann'a Cologea n. Sgârciu totu prin conlucrarea parintelui Adamoviciu, a mai testatu bisericei nóstre, sî D-na Anna Popu cetatiéna a Abrudului, acum asemenea adormita in Domnulu, o parcela de fenatiu, despre carea amu amintitu mai susu, in valóre de 100 # sî acést'a ca atare inca se afla in possessiunea bisericei nóstre. Mai departe unu crestinu alu bisericei nóstre, a datu bisericei cá schimbu pentru competintiele de inmormentare — fiindu omu seracu — o bucata marisióra de troasiu (ograda) carea sa anecsatu prin vointi'a parintelui Adamoviciu fâra nici o rebonificare, la cimeteriulu bisericei. Mai departe, prin conducerea intielépta a acelui'asi parochu, comunitatea nóstra bisericésca a fostu adusa in placut'a positiune de a poté cumperá nescari case vendute prin fondulu positalu locale, le-a sî cumperatu pre lânga conditiunea de ale solvì in rate; inse nepotendu solví sum'a cumperârii, pentru cá se nu-sî pérda dreptulu asupr'a loru le-a predatu cu invoirea generale parintelui Adamoviciu iéra-sî, spre solvire, carele le-a sî primitu pre lânga adausulu, ca le va redá iéra-si in posessiunea bisericei déca va poté deveni óre-cându biseric'a in stare a le rescumperá.

In fine pre lânga tóte celea amintite avemu se mai adaugemu, ca acum in urm'a devenirei caseloru testate de Anna Cologea pre sém'a bisericei, in posesiunea acestei biserici, sinodulu nostru parochiale vediendu impreuna cu parintele parochu, necesitatea infiintiârei unei scóle normale in opidulu Abrudu, dupa abdicerea marinimósa a acestui'a — a parintelui parochu — de folosirea loru, in interesulu scólei locale a decisu, ca din acestea se faca scóla normale, sî fiindu ca in statulu care se afla nu potu corespunde scopului amesuratu legei de instructiune, a decisu sî aceea, cá sa se scótia banii comunei bisericesci din Abrudu cari se afla transpusi in depositu la Sabiiu spre administrare pentru scopulu scólei, si cu acesti'a sa se mai edifice inca unu rendu de case preste casele testate dupa cum amu amintitu mai susu, sî apoi cá atari corespundiundu sî legei de instructiune, sa se faca din trensele scoli normale de cari avemu mare trebuintia.

Acestea suntu faptele pentru cari s'a facutu binemeritatu parintele Dionisiu Adamoviciu sî prin cari biseric'a sî scól'a nóstra din starea de mai nainte lipsita sî seraca s'a mai imbunatatitu, sî prin cari sî sórtea celoru 3 teneri seraci, studenti pre la scólele mai inalte va fi in venitoriu mai ajutorata. De amu fi avutu sî mai de demultu astfeliu de preoti, amu fi cu multu mai fericiti sî mai inaintati pre calea progresului.

Aici prin asociare de idei ne vine in minte sî adeverulu acel'a, ca precum imbunatatirea stârei bisericesci sî scolare atârna dela capacitatea sî nisuintiele preotiloru, asiá sî imbunatatirea sortiei preotiloru, despre carea togmai se tractédia la noi, sî carea este o cestiune de mare importantia jace totu in mân'a preotiloru sî aterna rosolvirea ei in bine totu dela capacitatea sî nisuintiele preotiloru; abnegatiune numai, sfatuiri, e emple sî fapte, sî prin acestea tóte se potu implinî.

Dara sa nu mergemu mai departe cu vorb'a, sa venimu la scopu. Noi ne-amu propusu la inceputu cá se esprimâmu multiemirea nóstra Précinstiei sele parint. Adamoviciu, sî prin acést'a sa-i aretâmu recunoscinti'a nóstra pentru simtiemintele sî nisuintiele sele nobile, pentru faptele intru adeveru maretie si pentru devotamentulu seu doveditu intru tóte impregiurârile, cu deosebire pentru devotamentulu aretatu in procesulu pentru casele testate bisericei nóstre de repausat'a Ann'a Cologea n. Sgârciu sî pentru fundatiunea de 1000# (galbeni imp.) facuta totu de câtra acést'a demna cetatiana sî credinciósa a bisericei nóstre, in interesulu studentiloru seraci. Rogâmu pre parintele Dionisiu Adamoviciu cá se primésca acést'a cá unu semnu de recunoscintia multu meritata.

Totu asemenea multiamire primésca din partea nóstra sî Pré On. domni: Ioane Gallu protopopu alu nostru, si spect. d. jude regescu Basiliu Bosiot'a pentru ingrigirea ce au portatu fatia cu biseric'a nóstra totu-déun'a sî cu deosebire in acestu procesu, sî pentru bunavointi'a cu carea au sprigintu pre parochulu nostru totu-déun'a intru realisarea intentiuniloru sele salutari.

Va poté sa ne reflecteze cine-va: „pentru ce le multiemiti, câci nu au facutu mai multu de câtu le erá datorinti'a? Au facutu numai aceea ce erau datori se faca.“ Dá, i respundemu; dá,intaiu adeveru ca au facutu numai aceea ce erau datori sa faca sî nu mai multu, fiindu ca totu omulu este datoriu se faca totu câtu póte pentru binele bisericei sî scólei, pentru binele comunu; dara de óre-ce datorinti'a se estinde numai pâna acolo unde ajungu poterile, sî de óre-ce cam rari suntu ómenii acei'a cari facu totu-déun'a totu ce potu pentru scopulu binelui, sî cu deosebire suntu rari cari pre lânga impregiurâri asemenea se póta face atât'a, sî de óre-ce mai departe, cei mai multi facemu cu multu mai pucinu decâtu potemu face dupa acestu principiu, spre scopulu binelui comunu, — de acea noi credemu ca acel'a carele face totu-déun'a câtu póte pentru scopurile comune, acel'a nu a implinitu numai o simpla datorintia, ci acel'a a implinitu sî dorintiele mai multor'a, sî de aceea afirmâmu ca merita necunoscintia.

Datu din partea comitetului parochialu alu
bisericei gr. or. din Abrudu.

Ioanu Ferulu membru alu comit., Ioanu Teodoru, Ioanu Isul'a, Avramu Ciór'a, Simeonu Moldovanu cá membri ai comit. prin eforia, Nicolau St. Siulutiu primariu curatoru sî vice-pres. alu comitet. Gerasimu Muncacianu membru alu com Iosifu Crisianu curatoru, directoru sî membru alu comit., Ioanu Gaboru, Petru Papp, Nicolau Fauru, Simeonu Mestécanu, membru alu comit. Alessandru Popp, Nicolau Hazu, Iosifu Almasianu, membrii ai com.

Varietâti.

⁂ (Siahulu Persiei) se aflà in Vien'a. Curtea imperiala de acolo i-a facutu o primire solemna. Aflâmu ca Siahulu a visitatu intre altele sî espositiunea româna sî a remasu multiemitu.

(†) Leontina Dobo nascuta Popoviciu face in numele seu, a fiiloru sei minoreni Romulusu sî Remusu, a parentiloru sei Nicolau sî Agneta Popoviciu, a sócrei sele Maria Dobo, a cumnatului seu Augustinu Dobo, sî a sororiloru sale Emilia, Cornelia sî Maria Popoviciu cu mare durere cunoscutu, precumca sociulu seu celu iubitu, respective tata, junere, fiiu, frate sî cumnatu **Mihailu Dobo** de **Rusc'a**, senatoru subst. sî inspectoru cercualu a reposatu in 13 Augustu a. c. la 2 óre dupa amédi, in etate de 33 de ani in Colera.

Inmormentarea se va tienea in 14 Augustu a. c. la 2 óre dupa amédi, la care se invita cu onóre toti cunoscutii. Fia-i tierân'a usióra!

⁂ In comitatulu Dobâc'a, dupa cum ne scrie unu caletoriu, s'au luatu mesuri energice din partea oficialiloru superiori comitatensi pentru a prevenî coler'a; s'au emanatu ordinatiuni prin tóte comunele privitórie la curatienia si tractarea morbosiloru de colera. O comissiune constatória din domnii: vice comitele comitatensu, judii cercuaii sî Chirurgu a ingrigitu, cá mesurele luate sa se esecuteze sî prin activitatea laudabila a acesti'a s'a impedecatu acésta epidemia, asiá incâtu in comitatulu Dobâc'a fórte pucine casurì de colera s'a templatu. Fapt'a buna, dice corespundintele nostru, merita recunoscintia sî acést'a nu o potemu refusá acestoru domni, carii a venitu poporului intr'ajutoriu in unu tempu asiá criticu. In comitatulu Cosiogn'a din contra casurile de colera suntu fórte dese din causa ca ací lipsescu astfeliu de mesuri prevenitórie. In Apahid'a graséza coler'a in modu spaimentatoriu; nimene nu se ingrigesce de curatienia, de ajutoriu pentru cei morbosi, decâtu pastoriulu loru sufletescu sî bunulu Ddieu. Ce bine aru fi fostu, cându s'aru fi luatu sî ací asemenea mesuri salutarie cá in comiattulu Dobâc'a! —

⁂ Fondu pentru meseriasi români. Din unu protocolu alu comitetului Asociatiunei transilvane române pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu, publicatu in „Transilvani'a“, se vede, ca Despartiementulu Devei (VI) s'a interesatu in siedinti'a subcomitetului seu tienuta in 27 Maiu a. c. sî de sórtea meseriasiloru români din pârtile acelea de locu sî in specie s'a interesatu de crearea unui fondu, din care sa se ajute sî invetiaceii sî sodali meseriasi români din teritoriulu cercului, respective despartiementului Devei.

⁂ („L'Evenement“) garantédia esactitatea urmatorului faptu' ne spune le Danube:

Regele Persiei Nasser-ed-Din se plimbá la Palais-Royal sî intrându la unu giuvaergiu renumitu, voì se cumpere orológie. De odata negutiatoriulu se uita la egret'a sea de tóte dilele sî-lu intréba de unde a cumperatu sî câtu a platitu diamantele dela dens'a.

— Dela Teheran, respunse siahulu, sî m'au costatu 500,000 franci.

— Ei bine, respuns e giuvaergiulu, v'a furatu, câci acele diamante suntu false.

— Preste potintia, dise regele regiloru: amu se punu sa se taie capulu giuvaergiului ce mi le-a vendutu.

Sî, plecându indata murmurà incetu:

— Pare ca eu nu-o sciamu totu asiá de bine cá sî densulu.

⁂ (D. Gregoriu Ganescu), românu stabilitu sî impamentenitu in Franci'a, corespundinte alu fóiei „Nóua-Pressa-Libera“, are o proprietate incântatória lânga Enghien pre care o oferí spre vendiare ducelui d'Aumale pentru bagatel'a suma de 400,000 franci.

⁂ (Bassompierre), unulu din maresialii lui Henricu alu IV-lea, omu fórte de spiritu, fu tramisu cu o missiune in Ispani'a. La intórcerea sea regele lu intrebà.

— Cum ai fostu primitu de Ispanioli?

— Fórte bine Sire, respunse Bassompierre. O legne departe de Madridu mi-au esitu cu catâru inainte, a cârui siea sî frâu erau poleite, pre care incalecându amu intratu in capital'a Ispaniei cu o pompa dintre cele mai splendide in sgomotulu poporului sî alu musiceloru.

— Ce frumosu spectaculu! dise regele ridiendu. Unu magariu calare pre unu catâru!

— Sire, nu uitati ca representámu pre Majestatea vóstra!

⁂ (Dnulu X. . .) care posede in societate o positiune fórte inalta sî unu insemnatu gradu militaru, gasea necontenitu in calea sea pre dómn'a F. . . cârei'a i promisese ca o va luá de socie. Mai multi ani se scursera fâra cá dnu X. . . sa-si implinésca promissiunea. Intr'o dî 'lu intâlnesce dn'a F. . . sî-lu opresce cu furia dîcendu:

— Este tempu cá sa terminâmu odata cu acea casatorie promisa, eu nu potu asceptá mai multu, incrediendu-me in vorbele d-tale.

Dnulu X. . . ii respunde cu ironia:

— Pentru ce voiesci sa iéi de barbatu pre unu militaru?

— Este celu mai prostu dintre ómeni, i respunse dn'a F. . . indignata.

— Si ce ai fi disu óre replica dnu X. . . déca te-asiu fi luatu de socie? De siguru, ca atunci cu dreptu cuventu mi-ai fi disu ca suntu unu nebunu.

Nr. 467.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu diriginte la scól'a granitiarésca din Tientiari, cu unu salariu anuale de 240 fl. v, a, din fondulu scolasticu centrale, cortelu liberu sî lemne de focu dela comuna, apoi a postului de invetiatoriu secundariu la scól'a granitiarésca din Sin'a cu unu salariu anuale de 180 fl. v, a, asemené din fondulu scolasticu centrale, cortelu liberu sî lemne de focu dela comuna, se escrie concursu pâna la 19/31 Augustu a. c. Doritorii de a ocupá aceste posturi au de a-sî substerne suplicele instruite cu documentele de lipsa la

Sabiiu 6/18 Augustu 1873.

Comitetulu administrativu alu fondului
scolasticu alu fostiloru granitieri din
regimentulu românu I.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessiunala gr. or. româna din Danesiu protopresbiteratulu Sighisiórei se publica pâna in 15 Augustu st. v. a. c. concursu.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune invetiatorésca suntu:

1. In bani gat'a 50 fl. v. a. din cas'a alodiale.
2. In bucate 70 ferdele de cucurudiu sfermatu.
3. Cuartiru liberu in edificiulu scólei cu dóue odai, gradina de legumi alaturea cu o gradina de unu caru de fenu.
4. Unu pamentu aratoriu de unu caru de cucurudiu sî o piciocaria. —
5. La nascerea Domnului a trei'a parte din venitulu usuatu si lemne de incalditu de ajunsu.

Concurentii au pre lânga ascernerea documenteloru de cualificatiune prescrise in stat. organicu pentru carier'a invetiatorésca câtra scaunu protopopescu gr. or. alu tract. Seghisiórei pâna la terminulu susu fipsatu a documentá ca sciu baremu dóue limbi din limbile patriei recunoscute, ca suntu deprinsi in cantârile bisericesci.

Danesiu 29 Maiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu respectivu.

Inspectorele scolariu greco-orientalu alu
tractului Seghisiórei.
Zacharia Boiu
(2—3) Protopopu.

Nr. 57.

Concursu*).

Pre anulu scolasticu 1873/4 se escrie concursu pentru dóue stipendie din fundatiunea lui Gojdu de câte 300—400 fl. eventualminte, adeca la casu de promotiune dintr'unu stipendiu mai micu intr'unulu mai mare pentru dóue de câte 100—200 fl. pentru ascultatorii de sciintiele medicali, technice sî juridice, preferendu-se intre asemenea cualificati ascultatorii de medicina sî technica.

Competintii sa-si indrepteze petitiunile concursuali instruite cu atestatele de botezu, de paupertate sî de studie câtra representanti'a fundatiunei lui Gojdu Pest Városháztér 8. sz. pâna la 15 Sept. a. c. cal. nou, descoperindu totu-odata, déca mai trage de unde-va vre-unu stipendu séu nu?

Totu de odata se provóca stipendistii acestei fundatiuni, ca pâna la susu atinsulu terminu se arete resultatulu studieloru din anulu trecutu, pentru ca la din contra, stipendiulu avutu se va conferí altui'a.

Pest'a 6 Aug. 1873.

Representanti'a fundatiunei lui Gojdu.
Georgiu Mocioni.
Cav. de Puscariu
(2—3) notariu.

---

*) Cele-lalte jurnale române potŭ reproduce acésta escriere de concursu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 65 ANULU XXI.

Sabiiu, in 12|24 Augustu 1873.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. consist. 763. — 1873.

Preacinstitiloru PP. Protopresbiteri si Administratori ppresbiterali! Onorata preotime eparchiale, si iubitu poporu credinciosu alu archidiecesei nóstre!

A venitu la cunoscinti'a Consistoriului archidiecesanu, ca la intemplâri de espropriâri de pamenturi bisericesci la societâtile drumuriloru de feru comitetele si sinódele nóstre parochiali, sub cuventu, ca comunele bisericesci suntu autonome, adeca nesternatóre si de sine statatóre, incheia contracte si facu vendiâri, fâra de a relatiuná despre acést'a la autoritâtile mai inalte bisericesci, si fâra de a asceptá incuviintiarea din partea acestor'a.

Deci dupace legea nóstra bisericésca, Statutulu organicu, prescrie in § 7, punct. 8., ca sinódele parochiali suntu datóre a asterne decisiunile sele proprie prin P. Protopresbiteri Consistoriului concerninte spre pertractare ulterióra, Consistoriulu archidiecesanu 'si tiene de datorintia, a aduce la cunoscinti'a publica a credinciosiloru nostri, ca sinódele nóstre parochiali si cu atât'a mai putienu comitetele parochiali séu singuratici individi, fia acei'a ori si in ce oficiu alu comunei bisericesci, nu suntu indreptatite, a vinde séu a schimbá ce-va din pamenturile bisericesci, fâra de incuviintiarea premérsa din partea Consistoriului archidiecesanu.

De aici urméza, ca comunele bisericesci nu suntu indreptatite a incheiá nici contracte pentru asemenea vendiâri séu schimbâri de pamenturi bisericesci, pâna cându nu primescu spre acést'a concessiune consistoriale, si ca incheiandu-se asemenea contracte, si nesobsternendu-se Consistoriului archidiecesanu spre aprobare, acele'a suntu nulle si fâra valóre; iéra cei ce le-au incheiatu si subscrisu, voru fi respunsabili cu averile loru proprie pentru ori-ce dauna, ce s'aru fi casiunatu prin ele respectivei biserici.

Deci cá in comunele nóstre bisericesci sa mérga tóte dupa lege si bun'a-renduiéla, presiedintii sinódeloru si comiteteloru parochiali se insarcinéza, a fi cu tóta grij'a, cá nimic'a din averile bisericeloru loru, si cu deosebire din pamenturile si realitâtile acelor'a, sa nu se instraineze, fâra concessiune anumita din partea Consistoriului archidiecesanu, carele fiindu incunosciintiatu de bunu tempu despre asemenea intentiuni, va dá pentru fia-care casu speciale indreptârile de lipsa mai de aprópe.

Din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu tienuta la Sibiiu in 11 Augustu 1873.

Nicolau Pope'a m/p.
Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu.

☞ Preotimea eparchiale este insarcinata, a publicá si a esplicá poporului acestu circulariu in Duminec'a cea mai de aprópe dupa primirea lui.

Press'a ungara se ocupa in sessiunea acést'a mórta cu lucrurile cele mai varie. Cestiunea croata, care in curendu iéra va preocupá spiritele, pentru ca deschiderea dietei croate ne sta inainte face organeloru guvernamentali pre lânga tóta contielegerea ambeloru deputatiuni regnicolare multa ingrigire. „Pesti Napló" discuta asupr'a articolului aparutu de curendu in diuariulu „Obzor" in care se pretinde, ca diet'a Croatiei, inainte de ce se va lasá in revisiunea complanârei, sa astérna Majestâtiei Sele rogarea pentru denumirea gratiósa a banului in sensulu legei. „Pesti Napló" e tare irritatu asupr'a unei atare procederi si-si esprima convingerea, ca la casu, cându si opositiunea din dieta are astfeliu de idei, revisiunea de siguru nu se va implini si ca in genere diet'a nu va prestá nici unu lucru folositoriu.

Dorinti'a, de a dá regimului barbati, cari suntu placuti unei partide, aru fi neindreptatita si neparlamentaria chiaru si acolo, unde esista o viétia parlamentaria; cu atâtu mai pucinu sensu aru avé acésta pretensiune in Croati'a, unde nefiindu indestulitória nici favorarea revisiunei se mai ascépta dela coróna, cá se ii se prescrie, cându se denumésca pre banu. —

Tristu lucru aru fi si cu membrii deputatiunei regnicolare, cându nu aru fi in stare, de a cascigá pentru revisiunea subscrisa de densii o majoritate mare fâra de a esprimá astfeliu de estravagantie.

Se face multu sgomotu despre participarea cabinetului din Vien'a la fusiunea bourboniloru. Se vorbesce dejá de o subminare a contelui Andrássy si se arunca cuvinte de spaima, cá aceste: Metternich, Camarilla si reactiune.

Pâna acum lucrurile stau astfeliu, ca din Vien'a se respunde la indicarea prima, cam vaga, ca cercurile oficióse de acolo aru fi avutu mânile in jocu la oper'a de conciliare a principiloru din cas'a boubornilor si orleanidiloru, cu unu „nu" resolutu si neclausulatu. Acestu „nu" a purcesu de siguru dela cabinetu, a avutu dara o origine respectabila si fu giratu de unu organu oficiosu alu regimului, de diuariulu „Nordd. Allg. Ztg."

Unele foi nationali liberali din Berlin revinu asupr'a acestei impregiurâri. Acestoru foi sa se fi telegrafatu din Parisu, ca nu cabinetulu vienesu, ci curtea vienesa aru fi luatu parte la oper'a fusiunei; aci „Nat. Ztg." mai adauge trumfulu celu mare, ca ducele de Alencon e cumnatulu imperatesei-reginei nóstre si cá elu aru fi acel'a, care a initiatu pertractârile; de acea si inalt'a sea consangéna aru trebuí sa scia de lucru si se fi conlucratu la acest'a. Cine stà bunu pentru adeverulu acestei asertiuni. Impregiurarea, ca aceste diuarie, ce latiescu astfeliu de asertiuni suntu din Berlinu, nu ne garantéza acést'a; pentru ca dorere! O parte a presei prusiane numera intre cele mai sânte traditiuni ale sele si pre aceea, de a sprigini ori-ce póte degradá pre Austro-Ungari'a si dinasti'a acestei'a.

A satisface acestei publicistice, a ajutorá tendintiele ei si a latí in sinulu populatiunei nóstre nelinisce si disarmonia, nu póte fi caus'a nóstra. Referintiele personali si de afinitate ale curtei nóstre cu bourbonii si orleanistii nu datéza numai de adi si totusi de cându datâmu noi er'a cea nóue nu s'a facutu ce-va cunoscutu, ce ne aru indreptatí a presupune, ca din respectu câtra acele referintie personali s'aru face abatere dela politic'a, carea e presemnata prin interesele imperiului si prin factorii legislativi.

A controlá simpathiile si antipathiile nu póte fi objectulu publicitâtiei, pâna cându acele nu se manifestédia intr'unu modu, care aru avé inriurintia si asupr'a interesului publicu. Ca acésta din urma s'aru fi templatu — acést'a — o spunemu sinceru — dupa starea lucruriloru de acum nu o tienemu de verosimila si insinuatiunile diuariului „Nat. Ztg." si ale consortiloru nu ne voru seduce in privinti'a acést'a.

Dupa cum cunóscemu noi pre contele Andrássy, elu nu e barbatulu acel'a, dupa a cârui spate ori si care cercuri aru poté cascigá o influintia asupr'a desvoltârei politice, fâra cá elu sa-si esprime fâra amenare si fâra respectu consciinti'a responsabilitâtiei sele neimpartite. Deóre-ce nu s'a templatu, potemu reconchide, ca nu au obvenitu astfeliu de amestecâri si se fece atât'a pulbere, numai pentru a face unoru vecini buni placerea de ale aretá, cum de poternicu inriuréza suflarea loru si preste granitie incóce.

„Fr. Btt."

Scrisori militare din Franci'a câtra Diarulu „Le Danube"

In fine, s'a votatu legea militaria; acestu resultatu favorabilu este bine primitu de tóta lumea. Nu dicemu inse ca legea este perfecta. Din contra dara ce lucru este perfectu? Principalulu este sa avemu unu mecanismu prin care se punemu in miscare diferitele elemente ce avemu de o cam-data la dispositiunea nóstra. Din nefericire adunarea a avutu nenorocita inspiratiune de-a completá acésta dispositiune prin alta, relativu la instalarea preotiloru militari. Intielegeti fórte bine ca astfeliu de renovatiuni suntu departe de-a placea oficeriloru si soldatiloru nostrii. Efectulu a fostu deplorabile, si resultatulu cautatu nu se va obtinea. Mai intâiu, preotii actuali, nisce ómeni precum se cade, nu suntu de locu satisfacuti de acésta mesura. Toti facu parte din clerulu seculariu si, in acésta calitate, nu iubescu de locu pre membrii clerului regulatu. Dupa legea nóua, preotii voru putea fi alesi din diferitele ordine, ceea ce schimba cu totulu cestiunea si introduce astadi in armata elemente ce n'aru fi trebuitu nici odata sa se introduca. Se póte judecá din acésta ce conflicte nu voru intârdiá de a se radicá si in ce positiune voru fi capii de corpuri in presenti'a unoru agenti ai câroru conducetori de omnipotenti, si numai sub autoritatea câroru se aflá ei, suntu in Belgi'a ori la Rom'a. Ce se face atunci cu unitatea francesa? Dara de ce se mai discutâmu asemenea nebunia? Spiritulu francesu este mladiosu si admite câte-o data asiá curiositâti, fâra inse a fi dominatu de densele. Parintii nostrii generalii nostrii cei mai distinsi din tempulu imperiului, restauratiunei si guvernului din Iuliu, s'au luptatu sa scape ostirea de aceste plage, si au reesitu. Si, tocmai dupa patru-dieci si trei de ani, vestitii nostri generali sa vina si sa distruga ceea ce admisesera Marmont, Soult, Foy, etc.

Dara sa revenimu la cestiunea nóstra italiana. In scrisórea cea din urma, spunému de ceea-ce se temu óre-cari spririte judiciόse din Itali'a, in casu de alianta cu Prusi'a. In acést'a voiu aretá obiectivulu prusianu si avantagiulu ce statulu majoru de la Berlinu aréta italieniloru pentru ai luá cu densulu.

In casulu unei aliantie italo-prusiane, cele dóue objective voru fi Parisulu pentru armat'a Nordului, Lyonulu pentru armat'a italiana si unu corpu bavaresu. Se va reinoí astfeliu esecutarea planului companiei din 1709, in tempulu cârei'a cele dóue armate ale Piemontului si Austriei luasera dreptu punctu de intrunire posibile Dijonulu si Leon le Saulnier. Acestu planu, dupa cum se scia, cadiù prin invingerea celoru dóue aripe. Dara astadi, dicu prusienii si mai cu séma italienii, tempurile s'au schimbatu, midilócele s'au modificatu cu totulu; nu se voru mai intreprinde astfeliu de campanii cu corpuri de 10, 20 ori 30 mii de ómeni, dara cu mase de 200 ori 300 mii ómenei, alu câroru mersu este regulatu mai dinainte de oficeri capabili de statu-majoru.

Pentru facilitarea acestei vaste operatiuni de resbelu in viitoru prusienii au activitatu fórte multu adoptarea petrunderei St. Gothard. Pressiunea loru in acestu sensu pre lânga Itali'a si Elveti'a, grabirea de a face sa se incépa lucrârile, discursulu ambasadorului loru la ceremoni'a de inaugurare a muntelui Cenisu la Turinu, preocupatiunile constante ale gazeteloru oficióse din Berlin, calatoriele repetite ale oficeriloru prusiani in Elveti'a, in Franche-Comté, in Savoi'a, in Piemontu, cum si la Rom'a, insinuatiunile foiloru elvetiane, revendicatiunea Neucastelului, proiectele anonime si recente contr'a Savoei si Franche-Comté, scrierile multiplicate ale oficeriloru elvetiani, belgiani si italiani, devotati Prusiei, suntu de ajunsu pentru a demonstrá interesulu considerabile ce urmarescu staturile majore berlinese. Si intr'adeveru, interesulu pentru densii este nu numai politicu si economicu, dara inca si militariu. Calea ferata dela St-Gothard formédia, cu Rhinulu, Tesinulu si Aar, o basa de operatiuni continua de mai bine de 300 leghe, care serva de trasura de unire intre cele dóue poteri.

Astfeliu dara, avantagiele cele mai directe a strabaterei St. Gothard suntu, pentru Prusi'a:

1. Intinderea comerciului germanu.
2. Amestecarea forciata a Prusiei in afacerile Elvetiei, pentru a cârei'a anecsiune ascépta numai ór'a si momentulu favorabilu.
3. Pressiunea asupr'a Olandei si Belgiei, in ceea ce privesce comerciulu loru, pre debusieulu câror'a Prusi'a este stapâna absolutu. Absorbirea prin urmare a acestoru tieri la unu tempu datu.
4. Aservirea Italiei la politic'a prusiana.
5. Ocupatiunea celoru dóue tiermuri ale Rhinului, dela origine pâna la versatóre, formându astfeliu o bariera inespugnabile de partea Franciei, lipsita de fruntarie naturali.
6. Anecsiunea Austriei germane, a Danemarcei si a porturiloru din Adriatic'a.

Câtu pentru Itali'a, Prusi'a o face se intrevada, cá consecintia a aliantiei si bunei sele vointie, reocuparea Savoei si Nizzei, déca nu chiaru a intregului tiermu alu Rhenului cu Marsili'a si Toulon, Tesinulu superioru, fruntariele naturali ale Alpiloru; in fine, perspectiv'a de a deveni marea artera comerciale a Angliei cu orientulu prin Anvers, Rhin, St. Gothard si Brindisi.

Acestea suntu avantagiele palpabili ce Prusi'a si Itali'a speru a trage din acésta combinatiune. Dara, pentru a atinge acestu resultatu, o mica cadere a Franciei este necesaria. Óre Itali'a se va lasá a fi condusa pre calea ce pare ca voiesce ai aretá aliat'a sea momentana? In ultim'a mea scrisóre, amu aretatu opositiunea ce multi italieni facu in acésta privintia; intr'o scrisóre viitória voiu esplicá ceea ce cugetâmu noi despre acést'a din punctulu de vedere militariu negresitu. „Tel."

Jurnalistic'a la noi.*)

Ciudata idea 'si facu ómenii despre jurnalistica in tiér'a nóstra!

Civilisatiunea antica greco romana 'si avé 'Αγορὰ si Forum, spre comunicarea ideiloru, spre formarea opiniunei publice, bas'a ori cârei civilisatiuni.

Civilisatiunea moderna Galo-Bretana are jurnalistic'a, arena spre lupta in formarea opiniunei publice.

Noi voimu sa avemu jurnalistica, dara voimu sa-i impunemu cu totulu alte legi si chiaru alta natura, voimu cá tóta jurnalistic'a sa fia negresitu precum suntu cânii Constantinopolei: ai nimenui.

Apoi dloru cari judecati astfeliu! Unu jurnalu trebuie sa aiba unu motivu, si tóte motivele tolerate in constitutionalismu; totu jurnalulu lupta pentru ce-va, si nici unulu nu este in dreptu sa dica celui'a-laltu: taci tu, sa vorbescu eu câci atunci âru fi sa se adopte in jurnalistic'a nóstra cá principiu doctrin'a scólei rosiiloru, câci rosii, cându erau la potere, nu lasau pre nime sa vorbésca in adunâri, si facéu procese de presa celoru ce nu scriau in placulu loru. Cându se urcá unulu sa vorbésca intr'o sala, chiaru inchiriata de elu insusi, luminata de elu insusi, veniau rosii stingéu luminârile si dau in ghionturi pre oratori afara. Ei, si numai ei, trebuiá sa vorbésca in publicu; avéu dreptulu sa-si desvólte, sa-si sprigine ideile loru: Cine nu este cu noi este contr'a patriei. Noi suntemu patri'a, cine nu dice cá noi, este tradatoriu de patria!

Credemu ca aru fi tempulu sa inceteze aceste doctrine barbare, intr'o constitutiune care a esitu óre cum din copilari'a ei,

Constitutiunea admite opositiune, câci altfeliu aru fi monarchia pura, o singura vointia, o singura idea in totu statulu.

Chiaru Ddieu a totu potinte, admite pre draculu rivalu alu seu, ii dice dracu; dara 'lu lasa sa traiésca.

Sa cercetâmu legile jurnalisticei in Engliter'a si in Franci'a, genitórele jurnalisticei, si macaru si in Americ'a, imitatórea acestoru dóue natiuni civilisatóre, si sa vedemu cari suntu legile jurnalisticei pre acolo si cum se esprimu jurnalele rivali, cari 'si sprigina fia-care ce voiescu ele sa-si sprigine, câtre cele-lalte jurnale, cari sprigina ceea ce nu le place loru.

In Engliter'a, se degrada unu jurnalu ca spriginesce protectionismulu séu liberulu schimbu? ca este in partea liberale séu in partea conservatóre? se degrada elu chiaru cându s'aru dice ca este organulu unui Palmerston séu alu cutârui omu politicu?

In Franci'a, unu jurnalu republicanu, imperialistu, orleanistu séu legitimistu se sfiesiesce elu a se aretá ceea ce este? Chiaru cându se dice organu alu lui Thiers, se simte elu umilitu pentru acést'a? are elu mai multa voce in publicu, séu mai pucina vadia in arena? Nici decum; si negresitu cá jurnalu ce sprigina orleanismulu, este naturale sa fia spriginitu de orleanisti, precum jurnalulu care sprigine imperiulu, sa fia sustienutu de imperialisti, sa primésca bani si totu feliulu de adjutóre dela acea ale câroru interese se gasescu in cele ce sprijine acelu jurnalu.

Acést'a este partea politica séu morale a unui jurnalu, dupa care vine apoi specul'a publicitâtiei. Cá organu de publicitate generale pentru toti, unde jurnalu 'si are numai rolulu seu de pristavu (telalu), ací nu este opiniune, aci jurnalulu care are voce mai fórte este mai cautatu, si-si alege musiterii dintre cei cari platescu mai bine vocea lui.

La noi ese unu jurnalu; déca a disu o vorba buna, a laudatu o fapta a guvernului, deodata toti dulâii si catielusii opositiunei pre elu: este guvernamentale, vendutu guvernului. Guvernulu este tradatoriu de patria, titlu inherinte fia-cârui guvernu, datu de câtre toti acei'a cari au fostu la guvernu séu aspira de a fi, si de câtra toti cei fâra slujba.

Ese altu jurnalu care critica o fapta a guvernului, unu proiectu alu vre-unui ministru, iéta toti dulâii si catieii cu tainu de pâne si de fleica pre elu cu bâtele pre spinare: câne rosiu de tóte pârtile! vréi sa restorni guvernulu? etc.

Voiesce unu ministru sa aiba unu organu alu ideiloru sele, pre cari le crede elu bune, pentru ca unu ministru este unu omu politicu si prin urmare are ideile lui, fia in politica, fia in administratiune, fia in aplicarea legiloru; deci ii trebuie unu organu. Elu cauta negresitu juni cu talentu, apropiati in ideile sele si le dice:

„Faceti unu jurnalu, eu potu sa ve adjutu cu atâtu, si déca jurnalulu d-vóstra va isbutí, va veti formá o cariera."

Ce este estraordinariu aici?

Pentru ce organulu spre esemplu alu unui ministru, capu de cabinetu in actualitate, nu aru avé dreptulu pre care sa-lu aiba organulu ori-cârui cetatiénu românu in constitutiunea româna?

Ei bine, organulu lui Agopu Varzaru are dreptu sa traiésca in republic'a presei; jurnalulu jidovului Hersiu, are dreptu sa traiésca chiaru contr'a textului constitutiunei in republic'a presei române. Organulu inse alu lui Lascaru Catargiu primu-mi-

FOISIÓRA.

Discursu

tienutu in 29 Iuliu st. v. a. c. la intrunirea din Sabesiu.

> Motto: „Lenesiulu, care ascunde mân'a in sinu, nu póte se o duca la gura."
> *Im. Solomonu.*

Este unu adeveru recunoscutu, ca tóte natiunile atât'a potere au, câta sciintia, moralitate si avere posedu. Sciinti'a, moralitatea si averea combinate facu natiunile tari in launtru si respective in afara. Acestea suntu pietrile, pre cari trebuie sa-si cladésca fia-care poporu edificiulu seu nationalu.

Sa esamenâmu acum impreuna si situatiunea nóstra, cá impreuna sa aflâmu si medicamente pentru ranele, de care suferimu. (Cu voi'a d-vóstra facu observatiunea, ca adeverulu trebuie recunoscutu chiaru si atunci, cându este in contr'a nóstra, ca unu omu cu minte cautandu léculu, nu cauta a se insielá pre sine insusi.)

Ne-amu deprinsu a dice totu-déun'a: tiér'a, in care locuimu, este a nóstra, fiinduca noi suntemu majoritatea numerica a locuitoriloru; si atunci esprimâmu unu adeveru curatu cá lumin'a sórelui. Conlocuitorii nostri dicu: tiér'a este a nóstra, câci noi posedemu orasiele si averea. Au dreptu? Fâra a scrutá desecându cestiunea, dati-'mi voia a sulevá câte-va momente!

Cine din d-vóstra, cari cetiti gazetele, nu vede, ca acolo nu se scrie nici odata de tierenii cutârei tieri, ci numai de orasiele ei? Pentru ce atât'a onóre pentru unii, si atât'a dispretiu pentru cei-lalti?

Ací este nodulu ce trebuiedea legatu. Orasiele au consciinti'a poterei proprie, in sateni jace ascunsa.

In statele moderne, politic'a este, si trebuie sa fia eflusulu opiniunei publice. Guvernele care lucra infruntandu orbesce opiniunea publica, intr'o dí, cându acést'a se afirma, cadu sdrobite cá de fulgeru. Dara opiniunea publica o formédia orasiele. In imperii capitalele dau tonulu; in districte orasiele. Nu este asiá, ca satele dimpregiuru in ori-ce cestiune se intréba, dara orasienii ce dicu? Nu este asiá, ca ori-ce intreprindere se zemislesce si purcede din orasiu?

Cine are orasiulu, are districtulu, câci adeseori la o mâna de orasieni se supunu si asculta mii de sateni. A-si potea aduce multe esemple, dara me marginescu a amintí numai unulu din cele mai cunoscute. In Fagarasiu o mâna de meseriasi neromâni, déca nu potu conduce districtulu intregu, 'lu incurca, 'lu chinuescu, si paralisédia tóte actiunile romanesci de acolo.

In orasie este concentrata, si se concentrédia tóta averea districtului. De acést'a se folosescu cei ce au orasiulu si o intrebuintiédia de multe ori chiaru in contr'a acelor'a, dela cari au luat'o.

In anulu 1863 aveamu unu terenu bunisioru de lupta politica, dara l'amu perdutu indata. Sciti de ce? Poterea materiala si morala, de care dispuneamu n'a fostu destula pentru a se opune torentelui. Divisiunea ce se produse atunci in sinulu natiunei, nimicí si simptomele de opositiune. Nu voiu combate nici unulu din cele dóue puncte de manecare, ce au servitu româniloru din 1865 incóce, cá base la operatiunile politice. Resultatele suntu de fatia, ele vorbescu cu potere irresistibile. Constatatu inse, ca carulu statului, câtu se atinge de noi, merge fórte siguru. Noi n'amu facutu nici câtu dice proverbulu romanescu: buturg'a mica restórna carulu mare,

Trantiti si aruncati din aren'a de lupta, tractati vitregu din partea celoru poternici, acum mai multu decâtu ori-cându ne vedemu avisati, numai la poterile nóstre proprie. Acestea sa le intrebuintiâmu bine, pentru cá sa punemu base valide la edificiulu nostru nationalu.

Tóte natiunile au viitoriu, dara elu este conditiunatu de presinte. Cine despretiuesce presintele, renuncia la viitoriu.

Lupt'a nóstra de acum nu póte fi decâtu pre terenulu bisericescu, scolaru, socialu si moralu. Pre cele dóue dintâiu, de-si este inca multu de doritu, s'a pusu cu tóte acestea unu inceputu bunu. N'amu facutu inse aprópe nimic'a pre terenulu socialu.

Natiunile cele mari au cheltuitu sume enorme, si au versatu torente de sânge pâna ce si-au potutu formá comerciu si industria natiunala. Acestea suntu stâncile de granitu, de care s'au spartu tóte privilegiele trecutului si acele legi afurisite, cari incatusiau genulu omenescu spre rusînea lui.

Déca voimu sa facemu politica cu succesu trebuie sa avemu aceste arme. Aristocratia nu avemu, si cu atâtu mai bine; functiunarii suntu ómeni dependinti si politic'a loru se marginesce acolo, unde incepe opositiunea pre fatia. Ei in 24 óre, ori suntu pusi la ordine, ori imprasciati, (vedeti Fagarasiulu!)

A-i acusá pentru acést'a, aru fi ce-va nedreptu. Asiá e positiunea loru, si ei facu destulu chiamârei, déca voru imparti dreptatea, si voru pune servitiele loru ori de ce feliu la dispusetiunea connatiunaliloru loru, cautandu a inaintá binele si onórea natiunei, din care facu parte. Poporulu tieranu ori-câtu de bravu aru fi, prin locuinti'a si ocupatiunile sele, este departe de foculu luptei, si bratiele lui cele puternice, cându vine torentele ori lipsescu din câmpulu de lupta, ori servescu siarlataniloru, spre a se ucide pre sine insusi cu ele, séu in casulu celu mai bunu victori'a lui se asémena unui torente, ce rupe totu, ce-i stâ in cale, si apoi trecendu povoiulu, intra iérasi intre marginile sele. Podurile, zagazurile si alte legaturi sfaramate se facu din nou, si astfeliu torentulu dupa câte-va momente de libertate absoluta, cade iéra in catusiele vechi. Cá ilustratiune la partea dintâiu a acestei tese, ne póte serví caderea lui Cuz'a Voda, pre care acum cându nu mai este 'lu deplangu si-lu radica cu totii pâna a-lu pune alaturi cu Michaiu vitézulu si cu Stefanu celu Mare. Elu dedù-se poporului românu agricolu din principate libertatea si-lu facuse proprietariu, si cu tóte acestea poporulu la cadere n'a ajutatu pre celu mai bunu Domnu alu seu.

Pentru partea din urma esemplulu celu mai potrivitu este nenorocit'a revólta a tieraniloru româui din Zlagn'a. (Va urmá.)

---

*) In Romani'a; suntu multe in art. care se potrivescu si la noi. R.

nistru, care negresitu trebuie sa-si aiba ideile sele care aru voi sa si le desvólte in publicu, trebuie nabusitu, n'are dreptu de viétia in republic'a presei române?

Pentru ce? Pentru ca Lascaru Catargiu este ministru, si cá ministru nu póte sa fia decâtu tradatoriu de patria, tâlhariu.

Se intielege ca aci discutâmu principie, si numele proprii nu se aducu nici pentru cá sa se defaime persón'a nici cá sa se laude; dicemu Catargiu, precum amu dice Cenusiescu, si déca amu adusu acestu nume, nu este tocmai pentru ca urla pres'a opositiunei sistematice contr'a unui jurnalu esitu de curendu, strigându-i „esti alu Catargiului“, cá si cându i-aru dice: „esti alu dracului.“

Atâtu mai bine, ca siefulu cabinetului actuale are unu organu propriu alu seu, prin care 'i audimu glascianulu si ii intielegemu ideile. Ne aru paré bine cá tóte jurnalele sa nu se sfiésca a se aretá ceea ce suntu, pentru ca tóte partitele politice, toti ómenii politici cu midilóce, au dreptulu sa-si aiba unu organu de publicitate, cari sa le apere dreptâtile, cari sa le arete intentiunile, cá astfeliu sa cunósca meritele.

Ce feliu, dloru jurnalisti rosii si albi, cei cari nu suntu nici rosii nici albi, n'au dreptu sa traiésca? Cei ce voru vení sa arete ca rosii au mersu pre intrecute cu albii, in jafuri si in calcâri de legi, acesti'a n'au dreptu sa vorbésca? D-vóstra vorbiti de opiniune publica de diminéti'a pâna sér'a, vorbiti de statu parlamentaru, si voiti numai d-vóstra sa vorbiti in loculu tuturoru?

A fostu unu esemplu care se aducea de unu jurnalu alu nostru nu tienu minte care, dilele trecute; spunea ca unu negru intr'o adunare la Parisu aru fi dîsu: „pre ómenii negri i-a facutu Ddieu, pre ómenii albi i-a facutu Ddieu, pre ómenii mulatri nu i-a facutu Ddieu.“

Amu statu si m'amu gânditu, — se intielege ca cu negrii, jurnalistulu a intielesu pre rosii. Cei cari nu suntu nici rosi nici albi, cine sa-i fi facutu pre ei, ai cui sa fia ei?

Mulatrii in jurnalistica trebuie sa fie, trebuie sa se traduca prin electici intre ale dîlei, si constitutionalisti intre ale formei statului.

Nici perturbatoru de meseria, nici sustienetoru indârjitu celoru rele, de fric'a schimbâriloru. Si iéra, nici tóte rele ale guverneloru, nici tóte bune; si altfeliu iéra, cá sa fimu si mai clari, dicendu unu jurnalu care aru avé spre esemplu de principiu armarea generale a tierei si instructiunea gratuita si obligatóre in poporu, acelu jurnalu déca aru dice: „astadi armarea tierei merge bine, s'a luatu lucrulu seriosu; spiritulu militaru alu natiunei române amortitu de doi seculi, a inceputu a inviá in fia-care caminu de casa! Granicierii suntu de minune, si si sperâmu, credemu, ca au sa se bata bine la fruntariele patriei. Si dîcemu iérasi; instructiunea publica merge slabu de totu, in privinti'a instructiunei poporului amu datu cu 90 la suta indaratu, de unde eram sub Alecu-Voda-Ghic'a; scólele se desfiintiédia mereu prin sate, lefele invetiatoriloru de sate nu se platescu, revisoratele suntu numai nisce sinecure cari facu scandaluri. . . .

Deci, cum vomu trece, dîcendu ca armat'a merge bine si instructiunea merge reu? guvernamentali suntemu séu opositiune?

Cându vomu dîce: sustienemu din proiectulu guvernului cu tóte poterile nóstre, podulu de feru pre Dunare si portulu la Marea-négra, dara combatemu de mórte nóuele junctiuni cu Austri'a, afara de acelea dela Orsiov'a si dela Iticani; spunendu resónele nóstre pentru ce sustienemu un'a si pentru ce combatemu pre ceea-lalta: cum trecemu óre in ochii rosiloru cá sângele, si ai albiloru cá laptele, guvernamentali séu oposanti?

Cându vomu dice: Indepedenti'a n'a mai gustat'o tiér'a de cându cu Danesci. Mare si frumosu lucru e independinti'a, dara déca Mircea si Bogdanu pre lânga generali, nu aru fi fostu si ómeni de statu, si n'aru fi pusu tiér'a loru sub o pavéza stritóre póte, dara assiguratóre de viétia natiunala, aru fi mai fostu astadi Romani'a? Nu aru fi alcatuitu si ea o particica, doua din acestu mosaicu baltiatu, multicoloru, care se numesce Austria? nu erá sa fimu si noi trecuti in acelu pomelnicu nesfersitu de titluri de tieri si tierisióre cu embleme diferite, cari facu cortegiulu nesfersitu alu casei Habsburgiloru?

Nu, déca nu ne putemu luá independintia precum a luat'o ungurulu avendu cu ce sa si-o tiena, nu e frica de tradarea acelei batrâne case, care n'a remasu de câtu cu viclenia rafinata din totu patrimoniulu ei.

Cându dîcemu astfelu, cu tóte ca suntemu in stramutare la vorba si ideia de independintia, dara suntemu siguri de peirea nóstra. Astadi cu independintia nesprijinita prin fórte materiali, proprii ale nóstre, si in afara din puterea amica si sincera a Franciei, cum sa ne credemu? guvernamentali, rosii séu albi?

Lasati, juni redactori, lasati calificârile confratiloru vostri. Suntemu toti servitori ai acelei divinitâti moderne, fiica civilisatiunii: opiniunea publica. Inlaturati dara columni'a si fiti grei la accusare, pentruca accusarea vóstra sa aiba valóre; fiti scumpi la laude, pentru ca laud'a vóstra sa fia dorita, fiti tari in credintiele vóstre, si fiti mândri de ele; déca suntu sincere, nu ve sfiiti a vi le sprijiní in publicu. Religiunea nu aru fi déca credinti'a martiriloru nu s'aru fi manifestatu chiaru in midiloculu chinuriloru. — „Tromp. Carp.“ C. B.

Coler'a s'au ivitu si in cerculu Lapusiului ungurescu.

Acésta bóla epidemica dupa cum vedemu si cetimu mai de prin tóte dîuariele au strabatutu asiá dîcendu in tóte unghiurile Transilvaniei secerandu cu repediune victimele sele. Noi inse cei din partea de câtra média-nópte a Transilvaniei pâna pre la jumetatea lunei lui Iuliu a. c. amu fostu scutiti ba ne credeamu de totu scapati si feriti de acésta bóla, — inse venì cum dicu 15—16 Iuliu a. c. si cu aceste dile venì si coler'a pentru prim'a data in acestu cercu aretandu-se deodata in dóue comune si anume, in Boereni si Rohi'a unde in furi'a sea cea mare pre vre-o câti-va individii puse in mormentu. Bravulu notariu cercuale din Rohi'a N. Cosm'a face despre acést'a insciintiare la dlu jude procesuale Alessandru Molnár, spre a luá mesurile necesarie possibile intru impedecarea si latirea acestei epidemii mai departe.

Acestu domnu jude procesuale cu inima buna, cu inima de tata, de-si inalbitu cá zapad'a de adenciile sele betranetie, de-si este indiestratu cu o familia numerósa si de-si chiaru pre atunci se aflá bolnavu, nu-si pregetà nimic'a, tóte le lasà la o parte si alergà in fug'a mare, provediutu cu tóte medicamentele necesarie spre a ajutá deaprópelui seu. Incaruntitulu dnu jude procesuale insocitu de notariulu cercuale N. Cosm'a in restempu de o óra dela primirea insciintiârei se aflá in comun'a Boereni, unde intrandu in spitalulu comunale dejá infiintiatu inainte de ce s'aru fi ivitu coler'a in acestu tractu si aci cu multa desteritate incepù a curá pre cei bolnavi, si cu intuitiune a instruá pre comitetulu sanitariu despre modulu folosirei medicamenteloru precum si despre aceea ca cum trebuie grigitu si frecatu celu lovitu de colera. — Neindestulindu-se numai cu atât'a laudatulu jude procesuale visità comun'a intréga luându casa de casa, — cu care ocasiune i insufleti pre bietii sateni la curagiu si ne temere invetiandu-i ca cum trebuie sa traiésca in tempulu acest'a greu, punendu la inim'a fia-cârui satênu curatieni'a si traiulu bunu si regulatu cá pre obstaculii cei mai mari in contr'a oricâroru morburi si cu deosebire a colerei. Totu asemenea facù bunulu dnu si in Rohi'a. Fapta frumósa, fapta laudavera si démna de recunoscinti'a nóstra a tuturoru carii vietiuimu aici, si acést'a cu atât'a mai vertosu, cu câtu dlu jude procesuale e de natiunalitate straina si neromâna, — si totusi neluându in consideratiune nici acést'a, nici caruntetiele sele, nici famili'a sea, ba potu sa dîcu ca chiaru nici viéti'a sea, se espune pre sine ori-cârui periculu numai si numai pentru binele comunu.

Dela 16 Iuliu incóce pâna astadi in 15/8 abiá credu ca dlu jude procesule Alessandru Molnár sa fi prandîtu la més'a sea, cu atât'a zelu si energia s'au aretatu si se arétа fatia de bietii sateni in vremea acést'a viforósa, câci cându alérga incóce, cându incolo, nu trece dî, in carea desu numitulu jude proces. sa nu visitedie bolnavii comuneloru lovite de colera, care pâna acum suntu numai totu dóue, adeca Boerenii si Rohi'a. Si acést'a din causa ca grigi'a si cur'a lovitiloru de colera se efeptuesce cu cea mai mare acuratetia din partea comiteteloru sanitarie asiediate si introduse de dlu jude procesuale Alessandru Molnár, cari dupa spus'a celoru radicati din colera, suntu totum fac la reinsanatosiarea colerasiloru.

Totu din motivulu acest'a a bunei ingrigiri si cure vedemu ca in aceste dóue comune atinse de colera in proportiune cu alte comune colerasci de prin comitat. Clusiului numerulu celoru cadiuti este cu multu mai neinsemnatu, decâtu acelor'a de pre acolo, cu tóte ca in restimpu de 4 septamâni aprópe de cinci au avutu cându cadé si pre aici.

Servésca dlu jude procesuale Alessandru Molnár in privinti'a acést'a de modelu tuturoru judiloru procesuali, faca fia-care domnu jude procesuale in tractulu seu in tempu de colera atât'a câtu a facutu, si face dlu Alessandru Molnár intr'alu seu, si atunci sa fia securi ca pre de o parte nu numai ca voru scapá de si nu de totu dara celu putienu in mare parte locuitorimea de acésta bóla mistuitóre — iéra pre de alta parte voru atrage asupr'a domniloru sele stim'a si iubirea cea adeveratu a suborpinatiloru respectivi. — Precum o castigá acest'a dlu jude precesuale alu cercului Lapusiului ungurescu Alessandru Molnár numai si numai prin portarea sea cea escelenta fatia de bietii sateni cercati de acestu tempu periculosu.

Raru jude procesuale va fi acel'a plane neromânu despre care sa dica seténulu românu „toti ne-au parasitu in vremea necasuriloru nóstre numai domnulu szolga-birâu mai tiene cu noi, precum o dicu acést'a despre dlu jude procesuale Alessandru Molnár.

Primesce spectate domne jude procesuale respectuós'a nóstra multiamire si recunoscintia, pentru faptele“ Ti frumóse.

La rogarea mai multoru români
din cercu.
A. C.

De lânga Uniador'a in 21 Aug. 1873.

Domnule redactoru! Intielegendu intr'o notitia scurta a numerului din urma alu „Telegrafului romanu“, cumca subcomitetulu nostru alu despartiamentului Dev'a a proieptatu in siedinti'a sea din 27 Maiu a. c. infiintiarea unui fondu speciale pentru ajutorarea teneriloru meseriasi nascuti pre teritoriulu subdespartiamentului VI alu Asociatiunei trans. romane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu, — nu potu a nu ve rogá cá se binevoiti a primí in colonele pretiuitului d-vóstre jurnalu, esprimarea nóstra de bucuria si de multiamire pentru ingrigirea cea salutaria ce nutrescu membrii numitului subcomitetu fatia cu tenerimea, dandu-le modru de a poté imbratisiá unu ramu de cultura pâna acum la români asiá dicendu dara de osebi in pârtile nóstre neglesu. —

Inteligintii români din Dev'a merita recunoscintia si lauda si pentru constituirea subcomitetului, — intrecendu intr'acést'a pre fratii nostri vecini haliegani si zarandeni, carii suntu in impregiurâri mai favorabile in tóta privinti'a, si pre lânga tóte acestea n'au constituitu subdespartiamentele sele, ba nici n'amu cetitu pâna acum, cá sa fi facutu in ast'a privintia óre care incercare. —

Amu intielesu, cumca adunarea generale prosima a subdespartiamentului nostru se va tiené in Uniadór'a, — sperâmu, cumca proiectulu acest'a salutariu se va primí, ca asiá acel'a sa se inactivedie, — ne rogâmu inse de on. subcomitetu, cá si pâna atunci se publice opulu seu in jurnalele natiunale, ca asiá membrii ce se voru aduná se póta previa studiá o cestiune asiá momentuósa, — publicandu totu deodata si protocólele sele, din care sa se póta vedé chiaru starea lucrului.

Unu preotu de pre sate.

Societatea româna de cultura si limba.

(d. „Tr. Carp.“)

Primimu si publicâmu cu mare satisfactiune, cele mai de josu tramise de patriotic'a societate româna de cultura si limba din Silistri'a.

Ori-ce indemnu din parte-ne câtra animile române, a sustiené acésta societate reinvietória de romanismu, aru fi de prisosu, pentru ca tóta anim'a de românu adeveratu trebuie sa bata la asemenea sciri.

Dara, din Dobrogi'a care putemu dîce ca este curatu româna, românii se intindu pre drépt'a Dunarei pâna in midiloculu Serbiei. Si apoi pre Drin prin Epiru, in Macedoni'a pâna in golfulu Tesalonicului, apoi preste Pindu prin Tesali'a pâna in foburgurile Atenei, si iérasi de ceea-lalta parte prin Traci'a pâna in foburgurile Constantinopolei.

Dara cându guvernele Romaniei au cercetatu aceste? — dara a fostu unu guvernu care a facutu biserici si scóle romanesci pre acolo; a fostu unu guvernu care a intemeiatu o scóla de propaganda macedo-româna in Bucuresci, acelu guvernu s'a resturnatu de câtra straini, prin patriotii români, si astadi mergu tóte in scadere in acésta privintia, pâna acolo chiaru, ca s'a stricatu lunile acestea si chiaru scól'a de propaganda macedo-romàna din Bucuresci, imprasciindu-se internii veniti din deosebite pârti locuite de românii de dincolo de Dunare, cu brutalitate chiaru.

Pune dómne straja gurei mele!

Eata piesele ce primimu:

C. B.

Domnule redactoru alu „Trompetei Carpatiloru“! Generositatea dlui Diamandi I. Manole, comerciante românu din Brasiovu, 'mi aduse aminte proverbulu popularu: „Cine patimesce acel'a cunósce“. Dlu Diamandi, dupa cum se esprima in adres'a alaturata, vediendu lips'a nóstra de midilóce materiali, avù bun'a vointia a oferí societâtiei nóstre o donatiune de 400 franci pentru scopulu de a fundá focarie de lumina si mai cu séma o scóla de fete, care dejá este in ajunu de a i se terminá constructiunea.

Nu e destulu, dle redactoru, de a construí edificie pentru scóle, ci trebuie sa avemu midilóce spre a le dotá si cu personagiele didactice, dupa trebuintia. De aceste midilóce societatea nóstra inca nu e bine asigurata, si neavendu alte medii, alte sperantie decâtu in patriotismulu si generositatea confratiloru nostri români, si in tulpin'a nóstra mama, ve rogu binevoiti a publicá in stimabilulu dvóstra jurnalu pre lânga acést'a si alaturat'a adresa a dlui Diamandi I. Manole.

Inceputurile si scopurile societâtiei nóstre, cari suntu curatu numai pentru invetiatura si lumina, au fostu si suntu fundate pre nestramutat'a sperantia ce ne nutresce: ca vomu avea norocire de a primí puterniculu ajutoriu alu confratiloru nostri. Apelâmu dara in seraci'a nóstra, la tóte animile generóse ale confratiloru nostri; apelâmu si la pres'a natiunale cá sa imbratisiedie caus'a scopului nostru, si ne consolâmu cu speranti'a ca vomu avea norocirea a fi auditi.

Primiti dle redactoru, certitudinea prea distinsei nóstre consideratiuni.

Presiedinte: C. Petrescu.
Secretariu: C. Neculaescu.

Eata si adres'a:

Cetatiene si presiedinte alu societâtiei române de cultura si limba in Silistr'a!

A fostu (póte) scrisu in cartea destinului cá românulu in tóte tierile ce locuiesce sa sufere de seculi jugulu amaru alu impilârei si persecutionei, dupa locu si impregiurâri in diferite moduri — si de cele mai scumpe drepturi omenesci, fâra vin'a lui, a remasu naturalmente inapoiatu in cultura pre lânga cele-lalte natiuni culte.

Cu tóte acestea elu traiesce si va traí, si spre marea mirare a antagonistiloru sei, elu traiesce cu spiritulu si originalitatea sea româna.

Voiagiendu in orientu, s'a formatu in mine acea sublima convingere, ca dejá intregu némulu romanescu a inceputu a intielege ca salvarea lui constá in acea profetica cugetare a nemuritoriului Cichindelu „Minte“! Minte! marita natiune daco-romàna, etc. etc. scóle! scóle! si iéra scóle! sa fia astadi credeulu romanescu!!

Voiu gratia regimului Majestâtiei Sele Sultanului care, pentru mine, de-si turcu, e mai crestinescu, mai umanu, si mai tolerantu decâtu multe regime pretinse liberale si crestinesci, dara cari si astadi in lumin'a seculului alu 19-lea prin diferite moduri lucrédia din resputeri a ne desnatiunalisá si a ne impedecá in cultura!

Vóue in orientu ve lipsescu numai midilócele materiali, câci aveti libertatea deplina a ve creá scóle, si a predá in ele eleviloru studiele in dulcea limba romanésca; de acésta dara, de acésta libertate, de acésta tolerantia turcésca ve fericescu, si ve asecurediu ca suntu inca in multe tieri români, parte lipsiti, si parte in ajunu de a fi lipsiti!

Cu tóta lips'a de midilóce materiali voi a-ti facutu, in scurtu tempu, cu scól'a de copii unu frumosu progresu; a-ti desteptatu simtiulu de natiunalitate in români.

La distributiunea premieloru scólei vóstre cá si copiii orasieni, copiii de tierani din satulu Oltin'a au respunsu esemplaru de bine la tóte intrebârile facute de dsiór'a Iancoviciu din Bucuresci si de mine, si aceste tóte suntu viue dovedi ca românulu, fia tieranu fia orasianu din ori-ce parte, avendu focarie de lumina alérga la ele setosu de a se luminá! Câci cum amu disu mai susu, au inceputu sa simta ca cultur'a e libertatea, ca in scóla constá salvarea sea!

Cunoscu seraci'a vóstra, ea graséza la voi cá si la noi preste Carpati, totusi cutediu a ve dice, ca imediatu sa creati scóle in tóte comunele române din Dobrogi'a, si o scóla de fetitie in Silistri'a, câci femeile române in Tesali'a si Macedoni'a dela Aurelianu pâna acum ne-au conservatu mai bine originea romàna! Si prin scóla ne o va conservá si mai bine, pentru ca feme'a prin cultura devine o muma buna, si istori'a româna ne spune ca toti fiii ei cari au ilustrat'o au avutu mame bune.

Pentru acestu nobilu si sântu scopu de a ve creá focarie de lumina, apelati in seraci'a vóstra la românii de anima; fratii nostri din tóte tierile surore, apelati chiaru la mam'a nóstra comuna cârei'a Dumnedieu i-a datu o sórte mai favorabile, câci ea are imperiósa datoria cá din arterele animei sele sa lase a curge midilóce de cultura corpului intregu romanescu — déca nu voiesce cá si ea sa ajunga in fatal'a sórte a fiiceloru sele.

Asiá dara sa voiti si ve-ti potea. Cu tóta seraci'a nóstra ajutându-ne unii pre altii fratiesce, si lucrându prin resputeri pre acestu terenu, ve asecurediu ca in curendu si la voi voru esî din opinc'a romanésca talente si genie, cari prin scóle cultivandu-se, voru face onórea némului romanescu.

Fratiesce imbratisiendu-ve ve urediu fericire si reusîre in scopurile ce societatea vóstra lucréza si ducu de suvenire fratiloru vostri preste Carpati, acea buna veste: ca din somnulu celu de mórte v'ati desteptatu si voi!

Terminandu ve rogu sa primiti din parte-mi spre acestu scopu franci patru sute N. 400.

Diamandi I. Manole,
comerciante in Brasiovu.

Varietâti.

*** (Procesulu lui Bazaine). Díu'a pentru pertractarea procesului lui Bazaine nu e inca statorita, câci se ascépta mai intâiu resolvirea cestiunei constitutionale in camera, pentru a poté prevení pre bonapartisti, cari nu voru intrelasá a produce o escitatiune in armata. Se prevede ca decurgerea acestei pertractâri va fi sgomotósa si va provocá discussiuni infocate. Procesulu va durá 2 ½ luni. Senguru actulu de incusatiune va pretinde 18 óre, asiá dara vre-o 4—5 siedintie. In acestu actu de incusatiune se va espune intrég'a viétia a maresialului Bazaine, dela prim'a lui actiune militara pâna la capitularea dela Metz. Mai intâiu se va face o caracteristica generale asupr'a vietiei lui militarie; dupa acea voru vení la discussiune faptele lui din Spani'a, unde a luptatu cá capitanu in legiunea strainiloru pentru isabelisti firesce ca cu concessiunea regimului lui Luis Philipp. Dupa aceea retornandu din Spani'a, unde a luptatu cu bravura pentru caus'a reginei Isabel'a iéra in Franci'a, a mersu in curendu in Afric'a, unde fu lungu tempu chefulu unui bureau arabicu. Dupa mórtea maresialului de Saint Arnaud Morny facù pre Napoleonu III. atentu asupr'a lui Bazaine si in urm'a acestei recomandatiuni intrându in servitiulu bonapartistiloru fu concrediutu cu missiunea memorabila dela Mexico unde prestându servitie insemnate pentru scopurile lui Napoleonu fu radicatu de acest'a la rangulu de maresiale. In actulu de incusatiune se atinge procederea si tienut'a lui in Mexico fórte pre largu. Câtra finea imperiului sa fi avutu densulu referintie si cu opositiunea. In urma isbucnindu lupt'a fatale cu germânii armat'a francesa carea erá sub comand'a lui Mac-Mahon devenì captiva la Sedanu si dupa acea curendu capitulà si Bazaine la Metz. Acésta capitulare rusinósa e obiectulu principalu alu acestei incriminatiuni si procesulu de siguru va fi cu atâtu mai interesantu, cu câtu in decurgerea pertractârei se voru desfasiurá si deslusì tóte fasele, prin care a trecutu armat'a dela Metz pâna la díu'a capitulârei. Se voru esaminá motivele capitulatiunei si se va cercetá, ca a fostu acésta predare a fortaretiei o necesitate séu numai o tradare culpabila. — Pertractarea va aretá, de a fostu numai Bazaine singuru, séu si alte persóne complicate in acestu actu. Tugm'a pentru ca suntu multi compromisi, procesulu se va traganá inca unu tempu indelungatu. Aperatoriulu lui Bazaine e renumitulu advocatu Lechaud.

ad Nr. c. p. 15/1873.

Concursu.

Pentru ocuparea de 3 posturi invetiatoresci la scól'a gr. or. in Sighisiór'a se deschide concursu pâna in 15 Septembre st. v. a. c.

Emolumentele suntu:

1. Pentru invetiatoriulu de clas'a a III 300 fl. v. a. si 3 stenjini de lemne.
2. Pentru invetiatoriulu de clas'a a II 250 fl. v. a. si 3 stengini de lemne.
3. Pentru invetiatoriulu de clas'a I-ia 175 fl. v. a. si cuartiru de o persóna in edificiulu scólei si lemne pentru incalditu de ajunsu.

Câte 175 fl. din lefele de susu se redica cu cuitantia in rate lunarie din cas'a alodiala si restulu pâna la 300 fl. si 250 fl. dela comun'a bisericésca.

Concurentii au de a-si asterne suplicele loru instruate in intielesulu Stat. org. la comit. subscrisu parochiale sub adres'a presiedintelui Ioanu Siandru.

Invetiatorii suntu obligati pre lânga obiectele propunende in scóla, se conduca in tóta Dominec'a si serbatórea cantârile bisericesci la st'a liturgia in coru cu copiii din scóla si a tiené órele de repetitiune.

Cei ce voru documentá unu tempu mai lungu de servitiu invetiatorescu si cualificatiune mai corespundietória voru fi preferiti.

In contielegere cu protopresbiterulu respectivu.

Sighisiór'a in 20 Augustu 1873.

Comitetulu parochialu.
(1—3) I. Siandru.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessiunala gr. or. romàna din Danesiu protopresbiteratulu Sighisiórei se publica pâna in 15 Augustu st. v. a. c. concursu.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune invetiatorésca suntu:

1. In bani gat'a 50 fl. v. a. din cas'a alodiale.
2. In bucate 70 ferdele de cucurudiu sfermatu.
3. Cuartiru liberu in edificiulu scólei cu dóue odai, gradina de legumi alaturea cu o gradina de unu caru de fenu.
4. Unu pamentu aratoriu de unu caru de cucurudiu si o piciocaria. —
5. La nascerea Domnului a trei'a parte din venitulu usuatu si lemne de incalditu de ajunsu.

Concurentii au pre lânga ascernerea documenteloru de cualificatiune prescrise in stat. organicu pentru carier'a invetiatorésca câtra scaunu protopopescu gr. or. alu tract. Seghisiórei pâna la terminulu susu fipsatu a documentá ca sciu baremu dóue limbi din limbile patriei recunoscute, ca suntu deprinsi in cantârile bisericesci.

Danesiu 29 Maiu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu respectivu.

Inspectorele scolariu greco-orientalu alu tractului Seghisiórei.
Zacharia Boiu
(3—3) Protopopu.

Nr. 57. **Concursu*).**

Pre anulu scolasticu 1873/4 se escrie concursu pentru dóue stipendie din fundatiunea lui Gojdu de câte 300—400 fl. eventualminte, adeca la casu de promotiune dintr'unu stipendiu mai micu intr'unulu mai mare pentru dóue de câte 100—200 fl. pentru ascultatorii de sciintiele medicali, technice si juridice, preferendu-se intre asemenea cualificati ascultatorii de medicina si technica.

Competintii sa-si indrepteze petitiunile concursuali instruite cu atestatele de botezu, de paupertate si de studie câtra representanti'a fundatiunei lui Gojdu Pest Városháztér 8. sz. pâna la 15 Sept. a. c. cal. nou, descoperindu totu-odata, déca mai trage de unde-va vre-unu stipendu séu nu?

Totu de odata se provóca stipendistii acestei fundatiuni, ca pâna la susu atinsulu terminu se arete resultatulu studieloru din anulu trecutu, pentru ca la din contra, stipendiulu avutu se va conferí altui'a.

Pest'a 6 Aug. 1873.

Representanti'a fundatiunei lui Gojdu.
Georgiu Mocioni.
Cav. de Puscariu
(3—3) notariu.

---

*) Cele-lalte jurnale române potŭ reproduce acésta escriere de concursu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cătra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 66 ANULU XXI.

Sabiiu, in 16|28 Augustu 1873.

Deputati alesi la congresu.

In cerculu X (cleric.) s'a alesu P. Protopresb. Petru **Rosc'a**.

In cercurile (laice) urmatórie s'au alesu: Dr. Demetriu **Racuciu** adv. in cerc. I; Visarionu **Romanu** Dir. „Albinei“ in cerc. II; Dr. Lazaru **Petco** adv. in cer. XIX; Stefanu **Iosifu** profesoru gimnasialu in cerc. V; Simeonu **Popescu**, teologu abs. in cerc. VII.

Din provincia.

in 8/20 Augustu.

Domnule redactoru! De cându nu v'amu mai scrisu, 'mi vine a crede — ca d vóstra ve-ti fi cugetatu ca noi cesti din provincia vomu stá tóti pitulati dupa cuptoriu de fric'a ciumei, ce umbla astadi crucisiu curmedisiu prin tiéra. Sî dieu erá pe ací se o gaciti. Pitulati ce e dreptu n'amu statu, — dara de frica n'amu dusu dorulu. Cá se credi dara dle red. ca mai suntemu inca pâna adi in viétia, eata apucu condeiulu spre a ve mai scrie putientelu si de pre la noi din provincia.

Cu lucruri referitóre la politica — n'o sa ve incomodediu asta-data, câci politic'a si altcum nu este ocupatiunea nóstra — aceloru din provincia, abstragendu — ca noi românii preste totu pare ca amu gatat'o cu politic'a. Abiá mai scimu unde ni s'a ruptu firulu, — sî va mai trece póte multu tempu pâna cându 'lu vomu aflá. Pâna atunci sa fimu dara numai cu rebdare, — aducendu-ne aminte spre mangaiere, ca strabunii nostrii au avutu indiecitu mai multe suferintie si greutâti, decâtu cele ce le avemu noi astadi, iéra déca la multe neplaceri si suferintie mai suntemu uneori sî noi caus'a — prin neintielegerile nóstre, apoi sa nu ne rusinâmu a invetiá din cele patite.

Incâtu despre starea poporului nostru din provincia, nu suntu in stare a referá nici o noutate imbucuratória. Secet'a ce domnesce de unu tempu indelungatu, caldur'a cea nadusitóre ne-a nimicitu cu totulu sperantiele cele frumóse ce le avému in rodirea cucuruzului. Bucate merunte inca avuremu putiene, ba secar'a cea palita sî slaba rodita abiá va ajunge evreiloru pentru ferberea de spirtu pre sém'a poporului, carele sî pâna ací a scapatatu sî saracitu — gat'a de a luá lumea in capu. Cu unu cuventu prognostice — ce ne facu a crede ca avemu a ne asceptá la unu viitoriu funestu. Alaturea cu lips'a ce ne amenintia poporulu, mai grasédia apoi sî „coler'a“, — acésta bóla grea si furiósa, ce sî pâna ací a facutu o multime de victime, a culcatu la pamentu unu numeru mare de bratie muncitóre, sî a lasatu dupa sine o multime de orfani lipsiti. Par'ca e o resbunare nóua a ursitei asupr'a betului poporu. Sciinti'a mediciloru esplotata de sute de ani, cu referintia la morbulu colerei, — se afla dupa cum vediuremu, inca intr'o stare fórte primitiva.

Sa nu credeti inse dle red.!, ca in midiloculu astoru calamitâti nu ne-amu interesá sî noi de actulu celu importantu ce ne ascépta, — intielegu alegerea noului Metropolitu, ce are a se efeptuí in congresulu nostru nationalu bisericescu convocatu pre 26 a lunei curente. A ne ocupá si a ne interesá de acésta cestiune, este o datorintia sacra a nóstra a tuturor'a — câti mai tienemu contu de institutiunile nóstre bisericesci nationali — fâra cá sa ne fi permisu a dá uitârei: ce a fostu — si ce mai este inca pâna astadi — biseric'a — pentru noi? —

Dupa cum ve-ti fi vediutu dle red. jurnalistic'a magiara si germâna inca se ocupa fórte multu cu cestiunea acestei alegeri. — Unii vréu se deduca acést'a, din motivulu, câci sî jurnalistii straini dau o mare importantia acestui actu; altii atribuie acésta interesare lipsei de materialu — mai vertosu de cându cu incetarea siedintieloru dietali; altii iérasi ca jurnalele straine aru avé de cugetu a ne tulburá nitielu ap'a, spre a ne incalcí si a inaintá neintielegerile nóstre, mai vertosu prin numirea si clasificarea barbatiloru nostri — dupa cum facù de curendu diuariulu magiaru — opositiunalu, — „Hon“, carele in nrulu seu din 17 a curentei, pune inaintea publicului seu cu numele unu siru de aspiranti la scaunulu metropolitanu, clasificându-i dupa placulu sî voi'a sea, fâra a-si gasí pre omulu carele sa-'lu multiamesca. Asiá d. e. unulu — dice — numitulu diuariu magiaru e slabu sî neputinciosu; altulu betrânu dara in potere — are pracsa — dara n'are teoria; alu treilea e invetiatu, are multe sciintie teoretice, e activu, sufletu bunu de omu, carele nu scia gresí nici la o musca, — dara fâra pracsa sî esteriosu placutu; alu patrulea inaltu frumosu sî placutu, dara n'are o cultura mai inalta, ce se recere pentru unu Metropolitu. etc. etc. Firesce ca nice clasificarea dupa colórea sî tienut'a politica a fiesce-cârui aspirante nu póte lipsí, — sî neindustulitu apoi — dupa cum se vede cu nici unulu trece la dd. Mocioni si Babesiu. —

Dara se lasâmu, — ca de aceste vomu mai cetì sî audi noi inca multe pâna cându va trece actulu alegerei. Datorinti'a nóstra este a ne cunósce adeveratulu interesu, a ne cunósce ómenii si pre noi insine, a face — fâra ori ce patima o revista preste trecutu — sî a cautá cu destula seriositate la viitoriu; iéra aspirantiloru la acésta demnitate — déca ne aru fi permisu — nu le-amu poté recomendá alta, decâtu cá fiesce-care sa-si mesure poterile sele, — sa-'si traga bine socót'a cu sine, aducendu-si aminte ca fiitoriulu metropolitu are a continuá firulu intreruptu, a calcá in urm'a marelui Archiereu Andreiu, — carele a fostu unu fenomenu raru pre orizontele nostru bisericescu si nationalu, cá carele numai tempulu sî chiaru secolii potu produce.

Dealtmintrea ori-care aru fi resultatulu alegerei, atât'a stá, ca sórtea fiitoriului Metropolitu la noi, nu e de invidiatu. Congresulu viitoriu — acea cununa frumósa — compusa din 120 barbati distinsi, in mân'a câror'a, clerulu si poporulu credinciosu si-a depusu increderea sea, are o problema grea de deslegatu, are a cautá omulu — barbatulu — intru carele va aflá concentrate cele mai numeróse cualitâti, cele mai frumóse virtuti; sî congresulu va potea aflá pré usioru in sinulu seu pre barbatulu cautatu, indata ce-'si va luá de problema, ca salutea bisericei ni este astadi legea suprema, fâra a se dá locu patimiloru personali, cari s'au indatinatu a jocá in dilele nóstre o rola nefericita in lume. Motivulu din care a intemeiatu Christosu biseric'a sea — a fostu fericirea, sî basea pre carea a zidit'o a fostu dragostea, carea unic'a este in stare a produce: unitatea, armoni'a, concordi'a sî poterea nóstra. Acestu motivu, acésta basa are a serví de cinosura sî barbatiloru nostri din cari se compune congresulu.

Noi cesti din provincia numai astfeliu, sî pre acést'a cale potemu asceptá unu resultatu bunu, numai prin asemenea midilóce credemu ca 'si va poté deslegá congresulu viitoriu sublim'a sea problema; de aceea ve marturisescu dle red., ca procedur'a cea dictatóre si nesocotita, a redactiunei „Albinei“ respective a dlui **Babesiu**, ce contribue fórte multu la sfasiarea sî imparecherea barbatiloru nostrii, ne-a pusu la cugete, cá sa nu-lu mai potemu intielege: ce vré, sî unde tientesce? Nu e tempulu a ne dimite la vorbe mai de aprópe cu d-sea dara cându d-sea numai éca asiá din bunu seninu prin corespundintiele sele intréba cu inversiunare pre cei dela „Telegr. Rom.“ unde ve este, mintea, inim'a, rusinea, ne vine a crede, ca dlui numai tiene intru nimic'a contu, nici baremu de ceea ce lumea numesce, **buna cuviintia**; iéra procedur'a d-sele cea ostila fati'a cu venerat'a persóna a parintelui vicariu Pope'a, in carele de unu tempu indelungatu cu putiena intrerupere arunca cu tina, ne-a umplutu de grétia si indignatiune. — Are óre d-lui tactu, are inima de românu, este elu fiulu celu devotatu alu bisericei ortodoxe, — atunci, cându 'si folosesce cunoscintiele sele frumóse spre a despopularisá, spre a loví intrunu barbatu distinsu si eruditu, — carele a fostu si este totdeun'a cu trupu sî sufletu alu natiunei si a-lu bisericei? Prin aceste maniere crede dlui ca va face bine natiunei sî bisericei sele, pentru care — dice ca s'a ostenitu sî s'a sacrificatu? Déca crede astfeliu, — apoi s'a insielatu amaru! Ori crede dlui — ca lovindu cu tina d'arendulu in cei mai meritati barbati ai nostrii, remanendu in urm'a urmeloru singuru — cu putienteii sei aderinti — cari póte inca lu voru parasí in dile de ispita, — va puté salvá sî ferici singuru natiunea si biseric'a? — Faca bine sa nu créda acést'a. Dlu Babesiu ni spune in nr. 58 alu „Albinei“ ca are raporturi la mâna despre persón'a parintelui Vicariu Pope'a. Bine, dle B! numai sa nu ve insiele cei ce ve facu rapórtele. Sî dieu — avutatí dvóstra d-le B! lipsa de atari rapórte secrete — respective denunciâri — despre o persóna atâtu de cunoscuta, — carea alaturea cu d-vóstra a lucratu la lumin'a dilei, — nu in ascunsu ci in fati'a lumei? Pre calea acést'a nu vomu ajunge, nu potemu ajunge la nici unu bine.

Scrietoriulu acestoru sîre cunósce de diecenii pre P. Archimandritu Pope'a, sî déca e vorb'a de insusîri, apoi potu sa dicu ca insusîrile cele mai nobile le are densulu, preste tóte inse caracterulu seu celu firmu este respectatu de toti câti 'lu cunoscu si nu sciu la o intrebare de deadreptulu ce aru respunde la aceste dlu B. — Dlu Babesiu cându spune ca are rapórte despre persón'a P. Archim. Pope'a, aru trebuí sa cugete ca publiculu nu este asiá de **tontu** cá sa créda numai cele dise de d-sea respective de dloru, sa cugete ca publiculu va cugetá sî la impregiurarea acea, ca acum de vre-o doi trei ani incóce cine a condusu mai multu afacerile archidiecesei si cum le-au condusu, trebuie sa nu fia asiá slabi de memoria si sa-si aduca aminte ca sinódele archidiecesane, cari dieu! tragu mai multu in cupana de câtu sute de rapórte resp. denunciâri de ale dlui B. si au disu verdictele loru cele favorabile pentru P. Archim. Pope'a sî asiá publiculu póte venì lesne la convingere, precum amu venitu noi ca dlu *Babesiu* uneltesce nu pentru binele bisericei, ci din contra.

Sfasiindu-ne noi intre noi, consumându-ne pâna sî acele poteri mici, de cari mai dispunemu — cá cându ne-amu fi juratu a nu ne poté intielege, a nu ne poté desparti de passiunile personali, pre cari insine-le nutrimu de buna voia cu multa predilectiune — apoi celu putienu sa nu mai strigâmu in lume, ca totu reulu ne vine numai — sî totu numai dela straini!

Cu aceste incheiu, pentru astadata dle redactoru. Provedinti'a Ddieiésca, fia sî asta-data cu natiunea si biseric'a nóstra! —u.

Arondarea municipieloru este la ordinea dilei in foile ungaresci. Unu articulu in „P. N.“ tacsédia de non sensu arondarea succesiva sustienuta de unii. Déca e vorb'a ca prin acést'a s'aru crutiá interesele unor'a nu trebuie uitatu ca interesele societâtiei suntu de a se pune totu-déun'a mai pre susu de interesele speciale.

Diet'a Croatiei s'a deschisu in 25 Augustu n. de câtra presiedintele Muzuranici cu o cuventare, in carea esprima speranti'a de o intielegere. Acceptarea proiectului de complanâre intre Croati'a si Ungari'a e verosimila.

Provincialisarea confinieloru militari progresédia fâra de nici o pedeca. Comitatele Baciuc'a, Temesiu si Torontalu au avutu adunârile loru generali, in cari li s'a aretatu fostiloru confiniari carele este cerculu loru de activitate in adunârile municipali.

Nu este de multu de cându se vorbea multu si tare despre o fusiune a centrului stângei cu drépt'a. Cu deosebire se vede a fi datu ansa la supositiunile aceste unele enunciatiuni ale lui Csernatony, in cari dîcea elu, ca trebuie lasata cért'a dreptului de statu, carea desparte pre drépt'a de stâng'a la o parte. In Debrecinu inse, unde e resiedinti'a puterei tissaistice cugeta altfeliu ómenii pentru aceea in o adunare generale au condemnatu tienut'a fusiunistica.

In Spani'a au inceputu lucrurile a luá o directiune mai favorabile pentru republicani. Telegramulu celu din urma ne spune ca carlistii fura batuti la Tortola in 24. l. c. asiá de tare incâtu a fostu siliti a trece fruntariele in Franci'a.

Sabiiu 8 Augustu v. 1873.

Domnule redactoru! Déca onorabil'a redactiune in nr. 63 alu „Telegrafului Romanu“, au avutu placerea si passiunea, a se ocupá mai pre largu de actulu si resultatulu alegerei de deputatu clericale in cerculu elect. I. pentru congresulu conchiamatu pre 26 Aug. a. c., a atinge acolo si persón'a mea — in modu usitatu [1] — a retacé fapte seversite de o parte si a atribuí partei celei-lalte fapte scornite [2]; credu ca onorat'a redactiune nu va refusá a primí in colónele „Telegr. Rom.“ unu respunsu, prin care sa se reduca tóte la adeverat'a loru valóre [3]), nici nu se va luá in nume de reu déca enarându faptele se voru aduce in combinatiune si persónele active.

Situatiunea presenta este asiá de apesatória si atmosfer'a nóstra sociale asiá de suffocatória (?) — innadusitória — incâtu intr'adeveru, se cere o taria estraordinaria, o rabdare si suferintia spirituale pâna la martiriu, a mai priví cu pacientia si cu tacere la tóte câte se petrecu, la tóte câte se planuescu, câte se uneltescu, si apoi pre ce câli, cu ce medilóce [4]?

Amu ajunsu departe — amu ajunsu sa vedemu inpulpandu-se si luptandu-se cá sa ajunga la valóre morale, si la noi doctrin'a si principiulu: „finis sanctificat media“ [5].

O mica proba de astfeliu de moralu este si oper'a: „O alegere de deputatu“ din nr. 63 alu „Tel. Rom.“ [6].

Sa me ierte onorat'a redactiune, déca eu acésta opera, nevediendu-o subscrisa de nimenea, o atribuiu onoratei redactiuni si in cele urmatórie me voiu adresá câtra ea.

Este unu ce necualificaveru — cá sa nu-i dîcu cu numele celu adeveratu — cá unu actu seversîtu in publicu inaintea si prin concursulu a 45 de barbati preoti, partea cea mai mare carunti si de biserica bine-meritati, unu actu seversîtu in tóta liniscea si in cea mai buna ordine si legalitate, sa se mai póta sucí si resucí, combate si stigmatisá de ilegalu [7].

Este o mare cutesantia a degradá pre o preotime din dóue tracte protopresviterali la starea nedémna de o turma de oi — séu cum au dîsu cine-va — de vaci, — pre carea unulu séu doi baieti sa o mâne in catrau li place; dara este o ironia cu atâtu mai mare si o aparitiune cu atât'a mai trista, a trambitá in lumea larga: „Constitutiune liberale bisericésca!“ si de alta parte inca vibrandu oscilatiunile trombitiei, a pretinde cu pumnulu restitu: supunere la porunca [8]. — Acést'a este starea lucrului la noi fatia de alegerile dejá trecute; intrég'a archidiecesa este subminata si pusa cá in stare de asediu din partea unoru ómeni, numai pentru scopuri personali, pentru interese egoistice a câtoru-va [9].

Prin acést'a numai se póte justificá esacerbatiunea, ca in Sabiiu tocm'a inaintea usiloru loru le-au cadiutu candidatulu; si tipetulu de periclitarea bisericei, de vinderea dreptului archidiecesei, de lingusiri, de pressiune si altele.

Si cine altulu e in stare sa faca tóte acestea, fâra numai, consortiulu multu iubitului si proscrisului protopresbiteru Hanni'a? [10]

Domnule redactoru! a-ti luatu parte activa — de-si dupa parerea mea basata pre liter'a legei, nechiamatu [11] — la intregu actulu acestei alegeri; déca d-ta erai omu impartialu, erai detoriu adeverului si chiaru reputatiunei d-tale [12], cá, avendu placere sa iesi cu elu inaintea publicului, sa-lu descrii asiá, precum au decursu, sciindu ca avemu la elu fâra d-ta 44 de martori.

Multiamita lui Ddieu si preotîmei tractuali, eu, — potu dîce preste totu — me bucuru de stim'a si increderea acelei'a si si de ascultarea ei, dara nu de o ascultare órba, pentru — ca eu amu condemnatu si voiu condemná pre toti si cari pretindu, si cari dau atare ascultare órba [13]. — Dara pre lânga tóte acestea Te-asi rogá dle redactoru sa-mi numesci numai pre unu preotu dintre cei 40 din ambe tractele cari au participatu la alegere, cu care sa fiu vorbitu eu inainte de 3 Aug. a. c. despre alegere, si sa-i fiiu propusu numai, — ceea ce este nu numai iertatu, dara de multe ori si detorinti'a, — pre N. séu N. de candidatu [14]; séu care preotu, Vineri in dîu'a alegerei din bunatatea mea aru fi fostu chiamatu la mine séu la par. prot Popescu spre a-i impune, ca pre cine sa aléga?

---

[1] Ce sa i faci proverbului: „precum e sântulu asiá e si tamâi'a“! R.

[2] Ce fapte s'au retacutu si cari suntu acele scornite? E de miratu, ca de câte ori te-amu intalnitu in publicitate totu-déun'a te-amu gasitu in midiloculu lamentatiuniloru, ca ti s'a facutu nedraptate; dara sa vedemu ce dîci mai departe. R.

[3] Acést'a se facuse prin cele publicate in nr. 63 alu „Tel. Rom.“, publicâmu respunsulu inse cá sa vedi d-ta si sa védia publiculu câtu suntemu noi de indulgenti fatia cu d-ta! R.

[4] Dara, asiá este, inse tóte aceste aru trebuì sa le dîcemu noi, câci amu voì sa scimu in ce se cuprinde suferinti'a martiriale a d-tale? R.

[5] Si durere ca amu si ajunsu, câci eata ca: gur'a pecatosului adeveru graiesce. R.

[6] Voea-i sa dîci: oper'a alegerei de deputatu publicata in etc. R.

[7] Noi 'Ti punemu intrebarea, ca cualificaveru e cându cine-va vine, si aceea ce se póte prinde cu mân'a o néga in publicu? ba cualificaverulu 'si da aieru de a face pre tóta lumea pecatósa si numai pre sine curatu cá lumina? R.

[8] Tóta dreptatea, dara pune-ti mân'a pre inima si dî d-ta ca n'ai calcatu acestu dreptu sântu constitutiunale, n'ai degradatu insu'ti cu consociulu d-tale preotimea, in fapta, la ceea ce dîci si atunci apoi cauta si arunca autocratismulu si mai sciu eu ce asupr'a altor'a. R.

[9] Asemenea dreptu ai vorbitu, inse pentru cá sa védia publiculu cine suntu acei câti-va, cari subminéza etc., publicâmu mai la vale manifestulu comitetului d-vóstra litografatu, va se dîca, pentru cá sa aveti cu ce subminá tóta archidieces'a, care menifestu este provediutu si cu propri'a subscriere a pré on. d-tale. Si apoi totu d-ta de câtra padure! Ean spunemi d-ta cum se póte cualificá asiá ce-va, séu cum ai cualificá d-ta cându s'aru fi facutu din alta parte asiá ce-va? R.

[10] Credi d-ta ca déca faci espectoratiuni de aceste, adeverulu nu remane totu adeveru? Restórna d-ta adeverulu ca archidieces'a nu are unu dreptu restrensu la alegerea episcopului seu, si restórna d-ta dreptulu ei de a avé 60 representanti, restórna in fine, ca alesulu d-tale nu e o persóna carea este deosebitu consacrata unei din cele dóue diecese sufragane si fa pre cine-va sa créda, ca archidieces'a nu perde unu votu la alegerea de Metropolitu si apoi dî d-ta, celu dintâiu pre lume, ca a perde voturi este o fericire, pentru ori-ce representantia. Câtu pentru cele-lalte a se vedé mai susu R.

[11] Mi pare reu ca slabiciunile in cunoscinticle d-tale despre legile bisericei nóstre le strapuni si in publicitate Atât'a jertfa nu pretindeamu. Se vede acum ca adeverulu ai dîsu in sinodu ca orbecaesci; dara adeveru a dîsu si acel'a care ti-a reflectatu, ca celu ce va sa orbecaiésca in orbecaire remane pururea. Scii d-ta cându erá Par. Popescu numai profesoru in seminariulu archidiecesanu si erá notariu alu colegiului in Saliste, atunci nu se vatemá liter'a legei; acum ca suntu altii se vatema legea. — De unu astfeliu de talcuitoriu de legi sa ferésca Ddieu pre tóta lumea! R.

[12] Ce mila te-a ajunsu de mine, dupa ce mai intâiu m'ai injuratu cá unu . . . . de „s . . .“. R.

[13] Pentru aceea fugu toti tenerii cei buni din tractulu Précinstiei Tale, d. e. Iosofu, gimnasistu absolutu cu maturitate, ... de carii nu ai nici unu preotu. R.

[14] Cu toti ai vorbitu, nu cu unulu, si mai pre urma, dupa cum ai marturisitu d-ta si P. Popescu si cu P. Cuntianu inainte de alegeri, dîceati, cu cinci dîle, cârui'a inse iéra dupa marturisirea d-tale ia-i fostu impartasîtu lucrulu sub strictissim'a rosa. R.

FOISIÓRA.

Discursu

tienutu in 29 Iuliu st. v. a. c. la intrunirea din Sabesiu.

> Motto: „Lenesiulu, care ascunde mân'a in sinu, nu póte se o duca la gura.“
>
> *Im. Solomonu.*

(capetu.)

Sub conducerea tieraniloru estraordinari Horea si Closc'a au spartu, au arsu, au ucisu cu o furia demna de suferintiele secularie, si dupa ce au gustatu libertatea de câte-va septamâni au cadiutu victima resbunârei.

Din cele dîse pâná ací se vede apriatu ca in luptele nóstre politice ne-a lipsitu factorulu celu mai poternicu, industri'a si comerciulu.

Comerciantulu si industriasiulu, liberu si independentu prin positi'a sea, câci esistinti'a lui nu depinde din grati'a nimerui; asediatu cu locuintia in curentulu afaceriloru publice, in loculu celu dintâiu orasie, ceea ce face, cá elu se fia totu-deun'a in este chematu a eluptá si a pastrá drepturile si libertâtile nationale. Amu disu a pastrá drepturile si libertâtile, câci in adeveru este cu multu mai greu, a pastrá decâtu a castigá ce-va.

Eluptarea si conservarea unei positiuni mai bune cere de necese spiritulu de sacrificiu. Acest'a se nasce si se nu tresce in proportia mai mare acolo, unde este inteligint'a si averea. Averea si inteligint'a suntu in orasie. Deci cându va vorbí inteligintia comerciu si industri'a romàna in numele orasieloru resunetulu va trece de siguru preste colónele Gazetei si Albinei.

Credu ca amu sulevatu de ajunsu importanti'a orasieloru, a comerciului si a industriei din punctu de vedere politicu, ne remâne terenulu economicu si moralu. Natiunea romàna, grati'a poterei sele de viétia, cresce si se imultiesce. Pamentulu pre care locuesce si midilócele de traiu suntu totu acelea-si, cari erau acum 200 ani. Dejá au inceputu a fi insuficiente. Ce va resultá, déca noi vomu remâné totu pre lânga acést'a? Iéta o intrebare care ni o amu pusu atâtu de raru si la care n'amu respunsu nici odata intr'unu modu satisfacetoriu.

Lips'a midilóceloru de traiu aduce pre omu a traí din mâna in gura. Acést'a 'lu umilesce, câci scimu cu totii, ca intr'unu modu se pórta unu omu cu dare de mâna, si inaltulu acel'a, care n'are unde sa-si plece capulu. Umilinti'a detrage semtiulu de onóre si pudóre. Omulu fâra acestea devine fiinti'a cea mai misera, si este constatatu, ca acést'a e partea cea mai slaba a natiunei, si ca in acésta betia si alte vitie 'si recruta in numeru mai mare victimile sele. Omulu cu dare de mâna are destule ocupaciuni, care i rapescu tempulu, ba chiaru cugetele la vitie ordinarie. Omulu cadiutu sub pressiunea seraciei cauta anume feliu de feliu de midilóce, pentru a scapá celu pucinu câte-va momente de greutâtile sortiei.

Proletari nu avemu pâna acum'a si cu tóte acestea simptome triste se vedescu ici colea. Suntu unele sate românе, a-si poté numí eu insumi dupa mic'a mea esperintia, pâna la 10, in care populatiunea romàna stationédia, si acést'a din caus'a seraciei. O parte din cei mai seraci, din caus'a traiului reu, si a betiei moru inainte de vreme in numeru mai mare cá in alte locuri, iéra alta parte totu din aceia-si causa iau lumea in capu spre a inmultí proletariatulu in alte pârti. Si acést'a este o perdere fórte simtibila din punctu de vedere natiunalu.

Pentru cá sa nu cademu si mai multu in impasulu acest'a, si pentru cá se punemu stavila reului, pâna cându este la inceputu, trebuie sa ne gândimu si se deschidemu si alte midilóce de traiu, cá acesti nenorociti sa-si póta cascigá pânea cea de tóte dîlele intr'unu modu onestu.

Natiunile cele mari cum e natiunea germâna, si altele, au ajunsu departe cu crearea de astfeliu de midilóce. Fiindu ca ei au trecutu preste industria si comerciu, au inceputu a colonisá locurile desierte si mai pucinu locuite din lumea vechia si nóua. Tempulu ne silesce, cá se urmâmu si noi calea strabatuta de densii, si sa incepemu cu o óra mai curendu a ne creá industria si comerciu natiunalu.

Lucrulu este mare, cere sacrificii si tempu. Déca nu vomu stá cu mânile in sinu câte-va decenii ne va dá aceea, ce nu ne-au potutu dá tóte seculile, ce au trecutu preste capetele nóstre. Deceniile in viéti'a popóreloru suntu dîle; munc'a si sacrificiele se uita, dara oper'a remâne neperitóre si urmasii nostri voru binecuventá memori'a celoru ce s'au ingrigitu pentru densii. — Sa resumâmu acum pre scurtu ceea ce amu dîsu! Nu voimu, pre terenu politicu, subjugarea nici unui poporu, dara voimu a nu fi subjugati de nimenea, si a ne ocupá in patria

Din 42 de guri resuna la acést'a: „unu mare mare neadeveru au propoveduitu[15] Telegrafulu“!

Lucrulu, dle redactoru! — déca vei binevoí a-ti aduce aminte — s'au intemplatu asiá:

Pre la 8½ óre in dîu'a alegerei, o parte mare din alegatori se aflau pre strada aprópe de resiedinti'a metropolitana, impartiti in patru grupe.

Parintii asessori consistoriali Nicolau Cristea[16], Moise Lazaru, Dimitrie Cuntianu si archidiaconulu Fratesiu, tieneau predici preotiloru, fia-care la câte o grupa, cá sa aléga de deputatu pre parintele asessoru consistorialu Nicolau Cristea.

Par. archidiaconu Fratesiu umblá dela grupa la grupa si dela preotu la preotu, cu o epistola in mâna, prin care incercá a seduce preotimea sa créda, ca Présânti'a Sea Par. Episcopu Ivacicoviciu, — dupa cum ii au scrisu unu par. protopopu, — are sa fia alesu de deputatu in cerculu alu VI electoralu, sa nu se aléga si in cerculu acest'a, cá nu fiindu Présânti'a Sea alesu in dóue cercuri, cerculu nostru se remana fâra deputatu[17].

Asiá amu aflatu eu preotimea haranguata, carea inse câtu amu ajunsu in mediuloculu ei, s'au adunatu in giurulu meu, — aretandu invederat'a nemultiamire cu candidatulu propusu de susu numitii patru domni[18].

Vediendu acést'a amu dechiaratu preotimei, ca eu suntu pentru alegerea Présântiei Sele Par. Episcopu Ivacicoviciu. P. archidiaconu Fratesiu au avutu cutesanti'a a scóte si inaintea mea mentionat'a epistola, a-mi dechiará, cumca are scire prea sigura, ca Présânti'a Sea P. Episcopu Ivacicoviciu nu numai va fi alesu in cerculu alu VI. dara au si dechiaratu alegatoriloru ca va primí mandatulu*), de-si par. archidiaconu sciá (?) fórte bine, ca cerculu alu VI este dela Ddieu si dela ómeni destinatu pentru densulu, precum in fapta s'au si aretatu. O caracteristica cá acest'a dela unu archidiaconu teneru, care promite multu in venitoriu.

Destulu ca apucaturile parintiloru de mai susu nu au prinsu si cursele loru au remasu fâra de nici unu efectu[19].

Cum au fostu convinsa si petrunsa preotimea din prelegerile de pre strada a dd. asessori consistoriali, cá sa-si concentredie voturile in candidatulu domnieloru sele? au aretatu eclatantu, resultatulu alegerei, carea 'mi pare bine, ca in contra convingerei mele — s'au seversítu in fatia si prin concursulu — de-si negativu — alu dd-loru.

Congresulu e chiamatu si singuru (?) indreptatitu a-si esprime verdictulu asupr'a acestui actu, atâtu in privinti'a formei câtu si alu egalitâtiei; sum siguru ca acelu verdictu va fi altulu, de cum este alu „Telegrafului“.

Ce anume si cum s'au vorbitu in conferinti'a privata dintre actulu alegerei? acést'a s'aru puté scí numai, déca ne-amu fi fostu preingrigitu de unu stenografu. Destulu ca se constatéza si din partea contraria, ca lupt'a din partea acést'a au fostu prevalenta[20]. Câtu pentru cele ce mi se atribue mie ca le-si fi vorbitu, me aflu detoriu adeverului a dechiará, ca nici o litera nu e adeveratu.

Eu amu combatutu parerile si argumentele celoru trei antevorbitori, Lazaru, Cristea si Cuntianu, si amu inchiaiatu asiá: „S'au conferitu destulu, eu redeschidu siedinti'a si poftescu pre fratii PP. alegatori, cá fia-carele sa-si dea votulu seu liberu dupa cea mai buna sciintia si convingere.“

Este caracteristicu, ca p. asessoru Cristea in aperarea candidaturei sele au admisu possibilitatea, cá Présânti'a Sea Par. Episcopu Procopiu sa fia alesu in tóte cele diece cercuri preotiesci din archidiecesa, au concesu sa se aléga in ori si care dela II pâna. la X. fara a aflá lucrulu in contr'a spiritului legei si in contr'a naturei; numai in cerculu I. nu. Ací e vendiare de dreptu, tradare, lingusíre etc. etc.[21]

Déca cu ocasiunea acestui actu de alegere póte fi vorb'a de pressiune; apoi acést'a numai la dd. ases. consist. Lazaru, Cristea, Cuntianu si archidiaconulu Fratesiu se póte reduce; pentru ca bine scii dle redactoru! ca tóta pressiunea — apesarea — se face de dinsusu in josu, si prin potere. — Cine suntemu noi doi protopresbiteri, fatia de trei ases. consist. si unu factotum archidiaconu? Déca inse totusi pressiunea ni s'aru atribuí nóue, atunci nu aru puté urmá alta, decâtu ca numitii parinti préonorati séu nu suntu la loculu loru, séu n'au increderea preotimei, séu au luptatu pentru o causa nu drépta, séu tóte trei laolalta[22]. — Ceea ce inse noi nu potemu concede.

Nu pressiune dara dle redactoru! ci convingere si credintia au fostu motorii actului si resultatului alegerei nóstre. Apoi scii d-ta fórte bine si aceea, ca din pétr'a convingerei si a credintiei, de o a-i pune si in téscu nu poti stórce apa[23].

In astfeliu de impregiurâri trebuie sa ne mirâmu de mirarea cârei'a i dati spressiune cându dîceti: „este curiosu ca preotimea afara de cele dîse inainte de actulu alegerei, aprobá tóte vorbirile celoru ce vorbira contra candidatiunei facute de ambii pp. protopresviteri. — Din care aprobâri de altmintrea, afara de un'a, multu dóue voci — aduti aminte dle, — nu s'au audîtu[24]. —

Se pune mai pre urma intrebarea: ce servitiu si cu a cui scire, au facutu susu dîsii doi protopresviteri Présântiei Sele P. Procopiu?

Ni ve-ti iertá dle si domniloru? déca lucrulu acest'a s'au facutu acum deodata fâra scirea si binecuventarea d-vóstre, — dara sa avemu mangaierea ca s'au sigilatu cu scirea, invoirea si votulu celoru indreptatiti.

Apoi noi n'amu cautatu, n'amu intentionatu sa facemu servitii persónei Présântiei Sele Parintelui Episcopu Procopiu, — precum facu cei ce se inchina la chipuri cioplite[25], cá sa se sature din jertfele acelor'a[26] de care servitii scimu ca Présânti'a Sea n'are trebuintia; ci amu cautatu, amu nisuitu sa facemu servitii causei (?) celei grave, momentuóse si de mari dimensiuni pentru intrég'a biserica si provinci'a nóstra metropolitana.

Noi ne-amu infatisiatu lucrulu asiá:

Congresulu electoralu are a resólve o problema grea, are sa aléga pre urmatoriulu marelui de eterna memoria demnului Archiepiscopu si metropolitu Andreiu[27]. La resolvirea acestei probleme nu e chiamatu ori si cine, fia chiaru si alesu.

Dreptulu de alegere passivu alu singuraticeloru eparchii — care multiamita constitutiunei nóstre bisericesci[28] — nu e restrinsu, fâra la numeru, ne-amu tienutu de cea mai strinsa si mai sânta detorintia, a ne folosí de elu asiá cá cerculu nostru electorale sa dee congresului contigentulu seu, prin alegerea si ablegarea — câtu se póte — alu celui mai demnu si mai chiamatu barbatu din clerulu provinciei nóstre metropolitane[29], carele sa si scia si sa aiba si cea mai firma vointia si cea mai curata consciintia a conlucrá la deslegarea marei si grelei probleme, spre binele si prosperarea s. nóstre biserici metropolitane in genere si archidiecesane in specie.

De atare barbatu amu crediutu a fi aflatu in Présânti'a Sea Parintele Episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicoviciu.

Noi tare credemu ca déca numai 61 de deputati congresuali cá Présânti'a Sea deputatulu nostru voru siedé in congresulu nostru electorale, problem'a acestui'a se va resolví spre marirea lui Ddieu, spre binele bisericei nóstre archidiecesane si metropolitane si spre onórea congresului.

Déca acést'a insémna a lucrá in contr'a spiritului legei, in contr'a naturei lucrului, apoi fia voi'a d-tale dle redactoru! eu sum cu totului totu de alta convingere[30]; congresulu ne va luminá pre amendoi.

I. Hanni'a.

Publicâmu aici acestu **manifestu** cá sa véda publiculu si P. Hanni'a cine a influintiatu séu dupa cum dîce P. **Hanni**'a subminatu archidieces'a cu ocasiunea alegeriloru. Noi avemu mai multe esemplarie de aceste cari ni-au venitu din cele mai diverse pârti ale archidiecesei, tóte suntu litografate. Eata-'lu:

„Multu onorate Domnule! Actulu alegerei de Metropolitu, pentru care e convocatu congresulu nostru bisericescu pre dîu'a de 7 Sep. 26 Aug. a. c. la Sabiiu, fiindu de cea mai mare importantia pentru interesele nóstre bisericesci si natiunali, credemu de detorinti'a fia-cui, de a conlucrá la reesirea lui norocósa si salutaria.

„Nu incape indoiél'a, ca resultatulu depinde dela modulu, cum va fi compusu congresulu. Credemu deci ca in punctulu acest'a avemu ne aperata trebuintia a ne comunicá ideile si a ne intielege de tempuriu.

„Intr'o **conferintia de mai multi barbati bine simtitori** tienuta ieri aici in Sabiiu ne intr'uniremu asupr'a mai multoru persóne devotate causei nóstre comune si cari credemu, ca voru concentrá increderea respectiveloru cercuri electorali Ne permitemu a-ti comunicá parerea numitei conferintie cu privire la cercurile d-vóstre si a ve recomendá cá deputatu congresualu preotiescu pentru cerculu d-vóstre elect. VII din Jabenitia pre dlu protopopu Iosifu **Brancovanu***) din Idicelu, iéra cá deputatu mirénu pentru cerculu d-vóstre electoralu din Galatiu, pre dlu subjude reg. Ioane **Bodilla** din Sabiiu.

„Incâtu nu a-ti avé alti individi de asemene, ori de mai mare incredere pentru caus'a cea mare te rogâmu a staruí cu influinti'a d-tale latita pentru alegerea numitiloru barbati.

Ai multu onoratu D-Tale.

Sabiiu in 8 Augustu 1873.

Stimatori.

I. Hanni'a, **E. Macelariu**,
Vis. Romanu. **Dr. Racuciu.**“

---

[15] Te insieli. R.

[16] Nu este adeveratu. R.

[17] Se vede ca d-ta erá-i totu printre grupe; epistol'a este adeverata si temerea Par. Archidiaconu asiá dara inca a fostu fórte intemeiata. R.

[18] Acést'a e unu neadeveru necualificaveru. R.

*) P. archidiaconu nu a dîsu ca Présânti'a sea, ci altii din giurulu Présântiei Sele a rugatu pre respectivii sa lu aléga; pre cându Dt'a ai dechiaratu ca ai doue epistole deadreptulu dela Présânti'a sea ca primesce alegerea in cerculu I. R

[19] Difficile est satyram non scribere. R.

[20] Câtu pentru poterea argumenteloru asiá este, si me miru ca vini sa constatezi si d-ta acést'a. Asiá dara marturisesci insuti ca ai invinsu numai cu voturile preotimei castigate de mai inainte. R.

[21] Se vede ca nu ai intielesu bine cele ce a dîsu Par. as. Cristea; cându a admisu possibilitatea aceleia-'si alegeri si in cele nóue cercuri ale archidiecesei, a admisu numai ceea ce s'a intemplatu in cerculu I, ergo ceea ce este in cerculu I aru fi fostu si in cele-lalte nóue. R.

[22] D-ta atestezi prin acést'a fâra de a voí, ca consistoriulu n'a intrebuintiatu nici o pressiune asupr'a nimenui, pentru ca acést'a se tiene de obiceiulu celoru subsemnati in manifestulu publicatu. Asiá in privinti'a acést'a déca tacea-i remanea-i filosofu. Dealtmintrea nu scii d-ta istori'a tîganului cându i-a dîsu óre-cine: „scóla mei din drumu ca vine imperatulu!“ ca a respunsu: „ca dóra nu vine Mari'a Sea dlu solgabireu!“ R.

[23] Fórte bine, asiá este, dara din intunereculu nesciintiei fâra de téscu la unu simplu cuventu magulitoriu storci munti de auru. R.

[24] E de crediutu ca d-ta nu vei fi audîtu mai multu decâtu dóue, ba me miru, ca le-ai audîtu si pre aceste. Causele nu le mai spunemu. R.

[25] De cari d-ta de siguru, ca nici nu te tieni, dara nici nu le respectezi, pentru ca se vede ca-ti place totu ce e necioplitu. R.

[26] Pre câtu nu-ti placu chipurile cioplite pre atât'a inse nu te-ai departatu nici odata de jertfele cele grase dela acelea. R.

[27] Pre care d-ta chiaru si in o adunare generale, in audiulu tuturoru, nu te-ai sfiitu a-lu numí in batjocura de „principalulu meu“. R.

[28] La care d-ta n'ai contribuitu nimic'a. R.

[29] Respectu câtra persón'a pre carea o stimâmu mai multu decâtu d-ta, aici inse e vorb'a de dreptulu archidiecesei datu de stat. organicu, pre care d-vóstra l'ati calcatu in picióre. Si tocm'a din acésta causa credemu ca pre lânga congresu mai are si archidieces'a sa vorbésca, pre carea o atinge mai de aprópe, unu cuventu dóue. R.

[30] Suntu urme despre convingerile d-tale, ele suntu numai identitatea cu ceea ce-ti vine mai bine. R.

*) Destituitu. R.

---

loculu, ce ni se cuvine dupa dreptu si dreptate. Prin crearea industriei si comerciului, voimu sa creâmu fortulu natiunalu, care se infrunte fortunele si vijeliile tempului si din care sa ne eluptâmu impartasire ecuala la beneficiile, ce le ofera unu statu regulatu, intru sustinerea cârui'a contribuimu de seculi cu averea si sângele nostru. Voimu sa ne creâmu acelu fortu, din care sa facemu valabile pretensiunile cele drepte, ce le avemu cá maioritatea locuitoriloru din acésta tiéra. Din punctu de vedere economicu si moralu voimu sa scótemu din orasiele saraciei, si se conservâmu cá luptatori bravi pre fiii si fratii nostri, voimu a sustiené demnitatea si onórea tuturoru membriloru organismului nostru natiunalu; voimu in fine sa alungâmu si sa denegâmu tuturoru vitiiloru, cari au inceputu se róda in vinele nóstre, domiciliulu dintre noi. Siguru ca amu aflatu inimi românesci care batu cá si inim'a mea pentru binele si prosperarea natiunei, siguru ca amu aflatu simtieminte nobile in acei'a câtra cari n'amu adresatu, afirmu pentru ultim'a óra; ca industri'a si comerciulu suntu baile din care se scóte averea, moralitatea si tari'a unei natiuni. Fia-ne pururea aminte ca acestea suntu petrile din capulu unghiului, pre cari se voru basá drepturile si libertâtile nóstre!

Deci sa nu ascundemu mân'a in sinu, ci se folosimu bine presintele, déca voimu sa avemu binecuventârile posteritâtiei, câci la din contra ne ascépta blastemele copiiloru nostrii. Amu dîsu.

Ioanu C. **Tacitu.**

Mercurea in 10/8 1873.

Omulu lasatu de sine singuru pre acestu pamentu aru rataci. Facultâtile lui spirituale nu se potu cultivá fâra ajutoriu strainu. Acestu ajutoriu 'lu primesce omulu mai intâiu din cas'a parintiésca.

Dara cas'a parintiésca nu e in stare a dá micului omu totu ajutoriulu spiritualu necesariu spre a face din trensulu aceea, pentru ce e destinatu in lume. De aici apoi necesitatea scólei, a cârei chiemare e a face din micii copii apoi ómeni folositori siesi natiunei, bisericei si in generalu societâtiei omenesci. Spunu unu adeveru, cându dîcu ca scólele nóstre gr. or. din acestu tractu protopopescu pâna in anulu trecutu nu s'au bucuratu de spriginulu loru necesariu. Caus'a a fostu de o parte neintielegerea intre noi invetiatorii, de alta parte neinteresarea barbatiloru, cari au fostu pusi in fruntea nóstra, si a cârora chiemare au fostu a inaintá invetiamentulu in poporulu nostru si prin acést'a a lucrá din tóte poterile la edificiulu natiunalu.*)

Astadi multiamita lui Ddieu, carele ne-a tramisu in midiloculu nostru pre unu adeveratu barbatu alu dorintieloru si asceptâriloru nóstre, carele din tóte poterile se silesce a pune in acestu tractu ppescu scól'a si biseric'a in gradulu, ce li se cuvine, si prin acést'a inaintédia interesele nóstre bisericesci si scolari. Si acestu barbatu e précinsti'a sea parintele Ioanu Drocu, administratorulu acestui tractu ppescu.

Densulu, indata ce a venitu intre noi, n'a crutiatu nici o ostenéla, nici unu sacrificiu spre a pune scólele si bisericele nóstre in ordinea cea mai buna.

Astfeliu 'lu vedemu ridicându scóle pre unde nu suntu, inmultiendu salarele invetiatoriloru, ajutându mai departe prin concursulu seu spiritualu causei invetiamentului.

In acestu anu a avutu fericit'a idea, de a intruní pre mai multu tempu pre invetiatorii gr. or. din acestu tractu protoppescu in opidulu Mercurea pentru perfectionarea loru in sciintiele ce privescu scól'a elementara. Densulu, cá barbatu practicu de scóla, fiindu convinsu, ca conferintiele invetiatoresci usitate pâna acum nu contribuiescu mai nimicu la inaintarea invetiamentului, a propusu sinodului ppescu din acestu tractu tienerea unui cursu supletoriu cu invetiatorii din acestu tractu pre spesele comuneloru.

Ide'a acést'a a siefului nostru districtualu bisericescu si scolariu a fostu primita cu o via placere de câtra sinodu si intregulu protopopiatu si astadi ne vedemu pentru intrég'a luna Augustu adunati in Mercurea. Inse, nu cá se tienemu conferintia, pentru ca trebuie se marturisescu, ca noi invetiatorii români preste totu*), nefiindu asemenea cualificati, nu suntemu in stare a face conferintia, ci ascultâmu prelegerile ce ni se propunu, si anume ni se predà: metodic'a propunerei religiunei in scólele elementari, legografi'a in legatura cu invetiamentulu intuitivu, metodic'a cetirei, scrierei, ortografiei, gramaticei, si a stilisticei in clasele urmatóre, metodic'a computului, cantâri bisericesci si natiunale pre lânga acestea disciplina si administratiunea scolara.

Ori-cine scie cu câta greutate petrecemu noi astadi aici departe dela casele nóstre, din causa ca noi invetiatorii in generalu suntemu reu platiti, si prin urmare lipsiti de midilóce materiale. Afara de acea toti invetiatorii din tractulu proppescu alu Mercurei suntemu si economi de pamentu, carele acum trebuie lucratu; dara cu tóte acestea nu semtimu nici cea mai mica greutate cu petrecerea nóstra aici, pentru ca ne atragu interesantele prelegeri predate cu atât'a istetime si tactu pedagogicu de câtra conducetoriulu nostru dlu Ioanu Metiu invetiatoriu in Resinari, carele pre lânga acést'a se pórta cu atât'a afabilitate cu noi invetiatorii.

Regretâmu numai, ca précinsti'a sea parintele administratoriu alu acestui tractu proppescu Ioanu Drocu fiindu bolnavu nu póte asistá si densulu la prelegerile nóstre dupa cum doresce. La finea cursului, déca 'mi voru ingadui colónele pretiuitului diuariu „Telegrafulu romanu", 'mi voiu permite a face o schitiare mai detaiata a tuturoru lucrâriloru nóstrea.*)

Unu invetiatoriu.

---

*) Se póte acést'a cându a-ti avutu vre-o 42 anï in frunte-ve unu barbatu, care astadi face parte din corporatiunea ce sta in fruntea archidiecesei. R.

*) Credemu ca se voru multiamí fórte frumosu invetiatorii nostrii de complimentulu ce nu sunteti indreptatiti a 'lu face. Fia-care mature numai dinaintea usiei sele! R.

*) Pentru acést'a amu fi si dinpreuna cu noi publiculu fórte recunoscatori, deci ve rogâmu in interesulu causei scolarie sa o si faceti. R.

Tóte suntu bune si frumóse dara ni-aru paré fórte reu cându s'aru adeverí scirea, ca cursulu celu supletoriu s'a intrebuintiatu si spre altu scopu, spre scopulu de a face din invetiatori agenti electorali in hatirulu „consortiului" cu cerculariele tramise din Sabiiu in tóte pârtile tierei, in specie pentru alegerea si reesirea dd. Dr. Racuciu si Vis. Romanu. Asceptâmu cá P. Adm. prot. sa chiarifice publiculu in acésta privintia câtu mai in graba, câci acest'a jace si in interesulu seu cá capu alu tractului protopresbiteratului Mercurei.

Dinu epistola privata din partile Orastiei comunicâmu spre orientarea publicului urmatórele:

Prin acést'a epistola va facu cunoscutu despre alegerea nóstra cum au urmatu, si adeca: cându amu fostu la Soiumusiu, parintele Protopopu alu Orastiei ne-a datu unu Circulariu venitu dela Sabiiu subscrisu de nesce persóne inalte de d-lu Protopopu Ioanu Hane'a, Ilie Macelariu Doctoru Borcea (?) cá noi preotii sa staruimu si se alegemu pre dlu Protopopu alu Tractului Orastiei Nicolau Popoviciu, si de mirénu pre Profesorulu Pantilimonu Dim'a din Brasiovu, noi din protopopiatulu Orastiei amu si facutu dupa cum ne-a informatu parintele Protopopu, dara amu picatu, ca trei Tracte au fostu de parere sa aléga pre parintele Protopopu Piso — asiá noi din partea Orastiei amu venitu cu budiele umflate; parintele Protopopu audindu de veste, neau chiamatu pre toti preotii din tractu la Orastie, si pre toti i'au sfâtuitu ca, in Sinódele parochiale sa aléga pre unu individu din Castau anume Samoilu Popu iuristu absolutu, — dara totu sfatulu domnii sale, au fostu indiedaru, ca preotimea n'au ascultatu, ca unii au alesu pre Samuilu Popu, si unii pre Doctoru Tincu, si asiá voturile séu impartitu si noi iéra amu picatu. Tractulu Devei nu s'au impertitu, si au si reusitu Dr. Lazaru Petcu totu de-a colo. —

Dare de séma.

(Intrebuintiarea baniloru loteriei pentru terminarea bisericei din Dev'a.)

Amu incasatu pâna acum 1127 fl. 50 xr.

Din acesti bani amu eliberatu:

Contribuire la 5 ferestri si un'a usia 161 fl.

La cererea epitropiei bisericei pentru facerea boltei altariului 200 fl.

Prin initiativ'a comitetului s'a mai comendatu facerea a 4 ferestri si datu cá arvuna 100 fl.

Pentru spese de timbre, corespundintie etc. s'a luatu din cassa 38 fl. 49 xr

Cu totulu 499 fl. 49 xr.

Se tienu la dispositiune pentru lemnari'a ferestriloru (4) restu de 120 fl.

Pentru sticlele acestoru ferestri, s'a datu 140 fl.

Pentru ferariele usiei 40 fl.

Pentru varu 100 fl.

Cu totulu 400 fl.

In cassa se afla in totalu 628 fl. 1 xr. Eliberandu-se susu citatii 400 fl. a remasu 228 fl. 1 xr. pentru a se incepe bolt'a bisericei. Rugâmu deci cu insistentia pre toti acei ce au opritu losurile tramise de comitetu a ne espedá banii inmediatu cá sa se póta finí bolt'a atâtu de necesaria bisericei.

Presiedint'a comitetului loteriei pentru terminarea bisericei.

Constanti'a de Dunc'a Schiau.

Varietâti.

*** Inceperea prelegeriloru gimnasiali normali in Naseudu din caus'a colerei se amena deocamdata pre prim'a Octobre. —

Dr. Lazaru,
directore gimnasiale.

*** Dupa unu conspectu oficiale au muritu de colera in Ungari'a si Transilvani'a 60,000 ómeni in restempulu dela Iuniu pâna la 15 Augustu.

* Din Alb'a-Iuli'a se scrie foiei nemtiesci de aici „Hrt. Ztg". ca acolo militi'a 'si capata léf'a in bucati de $\frac{1}{2}$ cr. iéra amploiatiloru de statu li se solvesce câte 20—30 pâna si 50 fl. din léfa cu bucati de câte 20 xr, 10 xr de argintu si cu arama. Caus'a, se dice ca e lips'a de bani de arthia la cass'a pereeptorele din locu.

* In Vien'a moru de cholera câte 30—40 persóne pre dî. Mai intâiu s'a aretatu cu vehementia in centrulu cetatiei, de unde s'au estinsu mai departe. Esperinti'a a aretatu de asta data ca unde se i'au mesuri sanitarie de tempuriu se póte incungiurá flagelulu acest'a.

*** Din caus'a secetei celei mari, vinu sciri din launtrulu tierei, cari prorocescu culesu slabu si de cucuruzu (porumbu) si de vinu.

---

ad Nr. c. p. 15/1873.

Concursu.

Pentru ocuparea de 3 posturi invetiatoresci la scól'a gr. or. in Sighisiór'a se deschide concursu pâna in 15 Septembre st. v. a. c.

Emolumentele suntu:

1. Pentru invetiatoriulu de clas'a a III 300 fl. v. a. si 3 stenjini de lemne.
2. Pentru invetiatoriulu de clas'a a II 250 fl. v. a. si 3 stengini de lemne.
3. Pentru invetiatoriulu de clas'a I-ia 175 fl. v. a. si cuartiru de o persóna in edificiulu scólei si lemne pentru incalditu de ajunsu.

Câte 175 fl. din lefele de susu se redica cu cuitantia in rate lunarie din cas'a alodiala si restulu pâna la 300 fl. si 250 fl. dela comun'a bisericésca.

Concurentii au de a si asterne suplicele loru instruate in intielesulu Stat. org. la comit. subscrisu parochiale sub adres'a presiedintelui Ioanu Siandru.

Invetiatorii suntu obligati pre lânga obiectele propunende in scóla, se conduca in tóta Duminec'a si serbatórea cantârile bisericesci la st'a liturgia in coru cu copiii din scóla si a tiené órele de repetitiune.

Cei ce voru documentá unu tempu mai lungu de servitiu invetiatorescu si cualificatiune mai corespundietória voru fi preferiti.

In contielegere cu protopresbiterulu respectivu.

Sighisiór'a in 20 Augustu 1873.

Comitetulu parochialu.

(2—3) I. Siandru.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de parochu in vacant'a parochia Stoiceni de clas'a a III in protopresbiteratulu Solnocului alu II, se descide prin acést'a concursu in intielesulu inaltei ordinatiuni Consistoriale din 26 Iulie nr. 721 1873 pâna la 14 Septembre a. c. in-carea dî se va face si alegerea de parochu

Emolumentele suntu:

1. Dela 80 familii câte 2 ferdele mari de cucuruzu nesfarmitu, si 1 dî de lucru cu palmele.
2. Usulfructulu cimiteriului.
3. Stol'a indatinata.

Doritori de ocupá acést'a statiune au a-substerne concursele loru subscrisului instruate in sensulu Statutului Organicu si a regolamentului adusu de sinodulu archidiecesanu din acestu anu, pâna la terminulu susu atinsu.

Cupsieni in 8 Augustu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Samuilu Cupsi'a
(1—3) Prot. gr. or.

Concursu.

La scól'a romàna poporala gr. or. din Purcareni in protopopiatulu 1-iu alu Brasiovului, fiindu de lipsa si alu 2-lea invetiatoriu se escrie pentru ocuparea acestui postu invetiatorescu concursu cu terminu pâna la 20 Septembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

Salariulu anuale de 200 fl. v. a.

Competitorii la acestu postu au a-si tramite suplicile loru instruite in sensulu Statutului Organicu si adresate Pré Onoratului Domnu Protopopu Iosifu Baracu in Brasiovu.

Purcareni in 10 Augustu 1873.

Comitetulu parochialu
Ioane Bogdanu
(1—3) Parochu cá Presiedinte.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½, anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 67 ANULU XXI.

Sabiiu, in 19|31 Augustu 1873.

Escelenti'a Sea domnulu Ministru ungurescu regescu de cultu si instructiune publica prin rescriptulu seu din 19 Augustu a. c. Nr. 22.725 incunosciintiéza pre Présânti'a Sea parintele Episcopu alu Caransebesiului Ioanu Popasu cá pre presiedintele consistoriului metropolitanu, ca Majestatea Sea cesara regésca apostolica s'a induratu a luá la prégratiósa cunosciintia convocarea congresului natiunalu românu bisericescu greco-orientalu pre 7 Septembre a. c. cal. nou pentru alegerea noului Metropolitu.

Deputati alesi la congresu.

In cerculu preotiescu (vacantu) alu Mehadiei dieces'a Caransebesiului este alesu de deputatu congresualu Presânti'a Sea domnulu Episcopu diecesanu Ioanu Popasu.

In cercurile (laice) urmatórie s'au mai alesu: Ioanu Bojitia adv. in cerc. III; Alecsiu Onitiu subjude in cerc. IV. Davidu Almasianu prof. gimn. in cerc. VII; Simeonu Trifu jude proc. si Sabiiu Piso concip. de adv. in cerc. X; Dr. Ioanu Mesiota dir. gimn in cerc. XI; Ioanu cav. de Pusc ariu si Nicol. Strevoiu adv. in cerc. XII; Ioanu Candrea prof. in cerc. XIII; Dr. Ioanu Nemesiu adv. in cerc. XIV; Tom'a Rosiescu concep. minist. in cerc. XVI; Dr. Stefanu Pecurariu adv. in cerc. XVII; Ioanichiu Olariu priv. in cerc. XVIII.

Suum Cuique.

Abiá câte-va dile ne mai despartiescu de diu'a solemna a reunirei congresului convocatu pentru alegerea de Archiepiscopu si Metropolitu alu sântei nóstre biserici ortodocse din Transilvani'a si Ungari'a.

Organu alu Metropoliei, dupa cum l'a fostu creatu, si dupa cum 'lu numesce in testamentulu seu marele si in veci regretatulu nostru Archiereu si Metropolitu Andreiu, „Telegrafulu Romanu“ a pastratu cea mai deplina reserva atâtu in privinti'a candidatiuniloru la congresu, câtu si in privinti'a candidatureloru la veduvitulu scaunu archierescu si metropolitanu. Desfidemu pre ori-cine a ne probá contrariulu. Reserv'a nóstra inse pastrata cu sântienia spre a nu ni se putea imputá nici macaru umbr'a unei influintie, eramu in totu dreptulu a crede, ca va fi apretiuita si urmata si de alte organe de publicitate; pentru ca déca noi, organu alu metropoliei, care avemu nu numai dreptulu dara si cea mai imperiósa datoria de a dice cuventulu nostru intr'o afacere de celu mai principalu interesu pentru biseric'a si natiunea, a cârui organu suntemu, déca noi pastrâmu reserva, cu câtu mai multu celelalte organe de publicitate române aru fi trebuitu sa scie apretiui reserv'a nóstra si sa o urmedie!

Dupa cum amu dis'o de atâtea ori in Telegrafu, sa lasâmu pre credinciosii archidiecesei a-'si dá voturile fia-care in plina convictiune, cá apoi si deputatii alesi misicati numai de binele publicu alu bisericei si natiunei iérasi sa aléga dupa propri'a loru convictiune pre acel'a pre care-'lu voru considerá de celu mai demnu, de celu mai aptu, de celu mai cualificatu spre a se urcá in scaunulu archierescu si metropolitanu veduvitu prin trecerea dintre cei vii a fericitului — nemuritoriului nostru Metropolitu Andreiu.

Cu anim'a sfasiata de dorere venimu inse sa marturisimu ca ne-amu insielatu amaru!

Unii individi dela care natiunea si biseric'a erá in totu dreptulu a asceptá sa nu fia miscatu decâtu de interesulu bine intielesu alu credinciosiloru archidiecesei, venandu veduvitulu scaunu metropolitanu, ce in convinctiunea loru, reconoscu ca nu le compete, turbura ap'a, spre a puté pescuí in turbure.

Nemultiamiti cu cea mai completa reserva ce noi amu pestratu, cauta noduri in papura spre a inventá preteste sa calumnieze in tóte chipurile si pre tóte tonurile pre cei mai demni barbati ai bisericei — urmandu proverbului machiavelistu „calumniadia, calumniadia mereu, ca totu va remané o péta“.

Si apoi totu d-loru de câtra padure. Totu d-loru striga câtu le ia gur'a, ca d-loru au pestratu cea mai perfecta reserva (!!!) Pre cându altmintrea se pórta dnii din Sabiiu, adeca noi (vedi „Albin'a“ nr. 61).

D-loru au urmatu cea mai perfecta reserva! Audîti ómeni buni, cea mai perfecta reserva!!

A-ti crediutu póte ca reserv'a in care ne-amu inchisu din propri'a nóstra vointia, este o slabiciune? Ori credeti ca noi ochi avemu si nu vedemu, urechi avemu si nu audimu?

A-ti mersu prea departe dloru, prea departe! Ne-ati provocatu in continuu si nu v'amu respunsu. V'ati facutu tóte laudele de pre lume si amu disu in sufletulu nostru: sa ve fia de bine. A-ti inseratu in diuariulu d-v. tóte calumniele in contr'a barbatului celui mai demnu, celui mai cualificatu ce natiunea româna a sântei nóstre biserici ortodocse poseda si ne-amu disu: „Sa tacemu, pentru ca nimic'a nu este mai neresistibilu cá adeverulu.“

Credinciosii Archidiecesei pre carii nu-i dóre decâtu de binele bisericei si alu natiunei — voru sci dá fia-cârui'a ceea ce i se cuvine, si calumni'a nu are alta resplata decâtu dispretiulu.

Provedinti'a atotu poternicului Ddieu care in tempuri viforóse ale sântei nóstre biserici, si ale multu incercatei nóstre natiuni, ne-a tramisu pre fericitulu marele Archipastoriu Andreiu, care in toti seculii va viuá in animele dreptucredincosiloru bisericei nóstre, avemu firma credintia ca va luminá pre cei chiamati pentru alegere si tóte machinatiunile, tóte pândiele ce a-ti intinsu se voru spulberá cum se spulbera negurile la ivirea sórelui.

Cea mai reservata atitudine, dicu dnii dela „Albin'a“ ca au urmatu si noi din contra. Sa cercetâmu putienu pentru a face putiena lumina. In acela-'si nr., in care-si da acestu testimoniu, cá si cându aru voí sa demustre câta veracitate se póte asceptá dela dens'a, „Albin'a“ publica o lunga diatriba in contr'a venerabilului Parintelui Archimandritu Pope'a, care o inchiea cu urmatórele espressiuni pre cari le reproducemu ad litteram:

„Amu fostu lungi, dle redactoru, si ni grétia, si ni frica, cá nu cum-va P. Vicariu arch. sa se faca Metropolitu, câci apoi tractulu nostru si noi cei bine-simtitori amu pus'o de mamaliga etc.

Déca este adeveratu, ceea ce a disu unu mare si profundu cugetatoriu ca stilulu este omulu, apoi védia credinciosii archidiecesei ce feliu de fiintie suntu contrarii nostri! D-loru 'si dau testimoniu ca singuri suntu bine simtitori; recte „infalibili“.

Ve cunóscemu domnii mei, scimu ca ve credeti infalibili, scimu ca sunteti de unu caracteru despoticu non-plus ultra! Inse v'ati gresitu câmpulu de bataia.

Nu sânt'a nóst'a biserica este unde vre-odata infalibilitatea va avea trecere. Sânt'a nóstra biserica din contra reproba cu orór e atari precepte pernicióse; credinciosii discernu, cauta adeverulu si prin consensulu maioritâtiei celoru chiemati, chiamandu cu pietate lumin'a si darulu celui de susu pentru ca tóta lumin'a si totu darulu de susu este, cei chiamati pasiescu apoi la votu. Acést'a nu place inse detractoriloru nostri, proba este, ca prin tóte midilócele 'si punu tóta silinti'a a se alege deputati ómenii d-loru, ca apoi la porunca se iese din urna numele acelui'a pre care voiescu d-loru.

Socotiti ca nu cunóscemu tóte iticle câte a-ti intinsu?

Ne-ati facutu o crima ca abiá amu luatu cunoscintia din unele diuarie germane despre persón'a ce aru fi candidatulu majoritâtiei credinciosiloru din archidiecesa, si pentru ca plini de respectu pentru caracterulu de feru, si eruditiunea barbatului amintitu, amu atinsu in trécatu cualitâtile eminente ce insusiesce! Si d-vóstra in locu de a iesi pre fatia cu candidatulu ce credeti mai cualificatu, ce a-ti facutu? Sfatuiri, preste sfatuiri din cari au esîtu apoi circularie occulte — desemnandu fia-cârui cercu electoralu ómeni de ai d-vóstre — pentru ca la alegerea de Metropolitu sa scóteti dupa porunca pre acel'a pre care demultu 'lu aveti gat'a desemnatu, si nu-lu propuneti pre fatia; pentru ce? Negresitu pentru a dovedí ca credinciosii bisericei nicí nu trebuie a cunósce, nici a vedea decâtu numai prin cele ce d-v. dictati si a se increde orbesce pentru cea mai mare lauda a constitutionalismului bisericescu „sui generis“ patronatu de d-v.

Si acésta urmare aveti cutediarea a o numí reserva! Si pentru ca cu unu caracteru de feru cá alu barbatului pre care nu noi l'amu propusu, dara marturisindu adeverulu amu amintitu in trécatu cualitâtile ce insusiesce, si pre care nu le-ati potutu si nu le puteti ignorá, pentru ca cu unu asemenea barbatu nu a-ti potea dictá natiunei si bisericei, pentru a-lu innegrí inaintea credinciosiloru Archidiecesei, inventati totu feliulu de metechne, calumniati si calumniati mereu, si acést'a in gur'a d-v. se numesce totu reserva!!

Dara sa vedemu ce imputati, voi cei bine simtitori barbatului, cârui pâna la voi cei bine simtitori nu i s'a imputatu nici câtu o iota? E vorb'a despre preotulu Mandocea din Cinculu-mare.

Cei bine simtitori dela „Albin'a“ dupa multe si merunte ce insira spunu, ca parintele Archimandritu in cualitate de presiedinte alu Consistoriului l'aru partiní. Si cu ce dovedescu d-loru acést'a? Sa citâmu din „Albin'a“:

„Óre fatia de atari portâri scandalisatórie si aretate ven. consist. arch. inaintea unui judetiu nepartinitoriu trasu la respundere?!! Suntu patru septemâni astadi de cându s'au comisu scandalele de susu, si totusi vedemu ca in dominec'a trecuta dupa vecerni'a a atietiatu asupr'a comitetului, dîcendu ca acest'a este „tipatu“ si ca elu a capetatu o sârthia dela ven. cons. arch. si ca hârthiile se voru adresá de ací incolo cu preterirea comit. numai lui, câci pre cuviósi'a sea parintele vicariu archiep. Nicolau Pope'a, nu-'lu lasa nici pre elu nici pre ortaculu lui Grigorie Maieru sa cada, macaru sa comita ori-ce criminalitâti“.

Adeca vedi Dómne: „Preotulu M. s'a laudatu ca P. Pope'a 'lu partinesce, ca nu-lu lasa, espresiunea „Albinei“.

„Risum teneatis amici“. Déca X. s'a laudatu ca eu nu-lu lasu, apoi bine simtitorii striga: Asiá e; asiá trebuia sa fia! Minunata logica, si minunati logiceni suntu d-loru dela „Albin'a“!

D'apoi ómeni buni, credeti ca ori-ce ve-ti spune lumea va luá-o dreptu bani buni? Infalibili câtu poftiti poteti fi, dara celu putienu asiediati-le mai sa semene a ce-va.

Ia inchipuiti-ve ca vine cine-va si dîce: D. X, nu importa numele, s'a laudatu ca nu-i pasa de justitia fiindu ca dlu Babesiu nu-lu lasa. Dupa logic'a d-v. eata d. Babesiu trasu la respundere grea! Nenorocite argumente, si mai nenorocite apucaturi!

Ce sa asceptâmu inse noi dela ómenii cari se serva cu atari arme? A-ti intrebatu, a-ti cautatu óre d-v. sa vedeti ce a facutu P. Pope'a in privinti'a respectivului? Nu! Pentru ca nu adeverulu cautati ci preteste de invinuire! Déca a-ti fi intrebatu vi s'aru fi spusu chiaru de câtra fractiunea d-v. din ven. Consistoriu ca s'a renduitu o nóua comissiune cercetatória contra respectivului, ca acea comissiune s'a numitu dintre barbati, carii numai de partiali nu potu fi tacsati. Ca despre acést'a s'a si anunciatu contrarii respectivului preotu.

Inse tóte aceste domnii bine simtitori le cunoscu pre deplinu, si déca se aretu a nu le cunósce caus'a este spre a avea preteste de invinuire contra barbatului a cârui caracteru de feru, eruditiune si moralitate esemplaria nu-i lasa sa dórma.

Neavendu nimic'a de disu contra unei atare persóne, domnii bine simtitori inventéza totu feliulu de metechne spre a divisá pre credinciosii bisericei. Unu faptu acest'a, care sângera inim'a, cu atâtu mai verlosu ca nu vine dela inimicii nostrii, — cu cari venerabilulu Parinte Pope'a a susu-tienutu lupte victorióse pentru densulu, aperându drepturile bisericei si natiunei ; nu vine dela inimicii nostri, ci din sinulu nostru ! ! Ne consolâmu inse cu accea ca detractorii vener. Archimandritu suntu totu acei'a carii pre insusi in veci neuitatulu nostru Metropolitu Andreiu l'au amaritu pâna in sufletu in diferite impregiurâri.

Suntu totu acei'a carii chiaru dupa trecerea dintre cei vii a fericitului nostru Metropolitu Andreiu, atunci cându ori-ce passiune incetéza la ómenii patrioti, d-loru in plinu Consistoriu voiau sa siéda la judecata acusatória contra decedatului in veci neuitatului nostru Metropolitu Andreiu, ale cârui merite imense pentru natiunea si biseric'a nóstra la tóta lumea erau cunoscute, numai acestoru giganti-pigmei nu ! Nu ca nu le-au fostu cunoscute si sciute, dara fierea, veninulu d-loru nu le permitea a le recunósce !

* * *

Se vede ca nu suntu destule nevoile cu carii biseric'a si natiunea are a se luptá in nisce circumstantie asiá de critice cá acele in care ne gasimu, a trebuitu se mai avemu si dorerea ca din sinulu nostru sa se aréte si ingratitudinea câtra celu mai mare si celu mai puternicu stelpu alu sântei nóstre biserici si a multu incercatei nóstre natiuni, pigmei cari suntu gelosi de grandiósele fapte ale nemuritoriului nostru Archipastoriu Andreiu. Ce vomu face si cum, calca-vomu preste vasiliscu si aspida ?

Ne adresâmu câtre toti dreptcredinciosii archidiecesei si i rugâmu sa discérna, sa caute adeverulu ; cu pietate sa céra Parintelui cerescu indreptarea pre drumulu celu dreptu. Sa cumpanésca fia-care in mintea si in inim'a sea bunatâtile, si binele de totu feliulu ce nemuritoriulu nostru fericitulu Metropolitu Andreiu, ne-a lasatu cá ereditate prin luptele sele fàra pregetu si fâra repaosu. Sa cumpanimu in mintea si in inim'a nóstra totu pasulu si tóta gandirea spre binele nostru care s'a intrupatu in grandiósele lui fapte pentru biserica si natiune ! Sa cautâmu pre acei'a, pre cari in veci neuitatulu nostru Metropolitu i-au crediutu demni de ai face partasi cugetâriloru sele inalte si binefacetóre pentru natiune si biserica. Sa cautâmu cu sirguintia si vomu aflá adeverulu. Atunci ochii sufletului nostru se voru deschide si voru gasí calea cea drépta pre care trebuie sa calausimu pentru ridicarea pre scaunulu veduvitu alu metropoliei a barbatului care cu pasi resoluti va umblá in urmele nemuritoriului nostru Metropolitu. Vomu fi totu-deodata recunoscatori memoriei acelui'a care atât'a ne-a iubitu ca in órele agoniei sele inca impuindu tacere doreriloru sele, ne dá divine consilie spre a nu ne lasá prada acelor'a, carii nu binele bisericei si alu natiunei cauta, ci numai binele si resfatiarea loru ! Ddieu, pre toti câti interesele sântei nóstre biserici 'lu punemu mai pre susu de interesele proprii, sa ne aiba in sânt'a sea paza !

Sabiiu in ajunulu Sântei Marii.

Unu iubitoriu de dreptate
si adeveru

Din comitatulu Albei inferióre.

In 15 Augustu 1873.

Alegerea deputatului clericalu in cerculu electoralu I. in pré venerat'a persóna a Présântiei Sele Par. episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicoviciu ne a surprinsu fórte multu, si a facutu in pârtile aceste o sensatiune fórte curiósa, ce da ansa la feliurite interpretatiuni.

Asiá dara din cele multe câte strabatu in afara din Sabiiu, totu trebuie sa fia ce-va adeveratu.

Nu vremu a intrebá: cum vine pré Sânti'a Sea, Par. episcopu, pre carele dealtmintre, cá pre unu prelatu inaltu bisericescu si noi 'lu stimâmu si veneramu pré multu, alesu deputatu asta-data in Transilvani'a si togm'a in cerculu electoralu I la Sabiiu? Nu e competinti'a nóstra a intrebá, cum de togmai numai câtra unele persóne din acelu cercu, a aflatu cu cale a se adresá Présânti'a Sea? Precându déca noi transilvanenii n'amu fi gelosi de dreptulu nostru celu scumpu de a ne alege pre archiepiscopulu nostru, desiguru s'aru fi potutu alege in ori care cercu. Nu e competinti'a nóstra, nici ca avému de scopu a ne ocupá cu deslegarea acestei enigme, pentruca ea se va deslegá de sine in tempulu celu mai scurtu.

Vremu numai, cu permissiunea onoratei redactiuni, a ne spune si noi in privinti'a acést'a, cá fii ai archidiecesei transilvane, câtu se póte de objectivu, opiniunile nóstre modeste, cá nu cum-va retacendu-se actulu acest'a sa apara, cá cându prin tacere amu consemtí si noi cu acest'a.

In primulu nostru congresu natiunalu bisericescu din a. 1868, tienutu la Sabiiu, in acelu congresu memorabilu, cându pentru noi românii ortodocsi din Transilvani'a si Ungari'a s'a deschisu o era noua, cându dupa unu siru de ani plini de suferintie românii ardeleni cu ungureni imbratisiati sarutându-se fratiesce lucrau pre intrecute la eliberarea si fericirea bisericei loru natiunale, cându acelu congresu, in care s'a adusu si statutulu organicu, tratatulu despre alegerea metropolitului a datu ansa la desbateri multe si serióse, pâna cându s'a adusu apoi cu contielegere reciproca si apendicele despre alegerea metropolitului, carele este totu odata si archiepiscopulu nostru transilvanu conformu cârui deputatii congresuali transilvaneni, loiali cum suntu ei, 'si impartira dreptulu loru aviticu, de a-si alege pre episcopulu loru propriu in doue doutie cu confratii loru deputatii ungureni, pentru cuventulu, câci archiepiscopulu transilvanu este totu odata si metropolitulu românilorn ortod. din Ungari'a. In privinti'a acestui objectu s'a discutatu nu o data in cercuri private si amu vediutu pre multi dintre ai nostrii clatindu din capu. Ei bine, amu trecutu de multu preste aceste lucruri. Acést'a a pretins'o unitatea, salutea, legatur'a bisericei nóstre, ce are a ne intruní câtu mai strinsu laolalta. Asiá, numai câtu vedeti d-vóstra, dloru, multi dintre românii ortod. transilvaneni 'si punu si ei intrebarea: de ce óre sa nu participâmu si noi la alegerile episcopiloru nostri din Ungari'a, si inca totu numai pentru legatur'a si unitatea bisericei ? Ne amu impartitu, dicu multi dintre transilvanenii nostri, dreptulu nostru aviticu, celu mai scumpu dreptu alu nostru la alegerea de archiepiscopu, pre cându pentru subsistinti'a acestui'a totu numai noi singuri ardelenii contribuimu. — De ce óre sa mai amintimu aci fapte trecute si complinite ? Da, asiá este, nice ca le amu fi amintitu acestea, déca incidentele alegerei deputatului clericalu in cerculu I nu ne venea inainte asiá cu totulu pre neasceptate.

Deci sa ne chiarificâmu putintelu : românii transilvaneni, de-si gelosi de dreptulu loru aviticu, de a-si alege pre archiepiscopulu loru 'si impartira dreptulu loru egalu cu fratii ungureni, si acum ce se vedi ? nici asiá nu e bine, nu e destulu ! Prin alegerea deputatului clericalu in cerculu I alegendu-se Présânti'a Sea episcopulu Aradului deputatii transilvaneni la congresulu electoralu viitoriu nu potu concurá cu numerulu diumetate dupa cum prescrie § 155, si déca deputatii transilvaneni aru persiste strinsu in congresulu viitoriu, pre lânga principiulu, cá ecuilibru, ce s'a statoritu, sa nu se conturbe, si pactulu inchieiatu in congresulu din a. 1868 in privinti'a alegerei sa nu se altereze nici decâtu, atunci nu le aru remâné alt'a pentru congresulu viitoriu electoralu decâtu a pretinde aplicarea §-lui 157 p. 4., care prescrie, ca : „déca si din archidiecesa de o parte, ori din eparchiele sufragane de alta parte, s'aru aretá mai multi membri alegatori de câtu jumetate, atunci prin sórte se scotu dela votare din partea precumpanitória atâti membri, câtu suntu de lipsa spre a sustiené paritatea ambeloru parti“ : pentru noi celu pucinu asiá credemu, cumca intentiunea congresului din a. 1868, n'a fostu, n'a potutu fi alt'a decâtu paritatea fàra nice o reservatiune mentale ; ceea ce va se dica curatu si precisu, la alegerea archiepiscopului nostru transilvanénu cá metropolitu, se iá parte in togmai : atâtu membrii ungureni, câtu si transilvaneni, nici mai multi nici mai pucieni. Unu principiu destulu de favoritoriu pentru fratii ungureni, dar' pre care acum prin alegerea deputatului clericalu in cerculu electoralu I 'lu vedemu alteratu, de-si suntemu de altmintrea cu totulu devotati inaltei persóne alese.

Pre cându scriamu aceste, togmá ne sosesce nr. 64 din „Telegr. Rom“, in care corespondinti'a datata din Buda-Pest'a ne-a usiuratu si scurtatu corespundinti'a nóstra.

Dlu comisariu consistoriale alu mentionatului cercu electoralu, dupa „Telegr. Rom“, sa fia disu, ca : „suntemu in dreptu a alege pre ori si cine, de ori si unde“. Pentru unu congresu ordinariu amu mai dice si noi da, inse pentru unu congresu ad hoc, ce are de problema a sea alegerea archiepiscopului nostru si nimicu alt'a, nu potemu consemtí nici-decum cu parerea d-sele ; pentruca dica cine ce va vré, paritatea membriloru alegatori mentiunata mai susu prin acést'a e alterata, iér' noi n'amu dorí pentru tóta lumea se vedemu mâne poimâne din atari casuri precedinte nascendu-se neintielegeri intre deputatii transilvaneni si ungureni.

Totu cu aceea ocasiune sa fia disu unu altu domnu, ca aru fi o rusine acum sa remâna celu mai betrânu episcopu fàra votu in congresu, neavendu in dieces'a sea nici unu locu vacantu. Asiá este, nici noi n'amu vré sa remana Présânti'a Sea fàra votu in congresu. Dara cine va crede, ca n'aru repasí ori-care deputatu clericalu, si inca tienendu-si acést'a de norocire in favorea pre veneratului seu archipastoriu, ceea ce de siguru s'aru intemplá si in Transilvani'a ori si in care cercu, déca nu aru obstá la mediloculu impregiurârile mai susu amintite.

Conclusiune : Prin actulu mentionatu de alegere s'a alteratu paritatea archidiecesei la alegerea archiepiscopului seu cá metropolitu si s'a vatematu dreptulu ei restrinsu la alegerea archieppului seu datu de Statutulu Organicu.

Aceste suntu modestele observatiuni, fàra cá se ne obtrudemu ale impune cui-va.

m. m.

„Pester Lloyd“ si „Pesti Napló“ scriu despre lucrârile pregatitórie la arondarea municipieloru. Din ambe se vede ca ministrulu de interne a inceputu afacerea acést'a cu culegerea dateloru statistice fórte necesarie. Dupa acést'a a urmatu lucrârile, sub conducerea ministrului de interne mai departe asiá incâtu in momentulu de fatia a potutu contele Szapary, ea se pune in contielegere cu ministri Kerkapolyi si Pauler si a croí temeiulu conferintieloru ce au a se tiené spre ajungerea scopului celui nu tocm'a usioru de ajunsu. Principiulu conducetoriu se dice ca este, cá impartirea cea nóua teritoriale sa se acomodeze in câtu va fi cu putintia cercuriloru judecatoresci, finantiali si altoru cercuri de administratiune precum si cercuriloru pentru intregirea armatei regulate si militiane.

Scirile despre venirea Imperatului Germaniei la Vien'a si a lui Bismark la Gastein unde petrecù celu dintâiu pâna in 27 Aug. n. au facutu locu altor'a, ca acesti doi barbati mari ai Germaniei nu voru vení, nici la Vien'a, imperatulu, nici la Gastein, Bismark. De aceste apoi mai léga publiculu si alte conjecturi si adeca, ca relatiunile cele amicabile intre Austro-Ungari'a si Germani'a nu mai suntu cele afabile de mai nainte.

„Pester Lloyd“ vine acum si calméza presupunerile din urma si ne spune ca de si nu vine Imperatulu Germaniei la Vien'a si n'a venitu Bismarck la Gastein, noi totu in acelesi relatiuni afabile ne aflâmu, cá si mai nainte, cându fù imperatesa germana August'a la Vien'a. „Fr. Bltt“ face imputâri lui „P. Ll.“ dicendu ca tocmai prin procederea sea cea fàra ansa póte escitá si nutrí suspiciunea ca trebuie sa fia cause adenci politice, cari au produsu recéla intre cabinetele din Vien'a si Berlinu.

Despre Regele Italiei se dice ca este decisu a caletorí la Vien'a si Berlinu.

In Franci'a se vorbesce despre o apropiare intre bonapartisti si republicani, déca cei din urma se voru decide a primí plebiscitulu.

Despre situatiunea presenta in Franci'a scrie cunoscutulu academicu si ablegatu Littrée in „Phare de la Loire“ urmatórele :

Restauratiunea ce ni se pregatesce, e cá cea dintâiu, legitimista si clericale, dara e de unu feliu mai strigatoriu si neesplicabilu pentru ca stá sub scutulu invetiaturiloru ultramontani si alu „Sylabusului“, care pre tempulu restauratiunei trecute inca nu esistá, si ea vine inca inaintea societâtiei moderne, carea e pronunciata luméscа, nu cum fu cea dela 1815. Si cu tóte aceste unu periculu ingrigitoriu se apropie de noi. Nu trebuie sa-lu slabimu cu cuvinte, pre cându elu esista in fapta, ci trebuie sa-lu luâmu in consideratiune asiá precum e si se-lu combatemu cŭ resolutiune. Déca credemu cu privire la greutâtile, ce le intempina partidele monarchistiloru in insesi diferintiele loru de opiniuni sî in semtiementulu tierei, ca esistinti'a republicei nu e amenintiata, atunci ne insielâmu sî acésta eróre aru poté fi funesta, cându ne aru leganá intr'o trândavia insielatória sî amu comptá numai pre situatiune. Acést'a situatiune pretinde, pentru a stá de asupr'a, conlucrarea tuturoru francesiloru cu sufletu bunu, unitatea tuturoru republicaniloru sî disciplina intre acei'a, carii intre impregiurârile aceste insuflatórie de grige suntu conducetorii loru naturali.

Eu vorbiiu de periculii, câroru e espusa de presentu republic'a. Cu atâtu inse nu e destulu. Mai bine sa dicemu periculii Franciei, a cârei interese, ad bene notandum, eu le punu preste interesele republicei. Cându ablegatii aru fi aflatu la convenirea loru in Bordeaux in februariulu acel'a nenorocitu monarchi'a dejá subsistinte séu aru fi restaurat'o indata, atunci eu nu a-si fi facutu nimicu, de a-si fi câtu de demultu republicanu spre a o sgudui séu se-o superu. Sum de acea firma convingere, ca dupa teribil'a calamitate, in carea ne-a aruncatu ignoranti'a imperiului, necesitatea cea mai urgenta a fostu restaurarea poterei nóstre morale sî materiale. De óre-ce inse republic'a fu aflata in Bordeaux de camera sî esiste inca de doi ani, francesii cei buni, pre caro eu ii opunu barbatiloru de dreptu din liga, regimului combatatoriu, sa nu-si pérda nici tempulu nici poterea spre a nimicí ceea ce odata e creatu. Doi ani de republica a restabilitu ordinea, ne-au rescumperatu teritoriulu tierei sî au pusu o basa solida finantieloru nóstre. Câtu reu sî confusiune aru aduce pentru progresu trei luni de desbinare monarchica! Acest'a aru fi periculu celu mai de aprópe la casu cându sa se restórne republic'a. Unu periculu mai indepartatu nu e mai putienu ingrigitoriu. Loviturile, care de 80 ani punu in catusi republic'a sî iérasi o deslégа, suntu o nenorocire sî o rusine pentru tiér'a nóstra. Trebuie sa le punemu capetu cu ori-ce pretiu, tóta bunavointia, totu curagiulu, tóta prevederea trebuie indreptate asupr'a acestei nisuintie. Asiadara nebunii sî fanaticii 'si intipuescu, ca regimulu legitimistu sî clericalu aru mai poté prinde radecini in pamentulu nostru democraticu. Unu pasu 'lu va resturná, nu inse fâra de a ingreuiá totu-odata finantiele nóstre, de a impedecá reorgenisarea nóstra sî de a ne face o prada mai usióra pentru inimiculu nostru priveghiatoriu.

Déca starea Franciei pretinde, cá sa fia linisce sî sa dureze mai departe situatiunea subsistenta, interesulu monarchiei cere altu ce-va. Regimulu bourbonicu are numai putienu tempu inaintea sea, póte numai putiene luni. Elu nu cugeta la aceea, de a consultá sufragiulu universalu, de care are mai multu o téma, cu atâtu mai putienu de a castigá tiér'a pentru dinastii, cari nu-i intindu mâna de ajutoriu, ci se adopera a trage cu iutele folosu din poterea, pre carea templarea alegeriloru, ce urmara numai cu privire la pace, i-o dete in mâni sî pre carea cele mai de aprópe alegeri li o va smulge din mâni. O necesitate imperativa ne constringe a intreprinde in tempulu celu scurtu ce-lu mai avemu, o lovitura decisiva. Ce-va mai târdiu va fi dejá târdiu. La necesitatea, de a lucrá iute, se mai adauge alt'a, de a lucrá in unire. Déca partid'a monarchica a bourboniloru aru remâné desbinata, atunci ea aru remâné sî fâra potere, chiaru sî in camer'a acést'a pre carea 'si intemeiaza speranti'a sea. Sub acésta pressiune a mersu contele dela Parisu cu invoirea intregei sele familie la contele Chambordu sî 'lu recunoscù de regele seu.

Indata in dilele dintâiu dupa 24 Maiu s'a disu, ca coalitiunea celoru trei partide e numai unu armistitiu, in care o partida va cercá a amagí sî tranti pre ceealalta. Lovitur'a e dejá esecutata. Bonapartismulu e inieptatu, orleanismulu se da insusi josu sî legitimismulu clericalu remâne stapânulu terenului cascigatu de toti trei coaliatii.

Pentru impreunarea ambeloru monarchie bourbone erá alternativ'a, ca séu va acceptá contele Chambordu standardulu tricoloru séu ca principii de orleans voru primì standardulu albu. Se templà cea din urma. Greu a trebuitu sa cada contelui dela Parisu renunciarea la memorabilulu sî resolutulu testamentu alu tatalui seu. Nu mai putiena tortura au trebuitu sa sufere principii d'Aumale sî Ioinvill, a denegá anulu 1830 sî pre Luis Philipp, inse in zedaru, consideratiunile dinastice reportara victori'a sî nu mai e nimenea in cas'a orleanistiloru, care sa nu fi pusu revolutiunea dela 1789, principiulu sî symbolulu, la petiorele legitimitâtiei. Standardu tricoloru sî standardu albu suntu aici numai referintie prescurtate pentru cele dóue doctrine politico-sociale, care in instanti'a din urma desbina Franci'a de 80 ani.

Standardulu tricoloru represента ceea ce capulu bisericei catolice in o harthia a sea emanata de curendu a numitu, „scandalulu unui dreptu nou“ adeca libertatea politica, libertatea consciintiei, libertatea de pressa, cercetare libera sî progresulu nemarginitu alu societâtiei sub sceptrulu sciintiei. Standardulu albu representa dreptulu divinu, legatur'a intre tronu sî altariu, aservirea politica sî ceea ce pentru societâtile moderne e mai aspru sî netolarabilu, aservirea teologica. Déca republic'a va subsistá mai departe, atunci principii de Orleans voru fi civi avuti sî cu multa influintia, dara mai multu nu. Déca inse standardulu albu va mai flaturá de pre tuilerie, atunci voru devení principi de vitia inalta sî de-órece contele Chambord nu are copii, voru fi sî regi in Franci'a. Intr'aceea bonapartistii, fâra carii diu'a de 24 Maiu aru fi suferitu naufragiu, voru trece confiniele sî voru meditá in Elveti'a sî in Angli'a asupr'a cualitâtiei apelului la poporu sî asupr'a fericirei plebiscitului.

(Va urmá)

Sabiiu, 17/27 Aug. 1873.

In nr. 66 alu „Telegr. Rom.“ cetescu o epistola privata din partea Orastiei, in care se amintesce „de unu circulariu venitu dela Sabiiu subscrisu de nisce persóne inalte, dlu protop. Hanni'a, Elia Macelariu sî Dr. Borci'a (?)“ prin cari s'aru fi impusu poporului alegerea unoru persóne de deputati congresuali. Numele meu vine aci numai din eróre; câci atari circularie, dintre cari unulu este tocmai in acelu nr. 66. reprodusu suntu subscrise de inaltele persóne I. Hanni'a, E Macelariu, Vis. Romanu sî Dr. Racuciu, sî mie nici mi-au trecutu prin gându a me impartasi la atari abusuri de libertatea alegerei sî a me face membru unei clice, carea dupa ce au semenatu simburulu discordiei in politic'a natiunala, imprascie asemenea sementia in sinulu bisericei nóstre. Atât'a spre rectificare.

Dr. Ioanu Borci'a,
advocatu.

Sabesiu 14/26 Augustu 1873.

On. red. In nr. dela 20 Aug, a on. diuariu „Tel. Rom.“ a aparutu o corespundintia din Sabesiu subscrisa de unu D. D. despre adunarea gen. dela 10 Aug. a. c. ca inteliginti'a romàna de aici sî giuru a tienutu cu scopu de a infiintiá o Reuniune pentru propagarea sî inaintarea meserieloru intre românii din acestu tienutu. La acésta corespundintia me tienu indetoratu, in interesulu adeverului, a face reflessiunile necesarie, fâra cari tóta acést'a importanta afacere remâne obscura on. publicu cetitoriu.

Astfeliu precum intregu acelu raportu este necompletu sî defectuosu, tocmai asiá stralucesce sî de unele intentiuni sî alusiuni, cari nu potu sierbí nici spre folosulu causei, dara nici spre laud'a sî inaltiarea autoriului sî a inspiratoriloru sei. Domnii advocati, cari la acea adunare au compusu asiá numit'a opusetiune, nu numai ca n'au combatutu acésta salutaria idea, ci s'au dechiaratu in principiu sî de acordu cu acést'a neincungiurata intreprindere. Inse au combatutu procedur'a initiatoriloru care n'a fostu alt'a decâtu cea mai pronunciata ignorare sî despretiuire a inteligintiei de aici; dara nu este minune, fapt'a aréta omulu.

Dovéda ca domnii combatenti n'au fostu sî nu suntu inimici acestei importante cause este, ca acei domni primira a fi alesi in comissiunea de 7, care constà din dd. Sim. Balomiri jude reg., Ioanu Deacu, protop. rom.; Ioanu Paraschivu subjude reg. cerc. Ioanu Bojitia adv. Ioanu Monteanu adv. Ioanu Stoicuti'a par. rom. sî Ioanu Benn'a propr. sî care va avé se compuna statutele necesarie cari se voru desbate in a dóu'a adunare generala.

Deci aru fi prea consultu déca domnulu D. D. aru cugetá „insusi“ mai intâiu despre cele ce voiesce se inainteze publicului. Se scrie cu mai multa obiectivitate sî sinceritate, câci nu fia-care cetitoriu românu este „invetiatu“ cá d-sea, cá se pricépa in mai multe feliuri. In fine corespundintele D. D. fia seriosu provocatu a nu scuturá la stâlpulu concordiei sî armoniei, ce a domnitu sî domnesce intre inteligonti'a romàna de aici in tóte afacerile nóstre natiunali comune sî locali; sa se feréscа a provocá cu deadinsulu neintiegere sî cérta in aceste pârti, unde numai solidaritatea a domnitu pâna acum'a. Déca crede a fi lucratu bine punendu-se in servitiulu unei clice parasite, fia cu credinti'a sea, inse nu presupuna ca toti cei'a-lalti suntu siliti a-lu urmarí pre acésta gloriósa cale, in acésta stralucita virtute a sea. Dealmintrea d. clericu aru folosí mai multu, déca s'aru nisuì a completá cele multe ce-i prea lipsescu la inima sî minte: apoi n'aru stricá se nu prea uite a mai portá cu sine sî nafram'a de busunariu.

Iéra clicei deocamdata fia-i de ajunsu lectiunea, ce a capetatu la recentele alegeri, ce s'au facutu pentru congresulu nostru natiunalu bisericescu. Clicasii inse dara s'au nisuitu contr'a barbatiloru doriti de poporatiunea acestui tractu. Dintre clericali s'au alesu D. Moise Lazaru, ases. consist. cu 32 voturi. Voturi au mai capetatu D. protop. Al. Turdosianu 19, vot. D. Badila 10 vot. stralucitulu consil. pens. Elie Macelariu inca a fostu de fatia la alegere, sî apoi s'a dusu iute din biserica.

Alegerea deputat. seculariu, ce s'a intemplatu in 24 Aug. a. c. a fostu cu multu mai interesanta, pentru ca sî lupt'a a fostu mai animata. Rivalii, asiá dîcendu, au fostu numai doi. D. adv. sî fostu deputatu de aici Ioanu Bojitia sî d. Ioanu Tacitu, profes. gim. din Brasiovu sî, totu-odata, ginerele d. protop. de aici Ioanu Tipeiŭ. Causele rivalisatiunei animate usioru s'aru poté imaginá, mai alesu déca vomu considerá, ca elu intâiu este fórte cunoscutu pre aici, iéra alu doilea delocu nu. Cu tóte acestea d. Ioanu Bojitia a capetatu 1977 iéra d. Tacitu 1421 (!!) voturi. Apoi au mai capetatu cá din seninu dd. Ioanu Munténu, adv. Ioanu Ghibu, I. Maieru sî I. V. Barcianu putiene voturi, de-sî cestor'a acum'a nici prin min'e nu le-a trecutu a se candidá. Deci d. Ioanu Bojitia fu proclamatu deputatu alesu cu majoritate de 558 voturi. Alesulu fu invitatu prin deputatiune de trei a se presentá in midiloculu representantiloru sî a se dechiará déca primesce séu ba mandatulu.

D. deputatu presentându-se, dupa putiene momente, la loculu scrutiniului fu primitu cu viue sî indelungate aclamatiuni sî ovatiuni. Dupa acea tienendu unu discursu acomodatu, in care multiamì pentru increderea cascigata, dechiarà a acceptá mandatulu sî promise solenu a lucrá sî nisuí pentru adeveru sî dreptate, pentru binele bisericei sî a natiunei sî dupa dorinti'a alegatoriloru sei, care este sî a sea. Discursului urmara repetite aplause fragurόse sî cu acést'a scrutinarea se incheià prin d. comisariu Ioanu Paraschivu.

In fine nu potu se nu facu dóue observâri. Inteliginti'a nóstra prea putienu aréta poporului folosulu sî importanti'a constitutiunei bisericei nóstre; sî astfeliu pre poporu sî aici 'lu cuprinde lepr'a indiferentismului nespusu. D. e. chiaru aici la noi, in centru, dintre 600 votanti indreptatiti deabiá au votatu vre-o 68 (!). Acést'a mai are óre lipsa de comentariu?! Respundia inteliginti'a, preotii, dascalii sî domnii

Miasmele ce marele Mufti dela infalibil'a „Albin'a“ respândesce cu multa nerusinare in trebile archiepiscopiei nóstre, a provocatu aici multa indignatiune si nespusa disgustare. Me miru, cum de chiaru la noi românii astfeliu de creatiuni sî productiuni potu avé asiá indelungata esistintia sî crediementu. Séu dóra la tóte aceste sî asemenea numai credulitatea sî sinceritatea nóstra este de vina?!

Unu proprietariu.

Episola deschisa

Dómnei Emili'a Ratiu cá vice presiedint'a societâtiei de lectura a dameloru române din Turd'a.

Dómn'a mea! Damele române din Turd'a, inainte de ast'á cu vre-o 10 ani, petrunse de necesitatea infiintiârei unei societâti de lectura, spre a poté pune stavila la torentele magiarisatoriu, prin concursulu diuareloru loru au sî infiintiatu de multu oftat'a societate de lectura.

Aventulu românismului produsu prin acést'a societate a fostu la inceputu intru adeveru inbucuratoriu. Dar' dorere! ci de 3 ori dorere! ca indiferentismulu unoru membre, cari s'au obtrusu a fi conducatórie acestei societâti, — concentrându in o singura persóna oficiulu de vice presiedinte, cassarésa sî bibliotecarésa, — au trebuitu se inadusiésca in pepturile nóstre sî acést'a bucuria nobila. — Dá! fiindu ca acea persóna cu triplulu rolu, — pre carea — déca nu me insielu Dómn'a mea! — domniat'a inca o cunosci fórte bine — in locu de a-si fi folositu poterea dictatorica intru prosperarea acestuí micu focolariu natiunalu au folosit'o in detrimentulu lui.

Societatea de lectura, — carea pâna la anulu 1865 tienea siedintie regulate, in cari oficialii respectivi sî dá computuri sî ratiuni esacte despre starea bibliotecei sî a cassei, — de atunci nu numai ca nu face nimicu din tóte acestea, dara membrele, cari au concursu cu denariele loru, suntu lipsite sî de placerea de a se potea distrage priu lector'a de carti din bibliotec'a loru, sî se vedu silite a-si luá refugiulu la bibliotece straine din locu. Fiindu ca din bibliotec'a, care pâna la anulu 1865 se aflá in stare inflorit́ória, adî se vede a nu fi de câtu o ruina desolata ! ! !

Dara ce se dîcu despre cass'a societâtiei ? ca óre in ce stare se va fi aflându, nu sciu ! Totu ce sciu este, cá abstragendu dela alte venite, déca nu me insielu, din balulu datu in favorulu societâtiei la anulu 1866 in 1 Ianuarie, au incursu unu venitu curatu cam de 150 fl. v. a. dara apoi ca acei bani intru adeveru se afla in cass'a societâtiei, séu suntu depusi spre fructificare, ori unde suntu ? nu scie nime a fara de dómn'a casirésa ; fiindu ca tóte urgarile nóstre, de pâna acum'a, cá se ni se dee o socóta au fostu inzedaru.

Deci dara Dómn'a mea ! In sperantia, ca Dt'a cá dama, esti mai susceptibila sî nu vei remâné, cá multi altii, surda la vocea publicitâtiei, te rogu cu intetîre, in interesulu publicu sî alu reputatiunei dtale, se conchiemi câtu mai ingraba o adunare generala a dameloru din locu, unde, dandu deslusirile necesarie in privinti'a celoru sublevate, se reinfiintiâmu déca se mai póte societatea de lectura ce se vede a-sî dormí somnulu de mórte, séu se potemu face dispositiunile, ce se voru vedea a fi de lipsa.

Turd'a in 16/28 Augustu 1873.

O membra.

Varietâti.

⁂ Domnitoriulu Romaniei Carolu I, in caletori'a sea câtra casa a sositu Joi in 16/28 l. c. cu unu trenu separatu in Brasiovu sî in 17/29 la resiedinti'a de véra in castelulu Sinai'a.

(†) Vineri dupa amédî la 3 óre s'a immormentatu maiestrulu-cismariu de aici Ioanu Bogorinu, unulu dintre cei dintâiu meseriasi crescuti in Sabiiu. Densulu de origine din Ogn'a de lânga Sabiiu remasu fâra de tata din prunci'a cea mai frageda, primí in loculu nascerei elementele de instructiune, invetià meseri'a sea in Sabiiu, de unde spre perfectiunarea meseriei sele intreprinse diverse caletorie cá sodalu, in fine cá maiestru casatorindu-se se asiedià in Sabiu. In tempulu din urma nemultiamitu cu castigulu celu de altmintrea frumosu din cerculu celu restrinsu alu cetatiei Sabiiului au intreprinsu caletorii in Romani'a cu scopu de a-si gâsí deposite nóue sî mai mari pentru marf'a sea, Dara tocm'a cându erá sa incépa realisarea intreprinderei o impregiurare fatala, unu focu, la care cá membru alu pompieriloru din locu, a alergatu si a ajutatu i-a redesceptatu o vatemare a organeloru interne, causata de mai nainte de nisce ómeni rei, carea a devenitu asiá de periculósa incâtu a trebuitu a se supune unei grele operatiuni. Dara acést'a n'a folositu nimica. Sî asia intre mari doreri a reposatu Mercuri in 15/27 Augustu sér'a, lasându-o veduva cu doue orfane de tata in prunci'a cea mai frageda, in etate de 30 ani. Dela infiintiarea Reuniunei sodaliloru români de aici a fostu pâna la mórtea sea unu membru fidelu alu acestei'a, pentru acest'a membri reuniunei cu stégulu loru au sî participatu la immormentarea cea arangiata intr'unu modu corespundietoriu din partea jalnicei sele socie sî jalniciloru sei socri. Fiei tierin'a usióra !

⁂ Diurnalele ungurésci pare ca procedu sistematicu a descrie pre români cá cei mai superstitiosi ómeni de pre lume sî enarédia mai din tóte comunele de cându graséza coler'a câte o anecdota, carea o aplica la români. Scopulu e invederatu cá sa descrie pre români inaintea lumei cá pre cei mai inapoi remasi in cultura. Domnii cari gasescu in relatiunile de feliulu acest'a o petrecere, aru trebuí sa nu uite ca nu numai românii dara sî ai dloru suntu preocupati de superstitiuni, mai departe aru trebuí sa scie ca enaratiunile cari le facu tieranii nu suntu totu-odata sî convingerile loru sî ca in fine cine e de vina, déca poporulu nu are cultur'a receruta, carea sa-'lu desbrace de ori-ce superstitiune ?

⁂ Animalele. Sciinti'a sî esperienti'a adeveresce, ca fia-care animalu traiesce de cinci séu siése ori mai multu de câtu tempu se cere la crescerea lui perfecta.

Câmil'a cresce optu ani, traiesce de cinci ori 8, adeca 40 séu 44 de ani ; calulu cresce in cinci ani, sî traiesce de 5 ori 5, adeca 35 ani ; vitele sî leulu crescu 4 ani sî traiescu 16 séu 20 ani ; cânele cresce in doi ani, sî traiesce 10—12 ani ; pisic'a cresce 18 luni sî traiesce 9 séu 10 ani ; omulu cresce pâna la anulu 20, câci organele óseloru atunci 'si ajungu complet'a desvoltare, de aceea aru trebuí sa traiésca de 5 ori 20, adeca 100 de ani.

Telegramu.

†

Nascudu 30 Aug. 9 óre 30 min. sér'a.

Dlu Dr. Ioane Lazaru directoru gimnasialu a repausatu. Caracteru natiunale consecinte neinfrangiveru, moderatu, cu prevedere, lumina scumpa perdu românii.

Consternatulu
Ioachimu Muresianu.

Concursu.

Statiunea de invetiatoriu la scól'a populare gr. res. din Turnisioru lânga Sabiiu, impreunata cu unu salariu anuale de 142 fl. 50 xr. v. a. 3 stângini de lemne de focu din care se incaldiesce sî scól'a sî cuartiriu naturalu in edificiulu scólei, au devenitu vacanta.

Deci spre ocuparea acelei'a se deschide concursu pâna in 15 Sept. a. c.

Doritorii dela cari se cere cá sa fia cantareti sî typicari, concursele bine instruite, sa le adreseze la subscrisulu.

Sabiiu 16 Augustu 1873.

I. Hanni'a,
(1—3) protop.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a gr. res. din comun'a Galesiu scaunulu Salistei, impreunatu cu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. in bani, unu stanginu de lemne de focu sî cuartiru naturale in edificiulu scólei, se deschide concursu pâna in 31 Augustu a. c. —

Competitorii, concursele loru instruite dupa prescrierea „Statutului Organicu“, sa le adreseze la comitetulu subscrisu : pr. Salisce.

Galesiu 11/23 Augustu 1873.

Comitetulu parochiale in contielegere cu p. protopresviteru.

(1—3)

57/873.

Insciintiare.

Cei-ce dorescu a-si procurá portretulu fundatorului Gojdu litografatu pre hârthie alba pretiulu 1 fl. iéra pre hârthie China 1 fl. 50 xr. sa se adreseze cu asignatiune postale dédreptulu câtra „Administratiunea fundatiunei lui Gojdu“ (Budapest Városháztér 8. sz.). Colectorii voru primí la 10 esemplare unulu gratuitu.

Bud'a-Pest'a 6 Aug. 1873.

Pentru representanti'a fund. lui Gojdu :
Georgiu Mocioni.
Cav. de Puscariu,
(2—3) notariu.

Nr. 467.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu diriginte la scól'a granitiarésca din Tientiari, cu unu salariu anuale de 240 fl. v, a, din fondulu scolasticu centrale, cortelu liberu sî lemne de focu dela comuna, apoi a postului de invetiatoriu secundariu la scól'a granitiarésca din Sin'a cu unu salariu anuale de 180 fl. v, a, asemené din fondulu scolasticu centrale, cortelu liberu sî lemne de focu dela comuna, se escrie concursu pâna la 19/31 Augustu a. c. Doritorii de a ocupá aceste posturi au de a-sî substerne suplicele instruite cu documentele de lipsa la

Sabiiu 6/18 Augustu 1873.

Comitetulu administrativu alu fondului scolasticu alu fostiloru granitieri din
(2—3) regimentulu românu I.

---

ad Nr. c. p. 15/1873.

Concursu.

Pentru ocuparea de 3 posturi invetiatoresci la scól'a gr. or. in Sighisiór'a se deschide concursu pâna in 15 Septembre st. v. a. c.

Emolumentele suntu:

1. Pentru invetiatoriulu de clas'a a III 300 fl. v. a. sî 3 stenjini de lemne.
2. Pentru invetiatoriulu de clas'a a II 250 fl. v. a. sî 3 stengini de lemne.
3. Pentru invetiatoriulu de clas'a I-ia 175 fl. v. a. sî cuartiru de o persóna in edificiulu scólei sî lemne pentru incalditu de ajunsu.

Câte 175 fl. din lefele de susu se redica cu cuitantia in rate lunarie din cas'a alodiala sî restulu pâna la 300 fl. sî 250 fl. dela comun'a bisericésca.

Concurentii au de a-si asterne suplicele loru instruate in intielesulu Stat. org. la comit. subscrisu parochiale sub adres'a presiedintelui Ioanu Siandru.

Invetiatorii suntu obligati pre lânga obiectele propunende in scóla, se conduca in tóta Duminec'a sî serbatórea cantârile bisericesci la st'a liturgia in coru cu copiii din scóla sî a tiené órele de repetitiune.

Cei ce voru documentá unu tempu mai lungu de servitiu invetiatorescu sî cualificatiune mai corespundietória voru fi preferiti.

In contielegere cu protopresbiterulu respectivu.

Sighisiór'a in 20 Augustu 1873.

Comitetulu parochialu.
(3—3) I. Siandru.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de parochu in vacant'a parochia Stoiceni de clas'a a III in protopresbiteratulu Solnocului alu II, se descide prin acést'a concursu in intielesulu inaltei ordinatiuni Consistoriale din 26 Iulie nr. 721 1873 pâna la 14 Septembre a. c. in-carea di se va face sî alegerea de parochu

Emolumentele suntu:

1. Dela 80 familii câte 2 ferdele mari de cucuruzu nesfarmitu, sî 1 di de lucru cu palmele.
2. Usulfructulu cimiteriului.
3. Stol'a indatinata.

Doritori de ocupá acést'a statiune au a-substerne concursele loru subscrisului instruate in sensulu Statutului Organicu sî a regulamentului adusu de sinodulu archidiecesanu din acestu anu, pâna la terminulu susu atinsu.

Cupsieni in 8 Augustu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Samuilu Cupsi'a
(2—3) Prot. gr. or.

Concursu.

La scól'a româna poporala gr. or. din Purcareni in protopopiatulu 1-iu alu Brasiovului, fiindu de lipsa sî alu 2-lea invetiatoriu se escrie pentru ocuparea acestuí postu invetiatorescu concursu cu terminu pâna la 20 Septembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

Salariulu anuale de 200 fl. v. a.

Competitorii la acestu postu au a-sî tramite suplicile loru instruite in sensulu Statutului Organicu sî adresate Pré Onoratului Domnu Protopopu Iosifu Baracu in Brasiovu.

Purcareni in 10 Augustu 1873.

Comitetulu parochialu
Ioane Bogdanu
(2—3) Parochu cá Presiedinte.

Anunciu.

Copii de scóla, cu deosebire **studenti** se primescu in costu, cuartiru sî tóte cele trebuincióse pre lânga conditiunile cele mai moderate.

Nicolau Beu
fostu hotelieru, strad'a
macelariloru Nr. 27.

INDREPTARE. In nr. 66 alu acestei foi s'a veritu o eróre, fati'a 252. column'a 3-a alin. 2-a sirulu columnei 4 sî 5 in locu de : „consortiulu multu iubitului sî proscrisului“, are sa sune : „Consortiului multu iubitulu sî proscrisulu“.

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineç'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nr. 68 ANULU XXI.

Sabiiu, in 23 Augustu (4 Sept.) 1873.

Audîmu din fontana sigura ca, pentru incheierea agendeloru, ce cadu in competinti'a Consistoriului metropolitanu, relativu la congresulu convocatu pentru alegerea Metropolitului, consistoriulu metropolitanu e convocatu la siedinti'a plenaria, ce va sa se tiena la Sabiiu, in resiedinti'a metropolitana, Vineri in 24 Augustu vechiu a. c. la 9 óre inainte de média-dî.

Présânti'a Sea P. Episcopu alu Aradului **Procopiu Ivacicoviciu**, comisariu congresuale a sositu ieri in midiloculu nostru.

Présânti'n Sea P. Episcopu alu Caransebesiului **Ioanu Popasu**, a sositu ieri in midiloculu nostru.

Deputati alesi la congresu.

In cerculu cler. VII s'a alesu P. as. consist. Nicolau **Cristea**.

In urmatórele cercuri (laice) s'a alesu: Ioanu Cav. de **Puscariu** septemviru*) si Ioanu de **Pred'a** adv. in cerc. XV. —

Dela dóue cercuri si adeca IV si XX inca nu ne au sositu scirea despre alegerea deput. laici.

Eri la 12 óre Consistoriulu archidiecesanu, in pleno, sub conducerea P. Archimandritu si vicariu archiepiscopescu Nicolau **Pope'a** au bineventatu pre Présântiele sele PP. Episcopi din ambe diecesele sufragane: Procopiu **Ivacicoviciu** si Ioanu **Popasu** esprimându-si dorinti'a cá sa intarésca Ddieu poterile Présantieloru loru spre a conlucrá si de asta-data, la actulu celu mare de alegere a fiitoriului Metropolitu si Archieppu, cá si de alte ori la alte ocasiuni spre marirea lui Ddieu si spre binele bisericei.

Ambii PP. Episcopi cu indatinat'a loru parintésca afabilitate au multiamitu pentru bineventare si au promisu ca 'si voru pune tóte silintiele spre realisarea justeloru dorintie ale bisericei si spre marirea lui Ddieu.

Alegerea Archiepiscopului Ardélului si Metropolitului româniloru gr. or. din Ardélu si Ungari'a.

> **Motto:** „Padiesce legea, — Duhulu lui **Andreiu Siagun'a** sa-ti fia povatiuitoriu".

Destulu aru fi a dice câtra fia-care deputatu chiamatu pre 26 Aug. la alegerea noului Metropolitu si Archiepiscopu, cá sa procéda dupa acestu motto.

'M iau voia inse a premite urmatórele:

Istori'a biser. este in acelu punctu chiara, ca de cându se amintescu Metropolitii româniloru din Austro-Ungari'a, dela Ioanichiu pâna la Atanasiu (1479—1697), Episcopii Ardélului aveau totu-dé-un'a demnitatea de **Archiepiscopi** si potere de **Metropoliti** preste credinciosii români (si greci etc.) ortodocsi din imperiulu Austriei. De-si tristele tempuri nu le-au permisu româniloru a se constitui pre deplinu intocmai canóneloru bisericei ecumenice gr. or., totusi la alegerea Episcopului (si numai de algerea Archiepiscopului avemu date sigure istorice) s'au observatu strictu principiulu sinodalitâtiei. S'au alesu acestu Archiepiscopu de câtra preoti si crestini (Metrop. Iosifu 1680), de câtra sinodulu episcopiloru (Ioasafu pâna la Atanasiu).

La acésta alegere, cându se facea de câtra preoti si crestini se vede din istoria, ca numai ardelenii concurau, si apoi atare alesu de ardeleni cá Archiepiscopu (la Alb'a-Iuli'a), erá totu odata si Metropolitulu tuturoru cârui'a i erau supusi si ceilalti episcopi si monastivi. Archiepiscopi'a Ardélului o vedemu stabila cá metropolia si pre archiepiscopulu cá Metropolitu alu celoru-lalti Episcopi din Ungari'a pâna pre la 1698 si apoi iérasi cá episcopia dela 1783 incoce; pâna cându episcopiele române din Ungari'a nu aveau stabilitate, si mai in urma se contopisera in episcopatele serbesci.

D'abiá la 1864 au succesu, prin neobositele lupte a marelui Archipastoriu alu Ardélului **Andreiu** Bar. **Siagun'a**, restaurarea vechiei metropolii rom., apoi constituirea ei prin Statutulu org. din 1869.

Andreiu Siagun'a se póte numí cá primulu Archiepiscopu alu Ardélului si Metropolitu alu celoru-lalte episcopii, in restaurat'a si constituit'a metropolia.

Elu au proiectatu Stat. org.; iéra in proiectulu lui §. 139 dice despre alegerea Metropolitului: „Metropolitulu se alege prin **Episcopii** sufragani si prin representantii tuturoru eparchieloru sufragane, cari se alegu din partea **clerului** cu **un'a**, si din partea **poporului** cu **dóue tertialitâti**.... iéra actulu alegerei de Metropolitu 'lu conduce celu mai **bêtrânu Episcopu**...."

Prin acést'a au corespunsu proiectulu lui Siagun'a atâtu canóneloru (Comp. drept. can. de Siagun'a §. 27 si 277.) câtu si praxei observate in biserica, si s'au statoritu form'a alegerei de Metropolitu numai in principiu, câci totu in acelu § dice Siagun'a: „Dupa ce se va constitui **pre deplinu** Mitropoli'a, se va face **repartiti'a** acestoru representanti dupa **numerulu** preotîmei si alu poporului din **fia-care eparchia sufragana**".

In primulu congresu nat. bis. din 1868 s'au primitu (vedi §. 155—157 Stat. org.) acelea norme proiectate de Siagun'a in principiu cu acea modificare: ca Episcopii, numai cându voru fi alesi deputati, potu concurá la alegere, si ca actulu alegerei Metropolitului, sa se conduca (nu prin Episcopulu celu mai betrânu ci) prin unu comisariu esmisu din partea Consistoriului metropolitanu. Congresulu inse s'au lasatu si in determinarea repartitiei indigitate de Siagun'a pentru viitoriu, statorindu numerulu deputatiloru din archidiecesa cu 60 si a celoru-lalte diecese sufragane iéra cu 60, adeca perfecta **paritate**.

Voiu vorbí despre cele dintâiu modificâri atingetória de Eppi si de comisariulu congresualu, in altu locu; — si me marginescu aici a dîce: ca prin statorit'a paritate de deputati, cari au a alege pre Archiepiscopulu Ardélului si totu odata Metropolitulu româniloru gr. or.

Archidieces'a Ardélului au perdutu nu numai dreptulu, de a-si alege pre **Archiepiscopulu** seu, pre carele, fiindu elu celu dintâiu Episcopu alu natiunei, conformu canonului apostolescu 34, toti cei-lalti Episcopi sufragani trebuie sa-lu recunósca de **capu**, adeca de **Metropolitulu** tuturoru, — dara ea au perdutu si dreptulu, de a-si alege **singura siesi pre Episcopulu** seu, adeca capulu bisericei ardelene gr. or., care dreptu 'lu posede fia-care eparchia sufragana.

Archidieces'a negresitu au suferitu acésta perdere pentru restaurarea metropoliei, unitatea bisericei române, si buna fratiésca intielegere.

Mai multa perdere inse nu au potutu suferi, nici ca a potutu cine-va pretinde mai multu, ca adeca si acésta paritate sa se póta face ilusoria in detrimentulu archidiecesei. Pentru aceea in consonantia cu principiele aduse aici, congresulu din 1868 resp. Stat. org. asiá de strictu au precisatu paritatea membriloru congres. **electoralu** atâtu obiectivi (in cifra) câtu si **subiectivu** ('n apartienerea deputatului de diecese si archidiecesa), statorindu: ca déca din diecesele sufragane séu din archidiecesa s'aru aretá mai multi membrii alesi, acesti'a se voru scóte prin sórte afara, incâtu nu mai póte incapea nici o dubietate despre aceea: ca chiaru cându s'aru potea afirmá, cumca vre-unu apartienatoriu de o diecesa sufragana aru potea fi alesu la congresulu electoralu in ceea-lalta diecesa sufragana, sub cuventu, ca paritatea este prefipta intre diecesele sufragane de o parte si intre archidiecesa de alta parte, — aceea **inse despre archidiecesa nici se póte dice nici este legalmente possibilu**, câci altmintrea, adeca cându unu diecesanu s'aru alege deputatu in archidiecesa, s'aru alterá paritatea si archidieces'a aru suferí mai multe jertfe, decâtu au fostu ei possibilu a suferí.

Câci chiaru prin paritatea prefipta in §. 155. Stat. org. — cum amu doveditu — au adusu archidieces'a mari jertfe, pentru scopuri sublime.

Nu se indoiesce nimenea ca si diecesele sufragane suntu petrunse totu de atari scopuri frumóse, fatia de archidiecesa. Si tocmai acum, la alegerea nóua din 26 Aug. i se da ocasiune, a-si manifestá acésta fratietate.

Românii ortodocsi din Austro-Ungari'a in tóte cele bisericesci suntu inca la inceputulu trebiloru. La inceputu au fostu cându s'au statoritu §. 155. Stat. org; la inceputu suntu adî, cându au a alege intaia'si data pre urmatoriulu marelui Metropolitu Andreiu.

Inceputulu trebuie sa fia bunu, si pentru bun'a intielegere, fia-care parte constitutiva a metropoliei trebuie se concéda celei-lalte ce este dreptu si justu.

De aceea trebuie sa ia mai departe in consideratiune ori ce deputatu, ca Andreiu Bar. de Siagun'a au fostu restauratoriulu unitâtiei bisericesci dela an. 1868 fiindu elu Metropolitulu acelei'a; si de atunci incóce, au fostu prea scurtu tempulu cá sa se póta **metropoli'a constituí pre deplinu** (cu tóte cele necesarie), cum prea bine au prevediutu acelu mare Archiereu in § 139 alu proiectului seu. De alta parte inse Andreiu Siagun'a, cá Episcopu si resp. Archiepiscopu alu Ardélului inca dela 1847 au lucratu pentru inaintarea si bunastarea Archidiecesei, si toti sciu, câtu au castigatu elu prin concurinti'a si jertfele credinciosiloru sei fii sufletesci pentru biseric'a archidiecesana si scaunulu archiepiscopescu.

Precum au venitu Sagun'a la 1846 in scaunulu eppescu alu archidiecesei, unde mai nu avea sa-si plece capulu; asiá aru vení adî Metropolitulu româniloru ortodocsi in loculu resiedintiei sele, déca nu l'aru intempiná si primí archidieces'a cá pre Episcopulu si Archiepiscopulu seu, si nu l'aru sustiené din midilócele ei (de-si nu prea mari) castigate cu multe lupte si jertfe, aducendu unu sacrificiu pentru intrég'a metropolia.

Deci din tóte acestea si alte asemenea considerante, déca archidieces'a aru face acea justa si ecuitabila cerere: cá astadi sa se aléga **dinsinului** urmatoriulu Archipastoriului Andreiu: óre-cine dintre diecesani aru poté, séu cine dintre archidiecesani aru **cutediá** a combate acésta dorintia?!

Cine aru potea obiectá, cumca intre dignitarii clericali ai archidiecesei (câci nu se mai póte dubitá, ca alesi potu fi numai acei'a dupa canóne) nu s'aru aflá persóne apte spre acestu postu?

Déca amu venitu la persón'a alegenda, apoi fia-mi iertatu a-mi dá urmatórea parere: Nimenea sa nu lase din vedere, nici pre unu minutu, istoriculu reinvierei sî inaintârei bisericei gr. or. din Ung. sî Ardélu, carele se representéza prin numele lui Andreiu Siagun'a. Acestu barbatu mare, pâna au ajunsu la scopu, s'au luptatu multu cu totu feliulu de inimici.

---

*) Duplu.

Este prea naturalmente a dîce, ca numai amiculu lui Siagun'a, sî alu lucrâriloru sî fapteloru sele, sî numai acelu amicu, carele de multi ani l'au insocitu sî sprigînitu in tóte lucrârile sele, sî cá locutiitoriu in administrarea trebiloru archidiecesei, in deosebi, va potea dá siguranti'a, cumca ceea ce au ziditu Siagun'a, nu se va stricá, ci se va continuá iérasi dupa ideile sî tactic'a cea intielépta a lui Siagun'a; câci numai in acel'a ce l'amu invetiatu sî instruatu eu, sî carele m'au cunoscutu sî priceputu sî ascultatu, voiu potea cu siguranti'a sa-mi incredu continuarea opului meu pre viitoriu.

Déca atari directiuni se voru urmá, nu va scapetá nimenea, sî românii ortodocsi din Ungari'a sî Ardélu voru potea fi fericiti a dîce, ca suntu in consecinti'a continua in cursulu trebiloru bisericesci.

Unu românu ortodocsu archidiecesanu
din tiéra straina.

Oper'a de fericire a dlui Babesiu.

Din protopresviteratulu Târnavei de josu.

Dupa cum se vede dlu Babesiu nu glumesce. Si-a pusu in gându seriosu se fericésca d-sea pre „netrebnicii de români“, pre „puii de vipera“, pre acestu poporu „coruptu sî inmoralu“, dupa cum a binevoitu a ne caracterisá dlu Babesiu, in cafenéu'a nationala din Pest'a. E! dara cum voiesce dlu Babesiu sa ne fericésca? Ascultati. Mai intâiu de tóte va sa ne arunce in spinare unu Archiepiscopu sî Metropolitu, — dupa chipulu sî asemenarea sea. Iéra dupa ce tendinti'a acést'a 'si va vedé-o realisata, adeca dupa ce va avé Archieppu sî Metropolitu dupa placulu d-sele, care sa jóce dupa cum i va cantá d-sea, — apoi se va apucá cu cunoscut'a-i energia, sî cu invapaiatulu seu zelu nationalu sî bisericescu, sî va stânge viéti'a „Telegrafului“. Asiá se cuvine. Are dreptate bietulu omu, câci „Telegrafulu“ aru trebuì sa scie celu putienu atât'a ca: Babesiu este patriarchu, sî cá atare i se cuvine cinste sî marire, ba inca sî matanii sî inchnaciuni. E! bine déca „Telegrafulu“ le scie tóte acestea, sî totusi nu se „slobóde“, la metanii sî inchinaciuni, — atunci sa vorbimu numai ce e dreptu, dara dlu Babesiu in calitatea sea de patriarchu „ecumenicescu“ are dreptulu si poterea de a „caftirisí sî escomunicá“ — pre „Telegrafulu“, — sî acést'a cu atât'a mai vertosu ca: renitentulu „Telegrafu“ este remasiti'a de a repausatului Metropolitu, — care (fia vorb'a intre noi) inca nu pré crestá pre patriarchulu dela „Hodonu“, — sî nu punea chiaru nici unu pretiu, sî nici o valóre pre palavrele, — pardonu! voiamu sa dîcemu pre vorbele dlui Babesiu. Destulu ca dupa mórtea „Telegrafului“ — dlu Babesiu 'si va continuá oper'a de fericire totu dupa calapodulu acest'a, — adeca va „stinge viéti'a“ la toti acei'a „nemernici“, cari nu se voru trantí la pamentu, cându voru vedé pre „fiiulu poporului“ venindu in chipu de patriarchu.

Amu dîsu ca dlu Babesiu 'si va incepe oper'a de fericire, — sî amu gresitu fórte, — câci aru fi trebuitu sa dicemu ca si-a inceput'o dejá. „Albin'a“, — cetíti-o seriosu, — mai intrebati de unii sî de altii si o sa ve convingeti. Apoi ve mai intórceti pre la consistoriulu metropolitanu, — intrebati de cei ce au fostu de fatia, — sî acesti'a de securu o sa ve spuna câta truda, sî câta ostenéla si-a datu bietulu omu cá sa „inferedie sacr'a memoria a marelui Metropolitu Andreiu“ — sub motivu ca acestu celebru Metropolitu — a toleratu abusulu si anomali'a in biserica. Norocirea inse ca in consistoriulu metropolitanu, s'a aflatu unu venerabilu Archiereu, care asemenea nu pricepe la „matanii“. Acestu venerabilu Archiereu a cunoscutu iute, in catrau tientesce oper'a de fericire a patriarchului Babesiu, — sî astfeliu s'a „milostivitu“, si au adusu la ordine pre présântitulu patriarchu. Apoi se fi-ti vediutu superare, sî chinu pre bietulu, ba sî rusîne, pentru ca d-sea in calitatea sea a remasu in balta cu oper'a de fericire de totu. Dara pentru aceea totu n'a desperatu, — dovéda trapedulu sî strapatiulu d-sele. Multu a umblatu bietulu, sî va mai umblá inca prin tiéra, cá sa-si castige, „slugi smerite“, cu ajutoriulu câror'a sa-si póta continuá oper'a de fericire. Are resonu sermanulu, — câci oper'a d-sele este de minune marétia, — tendintiele sî planurile d-sele suntu colosale sî piramidale de totu. Deci pentru realisarea acestor'a are lipsa, — sî inca lipsa imperativa de ómeni, cari sa nu siovaiésca, sa stee oblu, — sî la porunc'a stapanului, se faca numai din capu. Apoi este generalminte cunoscutu ca cu câtu omulu este mai genialu, sî cu câtu are tendinti'a mai marétia, cu atât'a intempina greutáti sî contrari mai mari. Inse dlu Babesiu ni-a spusu de o suta de ori ca d-sea inca este genialu. Mai multu ne-a spusu ca este „provedinti'a“, sî cá atare 'si va fi avendu sî d-sea planurile sî tendintiele sele nepenetrabile. Va fi, câci de nu aru fi nu s'aru povestí. Ne mirâmu inse, sî nu ne potemu mirá de ajunsu, ca pre lânga tóte asecurârile sele — se afla totusi — o sumedenia de pigmei cari in órb'a loru cutezanti'a, mergu asiá de departe incâtu se incérca a paralisá — nobil'a tendinti'a sî colosalulu planu de fericire a d. Babesiu. Ei dara déca aru fi nu mai atât'a haid'a de . . . totu aru fi ce aru fi, — inse acesti nefericiti pigmei — in nepreceperea loru — au impertinenti'a a se opune formalu, sî cu perseveranti'a contr'a planului de fericire a d. Babesiu. Ba ce e mai multu acesti pigmei — sustienu cu firmitate ca, déca românii sî in specialu archidiecesanii nu se voru uní prin strins'a solidaritate — atunci oper'a de fericire a d. Babesiu se — va realisá — fâra dóra sî póte, in detrimentulu bisericei, sî a sacreloru sele institutiuni. Apoi ne mai asigura acesti pigmei ca: dumnialoru cunoscu de aprópe pre d. Babesiu, — cunoscu tendintiele sî planurile d-sele, cunoscu naturelulu si faptele d-sele, cunoscu ambitiunea si erostratic'a activitate a d-sele. — in fine cunoscu intrigile d sele, — si togmai pentru ca le cunoscu sî sciu tóte acestea — nefericitii pigmei striga in lumea larga: ca suntu ingrijati de resultatu, — suntu inspaimentati de ambitiunea d. Babesiu, — se infiorédia de activitatea d-sele, li — se aduna „perulu maciuca“ cându cugeta la periculósele urmâri ce o sa — se nasca din intrigile d. Babesiu. Dupa tóte acestea cá „pupaz'a pre colacu“, mai adauga acesti pigmei, ca: dumnialoru suntu convinsi, sciu positivu, sî la rendulu seu voru demustrá cu fapte incontestabile ca, d. Babesiu precum in tóte asiá sî in grav'a cestiune de alegere a Metropolitului, este condusu numai, dara absolutu numai de patim'a, egoismulu sî nefericit'a sea ambitiune personala. Piéra tóta lumea. Topésca-se natiunea — precum se topesce cér'a la caldur'a sórelui; nimicésca-se biseric'a cu institutiuni cu totu, — numai Babesiu se traiésca, — ambitiunei sele sa i se satisfaca, — egoismulu d-sele se domnésca, fia macaru si preste ruinele bisericei sî a natiunei. Cu alte cuvinte, asigura acesti pigmei, ca d. Babesiu sî acum, cá sî totu-dénn'a, voiesce a convinge sî a demonstrá lumeiá cumca d-sea este fac totulu in biserica. Ceea ce dîce d-sea este sî trebuia sa — se privésca de sacre sancti sî absolutu nimenea n'are voia a i se opune. Nu, pentru ca românii suntu „neghiobi“ sî cá atari, asculta de d-sea precum asculta sclavulu de stapânulu seu. Deci voi cei de susu — fi i cu atentiune fatia de Babesiu câci étalu unu micu „Pasia“ in metropoli'a ortodocsa din Transilvani'a Ungari'a sî Banatu, — pre cându toti cei'a-lalti crediuciosi din metropolia suntu de a se considerá de nesce „servitori umiliti“ — resoluti in ori care momentu a sarí in focu sî apa la porunc'a stapânului Babesiu.

Alu naibei ce suntu acesti pigmei câtu de minunatu mai cunoscu pre d. Babesiu, sî câtu de profundu a sciutu strabate in intentiunile d-sele. Ne vine a crede ca au cetitu seriosu „Albin'a“ — sî pare ca au fostu de fatia la tóte ocasiunile in cari d. Babesiu — 'si desvoltà programulu seu de procedere relativu la actulu de alegere a fiitoriului Metropolitu. Ei! dara pigmeii „naibei“ n'au incetatu aici. Nici vorba. Ei mergu mai incolo, — sî mai recapitulându inca odata cele constatate mai susu — intreba pre românii din archidiecesa — dicendu-le: voiti voi se fiti toporisce la securea dlui Babesiu? voiti voi se primiti rolulu de mameluci sî slugi umilite a d-sele? Déca dá, noi ne spalâmu mânile — sî aruncâmu tóta responsabilitatea faptului asupr'a d-vóstre. Déca nu, atunci strângeti-ve la olalta, — consultative in spiritulu blandetiei sî alu amorei, unitive in cugete, unitive in sentiemente, — dovediti lumei ca sunteti demni de viétia constitutionala, sî ca sciti conservá sacrele si nepretiuitele institutiuni ale bisericei nóstre. Nu credeti — sî nu ve lasati amagiti de frasele demagogice ale „Albinei“ câci noi ve dechierâmu in tóta sinceritatea sufletului nostru, sî in deplina cunosciinti'a de causa ca: Babesiu voiesce se ve puna „sul'a in cóste“, — voiesce se ve puna chiver'a ungurésca in capu. Veti vedea. Noi inse credemu ca ne facemu datori'a cându dîcemu: Totulu depinde dela d-vóstra. Nimicu dela strainu!

Sabiiu 19/31 Augustu 1873.

Domnule redactoru! Vinu a te rogá sa binevoiesci a dá locu in colónele „Telegrafului“ harthiei urmatórie, ce inca in 8/20 curg. amu primitu dela présânti'a sea parintele Episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicoviciu. — Nr. 1105. pres.

P. P. amu primitu credintionalulu prin care sub datulu 3 Augustu alu Nr. 87 protop. ai binevoitu a me incunosciintiá, cumca preotimea din cerculu I. electoralu alu archidiecesei m'au alesu sa fiu deputatu la congresulu nostru nationalu bisericescu conchiamatu la Sabiiu pre 26 Augustu a. c.

Acestu mandatu dela fratii mei in Christosu me onorédia fórte sî primindu-lu nu potu lasá prilegiulu sa tréca fâra a le descoperí recunosciinti'a mea, sî promissiunea, ca pentru binele bisericei nóstre, nu voiu incetá dela lucru pre câtu tempu bunulu Ddieu se va milostiví a permite si ajutá modesteloru mele poteri. Dara de alta parte, privindu la problem'a congresului ce vine, semtiescu multu, ce grea este sarcin'a mandatului cu care m'ati onoratu!

Congresulu va fi chiamatu sa aléga urmatoriu marelui Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a.

Dara este cu greu a gasí unu urmatoriu demnu celui'a, carele prin faptele sele au intrecutu pre multi antecesori ai sei. —

De aceea dîcu cumca e grea sarcin'a a fi acum mandatariu la congresu sî de aceea ve rogu, sa nu me uitati in rugaciunile vóstre câtra Domnulu, cá sa me lumineze se potu dá votulu meu, votulu vostru, asiá cum va fi mai bine pentru sânt'a biserica sî pentru natiunea nóstra.

Rugându pre Domnulu sa ve aiba in dragostea sea sî dandu-ve binecuventarea archierésca, remânu

Aradu 6 Augustu 1873.

voitoriu de bine.

Procopiu Ivacicoviciu m/p.
Episcopulu Aradului

Harthi'a acést'a au fostu adresata subscrisului; — pentru cuprinsulu sî spiritulu ei, sî pentru sciinti'a congresului alegatoriu, m'amu aflatu datoriu a o aduce la cunosciinti'a publica.

I. Hanni'a,
protop.

Domnule redactoru! Ve marturisescu sincerú — ca nu intielegu reserv'a ce o manifestati fatia cu Babesiu. Togmai amu cetitu in „Telegrafu“ ca a-ti tacutu in interesulu pâcei sî a armoniei. Fórte frumosu. Ei! dara atunci aru fi trebuitu sa taca sî Babesiu. Inse elu nu numai n'a tacutu, ci din contra a facutu sî face mereu la intrigi. Trebuie impedecatu cu ori ce pretiu. Acést'a se póte face fórte usioru, câci precâtu e de mare in gura, pre atât'a e de fricosu. Cu alte cuvinte e voinicosu, dara fricosu. Suntu dejá dóue dîle de cându amu primitu o epistola dela unu pré stimatu amicu din Aradu. Me-amu inspaimentatu de ceea ce mi s'a scrisu. Mi se spune ca Babesiu lucra dîu'a sî nóptea in favorulu p. archimandritu Romanu (?) dela Aradu — respective dela Orade'a. Pentru ajungerea acestui scopu, Babesiu nu crutia nici o ostenélu. Mi se spune ca se „lauda in gura mare“ ca nu numai Aradanii sî o parte din Caransebesieni, — dara chiaru sî pre o parte considerabila dintre archidiecesani aru fi recrutatu in partesi. Sî eu suntu fórte aplicatu a crede. In credinti'a acést'a me intaresce intre altele si procedur'a lui Popescu, Hanni'a et comp: Ei! bine sub astfeliu de impregiurâri, eu unulu nici-decum nu potu aprobá reserv'a d-vóstre. Din contra credu ca este imperativu de lipsa cá se demascâmu tendintiele — paseriloru nopturne . . . .

Despre situatiunea presenta in Franci'a scrie cunoscutulu academicu sî ablegatu Littrée in „Phare de la Loire“ urmatórele:

(Fine.)

Standardulu celu albu e, dupa ce se alipira principii de Orleanu de densulu, tare in camera, in tiéra inse fórte slabu. Autoritatea sî partisanii loru numai a scadiutu in tiéra. In anulu 1815 ei erau mai putieni sub decursulu celoru 100 dîle, cá in tempulu resbeleloru teribile a vendeiloru; mai putieni la 1832 pre tempulu espeditiunei ducesei de Berry, cá in a. 1815, mai pucini in fine in anii 1848 sî 1870, cându nice nu se potura aretá cu flamur'a loru. Déca intrigele loru cele cu degete iuti (câci care altu nume s'aru poté dá unei partide, carea refusédia a consultá vointi'a natiunei?) aru reportá victori'a in camera, atunci se va dîce indata, ca e o intreprindere periculósa, a smulge standardulu tricoloru dela armata, dela orasiele nóstre republicane, dela populatiunea nóstra tierana, la care elu e simbolulu eliberârei de nobili sî de preoti, câtu sî pentru provincie, care voru scarsnî de mania cându li se va rapí acestu standardu.

Si asiá vedemu dara, ca in camera suntemu slabi, in tiéra inse tari. Déca vomu cunósce cu acuratéti'a situatiunea nóstra, sî vomu cercetá terenulu nostru, atunci regul'a tienutei nóstre resulta de sine. A desceptá tóte simpatiele pentru standardulu tricoloru sî tóta ur'a contr'a standardului albu, dóue simpatie a celoru mai contarie doctrine din lume, acest'a sa fia pretotindenea problem'a nóstra pre tempulu ferieloru, pentru cá sa potemu opune o opiniune publica tare majoritâtiloru clericali, care espunu tiér'a tuturoru sguduiriloru schimbacióse. Midilócele nóstre de resistintia suntu mari, chiaru si in camera, pentru ca mari suntu sî greutâtile, ce se punu contrariloru nostri in cale. Sa vedemu numai ca ei au de a esecutá unu siru de mesuri. Ei vréu se lapede standardulu tricoloru sî sa accepte pre celu albu, sa restaureze monarchi'a de dreptulu divinu, sa accepte dela regele o carte octroata, cu unu cuventu sa se supuna legitimismului sî clericalismului fâra nici o conditiune. Totu punctulu singuratecu provóca cele mai aprige furtune sî ne ofere posibilitatea, de a le combate pre tóte, spre a face sa cada planulu intregu.

Unii 'si mai aducu aminte sî istori'a ne spune, câta indignatiune a produsu regimulu celu vechiu la reaparerea sea in anulu 1814, cum departà cu o lovitura simpatiele pentru restauratiune. Dejá acést'a erá o naluca sî poté-va acésta naluca influintiá acum dupa 60 ani, cându ideile moderne s'a inlocuitu in societatea intrégа. Suveranitatea poporului, libertatea politica, statu neconfessiunalu, doctrine filosofice si sociale, care nu cunoscu altu verdictu decâtu sciinti'a, carea aduce la valóre numai argumentulu cá autoritate sî carea nu se interesédia de testulu legendeloru, in fine clasele lucratoriloru, cari 'si iau insesi interesele loru in mâna sî le apera cu cuventulu sî fapt'a, cu fapt'a prin societâti sî suspendarea lucrului. Unde va aflá intre tóte aceste regimulu celu vechiu unu locu. Elu va innotá de asupr'a cá o spuma, pre carea cea mai lina suflare o nimicesce. —

Ultraistii restauratiunei celei nóue ne dîcu, ca ei o voru duce in deplinire, fia chiaru sî numai cu majoritate de unu votu. Acést'a e putienu. Grandiósa va fi acésta restauratiune, cându va avé de a se luptá acum, cându e de o suta de ori mai slaba cá cea dintâiu, cu o opusitiune neimpacata. Liberali, republicani, socialisti, bonapartisti, câti inimici de odata! Si bine sa insemnâmu, ca precându republic'a, carea iubesce ordinea sî adeverulu, 'si deschide bratiele sele pentru acest'a, vina de ori unde, restauratiunea cea nóua imbratisiédia numai pre complicii sylabusului sî pre acei'a, carii adora blastemulu capului supremu alu bisericei catolice asupr'a principieloru dela 1789 sî asupr'a dreptului nou.

O voce, majoritatea in camera sî minoritatea in tiéra? Si acesti'a voru sa fia barbati, ei, care se incredu in atari combinatiuni volnice sî nu cugeta nice la trecutu nice la viitoriu, nice la forti'a lucruriloru insusi! In tóte crisele nóstre trebuie sa constatâmu cu dorere viua sî cu o pudóre profunda, ca in Franci'a clasele superiore deadreptulu suntu necapaci sî nedemne, a luá frenele miscâriloru sociale in mâni. Pre cându in Angli'a clasele superiori cu totulu de o alta potere nu se radima singuru pe prejudiciele loru, ci se supunu cu prudintia si onóre necesitâtiloru sociali, pre atunci ale nóstre pretindu cu usiuritatea de minte indatinata numai unu votu majoritate in camera, pentru de a delaturá vointi'a generale sî tóte instinctele tierei. Uniculu ce au conservatu conservativii nostrii, e numai sumeti'a loru.

Eu nu vréu (sî acést'a mi se va concede) sa me ocupu cu faimele cele obscure, dupa care contele Chambord are se lapede standardulu albu sî sa accepte pre celu tricoloru, sa primésca dela adunarea natiunale o carta sî sa se faca din legitimistu unu rege constitutiunalu. Elu totu-déun'a sinceru sî resolutu a respinsu dela sine o complanare falsa sî in acésta privintia dechiaratiunilé sele au remasu totu acele. Déca aceste voru sa se schimbe, ce incredere póte oferí tienut'a sea cea nóua? Inim'a sea — cine aru poté atunci comptá pre acést'a — e cu totulu la standardulu celu albu. Impregiurimea sea intima va fi totu-déun'a legitimista sî clericale.

Legitimistii voru agitá contr'a republicei, popii sei voru interpretá promissiunea sea sî ii voru usiurá consciinti'a. Asiá a ruptu mosiulu seu Carolu X., care nu fu unu barbatu mai slabu cá elu, cart'a, a urdîtu resbelulu civilu sî fu iéra alungatu din Franci'a. Chambord nu se va compromite cu contradiceri, cari suntu asiá de periculóse. Dechiaratiunile sele voru remané nestramutabile, pentru ca elu le a pusu sub autoritatea capului supremu alu bisericei catolice. Pap'a blastema „scandalele dreptului nou“ sî-si pune increderea in monarchi'a legitimista, in dreptulu divinu, in restauratiune, in regele nostru celu vechiu. Templâri aceste, cari, dupa cum cugeta densulu, voru redá doctrineloru catolice si regimului teologicu intrég'a putere a tempuriloru trecute. Pap'a e unu vade siguru alu regelui.

Domnule redactoru! Omulu celu mai slabu sî mai fricosu, se lauda mai multu. Ast'a sta!

Asiá facu unii dni, ce compunu „clic'a“ din Sabiiu, cându se lauda in „Albin'a“ ca au reesitu cu candidatii loru dnii Dr. Racuciu sî Visarionu Romanu in cerculu I sî II adeca, in protopopiatele gubernate de dlu Ioanu Hanni'a, Ioanu Popescu sî satelitulu loru Ioanu Drocu. Ba inca voiescu acei clicani a face casna consistoriului, ca candidatii lui Dr. Borci'a sî Macsimu au picatu. Asiá este! dara nu vedu acei dni, cum s'au demascatu ei — dovéda „Tel. Rom.“ nr. 66. — cá unu formalu comitetu de agitatiuni, care au esmisu in tóte pârtile archidiecesei cerculurie litografate, subscrise chiaru si de cei doi esîti alesi in cerc. I sî II, inbiinduse pre ei, sî impunendu pre unii sî altii de ai loru cá deputati!

Unde au ei vre-o scire séu dovéda — afara de imaginatiunile loru — cumca Consistoriulu archid. aru fi recomandatu séu impusu cui-va vre-unu deputatu.

Deci déca au reesitu acei dni in cerc. I sî II apoi negresîtu este meritulu sudoriloru loru sî a compagnistiloru loru, câci consistoriululu nu s'au dejositu a intrigá cu nimic'a in contr'a loru.

Dara se va mirá cine-va ca cum de au esîtu acei dni in cerc. I sî II, pentru ca in tóte celelalte cercuri archid. (póte afara de unulu), au picatu toti candidatii propusi prin famósele circularie, infruntandu-se incercârile loru neobosite, prin liber'a voia sî consciinti'a curata a alegatoriloru archidiecesani.

Nu este mirare! unde au reesîtu unu deputatu clericalu, din alta archidiecesa (pre cari noi 'lu stimâmu, dara ei prin asta alegere l'au espusu la desbateri neplacute), au trebuitu sa reiase sî cei 2 mireni propusi circulariter, sî adeca nu pentru circulariu, ci din alte cause. Susu numit'a „treime“ protopopésca, necrediendu in poterea circulariului loru, in acestea 2 cercuri, parte au luat'o pre sate spre a propoveduí pre alegatorii loru, parte — sî acést'a in deosebi — au instruatu sî au infricosiatu pre preotii sateloru, cá sa lucre pentru Romanu sî Racuciu.

O! câti preoti nu au spus'o acést'a, sî o voru mai spune. Ba in comun'a Sadu d. e., de unde este nascutu dlu Hanni'a, vediendu nevoi'a satelitii clicei, s'au radicatu din partea némuriloru dlui Hanni'a in contr'a Dr. Borci'a (pre care comun'a, cá advocatulu comunei au pusu increderea) atari invinuiri: ca acest'a vrea sa faca plata la preoti in congresulu viitoriu, sî asiá s'au sedusu o parte de au datu voturile dlui Romanu, pre carele 'lu proclamase de unu omu, carele va dá dela „Albin'a“ bani imprumutu la ómeni, déca 'lu voru alege, altcum nu! Multe de acestea s'au intemplatu. Si cu tóte acestea inca poteau reesî de deputati dlu Borci'a in cerc. II din caus'a popularitâtiei sele, cá advocatulu celoru mai multe comune aci sî purtatoriulu acelui procesu giganticu alu româniloru din scaun. Talmaciu-Saliste, contr'a natiunei sasesci, iéra dlu Macsimu in cerc. I, cá judecatoria regiu in Saliste, stimatu sî provediutu cu tóta increderea in cerculu seu; — déca nu se faceau sî altele, din partea comisariloru electorali ai acestoru cercuri adeca dlu Bolog'a sî Elia Macelariu. Eata numai unele:

In cerculu alu doilea au fostu totu-déun'a loculu de scrutiniu pentru alegerile la congrese, opidulu Resînari; sî in sensulu circularieloru consistorieloru, totu poporulu trebuiá sa créda, asiá sî de asta data. Inse ce se vedi? La dîu'a scrutiniului — cum si cum nu! avisati! — barbatii de incredere mai a tuturoru comuneloru, cari au tóta pluralitatea voturiloru dlui Romanu, s'au aflatu la Sabiiu la scrutinare, pâna cându cei de unde s'au datu tóte voturile lui Borci'a, cautau in zadaru la Resînari, dupa colegiulu scrutiniului, pâna la indignatiune, chiaru dlu comisariu stâ la gânduri — sî erá gat'a a alergá la Resînari; dara póte ca nu potea duce totu colegiulu adunatu la Sabiiu in caruti'a sea.

Asiá s'au facutu scrutinarea in Sabiiu, la carea au reesîtu dlu Romanu. Ba in comun'a Mohu carea intrégа au votatu pentru aperatoriulu ei Dr. Borci'a, dupa ce preotulu de acolo Ioanu Branea au vediutu acésta minune, sî cu candidatulu Romanu, poruncitu dela dlu protopopu nu au potutu reesî, au fostu mai siretu; câci au mintitu sî au sedusu pre barbatii de incredere ai acestei comune, pre Nicolau Iancu sî Ioanu Popu, cumca scrutinarea nu se va tienu la 12 Aug., ci dupa porunc'a inalta dela Sabiiu, la 19 Aug. c. v., sî asiá au remasu protocolulu loru sî voturile zadarnice.

Asiá s'au practisatu la scrutiniulu din Saliste, unde dlu comisariu, la comunele, ce au sositu acolo pre la 11—12 óre, nu le-au mai primitu protocólele, dechiarandu-le de intardîate (asiá comun'a Cacov'a, Tilisc'a etc.,) cari tóte au datu voturile dlui Macsimu.

Unde este óre prescrisu, cumca dlu comisariu la dîu'a scrutiniului numai pâna la 10 séu 11 (a la Tagsatzung) se astepte? Credu ca tóta dîu'a prefipta, este dîu'a scrutiniului!

Ce se mai insîrâmu alte intemplâri, din acestea dóue cercuri, de cari destule mai avemu, sî cari au indignatu pre poporu. Lasâmu congresului a deliberá la verificâri, sî sa ne indestulimu a dîce, spre laud'a dloru laudatori in „Albin'a“ sî a treimei protopopesci, ca asiá s'au scosu candidatii loru din urna!

Unu poporénu din ambe
tractele.

Nocrichiu in 18 Aug. 1873.

Onorate Domnule redactoru! De-sî nu mi-a placutu in viéti'a mea a me sfadí cu cine-va tienendu-me totu-déun'a de parerea: mai bine a fi facetoriu de pace, sî sustienatoriu de aceea, — cu atât'a mai vertosu a esî in publicu prin diurnale cu incercâri de a dejosí persóne pentru pofta de isbanda invidiósa: — totusi, vediendu ca altii neodichniti numai incapu de mine nici decum, ci in largulu lumei, dóra pre la tóte usile diurnalistice alérga cercându cá prin acelea sa me inegrésca inaintea publicului in feliurile espressiuni invidióse purcediatórie din inimi rele, care in continu versându-si veninulu fâra incetare, cérca a latí in tractulu nostru celu atâtu de pacificu o discordia neimpacávera, vinu, pre lânga tóta neplacerea, a ve rogá cá se dati locu sî putieneloru mele renduri in pretiuitulu diurnalu „Telegrafulu Romanu“ ce redigiati. —

Corespundintiele ne odichnitu, carele apare acum de nou in fói'a „Albin'a“ Nr. 59, 60, sî 61, odata ese in publicu din Cincu-mare, alta-data din Agnit'a, sî se ivesce cându in „Telegrafu“ cându in „Gazet'a Transilvaniei“ sî cându in „Albin'a“ sî apoi mai scie Ddieu unde, parendu-i-se ca in chipulu acest'a va infectá pre tóta lumea sa créda minciuniloru lui, cá asiá se-si ajunga scopulu de a dejosí sî despretiuí persóne inaintea publicitâtiei. —

Elu inse nu numai asupr'a mea 'si vérsa veninulu ci sî asupr'a intregului consistoriu archidiecesanu, iéra cu deosebire asupr'a veneratului domnu Archimandritu sî Vicariu archiepiscopescu ca cum dómne! nime nu mai este asiá de cu mare intielepciune sî cu atât'a sciintia cá densulu. — Eu inse nu cercu prin acést'a a aperá corporatiuni sî persóne atâtu de inalte, fiindu multu pré debile de o asiá chiamare, sî crediendu ca atari corporatiuni sî persóne inalte i voru sci respunde dlui la tempuri bine venite cá sî ori cându alta-data, cá asiá precum e obicinuitu sa-si póta densulu retrage cuventulu. — Amu numai atât'a se-i spunu corespundintelui reutaciosu, ca domnulu Archimandritu sî Vicariu archiepiscopescu in tempu de 14 ani câtu au administratu acestu tractu, a sustienutu o disciplina sî concordia esemplaria, asiá, câtu la despartirea-i de tractu au remasu toti cu ochii plini de lacremi, sî sub administrati'a densului s'au cladîtu in tractu biserici si scoli, si s'au creatu fonduri dupa câtu s'au potutu, mergendu tóte bine fatia cu alte tracte de clas'a si starea tract. nostru, câci Domnule redactoru! prin nimic'a nu potemu inaintá asiá bine, cá prin sustienerea disciplinei si a ordinei bune in poporulu nostru. Apoi de cându a predatu Ilustritatea sea administrati'a protopopiatului si pâna astadi suntu de intregu publiculu cunoscute importantele sele activitâti. — De alta parte scimu, ca fâra disciplina si ordine buna nu potemu face nici o inaintare cu folosu, ci numai stricaciune precum in Cincu de unde esu condemnaverele articole asupr'a astoru feliu de persóne care voru a mantiené ordinea buna. —

Lasându acestea pre mai târdiu, me intorcu la persón'a mea cea mai neinsemnata, de carea corespondintiele reutaciosu se impedeca multu, atacându-o cu multe mincioni si i spunu dlui, ca nu aflu necesariu a-i face istoriculu biografiei si a conduitei mele in semnu de respingere a tuturoru nerusinateloru lui scorrituri nefundate — de óre-ce acestea se afla mai de multu cunoscute pre deplinu la locurile competente, si apoi corespundintele reutaciosu pre cându amu facutu eu studiele póte inca a paditu purceii parintiloru. Dealtmintrea se scie ca nu teori'a singura face pre omu, ci pracs'a 'lu inaltia si i da garanti'a chiemârei sele, — de acést'a i o spunu fâra de sfiala, câci amu inca consoti de asemenea oficiu purtatori mai multi, ci va trebuì a se osteni corespundintele reutaciosu multu pâna i-a depune pre toti cá pre mine, de care se nu-si uite, ca eu celu putienu suntu alesu de sinodulu ppescu si nu denumitu. —

Câtu pentru activitatea mea de administratoru, afara de altele i aducu aminte cá sa scie si corespundintele de pre tempulu in care se aflá la studiulu jureloru in Sabiiu, cu ce placere 'mi scriá multiamindu-mi pentru banii cari ii tramitému renduri, si de vorbirile ce le tienému poporului prin comune pentru alu plecá sa contribue pre sém'a densului, cá se nu iee lumea in capu, trecendu Carpatii de lipsa dupa cum 'mi scriea. —

Respingu deci dela mine aceea ce dîce densulu ca a-si fi bagatu mân'a afundu in punga si a-si fi tractatu la mese intinse in Agn t'a pentru a fi alesu de administratoru, respingu ca me a-si fi laudatu in publicu ca pâna va traí dlu archimadritu nu amu se me temu de nimic'a, — asemenea respingu ca amu partenitu séu partenescu pre preotulu Ignatiu Mandocea, cá pre nisce espressiuni malitióse si neadeveruri cu córne, care potu esí numai dintr'o inima rea precum este a corespundintelui, respingu in fine si aceea, ca amu denuntiatu pre comitetu, care templare pâna a o descrie cum au fostu, se vedemu ce lucruri de bucuria ne-a facutú corespundintele reutaciosu de cându se afla in Cincu carele se lauda in publicu cu administratiune esemplaria? (Va urmá)

Fagarasiu in 30 Augustu 1873.

> „Tu cave defendas, quamvis mordebere dictis,
> „Causa patrocinio non bona peior erit".
> Ovid. trist. lib. primus.

Domnule redactoru! Venindu-mi la mâna Nr. 61 alu pretiuitului diuariu „Albin'a" amu cetitu cu mirare o corespundintia din Fagarasiu subscrisa de „unu românu ingrigitu"! Cu multa mirare, dîcu, o amu cetitu, pentru ca amu vediutu din aceea, cum se arunca pe nedreptu asupr'a unoru ómeni onesti cu multa profusiune epitete necuviincióse de nemodestia: corumpetori, nemorali, si obraznici; pentru ca unu teneru fâra esperintia aru fire cutezatu a pasí cá candidatu de dep. in alu III cercu electorale clericale, — si inca fatia de unu barbatu betrânu plinu de esperintia si de merite. Iéra Petrascu, dîce acelu corespundinte, aru fi inspaimentatu lumea si pre preotii alegatori; ca aru fi fostu elu unu aginte, care cu midilóce nemorale aru fi conlucratu pentru alegerea acelui dîsu teneru, prin care s'aru fi pusu sementi'a coruptiunei in poporulu dela Fagarasiu. Mai departe implorându corespundintele pre tenerulu bisericescu geniulu — marelui Metropolitu Andreiu Siagun'a de a audî aceste abusuri, ajunge in fine „românulu celu ingrigitu" la adeca: ca dumnialui aru vré nice mai multu nice mai putienu — de câtu cá alesulu deputatu la Fagarasiu in cerculu clericale sa nu se verifice!

Abiá potému sa credu vre-o data, Dle redactoru! ca voiu fi silitu sa aperu adeverulu constatatu in fati'a unui colegiu electorale compusu totu din preoti, cari, credu, ca au lucratu dupa convingerea propria. In interesulu adeverului dara, cá nu cum-va prin corespundintie ascunse sub velulu anonimitâtiei sa fia publiculu indusu in eróre asupr'a celoru petrecute la noi cu ocasiunea alegerei deputatului clericale, voiu sa spunu lucrulu, cum a fostu; pentru ca asupr'a cestiunei sa se faca lumina.

In dîu'a alegerei me dusei si eu, cá ori-care românu ortodoscu, la sânt'a biserica curiosu, ca cine va esí deputatu clericale; pentruca cá mirénu nu avému votu in acestu colegiu eclesiasticu. In curtea bisericei in localulu criptei se afláu totu preoti dela Branu, pentru ca cei din protopresbiteriatulu nostru unii erau in casa la protopresbiterulu nostru, altii tramisi de densulu spre ai castigá aderinti pentru deputatiunea sea! Eu cá cunoscutu dau in vorba cu susamintitii parinti dela Branu despre alegere si despre candidati intrebându-i ca pre cine voru sa aléga? Mi-au respunsu cu totii, ca voru sa aléga de deputatu pre Dr. Ilariu Puscariu profesorele seminariale din Sabiiu. Mi-au mai spusu densii, ca si parintele protopresbiteru Petru Popescu inca vré sa fia alesu, dara ca nu va esí, ca dloru voru votá totu-déun'a pentru barbatulu celu mai harnicu si mai invetiatu! La acestea eu amu respunsu, ca si eu, cându a-si face parte din acestu colegiu, séu din ori-care altulu, totu-déun'a a-si votá cu sciinti'a; câci a votá cu nesciinti'a insemnéza a tiené cu intunereculu, care aduce, dupa sine numai mórtea! Apoi ne-amu despartitu unii de altii; câci venise comisariulu consistoriale parintele protopresbiteru Ioanu Metianu sa deschida adunarea in biserica. Aici dupa constituirea biroului s'a cerutu si s'a decisu cá alegerea sa se faca cu voturi secrete. Siedint'a s'a suspinsu pre ½ óra. (Va urmá)

Varietâti.

⁂ Teatru romanescu.

Bravulu nostru artistu românu I. D. Ionescu si comp. au sositu ací in Sabiiu, si va dá in unire cu Societatea germana, dirigiata de Dn'a Mathes Röckel in Teatrulu orasului 3 representatiuni. Prim'a representatiune va avea locu Joi in 4 Septembre c. n. a dóu'a va fi Sambeta si a 3-a Duminec'a la 7 Sept. c. n.

In fia-care séra va fi o programa nóua.

Invitâmu dara tóta inteliginti'a din locu si din giuru a participá la aceste representatiuni.

⁂ Poporatiunea pamentului. Locuitorii suprafetiei pamentului, pâna acumu cunoscutu, numera unu miliardu trei sute de milióne de ómeni; acesti'a vorbescu 3000 de limbe, se tienu de 100 religiuni si se impartu in 3 rase diferite: caucasica, mongolica si ethiopica.

Concursu.

La scól'a româna poporale gr. or. din Turchisiu in protopopiatulu 1-iu alu Brasiovului sa escria pentru ocuparea unui postu invetiatorescu concursu cu terminu pâna la 20 Septembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

Salariu anuale de 350 fl. v. a.

Competitorii la acestu postu au a-si tremite suplicele loru instruite in sensulu „Statutului Organicu" si adresate pré onoratului domnu protopopu Iosifu Baracu.

Turchisiu 17 Augustu 1873.

Comitetulu parochiale.
Ioane Odoru,
(1—3) Parochu cá presiedinte.

Concursu.

Statiunea de invetiatoriu la scól'a populare gr. res. din Turnisioru lânga Sabiiu, impreunata cu unu salariu anuale de 142 fl. 50 xr. v. a. 3 stângini de lemne de focu din care se incaldiesce si scól'a si cuartiriu naturalu in edificiulu scólei, au devenitu vacanta.

Deci spre ocuparea acelei'a se deschide concursu pâna in 15 Sept. a. c.

Doritorii dela cari se cere cá sa fia cantareti si typicari, concursele bine instruite, sa le adreseze la subscrisulu.

Sabiiu 16 Augustu 1873.

I. Hanni'a,
(2—3) protop.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a gr. res. din comun'a Galesiu scaunulu Salistei, impreunatu cu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. in bani, unu stanginu de lemne de focu si cuartiru naturale in edificiulu scólei, se deschide concursu pâna in 31 Augustu a. c. —

Competitorii, concursele loru instruite dupa prescrierea „Statutului Organicu", sa le adreseze la comitetulu subscrisu: pr. Salisce.

Galesiu 11/23 Augustu 1873.

Comitetulu parochiale in contielegere cu p. protopresviteru.
(2—3)

57/873.

Insciintiare.

Cei-ce dorescu a-si procurá portretulu fundatorului Gojdu litografatu pre hârthie alba pretiulu 1 fl. iéra pre hârthie China 1 fl. 50 xr. sa se adreseze cu asignatiune postale dédreptulu câtra „Administratiunea fundatiunei lui Gojdu" (Budapest Városháztér 8. sz.). Colectorii voru primí la 10 esemplare unulu gratuitu.

Bud'a-Pest'a 6 Aug. 1873.

Pentru representanti'a fund. lui Gojdu:
Georgiu Mocioni.
Cav. de Puscariu,
(3—3) notariu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de parochu in vacant'a parochia Stoiceni de clas'a a III in protopresbiteratulu Solnocului alu II, se descide prin acést'a concursu in intielesulu inaltei ordinatiuni Consistoriale din 26 Iulie nr. 721 1873 pâna la 14 Septembre a. c. in-carea dî se va face si alegerea de parochu

Emolumentele suntu:

1. Dela 80 familii câte 2 ferdele mari de curuzu nesfarmitu, si 1 dî de lucru cu palmele.
2. Usulfructulu cimiteriului.
3. Stol'a indatinata.

Doritori de ocupá acést'a statiune au a-substerne concursele loru subscrisului instruate in sensulu Statutului Organicu si a regulamentului adusu de sinodulu archidiecesanu din acestu anu, pâna la terminulu susu atinsu.

Cupsieni in 8 Augustu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Samuilu Cupsi'a
(3—3) Prot. gr. or.

Concursu.

La scól'a româna poporala gr. or. din Purcareni in protopopiatulu 1-iu alu Brasiovului, fiindu de lipsa si alu 2-lea invetiatoriu se escrie pentru ocuparea acestuí postu invetiatorescu concursu cu terminu pâna la 20 Septembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

Salariulu anuale de 200 fl. v. a.

Competitorii la acestu postu au a-si tramite suplicile loru instruite in sensulu Statutului Organicu si adresate Pré Onoratului Domnu Protopopu Iosifu Baracu in Brasiovu.

Purcareni in 10 Augustu 1873.

Comitetulu parochialu
Ioane Bogdanu
(3—3) Parochu cá Presiedinte.

Anunciu.

Copii de scóla, cu deosebire **studenti** se primescu in costu, cuartiru si tóte cele trebuincióse pre lânga conditiunile cele mai moderate.

Nicolau Beu
fostu hotelieru, strad'a
macelariloru Nr. 27.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 69 ANULU XXI.

Sabiiu, in 26 Augstu (7 Sept.) 1873.

Deputati alesi la congresu.

In cercurile (laice) urmatórie s'au alesu Ioanu G r a m 'a asessoru de trib. orf. in cerculu alu VI; Rubinu P a t i t i 'a asessoru de trib. orf. in cerculu XX.

Congresulu electivu.

III.

„Metropolitulu nostru, cá autoritate bisericésca suprema in provinci'a nóstra metropolitana, dupa corelatiunea intre biserica sî statu, este o persóna, carea totu-déun'a are sî insemnatate politica"*).

In cuvintele aceste amu cugetatu a cuprinde atâtu insemnatatea eclesiastica câtu sî cea politica a unui Metropolitu.

Incâtu pentru cea dintâiu aflâmu ca canonulu alu 34 apost. dîce:

„Episcopii unei natiuni sa scie pre celu dintâiu intre densii sî sa-lu considere de capu, sî fâra sentinti'a lui nimic'a mai insemnatu sa nu faca, ci numai cele obicinuite, ce se tienu de eparchiele loru; dara nici acel'a sa nu faca nimic'a mai insemnatu fâra sentinti'a tuturoru, câci numai asiá va fi concordia sî se va glorificá Ddieu prin Dnulu intru s. spiritu."

Dupa ce amu desfasiuratu insemnatatea unui Episcopu in altu locu*) amu desfasiuratu in parte sî pre cea a Metropolitului intru câtu elu este Archiereu séu Archieppu.

Ceea ce trebuie sa mai adaugemu acum la cele ce privesce functiunile sele in sfer'a bisericésca este precisatu in §. 146. alu dreptului canonicu sî adeca: ca sub presiedinti'a sea are a se tractá obiectele cele mai insemnate bisericesci.

Aceste din urma receru o deosebita eruditiune séu o deosebita latita cunoscintia a scintieloru teologice-canonice sî mai alesu in tempulu nostru, cându biseric'a, nu numai, dara chiaru religiunea, cá atare are unu numeru considerabile de combatatori.

In impregiurârile ce ni le infatisiéza presentulu, problem'a conducerei cuprinsa in §. amintitu nu va fi in stare a o resólve nici fanatismulu religiosu, cu atâtu mai putienu unu frêu cu totulu liberu sî egalu cu indiferentismulu religiosu; iéra calea mijlocia, calea cea de auru intre ambe aceste, recere o putere, carea de o parte sa fia initiata bine in cele ale religiunei sî bisericei, sî sa nu fia straina, de alta parte, nici de miscârile spirituali in lumea ceea ce tratéza cestiuni religióse séu bisericesci pre terenulu hipoteseloru inventate de esperinti'a omenésca. —

Unu capu alu unei provincie metropolitane precum este unu Metropolitu, mai are inse sî alta chiamare. Elu este sî legatur'a séu representantele legaturei intre biserica sî statu.

Acést'a ni-o aréta lamuritu activitatea repausatului Metropolitu, carele sî in cualitatea sea de eppu au intrevenit pentru biserica la statu, pâna cându au adus'o in starea in carea se afla ea astadi. Ba precumni e pré bine cunoscutu oper'a sea, la carea a contribuitu sî congresulu din 1868, organisarea metropoliei, numai prin intermediulu seu s'a intritu prin legi sî s'a sanctiunatu de Majestate; pentru ca natiunea in majoritatea ei tocm'a preatunci incepuse a practisá abstienerea politica de nefericita memoria.

Ajutoriulu reciproc alu bisericei câtra statu, sî alu statului câtra biserica, provine din impregiurarea, ca biseric'a este in statu precum sî statulu in biserica; cretinii suntu cetatieni precum sî cetatienii suntu crestini (§. 300 comp. drept. can. de Andreiu Baronu de Siagun'a). Ajutoriulu acestu reciprocu, dupa cum vedemu din cele de mai susu sî din istoria, numai atunci este unu deveru séu o realitate, cându in fruntea bisericei se afla unu Metropolitu plinu de firmitate morale, intelectuale sî fisica, unu Metropolitu, carele cându i va reflectá cine-va din cei mari ai statului, cum a reflectatu prefectulu Molestus lui Basiliu celu mare: „inca nici odata n'a vorbitu unu Episcopu câtra mine cu atât'a cutesantia", sa respunda cá Basiliu: „Se vede ca tu inca pâna acum nu te-ai intalnitu cu nici unu Episcopu".

Sa nu mergemu asiá departe inapoi in istori'a bisericésca, cá sa vedemu ca referinti'a intre statu sî biserica recere o firmitate alésa a caracterului la acelu ce sta in fruntea unei metropolie, ci sa venimu la tempulu dinaintea caderei metropoliei nóstre sî vomu aflá, ca indata ce a lipsitu firmitatea caracterului sî ultim'a urma a bisericei nóstre erá pre ací sa dispara; ba acést'a erá pre ací pre ací sa se intemple sî immediatu inainte de venirea repausatului marelui Andreiu, cându altcum biseric'a dela 1783 incóce se reculesese intr'atât'a, ca avea o episcopia carea inlocuiá metropoli'a perduta la 1700.

In corelatiunea acést'a intre biserica sî statu, nu va negá nimenea ca este implicata sî cunoscinti'a referintieloru politice ale statului, sî asiá unu capu bisericescu alu unei metropolie, cá a nóstra, carea are unu pondu insemnatu in politic'a statului nostru, este neaperatu de lipsa nu numai sa fia initiatu in trens'a, dara sa scia sî pasî, sî de multe ori cu tóta resolutiunea pre acestu câmpu spinosu spre binele bisericei, câci e in statu, sî spre binele statului, pentru ca acest'a se afla in biserica.

De aceea noi aflâmu fórte periculosu principiulu de carele se vorbesce ca s'a statoritu in unele cercuri de deputati congresuali, ca numai etatea se decida la alegerea Metropolitului. Principiulu acest'a aru face din metropolia o simpla stare de odihna, cá sa nu-i dîcemu sinecura pentru eppi inaintati in etate; conducerea bisericei inse aru puté fi adese espusa tentatiuniloru anarchice dinlauntru sî napastuiriloru din afara.

Considerandu-le tóte acestea, congresulu este dara datoriu a cautá pre a cui umeri pune sarcin'a cea grea a unui Archiepiscopu, sarcin'a cea grea a unui Metropolitu!

Este adeveratu ca congresulu pre unu barbatu cum a fostu repausatulu Metropolitu nu-'lu va affá; inse pentru aceea nu se va puté justificá inaintea lui Ddieu sî a posteritâtiei, déca la alegere, fâra de a luá cele de mai susu in consideratiune, va purcede numai din indemnuri negative, pre cari nu voimu a le descrie mai de aprópe. —

In fine suntemu datori a atrage cu ocasiunea acést'a atentiunea congresului asupr'a archidiecesei, carea este fórte gelósa de drepturile sî esistinti'a bisericei preste totu, dara sî de ale ei in specie, sî carea din espressiunea ce a dat'o cu ocasiunea alegeriloru in tóte cercurile, unde n'a fostu pressiune fortiata din interese private, dovedesce câtu se intereséza ea de venitoriulu ei sî cui aru dorí sa-lu incredintieze. Suntemu datori a atrage atentiunea congresului, ca archidieces'a cá un'a ce a adusu relativu mai multe sacrificie pre altariulu bisericei pretinde cá nimic'a din alu bisericei sa nu se pérda, ci sa prospereze. Ea care singura sî unica a fostu simburele metropoliei nóstre, sî care singura sî unica sustiene pre Metropolitulu nostru, sî cu tóte aceste au datu sî jumetate din dreptulu seu, astépta sa nu fia tratata cá o cucerita din partea dieceseloru sufragane. Câci déca astadi diecesele sufragane, respective representantii loru, cugeta ca prin puterea ce li-o da Statutulu organicu suntu in dreptu de a dá ele Metropolitu séu Archieppu, mâne se póte intemplá ca archidieces'a dela o margine pâna la ceea-lalta se desvoteze lucrarea congresului, sa-i arete ca opiniunea carea au crediut'o elu de adeverata despre dorintiele ei au fostu gresita, ca scopurile cari s'au venatu n'au fostu nici politice, nici bisericesci, ci personali-particulari — sî reulu celu de apoi va sa fia de o miia de ori mai mare cá binele de pâna acum.

Salus rei publicae (ecclesiae) suprema lex esto ni-amu dîsu noi totu-déun'a, acést'a o dorimu noi dela congresulu electivu acum, cá sa nu o pérda din vedere. De aceea amu atinsu sarcinele cu cari au sa stea in strinsa legatura insusîrile celui ce are sa fia alesu.

Aléga congresulu acum intre observarea acestor'a, aléga intre dorintiele personali-particulari ale unor'a sî altor'a: urmârile in viitoriu voru fi dupa cum voru fi sî faptele lui de astadi.

Propunere.*)

Considerându, ca dupa pracs'a bisericei nóstre, Episcopii sufragani dintr'o metropolia se alegu — ori prin representanti'a clericale sî mirenésca intr'unita din intrég'a provincia metropolitana, precum acést'a se intempla in Romani'a sî alte staturi ortodocse; — ori prin sinodulu episcopiloru, cá representanti ai intregei provincie metropolitane, precum acést'a s'a intemplatu pâna acum in ierarchi'a serbésca, dela care s'a despartitu eparchiele Aradului sî Caransebesiului;

Considerându, ca numai acea eparchia episcopésca mai alegea pre Episcopulu seu, care odinióra avura dignitatea de archidiecesa sî metropolia, dela care sî dupa decaderea ei la numirea de simpla episcopia, sî au sustienutu dreptulu ereditu de alegerea archiereului seu, precumacést'a s'a intemplatu in Ardélu;

---

*) Vedi „Tel. Rom." nr. 54. R.

*) Vedi „Tel. Rom." nr. 56. R.

*) Vedi protocol. congres. celu bis. diu 1868 R.

Considerându, ca acum atâtu archidieces'a Ardélului, câtu sî eparchiele Aradului sî Caransebesiului s'a intrunitu intr'o legatura metropolitana comuna sî prin urmare alegerea Archiereiloru a devenitu de interesu comunu alu intregei metropolie române;

Considerându maideparte, ca propunerea comissiunei congres. de 27 la §. p. 2. alu „stat. org.“, prin care competinti'a alegerei Episcopului eparchiale se concrede respectivului sinodu eparchiale, isbesce deadreptulu in scopulu intrunirei nóstre metropolitane, sî in comuniunea intereseloru ei, pentru ca episcopii eparchiali suntu membrii sinodului episcopescu din tóta metropoli'a, suntu membri consistoriului metropolitanu sî in specie ai forului supremu judiciariu bisericescu, ai senateloru scolare sî economice metropolitane, sî eventuali presiedinti ai congresului, cari — de aceea representându interese comune — trebuie sa sî poséda imputernicirea sî increderea comuna a intregei metropolie, iéra nu numai a unei pârti a acestei'a; —

Considerându, ca propunerea amintita a comisiunei, care concrede alegerea Episcopului sinodului eparchiei respective, dupa principiulu paritâtiei aru trebuì sa aléga sî sinodulu [eparchiei Ardélului pre Archiereulu seu, care cá atare imbraca dignitatea de archiepiscopu sî Metropolitu;

Considerându inse, ca prin propunerea ulterióre a comissiunei, prin care Metropolitulu aru avé de a se alege prin congresu natiunale, sî prin asta dispositiune s'aru desbracá eparchi'a Ardélului de dreptulu, ce se revindica numai eparchieloru sufragane:

Considerându, ca dieces'a Ardélului numai atunci aru poté renunciá la alegerea eschisiva a Archiereului seu in favórea sî interesulu intregei provincie metropolitane, cându cele-lalte eparchie — in interesulu comunu alu metropoliei aru concrede alegerea Archiereiloru sei asemenea congresului comunu.

Considerându, ca modalitatea alegerei Metropolitului prin concurgerea archidiecesei cu unu numeru de alegetori asemenea de mare, câtu dau la olalta cele-lalte eparchie la olalta, d. e. cum s'a propusu, cu câte 60 de membri alegatori, nu corespunde egalitâtiei de dreptu, sî reciprocitâtiei de interese, nici fatia cu metropoli'a, nici fatia cu singuratecele eparchie, pentru ca:

1-a eparchiele sufragane aru alege eschisivu pre Archiereulu seu, pre cându archidieces'a acestu dreptu eschisivu nu l'aru poté esercitá.

2-a pentruca eparchianii sufragani aru concurge la alegerea Archiereului Ardelénu, pre cându archidiecesanii nu aru concurge la alegerea archiereiloru eparchiali.

3-a Pentru ca numerulu de jumetate alu alegatoriloru archidiecesani nuecompensa dreptulu de a-si alege eschisivu pre rchiereulu seu fatia cu eschisivuiu dreptu alu ep:hieloru, — sî asiá cu atâtu mai putienu, cu câtu

4-a Eparchianii alegendu-eschisivu pre Episcopii loru, aru concurá odata acacu câte 60 de voturi la alegerea de Episcopu, caréá atare prin positiunea, ocasiunea sî potinti'a asi ocupatu de a escelá sî castigá opiniunea publica ntru sine, se face candidatu naturale sî poternic pentru scaunulu metropolitanu sî prin urmare pentru Archiereu alu Ardélului, apoi pre lânga acést'a aru mai concurá sî la alegerea formale a Mtropolitului in congresu cu câte 30 de voturi, pri urmare preste totu cu 180 de voturi directe sindirecte sî cu opiniunea publica fatia cu 60 de vori sî cu opiniunea publica inca nepregatita pedru barbatii candidatori din archidiecesa. —

5-a Pentru ca asiá eparchiele sufragane sî singuratecu luate, concurácu o potere mai prevalenta la alegerea Archiereui Ardelénu, de câtu dispune archidieces'a, sî prin urmare concurgerea archidiecesaniloru prin o pauta paritate de voturi la formalitatea alegerei in congresu, e cu totulu illusoria sî impreunata nu numai cu daune morale sî materiale, dara sî cu o tote umilire a archidiecesei;

6-a Pentru ca reompens'a archidiecesaniloru pentru concurgerea parchianiloru sufragani la alegerea Archiepiscopului Ardelénu sî Metropolitului comunu numai atunci arufi deplina, déca asemenea s' acesti'a aru concuge la alegerea atâtu a Episcopiloru sufragani, câu sî a Metropolitului comunu;

Considerându, ca pocedur'a de alegerea Episcopiloru sî a Metropolitoui proiectata de comissiunea de 27, nu numai aru trage dupa sine rivalitate, lupta, sî discordia intre deosebitele eparchii sî prin aceea s'aru poté periclitá comunele interese, pentru care ne amu intrunitu intr'unu corpu natiunale — bisericescu, dara aceea sî in form'a sea de esecutare aru fi fórte complicata, ingreunatóre, sî impedecatórie de ajungerea la scopu — despre o parte: iéra despre alta;

Considerându, ca numai comun'a concurge la alegerea atâtu a Metropolitului, câtu sî a singuraticiloru Episcopi eparchiali in congresulu comunu, — e drépta, equa, oportuna, sî simpla, sî sustiene comuniunea intereseloru, legatur'a fratiésca, spriginirea imprumutata, harmoni'a, unitatea, poterea sî prosperitatea tuturoru in particularu sî preste totu a intregului nostru corpu natiunale bisericescu, propunu:

Cá onoratulu congresu sa binevoiésca a decide.

Cá diecesele eparchiali din metropoli'a româna greco-orientale sa concréda esercitarea dreptului de alegere atâtu a Episcopiloru eparchiali, câtu sî a Metropolitului la congresu comunu, convocându pentru actulu alegerei in resiedinti'a eparchiei veduvite.

Sabiiu in Octombre 1868.

I. Cav. de Puscariu,
deputatu congresuale.

Amu reprodusu acestu votu separatu datu de dlu cav. de Puscariu in congresulu din 1868 cá sa-lu punemu cá o oglinda inaintea congresului de acum in carea sa se póta vedé starea presenta. Diecesele sufragane ne voru dá totu-déun'a dintre Eppii loru Metropoliti, sî apoi se voru duce e casa cá sa-si aléga ele singure pre altii, precându archidieces'a in veci nu mai ajunge sa-si aléga pre Archiepiscopulu seu.

Tiér'a Oltului in Augustu 1873.

In cerculu nostru de alegere alu II-lea alu Sabiiului, au reesîtu, durere — candidatii partidei acelei'a, carea jalusa pre meritele sî ovatiunile aduse nemuritoriului nostru Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a, — si-a propusu dupa cum se vede, a stricá cu ori-ce pretiu sî urmele institutiuniloru salutari sî a operiloru repausatului de eterna memoria!

Câci au reesîtu candidatii partidei acestei'a nu e nici o mirare, — déca vomu precugetá, ca astadi capulu moralu alu cercului acestui'a,, — persón'a aceea care din grati'a marelui repausatu este chiemata la conducerea spirituale a cercului — face pre fatia parte a partitei acelei'a de opositiune resbunatórie sî nu s'a tesîtu a impune in modu neiertatu preotiloru din cercu, alegerea candidatiloru din opositiune.

Mai cugete-'si cine-va pre lânga acestea, ca preotii nostrii suntu in cea mai mare parte a uneloru tracte unelte órbe sî supusi neconditiunati ai protopopiloru, loru sî de alta parte, ca acesti'a suntu urditorii sî plasmuitorii alegeriloru; sî atunci va avea o icóna destulu de pia despre actulu de alegere ce s'a petrecutu sî despre indreptatirea alesiloru de a se numí representanti fideli ai alegatoriloru din cerculu acest'a.

Aru gresî deci ori sî cine, care aru voí a judecá voi'a alegatoriloru din cerculu acest'a, dupa tienut'a representantiloru loru la congresulu electivu. — Poporulu dreptu-credinciosu, aterna cu atât'a pietate la marele repausatu, incâtu necum sa stea in opositiune cu institutiunile lui, sî cu urmatorii cei adeverati ai doctrinei lui; ci aru fi totu-déun'a gat'a a-i urmá, chiaru sub ori sî ce periculi!

Fiindu ca cu dreptu cuventu se póte asceptá sî presupune, ca fratii nostri din cele-lalte diecese voru sustiené la alegere candidatulu maioritâtiei poporului credinciosu din archidiecesa, sî pentru cá netoriu: cumca dupa liter'a sî spiritulu Stat. org. in vacanti'a metropoliei, consistoriulu metrop. cá atare este chiamatu a representá pre Metropolitu, sî a fi presiedintele congresului electoralu. Nepotendu elu intregu presidá, elu 'si esmite din sinulu seu unu comisariu, iéra fiindu in sinulu seu sî Episcopulu celu mai betrânu, i se da acestui'a onórea acést'a. Dlu Babesiu cadiù sî aici. Nu scimu remané-va la parerea sea defendata cu tóte poterile sî convingerile sele: ca adeca comisariulu congresului nu póte fi alesu de Metropolitu, câci nu se póte pre sine de atare proclamá.

2. Cestiunea au fostu permanenti'a consistoriului metrop. pâna la facut'a alegere propusa de dlu Babesiu. Neputendu-se basá acésta propunere pre nici unu §. alu Stat. org. firesce nu au potutu fi vorba de interpretare de lege.

Propunerea deci s'au motivatu asiá: ca consistoriulu metrop. are in tempulu alegeriloru multu de lucru, este uniculu organu alu metropoliei etc.; apoi se propune, cá membrii permanenti se fia Babesiu, Vasiciu, Lengeru, Popescu, Popoviciu B., Branu, Metianu, Mesiot'a sî Belesiu, câror'a sa li se faca diurne 5 fl. pre dî. S'au opugnatu acésta propunere: cumca consist. metrop. cu sfedintiele acestea sa-si finesce lucrârile, ca alegerile au sa se priveghieze de câtra consistoriele eparchiali, ca destulu este, déca consist. metrop. dupa alegeri, inaintea congresului se va aduná, ca permanentia cere spese, sî bani nu suntu. La casu inse, se aiba lipsa de adunare, suntu membri suplenti in Sabiiu.

In contr'a acestoru din urma au respunsu dlu Babesiu, ca nu are nici o incredere in unele persóne din Sabiiu. S'au apromisu

---

FOISIÓRA.

Consistoriulu metropolitanu din 9 sî 10 Iuliu c. v. 1873, sî interpretarea Statutului organicu.

Nu va fi de prisosu a ne ocupá, acum in presér'a congresului electoralu, de unele interpretatiuni ale Stat. org. ce s'au ivitu in jurnale, dara in deosebi in competentulu locu, adeca in Consistoriulu metropolitanu din 9 sî 10 Iuliu a. c. sî de intemplârile de ací cá sa dâmu publicului cunoscintia despre acelea.

Premitu inse, ca inca in acestu consistoriu s'au aretatu o partida, in a cârei frunte stà dlu Babesiu, sî a cârei pareri sî interpretatiuni se voru vedé la punctele urmatórie:

1. Cestiunea alegerei comisariului congresualu, au ocupatu primulu locu. Dlu Babesiu erá de parere, ca dupa sensulu § 157. p. 1. („presér'a dîlei“) presiedintele Consistoriului electoralu aru fi naturalmente Episcopulu celu mai betrânu, pâna in acelu momentu, cându pasiesce congresulu la actulu alegerei.

Din acestu motivu, cá sa nu aiba alesulu comissariu tempu de influintia, sî póte sî din alte motive neesprimate, au pretinsu dlu Babesiu et cons. amanarea cestiunei pâna la congresu.

Alta parere, sprigintita sî de presidiu, carea a invinsu contr'a amanârei, au fostu basata totu pre § 157. Stat. org. sî adeca p. 3. sî spiritulu legei, ca adeca, déca are congresulu a se constituì (verificá etc.) totu sub conducerea comissariului, se intielege de sine, ca comisariulu — iéra nu presiedintele naturalu — are se conduca congresulu electoralu din capu pâna in fine, sî congresu cu 2 feliuri de presidiuri nu s'a mai vediutu; iéra comisariulu are lipsa de prepararea sî pregatirea anteacteloru etc. sî asiá trebuie sa fia in acea siedintia alesu.

In contr'a acestei interpretâri dlu Babesiu cu dlu Lengeru numai atâtu au potutu observá, ca testulu Stat. org. magiaru, carele s'au sanctionatu, este datatoriu de tonu, sî in acel'a stà in p. 3. § 157 in locu de verificare „rectificare“ pretindiendu densii a se aduce testulu magiaru pre més'a consistoriului. Nimenea altulu nu au potutu primí acésta parere, câci Stat. org. s'au facutu in congresulu din an. 1868 romanesce, sî ergo testulu românu este autenticu.

Deci s'au pasîtu la alegerea comisariului.

Presidiulu au propusu pre celu mai betrânu Episcopu, pre care l'au primitu sî maioritatea (afara de 3 voturi.)

Dlu Babesiu au fostu in contra persónei, din motive: ca unu Episcopu cá naturalmente aspirante sî candidatu de Metropolitu, nu póte fi alesu de comisariu, câci comisariulu nu póte fi alesu de Metropolitu, de óre-ce elu nu s'aru poté proclamá pre sine de alesu (p. 12. §. 157).

Afara de acést'a congresulu din 1868 cu intentiune s'au abatutu dela „presiedintii naturali“ adeca Episcopii, cari cá presiedinti ai congresului aru potea influintiá, in favórea loru, sî au primitu esmiterea unui comisariu specialu. Insemnu ací, ca in conferinti'a premergatória siedintiei dlu Babesiu et cons. au sî destinatu pre par. protop. Ioanu Hanni'a din Sabiiu de comisariu alu congresului. (póte — cá se nu influintieze —).

La acésta parere s'au respunsu dlui propudensii sa nu póta fi sedusi prin interpretatori falsi, despre dorinti'a cea adeverata a poporului din archidiecesa ; ne grabimu a ne esprimá sî noi dorinti'a nóstra — carea de siguru va fi sî a intregului poporu din archidiecesa, — intr'acolo : cumca dorimu din inima, cá acea pré démna persóna sa se aléga succesoru alu nepretiuiverului nostru Archiepiscopu sî Metropolitu repausatu, pre carea scumpulu repausatu insusi, redicandu-o l'a gradulu celu mai inaltu de demnitate lânga sine, a desemnat'o apriatu de succesore demnu alu seu. — Sî acest'a cu atât'a mai vertosu cu câtu pré démn'a persóna acést'a cunoscendu firulu sî planulu agendeloru de pâna acum, — singura va fi in stare a continuá operile incepute de nemuritoriulu nostru Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu.

Mai multi alegetori din cerculu alu II-lea.

Se nu inculpâmu totu pre altii ci sî pre noi insine, sî diu'a de 26 Augustu venitória s. v.

De multu voiému cá in interesulu adeverului se facemu nesce observatiuni sî reflessiuni unoru barbati de ai nostri gr. cat. pentru desele loru imputâri sî inculpâri ce facu fratiloru gr. or in unele cestiuni importante ; amu tacutu odata, amu tacutu de dóue ori, acum inse cându vedemu ca lucrulu stà din contra, sî cându vedemu ca la noi in partea nóstra se intempla atari scandaluri cari ne punu in uimire, desgustu sî indignatiune, — atunci nu ca ne potemu margirí numai la simple reflessiuni ci inca cu tóta poterea cuventului se strigâmu cu strabunulu Cicerone : Quousque tandem abutere Catilina pacientia nostra ? Pâna cându sî pâna cându se vedemu pusderiulu in ochii altor'a iéra copaciulu din ochiulu nostru se nu-lu — simtimu ? Dara sa ne facemu reflessiunile sî se lasâmu apoi se vorbésca faptele :

Asiá in lun'a lui Maiu in Nr. 38 (corege inse 39) alu „Gazetei Trans.“ unu corespundinte din Pest'a — carele altcum precum vremu noi se gâcimu e unulu dintre barbatii cei mai eminenti ai natiunei sî ai confes. gr. cat. sî carele se sî bucura de unu postu ce 'lu si merita, — vine, sî in articululu seu „congresulu scolastecu gr. cat.“ cârui O. red. a Gazetei i dà primulu locu in acelu numeru, vine dîcu, sî dupa ce face respectivulu d. corespundente nesce reflessiuni bine nemerite la acelu congresu, se apuca a laudá sfatulu „Gazetei“ relativu la o intielegere ce aru trebuí se aiba metropoliele române intru a staruí pre basa paritetica confessiunale — natiunale unu „modus vivendi“ pentru scólele române confessiunali etc., inse dupa ce d. coresp. lauda acestu sfatu alu G. — sî pre care sî noi l'amu aplaudatu de atunci, — se apuca sî intréba ca, póte óre cine se créda ca o atare intielegere intre cele dóue confessiuni române aru fi posibile ? Sî apoi respunde insusi ca : in impregiurârile de adi nu numai ca nu se póte realisá o atare intielegere dara nici incercá nu se póte. Mare temere sî mare frica esprima d. coresp. in privinti'a unei atari intielegeri fratiesci pentru salvarea scóleloru nóstre de limb'a straina; inse sa audîmu pre cine cade séu din care parte vine imposibilitatea in acestu obiectu ? Vine — dupa d-sea — dela „neunitii cei cu crucea la grumazi carii aru detuná cu invetiaturile loru cele grec. resarit. (a moralei celei nóue) ca de uniti sa fugi cá de „ucigalu crucea“ sî ca mai bine sa te unesci cu calvinulu, pagânulu sî tagadusiulu de câtu cu uniatii !! Astfeliu vorbesce coresp. G. ; acum déca respectivulu d. coresp. aru fi unu popa unitu de cei rei — vremu se dîcemu — iesuitu, de cari se bucura sî biseric'a gr. cat., — atunci nu ne-amu prea mirá de atari esageratiuni nefundate, inse cum dîcemu, noi vremu sa scimu ca acelu coresp. alu G. e mirénu sî inca de acei'a care fuge de iesuitii latini chiaru cum dîce d-sea „cá de ucigalu crucea“ sî pentru aceea ne mirâmu ca cum póte cugetá ca fratii gr. or. aru inchide usi'a intielegerei, ma o aru bate sî cu cuie in contr'a fratiloru loru de sânge sî de o sórte dóra — ma dóra chiaru sî de o credintia — cându acesti'a cá sî cei'a tientescu totu la unulu sî acel'asi scopu : la salvarea limbei sî prin limba, la salvarea natiunalitâtiei române? Nici decâtu acést'a nu se póte crede, sî de alta parte credemu sî noi ca nu mai e de lipsa cá se imbunâmu pre d. cor. fricosu alu G. cu vorbe ci se-i spunemu ceea ce póte sci sî d-sea cum ca sinodulu fratiloru gr. or. archidiecesani din acestu anu, inca unanimu sî-a esprimatu sî manifestatu dorinti'a pentru o atare intielegere reciproca sî inca pána a nu fi nici invitatu si recercatu oficiosu la aceea ! Cu acestea mai amu fi gatatu cu d. coresp. alu „Gazetei“ relativu la reflessiunile nóstre, inse cuvintele dlui coresp. „ne unitii cu crucea la grumazi aru detuná cu invetiaturile loru cele gr. resarit. — ca de uniti se fugi cá de ucigalu crucea etc. etc.“ se reducu la altu ce-va, ele, de-sî suntu destulu de naive, totusi d. coresp. prin acelea atribuie unu feliu de despotismu sî absolutismu sî inca cu detunâri „celoru ne uniti cu crucea la grumazi“ cari cá atari aru poté pune pedece la ori-ce intielegeri intre gr. cat. sî gr. or., fàra inse cá se ne aduca unu esemplu la vedere ; ierte-ne inse ca noi cá gr. cat. se-i spunemu d. córesp. cum in ast'a privintia se véda mai intâiu bârn'a in ochii „celoru uniti cu crucea la grumazi“ sî apoi nu mai se caute paiulu in ochii „celoru ne uniti cu crucea la grumazi“ ! Publiculu rom. o scie bine din publicatiunile de tóte dîlele ca in care — din cele dóue biserici rom. domniá unu absolutismu sî despotismu cá sî proseletismu mai mare, fàra cá se fia de lipsa a-i mai dá la lumina sî esemple destule. Ne suntu in viua memoria plângerile Oradaniloru gr. cat. cu ocasiunea congresului autonomiei cat., iéta ce dîcea pre atunci — intre altii — „unu preotu unitu diecesanu“ (adeca dela Orade) in Nr. 33 alu „Feder.“ a. 1870. „. . . . Ti-asi poté scrie mai multe — dîce acelu preotu câtra O. red. alu aceiei foi — inse pentru noi nu e consultu a riscá nimic'a, dupace in casu, cându ne aru cunósce colo susu, ne amu perde inomisse patrafirulu. Ne avendu sinóde, n'avemu nici scutu contr'a arbitriului guvernului diecesanu“ sî iéta ce marturisesce dupa acestea indata sî O. red. alu Feder. „Absolutismulu episcopescu alu présântiei sele Papp Szilágyi a ajunsu pâna a intimidá pre intregu clerulu românu din dieces'a sea ! Acést'a nu se mai póte suferí, clerulu românu nu póte sa mai taca, câci reulu aru fi apoi incurabilu.“ Iéta cum cu ce-va mai târdiu totu in „Feder.“ 'si incepe — dupa cum se pare unu mirénu — unu articl. : „Absolutismulu sî despotismulu in dieces'a gr. un. a Oradei mari dela apunerea marelui Vulcanu incóce sî pâna in dîlele nóstre a fostu o afurisita planta etc. etc.“ iéra la fine dechiara : „intr'o buna demaneti'a frumósa se voru tredì cu Eppu sî cu preoti, inse diecesa nu va mai fi necairea“ la carea dechiaratiune on. red. respunde iérasi prin unu „fórte bine“ ! (v. Nr. 46 Fed. a. a.) Sa ne intórcemu dupa aceea putienu sî prin archidieces'a Blasiului unde asemenea dela mórtea lui Siulutiu sî respective de dupa 11 April. 1869 lucrurile sî-au luatu o directiune fórte intristatória, asiá incâtu fórte bine a disu „unu presbiteru românu“ in „Feder.“ in 1870 Nr. 35 cându aplicându cuvintele unui patriarchu de ai Constantinopolei „Abhorisco gli errori delli Papisti e le superstitioni delli Greeci“ esclama pre românesce : In fine, dice, infiorezu-me de nebuniele Romei sî me dóre de retacirile Blasiului. Pre noi inse din contra, nu ne dóre de retacirile Blasiului ci ne dóre de retacirile nóstre natiunale, de retacirile turmei provenite din retacirile Blasiului, pentru ca „a capite petit piscis“ ! ne dóre multu ca nu avemu unde recurge nici unde capetá asilu, pentru ca numai dóue câli suntu pre cari amu poté scapá de atât'a despotismu afurisitu, sî respective, séu sinódele sî congresele bisericesci, ori in fine a rumpe ori ce legatura cu biseric'a ce ne tiene astfeliu incatusiati !

Inse ce minune ca acelea sinóde in biseric'a

---

apoi toti declaratii permanenti, ca de ori sî unde voru fi gat'a a se infatisiá la siedintie, — firesce — s'au primitu propunerea de permanentia, iéra in punctulu speseloru au cerutu o anticipatiune de 1200 fl. dela consistoriulu archidiecesanu.

Nu sciu datu-leau, séu bá ; paremi-se ca nu le-au potutu da dupa §. 135 Stat. org., câci duii permanenti s'au imprasciatu de atunci incóce, pre la ale sele.

Deci propunerea acést'a a dlui Babesiu, de sî primita, au fostu fâra efectu ; vedi bine, ca nu erá practicabila.

3-lea obiectu — sî parte importantu — au fostu o alta propunere a dlui Babesiu, pre carea mai ca o sî adusese la deseversîre in conferinti'a consistoriului, déca nu se opunea notariulu acelui'a, Dr. Borci'a, sî apoi in consistoriu presidiulu, cu tóta resignatiunea.

S'au propusu ca : cá consistoriulu metrop. se ia cu dorere notitia despre ilegalitâtile (sî scandalele — cuvintele dlui Babesiu) ce s'au comisu in consistoriele metropolitane de mai inainte tienute sub presiedinti'a repausatului Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a, sî voindu acestu consist. metrop. a indepartá ori-ce respunsabilitate dela sine, acelea ilegalitâti sa se escusa numai cu indelungulu morbu alu Escelentiei Sele, sî neingrigirea persóneloru de lânga densulu, iéra celoru neindreptatiti prin sentintiele aduse in acelea consistorie, sa li se dea dreptu, de a-si cere revisiunea causeloru sele. Acest'a este intielesulu propunerei dlui Babesiu.

Motivele audîte, erau ; ca la siedintiele consistorieloru metrop. din 1872 nu s'au chiematu toti membrii acelui'a, asiá nici dlu Babesiu, carele aru fi venitu ; ca densulu scie unu casu unde s'au facutu nedreptu unei pârti procesuante, carea voiá a merge la imperatulu, sî a midilocí cá domnitoriulu se céra actele spre revedere, ceea ce s'aru fi facutu déca nu oprea d-lui etc.

Motivele neesprimate inse le póte gâcí ori-cine, dupa judecat'a sea.

In contra acestei propuneri s'au adusu :

Ca nu se cade consistoriului metrop. carele eri au eternisatu memori'a nemuritoriului Archiepiscopu sî Metropolitu, adoratu de lume, adî sa-i dea unu votu de blamu sî neincredere ; ca nechiemarea unoru membrii din departare se escusa tocmai la protocolulu consist. metrop. din 1872, cu lipsa de spese, cu seraci'a sî crutiarea, sî suntu acte, cari dovedescu, cumca unii atari membrii chiamati (la 1871, sî chiaru 1873) au refusatu a vení din caus'a speseloru ; ca nu este nici ansa, nici stà in competinti'a acestui consistoriu metrop. conchiematu numai pentru punerea in lucrare a alegeriloru sî convocarea congresului electoralu, de a sterní atari cestiuni, sî a dá unu verdictu, o sentintia, asupr'a consistorieloru metrop. de mai inainte, pentru ca la acést'a numai congresulu ordinariu aru fi chiematu, déca aru aflá cu cale ca, cându s'aru escusá asiá ce-va cu morbulu indelungatu alu Escelentiei Sele, i s'aru dá acestui mare barbatu, carele au lucratu neobositu cu intielepciune pentru binele bisericei sî natiunei pâna in diu'a mortiei, unu testimoniu nemeritatu de slabiciune sî minte stricata, (ceea ce aru periclitá sî asecuratiunea de o suta mii); ca ce atinge pre pretinsele partide neindreptatite, avemu lege, sî ele dupa Dreptulu canonicu — de au dreptu sî motivu — 'si potu reinnoí procesele loru pre calea prescrisa, precum ast'a esista in totu statulu regulatu, sî ca inca nu este cunoscutu in statu constitutiunalu, cá Majestatea Sea sa censuredie actele sî decisiunile unui tribunalu etc.

Mai toti membrii consist. metrop. (cu 2—3 esceptiuni) au votatu in contra acestei propuneri, sî adeca fiindu ei petrunsi de cele mai curate sî nobile simtieminte, câtra marele Archiereu, intr'acolo, cá nu numai sa se respinga, dara nici notitia sa nu se ia despre aceea in protocolu.

Au cadiutu dara dlu Babesiu sî cu acést'a propunere ; iéra dupa cadere au insinuatu, ca densulu pentru persón'a densului o va dá propunerea in scrisu la procolu (cá votu separatu), fiindu ací spriginitu sî de dlu Popescu ; inse acést'a nici s'au facutu, nici se póte face, dupa decisulu de susu alu consisioriului metrop. prin carele acest'a in adeveru si-au manifestatu o indignatiune fatia cu tendinti'a propunerei dlui Babesiu.

Acestea 3 puncte au fostu obiectele consist. metrop. de mai insemnatate.

Au mai escitatu dlu Babesiu inca, tocmai la finea siedintieloru, sî cestiunea alegerei unui notariu (secretariu) alu acestui consistoriu ; sî dupa ce erau tóte agendele acestui'a dejá mai finite, s'au alesu cu pluralitate de voturi — la staruinti'a dlui Babesiu — de notariu Elie Macelariu, inse numai sub conditiune déca va primí postulu gratuitu, pâna la sistemisarea unui salariu.

Notariulu de pâna ací Dr. Ioanu Borci'a, carele cu invoirea consistoriului au primitu provisorialmente de binefacere sarcin'a acést'a, au desplacutu — firesce — dlui Babesiu et cons., câci dupa atâtea caderi — le mai trebuiau ómeni de unu soiu.

Credu ca a ilustrá mai departe trebile, pre lânga acestea intemplari sî fapte nu este de lipsa.

Unu competentu.

gr. cat. nu cadu dea gat'a din ceriu, iéra ale aduná capii bisericei nu le mirósa bine din causa ca — precum prea bine observá nu de multu in „Gazet'a Trans.“ unu corespundinte de lânga Moresiu — „santiele sele nu-su bucurosi a-si vedé cercuscrisa poterea, intru a cârei deprindere arbitraria cu atât'a passiune se resfatiéza !“

Vedeti d-loru dara vaierârile nóstre ale gr. cat. nu mai asiá pre cum le espune câte unu corespundinte si inca aru fi de ajunsu cá se cugetâmu seriosu la venitoriulu nostru, fâra cá se mai servimu on. publicu si cu esemple; din acestea inca se aducemu din cele multe bataru unulu de mustra: s'a mai pomenitu óre cându de unu astfeliu de scandalu blastematu cá cum e de presente celu din Cohalmu cu parochulu gr. cat. Popescu, pre carele acusi o jumatate de anu de cându l'a suspendatu din locu parint. metrop. Vancea iéta numai asiá câci respectivulu se opuse cu totu dreptulu cá pre cei doi preoti suspendati si trecuti dela rel. gr. or. se nu-i trântésca preste densulu intr'o parochia unde nici densulu singuru nu póte subsistá, ci déca présânti'a sea i-a cuprinsu cu atât'a iubire incâtu nici n'a mai cercatu ca cum vinu si de unde? si ce feliu de póme suntu? — sa le dee alta parochia! Noi nu vomu se mai istorisimu pre largu acestu scandalu dóra fâra parechie dupa ce chiaru si in „Telegr. rom“ s'a espusu in tóta golatatea lui cá si in „Albin'a“ in vr'o doi numeri, infrumsetiendu-lu cu o nota meritata si „Gazet'a“ ci se intrebâmu inca odata si noi ca cine a indemnatu pre présânti'a sea la unu asemenea pasu carele nu-si mai afla parechia in nici o archidiecesa proselita? S'a potutu induplecá pré s. sea pâna la atât'a incâtu pre acestu preotu dupa servitiu de atâti'a ani cu multu zelu si diligintia, se-lu suspenda si acum'a dóra se-lu si transferésca unde-va voi arbitriulu...? Vedeti frati preoti archidiecesani! Lucrati obositi si regulati parochiele pre unde sunteti dara nici odata se nu cugetati ca lucrati cá totu voi sa ve poteti bucurá de fructulu osteneleloru vóstre, pentru ca dupa 10—20 ani cându ve va fi mai dulce loculu lucratu de voi atunci ve pomeniti in alta parte, pentru ca la noi cum se vede apuca acum sistem'a catolica radecine totu mai tare, dupa care preotii catolici in totu anulu suntu stramutati de ici colo, pentruca vedi-dómne nu siediendu intr'o parochia prea multu, se intre in relatiuni amoróse cu cine-va; inse pré sânti'a sea scie ca preotii gr. cat. din comune au familia si nu traiescu numai din manastire cá cei cat. ci si din mosiór'a loru in cele mai multe locuri, si astfeliu ai face corturari e chiaru in detrimentulu sociale. Pentru aceea rogâmu pre capii bisericei gr. cat. cá se lase atare specia de proseletismu fâra margini si pâna cându se ocupa cu de acestea mai bine compuna la Istori'a bis. dreptulu canonicu câci iéta pre lânga tóta eruditiunea ce pretindemu a avé clerulu gr. cat. si chiaru capii nostri, intregu clerulu gr. cat. dela micu pâna la mare se folosesce de productele nemuritoriului Siagun'a, se póte inse ca santieloru loru le mai placu necrológele cá a unui Hakman de câtu a unui Siagun'a!....

Cá se nu fimu pré lungi nu-ti mai infirâmu dle red. alte casuri deplorabile de asemenea natura de-si nu togm'a cá celu din Cohalmu si carele acum se va intínde pâna la Rom'a pentruca vedeti curiositatea: parochulu Popescu vrea sa scie ca déca Pap'a Romei e infalibile, dá va acum dovedi de infalibilitate, despre ce la tempu vomu incunosciintiá publiculu!..

Inchieiâmu d. red. esprimându-ve viulu nostru interesu si seriositate cu cari asceptâmu si noi gr. cat. resultatulu dilei de 26 Aug. s. v. (7 Sept. s. n.) in care biseric'a gr. or. si esercita intâi'asi-data, si unulu, ma dreptulu ei celu mai mare din viéti'a constitiunale autonomica bisericésca; si totu cu aceea seriositate ve dorimu cá acelu resultatu sa nu fia numai partiale pentru biseric'a gr. or. ci pentru tóta lumea romána, pentru ca ve asecurâmu ca nu numai d. coresp. din Pest'a din Nr. 46 alu Gazetei a. c. alu articl. „românii uniti tributari parochului latinu din Pest'a“ ci ori care gr. cat. care are simtieminte românesci se dechiara ca: „mai gat'a voru a se intórce de unde s'au departatu, decâtu a mai suferí atari calcâri desperatórie“! Si déca fratii gr. or. voru nimerí barbatulu alesu carele se rumpa murulu chinesu, de despartire, fia securu ca acel'a si de n'aru avé calitâtile tóte ale unui Siagun'a, atunci au facutu totusi mai multu cá Siagun'a si totu asiá de nemuritoriu va fi, si de-si noi nu cutezâmu cu securitate a recomendá numele cârui-va, de acea credintia inse totu suntemu cum ca sor'a nóstra archidiecesa posiede atare barbatu chiaru in senulu si in fruntea ei!!! ad revidendum!

Dintre Tarnave, Augustu 1873.

Unu preotu si unu mirénu
uniti cu cosemtiementulu
mai multor'a.

Fagarasiu in 30 Augustu 1873.

„Tu cave defendis, quamvis mordebere dictis,
„Causa patrocinio non bona peior erit“.
Ovid. trist. lib. primus.

(Urmare.)

Afara din biserica cei mai multi preoti neavendu harthia, pre ce sa-si scria voturile me rugara sa le procuru vre-o dóue cóle; ceea ce amu si facutu! Intr'aceea dlu protop. Petru Popescu venindu sa-si adune preotii in cripta si sa-i silésca cu forti'a a-i dá voturile d-sele, me vede pre mine, ca dau preotiloru harthi'a ceruta de densii, me apostroféza cá unu vizitiu in publicu, si cu acestea 'si duce preotii sei de-i scriu voturile in cripta.

Acestea tóte le potu marturisí onorabilii preoti dela Branu, cari nu s'au lasatu sa se conduca cá nisce vile instrumente: ci au votatu in consciintia de causa!! Acest'a este purulu adeveru in acésta cestiune! Eata la ce se reducu cele insírate de „românulu ingrigitu“. Desfidu pre vre-unulu din alegatori sa me contarieze pre fatia. Sub velulu anonimitâtiei multe se potu scrie, câci harthi'a sufere multe, ba fórte multe.

Domnule „romînu ingrigitu! ai aperatu o causa rea, carea prin aperarea d-tale a devenitu si mai rea. („Causa patrocinio non bona peior erit“).

Prin articlulu d-tale m'ai silitu, m'ai provocatu sa punu in paralela pre acesti doi candidati. Mi-a trebuitu multu, 'ti spunu curatu, sa me alunecu pre terenulu personalitâtiloru. Nu mi-a placutu nici odata lupt'a personale subiectiva. Acum inse fiindu provocatu trebuie in interesulu adeverului si alu sântei cause, carea pre toti românii trebuie sa ne interesedie de asemenea sa intru in acestu terenu, fiindu ca sum provocatu.

De-si sum celu dintâiu care sciu sa stimezu betrânetiele: dara nu cele de multi ani!! Fia dara cu permissiunea onorab. lectori; fia cu permissiunea candidatiloru in cestiune; fia din interesulu causei, vomu face dara o paralela intre acesti doi candidati, cu atâtu mai vertosu, cu câtu de unulu se dice ca este unu teneru fâra esperintie in tempu ce de cel'a-laltu, ca este betrânu plinu de esperintie si de merite.

Sa vedemu dara cum sta lucrulu:

Este vorb'a ací, — pentru cá sa nu vorbimu si noi pre intunerecu ca „românulu ingrigitu“ — de alegerea profesorelui de teologia Dr. Ilariu Puscariu fatia de protopresbiterulu Fagarasiului Petru Popescu. Ce moralitate are acestu „românu ingrigitu“ si de ce calibru este „ingrigirea“ sea, se póte vedé indata, ca d-sea nu póte suferí in congresu poteri tenere! Domnulu coresp. merge si mai departe in descoperirea originaleloru sele pareri, incâtu dupa principiele sele constitutionale si liberale (?!) cei mai teneri sa se aléga numai acolo, unde nu suntu mai betrâni!

Unde a ajunsu dlu coresp. cu absurditatea pareriloru sele nu voiu sa desfasiuru ací, ci voiu sa aretu, ce capacitate mare au perdutu congresulu nostru prin lips'a dlui prot. Popescu alu Fagarasiului. Dlu coresp. „ingrigitu“ pre cându denéga alesului Dr. Ilariu Puscariu ori-ce esperintia pre terenulu bisericescu si scolariu — macaru ca acest'a este acum dejá in alu cincilea anu in servitiulu bisericescu si scolariu cá secretariu consistoriale, cá profesore seminariale, cá asesore consistoriale si referinte scolariu substitutu in decursulu unui anu — pre atunci ascrie dlui protopopu alu Fagarasiului o esperintia mare si lata si-lu gramadesce cu totu feliulu de merite! Dlu corespondinte in siretismulu seu póte avea multu dreptu; déca dupa teori'a sea tiene de unu meritu numai a fi imbetranitu cine-va. Dlu protopopu Popescu póte fi unu betrânu bunu si a potutu fi cându-va si protopopu bunu; dara astadi dupa recerintiele tempului presinte nu mai corespunde nici oficiului seu protopopescu necum se póta cine-va crede, ca i s'au facutu o nedreptate prin nealegerea sea la congresu.

Précinsti'a sea a fostu de atâtea ori la sinódele nóstre pâna astadi, si nu au lasatu nici urma despre intins'a sea esperintia si capacitate! Martore suntu protocólele sinódeloru nóstre! Pentru „românulu ingrigitu“ póte sa fia unu mare meritu, ca dlu protopopu Petru Popescu a incalditu o banca in sinodu si a desvoltatu activitate la bugetulu cassei.

Dlu protopresbiteru Popescu terae dupa sine unu patrariu de seculu aprópe tractulu I protopopescu alu Fagarasiului si sa fia fórte multiamitu, cá crestinii nostri dela Fagarasiu sa mai aiba acea rabdare si pacientia rara de a se mai lasá teraitu si in venitoriu?

Scólele Fagarasiului, multe putiene, câte suntu dupa dlu protopopu nu se mai faceau, déca nu intrevenea inteliginti'a miréna si alti preoti mai energici decâtu reverenti'a sea. Administratiunea bisericésca si scolara sufere in tóte ale sele mai multu decâtu in ori-care alta parte a archidiecesei. Acum fatia de acésta stare deplorabile a tractului protopopescu alu Fagarasiului mai are dlu corespondinte obrazulu de a infatisiá pre dlu protopopu Popescu Petru cá pre unulu incarcati de merite Multe a-si mai poté descoperí cu ast'a ocasiune, dara lasu, ca mai e tempu, nu cum-va sa fiu pré lungu in espunere. Ce atinge calificatiunea mai constatu numai atât'a ací; ca parintele protopopu Petru Popescu, care a procopsitu protopopiatulu atâti'a ani este lipsitu chiaru si de cunoscintiele cele mai elementarie ale unui normalistu!

Corespundintele in marea sea „ingrigire“ n'a bagatu de séma, ca pre preotii alegetori dela Fagarasiu ii presentéza lumei cá pre horda nepricepetória de causa, carea nu a lucratu dupa convingerea sea: ci s'au lasatu sa se pressionedie de Petrascu! Mai multu inca sa se lase a se corumpe prin midilóce nemorale! Fia ací amintitu numai atâtu, ca candidatulu ce a abtienutu majoritatea voturiloru nici ca a fostu in Fagarasiu pre tempulu alegeriloru. Déca este vorb'a de pressiune aceea apoi a fostu pre fatia din partea protopopului Popescu; câci sub pressiunea sea toti preotii din tractulu d-sele i-au datu voturile lui, iéra domni'a sea câtra cei'a-lalti din tractulu Branului si alu II-lea alu Fagarasiului si-a esprimatu nemultiamirea sea pretopopésca intr'unu modu pré putienu demnu de unu omu crescutu! (Va urmá.)

Varietâti.

⁂ **Insciintiare.** La scólele centrale române gr. or. din Brasiovu se incepe anulu scol. 1873/4 cu 1/13 Septembrie 1873.

Directiunea scolara.

Concursu.

Statiunea de invetiatoriu la scól'a populare gr. res. din Turnisioru lânga Sabiiu, impreunata cu unu salariu anuale de 142 fl. 50 xr. v. a. 3 stângini de lemne de focu din care se incaldiesce si scól'a si cuartiriu naturalu in edificiulu scólei, au devenitu vacanta.

Deci spre ocuparea acelei'a se deschide concursu pâna in 15 Sept. a. c.

Doritorii dela cari se cere cá sa fia cantareti si typicari, concursele bine instruite, sa le adresezo la subscrisulu.

Sabiiu 16 Augustu 1873.

I. Hanni'a,
protop.

(2—3)

Concursu.

La scól'a romána poporale gr. or. din Turchisiu in protopopiatulu 1-iu alu Brasiovului sa escria pentru ocuparea unui postu invetiatorescu concursu cu terminu pâna la 20 Septembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

Salariu anuale de 350 fl. v. a.

Competitorii la acestu postu au a-si tremite suplicele loru instruite in sensulu „Statutului Organicu“ si adresate pré onoratului domnu protopopu Iosifu Baracu.

Turchisiu 17 Augustu 1873.

Comitetulu parochiale.

Ioane Odoru,
Parochu cá presiedinte.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 70 ANULU XXI.

Sabiiu, in 30 Augustu (11 Sept.) 1873.

Sabiiu 29 Augustu.

Actulu celu mare alu alegerei de Metropolitu, s'a seversitu. Dupa dóue siedintie premergatórie, in siedinti'a a trei'a a congresului ad hoc s'a votatu s'a scrutinatu si s'a prochiamatu noulu Metropolitu, Présânti'a Sea P. Procopiu Ivacicoviciu, fostulu si in dieces'a sea multu iubitulu si de toti stimatulu Episcopu alu Aradului.

In intielesulu Statutului nostru organicu mai avemu sa asteptâmu préinalt'a si prégratiós'a intarire a alesului Archiepiscopu si Metropolitu, cârei i va urmá instalarea in scaunulu metropolitanu prin congresu, cu carea se completéza actulu finalminte.

Deci si pâna atunci sa urâmu indelunga si fericita sanatate nou alesului spre a puté conduce turm'a siesi incredintiata câtra fericirea pentru carea Intemeitoriulu crestinatâtiei a asiediatu biseric'a sea!

Fericita metropolia este acést'a a nóstra! Inca nu suntu trei luni dela repausarea metropolitului si eata-ne in pusetiune de a avé pre urmatoriulu acelui'a, dara fericitu si de trei ori fericitu este spiritulu acelui, carele a sciutu, intre impregiurâri grele, esoperá drepturi asiá de frumóse si de mare intensitate cum suntu ale nóstre cuprinse in statutulu organicu. Deci si de asta data: Eterna sa fia memori'a Marelui Andreiu! —

Facendu o reprivire fugitiva asupr'a actului intru câtu elu e consumatu dejá, a decursu bine; putea inse decurge si mai bine. Puté decurge si mai bine, déca passiunile personali din un'a parte nu-si aveau si ele particic'a loru amestecata in o afacere atâtu de mare. Aceste inse se tragu cá unu firu rosiu prin tóte trei siedintiele si prefacu câte odata discussiunea cea domóla si lina in discussiuni vehemente.

Acest'a ne dóre multu din mai multe cause. Ne dóre, pentru ca unu actu cá acest'a care erá ocasiunea cea mai acomodata de infratire, unu actu cá acest'a care sa esprime numai bucuri'a, sa dea ansa la reclamâri dupa dreptate si la proteste contra nedreptatirei unei pârti asupr'a celei-lalte. Unu actu care aru trebuí sa fia modelu pentru ori-ce actu de asemenea natura in sferele mai anguste si inferióre ale bisericei nóstre se folosesce de anumiti ómeni spre a dá esemplu reu. Ne dóre si pentru aceea, pentru ca scimu câtu va sa fia de durerosu si adeverulu acest'a ori-câtu de delicatu atinsu, de-si de alta parte ce sa-i facemu adeverului? sa-lu ascundemu pentru ca se afla si ómeni câror'a nu le place?

Dara sa nu fimu de totu pessimisti. Purtarea cea armonica si energica a prelatiloru nostri bisericesci, Episcopi si archimandriti, este anghir'a de carea se radima sperantiele nóstre pentru venitoriu. Pâna cându aluatulu este intactu, dupa cum amu avutu ocasiunea a ne convinge si acum, si framentatur'a nu se póte stricá. Si cumca si framentatur'a este in partea cea mai mare buna, iéra-si amu avutu ocasiune sa vedemu.

Sa mergemu pre rendu. Présânti'a Sea presiedintele Episcopulu Aradului Procopiu, de câte ori vedea, ca discussiunea se inaspresce, aducea cu spiritulu blandetieloru si cu cuvinte parintesci cursulu vorbiriloru in alvi'a sea. Présânti'a Sea P. Eppu alu Caransebesiului, prin propunerile sele, dovedì ca e mai liberalu de câtu cei celu acusa necontenitu ca e despotu. P. Archimandritu N. Pope'a, column'a cea tare a nóstra mai bine de doi ani incóce, in care a radîmatu multu edificiulu archidiecesei, a doveditu in modulu celu mai eclatantu adeverata marime de spiritu.

Precum odinióra (370 d. Chr.) S. Gregoriu teologulu, vediendu ca se nascu priciri pentru scaunulu eppescu din Sasima, s'a retrasu, asiá si densulu, in interesulu pâcei, s'a retrasu din combinatiunea alegerei si esemplului seu au urmatu si aderintii sei, votându ei alaturea cu adversarii loru de mai nainte. Conducetoriu si urmatoriu au preferitu o lucrare de dragoste si de fratia decâtu o invingere, carea se lase dupa sine urmele disparitâtiei.

Eata fapte mari, fapte conciliatórie, dela cari sa sperâmu ca spiritulu de conciliatiune se va estinde si va cuprinde inimile tuturoru crestiniloru nostri din intrég'a metropolia.

Sa dea ceriulu cá sub bland'a si intielépt'a conducere a nou alesului sa revina dara iérasi in tóta puterea cuventului imperati'a amórei si sa fia o turma blanda si intielépta precum vedemu ca suntu pastórii ei, in intregu cuprinsulu metropoliei nóstre române!

Congresulu.

Sambata la 3óre dupa amédi adunendu-se membrii congresului in biseric'a gr. or. din cetate cu crhamulu schimbârei la fatia, s'a seversitu vecerni'a cea mica. Indata dupa acést'a la propunerea Présântiei Sele P. Episcopu alu Caransebesiului Ioanu Popasu s'a alesu o deputatiune dintre membrii congresului spre a invitá pre Présânti'a Sea P. Episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicoviciu cá comisariu congresuale la siedinti'a premergatória, conformu § 157 p. 1. din Statutulu Organicu.

Comisariulu invitatu si concomitatu de deputatiune fu primitu cu „sa traiésca", ocupa loculu la més'a presidiale si dupa ce memorá in putiene cuvinte perderea cea mare a metropoliei nóstre causata prin mórtea Escel. Sele Présântitului Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu deschise siedinti'a premergatória. Se dede apoi locu cetirei acteloru privitórie la mórtea metropolitului si se defipse siedinti'a pre diu'a urmatória.

Se ivì mai pre urma lips'a de a se alege unu membru carele sa respunda la cuventarea de deschidere a comisariului congresuale si de-si se indigità de unu membru cu deosebire ca actulu acest'a cade in competinti'a siedintiei premergatórie se decise ca nu se tiene aici si ca acésta designare este tréb'a unei conferintie private, carea trebuie sa se tiena indata dupa siedinti'a premergatória.

Asiá se si intemplà. Câci unu numeru mare de membri se aduna in sal'a cea mare a seminariului archidiecesanu, unde se desbate asupr'a cestiunei alegerei. Caus'a desbaterei mai indelungate a fostu ca dupa ce s'a intrunitu conferinti'a in persón'a respundietoriului s'a ivitu propunerea ca cuventarea de respundere sa se comunice mai antâiu unei comissiuni alese de conferintia, pentru cá sa nu contiena lucruri cu cari pre urma membri congresului nu aru puté consimtí. Diverginti'a de parere este acum: ca este respunsulu acest'a numai o formalitate, este elu oficiosu séu chiaru oficiale. Finea discussiunei o face votarea carea resolva cestiunea asiá, ca respunsulu sa nu se mai dea nici unei comissiuni, ci sa se dea incredere deplina acestui ce va luá asupr'osi.

Barbatulu alesu spre acestu sfersitu a fostu dlu Branu de Lemeny, carele fiindu ca nu erá in siedintia fù intrebatu prin dlu Iacobu Bolog'a carele avù bunatatea a merge pâna la susu disulu domnu. Nu trecù multu si dlu Iacobu Bolog'a vine cu respunsulu ca disulu domnu e bolnavu si asiá nu póte primí. Adunarea staruiesce dara pre lânga dlu Bolog'a, carele si primesce.

Totu in conferintia se preconsultéza asupr'a notariloru si secretariloru precum si asupr'a alegerei unei comissiuni verificatórie.

La 7 óre sér'a se continuà servitiulu Ddiescu de sér'a si indata dupa acest'a celu de diminétia dupa tipiculu rusalieloru la care participara ambii archierei, dintre cari Presenti'a Sea Episcopulu Aradului activu, luându parte la celebrare.

Cu aceste sa inchieia diu'a premergatória.

Dimineca in diu'a prima a congresului electorale dupa servitiulu Ddiescu impreunatu cu chiamarea s. spiritu s'a deschisu congresulu dupa alegerea notariloru provisorii prin urmatórea cuventare de câtra Présânti'a Sea P. Episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicoviciu cá comissariu congresuale:

Maritu Congresu! Domniloru Deputati!

Providinti'a domnedieésca tramise acum 25 de ani la scaunulu archipastoriei veduvite din Transilvania pre unu parinte, precum de piu asiá de zelosu si de activu, — pre Archimandritulu Andreiu.

Acestu intieleptu ocarmuitoriu, Archiereulu Andreiu, duse corabi'a credintiei la limanulu dorintieloru. Pretotindene se recunoscù bisericei nóstre ortodocse din Ardélu indreptatirea, ce i compete la esistintia si la desvoltare.

Zelosulu Archiereu Andreiu nu se oprì numai la acestu resultatu, ci a lucratu pentru emanciparea bisericei nóstre, si au datu svatulu seu tuturoru romaniloru ortodocsi, cari erau in suferintie de 170 ani si mai multu; au datu, dicu svatulu seu: a se ingrigí de autonomi'a bisericésca, si de restituirea Metropoliei nóstre vechi.

Pentru ca Domniloru! fiindu noi pe atunci sub ierarchi'a straina eramu imprasciati, de frate numai cunoscea pre frate. Eramu lipsiti de bucuri'a, ce o simtiescu fratii candu se aduna de impreuna. Eramu lipsiti de bucuri'a, ce isvoresce din acele legaturi sante ale credintiei, si ale limbei, pentru cari Ddieu au voitu se ne stringemu intre noi in o biserica, in o biserica nationala, — asiá, cum ni prescrie si demanda biseric'a insasi prin santele canóne.

Dupa staruintie multe si indelungate Clerulu si poporulu românu de biseric'a dreptu marturisitoria ajunse se véda dorinti'a sea in fapta. Ajunse a fi iérasi unu corpu.

Metropoli'a nóstra autonoma din Ungari'a si Transilvani'a s'a reinfiintiatu acum 8 ani, sub scutulu bunu, ce ni l'au datu Prea luminatulu si multstapanitoriulu Imperatulu si Regele nostru Franciscu Iosifu. I.

Resultatulu acest'a pentru biseric'a nóstra favorabilu si de mare insemnatate, este, in mai mare parte, fapt'a reposatului Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu de Siagun'a.

Fapt'a acést'a va fi cunoscuta si binecuventata de a pururea la toti urmasii nostri, cari voru mosceni semtiementele nóstre, — semtieminte de recunoscintia.

Dorere si iérasi dorere, ca togm'a in lucrulu celu mare alu consolidârei asiedieminteloru nostre bisericesci, chiaru in mediloculu desvoltârei institutiuniloru nostre esprese in Statutulu Organicu Atotu poterniculu Dumnedieu, dupa svatorile lui cele nepetrunse au chiematu la sine pre celu ce erá luatoriulu a minte si paditoriulu ocarmuiriloru si lucrariloru bisericesci, pre svatuitoriulu celu luminatu, pre Archiepiscopulu si Metropolitulu nostru Andreiu.

In momentulu acest'a vediendu-ne despartiti de Elu, sa privimu la meritele lui cele mari si multe pentru biseric'a si pentru natiunea nóstra, si sa-i dicemu: Primesce, fericite Parinte! recunoscinti'a nóstra; — recunoscinti'a Archidiecesei ce cu toiagulu teu ai condus'-o mai bine de unu patrariu de seclu; primesce recunoscinti'a Metropoliei, ce cu stradaintiele Tale a reinviatu: primesce dela noi toti ai tei recunoscintia pentru ale Tale, ca. Tie se cuvine! In cas'a parintelui Teu, in cas'a domnului nostru, vomu pomení si vomu binecuventá numele Teu in veci.

Marite Congresu, Domniloru Deputati! Increderea poporului credinciosu V'au tramisu aici sa alegeti Archiepiscopu si Metropolitu. Acést'a incredere, ce v'au destinsu, este garantia destula, cumca actulu alegerei 'lu ve-ti implini cu tóta seriositatea, cu pietatea sî consciinti'a ce se recere; sum incredintiatu, ca va fi intru voi impreunare sî dragoste; iéra din impreunarea sî dragostea vóstra se va marí atotu poterniculu Ddieu, in sânt'a treime maritu, Tatalu, Fiiulu sî sântulu Duchu. Din impreunarea sî bun'a intielegere a vóstra va staluci, se va inaltiá binele sî védi'a bisericei nóstre sî a poporului credinciosu.

Pentru aceea ve rogu pre voi fratiloru! sî fiiloru in Christosu! Ve rogu cu cuvintele sântei scripturi, cá toti sa graiti un'a sî sa nu fia intre voi imparechierí sî sa fiti intemeiati intr'unu cugetu sî intr'o intielegere (Corint. cap. I. vers. 10). Nevoiti-ve dara a padí unirea duchului intru legutur'a pâcei (Efes. cap. 4. v. 3.)

Si asiá domniloru! indreptându rogaciunea mea câtra induratulu si atotu poterniculu Ddieu, cá se ve lumineze sî sa ve conduca pre calea adeverului, — adunarea presenta a congresului nostru, in intielesulu Statutului Organicu o dechiaru de inceputa sî deschisa. —

Acestei cuventâri urmà unu respunsu din partea membrului congresuale Iacobu Bolog'a pre care lu reproducemu aici in tóta estinderea lui:

Présântite Parinte Episcópe!

Maritu congresu! E unu ce magulitoriu, e unu ce mangaitoriu, e unu ce insufletitoriu ce ne intrunesce astadi in sânt'a acésta biserica: Prim'a eserciare a unui'a dintre cele mai esentiale, dintre cardinalele drepturi ale sântei nóstre maici biserici a dreptului de a ne **alege** capulu nostru bisericescu, pre Archiepiscopulu sî Metropolitulu româniloru de religiunea gr. or. din Transilvani'a sî Ungari'a, a acelui dreptu domniloru mei! pre care protoparintii nostrii l'au intrebuintiatu pâna la anulu 1700, iéra urmatorii loru au incetatu dupa elu cu noi dimpreuna pâna bine de curendu, pâna adi.

Aru trebuí deci — dloru mei! se saltâmu de bucuria, pentru ca dupa atâti'a ani amari **noi** suntemu fericitii acei'a, carii ne invrednicirâmu, a face intrebuintiare de acestu dreptu, fâra de care nici vorba nu aru poté fi de autonomi'a, de prosperarea sântei nóstre maici biserici.

Sî totusi paremi-se dloru mei! ca fetiele nóstre nu esprima bucuri'a, de carea salta inimile. Nu, dloru! pentru ca acel'a, care ne resuscità sî ne castigà acelu dreptu, absentédia din midiloculu nostru sî pentru ca chiaru absentarea acést'a ne dà ansa la prim'a lui eserciare!

E improspatatóre de doreri, de rane dloru! Dara totu de odata sî adeverata icóna ce togm'a ne infatiosia Présânti'a sea parintele Episcopu conducetoriu alu acestui congresu natiunalu bisericescu despre pré trist'a stare in carea se aflá preste totu sî in parte sant'a nóstra maica biserica inainte de a se iví **acel'a** pre terenulu bisericei gr. or. române din Ardélu care dupa unu pré lungu tempu alu suferintieloru, a lipsirei ei de drepturi **mai intâiu** a cugetatu la revindecarea acestor'a.

S'a fostu rapitu dloru mei! — precum amu mai disu sî amu mai demonstratu si cu alte ocasiuni — sântei nóstre maici biserici, chiaru si dreptulu de a-si manifestá solenelu esistinti'a sea; de a grigí ea insasi de sine: va se dica, de a se organisá conformu asiedieminteloru sele sî de a se administrá de sine sî prin sine dupa propriele ei legi canonice; deveni espusa sânt'a nóstra maica biserica influintiei sî volniciei straine, sî, intrerumpendu-i-se sinodalitatea, 'si perdu vadi'a sî poterea sea, sî cu ea sî o mare parte a fiiloru sei, mai inainte credinciosi.

Pre celu ce aru dubitá despre adeverulu celoru inmediatu dise, aci l'a-si rogá se cetésca macaru numai cele 10 puncte din „instructiunea“ repausatului Episcopu Mog'a sî, se va va convinge pre deplinu despre cumplit'a impilare a bisericei nóstre sî despre durarea acestei impilâri pâna bine de curendu: Pâna cându veni marele Archiereu Andreiu sî spriginitu de toti credinciosii sei fii sufletesci, o mantui de acést'a impilare, i recastigà perdutele drepturi, i rededù total'ai independintia sî libertate, sî apoi — **desbracânduse pre sine insusi de ce putieni muritori se potu deslipí de amorulu propriu, de domnirea solitare preste altii de altmintrelea atâtu de incantatóre**, o organisà cu noi dimpreuna asiá câtu acum — multiamita a totu poternicului Ddieu! se administra ea de sine sî prin sine.

O aparitiune acést'a dloru mei! carea ne-a insuflatu celu mai adencu respectu câtra producatoriulu ei iéra acum ne strabate inimile cu dorere, ca acel'a ne-a parasitu, sî ca acum nu ne potemu adresá lui cu altu ce-va, decâtu cu esprimarea sincerei marturisiri, ca-i vomu pastrá ín veci memori'a, nu vomu incetá nici odata a-i recunósce cu multiamita fiiésca mantuitórele fapte.

Repetiendu deci intim'a oftare, cá sa-i fia tierân'a usióra, constatu si intarescu adeverulu, tuturoru acelor'a o binevoira a rostí Présânti'a Sea parintele episcopu conducatoriu alu acestui congresu, despre trecut'a sî present'a stare a bisericei nóstre; despre activitatea marelui nostru Archiereu si despre resultatele ei precum sî despre recunosciinti'a ce detorimu acestui mare barbatu, sî sum siguru dloru! ca facu acést'a constatare cu deplinulu d-vóstre consintiementu.

Dara totu in perfectulu acordu cu toti membrii acestui maritu congresu cutediu a afirmá, ca tóte nisuintiele, tóte opintirile resuscitatoriului drepturiloru nóstre bisericesci, sî ale fiiloru lui sufletesci aru fi fostu zadarnice, déca Majestatea Sea, Pré inaltiatulu nostru monarchu nu s'aru fi induratu sî spre noi, pururea credinciosii sei români gr. or.; nu aru fi incuviintiatu pré gratiosu infiintiarea metropoliei nóstre; nu aru fi sanctiunatu inarticolarea bisericei nóstre cá biserica independinte sî nu aru fi intaritu statutulu nostru organicu — bas'a miscâriloru nóstre bisericesci. — Nu vomu fi deci nici odata in stare dloru! de a multiamí de ajunsu sî dupa cuviintia Majestâtiei Sele, prébunului nostru monarchu, pentru immens'a gratia sî bunatate, care — se indura — a reversá asupr'a nóstra; ci vomu transplantá credinti'a sî loialitatea prin care au escelatu spre fal'a nóstra protoparintii nostri, demonstrându-o prin fapte casei domnitóre absburgice si carea i-o datorimu sî i-o pastrâmu sî noi cu tóta scumpetatea, o vomu transplatá — dicu — in inimile copiiloru nostrii dela cari o voru eredi ai loru, iéra acum vomu dá repetita espressiune ferbintei nóstre dorintie cá: **se traiésca Majestatea Sea Imperatulu, regele sî marele principe alu Transilvaniei Franciscu Iosifu I!**

„Isvorulu bunatâtiloru“ e deci dloru! inim'a cea buna sî nobile a Majestâtiei Sele; iéra faptorulu principalu, revindecatoriulu drepturiloru de care ne bucurâmu adi, e ne uitaverulu nostru Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, adormitu in Domnulu!

Revocându-mi in memoria faptele sî espectoratiunile acestui mare barbatu me ocupa unu momentu cu deosebire, o esclamare a densului, facuta in mediatu dupa ce se incuviintià infiintiarea metropoliei nóstre, la carea, cu permissiunea d-vóstre ve tragu atentiunea: „Me dóre! dise densulu, me dóre tare, ca nu s'a satisfacutu pre deplinu legei bisericesci sî nu s'a incorporatu dupa intielesulu ei toti românii din monarchi'a austriaca prin urmare sî cei din Bucovin'a unei sî acelei metropolii gr. or. române sî ca Episcopulu acestor'a a sciutu impedecá realisarea acestei nesuintie legali: me bucuru inse, ca in Ungari'a s'a aflatu unu Episcopu, care cunoscendu sî respectându legea bisericésca si dorindu binele româniloru s'a invoitu la o asemenea incorporare, sî **asiá** amu capetatu Episcopii sufragani; altmintrelea ni se permitea reinfiintiarea metropoliei **numai** pentru Ardélu.“

Astu modu s'a facutu legatura bisericésca de atât'a insemnatate sî de atâtu folosu intre românii gr. or. din Transilvani'a sî intre românii gr. or. din Ungari'a sî Banatu.

Se credemu dloru! cu tóta tari'a sufleteloru nóstre, in indisolubilitatea acestei legaturi a nóstre; sa o cultivâmu din tóte poterile nóstre sî se o pastrâmu cá lumin'a ochiloru nostrii, binecuventându totu deodata sî pre acelu Episcopu care a usiuratu realisarea ei; iéra de alta parte sa sperâmu ca dóra dóra va succede sî celor'a-lalti frati de unu sânge sî de o limba cu noi din monarchi'a austriaca a intrá sî ei in acésta a nóstra legatura bisericésca!!

In fine veniti dloru sa o apromitemu Présântiei Sele parintelui Episcopu sî conducatoriu alu congresului, ca noi toti vomu cautá a corespunde detorintiei nóstre presente, conformu legiloru bisericesci citate de câtra densulu, care ne obliga.

In urma se rogâmu pre atotu puterniculu Ddieu, sa ne ajute cá se alegemu de capu alu bisericei nóstre unu **parinte adeveratu.**

— Asiá sa fia!

Dupa cuventarile aceste se constitue congresulu alegenduse notarii definitivi in persónele urmatórie: Ioanu Popescu, I. Andreevici sî S' Suciu, Michailu Besanu, Moise Branisce, Ioanu Fasia, Ioanu Lengeru, I. Miclea sî Tom'a Rosiescu. M. Besanu este alesu notariu generalu.

Mai departe se constatéza numerulu celoru presenti, se alege o comissiune verificatória si trei scrutatori in persónele dd. I. Metianu, Parteniu Cosm'a sî Ant. Mocioni, sî se statoresce ordinea dilei pre diu'a urmatória.

Cu aceste se incheia siedinti'a sî se anuncia cea urmatória pre 10 óre inainte de amédi in diu'a de mâne.

Siedinti'a a II din 27 Augustu.

Presidiulu deschide siedinti'a, se cetesce protocolulu siedintiei premergatórie sî se autentica. Se denumescu notarii siedintiei de astadi, sî trecendu-se la ordinea dilei se da cetire unoru telegrame,

---

FOISIÓRA.

La mórtea neuitatului Ioanu Lazaru, doctoru de teologia, directorulu Gimnasiului romanescu din Naseudu.

Se pare, cumca ceriulu de-unu tempu s'a conjuratu,
De-a scrie in cartea nóstra mereu dile de jale!
Elu nu se-'nserinéza, ci-i totu mai innoratu.
Nutrindu-ne cu lacremi percurgemu neagr'a cale.
A nóstre rane-acum'a nu mergu spre vindecatu;
Ci par'ca vreu se pérdia acestu neamu multu cercatu!

Fantanile vietiei, din cari ne recoriamu
Au desecatu cu totulu; ear' unele isvóra,
Ce-'n tempu de rea fortuna ne dà acelu balsamu
In siru mortea pre tóte acum ni le devóra.
Luceferii de sér'a cu nóptea s'au finitu;
Ear cei de deminétia se stingu in resaritu.

Se dice, cumca mortea acestu tiranu cruntatu,
Ce rupsa totu, ce-avusa mai scumpu a mea natiune,
Alegere nu face, candu ese la pradatu;
Dar, én priviti presentulu, sî credeti candu voiu spune,
Ca ea la noi alege totu, ce-i mai pretiuitu
Rapindu mamei comune totu, ce-i fu mai iubitu.

Romanii cu durere din nou au auditu,
Cà mortea ne-'ndurata loví cu crud'a-i cósa
Vieti'a nóue scumpa a omului doritu,
Ce-avea se suplinésca pre-o umbra gloriósa,
Din multe, ce perdusemu. Poporulu celu mâhnitu.
Prin elu credé sa fia de perderi resplatitu.

Natiunea perde-'n dinsulu, caracteru nationalu,
Ce-a fostu totu consecinte in ori-care lucrare.
Cá stanc'a intre fortune, ne-'nfransu de nicí unu valu.
Lucrá cu factori sicuri spre a ei inaintare.
Cá elu suntu rari barbatii sî tempu indelungatu
Unu altulu cá sî densulu cu greu e d'asceptatu.

Crestinu cum se cuvine, elu legea o-a privitu
In fondu; ear' capitale din forma nu facea.
Se-'nvetie adeverulu, spre aceast'a nesuitu.
Curagiu insuflá-'n teneri; ear la batrani avea
Respectu pentru-'nsusiri, ce elu a posiediutu.
O scumpa perla-'n densulu, biseric'a pierdutu!

Acei, ce-odinióra in arme-au stralucitu
Si-acum Minervii-'nchina a loru avere mare,
Incâtu-'lu pretiuira pre fiulu loru iubitu
Se vede de acolo, cà ei spre educare
Junimea-i concrediusa; — si-acum perdusa-'n elu
Column'a cea mai tare Gimnasiulu tinerelu!

Principii salutarie, tu ni-ai impartasitu!
Doriamu cá multu tempu inca, a tale „mari cuvinte“
Se sune, cá s'aduca chiar fructe, ce-ai doritu!
. . . Dar' nu!! Sia-acum cu totii te plangemu noi ferbinte!
De totu-'ti fu prea scurta vieti'a pre pamentu.
Dar' flori de „neuitare“ in veci pre-alu teu mormentu!!!

Sibiiu, Augustu 1873.

Gregoriu Maric'a
cler. de a III.

prin cari domnii deputati Dr. Marienescu, P. Nemesiu, Sig. Borlea, Vic. Mocioni, se justifica pentru ca nu s'a potutu presentá la congresulu electivu. Se ia spre sciintia.

Branisce propune unu proiectu de resolutiune, prin care sa se dea consistoriului arch. o reproba pentru pressiuni sî ilegalitâti comise la alegerile deputatiloru.

Besianu propune la ordinea dîlei raportulu comissiunei verificatórie asupr'a credentiunaleloru esaminate.

Pentru acésta propunere pledéza deputatulu Dr. Hodosiu sî Olariu.

Dr. Ales. Mocioni dîce, ca sa se cercetedie illegalitatea.

Dupa ce dep. Secul'a sî Dr. Pecurariu propunu trecerea la ordinea dîlei, sî dupa ce Babesiu observà, ca obiectulu susu mentiunatu taie in competinti'a consistoriului metropolitanu, retragendu-si dlu Branisce propunerea se trece la ordinea dîlei.

Referintele comissiunei verificatóre dlu Orbonasiu cetesce raportulu asupr'a credentiunaleloru deputatiloru alesi ad hoc pentru congresulu electivu.

Deputatii clericali se propunu mai intâiu.

Aflându se actele deputatului cercului I. in cea mai buna ordine, P. Episcopu Ivacicoviciu se verifica. Asemenea se verifica deputatii: Ios. Baracu in cerc. II; cerculu alu treilea cá dificultatu remane pre urma. Se verifica: dlu Z. Boiu in cerc. IV; Moise Lazaru in cerc. V; N. Fratesiu in c. VI. Deputatulu cercului III sî VII cá dificultatu remane pre urma.

Se verifica deputatii: Ioane Ratiu in cerc. VIII; Sabinu Piso in cerc. IX sî Petru Rosc'a in cerc. X.

Dintre mireni, fiindu actele in ordine buna sî neinsinuându-se proteste se verifica: Dr. Racuciu in cerc. I; Vis. Romanu in cerc. II. Contr'a acestui'a s'a insinuatu dóue proteste, din Porcesci sî Mohu, cari simplu se respingu sî se primesce verificarea.

Se verifica mai departe: Bojiti'a in cerc. III; Alecsiu Onitiu in cerc. IV. Referitoriu la actulu de alegere din cerc. acest'a M. Branisce a insinuatu unu protestu contra preotiloru Maieru etc. pentru impressiunare la alegeri*). Comissiunea propune cu privire la acést'a cá sa se dee consistoriului arch., spre a se admoná preotii. Stef. Iosifu se verificà in cerc. V; Ioanu Gram'a in cerc. VI; Dav. Almasianu in cerc. VII; G. Secul'a in cerc. VIII; S. Popescu in cerc. IX; Sab. Piso sî I. Trifu in cerc. X; Mesiot'a in cerc. XI; Ioanu cav. de Puscariu sî N. Strevoiu in cerc. XII; I. Candrea in cerc. XIII; Dr. I. Nemesiu in cerc. XIV; I. Pred'a in cerc. XV; T. Rosiescu in cerc. XVI; Dr. Stef. Pecurariu in cerc. XVII; Ioanichu Olariu in cerc. XVIII; Dr. L. Petco in cerc. XIX; Rubinu Patiti'a in cerc. XX.

Dupa verificarea deputatiloru ad hoc, se mai verifica din dieces'a Aradului N. Diamandi sî D. Nicóra; asemene din dieces'a Caransebesiului Par. episcopu Popasu sî Ilie Floc'a.

Dep. cav. de Puscariu fiindu alesu in dóue cercuri electorali renuncia la cerc. XV.

Dupa acésta se iá la desbatere cestiunea deputatiloru dificultati.

Contr'a deputatului clericalu Dr. Ilariu Puscariu din cerculu III a insinuatu protestu par. ppresbiteru P. Popescu, pre acârui basa comissiunea propune sa nu se verifice.

P. Metianu, carele a fostu comisariu la alegerea din cestiune dîce, ca densulu nu a observatu nice o pressiune la alegere sî ca chiaru cându s'aru considerá protestulu, totusi amintitulu deputatu díficultatu aru fi reportatu majoritatea voturiloru.

Pledandu Hodosiu, Macelariu sî Babesiu pentru verificare, se primesce sî se verifica.

Vine acum la desbatere verificarea dep. din c. VII, Nic. Cristea, pre care comissiunea nu-lu recomenda spre verificare din motivulu, ca scrutinarea n'a urmatu dupa prescrisele legei; câci dîu'a alegerei a fostu pre 3 Augustu sî nu in 17; pentru ca scrutinarea s'au facutu sub unu altu comisariu denumitu de consistoriu**) prin dlu Crisianu.

Par. Pope'a dîce, ca e adeveratu, ca alegerea nu s'a tienutu la dîu'a prescrisa, inse acésta modificare s'a facutu din motivulu, ca grasându coler'a in partea aceea sî fiindu insciintiatu de comisariulu despre acést'a, consistoriulu a amanatu alegerea pâna la dîu'a susu indicata sî atunci neinfatisindu-se comisariulu la alegere a denumitu in urm'a unei telegrame a alegetoriloru adunati unu altu comisariu.

P. Popasu propune sa se verifice. Ratiu pledéza pentru verificare.

Vis. Romanu dîce, ca acést'a templare nu a fostu unu motivu pentru a se face asta dispositiune nelegale.

P. Pope'a reflectéza, ca din necesitate a facutu acést'a sî e cunoscutu ca „necesitas frangit legem“.

Babesiu dîce, ca acolo, unde nu vine comissariulu la dîu'a prefipta, sî alegu alegetorii unu presiedinte, prin urmare nu a potutu denumí consistoriu pre nimeni.

Macelariu afirma, ca a sositu doue proteste, deci propune suspinderea siedintiei sî comissiunea se esamineze actele. Alegerea prima s'a tienutu sî 10 preoti adunati a alesu pre Brancovénu cá presiedinte, inse consistoriulu l'a dispensatu.

Filipescu propune discussiunea din principiu sî dupa ce voru aflá actele in ordine buna recomenda verificarea.

Desseanu propune sa se pertracteze caus'a de comissiune.

Spre a-putea comssiunea esaminá lucrulu siedinti'a se suspinde pre $^1/_2$ óra.

Dupa redeschiderea siedintiei comissiunea aflându ca actulu acest'a nu privesce pre deputatulu dificultatu remâne pre lânga propunerea sea de a nu se verificá. Comissiunea a datu de unu protocolu, unde Iosifu Brancovénu s'a alesu de presiedinte; acest'a a capetatu 7 voturi; inse comissiunea nu póte acceptá nice o alegere din aceste dóue.

I. cav. de Puscariu dîce, ca alegerea din urma (17 Augustu) nu are defectu nici formalu nici materialu deci recomanda verificarea deputatului N. Cristea.

Hanni'a cere deslusire, pentru ce a anulatu consistoriulu alegerea din 3 Augustu? In fine e pentru verificare dicendu ca impregiurârile nu a fostu aternatórie nici dela o parte nici dela alta.

Cosm'a dîce, sa se tréca preste acésta alegere, se nu se priméscа acestu actu consistorialu, fiindu ca consistoriulu nu e competinte a anulá sî a prescrie alegeri. Denumirea altui comissariu nu se primesce de oficiósa.

Dupa acestea la cererea a 20 deputati se propune incheierea desbaterei, ceea ce se sî primesce.

Intre cei din urma insinuati la cuventu vorbesce mai cu séma pentru neverificare Desseanu sî pentru verificare Dr. Pecurariu. Referintele avendu cuventulu din urma remâne pre lânga propunerea: sa nu se verifice.

In fine se face votarea nominale sî P. N. Cristea cu o majoritate de 58 contr'a 47 voturi nu se verificà.

Presidiulu anuncie pre dîu'a urmatória la ordinea dîlei actulu alegerei.

Siedinti'a III din 28 Augustu.

Siedinti'a s'a deschisu la $9^1/_2$ óre, se cetesce protocolulu siedintiei premergetórie sî dupa unele modificâri se autentica sî se trece la ordinea dîlei.

P. Arch. Pope'a cerendu cuventulu dîce, ca Précuviosi'a Sea nu a venatu nici cându interese particularie, cunósce din esperintia sarcin'a cea grea a unui Metropolitu sî de aceea doresce sa remâna afara de ori ce combinatiune futia cu alegerea ce ne sta inainte. —

Besianu propune o comissiune nóua bugetaria, se primesce inse propunerea dlui Mir. Romanu, cá se remâna cea dela 1870.

Vine acum constatarea membriloru.

Gaetanu accentua cu privire la dispusetiunea Statutului org. paritatea membriloru.

Dr. Ales. Mocioni dîce, ca acést'a nu e la ordinea dîlei; cându va fi desbaterea despre acést'a atunci dlu Gaetanu 'si póte face observatiunile sele.

Popasu dîce, ca alegerei premerge list'a sî sortitur'a.

Desseanu dîce, ca actulu alegerei se incepe, sa se cetésca actulu consistoriului metropolitanu anunciatu.

Cav. de Puscariu observa, ca mai intâiu trebuie sa se constateze numerulu membriloru, dupa aceea paritatea sî in urm'a acestor'a vine votisarea.

Dr. Ales. Mocioni pledéza pentru a se cetí harthi'a consistoriului metropolitanu cá actulu alegerei sa fia neintreruptu.

Presidiulu da spre cetire harthi'a consistoriului metropolitanu, din care se vede, ca presiedintele congresului dechiara ca intrandu in combinatiunea alegatoriloru nu póte duce presidiulu mai departe.

Consistoriulu metropolitanu a alesu in loculu presidiului pre Par. Metianu.

Episcopulu Popasu insinua unu votu separatu contr'a acestei decisiuni a consistoriului metrop. prin care Présânti'a Sea 'si motivéza parerea, ca consistoriulu metropolitanu nu e competentu a denumí pre presidiu dela sine sî acést'a o póte face numai congresulu cá corporatiune mai inalta.

Desseanu afirma, ca-i pare reu a nu fi de o parere cu Présânti'a Sea, crede inse, ca pre bas'a statutului organicu consistoriulu metrop. e indreptatitu la acést'a, sa se iee dara la cunoscintia decisulu acestui'a.

Sig. Popoviciu, observa ca cestiunea acést'a aru fi trebuitu lamurita la inceputu.

Macelariu objecteza, ca nu afla propunerea dlui Popasu intre barierele Statutului organicu sî-'si motivéza asertiunea cu § 157, p. I alu Statutului organicu.

Al. Onitiu pledéza pentru decisulu consistoriului metropolitanu.

Dr. Racuciu propune incheiarea desbaterei. — Dupa acést'a se incinge o lunga discussiune la carea participa mai multi cuventatori, sub decursulu cârei'a Gaetanu se róga, cá se i se dee cuventulu cerutu inca mai dinainte.

Gaetanu face propunerea, cá se nu se primésca abdicerea presiedintelui de pâna acum.

Popasu la cuventulu din urma cá propunetoriu sî mai motivéza odata propunerea sea sî o recomanda spre primire.

Desseanu cá contrapropunetoriu, dupa o mica discussiune, se lase la cuventu sî dîce, ca fiindu ca consistoriulu metropolitanu cá corporatiune nu póte conduce alegerea, de aceea esmite unu comissariu din sinulu seu, sustiene dara pre bas'a Statutului org. propunerea sea, de a se primí par. Metianu de presiedintele congresului electivu.

Se cetescu tóte trei propunerile.

Dr. Ales Mocioni propune in privinti'a ordului votârei asupr'a acestoru propuneri: Mai intâiu sa se voteze asupr'a celoru doue contr'a propuneri, a dlui Desseanu sî Gaetanu sî dupa aceea a dlui Popasu.

P. Popasu observa, ca in esenti'a pareriloru celoru dóue nu suntu egale cu a dlui Gaetanu.

Macelariu propune votisarea asupr'a propunerei lui Gaetanu, fiindu ca la casu cându s'aru primí acésta propunere cadu de sine cele doue.

Se face votisare nominale sî se primesce propunerea dlui Desseanu.

Par. Metianu ocupa loculu presiedului sî intr'o cuventare nimerita accentua insemnatatea actului electoralu sî trage atentiunea congresului asupr'a acestui actu momentuosu.

Urméza constatarea membriloru, notarii cetescu listele sî in fine resulta, ca in archidiecesa suntu 57 presenti, din ambele diecese sufragane 54.

Spre a se stabilí paritatea prescrisa de Statutu, se scotu prin sortitura din archidiecesa trei deputati: I. Paraschivu, Branu de Lemeni, sî I. Nemesiu, sî dupa aceea urméza votisarea prin siedule asupr'a noului metropolitu.

Resultatulu votârei a fostu acest'a: Présânti'a Sea Par. Episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicoviciu a intrunitu o majoritate absoluta de 78 voturi sî fu proclamatu de Archiepiscopu cu unu viu „se traiésca!“ A mai capetatu Présânti'a Sea Par. Episcopu alu Caransebesiului I. Popasu 20 voturi, a fostu dóue sieduli albe, sî cele-lalte voturi s'a impartitu asupr'a a siése membri din congresu.

Cu aceste s'a incheiatu siedinti'a.

Deputatii congresului electivu.

Din dieces'a Aradului.

a) din cleru:

Ioanu Tieranu, Petru Suciu, Georgiu Petroviciu, Georgiu Vasilieviciu, Mironu Romanu, Moise Bogsianu, Nicolau Beldea, I. Groz'a, Pavelu Fizesianu, sî Iosifu Belesiu.

b.) din mireni:

Dr. Pavelu Vasiciu, Pavelu Fasia, Nic. Diamandi, Georgiu Pop'a, Ioane Fasia, Dr. Atanas. Marienescu abs. Florianu Varga, Emanuilu Missiciu, Vinc. Babesiu, Sigismundu Borlea abs. Mich. Besianu, Petru Carmen'a, Dim. Bonciu, Dav. Nicóra, Georg. Dringou, Sig. Popoviciu, Eug. Mocioni, I. Popoviciu Desseanu, Lazaru Ionescu, Parteniu Cosm'a.

II. Din Caransebesiu.

a) din cleru:

Nicolau Andreeviciu, Georgiu Pesteanu, Atanasiu Ioanoviciu, Ales. Ioanoviciu, Ioanu Seimanu, Iacobu Popoviciu, Simionu Dimitrieviciu, Ioane Popoviciu, Iosifu Popoviciu, sî Ioanu P. Popasu.

---

*) Trebuiea se insinue sî contr'a dd. Hanni'a, Macelariu, Racuciu, Visarionu Romanu, etc. sî in fine sî in contr'a dlui Moise Branisce. R.

**) Consistoriulu denumesce pre toti comissarii. R.

b) mireni:

Georgiu Ardelénu, Ioane Lengeru, Timoteiu Miclea, Spiridonu Russu, Teodoru Serbu, Ioane Balnosianu, Cusmanu Cioloc'a, Antoniu Mocioni, Dr. Alessandru Mocioni, Victoru Mocioni abs., Stefanu Antonescu abs., Ioane Fauru, Simeonu Mangiuc'a abs., Vasiliu Popoviciu, Nicolau Brenzeiu, Georgiu Ioanoviciu, Ioane Bartolomeiu, I. Brancoviciu Elia Floc'a, Teodoru Seracinu abs.

III. Din Archidiecesa.

a) din cleru:

Ioane Hanni'a, Ioane Petricu, Ioane Metianu, Nicolau Pope'a, Ioane Popescu, Vas. Piposiu, Vas. Rosiescu, Ioane Tipeiu, Ioane Papiu, Ioane Galu.

b.) mireni:

Ioane Paraschivu, Ioane Pop'a, Ioane Pinciu, Dr. Iosifu Hodosiu, Vas. Buzdugu, Ioane Filipescu, Gerasimu Candrea, Iosifu Orbonasiu, Branu de Lemeny, Iacobu Bolog'a, Petru Nemesiu, Elie Macelariu, Moise Branisce, I. S. Popoviciu, Ioane Buzurea, Demitriu Moldovanu, Nicol. Gaetanu.

Deputati a alesi acum.

a) din cleru.

P. Sea Procopiu Ivacicoviciu, Iosifu Baracu, Dr. Ilariu Puscariu, Zacharia Boiu, Moise Lazaru, Nicolau Fratesiu, Ioane Ratiu, Sab. Piso sen. Petru Rosc'a.

b) mireni.

Dr. Dim. Racuciu, Visarionu Romanu, Ioane Bojitia Alecsiu Onitiu, Stefanu Iosifu, Ioane Grama, Davidu Almasianu, George Secula, Simeonu Popescu, Simeonu Trifu, Sabinu Piso iun. Dr. Ioane Mesiot'a Nicolau Strevoiu, Ioane cav. de Puscariu, Ioane Nemesiu, Ioane Pred'a, Tom'a Rosiescu, Dr. Stefanu Pecurariu, Ioanichie Olariu, Ioane Candrea, Rubinu Patiti'a, Dr. Lazaru Petco.

Corespundinti'a de mai la vale o inregistrâmu numai cá o dovéda despre cele ce ni s'a scrisu si din strainatate inca inainte de alegerea metr. carea inse o amu contumaciatu in pultulu nostru spre a nu mai dá ansa la invinuiri asupra-ne. Cele-lalte ce le mai avemu le vomu nimicí, si asiá donii respectivi sa nu astepte nici publicarea nici retramiterea loru.

Bucuresci in 16 Augustu 1873.

D-Séle dlui Redactore alu dîuariului „Telegrafului Romanu“ la Sabiiu.

Domnulu meu!

Inca dela inceputu marturisescu ca aveti tóta dreptatea a-mi face imputâri pentru o asiá indelungata tacere, pentru-ca necunoscendu causele ponderóse cari m'au impedecatu de a avé multiamirea a corespunde mai desu impreuna, negresitu se da câmpu liberu supositiuniloru de totu feliulu.

Totu-si se ve asigurati ca nu indiferentismulu **facia cu dvóstra** dupa cum unii dela dvóstra ne presupunu, este causa adese-ori unei prea lungi taceri. Cause cu totulu de alta natura si independenta de vointi'a nóstra, ne oprescu de multe ori de a ve scrie tocmai candu cea mai ardienta a nóstra dorintia ne comandà sa ne impartasimu unii cu altii ideile, asiá dupa cum se cuvine unoru frati de unu sange, de acelési sentiemente si de o credintia.

Câtu privesce presupusulu nostru indiferentismu fatia cu dvóstra, déca vre-o data a esistatu sa nu ne mai aducemu aminte de câtu spre a ne mirá cum au potutu fii tempuri asiá de triste candu pe frate sa nu lu dóra de frate; fratele sa nu se preocupe de necessitâtile fratelui, pentru-ca de nu prin alte ajutórie, celu putienu cu consiliulu, cu vorb'a buna, sa se imbarbatedie unii pre altii“ — Sa nu ne mai aducemu dar'a aminte de acele epoce nenorocite de câtu spre ale defectá din totu sufletulu si din tóta inim'a nóstra.

Câtu privesce actualitatea ve potu tramite inveselitórea si consolatórea scire ca de unu tempu incóce si mai cu séma de pre la 1871, toti pasii dvóstre, tóte miscârile dvóstre, le urmarimu cu cea mai scrupulósa atentiune.

Ne bucuramu la bucuriele ce vi se intempla si ne intristamu impreuna cu dvóstra.

Ve studiâmu referintiele din tóte punctele de privire si candu vedemu ca faceti unu pasu inainte ni se umple inim'a de bucuria. Astu-feliu de esemplu cându cu revindecarea mitropoliei — sa credeti ca amu tresaltatu de bucuria, si tempulu speru ca nu mai este departe in care ve veti incredintiá prin fapte pipaite de totu interesulu ce ve pastramu. Cunóscemu noi si ne dóre, cá pre fratii buni ce ve suntemu, de suferintiele vóstre; cunóscemu lipsele si nevoile cu carii luptati.

* * *

Acestea premise sa-mi dati voia, dlu meu, a ve marturí sinceramente ca o imensa durere s'a produsu in inimele nóstre vediendu din unele diuarie dela dvóstra, ca imparechiarea, discordia, cele mai mari rele dintre tóte relele ce potu bantuí unu poporu, imparechiarea s'a viritu intre dvóstra! Si a proposito de care cestiune? Tocmai de cea mai ponderósa, de cea mai cardinala, de cea mai grava dintre tóte cestiunile ce vi se punu inainte! Cetindu cineva diuarele dela dvóstra de unu tempu incóce aru crede ca ati invinsu tóte greutâtile ce ve setéu inainte; a-ti datu la pamentu si pre sasi, si pe maghiari si pre totu vrasmasiulu, astfeliu preocupatiunea principala ce o aveti numai decâtu, a ve sfasiá unii pre altii. Ddieule alu parintiloru nostri nu ne lasá sa cademu in ispita! Nu ve ajunge desbinarea cea dintre fratii nostrii, cari in nesce tempuri in veci nefaste s'au ruptu de corpulu nostru si prin unatia au trecutu sub alta influintia si adese-ori din disgratia vedemu ca ve facu destule neajunsuri? Nu ve ajungu desbinârile in politica din care causa cu tóte ca ati avutu in fruntea natiunei pre unu ingeniu cá nemuritoriulu Siagun'a, toti-si de câti-va ani mai multi vegetati de câtu trait? Nu aveti in compatriotii dvóstre de altu nemu toti atâti antagonisti? óri inimicii dvóstre ve poruncescu a ve invrajbí si dvóstra pentru cea mai mare gloria a strainiloru?!

In adeveru cu greu aru poté cineva sa-si deá séma intr'unu modu logicu de ceea-ce vede astadi la dvóstra! Ironi'a la o parte. Aveti dreptulu alegerei in biserica asiá dupa cum nici unu poporu, nici o natiune nu-lu are. Acestu mare si importantu dreptu este cascigatu de nemuritoriulu Archiereu Siagun'a. E vorba a intregí veduvitulu scaunu metropolitanu; e vorba a dá urmasiu acelui'a care in cursulu pastoriei séle de 26 ani a facutu mai multu de câtu antecesorii sei toti impreuna. Unu altu Siagun'a siguramente ca nu veti gasí, pentru ca dupa cum cunoscu eu si nu mi va poté contradice de câtu presumtiosii unu alter Siagun'a nu numai ca nu sa gasesce in tagm'a preotiésca dar nici chiaru in intrég'a natiune nu esista.

Si déca dvóstra ati fi putienu recunoscetori marei umbre a reposatului a ti marturisi acestu adeveru care si pre cei ce lu marturescu si pentru care se masturesce, i onora.

Ori déca e unu adeveru ca unu altu Siagun'a astadi biseric'a ortodocsa din Austri'a nu poséde si nu posede nici nati'a intréga, urmedia sa stati cu mânile in sinu? ori sa alegeti pre celu intâiu ce unii si aru arogá se ve dictedie? Socotescu ca acest'a aru fi a nu ve interesá de cele mai importante drepturí si datorii ce ve incumba; dîcu drepturi si datorii, pentru ca aveti nu numai dreptulu dar si datoria a ve interesá de progresulu si buna starea natiunei si bisericei si este a ve dá unu testimoniu de putienu patriotismu si de deplina paupertate intelectuala candu aru fií sa promiti dupa dictarea ori si cui aru fi pre o persóna pre care nu ati cunósce-o“ Sa me scusedi, dlu meu, ca mi iau libertate a ti vorbí deschisu si cu deplina franchetia, pentru-ca ti-amu marturitu ca ne interesâmu de totu ce ve privesce si vediu din diuarele de preste Carpati ca sunteti in mare perplesitate in privinti'a persónei alegende la scaunulu metropolitanu. Déca dar ca fratii pre cari ne dóre de reulu vostru si ne bucurâmu de binele vostru — 'mi i'au libertatea a ve aretá modulu nostru de vedere intr'o asiá cestiune care s'aru poté dice ca intereséza pre totu sufletu ortodocsu românu, speru ca nu ni se va luá in nume de reu si mai cu séma mie, care d-t'a scí ca nu o data amu staruitu, in epocele cându amu avutu óre-care trecere la ministeriu, pentru-ca Vechia Metropolia ortodocsa a Transilvaniei, odata ce s'a restauratu sa fia repusa in posessiunea averei ce avusese donatiune de aici si inca nu numai nu am predatu sperantia, dara speru ca tempulu nu e departe de-a isbutí.

Amu dîsu ca imensa durere ne-a causatu spectacolulu ce deti sfasiindu-ve intre d-v. in o cestiune de atâtu importantia si trebuie sa marturescu pentru onórea d-v. ca amu vediutu cu multiamire tactulu ce a pastratu „Telegrafulu Romanu“, totusi socotescu ca trebuiá diuariulu d-v. nu se influintiedie, nu sa propage pentru un'a, ori alta persóna, dara sa demasce intrigile ori cui si ori de unde aru vení. Aveti, dlu meu, deplinulu dreptu de alegere.

Biseric'a d-v. in acésta privintia sta mai bine de câtu tóte bisericele crestine din Europ'a. Déca dara veti fi alesu pre deputatii congresului numai dupa convinctiunea alegatoriloru in acésta privintia dîcu ca trebuie d-v. sa demascati pre acei'a cari vedu din unele dîuarie dela d-v. ca voiau a impune deputatii, deputatii odata alesi dupa convinctiunea alegatoriloru, reuniti in congresu — eu credu ca este impossibilu a nu se intielege asupr'a persónei care va fi cea mai démna si mai meritata spre a fi radicata pre scaunulu metropolitanu. Dîcu acést'a ca pentru ca odata ce deputatii voru fi sinceru representanti ai poporului cari i'a alesu apoi se voru inspirá dela poporu si nu credu eu ca opiniunea publica, ca poporulu sa nu fi si desemnatu pre omulu preferintieloru sele; si poprulu, dlu meu, fórte arare ori si fórte cu greu se insiéla. Eata pentru ce dicu, ca ori-cine aru voí-sa impuna dela sine, sa nu-lu ascultati, pentru ca ori-câtu s'aru crede unu omu si chiaru de aru fi realmente patriotu, mai usioru se insiéla unu individu decâtu unu poporu.

Ca prin urmare deputatii alesi fiindu representantii poporului socotescu, ca usioru se voru intielege si nu se voru insielá, pentru ca poporulu nu se insiéla. Inse cá acésta acsioma sa fia unu adeveru trebuie cá bât'a alegerei sa nu fia vitiata.

(Va urmá)

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu primariu la scól'a gr. or. din cumun'a Vale, cu terminu pâna in 29 Augustu a. c. st. v. se escrie concursu.

Emolumentele suntu:

Unu salariu anuale de 220 fl. v. a. cuartiru liberu in edificiulu scólei. —

Doritorii de-a ocupá acést'a statiune, au a-si adresá concursele loru, bine instruate la sub-semnatulu comitetu purochiale; dovedindu ca au absolvatu gimnasiulu inf., ca suntu clerici séu pedagogi absoluti. —

Vale in 12 Augustu 1873.

Comitetulu parochiale in contielegere cu P. protopresbiteru.

(1—3)

Concursu.

La scól'a romána poporale gr. or. din Turchisiu in protopopiatulu 1-iu alu Brasiovului sa escria pentru ocuparea unui postu invetiatorescu concursu cu terminu pâna la 20 Septembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

Salariu anuale de 350 fl. v. a.

Competitorii la acestu postu au a-si tremite suplicele loru instruite in sensulu „Statutului Organicu“ si adresate pré onoratului domnu protopopu Iosifu Baracu.

Turchisiu 17 Augustu 1873.

Comitetulu parochiale.

Ioane Odoru,
Parochu cá presiedinte.

(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a gr. res. din comun'a Galesiu scaunulu Salistei, impreunatu cu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. in bani, unu stanginu de lemne de focu si cuartiru naturale in edeficiulu scólei, se deschide concursu pâna in 31 Augustu a. c. —

Competitorii, concursele loru instruite dupa prescrierea „Statutului Organicu“, sa le adreseze la comitetulu subscrisu: pr. Salisce.

Galesiu 11/23 Augustu 1873.

Comitetulu parochiale in contielegere cu p. protopresviteru.

(3—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tiparíulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 71 ANULU XXI.

Sabiiu, in 2|14 Septemvre 1873.

Présânti'a sea nou alesulu Metropolitu si Archiepiscopu Procopiu Ivacicoviciu a plecatu Vineri cu trenulu de séra spre Aradu.

Présânti'a Sea P. Episcopu alu Caransebesiului Ioanu Popasu a plecatu Joi cu trenulu de séra spre Caransebesiu.

Deputatiunea carea are a substerne actulu alegerei spre intarire a plecatu Vineri cu trenulu de sér'a, afara de P. Archimandritu Mironu Romanu, carele plecase Joi sér'a. Deputatiunea constá din: P. Archim. Mironu Romanu, Iacobu Bolog'a, I. cav. de Puscariu, Ioanu P. Desseanu si Georgiu Floc'a.

Congresulu.

Siedintiele congresului, urmate dupa alegerea noului Metropolitu suntu de putiena insemnatate. Afara de cetirea protocóleloru din siedintiele premergetórie se statorescu actele si deputatiunea care sa substérna actele congresuali Majest. Sele spre a intarí alegerea.

Congresulu s'a dechiaratu in permanentia, inse cei mai multi membri au parasitu Sabiiulu. —

Siedintiele din urma, in locu sa mai domolésca spiritele le au mai intaritatu; atâtu de neloiala a fostu portarea sufraganiloru ungureni.

Regretâmu fórte multu ca intre membrii congresului nu s'a aflatu nici unulu, carele sa dea espressiune recunoscintiei pentru marinimosulu pasu alu P. Archimandritu Pope'a, intielegemu resignarea sea; regretâmu inse si mai multu, câci intre alte multe amu trebuitu sa vedemu pre unu Alessandru Mocioni, despre care noi presupuneamu ca este unu barbatu mai presusu de spiritulu de partida, mergendu asiá departe incâtu la autenticare propune cá resignatiunea P. Archimandritu Pope'a sa se scóta din protocolu, motivându ca acest'a este unu lucru privatu*); regretâmu ca in deputatiunea carea merge la Majestate nu este representatu clerulu din archidiecesa, ci celu din diecesele sufragane; regretâmu in fine ca in urm'a acestor'a si altor'a cá acestea, archidieces'a este considerata dejá de sufragani cá cucerita si pusa la dispusetiunea loru, firesce in aliantia cu cei putieni malcontenti de pre tempurile repausatului Metropolitu.

Credamu ca Présânti'a Sea nou alesulu Metropolitu va pune capetu acestei directiuni perverse, carea in sumeti'a ce o inspira nu mai are nici o consideratiune nici chiaru câtra bun'a cuviintia, ci dupa cum s'a vediutu la diverse ocasiuni si in un'a din siedintie s'a demisu pâna la atacuri grosolane (din partea lui Antoniu Mocioni) indreptate asupr'a deputatului Gaetanu, pentru ca acest'a 'si reclamá dreptulu seu ce biroulu partisanu i-'lu denegase.

Asteptâmu vindecarea acestoru rele, pentru ca altcum se póte intemplá sa se rumpa si pacienti'a archidiecesei si de urmâri nu scimu cine va stá bunu.

Revista diuaristica.

Cetimu in „Tel. de Bucuresci“:

„Pres'a de eri publica unu lungu articlu dupa „Augsburger Allgemeine Zeitung“, séu pre romanesce „Gazet'a de Augsburg“, — acee'a care a indreptatu in atâtea renduri mai multe insulte si calumnii la adres'a natiunei române si care a publicatu si scrisórea domnitoriului câtra Auerbach.

„Articlulu, nici mai multu, nici mai putienu, are intentiunea a aretá ca tiér'a românésca, la 1866, erá intr'o miseria complecta, si morala si materiala, si ca multiamita numai domnitoriului Carolu de Hohenzollern, care a venitu spre a pune capetu nestabilitâtiei sistemului electivu, tóte aceste miserii au disparutu si tiér'a se afla in apogeulu fericirei si alu marirei.

„Articlulu arunca o privire, se intielege in sensulu scrisorei lui Auerbach, asupr'a situatiunei tierei si asupr'a spatiului ce a strabatutu domni'a actuale. Incepe prin a spune ca domnitoriulu, cându a venitu in tiéra, a gasitu casele de bani desierte, nemultiamire generala in tóte clasele populatiunei, tieranii seraciti prin versâri de ape si seceta, consideratiunea autoritâtiloru slabita prin arbitrariulu principelui Cuz'a, prestigiulu guvernului slabitu din di in di prin confusiunea desordinei causata prin schimbâri arbitrarie, armat'a nedisciplinata si in cea mai rea stare, situatiunea desperata, viéti'a sociala incurcata, reformele decretate remase litera mórta, legea rurala neaplicata, raportulu intre proprietari si tierani nesuferitu, satele fâra scoli, orasiele fâra pavagiu si fâra iluminare, comunicatiunea intrerupta din caus'a lipsei de siosele, poduri preste ape si drumuri de feru; aréta ca domnitoriulu avé intentiunea a indreptá tóte acestea, si de aceea a chiematu la inceputu ministerulu radicalu; dara vediendu ca acel'a avé in capu utopii de independentia si de unirea tuturoru româniloru, a fostu silitu sa chieme unu ministeriu conservatoru care a reparatu in acesti patru ani din urma mai tóte relele ce a gasitu ca bântuiá tiér'a la venirea sea in 1866.

„Articlulu enumera apoi tóte inbunatâtirile ce dice elu ca s'au facutu; spune ca veniturile au crescutu, datori'a publica s'a stinsu prin imprumutulu de 78 milióne; s'a creatu societâti de asicurare române, s'a instituitu o banca de creditu fonciaru; in lucrârile publice s'a facutu, prin activitatea domnului Nicolae Cretiulescu, poduri de feru preste ape, 5,000 chilometrii de siosele s'au esecutatu in urm'a unei legi presentate camerei de acestu ministru, dupa care toti locuitorii suntu datori se dea o suma de dile pre anu; s'a pavatu si s'a iluminatu orasiele Bucuresci si Iassi cu gazu fluidu; s'a creatu scóle prin sate si orasie; prin energi'a ministeriului de resbelu d. Florescu, s'a organisatu armat'a româna, s'a echipatu bine si s'a radicatu la cifr'a de 100 mii soldati care potu ori cându se apere neutralitatea tierei.

„Articlulu sfârsiesce, spunendu ca acum cineva póte privì cu incredere viitorulu, in urm'a atâtoru imbunatâtiri intr'unu tempu asiá de scurtu; numai unu lucru mai trebuie facutu, dupa fói'a nemtiésca, independinti'a tierei, si la acést'a s'a si gânditu unii barbati de statu; ei vediusera ca legaturile umilitóre ale suzeranitâtiei pentru unu statu june, viu si atâtu de bogatu cá Romani'a, in frontea cârui'a se afla unu principe din ilustr'a casa imperiala a hohenzollerniloru, nu mai póte sa duredie multu fatia cu o potere care se afla in decadentia.

„Telegr.“ reflectandu asupr'a celoru de mai susu afirma, ca suntu tóte neadeverate si apoi continua:

„Noi voimu sa ne ocupâmu de punctulu celu mai principalu din articlu: sustragerea nóstra de sub suzeranitatea Portiei si independintia.

„Ne aducemu aminte ca la 1869, in camera, s'a facutu o destainuire despre staruinti'a unoru straini si unoru români, la 1866, pre lânga câti-va ómeni politici despre independintia si despre unirea nóstra cu Ungari'a sub principele Carolu cá rege. Acésta propunere s'a facutu in cas'a dlui Dimitriu Ghic'a; dara fiindu respinsa de acei'a câror'a se facuse, ea a remasu de o parte. Preste câti-va ani, adeca dupa invingerea Franciei si dupa sfaramarea unoru articule la Londr'a din tractatulu dela Parisu, cestiunea incepù sa se propage pre fatia, chiaru prin pres'a oficiósa, inse numai in ceea ce privesce independinti'a, neavendu curagiulu a pune pre fatia cestiunea unirei cu Ungari'a.Ací stau lucrurile cându, bagându se vede in complotu si pre betrânulu redactoru alu „Tromp. Carpatiloru“, acest'a, mai putienu diplomatu si mai multu entusiastu, chiaru in diu'a cându press'a publicà articlulu foiei nemtiesci, adeca Dumineca 26 Augustu, elu vení si radicà unulu din acele coltiuri ale velului misteriosu. Betrânulu redactoru nu mai ocolesce lucrurile.“

Dupa ce spune totu ce a facutu d-sea la 1848 pentru unirea unguriloru cu românii, si de ce n'a potutu sa o realisedie atunci, apoi dice:

„Cu tóte acestea se vede ca este atâtu de anevoie a se desface cine-va de o idea pre care a conceput'o cu atât'a fericire, incâtu nu puteamu sa me induplecu a o crede impossibila.

„Astadi chiaru, dupa tóte câte vedu, dupa tóte dreptele jeluiri ale româniloru, totu credu in realisarea intr'o di a acestei idei. Si acésta idea devine din di in di mai realisabila, cu câtu statulu românu incepe a se intremá, incepe a se afirmá, incepe a se fortificá.“

„Acestu velu radicatu, dice „T.“ consiliâmu pre români sa fia destepti, atenti si gat'a pentru ori-ce eventualitate. Conspiratiunea pentru realisarea acestei idei nu este numai intre guvernulu nostru cu cei dela pres'a germana si cu cei dela pres'a nóstra cá „Trompet'a“; ea este esita din cabinetulu dela Berlinu, aprobata de dlu Andrássy si recomandata la ai nostri spre a pune ide'a in practica.

„Acést'a se vede atâtu din ceea ce spuserâmu câtu si din atitudinea ce a luatu dlu Andrássy câtra statulu românu, de cându acésta idea a inceputu a se propagá.

„Si diu'a dupa câtu se vede nu este departe.“

Protocolulu

Conferintieloru invetiatoresci din tractulu gr. or. alu Orastiei tienute in 16 si 17 Augustu st. v. a. c. in odai'a scólei gr. or. din Orastia.

Dupa ce se adunara invetiatorii in numeru de 9 insi in odai'a scólei amintite, presiedintele, resp. reverend. domnu protopopu Nicolau Popoviciu cá inspectore tractuale, propune a-si alege invetiatorii unu conducetoriu si notariu, dintre care — 'si alesera pre invetiatoriulu — preotu alu Orastiei, Nicolau Bârsanu iéra acest'a ocupându-si loculu de a tare — cetì mai intâiu protocolulu conferintieloru din 1871 (câci in 1872 nu s'au tienutu conferintie invetiatoresci.)

De óre-ce, invetiatoriloru nu li se dede programe spre a sci cu ce au a se pregatí la acésta conferintia, dupa cum se adusese conclusu in conferintia din 1871 nu fusera pregatiti, ci desbatura unele propuneri aduse in conferintia de dlu:

1. Presiedinte si conducetoriu, precum: cumu amu poté face copiiloru placuta cercetarea scolei?

2. Cum are de a procede invetiatoriulu cu elevii la scrisu — cetire cá sa-i aduca mai usioru la scopulu doritu? si

3. Repetirea obiecteloru propuse in conferinti'a precedinta. —

Cu tóte acestea inaintându-se tempulu pâna la 1 óra dupa amédi siedinti'a I. s'a incheiatu.

Siedinti'a II-a.

Joi in 16 Augustu st. v. dupa amédi.

Ad. punctu 1. O tractare umana, 2-a prin remuneratiuni si acestea déca se potu sa se efeptuésca din contribuiri, séu din cass'a bisericésca precum, cumpergarea obiecteloru de invetiatura, de care au elevii mai mare lipsa; — remuneratiuni la esamene, prin daruri de bani séu vestminte de care se vedu elevii ca ducu lipsa mai mare.

3. Escursiuni din cându in cându cu elevii la câmpu unde se li se amestece prelegerile cu jucarii acomodate, apoi naratiuni despre geografia, istori'a naturale si fisic'a etc.

---

*) Este si póte fi inse o satisfactiune morale fórte mare, ca, afara de Mocionesci, n'a partinitu nimenea propunerea acést'a de resbunare. R.

4. Punerea copiilorû la cetitulû Apostolului sî cantare in choru in biserica sî alte locuri potrivite, precum sî la inmormentâri. —

5. Ale face instruarea interesanta sî placuta, sî a cautá modulu cum se o propuna cá se fia elevilorû mai usióra. —

Cu acestea discutâri se amanà tempulu pâna la 6 óre sér'a, cele-lalte obiecte se amâna pâna Vineri pre siedinti'a 3-a.

Siedinti'a III-a.

Vineri inainte de amédi in 17 Augustu s. v.

Ad. 2. Conducatoriulu la acestu punctu, recomenda cu tóta seriositatea opulu pré venerab. domnu Basiliu Petri directorele scólelorû granitiaresci a reg. I. pre care avendulu la mâna, cetesce partea II despre scriptologia in specie, pâna ce se inaintà tempulu pâna la 12 óre. —

In urma recomenda acestu opu invetiatoriloru cá se-lu procure fia-care, avendulu de unu indreptariu fórte fidelu in proponere. —

Siedinti'a IV-a.

Din 17 Augustu, dupa amédi.

Ad. 3. Repetirea obiecteloru din conferintia din 1871 luându-se inainte, fia-care invetiatoriu le-a desfasiuratu amesuratu esplicatiunei de atunci; sî ca din acelea (conferintie) a trasu fia-care folóse mari. —

Se cérca de nou parerile conferintiei asupr'a causei, de ce nu frecuentédia copiii regulatu scól'a. Conducetoriulu N. Bârsanu aduce inainte ca despre acést'a s'a discutatu in siedinti'a din 1871, mai adauga inse ca spre vindecarea reului acestui'a e de parere cá parintii preoti sa binevoiésca a cercá mai desu scól'a chiaru si cându nu au óre de catechisare; iera domnii amploiati umblându ocasiunalminte prin sate in trebi oficióse sa se abata sî pre la scóla. Si judelui sa i se impuna de a stringe elevii cei detienuti de parinti cu forti'a — de a cercá scól'a. — Conducetoriulu N. Bârsanu mai esplicându metodulu aritmeticei, recomenda manualulu domnului prof. profesoru Ioanu Popescu sî masin'a — numita „Masin'a rusésca.“

La tóte câte s'au pertractatu sî discutatu au aretatu multa desteritate urmatorii invetiatori: Petru Popoviciu invetiat. in Balomiru, Nicolau Viorelu invetiat. in Sibotu, Luc'a Boteanu invetiat. in Orestiór'a de susu, Solomonu Davidescu invet. in Sabesielu, Samoilu Popoviciu invet. in Vaideiu.

In urma revd. domnu protop. cá presiedinte propune: cá fia-care invetiatoriu sa-si insusiésca incâtu lu atinge sfer'a de atare — cu legile patriei, sî mai cu séma cu legea scolara din 1868 sî spre acestu scopu sfatuie cá fia-care invet. sa-si procure Studiulu pastoralu.

Fiindu ca precum la acésta conferintia atâtu sî la cei din 1871 au absentatu multi invetiatori, conducetoriulu 'si aréta parerea de reu, aréta apoi pre cei ce au absentatu cu numele. — Totu-odata se cetesce prin conducet. sî numele celoru ce au absentatu dela conferintiele din acestu anu, sî asiá s'au decisu cu unanimitate in presenti'a rev. domnu presiedinte protopopulu Nicolau Popoviciu, cá fiacare invetiatoriu care nu s'au interesatu de conferintie se fia datoriu a solví un'a mulcta de 2 percente dupa salariu, pentru infiintiarea unei biblioteci invetiatoresci.

Totu in acésta conferintia s'a decisu cá conducetoriulu se compuna unu programu pentru fiitórea conferintia, adeca pre 1 Novembre a. c.*)

Orasthia in 20 Augustu v. 1873.

Nicolau Barsanu,
not. sî cá cond. conferintiei.

Suntemu recercati a publicá urmatórele:

Interesulu publicu.

Amu onóre a face cunoscutu concetatieniloru români din patria, cu deosebire acelor'a cari inca nu sciu, ca aici in Dev'a esista preparandia cu dóue cursuri (maghiaru sî romànu) sustienuta cu spesele statului, in acést'a preparandia studiele de invetiamentu se propunu in limb'a maghiara si românu, asiá câtu respectivii elevi cu totulu separatu asculta propunerile in limb'a loru materna.

Spesele statului cu cari se sustiene preparandi'a, cá beneficiu pentru elevi, se reducu la urmatórele: tenerii senatosi, cari au trecutu preste 15 ani ai etâtiei sî potu documentá, ca au absolvatu 4 clase gimnasiali ori reali, séu in lips'a acést'a supunendu-se unui esamenu de primire, aréta atât'a cualificatiune, câtu se pretinde in amintitele clase, suntu primiti in institutulu preparandiale, sî déca prin atestatu de paupertate documentéza ca suntu seraci sî fâra ajutoriu nu potu frecuentá, se bucura de beneficiulu statului sî adeca viptu (care consta din 1½ p. pâne pre dî, la prândiu supa sî legumi cu 8 loti de carne, sér'a legumi cu 8 loti carne) sî bani de cuartiru.

Pre cându cu onóre rogu pre stim. red. cá togm'a in interesulu concetatieniloru români se aduca acést'a la cunoscinti'a publica, singuru numai pentru orientarea celoru reu informati notezu, ca tenerii dela preparandi'a de statu de aici suntu inpreunati cu vinculului concordiei, armoniei sî amórei patriotice, sî este calumnia reutaciósa aceea, ca dóra aici nu se respectéza care-va natiunalitate in modu corespundietoriu.

In decursulu anului trecutu 20 de tineri români si-a primitu cualificatiunea cu carea potu serví patriei sî natiunei in respectulu educârei, dintre cari unii dejá suntu aplicati si inca in posturi bine dotate.

Dupa cari stim. red. primesce-mi patriotic'a salutare.

Dev'a in 6 Septemvrie 1873.

Stimatoriu.
L. Rethi,
Inspectoru scolariu pentru
comitatele Hunedor'a sî
Zarandu.

Nocrichiu, 18 Aug. 1873.

(urmare din nr. 68.)

Densulu se afla in tractulu nostru de vre-o 8—9 ani, inse dupa cum nici d-lui nu aréta vre-o fapta cu numele de folosu ca aru fi seversitu cu deosebire in Cincu, pentru care sa-i fia potutu cine-va multiamí — nici eu cá sî ori-care altulu nu-i potu inregistrá asiá ce-va de óre-ce n'au facutu alt'a decâtu priciri sî turburâri de liniscea publica. In afaceri preotiesci s'au mestecatu precum de esemplu la ingropaciuni in urm'a cârei conturbandu liniscea in poporu, sî fiindu trasu la respundere de maritulu consistoriu archidiecesanu intre altele a capetatu sî d-lui admonitiunea: „alta purtare se astépta dela dlu B. fatia cu biseric'a sea“. — In servitie liturgice de-sî nu este teologu si cá atare nu póte face deosebire chiara intre functiuni de acelea, se mesteca totusi asiá de afundu, câtu necum scaunului ppescu, dara nici maritului consistoriu archidiecesanu nu da crediamentu pipaiteloru deslusiri date, de a puté fi incredintiatu despre acelea, dupa cum despre legatulu unui Petru Olténu i s'a datu, in care chipu numai confusiune sî neodichna causédia, asiá departe aducendu poporulu din Cincu in iritatiune câtu se vede ca si-a perdutu tóta increderea si paciinti'a câtra densulu, câci nici barbatu de incredere nu-lu mai alege in afacerile sele, precum acést'a in 5 ale curentei cu prilegiulu alegerei deputatului congresuale „ad hoc“ i s'a templatu, cându dupa cum intielegu a fostu de poporu fâra de crutiare alarmatu. Nu mai putienu in judecâtile sî afacerile scaunului ppescu se amesteca cá notariu acelui'a câtu prin neomenósele lui indrasniri conturbandu sî pre acestu foru, tóta silinti'a 'si da spre a-lu aduce la testimoniu de blamu inaintea superioriloru acestui'a, câci densulu nu respectédia lege si dreptate, decâtu numai acolo, unde i se pare ca-i vine bine, sî nu are amicu sinceru decâtu pre acel'a care totu-déun'a dîce ca densulu ii calca in picioru, — acést'a o dovedescu cu singura scrisórea lui pre carea o pastrediu de memoria pentru admiratia cum sî pre cei mai intimi amici sî frati de cruce intru o furia obicinuita a densului i-a potutu ignorá pâna la amenintiare de perdere a oficiului, in care se afla cá asesori ai scaunului ppescu. Lucrulu, pre scurtu descrisu, stà asiá: In vér'a anului 1872 pentru dóue cause matrimoniali de care multu se interesá intrebandu la presidiulu scaunului ppescu ca cum stà lucrulu cu ele, sî spunendu-i-se ca se afla ambe la cutare si cutare asessoru, nu se potù retiené a rescrie: „sa-si gratuledie N. N. si N. N. la a dóu'a alegere de asessori“. In afaceri de alegeri a deputatiloru sinodali sî congresuali nici odata nu-si da astemperu pâna nu scrie in câte pârti pentru a-lu alege pre densulu, alérga prin comune, compune protocóle preste ale presidiului respectivu, seduce ómeni si prin amenintiâri numai sa votedie pre partea densului, sî sa-lu priméscu barbatu de incredere de-sî nu este membru alu sinodului, fiindu ca sinodulu in care se afla cá membru nu l'a alesu, dovéda despre acést'a servésca raportulu comisariului de scrutiniu din 12 ale curentei cu protocólele respectiveloru sinóde parochiali din cerculu electorale IV. de unde se póte usioru vedé ce cunoscetoriu de §-fii Statutului organicu si sustienetoriu de dreptate este respectivulu articulistu reutaciosu. Se prevede aici de tempuriu ca lasandu-i-se inca pasi inaintatori in carârile lui retacite, conturbatórie de ordine de linisce sî disciplina vomu ajunge acolo, câtu nici unu protopopu fia elu cine va fi nu-'si va mai avé respectulu sî ascultarea cuvenita cá sî densulu singuru, cârui in alarm'a sinodului parochiale din 5. a. c. fâra de crutiare i s'a rostitu „cine esti T. — sa ne porti cum vrei?“ — Totu acelu coresp. reutaciosu este sî caus'a denunciârei séu a nimicirei comitetului parochiale, care asiá s'a templatu: ca vediendu o parte din comitetu cu câta pricina conduce coresp. resp. cá presiedintele comitetului afacerile parochiei, sî ca spesédia din banii bisericei fâra de concediu dupa propri'a placere, fâra de scirea sî voi'a locuriloru mai inalte cá competinte la acést'a, a facutu aretare la maritulu consistoriu, cerendu cá pre lânga aceea ca astfeliu de manipulare neplacuta sa se opresca, comitetulu totu odata sa se jure dupa care pre lânga alte afaceri asemenea de acela-'si comitetu tienatórie, capetandu ordinu de a pune odata capetu atâtoru neplaceri din Cincu — m'amu dusu in persóna, dupa ce pâna atunci amu fostu impartasitu mai multe resultate sî admonitiuni consistoriali, sî celoru ce se dîcu pre sine „bine simtitori“ câtu nu se mai scie ca cui sa se dea crediamentu, cá asiá dóra se potu face destulu binelui comunu, sî acést'a pre lânga bun'a intielegere numai cu comitetulu. M'amu insielatu inse in propusulu meu fórte, câci neprimindu cei doi conducetori cari se numescu pre sine „bine simtitori“ juramentulu — amu fostu silitu a me intórce la glasulu poporului numerosu, carele fâra de rabdare cerea a se jurá comitetulu, toti pâna la unulu sî cei carii mai tienea in unele sî cu corespondintele reutaciosu, si asiá apoi a se face cele de facutu mai departe, cându acum in presenti'a numerosului poporu, provocai pre respectivii la depunerea juramentului, o parte din comitetu a abdîsu de totu de a functiuná mai departe sub acelu presidiu contrariu ordinatiuniloru mai inalte, sî contrariu vocei poporului, in care chipu neavendu pre cine jurá, a remasu comitetulu destituitu, sî presiedintele lui sub judecat'a maritului consistoriu archidiecesanu.

Fiindu inse ca mar. consistoriu de-sî scimu ca a luatu alte mesuri in privinti'a acést'a, pâna acum vedemu totusi ca n'a adusu vre-o sentintia nóua, sî asiá resp. conducetori functiunédia cá atari sî acum nejurati, dara dupa cum unele protocóle oficióse dovedescu numai sub subscrierile loru fâra de ale altoru membri din comitetu.

In impregiurârile acestea fatale vediendu-se densii amenintiati cu caderea totala din constitutiunea comitetului, ce indata cum a-si fi datu voia poporului la alegerea de nou a acelui'a se sî templá, sî eu in locu de a face acést'a raportandu mai inainte despre starea lucrului mar. consistoriu, densii pentru a spariá lumea a citatu pre multi la judecatori'a criminale pentru vatemare de onóre (ce intru adeveru nu sciu sa se fi intemplatu) prin urmare sî pre mine, de care la tempulu seu credu usioru a me mantuí.

De acestu feliu suntu afacerile spornice ale corespundintelui reutaciosu, dle redactoru, prelânga care pâna acum de nici unu bine nu ne amu potutu bucurá. — Scimu ca nu s'au jertfitu materialminte pentru nici unu scopu filantropicu, sî altcum inse nu a castigatu; iéra fisice vedemu ca destula pricina sémena, câroru pentru multele pricini sî sgomote facute in biserica sî smintéla in sf. Oltariu oficiosu dela m. consistoriu strictu li s'a opritu a mai vorbí in biserica, unde numai cele orenduite de biserica sî de canóne au locu. —

Deci intrebu, ca óre cine merita a fi urgisitu?

Se lauda corepundintele ca a stricatu unu turnu de slanini in scóla, ceea ce intru adeveru inca nu e asiá, cu tóte ca nu-lu mai reflectezu sî aici, pentru ca sciu ca a stricá ce-va nu insémna ca ai facutu, sî de aceea nici ca merita lauda. — Cându me a-si lasá in detaliulu acest'a, a-si descoperí crediementu viu (?!R.), fiindu ca dlui erá Epitropu, in Cincu. — Mi pare inse reu ca déca fatia de mine posiedu atât'a sciintia, nu se potu laudá in unu sporiu imbucuratoriu de invetiamentu din Cincu, unde unulu e presiedinte, sî alu doilea inspectoru mirénu ale scólei celei maretie sî bine dotate, adusa la atât'a de bravulu barbatu alu natiunei dlu vice capitanu Ioanu Codru Dragusianu, carele au sciutu sustiené disciplina, concordia sî contielegere buna intre toti de o potriva, sî a sciutu complaná ajunsele si neajunsele intre ómeni, dreptu recunoscintia eterna. — Sub alu acelui'a sprigimu sî conducere adeveratu intielépta, se facea in Cincu dóue esamene anuali de lauda cu elevii fostului invetiatoriu I. Mandocea, pre carele astadi déca a scapetatu, sî mai avé omulu sperantia de indreptarea sî reculegerea lui in interesulu familiei patiminde — cu tóte poterile se muncescu respectivii a'lu bagá in pamentu nimicindu-lu precum judeii cari strigau „iélu iélu restignesce-lu pre elu", iéra despre invetiamentulu scólei la multele reclamâri ale invetiatoriloru facute pentru asistinti'a de a li se tramite elevi la scóla câroru le aru fi satisfacutu asceptâriloru nu vedu nici o lauda, dara nici dóue esamene. Atâtu sciu positivu ca la esamenulu din semestru I. incredintiandu presidiulu tienendelui esamenu dlui B. cá presiedintele comitetului, a datu invetiatoriului calculu despre sporiulu facutu „binisioru cu sperantia de mai bine pre venitoriu" si acest'a dupa câtu sciu, câci pre atunci nu se prea avéu cu invetiatoriulu — acum'a inse pre cându a cerutu acel'a ca sa se primésca de maritulu consistoriu la depunerea esamenului de cualificatiune i-a datu Atestatu dupa cei mai buni calculi de-sî nu a mai datu nicí unu esamenu in alu doilea semestru — póte acést'a câci acum la placerea densului a juratu invetiatoriulu asupr'a unoru crestini pentru vatemarea loru de onóre, ba dóra chiaru sî asupr'a mea voru sa jóre.

---

*) Invetiatorii cari au luatu parte la conferintia a fostu cei susu mentiunati sî conducetoriulu Nicolau Barsanu invet. in Orestia, Ioanu Balomiri invet. in Pricasu, Ioanu Bez'a invet. in Dancu, si Nicolau Cataniciu invet. in Casteu (Kaszto).

Corespundintele incheia cu aceea dîcendu ca ii e frica ca se va face P. Vicariu Archiepiscopescu sî Metropolitu, sî apoi tractulu nostru sî densii au pus'o de mamaliga, si se voru vedé siliti a se retrage dela ingrigirea averei bisericei, scólei si a fundatiunei. — Vedi Dómne! ce activitate osteniciósa a binesimtitoriloru, sa grijésca ce este facutu de altii. — Cându s'aru laudá dumnéloru cu ce-va de densii castigatu, cá se grigésca, s'aru mai cugetá omulu cum-va, acestu modu inse dupa cum dicu ca grigescu de ce au cascigatu altii, se asémena cu talantulu ingropatu in pamentu. —

Alta temere a binesimtietoriloru vedu eu aici, ca venindu veneratulu parinte Archimandritu metropolitu, pentru câte neodichne si invalueli au pricinuitu consistoriului le-aru scurtá firulu de activitate invidiósa ce produce stricatiune séu póte si de altu ce-va se temu ei ca le aru face, — inse sa nu se téma, câci acel'a-si prea veneratu Domnu posede cu multu mai nobilu caracteru decum se pare densiloru, si are cu multu mai multa indulgintia sî rebdare. — apoi despre activitatea densului vorbescu faptele cele zelóse. —

Incheiu sî eu Domnule redactore cu aceea, ca sa-ne ferésca Ddieu de astfeliu de barbati plini de invidia personala, a câroru semontia de va resarí pre multe locuri, cá de epidemi'a lipiciósa nu ne vomu mai puté curatí in tractulu nostru de discordi'a urgisîta de care pâna acum amu avutu pace. —

Dómne nu le pune loru pecatulu acest'a ca nu sciu ce facu. **M.**

Fagarasiu in 30 Augustu 1873

„Tu cave defendas, quamvís mordebere dictis,
„Causa patrocinio non bona peior erit".
Ovid. trist. lib. primus.

(Urmare.)

Este ast'a o portare de unu protopopu?

Afferim!

Corespundintele fâra nici o conscientiositate arunca mereu asupr'a preotimei intregi cuvinte de grele invinuiri; câci s'aru fi lasatu a se corupe. Nu ne spune inse cu ce? cu bani séu rachiu séu cu ce? Domnulu corespundinte voiesce la inceputulu corespundintiei sele sa afle o analogia intre alegerile de deputati la dieta. Ací intrebu: care preotime a lucratu mai cu conscientiositate: aceea, care a votatu pentru unu preotu Doctoru in filosofia pre care personalminte póte ca nici nu l'au cunoscutu, — ci l'au apretiuitu numai dupa calificatiunile sele sî dupa pracs'a sea mai intensiva sî nu schlendriana cá a dlui protopopu; séu acea preotime, carea numai cá sa nu se strice cu dlu protopopu — câci multu le póte stricá o dusmania cu protopopulu loru — au votatu cá la comanda sa fia alesu cá pre sprancéna. Tóta teori'a de coruptiune, ce voiesce sa o desvolteze „românulu ingrigitu" ca s'aru fi intemplatu cu ocasiunea alegerei acestei'a cade, cá ce-va de totu absurdu pentru omulu nepreocupatu; cându se mai amintesce sî aceea, ca Dr. Puscariu a fostu alesu de deputatu clericale la sinodulu archidiecesanu din anulu acest'a totu in acestu cercu, — avendu de contracandidatu totu pre dlu prot. Petru Popescu, care a obtienutu o majoritate a voturiloru totu dela preotii sei! Atunci cine a coruptu?! Au n'a fostu ce-va naturale, cá acea incredere aretata din partea preotimei deputatului alesu la sinodulu archidiecesanu sa se marésca cu ocasiunea alegerei sele a dóu'a pentru congresu?

„Românulu ingrigitu" afla o ilegalitate, ca preotimea din tractulu Fagarasiului alu II-lea adeca alu Avrigului cu protopresbiterulu loru inca aru fi votatu!

Ací aréta dlu „românu ingrigitu" o adeverata ignorantia, ca nu scie nici aceea, ca preotimea din protopresbiteriatulu Fagarasiului alu II-lea cá atare este impartita a votá la Fagarasiu in acestu colegiu.

Incâtu pentru impressiunare, ca administratorele protopopescu Macsimu au votatu la Fagarasiu: acést'a s'a intemplatu dupa casurile de precedentia sî mirarea ne-au cuprinsu numai intr'unu punctu cum dlu protopopu alu Fagarasiului Popescu — macaru ca a fostu insusi comisariu pentru alegere — nu a facutu pâna acum'a nici o esceptiune in contr'a dlui administratore protopopescu Macsimu? Nu! pentruca dlu Macsimu administratorele protop. totu-déun'a pâna la casulu de fatia din curtoisia colegiale i-au datu dlui protopopu Popescu votulu seu. Martore potu fi protocólele de alegere!

Mai amintimu inca sî aceea, ca actulu alegerei cestiunate l'au condusu respectabilulu domnu protopresbiteru alu Branului Ioanu Metianu, care dupa cunoscut'a-i rutina sî tactu in atari treburi au avutu autoritatea sî demnulu simtiu de a impedecá ori-ce abusu, déca aru fi observatu ce-va de feliulu celoru indicate de corespundintele „Albinei". Numai in creerii scrintiti ai unui retrogradu neofitu au potutu sa se nasca atari banueli condamnabile.

De acestu omu se vede ca este mai indepartatu geniulu marelui Siagun'a, sî se vede ca este unulu, care a aruncatu cu pétr'a in marele Siagun'a; pâna cându a traitu acel'a spre binele bisericei a scólei sî a natiunei sele!

Iéra astadi are imprudinti'a necualificabile de a se serví de aureol'a geniului lui Siagun'a spre a-si aflá crediamentu inventiuniloru sele iesuitice, malitióse sî tendentióse. Acést'a este doveditu prin aceea, ca nenorocitulu corespundinte in preocupatiunea sea a uitatu, ca si-au radicatu vocea chiaru in contr'a unui'a de acei'a, carele a fostu unulu din cei mai fideli ai marelui barbatu care i-a facutu servitiele cele mai de pre urma si in ból'a sea, si carele a fostu iubitu cá unu adeveratu fiiu sufletescu! Nu cum-va tocmai acést'a revoltéza, pre „românulu ingrigitu".

Dara din tóte frasele neintemeiate sî din tóte vatemârile, ce le arunca corespundintele fâra crutiare atâtu asupr'a deputatului alesu, câtu sî asupr'a mea si asupr'a intregei natiuni alegatórie in acestu colegiu, — iese la lumina tendinti'a vana sî apelulu seu obrasnicu câtra congresu cá sa nu verifice pre deputatulu clericale alu Fagarasiului.

Congresulu nostru in mai bun'a sea „ingrigire" pentru causele nóstre bisericesci va scí mai bine ce pretiu sa puna pre astfeliu de porniri tendentióse si se speréza, ca protestulu indreptatu din partea minoritâtiei alegatoriloru va fi respinsu cá unulu lipsitu de ori-ce temeiu. Acum atâtu!

Pâna nu incheiu rogu pre dlu corespundinte anonimu sa iésa la ivéla, sa nu fia pasere a noptei. Nu credu sa-ti fia frica de mine; de aceea spune-mi cine esti, cá sa-'ti spunu sî eu. Sî cá sa vedi, ca pre mine me vei aflá totu-déun'a pre câmpulu de onóre, eata me sî subscriu.

Ioanu Dim'a Petrasicu.

Oresthia 24 Aug. 1873.

Domnule redactoru! In nr. 66 alu „Telegr. Romanu" amu cetitu o corespundintia din o epistola privata din pârtile Orasthiei, — in care se aréta cum au urmatu alegerea deputatului clericalu, sî mirénu de aici — sî de óre-ce in epistol'a acést'a se amintesce persón'a mea — pentru chiarificarea adeverului sum nevoitu a respunde. Eu in Solymusu la alegerea deputatului clericale n'amu fostu, pentru ca tocm'a atunci intemplandu-sa trist'a mórte de colera a ginerelui meu Michailu Dobo, cu acést'a amu fostu impedecatu, prin urmare nici amu potutu informá pre nimenea pentru acésta alegere, asemenea sî pentru alegerea deputatului mirénu, — nu e adeveratu — sa fi chiamatu eu la mine pre toti preotii sî sa-i fi sfatuitu cá in sinódele parochiali sa aléga pre juristulu Samuilu Popu din Casteu, — atât'a inse e adeveru — ca intrebandu-me unii dintre preotii tractului Orestiei ca voindu ómenii nostri din comune se aléga de deputatu mirénu pre pomenitulu Samuilu Popu din Casteu, puté-voru sa-lu aléga? la carii le-amu respunsu, ca fiindu alegerea libera au voia sa aléga pre cine dorescu sî poftescu, numai sa fia persóna apta sî destoinica in sensulu Stat. org. apoi cum in ce chipu sî cine s'au alesu de deputatu mirénu va aretá protocolulu de scrutiniu apoi scriitoriulu epistolei amintite nefiindu nici insusi la Solimusu la alegere, se vede ca informatiuneaa fostu rea si pripita. Me rogu dle redactoru binevoiesce a dá locu in „Tel. Rom." acestoru sîruri pentru luminarea adeverului.

Stimatoriu,

N. Popoviciu,
protop. Orestiei.

Mercurea in 20/8 1873.

Domnule redactoru! In numerulu 66 alu diuariului d-vóstre „Telegrafulu romanu" amu cetitu o corespundintia datata din Mercurea privitóre la cursulu supletoriu, ce se tiene acum cu invetiatorii nostrii din tractulu protopopescu alu Mercurei.

La finea acestei corespundintie, Onorabil'a redactiune a facutu o observare, in carea intre altele dîce: „ca i-aru paré reu, cându s'aru adeverí scirea, ca cursulu supletoriu s'au intrebuintiatu sî spre scopulu de a face din invetiatori agenti electorali in hatirulu „consortiului" etc.. . . . sî se provóca mai departe Par. adm. protopopescu se chiarifice publiculu câtu mai in grabu in asta privintia.

Fiindu ca subscrisulu sum incredintiatu cu conducerea acestui cursu supletoriu, asiadara acésta observare a Onor. red. me privesce indirectu sî pre mine sî de aceea, pentru liniscirea Onorabilei red. a „Tel. Rom." vinu a face urmatórea chiarificare:

Inainte de tóte credu, ca On. red. scie, ca acestu cursu s'a propusu sinodului protopopescu alu Mercurei inca in primavér'a a. c. sî s'a aprobatu de câtra venerabilulu consistoriu archid. inca pre cându erá roposatulu in Domnulu Metropolitu Siagun'a in viétia, cându nimenea nu se gândea ca in tempulu prelegeriloru cursului supletoriu din Mercurea se voru intemplá alegerile de deputati electorali ai congresului nostru natiunalu bisericescu, cá sa se faca din cursulu supletoriu agentura electorala.

Afara de aceea, eu dela inceputulu acestui cursu amu fostu totu-déun'a intre sî cu invetiatorii, n'amu facutu pausa cu prelegerile fâra numai o dî dupa alegeri sî la Sant'a-Maria amu lasatu pre cei mai indepartati pâna acasa numai pentru diu'a de serbatóre, sî asiá chiaru de aru fi voitu care-va din ei a se face agenti electorali, nu au potutu.

Ce privesce pre Par. adm. prot. aducu la cunoscintia Onor. red. ca cându amu inceputu acestu cursu (in 1 Aug. a. c.) amu aflatu pre par. adm. prot. in patu, patimindu asiá de reu la unu piciorn, incâtu nu erá in stare nici sa se misce singuru, bá sî astadi in 20/8 de-sî se afla ce-va mai bine, dara inca e totu bolnavu.

Aflându-se deci, Précinsti'a Sea in acésta stare, i e imposibilu de a face chiarificâri in privinti'a alegeriloru de deputati congresuali sî asiá sum eu autorisatu din partea Précinstiei Sele, a face Onor. red. deslusirile cerute in asta privintia. Pentru liniscirea On. red. in asta privintia ve rogu dle redactoru a luá acestea rendori spre sciintia sî ale inserá in diuariulu d-vóstre „Tel. Rom."

Alu d-vóstre multu stimatoriu

Ioanu Metiu.

Bucuresci in 16 Augustu 1873.

D-Séle dlui Redactore alu dîuariului „Telegrafulu Romanu" la Sabiiu.

(capetu.)

Cei alesi sa fia dupa convinctiunea alegatoriloru alesi sî la rendulu loru sa aléga iérasi dupa convinctiune, inspirandu-se dela opiniunea publica, dela poporu. Tare me temu inse ca unii dela d-v. nu s'au condusu de aceste sanetóse principie, pre care nemuritoriulu Siagun'a au asiediatu biseric'a. Amu vediutu diuarie cari influintiau sî influintiéza pentru unii si calumniadia pre altii.

Mare sî grea respundere va cadé pre asemenea ómeni sî chiaru pre posteritatea loru! Sa nu uitati, dlu meu, scamotandu legea, legea va cadé in desvetodine sî odata porniti pre acésta clina, reulu ce se va face nu numai bisericei dara sî natiunei, va fi irreparabilu pentru veci. Déca a-ti luá esemplu dela noi a-ti puté a ve convinge ca caus'a tuturoru releloru ce le sufere statulu romånu, nu este alta. „Sapienti satis.“

Noi inse totu sperâmu ca deputatii reuniti in congresu, voru fi in destulu de patrioti de a pune interesele generale ale bisericei, mai pre susu de ori-ce interese personale. Se voru gândí maturu sî cu tóta sinceritatea la persón'a care insusiesce mai multe cualitâti, invetiatura, zelu sî mai pre susu de tóte caracteru probatu pentru binele obscescu sî acelei persóne voru dá voturile loru.

Sperâmu acést'a pentru ca in tóte cestiunile mari românii totudéun'a au demonstratu lumei ca sciu impune passiuniloru sî intrigeloru tacere, spre a nu se entusiasmá decâtu pentru binele generalu. Sî este o mare si grava cestiune alegerea Metropolitului bisericei ortodocse la d-v. astadi in stadiulu in care ve aflati!

Pentru ca, sa o spunu? Ultramontanismu domnesce aprópe in tóta Europ'a catolica sî pre scaunulu metropoliei unite se gasesce astadi unu mare ultramontanu, din acésta parte dara ve-ti avé mari neajunsuri; ve trebuie prin urmare unu barbatu probatu cu ortodocsismu, altfeliu ratacirea din urma va fi mai amara cá cea dintâiu!

Sî sa nu uitati, ca romanismulu s'a pastratu prin biseric'a ortodocsa in Transilvani'a. Déca toti românii transilvaneni treceau la unire cu Atanasiu, sa me credeti ca astadi romanismulu aru fi aprópe nula.

II. Pentru ca neradicandu pre scaunulu metropolitanu pre unu probatu ortodocsu biseric'a, relegea ortodocsa cea mai vechia a patriei, va perde — in diferite ocasiuni ce se ivescu totu-déun'a, din prestigiulu si demnitatea ce i se cuvine sî prin acést'a 'si voru causá dóue rele enorme:

Intâiu i se va diminuá influinti'a cá biserica sî religiune recunoscuta in statu, sî alu doile i se voru diminuá legaturile seculare care o unescu cu noi, cu biseric'a nóstra; Siagun'a care in tempuri grele nu a potutu adese pre câile politice face pentru romanismu, totusi pentru romanismu, pentru voi a facutu fórte multu, fatia cu tóta lumea sî chiaru cu noi. Mai claru 'mi este impossibilu a ve vorbí.

Ve trebuie inca cá barbatulu ce ve-ti alege sa poséda unu caracteru pentru tóta incercarea. Pentru ce? Nu voiu dice mai multu decâtu ca in tempurile in cari traimu cându caracterele lipsescu mai preste tóte pârtile, in stadiulu in care ve gasiti toti românii din Austri'a, unu barbatu cu caracteru debilu, ve va face sa tieneti minte, atât'a reu ca de ce Siagun'a sa-si succéda va fi cu greu déca nu impossibilu a mai indreptá ce-va.

Prin tóte câte amintiiu sa nu credeti ca intielegu ca barbatulu ce ve-ti alege aru puté sa nu fia romånu sî inca mare romånu! Nu, domnulu meu, departe de mine asemenea idei pernicióse. Din contra inainte de tóte barbatulu ce ve-ti alege sa fia mai presusu de tóte romånu pâna in fondulu sufletului, dara o dicu cu tóta firmitatea nu din acei'a carii se faca politica, ci din acei'a carii se scie a intielege pucinu politic'a. Fugiti de ómenii carii facu politica cu vreme sî fâra vreme.

Cea mai lesne pentru voi politica astadi este a-si face datori'a.“

* * *

Dupa tóte câte in pripa espuseiu pâna aci, déca m'ati intrebá pre mine dintre toti barbatii ce posedeti care a-si socotí eu de mai aptu in circumstantiele in care ve gasiti, pentru ocuparea scaunului Metropolitanu? Ve marturisescu ca nu a-si avé curagiulu a ve respunde sî mi-amu pusu inse acést'a intrebare, pentru ca mai multi amici sî cunoscuti dela dvóstra m'au provocatu chiaru a le scrie in acést'a privintia.

N'amu respunsu pâna adî nimenui sî nu voiu respunde nici altor'a, nici d-v. decâtu ve punu in vedere urmatoriulu faptu:

La anulu 1870 trecusemu in Transilvani'a spre a-mi cautá de sanetate sî pentru ca eramu insarcinatu de unu amicu alu meu a-i comunicá reposatului Metropolitu o carte grecésca, amu sî mersu la reposatulu sî dupa salutatiunele cuvenite, amu predatu cartea. Dupa o intretienere de câte-va momente despre lucruri de mici importantie, reposatulu a avutu amabilitatea a me pofti la prândiu. Eramu numai ambii si camu soferea de bóla care l'au sî dusu in mormentu. Cá unulu ce totu-déun'a m'amu ocupatu cu referintiele dv. sî cu reposatulu avusemu de multu fericirea a ne cunósce, mi-amu luatu libertatea, intre altele a-i dice:

Ddieu sa ve daruiésca inca multi ani pentru glori'a bisericii sî binele natiunei, dara vedu Présânte ca suferiti; la unu casu de nenorocire 'mi aru fi óre permisu a ve intrebá Esc. Vóstra care cunósceti pre credinciosii bisericii cá pre copiii Esc. vóstre, pre cine a-ti socotí in interesulu natiunei sî alu bisericii, mai demnu a ve succede? Amu adausu totu odata ca a-si socoti fórte consolatoriu sî folositoriu pentru toti românii ca in testamentu Esc. Sele despre care inca amu vorbitu, sa recomânde pre persón'a ce Esc. Sea aru crede-o mai meritata a-i succede.“

— Dupa o tacere scurta — sî o mica oftare, reposatulu sî multu regretatulu Archiepastoriu, 'mi dise:

„Nu voiu recomendá prin testamentulu meu pre nimeni, pentru ca cunoscu lumea sî s'aru gasí ómeni carii tocmai pentru ca a-si fi recomandatu eu, aru face tóte intrigele cá sa se aléga altulu de câtu celu recomandatu de mine, chiaru déca pre cine eu a-si recomandá aru puté fi sî mai multu de câtu mine.

Lumea dlu meu, este ingrata sî acei'a cari au primitu mai multe bunatâti suntu cei mai ingrati.

Eu inse amu facutu totu pentru cá urmasiulu mieu sa fia alesu prin obsce sî totu speru ca voru fi sî de acelea animi adeveratu patriote sî luminate cari me voru intielege ca tóte le-amu facutu pentru binele bisericii sî natiunei pre câtu amu pututu.

Acei'a cari voru dorí a intielege persón'a pre care eu a-si socoti-o mai vrednica sî mai apta — de a-'mi succede, acei'a voru intielege prea usioru câci pre lânga mine amu tienutu pre acel'a care mare parte a luatu la totu binele ce amu potutu face bisericii. Elu m'a consolatu, elu m'a ajutatu la tóte luptele mele‘.‘ —

* * *

Iéta, domnulu meu, ceea-ce potu espune dloru ce mi-au scrisu, d-tele sî ce chiaru mie adese-ori mi memorediu. Sî in adeveru dupa câte cunoscentie amu eu despre barbatii dv. socotescu sinceramente ca marele reposatu nu s'a insielatu. Déca inse congresulu va gasí unu barbatu mai cualificatu, mai eruditu, pre care 'lu va socotí mai demnu sî mai aptu, pentru ocuparea scaunului metropolitanu, congresulu si-aru calcá datori'a cea mai sacra a nu 'lu alege pre acel'a.

Deputatii reuniti in congresu sa nu se conduca de nici o influintia, nici morala, nici de alta natura. Sa voteze dupa convinctiune sî dupa socotinti'a dloru propria. Sa nu asculte siópteleunor'a sî calumniele altor'a, iéra acelor'a carii sémena discordia spre a-si poté ajunge tient'a, pentru interesele loru personale, acelor'a sî pentru toti in genere. Terminu cu teribilele vorbe ale unui mare Imperatu romanu:

„Acel'a dintre voi care se gândesce a reduce legile sclave passiuniloru sî inquitatii inimei sele; care s'aru gândí la interesele sele, atunci cându binele publicu cere o deplina abnegatiune, unii cá acesti'a sa piéra la momentu! Gasésca atari ómeni in totu loculu presenti'a Ddieului resbunatoriu si tóte poterile ceresci iritate! Unu focu sa iésa din pamentu sa le devóre cas'a sî posteritatea loru fia in veci umilita! Sa-si caute pânea de tóte dilele sî se nu o gasésca!

Fia asemenea ómeni esemplu oribilu a justitiei eterne, precum prin faptele loru voru fi fostu esemplu alu injustitiei pamentului!

Amu marea multiamire, domnului meu, a-ti strânge mâna cu iubire.

Alu d-tale amicu

Radu.

Varietâti.

*** Amu primitu XII programa a gimnasiului mare publicu romånu de religiunea gr. ortod. resariténa sî a scólei comerciale, reale sî normale impreunate cu acést'a pre anulu scolasticu 1872/3 publicata de Dr. I. G. Mesiot'a directoru sî profesoru. In cuprinsulu programei este unu tratatu despre scólele reale in paralela cu gimnasiele, scrisu cu multa eruditiune de directorulu. Din scirile scolastice ale acestei programe se vede ca la scólele române din Brasiovu numerulu profesoriloru suie la numerulu 25—27. Numerulu scolariloru la gimnasiu etc. a fostu la finea anului 259 ord. sî 11 privatisti, dintre cari 29 din Romani'a. Adaugendu si scólele normali la cele de mai susu, sum'a se urca la 780. Computandu-se numerulu scolariloru din anulu acest'a cu celu din anulu trecutu resulta unu crescamentu de 155 de scolari.

*** Multiamita publica! Fiindu eu cu soci'a mea cea neuitavera Sofi'a Medrea asecuratu reciprocu la banc'a gen. recipr. „Transilvani'a“ la unu capitalu de 4000 fl. v. a. dupa ce crud'a mórte mi-a rapitu pre amat'a mea socia, in dîu'a de astadi fui escontatu din partea numitei bance, — platindu-mi M. O. Domnu Dr. Aureliu Brote directorele subs. alu numitei bance sum'a tóta asecurata in tempulu celu mai scurtu fâra de nici o detragere.

Pentru care promptitudine me simtu in numele celoru doi copii remasi orfani de maic'a loru a aduce numitei bance multiamit'a publica.

Baiti'a Zarandana in 9 Septembre 1873.

George Bardosî,
maiestru r. postale sî comerciante.

Publicatiune.

In 24 Septembre anulu curentu st. n. dela 10 óre antemeridiane incependu, se va dá in cancelari'a comunei Gura-riului pre calea licitatiunei in arenda pre tempu de trei ani sî adeca: dela 1 Ianuariu 1874 pâna la ultimulu Decembre 1877. urmatórele regale resp. proprietâti a comunei Gurariului:

1. Dreptulu de cârcimaritu pre I-mulu cuartalu, cu pretiulu strigârei 700 fl.
2. Dreptulu de cârcimaritu pre II-le cuartalu, cu pretiulu strigârei 1200 fl.
3. Dreptulu de cârcimaritu pre III-le cuartalu, cu pretiulu strigârei 600 fl.
4. Mór'a din susu in comuna cu pretiulu strigârei 500 fl.
5. Mór'a din josu in comuna cu pretiulu strigârei 600 fl.
6. Pasiunea din muntele Cindrelu cu pretiulu strigârei 600 fl.
7. Pasiunea din muntele Nicolesci, cu pretiulu strigârei 400 fl.
8. Pasiunea din muntele Geusiór'a-mare, cu pretiulu strigârei 250 fl.
9. Pasiunea din muntele Foltea, cu pretiulu strigârei 300.

Doritorii de a luá in arenda aceste regale voru binevoí a se infatisiá la dîu'a sî ór'a anumita in cancelari'a comunei Gura-riului sî a depune cá vadiu 10% dupa sum'a eschiamatória.

Arendatorele va avé a depune apoi in terminu de 8 dîle dela dîu'a licitatiunei cautiunea prescrisa, câci la din contra se va escrie pre lânga perderea vadiului depusu pre spesele negligentului o alta licitatiune.

Cele-lalte conditiuni de licitatiune se potu vedé stâtu in cancelari'a acestui inspectoratu, câtu si in cancelari'a comunala din Gura-riului.

Sabiiu in 8 Augustu 1873.

Inspectoratulu cercuale.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu primariu la scól'a gr. or. din cumun'a Vale, cu terminu pâna in 15 Septembre a. c. st. v. se escrie concursu.

Emolumentele suntu:

Unu salariu anuale de 220 fl. v a. cuartiru liberu in edificiulu scólei. —

Doritorii de-a ocupá acést'a statiune, au a-sî adresá concursele loru, bine instruate la subsemnatulu comitetu purochialu; dovedindu ca au absolvatu gimnasiulu inf., ca suntu clerici séu pedagogi absoluti. —

Vale in 12 Augustu 1873.

Comitetulu parochiale in contielegere cu P. protopresbiteru.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nr. 72 ANULU XXI.

Sabiiu, in 6|18 Septemvre 1873.

Dupa unu telegramu alu fóiei de aici „Herm. Ztg.", nrulu de Luni, deputatiunea congresului nostru a avutu primire buna la ministeriulu reg. ung. in Pest'a. Dupa altulu din nrulu de Mercuri, deputatiunea a fostu bine primita in Vien'a si avé a fi primita si la curte. Intarirea alegerei Metropolitului este cá sigura.

Mazuranici fostulu cancelariu de curte alu Croatiei este denumitu banu alu Croatiei.

La independinti'a Romaniei.

Se arata uneori unu nouru micu si in departare si preste tóta asteptarea din acel'a se nasce viscolulu ce intuneca totu orizontulu.

Este unde-va vre-unu nouru pre orizontulu politicu? Nu este. Suntu inse óre-care indicie diurnalistice despre schimbarea ce are sa se faca in sudostulu Europei, cu alte cuvinte: se pare a se fi apropiatu tempulu pentru resolvirea cestiunei orientali. Naturalu lucru dara, deca de resolverea acést'a se asocieza idei, cari suntu neincungiurabile idei de viscolu cari potu sa intunece orizontulu. Si mai naturalu inse déca din incidente de aceste se nascu discussiuni relative la unele pârti a popóreloru ce suntu chiamate a lua parte la cestiunea orientale. O astfeliu de discussiune este in tempulu celu din urma „independinti'a tieriloru dela Dunarea de josu, Romani'a si Serbi'a".

In numerulu trecutu sub rubr. „revist'a diurnalistica" amu avutu ocasiune sa punemu inaintea publicului cetitoriu cuprinsulu unui articolu publicatu in „Allg. Ztg." din „Augsburg" despre Romani'a si reflessiunile unui diurnalu din Bucuresci asupr'a lui si asupr'a independintiei române atinse in acelu articulu. Reflessiunile, ori câtu este articululu din „Allg. Ztg." de favorabilu Romaniei, esprimu temerea unei curse, pentru ca se dice acolo ca este de a se aduce in combinatiune cu unele incercâri de pre la 1869 de a uni Romani'a cu Ungari'a; pentru ca ide'a independintiei este esita din cabinetulu din Berlinu si aprobata si recomandata de dlu Andrassy.

Suntu si alte reflessiuni de feliulu acest'a in alte diurnale seriose precum este „La Roumanie", carea intr'unu articulu „La question d'orient" desfasiura pre largu positiunea româniloru si a serbiloru si aréta cari potu fi tendintiele Austro-Ungariei la deslegarea cestiunei orientali si din premisele istorice deduce, ca Austro-Ungari'a nu póte fi nici astadi sincera câtra tierile si popórele orientali.

Déca s'aru fi ventilatu cestiunea independintiei Romaniei d. e. indata dupa suirea lui Carolu I. pre tronu, séu chiaru si mai nainte, in press'a Europei occidentale, póte ca nu se afla nimine sa traga la indoiéla sinceritatea Europei. Bá, dupa cum ne aducemu aminte, togm'a suirea lui Carolu pre tronulu românescu se esplicá de multi cá unu ce identicu cu independinti'a din simpl'a causa, ca acest'a, cá principe din o familia inrudita cu dóue dinastie mari, nu va poté sa fia indelungu tempu vasalulu unei imperatie ce se pregatesce a apune. Acum ca ea se pune pre tapetu astadi si ca moralminte se vede spriginita de o potere vecina, carea mai nainte erá ostila Romaniei, este considerata de cursa, de celu mai amenintiatoriu periculu pentru esistinti'a tieriloru dela Dunarea de josu.

Condutt'a unui statu din trecutu judecata fâra de impregiurârile faptice din presentu duce totudéun'a la conclusiuni neadeverate. Contele Andrassy d. e. si alti multi, cari astadi suntu in functiuni inalte in Austro-Ungari'a, scimu ca au fostu condemnati la mórte, la inchisori grele si asiá mai departe; astadi inse déca suntu, acolo unde suntu nu va dice nimenea ca li s'au pusu numai curse pentru cá sa-i duca la perirea loru.

Suspiciunea déca 'si face unde-va asiedieméntu impedeca tóta activitatea si prin acést'a viéti'a. Atunci nu mai trebuiescu inimici cari sa surpe, se strice, pentru ca inimiculu celu mai mare 'lu pórta individulu séu poporulu, déca e vorba de unu poporu, in sinulu seu, prin urmare pórta in sinulu seu si stricaciunea sea.

Tierile dela Dunarea de josu trebuie sa aiba in vedere ca suntu destinate pentru o viéti'a nóua. Ele suntu in prim'a linia mijlocitórele culturei in pârtile sudostice ale Europei tienute in intunerecu inca de stagnatiunea islamismului. Déca voru cuprinde din vreme missiunea loru si voru lucrá din tóte poterile pentru dens'a, tóte temerile, fia acele si fundate, voru cadé de sine. Au nu suntu destule esemple in istori'a mai nóua, din cari se potu vedé cum congresulu din Vien'a dela 1815 au concesu staturi independente, cari semenau mai multu o ironia de independintia si din ironia s'au desvoltatu statulu celu mai seriosu din diu'a de astadi! Piemontulu séu regatulu Sardiniei stá tescuitu intre staturi mari si intre staturi cari se nisuiau spre inghitirea lui. Astadi vedemu pre Victoru Emanuelu, carele din regele Piemontului a devenitu regele peninsulei apeninice, alu Italiei intregi nu pentru ca a suspicionatu intentiunile staturiloru vecine, ci pentru ca in sinulu piemontulului au fostu barbati cari au lasatu suspiciunârile la o parte, s'au pusu pre lucru, au regulatu societatea statului in marginile cele anguste incâtu au fostu unu simbure, unu modelu pentru Itali'a intréga. Si de alta parte, cu tóte ca a devenitu asiá si inca dupa cum scimu pre contulu tieriloru monarchiei nóstre, au suferitu acest'a din urma ce-va in autoritatea ei? n'a remasu ea si astadi o potere de prim'a ordine! Bá ce e mai multu, astadi regele Victoru se afla óspele Imperatului si regelui Franciscu Iosifu si relatiunile intre regatulu celu nou alu Italiei si intre imperiulu celu vechiu alu absburgiloru suntu de asiá incâtu mergu mâna in mâna aceste dóue staturi in cestiuni europene, si póte voru merge chiaru si in cele ce privescu cestiunea popóreloru din sudostulu Europei.

Dovéda dara ca poterea de viétia a staturiloru de ori ce ordine oblesce chiaru si referintie ingrecate de suspiciuni, vitalitatea loru le egaliséza respectulu si le apropia interesele si prin urmare le deschide calea spre conlucrare.

Conducetorii româniloru din Romani'a trebuie sa scie ca, cându unu statu, fia si cá alu Romaniei, geografice bine séu reu situatu, totu asiá si politicesce, si-a fipsatu unu scopu salutariu pentru societatea omenésca elu devine o necessitate pentru dens'a. Cá atare va gasí in moralitatea scopului seu o scientia de sine, care i va dá cá Elvetiei, cá Belgiului curagiulu de a alergá la hotare cându 'lu va amenintiá cine-va, dara va gasí si spriginulu generalu alu celoru-lalte puteri.

Déca este vorb'a de independinti'a tieriloru dela Dunarea de josu, suntemu de parere, ca aceea sa nu se desbata din punctu de vedere alu simtieminteloru, ci din real'a desvoltare a lucruriloru din trecutu si presentu.

In trecutu póte a fostu interesele staturiloru vecine cá sa imparta Romani'a si Serbi'a, astadi póte fi ca sa le sustiena. In trecutu tierile aceste ofereau putinu interessu realu veciniloru astadi potu oferi multu interessu, dara potu si impune prin desvoltarea vietiei loru proprie.

Cea mai sigura garanti'a a unui statu este dara activitatea factoriloru celu constitue. Acesti'a au sa caute a-si face toti datori'a si in atare casu aspiratiunile cele rele si déca aru fi s'aru sfermá de stancile poterei vitale ale statului. Independinti'a dara nu póte fi cursa, inse ea trebuie sa fia acompaniata de intieleptiunea receruta de missiunea culturale a occidentului europénu.

Confederatiunea orientala.

Un'a din faptele cele mai insemnate ale politicei otomane dela venirea lui Mihdat-Pasi'a la postulu de mare viziru, — politica care a continuatu dupa caderea acestui'a, — este apropiarea guvernului turcescu de acel'a alu greciloru. Multi ómeni 'si imagina ca acésta politica este o mare lovitura data Russiei; „Currier d'Orient inse, plange orbirea celoru ce credu astfeliu. Iubirea ce deodata grecii au aretatu pentru osmani, dice acésta fóia, n'a avutu altu scopu decâtu de a impedecá constituirea comunitâtiei bulgare; ei speru prin patriarchulu din Fanaru sa restabiléscá stapanirea loru seculara asupr'a celoru 6 milióne de bulgari; dara, ca ei facu unu calculu reu, de care voru fi tòtu ei insielati prin forti'a lucruriloru. Câtu despre scopulu ce si-a propusu Pórt'a, si despre resultatulu ce va obtiené, „Currier d'Orient" dice ca nu este destulu de liberu pentru a-si spune opiniunile sele. Inse cá sa arete avantagiele ce potu castigá grecii din acést'a apropiere cu turcii, acestu diuariu publica unu estrasu dintr'o scrisóre tramisa de unu grecu din Athen'a la unulu din principalele organe ale presei straine.

Eata acelu estrasu:

„. . . Germani'a nu face mai multu decâtu Russi'a pentru populatiunile care tienu la libertatea loru. Noi nu vomu nici civilisatiunea loru nici puterea loru; scimu prea bine sórtea ce ne reserva, in diu'a in care s'aru introduce la noi.

„Multiamita intrigiloru Austriei si Russiei, noi suntemu astadi in adeveru nisce frati inamici. Agentii acestoru dóue puteri au semenatu ur'a si discordi'a intre greci si slavi, intre români si greci, intre serbi si turci. Românii ne urescu fâra cuventu; noi nu iubimu pre bulgari care si ei ne dau in schimbu ur'a cu usura.

„Tóte aceste certe si divisiuni voru dá profitu veciniloru nostri numai, a câroru desinteresare amu avutu de atâtea ori ocasiune a o admirá! Cându ne vomu slabí intre noi prin certele nóstre intestine, vomu deveni facilu préd'a celui dintâiu venitu. Reuniti, nu vomu avé sa ne tememu de nimenea. Helenii, românii, bulgarii, serbii, pre lânga care trebuie sa adaugemu si pre turci, ce nu-i putemu, fâra a radicá indignarea lumei civilisate, sa cugetâmu a-i tramite in Asi'a, suntu bravi, curagiosi. Suntu destule midilóce pentru a se organisá si pentru a se aperá la nevoia, fâra a puté vre-odata sa devina o . . . . sa dicu cuventulu? . . . o confederatiune agresiva.

„Din nefericire n'amu ajunsu inca acolo, cea mai mare parte din aceste bogate tieri suntu inca cufundate in barbaria si populatiunile ignorate ce locuescu in trensele suntu naive si lesne de insielatu. Cu tóte acestea, déca Europ'a orientale nu se transforma mai curendu séu mai târdiu in confederatiune, ea este destinata a ingrasiá imperiele familieloru Romanoff si Habsburg! (?!? Red.)

„Dicu Europ'a orientala, câci aru fi o nebunia de a voi sa intielegemu in acésta confederatiune pre musulmani, supusi sultanului, ai Asiei si ai Africei. Aceste popóre nu au venitu in contactu cu noi; ele au alta civilisatiune si alte credintie; turcii din Europ'a au amestecatu sângele loru cu alu nostru; mai multi din ei, precum in Cret'a si in Albani'a, nu suntu decâtu greci convertiti la mahometanismu.

„Turcii din Europ'a potu dara sa faca parte din confederatiunea orientale; ei suntu putienu formati in obiceiurile Europei. Nimic'a nu i-aru impedecá de a-si pastrá posessiunile din Asi'a. Austri'a si Prussi'a faceau parte din antic'a confederatiune germanica pentru o parte numai din teritoriulu loru; cu multe modificâri, pre care esperienti'a le crede necesari, aru trebuí sa se constitue confederatiunea orientale pre nisce base analoge.

O sa fiu acusatu de utopia; dara voiu repetá necontenitu ca pentru orientu nu esista scapare decâtu in confederatiune!

„Intr'un'a din precedentele mele scrisori, ve vorbiamu de apropierea ce s'a facutu intre turci si greci. Acésta apropiere n'a surprinsu aici pre nimení; nici unu dîuariu n'a radicatu vocea spre a protestá; ortodocsii nu s'au scandalisatu aflându ca crucea salvatorelui erá sa straluce pre peptulu descendentului lui Mahometu alu II. Din contra mai tóte dîuariele din Athen'a au vorbitu despre nóuele relatiuni de amicitia cu vechii nostri inamici fâra sa faca cea mai mica alusiune la trecutu.

„Dîuariele s'au marginitu a remarcá ca interesulu orientului cere o stringere cordiale intre greci sî turci, sî ca trebuie sa se invite sî cele-lalte popóre sa intre pre aceeasi cale. De alta parte diuariele din Constantinopole mai alesu acelea redactate in limb'a turcésca sî oficióse dîcu, ca Turci'a au fostu totu asiá de amabile cá sî confratii loru din Athen'a. Pres'a din tiér'a acésta a vediutu in actulu regelui Georgiu conferindu fratelui seu Sultanulu crucea mare a salvatoriului, unu actu de inalta politica cu care s'au unitu cu deseversîre.“

Cum se vede aci, scopulu scriitoriului elenu este de-a se formá o confederatiune orientala, in care se intre sî turcii din Europ'a.

„Courrier d'Orient“ se teme de acésta confederatiune; nu intielegemu inse pentru ce! Se teme óre de predomnirea greciloru preste bulgari? Dara cum póte o natiune mai mare sa se téma a fi coplesita de alt'a mai mica? Bulgarii suntu unu numeru indoitu ca acel'a alu greciloru, au sî alte elemente de aceea-sî rasa, cum suntu serbii, bosnegii sî montenegrinii, prin urmare n'au sa se téma nici decum de dominatiunea greca. Vinu apoi romànii cari potu sa contr'a-balantiedie acésta dominatiune!

Noi amu fostu totu-déun'a pentru o confederatiune orientala, séu celu putienu dunaréna, fiindu ca in ea amu vediutu scaparea popóreloru celoru mici. Altfeliu toti voru cautá sa ne inghitia.

Confederatiunea orientala va fi intr'adeveru marele bulevardu care va oprí intinderile Russiei sî Germaniei in orientu.

Déca se gasescu greci cari au uitatu vechile loru aspiratiuni de unu imperiu grecu cu resiedinti'a la Constantinopole, sî au vediutu ca adi numai intr'o confederatiune orientala este fericirea peporului grecu, i felicitâmu. „Telegrafulu“.

Lucrurile in Franci'a au inceputu sa se mai indrepteze.

Acordulu este cu deseversîre ruptu intre coalisatii dela 24 Maiu. Partitulu bonapartistu se desparte cu sgomotu de regalisti, pre care i-a ajutatu sa restórne pre d. Thiers. Acestu resultatu trebuiá prevediutu, dîce Débats, chiaru in epoc'a cându acésta aliantia nepotrivita s'a formatu. Nu se intielege nici decum cum imperialistii, cari se credu óre cum abili in politica, au potutu sperá unu minutu ca cele dóue partite regaliste, — erau inca dóue atunci — cu care ei s'au asociatu, ii va invitá a impartí fructele victoriei cascigate in comunu! Ei atunci nu cautau decâtu unu lucru: trebuinti'a de a resturná pré d. Thiers, si cu ochii indaratnici, ficsati asupr'a acestei tiente, nu mai vedeau restulu. Putienu câte putienu acésta ilusiune trebuiá inse sa fia distrusa. Din acea epoca, cându se atingea de a se impartí ministeriele sî ale pune intre coalisati, bonapartistii se plângéu ca nu le facu o parte proportionala cu serviciulu ce au adusu. Ei intielegu acum ca voiescu ai lasá de o parte sî a evitá contactulu loru: Inde irce (de ací mani'a). Dupa evenimentulu dela 5 Augustu, schism'a a devenitu in fia-care dî mai profunda. Aniversarea lui 4 Septembre, reinviindu suvenirile tristei caderi a imperiului, a inlesnitu acestoru aliati de o dî unu subiectu de incriminatiuni cari au degeneratu curendu in injurii. La „Gazette de France“ imputa bonapartistiloru de a fi cadíutu in acea dî dela putere, séu mai alesu de a o fi abandonatu fâra demnitate sî fâra curagiu.

„Cându nenorocirea s'a presentatu, dîce ea, v'a gasitu fâra energia séu nu v'a gasitu nici de cum.“

„Le Pays“ respunde la acestu atacu cu violenti'a sea obicinuita. Cuvintele de calumnia, de minciuna, de imprudentia sî alte asemenea cadu cá o grindina asupr'a sermanei „Gazete. Acestu gâlcevitoriu incidentu asupr'a conduitei imperialistiloru, dela 4 Septembre a inlesnitu acestor'a ocasiunea de a denunciá pactulu tacite sigilatu la 24 Maiu intre diferitele partide monarchice. Ei denuntia pre fatia, in fia-care dî, réu'a credinti'a sî ingratitudinea aliatiloru loru ce tindu a distruge, in profitulu loru personalu „acestu provisoriu de unu bine relativu, dîcu ei, sub care traimu.“ Nu se asteptá nimeni a vedé pre „Le Pays“ impartiendu unu asemenea elogiu acestui provisoriu, care nu este altu ce-va decâtu republic'a conservatória sî liberala, sub care singura se póte perpetuá liniscea intre partite. Passiunea care adesea retacesce spiritele, smulge asemenea câte odata martorisiri involuntari sî pretióse.

Ruptur'a definitiva intre partit'a apelului la poporu sî dreptului regalistu nu póte decâtu inveselí pre partisanii regimului „impartialu, justu, pacificatoru“, cum 'lu califica d. Thiers in scrisórea câtra d. Ferry, care n'a cautatu avantagie de momentu din care apoi se caute a esí. Despartirea grupului bonapartistu a ridicatu majoritâtiei dela 24 Maiu unu elementu ce nu este fâra importantia. Acestu grupu nu cuprinde mai multu de 30 voturi in camera, dara e cautatu: triumfulu ce s'a repurtatu de majoritate in acea dî, unu triumfu inca sterpu, nu a fostu repurtatu decâtu de 14 voturi. Este adeveratu ca, dupa acésta epoca, s'a produsu incidente estra-parlamentarie, miscâri de opiniuni din care nu se póte tiené contu; dara pâna a trage o mesura óre-care sî constatá influinti'a definitiva este impossibilu de a nu pune óre-care valóre pre ruptur'a acestei fasii cu care se legase tóte fortiele adversariloru republicei.

Bradu-Zarandu la finea lui Augustu 1873.

Domnule redactoru! Convinsu fiindu, ca in stimabilulu dîuariu ce-'lu redigiati — carele este unu organu politicu sî scolaro-bisericescu alu românilor gr. or. din archidieces'a Transilvaniei — fórte arare-ori apare câte o corespundintia din acestu comitatu sterilu sî isolatu de concertulu lumei mari inse destulu de romanticu sî locuitu partea prevalenta de români de confessiunea gr. or. — cu permissiunea On. d-tale, vinu a aduce la cunoscinti'a on. publicu românu urmatórele: —

Trecendu asta-data cu vederea, atâtu starea cea misera sî aprópe de desperatu, a poporului din acestu comitatu, — provenitóre din sterilitatea pamentului, din desele procese sî din apesatórele sarcini publice — precum sî multimea victimiloru morbului epidemicu carele a grasatu sî pre aici mai in tóte comunele — voiu impartasì on. publicu cetitoriu unele schitie referitóre la starea gimnasiului gr. or. din locu, — lasându apoi descrierea esacta a istoricului acestui'a unui individu mai competinte.

E dejá cunoscutu, ca poporulu celu fórte miseru din acestu comitatu — cu preotimea in frunte — la indemnulu inteligintiei române la sfatuirea braviloru sei conducetori, sî au conferitu denarii sei, pentru fundarea unui institutu de educatiune, pentru fondarea unui gimnasiu. — O suma frumusica coadunata, erá sa se realiseze sî ide'a; inse vitrigitatea impregiurâriloru obvení indata sî i se opuse, sî astfeliu acestu focularíu natiunalu rom. chiaru sî la inceputu, avù mari sî indelungate lupte pentru cascigarea aprobârei mai inalte, carea abiá a urmatu — dupa decurgerea unui tempu aprópe de 3 ani — in 14 Iuliu 1869.

Dá in fine — prin intrevenirea de pia memoria a inaltului defunctu Par. Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a, — aprobarea pré inalta a urmatu, dara cu acést'a, se vede ca junele institutu inca nu-si dadúse intregulu tributu alu suferintieloru sele. Nu, de óre-ce acestu gimnasiu, atâtu de teneru in privinti'a esistintiei sele,

---

FOISIÓRA.

Caletoria in Afric'a australe.

Facemu câte-va imprumuturi, din un'a din cele mai curióse cârti ce s'a publicatu in Engliter'a, a cârei literatura este asiá de avuta in acestu genu D. Livingstone a visitatu sudulu Africei cu zelulu unui invetiatu sî curagiulu unui missiunariu. Nu esista vre-o carte mai simplu scrisa, decâtu aceea ce ne-a procuratu episodele ce au a se cetí; sî cu tóte acestea multiamita atragerei acestoru frumóse tieri, sî a obiceiuriloru sele stranie, amu puté dice ca nu esista alt'a a cârei cetire sa fia mai interesanta.

Leii neliniisceau fórte multu populatiunea de Mabots'a; intrau nóptea in loculu unde animalele erau inchise sî mancau vacile. Atacau chiaru vitele dîu'a amédi'a mare, ceea ce erá contr'a obiceiuriloru loru, intr'atât'a, ca Bakatlasii 'si imaginara ca fermecati erau indemnati de cine-va, dupa propriele loru cuvinte: „dati in puterea leiloru de o populatiune vecina“. Ei incercasera destulu de bine odata, de a se scapá de aceste animale nimicindu-le, dara multu mai putienu curagiosi, dupa cum nu suntu Bechuanasii in alte impregiurâri, intrasera in locuintiele loru, fâra sa atace pre unulu singuru din inamicii loru.

Este cunoscutu ca déca se omóra unulu din lei, ce face parte dintr'o banda, cei-lalti profita de avisulu ce le este datu, sî abandona locurile unde li s'au facutu venatórea. In tempulu cându animalele Bakatlasiloru fura atacate din nou, merseiu cu ómenii tribului spre a-i incuragiá sî a se scapá de jefuitori. Gasirâmu lei pre unu délu acoperitu cu padure, avendu aprópe unu cuartu de mila in lungime. Companionii mei, se insîrara in cercu, sî suira délulu apropiandu-se din ce in ce mai multu unii de altii. Remaseiu in câmpia cu unu indigenu numitu Mebalue, care erá profesoru de satu, sî celu mai bunu omu, cându vediuiu unulu din lei asiediatu pre o bucata de stânca, ce o incungiurá cerculu venatoriloru, inchisi acum de tóte pârtile. Mebalue trase cu pusic'a inainte de mine, sî glontiulu atinse stânc'a unde se asiediase animalulu. Elu muscà loculu unde ferulu 'lu isbí-se, cá cânele ce musica pétr'a séu bastonulu ce i se arunca; apoi fugindu dintr'o saritura, trecù cerculu ómeniloru, care se deschise la apropierea sea sî scapà fâra rana. Venatorii nu cutediara a-lu atacá, póte din caus'a credintiei loru in farmace ale câroru victime se credeau. Cerculu fu de indata reformatu; doi alti lei se aretara; dara asta data nu cutediarâmu a trage, temendu-se a nu lovi vre-unui din ómeni care i incungiurau, sî cari le permisera inca a scapá sanatosi sî fâra lovitura. Déca Bakatlasii aru fi lucratu dupa obiceiulu tierei loru, leii aru fi fostu omoriti cu lovituri de lance, in momentulu cându se incercau a fugí; dara venatorii nostri nu intrebuintiara nici macaru armele loru. Vediendu ca nu putemu a-i decide la atacu, luarâmu drumulu spre satu, cându ocolindu délulu, zariiu pre unulu din lei asiediatu pre o bucata de stânca, dupa cum vediusemu pre celu dintâiu, dara asta data ghemuitu, dupa unu crângu. Eramu aprópe de trei-dieci pasi de animalu; 'lu ochiiu cu atentiune in corpu, printre maracini, sî descarcaiu amendóue tievile. „L'ai lovitu! l'ai lovitu! strigara Bakatlasi. — Unu altulu l'a lovitu asemenea, aide la densulu“ respunsera câti-va din venatori. Nu vediusemu pre nimeni tragendu in acelasi tempu cu mine; dara dupa desisiulu crângului diariiu cód'a leului smacinandu-se cu mania; sî intorcendu-me câtra acei'a cari alergau, le dîseiu de a asceptá putienu pâna sa-mi implu pusic'a. Pre cându veramu glóntiele, audiiu resunandu unu strigatu de spaima; tresariiu, sî radicându ochii vediui pre leulu care se repediá spre mine. Eramu pre o mica inaltime: me apucà de umeru sî ne rostogoliramu impreuna pâna josu in délu. Racnindu la urechi'a mea intr'unu modu ingrozitoriu; me scuduì cu iutiéla, cá unu copilu pre unu sióarece; acésta smacinare me afundà intr'o ametire ce pare ca simte sióarecele, dupa ce a fostu sguduitu de o pisica; unu feliu de amortîre unde cine-va nu incérca nici sentimentulu spaimei, nici acel'a alu durerei; de-sî are o perfecta cunoscintia de ceea ce o sa i se intemple; o stare asemenea cu aceea a pacientiloru cari sub influinti'a cloroformului, vede tóte amenuntele operatiunei, dara care nu simte instrumentulu chirurgului. Nu este resultatulu nici unui efectu morale; smacinarea nimicesce temerea sî paraliséza ori-ce sentimente de gróza, pre cându se privesce animalulu in fatia. Acésta conditiune particulara este fâra indoiéla produsa la tóte animalele care servu de préda carnivoreloru; sî intr'acést'a se pare ca consista acea mesura generósa din partea creatoriului bine-facetoriu, pentru a imputiená angustiele mortiei. Leulu avea un'a din labele sele asiediate pre partea posterióra a capului meu; cautandu a scapá din acésta apesare me intorseiu, sî vediui privirea animalului atientata spre Mebalue, care 'lu ochiá la o distantia de cincispre-diece pasi. Pusic'a profesorelui, o pusica cu cremene nu luà focu in amendóue tievele; leulu dara fórte sdruncinatu de suferintie, avù a suportá si dupa aceea mari daune financiali, atâtu prin schimbarea baniloru din valut'a convencionale in cea austriaca, câtu si prin administrarea provisoria a fondului, — si póte chiaru si dupa aceea — asiá incâtu dupa cum s'a vediutu din preliminariulu facutu de representanti'a gimnasiale intrunita — in numeru fórte micu — in loco in 19/31 Augustu a. c. acestu june institutu, carele abiá acum intra in alu cincelea anu alu esistintiei sele cá gimnasiu publicu, si carele conformu statuteloru sele §. 2. aru avé a se ridicá la gimnasiu completu cu optu clase, numai cu greu si pre lânga o administratiune esacta, se va poté sustiené, cá gimnasiu inferioru cu patru clase.

Representanti'a gimnasiale, vediendu atâtu starea cea critica financiale a fondului, câtu si ca agratiarea préinalta a nejustei pretensiuni erariali de transcriere, in suma de 4242 fl. nici pâna acum'a nu a urmatu, si ca tóte rugamintele nóstre ascernute inaltului guvernu pentru vre-unu subsidiu, fura totu-déun'a desconsiderate — intre altele a propusu, ca sa se ascérna o petitiune câtra mar. cons. archidiecesanu, pentru cá venerabilulu acest'a, sa ne intenda mâna de ajutoriu, séu din lasamentulu Escelentiei Sele Par. Archiepscopu Andreiu Bar. de Siegun'a, — destinatu spre scopuri scolaro-bisericesci — séu din vre-o alta óre carea fundatiune. — Óre vocea debila a representantiei, aflá-va echoulu doritu séu la mar. consist. séu in fine la parintesculu nostru guvernu; séu chiaru si in alta parte, acést'a e intrebarea, la carea ne va respunde venitoriulu. —

Si cu tóte ca starea financiale a acestui institutu e atât'a de critica si lips'a e fórte simtita, câci din suma de preste o suta mii fiorini, de presinte abia mai suntu 58 mii in obligatiuni, si unu bunu, carele aduce unu venitu anualu de 1200 fl. v. a. din cari iérasi se mai speseaza vre-o 400 fl. la anu, — totusi se afla multi membrii in representantia — optimisti — cari dîcu ca nu trebuie sa dubitâmu despre inflorirea si prosperarea acestui gimnasiu.

Dá, si eu dîcu ca nu trebuie sa dubitâmu, dara pre lânga aceste auspicia, basa la acest'a, nu potu avé alt'a, decâtu póte semnele de acuratetia si promtitudine in oficiu, ale Epitropiei nóua, alésa in 21 Maiu a. c.; de óre-ce: pre cându Epitropi'a vechia — probabilu conformu unui conclusu alu comitetului — séu póte si auctoritate propria — a datu sumulitie insemnate de bani pre interese, pre la particulari — cari inse nici pâna astadi nu s'au incasatu — pre atunci Epitropi'a cea nóua, nice chiaru in lunile de ferii nu a voitu a dá salariile profesoriloru pre ambele aceste luni, séu macaru vre-o anticipatiune de 30—40 fl. v. a. nu dîcu, din singur'a ratiune, ca nice altoru amploiati nu li se dau. — Acést'a rigurositate si promtitudine in oficiu a supr'a memoratei epitropii — déca suntu si profesorii obligati a serví si in ferii cá si alti oficiali si nu le compete salariulu anuale intregu la finea anului scolasticu — merita tóta laud'a; si fiindu on. Epitropia in venitoriu intru tóte, totu atâtu de promta, corporatiunea profesorale in specia, tinerimea studiósa, si in genere totu natulu, nu va lipsí ai aduce cea mai profunda multiamita. — Nu in adeveru, pentru ca in casulu acest'a, ne nutresce pre toti speranti'a, ca on. Epitropia, va eruá tóte pretensiunile restante ale fondului gimnasiale, ce le are atâtu pre la locuitorii din Mihaleni si Bucesiu, — cari se urca la 1500 fl. — câtu si banii dati pre interese pre la particulari, si va staruí ai incassá pâna nu devinu totalminte incasabili — din caus'a paupertâtiei etc. dupa cum se vorbesce.

Asemenea credu ca on. Epitropia va staruí a incassá la tempulu seu, de pre la debitorii fondului, toti crucerasii destinati séu oferiti pre sém'a acestui'a fia acei'a incursi sub ori ce titlu.

Astfeliu lucrându susu laudat'a Epitropia, pre lânga tóta starea cea critica financiale a fondului, se póte sperá, ca se voru poté — in câtu va tempu macaru — acoperí tóte spesele gimnasiului nostru inferioru, si corporatiunea profes. 'si va poté primí regulatu, micutiulu seu salariu, si nu va fi silita a asceptá pâna pre la midiloculu lunei, cum s'a intemplatu in mai multe renduri, in anulu espiratu, de-si vorbindu adeverulu — bani erau la Petru si la Pavelu, numai cass'a gimnasiale erá desiérta totalminte.

Dupa auspiciele presente, sa sperâmu inse, ca atâtu representanti'a, câtu si cu deosebire Epitropi'a gimnasiale, va fi la culmea missiunei sele, si va conlucrá nepregetatu pentru prosperarea si ameliorarea sortiei acestui june institutu. Sa dee Ddieu, cá asiá sa fia!

G Pareu,
cá membru alu represent.

Cincu-mare 22 Augustu 1873.

Domnule redactoru! Nu e mirare, ca unii ómeni de pre la noi, cari se numescu pre sine in diuarie „binesimtitori“, — de unu anu si jumetate incóci, numai incetédia cu calumniele si totu feliulu de uneltiri asupr'a mea pre tóte carârile cá sa me ruineze totalminte, dicendu si laudandu-se ca nu se voru domolí pâna cându 'si voru ajunge scopulu, nu numai in comuna dara si prin diuarie aretându totu feliulu de neadeveruri si minciuni, pentru cá sa me inegrésca inaintea lumei, si sa atitie asupr'a mea pre mai marii mei, pre care calumnii si invinuiri le-amu rabdatu cugetându: „Dómne iértale ca nu sciuce facu“! sciindu totu-odata ca nu din simtiri adeverate crescinesci, ci din malitia si ambitiune facu totu ce facu; nu e mirare ca bietii crestini, fii adeverati ai bisericei, pentru ca voiescu a dá ascultare mai mariloru loru si a-si aperá dрepturile loru in trebile bisericesci si scolari se tragu pre la judecatori'a criminala osandindu-se la pedepse cu ariste grea de câte dóue luni de dile cu cuventu ca li-au vatematu onórea; nu e mirare ca pre credinciosulu poporu Cincanu, carele au traitu cu mine in decursulu servitiului meu la scóla si biserica in tempu de 15 ani in cea mai buna concordia si linisce l'au adusu prin amenintiârile cu temniti'a facute, pentru ca nu se inchina simtiriloru loru celoru dupa parerea loru bune; nu e mirare dîcu! pentru acestea, — câci dupa cum se vede din diuarie, cautându nodu in papura s'au incercatu fâra de nici o reserva a calumniá si pre unulu din cei mai destinsi si meritati barbati ai bisericei nóstre archidiecesane pre pré veneratulu Parinte Archimandritu Nicolau Pope'a, si inca intre altele cu calumnii si invinuiri ridiculóse, neadeverate si demne de tóta condemnarea, — dicendu ca mi-aru fi partinitu mie si nu m'aru fi lasatu in ghiarele loru, numai cá sa-lu inegrésca inaintea lumii.

Din sutele si miile de invinuiri neadeverate uneltite asupr'a mea dupa cum se vede din reflectârile facute in Nr. 67 alu „Teleg Romanu“ de unu iubitoriu de adeveru“ dto Sabiiu in ajunulu Santei-Marii a. a. la unu articlu alu „Albinei“ Nr. 61 e datu de unii binesimtitori — nu s'au rusinatu acei binesimtitori a aretá publicului, ca eu m'asi fi laudatu, ca précuviosi'a sea parintele Vicariu Nicolau Pope'a „nu me lasa pre mine si ortaculu meu Grigoriu Maieru, sa cademu, macaru de amu comite ori si ce criminalitâti, si ca intr'o domineca a-si fi atitiatu pre óre-cine asupr'a comitetului capetându o harthia dela venerab. consistoriu arch. etc. si dicendu ca comitetulu e „tîpatu“.

De-si sum incredintiatu ca totu omulu sanatosu afara de cei cu simtirile cá ale celoru ce se numescu pre sine „binesimtitori“ nu va dá crediementu asertiuniloru acelor'a, care asertiuni neghióbe suntu desbracate de totu adeverulu, si de-si avému de gându a tacé si a rabdá pâna in fine lasându pre binesimtitori, déca n'au alta ocupacione a calumniá si a vorbí neadeveruri pâna cându li se va duce gur'a la urechi si pâna cându li se voru tocí simtirile, séu voru capetá alte mai bune, totusi in interesulu adeverului si alu dreptâtiei me vedu moralice silitu dreptu rectificare a-mi dá in publicu adeverat'a.

Declaratiune.

Nu e adeveratu ca eu m'asi fi laudatu vre-o data, ca veneratulu domnu Vicariu Arch. N. Pope'a nu me lasa (dupa espressiunea loru) de a-si comite ori si ce criminalitate, si ca dór' si pâna acum mi-aru fi partinitu; nu e adeveratu ca intr'o dumineca dupa vecernia a-si fi atitiatu pre cine-va

---

me lasá numai decâtu, se aruncà pre Mebalue si-lu musicà de cóps'a piciorului. Unu individu cârui i scapasemu viéti'a intr'o intalnire cu unu bivolu ce-lu aruncase in aeru, incercá a dá o lovitura de lance leului, pre cându acest'a atacá pre Mebalue; animalulu lasandu atunci pre profesoru, apucà pre acestu omu de umeru; dara in acelasi momentu glóntiele ce le primise producendu efectulu loru, cadiù isbitu de mórte. Tóte aceste nu durau decâtu unu momentu, si trebuiá sa se intemple in tempulu parocsismului turbârei ce causase agoni'a. A dóu'a di Bakatlasi, spre a face sa iésa din corpulu animalului farmeculu cu care 'si inchipuiau ca este insocitu facura unu mare focu de bucuria pre cadavrulu leului; unulu din cei mai mari dîceau ei, ce au intalnitu vre-odata. Nu numai ca aveamu umerulu cu totulu strivitu, dara inca fusesemu musicatu de unsprediece ori la partea superióra a bratiului.

Ran'a ce face dintele leului, este analoga cu aceea a unei arme; ea este in generalu urmata de o abundanta supuratiune, de unu mare numeru de intarituri de piele, si lasa o durere, care se simte periodicu in partea ranita. Purtai in acea di o vesta de lâna désa, care suposedu sterse totu veninulu dintiloru ce-mi trecura in bratiu, câci scapasemu de suferintiele particularie ce suferira cei doi companioni ai mei de nenorocire, si fui scapatu numai cu o slaba articulatiune in bratiulu stângu. Acel'a dintre noi doi care fusese ranitu la umeru, 'mi aretá ran'a sea anulu urmatoriu; ea se redeschisese chiaru in acea luna unde i se facuse. Acésta curiósa intemplare merita atentiunea ómeniloru de sciintia.

Cându unu leu este pré betrânu cá se prinda venatulu ce urmaresce, se intempla fórte desu a omorí caprele chiaru in sate; déca atunci o femea séu unu copilu esse sér'a face dintr'însii asemenea préd'a sea, si fiindu ca de acum inainte numai are alte medie de subsistentia, urmédia a se nutrí in acestu chipu. De aci a esitu vorb'a, ca indata ce unu leu a gustatu din carne umana, o prefera oricârei altei'a. — Leii care ataca pre omu, suntu totu-déun'a nisce lei betrâni; cându unulu dintr'însii invinge temerea ce omulu ii inspira, pâna a se apropiá de satu si a rapí caprele, locuitorii mai tot-déun'a dîcu „ca dintii sei s'a invetiatu reu, si ca va omorí preste putienu pre cine-va“, si simtiendu nevoi'a de a se aperá, 'lu venéza numai de câtu.

Cându leulu traesce intr'o tiéra cu totulu nelocuita, séu cându incérca cá in alte locuri o temere mântuitória de Bushmensi séu Bakalaharisi incepe, de indata ce s'a bolnavitu séu a ajunsu la betrânetie, a vená sióreci séu alte mici rodiatóre, câte odata chiaru a mâncá érba, si care n'o face póte de câtu cu intentiune de a o luá cá unu purgativu asemenea câniloru. Totu-déun'a se intempla ca indigenii, observându atunci in escrementele loru materii vegetale se i'au dupa urm'a lui cu certitudinea de alu gasí sub unu arbore unde ii este impossibilu de a se miscá, si unde 'lu omóra fâra cea mai mica dificultate.

Câtu pentru temereà ce omulu inspira carnivoriloru, nimicu nu probédia mai bine puterea sea de câtu acestu faptu bine cunoscutu; se scie ca leóicele gasindu-se impregiurulu unoru orasie, de unde intrebuintiarea armeloru, a departatu cu iutiéla alte animale cu care facéu préd'a loru obicinuita, 'si potolira fómea loru violenta mancându-si puii. S'a vediutu catiele facendu-se asemenea culpabile de acésta actiune denaturata impinse de singuru la acésta estremitate, de necessitatea unui nutrimentu animalu, trebuintia imperiósa pre care cei din localitate, incérca asemenea cá si carnivorele.

Trebue cu tóte acestea sa adaogemu, ca mirosulu ce omulu respandesce in urm'a sea, este destulu in generale, a determiná pre lei a fugi de partile locuite; cu tóte acestea suntu esceptiuni la acésta regula. Pre cându me ocupaiu a transferá locuinti'a nóstra la Holobeng, venira unu numeru asiá de mare la Chonaané impregiurulu caseloru nóstre, atunci pre jumetate pustii, incâtu naturalii care remasese cu d-n'a Livingstone, n'aru fi potutu, pentru nimic'a in lume, sa cutedie a esí din casa, indata ce a sositu nóptea.

Cându intalnesci unu leu diu'a, circumstantia destulu de désa pre aceste tiermuri, déca nu ei in considerare óre-cari idei preconcepute, sa nu credi ca ai inaintea vederiloru ce-va de prea nobile, de prea majestosu; ai sa vedi simplu unu animalu putienu mai grosu decâtu unu câne mare, si ale cârui trasuri se apropia multu de aceea ce presenta ras'a cânésca; fati'a leului nu sémena de locu cu aceea ce gravur'a ne oferéza de obicinuitu; nasulu se prelungesce cá botulu unui câne, si are prea multa asemenare cu acel'a cu care pictorii si-au conservatu traditiunea ' acesti domni esprima in generalu ide'a ce-'si facu de majestatea leului, dandu-le — cându ni-i representa — figur'a unei femei betrâne cu unu bonetu de nópte; le-aru fi cu tóte acestea prea lesne a se initiá intr'unu modu mai esactu, studiendu natur'a in grâdinele zoologice.

(Va urmá.)

asupr'a comitetului, nu e adeveratu ca a-si fi dîsu ca amu capetatu o harthia dela ven. consistoriu etc. — ci tóte cele ce le dîcu cei binesimtori ca m'asi fi laudatu cu ajutoriulu domnului Vicariu N. Pope'a suntu neadeveruri, apucaturi, scornituri, séu cu espresiunea comuna minciuni — care scornituri si le-au scosu cei binesimtitori din simtirile loru séu li-au adunatu de pre la muierile care pórta vorbele dintr'o casa intralt'a dupa cum suntu densii obicinuiti ale aduná publicandu-le intr'unu diuariu dupa cum este „Albin'a“ de care au sciutu cu siguritate ca eu nu-lu cetescu neavendu'lu.

Sunteti deci rogati dle redactoru a publicá in diuariulu d-vóstra acésta dechiaratiune drépta.

Alu d-vóstre stimatoriu.

Ignatiu Mandocea,
Parochu.

Romani'a.

„L'Abeille de Roumanie“ publica unu micu articlu, intitulatu: „Cris'a in Romani'a, care face óre-care lumina asupr'a sgomoteloru respandite despre schimbarea ministeriului si despre o lovire de statu pentru a se dá junctiunile Austro-Ungariei, la casu déca camerele aru refusá votarea loru:

„Principele Carolu, dîce fói'a francesa, reintrandu in capital'a sea de vre-o câte-va dile abiá, ni s'a spusu ca a manifestatu mirarea sea de a gasi tiér'a in o situatiune asiá de deplorabila cá aceea in care se afla astadi.

„Dupa nisce sciri, ce le avemu din sorginte sicuru, principele Carolu, convinsu in fine despre putienulu fructu ce a adusu departarea sea dela afaceri, s'aru fi otaritu de a governá de aci inainte prin elu insusi, de a abdicá la tóta iubirea pentru famili'a lui germanica si de a se aretá in adeveru românu prin actele sele.

„Cu câtu amu strigatu contr'a politicei interióre, urmata mai inainte de principele Carolu, cu atâtu aplaudâmu acum cugetarea lui generósa care se pare ca de acum va fi conduit'a sea viitória. Amu fi intielesu in adeveru ca, strainu in tiér'a care-lu alesese, principele a trebuitu sa se tiena cu prudintia la o parte in óre-care tempu; siepte ani inse au fostu de ajunsu, dupa noi de a cóce esperienti'a suveranului, si de sicuru ca in cunoscintia de causa elu póte acum sa se dispense de tutel'a ministeriului seu.

„Unulu dintre primele acte ale principelui a fostu refusulu formalu de a autorisá concentrarea trupeloru, pre care dlu generalu Florescu, temendu-se ca coler'a nu o sa faca destule victime, le chiamá impregiurulu capitalei.

„Ni s'a spusu ca principele are intentiunea se faca sa reintre in statu monopolulu tutunuriloru. Câtu despre legea spirtóseloru, a datu ordine formale pentru cá adunarea sa modifice legea astfeliu cá sa atenuedie desastrosulu efectu.

„Aceea ce aréta in conduit'a principelui, resolutiunea de a face sa progresedie tiér'a, remediindu mai intâiu relele sele, este ca constatandu cris'a financiaria care domnesce, nu s'a indoitu unu momentu cá sa-i atribuie caus'a carantinei impuse producteloru de pre tiermurile Dunarei.

„Acésta superstitiósa mesura, pre care medicii ignoranti au interesu cá sa o propage, dupa cum ni s'a spusu va fi obiectulu unui mesagiu princiariu la Constantinopole. In adeveru, din momentulu in care scienti'a a recunoscutu ca aerulu nu mai este conducetoriulu colerei, carantinele impuse marfuriloru cá si individeloru suntu inutile, câci ele nu aducu nici unu remediu, de óre-ce nu potu opri de a circulá aerulu.

„Plecarea repede a dlui Catargiu s'aru poté prea bine sa fia definitiva; câci, déca amu crede óre-cari sgomote, principele s'aru fi otaritu se formedie unu cabinetu compusu din nisce elemente cu totulu nóue si in raportu cu nóuele sele idei.

„Se vorbesce de intórcerea dlui Cogalnicénu; acést'a aru fi o veste buna, dara nu cum-va e prea târdiu? Dlu Cogalnicénu aru fi omulu situatiunei; dara o sa accepte elu unu postu pre carele actualele ministeriu l'a facutu imposibilu? Sa sperâmu cu tóte acestea ca patriotismulu care anima pre acestu personagiu, recomandabile prin atâtea titluri, 'lu va face sa invinga scrupurile ce aru incercá unu altulu. Acésta schimbare in ministeriu aru fi, nu ne indoimu, aceea ce aru scapá tiér'a de o crisa multu mai grava, multu mai decisiva decâtu aceea ce domnesce astadi. Partea luata de dlu Boerescu in desastros'a campania a unei aliantie austro-germano-rusa aru justificá retragerea sea.

„In fine principele se dîce ca aru fi manifestatu intentiunea de a dá inaintea tribunaleloru pre toti prefectii, magistratii si oficierii civili, acusati de abusuri; acest'a aru fi unu bunu esemplu, dara din caus'a numerului locuriloru vacante ce s'aru ivi, déca s'aru luá acésta mesura, noi ne dâmu parerea ca nu se va esecutá acésta idea deodata, ci cu incetulu.

„Dorimu cá tóte aceste bune noutâti sa nu se desminta; si putemu predîce principelui ca, indata dupa realisarea loru, in loculu recelei si indeferentiei poporului in privinti'a sea, va vedé unu entusiasmu mai frumosu decâtu acel'a ce-i dau cu abundantia diuariele oficióse.“

Varietâti.

⁂ Petronel'a Mog'a, nas: Szebeni anuncie in numele seu si a pruncilorn: Eugeniu, Petronel'a, Otili'a si Irin'a; a fratiloru reposatului: Ioanu, Iosifu si Vasilie, si a mai multoru rudenii si a nenumeratiloru amici, cu inim'a intristata mórtea neuitatului sociu, respective iubitu parinte si frate, a vice presiedintelui Tablei Reg. **Demetriu Mog'a** care in 7 Septemvrie dupa amédi la 7 óre, dupa o bóla indelungata, in etate de 61 ani, si 32 ani a fericitei casatorii s'au mutatu la vétia vecinica.

In reposatulu in Domnulu jelimu unu parinte cu inima curata, unu neobositu amploiatu, unu amicu nobilu semtitoriu pentru de aprópele seu, si facetoriu de bine a miseriloru.

Remasitiele pamentesci ale fericitului reposatu se voru transportá la odichn'a vecinica in 9 a. l. c. dupa amédi la 5 óre, (seversindu-se ritualulu gr. cath. alu mormentârе) la bunulu seu in Secalu de campie, pre cându toti amicii si cunoscutii a luá parte suntu invitati cu inim'a intristata.

Tergulu-Muresului, in 7 Septemvrie 1873

⁂ Cetimu in „G. Tr.“ urmatórea escriere de concursu.

1. Pentru 3 stipendia de câte 315 fl. v. a. usuate de doctorii de medicina Iacobu Ratiu si Gregoriu Sândénu si de doctorandulu Ioane Popu; — pentru 4 stipendia de câte 84 fl. v. a. usuate de juristii absoluti: Ioane Popu de Fagarasiu si I. Demetriu Balasiu, tóte din fundatiunea repausatului Dr. de medicina Simeonu Romantiai, parte devenite curatu vacante, parte dechiarate de stari; — asemenea pentru unu stipendiu de 63 fl. v. a. din aceea-si fundatiune usuatu de juristulu Dionisiu Molnár pentru nelegitimarea despre progresulu facutu in studia in anulu scolastecu espiratu pre terminulu prefiptu, dechiaratu de vacante.

2. Pentru unu stipendiu de 120 fl. v. a. din fundatiunea fericitului Efraimu Iosifu Klein de Munthiulu usuatu de Alesandru Popusioru academistu de Schemnitz pentru nesubsternerea testimonieloru recerute pre terminulu prefiptu la ordinariatulu metropolitanu dechiaratu de vacante.

3. Pentru unu stipendiu de 100 fl. v. a. din fundatiunea fericitului Ladislau de Torday lostulu directore de oficiu protocolariu la r. cancelaria de curte transilvana. —

4. Pentru unu stipendiu de 52 fl. 50 cr. v. a. din fundatiunea fericitului Episcopu alu Fagarasiului Ioanu Bobu usuatu de gimnasistulu Alesandru Ciurilénu, pentru nesubsternerea testimonieloru scolastice despre progressulu facutu in studia in anulu scolastecu espiratu, dechiaratu de vacante.

5. Pentru unu stipendiu de 63 fl. v. a. din fundatiunea fericitului „Petru Maioru“ usuatu de Ioanu Todoru si prin renunciarea acestui a devenitu vacante — pentru tóte susu insiratele stipendia prin acést'a se escrie concursu pâna in 20 Septembre a. c. st. n.

La stipendia-le preatinse potu concurge:

a) Toti acei teneri studenti pauperi, cari suntu nascuti in Transilvani'a si suntu români de nationalitate.

b) Cari au din studia calculi de eminentia si portare morale buna.

c) Dimpreuna cu auditorii de medicina si de jura acei'a, cari se voru aplicá la sciintiele reali, precum: technica, montanistica si silvanistica.

d) Dintre concurenti, cu privire la stipendiale romantiane voru avé preferintia „ceteris paribus“ cei de origine nobili si consangeni ai lui fundatore; iéra cu privire la stipendiulu clainianu si maiorianu, consangenii piiloru fundatori.

e) Dela concurenti se cere: cá testimoniele scolastice alaturande la cererile loru concursuali sa le dea in origine ori in copia autenticata, sa produca carte de botezu, iér' Atestatele de pauperitate se fia provediute cu subscrierea antistiei comunali si a parochului respectivu si intarite cu sigilulu comunalu si alu parochului, precum si cu subscrierea oficiului politicu de cercu iéra in cetâti si opide cu subscrierea parochului si a antistiei cetatiane ori opidane. —

Cererile concursuali astfeliu adjustate sa le substerna pâna in terminulu prefiptu la subsemnatulu consistoriu metropolitanu.

Din siedinti'a consistoriale tienuta in Blasiu la 19/7 Augustu 1873.

Consistoriulu metropolitanu gr. cat. din Alb'a Iuli'a si Fagarasiu.

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni invetiatoresci la scól'a românа gr. or. din comun'a Ludosiu protopopiatulu Mercurei se deschide concursu.

Salariulu impreunatu de acestu postu este 200 fl. v. a. care se platesce din slodiulu comunei in rate trilunarie decursive.

Doritorii de a ocupá acestu postu au de a-si asterne cererile loru pâna in 20 Septembre a. c. st. v. la subsemnatulu, si au a documentá: ca suntu români de legea gr. or.; au absolvatu studiile pedagogice seu teologice; déca au mai functionatu séu nu cá invetiatoriu; si in fine, ca au o purtare morale nepatata.

Mercurea 27 Augustu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Drocu,
(1—3) adm. prot.

Publicatiune.

In 24 Septembre anulu curentu st. n. dela 10 óre antemeridiane inainte, se va dá in cancelari'a comunei Gura-riului pre calea licitatiunei in arenda pre tempu de trei ani si adeca: dela 1 Ianuariu 1874 pâna la ultimulu Decembre 1877. urmatórele regale resp. proprietâti a comunei Gurariului:

1. Dreptulu de cârcimaritu pre I-mulu cuartalu, cu pretiulu strigârei 700 fl.
2. Dreptulu de cârcimaritu pre II-le cuartalu, cu pretiulu strigârei 1200 fl.
3. Dreptulu de cârcimaritu pre III-le cuartalu, cu pretiulu strigârei 600 fl.
4. Mór'a din susu in comuna cu pretiulu strigârei 500 fl.
5. Mór'a din josu in comuna cu pretiulu strigârei 600 fl.
6. Pasiunea din muntele Cindrelu cu pretiulu strigârei 600 fl.
7. Pasiunea din muntele Nicolesci, cu pretiulu strigârei 400 fl.
8. Pasiunea din muntele Geusiór'a-mare, cu pretiulu strigârei 250 fl.
9. Pasiunea din muntele Foltea, cu pretiulu strigârei 300.

Doritorii de a luá in arenda aceste regale voru binevoi a se infatisiá la dîu'a si ór'a anumita in cancelari'a comunei Gura-riului si a depune cá vadiu 10% dupa sum'a esclamatória.

Arendatorele va avé a depune apoi in terminu de 8 dile dela dîu'a licitatiunei cautiunea prescrisa, câci la din contra se va escrie pre langa perderea vadiului depusu pre spesele negligentului o alta licitatiune.

Cele-lalte conditiuni de licitatiune se potu vedé atâtu in cancelari'a acestui inspectoratu, câtu si in cancelari'a comunala din Gura-riului.

Sabiiu in 8 Augustu 1873.

Inspectoratulu cercuale.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 73 ANULU XXI.

Sabiiu, in 9|21 Septemvre 1873.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Alegerea este sanctiunata.

Unu telegramu de Mercuri sositu aici Joi, ni aduce scirea ca alegerea Archiepiscopului si Metropolitului alesu de congresulu nostru electivu a Présântiei Sele P. Procopiu, in audienti'a de Mercuri, se sanctiunà de Majestatea Sea. Unu altu telegramu de Joi adauge ca pre Luni (10 Septemvre) este chiamatu Présânti'a Sea P. Archiepiscopu si Metropolitu sa depuna juramentulu de fidelitate in mânile Majestâtiei Sele Imperatului si Regelui.

Evenimentulu acest'a descrisu in vre-o câte-va sire, óre lu vomu scí noi românii gr. or. apretiuí? Petrunde-vomu óre in insemnatatea cea mare a lui si cuprinde-vomu noi situatiunea creata de nemuritoriulu antecesoru, carele ni-a redatu cea mai frumósa institutiune indiestrata cu cea mai frumósa constitutiune? Fi-vomu noi asiá de gelosi de densele precum a fostu acel'a de sirguitoriu spre a ni le castigá?

Eata intrebâri pre cari nu se potu respunde cu vorbe, ci numai cu fapte. Eata lucruri pre cari noi numai atunci vomu aretá ca le scimu pretiuí cându vomu lucrá din tóte puterile spre a le sustiené.

Va dîce inse cine-va ca tóte aceste trebuiau sa urmeze asiá, pentru ca asiá suntu prevediute de Statutulu organicu.

Asiá este. Inse cându cugetâmu ca acestu stat. org. este numai eflusulu canóneloru bisericei nóstre cari au esistatu tóte cu multu mai inainte, cându cugetâmu la trecutulu bisericei nóstre, cându trecemu in revista luptele acele indelungate si bogate numai de suferintie, cându cugetámu ca episcopulu nostru celu ce a pastoritu archidieces'a inainte de marele Metropolitu nemijlocitu a trebuitu sa se umilésca a primí instructiunea cea dejositória pentru biseric'a nóstra si crestinii nostrii cei tolerati in tiéra si — de alta parte vedemu cum astadi biseric'a 'si tramite pre representantii sei nejignita, si alege pre capulu bisericei sele neinfluintiata nici câtu e negru sub unghia de puterea statului, cându Majestatea Sea asiá in scurtu tempu vine si sanctiunéza actele representantiei bisericei nóstre, — óre nu va gasi ori-cine distanti'a cea mare intre trecutu si presentu? nu va gasí deosebirea cea mare intre a fi persecutatu si toleratu si intre a fi domnu propriu pre destinele sele?

Asemenarea trecutului cu presentulu si convictiunea despre insemnatatea castigârei ce a facutu biseric'a nóstra si crestinii nostri au datu impulsu repausatului Metropolitu a deschide celu dintâiu congresu alu Metropoliei nóstre restaurate cu cuvintele:

„Innoiesce-te, innoiesce-te noule Ierusalime, „câci ti-au venitu tie iérasi lumin'a si marirea „Domnului preste tine au stralucitu. Acésta casa „Tatalu o a zíditu, acésta casa Fiiulu o a intaritu, „acésta casa Duchulu o a innoitu.“

Acela-'si nemuritoriu barbatu cugetandu si la greutatea conservârei unui lucru castigatu, si la usiurinti'a cârei in deobste lucrurile mai cu multa sudóre si intielepciune castigate suntu espuse au disu in aceeasi cuventare de deschidere:

„In momentele aceste mari, cari facu in biseric'a nóstra ecumenica o epocha insemnata, me „rogu de Ddieu préumilitu cá congresulu nostru presentu si cele venitórie sa desvólte dupa sfatulu seu „dumnedieescu astfeliu de afaceri, cari sa merite a „fi caracterisate de carte a unui'a nascutu fiiului „seu, a Domnului nostru Iisusu Christosu, scrisa „nu cu negréla, ci cu Duchulu Ddieului celui vio, „nu in table de pétra, ci in tablele inimei Domnieloru vóstre si ale inimei membriloru dela venitóriele congrese, pentru ca numai astfeliu facendu Tu, noule Ierusalime! Te vei innoí si vei „justificá in fapta, ca ti-a venitu si tie iérasi lumin'a, si ca marirea Domnului iérasi preste tine „a resaritu . . .“

Deci in fati'a intemplâriloru, ce continua partea cea buna a periodului vietiei bisericei nóstre dela epoc'a restituirei metropoliei, nu potemu a nu ne aduce aminte inainte de tóte de datorintie, de recunoscintia câtra factorii acei ce au contribuitu mai multu la schimbarea bisericei nóstre din sclava in dómn'a destinatiunei sele si de acei'a ce contribuie si astadi la continuarea si edificarea vietiei constitutiunali, reintroduse dupa multe rataciri pline de suferintie iérasi in biseric'a nóstra.

Amu amintitu de nemuritoriulu repausatu Archiepiscopu si Metropolitu in multe renduri si pre densulu nici asta-data nu-lu potemu trece cu vederea. Intru câtu au participatu si altii din sinulu bisericei la oper'a acést'a mare ni este cunoscutu si li esprimâmu si loru recunoscinti'a nóstra si istori'a credemu ca va fi mai justa in privinti'a acést'a si decâtu conoscinti'a cea a dese partinitória si purcedietórie din amorulu propriu.

Atientindu inse strinsu privirea nóstra la cele decurse acum pre terenulu constitutiunei nóstre bisericesci, inainte de tóte avemu sa ne esprimâmu recunoscinti'a nóstra Majestâtiei Sele Imperatului si regelui nostru constitutiunale, carele cá unu scutitoriu alu institutiuniloru celoru sânte si de asta-data si au aretatu gratiositatea sea câtra credinciosii sei supusi, respectându si spriginindu legea fundamentale a provinciei nóstre metropolitane prin marinimós'a sea fapta. Dupa Majestatea Sea trebuie sa fia provinci'a nóstra metropolitana cu recunoscintia inaltului regimu, carele si acum cá si cându a proiectatu inarticularea bisericei nóstre prin o lege speciale in diet'a tierei, a doveditu câtu respectéza de multu spiritulu celu constitutiunalu bisericescu alu nostru prin recomandarea spre sanctiunare a liberei alegeri de ori ce influintia a sea facute de congresulu nostru.

Dupa astfeliu de dovedi nenegabile de bunavointia vine si mai imperiosu o voce puterica, carea ne striga ca nu e de ajunsu numai a fi recunoscatórie in cuvinte, ci a aretá recunoscinti'a acést'a si prin fapte. Faptele inse cari se ceru la o recunoscintia adeverata in intielesulu celu adeveratu suntu observarea si folosirea institutiuniloru bisericesci nu spre a simulá ajungerea scopului ce si la prefiptu biseric'a, ci a nisuí in adeveru spre densulu.

Deci carte a unui'a nascutu fiiului lui Ddieu trebuie se fia tóta activitatea bisericei nóstre in congrese, in sinóde si in tóte ramurile vietiei bisericesci, cartea acést'a insa trebuie sa nu fia patata nici de spiritu resbunatoriu de partida, nici de vanitate si sumetia, sa nu fia patata de uneltiri, cari suntu in contr'a spiritului evangelicu alu iubirei, care cu buzele numai iubesce pre Ddieu si pre deapropele, carele inbesce interesulu comunu numai pâna unde 'lu póte numai alu seu propriu.

Patata cartea acést'a mare si sânta, pre care o potemu numí cartea vietiei nóstre, cu lucruri cá cele numite si alte de acestu feliu, tóta constitutiunea bisericei nóstre devine o ilusiune si in locu de a emaná din trens'a unu spiritu cá celu de care ne spune proroculu Ezechilu ca a suflatu preste ósele cele rasipite spre ale aduná, va vení unu viscolu destructivu, carele va resipí si aceea ce abia se parea ca este adunatu.

Sa nu privésca nimenea in cuvintele aceste vre-o imputare indreptata asupr'a cui-va. Noi nu vremu sa imputâmu, ci sa aducemu aminte ori si cui prin trensele câta responsabilitate avemu noi generatiunea presenta, de o parte fatia cu noi insine, noi cari amu ajunsu acelu tempu doritu de multi antecesori ai nostri, si de alta parte fatia cu generatiunile venitórie, câroru avemu sa le transpunemu nevatemata ereditatea cea mai pretiósa a esercitârei drepturiloru nóstre, prin cari suntemu pusi in positiune de a ne aperá libertatea consciintiei nóstre.

Luându Présanti'a Sea P. Archiepiscopu si Metropolitu Procopiu acum toiagulu lui Moise alu nostru, cu care a despicatu stânc'a seculara a feudalismului si absolutismului, si ni-a datu isvorulu constitutiunei, sa ne intrunimu toti rugaciunile nóstre spre ai dá parintele luminiloru darulu puterei intru multi ani, cá sa ne conduca pre noi pre poporulu seu in tiér'a promissiunei si sa ne faca adeverati mosteni ai ei pre noi si pre urmatorii nostrii pentru tóte vécurile. Pre lânga rugaciunile nóstre inse sa fia si totu concursulu nostru celu de buna credintia si vointia, asiá, dupa cum ne invatia cuventulu lui Ddieu, carele nu cauta in fati'a ómeniloru, nici se nadajduiesce spre boieri, ci spre dreptatea causei comune ce apere.

Nisuinti'a nóstra va fi totu-déun'a, pre câtu ne voru iertá poterile nóstre, ai dá concursulu in directiunea acést'a, pentru ca noi suntemu petrunsi de insemnatatea bisericei, vietiei ce ni da si de scopulu câtra carea ne conduce.

Sa se implinésca dara intru noi cuvintele apostolului, acum cându provinci'a nóstra metropolitana dobândesce pre alu doilea Metropolitu alu seu dela restituirea ei incóce: „ca toti suntemu impreuna lucratori ai lui Ddieu, ca toti suntemu aratur'a lui Ddieu si zidirea lui, ca suntemu cas'a lui Ddieu si duchulu lui Ddieu locuiesce intru noi“; si sa ne apere ceriulu de acei câror'a totu acela-si apostolu le dîce: ca de va stricá cine-va cas'a lui Ddieu 'lu va stricá si Ddieu pre acel'a, câci cas'a lui Ddieu sânta este, carea sunteti voi“!

Regele Italiei Victoru Emanuelu a sositu Mercuri in 17 Sept. la 5 óre dupa amédi in Vien'a, unde va petrece trei dile. De aci caletoresce la Berlinu.

Ce-va mai multa lumina.

„Nóua pressa libera“ discutându asupr'a opului generalului Lamarmor'a, aparutu de curendu, care opu tractéza intemplârile politice si militarie dela 1866, afirma intre altele:

Din opulu generalului Lamarmor'a discutatu in press'a italiana a esitu tomulu intâiu. Cartea acést'a a facutu nu numai pentru vedi'a, de care se bucura autoriulu ei in patri'a sea, ci si pentru descoperirile sele, o sensatiune mare. Tendinti'a ostensibila a opului e, a scutí pre generalulu Lamarmor'a de imputarea, ca elu nu aru fi voitu resbelulu contr'a Austriei. Densulu a fostu unulu din cei mai mari inimici ai Austriei si a intârdiatu cu aceste descoperiri, care intr'adeveru espunu nedreptatea acelei imputâri, din respectu câtra Ludovicu Napoleonu.

Noi concedemu celui mai zelosu si ultimu fanaticu pentru francesi din Itali'a, acést'a iustificare inaintea compatriotiloru sei, condamnâmu inse aceea, ca Lamarmora a abusatu de multe acte, la care potù strabate cá ministru intrebuintiandu-le spre scopuri private, dupa esemplulu lui Gramont. Cu tóte ca notele, depesiele, epistolele si telegramele publicate, ce ni le presinta opulu numitu, dau unu materialu pretiosu pentru Istori'a universale, totusi crim'a autorelui contr'a patriei sele nu se va micsiorá, pentru ca care statu se va mai lasá in pertractâri cu Itali'a, déca se compromite atâtu de grozavu prin indiscretiune, cum se compromite Prussi'a prin cartea lui Lamarmor'a? Tendinti'a secreta a cârtiei e: a taiá referintiele amicabile intre Quirinalu si Berlinu, câtu si intre Germani'a si Austri'a. Intr'adeveru, cutitulu e acutu si mân'a poternica. Descoperirile aceste, aperându inainte de a caletorí Victoru Emanuelu voru influintiá asupr'a dispusetiunei, cu carea regele va fi primitu de ambele curti, dara nu va durá acestu efectu, câci acum sciu toti, ca Prussi'a voiá sa dee Austriei lovitur'a in inima, Itali'a tindea pre lânga Veneti'a sî la alte provincie ale Austriei. Nou e la totu casulu, ca Prussi'a erá gat'a a doná sî pre Trentino. Cartea ofere esemple spaimentatórie despre ambiguitatea cabinetului prussiacu. Nu loialitatea lui Wilhelm, nice credinti'a lui Bismark, ci interesulu Prussiei e garantia fatia cu amiceti'a nóstra sî acestu interesu e intielesu pré bine in Berlinu, Itali'a inse apare in opulu acest'a cá inimiculu nostru onorabilu.

Nu se póte negá, ca Lamarmor'a pune in mân'a ultramontaniloru arme ascutite, dara press'a libera a Austriei nu va intrebuintiá adeverulu lui Lamarmor'a pentru a suspitiuná pre socii sei, cum facura degeneratele foi nationali-liberale ale lui Gramont cu Austri'a.

Resumatulu cârtiei e acest'a:

Partea intâi'a discuta procederile in tempulu cându se incheià alianti'a cu Prussi'a sî tienut'a politica a cabinetului italianu dela 25 Septembre 1864 pâna la 17 Iuniu 1866.

In capitululu intâiu tractédia Lamarmor'a caletori'a lui la Berlinu in anulu 1861 cá ambasadoru alu lui Victoru Emanuilu pentru a felicitá pre regele Wilhelm. Relativu la acést'a elu ne presenta o nota instructiva data de contele Cavour. Lamarmor'a avé se asecure pre suveranulu Prussiei, ca câtu de multu tiene Itali'a la referintie amicabile cu Prussi'a, ca Itali'a nu voiesce resbelu cu Austri'a, inse cestiunea italiana nu e resolvita pâna ce Veneti'a va remâné la Austri'a. Contele Cavour a datu ambasadorului o nota a lui Schleinitz la Brassier de Saint Simon (13 Oct. 1860), carea dovedesce chiaru câtu de pucinu se invoiá regimulu prusiacu cu politic'a italiana-natiunale. Lamarmor'a avé se produca o schimbare in semtiementulu cabinetului din Prussi'a. Elu fu primitu cu splendóre in Berlinu. Regele l'a pusu la mésa la drépt'a sea, dara n'a vorbitu nici cându despre Itali'a, câci cu acést'a erá concrediutu Schleinitz, cu carele conferì Lamarmor'a de multe ori. Schleinitz scie nenorocirea Venetiei sî Prussi'a fatia cu unu arrangementu din partea Austriei n'aru face predici; inse Rom'a e „genante". Lamarmor'a inse asigura, ca Pap'a impreuna cu regele voru face urbea resiedintia.

Intre alti diplomati cercetà generalulu sî pre ambasadorulu francesu, pre principele de Latour d'Auvergne. Acest'a spuse ca in Prussi'a domnesce o neincredere mare fatia cu Franci'a sî ca densulu e convinsu, ca la unu casus belli intre Franci'a sî Prussi'a, cea din urma n'aru poté resistá. „Despre acést'a s'aru poté dice multe" observà italianulu.

Lamarmor'a vine in atingere cu reuniunea natiunale, inse numai cu ajutoriulu unui offcieru de cavaleria, a. D. Acestu amicu vechiu agitéza la Georg Vinke cu succesu pentru Itali'a sî profetiesce, (5 Fauru 1861) in o epistola, ca Wilhelm I. va fi imperatorele Germaniei unite.

Lamarmor'a 'si da opiniunea sî asupr'a armatei prusiace, dice, ca generalii sî cei mai multi oficieri mai inalti suntu pré betrâni si nefacendu nice o campania nu insufla incredere. Sistem'a de aperare a tierei nu e de locu buna. Lamarmor'a dice ca Prussi'a nu aru fi atacatu pre Austri'a fâra Itali'a la anulu 1866.

Alu doilea capitulu tractéza despre ministeriulu italianu dupa conventiunea din Septemvre 1864. Generalulu Lamarmor'a atinge dóue impregiurâri, din care conchide, ca Prussi'a atunci tientea la o aliantia italiana.

Elu a visitatu castrulu dela Chalons, unde erá Napoleonu cu o suita numerósa de oficieri prussiaci, intre carii sî ministrulu de resbelu Roon. Acesti'a 'lu facura sa créda, ca Franci'a a iertatu Prussiei sî Austriei invasiunea in Danemarc'a, cârei'a cabinetulu din Parisu la inceputu voiá a i se opune cu armele. Transactiunea acestoru dóue imperie germane nici nu o a dispus'o reu. Ce-va totu i fu generalului L. batatoriu la ochi.

Cetâtile pre partea germana erau amplificate sî modificate dupa o sistema nóua, pre cându pre partea francesa nu se facù nimicu. Acést'a nu si-o potù esplicá, de vreme ce imperatulu francesiloru intrerupse in 1859 resbelulu cu Austri'a la Villafranc'a, din causa, dupa cum dicea, ca Prussi'a inarméza sî Renulu e periclitatu.

A dóu'a impregiurare se redimá pre informatiunile, date de contele Launay, ambasadorele regelui in Berlinu. Acest'a asigura, ca cându erá vorb'a de incheierea definitiva a unui tractatu comercialu intre Prussi'a sî Itali'a cabinetulu din Berlinu n'a voitu sa-lu subscrie, cu tóte ca mai inainte avea unu interesu viu la acést'a.

Lamarmor'a esplica acésta procedere judecându dupa corespundintiele sî pertractârile relative la acest'a prin acea impregiurare, ca Bismark inca nu aflà momentulu oportunu pentru a fipsá politic'a sea fatia cu Itali'a. Desfasiurarea nenumerateloru fase, cari adusera punctulu de cértă, alianti'a sî in urma resbelulu cu Austri'a demustra, ca acele presupuneri suntu intemeiate. Intr'aceea se deschide parlamentulu in Turinu, se desbate cestiunea transferârei capitalei, carea erá consecinti'a conventiunei din Septemvre.

Cu acésta ocasiune Lamarmor'a se apera contr'a unei imputatiuni, ca elu in cuventarea din Novembre 1864 aru fi esprimatu o amenintiare contr'a Austriei. Atunci a disu, ca déca ocasiunalminte aru fi potutu conferí cu imperatulu Austriei, elu i-aru fi espusu causele unui interesu reciprocu, cari l'aru fi induplecatu pre acést'a la cederea Venetiei. Prin aceste a vrutu numai sa arete, ca la unu casu de bataia intre Prussi'a sî Austri'a Itali'a nu aru fi intrelasatu a vení in ori-ce modu in posessiunea Venetiei.

Mai bine s'a intielesu situatiunea in Berlinu decâtu in Vien'a, pentru ca Bismark anuncià indata dupa aceea, ca tractatulu comercialu se reapuca, sî repetì la tóta ocasiunea, ca Itali'a avendu cu Prussi'a unu interesu comunu au sa fia unite.

Capitululu alu treilea se referesce la pertractârile initiate la 1865 privitórie la cederea Venetiei. Lamarmor'a cugetá, ca va induplecá pre cabinetulu din Vien'a la acést'a prin o desdaunare in bani. Cu aducerea propuneriloru facute in privinti'a acést'a concrediù elu pre unu conte M. Acest'a avea se grupeze afacerile pre lânga trei puncte de vedere: financialu, politicu-administrativu sî internatiunalu. La tóte aceste intrebâri Lamarmor'a a pusu unu respunsu precisu. M. vení la Vien'a in 10 Octomvre.

Lamarmor'a afirma in o epistola a sea reprodusa aici, ca scopulu acestei missiuni a fostu o incercare directa spre a recapetá dela Austri'a posessiunile italiane, care erau la dens'a sî sub cari densulu vré a intielege sî partea italiana a Tirolului. La Triest, dice Lamarmor'a, ca n'a cugetatu nici cându, pentru ca acestu orasiu comercialu e legatu de Germâni'a cu totulu. Populatiunile slave sî germane nu au cu italienii nimic'a comunu, decâtu comerciulu. Triestulu devenindu cum-va la Itali'a aru fi pentru regatulu nostru numai unu periculu.

Din respunsurile la intrebârile susu mentiunate se vede, ca Itali'a voiá se iee 500 milióne din detori'a Austriei pre sine sî se platésca 500 mil. cá indemnitate, laolalta a solví unu miliardu pentru Veneti'a. Pentru acést'a sa se cedeze averea imobila Italiei. Totu odata promite regimulu italianu incheierea unui tractatu de comerciu sî navigatiune favorabilu. Cá granitia adeverata a Italiei designà Lamarmor'a pre Isonzo sî in privinti'a Tirolului italianu, care apartienendu la „Deutscher Bund" nu se poté cede, unu tractatu separatu avea sa usiureze cu incetulu cederea lui. Corón'a de feru sî ordulu cavaleriloru impreunatu cu acést'a sa se redee la ocasiune favorabila, d. e. la o casatoria intre ambele case domnitórie. Lamarmor'a erá de convingere ca impacarea Italiei cu Austri'a va face lui Napoleonu o placere.

Aceste propusetiuni amicabile nu abtienura pre Lamarmor'a, de a considerá sî eventualitatea unui resbelu. Intrevenirea in Biarritz 'lu convinse, ca resbelulu intre Austri'a sî Prussi'a e neincungiurabilu sî acum voiá a scí, ca are acést'a lipsa de ajutoriulu Italiei; intr'aceea Bismark rapede propune prin Nigr'a lui Lamarmor'a incheierea unui tractatu comercialu cu reuniunea vamala germâna spre a cascigá populatiunea germâna pentru Itali'a.

In capitululu alu patrulea tractéza Lamormor'a situatiunea Italiei la inceputulu anului 1866, espune gruparea partideloru, dintre cari unele nu credeau in unu resbelu sî nu se incredéu in aliantia cu Prussi'a, altele privéu ori ce reducere a statului militariu de o tradare fatia cu venetianii impilati. Cabinetulu lui Lamarmor'a observà o politica de asceptare motivându acésta tienuta prin aceea, ca Franci'a nu doresce resolvirea cestiunei venetiane inainte de a se resolví cestiunea romana. Incheierea tractatului comercialu produse o apropiere de Berlinu sî la propunerea lui Bismark urmara contielegeri prin ambasadori secreti asupr'a eventualitâtiei unui resbelu.

Capitululu cinci tractédia missiunea generalului Govone la curtea prussiaca, care missiune urmà la invitarea din partea Prussiei. Ide'a unui tractatu ofensivu sî defensivu fluturá prin aeru la inceputulu lui Martie, dara resultatulu se intardià prin frecârile intre Bismark de o parte sî intre Govone sî Barral de alta parte. In o depesia lunga scrie Govone dela Berlinu in 14 Martie 1866, ca Bismark va aduce in 3—4 luni cestiunea reformei germane, diresa cu unu parlamentu germanu, iéra pre tapetu; va produce cu acést'a propunere si cu parlamentulu o complicare, carea va pune Prussi'a in fati'a Austriei sî va involvá resbelulu, cârui Europ'a nu-i póte objectá nimicu.

Govone dupa pertractâri detaiate cu Bismark judecà situatiunea astfeliu, ca Prussi'a deocamdata e departe de ide'a unui resbelu sî invoirea cu Itali'a tientesce numai intr'acolo, a crucisiá resolverea directa a cestiunei venetiane. Govone cere dela Lamarmor'a instructiune asupr'a propuneriloru facute de Bismark. Aceste suntu: Deobligamentulu, a urmá de ací inainte Prussiei, câtu privesce desvoltarea cestiunei germâne, unu deobligamentu, care va avé valóre, déca desvoltarea va succede pâna la intrunirea parlamentului germânu. Cestiunea venetiana sa fia solidaria cu cea germâna.

Urmara apoi mai multe depesie alui Govone sî Barral asupr'a situatiunei, un'a din aceste constatéza opiniunea regelui din Prussi'a, ca Itali'a are se iee initiativ'a la atacarea Austriei, la care observà Lamarmor'a, ca aceste negotiâri lungi punu Italiei alternativ'a, de a ordí pre risiculu seu resbelulu séu a subscrie unu tractatu de aliantia, care inse nu aru insemná aliantia.

In capitululu siése se signalisédia o schimbare rapede. Telegram'a lui Barral din 21 Martie 1866 notifica, ca armârile in Austri'a facu unu resbelu verosimilu. Bismark persistá pentru incheierea unui tractatu eventualu sî Barral secundá acésta idea, déca se va fipsá unu tempu de dóue luni, in care Prussi'a se-si afle unu „casus belli."

In 27 Martie e Barral in stare a telegrafá testulu completu alu unui tractatu ofensivu sî defensivu limitatu pre trei luni.

Capitululu urmatoriu aduce numai lucruri cunoscute. Pertractârile pentru o aliantia ofensiva sî defensiva suntu initiate. Nigr'a impresóra pre Napoleonu, acest'a nu voiesce a se dechiará, Prussi'a se pare a nu fi gat'a de resbelu. Pretotindene domnesce nesiguritate. Nigr'a pledédia pentru proiectulu, sa se dee Austriei principatele dunarene in schimbu pentru Veneti'a. Napoleonu ironisédia acésta illusiune: Austri'a nu mai constrinsa prin resbelu va cede Veneti'a. Nigr'a vine intâi'a-data cu ide'a de a revolutioná Ungari'a, ceea ce sî Berlinulu recomendá. Siovairea duréza pretotindene, Lamarmor'a tramite pre contele Arese la Paris, care fu primitu bine de Napoleonu. Resultatulu multoru depesie a fostu acest'a: Franci'a 'si reserva mâna libera. (Va urmá)

Ruptur'a intre bonapartisti sî regalisti.

Nu numai ca ruptur'a intre coalisatii dela 24 Maiu din Franci'a este unu faptu implinitu, dara inca a inceputu intre ei o lupta inversiunata. Bonapartistii, vediendu ca legitimistii n'au voitu sa faca din ei decâtu unu instrumentu alu loru pentru restaurarea monarchiei dreptului divinu, s'au retrasu pre unu câmpu separatu, au ridicatu visier'a, au luatu arm'a in mâna sî au inceputu sa atace.

Semnalulu s'a datu intâiu prin presa, sî apoi a ajunsu in renduriIe deputatiloru. Astfeliu „Le Pays", intr'unu articulu „aliatii de eri", da cea mai violinta lovitura in spartur'a citadelei construita la 24 Maiu. Acestu diuariu se esprima astfeliu:

„Amu fostu aliatii regalistiloru, aliatii loru sinceri si desinteresati in contr'a republicei, dara voru intielege chiaru densii ca nu vomu consimti nici odata a deveni insielatii loru. Ei au sferamatu pactulu dela Bordéaux; ei au ruptu manuchiulu conservatoriu, grupatu cu otarire in contr'a republicei; ei se incérca sa distruga starea provisoria, in parte escelinta, sub care traimu, sî au pretensiunea de a ne face sa mergemu dupa densii, de a ne tarí dupa ei sî de a ne asociá la oper'a loru. Óre 'si inchipuescu densii, ca la 24 Maiu le-amu datu concursulu pentru cá sa-'si restaureze monarchi'a? In adeveru, cademu in estasu cându audimu vorbindu-se mereu de acea pretinsa lealitate legendara, elu cârei monopolu voru sa-'lu aiba singuri, ei carii numai ne-au incelatu séu abusatu de noi curatu sî simplu.

„Déca ne-aru fi spusu mai nainte de votulu ce restornà pre d. Thiers : ajutati-ne sa distrugemu adi acestu guvernu, ce vrea se inlocuiésca starea provisoria printr'un'a definitiva, inse mâne e bine intielesu ca vomu transformá aceea-si stare provisoria intr'o definitiva pentru noi care e monarchi'a burbona ; déca ne-aru fi spusu acestea, 'si inchipuescu ei óre ca aru fi avutu cele patrudieci de voturi de cari nu se potéu lipsí ? Credu ei seriosu ca amu fi scosu castanele din focu pentru nesce bertrandi regalisti ? Consciinti'a le e larga, déca din intemplare gasescu acésta conduita onorabila sî drépta. Dara nici odata dlu Thiers, pre care adese 'lu acusau de duplicitate sî vicléna cutezantia, n'a facutu o asemenea isbire. Atentatulu parlamentaru pre care 'lu visédia, sî cu care ne amenintia in tóte dilele, va cadé. De voru reesî, monarchi'a loru efemera sî fâra radecina nu va durá decâtu cá se dispere poporatiunea sî sa aduca o reactiune violinta sî teribila."

Dupa acést'a, „Le Patriote dela Corse", diuariu alu deputatiloru bonapartisti din patri'a napolioniloru, care se dice ca este inspiratu de principele Napoleonu, publica unu manifestu prin care confirma sî mai multu ruptur'a sî resbelulu intre tripele partite monarchice.

Iéta conclusiunile acelui manifestu :

„Voi toti, fii ai Franciei nóue, copii ai societâtiei nóstre democratice, descendinti ai soldatiloru dela Valmy, Marengo, Austerlitz, Ien'a ; voi, cari a-ti traitu tóta viéti'a sub guvernele cari negau dreptulu divinu ; voi mai cu séma, aperatori ai sufragiului universalu, stringeti rendurile vóstre, uitati diverginticle vóstre de vederi, uitati ceea ce ve separa, câci iéta ór'a adeverateloru lupte politice, sî aveti se aperati dreptulu nationale.

„Câtu pentru noi, partisani ai apelului la poporu, mândrii de devotamentulu nostru câtra dinasti'a Napoleoniloru, ne vomu aduce aminte in totudéun'a invetiamintele ce ne-a lasatu marele imperatore.

„Astadi, cá sî la 1815, suntu albi sî albastrii. Vomu combate impreuna cu toti amicii drapelului tricoloru sî ai democratiei. Intindemu mân'a nóstra la toti fii acestei lumi nóue, pre care se incérca se o restórne, câci noi scimu ca tunulu invingetoriu alu generarelui Bonaparte, cându s'a auditu pentru prim'a óra, a fostu atunci cându a sfarematu pre regalisti la hotarele Saint-Roch. Vomu fi in totudéun'a ordinea sî democrati'a."

Ce credéu óre bonapartistii cându au facutu alianti'a cá se restórne pre d. Thiers, ca voru triumfá in aspiratiunile loru de a restaurá pre Napoleonu IV ? Pre ce se redimau ei a crede astfeliu ? Nu avéu in camera nici unu numeru destulu de mare cá se balanseze cu acel'a alu legitimistiloru sî orleanistiloru, nici o popularitate de care se fia sustienuti sî adusi.

Lips'a de principii totu-déun'a duce acolo, unde i-a dusu pre ei alianti'a loru. O aliantia facuta numai pentru a resturná, este totu-déun'a fatala, cându ea nu are unu principiu stabilitu. Chiaru republicanii nu voru primí adi alianti'a loru, fiindu ca ea este nefolositóre ; voru fi multiamiti sa se gasésca totu-déun'a in urna, dara nu le voru intinde mân'a.

Turd'a, 16/28 Septembre 1873.

Stimate domnule redactoru ! Binevoiesce a dá locu in pretiuitulu d-vóstra diuariu urmatóreloru orduri :

Respunsu.

La „Epistol'a deschisa" dto 16/28 Augustu a. c., publicata in „Telegrafulu Romanu", nr. 67, sî in „Albin'a", nr. 65, si adresata dómnei Emili'a Ratiu, vice-presiedint'a societâtiei de lectura a dameloru romàne din Turd'a, in carea cine-va, cu subsemnatur'a anonima : „O membra", cere deslucirì despre starea societâtiei, a cassei sî a bibliotecei sele, subscrisele membre ale societâtiei din cestiune se simtu indatorate a respunde, ca societatea nóstrà, constatatória din optu membre, esiste sî in presentu, sî prosperéza intr'atât'a, incâtu i permite cerculu seu restrinsu sî modicitatea midilóceloru sele.

Fapt'a, ca dela 1866 nu s'au tienutu siedintie, se justfica atâtu prin caracterulu localu alu societâtiei, prin numerulu micu alu membreloru, câtu sî prin stramutârile dese ale unoru oficiali sî intieliginti români din locu, provenite in urm'a nóueloru organisatiuni politice sî judiciali ; dara mai vertosu se justifica prin acea, ca societatea nóstra nu a fostu sî nu este inca societate formale, provediuta cu statute, cari sa determine detorintiele oficialiloru sei, tempulu sî modulu tienerei siedintieloru, ci in fapta a fostu numai unu concursu spontanu alu nostru cu simplulu scopu de a ne face mai accessibile literatur'a nóstra. Déca inse, inscriindu-se mai multe membre, se va vedé in viitoriu necessitatea infiintiârei unei societâti formali de lectura, cu oficiali ordinari sî cu siedintie regulate : noi vomu fi gat'a a ne dá possibilulu nostru sprigînu spre acést'a.

Câtu pentru bibliotec'a sî cass'a societâtiei nóstre, putiene avemu de disu. Bibliotec'a constatatória din 72 volume a fostu sî este la dispositiunea nu numai a membreloru societâtiei, ci a fiacârui intieligente romànu din Turd'a sî din giuru ; ba amu sentî cea mai viua bucuria, déca amu avé cunoscintia, cumca intieligintii nostri din locu sî din apropiare se servescu câtu mai desu de bibliotec'a societâtiei nóstre, in carea se afla unele opuri dintre cele mai pretióse dela autorii nostri clasici vechi sî noi ; sî cumca dómn'a Emili'a Ratiu, cârei'a i-amu incredintiatu ingrigirea sî pastrarea bibliotecei, aru fi refusatu cui-va vre-o carte din bibliotec'a societâtiei, acést'a nu o credemu.

Cass'a sî socótele societâtiei se afla asisderea in ordine ; venitulu s'a intrebuintiatu totu-déun'a numai conformu scopului sî decisiunei societâtiei. Despre tóte aceste se póte convinge ori-cine din actele societâtiei. Cumca vre-un'a dintre dómnele comembre se fia cerutu sî intetitu cându-va — fâra succesu — aretarea socóteloru dela dómn'a cassiresa, nu scimu.

Acést'a este starea adeverata a societâtiei nóstre de lectura, despre carea dómn'a „O membra" afirma, ca se vede a-si dormí somnulu de mórte.

Ce se atinge de o organisatiune nóua sî formale a societâtiei, binevoiésca dómn'a „O membra" a ne face cunoscute ideile domniei sele sî a ne propune unu proiectu de statute, sî, intru câtu aceste voru promite unu resultatu mai fericitu, — ceea ce sperâmu, — le vomu adoptá cu promtitudine.

Câtu pentru alte espressiuni neobjective, in cari „epistol'a deschisa" din cestiune esceléza mai pre susu de tóte, on. publicu impartialu le va reduce la adeverat'a loru valóre.

De altmintrea, dómn'a „O membra" nu póte sa aiba nici o causa pentru a se ascunde la spatele onorabilei redactiuni ; deci binevoiésca a avé coragiulu opiniuniloru sele, sî a nu se teme de „poterea dictatorica" — precum se esprime d-sea — a dómnei vice presiedinta.

Carolin'a **Muresianu.**

Catalin'a **Ratiu.**

Sibotu, in 5 Sept. 1873.

Dle redactoru ! Vineri in 31 Aug. a repausatu preotulu nostru localu Avramu Viorelu dupa scurte suferintie in etate de 80 ani, lasandu pre fiii sei in o stare nu pré démna de invidiatu. Parintele numitu a inceputu activitatea sea publica mai intâiu cá notariu comunalu, dara in anulu 1831 a trecutu in statulu preotiescu fiindu putienu tempu sub fericitulu episcopu Vas. Mog'a protopresbiteru substitutu in Oresthie. Sub densulu s'a cladítu in Sibotu biseric'a cea pompósa. Adunandu-si o avere considerabila prim'a lui ingrigire a fostu, a dá copiiloru sei o crescere cuviinciósa sî pentru realisarea acestui scopu laudabilu nu a crutiatu nici o ostenéla.

Inmormentarea acestui preotu vrednicu ne-a oferitu inse, dorere ! pre lânga tóta crescerea, ce a dat'o elu fiiloru sei, unu spectaculu tristu, care arunca o umbra nefavorabila asupr'a nemultiamitoriloru sei feciori sî e atâtu dejositória pentru statulu preotiescu, câtu sî trista pentru poporulu nostru din Sibotu.

Dupa ce s'a unsu corpulu in intielesulu canóneloru s. biserici cu untulu de lemnu prin preotulu localu p. Ioanu Arménu, fiiulu celu mai micu alu defunctului Michailu abiá dupa multa rogare s'a induplecatu a dá vestmintele necesarie pentru a se imbracá defunctulu. O procedere destulu de culpabila din partea unui fiiu fatia cu unu parinte demnu !

Cându s'a unsu corpulu seu cu untulu de lemnu, s'a aflatu in capu o lovitura, care usioru se póte esplicá, câci repausatulu locuindu singuru in o casa voindu sa se scóle a cadiutu sî s'a lovitu de o mésa.

Ce face acum fiiulu celu mai mare alu defunctului, Ioane Viorelu, care de presentu e jude comunalu ? Folosindu-se de poterea oficiului seu sî voindu a-si resbuná asupr'a fratelui seu, cu care din diferite cause familiarie traiesce totu pre piciorу de bataie, cere dela magistratulu Orestiei o comissiune pentru esoperarea sectiunei sî suspicionandu pre fratele seu de ucigetoriu, se dice, ca aru fi facutu sî dispositiuni pentru arestarea fratelui seu Mihailu Viorelu. Spre a accelerá comissiunea a mersu insusi densulu in persóna la Oresthia.

Intr'aceea Mihaiu Viorelu sî nepotulu defunctului Nicolau Viorelu, teologu absolutu, oranduescu inmormentarea abiá dupa 20 óre sî la finea servitiului funebru sosesce sî comissiunea, inse operatiunea nu s'a facutu, pentru ca mediculu, onoratulu domnu Lészay, unu omu inteliginte convingendu-se despre adeverulu lucrului a aflatu ori ce sectiune de prisosu. Sî asiá remasitiele demnului preotu s'a astrucatu lânga altariulu bisericei la 6 óre sér'a.

Dintre preoti a fostu numai par. Ioanu Armianu preotulu localu sî par. Ios. Calimanu din Seracseu, dara nu unu numeru cuviinciosu de 7—12 preoti, dupa cum ne amu indatinatu a vedé la inmormentarea preotiloru sî se-lu duca in biserica la sarutare dupa obiceiulu bisericei. Aceste suntu la famili'a Viorelu de prisosu.

Din famili'a defunctului numai ficele Mari'a sî Ann'a a petrecutu remasitiele la mormentu, iéra fii sei din iubire pré mare au remasu acasa, unulu petrecendu-si cu comisiunea, altulu padiendu cass'a, cá cându inmormentarea unui parinte aru fi unu lucru ce nu atinge onórea fiiloru sei !

Frumosu tributu de recunoscintia pentru atâte sacrificie !

De vre-o pomana, carea se indatinéza a se face dupa fia-care, cu atâtu mai vertosu dupa unu preotu demnu sî avutu, nici vorba nu a fostu. Se póte acést'a, pentru ca feciorii repausatului suntu ómeni liberali sî mai pre susu de ori ce superstitiune, inse fia siguri, ca liberalismulu loru la o astfeliu de ocasiune insemnata nu a adausu nimic'a la reputatiunea densiloru, pentru ca si-au aretatu numai nemultiemirea sî nerecunoscintia câtra demnulu loru parinte. Nu pomana cá atare, ci reverinti'a fiiloru câtra memori'a repausatului parinte prin acést'a a asceptatu ori sî care omu cu simtiu bunu dela generositatea domniloru Vioresci.

Acest'a e tristulu sfersîtu alu unui preotu demnu sî avutu, care s'a ostenitu pentru crescerea fiiloru sei mai multu cá ori-care altulu. Si domnii Vioresci pretindu a fi cei dintâiu români din Sibotu sî scaunulu Orestiei ! Óre nu erá mai bine a aduná comóra in ceriu, decâtu avere pentru unii fii nemultiemitori ?

Unulu dintre cei presenti
la inmormentare.

Comitetulu incendiatiloru din Husi sî Falciu.

Judetiulu Fâlciu este veduvu de ambele sele orasie. Husii sî Fâlciulu nu suntu astadi decâtu dóue mari ruini. Munc'a a multoru generatiuni, economiele familieloru, depositele comerciului, fructele sî ateliele industriei, tóte in câte-va óre s'au mistuitu de foculu grozavu.

Pagubele se calcula nu cu miile ci cu miliónele. Populatiuni intregi suntu astadi reduse la starea de cersitoria, lipsite fiindu de chiaru de pânea tóte dilele.

Voru trebuí multi ani, multa fortia, multa munca, sî mai alesu multu sprigînu din partea tierei intregi, pentru cá aceste nenorocite orasie sa póta reveni in starea loru de mai inainte.

In fati'a acestei mari calamitâti, subscrisii proprietari Falcieni, fâra deosebire de partitu, sî intruniti prin singurulu simtiementu, acelu alu compatimirei câtra aprópele nostru, ne-amu constituitu in comitetu, pentru a vení in ajutoriulu conjudetieniloru nostri, parte prin propriele nóstre midilóce, parte prin resultatulu apelului ce facemu la inim'a generósa, la caritatea locuitoriloru din tóte provinciele române, libere séu supuse.

In tóte luptele nationale vechi sî nóue, judetiulu Fâlciu n'a remasu nici odata in urm'a nici unui altu judetiu din Romani'a. Religiunea stramosiésca, nationalitatea sî independinti'a romanésca au gasitu pururea aperatori energici in orasiele sî satele nóstre ; si nu odata paginele istoriei nóstre s'au umplutu cu descrierea lupteloru sî sacrificieloru fiiloru Falciului sî Tigheciului intrunite.

Populatiunile nóstre suntu dara in dreptu de a se adresá sî ele, in nenorocirea loru, la patriotismulu sî la generositatea tierei.

In numele orasieloru Husii sî Fálciu, in numele a sute de familii care dreptu acoperisiu nu au astadi decâtu bolt'a cerésca, care mâne voru fi espuse la intemperiele iernei ce se apropia, comitetulu se adreséza la tóte clasele societâtiei române, fâra deosebire de positiune sî de partitu politicu, sî le cere spriginulu patriotismului loru, obolulu caritâtiei loru. Ne adresâmu sî la miile de straini fâra deosebire de natiunalitate si de religiune, carii au gasitu ospitalitate in pamentulu nostru, carii la umbr'a legiloru sî a moravuriloru blande ale natiunei române si-au vediutu prosperându munc'a sî capitalurile si-i rugâmu sa via in ajútoriulu a dóue orasie, care nici odata din ur'a câtra strainulu pacinicu n'au facutu o virtute cetatienésca.

Comitetulu va primí cu cea mai mare recunoscintia atâtu darurile generóse ale bogatului, câtu sî obolulu seracului compatimitoriu; sî, crediendu ca acestu apelu va gasí unu spriginu caldurosu dela acei care suntu inainte-mergetori sî luminatorii opiniunei publice sî a nobileloru simtiri, punemu intreprinderea nóstra sub scutulu pressei, fâra deosebire de drapelu politicu. Rogâmu pre dnii redactori ai tuturoru diuarieloru din Romani'a libera sî de preste Carpati, sa binevoiésca a dá, in organele loru, unu locu acestui apelu, sî a deschide liste de subscriptiuni.

Sumele adunate impreuna cu listele de subscriptiuni, se voru adresá prin posta la Husi la adres'a dlui Ioanu Mârz'a, cassieriulu comitetului.

Aceste sume se voru imparti de comitetu intre cei mai nevoiesi si mai cu grele familii, sî acést'a in chipulu celu mai nepertinitoriu.

Atâtu numele d-loru subscriitori, câtu sî sumele subscrise, nu mai putienu sî intrebuintiarea acestor'a, se voru aduce la cunoscinti'a publica prin anume imprimate, care la tempu sî treptatu se voru comunicá tuturoru organeloru de publicitate din Romani'a libera sî de preste Carpati.

(Membrii comitetului): M. Cogalnicénu, Colonelulu N. Iamanid, D. Castroeanu, I. Mârz'a, A. Negruzzi, Pentelei Andreescu, C. Corbu.

Acésta redactiune róga pre persónele care aru binevoí sa vina in ajutoriulu nefericitiloru incendiati a depune la tipografia sumele ce aru voí sa ofere subscriindu in list'a originala de biroulu ei. Numele generosiloru ajutatori se voru publicá la fine dimpreuna cu cuitanti'a ce se va primí dela membrii comitetului dupa spedarea baniloru.

„Cur. de Iassi.“

Varietâti.

⁂ **Tergulu Sabiiului de tómna** ce avù locu din caus'a Duminecei a dóu'a dî in 3/15 Septemvre a fostu ce-va mai cercetatu cá celu premergatoriu. Desfacerea cea mai buna au avut'o la tóta intemplarea cerealele sî dupa aceste lucrurile cari suntu de neaperata trebuintia in casa. — Peile de vita (crude) dupa cualitatea loru s'au vendutu cu 45 fl. 38 fl. 34 fl. pâna la 20 fl., peile de óia au fostu la inceputu cu 1 fl. 25 xr. pâna 1 fl. 30 xr. pre urma 1 fl. bucat'a; maj'a de seu próspetu de vita 16 fl., uscatu 20 fl.; sapunulu 24 fl.; lumini de seu 32 fl.; cânep'a 15—18 fl.; inulu dupa cualitate 40—50 fl.; ocau'a de lâna 1 fl. mai ordinaria 75 xr.; slanin'a maj'a 32—38 fl.; spirtulu 85 xr. de gradu.

Tergulu de vite ce a premersu acestui de producte a fostu binisioru cercetatu. Importulu a fostu relativu mai mare cá vendiarea. Oile au avutu cautarea cea mai buna. Boi s'a vendutu 1159 pretiulu a variatu intre 180—350 fl. parechi'a. Vaci s'au vendutu 331 cu pretiulu de 40—100 fl. de capu. Bibole 134 cu pretiulu de 50—110 fl. oi 1734 a 5—11 fl. (mare parte pentru Ungari'a.) Porci de ce-va cualitate mai insemnata nu au fostu. Cai de rasa nobila nu s'au vendutu, ci numai rasa locale, cu totulu 443 capete. O parechia de cai buni de trasura camu dela 200 pâna la 480 fl. au fostu sî cu 3 fl. de capu.

⁂ **Intemplâri dela tergu.** Unu israelitu care are numai o mâna a furatu din o pravalia o bucata de stofa in pretiu de 40 fl. Mantéu'a cea mare cu carea erá imbracatu in puterea caldurei a atrasu atentiunea asuprai si l'a tradatu, pentru care lucru a sî fostu arestatu, dara cugetându póte ca nu se póte aclimatisá cu aierulu din nóu'a sea locuintia, la ocasiune binevenita s'a facutu nevediutu, séu dupa cum dîce lumea a fugitu din prinsóre.

⁂ (**Informatiune**). In prim'a Sept. a. c. s'a tienutu in Blasiu o conferintia in caus'a consultârei despre o administratiune priintiósa a fundatiunei **Siulutiane**, despre alu cârei resultatu publicâmu dupa „Gaz. Transilv.“ urmatóriele: „In urm'a convocatorieloru Prés. Sele a dlui Ioane **Vancea**, Archiepiscopu sî Metropolitu de Alb'a-Iuli'a, dto 26/14 Iuliu a. c. nr. 2093, adunandu-se in 1 Sept. conferinti'a compusa, conformu §-lui II din literile fundatiunali ale fericitului Metropolitu Alessandru St. **Siulutiu**, din capitulu metropolitanu sî din barbati mireni gr. cat. români dupa detaiat'a sî rigorós'a scrutare a stârei actuale a fundatiunei, si dupa esaminarea scrupulósa a ratiuniloru a aflatu, cumca starea fundatiunei la mórtea fericitului Metropolitu fundatoru, afara de pretiulu dominiului dela Springu, tienetoriu de fundatiune, a fostu 109,473 fl. 15 cr. v. a. iéra acum in 31 Aug. 1873, este 170,772 fl. 5 cr. v. a. prin urmare averea fundatiunei a crescutu sub administrarea corecta a ordinariatului sî capitulului metropolitanu in restempu de bani cu 60,803 fl. 90 cr. v. a. dî siése mii optu sute trei floreni sî 90 cr. — Ceea ce avemu onóre, conformu conclusului onor. conferintie de adi nr. XII, a aduce prin acést'a la cunoscinti'a publica, — Blasiu in 2 Sept. 1873. — Iuliu **Bardosi** si Simeonu **Popu Mateiu**, notarii conferintiei.“

⁂ „Albin'a“ ne spune ca a „triumfatu moral'a“ atribuindu si de siguru siesi resultatulu alegerei de Metropolitu. Dens'a 'si indrépta sî cifrele deputatiloru dupa cum aru fi fostu sa le aiba candidatii la metropolie iéra-si conformu moralei, se vede cu care a triumfatu, sî le pune asiá cum i vine mai bine. Afacere de gustu. Este fórte gentila inse in enararea celoru decurse in congresu câtu privesce verificârile deputatiloru, resignarea Archimandritului N. **Pope**'a sî actulu alegerei. Iéra afacere de gustu, va dice cine-va, mai alesu cându acelui cine-va i este cunoscutu gustulu „Albinei“. „Verba volant scripta manent“, ceea ce noi amu traduce: ca vorbele Albinei, morale cum suntu ele, sbóra, dara faptele intemplate remânu. Sî cá sa nu créda cine-va ca noi facemu iéra vre-o ironia cu sor'a nóstra i aducemu numai atât'a aminte, ca dens'a dîcea odata ca óre cine ni-a vendutu drepturile; are sa fia mai pre susu de confessiuni, câci aceste suntu o nimic'a tóta; ca aru dorí cá românii sa fia divisati in diece confessiuni pentru emulatiune; ca dens'a este pentru passivitate; pentru passivitate in aliantia cu stâng'a magiara; este pentru activitate cu passivitate etc. etc.; ca „stapânii“ suntu ceea si ceea; ca ni-a spusu inainte cu siepte ani ca in vér'a acést'a n'are sa plóua, sî numai cei rei simtitori n'au crediutu, si iérasi etc. etc. — sî cu tóte aceste, dovéda congresulu, drepturile care ni li-au sciutu cascigá cei competenti nu-su perdute (de nu s'aru perde acum); confessiunile esista, si dóue ni'su pré multe, dara nu diece; passivitatea, ori de ce colóre, a impedecatu naturalmente tóta activitatea spre binele nostru sî „stapânii“ au remasu totu ce au fostu, pentru ca ei sciu ce va sa dica sî injuraturile sî moralea cea din „Albin'a“. Déca aru fi cu placere noi inca suntemu gat'a a dá rapórte detaiate despre congresu, din cari, suntemu pré deplinu incredintiati ca se va convinge ori-care cetitoriu, ca moral'a a triumfatu. Dara sciti domniloru! moral'a, cá sa triumfeze, bagu séma asiá e renduita, mai intâiu are sa tréca pre la Ann'a, Caiiaf'a, sa fia maltratata de ómeni slabi de spiritu, sa intre la Pilatu in pretoriu sî in fine sa fia restignita pre cruce, sî apoi sa triumfeze! Cu tóte aceste inse ea a triumfatu!

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni invetiatoresci la scól'a româna gr. or. din comun'a Ludosiu protopopiatulu Mercurei se deschide concursu.

Salariulu impreunatu de acestu postu este 200 fl. v. a. care se platesce din alodiulu comunei in rate trilunarie decursive.

Doritorii de a ocupá acestu postu au de a-si asterne cererile loru pâna in 20 Septembre a. c. st. v. la subsemnatulu, si au a documentá: ca suntu români de legea gr. or.; au absolvatu studiele pedagogice seu teologice; déca au mai functiunatu séu nu cá invetiatoriu; sî in fine, ca au o purtare morale nepatata.

Mercurea 27 Augustu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu **Drocu**,
adm. prot.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului de capelanu lânga betrânulu sî morbosulu parochu din Gaunós'a, Ciulpezu si Cutinu, la cererea acestui'a aprobata din partea pré venerabilului consistoriu archidiecesanu cu datulu 3 Maiu nr. cons. 431, — se escrie concursu pâna in 30 Sept.

Emolumentele suntu: din tóte venitele parochiei de a 3-a clasa jumetate.

Doritorii de a ocupá acestu postu 'si voru asterne petitiunile loru instruate in sensulu Statutului organicu la subscrisulu pâna la terminulu de susu.

De-va 3 Septembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu, sî cu comitetulu respectivu.

Ioanu **Papiu**,
protop. gr. or.

(1—3)

Concursu.

Pentru postulu de invetiatoriu in comun'a **Sinc'a nóua** se escrie concursu.

Salariulu invetiatoriului este 250 fl., cortelu liberu sî lemnele necesarie.

Dela concurenti se cere cá sa fia clerici séu pedagogi absoluti séu celu putienu sa aiba **patru** clase gimnasiale sî sa scia cantârile sî tipiculu cá sa póta tiené stran'a in biserica in dumineci sî serbatori.

Concurentii au a-si asterne cererile loru scrise cu mân'a loru propria sî instruite conformu statut. org. la presiedintele subscrisului comitetu parochiale pâna in 30 Septembre a. c.

Sinc'a nóua 20 Augustu 1873.

Comitetulu parochiale.
prin Ioanu **Scurtu**
Parochu.

1—3

Publicatiune.

In 24 Septembre anulu curentu st. n. dela 10 óre antemeridiane incependu, se va dá in cancelari'a comunei Gura-riului pre calea licitatiunei in arenda pre tempu de trei ani sî adeca: dela 1 Ianuariu 1874 pâna la ultimulu Decembre 1877. urmatórele regale resp. proprietâti a comunei Gurariului:

1. Dreptulu de cârcimaritu pre I-mulu cuartalu, cu pretiulu strigârei 700 fl.
2. Dreptulu de cârcimaritu pre II-le cuartalu, cu pretiulu strigârei 1200 fl.
3. Dreptulu de cârcimaritu pre III-le cuartalu, cu pretiulu strigârei 600 fl.
4. Mór'a din susu in comuna cu pretiulu strigârei 500 fl.
5. Mór'a din josu in comuna cu pretiulu strigârei 600 fl.
6. Pasiunea din muntele Cindrelu cu pretiulu strigârei 600 fl.
7. Pasiunea din muntele Nicolesci, cu pretiulu strigârei 400 fl.
8. Pasiunea din muntele Geusiór'a-mare, cu pretiulu strigârei 250 fl.
9. Pasiunea din muntele Foltea, cu pretiulu strigârei 300.

Doritorii de a luá in arenda aceste regale voru binevoí a se infatisiá la dîu'a sî ór'a anumita in cancelari'a comunei Gura-riului sî a depune cá vadiu 10% dupa sum'a eschiamatória.

Arendatorele va avé a depune apoi in terminu de 8 dile dela dîu'a licitatiunei cautiunea prescrisa, câci la din contra se va escrie pre lânga perderea vadiului depusu pre spesele negligentului o alta licitatiune.

Cele-lalte conditiuni de licitatiune se potu vedé atâtu in cancelari'a acestui inspectoratu, câtu sî in cancelari'a comunala din Gura-riului.

Sabiiu in 8 Augustu 1873.

Inspectoratulu cercuale.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cătra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 74 ANULU XXI.

Sabiiu, in 13|25 Septemvre 1873.

Fói'a oficiale „Bud'a-Pesti-Közlöny" din 20 l. c. spune ca in 17 l. c. a fostu primita deputatiunea congresului nostru natiunalu-bisericescu in audientia la Majestatea Sea. Majestatea Sea s'a induratu pré gratiosu a respunde la cuventarea plina de omagiu a conducetoriului deputatiunei, P. Archimandritu si Vicariu episcopescu Mironu Romanu in urmatórele cuvinte:

„Primescu gratiosu omagiulu congresului gr. or. românu pentru Ungari'a si Transilvani'a si ii respundu cu salutare amicabile. Decisulu meu in privinti'a alegerei Metropolitului 'lu ve-ti aflá prin regimulu meu ungurescu."

Din isvoru demnu de credintia aflâmu ca deputatii congresuali suntu din partea comisariului presiedinte convocati pre dominec'a urmatória la o siedintia. In legatura cu acest'a se speréza ca instalatiunea Metropolitului va fi câtu mai curendu.

Caletori'a regelui Victoru Emanuilu dà mai multu de lucru ultramontaniloru. O fóia de categori'a acést'a a cautatu de curendu mangaiere in aceea, ca in tómn'a trecuta s'a vorbitu multu si despre convenirea celoru trei imperati si cu tóte aceste resultatele acelea a fostu neinsemnate. Starea adeverata e prin acést'a, dupa cum se scrie din Berlinu, pusa in capu. Congresulu principiloru din Septemvre anulu trecutu a adusu o apropiere a acestoru trei cabinete séu mai bine a statoritu o intielegere favorabila pentru pacea lumei. Status quo in orientu a capetatu prin acést'a o garantia, carea e apretiuita si in Londonu.

Tóte aceste s'a adeveritu prin fapte si nu trebuie repetite. E notoricu, ca cele trei regimuri in desele evenimente ,nainte de a luá o positiune, mai cu séma in Europ'a orientala, in o cestiune politica, a staruitu a se intielege si a incungiurá câtu se póte ori-ce actiune separata. Acésta intielegere buna, pacifica si neamenintiatória pentru nici unu amicu alu pâcei a trebuitu se produca efectulu imbucuratoriu in tóte pârtile. Pentru incercârile clericaliloru, de a castigá pre cabinetulu din Vien'a pentru favorirea intrigeloru de restauratiune in Franci'a spre scopulu sciutu, fâra de aceea a aflatu cu greu unu terenu roditoriu.

Referintiele cele bune, restatorite in Septemvre 1872 intre Germani'a si Austri'a a facutu acele incercâri clericali fâra ori-ce prospectu. Visit'a regelui din Itali'a dà cea mai plausibila dovéda pentru acést'a si cine aru poté afirmá, ca visit'a de acum a regelui italianu asiá cum a urmatu mai totu in acela-'si tempu la curtile cele dóue s'aru fi implinitu si fâra de convenirea aceloru trei monarchi din nordu! Intr'atât'a visit'a de acum e quasi o suplinire a „intrevenirei din anulu trecutu", a cârei insemnatate despretiuita din o parte reu voitórie si supraficiala se aréta si aici destulu de chiaru.

Acest'a nice in Versailles, déca voru cugetá câtu-si de putienu, nu se póte trece cu vederea. Visit'a regelui din Itali'a e dealtmintrene resultatulu partiteloru germanofile in Itali'a si a ambasadorelui italianu in Berlinu, a contelui Launay, carele prevediendu bine desvoltarea politica a totu recomendatu in Rom'a caletori'a regelui. Alte consideratiuni potéu aduce cu sine o amanare, pâna ce tienut'a partiteloru francese cu influintia realisà hotarirea acést'a.

„Fr. Bltt."

Politic'a Italiei.

Sub titlulu de: Politic'a Italiei, diuariulu „Opinione" publica articululu urmatoriu:

„Trebuie sa cunósca cine-va prea putienu afacerile nóstre si sa le judece cu o usiorintia de care adesea ne-a venitu esemple destule de preste Alpí, pentru a crede, cum facu nisce diuarie din Parisu, chiaru din cele cari ne suntu simpatice, ca Itali'a, prin caletori'a regelui, incepe o nóua politica.

„Déca este in Europ'a unu statu, a cârui politica sa fia comandata, prin conditiunile geografice si istorice, in asiá modu incâtu sa nu mai fie vre-o indoiela asupra-i, apoi de siguru ca este Itali'a.

„Desinteresarea acestui statu, relativu la conciste si dominatiune, este o conditiune care ii asicura o positiune de natura a serví de radimu ori cârui urmaresce mai multu o politica de concordia de câtu o politica de lupta.

„Acésta positiune a Italiei fusese intielésa, celu putienu in parte, de câtra guvernulu dlui Thiers. Ilustrului omu de statu, nu-i scapase din vedere ca Itali'a nu avé unu interesu mai mare si mai vitale de aperatu decâtu acel'a alu pâcei; inse ca, pentru dens'a, pacea erá neseparabile de respectulu libertâtiloru moderne.

„A crede ca, o ratiune, care de putieni ani a inceputu o revolutiune din cele mai cutezatóre, si care sustiene o lupta inevitabile cu capii reactiunei clericale, póte sa fie indiferenta la tentativele de restauratiune legitimista, si la sfortiele ce se facu pentru a pune din nou la moda pre burboni, monastirile si pre calugari, va se dîca a nu avé nici o notiune esacta despre inim'a umana si a necunósce esigentiele societâtiei moderne.

„Itali'a cu atât'a mai multu are a se armá contr'a politicei reactiunei, cu câtu póte prea bine sa recunósca consecintiele acestei politice. Déca s'aru poté chiaru sa nu le cunósca, apoi limbagiulu foiloru absolutiste din Franci'a nu aru intârdiá a-i aretá ca se insiéla.

„Cugetarea de resbunare este in fundulu tuturoru midilóceloru puse in lucrare de partisanii lui Henricu alu V., pentru a face proseliti causei monarchiei de dreptulu divinu. Acesti'a nu cauta sa se prefaca si aretu ca politic'a loru aru fi belicósa. Ei nu s'aru multiamí sa declare resbelu Germaniei, dara ei s'aru pune in hostilitate cu ideile moderne si cu institutiunile liberale.

„Tóta lumea simte ca acést'a este o nebunia, pentru ca, cu acésta politica, Franci'a se isolésa in unu modu nereparabile. Inse Itali'a are datoria, mai multa decâtu tóte cele-lalte poteri, de a rasipí ori ce ilusiune ce s'aru poté nasce despre adesiunea sea la nisce scopuri belicóse.

„Arangiamentele cu Germani'a si Austri'a nu potu sa dea locu nici o inchietudine, din causa ca ele n'au scopu de a sustiene o politica ambitiósa si de a provocá complicatiuni. Aceste arangiamente suntu o legatura cóntr'a torentului de resbele noi; ele suntu o garantia de pace.

„S'aru dîce totu asiá si despre nisce arangiamente cu Franci'a clericale? Déca partitulu clericalu, isolatu si slabu, nu incetédia de a face amenintiâri, ce aru fi déca aru avé si aliati? Guvernulu italianu aru fi óre fidelu propriei sele politice déca s'aru face complicele ureloru si scopuriloru din care Europ'a nu aru poté sa ascepte decâtu turburâri nóue si convulsiuni inca si mai violente? „Numai dorinti'a de a consolidá pacea refortiandu legaturile de amicitia intre trei puteri care, pentru cuvinte diferinte, dara tóte importante, au celu mai mare interesu a departá ori-ce pretestu de resbelu, numai acésta dorintia, dîcemu a facutu sa se nasca ide'a de caletoria a lui Victoru Emanuelu.

„Si trebuie sa fimu fericiti ca partitulu celu mare liberalu europénu a intielesu acésta numai de câtu. Caletori'a regelui este considerata pretutindeni cá unu triumfu si in acelasi tempu cá o garantia pentru acestu partitu, singurulu care, fiindu la cârm'a afaceriloru, póte sa dea pâcei o basa cu atâtu mai sicura cu câtu e mai larga. Liberalii din Franci'a nu se voru aretá mai putienu inteligenti. Cei ce erau partisanii politicei moderate a dlui Thiers, voru vedea neaperatu ca unu poternicu spriginu se da causei libertâtiei pacifice prin caletori'a unui rege care representa acésta libertate in Europ'a in modulu celu mai eminentu.

„Ómenii politici cari comitu erórea de a cautá forti'a loru in simtiemente prefacute séu reale, in demonstratiuni religiόse studiate si nu sincere, incepu a stringe fructulu amaru alu arborului ce au plantatu in Franci'a, in acésta tiéra a filosofiei si a revolutiunei. Proiectele loru se derâmu cá si castelele aeriane, si se vede claru vanitatea fortieloru ce-'si dau pentru a dá indareptu secolulu si a invelí Europ'a in unu resbelu din cele mai sângerόse si mai atroce, pentru ca aru pune in jocu tóte passiunile cele mai ardiende, afectiunile, dorintiele, traditiunile si tendintiele celoru dóue partite nereconciliabile.

„Nuova Roma" tiene scirea latîta, de multe foi, ca imperatulu Germaniei in tómn'a séu iérn'a acést'a va veni la Rom'a, celu putienu de pripita. Lucrulu sta asiá: Cându cercetà imperatulu Germaniei pre princes'a Margarete in vér'a acést'a in Schwalbach, si-a esprimatu dorinti'a de a vedé pre regele Italiei câtu de curendu in Berlinu, la care response princes'a, ca si Victoru Emanuelu s'aru bucurá asemene, de alu vedé pre densulu in Rom'a. Imperatulu reflectà, ca densulu aru cercetá bucurosu pre regele Italiei in capital'a sea. Victoru Emanuilu nu va intrelasá, de a aduce imperatului aminte acésta promissiune si se spereza, ca acest'a 'si va tiené cuventulu, inse lucru nu e mai chiaru.

„Fr. Bl."

Ce-va mai multa lumina.

(Urmare.)

In capitulu alu optelea vorbindu Lamarmor'a multe despre epoch'a dupa campani'a dela Crimea vine iérasi la alianti'a defensiva si ofensiva intre Prussi'a si Itali'a. E interesantu a urmarí depesiele schimbate intre Barral si Govone din septamân'a din urma inainte de incheierea aliantiei. Barral telegraféza in 1 Aprilie 1866: „Bismark din ce in ce e mai perplesu pentru unu „casus belli"; resbelulu in momentu e neverosimitu." Govone scrie in diu'a urmatóre: „Armat'a inca nu e pentru unu resbelu contr'a Austriei, armat'a Austriei are inca multe simpathii." In 5 se insenina ceriulu pentru ambii italiani. Diplomatulu Barral telegraféza, ca Bismark are sperantia, ca vomu poté incepe resbelulu câtra inceputulu lui Maiu si dejá in diu'a urmatóre aduce militariulu Govone la discussiune lucruri mai detaiate. „100,000 armati póte se mobileze Prussi'a; acesti'a trecendu prin Bavari'a voru poté face deasupr'a riului Linz câtra Vien'a o diversiune si a dá mân'a cu armat'a italiana." „Tóte aceste" adause Bismark espressivu, „déca se va invoí Franci'a". In 7 se aduna noi nuori. Barral telegraféza: „Bismark 'mi dîse ieri cu o iritatiune estraordinaria, ca intrég'a diplomatia prussiaca lucra contr'a planuriloru sele de resbelu." Premierulu in mani'a sea nu crutià nice pre Bernstorff, nice pre Goltz, nice pre Usedom, déca cum-va Barral a intielesu bine. Asupr'a celui din urma inca se planse la Govone, asupr'a lui Govone la Barral si asupr'a lui Govone si Barral la ambasadorulu francesu. „Unu raru monstru de diplomatu (diplomatico maniaco)" strigà Govone in o epistola a sea! In fine, in 8 Aprilie, alianti'a secreta vine la o incheiere regulata.

In capitululu alu nóuelea se plange Lamarmor'a asupr'a incercârei facute nu odata din partea Prussiei, de a sterge unele lucruri mici, inse insemnate din alianti'a ce erá sa se incheie.

In unu telegramu din 10 Aprile 1866 amintesce Baral, ca ambasadorulu Austriei in Berlinu a inmanuatu contelui de Bismark copi'a unei note, in carea Austri'a 'si esprima dorinti'a, ca Prussi'a 'si va retrage unele mandate de armare, pre cându Austri'a esigurà, ca ea din parte-i nu are trebuintia de a pasì la desarmare, fiindu ca nu a armatu inca de locu. „Dlu de Bismark“ scrie Barral, „e furiosu asupr'a acestei sommatiuni sì o privesce de o impertinentia. Situatiunea e prin acestu casu nou intrevenitu inasprita. Dejá in dìu'a urmatória, completéza Barral pre cale telegrafica cuprinsulu notei austriace prin aceea, ca in trens'a se afla sì dicerea : Déca Prussi'a nu desarméza, Austri'a nu póte remané indiferenta. Regele e esacerbatu asupr'a acestui ultimatu, de aceea siancele pentru erumperea unui resbelu a crescutu. Totu in acea dì telegraféza Barral, ca originalulu tractatului reciprocu e pre cale sì Bismark doresce o ratificatiune rapede. Din cele ce a urmatu resulta, ca Bismark a respinsu projectulu de conciliare facutu din partea lui de Pfordten sì asemenea a voitu sa respinga sì desarmarea ceruta de Austri'a, cu tóte ca press'a din Berlinu se incercá a dá notei austriace o interpretare mai usióra. La intrebarea lui Lamarmor'a asupr'a armâriloru din partea Prussiei sì asupr'a aliatului ei eventualu, Barral telegrafà in 15 Aprile, ca Austri'a a datu Bavariei de scire, ca 'si va retrage trupele indata ce Prussi'a va desarmá in acela'si tempu. Domnulu de Pfordten medilocí acestu anunciu Berlinului sì Barral crediendu pre unu momentu la o aplanare pacifica svatuí pre Lamarmor'a, sa nu pré grabésca cu pregatirile militarie. Cestu din urma face lui Barral cunoscutu, ca ratificatiunea tractatului incheiatu cu Prussi'a prin regele Victoru Emanuilu e implinita sì amintesce totu odata, ca elu a facutu imputâri contelui Usedom, pentru ca elu a datu de scire la Berlinu, ca Itali'a negotiéza cu Austri'a. In 19 anuncia Barral, ca verosimilu Austri'a va luá initiativ'a la retragerea trupeloru, „Bismark e fórte nemultiamitu cu schimbarea pacifica ce pare a luá conflictulu“ e finea acelei lungi depesie.

Cându a pronunciatu Austri'a intentiunea sea preventória in acea directiune, conveni Barral cu Bismark.

Elu telegrafà despre acést'a : „Domnulu de Bismark 'mi dìse, ca e cu greu a respinge in casulu acest'a, inse se va tiené pasu egalu cu miscârile trupeloru austriace. Déca se va invoi regele, noi ne vomu tiené caii sì acésta mesura o vomu motivá-o prin aceea, ca in organisatiunea ambeloru armate e o diferintia“. La acést'a adauge Barral : Impressiunea, ce a primit'o elu sì Govone, e aceea, ca Bismark „se simte fórte amagitu“ prin motiunea preventória a Austriei.

Capitululu alu diecelea pórta titul'a : „Austri'a sì Prussi'a primescu desarmarea sì statorescu terminulu inceperei pre 25 sì 26 Aprile.“ In acestu capitulu obvine o depesia a ambasadorelui italianu Azeglio in Londonu, care amintesce o scrisóre de a lui Lord Russel, dupa care avea sa se propuna in Vien'a, de-sì nu in modu oficiosu, din partea Angliei cederea Venetiei ca lordulu Clarendonu a datu instructiune ambasadoriloru Majestâtiei Sele, a lucrá in Vien'a pre cale sincera sì privata in directiunea acést'a. Acésta ostenéla i se parù lui Lamarmor'a intardìata, pentru ca ratificatiunile tractatului prusso-italianu a urmatu dejá in Berlinu.

Pre cându se credea, ca Austri'a sì Prussi'a in urma se voru impacá, Barral anuncia din Berlinu in 23 Aprile, ca ambasadorele Austriei de acolo aru fi dechiaratu ambasadorelui francesu, ca fatia cu contragerea de trupe italiane la Bologn'a sì Piacenza Austri'a se vede necessitata la mesuri preventive. Lamarmor'a 'lu aviséza, cá densulu se dechiare in modulu celu mai formalu, ca la nici unulu din amintitele locuri nu s'a facutu nici cea mai mica concentratiune de trupe, nici in altu locu, macaru ca Austri'a a chiamatu contingentele din 17 Aprile la arme. Intr'aceea asecurârile lui Lamarmor'a nu se credeau pretotindenea deplinu. Lamarmor'a 'si ia aerulu nevinovatiei vatemate sì in unu telegramu câtra Barral se plange, ca Austri'a in locu de a se desarmá, s'a pusu in 25 Aprile pre picioru de bataie. Barralu sa se informeze despre opiniunile cabinetului prussianu in acésta privintia. Elu concede in cartea sea, ca Austri'a a lucratu póte numai bona fide sì din eróre, afirma inse in o suflare, ca in Austri'a s'au fabricatu sciri false despre invasiuni garibaldiane, spre a avé unu pretestu de armare.

Pre tempulu acest'a cavalerulu Nigr'a cautá pre Napoleonu, dara vediù numai pre Drouin de Lhuys. Nigr'a scrie :

Opiniunea mea sì a lui Drouin de Lhuys merge intr'acolo, ca noi trebuie sa ne restringemu la constatarea armâriloru din partea Austriei. E de mare insemnatate, sì trebuie constatatu, ca Austri'a 'si chiama soldatii, pre cându noi stâmu in linisce. Déca Austri'a va luá initiativ'a, noi putemu comptá pre Franci'a sì pre opiniunea publica. Eu nu credu ca ne va atacá Austri'a, ci ea vré sa jóce cu noi comedi'a jucata cu atât'a desteritate in Berlinu, vrea sa ne constringa, sa desarmâmu sì se dechiarâmu simtiemintele nóstre pacifice, aretandu-se gat'a a face asemene inaintea nóstra. Sa nu umblâmu in acésta cursa.

Lamarmor'a respunde, ca nu póte ascunde dorerea causata prin acestu telegramu. Pre cându Austri'a prin astfeliu de tractare a comisu erórea ce a contribuitu mai multu la calamitâtile din 1866, pre cându e momentulu binevenitu, a face o otarire resoluta, pre atunci ni se recomandà dela Parisu sa stâmu pre locu, numindu acést'a ocasiune o cursa din partea Austriei.

Cu privire la opiniunea lui Napoleonu, Nigr'a telegraféza in 23 Aprile, ca aceea e : Regimulu italianu sa se restringa la aceea, sa constateze in o depesia circularia in modu formalu, inse fára emfasa, ca Austri'a a armatu in Veneti'a, pre cându noi nu amu armatu nimic'a. Acésta depesia avea sa arete faptele in modu precisu sì esactu. Imperatorele sfatuesce sa nu armâmu, cá Austri'a sa devina nedrépta. Despre o lupta a garibaldianiloru la Rovigo doresce sa fiu informatu.

Cá tievile unui tubu iésa unu evenimentu din altulu. Capitululu unusprediece contiene unu „zikzak“ de telegrame si depesie din Parisu Florenti'a sì Berlinu, din care unulu e publicatu dejá in cartea verde. Resultatulu e dechiaratiunea Italiei, ca ea va pasì la mobilisare, la carea, cum observa Lamarmor'a, o constringu nu numai armârile Austriei motivate in o nota Mensdorff — Pouillyana, ci sì siovairile Prussiei, sì nesiguritatea binevoitória a Franciei. „Acést'a ne impune necessitatea, a armá singuri sì pre comptulu nostru propriu.“ Nota circularia a lui Lamarmor'a despre armârile intreprinse pentru securitatea Italiei causà pre partea Angliei multu necasu, precum facù sì ambasadorele anglesu in Florenti'a diverse observâri iritate asupr'a tienutei Italiei. Din o telegrama a lui Azeglio din Londonu se vede chiaru, ca ministrulu de esterne alu Angliei, Lordulu Clarendonu a aflatu mesurile preventive militarie ale Austriei fatia cu missiunea lui Govone sì multele faime nedemintite deplinu esplicabile. Póte sa créda Angli'a seriosu, ca Austri'a in medilocului atâtoru perplesitâti va tinde a atacá intâiu pre Itali'a ? Lamarmor'a trece preste acésta intrebare ironica cu sirulu : In Londonu a fostu plini de mania (colera) contr'a nóstra, in Parisu a fostu ómenii nemultiamiti cu noi sì adusi din conceptu in urm'a resolutiunei nóstre.

Cavalerulu Nigr'a telegraféza, ca principele Metternich a dechiaratu la intrebarea lui Drovin de Lhuys, ca Austri'a s'a ingrigitu de unu atacu din partea Italiei. Celu din urma sa f dechiaratu, ca in Franci'a se scie bine, ca Itali'a nu va face inceputulu, dupa acést'a cerù Metternich garantia dela Franci'a, Drouin de Lhuys se marginì intr'aceea a repetì asecurarea memorata. In 30 Aprilie anuncie Nigr'a, ca Napoleonu compatimesce pre Itali'a ca arméza, densulu (Nigr'a) a dechiaratu lui Drouin de Lhuys, ca Itali'a trebuie sa se provéda in lipsa de granitie militarie, ca la a. 1859 ea a fostu, carea a atacatu intâiu. Ministrulu francesu a reflectatu, ca Austri'a a dechiaratu formalu ca nu voiesce sa atace Itali'a.

Urméza trei telegrame ale contelui Pulig'a, care erá representante provisoriu alu Italiei. Dupa aceste Bismark a observatu ca Austri'a nu numai in Veneti'a, dara pretotindene 'si duplica armârile, ca domnulu de Werther a dechiaratu, ca Prussi'a privesce esistinti'a Italiei de necesaria pentru ecuilibrulu europénu sì de aceea nu póte privì o atacare a Italiei cu indiferintismu, ca Bismark va conferí cu regele pentru mesuri de aperare mai estinse. Mensdorff Pouilly sa fi persistatu in aceea, ca caus'a armâriloru inmultite se póte derivá din impartasirile precise capetate din Itali'a ; de aceea Prussi'a n'a vrutu sa desarmedie.

Napoleonu 'si esprimá numai displacerea penarmârile Italiei, dara nu ajutá se iésa din acésta stremtóre. Acést'a se vede din cuvintele adresate lui Nigr'a : „C'etait bien la peine de me demander conseil, pour faire tout le contraire de ce que je conseillais. Sa nu se precipite nimicu ! —

Capitululu doisprediece pórta titululu :

„Prussi'a afirma ca nu e obligata prin tractatu, a dechiará Austriei resbelulu, déca va erumpe resbelulu in Austri'a. Din actele sì epistólele aci pritórie produce Lamarmor'a o scire telegrafica din 2 Maiu 1866 dela generalulu Govone, carea accentua asertiunea lui Bismark, ca intarirea armatei e primita in principiu. In consiliulu generariloru dorinti'a a fostu, a cumperá 50,00 cai pentru artileria sì munitiune sì a pune cavaleri'a de reserva pre picioru, pre cându regele voiesce armarea in modu mai incetu. Hotarirea finala va urmá in dóue pâna in trei dìle. Densulu (Nigr'a) a spusu lui Bismark ca dupa ce Austri'a va fi celu multu in o luna pregatita, nu aru fi mai bine sa se acomodeze Prussi'a dupa acest'a sì e densulu (Bismark) gat'a a dechierá Austriei resbelulu in intielesulu aliantiei, déca Austri'a va dechiará Italiei resbelulu. Bismark a respunsu, ca regele nu atribue tractatului acésta intindere sì ca deobligamentulu dupa cuvinte nu e reciprocu. Nigr'a observà, ca se potu completá stipulatiunile sì sa se puna reciprocitate perfecta. Regele, dìse Bismark, nu voiesce acestu deobligamentu. Ministeriulu prussiacu crede ca impregiurârile voru aduce acésta eventualitate sì la unu casu de resbelu intre Austri'a sì Itali'a va participá. Elu m'a plenipotentiatu, se ve spunu acést'a, adaugendu, sa comptâmu pre poterea impregiurâriloru sì a intereseloru Prussiei. Nigr'a intréba pre Bismark, ca aplecata e Prussi'a se jertfí 5 milióne pentru Ungari'a. Nu cunóscemu nice ómenii nice tiér'a, elu e ingrigitu a dá pre nimic'a o asemene suma, mai alesu, cându formalitâtile minutióse ale regimului prussianu facu absolutu imposibilu aruncarea unei atari sume chiáru sì pentru unu lucru asiá momentuosu. —

Bismark tienù acést'a afacere de pré momentuósa, decâtu se nu o iee inca odata la discussiune cu regele. Inainte de a venì sér'a chiamà pre generalulu Govone, carele telegrafà dupa acésta convenire lui Lamarmor'a :

Chiemandu-me Bismark cu grab'a la sine 'mi dìse, ca densulu a propusu regelui acele dóue intrebari esprimate de mine ieri sér'a. 1. Ce aru face Prussi'a cându Itali'a aru atacá pre Austri'a ? 2. Ce aru face Prussi'a cându Austri'a aru atacá Itali'a ? Eu cu privire la a dóu'a intrebare a-si fi respunsu, ca Prussi'a aru incepe cérta cu Austri'a. Ce atinge intâi'a intrebare, regele sfatuesce sinceru pre Itali'a de a se retiené de ori-ce atacu. Eu intrebaiu pre Bismark, ca a facutu fatia cu armârile Prussiei vre-unu planu ? Bismark respunse, ca se va decide mâne in consiliulu ministriloru, regele inse a dìsu adì, ca toti din impregiurulu seu 'lu voru inculpá de tradatoriu de tiéra déca nu arméza. Cu privire la acést'a Bismark crede, ca mâne va signá ordinulu de mobilisatiune. La intrebarea mea, ca tiene densulu unu arangementu intre Prussi'a sì Austri'a, carea ne-aru isolá, de impossibilu, 'mi respunse, ca nici o concessiune din partea Austriei nu va desdauná pre Prussi'a pentru impossibilitatea unui arangementu. Cându Austri'a va face concessiuni, pre care absolutu nu le putemu respinge, atunci densulu ne va insciintiá la tempulu seu sì ca arangementulu nu va fi astfeliu, cá Itali'a sa stee singura in fati'a Austriei.

Acést'a erá starea lucruriloru in 2 Maiu in Berlinu. Contele Barral ajungendu acolo telegrafà in dìu'a aceea, ca nu e altu ce-va de facutu decâtu se asceptâmu respunsulu Austriei la not'a ultima a Prussiei, carea cere desarmarea sì restituirea statului quo. Acestu respunsu singuru va chiarificá situatiunea. Cu tóte aceste nici la casu cându Austri'a va respinge, nu credemu ca regele va demandá mobilisarea pre picioru de resbelu. Eu credu ca noi sa comptâmu mai multu pre noi sì pre Franci'a decâtu pre Prussi'a.

Inca in acea séra telegrafà Lamarmor'a lui Barral, cá acest'a sa spuna lui Bismark, ca Itali'a nu are intentiunea de a atacá pre Austri'a. La casulu unei agressiuni din partea Austriei contr'a Italiei deobléga o aliantia ofensiva sì defensiva pre Prussi'a, a incepe sì continuá ostilitâtile Déca deobligamintele nóstre câtra Prussi'a si politic'a ce o urmâmu, e caus'a agressiunei, atunci nu intielegu, ca cum se crede regele Prussiei liberu de ori-ce detorintia fatia cu Itali'a, nici aceea ca Prussi'a s'aru poté abate dela obligamintele unei aliantie defensive sì ofensive. Regimulu de aici predomnesce situatiunea sì e mai multu de temutu, ca Austri'a va duce lucrurile pâna la estremitate.

Acést'a i se vediù lui Lamarmor'a necesaria, pentru ca in Berlinu se temeau ca Itali'a va luá iniativ'a ostilitâtiloru, pre carea si-a reservat'o Prussi'a sì de carea erá atunci asiá gelósa.

(Va urmá.)

Asociatiunea generala (internationala) de educatiune

va tiené in acestu anu adunarea sea generala la Cassel (Germani'a) la 29—30 Sept. sî 1 Oct.

Cá membra a societâtiei sî plenipotent'a sea generala pentru romanime amu onóre a face cunoscutu dómneloru române ce aru dorí a asistá la acésta solemnitate de unu interesu atâtu de importantu ca ori-ce dama romàna póte aflá la Cassel pentru acea ocasiune cortelu gratuitu adresandu-se la D. S. Wiegand, librariu in acelu orasiu.

Tóte companiele de câi ferate germane — afara de Staatsbahn — dau cârti de transportu pentru Cassel sî indareptu cu pretiulu jumetate.

Serbârile asociatiunei se voru tiené la Wilhelmshöhe locu memorabilu prin captivitatea lui Napoleonu.

Disertatiuni asupr'a educatiunei copiiloru asupr'a culturei popóreloru asupr'a aridicârei femeiloru la nivelulu moralu essigiatu de civilisatiunea moderna voru fi numeróse sî tienute de ilustratiuni scientifice de diverse natiunalitâti.

Constanti'a de Dunc'a Schiau,
membra sî plenipotenta a Asociatiunei
generale (internatiunale) pentru
educatiune.

Loteri'a din Dev'a

avendu a se trage curendu, rogâmu pre toti dnii ce au losuri — neplatite suntu la 4000 — a ne spedá banii neintardiatu.

Totu odata comitetulu face cunoscutu ca, precum se vede chiaru pre losuri, numerele castigatórie se voru publicá prin diuariele romàne, deci ori-ce cerere de a se tramite pre la posessorii de losuri liste de numerele castigatórie voru remané fâra respunsu. Comitetulu nu póte luá asupra'si o corespundintia atâtu de intinsa sî de costisitórie.

Bucerdea-vinósa in 7 Sep. 1873.

Domnule radactoru! Fiindu ca pre 18 Sept. a. c. — póte — nu voiu fi de fatia la siedintiele conferintiei invetiatoresci, ce se voru tiené in tractulu Branului, spre desbaterea temeloru alese si propuse spre desbatere, deci pentru cá sa satisfacu sî eu baremu in câtu-va datorintiei mele, presentându-me spiritualmente in midiloculu confratiloru invetiatori, fie-mi permisu in pretiuitele colóne ale „Telgr. Rom.“ a-mi aretá parerea mea prin urmatórea recensiune asupr'a opsiorului intitulatu:

„Drepturile sî datorintiele civili pentru inve-
„tiacei scóleloru popularie confessionale din metro-
„poli'a româniloru greco-resariténa in Ungari'a sî
„Transilvani'a. Sibiiu in tipografi'a archidiecesana
1869.“

Dupa cum se vede din acésta titula, acestu opsioru e compusu anume: „pentru invetiaceî scóleloru poporale.“

De-sî acestu opsioru aru cere o recensiune cu totulu rigorósa; totusi eu nu-lu voiu luá din fóia in fóia cu deamaruntulu, ci voiu aruncá — deocamdata numai o privire fugitiva preste elu, din care fórte usioru se póte vedé déca parerea mea in asta privintia e sanatósa séu defectuósa, séu de totu gresita. —

Asiadara sa vedemu: Titul'a! la titula, domnulu autoru — anonimu — nu hotaresce mai precisu sî anume pentru care clasa a scóleloru poporale e compusu acestu opsioru. Eu sciu ca scólele poporale suntu mai de multe numiri, asiá d. e. scól'a poporale este:

a) fia-care scóla elementara prima,
b) fia-care scóla elementara secunda,
c) fia-care scóla triviala (cu III clase).
d) fia-care scóla centrala,
e) fia-care scóla cu patru clase asiá numita capitala séu normala.

Eu sub numele scóleloru poporale, intielegu pre tóte acestea. Acum in care din aceste clase sa se propuna acestu opsioru: „Drepturile sî datorintiele civili“? — Fiindca autorele nu numesce clas'a pentru care e compusu; asiadara trebuie sa se propuna in tóte clasele, incependu dela clas'a IV-a pâna chiaru in I-a; séu din I-a pâna in a IV-a. Asiá aru fi sa fie sî sa intielegemu, inse nu se póte, pentru ca: a) a se luá in o clasa totu meterialulu acest'a, fâra scadere mare a altei pârti de invetiamentu e imposibilu sî b) pentru ca materi'a nu e impartita dupa clase. — Ei — acest'a nu e lucru greu! Invetiatoriulu usioru, fórte usioru póte impartí materi'a din ori care manualu, dupa cum afla de bine sî corespundietoriu; asiá este! — Déca ne-amu oprí aici; inse acum se nasce alta intrebare dela care — potemu dice — depinde totulu.

E intrebare asiadara ca: bunu, potrivitu sî corespundietoriu este acestu opsioru de a se propune in scólele poporale? La acésta intrebare nu me voiu grabí cu respunsulu, cí mai multu sî mai bine voiu nesuì intr'acolo, cá: respunsulu vrendu-ne vrendu, sa resulte singuru de sine; acestu respunsu apoi 'lu tienu eu a fi celu mai bunu sî mai potrivitu. Aici 'mi póte cine-va reflectá, ca: respunsulu va resultá — esí, — dupa cum se va face desbaterea; — cu totu dreptulu asiá este! Inse eu intielegu desbaterea: numai sî numai dupa principiele pedagogice. Deci câtu voiu poté sî me voiu pricepe la lucru, me voiu tiené strensu de acelea principii, sî apoi sum convinsu ca sî respunsulu 'si va avé resonulu seu. — Inainte de a intrá in launtrulu acestui opsioru spre desbatere, trebuie sa aretâmu principiele pedagogice, cari suntu basate pre cele mai perfecte legi, adeca: pre legile naturei. Apoi dupa parerea mea, acelea nu potu fi altele decâtu ca: ori care compunetoriu de cârti scolastice, precum sî ori care invetiatoriu, cá propunetoriu alu aceloru opuri, trebuie sa pasésca treptuatu; adeca: dela micu, la mai mare; dela putienu la mai multu; dela aprópe, la mai departe: dela usioru la mai greu; dela cunoscutu, la mai putienu cunoscutu; dela simplu, la compusu; dela concretu, la abstrasu; etc. etc. Indata ce unu manualu scolasticu, nu e asiediatu dupa acésta sistema; — nu e bunu.

Eu totu-déun'a amu avutu, amu sî voiu avé aceste péincipii inaintea ochiloru. Iéta dara, in putieni termini, bas'a pre care amu eu-sa me radiemu atâtu in acésta, câtu cu ocasiunea ori câroru scrieri scolastice.

Objectu.

Acum sa intrâmu putienu in launtrulu opsiorului. Iéta la pagin'a 3, indata si aflâmu conceptulu abstrasu „dreptu.“ Mai departe, aflâmu alta intrebare compusa: „ce este dreptulu privatu sî ce este dreptulu publicu?“ Aici are invetiatoriulu sa se ocupe mai multu cu esplicarea concepteloru abstrase sî a cuvinteloru necunoscute sî greu de intielesu, decâtu cu insusi objectulu. Acum ce sa facu? sa citezu mai multe concepte abstrase? mai multe cuvinte necunoscute? mai multe intrebâri ne potrivite? mai multe respunsuri ne intielese? mai multe constructiuni, la cari se recere o judecata profunda? etc. etc.

Ba! nu! eu aflu de totu superfluu, a mai citá; câci vrendu cine-va a se folosí de citatiuni, va trebuì se decopieze mai intregu opsiorulu acest'a. Dara totusi sa audimu inca putieni termini, apoi destulu; auditi: „dreptu“, „privatu“, „civilu“, „objectu“, „publicu“, „dreptu realu“, „adoptiune“, „validu“, „dreptu de eredire“, „erede substituitu“, „statu“ „problema“ „contributiune“, „administratiune“, „financiare“, „regimu“ „legislatiune judiciara“, „abusu“, „constitutiune“, „principii“, apoi: „Transgressiuni politiene“ etc. etc. etc.

(Va urmá)

Din tiér'a Oltului 6 Septembre 1873.

Domnule redactoru! Din caus'a celoru petrecute la alegerea deputatului clericalu in cerculu Fagarasiului pentru congresulu electivu, dlu invetiatoriu I. D. Petrascu s'a pusu sî a scrisu lungi articuli in Telegrafulu rom. cu scopu de a combate o corespundintia din nr. 61 alu Albinei sî a aretá legalitatea actului de alegere din amintitulu carue. M'amu deprinsu dle redactoru a cetí articulii D. Petrascu pliní de frase copiate din alte Iurnale cu cari se vede a-se indeletnicí pré multu, sî precum alta-data asiá sî acum 'mi asiu fi facutu hazu de passiunea densului; de asta-data insa dlui mai si vatema intr'unu modu pré brutalu pre unu demnitariu bisericescu sî totu odata binefacetoriu alu seu, si acésta nu i-o potu ertá fâra a-i face unele observâri.

Nerusinarea, cinismulu sî ingratitudinea suntu de siguru vitiuri din cele mai condemnabili.

Eu aceste vitiuri voiu sa-le combatu in purtarea invetiatoriului I. D. Petrascu, — n'amu nimicu cu actulu de alegere mentionatu.

Este cuviinciosu, 'mi permitu intrebarea Domnule redactoru, cá unu invetiatoriu pre fostulu seu inspectoru districtualu de scóle, intr'o fóia publica sa-lu batjocorésca precum a batjocoritu fostulu invetiatoriu in Fagarasiu I. D. Petrascu pre Protopopulu de acolo Petru Popescu, denegandu-i acestui'a tóta cualificatiunea de a fi protopopu sî membru alu sinódeloru si congreseloru nóstre bisericesci, in fine tragendui la indoiéla ori-ce meritu in activitatea sea mai de trei decenie pre terenulu bisericescu scolariu? . . . .

Acést'a domnule redactoru, nu se póte numí decâtu nerusinare, cinismu, sî e unu semnu reu, cându unu tineru invetiatoriu a progresatu pâna a ajunge la acésta stare. In alte tieri póte s'aru intemplá unui D Invetiatoriu pentru unu asemenea cinismu ce-va sî mai reu decâtu a fi numai apostrofatu intr'unu jurnalu.

Dara apoi unde ajunge inv. I. D. Petrascu cu ingratitudinea lui!

Remasu orfanu de tata, mam'a sea de pre patulu mortiei ne avendu pre nime l'a incredintiatu parintelui protopopu P. Popescu, rugându-lu cá sa-i fia mila de elu sî sa ingrijésca câtu va puté de crescerea lui.

Sî ce facù defaimatulu parinte protopopu? Duse la scóla pre orfanulu Petrascu la Brasiovu unde absolvà Gimnasiulu inferioru sî pre urma la Sibiiu unde absolvà cursulu theologicu, sprijinitu preste totu loculu sî totu-déun'a de sfatulu parintescu de ajutoriulu sî recomandatiunea parintelui Protopopu, carele i-se facù locotiitoriu de parinte sî se póte dice ca 'lu aduse in stare de a puté traí cá omu onestu in societate sî de a fi siesi sî altor'a folositoriu.

Ore sa nu 'si mai aduca I. D. Petrascu aminte de acestea? Se póte ca densulu le-a uitatu; dara D, redactoru, suntu ómenii, carii au fostu marturia multeloru binefaceri, ce densulu le-a primitu dela Protopopulu Petru Popescu, ómenii pre care nu numai i-a frapatu, dara i-a indignatu pâna in sufletu pamfletulu densului publicatu asupr'a binefacetoriului seu.

Acést'a d. Redatoru e cea mai mare ingratitudine, sî o repetiescu e unu semnu reu cându unu tineru invetiatoriu a progresatu pâna a ajunge la acésta stare. Puté-va fi in stare unu asemenea invetiatoriu, lipsitu de simtiementulu gratitudinei, sa destepte in elevii sei acestu simtiementu nobilu ce e o podóba din cele mai mari pentru tinerime, sî e semnulu celu mai neinsielatoriu alu bunei cresceri?

Fia de invetiatura, sî pentru inv. I. D. Petrascu, déca mai e capabilu de invetiatura, sî pentru altii, ca o asemenea pasire in publicu, precum a fostu a densului in nr. 68 sî urmatorii ai Telegrafului rom. nu e cualificata de a recomendá pre unu tineru in ochii publicului, sî ca prin asemenea subminâri abiá 'sî-va poté cine-va deschide calea la avansemente. Aru trebuí sa fia o lume prea de totu perversa, lumea in care traimu cá sa putemu admite, cá prin midilóce atâtu de neoneste, frivole, nemorale, sa-i fie cui-va permisu a se urcá la trepte mai inalte, cá invetiatoriu séu preotu.

M.

Varietâti.

⁂ Tergulu Ognei de tiéra, ce erá sa se tiena in 6 Aug. n. se va tiené in 13 Octobre; celu de vite va fi in 10, 11 sî 12 Oct. a. c. s. n.

⁂ Unu nou remediu contr'a colerei. Diferite diuarie italiane, „Oservatore romano. „Italia, Movimento“, se ocupa de unu raportu cetitu la academi'a de Nuovi Lincei, din Rom'a, de câtra D. profesore de medicina Socrate Cadet (D. Socrate Cadet este profesore de phisiologia le Universitatea Sapientiei din Roma), raportu in care se vorbesce despre colera. D. Socrate Cadet crede ca coler'a 'si ia nascere prin presinti'a parasitiloru (animali séu vegetali), cari se inmultiescu câte odata in unu modu spaimentatoriu in organismu. Se dîce ca esaminandu, cu microscopulu, tubulu digestivu alu cadavreloru colerice, aru fi gasitu in intrulu acestui canalu unu feliu de vegetatiune criptogamica sî animalcule. Elu combate coler'a prin sulfuru negru de mercuriu ethiops mineralu, consideratu, chiaru din alu 17 seculu, cá unu poternicu remediu contr'a mai multoru feliuri de bóle, sî care este adoptatu astadi de multi medici cá celu mai eficace din anthelmintice pentru a prevení sî vindecá maladiele pestilentióse.

Iéta in ce dose, d. Alessio Murino din partei crede ca trebuie a se luá sulfurulu negru de mercuriu:

Dosa preservativa.

Pentru copii pâna la doi ani pre fie-care di 10 grame. Dela 2—5 ani 15 grame. Dela 5—12 ani 20 grame. Dela 12—20 ani 25 grame. Dela 20 ani in susu 30 grame.

Dosa curativa.

Pentru copii pâna la verst'a de doi ani, la fia-care óra pâna ce disparu simptomele cholerice 30 grame. Dela 2—5 ani 40 grame. Dela 5—12 ani 80 grame. Dela 12—20 ani 100 grame. Dela 20 ani in susu 150 grame.

D. Cadetu dice ca sulfurulu negru de mercuriu, pentru a fi in adeveru eficace sa se prepare jumetate flori de sulfuru bine spalate, fâra nimicu altu, prin midilocului unei simple trituratiuni pré fine.

⁂ „Choler'a" graséza cu furia nespusa prin comunele Rip'a de josu; in mesura mai mica si prin satele invecinate. Secet'a e totu mare, asiá câtu cu semenaturile de tómn'a se intârdia economii fórte.

⁂ Prelegerile la Gimnasiulu romànu din Nasaudu se incepu cu 10 Octobre c. n. —

⁂ (Si stelele suntu unguresci). Doi ungari de altmintrene ómeni culti, veniau cu trenulu de câtra Brasiovu. Vorbindu cu multa passiune de poporatiunea din locurile, pre unde trecea trenulu, ei se tenguiau amaru cá Eremia prorocului, ca de ce nu a semenatu Ddieu acestu teritoriu cu o populatiune esclusivu ungorésca. „Celu satu e locuitu de hotii de români" dise unulu dintre densii; „cel'a" dise celalaltu, e locuitu de nemti. In fine spre alinarea dorerei celei mari, ce o semtiau pentru ca aceste locuri nu au o populatiune magiara dupa cum dorescu maghiarii in estasulu loru de adi vediura ca mai e ici pre colo si câte unu satu ungurescu, si de bucuria nespusa, dise unulu dintre densii, ca nu numai satulu, dara si stelele ce planéza deasupr'a acestui locu suntu unguresci. Ce mângaiere pentru densii! Asiá dara maghiarisarea s'a straplantatu pâna la stele! Dóra va ajunge si pâna la alu sieptelea ceriu, spre bucuri'a stranepotiloru zelosi ai lui Arpadu! —

⁂ Se apropia anulu, de cându amu fostu promisu in tom. I. alu cuventâriloru mele bisericesci, ca concediendu-mi tempulu si impregiurârile voiu edá si tomulu II. Deci, cu tóte ca din tom. I. si pâna astadi mai stau esemplarie la despusetiune, vinu totusi a implení promissiunea — deschidiendu prenumeratiune la „tomulu II. de cuventâri bisericesci;" si acést'a o facu cu atâtu mai vertosu, ca nu numai am fostu provocatu, ci amu capetatu chiaru si pâna acum prenumeranti inainte din partea unor'a, cari mi-au facutu onórea a ceti tomulu I.

Tomulu II. (cu testuri luate din evangheliele obvenitórie) — va cuprinde in sine 32 de cuventâri bisericesci incependu dela dominec'a I. dupa rosali (dominec'a tuturoru santiloru) pâna la dominec'a XXXII. dupa rosali, (adeca dom. lui Zacheu). Marimea tomului II. va fi dela 24—26 de cóle tiparite in optavu mare cá si tomulu precedente, si punendu-se sub tipariu cu capetulu lui Noembre a. c. se va espedá prenumerantiloru, celu multu pâna in lun'a lui Aprile 1874.

Pretiulu unui esemplariu, cautându la volumea tomului (24—26 de cóle tiparite) va fi numai 1 fl. 50 cr. v. a., si — in casulu cându numerulu prenumerantiloru aru ajunge la 600 — ce de altmintrea la noi aru fi mare raritate, — va scadé pretiulu in proportiune cu numerulu prenumerantiloru. Banii de prenumeratiune nu se receru inainte, ci se voru tramite numai la primirea esemplarieloru prenumerate. Colectantiloru dela 10 esemplarie voiu gratificá séu cu unu esemplariu cá rabatu, séu cu 10 percente in bani. Numele prenumerantiloru se va tiparí la calcaniulu cârtiei.

Te rogu dreptu aceea P. T. Domnule Protopópe, cá pre unu barbatu zelosu si partenitoriu alu literaturei bisericesci — sa binevoiesci a curentá cól'a acést'a de prenumeratiune, prin tractulu P. T· domniei Tale — indemnandu pre ven. cleru romànu, cá se concurga cu prenumeratiune. Éra dupa intemplat'a curentare si inscrierea corecta a numelui prenumerantiloru sa binevoiesci a o retramite la subscrisulu in Gherl'a (Szamosujvár) (in Transilvani'a séu de a dreptulu, séu pre calea prea veneratului ordinariatu diecesanu — celu multu pâna la finea lui Noemvre a. c.

In sperarea, ca ven. cleru romànu de-si suntemu in seclulu materialismului si innotámu in volburele unei lipse asiá dicendu universali — nu-si va pregetá a sprigini dupa poteri realisarea acestei intentiuni prin concursulu seu, de care m'amu bucuratu si pâna acum'a, — cu destinsa reverentia me subsemnu in Gherl'a 2 Septemvre 1873.

Ioanu P. Papiu m/p.
preotu la institutulu corectoriu
reg. transilvanu in Gherl'a.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a confes. gr. or. din Dev'a.

Emolumentele impreunate cu acestu postu st 250 fl v. a. salariu anualu, cuartiru liberu, gradina de legumi si lemne trebuinciósе.

Doritorii de a ocupá acestu postu sa-si astérna concursele loru insocite de documentele prescrise prin „statutulu organicu" comitetului parochialu din Dev'a pâna in 30 Sept. a. c. st. v.

Dev'a in 8 Septembre 1873.

In contielegere cu protopresbiterulu tractului Devei.

Comitetulu parochialu.
Dr. Lazaru Petcu,
pres. comitetului parochialu.

(1—3)

Ad. Nr. 109 1873.

Concursu.

Pentru urmatórele statiuni invatietoresci se deschide prin acést'a concursu pâna la 30 Septembre a. c.

I. In Teliu:

cu o léfa anuala de 198 fl. v. a, cuartiru liberu si lemne.

II. In Vam'a Buzeului:

cu o léfa anuala de 150 fl. v. a. cuartiru liberu.

Cu acestea posturi este legatu si cantoratulu, acârui remuneratiune este computata aci.

Concurentii deci suntu invitati cá in intielesulu Statutului organicu, petitiunile loru pâna la terminulu de susu sa le astérna la scaunulu ppescu alu Heghigului.

Elöpatak in 26 Augustu 1873.

Ioanu Mog'a
Adm. prot.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu clas'a I-ma la scól'a rom. gr. or. din com. Sesciori impreunatu cu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. si cuartiru naturale in edificiulu scólei, se deschide concursu pâna in 25 Septembre a. c. st. v.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si asterne concursele loru instruite amesuratu „Statutului organicu" pré onoratului Domnu Protopopu Ioanu Tipciu in S. Sebesiu. —

Sesciori in 1 Septembre 1873.

Comitetulu parochiale
Ioanu Stoicutia
parochu cá presiedinte.

(1—3)

Concursu.

Pentru postulu de invetiatoriu in comun'a **Sinc'a nóua** se escrie concursu.

Salariulu invetiatoriului este 250 fl., cortelu liberu si lemnele necesarie.

Dela concurenti se cere cá sa fia clerici séu pedagogi absoluti séu celu putienu sa aiba patru clase gimnasiale si sa scia cantârile si tipiculu cá sa póta tiené stran'a in biserica in dumineci si serbatori.

Concurentii au a-si asterne cererile loru scrise cu mân'a loru propria si instruite conformu statut. org. la presiedintele subscrisului comitetu parochiale pâna in 30 Septembre a. c.

Sinc'a nóua 20 Augustu 1873.

Comitetulu parochiale.
prin Ioanu Scurtu,
Parochu.

2—3

Concursu.

In protopresbiteratulu gr. or. alu Ioagiului I comitatulu Hunedórei suntu a se acupá urmatórele posturi invetiatoresci:

1. Hondolu cu 200 fl. v. a. salariu anualu si cortelu.
2. Certesiu cu 150 fl. v. a. salariu anualu, cortelu, si dela totu elevulu unu caru de lemne.
3. Magar'a cu 150 fl. v. a. salariu anualu, cortelu si 3 orgii lemne.
4. Fornadi'a cu 120 fl. v. a salariu anualu, cortelu si 2 orgii lemne.
5. Suligete 180 fl. v. a. salariu anualu, cortelu si 3 orgii lemne.
6. Valisiór'a cu 160 fl. v. a. salariu anualu, cortelu si 2 orgii lemne.
7. Délu-mare cu 160 fl. v. a. salariu anualu, cortelu si 3 orgii lemne.
8. Bambotocu cu 300 fl. v. a. salariu anualu, cortelu si 6 orgii lemne.
9. Rapoldu-mare cu 240 fl. v. a. salariu anualu, cortelu si 6 orgii lemne.
10. Bobaln'a cu 260 fl. v. a. salariu anualu, si cortelu.

Doritorii de-a ocupá acestea posturi, au a tramite subscrisului petitiunile loru instruite cu documentele necesari pâna la 6 Octobre a. c. st. v.

Hondolu in 31 Augustu 1873.

In contielegere cu respectivele
comitete parochiale
Basiliu Piposiu
Protopres.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu primariu la scól'a gr. or. din cumun'a Vale, cu terminu pâna in 15 Septembre a. c. st. v. se escrie concursu.

Emolumentele suntu:

Unu salariu anuale de 220 fl. v a. cuartiru liberu in edificiulu scólei.

liberu in edificiulu scólei. —

Doritorii de-a ocupá acést'a statiune, au a-si adresá concursele loru, bine instruate la subsemnatulu comitetu parochialu; dovedindu ca au absolvatu gimnasiulu inf., ca suntu clerici séu pedagogi absoluti. —

Vale in 12 Augustu 1873.

Comitetulu parochiale in contielegere cu P. protopresbiteru.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci in comunele tractului protopresbiterale Nocrichiu — Cincu-mare mai josu semnate, se escrie prin acést'a concursu pâna in 1 Octomvre a. c. pre lânga locuintiele necesari si lemnele de focu in urmatórele salarie:

1. Vecerdu cu salariu anuale de 50 fl. v. a. din alodiulu comunale, si 12 galete bugate dela poporu.
2. Zlagn'a 65 fl. v. a. din fondulu bisericei.
3. Verdu, 50 fl. v. a. din fondulu scólei.
4. Merghindélu 50 fl. v. a. si 10 galete bucate dela poporu.
5. Ruj'a, 40 fl. v. a. dela poporu.
6. Prostea, 75 fl. v. a· dela poporu.
7. Iacobeni 50 fl. v. a. dela poporu.
8. Hundrubechiu 40 fl. v. a. dela poporu.
9. Selistétu 70 fl. v. a. dela poporu.
10. Calboru 130 fl. v. a. din alodiu si 4 galete bucate dela poporu.
11. Sasausiu 160 fl. v. a. din alodiu.

Doritorii de a ocupá aceste posturi au a tramite pâna la terminulu mai susu amintitu petitionile leru instruite in sensulu §-fului 13 din Statutulu Organicu la subscisulu.

Nocrichiu in 12 Augustu 1773.

In contielegere cu respect: comitete paroch.
G. Maieru,
adm. ppescu.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului de capelanu lânga betrânulu si morbosulu parochu din Gaunós'a, Ciulpezu si Cutinu, la cererea acestui'a aprobata din partea pré venerabilului consistoriu archidiecesanu cu datulu 3 Maiu nr. cons. 431, — se escrie concursu pâna in 30 Sept.

Emolumentele suntu: din tóte venitele parochiei de a 3-a clasa jumetate.

Doritorii de a ocupá acestu postu 'si voru asterne petitiunile loru instruate in sensulu Statutului organicu la subscrisulu pâna la terminulu de susu.

Dev'a 3 Septembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu,
si cu comitetulu respectivu.
Ioanu Papiu,
protop. gr. or.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 75 ANULU XXI.

Sabiiu, in 16|28 Septemvre 1873.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre patrariulu din urma (Octomvre—Decemvre) alu anului 1873. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

**Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.**

Inaltu Présântiei Sele Parintelui Procopiu Ivacicoviciu

noului Archiepiscopu sî Metropolitu alu româniloru greco-orientali din Ungari'a sî Transilvani'a.

> Quem virum aut haeroa lyra vel acri
> Tibia sumis celebrare Clio,
> Quem deum? Horatiu.

Biseric'a romàna de doliu adî e lipsita,
Sî bucuria nóua in fatia i s'a ivitu
Câci turm'a mare blanda, de nou e pastorita;
De Tine pastoriu bune, parinte préiubitu!

Dorerea i-a fostu mare, cându mórtea fâr' crutiare
Rapí se pre-alu Teu frate barbatu nemuritoriu,
Dar' adî ea liniscita, stà 'n mare asceptare;
Sî a ei sperantia este depusa 'n viitoriu.

Pricepi a Ta chiamare, sî a ei greutate,
Pasîndu pre cale drépta unu spriginu vei aflá,
In turm'a-Ti credinciósa setósa de dreptate
Padiendu a sele drepturi in veci nu Te-a uitá!

Alesu de a Ta turma, pasiesce la lucrare
Lumina respandesce, lumina 'ntre poporu,
Sa véda calea drépta, o cale de scapare,
Carea sa-lu mantuiésca din marea releloru.

Aradu, 13/25 Septemvre 1873.

Alessandru Petroviciu,
clericu.

Majestatea Sea Imperatulu sî Regele dupa cum audîmu se indurà prégratiosu a denumi pre Présânti'a Sea Archiepiscopulu sî Metropolitulu Procopiu Ivacicoviciu consiliariu intimu alu Majestâtiei Sele.

Festivitatea instalârei.

Inaltu présântiei Sele a P. Archiepiscopu sî Metropolitu Procopiu Ivacicoviciu.

Sabiiu in 16/28 Septembre 1873.

Dupa cum anunciasemu cu alte ocasiuni Inaltu présântitulu Parinte Archiepiscopu sî metropolitu nou alesu de congresulu natiunalu bisericescu alu româniloru de religiunea gr. or. din Ungari'a sî Transilvani'a se departase dupa alegere spre a depune juramentulu de fidelitate in mânile Majest. Sele.

Reintorcendu-se spre loculu nóuei sele residentie sî unde se aflá congresulu in permanentia sî aflandu-se despre acésta reintórcere s'au facutu indata dispusetiuni pentru o intempinare demna de unu prelatu asiá inaltu alu bisericei. Şi asia eri, sâmbata inca inainte de nóue óre inainte de amédi in unu numeru mare de trasuri, se indreptara spre gar'a locale membrii congresului cu P. Archimandritu sî Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a din partea archidiecesei sî cu P. Protopresbiteru Ioanu Metianu cá comissariu congresuale in frunte. La gara se mai aflara unu numeru insemnatu de calareti din protopresbiteratele I sî II ale Sabiiului.

La sosirea trenului, in care dupa cum amu intielesu se aflá sî Escel. dlu ministru pentru apararea tierei Bela Szende, dlu comisariu congresuale intempinà pre Escelenti'a Sea cu o cuventare bine alésa pentru ocasiunea acést'a, la carea Escelenti'a Sea miscatu respunse in termini fórte parintiesci. Dupa acest'a fiindu Escelenti'a Sea poftitu de P. Archimandritu sî Vicariu archieppescu ocupá locu in trasur'a archiepiscopésca, in carea fu acompaniatu de precuviosi'a sea pâna in resiedinti'a archiepiscopésca. Aci junimea din institutulu nostru archidiecesanu sî reuniunea sodaliloru cu stindardulu ei forméza spalire, iéra la intrare este intempinatu de consistoriulu archidiecesanu sub conducerea P. Archimandritu sî Vicariu archieppescu.

In aceea-si dî dupa amédi congresulu se adunà in conferintia spre a se intielege asupr'a festivitâtiei de astadi.

Astadi, la 7 óre diminétia se incepe servitiulu Ddiescu de diminéti'a (Iutreni'a). Dupa finirea acestei'a se deschide siedinti'a congresului, in carea se cetescu actele respective la alegerea sî intarirea alegerei de metropolitu sî Archieppu. Escelenti'a Sea Présântitulu P. Archieppu sî Metropolitu respunse sî aici celoru ce'lu intempinara cu iubirea-i indatinata.

Dupa cetirea acestor'a sî formal'a instalare a nou alesului se incepe indata St'a Liturgia de multiamita sub pontificarea Escelentiei Sele Présântitului Archieppu sî Metropolitu.

Urméza apoi presentarile corporatiuniloru bisericesci civile sî militarie.

Dupa amédi va fi unu banchetu de 120 persóne la care se voru radicá urmatórele toaste: 1. pentru Majest. Sea Imperatulu sî Regele; 2. pentru Présânti'a Metropolitulu sî Archieppulu, 3. pentru Inaltulu regmu; 4 pentru armata sî 5 pentru concordi'a intre confessiuni sî natiunalitâti*).

Ce-va mai multa lumina.

(Urmare.)

In 4 Maiu ajunse telegramulu lui Barral din Berlinu la Lamarmora, care aréta signarea mandatului datu de regele Prussiei, de a pune 150,000 soldati pre picioru de bataia. „Bismark, dice tegram'a“ a vorbitu despre incercâri secrete din partea agentiloru diplomatici, cari tienteau la negotiâri intre Austri'a sî Itali'a cu privire la cederea Venetiei. Totu odata se vorbiá sî de unu proiectu de congresu, pre care l'a facutu Angli'a câtra Franci'a sî Itali'a, care aru poté aduce o intârdiere.

In 5 Maiu telegrafà Lamarmor'a din Florenti'a, dupa ce a primitu dela Nigr'a din Parisu scirea, ca Austri'a a datu imperatorelui Franciei dechiaratiunea formala de a cede Veneti'a, sub conditiunea, de a se desdauná dela Prussi'a, ca a primitu depesi'a, ascépta in nerabdare pre curieru, sî crede, ca e o causa de onóre sî loialitate, a nu se desface de Prussi'a, mai alesu fiindu ca e armata sî a datu câtra tóte poterile dechiaratiunea, ca va atacá pre Austri'a, cându acést'a ne va atacá. De óre-ce tractatulu espira in 8 Iuliu, lucrulu se póte regulá prin unu congresu. Imperatulu se nu-si uite, ca elu ne-a recomendatu tractatulu cu Prussi'a.

Cu capitululu patruspredicce incepe comedi'a congresului chiematu, pre carea Napoleonu voiá se o inscenedie in lun'a lui Maiu. Itali'a dechiara din capulu locului, ca va vení la congresu pre lânga conditiunea de a nu desarmá. O asemene dechiaratiune urmà mai tardiu din Berlinu. Depesi'a lui Barral din 19 Maiu dice cu privire la acést'a: „Bismark a disu, ca tóte aceste nu ducu la nimicu, ne lasa inse tempu pentru terminarea armârei, sî dela congresu vomu merge la batalia.“

Intre dechiaratiunea Italiei sî a Prussiei, ca voru intrá in congresu, se latiesce in Londonu faim'a, ca Austri'a voiesce se céda Veneti'a la Franci'a. Necajitu amaru de acést'a Lamarmor'a in o telegrama câtra Nigr'a dice, ca déca trebuie sa se cedeze Veneti'a, ea trebuie sa vina la Itali'a prin sufragiulu universalu sî nu la Franci'a prin cessiune — mai bine resbelu decâtu „o atare resolvire.“ Franci'a sa se multiamésca cu aceea, ca a datu ansa Austriei de a intrebuintiá sufragiulu universalu. Pâna ce se terminà comedi'a cu congresulu spre rusînea lui Napoleonu, carele singuru avé unu interesu la acést'a, generalulu Govone scrie din Berlinu epistole voluminóse câtra Lamarmor'a, visitându cându pre Moltke cându pre Bismark. Moltke vorbia cu respectu de poterea armata a Austriei sî dicea, ca resbelulu iminînte va fi decidietoriu pentru sórtea Prussiei, inse de planurile sele strategice nu amintí nimicu. Cu Bismark vorbiá Govone de referintiele prusso-francese, firesce numai accademicamente. Bismark se plânge asupr'a agentiloru diplomatici ai lui Drouinu de Lhuys, câci ei aru agitá in favorulu Austriei, pre cându imperatulu are o politica contraria Austriei. Sî compensatiunile ce avéu a se dá Franciei fura objectulu acestei convorbiri (divagazione academica). La observarea lui Govone, ca Prussi'a inca póte dá o bucata de tiéra Franciei dupa esemplulu Italiei, respunde Bismark, ca nu crede in possibilitatea unei negotiâri. Lamarmor'a cetindu epistolele tramisului seu suride: intentiunea cu Franci'a nu e de lipsa, cu Austri'a va fi elu singuru gat'a.

Sî capitululu cincispredicce se ocupa cu manevrele diplomatice inainte de congresu. Ambasadorulu italianu din Petropole anuncie, ca Russi'a doresce sa intre in congresu pre lânga unele schimbâri redactionali din formulariulu conchiematoriu. Se constata, ca Angli'a cá sî Russi'a nu primesce garantia pentru poterea luméscа a ponteficelui.

Barral scrie din Berlinu, ca regele nu crede in reusirea unui congresu, sî Napoleonu doresce curmarea certeloru intre ambele poteri germâne, voiesce insé a vedé Veneti'a in mânile Italiei. —

In 24 Maiu telegraféza Govone cu grab'a, ca Prussi'a va causá erumperea resbelului pre la inceputulu lui Iuniu pre cându Nigr'a scrie din Parisu, ca invitarea la congresu amendata dupa proiectulu rusescu va merge la Florenti'a. Asemenea invitare a trimisu sî Angli'a, Austri'a voiá sa vina in congresu numai cu conditiunea, déca nu se va discutá cestiunea Venetiei.

Pentru a face complicarea deplina Turci'a dechiara intentiunea, de a intreveni in Romani'a.

In urm'a impartasiriloru nóue despre zelulu pentru resbelu alu Prussiei Lamarmor'a se temea, ca nu se va realisá ide'a de congresu, pre cându Napoleonu totu tandaliá cu acésta idea. Bismark se esprima „cu multa nemultiemire“ câtra Barral, ca imperatulu francesiloru voiesce pacea cu ori-ce pretiu. Bismark a dechiaratu lui Govone inca inainte, ca déca Franci'a nu va voí, resbelulu e imposibilu. Schimbarea acést'a in Parisu facù pre Bismark sa accepte invitarea oficiala la congresu, inse cu o durata scurta.

In capitululu alu siesespredicecelea se aréta, ca realisarea congresului a devenitu imposibila pentru ca Austri'a voiá sa ia parte numai pre lânga conditiunea déca cestiunea venetiana nu se va luá la resolvire in acelu congresu. Lamarmor'a se provóca la cartea verde.

In urm'a respunsului din partea Austriei Gorciakoff a intrebatu in Londonu sî Parisu, ca mai póté avé idea de congresu vre-unu scopu. Bismark intréba pre Itali'a, ca mai speréza inca in conferintia sî „e adeveratu, ca Itali'a are de cugetu a atacá in 10 Iuniu ?

---

*) In nrulu venitoriu mai pre largu. Red.

Lamarmor'a aréta, ca acésta intrebare sta in contradicere cu dechiaratiunile de mai nainte ale Italiei sî vrea sa scia, ca Berlinulu a cautatu o conspiratiune cu partit'a revolutiunaria din Itali'a sî acést'a sî-o baséza pre acea impregiurare, ca organele partitei erau mai informate chiaru decâtu densulu. Elu nu se temea, decâtu de unu coupu alu garibaldianiloru la granitie. In 2 Iuniu telegraféza la Berlinu lui Barral : „Noi nu vomu luá initiativ'a la ostilitâti. Voluntarii suntu in mân'a regimului sî noi garantâmu pentru densii. Déca unii voru incercá vre-o lovitura, se voru lasá sortiei loru. Spune acest'a lui Benedetti.“ La o intrebare alui Usedomu respunde Lamarmor'a, ca Itali'a nu a cugetatu nici cându la unu atacu. Barral telegraféza, ca Bismark scie bine ca noi nu vomu atacá, inse elu voiesce sa ne impinga inainte sperându ca va rapí cu sine sî pre regele dupa noi, carele e neresolutu sî negotiéza in secretu cu imperatulu Austriei de-sî fâra resultatu. Dóue depesie a lui Govone constatédia mai detaiatu acést'a siovaire in Berlinu. Barral spune parerea sea lui Bismark, ca violarea tractatului de Gastein sî dechiaratiunea Austriei, de aduce cestiunea archiducateloru in adunant'a confederatiloru, potu serví de unu „casus belli“ iustificatu.

Acest'a fu adeverulu lucrului ! Barral fu unu diplomatu finu, dara Bismark nu vru se scie de acestu proiectu nimicu, cá sa fia bine.

Asiá merse joculu cu latern'a magica mai departe. Drouin de Lhuys dechiara lui Nigr'a in 4 Iuniu, ca respunsulu Austriei face imposibila conferintia. Gorciakoff sî Clarendon se dechiara asemene. Nigr'a telegraféza ca Napoleonu e furiosu asupr'a Austriei, Drouin de Lhuys sfatuesce, a nu se face nice unu marsiu inainte sî Goltz dice ca ostilitâtile Germaniei voru incepe cu ocupatiunea Holsteinului. Pre tempulu acest'a dechiara diet'a confederatiloru, ca cestiunea Holsteiniana o privesce de afacere germâna, cestiunea reformei de un'a interna si ca cestiunea italiana atinge interese germâne.

Lamarmor'a telegraféza la Parisu, ca miscârile austriaciloru in Veneti'a 'lu neliniscescu, ca Napoleonu, dupa cum a intielesu, e furiosu acum asupr'a confederatiunei germâne. Poterile dechiara, ca congresulu nu e de nici unu folosu sî regele Wilhelm se plânge câtra tiarulu asupr'a nesuccederei incercâriloru de impacare. Launay scrie din Petropole, ca ventulu se intórce contra Austriei. Ambasadorulu italianu anuncia din Munichu, ca Pfordten a dechiaratu : Bavari'a se va dechiará contr'a pârtiei atacatórie.

Dupa ce a cadiutu ide'a congresului Gramontu merge cu missiune deosebita la Vien'a, sa céra cederea Venetiei, in care casu Franci'a asigura neutralitatea sea. Dupa o telegrama alui Nigr'a se paré ca ide'a resbelului n'a petrunsu in tóte cercurile din Berlinu. Bismark staruiá sa nu se reapuce iéra ide'a congresului. In Berlinu erau perplesi pentru unu pretestu sî Bismark intetiá pre cabinetulu din Florenti'a sa iee initiativ'a. Napoleonu desvatuia dela acést'a. Lui Bismark nu-i remase alt'a decâtu a „rapí cu sine pre regele“, ceea ce in 8 Iuniu se pare ca i-a sî succesu, câci Barral scrie despre o audientia avuta la regele Wilhelm in dîu'a aceea : Majestatea 'mi dîce, ca momentulu cându sa se incépa campania e numai o intrebare de dî, ca are incredere in dreptatea causei sî in virtutea armatei sele. Acum dupa ce Austri'a n'a voitu congresulu sî a calcatu tractatulu dela Gastein scie lumea, cine e atacatoriulu.“ In glasulu seu erá unu ce tristu sî se vedé hotarirea unui omu supusu sortiei. La dorinti'a mea de alu vedé rentorcendu triumfatoriu, elu 'mi dîse, ca viéti'a sî victori'a suntu in mânile celui de susu.

In Parisu sî Florenti'a se credea ca Austri'a va invinge pre Pussi'a, de aceea sfatuesce Nigr'a in 8 Iuniu, dupa sioptirile lui Napoleonu, pre Lamarmor'a : Determineze d-ta pre Bismark, sa scóta sabi'a sî déca va erumpe resbelulu, atunci se lucrati repede, asiá cá cându nu a-ti sci de pasulu intreprinsu de imperatulu in Vien'a spre a ne asigurá Veneti'a la casu cându Austri'a va invinge.

Esperinti'a dovedí lui Lamarmora, ca elu avé de a portá numai la parere unu resbelu.

Perplesitatea lui Bismark pentru unu casus belli crescea din ce in ce. Barral scrie in unu telegramu la Florenti'a, ca Bismark e tare necajitu asupr'a baronului Manteuffel, carele in locu de a pasî inainte contr'a Austriaciloru, la intrarea sea in Holstei se decorà cu cununile de flori de generalulu Gablenz sî lasà sa tréca ocasiunea provocârei unui conflictu. Noi numai prin conchiemarea staturiloru mai potemu provocá unu conflictu, inse sî in acésta sperantia s'a insielatu Prussi'a la intronirea staturiloru in Itzehoe.

Acum incepura intrigele initiate din tuilerie pentru a gasî unu casus belli. Precându Napoleonu avé in busunariu asigurarea Austriei ca va cede Veneti'a, Nigr'a trebuia se telegrafeze la Florenti'a, ca acést'a nu schimba nimicu in programa, dupa carea Itali'a trebuiá sa impinga pre Prussi'a in resbelu sî sa-i urmeze. Barral inca cunósce tendintiele Austriei, pentru ca ambasadorulu acestei'a Karoly i dîse : Noi nu vomu fi totu-déun'a inimici, câci déca vomu invinge pre Prussi'a ne vomu arangiá cu dvóstra cu cederea Venetiei. —

Prospectulu unui casus belli se aflà in urma in mobilisarea confederatiunei germâne. Acum Bismark agitá, cá Itali'a sa atace intâiu, Napoleonu svatui'a sa nu iá initiativ'a sub nici o conditiune. Adeverat'a causa, din carea Itali'a nu voiá sa incépa resbelulu, se esplica prin telegram'a lui Lamarmor'a din 12 Iuniu 1866, in carea aréta ca e de consideratu depesi'a lui Gramontu carea afirma, ca, dupa cum a scrisu regin'a din Prussi'a câtra imperatulu Austriei, intre Itali'a sî Prussi'a nu esista in adeveru unu tractatu si la casu cându va atacá Itali'a Prussi'a nu e deobligata, a o urmá. Lamarmor'a vrea se scia, ca e cum-va imperatulu de parere cá sa se respunda lui Bismark, ca Austri'a a oferitu cederea Venetiei, déca vomu remâné neutrali, ceea ce s'a respinsu pentru cá se fimu fideli tractatului ?

La acestu telegramu a respunsu in aceea dî Nigr'a, dupa o audientia avuta la imperatulu, ca nu e de lipsa a-lu intrebá, pentru ca projectele s'au facutu in Franci'a sî Austri'a n'a voitu sa tracteze nici cându cu noi. —

Bunulu Lamarmora se temea, ca va fi parasitu de Bismark sî Austri'a se va impacá cu Prussi'a sî voru face frontu contr'a amicului seu celui bunu Napoleonu. Lamarmora intréba, ca mai e Itali'a deobligata a se tiené de tractatu dupa ce a intielesu ca Austri'a vré sa ceda Veneti'a, sî se intórce prin Nigr'a iéra câtra Napolenu, dela carele capeta svatulu, sa nu atace inaintea Prussiei sî sa nu pórte resbelulu cu energia. Lamarmor'a se revoltà la ide'a, ca Itali'a se pórte resbelulu numai la parere, de óre ce elu voiá sa pórte resbelulu cu tóte medilócele de care dispune patri'a sea. Custozza sî Liss'a a aretatu, ca glori'a ce o doriá elu pentru armat'a Italiei in acestu resbelu n'a ajuns'o.

Urméza capitululu alu nouespredieceelea.

Pentru a statorí unu planu comunu de resbelu se tramise din Berlinu istoriografulu Bernhardi la Florenti'a. Lamarmor'a carele asceptá pre unu generalu prussianu, se plange asupr'a acestei peróne misterióse, carele fiindu civilistu, spre necasulu lui Lamamarmor'a, voiá cá acest'a sa-i descopere campani'a italiana, pre cându Prussi'a nu aflà de lipsa a instruá pre generalulu Govone despre opiniunile militarie. Lamarmor'a e de parere, ca de-sî nu se cuvine a tradá o campania nu numai inimicului, dara nici amicului, totusi o actiune militara comuna a fostu de lipsa. La acést'a observà Bernhardi, ca statulu maioru prussianu a fipsatu cá punctu de intrunire pentru ambele armate Linzulu si Lamarmor'a a fostu de acésta parere, cá italianii sa opereze prin Tirolu spre a dá mân'a cu aliatii loru. Dupa acést'a desfasiurà Bernhardi planulu lui Bismark

---

FOISIÓRA.

Caletoria in Afric'a australe.

(Urmare din nr. 72.)

Bivolulu, ce e dreptu, se apropiase de loculu unde leii erau culcati ; sî acesti'a vediendu-lu sciopatându sî sângeratu, cugetara ca erá o prea buna ocasiune a nu se profitá.

Leulu in generale apuca pre animalulu ce ataca de cósta de lânga piciorulu de din dereptu, séu de grumasu de desubtulu fâlcei inferióre ; nu e de siguru, ca se incérca vre odata a 'lu apucá de gârbitia. Cóst'a este punctulu seu de atacu obicinuitu, sî acést'a este partea ce incepe a o mancá mai antâiu. Indigenii suntu de aceea-si parere in acésta privintia, sî impartasiescu pre deplinu gusturile leului, in ceea ce privesce bucâtile ce alege de preferentia. Câte odata se intalnesce unu elanu din care totu ce e in intru, a fostu mancatu de unu leu, fâra cá corpulu seu sa fi fostu de locu atinsu. Intestinele sî pârtile grasse, dau unu ospetiu complectu chiaru celui mai mare din lei ; sacalulu se invertesce sforaindu pre lânga hoitu ; dara indresnél'a sea este câte odata pedepsita printr'o aruncatura de ghiara ce-lu omóra la momentu.

Indata ce este satulu, leulu dórme, sî in acestu casu este fórte lesne a-lu trantí pre lumea ceea-casa. — Venatórea leului cu cânii este pre de alta parte fórte putienu periculósa, in comparatiune cu aceea a tigrului de Indi'a ; câci in acestu casu, leulu este gonitu de drói'a de câni cari strimtorandu-lu prin latrârile loru, procura venatoriului tempulu necesariu, spre a-lu ochí cu linisce, sî a trage asupr'a lui liberu.

Trebuie sa te ascepti a gasí pre lei in mare numeru in tóte locurile, unde venatulu este abundantu. Ei nu se intrunescu nici odata intr'o trupa dara prin bande de siése séu optu individi ; de siguru o familia care se intrunesce spre a merge sa caute hrana. Cu tóte acestea este cine-va multu mai in periculu, de a fi sdrobitu pre stradele Londrei, decâtu in Afric'a de a fi mancatu de lei, afara numai sa nu te apuci a-lu vená ; intr'adeveru nimic'a din ceea ce amu vediutu séu auditu narandu-se in acésta privintia, nu aru fi impossibilu a impedecá scopurile unui omu avendu unu curagiu ordinariu, sî sa-lu oprésca in drumulu seu.

Aceea'si idea, care a silitu pre pictorii moderni, a representá pre leu sub nisce trasuri de fantasia, a condusu pre sentimentalisti a priví racnetulu seu, cá celu mai teribile din tóte strigatele de pre pamentu. Amu audîtu acestu „racnetu maiestosu alu regelui animaleloru“; acésta voce este intr'adeveru bine facuta spre a insuflá spaima, cându ea se amesteca cu sgomotulu ingroditoriu alu tunetului acestei tieri, cându nóptea este asiá de intunecósa, cându dupa fia-care fulgeru asiá de stralucitoriu câtu sî rapede este cá orbitu de o orbire completa ; atunci cându plói'a cade cu atât'a violentia ca foculu se stinge sî se lasa fâra protectiune, neavendu nici pre aceea a unui arbore, séu a puscei care odata, nu mai póte luá focu la nici o lovitura. Dara cându esci intr'o carutia séu intr'o casa buna, lucrulu este diferitu, sî asculti racnetulu leului fâra respectu nici spaima. A face frase asupr'a maiestâtiei racnetului leului, este totu un'a cu vorbele netrebnice dara maiestóse. Strigatulu strutiului este totu asemenea de resunatoriu, sî nici odata n'a speriatu omulu. Acésta asertiune ce amu emisu acum câti-va ani, punendu-o in indoiéla, amu cercetatu, de atunci, cu ingrigire opiniunea europeniloru, care au audîtu pre unulu sî pre altulu ; i-amu intrebatu déca putea descoperí cea mai mica diferintia, intre racnetulu unui leu sî acel'a alu unui strutiu. Toti mi-au respunsu ca nu gasescu nici un'a, la ori-ce distantia aru fi pusu animalulu.

Indigenii afirma cu tóte acestea, ca recunósce ca inceputulu celoru dóue strigate, ce-va care le distinge.

Admitemu, este adeveratu ca este o mare diferintia intre gonganitulu unui leu satulu, sî intre grohairea insemnata a acelui'a cârui'a 'i e fóme. Vocea leului este in generale mai profunda decâtu acea a strutiului ; dara n'amu pututu pâna acum sa distingu cu certitudine, pentru ca ea se aude nóptea in vreme ce aceea a strutiului dîu'a.

Leulu Africei, este de o colóre rosiética cá a zavoiloru ; cóm'a celui de parte barbatésca este mare sî face a se nasce ide'a unei fortie enorme ; la unii ea este négra la estremitatea periloru, de unde resulta ca-i numesce cu cóm'a négra, de-sî pretotindenea este galbena rosiética, cá corgulu intregu.

La epoc'a descoperirei lacului Ngami dnii Oswel sî Wilson omorira câte unulu din fie-care din aceste varietâti : unulu erá unu leu betrânu ai cârui'a dinti nu mai erá decâtu nisce colti ; sî ale cârui ghiare erau cu totulu tocite ; altulu in tóta poterea fortiei sele avé dinti albi sî ascutiti, dara amendoi n'avéu cóma.

Pre marginile lacului Ngami, sî in tóta tiér'a care 'lu incongióra, leii nu scotu atâtea racnete cá fatia cu actiunea Italiei. De Linz nu mai era vorba; armat'a italiana avé sa opereze de alungulu mârei adriatice sî a insurge Ungari'a. In Berlinu s'a primitu planulu elaboratu de revolutiunarii italiani sî emigrantii Ungariei, dupa care avé sa se faca in Ungari'a o insurectiune sî regimentele ungarie din servitiulu Austriei sa tradeze pre acést'a. Lamarmor'a nu avé gustu pentru acestu planu, câci emigrantii nu avéu autoritate in Ungari'a, dara spre a dovedí acestu planu se radima pre o depesia din Berlinu in care Bismark puue la dispusetiune diumetatea fonduriloru necesarie pentru caus'a slava sî ungara. Unu milionu se cerea la inceputu pentru pregatiri, doue milióne pentru momentulu, cându aceste populatiuni voru intrá in lupta asiá dara pentru fia care regimu câte $1\frac{1}{2}$ milióne: In acést'a depesia se cerea, cá deocamdata sa dea Itali'a sî partea Prussiei prelânga conditiunea de replatire a acestei sume spre a accelerá banii la loculu destinatu. Se recomanda o miscare pre cealalta parte a marei adriatice, pentru ca in cuadratulu cetatiei se aflau multe regimente croate. Lamarmor'a erá contr'a acestei insurectiuni, cá a unui mediloc neiertatu in resbelu sî o tiené de nedémna pentru Itali'a. Spre a adeverí ca cum 'lu intetiau emigrantii ungari, generatulu amintesce doue scrisori, un'a dela Klapka, alt'a dela Kossuth. Celu dintâiu ofere cu unu laconismu militariu servitiele sele regelui din Itali'a si recomenda, cá sa se puna in contielegere cu comitetulu natiunalu din Pest'a. Arme suntu in principatele dunarene; cela-laltu cá unu adeveratu advocatu unguru scrie unu memorandu, in care vré sa arete, ca Austri'a numai atunci se va poté invinge cându va fi sî Ungari'a contr'a ei, documentându acésta asertiune prin aceea, ca sî Napoleonu in anulu 1859 chiaru dupa invingerile dela Magent'a sî Solferino a voitu sa-si asigure adiutoriulu Ungariei. E interesantu, ca cu ce resonamentu iesuiticu se adoperá Kossuth a departá ingrijirile lui Victoru Emanuilu fatia cu insurectiunea Ungariei, afirmandu, ca Ungari'a nu e revolutiunaria ci monarchica. Óre sa-si fi adusu Kossuth aminte de aceste cuvinte cu ocasiunea manifestatiuniloru la complanare?

Acum se intórce Lamarmor'a câtra projectele de aliantie, intr'adeveru comice facute de emigranti sî de comitetulu ungaru, carele presentà regimului italianu unu proiectu de tractatu, despre care vomu relatá in numerulu viitoriu.

(Va urmá)

Despre celu din urma actu alu evacuârei teritoriului francesu i se scrie lui „Daily News“ in unu telegramu detaiatu urmatórele: Ajungendu la granitia ambele staturi maiore se impartiescu. Generalulu de Manteuffel se postéza dea drépta dela calea câtra Metz, pre cându generalulu de Glumer, care a venitu de câtra Metz in calea trupeloru germâne, de a stâng'a. Privitorii erau restrinsi pre mesur'a cea mai modesta cu tóte ca actulu sî peteculu, unde s'a templatu a fostu de siguru memorabilu. In deretrulu generalului de Manteuffel stau doi francesi, unulu in rocu suru, cela-laltu, unu tieranu, in blusa. Nimene altulu n'a venitu sa privésca acestu spectaculu. La signalulu datu din cetate de colonelu, corpulu de musica prussiacu incepe sunetele sgomotóse. In fruntea divisiunei mici mergea calare bravulu generalu de Lisingen, adeverata imagine a unui filosofu jovialu sî liniscitu. Dupa elu vine corpulu de musica sî dupa acest'a colon'a de artileria. Tienut'a superba a tambourmajorelui e unu aspectu pentru diei. Corpulu de musica se intórce la partea dincolo sî jóca imnulu natiunalu. Dupa artileria vine unu caru cu bolnavi cu crucea rosia, dupa elu unu caru cu bagagia sî dupa acest'a pasiá celu din urma soldatu germânu, carele parasesce pamentulu Franciei, unu Brandenburgianu incordatu, cu fatia lata, carele seversiesce o fapta mare istorica nesciu cu intregulu „aequo animo“ alu seu, cum merge blastemându tempulu in calea sea. Dealtmintrene numele acestei persóne istorice nu trebuie retacutu. Elu se chiama Augus. Welk, nascutu in Brandenburg, de 22 ani sî identt la regim. 64.

Sî acest'a a fostu totulu? Franci'a libera sî nice unu semnu de viétia? Sî totusi e asiá! Cându a trecutu bravulu Welk, privitoriulu celu suru se plecà sî redicându o ruda de flaga desfasiurà tricolorulu, 'lu ridicà susu sî strigà: Vive la France! Tieranulu 'lu secundà, pre cându generalulu de Manteuffel mergea in linisce dupa trupe spre Metz.

Intre bonapartistii din Parisu avù locu o escitatiune mare in 17 Septemvre. Diminéti'a se lati intre densii faim'a, ca principele Napoleonu a devenitu viptim'a unui atentatu si dupa amédi circulá acésta faima despre principele imperialu cu mai multa siguritate, ca l'aru fi ucisu in Woolwich. Ambele aceste faime s'au doveditu de neintemeiate. Principele Napoleonu se afla senatosu sî voiosu la sor'a sea in Saint-Gratien sî fiiului lui Napoleonu alu III. nu i s'a templatu nice o nenorocire.

Partit'a bonapartista fu surprinsa spre bucuri'a ei prin o depesia din Angli'a, dupa carea domnulu Paul de Cassagnac, fâra de a se pune in candidatura s'aru fi alesu pre insul'a Guadeloupe de ablegatu in adunarea natiunale; inse acést'a scire trebuie sa se adeverésca, pentru ca ministeriulu de interne inca n'a primitu nice o scire despre resultatulu alegerei de ablegati in acea colonia.

La hotelulu domnului de Rouher in Rue de l'Elysée s'a afisiatu o telegrama din Chislehurst, dupa carea principele imperialu se afla deplinu sanatosu in Woolwich. Diuariului „Libertà“ i se impartasiesce din Londonu spre a lamurí faim'a latita, ca principele a facutu unu lapsu la gimnastica sî s'au vatematu nu putienu cu acésta ocasiune.

Diuariulu „Popolo Italiano“ comunica urmatórele: Unu prelatu de curte, care sta in corespundintie cu presiedintele adunârei natiunale din Versailles domnulu Buffet, a impartasitu ponteficelui, o scrisóre amicabila a numitului presiedinte. Dupa cum se scia, domnulu Buffet, e atâtu intieleptu câtu sî clericalu, sî nimene nu cunósce referintiele Franciei mai bine decâtu elu. Elu scrie inse, ca se afla cu ministrii lui Mac-Mahon in cea mai mare perplesitate, ca ce voru face dupa redeschiderea adunârei: séu sa se puna deadreptulu pre restaurarea monarchiei séu se prelungésca lui Mac-Mahon plenipotentiele sele. Domnulu Buffet afirma, ca fusiunea celoru dóue ramuri ale burboniloru in Franci'a mai multu a despartitu pre partisanii acesti'a decâtu i-a impreunatu. Cu privire la poterea partiteloru dîce, ca in Franci'a centrala clericalii suntu egali partisaniloru republicei conservative, in pârtile de sudu prevaléza inse rosii sî in pârtile nordice, unde influinti'a protestantiloru e tare, republicanii moderati.

T u r d 'a, 23 Sept. 1873.

Domnule redactoru! In nr. 67 alu diuariului „Telegrafulu Romanu“ s'a publicatu o epistola deschisa fâra subsemnatura, in carea, abstragendu dela insultele pre cari nu le tienu demne de a le reflectá, mi se imputa, ca numai eu a-si fi caus'a stârei decadiute a societâtiei de lectura a dameloru române din Turd'a; ca bibliotec'a societâtiei este o ruina desolata; ca dela 1866 nu s'au tienutu siedintie; ca nu mi-asi fi datu socotelele cá cassires'a acestei societâti sî ca dóra eu m'asi opune la reinfiintiarea societâtiei.

Dómn'a reclamante marturisesce, ca a avutu cându-va „bucuri'a nobila“ de a vedé prosperându acésta societate. Recunoscu cu tóta voi'a, ca eu amu avutu cele mai putiene merite pentru acésta bucuria de odinióra a d-sele, sî recunoscu totu odata, ca starea presenta a societâtiei nu este nici decâtu stralucita; dara negu, ca de optu ani incóce, adeca dela 1866, societatea n'aru fi potutu sa tiena siedintie; negu, ca de atunci pâna astadi n'aru fi potutu sa céra raportu asupr'a stârei bibliotecei sî a casei, sî sa se organiseze precum aru fi fostu mai bine; societatea a fostu sî este in dreptu a face tóte aceste in diferite moduri; sî mie mi se paru fórte esagerate, ba chiaru sî nebasate tóte aceste imputatiuni, ca numai eu, singura eu, a-si fi caus'a decadintiei societâtiei.

Pâna ce inse dómn'a reclamante nu va esî la lumina cu numele seu, ori in publicitate ori in sinulu societâtiei, nu vedu lips'a unei espuneri mai detaiate a stârei societâtiei, decâtu ca bibliotec'a sî socótele societâtiei stau totu-déun'a la indemân'a fia-cârei membre.

Rogându-te sa binevoiesci a dá locu, dle redactoru, acestoru orduri in pretiuitulu d-tale diuariu, sum cu distinsa stima

Emili'a Ratiu.

Bucerdea-vinósa in 7 Sep. 1873.

(Urmare.)

Acum poftimu intréba sî forméza constructiuni cu astfeliu de termini, apoi vedi „uritule de Ddieu“ unde vei ajunge! Astfeliu de termini — dupa parerea mea, — numai atunci se potu aplicá in conversâri cu scolarii precum sî in ori-ce opuri scolastice, cându poporulu nostru intregu va fi cultu, cá sî parintii pre acasa sa se folosésca de asemenea termini, pâna atunci inse avemu sa mai asteptâmu — va mai trece apa pre vale.

Cându dîcu eu, ca acesti termini nici decum nu-i potu primí, atunci nici decum nu intielegu, ca dóra sa se demita cine-va la acelu gradu inferioru sî a se folosí cu cele mai de rendu cuvinte ale poporului — cu cele de pre strade! nu! ci noi sa ne folosimu cu cele mai alese cuvinte din poporu, câci avemu destule sî totu deodata sî fórte frumóse.

Nu dîcu inse nici aceea: ca cu nici unu cuventu din cele susu citate etc. sa nu se folosésca cine-va ici colea, mai raru, nu! ci sa se folosésca, dara nu atâtea odata; câci atunci pruncului nu se va silí dupa judecata sî intielesu, ci mai multu, ba numai dupa terminu séu cuventu spre a-lu tiené in memoria, apoi ti-lu respunde (schimositu) de totu stricatu cum nu l'ai mai auditu nici odata.

Acum dupa ce amu aretatu in introducere principiele pre care me basezu sî dupa ce amu insiratu vre-o câti-va termini sî câte-va cuvinte, din cari usioru se póte intielege sî respunsulu pre deplinu; nu-mi mai remane alta decâtu sa me pronunciu: pro séu contr'a acestui opsioru, deci dara:

a) considerandu fragetele poteri ale scolariloru din scólele poporale, ca ei nici chiaru cele mai necesarie sî mai folositórie obiecte de invetiamentu, compuse in unu stilu fórte poporalu, sî cunoscutu inca nu le potu pricepe bine, ba ce e mai multu, fórte multi din ei nici cetí nu potu bine,

b) considerandu multele obiecte ce suntu de a se propune in scólele poporali,

c) considerandu, ca acestu opsioru nu e compusu — incâtu pricepu eu, dupa nici unu sistemu pedagogicu modernu, iéra principiele pedagogice neobservate, lasate afara, sî suplinite cu altele contrarie,

d) considerandu, ca prin propunerea acestui studiu in form'a sî modulu in care se afla acum, s'aru face o saritura prea mare, sî s'aru face o lacuna, ba o rana fórte mare sî durerósa in invetiamentu, prin marea sî mult'a sdrobire de capu sî totusi putiena pricepere — dela copii,

e) considerandu, ca totu materialulu cuprinsu in acestu opsioru, e cuprinsu sî se mai póte cuprinde impartitu dupa feliu in tóte cele-lalte obiecte de invetiamentu,

f) considerandu in fine, ca prin propunerea

---

in partea care este mai la sudu; abia amu auditu ce-va in tempulu locuintiei nóstre acolo.

Omulu nu este singur'a fiintia de care are a se teme leulu, sî care 'lu impedeca a se imultí preste mesura; raru este adeveratu leulu ataca unu animalu ajunsu la terminulu crescerei sele; dara i se intempla adese cându rapesce puiulu unui bivolu, de a vedé mam'a sea navalindu asupr'a lui, luatu de córnele animalului furiosu sî cadiendu mortu de indata. — Amu gasitu mai multi cari au peritu astfeliu. Nu e siguru ca unu singuru leu sa atace vre-odata unu bibolu verstnicu; numerulu sî forti'a racneteloru care se audu, cându nóptea unu bivolu a fostu omoritu, pare ca anuncie ca mai multi lei au luatu parte la asaltu.

In campi'a care este la sudulu vadului de Sebituan'a amu vediutu o trupa de bivoli, aperându-se contr'a unui numeru de lei, presentându fruntea inimicului; masculii erau inainte, femeile sî cei tineri, erau indereptu. Este destulu unui tauru de acésta specia, de a aruncá odata in aeru pre celu mai vigurosu din lei, spre a-'lu omorí de indata. Mi s'a spusu ca in óre-care parte a Indieloru, chiaru bivoli domestici avéu superioritatea asupr'a celoralalte animale selbatice; sî ca i-au vediutu urmarindu unu tigru mugindu cá sî cum aru fi avutu mare placere la acésta venetóre. Leii nu se apropia nici odata de elefanti, afara de cei tineri care ii sfasie câte odata. Ori-ce creatura viua afara de omu, se retrage inaintea nobilului elefantu; sî cu tóte acestea aru fi inca o prasa mai lesniciósa decâtu rinocerulu, a cârui simple privire este de ajunsu spre a pune leulu pre fuga.

ácestui opsioru in scólele poporale nu numai s'aru impedecá invetiamentulu intregu si prin urmare si ajungerea scopului dara se impedeca scopulu cu totulu, prin dificultatea ce aru produce acestu opsioru in invetiamentu; dicu dara, ca: din consideratiunile acestea eu nu-lu aflu de bunu, potrivitu si corespundietoriu, pentru ajungerea scopului prefiptu si prin urmare in form'a de fatia cá manualu separatu nu-lu potu primí si asiá propunu:

a) Cá acestu opsioru intitulatu: „Drepturile si datorintiele civili“, in form'a sea de astadi, cá manualu separatu, sa se scóta din scólele poporale, sa se lase cu totulu afara;

b) Fiindu inse ca contiene materia fórte buna in sine; sa se pastredie cá manualu instructivu — in forma de estrasu, numai dóra chiaru pentru invetiatori, nu inse si pentru scolari;

c) Materialulu cuprinsu in acestu opsioru sa se impartiésca in feliurite pârti dupa si intre obiectele ce tractedia despre acea sciintia; asiá d. e. la pagin'a 12 „ce este casatori'a?“ acést'a a se aplicá la porunc'a a 10-a, despre a 6 taina, apoi datorintiele copiiloru câtra parinti si vice versa, se cuprindu in a 5-a porunca, la pag. 20—21 vorbesce despre: „defraudatiune in contributiune“, apoi numai in contributiune e oprita defraudatiune? — porunc'a a 8-a etc. etc. si asiá fia-care materia sa se aplice in manualulu cu materia de acelasi feliu etc.

Asiá dara din tóte acestea eu facu urmatoriulu conclusu:

Opulu intitulatu: „**Drepturile si datorintiele civili**“ 'lu primescu numai cá carte instructiva — cá unu estrasu — pentru invetiatori; nu inse nici decum si pentru copii cá manualu separatu; ci pentru scóle sa esiste numai materia impartita intre obiectele cele-lalte dupa feliu.

Acést'a se aduce la cunoscintia fratiloru invetiatori din tractulu Branului, cu acelu adausu, cá in siedintiele conferintiei semestrali ce se voru tiené sa bine-voiésca a luá in consideratiune si acésta modesta parere a mea; si apoi a conclude dupa cum voru aflá de bine.

Teodoru P. Popu,
inv. prim.

Varietâti.

*** (Unu masinistu in perplesitate.) Domineca nóptea spre Luni voiagiorii asceptau cu multa impaciintia sosirea trenului intârdiatu de câtra Muresiu-Osiorheiu la statiunea din Tiusiu. Intr'unu târdiu trenulu sosesce la statiunea numita, dara ce se vedi? Masinistulu spre cea mai durerósa surprindere a sea se tredî fâra vagóne. Perplesu de acestu capritiu alu sortiei, se intórce rapede indereptu, uità inse in grab'a sea cea mare, de adepesiá la statiunea din Aiudu spre a preveni vre-o nenorocire si intercendu-se iéra la statiunea Tiusiului face dispusetiunile uitate si dupa acést'a plecà dupa vagónele perdute. Plecarea trenului prin acést'a s'a intârdiatu pâna la 6 $^{1}/_{2}$ óre. E curiosu, ca in momentulu acestei confusiuni oficialii dela drumulu de feru in necasulu loru incepura a se sfadí pre nemtia, cu tóte ca acesti erau de natiunalitate maghiara. Bagu séma pentru a nu vatemá limb'a maghiara si a nu se dá de goli inaintea numerosiloru voiagiori prin atare ordine pre drumulu de feru ostu-ungurescu!

Ad. Nr. 109 1873.

Concursu.

Pentru urmatórele statiuni invatietoresci se deschide prin acést'a concursu pâna la 30 Septembre a. c.

I. In Teliu:

cu o léfa anuala de 198 fl. v. a, cuartiru liberu si lemne.

II. In Vam'a Buzeului:

cu o léfa anuala de 150 fl. v. a. cuartiru liberu.

Cu acestea posturi este legatu si cantoratulu, acârui remuneratiune este computata aci.

Concurentii deci suntu invitati cá in intielesulu Statutului organicu, petitiunile loru pâna la terminulu de susu sa le astérna la scaunulu ppescu alu Heghigului.

Elöpatak in 26 Augustu 1873.

Ioanu Mog'a
(2—3) Adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu clas'a I-ma la scól'a rom. gr. or. din com. Sesciori impreunatu cu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. si cuartiru naturale in edificiulu scólei, se deschide concursu pâna in 25 Septembre a. c. st. v.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si asterne concursele loru instruite amesuratu „Statutului organicu“ pré onoratului Domnu Protopopu Ioanu Tipciu in S. Sebesiu. —

Sesciori in 1 Septembre 1873.

Comitetulu parochiale
Ioanu Stoicutia
(2—3) parochu cá presiedinte.

Concursu.

Pentru postulu de invetiatoriu in comun'a **Sinc'a nóua** se escrie concursu.

Salariulu invetiatoriului este 250 fl, cortelu liberu si lemnele necesarie.

Dela concurenti se cere cá sa fia clerici séu pedagogi absoluti séu celu putienu sa aiba patru clase gimnasiale si sa scia cantârile si tipiculu cá sa póta tiené stran'a in biserica in dumineci si serbatori.

Concurentii au a-si asterne cererile loru scrise cu mân'a loru propria si instruite conformu statut. org. la presiedintele subscrisului comitetu parochiale pâna in 30 Septembre a. c.

Sinc'a nóua 20 Augustu 1873.

Comitetulu parochiale.
prin Ioanu Scurtu,
3—3 Parochu.

Concursu.

In protopresbiteratulu gr. or. alu Ioagiului I comitatulu Hunedórei suntu a se acupá urmatórele posturi invetiatoresci:

1. Hondolu cu 200 fl. v. a. salariu anualu si cortelu.
2. Certesiu cu 150 fl. v. a. salariu anualu, cortelu, si dela totu elevulu unu caru de lemne.
3. Magar'a cu 150 fl. v. a. salariu anualu, cortelu si 3 orgii lemne.
4. Fornadi'a cu 120 fl. v. a salariu anualu, cortelu si 2 orgii lemne.
5. Suligete 180 fl. v. a. salariu anualu, cortelu si 3 orgii lemne.
6. Valisiór'a cu 160 fl. v. a. salariu anualu, cortelu si 2 orgii lemne.
7. Délu-mare cu 160 fl. v. a. salariu anualu, cortelu si 3 orgii lemne.
8. Bambotocu cu 300 fl. v. a. salariu anualu, cortelu si 6 orgii lemne.
9. Rapoldu-mare cu 240 fl. v. a. salariu anualu, cortelu si 6 orgii lemne.
10. Bobaln'a cu 260 fl. v. a. salariu anualu, si cortelu.

Doritorii de-a ocupá acestea posturi, au a tramite subscrisului petitiunile loru instruite cu documentele necesari pâna la 6 Octobre a. c. st. v.

Hondolu in 31 Augustu 1873.

In contielegere cu respectivele
comitete parochiale
Basiliu Piposiu
(2—3) Protopres.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu primariu la scól'a gr. or. din cumun'a Vale, cu terminu pâna in 15 Septembre a. c. st. v. se escrie concursu.

Emolumentele suntu:

Unu salariu anuale de 220 fl. v. a. cuartiru liberu in edificiulu scólei.

liberu in edificiulu scólei. —

Doritorii de-a ocupá acést'a statiune, au a-si adresá concursele loru, bine instruate la subsemnatulu comitetu purochialu; dovedindu ca au absolvatu gimnasiulu inf., ca suntu clerici séu pedagogi absoluti. —

Vale in 12 Augustu 1873.

Comitetulu parochiale in contie-
(3—3) legere cu P. protopresbiteru.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci in comunele tractului protopresbiterale Nocrichiu — Cincu-mare mai josu semnate, se escrie prin acést'a concursu pâna in 1 Octomvre a. c. pre lânga locuintiele necesari si lemnele de focu in urmatórele salarie:

1. Vecerdu cu salariu anuale de 50 fl. v. a. din alodiulu comunale, si 12 galete bugate dela poporu.
2. Zlagn'a 65 fl. v. a. din fondulu bisericei.
3. Verdu, 50 fl. v. a. din fondulu scólei.
4. Merghindélu 50 fl. v. a. si 10 galete bucate dela poporu.
5. Ruj'a, 40 fl. v. a. dela poporu.
6. Prostea, 75 fl. v. a' dela poporu.
7. Iacobeni 50 fl. v. a. dela poporu.
8. Hundrubechiu 40 fl. v. a. dela poporu.
9. Selistétu 70 fl. v. a. dela poporu.
10. Calboru 130 fl. v. a. din alodiu si 4 galete bucate dela poporu.
11. Sasausiu 160 fl. v. a. din alodiu.

Doritorii de a ocupá aceste posturi au a tramite pâna la terminulu mai susu amintitu petitiunile loru instruite in sensulu §-fului 13 din Statutulu Organicu la subscisulu.

Nocrichiu in 12 Augustu 1773.

In contielegere cu respect: comitete paroch.
G. Maieru,
(2—3) adm. ppescu.

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni invetiatoresci la scól'a româna gr. or. din comun'a Ludosiu protopopiatulu Mercurei se deschide concursu.

Salariulu impreunatu de acestu postu este 200 fl. v. a. care se platesce din alodiulu comunei in rate trilunarie decursive.

Doritorii de a ocupá acestu postu au de a-si asterne cererile loru pâna in 20 Septembre a. c. st. v. la subsemnatulu, si au a documentá: ca suntu români de legea gr. or.; au absolvatu studiele pedagogice seu teologice; déca au mai functiunatu séu nu cá invetiatoriu; si in fine, ca au o purtare morale nepatata.

Mercurea 27 Augustu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Drocu,
(3—3) adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a confes. gr. or. din Dev'a.

Emolumentele impreunate cu acestu postu st 250 fl. v. a. salariu anualu, cuartiru liberu, gradina de legumi si lemne trebuincióse.

Doritorii de a ocupá acestu postu sa-si astérna concursele loru insocite de documentele prescrise prin „statutulu organicu“ comitetului parochialu din Dev'a pâna in 30 Sept. a. c. st. v.

Dev'a in 8 Septembre 1873.

In contielegere cu protopresbiterulu tractului Devei.
Comitetulu parochialu.
Dr. Lazaru Petcu,
pres. comitetului paro-
(2—3) chialu.

Nr. $\frac{10985}{\text{civ.}}$ 1873.

Edictu.

Din partea tribunalului reg. din Sabiiu se aduce la cunoscinti'a publica, cumca in urm'a cererei consistoriului archidiecesanu gr. or. din Sabiiu s'a concesu vendiarea libera a averei miscatóre dejá pretiuita din partea judecatoriei si apartinatóre la remasulu Escelentiei Sele alu archiepiscopului si metropolitului Andreiu Baronu de Siagun'a, repausatu in 28 Iuniu 1873, sub urmatórele conditiuni:

1. pretiulu strigarei este pretiulu staveritu in inventariulu judecatorescu, iéra sub acestu pretiu nu se va vinde objectulu.

2. Comperatoriulu va avé sa depune pretiulu intregu de locu dupa plusferirea lui, la mân'a comissariului de licitatiune, si numai dupa aceea va primí objectulu in posessiune.

Terminulu licitatiunei se defige pre 29 Septembre 1873 si pre dîlele urmatórie, afara de dumineca si sarbatori, totu-deun'a dela 9—12 óre inainte de amédi si dela 3—6 dupa amédia in locuinti'a repausatului.

Din siedinti'a tribunalului regescu.

Sabiiu in 25 Septembre 1872.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 76 ANULU XXI.

Sabiiu, in 20 Septemvre (2 Oct.) 1873.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre patrariulu din urma (Octomvre—Decemvre) alu anului 1873. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, si in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene si cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Congresulu electivu.

Siedinti'a VII. tienuta in 16/28 Sept.

Protocolulu siedintiei premergatórie se autentica.

Dupa seversirea servitiului de diminéti'a in biserica congresulu intregu au adusu pre Archiepiscopulu si Metropolitulu Procopiu Ivacicoviciu la st'a biserica.

Présânti'a Sea ocupa locu in midiloculu bisericei pre unu fotoliu asiediatu spre acestu scopu lânga scaunulu archiepiscopescu; presiedintele comisariu in numele congresului i rostí acésta cuventare de introducere:

„Acést'a e díu'a, care a facut'o Domnulu sa ne bucurâmu si sa ne veselimu in trens'a.“ — Ps. 117. v. 23.

Astfeliu cântá odata profetulu si imperatulu Davidu, in bucuri'a inimei sele vediendu realisandu-se unitatea poporului seu israilu. Si déca s'a cadiutu cându-va, apoi acum se cade intr'adeveru, cá astfeliu sa esprimemu si noi bucuri'a inimei nóstre vediendu unitatea bisericei nóstre din patria reinviata si realisata.

Dloru! Ne-amu dedatu sa audímu numai la serbarea invierei Dlui si Mantuitoriului nostru Iisusu Christosu cantandu-se versulu profetului Davidu: „Acést'a este díu'a, carea a facut'o Domnulu sa ne bucurâmu si sa ne veselimu in trens'a“, adeca atunci cându intr'un'a cu invierea Dlui mai serbâmu si triumfulu luminei si alu adeverului, triumfu reportatu asupr'a intunerecului si a nedreptâtiei. Dara óre ce alta e pentru noi recastigarea perdutei nóstre Metropolii vechi? decâtu invingerea luminei si a dreptâtiei contr'a intunerecului, decâtu reinvierea si regenerarea nóstra bisericésca! De aceea cu dreptu cuventu repetu in bucuri'a inimei mele cuvintele psalmistului: „Acést'a este díu'a care a facut'o Domnulu sa ne bucurâmu si sa ne veselimu in trens'a.“

Déca vomu considerá Dloru! ca strabunii nostrii dupa ce erau lipsiti de drepturi politice, sute de ani, fura lipsiti si de drepturile loru bisericesci, déca vomu considerá, ca S. maic'a nóstra Biserica, unic'a si singur'a nóstra consolare in acele tempuri grele, dícu aceea S. maica Biserica, care in tempuri nefericite erá chiamata a ne imbratisiá, si a ne stringe la sinulu seu de maica — sute de ani fu subjugata si desconsiderata, déca vomu considerá, ca intre asemenea impregiurâri triste noi perduramu ce aveamu mai scumpu, Metropoli'a nóstra, Episcopii, monastiri si altele, preste care voiescu a aruncá velulu uitârei, si in fine déca vomu considerá, ca dupa tóte aceste suferintie grele ce le cunóscemu din istori'a nóstra bisericésca astadi ne-au resaritu si nóue pre terenulu bisericescu sórele dreptâtiei, pentru ca a inviatu vechi'a nóstra Metropolia, atunci ve-ti aprobá espressiunea ce amu datu bucuriei prin cuvintele profetului: „Acést'a este díu'a care a facut'o Dlu sa ne bucurâmu si sa ne veselimu in trens'a“.

De-si amu mai datu espressiune semtiemintelora nóstre de bucuria, pentru reinvierea vechiei metropolii, si adeca atunci, cându prin staruinti'a marelui si nemuritoriului Archiereu Andreiu amu serbatu díu'a de 12/24 Decemvre 1864 cá díu'a reinvierei, totusi eramu cuprinsi de óre-care ingrigire, cum se va sustiené, si anume: cum se va aplicá in pracsa Statutulu nostru organicu, unic'a basa de esistintia a Metropoliei nóstre, si in acele pârti ale lui, in cari pâna acum n'avurâmu ocasiune a-lu practisá. Sciti dloru! Câta jale si dorere ne causà perderea cea mare si prea tempuria a prea demnului si prea iubitului nostru Archieppu si Metropolitu Andreiu, sciti câta ingrigire ne cuprinse pentru aceea, cum vomu repará noi aceea mare perdere? si anume, ca óre scivomu noi a ne intruní intr'o buna intielegere, la prim'a eserciare a dreptului nostru de alegere. Sciti Dloru! cu câta ingrigire ne-amu apropiatu de acestu congresu electoralu, cu câta temere, nu cum-va terenulu nostru, edificiulu bisericescu sa fia lovitu dintr'o parte séu alt'a, chiaru acum la radicarea lui, intielegu chiaru acum la intâi'a aplicare a dreptului de a ne alege pre Archieppulu si Metropolitulu nostru, dara sciti si aceea Dloru! ca provedinti'a divina, care totu-déun'a a fostu scutulu nostru, nu ne-a parasitu nici acum in aceste momente supreme la actulu celu de atât'a insemnatate alu alegerei de Archiepiscopu si Metropolitu si asiá tóte temerile si ingrigirile nóstre disparura, si in loculu loru bucuri'a strabatù inimile nóstre, atunci cându fuserâmu fericiti a vedé pre fratii nostri dela pólele carpatiloru dandu mân'a fratiloru nostri dela Tis'a, pentru sigilarea unitâtiei nóstre bisericesci, pentru intemeierea bunei si fratiescei intielegeri ce caracteriséza pre fratii cei adeverati, intielegu contielegerea dela prim'a nóstra alegere de Archieppu si Metropolitu din 28 ale lunei trecute, cându mai toti ne intruniramu intr'o persóna pentru salvarea celui mai mare principiu alu Bisericei nóstre strabune — principiulu unitâtiei nóstre bisericesci, ingrigirea nóstra disparù atunci cându vediuramu poterea de viétia a tinerei, dara frumósei nóstre constitutiuni bisericesci. Iéra déca totusi n'amu datu atunci spressiune deplina acelei bucurii, caus'a fu, ca amu asceptatu incoronarea opului nostru, cu préinalt'a sanctionare a actului nostru de alegere din partea Majestâtiei Sele c. si r. apostolice.

Inse acum din mil'a lui Ddieu si grati'a Majestâtiei Sele c. si r. apostolice, actulu nostru de alegere s'a sanctiunatu si alesulu nostru Escelenti'a Sea Par. Episcopulu Procopiu este intaritu in demnitatea de Archieppu si Metropolitu ce ni-a oferitu biseric'a.

Acésta intarire imparatésca este aci in actulu acest'a si provocu pre domnulu notariu se vi-lu cetésca (aci se cetesce decretulu).

Dupa ce cum disei, in vertutea decretului acum cetitu, alesulu nostru este intaritu in demnitatea de Archieppu si Metropolitu alu nostru si dupa ce prin acésta intarire a primului nostru actu de alegere efaptuitu in modu constitutiunalu altisimulu locu a recunoscutu de nou si poterea de viétia a dreptului nostru stravechiu, — acum de curendu reinviatu — credu ca cu totu dreptulu potemu astadi la díu'a reinvierei drepturiloru nóstre bisericesci eschiemá cu acele cuvinte ale profetului Davidu, pre care le esprimâmu si la serbarea invierei Dlui nostru Iisusu Christosu,: Acést'a este díu'a etc:“ si acést'a inca si din alte dóue cause, un'a pentru ca st'a maic'a nóstra biserica, care pána aci erá imbracata in doliu, pentru mórtea si perderea cea mare a nemuritoriului nostru Archiereu Andreiu astadi a depusu doliulu, si s'a imbracatu in haina de veselia, pentru ca si-a recapetatu pre mirele seu, in prea démn'a persóna a Escelentiei Sele Dlui Archieppu si Metropolitu Procopiu si alt'a causa de bucuria, ca constitutiunea nóstra a doveditu inaintea Majestâtiei Sele a Imperatului si Regelui nostru, inaintea Regimului Majestâtiei Sele, si inaintea tierei multa potere de viétia, si ca prin acést'a s'a recunoscutu unitatea nóstra bis., aceea unitate santa, care este chiemata a intruní pre toti confratii nostrii din diferite pârti ale patriei sub scutulu seu — intr'unu singuru corpu religiunaru, si câci acésta unitate este singura chiamata a dá poporului nostru fericirea vremelnica si eterna, prin o adeverata cultura morale religiósa, De aceea concediti-mi Dloru! si fratiloru cá pre lânga semtiemintele nóstre de bucuria sa dâmu spressiune si semtieminteloru nóstre de recunoscintia mai intâiu Majestâtiei Sele Imperatului si Regelui nostru urandu din inima „sa traiésca Majestatea Sea Imperatulu si regele nostru“ si dupa aceea inaltului Regimu alu Majestâtiei Sele pentru gratios'a recunóscere a constitutiunei nóstre bisericesci. —

Dar' Dloru! ori câtu de buna si liberala aru fi constitutiunea nóstra bis. sa nu uitâmu, ca ea nu este insasi scopulu, ci numai unu midilocu ce duce la scopu si ca prin urmare si ajungerea scopului nostru pre terenulu bisericescu, — carele este binele si fericirea poporului nostru, e posibila, — numai prin o buna si intieléptа intrebuintiare a drepturiloru nóstre constitutiunali.

Despre bun'a intrebuintiare a constitutiunei nóstre bis. din partea capului bisericei nóstre, a Escelentiei Sele dlui Archieppu si Metropolitu Procopiu ne garantéza trecutulu seu celu frumosu de preste 48 de ani in activitatea de Archipastoriu, in carea n'a contenitu a conlucrá la consolidarea bisericei nóstre, ne garantéza tactulu, esperinti'a si intielepciunea sea, pentru aceea toti, voindu binele si fericirea poporului nostru sa ne grupâmu impregiurulu Escelentiei Sele, cá in giurulu parintelui nostru, sa conlucrâmu cu densulu la regenerarea si consolidarea nóstra, câci dupa dís'a S. Apostolu Pavelu: „ toti ai lui Ddieu impreuna lucratori suntemu“ (cap. 3 v. 9), sa ascultâmu si sa urmâmu sfaturile lui cele parintiesci, dupa alta dísa a acelui Apostolu: „Fratiloru ascultati pre mai marii vostri cari priveghiaza pentru sufletele vóstre“ (c. 13. v. 17.) si preste tóte aceste sa-lu iubimu si sa-lu venerâmu, si cá pre alesulu nostru, si cá pre parintele nostru, adeca: si pentru demnitatea nóstra, dar' si pentru demnitatea **archierésca,** cu carea Ddieu l'a binecuventatu, câci acésta demnitate atâtu este de mare incâtu si angeriloru, este grea si infricosiata.

Santii parinti ni-au lasatu multe esemple frumóse cá sa cunóscemu insemnatatea si marimea demnitâtiei archieresci. Dara voiu spune numai scurtu ca: Insusi dlu nostru Iisusu Christosu voindu sa arete insemnatatea demnitâtiei archieresci, la carea voiá sa radice pre apostolii sei, la cin'a cea de pre urma, se sculà si spelà piciórele acelorasi — din care apriatu se vede marimea demnitâtiei archieresci: Dreptu aceea cu atâtu mai multu vomu venerá pre Archipastoriulu nostru. —

Iéra Tu prea bunule Parinte! cârui'a provedintia divina si biseric'a Ti-au concrediutu scaunulu archiepiscopescu si metropolitanu alu marelui si nemuritoriului nostru Archiereu Andreiu, cârui'a provedinti'a si biseric'a Ti-au concrediutu continuarea opuriloru si cultivarea creatiuniloru lui, cârui'a provedinti'a sî biseric'a Tí-au concrediutu cârm'a corabiei nóstre bisericesci celei pré multu incungiurate de valuri, primesce acésta cârma, acésta conducere cu aceea-si incredere sî bunavointia, cu carea Ti-o ofere astadi biseric'a nóstra representata in acestu congresu prin rostulu mieu celu debilu — intr'un'a cu acést'a primesce sî asigurarea iubirei, sî a veneratiunei nóstre celei fiesci sî profunde! Considera-ne — Te rogâmu — sî Tu parinte! de fiii Tei, precum Te considerâmu noi pre Tine de parintele nostru, primesce-ne sî Tu pre noi sub ingrigirea Ta cea parintésca, precum Te primimu si noi pre Tine in inimile nóstre, adapostesce-ne pre toti sub scutulu Teu, cá sa nu ratecimu sî sa nu ne periclitâmu. Iéra noi multiamindu Ddieului parintiloru nostri, pentru ca Te-au daruitu pre Tine nóue, multiamindu prea inaltului nostru Imperatu sî Rege, pentru ca Te-a intaritu de Archipastoriulu nostru, 'Ti oftâmu multi ani de fericire, pentru a poté continuá opulu marelui Teu antecessoru Andreiu: „fericirea bunului nostru poporu.“

'Ti urâmu multi ani de fericire, spre a poté conduce nai'a nóstra bisericésca la limanulu doritu. Iéra pentru cá sa poti insu-Ti vedé realisate dorintiele Tale sî asceptârile nóstre sî sa Te bucuri inca aici pre pamentu de rodulu osteneleloru Tale 'Ti urâmu din curetieni'a inimiloru nóstre „sa traiesci! sa traiesci multi ani fericiti!“ —

Dupa cuventarea acést'a Présânti'a Sea se introduce in scaunulu archiepiscopescu de unde rostesce cuventarea de introducere*) carea se primí de congresu cu vii aclamatori.

Dupa finirea sântei liturgii intregulu congresu redicându siedinti'a insotiesce pre Archiepiscopulu sî Metropolitulu la resiedinti'a Sea, sî indata se presinta membrii congresului sî ai Consistoriului archidiecesanu, corporatiunea profesorala sî in urma diferitele corporatiuni civili sî militarie.

Congresulu dupa acestea deschide siedinti'a sî-'si continua activitatea.

Tóte acestea se petrecu la protocolu pentru eterna memoria.

In decursulu acestei'a se cetí prin notariulu generalu harthi'a ministeriului de culte sî instructiune publica din 18 Sept. 1873. nr. 25,091 in carea comunica resolutiunea prea inalta a Majest. Sele dto 17 Sept. a. c. in a cârei intielesu Présânti'a Sea Parintele Episcopu Ivacicoviciu este intaritu de Archiepiscopu sî Metropolitu alu româniloru gr. or. din Transilvani'a sî Ungari'a.

Dupa terminarea cuventârei comisariulu introduse pre noulu Archiepiscopu sî Metropolitu in scaunulu archiepiscopescu, de unde acest'a adresà congresului unu respunsu parintescu câtra congresu.

Dupa acestea urmara omagiele clerului sî a poporului credinciosu in decursulu câror'a s'au cântatu „La multi ani Stapane“, sî cu acestea siedinti'a s'a redicatu pâna dupa liturgia sî presentare la noulu Archiepiscopu sî Metropolitu. Indata dupa acést'a asistent'a preotime presentandu-se inaintea Archiepiscopului sî Metropolitului, sî cantandu stranele stichir'a „Imperatulu ceriuriloru“ l'au dusu in midiloculu bisericei si l'au imbracatu pentru servitiulu ddieescu, adeca pentru liturgia.

Se cetesce o harthia a Escelentiei Sele Parintetui Metropolitu gr. cat. Ioanu Vancea, in carea descopere cu parere de reu congresului, ca prin morbu este impedecatu a luá parte in persóna la introducerea in scaunu a nou alesului Archiepiscopu sî Metropolitu Procopiu Ivacicoviciu.

Congresulu ia la cunoscintia acésta harthia.

Comissiunea emisa pentru esaminarea speseloru deputatiunei tramise cu adres'a congresului câtra Majestatea Sea, raportédia ca spesele se urca la 974 fl. v. a. sî 38 xr. dupa cum dovedescu harthiile deputatiunei, sî fiindu ca deputatiunea au primitu numai 750 fl. v. a. comissiunea propune cá sum'a de 224 fl. 38 xr. sa se rebonifice membriloru deputatiunei. Se primesce.

48. Pentru constatarea membriloru presenti sî prin urmare a competintiloru fia-cârui deputatu sub titula de diurne sî viatecu se cetesce list'a deputatiloru din fia-care diecesa sî se primesce socotél'a facuta de biroulu notarialu alaturata la acestu protocolu. In privinti'a deputatiloru din dieces'a Caransebesiului sî Aradului, cari nu suntu presenti dara s'au fostu infatisiatu la congresu, sa se socotésca diurne pre 5 dîle iéra viateculu sa-lu socotésca respectivulu deputatu cu respectivulu domnu Episcopu totu de odata sa se transpuna unu esemplariu din acésta lista fia-cârui Episcopu.

Deputatulu Ioanu Popoviciu Desseanu aduce aminte congresului, ca déca astadi ne bucurâmu de resultatu asiá de frumosu alu lucrâriloru nóstre, atunci acést'a in cea mai mare parte este meritulu conducerei, iéra conducerea a fostu concrediuta parintelui protopopu Ioanu Metianu, cârui'a propune a i se aduce multiamita din partea congresului sî a se petrece acést'a la protocolu.

Congresulu primesce acésta propunere cu unanimitate cu frenetice „sa traiésca parintele Metianu“, carele inchide siedinti'a cu o cuventare, in care reasuma activitatea Congresului, cârui'a i sî multiamesce pentru zelulu sî buna intielegerea sea precum sî pentru increderea ce a pusu in persón'a sea.

Acestu protocolu stante sessione se autentica sî se subscrie.

---

*) Carea neputendu-o capetá pentru nrulu acest'a o vomu publicá in nrulu urmatoriu. R.

Ce-va mai multa lumina.

(Fine.)

Comitetulu din Pest'a pre lânga ajutóriele materiali e obli-gatu a cere unele garantii sî anume:

Recunóscerea regimului provisoriu sî a suveranului alesu. Tramiterea unui ministru la regimulu ungaru sî primirea unui ministru ungaru. Deobligamentulu Italiei pentru garanti'a unui imprumutu pentru suveranulu alesu. In urma deobligarea reciproca da a nu pune josu armele pâna la restaurarea unitâtiei Italiei si a independintiei ungarie basate pre constitutiunea din 1848 reservându unele modificatiuni facia cu natiunalitâtile.

Cu dreptu 'si bate jocu Lamarmor'a de proiectele de aliantia ale „statului ungaru imaginariu.“ Spre dovéda aduce fiasculu ce a suferitu invasiunea lui Klapka sî ca regimentele ungarie s'a batutu cu vitejie la Custozza.

Unele depesie ale lui Nigr'a sî Barral dovedescu, ca Napoleonu voiá, cá Itali'a sa capete Veneti'a ori va invinge Prussi'a ori nu. Prussi'a invingendu nu va cascigá dela Austri'a nimicu pâna nu va desdauná pre Franci'a la Rhinu.

De mare interesu e o depesia tramisa in 15 Iuniu de Barral lui Lamarmor'a, in care se espunu urmatórele:

Bismark a dîsu, ca in urm'a decisiunei adunârei confederative din Frankfurt, confederatiunea a incetatu sî acésta decisiune insémna in ochii nostri o dechiaratiune de resbelu, cârei'a trebuie sa-i prevenimu. Marti'a venitória vomu deschide ostilitâtile. Primele operatiuni militarie nu suntu secretulu meu, e destulu sa scii, ca cându vomu incepe campani'a. 'Mi pare reu audiendu, ca Itali'a vrea sa atace cuadratulu cetâtiei in locu de a se intórce spre marea adriatica sî a astringe Austri'a la o lupta deschisa. Ide'a acést'a me neliniscesce. A-si fi asceptatu bucurosu dela Lamarmor'a acceptarea combinatiunei, de a provocá cu unele milióne insurectiunea in Ungari'a.

Bismark la urma a eschiematu ce-va cam nesiguru de caus'a sea: Jacta est alea, se avemu incredere, dara sa nu uitâmu, ca Ddieulu atotupoternicu e capriciosu. —

Acést'a blasfemia a revoltatu consciinti'a religiósa alui Lamarmor'a, inse elu trece preste acést'a cu ironi'a, ca ómenii mai alesu femeile, suntu capricióse, dara Ddieu nice odata.

Pentru statulu majoru erá sî aceea fapta intristatória, ca Berlinulu voiá a-i prescrie planulu de resbelu. In depesi'a din 15 Iuniu respinge Lamarmor'a

---

FOISIÓRA.

Din scrierile stului Ephraemu Syrulu.

(Despre cele patru lucruri din urma.)

A dóu'a venire a Dlui nostru Iis. Chr. séu judecat'a din urma.

> Motto: „Intru tóte faptele tale aduti
> aminte de lucrurile din urma,
> sî in veci nu vei gresî.“
> Sirachu 7. 39.

1. Fratii mei, cari iubiti pre Christosu, ascultati acum despre a dóu'a sî infricosiat'a venire a dlui nostru Iisusu Christosu!*) Numai la aducerea aminte de aceea óra, tremuru de o frica infricosiatória, cându cugetu la totu aceea, ce se va descoperí atunci. — Cine-va póte infatisiá tóte acestea? Ce limba le va poté esprimá? sî ce urechia va fi in stare a suportá audiulu celoru ce se voru intemplá acolo, cându regele regiloru sculandu-se de pre tronulu marirei sele, se va pogorí, spre a cercetá toti locuitorii pamentului, a tiené socotéla cu ei, cá sa dea celoru demni plat'a meritata, iéra asupr'a celoru culpabili se esprime pedéps'a cá unu judecatoriu dreptu? Cându cugetu la tóte acestea, membrele mele suntu cuprinse de téma, sî eu totu suntu mai cá infirmu. Ochii mi se implu de lacrimi, graiulu amutiesce, budiele 'mi incremenescu sî limb'a mi-a devenitu gangava de fiori, iéra cugetele 'mi suntu cufundate in tacere. Sî totusi câtu de tare me simtiu stimulatu, — in folosulu vostru — a ve vorbí! Ci fric'a me necessitéza cá sa tacu, de óre-ce lucruri atâtu de mari, infricosiate sî miraculóse, nici s'au intemplatu cându-va dela inceputulu creatiunei, sî nici se voru mai intemplá, câtu voru fi generatiunile.

2. Inca acum'a, sî ne inspaimentâmu sî tememu de unu fulgeru ce-va mai tare, sî ne plecâmu josu, dara atunci, cum vomu puté sustiené, cându vomu audî sunetulu acelei posaune (trambitia) din ceriu josu, carea suná mai poternicu decâtu tóte tunetele sî carea va desceptá pre cei adormiti dela inceputulu omenimei, drepti sî nedrepti. — Apoi — ósele genului omenescu — indata ce voru audî versulu posaunei, voru fugí incóce sî incolo prin imperati'a mortiloru, cercandu-si inchiaturile sele. — Dupa aceea vomu vedé, cum in momentu toti ómenii se voru sculá din locurile sele, sî se voru aduná din cele patru regiuni ale lumei in giurulu scaunului de judecata. Ca adeca: demandandu regele, care are poterea preste totu trupulu, — in cea mai mare iutîme, sî tremurandu 'si va dá pamentulu sî marea mortii sei. — Chiaru de voru fi fostu sfarticati de fiere selbatice, séu inghitîti de pesci ori mancati de paseri; toti intru o clipita se voru representá, fâra cá baremu unu peru sa le lipsésca**).

3. Cum vomu puté suferí, o fratiloru, cându vomu vedé torentele de focu, versandu-se cu furia cá sî o mare furibunda[1], nimicindu déluri sî vâli, sî ardiendu totu pamentulu impreuna cu tóte lucrurile lui? Atunci, iubitiloru, de poterea acelui focu, voru secá riurile, se voru sterpí isvórele, stelele voru cadé, sórele se va intunecá lun'a va trece, ceriulu se va constringe laolalta, dupa cum sta scrisu[2]. Atunci angerii cei tramisi voru alergá in giuru sî voru aduná, — dupa cum insusi Domnulu a dîsu[3] — pre cei alesi despre patru venturi, dela un'a margine a ceriului pâna la ceealalta. Atunci dupa promissiunea lui vomu avé unu ceriu nou sî unu pamentu nou[4].

4. Cum vomu puté, o prietiní lui Christosu, sustiené tóte atunci, cându vomu vedé pusu inainte tronulu infricosiatu sî se va aretá semnulu crucei, pre care Christosu de buna voia sî pentru noi, a lasatu a se pironí. — Cându vomu vedé toti sântulu sî infricosiatulu sceptru alu imperatului, aretandu-se in inaltime, — atunci fia-care 'lu va cunósce sî-'si va aduce aminte de cuventulu Domnului, care l'a dîsu mai inainte: „Semnulu fiiului omenescu se va aretá pre ceriu[5]. — Toti voru perseverá acum in deplin'a convingere, ca regele dupa tóte acestea se va aretá. In aceea óra iubitiloru, fia-care are sa cugete, cum se va infatisiá inaintea imperatului infricosiatu, sî-'si cumpanesce tóte faptele sele. Atunci 'si va vedé tóte faptele, bune câtu sî rele, standu-i inainte. — Atunci se voru bucurá cei induratori sî penitentii adeverati, vediendu-si faptele gloriόse, cari le-au facutu mai inainte. — Cei compatimitori voru vedé cum se voru rugá pentru densii miserii sî lipsitii, de cari s'au induratu, iéra inaintea angeriloru sî a ómeniloru voru vestí faptele loru. — Altii voru aflá acolo lacrimele sî astrangerile pocaintiei loru, standu vesele, voiόse sî prea marite, asceptandu cu o sperantia fericitória, areterea preamarirei marelui nostru Ddieu sî Mantuitoriului Iisusu Christosu.

---

*) Dîce „acum“, — câci — fatia cu cele patru lucruri de pre urma, a lasatu a premerge inca trei cuventâri: câtra cei morti, despre mórte sî tempulu lui Antichristu. Dogmatec'a bisericei nóstre ortodocse tractéza despre acestea lucruri de pre urma, sub cari grupéza: mórtea, invierea mortiloru, judecat'a sî cá urmare resplat'a. Acestea forméza o parte speciale, sî inca esentiale a dogmaticei, care dela cuventulu grecescu se numesce: Eschatologia. — Cu bunavointi'a onorab. redactiuni a „Tel. Rom.“ 'mi voiu luá tempu a dá in mânile preotimei nóstre sî cuvintele: despre mórte sî invierea mortiloru. Pl.

**) Luc'a 21. 18.

[1] Dan. 7. 10.

[2] Iesech. 34. 4. [3] Math. 24. 3. [4] II. Pet. 3. 13.

[5] Math. 24. 30. —

ori ce amestecare in planurile sele din partea lui Bismark sî insurectiunea Ungariei sa o provóce Prussi’a singura.

Cavalerului Nigr’a inca i dà Lamarmor’a o lovitura. Elu, care nu-’mi sciá dá sfaturi politice vrea sa-mi dee notitie strategice, telegrafandu-mi, ca austriacii nu voru primí o lupta deschisa, ci se voru retrage in cetâti. Archiducele Albrecht avé interesu a dice ca remâne in cetâti, dara Nigr’a cu Bismark sî Usedomu voiau, cá italianii sa inaintedie spre nordu, sa deslege insurectiunea in Ungari’a sî sa atace in deretru pre austriacii intorsi câtra Prussi’a. Evenimentele a doveditu ca planulu recomendatu dela Berlinu a fostu mai bunu decâtu celu facutu de statulu majoru italianu. Respinsi la Costozza italianii trebuira sa procéda de alungulu mârei adriatice, adeca a forciá Padulu inferioru sî a pasî câtra Isonzo.

In capitululu alu dóuadiecilea aduce Lamarmor’a o contemplatiune jumetate filosofica, jumetate religiósa-misteriósa despre aceea, ca provedinti’a a destinatu, cá sa se mai incinga o lupta sangerósa. Déca cugetâmu, ca resbelulu dela 1866 e provocatu din tuilerie sî ca Lamarmor’a a fostu unulu din cei mai activi provocatori, atunci sa póte pune intrebarea, óre nu e barbatulu de statu alu Italiei unu elevu de alu iesuitiloru?

Cându intrara trupele prussiane in urm’a decisiunei ultime a adunantiei confederative, in Sacsoni’a Hanover, Hessen, tramise Barral la demandarea lui Bismark o depesia lui Lamarmora spre a induplecá pre acest’a sa dechiare Austriei resbelulu. Influinti’a lui Napoleonu a totu amanatu acést’a dechiaratiune. In 17 Iuniu promise Lamarmormor’a lui Barral, ca in 18 va dechierá resbelulu, dara regele demandà amanarea, pentru ca lipséu sciri positive din afara. Napoleonu inca nu se incredea in Prussi’a. Dupa trei depesie repetite, in care Lamarmor’a cerea concediu pentru a dechierá resbelulu, telegrafà Victoru Emanuilu insusi in 19 Iuniu: Lamarmor’a sa predee in dîu’a urmatóre, in 20 Iuniu, dechiaratiunea de resbelu la cuartirulu generalu alu armatei austriace.

In urma venindu Lamarmor’a la famos’a depesia a lui Usedomu dice, ca a primit’o in 19 Iuniu sî o vituperéza reu. In acésta parte a cârtiei ’sî aréta densulu ur’a contr’a prussiaciloru. Elu acusa pre Prussi’a de nemultiamitória, pentru ca nu vrea sa recunósca servitiele facute de Itali’a. Lamarmor’a repetiesce sî interpelatiunea sea indreptata in 21 Iuliu 1865 câtra Menabrea in camera cu privire la opulu statului majoru prussiacu, carea contiene multe imputâri de ale Prussiei. Cu esprimarea dorerei, ca descrierea resbelului din 1866 apromisa de Menabrea inainte cu 5 ani, inca nu a aparutu, Lamarmor’a incheia partea intâi’a a descopeririloru sele interesante.

---

5. Sî óre pentru ce nu ve spunu indata marile aretâri, dupa cum se va intemplá cându vomu audî acelu puternicu viersu sî acelu strigatu infricosiatu din inaltimea ceriului: Eata mirele vine![6]) Eata judecatoriulu se apropia; Eata regele se aréta; vedeti ca judecatoriulu judecatoriloru se descopere! Vedeti, Ddieulu universului vine, spre a judecá pre cei vii sî pre cei morti. Atunci, o prieteni a lui Christosu, se voru cutremurá de acelu strigatu temeliele sî internulu pamentului dela o margine pâna la alta; marea sî tóte baratrurile (adencimile). Preste fia-care fratiloru va vení spaima, frica sî cutremuru din caus’a strigârei sî sunetului posaunei, sî pentru fric’a sî asceptarea lucruriloru, ce voru se vina preste pamentu; câci puterile ceriului voru fi clatinate, dupa cum stà scrisu[1]). Atunci angerii voru alergá acolo, chorurile archangeliloru, ale Cherubimiloru sî Seraphimiloru se voru aduná cu graba, sî fiintiele cu ochi multi[2]) voru câutá cu târia: „Sântu, sântu, sântu e Domnulu ceteloru, celu ce este, a fostu sî va fi, celu atotu poternicu!“ Sî tóta zidirea in ceriu, pre pamentu sî sub pamentu, va strigá cu putere sî cu cutremuru: „Binecuventatu se fia Imperatulu celu ce vine intru numele Domnului! Dupa tóte acestea, apoi se voru deschide ceriurile, sî se va aretá regele regiloru, Ddieulu nostru celu infinitu sî plinu de gloria, intogmai cá unu fulgeru infricosiatu, cu o putere mare sî marire neasemenavera, dupa cum invetiatoriulu celoru ddieesci Ioanu a vestitu dicendu: „Eata, elu vine pre norii ceriului sî lu va vedé pre elu totu ochiulu, sî cei ce l’au strapunsu, sî tóte semintiele pamentului se voru tanguì pentru elu[3])“ (Va urmá)

---

[6]) Math. 25. 6. [1]) Math. 24. 29. [2]) Apoc. 4. 6. [3]) Apoc. 1. 7.

Pianulu super. 12/24 Sept. 1873.

„Inca o calamitate!“

Dle redactoru! Nu fura de ajunsu lipsele materiale cu cari se luptara ómenii din comun’a nóstra; nu fu de ajunsu recólt’a cea mai putienu cá de midilocu a anului acestui’a, nu epidemi’a, care de vre-o patru septamâni neintreruptu secerà sî pre la noi la victime lasându cu deosebire in unele case urme multu tempu irreparabile, incâtu cuprinsi ómenii de fric’a mortiei neobicinuite, uitara de tóte alte neajunsuri; — ci eata pre lânga acestea rele inca o lovitura amara — o calamitate neasceptata in comun’a nóstra!

Luni in 10/22 Sept. a. c. o, dî dealtmintrea dorita de bietulu tieranu muncitoriu, diu’a destinata pentru culesulu cucurudiului de pre câmpu — pentru ce ómenii agricultori, in acést’a dî sî esîra desu de diminétia, cu bucuria sî multiamire, mai toti la câmpu spre a-si aduná sî stringe acasa fructulu osteneleloru loru, remanendu in satu d’abiá unde sî unde câte o baba neputinciósa, ingrigitóra de câte unu bolnavu si de pruncii cei micuti.

Eata numai pre la amédi deodata se radica unu focu teribilu, inspaimentandu pre cei putieni, cari-’lu vedu, si cari in locu sa alerge spre a impedecá estinderea lui — alerga numai pre strada in susu sî josu strigandu cu spaima din resputeri — dara vocea loru remase neaudita fiindu ca cei ce aru fi saritu la momentu intru ajutoriu, cum dîseiu, erau afara de satu.

In modulu acest’a foculu in furi’a lui turbata, nefiindu cine sa-lu conturbe, in tempu de $\frac{1}{2}$ óra ia dimensiuni totu mai mari; cându eata se vediù o multime de ómeni adunati, ba chiaru, din intemplare, sî doi gendarmi se vediura indemnandu sî fortiandu pre cei ce nu pré lucrau, sî asiá dupa ce foculu consumase 11 case sî 6 siuri fu impedecatu a se estinde sî mai departe.

Dimpreuna cu acestea case-siuri sî alte edificii tieranesci avura sórtea trista a se topí sî vre-o siése porci grasi, nefiindu cine sa-i elibereze din inchisórea loru. Bietii tierani, seraci si necajiti fâra de aceea prin loviturile elementari de pâna acum, ultimulu asilu, ce-i scutiá baremu de ventu sî plóia, remasera sub ceriulu liberu, n’au sermanii unde sa-si plece capulu; pusetiune trista, démna de tóta compatimirea. Intre nenorocitii acesti’a suntemu in pusetiune nefericita de a numerá sî pre doi preoti: Par. Georgiu Panti’a sî par. Sim. Ghibu ginere-seu.

Daun’a preste totu este necalculabila, dara cu deosebire la mentionatii parinti preoti, cari avura case mari de piétra sî bine coperite cu tigla — siura — grajduri si alte multe edificii mai tóte nóue, grâu cucurudiu, fênu, paie in cuantitate fórte mare — tóte suntu acum’a numai cenusia. Vis-a-vis de densii o biéta veduva cu vre-o 4 copii buni numai de a mancá.

Lamentare, vaete sî tipete de femei sî copii flamendi sî tremurandi de frigu, incâtu ti se infióra trupulu sî ti se sfasie anim’a de dorere la privirea loru.

Unu reu mare e la noi sî acel’a, ca ómenii cei competenti nu se ingrigescu de tempuriu intru procurarea vre-unui aparatu de stinsulu focului. Aru fi tempulu sa ne ingrigimu de aceste medilóce atâtu de necesarie!

Amu scrisu acestea cá cei ce iubescu umanitatea, compatimindu-ne se planga, dupa cum dîce apost. Pavelu cu cei ce plangemu.

Avramu Stanc’a,
teol. absolutu.

Sibotu in 18 Septembre 1873.

Domnule redactoru! Cu permissiunea d-vóstre ’mi iau libertatea a ve scrie ce-va despre cele ce se petrecu in sinulu comunei nóstre cu privire la reocuparea statiunei pentru alu doilea preotu, séu mai bine dîcendu, cu privire la intrebarea: ca sa se mai realéga alu doilea preotu in loculu demnului preotu defunctu Avramu Viorelu, a cârui mormentare de curendu, dupa cum prea bine a observatu corespundintele din Nr. 73 alu „Tel. Rom.“, ni-a infatisiatu o imagine trista dara adeverata despre nemultiamirea fiiésca fatia cu unu parinte meritatu.

Abstragendu acum dela acestu incidinte nefericitu sî sciindu, ca nu e unu ce raru in acésta lume asemenea recompensatiune nemeritata pentru faptele cele bune sî laudabile, sa esaminâmu intrebarea, ce ne amu pus’o mai susu, o intrebare destulu de mementuósa, pentru ca atinge organisatiunea parochieloru sî stà in strinsa legatura cu dispusetiunile luate de sinódele nóstre eparchiali in acésta privintia. Mórtea numitului preotu vrendu nevrendu a adusu acésta intrebare in acelu stadiu, cându trebuie resolvita definitivu in comun’a nóstra.

Cumca acésta organisare are sa urmeze in intielesulu dispositiuniloru sinodali, cine mai póte negá?

Sa vedemu inse cum tienu unii ómeni dela noi comptu de aceste dispositiuni legalì sî cum sî le interpretéza!

Indata ce bravii fii ai defunctului preotu inmormentara pre nefericitulu loru tata, care nu potù duce cu sine in mormentu nici macaru mangaerea, de a lasá pre fiii sei demni urmatori ai invetiaturiloru sele parintiesci, densii se sî apucara cu tóta energi’a, de a supliní loculu vacantu prin unu nepotu alu defunctului. Judele din comun’a nóstra Ioane Viorelu, care se pare ca are multu interesu pentru ori ce lucru ce nu taie in competinti’a oficiului seu, dara pentru acésta putiena predilectiune, avendu unu fecioru absolutu de gimnasiu sî teologia, a cârui cualificatiune nu se póte trage la indoiéla de nimene, misca tóte pietrile in ruptulu capului, pentru cá se-si asiedie pre fiiulu seu in loculu vacantu. Unu lucru acest’a, pentru care noi nu-lu hulimu, nice nu-lu luâmu in nume de reu, pentru ca ori sî care parinte are dreptu de a fi zelosu pentru fericirea fiiloru sei, inse ceea ce combatemu noi e numai tendinti’a dloru, de a lucrá contr’a dispositiuniloru sinodali, pentru ca in comun’a nóstra e absolutu imposibilu alu doilea preotu pre venitoriu.

Scimu, dle redectoru, ca nesuinti’a nemuritoriului Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu sprigínita de conlucrarea energica a fiiloru bisericei nóstre, ni-a datu o constitutiune bisericésea, de carea putemu fi mândri, scimu, câta activitate a desvoltatu congresele sî sinódele nóstre in continuarea acestei opere maretie, de a ferici biseric’a prin o organisatiune interna solida sî basata in ratiunea lucruriloru, scimu, ca sinódele nóstre eparchiali intre multele obiecte a recunoscutu cestiunea organisârei parochieloru de o necesitate imperativa. Venitoriulu preotimei nóstre aterna multu dela o fericita deslegare a acestei cestiuni. Comissiunile ambulante suntu o dovéda viua, ca sinodulu a consideratu urginti’a acestei afaceri, pentru ca pre bas’a dateloru positive medilocite prin aceste comissiuni are sa urmedie ulterióra organisare spre multiamirea generala, — tóte aceste le intielegemu, dara nu scimu, ce voru sa insemne acele intrigi sî agitatiuni in ascunsu sî pre fatia ale dloru Vioresci, de a regulá parochi’a nóstra in butulu dispositiuniloru sinodali dupa draga voia a dloru. Bine sciu dloru, ca comun’a nóstra nu e in acelu gradu fericitu de stare materiale, de a intretiené sî pre venitoriu pre alu doilea preotu pentru ca intâiu lipsesce numerulu recerutu de suflete, care s’a luatu cá basa la impartirea parochieloru, — comun’a are numai 1100 suflete; — a dóu’a venitu siguru nu e decâtu ceea ce póte dá cass’a allodiale, sî apoi scie impregiurulu, ca acést’a a bancrotatu chiaru sub administrarea corecta sî acurata a dloru Vioresci odinióra — cându? o sciu dloru mai bine. — Cass’a allodiale sî din alte consideratiuni nu póte garantá léfa pentru alu doilea preotu— aru poté cându aru lipsí particularismulu celu incuibatu de dóue diecenie la noi care impedeca totalu crescerea capitalului. — Scól’a nóstra, carea poté fi un’a din cele mai frumóse din tractulu Orastiei, nu s’a mai radicatu, e destulu ca planulu de doi ani sta pre harthia sî va mai stá unu decenniu cá proiectu. Adauge la zidirea scólei, la care trebuie sa concurga cass’a cu sum’a cea mai insemnata, ca cu organisatiunea politica a comuneloru se voru mai radicá platile oficialiloru sî alte asemene, apoi de unde se voru scóte cele 400 fl. pentru alu doilea preotu? D. Vioresci n’a fostu nici cându atâtu de generosi de a supliní asemene lipse in cass’a allodiale.

Se-si aduca bine aminte domnii Vioresci, ca cându a fostu comissiunea ambulanta cu domnulu ppresbiteru in frunte in caus’a organisârei parochieloru in comun’a nóstra, Sibotenii s’au revoltatu la ide’a, de a mai radicá léf’a unui preotu, dîcu a unui preotu, pentru ca domnulu ppresbiteru dechiarase atunci din capulu locului imposibilitatea esistintiei celui-laltu preotu. Óre sa-si mai aduca aminte dlu ppbiteru de acést’a dechiaratiune, séu dóra o va uitá din predilectiune câtra inrudutii Vioresci, avendu dóra privelegiulu de a mai face ici colea câte o esceptiune dela regul'a generale?

Aceste suntu fapte, cari vorbescu destulu de logicu! —

De óre-ce dupa cum amu aretatu alu doilea preotu nu aru avé asigurata esistinti'a sea la noi, noi incercârile dloru Vioresci numai asiá ni le-amu poté esplicá, déca cum-va vomu mai pune séma si pre riduculósele amenintiâri, ce le facu in continuu preotului nostru localu I. Armianu. Dloru adeca se laudáu, ca nu va remâné piatra pre piatra in Sibotu, déca nu li se va impliní voi'a, ca voru scóte pre preotulu amintitu din acésta parochia, pentru ca vedi dómne acest'a nu are cualificatiunea moderna pretinsa de densii. E adeveratu, ca parintele Ioanu Armianu cá preotu din tempurile nefericite ale impilârei nóstre bisericesci si nationale, nu a potutu sa-si cascige acelu gradu de cualificatiune, dara pentru acést'a óre merita sa-lu scóteti d-vóstre dupa unu servitiu de 23 ani din parochia numai cá sa incapeti d-vóstre, cari v'ati adapatu la isvorulu sciintieloru moderne? Celu putienu preotii betrâni au meritulu nedisputabilu, de a ni fi conservatu religiunea si prin trens'a nationalitatea, identificandu-se aceste sub decurgerea atâtoru secle, dara d-vóstre, dloru Vioresci, câror'a v'a placutu totu-déun'a a stá in fruntea comunei, n'ati facutu nice macaru scól'a confessiunala pre lânga tóta cultur'a pretinsa si influinti'a de carea v'ati bucuratu si n'ati lasatu nici pre altii sa faca, pentru ca nu va ierta ambitiunea sa mai aiba si altii parte la grori'a d-vóstre, dara la cestiunea scólei, vomu reveni de alta-data. Si apoi, totu dloru de câtra padure! Óre de aceea vreti sa realegeti pre alu doilea preotu pentru ca aveti prospectu de a statiuná pre preotulu I. Armianu in o statiune mai miserabila, séu dóra pentru ca acest'a nu se demite a fi unélt'a d-vóstre? Curióse idei aveti de organismulu bisericei nóstre! Aceste suntu rema sitiele de pre la institutele calvine, la cari v'ati adapatu si de unde a-ti adusu unu spiritu de religiositate cá celu manifestatu cu ocasiunea inmormentârei parintelui d-vóstre si cu alte ocasiuni. Acést'a va sa dica, ca sunteti cultivati dupa recerintiele tempului presentu!?!

Óre asiá se scotu si se punu preoti in parochii? Cându veti fi dictatori se voru mai poté intórce lucrurile spre binele d-vóstre dara pâna atunci sa lasâmu undele Muresiului sa se stracure in pace, ca multu tempu va mai trece pâna la reintórcerea evului de auru, in care dnii Vioresci erau prea fericiti.

Din cele ce amu disu nu resulta alt'a decâtu sa perseverâmu in cele ce sinódele nóstre a aflatu de bine a dispune, sa nu umplemu parochiele cu preoti din predilectiune câtra unii ómeni, câci numai vomu iritá poporulu celu atâtu de renitentu si nu vomu promová caus'a preotimei prin atari apucaturi. Esperintielé comissiuniloru ambulante a doveditu acést'a pre deplinu. Decisiunile sinodali sa fia normativ'a nóstra in privinti'a organisârei bisericei nóstre. Lepadându-ne de interese particularie si tienendu strensu la constitutiunea bisericésca, pre a cârei basa ne vomu regulá mai bine si mai siguru afacerile nóstre, caus'a va prosperá si dorinti'a nóstra generale, de a vedé biseric'a deplinu organisata si fericita se va impliní siguru.

Sperâmu, ca venerabilulu consistoriu arch. va pune stavila acestoru incercâri anticonstitutiunali, cându aceste 'si voru traganá viéti'a pâna pre la Sabiiu, si déca cum-va nu se voru respinge dela scaunulu protopresbiteralu, dupa cum se ascépta de comunu. Sa asceptâmu ce va mai urmá. Vomu urmarí aceste incercâri din stadiu in stadiu, pâna ce 'si voru dá ele inse-si preste capu.

⁂

Varietâti.

⁂ Astadi se voru licitá intre alte objecte in resiedinti'a archiepiscopésca argintariele si mâne Vineri vinurile.

⁂ Primirile in gimnasiulu reg. de statu de aici s'au inceputu in 28 Sep. st. n.

Nr. 214—1873.

Concursu.

Pre bas'a bugetului preliminatu de adunarea generale a Asociatiunei tranne tienuta in 1872 la Sabesiu p. XVII, adoptatu in siedinti'a de astadi si pentru anulu 1873/4, se publica prin acést'a concursu, la urmatórele stipendie si ajutórie:

1) La unu stipendiu de 150 fl. v. a. pentru unu juristu in patria.
2) La unu stipendiu de 60 fl. v. a. pentru unu gimnasistu.
3) La unu stipendiu de 60 fl. v. a. pentru unu elevu dela scól'a reale.
4) La 6 ajutórie de câte 50 fl. v. a. pentru 6 sodali de meseria, cualificati de a se face maiestrii.
5) La 20 ajutórie de câte 25 fl. v. a. destinate pentru 20 invetiacei de meseria.

Terminulu concursului pentru stipendiale si ajutóriele susu amintite, se defige pre 20 Octomvre cal. nou 1873.

Concurentii la stipendiale de sub posit. 1, 2, si 3 au de a-si asterne la comitetulu asociatiunei trane pâna la terminulu susu indigitatu, concursele loru provediute a) cu carte de botezu, b) cu testimoniu de pre semestru II-lea anulu scol. 1872/3 c) cu testimoniu pe paupertate, d) cu reversu despre aceea, cumca ajungendu la stare se voru face membrii ai asociatiunei, in fine, concurentii la stipendiulu de sub posit. 1) voru avé de a mai alaturá la concursele loru si reversu despre aceea, cumca absolvendu studiele se voru aplecá in patria, incâtu 'si voru aflá postu corespundietoriu.

Dela concurentii la ajutóriele de sub posit. 4, pre lânga atestatulu de botezu, se recere, cá sa produca adeverintia dela maiestrulu resp. despre aceea, cumca suntu cualificati de a se face maiestrii.

Iéra dela concurentii la ajutóriele de sub post. 5, pre lânga atestatulu de botezu, se recere adeverintia dela maiestrulu respectivu, despre desteritatea si diligenti'a in meseri'a, cu carea se ocupa.

Fostii stipendiati pre anulu scolasticu trecutu, carii prin producerea documenteloru de progresu in studia, au satisfacutu conditiuniloru recerute, se lasa si pre anulu scolasticu 1873/4, in usuarea avuteloru stipendia, inse cu aceea conditiune, cá sa produca documentu de inmatriculare dela directiunile institutelorn respective, cá astfeliu sa se póta face dispositiunile de lipsa, pentru asemnarea stipendieloru conferite si pre anulu scol. 1873/4.

Din siedinti'a lunaria a comitetului Asociatiunei tranne tienuta la Sabiiu in 23 Septemvre c. n. 1873. (1—3)

Concursu.

In protopresbiteratulu gr. or. alu Ioagiului I comitatulu Hunedórei suntu a se acupá urmatórele posturi invetiatoresci:

1. Hondolu cu 200 fl. v. a. salariu anualu si cortelu.

2. Certesiu cu 150 fl. v. a. salariu anualu, cortelu, si dela totu elevulu unu caru de lemne.

3. Magar'a cu 150 fl. v. a. salariu anualu, cortelu si 3 orgii lemne.

4. Fornadi'a cu 120 fl. v. a salariu anualu, cortelu si 2 orgii lemne.

5. Suligete 180 fl. v. a. salariu anualu, cortelu si 3 orgii lemne.

6. Valisiór'a cu 160 fl. v. a. salariu anualu, cortelu si 2 orgii lemne.

7. Délu-mare cu 160 fl. v. a. salariu anualu, cortelu si 3 orgii lemne.

8. Bambotocu cu 300 fl. v. a. salariu anualu, cortelu si 6 orgii lemne.

9. Rapoldu-mare cu 240 fl. v. a. salariu anualu, cortelu si 6 orgii lemne.

10. Bobaln'a cu 260 fl. v. a. salariu anualu, si cortelu.

Doritorii de-a ocupá acestea posturi, au a tramite subscrisului petitiunile loru instruite cu documentele necesari pâna la 6 Octobre a. c. st. v.

Hondolu in 31 Augustu 1873.

In contielegere cu respectivele
comitete parochiale
Basiliu Piposiu
(2—3) Protopres.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci in comunele tractului protopresbiterale Nocrichiu — Cincu-mare mai josu semnate, se escrie prin acést'a concursu pâna in 1 Octomvre a. c. pre lânga locuintiele necesari si lemnele de focu in urmatórele salarie:

1. Vecerdu cu salariu anuale de 50 fl. v. a. din alodiulu comunale, si 12 galete bugate dela poporu.
2. Zlagn'a 65 fl. v. a. din fondulu bisericei.
3. Verdu, 50 fl. v. a. din fondulu scólei.
4. Merghindélu 50 fl. v. a. si 10 galete bucate dela poporu.
5. Ruj'a, 40 fl. v. a. dela poporu.
6. Prostea, 75 fl. v. a. dela poporu.
7. Iacobeni 50 fl. v. a. dela poporu.
8. Hundrubechiu 40 fl. v. a. dela poporu.
9. Selistétu 70 fl. v. a. dela poporu.
10. Calboru 130 fl. v. a. din alodiu si 4 galete bucate dela poporu.
11. Sasausiu 160 fl. v. a. din alodiu.

Doritorii de a ocupá aceste posturi au a tramite pâna la terminulu mai susu amintitu petitiunile leru instruite in sensulu §-fului 13 din Statutulu Organicu la subscisulu.

Nocrichiu in 12 Augustu 1773.

In contielegere cu respect: comitete paroch.
G. Maieru,
(3—3) adm. ppescu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de capelanu lânga betrânulu si morbosulu parochu din Gaunós'a, Ciulpezu si Cutinu, la cererea acestui'a aprobata din partea pré venerabilului consistoriu archidiecesanu cu datulu 3 Maiu nr. cons. 431, — se escrie concursu pâna in 30 Sept.

Emolumentele suntu: din tóte venitele parochiei de a 3-a clasa jumetate.

Doritorii de a ocupá acestu postu 'si voru asterne petitiunile loru instruate in sensulu Statutului organicu la subscrisulu pâna la terminulu de susu.

Dev'a 3 Septembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu,
si cu comitetulu respectivu.
Ioanu Papiu,
(3—3) protop. gr. or.

Ad. Nr. 109 1873.

Concursu.

Pentru urmatórele statiuni invatietoresci se deschide prin acést'a concursu pâna la 30 Septembre a. c.

I. In Teliu:

cu o léfa anuala de 198 fl. v. a, cuartiru liberu si lemne.

II. In Vam'a Buzeului:

cu o léfa anuala de 150 fl. v. a. cuartiru liberu.

Cu acestea posturi este legatu si cantoratulu, acârui remuneratiune este computata aci.

Concurentii deci suntu invitati cá in intielesulu Statutului organicu, petitiunile loru pâna la terminulu de susu sa le astérna la scaunulu ppescu alu Heghigului.

Elöpatak in 26 Augustu 1873.

Ioanu Mog'a
(3—3) Adm. prot.

Nr. $\frac{10985}{\text{civ.}}$ 1873.

Edictu.

Din partea tribunalului reg. din Sabiiu se aduce la cunoscinti'a publica, cumca in urm'a cererei consistoriului archidiecesanu gr. or. din Sabiiu s'a concesu vendiarea libera a averei miscatóre dejá pretiuita din partea judecatoriei si apartinatóre la remasulu Escelentiei Sele alu archiepiscopului si metropolitului Andreiu Baronu de Siagun'a, repausatu in 28 Iuniu 1873, sub urmatórele conditiuni:

1. pretiulu strigarei este pretiulu staveritu in inventariulu judecatorescu, iéra sub acestu pretiu nu se va vinde objectulu.

2. Cumperatoriulu va avé sa depune pretiulu intregu de locu dupa plusferirea lui, la mân'a comissariului de licitatiune, si numai dupa aceea va primí objectulu in posessiune.

Terminulu licitatiunei se defige pre 29 Septembre 1873 si pre dîlele urmatórie, afara de dumineca si sarbatori, totu-deun'a dela 9—12 óre inainte de amédi si dela 3—6 dupa amédia in locuinti'a repausatului.

Din siedinti'a tribunalului regescu.

Sabiiu in 25 Septembre 1872.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cătra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si peutru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 77 ANULU XXI.

Sabiiu, in 23 Septemvre (5 Oct.) 1873.

Nr. 202 AEM.

Procopiu

din mil'a lui Dumnedieu dreptcredintiosu Archiepiscopu alu Transilvaniei si Metropolitu alu româniloru greco-orientali din Ungari'a si Transilvani'a.

Iubitului cleru si poporu din archidieces'a Transilvaniei : Daru si mila dela Dumnedieu Tatalu si Domnulu nostru Iisusu Christosu !

Dupace placù atotputernicului Dumnedieu a chiamá din viétia pre neuitatulu Archiepiscopu sî Metropolitu alu nostru **Andreiu** Baronu de **Siagun'a**, — congresulu nationalu alu provinciei nóstre metropolitane convocatu la Sibiiu pe diu'a 26 Augustu (7 Semtembre) a. c. ne a alesu pre Noi dupa normele statutului organicu bisericescu de Archiepiscopu alu Transilvaniei sî Metropolitu alu româniloru greco-orientali din Ungari'a sî Transilvani'a; ér Maiestatea S'a cesarea sî apostolico-regésca, gloriosulu domnitoriu alu nostru **Francisců Iosifu I**-ulu cu preanalt'a resolutiune din 17 Septembre nou a. c. s'a induratu preagratiosu a intarí acésta alegere.

Facemu dara cunoscutu iubitului cleru sî poporu alu archidiecesei Nóstre Transilvane : ca dupa cele premise, congresulu nationalu alu provinciei nóstre metropolitane in diu'a de astadi ne a introdusu pre Noi solenelu in scaunulu metropolitanu, sî cu acést'a Noi ca Archiepiscopu sî Metropolitu amu intratu in functiune spre a suportá sarcin'a, ce provedinti'a dumnedieésca, dupa sufragiulu clerului sî alu poporului provinciei nóstre metropolitane, o a pusu pe umerii Nostri.

Resoluti a urmá pasii binecuventati ai fericitului Nostru predecesoru, contamu la spriginire caldurósa din partea clerului sî a poporului de sub archipastori'a Nóstra in tóte acele, ce pe bas'a institutiuniloru canonice ale bisericii nóstre, sî mai deaprópe pe bas'a statutului nostru organicu, avemu de a le face pentru folosulu sufletescu alu turmei Nóstre cuventatórie, sî preste totu pentru prosperitatea sântei nóstre biserici ortodocse.

Salutându-ve iubitiloru fii sufletesci ca nou archipastoriu alu vostru, ve poftimu pre toti la conlucrare zelósa in vi'a Domnului, ca aceea plivita de ori-ce maracini stricatióse, se póta aduce fruptele salutarie ale credintiei, dragostei sî ale sperantiei crestinesci intru marirea lui Dumnedieu. Dandu-ve totodata binecuventarea Nóstra archipastorésca, in legatur'a dragostei sî a ordului canonicu ve poftimu, se Ne cuprindeti sî amintiti in sàntele vóstre rugatiuni.

Datu in resiedinti'a Nóstra archiepiscopésca-metropolitana in Sabiiu, la 16/28 Septembre, anulu Domnului 1873.

Procopiu Ivacicoviciu m/p.
(L. S.) Archiepiscopu si Metropolitu.

Majestatea Sea c. sî r. apostolica prin préinalt'a Sea decisiune dto 23 Septembre a. c. s'a induratu pré gratiosu a provedé pre inaltu Présântitulu Parinte Archiepiscopu sî Metropolitu Procopiu Ivacicoviciu cu demnitatea de consiliariu intimu alu Majest. Sele, fâra tacsa.

Fiindu eri onomastic'a Majestâtiei Sele c. sî reg. apostolice a Imperatului sî Regelui Francisců Iosifu I, s'a celebratu servitiu divinu in biseric'a nóstra din cetate, pontificandu Escelenti'a Sea Présântitulu P. Archieppu sî Metropolitu Procopiu, la care Escelenti'a Sea a cantatu docsologi'a sî a cetitu rugaciunea pentru indelung'a si fericit'a viétia a Maj. Sele.

Cuventarea

Escelentiei Sele Présântitului P. Archiepiscopu sî Metropolitu Procopiu Ivacicoviciu, rostita cu ocasiunea instalârei.

Maritu Congresu ! Domniloru deputati ! Cuventulu meu 'lu facu câtra Voi Domniloru deputati ! sî prin Voi câtra totu poporulu românu de marturisirea bisericei nóstre, ce-lu representati d-vóstra aici.

In tóte dilele m'amu rogatu Domnului cu sântulu Efremu : „Dómne dispunetoriulu vietiei mele, nu-mi dá mie duchulu lenevirei, alu iubirei de stapanire, sî alu grairei indesiertu ; ci daruesce-mi mie robului teu, duchulu curatieniei, alu cugetului smeritu, alu rabdârei, sî alu dragostei.“

Auditu-m'a Domnulu, scutitu-m'a Elu, a privitu umilinti'a robului seu. Facut'a mie bucuria mare. (Luc'a c. 1. v. 48. 49.)

Eramu pastoriu la o turma mica cuventatória, sî la mai mare m'a chiamatu. M'a chiamatu Domnulu sa ocupu scaunulu Archiepiscopiei sî Metropoliei nóstre, Elu a binevoitu cá acésta chiamare sa se esprime prin votulu Vostru Domniloru deputati sî iubitiloru fii in Christosu ; care votu acum este recunoscutu sî intaritu de Préluminatulu domnitoriu Imperatu sî Rege alu nostru Francisců Iosifu I. precum intieleseramu acést'a din préinalt'a resolutiune, ce ni s'a cetitu.

Marite Congresu ! Domniloru deputati !

Primescu acésta grea functiune bisericésca,ací in cas'a Domnului, in fati'a representantiloru provinciei nóstre bisericesci, sî in momentulu acest'a solenelu 'mi aducu aminte, sî repetiescu rogaciunea ce mi-au ascultat'o Domnulu inainte cu 20 de ani sî mai bine, cându amu fostu introdusu de Episcopu in eparchi'a Aradului ; rogaciunea acést'a au fostu ceea ce o rennoiescu acum in urmatórele cuvinte : „Parinte sânte ! Padiesce pre ei toti, pre cari i-ai datu mie intru numele teu, cá sa fia un'a cu mine.“

Sarcin'a de Metropolitu alu româniloru ortodocsi din Ungari'a sî Transilvani'a este grea sî de mare insemnetate, pentru ca Metropolitulu de aici cuprinde unu scaunu vechiu archierescu, la o natiune vechia crestina in acésta patria, sî e chiamatu a fi capu bisericescu alu unui poporu, care cu préinalt'a voia a Majestâtiei Sele cesare sî apostolico-regesci acum e la inceputulu unei ere nóue, in care liberu se póte folosí de tóte drepturile acordate prin institutiunile liberali ale bisericei nóstre ortodocse.

La atât'a insemnatate a sarciniloru metropolitane, cuprinde unu feliu de frica in m'a mea, ca óre fi-voiu in stare a corespunde pre deplinu detorintieloru mele celoru multe sî grele ?

„Ajutoriulu meu dela Domnulu celu ce a facutu ceriulu sî pamentulu.“

Ajutoriulu acest'a este radiemulu meu sî elu me indémna a primí sî a suportá sarcin'a de Archiepiscopu sî Metropolitu.

Voiu portá acésta sarcina, sî voiu eserciá iurisdictiunea ce este impreunata cu dens'a ; o voiu eserciá asiá, precum demanda sântulu Apostolu Pavelu ; adeca o voiu portá „spre zidirea, iéra nu spre resipirea vóstra“ sî asiá „nu me voiu rusiná“ (Corint. II. cap. 10. v. 8.)

Pre lânga acést'a nutrescu speranti'a tare, ca atâtu Voi, onoratiloru domni deputati, sî iubiti fii sufletesci, câtu sî poporulu credinciosu, ce v'au trimisu aici sunteti deplinu petrunsi de cunosciinti'a drepturiloru sî a detorintieloru ce le aveti pre temeiulu institutiuniloru nóstre bisericesci, precisate in statutulu nostru organicu.

Nutrescu mai departe speranti'a, ca ve veti folosí de acestea drepturi cu scumpetate, sî veti implíní in tóta directiunea detorintiele vóstre cu consciintia.

Iubitiloru ! Lucrându asiá, veti usiorá sarcin'a Archiereiloru vostri, sî deschilinitu sarcin'a Archiepiscopului sî Metropolitului vostru.

Pietatea, religiositatea sî credinti'a vóstra se nu fie mórta, cí se fia activa ; adeca impreunata cu fapte bune.

Lucrându asié, veti fi adeverati membri ai sântei biserici, pre carea Domnulu Ddieu o a rescumperatu cu prea scumpu sângele unui'a nascutu fiiului seu celui iubitu alu Domnului nostru Iisusu Christosu.

Dómne Ddieulu nostru ! fà, cá cuvintele mele, precum purcedu din inima, asiá sa intre la inim'a fiesce-cârui'a crescinu incredintiatu pastoriei mele. Fà Dómne ! cá poporulu meu ducendu viétia dupa Invetiaturile Tale, sa se faca biserica santita Tie, sa fia lacasiu duchului santu, câci numai asiá se va binecuventá sî se va prémarí prin noi numele Teu celu sântu alu Tatalui, sî alu fiiului sî alu sântului duchu. Aminu.

Brusel'a 3 Octobre „Echo du Parlament“ anuncia, ca prochiamarea monarchiei in Franci'a este sigura.

Lucrârile privitórie la arondarea municipieloru suntu in curgere seriósa. Cu privire la impartirea Transilvaniei a sî urmatu decisiunea. „Precum audîmu, dîce „Pester Lloyd“ se voru formá pre venitoriu dincolo de délulu mare 8 cercuri de administratiune, totu cerculu va avé unu teritoriu de aprópe 150 mile cuadrate sî o populatiune de circa 250,000 suflete. Aceste 8 jurisdictiuni au sa se formeze in modulu urmatoriu :

1. Solnoculu interioru sî Dobac'a cu Desiulu séu Gherl'a cá locu principalu ; 2. Districtulu Naseudului sî alu Cetâtiei de piétra cu Bistriti'a, cea din urma cá locu principalu ; 3. Comitatulu Clusiului sî Turdei, loculu principalu Clusiulu ; 4. Scaunulu Ariesiului, comitatulu Albei inferióre cu pârtile inclavate ale comitatului Albei superióre, loculu principalu Aiudulu. 5. Partea superióra a pamentului secuiescu, loculu principalu Udvarhely. 6. Pârtile inferióre ale districtului Fagarasiului sî Brasiovu, loculu principalu Brasiovulu ; 7. Scaunulu Sabiiului cu scaunele sasesci din impregiuru sî cu ceealalta parte a districtului Fagarasiului, loculu principalu Sabiiulu. 8. Comitatulu Unedórei, Zarandului sî scaunulu Oresthiei, loculu principalu Dev'a Dupa acestu planu voru avé sa incete fapticu dóue municipie de acum : Comitatulu Albei superióre sî districtulu Fagarasiului ; in intielesulucelu adeveratu alu cuventului aceste se voru bucatî, respective se voru incorporá altoru jurisdictiuni. Cele-

lalte municipie de pâna acum asiá dîcendu se voru impreuná, asiá d. e. Clusiulu sî Turd'a, Solnoculu interioru sî Dobac'a etc. sî voru pierde numai unele cercuri, a câroru incorporare la alte iurisdictiuni e de lipsa din respectulu administratiunei.

Cu aceste 8 jurisdictiuni in Transilvani'a aru fi dupa proiectulu ministrului de interne in tóta Ungari'a, computandu-se sî confiniulu militariu provincialisatu, 52 comitate, asiá dara dincóce de Délulu-mare in propri'a Ungaria aru avé sa incete de a esistá 9 comitate cá jurisdictiuni independinti.

Lucrârile dela Pórt'a de feru.

Dîuariulu „Le Constitutionnel“ vorbindu despre lucrârile dela Pórt'a de feru, dîce :

Cestiunea regulârei Dunarei, la trecerea dela pórt'a de feru, este inca obiectulu negotiatiuniloru intre puterile riverane . . .

Cuventulu de putere, intrebuintiatu aici de câtra fói'a francesa, este o afirmare mai multu a autonomiei nóstre, care, constatà pâna la evidentia ceea ce diserâmu intr'unu numeru trecutu cându fu vorba despre modificarea tractatului de Parisu, facuta la 1871 la Londr'a : Romani'a, fiindu unu statu suveranu, dîcemu, impreuna cu dreptulu internatiunalu, ca principalele caractere cari distingu statele intre ele, este suveranitatea loru. Astfeliu o natiune care se guverná sigura, sub ori-ce forma, este unu statu suveranu. Sub acestu nou punctu de vedere, statele in rapórtele loru intre ele iau titlulu de puteri, acestu titlu este consacratu de dreptulu popóreloru.

Acestu adeveru fiindu consacratu, in ceea ce privesce, nu putemu sa considerâmu acésta modificare relativa la Dunare, adusa in 1871 tractatulu dela Parisu, decâtu cá o recunóscere mai multu, ca adeca Romani'a fiindu unu statu suveranu, cu acést'a chiaru este sî o potere.

Trecendu preste acestu adeveru, recunoscutu sî de press'a straina sî care nu se póte negá de nimenea, sá continuâmu cu ceea ce dîce fói'a francesa :

La 19 Iuniu din urma, s'a incheiatu intre ambasadorele Austriei la Constantinopole, dlu conte Ludolf, sî ministrulu afaceriloru straine alu Turciei, o conventiune preliminaria care recunósce, in principiu in numele celoru dóue puteri, necessitatea de a regulá acésta parte a fluviului, prevediendu in acela-'si tempu conclusiunea unui imprumutu comunu pentru a esecutá marile lucrâri.

Acésta conventiune n'a potutu primí esecutiunea sea definitiva, din caus'a obiectiuniloru radicate de câtra guvernulu românu sî serbu, state riverane sî cari, cu totu dreptulu de suveranitate alu Portiei, ceru sa ia parte la esecutiune. Guvernulu turcescu s'a vediutu obligatu de a ajurná punerea in vigóre a conventiunei asceptandu adesiunea celoru dóue principate. Astfeliu este la ór'a de fatia, starea diplomatica a afacerei.

Venindu la partea technica care intereséza comerciulu tuturoru stateloru, fói'a susu mentiunata, aretandu in parte dificultâtile ce intempina comerciulu nostru din caus'a stânceloru dela Pórt'a de feru, inchide astfeliu cu articlulu seu :

Dupa cum se vede, navigatiunea pre Dunare este totu-déun'a mai multu séu mai putienu supusa intemplâriloru sî chiaru periculeloru. Este de speratu ca bun'a vointia a tuturoru stateloru riverane va contribuí cá sa aplaneze dificultâtile politice, cari singure impedeca prompt'a esecutiune a unoru lucrâri atâtu de utile pentru prosperitatea comerciului localu sî internationalu alu Dunarei.

Ce amu dîsu noi alta decâtu acést'a, cându aretarâmu in mai multe numere dearendulu ce suntu lucrârile dela Pórt'a de feru, sî care este importanti'a loru pentru comerciulu românu ?

Vederile nóstre suntu impartasite de fia-care omu de bunu simtiu, sî nu mai remane nici o indoiéla pentru nimeni ca cându dîce : lucrârile dela Pórt'a de feru, — intielege : desvoltarea comerciului românu sî asigurarea sea prin liber'a navigatiune pre Dunare.

Numai opositiunea nu voiesce sa intielégа acést'a pentru ca numai ei i place cá sa sacrifice totu intereseloru sele de partidu dîu'a.

„Cur. de I.“

„Tagblatt“ din Vien'a a anunciatu celu dintâiu ca imperatorele Germaniei va intórce visit'a regelui Victoru Emanuelu la Rom'a. Acésta noutate atâtu a disperatu pre ultramontani, incâtu unu diuariu ungurescu de acésta categoria, „Magyar-Állam“, face unu apelu.

„Vulturulu prusianu, dice acésta fóia, merge la Rom'a ! Imperatorele Guillaume va indrasní dara a pangarí acestu pamentu clasicu, astadi desonoratu de aventurieri, confrati de ai lui ! Si va gasí inse unu Orsini pentru a avé ingrigire de asemenea visitatori séu póte foculu ceriului va isbí Quirinalulu.,

Independinti'a belgica reproducendu aceste renduri, dîce ca nici Orsini nici foculu ceriului nu va oprí pre imperatorele Germaniei sa visiteze cetatea eterna. Dupa unu corespundinte alu seu din Berlinu, acésta caletoria, despre care atât'a a vorbitu diuarele, a fostu intrerupta din caus'a ordonantiei mediciloru, fatia cu escelent'a sanetate de care se bucura acum imperatorele.

Pre cându regele Victoru Emanuelu se aflá in capital'a Austriei, turbarea ultramontanistiloru crescea. Organele loru cele mai declarate nu ascundéu acésta turbare, cí se manifestau pre fatia prin atacuri violente sî prin cuvinte cari aretau neplacerea ce le causá acea visita regala.

Unulu din aceste organe, Vaterland, voiá chiaru a provocá o mare demonstratiune la 20 Septembre, cându regele se aflá in Vien'a. Erá vorb'a de a se celebrá unu serviciu funebru in onórea soldatiloru papali morti aperandu Rom'a contr'a armatei italiane.

Guvernamentulu austriacu inse a interdisu acésta demonstratiune ; a facutu ce-va mai multu, a secuestratu numerulu acestui dîuariu dela 17 Sept. pentru unu articulu contr'a regelui Italiei, sî care, de circonstantia, erá incadratu cu negru.

O alta fóia catolica, din Munich, dà cea mai mare alarma in privinti'a intrevederei dela Berlinu. Face a se crede ca d. de Bismark sî Victoru Emanuelu au si pronunciatu desfiintiarea Austriei sî nu se intalnescu decâtu pentru a se intielege asupr'a epocei cându sa se esecute.

Visit'a ce Victoru Emanuelu a datu curtiloru din Vien'a sî Berlinu continua a fi objectulu de preocupatiune a intregei prese. Dupa unele dîuarie alianti'a intre cei trei suverani aru sî fi dejá subsemnata, dupa altele se crede, ca Victoru Emanuelu nu va uitá ca natiunea sea apartiene cu totulu altei rase decâtu celei germane, sî prin urmare sî spiritulu de conservatiune nationala dictéza unu altu curinte decâtu celu pre care l'aru gasí in albi'a riului Sprée. Se sciu in adeveru de tóta lumea greutâtile ce popimea a sulevatu în Itali'a; inse acésta plaga a jesuitismului, care in Spani'a lupta alaturea cu bandele carliste, punendu incendiulu sî omorulu, care in Franci'a se inhama cu reverentia la carulu dreptului divinu a lui Enricu alu V-lea, credemu ca este in ultimele sele agonii, sî imperiulu teocratiei va finí odata pentru totu-déun'a, spre onórea vécului nostru. — Evangheli'a sî politic'a trebuiescu a remâné in veci despartite, sî acelu ce s'a consacratu lumei spirituale nu póte, fâra usurpatiune, a pune degetulu in sgomotulu lumei profane. — Nu este evangelicu, nu este faptu crescinu, cá popimea sa imbracisiedie drapelulu albu, tricoloru, séu rosiu, cându biseric'a chiama de o potriva pre toti in altarulu seu, sî imperiulu ei se scie ca nu este in acésta lume, ci in cea spirituale, la care trebuie a chiemá popórele prin lumina, abnegatiune sî multa virtute. — Pentru ce óre adoratorii vaticanului nu urmédia frumosulu esemplu a institutoriloru din Belgi'a, cari in dîlele trecute se reunira la Anvers, in numeru de preste 1200, spre a discutá asupr'a medieloru mai practice de a luminá poporulu, a propagá prin sciintia iubirea sî apropiarea intre natiuni, iéra nu incendiulu sî asasinatulu, cum cere pré sântulu Episcopu alu Ungariei prin organulu seu

FOISIÓRA.

Din scrierile stului Ephraemu Syrulu.

(Despre cele patru lucruri din urma.)

A dóu'a venire a Dlui nostru Iis. Chr. séu judecat'a din urma.

> Motto: „Intru tóte faptele tale aduti aminte de lucrurile din urma, sî in veci nu vei gresî.“
>
> Sirachu 7. 39.

(Urmare.)

6. Óre care sufletu se va aflá atâtu de bine care se póta sustiené acestea ? Câci ceriulu sî pamentulu voru luá fug'a, dupa cum iérasi Teologulu dîce1) : „Sî amu vediutu unu tronu mare albu, sî pre celu ce siede pre elu. Dinaintea fetiei lui fugiá pamentulu sî ceriulu, sî nu-si aflá locu“. — Mai vediut'ai cându-va asiá lucruri infricosiate ? Ai cautatu spre ce-va neindatinatu sî inspaimentatoriu, cá la aceste ? Ceriulu sî pamentulu fugu, sî cine va puté stá ? Unde sa fugimu noi pecatosii, cându vomu vedé scaunele punandu-se sî pre Dlu eternitâtiei, siediendu inainte ! cându vomu privî la cetele nenumerate, cari cu frica voru stá in giuru ? Atunci eata implinita profeti'a lui Daniilu2) : „Vediut'amu, dîce elu, pâna ce s'au pusu scaunele sî au siediutu celu vechiu de dîle. Imbracamintea lui erá alba cá zapéd'a sî perulu capului lui cá lân'a curata ; scaunulu lui para de focu ; rótele lui focu ardiatoriu. Rîu de focu curgea esîndu dinaintea lui ; mii de mii slugiau lui sî intunerece de intunerece stau inaintea lui ; judecatoriulu au siediutu sî cârtile s'au deschisu“.

7. Frica mare fratiloru, fiori sî cutremuru, voru vení in acea óra, cându acel'a va esprimá sentinti'a de judecata fâra nici o reserva la omu, sî se voru deschide cârtile in cari stau scrise faptele sî cuvintele nóstre, cari — in vanitatea nóstra — le-amu comisu séu vorbitu in acésta viétia, neremanendu ascunse de dinaintea lui Ddieu, care esaminéza animile sî rarunchii, dupa cum e scrisu1) : „Toti perii capului vostru suntu numerati“, adeca tóte cugetele sî ideile, preste cari vomu trebuí a ne dá séma inaintea judecatoriului. — O ! câte lacremi aru trebuí sa versâmu pentru acea óra, sî noi suntemu fâra grigia ? O ! cum ne vomu plange noi insîne sî ne vomu lamentá, cându vomu vedé minunatele daruri, cari le voru primí dela Imperatulu marirei acelei'a, cari ací s'au luptatu bine, sî cându cu ochii proprii vomu privî imperati'a ceriului cea necuprinsivera de o parte, iéra de alta torturele infricosiate ; in midilocu intregu genulu omenescu, dela celu intâiu ziditu — Adamu, pâna la celu din urma produsu, toti cu cutremuru plecandu-si genunchii, sî plecati rugandu-se, dupa cum se afla scrisu : „Viu suntu eu, dîce Domnului, ca mie se va plecá totu genunchiulu2).“

8. Atunci, o prieteni ai lui Christosu, va stá intréga omenimea intre imperati'a ceriului, sî pedépsa, viétia sî mórte, netemere sî frica, — toti asteptându ór'a infricosiata a judecâtiei, fâra cá unulu se póta dóra ajutácelui'a-laltu. — Dupa acestea se va cere dela fia-care, confessiunea credintiei sî votulu botediului seu, credinti'a curata de ori-ce eresu, sigilulu (botediulu) nevatematu, sî vestmentulu nepetatu : „Câci toti in giuru voru aduce regelui daruri3)“. Toti, adeca, cari cá civi au fostu inscrisi membri ai stei biserici, voru fi trasi la dare de séma dupa pusetiunea sî starea loru. — „Cei potернici voru fi aspru cercati4) dupa cum este scrisu : „Cui i s'a datu multu, multu se va cere dela elu5)“; sî mai departe : „Cu ce mesura ve-ti mesurá, vi se va mesurá6). Dealtmintrea, fia cine-va mare ori micu, toti de o potriva, aceeasi credintia amu marturisitu, sî acela-'si sigilu amu primitu. Toti intr'unu modu amu abdîsu diavolului, fiindu ca acel'a prin suflare a fostu alungatu sî totu amu incheiatu legatur'a cu Christosu, sî adorandu-lu i-amu facutu omagiulu, incâtu s'a urmatu sî priceputu adeveratulu intielesu alu misteriului botediului sî lepadarea de celu strainu.

9. Acést'a lepadare, care suntemu provocati a o face la botezu, s'aru vedé — dupa cuvinte — a nu avé intielesu, sensulu loru inse este fórte sublimu ; sî cine le póte tiené e de trei ori ferice. Cu putiene cuvinte abdicemu dela totu, ce numai se numesce reu sî este uritu inaintea lui Ddieu. — Nu numai la unulu dóue, séu diece lucruri abdicemu, ci dela totu, ce e reu sî inaintea lui Ddieu neplacutu. Celu ce se botéze dice d .e : „Me lapedu de satan'a sî de tóte lucrurile lui1).“ — De

---

1) Apoc, 20. 11. 2) Dan. 7. 9. ff.

1) Luc'a 12. 7. 2) Luc. 12. 7.

3) Is. 75. 12. 4) Intiet. 6. 6. 5) L. 12. 98. 6) Math. 7. 2.

1) Stulu Parinte, intielege aci pre cei ce se botézá in versta, dara acést'a 'si are ratiunea togmai asiá sî astadi, câci confessiunea facuta de nasi in numele pruncului micu, e togmai asiá de valida sî pentru elu atâtu de obligatória, cá cându — pricependu — o aru fi facutu singuru pin convingere. P.

„Magyar-Allam“. — Sa lasâmu inse pre acesti campioni ai dreptului divinu, sî sa trecemu a inregistrá cele ce privescu tiér'a nóstra : Ni se spune ca intre cele intâiu proiecte de legi, de care urmédia a se ocupá camer'a in sessiunea dela 15 Noembrie viitoru, va fi negresîtu si reform'a legei comunale, stabilindu cá base a alegerei cele patru colegie ale legii electorale. Consiliulu comunalu alesu, in atare modu, nu se va reuní decâtu odata pre anu spre a alege o comissiune permanenta, care sa dirige lucrârile, sa incheia socotelele sî sa votedie budgetulu ; tóte cele-lalte cestiuni cum sî aplicarea budgetului, se voru efectuá de primariu, cu concursulu comissiunei permanente. „Vocea Cov.“

O telegrama din Madridu, cu dat'a 19 Septemvre, ne face cunoscutu, ca dupa o lunga discussiune in cortesi, dlu Castelaru a luatu cuventulu la trei óre de diminétia. Elu a pronunciatu unu nou sî elocentu discursu in care a dîsu, ca fâra multa mesura sî prudentia, este preste potintia a scapá libertatea sî republic'a. A adaugatu ca drapelulu ce republic'a opune monarchiei absolute este acel'a alu libertâtiei religióse contr'a intolerantiei, alu libertâtiei contr'a tiraniei ; apoi a demonstratu ca a fostu trebuitoriu de a combate óre-cari preocupatiuni esagerate sî de a desfasiurá o estrema intielepciune pentru a castigá, iéra nu a se espune la tóte perderile.

Oratorulu spune ca a fostu necontenitu in disacordu cu dlu Pi y Margall, câci elu urméza o scóla deosebita din punctulu de vedere economicu sî socialu.

Dlu Pi y Margall a esîtu din ministeriulu de financie pentru ca urmá o politica contraria cu acea a oratorului. L'a aprobatu inse in totu-déun'a gandindu ca elu va restabilí unu guvernamentu alu ordinei.

Domnulu Castelaru dechiara ca n'a perdutu credinti'a in principiele sele sî ca se va serví de generali de diferite opiniuni, numai sa fia liberali sî patrioti, pentru ca resbelulu nu se face numai cu entusiasmulu, trebuie sî esperientia sî sciintia. Oratorulu crede ca trebuie in asemenea casuri sa se faca óre-cari concessiuni intr'o partita sî alt'a. Esista contr'a principiului federalistu o mare reactiune, a disu elu, care trebue combatuta : poporulu crede ca miscarea cantonala este o proba de o rea federatiune. Republic'a n'are inconvonientele monarchiei.

D. Castelaru aduce aminte ca constitutiunea statelorु unite a costatu diece ani de munca. Róga pre deputati a nu perde pacienti'a. Elu nu crede ca dictatur'a va puté sa pérda republic'a.

D. Castelaru termina angagiându pre cortesi sa aiba confiintia.

D. Diazu Quitero se apera ca aru fi participatu la insurectiunea cantonala. Elu dîce ca Spani'a este tiér'a cea mai intielépta ; néga esistenti'a demagogiei sî intréba ce crime au fostu comise.

D. Pi y Margall respunde la discursulu dlui Castelar.

D. Castelar reiá cuventulu. Elu descrie situatiunea tierei sî calcula insurectiunea la numerulu de 50 mii. Declara ca voiesce a scapá libertatea prin tóte midilócele ; demonstra apoi ca numai cu republic'a unu guvernu alu ordinei sî alu pâcei póte sa esiste.

Déca republic'a va formá o armata fórte sî disciplinata, déca armat'a nu va face prunonciamente póte sa asicure ca republic'a se va intarí.

Noulu guvernatore din Alicante a autorisatu pre tóte juntele din provinci'a sea a organisá, fâra distinctiune de colóre politica, cete armate cari se lupte contr'a carlistiloru.

Varietâti.

⁂ Banchetulu de duminec'a treonta a fostu o festivitate din cele mai placute, care déca ne iertá tempulu sî spatiulu meritá o descriere mai pre largu. Afara de toastele oficióse au mai fostu sî altele care au radicatu insemnatatea banchetului. Óspeti au fostu preste suta.

⁂ (O descoperire.) Unu corespundinte militariu alu diuariului „Tagespresse“ scrie : Pre tempulu petrecerei regelui din Itali'a aice a venitu vorb'a sî la admiralulu Tegetthof, si se enarà ca densulu indata dupa batali'a dela Liss'a aru fi primitu dela regimulu Angliei sî alu Nord-Americei in form'a cea mai buna propunerea oficiósa de a intrá in servitiulu acestoru dóue state, se intielege de sine, ca sub conditiuni fórte splendide. Erôulu marinu recunoscendu onórea data si multiamindu a respinsu aceste propuneri cu acea adaugere, ca elu cá austriacu voiesce sa remâna in servitiulu Austriei. Unu oficiru italianu, care prin pusetiunea sea de atunci erá in stare a se informá mai de aprópe despre acést'a, adause : „Si Prussi'a, carea d'abiá dela 1866 se nesuesce a desvoltá o potere maritima, a facutu in acel'a-si tempu bravului admiralu propuneri, de a intrá in servitiulu ei. Propunerile i se facura ce e dreptu nu directu, ci prin intremedilocitori, dara eu potu asigurá, ca s'a facutu cu tóta seriositatea.“ Prin acést'a se adeveresce pre deplinu o faima ivita dejá pre tempulu acel'a, dara putienu respandita sî de aceea trasa la indoiéla. Se mai póte adauge, ca Tegetthof n'a aflatu propusetiunile Prussiei demne de unu responsu. Lucrulu nu are lipsa de nici unu comentariu.

⁂ (Istoriografii lui Napoleonu III.) Din 16 Octomvre se dice, ca va aparé in fasciculi : „Memorialulu din Chislehurst“, istori'a populara ilustrata a guvernârei lui Napoleonu III, care se va edá sub conducerea domnului Paulu de Cassagnac de o grupa de autori. In prospectu se dice : Sub dictatulu lui Napoleonu I. a scrisu contele Las Casas „Memorialulu din Sanct Helena“, si asiá scriemu sî noi óre cum sub dictatulu lui Napoleonu III „Memorialulu din Chislehurst“, de óre-ce acestu opu va fi reflecsulu, asiá dîcendu fotografi'a ideiloru, scrieriloru, chiaru sî a cuvinteloru pronunciate de acelu principe, cârui'a Franci'a ii detoresce atât'a multiamita sî pre care l'a recompensatu atâtu de reu. A aretá pre alu doilea imperiu in adeverat'a sea lumina, a respunde nedreptâtiloru scrierei defaimatórie prin glasulu mare sî impartialu alu istoriei , a alege dupa Cesaru pre Augustu ; a lasá sa reinvie glori'a unui imperiu cârui i compete in a dóu'a diumetate a vécului XIX cu totu dreptulu rangulu intâiu ; a aretá, ce a fostu Franci'a sub decursulu celoru 18 ani sî ce aru fi potutu fi inca fâra de necurmatele incercâri a neimpacabililoru sei inimici in intru, a adeveratiloru aliati ai strainului. Acést'a e problem'a ce si o pusera acesti istoriografi sî pre carea au de cugetu sa o sî duca in deplinire. —

⁂ (O mórte infioratóre). In dilele aceste s'a templatu in baile dela Schemnitz o nenorocire inspaimentatóre. Montanistulu Bednar, care erá ocupatu in asiá numit'a scavatura a lui Sigismundu, 'si aduse aminte ca a uitatu ce-va de asupr'a sî dete unu semnu paditoriului, cá acest'a sa-lu scóta din scavatura (gróp'a patrata) la lumin'a dilei. Paditoriulu chiemà pre masinistu, care se jocá in cârti in o casa nu departe de loculu acest'a, sî acest'a venindu pornì masin'a de aboru sî Bednar fu trasu pre o sfóra in susu. Masinistulu passionatu de joculu cârtiloru in locu de a remâné la masîn'a lucratória, dupa cum i demandá datorinti'a sea, se reintórse la cârtile sele sî lasà aborulu in cursu. Cându ajunse siéu'a, in care erá Bednar, la acelu punctu, unde stá masîn'a, montanistulu numitu voiá sa parasésca siéu'a, dara nu erá nimene, care sa inchida aborele. In zedaru strigà paditoriulu dupa masinistu, sfor'a de drotu se rupse sî nefericitulu Bednar cadiù in gróp'a cea de 214 stângini afundu. Pârtile trupului lui stau risipite, ici o mâna, colo unu picioru, sî in altu locu o parte din capu, din care a improsicatu in tóte pârtile creeri. Intestinele lui inca erau aruncate, cu unu cuventu totu corpulu seu erá sdrumicatu, asiá incâtu abiá se potura aduná pârtile risipite. O veduva sî trei orfani minoreni deplangu mórtea nenorocita a celui ce le-a datu pânea de tóte dîlele. Se ascépta cu totu dreptulu, ca masînistulu care pórta vin'a acestei nenorociri nu va scapá de pedéps'a meritata.

⁂ (O nenorocire). La délulu de vii din Visegradu deasupr'a drumului ce merge pre

---

care lucruri inse ? asculta : de curvia, adulteriu (pré curvia), de necuratia, minciuna, furtu, invidia, fermecatoria, vrajitoria, injurâri ; de mania, furia, luarea numelui lui Ddieu indesiertu ; inimicitia, certa, pofta de resbunare sî jalusia. Eu me lapedu de betia, vorbe netrebnice, mandria sî lene. Me lapedu de batjocuri, jocuri sî cantece diavolesci, profanâri, prostituiri, predîceri augurali, conjurarea spiriteloru, superstitiuni etc. — Sî óre pentru ce aducu atâte inainte ? câci nu este tempu de ajunsu spre a le poté espune pre tóte. Sa trecemu deci preste cele multe sî sa declarâmu simplu : Eu me lapedu de tóte datenele superstitióse, cari se potu vedé cu privire la sóre, luna, stele, isvóra, arbori sî la respanthii, infrumsetiate cu colori, radie sî o multime de lucruri desgustatóre, cari numai ale numí suntu rusinatórie sî periculóse. De tóte acestea, sî de cele loru asemenea, ne lapedâmu cându depunemu sacrulu juramentu in sântulu botezu, de óre-ce scimu ca suntu lucruri sî invetiaturi ale diavolului. Acestea tóte le-amu fostu invetiatu mai nainte, cându inca ne aflámu intru intunerecu sub domni'a diavolului, mai nainte de a ne resarí lumin'a, fiindu venduti sub pecatu[1]). Dara de óre-ce iubitoriulu de ómeni sî pré induratulu Ddieu a voitu a ne scóte din acésta retacire, asiá ne-a cautatu pre noi resaritulu celu din înaltime[2]) sî se aretá darulu lui Ddieu celu mantuitoriu[3]), sî s'a datu pre sine rescumperare pentru noi toti[4]), sî ne-a scosu din desiertaciunea Idoliloru, câci din gratia i-a placutu a ne innoí prin apa sî prin Duchu.

Asiadara de tóte acestea lucruri ne-amu lepadatu, si desbracândune de omulu celu vechiu, ne-amu imbracatu in celu nou[5]). Deci cine dupa primirea gratiei, iérasi au comisu lucrurile rele de susu, acel'a a cadiutu din gratia, sî remanendu in pecatu nimicu nu-i folosesce numele lui Christosu[6]). Vediutu-ati, iubitiloru, de câta multime de pecate ve a-ti departatu si ve a-ti lapedatu cu putiene cuvinte ? Preste acesta lepadare si preste confessiunea sea, va fi trasu fia-care in acea di si óra la dare de séma fiindu ca scrisu este[7]) : „Dupa cuvintele tale te vei indreptá (justificá) mái departe dice Domnulu[8]) :“ Din gur'a ta te voiu judecá sluga viciéna. Si asiá este invederatu ca in acea óra insusi cuvintele nóstre séu ne voru condemná séu ne voru justificá. —

10. Sî cum voru fi ómenii intrebati ? Pastorii ad. Episcopii, voru fi intrebati atâtu preste portarea propria câtu sî a turmei, si dela fia-care se va cere socotél'a preste oile sele, pre care le-a primitu dela pastoriulu celu mare — Christosu. — De cum-va din negrigi'a Episcopului, vre-o óia s'a pierdutu, sangele aceli'a se va cere din mânile lui. Togmai asia sî preotii voru da séma preste comunitâtile loru ; nu altmentrenea diaconii, sî preste totu, fia-care credinciosu preste cas'a sea, femeia, prunci, servitori sî servitóre, va respunde déca i-au crescutu sî invetiatu pre acei'a in legea Domnului, dupa cum demanda Apostolulu[9]). Apoi regii sî principii, avutii sî seracii, cei mari sî cei mici, 'si voru dá ratiune preste lucrurile loru ce le-au facutu, câci scrisu èste : Noi toti trebuie sa ne aretâmu inaintea divanului lui Christosu, cá sa iee fia-care, dupa cum a facutu, cele ce s'au lucratu prin trupu, ori bine ori reu.“[1]) Sî in altu locu este scrisu : „Nu este nici unulu care se scape de mân'a mea.“[2])

11. Ascultatorii : „Rugamu-te cá sa ne descrii nóue, ce se va intemplá dupa acestea“.

Ephraemu : „Eu vréu sa vorbescu, in dorerea animei mele, ci voi nu ve-ti fi in stare a ascultá cele ce se voru intemplá dupa acestea. Se incetâmu, iubitiloru in Christosu.

Ascultati ; Suntu aceste lucruri inca sî mai infricosiate, cá cele espuse mai susu, sî cari le-amu invetiatu dela tine ?

Invetiatoriulu respunse plangendu : Intre lacremi voiu a continuá ; câci fâra lacremi nu e cu putintia a espune aceste lucruri de óre-ce suntu cele din urma ; ci fiindu ca Apostolulu[3]) ne-a impusu, a le concrede aceste ómeniloru credinciosi, sî fiindu ca voi sunteti credinciosi, asiá vi le voiu concrede vóue, sî voi ve-ti invetiá pre altii. — Sî fiindu ca, la acésta téma, o amaraciune adenca a cuprinsu anim'a, asiá fi-ti sî voi compatimitori, binecuventatiloru frati.

(Va urmá.)

---

[1]) Rom. 7. 14., [2]) Luc: 1. 78; [3]) Fil. 2. 11; [4]) Ibir. vier. 14 sî I Tim. 2. 6.

[5]) Ephes. IV. 22—24. sî Colos. III. 9. 10. [6]) Gal. 5. 24. [7]) Math. 12. 37.; [8]) Luc. 19. 22. (Iob. 15. 6.; II Sam. 1. 16).; [9]) Ephes. 6. 4.

[1]) II. Corint. 5. 10. [2]) Mois. 32. 29.; [3]) II Timoth 2. 2.

lânga Dunare dela Szt-Andreiu câtra Granu, se slobodí in 28 Sept. n. din o baia de piétra o massa mare de pietri sî ucise pre doi miri, Sigismundu Szeles sî Adele Prindl. De multu tempu e aici sî dinjosu de Granu la délulu asinului viéti'a passantiloru in asemenea periculu.

⁂ **Unu englesu fórte curagiosu.** Unu bogatu englesu, trecându pre la Parisu, se luà la cérta septamân'a trecuta cu unu italianu in un'a din marele cafenele ale bulevardului. Voí a se bate cu pumnii. Italianulu nefiindu de locu espertu in art'a placuta lui Iohn Bull, propuse insulariului unu duelu cu pistolulu. Dupa ce se opuse multu, englesulu primí, sî lunea din urma, câci unu copilu alu Albioniei nu face nimicu Dumineca, se aretara la loculu destinatu.

Asiediati la 20 pasi, adversarii trebuiéu se traga fia-care o lovitura de pistolu.

Englesulu trase celu dintâiu, dara nu nimeri.

Italianu ochiá dejá pre adversaru cându acest'a striga :

— Iti cumperu lovitura de pistolu.

— Cu câtu ? respunse italianulu.

— Cu 1000 de guinee.

— Nu ! si continua de a-lu ochí.

— Doue mii.

— Nu. Sî se prepará a slobozí cocosiolu.

— Patru mii !

— Asiá primescu !

Sî pentru o suta mii franci, lasa josu arm'a. Mergu se prândiésca la hotelu sî acolo, englesulu se achita de fiulu Ausoniei.

(Danube).

Concursu.

Pentru ocuparea statiuneloru de invetiatoriu devenite vacante aflatóre in protopresbiteratulu tractului Cetâtiei de Pétra (Kövár Vidék) se eschide concursu pâna in 30 Septembre si 7 Octobre in care dile va fi alegerea.

Emolumentele suntu:

a) Tinteusiulu-mare 120 fl. v. a. sî cuartiru.

b) Fonatie 130 fl. v. a. sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá acestea statiuni suntu poftiti recursele loru in sensulu statuteloru organicu bine instruite ale substerne la scaunulu protopresbiteralu pâna la terminulu prefiptu.

Faurești in 12 Septembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Greblea,
(1—3) protopresbit. gr. or.

Ad. Nr. 244 — 1873.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessiunala gr. or. din Palosiu protop. Palosiului, se escrie prin acést'a pâna in 29 Septembre st. v. a. c. concursu.

Emolumentele suntu:

In bani gat'a 140 fl. v. a. din cas'a alodiala ; cuartiru liberu in edificiulu scolaru sî lemne de incalditu.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tremita la subscrisulu documentele de cualificatiune, constatându absolvirea cursului pedagogicu sî adona clase gimnasiali. Alesulu va fi obligatu sî cu supravegherea preste adjunctu, sî indreptarea acestui'a.

Palosiu in 16 Septembre 1873.'

Cu contielegerea comitetului parochialu.

Teofilu Gheaj'a,
(1–3) adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessionala gr. or. romàna din Beriiu protopresbiteratulu Orastiei se publica pâna in 15 Oct. a. c. st. v. concursu.

Emolumentele suntu:

1. Salariulu anualu de 105 fl. v. a. din cas'a alodiala.
2. unu fenatiu de 1 caru de fenu.
3. cuartiru liberu in edificiulu scólei sî lemne pentru incalditu de ajunsu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a substerne suplicile loru instruate in sensulu stat. org. sî adresate Pré Onor. D protopresbiteru Nicolau Popoviciu in Orastia pâna la terminulu susu atinsu. —

Invetiatoriulu i obligatu pre lânga obiectele propunande in scóla sa conduca in tóta Duminec'a sî serbatórea cantârile bisericesci la sânt'a liturghia ; de unde 'si va trage venitu usuatu.

Beriiu in 19 Augustu 1873.

In contielegere cu Protopresbiterulu respectivu.

(1—3) Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea celoru dóue posturi de invetiatoriu la scól'a gr. or. din Opidulu Ocn'a superióra, cu terminu pána la 15 Octobre a. c.

Cu posturile aceste este impreunatu salariulu de 205 fl. v. a ; cu prospectu de immultirea acelui'a pâna la 300 fl. v. a., din care fia-care invetiatoriu are jumetate. (½)

Doritorii de a ocupá aceste statiuni, au a-si adres'a concursele loru, bine instruate la subsemnatulu comitetu parochiale, dovedindu, ca suntu de relegea gr. or. si au absolvatu studiele pedagogice ori clericali la institutulu nostru din Sabiiu.

Ocn'a superióra 12 Septembre 1872

Comitetulu parochiale in contielegere cu P. Administratore.
(1—3)

Ad. Nr. 242—1873.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de parochu in veduvit'a parochia gr. or. de clas'a a 3-a Hasiufaleu tractulu protopopescu alu Palosiului, se deschide concursu conformu decisiunei consistoriale dto 23 Augustu Nr. 809—1873.

Emolumentele suntu:

1. Cas'a parochiala cu cladirile economice necesare, cu gradina de pomi sî legumi.
2. Portiune canonica statatóre din 10 jugere, aratura sî fenatiu.
3. Dela fia-care familia cu fumu 2 ferdele de cucuruzu nesfarmitu tómn'a, 1 ferdela sfarmitu primavér'a sî 1 ferdela ovesu, séu ½ ferd. alte bucete in pretiu.
4. De fie-care mosia de sórte o capitia de fenu sî un'a de otava.
5. Dela 10 familii neurustici 2 ferdele cucuruzu nesfarmitu de familia.
6. Venitulu stolare usuatu dela 600 suflete. Computate tóte in bani dau unu venitu anualu de 400 fl. v. a.

Competitorii, concursele instruate in sensulu „Stat. Org.“ le voru ascerne pâna in 17 Octobre a. c. subscrisului, documentându celu putienu absolvirea gimnasiului inferioru, pre lânga cursulu clericalu in institutulu nostru gr. or.

Palosiu 16 Septembre 1870.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Teofilu Gheaj'a,
(1—3) Adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu clas'a I-ma la scól'a rom. gr. or. din com. Sesciori impreunatu cu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. sî cuartiru naturale in edificiulu scólei, se deschide concursu pâna in 25 Septembre a. c. st. v.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si asterne concursele loru instruite amesuratu „Statutului organicu“ pré onoratului Domnu Protopopu Ioanu Tipciu in S. Sebesiu. —

Sesciori in 1 Septembre 1873.

Comitetulu parochiale
Ioanu Stoicutia
(3—3) parochu cá presiedinte.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a confes. gr. or. din Dev'a.

Emolumentele impreunate cu acestu postu st 250 fl. v. a. salariu anualu, cuartiru liberu, gradina de legumi sî lemne trebuinciose.

Doritorii de a ocupá acestu postu sa-si astérna concursele loru insocite de documentele prescrise prin „statutulu organicu“ comitetului parochialu din Dev'a pâna in 30 Sept. a. c. st. v.

Dev'a in 8 Septembre 1873.

In contielegere cu protopresbiterulu tractului Devei.

Comitetulu parochialu.

Dr. Lazaru Petcu,
pres. comitetului parochialu.
(3—3)

Nr. 214—1873.

Concursu.

Pre bas'a bugetului preliminatu de adunarea generale a Asociatiunei trанne tienuta in 1872 la Sabesiu p. XVII, adoptatu in siedinti'a de astadi sî pentru anulu 1873/4, se publica prin acést'a concursu, la urmatórele stipendie sî ajutórie :

1) La unu stipendiu de 150 fl. v. a. pentru unu juristu in patria.
2) La unu stipendiu de 60 fl. v. a. pentru unu gimnasistu.
3) La unu stipendiu de 60 fl. v. a. pentru unu elevu dela scól'a reale.
4) La 6 ajutórie de câte 50 fl. v. a. pentru 6 sodali de meseria, cualificati de a se face maiestrii.
5) La 20 ajutórie de câte 25 fl. v. a. destinate pentru 20 invetiacei de meseria.

Terminulu concursului pentru stipendiale sî ajutóriele susu amintite, se defige pre 20 Octomvre cal. nou 1873.

Concurentii la stipendiale de sub posit. 1, 2, si 3 au de a-si asterne la comitetulu asociatiunei trane pâna la terminulu susu indigitatu, concursele loru provediute a) cu carte de botezu, b) cu testimoniu de pre semestru II-lea anulu scol. 1872/3 c) cu testimoniu pe paupertate, d) cu reversu despre aceea, cumca ajungendu la stare se voru face membrii ai asociatiunei, in fine, concurentii la stipendiulu de sub posit. 1) voru avé de a mai alaturá la concursele loru sî reversu despre aceea, cumca absolvendu studiele se voru aplecá in patria, incâtu 'si voru aflá postu corespundietoriu.

Dela concurentii la ajutóriele de sub posit. 4, pre lânga atestatulu de botezu, se recere, cá sa produca adeverintia dela maiestrulu resp. despre aceea, cumca suntu cualificati de a se face maiestrii.

Iéra dela concurentii la ajutóriele de sub post. 5, pre lânga atestatulu de botezu, se recere adeverintia dela maiestrulu respectivu, despre desteritatea sî diligenti'a in meseri'a, cu carea se ocupa.

Fostii stipendiati pre anulu scolasticu trecutu, carii prin producerea documenteloru de progresu in studia, au satisfacutu conditiuniloru recerute, se lasa sî pre anulu scolasticu 1873/4, in usuarea avuteloru stipendia, inse cu aceea conditiune, cá sa produca documentu de inmatriculare dela directiunile instituteloru respective, cá astfeliu sa se póta face dispositiunile de lipsa, pentru asemnarea stipendieloru conferite sî pre anulu scol. 1873/4.

Din siedinti'a lunaria a comitetului Asociatiunei tranne tienuta la Sabiiu in 23 Septemvre c. n. 1873. (2—3)

Nr. $\frac{10985}{\text{civ.}}$ 1873.

Edictu.

Din partea tribunalului reg. din Sabiiu se aduce la cunoscinti'a publica, cumca in urm'a cererei consistoriului archidiecesanu gr. or. din Sabiiu s'a concesu vendiarea libera a averei miscatóre dejá pretiuita din partea judecatoriei sî apartinatóre la remasulu Escelentiei Sele alu archiepiscopului sî metropolitului Andreiu Baronu de Siagun'a, repausatu in 28 Iuniu 1873, sub urmatórele conditiuni :

1. pretiulu strigarei este pretiulu staveritu in inventariulu judecatorescu, iéra sub acestu pretiu nu se va vinde objectulu.

2. Cumperatoriulu va avé sa depune pretiulu intregu de locu dupa plusferirea lui, la mân'a comissariului de licitatiune, si numai dupa aceea va primí objectulu in posessiune.

Terminulu licitatiunei se defige pre 29 Septembre 1873 si pre dîlele urmatórie, afara de dumineca si sarbatori, totu-deun'a dela 9—12 óre inainte de amédi sî dela 3—6 dupa amédia in locuinti'a repausatului.

Din siedinti'a tribunalului regescu.

Sabiiu in 25 Septembre 1872.

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 78 ANULU XXI.

Sabiiu, in 27 Septemvre (9 Oct.) 1873.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu"

pre patrariulu din urma (Octomvre—Decemvre) alu anului 1873. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

„Editur'a „Telegrafului Romanu" in Sabiiu.

Nr. 202 AEM.

PROCOPIU

din mil'a lui Dumnedieu dreptcredinciosu Archiepiscopu alu Transilvaniei si Metropolitu alu româniloru greco-orientali din Ungari'a sî Transilvani'a

Iubitului cleru si poporu din eparchi'a Aradului: Daru si mila dela Dumnedieu Tatalu si Domnulu nostru Iisusu Christosu!

Dupace placù atotputernicului Dumnedieu a chiamá din viétia pre neuitatulu Archiepiscopu si Metropolitu alu nostru **Andreiu** Baronu de **Siagun'a**, — congresulu nationalu alu provinciei nóstre metropolitane convocatu la Sabiiu pre dîu'a 26 Augustu (7 Septembre) a. c. ne a alesu pre Noi dupa normele statutului organicu bisericescu de Archiepiscopu alu Transilvaniei si Metropolitu alu româniloru greco-orientali din Ungari'a si Transilvani'a; iéra Maiestatea Sea cesarea sî apostolico-regésca, gloriosulu Domnitoriu alu nostru **Franciscu Iosifu I.** cu préinalt'a resolutiune din 17 Septembre nou a. c. s'a induratu preagratiosu a intarí acést'a alegere.

Facemu dara cunoscutu iubitului cleru sî poporu alu eparchiei Aradului, carea pana acum a fostu concrediuta archipastoriei Nóstre: ca dupa celea premise, congresulu nationalu alu provinciei nóstre metropolitane in dîu'a de astadi ne a introdusu pre Noi solenelu in scaunulu metropolitanu, sî cu acést'a Noi cá Archiepiscopu sî Metropolitu amu intratu in functiune spre a suportá sarcin'a, ce provedinti'a dumnedieésca, dupa sufragiulu clerului sî alu poporului provinciei nóstre metropolitane, o a pusu pre umerii Nostri.

Resoluti a urmá pasii binecuventati ai fericitului Nostru predecesoru, contâmu la spriginirea caldurósa a clerului sî a poporului din tóte partile provinciei nóstre metropolitane in lucrârile, care pre bas'a institutiuniloru canonice ale bisericei nóstre, sî mai deaprópe pre bas'a statutului nostru organicu avemu de ale intreprinde pentru folosulu comunu alu provinciei nóstre metropolitane, sî preste totu pentru prosperitatea santei nóstre biserici ortodocse.

Cându dara ve salutamu pre voi iubitu cleru sî poporu alu eparchiei Aradului cá Metropolitulu vostru, — sub impressiunea durerósa, ce Ni o face despartirea de turm'a preaiubita, carea cu darulu lui Dumnedieu o pastoriramu in decursu de 20 de ani, — Vi facemu totodata cunoscutu: ca pâna la deplinirea scaunului episcopescu alu eparchiei Aradului, care in dîu'a de astadi devinî vacantu, trebile acestei eparchie in sensulu §-lui 98 din statutulu organicu, le voru conduce respectivele consistorie eparchiale de acolo in intielesulu institutiuniloru bisericesci, sî adeca sub priveghiarea sî cu incurgerea Nóstra cá a Metropolitului provincialu; manutienendu-se dispusetiunea, ce cá Episcopu diecesanu alu Aradului o amu facutu prin charti'a Nóstra din 24 Ianuariu 1872 cu denumirea Archimandritului Mironu Romanu de Vicariu episcopescu pentru trebile eparchiei intregi.

Dandu-ve tuturoru binecuventarea Nóstra archieréasca, in legatur'a dragostei sî a ordului canonicu ve poftimu, sa Ne pastrati in sântele vóstre rogatiuni.

Datu in resiedinti'a Nóstra archiepiscopésca-metropolitana in Sibiiu, la 16/28 Septembre, anulu Domnului 1873.

(L. S) **Procopiu Ivacicoviciu** m/p.
Archiepiscopu sî Metropolitu.

Nr. 1711/Sc.

Câtra inspectoratele districtuali de scólele confessionali gr. or. din Archidieces'a Ardélului.

De óre ce se apropia 1-a Octombre 1873, aceea dî in care dupa legea scolara art. 38 din 1868 vine de a se incepe invetiamentulu din tóte scólele nóstre confessionale, asiá a aflatu Consistoriulu archidiecesanu a dispune urmatórele:

1. Ti-se aduce Précinstiei Tale aminte spre strens'a si acurat'a implinire ordinatiunea cerculara a acestui Consistoriu archidiecesanu dto 27 Martiu 1869 Nr. cons 351.

2. Ti-se demanda Précinstiei Tale a ingrigí cá de tempuriu sa se conscrie prin Parochii locali cu cea mai mare acuratetia toti copii obligati la invetiamentu de ambe secsele dela 6—12 ani pentru scól'a de tóte dilele sî dela 12—15 ani pentru scól'a de repetitione — sî conscriptiunile acestea sa se inmanueze invetiatoriloru.

3. Vei avé a ingrigí cá Dumineca inainte de 1-a Octombre, in 30 Septembre sa se publice in biserica, ca 1-a Octombre adeca in dîu'a urmatóre, luni, se va incepe invetiamentulu in scólele nóstre cofessionali sî asiá sa se provóce toti parintii copiiloru conscrisi cetindu-se cu numele, cá sa-'sî tramita copii loru regulatu la scóla espunendu-li-se totu deodata asprimea legei art. 38 din 1868 cap. 1 §. 4 dupa cari Parintii (titori séu stapâni) cari nu tramitu copii de ambe secsele regulatu la scóla se voru pedepsì 1-ma data cu 50 cr. sî a 2 óra cu 1 fl. a 3 óra 3 fl. sî a 4 óra 4 fl. in favórea cassei scolare.

4. Vei ingrigí cá totu in acésta Dumineca 30 Septembre st. v. se tiena siedintia comitetulu parochiale, sa ié in seriósa consultare tréb'a scólei sî sa-si implinésca agendele sele (stat. org. art. II. § 23.) adeca cá scól'a sa fia in stare buna, sî provediuta cu mobilele sî aparatele necesarie.

5. Vei ingrigí cá invetiatorii cu finea septamânei prime adeca Sambata in 6 Octobre se dea listele de absentare presiedintelui comitetului parochiale, care indata Dumineca in 7 Octobre st. v. va esmite doi membri din comitetulu parochiale, cari se voru duce in persóna pre acasa la toti acei'a, cari nu si-au tramisu copiii loru la scóla sî i va provocá cu vorbe frumóse sa-si trimétia copilasii loru la scóla, câci acést'a este spre binele sî folosulu copiiloru sî alu parintiloru.

6. Deací incolo apoi Vei ingrigí, cá sa se urmeze cu listele de absentare amesuratu legei resp. instructiunei pentru comune in privinti'a esecutârei art: de lege 38 din 1868, care reguléza invetiamentulu in scólele populari Cap 1 § 2 sî adeca, Notariulu cu finea fie-cârei septamâni adeca in tóta Sambat'a asterne listele de absentare in dóue esemplarie presiedintelui comitetului parochiale, acest'a indata in dîu'a urmatóre Dumineca unu esemplariu din listele de absentare 'lu predà antistei comunale politice spre pedepsirea celoru ce nu implinescu legea, iéra cel'a-laltu esemplariu subscrisu de antisti'a comunale resp. judele comunale lu pastréza presidiulu comitetului parochiale la sine, intielegendu-se de sine, ca déca antistele comunale nu'si implinesce datori'a sea in intielesulu legei, apoi comitetulu parochiale va aretá lucrulu la autoritâtile civile politice superióre sî va face raportu despre starea lucrului sî câtra Précinsti'a Tá, care apoi vei avé cu tóta energi'a a procurá implinirea legei.

7. Banii incursi din pedepse voru intrá in fondulu scólei, se voru incredintiá Epitropiei parochiali ducendu-se despre acesti bani acurata consemnatiune sî socotéla. —

Asupr'a implinirei tuturoru celoru premise vei avé a priveghiá sub insusi respunderea Précinstiei Tale.

In fine Ti se demanda cá pâna in 15 Octobre st. v. negresitu sa reportedi in cóce, ca inceputu-s'a invetiamentulu in 1-a Octobre 1873 in tóte scólele confessionali in tractulu Précinstiei Tale? justificandu in modu lamuritu casulu, cându póte ici sî colea nu s'a fi inceputu invetiamentulu in 1 Octobre 1873 st. v. ci mai tardiu, aretandu anumitu dîu'a in care s'a inceputu.

Sabiiu in 13 Septembre 1873.

Nicolau Pope'a, m. p.
(L. S.) Archimandritu sî Vicariu archiepiscopescu.

In Ungarl'a se desvólta acum unu procesu politicu de mare insemnatate, intielegemu apropiarea stângei centrale dea drépt'a deakiana. Sa fimu bine intielesi, déca vorbimu de partid'a deakiana nu cuprindemu in trens'a tóte elementele acestei partide asiá precum le-a gasitu d. e. anulu 1867. Asiá dara nu cuprindemu in trens'a nici pre contele Apponyi, nici pre Uermenyi, ci pre acei, carii s'au emancipatu de ultramontani sî cari nisuiescu spre unu progresu liberalu.

Nu este de multu de cându Tisza conducetoriulu stângei centrali a facutu celu dintâiu pasu prin o epistola dela bâile din Ostende. Trecutulu partideloru din Ungarî'a, de-sî june inca, inse se vede ca nu se póte sterge asiá curendu. Partisanii lui Tisza de acasa erau preací sa créda, ca conducetoriulu loru a retacitu séu s'a facutu tradatoriu. Dupa sosirea acestui'a acasa, totu ce are stâng'a centrale mai de frunte se aduna in castelulu dela Gest sî nu trece multu sî oraculului privatu alu lui Tisza „Bihar", spune ca in conferintia nici n'a cugetatu cine-va la o apropiare intre tiszaisti sî deakisti, cu atâtu mai putienu la o fusiune séu coalitiune.

Cu tóte aceste vedemu in castrele stângei de mai multu tempu o inclinatiune, o apropiare spirituale spre drépt'a deakiana. Magiarii dovedescu sî acum cá sî alte dâti intielepciune politica. Ei nu stau mortisiu in erori, cari le-aru aduce stricaciune, sî cauta cu ori ce pretiu aperarea intereseloru loru. Impartirea in partide, cum a fostu, póte a fostu buna pâna au esoperatu pusetiunea de astadi, acum trebuiescu puteri spre a o sustiené sî asiá divisiunea cea mare va trebuí sa dispara.

Deci nu va trece multu sî pre stengacii opusetiunali va sa-i vedemu sî in delegatiuni alaturea cu contrarii loru de odinióra, ba chiaru sî la ministeriu déca aru veni partid'a intrégo, amu vedé deocamdata acceptându tóte dela deakiani, sub cuventu, ca numai prin legislatiune se potu face reformele.

Dincolo de Lait'a suntu luptele electorali in cursulu celu mai bunu.

Scirile din Franci'a tienu lumea de vr'o câteva dile in atentiune incordata. Monarchia séu republica? este intrebarea cea mai grea de deslegatu.

O adunare de deputati din stâng'a si din centrulu stângu tienuta in 3 Octobre in Parisu a decisu: alianti'a tuturoru deputatiloru votanti contr'a monarchiei.

Totu atunci a fostu sî o adunare de deputati de ai dreptei sî centrului dreptu, carea a statoritu o programa de cinci puncte: 1 restaurarea regatului; 2 asiediarea unui regimu constitutionalu parlamentariu; 3 revisiunea legei electorali; 4 acceptarea flamurei tricolore pre lânga adaugerea unoru embleme spre aducerea aminte de flamur'a regésca de óre cându; 5 in fine numai decâtu denumirea unui locoteninte generalu alu regatului.

Thiers a alergatu cu tóta iutiél'a la Parisu sî a scrisu primariului din Nancy sa nu-lu ascepte, pentru ca de o parte aparinti'a lui acolo aru esplicá-o regimulu dreptu, agitatiune de alta parte afla necesariu sa fia acolo unde e de a se aperá republic'a, principele dela 1789, drepturile Franciei, tricolorulu Franciei sî nu numai flamur'a ei.

Nr. 130.

Representanti'a fundatiunei lui Gojdu, a aflatu cu cale, in urm'a concursului din 6 Aug. a. c. de a conferi pre an. scol. 1873/4 urmatóriele stipendie:

A.) Mai intâiu la vechii stipendisti sî ajutoranti.

Lui Nicolau Poinaru gim. an. III. stipendiulu avutu de 200 fl.

Dim. Poinaru gim. a. II. totu acolo stipendiulu avutu de 200 fl.

Ioanu Poinaru gim. an. I. totu acolo a-i radicá stipendiulu la 200 fl.

Const. Alduleanu gimn. in Sighisiór'a an. III. stipendiulu avutu de 200 fl.

Petru Iliesiu din Cebea, technicu a. II. in Pest'a, stip. avutu de 200 fl.

Teodoru Glig'a din Apahid'a juristu a. II. in Clusiu, stip. avutu de 100 fl.

Corneliu Piso din Pianulu infer. silvanistu an. III. in Schemnitiu stip. avutu de 200 fl.

Stefanu Velovanu din Ruszkberg filosofu in Vien'a an. II. stip. avutu de 200 fl.

Patriciu Dragalin'a din Borlov'a filosofu in Vien'a an. II. stip. avutu de 200 fl.

Georgiu Sierbanu din Alm'a sas. silvanistu an. II. in Mariabrunn, stip. avutu de 200 fl.

Iulianu Filipesculu din Turd'a technicu an III. in Gratiu, stip. avutu de 300 fl.

Iosifu Crist'a din Topolvetiu gim. in Lugosiu a. VI. stip. avutu de 100. fl.

Ioanu Panea din Tolc'a med. a. II. in Gratiu a-i radicá stip. la 300 fl.

Aug. Dumitrénu din Siardu flitoriu medicu an. I. a-i radicá stipendiulu la 200 fl.

Nic. Calefariu din Sarat'a med. in Gratiu ajutoriulu avutu de 100 fl.

Const. Simtionu din Sadu technicu in Zürrich an. ultimu, ajutoriulu avutu de 100 fl.

Iosifu Voic'a din Szt.-Mihaiu real. cl. II. in Temisiór'a ajutoriulu avutu de 50 fl.

Ioanu Trailescu din Toraculu-micu gim. clas'a II in Tem. ajutoriulu avutu de 50 fl.

Aronu Hamsea din Resnovu juristu abs. pentru preparare spre doctoratu pre unu singuru anu stip. avutu de 200 fl.

Ioanu Hosanu din Solimosiu pentru tacsele de rigoróse, inca numai pre an. 1873/4 se asecuréza restulu de 150 fl.

Zach. Rocsinu din Illye juristu a. III. in Orade'a-mare stipendiulu avutu de 100 fl.

Lui Alecsiu Gojdu din Ercsény juristu a. IV. in Pest'a stip. avutu de 200 fl.

B.) Mai departe stipendie nóue:

Lui Victoru Babesiu din Vien'a med. an. III. in Vien'a stipendiu de 300 fl.

Lui Georgiu Popoviciu din Bichisiu med. a V. in Pest'a stipendiu de 200 fl.

Lui Ioanu Ciuciu din Hatiegu technicu an. II. in Gratiu stipendiu de 200 fl.

Lui Dim. Selcelénu din Caransebesiu fiitoriu med. an. I. stipendiu de 200 fl.

Lui Georgiu Baiulescu din Brasiovu fiitoriu med. anulu I. stipendiu de 200 fl.

Lui Dionisiu Blag'a din Langendorf fiitoriu med. an. I. stipendiu de 200 fl.

Lui Ales. St. Siulutiu din Abrudu fiitoriu med. anulu I. stipendiu de 200 fl.

Lui Patriciu Coroiu din Baresti fiitoriu juristu a. I. stip. de 100.

C.) Ajutórie de studie:

Lui Sim. Berghianu din Alb'a-Iuli'a med. an. IV. ajutoriu de 100 fl.

Lui Enc'a Hodosiu din Abrudu gim. a. V. ajutoriu de 50 fl.

Lui Octav. Vancea din Lugosiu gim. cl. V. ajutoriu de 50 fl.

Lui Traianu Ratiu din Lipov'a real. cl. II in Aradu ajutoriu de 50 fl.

Lui Ioanu Vidicanu din Hidiselu gim. cl. II. in Beiusiu ajutoriu de 50 fl.

Acést'a se aduce la publica cunoscintia cu acelu adausu, cá 1) acei stipendisti, câror'a susu specificatele stipendie, nu li s'au conferitu espresu cá ajutórie, déca voru mai fi avendu, séu intr'aceea voru fi castigatu alte stipendie, suntu datori a renunciá la unulu din ele, ca altcum li se voru detrage din oficiu, 2) ca in intielesulu ordinei pentru conferirea stipendieloru din fund. lui Gojdu din 24 Dec. 1871 stipendiele se potu radicá dela cass'a fundatiunei in rate cuartali anticipando, pre cuitantie timbrate, sî vidimate prin respectiv'a directiune a institutului la care studiaza stipendistulu.

Datu din siedinti'a representantiei a fundatiunei lui Gojdu in Pest'a in 21 sî urmatórele dile a lunei lui Sept. 1873 tienuta.

Bazaine.

In 6 Octomvre, déca nu se va fi otaritu iéra altmintrea, procesulu celu pregatitu de doi ani sî prorogatu din diferite motive alu maresialului Bazaine, se va fi inceputu sî anume in Trianon sous Bois. Ducele d'Aumale e presiedintele tribunalului martialu, procesulu e o „cause célèbre“, a cârei pertractare o ascépta intréga lumea militaria din Europ'a cu cea mai incordata atentiune.

Inainte de a se respunde la intrebarea: „vinovatu séu nevinovatu“ — o intreprindere cutediata — lasâmu sa premérga unele notitie biografice dupa descrierea lui Th. Fontanes in „Voss. Ztg.“ asupr'a maresialului, precum sî asupr'a tienutei sele in septemân'a batalieloru din 12 pâna 19 Augustu.

FOISIÓRA.

Din scrierile stului Ephraemu Syrulu.

(Despre cele patru lucruri din urma.)

A dóu'a venire a Dlui nostru Iis. Chr. séu judecat'a din urma.

> Motto: „Intru tóte faptele tale aduti
> aminte de lucrurile din urma,
> sî in veci nu vei gresî.“
> Sirachu 7. 39.

(Urmare.)

Dupa ce, o prieteni ai lui Christosu, tóte s'au cercetatu sî faptele tuturoru au devenitu cunoscute angeriloru sî ómeniloru, sî inimicii invinsi i voru jacea sub piciórele lui, fiindu nimicita tóta puterea sî forti'a[1]), sî totu genunchiulu i s'a plecatu lui dupa cum este scrisu[2]), — atunci va deosebí ómenii deolalta, dupa cum desparte pastoriulu oile din capre[3]). Acei'a adeca, cari au fapte bune sî aducu rodu senatosu, voru fi separati de câtra cei nefructiferi sî pecatosi, sî voru straluci cá sórele[4]). — Acesti'a suntu acei'a, cari au observatu poruncile, induratorii, amicii celoru seraci sî ai orfaniloru, ospitalii strainiloru, cei ce au imbracatu pre cei goli, cari au cercetatu pre cei prinsi, ajutatorii celoru necajiti, cari au cercatu pre cei bolnavi, cei ce plangu pentru dreptate[5]), cei seraci pentru imperati'a lui Ddieu suntu acei'a cari, iérta gresielele fratiloru si cari pastrédia pecetea credintiei nemaculata sî nevatemata de ori-ce eresu. Pre acesti'a ii va asiediá de a drépt'a sea, iéra caprele de a stâng'a. Câci acesti'a suntu cei nefructiferi, cari vatema pre pastoriulu celu bunu, iéra la versiulu pastoriului supremu nu asculta; suntu superbii, desfrenatii, cari petrecu tóta viéti'a, data loru spre pocaintia, cá si tiapii jucându, sî o chieltuescu in desfrenu; tóta viéti'a o inadusiescu in ospetie, betii sî neindurare, cá sî acelu avutu, care nici odata nu i s'a facutu mila de sermanulu Lazaru. Pentru acea voru fi condemnati a stá de a stâng'a, cá nisce ómeni neinduratori si fâra semtiementu, cari n'au nici fructele pocaintiei nici oleu in candel'a loru[1]). Cei ce inse au cumperatu oleu dela cei miseri, sî si-au impodobitu vasele sele, stau mariti sî plini de bucuria cu candelele luminandu de a drépt'a sî audu acea chiamare fericitória sî plina de indurare: „Veneti, binecuventatii Parintelui mieu, de mosteniti imperati'a, carea e gatita vóua dela intemeiarea lumei.“[2]) Iéra cei de a stâng'a voru audî acea sentintia plina de torturi sî infioratória: „Departati-ve dela mine, voi blastematiloru in foculu vecinicu, care e gatitu diavolului sî angeriloru lui.[3]) Dupa cum nu a-ti fostu nici voi induratori, asiá nu aflati acum indurare; precum voi nu a-ti ascultaiu viersulu mieu, asiá nici eu nu voiu ascultá plansulu vostru. Câci voi nu mi-ati servitu mie: in fóme nu m'ati nutritu, setosu nu m'ati adapatu, strainu nu m'ati primitu, golu, sî nu m'ati imbracatu, in bóla, sî nu m'ati cercetatu, in prinsóre sî nu a-ti venitu la mine. Ai altui domnu a-ti fosu servitori, ai diavolului, pentru acea departati-ve dela mine, voi facetoriloru de rele.“ Sî atunci voru merge acesti'a in pedépsa, tortur'a eterna, iéra dreptii in viéti'a de veci.

12. Ascultatorii: Dara toti vinu intr'o munca, séu dóra mai suntu deosebite munci?

Respunsu: Se afla deosebite munci, dupa cum amu auditu in Evangheliu. Este adeca: intunereculu din afara[4]), prin urmare, lucru chiaru, cá si unulu din launtru; Geen'a[5]) asemenea este unu altu locu asiá precum scarsnirea dintiloru. — Viermele neadormitu[6]) inca este la loculu seu propriu, laculu de focu[7]) este iéra unu altu focu, cá sî Tartarulu.[8]) Foculu ne stânsu este in tienutulu seu propriu; locurile dedesuptulu pamentului sî imperiulu Iadului iéra 'si au locurile sele, cá sî cele mai mari adencimi ale pamentului. Iadulu (Hades) unde voru fi aruncati pecatosii[1]) sî afundimea acelui'a este loculu celu mai plinu de torturi. In aceste deosebite torturi voru fi impartiti miserabilii fia-care, dupa mesur'a abateriloru sele, spre a suferí mai aspru séu mai putienu amesuratu cuvinteloru: „Fia-care va fi legatu cu catenele pecateloru sele[2])“ Totu aceeasi insémna sî cuvintele: „Unulu va fi batutu multu, altulu mai putienu[3]).“ Câci precum ací suntu deosebite pedepse, asiá voru fi sî in lumea venitória. — Cei ce pórta inimicitia câtra deapelele loru, voru audî in ór'a judecâtiei, cându — in acésta pusetiune — voru fi despartiti de trupu — o sentintia condemnatória lipsita de tóta crutiarea, sî cá urgisiti, voru fi aruncati in foculu din afara, fiindu ca nu au observatu chiaru nici celu mai usioru mandatu alu Domnului, care dîce: „Iubiti-ve unulu pre altulu, sî iertati de 70 ori câte 7[4])!

13. Nici unulu dintre pecatosi deci se nu vietiuiésca fâra griji, dara nici se despereze care-va câci: noi avemu unu medilocitoriu la Tatalu, pre Iisusu Christosu, Ddieulu celu dreptu, sî acest'a este impecarea pentru pecatele nóstre[5])“; ci nu pentru cei fâra grija, séu lenesi, séu cari dormitédia nici pentru, desfranati sî batjocoritori, ci pentru cei ce plângu sî se pocaescu, cari se róga câtra elu diu'a sî nóptea sî voru fi mangaieti de spiritulu sântu. Pentru ca, care a pecatuitu, sî au uitatu de pecatulu seu (nefacendu penitentia), preste acest'a va cadé in momentulu despartirei sele din corpu, mani'a lui Ddieu, pre care o vestesce Manasse[6]), cându dîce: „Nesuportabile e mani'a ta, carea ameningtia pre pecatosi.“ Vai celoru imbuibati, vai betiviloru; vai celoru, cari sciu numai sa bea vinu la sunetu de harfe si flaute, iéra lucrurile Domnului

---

[1]) Corint. 15. 24. 25. [2]) Ies. 45. 32.; [3]) Math. 25. 32.; [4]) Math. 13. 43.; [5]) Math. 5. 5.

[1]) Math. 25. 3; [2]) Math. 25. 34; [3]) Ibid. v. 41. ff. [4]) Math. 8, 12: [5]) Marcu 9. 44. [6]) Marcu 9. 43. [7]) Apoc. 19. 20. [8]) II. Petr. 2. 4. (Tóte acestea se vedu a fi numai nume deosebite alu aceluia-si in fernu).

[1]) Ps. 9. 18: [2]) Prov. 5. 22.; [3]) Luc. 12. 47—18; [4]) Math. 18. 22; [5]) I. Ioan. 2. 1—2; [6]) Regele celu reu alu Iudeiloru, in prinsóre, pre pamentulu seu, caindu-se.

François Achille Bazaine s'a nascutu in anulu 1811. Dupa unii densulu se tiene din partea tatalui seu de o familia renumita in analele resbelului; dupa presupunerea (mai generale) a altor'a si-a facutu carier'a dela pusica (gregariu) in susu, a fostu tamburu si-'si realisà ide'a francesa de predilectiune de „batiulu de maresialu in tornistru". In anulu 1831 intrà in armata, merse 1832 la Afric'a si castigà crucea legiunei de onóre pre câmpulu luptei; in anulu 1837 se imbarcà cu legiunea strainiloru spre Hispani'a si facù impreuna dóue campanie grele contr'a ceteloru din guerilla carlista. 1839 se reintórse la Algeri'a, unde luà parte la Milianah, Cabyli'a si Marocco. 1850 vení in fruntea legiunei straine si se facù in 1854 generalu de brigada. In acésta calitate fu in Crime'a, unde escelà la asediulu Sevastopolei prin bravure si prin spiritu organisatoricu si ajunse dupa caderea cetâtiei divisiunariu si comandante in Sevastopole. Pre acestu tempu comandà elu cu precautiune si succesu corpulu de espeditiune câtra Kinburn. Dupa reintórcere se concrediù cu inspectiunea asupr'a mai multoru divisiuni de infanteria si la 1863 se duse cá divisiunariu la Mexico, unde primí indata dupa ce se duse maresialulu Forey comand'a suprema preste armat'a francesa concentrata acolo. Puebla si Mexico se luara si se proclamà imperiulu la 1864 (archiducele Maximilianu). In 1866 cadiù Imperatulu Maximilianu victima partidei republicane si fu impuscatu pre planulu dela Queretaro.

Atunci se dicea, ca Bazaine aru fi potutu impedecá acestu resultatu tristu, dupa unii sa fi urmatu elu mandateloru primite, dupa altii planuriloru sele ambitióse, de a se face singuru Imperatu in Mexico. Tóte aceste suntu mai multu numai faime. Chiaru si notitiele celoru consacrati, cum cele ale principelui Felix Salm, suntu dictate mai multu de ura decâtu de aceea precugetare liniscita, carea e presupunerea unei judecâti istorice. Procesulu ce stà inainte va lamurí si acestu punctu. Se va luá trecutulu in consideratiune spre a poté face conclusiuni la presentu séu la aceea ce stà spre pertractare de presentu.

Espeditiunea francesa reintórse in Franci'a si cu dens'a Bazaine. Despre aplicarea lui unde-va in epoc'a, ce a urmatu nemidilocitu dupa espeditiunea mexicana nu suntu date mai sigure. Se pare ca a comandatu in mai multe renduri concentratiuni de trupe mai mari, cu deosebire in castrulu dela Chalons, unde si-a radicatu renumele, ce l'a castigatu dejá in trei campanie. Incâtu a fostu elu insusi multiamitu cu acest'a, vomu vedé in altu locu.

La erumperea resbelului contr'a Germaniei a luatu Bazaine comand'a a trei corpuri, carea intocmai cá si cea dintâiu (a lui Mac-Mahon) póte si prin compusetiune, dara siguru prin numeru a fostu insemnata. Ea constá din patru divisiuni si a avutu o potere de 50,000 soldati. Dela inceputu si-a luatu densulu o pusetiune esceptiunale, ce prevalá pre cei-lalti comandanti de corpuri, póte mai si pre Mac-Mahon si fu dejá in 5 Augustu concrediutu cu comand'a suprema provisoria a celoru trei corpuri: 2. 3. si 4, ce operau câtra Saar. Nemidilocit'a apropiere a lui Napoleonu, care erá in Metiu, facù acésta denumire deocamdata ilusoria. Abiá dupa o septamâna mai târdiu devenì comand'a cea pâna ací numai dupa nume si de jumetate o realitate si anume o comanda intinsa inca si preste alte corpuri (decâtu cele trei).

Operatiunile câtra Saar, precum in genere operatiunile prime de resbelu nu reusira dupa cum se scie, si perplessitâtile imperiului ce cresceau cu tóta ór'a dupa dilele nenorocite dela Wörth si Spicheren faceau sa se simtia in tóte pârtile, ca comand'a suprema a armatei nu trebuiá sa remana in mânile unui diletantu dotatu cu capacitate naturale, cum erá Imperatulu (Napolenu), ci in mân'a unui barbatu de specialitate si cu esperiintia militaria. Cine erá acestu barbatu, despre acést'a nu potea fi indoiéla. Afara de Bazaine, déca ne vomu intinde câtu se póte de departe, mai erau patru pentru alegere: Changarnier, Canrobert, Mac-Mahon, Leboeuf; dara in momentu acesti'a trebuiau trecuti cu vederea. Changarnier erá prea betrânu, Canrobert pré multu numai soldatu; Mac-Mahon erá pre fuga si Leboeuf a fostu — vin'a la tóte. Asiá dara Bazaine! In 12 urmà denumirea sea de generalissimus. Imperatulu, nefiindu dealtmintrea nici in lucruri militarie fâra prevedere si judecata, si lipsindu-i numai poterea esecutârei practice avea in talentulu de conducere alu nou alesului o mare, aprópe neconditiunata incredere. Togm'a asiá a primitu si armat'a denumirea sea in genere cu mare multiamire. Elu se pricepea bine, figurá de vitézu, astutu si prevedietoriu.

Se credea, ca densulu va avé prudinti'a séu macaru astuti'a de resbelu receruta, pentru de a repará erorile comise pâna ací; cu deosebire erau oficierii si suboficierii, carii au servitu sub densulu in Mexico, acei'a, cari impartasiau acésta parere si se pronunciau pentru densulu. „Il est un grand tacticien" diceau cu totii. Toti trupierii cei betrâni lu ingramadeau cu laude. Barbatulu celu adeveratu se parea ca a ajunsu la loculu seu.

Vocea generale erá pentru elu, numai a sea nu. Precum in multe asiá sémena elu si aici cu Benedek. In lips'a celoru mai inalte calitâti, capacitatea lui totu a fostu destulu de superióra pentru a cunósce ce lipsesce armatei si lui. Corpulu oficieriloru nu erá pre acea inaltime unde trebuiá sa fia si in castrulu dela Chalons a facutu la sine singuru esperiinti'a, ca cu tóte ca a fostu in Itali'a si Mexico totusi i lipsesce facultatea de a intrebuintiá masse mai mari de trupe in modu tacticu. Acésta recunóscere se pare ca i-a luatu dela inceputu ori-ce aplecare spre operatiuni decisive. „Un grand tacticien" repetí armat'a; singurulu, care se indoiá, a fostu elu insusi.

In 12 denumitu, luà in diu'a urmatóre (in 13) comand'a suprema. Erá surprindietoriu, ca elu, contr'a ori cârei observantie, nu a lasatu nici o proclamatiune, n'a facutu nice o revista, cu unu cuventu, ca elu si-a luatu fatia cu armat'a si cu statulu seu o tienuta fórte reservata. Totusi acésta tienuta rece erá deocamdata menita, de a radicá respectulu plinu de incredere inaintea lui. Ómeni insemnati nu suntu numai mai pre susu de amabilitate, ci mai casciga o autoritate radicata din absenti'a loru. Dilele urmatóre 14, 16, 18 pusera capacitatea sea la o proba aspra, póte la un'a mai aspra, de cum fu ea vre-odata unui belliduce, pre lânga acést'a nemedilocitu dupa denumirea sea fatia cu unu inimicu prevalentu si dejá invingetoriu. Cu resultatulu din 14 se parea sa erau ómenii pre partea francesiloru in câtu-va in unu modu surprindietoriu multiemiti. Imperatulu gratulà maresialului la succesulu ajunsu la Colombey-Nouilly si dise inca: „Farmeculu e frântu."

Asiá vení 16 si 18. Pentru ambe aceste dile fu vituperatu si anume pentru acésta eróre, déca a fostu o eróre. I se imputà de a nu fi cunoscutu bine loculu, dela care depindea totulu, si ca in urm'a acestei erori aru fi retienutu trupe in locu de a le fi tramisu la loculu decisivu. La Vionville trecù cu vederea dupa cum se dice, ca deciderea erá la Mars la Tour si in diu'a dela Gravelott, ca erá la la St. Privat. Aceste invinuiri suntu motivate, déca au sa vorbésca numai faptele. Déca se aruncá elu in 16 la Mars la Tour cu tóta poterea pre arip'a stânga a inimicului, atunci germanii erau perduti: déca tramitea in 18 gardii la tempulu seu in pusetiunea dela St. Privat, atunci punctulu acest'a verosimilu nu erá asaltatu.

Intr'atât'a invinuirea are dreptu, dara nu e ecuitabila. Ide'a lui Bazaine in 16, ca inimiculu are de cugetu a-lu departá si nu a-lu stremtorá in Metz, de sine nu erá falsa, de-si nu corespundea realitâtiei. Se scie, ca germânii a trebuitu sa se impretenésca cu acestu planu si inca pâna astadi e dubiu, ca nu aru fi fostu mai bine a-lu departá dela Metz decâtu a-lu strimtorá inlauntru. Resbelulu si-aru fi luatu cu totulu altu cursu, siguru nu unulu mai gloriosu, dara póte unulu mai rapede si impreunatu cu mai putiene sacrificie.

Atâtu despre 16. Cu privire la 18 se póte pune intrebarea, ca nu aru poté fi vin'a sea mai escusabila? Lupt'a s'a decisu la St. Privat, acést'a e unu faptu; inse tóta diu'a dela Gravelott aduce aminte lupt'a dela Torgau, carea in urma s'a cascigatu cu totulu altmintrenea decum a asceptatu regele, câci fu inca cascigata, dupa ce nici nu s'au mai crediutu in acésta invingere. Asemenea a fostu la Gravelott. Germanii avura victori'a spre cea mai placuta surprindere de odata, pentru ca a provenitu dela arip'a, carea avé sa introduca, sa conditiuneze, inse nu sa sigileze victori'a. De óre-ce arip'a stâng'a totusi a facutu acésta, apoi acést'a a fostu unu ce extra. Inca unu cuventu aici privitoriu! In o di de lupta, in carea situatiunile precum si intentiunile trebuie sa se schimbe continuu, póte ajunge totu punctulu la onórea, de a fi in momentulu acest'a séu cel'a celu mai insemnatu; acum e decisiunea aici, acum colo, dara totusi unu punctu trebuie consideratu din capulu locului cá celu mai insemnatu.

Acestu punctu anumitu a fostu in 18 arip'a drépta dincóce; cursulu faptieu alu luptei dupa cum s'a potutu observá, erá: a strapasá la Point du jour, si a luá naltimile dela Rozerieulles. Ací stà regele si Moltke, aci se luptara déca nu cu cele mai mari sacrificie, totusi cu persistinti'a cea mai tenace, ací erá punctulu, unde totulu, ce mai erá in apropiere séu departare, trebuiá sa vina din partea germaniloru contra inimicului, ací in fine fu loculu, unde Pommernianii trebuiau sa nimerésca siguru si sa intreprinda preste stramtórea dela Gravelotte asaltulu contr'a liniei inimice. A pastrá pentru unu stare locu gardii sei, carii aru fi potutu fi intrebuintiati mai bine la St. Privat — de ací nu se póte deduce nice o imputatiune. Gard'a francesa acolo unde stá nu ajunse la lupta, dara ea — ceea ce nu se póte trece cu vederea — ajutà pre alu doilea corpu alui Frossard, ce stá in frontulu ei. Intrebuintiarea gardei dea stâng'a si de a drépt'a in divisiuni despartite aru fi fostu verosimilu mai buna, mai nimerita; cu tóte acestea maresialulu póte respinge dela sine invinuirea, de a fi operatu in 16 si 18 directu falsu; elu a procesu cu pricepere si corectu. —

A procesu cu pricepere si corectu, inse mai multu nu si pre câtu suntemu aplecati a-lu luá in protectiune contr'a invinuiriloru directe pre atâtu e si siguru, ca densului i-a lipsitu unu ce mai naltu. Precum lipsescu procederei sele momentele ce involva culp'a si incus'a, asiá a lipsitu de alta parte initiativ'a, carea purcede din o idea mai insemnata decâtu dela sine. Densulu a dispusu in 16 la inceputu eminentu si a alesu pentru 18 o positiune cá care nu se póte aflá mai buna; elu a remasu liniscitu si manifestu, o privire pentru intregulu (de esemplu in contrastu cu Wimpffen la Sedan), a fostu intr'adeveru unu beliduce, unu barbatu de o capacitate mai inalta, cârui nu i se póte face alt'a imputatiune, decâtu ca nu a ajunsu la colosalitatea problemei ce i s'a pusu.

Nu se póte dice, ca elu n'aru fi fostu absolutu capace de acésta problema, elu numai nu a fostu deplinu capace de ea. Ca diu'a de 16 s'a sfersitu cá o „partie remise", trebuie sa apara de o minune intrégu si victori'a germâniloru din 18 celu putienu de diumetate. In 16 se eluptara germânii cu prevalenti'a numerului, in 18 cu prevalenti'a unei positiuni formidabile, ce mai nu se poté ocupá. Superioritatea armei, carea togm'a in diu'a acést'a se folosí deplinu, inca se póte adauge aci. Ce-va agerime, ce-va curagiu, ce-va geniu din partea comandantelui supremu alu inimicului, si am-

---

nu le baga in séma, nici cugeta ce vorbescu[1]) Vai celoru ce batjocorescu St'a scriptura! Dorere acelor'a, cari acestu tempu de penitentia si intórcere, l'au folositu in distrageri si placeri! pentru ca voru cercá órele, reu folosite si nu le voru aflá! Amaru aceloru, cari consulta spiritele retacirei, si dau audiu invetiaturiloru demonului[2]), câci impreuna cu acest'a voru fi condemnati, in lumea venitória. Vai celoru, cari compunu scripte periculóse si seducetóre! Dorere aceloru, cari comitu rusinatâtile vrajitoriei, spuneri de norocu! Amaru celoru ce facu profanâri si prostituiri! Vai celoru ce tragu plat'a lucratoriloru, câci acel'a este asemenea celui ce vérsa sânge! Dorere judecatoriloru strambi, cari justifica pre cei fâra de Ddieu, iéra pre cei nevinovati i supunu legei si le subtragu dreptulu. — Amaru acelor'a, cari maculédia sant'a credintia cu eresuri, séu cari consemtu cu invetiaturi retacite. Vai si aceloru, cari suferu de morburi necurabili: invidia si reutate. —

14. Dara de ce mai aducu atâte inainte? Pentru ce nu-'mi intrerupu cuventulu mai iute? Vai si iéra vai tuturoru, cari in acea di infricosiata voru vení sa stee de a stâng'a, câci voru fi acoperiti cu intunerecu, si voru plânge amaru, cându voru audi acea sentintia plina de torturi: „Duceti-ve dela mine blastematiloru[3])" Iéra-si altii voru audi trista spressiune: „Cei pecatosi sa se arunce in Infernu[4])" „Si inca altii voru audi: Adeveru, adeveru, ve dicu: Nu ve cunoscu pre voi; departati-ve dela mine facetoriloru de rele[5])". Si iérasi altii, adeca cei invidiosi, voru audi: „Ieti alu teu si mergi[6])". Si unde sa mergi? De siguru acolo, unde mergu acei'a, cari au auditu: „Duceti-va dela mine facatoriloru de rele, in focu!" Iérasi altii voru audi: Legati-i mânile si piciórele si 'lu aruncati in intunereculu din afara[7]). Si altii voru fi adunati si legati cá neghinele si arsi in cuptoriulu cu focu[8]).

(Va urmá.)

---

[1]) Ies. 5. 12. [2]) I. Timot. 4. 1; [3]) Math. 25. 41. [4]) Ps. 9. 18; [5]) Luc. 13. 17; [6]) Math. 20. 14. [7]) Math. 13. 30.; [8]) Math. 13. 30.

bele dîlé se sfersiau altmintrenea. Elu a perdutu joculu nu din alta causa, ci numai pentru ca capacitatea sea mai inalta nu a fostu cea mai superióra. Elu nu e de celebratu dara mai putienu de vituperatu; elu a fostu celu mai bunu generalu alu Franciei, cu multu mai superioru decâtu Mac-Mahon.

Dupa aceste premise ne vomu ocupá specialu cu intrebarea, carea are sa se decida naintea tribunalului martialu in Trianon, cu intrebarea capitulâtiunei, cu intrebarea, ca pórta Bazaine vin'a unei procederi tradatórie si culpabile prin capitularea dela Metz si prin depunerea armeloru din partea armatei sele. Acést'a intrebare nu e de a se considerá cá unu ce intregu si numai din unu punctu de vedere; consideratiuni militarie si politice schimba séu se petrundu unele prin altele 'si aréta variele calibre. In 12 Septembre a capetatu maresialulu scire despre capitulatiunea dela Sedan, despre carea pâna ací strabateau numai faime, cá despre o fapta complinita. Acestu datu este unu punctu de intórcere si de aceea avemu a distinge dóue epoce, un'a pâna la 12 Sept. si alt'a dupa 12 Sept. Epoc'a pâna la 12 Septembre are unu caracteru prevalente militariu, epoc'a dupa 12 Sept. unu caracteru prevalente politicu.

(Va urmá.)

Varietâti.

*** Imperatulu Germaniei vine in 15 Octobre n. la Vien'a, unde va petrece optu dile.

*** **Patriotismu.** Dlu generalu Nasturelu Herâscu a donatu prin testamentu dóue bunuri: Nasturelu si Satulu nou Academiei române de scientie din Bucuresci. Din venitulu bunuriloru acestor'a sa se dea premie pentru opuri bune române esite in urm'a concurseloru escrise in asta privintia séu esite si fara concursu. Premiele cele mai mici suntu de 4000 si 5000 lei noi. Aceste se potu dá in totu anulu; la fia-care patru ani inse este si unu premiu de 12000 lei noi; Academi'a póte dá premie si mai mari cându va aflá necesariu.

*** **Institutulu St'a Barbara** din Vien'a, unde capetau multi candidati de preotia de confessiunea gr. cat. educatiunea loru pentru cararea ce voiéu a imbratisiá, nu va mai cuprinde de ací nainte juni din Transilvani'a si Ungari'a, ci numai din Galiti'a. Clericii români si ruteni uniti voru studiá in viitoriu in seminariele proprie si in cele rom. cat. din Pest'a, Strigoniu s. a. m. dp.

*** **Gurile Dunârei.** Secet'a cea mare din Iuliu si Augustu a imputienatu fórte tare si iu graba ap'a fluviului Dunârei, carea, fiindu in Iuniu mare, terí-se cu sine o multime de materie, ce micsiorara afundimile. Cu deosebire se póte dîce acést'a despre partea fluviului dela Ciatalu in canalulu Ismailului. Urmarea este sa navigatiunea este fórte espusa periculiloru in canalulu Sulinei. Vapórele si nâile de mare si de o greutate mai mica trebuie sa descarce cea mai mare parte a poveriloru loru pre vase mici. Presupunerea ca porturile Galatiloru si Brailei voru poté primí nâi mari in totu decursulu navigatiunei, dupa regularea Sulinei, a remasu unu pium desiderium, pentru ca nâile cele mari abiá ajungu primavér'a pâna in Iuniu pâna la Galati. Este o mare calamitate cu esportarea cerealeloru din caus'a unoru banci de nasipu aprópe de Cernavoda. Mai multu cá 250 de vase stau pre nasipu si nu se potu miscá din locu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de capelanu, lânga nepotinciosulu parochu din parochi'a Predealu, — in protopresbiteratulu Branului — care parochia dupa dotarea efeptuita in sinodulu parochialu dela 21 Noemvre 1872, cade in class'a a trei'a, cu permissiunea venerabilului consistoriu archidiecesanu din 12 Iuliu a. c. Nr. 657. sa escrie concursu pâna la 26 Octobre 1873.

Emolumentele suntu: jumetate din tóte venitele si beneficiile parochiei acestei'a.

Doritorii de a ocupá acestu postu 'si voru inaintá subscrisului, petitiunile loru instruate in sensulu statutului nostru organicu, pâna la terminulu de susu.

Zernesci 20 Septembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Metianu,
(1—3) Prot. gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuneloru de invetiatoriu devenite vacante aflatóre in protopresbiteratulu tractului Cetâtiei de Pétra (Kövár Vidék) se eschide concursu pâna in 30 Septembre si 7 Octobre in care dile va fi alegerea.

Emolumentele suntu:

a) **Tinteusiulu-mare** 120 fl. v. a. si cuartiru.

b) **Fonatie** 130 fl. v. a. si cuartiru.

Doritorii de a ocupá acestea statiuni suntu poftiti recursele loru in sensulu statuteloru organicu bine instruite ale substerne la scaunulu protopresbiteralu pâna la terminulu prefiptu.

Faurestí in 12 Septembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Греblea,
(2—3) protopresbit. gr. or.

Ad. Nr. 244 — 1873.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessiunala gr. or. din Palosiu protop. Palosiului, se escrie prin acést'a pâna in 29 Septembre st. v. a. c. concursu.

Emolumentele suntu:

In bani gat'a 140 fl. v. a. din cas'a alodiala; cuartiru liberu in edificiulu scolaru si lemne de incalditu.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tremita la subscrisulu documentele de cualificatiune, constatându absolvirea cursului pedagogicu si adona clase gimnasiali. Alesulu va fi obligatu si cu supravegherea preste adjunctu, si indreptarea acestui'a.

Palosiu in 16 Septembre 1873.

Cu contielegerea comitetului parochialu.
Teofilu Gheaj'a,
(2—3) adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessionala gr. or. romána din Beriiu protopresbiteratulu Orastiei se publica pâna in 15 Oct. a. c. st. v. concursu.

Emolumentele suntu:

1. Salariulu anualu de 105 fl. v. a. din cas'a alodiala.
2. unu fenatiu de 1 caru de fenu.
3. cuartiru liberu in edificiulu scólei si lemne pentru incalditu de ajunsu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a substerne suplicile loru instruate in sensulu stat. org. si adresate Pré Onor. D protopresbiteru Nicolau Popoviciu in Orastia pâna la terminulu susu atinsu. —

Invetiatoriulu i obligatu pre lânga obiectele propunande in scóla sa conduca in tóta Dominec'a si serbatórea cantârile bisericesci la sânt'a liturghia; de unde 'si va trage venitu usuatu.

Beriiu in 19 Augustu 1873.

In contielegere cu Protopresbiterulu
respectivu.
(2—3) Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea celoru dóue posturi de invetiatoriu la scól'a gr. or. din Opidulu **Ocn'a** superióra, cu terminu pâna la 15 Octobre a. c.

Cu posturile aceste este impreunatu salariulu de 205 fl. v. a; cu prospectu de immultirea acelui'a pâna la 300 fl. v. a, din care fia-care invetiatoriu are jumetate. ($^1/_2$)

Doritorii de a ocupá aceste statiuni, au a-si adres'a concursele loru, bine instruate la subsemnatulu comitetu parochiale, dovedindu, ca suntu de relegea gr. or. si au absolvatu studiele pedagogice ori clericali la institutulu nostru din Sabiiu.

Ocn'a superióra 12 Septembre 1872

Comitetulu parochiale in contie-
(2—3) legere cu P. Administratore.

Nr. 214—1873.

Concursu.

Pre bas'a bugetului preliminatu de adunarea generale a Asociatiunei trane tienuta in 1872 la Sabesiu p. XVII, adoptatu in siedinti'a de astadi si pentru anulu 1873/4, se publica prin acést'a concursu, la urmatórele stipendie si ajutórie:

1) La unu stipendiu de 150 fl. v. a. pentru unu juristu in patria.
2) La unu stipendiu de 60 fl. v. a. pentru unu gimnasistu.
3) La unu stipendiu de 60 fl. v. a. pentru unu elevu dela scól'a reale.
4) La 6 ajutórie de câte 50 fl. v. a. pentru 6 sodali de meseria, cualificati de a se face maiestrii.
5) La 20 ajutórie de câte 25 fl. v. a. destinate pentru 20 invetiacei de meseria.

Terminulu concursului pentru stipendiale si ajutóriele susu amintite, se **defige** pre 20 **Octomvre cal. nou** 1873.

Concurentii la stipendiale de sub posit. 1, 2, si 3 au de a-si asterne la comitetulu asociatiunei trane pâna la terminulu susu indigitatu, concursele loru provediute a) cu carte de botezu, b) cu testimoniu de pre semestru II-lea anulu scol. 1872/3 c) cu testimoniu pe paupertate, d) cu reversu despre aceea, cumca ajungendu la stare se voru face membrii ai asociatiunei, in fine, concurentii la stipendiulu de sub posit. 1) voru avé de a mai alaturá la concursele loru si reversu despre aceea, cumca absolvendu studiele se voru aplecá in patria, incâtu 'si voru aflá postu corespundietoriu.

Dela concurentii la ajutóriele de sub posit. 4, pre lânga atestatulu de botezu, se recere, cá sa produca adeverintia dela maiestrulu resp. despre aceea, cumca suntu cualificati de a se face maiestrii.

Iéra dela concurentii la ajutóriele de sub post. 5, pre lânga atestatulu de botezu, se recere adeverintia dela maiestrulu respectivu, despre desteritatea si dilginti'a in meseri'a, cu carea se ocupa.

Fostii stipendiati pre anulu scolasticu trecutu, carii prin producerea documenteloru de progresu in studia, au satisfacutu conditiuniloru recerute, se lasa si pre anulu scolasticu 1873/4, in usuarea avuteloru stipendia, inse cu aceea conditiune, cá sa produca documentu de inmatriculare dela directiunile instituteloru respective, cá astfeliu sa se póta face dispositiunile de lipsa, pentru asemnarea stipendieloru conferite si pre anulu scol. 1873/4.

Din siedinti'a lunaria a comitetului Asociatiunei trane tienuta la Sabiiu in 23 Septemvre c. n. 1873. (3—3)

Ad. Nr. 242—1873.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de parochu in veduvit'a parochia gr. or. de clas'a a 3-a Hasiufaleu tractulu protopopescu alu Palosiului, se deschide concursu conformu decisiunei consistoriale dto 23 Augustu Nr. 809—1873.

Emolumentele suntu:

1. Cas'a parochiala cu cladirile economice necesare, cu gradina de pomi si legumi.
2. Portiune canonica statatóre din 10 jugere, aratura si fenatiu.
3. Dela fia-care familia cu fumu 2 ferdele de cucuruzu nesfarmitu tómn'a, 1 ferdela sfarmitu primavér'a si 1 ferdela ovesu, séu $^1/_2$ ferd. alte bucete in pretiu.
4. De fie-care mosia de sórte o capitia de fenu si un'a de otava.
5. Dela 10 familii neurustici 2 ferdele cucuruzu nesfarmitu de familia.
6. Venitulu stolare usuatu dela 600 suflete. Computate tóte in bani [dau unu venitu anualu de 400 fl. v. a.

Competitorii, concursele instruate in sensulu „Stat. Org." le voru ascerne pâna in 17 Octobre a. c. subscrisului, documentându celu putienu absolvirea gimnasiului inferioru, pre lânga cursulu clericalu in institutulu nostru gr. or.

Palosiu 16 Septembre 1870.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Teofilu Gheaj'a,
(2—3) Adm. prot.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumine'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pàrti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 79 ANULU XXI.

Sabiiu, in 30 Septemvre (12 Oct.) 1873.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre patrariulu din urma (Octomvre—Decemvre) alu anului 1873. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Sabiiu, 29 Septembre.

„Thiers a vorbitu! De cându nu se mai putea indoí Parisulu sî Franci'a despre tient'a ultima a monarchistiloru, atentiunea francesiloru se indreptà deadreptulu asupr'a barbatului, cârui i fu datu a-si pastrá pâna in adenci betranetie insusirile unui barbatu de statu sî talentulu reoganisatoriu spre binele, spre salutea patriei sele“

Asiá introduce „Frbltt“ unu articulu de fondu, prin care ilustréza situatiunea Franciei din tempulu de fatia.

Situatiunea Franciei de astadi este sî instructiva sî de alta parte sî plina de urmâri.

Imperatulu Napoleonu III, câtu cu erori, câtu cu agerimea cea mai mare diplomatica, a fostu adusu pre Franci'a, celu dintâiu, ca cu principiele ei cele nóue despre dreptu sa fia cá egale recunoscuta de puterile, cari nu o puteau suferí mai nainte, decatu cându erá guvernatu de guverne restaurate, de guverne ce erau introduse in tiéra de straini séu se sustieneau cu consimtiementulu acestor'a din simpathia. Franci'a nu numai ca fu recunoscuta sub imperiulu alu doilea de puteri, ci ea se radicà la o inaltime incâtu in Europ'a, in lume nu se intemplá nimic'a fâra de invoirea ei. Afara de acestea bunastarea ei materiale crescuse intr'atât'a incâtu ea suportà mai tardîu unu resbelu infricosiatu desfasiuratu pre câmpiele ei, putemu dîce pâna adencu in inim'a ei, sî solví fâra mari greutâti sarcin'a cea mai mare ce s'a impusu unoru invinsi pâna acum, de cinci miliarde franci, spre surprinderea lumei intregi.

Anii din urma ne arata, ca tóte aceste n'au fostu in stare sa scutésca pre francesi de catastrof'a cea mai infricosiata, de resbelulu din 1870—71. Pentru ce?

Caus'a care respunde la acestu pentru ce este fórte momentósa sî acést'a n'aru trebuí sa o scape nimenea din vedere.

Dela revolutiunea cea dintâiu pâna la cea din urma din 1848 in Franci'a s'a prasitu diverse partide. Unele din partidele aceste au fostu radicale in progresulu idealu, altele in regresulu celu mai plinu de intunerecu sî numai o parte computá cu recerintiele presentului. Pâna erau frenele guvernului in vre-o mâna puternica partidele taceau, câtu simtiau inse ca mân'a cea puternica lipsesce, séu slabesce, lupt'a dupa putere intre densele erá inversiunata.

In anii inainte de inceperea resbelului vedemu in Franci'a ivindu-se acestu fenomenu sî totu atunci vedemu, ca nemai fiindu in fruntea Franciei puterea cea energica, carea a radicat'o, a cadiutu nepregatita in unu resbelu carele nu numai a trantit'o la pamentu, dara a sî daraburit'o.

Imperiulu cadiù mistuitu de flacarile catastrofei. Partidele acum remânu sîngure de capulu loru sî incepu, putemu dîce, pre fatia luptele intre sine.

In mediloculu acestor'a pasiesce betranulu ministru orleanistu de óre cându sî scriitoru alu imperiului celui dintâiu, Thiers, pre scena sî isbutesce a deveni presiedinte alu republicei nascute din caderea imperiului la 4 Septembre 1870. Elu a condusu cu intielepciunea ce caracterisédia pre unu betranu sapientu, nu a avutu inse sî puterea aceea de a se sustiené barem pâna atunci pre scaunulu presiedentialu, pâna cându Franci'a sa se decida definitivu pre lânga form'a republicana acceptata, séu pre lânga ori care alta forma de regimu. Elu n'a potutu infrená nici odata partidele, ci a sciutu numai sa le atraga cându pre un'a cându pre alt'a in partea sea.

Joculu acest'a, momentanu de mare folosu pentru Franci'a, erá de prevediutu ca nu va poté durá multu. Sî asiá pâna cându n'a ajunsu a se decide cu tóta seriositatea pentru un'a séu alta parte cu carea sa pasiasca seriosu sî energicu spre unu scopu, in 24 Maiu a. c. s'a treditu delaturatu de pre scaunulu de presiedinte.

Ultramontanii cu monarchistii cei vechi din tempulu restauratiuniloru castiga majoritatea in adunarea natiunale din Versailles sî acesti'a pasiescu acum cupasi energici spre restaurarea regatului apusu de multu. Betranulu Thiers sî cu densulu altii se decidu acum seriosu sî fâra de reserva pentru republica inse cam târdiu. Elu din caletori'a sea in strainatate alérga la Parisu spre a se pune in fruntea republicaniloru. Semnalulu celu dintâiu ca s'a pusu 'lu da prin o epistola adresata primariului din Nancy.

Monarchistii au multe impregiurâri in contr'a loru. Ei voru sa introduca unu regatu fâra de votulu Franciei, cu votulu unei majoritâti din o adunare convocata intre cele mai mari perplesitâti. Ei voru sa introduca cu ajutoriulu acestei majoritâti unu regatu fâra da a avé plenipotentia spre acést'a dela cine-va. Ei voru sa tréca inapoi preste tóte desvoltârile constitutiunali dela 1814 incóce sî sa reintroduca unu feliu de amestecu de feudalismu sî constitutiunalismu.

Dara, ceea ce este instructivu sî in situatiunea acést'a, ei suntu dejá organisati, ei sî sciu tient'a sî medilócele spre dens'a fórte chiaru, pre cându republicanii acum se organisédia, acum si cauta conducetoriulu sî pâna voru fi in stare de a pasí cu activitatea loru potu sa se trediasca cu fapte implinite.

Aceste nu voru avé statornicia. Nici o mângaiere pentru ori-cine doresce buna starea de ori ce categoria a unei societâti mari cum e sî cea a Franciei. Impregiurarea ca aceste nu voru avé statornicia ne asigura numai de mari sî mai inversiunate lupte, lupte intre cari societatea numai póte sa patimésca.

Thiers in epistola dîce ca nu numai republic'a, dara Franci'a sî drepturile ei suntu in periculu precum sî tóte principiele dela 1789 incóce. Thiers inse acum déca a vorbitu trebuie sa sî conduca partid'a sea de asiá, cá sa lucre pentru ajungerea tientei sele inse sa nu dea freu passiuniloru, cari sa aduca noue resturnâri.

Resturnârile se facu totu-déun'a usioru, inse din ele anevoia nasce ce-va bunu, mai totu-déun'a reutate.

Procesulu lui Bazaine cu care s'a ocupatu intrég'a pressa européna multu tempu sî cu viu interesu, s'a inceputu, in Trianon in 6 Octomvre. Siedinti'a tribunalului martialu s'a deschisu in dîu'a numita fiindu de fatia unu publicu numerosu. Mai intâiu s'a cetitu mandatulu, prin care maresialulu se citéza inaintea tribunalului martiale, sî dupa acést'a urmà constituirea acestui'a. La intrebarea presiedintelui Bazaine respinge indicarea numelui sî pronumelui seu. Urmà apoi chiamarea martoriloru. Cei dintâiu martori fura Canrobert, Leboeuf, Frossard, Bourbaki sî Changarnier.

Conformu dispusetiunei presiedintelui se cetesce tabel'a servitieloru lui Bazaine dela inceputulu carierei sele militarie pre lânga escelârile sele diverse dupa care urmà cetirea raportului comissiunei asupr'a capitulatiunei dela Metz.

Raportulu judecatoriului incuisitiunalu a generalului Reviere amintesce planulu de resbelu, care s'a statoritu contr'a Germaniei sî discuta lupt'a dela Forbach, in carea Bazaine se face respunsabilu, pentru ce nu a ajutatu pre generalulu Frossard, care a fostu atacatu de poteri prevalente.

Raportulu cetitu alu judecatoriului incuisitiunalu alude la responsabilitatea lui Bazaine la templârile urmate dupa denumirea sea de generalissimus in 12 Augustu sî esplica in parte erorile generalului prin dorinti'a acestui'a, de a se emancipá de tutel'a imperatului, care se aflá continuu la armata.

Raportulu acest'a afirma, ca maresialulu Bazaine nu a voitu seriosu a se departá dela Metz nici cându.

In 7 Octomvre se va continuá raportulu. Presiedintele ducele de Aumale conduce pertractarea cu chiaritate sî precisiune, elu se adreséza câtra maresialu in modu curtenitoriu cu „domnule maresialu“.

Bazaine insusi e in uniforma cu cordonulu mare alu ordinelui legiunei de onóre, sî siede in unu fotoliu. Lânga densulu se afla aperatorii sei, advocatii Lachaud tatalu sî fiulu sî pentru detaiurile militarie colonelulu statului majoru Vilette.

Dintre martorii chiamati numai putieni suntu absenti. Cetirea numeloru Jules Favre, Regnier sî a padurariului Scalabrino a produsu o sensatiune in auditoriu.

Tienut'a lui Bazaine e fórte liniscita; elu ascultà cu multa atentiune cetirea tuturoru documenteloru. —

Rapórtele oficióse, ce sosescu regimului francesu din despartieminte, constatéza, ca scrisórea lui Thiers câtra primariulu din Nancy, in carea a desfasiuratu chiaru sî fidelu situatiunea presenta din Franci'a, a facutu pretotindenea o impressiune profunda. Manifestulu se latiesce atâtu prin pressa câtu sî pre alte câli fórte tare.

Thiers primesce din tóte pârtile dechiaratiuni de aprobare sî multiamita. Mai multu cá 3000 persóne se aflara in 5 Octomvre la Thiers, pentru a-i aduce omagiulu loru.

Se vede, ca pericululu imininte Franciei a smulsu pre betrânulu Thiers din liniscea sî déca mai stà in poterea unui barbatu, de a scutí Franci'a de infami'a unei restauratiuni burbonice, atunci barbatulu acel'a la totu casulu e Thiers, pentru ca densulu cá omu cu popularitate mare, sî cu o loialitate a semtieminteloru ce nu se póte trage la indoiéla sî pre lânga aceea cu spiritulu seu celu ageru sî petrundietoriu e capace de acést'a grea problema ce i o impune patri'a sea in astfeliu de momente critice. Epistol'a câtra primariulu din Nancy dovedesce ca betrânulu barbatu de statu e deplinu resolutu, de a aduce la valóre intrég'a sea individualitate sî tóta influinti'a sea contr'a atentatului planuitu de cea mai ignoranta reactiune, ce a avutu Franci'a vre-odata. (Vomu vedé ce va face R.)

Foiloru englese se telegraféza din Pampelun'a, ca Don Juan de Bourbon, tatalu pretendentelui a parasitu Spani'a sî s'a reintorsu pre teritoriulu francesu, precum se esprima telegramulu: „deplinu desamagitu de prospectele carlistiloru.“

Din Spani'a sosecu sciri putiene. Telegrafulu a amutitu de odata. Acest'a e póte unu semnu, ca operatiunile de ambe pârtile stau pre locu. Dupa unu telegramu alu lui „Manchester Guardian“ din Bilbao carlistii a inaintatu spre orasiu in divisiuni tari. Bizarraga — in contrastu cu alte depesie, cari spunu ca acestu duce e spre Bayonne — tiene Vergara ocupata contr'a divisiuniloru republicane, cari se apropia dela San Sebastian. Velasio sta in Laruosa sî Ellío cu Don Carlos in Miravalles. Bilbao in modulu acest'a e incungiurata tóta de carlisti, cari ocupa positiuni tari. Generalulu Aurotegni tiene insusi impreunarea mârei cu San Sebastianu deschisa. Escitarea e fórte mare. Carlistii se vedu dela fortificatiunile Miravalles sî Morro cu gramada. Generalulu Moriones inaintédia sî Santa Pau se apropia incóce, pentru a taiá carlistiloru retornarea la Navarra. O lupta intre astfeliu de impregiurâri e neincungiurabila, déca cum-va carlistii nu se voru trage la Ordrina. In Bilbao nu e nici o temere, pentru ca carlistii voru fi impresorati déca cum-va nu li va succede a bate pre Moriones.

Scirile cele mai nóue spunu de o interitare fórte latita sî adencu taietórie contr'a Angliei sî Franciei, pentru ca nâile acestor'a a privitu in linisce bombardamentulu dela Alicante. Germani'a a fostu representata numai prin „Friedrich Karl“.

Sî in Angli'a e o asemenea disensatiune contr'a regimului pentru blamagiulu dela Alicante. Dintre diurnale numai „Times“ sî „Daily Telegraph“ a infruntatu sumeti'a flotei englese. De óre-ce trei alegeri nóue stau inainte, se ascépta ca regimulu va suferí o lovitura.

Bazaine.

(Fine.)

Pâna la 12 Septembre procederea lui Bazaine se va dejudecá, déca nu esclusivu apoi cu deosebire din punctu de vedere militariu. Epoc'a consideratiuniloru politice inca nu sosise. Densulu a fostu, déca nu pâna in fine, pâna in 12 Septembre de siguru imperialistu. O absurditate absoluta se póte numí acea presupunere ca elu aru fi umblatu cu ide'a de tradare inca inainte de a fi cunoscutu calamitatea dela Sedanu sî ca aru fi visatu de o dinastia Bazaine. De consideratiuni politice, cari aru fi prevalatu pre cele politice militarie, pâna la 12 Septembre nu póte fi vorba, ci, cá sa fimu bine intielesi, observâmu, ca unu generalissimus in fruntea a 200,000 soldati e in câtu-va sî unu feliu de politicu, inse trebuie sa distingemu bine intre politicu sî politicu militariu. Casulu lui Bazaine ne dà unu esemplu de modelu pentru face acésta distingere. Maresialulu fu provocatu, a dá in ultimele dîle ale lui Augustu mân'a cu armata lui Mac-Mahon. Intrelasá elu acést'a, pentru ca nu o aflá buna sî consulta in asemene impregiurâri, atunci lucrá dupa o politica militaria sî din punctulu seu de vedere militariu stergea unu planu, a cârui esecutare séu neesecutare erá póte de o insemnatate politica mai mare. Totusi o astfeliu de procedere nu se póte numí intr'adeveru politica. In acesta cercustantia vinu de a se considerá moivele. Déca se face séu nu se face ce-va din consideratiuni militarie, atunci cele templte séu netemplate, ori si care efectu politicu aru avé, numai din punctu de vedere militariu se potu judecá, respective condemná. Responsabilitatea politica incepe numai acolo, unde lucrarea séu nelucrarea aterna sî dela motive politice.

Dupa aceste intâi'a intrebare, ce ni se obtrude, e: Fostau consideratiunile militarie ale lui Bazaine bune? Acésta intrebare nu se póte responde nici cu unu „asiá“ determinatu sî nici cu unu asemenea „nu“, de aceea nu, pentru ca sî acésta epoca are trei perióde mai mici, cari diferescu fórte tare intre sine:

1. Cele 10 dîle din 20 pâna 30 Augustu.
2. Cele dóue dîle ale luptei dela Noisseville (31 Augustu sî 1 Sept.) sî
3. Cele 10 dîle dela 2 pâna 13 Septembre.

In punctu 1 sî 3 se pare, ca maresialulu e cu totulu nevinovatu. Dela 20—30 Augustu! O privire asupr'a celoru 10 dîe ne aréta fâra greutate ca intâi'a diumetate a acestei perióde fu intrebuintiata din partea maresialului pentru restaurarea armatei, carea in urm'a celoru trei lupte mari sî a multeloru strapatie premergetórie erá indisponibila pentru nóue operatiuni; pre cându in a dóu'a diumetate (dela 25—30) se facura celu putienu preparativele serióse pentru o incercare de a strabate, a cârei intrelasare formédia punctulu celu mai principalu in incusa. Acésta incercare de a sparge cordónele tari prussiane sî a strabate s'a planuitu in 25, s'a inceputu in 26 sî numai cu privire la nafavoritórea tempestate sî la o lupta fâra nici unu prospectu sa intrelasà.

Acésta deosebita nefavorire a tempului nu se privesce de o usiurare; acést'a inse cu nedreptu. Suntu momente, in cari, (pentru ca totulu depinde dela o minuta), intrebarea: „Plóia séu sóre“ trebuie sa decada la unu ce indiferentu sî nedemnu de o atentiune mai seriósa si unu asemene momentu aice inse nu se afla. Atunci celu putienu la parere, nimicu nu aterná dela minuta; o amanare erá inca o perdere reparabila sî intrebarea, ca e „tempulu frumosu séu ploiosu“ avé dreptu sa fia privita de mai insemnata decâtu consideratiunea „trei dîle mai temp uriu séu mai tardiu.“ Se scie inse, ca incercarea de a dá mân'a cu Mac-Mahon se reapucà in 31 Augustu.

Atâtu despre period'a dela 20—30 Augustu. Asemenea favoritórie se paru a fi lucrurile pentru maresialu din 2—12 Septembre. Sî aice e modulu procederei sele din punctulu de vedere alu unui „procesu“ neatacabilu. Dejá in 3 séu 4 Sept., celu multu in 6, a intielesu prin faime despre catastrof'a dela Sedanu. Asiadara maresialulu nu din vin'a sea intrà in o epoca de nesiguritate, carea privea atâtu starea in carea se aflá, câtu si pusetiunea ce trebuiá sa o iee fatia cu aceste impregiurâri. „Se va adeverí faim'a?“ a fostu intâi'a nesiguritate. „Déca se va adeverí ce trebuie se faci?“ a fostu a dóu'a.

In asemene situatiuni, respective sensatiuni e „a asceptá“ intre nóue casuri alu diecelea uniculu celu mai bunu, o pornire neprecugetata inse condemnabila. Unu zelu orbu strica numai. Esistá inca mân'a, aru poté intrebá Bazaine, cu carea trebuiá sa se impreune? Cine aru poté dice: „da“! Situatiunea, in carea se aflá, trebuiá sa se lamurésca. Tempulu pentru actiuni curatu militarie trecuse sî tempulu pentru determinatiuni in mesura prevalinta politice inca nu sosise.

Sî asiá resulta din intâi'a diumetate intréga a asediului (pâna la 12 Septembre) inca numai o privire asupr'a punctului dela Noisseville.

Aice se pare, ca la tóta intemplarea maresialulu are o vina. De nu facea elu in 31 Augustu sî 1 Septembre asisderea nimicu, atunci aceste dóue dîle s'aru poté adauge la period'a dela 20—30 Augustu fâra óresi care sila sî s'aru accentuá simplu, ca in 26 sî 27 incercarea intâia n'a reusitu sî in 31 a crediutu maresialulu prelânga tóte negociârile sî apromissiunile (cari dealtmintrene n'a fostu absolutu de o natura deobligatória si nu se tienura nici de Mac-Mahon), ca tempulu pentru reapucarea unei atari incercâri inca nu a sosîtu.

Asiá cum-va déca in dîlele dóue numite nu se facea nimicu, acésta amanare aru fi escusabila. De óre-ce inse elu din contra a intreprinsu in adeveru lucrulu, a trebuitu sa-lu sî duca in deplinire. Câci nu l'a indeplinitu, elu se acusa séu de vointia rea séu de necapacitate. Déca se acusa de necapacitate, atunci sî acést'a involva in mesura seriósa culp'a. „Nimene nu are detori'a, a fi unu barbatu mare“, dîce unu proverbiu, care are numai atunci valóre cându afirmarea lui corespundietória nu se accentuéza, nu se apasa nici tare nici móle.

Cine iá inse in unu momentu criticu alu patriei sele comand'a preste 200,000 soldati, acel'a cu primirea unei atari comande a luatu totu odata sî deobligamentulu, de a fi capace de problem'a pusa si acceptata. Capace celu pucinu pâna la unu anumitu gradu. Bazaine a remasu in diu'a acest'a

---

FOISIÓRA.

Din scrierile stului Ephraemu Syrulu.

(Despre cele patru lucruri din urma.)

A dóu'a venire a Dlui nostru Iis. Chr. séu judecat'a din urma.

> Motto: „Intru tóte faptele tale aduti
> aminte de lucrurile din urma,
> sî in veci nu vei gresî.“
> Sirachu 7. 39.

(Urmare.)

Deci precum suntu multe, diferite sî usióre modurile pentru cascigarea mântuirei sufletului, togmai asiá suntu multe lacasiuri in imperati'a ceriului[1]; sî precum suntu multe, prea multe sî seducatórie câlile spre pecatu, asiá suntu multe speciele munciloru. —

15. Voi ce aveti lacrime sî preponderantia preste atiatiamentele spre reu, plângeti cu mine! Findu ca eu cugetându la acea despartire plina de dorere sî vaete, nu me potu retiené (dela lacrime.) — Atunci, in acea óra infricosiata, intr'unu modu sfasietoriu de anima se voru despartí toti de olalta, sî fia-care va apucá calea de unde nu este reintórcere. — Acum cine aru poté avé o anima atâtu de impetrita, câtu sa nu deplanga inca de acum acea óra, cându episcopi, preoti si diaconi voru fi despartiti de fratii sî socii loru? Atunci voru fi despartiti sî regii de odinióra sî plangandu voru fi dusi cá nisce sclavi. Nu altmintrea se voru tangui potentatii sî avutii cei neinduratori sî plini de spaima se voru uitá in giuru dupa ajutoriu, sî nu va fi nimenea in stare sa le ajute, câci nu mai este nici averea, nici lingusîtorii sî adoratorii nu alérga spre servire. Nu voru aflá compatimire, câci nu au fostu nici ei pre cum aru asceptá acum sa fia altii, nici si-au tramisu ce-va inainte, ce acum aru poté sa afle acolo, dupa cum dîce profetulu: „Adormit'au cu somnulu seu, sî n'au aflatu nimic'a toti barbatii bogatiei in mânile sele[1]“.

Sî parinti voru fi despartiti de fii, atunci amici de amici. Cu dorere de anima se voru despartí conjugii, cari nu si-au tienutu nemaculatu patulu loru. Dara sî acei'a voru fi segregati (spre condemnare), cari dupa trupu quasi suntu vierguri in purtarea loru inse fâra simtiri sî dori, câci o judecata fâra reserva ascépta pre celu neinduratoriu[2]. — Ci — incetediu a mai vorbí fiindu ca la espunerea acestor'a me cuprinde frica sî fiori. Scurtu: In fine voru fi dusi dela divanu de câtra angerii crudeli a pedepsei, batuti, impinsi, voru fi tariti intre scrasniri, spre a nu mai vedé pre cei drepti sî grati'a, dupa cari nu arare ori se voru uitá in mersulu loru. Intru adeveru voru vedé ei acea lumina neesprimabile, voru vedé frumsetiele Paradisului, pre cunoscutii loru in acel'a, voru vedé darurile minunate, cari le-au primitu luptacii cei bravi dela regele marirei, ci tóte aceste le voru adauge tortur'a. Indata inse voru fi despartiti de cei drepti eschisi dela fati'a lui Ddieu, asiá câtu nu voru mai poté vedé aceea bucuria sî lumina. De ací se ducu in muncile aretate mai susu spre a-si ocupá loculu seu fia-care.

16. Cându acum pentru prim'a data 'si voru recunósce negliginti'a loru, voru vedé tóta speranti'a perduta sî ca nimenea este care aru poté pune pentru ei unu cuventu bunu, atunci erumpendu in cele mai amare lacremi se voru lamentá strigandu: O! câtu tempu amu petrecutu in negrigia; o cum ne-amu lasatu a ne insielá; cum, audiendu, amu defaimatu st'a scriptura! Insusi Ddieu a vorbitu prin trens'a, sî noi nu l'amu bagatu in séma! Acum plangemu intru adeveru, dara elu 'si intórna fati'a sea de câtra noi. Ce ne folosesce acum tóta lumea? Unde e tatalu, care ne-a produsu? unde e maic'a, carea ne-a nascutu? Unde-su fratii, pruncii, amicii? Unde e avuti'a sî binele? sî nelinisceа impreunata cu ele? Unde-su ospetiele; unde e umblarea cea multa sî fâra de folosu? Unde suntu regii sî poruncitorii? Cum nu mai póte nici unulu din acesti'a a ne mantuí, sî chiaru noi nu ne potemu ajutá! Dara chiaru si de Ddieu sî angeri suntemu parasiti. Ce vomu apucá? câci nu mai este tempu de penitentia, nici o intrevenire póte ce-va,

---

[1] Ioanu 14. 2. (Din desfasiurârile sî espunerea Stului Ephraemu de mai susu in câte-va capuri, se vede chiaru ca loculu citatu dela Stulu Evang. I. nici decum nu involve in sine numai trei locuri, dupa cum le place unor'a a crede, ci acele suntu gradurile remuneratiunei, amesurate fapteloru fia-cârui sî prestatiuniloru dupa poterile sele. Sî precum s'a admisu in pedépsa diferitele locuri, va se dîca, pedepse mai mari ori mai mici, dupa mesur'a delictului, cari in urma tóte suntu pedepse sî sentintie ultime, de unde nu se dà apelatiune, tocmai asiá acì (in remunerare) Ddieu celu pré dreptu va gatí sî a gatitu fia-cârui loculu seu dupa cum a negutiatoritu sî folositu talantulu lui incredintiatu, dupa poterea sea intelectuale sî dupa curatieni'a animei sî intentiunea sânta de a fi membru folositoriu bisericei sî deaprópelui seu, sî de a prestá in totu modulu, atâtu, câtu numai se póte cere dela elu. Traduc.

[1] Ps. 76. 6. [2] Iac. 2. 12.

tare inderetrulu mesurei, ce s'a cerutu dela densulu. Noisseville e punctulu, unde maresialulu póte fi acusatu sî condemnatu.

Inse acest'a e **singurulu** punctu!

Epoc'a dupa 12 Septembre.

In 12 Septembre primì Bazaine scirea cu tóta precisiunea despre capitulationea dela Sedanu, despre captivarea imperatului, despre caderea imperiului, sî proclamarea republicei.

Dela acestu momentu inainte tóta lucrarea sea e de a se considerá numai din punctu de vedere politicu. Ca elu aru fi potutu efeptuí sî de aci inainte, cu séu fâra prudintia politica, spargerea liniiloru inimice sî a strabate, prelânga mari sacrificie, acest'a e unu lucru ce nu se póte trage la indoiéla; asiá potemu admite, ca in contrastu cu situatiunea intréga, care din ce in ce luá unu caracteru mai politicu — si adeca câtra finea asediului — unele consideratiuni militarie (de e. lips'a medilóceloru de transportu) a inceputu a influintiá iéra asupr'a calculului politicu.

Preste totu inse stà aceea, ca din 12 Septembre inainte intrebarea nu mai erá: „potu eu sa strabatu?“, Intrebarea dupa caderea imperiului sî proclamarea republicei a devenitu o intrebare eminentu politica.

Luat'a Bazaine, cá politicu, positiune buna fatia cu acésta intrebare? Se pare ca sî-aru fi luatu o atare positiune. Noi aflâmu in cartea lui Firck („aperarea dela Metz“), carea e prelucrata dupa cele mai bune isvóre francese, urmatórele afirmatiuni:

„Maresialulu a fostu unu partisanu fidelu alu imperatului, elu a avutu pucina incredere in capacitatea regimului aperârei nationale, sî a tienutu póte continuarea resbelului de o intreprindere fâra nici unu prospectu. Déca se stabiliá in consonantia cu acésta parere spriginita in lun'a lui Septembre mai din tóte pârtile o pace preliminaria la inceputulu lui Octobre, atunci Franci'a la pertractâri potea trage inca unu folosu mare din esistinti'a armatei din castrulu dela Metz, carea erá inca reconoscuta de buna, sî aru fi potutu esoperá in acestu casu de locu, nu e imposibilu, nisce conditiuni mai favorabili, aru fi potutu incungiurá verosimilu cu totulu neliniscirile interne sî cu folosirea cadreloru bogate aru fi potutu restabilí o armata solida, cu carea eventualminte aru fi potutu reapucá resbelulu intreruptu.“

„Fia cumva fi, comand'a asupr'a armatei concentrate in Metz a fostu data maresialului de imperatulu, de aceea nu erá pentru elu, maresialulu, unu deobligamentu, de a pune acésta unica armata la dispositiunea unui consortiu, care deoparte nu erá chiematu prin intrég'a natiune, de alta parte nu desceptá incredere prin prestatiuni insemnate mai dinainte. De aceea Bazaine a hotaritu cându a primitu o scire sigura despre capitulationea dela Sedanu, de a tiené armat'a dela Rhinu ce stá sub comand'a sea, in castrulu dela Metz concentrata sî a asceptà terminarea resbelului. Elu a abdîsu totu odata de lupte mai mari pentru a nu slabí fâra folosu poterea sî prin acést'a sî insemnatatea politica a armatei, ocupá tim'pa mai esclusivu numai cu lucrâri fortificatórie sî facù din cându in cându atacuri mai mici, incâtu se parù adeca ca cere ocasiunalminte interesulu moralu alu trupeloru sî scopulu de a sustiené increderea in comand'a suprema.“

La aceste afirmatiuni putienu avemu sa mai adaugemu, pentru ca acele contienu — cu esceptiunea dela Noisseville — esculparea deplina alui Bazaine, justificarea sea cá soldatu, neconditiunatu, justificarea sea cá politicu celu putienu din punctu de vedere germânu.

Asupr'a punctului intâiu nu voru fi divergintie in pareri. Bazaine a juratu lui Louis Napoleonu sî a comandatu o armata, carea a facutu acel'a-si juramentu. Cá soldatu a trebuitu sa faca politica imperiala sî sa staruiésca a sustiené pentru imperatulu armat'a.

Asupr'a punctului alu doilea potu sa divergeze parerile ceea ce amu sî concesu. Bazaine cá politicu a avutu déca nu, alt'a, totusi o problema ce a mersu mai departe decâtu soldatulu Bazaine. Fost'au elu capace de ea? Elu s'a vediutu adusu in o positiune, in carea respectulu câtra juramentulu pusu venì in conflictu continuu cu respectulu câtra binele patriei.

Nu erá aice caus'a mai pre susu de persóna? Nu erá aice unu casu, unde se coveniá, a frânge, dupa o lege morale mai inalta, o forma, ce e dreptu sacrata, dara totusi numai o forma in favórea vietiei celei mai viali? Si déca se póte combate indreptatirea la acést'a, nu suntu aice lucrurile astfeliu, câtu juramentulu depusu sub alte impregiurâri in urm'a acestoru evenimente poté sa cada? Respunsulu la aceste intrebâri, ce ni se obtrudu acum, va fi diversu, dupa cum suntu sî punctele de vedere politice sî morale diverse, dara sî votulu celu mai desaprobatoriu alu patriotului à outrance nu se va poté infatisiá in form'a unei incuse bine motivate. —

Bazaine in calitatea sea de soldatu a facutu, ce a trebuitu sa faca, in calitatea sea de politicu a facutu ce a potutu sa faca. Elu aru fi potutu face, dupa cum suntu parerile in Franci'a, fâra de a stricá onórei sele schimbarea cea mare: a preface armat'a imperiale in un'a republicana, istori'a i aru fi iertatu acést'a prefacere sî patri'a o aru fi glorificatu; inse e neposibilu, a deduce din impregiurarea, totu-déun'a demna de a fi apretiuita, ca déca nu a facutu acést'a metamorfosa, elu are óre-si care culpa. Elu a remasu fidelu juramentului seu, fidelu semtiementului seu de partisanu, sî fidelu pareriloru sele politice. Acést'a póte fi pentru binele patriei sele unu ce neplacutu, nedoritu, bá chiaru nefavoritoriu, densulu inse nu e condemnabilu. In liniamente mari la acést'a nu e nimicu de interpretatu sî nimicu de schimbatu sî numai asupr'a lucruriloru de alu doilea sî alu treilea rangu se mai póte disputá. Asiá i se va face o imputare sî din referintiele sele câtra comand'a suprema in Corny incepute dejá in 16 Septembre sî continuate dupa aceea, sî acést'a imputare se va poté motivá prin provocarea la regulamentulu francesu, care opresce ori-ce comunicatiune cu inimiculu, dara sî aice ne apare neobservarea esterióra a regulei sî a prescriseloru din partea maresialului numai o causa nesuficienta pentru o reprimanda. Aceste missiuni sî intrebatiuni dincolo la Corny vatema forme valide, inse numai unu cuprinsu deplinu precisatu alu acestei comunicatiuni incolo sî incóce aru poté timbrá o vatemare de forma, cum e ceea ce ne sta d'inainte, de o crima punibila.

Acestu cuprinsu a lipsitu siguru. Tradarea de maiestate aru fi atunci indicata, cându maresialulu aru fi servitu scopuriloru prussiane sî cându aru fi primitu bani dela Prussi'a. Intr'adeveru sî despre acésta s'a facutu vorba din partea incriminatoriloru. Acésta presupunere inse nu e credibila. Averea estraordinaria a incusatului devine aice unu scutu de auru, in care se frângu sagetile, déca inse in butulu verosimilitâtiei potentiate mai pâna la siguritate posibilitatea coruptiunei s'aru poté admite celu putienu pre unu momentu in modu hypotheticu, ce pretiu aru fi fostu de lipsa, care sa corespunda colosalitâtiei unui barbatu, care — acést'a se pare celu putienu a fi opiniunea incusatoriloru sei — aru fi fostu in stare in totu minutulu, a jocá rol'a unui salvatoriu de patria sî in acestu rolu se mai satisface pre lânga ambitiunea sea totu-odata ori care alta forma de avaritia? —

Nimicu de tradare de maiestate, putiena negrige sî ce-va eróre, inse o parte mica sî marginita! Unic'a sea vina jace in Noisseville. A esplicá caus'a acestei culpe e fórte greu, pâna acum póte, imposibilu. Napoleonu I. se obicinuiá a dîce: „se pare ca e o lege naturale, ca ómenii potu conduce numai patru unimi mari supuse directu loru sî suntu de lipsa barbati cu mare capacitate pentru a poté cuprinde cu vederea cinci asemene unimi cu deplina chiaritate.“

Bazaine avé de a dirige cinci corpuri. Sa presupunemu, ca in dîcerea acést'a a lui Napoleonu e data chei'a pentru a pricepe sî ca maresialulu a fostu la la inaltime cele 4 sî la alu 5 a scapetatu? Aice

---

lacrimele nu folosescu acum nimic'a, sî cei lipsiti sî miseri, cari vendu oleu[1]) nu se mai vedu, fiindu ca tergulu a trecutu. Pâna cându aveamu tempu sî avere sî cei ce vendu strigá cu lacrimi: „cumperati“, ne astupámu urechile, nu-i ascultámu, nici observámu; acum i cercamu sî nu-i aflamu. Acum pentru noi netrebnicii nu mai este scapare, nu mai aflâmu compatimire fiindu ca nu suntemu demni. Drépta este judecat'a lui Ddieu! In eternu, nu vomu vedé cetele sântiloru nu lumin'a adeverata; de totu suntemu lipsiti! Si acum — ce se mai dîcemu decâtu: Remasu bunu voi dreptiloru toti? Remasu fericitu Apostoli, patriarchi sî martiri. Remasu bunu, o choru alu Patriarchiloru. Remasu bunu pretiósa sî datatória de viétia cruce. Remasu bunu, imperatia a ceriului sî Ierusalimu de susu! Mama a celui unulu nascutu, raiule alu desfatârei, fii fericita! O, tu feciόra sî Nascatórie de Ddieu, maic'a iubitoriului de ómeni, Remasu bunu! Fi-ti fericiti sî voi: Parinti mame, feciori, fete! Nici odata ne vomu mai vedé. Apoi se trage fia-care la loculu torturei sele, cari i s'a gatitu pentru faptele cele rele, unde viermele nu adórme sî foculu nu se stânge.

17. Vedeti, ca la provocarea vóstra, amu facutu destulu sî ve-amu implinitu dorinti'a. Cunósceti acum ca amu aflatu ce insîne ne pregatimu nóue sî a-ti auditu, ce e castigulu celoru fâra grigia, trandavi sî nepenitenti. — A-ti observatu cum cei ce-si batu jocu de porunci, suntu batjocoriti, sî cum acésta viétia pierdiatórie de suflete, insiéla sî seduce pre multi. — Acum sciti ca calumniatorii stei scripturi suntu calumniati. — Deci nu se lase nici unulu insielatu, iubitiloru! nime sa se lase condusu la o credintia falsa, ca adeca cuvintele esprimate despre judecata suntu numai vorbe góle; ci sa credemu in Domnulu cu târi'a sî statornicia, sa credemu, ca se dà o inviere a mortiloru, o judecata sî apoi resplata, dupa cum invétia sântele scripturi. Sa nu bagâmu séma la ceste temporali, sa ne radicâmu preste aceste tóte sî sa grigimu, cum vomu potea stá aperandu-ne naintea nefatiarnicului tribunalu in ór'a cea infricosiatória de pre urma. Acést'a e aceea óra, carea este avuta de suspine, de doreri sî necasuri, sî in carea se esaménéza intréga viéti'a. Despre acést'a au predîsu profetii sî apostolii; totu acésta dî ni-o anuncia biseric'a cu voce sunatória, sî scripturile ddieesci dela o margine a lumei pâna la ceea-lalta strigandu sî indemnandu-ne; Sculati, priveghiati, aveti grigia fi-ti destepti, rugati-ve; fi-ti gat'a ca nu sciti dîu'a nici césulu cându va vení Domnulu[1]). — Asiá, toti barbatii cei plini de spiritulu lui Ddieu intre lacrime profetiau strigandu: aceea dî este neincungiuravera.

18. Despre acésta dî vorbesce sî profetulu Isai'a[2]). „Eata dîu'a Domnului vine cá sa puna lumea tóta pustaia, sî se piérda pre pacatosi in trens'a“. Si in altu locu[3]). Eata, Domnulu vine, sî plat'a lui cu elu, sî lucrulu naintea lui“. — Unu altu profetu striga tare vestindu-ne: „Eata Domnulu vine sî cine va poté sustiené dîu'a venirei lui; sî cine va puté sa stea cându se va aretá[4]). Mai departe vorbesce unu altu profetu[5]). „Dómne auditu'amu judecat'a Ta sî m'amu temutu, sî cutremuru a cuprinsu medulârile mele“. Si inca unu altu ne vestesce tare persón'a Domnului[3]). „In dîu'a resbunârei voiu resplatí, sî nime e care sa scape de mân'a mea. Preste acést'a dî vorbesce Davidu celu plinu de spiritulu[4]). Ddieu aretatu va veni, Ddieulu nostru sî nu va tacé; focu naintea lui va arde sî impregiurulu lui viforu fórte“. — Despre acést'a dîce apostolulu Pavelu[5]): „In dîu'a, cându va judecá Ddieu cele ascunse ale ómeniloru, dupa Evangeli'a mea“. Si iérasi dîce acela-'si[6]): „Socotiti dreptu aceea cum se umblati cu padia“. Si intr'altu locu[7]): „Infricosiatu lucru este a cadé in mânile Ddieului celui viu“. Si fericitulu Petru ne vestesce venirea acelei dîle dîcendu: „Dîu'a Domnului vine asiá cá unu furu nóptea; in aceea ceriurile ardiendu voru trece sî elementele se voru topí de caldura“.

19. Dara ce vorbescu de profeti sî Apostoli? Câci insusi Domnulu nostru ne-au datu mai nainte testimoniu despre aceea dî cându a dîsu[8]): „Paditi-ve cá sa nu se ingreuiedie animile vóstre cu satiulu mancârei sî cu beti'a sî cu grigile lumei acestei'a, sî fâra de veste se vina aceea dî asupr'a vóstra. Câci cá o cursa va vení preste toti cari locuiescu pre pamentu. Deci priveghiati, ca in ór'a care voi nu ganditi va vení fiiulu omului. Nesuiti-e a intrá pre pórt'a cea strimta carea duce la viétia[9])“.

(Va urmá.)

---

[1]) Cu referintia la pild'a despre cele 10 feciόre; la Math. 25. 1—9.

[1]) Sî la Math. 25. 13. [2]) Isa. 13. 9. [3]) Ibid. 40. 10. [4]) Mallach. 3. 2. [5]) Avac. 3. 1.

[3]) V. Mois. 32. 33—39. [4]) Ps. 49. 3. [5]) Rom. 2: 16. [6]) Ephes. 5. 15. [7]) Evr. 10. 31. [8]) Luc. 21. 34—5. [9]) Math. 24. 42—4. —

jace unu punctu negru, in tóte impregiurârile inse negru ori nu, unu punctu pentru incusa.

Noi ne amu propusu a dovedí ca maresialulu Bazaine pâna la unu gradu anumitu a fostu deobligatu sî pentru cinci unimi.

Septamânile mai de aprópe ne voru deslegá acést'a enigma, déca nu (ce póte fi posibilu) va remané cu intentiune o enigma.

Inainte de acést'a cu unu anu sa fi dîsu maresialulu: „Déca me voru strânge câtra parete, me voiu aperá mai fâra crutiare decâtu cum-va placé unor'a.“

Cu privire la acést'a, sî inca sub impregiurârile schimbate ale tempului de acum, unu compromisu, care n'aru risipí intunereculu, aru poté fi placutu.

„Fr. Bl.“

Concursu.

Stationea de invetiatoriu la scól'a populare gr. or. din comun'a Vincrea protopr. Orastiei devenindu vacanta, se escrie concursu pentru ocuparea ei pâna la 7 Octombre st. v. a. c.

Emolumentele suntu: 200 fl. v. a. din cass'a comunale cuartiru liberu sî 6 stângi de lemne de incalditu.

Doritorii de a se aplicá la acestu postu invetiatorescu suntu avisati sa-si tramita concursele instruate conformu „Statutului organicu“ inspectiunei scolare districtuale gr. or. in Orastie pâna la prefiptulu terminu.

Vincrea in 23 Septembre 1873.

(1—3)

Concursu.

Devenindu parochi'a gr. or. din Ormindea, protopresbiteratulu Zarandului, vacanta, pentru ocuparea ei prin acést'a se escrie concursu pâna in 20 Octobre.

In 21 va fi alegerea.

Venitulu acestei parochii, carea numera la 930 suflete, computatu iñ bani sue preste 400 fl. v. a. proveniti parte din eclesia (portiune canonica) parte din o stola bine regulata.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au de a-si indreptá petitiunile loru instruate conformu „Statutului organicu“ la subsemnatulu in Bradu (Zarandu) pâna la terminulu susaretatu.

Bradu in 24 Septembre 1873.

Comitetulu parochialu in contielegere cu Prot. loc.
Nicolau I. Miheltianu
(1—3) Prot. gr. or. a Zarandului.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din protopresbiteratulu gr. or. a Zarandului, impreunate, fia-care, cu unu salariu anualu de 210 fl. v. a. cuartiru sî lemne, se escrie concursu.

1. Ormindea sî Pescer'a, 2. Baiti'a sî Salisce, 3. Hertiegani, 4. Siesuri, 5. Curechiu, 6. Bucuresci, 7. Blajeni, 8. Juncu, 9. Ribitiu sî Uibaresci, 10. Grohotu, 11. Bulzesci, 12. Birtinu. 13. Prihodisce sî Tataresci, 14. Luncoiu de josu,

Doritorii de a ocupá acestea statiuni au de a-si indreptá petitionile loru instruate in sensulu „statutului organicu“ la subsemnatulu in Bradu (C. Zarandu) pâna in 20 Oct. a. c.

Bradu 24 Sept. 1873.

In contielegere cu comitetele parochiali concerninte.
Nicolau I. Miheltianu,
(1—3) Prot. gr. or. a Zarandului.

Concursu.

Pentru ocuparea celoru dóue posturi de invetiatoriu la scól'a gr. or. din Opidulu Ocn'a superióra, cu terminu pâna la 15 Octobre a. c.

Cu posturile aceste este impreunatu salariulu de 205 fl. v. a; cu prospectu de immultirea acelui'a pâna la 300 fl. v. a., din care fia-care invetiatoriu are jumetate. (½)

Doritorii de a ocupá aceste statiuni, au a-si adres'a concursele loru, bine instruate la subsemnatulu comitetu parochiale, dovedindu, ca suntu de relegea gr. or. sî au absolvatu studiele pedagogice ori clericali la institutulu nostru din Sabiiu.

Ocn'a superióra 12 Septembre 1872

Comitetulu parochiale in contielegere cu P. Administratore.
(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului de capelanu, lânga nepotinciosulu parochu de parochi'a Predealu, — in protopresbiteratulu Branului — care parochia dupa dotarea efeptuita ii sinodulu parochialu dela 21 Noemvre 1872, cade in class'a a trei'a, cu permissiunea venerabilului consistoriu archidiecesanu din 12 Iuliu a. c. Nr. 657 sa escrie concursu pâna la 26 Octobre 1873.

Emolumentele suntu: jumetate din tóte venitele sî beneficiile parochei acestei'a.

Doritorii de a ocupá acestu postu 'si voru inaintá subscrisului, petitiunile loru instruate in sensulu statutului nostru organicu, pâna la terminulu de susu.

Zernesci 20 Septembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Melianu,
(2—3) Prot. gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuneloru de invetiatoriu devenite vacante aflatóre in protopresbiteratulu tractului Cetâtiei de Pétra (Kövar Vidék) se eschide concursu pâna in 30 Septembre sî 7 Octobre in care dile va fi alegerea.

Emolumentele suntu:

a) Tinteusiulu-mare 120 fl. v. a. sî cuartiru.

b) Fonatie 130 fl. v. a. sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá acestea statiuni suntu poftiti recursele loru in sensulu statuteloru organicu bine instruite ale substerne la scaunulu protopresbiteralu pâna la terminulu prefiptu.

Fauresti in 12 Septembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Greblea,
(3—3) protopresbit. gr. or.

Ad. Nr. 244 — 1873.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessiunala gr. or. din Palosiu protop. Palosiului, se escrie prin acést'a pâna in 29 Septembre st. v. a. c. concursu.

Emolumentele suntu:

In bani gat'a 140 fl. v. a. din cas'a alodiala; cuartiru liberu in edificiulu scolaru sî lemne de incalditu.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tremita la subscrisulu documentele de cualificatiune, constatându absolvirea cursului pedagogicu sî adona clase gimnasiali. Alesulu va fi obligatu sî cu supravegherea preste adjunctu, sî indreptarea acestui'a.

Palosiu in 16 Septembre 1873.

Cu contielegerea comitetului parochialu.
Teofilu Gheaj'a,
(3—3) adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessionala gr. or. româna din Beriiu protopresbiteratulu Orastiei se publica pâna in 15 Oct. a. c. st. v. concursu.

Emolumentele suntu:

1. Salariulu anualu de 105 fl. v. a. din cas'a alodiala.
2. unu fenatiu de 1 caru de fenu.
3. cuartiru liberu in edificiulu scólei sî lemne pentru incalditu de ajunsu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a substerne suplicile loru instruate in sensulu stat. org. sî adresate Pré Onor. D protopresbiteru Nicolau Popoviciu in Orastia pâna la terminulu susu atinsu. —

Invetiatoriulu i obligatu pre lânga obiectele propunande in scóla sa conduca in tóta Duminec'a sî serbatórea cantârile bisericesci la sânt'a liturghia; de unde 'si va trage venitu usuatu.

Beriiu in 19 Augustu 1873.

In contielegere cu Protopresbiterulu respectivu.
(3—3) Comitetulu parochialu.

Concursu.

In protopresbiteratulu gr. or. alu Ioagiului I comitatulu Hunedórei suntu a se ocupá urmatórele posturi invetiatoresci:

1. Hondolu cu 200 fl. v. a. salariu anualu sî cortelu.
2. Certesiu cu 150 fl. v. a. salariu anualu, cortelu, sî dela totu elevulu unu caru de lemne.
3. Magar'a cu 150 fl. v. a. salariu anualu, cortelu sî 3 orgii lemne.
4. Fornadi'a cu 120 fl. v. a salariu anualu, cortelu sî 2 orgii lemne.
5. Suligete 180 fl. v. a. salariu anualu, cortelu sî 3 orgii lemne.
6. Valisiór'a cu 160 fl. v. a. salariu anualu, cortelu sî 2 orgii lemne.
7. Délu-mare cu 160 fl. v. a. salariu anualu, cortelu sî 3 orgii lemne.
8. Bambotocu cu 300 fl. v. a. salariu anualu, cortelu sî 6 orgii lemne.
9. Rapoldu-mare cu 240 fl. v. a. salariu anualu, cortelu sî 6 orgii lemne.
10. Bobaln'a cu 260 fl. v. a. salariu anualu, sî cortelu.

Doritorii de-a ocupá acestea posturi, au a tramite subscrisului petitiunile loru instruite cu documentele necesari pâna la 6 Octobre a. c. st. v.

Hondolu in 31 Augustu 1873.

In contielegere cu respectivele comitete parochiale
Basiliu Piposiu
(3—3) Protopres.

Edictu.

Mari'a Cristea, de relegea gr. or. din Rodu scaunulu Mercurei, standu in procesu divortialu cu barbatulu ei Ioanu Dur'a, si-a parasitu de mai multu tempu domiciliulu sî astadi ubicatiunea ei e necunoscuta; deci se citéza prin acést'a a se infatisiá inaintea subsemnatului foru in terminu de unu anu sî anumitu pâna in 15 Septembre 1874 spre continuarea procesului, câci la din contra acest'a se va terminá sî in absenti'a ei. —

Mercurea 13 Septembre 1873.

Scaunulu ppescu gr. or. alu Mercurei.
I. Drocu,
(1—3) adm. prot.

Edictu.

Paraschiv'a Ioanu Bând'a din Sasausiu in tractulu Nocrichiu Cincu-mare care a parasitu pre barbatulu ei legitimu Mateiu Florea dela Ilimbavu in repetite renduri, iéra acum de mai multu cá unu anu cu tóta averea ei la barbatu avuta, câtu nu se mai sci de loculu ubicatiunei ei, se citédia prin acést'a a se infatisiá inaintea subsrisului foru matrimoniale in restimpu de unu anu sî o dî, câci la din contra sî in absenti'a ei se va dá hotarire de divortiu la cererea barbatului ei. —

Nocrichiu in 1 Sept. 1873.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tractului Nocrichiu-Cincu marc.
G. Maieru,
(1—3) adm. ppescu.

Citatiune edictala.

Antoniu Tirtu din Bosiorodu, carele a parasitu cu necredintia de 5 ani de dîle pre legiuit'a sea muiere Sunzuin'a Tirtu — nascuta Bontea, — totu de acolo (ambii de religiunea orientala) despre carele acum aprópe de doi ani de dîle nu se mai scia unde se afla, — se citédia prin acést'a a se presentá in tempu de unu anu, — dela datulu presinte, inaintea subscrisului scaunu protopopescu, câci la din contra, sî in absenti'a densului se va decide procesulu divortialu, in sensulu prescrisetoru canóne aie sântei nóstre biserici.

Hatiegu in 1 Septembre 1873.

Scaunulu protopopescu gr. orientalu alu tractului Hatiegu.
I. Ratiu,
(1—3) Protop.

Indreptare. In cercularidulu de sub Nr. 1711 sc. publicatu in nrulu trecutu s'a stracuratu o eróre sî adeca in punctulu 6. sirulu 6, unde in locu de notariulu e de a se cetí **invetiatoriulu.**

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 80 ANULU XXI.

Sabiiu, in 4|16 Octomvre 1873.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Escelenti'a Sea Présântitulu Archiepiscopu sî Metropolitu **Procopiu** Ivacicoviciu a plecatu dumineca sér'a la Vien'a spre a depune juramentulu de consiliariu intimu alu Majest. Sele c. sî reg. apostolice.

Fatia cu pretins'a crisa cea acuta, in carea se afla Ungari'a intre impregiurârile presente, organulu magiariloru lonyaisti „Reform“ lamentandu se esprime astfeliu :

„Noi magiarii nu potemu comptá in tóta lumea pre simpathiele nimenui. Nimenea nu vorbesce, nu simtiesce sî nu cugeta, cá noi ; cultur'a nóstra nu se póte radiemá pre cultur'a popórelora homogene cu noi, sî déca se radica in midiloculu nostru unu geniu, acel'a nu latiesce lumin'a preste confiniele natiunei nóstre. Noi suntemu isolati prin originea, limb'a sî moravurile nóstre.

„Noi suntemu unu poporu micu. Noi nu impoporâmu nici pamentulu tierei nóstre proprie. Noi nu avemu o astfeliu de armata, prin carea amu poté impedecá cá sa nu ne impresóre armat'a ori sî cârui vecinu alu nostru Sî nici avuti nu suntemu, spre a puté incinge patri'a cu fortaretie, sustiené o armata mare si a aduná provianto pentru resbelu in trensele. Ori ca vomu disparé dupa politic'a lui Kossuth in ori-care confederatiune republicana la Dunare séu ca vomu tiené strensu la confederatiunea incheiata cu Austri'a sî garantata prin principele comunu, noi nu vomu poté pretinde pentru patri'a nóstra o autonomia sî o independintia deplina sî nu o putemu pretinde in interesulu consistintiei statului sî rasei nóstre.“

„Noi suntemu slabi sî singuri, avemu trebuintia de simpathii sî de aliati. Simpathiele natiuniloru straine le potemu cascigá numai asiá, déca vomu portá noi flamur'a ideiloru moderne sî a progresului, déca vomu cucerí prin cultura sî prin o portare onesta stim'a loru. Aliati ne potemu cascigá, déca tienendu inaintea ochiloru interesele comune vomu tiené la olalta poterile statului nostru sî vomu desvoltá poterea, de carea dispunemu.“

„Pentru acésta stare a nóstra amu aflatu o situatiune corespundietória in complanare, carea ne creà in Europ'a unu locu cuvenitu sî carea concede, cá ungurii sa deschida totu-odata sî calea libertâtiei constitutiunale in monarchi'a intrégа sî dincolo de confiniele loru. Ori sî ce avantagiu amu avé noi in complanare, ori sî care gloria in constitutiune, prin acést'a natiunea nu si-a resolvitu inca problem'a sea, nu si-a asiguratu viitoriulu seu de locu, nu si-a terminatu lupt'a pentru esistintia.“

„Lupt'a pentru esistintia e rivalitatea. Nu numai spad'a sterminatória sî foculu omoritoriu de ómeni potu sa ucida o natiune ; nu numai poterea tiraniei póte tranti la pamentu viéti'a ei : sî lucrulu sî spiritulu se lupta contr'a ei sî togm'a asiá póte ea sa se ucida prin insusi erorile sele, prin cérta interna, prin necapacitate sî moliciune.“

„Noi ungurii stâmu cu acést'a astfeliu, ca pre tempulu, cându cautaramu siguritatea nóstra din afara in alianti'a cu germanii cei cultivati trebuiá sa fimu pregatiti sî pentru aceea, de a ne concentrá fatia cu prevalenti'a germana poterea nóstra sî a dovedí, ca noi pre terenulu ratiunei, lucrului sî alu inventiunei suntemu de aceeasi origine sî ca aici acasa nu avemu lipsa de cultura straina, pentru ca avemu o cultura indigena ungara, carea are asemenea pretiu. Strainului cârui nu-i compete, nu-i concedemu sa ocupe terenu la noi.“

„Pentru cá sa dovedimu natiunalitâtiloru nóstre sî Austriei indreptatirea sî valórea statului nostru politicu, cá sa posiedemu consciinti'a poterei sî sa lucrâmu cu siguritatea semtiementului propriu : aveamu trebuintia de incordarea tuturoru poteriloru nóstre, de consolidarea constitutiunei nóstre politice prin o politica ratiunale, precauta, activa sî neegoista, de desvoltarea tuturoru factoriloru poterei nóstre natiunali.“

„Amu neglesu inse, a face acést'a. In locu de a face ne-amu consumatu poterile nóstre sî amu intrebuintiatu reu o parte mare a facultâtiloru nóstre. Amu aruncatu tiér'a in detorii, amu deschisu drumuri de feru rele, amu lasatu sa se latiésca germanisatiunea, sa se radice agitatiunea natiunale preste capulu nostru, n'amu educatu nice literatur'a, nice caractere civile, n'amu regulatu nice macaru administratiunea publica in modu ratiunalu, n'am portatu grige de o desvoltare sanatósa a economiei. De aci provine aceea, ca pre candu statulu sî nationalitatea nóstra aparu in afara in o lumina demna de invidiatu, in launtru aflâmu pretotindenea confusiune, coruptiune sî consternatiune, symptome de morbu, care acum nu insufla numai barbatului de statu, ci sî opiniunei publice ingrigire.“

Asupr'a intrebârei honvediloru i se scrie diuariului „Nord. Allg. Ztg.“ din Pest'a :

Cele mai insemnate foi ale Germaniei au publicatu in tempulu din urma corespundintie din Vien'a sî Pest'a, cari cu privire la trup'a honvediloru au afirmatu, ca in Ungari'a persónele mai datatórie de tonu umbla cu idea de a reformá trup'a honvediloru dupa modelulu militiei pentru aperarea tierei din Cislaitani'a ; prin acést'a honvedii aru incetá de a formá o trupa de sine statatórie sî s'aru incorporá in cadrele armatei comune.

Noi suntemu in pusetiune de a impartasî din sorginte competentu punctulu de vedere alu regimului ungaru cu privire la acésta intrebare.

E adeveratu, ca straformarea indigitata a trupei honvediloru aru usiurá bugetulu Ungariei in totu anulu cu diece sî in viitoriu póte chiaru cu cincispre-diece milióne, o impregiurare, care in referintiele finantiali presente aru meritá o considerare mai detaiata din partea regimului. Totusi in acésta afacere trebuie considerate sî alte privintie sî anume acele, cari atingu nu numai Ungari'a singura, ci sî interesulu statului intregu. Infiintiarea unei militie ungare pentru aperarea tierei, carea sa fia independinte, a fostu la realisarea complanârei din 1867 o conditiune fundamentale, carea fu pusa de partid'a deakiana. Partid'a acést'a erá de opiniune, ca organisatiunea armatei comune nu trebuiá sguduita, dara de alta parte trebuiá sa se tiena comptu sî de pretensiunile opiniunei publice cu privire la „o armata natiunale.“ Sî asiá se invoira (ambele pârti) cá sa se infiintieze o armata natiunale pentru aperarea tierei de sine statatóre. Trup'a acést'a formédia dara unu punctu fundamentalu in complanare sî ori ce schimbare in organisatiunea ei se póte esoperá numai prin parlamentulu Ungariei sî cându va fi adusa in legatura cu legea intréga a complârei va aprinde indata cérta pentru dreptulu statului atâtu in dieta câtu sî in tiéra. Partidele nu se voru mai interesá de introducerea reformeloru, ci voru stá fatia in fatia cà inimici. Cért'a in parlamentu, carea s'a delaturatu prin retragerea lui Lonyai dela potere, se va incinge de nou.

Ministeriulu Szlavy de locu nu va poté concede, cá din consideratiuni financiali sa se restórne tóte avantagiele privitórie la impacarea partideloru sî cá stângei estreme sa i se dee unu punctu, unde potandu-si pune poterea sea sa radice system'a intréga din temelia.

Regimulu ungaru tiene strensu la ide'a, de a incungiurá ori ce discussiune relativa la dreptulu de statu, carea tientesce la modificarea legei pentru complanare, pentru ca acest'a numai aru slabí statulu intregu. E unu principiu fundamentalu alu ministrului presiedinte Szlávy, de a impedecá o sguduire a complanârei in óre care directiune.

Cestiunea honvediloru se va dejudecá de regimu din punctulu acest'a de vedere sî de aceea potemu afirmá cu siguritate, ca intre impregiurârile de fatia nu póte fi vorba de o schimbare a institutiunei honvediloru in ori sî care directiune. —

Publicarâmu dupa ce trecù alegerea de Archiepiscopu sî Metropolitu o corespundintia din Bucuresci subscrisa **Radu**. Corespundinti'a se vede ca n'a placutu unor'a, câci cine va fi in stare sa scrie la toti pe placu ? sî asiá eata resunetele cele mai dureróse in „Albin'a“, odata datate din Fagarasiu sî alta data din Bucuresci. In celu dintâiu resunetu se trage ocasiunea de peru spre a insultá in modulu celu mai neloialu persóne venerabile, in celu de alu doilea se da o „desmintire“, ca nu cutare Radu a scrisu corespundinti'a, ergo ca e fabricata in Sabiiu de altu cineva.

Pâna sa vedemu ce va díce dlu corespundinte, autoru alu acelei corespundintie in realitate, sustienemu autenticitatea acelei'a sî respingemu asertiunile aruncate asupr'a persóneloru atinse in corespundinti'a datata din Fagarasiu, dara dupa informatiunile ce le avemu, **fabricata** in Sabiiu, dreptu de nisce aiurâri pornite din o ura cu totulu ne intemeiata sî putemu cu totu dreptulu díce mai multu decâtu copilarésca.

Din Versailles se anuncie oficiosu in 6 Octobre : Cei câti-va deputati, cari se aflara in dilele din urma in Versailles, astadi mai toti petrecu in Parisu. Conferintiele comissiunei dejá denumite se díce ca s'au inceputu. Se crede ca resultatulu lucrâriloru loru va ajunge in publicitate inainte de adunarea birouriloru dreptei, carea e fipsata pre 21 Octombre. Contele Daru se va denumí dupa cum se presupune de raportatoriulu acestei comissiuni. In cercurile monarchice se speréza, ca scirile din Frohsdorf voru usiurá aceste lucrâri. Se spereza mai departe, ca visit'a ducelui de Chartres la contele Chambord sî cu deosebire visit'a ducelui de Nemurs, de óre-ce acestu principe prin védia, de carea se bucura in famili'a sea sî prin parerile sele probate in multe renduri e chiematu a influintiá asupr'a contelui Chambord, va poté esoperá o intielegere definitiva. Acést'a e parol'a data de comitetulu Changarnier-Daru. Asiadara roialistii totu mai ascépta o pronunciare prevenitória din partea regelui loru, pre cându acest'a in privinti'a standardului, pre lânga care se intórce totulu, repetiesce in continuu, ca densulu aru poté acceptá, cându va siedé pre tronu, tricoloriulu, inse pâna cându e numai pretendinte, ii e imposibilu a denegá standardulu albu. Cum se voru poté eliberá din acestu cercu vitiosu, nu se póte prevedé inca. „Uniunea“ implora in necasulu seu ieri sér'a, ceea ce in gur'a ei e unu ce fórte ridiculu, ajutoriulu „opiniunei publice“, cá cându opiniunea publica n'aru avé de lucratu mai nimicu fatia cu acésta lovitura de statu ! Opiniunea publica va vorbí acum in patru despartieminte sî vomu vedé, ca pentru dens'a regatulu sub ori care standardu nu va vení la intrebare.

Unu corespundinte alu dîuariului „Times“ comunica o convorbire, ce o avù cu unu deputatu alu dreptei din adunarea natiunale din Franci'a sî detaliulu despre planulu de actiune alu monarchistiloru cuprinde aceste :

„Indata ce majoritatea pentru monarchia va fi asigurata“ dîse partisanulu legitimistu, „se ascépta convenirea adunârei natiunale. Dîlele 5 sî 6 Novembre se voru intrebuintiá pentru denumirea birouriloru sî a comiteteloru sî pentru stabilirea ordinei de dî. Precum se dice, stâng'a va propune in 6 Novembre, cá adunarea sa pasiésca la deslusirea cestiunei constitutiunale.

Déca se templa acést'a, majoritatea va respunde cu urmatórea propunere, carea la tóta templarea se va face in 7 Novembre: „cá adunarea in poterea suveranitâtiei sele sa proclameze indata restaurarea principieloru monarchiei nationale ereditarie — la monarchie héreditaire nationale. — Se intielege de sine, ca opositiunea va face contr'a propunere, cá acestu projectu sa se transpuna comiteteloru. Majoritatea respunde dupa acést'a cu pretensiunea, cá adunarea sa se dechiare in permanentia sî sa tréca indata la deslusirea sî pertractarea propunerei. Déca acésta motiune se va primí, atunci adunarea nationale va determiná, cá resultatulu votârei sa se faca cunoscutu contelui de Chambord, cá unicului representante nationalu alu monarchiei nationale ereditarie sî noului suveranu sî cá pâna la tempulu, cându regele va luá in mâna poterea esecutiva, sa se investeze presiedintele republicei, maresialulu Mac-Mahon, sub titul'a de locotienetoriu generalu alu regatului cu plenipotenti'a, de a supraveghiá sustienerea ordinei in regatu sî siguritatea civiloru. Contele de Chambord se va aflá aprópe de confinie, unde 'lu va asceptá o escorta de onóre sî deputatiunea se va duce la domiciliulu lui spre a-lu aduce.“

„Sî atunci ce va face?“ intrebà corespundintele. Pâna aice numai mi ai resolvitu indirectu sî ascunsu cestiunea standardului. Dara constitutiunea, primirea poterei esecutive, loculu unde va resiedé noulu rege?

„Tóte aceste remânu neresolvite sî ce va face dupa aceea regele — sunà respunsulu — nu se póte determiná din caus'a simpla, pentru ca densulu e rege; dara ceea ce se presupune despre pasii sei mai departe sî ce propuneri i se voru mai face, suntu urmatórele: Elu (regele) se va duce la Versailles si-'si va pune in ordine castelulu antecesoriloru sei, dupa aceea 'si va denumí pre ministrii sei, câror'a le va dá mandatulu, de a resolví constitiunea sî cestiunile impreunate cu acést'a cu delegatii adunârei nationale pre lânga reservarea aprobârei regelui. Indata ce va acceptá constitutiunea, regele va publicá unu manifestu, care va aparé totu-odata cu constitutiunea deslusita sî acceptata. Dóue séu trei dîle mai tardiu Henricu V. va tiené intrarea sea solemna in Parisu.“ —

„In urma inca o intrebare“ — observà corespundintele: „Cum 'si va aduce maresialulu tienut'a sea in consonantia cu deobligamintele luate asupra-'si?“ „Sî cari deobligamente a luatu maresialulu asupra-'si? obiectà acel'a. Elu (maresialulu) a dechiaratu, ca in institutiunile de statu consistinte sa nu se faca nici o schimbare. Ce au fostu inse institutiunile de statu consistinte la 25 Maiu? Numai suveranitatea adunârei nationale se sustienea atunci. Republic'a nu poté esistá, din caus'a aceea, pentru ca ea astadi nu esista cá o forma de statu. De aceea maresialulu are de a sustiené numai suveranitatea adunârei nationale, a unicei institutiuni de statu consistinte, sî acést'a o sî face, cându asculta de dens'a.“

Societatea academica romàna.

Conformu decisiuniloru luate in sessiunea sea din anulu 1873, publica urmatórele concurse:

A. Premiu Zapp'a.

Pentru cea mai buna lucrare a unei sintactice române cu program'a sî conditiunile urmatóre:

I. Program'a. Partea sintactica a gramaticei limbei române va cuprinde:

1. O introductiune generale in care se voru stabilí prin esemple trase atâtu din limb'a propria, câtu sî din alte limbi, mai vertosu din limbele clasice sî surori cu a nóstra, diversele relatiuni in cari se potu pune conceptele spre enunciarea cugetâriloru, stabilindu-se totu de odata sî terminologi'a sintactica cea mai buna ce s'aru poté dá dupa cele mai nóue lucrâri gramaticale.

2. Sintacsea speciale a limbei românesci, in care sa se desvólte in detaliu tóte modurile de espressiune a fia-cârei'a din relatiunile stabilite in partea generala, cautându sa se dea pentru fia-care modu de espressiune esemple numeróse atâtu din limb'a populara, câtu sî din cârtile nóstre cele mai bine scrise, vechi séu nóue, producendu-se la fiacare modu de espressiune a unei relatiuni sintactice sî idiotismele limbei, alaturandu-se fia-care din aceste forme de espressiune cu cele analoge din limbe affini limbei românesci, cautându in fine pre de o parte sa se aléga cele mai corecte espressiuni, iéra pre de alta parte sa se puna in vedere solicismii sî frasele neadmisibile in limb'a nóstra.

3. Topic'a românésca in care va stabilí pre de o parte care este constructiunea româna comuna, iéra pre de alta parte se voru aretá abaterile de acésta constructiune, punendu-se in lumina, prin esemple indestulatóre, necesitâtile de espressiune din cari nascu inversiunile constructiunei comune.

4. Regulele detaliate de ortografia, cum sî de punctuatiune.

5. Unu conspectu istoricu alu diverseloru fase, prin care a trecutu limb'a românésca sî sintacsea ei, pentru cá din acést'a sa se traga conclusiuni asupr'a calitâtiloru generali ale frasei românesci.

Acestu conspectu inse nu se cere de rigóre, ci se lasa in voi'a concurentiloru.

II. Conditiunile concursului suntu:

1. Marimea opului are sa fia celu putienu de 20 cóle tiparite cu litere garmontu.

2. Terminulu pusu, cându manuscriptele concurentiloru au sa fia tramise societâtiei, este 30 Iuliu 1876.

Manuscriptele venite in urm'a acestui terminu nu se voru luá in consideratiune.

3. Manuscriptele voru fi scrise in modu legibile de mâna straina, paginate sî legate in fasciculu.

Pre pagin'a intâi'a voru portá o devisa in ori-ce limba, scrisa de asemenea de mâna straina. Aceeasi devisa se va scrie sî pre unu plicu sigilatu cu sigilu fâra initialele autorului, in care plicu se va aflá inchisu numele concurentului.

4. Manuscriptele se voru cercetá sî judecá de sectiunea filologica, care va propune societâtiei academice, in siedinti'a plenaria, primirea acelui'a din operate care va satisface programei.

Manuscriptele respinse se voru pastrá in archivulu societâtiei pâna ce se voru reclamá de autorii loru, ale câroru nume remânu necunoscute, fiindu ca plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

5. Premiulu destinatu pentru cea mai buna lucrare va fi de lei diece mii=franci diece mii.

B). Premiu Zapp'a.

Pentru cele mai bune traductiuni din auotrii classici, greci sî latini:

I. Pentru autorii:

1. Ciceronis philippic'a II dela inceputu pâna la capu XX inclusivu.

2. Titi Livii, cartea XXIII dela inceputu pâna la capu XVI inclusivu.

3. Plutarchi Tiberius Gracchus intregu.

4. Polybii, cartea a II dela inceputu pâna la capu XVI inclusivu.

5. Dionis Cassii, cartea LVII dela inceputu pâna la capu XVI inclusivu.

6. Dionysii Halicarnassensis, cartea I dela inceputu pâna la capu XII inclusivu.

7. Salustii Jugurtha dela XXIV pâna la XLVIII inclusivu.

II. Conditiunile suntu urmatórele:

1. Traductiunea va fi intr'o limba românésca, câtu se póte de curata sî eleganta, cautându a se reproduce in traducere calitâtile autorului tradusu.

Traducetorii suntu datori a dá note critice asupr'a diferiteloru lectiuni ale locuriloru obscure din testu, cum si note esplicative asupr'a termineloru technici sî numeloru proprii, cari ocuru in testulu autorului.

2. Manuscriptele venite mai târdiu de 30 Iuliu 1874 nu se voru luá in consideratiune.

3. Manuscriptele voru fi scrise câtu se póte de corectu si legibile, inse nu de mân'a truduceto-

---

FOISIÓRA.

Din scrierile stului Ephraemu Syrulu.

(Despre cele patru lucruri din urma.)

A dóu'a venire a Dlui nostru Iis. Chr. séu judecat'a din urma.

> Motto: „Intru tóte faptele tale aduti
> aminte de lucrurile din urma,
> sî in veci nu vei gresî.“
> Sirachu 7. 39.

(Urmare.)

20. Pre acesta cale deci sa umblâmu, iubitiloru, cá sa mostenimu viéti'a de veci, câci care umbla pre acést'a, a buna séma o va avé pre aceea de ereditate. Calea insasi, adeca este viéti'a, (dupa cum dîce Iisusu de sine: „Eu sum calea adeverulu sî viéti'a“1)). Ci fiindu ca putieni suntu, cari o afla2), asiá celu putienu noi iubitiloru sa nu o gresîmu. Sa dee Ddieu cá nici unulu dintre voi se umble afara de aceea, cá sa nu cadeti in pericinne, dupa cum dîce sî profetulu3): „Cá nu cându-va sa se mania Domnulu, sî se periti din calea cea drépta“. Sa audîmu ce dîce Domnulu4): „Eu sum lumin'a lumei; eu sum calea; celu ce-mi urméza mie nu va umblá intru intunerecu, ci va avé lumin'a vietiei“ Pre acésta cale, asiá dara, pre care au umblatu toti, câti au doritu dupa Christosu, sa mergemu sî noi. Pasii pre aceea suntu inse greoi, sî odichn'a dupa aceea este fericita; pasii suntu inspaimentatori, resplat'a inse este charulu; calea e strimta, ci lacasiulu e fórte spatiosu. Pasii conducetori suntu1): penitenti'a, postulu, rugaciunea, cari nu au facutu penitentia, dupa espressiunea profetului; câci elu dîce2): „In dîu'a aceea rea, fâra-priveghiarea, umilinti'a, saraci'a spiritului2), despretiuirea trupului, grij'a pentru sufletu, jacerea pre pamentulu golu, retienerea dela scalda, mancare uscata, fóme, sete elemosina, lacrime, plangere, suspinu ingenunchieri, urgisiri, persecutârile, rapirile asupr'a ta, lucruri grele, pericle, alesiuiri, suferintie la vatemâri, a fi urgisitu fâra cá sa urgisesci, a suferí reulu si a-lu resplatí cu bine, a iertá detorniciloru detoriele, a-ti dá viéti'a pentru amici, in urma chiaru sângele sa ti-lu versi pentru Christosu déca pretinde tempulu. Déca cine-va au facutu acesti pasi spre pórt'a cea strimta, asiá va ajunge resplatirea ceriului, carea nici cându va avé finitu.

21. Larga inse este usi'a, sî tóta calea ce duce in peritiune3). Pasii pre acelea, ce e dreptu, acum pentru presente, ne causéza bucuria, ci dincolo intristare; ací suntu dulci, acolo mai amari decâtu fierea, ací suntu usiori, iéra acolo din contra, aspri, grei sî durerosi. Ací ni se aparu neinsemnati sî cá cându n'aru fi nimic'a tóte1) ci acolo asemenea fiereloru selbatice voru incungiurá pre pecatosii, fâradelegea calcaiului meu me va incungiurá“, adeca fâradelegea vietiei acestei'a sî urmele, pasii facuti pre calea cea larga. — Tóte acestea le-a enumeratu apostolulu speciale dîcendu: curvi'a, précurvi'a, desfranarea, slugirea idoliloru, svedile, vresbile, mani'a necuratieni'a, pism'a, beti'a, omorurile sî tóte cele loru asemenea3) suntu pasii pre calea cea larga. La acestea se mai adaugu inca: glumele, strigârile, cantarea cu flaut'a sî cytar'a4), joculu sî scaldele, vestmintele moi, mancârile pretióse, baterea in palme si larm'a, coperemente moi sî calduróse, paturi pompóse, ur'a de frati, sî ce e mai multu decâtu tóte: neaplicarea spre pocaintia si neaducerea aminte de esîrea din asta lume; — tóte acestea suntu pasii comodi pre acea cale larga, pre carea umbla multi. Dara 'si voru aflá ospitalitatea pentru aceea: in loculu imbuibârei, fómea, in loculu betiei setea, in loculu odichnei dorere, in locu de risu, tanguire, in locu de cytara, vaierâri, in loculu corporalitâtiei viermele, in loculu negrijei, grija plina de intristare, in locu de jocu, societatea spiriteloru rele, in loculu lucruriloru de vitiu, fermecatorii sî cele-lalte fapte necajitórie, voru aflá intunereculu dinafara, geena, sî altele asemenea locuri, cari suntu pasiunea mortiei. Acolo 'si pasce ea oile sele, mieii sî prietenii sei

---

1) 10. Ioanu 14. 6. 2) Math. 7. 14. 3) Ps. 2. 12. 4) Io. 8. 12. 14. 61.

1) Sub acesti pasi se reproducu ací unele severitâti sî deprinderi ascetice, cari suntu de a se priví numai cá nesce consilii pia spre o viétia mai prefecta, sî dintre cari unele, dupa pusetiunea sî calitatea persónei receru si o precautiune mare, d. e. a siedé pre pamentulu golu, retienerea dela scalde pentru persóne bolnaviciόse, cari togmai de câtra medici nu arare ori suntu indemnati la scalda.

Togmai asiá se afla sî mai in diosu intre singuratele caracteristice ale unei vieti, efeminate, ce le enumera, unele, cari in sine nu suntu neconditiunatu pecatóse, ci se tienu totusi sî se grupéza intre acele, cá unele ce multu putienu suntu periculóse virtutei sî atitietóre spre pecatu séu ca prin deosebite impregiurâri sî ocasiuni devinu pecante cum d. e. music'a, joculu, scaldele, unde adesea se intempla cá inocenti'a sî virtutea se sufera naufragiu, cându se cufunda. 2) Math. 5. 3.; 3) Math. 7. 13.

1) Da asiá este, in ochii acelor'a, cari fiindu tampiti, orbiti prin sensualitate sî necredintia cugeta astfeliu sî dîcu: cumca culp'a loru n'aru fi fostu insemnata sî asiá ponderósa, calea ei nu e asiá periculósa, dupa cum o representa unii predicatori penitentiari intunecati. Sî prin acést'a adeseori estravagantiele cele mai mari sî afla scusa. — Dara insemne-si bine dloru, ca marimea pecatului, mai multu se mesura dupa terminulu, in carc este indreptatu sî scandalulu produsu, de câtu dupa calitatea lui, carea in ochii orbiti, apare neinsemnata. Pl. —

2) Ps. 48. 6.; 3) Galat. 5. 19—21.; 4) aci jace pondulu. — Acestea le accentuédia, sî cu deosebire cea de cutaiu sî Stu I. Gura de auru, in totu decursulu aloru nóue omilii despre pocaintia.

rului, ci de alt'a straina, bine cusute intr'unu fasciculu sî paginate. In fruntea manuscriptului se va scrie o devisa in ori-ce limba sî totu cu mân'a straina. Pre lânga manuscriptu se va alaturá sî o scrisóre inchisa intr'unu plicu, sigilata cu sigilu fâra initialele autorului, adresata presiedintelui societâtiei academice sî purtându in afara devis'a manuscriptului scrisa totu cu mâna straina, iéra in intru numele autorului traductiunei.

4. Manuscriptele se voru censurá sî judecá de sectiunea filologica, care va propune societâtiei, in siedinti'a plenaria, adoptarea acelui'a dintre operate care va meritá premiulu destinatu pentru aceste lucrâri.

5. Manuscriptele nepremiate se voru pastrá in archivulu societâtiei pâna ce se voru reclamá de autorii loru, alu câroru nume remânu necunoscute, fiindu-ca plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

6. Premiulu pentru cea mai buna traducere de 20 pagine va fi in genere de lei noi 120, iéra pentru 20 pagine din Dionysiu de Halicarnassu séu din Dione Casiu lei 100.

7. Celu-ce va obtiené premiulu ca celu mai escelente traducetoriu alu celoru 20 de pagine, de care e vorb'a in articolele precedenti, va fi insarcinatu de societate a face traductiunea autorului intregu cu premiulu fipsatu de lei noi 120 séu 100 pentru fia-care 20 pagine.

8. Traducetoriulu astfeliu insarcinatu de societate va fi datoriu a urmá lucrarea cu aceea-si diligentia, esactitate, elegantia sî puritate de limba cu care a facutu sî prob'a premiata.

Elu va fi datoriu a dá pre fia-care anu câte 200 pagine de traducere din editiunea luata de norma.

9. Traductiunea se va esaminá de sectiunea filologica a societâtiei sî, aflându-se conforma conditiuniloru de mai susu, se va dá la tipariu, iéra traducetoriului se va respunde remuneratiunea cuvenita.

La casu inse cându traductiunea n'aru corespunde conditiuniloru stabilite, ea se va tramite autorului cu observatiunile facute de sectiunea filologica sî invitatiune de a amendá.

10. Cându traducatoriulu din ori-ce causa n'aru mai continuá lucrarea, atunci se va publicá din nou concursu de proba in conditiunile de mai susu.

11. Autorulu clasicu care trece preste 500 pagine se va imparti intre mai multi concurenti ce voru escelá la concursu.

12. Tiparirea autoriloru tradusi se va face de societate in 1000 esemplarie, formatu in octavu ordinaru, cu litere garmontu sî pre hârthia alba curata, dupa unu modelu alesu de societate.

Formatulu adoptatu, literile sî hârthi'a aprobata voru serví pentru toti autorii tradusi sî tipariti cu spesele societâtiei.

Pretiulu unui esemplariu, scosu la vendiare, se va defige in raportu cu spesele facute cu traducerea sî tiparirea lui, asiá cá din vendiarea primei editiuni sa iésa sî sa se incaseze cu procentele loru toti banii dispensi cu acésta editiune.

13. Traducetorii operiloru premiate de societate suntu liberi a scóte un'a a dóua editiune din traductiunea facuta de densii inse numai dupa trecerea intâiei editiuni facute de societate, ei remânu proprietari pre traductiunile loru.

14. Cându societatea va aflá de cuviintia a face o noua traductiune din unu autoriu dejá tradusu sî publicatu cu spesele ei, ea va fi libera a procede la acést'a, fâra cá intâiulu traducetoriu sa aiba dreptulu de a se opune.

C). Premiu A. Odobescu.

Pentru cea mai buna lucrare istorica asupr'a originei Daciloru cuprindiendu:

I. Cercetâri asupr'a popóreloru cari au locuitu tierile române dea stâng'a Dunarei, mai nainte de concist'a acestoru tieri de câtra imperatulu Trajanu.

Aceste cercetâri voru fi indreptate;

1. Asupr'a geografiei antice a Daciei, din tempu anterioru asiediementeloru române din trens'a.

2. Asupr'a originei, denumiriloru sî distinctiuniloru etnografice ale popóreloru cari au locuitu aceste tieri;

3. Asupr'a religiunei, institutiuniloru, legiloru, usuriloru sî gradului de civilisatiune ale aceloru popóre, avendu-se in vedere sî monumentele de ori ce natura s'au potutu pastrá de la densele.

Asupr'a vestigeloru remase din limbele loru concurentii voru trebuí sa estraga notiuni pre câtu se póte mai complete din autorii antici (Eleni sî Latini) cari au atinsu aceste subjecte, sî totu de odata sa supuna la o critica comparativa plina de atentiune tóte opiniunile principali emise de invetiatii istorici sî archeologii moderni asupr'a materieloru din programa.

Printr'unu asemenea studiu, concurentii voru trebuí sa-'sî formeze o opiniune critica, pre care o voru intemeiá pre argumente sciintifice.

II. Scrierea va avé o distributiune sistematica; ea va fi redesa in limba românа, cu unu stilu curentu sî limpede. Tecstulu disertatiunei va avé o intindere aproesimativa cá de 200 pagini in octavu de tipariu cu litere garmontu. Qualitatea sî estensiunea noteloru anecsate la tecstu suntu lasate la dispositiunea autorului.

III. Manuscriptele voru fi tramise la delegatiunea societâtiei academice curatu prescrise de mâna straina, fâra a purtá numele autorului ci numai o devisa scrisa atâtu pre manuscriptu câtu sî pre unu alaturatu plicu sigilatu, care va contiené numele sî adres'a autoriului.

Disertatiunile voru fi judecate de secietatea academica, care va decerne premiulu acelei'a care va fi recunoscuta ca satisface tóte conditiunile programei.

IV. Fiindu-ca la terminulu de 15 Iuliu 1873, defiptu prin intâi'a publicatiune a acestui concursu, nu s'a presentatu nici unu concurentu; de aceea se pune unu altu terminu pentru 30 Iuliu 1874; iéra premiulu primitivu de lei 1,000 adausu cu procentele ce da acestu fondu pâna la mentionatulu terminu, cum sî cu altii 564 lei, ce a mai donatu d-lu A. Odobescu, va fi de lei 1844.

(Va urmá.)

Replica

la respunsulu dnei Emili'a Ratiu, precum sî a angagiateloru dómne Carolin'a Muresianu sî Catalin'a Ratiu, referitoriu la epistol'a mea deschisa, de dto 28 Augustu a. c, adresata dnei Emili'a Ratiu.

Stimate dle redactoru! Cá opiniunea publica sa nu fia sedusa prin frase stilistice, ve rogu cu tóta onórea, in interesulu cestiunei sulevate, sa binevoiti a dá locu in colónele pretiuitu-ve dîuariu acestoru orduri, cari asiá speru, ca aretandu lucrurile in adeverat'a loru lumina, me voru scutí pre venitoriu de a mai trage clopotulu la urechi'a surdului.

Inainte de a me apucá de adeverat'a replica, 'mi iau voia a reimprospetá on. publicu cetitoriu unele asertiuni din susu citat'a epistola deschisa, cá astfeliu sa fiu in pusetiune de a puté respunde numai la acea parte a respunseloru dneloru de mai susu, carea nu aru intarí insusi adeverulu asertiuniloru mele.

In epistol'a mea deschisa amu constatatu faptulu, ca pâna la anulu 1865 societatea de lectura a dameloru de ací erá in stare infloritória, iéra de atunci incóce, din lips'a tienerei siedintieloru sî a dârei de ratiuni, aceea au devenitu in stare desolata. — Acést'a asertiune a mea se recunósce atâtu prin respunsulu dneloru Carolin'a Muresianu sî Catalin'a Ratiu, câtu si insasi a dnei Emili'a Ratiu; ce se tiene de motivele, aduse spre justificarea faptului constatatu, de óre-ce acelea suntu mai multu curióse decâtu seriόse, nici nu reflectediu.

Póte unui omu mai putienu versatu in trebile nóstre i se va parea cam curiosu, cum dnele Carolin'a Muresianu sî Catalin'a Ratiu, pre basea unei siedintie tienute in 11 Septemvre a. c., la cas'a sî sub presiedinti'a dnei Emili'a Ratiu, carea erá totu odata sî ratiunanta, pre basea unei siedintie dicu, unde in locu de a se fi datu cetire catalogului de cârti, pre lânga care dn'a Emili'a Ratiu au primitu bibliotec'a la sine, sî in locu de a se fi constatatu, cumca cârtile indicate intru acel'a afla-se tóte? ori lipsescu din trensele? sî déca dá, câte? — In locu de a se fi constatatu, câte cârti sî de ce valóre s'au cumperatu dupa transpunerea bibliotecei la dn'a Emili'a Ratiu. In locu de a se fi constatatu carea au fostu starea casei inainte de tienerea balului din 1 Ian. 1866, carea au fostu sum'a, ce au incursu cá venitulu acelui balu, carea e suma, ce au incursu din platirea tacseloru dela membre, sî câtu s'au spesatu din tóte acestea, precum sî cu a cui scire sî consensu? In locu de ne fi constatatu tóte acestea prin documente scrise, sî in locu de a se fi consultatu sî dispusu ce-va cu privire la venitoriulu societâtiei, dómn'a Emili'a Ratiu, esindu intr'o chilia laterala sî reintorcendu-se cu unu bratiu de cârti, pre cari dise ca le-au cumperatu dela 1866 incóce, le aruncà pre més'a unde se tiené siedinti'a societâtiei sî se multiamí a dictá de pre o hartiulia dlui notariu Parteniu Ratiu (barbatulu dnei Catalin'a Ratiu) — carele anume pentru acestu scopu au fostu chiamatu numai de câtra dn'a Emili'a Ratiu, — câtu de infloritória este bibliotec'a sî cass'a societâtiei.

Unui atare neversatu dara in urm'a unei astfeliu de siedintia i se va paré cam curiosu, cum sî de unde? potu constatá dnele de mai susu, cumca bibliotec'a societâtiei nóstre constà sî trebuie sa constee din 72 ad: siepte dieci sî dóue volume, sî inca curiositatea i-aru cresce si mai tare, déca i-asi spune ca dn'a Carolin'a Muresianu nice n'au participatu la acea siedintia, pre basea cârei'a se incérca a me desmintí. — Noi inse, cari cunóscemu cursulu trebiloru nóstre sî cari scimu, ca la computarea imputabilitâtiei vis-a-vis de dn'a Catalin'a Ratiu avemu de a ne folosí de o scóla normala, nu ne mirâmu de tóte acestea. Ba nu ne mirâmu nici de aceea, ca respunsulu pretinsu sî subscrisu de dnele sorori Carolin'a Muresianu sî Catalin'a Ratiu s'au compusu la inspirarea dnei Emili'a Ratiu de, altcum dester'a mâna, a unui publicistu june alu nostru, sî loru, respective dmnei Catalin'a Ratiu i s'au impusu nu numai subscrierea propria ci sî cascigarea subscrieloru celoru-alalte membre ce inca cu césta din urma; dorere! ca cu asta ocasiune, pre lânga tóta recunoscut'a desteritate a limbei sele, totusi n'au potutu reusí, nepotendu cucerí numai pre, de asta data, sedus'a sea sora.

Negu aceea cumca dn'a Emili'a Ratiu aru fi datu la dispusetiunea fia-cârui'a bibliotec'a societâtiei, pentru ca in siedinti'a desu mentiunata din 11 Sept. a. c., la carea au participatu sî dómn'a Catalin'a Ratiu, inca i s'au spusu in fati'a d-nei Emili'a Ratiu, cumca chiaru mie mi s'au denegatu darea de cârti, sub ridicululu pretestu, ca ilustr'a d-na este indíspusa; ba ce e mai multu, (risum teneatis) nu s'au genatu totu cu asta ocasiune a-mi spune ca, pentru evitarea incomoditâtiloru, tóte cârtile bibliotecei nóstre le va doná la nu sciu ce biblioteca din Clusiu. — Auditi voi juristi moderni sî veniti a invetiá principii nóue de dreptu!

Magnificienti'a sea d-n'a Emili'a Ratiu nu sciu din ce motivu, au aflatu cu cale a nu se multiamí cu respunsulu formulatu sî datu publicitâtiei la comand'a sea de d-nele sorori, ci au aflatu de bine a se lepadá pre unu momentu de proverbial'a-i fudulia, sî imbracându vestmentulu modestiei, ast-

---

cari umbla pre calea cea lata sî larga, dupa cuvintele prophetului Davidu, care dîce:[5]) „cá nisce oi in iadu s'a pusu; mórtea i va pasce pre densii."

22. Ci noi, iubitiloru frati, departându-ne sî incungiurandu acea cale periculósa, dara atragatória, sa ascultâmu dojanele sî indemnurile Domnului nostru, ca elu dîce[1]): „Luptati-ve a intrá prin pórt'a cea strimta! câci eu ve dîcu vóue ca multi voru cautá sa intre sî nu voru putea". Inca sî mai multe admonitiuni de acestea ne pune Mantuitoriulu inainte sî alti barbati insufletiti de Ddieu. Acésta sânta dî, sântii martiri si-o au pusu la anima, sî pentru aceea nu au avutu indurare de corpurile loru, ci veselindu-se cu speranti'a cununeloru au sustienutu tóte torturele. — Altii s'au luptatu sî se lupta inca in desierturi sî prin munti cu postu, sî intru o viétia verguria, nu numai barbati ci sî persóne femeesci, acestu secsu debilu, sî asiá tragu la sine imperati'a ceriului, umblandu pre calea cea angusta, sî intrandu prin pórt'a cea strimta. Cine-va puté suportá acea rusîne, cându in aceea dî, femeile voru fi incoronate, iéra multi barbati voru fi spre rusîne dati de golu. Acolo nu e nici barbatu nici femeia, ci fia-care dupa faptele sele 'si va luá plat'a[2]). Dara nu numai in pustii sî pre munti se intempla astfeliu de fapta, ci ce e mai multu au stralucitu sî in cetâti, pre insule sî in biserica, multime de atari, cari au fostu fericiti, observandu cu zelu — fia-care amesuratu statului seu — poruncile mantuitoriului nostru: Episcopi, ierei, sî cele-lalte graduri ierarchice. Imperati sî regenti, domni sî potentati; câci Ddieu, Domnulu nu a facutu deosebire, nici a preferitu unu statu celui-laltu, ci astfeliu a vorbitu: „ca ori-unde voru fi adunati intru numele meu", adeca ori in pustii, in munti séu in pesteri séu in ori-ce locu alu stapanirei mele „acolo suntu eu in midiloculu loru, sî voiu fi pâna la capetulu lumei, sî in cea venitória i voiu pasce in eternitatea infinita[3])".

(Va urmá.)

---

[5]) Ps. 48. 15.

[1]) Luc. 13. 24. [2]) Gal. 3. 28 sî Cor. 3. 8. [3]) Confor. Math. 18. 20. sî 28 20.

feliu inv stita a esî cu alu doilea chiaru de propri'a sea mâna subscrisulu respunsu. Póte credea ca astfeliu m'aru devinge totalu, inse iérta-me ilustra d-na déca cu tóta modesti'a fàra de a me teme séu baremu gená câtusi de putienu de puterea-ti dictatória vinu in publicu a dechiará, cumca nu alt'a ci numai d-ta esti caus'a decadintiei societâtiei nóstre de lectura; pentru ca negatiunea hipocritica a d-tale, cumca nu d-ta ai fi de vina la asta stare deplorabila, precum sî afirmatiunea, ca au aternatu dela cele-lalte membre, cá sa se tiena siedintie de 8 ani incóce, sî sa se dee computurile recerute, cade fatia cu faptulu, ca inainte de ast'a cam cu 3—4 ani, presiedint'a societâtiei de lectura, au fostu conchiamatu membrele sociotâtiei la o siedintia, unde d-ta erá-i avisata a-ti dá socótele, dara sî cu acea ocasiune, sub animosulu pretestu de indispusetiune, ai aflatu cu cale a nu te presentá, prin urmare e invederatu, ca nimenea alt'a, decâtu numai sî numai singura d-ta esti caus'a reului. — Retacu faptulu ca pre cale privata de repetite ori ai fostu provocata a-ti dá socótele, fiindu ca pre provocâri private sciu bine, ca pondu mare nu puni, de óre-ce nici chiaru dupa epistol'a mea deschisa nu ai ratiocinatu asiá dupa cum se recere, fâra sub formul'a unei siedintie te-ai multiamitu a inscená o scena intru adeveru tragica comica.

Deci dara in prevedere ca dt'a nici pre venitoriu nu vei umblá sa me odichnesci in privinti'a societâtiei, rogu pre dmn'a presiedinta M. R. sa binevoiésca a conchiemá, la propri'a sea casa, pre tóta inteligenti'a romána din locu, cá acolo sa ne potemu consultá sî decide asupr'a sortiei societâtiei nóstre de lectura sî totu odata, sa te róge sî pre magnificenti'a t'a, cá provediuta cu documentele necesarie, sa nu pregeti a te presentá sî legitimá.

Inainte de a incheiá inse permitemí illustra dómna a-mi face scusele, fiindu ca stilulu meu n'au fostu inpestritiatu cu atâtea frase magulitórie, cá sî respunsulu dneloru sorori, me promitu inse ca in cestiunea acést'a nu me voiu mai incumetá a-ti vatemá finele tampane ale urechiloru, fâra póte cându voiu fi in placut'a pusetiune a-ti poté glorificá meritele. Dupa care recomendata inaltei bunavointie, cu destinsa consideratiune amu onóre a me insemná.

Turd'a 10/10 1873.

A illustritâtiei vóstre
prea umilita
Mari'a Vladutiu n. Micusianu.

Varietâti.

⁂ Universitatea fondului reg. este convocata pre 20 Novembre a. c.

⁂ Fapta laudabile. In Tresti'a districtulu Cetâtiei de pétra a donatu locuitoriulu de acolo . . . . . 300 fl. v. a. pentru facerea templei in nou edificata biseric'a de acolo.

⁂ Espusetiune de vite sî de póme a fostu in dîlele aceste in locu. Esemplariele de vite sî de póme fura semnele cele mai invederate, ca de sî incetu inse unu progresu totusi este pre terenulu agronomicu. Multiamimu intreprindietoriloru acestoru espusetiuni sî de alta parte atragemu atentiunea tieraniloru nostri, cá pre venitoriu sa participe câtu de multi la astfeliu de espusetiuni.

⁂ Focu. Din Josani ni se scrie ca dumineca in 22 Septembre la 4 óre dupa amédi se escà unu focu care spriginitu de unu ventu orcanicu a mistuitu in scurtu tempu (dóue óre) 46 case, 43 siuri sî alte cladiri economice. Pagub'a este considerabile pentru ca sî intre cladiri se aflau cereale amblatite sî neimblatite, fenuri sî alte, cari tóte devenira pred'a focului. Ómeni nu s'au periclitatu. Din animale se vatemara unele, iéra unu porcu a arsu de totu. Cu ocasiunea acést'a e de a se amintí cu recunoscintia ca dlu jude processuale Al. Macrai a concursu cu totu possibilulu seu ajutoriu spre a pune stavila elementului infuriatu.

⁂ (O ucidere secreta) s'a templatu nu de multu in Parisu. Unu cocieriu alu posesorului de fiacre Legagneur, cu numele Iacques Druet, luà pre Rondpoint de l'Etoile cá óspe de caletoria pre o femeia tenera in coci'a sea sî o duse câtra tient'a caletoriei sele, câtra Pont de Neuilly. Acolo femei'a amintita se cobori din carutia. Cucieriulu venindu acasa spuse domnului seu acésta templare sî adause, ca femei'a neavendu bani i-a datu cá pemnu unu ororogiu de auru sî acestu orologiu 'lu aretà in fapta. Putiene dîle dupa acést'a se vediù in fluviulu Seine, aprópe de insul'a La Grande Iatte, cadavrulu unei femei sî in busunariulu vestmentului ei numerulu carului tocmitu, pre care l'a manatu Iacques Drouet. Drouet insusi, care erá la posesorulu de fiacre Legagneur dela 26 Iuliu in servitiu, s'a departatu indata dupa templarea prima, motivandu-si departarea prin aceea ca trebuie se caletorésca in patri'a sea sî de atunci s'a facutu nevediutu. Locuinti'a sea in Rue Cardinet e góla; efectele sele sî le-a luatu in dîu'a inainte de a caletorí prin prietenii sei. In cele dóue dîle nemedilocitu premergetórie a fostu totu-odata unu necunoscutu in locuinti'a lui Drouet, care dicea ca aru fi tramisu de prefectur'a politiana, sî a intrebatu dupa densulu, ba a avutu sî unu biletu pentru densulu. Drouet, care dupa semne a ucisu pre femei'a aceea — de-sî suspitiunea poté fi nedrépta — numera 26 ani, e din despartiementulu Moselei nascutu, blondinu sî mare. La Legagneur s'a portatu bine. O cercetare e pre cale.

⁂ (Despre o visita la Alessandru Dumas) scrie Dionys Pazmandy in „Ellenör“: Dupa aceea, — se dice in aceea impartasire — venirâmu la vorba despre iudei. „Iudeii — dîse Dumas — nu suntu nice o natiune, ci o secta. Totu judeulu staruesce pre acestu pamentu dupa domni'a lumei. (!) Acésta le este sî apromisa in scriptura. Cu ocasiunea primei representatiuni teatrale a dramei „Femme de Claude“ tramise madam'a Alphonse (Rolhschild) in minut'a din urma la mine dupa o loge. Tóte logele erau inse vendute sî numai logea imperiala erá inca libera, pentru ca nimene nu voiá sa intre in acésta loge. — Aici e o loge, madama, imperatalu a muritu alalta-ieri si acésta loge dupa dreptu se cade d-vóstre, pentru ca adeveratii domnitori ai Franciei suntu Rothschildii, numai ei suntu mai prudenti cá cele-lalte dinastie sî domnescu numai in secretu. Sér'a logea imperiale erá ocupata.“

⁂ (Procesu de pressa.) Contr'a redactorului diuariului „Koloszvári Közlöny“, care a incetatu, Ioanu Sandor, a intentatu advocatulu Alecsiu Simon unu procesu de presa pentru unu atacu violinte indreptatu câtra acest'a din partea numitului redactoru in numerii din urma ai diuariului mentionatu.

Concursu.

La scól'a confessionale gr. or. dela Avrigu suntu de a se ocupá trei statiuni de invetiatori:

a) O statiune impreunata cu emolumentu de 300 fl. sî locuintia in scóla.

b) O statiune impreunata cu emolumentu de 200 fl. locuintia in scóla.

c) O statiune impreunata cu emolumentu de 200 fl.

Invetiatoriulu din statiunea intâi'a va fi sî directorulu scólei. Dela densulu se cere sa fi absolvitu gimnasiulu completu. Celu ce va avé sî studiele teologice, va fi preferitu.

Dela invetiatorii pentru statiunea a dóu'a sî a trei'a se cere sa fi absolvitu celu putienu gimnasiulu inferiosu. Cei ce voru avé sî studiele teologice voru fi preferiti.

Suplicele cu documentele cerute suntu de a se indreptá la oficiulu protop. literalu gr. or. tract. II alu Sabiiului cá inspectoratu districtualu de scóle, pâna in 14 Octobre, cându espira terminulu concursului.

Avrigu 1 Oct. 1873.

Comitetulu parochialu gr. orientalu.
In contielegere cu inspectoratulu
(1—3) districtualu de scóle.

Concursu.

In protopresbiteratulu gr. or. Cetatei de Pétra in districtulu Chivorului, (Kövár Vidék) suntu a se ocupá urmatórele posturi invetiatoresci.

1. Carbunariu cu 163 fl. v. a. salariu sî cuartiru liberu. —
2. Carpenisiu cu 105 fl. v. a.
3. Faurescì cu 105 fl. sî cuartiru liberu 3 orgi de lemne. — Doritorii de a cuprinde acestea posturi au a trimite subscrisului petitiunile loru instruite cu documinte necesari pâna in 13 Oct. a. c. st. v.

Fauresci in 26 Septembre 1873.

Incontielegere cu comitetele
respective parochiale
Ioanu Greblea.
Prot. gr. or.

Concursu.

Pentru indeplinirea parochiei vacante Sasu-Nadesiu cu fili'a Magierusiu tractulu Tarnavei de susu cu terminu pâna in 15 Oct. a. c.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiale cu edificiele necesari; 2) 4 jugere pamentu aratoriu sî ½ fenatiu; 3) cimiteriulu de 3 cara fenu sî pometu; 4) dela 48 familiî câte o ferdela cucuruzu sfarmitu si dela 31 familii neorustice câte 40 xr. sî lemnaritu liberu. 5. dela tenerime 2 dîle de lucru sî venitulu scolaru usuatu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite recursele instruite in intielesulu „st. org.“ la Revrd. dnu protopopu Ioanu Almasianu in Alm'a. per Elisabetstadt.

Sasu-Nadesiu in 1 Oct. 1876.

Comitetulu parochialu cu scirea mea.
Ioanu Almasianu,
(1—3) protopresbit.

Concursu.

Statiunea de invetiatoriu la scól'a populare gr. or. din comun'a Vinerea protopr. Orastiei devenindu vacanta, se escrie concursu pentru ocuparea ei pâna la 7 Octombre st. v. a. c.

Emolumentele suntu: 200 fl. v. a. din cass'a comunale cuartiru liberu sî 6 stângi de lemne de incalditu.

Doritorii de a se aplicá la acestu postu invetiatorescu suntu avisati sa-si tramita concursele instruate conformu „Statutului organicu“ inspectiunei scolare districtuale gr. or. in Orastie pâna la prefiptulu terminu.

Vinerea in 23 Septembre 1873.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea vacanteloru statiuni invetiatoresci in protopopiatulu II-le alu Geoagiului, se escrie concursu pâna la 15 Octomvre a. c.

1. Almasiulu-mare cu salariu anualu 120 fl.
2. Almasiulu de midilocu 120 fl.
3. Balsi'a, cu salariu anualu 150 fl.
4. Bacaintiu, cu salariu an. 120 fl.
5. Bozesiu, cu salariu an. 120 fl.
6. Cibu, cu salariu an. 100 fl.
7. Geoagiu, cu salariu an. 200 fl.
8. Rengetu, cu salariu anualu 120 fl.
9. Varmag'a, cu salariu an. 300 fl.

Tóte statiunile acestea suntu provediute cu cuartire sî lemne, doritorii de a se aplicá in aceste statiuni suntu poftiti a-si tramite petitiunile loru la subscrisulu pâna la terminulu de mai susu.

Secarambu 24 Septembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochiale.
Sabinu Piso,
(1—3) protop.

Edictu.

Mari'a Cristea, de relegea gr. or. din Rodu scaunulu Mercurei, standu in procesu divortialu cu barbatulu ei Ioanu Dur'a, si-a parasitu de mai multu tempu domiciliulu sî astadi ubicatiunea ei e necunoscuta; deci se citéza prin acést'a a se infatisiá inaintea subsemnatului foru in terminu de unu anu sî anumitu pâna in 15 Septembre 1874 spre continuarea procesului, câci la din contra acest'a se va terminá sî in absenti'a ei. —

Mercurea 13 Septembre 1873.

Scaunulu ppescu gr. or. alu Mercurei.
I. Drocu,
(2—3) adm. prot.

Edictu.

Paraschiv'a Ioanu Bând'a din Sasausiu in tractulu Nocrichiu Cincu-mare care a parasitu pre barbatulu ei legitimu Mateiu Florea dela Ilimbavu in repetite renduri, iéra acum de mai multu cá unu anu cu tóta averea ei la barbatu avuta, câtu nu se mai sci de loculu ubicatiunei ei, se citédia prin acést'a a se infatisiá inaintea subsrisului foru matrimoniale in restimpu de unu anu sî o dî, câci la din contra sî in absenti'a ei se va dá hotarire de divortiu la cererea barbatului ei. —

Nocrichiu in 1 Sept. 1873.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tractului
Nocrichiu-Cincu mare.
G. Maieru,
(2—3) adm. ppescu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dominec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 81 ANULU XXI.

Sabiiu, in 7|19 Octomvre 1873.

„Magyar Politika“ anuncie, ca in cercurile deputatiloru deakisti se va tiené o conferíntia, pentru a intruní partit'a fatia cu regimulu pentru cea mai de aprópe campania.

Adeverirea acestei sciri la totu casulu ne indreptatiesce la conclusiuni, cari ne arétа armoni'a intre majoritatea parlamentaria sî ministeriu cá turburata.

Boroulu lui Wolff anuncie din Berlinu: Majestatea Sea Imperatulu sî Regele a primitu o scrisóre dela Santi'a Sea Ponteficele, de urmatoriulu cuprinsu:

In Vaticanu, 7 Augustu 1873. Majestate! Tóte mesurile, luate de unu tempu incóce de regimulu Majestâtiei Vóstre, tientescu multu putienu la nimicirea catolicismului. Déca me intrebu insumi pre mine, ca ce a potutu dá ansa la acele mesuri prea aspre, atunci trebuie sa marturisescu, ca nu sum in stare sa aflu nice unu motivu.

Din alta parte mi se impartasiesce, ca Majestatea Vóstra nu aprobati procederea regimului Vostru sî nu incuviintiati asprimea mesuriloru contr'a religiunei catolice. Déca inse e adeveratu, ca Majestatea Vóstra nu o aprobati — sî scrisorile, pre cari Alteti'a Vóstra le a-ti indreptatu mai nainte câtra mine, potu dovedí pre deplinu, ca nu aprobati cele ce se templa acum, — déca, dîcu, Majestatea Vóstra nu aprobati, ca regimulu M. Vóstre pasiesce mai departe pre calea deschisa, de a intinde totu mai departe mesurile rigoróse contr'a religiunei lui Iisusu Christosu, prin ce vatema fórte greu pre acést'a; nu veti cascigá atunci Majestatea Vóstra acea convictiune, ca aceste mesuri nu voru avé altu efectu, decâtu acel'a, de a subminá tronulu propriu alu Majestâtiei Vóstre.

Eu vorbescu sinceru, pentru ca standardulu meu e adeverulu sî vorbescu, spre a-mi impliní un'a din detorintiele mele, carea constà in aceea, a spune tuturoru adeverulu, si acelor'a, cari nu suntu catolici, pentru ca totu insulu, care au primitu botediulu, apartiene in óre care privintia sî in óre care modu, care aice ne fiindu la loculu loru nu se potu espune, apartienu, dîcu, la ponteficele. Eu sum de acea convictiune, ca Majestatea Vóstra veti primí cu bunatatea indatinata aceste consideratiuni ale mele sî veti luá in casulu de fatia mesurile trebuincióse. Pre lânga esprimarea devotamentului sî a stimei mele câtra Majestatea Vóstra, rogu pre Ddieu, cá sa impreune pre Majestatea Vóstra sî pre mine asemenea cu legaturile misericordiei. Pio. m. p.

La acést'a scrisóre a respunsu Majestatea Sea urmatórele: Berlinu, 3 Septemvre 1873. Me bucuru, ca Sânti'a Vóstra 'mi faceti onórea, cá in tempurile trecute, de a-mi scrie; me bucuru cu atâtu mai tare, cu câtu prin acést'a mi se da ocasiunea, de a indreptá erorile, cari dupa cuprinsulu scrisorei Santiei Vóstre din 7 Augustu au trebuitu sa obvina in anunciârile ce a-ti primitu asupr'a referintieloru germane. Déca rapórtele, ce se facu Sântiei Vóstre asupr'a referintieloru germane, aru anunciá numai adeveru, atunci aru fi cu potintia, cá Sânti'a Vóstra sa veniti la aceea presupusetiune ca regimulu meu umbla pre câli, pre cari nu le a-si aprobá.

Dupa constitutiunea stateloru mele unu asemenea casu nu póte obvení, pentru ca legile sî mesurile regimului in Prussi'a trebuie sa primésca aprobarea domnitoriului. Spre cea mai profunda dorere a mea o parte a supusiloru mei catolici de doi ani a organisatu o partita politica, carea tientesce la conturbarea pâcei confessiunale sustatórie in Prussi'a de dóue vécuri prin machinatiuni inimice statului. Clerulu catolicu mai inaltu nu numai n'a aprobatu acésta miscare, ci s'a impreunatu cu dens'a pâna la revoltare publica contr'a legiloru consistinte ale tierei.

Sânti'a Vóstra n'ati potutu trece cu vederea nici aceea, ca asemenea fenomene se repetiescu acum in cele mai multe state din Europ'a sî in statele preste mare. Nu e problem'a mea, a cercetá, ca prin cari preoti sî credinciosi se indémna un'a din confessiunile crestine de a ajutá pre inimicii ori sî cârei ordine de statu pentru a combate acést'a, dara intr'adeveru e a mea problem'a de a scutí in statele, cari 'mi suntu concrediute dela Ddieu, pacea interna sî a conservi autoritatea legiloru.

Sciu sî aceea, ca trebuie sa dau séma inaintea lui Ddieu de implinirea acestei detorintie a mele cá rege sî voiu sustiené ordinea sî legea in statele mele fatia cu ori sî ce atacu. Cá monarchu crestinu sum deobligatu si acolo, unde spre dorerea mea trebuie sa implinescu acést'a chiamare contr'a servitoriloru unei biserice, despre carea presupunu, ca numai pucinu cá bicerica evangelica, recunósce mandatulu ascultârei facia cu superioritatea lumésca de eflucsulu voiintiei dumnediesci descoperite nóue.

Spre compatimirea mea multi preoti in Prussi'a cari suntu supusi Sântiei Vóstre, denéga invetiatur'a crestina in directiunea acést'a sî silescu astfeliu pre regimulu meu cá, rediamendu-se pre numerulu prevalinte alu supusiloru mei credinciosi catolici sî evangelici, sa fortieze prin medilóce lumesci ascultarea de legile tierei.

Eu bucurosu me léganu in speranti'a aceea, ca Sânti'a Vóstra, déca ve-ti fi informati bine despre adeverat'a stare a lucruriloru, ve-ti avé bunatatea a intrebuintiá autoritatea Vóstra spre a pune capetu schimosirei adeverului sî agitatiunei spriginite prin abusarea de autoritatea preotiésca. Religiunea lui Iisusu Christosu, ceea ce o marturisescu Sântiei Vóstre inaintea lui Ddieu, nu are nimicu de a face cu aceste machinatiuni, sî nici adeverulu, alu cârui standardu chiamatu de Sânti'a Vóstra 'lu recunoscu sî eu fâra reserva.

Inca o espressiune in scrisórea Sântiei Vóstre nu o potu trece cu vederea fâra de a o reprobá, de-si aceea nu aterna dela raporturile cele false, ci dela credinti'a Sântiei Vóstre. Espressiunea acea adeca ca totu insulu care a primitu botezulu se tiene de pontificele.

Credinti'a evangelica, pre carea o marturisescu asemenea antecesoriloru mei — ceea ce trebuie sa fie Sântiei V. cunoscutu — sî impreuna cu mine majoritatea supusiloru mei, nu ne concede, a primí in referinti'a câtra Ddieu unu altu medilocitoriu, decâtu pre Domnulu nostru Iisusu Christosu.

Acést'a diversitate in credintia nu ne impedeca inse, de a traí in pace cu acei'a, carii nu suntu de credinti'a nóstra sî de a ve esprime Sântiei V. devotamentulu meu personalu sî stim'a. Wilhelm m./p.

Procesulu maresialului Bazaine.

Actulu de acusare.

Reproducemu testuale actulu de acusatiune formatu de câtra generalulu Rivière insarcinatu cu instructiunea procesului intentatu contr'a maresialu-Bazaine, care cá comandantu en chefu alu fortaretiei Metiu, a capitulatu, predandu atâtu castigulu câtu sî aprópe unu corpu de 200,000 soldati in mânile inimicului, fâra sa justifice estrem'a necessitate de a capitulá. Eata acestu ricuisitoriu:

Resbelulu intreprinsu in anulu 1870 fâra pregatire, fâra de aliantia seriósa, fâra de nici unu planu de campania in contr'a unui inimicu, care de multi ani studiá midilócele sa ne combata, au fostu o urmare succesiva de casuri nefericite.

Intre aceste, acelu alu armatei dela Metz este celu mai mare, fiindu ca impreuna cu densulu erá totulu perdutu pentru armatele nationale. Si déca lupt'a se continuá, acést'a avea locu, fiindu ca francesii, departe de ori-ce preocupatiune politica, erau convinsi, ca fatia cu demembrarea inevitabila trebuie a scóte in campania pre celu de pre urma din fiii ei, spre a poté cu dreptu dîce, precum odinióra unulu din regii nostri in o asemenea nenorocire: „Totulu este perdutu numai onórea nu.“

Luptele armatei dela Metz sî deplorabilulu ei finitu forméza centrulu nodului alu resbelului din 1870. Sórt'a acestei armate fusese incredintiata maresialului Bazaine. Elu nu au corespunsu increderei, care deridea sórt'a patriei.

Nenorocirea se sanctifica, cându are de consorta fidelitatea; unde inse decisiunile suntu dictate de calcule miserabile ale amorului propriu personalu, care au complectatu nenorocirea trebuie a se face justitia.

Maresialulu Bazaine nu avea sa comandeze numai armat'a ci sî fortareti'a Metz.

In tempu ce tienea armat'a lui in ingradirile câmpului incungiuratu de siantiuri, adause la indatoririle sele de comandantu alu armatei pre acele ale unui comandantu a fortaretiei Metz.

Interesele fortaretiei sî ale armatei erau astfeliu necesariu sî mai continuu contopite, o situatiune care dedea mesuriloru luate de maresialu unu indoitu caracteru. Dupa cum proba instructiunea, maresialulu a contribuitu dejá dela inceputu fórte multu la perderea bataliei dela Forbach, fiindu ca n'a ordonatu generalului de divisiune alu corpului 3-le, a alergá cu cea mai mare iutiéla in ajutoriulu generalului Frossard, aflatoriu totu sub comand'a lui, de-sî acest'a i anunciá-se ajutoriulu necesariu.

Instructiunea au stabilitu urmatórele facte, care au avutu locu dupa luarea comandei de câtra maresialulu Bazaine, sî din care resulta, ca elu, inainte de a negotiá, n'a facutu totu ce-'i prescriá sa faca onórea sî datori'a.

Maresialulu au amagitu increderea imperatoriului, care regulase sa se retraga: a) intârdiandu plecarea armatei inderaptu pâna la 14 Augustu; b) ne nimicindu podurile de care poté face usu inimiculu; c) ne intrebuintiandu la esirea armatei din Metz decâtu o singura cale, pre cându ii stá la dispositiune patru; d) dandu ordine a se congediá trenulu adjutatoriu care aducea victualele (hran'a) pentru armate; e) ne continuându marsiulu la 17 Augustu.

Maresialulu Bazaine, a lasatu sa fie invinsu in batali'a dela 18 Augustu. Maresialulu Canrobert, care apelase cu insistentia sî repetase apelulu, lasându in neactiune mai tóte reservele sele. Maresialulu Bazaine au insielatu pre imperatore sî ministrulu de resbelu asupr'a situatiunei sî a planuriloru sele:

1. Declarandu, ca nu are suficiente victuali sî munitiune, pentru de a poté reincepe marsiulu seu fiindu ca la *19* Augustu si-a manifestatu intentiunea a merge spre Montmedy, ceea ce a motivatu despre batali'a dela Saint-Privat credinti'a, ca elu póte inca debusiá in acea directiune, care insciintiare a motivatu marsiulu maresialului Mac-Mahon spre Meuse:

2. Fiindu ca la 26 Augustu au raportatu falsu ministrului pre cându ii erá dejá cunoscuta retragerea armatei dela Chalons, ca aru fi o imposibilitate perrumperea linieloru inimice, pre cându scriá maresialulu Mac-Mahon, ca le póte rumpe, indata ce va voí, maresialulu Bazaine n'a facutu nici o incercare seriósa a vení in adjutoriulu maresialului Mac-Mahon, a cârui'a avansare o motivase, ceea ce a resturnatu tóta impetuositatea luptei pre umerile acestui'a sî a causatu caderea dela Sedanu.

Maresialulu Bazaine a abusatu de increderea generaliloru sei la conferinti'a tienuta in 26 Augustu dela Irinortu: 1, fiindu ca le-au tainuitu plecarea armatei din Chalons: 2, fiindu ca nu le-au comunicatu depesiele tramise imperatorelui, ministrului sî maresialului Mac-Mahon: 3, fiindu ca a asiguratu, ca armat'a nu este aprovisionata cu munitiune decâtu numai pentru o singura batalia, pre cândụ sciá inca dela 22 Augustu, ca aprovisionârile s'au completatu din nou.

Maresialulu Bazaine incependu dela 12 Augustu, pre cându retragerea armatei dela Chalons erá dejá hotarita sî forteréti'a Metz trebuiá se fia lasata in sórtea sea, n'a ordonatu mesurile prescrise prin decretulu din 13 Octomvrie 1863 fatia cu eventualitatea unui asediu.

In momentulu in care maresialulu Bazaine se întorcea in câmpulu intaritu de siantiuri, a negligiatu, a trage spre sine midilócele adjutatóre din pregiurulu Metzului, spre a intórce fortaretiei, dupa cum prescrie formalu mentionatulu decretu, victualiele consumate de armat'a sea.

Cându maresialulu Bazaine luase decisiune, a nu mai parasí câmpulu fortificatu prin siantiuri, n'a ordonatu nici o operatiune, spre a deschide armatei sele deosebite midilóce de ajutoriu.

Maresialulu Bazaine a lasatu sa se risipésca victualiele: 1, fiindu ca n'a redusu imediatu ratiunile; 2, fiindu ca n'a ordonatu rationarea populatiunei civile; 3, fiindu ca permise soldatiloru, preste ratiunile loru sa cumpere din tergu pâne; 4, fiindu ca a ordonatu a se dá cailoru pâne sî sare, in tempu ce erá destulu nutrementu pentru a intretiené animalele necesarie la hran'a ómeniloru pâna la complect'a epuisare a pânei aprovisionate.

Maresialula Bzaine a respanditu novelele comunicate de câtra inimici dlui Debains; aceste novele, in parte false, erau inse de natura, a demoralisá armat'a.

Pre cându decretulu din 13 Octomvre 1863 dispune, a nu dá nici o incredere noveleloru venite din partea inimicului, maresialulu Bazaine a solicitatu de la generalulu en chef inimicu, ai dá comunicatiuni despre situatiunea Franciei.

Dupa ce maresialulu Bazaine recunoscuse noulu guvernu a datu ascultare propuneriloru aduse din Franci'a de dl. Regnier sî projecteloru de restauratiune a agentiloru acestui'a.

Maresialulu Bazaine a insarcinatu pre d. Regnier sa declare ca elu este gat'a sa capituleze cu armat'a sea sub conditiunea, cá sa participe sî elu la onorurile de resbelu; elu facù acést'a pre cându avé victualii inca mai multu decâtu pre o luna, sî munitiunea ii stetea la dispositiune preste trebuintia.

Maresialulu Bazaine a facutu cunoscutu dlui Regnier tempulu in cari proviantulu va fi consumatu; in asemenea modu a abandonatu unui individu unu decretu de statu, a cârui'a identitate erá stabilita numai prin carta de trecere eliberata de d. de Bismark.

Maresialulu Bazaine a innoitu propunerile sele de capitulatiune generalului Stiehle la 29 Septemvrie; maresialulu Bazaine s'a isolatu intr'unu modu sistematicu fatia cu guvernulu aperârei nationale; 1) negligindu numerósele ocasiuni de relatiune cu densulu, fia prin emisari, fia prin midiloculu balonului; 2) nedandu nici o informatiune esacta despre starea armatei prin unicele dóue depesie adresate ministrului de resbelu dela 1 Septemvrie pâna la 20 Octomvrie.

Maresialulu Bazaine a statu in totu tempulu, in care armat'a sea erá apta de lupta, in neactiune; nici odata nu s'a silitu, sa inlatureze necessitatea unei capitulatiuni, fia prin unu siru de lupte, spre a isbutí in radicarea blocadei.

Maresialulu Bazaine a insielatu increderea comandantiloru de corpu sî de arme speciali in consiliulu de resbelu, la 10 Octomvre: 1) fiindu ca le-au ascunsu negotiârile secrete cu comandantulu superioru inimicu, casulu acum cu Regnier, causele plecârei generalului Bourbaki si in fine depositele de proviantu disponibile din Thionville si Longwy; 2) fiindu ca le-au tainuitu, ca negotiârile, pentru ale câror'a incepere erá consiliulu de resbelu, au fostu dejá incercate fâra resultatu de densulu.

Maresialulu Bazaine au datu generalului Boyer la plecarea lui spre Versailles instructiuni, care intreceau limitele intentiuniloru manifestate de câtra consiliulu de resbelu.

Maresialulu Bazaine au procedatu cu inimiculu la negotiatiuni politice de natura a conduce inevitabilu la o demembrare de teritoriu, sî anume la unu tempu cându nu avea imputernicire pentru negotiare, sî scia ca in câte-va dîle trebuie sa se intrunésca o adunare natiunala, care erá singura competenta a decide asupr'a pâcei sî conditiuniloru ei.

Maresialulu Bazaine a insielatu increderea sub-comandantiloru sei in consiliulu de resbelu de la 18 Octomvrie, fiindu-ca nu le-au aretatu jurnalele aduse de generalulu Boyer, ceea ce impedecându-i se controleze novelele false indicate prin jurnale, a trebuitu sa-'lu duca la conclusiune, ca Franci'a se afla intr'o stare a unei complecte anarchii, sî ca remâne a se luá numai o singura decisiune, adeca aceea, pre care elu singuru o concepuse, sî pentru care voiá se induplice sî pre cei-lalti, anume se invóce interventiunea imperatricei.

Maresialulu Bazaine a lasatu sa se imprastie nuvelele aduse de generalulu Boyer, despre care sciá, ca suntu celu putienu in parte false, sî care erau de natura sa discuragieze soldatii sei.

Maresialulu Bazaine a cautatu prin censura sea de presa sî prin comunicatele câtra jurnale sa deprime curagiulu generalu, sî sa sgudue fermitatea pentru resistentia.

Maresialulu Bazaine a intretienutu in tempulu luniloru Septembre sî Octobre cu generalulu superioru inimicu primo relatiuni directe prin parlamentari, a câror'a obiectu a fostu tienutu in secretu, secundo a preschimbatu multe scrisori, din care n'au remasu nici o urma.

Maresialulu Bazaine n'a mai intârdiatu espediarea generalului Garras, indata ce se decisese a capitulá, cându intendentulu superioru i-a anunciatu, ca au mai aflatu victualii pentru trei séu patru dîle, dupa ce sciá, ca inimiculu a luatu mesuri pentru aproviantarea fortaretiei sî nutrirea captiviloru.

Maresialulu, dupa ce odata erá decisu la negociatiuni de capitulare, n'au nimicitu inmensulu materialu de resbelu alu armatei sî alu fortaretiei de care putea face usu inimiculu la continuarea resbelului.

Maresialulu au predatu stindardele armatei sele inimicului, dupa ce prin preteste a impedecatu trupele sa le nimicésca. Maresialulu n'au acceptatu onorurile de resbelu, pre care inimiculu erá gat a sa-le admita unei divisiuni a armatei sele.

Maresialulu Bazaine a despartitu sórtea oficieriloru de aceea a soldatiloru la estradarea armatei câtra inimicu.

Maresialulù Bazaine a acceptatu decisiunea, dupa care oficierii, care se obligase, in tempulu duratei resbelului a nu intreprinde nimicu in contr'a intereseloru Germaniei, primise permissiunea a se intórce in patri'a loru.

Maresialulu Bazaine a negligeatu a pune cá conditiune, ca din partea inimicului sa se imparta victualii cu ocasiunea estradârei armatei.

Maresialulu Bazaine a negligeatu sa ordóne, ca victualiile, care se aflau inca la 29 Octobre in magazinele forturiloru sî care mai in urma au fostu predate inimicului, sa fie distribuite armatei.

Maresialulu Bazaine, in locu de a remâné dupa estradarea armatei lânga trupele sele, pentru de a interveni in casu de necesitate pentru densele, a plecatu celu intâiu din Metz.

Maresialulu Bazaine a rostitu prin ordinulu seu de armata No. 12, sî ordinulu adresatu colonelului Gires o parere falsa relativa la intórcerea câtra Franci'a a materialului de resbelu, parere care avù de efectu, ca umilirele predârei sa se prelungésca mai multu de dóue luni, fâra altu succesu, decâtu sa asigureze mai bine conservarea materialului in stare buna, sî predarea lui complecta.

In bas'a fapteloru stabilite prin instructiune apreciamu, ca este motivu a pune in stare de acusatiune pre Maresialulu Bazaine, ca a subsemnatu o capitulatiune asupr'a intinderei armeloru armatei sele sî predârei fortaretiei Metz inimicului, fâra cá inainte de negociare sa faca totulu ce-i prescriá datori'a sî onórea, crime prevediute sî pedepsite de art. 209 si 210 cod. militaru.

(Pedepsea prevediuta de articlii citati, este pre lânga degradatiune, impuscarea.)

Societatea academica româna.

(Fine.)

D). Premie din fondulu A. Fetu sî din economiele societâtîei.

I. Unu premiu de 4,000 lei pentru confectionarea celei mai bune charta geologica a dóue

---

FOISIÓRA.

Din scrierile stului Ephraemu Syrulu.

(Despre cele patru lucruri din urma.)

A dóu'a venire a Dlui nostru Iis. Chr. séu judecat'a din urma.

> Motto: „Intru tóte faptele tale aduti aminte de lucrurile din urma, sî in veci nu vei gresî.“
>
> Sirachu 7. 39.

(Fine.)

23. La aceea judecata infricosiata sî la judecatoriulu celu pré dreptu privindu, 'si udá fericitulu Davidu, in tóta nóptea patulu seu cu lacrime[4]; sî s'a rugatu câtra Ddieu dîcendu: „Dómne, sa nu intri la judecata cu robulu teu[5]; câci 'mi lipsesce tóta aperarea; sî pentru aceea me rogu ferbinte: „Sa nu intri la judecata cu robulu“; apoi adauge: „ca nu se va indreptá inaintea ta totu celu viu.“ Acum vedeti, fratiloru! câtu de tare s'a temutu fericitulu Davidu de acea dîua sî óra; dara totu odata s'a rogatu, sî s'a pregatitu spre aperare. Deci aideti dara iubitoriloru de Christosu, sî mai inainte de ce s'a ivitu aceea dî, mai inainte de ce s'a desfacutu adunarea, sî inainte de ce Ddieu s'a aretatu sî ne-a aflatu nepregatiti: sa-i esîmu inainte cu marturisire[1], pocaintia, rugaciuni, postu, lacrime, fapte de dragoste câtra straini. Ss i esîmu inainte sî sa-lu intempinâmu inainte de ce s'a aretatu venindu, sî ne-a aflatu nepregatiti. Sa nu intrelasâmu nici odata a deprinde penitenti'a sî a versá lacrime continue, pregatindu-ne pentru venirea lui sî inca cu totii: barbati sî femei, avuti sî seraci, servi sî liberi, betrâni si teneri! Socotiti cá nimenea se dica: „Amu pecatuitu prea multu sî nu voiu aflá iertare“. Câci unu atare nu scie, ca Ddieu, Ddieu alu penitentiloru este, sî care togmai pentru cei bolnavi s'a pogoritu din ceriu[2] sî care a dîsu ca: „bucuria sa face pentru unu pecatosu, care se intórce[3]“ sî [4]: „Nu amu venitu sa chiemu pre cei drepti, ci pre cei pecatosi la pocaintia.“ Ci acést'a este pocainti'a adeverata, cá sa recunosci pecatulu sa-lu uresci sî asiá sa nu-lu mai comiti. Fericitulu Davidu dîce[5]: „Nedreptatea amu uritu sî m'amu scârbitu“; sî apoi adauge[6]: „Juratu-m'amu sî amu pusu cá sa padiescu judecâtile dreptatei tale“. Atunci numai, primesce Ddieu pre celu ce se apropia de elu, cu bucuria.

24. Dara socotiti sî acea cá nu cum-va cine-va incrediutu sî temerariu sa dîca: „Eu nu amu pecatuitu.“ Cine vorbesce séu cugeta astfeliu, e orbu miopu, se insiélá pre sine, sî nu cunósce cum ii umbla satan'a in urma, atâtu in cuvinte, câtu sî in lucruri, in audiu, in vedere, in pipaire sî cugetâri: pentru ca cine se va poté gerrá inaintea lumei ca 'si are anim'a sea nepatata sî semtiementele sele curate? Nime este fâra pecatu, nime fâra intinacinee, nime fâra gresiele preste totu dintre ómeni, afara de acel'a Ddieu-omu, care fiindu avutu s'a facutu pentru noi, seracu[7]. Fâra de pecatu singuru elu este; elu care sterge pecatulu lumei;[8] acel'a voiesce cá toti ómenii, sa fia fericiti, câci iubitoriu de ómeni fiindu, nu voiesce mórtea pecatosiloru. Elu celu préinduratu, care este insasi bunatatea, iubitoriu de suflete, atotu poternicu, salvatoriulu tuturoru ómeniloru, tatalu orfaniloru sî judecatoriulu nepartinitoriu alu veduveloru, Ddieulu penitentiloru, doftorulu sufleteloru sî alu trupuriloru, speranti'a celoru fâra sperantia, limanulu celoru purtati de viforu, ajutoriulu celoru neajutoriti, calea vietiei, care pre toti i chiama la pocaintia sî pre nici unulu, care se intórce nu-'lu respinge.

25. La acést'a sa ne luâmu sî noi refugiulu, câci pecatosii cari au alergatu la elu au ajunsu mântuirea sufletului. Nici noi, fratiloru, sa nu dubitâmu fatia cu mântuirea nóstra. Amu pecatuitu? Sa ne intórcemu! Amu pecatuitu de diece mii de ori? sa ne intórcemu de atâte ori. Preste totu lucrulu bunu se bucura Ddieu, dara mai cu séma preste unu sufletu care se intórce, pentru ca pentru acést'a se pléca elu sî-'lu ié cu mânile sele sî chiama la sine incuragindulu sî dîcendu:[1] Veniti la mine toti cei insarcinati, câci pre cei ce vinu la mine, nu-i voiu scóte afara[2]. Veniti la mine toti cei ce suferiti sî sunteti insarcinati sî eu ve voiu recreá in acea cetate acolo susu, unde se veselescu toti sântii miei cu bucuria mare. O veniti la acele bunuri, neesprimabili, neasemenate sî la bucuria cerea nu se póte descrie, in carea chiaru

---

[4] Ps. 6. 7. [5] Ps. 142. 2. [1] Ps. 94, 2..

[2] Math. 9. 13; [3] Luc. 15. 10. [4] Luc. 5. 31. 32. [5] Ps. 118, 163.; [6] Ps. 118. 106.

[7] II. Corint. 8. 9. [8] Io. 1. 29. [1] Math. 11. 28; [2] Ioan. 6. 37..

judetie ale Romaniei, din cari unulu de dincóce sî altulu de dincolo de Milcovu.

II. Unu premiu de 2000 lei pentru studiulu geologicu, chymicu sî economicu asupr'a principaleloru localitâti unde se afla petroleu sî carbuni fosili, in judetiele Prahov'a sî Dâmboviti'a.

III. Unu premiu de 1,600 lei pentru studiarea sî analisarea apeloru din 15 fantâne ale tierei.

Terminulu concursului pentru fia-care din aceste lucrâri e defiptu la 30 Iuliu 1875, pâna cându concurentii au sa-si tramita elaboratele loru câtra presiedintele societâtiei cu acelea-si formalitâti ce s'au prescrisu mai susu sî pentru alte objecte de concursu; manuscriptele venite mai târdiu de 30 Iuliu 1875 séu fâra formalitâtile cerute nu se voru acceptá.

Programele pentru aceste lucrâri suntu:

I. Pentru studiulu geologicu alu unui judetiu concurentele e datoriu:

1. Sa faca discriptiunea orografica a judetiului.

2. Sa arete ce terenuri si ce strate se gasescu in acelu judetiu indicându natur'a locuriloru fia-cârui stratu sî fosilele pre care se baséza pentru determinarea loru.

3. Sa faca o sectiune longitudinale sî alta transversale a judetiului, precum sî sectiuni de diferite accidenti ale crustei globului ce se potu aflá in acelu judetiu.

4. Sa faca charta geologica a judetiului.

5. Sa aduca o colectiune de rocele caracteristice.

II. Pentru studiulu geologicu, chymicu sî economicu alu principaleloru localitâti unde se afla petroleu sî carbuni fosili, din judetiele Prahov'a sî Dâmboviti'a, se cere de la concurenti:

1. In genere, studiulu petroleului indigenu, pacura, céra de pamentu, oliulu terosu fosile, in aceea ce privesce constitutiunea, compositiunea sî proprietâtile lui chymico-technologice, esplotatiunea sî aplicatiunea industriale impreuna cu derivatele lui.

2. In specia: a). Determinarea proprietâtiloru fisice ale petroleului indigenu; comparatiune cu petroleulu americanu sî europénu din alte state.

b). Ce constitutiune sî ce proprietâti au productele de destilatiune ale petroleului la temperatur'a 120 Celsius pâna la 350 C.? Gruparea acestoru producte sî determinarea cantitativa dupa volumine sî procente, — aplicatiunea loru.

c) Determinarea producteloru licide cele mai volatile, adeca a etheriloru petrolinei, — proprietâtile sî aplicatiunea loru.

d) Petroleulu indigenu contiene parafina? Determinarea cantitativa.

e) Petroleulu indigenu contiene naftalina? Determinarea cantitativa.

f) Petroleulu smól'a contiene producte din grup'a alcaliloru monoatomici din seri'a a 7-a, adeca thenolulu, benzin'a, acid-carbonicu, pherylamin'a? Determinarea loru calitativa sî constitutiva.

g). Contiene smól'a de petroleu, inainte séu dupa estragerea parafinei, gaze hydrocarbure? cari se potu intrebuintiá cá lumintoriu aeriferu? In casulu positivu sa se esecute determinarea calitativa sî cantitativa a acestoru producte gazóse. Descrierea modului celu mai practicu a aparateloru de estragere a gazeloru combustibili luminatóre pentru aplicatiunea cá gazu de luminatu aeriferu in industria (Usin'a de gazu aeriferu de petroleu).

h). Contiene petroleulu indigenu séu smól'a de petroleu corpuri de natur'a desinfectanta? In stare nativa séu dupa óre-care prearare?

i). In ce modu sî cu ari midilóce se póte strânge mai completu sî mai curendu gazulu fluidu de petroleu inflacaratu (spre esemplu incendiulu produsu prin acestu corpu anume photoger'a, pinolin'a, etc.)

III. Pentru studiulu apeloru minerale din 15 fentâni se cere:

A). Opepatiuni de prœederi de esecutatu la isvoru (la fati'a locului.):

1). Prinderea gazeloru libere cari se degagia din fentân'a (in flacóne séu tuburi inchise prin chalumeaux) in numeru de 2—4.

2). Receptiunea apei pentru determinarea acidului carbonicu liberu sî semi-liberu si ale loru combinatiuni dupa methodulu lui Fresenius.

3). Receptiunea apeloru minerale pentru determinarea corpuriloru fixe organice sî anorganice.

4). Determinarea cantitativa a acidului sulfhydricu liberu sî disolutu, in casulu cându s'a constatatu calitativ'a presentia a lui.

5). Determinarea sulfo-metaleloru la fati'a locului prin gazometria.

6). Determinarea sulfiteloru.

7). Determinarea corpuriloru organice volatile (dupa Fresenius).

8). Determinarea séu prinderea apei dupa Bunsen in flacóne cu amoniacu, chloru, calcium séu chloru baryum.

9). Presenti'a combinatiuniloru de protoside de feru, care trebuie determinate volumetrice la fati'a locului prin hypermanganatu de potas'a.

10). Determinarea temperaturei in dóue diferite perióde sî de trei ori pre di

11). Determinarea temperaturei esterióre.

12). Determinarea proprietâtiloru physice.

13). Idem idem chymice.

14). Analis'a calitativa a corpuriloru gazóse, a corpuriloru organice volatite sî nevolatile sî corpuriloru neorganice ficse.

15). Remasiti'a corpuriloru ficse trebuie determinata dupa methodulu lui Bunsen (Roscoe).

16). Receptiunea sî analis'a sediementului fantânei.

B). Operatiuni sî procedâri de esecutatu in laboratoriu.

1). Determinarea pondului specificu.

2). Determinarea iodului, bromului, chlorului pre cale volumetrica.

3). Determinarea gazeloru hydrocarbure, sulfhydrice, a azotului, hydrogenului, acidului carbonicu sî ocsigenului prin methodulu gazometricu alu lui Bunsen.

4). Determinarea acidului sulfuricu sî acidului silicicu pre cale ponderabile.

5). Determinarea combinatiuniloru de feru pre cale volumetrica.

6) Determinarea baseloru alcaliloru de pamentu sî a causticeloru, spectroscopice, séu pre cale ponderabile, séu cá a alcaleloru ficse prin volumetrica.

7). Determinarea metaleloru dupa methodulu lui Bunsen.

8). Determinarea acideloru organice séu anorganice dupa Fresenius.

9). Determinarea sî calcululu cantitâtiloru in totalu ale corpuriloru ficse.

10). Calcululu dateloru cantitative ale corpuriloru in parte sî ale corpuriloru necombinate, in cifre originali.

11). Calcululu quantitativu alu dateloru obtinute din corpurile combinate.

12). Calcululu gazeloru obtienute, atâtu alu celoru libere câtu sî celoru combinate séu semi-combinate.

13). Calcululu corpuriloru ficse sî alu acideloru cum sî alu gazeloru in compositiune, dupa cum se afla contienute in apa socotitu din 100^{10} séu din 1000^{100} pârti apa séu de un'a oca.

14). Studiulu terenului séu geologi'a fantânei.

15). Flor'a impregiurulu fontânei.

16). Istoriculu.

E). Premiu Zapp'a.

Pentru cea mai buna lucrare asupr'a formatiunei cuvinteloru in limb'a româna prin compositiune sî derivatiune:

I. Program'a.

Tractatulu va cuprinde:

A). O parte generale, in care prin esemple luate sî din alte limbe in legatura de cumnatia cu a nóstra, sî mai alesu din limbele classice, se voru definí sî esplicá principiele formatiunei cuvinteloru atâtu prin sufise séu derivatiune in intielesu mai strensu, câtu sî prin prefise séu compositiune.

B). O parte speciale, care va avé de objectu formatiunea prin sufise a cuvinteloru limbei românesci sî care se va intinde:

1. Asupr'a formatiunei cuvinteloru prin sufise séu derivatiuni, cum: mor-ariu (din móra), fer-icare (din feru), stremt-óre (din stremtu), vac-uti'a (din vaca), parint-escu (din parinte).

Pentru fia-care sufisu se va stabilí prin numeróse esemple: a) la ce genu de cuvinte se afige; b) déca are o singura forma séu mai multe; c) care este intielesulu celu mai generale alu lui;

---

angerii dorescu a cautá3), unde petrecu corurile celoru drepti. Acolo primesce sinulu lui Avraamu pre acei'a, cari au a suferí necasuri, cá odinióra Lazaru4). Acolo se deschidu vistieriile bunuriloru mele eterne. Acolo e Ierusalimulu de susu, mam'a celui unui nascutu5). Acolo e tiér'a fericita a celoru blandi6). Veniti la mine toti sî eu ve voiu odichní, acolo unde este locu liniscitu sî neconturbatu, luminosu sî placutu lui Ddieu, unde nu petrece nedreptulu sî tiranulu, unde nu este nici pecatu nici pocaintia, unde domnesce lumin'a neapropiata sî bucuria nespusa. Fericiti suntu, cari acum plângu. Plangeti asiá dara, faceti pocaintia, intórceti-ve la mine sî eu ve voiu odichní pre voi, unde nu este ostenéla, nici grigi, nici plangere nici suspinu! Intórceti-ve fii ai ómeniloru, sî eu ve voiu odichní, unde nu este nici barbatu nici femeia; nici dracu, nici mórte, nici postu, nici plangere, nici cérta nici invidia, ci bucuria sî pace sî linisce. — Intórceti-ve la mine sî eu ve voiu odichní, unde este ap'a odichnei1) sî locu cu verdétia, sî vi'a sedita de Ddieulu universului, in aceea tiéra fericita a celoru blandi, unde eu inflorescu — viti'a cea adeverata, alu cârei gradinariu ve-ti audî pre Tatalu2): „Veniti toti cei osteniti sî insarcinati sî eu ve voiu odichni“, unde e viétia nevescedita sî se afla charulu fericirei si eu ve voiu odichní pre voi unde este desfatarea adeverata, bucuria continua, dîua neinserata sî sórele ce nu apune. Luati jugulu meu sî invetiati ca eu sum blandu sî umilitu cu anim'a, sî asiá ve-ti aflá odichn'a sufleteloru vóstre, unde cei ce slujescu se veselescu serbatoresce, sî unde tesaurulu intielepciunei se descopere sî alu cunoscintiei. Veniti la mine toti, si eu ve voiu odichní pre voi, unde se afla daruri minunate, veselia neaudîta, himnuri de lauda neintrerupte, prémarirea, ce nu incéta, sî multiemirea continua, unde este unu imperiu infinitu, o avutia nemesurata, o eternitate nemarginita, unu abisu sî o mare de indurâri sî umanitate, tóte neesprimabile pentru limb'a omenésca sî cari numai prin asemenâri suntu a se apropiá.

26. Acolo suntu miriadele de angeri sî adunarea primo-genitiloru, scaunele apostoliloru sî locurile de onóre a profetiloru, sciptrurile patriarchiloru, coronele martiriloru sî premiele dreptiloru. Acolo jace plat'a a tóta domni'a, poterea sî ordinea sî acolo e gatitu loculu. Veniti la mine toti cei insetati dupa dreptate sî eu ve voiu saturá cu bunatâtile, dupa cari a-ti cautatu, pre cari nici unu ochiu nu le-a vediutu, nici o urechia le-a auditu sî la anim'a nici a unui omu au strabatutu4). Acestea le-amu gatitu eu celoru ce se intorcu despre calea cea rea, le-amu gatitu pentru acei'a, cari au fostu induratori sî seraci la spiritu, celoru ce plangu intru pocainti'a loru, celoru iubitori de pace, celoru ce acum suferu persecutâri pentru mine, celoru calumniati sî urgisiti. — Veniti la mine voi insarcinatiloru sî apropiandu-ve scuturati sî aruncati sarcin'a pecatului vostru! Câci nici unulu, care si-au luatu refugiulu la mine, au remasu insarcinatu, ci au depusu datin'a rea sî s'a desvetiatu de totu lucrulu reu, pre care l'a fostu invetiatu dela diavolulu. — Magii apropiandu-se de mine s'au lepadatu de art'a loru magica sî au invetiatu cunoscinti'a de Ddieu. Vamesii au lasatu vamile sî au ziditu biserici. Persecutorii (cá Saulu-Pavelu) au parasitu ocupatiunea, sî insisi au fostu persecutati. Cele desfrenate au uritu desfrenulu sî au invetiatu amóre de castitate. Lotrulu a abdîsu de omoruri, a primitu credinti'a adeverata sî s'a facutu cetatiénu raiului. Apropiati-ve asiá dara sî voi câtra mine, câci pre celu ce vine la mine nu-lu voiu scóte afara1).

27. A-ti vediutu, iubitiloru, frumósele promissiuni, sî dulcile cuvinte ale mantuitoriului. Acum spuneti vediuta'ti cându-va unu parinte asiá plinu de iubire sî unu medicu atâtu de bunu? Veniti deci sa cademu inaintea lui2) sî sa ne marturisimu pecatulu. Marire iubirei sele de ómeni, indelungu rabdarei, bunatatei sî umilintiei sele! marire indurârei sî domniei sele! marire onóre sî adoratiune numelui lui in eternu.

Inca odata mai dîcu, sî nu voiu incetá a dîce: Sa nu fimu lenesi, sa nu fimu nici fricosi sî sa nu incetâmu intre lacrime a-lu chiamá dîu'a si nóptea! Câci elu este induratu sî nu minte, sî prea dreptu câtra cei drepti sî câtra cei nemultiemitori. Ddieu unulu este, alu penitentiloru: Tatalu, Fiiulu sî Spiritulu sântu, cârui se cuvine onóre sî se fia prémaritu in eternu. — Aminu.

G. Pletosu.

---

3) I Pet. 1 12. 4) Luc. 16. 20. ff. 5) Galat. 4. 26. apoc. 21. 2. ff; 6) Math. 5. 5. 1) Ps. 22. 2. 2) Io. 75. 1.

3) Math. 11. 29. 29. 4) I Çorint. 2. 9.

1) Ioa. 6. 37. 2) Ps. 94. 6.

d) cari suntu insemnârile accidentali ce mai póte luá; e) in casurile in cari intielesulu unui sufisu pare a se atinge cu intielesulu unui'a séu mai multoru sufise, care e diferinti'a care le destinge, f) care din sufise suntu romanice, cari nu; iéra la acelea cari, de-si romanice, paru prin transformârile fonetice ce au potutu luá in limb'a nóstra, a se departá de corespundietórele loru in cele-lalte limbi romanice, sa se demonstre cu probe indestulatóre acele transformâri; g) in fine atâtu in respectulu formei câtu si alu intielesului se voru compará sufisele românesci cu cele conrespundietóre din limb'a latina si din alte limbi surori.

2. Asupr'a formatiunei cuvinteloru cu prefise séu compositiuni, cum: ap-punere, op-punere; des-punere, com-punere ne-fienti'a, in-famu, etc.

Pentru fia-care prefise si totu-déun'a in comparatiune cu limb'a latina si alte surori se va stabilí prin numeróse esemple: a) la ce genu de cuvinte se pune; b) ce transformâri fonetice sufere; c) care e intielesulu lui generalu; d) cari suntu insemnârile speciali si derivate ce mai póte luá; e) care e in fine diferinti'a de intielesu a unui prefisu, intru câtu pare ca se atinge cu intielesulu altui prefisu.

3. Asupr'a formatiunei cuvinteloru prin compositiune a dóue cuvinte cari esprima fia-care unu conceptu bine definitu, cum: cod-albu, bat-jocur'a, bine-cuventare, lucé-feru, casca-gura, perde-véra, etc., cautându a se stabilí prin comparatiune cu latin'a si alte limbi surori, pâna la ce gradu limb'a nóstra e susceptibila de asemenea compositiuni, si cari anume suntu legile si typii acestoru formatiuni.

II. Conditiuni:

1. Marimea operatului va fi aprosimativu intre 15—20 cóle de tipariu, formatu octavu ordinariu cu litere garmontu.

2. Terminulu concursului, cându manuscriptele au sa vina in cancelari'a societâtiei academice, este la 30 Iuliu 1874.

Cele venite mai târdiu nu se voru luá in consideratiune.

3. Manuscriptele se cere sa fia scrise curatu, legibile si de mâna straina, bine legate in fascicule si paginate.

4. In fruntea manuscriptului va fi scrisa o devisa séu motto in ori-ce limba si totu-déun'a de mâna straina.

5. Pre lânga manuscriptu se va alaturá si o scrisóre inchisa in plicu sigilatu cu sigilu fâra initialele autoriului, adresata câtra societatea academica si purtandu pre dens'a de afara devis'a manuscriptului scrisa iérasi de mâna straina, iéra in intru numele autoriului.

6. Manuscriptele se voru censurá si judecá prin sectiunea filologica care va propune societâtiei academice, in siedinti'a plenaria, premiarea acelui'a dintre operatele venite care va meritá premiulu destinatu pentru acésta lucrare.

7. Manuscriptele nepremiate se voru pastrá in archiv'a societâtiei pâna ce se voru reclamá de autorii loru, ale câror'a nume remanu necunoscute, fiindu ca plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

8. Premiulu defiptu pentru acésta lucrare din procentele fundului Vanghele Zappa este de lei noi 1500.

Varietâti.

*** **Bibliograficu.** Recomandâmu deosebitei atentiuni a lectoriloru urmatórele sîre ce ni se tramitu spre publicare din partea librariei din Bucuresci Socecu et comp.:

Stimate domnule redactoru! Ne-amu propusu a publicá in editur'a nóstra o seria de scrieri originale ale principaliloru autori români.

Din acésta seria aperându acum scrierile lui Const. Negruzzi in trei volume, ne luâmu libertatea a ve tramite pre lânga acést'a unu esemplariu pentru bibliotec'a d-vóstre si ve rogâmu a anunciá in diuariulu d-vóstre aparitiunea acestoru scrieri.

Déca a-ti avea buna vointia a face si in revist'a stimatului d-vóstre diuariu o mentiune démna atâtu despre aparitiunea acestoru scrieri câtu si despre scopulu ce urmarimu de a formá cu incetulu o mica biblioteca de scrieri originale ale principaliloru autori români, ne-aru fi fórte placutu si credemu ca a-ti favorisá o causa bine meritata.

Ve comunicâmu ara spre acestu finitu ca in acelasi formatu pre hrthia si mai buna voru aparé succesivu scrierile luiV. Alessandri, Dim. Bolintinénu si I. L. Maioresu, din cari ale lui Alessandri suntu dejá sub pressa, si cele-lalte le voru urmá immediatu.

Ne reservâmu latempulu seu a aduce la cunoscinti'a d-vóstra cási acum aparitiunea fia-cârui opu in parte; intr'acetea ne rogâmu a primí espressiunea distinsei nótre consideratiuni.

Socecu et comp.

Concursu.

Pentru indeplinira parochiei vacante Sasu-Nadesiu cu fili'a Magieruiu tractulu Tarnavei de susu cu terminu pâna in 1[illegible] Oct. a. c.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiale cu edificiele necesari; 2) 4 jugere pamentu aratoriu si ½ fenatiu; 3) cimiteriulu de 3 cara fenu si pometu; 4) dela 48 familii câte o ferdela cucuruzu sfarmitu si dela 31 familii neorustice câte 40 xr. si lemnaritu liberu. 5) dela tenerime 2 dile de lucru si venitulu scolaru usuatu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite recursele instruite in intielesulu „st. org.“ la Revrd. dnu protopopu Ioanu Almasianu in Alm'a. per Elisabetstadt.

Sasu-Nadesiu in 1 Oct. 1876.

Comitetulu parochialu cu scirea mea.
Ioanu Almasianu,
(2—3) protopresbit.

Concursu.

Devenindu vacanta parochia gr. or. in comun'a Carn'a comitatulu Albei de josu, protopresbiteratulu Sabesiu se deschide conformu inaltei ordinatiuni consist. dto. 27 Septenbre a. c. nr. 930. concursu pâna in 8 Novembrie diu'a Sft: Arhangeli Mihailu si Gavrilu a. c.

Emolumentele suntu: tóte calculate la olalta patru-sute (400 fl. v. a.) si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si adresá recursurile loru bine instruite cu tóte atestatele prescrise in Statutulu organicu câtra onoratu d-nu Protopopu Ioanu Tipeiu in Sabesiu, si au a se infatisiá inainte de diu'a de alegere in vre-o Dumineca séu serbatóre in biseric'a comunei Carn'a.

Carn'a in 9 Septembre 1873.

In contielegere cu d-nu Protopopu tractualu.
Comitetulu parochialu
prin Ros. Ionutiu lui Georgiu.
(1—3) secretariu sinodalu

Concursu.

Statiunea de invetiatoriu la scól'a populare gr. or. din comun'a Vinerea protopr. Orastiei devenindu vacanta, se escrie concursu pentru ocuparea ei pâna la 7 Octombre st. v. a. c.

Emolumentele suntu: 200 fl. v. a. din cass'a comunale cuartiru liberu si 6 stângi de lemne de incalditu.

Doritorii de a se aplicá la acestu postu invetiatorescu suntu avisati sa-si tramita concursele instruate conformu „Statutului organicu“ inspectiunei scolare districtuale gr. or. in Orastie pâna la prefiptulu terminu.

Vinerea in 23 Septembre 1873.

(3—3)

Concursu.

In protopresbiteratulu gr. or, Cetatei de Pétra in districtulu Chivorului, (Kövár Vidék) suntu a se ocupá urmatórele posturi invetiatoresci.

1. Carbunariu cu 163 fl. v. a. salariu si cuartiru liberu. —

2. Carpenisiu cu 105 fl. v. a.

3. Fauresci cu 105 fl. si cuartiru liberu 3 orgi de lemne. — Doritorii de a cuprinde acestea posturi au a trimite subscrisului petitiunile loru instruite cu documinte necesari pâna in 13 Oct. a. c. st. v.

Fauresci in 26 Septembre 1873.

Incontielegere cu comitetele
respective parochiale
Ioanu Greblea.
Prot. gr. or.

Concursu.

Devenindu parochi'a gr. or. din Ormindea, protopresbiteratulu Zarandului, vacanta, pentru ocuparea ei prin acést'a se escrie concursu pâna in 20 Octobre.

In 21 va fi alegerea.

Venitulu acestei parochii, carea numera la 930 suflete, compututu in bani sue preste 400 fl. v. a. proveniti parte din eclesia (portiune canonica) parte din o stola bine regulata.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au de a-si indreptá petitiunile loru instruate conformu „Statutului organicu“ la subsemnatulu in Bradu (Zarandu) pâna la terminulu susaretatu.

Bradu in 24 Septembre 1873.

Comitetulu parochialu in contielegere cu Prot. loc.
Nicolau I. Miheltianu
(2—3) Prot. gr. or. a Zarandului.

Concursu.

Pentru ocuparea vacanteloru statiuni invetiatoresci in protopopiatulu II-le alu Geoagiului, se escrie concursu pâna la 15 Octomvre a. c.

1. Almasiulu-mare cu salariu anualu 120 fl.
2. Almasiulu de midilocu 120 fl.
3. Balsi'a, cu salariu anualu 150 fl.
4. Bacaintiu, cu salariu an. 120 fl.
5. Bozesiu, cu salariu an. 120 fl.
6. Cibu, cu salariu an. 100 fl.
7. Geoagiu, cu salariu an. 200 fl.
8. Rengetu, cu salariu anualu 120 fl.
9. Varmag'a, cu salariu an. 300 fl.

Tóte statiunile acestea suntu provediute cu cuartire si lemne, doritorii de a se aplicá in aceste statiuni suntu poftiti a-si tramite petitiunile loru la subscrisulu pâna la terminulu de mai susu.

Secarambu 24 Septembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochiale.
Sabinu Piso,
(2—3) protop.

Concursu.

La scól'a confessionale gr. or. dela Avrigu suntu de a se ocupá trei statiuni de invetiatori:

a) O statiune impreunata cu emolumentu de 300 fl. si locuintia in scóla.

b) O statiune impreunata cu emolumentu de 200 fl. locuintia in scóla.

c) O statiune impreunata cu emolumentu de 200 fl.

Invetiatoriulu din statiunea intâi'a va fi si directorulu scólei. Dela densulu se cere sa fi absolvitu gimnasiulu completu. Celu ce va avé si studiele teologice, va fi preferitu.

Dela invetiatorii pentru statiunea a dóu'a si a trei'a se cere sa fi absolvitu celu putienu gimnasiulu inferioru. Cei ce voru avé si studiele teologice voru fi preferiti.

Suplicele cu documentele cerute suntu de a se indreptá la oficiulu protop. gr. or. tract. II alu Sabiiului cá inspectoratu districtualu de scóle, pâna in 14 Octobre, cându espira terminulu concursului.

Avrigu 1 Oct. 1873.

Comitetulu parochialu gr. orientalu.
In contielegere cu inspectoratulu
(2—3) districtualu de scóle.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din protopresbiteratulu gr. or. a Zarandului, impreunate, fia-care, cu unu salariu anualu de 210 fl. v. a. cuartiru si lemne, se escrie concursu.

1. Ormindea si Pescer'a, 2. Baiti'a si Salisce, 3. Hertiegani, 4. Siesuri, 5. Curechiu, 6. Bucuresci, 7. Blajeni, 8. Juncu, 9. Ribitiu si Uibaresci, 10. Grohotu, 11. Bulzesci, 12. Birtinu. 13. Prihodisce si Tataresci, 14. Luncoiu de josu,

Doritorii de a ocupá acestea statiuni au de a-si indreptá petitiunile loru instruate in sensulu „statutului organicu“ la subsemnatulu in Bradu (C. Zarandu) pâna in 20 Oct. a. c.

Bradu 24 Sept. 1873.

In contielegere cu comitetele parochiali concerninte.
Nicolau I. Miheltianu,
(2—3) Prot. gr. or. a Zarandului.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 82 ANULU XXI.

Sabiiu, in 11|23 Octomvre 1873.

Nr. 816 bis.

Ioanu

Din indurarea lui Ddieu dreptu-credinciosulu Episcopu alu diecesei resaritene române a Caransebesiului, iubitului meu cleru si poporu daru, binecuventare dela Ddieu Tatalu, carele este in ceriuri!

Dupa ce atotu poterniculu Ddieu dupa sfaturile sele cele necuprinse de mintea omenésca, a chiematu din viéti'a acest'a pre neuitatulu nostru Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, congresulu nationalu alu provinciei nóstre metropolitane convocatu la Sabiiu pre 26 Augustu (7 Sep.) a alesu dupa normele statutului organicu bisericescu de Archiepiscopu alu Transilvaniei si Metropolitu alu româniloru greco-orientali din Ungari'a si Transilvani'a pre inaltu Présantitulu domnu Episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicoviciu, iéra Majestatea Sea cesara si apostolico-regésca, gloriosulu nostru domnitoriu Franciscu Iosifu I. cu pré inalt'a resolutiune din 17 Septembre nou a. c. s'a induratu pré gratiosu a intarí acést'a alegere,

Inaltu Présânti'a Sea nou alesulu nostru Metropolitu prin parintescile sele litere din 16/28 Septembre a. c. Nr. 202 AEM. ne impartasiesce, ca inaltu Présânti'a Sea dupa ce congresulu nostru nationalu l'a introdusu solenelu in amintit'a di in scaunulu metropolitanu, numai decâtu a si intratu in functiunea de Metropolitu alu româniloru greco-orientali din Ungari'a si Transilvani'a spre a suportá sarcin'a, care provedinti'a dumnedieésca dupa vocea clerului si a poporului din provinci'a metropolitana o au pusu pre umerii inaltu Présântiei Sele cu acea mai departe descoperire, ca inaltu Présânti'a Sea este resolutu a urmá pasii binecuventati ai fericitului seu predecesoru, si de acea contéza la spriginirea caldurósa a clerului din tóte pârtile provinciei nóstre metropolitane in tóte lucrârile, cari pre bas'a institutiuniloru nóstre canonice si mai de de aprópe pre bas'a statutului nostru organicu va avé ale intreprinde pentru folosulu comunu alu provinciei nóstre metropolitane si preste totu pentru prosperarea sântei nóstre biserici ortodocse.

Ceea ce aducemu prin acést'a la cunoscinti'a iubitului nostru cleru si poporu din dieces'a de Ddieu scutita a Caransebesiului, incredintiatu archipastoriei nóstre, adaugendu totu de odata, ca inaltu Présânti'a Sea din acestu indemnu ve poftesce pre toti la conlucrare zelósa in vi'a Domnului, cá acésta via curatita de ori-ce plante stricaciόse, se póta aduce fruptele salutari ale credintiei, dragostei si sperantiei crescinesci spre mai mare marirea lui Ddieu si inflorirea bisericei nóstre dreptu-maritória.

Impartasindu-ve binecuventarea nóstra archipastorésca sum alu vostru tuturoru

Caransebesiu 2 Octomvre 1873.

binevoitoriu
Ioanu Popasu,
Episcopu.

Sabiiu 10 Octomvre.

Pre cându eramu noi aici ocupati cu ale intregirei scaunului archiepiscopescu si metropolitanu, in pârtile romano- si serbo-banatice militarie, unde tocm'a acum se introduse provincialisarea, erá mare ferbere. Scirile ca in cutare locu se va tiené unu meetingu si ca nu se va tiené, se urmareau neincetatu, totu asiá ca Miletici din partea serbiloru si Babesiu din partea româniloru agitéza, si alte de feliulu acest'a se urmara neintreruptu, incâtu se aru fi pututu omulu teme de eventualitâti mai seriόse de cum suntu pregatirile de alegeri de deputati la dieta in pârtile provincialisate. Loialitatea româna fatia cu autoritatea legei ni-a fostu, ni este si ni va fi totu-déun'a o garantia puterica, si asiá noi asteptâmu in linisce desvoltarea lucruriloru in fostele confinie militarie române.

Din câte audimu si din câte cetimu de pre acolo unu lucru nu se póte negá. Acel'a ca nici partea acést'a n'a pututu fi crutiata de indignatiunea, carea nici cându nu e buna, dara carea nu este buna acum cându pârtile aceste trecu din o situatiune in alt'a.

Amu asteptatu si cu dreptu cuventu, cá desmilitarisarea si provincialisarea fosteloru regimente confiniarie sa se fi pusu astfeliu in lucrare, incâtu ea in adeveru sa apara aceea ce este. Sa apara in adeveru o trecere dela o stare impreunata cu sarcinile cele mai impoveratórie la o stare mai usióra, la o stare carea aduce egalisarea cetatieniloru. Luându lucrulu din punctu de vedere alu dreptului si alu legei, in abstracto, asiá si este. Inse omulu mai are si simtieminte, cari trebuie sa conlucre in viéti'a sea politica, are lipsa cá sa se entusiasmeze pentru institutiunile cu cari si dupa cari are sa traiasca, pentru cá sa fia cu trupu si cu sufletu, dupa cum se dice, pentru ele, si tocm'a acést'a pare a nu se fi consideratu din destulu la locurile competinte.

S'a formatu din regimentulu 13 românu banaticu unu comitatu compusu din o populatiune curatu româna de 105,000 suflete, comitatulu Severinului, cu loculu principale Caransebesiu si regimulu in totu regatulu ungurescu n'a gasitu unu românu, cârui sa-i concréda conducerea acestui nou comitatu. Ei bine, puté-va cine-va fi in stare a condamná indignatiunea acestei populatiuni produse prin desconsideratiunea nationalitâtiei ei? Séu, óre sa nu se afle intre toti românii din Ungari'a, unulu, in care regimulu ungurescu sa aiba increderea de a-i incredintiá conducerea unui comitatu?

Noi cari ne amu straduitu din tóte poterile, de siepte ani incóce de a impacá, de a aduce o armonia, o linisce in spiritele ingrigite si prin urmare a contribuí la conlucrarea tuturoru pentru desvoltarea constitutiunale aru trebuí cá sa desperâmu inaintea unei astfeliu de gandiri!

Se arunca de atâtea ori, fâra de nici o dreptate, ca românii gravitéza in afara, pre cându de alta parte ori cine póte vedé ca mai nici un'a dintre nationalitâtile monarchiei nu este asiá de tenace in ceea ce privesce intregitatea statului. Amu cugetatu adese ori ca acesta suspiciunare este eflusulu unei abundantie de o gelosia pré infocata pentru constitutiunea recastigata si ca suspiciunarea va fi vindecata de tempu.

Acum inse cându comparâmu cele petrecute la noi in Trânsilvani'a in anii din urma si continuate si aici la noi si acum in Ungari'a propria, ne vine a crede, ca ignorarea nóstra este inadinsu, cu scopu de a instrainá in locu de a apropiá.

Este tempulu de a ne cunósce mai bine interesele reciproce. Necessitatea de a ne apropiá câtu mai tare si mai strinsu de institutiunile constitutiunali liberale pre basea egalitâtiei devine din di in di mai invederata si de aceea si increderea reciproca este fórte necesariu cá sa fia totu mai multu nutrita, dara nu desconsiderata.

Ca suntu opiniuni intre români cari nu voru placea regimului, acést'a e de crediutu; dara nu se afla de aceste in tóte staturile constitutiunali? Nu se afla diversitate de opiniuni in sinulu natiunei magiare insesi?

Increderea sa crésca de amendóue pârtile, câci ea este de lipsa si pentru unii si pentru altii cá pânea de tóte dilele.

Pregatiri

pentru alegerea Episcopului in eparchi'a gr. or. a Aradului.

Din nr. 61 alu „Luminei" se vede ca pregatirile pentru alegerea noului episcopu de dieces'a aradana s'au inceputu si asiá suntemu in cea mai firma sperantia ca vacantulu scaunu in terminulu canonicu de trei luni de dile si va avé pre archipastoriulu seu.

Din acelasi isvoru aflâmu, ca in 4 Octobre s'a tienutu in Aradu o siedintia a consistoriului plenariu, la inceputu sub presiedinti'a Escel. Sele Présântitului archiepiscopu si Metropolitu Procopiu Ivacicoviciu, in carea acest'a, dupa ce espuse si prin graiu viu cele dispuse din partesi cá metropolitu pentru intregirea vacantului scaunu episcopescu aradanu prin harthi'a sea pastorala din 12 Sept. a. c. Nr. 202 AEM.: in cuvinte parintesci de despartire multiamì consistoriului pentru spriginulu ce i l'a datu cá Episcopu si pre lânga binecuventarea sea archierésca se recomenda dragostei si aducerei aminte si mai departe.

La aceste cuvinte parintesci de despartire Précuviosi'a Sea P. Archimandritu si vicariu episcopescu Mironu Romanu, cá presiedintele consistoriului, rostì câtra Escel. Sea unu cuventu corespundietoriu solemnitâtiei de despartire, bine simtitu si cá unu adeveratu resunetu alu animei membriloru consistoriului, care resunetu se manifestá prin viile aclamatiuni ale celoru de fatia, intre cari Escel. Sea parasì siedinti'a.

Continuandu-se siedinti'a sub presidiulu P. Archimandritu Mironu Romanu se statorí di'a de alegere a noului Episcopu pre 11 Novembre a. c.

Sub Nr. 49. epitr. fond. cetimu in „Lumin'a" Nr. 60 urmatórele:

Câtra membrii comissiuniloru sinodale delegate la Temisiór'a pentru definitiv'a regulare a administratiunei fonduriloru comune bisericesci ale dieceseloru din Aradu si Caransebesiu.

In urmarea conclusului adusu de sinodulu eparchialu alu Aradului in siedinti'a a IV, din 22 Aprile, a. c. Nr. 180. P. T. Dl'a esti alesu de membru in comissiunea ce au delegat'o ambele sinóde eparchiali din Caransebesiu si Aradu cu scopu, cá sa se intrunésca la Temisiór'a pentru definitiv'a regulare a administratiunei fonduriloru nóstre comune bisericesci primite dela Carlovetiu si administrate prin Epitropi'a provisoria compusa si constituita la Aradu.

Terminulu pentru intrunirea acestoru comissiuni sinodale s'a defiptu in contielegere cu Présânti'a Sea domnulu Episcopu alu Caransebesiului pre 1 Novembre a. c. st. n. la 9 óre inainte de amédi la Temisiór'a in localitatea ce o va arangiá parintele protopresbiteru de acolo Meletiu Dreghiciu conformu inviatiunei. —

Agendele comissionei suntu normate si indegetate in estrasulu protocolaru alu concluseloru sinodali ce sub ⅟. spre acomodare Ti se comunica cu acea provocare: cá la terminulu susu indicatu P. T. D. Ta sa Te infacisiedi si sa participi la adunarea comissiunale la carea amu insarcinatu si pre notariulu Epitropiei provisorie a fonduriloru nóstre, adeca pre asessorulu si referintele consistorialu din Aradu Petru Petroviciu cá sa se presentedie cu tóte actele referitórie la afacerile administratiunali ale epitropiei provisorie, pentru cá sa dee informatiunile si deslusirile necesarie. —

Sabiiu, 27 Septembre 1873.

Presiedintele Epitropiei fonduriloru:
Procopiu Ivacicoviciu m. p.
Archiepiscopu si Metropolitu.

Sirulu visiteloru facute Imperatului si Regelui nostru in anulu acest'a din partea capeteloru incoronate se termina cu visit'a Imperatului Germaniei Vilhelmu. Majest. Sea Imperatulu si Regele nostru intempinà in di'a sosirei in 17 Octobre st. n. la 1 óra din di pre préinaltulu óspe la St. Pölten fiindu acompaniatu de legatulu germanu Scweinitz. In suit'a Imperatului germanu se afla si Bismark.

In Penzing asceptara pre préinaltulu ospe principele de coróna Rudolfu, archiducii Carolu sî Albrecht, cesti doi in uniforma prussiana, principele Leopoldu in uniforma bavareze, generali austriaci sî alte notabilitâti militare si civile austriace sî prussiane. Primirea a fostu fórte cordiale sî favorita de tempulu celu mai frumosu.

„Wiener Abendpost“ aduse in acea dî unu articulu fórte simpathicu sî magulitoriu pentru imperatolu germanu sî plinu de sperantiele cele mai bune pentru o era nóua politica de pace.

Alegerile pentru senatulu imperiale pâna la 16 Octobre au avutu resultatulu urmatoriu: Deputati alesi 62 si adeca in comunele rurali din Boemi'a, Austri'a inferióra sî superióra, Carinthi'a, Carnioli'a, Istri'a, Goriti'a si Salisburgu sî in fine din trei colegii in cetatea Triestu. Dupa directiunea politica de cari se tieuu cei alesi, dupa „Osten“, aru fi 19 autonomisti, 17 din opusetiunea de dreptulu de statu, 16 ministeriali, 10 natiunali germani.

Din Galiti'a se scrie ca alegerile decurgu mai cu scumotu de cum aru fi de doritu. In apropiarea crasielului Zaleszczyki in satulu Szuparce a venitu tréba la o formala revólta de tierani. Gendarmari'a a fostu silita a face intrebuintiare de arme; doi tierani fura greu vulnerati si unulu ucisu.

Conflictulu diplomaticu intre Turci'a sî Austri'a pentru crestinii din Bosni'a este tratatu de câtra ministeriulu nostru de esterne cu cea mai mare seriositate. Diurnalele oficióse vinu din cându in cându sî cérca a domolí ascutitulu conflictului, inse de alta parte e mai evidentu ca Turci'a au va fi constrinsa a respectá pre crestini cá pre nisce egali cu musulmanii sei, au conflictulu se va inasprí pâna la ruptura. Unii barbati politici mergu asiá departe cu credintiele loru politice incâtu vedu dejá Bosni'a sî Erzegovin'a rupta de câtra Turci'a sî alaturata Croatiei.

Corespundinti'a intre Pap'a sî Imperatulu Germaniei, publicata sî de noi in numerulu premergatoriu, a facutu sensatiune in tóte pârtile. Pall-Mall-Gazette vorbindu despre corespundinti'a acést'a dice ca esperimentulu acest'a, prin carele Prussi'a cercà a face opusetiune legale organisata contra clerului catolicu, este totu asiá de interesantu, déca nu mai interesantu cá ori-care alta cestione cu care se ocupa astadi Europ'a. Se pare ca clerulu cat. vrea sa duca tréb'a la estremu sî sa necessiteze pre regimu a urmarí diferintiele din cestiune pâna la consecintiele cele mai estreme. Nu credemu nici pre unu momentu ca regimulu prussianu se va lasá invinsu de binevenitulu martiriu alu bisericei catolice. Din contra se pare, ca déca va veni tréb'a la decidere sî dupa ce lucrurile voru incepe a-si urmá cursulu loru, martiriulu 'si va perde lustrulu seu sî imperiulu va puté esoperá vointi'a sea fatia cu biseric'a. Ajungendu imperiulu la tient'a acést'a, insemnetatea resultatului acestei lupte intre clerulu catolicu sî intre laicismu va fi mare. Germani'a are unu rolu principale in multe privintie in lume, pentru ca se apuca de deslegarea unoru cestiuni, ce in alte pârti ducu la anarchia sigura. De cum-va i succede sa deslege cestiunea intre biserica sî statu sî sa repórte o victoria asupr'a representantelui de idei bisericesci, va indeplini unu lucru de mare intensitate sî va dá lumei o directiune nóua in privinti'a ideiloru despre credinti'a religiósa.

Scirile din urma din Franci'a suntu fórte in favorulu restauratiunei regatului legitimu. Contele de Chambordu, pretendentulu bourbonicu, in cele din urma, face concessiuni suprindietórie, cá sa ajunga odata la potere Ce se va alege de concessiunile sî promissiunile date, dupa suirea sea pre tronu, este cu totulu alta intrebare. „Natiunea va dobandí totulu, fâra de a perde regele ce-va“.

Despre Romani'a.

Nu este demultu de cându unele intemplâri din Bosni'a a datu ansa la feliu de feliu de sciri despre note sî despre schimbarea referintieloru intre Pórt'a otomana din Constantinopole sî intre cabinetulu austro-ungurescu din Vien'a. Aceste sciri inca nu suntu demintite. Ele nu suntu dupa parerea nóstra inca nici sfersîte, ci mâne poimâne mai putemu fi gat'a a audî sî altele sî mai seriόse. Si cu tóte aceste „Allg. Ztg.“ din Augsburg aduce o scire nóua sî interesanta cu totulu din alta parte a orientului sî adeca din Bucuresci.

Eata ce:

Pórt'a a admanuatu generalului Ghic'a, agentului domnitoriului Carolu din Constantinopole, o epistola din partea mare-vezirului, adresata domnitoriului Carolu, prin carea opresce nisuintiele Romaniei spre independintia. Generalulu Ghic'a a cerutu dela ministrulu de esterne din Bucuresci Boierescu instructiune, in urm'a cârei n'a vrutu sa priméscа epistol'a vezirale, pâna ce nu i se va comunicá cuprinsulu acelei in copia. Mai departe a atrasu atentiunea ministrului Portiei, ca Romani'a este statu constitutiunalu, sî cá atârui afacerile ei se indeplinescu prin ministri, dara nu prin principele. Asiá dara déca epistol'a respectiva cuprinde in sine afaceri de statu, respunsulu la dens'a are sa-lu dea ministeriulu nu inse principele. Déca Pórt'a se invoiesce cu impartasîrea copiei despre epistola atunci va dispune cá aceea sa ajunga la loculu destinatiunei sele, altcum nu. Respunsulu acest'a a facutu mare sensatiune in Constantinopole. Ministrulu turcescu face atentu pre generalulu Ghic'a, ca ia mare respunsabilitate asupra-'si. Ghic'a inse a respunsu ca satisface numai instructiunei ce are. La acést'a i se observa, ca Cus'a a primitu mai multe epistole de aceste, la ce Ghic'a respunde, ca pusetiunea principelui de Hohenzollern este cu totulu deosebita de cea a lui Cus'a.

Asiá stà lucrulu, a cârui continuare — dupa aceeasi fontâna — póte fi lunga. Lucrulu acest'a in scurtu tempu se propune cameriloru legislative. Sî e probabile ca mai multi deputati voru face mai departe propunerea cá Romani'a sa nisuiésca a dobandí deplin'a ei independentia. Spre acestu scopu se va face unu proiectu in urm'a cârui sa se capitaliseze cele câte-va mii de lire ce le solvesce Romani'a pre anu sî sa-lu esolveze Portiei odata pentru totu-déun'a.

In „Pesti Napló“ unde gasimu reproduse cele de mai susu, mai aflâmu in revist'a politica a acestei foi urmatórele:

Mai susu facuramu amintire despre o epistola publicata in „A. A. Ztg.“ privitória la afaceri române, carea este fórte interesanta, pentru ca din aceea se vede, ca regimulu din Bucuresci voiesce cá preste scurtu tempu sa se subtraga de sub suzeranitatea Portiei cu totulu, câci acest'a sî asiá e numai dupa nume. Se vede inse ca sî Serbi'a se ocupa cu planuri de aceste. „Daily News“ vorbesce in unu articulu demnu de tóta atentiunea, despre tienut'a Angliei la casulu, cându regimulu principelui Milanu s'aru prochiamá independentu. Fói'a englesa se dechiara pre fatia, in modu decisivu, ca Angli'a nu are nici interesu, nici dreptu de a impedecá pre Serbi'a intru realisarea unei atari intentiuni. —

In legatura cu aceste mai punemu naintea cetitoriloru, dupa „Poporulu“ din Bucuresci scirea, ca in Romani'a tocm'a acum se facu concentrâri de trupe, pre divisiuni, dupa cum se dice acolo. Dupa circulariulu ministerialu, care dispune concentrârile, afara din armat'a permanenta, se voru concentrá militiani, dorobanti sî calarasi din armat'a teritoriale si anume: militiani unu numeru de 10,000, dorobanti 4200, calarasi 2400.

Concentratiunea va urmá cinci-spre-diece dîle consecutivu pentru tóte divisiunile, destinandu-se pentru divisiunea I cá locu de concentrare Craiov'a, in dîlele dela 8 pâna la 23 Octomvre, pentru divisiunea II Bucurescii, in dilele dela 12 pâna la 27 Octomvre, pentru divisiunea III taber'a dela Furceni, in dilele dela 3 pâna 18 octobre si pentru divisiunea IV Iassii in dîlele dela 4 pâna la 19 Octomvre. In cetâti posturile se voru padi de gardele cetatienesci, convocate si ele spre implinirea goluriloru ce voru lasá trupele permanente prin retragerea loru.

Dupa date aprossimative, la concentrârile din tómn'a acést'a voru luá parte cam 25 pâna la 30 mii de trupe, intre cari se socotesce si armat'a permanenta.

„Poporulu“ ne spune mai departe ca concentrârile aceste nu au potutu scapá de a fi insocite de scomotulu despre intentiunea de a se prochiamá independinti'a statului românu de Turci'a.

„Fi-va dice „Pop.“ fundatu acestu scomotu? nu scimu.

„Noi stâmu cu ochii atientiti la aceste concentrâri, asceptându inse faptele cu óre care indoiéla, pentru ca este pré cutediatóre o intreprindere de asemenea natura, sî este absolutu imposibile, fâra unu prealabile consemtiementu, insotitu de asigurararea unui spriginu din partea poteriloru garanti, celu putienu alu poteriloru celoru mai forti astadi.

„Déca acestu consemtiementu nu se va fi potutu dobândí de câtra guvernu, nimicu estraordinariu nu se va vedé; in casulu contrariu, noi, cari cunóscemu de multu tempu o pornire a guvernului spre declararea statului românu independentu de Turci'a, nu ne indoimu ca va mai stá elu la chibzuri unu momentu macaru, déca trebuie séu nu sa profite indata de bun'a dispositiune a poteriloru.

„Incâtu pentru preocuparea déca aru face bine séu reu guvernulu ca lucréza spre realisarea astadi a acestui visu nutritu de ori care românu in anim'a sea, precum amu mai dis'o sî alta-data noi, nu numai ca nu vedemu aru fi reulu, dara inca gasimu o natiune poternica de statu intr'o asemenea pornire.

„Se face intr'adeveru celu mai revoltatoriu abusu de titlulu de suzeranu, recunoscutu sultanului prin tractatulu din 1856, care in sine nu-i póte constituì nici unu dreptu altulu, decâtu acel'a de a primí o suma anualmente cá dare din partea tierei.

„Guvernulu inaltei porti, in locu de a se multiamí ca póte benefeciá cu o suma óre care din sudórea românului, adunata prin imposite in bugetulu statului; in locu de a se marginí intr'o atitudine de espectativ'a care i s'a desemnatu prin declararea autonomiei deseversite a statului, déca chiaru nu se simte obligatu de lealitate de a dá o impulsiune desvoltârei politice sî administrative a statului românu; din contra pare ca aru alergá intentionatu dupa ori-ce ocasiune de a poté umilí sî vatemá acestu statu, din care s'a folositu atât'a tempu in modulu celu mai cumplitu.

„Ori-ce voiesce a intreprinde natiunea prin representantii ei, pentru desvoltarea ei sî spre asigurarea unui bunu traiu materiale sî morale, gasesce obstaculu stambululu.

„Vremu sa ne asigurâmu facerea schimbului intr'unu modu mai favorabile intereseloru statului, prin baterea monetei natiunale?

„Nu ne lasa Pórt'a!

„Vremu sa deschidemu câli libere de desvoltare interióre a industriei natiunale, prin isbirea cu imposite a provenintieloru straine?

„Ne interdice Pórt'a!

„Dara, preste acestea, ea 'si mai aróga dreptulu de a incheiá tractate cu poterile straine, precum este acel'a incheiatu cu Austro-Ungari'a pentru curatirea Dunarei la portile de feru, prin care Pórt'a dispune dupa vointia de destinele acestei tieri, sub pretestulu ca ea aru face parte integranta din imperiulu otomanu. — Ba ceea ce este mai multu, guvernulu sublimei Porti se aréta atâtu de inesorabile, ca nu primesce nici intr'unu chipu, macaru participarea guvernului românu alaturea cu densulu la incheiarea unoru asemenea tractate. — Totu casulu cu portile de feru, fu mediloculu de a se demonstrá acésta absoluta nesocotintia de noi, din partea Portiei, prin faptulu ca, de-sî Austro-Ungari'a se aréta in fine dispusa sa intre in vorba cu noi, Turci'a continue cu tenacitate a ne inlaturá.

„In compensatiunea acestoru vatemâri materiali sî morali, ce altu avemu noi, pentru banii ce platesce Turciei thesaurulu nostru, decâtu totu feliulu de vecsatiuni, totu feliulu de umilintie sî impuneri, care ni se facu de câtra toti strainii, confundendune in pleiad'a de state barbaresci ale Levantului, pentru cá sa-si póta jucá sî la noi mendrele in virtutea capitulatiuniloru, precum o facu póte cu vre-unu resonu in acele state barbare!

„Dicu unii: asigurarea esistintiei statului! „Lipiti de Turci'a, nime nu se va poté atinge de noi; deslipiti de dens'a, vomu impartasí sórtea Poloniei sî a Crimei!“

„Au uitatu inse acei'a, ca Bucovin'a sî Basarabi'a au fostu si ele lipite de Turci'a, sî ca astadi . . . smulse din corpulu nostru, s'au deslipitu sî de Turci'a, spre a trece sub dominatiunea straina!

„Prin urmare nici avantagiulu asigurârei esistintiei statului nostru nu-i potemu aflá in legaturile lui cu Turci'a, cari inca incepu a se anunciá funeste.

„Cându s'a potutu, legaturile s'au ruptu, sî statulu românu s'a ciuntitu. Cându se va mai poté, va urmá asemenea, fâra cá Turci'a sa ne póta folosí la ce-va. In politica nu este nici dreptu, nici recunoscintia; este numai fortia. Sub acestu punctu de vedere, sa cautâmu a fi noi forti, prin aliantie seriόse sî pastrandu neclintita garanti'a poteriloru celoru mari, pre care ne-a acordat'o tractatulu din Parisu, sî sórtea statului românu va fi de veci asigurata.“

Câte-va observâri la progresulu nostru literariu.

Saliste, 3 Octomvre 1873.

Domnule redactoru! Prea adese ori amu auditu si audimu pre invetiatii nostrii, cu óresi-cari merite pre câmpulu literaturei nóstre nationali, plangendu-se, ca nu-'si potu esplicá caus'a, de ce nu póte face literatur'a nóstra ce-va pasi mai grabnici in crescerea ei, si pentru ce imbratisiédia asiá de cu sila poporulu nostru organele de publicitate nationali si cârtile literari esite de sub péu'a româniloru carturari? Ast'a este o vaicarare si unu reclamu mai tuturoru carturariloru nostri cunoscuta, si cu tóte acestea mai nimenea, — dupa cum amu bagatu de séma de vre-o câti-va ani incóce, — mai nimenea n'a atinsu adeverat'a causa a acestei aparintie, ce innadusiesce in carturarii zelosi indemnulu nobilu, de a dá in depositulu si proprietatea poporului mas'a de producte intelectuali, ce si-au agonisit'o prin cugetarea mintiei loru, luminata de flacar'a sciintiei si de libertatea spiritului, ce nu cunósce margini in plasmuirea de idei de totu némulu.

Unii dintre cei ce au cugetatu seriosu asupr'a acestei cestiuni si o au sobtras'o unei cercetâri esacte, si-au facutu parerea, ca pedec'a de capetenia injace stârei anormali nationale — economice a poporului românu preste totu si in parte; altii iérasi desvelescu — si cu acesti'a dimpreuna si strainii, — ca românii aru simtí o inclinatiune prea mica fatia de progresulu in sciintia si literatura.

Si unii si altii retacescu cu deseversíre, de óre-ce ni se infatisiédia prin istoria destule dovedi, ca aceste contestatiuni baséza maxumam partem pre nisce inchipuiri, ce caréza de ori si ce base reale si pipaibile.

Totu ce mi-amu potutu eu si cu mine altii asemenea mie, castigá cá adeveru limpede in privinti'a acestei intrebâri, 'mi ve-ti concede a ve comunicá cu deosebita placere.

Eu reducu totu impassulu si indolenti'a in aparintia, in care a scadiutu românii, mai alesu din Ardélu si Ungari'a dela 1862 incóce — le reducu pre amendóue acestea la dóue cause si acestea suntu urmatórele:

1. Românii au ruptu la 1862 prin primirea literiloru strabune si crearea unei ortografii si scrieri nóue, deodata si fâra de a gândí, ca prin acést'a rapescu pre unu poporu intregu de trecutulu seu multu, putienu, impregnatu de bunurile sele literari, cu care a fostu silitu sa se mangaie in sutele de ani decursi in adversitâti, au ruptu deodata unitatea literaria vechia de sute de ani si-au trasu prim'a brazda despartiendu pre generatiunile vechi de fiii si succesorii loru si ichidiendu-le celoru dintâiu usi'a de n'au mai potutu intrá literarie in viitoriulu, ce a devenitu presentu la noi. — Literile strabune ajungendu la o victoria deseversita prin factorii nostrii intelectuali dela 1862, — mai cu séma din Sabiiu, — asupr'a sloveloru cirilice — grecesci si a celoru asiá numite civile au creatu cu o iutiéla totu atâtu de grabnica câtu si perniciósa, o lume nóua literaria, in carea lumea romanésca, ce a esistatu pâna aci nutrita din cârtile tiparite cu „ciril'a" a devenitu cá cum devine pescele, cându 'lu scoti din apa si-lu arunci pre uscatu. O generatiune; ba chiaru dóue rendori de ómeni dedati si invetiati de sub dascalii vechi si de parintii loru, s'au vediutu deodata intelectualu ciontati de copiii loru si de sufletulu natiunei, de inteligentia.

Cá sa se mai puna si sa incépa de nou a invetiá dimpreuna cu copiii loru, ceea ce n'au potutu omite in copilari'a loru li-a fostu intr'adeveru acestoru renduri de ómeni impossibile, de óre-ce grigile cu crescerea copiiloru loru si cu alte necasuri de viétia li-a rapitu tóta possibilitatea la asiá ce-va, cu atât'a mai multu, câci ei se cugetau a se fi casnitu destulu, pâna a invetiatu a cetí si scrie putientelu cu „cirilica". —

De aceea pre acestu feliu de carturari din poporu ii vedi si astadi cetindu, nu din jurnalele nóstre de astadi nici din cârtile esite de sub tipariulu nou, ci numai si numai din „Gazet'a Transilvaniei" dela 1838 si pâna la 1859, din istori'a bisericésca a lui Petru Majoru, din istori'a româniloru a acestui'a, din Chronic'a Sincaiana, din scrierile lui Bojinc'a, din predicile fostului Episcopu Dionisiu din Buzeu, din risipirea Ierusalimului, patimile lui Christosu, poesiele lui Muresianu si Bolintinénu, Alessandri si Alesandrescu, Vacarescu, Eliade, din istori'a lui Balcescu si Laurianu „Istori'a Daciei", din 1000 si un'a de nopti, secherezade si istori'a lui Alessandru si altele scrise si tiparite cu literile cirilice si pre tóte acestea si pre nepretiuit'a „povestea vorbei" a lui Panu, acesti ómeni le cetescu mereu cu totu atât'a placere, cu câta indiferentia si quali dispretiu fatia de cârtile si jurnalele, pre cari ne vedu, ca le cetimu noi cesti mai tineri si mai invetiati.

2. Pre lânga acestea tóte mai audiendu-ne ca noi le cetimu câte ce-va din lucrurile nóstre nóue, trebuie sa mai suferimu si infruntarea din partea loru, ca n'amu zapacitu, cum-va de le cetimu intr'o limba, ce nu sémena, mai de locu cu limb'a, româna?" — ipsissima verba a vre-o duoru betrâni din acesti ómeni, iéra dela altii ne audimu defaime, ca pentru ce dâmu banii pre astfeliu de secatori nemtiesci si latinesci, cari nu ne aducu nici unu folosu.

Aici facu românii nostri alusiune la neologismele ce le vedemu tiesute cu multa stradania si chiaru cu predilectiune de unii scriitori, in scrierile loru private si publice; si de-si literile aru mai merge cum aru mai merge, aceste neologisme tempescu apoi cu totulu râvn'a si placerea ómeniloru nostrii crescuti pâna la 1850, de a mai cumperá si luá vre-o carte, séu vre-unu jurnalu a mâna, convinsu fiindu a priorí, ca ei din intregulu, abiá potu sa culéga $^1/_3$ parte din ele si sa le intieléga.

De aici apoi atât'a indiferentismu alu româniloru fatia de literatur'a nóstra de fatia, de aici si putienulu indemnu de a-si procurá celu putienu vre-o 10—20 de ómeni dintr'unu satu mai maricelu si mai avutu, jurnalele de lipsa, spre a putea esí din cerculu loru de afaceri angustu si a cunósce si alta viétia a lumei celei mai mari.

3. In urma inca o pedeca totu atât'a de mare, cá si ceea a neologismeloru, este anarchi'a capriciósa, ce domnesce in ortografi'a nóstra mai alesu dela 1862 incóce.

Pâna aci aveau si betrânii, séu mai multu séu mai putienu cunoscintia de ortografi'a asiá numitului „Lexicon Budense" dela 1828; care impreuna intr'unu modu practicu si cu succesu etimologi'a cu eufoni'a; si si betrânii incepusera binisioru dela 1850 incóce a invetiá si au si invetiatu unii cu literile acestea sedilate, cu acutu (´) gravu (`) tegra (ˆ) si cornu (˘), de au adusu lucrulu si la óresi-care perfectiune. Dela 1862 incóce au aflatu inse trangeurii limbei si ai ortografiei nóstre de lipsa a isgoní din punctu de vedere esteticu chiaru si remasitiele acestea de semne, cari inlesneau si româniloru si strainiloru intr'unu chipu fórte usioru intrarea in cunoscintiele de cetire si scriere si mai departe in invetiatulu limbei si prin acést'a, brazd'a, ce erá dejá trasa intre betrâni si tineri, a devenitu astfeliu de cascata, incâtu ne vedemu necessitati a audí si dela români si dela straini, ca românii se impartu in dóue caste, intre români, cari forméza clas'a inteligintiei si intre valachi, carii forméza poporulu romanescu neinvetiatu.

De-si acést'a e in sine numai unu sarcasmu, adeverulu remane inse, ca noi cesti noi, asiá numit'a inteligentia, vorbimu si scriemu astfeliu, incâtu parintii nostrii nici nu ne potu intielege ce vorbimu nici nu ne potu cetí, ceea ce amu scrisu, si ei remânii prin ast'a, câtu de câtu, dara la urma totusi separati de viéti'a literaria si intelectuale a inteligentiei sele, de-si acést'a aru trebuí sa fia strinsu sleita cu corpulu celu mare alu poporului, cá sufletulu in trupu.

Afara de acést'a este notoricu ca greutâtile, cari le suferéu invetiatorii nostri cu instruirea copiiloru in cetirea si scrierea indigitata de normele si usulu celoru 4—5 barbati dela 1862, din Sabiiu suntu abiá suportabile, asiá, incâtu de multe ori li se facu bietiloru invetiatori din partea inspectoriloru aspre infruntâri, câci n'au fostu in stare de a dresá copii predati loru nici pâna la atât'a, cá sa scie cetí si scrie corectu dupa ortografi'a statorita la tempulu de susu, de carea astadi nu se mai tienu nici chiaru acei'a cu consecintia, cari o au plasmuitu.

Ce e si mai multu, s'a observatu chiaru si la invetiatorii cei mai harnici ai nostrii, ca parasindu form'a de ortografia introdusa parte de Eliade parte de lecsiconulu din 1828, parte de Ioanoviciu din Bucovin'a si parte si de zelosulu literatu Sav'a Popoviciu Barcianu; adeca ortografi'a cu â, ê, î, cu (`), (´) (˘) si cu sedil'a, au ajunsu acum si ei acolo, unde nu sciu dupa cine sa se mai orienteze in scrierea loru si in instructi'a despre ortografia, si fia-care din ei va poté contestá, ca pâna cându erau aceste semne pre litere si sub litere, copilulu pré usioru devené cetetiu bunu, câci nu avé a se gândí atât'a, cându se cetésca pre a, cá à, cându cá â, si altele, de óre-ce semnulu de mai nainte â, ii aretá numai decâtu pronunci'a.

Totu asiá cá si copiiloru le umbla strainiloru cari voiescu sa ne cunósca limb'a, pre noi, datinele nóstre virtutile si vitiele nóstre si sa ne recomânde popóreloru civilisate ale Europei. Multimea de regule si totu de atâtea esceptii, cari impedeca prea multu pre strainu, dá cunósce in tempu mai scurtu limb'a nóstra, le slabescu celoru mai multi straini indemnulu, de a ne invetiá limb'a, de óre-ce regulele de pronunciatu nici nu suntu statorite definitivu, si devinu numai decâtu confusi, indata ce vedu, ca ardelenii scriu intr'unu feliu, ungurenii intr'altulu, bucovinenii altmintrea si muntenii cu moldovenii iéra altmintrea. (Va urmá.)

Varietâti.

⁂ Majest. Sea ces. si reg. apostolica a radicatu, fâra tacsa, pre vice-maresialulu Antoniu bar. de Scudier la demnitatea de consiliariu intimu.

⁂ Ministrulu reg. ung. de interne prin unu circulariu câtra jurisdictiuni indatoresce pre aceste sa pertracteze numai decâtu casurile de nenorocire intemplate pre drumulu de feru.

⁂ Episcopulu gr. cat. alu Lugosiului Ioanu Olteanu e denumitu de Episcopu alu binedotatei diecese gr. cat. Oradea-mare.

⁂ Esamenele de cualificatiune a fostu estu anu fórte cercetate; candidati de preotia au depusu esamenulu 42 si de invetiatori preste 20.

⁂ „Reform" spune ca proiectulu de lege pentru arondarea municipieloru nu se va desbate in sessiunea cea mai de aprópe a dietei, din causa ca inca nu e afacerea acést'a matura de a fi tratata in parlamentu. — Totu asiá se dîce despre proiectulu legei electorale.

⁂ „Magyar Polgár" descrie cu colori fórte posomorite starea financiale a piatiei din Clusiu si dîce ca nici in cele-lalte cetâti ale Transilvaniei nu stà lucrulu mai bine. Provóca pre regimu a versá celu putienu o jumetate de milionu in piati'a Clusiului, câci altcum catastrof'a e inevitabile.

⁂ Militarie. In 16 l. c. s sositu aici dela Pest'a regimentulu 8, de artileria, constatoriu din 221 feciori dimpreuna cu oficierii, si 76 cai.

⁂ Pompeierii de aici au avutu Dumineca esercitie publice. Ei au doveditu si de asta data cá si la cele dintâiu esercitie ca au creatu unu institutu folositoriu pentru binele publicu.

⁂ Deficitulu espusetiunei universale erá pâna la 1 Octobre 12,08477 fl.

⁂ Rege si soldatu. O fóia nemtiasca spune o intemplare petrecuta nu de multu in Bavari'a carea sémana fórte bine unei anecdote. Unu dnu de statura inalta intalnesce pre unu invalidu si-'lu intréba: In care batalia ai fostu dt'a vulneratu? — In cea dela Sedanu. — Nu me cunosci? — Nu. — Eu sum — regele. Invalidulu salutéza stându dupa putintia dreptu cá o lumina si se róga de iertare ca nu l'a cunoscutu. — Me miru dice regele. — Vedi ca dt'a nu te duci in batalia si eu nu me ducu la teatru, apoi de unde sa te fiu potutu cunósce?

⁂ Lips'a in Ungari'a. „Hon" impartasiesce dupa informatiunile unui martoru din pârtile Comorului sciri fórte posomorite despre starea tieraniloru mai seraci din disulu tienutu. Asiá dîce ca unu tieranu cu unu patrariu de sessiune se tiene de omu avutu cându secerisiulu este normalu; astadi inse famili'a unui astfeliu de tieranu mai ca este espusa periciunei de fóme. Bani gat'a n'are nimenea. In bolte cumpera tieranii prin schimbu. Pentru unu patrariu de untura topita da 90 cepe. Secara si grâu au numai proprietarii de sessiuni intregi, dara si acesti'a numai atâtu incâtu abiá potu traì. Familiele celoru cu unu patrariu de sessiune traiescu esclusivu numai cu cartofi (pere de pamentu, pecioci, crumpene) si e de temutu, ca si acesti'a se voru sfersí inainte de intratulu in iérna. De alta data se duceau locuitorii mai seraci tómn'a la lucru; acum'a inse cându si cei mai avuti nu suntu in stare a platí arendile ce le au si din caus'a acestei nu potu semaná stau toti fâra de lucru. Lânga tóte aceste mai vine si calamitatea ca siórecii s'au inmultitu asiá de tare, incâtu unde a semanatu cine-va ce-va pâna acum trebuie sa semene din nou, pentru ca siórecii au adunatu grauntiele dejá semanate.

⁂ Plóia. Dupa o seceta indelungata orizontulu de dóue—trei dîle este innuoratu si in vre-o câte-va renduri a sî riuratu putiena plóia. Bine aru fi déca aru mai plouá, câci numai asiá aru puté agronomii nostri sa semene semenatur'a de tómna.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu primariu la scól'a gr. or. din Opidulu Cincu-mare, devenitu vacantu, cu terminu pâna in 20. Octomvrie a. c. st. v. se escrie concursu.

Emolumentele suntu:

Unu salariu annualu din alodiulu opidanu de 200 fl. v. a. lemnele trebuinciόse de focu si cuartiru liberu in edificiulu scólei.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au a-si adresá concursele loru bine instruate amesuratu Statutului organicu § 13 la subscrisulu pâna la terminulu prefiptu.

Nocrichiu in 4 Octomvrie 1873.

Cu scirea Comitetului parochiale
G. Maieru
Adm. ppescu.

Ad. Nr. 242—1873.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de parochu in veduvit'a parochia gr. or. de clas'a a 3-a Hasiufaleu tractulu protopopescu alu Palosiului, se deschide concursu conformu decisiunei consistoriale dto 23 Augustu Nr. 809—1873.

Emolumentele suntu:

1. Cas'a parochiala cu cladirile economice necesare, cu gradina de pomi sî legumi.
2. Portiune canonica statatóre din 10 jugere, aratura sî fenatiu.
3. Dela fia-care familia cu fumu 2 ferdele de cucuruzu nesfarmitu tómn'a, 1 ferdela sfarmitu primavér'a sî 1 ferdela ovesu, séu ½ ferd. alte bucete in pretiu.
4. De fie-care mosia de sórte o capitia de fenu sî un'a de otava.
5. Dela 10 familii neurustici 2 ferdele cucuruzu nesfarmitu de familia.
6. Venitulu stolare usuatu dela 600 suflete. Computate tóte in bani dau unu venitu annualu de 400 fl. v. a.

Competitorii, concursele instruate in sensulu „Stat. Org.“ le voru asterne pâna in 17 Octobre a. c. subscrisului, documentându celu putienu absolvirea gimnasiului inferioru, pre lânga cursulu clericalu in institutulu nostru gr. or.

Palosiu 16 Septembre 1870.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Teofilu Gheaj'a,
(3—3) Adm. prot.

Concursu.

Pentru indeplinirea parochiei vacante Sasu-Nadesiu cu fili'a Magierusiu tractulu Tarnavei de susu cu terminu pâna in 15 Oct. a. c.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiale cu edificiele necesari; 2) 4 jugere pamentu aratoriu sî ½ fenatiu; 3) cimiteriulu de 3 cara fenu sî pometu; 4) dela 48 familiî câte o ferdela cucuruzu sfarmitu si dela 31 familii neorustice câte 40 xr. sî lemnaritu liberu. 5) dela tenerime 2 dîle de lucru si venitulu scolaru usuatu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite recursele instruite in intielesulu „st. org.“ la Revrd. dnu protopopu Ioanu Almasianu in Alm'a. per Elisabetstadt.

Sasu-Nadesiu in 1 Oct. 1876.

Comitetulu parochialu cu scirea mea.
Ioanu Almasianu,
(3—3) protopresbit.

Concursu.

Devenindu vacanta parochia gr. or. in comun'a Carn'a comitatulu Albei de josu, protopresbiteratulu Sabesiu se deschide conformu inaltei ordinatiuni consist. dto. 27 Septembre a. c. nr. 930. concursu pâna in 8 Novembrie diu'a Sft: Arhangeli Mihailu sî Gavrilu a. c.

Emolumentele suntu: tóte calculate la olalta patru-sute (400 fl. v. a.) sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si adresá recursurile loru bine instruite cu tóte atestatele prescrise in Statutulu organicu câtra onoratu d-nu Protopopu Ioanu Tipeiu in Sabesiu, sî au a se infatisiá inainte de dîu'a de alegere in vre-o Dumineca séu serbatóre in biseric'a comunei Carn'a.

Carn'a in 9 Septembre 1873.

In contielegere cu d-nu Protopopu tractualu.
Comitetulu parochialu
prin Ros. Ionutiu lui Georgiu.
(2—3) secretariu sinodalu

Concursu.

In protopresbiteratulu gr. or. Cetatei de Pétra in districtulu Chiuorului, (Kövár Vidék) suntu a se ocupá urmatórele posturi invetiatoresci.

1. Carbunariu cu 163 fl. v. a. salariu sî cuartiru liberu. —
2. Carpenisiu cu 105 fl. v. a.
3. Fauresci cu 105 fl. sî cuartiru liberu 3 orgi de lemne. — Doritorii de a cuprinde acestea posturi au a trimite subscrisului petitiunile loru instruite cu documinte necesari pâna in 13 Oct. a. c. st. v.

Fauresci in 26 Septembre 1873.

Incontielegere cu comitetele
respective parochiale
Ioanu Greblea.
(3—3) Prot. gr. or.

Concursu.

Devenindu parochi'a gr. or. din Ormindea, protopresbiteratulu Zarandului, vacanta, pentru ocuparea ei prin acést'a se escrie concursu pâna in 20 Octobre.

In 21 va fi alegerea.

Venitulu acestei parochii, carea numera la 930 suflete, computatu in bani sue preste 400 fl. v. a. proveniti parte din eclesia (portiune canonica) parte din o stola bine regulata.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au de a-si indreptá petitiunile loru instruate conformu „Statutului organicu“ la subsemnatulu in Bradu (Zarandu) pâna la terminulu susaretatu.

Bradu in 24 Septembre 1873.

Comitetulu parochialu in contielegere cu Prot. loc.
Nicolau I. Miheltianu
(3—3) Prot. gr. or. a Zarandului.

Concursu.

Pentru ocuparea vacanteloru statiuni invetiatoresci in protopopiatulu II-le alu Geoagiului, se escrie concursu pâna la 15 Octomvre a. c.

1. Almasiulu-mare cu salariu anualu 120 fl.
2. Almasiulu de midilocu 120 fl.
3. Balsi'a, cu salariu anualu 150 fl.
4. Bacaintiu, cu salariu an. 120 fl.
5. Bozesiu, cu salariu an. 120 fl.
6. Cibu, cu salariu an. 100 fl.
7. Geoagiu, cu salariu an. 200 fl.
8. Rengetu, cu salariu anualu 120 fl.
9. Varmag'a, cu salariu an. 300 fl.

Tóte statiunile acestea suntu provediute cu cuartire sî lemne, doritorii de a se aplicá in aceste statiuni suntu poftiti a-si tramite petitiunile loru la subscrisulu pâna la terminulu de mai susu.

Secarambu 24 Septembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochiale.
Sabinu Piso,
(3—3) protop.

Concursu.

La scól'a confessionale gr. or. dela Avrigu suntu de a se ocupá trei statiuni de invetiatori:

a) O statiune impreunata cu emolumentu de 300 fl. sî locuintia in scóla.

b) O statiune impreunata cu emolumentu de 200 fl. locuintia in scóla.

c) O statiune impreunata cu emolumentu de 200 fl.

Invetiatoriulu din statiunea intâi'a va fi sî directorulu scólei. Dela densulu se cere sa fi absolvitu gimnasiulu completu. Celu ce va avé sî studiele teologice, va fi preferitu.

Dela invetiatorii pentru statiunea a dóu'a sî a trei'a se cere sa fi absolvitu celu putienu gimnasiulu inferioru. Cei ce voru avé sî studiele teologice voru fi preferiti.

Suplicele cu documentele cerute suntu de a se indreptá la oficiulu protop. gr. or. tract. II alu Sabiiului cá inspectoratu districtualu de scóle, pâna in 14 Octobre, cându espira terminulu concursului.

Avrigu 1 Oct. 1873.

Comitetulu parochialu gr. orientalu.
In contielegere cu inspectoratulu
(3—3) districtualu de scóle.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din protopresbiteratulu gr. or. a Zarandului, impreunate, fia-care, cu unu salariu anualu de 210 fl. v. a. cuartiru sî lemne, se escrie concursu.

1. Ormindea sî Pescer'a, 2. Baiti'a sî Salisce, 3 Hertiegani, 4. Siesuri, 5. Curechiu, 6. Bucuresci, 7. Blajeni, 8. Juncu, 9. Ribitiu sî Uibaresci, 10. Groholu, 11. Bulzesci, 12. Birtinu. 13. Prihodisce sî Tataresci, 14. Luncoiu de josu,

Doritorii de a ocupá acestea statiuni au de a-si indreptá petitiunile loru instruate in sensulu „statutului organicu“ la subsemnatulu in Bradu (C. Zarandu) pâna in 20 Oct. a. c.

Bradu 24 Sept. 1873.

In contielegere cu comitetele parochiali concerninte.
Nicolau I. Miheltianu,
(3—3) Prot. gr. or. a Zarandului.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei statiuni de invetiatoriu la scól'a gr. or. din Ogn'a-infer: ppiatulu Mercurei se deschide concursu cu terminu pâna in 20 Octobre a. c.

Salariulu impreunatu de acésta statiune este: 155 fl. v. a. cuartiru liberu, lemne de focu sî 50 p. sare.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, avendu de a inpliní pre alu doilea cantoru in biserica, au de a-si asterne cererile loru instruate conformu recerintieloru din stat. org. la subscrisulu pâna la terminulu de mai susu. —

Mercurea in 3 Octobre 1873.

In contielegere cu comit. paroch:
I. Drocu
(1—3) Adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci dela scól'a centrale Orestior'a de susu — cu adnecsatele Comune Orestior'a de susu cu filea Buciumu-Ludesci cu filea sea Costesci cu acést'a se deschide concursu pâna la 21 Octobre a. c.

Emolumentele suntu:

300 fl. v. a. pe anu dela poporu, 6 orgi de lemne si cuartiru liberu.

Cei ce voiescu a ocupá acésta statiune — se si trimita cererile loru instruate in sensulu Statutului organicu la subscrisulu.

Orestie in 4 Octobre 1873.

Nicolau Popoviciu
Protopopu gr. or.
(1—3) alu Orestiei.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de capelanu, lânga nepotinciosulu parochu din parochi'a Predealu, — in protopresbiteratulu Branului — care parochia dupa dotarea efeptuita in sinodulu parochialu dela 21 Noemvre 1872, cade in class'a a trei'a, cu permissiunea venerabilului consistoriu archidiecesanu din 12 Iuliu a. c. Nr. 657. sa escrie concursu pâna la 26 Octobre 1873.

Emolumentele suntu: jumetate din tóte venitele sî beneficiile parochiei acestei'a.

Doritorii de a ocupá acestu postu 'si voru inaintá subscrisului, petitiunile loru instruate in sensulu statutului nostru organicu, pâna la terminulu de susu.

Zernesci 20 Septembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Metianu,
(3—3) Prot. gr. or.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre! afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nr. 83 ANULU XXI.

Sabiiu, in 14|26 Octomvre 1873.

Sabiiu 13 Octomvre.

Undele politice incepu a fi mai mobile. Din câte o departare mai mare séu mai mica se vede câte unu punctu negru, ce amenintia a preface undele in valuri si adiérea ventului in viforu. De departe avemu restaurarea in Franci'a, carea va trage dupa sine nóue lupte in occidentulu si centrulu Europei; in apropiare avemu conflictele intre inalt'a Pórta de o parte si intre Austri'a si staturile dela Dunarea de josu de alta parte.

Si unele si altele nu aru remené fâra de nici unu reflessu asupr'a impregiurâriloru nóstre. Dovéda este istori'a finei seculului alu XVIII si istori'a inceputului si continuarea seculului XIX.

Standu inse si esaminandu mai de aprópe impregiurârile patriei nóstre, in intielesu mai largu si mai angustu, nici nu este de lipsa cá sa se aprinda unu incendiu europénu in occidentulu Europei intre dreptulu divinu alu infalibilitâtiei vicariatului cerescu, alu papei si asceliloru lui, si intre monarchismulu constitutiunale; nici nu este de lipsa, cá sa se incépa disólverea putredului imperiu otomanu, care tiene in unu parocsismu frigurosu o suma de populatiuni pline de viétia si venitoriu in sudu-ostulu Europei; nici nu este de lipsa cá undele séu valurile evenemintelor din părtile aceste, fia despre apusu, fia despre resaritu sa lovésca in statulu nostru. Este de ajunsu cu câtu avemu noi de lucru in urm'a miscâriloru causate prin sguduirile constitutiunale politice puse in miscare dela 1860 si 1866 incóce. Nisuinti'a dupa o consolidare si asiediamentu inca este totu nisuintia pâna in diu'a de astadi, nu inse unu scopu ajunsu séu o tienta ajunsa spre multiamirea generale, si asiá pâna la ajungerea acestei'a nesmintitu mai e multu de facutu.

Asiá dara fâra de eveneminte esterne, cu cele interne, amu avé destulu de facutu. Câci d. e. suntemu noi óre in chiaru despre pusetiunea nóstra in statu? Avemu noi deplina cunoscintia despre cele ce se petrecu in elu si cautâmu noi sa ajungemu la cunoscinti'a acést'a?

Nu ne vomu apucá sa tratâmu teoriele dreptului publicu atingetórie de ambe intrebârile de mai susu. Presupunendu ca ni suntu la toti inca in memoria cele petrecute intre noi românii de vre-o câti-va ani incóce vomu constatá simplu, ca schimbandu noi sistemele politice din staturile moderne, in teoria, cu ceea ce este in concretu, ne aflâmu inca in negurile chaotice a unoru desiderie placute si nu voimu sa facemu nimic'a cá in loculu desiderieloru sa vina realitatea cea multiamitória si mulcomitória.

Ne plângemu, ne vaierâmu, unii mai si injura si atât'a e totu; ba de multe ori nici nu scimu pentru ce e plânsulu, vaieratulu si — injuratulu.

Cumca se intempla lucruri demne de plansu si de vaieratu, n'amu negatu nici cându, inse putévomu noi dice ca numai lucrurile in sine suntu de vina de suntu precum suntu?

Standu astfeliu lucrurile, déca noi, cari insetâmu si intonâmu de atâtea ori egal'a indreptatire, dara ne retragemu in indiferentismu spre a nu face nimic'a pentru ea, déca noi, cari asceptâmu, cá cine-va se-si faca mila de noi si sa vina sa ne duca de gulerulu camesiei in imperati'a tuturoru indestulâriloru, facendu-ne consiliari, comiti supremi, ministrii etc. mai scie Ddieu ce — amu cugetá ca pre lumea acést'a numai déca lucra cine-va póte si castigá, atunci de siguru ca nu amu mai asceptá porumbii cei fripti in gura, ci ne amu convinge, ca de tóte de câte ne plângemu si vaierâmu astadi numai prin lucrare si inca energica ne potemu scuturá.

Lucrare energica! Frumóse cuvinte, precum suntu si ideile cari se esprimu prin trensele. Dara déca suntu frumóse idei ele suntu si mari si ideile mari suntu cu greu de implinitu, pentru ca aci se ceru multe cari ómenii nu le potu implini asiá usioru.

Lucrarea energica trebuie inainte de tóte condusa de o ratiune si inima sanatósa. Ratiunea si inim'a sanatósa inse póte fi numai unde sciinti'a si esperinti'a cea sanatósa 'si tienu cumpen'a egale, si aceste 'si tienu cumpena egala numai atunci, cându cine-va, nu lenevindu-se si mintiendu tempulu cu niscari frase imblatite si invechite de pre la tóte ospetiele si pomenile, ci prin munca si sudóre si priveghiare cérca viéti'a si referintiele natiuniloru si popóreloru din tóte tempurile si viéti'a si referintiele poporului acelui din care face parte si, in fine ceea ce este de mare insemnetate, pre poporulu acest'a nu voiesce sa-lu aiba de midilocu spre a-si saturá pantecele si ambitiunea, ci alu ferici in cea mai curata si conscientiósa sinceritate.

„Magna petis Phaeton!“ va dice cine-va. Cauta intre barbatii nostri de astadi si spunemi ii vei aflá, cá sa fia in stare de a desvoltá o lucrare energica, cá cea aretata?

Este adeveratu ca suntu putieni, cari sa poséda insusirile indicate mai susu. Acést'a inse inca nu aru fi dorerea cea mai mare, pentru ca cei putieni potu gasí resunetu in inimile celoru cu vointi'a buna si sincera si iubitóre de fericirea poporului, fâra de a avé acesti din urma alte latite cunoscintie. Si unde este proportiunea acést'a lucrarea se desvólta, poterile poporului se manifestédia, se cunoscu si se apretiuescu si apoi se intrebuintiédia spre fericirea sea propria. Dorerea inse este fórte mare cându fraseologii imbata lumea cea sincera, dara fâra latita esperintia cu vorbe góle, o seduce si dupa ce o esploatéza pentru interesulu si ambitiunea loru o lasa in tin'a, in care a impins'o, — — — séu o mai clevetesce si acolo unu tempu óre care.

Esemplu 'lu avemu asiá de pipaitu incâtu nu se mai póte astfeliu. Ce vorbe frumóse erau cele din scrierile unoru barbati inainte si dupa Mercurea si mai târdiu Alb'a-Iuli'a pâna ce se paralisase tóta lucrarea destinata pentru fericirea poporului nostru, si acum dupa ce s'a facutu totu ce s'a potutu spre stricare — a cuprinsu tacerea tóte si au mai remasu nisce palide ilustritâti, cari nu au nici atât'a efectu, câtu avura odinióra idolii ginteloru.

Acum sa vina dupa venturile, câroru amu fostu espusi de vre-o câti-va ani furtunile de cari amintirâmu mai susu, cum amu cugetá noi cá sa le intempinâmu? —

Ori voru vení acele ori nu voru vení, de facutu noi avemu multu si pentru cá sa nu mai dâmu preste calamitâtile preste cari amu fostu datu, trebuie sa ne deschidemu ochii cá sa ne cunóscemu pusetiunea si sa vedemu cui ne deschidemu urechile spre a primí sfaturile pentru procederea nóstra. Intre alte este regularea fondului regescu, arondarea municipieloru si alte cestiuni de feliulu acestor'a, cari tóte receru cá sa nu mai fimu privitori passivi ai evenemintelor.

Déca urmâmu asiá mai nainte, noi astadi póte nu eramu fâra de nici o jurisdictiune in tóta tiér'a, nu avému casulu celu tristu despre care facemu amintire intr'o varietate mai la vale ca se petrece inaintea tribunalului din M. Vasiarheiu, nu avému tratarea cea vitrega a fostiloru militari confiniari s. a. s. a.

Sa nu ne jucâmu cu sórtea unui poporu si sa facemu medilocu din ea spre scopuri personali si ambitiόse, câci atunci ne vomu face culpabili de alu fi nenorocitu. Caute ori cine la Franci'a in diu'a de astadi, aduca si aminte de toti vitezii ei de frase si cugete ca bine este asiá cum se afla ea acum: din o nenorocire mare impinsa in prapasti'a altei póte si mai mari.

Nu a vorbí de morala in tóta ór'a (si a o vatemá in totu minutulu) face fericirea unui poporu, ci esercitarea ei in tóte impregiurârile, fâra de a asceptá resplata omenésca.

Deci pentru tóte eventualitâtile déca ne iubimu esistinti'a nóstra sa ne lasâmu de totu ce este perniciosu si patrunsi, nu de o falsa dara adeverata sinceritate câtra totu ce e bunu, sa conlucrâmu cá sa esimu din circululu vitiosu, in care ne aflâmu astadi si atunci asceptâmu inpavidi ameniintiârile cele mai mari, pentru ca pre tóte le potemu invinge.

Monarchistii francesi lucra din resputeri pentru restaurarea monarchiei. Dejá pre luni in 27 Octobre are sa se conchieme adunarea natiunale pentru a-si dá votulu. Pre lânga tóte aceste opositiunea nu-si perde curagiulu. Domnulu de Remusat multiemesce alegetoriloru sei in o scrisóre deschisa si apoi adauge:

Acésta alegere e o manifestatiune politica alu cârui sensu credu ca-lu pricepu bine. Voi nu voiti nici aceea ce numimu noi regimulu vechiu nici ceea ce duce la anarchia. Si mie 'mi jace la inima ordinea si libertatea, eu totu-déun'a amu doritu cá victori'a mariloru principie ale revolutiunei francese sa se reporteze numai pre calea ordinei si a pâcei. Eu amu speratu victoria dela monarchisti, astadi o asceptu dela republica, pre carea trebuie sa o sustienemu cu firmitate si se o organisâmu cu moderatiune. Aceste principie voru fi decidietórie pentru tienut'a mea.

Scrisori republicane amu dela deputatii Charles Rolland, Lherminier, Bamberger, Paul Morin si Ernst Duvergier de Hauranne; dara fatia cu toti acesti ablegati n'a fostu din capulu locului nici o indoiéla, ca voru trece cum-va in taber'a monarchistiloru.

Dupa scirile din Savoi'a acolo se vorbesce de o alipire la Helveti'a la casu cându roialistii voru aduce pre contele de Chambordu la cârma in Franci'a. In St. Iulien (Savoi'a superióra) au obvenitu unele scene de totu sgomotóse. O multime de poporu umblá strigându: „Josu cu francesii.“ Comissariulu politiei si gendarmari'a fura batuti. Criminalistii fura arestati si dusi la judecatori'a politiana. Acést'a inse condamnâ numai pre unulu din trensii si pre cei-alalti ii avisà la curtea assisiloru. Aceste templâri producu in cercurile din Parisu multa superare si aceste cauta ale ascunde. In Nizza partid'a antifrancesa si a inmultitu partit'a sea de-si oficiolatele se aréta de totu stricte.

De-si maresialulu Bazaine nu are multi amici si admiratori in Angli'a, totusi spectaculului tribunalului martialu nu produce multa bucuria. „Fostau sub decurgerea intregului resbelu“ intréba „Standard“ óresi-cine care a cugetatu numai la Franci'a? Acest'a se póte trage la indoiéla. Si totusi unu singuru barbatu se trage la respundere, pentru ca s'a lasatu sa fia influintiatu de consideratiuni politice si personale. Noi anglesii urimu umbr'a nedreptâtiei si de locu nu suntemu convinsi despre aceea, ca maresialulu Bazaine e mai putienu unu vinovatu decâtu o victima.

Foile din Madridu se plângu amaru asupr'a oficiolateloru francese, cari la granitie favorisédia pre carlisti si in Carthagen'a pre comunisti. Ele dechiara, ca nu potu pricepe acésta politica a Franciei nici de cum. Inse in locu de acést'a sa dica mai bine, ca nimicu nu póte fi mai chiaru, decâtu motivele, cari indémna pre regimulu presentu din Franci'a, de a adiutá atâtu pre negrii, câtu si pre rosii din Spani'a. Spre a adiutá linea betrâna a burboniloru la ajungerea tronului, partisanii si unceltele lui Henricu V voru tiené ori ce medilocu de iertatu, care e in stare a face starea cea critica a Spaniei si mai rea.

Portile de feru.

Prin numirea de Portile de feru se intielege, geografice vorbindu, stremtórea lantiului muntiloru Balcani togmai la hotarele Ungariei, Serbiei si Romaniei pre unde resbate Dunarea curgendu spre Marea négra.

Celu putienu, asiá numescu Turcii a 4-a cataracta a Dunarei pentru ca pre tempulu cându ei stapâneau ambele tiermuri a acestui fluviu, avéu obiceiu a intinde de pre unu malu pre altulu, pre deasupr'a Dunarei unu lantiu lungu de feru spre a oprí trecerea la ori-ce vasu.

Plutirea la loculu acest'a se face cu cea mai mare greutate din caus'a stânceloru ce impedeca trecerea mai alesu cându apele suntu scadiute. Se scie necasulu trecatoriloru prin loculu acest'a; trebuie sa lasi batelulu cu care vii dela Pest'a sa treci cataractele pre barci late si dela Severinu sa te transportedi pre altu batelu si sa urmedi caletori'a inainte. Acestu necasu este semtitoriu intregului comerciu dunarénu si mai cu deosebire vaseloru Austriei care este de faptu dómna si stapâna pre Dunare chiaru in tierile nóstre si in Serbi'a.

Pentru inlesnirea plutirei, Austri'a a luatu initiativ'a curatirei acestei stremtori desradacinandu stâncele din fundulu Dunarei si facendu libera trecere pentru tóte navele de ori-ce marime.

Spre realisarea acestui scopu a trebuitu sa intre in intielegere cu Turci'a pentru ca acésta din urma putere trece de suzeran'a Romaniei si a Serbiei. Pretentiunea Turciei aru fi cá nici Romani'a, nici Serbi'a, cá tieri vasale, sa nu iee nici o parte la acésta lucrare, punendu ea singura la cale cu Austri'a tóte mesurile ce aru trebuí sa se iee.

Vorbindu de acést'a, gazet'a generala din Augsburg se esprime astfeliu:

„Purtarea Turciei, in cestiunea Portiloru de feru, fatia cu Romani'a si Serbi'a, este pre câtu jignitóre pre atâtu si neintielésa. Guvernulu Otomanu, a respinsu din nou, prin o nota adresata guvernului românu la 28 Augustu, cererea ce acest'a ii facuse de a luá si elu parte la desbaterile si la hotaririle privitóre la cestiunea Portiloru de feru. La cererea facuta cu atât'a staruintia de câtra agentulu Romaniei, generalulu principe Ioanu Ghic'a, marele viziru a respunsu ca, tienendu séma de spiritulu de progresu ce insufletiesce pre cabinetulu actualu alu principelui Carolu I, Turci'a 'i va comunicá hotaririle sele in acésta afacere.“

„Totu astfeliu a respunsu si agentului Serbiei, adaugendu ca va face cunoscutu guvernului serbu, mesurile ce va luá in acésta privintia.“

„Lesne se intielege, ca nici Romani'a nici Serbi'a nu s'au multiamitu cu acestu respunsu. Afacerea inse puse astfeliu de Turci'a, adaoge gazet'a Augsburg, póte sa aiba unu sfersitu putienu favorabilu pentru Turci'a.“

Aru fi unu lucru strainu, absurdu si ridiculu cá in afacerea acést'a, care privesce pre români atâtu de aprópe, care privesce viitoriulu comerciului loru pre Dunare, Turci'a cu prejudetiele sele invechite, cu ilusiunile sele de suzeran'a Romaniei, cu ideile sele stationarie, sa ne mai conteste dreptulu de amestecu.

Noi amu observatu pururea, fatia cu Turcii, indetoririle nóstre dupa vechile tractate; amu platitu tributulu si-'lu platimu inca cu cea mai mare punctualitate. Nu totu asiá si-a implinitu si ea indetoririle sele câtra noi câci cu provinciele nóstre cele mai frumóse si-a scapatu viéti'a de atâtea ori pre cându erá datóre tocmai dupa acele tractate, sa apere intregimea tierei nóstre contr'a incalcatoriloru straini.

Ii vomu dice dara, in unire cu gazet'a de Augsburg pentru a cârui'a drépta vedere si concursu 'i multiamimu, ii vomu dice Turciei: Nu este politicu pentru tine sa ne mai necajesci, sa te amesteci in trebile nóstre, sa ne impotrivesci in interesele nóstre, sa ne lovesci in demnitatea nóstra tocmai acum'a cându dogm'a legaturei nóstre cu tine a slabitu in Romani'a, cându pre tóta diu'a plângemu pamentulu ce ne-ai instrainatu. Trebuie sa aibi consciinti'a crimenului neauditu ce ai comisu câtra noi, sa respectedi tratatele din care ai trasu atât'a folosu si pre care noi tienemu a le mai respectá pentru ca n'amu avutu din respectulu loru decâtu paguba si rusine.

Sperâmu ca guvernulu nostru va sci sa si mantiena drepturile si demnitatea sea, intr'o cestiune in care tiér'a intréga fâra deosebire de idei si de partide, este gat'a alu sustiené pâna la sfersitu.

„Curierulu“ fói'a intereseloru generale, in Nr. din 4 a curentei prin articululu publicatu in fruntea fóiei, aréta ca pentru 15 este convocatu s. sinodu, si se intréba ce are de gându sa faca Prés. Sea Metropolitulu Moldaviei, care va fi atitudinea sea? Merge-va Prés. Sea séu nu in acésta sessiune la sinodu? Si dupa ce spune ca sinodulu prin lucrârile sele au ofensatu persón'a Prés. Sele si au calcatu drepturile si prerogativele metropoliei Moldaviei, termina astfeliu:

„In cestiunea metropoliei din Moldavi'a si Suceav'a, noi amu facutu si facemu deosebirea acést'a: 1) sinodulu a ofensatu pre Metropolitulu Moldaviei si Sucevei, 2) sinodulu calcându canónele concilieloru ecumenice, a lovitu si rapitu drepturile metropoliei din Moldov'a si Suceav'a.

„Pentru punctulu 1, Metropolitulu Calinicu póte dupa cum amu mai disu sa faca ce-'i va placea; cu tóte ca fiindu capu alu bisericei din Moldov'a pentru prestigiulu inaltei dregatorii ce ocupa este datoriu a nu se lasá sa fia tratatu dupa chipulu si asemanarea dlui Tell si a prelatiloru din sinodu. Pentru punctulu 2, Metropolitulu Moldaviei nu póte sa dispuna, ci trebuie cá omu onestu sa intórca lucrulu depositatu in mânile dela care l'au primitu, adeca in mânile tierei.“

Acestu consiliu datu de „Curierulu“ P. Sele pare unu consiliu de Sibila, fiindu ca pre de o parte 'lu indémna sa stea si sa nu se lese a fi tratatu dupa chipulu si asemanarea dlui Tell si a prelatiloru din sinodu, iéra pre de alt'a ii spune ca, cá omu onestu sa intórca tierei depositulu, cu alte cuvinte sa lese metropoli'a si sa se duca. Noi credemu ca acestu consiliu nu-i nici seriosu si nici nu-i datu de unu prietinu a Prés. Sele, si eata pentru ce: Déca s'au constatatu vre-o conspiratiune in contr'a drepturiloru metropoliei din Moldavi'a atunci datori'a Prés. Sele este, cá se nu deserteze dela postulu seu intr'unu momentu de periculu, ci cá o santinela indreznétia sa stee si sa lupte pen a le aperá. Asemenea nu-i de feliu nimeritu, déca Prés. Sea sa simte lovitu de s. sinodu, sa stea inchisu in palatulu metropolitanu din Iasi si sa nu se duca la Bucuresci la sinodu, precum 'lu sfatuesce „Curierulu“; din contra, P. Sea trebuie sa se duca la sinodu, sa protesteze, sa vorbésca, sa convinga, câci numai acést'a ii calea prin care póte ajunge la unu resultatu.

Noi carii dorimu cá venerabilulu nostru Metropolitu din Iasi sa nu-'si creedie positiuni dificile l'amu rogá cá sa nu se induplece a dá ascultare la sfaturi cá acele care i le dà „Curierulu“, fiindu ca dupa noi nu suntu de locu binevoitóre, si nu conducu la liniscea sufletésca de care trebuie sa se bucure unu apostolu alu lui Christosu.

„Cur. de I.“

Procesulu lui Bazaine.

Siedinti'a din 6 Octomvre.

Dupa ce siedinti'a s'a deschisu la 2 óre, dupa cetirea unui siru de acte diverse astfeliu parerea consiliariului de instructiune, asupr'a capitulationiloru, list'a tuturoru cavalerieloru si distinctiuniloru, decretulu prin care se institue tribunalulu de resbelu asupr'a acestui procesu, se da in cele din urma de câtra grefier lectura raportului generalului Rivière, unu documentu care forméza unu volumu mare de 18,000 renduri. Presiedintele (Ducele d'Aumale), autoriséza pre grefier a cetí raportulu siediendu.

Raportulu se póte resumá, pre câtu s'a cetitu in acésta siedintia in urmatórele:

Cându dupa resbelulu din 1866 a devenitu probabile lupt'a intre Germani'a nordica si Franci'a, Maresialulu Niel se ocupá pre lânga alte mesuri conservative laturalnice si cu cestiunea cum trebuie sa fia compusa si distribuita armat'a francesa cu o asemenea eventualitate. Elu se decise adoptandu planulu sa formeze trei armate, din care dóue se tiena ocupate lini'a din fatia in Alsaci'a-Lotharingi'a, iéra a trei'a sa stea cá reserva in Chalons. Alte dóue corpuri sa fia formate cá pepiniera de viitórie reserve in Belfort si Lyon. Comand'a asupr'a acestoru trei corpuri trebuie dupa planurile acelui ministru sa fia incredintiata maresialului Bazaine, Mac-Mahon si Canrobert.

Cându fuse acceptatu resbelulu din 1870, guvernulu francesu se decisese, fiindu ca simtiá ca inimiculu ei este la inceputulu campaniei superióre in multimea trupeloru, de a suferí ofensiv'a. Conformu planului lui Niel se asiediara dóue corpuri de armata in Alsaci'a si Lotharingi'a, pentru de a lasá pre inimicu in nesciintia, asupr'a cârui punctu are sa fia atacatu mai intâiu. Dóue combinatiuni se presentau. In casulu intâiu cându amu avé aliati, trebuie trecutu Renulu, aruncandu-se armatele nóstre intre armatele inamice de nordu si sudu; in casulu alu doilea cându n'amu avé aliati, resbelulu trebuie sa se concentreze mai intâiu in Palatinatu si Prussi'a renana. In tóte casurile flot'a trebuie sa esecute o diversiune spre marea baltica.

Spre paguba, tóte aceste dispositiuni prudente fura inlaturate, luându-se decisiunea, spre a puté imprasciá mai usioru trupele dupa impregiurâri, a postá corpurile de armata in lungulu fruntariei si in suficienta apropiere unele de alte, spre a puté aperá partea aceea de teritoriu. Se formà o singura armata care se discompunea in optu corpuri. Imperatoriulu 'si retienù comand'a superióra. Erá sperantia a concentrá pâna la finea lunei Iuliu corpurile la fruntarie, pentru care scopu se adunase la Forbach si Saargemünd insemnate provisiuni. Se scie cu ce nefericita intardiere, de-si previsibile se petrecea concentrarea reserviloru si intrunirea ramuriloru de adminastratiune.

Maresialulu Bazaine, avea sub a sea comanda, — de-si la inceputu in modu provisoriu erá insarcinatu cu comand'a superióra a armatei, — dela 24 Iuliu numai asupr'a corpului alu 3-le de armata, ceea ce pentru amorulu seu propriu trebuie sa fia o deceptiune fórte neplacuta. La 4 Augustu primí elu comand'a asupr'a corpului 2, 3 si 4, si cu modulu acest'a i se presentà din nou sians'a unui rolu mai insemnatu. Dejá cu câte-va dile inainte mai multe depesie ale majoru-generalului Leboeuf 'lu preparase pentru casulu, ca se afla in prediu'a unei actiuni serióse in directiunea despre Saarbrüken.

La 6 Augustu avù acést'a locu. Generalulu Frossard telegraféza maresialului la 10 óre, ca aru fi atacatu, si déca trebuie sa astepte preparatu pre inimiculu care se apropie, spre a nu-i abandoná provisiunile dela Forbach. Vediendu-se mai putérnicu atacati, chiemà divisiunea lui Metmann, care se presentéza la 3½ óre, apoi anuncia si pre generalulu Castacny dela Codembronn. Acest'a astépta inse in vanu ordinulu lui Bazaine, de a se pune la dispositiunea lui Frossard; ordinulu sosí abiá la 11 óre sér'a.

Divisiunea din Montaudon in Saargemünda nu primí nici unu ordinu de plecare, de-si se aflá cea mai apropiata de câmpulu de bataie, si putea fórte usioru sa intervina. Bazaine in persóna se aflá la Saint-Avold, de unde drumulu de feru duce directu la Forbach, si nu se miscà din locu cu tóte apelurile insistente ale lui Frossard. Inimiculu ne ataca la Spichern in flancu, si la 7 óre sér'a suntemu siliti sa ne retragemu prin padure si Forbachul incendiati. Divisiunile Montaudon, Castagni si Metmann ratecescu tóta nóptea fâra ordinu intr'o parte si alt'a, si aducu in nou periculu positiunile nóstre si restulu armatei.

Asupr'a maresialului Bazaine cade intrég'a responsabilitate pentru perderea bataliei dela Spichern, pentru desordinea si decuragearea dileloru urmatórie. Elu insusi se pare a nu fi avutu nici o presimtire. „De trei ani“ dicea elu unui marturu intr'unu tonu usioru, „studiaza generalulu Frossard positiunea, si o gasesce superba, spre a asteptá o lupta; eata, ca acea batali'a i s'a presentatu.“ Retragerea armatei in Metz. Se decide a restabilí armat'a in fati'a Metzului fia, pentru de a inchide principelui Fridericu Carolu calea, séu pentru de a cadé in flanc'a principelui ereditariu. In acelasi tempu se forméza o armata nóua la Chalons sub comand'a lui Canrobert. Imperatorele predà la 12 Augustu comand'a superióra asupr'a armatei dela Renu maresialului Bazaine.

Raportulu se intinde asupr'a positiunei politice si militare in acelu momentu. Totulu se reportà la acea, ca Bazaine tinde sa scuture deasupr'a sea tutel'a imperatorelui. Dlu de Keratry a marturisitu, ca soci'a lui Bazaine i-aru fi disu, ca maresialulu aru decliná de asupra-si ori-ce responsabilitate, déca imperetorele 'si mantiene comand'a séu aru remané pre lânga armat'a dela Rhinu.

Dn'a Bazaine a trasu mai târdiu sa slabésca acésta marturisire, inse din tóte resulta, ca ea a manifestatu adeveratele intentiuni ale maresialului. In cele din urma se termina cetirea retragerei dela Metz spre Chalons, si la 12 Augustu incepe trecerea preste Mosel'a.

Raportulu critica, ca s'aru fi asiediatu mai multe poduri decâtu erau necesarie, si ca maresialulu procedá la opera in genere cu o lancedime cu totulu neesplicabila, care nu póte fi decâtu in favórea inimicului. Imperatoriulu tramitea depesi preste depesi pentru de a accelerá miscarea. Inimiculu profità de avansarea castigata, si ne atacà in 14 in Borny. Elu este respinsu cu sustienere si trebuie a se recunósce, ca acestu inceputu alu comandei lui Bazaine promitea multu. Inse in acestu momentu erá de mare valóre, fiindu odata decisiunea a parasí Metzulu a castigá mai bine tempu decâtu o batalia. Destulu de tristu ca intr'unu momentu, dela care depinde sórt'a Franciei in câte-va óre, s'a negligatu a se luá mesurile de precautiune cele mai elementari.

Raportulu anuncéza cele trei câi dela Metz spre Verdun; afara de aceste mai stetea la dispositiune calea ferata si telegrafulu ardeaneloru. Maresialulu dispune inse ca armat'a sa se acatia in ostenéla pre colinele platourilora dela Gravelotte, elu nu-si da celu putienu ostenél'a sa distruga podurile dela Noveans. Responsabilitatea lancedimei acestei miscâri cade in sarcin'a maresialului, si in vanu se incérca sa o restórne asupr'a siefului statului generalu. Ordinulu seu de plecare din 14 indica espresu numai o cale, pre cându i steteau trei la dispositione.

Aici precum si mai tardiu totu atâtu de desi tienea maresialulu pre siefulu statului seu generale Yarras sistematicu ocupatu si lucrá in detrimentulu intregei actiuni numai dupa propri'a sea convictiune. Deca s'aru fi distrusu podurile, nu s'aru fi vediutu la 15 si lunii avansandu pâna la Borny, si o bateria prussiana bombardandu cuartirulu generalu imperiale din Longueville, la 15 steteau dejá trupele nóstre lânga Rezonville fatia cu puterea principale a inimicului. Dejá in acestu momentu se manifestà maresialulu, ca nu este de feliu decisu sa plece spre Verdun.

Elu s'a esprimatu câtra unu oficieru superioru, ca nu-i importà nimic'a sa iee cu densulu unu podu de pantóne, precum dorea imperatorele, câci nici gandesce sa tréca Meus'a si déca aru fi avutu intentiunea sa mérga la Verdun, pentru ce nu au ordonatu generalulu Frossard, care stetea in Rezonville sa recunósca inimiculu, spre a scí câtu este de poternicu? La 16 s'a vediutu, ce grea lupta avemu de sustienutu. N'a remasu nimic'a alt'a, decâtu séu a tinde la respingere indareptu a prussianiloru pre Mosel'a, séu a incepe retragerea in directiunea nordica. Nici din un'a nici din alt'a nu esista nici o urma in documentele puse in circulatiune de Bazaine. In depesi'a câtra imperatore raportéza liniscitu, ca voiesce sa se concentreze in Metz, si acolo sa se aprovisioneze, pentru cá in urma sa intreprinda miscarea sea de retragere. Ce este óre adeveratu in acésta necessitate, a se aprovisioná cu victualii si munitiune?

Raportulu intra aici in o cercetare severa, fiindu ca acestu momentu este decisivu pentru terminarea intregei campanii. Este dreptu ca maresialulu avé unu raportu fórte neliniscitoriu a generalului Soleille, dupa care munitiunea aru fi epuisata in a trei'a parte séu pre jumatate, si ca trebuie chiaru in acea nópte a se tramite la Metz a se aduce nóua munitiune. Maresialulu inse nu avé dreptate sa se basedie numai pre acelu raportu, care erá facutu intr'unu modu usioru si fâra cercetare suficienta; nici a patr'a parte din munitiune nu erá inca epuisata; armat'a avé inca o reserva de 80,500 impuscaturi de tunuri, iéra arsenalulu din Metz poté, déca munitiunea esistenta nu erá de ajunsu pentru espeditiunea câtra Verdun, sa dee in câte-va óre in tempulu noptii munitiune inca pentru 12,500 de impuscaturi. Infanteri'a de asemene erá aprovisionata in complectu si abundentia in cartusie. In privirea proviantului lucrulu erá in stare si mai buna, si ii lipsea maresialului ori-ce pretestu; trupele inca erau bine aprovisionate, pre tóta calea pâna la Verdun luase generalu-leiutemantulu Wolff tóte mesurile, si in fortaréti'a din urma stetea 600,000 ratiuni gat'a pentru armata. Aici erá intendentulu de Preval, unu functionaru abia numitu provisoriu in functiunea de intendantu superioru, care dedea maresialului pretestulu pentru atitudinea sea.

Cum se póte astfeliu, dîce raportulu, esplicá acésta atitudine, decâtu prin decisiunea maresialului, a nu dá cursu cereriloru adresate lui a continí cu marsiulu? S'au arsu dóra, cându se hotarise intórcerea la Metz si abandonarea positiuniloru dela Gravelote, numai putienu decâtu 2,800000 de ratiuni, precum probédia unu protocolu oficiale, pentru cá se nu pice in mânile inimicului. Argumenmentele invocate de marsialu aru poté fi suficiente in impregiurâri obicinuite; ele inse nu poteau fi de siguru in momente atâtu de critice, câci tóta silinti'a constá in aceea, a nu intardiá nici unu momentu, de a tiené deschise liniele nóstre de retragere

(Siedinti'a din 7 Octobre).

Siedinti'a incepe fatia cu unu auditoriu mai micsioratu decâtu ieri, la 12 óre 20 minute. Dupa ce maresialulu Bazaine fu introdusu, intréba presiedintele, ducele d'Aumale, acusatiunea si aperarea, déca nu aru avé sa faca propuneri in privirea martoriloru absenti. Dlu Lachaud 'si reservà, sa céra citarea acelor'a, déca va fi in interesulu aperârei; si la o deosebita intrebare, déca nu cere citarea, doresce aperatorulu citarea numai a generalului Soleille, a cârui'a depunere este fórte insemnata.

Pres. trebuie deci provocata o constatare medicala despre starea generalului.

D. Lachaud. Noi nu mergemu atâtu de departe, o singura intrebare a generalului ne este suficienta, câci ne potemu basá pre parol'a lui de onóre.

Pres. Cercetarea medicala este pentru asemenea casuri indicata de reglementu, prin urmare nu póte nimicu strică.

Grefierulu Alla, continua cu cetirea raportului.

Se insémna ca din martorii citati din Alsaci'a-Lotharing'a s'a presentatu numai D. Trachard; dupa cum se dice din negligenti'a ministeriului de esterne, care nu s'a pusu in relatiune tempuria cu guvernulu germanu, nu s'a potutu inmaná citatiunile, si D. Trachard s'a presentatu, fiindu ca a fostu invitatu pre cale oficiósa.

Câte-va observâri la progresulu nostru literariu.

Saliste, 3 Octomvre 1873.

(Fine.)

Pre cându asiá de o parte ortografi'a de astadi cu jargónele de neologisme inchidu portile unui progresu mai espresu in privinti'a literaturei nóstre, si punu stavila intre poporu si inteligintia si pre cându totu acestea punu deosebite pedeci invetiamentului dela scólele rurali si ne tiene intr'o anarchia pre toti, se nasce intrebarea, ca óre care aru fi mediloculu, cá sa ajungemu odata la nisce legi definitive in privinti'a ortografiei si a modului de scriere si tiparitu? pentru ca vedemu cu temere, ca Academi'a de sciintie din Bucuresci, — de-si a avutu de vre-o câte-va ori siedintie — nu ne au adusu inca pâna acolo, cá sa avemu celu putienu o ortografia practica, cu succese favorabili.

Nu voiu sa pledezu mai multu pentru reintroducerea sloveloru kirilice si sa sacrificu acum unu presentu si unu viitoriu intregu pentru unu trecutu care nu-'lu mai potemu repará, o astfeliu de pledare aru fi fostu atunci'a la locu, cându amu delapsatu la 1862, in anarchia ortografica si trebuiá sa o faca corifeii literaturei, atunci cându avé stricta datorintia de a veghiá cá sa nu se faca saltulu mortale, care s'a facutu, tienendu socotéla de acsiom'a ca si in progresulu literaturei si alu limbei, nu se póte suferí salturi, cari sa nu fia considerate la ceea ce le a premersu loru.

Voiu numai sa demustru, ca nu seraci'a e singura de vina la putienulu progresu, ce 'lu vedemu intr'adeveru facendu-se la noi aici in literatura, nici lips'a de inclinatiune, cá sa potemu esí luminati, si partea cea mai mare momentele indigitate pâna aci pórta vin'a la tóte acestea.

Si cá sa potemu in câtu-va sa delaturâmu aceste pedeci punu intrebarea si cu mine o punu si altii mai multi, ca n'aru fi óre la tempu, cá sa ne cugetâmu asupr'a midilóceloru si câiloru, prin care si pre care amu poté cu usiurintia sa ne scótemu acestu impasu si sa delaturâmu conditiile ce l'au creatu?

Sum pre deplinu convinsu, ca fia-care românu literatu si inteligente, gandindu-se seriosu asupr'a astei cestiuni nu o va trece iute cu vederea ci va meditá si densulu la deslegarea ei si nu va luá in nume de reu dorinti'a generale, de a vedé celu putienu din 10 in 10 ani adunandu-se literatii nostrii pre vre-o câte-va dile la unu locu, cari tienendu in evidentia regulata si neintrerupta pasii ce-'i facu românii in sciintia si literatura, sa se consulte totu de odata si sa se intrebe, ca ce aru mai fi de facutu, cá pedecile, ce se ivescu, sa se delature.

Dupa parerea mea putienu ponderósa, acésta adunare de inteligenti aru fi fórte usioru de efeptuitu, déca premitu, ca congresele nóstre, si sinódele nóstre cu consistóriele loru, in cari se afla institutuite si sectiuni pentru scóla, aru fi cele mai chiemate de a primí insesi acésta insarcinare si de a emite din sinulu loru comissiuni, cari sa le substérna elaborate erudite si norme practice in privinti'a usiurârei progresului in literatura, sciintia si invetiamentu si cá sa fia o deplina uniformitate si unitate si aici, sa invite si pre alti barbati aderinti celei-alalte confessiuni si eruditi in trebile acestea.

Eu si cu mine si altii, aducu acésta cestiune la ivéla din acelu motivu, pentru ca vietiuindu aci mai de doi ani curatu numai in mediloculu poporului nostru, amu fostu nevoitu sa vighilezu cu acuratetia cursulu progresârei in literatura si invetiamentu si tragendu din aceste observatiuni mai in tóta diu'a unu sumariu, amu ajunsu la restristulu resultatu, ca inaintarea nóstra si progresulu nostru dela 1848 incóce punendulu in proporti'a drépta cu inaintarea si averea literaria de dinainte de 1848, nu este asiá mare, cá cum ni-'lu inchipuimu vediendulu in aparintia si cá sa ilustrezu resultatulu numai printr'unu esemplu, amu aflatu ca literatii nostrii de astadi, multi putieni, câti ii avemu, suntu partea cea mai mare discipuli de ai dascaliloru nostrii vechi inainte de 1848, pre cându tempulu celu de 25 de ani abiá ne póte prasentá a $^1/_3$ parte de barbati de calibrulu acest'a.

Prin urmare, déca dela anulu 1823 incóce si pâna la anulu 1848 ni-a datu natiunea sub cunoscutele impregiurâri de pre atunci $^2/_3$ de barbati literati, iér' dela 1848 incóce numai a $^1/_3$ parte, este lucrulu visibile, ca noi nu numai n'amu progresatu, dara amu datu inderaptu.

'Mi va observá cine-va la acést'a, ca ratecescu pentru ca inteliginti'a nóstra aru fi de 10 ani incóce mai numerósa, cá inainte de 1848; e posibile sa fia adeverata acésta observatiune si e in câtu-va si adeverata; reflectezu inse numai la aceea, ca eu vorbescu si amu vorbitu aici de literati adeverati, cari potu sa arete opuri si lucrâri pre câmpulu literaturei.

Pre cându me silescu a incheiá rendurile despre acésta cestiune, a-si dorí dle redactoru, cá sa se afle óresi-cine si sa ventileze acésta intrebare mai cu de amenuntulu si sa me si combata in cele ce le-amu aretatu eu, câci-póte in privinti'a multoru dîse de ale mele voiu fi gresitu.

Macsimu.

Sabiiu, 18 Octomvre n. 1873.

Afaceri scolastice si multiamita publica!

I. In tiér'a Oltului, pamentu clasicu, cu mari reminiscintie istorice, — loculu nascerei lui Negru Voda, patri'a lui Georgiu Lazaru si a lui Pumnulu, — de mai multi ani se semtiá lips'a de o scóla buna si organisata astfeliu: dupa cum cere spiritulu epocei in carea traimu, dupa cum ceru sciintiele pedagogice moderne!

Scóle bunicele erau in tiér'a Oltului, dara nici intr'unu numeru satisfacetoriu, nici intr'o stare sa póta ele prestá macaru atâtu, câtu sa garantize unu progresu romanescu in sensulu celu mai adeveratu alu vorbei! Aceste scóle — mai multu — mai putienu — erau scóle satesci si germanisatórie! Mai erau situate totu cam câtra marginea districtului.

Iéra in aceea localitate, carea forméza punctulu de gravitatiune a 150,000 si mai multu de români, nu erá nici o scóla mai resarita. Tóte aceste scóle erau nisce luminitie, cari luciau palidu intr'unu intunerecu imensu. Radiele acestoru luminitie, de-si erau binefacetórie, pre unde ajungeau, cu tóte acestea nu poteau strabate ele pretotindenea veiulu celu grosu si negru, care incingea de seculi mintea românului olteanu.

De-si se semtiá lips'a de o scóla de modelu, de o scóla mai inalta aci, totusi românii pareau si paru si adi inca amortiti. Ochi aveau si nu vedeau, urechi aveau si nu audiau; câci intunereculu ii cuprinsese. Ei ajunsera prin lung'a servitute pâna la o stare de abrutire si de adormire a consciintiei loru nationali. Ei, in scólele, cari le aveau, ori-cum se cresceau, numai romanesce nu.

Prin amar'a sclavia spiritulu loru, fiinti'a loru intréga atinsese acelu gradu potentiatu, unde se dîce, ca omulu 'si uita originea sea a semintiei sele. Românii din tiér'a Oltului au ajunsu acelu gradu de nabusiala atotu ce este omenescu, atotu ce este romanescu. Ei ajunsera in tempulu din urma a nu-si mai cunósce nici interesele loru cele mai vitali.

Strainii, inimicii seculari ai natiunei române avusera grige de tempuriu, cá pre români pururea sa-i tiena desbinati. Cá si pre airea i vedemu pre românii si in tiér'a Oltului divisati mai intâiu in dóue confessiuni. Dupa modest'a mea parere mare reu e acest'a! câci efectele acestei desbinâri confessiunali intre fratii de unu sânge amaru le mai semtimu! Le-amu platitu scumpu si le vomu mai platí inca — dupa semnele tempului — cu schinteile de focu! Ori-care romênu va fi sdrobitu de dorere, cându va caletorí pre la satele nóstre. Colea dai de unu micu catunu românescu, unde calatoriulu póte numerá pâna la 80 fumuri, cu dóue pretinse biserici: un'a „unita" un'a „neunita", cari a ori-ce sémena dara a biserici ba! Dincolo dai de altu satu miserabile, unde caletoriulu zaresce abia dupa multa cautare in drépt'a si in stâng'a dóue scolutie cá vai de ele. Preotii fâra nici o plata, apesati de miseria. Dascalii cá vai de ei: câci cu o léfa mai slaba si decâtu a unui'a, care padiesce porcii, nu numai nu-si acoperu lipsele cuotidiane, ci si vedu unu viitoriu intunecatu, care are sa le amenintia esistinti'a, sa le nimicésca famili'a, de voru avé si familia! Eata cum ne-au paralisatu strainii in tóte ale nóstre prin unatia! Care românu nu va semtí mari doreri in sufletulu seu, petrunsu de trist'a stare, la carea a fostu ajunsu biseric'a nóstra stramosiésca prin unirea unei pârti a românilorn din Daci'a centrale cu papistasismulu? Apoi din punctu de vedere cetatianu politicu erau si suntu ei pâna adi divisati in vr'o 6 caste séu classe:

1. class'a boierilorn;
2. class'a nemesiloru;
3. class'a militariloru;
4. class'a jeleriloru;
5. class'a jobagiloru;
6. Asiá numit'a class'a liberiloru; pentru ca acést'a nu apartiene nici unei'a din cele 5 classe antecedinti. Tóte aceste clase spre nenorocirea nóstra esistu in fapta si pâna in diu'a de astadi la noi, in tiér'a Oltului cá si in tóte pârtile multu civilisatului regatu ungaru.

Sa nu créda cum-va onorabilele publicu cetitoriu, ca prin acést'a a-si vrea sa facu istoricu ori politica: ortodosismu ori papistasismu. La acést'a nici nu suntu pré competinte. Dara se o spunu curatu: nici nu me pré ajuta poterile mele disponibile de a cutediá sa descriu eu unu sujetu totu asiá de complicatu, totu asiá de seriosu, totu asiá de gravu, totu asiá de tristu, dupa cum i suntu si efectele. (Va urmá)

Varietâti.

*** Din unu telegramu tramisu din Fagarasiu la „Albin'a" aflâmu ca advocatulu Aronu Densusianu este in cercetare criminale la tribunalulu din M. Osiorheiu pentru declaratiunile adunârei generali a districtului din 8 si 9 Aprile a. c. „Magy. Polg." adauge ca A. Densusianu in 20 Oct. n. a si fostu supusu celui dintâiu interogatoriu, dupa care in 21 l. c. fù arestatu.

*** „Albin'a" nóstra din Pest'a din di in di ne sternesce totu mai multu compatimire. Dens'a, o fóia atâtu de cetita, incâtu remâne numai „strentie" in mânile cetitoriloru (dupa cum se laudá óre-cându intr'o cor. din „Brasiovu") numai scapa de sughitiu de gróz'a „Telegrafului Rom." sughitiandu totu „miserabilitâti" si „secaturi" etc. Cugetámu ca acum de cându atotuputernicului ei redactoriu, magnificentiei sele ilustrissimului operatoriu si conducetoriu alu româniloru, domnului Vincentiu Babesiu i-a succesu „a ne pune straja gurei", prémeritatu acela-'si va dormí mai liniscitu si sciindu-lu obositu si de alte afaceri pasiamu numai in verfulu degeteloru, cá sa se póta recreá si recastigá puteri nóue pentru nóue lupte. Inse durere, nu scimu cârei impregiurâri sa ascriemu neliniscea ce o vedemu manifestandu-se cându intr'o forma, cându intr'alt'a in pretiuit'a „Albin'a". „Telegrafulu Romanu" si iéra „Telegrafulu Romanu", precum eri asiá si adi, a remasu enfantulu teribilu pentru „ante- „alaturea- si „dupaluptatoriulu nemuritoriu alu natiunei". Ce e drepta ［e si uriciosu „Telegrafulu Romanu", trebuie sterpitu de pre fati'a pamentului, câci cându 'ti e lumea mai draga, séu vine inainte cu canóne, séu cu §§ din Statutulu organicu, séu cu articuli de legi si amaresce sufletele celoru „binesimtitori" si a celui „mai bine simtitoriu" dela „Albin'a." Si apoi ce atâtea canóne, ce atâti §§, ce atâti articuli de legi, cându aci este canonulu canóneloru, §-lu paragrafiloru, articululu articuliloru, putemu dice legea legiloru, viu si insufletitu, din care isvorescu sfaturile cá dintr'o enigma, dlu Babesiu? Sterpitu „Telegrafulu Rom." isvorulu acel'a de „denunciatiuni", care nu te lasa sa innegresci nici baremu faptele unui Metropolitu reposatu in siedinti'a oficiale — si apoi sa vedi lume.

Cându 'lu vomu scí pre acest'a adeca pre „T. R." dusu de prelume póte scrie „Pesti Napló", „Hon" etc. ce voru vrea, câci dlu Babesiu atunci va tacé frumosu sciindu ca aceste nu stau de vorba cu densulu. Atunci sa vedi, atunci sa ve tieneti Archimandriti, protosinceli, etc. dara eppi, dara metropoliti si toti câti nu-su „binesimtitori", la batjocuri, clevetiri, injuraturi de totu soiulu, incâtu fia-care „Albina", trentiuita cum va fi de cetitulu celu multu, va meritá sa fia espusa.

Cu atât'a inse nu amu gatatu, ci vomu reveni.

*** Cunoscutulu agitatoriu serbu si redactoru alu organului omladinistiloru „Graniciar", Teodoru Bekits s'a arestatu in Panciov'a, dupa cum se scrie lui „P. N." pentru crima de laesa maiestate.

*** Culesulu viiloru s'a inceputu de vre-o optu dile mai in tóte pârtile, dupa parerea nóstra pré curendu, câci tempulu celu placutu erá fórte favoritoriu pentru struguri. Secet'a cea indelungata si grabirea cu culesulu voru dá, dupa cum audimu, si unde viile au fostu incercate de struguri unu vinu mediocru.

*** Cum devine cine-va bogatu spune „Bistr. Wochenschrift" enarandu o fapta intemplata si pertratata si inaintea judecatoriei. Óre cine a imprumutatu unui tieranu 290 fl. v. a. pre lânga conditiunea de ai esolví numai trei cruceri pre di de fia-care florinu. Ne solvindu detoriulu, creditoriulu acusa pre cel'a si detori'a si cametele baniloru se intabulédia. Inaintea judecatoriei creditoriulu se dechiara, ca déca detoriulu 'i esolve cametele nu-i cere inca capitalulu. Dara ce ochi in holba detoriulu cându aude ca elu are sa esolve pre anu numai camete 3175 fl. 50 cr. si cu capitalulu dimpreuna 3465 fl. 50 cr. v. a. Atâti bani n'a avutu tieranulu la olalta nici odata si cametele singure i-aru fi inghititu in scurtu tempu tóta averea. Ce se intempla? Se face impaciuire si creditorulu cá omu cu inima pretinde numai 120 fl. dupa suta. Cametele dupa 290 fl. facu asiá dara pre anu numai 348 fl., séu camete si capitalu facu la olalta 638 fl. v. a. Cine are, asiadara 1000 fl. si ii póte elocá sub conditiuni cá cele de susu 'si asecura o renta de 1200 fl. pre anu. Apoi sa nu fii capitalistu?

Nr. 1933 sc.

Concursu.

Devenindu din fundatiunea Franciscu-Iosefin'a unu stipendiu de 50 fl. v. a. menitu pentru gimnasisti séu realisti; iér' din fundatiunea Mogaiana unulu de 100 fl. v. a. pentru ascultatori la vre-o academia din patria, — se escrie pentru conferirea loru concursu.

Competitorii suntu provocati a-si substerne cererile sele instruite cu atestatu de botediu, ca suntu de religiunea gr. or.; cu testimoniu scolasticu despre sporiulu facutu in studii, precum si cu atestatu de paupertate — la consistoriulu archidiecesanu, celu multu pâna in 10 Noemvrie a. c. st. vechiu.

Totu odata se insémna, ca stipendiele acestea se voru conferi numai aceloru tineri, cari pre lânga conditiunile generali susu numite voru satisface si recerintiei prescrise de sinodulu archidiecesanu din an. 1871 sub Nr. 120 alu protocolului.

Sabiiu, 12 Octobre 1873.

Consistoriulu archidiecesanu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. române din Harâu class'a a III-a protopresbiteratului Iosgiului I, se deschide concursu pâna in 15 Noamvrie a. c. st. v.

Emolumentele suntu: cuartiru naturalu cu dóue gradini de legumi, $^1/_2$ jugeru pamentu aratoriu, stol'a usuata, si dela 90 famili câte o ferdela mare de cucuruzu sfermitu, care tóte computate in bani, dau unu venitu anualu de 260 fl. v. a.

Cei ce voiescu a concurge, au se ［substérna subscrisului petitiunile loru, pâna la terminulu susu numitu.

Hondolu 6 Octobre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Basiliu Piposiu,
(1—3) Protopres.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu primariu la scól'a gr. or. din Opidulu Cincu-mare, devenitu vacantu, eu terminu pâna in 20. Octomvrie a. c. st. v. se escrie concursu.

Emolumentele suntu:

Unu salariu anualu din alodiulu opidanu de 200 fl. v. a. lemnele trebuincióse de focu si cuartiru liberu in edificiulu scólei.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au a-si adresá concursele loru bine instruate amesuratu Statutului organicu § 13 la subscrisulu pâna la terminulu prefiptu.

Nocrichiu in 4 Octomvrie 1873.

Cu scirea Comitetului parochiale

G. Maieru
(2—3) Adm. ppescu.

Concursu.

Spre ocuparea vacantei parochii gr. or. din comun'a Corbi protopopiatulu Fagarasiului II-le se escrie prin acést'a concursu.

Emolumentele suntu:

Venitulu epatrafirului dela 76 famili o di de lucru de tóta cas'a si unu caru de lemne de tóta cas'a.

Cei care dorescu a concurá la dis'a statiune, au de a-si ascerne documentele necesarie in sensulu „statutului organicu" la Sc. protop. in Avrigu pâna in 26 Oct. 1873.

Avrigu 10 Octomvrie 1873.

Comitetulu parochialu in contielegere cu administr. prot.

(1—3) Vasiliu Macsimu,

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei statiuni de invetiatoriu la scól'a gr. or. din Ogn'a-infer: ppiatulu Mercurei se deschide concursu cu terminú pâna in 20 Octobre a. c.

Salariulu impreunatu de acésta statiune este: 155 fl. v. a. cuartiru liberu, lemne de focu si 50 p. sare.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, avendu de a inpliní pre alu doilea cantoru in biserica, au de a-si asterne cererile loru instruate conformu recerintieloru din stat. org. la subscrisulu pâna la terminulu de mai susu. —

Mercurea in 3 Octobre 1873.

In contielegere cu comit. paroch:

I. Drocu
(2—3) Adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci dela scól'a centrale Orestior'a de susu — cu adnecsatele Comune Orestior'a de susu cu filea Buciumu-Ludesci cu filea sea Costesci cu acést'a se deschide concursu pâna la 21 Octobre a. c.

Emolumentele suntu:

300 fl. v. a. pe anu dela poporu, 6 orgi de lemne si cuartiru liberu.

Cei ce voiescu a ocupá acésta statiune — se si trimita cererile loru instruate in sensulu Statutului organicu la subscrisulu.

Orestie in 4 Octobre 1873.

Nicolau Popoviciu
Protopopu gr. or.
(2—3) alu Orestiei.

Citatiune edictala.

Antoniu Tirtu din Bosiorodu, carele a parasitu cu necredintia de 5 ani de dile pre legiuit'a sea muiere Sunzuin'a Tirtu — nascuta Bontea, — totu de acolo (ambii de religiunea orientala) despre carele acum aprópe de doi ani de dile nu se mai scia unde se afla, — se citédia prin acést'a a se presentá in tempu de unu anu, — dela datulu presinte, inaintea subscrisului scaunu protopopescu, câci la din contra, si in absenti'a densului se va decide procesulu divortialu, in sensulu prescriseloru canóne ale sântei nóstre biserici.

Hatiegu in 1 Septembre 1873.

Scaunulu protopopescu gr. orientalu alu tractului Hatiegu.

I. Ratiu,
(2—3) Protop.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pàrti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 84 ANULU XXI.

Sabiiu, in 17|30 Octomvre 1873.

Nr, cons. 941—1873.

Précinstitiloru Parinti protopopi sî administratori protopopesci.

Inaltulu ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune publica, prin emisulu din 14 Septembre a. c. Nr. 1290 pres. impartasiesce consistoriului unu normativu datu de câtra inaltulu ministeriu reg. ung. de industria sî comerciu cu ordinatiunea din 11 Augustu a. c. Nr. 7960/1073 in privinti'a scutirei de portulu postale a corespundintieloru autoritâtiloru publice administrative in afaceri politice oficióse publico-administrativa adresate la persóne private sî iérasi in privinti'a corespundintieloru dela persóne séu pârti private de natura publico-administrative adresate la autoritâti publice administrative séu la organele loru, prin care se normédia: ca acele corespundintie séu epistole adresate de câtra autoritâti publice la persóne private inse in afaceri publice sa se provéda pre copert'a adresei la calcâiulu stângu cu clausul'a: „Ex officio in caus'a administrativa, scolastica, statistica.“

Totu asiá au se urmedie sî persónele séu pârtile private in afaceri oficióse administrative scriindu in acelasi locu pre copert'a adresei clausul'a: „Ex officio la provocarea oficiósa in caus'a administrativa, bisericésca, scolastica etc. scutitu de portulu postale.“ Clausul'a acést'a are se fia totu-déun'a subtrasa cu cerus'a rosia séu venata, cá respectivele oficie postale cari au multe afaceri sa nu o treca cu vederea.

Epistolele séu corespundintiele neprevediute cu clausul'a susu mentionata, fia acelea dela autoritâti, adresate câtra persóne private sî viceversa nu voru fi scutite de portulu postale, sî acest'a va cadé in sarcin'a acelui ce n'a observatu ordinatiunea din cestiune. De alta parte acei ce voru abusá de acésta ordinatiune se voru pedepsí cá unii ce cauta a scurtá veniturile postali sî finantiali ale statului.

Acést'a se aduce la cunoscinti'a Précinstieloru Vóstre, in casuri obveninde spre urmare intocm'a.

Din siedinti'a consistoriale tienuta la Sabiiu in 5 Oct. 1873

In absenti'a Escelentiei Sele Par. Archiepiscopu sî Metropolitu.
Nicolau Pope'a m/p.
Archimandritu sî Vicariu archiepiscopescu.

Sabiiu 17 Octomvre.

> Der geringe Mann, so lange er noch emporsteige, müsse sich einer Partei anschliessen, der vornehme im Genusse der Macht und des Reichthums bedürfe solcher Krücken nicht mehr.
>
> *Hist. u. polit. Aufsätze de Treitschke. 1871.*

Este unu usu pâna la abusu la unii dintre ómenii nostri, ca-'si aroga a fi o partida sî inca natiunale sî liberale totu odata. Sî déca cauta cine-va mai deaprópe afla, ca usulu acest'a abusu se intrebuintiéza acolo unde numai de partida sî de natiunalismu cu atâtu mai putienu de liberalismu nu póte fi vorb'a.

Românii, in statulu nostru, au fostu din seculi unu elementu, care a avutu sa se lupte cu alte elemente spre a ajunge la o omogenitate de dreptu cu acelea. Ei prin acést'a au combatutu tocmai divisiunea locuitoriloru unui statu in clase séu partide sî pretinsera sî pretindu egalitatea. Ei vrura sî voiescu cá eterogenitatea elementului loru natiunalu sa nu fia nici causa nici sa dea ansa celorulalte elemente de a-lu eschide dela impartasîrea drepturiloru de cari se bucura alte elemente. Ei asiá dara nu au fostu sî nu suntu in pusetiunea de a se imparti in partide pentru de a-si atrage puterea gubernatória la sine séu de a dictá o forma de constitutiunalismu, ci in pusetiunea de a luptá compacti pentru unu locu demnu de cetatieni liberi in organismulu statului in care vietiuiescu.

Acést'a fiindu pusetiunea româniloru in statulu nostru, unica pentru toti, ea aduce cu sine cá un'a sa fia nisuinti'a tuturoru, cá déca póte sa fia vorb'a de partide in statu, atunci un'a sa fia partid'a nóstra cea atinsa mai susu.

Cum vinu acum unii ómeni cá sa nascocésca deosebiri cari nu esista intre români, nu putemu intielege, decâtu déca admitemu, ca suntu barbati neinsemnati, cari pentru cá sa se inaltie pre sine voiescu a se alaturá unei partide sî déca partida nu este, atunci sî o imaginéza, sî si-o imaginéza astfeliu incâtu sa aiba unu nume frumosu sî sonoru, unu nume prin care sa seduca multimea pre a cârei socoteli voiescu a se inaltiá.

Natiunea nóstra in nisuintiele sele legitime nu are lipsa de astfeliu de cârgi, pre cari sa se radime numai unulu séu altulu. Ea are lipsa de barbati, cari, in consciinti'a dreptâtiei causei ce apara, lasa totu ce e frase, ce e superfluu, la o parte sî cauta a face ce este de lipsa.

In staturi parlamentarie unde suntu diferintie de pareri adeveratu ca suntu sî partide, acelea inse se numescu dupa caracterulu nisuintiei loru, conservative, cându voru sa pastreze cu scumpetate cele eredite dela stramosi pâna sî in forme, séu dupa caracterulu nisuintiei, progressiste, cându se tiene computu de spiritulu tempului sî inaintéza cu densulu. Numele de partida natiunale s'a intrebuintiatu mai numai unde o natiune divisata in mai multe staturi are o partida, carea tinde spre unitatea natiunale, cá contrastu la cele ce voru sa traiésca in particularismu sî separatismu politicu; sî la noi specialu, care apara interesele elementeloru loru.

Amu voí sa scimu déca suntu astadi intre români diferintie de progresisti sî conservativi, de natiunali sî antinatiunali? Sî amu dorí cá sa vina cine-va sa ne spuna ca in ce se cuprinde conservatismulu si antinatiunalismulu la noi?

Noi nu avemu de conservatu nimic'a, afara dóra de starea inapoiata sî deplorabile in carea ne aflâmu. Sî apoi cine suntu acei ce voiescu a-si negá natiunalitatea? Dupa cum cunóscemu noi lucrurile ori-câtu 'si va bate cine-va capulu, respunsulu la aceste intrebâri nu póte fi decâtu ca la noi nu póte fi vorba nici de conservatismu nici de antinatiunalismu sî ca déca póte fi vre-o deosebire apoi aceea va fi, ca o parte scie ce voiesce sî lucréza in intielesulu acest'a, iéra alt'a ratacesce imitandu pre alte natiunalitâti in opusetiuni seci, fâra de a scí dá séma ca pentru ce imitéza aceste opusetiuni.

Unde lipsescu principiele nu póte fi vorba de partide. Acest'a se vede din alergarea cea zadarnica a unoru ómeni de ei nostri, cându in urmele croatiloru, cându in ale boemiloru, fâra de a cugetá ca óre ajungerea acestor'a la egalitate este identica cu a nóstra, fâra de a cugetá ca au ei numai scopulu acel'a care 'lu avemu noi, séu póte la ei sa mai fia reservatiunea mentale de a slavisá cu tempu monarchi'a intrega, castigându sî politicesce majoritatea elementului slavicu?

Dara va dîce cine-va ca sî acei ce se numescu pre sine natiunali au principiele loru, pentru ca densii nu voiescu a participá la nimic'a din cele ce se intempla astedi, asteptându tempuri mai favorabili, cându voru pasí apoi sî densii in actiune pentru acelasi scopu de care ne fu vorb'a mai susu, câci densii atunci credu ca va fi oportunu a face pasii loru.

Dupa parerea nóstra procederea acést'a, déca se póte numí procedere, e mai multu formale, dara nu principiale, ea este o procedere de oportunitate, in esentia inse remâne totu cá sî ceealalta, cu adausulu ca nu se pune in lucrare, sî in casulu acest'a nu se póte osebí pre sine pentru asceptarea tempului favorabile, nu se póte osebí dîcemu pre sine sî dîce ca este singura natiunale; ba din causa ca ea sa sfiesce de a intrá in actiune acolo, unde cere lips'a sî interesulu natiunalu ea s'aru poté numí cu dreptu cuventu stagnatiunale sî antinatiunale. Pentru ca este intrebare deca tempulu ce-'lu ascépta sosesce, sî atunci óre fi-va vre-o data in stare de a dá valóre numirei ce sî o atribuie? La tóta intemplarea ca nu. Ea se va numí natiunale, fâra inse de a face, fâra de a esoperá pentru natiunalitatea sea ce-va, decâtu dóra de a o ingropá in noianulu evenemintelorû, incâtu nici pomenire sa nu mai fia de dens'a.

De o astfeliu de partida natiunale sa ferésca Ddieu pre ori ce natiune, dara sî pre noi românii, pentru ca o astfeliu de partida este apta numai de a grabí apunerea natiunalitâtiei sele. O astfeliu de partida creasa numai nisce imagini de neguri, cari suntu espuse ori cârei suflâri sî cari nu durédia nici pre tempulu câtu vietiuiescu acei ce le inscenéza. Cu o astfeliu de partida noi amu stá astadi precum in privinti'a natiunale asiá sî bisericesce cá inainte de 1848 fâra de nici unu dreptu. Pentru ca acest'a este siguru, ca inarticularea bisericiloru natiunale sî santiunarea statutului nostru organicu nu avemu a o multiamí partidei dise natiunale si liberale, ci capului nemuritoriu alu celei adeveratu natiunale, carea n'a parasitu natiunea in nici o impregiurare nici pre unu minutu.

Voiesce cine-va dara sa nu-si dea indesiertu numele de „natiunali“, atunci se ia lucrulu din partea sea adeverata, câci déca vomu staruí numai pre lânga formalitâti esterióre, asteptandu pâna un'a alta intórcerea istoriei, vomu deveni nisce politici anticuari, cari nu mai au nici o cautare si nici o trecere. Lumea, déca se va mai interesá si dupa aceea de noi, nu va face alta decâtu va admirá slabiciunea sî tiermurirea mintiei aceloru ce au condusu sî au fostu condusi cu sî prin astfeliu de doctrine fâra de nici unu mediu politicu.

Cestiunea bancei sî cris'a. Reflesulu celu perniciosu ce l'a avutu cris'a din piati'a Vienei in vér'a trecuta asupr'a afaceriloru comerciali din Ungari'a a facutu cá in sinulu partidei deakiane sa se schimbe parerile ce esistau mai nainte in privinti'a bancei natiunale. Din o parte bine informata despre impregiurârile din Ungari'a se semnalisédia, ca in Ungari'a suntu ómenii de influintia resoluti a deslegá cestiunea bancei fâra amanare. Nici unu membru din partid'a lui Deak nu mai cutédia a se intrepune pentru banc'a natiunale austriaca. Indata dupa incheiarea imprumutului in Londonu, sî despre acést'a au sositu la Pest'a sciri favorabile voru pasi in Ungari'a la crearea unei bance natiunale unguresci. In casu de lipsa Kerkapolyi se va retrage din ministeriu séu va luá altu resortu. Pre scurtu, in Pest'a suntu ómenii decisi in cestiunea bancei a nu mai intrá in negotiâri cu Vien'a. Parola partidei lui Deak este acum: independintia de banc'a natiunale din Vien'a sî de coregenti'a dlui de Pretis, ministrului de financie austriacu. — Despre imprumutu scrie „Reform„ ca grup'a institutului de credite a imprumutatu regimului siése sî nu cinci milióne. Totu in privinti'a imprumutului se scrie la „Reform“ ca atâtu in Berlinu câtu sî in Londonu s'a facutu regimului ung. oferte bune.

Scirea respundita despre retragerea ministrului de esterne alu Romaniei, Basiliu Boierescu, se dovedesce acum cá neintemeiata.

Din Rom'a se scrie ca la 21 Oct. cal n. s'a inceputu luarea in possessiune a monastiriloru de câtra delegatii comissiunei licuidatóre a buniriloru monastiresci sî bisericesci. Cându s'a adusu legea privitória la averile bisericesci sî monastiresci se dîcea ca pap'a va face opusetiune strasinica, acum eata ce aflâmu ca s'a intemplatu :

In collegium Romanum primira pre delegati rectorii colegieloru: romanu, englesu sî inca unulu a altui colegeiu strainu sî secretariulu vicariului-cardinalu. Dupa ce au spusu delegatii caus'a venirei loru sî au cetitu unu procesu verbalu despre luarea in posessiune a colegiului romanu, rectorulu acelui colegiu, in numele societâtiei lui Iisusu (iesuitiloru) cetì unu protestu contra luârei in posessiune, dîcendu, in protestu, ca colegiulu romanu este unu institutu internatiunalu alu papei, destinatu pentru juni italiani sî straini, sî terminà protestulu seu cu dechiaratiunea, ca parintii iesuiti suntu gat'a a cede fortiei.

Unu astfeliu de protestu cetì sî rectorulu colegiului englesu in numele seu sî alu celoru-lalti rectori straini. In fine protestà sî secretariulu vicariului generalu sub cuventu, ca institutulu este proprietatea papei.

Dupa ce au primitu delegatii protestele venira pre rendu toti parintii sî laicii iesuiti (vre-o 80 la numeru) sî fia-care primí câte o cóla de pensiune. Apoi se incepù inventariulu, care va dá de lucru vre-o câte-va dîle.

Bibliotec'a colegiului romanu se va pune sub priveghiarea dlui Ennio Quirino Visconti, rectorului liceului regescu

Procedur'a acést'a se urmà sî in monastirea generalatului „del Gesu.“

In monastirea Ava Coeli fura delegatii primiti fórte amicabilu din partea generalului franciscaniloru sî a calugariloru. Aici n'a protestatu nimenea in scrisu ci numai prin vre-o câte-va cuvinte din partea generalului. La intrarea delegatiloru in monastire consululu americanu sî portugesu ii róga sa intre in localitâtile din suprafati'a pamentului, cari suntu ale natiuniloru loru sî sa le priméscа protestele ; delegatii inse dîcu ca acést'a se va intemplá dupa ce voru terminá lucrârile loru in celelalte localitâti ale monastirei. Pre cându se intemplau aceste aci vre-o câti-va subcomisari au luatu in posessiune bibliotec'a franciscaniloru. Totu asiá s'au armatu sî in alte monastiri. Toti calugarii capatara sî acceptara cóle de pensiune. In restempu de 14 dîle au sa parasésca toti calugarii monastirile. —

Din Rom'a aflâmu ca generalulu iesuitiloru P. Bekx a refusatu a locuí in Vaticanu sî ca generalatulu intregu a obtienutu voia dela Pap'a a se stramutá pre insul'a Malt'a. — Pater Secchi, celu mai renumitu astronomu din dîu'a de astadi, va conduce observatoriulu astronomicu din Rom'a sî mai incolo. — Archivele generalateloru se voru pastrá in Vaticanu.

Din Parisu se respandì in 21 Octobre scirea ca stâng'a republicana a tienutu o siedintia in carea s'a luatu intre alte la protocolu, ca proiectele de a restaurá monarchi'a in Franci'a au sternitu desplacerea tierei. Se asigura ca adunarea natiunale si-a asiguratu dejá majoritatea pentru republica.

Interesanta este scirea despre o deputatiune la Mac-Mahon presiedintele republicei carea lu intrebà déca suntu adeverate sgomotele respandite in publicu despre densulu. Mac-Mahon respunde deputatiunei:

„De-sî sum cá soldatu totu-déun'a la dispusetiunea tierei mele, — cá omu politicu respingu neconditiunatu ori-ce presupunere, ca eu trebuie sa pastrezu poterea in mânile mele sub ori ce impregiurâri. Sum alesu de majoritatea conservativa sî de acést'a nu me voiu desparti nici odata.“

Generalulu Moriones inca totusi mai atribue siesi victori'a in lupt'a dela Puente sî acést'a se vede din o cuventare a sea câtra truppe : Soldati ai armatei de Nord, companioni ! Prin disciplin'a sî liniscea, carea a-ti aretatu in pusetiunea teribila dela Santa Barbara sî in muntii dela Guirgillano, v'ati aretatu cá soldati vechi sî adeverati. Prin virtutea, carea a-ti demustrat'o nu numai in resistintia, ci sî la atacu, a-ti acoperitu standardulu vostru cu gloria. Companioni! Patri'a comptéza pre voi, pre noi toti. Sa implinimu cu curagiu detori'a nóstra sî cându veti audi tunetulu tunuriloru sî veti vedé inaintea vóstra bataliunile inimice, atunci sa ve diceti insive : Inainte ! O lupta sî o victoria nóua la cele vechi.“

Incorporarea unei pârti din Chiv'a la imperiulu rusescu se desfasiura de câtra „Morning Post“ cu óresi-care amaretiune. Nu a promisu regele prin contele Siuwaloff, dîce acestu diuariu, ca Chiv'a sa nu se tiena pre mai multu tempu ocupata ? La tóta templarea acésta asigurare s'a datu, inse respunsulu fu lasatu la dispositiunea imperatului, carea hotaresce anecsarea. Deci se adeveresce aceea, ca dechiaratiunea imperiala a fostu numai o vorba. Afacerea s'a decisu radicalminte in tóta liniscea, sî Russi'a are la mâna inca o linia de comunicatiune cu Indi'a. Politic'a sea va staruí dupa acést'a intr'acolo, cá in Chiv'a sa se imprascie cuvinte câtu se póte de pucine asupr'a procederei sele. Ce privesce pre Russi'a, ne potemu increde acelei impregiurâri, ca intrebarea Chivei se va delaturá deocamdata. Acum se tratéza de acea, cá cuceririle facute sa se consolideze in laintru, inainte de ce Chiv'a sî Oxus voru fi folosite de statiuni spre a cucerí Persi'a sî Belkulu.

Procesulu lui Bazaine.

Siedinti'a din 8 Octomvre.

Siedinti'a nu incepe astadi decâtu la o óra dupa amédi sî sciu ca déca esactitatea este politeti'a regiloru, ea lipsesce absolutu consilieloru de resbelu. O óra de asceptare face câtu dóuedieci.

Asceptandu, pâna ce cei diece generali care formédia acestu tribunalu militaru, voru intrá in siedintia, credemu ca nu vomu face ce-va nefolositoriu, cându vomu dá câte-va dataile asupr'a celoru ce se voru petrece in dîu'a urmatóre.

S'a dîsu ca lectur'a raportului va fi terminata astadi sî ca mâne, Vineri celu mai târdiu, va avé locu interogatoriulu maresialului sî audienti'a martoriloru.

Acést'a este o eróre.

Ducele d'Aumale a decisu ieri cá interogatoriulu sa nu aiba locu decâtu Luni. Se observâmu apoi ca ducele d'Aumale a concediatu pre martori pâna Luni, ceea ce implica a priorí certitudinea ca audientiele reale nu voru incepe inainte de acea di.

Ieri s'a facutu, dupa audientia, repartitiunea esacta a travaliului ce trebuie se procéda interogatorului. Remâne de cetitu unu fragmentu de a dóu'a parte, impreuna cu tóta partea a trei'a, sî care este sî cea mai lunga. Intre celelalte, sî nimenea n'a tienutu comptu de acésta complicatiune, trebuie sa ne mai atraga atentiunea pre lânga raportu, sî alte apendice fórte voluminóse (cuprinse in 192 pag.)

S'a decisu dara astadi sa se silésca a ajunge pâna la resumatulu generalu, ceea ce face aprópe 120 pagine de cetitu. Dara indata voru vení anecsele relative: 1 la artilerie; alu 2-lea la trenulu equipageloru; 3-lea la subsistentia· Aceste anecse ne voru amená pâna Lunea viitóre. Desbaterile reale nu voru poté incepe dara decâtu pre séra. Lectur'a anecseloru nu va oferí dara decâtu unu interesu secundariu, cu totulu inferioru acelui'a alu raportului, câci este vorb'a in ele de materii cu totulu speciale.

Este probabilu dara de acum ca Joi nu va fi siedintia (afara de mâne). Se ignora inca ór'a cându voru incepe esactu audientiele.

Vomu dîce inca câte-va cuvinte asupr'a unui incidentu cu totulu particularu de o importantia estrema.

Ne aducemu aminte póte ca la finele audientiei, cându s'a procedatu la apelulu martoriloru cari nu au comparutu la inceputulu ei, presiedintele a anuntiatu ca citatiuni speciale voru fi adresate martoriloru cari locuescu teritóriele anecsate sî ca li voru facilitá medilócele de a „respunde la apelulu consiliului.“

Eata esplicatiunea acestoru cuvinte:

Guvernulu germanu se opusese cá citatiele sa fia remise martoriloru ce locuiescu in Loren'a. A trebuitu dara sa se recurga la o negociatiune diplomatica pentru a face sa dispara acésta dificultate. De aici intârdierea martoriloru, de aici, asemenea, necesitatea mesuriloru speciale de care vorbesce ducele d'Aumale.

Sal'a ofera inca putiena animatiune, este acelasi publicu ce a asistatu la audientie.

In primulu rangu se gasesce d. Bazaine, fratele acusatului, care nu lipsesce dela nici o siedintia.

Póte ca nu va fi nefolositoriu, in acésta privintia, de a anuntiá ca membrii adunârei au dreptulu la bilete speciale ce li se voru dá de questori.

Siedinti'a de Joi 9 Octomvre.

Afluenti'a publicului este din ce in ce mai considerabila. Cu o jumetate de óra inainte de deschiderea siedintiei incint'a reservata martoriloru (incinta deschisa publicului pre tempulu pârtiei de desbateri interdise martoriloru) este cotropita de o multime acum prea désa. Astadi damele suntu aprópe jumetate din numerulu auditoriului.

Eata care va fi ordinea audientieloru pentru finele septamânei : Joi sî Vineri sfersîtulu cetirei raportului sî a unui numeru óre-care de acte anecsate, indestulu de importante ; apoi se va abandoná resumatulu raportului, în care se voru grupá in modu sumariu principalele puncte de acusatiune, pentru a nu se precurmá interogatoriulu. Reluarea desbateriloru se va remite atunci pre luni, câci acestu interogatoriu nu se va puté incepe decâtu pre usioru in siedinti'a de Sambata.

La o óra punctu comandantulu da ordinulu : in picióre. Membrii consiliului 'si iau locurile sî Generalulu-presiedinte declara ca siedinti'a s'a reluatu. Acusatulu, asistatu de aperatorii sei, este introdusu inaintea consiliului, cârui'a i adreséza salutarea sea obicinuita.

Generalulu-presiedinte câtra grefier : Reluati cetirea raportului.

Cetirea se reincepe dela capitululu care contiene primele operatiuni de impresurarea Metzului sî incercârile maresialului Bazaine de a tramite emisari.

Se aducu sî se punu dinaintea consiliului charte representandu operatiunile dela Metz.

D. Lachaud continua a urmá rendu cu rendu cetirea raportului alu cârui tecstu 'lu are dinainte.

Dela siedinti'a de ieri colonelulu Vilette, adjutantulu maresialului, ia o multime de note.

Câtu pentru acusatulu, elu asculta cu unu feliu de apathia cetirea raportului. Numai prin câte-va clipiri din pleope sî prin muscatur'a constanta a budieloru se mai tulbura nemiscarea fisiunomiei sele.

Urmarea cetirei raportului.

Aflâmu in urma pre domnisiorulu Régnier la Versailles printre redactorii Monitoriului prussianu, in care elu publica o serie de articli sub titlu de : Jean Bonhomme.

Acest'a este omulu care luá din Metz informatiuni esacte asupr'a situatiunei armatei, „Maresialulu m'a informatu, dîce Régnier, ca se sî micsiorase ratiunea de pâne ; ca avea sa se mai reduca inca preste câte-va dile printr'o mesura intieléрta ; ca cailoru lipsea furagiulu ; ca erau redusi sa se serve cu densii dreptu carne de macelarie ; ca in aceste conditiuni, sî tienendu socotéla de necessitatea de a mai crutiá pre patru-cinci dîle de mancarea armatei sî de a pastrá unu óre-care numeru de cai spre a trage tunurile sî câte-va provisiuni, va ajunge cu mare dificultate diu'a de 18 Octomvre.“ Maresialulu nu trebuiá óre sa dea pre mân'a unui consiliu de resbelu, decâtu sa asculte, pre agentulu care venea sa-i propuna a negotiá cu inimiculu ? Astfeliu la 23 Septemvre, maresialulu Bazaine e gat'a sa capituleze cu onorile resboiului, sî la 27 Sept. ofera elu insusi inimicului capitularea armatei sele, pre cându inca nu erau la Metz munitiuni sî de mancare. Cu tóte acestea elu stà intr'o inactiune completa ; mici operatiuni spre a mai aduná de mancare din satele vecine cu taber'a sea, atacuri inmultite sî successive spre a-si insufletî trupele sî a hartiuì pre inimicu, totulu este negligentu. Câtu pentru tentativele maresialului spre a se pune in raportu cu guvernulu aperârei natiunale, ele se marginescu la tramiterea ce a facutu in dóue renduri, la 15 sî 29 Sept., a unei depesie ai cârei termini chiaru denota intentiunea sea de a stá liberu de ori-ce directiune din afara, pre cându prin emisari in cursulu lunei Sept. sî mai târdîu prin balonu, putea sa comunice lesne cu esteriorulu. Cu tóte acestea reprovisionarea armatei din Metz cu de mancare a fostu un'a din cele mai grave preocupatiuni ale guvernului aperârei natiunale sî s'au incercatu cele mai de lauda sfortiâri spre a aduce la capetu acésta importanta operatiune.

A trei'a parte a raportului cuprinde capitulatiunea dela 7 pâna la 29 Oct. Mesurele prin care s'au insemnatu primele dile din Octomvre, au avutu de scopu nu a pregatí o esire vigurósa, ci o simpla pornire a armatei, care s'aru fi efectuatu cu invoirea inimicului sî in virtutea unoru negotiatiuni innodate cu densulu. Dela 7 Octomvre maresialulu, dupa ce a primitu dela generalulu Confiniéres unu raportu asupr'a situatiunei resurseloru de hrana ale orasului Metz sî ale magasineloru pietiei, ordonà o operatiune spre a aduná aprovisiunârile care se aflau la nisce mosii dela Bellevue sî Saint-Remy. Diu'a acést'a aretà in cea din urma evidentia totu ce maresialulu putea sa obtiena dela elanulu soldatiloru sei, déca le-aru fi facutu apelu. Pentru ultim'a óra acum acea brava armata mai abordà pre nimic'a.

La 10 Octomvre, Maresialulu Bazaine intruní in consiliulu de resboiu pre comandantii corpuriloru de armata sî fâra a aduce la cunoscinti'a consiliului corespondintiele schimbate cu Fridericu Carolu sî vorbele ce i deschisese domnisiorulu Regnier cu invoirea dlui de Bismark, se convina sî se otaresce: 1) ca voru tiené la Metz câtu se va puté mai multu; 2) ca nu se voru face operatiuni in giurulu pietiei; 3) ca se va dá in vorba cu inimiculu intr'unu intervalu care nu va trece de 48 óre, spre a se incheiá o conventiune onorabila sî acceptabila pentru toti; 4) ca in casu cându inimiculu aru voí sa impuna nisce conditiuni incompatibile cu onórea nóstra sî cu simtiementulu militariu, se va incercá a se deschide o trecere cu armele in mâna.

Erá dara sa se negotieze imediatu sî cu câtu traganau negotiatiunile mai lungu sî inimiculu avea totu interesulu sa fia astfeliu, penuri'a demancârei avea sa faca neputinciósa ori-ce incercare de esire. Generalulu Boyer, autorisatu la 12 Octomvre de câtra regele Prussiei a se duce la Versailles, se pune imediatu pre drumu; la intrevederea sea cu d. de Bismark elu vorbesce nu despre capitulatiune, ci despre o conventiune militaria care i-aru acordá onorile resboiului, adeca facultatea de a se trage luându si armele, materialulu sî vulturii. Dara conditiunile impuse de d. de Bismark erau cele urmatóre: 1) A se afirmá fidelitatea armatei Renului câtra guvernulu regentei; 2) a se provocá o manifestare din partea armatei marturisindu ca este decisa a urmá pre imperatés'a; 3) a obtiené dela imperatés'a semnatur'a preliminarieloru pentru pace.

Generalulu Boyer se intórse la Metz la 17; elu presenta consiliului de resbelu situatiunea Franciei sub unu aspectu sî mai tristu inca de pre câtu l'a facutu in tabloulu care reproduce depositiunea sea. Dupa resolutiunile consiliului tienutu la 18, generalulu Boyer trebuie sa se duca la Hastings, spre a espune imperatesei situatiunea armatei, si cade nu va fi de locu prin potintia a ajunge la solutiunea dorita, va solicitá dela Majestatea Sea o scrisóre prin care sa deslege armat'a de juramentulu câtra imperatulu sî sa-i dea libertatea ei de actiune. Resultatulu caletoriei generalului Boyer fu imediatu comunicatu maresialului Bazaine prin intermediulu principelui Fredericu-Charles. D. de Bismark in scrisórea care insotiea depesi'a, declará ca nici un'a din garantiele pre cari le desemnase elu generalului Boyer cá indispensabile spre a intrá in negotiatiuni cu regenti'a imperiala, nu s'a realisatu, sî prin urmare considerá viitorulu negotiatiuniloru cà perdutu cu desaversire. In fati'a acestei situatiuni maresialulu nu facù nimicu. Tóte ii comandau sa incerce o ultima sfortiare sî de a sustiené prin acést'a moralulu armatei; din contra maresialulu pare a se fi indeletnicitu, in cursulu acestei perióde, a intórce spiritulu publicu dela semtiemintele energice, cari cu tóte acestea se dau la ivéla printre soldati sî corpulu oficeriloru. Spre a nimicí acestu spiritu de resistintia care contrariá tientirile sele personale, Bazaine pose sa se comunice armatei scirile aduse de generalulu Boyer sî descrierea lucrâriloru esecutate de câtra inimicu spre a impedecá ori-ce esire. Acésta nomenclatura adese erá enunciata sî imprinsa in generalu de o mare esageratiune. Lucrându astfeliu, maresialulu a violatu dispositiunile decretului din 1863, sî si-a calcatu formalu datori a sea, primindu cá adeverate informatiunile ce ii transmitea inamiculu. Elu poté sa imbarbateze inimile in locu de ale abate elanulu; sa nu se fi luatu hotarirea de a scadé moralulu trupeloru, nu s'aru fi lucratu altfeliu. Déca aceste comunicatiuni s'aru fi datu celu putienu intr'unu modu cu totulu confidentialu comandantiloru de corpuri, astfeliu cá sa le dea sciintia despre obstaculele preste cari potéu avé sa tréca, s'aru fi parutu fórte naturale. Din contra inse divulgate, resultatele ce avéu sa produca nu potéu fi decâtu desastróse. N'aru poté cine-va sa védu aci decâtu cugetulu de a convinge armat'a despre necesitatea capitulârei sî a o pregatí pentru acésta estremitate umilitóre.

Maresialulu nu s'a marginitu a lucrá asupr'a spiritului soldatiloru sei: de multu inca directiunea presei locale erá in mânile sele. Corecturile diurnaleloru sa tramitéu in fia-care di la marele cartieru-generalu, de unde plecau comunicatiunile destinate a fi aduse la cunoscinti'a publicului. Astfeliu prin ordinu se inserà in diurnale o nota asupr'a efectivului sî a repartitiunei fortieloru inamicului in giurulu Metzului, sî prin ordinu contr'a se oprí imprimarea unui articulu alu colonelului Humbert, in care acestu oficeru superioru cautá sa stabilésca prin consideratiuni istorice, ca situatiunea nu erá de desperatu, si ca sfortieriie ce incérca tiér'a putéu isbutí. Sa suprime asemenea unu articolu din l'Independantu dela Moselle, in care sa renpingea îde'a capitulatiunei. Este intrebarea: pentru ce s'a luatu acésta mesura a dóu'a dî dupa consiliulu in care sa decisese, in unanimitate, ca se va cercá o sfortiare desperata, déca inamiculu aru vrea sa impuna armatei nisce conditiuni incompatibile cu simtiementulu onórei sî alu datoriei.

Afara de acést'a, acelasi jurnalu, voindu sa publice unu articulu spre a desmintí scirile raportate de câtra generalulu Boyer, primí avisulu de a nu-lu inserá. Faptulu acest'a caracterisédia limpede natur'a actiunei esercitata de Bazaine asupr'a presei, sî intentiunea sea de a indreptá spiritele spre o cale favorabila gandiriloru sele, dara aru fi trebuitu chiaru spre acestu scopu sa se travestésca adeverulu.

In consiliulu pre care 'lu intruni la 24 Octomvrie Bazaine face sa se primésca ide'a capitulatiunei; sî generalii Changarnier sî de Cissy mai intâiu, mai apoi Jarras, suntu parlamentarii desemnati spre a tractá cu inamiculu, care facù urmatórele conditiuni generale: armat'a intréga prisoniera de resboiu, predarea cetâtiei Metz, cum si a materialului de resboiu si a drapeleloru.

In momentulu cându generalulu Jarras erá sa se duca in taber'a inimica spre a semná conventiunea cautandu sa obtiena ce-va indulciri la aceste aspre conditiuni, intendentulu generalu Lebrun venì sa anuncie maresialului ca a mai gasitu pâne inca pre patru dile. Bazaine nu tienù nici unu comptu de acestu avisu.

La 26 facù cunoscutu maresialulu Bazaine comandantiloru de corpuri conditiunile inimicului. In urm'a unei discussiuni lungi sî penibile consiliulu erá sa se separe, cându generalulu Desvaux apropiandu-se de maresialulu i dîse: „Dara stégurile? Maresialulu respunse indata, dandu ordinu a le transportá la arsenalu spre a se arde aici. La 27 colonelulu Negues redactéza sub dictarea maresialului scrisórea Nr. 653 adresata comandantiloru de corpuri de armata:

„Bine-voiti a dá ordine pentru ca vulturii regimenteloru de infanteria din corpulu d-vóstra de armata sa se adune mâne desu de diminétia, prin ingrigirea comandantului vostru de artileria, sî sa se transpórte la arsenalulu din Metz, unde si cavaleri'a si-a depusu pre ai sei.

„Veti preveni pre capii de corpuri ca aici se voru arde. Acesti vulturi inveliti in pandiele loru se voru radicá intr'unu furgon inchis; directorulu arsenalului i va primí sî va dá recipise corpuriloru.“

Semnatu: Bazaine.

Este dara manifestu dupa acésta scrisóre ca corpurile aveau sa lase din mâni drapelele loru cu convictiunea ca ele se voru arde la arsenalu. Deci, s'a urmatu contrariulu; drapelele sî stindardele s'au predatu inimicului, sî generalulu Soleille dupa ordinulu formalu alu maresialului a datu concursulu seu la acestu actu necalificabilu.

Mai multi capi de corpuri, generalii Jeaningros, Lapapet, Pade, Arros, colonelulu Melchioru sî câti-va altii, punu chiaru ei sa se destruga drapelele loru, dara cea mai mare parte se da inimicului.

Resulta din tóte faptele la unu locu, studiate de instructiune, ca maresialulu Bazaine a amagitu cu sciintia armat'a, ca nici odata n'a avutu intentiunea a pune sa se arda drapelele, si instructiunea nu stà la indoiela a declará ca in acésta impregiurare durerósa elu a nesocotitu tóte legile datoriei sî ale onorei.

Sabiiu, 18 Octomvre n. 1873.

Afaceri scolastice sî multiamita publica!

(Fine.)

O cestiune de asiá inalta conceptiune o lasu celoru mai competenti sî mai harnici decâtu mine. Totu, ce voiescu sa aretu onorabililoru lectori cu asta ocasiune este acea impregiurare, ca românii din tiér'a Oltului desbinati in atâtea pârti sî partide nici odata nu se potura intielege intre sine fratiesce, nici odata nu-si pricepura ei interesele loru cele mai vitali. Ab antiquo au respiratu sî respira ei inca aborulu loru numai prin plumâni straine; câci sufletulu loru, consciinti'a loru natiunale este adormita de vécuri! Sa ilustrezu asertiunile macaru prin vre-unu esemplu; cá convingerea de adeverulu susu atinsu sa cuprinda mintea sî anim'a sî celui mai nostimu, celui mai naivu dintre ai nostri.

Românii cu consciinti'a curatu natiunale sî destépta aru fi aperatu interesele române. Dara in tempurile din urma mai cu séma românii din tiér'a Oltului ne datera dovedi contrarie. De accea alesera ei de deputati ai loru totu unguri. Mai audit'ati voi, româniloru! cari traiti in dulcea Romania, cá unu municipiu curatu romanescu, cum este districtulu Fagarasiului, sa aléga deputati unguri pre cari sa-i tramita la diet'a din Pest'a, sa le representeze interesele loru romanesci! Amaru s'au pacalitu. Acést'a s'a intemplatu la românii din tiér'a Oltului. Incai de n'aru fi ei nepotii lui Georgiu Lazaru.

Unu esemplu infricosiatu acest'a, care ni l'au datu tiér'a Oltului tocmai anulu trecutu cându cu alegerea unguriloru Maday sî Teleky de deputati la diet'a din Pest'a! Rusîne, de o miia de ori rusîne! ca sentiamentulu natiunale romanescu atâtu de josu a cadiutu la Olteni!

Trebuie sa iésa la ivéla alta generatiune mai vigorósa, nu crescuta sî indopata cu pospaiulu Egiptului; ci in elementulu natiunale. Cá sa ajungemu la acést'a ne trebuie scóle de tóte soiurile pretotindenea sî mai vertosu in tiér'a Oltului, unde inca nici pâna adî nu póte cine-va gasí macaru o scóla româna mai resarita.

Dupa cum se vedu inse semnele tempului, se voru mai scurge inca multi ani, pâna cându românii olteni voru lucrá solidari in tóte afacerile loru sociale, politice, scolare bisericesci-natiunale. Se va mai scurge inca multa vreme, pâna voru poté ei printr'unu aventu mare natiunale sa-si radice unu institutu mai inaltu de cultura acolo, unde este mai de lipsa, in urbea Fagarasiu cá locu de gravitatiune a preste 150,000 de români; câci, dupa cum s'au pornitu lucrurile in tiér'a Oltului, numerulu scóleloru, in locu sa se marésca scade! Salariele invetiatoriloru, in locu sa se amelioreze, scadu vediendu cu ochii; pentru ca in mass'a poporului n'a intratu inca simtiulu de scóla! Curatu marturisescu ca nu voiu spune unu neadeveru, déca voiu sustiené in modu afirmativu, ca inteliginti'a nóstra — a-si poté dîce — nu numai in tiér'a Oltului dara pretotindenea, de locu séu pré putienu se interesédza de nisce cestiuni de primulu ordinu alu poporului românu. Ba o parte din inteliginti'a nóstra româna ne batjocuresce romanitatea nóstra, limb'a nóstra, obiceiurile nóstre, drepturile nóstre, luptandu cu strainii contr'a nóstra, contr'a natiunei române, contr'a acestui poporu, care la multi din ei le-a datu pâne. Printr'unu esemplu se ilustréza mai bine, ceea ce sustienu.

Scimu, ca asociatiunea transilvana pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu da pre totu anulu o suma considerabile de bani cá stipendie tineriloru români sa invetie la scóle mai inalte, cá odata veniti ei in midiloculu poporului, ce i-a crescutu cu banii sei, cu sudórea sea, cu lacrimele sele, sa devina ei lumin'a conducetória pre calea cea mare a romanismului! Acesti teneri ajutati de stipendiele asociatiunei sî de pre aiurea numai sî numai sa devina ei odata campioni aprigi ai romanismului, numai sî numai sa se insîre sî ei la rendulu loru intre primii luptatori ai natiunei române,

Ce facu acesti teneri sî mai alesu unii juristi, dupa ce absolvéza scólele cu ajutoriulu sudórei romanesci? Nu vedeti ce facu?! Ingrósia sinurile inimiciloru seculari ai nostri. Ei cá sa placa sî sa se recomande pre sine inaintea strainiloru, se intrecu inca care de care, sî prin tereiri lingusitórie de o parte sî cu indeferenta nepasare, de alta parte; implanta stiletulu omorítoriu in sinulu mamei! Eata cum ne sinucidemu moralminte noi pre noi insîne.

Barbatii natiunei sî asociatiunea transilvana aru trebuí sa aiba grige cui dau stipendie, sa nu ne crescemu renegati sî trantori sî inca cu sudórea nóstra!! Stipendiele aru trebuí date cu preferintia scólei sî bisericei; câci de aci asceptâmu mântuirea! Asociatiunea transilvana de vre-o diece ani totu da grosu la stipendie teneriloru, cari dupa ce absolvéza, petrecu in dolce farniente. Domnulu Georgiu Baritiu, cându se vorbiá de fói'a asociatiunei transilvane, redigeata de domni'a sea in adunarea asociatiunei generale tienuta la Fagarasiu, intrebà, ca „unde suntu tenerii acei'a stipendisti cari intrandu in viéti'a publica sa se apuce sî sa scrie diu'a sî nóptea in novele câci asociatiunea da mereu de vre-o 10 ani la stipendie. Si nu se cunósce nimic'a?!“ Mai bine s'aru folosí stipendiele spre scopuri pedagogice, câci deací asceptâmu mantuirea.

Jules Simon a dîsu cu óre-care ocasiune, ca unu poporu, adi micu sî fâra potere, mâne de va avé scóle bune, devine poternicu valorosu in intru sî respectatu in afara !

La acést'a 'mi va objectá póte cine-va, ca scóle amu face dara nu avemu cu ce. Natiunea este seraca sî statulu nu ne ajuta cu nimic'a. Este dreptu, cu guvernulu ungurescu nu numai nu ne ajuta dara cu unele mesuri ingreunatórie ne sî impedeca !

Ceealalta adeca seraci'a nu escusa. Suntu popóre mai serace decâtu românii sî le vedemu facendu-si scóle cá sî natiunile puternice sî avute. Vointia de feru sa fia sî intielegere fratiésca sî solidaria, apoi totulu se póte face !

Astfeliu vomu potea dá peptu cu dusmanii seculari. Poporulu nostru cá tóte popórele de ras'a sea, este bunu, talentosu, marinimosu sî generosu, numai sa aiba cine sa-lu lumineze in interesele lui vitali ! Ast'a este, ce-'i lipsesce inca. Mai alesu acum se cere o opintire suprema cá sa potemu sî noi cá români luá parte la lupt'a cea mare pentru esistinti'a, prin carea sa ne asecurâmu unu venitoriu in rendulu popóreloru europene, cari se silescu din respoteri a-si eluptá unu locu onorabile intre semeni, cându Europ'a va intrá in secululu urmatoriu !

Trebuie sa tienemu contu de caracteristic'a tempului, in care traimu. Lupt'a de rase, lupt'a de a fi sî de a nu fi, nici odata nu a fostu mai teribile, decâtu acum câtra finele acestui seculu. Acestu presente posomoritu, care din dî in dî se nourédia mai tare, este inveluitu intr'o atmosfera grea portandu semburele distructionei sî alu mortiei. Forti'a vitale, poterniculu sî marele semtiu ce posede natiunea româna pentru de a se conservá sî a ajunge tempuri mai senine 'mi da convingerea sî sperarea, ca românii dorescu cu trupu cu sufletu sa iésa din acestu presente omoritoriu, posomoritu !

Fericite voru fi acele popóre, cari voru fi pregatite, cându secululu venitoriu 'si va face in lume intrarea sea triumfale !

Dupa aceste mici digressiuni iéra me intorcu sî dîcu, ca déca numai scólele românesci ne potu mantui sî scapá de periculu emininte, ce ne ameninti'a sa ne silimu a ne face scóle in asiá modu sî in asiá numeru: câte ne trebuie; cá sa ne potemu emancipá de ignoranti'a, de servitute sî de tutel'a straina.

Astfeliu formati sî cresciuti in elementulu natiunale, in educatiune natiunale sa ne potemu castigá **lumina in spiritu sî taria in caracteru natiunale stramosiescu!**

Ast'a este calea cea mare, care ne duce la originea nóstre, démna de sublimele inceputuri ale romanitâtiei nóstre, ale latinitâtiei nóstre !

Eata ce ne lipsesce !
Eata, ce ne trebuiesce !
Eata, ce lipsesce Olteniloru !
Eata, ce le trebuiesce loru !

Ioanu Dim'a **Petrascu.**

Varietâti.

⁂ Sabianii sasi au facutu o colecta de bani cu carea sa se acopere lucrârile de trasarea drumului de feru de aici din Sabiiu pâna la Râmnicu. Lucrârile se dîce ca s'au inceputu luni in 27 Oct. st. n.

⁂ In Fiume s'a serbatu in 23 oct. n. deschiderea drumului de feru Carlstadt —Fiume. —

⁂ Iutiél'a cu care umbla câte odata depesiele telegrafice pre la noi se póte vedé din urmatórea intemplare: Sub Nr. 39 a plecatu o depesia de 20 cuvinte din Mikeszása in 23 Oct. a. c. la 8 óre 48 min. dupa m. (datatoriulu dîce ca inainte de média dî). A sositu la Sabiiu in 24 Oct. a. c. la 3 óre 5 minute d. m. sî la loculu destinatiunei sele in 25 Oct. diminéti'a. Respunsulu a fostu platitu sî s'a sî espedatu numai decâtu. Respectivulu nu l'a primitu, pentru ca elu a plecatu, déca a vediutu ca nu i se respunde sî a sositu mai odata cu depesi'a in aceeasi dî 25 Oct. nu cu trenulu ci cu caruti'a cu cai sî cu o bute de vinu in carutia in Sabiiu.

⁂ Spese de cancelaria. In diurnalele din Berlinu cerculédia o notitia din carea se vede ca in statulu cu administratiunea cea mai buna, burocratismulu ia dimensiuni pré mari sî absorbe nervus rerum gerendarum, banii, de spariatu. Magistratulu din Berlinu avé, anulu trecutu, sa imparta intre familiile reservistiloru chiamati sub arme ajutórie in suma de 2412 taleri. Pentru afacerea acést'a s'a suitu spesele de cancelaria la 2235 taleri, asiá dara mai atât'a câtu erá de impartitu.

⁂ Logic'a unui pedagogu americanu. O fóia americana sfatuesce pre parinti cum sa priveghieze pre copii sa nu manance póme necópte, in modulu urmatoriu: Indata ce vine copilulu acasa parintii sa-i visiteze busunariele. Afla mere necópte intrensele, dovéd'a cea mai fresca e aci ca copilulu a vrutu sa le manance; nu se afla, atunci e dovéda cumca le a mâncatu. In amendóue casurile copilulu trebuie batutu.

⁂ Diuariului „B. Cour" se scrie din Parisu: Despre modulu de vietiuire alu maresialului Bazaine dela inceputulu pertractâriloru iudiciari amu intielesu ca densulu dupa o scurta preumblare dimnéti'a face trei patrare óre esercitii gladiatorice, dupa acea se ocupa cu consemnarea de notitie, din cari voiesce se traga folosu la pertractare. Dupa pertractare sî petrece mai multu tempu cu advocatulu seu aperatoriu Lachaud sî lasa pre fiiulu seu celu teneru sa faca esercitie militarie. Sabi'a maresialului carea se afla pre mésa naintea tribunalului martiale, descépta óresi-care interesu. Déca maresialulu se va eliberá, i se va dá iéra sabi'a, la casulu contrariu unulu din judecatori o va rumpe.

Nr. 1933 sc.

Concursu.

Devenindu din fundatiunea **Franciscu-Iosefin'a unu** stipendiu de 50 fl. v. a menitu pentru gimnasisti séu realisti; iér' din fundatiunea **Mogaiana unulu** de 100 fl. v. a. pentru ascultatori la vre-o academia din patria, — se escrie pentru conferirea loru concursu.

Competitorii suntu provocati a-si substerne cererile sele instruite cu atestatu de botediu, ca suntu de religiunea gr. or.; cu testimoniu scolasticu despre sporiulu facutu in studii, precum si cu atestatu de paupertate — la consistoriulu archidiecesanu, celu multu pâna in 10 Noemvrie a. c. st. vechiu.

Totu odata se insémna, ca stipendiele acestea se voru conferí numai aceloru tineri, cari pre lânga conditiunile generali susu numite voru satisface sî recerintiei prescrise de sinodulu archidiecesanu din an. 1871 sub Nr. 120 alu protocolului.

Sabiiu, 12 Octobre 1873.

Consistoriulu archidiecesanu.

Concursu.

Devenindu vacanta parochia gr. or. in comun'a Carn'a comitatulu Albei de josu, protopresbiteratulu Sabesiu se deschide conformu inaltei ordinatiuni consist. dto. 27 Septembre a. c. nr. 930. concursu pâna in 8 Novembrie diu'a Sft: Arhangeli Mihailu sî Gavrilu a. c.

Emolumentele suntu: tóte calculate la olalta patru-sute (400 fl. v. a.) sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si adresá recursurile loru bine instruite cu tóte atestatele prescrise in Statutulu organicu câtra onoratu d-nu Protopopu Ioanu Tipeiu in Sabesiu, sî au a se infatisiá inainte de diu'a de alegere in vre-o Dumineca séu serbatóre in biseric'a comunei Carn'a.

Carn'a in 9 Septembre 1873.

In contielegere cu d-nu Protopopu tractualu.
Comitetulu parochialu
prin Ros. Ionutiu lui Georgiu.
(3—3) secretariu sinodalu

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. române din Harâu class'a a III-a protopresbiteratulu Iosgiului I, se deschide concursu pâna in 15 Noamvrie a. c. st. v.

Emolumentele suntu: cuartiru naturalu cu dóue gradini de legumi, ½ jugeru pamentu aratoriu, stol'a usuata, sî dela 90 famili câte o ferdela mare de cucuruzu sfermitu, care tóte computate in bani, dau unu venitu anualu de 260 fl. v. a.

Cei ce voiescu a concurge, au se substérna subscrisului petitiunile loru, pâna la terminulu susu numitu.

Hondolu 6 Octobre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Basiliu **Piposiu,**
(2—3) Protopres.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu primariu la scól'a gr. or. din Opidulu Cincu-mare, devenitu vacantu, cu terminu pâna in 20. Octomvrie a. c. st. v. se escrie concursu.

Emolumentele suntu:

Unu salariu anualu din alodiulu opidanu de 200 fl. v. a. lemnele trebuinciόse de focu si cuartiru liberu in edificiulu scólei.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au a-si adresá concursele loru bine instruate amesuratu Statutului organicu § 13 la subscrisulu pâna la terminulu prefiptu.

Nocrichiu in 4 Octomvrie 1873.

Cu scirea Comitetului parochiale
G. **Maieru**
(3—3) Adm. ppescu.

Concursu.

Spre ocuparea vacantei parochii gr. or. din comun'a Corbi protopopiatulu Fagarasiului II-le se escrie prin acést'a concursu.

Emolumentele suntu:

Venitulu epatrafirului dela 76 famlii o dî de lucru de tóta cas'a sî unu caru de lemne de tóta cas'a.

Cei care dorescu a concurá la dîs'a statiune, au de a-si ascerne documentele necesarie in sensulu „statutului organicu" la Sc. protop. in Avrigu pâna in 26 Oct. 1873.

Avrigu 10 Octomvrie 1873.

Comitetulu parochialu in contielegere cu administr. prot.
(2—3) Vasiliu **Macsimu,**

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei statiuni de invetiatoriu la scól'a gr. or. din Ogn'a-infer: ppiatulu Mercurei se deschide concursu cu terminu pâna in 20 Octobre a. c.

Salariulu impreunatu de acésta statiune este: 155 fl. v. a. cuartiru liberu, lemne de focu si 50 p. sare.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, avendu de a inpliní pre alu doilea cantoru in biserica, au de a-si asterne cererile loru instruate conformu recerintieloru din stat. org. la subscrisulu pâna la terminulu de mai susu. —

Mercurea in 3 Octobre 1873.

In contielegere cu comit. paroch:
I. **Drocu**
(3—3) Adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci dela scól'a centrale Orestior'a de susu — cu adnecsatele Comune Orestior'a de susu cu filea Buciumu-Ludesci cu filea sea Costesci cu acést'a se deschide concursu pâna la 21 Octobre a. c.

Emolumentele suntu:

300 fl. v. a. pe anu dela poporu, 6 orgi de lemne si cuartiru liberu.

Cei ce voiescu a ocupá acésta statiune — se si trimita cererile loru instruate in sensulu Statutului organicu la subscrisulu.

Orestie in 4 Octobre 1873.

Nicolau **Popoviciu**
Protopopu gr. or.
(3—3) alu Orestiei.

Edictu.

Mari'a Cristea, de relegea gr. or. din Rodu scaunulu Mercurei, standu in procesu divortialu cu barbatulu ei Ioanu Dur'a, si-a parasitu de mai multu tempu domiciliulu sî astadi ubicatiunea ei e necunoscuta; deci se citéza prin acést'a a se infatisiá naintea subsemnatului foru in terminu de unu anu sî anumitu pâna in 15 Septembre 1874 spre continuarea procesului, câci la din contra acest'a se va terminá sî in absenti'a ei. —

Mercurea 13 Septembre 1873.

Scaunulu ppescu gr. or. alu Mercurei.
I. **Drocu,**
(3—3) adm. prot.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**
Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 85 ANULU XXI.

Sabiiu, in 21 Octomvre (2 Nov.) 1873.

Sabiiu 20 Octomvre.

Cestiunea bosniaca, dupa cum s'au indatinatu lumea a numí acum afacerea crestiniloru asupriti de turcii din Bosni'a inca nu e complanata, inca nu s'a alesu nimic'a din pretensiunile Romaniei si Serbiei de a fi admise si ele in comissiunea esmisa pentru curatirea Dunarei la portile de feru si faim'a despre intentiunat'a independintia a Romaniei iéra 'si radica capulu. Ce este mai caracteristicu intre sgomotele aceste varie, este ca in legatura cu prochiamarea independintiei romane se aduce in combinatiune si concentrarea cea intârdiata de trupe la Craiov'a, Bucuresci, Furceni si Iassi inse nu de vre-o 25—30 mii dupa cum ne spunea „Poporulu“ din Bucuresci, ci, dicu foile din strainatate, de 60 de mii.

Fi-va sositu tempulu acestei independintie ori nu a sositu, in intielesu diplomaticu, acést'a nu o putemu scí si nici nu ne arogâmu a o scí, pentru ca nu stâmu in legatura cu nici unulu dintre cabinetele europene, si conjecturile suntu cele mai nesigure base pentru de a predice venitoriulu.

Ne punemu inse astfeliu intrebarea si adeca dicemu, ca este starea tierei preste totu matura de a fi independenta? atunci respunsulu póte fi siguru si afirmativu. Afirmativu cu deosebire acum cându suntu sianse, cá sa ne folosimu de unu terminu usitatu francesu, de a se puté efeptuí independinti'a pre calea unei invoiri pacinice, la care concentrârile de trupe potu serví numai cá influintiatória decoratiune a scenerici. Se dice adeca, ca Romani'a voiesce sa capitaliseze tributulu anuariu ce se da Portiei in unu capitalu de 30,000,000 franci si acésta unica legatura, carea obliga numai pre români de a platí sa inceteze pentru totu-déun'a.

Ce voiesce tier'a ins'a-si in privinti'a cestiunei acestei'a? Eata o intrebare a cârei respunsu este mai greu decâtu celu alu tuturoru intrebâriloru. Dupa diuaristic'a din tiéra, press'a carea se numesce liberale este contr'a. Pentru-ce? Pentru aceea câci tiér'a inca nu aru fi gat'a pentru luptele eventuale, cari nu se potu eschide din ori-ce combinatiune? ori pentru aceea, câci constelatiunea politica aru fi nefavorabile si aru dá de pedeci la puterile europene?

Nu, ci din simpla consideratiune ca Franci'a nu este astadi in stare de a puté concurge cu ajutoriulu seu spre a contribuí, celu putienu, déca nu a dá ea independinti'a intréga româniloru.

Déca este numai acestu unicu momentu ce se póte aduce de câtra fiii patriei spre a fi contr'a independintiei Romaniei, apoi noi trebuie sa marturisimu, ca argumentulu este pré putienu.

Recunóscemu ca Franci'a a facutu in deceniele din urma ce-va pentru Romani'a inse noi amu dorí cá românii in judecarea celoru facute de aceea sa nu fia rapiti numai de simpathi'a de rasa; de alta parte sa nu astepte cá numai ce voru primí din mânile altor'a, intre cari altii ori si cum suntu si francesii, sa li fia si folositoriu, ci sa caute a-si multiamí mai bine totu-déun'a loru insisi ori-ce castigu politicu.

Déca nu va mai fi astadi in românii din Romani'a atât'a incredere câtu a fostu pre tempurile eroiloru de gloriosu nume, va fi dóra atât'a câtu a fostu pre tempulu introducerei regulamentului organicu. Si déca este atât'a potu fi siguri românii, ca o independintia acuisita de insasi tiér'a va fi cu multu mai favorabile pentru dens'a decum a fostu regulamentulu organicu la 1830. Ce constelatiuni politice erau atunci? Unde erá consciinti'a de sine a statului si natiunei in tempurile acele? — o distantia de seculi, dara nu de dieci de ani, si déca tierile acum intrunite in unu statu strigáu cându li s'a oferitu regulamentulu organicu: Timeo danaos..., astadi póte nu avéu o Romania dupa cum este. Unu deputatu dietalu ungurescu atragea pre la 1842 atentiunea unguriloru asupr'a avantagieloru din constitutiunea ragulamentaria a tieriloru române. Elu prevestì de pre atunci desvoltarea cea rapede a tieriloru si sosirea independintiei loru. Si dela cine a primitu românii regulamentulu organicu? Dela Russi'a, carea umilise atunci pre suzeran'a Romaniei, pre Pórt'a, si-'si pregratiá drumulu câtra St'a Sofi'a din Constantinopole.

Nu trebuie românii din Romani'a dara sa caute in afara motivele, déca este tempulu séu nu alu independintiei române, ci in sinulu seu, in puterea loru propria de a se moderá si a se ferí de escese, cari sa dea ansa stateloru limitrofe a se amestecá in afacerile loru interne si pre aceste din urma sa le tiena departe de sinele, fia tributari, fia independinti, câci numai purtarea acést'a le póte asigurá esistinti'a.

Unu cuventu inca incâtu privesce suzeranitatea portiei. Acést'a n'are decâtu influintia impedecatória si apesatória dupa cum s'a mai disu, dara de folositu, precum aréta anii 1775 si 1812, cându perdura românii Bucovin'a, si Besarabi'a nu folosesce nimic'a.

„National-Zeitung“ din Berlinu cu dat'a din 21 Octomvrie, informédia ca principele Fridericu de Hohenzollern, fratele celu mai micu alu I. S. domnitoriulu Romaniei, care este majoru si siefu de escadronu alu regimentului I de dragoni de garda, a luatu unu concediu de siése luni si s'a dusu la Bucuresci. Dupa cum se vorbesce, principele are intentiunea de a se ocupá acolo, intre altele, cu studiulu limbei tierei. Diuariulu „D. N.“ adauge la acést'a, ca precum se scie, casatori'a Domnitoriului Romaniei a remasu pâna acum fâra succesore de secsu masculinu si in cercurile militarie din Romani'a s'a reinnoitu din acestu motivu dorinti'a deja esprimata, cá principele Fridericu se priméscа comand'a unei armate de acolo, pentru cá cu modulu acest'a sa se deprinda cu afacerile tierei.

Incepemu reproducerea acestui articolu din „Lumin'a“ pentru cá sa véda cetitorii cum se desvólta acolo lucrurile acum inainte de alegerea de episcopu spre intregirea vacantului scaunu episcopescu.

Ad rem.

Ni s'a pusu o cestiune de cea mai mare importantia: avemu sa ni alegemu unu pastoriu sufletescu pentru dieces'a Aradului veduvita in decurendu.

Luata pentru sine cestiunea este cea mai clara.

N'avemu sa alegemu episcopu in sensulu comunu, profanu alu cuventului: totu-déun'a votulu nostru trebuiesce sa fia manifestatiunea vointiei dumnedieesci, vointi'a manifestata in sinódele ecumenice si cuprinsa in canónele sântei biserici a resaritului, din care si noi facemu o mica parte intregitória. Cuprindiendu astfeliu actulu de alegere, vomu fi in claru asupr'a cestiunei si nu vomu alege potrivitu cu impressiunile ori aplecârile momentane, ci ne vomu indreptá dupa canónele sântei nóstre biserici, dupa legile organice, ce ne-amu formatu insi-ne, si dupa usulu observatu la coreligiunarti nostri din orientu. Vomu alege dara pre acel'a, care, potrivitu cu acele canóne, acele legi si acelu usu, ni va paré mai multu chiamatu la pastorirea sufletésca si ocârmuirea bisericei.

Nu noi vomu chiamá, ci vomu cercá pre acel'a, care ni va parea chiamatu dela Ddieu.

Acést'a este alegerea crestinésca.

Sa ni informâmu cestiunea pre câtu se póte de claru: avemu sa alegemu dintre noi pre acel'a, care, in urm'a positiunei, a capacitâtiei si a cualificatiunei sele, ni va paré a avé mai multa vocatiune pentru archiereire. N'avemu sa cercâmu alta cualificatiune decâtu acea canonica, pentru ca acel'a, pre care 'lu vomu alege, are sa fia inainte de tóte archiereu. Intre cei de egala cualificatiune vomu alege apoi pre celu superioru in capacitate; totudéun'a inse cualificatiunea canonica trebuiesce sa determineze; dealtmintrelea ne impotrivimu vointiei ddieesci cuprinsa in canóne si devenimu sismatici.

Avemu canónele in mâni; avemu usulu crestiniloru din orientu in vedere: sa ne indreptâmu dupa aceste, si nu vomu aflá nici o greutate.

Cu tóte aceste, privita in raportu cu firea omenésca, cestiunea este grea. Grea este, pentru ca ómenii au sa aléga, ómeni, ce, prin orbia, afecte, ori interese adese-ori se lasa abatuti dela câile, ce li suntu desemnate. In alegerile facute de câtra ómeni fórte adese-ori determinéza aplecârile personale, lips'a de judecata, afectele si interesele singuraticiloru. Este dara detorinti'a fia-cârui'a dintre noi; cá, pre câtu póte, sa arunce cea mai intensiva lumina asupr'a câiloru, pre care trebuie sa umblâmu, pentru cá ele sa nu se pérda din ochii credinciosiloru; sa dee târia iubirei crestinesci, pentru cá ea sa domnésca asupr'a celor'a-lalte afecte, ce ne potu cuprinde; sa descepte consciinti'a despre comunele nóstre interese, pentru ca cele particularie sa slabésca in inriurirea loru asupr'a vointiei.

Alesulu are sa ne fia Episcopu, pastoriu supremu, ocârmuitoriu alu unei turme de 600000 suflete; sa nu alegemu cu usiurintia, câci ne voru afurisí urmasii si póte ne vomu afurisí insine; uitându tóte slabiciunile, aplecârile personale si intentiile necrestinesci, sa ne indreptâmu numai dupa poruncile ddieesci. Astfeliu ne vomu implini detorinti'a si apoi urmedie ori-ce, sufletulu nostru va fi liniscitu.

Ori-câtu de adencu amu fi cuprinsi de sentirile religionarie; ori câtu de tare amu crede in tari'a credintiei la poporulu românu: in momentulu alegerei ne cuprinde o frica motivata, si cunoscendu stârile sociale, in care ne aflâmu, ne tememu, cumca vomu fi abatuti dela calea corecta. . . Si nu ne este ertatu, cá sa nu esprimâmu ast'a temere, ca sa nu combatemu reulu, ce s'aru polé iví, infatiesindu-lu in adeverat'a lui aretare.

Viéti'a nóstra, in alcatuírea sea de astadi, este astfeliu, ca ori unde ne vomu aflá, ne semtimu impinsi spre politica. Este organicu acestu reu, este urmatu din positi'a, ce ocupâmu in tiér'a, in carea ne aflâmu: pentru ca elu este inse organicu, nu incéta de a fi reu.

Pretotindenea preocupatiunile politice impedeca desvoltarea. Nu fâra temeiu ne potemu dara teme, cumca se voru aflá ómeni, cari cuprinsi de preocupatiunile loru politice, si asta-data se voru semtí impinsi spre politica si in alegere voru fi condusi mai multu de motivele dilnice ale intereseloru politice decâtu de acelea vecinice ale interesului crescinescu; nu fâra temeiu, ca se voru aflá ómeni, carii, in locu de cualificatiune canonica, voru cerca cualificatiune politica, ómeni, ce in locu de pastoriu sufletescu, voru cercá sa aléga unu omu de partida.

Si nemesurate suntu relele, ce potu sa urmeze dintr'o asemenea alegere! — Amu mintitu crestinatatea; ne-amu mintitu pre noi insine; amu facutu unu actu profanu sub scutulu celoru mai sfinte asiediaminte.

Indata ce Episcopulu este privitu cá factoru politicu, elu incéta a mai fi persóna bisericésca, devenindu unu omu profanu alu lucrârei dilnice; indata ce amu admisu politic'a in cele bisericesci, biseric'a incéta a fi o intrunire a credinciosiloru, perde independinti'a si superioritatea sea, devenindu unu asiediamentu numai subordinatu, unu mediloсu pentru ajungerea scopuriloru politice.

Ori suntu si de acei'a, cari privescu biseric'a astfeliu? se afla ómeni, cari numai pentru acea se numescu ortodocsi, pentru ca se afla terenu de activitate ? — Suntu ! ? — Atunci detorinti'a supremei ocârmuiri bisericesci este a oprí intrarea loru in biserica, de óre-ce biseric'a este numai a credinciosiloru intrunire, o intrunire de cea mai suprema categoria, care nu are scopuri dilnice.

Sa ne coborimu inse la viéti'a reala.

Admitiendu, ca Episcopulu póte cadé sub priviri politice, amu admite desbinarea in biserica. Unu Episcopu alesu din consideratiuni politice nu póte sa fia decâtu alesulu unei partide anumite. Elu nu este mai multu pastoriu alu intregei turme, ci omu de partida, pusu in lupta cu o parte din turm'a, ce i s'a datu spre pastorie. — Voimu ast'a ? — atunci mintimu crestinatatea ! Episcopulu are o missiune speciale ; elu este ocârmuitoriu alu diecesei. Numai pentru ast'a 'lu alegemu.

Cá Episcopu, fiindu elu totu-odata sî omu, nu-i potemu luá dreptulu de a luá parte in lucrarea politica. In politica inse numai atunci este iertatu sa-lu privimu cá Episcopu, cându elu representa biseric'a fatia de statu : in tóte celelalte raporturi elu trebuiesce privitu cá omu. Cându noi inse anume 'lu alegemu numai pentru ca elu este membru alu unei partide anumite, atunci facemu din Episcopu aceea, ce omulu este intr'ensulu.

(Va urmá.)

Din mai multe pârti suntemu provocati a dá deslusiri asupr'a celoru scrise de „Albin'a“ de unedîle cându ne regalà cu frumós'a insusîre de a fi isvoru de „secaturi“ sî „miserabilitâti“ etc. etc. sî adeca asupr'a celoru ce pretinde acea fóia ca a scrisu „P. Napló“ sî „Hon“.

Déca amu fi in stare sa dâmu deslusiri, amu dá ; publiculu inse de asta-data ne va iertá déca vomu fi mai reservati.

Amu fostu siliti sa ni audîmu pré desu invinuirea, ca suntemu ómeni de partida sî ran'a acésta inca nu e, séu abiá e vindecata sî asiá dându deslusiri, acele ni s'aru esplicá falsu cum ni s'a esplicatu sî alte.

Credemu inse a satisface pre deplinu dorintiei tuturoru facendu ceea ce eramu datori, dupa ce „Albin'a“ nu ne da pace nici cându tacemu, sî punendu sub ochii lectoriloru ceea ce a scrisu „P. N.“ Deci védia cetitorii sî deslusiascase ei insii, sî judece apoi déca „Albin'a“ a fostu in dreptu a ne face quasi respunsabili de ceea ce se scrie in diurnale straine.

Ce a scrisu Hon nu amu pututu aflá de aceea reproducemu numai ce a scrisu „P. Napló“ :

„Nu va fi fâra interesu de a incunosciintiá publiculu despre referintiele metropoliei gr. or. din Sabiiu. Sî acést'a 'si are insemnatatea sea politica. Credea sî asceptá ori sî care, ca tóte voru progresá pre calea pregatita sî desemnata de marele barbatu Siagun'a sî ca prin alegerea Archiepiscopului sî Metropolitului nu se va schimbá nimic'a. Noi recunóscemu vointi'a cea buna a lui Ivacicoviciu, dara nu va fi superfluu a scí sî urmatórele :

Se scie, ca unii din cei mai fruntasi barbati ai românitoru din Ardélu au straplantatu lupt'a de partida de pre terenulu natiunale sî pre celu bisericescu. Insusi Siagun'a sî partid'a sea, carea stà pre terenulu legalu, activistii, in a câroru frunte au statu sî stà advocatulu Borci'a, au luptatu fâra folosu contr'a passivistiloru ardeleni condusi de Macelariu sî consortii sî contr'a passivistiloru ungureni condusi de Babesiu, câror'a le place a se numí pre sine partid'a natiunale sî (fatia cu statulu) opositiunale. Acestei partide susu numite i-a succesu a aflá dupa retragerea P. Pope'a, pre urmatoriulu lui Siagun'a in persón'a episcopului dela Aradu pre fiitoriulu Metropolitu. Acésta partida sperá de siguru, ca sub noulu Metropolitu rapindu la sine cârm'a bisericei gr. or. voru incetatieni ideile loru sî voru repará nesuccesele loru politice de pâna acum prin aceea, ca voru intrebuintiá pre Metropolitulu betrânu, slabu sî deobligatu loru cá medilocu corespundietoriu scopuriloru loru. Indata dupa alegere cerura reforma sî organisare nóua a membriloru consistoriali. Mai intâiu trebuiau departati ómenii lui Siagun'a din consistoriu sî din alte statiuni mai cu influintia, dupa aceea a regulá dupa voi'a loru tóte, mai departe a nimicí ordinatiunile sî institutiunile normate de Siagun'a, dara neplacute passivistiloru, de a-i timbrá (pre activisti) inaintea poporului usioru credietoriu de iliberali sî politic'a loru de stricaciósa sî a intrebuintiá natiunea româna spre scopuri opositiunali. Mai cu séma doriá partid'a lui Babesiu—Macelariu a smulge organulu moderatu alu activistiloru „Telegr. Rom.“ ultimulu loru medilocu de aperare, intemeiatu de Siagun'a, din manile partidei, carea a remasu fidela principieloru acestui'a asupr'a cârui (organu) acesti fanatici facura scandalu sî pentru ce ?

Pentru ca Siagun'a prevediendu multele rele dupa mórtea sea, a datu intrég'a sea avere, precum sî tipografi'a intemeiata de densulu sî impreuna cu acést'a sî fói'a susu numita, cá uniculu midilocu pentru desceptarea intelectuale sî politica, unei commissiuni compuse prin testamentu din cei mai incredinti barbati sî a scos'o din cerculu de activitate alu consistoriului care in impregiurârile cele nóue usioru se póte schimbá. Partid'a pasivistiloru a cugetatu sî cugeta inca si acum la atacarea testamentului.

Precum amu amintitu, ei credeau ca-si voru realisà scopulu, déca voru departá pre ómenii lui Siagun'a din oficiurile sî statiunile loru : ei au inceputu acést'a cu oficialii platiti din fondulu tierei, cu secretariulu archiepiscopescu, care e pre lânga persón'a capului bisericei celu mai necesariu, celu mai de aprópe sî mai de influintia individu. Scopulu principalu au fostu, cá Metropolitulu celu nou, necunoscutu cu referintiele de aici sa nu fia impresuratu de ómenii lui Siagun'a, pentru cá fractiunea pasivistiloru singura se indrepte si conduca pre capulu bisericei. Intr'o diminétia secretariulu, care fu alesu definitivu pre tempulu cându traiá Siagun'a pre cale legale sî prin consistoriu a primitu prin presidiu o harthia dispensatória, prin carea i se demanda, cá sa predee cancelari'a archiepiscopésca dlui Elia Macelariu, pre cându pre sub mâna s'a denumitu pre asemenea cale unu secretariu nou (professorele Lengeru din Brasiovu). Harthi'a prin carea se radica secretariulu din postu s'a fauritu in cancelari'a institutului de creditu fundatu de Macelariu. Ceea ce amu presimtitu s'a sî intemplatu sî ne-a neliniscitu cu atâtu mai tare, cu câtu de o parte lovesce in statutulu bisericei gr. or. sanctionatu de regele, dupa care oficialii bisericei numai in urm'a unei pedepse normate prin lege se potu radicá din oficiulu loru si pre secretariulu consistoriului numai acest'a 'lu póte alege in adunarea sea plenaria, de alta parte nu de multu a facutu noulu Archiepiscopu unu pasiu ingrigitoriu contr'a vicariului denumitu de Siagun'a definitivu sî pre viétia, facendu-i cunoscutu, ca sî densulu „'lu primesce de vicariulu seu“, cá sî cându asiá usioru l'aru poté departá din cerculu seu. Dupa ce membrii consistoriului nu au pututu asceptá, cá sa-si retraga simplu dispensatiunea facuta contr'a secretariului fatia de fractiunea partidei, decisera toti acei membrii ai consistoriului, cari au remasu fideli legei sî principieloru lui Siagun'a sî cari facu inca majoritatea consistoriului, cá sa se presenteze in corpore in 10 Octobre inaintea Archiepiscopului. Chiarificatu asupr'a lucrului prin acésta representatiune densulu recunoscù ratacirea causata prin Macelariu sî consortii sî-si retrase pasii sei.

E de mare insemnatate acésta presentare a aceloru consistorialisti, pentru ca de o parte s'a convinsu Archiepiscopulu Ivacicoviciu despre lealitatea acestoru barbati, cari au fostu resoluti a aperá legea, de alta parte, pentru ca sî acesti barbati cunoscura vointi'a cea buna a capului bisericei, determinandu-se a-lu padi de aci inainte de influintia illegale sî perniciósa. Si cu acést'a increderea reciproca s'a restabilitu.

Déca Archiepiscopulu Ivacicoviciu va conservá si mai departe acésta convictiune atunci nu avemu caus'a de a ne indoí, ca va indepartá influinti'a unei partide rabiate sî va scapá biberic'a gr. or. de acelu periculu, in care vrea se o impinga acésta partida. Sperâmu sî dorimu acést'a spre onórea ei, spre binele confratiloru nostri români sî spre salutea statului.

Din Ungari'a ne vine dela o persóna préstimabila articululu intitulatu „Dlu Babesiu“ de mai la vale spre publicare, recercându-ne la acést'a in comitiva prin urmatórele cuvinte : Ve tramitu aici o bucatica din istori'a tempului, in care traimu, rogandu-ve ca . . . . sa binevoiti a o publicá in fói'a ce redactati.“

Eata articululu :

Domnulu Babesiu.

Ei, bine ! sa nu ne cuprinda mirare, déca in vremile nóstre unu articulu intitulatu : „Dlu Babesiu“ nu va suprinde pre nime. Cându ap'a este tulbure, noroiulu se radica la suprafatia : in epocele de transitiune, precum este aceea, in care ne aflâmu noi, fiindu viéti'a incurcata, sî ómeni, precum este dlu Babesiu, potu sa ajunga la o anumita insemnatate, incâtu sa merite a fi tratati intr'unu articulu specialu. Cu deosebire dlu Babesiu merita unu asemenea gradu de atentiune, de óre-ce sî insusi pare a avé despre sine o parere pre câtu se póte de magulitória.

Unu feliu de papa romanescu este acestu omu micu la statura, inse mare la faptura. De-sî elu combate in tóte tonurile permise sî nepermise dogm'a infalibilitâtiei papei dela Rom'a, cu a sea infalibilitate se impaca . . . Sî de mii de ori ne-a convinsu dejá, cumca elu unulu nesmintitu este infalibilu. Este numai lipsa de pricepere sî bunavointia din partea româniloru, ca ei nu se léga la ochi, cá astfeliu se póta urmá invetiaturiloru infalibile câtu de orbisiu.

Mai multu decâtu unu papa, — dlu Babesiu este unu alu doile Moise, este, sit venia verbo, unu alu doile Mesia. — Atâtu de inaltu stà elu asupr'a celoru-lalti ómeni comuni, incâtu nime nu póte sa-lu pricépa, ori, pricependu-lu, sa afle partea cea buna in trensulu. Elu este unu martiru, martiru alu iubirei de adeveru, unu martiru alu moralitâtiei, martiru alu luptei pentru binele natiunei române. (? !) — Unu Gambetta cu doi ochi este acestu fenomenu minunatu. Adeca unu Gambetta sî inca unu Gambetta : doi Gambetti intr'o singura aretare.

Fiindu tóte aceste, dlu Babesiu, republicanulu, natiunalistulu, democratulu, revolutiunariulu, aprigulu luptatoriu pentru libertatea absoluta si egal'a indreptatire a ómeniloru, dlu Babesiu precum 'lu cunóscemu din „Albin'a“, este in dreptu, cá sa pretinda supunere neconditiunata dela ori-care omu onestu. Nesmintitu ! nu póte fi bine, nu onestu, nu moralu, nu umanu, nu natiunalu, ce dlu Babesiu nu voiesce. Pentru ca dlu Babesiu este elu insusi, prototipulu infalibilitâtiei, Moise modernu, Messi'a profanu, Gambetta cu doi ochi.

Sî de óre-ce este, ce este, póte, ce póte, si nu fâra dreptu, dlu Babesiu cérca sa nimicésca pre toti acei'a, cari nu conlucra spre realisarea sublimeloru sele planuri. „Misiei, calâi, vendiatori, unelte órbe, mameluci, ómeni fâra morala, fâra Ddieu, fâra sufletu, telhari, vipere sî hidre infernale suntu toti acei'a, care cutédia numai a cugetá, cându odata divinulu oraculu s'a pronunciatu prin graiulu dlui Babesiu. Câci astfeliu cere interesulu natiunei, a natiunei, pre care dlu Babesiu este chiamatu dela fire a o representá.

A combatutu dlu Babesiu pre toti sî pre toti ii combate adi. Nu este unu singuru omu, care, ajungendu la óresi-care popularitate, sa nu fi fostu tratatu in „Albin'a“ intr'unu modu mai multu decâtu aspru. Incependu dela Metropolitulu Andreiu, pâna la Besanu Iános nici unulu nu a avutu scapare. Sî adi, urmasiulu demnu alu marelui Archiereu, inaltu Présântitulu parinte Metropolitu Procopiu, de asemenea pare a cadé sub atacului dlui Babesiu. Pentru ca nu a cerutu porunci dela geniulu natiunei, ci a cutediatu se urmedie câi luminate de cunoscut'a sea intielepciune sî iubire parintiésca.

Destulu !

Déca dlu Babesiu crede, ca facendu astfeliu face bine, atunci elu este unu **visionariu** demnu de compatimire; déca elu inse nu crede ca face bine precum face, sî totusi face, atunci elu este unu **siarlatanu politicu**, pre care trebuie sa-lu facemu imposibilu.

Aléga dlu Babesiu, déca crede ori ba !

Noi nu, d-sea scie, ce crede sî ce nu crede !

Esprimându trist'a multiamita dlui autoru pentru ca a avutu curagiulu a pasi cu dibaciulu seu condeiu contr'a unui reu care ia din dî in dî dimensiuni totu mai mari, 'lu rogâmu totu odata cá sî in alte afaceri natiunale politice sa ne spriginésca cu concursulu seu. Nici odata, cá acum nu are lipsa poporulu nostru românu de tóte poterile sele cele bune sî sanatóse, prin care sa se scape de incurcatur'a sî turburél'a ce innoroiesce tóte afacerile nóstre.

Procesulu lui Bazaine.

Sciri ultime.

Versailles 20 Octomvre. Siediuti'a se deschide la 12 óre sî jumatate.

Maresialulu Leboeuf e chiematu.

Presiedintele previne pre marturi ca ii va intrebá dupa sectiunile aretate in interogatorulu maresialului Bazaine.

Maresialulu Leboeuf crede ca respunderea maresialului Bazaine cá comandantu superioru incepe numai la 12 Augustu.

Maresialulu Leboeuf staruesce asupr'a faptului ca maresialulu Bazaine erá numai comandantu subordinatu pâna la 12 Augustu sér'a.

Respundiendu la o intrebare a aperatoriului, maresialulu Leboeuf dîce ca Bazaine n'a aretatu nici cea mai mica nemultiemire de a fi mai intâiu comandantu subordinatu.

Maresialulu Leboeuf adauge, ca Bazaine n'a facutu nici o cerere spre a dobândí comand'a superióra.

D. Lebrun, intâiulu aide-majoru generalu, raportédia ca imperatulu otarise o miscare de retragere spre Verdun; elu dîce ca cele intâiu mesuri pregatitóre fura nesuficiente, de unde vine intardierea fatala care aduse batalia dela Borny.

Intrebârile aperârei facu se resulte ca blamulu despre nesuficienti'a citata a mesuriloru nu póte fi imputa maresialului Bazaine, câci acest'a a inceputu a esercitá comand'a sea numai la 13 Augustu.

Depesi'a diplomatica, pre care maresialulu Bazaine a comunicat'o tribunalului in siedinti'a de 14 Octomvrie aprópe de terminarea siedintiei, are urmatórea cuprindere testuala: „Constantinopole 10 Augustu, 4 óre sér'a.“ Din sorginte siguru aflu, ca o depesia din Mainz sosita aici câtra ministrulu diplomaticu prusescu la 8 curentu sér'a cuprinde urmatoriulu anunciu: „Déca in batalia mare ce are acum sa aiba locu, se va declará victori'a inca odata pentru noi, vomu urmarí inimiculu pâna la Chalons,câci scopulu nostru nu este, se inaintâmu pâna la Parisu.“ Fiindu ca acestu comunicatu s'a facutu in realitate contelui Kayserling, este datori'a mea, a ve face d-vóstre cunoscutu cuprinsulu ei, lasându cá d-vóstra se o judecati.

Astfeliu suna acésta depesia. Numele subsemnatorului ei nu se face cunoscutu. Se presupune inse sa fia vicontele dela Guèronnière, care, este sciutu, ca erá in momentulu eruptiunei resbelului ambasadoru la Constantinopole, si care dupa 4 Septemvrie 1870 se intórse in Franci'a.

Maresialulu Bazaine adauge, dupa cetirea depesiei: Acestu comunicatu mi s'a facutu de o persóna a cârei'a nume suntu silitu sa nu-'lu spunu, inse eu predau not'a dlui presiedinte. Imperatorele mi-a dat'o, dicendu-mi: „Trebuie a se tiené socotéla de acésta nota, si a se evitá ori-ce nesuccesu, care aru poté pune in periculu contragerea trupeloru in Chalons.“ Erá de interesu diplomaticu, a nu ne precipitá in periculu intr'unu modu usioru, fiindu ca erau dóue poteri care fâra de a promite adjutoriu, asceptau evenimentele, spre a se pronunciá.

Astfeliu este redactatu raportulu stenograficu asupr'a acestui incidentu. Elu merita a fi mentionatu câci Bazaine voiese pre acésta depesia sa-si baseze aperarea sea.

Publiculu erá destulu de numerosu la acésta siedintia; chiaru locurile reservate erau cuprinse. La 1 óra 5 minute se deschide siedinti'a. Dupa ce fu introdusu maresialulu, se chiama marturii presenti, si presiedintele anuncia parchetului si aperârei, ca potu usá de documentele ce se afla in dóue ladi, aduse tribunalului de resbelu.

La finea siedintiei de ieri incepuse presiedintele sa intrebe pre maresialu asupr'a depesiei din 22 Augustu, prin care imperatorele ii facea cunoscutu „ca elu a primitu depesi'a maresialului in Rheims, ca avansase in directiunea dela Montmedy, si ca va stá la 24 la Aisne, spre a operá dupa circonstantii, si a-'i vení in adjutoriu.“ Acésta depesia trebuie sa fi sositu la 23 in Metz dupa cum spunu marturii. Maresialulu néga inse sa-i fi venitu in acea di o asemenea insciintiare, cea intâiu depesia, care ii anuncia acést'a, a primit'o la 30 Augustu. Presiedintele intréba pre maresialu, cum se intemplà, ca elu n'a facutu nimicu, spre a restabilí comunicatiunile, si pentru ce n'a intrebuintiatu cavaleri'a sea. Maresialulu respunde, ca a crediutu un'a cá acést'a fâra utilitate. Intrebatu fiindu relativu la drumulu de feru, pre care germanii l'a construitu inspre Pont-à-Mouson, respunse, ca n'a intreruptu aceste lucrâri, câci si acést'a aru fi fostu utilitate; spre a impedecá construirea, aru fi trebuitu se ocupe liniele, ceea ce erá imposibilu.

Presiedintele dispune cetirea ordinului de plecare a maresialului pentru dîu'a de 26 Augustu, (in acésta di voiá maresialulu sa cerce, a strabate marsiulu cu armat'a sea), si intréba pre maresialu, in ce modu voiá elu sa opereze, maresialulu dà asupr'a acestui punctu esplicatiuni mai detaiate. Elu sustiene mai intâiu, ca armat'a sea nu se compunea din 130,000 combatanti, ci din 90,000—100,000.

Presi. Principele Fredericu Carolu avé 200,000 ómeni cu 630 tunuri. Cea mai mare parte a trupeloru sele se aflá pre malulu stângu. Calea, pre voiati se o urmati erá inchisa numai de unu cordonu subtire de trupe. Pre acolo erá usioru a se strabate. Cum erá planulu d-vóstre?

Bazaine. Eu voiámu se avansediu pâna la St. Barbe si de acolo la Thionville.

Asupr'a intrebârei, pentru ce n'a intrebuintiatu tóte podurile, nu da nici o lamurire suficienta. Ca totu materialulu de construitu poduri s'a lasatu in Metz, dîce ca nu s'a facutu dupa ordinele sele. Elu néga ca dejá de diminétia aru fi spusu mai multoru oficieri, ca nu va plecá. Gard'a imperiala a lasat'o pre malulu stângu, fiindu ca voiá se avanseze pre ambele pârti ale Moselei. Nu erá precisu cunoscutu, unde se afla armat'a principala a inimicului. Marsiulu a inceputu la 26, inse fu opritu din caus'a plóiei puternice.

Presiedintele pune lui Bazaine intrebâri relative la consiliulu de resbelu, care avù locu la 26 diminéti'a si in care se decise, a nu incepe inca plecarea din Metz, maresialulu n'a participatu la parerea generalului Conffinières, ca fortareti'a nu se póte sustiené in contr'a germaniloru. Plecarea inse nu erá inca urgenta.

Presiedintele. Déca aveati convictiunea ca armat'a trebuie sa remana inaintea Metzului, pentru ce nu spuneati acést'a imperatorului? Bazaine. Remanerea mi-o propusesemu numai in casu de necessitate.

Pres. Déca acésta idea a prinsu la d-ta radecini, atunci trebuiá-i se o comuneci imperatorului. — Bazaine. Imperatorele sciá, ca déca nu voiu strabate, voiu fi silitu sa remanu in lagerulu fortificatu cu siantiuri.

Pres. Nu credea-i, ca imperatorele te astépta? — Bazaine. Nu! nimic'a determinatu nu s'a facutu.

Pres. Cum atunci se esplica mesurile pre care le luase imperatorele pentru Verdunu? La intrebarea presiedintelui, pentru ce n'a tienutu mai inainte unu consiliu de resbelu, declara Bazaine, ca n'a crediutu acést'a necesariu. Consiliulu de resbelu n'a fostu de densulu convocatu, ci a avutu locu din intemplare.

Presi. De ce nu ai vorbitu in consiliulu de resbelu despre Mac-Mahon? Pentru ce nu ai pusu hipotes'a, ca póte elu se afla pre drumu spre Metz? — Bazaine. Nu sciamu acést'a.

Presi. Cu tóte acestea maresialulu Mac-Mahon 'si reorganisà armat'a in Chalons, erá deci usioru de presupusu ca alergá in ajutoriulu Metzului. — Bazaine. Acést'a 'mi erá atunci necunoscuta. In cele din urma, consiliulu de resbelu nu erá oficialu. Déca m'amu servitu de protocolulu pre care generalulu Boyer l'a redigiatu asupra-i amu facut'o spre a luminá opiniunea publica, care a fostu amagita. Déca amu fi avutu depesi'a din 27, imediatu amu fi plecatu.

Presiedintele ordona cetirea acestei depesie. Ea cuprindea: „Ducrot comandéza unu corpu alu lui Mac-Mahon, elu trebuie astadi se fia in Stenay, in partea stânga a armatei, iéra generalulu Douay din partea drépta a Meusei. Fii gat'a la ce intâi'a impuscatura de tunu“ — Bazaine da aicí esplicatiuni mai detailate, care inse nu suntu de vre-unu interesu deosebitu. Intrebatu de presiedinte, cum s'a intemplatu, ca s'au risipitu victualiile, riposta, ca n'au sciutu nimicu de aceste. Presiedintele se refera din nou la depesi'a din 23 pre care Bazaine sustiene a o fi primitu tocmai la 30; maresialulu confirma inca odata, ca n'au primit'o. Elu au comunicatu generaliloru acésta depesia la 31, cându deja trupele erau gat'a de plecare.

(Va urmá.)

De pre valea Borgoului, 14 Octomvre 1873.

Motto: „Tempora mutantur, et nos
mutamur in illis.“ — Ovidiu.

Dle redactoru! Cá unulu cârui'a 'mi jace la anima prosperarea aceloru fii si acelei ginte din alu cârei'a sinu sum nascutu si eu, nu potu a nu ve comunicá ce-va din provinci'a mea natale, din care sa-si póta face ori si cine unu prospectu, respective o icóna viua a circumstantieloru poporului nostru de pre aici. Nu voiu inse a face o descriere lunga, ci me voiu marginí numai la celea pro si contr'a prosperârei si anume:

Locuitorii români din acestu teritoriu, cu vre-o dóue decenie mai inainte, erau liberi si independenti, pre mosiele si vetrile loru credite dela mosi si stramosi, erau nealgamisati cu cei despre cari istori'a ne spune ca odata rataceau cautandu pamentulu promissiunei.

Astadi inse abstragendu dela ceea ce posiedu dela natura, adeca: o clima sanatósa, munti invescuti cu codrii seculari, din care ici colea sierpuescu undele unui pareu cristalinu; astadi dîcu se despóia se tundu cá oile, de totu ce este mai scumpu mai necesariu. Si cine suntu óre acei tonsori? Este ignoranti'a in care órbeca bietulu poporu, este lips'a de conducatori si invetiatori apti cari sa-lu scie abate dela totu ce-i este defavorabilu moralu materialminte; mai departe blastemulu lui „Ceres“ in putienulu lui agru. Sa lasâmu inse pre „Ceres“ in pace, cá sa nu ne blasteme si mai tare, . . . si sa remanemu pre lânga cele-lalte. Ignoranti'a? are de contrariu sciinti'a. Agentii sciintiei suntu cei pre care Minerv'a i-a primitu sub scutulu seu, de cari pre la noi, cá se afli trebuie sa umbli cu lamp'a lui Diogene. Pardonu! Eramu sa esagerezu. Avemu si de acesti'a, câci la din contra a-si fi silitu a caracterisá pre bietulu poporu de selbaticu; avemu dara si acesti'a orbiti de spiritulu egoismului comoditâtiei si alu discordiei, si ce aru putea face nu voiescu a face. Printre cei dela s. altariu ce vede omulu? o letargia. — Nu audi cu anulu o cuventare prin care sa combata vitiurile, se combata intunereculu. Poporulu se aduna in sântele case putemu dîce numai cá la nisce formalitâti mechanice. Ce se mai dicu de referintiele lui private.

Te dóre anim'a cându vedi ca colea lânga stat'a tierei unu bietu crestinu ce posiedea o bucata mosióra si o casciόra ce-lu aperá de tempestâti; acum este lipsitu de ea, este espusu furieloru lui Saturnu.

Si cine óre au fostu caus'a la acést'a? Unu fiiu alu lui Israilu care pentru putiene parale si putienu alchoholu 'lu lasa pre bietulu de plange in pumni. Se mangae inse sermanulu câci mai are socii, sciindu ca: „Solamen miseris est socios habuisse malorum“. Te dóre anim'a cându vedi ca acei fii ai lui Israelu crescu si se inmultiescu cá buretii dupa plóia, te dóre anim'a cându vedi ca pre lânga acestea plage, mai vinu si unele naturale etc.

Si óre pâna cându totu astfeliu, pâna cându se totu suferimu?! Pâna atunci, pâna cându o generatiune nóua de inteligintia, mai cu zelu mai cu abnegatiune va miscá tóte pietrile pentru o schimbare totale a stadiului presentu. La ceea ce ne suride o sperantia dulce, cându vedemu ca aici in centrulu preturei Borgoului ni se infiintiéza o scóla capitala normale confessiunale gr. or.; cându vedemu ca nou denumitulu diriginte si invetiatoriu la acésta scóla I. Onea acompaniatu de dlu jude procesuale alu Borgoului N. Rusu, — barbati amici ai progresului, — purcedu personalminte in fia-care comuna, si dupa ce dau o instructiune buna poporului le desfasiura folósele ce aduce scól'a si invetiamentulu, lips'a cea mare pentru meseriasi, si inbarbatarea de a imbratisiá o profesiune séu alta; purcedu la alegerea unui contingentu de prunci, capaci materialu- si spiritualminte pentru a frecuentá susu numit'a scóla. Repetu, ne mangaie speranti'a, cându vedemu ca frecuentéza acei'a scól'a, abiá inca din trei clase, unu contingentu de 120 prunci. Dee ceriulu cá acesti'a sa fia cu tempulu totu atâti lucéferi ai poporului, totu atâti stalpi ai edificiului natiunalu! Concludu deci din celea premise ca déca avemu rele, ne suridu si bune. Dee ceriulu inse cá nu numai sa ne surida, ci sa le si avemu in fapta; in fine dee ceriulu o directiune mai buna cugeteloru si intentiuniloru, celoru chiemati de a jertfí pentru prosperarea poporului nostru, si atunci de securu ca cu tempulu ne vomu schimbá si noi.

Unu amicu alu progresului.

Sibotu in 14 Octomvre 1873.

(Invetiatoriu séu notariu?)

Domnule redactóru! Suntu triste lucruri cele ce se petrecu in comun'a nóstra dela mórtea preotului nostru Avramu Viorelu. Poternicii dîlei, cari jóca adî rolulu principalu in viéti'a comunale, domnii Vioresci prin continue agitatiuni tindu a concentrá in famili'a loru cea pretensiva tóte deregatoriele satului atâtu cele bisericesci câtu si cele laice, pentru cá asiá sa póta mai bine fericí pre multu cercatulu nostru poporu. D-loru in lupt'a cea mare pentru acestu interesu esclusivu personalu 'si perdura dela prim'a dictatura, cându erau Sibotenii amicii cei mai fericiti in lume, pentru ca remasera in urma despoiati de bunulu loru alodialu, 'si perdura, dîcu numerulu suficiente de individi cualificati pentru tóte deregatoriele comunali sî acum recurgu la ultimulu medilocu favorabilu intreprinderiloru de soiulu acest'a adeca la culpabilulu mediloou, de a impreuná in unic'a persóna ce au mai remasu din luptele cele grele disponibila pentru atari acumulâri de deregatorii, la gimnasistulu sî teologulu absolutu N. Viorelu, carele nesciindu ce sa aléga din atâtea posturi — bisericesci sî laice — au aflatu de bine a se angagiá la tóte avendu acum notariatulu provisoriu. Acésta tendintia de acumulare s'a manifestatu chiaru sî precisu in sinodulu parochialu tienutu in 8 Octobre in caus'a alegerei de invetiatoriu pre anulu scolasticu incepatoriu, cându domnii Vioresci impreuna cu clicasii dloru provocara unu sgomotu ne mai pomenitu in biseric'a nóstra, cându se propuse din partea contraria altu individu din comun'a nóstra de invetiatoriu motivându-se acésta propunere prin accea, ca nimene nu póte imbracá dóue posturi, respective dupa dîs'a evangeliei nimeni nu póte serví la doi domni. Domnii Viorescii se semtira adencu vatemati cându opositiunea pretinse, cá sa nu se faca abusu cu invetiatoratulu adeca sa nu se puna de invetiatoriu dlu Nicolau Viorelu, care e notariu provisoriu in fapta sî notariu definitivu in spe, ci sa se aléga altulu, déca acest'a nu voiesce a abdíce de notariatu. Aici observâmu, ca sibotenii bucurosu 'lu alegéu sî acum cá sî in anulu trecutu pentru cualificatiunea sea deplina, dara s'a tienutu séma de chiemarea cea grea a unui invetiatoriu, care totu in acela-'si tempu nu póte pre lânga invetiamentu sa servésca comunei sî cá notariu, pentru ca instructiunea in casulu acest'a aru suferí fórte tare. Abstragendu acum dela impregiurarea, ca notariatulu comunei nóstre e impreunatu cu multe afaceri care ocupa totu tempulu oficialului respectivu, aceste dóue oficie — invetiatoratulu sî notariatulu — de sine nu se potu concrede unui singuru individu, pentru ca nu numai ca suntu eterogene dara nu se potu conduce de unulu singuru pentru ca colidéza tempulu sî se cere sî o potere sî activitate fâra margini pentru a puté suportá dóue sarcini mari. Natur'a lucrului aréta destulu de chiaru acesta impossibilitate, dara déca vomu aplicá sî legea bisericésca, atunci acésta acumulare devine absolutu impossibila sî neadmissibila chiaru sî in casulu favoritoriu cându tempulu sî ocupatiunea in ambe aceste posturi aru concede o impreunare, dara ce le pasa d-loru Vioresci de legi — d-loru au o lege mai mare, sî accea e : interesulu personalu, care cá unu firu rosiu s'a vediutu in tóte actiunile densiloru de cându amu avutu nenorocirea de a fi stapaniti de acesti ómeni ambitiosi. Nu s'au multiemitu d-loru cu protestulu datu din partea acelor'a, cari voiau a incungiurá acésta calamitate, ci se pusera cu istetiulu secretariu de familia, care le siopteste la spate ca ce au se faca sî cerura recunóscerea dreptului, de a li se face destulu dela maritulu consistoriu. Dloru adeca se légana in sperantia vana, ca consistoriulu va fi mai justu cu pretensiunea dloru séu i se va face mila de dloru, cari adi se paru ca mergu cu pasi rapedi spre cadere din tóte diregatoriile satului — dreptu recompensatiune pentru nisuinti'a contraria de a le aduce pre tóte la sine. Noi nu potemu intielege, ca de ce se semtiescu acesti ómeni neimpacabili asiá adencu raniti, cându li se aduce aminte, ca legile trebuie respectate sî ca sî densii suntu detori cu ascultare fatia de aceste legi, cá sî ori care altu individu din sinulu bisericei nóstre. In locu de a se intruní cu toti pentru a zidí o scóla amesuratu recerintieloru presentului, densii paraliséza ori ce actiune in directiunea acést'a prin scopurile loru personali sî asiá nu potemu ajunge la implinirea dorintiei comune de a avé o scóla bine prevediuta cu tóte cele necesarie.

(Va urmá)

Varietâti.

⁂ Escelenti'a Sea Présântitulu P. Metropolitu sî Archiepiscopu Procopiu Ivacicoviciu a sântitu in 27 Octomvre stégulu bataliunei 12 de honvedi. -

⁂ Regele Saxoniei a muritu in etate de 72 ani.

⁂ Principele Fridericu de Hohenzollern, majoru in cavaleri'a de garda, in Prussi'a, frate mai june alu domnitoriului Romaniei Carolu, a venitu cu concediu de siése luni in Romani'a. „D. N.“ conjecturédia in privinti'a acestui'a ca are sa remâna in Romani'a, sa invetie limb'a româna sî pentru cá sa se aclimatiseze cu tiér'a sî obiceiurile va luá ací comand'a unui corpu. La casu cându domnitoriulu aru remâné fâra eredi de parte barbatésca, fratele seu Fridericu sa-i fia succesoru. —

⁂ In Brestovacz, o comuna desmilitarisata, au denegatu recrutii depunerea juramentului cá honvedi sub cuventu ca ei nu voiescu a serví ungoriloru. Dupa ce li s'au esplicatu inse ca ei voru serví aceluiasi monarchu, cârui au servitu parintii loru s'au induplecatu sî au juratu.

⁂ „Magy. Polgár“ din Clusiu incheia unu articulu de fondu despre Romani'a dîcendu : „In resaritu preste scurtu tempu séu va resuná ceriulu de tunete séu 'lu va cuprinde unu curcubeu frumosu.“

⁂ Din impregiurarea ca la Bucuresci, Craiov'a, Iassi sî Galati suntu concentrate vre-o siése dieci mii trupe romàne, mai departe din impregiurarea ca toti oficierii ce se aflau in strainatate suntu invitati a se presentá pre diu'a de ieri la trupele loru, press'a straina conchide, cá unu conflictu intre români sî Pórta numai este departe. „Deutsche Nachrichten“, cari câte odata suntu sî oficióse spunu ca Pórt'a a rugatu pre Itali'a sî Angli'a a intreveni déca s'aru nasce vre-unu conflictu intre dens'a sî Romani'a.

Nr. cons. plen. 53.

Multiamita publica.

Fiindu Escelenti'a Sea in Domnulu reposatu Archieppu] sî Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a asiguratu la societatea Asecuratiuni generali din Triest pentru casulu mortiei cu sum'a de 100,000 fl. v. a. in folosulu archiepiscopiei nóstre ardelene sî metropoliei române gr. orientale din Ungari'a sî Transilvani'a, — acésta societate indata dupa incetarea din viétia a fericitului fundatore sî dupa implinirea celoru prescrise de statutele societâtiei din partea consistoriului archidiecesanu, cu cea mai mare promptitudine a esolvitu sum'a asigurata de 100,000 fl v. a. consistoriului archidiecesanu, cá esecutorelui legale alu testamentului fericitului Archieppu sî Metopolitu, — pentru care promptitudine consistoriulu archidiecesanu se simte placutu indemnatu a esprimá dîsei asociatâti „Asicuratiuni generali din Triestu“ dreptu recunoscintia multiamita publica.

Sabiiu, din siedinti'a plenaria a consistoriului archidiecesanu greco-orientalu tienuta in 12/24 Septembre 1873.

Nr. 1933 sc.

Concursu.

Devenindu din fundatiunea Franciscu-Iosefin'a unu stipendiu de 50 fl. v. a. menitu pentru gimnasisti séu realisti; iér' din fundatiunea Mogaiana unulu de 100 fl. v. a. pentru ascultatori la vre-o academia din patria, — se escrie pentru conferirea loru concursu.

Competitorii suntu provocati a-si substerne cererile sele instruite cu atestatu de botediu, ca suntu de religiunea gr. or.; cu testimoniu scolasticu despre sporiulu facutu in studii, precum sî cu atestatu de paupertate — la consistoriulu archidiecesanu, celu multu pâna in 10 Noemvrie a. c. st. vechiu.

Totu odata se insémna, ca stipendiele acestea se voru conferí numai aceloru tineri, cari pre lânga conditiunile generali susu numite voru satisface sî recerintiei prescrise de sinodulu archidiecesanu din an. 1871 sub Nr. 120 alu protocolului.

Sabiiu, 12 Octobre 1873.

Consistoriulu archidiecesanu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci devenite in vacantie, din Protopresbiteratulu Iliei, sa escrie concursu pâna la 31 Octobre a. c.

1. Ilia opidu cu salariu 200 fl. casa gradina sî lemne.
2. Booz 100 fl. 5 ferdele bucate, casa gradina sî lemne.
3. M. Bretea 60 fl 100 ferdele bucate casa, gradina sî lemne.
4. Bacea 45 fl. 45 ferdele bucate casa gradina, sî lemne.
5. Fuies-Begara 100 fl. 60 ferdele „ casa „
6. Glod-Gilesci 140 fl. — „ „ „
7. Ulesiu 50 fl. sî unu jugeru pamentu.
8. Visca 100 fl. 70 ferdele bucate casa gradina sî lemne.

Doritorii de a ocupá vre-un'a din acestea statiuni, suntu poftiti a se adresá la subscrisulu Inspectoratu scolaru districtualu, pâna la terminulu mai susu amintitu.

Ilia 15 Octobre 1873

In contielegere cu Comitetele parochiale.

Ioane Orbonasiu
Protop. sî Insp. scol distr.

Concursu.

Pentru statiunea parochiale devenita prin mórtea parochului localu in vacantie se deschide concursu pâna la 18 Novembre 1873.

Emolumentele suntu:

a, Din cass'a alodiala 180 fl. v. a. pe anu
b, 2 fenatie de 3 cara fenu
c, 1 dî de lucru.
d, obicinuitele venite stolare care tóte aducu unu venitu anualu de 346 fl. v. a, computându-se laolalta.

Doritorii de acésta statiune sa-si tramitie cererile loru pregatite in sensulu Statutului organicu pâna la diu'a susu scrisa la subscrisulu.

Orastia in 18 Octob. 1873.

In contielegere cu Comitetulu parochialu.

N, Popoviciu
Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. române din Harâu class'a a III-a protopresbiteratulu Iosgiului I, se deschide concursu pâna in 15 Noamvrie a. c. st. v.

Emolumentele suntu : cuartiru naturalu cu dóue gradini de legumi, $^{1}/_{4}$ jugeru pamentu aratoriu, stol'a usuata, sî dela 90 famili câte o ferdela mare de cucuruzu sfermitu, care tóte computate in bani, dau unu venitu anualu de 260 fl. v. a.

Cei ce voiescu a concurge, au se substérna subscrisului petitiunile loru, pâna la terminulu susu numitu.

Hondolu 6 Octobre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Basiliu Piposiu,
(3—3) Protopres.

Concursu.

Spre ocuparea vacantei parochii gr. or. din comun'a Corbi protopopiatulu Fagarasiului II-le se escrie prin acést'a concursu.

Emolumentele suntu:

Venitulu epatrafirului dela 76 famili o dî de lucru de tóta cas'a sî unu caru de lemne de tóta cas'a.

Cei care dorescu a concurá la dîs'a statiune, au de a-si ascerne documentele necesarie in sensulu „statutului organicu“ la Sc. protop. in Avrigu pâna in 26 Oct. 1873.

Avrigu 10 Octomvrie 1873.

Comitetulu parochialu in contielegere cu administr. prot.

(3—3) Vasiliu Macsimu,

Edictu.

Paraschiv'a Ioanu Bând'a din Sasausiu in tractulu Nocrichiu Cincu-mare care a parasitu pre barbatulu ei legitimu Mateiu Florea dela Ilimbavu in repetite renduri, iéra acum de mai multu cá unu anu cu tóta averea ei la barbatu avuta, câtu nu se mai sci de loculu ubicatiunei ei, se citédia prin acést'a a se infatisiá naintea subsrisului foru matrimoniale in restimpu de unu anu sî o dî, câci la din contra sî in absenti'a ei se va dá hotarire de divortiu la cererea barbatului ei. —

Nocrichiu in 1 Sept. 1873.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tractului Nocrichiu-Cincu mare.

G. Maieru,
(3—3) adm. ppescu.

Redactoru respondictoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 86 ANULU XXI.

Sabiiu, in 26 Octomvre (6 Nov.) 1873.

Preainalt'a diploma

de datulu 17 Sept. 1873 Nr. 26,527 prin carea e intarita alegerea episcopului diecesei aradane Procopiu Ivacicoviciu de Archiepiscopu sî Metroplitu greco-orientalu romånu.

Noi Franciscu Iosifu intâiulu,

cu ajutoriulu gratiei lui Dumnedieu Imperatu alu Austriei; Rege apostolicu alu Ungariei, Boemiei, Dalmatiei, Croatiei, Slavoniei, Galitiei sî alu Lodomeriei, s. a.; Archiduce alu Austriei; Mare-duce alu Cracoviei; Duce alu Lotaringiei, Salisburgului, Stiriei, Carintiei, Carniolici sî alu Bucovinei, alu Silesiei de susu sî de josu; Mare principe alu Transilvaniei; Marchionu alu Moraviei; Comite alu Habsburgului sî alu Tirolului, s. a.

Comendâmu memoriei notificandu cu acést'a tuturoru câror'a se cuvine: ca dupa mórtea preavenerabilului in Christosu parinte Andreiu odinióra Baronu Siagun'a, Archiepiscopului sî Metropolitului tuturoru fideliloru nostri greco-orientali de limb'a romåna de pre intregulu teritoriu alu tierei nóstre Ungari'a, cavalerului crucei mari alu ordinelui nostru Leopoldínu, sî de clas'a prima alu ordinului Nostru de corón'a de feru; consiliariului Nostru intimu in celea secrete, a fidelului Nostru sinceru iubitu, intemplata la 28 Iuniu alu anului curinte, — convocandu-se prin Noi in sensulu articulului de lege IX din anulu 1868 sî alu ordinatiunei Nóstre regesci emanate pre bas'a acestui'a sub 28 Maiu 1869 congresulu nationalu bisericescu greco-orientalu românu spre alegerea Metropolitului, — dupa ce representantii adunati in acelu congresu pre venerabilulu P. Procopiu Ivacicoviciu, pâna acum episcopulu aradanu, iubitulu fidelu alu Nostru, cu maioritatea absoluta a voturiloru l'au alesu in loculu defunctului de adeveratu sî legalu Archiepiscopu sî Metropolitu greco-orientalu românu, — aceia'si representanti Ni-au venitu cu acea umilita rugaminte: cá aprobandu acésta alegere, preagratiosu se o intarimu:

Dupa anim'a sî grati'a Nóstra parintésca induplecandu-ne voiosu la acést'a rogare a congresului natiunalu bisericescu greco-orientalu românu, — pre bas'a alegerei legali a numitului Procopiu Ivacicoviciu intempinata de aplacidarea Nóstra, sî luându in gratiósa consideratiune nu numai viéti'a lui nepetata, curatieni'a esemplara a moralei lui, distinsele merite, ce sî le-a castigatu sî pâna acum, nu altcum laudabil'a implinire cu zelu neadormitu a detorintieloru sele prin servitie fidele sî energice prestate sî sub tempulu episcopatului seu, pre lânga acestea autoritatea sî precelenti'a lui cunoscuta credinciosiloru sei sî celoru dimpregiurulu densului, asemenea virtutile preclare sî multele proprietâti sufletesci sî elegantie ale lui cuvenite unui astfeliu de archiereu: ci considerându totodata si sciintiele lui emininte, desteritatea lui in conducerea trebiloru, modalitatea preaintuitiva in pertractarea afaceriloru concrediute lui, nu altmintrea fidelitatea comprobata totu-déun'a câtra Noi sî câtra preainalt'a Nóstra Casa, precum sî câtra tiér'a Nóstra Ungari'a, câtra constitutiunea sî legile acelei'a; in fine considerandu juramentulu depusu in manile Nóstre in modulu celu mai rigorosu sî mai solenelu despre acésta fidelitate, ce va se o pastreze pentru totu-déun'a: Noi cu scire secura, cu dejudecare matura sî cu o binerecugetare a sufletului, din plenitudinea potestatei Nóstre sî in puterea dreptului Nostru preainaltu, pre densulu l'amu intaritu preagratiosu sî l'amu aprobatu in atins'a demnitate de Metropolitu-Archiepiscopu, precum cu acést'a 'lu intarimu sî aprobâmu de Archiepiscopu greco-orientalu alu Transilvaniei sî Metropolitu alu româniloru greco-orientali de pre totu teritoriulu tierei Nóstre Ungari'a, anume din eparchiele greco-orientali a Transilvaniei, Aradului sî a Caransebesiului.

'Lu imputernicimu dara cu acést'a pre densulu, se implinésca tóte functiunile archiepiscopesci sî metropolitane ale bisericei sele, sî pana cându — precum asteptâmu dela densulu cu tóta increderea — va remané in fidelitatea indetorata câtra Noi sî câtra preainalt'a Nóstra Casa, precum sî câtra tiér'a Nóstra Ungari'a, câtra constitutiunea sî legile acelei'a: pâna atunci liberu sî in pace sa se folosésca fâra nici o pedeca ori contradîcere in intrég'a sea archidiecesa, respective in provinci'a sea metropolitana de tóte usuantiele, drepturile, beneficiele sî prerogativele, ce-i competu lui cá atârui'a, sî acelea sa le intrebuintieze sî folosésca.

Iutru a câror'a mai mare crediamentu amu estradatu literele acestea provediute cu propri'a Nóstra subscriere sî cu sigilulu mai mare pendinte, prin mânile sinceru iubitului fidelu alu Nostru, spectabilului sî magnificului Augustinu Trefort, ministrului Nostru ungaricu de culte sî instructiune publica, in Urbea Nóstra Vien'a, la siepte-spre-diece a lunei Septembre, anulu Domnului Un'a miia, optu sute siepte-dieci sî trei, iéra alu domnirei Nóstre alu dóue-dieci sî cincilea.

Franciscu Iosifu m. p.

(L. S.) Augustinu Trefort, m. p.

Nr. 202 AEM.

Escelenti'a Vóstra,

Présantite domnule Episcópe sî Administratoru patriarchalu!

Dupa ce Majestatea Sea cesarea sî apostolico-regésca prin prénalt'a resolutiune din 17 Septembre a. c. s'a induratu prégratiosu a intarí alegerea mea, cá a Episcopului de pâna acum alu Aradului, de Archiepiscopu sî Metropolitu alu româniloru greco-orientali din Ungari'a sî Transilvani'a, — 'mi iéu voia cu dragoste fratiésca a face conoscutu Escelentiei Vóstre: ca eu introdusu astadi prin congresulu natiunalu bisericescu de aici in scaunulu metropolitanu. amu intratu numai decâtu in functiune cá Archiepiscopu alu Transilvaniei sî Metropolitu alu româniloru greco-orientali din Ungari'a sî Transilvani'a.

Petrunsu de acea dorintia, ca legaturile dragostei fratiesci sî ale comuneloru interese sa se sustiena câtu mai strensu intre ierarchiele nóstre, sî in acestu modu biseric'a ortodocsa din Austro-Ungari'a sub scutulu prégratiosului nostru monarchu sa prospereze, — 'mi iéu voia de a rugá totuodata pre Escelenti'a Vóstra: ca intrarea mea in functiunea de Archiepiscopu sî Metropolitu sa binevoiti a notificá Présantitiloru frati Episcopi sufragani ai sororei metropolii serbesci.

Care dealtmintre dragostei fratiesci sî sânteloru rogaciuni recomendatu, cu adenca cinstire sum Alu Escelentiei Vóstre.

Sabiiu, 16/28 Septembre 1873.

plecatu servu, frate in Christosu:

Procopiu Ivacicoviciu m/p.

Archiepiscopu sî Metropolitu.

Nr. 594.

Escelenti'a Vóstra!

Prénalt'a intarire a alegerei Escelentiei Vóstre de Archiepiscopu sî Metropolitu alu româniloru ortodocsi din Ungari'a sî Transilvani'a, m'a umplutu pre mine, sî potu dîce liberu, sî pre tóta ierarchi'a de dincóce de o bucuria mare; un'a: pentru ca biseric'a romåna asiá curendu deveni in stare normala, iéra alta: pentru ca acésta alegere in Escelenti'a Vóstra a cadiutu pre barbatulu, care si in biseric'a serbésca prin meritele sele mari sî-a lasatu memoria nestérsa, care ni dà garantia, ca corelatiunile spirituali ale bisericei române cu cea serbésca voru remané amicabile sî neintrerupte.

Gratulandu Escelentiei Vóstre din adenculu animei nóu'a demnitate inalta bisericésca, sî cersindu dela datatoriulu tuturoru bunatâtiloru, cá pre Escelenti'a Vóstra inca la multi ani se ve tiena in vertute spirituala sî corporala, cá sa poteti portá sarcin'a cea grea a demnitâtiei Escelentiei Vóstre spre marirea lui Ddieu sî spre folosulu sântei biserici sî a poporului românu sî sa ve poteti conduce credinciosii la scopulu aretatu de Ddieu, — nu potu intrelasá nici eu a-mi descoperí Escelen- Vóstre dorinti'a cordiala: ca dragostea fratiésca sî concordi'a, care conditiunédia progresulu sî bunastarea ambeloru ierarchii, sa remâna nevatemate, sî cá ambele conduse de semtiuri religióse sî de interese comune totu-déun'a sa se spriginésca imprumutatu.

Totu odata notificându Escelentiei Vóstre, ca inaltiarea Escelentiei Vóstre la scaunulu metropolitanu o amu adusu la cunoscinti'a domniloru Episcopi, respective a venerabileloru consistórie ale metropoliei de dincóce, — dragostei fratiesci sî sânteloru rogaciuni recomendatu, amu onóre a remâné cu cea mai distinsa inalta veneratiune

Alu Escelentiei Vóstre

In Carlovitiu, la 8 Octobre 1873.

prea plecatu servu,

Nicanoru m. p.

Episcopulu Pacratiului sî Administratorulu patriarchatului serbescu.

Publicandu aceste dóue acte de mai susu schimbate intre capulu Metropoliei nóstre sî intre Administratorulu Metropoliei serbesci suntemu in totu dreptulu de a presupune, ca acésta cordiale salutare a capetenieloru ambeloru ierarchie va fi intempinatu de câtra crestinii nostri ortodocsi de ambe pârtile cu cea mai viia placere.

Dupa cum amu intielesu din isvoru demnu de credintia Escelenti'a Sea Présântitulu Archieppu sî Metropolitu Procopiu Ivacicoviciu astadi s'a intorsu dela Bud'a-Pest'a dela depunerea juramentului cá consiliariu intimu alu Majestâtiei Sele la Aradu, unde va petrece pâna dupa intregirea scaunului episcopescu de acolo, pre carea o va conduce, conformu § 99 din Statutulu organicu.

Sabiiu 24 Octomvre.

De ceea ce ne temeamu s'a si intemplatu. In unulu din diurnalele nóstre, pre care nu-lu mai numimu, abia dupa dóue septamâni dela alegerea Metropolitului nostru, in persón'a Escelentiei Sele Presântitului P. Procopiu, si se si ivira impunseturi de acele, care au aierulu de ai cualificá procederea sea de ilegale. Si pentru ce? pentru ca inaltu acelasi in cualitatea sea de Metropolitu incunosciintiéza diecesele sufragane despre suirea sea pre scaunulu metropolitanu si câci intr'o siedintia consistoriala si ia dio'a buna dela acei'a, cu cari au petrecutu dieci de ani, fiindule Archipastoriu si in fine, câci in cualitatea sea de Metropolitu conformu § 99 din statutulu organicu voiesce sa conduca alegerea de episcopu in eparchi'a veduvita a Aradului.

Cu atât'a inse nu e de ajunsu. Sântirea unui stindartu alu bataliunei a 12 de bonvedi, compuse mai esclusivu de români, seversita pentru mai marea solemnitate de Escelenti'a Sea, o folosesce onorabil'a fói'a, natiunale si liberale totu odata, spre a face din venerabilele prelatu cea mai batjocorita figura. I ascrie slabiciunea de a fi fostu „furatu de iesuitii politici“, cá „sa le faca unu „spectaculu“ de manifestatiune politica. Va se dica, pre lânga batai'a de jocu de prelatulu bisericescu, serviciulu divinu este degradatu la unu „spectaculu!“ Departe amu ajunsu, cându „propagatorulu moralei“, care eschiamá numai mai cându, ca moral'a a invinsu, vine si trage in noroiulu certeloru si persóne si acte sacre, fâra de nici o ansa.

Lucrulu inse are o parte si mai trista cându combinâmu aceste cu cele petrecute numai cu vr'o patru septamâni inainte. Deschida, cine va voí foile acelui diurnalu si véda cu câta veementia aruncá batjocurile cele mai urite asupr'a aceloru ce credea densulu ca mai aspira la scaunulu metropolitanu; cu deosebire asupr'a unui'a nimicu nu i-a fostu pré de josu, tóte infamiele le-a aruncatu asupr'a caracterului celui mai puru si mai firmu, numai cá sa-si satisfaca resbunârei sele si a câtoru-va inepti sateliti ai sei. Si de alta parte, cá cându aru fi fostu de lipsa sa faca totu dens'a, depingea, dupa cum de altmintrea s'a cuvenitu si ceea ce nu o luâmu in nume de reu, insusirile candidatului seu, in aceeasi persóna, pre carea astadi nu se sfiesce a o maltratá atâtu de uritu in publicu.

Unde este aci consecinti'a? Unu barbatu cu trecutulu unui Archipastoriu numai atâtu sa fia fostu cunoscutu „geniului natiunei române“, incâtu in patru septamâni sa se desamagésca intr'ensulu?

Déca acea fóia n'are sfiala de persón'a Metropolitului, cá capu alesu de unu congresu si intaritu de monarchu, sa aiba celu putienu pentru reputatiunea sea, sa aiba pentru reputatiunea majoritâtiei congresului, din carea representantele ei, dlu Babesiu, a facutu parte si sa nu o compromita, cá pre un'a, carea nu-si scie dá séma de lucrârile sele. Pentru ca trebuie sa scie, ca numai copiii, jocându-se, distrugu si risipescu fâra socotintia ceea ce au ziditu mai nainte.

Ni pare reu, ca noi cari amu fostu contrari principiali si loiali, inse nu personali, in decursulu alegerei, in locu de a ne puté uní puterile intru a sprigini activitatea nou alesului capu bisericescu in intielesulu legiloru si asiedieminteloru bisericesci cu fói'a ce se geréza a fi representatu majoritatea, sa ne vedemu in pusetiune de a pasi contra „amiciloru“ aceluiasi. Ni pare reu nu pentru alta, decâtu pentru ca nesocotinti'a unoru astfeliu de ómeni merge asiá departe, incâtu nu mai cugeta nici la védi'a si autoritatea persóneloru alese, nici la védi'a si autoritatea bisericei. Legalu li este numai ce li place loru.

Si astfeliu de ómeni au apoi cutezanti'a a se insinuá de conducetori si indreptatori ai poporului, ai bisericei si chiaru si ai mai mariloru ei!

In interesulu binelui comunu suntemu datori si de astadata, cá si la alte ocasiuni, a atrage atentiunea publicului nostru românu asupr'a profetiloru sei, sa védia bine cui si deschidu urechile, pentru ca, precum vedemu si din cele ce ne dedera ansa la aceste siruri, unii se conducu numai si numai de interesulu egoisticu alu ambitiunei loru. Totu ce cade afara de periferi'a acestui interesu neiertatu si pecatosu nu póte avé nici o siguranti a: ci ce a fostu astadi bunu mâne va sa fia reu.

Inse cu astfeliu de ómeni, cu astfeliu de doctrine unde vomu ajunge? In chaosu! si prin chaosu? in dreptulu pumnului, fia celu fisicu alu puterei, fia celu vulpescu alu fatiarici si vicleniei, prin acest'a vomu ajunge in veltórea séu vertegiulu fâradelegiloru si prin aceste — la total'a perire!

Cine are urechi de audîtu, audia!

„P. N.“ scrie ca proiectulu de legea electorale este gat'a, regimulu inse dupa deschiderea dietei va mai cere si parerea unor'a dintre deputatii cei mai de frunte si apoi 'lu va transpune dietei spre desbatere. Proiectulu se dice ca este fórte voluminosu si se deosebesce in multe puncte esentiali de celu din diet'a trecuta. Unu punctu de capetenia si de esentiale deosebire este acel'a, ca tóte diferentiele ce se nascu din conscrierea alegatoriloru si din alegeri se voru decide de tribunale; mai departe contiene proiectulu decisiuni detaiate despre pedepsirea abusuriloru si coruptiuniloru cu ocasiunea alegeriloru.

Din cele ce vedemu in foile din Ungari'a se pare ca in sinulu partideloru de pâna acum este o schimbare. Asiá in sinulu partidei lui Deák, asiá si in sinulu celei opusetiunale. Ludovicu Mocsáry recomanda in unu articulu intitulatu: „inca unu cuventu“ esîrea in masse din clubulu centrului stângu si alipirea lânga estrem'a stânga si pre basea principieloru comune si a unui programu comunu recomanda formarea unui stange compacte.

Temerea ca legaturile, prin cari s'a sustienutu relatiunea elementeloru cari formédia majoritatea de pâna acum a parlamentului ungaru, nu voru fi mai multu suficienti pentru scopulu loru primitivu si nu voru mai poté corespunde destinatiunei loru — temerea, ca gruparea partidei de pâna acum incepe a siovaí, trebuie ca e tare aprópe.

Acésta contemplatiune se mai póte intarí prin caletori'a contelui Andrassy la Pest'a cu unu radimu tare. Nu e de lipsa cá sa fia cine-va in Bud'a-Pest'a, ci se observe numai in ori si care punctu alu tierei miscarea spiriteloru de partida, carea o reflectéza foile mai datatórie de tonu ale Ungariei, pentru a vení aprópe cu siguritate apodictica la acea presupusetiune, ca contele Andrassy, care pre umerii partidei deakiane se ridicá la postulu, ce-lu ocupa acum, parte din convictiune personala, parte din recunoscinti'a de a reconsolidá prin intervenirea si medilocirea sea personale disciplin'a cea tare sguduita a partidei, carea compune majoritatea parlamentaria, a urmatu invitatiunei intetitóre. Trebuie sa concedemu la totu casulu, ca contele Andrassy dispune in mesura eminenta de acele calitâti, cari se receru pentru succederea unei atari probleme. Cu deplina precisiune totusi nu potemu computá pre acea, ca densulu va fi in stare a impliní deplinu scopulu caletoriei sele la Pest'a; câci cu câtu se apropia mai tare tempulu deschiderei parlamentului ungaru, cu atâtu mai chiaru se vede ca formarea unei partide nóue e pre cale. Conservativii au parasitu deocamdata lupt'a deschisa, dara consortii loru, clericalii suntu mai putienu retrasi si pórta o guerilla contr'a liberalismului si contr'a statului modernu. Asigurarea lui „Magyar Politika“, ca clerulu naltu in Ungari'a propriamente nici cându n'a agitatu contr'a discursului lui Deak din Iuniu apare prin protestulu publicatu in „Magyar Allam“ din dieces'a Episcopului Schopper in o lumina originale. In protestulu memoratu se dovedesce din firu in peru, ca Deak e unu inimicu alu bisericei si staruesce intr'acolo, de a pradá biseric'a. Câtra fine vine unu pointe ingeniosu, care culminéza in espresiunea, ca biseric'a nu va cadé in ruine pentru atari studenti betrâni (studentulu Deak) clevetitori de programe.“ Organulu clericalu mai apromite ca va publicá inca si alti articli de protestu si adeca din diecesele Striguniu Csanád si Raab.

Corpurile legislative ale Romaniei suntu convocate la sessiune ordinaria pre 15/27 Novembre.

„La Roumanie“ cu consideratiune la deschiderea corpuriloru legislative in Bucuresci dice ca obiectulu celu mai insemnatu alu corpuriloru leg. va fi junctiunile drumuriloru de feru cu Austro-Ungari'a. Mai departe observéza acestu diurnalu ca atitudinea Austro-Ungariei fatia cu Romani'a se pare a se fi recitu. Citéza apoi diurnalulu ambasadei austro-ungouresci din Constantinopole „Phare du Bosphore“, care tratéza nu pré placutu pre „principiorii vasali“ intr'unu articulu anumitu. De alta parte spune, ca altu diurnalu, „Danube“, ce apare in Vien'a si trece de organu alu contelui Andrássy, dice, ca este adeveratu ca situatiunea actuale a imperiului turcescu este de natura de a incuragiá veleitâtile de independentia si ca Pórt'a parasita de tóte pârtile nu póte comptá pre unu unicu amicu; dara, continua mai departe, cine póte dice, ca puterile interesate, in momentulu din urma, nu voru luá partea imperiului lui Mahometu, cându voru vedé amenintiata securitatea lumei prin desmembrarea acelui imperiu.

Aceeasi fóia vienese ia notitia de impregiurarea, ca pre cându poporulu românu nu lasa sa tréca nici o ocasiune fâra de a-si esprime tare amorulu seu si simpathi'a sea câtra Franci'a, guvernulu din Bucuresci are aierulu de a prussificá tiér'a. Atinge apoi in vre-o câte-va siruri scirea despre venírea principelui Fridericu de Hohenzollern in Bucuresci si despre eventualea incredintiare acestui'a a unei comande superióre in armata, care, dupa cum se vede, este oficialu demintita.

Curiosu lucru, la tóta intemplarea, este espresiunea temerei de prussificarea Romaniei in unu organu alu ministrului austro-ungurescu de esterne, mai in acela'si tempu cându cancelariulu germanu Bismark abiá se intórse dela festivitâtile cele cordiale din Vien'a, festivitâti ce avura locu intre imperatulu si regele nostru si imperatulu germanu si regele Prussiei.

Principele Serbiei Milanu a sósitu din caletori'a sea in 30 Octomvre in Belgradu. Salve de tunuri si sunetulu clopoteloru dela tóte bisericile anunciau sosirea lui. Primirea a fostu plina de entusiasmu. Stradele infrumsetiate cu flamuri. Sér'a a fostu o iluminatiune spontanea a capitalei.

Lui „Republique francaise se telegraféza cu datu 26 Oct. din Perpignan: Garnisón'a din Puycerdea facù ieri unu asaltu contr'a carlistiloru si fu constrinsa, a se retrage dupa o pierdere de cinci morti si siepte raniti. Patru carlisti cari au intratu in teritoriulu Franciei fura arestati prin gendarmaria. Dupa spusele acestor'a carlistii au suferitu pierderi mari.

Din „La Roumanie“ se vede ca „Moniteriulu oficiale alu Romaniei prin unu comunicatu deminte scirea ca principele Fridericu de Hohenzollern, fratele Domnitoriului Carolu, va ocupá unu postu in armat'a romána. Principele Fridericu de Hohenzollern caletorindu in orientu se folosesce de ocasiune si cercetéza pre fratele seu, la care va petrece vre-o câte-va dile.

Ad rem.

(Fine.)

Mai josu sa ne coborimu in viéti'a reala.

Care va cutediá sa dica, cumca directiunea de partid'a sea este singura, care ne duce spre bine? — Déca este vre-unulu acel'a este reu ori orbitu, — un'a dintre dóue nesmintitu. Scopulu, ce voimu sa ajungemu, este totacela; numai calea urmata pentru ajungerea lui este deosebita. Fiesce-care privesce calea urmata de sine cá cea mai buna. De aici lupta. — — Si voimu noi sa ni silimu episcopulu, ca elu sa iee parte la acésta lupta? — Voimu? — Atunci mintimu crestinatatea!

Inca mai josu sa ne coborimu in viéti'a reala.

Ómenii, carii alegu din consideratiuni politice, perdu din vedere interesulu comunu alu bisericei si cérca numai alu partidei loru interesu. Episcopulu devine unélta a partidei din care face parte si trebile bisericesci aservite intereseloru particularie. — Pentru ce guvernulu a denumitu, cu desconsiderarea celoru mai cualificati, pre parintele Ioanu Olteanu de episcopu? — Pentru ce capii partideloru lucréza din resputeri pentru cá sa aléga pre cutare si cutare de episcopu? - - - Româniloru ortodocsi! fi-ti precauti! — cei mai puternici cérca numai unelte pentru ajungerea scopuriloru sele. — Nu ve lasati sedusi de vorbe frumóse! — acel'a, care cutéza a calcá biseric'a in picióre, indemnandu-ve, cá sa intrati cu preocupatiuni politice in ea, acel'a este de o potriva cu Ariu, sierpe veninosu, care abuséza de sentiamintele vóstre natiunale... Ve ametiesce prin cuvinte frumóse si ve seduce la reu, câci nici unu românu onestu nu va calcá biseric'a sea in picióre, aservindu-o scopuriloru profane.

Alegemu, — dara alegemu nepreocupati, numai din consideratiuni religionarie. Voimu unu episcopu potrivitu cu credinti'a nóstra stramosiésca: iéra déca acestu episcopu va umblá pre câi ratecite in lucrarea politica, déca nu va fi de o parere cu noi; i vomu sarutá mânile in biserica, dara nu-i vomu urmá, 'lu vomu combate, lu vomu face impossibilu in lucrarea politica.

„Alegeti pre celu mai vrednicu dintre voi!“ — ni dice porunc'a. Acésta vrednicia este inse numai in cele bisericesci. Cându pasîmu la alegere, sa ne sentimu numai cá crestini! —

Cu bucuria putemu sa constatâmu, cumca pâna acum celu putienu in publicu, nu amu aflatu manifestatiuni pentru consideratiuni politice la viitórea alegere. Cunóscemu inse spiritulu tempului, preocupatiunile lui sî passiunile unoru ómeni: nu a fostu dara de prisosu, cá sa anticipâmu.

Fiesce-care crestinu adeveratu sî românu onestu se va luptá contr'a virirei politicei in biserica. Déca avemu biserica autonoma, ea nu este autonoma, pentru cá sa dea ómeniloru cuprinsi de ambitiuni politice terenu de activitate. Cine voiesce sa intre in biserica, acel'a intre cu fric'a de Dumnedieu!

Suntu inse sî alte preocupatiuni de o natura dóra mai putienu stricaciósa. La noi incepe a se respandí parerea, cumca pentru noi nici nu esista alta lege afara de statutu. Sa fimu inse precauti! noi suntemu numai o mica parte a dreptu maritórei biserici orientale: statutulu nostru intr'atât'a are valóre, incâtu elu nu vine in controversa cu canónele acestei sânte biserici sî cu usulu aflatu in orientu. Este numai unu statutu intre marginile permise de canóne, o lege de administratiune, care nu ni da nici ne lipsesce de vre-unu dreptu canonicu.

Trebuie dara sa ne cuprinda mirare, cându vedemu ca o fóia de óresi-care reputatiune face unu feliu de candidare de proba pentru scaunulu episcopescu, punendu alaturea mai multe persóne, ce dupa canóne nu potu sa stea alaturea. Déca ne-aru fi iertatu sa presupunemu, ca acésta candidare a fostu o simpla passiune privata, amu tacé; avemu inse destule motive pentru cá sa credemu ca ea a fostu nu numai premeditata, dara totuodata sî intentiunata. — Vedemu in ea o propria interpretare a statutului organicu, o interpretare — pare-ni-se — nepermisa.

Ei bine! — potemu interpretá statutulu dupa placu, nu inse contr'a canóneloru sî a usului orientalu. Nu me indoiescu cumca ómenii aru interpretá precum li vine mai bine la socotéla. — Dara nu este vremea pentru cá sa ne rupemu de câtra fratii din orientu. De dragulu câtoru-va ómeni cuprinsi de ambitiune politica nu ni vomu parasí legea stramosiésca pentru a cârei pastrare s'a versatu atât'a sânge. Este interesulu nostru, cá sa nu ne rupemu de câtra biseric'a orientala sî este mai alesu, cá sa nu ne abatemu dela fratii nostri din Romani'a. Ni-amu pastratu o limba sî unu Ddieu pâna acum: nu amu decadiutu intr'atât'a, cá astadi sa le parasimu. Déca suntu ómeni, cari nu pricepu acestu interesu, ori-cari 'lu supunu intereseloru dilnice: ii vomu numí siarlatani politici, vomu remané, ce suntemu.

Ori-ce crede cine-va unu alu doilea Mesi'a pentru cá sa cuteze a pasî cu usiurintia la derimarea sublimului asiediamentu sântitu prin sângele atâtoru martiri? O reforma voiesce cine-va? — o reforma, care sa ni rapésca unitatea religiunaria cu fratii de dincolo de Carpati? — o reforma, cându nu avemu lipsa de ea? — o reforma numai de dragulu câtoru-va ambitiosi? — Amu mersu destulu de departe: inca unu pasiu sî acel'a va fi blestemulu nostru. Cine nu crede, parasésca biseric'a, nu derime inse fericirea credinciosiloru.

Statutulu organicu ne deosebesce de câtra ceilalti frati din orientu numai incâtu vietiele se deosebescu. Mai departe nu este iertatu sa pasîmu. Sî déca cine-va aru voí sa ne impinga mai departe, acel'a este vrajmasiu alu nostru, sa ne ferimu de densulu. Este in interesulu nostru cá români, cá sa remanemu ortodocsi sî cá sa ni pastrâmu traditiunile religiunarie nestramutate. — Pentru ce? — Cine nu scie pentru ce, acel'a este siarlatanu, déca se amesteca in politica.

Pentru carii nu este destulu motivulu religiunariu, sa fia acest'a nationalu.

Atât'a se fia destulu pentru asta data

Cá români remanemu ortodocsi, pentru ca numai cá ortodocsi amu potutu remané români: déca voimu dara sa ni implinimu detorinti'a nationala sî asta data vomu alege numai cá ortodocsi, condusi numai de motivele religiunarie. Nu ne vomu lasá preocupati de spiritulu dîlnicu. Suntu interese mai superióre decâtu acelea ale generatiuniloru de astadi: unulu dintre aceste, celu mai supremu pentru noi, este cá sa ni pastrâmu traditiunile religiunarie, védi'a bisericei sî legatuintiele cu orientulu. — Suntemu unu bulevardu pentru acea trebuie sa fimu mai conservativi decâtu altii.

Sa alegemu pre acel'a care este mai multu versatu in cele bisericesci, care are mai multa capacitate administrativa, sa alegemu pre acel'a care dupa parerea nóstra sincera, va puté mai bine sa ocârmuiésca dieces'a nóstra, sa-lu alegemu, fia elu ori-cine, sa-lu alegemu, chiaru sî déca elu afara de biserica ni-aru paré contrariu.

Sa facemu astfeliu sî amu implinitu missiunea, ce ni s'a datu.

Procesulu lui Bazaine.

(Urmare.)

Presi. Pentru ce ai esecutatu la 31 repetirea positiuniloru din 26? Bazaine trupele cunosceau terenulu.

Presi. Inimiculu inse fuse dejá admonitu prin miscarea din 26, sî luase mesurile de precautiune? Bazaine. In alta directiune s'aru fi intemplatu aceeasi fiindu ca inimiculu ne vedea din tóte pârtile. Dupa o esplicatiune mai lunga, din ce caussa a plecatu tocmai dupa amédi intre 4 sî 5 óre ordóna presiedintele cetirea ordinului confidentialu, pre care 'lu adresà Bazaine la 1 Sept. generaliloru sei. Acestu ordinu cuprinde: „Dupa dispositiunile, pre care inimiculu le-a pututu luá inaintea nóstra, trebuie noi sa continuâmu operatiunea de ieri, care are de scopu, intâiu sa ne conduca la ocupatiunea de Saint-Barbe, sî alu doilea sa ne usiureze marsiulu câtra Bethaimville. In casu contrariu trebuie sa ne tienemu in positiunile nóstre, sa ne intarimu, sî in acésta séra ne vomu intórce sub forturile St. Iulien sî Quelen. Comunicatiuni prin oficierulu care ne aduce acésta nota, ce se petrece inaintea d-vóstra.“

Presiedintele doresce sa scie, ce importantia dà acestui ordinu, sî pentru ce s'a intorsu armat'a? — Bazaine esplica, ca n'a auditu tunurile lui Mac-Mahon, sî ca strabaterea erá dejá imposibila. Nu erá de gânditu la intinderea circonferintiei sele din caus'a calitâtiei terenului.

Intrebârile urmatóre ale presiedintelui se rapórta la aperarea Metzului. Este vorb'a, déca Bazaine a indeplinitu tóte regulile prescrise de lege. — Bazaine respunde, ca elu nu s'a ocupatu cu fortarét'a inainte de 19 Augustu. Elu se aflá la armata sî a trebuitu sa lase acést'a asupr'a generalului Coffinières. Dupa 19 a ordonatu organisarea gardei nationale, a predatu o a dóu'a divisiune cetâtiei, sî a datu ordinu a se complectá zidirea cetâtiei. Elu marturisesce ca pâna la 1 Sept: nu s'au instituitu comissiuni pentru privegherea victualiloru. Elu pâna atunci s'a ocupatu cu armat'a sî numai din acea dî a inceputu a se ingrigí de cetate.

In ceea ce privesce deosebitele corpuri de armata, a lasatu in sarcin'a comandantiloru respectivi a ingrigí de ele. Elu recunósce, ca a calculatu numai precâtu voru ajunge victualiele. In cele din urma numai a datu lui Coffinière ordine a se ocupá cu cetatea, fâra a prîveghiá sî elu esecutiunea loru.

Siedinti'a se suspendà la 2 $^1/_2$ óre. Ea incepe la 2 $^3/_4$ óre sî presiedintele anuncia, ca voiesce se lamurésca mai intâiu dóue puncte. Unulu concerne datoriile unui comandantu de armata, a cârui'a armata se afla in cuprinsulu cetâtiei. Presi. cetesce art. 244 sî 245 a reglementului militaru, pre care Bazaine nu le-au observatu. A dóu'a observatiune este relativa la marimea armatei, pre care o indica Bazaine ca se compunea la 26 Aug. din 90,000 combatanti, in tempu ce pre o tabela redactata la 11 Octombre figurédia 125,000 combatanti. Bazaine respunde, ca in ea erau cuprinsi sî les non Valeurs. Numerulu nu este esactu.

Interogatulu ce urmédia este relativu la evenemintele dela Sedan sî la revolutiunea din Septemvrie. La intrebarea presiedintelui, cându a aflatu elu catastrof'a dela Sedanu, respunse Bazaine ca intre 8 sî 10.

Presiedintele observà dlui Bazaine, ca dupa Sedan a trebuitu sa scie, ca Franci'a mai avé la dispositiunea lui numai 15 regimente de infanterie sî 8 de cavaleria. Nu putéti deci, adause elu se mai numerati pre o armata de ajutoriu. Din memoriulu d-vóstre resulta ca credéti, ca o armata fortificata inaintea unei cetâti póte avé succesu atunci cându va fi sustienuta de o armata venita in ajutoriu. Déca acést'a erá parerea d-vóstra, ce mesuri a-ti luatu in tempulu lunei Septembre? Bazaine. In decursulu lui Septemvre amu facutu multe incercâri sî amu atacatu pre germanî in lupte mici. Aveamu inse multi raniti, 16,000, sî in asemenea situatiune nu erá bune luptele.

Presi. Pentru ce scopu aceste lupte de detailu, despre care vorbiti?

Bazaine. Fia-care comandantu de corpu operá contr'a trupeloru inimice, care ii stetéu in fatia; o operatune unica nu aru fi fostu buna. — La intrebarea presiedintelui, pentru ce a nutritu la 3 Sept. trupele cu carne de calu, sî totu odata a datu de mâncare cailoru secara, respunde Bazaine ca pentru trupe erá necesitate de carne sî ca trebuiá hraniti sî caii.

Cele intâiu noutâti din Parisu, (4 Sept.) sustiene Bazaine a le fi primitu la 12 Sept. prin „Gazette de la Croix“ care i-a fostu procuratu prin capitanulu stabului generalu Samuelu. — Presi. Nu spuneti, ca a-ti primitu novele dela guvernu? Bazaine. Da. Presi. d-vóstra a-ti publicatu o proclamatiune, prin care anuntiati trupeloru evenimentele din Parisu. Dîceati in ea, ca datoriile trupeloru trebuie sa remana totu cele de mai nainte in fati'a periculului in care se afla patri'a, inse a-ti adausu, ca totu cu acea otarire ve-ti aperá patri'a in contr'a releloru passiuni. Óre nu trebuiá sa aveti téma, a produce asupr'a inimiloru o confusiune prin cuvintele din urma? Bazaine. Nu credu acést'a. Mai avému intentiunea a cere demisiunea, me induplicaiu inse sa remânu. In cele din urma, óre 4 Sept. nu erá o amenintiare pentru ordinea sociala?

Presi. Óre ordinulu de dî alu d-tale nu erá elu influintiatu intru câtu-va de secretariulu diplomaticu Debain, care se intorsese din captivitatea prusésca? — Bazaine. Acést'a este posibile.

Presi. Nu v'ati adresatu câtra principele Fridericu Carolu spre a cere novele? Bazaine. Asiá este, inse intr'unu modu loialu.

Presi. Erá acést'a cea intâi'a scrisóre, pre care a-ti adresat'o lui? Bazaine. Da!

Presi. Nu a-ti conservatu nici copi'a scrisórei nici respunsulu? Bazaine. Nu.

Presi. Nu credeati, ca lucrati contr'a reglementului de piatia? Bazaine. Nu, fiindu ca nu eramu unu simplu comandantu de fortarétia.

Presi. Nu trebuie sa ve defiati de o asemenea sorginte? Principele Fridericu Carolu este fâra indoiéla o persóna fórte loiala, elu inse vedé situatiunea lucruriloru din o alta parte, sî acést'a erá chiaru datori'a lui fiindu ca se aflá in fati'a inimicului. — Bazaine. Fâra indoiéla cându inse este vorb'a de asiá comunicatiuni, se iéu, de unde le gasimu.

Presi. Nu trebuie se admiteti, ca principele a trebuitu mai intâiu sa se adreseze guvernului seu, inainte de a ve respunde? Bazaine. La acést'a nu m'amu gânditu; ca m'amu adresatu intr'unu modu loialu câtra principele Fridericu Carolu.

Presi. N'ati mai avutu dela 18 pâna la 23 Septembre sî alte relatiuni cu principele? — Bazaine. Nici un'a; numai odata amu cerutu unu pasaportu pentru o veduva, care erá fâra de nici unu midilocu de subsistintia in Metz.

(Va urmá.)

Presidiulu clubului din centrulu stângu provóca pre partisanii sei, de a sosí câtu mai tempuriu in capitala spre a poté luá parte la conferinti'a, pre carea o va tiené clubulu in presér'a de 8 Novembre, acést'a dupa cum se scie e dîu'a, in carea parlamentulu se va intruní de nou.

O corespundintia din Pest'a a lui „Mosk. Wiedemosti“ discuta afacerile interne ale Ungariei sî referintielele in confiniulu militariu in unu modu care pentru partid'a omladina nu póte fi mai putienu decâtu placutu. Mai intâiu se bucura corespundintele asupr'a primirei, de carea avù parte archeologulu contele Uvarov din partea ómeniloru sei de specialitate din Pest'a; elu crede ca a trecutu tempulu cându ori sî care rusu, ce veniá in Ungari'a se privea de spionu; mai putienu trebuie sa portâmu o asemene politica natiunale sentimentale pre terenulu sciintieloru. — Starea serbiloru austriaci nu o privesce scriitoriulu articuliloru de stralucita; dara ajutoriulu casaciloru putienu le aru folosí. Provincialisarea confiniului militariu o dechiaro fói'a rusésca de unu opu pretinsu de cultura, care mantuì pre confiniarii necultivati de semi-selbataci'a aceea, in carea au cadiutu prin viéti'a loru de mai nainte. Impreunarea confiniului militariu cu Ungari'a nu póte sa nasca nici cându o nemultiamire ingrigitória, pentru ca acésta impreunare e o nóua consecintia a dualismului. In cestiunea bisericei serbesci, dîce fói'a rusésca, ca e lipsa de ajutoriu dara nu de auditoriulu casaciloru. Serbii pentru diletantismulu loru pûru politicu n'au luatu in consideratiune adeveratele interese ale bisericei loru; ei nu-si alegu Episcopi, numai pentru a poté face mai liberu politica. Pentru a preveni acestu reu, Gruiciu sa fi datu regimului sfatulu, sa denumésca neamanaveru pre patriarchu. Diletantismulu politicu — incheia autoriulu articululu seu scrisu cu impartialitate sî cu precisa cunoscintia a fapteloru — va sugrumá sî va duce pre serbii Ungariei la marginea abisului.

Şibotu in 14 Octomvre 1873.

(Fine.)

Ne potemu noi totu laudá ca avemu unu planu minunatu, ca acel'a va remané numai pre harthi'a, déca vomu procede totu astfeliu. Cu o casa alodiale care are unu venitu anualu preste 3000 fl. v. a. si cu cass'a bisericésca, care inca are unu capitalu considerabilu, noi adî avemu unu edificiu de scóla miserabilu, póte celu mai miserabilu in totu tractulu Orestiei care stá in contrastu cu asemenea capitalu alodialu.

Odinióra s'a potutu zidí o biserica, care a costatu pre cass'a alodiale o suma de vre-o 8000 fl. afara de prestatiunile cele de buna voia ale sateniloru, dara adî nu ne potemu cladí spre rusinea nóstra comuna unu edificiu corespundietoriu pentru scóla, ci umblâmu cu unu planu frumosu laudandu-ne asemenea copiiloru cu densulu câtra toti strainii, cari ne imputa negliginti'a. Aici aru fi unu câmpu destulu de largu pentru activitatea dloru Vioresci sî fiindu ca au sî unu individu din sinulu propriu, care se póte aplicá la acestu postu onorificu, aru fi fórte consultu, cá sa nu umble dupa o suta de posturi sî in urma se mérga tóte lucrurile pre dosu, ci sa se restringa unicu la chiamarea pentru carea s'au pregatitu.

De remané aspirantele, invetiatoriulu din anulu trecutu, N. Viorelu singuru pre lânga invetiatoratu, atunci siguru nu intempiná nici o resistintia din partea cui-va, cum n'a intempinatu nici in anulu trecutu, dara cându vrea sa impreune dóue deregatorii in persón'a sea atunci nu numai ómeni din parochi'a nóstra, dara nici venerabilulu Consistoriu, la care a apelatu, nu va puté aprobá o asemenea acumulare de oficie. In zadaru striga in lumea larga ca li s'a facutu nedreptate, respective nu s'a concesu asemenea ilegalitate, ca lumea ii cunósce pre glasu sî locurile competinte voru considerá la resolvirea apelatiunei loru alte motive mai poternice, decâtu acele cari le producu densii.

Védia mai bine de alte lucruri mai urgenti, intre cari e mai intâiu scól'a nóstra confessiunale, cá sa nu ni se intemple tristulu casu alu altoru comune mai serace — pre care le escusa celu putienu seraci'a — vréu sa dicu, sa nu intrevina guvernulu in afacerea acést'a, sa ne zidésca altii o scóla, pre cându avemu mediloce pentru a indepliní acestu scopu. Scóla comunale in Şibotu? Ce ticalosia aru fi pentru noi!

Déca se voru luá in consideratiune aceste impregiurâri, atunci usioru se póte esplicá impossibilitatea, de a lasá pre dlu Nicolau Viorelu se fia sî notariu sî invetiatoriu, cu tóte ca nu aru puté fi nici notariu, pentru ca tatalu-seu e jude — sî acum sa mai fia inca sî invetiatoriu sî inca sa se supere amaru, cându nu li se concede acést'a! Ce pretensiune nejusta? Ce egoismu culpabilu sî fâra margini! Atât'a n'amu presupusu dela domnii Vioresci de-sî putemu sa ne asceptâmu la asiá ce-va, pentru ca odinióra erau tóte deregatoriele satului pre mân'a acestoru ómeni. Acumularea acést'a de oficie in o familia o platira Sibotenii amaru mai târdiu sî adî totu nu invétia minte din asemenea intemplâri, pre cari le-amu vediutu insine cu ochii.

In urma recomandâmu acestoru pretendenti o mai matura precugetare asupr'a intrebârei: invetiatoriu séu notariu? sî credemu, ca voru vení la convictiunea aceea, ca nimenea nu póte serví la doi domni. De cum-va nu voru vrea sa se convinga despre acestu adeveru, vomu vedé din resolutiunea consistoriale, ce va urmá la rogarea loru, despre carea resolutiune presupunemu, ca va avé numai interesulu comunu alu invetiamentului in vedere, iéra nu interese particularie.

Lipsa de notariu nu este, déca e trebuintia de unu substitutu provisoriu, atunci Balomirulu are notariu sî oficiolatulu politicu din Orestia sa-si puna provisoriu, iéra invetiatorii sa fia numai invetiatori.

Aceste consideratiuni le recomandâmu inca odata mai intâiu: domniloru Vioresci sî secretariului intimu de familia, cá sa nu mai ostenésca in zedaru din Balomiru pâna la Sibotu sî a dóu'a multu cercatului poporu din comân'a nóstra, cá sa nu mai ajunga in stadiulu de órecându...

In fine atragemu atentiunea Venerabilului Consistoriu asupr'a acestoru impregiurâri sî asceptâmu, cá sa urmeze o atare resolutiune in privinti'a acést'a, carea se puna stavila incercâriloru periculóse, de a acumulá oficie eterogene in o persóna spre daun'a invetiementului celui atâtu de scapetatu in comun'a nóstra sî din caus'a altoru impregiurâri vitrege.

Mai multi Siboteni.

Alegerea de preotu in Feldiór'a.

Brasiovu in 16 Octobre.

Nu amu voitu sa pasimu in publicu cu acésta cestiune, presupunendu ca organele competente voru staruí a se adoperá sunetului sî literei tesaurului nepretiuitu, cu care ne potemu falí noi, crescinii bisericei greco-resaritene; acum inse intielegendu ca constitutiunea liberala a bisericei nóstre este in periculu, de a se maculá sî in acestu casu prin venalitate sî coruptiune, ne vedemu constrinsi a aduce acésta cestiune inaintea judetiului celui mai competentu alu opiniunei publice.

Ne abtienemu de a citá nume sî date pâna la alta ocasiune, marginindu-ne numai pre lânga espunerea faptului sî a unoru reflessiuni generale.

Este o jumatate de anu, de cându parochi'a din Feldiór'a a devenitu vacanta prin reposarea fostului preotu. Comitetulu parochialu in contielegere cu protopresbiteratulu respectivu a publicatu concursu pentru ocuparea locului vacantu. Fiindu parochi'a acést'a de class'a a dóu'a, comitetulu s'a pronunciatu pentru alegerea unui teologu, care a depusu sî maturitatea; sî asiá s'a si formulatu concursulu. Pâna ce a ajunsu concursulu in „Tel. R.“ s'a modificatu, sî asiá au concuratu sî aspiranti de acei'a, cari nu merita a ocupá acea parochia.

In diu'a de alegere, fâra a se mai tiené contu de cele, ce s'au comisu dela escrierea concursului pâna atunci; fâra a se luá in consideratiune ca s'a alarmatu orasiulu intregu sî ca alegerea este prea influintiata ba chiaru sfortiata mai multu de credinciosii confessiunei augsburgice; ba ceea ce este mai multu fâra a se tiené strictu de § 23 p. 6, care prescrie, ca comitetulu are a se consultá sî combiná cu protopresbiteratulu list'a candidatiloru, cari au concursu pentru postulu de parochu, se admitu pre lânga doi candidati mai cualificati sî altii mai putienu cualificati, sî resultatulu a fostu, ca majoritatea voturiloru a intrunit'o unulu din cei mai putienu cualificati. Insinuându-se protestu contr'a alesului sub cuventu de abusuri sî mituiri, ven. consistoriu n'a ratificatu alegerea, ci a ordonatu investigatiunea. Resultatulu 'lu vomu vedea, tienendu-ne dreptu datorintia a publicá sî modulu cum s'a facutu cercetarea.

Pâna aci faptulu — sa trecemu dara la comentariu.

Trei momente suntu aci de discutatu:

1. Déca la concursu s'au insinuatu mai multi aspiranti, pentru ce nu s'au pusu intre candidati numai sî numai acei'a, cari erau mai cualificati? Ce sensu are „consultarea sî combinarea“ prescrisa in statutu, déca nu se respectéza cualificatiunea sî intre candidati se insira sî atari aspiranti, cari nu merita a ocupá loculu vacantu. Bine sa fimu intielesi, loculu vacantu din Feldióra pretinde la totu casulu o cualificatiune mai superióra, decâtu cum o posede candidatulu celu ce a intrunitu majoritatea voturiloru. Preoti necalificati amu avutu sî avemu destui, inse pentru acea nu portâmu noi vina, fiindu ca pâna aci sórtea ne-a condemnatu asiá; déca inse de astadi inainte nu ne vomu ingrigí cá sa ne ridicâmu printr'unu cleru luminatu, atunci acei'a pórta vina, carii au primo loco chiamarea de a instalá preoti. O grea responsabilitate jace in acésta privintia pre umerii protopopiloru nostri, — sî suferintiele poporului, reu condusu de sfetnicii cei intunecati, ce se punu in parochii voru cadea asupr'a celoru ce ii punu. Vorbimu in genere sî dorimu cá protopopii nostri sa fia la alegeri mai scrupulosi si se admita numai pre cei mai cualificati.

2. Feldiór'a este unu orasielu, unde poporatiunea româna este mai bine representata, cá in alte comune din giurulu Brasiovului; prin urmare aru fi neaperata necesitate cá acésta comuna, care póte sustiené unu preotu mai cualificatu, sa-si aiba unu conducetoriu, care sa invetie poporulu nu numai in biserica, ci sî afara de biserica, sî in impregiurârile actuale sa-'lu capaciteze despre detoriile sele politice, sa-'lu ferésca de a mai cadea victima momeleloru sî intimidâriloru provenite dela acei'a, cari voiescu sa fimu sî sa remanemu acum sî pururea servii loru intitulandu-i cu traditionalulu jupâne.

Poporatiunea româna din Feldiór'a prin numerositatea sî prin starea sea materiala a reusitu a fi binisioru reprensentata in representanti'a comunala sî sub conducerea intielépta a unui românu capace aru poté cascigá sî mai multu, ca déca aru vení sub unu preotu, care la tóte propunerile sî vorbele strainiloru pléca capulu cu cuvintele: „Ticalosu Mari'a Ta!!“. —

3. Este unu fenomenu pré tristu, ca au inceputu a prinde radacina in biseric'a nóstra abusurile, corumperile sî mituirile. De câte ori este de a se ocupá vre-unu locu vacantu de parochu séu de invetiatoriu, se póte observá, ca usile celoru ce au influintia pentru atari locuri incepu a se unge de daruri; iéra poporulu se castiga prin corumperi de bani sî prin beuturi. Contr'a acestui fenomenu sa ne luptâmu din resputeri sa cautâmu sa-'lu desmentâmu iéra pre acei ómeni cari se folosescu de mediloce neoneste nu numai sa-i despretiuimu, ci sa'i inferâmu in publicu, pentru cá sa-i cunósca lumea. Nici odata nu merita atare omu demnitatea de parochu séu de invetiatoriu, care solicitéza postulu folosindu-se de medilóce mârsiave. Cualificatiunea spiritoala sî morala sa-'lu recomânde, iéra nu banii, nici promissiunile, cu atâtu mai putienu pacharele. Câci in casulu contrariu ajungendu-si atari ómeni scopulu loru, se indémna mai multi la asemene manopere — sî simoni'a este gat'a. Sa nu lasâmu din vedere urmârile, déca ajungu atari ómeni sa conduca poporulu sî sa ne crésca tinerimea. In totu loculu respinsi sî dripiti atari individi, sî numerulu loru se va imputiená; favorisati sî protegeati ei 'si radica capulu sî vai de viitoriulu poporului nostru.

Fenomenulu acest'a s'a ivitu sî in Feldiór'a. Beutura multa s'a beutu, cine o a platitu inca sa scie. Credemu ca sî locurile competente inca voru fi aflatu, câci altfeliu va fi întocm'a, dupa cum dice proverbulu românu. „Nu scie barbatulu, ce scie totu satulu.“

Atâtu sî nimicu mai multu deocamdata dreptu introducere, asceptâmu sa vedemu déca se invalidéza alegerea séu ba — sî vomu continuá nisuindu-ne a combate illegalitâtile cu tóte armele ce ni stau la dispositiune.

Censoriu.

Concursu.

Pentru statiunea parochiale devenita prin mórtea parochului localu din Sebesielulu-vechiu in vacantie se deschide concursu pâna la 18 Novembre 1873.

Emolumentele suntu:

a, Din cass'a alodiala 180 fl. v. a. pe anu

b, 2 fenatie de 3 cara fenu

c, 1 dî de lucru.

d, obicinuitele venite stolare care tóte aducu unu venitu anualu de 346 fl. v. a, computându-se laolalta.

Doritorii de acésta statiune sa-si tramitie cererile loru pregatite in sensulu Statutului organicu pâna la diu'a susu scrisa la subscrisulu.

Orastia in 18 Octob. 1873.

In contielegere cu Comitetulu parochialu.

N, Popoviciu
Protopopu.

(2—3)

Citatiune edictala.

Antoniu Tirtu din Bosiorodu, carele a parasitu cu necredintia de 5 ani de dîle pre legiuit'a sea muiere Sunzuian'a Tirtu — nascuta Bontea, — totu de acolo (ambii de religiunea orientala) despre carele acum aprópe de doi ani de dîle nu se mai scia unde se afla, — se citédia prin acést'a a se presentá in tempu de unu anu, — dela datulu presinte, inaintea subscrisului scaunu protopopescu, câci la din contra, sî in absenti'a densului se va decide procesulu divortialu, in sensulu prescriseloru canóne ale sântei nóstre biserici.

Hatiegu in 1 Septembre 1873.

Scaunulu protopopescu gr. orientalu alu tractului Hatiegu.

I. Ratiu,
Protop.

(3—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tiparíulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 87 ANULU XXI.

Sabiiu, in 28 Octomvre. (9 Nov.) 1873.

Sabiiu 27 Octomvre.

In nrulu premergatoriu amu publicatu in fruntea foiei nóstre unu actu destulu de insemnatu pentru analele bisericei nóstre, Diplom'a préinalta, prin carea se intaresce alegerea facuta de congresulu nostru natiunalu bisericescu, a Episcopului Aradului de Metropolitu alu românilоru gr. or. din Ungari'a sî Transilvani'a, si Archiepiscopu alu românilоru gr. or. din Transilvani'a.

Este o mangaiere mare pentru biseric'a nóstra intréga cându are asemenea documinte, cari i testéza asiá de pre fatia drepturile sele castigate. Articululu IX de lege din 1868 nu este dara o litera mórta pentru noi. Elu este unu fundamentu pre carele cu siguritate sî totu odata in modulu celu mai liberu sî nejignitu de puterea statului se póte miscá viéti'a bisericei nóstre, incâtu privesce biseric'a, scólele sî averea bisericésca. Este inse o deosebita mangaiere cându vedemu pre monarchulu rostindu prin actulu de intarire cuvintele ce caracteriséza pre Domnitoriulu cá pre unu préiubitoriu de supusii sei, sî de totu deosebitu, cându vedemu ca préinaltu Acel'asi, in modulu celu mai magulitoriu 'si aduce sî acum aminte „de fidelulu seu sinceru iubitu“, de intru fericire reposatulu mare sî preabunu Archipastoriu sî mare sî inteleptu barbatu de statu, neuitaverulu **Andreiu.**

Un'a impregiurare inse este, care, pre lânga tóta recunoscinti'a nóstra câtra majestaticulu Domnitoriu Imperatu si Rege, sî câtra legislatiunea sî loialulu regimu ung. alu patriei nóstre, ne face cá sa nu o putemu trece cu vederea. Aceea este, ca in diploma se dîce : „convocandu-se prin noi in sensulu articulului de lege IX din anulu 1868 etc. etc. congresulu natiunalu bisericescu greco-orientalu românu“.

In statori constitutiunali suntu respunsabili de atari acte ministri, cari cotrasignéza actele. In casulu de fatia este Escel. Sea dlu ministru de culte sî instructiunea publica Augustinu Trefort, care subsemnéza diplom'a despre carea ni e vorb'a. In articululu IX de lege din 1868 §. 3. se dîce espresu ca : „credinciosii susu-numiteloru dóue metropolie suntu indreptatiti, intre marginile legiloru tierei, a decide sî regulá fia-care de sine sî separatu in adunârile (congresele) loru bisericesci, ce se voru conchiamá din tempu in tempu prin metropolitii concernenti, pre lânga insciintiarea prealabile a Majestâtiei Sele, — causele loru bisericesci . . . . .“ Statutulu organicu intaritu de Maj. Sea, in § 151, dîce : „Convocarea congresului se face, in intielesulu art. IX de lege din 1868, pre lânga facut'a insciintiare a Maj. Sele., prin metropolitulu, iéra in tempulu veduviei prin consistoriulu metropolitanu . . .“

Asiá a sî urmatu consistoriulu metropolitanu, sî inaltulu regimu a luatu spre sciintia insciintiarea prealabile a consistoriului metropolitanu, fâra de a pune vre-o pedeca congresului nostru inainte sî dupa adunarea lui, ba dupa cum ne dovedesce sî diplom'a amintita mai susu nu s'au dificultatu nici faptele lui, ci s'au aprobatu, cá unele ce suntu basate pre legile statului.

Pentru cá pre viitoriu sa nu fia nici o umbra de indoiéla despre pusetiunea bisericei nóstre in statu noi atragemu atentiunea factoriloru bisericesci de influintia, cá la tempulu seu sa midilocésca la ministrulu respectivu observarea legiloru positive in intielesulu lotu nevatematu, cá sa nu se nasca mai
biserica sî statu vre-o neplacuta
lte cuvinte, sa ingrigésca cá din
sa nu se creeze unu casu
póta face pedeci la con-

Altcum ne esprimemu inca odata sî recunosciinti'a nóstra sî bucuri'a ca amu ajunsu tempulu cându biseric'a nóstra radimata de legi positive póte sa sî véda libera de afacerile sele.

Din Budapest'a se scriá ca in 4 Nov. n. erá sa se tiena unu mare consiliu de ministri in care sa se desbata sî decida agendele sî ordinea in carea sa se puna proiectele de legi pre mas'a dietei. A dóu'a dî apoi avé sa se tiena o conferintia din partea partidei Deak, in care sa se intieléga asupr'a tacticei urmande fatia cu ministeriulu.

Proiectulu ministeriului de o nóua impartire teritoriale a cercuriloru administrative in Ungari'a sî Transilvani'a a provocatu unu siru de proteste. In frunte stá pâna acum in privinti'a acést'a comitatulu Bars.

Senatulu imperialu s'a deschisu Mercuri in 5 Novembre n. de Maj. Sea prin unu cuventu de tronu in care se accentuéza ca representanti'a imperiului este de sine statatóre in urm'a alegeriloru directe, — promite mesuri cari voru serví spre imbunatâtirea economica, promite ca bugetulu va realisá principiulu crutiârei, anuncia numeróse proiecte de legi de natura financiale, economica confessiunale sî judiciale, amintesce de resultatele espusetiunei universali sî visitele domnitoriloru straini, prin cari legaturile de amicitia intre staturi s'au mai intaritu, s'au inmultitu garantiele pâcei sî s'a radicatu vadi'a Austriei, in fine provóca pre senatulu imperiale a-si resólve problemele si a uní pop órele Austriei intr'unu statu alu dreptâtiei sî libertâtiei.

Constelatiunea partideloru in senatulu imperialu dupa cum suntu deputatii alesi, aru fi cându aru intrá toti cea urmatória : 145 decembristi séu ministeriali, 99 autonomisti, liberali sî clericali laolalta, 66 de partid'a democratica natiunale germana sî 42 opusetiunali cechi boemo-moravi.

Scirea colportata de mai multe dîle in Vien'a despre inmultirea noteloru de statu precum sî presupunerile despre unele transactiuni incheiate cu Prussi'a se dovedescu acum cá nefundate. Adeveratu este numai atât'a ca s'a acceptatu unu imprumutu cislaitanu-austriacu de argintu, ca metalulu primitu se va incorporá bancei natiunale, pre a cârui socotéla banc'a va emite note. In tóte pârtile unde banc'a are filiale se voru stabilí din partea statului case de anticipatiuni, cari dau imprumuturi pre lânga garanti'a din partea unui comitetu compusu din ramii hipotecariu-industriale sî de financie.

Conflictulu intre cabinetulu din Vien'a sî Constantinopole, se scrie, este delaturatu. Turci'a a satisfacutu pretensiunea Austro-Ungariei, a departatu pre barbatii ce detera ans'a la neintielegeri din administratiunea Bosniei sî crestiniloru fugiti le-a promisu amnestia, déca o voru cere,

---

In Serbi'a s'a schimbatu ministeriulu indata dupa sosirea domnitoriului din caletoria. Din ministeriulu celu vechiu a remasu numai ministrulu de financie. Cei-lalti suntu toti barbati moderati, bine-vediuti in cercurile guvernamentali ale Austro-Ungariei. — Scupcin'a este convocata pre 15/27 Novembre.

Restauratiunea regatului in Franci'a se pare astadi mai departe de tient'a sea, cá in septamânile trecute. O epistola a pretendentelui conte de Chambord câtra Cheznelong, in carea pretendentulu se dechiara de nou ca nu voiesce sa abdica de principiele sele dinastice a deschisu ochii francesiloru, ca acel'a pretinde cá Franci'a sa se privésca cá o tiéra cucerita de densulu iéra pre partisanii sei pre asiá numitii legitimisti ii a amaritu nimicindu-le prin casulu seu nesocotitu tóte sperantiele acum cându socoteau ca tóte ostenelele le voru fi incoronate. O impregiurare consternatóre pentru legitimistii regalisti mai este, ca armat'a se aréta cu totulu contraria restauratiunei. Generali sî ofecieri inalti incepu a se manifestá pre fatia contr'a restauratiunei. Celu dintâiu generalu care s'a pronunciatu a fostu Bellemare, negându totu odata sî suveranitatea Adunârei natiunali. Elu fu indata destituitu. Dara indata dupa acest'a vine admiralulu Jaurés si publica unu circulariu câtra alegatorii sei, prin carele Resing Enricu V in terminii cei mai aspri. Acest'a nu ataca autoritatea Adunârei natiunali sî asiá fiindu scutitu prin mandatulu seu de deputatu, lui nu i se va poté intemplá ceea ce s'a intemplatu lui Bellemare. Dealtmintrea sî ministrulu de resbelu este contr'a restauratiunei lui Chambord cá rege sub numele de Enricu V sî are de cugetu sa se retraga. Semnele aceste punu pre cugete pre multi din intrulu dara sî afara de Franci'a.

Adunarea netiunale din Franci'a sî au inceputu lucrârile sele. Buffet fu realesu de presiedinte alu adunârei cu 384 din 393 voturi dintre cari din urma cinci au fostu albe (nescrise). Mesagiulu presiedintelui statului (republicei) Mac-Mahon dîce ca Franci'a este decisa a sustiené pacea ; tóte poterile dorescu a intretiené relatiuni amicabili cu Franci'a. Mesagiulu cere dela adunare, cá acest'a se insestreze pre regimulu presentu cu cele de lipsa pentru esistintia sî autoritate, pentru cá sa póta creá stabilitate in referintiele interne sî esterne ale statului.

Changarnier propune apoi de urgintia prelungirea puterei lui Mac-Mahon pre diece ani. — Stâng'a propune o convocare nóua a adunârei pre 4 Ianuariu a. v. spre a decide form'a de regimu. — Regimulu spriginesce pre Changarnier sî propunerea lui se primesce, iéra cea a stângei se respinge. Pentru propunerea lui Changarnier au votatu 362, contr'a 348. — Bonapartistii au votatu contra regimului, — cu republicanii.

Desele sî surprindietórele schimbâri de viziri sî ministri in Turci'a au atrasu atentiunea publicitâtiei sî fia-care diuariu s'a silitu a dá feliurite interpretâri. Scimu câte s'au dîsu in privinti'a politicei fugóse sî aventuriósе ce inaugurase Mithad pasi'a, imbetatu fiindu de laudele nemesurate ale pressei francese sî mai alesu englese. Scimu asemenea conflictulu ce avù chiaru cu noi acelu sgomotosu viziru, sî cum organulu opositiunei nóstre, „Romanulu“, sustienea o absurda tesa, de ura contr'a Germaniei, cumca Mithad-pasi'a erá protegeatulu acelei puteri ! Noi amu demonstratu la tempu absurditâtile sustienute atunci de „Romanulu“, care 'si fabricase o interpretare dupa gusturile sele.

Eata, o proba mai multu, ce dîce „Le Nord“ despre causele caderei lui Mithad-pasi'a din ministeriu :

„Ultim'a modificare ce a incercatu ministeriulu otomanu merita a fi observata. Ea a avutu dreptu resultatu destituirea lui Mithad-pasi'a, care ocupa functiunea de ministru de justitia in cabinetulu actualu. Precum se scie, Mithad-pasi'a este fostulu mare Viziru, a cârui'a inalt'are s'a parutu a fi triumfulu ómeniloru „Junei Turcii“ sî alu influintiei occidentale. Cadiutu curendu din viziriatu elu reintrase in administratiune sub auspiciele Marelui-viziru actualu, Mehemet-Rusidi, care vedea intr'ensulu unu neamicu alu lui Mahmud-pasi'a sî o garantia in contr'a intórcerei acestui din urma la afaceri. Cu totu spiritulu acestei puteri, Mithad cade de a dóu'a óra sub greutatea antipatiei personale a Sultanului, sî acésta recidiva, pre câtu se póte prevedea in Turci'a, unde curentulu este mai schimbaciosu decâtu ori-unde, insemnéza caderea definitiva a representantului „Junei Turcii.“ Altmintrea Sultanulu avù grigia a declará lui Mehemet-Rusidi pasi'a, ca destituirea protegiatului seu nu erá de locu dirigiata in contr'a lui.“ „Press'a“.

Cetimu in „Tromp. Carp.“ dela 14 Octomvre:

Lucrurile se complica mereu in regiunile inalte ale politicei nóstre.

De unde sî cum, nu se scie. Turci'a inse, va sa ne reduca cu totu dinadinsulu intr'o stare de provincia turcésca.

Nici odata, dinaintea regulamentului organicu sî pâna astadi, Turci'a n'a cautatu sa isbésca in autonomi'a nóstra cá acum. Aru voí sa ne trateze cá pre unu curatu pasialicu turcescu.

Agentulu nostru la Constantinopole, principele generalu Ioanu Ghic'a, a desfasiuratu multa capacitate, si s'a tienutu intr'o atitudine démna sî energica contr'a tuturoru acestoru isbiri repedi un'a dupa alt'a.

Aflâmu ca turcii aru fi tanjindu, sî chiaru contr'a agentiloru ce are statulu nostru in capitalele europene cu aceste titluri. La protestârile nóstre contr'a conventiunei intre Turci'a sî Austri'a, fàra consimtiementulu nostru la curatirea cataracteloru Dunarei, se dice ca aru fi responsu cu mare dispretiu; ba inca sî la observatiunile ce le-aru fi facutu Austri'a in acésta privintia, aru fi respunsu asemenea. Necontenite anchete se dice ca aru fi cerendu pentru afaceri de paze de fruntarii pre Dunare, sî atâtea altele, cari demonstrà catare de gâlcéva, cu ori-ce pretiu.

Sciu lectorii nostri, parerea nóstra in cestiune de prudentia, prudenti'a pâna la scrupulu in privinti'a celoru de afara, pâna cându Europ'a va stá astfeliu precum stà astadi.

Prudenti'a nóstra se vede ca se traduce turciloru cá inertia, cá nescire, cá idiotismu; pentru ca cu câtu noi voimu sa fimu prudenti, inchidemu ochii sî lasâmu sa tréca o arogantia, pre care in alti tempi nu amu fi suferit'o, cu atâtu turcesculu turcu, sa manie sî mai multu, incâtu mâne ne va cere sî beilicuri.

Sa cercetâmu putienu pâna unde se póte dice ca facemu noi parte integranta a Turciei, propriu disu.

Capitulatiunile nóstre intrate in dreptulu ginteloru, positiunea nóstra dupa resbelulu dela 1826 sî positiunea nóstra politica din urma pre care ne-a facut'o tractatulu din Parisu, nu afirma altu decâtu ca noi suntemu in statu suveranu la noi, recunoscendu o suzeranitate a inaltei Porti, cârei'a platimu unu tributu anualu otaritu pre dreptulu cârui'a potemu cere ajutoriulu Portiei, cându ni se va incalcá teritoriulu si drepturile nóstre de autonomie de câtra vre-o alta potere.

Positiunea nóstra geografica ne desparte prin celu mai mare riu alu Europei de Turci'a. Suntemu despartiti de Turci'a Europei prin Dunare, dela unu capetu alu tierei pâna la celaltu. Cum dara facemu altfeliu parte din imperiulu M. S. sultanulu, decâtu prin tributulu otaritu? Turci'a asupra-ne nu mai are altu dreptu decâtu acel'a pre care 'lu au sî celelalte poteri garante, cu deosebire numai, ca este datóre sa ne apere cându ii vomu cere ajutoriu.

Apoi, Romani'a cârmuita totu-déun'a cu legile ei, codificate dela inceputulu seculului XVII, cârmuita astadi cu legile Franciei; originea nóstra, natur'a nóstra, obiceiurile nóstre, feliulu traiului nostru eminamente europeanu, limb'a statului nostru, biseric'a nóstra independenta, constitutiunea nóstra, din cele mai liberale din Europ'a, suntu aceste de natura a ne cufundá in turci, sî a ni se dice cu vorb'a sacramentala, ca facemu parte din orientu? Unde este orientulu? Unde este orientalismulu la noi? Prin care firu alu vietiei nóstre publice séu private tienemu noi de viétia orientala? Sî tocmai acum, cându unu principe de ilustru sânge, secularu suveranu, cându unu principe directu din cas'a de Hohenzollern fundéza o dinastia hereditaria in Romani'a, cându atâtea interese europene suntu angagiate in Romani'a, in conformitate cu legile nóstre europene sî inviolabile; tocmai acum cându tratâmu dea dreptulu cu poterile europene, — precum tratâmu pâna sa nu cademu sub fanarioti, — tocmai acum crede Turci'a ca ne vomu lasá sa cademu mai josu de pre câtu eramu sub regulamentulu organicu?

Au dóra, credu ómenii de statu ai Turciei ca suntemu mai slabi sub garanti'a tuturoru puteriloru celoru mari ale Europei, de pre câtu erámu pre cându ne aflâmu numai sub garanti'a unei'a din aceste puteri?

Russi'a de-sî nu este singur'a nóstra putere garanta, dara face parte din garanti'a colectiva.

Sî déca pre Franci'a nu o iérta astadi framentârile din launtru sa ingrigésca prea de aprópe de noi, apoi este Prussi'a care s'a ruditu cu noi, este Austri'a care nu va suferí sa ne plângemu; ca fàra Franci'a 'si bate jocu ori-cine de noi, este Russi'a care este angagiata câtra Romani'a prin tóte facerile de bine ce i-a facutu cu atât'a sânge versatu sî cu atâtea milióne cheltuite.

Aru fi bine sa intielégа ómenii de statu ai Turciei, ca noi cautâmu cu tóte medilócele sa nu superâmu pre nimeni sî mai alesu pre inalt'a Pórta aliat'a nóstra oficialminte prin tractate, de seculi, dara iérasi sa nu créda dumnealoru ca vomu suferí sa ni se calce drepturile de care ne bucurâmu, sa ni se calce autonomi'a pre care ne amu pastrat'o intacta pâna amu depus'o in augustele mâni ale suveranului ereditariu, intarindu-o printr'o constitutiune pre care o vomu apará-o dela micu pâna la mare.

Cessaru **Boliacu.**

Sabiiu 25 Oct. 1873.

Dle redactoru! „Gazet. Tr.“ in unu articulu lungu „dupa câti va ani de tacere“ sî formuléza inca odata opiniunea, respective convictiunea sea fatia cu positiunea ce trebuie sa ocupe clerulu românu in politic'a nationale. Ansa la aceste cercetâri i-a datu corespundintiele aparute in unele diurnale straine privitórie la cele template in consistoriulu din Sabiiu in dîlele din urma. Mai intâiu 'si esprima bucuri'a pentru resultatulu alegerei de Metropolitu, care a fostu o alegere de modelu sî insuflatória de respectu: dupa acést'a in unu limbagiu poeticu trage o paralela scurta intre trecutulu sî presentele natiunei, resp. alu bisericei si dîce ca acele tempuri de impilare au trecutu pentru totu-déun'a s. a. Dara punctulu principalu alu acelui articulu e fâra indoiéla partea politica a lucrului din cestiune. Ce positiune póte avé clerulu in politic'a nationale? Acést'a intrebare au trebuitu sa fia pentru „Gaz.“ un'a din cele mai momentuóse, pentru ca ea de multu au facutu trist'a esperintia despre indeferentismul... ci'a clerului, mai cu deosebire a clerului gr. or. care nu o lasá sa dórma liniscita pre perinele cele comode ale nelucrârei politice. Acum celu putienu póte resuflá mai liberu, si póte formulá convictiunea de nou, cu tóte ca nu erá lipsa intetitórie de formulâri nóue, pentru ca sciá publiculu inca de multu ca convictiunea unoru ómeni politici constanti nu siovaesce. Rivalulu celu mare politicu nu mai apasa anim'a celoru dela Gazeta, de acea potu sa scrie sub impressiuni mai placute. Temerea, ca natiunea romàna nu va poté avé o representatiune politica sî natiunale, déca nu se voru eschide capii cleruriloru dela ori-ce actiune politica, se vede ca au neliniscitu pre ómenii dela „Gazeta“, sî cá nu cum-va clerulu sa le ameniutie

---

FOISIÓRA.

Aerulu cá nutrire pentru omu.

de

Dr. **Brunetti.**

Conservarea vietiei se baséza in genere pre o lege unica, inviolabila fâra care esistinti'a n'are ratiune de a fi. Acésta lege se radîma pre starea de curatienia a aerului ce incungiura loculu unde fiinti'a organisata se nasce, cresce sî se conserva. Astfeliu, pentru cá viéti'a sa se manifestedie, trebuie neaperatu concursulu aerului, care e combinarea gazeloru oxigenu sî azotu.

Aceste notiuni ale fisicei ne dau o idea clara despre rolulu ce jóca atmosfer'a in manifestarea si conservarea vietiei. Acést'a fiindu conditiunea esistintiei nóstre vis-a-vis de aeru, vomu vorbí despre igien'a acestui gazu in raportu cu obicinuintiele individuale sî sociale ale omului. Pentru cá cine-va sa se bucure de o buna sanatate, trebuíe, pre câtu e cu potintia, sa respire unu aeru de o estrema curatienia. Vede dara ori-cine de câta importantia sî câta atentiune trebuie sa se dea bunei calitâti a aerului ce intra in locurile in cari de ordinariu locuimu, cu alte vorbe a aerului din casa sî din orasiu.

Aeru in casa are fia-cine de dreptu sî nimeni in lume nu-lu póte impedecá de a se aprovisioná, la fia-ce momentu, de o cantitate sanatósa si abundinte din trensulu. Câtu despre aerulu din orasiu, elu depinde de conditiunea igienica a orasiului, de positiunea sea geografica sî de venturile ce domina in tr'ensulu.

Nu ne vomu ocupá de aerulu ce circula in locurile unde esti nevoitu a-ti petrece esistinti'a sociale, ci ne vomu oprí asupr'a aerului de prin case.

In anticitate, de-sî ómenii nu erau asiá de inaintati in civilisatiune cá noi, totusi dedeau o mare importantia aprovisionârei de aeru in case, sî silintiele loru tindeau a-si construí locuintiele in localitâti cari sa intrunésca cele mai bune conditiuni topografice, spre a inlesní reinnoirea aerului din apartamente. In adeveru, care este obiectulu celu mai scumpu alu omului, déca nu loculu unde a vediutu dîu'a sî unde are sa móra? Subu acoperementulu parintescu, unde simte ca s'a nascutu, in cas'a unde gusta placerea sî uritulu, acolo traiesce, acolo se conserva sî acolo móre.

Asiá dara, cas'a este bas'a primei nóstre educatiuni fisice sî morale: totu ea constitue sî bas'a vietiei nóstre sociale. Obiceiurile rele, aplecârile periculóse, omulu le contracta in tempulu copilariei din casa, sî acést'a mai tardîu decide despre calitâtile unui individu in relatiunile-i sociale. Déca cercetéza cine va elementele cari compunu poporatiunea unui orasiu, va vedé ca diferitele persóne, cari locuiescu sub o aceeasi clima sî se nutrescu in acela'si modu, se deosebescu fórte multu in moravurile, deprinderile sî obiceiurile loru.

Ei bine, acésta diferintia trebuie sa se atribue modului cum suntu asiediate casele, pentru ca in trensele individulu primesce lectiunile vietiei sociale, pre cari are sa le aplice in cursulu cariei sele.

In genere, progresele sciintiei, aplicate la viéti'a colectiva a individieloru, n'au mersu in proportiune cu progresele igienei: cea din urma a remasu cu mai multe secle in urma, in privinti'a caseloru. Constructiunile moderne urméza legile economiei: ori-cine cauta sa profite câtu se va puté mai multu chiaru de terenulu caseloru destinate locuintiei personale, sî vrea sa aiba câtu mai multe camere. De ací resulta ca numerulu despartiriloru impedeca aerulu sa circule liberu séu mai bine i pune pedeci. Apoi, afara de despartirile din launtru, mobilele ocupa unu spatiu considerabile. Astfeliu o casa de moda se afla intr'o stare démna de compatimire in privinti'a cantitâtiei aerului necesariu pentru intretienerea vietiei celoru ce locuiescu in ea.

Mai e sî o alta deprindere rea: in genere, cá camere de culcatu, se alegu cele mai mici, cele mai putienu espuse curintelui aerului sî care au mai putiene ferestri, apoi se punu in trensele o multime de mobile, pre cari usulu le-a facutu neaperate. Astfeliu gramadite, camer'a se micsioréza fórte sî prin urmare se micsioréza sî cantitatea aerului ce are sa serve alimentarea nopturna a plumâniloru. Nu numai atâtu; sér'a cei mai multi obicinuiescu a inchide ferestrele sî usile cameréloru de culcare, astfeliu incâtu circulatiunea aerului devine cu totulu impossibile in tempulu somnului. Omulu nu trebuie sa uite de locu ca, spre a traì, are necessitate, pre fia-care óra, de 8 pâna la 10 metri, cubici de aeru. O camera de culcatu, in conditiunile aretate mai susu, nu póte sa contiena cantitatea de aeru neaperata pentru respiratiune in tempulu noptiei. Astfeliu, reinnoirea aerului ce servesce la respiratiune se face fórte anevoia, prin óre-cari mici crepaturi de pre la usi séu ferestri, dara trebuie sa se faca, câci in casu contrariu, consecinti'a va fi asfixia.

Din cele ce precedu resulta ca omulu, in tempulu somnului, respira unu aeru vitiosu sî reu facatoriu, care, pre nesimtite, otravesce sângele, fâra cá cine-va sa se gândésca la acést'a ca dobândese bóle mai multu séu mai putienu grave, pre cari le atribuie unoru cause recinte, pre cându ele suntu capetate dejá de multu sî s'au produsu in tempulu repausului de nópte. In genere, mai tutroru

frica de aeru, se temu sa lase fer

in tempulu somnului, sî cu tót

n'audimu pre bolnavi dicend

nu póte bolnaví pre

nu bolnavesce p

egemoni'a politica au aflatu de bine a-i restringe numai pre lânga functiunile altariului. Archiepiscopulu de eterna memoria, **Andreiu** au lasatu urme nesterse dupa sine conducendu elu mai unu patrariu de seculu cu prevederea unui ageru sî petrundietoriu barbatu de statu afacerile politico-natiunali ale românilorn. Elu inse lucru de miratu, tocm'a pentru insusirile sele cele inalte sî pentru ca au medilocitu prin capacitatea sî influinti'a sea drepturi constitutiunali pentru o biserica, carea la venirea sea erá numai tolerata, in unu tempu cându românii amagiti se retrasera din actiune s'a vediutu incungiuratu de inimici ambitiosi de acei'a cari de o parte i saruta pólele vestminteloru pentru binefaceri sî prin organele loru intre cari sî „Gaz.“ 'lu infestau si aruncau cu tóte murdariele asupra-i cu scopu cá sa-lu faca a se retrage dela conducere! S'a retrasu in fine. Sî ce au facutu cei dela „Gazeta“ sî cu cei-lalti? Sî au doveditu impotenti'a politica in modulu celu mai invederatu.

Acum se vede ca cei ce au ambitiunea de a fi ei conducetori, s'au socotitu a eschide pre cleru dela ori-ce actiune politica, reservandu-lu inse totusi pentru unele momente mai grave, cându adeca carulu politicei va fi in nomolulu celu mai mare. Atunci, cá sî la alte ocasiuni din trecutu, cându erá periculu mai mare, ajutoriulu accesoricu alu clerului e de lipsa, inse mai multu nu, de aci incolo voru purtá sarcin'a numai cei ce se simtu chiemati. Archiereii cá capi ai unoru jurisdictiuni recunoscute prin legi sanctiunate sî standu in contactu continuu cu tronulu si guvernulu se bucura de influintia sî de accea caus'a natiunei se póte periclitá dupa opiniunea „Gaz. Tr.“, dara ca se póte sî promová, precum amu avutu casuri, acést'a nu o dîce, cu tóte ca istori'a trecutului nostru ne aréta multe esemple laudabile despre episcopii români, cari au intrevenitu in favorulu natiunei nóstre. Déca s'a aflatu individi de acei'a, cari au fostu numai instrumente vile in mâni straine, acei'a siguru nu suntu numai o proprietate esclusiva a clerului inaltu, ci atari ómeni intalnimu in tóte clasele sî la tóte natiunile. „Gazet'a“ iérta pre archierei sa faca politica, numai in numele natiunei nu.

Incâtu ne aducemu noi aminte clerulu inaltu, celu putienu clerulu gr. or. nici cându nu si-a arogatu o egemonia in politic'a natiunale, s'a privitu numai, sî acest'a cu totu dreptulu, de unu faptoru considerabilu pre terenulu luptei pentru cascigarea drepturiloru nóstre usurpate. Acést'a nu se póte denegá. Ca clerulu românu nu a avutu asemene tendintie culpabile, se póte vedé sî din constitunea bisericei, unde clerulu 'si poté asigurá o prevalentia, dara n'a facutu acest'a, ci a datu influinti'a in legislatiunea bisericei laiciloru. Au intielesu adeca, ca numai o conlucrare imprumutata póte sa scape natiunea româna de periculuIu perirei in medilocului atâtoru elemente eterogene. —

Nu intielegemu, ca cum vine „Gaz.“ sa asemneze clerului românu, resp. archiereiloru o positiune nóua nenaturale in politica sî inca in o biserica organisata pre basele cele mai liberale. Interesele bisericei române se atingu in multe directiuni cu interesele natiunei române sî se conditiunéza imprumutatu. Tóta libertatea ce mai avemu e in biserica sî terenu legalu numai in biserica avemu. Politica fâra ajutoriulu clerului, care se bucura de cea mai mare influintia la poporu, nu se póte portá cu resultatu, decâtu póte atunci, cându vomu fi pururea passivisti. Cându ne amu propusu firmu sa nu lucrâmu, atunci firesce ca nu ne trebuie ajutoriulu clerului sî alu nimenui, dara cându ne vomu desceptá la o activitate energica dupa esemplulu altoru natiuni din imperiulu nostru poliglotu, atunci ne vomu „formolá“ alt'a convictiune despre singuraticii factori ai natiunei române.

Cu astfeliu de procedere noi nu vomu puté ajunge nici cându la solidaritatea cea perduta sî individualitatea nóstra natiunale din dî in dî devine totu mai periclitata, pentru ca realisarea unui scopu impreunatu cu atâti obstaculi numai cu concursulu tuturoru factoriloru va fi posibila, adeca atunci cându totu individulu se va asiediá la postulu seu in acésta lupta mare pentru drepturile unei natiuni asuprite.

Ibanesci, 9 Octomvre.

(**Proselitismu**). Acésta bóla de care patimesce poporulu romanescu dela an. 1700, acum in tempulu din urma, a fostu mai disparutu, mai multu séu mai putienu, sî nu sciu déca mai graséza, unde-va intr'unu gradu asiá mare cá in tienutulu Reginului sasescu sî in specialu in comun'a **Ibanesci**. Aci fratii gr.-cat. prin totu feliulu de midilóce neoneste, si respective, uneltele acestor'a protopopulu gr. cat. din Sz.-Regen M. **Crisianu** sî parochulu acestui'a din Ibanesci Ioanu **Racocsy** cu lingusiri, apromissiuni voiescu a seduce poporulu nostru sa tréca la unire cu biseric'a papista. Pâna acum amu rabdatu in sperant'a, ca s. parinti 'si voru cunósce calea gresita sî ne voru lasá in pace. In locu inse de a se aliná reulu, ia dimensiuni totu mai mari. A mai tacé deci aru insemná, a comite o crima in contr'a bisericei nóstre, in contr'a natiunei, in contr'a progresului in generalu, sî in specialu alu româniloru. Inaintea acestoru doi parinti scól'a, instructiunea, cultur'a, dupa care se bate tóta lumea, in comun'a nóstra Ibanesci le suntu arme ucidiatórie, cu care ne strica nu numai nóue, ci sî loru, câci impedeca esecutarea legiloru patriei privitórie la invetiamentu, inse acést'a o trecu cu vederea fatia cu scopulu ce-lu au, nu cauta la reulu ce ni-lu facu atâtu nóue câtu sî loru, numai cá se póta atrage câte unu pecatosu de credinciosu dintre ai nostri la „s. unire“, de unde se vede ca si densii au de macsima „scopulu sântiesce midilócele.“

Voiu deci se aretu cum densii profanédia cele mai scumpe odóre ce le avemu, biseric'a sî scól'a, care au fostu sî suntu scutulu româniloru. Nu voiu esagerá intru nimic'a, ci voiu spune puru sî simplu lucruri ce suntu dovedite, care suntu adeverate cá lumin'a sórelui.

Acesti parinti, M. Crisianu sî unélt'a acestui'a Ioanu Racocsy care de cându suntu ei in oficiurile ce le ocupa, totu-déun'a la ocasiuni bine-venite, prin totu feliulu de midilóce, au voitu sî voiescu sa seduca poporulu la unire, de trei ani de dîle inse, de cându e vorba despre imbunatatirea stârei preotiesci, sî despre regularea trebei scolare, li s'a datu mai buna ocasiune cá ori sî cându alta data, de a ne conturbá poporulu, care a sî avutu influintia in poporulu nostru din Ibanesci, de óre-ce par. protopopu alu nostru in trei renduri au cercatu imbunatatirea conformu legiloru, dara totu-déun'a in zadaru.

Asiá spre dovedire, se aducu inainte numai câte-va intemplâri mai próspete.

Par. prot. M. Crisianu sî in anulu curentu lun'a lui Martiu, dupa ce fu restituitu in oficiulu seu, sub masca ca-'si visitéza tractulu au tienutu in cas'a parochului Ioanu Racocsy o adunare, unde au inceputu a predicá despre unatie, folosindu-se de apucaturile cele mai condemnabile iesuitice, cari scarpina urechile poporului lesne de sedusu sî anume: „ei unitii nu umbla cá neunitii sa inmultiésca lefile notariloru (câci a voitu sa-si puna aci notariu cercualu pre unulu de calapodulu seu, care inse au picatu) preotiloru, docentiloru pre care neunitii voiescu a-i face domni, apoi docentelui si preotului desu pomenitu li-a datu instructiune deosebi, cá densii sa nu pretinda adeca docentele salariu inmultitu sî preotulu competintiele sele, ca apoi 'si voru face nume mari, iéra preotului i va midilocí sa capete ajutoriu dela Blasiu in totu anulu. Tóte aceste mi le-a povestitu docentele gr. cat. in ceea-lalta dî in ambitulu scólei. Nu voiu sa amintescu aici sî conturbârile de prin alte comune d. e. in Topliti'a rom. Sbarcea e preotu unitu, Ioanu Timari, Teodoru Stavila sî unulu in Secalu. Cei dintâiu trei a fostu sî cá internali in Seminariulu nostru, sî in urma prin promissiunile altor'a au trecutu la unire cu biseric'a papista, ci voiu remané numai pre lânga Ibanesci. Sa vedemu inse ce face sî preotulu gr. cat. Ioanu Racocsy de aici.

Acestu preotu ni conturba poporulu, sî prin tóte midilócele voiesce a-lu atrage la unatie, densulu nu respectéza legile nici cele politice nici cele bisericesci, densulu fungéza la preste 20 familii de ale nóstre gr. or. tóte servitiele: botéza, ingrópa etc., fâra inse se fi facutu formalitâtile recerute de lege vre-unulu din acesti'a. De altmintrea tóte acestea le-amu aretatu mar. cons. dela care asceptâmu satisfacere.

Aceste se referescu mai multu la biserica, sa vedemu inse despre scóla ca cum respectéza art. 38 din an. 1868.

Noi conformu legiloru care ne indatorescu atâtu de aspru, ne-amu tienutu de sânt'a datorintia a tiené scól'a in rendu bunu. Amu spusu sî amu silitu pre parinti sa cumpere cârti la copii sî sa-i tramita la scóla, câci care nu-i voru tramite voru fi pedepsiti conformu legiloru.

Nu astfeliu se intempla la consatenii gr. cat. Densii cá sa ne faca conturbare in poporu, tienu docentu unu omu care scie putiena carte platitu numai cu 20—30 fl. v. a. pre anu scolasticu. Firesce ca densulu mai multu se ocupa cu economi'a, vine apoi sî la scóla cându sî cându. Ei, gr. cat. nu silescu pre parinti sa-si dee copiii la scóla, nu sa le cumpere cârti, care lucru face rea impresiune in poporulu gr. or.; câci dîcu, ca legile cele aspre asiá tare pentru scóla, 'su facute numai pentru noi, iéra nu sî pentru uniti, pentru ca ei nu suntu siliti a face nimic'a pentru scóla.

Din care causa cu diecile din poporulu nostru 'su resoluti sa tréca la uniti, numai pentru greutatea scólei. Acolo i sî primescu cu bratiele deschise, — sî nu-i silesce nimenea sa-si dea copiii la scóla, nici sa le cumpere cârti, nici sa platésca docentelui 250 fl. v. a., cá la neuniti etc. etc. Astfeliu emuléza scólele romanesci din Ibanesci, plat'a docentelui gr. or. din anulu trecutu inca nu e scósa.

Eramu in firma sperantia ca baremu cu inceputulu an. acestui'u scolaru se voru pune si ei in rendu — inse cu dorere amu auditu ca au intaritu pre fostulu docentu din anulu trecutu sî pre venitoriu. De noi fia! Numai me dóre cându prevedu ca comun'a Ibanesci curatu româna, care numera aprópe la 2000 suflete se va pomení cu scól'a comunala.

Ve rogu inse unelte conturbatórie, pâna ce nu ve e tardiu puneti-ve cu scól'a in rendu (art. 38 din 1868), sî nu faceti sî din scóla midilocu proselitisticu, — câci umblandu dupa stricarea nóstra in urma voi ve ve ti pomení pacaliti sî rusinati; de altmintrea cu bagare de séma vomu priví tóte apucaturile vóstre, care noi vi le vomu aretá la locurile mai inalte, unde credemu ca pentru faptele ce le ve-ti comite ve-ti fi pedepsiti. I. P.

Romani'a.

Craiov'a, 8 Octombre 1873.

Precum amu anunciatu in numerulu trecutu, astadi de diminétia s'au concentratu pre câmpulu, afara din barier'a Caracalului, armatele teritoriali. Deschiderea esercitieloru armeloru, a fostu precedata printr'o solemnitate religiósa, care a avutu locu la 11 óre, in midiloculu trupeloru, sî alu cetatieniloru de tóte conditiunile, ce alergase aci a salutá armele române cu palpitulu loru de bucuria.

Publicâmu aci ordinulu de dî pronunciatu de dlu colonelu Lupu comandantulu divisiunei.

Ordinu de dî.

Oficieri, sub-oficieri, corporali sî soldati!

Mari'a Sea Domnitoriulu, a otaritu, cá in anulu acest'a, sa se faca o concentrare de trupe mai numeróse pre divisiuni.

---

moru, cându ap'a mârei nu mai e in starea-i normala, séu cându dintr'o causa óre care, neputându circulá liberu, se strica si-'si perde proprietâtile fisiologice. Unu esemplu, a cârui esperintia o póte face oricine, va fi de ajunsu cá se probeze adeverulu acestei asertiuni: sa se puna câti-va pesci intr'o cantitate luminata de apa de mare, sî déca pre fia care dî nu se va premení ap'a, pescii voru murí. Acelasi faptu se repeta sî pentru animalele ce respira aeru, câci acestu fluidu se asémana cu licidulu despre care vorbirâmu, astfeliu ca déca nu premenimu aerulu din case, vieti'a devine imposibila. Aerulu sî ap'a se strica cându stau inchise intr'unu locu, cu deosebire ca aerulu se vitiédia sî mai multu decâtu ap'a.

Acést'a fiindu proprietatea constitutiva a aerului, trebuie sa se ia precautiunile cele mai minutióse pentru sicur'a premenire a acestui fluidu in case, sî mai cu deosebire in casele destinate pentru dormitu. Cá sa cunóscemu déca aerulu din casa e bunu, natur'a a datu omului unu aerometru speciale: semtiulu mirosului. Prin urmare sa se visiteze camerele in tóte coltiurile sî, déca se constatà o esalatiune care atinge mirosulu e necesariu sa se distruga focarulu mefiticu sî sa se deschida tóte ferestrile camerei, spre a se reinnoí aerulu. Cá sa facemu locuintiele igienice, trebuiescu luate mai multe precautiuni: in tóte casele suntu dulapuri inchise de mai multe dîle, ce contienu unu volume de aeru, care, stându multu tempu inchisu, se vitiéza, sî, cându le deschidemu, aceste dulapuri lasa óre-care cantitate de aeru ce vitiéza sî atmosfer'a cameleloru. Nimicu dara mai simplu de câtu sa se reinnoiésca acestu fluidu, deschidiendu-se la dóue séu trei dîle dulapurile, spre a stabilí unu curinte de aeru.

Acést'a este inca odata o proba de solicitudinea sî interesulu ce Mari'a Sea Domnitoriulu sî guvernulu Seu pórta necontenitu armatei.

Pentru prim'a óra in acésta divisiune se vede o concentrare de trei arme reunite, unde ia parte si armat'a teritoriale, elementu creatu sub Domni'a Inaltimei Sele Domnitoriului Carolu I.

Oficieri, sub-oficieri, caporali sî soldati!

Faceti-ve datori'a in consciintia, spre a corespunde mariloru sacrificie ce se face pentru voi, aretandu ca sî soldatulu românu, este menitu a dovedí, ca va scí a-si aperá caminulu, cându va fi chiamatu.

Traiésca Romani'a! Traiésca Mari'a Sea Domnitoriulu!

Comandantulu divisiunei,
Colonelu Lupu.

Varietâti.

(†) **Necrologu.** In nóptea de Joi spre Vineri, a perdutu Romani'a unu adeveratu patriotu.

Ioanu Strajescu, nascutu in Kisianau, din Olténca cá Basarabénu, din cei mai mari sî mai vechi boieri ai Basarabiei, dintre cei cari mai sustienéu romanismulu cu vigóre in Bassarabi'a, crescutu cu semtiemente române, a fostu in armi'a rusésca pâna la gradulu de capitanu de husari; a fostu sî in gard'a imperiale, sî a facutu mai multe campanii, precum si campani'a din urma contr'a Turciloru. Tragendu-se apoi din armata, s'a datu literiloru sî voiagieloru.

De cându a trecutu cu armat'a prin Bucuresci, a otaritu sa traiésca bucuresceanu; s'a lepadatu de protectiunea rusésca, s'a asiediatu in Bucuresci, a ocupatu functiuni administrative, a fostu deputatu in camera, in tóte pârtile cu onóre, cu patriotismu, sî a inspiratu incredere sî amicia celoru ce l'au apropiatu.

Ioanu Strajescu nu vorbea decâtu patrie, sî tóte preocupârile sele erau romanismulu.

In versta de 40 ani, la intórcerea sea din Bassarabi'a unde se dusese sa-si véda rudele, s'a bolnavitu reu in Iassi, sî a cerutu sa vina in Bucuresci, ceea ce s'a facutu cu mari greutâti, pentru ca erá prididitu de bóla.

In Bucuresci, incungiuratu de amicii sei, nu s'a mai datu din patu; in diece dile, cu tóte ingrigirile putincióse, unde in adeveru d. doctoru Iatropolu a desfasiuratu talentu sî sciintia, sî o staruintia prin care i-a potutu lungí viéti'a cu aceste diece dîle; n'a potutu insa, nici sciinti'a nici staruinti'a sa faca mai multu, câci ból'a, oftic'a, erá inaintata si mergea galopendu.

Ioanu Strajescu sî-a facutu diet'a, sî averea sea care se urca la vre-o 50,000 franci, a lasat'o tóta spre a se tramite juni români in Parisu spre studiu.

Pomenirea Strajescului va fi multu tempu intre numerosii sei amici, câci inimici Strajescu nu a avutu.

L'amu vediutu ca treidieci óre pâna sa nu móra; inca avé sperantia; sî semtiemintele lui de patria erau aceleasi. Cu tóte acestea vocea slaba, mânile umflate, sî unghiele spre vinetiéla, me faceau sa admiru providenti'a care a pusu speranti'a atâtu de tare, in acésta bóla care merge cá fatalitatea!

Regretá ca nu vede câti-va din amicii sei cari suntu la Iassi, numindu pre d. Negura sî altii; dîcea ca le aru telegrafá sa vina, dara ca nu voiesce sa-i derangeze.

De aci ból'a a mersu sî mai rapede, sî in treidieci óre s'a stinsu omulu.

Fia-i sufletulu cu dreptii, sî serve-i viéti'a lui de modelu in acestu tempu de materialismu.

Inmormentarea se va face, astadi Dumineca la 7 Octobre, la órele 12 in cimiteriulu dela Bellu.

Cesaru Boliacu.

(†) Crud'a mórte rupse de nou cu mân'a sea ghiaciósa un'a din cele mai plapande flori, ce infrumsetiau ghirland'a femeiloru române. Jun'a dna **An'a Vaid'a** nasc. **Bohetielu**, fericit'a soci'a a dlui mare proprietariu românu din Olpretu Dionisiu Vaid'a, sî unic'a fica amata a dlui capitanu supremu Alessandru Bohetielu, numai este intre noi! Abiá in etate de 21 de ani 'si terminá in 3 l. c. pre patulu nascerei viéti'a pamentena atâtu de scurta, cu cursulu ei pacicu sî neturburatu, cá alu unui riu cristalinu, ce inviosiédia, fericita, revenesce, imprumuta viétia sî placere de viétia la toti sî la tóte in giurulu seu. In daru curgu lacremile amare ale socîului iubitoriu, alu cârui angeru fericitoriu repausat'a erá; desierte suntu suspinele sî gametele parintelui infrântu sî multu obidatu, care in unic'a sea baiata 'si concentrá cele mai nobili bucurie sî sperantie pamentesci; remâne fâra resunu vocea a doi orfani, cari se incérca a gangaí suavulu cuventu mama! Recele mormentu se aréta nesemtitoriu fatia de dorerea nóstra a tuturoru. Dá, o pierdere a tuturoru, a intregei natiuni române deplângemu. Câci cine avù vre-odata norocirea de a-i cunósce inalt'a cultura a mintiei, nobileti'a animei, afabilitatea, condescinderea, modesti'a si alte vertuti femeiesci, iéra preste tóte aceste — cá o cununa sî ornamentu alu acestoru — cea mai sincera si cea mai caldurósa alipire, cu carea adormit'a aderiá iubitei sele natiuni române: s'a potutu convinge, in ce nobile intielesu alu cuventului ne potému mandrí numindu-o a nóstra, cari consangeniloru cá sî natiunei poftindu-le tóta mângaierea, mai vertosu in crescerea micutiloru orfani conformu vertutiloru adormitei, acestei'a cu anim'a sfasiata de dorere i oftâmu: Repausédia in pace, sufletu blându sî generosu, câci ai tei, nu te voru uitá nici odata, dar' nici odata!

Fia-i tierân'a usióra!

⁂ Espusetiunea universale s'a inchisu in 2 Nov. la 4 óre sér'a. O multime mare de ómeni a asistatu la solemnitatea inchiderei. — Dela 1 Maiu pâna la 2 Nov. au cercetatu espusetiunea 7,254,687 persóne.

⁂ „Hr. Ztg.“ face unu computu despre persónele din Sabiiu cari au caletoritu la espusetiune. Acele, despre care sa scie positivu din biletele scóse anume pentru espusetiune, au fostu 7000, lânga care computându-se sî altele se póte luá ca din locuitorimea intréga de 19,000 suflete a diecea parte au fostu la espusetiune; iéra sum'a de bani care a esitu cu ocasiunea acést'a din Sabiiu calculându 120 fl de persóna trece preste 200,000 fl In unu tempu de crise sî stremtori de bani cum este celu presentu, o suma destulu de considerabile.

⁂ **Câte bancnote de statu suntu in cursu?** Dupa conspectulu celu mai prospetu cu finea lunei lui Octombre au fostu in cursu: 82,817,273 fl. bancnote de unu fiorinu, 126.499,390 fl. bancnote de cinci fl si 149.886,250 fl. bancnote de câte cincidieci florini, — la olalta 359 202,913 fl.

⁂ Dupa „Pester Lloyd“ lânga universitatea din Budapest'a se infiintiédia unu seminariu pentru limbele orientali. Scopulu este cá sî alu celui din Vien'a de a pregatí individi pentru servitiulu diplomaticu sî consulariu.

⁂ Dupa „Magyar Polgár„ conservativii voiescu a fundá o fóia nóua politica, carea sa apara in Clusiu.

⁂ **Primulu drumu de feru tranu.** Cu respectu la lips'a ce se aréta in urm'a secerisiului sî culeseloru slabe din anulu acest'a tarif'a drumului de feru va fi scadiuta la 1 xr. (in bancnote) de maje pre milu sî adeca pentru transportulu de cereale de totu feliulu, producte de macinatu, fructe pastaióse, cartofi sî faina. Schimbarea acést'a a tarifei a intratu in viétia la *15* Oct. sî duréza pâna la revocare.

⁂ **Viorélele nóue.** Samedru, care sa dîce ca incuie pamentulu a intârdiatu in anulu acest'a, pentru ca viorelele de primavéra au esitu acum a dóu'a óra.

⁂ **Intunecime in luna** a fostu Marti sér'a, carea a duratu preste dóue óre. Fiindu ceriulu serinu fenomenulu s'a pututu observá fórte bine. La 7 óre sér'a lun'a erá cu totulu libera de umbr'a pamentului.

⁂ (Unu maritagiu la ordinu.) Nu potéu fi decâtu americanii cari sa inventeze maritagiulu la ordinu, avendu scadenti'a dupa mórtea sociei inca in viétia in momentulu subscrierei biletului de barbatu!

Eata, in adeveru ce narédia, in modulu celu mai naturalu, unu diuariu din lumea nóua — „Kentuky-Herald“:

„Unu croitoriu anume Swcaps promise unei fete de a o luá in casatoria dóue dîle dupa mórtea sociei sele, sî dreptu garantia, i-a datu unu biletu in acésta cuprindere:

„Dóue dîle dupa mórtea sociei mele, me angagezu a luá in casatoria pre domnisiór'a Mari'a Moraud séu: la ordinulu seu domnisiór'a ce 'mi va presentá acestu bonu, datu pentru sum'a de 50 livre sterling, primita in numerariu. Facutu de mine, etc. etc.“

Mari'a Moraud murí câtu-va tempu dupa acea sî transmise biletulu unei amice a sea, care sî ea murí inaintea femeei croitorului; dara ea lasase biletulu unei vere a sea, care cerù plat'a.

Maritagiulu s'a facutu, sî cei doi soti suntu fericiti cum se intempla raru in unirile cele mai qine combinate.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu la scól'a gr. or. din Bosiorodu — in protopopiatulu Hatiegului se deschide concursu cu terminu pâna in 15/27 Novembre a. c.

Emolumentele suntu: 200 fl. v. bucate 10 ferdele, lemne de focu sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si ascerne cererile loru instruate conformu prescriseloru in „statutulu organicu.“

Hatiegu in 22 Octobre 1873.

In comitetulu parochialu.

I. Ratiu,
protop.

(1—3)

Concursu.

Pentru statiunea parochiale devenita prin mórtea parochului localu din Sebesielulu-vechiu in vacantie se deschide concursu pâna la 18 Novembre 1873.

Emolumentele suntu:

a, Din cass'a alodiala 180 fl. v. a. pe anu
b, 2 fenatie de 3 cara fenu
c, 1 dî de lucru.
d, obicinuitele venite stolare care tóte aducu unu venitu anualu de 346 fl. v. a, computându-se laolalta.

Doritorii de acésta statiune sa-si tramitie cererile loru pregatite in sensulu Statutului organicu pâna la diu'a susu scrisa la subscrisulu.

Orastia in 18 Octob. 1873.

In contielegere cu Comitetulu parochialu.

N. Popoviciu,
Protopopu.

(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci devenite in vacantie, din Protopresbiteratulu Iliei, sa escrie concursu pâna la 31 Octobre a. c.

1. Ilia opidu cu salariu 200 fl. casa gradina sî lemne.
2. Booz 100 fl. 5 ferdele bucate, casa gradina sî lemne.
3. M. Bretea 60 fl 100 ferdele bucate casa, gradina sî lemne.
4. Bacea 45 fl. 45 ferdele bucate casa, gradina, sî lemne.
5. Fuies-Begara 100 fl. 60 ferdele bucate, casa, gradina sî lemne.
6. Glod-Gilesci, 140 fl. casa, gradina sî lemne.
7. Ulesiu 50 fl. sî unu jugeru pamentu.
8. Visca 100 fl. 70 ferdele bucate casa gradina sî lemne.

Doritorii de a ocupá vre-una din acestea statiuni, suntu poftiti ase adresá la subscrisulu Inspectoratu scolaru districtualu, pâna la terminulu mai susu amintitu.

Ilia 15 Octobre 1873

In contielegere cu Comitetele parochiale.

Ioane Orbonasiu
Protop. sî Insp. scol distr.

(2—3)

Edictu.

Stanu Ioanu Rautiu din Satulungu care de trei ani sî 7 luni de dîle, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socie Dobr'a nascuta George Fasole totu din Satulungu in Sacele, ne sciindu-se de atunci sî pâna astadi loculu ubicatiunei lui, — se citédia prin acést'a cá in terminu de unu anu sî o dî, dela escrierea acestui edictu, sa se infatisiedie la scaunulu protopopescu 1-iu alu Brasiovului, câci la din contra sî in absenti'a lui se va decide divortiulu cerutu de soci'a sea, pre bas'a ss. canóne.

Brasiovu 6 Octobre 1873.

Scaunulu protopescu gr. or. 1-iu alu Brasiovului cá foru matrimoniale.

Iosifu Baracu,
protopopu.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 88 ANULU XXI.

Sabiiu, in 1|13 Novembre 1873.

Nr. consist. 875. 1873.

Preacinstitiloru parinti protopopi. administratori protopopesci, si cinstitei preotîmi ! !

In. Ministeriulu reg. ung. de culte sî instructiune publica prin harthi'a sea dto 30 Augustu s. c. Nr. 17238 inpartasiesce Consistoriului archidiecesanu o copia de pre o ordinatiune a In. Ministeriu r. u. de interne, câtra tóte jurisdictiunile administrative din tiéra spre sciintia sî urmare. In intielesulu acestei ordinatiuni suntu provocate autoritâtile respective bisericesci sî civile, cá conformu unei conventiuni intre ministeriulu austro-ung. de esterne de o parte sî intre ministeriulu reg. italianu de esterne de alta parte, la casu cându s'aru intemplá sa móra individi nascuti pre teritoriulu unei pârti in tierile celei-lalte, sa estradea atestate de mórte, in monarchi'a austro-ungurésca, ambasadei italiane din Vien'a sî iérasi in Itali'a, ambasadei austro-ung. din Rom'a. Estradarea se face din deregatoria si fâra spese dupa praes'a din vigóre a respectiveloru staturi cu acelu adausu, ca acelea cari nu se estradau in limb'a latina séu italiana se voru provedea de câtra diregatoriele respective cu o traducere autentica in limb'a latina. Atestatele estradate au in urm'a unei intielegeri intre ministeriulu r. ung. de interne cu celu de culte la casuri obveninde a se asterne spre inaintare la destinatiunea loru ministeriului r. ung. de interne.

Deci aceast'a se aduce la cunoscinti'a preotîmei nóstre spre sciintia, sî in casuri obveniende spre intocm'a urmare.

Din siedinti'a Consistoriului archdiecesanu tienuta la **Sabiiu** in 6 Septembre 1873.

Nr. cons. 1035 1873.

Fiindu-ca ne aflâmu tocmai in ano-tempulu acel'a, in care din ostenelele nóstre de pre unu anu potemu mai cu inlesnire a ne ingrigí sî pentru binele obstescu, precum sî pentru tempuri nefavoritóre : pentru aceea Consistoriulu archdiecesanu se simte indatoratu, a chiamá in memori'a Preacinstieloru Vóstre, a Preotîmei sî poporului nostru credintiosu conclusulu sinodului archidiecesanu din an. 1872. Nr. protoc. 27 pentru **infiintiarea de fonduri parochiale**, precum sî circulariulu Consistoriului archidiecesanu din 12 Octobre 1872. Nr. cons. 890., — sî a Ve indatorá, cá procetindu din nou acum numitulu circulariu consist. poporului nostru in biserica sa cautati a 'lu luminá despre bunatatea cea mare a acestoru fonduri parochiali, dupa cum s'a desfasiuratu acést'a in disulu circulariu consistoriale, — si a staruí, cá in tóte comunele nóstre bisericesci sa se infiintieze sî sa se sporésca atari fonduri, avendu grigia pentru o administrare sî chivernisire conscientiósa.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu tienuta in 18 Octobre 1873.

Nr. cons. 1038 1873.

De óre ce din cele mai multe protopopiate nici pâna astadi n'au incursu colectele escrise pentru acoperirea speseloru deputatiloru nostrii la Congresulu nationalu bisericescu electoralu din 26 Augustu a. c., — ear' din unele Protopopiate fórte pucinu a incursu, — din care causa nu s'au potutu platí la toti deputati congresuali competintiele loru : asiá Consistoriulu archidiecesanu se afla indemnatu a Ve provocá din nou, cá sa cautati câtu mai curendu a asterne incóce colectele ce se voru mai fi facutu prin singuraticele parochii pe sém'a Congresului electoralu prelânga o consemnare a parochieloru sî a sumei adunate, — cu atâtu mai vertosu cu câtu tóte colectele dimpreuna cu consemnarile incurse se voru asterne Maritului Congresu spre vedere sî ulteriór'a afacere, — de unde prea usioru s'aru putea nasce sî aceea impregiurare, cá fiacare cercu electoralu sa sî platésca pre deputatulu seu.

Cunósce Consistoriulu prea bine necasurile sî greutatile poporului nostru mai cu séma in urm'a aniloru acestora neroditori, dar' cunósce totu asemenea sî necesitatea vietiei nóstre constitutionali, de aceea nu póte a nu Ve recomandá cu totu de adinsulu asternerea acestoru colecte in sume câtu mai mari, spre a putea vení Consistoriulu in acea positiune de a remunerá sî rebonificá tóte chieltuelele deputatiloru nostrii ardeleni la Congresulu electoralu.

Sibiiu din siedinti'a consistoriale tienuta in 18 Octobre 1873.

In absenti'a Escelentiei Sale Par.
Archiepiscopu sî Metropolitu
Nicolau Pope'a. m/p.
(L. S.) Archimandritu sî Vicariu
archiepiscopescu.

Sabiiu 30 Octomvre.

Ce va fi gresîtu poporulu românu cá sa aiba elu atâti vrajmasi chiaru in sinulu seu, atâti vrajmasi, cari sa-lu turbure in totu momentulu spre a nu puté vení nici odata la liniscea, care i este de lipsa spre a puté lucrá pentru fericirea sea ? Este unu fenomenu fórte posomoritu care ni scóte din fundulu inimei acésta intrebare, dara este unu tristu adeveru.

Nu. Asiá nu o vomu duce departe. Déca puterile intelectuali ale poporului nostru, nu se voru intrebuintiá spre alte scopuri mai bune sî folositórie nu vomu mai puté esî din cerculu viciosu alu atacuriloru sî alu defensiuniloru.

Fericirea ori-cârui poporu astépta cu totulu altu ce-va dela acea clasa, sit venia verbo, de ómeni, care este chiamata a lucrá mai multu cu mintea sî inim'a sea. Ea ascépta fapte ; nu vorbe.

Unu sîru de ani au trecutu de cându cautaramu, in mai multe renduri, sa ne punemu odata in miscare spre a produce ce-va pentru binele sî fericirea poporului nostru. Dara abiá faceamu incercarea, sî din dóue sî trei pârti se sculara asupra-ne, din simpl'a causa, câci li se parea unor'a, ca li se stinge nimbulu de conducetori sî i se va smulge cunun'a de martiri politici. Sî cá sa fia resvratirea mai plausibile ne faceau pre noi cei ce voiamu sa facemu ce-va tradatori de natiune sî servili ai nu mai scimu cui. Déca ne incercámu a le aretá ca suntu in ratacire, ne dîceau ca-i atacâmu, ca suntemu poltroni, ómeni fâra picu de independintia, sî alte de feliulu acest'a.

Sa fia audîtu cine-va dicendu-se vre-odata ca parerile nóstre suntu ratecite din vre-o ratiune de dreptu publicu, sî se o fia **doveditu** acést'a vre-odata, aru fi trebuitu omulu sa se plece. Ba ce e mai multu, unu diurnalu, din asiá numit'a opusetiune, ne mai potendu resiste argumenteloru depuse in diurnalulu nostru in punctulu principalu alu discussiunei, intr'o dî si-a aruncatu pre feréstra tóte convingerile de mai inainte sî eschiamandu classicele cuvinte : ca „s'a spartu fundulu butiei" a constatatu insusi nefundaveritatea opusetiunei, pre care de altmintrea o continua sî astadi, cu esceptiunea, ca d. e. in privinti'a punctului acestui principalu de certa, cá sî cându nu s'aru fi intemplatu mai inainte nimic'a pre lume, repetiesce de sute de ori : „ca bine li-amu fostu spusu româniloru, dara nu au voitu sa ne asculte".

Altii, sî acést'a e fórte caracteristicu, dara sî periculosu totu odata suntu asiá de indiferenti, séu comodi, séu scie Ddieu ce, incâtu, nu cá sa-si bata capulu cu cestiunile dîlei, politice séu bisericesci, ci nici nu-si iau ostenel'a cá sa cetésca ce se scrie in diurnale despre cutare séu cutare lucru. Ei se multiamescu cu ce le spune alu nóuelea séu alu diecelea despre cutare fóia sî cutare articulu, póte iéra din audîte, sî pre bas'a acestoru spuse, in cele mai multe renduri preocupate sî forméza, recte adoptéza o parere, carea devine dogma sî unu feliu de **noli me tangere** politicu, sî acést'a dogma apoi se da publicului in o suma de variatiuni combatatóre de „inimicii" ei.

Pâna cându inse acésta tortura a publicului celui mare, care nu a meritatu o astfeliu de tratare din partea unoru ómeni, cari pre lânga alte se numescu pre sine fruntea inteligintiei ?

Ne voru respunde unii : ca noi pre lânga cért'a inscenata intre noi, mai injurâmu de câte dóue ori pre septamâna pre unguri sî pre guvernulu ungurescu. Bine. Inse injuratur'a, ori injuraturile aceste ni-au adusu nóue româniloru vre-unu folosu ? Au impedecatu ele cursulu lucruriloru ? Séu, sa nu fimu asiá pretensivi, ni-au castigatu vre-o aliantia a vre-unei din multele natiunalitâti ale statului nostru poliglotu ? Nimic'a din tóte aceste. Atât'a numai, ca mergemu cu pasi rapedi spre tempulu, cându, din caus'a acestei purtâri, nu va sa ne mai considere nimenea ; cându vomu fi iérasi numai unu materialu brutu pentru folosinti'a altor'a.

Satulu arde sî bab'a sa …… cérta, amu dîce noi.

Au trecutu atâtea proiecte de legi prin diet'a tierei, proiecte cari atingu referintie politice sî la cari noi in interesulu nostru trebuiá sa luâmu o pusetiune, prin carea sa aperâmu interesele nóstre cá cetatieni ai statului. Noi atunci ne mortificámu cu cestiunea, ca bine va fi sa intrâmu in dieta. S'a desbatutu sî se voru desbate proiectele de legi, cari privescu administratiunea juridica sî politica, sî noi cá cându nici capulu nu ne-aru durea de ele. Se voru desbate proiecte, cari privescu proprietatea a sute de mii sî milióne, sî noi stâmu mai nepasatori decâtu toti milionarii din lume ; ba déca s'au aflatu ómeni, cari totusi s'au interesatu, pre câtu s'au pututu de sórtea celoru atinsi prin proiectele aceste, s'au aflatu sî ómeni de acei'a, cari au dîsu, ca cei'a jertfescu interesele „generali", se intielege imaginate, pentru interese particulari, cá cându sutele de mii de români din tienuturi intregi aru fi ce-va particulariu.

Ce suntu tóte aceste sî altele cá aceste ? Strainii vediendu-le voru ride, noi ne indignâmu, sî poporulu a cârui nume se ia de multe ori asiá de fâra de mila in desiertu, sufere !

Sî apoi déca credu unii ca sistemulu constitutiunale de astadi e efemeru sî va sa vina altulu, cine scí cându, sî noi pâna atunci putemu asteptá, nu avemu noi alte de facutu? trebuie ca necontenitu sa ne invertimu in cerculu vitiosu de a ne amarí pre noi sî de a sumutiá pre altii asupra-ne? Nu suntu cestiuni interne de ale nóstre, care trebuie sa le ispravimu noi in sinulu nostru, fâra de a amestecá politic'a statului intr'ensele?

Ba suntu! dara dorere, sî acele trebuiescu inveninate cu spiritulu de clica, care nu cunósce nimic'a bunu, decâtu numai aceea ce este croitu pentru comoditatea a câtoru-va, cari, fâra de truda, aru voí sa fia domni, sî inca mari, sî martiri totu odata, fâra de a suferí ce-va vreodata.

Altfeliu trebuie croita calea déca voimu cá sa nu ne intórcemu la starea denainte de 1848.

Nu ministeriulu de astadi, nu diet'a, nu activitatea pre terenulu celu datu, suntu vin'a atâtoru necasuri ce se radica cá nisce nuori grei asupr'a capeteloru nóstre, ci purtarea nóstra cea fâra de socotéla, carea de vre-o 6—7 ani incóce ne amenintia cu desconsiderarea natiuniloru colocuitórie, pentru ca vedu ca partea cea mai mare scimu prasí multa vorba, fâra de a face vre-o isprava, ca vorbimu acolo unde nu trebuie sî acolo unde aru trebuí sa vorbimu nu mergemu, séu déca mergemu facemu putiena oratoria despre lucruri, cari putienu séu nici de cum nu ne privescu, sî de ací incolo tacerea mortiei! Apoi putemu citá capete intregi din aprobate sî compilate, cari pentru unii inca mai esistu sî astadi cá legi positive, prin d'aldestea inse sa scimu ca nici odata nu se va ferici natiunea româna!

Sa cautâmu dara lipsele sî necasurile poporului sî sa cautâmu sî delaturarea acelor'a acolo, unde se cuvine. Sa facemu cá legile putienu favorabile sa ne dea sî putienulu favoru câtu-lu cuprindu in sine, sî sa ne nisuimu cá in loculu celoru putienu favorabile sa vina altele mai multu favorabile, cu unu cuventu, sa ne nisuimu cá statulu, dupa cum dîce unu eruditu, sa nu fia o opera a volniciei, noi amu dîce, o opera volnica numai a unor'a, séu celu putienu sa nu fia acést'a sî cu vin'a nóstra; ci sa fia o proprietate a tuturoru, desvoltata in unu procesu istoricu, la care luându parte si noi sa devina din dî in dî, din anu in anu, mai bogata sî mai fórte, avendu de scopu libertatea cea adeverata omenésca.

Eata o suma de probleme asteptate cu dreptu cuventu de poporu dela inteliginti'a sea. Aici sa si cerce fia-care vitézu inteliginte calulu de bataie, dara nu totu pre terenulu celu sterpu alu imputâriloru in drépt'a sî stâng'a fâra de sfersîtu.

Avemu acea sperantia, ca reulu de care ne vedemu bantuiti n'a cuprinsu inca tóta inteliginti'a nóstra, ci numai noroiulu produsu de viforele din anii din urma a intunecatu situatiunea pre tóte terenurile. Inse spre a ventí procesulu la chiarificare partea cea buna a natiunei aru trebuí sa nu mai stea cu mânile in sinu, câci altmintrea intr'o dî ne vomu tredî ingropati intr'unu nomolu, din care nu ne vomu mai puté eliberá nici odata.

La lucru dara! din tóte puterile de cari dispunemu, câci numai asiá vomu avé sî bucuri'a aceea, ca disonanti'a vociloru ce alarméza in secu spiritele sî le tienu in o continua agitatiune voru amutí de sinele. Atunci apoi vomu fi dispensati de a mai petrece tempulu cu apararea de atacuri imbecile, câci ele voru fi asiá de mici sî de miserabile pre lânga armoni'a lucrârei folositórie, incâtu voru puté fi cu totulu ignorate.

Atunci vomu puté trece lesne la o viétia nóua, a activitâtiei fruptifere sî de vocile cari se incérca a ne spariá cu „tirani" sî cu aprobate sî tripartitu nu se voru mai spariá nici copiii.

Dupa ce majoritatea adunârei natiunale nu potù dá Franciei in persón'a contelui Chambord o forma de statu definitiva, fiindu ca acest'a prin clasic'a sea epistola mai multu a instrainatu inimele, astadi acésta majoritate monarchica, nepotendu proclamá monarchi'a, 'si incórda tóte poterile pentru a face celu putienu constituirea republicei cu ori ce pretiu imposibile. Provisoriulu trebuie sa se sustiena sî spre a-i dá semnulu stabilitâtiei trebuie prolungitu pre unu tempu determinatu. Mesagiulu lui Mac-Mahon desfasiura toti periculii impreunati cu acestu provisoriu aretându, ca regimului i lipsesce vitalitatea receruta sî de acea sî autoritatea. „Ori ce interprindere mare devine imposibile, lucrulu e paralisatu, Franci'a e impedecata in desvoltarea sea, in referintiele câtra poterile straine politic'a nu-si póte cascigá chipulu constantiei sî alu perseverantiei care insufla increderea durabile sî sustiene séu restabilesce marimea unei natiuni" astfeliu caracteriséza Mac-Mason systemulu pre care 'lu representa elu sî care descépta in poterile europene neincredere, pentru ca Franci'a sub acésta domnia nu va ajunge nici cându la o pace interna stabile sî acestu systemu amenintia si pacea Europei.

Si totusi ducele de Magenta nu afla unu proiectu mai bunu, decâtu a prolungí acestu provisoriu ingrigitoriu, cá cându unu statu provisoriu, legalminte nedefinitu aru devení mai bunu prin acea, ca se prolungesce pre unu tempu determinatu. Acésta stare numai prin astfeliu de legi se póte indreptá, cari voru resolví definitivu intrebarea constitutiunei sî prin acést'a sî caus'a neliniscei in Franci'a sî Europ'a. Astfeliu de legi a propusu Thiers, dara adunarea natiunale nu a voitu a se lasá in deliberarea aceloru projecte sî caruntulu barbatu de statu fu silitu sa se retraga. Partidele monarchiste pâna la memorabil'a scrisóre a lui Chambord inca voiau sa asiedie unu systemu definitivu sî de acea incercara restaurarea monarchiei legitime. Acést'a resolvire inse n'aru fi multiemitu pre majoritatea natiunei francese sî n'aru fi potutu garantá o durata mai lunga. Ceea ce voiesce acum majoritatea adunârei natiunale in frunte cu loialulu soldatu e reactiunea carea nu se póte numí o resolvire. Tendinti'a motiunei lui Changarnier se manifestéza chiaru in locurile ultime ale mesagiului mentiunatu, unde se dîce ca press'a neinfrenendu-se prin mesuri preventive va corumpe in urma spiritulu populatiunei, ca municipalitâtile uita ca suntu organele legei sî ca regimulu nu e armatu prin legi spre a deprime factiunile. Eata dara ca ce pretinde acést'a majoritate: legi pentru suprimerea opositiunei sî crearea „unei potestâti esecutive tari sî durabile" carea nu sémena nici a monarchia nici a republica, ci va serví numai scopuriloru reactiunarie.

Majoritatea si-a manifestatu invoirea la acést'a intentiune prin acea, ca propunerea lui Changarnier, de a prolungí potestatea lui Mac-Mahon pre diece ani nu s'a datu comissiunei concrediute cu deliberarea projecteloru de legi constitutiunale ale lui Thiers, ci unei comissiuni de sine statatórie spre raportare grabnica. In acésta decisiune se respinge sî ide'a celoru din stâng'a, de a constituí prin prolungirea potestâtiei lui Mac-Mahon totu odata sî republic'a conservativa in intielesulu lui Thiers. Majoritatea nu voiesce sa scie de projectele de legi ale lui Thiers sî e resoluta a-si conservá poterea chiaru sî numai in o voce. Ea numai a prorogatu planulu restauratiunei pentru a pregatí in acestu intervalu restaurarea monarchiei, de acea nici nu mai ia in

---

FOISIÓRA.

Fabule.

Dedicate fiindu Magnificientiei Sele, Domnului V. Babesiu.

I.

Modestu sî dreptu.

„O! spune-mi, prin ce sa-ti potu multiamí!? — intrebâ odinióra unu omu comunu pre bine-facatoriulu seu.

„Prin aceea, ca **taci**! — i respunse acest'a. Mai tardiu totu acelu omu comunu, pentru o fapta rea, fu pedepsitu de câtra binefacatoriulu seu cu o rara asprime.

„O! prin ce sa-mi potu resbuná asupr'a ta!? — esclamâ elu cu amaraciune.

„Prin aceea, ca **taci**! i dîse pedepsitoriulu cu glasu blandu.

Voi cét'a cercatoriloru de merite! — cercati inca moral'a?!

II.

Prostulu in tergu.

Gonindu-si domnitoriulu, unu poporu odinióra se adunâ in sfatu sî otarí, ca-'si va alege de domnitoriu dintre generarii sei pre acel'a care mai intâiu va intrá intre órdele ostirei vrajmasie, cu care domnulu gonitu a fostu incungiuratu cetatea.

Trupele, in frunte cu generalii sei, iesîra la lupta.

Preste scurta vreme ostirile vrajmasie purcesera a se retrage, combatute fiindu de câtra câti-va generali distinsi, ce, ajutorandu-se unulu pre altulu, inaintau incetu, dara siguru, in fruntea trupeloru comandate de densii... Inca câte-va momente, inca câte-va lovituri date cu destulu, inca câte-va miscâri potrivite cu planulu premeditatu, — sî vrajmasii suntu isbiti.

In momentulu acest'a, dintre generali, unulu, care pâna acum a fostu remasu in códa, purtatu de ambitiune nesecata sî de aspiratiunea la domnire, dete navala asupr'a trupeloru, ce stau inaintea sea, pentru cá, strabatandu prin ele, elu se póta intrá mai intâiu intre órdele ostirei vrajmasie.

Batoti din dereptu, generalii din frunte, dimpreuna cu trupele comandate de câtra densii, fura isbiti in taber'a vrajmasia sî siliti sa se impreune cu acést'a.

Preste putiene momente sórtea luptei se intórse: intr'aceea'si dî domnitoriulu gonitu intrà cu triumfu in cetatea din care a fostu esitu cu rusîne.

Fii ai natiunei mele! feriti-ve de „**antelupiatorii**" cuprinsi de ambitiune.

III.

Emulu.

(Imitatiune de stilu anticu.)

„Joe puternicu dieu, ce domnesci in Olimpiu.
„Tu ce din nori, indrepti a sagetiloru cale.
„Tu, care-ve si lumini pre pamentulu adencu.
„Sî universulu porti cu povetiele tale!
„Gratia! Dumnedieu! a româniloru scutu sî patronu!
„Aculta rogarea mea, ce genunchiu la Tine la tronu!"

In glasu plangatoriu, din Capitolu astfeliu se radica in Olimpu rugarea lui Emulu.

Audiendu, Joe cobóra scâri, sî pre nori mucediti, josu in Olimpu sosindu, arunca fulgere in lume: prin graiulu seu de tunete da spre scire, ca, din inalt'a sea gratia, este aplecatu sa asculte rugarea lui Emulu.

„O! atotu-puternice Joe! — graiesce acum Emulu, pusu in fatia cu veciniculu stapanu. — E tristu aici, in lume; grea este firea pre pamentu!... Zedarnica sbuciumare! — Eu tramisu dela Tine, cá sa aducu româniloru sfaturile date din Olimpu sî sa povetiuiescu pre poporulu Teu in câile, ce-lu ducu la marire, — eu, urm'a firei Tale aici, pre pamentu, — eu sum desconsideratu de câtra fiii Romei: altii conducu miscarea vietiei; altii, nu dela tene tramisi, suntu radicati la marimea lumésca; altii, ce n'au nimicu comunu cu tine, stau pre calea, care duce la nemurire. — O! gratióse stapâne! aibi indurare!... Lumina mintile româniloru, — dâ-mi semnu, din care ei sa cunósca, ca eu sum tramisulu Teu." —

Aude, asculta, primesce sî din nou arunca Joe fulgere in lume: la porunc'a sea dieii se aduna in sfatu sî, din sfatulu olimpianiloru, Mercure, celu grabitu in cale, este tramisu pre pamentu!

„Eata, semnu tramisu din Olimpu, din care poporulu românu va cunósce, ca prin alu teu graiu se pronuncia Olimpulu!" — graindu, Mercure predâ lui Emulu o pétra de marimea unui capu omenescu.

„O, multiamita! olimpice Mercure! — transportatu de bucuria cuventa acum Emulu. — Acésta consideratiune a împregiurarea momentuósa, ca adunarea natiunale nu póte stabilí unu regimu care are sa dureze mai multu decâtu ea insasi dara acésta putienu turbura consciinti'a majoritâtiei. Ea speréza ca va aflá câli sî medilóce spre a-si prolungí mandatulu care de altmintrenea a incetatu odata cu evacuarea teritoriului. Adunarea natiunale cu o astfeliu de majoritate neconsciintiósa e capabila a se dechierá de eterna sî a nu-si curmá activitatea sea egoistica pâna ce nu se va realisá planulu celu funestu alu ultramontaniloru.

Partidele reactiunarie in Franci'a totusi se insiéla cându credu ca prin prolungirea potestâtiei lui Mac Mahon voru mulcomí neincrederea Europei. Sub domni'a lui Mac-Mahon nu va intrá pacea in Franci'a sî partid'a aceea, carea descépta patimele populatiunei sî lucra necurmatu pentru a cascigá poterea Franciei spre scopurile ultramontaniloru, si va radicá capulu acum cá sî inainte de acést'a. Agitatiunea va durá, partidele nu voru incetá, a pune starea faptica lipsita de recunóscerea legei la intrebare, sî crisele nici cându nu se voru sfersí. Person'a lui Mac-Mahon nu va poté supliní lips'a constituirei definitive mai alesu pentru ca densulu lucra pentru o causa pre carea Franci'a o respinpe cu resolutiune. Sî asiá dara prolungirea provisorului nu e o resolvire multiamitória a constitutiunei in nici o directiune. Referintiele interne pórta caracterulu neconstantiei sî alu nesiguritâtiei. Fatia de intrigele cele continue ale partidei reactiunarie in Franci'a interesele pâcei si ale progresului voru aflá unu scutu poternicu in alipirea cea cordiale a poteriloru celoru mai datatórie de tonu in Europ'a sî isolarea Franciei dà garanthia ca crisele nu voru fi amerintietórie sî preste marginele ei. Pacea interna a acestei tieri abiá esite din calamitatea cea mare inse nu se va restabilí curendu spre daun'a populatiunei carea sufere sub influinti'a demoralisatórie a unei partide fâra consciintia.

Procesulu lui Bazaine.

Siedinti'a dela 24 Octomvre.

Primulu martoru ascultatu e d. Schneider expresidentu alu adunârei legiutóre in 1860.

Depunerea sea au fostu fórte favorabila. Cu o voce clara si mesurata a adusu omagiu loialitâtiei maresialului Bazaine. Elu a auditu pre acest'a spunendu in nisce termini fórte intielepti despre intreprinderea cercata contr'a Germaniei. Avé tóta increderea in inalt'a valóre a maresialului, sî scie ca n'a facutu nici o tentativa cá sa i se dea comand'a de siefu.

D. Rouher vine de ia loculu dlui Schneider. Indefinitivu, depunerile martoriloru civili suntu cu multu mai netede sî mai bine formulate decâtu acelea ale martoriloru militari.

D. Rouher cunósce fórte de multu pre maresialului Bazaine, dara nu scie nici unu lucru, care sa intereseze caus'a.

La cestiunea formulata de maiestrulu Lachaud, d. Rouher respunde ca n'a auditu nici odata vorbindu-se, ca maresialulu aru fi intrigatu sa aiba comand'a armatei.

Dlui Rouher succede maresialulu Canrobert, in tienuta de companie. Elu declara ca cunósce fórte multu pre maresialulu Bazaine. Esplica in urm'a câroru impregiurâri a fostu Bazaine lipsitu de o parte din materialulu sî din efectivulu seu.

Naratiunea ce face Canrobert despre batali'a dela Boroy este curatu incidentala; elu n'a luatu parte la dens'a sî n'a auditu decâtu mitraliarea. Me servescu de acestu cuventu, dîce martorulu, pentru ca mitrailesele au jocatu unu fórte mare rolu in acésta actiune fórte gloriósa pentru armat'a francesa.

Maresialulu trece apoi la descrierea bataliei de la Rèzonville. Se scia rolulu stralucitu pre care l'a jucatu corpulu 6 in lupt'a dela 16 Augustu. Intârdierea pusa in primirea ordinului de marsiu a pusu in mirare pre maresialulu Canrobert; elu tramise unu oficieru care se intrebe ce inséamna acést'a.

In fine pre la 8 óre, sosí ordinulu de a merge in tabere. Si in acestu momentu ante-gard'a cavaleriei francese se indoí spre corpurile 2 sî 6.

In acelasi momentu unu focu de tiraliori de artileria se deschise de inimicu asupr'a corpului alu 6-lea, care nu fuse surprinsu in care 'si facù datori'a primindu pre prussiani.

Aperarea a fostu stralucita, alu 6-lea corpu perdù 5,500 ómeni sî conservà câmpulu de batalia. Remasera in aceleasi positiuni, se ingropara morti, câci acésta datorie apartiene, dupa cum a disu sî generalulu Menschikoff, aceloru cari ocupa câmpulu de batalia.

Maresialulu Bazaine sustiené in acelasi momentu lupt'a in arip'a stânga, sîací se espune intr'atât'a, incâtu erá sa fia luatu de inimicu. Nu este acest'a rolulu ce trebuie sa tiena unu comandantu siefu, dara in Franci'a nimeni nu se gândesce a blamá unu actu de curagiu.

Marasialulu Canrobert narédia apoi intr'unu modu fórte miscatoriu, preliminariele bataliei dela Saint-Privat si Roncourt.

Positiunea fu luata de densulu in fórte rele conditiuni. Venise nóptea si maresialulu abiá avù tempulu de a asiediá prim'a sea brigada. Diminéti'a unu capitanu din statulu majoru vení sa céra informatiuni despre situatiuni

Maresialulu se ocupá cu miscarea pamentului cu putieni soldati de geniu ce avé la dispositiunea sea, lasându-si reserv'a la Chalons.

In acestu momentu incepe batali'a. Maresialulu vede defilându pre dinaintea sea masele de germani, cari esecutau miscarea de ocolire care trebuiá sa decida victori'a.

Lupt'a incepe, gard'a prussiana intra in linie sî lasa 8000 de ómeni pre terenu. Regele Guilom scrise a dóu'a di reginei August'a ca „gard'a 'si gasise mormentulu dinaintea lui Saint-Privat.“ Cu tóte acestea lupt'a devine grava la drépt'a, sî munitiunile lipsescu. Maresialulu Canrobert pune sa se céra generalului Bourbachi devisiunea de grenadiri ai gardei, sî generalulu Soleille munitiunile reservei. La patru óre, maresialulu, vediendu ca positiunea sea devine din ce in ce mai critica, sî tunurile sele silite sa inceteze foculu, cere vecinului seu din stâng'a mai multe umplaturi de tunuri spre a tiené câtu se va poté mai multu.

Trup'a e epuisata. Saint-Privat arde, dara nu e nimicu. Canrobert totu se tiene. Elu cere ajutórie din tóte pârtile spre a readuce increderea la ómenii sei, arunca o brigada spre Saint-Privat sî 'lu ocupa. Dara 'i e imposibilu a se tiené ací in midiloculu focului sî alu mitraliei. In acestu momentu, sosescu bateriele gardei sî oprescu pre inimicu, dara acésta lupta de giganti se termina. Canrobert, unu adeveratu erou, ascépta mereu ajutórie, aru voí inca sa faca o sfortiare suprema cu trupele sele decimate. Sperantia inutila, câci Germani'a trebuie sa invinga sî Canrobert se retrage definitivu.

Câtu a fostu de atingatóre acésta naratiune in gur'a acestui valorosu barbatu de arme, acést'a e imposibilu de spusu. Impressiunea simtita a fostu sî infioratóre sî consolatóre. Se vede ce poté sa ascepte Franci'a dela nisce trupe cá acelea cari au fostu invinse in modu asiá de gloriosu la Saint-Privat.

Maresialulu Canrobert n'a cunoscutu ordinile ce a potutu primí Bazaine dela imperatulu, relativu la retragerea dela Verdun. S'a criticatu, dîce densulu, dispositiunile comandantului siefu, dara a criticá e asiá de lesne, sî art'a e asiá de grea. Dupa diu'a de 16, maresialulu crede ca aru fi fostu imposibilu a bate pre inamicu reincependu lupt'a chiaru dela 17.

Cu tóte acestea, in diminéti'a de 18, trecendu pre dinaintea trupeloru sele, remarca, ca soldatii sei nu avéu atitudinea care o pastrau de obiceiu. Ii intrebà despre motivu: „N'am mâncatu“, disera ei. Acesti bravi soldati se batusera tóta diu'a la Saint-Privat cu stomachulu golu. Lips'a de ale mancârei sî de apa mai cu séma oprí neaperatu mersulu inainte.

Maresialulu a terminatu printr'unu cuventu admirabilu. Déca germanii aru fi fostu impinsi spre Rezonville, a dîsu densulu, acesti ómeni aru fi fostu toti aruncati in Mosel'a.

Dupa óre-care esplicatiuni tecnice, maresialulu Canrobert se retrage, provocandu in retragerea-i o curiositate fórte simpatica.

Maresialulu Leboeuf este din nou chiamatu la bas'a consiliului spre a depune asupr'a operatiuniloru militarie sevarsite la 19 Augustu. Maresialulu n'a fostu pusu in capulu corpului alu 3-lea decâtu la 15 Augustu in urm'a ranirei generalului Decaen.

Depunerea generalului Leboeuf e relativa la bataliele dela Rézonville sî Saint-Privat. Rolulu corpului 3 in primulu din aceste angagiamente a fostu fórte stralucitu. In sér'a de 16, maresialulu respinse pre prussieni la mai bine de unu chilometru din positiunile ce ocupau ei diminéti'a. Scrise comandantului siefu spre a-lu felicitá de succesulu importantu repurtatu de armata, sî cá respunsu primí ordinulu de a se indoí inapoi din positiunile cucerite. Lips'a de provisiuni erá caus'a acestei miscâri retrograde.

Nararea bataliei dela Saint-Privat facuta de comandantulu corpului alu treilea, este fórte interesanta. Se scie cu ce bravura admirabila s'a tienutu maresialulu Leboeuf in ripele Mancei contr'a atacuriloru furióse ale lui Steinmetz. Perderile inimicului au fostu considerabile; o parte din trupele lui Zastrow fu precipitata in tempulu alungârei sele in carierele dela Croix. Este probabilu ca acestu faptu de arme a servìtu de punctu de plecare la legend'a carierelorù dela Jaumont.

Leboeuf n'a avutu cunoscintia despre ordinele date de imperatulu câtra maresialulu Bazaine relativu la retragerea spre Verdun. Elu a sciutu ca imperatulu doriá cá armat'a sa fia indreptata spre pietiele dela Nord, dara n'a aflat'o directu.

Cestiunatu asupr'a possibilitâtiei de a reluá Mars-la-Tour la 17, maresialulu a respunsu ca erá lesne a face strategia in cabinetulu seu, dara pre terenu erá altu ce-va. Impressiunea maresialului,

---

pétra me va duce la marire. Numele meu va remâné in veci.“

„Emule! — nu.

„Ori sa fia tempu, cându Rom'a nu-si va aduce aminte de mine!?

„Folosesce acésta pétra, si celu din urma românu va perí binecuventându memori'a ta!

„Va fi dara a Romei fire matginita!?

„Cá totu, ce are inceputu, sî Rom'a va avé unu sfersitu!“ Emulu se intrista: „Cu ea va perí si numele meu!“

„Emule, nu! — Tu vei remané in gandirea omenirei.

„Sî a omenirei fire sa fia dara marginita!?

„Totu, Emule! ce se ivesce, trebuie sa incete odata.“ Emulu plinu de amaraciune, arunca pétr'a de sine:

„Si eu voiu perí dara cu omenirea; nimicu nu este vecinicu!

„Emule! pecatuesci! — 'lu sfatuesce Mercure cu glasulu seu blandu. — Pétr'a, ce ai aruncatu dela tine, insa-si vecinica, este simbolulu veciniciei, sî ea te duce la nemorire marginita!

„Vecinica este acésta pétra!? — Tempulu nu o nimicesce sî nu nu scula omenésca!?

„Nimicu!

„O Mercure! — indurate spre mine! Spune-mi: ce este acésta pétra, singura vecinica in universulu trecatoriu?

„Este **pétr'a intielepciunei!**

Mercure dice sî dispare cu indatinat'a-si grabire.

Remanendu singuru. — „Pétr'a intielepciunei! — meditéza Emulu. — Prin tine, care singura esti vecinica, voiu fi eu româniloru cunoscutu, cu tine ii voi conduce la marire, fiindu insu-mi maritu; prin tine voiu ajunge la nemorire. . . . Dara o nemorire numai marginita! . . . O! ce tristu este aici, pre pamentu! —

Sufletulu lui Emulu se intuneca. . . Dara 'lu luminédia unu gându. sa faca din pétr'a neperitória bust'a sea, sî urm'a firei sele va remané in veci. — Din pétr'a intielepciunei bust'a sea!

O rogare câtra aetniculu Vulcanu sî, din faurariele tainuite in fundulu pamentului, i se tramitu sculele divine, cu care pétr'a vecinica se póte scobí.

Bust'a e gat'a. Form'a este indeplinita. Emulu sta uimitu la privirea ei: atât'a de sémena este originalului, incâtu privitoriulu nu scie, care este alu seu capu, sî care acel'a cu rara maiestria.

„Dara ah! — gândesce elu, sî acum cuprinsu de fric'a perirei. — Ómenii suntu rei: ei, cu aceste scule, voru nimicí form'a, ce amu datu eu petrii sî, dendu alta forma, voru face a altui omu busta din remasitie!“

Unu gându, unu pasiu inainte: elu arunca sculele in Tibru.

. . . .

„Nebunule, ce ai facutu!! — graiesce Joe de pre inaltulu seu tronu. — Nu ti-ai scobitu numele in busta: form'a este fâra sensu, déca ea nu are fondu! — Numele teu pere cu tine!“ —

Audiendu cuvintele divine, Emulu in nemargit'a sea desperare, se arunca dupa scule in undele Tibrului; iéra numele lui intr'asta fabula s'a pastratu posteritâtiei: ast'a este moral'a.

Ioanu Slaviciu.

in sér'a de 16, erá ca se putea preveni miscarea de intórcere a dreptei si de a impinge repede pre inimicu, spre a lasá calea libera. Dara maresialulu Bazaine, care tienea comand'a superióra, putea se aiba informatiuni despre mersulu inimicului, si prin acésta miscare, sa se tiena de dificultâtile mai serióse, pre cari elu, simplu siefu de corpu, nu le-aru bagá de séma.

In sér'a de 16, lipsiá maresialului ale mancârei si preveni pre comandatulu siefu despre acésta situatiune.

D. generalu Ladmirault, de 65 ani, actualu governoru alu Senei, se presinta dinaintea tribunalului militariu. Elu depune despre partea luata de densulu in luptele dela 14, 16 si 18, acésta parte a fostu fórte seriósa. Alu 4-lea corpu sustienù cu corpulu Decaen sfortiarea generalului Steinmetz. La Rezonville se duse la tunu si esecutà o miscare de intórcere spre Mars-la-Tour. Densulu a ordonatu maretiele siarge esecutate de dragonii gardei asupr'a brigadei de cavaleria. Generalulu Wedel fu ucisu si trupele sele facute in bucâti. Corpulu generalului Ladmirault facuse optu leghe de marsiu fortiatu spre a ajunge la câmpulu de batalie.

La Saint-Privat, generalulu Ladmirault tienu stâng'a corpului Canrobert, lupt'a fu sustienuta admirabilu, si alu 4-lea corpu prinse dóue piese de artileria prussiana. Drépt'a inse retragendu-se a trebuitu sa urmeze miscarea si sa se retraga. Generalulu Ladmirault a datu in diu'a dela Rezonville probe despre mari talente militarie, elu intielese ca intentiunea germaniloru erá de a intórce drépt'a armatei francese, si spre a ajunge mai iute, puse saci cu pamentu dinaintea trupeloru sele. Generalulu declara ca n'aru fi esitatu a se aruncá asupr'a lui Mars-la-Tour, si déca aru fi apucatu acésta positiune, trupele germane aruncate spre Gorze, s'aru fi repurtatu unu avantagiu imensu, si póte ca atunci n'aru fi fostu trebuintia a merge spre Verdun.

Acésta declaratiune a comandantului corpului 4 a causatu o sensatiune profunda : se simtiá, chiaru strainu fiindu cine-va de lucrurile resbelului, ca sórtea campaniei depindea de esecutarea acestei mici misâri.

Retragendu-se generalulu Ladmirault saluta pre maresialulu. Elu e inlocuitu cu generalulu Bourbach.i Rolulu siefului gardei imperiale a fostu seriosu in batali'a dela Rezonville, unde a spriginitu corpulu 2 care erá fórte maltratatu de inimicu. Câtu despre batali'a dela Saint-Privat, generalulu Bourbachi n'a luatu nici o parte activa. Aci elu formá reserv'a. Generalulu, n'a primitu nici o cerere de ajutoriu din partea maresialului Canrobert, nici vre-unu ordinu cá sa-'lu sustie. O brigada de voltigeori fù tramisa de densulu maresialului Leboeuf, si avù libertatea de a dispune de garda spre a spriginí lini'a francesa, dupa trebuintia.

S'a ascultatu apoi depunerea generalului Frossasd fostu comandantu alu corpului 2. Generalulu intrandu in sala saluta pre maresialu ; apoi, invitatu a depune asupr'a evenimenteloru dela 14 pâna la 19 Augustu, esprime dorinti'a de a rectificá dóue asertiuni din raportulu dlui Riviere relative la batali'a dela Forbach, Refusându-i-se acésta autorisatiune, generalulu narédia bataliele dela 16 si 18 Augustu.

Corpulu seu a sustienutu foculu violentu alu inimicului, in diu'a de 16, in modulu celu mai eroicu. Divisiunile sele se formasera in patratu, astfeliu ca nici unulu din focurile inimicului nu erau perdute. Sdrobite de artilerie si asaltate de colónele germane cari se urcau neincetatu prin ripele dela Gorze, trupele corpului 2 se inconvoiara sub greutatea inamicului si trebuira sa fia sustienute de grenadieri si de zuavii gardei cari, luându ofensiv'a, imprasciara pre inimicu la dóue chilometri inapoi.

La Saint-Privat alu doilea corpu contribuí, impreuna cu corpulu maresialului Leboeuf, la sdrobirea lui Steinmetz, elu tiené stâng'a armatei francese.

Generalulu Frossard e inlocuitu cu generalulu Jarras. Si acésta audientia a duratu cinci óre.

Branu 25 Octomvre v. 1873.

Dle redactoru ! Subscrisulu amu fostu tramisu la onorat'a redactiune dela „Albin'a“ dóue corespundintie si anume : I. „O intrebare pedagogica“ asupr'a aparateloru de fisica, Geografi'a si Istori'a naturei donate din partea statului ; II. „Unele observatiuni asupr'a opului : „Geografi'a Ardélului“, de dlu profesoru I. M Moldovanu. Eu intru adeveru amu tienutu si tienu astfeliu de observatiuni si intrebâri pedagogice de interesu comunu si fiindu ca acelea au fostu pre câtu de scurte pre atâtu de simple, asceptámu sa se publice intocm'a dupa convingerile mele ; cându colo — in Nr. 81 alu „Albinei“ ce sa vedi ? . . „Prescurtâri de corespundintie“, unde stilulu meu 'lu delatura cu totulu si mi se apuca de alte povesti, mi-'lu mesteca astfeliu incâtu — déca nu a-si sci de mai nainte ce amu scrisu nu a-si poté intielege nimicu, — nimenea nu scie ce e. Mie 'mi place sa mi se observedie — sa me combata, ascultu fórte bucurosu sa me indreptedie in erorile mele. Nu-mi place inse nici decum sa vorbésca altulu cu organulu meu, sa-'mi arete altulu convingerile mele.

Eu sum stapânu pre ideile si convingerile mele si credu ca amu vorbitu destulu de chiaru spre a mo poté pricepe fratii invetiatori câtra cari m'amu adresatu.

Eu nu m'amu adresatu cu intrebârile mele câtra onorat'a redactiune dela „Albin'a“, ci prin acésta m. pretiuita fóia, m'amu adresatu câtra fratii invetiatori, prin urmare nici responsu n'amu asceptatu, dela altii, ci numai dela barbatii de acésta specialitate ; pentru ca nimenea nu póte sci si semtí greutatea de pre umerii óre cui, fâra numai cei ce o au purtatu si o pórta.

Din acésta amestecatura „prescurtâri de corespundintie“ inca se póte fórte bine cunósce pretiulu ce se pune pre invetiatori. Noi invetiatorii [illegible] asiá dara, — suntemu cu multu mai . . . prosti . . . decâtu cá sa ne potemu insine esplicá.

'Mi pare fórte reu, ca cu parerile si simplele mele observatiuni pedagogice, s'au facutu claca in Bud'a-Pest'a*).

T. Popu.

Varietâti.

*** La Universitatea fundului regescu s'a alesu pâna acum dintre români advocatulu Dr. Pecurariu in scaunulu Sebesiului.

*** Fundatiunea Sofiei Bardosi n. Medrea. Intru fericire repausat'a socia a dlui Georgiu Bardosi magistru reg. postale in Baiti'a Zarandana, Sofi'a nascuta Medrea a lasatu pre sém'a scólei nóstre confessiunali din numit'a comuna urmatoriulu legatu :

O sute de florini v. a. carea pentru tempuri eterne sa se administreze la consistoriulu nostru archidiecesanu cá o fundatiune separata de alte fundatiuni sub numele „fundatiunea Sofiei Bardosi nascuta Medrea“, facuta in favorulu scólei gr. or. române din Baiti'a zarandana, elocându-se capitalulu acest'a spre fruptificare la „Albin'a“ din Sabiiu séu la alta casa de pastrare romàna din Transilvani'a.

Patru din cinci pârti ale venitului anuale din legatu sa se intrebuintieze spre cumparare si impartire de cârti scolarie si alte cârti folositórie cá premie intre copiii seraci dara eminenti dela scól'a româna gr. or. din Baiti'a, care cârti tramise din partea consistoriului gr. or. archidiecesanu in vantura sa se imparta cu ocasiunea esamineloru publice la propunerea eforiei scolastice locali, aveendu celu mai betrânu din famili'a repausatei preferintia la dispunerea cui sa se imparta cârtile.

Cârtile au sa fia in limb'a româna.

A cincea parte din venitulu anuale se capitalisédia in totu anulu, si in fine dispusetiunea acést'a sa se cetésca in bisericile din protopresbiteratulu Zarandului in totu anulu in diu'a sântei Sofie in 17/29 Septembre.

Capitalulu de 100 fl. s'a si depusu prin consistoriulu archidiecesanu la institutulu de creditu de aici „Albin'a“ spre fruptificare. Fia-i tierân'a usióra.

*** Din mai multe pârti vinu tristele sciri ca ból'a asiá numita difteritis séu angina séu dupa cum o numesce poporulu in unele pârti „grumadiarea“ iéra a inceputu a secerá numeróse victime. — Totu asiá vorbescu ómenii ca coler'a in mai multe locuri iéra-si radica capulu. — Grigia trebuie, si sa nu se incréda nimenea cu recél'a ce a intratu in dilele din urma dispenséza de folosirea preservativeloru recomandate de medici.

*** Nea. Luni nóptea spre marti a inceputu a plouá. Spre dioa inse plói'a s'aprefacutu in ninsóre. Diminéti'a erá néu'a grosciòra pre josu si pre coperisiele caseloru. Astadi nu se mai vede.

*** „Albin'a“ se face a reproduce articululu din nr. 85 alu foiei nóstre in „esintia“ si cuvintele tramitiatoriului articulului ni le insusiesce nóue. Haid se fia ! Genialitatea ei inca nu este de a se gasí intr'ast'a ! La tóta intemplarea inse apucatur'a geniale este ca taie capulu si piciórele articulului si reproduce numai pantecele articulului. Facendu din procederea acést'a conclusiune mai departe la tóta procederea se vede ca pentru deus'a numai pantecele este lucrulu esentialu.

*** Procesu scumpu este procesulu lui Bazaine. Localitatea inchisórei mai intâiu in Versailles dupa acea in Trianon, in fine marturiile cele numeróse, cari trebuie sa vina din departare si sa petréca cu lunile in Versailles au absorbitu si absorbu sume enorme de bani. Se da cu socotél'a ca preste scurtu tempu se va cere dela camera unu creditu estraordinariu de 500,000 fl. spre acoperirea speseloru procesuali mai departe.

*** Casatoria binecuventata. In Prussi'a a fostu unu tata, pre carele 'lu norocí femei'a sea in deosebite renduri cu câte unu pruncu si mai pre urma cu gemeni, 'lu „supriuse“ in fine femei'a cu patru fetitie, tóte desvoltate si vii. Trei s'au nascutu numai cu ajutoriulu mósiei ; la cea din urma a trebuitu sa vina si mediculu intr'ajutoriu.

*** Doi boi furati din Rosi'a sasésca. Joi in 30/18 Octomvre nóptea spre Vineri a. c. doi individi din Rosi'a sasésca, calari fiindu au furatu doi boi intre patru si cinci ani, in peru albu, fâra de nici unu semnu, unulu cu córnele mai desfacute si mai macru, altulu mai grosu la córne inse bine invelitu in carne si grasu. Dupa urmele de pâna acum furii au vendutu Vineri diminéti'a inainte de facutulu dilei boii duoru poplaceni. Astadi ubicatiunea boiloru se denéga de câtra arestatii inculpati. Cine scie ce-va despre aflarea acestoru boi sa faca cunoscutu la redactiunea fóiei acestei'a.

Concursu.

Din lips'a concurentiloru, la vacant'a parochie Stoiceni in protopresbiteratulu Solnocului alu II-lea gr. or publicatu in fói'a „Teleg. Romanu“ in Nr. 66, 67, 68, a. c. alegerea de parochu nu s'au potutu efeptuí, deci prin acést'a terminulu alegerei de parochu, se prelungesce, pâna in 8 Novembre a. c. in carea di se va tiené si alegerea.

Dela scaunulu ppescu gr. or. alu Solnocului alu II-lea

Cupsieni in 20 Octombre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Samuilu Cupsi'a,
protopopu.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu la scól'a gr. or. din Bosiorodu — in protopopiatulu Hatiegului se deschide concursu cu terminu pâna in 15/27 Novembre a. c.

Emolumentele suntu : 200 fl. v. bucate 10 ferdele, lemne de focu si cuartiru.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si asterne cererile loru instruate conformu prescriseloru in „statutulu organicu.“

Hatiegu in 22 Octobre 1873.

In comitetulu parochialu.

I. Ratiu,
protop.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea vacanteloru statiuni invetiatoresci din Protopresbiteratulu Tarnavei de josu se escrie concursu pâna in 15 Novembre 1873.

1. Deagu cu salariu anualu 160 fl. cuartiru si lemne. —
2. Chincesu cu salariu anualu 120 fl. cuartiru si lemne. —
3. Paucea cu salariu anualu de 60 fl. cuartiru si lemne. —

Doritorii de a ocupá vre-un'a din aceste statiuni au de a-si indreptá petitiunile loru instruate in sensulu St. org. la subscrisulu.

Deagu in 20 Octombre 1873.

In contielegere cu Comitetele Parochialu.

Daniilu de Tamasi
Adm. Prot.

(1—3)

---

*) Cele tramise dimpreuna voru urmá R.

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 89 ANULU XXI.

Sabiiu, in 4|16 Novembre 1873.

Protocolulu sinodului archidiecesanu din anulu 1873 a esitu de sub tipariu. Este de 11 cóle, formatu octavu mare, sî cuprinde afara de XIV siedintie, circulariulu convocatoriu, ultimulu cerculariu subscrisu de intru fericire repausatulu Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a; cuventarea de deschidere a Préveneratului sî Prédemnului P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a; bugetulu archiepiscopiei nóstre gr. or. române pre anulu sinodale din 1 Iuliu 1873 pâna in 1 Iuliu 1874, stabilitu de sinodu; regulamentulu pentru esaminarea candidatiloru de profesura la scólele medie confes. gr. or. anume la gimnasiele sî scólele comerciale sî reali din archidiecesa; regulamentu provisoriu pentru esaminarea candidatiloru de invetiatori la scólele populari sî capitali confessionali din archidieces'a romàna gr. or. a Ardélului sî in fine regulamentu provisoriu privitoriu la esaminele de cualificatiune ale candidatiloru de preotia din archidieces'a gr. or. româna din Transilvani'a. Tóte materiele cuprinse in acestu protocolu suntu de interesu pentru toti crestinii tienatori de archidieces'a nóstra sî asiá o recomandare deosebita credemu ca este de prisosu. Se afla de vendiare in tipografi'a archidiecesana. Pretiulu unui esemplariu e 60 xr. v. a.

Sabiiu 3 Novembre.

Susceperea siedintieloru dietali, intrerupte prin feriele trecute, a adusu cu sine unu evenementu, carele da anse la diferite interpretatiuni. Evenementulu acest'a este retragerea lui Colomanu Ghyczy din dieta.

Ghyczy a fostu pâna la inchiderea sessiunei din urma un'a dintre columnele cele mai tari ale partidei centrului stângu séu alu stângei moderate, a acelei pârti din diet'a Ungariei carea voiá ca unic'a legatura intre statulu ungurescu sî tierile cislaitane se fia persón'a Domnitoriului, cu alte cuvinte, uniune personale; o diferintia esentiale intre majoritatea deakiana, carea afara de domnitoriu mai recunósce sî unele afaceri cardinali, cá afaceri comune cu tierile cislaitane. Lupt'a intre partidele aceste a fostu necurmata dela 1867 pâna cându in anulu trecutu câtra finea sessiunei a culminatu prin o demonstratiune unica in feliulu seu, inscenata la ocasiunea proiectului de o lege nóua electorale.

De atunci incóci pare ca a intratu altu spiritu in steng'a moderata. Lupte au mai fostu, inse nu asiá inversiunate. Bá de unu tempu incóci s'au auditu rumori, ca partid'a centrului stângu cauta sa faca o fusiune cu drépt'a dietei. Se vorbiá sî de óre-cari conferintie totu spre acestu scopu. S'a scrisu multe pro sî contr'a despre resultatulu acestoru conferintie, adeverulu nu s'a potutu scí, pentru ca respectivii erau necessitati a tiené socotéla sî de opiniunea publica din tiéra despre densii sî asiá nu cutediau nici unii sa iésa cu colórea pre fatia.

In fine Ghyczy cu o dî inainte de redeschiderea dietei indreptà o scrisóre câtra clubulu stângei, prin carea se dechiara ca ese din partida sî in siedinti'a din 8. Nov. se cetesce alta dechiaratiune prin carea ese din dieta.

Tisza mângaie diet'a ca absentarea lui Ghyczy nu va fi definitiva cí provisoria, câci déca alegatorii lu voru realege densulu iéra-si va ocupá loculu in dieta.

Sî noi dîcemu ca Ghyczy póte n'a intorsu spatele dietei pentru totu-déun'a. Acést'a se vede sî din motivulu pentru care parasesce partid'a sea de mai nainte. Dorinti'a lui a fostu ca partidele cele dóue, a lui Deak sî stâng'a moderata sa gasésca o cale cá sa se impace. Partid'a esitédia inca, elu inse n'a voitu a se face partasiu de acésta esitatiune. Suntu ómeni, cari presupunu ca alegatorii sei 'lu voru alege pre basea impacaciunei dela 1867, atunci déca primesce mandatulu intra in dieta cá membru alu partidei lui Deák. Ghyczy de pre bancele dreptei póte avé mai mare influintia atractiva asupr'a partidei sele de pâna ací, sî asiá fusiunea acestoru dóue partide in fapta se va traduce cu trecerea stângei centrale simplu la drépt'a séu la Deák. Bar. Podmaniczky, n'a fostu atâtu de scrupulosu. Elu a trecutu fâra de nici o ceremonia din stâng'a centrale in drépt'a séu in partid'a deakiana.

Insemnatatea politica a treceriloru acestoru corifei ai partidei nu se va puté negá nici decum. Ea inse trebuie apretiuita asiá cum este, fâra de a se demite cine-va la nisce inchipuiri, cari nu esista nicairi sî de la cari sa se pornésca iéra la conclusiuni false.

In decursulu tempului dela 1867 s'au datu ocasiune dietei ung. in mai multe renduri sa faca frontu senatului imperiale, pentru cá in unele afaceri sa faca pressiune asupra-i. Se póte intemplá cá astfeliu de lupte, cari sa recéra iérasi pasîrea energica a Ungariei sa mai vina sî inca curendu. Atunci e bine ca divisiunea in partide sa nu esiste. O partida mare mai a intregu parlamentului va fi cu multu mai impunetória, ea va fi impunetória chiaru sî pâna nu se va pune unu obiectu la desbatere sî la votu.

Ce bine aru fi, cându amu invetiá sî noi românii totu ce e bunu din scól'a parlamentara ungurésca, câci de lipsa ni-aru fi.

Oradea-Mare 12 Novembre n. 1873.

Dle redactoru! A-ti binevoitu a dá publicitâtiei unu articulu, ce eu amu scrisu, — nu la adres'a, — ci asupr'a dlui Babesiu.

In Nr. 83 alu fóiei sele „Albin'a“, reproducendu o parte din acelu articulu, dlu Babesiu dà unu feliu de respunsu „vrendu nevrendu“ la celea ce s'au dîsu asupr'a d-sele.

Cu dreptu cuventu!

Dara, — cá totu-déun'a, — dlu Babesiu sî asta-data mistifica cercandu sa seduca pre cetitorii sei.

Ve rogu dara, dle redactoru! — nu in alu meu, ci in alu publicului interesu, nu cá respunsu la celea dise de câtra dlu Babesiu, ci cá o chiarificare trebuinciósa, — binevoiti a dá publicitâtiei inca putienele observâri, ce voi face asta-data.

Este dlu Babesiu astfeliu, precum a fostu presentatu in articolulu, pre care „Albin'a“ 'lu — poreclesce „pascvila.“ — Modulu in care d-s'a presenta cetitoriloru sei pretins'a „pascvila“, este o nóua sî decâtu cele-lalte nu mai putienu vedita dovéda.

„Dî-i, ca — e hotiu, déca te prinde furându!“ — este temeiulu procedurei, ce dlu Babesiu observa in asemenea afaceri... O procedura invechita; dara, dorere! D-sea sî adi o folosesce cu succesu.

„Albin'a“ nu reproduce intregulu articulu, ci numai acea parte a lui, care, — avendu sa zugravésca cu nemintire pre dlu Babesiu, — nesmintitu trebuie sa fia o ingramadire de imagini ridicole... Inceputulu sî sfarsitulu articolulului, — deci — motivele sî conclusiunea remânu ascunse. In specialu, „Albin'a“ nu ne spune, ce dlu Babesiu „crede“ sî ce „nu crede.“

Adeca, la urm'a urmeloru: vediendu dlu Babesiu ca anumitulu articulu are ce-va in sine sî face efectu in publicu, 'lu ciontédia, ia din elu, ce este si-lu presenta cetitoriloru astfeliu, precum l'a schilavitu.

Ei, bine! sa nu mi sa ia in nume de reu, déca me voiu pronunciá fâra sfiéla asupr'a unei asemenea procederi. A-si fi aplecatu sa dîcu, ca atâtu omulu onestu, câtu sî celu intieleptu alege alta procedura: respunde directu sî motivatu, — ori tace.

Modest'a mea parere.

Alt'a este inse, la ce a-si dorí sa atragu atentiunea tuturoru ómeniloru de bine.

Amu cetitu adese-ori in „Albin'a“, si este o frase stereotipa a dlui Babesiu, cumca omu onestu inca nu a cutezatu sa-lu combata. Ce necvalificabila indumnedieire de sine! Chiaru sî numai pentru ast'a dlu Babesiu aru meritá cá sa fia combatutu de câtra toti ómenii onesti.

Déca este admisa si póte sa fia folositória critic'a asupr'a scrieriloru date publicitâtiei, mai folositória póte sa fia o critica sincera asupr'a fapteloru. Cându dlu Babesiu pretinde rolu, atunci fiacare omu, onestu ori neonestu, este in dreptu sa-si dea séma de faptele d-sele. Din norocire, ori póte din nenorocire, aceea, ce dlu Babesiu face, nu-lu privesce numai pre d-sea: ne privesce pre toti. Fiesce-carele dintre noi este in dreptu sa se pronuncie asupr'a portârei unui omu, care pretinde inriurire asupr'a vietiei comune: aflându, ca portarea dlui Babesiu este, ori póte fi spre stricarea nóstra, tocmai ómenii onesti se voru semtí indetorati a combate pre dlu Babesiu cu intrég'a mesura a poteriloru sele.

Sî totusi dlu Babesiu cutéza sa dîca, ca omu onestu nu-'lu va combate. Va sa dica: d-sea nu póte sa ratecésca; d-sea numai bine póte sa lucredie.... Repetu: déca d-sea o crede ast'a, este unu visionariu; iéra déca nu o crede — cetésca pretins'a pascvila.“

Sî asta-data dlu Babesiu observa totu acésta procedura. — Fâra sa scia, cine a scrisu anumitulu articulu, numai asiá din usu, d-sea, in comentariulu facutu in „Albin'a“, dice, ca autorulu este, ori a fostu „platitu de guvernu.“ Adeca: pre dlu Babesiu nu-lu póte combate decâtu acelu omu, care este mituitu de câtra guvernu.

Grosava ilusiune! intr'adeveru monumentala!

Nici pâna acum dlu Babesiu nu s'a potutu convinge, cumca unu guvernu nóue vrajmasiu, fiindu destulu de intieleptu, aru trebuí sa ne mituiésca pentru cá sa-lu sprigInimu pre d-sea.

Pentru cá dara dlu Babesiu sa nu póta mistificá sî mai departe, speriandu lumea cu vorbe góle, sa fia sciutu, ca autorulu cestiunatului articulu amu fostu eu subscrisulu: unu bietu de studentu, care nici n'a fostu nici nu va fi mituitu, de óre-ce prostu aru fi, care i-aru platí, cá sa faca, ce sî fâra plata face.

Déca amu scrisu asupr'a dlui Babesiu, amu avutu motive, care m'au pusu in dreptu, sî numai putienu motive, care m'au indatoratu.

Nu cu putiena ingrigire a trebuitu sa vediu, ca de câti-va ani la noi nu se face nimicu. Celu putienu stâmu locului déca nu mergemu indereptu. Sî amu ajunsu la acelu resultatu, — corectu ori incorectu, — ca lips'a de resultate urmédia numai din acea, ca dlu Babesiu nu lasa pre nime sa lucreze, iéra d-sea numai injura asupr'a contrariloru nostri intr'unu limbagiu, care trebuie sa ne puna in rusinare.

Le-amu vediutu aceste sî le vedu. Modesti'a nu-mi permitea inse, cá sa me punu alaturea, ori chiaru in fatia cu unu omu de reputatiunea dlui Babesiu. „Esti teneru inca ; — 'mi diceamu, — nu cunosci viéti'a ; póte ca te afli in ratecire !“ . . Amu tacutu sî amu asceptatu o indreptare spre bine.

Atunci inse, cându a trebuitu sa me convingu, ca dlu Babesiu nu cunósce nimicu sântu ; cându d-sea face geste sa ne profaniseze biseric'a, privindu sî tratându-o numai cá unu foru pentru luptele sele politice ; cându d-sea nu se sfiesce a calificá pre Metropolitulu nostru, pre alu meu Metropolitu de papusia politica : atunci nu potu sa tacu, si nu sum omu onestu, déca, fiindu cuprinsu de ingrigirile, de care sum, nu-mi espunu temerile in fati'a poporului din care facu parte.

Nu dara plata dela guvernu, nu inspiratiunile pretinsiloru vrajmasi ai dlui Babesiu, ci dlu Babesiu insusi a fostu — in urm'a urmeloru — autorulu acelui articolu . . . . Lucreze dlu Babesiu precum nu lucréza, — sî cu totii ii vomu cantá : „Osan'a.“ Pâna atunci inse, pâna cându d-sea prin portarea necvalificabila, ce-'lu caracteriséza, face preste putintia lucrarea impreuna a româniloru este detorintia a-lu combate.

Nu combatu ideile, pre care dlu Babesiu pretinde ale representá ; si insu-mi aderu la ele : combatu inse modulu, in care pretinde a realisá acele idei sî combatu portarea dlui Babesiu prin care s'au facutu tóte desbinârile in viéti'a nóstra.

Paru a fi convinsu, ca dlu Babesiu este espresi'a unui reu socialu : combatu acest'a. Sa deschidemu ochii sî apoi sa urmâmu altoru ómeni !

Chiaru admitiendu, ca politic'a urmata de dlu Babesiu ne-aru poté duce spre bine, representata prin unu omu precum este d-sea, ea este spre stricarea nóstra. — Cine voiesce sa dîca „ba !“ acel'a motiveze.

De altmintrea : nici nu amu, nici nu pretindu poterea absoluta a dlui Babesiu. Eu 'mi espunu convingerile ; publiculu judece : fiindu nedrepte atacurile mele sî nemotivate temerile, ce aflu, — dlu Babesiu va deveni cu atâtu mai popularu.

Ioanu Slaviciu.

Diet'a Ungariei,

Pest'a 8 Nov. In siedinti'a de astadi, cea din tâiu a sessiunei presente, dupa o scurta cuventare rostita de câtra presiedintele Bitto sî dupa anunciarea unoru curentie, cetesce o adresa a lui Ghyezy, prin care depune mandatulu de deputatu Intemplarea acést'a face sensatiune in cas'a dietei, insusi Denk cere a se esprime in protocolu parerea de reu a casei pentru perderea acést'a, ceea ce se sî primesce. Tisza asigura diet'a ca Ghyczy va fi alesu de nou sî iérasi va ocupá loculu in dieta. Finindu-se acestu incidentu.

Ministrulu presiedinte Szlavy espune pre largu despre tóta activitatea cabinetului din care face parte pâna in tempulu presentu cu resultatele sî neresultatele ei. De insemnatu este in cuventarea presiedintelui ministeriale ceea ce a dîsu despre provincialisarea confinieloru militari, si ce se póte cuprinde in urmatórele : ministeriulu n'a luatu in nume de reu agitatiunea din confinie, pentruca nu putea pretinde cá ómeni crescuti de sute de ani in alte referintie, acum de odata sa se afle in cele a le constitutiunei, sî de aceea n'a ascultatu de vocile cari i recomândau asprime fatia cu confiniarii, ci au intrebuintiatu rabdare. Cuventarea n'a emotionatu pre auditori, pentruca cu deosebire in partea ei din urma, din firea ei e apasatória, câci arata starea cea trista financiale sî economica a tierei in urm'a secetei sî colerei, de cari fù bantuita tiér'a in anulu acest'a.

Ministru de culte sî instructiune publicu Trefort cere convocarea comissiunei scolastice.

In fine se fipseza ordinea dîlei pre siedinti'a urmatória.

Pest'a 10 Novembre n. Presiedintele Bittó deschide siedinti'a casei representantiloru la 10 óre.

Pre fotoliorile ministeriali se afla : Szlavy, Kerkapoly, Pauler, Zichy, Trefort, Szende, Szapary sî Tisza.

Notarii suntu : Szenczey, Mihályi, Tombor, sî Hoszar.

Se autentica protocolulu siedintiei premergatórie.

Presiedintele anuncie unele rogâri tramise de jurisdictiuni, cari se transpunu comissiunei petitiunarie.

Presiedintele anuncie mai departe, ca ablegatii Lazaru Costiciu sî Vilhelm Löw si-au presentatu protocolulu alegerei loru sî ca contele Stefanu Eszterházy si-a depusu mandatulu seu de ablegatu. Protocólele de alegere se predau comissiunei verificatórie, in cerculu de alegere devenitu vacantu se escrie alegere nóua.

Franciscu Deák presentéza petitiunea actiunariloru galitiani dela drumulu feratu osticu sî se róga, cá acésta petitiune sa se predee comissiunei financiarie cu acea adaugere, cá acésta petitiune sa se delibereze impreuna cu alte proiecte ce atingu drumulu de feru osticu. (Aprobare in drépt'a sî in centrulu stângu).

Iosifu Madarasz doresce, cá acésta petitiune cá ori sî care alt'a sa se predee mai intâiu comissiunei petitiunarie sî numai dupa ce se va fi resolvitu de acést'a, sa se transpuna comissiunei financiarie, dupa cum pretinde usulu observatu in camera totu-déun'a.

Franciscu Deak nu are de a obiectá in contr'a acestei pareri nimicu, trebuie numai sa indrepteze luarea in consideratiune a usului accentuatu de antevorbitoriu. Usulu togm'a e acel'a, ca petitiuni singuratice pentru o tractare preferenta séu pentru a profitá de tempu sa predau numai decâtu comissiunei de specialitate, precum acést'a adese ori s'a templatu in camera.

Simonyi se dechiara pentru parerea lui Madarasz. Déca s'aru aprobá parerea lui Deak atunci prin acést'a pertractarea publica a objectului s'aru incungiurá.

F. Deak : Cum s'aru evitá prin acést'a publicitatea ? Nu au deliberatiunile comissiunei financiare totu acea natura carea o are sî comissiunea petitiunaria si nu ajungu raporturile unei comissiuni togm'a asiá de bine inaintea camerei, cá sî cele ale celeilalte ? (Aprobare). Dealtmintrea e tototu un'a, la care comissiune va merge petitiunea, in urma totusi ajunge la comissiunea financiaria.

Petitiunea se predà comissiunei petitiunarie. Acelei comissiuni se predau sî rogârile presentate de Gabriel Varady sî Albert Németh.

Ministrulu de justitia Pauler presentéza in scrisu motiunea : sa se aléga o comissiune de specialitate, carea sa discute proiectele de legi privitórie la reform'a justitiei, cari s'au presentatu in anulu trecutu, sî acele, cari se voru presentá in de curendu, sa se dee camerei asupr'a acelor'a unu raportu.

Motiunea se tiparesce sî se va luá la tempulu seu in pertractare ordinaria.

Ministrulu de financia Kerkapoly presentéza raportulu curtiei de compturi a statului asupr'a computuriloru finali din 1872. Legea, continua oratorele, dispune in privinti'a acést'a, cá raportulu acest'a impreuna cu observârile adause de ministrulu de financie sa se presenteze inaintea camerei fâra amanare. Déca ministeriulu are de a face observâri mai estinse atunci i stà liberu, séu sa presenteze computurile fâra amanare dupa cum cere legea sî sa-si reserve propunerea decursiva a observatiuniloru sele proprie, séu déca nu sa presentéze mai tardîu computurile inse atunci impreuna cu observârile sele. Considerandu ca la staverirea acoperirei bugetului pre 1874 computorile finali facu servitie bune, oratorele presenta acele computuri acum sî-'si reserva, a presentá observatiunile regimului decursive.

Dupa ce imprumutulu drumului de feru ungaru s'a procuratu cu finea anului 1872 intregu, oratorele presentéza raportulu finalu asupr'a stârei acestui imprumutu, totu asiá sî raportulu asupr'a stârei sî intrebuintiârei imprumutului de premie din 1870, a asià numitului imprumutu ipotecariu din Gömör, a imprumutului de 30 milióne din 1870 sî a imprumutului de argintu de 54 milióne din 1873. Tóte aceste documinte privescu manipulatiunea pâna la finea lui Septemvre a. c.

Mai departe presentéza oratorele raportulu asupr'a imprumuturiloru de statu luate pentru despagubirea pamentului. Raportulu aréta starea imprumutului, cum a fostu pâna acum, sî contiene sî unu conspectu, cum s'aru formá pâna la finea licuidâriloru (cam pre la an. 1877) incâtu se póte prevedé.

In urma oratorele observa, ca densulu si-a facutu modificatiunea, carea a facut'o comissiunea esmisa pentru preconsultarea proiectului de lege alu catastrului la acestu proiectu, de obiectulu unui studiu mai seriosu sî ca a compilatu observatiunile, documintele si computurile positive, pre care se credea indatoratu a le presentá contr'a acestei modificatiuni, deci se róga, cá comissiunea de specialitate sa discute sî asupr'a acestoru observâri a sele, sî sectiunile numai atunci sa le pertracteze, dupa ce comissiunea de specialitate 'si va fi facutu raportulu seu. (Strigâri : „Observârile ministrului s'aru puté predá indata sectiuniloru.)

Gabrielu Varady tiene de necesariu, cá sa se suspenda deliberatiunea demandata a sectiunei pâna va raportá comissiunea de specialitate.

Ioanu Paczolay crede, ca comissiunea de specialitate nu se póte constringe, cá sa-si schimbe iéra modificatiunile sele proprie. Déca ministrulu are sa faca observatiuni elu sa sî le aduca la valóre in sectiuni.

Observatiunile ministrului cari privescu catastrulu se punu sub pressa sî se voru impartí cu cele-lalte propusetiuni, pentru a câroru tiparire ministrulu s'a ingrigitu dejá, intre deputati.

Camer'a trecendu dupa acést'a la ordinea dilei pasiesce numai decâtu la alegerea unui notariu sî a unui membru pentru comissiunea financiare. Resultatulu votârei anunciatu de presiedintele a fostu : Pentru alegerea notariului s'a datu 218 voturi. Din acesti a intrunitu Algernon Beoethy 135 voturi, Etele Matolay 71, Iulius Gullner 1 votu sî asiá Algernon Beoethy fu alesu de notariu.

Pentru membrulu din comissiunea financiale au intratu in urna 210 siedule. Din aceste voturi Colomanu Tisza a intrunitu 134, Paulu Moricz 68, Eduard Horn 2, Alex. Csiky 1. Csavolsky 1, sî asiá Colomanu Tisza fù alesu.

Colomanu Tisza : Primescu cu cea mai mare multiamita increderea data mie de camera ; eu sciu pré bine, ca e detori'a ablegatului de a primí problem'a ce i s'a datu, déca onorat'a camer'a nu are bunavointia de a-lu dispensá de acest'a. Totusi sciu sî aceea, ca on. camera a fostu facia de membrii sei asiá de justa, câtu nu li a respinsu dispensarea cându s'au rogatu pentru acest'a. Celelalte deobligaminte ale mele cá ablegatu nu-me iérta, de a primí loculu in comissiunea financiale, macaru ca privescu pre acel'a de unu locu fórte insemnatu. Cându amu intielesu scopulu camerei, rogai pre mai multi amici, cá sa nu voteze pentru mine sî eu credu, ca unii au sî implinitu rogarea mea. De ori-ce cu tóte acestea majoritatea a cadiutu asupr'a mea, rogu pre onor. casa, cá sa binevoiésca a me dispensá de deobligamentulu impusu mie.

Franciscu Deak : Eu trebuie sa'mi esprimu parerea de reu asupr'a acelei impregiurâri, ca Colomanu Tisz'a tiene de imposibilu a primí sa fia membru in comissiunea financiale, acésta problema intr'adeveru grea sî insemnata. Cá caus'a a amintitu densulu deobligamentele impreunate cu pusetiunea de ablegatu ; eu marturisescu, ca póte semtiului seu finu e de a se ascrie, ca nu a produsu alta causa, care aru face impressiune sî pre mine, sî carea 'mi vení mie mai tardiu in minte. Caus'a acést'a constà in aceea, ca fratele lui Colomanu Tisz'a e unu membru alu ministeriului, a câruí propuneri ajungu acolo. Eu sciu bine, ca Colomanu Tisza in afaceri, cari atingu pre fratele seu, aru fi togm'a asiá de impartialu, cá sî facia de ori cine, totusi semtiulu seu celu finu nu-i iérta a primí unu locu, cáre l'aru poté aduce in colisiune cu acést'a. Eu propunu deci, cá cas'a sa faca o noua alegere. (Aprobare generale.)

Acést'a alegere se va efeptuí Mercuri la 10 óre ante am.

Procesulu lui Bazaine.

Siedinti'a dela 22 Octomvre.

Siedinti'a avea sa incépa prin depunerea generalului Soleille, dara fostulu comandantu de artileria, fiindu in imposibilitate materiala de a vení dinaintea consiliului, se dà cetire depunerei sele facute in scrisu.

D. generalu Soleille declara ca armat'a Rhinului, in urm'a privârei sele de parculu celu mare de reserva, n'a mai posedatu de locu munitiuni complecte.

In urm'a bataliei dela Rezonville maresialulu a pusu sa se céra contu generalului Soleille despre starea recurseloru in acésta piatia ; acest'a tramise o nota câtra comandantulu siefu, in care declará neajunsulu aprovisionâriloru.

Relativu la cererile de ajutoriu facute de corpurile 4 sî 6 la batali'a dela Saint-Privat, generalulu 'si aduce aminte ca a tramisu chesóne cu munitiuni maresialului Canrobert sî generalului Ladmirault.

Acésta depunere a generalului Soleille este confirmarea absoluta a alegatiuniloru comandantului siefu.

Dupa Rezonville, munitiunile lipséu, atelierile sî fonderiele numai erau in stare sa subvina la acésta lipsa.

Abiá mai târdiu se descoperira miliónele cartusie sî munitiuni de artileria.

D. Colonelu Vasse-Saint-Ouen, siefu in statulu majoru alu generalului Soleille, este ascultatu imediatu, sî va poté dá informatiunile suplimentarie necesare prin lips'a generalului Soleille.

Colonelulu Vasse da detaiiulu, nerelatatu inca, ca la 16 Augustu, pre cându erá ocupatu a regulá tirulu unei baterii, zarì o siargia de cavaleria prusiana care se indreptá spre punctulu unde se aflá densulu.

Elu se indreptà spre o padurice cá sa nu fia luatu de inimicu, inse ajunsu fâra de veste fu resturnatu de pre calu de calaretii inimici, calcatu in picióre sî sdrobitu greu. A trebuitu sa parasésca câmpulu de batalia sî sa intre la cartierulu seu.

Colonelulu Vasse a adusu maresialului Bazaine raportulu prin care se stabiliá ca aprovisionârile de munitiuni nu se urcáu decâtu la a trei'a parte din consumatiunea necesaria a armatei.

Ceea ce se numiá parculu celu mare, acestu parcu de care fusesera lipsiti, erá o aprovisionare numai de tunuri de panie iéra nu de tunuri de asediu.

Reserv'a generala a artileriei nu avé dens'a parculu seu, ea nu avé decâtu munitiuni de baterii. Adusa la Gravellote la 16, ea nu erá de ajunsu spre a reprovisioná corpulu alu 5-lea alu lui Canrobert care sleise tóte munitiunile sele.

Cu tóte acestea in diu'a de 16 se facuse o consumatiune mare de munitiuni. Unele corpuri, cá alu 3-lea sî parte din alu 4-lea, fusese dejá angagiate in ajunu la Borny, sî devenea fórte necesariu cá armat'a sa fia din nou aprovisionata. Acést'a fuse prim'a preocupare a maresialului Bazaine, care punendu trupele sele pre lini'a difensiva dela Amanviliers, simtiea ca curendu are sa incépa o batalia.

Aprovisionarea armatei n'a potutu fi operata decâtu in diminéti'a de 18, atunci pre cându corporile germane esecutau dejá marsiulu loru de flancu dinaintea trupeloru francese duse dela Saint-Privat la Saint-Ruffine. Unele corpuri nici nu avéu munitiunile loru complecte pentru batalia. Ei nu tramisese sa caute aprovisionâri, cu tóte ordinile date de comandantulu siefu. Si tocmai corpulu alu 6-lea, acel'a care a fostu angagiatu mai seriosu, a avutu la dispositiunea sea prisosulu acestoru munitiuni. Se scie ca nici n'au fostu de ajunsu.

Reserv'a generala a artilerei pre cându urmá acésta lupta formidabila cu 350 mii ómeni se oprise pre platoulu dela Plapeville. Ea se compunea din optu baterii de calibru 12 sî de siese baterii montate. Patru fusera tramise maresialului Canrobert care erá obligatu cu cele cindieci sî patru tunuri ale sele sa infrunteze 250 de tunuri ale corpuriloru germane, angagiate contr'a lui. Remané dara patru batérii care fura la dispositiunea liniei de batalia sî cele siese baterii montate. Acésta artileria n'a fostu angagiata.

Maresialulu Canrobert cerea inse ajutóre sî munitiunii. I se tramise din reserv'a generala 24 de chesóne care se indreptara spre Saint-Privat, pre la 4 óre sér'a, dupa afirmarea colonelului Vasse-Saint-Ouen. La ce óra au ajunsu ele la maresialulu ? Nu se scie.

Depunerea colonelului Vasse-Saint-Ouen a fostu fórte importanta sî a datu lamuriri sarióse asupr'a situatiunei aprovisionâriloru in bataliele dela 14, 16 sî 18 Augustu. Ea se póte resumá astfeliu : dupa afacerea dela Rezonville, generalulu Soleille puse pre colonelulu Vasse sa spuna maresialului Bazaine ca munitiunile consumate scadéu acum din a trei'a parte la diumetate a aprovisionârei, ca numai este in reserva cu ce sa se acopere deficitulu, sî in fine ca parcurile de reserva cuprindéu baterii, nu sî aprovisionâri.

Colonelulu Vasse s'a retrasu asemenea salutându pre maresialulu Bazaine.

D. generalu Lebrun e rechiematu la bara. In diminéti'a de 14 Augustu, dîce generalulu, ducendu-me pre tiermulu stângu in momentulu cându trecéu trupele, inteluiiu pre maresialulu Canrobert, care vediendu-lu intristatu, ii diseiu : „Cum se póte, scumpulu meu generalu, ca statulu majoru sa nu fi luatu dispositiuni mai bune, sî sa puna trupele a defilá pre o singura cale ?“ Generalulu remase desolatu, cându audî ca atribuiá statului majoru defilare, si de-sî numai erá in functiune de 24 de óre, elu aréta pre fostii sei colegi din statulu majoru generalu, unu corpu distinsu, dîse Lebrun.

Cu tóte aceste, déca statulu majoru generalu nu erá respundietoriu de ordonanti'a acestui marsiu, nu poté fi altulu respundietoriu decâtu maresialulu Bazaine. Acest'a e punctulu ce trebuie luminatu.

Acestu generalu impreuna cu generalulu Jarras, a studiatu planulu trecerei Moselei sî fu insercinatu sa arete unde sa se asiedie puntile. Onorabilulu generalu inse nu pare a se fi preocupatu sa védia déca puntile sele avéu sa ajunga la nisce câli. Elu studiá traseulu seu pre o carta escelenta a departamentului, de-sî a avutu de companionu pre generalulu Jarras, care se aflá la depositulu de resbelu inainte de campanie, sî in stare mai multu decâtu ori-cine a avé cârti bune de statu majoru. Dara altu lucru e studiulu planului sî esecutarea lui. Pâna la 12 sér'a inse statulu majoru generalu a fostu in capulu armatei, cârei'a totu ii dedea ordine, sî nu se luà dispositiunile necesarie.

Generalulu Lebrun cestionatu sî de presidentulu ducele d'Aumale sî de maiestrulu Lachaud, a ajunsu a dá o idee despre ceea ce erá comand'a la inceputulu acestei funeste campanii.

In ordini domniá o confusiune desolanta ; abiá se sciá déca instructiunile au fostu tramise, sî nu se sciá câtu sî de putienu déca avéu sa ajunga. In mediloculu acestui caste, maresialulu a luatu comand'a, sî nu s'a datu nici o informatiune asupr'a operatiuniloru ordonate mai nainte. S'a vediutu apoi cu ce vigóre a aruncatu maresialulu Canrobert pre generalulu Jarras pre deasupr'a. Eata cum a fostu inceputurile maresialului Bazaine in comand'a armatei Rhinului : elu nu sciá nici ceea ce se petrecea, sî gasea totulu de facutu.

Siefii de corpuri Ladmirault, Decaen, Frossard, Leboeuf chiaru, odata ce nu mai avéu sa se bata, fura fórte superiori in corpulu statului majoru.

Relativu la trecerea Moselei, maiestrulu Lachaud intrebându pre d generalu Lebrun déca a cetitu ordinile date de maresialulu Bazaine sî dictate generalului Jarras asupr'a marsiului diferiteloru corpuri, martorulu a respunsu in modu negativu.

Aceste ordini inse au fostu date câtu se póte mai curatu sî mai espresu generalului Jarras. Maresialulu Bazaine aflându-se pre câmpulu de batalia dela Borny nu s'a ocupatu cu esecutarea loru — nu poté face acést'a, câci nici nu erá rolulu seu — sî siefulu seu de statu majoru generalu, d. Jarras, n'a sciutu sa ia mesurile necesarie spre a asigurá operatiunea. Eata ce resulta din depositiunea generalului Lebrun.

Sî acestu generalu s'a retrasu salutându pre maresialulu.

Siedinti'a se ridica.

Siedinti'a din 24 Octombre.

Depunerile ce au fostu ascultate la acésta siedintia suntu relative totu la importanti'a cestiune a trecerei puntiloru de pre Mosel'a de câtra armat'a Rhinului, care incepé a se retrage spre Verdun.

D. Jaunez, ingineriu civilu la Metz, este celu dintâiu martoru chiematu a depune la bar'a consiliului.

Dupa cestiunile de obiceiu, martorulu depune ca, la 14 diminéti'a, cerendui-se instructiuni in privinti'a puntiloru ce trebuiéu indistruse, la apropierea inimicului, i s'a respunsu : „stati liniscitu.“ Dela cine venea acestu respunsu ? Martorulu nu scie. Scie inse ca, in urm'a negligentiei pusa la taierea puntiloru, curierii prussiani s'au potutu serví la 15, de puntea dela Novéant.

Comisarulu guvernului intréba déca martorulu a insarcinatu pre oficieri sa transmita informatiuni despre situatiunea maresialului sî câroru oficieri a datu elu acésta misiune. Martorulu respunde ca nu-'si aduce aminte sa fi vorbitu despre acestu siefu vre-unui oficieru. Aperarea ne mai avendu nici o cestiune de adresatu martorului, acest'a e invitatu a se retrage.

Se chiama apoi martorulu Rénault, siefu pre atunci alu garei dela Novéant.

Martorulu depune ca a primitu o depesia la 21 Augustu cá sa taie podurile dela Novéant. Prussianii se aflau impregiuru de Pont-à-Mousson. Generalulu Margueritte merse spre Pont-à-Mousson.

Pre la amédi se intórse, sî dupa o depesia, care ii ordoná sa mérga in Metz, se indrépta spre Metz. La 13, eclelorii prussiani observáu pre cealaltu tiermu alu Mosellei, apoi se indreptara spre Borny.

S'a marginitu la 14 sa faca numai cá sa parvina o depesia pâna la Metz.

Pres. Vi s'a respunsu : Intielesu, bine intielesu.

Martorulu. Da domnule presidentu.

Pres. Cându au trecutu prussienii puntea dela Novéant ?

Mart. In diminéti'a de 14 spre 15.

Pres. Erau fórte mari ?

Mart. O ! da, erau fórte numerosi.

Pres. La 13, nu venisera pâna la Novéant ?

Mart. Nu, remasese de ceea-lalta parte a Moselei.

Pres. Nu ve aduceti aminte sa fi vediutu o depesia a dlui Jaunez la Metz ?

Mat. Nu credu sa fi vediutu acésta depesia. Sî apoi me aflámu adesea pre cale, sî depesiele puteau plecá fâra sa fiu incunosciintiatu.

Pres. Nu esista statiune telegrafica la Novéant ? Erá numai telegrafulu administrativu alu companiei.

Mart. Dá, domnule presidentu.

Martorulu se retrage dupa óre-cari cestiuni puse de comisariulu guvernului sî de unulu din judecatori, relativu la aceleasi fapte.

Martorulu Matheiu, proprietariu la Novéant e introdusu. Elu depune ca la Augustu vedetele germane fiindu semnalate, mai multi locuitori din Novéant, ingrigiti de gravitatea situatiunei, telegrafara la Metz sî imperatului spre a cere ordine de a tâiá puntea. Cu incepere dela 14 comunicatiunile cu Metzulu incetara sî in nóptea de 15 spre 16, inimiculu erupse pre teritoriulu nostru. Acésta miscare inse suferí in diu'a de 16 o intrerupere in urm'a luptei ce se angagiase in acea di la Saint-Privat, dara la 17 diminéti'a se reincepù cu o nóua intensitate. Martorulu adauge ca nu s'a esecutatu avisurile ce espediase pre calea telegrafica. Si cu tóte acestea, nimic'a nu aru fi fostu mai lesne decâtu a taiá puntea dela Novéant. Populatiunea inse asteptá ordine spre a face acésta operatiune, neindrasnindu sa ia singura acésta initiativa.

Comisariulu guvernului intrebà déca martorulu cunósce numele amploiatului care primea depesiele la Metz.

Martorulu nu cunósce numele acestui amploiatu, dara cunósce doi amploiati dela gar'a din Novéant, unui'a din cari a incredintiatu un'a din depesiele sele.

Martorulu mai dà detalii fórte importante asupr'a bataliei dela Rézonville.

In diminéti'a de 15, cându sé desteptà, vediù câmpulu plinu cu trupe de germani ; aceste trupe se departara urcandu puntele despre Gorze sî indreptandu-se spre Rezonville.

In diu'a de 16, câile fura libere, sî tunulu in-nulu incepù sa resune. Atunci vediù intorcendu-se germanii imprasciati, sî trasuri cu râniti ; o miscare de esitatiune se manifestà in urm'a invasiunei.

Satulu Novéant nu mai erá ocupatu sî puntea nu se mai tiené.

Tocmai la 17, dupa ce statulu-majoru germanu se linisci cu totulu, atunci continua defilarea. Inimiculu aruncà dóue punti de vase pe Mosella, un'a in susulu apei sî alt'a in josulu ei.

Martorulu spune ca a avutu in cas'a sea oficieri prussieni, in diu'a de 16, in momentulu cându armat'a germana suferea esieculu dela Rézonville.

Unulu din acesti oficieri i-a disu : „Suntemu perduti déca francesii ne voru impinge inainte“.

Martorulu Matheiu se retrage sî d-nulu Scal, inspectoru de drumuri de feru e chiamatu sa depuna.

Martorulu Scal a fostu chiematu la 3 Septemvre dinaintea maresialului cá sa se intielégа cu densulu pentru restabilirea comunicatiuniloru. Dara acést'a erá fórte greu in urm'a ruperei podului dela Longeville. Martorulu propune sa se practiceze o trecere preste Mosella. Dara relativu la distrugerea puntiloru dela 15 Augustu, martorulu nu scie nimic'a interesantu.

La 22 Augustu, locuitorii sateloru de prin pregiuru adusera noutatea ca germanii se ocupau cu facerea unui drumu de feru americanu prin Rémilly spre a transportá pre densulu tunuri de asediu. Martorulu se duse sa gasésca pre maresialulu sî-i propuse o espeditiune spre a distruge lucrârile de arta ce esistau in giurulu Metzului.

Propunerea n'a fostu primita.

In acestu momentu se aflau pre linia 1500 vagóne incarcate cu provisiuni sî munitiuni, aru fi fostu midilocu cá sa le prinda. Negresitu in dóue-spre-diece óre se putea duce la unu bunu sfersitu acésta operatiune; la trebuintia s'aru fi pututu chiaru protege lini'a de corpuri de trupe. Aru fi trebuitu póte sa se dea o batalie spre a introduce aceste aprovisionâri in piétia, dara operatiunea merita atât'a ostenéla.

Maresialulu a respunsu in câte-va cuvinte martorului Scal. Din informatiuni particularie scie ca germanii tieneau totu-déun'a gat'a de plecare locomotivele cá sa traga dupa densele vagónele incarcate, déca s'aru fi presentatu vre-unu capetu de colóna de ale francesiloru: erá dara neutilu de a riscá o operatiune sângerósa pentru unu resultatu negativu.

D. capitanu Boyenval este martorulu care se chiama dupa acest'a; elu a cerutu autorisarea de a aruncá in aeru puntea dela Ars-sur-Moselle; dara, dupa ordinele espresse ale generalului Cofinières, n'a esecutatu acésta lucrare. Câtu despre puntea Longeville, cându a venitu martorulu cá sa o distruga, a gasit'o rupta. Generalulu Cofinières n'a facutu cunoscutu capitanului Boyenval resónele refusului seu de a-lu lasá sa distruga puntea dela Ars.

Capitanulu Boyenval, va fi rechiematu mai tardiu cá sa lumineze consiliului asupr'a incidentului dela fortulu Plappeville. Acestu incidentu e relativu la conspiratiunea urdita pre la finele asediului pentru resturnarea maresialului.

Capitanulu Compagnon este oficierulu insarcinatu a aruncá in aeru podulu dela Longeville. Intorcendu-se dela esecutarea acestei lucrâri, intalní pre maresialulu care-lu intrebà despre ruptur'a facuta de esplosiune si despre possibilitatea de a restabilí podulu déca va fi nevoia. Capitanulu i respunse ca aru trebuì celu putienu tre-dieci si siése de óre de lucru, dara ca Mosella trebuiá sa fi fostu lesne de trecutu, câci apele scadiuse multu.

(Va urmá.)

O intrebare pedagogica.

(adresata câtra toti invetiatorii in genere.)

Scimu cu totii, ca din partea statului s'au tramisu la unele scóle poporali elementari aparatele din fisica, istori'a naturei si geografi'a, si s'au indiestratu acelea scóle cu ele. Eu nu potu nici de cum pricepe cum s'au pututu si se potu tramite, si firesce si pretinde a se propune din acelea si anume: din fisica tóte aparatele, din istori'a naturala tablele cu animalele necunoscute, apoi din geografia map'a Ungariei ba inca si a Europei si inca ce e si multu chiaru si globulu pamentului. Eu sciu ca invetiamentulu trebuie sa mérga treptatu, dela micu la mare, dela putienu la mai multu, dela aprópe la mai departe, dela usioru la mai greu, dela cunoscutu la mai putienu cunoscutu etc. etc. Invetiatoriulu trebuie se incépa totu invetiamentulu, din scóla si din cas'a parintésca a scolariloru. Acum puté-va bietulu invetiatoriu in doi ani inaintá d. e. cu geografi'a asiá departe cá treptatu — câci sariturile in pedagogia nu suntu iertate, — se ajunga pâna la cosmografia, — la propunerea globului?

Eu dicu ca nici de cum si nici odata nu!! dara d-vóstra — fratiloru invetiatori ce diceti?

Eu dicu, ca intentiunea autoritâtiloru nóstre scolari superiori si supreme, au fostu si este buna, dara pasulu gresitu!!! d-vóstra ce diceti? Eu dicu ca in clas'a I si II elementaria nici decum nu e potrivitu a se propune — sciintiele reale, — dupa nici unu feliu de manualu nici aparatu, dara dupa chiaru nici unu feliu de aparatu maiestritu, ci tóte aparatele sa le arete invetiatoriulu scolariloru sei in natura. Natur'a este celu mai bogatu magazinu de ori si ce feliu de aparate; deci invetiatorii din clas'a I si II elementaria au lipsa numai de o conversatiune de totu libera cu scolarii loru, pre lânga aparatele naturali, eu asiá dicu, si asiá sustienu! dara d-vóstra ce diceti? Eu dicu ca cu propunerea dupa manuale si aparate maiestrite — din sciintiele reali, — sa se incépa numai in clas'a III poporala, si sa se continue invetiamentulu treptatu si impartitu astfeliu, cá in clas'a IV sa se póta percurge si repetá tóte*). Eu asiá dicu si asiá sustienu ca acésta metoda aru fi cea mai naturala si prin urmare cea mai bona si mai corespundietórie!!! Dara d-vóstra ce diceti? Eu dicu ca acestea aparate sa se detraga dela scólele poporali elementarie — pre unde s'au datu, — si sa se lase din ele numai acele ce se potu folosi bine si cu succesu; iéra partea cea mai mare, remanu chiaru de totului totu nefolosite; acestea dara a se dá apoi scóleloru poporali superióre — clas'a III IV, unde se potu folosí cu celu mai bunu succesu. Eu asiá dicu!! dara d-vóstra fratiloru invetiatori ce diceti? si de ce parere sunteti?

Teodoru P. Popu,

---

*) „Nici o regula fâra esceptiune", in scólele satesci unde nu suntu decâtu multu I—II clase si unde stau copiii câte 3—4—5 ani totu in o scóla, apoi acolo firesce, ca se voru mai latî in invetiamentu, si si trebuie; dara apoi vài! — dupa nici unu sistemu pedagogicu, ci care cum póte sî-lu taie capulu asiá propune. Coresp.

O scurta privire preste „Geografi'a Ardélului" de d. prof. Ioanu M. Moldovanu si o mica observatiune la acea.

Inainte de tóte trebuie sa spunu caus'a din care me simtu si vedu óre-cum silitu a face unele observatiuni asupr'a acestui manualu scolasticu. Eu amu vediutu invetiatori propunendu in scólele poporali elementarie — dupa sistemulu acestui manualu, din „Cosmografia" geografia, matematica, din cea fisica si din cea politica; iéra de Ardélu si de cele mai de aprópe tienuturi si locuri nici aminte nu si-au adusu.

„Geografi'a Ardélului" e sistemisata astfeliu: a) Cosmografi'a; b) geografi'a matematica; c) geografi'a fisica; d) geografi'a politica; e) Europ'a preste totu; f) Imperati'a Austriei, si in urm'a urmeloru este g) geografi'a Ardélului.

De aici ori-cine póte vedea ca acestu sistemu nu e pedagogicu, de óre-ce incepe si pléca dela mare la micu, dela multu la mai putienu, dela departe la mai aprópe, dela greu la mai usioru, dela necunoscutu la mai bine cunoscutu etc.

Eu dara a-si dorí a se sistemisá geografi'a din cestiune astfeliu:

a) Geografi'a Ardélului cu drumurile ferate si postale etc.; b) Ungari'a; c) monarchi'a Austro-Ungariei; d) Europ'a preste totu pre largu; apoi Asi'a, Afric'a, Americ'a si Australi'a pre scurtu, — firesce fia-care separata, — e) geografi'a fisica; f) geografi'a politica; g) geografi'a matematica — globulu, si in urma de totu h) cosmografi'a.

Acésta procedere sistematica in pedagogia ori-cine póte vedé ca merge treptatu dela micu la mare — dela aprópe la departe etc. etc.

Acésta unica observatiune amu avutu, atât'a este totu. Ce se atiinge de materialulu cuprinsu si asiediatu in acestu opu eu 'lu tienu de fórte bunu, corespundietoriu si ducetoriu la scopu cu siguritate.

Teodoru P. Popu,
invet. prim.

De lânga Cibinu la finele lui Octobre.

(Recunoscintia). Cu bucuria voiu a aretá onoratului publicu, o fapta din partea onoratei representantie si antistii comunale din Sielimberu doveditóre de iubire de dreptate si de inaintare si a poporului nostru pre lânga conlocuitorii sasi. Onorata representantia si antistie din anumit'a comuna, in urm'a intrevenirei autoritâtiei nóstre competente bisericesci din partea nóstra, au aplacidatu stâlpi din padurea comunale, au cumperatu si o cantitate de scânduri pentru inchiderea curtiei scólei nostre românesci si a progadiei nóstre, in sfersitu au asiguratu si unu ajutoriu de 50 fl. v. a. la anu din lad'a comunala, cá adausu la léf'a invetiatoriului nostru din Sielimberu. In impregiurârile in care traimu noi, fapt'a amintita este vrednica cu atâtu mai vertosu de lauda, cu câtu prin alte locuri, precum audimu, cá sa poti scóte asemenea fapte, dela conlocuitorii sasi, trebuie sa porti procese pre lânga totu articolulu de lege 53 din 1868 alu dietei din Pest'a.

Onorata representantia si antistie comunale din Sielimberu, au datu suntu vre-o câti-va ani de atunci, crestiniloru nostri din acésta comuna si o casa frumósa cu o curte si gradina spatiósa, in pretiu de vre-o 1300 fl. v. a. pentru scopulu scólei nóste confessionale. Multu fórte multu au contribuitu cá sa se faca acesta danie fostulu pre atunci inspectoru domnulu S. Schuster, unu barbatu stimatu de intrég'a populatiune din poporulu Sabiiului fâra deosebire de nationalitate si confessiune; dara meritulu celu mai de aprópe alu acestei danie este negresitu de a se socotí barbatiloru luminati, iubitori de lumina si de dreptate din sinulu representantie si antistiei comunale din Sielimberu.

Primésca toti câti au contribuitu la fapt'a despre care scriemu multiamit'a nóstra.

Membrii comit. par.

Ad. Nr. 298/1873.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessionale gr. or. din Vidr'a de susu, protopresbiteratulu Zlathn'a de susu, se escrie prin acést'a pâna in 21 Novembre st. v. a. c. concursu

Emolumentele suntu:

In bani gat'a 200 fl. v. a. cuartiru liberu in edificiulu scólei si lemne de incalditu.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tramita la subscrisulu documentele de cualificatiune in sensulu „statutului organicu."

Campeni 29 Octombre 1873.

Cu contielegere comitetului parochialu.

Ioanu Patiti'a,
(1—3) protopopu.

Concursu.

Din lips'a concurentiloru, la vacant'a parochie Stoiceni in protopresbiteratulu Solnocului alu II-lea gr. or publicatu in fói'a „Teleg. Romanu" in Nr. 66, 67, 68, a. c. alegerea de parochu nu s'au pututu efeptuí, deci prin acést'a terminulu alegerei de parochu, se prelungesce, pâna in 8 Novembre a. c. in carea di se va tiené si alegerea.

Dela scaunulu ppescu gr. or. alu Solnocului alu II-lea.

Cupsieni in 20 Octombre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Samuilu Cupsi'a,
(2—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu la scól'a gr. or. din Bosiorodu — in protopopiatulu Hatiegului se deschide concursu cu terminu pâna in 15/27 Novembre a. c.

Emolumentele suntu: 200 fl. v. bucate 10 ferdele, lemne de focu si cuartiru.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si ascerne cererile loru instruate conformu prescriseloru in „statutulu organicu."

Hatiegu in 22 Octobre 1873.

In comitetulu parochialu.

I. Ratiu,
(3—3) protop.

Concursu.

Pentru ocuparea vacanteloru statiuni invetiatoresci din Protopresbiteratulu Tarnavei de josu se escrie concursu pâna in 15 Novembre 1873.

1. Deagu cu salariu anualu 160 fl. cuartiru si lemne. —

2. Chincesu cu salariu anualu 120 fl. cuartiru si lemne. —

3. Paucea cu salariu anualu de 60 fl. cuartiru si lemne. —

Doritorii de a ocupá vre-un'a din aceste statiuni au de a-si indreptá petitiunile loru instruate in sensulu St. org. la subscrisulu.

Deagu in 20 Octombre 1873.

In contielegere cu Comitetele Parochialu.

Daniilu de Tamasi
(2—3) Adm. Prot.

Edictu.

Stanu Ioanu Rautiu din Satulungu care de trei ani si 7 luni de díle, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socie Dobr'a nascuta George Fasole totu din Satulungu in Sacele, ne sciindu-se de atunci si pâna astadi loculu ubicatiunei lui, — se citédia prin acést'a cá in terminu de unu anu si o di, dela escrierea acestui edictu, sa se infatisiedie la scaunulu protopopescu 1-iu alu Brasiovului, câci la din contra si in absenti'a lui se va decide divortiulu cerutu de soci'a sea, pre bas'a ss. canóne.

Brasiovu 6 Octobre 1873.

Scaunulu protopescu gr. or. 1-iu alu Brasiovului cá foru matrimoniale.

Iosifu Baracu,
(2—3) protopopu.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 90 ANULU XXI.

Sabiiu, in 8|20 Novembre 1873.

Onomastie'a

Maj. Sele Imperatesei si Reginei **Elisabet'a** s'a serbatu ieri in biseric'a nóstra din cetate, celebrându-se sânt'a liturgia la carea se adause rugaciune de multiamita si cerere pentru fericit'a si indelung'a viétia a Maj. Sele.

Sabiiu 7 Novembre.

Pentru variatiune se colportéza de nou scirea despre o crisa ministeriale in Bud'a-Pest'a. Cu vre-o câte-va dile inainte de incheiarea unui imprumutu, pentru care ministrii Szlavy si Kerkapolyi au facutu mai multe caletorii la Vien'a, erá cá acést'a sa fia pétr'a, de care sa se sferme cabinetulu ungurescu. Acum dupa ce s'au incheiatu imprumutulu se mai cauta motivele crisei ministeriali si in alta parte.

„Dlu celu betrânu", se dîce din mai multe pârti, si prin acést'a se intielege Deák, conducetoriulu majoritâtiei de astadi alu dietei unguresci, au surprinsu prin memorabil'a sea cuventare din Iuniu pre ministeriu si a datu ansa unei agitatiuni mai mari de cum a potut'o elu prevedé. A atinsu cestiuni inainte de tempu, pre cari ministrulu Szlavy avea de cugetu a le resólve in altu modu de cum l'a infatisiatu Deák prin cuventarea sea. Caus'a acestei fatale situatiuni aru fi deputatulu Csengery. Elu a constrinsu pre Deák sa vorbésca despre cestiuni de o reforma, sa nu dicemu radicale, dara cari taie adencu in referintiele politice, sociale si bisericesci. De atunci inse se datéza instrainarea acestui politicu mare de câtra fractiunea lui Szlavy si vice-versa.

Din cele ce vedemu atâtu in press'a ungurésca câtu si in realitatea lucruriloru, astadi póte fi mai putiena temere de o crisa ministeriale. Regimulu si majoritatea carea 'lu spriginesce cauta din tóte puterile cá oper'a inceputa sa nu se conturbe prin crise ministeriali, ci sa-i dea cea mai firma consistintia. Este adeveratu ca nu lipsescu voci de acele care sa-si esprime mai pre tóta diu'a nemultiamirea cu multe din cele ce se intempla. Ba unele se ducu asiá departe incâtu nu afla nimic'a bunu si descriu cu colorile cele mai hidóse tóte faptele regimului, inse de alta parte amu avutu de multe ori ocasiunea sa vedemu, ca opusetiunea magiara, in momente decisive, prefera a bate de retragere, numai cá sa nu aduca confusiuni a câroru finitu nu s'aru puté prevedé de nimenea.

Nationalitâtile suntu atâtu de nedisciplinate si atâtu de deraburite intre sine de cestiuni, dealtmintrea pe putiena insemnetate politica, incâtu suntu departe de a aduce vre-o crisa in regimu; mai curendu amu puté dîce, ca ele sustienu o crisa perpetua in sinulu lóru.

Si in adeveru déca ne scoborîmu putienu de pre aren'a politica in poporu si cautâmu la viéti'a lui cea plina de neajunsuri si de necasuri de totu feliulu, avendu numai o schinteia de consciintia, nu vomu dorí crise preste totu si nici in sinulu regimului, câci aceste aru imultí numai neajunsurile si necasurile in poporu, carele are sa supórte tóte gresielele câte se facu in sferele cele ce au concrediutu in mânile loru sortea fericirei lui.

Binele comunu recere ordine dara nu chaosu si ordinea aru fi cá toti factorii, cari lucra la sórtea popóreloru sa o inainteze, sa o sustiena si sa o consolideze.

Firesce ca aici apoi vine si datorinti'a aceloru factori de a se ingrigí cá sórtea poporului sa nu fia considerata unilateralu. Bunatatea ce are sa urmeze din ordine sa nu fia numai a unor'a. Ea sa nu caute in fati'a nimenui, ci sa fia totu-déun'a si in tóte impregiurârile de o potriva pentru toti cetatienii statului.

Si suntemu siguri, ca cându s'aru observá strictu acésta lege eterna nu aru fi, nu aru poté fi temere de crise nici ministeriali, nici perlamentari, cu unu cuventu, de nici unu feliu de crise. Câci déca s'aru aflá ici si unde câte o fractiune, cârei i'aru placea resturnârile si modificârile séu turburârile ordinei lucruriloru, multimea totu-déun'a iéru strigá cu voce puternica: fii pre pace; nulla salus bello te pacem poscimus omnes.

Dara aici e o buba rea si susceptibile, unilateralitatea, slabiciunea acést'a cu carea ne intalnimu asiá de desu in societatea omenésca, se pare ca si in statulu nostru are multe regiuni, unde este predominanta. Ea pare a grasá inse mai tare, cá ori si unde, la noi in Transilvani'a si in unele pârti ale Ungariei, unde nationalitâtile nemagiare suntu mai bine representate decâtu elementulu magiaru. De câte ori o vedemu pre dómn'a unilateralitate representata in afaceri politice etc. in tiéra la noi, ne aducemu aminte de cuvintele lui Deák, cari le dise unoru deputati tranneni de origine magiara, ca „voi ni veti dá multu de lucru", cu alte cuvinte, voi manati intr'acolo lucrurile cu zelulu vostru celu pré mare natiunale, incâtu vomu sa avemu multu de lucru cu cei ce nu potu fi multiamiti cu hiperzelulu vostru. Noi cei din Ungari'a voimu unu statu ungurescu; voi magiarii din Ardélu voiti unu statu magiaru, cu care cei de alte natiunalitâti nu se voru, nu se potu invoí. Ea, unilateralitatea, transpira adese-ori si in legislatiune. Ómeni preocupati de idei nerealisabili dau informatiuni opuse cu totulu referintieloru reali, despre cari informéza. Cei ce aru trebuí sa pasiésca contra acestoru informatiuni, din partea natiunalitâtiloru, lipsescu, séu incâtu nu lipsescu, prin decopiarea unilateralitâtiei contrariloru in unu modu si mai drasticu, se facu urgisiti tocmai acolo, unde aru trebuí sa cucerésca inimile, si apoi reulu se perpetuéza.

Se voru nasce de aici cum-va crise ministeriali séu altfeliu de crise?

Dupa cum stau astadi lucrurile nu, inse acele se potu schimbá, pentru ca unu reu perpetuatu in unu organismu prinde radacini neesterminabile si unu reu ajunsu in stadiulu acest'a 'lu folosesce celu dintâiu inimicu alu statului, se intielege in favórea sea, inse desvoltandu crise din impregiurârile disproportiunate, ce le gasesce intr'unu organismu sociale.

N'aud'mu noi facendu-se imputâri ca la 1848 camaril'a a precipitatu lucrurile in starea cea critica in carea a fostu venitu? Inse o camarila are ea putere supranaturale, cârei trebuie a se supune natiuni si popóre? Acést'a nu se póte. Fia o camarila, fia o conjuratiune, déca esista unde-va, fia unu despotu, toti si tóte aceste 'si ajunge scopurile numai acolo, unde elementele cari 'lu ajuta la scopu esista dejá; si elementele aceste suntu totudéun'a nemultiamirea unoru pârti indignate de suprematí'a, séu de ignorarea celoru-lalte pârti.

Statulu déca voiesce sa fia feritu de crise serióse pre viitoriu, sa nu asculte numai vocile unor'a, ci ale tuturoru si ascultându-le sa caute a multiamí tóte pârtile egalu si a ingrigí cá multiamirea acést'a prin organele sele sa se esecuteze, sa se realiseze. Procedur'a acést'a 'lu intaresce si-lu apara contr'a tuturoru periculiloru mai multu decâtu milióne de baionete si mii de tunuri.

Sabiiu in 7 Novembre 1873.

Dle redactoru! Putiene dîle si alegerea Episcopului in veduvit'a diecesa a Aradului e la usia. „Tel. Rom" a observatu o adânca tacere in privinti'a acestei'a; câci reproducerea unui articulu din „Lumin'a" spre a ilustrá situatiunea diecesei aradane nici unu omu de bine nu o póte judecá de unu amestecu in afacerea alegerei de episcopu in dieces'a aradana. Dupa cum te vei fi convinsu inse din „Federatiunea" de dumineca vei fi vediutu ca ómeni cari de siguru nu cetescu Tel. Rom. adscriu acestei foi lucruri cari ei aru voí sa le véda cu ori ce pretiu in Tel. R. spre a-si resbuná asupr'a lui, câci pre li a datu de golu procederea cea fâra consciintia la alte ocasiuni politice si bisericesci.

Deci eu credu ca'mi veti concede celu putienu mie sa dîcu vr'o câte-va cuvinte in privinti'a desmentiunatei alegeri.

Combinatiunile facia cu candidatii cei mai chiemati la o atare demnitate inalta si cu influintia in viéti'a nóstra biser. constitutiunale, dupa cum vedemu din indigitârile diuaristicei nóstre natiunale, s'au facutu dejá cu alegerea archiepiscopului si metropolitului nostru, se vorbesce adeca de unu óre care „pactu" si de multe alte planuri secrete, cari de-si nu strabatu deplinu in publicitate, totusi se potu cunósce din indigitârile unoru ómeni, cari nu potu tacé si nu suntu linisciti pâna nu aducu in publicitate opiniunile loru pretensive la valóre.

„Albin'a" diuariulu celu mai „natiunalu" decâtu tóte, precum in alte cestiuni ponderóse asiá si in cestiunea alegerei de episcopu in dieces'a Aradului, inca indata ce se efeptuí alegerea de Metropolitu si recomandà candidatii sei, ba se pronuncià esclusivu pentru o persóna a cârei merite si cualificatiune le cunóscemu si recunóscemu dara carele cu tóte aceste, dupa mine, se pare a nu corespunde §. 153. din Dreptulu canonicu si canóneloru a câroru eflusu este acestu §. precum si § 97. din statutulu nostru organicu. „Albin'a" prin acést'a 'si puse tóta influinti'a pentru a aretá aradaniloru, ca numai omulu celu recomandatu de dens'a e individulu chiamatu la inalt'a demnitate si altulu nu. Spre scopulu acest'a „Alb." nu se sfiesce, dupa vechi'a sea datina, a pune pre persón'a sea in o lumina câtu se póte de favorabila, si spre a radicá lustrulu favoritului séu ea recurge la apucaturile sele obicinuite. Este óre acést'a procedere justificabila? A suprime ori-ce discussiune obiectiva fatia de alti candidati demni, a radicá pre unulu la nori cu laude nemarginite si pre altulu a-lu ascunde in pulbere, a laudá meritele unui'a si a denegá cualitâtile altui'a, acést'a nu mi se pare a fi o judecata matura din partea unui publicistu, care se geréza pre sine de intâiulu conducatoriu alu natiunei romane. Dealtmintrenea scimu prea bine si e inca in via memoria a ómeniloru procederea marelui si unicului patriotu in feliulu seu, fatia de alegerea trecuta a Metropolitului nostru in congresulu electivu, cându injuraturile cele nedescriptibile ale „Albinei" pareau ca nu mai vreau sa iee capetu. „Tel. R." cá organu de publicitate abiá esî in publicu, nu cu recomendatiuni, dupa cum ii imputa contrarii sei de mórte, ci cu desfasiurarea obiectiva a lucrului, si „Alb." indata se puse si aruncà cu „moral'a", respective cu mani'a sea de injuraturi indatinate in modulu celu mai scârbosu in persón'a cea démna, carea avea dreptu a intrá in combinatiunea alegatoriloru si durere, ca totu ea primesce continuu si acum drojdele cele mai scârnave ce i le tramitu handlangerii ei de aici in colónele ei.

Dara sa nu mai improspetâmu rane vechi, sa cautâmu cu sânge rece la cele ce se scriu in „Albin'a" despre noulu Episcopu din Aradu, care in curendu are sa fia alesu in sinodulu electivu diecesanu.

Domnulu Mironu Romanu au ajunsu sórtea de a fi trasu la tribunalulu „Albinei", precum fu inainte de alegere par. archimandritu si vicariu arch. Pope'a aruncatu in nomolulu denunciâriloru, si a-si audi osend'a dela marele geniu tutelariu alu natiunei romane, dela infalibilulu profetu, care n'are linisce in sufletulu seu celu miscatu de idei mari si natiunale, pâna ce nu va aduce si in dieces'a Aradului triumfulu „moralei“ si alu „logicei „contr'a greleloru abusuri“. —

Inse sa nu ne abatemu dela tem'a ce ne-amu propusu cu asta ocasiune, ci lasându fia-cârui liber'a voia de a grai, sa ne pronunciâmu in scurtu fatia de actulu celu insemnatu ce ne stà inainte, chiaru si cu periculuIu, de a nu face pre voi'a, celui ce „are trei milióne de români la spatele sele.“

Deputatii, cari voru constitutí sinodulu electivu, au de a alege dupa convictiunea) si conscienti'a loru, ei nu suntu legati de arbitriulu despoticu alu marelui dictatoru dela „Albin'a“, ci numai de binele generalu alu diecesei. Cine e demnu de aceea dignitate si insusesce calitâtile recerute, acel'a sa se aléga, acel'a sa se chieme la scaunulu veduvitu cá pastoriu. Positiunea, care o are clerulu nostru in viéti'a nóstra natiunale, e insemnata si de aceea individulu, in care se va pune increderea, trebuie sa posiéda pre lânga insusirile canonice inca si alte calitâti amesuratu recerintieloru tempului nostru. Confessiunalitatea la noi e indentica cu natiunalitatea si de acea unu dignitariu inaltu bisericescu in viéti'a nóstra constitutiunale numai atunci va corespunde chiemârei sele celei grele, déca va impreuná cu insusirile sele spirituali si sentiemente curatu natiunali. Acsiom'a, dupa carea clerulu are sa fia a cincea róta la caru in viéti'a nóstra politico-natiunale, e o acsioma gresita si nepracticabila la noi. Clerulu nostru, de-si nu are de a conduce directu caus'a politica, elu totusi remâne unu factoru insemnatu in luptele nóstre politice natiunali, pentru ca astfeliu e situatiunea nóstra politica.

Dreptu aceea noi avemu sa fimu cu deosebita luare a minte cându voimu si avemu sa ne alegemu capii nostri bisericesci, sa cautâmu persónele cele mai apte, sa nu ne preocupe interese particularistice séu politico — demagocice, pentru ca noi avemu sa alegemu pre unu atare barbatu de pastoriu care „si pune sufletulu pentru oile sele“ si care pre cale legale va luá sub scutulu seu pre credinciosii incredintiati si carele nu va fi instrumetu orbu nice in manile contrariloru nostri politici, dara nici cu mânile legate in servitiulu unoru ultraisti fanatici, cari nu suntu in chiaru nice cu sine, cu atâtu mai putienu cu caus'a cea grea, pre carea vre-au se o representeze esclusivu

O matura precugetare, libera de ori-ce afectiune si influintia va duce pre fratii deputati alegatori din veduvit'a diecesa la omulu celu chiamatu la inalt'a dignitate bisericésca si i va scutí de tristulu resultatu, ce aduce particularismulu si patim'a.

Sperâmu, ca alegerea ne va justificá asceptarea nóstra, si ca vomu vedé pre scaunulu episcopescu din dieces'a Aradului pre barbatulu, pre care nu interesulu orbu alu ómeniloru, ci insusirile si meritulu seu 'lu voru radicá la inalt'a trépta episcopésca. Asiá sa fia! Y.

Revista.

De une-dile reproduseramu unu articulu objectivu privitoriu la alegerea fiitória de Episcopu pentru dieces'a Aradului, dupa „Lumin'a.“ De atunci s'au mai sporitu articulii ce se ocupa cu cestiunea acést'a si adeca:

„Albin'a dumineca are de trei articuli de odata. Unulu alu redactiunei, care combate alegerea Archimandritului M. Romanu cu tóta art'a dialecticei sofistice dicendu ca e si bunu dara si reu de episcopu si ca déca se va alege odata biseric'a nu mai are a dice nimic'a in ale sele si crestinii ei in cele politice. Altulu cu o titula bombastica subscrisu de unu diecesanu din Caransebesiu, scrisu inse de unu aradanu pré cunoscutu cu colónele „Albinei“, in Aradu. In acést'a este quasi o polemi'a cu „Reform“ din Pest'a. Ascutisiulu acestei lungi „insirate“, carea combate ce n'au disu nimenea inse e indreptatu asupr'a aceluiasi Archimandritu din Ungari'a. Alu treilea este din Transilvani'a in realitate, care de-si promite ca nu va recomendá pre nimenea descrie din firu in peru tóte referintiele P. Protopresbiteru I. Metianu si in fine afla ca acest'a aru fi celu corespundietoriu pentru scaunulu veduvitu alu episcopiei aradane. Stilulu fiindu omulu amu poté si spune ca de cine e scrisu, déca nu aru fi lucru pré delicatu si genantu tocmai pentru scriitoriulu séu unulu din candidati. Objectivitatea lipsesce in toti trei articulii.

Este apoi alu patrulea articulu in „Federatiunea“ de dumineca, dela unu membru sinodale, carele se vede ca nu incape de „Tel. Romanu“, din ce causa se vede ca scie numai autorulu articulului. Acest'a ne spune ca suntu doi candidati la fiitóri'a alegere. Unulu este Archimaudritulu Mironn Romanu, despre care spune multe bune si favorabile si ca aru fi corespundietoriu pentru demnitatea episcopésca, dara dice ca are si pârti debile, pre cari „Albin'a“ le numesce slabiciuni si abusuri; suntu altii iéra cari dicu ca se temu de densulu in cele politico-natiunali si ca nu va sa se ajunga cu competinti'a din conventia si sidocsia*). Aru avé inse cu tóte aceste 10—15 voturi sigure. Alu doilea candidatu este P. I. Metianu protopresbiterulu Branului din Transilvani'a. „Densulu, dice autorulu, dupa aspectele de pâna acum in poterea „pactului“ dela Sabiiu póte contá vre o 20—25 voturi ale aderintiloru deputati legati prin pactulu cunoscutu, carii la locuri competinti (?) s'au informatu“ despre cualitâtile densului. I afla si densului scaderea, ca a colindatu de câte-va ori prin Pest'a la Lonyay cá graitoriu alu activistiloru (?) si ca are copiii etc. cu tóte ca de alta parte se scie ca are averea sea propria. Vre-o 25 deputati sinodali aru fi inca neresoluti. Asiá aru stá lucrurile pre la Aradu in ajunulu alegerei ce trebuie sa aiba locu duminec'a fiitória.

Din totu articululu este interesanta descoperirea ce ni o face autorulu despre unu **pactu** facutu in Sabiiu, prin care s'au legatu unii intre sine, de siguru cum se imparta scauncle episcopesci, respective archiepiscopescu, se intielege, ca déca sta unu astfeiiu de pactu cu eluderea dispusetiuniloru „statutului organicu“ si a canóneloru bisericei nóstre. Pare ca nu ne vine a crede ca aru poté esiste o astfeliu de conjuratiune indreptata asupr'a institutiuniloru bisericei nóstre si inca compusa de ómeni, cari asurdiescu lumea cu „moral'a“, „logic'a“ si „legalitatea“ cea mai scrupulósa. Erá si mai interesantu, déca ni se spunea in articulu cându s'a facutu pactulu, câti ani are sa dureze si pâna unde se estinde, nu cum-va si asupr'a altoru posturi mai mici decâtu cele ale Archiereiloru nostri.

De o camdata inse ii multiamimu autorului si pentru acésta nedefinita descoperire, pentru ca este de ajunsu spre a ne deschide ochii sa vedemu cum se impartu vestmintele si se arunca sorti intr'ascunsu asupr'a camesiei, adeca a bisericei lui Chsu.

Conchidemu, ca déca cum-va esista pactulu, dupa cum ni spune deputatulu sinodalu aradanu in „Federatiune, amu facutu bine ca amu tacutu noi cesti dela „Tel. Rom.“ in ceea ce privesce alegerea de Episcopu pentru dieces'a Aradului, câci ori câte canóne si legi bisericesci amu fi citatu, aru fi remasu inaintea pactului ilusorie si celu multu ni amu fi atrasu o nóna ura a pactistiloru, facendu-i de nou sa racnésca ca le turburâmu ap'a, ceea ce altcum chiaru si descoperitoriulu in articululu seu o face. Ori sa se aplice si aici dicerea latina:

Mundus vult decipi ergo ....?

Sabiiu, 19 Octomvre 1873.

Diuariulu „Albin'a“ in nr. 79. 1873 raportandu in rubric'a „Burs'a de Vien'a“ despre decaderea colosale a efecteloru de pretiu — face imputare consistoriului archid. gr. or. din Sabiiu, ca togm'a in tempulu acest'a a cumperatu de 100,000 fl. obligatiuni urbariali, — dandu svatulu negativu, ca banii fonduriloru nóstre bis. sa nu se inchida in asemenea harthíi etc. Purcederea consistoriului in afacerea acést'a este cu atâtu mai corecta, câtu asiá este conformata intentiuniloru donatoriului fericitului Archiereu Andreiu Baronu de Siaguna, — conformata § 135 stat. org. si a concluseloru sinodali si in urma conformata acelei esperientie vechie, ca elocarea baniloru la statu, pentru care garantéza sub ori-ce impregiurare patri'a intréga, mai sigura este, decâtu la persóne si reuniuni private, care mai multu suntu espuse unei eventuali derute. Priviti numai la unele reuniuni financiali private din Vien'a si Pest'a!

Interesulu publicu cere, cá acésta informatiune sa se publice si in „Albin'a“.

Diet'a Ungariei,

Pest'a 12 Novembre nou. Prasiedintele Bitto deschide siedinti'a casei representantiloru la 10 óre.

Pre fotoliurire ministeriali se afla: Pauler, Szende, Trefort si Tisza.

Cá notari fungéza: Szeniczey, Széll, Huszar, si Beőthy.

Protocolulu siedintiei premerse se autentica. Presiedintele anuncie, ca ablegatulu Ioane Vidacs a moritu si ca astadi dupa amédi se va petrece la odichn'a eterna. Cas'a dà espressiune protocolaria condolentiei sele.

Intre incursele anunciate de presiedinte se afla si o adresa a dietei croate, in carea se aréta camerei, ca diet'a in urm'a retragerei lui Ferdinandu Inkey a alesu pre contele Ladislau Pejacevici de membru alu casei de susu si in urm'a abdicerei contelui Stefanu Erdödy pre deputatulu Franciscu Kviring de membru alu casei representantiloru. Cestu din urma si-a si presentatu mandatulu seu. Acest'a impreuna cu protocolulu de alegere, pre care l'a presentatu Georgiu Horvath alesu in Kecskemet, s'a transpusu comissiunei verificatórie stabile.

Petitiunile intrate la presidiu si cele presentate de Iosifu Madarasz Adamu Lazaru si Franciscu Bekcsi se predau comissiunei petitiunarie.

Alesandru Nicolici face urmatórea propunere:

Dupa ce in punctele b) si e) ale §-lui 40 articulului de lege XXI din 1868 (legea pentru scóterea contributiunei) e otaritu, ca uneltele trebuincióse la agronomia nu se potu luá pentru acoperirea detoriei de contributione, dupa ce sementi'a e celu mai trebuinciosu si mai insemnatu medilocu pentru semenatura si dupa ce prin detragerea sementiei nu numai singuratecii, ci si tiér'a la alu cârei capitalu apartiene sementi'a, s'aru pagubí; dupa ce in urma camer'a e chiemata de a interpretá autenticu legile tierei, dens'a sa se pronuncia prin conclusu, ca sub medilócele necesarie la agronomia insemnate in punctele b) si e) alu § 40 art. de lege XXI din 1868 si scóse de sub pemnoratiune si esecutiune sa se intieléga si sementi'a.

Acésta propunere va ajunge in siedinti'a cea mai de aprópe la pertractare.

Ministrulu pentru aperarea tierei Bela Szende presenta urmatórele proiecte de legi:

despre inmultirea bataliuniloru de honvedi necesitata prin provincialisarea confiniului militariu;

despre o nóua stabilire a contingentului militariu ce cade pre tierile corónei ungarie, necesaria in urm'a provincialisârei confiniului militariu;

despre aprobarea contingentului de trupe la linia si la reserva pro 1874;

si despre creditulu decursivu pentru portarea superplusului, care se platesce in anulu 1873—74 cá tacse de arenda pentru spitalele transilvanene.

Proiectele de legi se voru pune sub pressa si se voru impartí intre deputati.

Colomanu Szell presentéza raportulu comissiunei centrale asupr'a proiectului de lege privitoriu la revisiunea complanârei croate. Raportulu se va tipari si se va pune la ordinea dilei in siedinti'a ce se va tiené Sambeta.

Prin abdicerea lui Ghiczy a devenitu in vacantia si loculu unui membru in comissiunea esmisa pentru cercetarea naturei juridice a fonduriloru bisericesci si a fundatiuniloru. Acestu locu inca se va ocupá Sambeta prin alegere.

Dupa acestea cas'a trece la ordinea dilei si incepe alegerea unui membru alu comissiunei financiali. Drépt'a si centrulu stângu votéza pentru Paulu Moritiu. Resultatulu alegerei se va face cunoscutu in siedinti'a ce se ve tiené Sambata.

La ordinea dilei stau pentru acést'a siedintia: Proiectulu de lege despre revisiunea complanârei croate, motiunea de astadi alui Niculici referitória la interpretatiunea articulului de lege XXI din 1868, alegerea unui membru pentru cercetarea naturei iuridice a fonduriloru bisericesci si a fundatiuniloru.

Mâne voru deliberá sectiunile proiectulu de lege despre mesurarea catastrale.

Dupa siedinti'a de Sambata voru deliberá sectiunile proiectulu de lege despre catastrulu darel de pamentu.

Siedinti'a se incheia la 11 óre 50 minute.

In computurile finali pro 1872 figurédia urmatórele cifre principali in bilantiulu casseloru veniteloru si averei: Bilantiulu caseloru dau intrate: 547,181,538 fl. erogate 555.541,251 fl., restulu casseloru la inceputu: 46,300,781 fl. la urma: 37,941,064 fl. Erogate preliminate: 237,459.959. Erogate afara de preliminariu: 38,447,479 fl. anticipatiuni 124,410,590 fl. bani straini 147,311,902 fl. posturile curente: 7,411,320 fl. Tóte erogatele: 555,541,251 fl. Ce se tiene de bilantiulu intrateloru, pre anula 1872, erá sum'a intrateloru 275,138,621 fl. si a erogateloru 298,713,36 fl. Din aceste posturi au a se substrage: a) restantie dela casse si pretensiuni active, cari nu se tienu de venitele si erogatele anului curente, si anume venite 33,191,476 fl. erogate; 39,800,263 fl. b) din administratiune si din investitiunile averei de statu nemiscatória venite;

---

*) Ast'a din urma o dice si redactiunea „Albinei.“ R.

361,144 fl. erogate 27,041,860 fl.; c) din rescumperarea diecimeloru venite 3,455,258 fl. erogate 2,160,446 fl. d) din detoriele statului venite 40,390,004 fl. erogate pentru amortisatiune 15,878,589 fl. e) anticipatiuni pentru drumuri ferate si alte societâti 7,743,745 fl.; f) erogate pentru diferite provisiuni 6,858,589 fl. Preste totu e de a se substrage din venite sum'a de 77,397,883 fl. din erogate sum'a de 99,456,324 fl. Remânu asiá dara venite 197,140,738 fl., erogate 199,257,036 fl. si asiá resulta o lipsa de 1,516,297 fl. — Acestu deficitu se inmultiesce prin obligatiunile de despagubirea urbariale si prin 6,540,531 fl. pentru diferintie la luarea imprumuturiloru, asiadara cu sum'a de 9.712,229 fl. câtu deficitulu se urca la 11,308,527 fl.

Bilantiulu averei aréta cu finea anului 1872 pretiulu de 696,772,074 fl. ceea ce in comparatiuna cu anulu 1871 face o urcare de 58,405.460 fl.; din contra sarcinele câtra finea anului 1872 facu: 488,717,830 fl. ceea ce in comperatiune cu 1871 e asemene o urcare de 69.813,988 fl. asiá incâtu la finea anului 1872 resulta o scadere in avere de 11,308,527 fl. v. a.

Procesulu lui Bazaine.

Siedinti'a dela 24 Octomvre.

(Urmare.)

Generalulu Coffinières este rechiematu dinaintea cousiliului spre a controlá disele martoriloru precedenti. Generalulu Coffinières declara ca in momentulu cându armat'a Rhinului venise spre Metz, domniá onecotarire óre-care in proiectele statului majoru. Imperatulu erá partisanu alu unei intórceri ofensive, si prin urmare erá necesaru a se conservá podurile; eata pentru care cuventu s'a pastratu puntea dela Novéant; cea dintâiu miscare de retragere se decise la 7 si sub directiunea generalului Coffinières se intreprinse aruncarea a trei serii de punti pre bratiele Moselei. In sér'a de 12, ap'a crescù in modu considerabilu, puntile si rampele din apropiere fura innecate, si mai multe pârti chiaru fura luate. Circulatiunea nu s'a potutu restabilí decâtu in diminéti'a de 14 si atunci incepù a defilá armat'a.

Generalulu nu-'si aduce câtu-si de putienu aminte sa-i fi cerutu capitanulu Bayenval autorisati'a de a aruncá in aeru puntea dela Ars. Si apoi distrugerea acestei punti a fostu nefavòrabila pentru ca aru fi genatu miscârile armatei. Generalulu Coffinières se ascunde inderaptulu maresialului in aceea ce privesce modulu dela Pont-à-Mousson. Drepturile unui simplu comandantu de piatia nu se intindu pâna la ordonarea de operatiuni de acestu feliu. Generalulu nu-si aduce aminte de cererile de distrugere a puntiloru facute de locuitorii din Novéant.

Cându s'a decisu retragerea definitiva spre Verdun, generalulu n'a consultatu pre comandantulu siefu si n'a atrasu atentiunea sea asupr'a necesitâtiei de a distruge puntile.

Maresialulu Bazaine a datu unu detaliu curiosu asupr'a primeloru sele relatiuni cu generalulu Coffinères. Facusera conoscintia intr'unu locu, amendoi fiindu raniti in afacerea dela Mact'a in 1835.

Comandantulu Şers, adjutantu alu generalului Soleille, este oficierulu care a fostu insarcinatu de maresialulu sa arunce in aeru puntea dela Longeville. Maresialulu erá neliniscitu si se temea cá germanii sa nu se serve de dens'a spre a impedecá plecarea imperatului care se ducea la Verdun.

Martorulu nu scie nimicu despre ceea ce privesce aprovisionârile armatei, n'a redigiatu nimicu si nici n'a vediutu redigindu se ce-va in giurulu generalului care sa samene cu not'a predata de Soleille maresialulu Bazaine. La 18, generalulu Soleille n'a parasitu pre maresialulu; se aflá cu densulu pre platoulu dela Plappeville. Comandantulu Sers a vediutu pre comandulu Abraham plecându cu 24 chesóne tramise corpului alu 6-lea si cele patru baterii ale colonelului Montluisant la aceeasi destinatiune.

Intendentulu Wolf inlocuesce la depunere pre comandantulu Sers; elu narédia ca a fostu tramisu la Verdun spre a aprovisioná piati'a Metzului, dlu Wolf intorsu din Montmedy, s'a dusu sa dea contu despre missiunea maresialului Bazaine. Maresialulu ii dete instructiuni relative la aprovisionarea Verdunului. Parea ca totu are intentiunea a se indreptá spre piatiele dela Nord. Ajunsu la Montmedy, intendentulu Wolf gasí pre subintendentulu Préval. Se ocupara amendoi cá sa strenga aprovisionâri pentru maresialulu Mac-Mahon, asceptatu la 26 la Montmedy, si pentru armat'a Metzului; dara maresialulu nu ajunsese, si emisarii pre care ii tramisese intendentulu Wolf la Metz, nu se mai intórsera.

Colonelulu Villenoisy, ce face parte din corpulu de geniu, se presinta la bara. Martorulu acest'a fu insarcinatu cu construirea puntiloru de pre Mosella. Prussianii, indoindu-se ca francesii s'aru fi pregatitu sa tréca pre tiermulu dreptu, detera drumulu zagazuriloru Marnei, si provocara astfeliu o crescere a apeloru; cârei'a puntile numai putura resistá.

D. de Villenoisy n'a cunoscutu directu faptele relative la armistitiulu de dóue óre prelungitu pâna la dóuedieci si patru de óre, acordatu de generalulu Coffinières, in urm'a bataliei dela Borny. Colonelulu crede ca, gratia acestui armistitiu, au potutu germanii sa esecute marsiulu loru de flancu in giurulu Metzului, fâra de a fi distrusi separatu, corpu cu corpu, de armat'a Rhinului.

Colonelulu Fay vine sa depuna. Elu se aflá atasiatu la biuroulu informatiuniloru. La 12, colonelulu fu insarcinatu sa reduce taberele armatei de sub Metz. Retragerea fu prescrisa pentru diu'a de 14. Colonelulu Fay recunoscù câiele, si la 16 marsiulu fu opritu de cavaleri'a lui Fonton, care anunciá presenti'a inamicului. Trasurile de bagage si de provisiuni cari urmau colónele fura asiediate pre cale. Colonelulu fu insarcinatu in momentulu retragerei spre Plappeville, sa conduca convoiulu prin rip'a dela Mance, si scapà din trens'a fâra nici unu accidentu, protegiatu de divisiunea Melman.

D. de Préval, intendentulu divisiunei II-a militarie, d. Mony asemenea intendentu militaru, vine sa dea informatiuni asupr'a aprovisionâriloru pregatite prin ingrigirile loru la piatiele dela Nord. Depunerile loru suntu conforme cu acelea ale intendentului Wolf.

Partea technica si administrativa a acestoru depuneri, suntu de o prea mare aviditate pentru cá sa le reproducemu aici.

Siedinti'a din 25 Octomvre.

Acésta siedintia a fostu consacrata depuneriloru relative la starea aprovisionârei.

Colonelulu Vasse-Saint-Ouen a fostu rechiematu. Consiliulu a voitu sa-i puna câte-va cestiuni nóue relative la depunerea comandantului Sers.

Colonelulu n'a potutu aflá decâtu ieri ca esista unu ordinu alu maresialului Bazaine prin care intrebá despre starea munitiuniloru pre generalulu Soleille in urm'a bataliei dela Rézonville. Colonelulu n'a participatu la esecutarea séu transmiterea acestui raportu.

Elu n'a avutu cunoscintia nici de ordinulu tramisu de generalulu Soleille generalului Coffinières spre a-i cere 4 baterii de reserva.

Depunerea generalului Soleille, cetita intr'o siedintia precedenta, necesita tóte aceste cestiuni minutióse, câci martorulu fiindu bolnavu, declaratiunea sea trebuiá controlata prin spusele oficieridin statulu majoru alu seu.

Raportulu facutu de generalulu Soleille este punctulu asupr'a cârui'a consiliulu voiesce a se luminá, câci acestu raportu a avutu de consecuentia retragerea armatei Rhinului sub forturile Metzului.

Comandantulu Sers revine la bara pentru cá sa se studieze declaratiunile sele in unire cu ale colonelului Vasse.

In registrulu artileriei, presentatu colonelului, nu se gasesce nici urma din ordinulu presentatu maresialului sa-lu subsemne si dictatu de generalulu Soleille, pentru cá, pre trasurile de ambulantie care adusese munitiuni, sa se incarce totu munitiuni.

Comandantulu persista in afirmatiunea sea; elu a adusu singuru ordinulu, si nu-lu confunda cu epistol'a adresata de generalulu Soleille generalului Coffinières, prin care reclama cele 4 baterii.

Se chiama colonelulu Vasse si i se presinta epistol'a generalului Soleille câtra Coffinières. Colonelulu declara ca nici odata acésta epistola n'au fostu espedata de statulu-majoru alu artileriei. Comandantulu Sers este asemenea chiematu, i se pune epistol'a in vedere, elu o recunósce, o scrisa de densulu.

Generalulu Jarras revine spre a dá consiliului informatiunile ce are despre transportarea munitiuniloru de trasurile de ambulantie.

In sér'a de 16, generalulu Jarras a fostu chiematu de maresialulu spre a-i primí ordinile, elu se presinta insocitu de capitanulu Fix, care fu insarcinatu sa aduca epistol'a relativa la aceste instructiuni date de maresialulu.

Unu raportu alu maresialului semnatu de generalulu Manèque, dispunea ca trupele sa fia insotite de aprovisiuni pentru 4 dile, si bagagele sa le urmedie la jumetatea marsiului colóneloru.

Presidentulu intrébà déca aceste prescriptiuni au fostu transmise statului-majoru. Generalulu Jarras recunósce not'a ce i se presinta, e scrisa de densulu.

Ea coprinde prescriptiuni relative la recunóscerile câiloru si ale puntiloru, prescriptiuni care au fostu esecutate cu rigóre.

Cele trei dile de provisiuni pre care le purtau ómenii cu densii erau deosebitu de cele patru dile reglemantarie si care avéu sa fia incarcate pre carutie. Tóte aceste ordine au fostu transmise.

Ce-va mai multu, Jarras adauge ca Bazaine i-a disu: „Dau ordine corpuriloru 2, 3, 4 si gardei.“ Ceea ce insemná: n'aveti sa ve amestecati.

Aprovisionârile avéu sa fia intrunite numai pentru patru dile; intendenti'a inse avé sa aduca câtu se potea mai multe.

Telegrafulu de campanie ce fusese stabilitu sub Metz nu pare sa fi avutu o intrebuintiare asiá mare, erá adesea intreruptu decâtu unu accidentu, si in cele din urma nu mai potù servì. Generalulu Jarras nu-'si aduce aminte sa fi tramisu depesi pre acésta linie.

Reincepe iérasi rendulu intendentiloru.

Intendentulu Lebrun erá in specialu insarcinatu sa prepare subsistentiele gardei. Gard'a, cându parasí Metzulu cá sa plece spre Verdun, avé provisiuni pentru 4 dile intregi; si apoi ea se poté aprovisioná lesne.

Intendentulu Gayard erá atasiatu la corpulu alu 8-lea. La 14 sér'a imparti provisiunile si incarcà convoiurile sele spre a esecutá ordinile date pentru retragere. Câtu pentru grâu si faina, subsistentiele esistau pentru 12 dile; altfeliu de provisiuni pentru 14 dile; ovesu pentru cinci dile; tutunu si rachiu erá pentru o di. Acestu convoiu compusu din celu putienu 150 trasuri, fu condusu, in tempulu dilei de 16 pâna la Briey; dara la novél'a retragerei armatei francese se retrase prin Conflans spre Metz. Sosindu aprópe de Jarny, unu peloton de ulani lu oprí si voí sa-lu dea inapoi. Atunci o luà pre câmpu si ajunse la corpulu alu 4-lea. Intendentulu Gayard asiedià atunci convoiulu seu din dereptulu carieriloru dela Croix, si statù acolo in totu tempulu bataliei dela 18.

Ceea ce resulta din depunerea intendentului Gayard este ca in totu tempulu dileloru de 16 si 17, calea dela de Briey a fostu cu totulu libera.

Intendentulu Gayard este inlocuitu de intendentulu Birouste. Depunerea sea nu variadia asiá multu de cea precedenta. Ceea ce a facutu intendentulu Gayard pentru corpulu 4, a facutu si Birouste pentru alu 6-lea. Martorulu Fix, de care vorbea Jarras, in depunerea sea se presinta inaintea consiliului. Acest'a a adusu ordinulu maresialului Bazaine câtra Coffiniéres. Erá conceputu astfeliu: Armat'a a sustienutu o lupta, capitanulu Fix ve va dá detalii. Generalulu Coffiniéres cerù capitanului informatiuni despre starea câiloru. Capitanulu narà generalului ceea ce s'a petrecutu sub ochii sei in tempulu bataliei, dara numai avù alte comunicatii de facutu. Erá sa dica unu cuventu. Credea ca armat'a francesa erá asiá de putienu invinsa, erá sa dica generalului: Tramiteti din Metz tóte munitiunile ce aveti, mâne se va reincepe batali'a. Dara in asemenea circumstantie se pastrédia tacerea si capitanulu tacù.

Martorulu Becker, capitanu din geniu, depune ca a fostu insarcinatu la Verdun sa pregatésca puntile spre a inlesní trecerea armatei dintr'unu momentu intr'altulu.

Capitanulu raportédia ca, la 17, sosisera mai multi, comisi-viagiori cari aducéu nuvele despre o victorie francesa repurtata in ajunu. La 17, vre-o 60 de gendarmi esiti din ordinulu guvernorului din Verdun intalnira corpuri de ulani si se incaierara cu densii. La 18, armat'a francesa asceptata mereu si nesosindu, companiele de geniu ce se aflau intrunite la Verdun spre a complectá efectivulu armatei Rhinului, fura tramise la Montmédy. Acolo, capitanulu Becker intalní pre intendentulu Wolf, care se ocupá sa stringa la acestu punctu aprovisionâri considerabile.

Martorulu a raportatu ca imperatulu asceptá la Verdun sosirea maresialului si ca se stabilise tabere pentru armata. Maresialulu Bazaine a observatu la acést'a ca intentiunea imperatului erá cá armat'a sa nu se bata in retragere, ci sa se indrepte spre Verdun; acestu orasiu avé sa serve de punctu de spriginu pentru operatiuni, si arm'a avé sa manevreze avendu o aripa la Meuse si alt'a la Mosella.

Declaratiune

in caus'a alegerei de preotu in comun'a Feldiór'a din districtulu Brasiovului.

In nr. 86 alu stimatului dîuariu „Telegrafulu Rom.“ s'a publicatu unu articulu intitulatu: „Alegerea de preotu in Feldiór'a“. Cuprinsulu acelui'a este de natura cá sa póta amagí pre cei lesne credietori, si pre ómeni de prim'a informatiune, iéra incriminârile si espressiunile gróse, despre venalitate, coruptiune, mituire, simonia, betia, pre care scriitoriulu le arunca nu numai in fati'a alegatoriloru de preotu, ci in fati'a tuturoru autoritâtiloru nóstre bisericesci, — facu sa se suie sângele in fati'a tuturoru românilorn de religiunea ortodocsa.

Corespondintele 'si aduna incriminârile sele in trei puncte: punctulu 1 privesce deadreptulu si in lini'a prima pre prea onor. dnu protopopu, carele inse in acésta causa, a purcesu, cá si in multe altele conformu simtiului seu de dreptate si legalitate, câci au avutu inaintea ochiloru atâtu decisiunile statutului organicu, câtu si dispositiunile pentru regularea parochieloru luate de câtra sinodulu archid. din an. 1873 si anume din § 16 alineatulu alu doilea de sub lit b) in legatura cu liter'a c) din acelasi §, iéra conformu §-lui 22 concursele s'au substernutu spre revisiune la vener. Consistoriu archidiecesanu. Asiá dara procedur'a din partea autoritâtiloru bisericesci, au fostu corecta din tóte punctele de vedere.

In punctulu 2. corespundintele pretinde, cá parochulu din Feldiór'a sa scie face si „politica“. O asemenea calificatiune a parochiloru nu o aflâmu nicairi cá conditiune de alegere, nici in canónele bisericesci, nici in statutulu organicu, nici in regulamentulu susu citatu. In acestu casu corespondintele aru fi pututu merge si mai departe, sa céra adeca dela preotii nostri sciintie juridice, séu de doctoratu in drepturi. Noi inse dorimu, cá sa ne ferésca Ddieu de preoti advocati. Preste acést'a, amu invetiatu si noi si facemu deosebire intre invetiatura inalta si intre moralitate. Ne place multu sciinti'a; ceremu inse dela preotii nostrii mai pre susu de tóte moralitate si evlavia in adeveru crestinésca. Fâra de acést'a sciintiele n'au valóre in ochii nostri. Cunóscemu multi ómeni invetiati de o inalta moralitate; cunóscemu si altii, totu ómeni invetiati, inse fórte corupti. Noi in simplicitatea nóstra amu invetiatu dela mosi de stramosii nostrii cá sa scimu ce insemnéza proverbiulu romanescu: Brândia buna etc. etc.

La punctulu 3 au se respunda autoritâtile nóstre bisericesci; se constringa pre corespondintele pre calea legei, cá sa numésca pre toti acei'a, cari au comisu simonia carii adeca au cumperatu voturi cu bani cá Simonu Magulu, si au ametitu pre alegatori prin betii.

Feldiór'a in 1 Novembre 1873.

Georgiu Russu, presiedinte.
Ioachimu I. Ursu.
Ioachimu Mailatu.
Georgiu I. Constantinu,
Bucuru Mailatu.
Georgiu Constantinu.
Ioanu Popisteru.
Davidu Tauzu.
Ioachimu Mailatu.
Georgiu M. Tausu.
Ioanu D. Constantinu.
Ioanu I. Constantinu.
Prin Mailatu.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci la scólele din urmatórele comune, se escrie concursu pâna in 14 Novembre cal. vechiu a. c.

1. Santandrasiu salariu anualu 150 fl. v. a. cuartiru si 2 stangeni de lemne.
2. Santuhalmu 200 fl. v. a. cuartiru si 2 St. lemne.
3. Lesnicu 120 fl. cuartiru, gradina si 4 stangini de lemne.
4. Radulesti 80 fl. cuartiru 5 mertie bucate, 8 st. de lemne.
5. Betrân'a 124 fl. cuartiru 60 mertie bucate si lemne de incalditu câte trebuescu.
6. Tiss'a 110 fl. 34 mertie bucate cuartiru si lemne.

Doritorii de a ocupá unulu din aceste posturi sa-si astérna suplicele instruite in sensulu Statutului organicu pâna in terminulu de susu la subscrisulu.

Dev'a in 22 Octobre 1873.

Pentru Comitetulu parochiali
Ioanu Papiu
(1—3) Protopopu.

Nr. 346 1873.

Concursu.

Spre reintregirea statiunei parochiale Lofnicu cu fili'a sea Kovaru cu parochu actuale, tienetóre de Protopresbiteratulu Cohalmului, se escrie concursu pâna in 25 Novembre a. c. st. v.

Emolumentele: 1) Portiune canonica de aratu 6 jug. si 1½ jug de fênu; 2) Dela 45 familii câte o ferdela de grâu, si dela 12 familii neorustice câte o jumetate ferdela de cucuruzu, din matera; din filia: dela 10 familii câte o ferdela cucuruzu, si dela 6 neorustici câte o jumetate ferdela 3) Veniturile stolarie obicinuite. (Se observéza aceea ca casa parochiale aici nu esista).

Concurentii se avisédia, a-si tramite pâna la terminulu prefiptu petitiunile loru subscrisului, instruate in sensulu Stat. org.

Cohalmu, 30 Octomvre 1873.

In contielegere cu comitetulu paroch. resp.
Nicolau D. Mircea,
(1—3) adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Jaculu românu protopopiatulu Tarnavei de susu cu terminu pâna in 20 Decem. a. c.

Emolumentele suntu:

1) Edificiele necesare 2) 7 jugere 764 □ st. aratara si fenatiu, 3) lemne de incalditu de câte are lipsa.

4) Dela 52 de familii 52 de ferdele cucuruzu sfarnitu si 52 de dile de lucru.

5. Stola usuata.

Competitorii au de asi ascerne pâna la terminulu de susu, concursele loru instruate in intielesulu Statutului org: subscrisului.

Alm'a in 4 Noemvrie 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Ioanu Almasianu
(1—3) Protopresb. gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. Besi'a de class'a a III-a protopresbiteratulu Palosiului se deschide concursu pâna in 2 Decembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. Pâna se va edificá cas'a parochiala (mistuita prin focu) cuartiru liberu in un'a din incaperile edificiului scolariu;
2. Gradina de pomi si legumi de 208 org. □;
3. O vie de 270 org; □
4. Aratura si fenatiu de 2 jug. 648 org. □;
5. Dela 60 familii cu fumu câte o ferdela de grau si câte un'a de ovesu séu o jumetate ferdele alte bucate in pretiu-i;
6. Lemnele necesare pertru focu;
7. O di de lucru (claca) dela tineretu;
8. Tacsele stolare usuate dela 270 suflete, cari tóte computate d'au unu venitu anualu de 250 fl. v. a.

Doritorii de a concurge la acésta parochia se 'si tramita documentele loru instruite in sensulu Statutului organicu, pâna la terminulu susu dîsu subscrisului.

Palosiu in 28 Octobre 1873.

In contielegere cu Comitetulu parochialu
Teofilu Gheaj'a
Adm. Prot.

Concursu.

Pentru reintregirea statiunei parochiale Ungr'a devenite in vacantia, in protopresbiteratulu Cohalmului, se escrie concursu pâna in 2 Decembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu: 1, casa parochiale cu cladirile necesarie. 2. Câte o ferdela de grâu dela 66 familii; iér' dela 50 familii neorustici o jumatate ferdela de cucuruzu sframitu, séu 2 dîle de lucru. 3. Portiune canonica de aratu de 6 jug. si 296 □, de cósa 2 jug. 459 □. 4. Veniturile stolarie obicinuite. 5. Parochulu respectivu din beneficiele comunali, d. e. lemne de focu, slatina, ghindie etc. se folosesce de dreptulu duplu fatia cu unu altu individu din comuna, portatoriu de poverile comunali.

Cei-ce dorescu a ocupá acésta statiune, au sa si substérna petitiunile instructe conformu „St. Org.“ pâna la susu dîsulu terminu, subscrisului.

Cohalmu, 2 Novembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu concerninte.
Nicolau D. Mircea,
(1—3) adm. prot.

Ad. Nr. 298/1873.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessionale gr. or. din Vidr'a de susu, protopresbiteratulu Zlathn'a de susu, se escrie prin acést'a pâna in 21 Novembre st. v. a. c. concursu

Emolumentele suntu:

In bani gat'a 200 fl. v. a. cuartiru liberu in edificiulu scólei si lemne de incalditu.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tramita la subscrisulu documentele de cualificatiune in sensulu „statutului organicu.“

Campeni 29 Octombre 1873.

Cu contielegere comitetului parochialu.
Ioanu Patiti'a,
(2—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacanteloru statiuni invetiatoresci din Protopresbiteratulu Tarnavei de josu se escrie concursu pâna in 15 Novembre 1873.

1. Deagu cu salariu anualu 160 fl. cuartiru si lemne. —
2. Chincesu cu salariu anualu 120 fl. cuartiru si lemne. —
3. Paucea cu salariu anualu de 60 fl. cuartiru si lemne. —

Doritorii de a ocupá vre-un'a din aceste statiuni au de a-si indreptá petitiunile loru instruate in sensulu St. org. la subscrisulu.

Deagu in 20 Octombre 1873.

In contielegere cu Comitetele Parochialu.
Daniilu de Tamasi
(3—3) Adm. Prot.

Edictu.

Stanu Ioanu Rautiu din Satulungu care de trei ani si 7 luni de dîle, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socie Dobr'a nascuta George Fasole totu din Satulungu in Sacele, ne sciindu-se de atunci si pâna astadi loculu ubicatiunei lui, — se citédia prin acést'a cá in terminu de unu anu si o dî, dela escrierea acestui edictu, sa se infatisiedie la scaunulu protopopescu 1-iu alu Brasiovului, câci la din contra si in absenti'a lui se va decide divortiulu cerutu de soci'a sea, pre bas'a ss. canóne.

Brasiovu 6 Octobre 1873.

Scaunulu protopescu gr. or. 1-iu alu Brasiovului cá foru matrimoniale.
Iosifu Baracu,
(3—3) protopopu.

Edictu.

Iosifu Puscariu din Poian'a-Marului, carele mai bine de doi ani de dîle, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socie, Samfir'a Ioanu Lungu din Pórta, — prebegindu in lume necunoscutu — se citéza prin acest'a, in terminu de unu anu, dela datulu de fatia, a se presentá inaintea acestui scaunu protopresbiteralu, cu atâtu mai siguru, câci la din contra procesulu divortialu intentatu asupra-i de soci'a sea, se va decide si in absenti'a lui, in sensulu SS. canóne bisericesci.

Scaunulu protopresbiteralu alu Branului.
Zernesti in 15 Septembre 1873.
Ioanu Metianu m. p.
Prot.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 91 ANULU XX I.

Sabiiu, in 11|23 Novembre 1873.

Nr. cons. 1074/1873.

Preancinstitiloru Parinti Protopopi si Administratori protopopesci Cinstitei preotimi din Archidieces' nóstra greco-orientala.

Majestatea Sea préinaltiatulu nostru Imperatu sî Rege Franciscu Iosifu I-iulu; — in 20 Novembre (2 Decembre) 1848 s'a suitu pre Tronulu imperatiei austriace sî alu Regatului Ungariei. —

La dîu'a sî lun'a espusa a anului curinte, se implinescu 25 de ani ai Stapânirei Maiestâtiei Sele, — Stapânirei in istori'a Monarchiei austriace sî a patriei nóstre multu insemnate, sî pentru prosperarea sî inaintarea diferiteloru interese ale popóreloru incredintiate Domnirei Majestâtiei Sele de mare insemnatate.

De aceea cá fii sî supusi credinciosi avemu sacr'a datorintia: a aduce umilit'a sî ferbintea nóstra rugatiune Domnului sî Dumnedieului nostru pentru preainaltulu Tronu, pentru pacea, sanatatea sî indelungat'a viétia a Majestâtiei Sele preagratiosului nostru Imperatu sî Rege apostolicu **Franciscu Iosifu I iulu.**

Deci aducendu Consistoriulu archidiecesanu acésta epocala dî la cunoscinti'a Preotimei nóstre, indatorédia totu odata, cá la dîu'a susamintita, adeca Marti in 20 Novembre a. c. st. vechiu in fia-care biserica din archidieces'a nóstra sa se celebredie serviciulu Dumnediescu, facendu sântele rogaciuni prescrise la serbarea Nascerei Majestâtiei Sele cu indatinat'a Docsologia.

Din siedinti'a consistoriale tienuta la Sabiiu in 9 Novembre 1873.

In absenti'a Escelentiei Sele Par. Archi-Eppu sî Metropolitu

Nicolau Pope'a
Archimandritu sî Vicariu
archiepiscopescu.

Pactulu.

Sabiiu, 10 Novembre.

Asiá dara pactulu de care facuramu amintire in nrulu tercutu esista sî s'a facutu, dupa cum ni-lu descrie dlu Babesiu in nr. 86 alu „Albinei“, intre domni'a sea, dlu Popoviciu Desseanu si patru ardeleni, de cari séu i e rusine a face amintire, séu, ceea ce nu putemu crede, ii desconsidera asiá de multu, incâtu nu crede sa merite a le rostí sî numele, cá pre cele ale domniei sele si colegei din Ungari'a.

Sinodulu aradanu erá inca departe, dara sórtea ca cine sa fia eppu in Aradu s'a decisu de cei siése, dintre cari dóue marimi acum cunoscute sî patru necunoscute. Sinedriulu inse, in desiertu ascunde dlu Babesiu, a fostu mai mare, unde s'a desbatutu acestu obiectu si alte obiecte, cari pre densulu nici nu-lu atingu.

Noi, déca luâmu astadi cuventulu nu o mai facemu in favórea cutârei persóne, noi cu persónele nu avemu de a face. Aléga biseric'a cum i place sî pre cine crede ca va pastorí mai bine biseric'a, o facemu inse pentru alta impregiurare mai ponderósa, pentru impregiurarea ca s'a comisu o ilegalitate de importantia ,ca prin astfeliu de apucaturi ni vedemu amenintiata biseric'a in temeliele ei. Nu meritele, nu sciinti'a, nu pregatirea voru fi de aci incolo insusîrile cari se voru cere dela fiitorii prelati bisericesci; sî nu sinódele voru fi acele corporatiuni, cari sa ni garanteze ca voru fi cei mai demni alesi, ci vre-o siése insi se voru aduná in-tr'unu conclavu, séu inquisitoriu ascunsu, voru decide asupr'a persónei placute loru sî apoi 'si voru pune pre toti servii loru in miscare, cu feliu de feliu de midilóce spre a ne pune capi bisericesci.

Si óre sa fia iertata acésta procedere stricaciósa ce póte róde viéti'a bisericésca cá sî o cangrena? Canonulu alu 62 dela sinodulu localu tienutu in Cartagen'a dice in partea sea din urma: „Multi sî dintre presbiteri, ingamfati sî nepriceputi sî radicá cerbicele . . . . intaritandu glótele cu ospetiuri sî cu sfaturi malitióse, ca cu necuvenita bunavointia sa-si puna siesi pre ei Eppi.“ Canonulu 13. alu sinod. I-II localu dice: „Semanatorile zizaniiloru ieretici aruncându-le in biseric'a lui Chsu, celu viclénu, sî vediendule taiate din radacina cu sabi'a duchului, au venitu la alta cale a curseloru, apucându-se a desparti trupulu lui Chsu cu insani'a schismaticiloru.“ Cele citate ne aréta ca ce urite au fostu bisericei totu déun'a conventicurile cele ascunse, prin cari se póte deschide o pórta larga de abusuri in biserica. Sa urmarimu inse mai departe legislatiunea bisericei nóstre sî sa vedemu cum pasiesce ea de aspru contr'a aceloru ce o turbura prin conspiratiuni de natura de ai paralisá viéti'a ei cea libera sî intocmita spre a-si esercitá liberu sî fâra de nici o influintia straina drepturile sele fia-care crestinu ortodocsu. Canonulu 18 alu concil. ecumenicu alu IV dice: „Crim'a de conjuratiune sî de insotire ascunsa se opresce cu totulu chiaru sî de legile din afara, cu multu mai multu trebuie sa se opresca in biseric'a lui Ddieu, cá sa nu se faca. Deci déca óre carii clerici séu monachi s'aru aflá conjurându-se in ascunsu séu facendu conspiratiuni asupr'a Eppiloru, ori clericiloru confrati sa se dea toti din trépt'a loru.“ In intielesulu acest'a vorbesce sî can. 34 sinod. ecum. VI. Can. 62 citatu mai susu nu sufere ocârmuire usurpata prin conspiratiuni, ci nici bisericele cele rapite a nu le lasá la ei, sî publicu din ele sa se scóta sî sa se isgonésca dintr'ensele prin antistiele loru.“ Va sa dica nici comunione sa nu aiba crestinii cu astu-feliu de ómeni.

Canonulu 13 alu sinod. III localu pre clericii cari se afla la conspiratiuni ii depune sî pre laici ii segregéza.

Biseric'a inse nu are lipsa de a tende la mijlócele ei cele mai aspre, cu atâtu mai vertosu cu câtu rebelii nostri bisericesci, cá totu-déun'a, se desvalideza ei de sinele, din dî in dî Ómenii de bine de alta parte au cunoscutu dejá nisuinti'a de o dictatura demagogo-oligarchica cu eschiderea clerului inaltu in biserica sî cunoscinti'a acéct'a se respândesce in fia-care dî totu mai multu si mai departe, inse ei au sî sperantia firma ca aceste suntu trecatórie, cum au fostu sî alte napastuiri ale bisericei in trecutu.

Biseric'a nóstra a trecutu prin fase sî mai grele decâtu acestea si ordinea, sî legalitatea mai târdiu totusi au triumfatu. Istori'a ne spune despre ingerinti'a calviniloru in biserica, cari, celu putienu nu avéu atestatu de botediu dela vre-unu parochu gr. or. Istori'a ne spune despre ingerinti'a papismului pâna ne-a stricatu cu totulu biseric'a in pârtile nóstre, sî din tóte aceste o amu vediutu noi cu ochii esîndu triumfatórie in dîlele nóstre.

Dara ce sa stamu noi la datele aceste prosaice din istori'a particularia a bisericei nóstre. Sa ne aducemu aminte ca pre la finea seculului. IV sî inceputulu seculului V, cându se aflá pre scaunulu patriarchale in Constantinopole S. Ioanu Chrysostomu, Antiochianulu celu renumitu pentru oratori'a sea sî pentru iubirea sea de dreptate sî àdeveru inca se petreceau lucruri, cari pareau ca voru stricá sî nimicí biseric'a sî voru intunecá dreptatea sî adeverulu, radicându velv'a celoru ce faurescu planuri intr'ascunsu. Atunci adeca se nascuse cérta pentru unu invetiatoriu alu bisericei, anume Origenu. Óre cari calugari alungati pentruca nu voiau a subscrie anatem'a asupr'a lui Origenu, dictata de patriarculu Alesandriei Teofilu, fura primiti sub scutulu lui Chrysostomu, de-si nu le aprobá invetiatur'a. Acést'a impregiurare nevinovata a folosit'o Teofilu cá „operatoriu“ alu bisericei sî alu invetiatoriloru ei spre a organisá unu sinodu spre a condemná pre Chrysostomu. Temendu-se organisatoriulu sinodului de poporulu din Constantinopole sî au tienutu sinodulu la o mosia imperatésca, numita Stejariu, in apropiarea Chalcedonului, de unde sî sinodulu s'a numitu synodus ad Quercum, (συνοδος πρός τήν Δρῦν) se intielege, unu sinodu, de care numai cu indignatiune sî aduce aminte biseric'a. Sinodulu acest'a, in care Chrysostomu, n'a aflatu lucru demnu de a se presentá, pasindu doi diaconi depusi pentru adulteriu sî alte fâradelegi cá martori, precum sî unu calugeru pedepsitu pentru multe crime — lu judeca, pre Chrisostomu de vinovatu pentru imoralitate (!), pentru neinteresu de biserica sî cele bisericesci (!) sî de inalta tradare (de eresulu lui Origenu n'a fostu nici pomenire). Imperatulu lu tramite in esilu pre Chrysostomu. Poporulu inse acum cându a auditu de aceste n'a asteptatu sa se pronuncia biseric'a, c a inceputu a ferbe, asiá incâtu, cându a vediutu militi'a destinata spre escortarea patriarchului esilatu, a inceputu a amenintiá pre imperatulu. Chrisostomu provóca inse multimea sa fia pre pace. Dupa departarea patriarchului in esilu, a dóu'a dî, ferberea a fostu sî mai mare, la carea s'a mai adausu sî unu cutremuru de pamentu. Tóte aceste a induplecatu curtea sa chiame pre esilatu inapoi sî a trei'a dî esilatulu intra cá in triumfu in Constantinopole, aclamatu de entusiasmulu poporului. Teofilu rusinatu a fugitu intr'ascunsu la Alecsandri'a.

Dara câte alte de aceste s'aru poté aduce spre dovedirea câtu suntu de trecatóre lucrurile ce se tiesu in ascunsu cu scopu de a paralisá legea sî ce sfersitu rusinatu au in cele din urma, dovedindu-se calumniele aruncate fâra crutiare asupr'a dreptiloru de calumnie sî dându-se de golu nisuintiele cele interesate cá unele ce erá sa servésca numai pentru anumite persóne, dara nu binele comunu alu bisericei.

Fâra de a implorá dara asprimea canóneloru pentru fapte cá cele marturisite si de dlu Babesiu, ca le a comisu in afaceri bisericesci de inalta insemnetate, suntemu convinsi, ca nu va trece multu sî biseric'a nóstra intréga, cu indignatiune va strigá, dela o margine pâna la ceea-lalta, sa nu se mai comita astufeliu de profanatiuni, de fâra-de-legi chiaru, câci biseric'a are sa fia unu bunu comunu pentru mângaierea sufletésca a crestiniloru, nu inse unu câmpu de lupte pentru satisfacerea ambitiunei unui Babesiu sî a câtoru-va disciputi ai sei.

Pacturile de natur'a celoru ce ne spune dlu Babesiu ca s'a tiesutu sî cari le scimu sî noi cum s'au tiesutu potu inse avé urmâri funeste, pentru ca pâna se tresdiescu crestinii bisericei nóstre sa cunósca periculului ce le vine din partea conspiratoriloru bisericei, ni se póte periclitá biseric'a din alta parte, din afara de biserica. Vitalitatea bisericei nóstre scimu ca va invinge sî necasurile ce i-aru vení pre usi'a deschisa de dlu Babesiu, din alta parte, inse, déca putemu avé noi linisce sî comoditate, fâra de a indurá totu-déun'a suferintie seculari pentru ce sa nu o avemu?

Lasati-ve daracâti toti de lucrurile intunerecului! intrati toti pre pórt'a staului, déca voiti sa fiti cei iubiti de turm'a, carea este natiunea ins'asi. Lasati turburârile la ori ce ocasiune, dara mai cu séma cându e vorb'a de a alege prelati bisericesci, câci altcum luati grea respundere asupr'a vóstra.

Aceste le dicemu pentru ca voimu pacea sî bun'a voire intre noi, inse déca vomu vedé ca nu ve abateti dela calea ratecirei vomu atrage atentiunea autoritâtiloru cá sa useze de legile positive ale bisericei.

Mare sensatiune face in Ungari'a scrisórea lui Ghyczy câtra alegatorii sei, in carea conducetoriulu obositu de lupta sî motivéza retragerea sea de pre scen'a vietiei politice. Ghyczy espune in scrisórea sea tóte luptele spiritului, cari l'a costatu pâna acum remanerea sea in sinulu partidei stânge, adeca in opositiunea contr'a ordinei lucruriloru create prin coronarea sî complanarea din 1867, cum densulu mai alesu acum la inceputulu perlamentului de fatia numai in speranti'a ca va poté impacá pre cele dóue partide mari s'a induplecatu a primí mandatulu. Dara vediendu ca acésta sperantia din ce in ce s'a facutu totu mai ilusoria, ca durarea acestei discordii va aduce cu sine ruin'a tierei, densulu nu póte fi respunsabilu naintea cousciintiei sele de a conlucrá mai departe in unu parlamentu, in alu câruì sinu elu nu se póte alipí de nici o partida.

Acésta espunere nu coprinde multu nou; de-multu sciá lumea intréga, ca Ghyczy nu apartiene cu intréga inima la centrulu stângu. De interesu suntu in scrisórea lui Ghyczy dóue momente: Sinceritatea, cu carea se desbaiera de contradicerea contr'a complanârei din 1867 sî pre carea o considera de o creatiune, carea nu póte delocu alterá pre Ungari'a singura pentru ca senatulu imperialu aru trebuí sa-si dea consenmtiementulu la acést'a. Mai insemnata inse e marturisirea, ca Ungariei lipsescu acele relatiuni morale sî materiale, ce le pretinde cá unu statu mare, sî togm'a de aceea e avisata la alianti'a din 1867.

„Erá tempuri — dice Ghyczy in epistol'a sea câtra alegatorii din Komoru — cându noi mai toti cu putiena esceptiune, credeamu de unu lucru posibilu, eluptarea totalei independentie prin conlucrarea insufletita sî prin sacrificiele cetatieniloru sub conjunctiuni europene favorabile sî prin poterea cea mare materiale sî spirituale a tierei. Intr'acea valórea de dreptu a pacteloru de statu incheiate; sfasiarea natiunei in partide cari sî stau fatia in fatia sî-si paraliséza activitatea; relatiunile schimbate in politic'a esterna, prin cari sustienerea monarchiei in form'a ei presenta s'a pusu sub scutulu interesului comunu alu Europei; recunóscerea cascigata din esperintia a pretiului celui adeveratu ce-'lu are capitalulu materialu sî spiritualu alu natiunei nóstre, care fâra o pré mare stimare de sine nu se póte asemená cu cel'a alu altoru natiuni, sî in fine esperinti'a mai amara, ca sacrificiulu pentru binele comunu, afabilitatea, de a supportá acele sarcini personali sî de avere, fâra de cari unu statu nu póte subsistá, scopuri mari inse de locu nu se potu ajunge, pentru ca lipsesce cetatieniloru vointi'a de a aduce sacrificie sî anume acelor'a, cari aru poté suportá atari sarcini numai cu putiena marginire a comoditâtiei loru fâra greutate: tóte acestea — dîcu, au facutu imposibila eluptarea acelei independentie totale a tierei, carea se accentua din-atâte pârti sî carea pâna acum numai dela natiuni, cari posiedu poteri materiali si spirituali mari, sî asiá inca numai prin impregiurâri favoritórie sî cu mari sacrificie se potu eluptá. A eluptá scopuri ce nu se potu ajunge fâra de a luá in consideratiune destula medilócele disponibile, acest'a trece preste marginele natiunei cu o vointia tare, carea nu tientesce la scopuri nerealisabile sî acést'a aru fi chiaru cându aru proveni din semtiementu patrioticu infocatu, totusi numai productulu neconsiderârei stiuatiunei stimârei pre susu a poteriloru sî facultâtiloru nóstre."

Acestea suntu cuvinte de auru, cari in momentulu dintâin producu strigare de desperatiune in castrulu celoru estremi inse odata pronunciate sî inca de celu mai insemnatu conducetoriu alu opositiunei nu-si voru gresî efectulu loru chiarificatoriu asupr'a natiunei ungare.

Tóte scirile ce sosescu din Ungari'a se unescu in aceea ca situatiunea politica cu pasi repedi merge spre crise. In Pest'a se vorbesce de ó crisa ministeriale, deocamdata numai de retragerea ministrului de finantie Kerkapoly cá de o eventualitate care are sa vina dejá in tempulu celu mai de aprópe. Chefulu sectiunei in ministeriulu comunu alu finantiloru sub Becke Vincentiu Weninger sî ministrulu comerciului contele Iosifu Zichy se i'au in consideratiune cá moscenitorii dignitatiloru sî suferintieloru ale domnului de Kerkapoly. Combinârile mergu sî mai departe. Impregiurarea anunciata de „Ellenör" ca baronulu Paulu Sennyei fù primitu in 17 Novbr. in Gödöllö de Majestatea Sea in audientia, se privesce de simptomulu unei reforme nóue radicali a cabinetului. Acésta combinatiune la tóta templarea inse se pare ca e fórte departe, mai aprópe e posibilitatea, ca trebuinti'a fusiunei partideloru, care prin scrisórea lui Ghyczy au primitu unu nou sî poternicu impulsu, a devenitu totu mai intetitoria, ca prin acest'a contopirea partideloru se va promová sî póte mai curendu cá prin ministeriulu de coalitiune formatu din corifeii partidei lui Deak sî Tisza, despre care s'a vorbitu atâtu de multu. Posibilitatea conlucrârei baronului Sennyei in acestu cabinetu nu se póte bine cugetá.

Atâtu e siguru, ca pasiulu celu barbatescu alu lui Ghyczy nu va remâné fâra efectu. Ori sî câtu se voru svercolí „Hon" sî Ellenör pre lânga „oportunitatea" scrisorei deputatului din Komoru, in urma nu voru puté ascunde faptulu, ca precum acést'a scrisóre fù salutata din partea populatiunei deakiste din capitala cu o demonstratiune de bucuria in modu spontanu, asiá se va aretá inriurirea ei asupr'a conceptiuniloru sî in castrulu propriu alu partidei. Se dîce, ca cu Emerichu Ivanka aprópe 50 de membri s'au despartitu de centrulu stangu sî s'au transpusu pre terenulu lui Ghyczy. Nu e dara indoiéla, ca procesulu de despartire, adusu odata in curgere, nu va puté fi impedecatu, mai alesu déca va succede reintrarea lui Ghyczy in parlamentu pre basea sea nóua proclamata, prin ce elementeloru de partida li s'aru dá unu nou punctu de cristalisatiune. „Napló" saluta dejá de acum pre Ghyczy cá pre verosimilulu alu doilea conducetoriu lânga Deák. Etatea cea tare inaintata a acestui din urma se pare ca va reservá pentru Ghyczy o missiune mai insemnata. Deák e betrânu, devine din dî in dî mai slabu sî are trebuintia totu mai intetitória de linisce. Nimenea altulu e mai chiematu a venî in loculu lui decâtu Ghyczy.

Pórt'a otomana si agentulu românu la Constantinopole.

Estragemu din „l'Indépendance belge", din 2 Novembre (st. n.) urmatórele:

„Jurnalele facu mentiune de unu incidentu curatu de forma, ce s'a petrecutu la Constantinopole, intre marele viziru sî agentulu Romaniei, generalulu principe Ghic'a. Marele viziru a incredintiatu agentului o scrisóre inchisa, adresata principelui Carolu. Agentulu cerù cá in casu cându acésta scrisóre s'aru raportá la afaceri de guvernu, sa-i fia incredintiata deschisa, séu celu putienu sa i se dee copie de pre dens'a. Dupa instructiile ce primise, principele Ghic'a adause ca Romani'a fiindu unu statu constitutiunalu, suveranulu nu póte primí nici o scrisóre, privindu interesele tierei, fâra a o transmite ministriloru sei; in urmare elu inapoî marelui viziru scrisórea pecetluita, adresata principelui Carolu.

„Jurnalele române au fostu miscate de acésta procedere a Portiei. Ele o acusa ca se silesce a creá guvernului românu dificultâti gratuite sî ca opune revindecâriloru cele mai legiuite refusuri iritatóre. Ele observédia ca in tempulu lui Ali pasi'a, a lui Fuad pasi'a, lucrurile nu se petrecéu astfeliu; ca in cele din urma, Romani'a este o tiéra neatarnata sî ca raporturile sele cu Turci'a se marginescu in plat'a unui tributu sî in acte de curtoasie reciproca destinate a mantine o unire profitabila ambeloru tieri.

„Organulu oficiosu alu guvernului românu, Pres'a, de-sî micsiorandu importanti'a incidentului, care nu póte fi decâtu o neintielegere, sî de-sî constatându ca Romani'a are interesulu positivu sî celu mai statornicu de a remâné totu-déun'a in relatiile cele mai amicale cu Pórt'a, declara „odata pentru tóte ca ómenii de statu ai Turciei trebuie sa fia convinsi ca er'a firmaneloru sî a scrisoriloru visiriale a trecutu pentru totu-déun'a. Romani'a este unu statu, o putere libera sî indepedenta, avendu in dreptu cea mai deplina suveranitate. Astfeliu au facut'o tratatele, traditiele istorice, faptele positive. Acésta positie Romani'a o va mantiené cu energie, fâra slabiciune, cu ori ce pretiu."

„In celu din urma, nime nu ia in seriosu acést'a vijelia intr'unu pacharu de apa, nici la Bucuresci, nici la Constantinopole. E o neîntielegere in togm'a cá tramiterea memorandului bosniacu guvernului austro-ungaru. Inse Pórt'a, mai bine inspirata, aru face bine pre viitoriu de a se ferí de incurcal'a unoru astfeliu de gresieli."

Siedinti'a I-a a Universitâtiei fundului regiu tienuta in 20/8 Nov. 1873.

Comitele Mauritiu Conrad invitatu de o deputatiune de 3 membri, deschide siedinti'a cu o cuventare de o natura cu totului totu economica; ascépta cá deputatii cu consciintia diligentia, obiectivitate sî fâra patima voru deliberá sî aduce decisiunile loru; promitiendu din parte-si acea conduita.

Deputatulu I-iu alu orasiului Seghisiór'a (care dupa o datina vechie are rolulu de oratore alu Universitâtiei) Iosifu Baconu respunde in numele Universitâtiei — multiamindu comitelui pentru asecurârile sî promissiunile sele, — se plânge ca tóte municipiele regatului Ungariei 'si au constitutiunea loru afara de fundulu regiu, din care causa pertractârile Universitâtiei au a se estinde sî asupr'a intrebârei constitutiunei municipale a fundului regiu. —

Presiedintele propune de membrii ai comissiunei verificatóre pre: Nagelsschmidt din Cohalmu, Dr. Racuciu din scaunulu Mercurei, Koales din Bistritia — defige apoi siedinti'a urmatóre pre Vineri in 22 Nov. —

Aduce apoi unu gravamenu a possesorului Maurer din Seghisiór'a in care se plânge, ca consistoriulu sasescu nu vrea sa-i dea concediu, pentru de a participá la siedintie; e de parere cá acestu gravamenu sa se concréda comissiunei verificatóre spre referare. — r. —

Procesulu lui Bazaine.

Siedinti'a dela 25 Octomvre.

(Urmare.)

Martorulu Benoît, primaru din Verdun, raportédia ca imperatulu asceptá pre maresialulu, sî ca manifestându-si temerea ca orasiulu nu va fi in deajunsu aprovisionatu, imperatulu i-a respunsu ca nu avé sa inchieteze, câci maresialulu va gasí gat'a totu ce-i trebuiá.

D. Buvignier, adjutoriu alu primariului din Verdun, urmédia pre colegulu seu la bara. Depunerea acestui martoru e cu totulu conforma cu cea precedenta; pentru desbateri inse n'a adusu nici o lumina nóua.

Resulta din depunerile ce s'au facutu ca aprovisionârile armatei s'au facutu conformu cu ordinele date de maresialu sî aduse in cuantitatea regulata de densulu.

Unele din aceste convoiuri de provisiuni genau fórte multu miscârile armatei, si se scie ca a trebuitu sa se arda o parte dintr'ensele in sér'a de 16, spre a permite miscarea armatei. Ceea ce a impedecatu armat'a Rhinului sa mérga inainte sî sa ajunga la Verdun, unde erá asceptata, a fostu lips'a de munitiune care a impedecatu marsiulu, sî apoi sfortiarile facute de germani in diu'a de 18.

Se asculta colonelulu Lewal. Unu mare sentimentu de curiositate se manifestà in auditoriu. Se scie ca colonelulu Lewal e unulu din martorii principali.

Colonelulu Lewal a fostu insarcinatu la 18 Augustu diminéti'a sa faca o recunóscere a terenului de bataie. Ajungendu unde se aflá asiediatu corpulu 3, se ivì de odata o miscare, sî se luà armele.

Colonelulu urmà calea sea, sî merse spre Montigny la Grange. Obusurile incepusera a plouá. Colonelulu tramise la maresialu unu oficieru, cá sa-se informedie despre ceea ce se petrecea. Colonelulu se intórse la Plappeville pre la patru óre, câci calulu seu erá obositu. Intra in biuroulu generalui Jarras, sî voì sa-i dea cont de misiunea sea. Generalulu nu voí sa asculte nimicu, ii dete consiliulu cá sa se duca la maresialulu care se indreptá spre Lessy. In adeveru, colonelulu se impreunà cu maresialulu la Saint-Ouentin.

Missiunea pre care o indeplinea colonelulu in diminéti'a de 18 ii fusese data directu de maresialu. Punturi particularie fusesera desemnate de maresialu colonelului pentru recunóscerea sea, mai cu séma crést'a délului dela Woippy. Positiunile alese erau de natura mai multu a adepostí armat'a sub tunurile Metzului decâtu a comandá câile care aru póté serví la continuarea marsiului spre piatiele Nordului.

Maresialulu Bazaine presinta consiliului cart'a dupa care a datu indicatiuni colonelului Lewal spre a esecutá recunóscerea sea. Martorulu o recunósce. Depunerea colonelului Lewal n'a presentatu adî totu interesulu pre care asistenti'a credea sa 'lu gasésca. Mai târdîu se va deschide capitululu relativu la comunicatiuni, atunci acestu oficieru va fi pusu in positiune a dá esplicationi curióse. Martorii cari au urmatu colonelului Lewal suntu doii Jung, de Belegarde, de Chalus, Beaumont, Mornay-Soult. Esplicationile date de acesti diferitl oficeri, care toti facea parte din statulu-majoru, n'au fostu mai esplicite de câtu ale colonelului Lewal. Detaliele se tarescu in acestu momentu asupr'a desbateriloru cam neinsemnatóre, a câroru insemnatate este inca asiá de mare. Se discuta asupr'a ordiniloru date séu primite, dara primirea sî tramiterea acestoru ordine au influintia considerabila asupr'a evenimenteloru.

Astfeliu ordinulu datu de maresialulu Bazaine cá sa se serve de trasurile de ambulantia pentru transportulu munitiuniloru este fórte importantu. Asemenea sî depunerile intendentiloru relative la organisarea convoiuriloru de provisiuni pentru marsiulu la 14 Augustu. Se vede in mesurile luate vointi'a firma a maresialului de a scapá de blocarea Metzului sî de a merge sa ia in punctu de sprijinu strategicu pre Meus'a.

Asupr'a acestoru cestiuni, situatiunea maresialului e cu totulu inatacabile sî depunerile adeveratu importante din punctulu de vedere alu resultatului procesului nu voru vení decâtu in seri'a evenimenteloru posterióre incungiurârei Metzului.

Siedinti'a din 27 Octomvre.

Martorulu Caffanel, siefu de escadronu in statulu-majoru, depune ca pre la finele dilei de 18 Augustu, a fostu tramisu de maresialulu Canrobert la maresialulu Bazaine spre a semnalá acestui din urma resultatulu bataliei dela Saint-Privat sî miscarea retrograda a trupeloru nóstre care urmà dupa acést'a. Maresialulu Bazaine parù ca nu-i pasa de acestu esiecu, sî fiindu ca martorulu ii esprimá in tristarea sea despre miscarea retrograda pre cartrebuise se o opereze corpulu lui Canrobert, maresialulu respunse ca nu erá locu sa se preocupe de unu evenimentu inevitabilu care déca nu se intemplase in acea di, s'aru fi pututu intemplá de siguru in a dóu'a dî. Dupa unu momentu, sosesce capitanulu La-Tour-du-Pin care anuncie retragerea corpului alu 4-lea. Maresialulu Bazaine dà apoi ordine pentru nóuele positiuni ce avéu sa fia ocupate.

Maresialulu Canrobert primise in diminéti'a de 14 instructiuni care 'lu autorisau sa indoiésca arip'a sea drépta déca se va vedé prea strensu din acea parte.

Vine apoi comandantulu Mojon, siefu de escadronu din statulu-majoru din Parisu. Depune ca la finele dilei de 18 Augustu cându au avutu locu retragerea corpului alu 6-le sî alu 4-lea, maresialulu Leboeuf l'au tramisu sér'a pre la 9 óre, la maresialula Bazaine; dîseiu maresialului ca ne aflâmu in positiunile nóstre sî ca maresialulu Leboeuf ascépta ordinile sele pentru a dóu'a dî. Maresialulu Leboeuf poté sa incépa imediatu miscarea sea de retragere. Miscarea se termina la nóue sî jumetate diminéti'a fâra cá sa ne inchieteze inimiculu, déca n'aru fi inceputu inca diminéti'a, acésta miscare nu s'aru fi terminatu inainte de amédi.

D. Lachaud. — Credeti ca se poté reincepe la 17 ceea ce se facuse in diu'a de 162?

Martorulu. — Cându s'a intemplatu retragerea, noi ne asceptámu la acést'a. Divisiunea maresialului Leboeuf suferise multu pâna atunci.

Reinceperea luptei a dóu'a dî erá dara dificile. Martorulu Grangez de Rouet, colonelu in statulu-majoru, vine dupa cererea aperârei, sa depuna in privinti'a fapteloru ce s'au petrecutu la 6 Augustu.

Comisarulu guvernului observà ca actele anterióre de luarea in posessiune a comandei maresialului Bazaine, suntu cu totulu strense de afacerea actuala.

Dupa terminii legei nu este locu a se cautá aici fapte a câroru cercetare aru trece preste insemnatatea procesului, câci unu ordinu de informare nu s'a datu in asta privintia.

Presidentulu. — Faceti o declaratiune séu o recuisitiune?

Comisarulu guvernului. — O simpla declaratiune.

Maiestrulu Lachaud invóca articolulu 321 din codulu de instructiune criminala care acorda acusatului dreptu de a face cá martorii sa fia ascultati asupr'a tuturoru fapteloru cari au fostu relevate in actulu de acusatiune sî cari interesà demnitatea sî onórea sea.

Aperarea atunci n'are de scopu a discutá batali'a dela Forbach; ea cere numai cá consiliulu sa binevoiésca sa asculte justificarea acusatului asupr'a diferiteloru puncte cari interesà consideratiunea sea.

D. Lachaud conchide rugându pre presidentu sa useze de poterea sea discretionara spre a autorisá pre martori sa vorbésca.

Comisarulu guvernului respecta aceste sentimente sî nu sé opune la ascultarea martoriloru.

D. Lachaud declara ca se voru espune numai fapte. Desbateri nu voru mai fi.

Pres. Cându soséu depesi de câtra maresialulu, tramise de generalulu Frossard, nu se dedea pre data ordine in consecuentia?

Mart. In diu'a de 5.

Pres. — Aici e vorb'a de 6 Augustu, diu'a bataliei dela Forbach.

Mart. In acea dî eramu subsiefu in statulu majoru, sub ordinile generalului Manet; nu sciamu ca corpulu 2 sa fi fostu sub ordinile maresialului Bazaine.

Pres. — Cându veniau depesi dela generalulu Frossard prin care cerea adjutóre, se tramitéu inapoi ordine?

Mart. — Nu-mi aducu de locu aminte in asta privintia. Sciu ca esistá unu telegrafu la Saint-Avold, dara n'amu avutu nici odata in mânile mele. Nu sciu deca telegrafulu corespundea cu Marienthal. Maresialulu Bazaine. — Credeamu ca colonelulu va fi fostu mai bine informatu despre ceea ce se petrecea in statulu majoru din care facea parte. Locuiá la doi pasi departe de telegrafu.

Generalulu Montaudon depune ca la 5 Augustu sér'a, a primitu ordinulu de a merge la Sarreguemines spre a inlocuí corpulu 2-lea, care mergea la Bitsche. A dóu'a dî diminéti'a generalulu fu prevenitu ca divisiunea are sa fia atacata, in cunoscintia despre acést'a pre marasialulu Bazaine, superiorulu seu ierarchicu. Elu luà dispositiunile sele pentru lupta.

Pre la amédi brigad'a Lapasset din corpulu alu 5-lea fu atacata in mersulu seu de câtra ulani, cari o oprira din mersu.

In acelasi momentu generalulu Montaudon fu incunosciintiatu ca generalu Frossard erá atacatu, sî primí la 3 óre sî jumetate o depesia dela maresialulu Bazaine prin care ii ordoná sa mérga sa ia positiune la Grossbliederstroff. Generalulu fâra a se oprí plecà spre a ocupá locurile prescrise de comandantulu siefu. Unu oficeru de ordonantia sosí atunci spre a cere adjutoriu generalului de Montaudon pentru corpulu alu 2-lea. Dara generalulu tacuse cu trupele sele cinci lege sî trebuiá sa le lase putienu sa se repauseze, cu tóte acestea tramise cá se previna pre generalulu Frossard ca erá aprópe de densulu cu divisiunea lui complecta sî gat'a de lupta. Oficerulu tramesu inse, gasí Forbachulu evacuatu.

La 16 Augustu generalulu Montandon fu tramisu, pre la amédi, la stâng'a liniei francese. Maresialulu Leboeuf puse sacurile divisiunei sele, sî o indreptà spre Saint-Marcel. In acestu momentu rapedirea cavaleriei care termina batali'a, se facù, sî generalulu Montaudon fu tramisu de maresialulu Ars spre a taiá retragerea inimicului. Sosindu la rîpa, generalulu intelní locuitori cari ii spusera ca in vale nu se afla nici unu sufletu de omu, ca toti prussianii trecéu prin délurile dela Gorze. Generalulu fu din nou adusu spre Gravelotte unde contribuí la victoria, impinse pre inimicu sî bivuacà pre pamentu.

Audienti'a dela 27 Octobre.

Martorulu Armandu Alecsandre de Castagny, generalulu de divisiune in cadrele de reserva, depune ca, in diu'a bataliei de la Forbach, maresialulu i-a disu ca sa stea la dispositiunea generaliloru cari se aflau in prim'a linie, pentru casulu cându i s'aru cere adjutóre. Dupa ce a primitu aceste ordine, martorulu s'a pusu mai cu sém'a la dispositiunea generalului Frossard.

Dispositiunile luate de Castagny, nu erau fórte bune, dupa cum singuru spune. Diminétia intr'unì oficerii sei, sî fiindu ca se aflau in câmpu audì tunulu. „Cându dicu tunulu nu prea intielegému bine.“ Mai multi coloneli credéu ca nu e tocmai tunulu care se aude. (Risete in auditoriu). Cu tóte astea merseiu inainte, la o distantia de cinci siase kilometri, gasiiu o positiune buna. Me asiediaiu spre bataie. Trebue sa spunu ca facusemu gresiéla de a plecá fâra sacuri cá pentru o recunóstere. Ca sa nu-mi obosescu ómenii, asceptaiu, dara deodata tunulu tacù. Merseiu inainte sî cându ajunseiu pe drumulu celu mare. vedemu spectacolulu unei desordini spaimentatóre. Ómeni, trasuri, totulu erá in valmasiala. Tremiseiu oficieri cá se afle ce s'a facutu generalulu Frossard. Mi se spune ca se retragea spre Sarreguemines.

Pre cându divisiunea Castagny mergea inainte, generalulu primí ordinulu de a spriginí putienu la drépta. Acésta miscare inse erá greu de esecutatu. Generalulu respunse ca va vedé déca trebui'a sa se indrepte spre positiunea indicata séu sa mérga inainte. Tunulu incetase de la 3 pâna a 5 óre, neaperatu pentru ca Prusienii asceptau adjutóre sî pentru ca nu reincepura lupt'a decâtu cându se aflara superiori la numeru. Acésta a causatu erórea generalului Castagny.

Capitanulu Becot e intrebatu asupr'a celoru dóue misiuni ce i s'au datu de comandantulu seu sefu d. Castagny. Acestu oficeru se duse sa afle nuvele de la corpulu alu 2-le. La 5 sér'a generalulu Castagny, dupa ordinile maresialului Bazaine, scrise generalului Frossard spre a-lu preveni ca se alla la Putellange, aprópe a-i vení in adjutoriu, déca va simtí trebuintia.

Generalulu Castagny, odata ce se intórse capitanulu, ii dede ordinulu de a se duce sa gasésca pre maresialulu Bazaine, sî de a-i nará ceea ce se petrecuse. Maresialulu dictà atunci capitanului Monay-Soult doue epistole, un'a pentru generalulu Frossard, prin care ii prescria de a se indoí in positiunea despre Calenbronn, ceealalta pentru generalulu Castagny, prin care ii ordona sa remâie la Putellange.

Generalulu Metman, e intrebatu asupr'a miscâriloru sele in diu'a de 6 Augustu

Generalulu, urmându conformu cu ordinile maresialului, se indreptà de la Marienthal, spre Vening, positiune importanta. Generalulu schimbându o discussiune asupr'a raportului generalului de Reniére care-lu acusa ca a mersu prea incetu, d. Duce d'Aumale róga pre marturu a se marginí strictu in depunerea sea. Generalulu Metmann nu primise instructiunea de a se pune la ordinile generalului Frossard, dara intielese lesne prin positiunea ce lua, ca trebuiá sa fia la dispositiunea corpului alu 2-le.

Generalulu Montaudon, este chiematu din nou spre a spune déca crede ca, in séra de 16 aru fi fostu posibilu a merge inainte. Generalulu a crediutu ca erá imprudentu de a se aruncá inainte fâra basa de operatiune, fâra sa fi distrusu corpurile prusiana care se aflau pre stânga francesa Afara de acésta, unu generalu de divisiune, in asemeni ocasiuni, nu póte emite nici o parere, nu póte face de câtu datori'a sea. Numai comandantulu-sef scie ce se póte intreprinde.

Generalulu Juniacu depune ca comandá o brigada de cavalerie din armt'a M tzului, sî a remasu pâna la dóue óre diminéti'a singuru dinaintea inemicului. Sî tienendu-se cá sa nu fia luatu se retrase spre Saint-Avold.

Generalulu Bataille succede la bar'a generalului Juniacu. Acestu generalu care a fostu ranitu in modu gloriosu in dóue renduri in acésta cumpanie, intrebatu despre óra cându a parasîtu positiunile de la Ettargen, responde ca la trei óre diminéti'a abiá ultimii soldati din divisiunea sea s'au retrasu.

Generalulu Frossard, rechiematu a depune, arata ca la 5 Augustu cându a parasitu Saarebruk, spre a se indreptá spre Forbach. a afiatu prin statulu majoru-generalu ca corpulu seu se afle sub ordinele maresialului Bazaine.

In aceea-si dî maresialulu intreba care este efectivulu generalului? I se tramisa informatiunea ceruta, adaogându ca se afla in marsiu spre Forbach. Se ascépta sa fie atacatu. Sî in adeveru la 6, pre la nóue óre diminéti'a, tunulu se audî sî fuseramu atacati de armata care trecuse riulu Sarre. Prevenitu pre data pre maresialulu. Batali'a se desemnà indata sî corpulu alu 2-lé se gasi cu totulu angajatu.

Maresialulu se aflá la Saint-Avald. Lu tinému la cuventu din óra in óra sî cerému ajutóre. Mise pare cu maresialulu a datu ordine, dara n'au fostu esecutate, sî corpulu alu 2-le remasu angajatu singuru, a fostu silitu a se bate in retragere.

Generalulu Montandon primise sér'a o depesia dela cartierulu generalu, care 'lu preveniá ca are sa fia atacatu la Sarreguemines, ca sî generalulu Frossard la Spickern, ceea ce a pututu face pre generalulu Montandon sa esiste de a merge inainte.

Celelalte dispositiuni din acésta audientia stabilescu in modu nerecusabilu ca maresialulu Bazaine a facutu totu ce depindea de densulu spre a dá ajutoriu generalului Frossard. Prin concursulu unoru impregiurâri deplorabile, cele trei divisiuni Metmann, Montandon sî Castagny n'au pututu ajunge pre terenulu luptei. (Va urmá)

Sibotu, in 4 Novembre 1873.

(Modelu de inspectiune scolaria). Dle redactoru ! Comun'a nóstra cu dreptu cuventu se póte numí fericita, pentru ca ea are in fruntea afaceriloru sele comunali pre unu barbatu care nu numai e inaltu in statu (câtu unu Goliatu), dara totu odata sî unu omu invetiatu sî inca in marele colegiu calvinescu din Aiudu, unde si-au insusîtu nisce principie mari, mai mari chiaru decâtu statur'a sea cea uriasia, nisce principie, cari nu potu duce decâtu la bine, inse bine se insemnâmu la binele propriu alu celui ce le representéza. Aceste principie mari nupusu sufletulu celubogatu de idei alu judelui comunalu dela noi impreuna cu totu némulu seu in unu estasu patrioticu in anulu memorabilu 48, incâtu s'au sculatu cu sabi'a contr'a inimicului natiunei nóstre sî si-a castigatu merite sî cununi nevestedite in luptele cele uriasie de pre balt'a Sibotului, pre carea adî stangenii de lemne se radica sî se intindu preste intregulu locu gloriosu cá unu monumentu neperitoriu de vitegi'a Vioresciloru in resbelu. Stângenii acesti'a iéra domnulu jude iau adusu prin influinti'a sea cea mare de carea se bucura sî cu carea intuneca mintile Siboteniloru. Vrendu nevrendu si-a radicatu monumentu nu din piatra cioplita ci din lemne puse stângini pre balt'a Sibotului ; inse sa fimu intielesi. Acést'a balta, unu locu estinsu, s'au datu spre intrebuintiare oficiolatului silvanisticu reg. pre lânga o suma anticipativa óre-care, de carea asta data nu voimu sa dicemu mai multu decâtu ca aceea suma erá sa fia si sî este menita pentru cladirea scólei. Unde sî cum stà lucrulu cu acést'a intreprindere speculativa, vomu esaminá cu alta ocasiune, cându vomu avé date sigure despre resultatulu acestei intreprinderi complicate, pre carea de o camdata numai dloru o sciu sî o pricepu. Acum numai despre starea scólei, cum se afla ea acum, voimu sa vorbimu, adeca cum stà scól'a sub inspectiunea dlui jude comunalu. De cându e dlu jude comunalu alesu inspectoru scolariu la noi pentru cultur'a sea, carea au fostu sî unu indemnu poternicu a-lu recomandá la unu atare postu onorificu, s'a facutu unu pasiu mare in progresulu invetiamentului popularu, adeca sibotenii la svatulu intieleptu alu marelui conducatoriu radicara plat'a invetiatoriului, unu pasiu imbucuratoriu ce e dreptu, inse mai multu nu s'a facutu. Feciorulu dlui jude numai decâtu intrà in salariulu celu imbunatatitu, apoi acest'a a fostu sî scopulu imbunatatirei — sî s'a pusu sa invetie copiii insetati dupa invetiatura. Spre laud'a sea sa fia disu, ca densulu s'a lasatu de acsiom'a aceea practisata in némulu seu sî au instruatu copiii dupa recerintiele de acum ale invetiamentului. Acsiom'a aceea erá, cá sa nu se dea altui'a invetiatur'a (cea calvinésca) a Vioresciloru, pentru ca dupa cum se obicinuiá a dice reposatulu preotu betrânu, ingropatu cu atât'a pompa de feciorii sei, câtra unu invetiatoriu vechiu („nu dá pén'a in mân'a strainului, ca mâne poimâne ti-o va luá din mâna",) invetiatur'a avé sa remana unu dreptu esclusivu alu familiei loru. Acést'a acsioma adî nu se mai póte sustiené deadreptulu, dara a mai lucrá pre câli indirecte pentru sustienerea ei vedu din activitatea acestoru ómeni, ca e cu putintia.

De aceea pismuescu acesti ómeni pre totu satênulu, care se incérca a-si dá copilulu seu la scoli mai inalte sî se silescu a-i pune tóte pedecile, cá sa nu se póta radicá la nivelulu culturei loru sî prin acést'a la óre-care deregatoria comunale. Dovéda suntu persecutiunile loru necurmate indreptate câtra toti individii cari trecura preste pragulu scólei popularie sî se dusera la institute mai inalte. —

Invetiamentulu la noi merge mersulu racului. Multi factori contribuie la acestu regresu sî primulu factoru e domnulu jude comunalu, care se sustiene sî adî in inspectoratulu scólei fâra de a lucrá ce-va pentru caus'a scólei. Cându comitetulu bisericescu alege altu inspectoru scolariu, atunci scaunulu protopopescu sub pretestu, ca dlu jude e unu omu cu cultura inalta sî demnu de atare postu, nu intaresce alegerea altui inspectoriu, dara ard'o foculu cultur'a aceea, care o mai are sî judele nostru comunalu ! ce folosu ca e cultu, sî nu lucra nimic'a pentru promovarea culturei ?

A fi cultu sî a nu te interesá de promovarea culturei standu in unu postu care impune o detorintia intru promovarea acelei'a, sî totusi a remané, dupa parerea unor'a in postulu acel'a — singuru pentru cualificatiunea neactiva spre daun'a invetiamentului — acést'a aru fi o judecata, carea numai o di in creeri scrintiti póte nasce. Ce folosu póte aduce unu pomu impodobitu cu frundia, dara fâra nici unu rodu ? Acel'a celu multu póte infrumsetiá o gradina, dara noi avemu trebuintia de arbori roditori, iéra nu de podób'a frundieloru. Nóue ne trebuie ómeni cari sa nu stea cu mânile in sinu' ci numai sa se mandrésca cu titul'a de inspectoru, sî cari sa respunda detorintiei loru ! — A aduce invetiaturi dela unu institutu sî a nu le practisá ba a lucrá contr'a acelor'a, nu mi se vede a fi cultura. Séu póte pre tempulu cându au studiatu inspectorulu nostru in Aiudu sa se fi propagatu, astfeliu de invetiaturi ? ! ! Atunci lu escusâmu, câci calvinii Aiudului suntu de vina, dara pâna ne vomu convinge despre adeverulu acestei asertiuni, remanemu pre lânga alta parere.

(Va urmá)

Varietâti.

*** (†) Ioan'a contes'a Rhédey de Kis-Rhéde in numele seu precum sî in numele pruncilorusei minoreni: Emiliu Victoru Ioanu, Mihailu, Ludovicu Ioan'a, Gabrielu sî Franciscu ; — alu parintiloru sei, — alu fratelui seu : Ludovicu, sororei : Iulian'a maritata : Bél'a Frater ; mai departe in numele fratiloru sî sororiloru repausatului : Ioanu si sociei acestui'a : An'a Fogarasi, Constantinu, Mari'a, maritata : Iosifu Lemény : Elen'a maritata : Nistoru Ganea ; Iuliu sî sociei sele Irin'a Nistoru, cumnatului repausatului : Nicolau Marinoviciu si copiii acestui'a, unchiului seu Ioanu Onitiu sî copiii acestui'a, precum sî in numele consangeniloru sî amiciloru celoru multi cu inima frânta de dorere anuncia mórtea sociului seu amatu, consangenului afectionatu sî amicului sinceru Georgiu Bardosi, jude ordinariu la tabl'a reg. judiciaria intemplata in urm'a inflamatiunei stomachului in 14 Novembre a. c. cal. nou la óre 3 diminéti'a in etate de 56 ani, avendu o casatoria fericita de 18 ani. Remasitiele repausatului se voru stramutá dupa tienerea ceremoniei rituali gr. cat din cuartirulu „Hajosköz" la mosi'a familiara in S. Martinulu de câmpia in 15 l. c. la 3 óre d. m. Fia-i tieren'a usióra ! !

Muresiu-Osiorheiu, 15 Novembre 1873 c. n.

(†) La 29 Octocre a perdutu Români'a unu bunu patriotu ; pre Alecsandru C. Golescu.

Déca se póte rostí intre noi cuvintele : patriotismu, devotamentu, modestia abnegatiune, sacrificiu, se potu dice vorbindu-se de repausatulu Alexandru C. Golescu, care tóta viéti'a lui a fostu o intrégà neinteresare neatinsa de nici unu feliu de egoismu.

Philoponulu, Martiru voluntaru, 'sî a petrecutu viéti'a in aspiratiuni nobili, pre cari le incuragiau desceptiunile ce nu au pututu nici odata sa le materialisezo.

Moralitatea i-a fostu natur'a. Ur'a sî pism'a n'au desnaturatu nici odatá acésta fiintia de elitu, numai amoru amicia.

Alexandru C. Golescu, a fostu in tóte impregiurârile unu personagiu fâra personalitate ; s'a datu pre elu totu déun'a fâra sa se reclame vreodata.

Apostolu neobositu alu ideei in care erá convictiunea sea, n'avea alta tienta de câtu reesit'a, pentru care se espunea periculiloru.

Calomni'a si ameníntiarea trecea pre lânga densulu ca sî laud'a sî incuragiarea, fâra sa-i alu terezo caracterulu, fâra sa-i infrânga actiunea.

Decisu, perseverentu in idea s'a, l'amu admiratu sî chiaru cându nu l'amu aprobatu.

Philadelfulu-philomitoru, s'a stensu in caminulu parintescu in comun'a Golesci, unde ilustrulu seu parinte meditá, cu junele Heliade. Capatinénu sî altii, regenerarea patriei ; unde Tudoru Vladimirescu 'sî asiediase cartierulu generale, sî unde adorabil'a s'a mama practicá virtutele crestine de mai multe diecimi de ani.

In sinulu acestei familii numeróse sî irreprosabile, s'a stinsu omulu irreprosabile, alu cârui nume se va alipi de alu parintelui seu sî de istori'a localitâtii, unde 'sî a datu sfersitulu spre a viá acolo de unde venise anim'a s'a.

Alexandru C. Golescu este, de-sî in alu doilea planu, figur'a cea mai pura ce a remasu pura din 1848 pâna la ór'a sea din urma.

Fia eterna memori'a lui Alecsandru C. Golescu, in viéti'a lui remâna esemplu intre cei ce voru vorbi de densulu.

Cesaru Boliacu.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci la scólele din urmatórele comune, se escrie concursu pâna in 14 Novembre cal. vechiu a. c.

1. Santandrasiu salariu anualu 150 fl. v. a. cuartiru sî 2 stangeni de lemne.
2. Santuhalmu 200 fl. v. a. cuartiru sî 2 St. lemne.
3. Lesnicu 120 fl. cuartiru, gradina sî 4 stangini de lemne.
4. Radulesti 80 fl. cuartiru 5 mertie bucate, 8 st. de lemne.
5. Betrân'a 124 fl. cuartiru 60 mertie bucate sî lemne de incalditu câte trebuescu.
6. Tiss'a 110 fl. 34 mertie bucate cuartiru sî lemne.

Doritorii de a ocupá unulu din aceste posturi sa-sî astérna suplicele instruite in sensulu Statutului organicu pâna in terminulu de susu la subscrisulu.

Dev'a in 22 Octobre 1873.

Pentru Comitetulu parochiali
Ioanu Papiu
(2—3) Protopopu.

Nr. 346 1873.

Concursu.

Spre reintregirea statiunei parochiale Lofnicu cu fili'a sea Kovaru cu parochu actuale, tienetóre de Protopresbiteratulu Cohalmului, se escrie concursu pâna in 25 Novembre a. c. st. v.

Emolumentele : 1) Portiune canonica de aratu 6 jug. sî $1^1/_2$ jug. de fênu ; 2) Dela 45 familii câte o ferdela de grâu, sî dela 12 familii neorustice câte o jumetate ferdela de cucuruzu, din matera ; din filia : dela 10 familii câte o ferdela cucuruzu, sî dela 6 neorustici câte o jumetate ferdela 3) Veniturile stolarie obicinuite. (Se observéza aceea ca casa parochiale aici nu esista).

Concurentii se avisédia, a-si tramite pâna la terminulu prefiptu petitiunile loru subscrisului, instruate in sensulu Stat. org.

Cohalmu, 30 Octomvre 1873.

In contielegere cu comitetulu paroch. resp.
Nicolau D. Mircea,
(2—3) adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Jaculu românu protopopiatulu Tarnavei de susu cu terminu pâna in 20 Decem. a. c.

Emolumentele suntu:

1) Edificiele necesare 2) 7 jugere 764 □ st. aratara si fenatiu, 3) lemne de incalditu de câte are lipsa.

4) Dela 52 de familii 52 de ferdele cucuruzu sfarnitu si 52 de dile de lucru.

5. Stola usuata.

Competitorii au de asi ascerne pâna la terminulu de susu, concursele loru instruate in intielesulu Statutului org : subscrisului.

Alm'a in 4 Noemvrie 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Ioanu Almasianu
(2—3) Protopresb. gr. or.

Ad. Nr. 298/1873.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessionale gr. or. din Vidr'a de susu, protopresbiteratulu Zlathn'a de susu, se escrie prin acést'a pâna in 21 Novembre st. v. a. c. concursu

Emolumentele suntu :

In bani gat'a 200 fl. v. a. cuartiru liberu in edificiulu scólei sî lemne de incalditu.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tramita la subscrisulu documentele de cualificatiune in sensulu „statutului organicu."

Campeni 29 Octombre 1873.

Cu contielegere comitetului parochialu.
Ioanu Patiti'a,
(3—3) protopopu.

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 92 ANULU XXI.

Sabiiu, in 15/27 Novembre 1873.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Précuviosi'a Sea Parintele Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a, la provocarea din partea Escelentiei Sele inaltu Présântitului Archieppu si Metropolitu, plecâ a séra la Aradu si de aci la Buda-Pest'a spre a duce felicitârile archidiecesei la Maj. Sea Imperatulu si Regele Franciscu Iosifu I pentru iubileulu de 25 ani dela suirea sea pre tronu (2 Decembre 20 Nov. 1848).

La alegerea din Aradu.

Unu telegramu, sositu la noi dela Aradu inca de Luni din 12/24 Novembre, ne insciintiédia ca P. Archimandritu Mironu Romanulu s'a alesu Episcopu alu diecesei aradane cu majoritatea voturiloru, 34 din 60.

Salutâmu pre nou alesulu Episcopu cá pre acel'a cârui i se increde conducerea sufletésca a suteloru de mii crestini ort. români din dieces'a Aradului, totu odata inse si cá pre triumfulu legalitâtiei canonice in vigóre in biseric'a or. ort. intréga si pre alu oportunitâtiei in interesulu administratiunei bisericesci, pre carea alesulu, cá unulu ce a servitu in tóte gradurile in dieces'a aradana cunósce tóte lipsele ei.

Deci pre nou alesulu sa-lu tiena Ddieu la multi ani spre fericirea si bucuri'a diecesei a cârei Archipastoriu a devenitu prin alegerea de mai susu.

Archimandritulu Teofilu Bendell'a este denumitu de Metropolitu alu Bucovinei. Denumitulu este unulu din acei bucovineni, cari au participatu la deputatiunea cea mare din anulu 1861 tramisa la Maj. Sea pentru restaurarea metropoliei nóstre.

Epistola deschisa câtra dlu Babesiu si consortii lui din Sabiiu.

Unu siru de articli, de négra tendintia, publicati in „Albin'a" asupr'a amiciloru si increditiloru repausatului Metropolitu Siagun'a, si asupr'a acestui'a insusi, me facu sa scriu urmatórele renduri, pre fatia, câci adeverulu pre fatia se spune.

Cu acea metoda observata pâna acum in politic'a nationala, pasiti acum si pre terenulu bisericescu.

Metod'a ve este a loví fâra crutiare in persóne si a mistificá lucrurile.

Pâna cându au traitu Andreiu Siagun'a celu dintâiu barbatu de statu alu româniloru, l'ati maltratatu atâtu pre terenulu politicu câtu si bisericescu, l'ati luatu la góna, cá sa-lu delaturati dela conducerea natiunei, si déca nu l'ati potutu alungá si de pre scaunulu seu archierescu, ia-ti datu aci lectiuni copilaresci, ba nu i-ati crutiatu nici cass'a lui.

Siagun'a nu mai este, nu ve mai stà in cale.

Dara urgi'a d-v. se vérsa acum asupr'a institutiuniloru lui si asupr'a barbatiloru increduti ai lui, pre cari iau conchiematu elu a-i aperá operele sele.

Si asupr'a omului celui mai simplu defunctu, se aplica proverbiulu „de mortuis nil nisi bene".

Numai asupr'a lui Siagun'a nu vreti d-v. baremu atât'a a aplicá. Nu ia-'ti datu odichna in viétia, nu-lu ve-ti crutiá nici dupa mórte-i. Firesce câci altmintrea nu a-ti putea sa ve versati veninulu asupr'a ómeniloru lui intre cari amu fericirea a me numerá si eu si multi altii.

Amu rebdatu noi multe dela d-v. — nu pentru d-v., ci pentru liniscea publicului — amu rebdatu sa ne diceti „denuncianti, ómeni fâra sufletu si fâra Ddieu, cuibu de vespi" si alte asemenea epitete, demne de judecat'a d-v.

Dara corespundinti'a din Transilvani'a in nr. 83 alu „Albinei" ne face a nu mai suferí cá sa abusati de pacienti'a nóstra.

Dupa ce acea corespondintia anonima pre toti barbatii de incredere, ai repausatului Metropolitu, pre maioritatea consistoriului archidiecesanu, ii dechiara de tradatori, de violatori ai drepturiloru multoru particulari, comune bisericesci si protopresbiterali, — de volnici in administratiunea bisericésca, de seducatori ai lui Siagun'a cârui'a i-aru fi incarcatu pecate si ilegalitâti in spate, dupa ce acelu corespondinte despre acesti ómeni dice: ca cu minciuni aru fi mancatu stipendii dela reposatulu Metropolitu, cu minciuni si flécuri l'aru fi bagatu si in mormentu, si mai in urma: cumca, acesti ómeni si pre noulu Metropolitu l'aru fi sedusu la ilegalitâti, voindu pentru acestea a siedea in Consistoriu, etc. etc., apoi sa-mi ierti dle Babesiu, ca acestea nu se potu trece cu vederea, câci trebuie sa sciti ca cu acelea vatemati o suma de inteligintia si pre consistoriulu archidiecesanu in modulu celu mai brutalu, si nu-mi va luá nimenea in nume de reu cându voiu pasi eu in contr'a atâtoru brutalitâti cu cari se adreséza acelu corespondinte la „publiculu celu mare" cá sa demasceze pre ómenii „Telegrafului Rom.", cum i place a dice.

Asteptamu se audimu fapte ce le promite corespondintele. Dara afara de intemplarea cu secretariulu pre carea o mistifica, numai vorbe góle amu cetitu, la cari amu fi tacutu, déca nu aru invólve incriminâri demne de incuisitiune judecatorésca.

Deci luati in nume de bine d-loru, déca — in locu de calea din urma — voiu pasi eu pre calea jurnalistica cu fapte, cu dovedi, cu adeveruri, cari pre d-v. ve voru demascá in tóta golatatea, câci trebuie odata sa se faca lumina, si sa cunósca publiculu celu mare pre vermii ce rodu la radecinile natiunei si ale bisericei.

Se trecu mai intâiu la cestiunea cu secretariulu, pre carea o a-ti improspetatu, Nu me intindu a cercetá, ca cine au scrisu in „Pesti Naplo", „Hon" etc despre acést'a.

Dara cându a-si fi scrisu chiaru eu insusi, nu mi-aru fi rusine, ca a-si fi vorbitu neadeveru, câci ceea ce s'au scrisu acolo, dupa cum au reprodusu „Herm. Ztg." si „Tel. Rom." in esentia cuprinde purulu adeveru, ce caracteriséza destulu de bine pre ómenii, de soiulu corespundintelui d-tale, si nimenea, nici articululu jurn. „Albin'a" din nr. 78, 22 Octomvre, nici dechiaratiunea institutului „Albin'a" si nici corespondintele nr. 83 a jurn. „Albin'a" nu au refrantu acelu adeveru.

In locu sa ve dechiarati la meritulu lucrului, ceea ce nu cutediati, preferiti — dupa manier'a d-v. — a intrebá ca cine au scrisu? si a dice: i s'au pusu Telegrafului strage gurei, prin influintia noului Metropolitu, cá cându acestu Metropolitu s'aru dejosi a serví passiuniloru d-v. de a suprime pre unicului organu publicu alu archdiecesei, pre carele l'au creatu si sustienutu Siagun'a cu multe greutâti, — preferiti a strigá in gur'a mare, ca dupa sugrumarea „Telegrafului", ómenii lui au alergatu la „Pesti Napló", cá sa ve denuncieze pre d-v. la dnii stapanitori, cá cându acei dni numai din „Pesti Napló" ve arû putea cunósce, ca ce lucrati.

Dara dlu corespondinte din Tranni'a ne da o alta idea despre intemplarea cu secretariulu, cá pre o fapta, si dice, ca nu au fostu vorba de destituarea lui Fratesiu, ci numai de inaintarea lui la postulu de profesoru.

Apoi pre cându face pre secretariulu de cea mai buna arma in mânile ómeniloru „Telegrafului", totu intr'unu resufletu dice, ca maioritatea consistoriului s'au dusu la Metropolitulu sa impedece acea inaintare a lui Fratesiu.

Cine nu vede slabiciunea acestei logice próste, in carea 'si da de golu reutatea.

Cum aru serví Fratesiu, séu ori-cine altulu de arma si ajutoriulu unoru ómeni, cari i-aru voí reulu, cari l'aru impedecá dela inaintarea lui?

Déca ai voitu dle a dá lucrulu in alta editie, apoi se fi inceputu din capu, cá sa nu seduci opiniunea publica.

Eata cum stà lucrulu acest'a. Senatulu bisericescu alu consistoriului, inca inainte de inceperea prelegeriloru in seminariu, ingrigitu fiindu, cá sa nu patimésca instructiunea, au denumitu pre dlu Candrea, unu bine cualificatu profesoru la Dev'a, de profesoru in seminariu in loculu dlui Cristea, devenitu asessoru.

Mai târdiu venì senatulu scolariu, in care ve bucurati de maioritate, si ignorându cu totulu acea denumire, denumesce pre dlu Fratesiu de profesoru.

Convingendu-se acestu din urma, ca denumirea lui este numai provisoria, de locu au resignatu preferindu mai bine a remané in postulu definitivu de secretariu. Intr'un'a au urmatu apoi radicarea lui Fratesiu din secretariatu, denumirea altui nou secretariu fâra scirea Consistoriului, in a cârui competintie cadeau acestea, dupa §. 119. Stat. org. Si pentru sustienerea si aperarea acestei legi au pasitu maioritatea consistoriului plenaru la Metropolitulu, si pentru aceea, cá sa nu lase pre capulu bisericei in cursele ce i le-ati pregatitu d-v., cá sa-lu poteti face la tempulu seu calcatoriu de lege.

Da, au primitu Fratesiu denumirea de profesoru totu in aceeasi siedintia, si de aci poteti vedé, ca nu servesce de masina órba la ómenii „Telegrafului". Dara cându s'au pomenitu a dóu'a di cu 2 decrete, unulu dela senatulu scolariu pentru postulu provisoriu de profesoru, altulu dela presidiu pentru radicarea lui din secretariatu, atunci v'au putulu elu vedé metechnele d-v., princari voiáti a-lu dá afara din secretariatu, pre lânga ceea ce si dupa resignatiunea lui a-ti staruitu cu totu deadinsulu, si apoi a-lu delaturá cu tempulu si din provisoriulu postu de profesura. Ce causa a-ti potutu avé dle corespondinte et cons. a ignorá denumirea lui Candrea si pre acest'a, care este destulu de cualificatu?

Spune acum dle coresp. óre cine e „viclénu" cine e „calcatoriu de lege?" Dovéda despre acesti'a suntu actele consistoriali si decretele lui Fratesiu, scrise la „Albin'a".

Inse acestea s'au intemplatu la consistoriu oficiose, numai cá urmâri a conclusului clicei d-v., unde impartiá-ti din nou posturile consistoriali. Si cá se dau o ilustratiune si mai chiara despre faptele si tendintiele d-v., eata ce s'au intemplatu acolo numai despre Fratesiu.

Cându au observatu cine-va, ca s'aru vatemá Statutulu org. prin mesuri, cum s'au si intemplatu, d-ta dle Hanni'a ai strigatu: statutu ne statutu, Fratesiu trebuie se iese din secretariatu; cându ti s'au observatu apoi, ca in contra fortiei póte si guvernulu sa se amestece, iéra ai strigatu: guvernu ne guvernu, aceea trebuie sa se faca.

Eata asiá sta lucrulu cu secretariatulu, si de veti voí, si mai multe dovedi voiu aduce, — nu pentru voi, cari le cunósceti — ci pentru „publiculu celu mare."

De aci se vede, ca nu v'au zacutu la inima intregirea postului de profesoru nici binele instructiunei in seminariu (si cum veniti a inaintá la profesura pre unu omu din cei mai neplacuti dv. si directorelui seminariului?), iéra acum din causa si vin'a dv. câci nu v'ati ajunsu scopulu cu secretariatulu, in care vreti sa introduceti „ordine mai buna" patimesce instructiunea in seminariu, câci pâna adi acelu postu de professoru este vacantu, cu tóte ca Candrea erá denumitu, dara nu si intaritu. —

Dara sa ne intórcemu la ómenii „Telegrafului" la „majoritatea consistoriului" pre cari chiaru clica ii numesce clica, pre consistoriulu archidiecesanu, pre oficiulu supremu alu archidiecesei, instituitu de cátra sinodulu archidiecesanu, dupa statut. org. 'lu numiti dv. clica.

In ce mare cinste stau la dv. institutele si organele bisericesci!!

Voiu aretá dara mai la vale cine este „clic'a cea blastemata“ (cuvintele unui omu mare), câci ne numiti si „ómenii Telegrafului“ ve respundu, ca consistoriulu archidiecesanu nu se identifica cu „Telegrafulu“, cum faceti d-v. cu „Albin'a“.

Consistoriulu 'si are chiemarea sea, si „Telegrafulu“ iérasi a sea, cá fia-care jurnalu moderatu.

Dara atât'a stà: ca atâtu Consistoriulu lui Siagun'a, si resp. celu de adi, câtu si „Telegr. Rom.“ creatu de Siagun'a, câtu si tóte institutiunile si principiele lui Siagun'a ve stau in cale, si le-ati sdrobí cu ori-ce pretiu, cu ori-ce midilóce; pâna cându noi, ómenii si incrediutii lui Siagun'a, vomu fi si de aci inainte, resoluti a aperá acelea institutiuni atâtu de salutari bisericei nóstre credièndu ca spre acestu scopu vomu fi spriginiti de intregu poporulu nostru credinciosu.

Aici se inverte lupt'a d-loru, aici 'si afla secretulu deslegarea.

In viéti'a lui Siagun'a erau armele dle dea-dreptulu in contr'a lui tientite; dupa mórtea lui — câci dupa mórte l'au sciutu si-lu voru scí si inimicii lui a-lu adorá — dupa ce maretiele lui fapte, bunatâtile lui lasate bisericei si credinciosiloru, si invetiaturile si principiele lui salutari, tóte ni le-au lasatu la toti cá o ereditate pura, si stralucita, — atunci umbr'a lui Siagun'a v'au ingrozitu, v'au spaimentatu, cá pre nisce pigmei, v'au mustratu in consciintiele vóstre, pre cari v'au radicatu si inaltiatu Siagun'a.

Si cá se scapati de asta gróza négra, cá nu cum-va se cada pre capulu vostru afuriseniele credinciosiloru, v'ati luatu refugiulu acolo, ca vreti a espune pre ómenii lui Siagun'a, cá pre inimicii lui, cá pre acei'a cari l'aru fi sedusu pre elu, la ilegalitâti si l'aru fi bagatu plinu de pecate in mormentu.

Ce logica démna de judecat'a d-v. jace si aci! Ce usioru ve potemu dá ad absurdum acea imaginatiune, provocandu-ne numai la acea impregiurare: ca aru fi suferitu unu Siagun'a in giurulu seu celu mai de aprópe in trebile bisericesci pre seducatori, pre volnici, pre illegalii lucratori, pre cei ce 'lu aru fi incarcatu cu pecate si l'aru fi bagatu in pamentu! si-aru fi marturisitu Siagun'a dorerile sufletului seu la mincinosi, la vicleni, la cei ce i-aru fi mancatu stipendii cu minciuni, si-aru fi concrediutu elu loru, si in mânile vicariului seu actele vietiei lui publice, manuscrisele vietiei lui, si-aru fi datu elu sufletulu seu celu nobilu in mânile acelor'a, pre cari i-au chiematu la sine in ór'a mortiei?! Respunde-ti la acestea tóte!

(Va urmá.)

Diet'a Ungariei.

Pest'a 22 Novembre. (Siedinti'a casei de susu.) Dupa autenticarea protocolului presiedintele Majlath face cas'a atenta asupr'a serbatórei iubilarie cu ocasiunea implinirei de 25 ani dela suirea Majestatei Sele a Regelui pre tronu. Densulu e convinsu, ca cas'a se va folosi de acést'a ocasiune cu o placere indoita, pentru a aduce Regelui gratulatiunile si omagiele sele. Casa sa detiermurésca modalitatea. (Aplausu viu generalu.)

Contele Cziraky face propunerea, cá cas'a intréga sub conducerea presiedintelui sa aduca regelui cá regeneratorelui constitutiunei, la festivitatea ce ne stà inainte espressiunea fidelitâtiei si a lealitâtiei. (Aplausu viu.)

Presiedintele Majlath apromite, ca va incunosciintiá pre membri la tempulu seu despre aceea, cându voru avé a se alaturá la deputatiunea, pre carea o va primí Regele in Bud'a-Pest'a. —

Pest'a, 22 Novembre n. (Cas'a representantiloru) Stâng'a estrema s'a incercatu astadi a face cas'a ablegatiloru loculu celui mai selbaticu scandalu si cá partida de statu cum este a alesu de pretestulu spectaculului ocasiunea cea mai nenimerita. Pentru o propunere, care atinge persón'a domnitoriului, escitá o sfada carea nu póte decâtu sa degradeze perlamentarismulu. Spre norocire n'a succesu acestoru esaltati a inscená o noua farsa de trista aducere aminte, pentru ca si asta-data nu fura spriginiti din partea stângei, din contra togm'a Colomanu Tisza fu acel'a, care in o filipica in tóta privinti'a stralucitória i'au nimicitu deplinu. Preste totu Tisza au avutu adi o di fórte buna séu vorbindu mai semnificativu: o di de facultate ne negabila pentru guvernare.

Restulu l'au datu inse archidemagogulu Csengery, care cu o ironia pre câtu de fina pre atâtu de taietória in sufletu facù complimentulu: ca s'a convinsu, ca densii in 25 ani asiá dîcendu inca voru fi ómeni cu minte.

Dara erá de lipsa, ca perlamentari asiá grozavi precum suntu Tisza si Csengery sa apuce frenele discussiunei: din partea presiedintelui Bittó scandalulu poté durá in veci, densulu a doveditu o nedesteritate aprópe o necapabilitate fâra margini, pentru ca in locu de a aruncá in cumpena autoritatea si poterea sea regulamentaria cá presiedinte au parlamentatu neintreruptu si au suferitu sa i se arunce in fatia cele mai mari sotisse.

Dupa resolvirea formalieloru usuate pune Colomanu Széll pre més'a dietei raportulu comissiunei financiali asupr'a imprumutului.

Ablegatulu Bel'a Perczel apuca cuventulu pentru a face urmatórea propunere: „In 2 Decembre 1848 s'au suitu Majestatea Sea pre tronu, prin urmare in putiene dile are sa se serbeze iubileulu de 25 ani dela inceperea domnirei. Patriotismulu demenda, cá sa multiamimu providentiei pentru acea, câci a sustienutu pre regele pâne acum pentru binele tierei. De aceea cas'a sa binevoiésca a delegá o deputatiune de 24 membri, carea sub conducerea presiedintelui sa aduca in 2 Decembre inaintea Maiestâtiei Sele gratulârile casei.“

Cas'a intrégа primesce cu „éljen“ uri frenetice propunerea acést'a afara de asiá numitii cei din 1848. Din partea acestor'a se scóla Emericu László, pentru a face o contrapropunere, alu cârei cuprinsu culminéza in urmatórele: Cas'a sa tréca preste propunerea lui Perczel la ordinea dilei, pentruca Majestatea Sea e rege incoronatu alu Ungariei numai dela 1867. In urma cere tiparirea si impartirea amenduroru propuneri, pentru a se pune la ordinea dilei in alta siedintia. Din tóte pârtile casei se ridica strigâri:

„Indata sa se pertracteze“, la ce presiedintele anuncie, ca maioritatea prevalenta a casei pretinde pertractarea indata asupr'a propuneriloru. Drépt'a si stâng'a aplaudeza cuvintele presiedintelui. Stâng'a estrema protesteza si provóca unu scandalu fatalu.

Inceputulu lu face Ignatie Helfy cu provocarea la ordinea casei, care dispune, ca propunerile se tiparescu. (Strigari: „En cetiti mai departe, paragrafulu celu mai de aprópe!“)

(Va urmá.)

Siedinti'a II-a a Universitâtiei fondului regiu tienuta in 22 Nov. n. 1873.

Dupa deschiderea siedintiei la 10 óre si verificarea protocolului siedintiei trecute, comissiunea verificatóre propunendu verificarea tuturoru membriloru cari si-a presentatu credentionalele acesti'a se dechiara de verificati si presidiulu dechiara Universitatea de constituita. —

Venindu la ordinea dilei petitiunea lui Maurer din Şighisiór'a, — comissiunea propune a se redá petiti'a nedocumentata, petentelui pentru a o instruí cum se cade, va decide apoi Universitatea, ce e de facutu. — Se decide, cá petitiunea sa se redé simplu cu aceea, cá sa se instrueze cu documente. —

Se decide apoi a se alege o comissiune generale de 15. cârei se i se predé spre referada tóte agendele; siedintiele comissiunei voru fi publice pentru toti deputatii. —

Presidiu cetesce o propunere urgenta subscrisa de mai multi deputati, prin carea se propune tramiterea unei adrese de filicitare de câtra Universitate Maj. Sele Imperatului din ans'a jubileului de 25 ani dela suirea sea pre tronulu Austriei. — Se primesce urginti'a propunerei si se alege o comissiune de 5 pentru conceperea adresei si referare in siedinti'a cea mai de aprópe. —

Siedinti'a cea mai de aprópe pre luni in 24/11 12 óre. — r. —

Corespondintia originala

a „Curierului de Iassi“.

3 Novembre 1873.

Finea espositiunei din Vien'a.

In momentulu in care ve scriu aceste renduri, Espositiunea universale din Vien'a, nu mai esista, Acésta propositiune contiene unu siru mare de idei dintre care unele suntu importante pentru tóta lumea culta, altele intereséza inca directu pre acele persóne care intr'unu feliu séu in altulu se afla in relatiuni mai de aprópe cu numit'a espositiune. Inainte de tote propositiunea dela inceputu ni spune ca opulu celu mai maretiu in feliulu seu, tabloulu celu mai complectu alu culturei tuturoru popóreloru din lume, punctulu centralu spre care in tempu de siése luni erau tientite privirile lumei intregi, ca acestu focariu de acum inainte nu va mai fi; aceeasi propositiune, care astadi se afla in tóte jurnalele vienese, e apoi unu adeveratu apelu câtra miile si miile de persóne care, fia cá esponenti, vendiatori, fia cá cumperatori, fia in fine cá lucratori, au interesulu loru a conlucrá la derimarea frumosului opu; in fine cu propositiunea numita se unesce sirulu nou de idei relativu la efectele espositiunei, la bunele si relele ei calitâti, si inca la raportulu ce esista intre dens'a si espositiunile precedente.

Intru câtu privesce efectele espositiunei din Vien'a, apoi bunele si relele calitâti ale ei, aceste cestiuni au fostu asiá de multu studiate si s'au stricatu atâtea coli de harthia cu esaminarea loru, incâtu nu credu necesariu de a me ocupá si eu de densele; apoi tratarea loru cere o cunoscintia mai profunda de causa decâtu o amu eu, si nu a-si dorí sa cadu in gresiél'a celoru mai multi corespondenti de diuarie de a vorbí de lucruri pre care nici nu le intielegu.

Punctulu ce voiu sa tratezu aici e raportulu dintre espositiunea din 73 si espositiunile de pâna acum, anume (pentru a nu merge prea departe) si espositiunea din Parisu 1867. Mi-amu propusu a lamurí tocmai acésta cestiune pentru ca mi s'a parutu a remarcá ca românii in simpathiele loru pentru francesi mergu câte odata prea departe, astfeliu incâtu in judecâtile loru suntu cam partinitori. E inse datori'a unui diuariu a stabilí adeverulu: a-si fi fericitu déca prin diuariulu d-vóstre aru puté strabate acestu adeveru. Amu visitatu ambele espositiuni; in anulu 1867 amu fostu in capital'a Franciei, astadi suntu in Vien'a. Cându comparezu acum cele dóue espositiuni universale, nu credeti ca judecu asiá si nu altfeliu fiindu sub influinti'a momentului; de locu, 'mi aducu fórte bine aminte de unele calitâti escelente ce le avea espositiunea din Parisu si care au lipsitu celei din Vien'a. Cine aru puté uitá admirabil'a distribuire in Parisu! Nu numai distribuirea in ceea ce privesce lucrurile de industria, de arta, masini, dara asiediarea locuriloru de petrecere, a cafeneleloru, restauratiuniloru, s. a. m. d., au datu o viétia asiá de placuta espositiunei de pre „Champ de Mars“, precum nu a avut'o acea din Vien'a. Dara lasandu acésta forma esteriór a a lucrului la o parte, si trecendu la esaminarea fondului, espositiunea din 73 iésa necesariu la ivéla. Espositiunea din 67 nici nu se póte mesurá cu cea nóua, care ne ocupa mai de aprópe. E fórte gresitu inse de a crede ca in aceste cuvinte se afla vre-unu reprosiu facutu espositiunei francese. Acésta din urma nu putea fi in anulu 67 mai perfecta decâtu a fostu; putemu dice cu dreptu cuventu ca ea ajunsese, pentru tempulu in care a avutu locu, la culmea perfectiunei. Dara câti-va ani producu in secululu nostru schimbâri, precum seculi intregi nu le produceau in tempurile antice. In tempulu ce s'a stracuratu intre cele dóue din urma mari espositiuni, industri'a, agricultur'a, artele au luatu unu aventu si s'au desvoltatu asiá, incâtu cu o espositiune, in care e representatu pre deplinu acestu gradu de desvoltare, nu se póte comperá un'a care a esistatu cu 6 ani inainte. Argumentulu datu dovedesce, credu, ca asertiunea mea e justa; pentru a lamurí cestiunea pre deplinu voiu mai adauge câte-va cuvinte.

O espositiune universala, are de scopu, precum ni arata chiaru numele ei, formarea unui tablou completu a culturei tuturoru popóreloru de pre cój'a pamentului. Cu câtu imaginea data va contiené mai multe popóre, fia si fórte indepartate si chiaru putienu culte, representandu bine starea loru de cultura, cu atâtu espositiunea indeplinesce mai bine scopulu ei. Intrebare: unde a fostu óre orientulu asiá de bine representatu cá la espositiunea din Vien'a? Respunsulu necesariu e: nicairi. Pentru ce? Pentru ca diferiteloru popóre din orientu, nu li-a fostu nici odata asiá de usioru a participá la o espositiune, cá acum; acést'a in urm'a apropierei multu mai mari de Vien'a decâtu de Parisu si a desvoltârei midilóceloru de comunicatiune in anii din urma.

Fatia cu asemene argumente trebue sa recunóscemu ca Esposit'a Universala din Vien'a a fostu superióra celei din Parisu: aru fi fórte tristu pentru tóta lumea culta déca acésta asertiune nu aru fi adeverata, câci negarea ei aru insemná: o stagnatiune generala in desvoltarea popóreloru de la 67 incóce.

E interesantu a esaminá purtarea Vienesiloru fatia cu espositia. O mica minoritate a locuitoriloru a simpatisatu cu dens'a; marei majoritâti ea a fostu cu totulu indiferenta. Déca ne intrebâmu de unde provine acésta, trebuie in adeveru sa recunóscemu ca deficitulu ce-lu are orasiulu Vien'a e fórte mare, ca sperantiele de avutire a celoru mai multi n'au fostu realisate, incâtu de aici au provenitu in parte recéla cetatieniloru fatia cu totu ce privesce espositi'a; dara adeverata sorginte a acestei indiferintie este nepesarea absoluta a locuitoriloru pentru totu ce e inaltu si frumosu, cu alte cuvinte lipsa de inteligentia printre asiá numitii „Spiessbürger“. Vienesii si-au datu in tempulu espositiei, prin purtarea loru, unu testimoniu fórte tristu. In acésta privintia ei diferéza fórte multu de Parisieni cari au participatu din tóta inim'a la Esposit'a Universala din 67.

In diu'a din urma a espositiei din Vien'a Vienesii au venitu in mare numeru: pentru ca fusese publicatu c'o sa cânte de odata 7 musici militaresci, 139—188 de persóne s'au aflatu in „rayonulu“ Espositiei.

Numerulu visitatoriloru nu a fostu nici odata asiá de mare in totu decursulu tempului. N'au avutu locu nici o festivitate.

⁂

Procesulu lui Bazaine.

Siedinti'a dela 28 Octomvre.

(Urmare.)

Trianon, 28 Octomvre.

Partea de acusatiune asupr'a cârei'a martorii au fostu ascultati adi, coprinde comunicatiunile maresialului Bazaine cu cuartirulu imperialu si cu maresialulu Mac-Mahon.

Aici faptele reprosiate maresialului Bazaine iau unu caracteru de gravitate.

Operatiunile militarie au potutu fi conduse reu, dara nu esista legi care se pedepsésca pre unu comandantu de armata pentru singur'a crima ca a fostu invinsu.

Din contra comunicatiunile politice si strategice schimbate intre siefulu guvernului, maresialulu Mac-Mahon si comandantulu armatei Metzului se potu mai lesne potriví pentru o criminalitate.

Colonelulu Girels a venitu sa completeze depunerile dejá facute relativu la aprovisionârile de munitiuni. Declaratiunile martorului n'au facutu decâtu sa afirme raportulu generalului Soleille in nóptea de 16.

Dupa ce a primitu ordinile generalului, martorulu a tienutu la dispositiunea sea munitiunile cerute, dara trasurile de transportu n'au venitu.

D. Petitpas dela Vasselet, martoru civilu, e intrebatu despre serviciulu linieloru telegrafice. Resoul se intinde spre Strasburg, spre Nancy, spre Briey.

Comunicatiunea prin Nancy a fostu taiata la 12; cea de prin Briey la 18, cea prin Thionville la 18 sér'a. La 16, in tempu de o óra a esistatu comunicatiune cu Mezières.

Liniele din interioru au fostu taiate in graba, si din acestu momentu depesiele n'au mai putatu trece.

Martorulu propuse a se stabilí o linie prin Thionville, introducendu fire telegrafice in Mosel'a. Se poté reusí, déca se cercá.

Odata armat'a stabilita sub Metz, se stabilí o comunicatiune intre piatia si forturi. Geniulu fu insarcinatu se construeze acestu resou, si dupa terminarea sa-lu predee serviciului administratiunei civile.

Acésta lucrare fu fórte bine conceputa si fórte bine esecutata; tóte corpurile erau legate unele cu altele, si catedral'a, care servea de observatoriu, se aflá in comunicare cu divisiunea.

La 20, agentulu Flahaut aduse unu pachetu de depesi printre liniele prussiane. Martorulu tramise pre agentu la maresialulu, crediendu ca i-aru poté aduce servicii.

Generalulu Coffinières se opuse la incercarea unei linii telegrafice prin albi'a Moselei. Elu n'a datu dlui Petitpas resónele pentru motivarea refusului seu.

Cu incepere dela 14 tóte depesiele treceau prin biuroulu martorului. Pâna la 14 tóte depesiele ce veniau din Parisu pentru imperatulu, erau primite la biuroulu specialu

Depesiele cari veniau la Metz la 13 si 14 pentru maresialulu Bazaine si siefii de corpuri erau duse la statulu-majoru generalu care, si densulu se insarciná ale transmite la destinatiune.

In dilele de 14 si 15, esistá intre siefii de corpuri si biuroulu martorelui unu serviciu de companie care functioná.

Impiegatulu care se aflá la Borny s'a retrasu pentru ca obusurile l'au gonitu dela loculu unde se aflá, si atunci n'au mai sositu nuvele din Metz.

Depesie adresate din Novéant soséu la Metz intr'unu biurou alu companiei; martorulu nu le-a vediutu. Se scie ca d. Matheu, proprietariu la Novéant, ceruse prin telegrafu permisiunea de a distruge puntea din acea localitate, pentru ca prussienii se servéu de dens'a spre a se urcá pre platoulu dela Gravelotte intru intimpinarea armatei francese.

Martorulu a primitu dela Chalons o depesia a maresialului Mac-Mahon, datata din 19, care a sositu la 20. La 3 óre agentulu Flahaut aducea pachetulu de depesi de care se vorbesce mai susu. Intre acestea se aflá un'a pentru maresialulu Bazaine, alt'a pentru generalulu Soleille. Numai de cea din urma 'si aduce aminte martorulu. Nu se tiené nici o nota de sosirea depesieloru.

Dóue depesi au fostu presentate din nou martorului, dara suntu numai copii, ele au fostu adresate din Nancy la 13, si d. Petitpas recunósce scrisórea amploiatului care le-a scrisu.

Martorulu Brécy, guard forestier, se presenta. Elu narédia espeditiunea sea pentru a restabilí comunicatiunile intre piati'a inconjurata si esterioru. Naratiunea e in adeveru miscatóre. Plecatu din Metz la 20, cu o depesia pentru Verdun, e prinsu de germani si intrebatu; in fine parvine la destinatiune si predà depesi'a sea generalului comandantu alu pietiei.

Brécy e urmatu de guardulu Fissable. Acestu martoru a insotitu pre Brécy, cându acest'a a fostu arestatu de o patrula germana. Amendoi s'au aruncatu in padure si la esírea din padure, au fostu din nou arestati de patrula.

Ajunsi la Mézières-les-Metz cautau o trasura, dara primarulu care fusese pusu la o rechisitiune de 1000 franci de câtra ulani, se aflá miscatu, si si-au continuatu drumulu loru pâna la Bellegarde, unde au intalnitu unu oficieru de venatori care i-a condusu la cuartirulu maresialului.

Brécy se duse sa vorbésca singuru comandantului siefu alu armatei. Intrebatu déca are trebuintia de bani, elu respunse ca a primitu 25 franci, dara ca fiindu insotitu de unu camaradu, banii incepusera a se cam sfersí; atunci maresialulu ii dede 50 franci.

Ei pléca din nou totu impreuna si suntu iérasi arestati de germani. Suntu intrebati despre situatiunea trupeloru francese, despre siederea imperatului. Ei respundu intr'unu modu vagu, si se facu ca suntu tierani cari voru sa ajunga la satulu loru. Dupa ce i-a tienutu câte-va óre, germanii ii liberédia, iéra ei 'si implinescu missiunea.

La 20 Augustu, la Metz, ambii forestiori au intalnitu pre Scalabrino, si au plecatu din nou cu densulu. Scalabrino predase dejá depesi'a sea maresialului cându au sositu cei doi forestieri.

Brigadierulu guardiloru forestieri Scalabrino, depune ca la 17 Augustu a fostu insarcinatu sa duca o depesia; se duse la Verdun spre a se informá despre situatiunea armatei Metzului.

Acestu bravu emisariu a fostu espusu la aceleasi pericule cá si cei doi camaradi ai sei si cu pretiulu celoru mai mari silintie a potutu intrá in piati'a asiediata. Elu se presentá la ante-posturile maresialului Canrobert, de unde fu condusu la maresialulu Bazaine cârui'a ii predà depesi'a.

Maresialulu 'lu intrebà despre punctele prin care a trecutu, si se uità prin carta spre a se informá si incredintiá. Scalabrino intrebà pre maresialu déca e de dusu vre-o depesia si acest'a respundiendu-i ca nu este, Scalabrino se retrase. Acestu sermanu emisaru nu-si potù gasí nici unu adepostu; de pretutindeni erá gonitu de soldati, odysea sea de intórcere fu cá si aceloru doi subalterni ai sei.

Guardulu forestieru Villemain succede lui Scalabrino; si acest'a facù serviciu intre Metz si Verdun. Plecà la 19 Augustu dupa amédi la Metz si la 20 ajunse la Bain-Saint-Martin unde predà depesi'a maresialului Bazaine pre la dóue óre.

Depesi'a fusese predata deschisa lui Villemain, si fusese angagiatu cá se o invetie pre din afara in casulu cându aru fi nevoitu se o distruga. Depesi'a dicea: „Trebuie a se aprovisioná Reims si Metz? Verdun este bine ingrigitu cu provisiuni si munitiuni.“ Maresialulu nu pronuncià decâtu unu cuventu: „Prea târdiu.“

Intendentulu Préval e din nou chiematu. La 17, pre la 10 óre sér'a fu chiematu de maresialulu si informatu despre intentiunea sea de a pasi spre pietiele dela Nord. Longuyon fu punctulu destinatu cá centru pentru aprovisionâri. Comandantulu Magnan insotiá pre d. Préval. Ajunsera pre la 7 óre diminéti'a la Chalons, si tramisera patru sute mii portiuni de pâne si pesmetu spre Metz.

Intendentulu Préval se indreptà spre Charleville spre a organisá aprovisionârile prescrise de maresialulu. Atunci intalní elu pre comandantulu Magnan si pre d. Larney, care se intorcéu, câci gasise calea taiata de inimicu.

Calea erá seriosu padita; unu convoiu de cincidieci mii portiuni pâne putuse trece pâna la Metz; dara unu altu de 100 000 ratiuni a trebuitu sa fia imprasciatu spre Chalons.

Intendentulu Préval se ocupa atunci cu aprovisionarea Metzului, si in adeveru in optu dile reusí a avé pre sinele drumului de feru 1,500,000 ratii. Dara armat'a germana inaintandu mereu, 'lu silí sa se retraga si dupa bombardarea lui Montmédy, se intórse la Parisu trecendu prin Belgi'a.

Sibotu, in 4 Novembre 1873.

(Urmare.)

(Modelu de inspectiune scolaria. Déca se provóca inspectorulu acest'a sa staruiésca la poporu cá acest'a sa-si tramitia pruncii deobligati la scóla, densulu, cu tóte ca cá jude ii stau la dispositiune destule mediloce legali pentru a fortiá la casu de lipsa pre cei neascultatori, temendu-se, ca prin atari mesuri corespundietórie la o alta alegere comunale va cadé din postulu seu de jude, nu face chiaru nimicu in privinti'a acést'a si in urma fiindu densulu unu omu infalibilu arunca vin'a séu pre preotulu localu séu pre alti individi, cari ce e dreptu inca suntu chiemati a concurge cu posibilulu loru ajutoriu la spriginirea causei comune. Inse ne permitemu intrebarea: Óre domnulu inspectoru cá jude comunalu nu aru poté sa lucre mai multu cá ori care altulu in privinti'a acést'a? Ba póte dara interesele sele particularistice nu concedu acést'a, si la famili'a acést'a egoistica numai atunci e posibila o atare conlucrare spre binele comunu cându acest'a aru urmá fâra cá interesele se sufere ce-va. Resultatulu e ca invetiamentulu din di in di merge cu pasi repedi spre decadintia si cine va luá in urma respunsabilitatea fatia cu o eventualitate neprevediuta? Óre cu organisarea nóua municipale séu póte si mai curendu nu va vení comun'a nóstra sub o grea responsabilitate in afacerea invetiamentului celui atâtu de decadiutu la noi, voiu se dicu nu voru intrebá organele guvernului de caus'a acestui regresu condemnabilu? Firesce ca nu pentru interesulu scólei nóstre cá confessiunale ni se voru pune astfeliu de intrebâri parintiesci ci pentru scopulu cunoscutu de a ne preface scól'a confessiunale in scóla comunale spre rusînea comunei nóstre si a protopopiatului din Orestia si in urma in pagub'a natiunei nóstre. Óre ce va díce representanti'a adunâriloru nóstre bisericesci constitutiunali la o atare trista templare, de care sa ne feréscа Ddieu? Déca comune cu capitalu alodialu cum este Sibotulu voru ajunge sa-si véda confessiunalitatea si prin trens'a natiunalitatea scólei loru perduta, atunci intr'adeveru ca trebuie sa ne indignâmu de atâtu indiferentismu aretatu din partea celoru mai capabili factori pentru promovarea culturei, intre cari noi numerâmu si pre judele comunalu.

Poporulu eelu asupritu de o parte de seraci'a cea mare materiale, de alta parte de grelele sarcini publice nu va poté realisá planulu celu proiectatu, respective cladirea scólei, intr'unu minutu, deci era lipsa a se ingrigí la tempu de acést'a causa interesanta.

Din aceste consideratiuni fatia cu trist'a stare a invetiamentului nostru comitetulu bisericescu inca in anulu trecutu unanimu a alesu altu inspectoru scolariu, in persón'a dlui Nicolau Miclea, unu barbatu, care de-si nu se póte radicá la inaltimea staturei uriasie si a mintiei judelui comunalu, totusi au datu probe destule despre interesulu seu fatiá cu binele comunu aducendu averea bisericei cea risipita de doii Viorescii de vre-o câti-va dieci de ani la stare normale. Diferinti'a intre domnii Vioresci si acestu barbatu e ca pre cându acest'a au adunatu ce-va cei-lalti s'au distinsu numai prin risipirea bunului bisericescu si comunalu.

Actulu alegerei s'au transpusu scaunului protopopescu spre intarire, dara dupa cum se vede l'au rosu pulberea archivului ppescu cum au rosu pre multe [altele acte insemnate cari privéu pre acesti dragi de ómeni din comun'a nóstra.

Aru fi fostu fórte salutariu, cându scaunulu protopopescu aru fi intaritu alegerea noului inspectoriu scolariu, câci invetiamentulu de siguru inaintá, dara inrudirea Viorescilorn cu dlu ppopu tractualu au facutu tóte asceptârile nóstre ilusorie. E mare si tare legatur'a sangelui; cându se mai intaresce inca si prin interese particularistice atunci vai de cei ce intra in combinatiunea astoru feliu de egoisti! in casulu nostru de fatia vai de caus'a invetiamentului nostru!—

Dara cu vaete si tipete de dorere in astfeliu de impregiurâri critice putienu ne amu folosí si e unu semnu de nebarbatia, cându cine-va recurge numai la suspinâri, cari nu aducu nici unu folosu. Aici e a se cantá leacu pentru vindecarea reului tempurariu Trebuie cá autoritâtile nóstre mai inalte bisericesci, cari au chiemarea de a supraveghiá caus'a prin organele sele legali si instructiunea nóstre popularia, sa intrevina prin medilócele sele disponibile, sa se informedie in fati'a locului despre adeverat'a stare a lucrului si sa caute reulu acolo unde este. Sa nu asceptâmu, cá sa se intrepuna organele guvernului, câci acelea de cum-va n'a intrevenitu pâna acum de siguru nu voru intrelasá de a se amestecá in o causa atâtu de delicata.

La o astfeliu de templare trista indiferentismulu dloru Vioresci nu va rebonificá o pierdere asiá grozava, bá incâtu avemu norocire de ai cunósce densii voru fi buni bucurosi cá scól'a sa fia si cu caracteru comunalu, pentru ca densii vorbescu bine ungaresce se asimiliéza usioru adeca se dau dupa peru si atunci siguru ca voru poté remané mai departe in servitiulu invetiamentului, dara biseric'a nóstra si prin trens'a natiunea va pierde din numerulu scóleloru sele natiunali o comuna carea au avutu medilóce dara nu au lucratu nimicu fiindu paralisata in lucrarea sea de egoismulu acestoru individi reuvoitori. —

Aru fi tempulu sa se faca unu pasiu inainte, câci indereptu amu facutu destui! Asceptâmu dela autoritâtile nóstre superiori o stricta procedere in privinti'a acést'a, asceptâmu sa ni se intarésca noulu inspectoru scolariu, pentru ca dela celu vechiu nu se mai póte asceptá nici o indreptare.

In legatura cu acést'a amintimu, ca in comun'a nóstra notariatulu s'au smulsu de curendu din ghiarele cele rapitórie ale Viorescilorn si s'au alesu de notariu dlu Procopiu Herlea unu teneru cu cultura corespundietória si cu sentimente curatu natiunale, despre care ne permitemu a presupune ca nu va intrá in servitiulu intereseloru egoistice ale aceloru ómeni neconsciintiosi, cari nu se indestulescu ca au adusu odinióra comun'a nóstra la sapa de lemnu, ci cari acum vréu sa o arunce in abisulu perirei.

* * *

Cându erá sa punemu sub téscu nrulu acest'a ni sosesce dela Alb'a-Iuli'a urmatoriulu

Telegramu:

„In 2 Decembre se implinescu 25 ani de cându Majestatea Sea Imperatorulu, Regele, si principele Franciscu Iosifu I. gubernà multe popóre, intre cari si pre celu românu, pre care cu inteliginti'a lui lu poftescu la 30 Decembre in Alb'a-Iuli'a pentru a deliberá, votá et tramite o adresa felicitatória.

Axente Severu“.

Dupa ce amu cetitu telegram'a lasându afara cuvintele nepotrivite cu festivitatea jubileului sciindu ca Monarchulu carele 'si serbéza jubileului nu pórta vin'a ca românii astadi suntu desconsiderati, ni-a resunatu in internulu nostru sentinti'a: „Pré târdiu.“

O adresa de natura celei cugetate de dlu Axentie Severu nu se face cu ruptulu capului in vre-o câte-va óre. Adres'a trebuie sa fia corespundietória taliei unei natiuni cum este cea româna.

Si asiá déca pretinsii conducetori natiunali tacu de câte ori e ce-va de facutu si striga numai in contr'a celoru ce vréu sa faca ce-va, afle si dlu Axentie ca trebuiá mai tempuriu se dica ce-va.

Dealtucum clerulu, pre care-lu batjocorimu cu atât'a profusiune, ne va representá de asta data singuru si Majestatea Sea care totu-déun'a a fostu unu Parinte gratiosu alu româniloru, sciindu ca românii au fostu si suntu totu-déun'a loiali, va primí din mânile clerului nostru inaltu felicitârile româniloru. Si asiá suntemu de parere sa fimu multiamiti cu atâtu, cá nu facendu ce-va pripitu mai multu sa stricâmu decâtu sa diregemu. Acést'a e parerea nóstra.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Jaculu românu protopopiatului Tarnavei de susu cu terminu pâna in 20 Decem. a. c.

Emolumentele suntu:

1) Edificiele necesare 2) 7 jugere 764 □ st. aratara si fenatiu, 3) lemne de incalditu de câte are lipsa.

4) Dela 52 de familii 52 de ferdele cucuruzu sfarnitu si 52 de dile de lucru.

5. Stola usuata.

Competitorii au de asi ascerne pâna la terminulu de susu, concursele loru instruate in intielesulu Statutului org: subscrisulni.

Alm'a in 4 Noemvrie 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Ioanu Almasianu
(3—3) Protopresb. gr. or.

Concursu.

Pentru reintregirea statiunei parochiale Ungr'a devenite in vacantia, in protopresbiteratulu Cohalmului, se escrie concursu pâna in 2 Decembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu: 1, casa parochiale cu cladirile necesarie. 2. Câte o ferdela de grâu dela 66 familii; iér' dela 50 familii neorustici o jumatate ferdela de cucuruzu sframitu, séu 2 dile de lucru. 3. Portiune canonica de aratu de 6 jug. si 296 □, de cósa 2 jug. 459 □ 4 Veniturile stolarie obicinuite. 5 Parochulu respectivu din beneficiele comunali, d. e. lemne de focu, slatina, ghindie etc. se folosesce de dreptulu duplu fatia cu unu altu individu din comuna, portatoriu de poverile comunali.

Cei-ce dorescu a ocupá acésta statiune, au sa si substérna petitiunile instructe conformu „St. Org.“ pâna la susu disulu terminu, subscrisului.

Cohalmu, 2 Novembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu concerninte.
Nicolau D. Mircea,
(2—3) adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci la scólele din urmatórele comune, se escrie concursu pâna in 14 Novembre cal. vechiu a. c.

1 Santandrasiu salariu anualu 150 fl. v. a. cuartiru si 2 stangeni de lemne.

2. Santuhalmu 200 fl. v. a. cuartiru si 2 St. lemne.

3. Lesnicu 120 fl. cuartiru, gradina si 4 stangini de lemne.

4. Radulesti 80 fl. cuartiru 5 mertie bucate, 8 st. de lemne.

5. Betrân'a 124 fl. cuartiru 60 mertie bucate si lemne de incalditu câte trebuescu.

6. Tiss'a 110 fl. 34 mertie bucate cuartiru si lemne.

Doritorii de a ocupá unulu din aceste posturi sa-si astérna suplicele instruite in sensulu Statutului organicu pâna in terminulu de susu la subscrisulu.

Dev'a in 22 Octobre 1873.

Pentru Comitetulu parochiali
Ioanu Papiu
(2—3) Protopopu.

Nr. 346 1873.

Concursu.

Spre reintregirea statiunei parochiale Lofnicu cu fili'a sea Kovaru cu parochu actuale, tienetóre de Protopresbiteratulu Cohalmului, se escrie concursu pâna in 25 Novembre a. c. st. v.

Emolumentele: 1) Portiune canonica de aratu 6 jug. si $1\frac{1}{2}$ jug. de fênu; 2) Dela 45 familii câte o ferdela de grâu, si dela 12 familii neorustice câte o jumetate ferdela de cucuruzu, din matera; din filia: dela 10 familii câte o ferdela cucuruzu, si dela 6 neorustici câte o jumetate ferdela 3) Veniturile stolarie obicinuite. (Se observéza aceea ca casa parochiale aici nu esista).

Concurentii se avisédia, a-si tramite pâna la terminulu prefiptu petitiunile loru subscrisului, instruate in sensulu Stat. org.

Cohalmu, 30 Octomvre 1873.

In contielegere cu comitetulu paroch. resp.
Nicolau D. Mircea,
(3—3) adm. prot.

Concursu.

Cu permisiunea veneratului Consistoriu archidiecesanu de sub Nr. 1057 a. c. pentru vacant'a parochia Ighisdorfulu romanescu de clas'a a III-a se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna in 25 Noemvrie a. c. in care di va fi si alegerea

Emolumentele suntu:

a., Casa parochiale cu gradina de pomeritu si de legumi.

b, Dela 140 familii venitulu stolariu usuatu.

c, Dela 87 familii câte o claie de grâu.

d, Dela 35 familii câte o ferdela de cucuruzu sfarmitu.

e, Portiunea canonica in pamentu de 4 jugere fenatiu si aratura, care tóte impreuna dau unu venitu anualu de 360 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si ascerne petitiunile loru bine instruate pâna la terminulu indicatu la subscrisulu amesuratu §. 13 din „statutulu organicu.“

Nocrichiu in 5 Noemvrie 1873.

In contielegere cu comitetulu parochiale.
G. Maieru,
(1—3) adm. ppescu.

Concursu.

Pentru postulu invetiatorescu la scól'a româna de fetitie in Mediasiu se deschide concursu, cu terminulu 1-a Decembre 1873 c. n.

Salariulu e 200 fl. v. a. cuartiru si lemne de focu.

Concurentii au a-si adresá petitiunile sele la comitetulu subscrisu.

Mediasiu 1 Novembre 1873.

(1—3) Comitetulu scolariu.

Edictu.

Iosifu Puscariu din Poian'a-Marului, carele mai bine de doi ani de dile, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socie, Samfir'a Ioanu Lungu din Pórta, — prebegindu in lume necunoscutu — se citéza prin acest'a, in terminu de unu anu, dela datulu de fatia, a se presentá inaintea acestui scaunu protopresbiteralu, cu atâtu mai siguru, câci la din contra procesulu divortialu intentatu asupra-i de soci'a sea, se va decide si in absenti'a lui, in sensulu SS. canóne bisericesci.

Scaunulu protopresbiteralu alu Branului.
Zernesti in 15 Septembre 1873.
Ioanu Metianu m. p.
(2—3) Prot.

Citatiune edictala.

Mari'a nascuta N. Barbos'a maritata dupa Georgiu Pop'a, de religiunea gr. orientala din Talmacelu, carea la 11 Ian. a. c. a parasitu a patr'a óra pre barbatulu seu, pribegindu in lume, si nu se scie loculu unde se afla, se citéza prin acést'a conformu resolutiunei cu Nr. cons. arch. 996 a. c. a se infatisiá inaintea subscrisului scaunu protopresbiteralu in terminu de unu anu si o di, câci la din contra se va aduce decisiune asupr'a actiunei barbatului ei pres. la 23 Maiu a. c si in absenti'a densiei.

Sabiiu 9 Novembre 1873.

Scaunulu protop. gr. or. tract. alu II-lea alu Sabiiului.
I. Popescu,
(1—3) protopresb.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 93 ANULU XXI.

Sabiiu, in 18|30 Novembre 1873.

Iubileulu.

Dupa dóue dîle suntu dóue-dieci sî cinci de ani de cându Maj. Sea prébunulu nostru Imperatu sî Rege **Franciscu Iosifu I.** s'a suitu pre tronulu monarchiei.

Mare sî momentuósa este dîu'a in carea se implinescu acesti dóuedieci sî cinci de ani pentru préiubitulu nostru Monarchu, mare sî momentuósa este sî pentru popórele monarchiei intregi.

Acestu patrariu de seculu, ce se va impliní dupa dóue dîle, este bogatu de evenimente mari, incâtu suntemu aplecati a dîce, ca in anii lui s'au intemplatu mai atâtea, câte s'au intemplatu in atâti seculi de alta data.

Negurile eredite din trecutulu feudalismului paréu a fi capetatu o nóua sî durabile consistintia. Ele dupa o durata de seculi incetara in anulu cu dîu'a cea epocale, in carea s'a inceputu periodulu ce se serbéza preste dóue dîle. Sisteme politice cari aternau cá nisce pondi grei de desvoltarea omenésca domniau nu numai in monarchi'a nóstra, ci putemu dice in Europ'a intréga. Cugetele, cá sî activitatea omenésca se aflau sub o priveghiare rigurósa a organeloru politiale. Censur'a, politi'a sî lantiulu iobagiei apesau popórele sî le retienéu intr'o sterpiciune infioratórie pre tóte terenurile.

Vine anulu celu memorabile, anulu 1848. Negur'a trecutului se sguduie sî incepe sa dispara. Radiele luminei nascute din libertate erau inse prea stralucitórie. Ochii dedati cu intunereculu nu le poteau suportá. Ele au iritatu nisuintiele ómeniloru pré tare, le-au iritatu spre o activitate anormala sî nesimetrica, asiá incâtu popóre sî regimuri, regimuri sî popóre devenisera intr'o confusiune, incâtu nu sciá omulu de unde incepu, incatrau se indrépta sî unde voru ajunge ómenii cu nisuintiele loru.

Déca ni aducemu aminte numai de evenemintele din monarchi'a nóstra sî in specialu, déca vomu cugetá la impregiurarea: ca nemtii din Austri'a avéu representanti in parlamentulu celu mare din Frankfurtu, diet'a din Pojonu se stramutà in Pest'a, sî porní pre unu drumu centrifugalu, care déca nu avé nimic'a periculosu in sine la inceputu, fu totusi mai târdiu folositu de unii barbati ultraisti in contr'a unitâtiei monarchiei. Impregiurarea acést'a aduce pre popóre in conflicte interne, cari degeneréza in resbelulu civile, pre cându o parte din popóre in sudvestulu monarchiei, italianii, se luptau deadreptulu contra monarchiei.

Intr'unu astfeliu de caosu firea cea blânda a monarchului de atunci, Ferdinandu I (V), nu mai erá suficienta. Frenele monarchiei trebuiéu puse in mâni mai viguróse, in mâni, cari elementele cele desfrenate prin poterea evenemínteloru sa le aduca iéra in alvi'a naturale sî pârtile cari tindéu a dismembrá imperiulu sa fia reádunate intr'unu intregu, dupa cum 'lu crease istori'a popóreloru celoru diferite, adunate sub sceptrulu habsburgicu.

De aceea Maj. Sea Imperatulu sî Regele Ferdinandu abdîce de tronu sî dupa densulu fratele seu Archiducele Franciscu Carolu sî asiá urméza fiiulu cestui din urma Maj. Sea Franciscu Iosifu I.

In 2 Decembre (20 Novembre) 1848 in monarchi'a cea turburata de sgomotulu armeloru resbelului civilu, cá unu fulgeru se respandesce scirea cea de mare insemnatate despre schimbarea domnitoriului. Devis'a junelui sî cavalerescului monarchu: **„viribus unitis“** a aparutu pre orisonulu politicu cá unu sóre lucitoriu, sub a cârui influintia, preste scurtu tempu, a amutîtu sgomotulu celu turburatu alu resbelului.

Este adeveratu ca dupa incetarea resbelului anormitâtile politice au duratu inca unu deceniu intregu cu nóua rigóre sî asprime asupr'a tuturoru.

Dara junele sî cavalerescuiu monarchu, vediendu in fine, ca ori care aru fi motivulu unei restringeri a poteriloru intelectuali sî fisice a popóreloru din monarchia, ea totusi duce la intielenirea sî sterpiciunea poteriloru aceloru popóre, din propri'a sea initiativa, da freu liberu prin diplom'a din 20 Octobre desvoltârei popóreloru pre terenulu constitutiunale, care desvoltare a trecutu prin mai multe fase pâna sa vina la stadiulu de astadi. Procesulu inca nu este finitu, pentru ca esista inca elemente nemultiamite in ambe pârtile imperiului; inse calea este deschisa odata sî inceputulu facutu, sî asiá potemu sperá ca sî multiamirea celoru astadi nemultiamiti va sosí mai curendu séu mai târdiu.

In cele ce amu dîsu pâna acum amu facutu o reprivire asupr'a monarchiei in genere.

Ce vomu dîce inse privindu trecutulu celoru dóuedieci sî cinci de ani cá români apartienetori de monarchia, a cârei domnitoriu deveni Imperatulu sî Regele nostru in dîu'a de 2 Decembre 1848?

Românii, partea cea mai mâre se aflau in conditiunile cele mai rele in tóta monarchi'a, cu deosebire inse in Transilvani'a, unde particularismulu unei caste aristocratice cu o mâna de secui sî sasi se desvoltase intr'unu modu aprópe de a stinge tóta viéti'a din tiéra, Particalarismulu acest'a, daunosu sî pentru autorii lui cá sî pentru acei pentru cari erá gatitu, se datase mai odata cu tempulu cându tiér'a se desfacù de câtra Ungari'a sî devenise unu principatu de sine statatoriu. Cele trei natiuni regnicolarie (ungurii, secuii sî sasii), pentru cá sa se ingradésca câtu se póte mai bine contr'a româniloru, dupa ce ii despóia politicesce de tóte drepturile publice, ii dechiara sî bisericesce de tolerati in patri'a loru. Toleranti'a acést'a amara sub principii „independinti“ ai tierei se mai imbunatatí sub domnitorii din dinasti'a habsburgica; cu tóte ca legile patriei nu concedéu cá românii sa póta trece din regiunea tolerantiei in cea a dreptului de o potriva cu cei-lalti locuitori (privilegiati) din tiéra. Anulu 1848 ne afla dara in situatiunea creata de vitregitatea seculiloru de mai nainte,

Tratarea cea vitrega a legislatiunei privilegiate inainte de 1848 a insuflatu neincredere in românii ardeleni fatia cu procederea legislatiuniloru urmatórie, sî de ací se esplica, ca ei au fostu gat'a, la prim'a provocare, a se alipí strinsu de tronulu care, celu putienu, li aretà ca voiesce a face ce-va pentru densii, sî a merge mâna in mâna cu densulu sî a salutá sî dîu'a de 2 Decembre 1848 cá pre o dî epocale, câci, prin devis'a monarchului, ei, cari se bucurara de mici favoruri sub dinasti'a, sub carea se aflau de unu tempu in cóce, vedéu jugulu feudalisticu alu privilegieloru ca erá sa fia sfermatu pentru totŭ-déun'a.

Dela acestu tempu incóce românii, chiaru sî in dîlele cele grele a le absolutismului, avendu in fruntea loru pre unu barbatu mare de statu, pre Archipastoriulu Andreiu Bar. de Siagun'a, facu pasi gingatici pre terenulu bisericescu sî natiunalu.

Indata in anulu 1850, in impregiurârile cele mai nefavorabile, sub legi martiale, biseric'a româna gr. or. tiene primulu ei sinodu dupa o intrerumpere de 150 ani. Mai târdiu cu vre-o trei patru ani se creaza pentru românii gr. cat. o metropolia sî dóue episcopii nóue. Biseric'a gr. or. tiene la an. 1860 altu sinodu, unde se sî incepu pregatirile indicate prin promemoriele neuitatului Metropolitu pentru reinfiintiarea metropoliei gr. or. române, carea fu suspendata la 1700 de vitregimea tempuriloru sî de credulitatea unoru români. Intr'aceea la 1861 românii se intrunescu pre calea cea mai legale intr'unu Congresu natiunalu, care se repetiesce la 1863 sî care 'si asiéza unu comitetu permanentu natiunalu pentru afaceri urgente sî de importantia in favórea româniloru. La 1863|4 suntu românii cá natiune egalu indreptatita in diet'a tierei si mai târdiu in senatulu imperialu.

Românii putéu fi in aceeasi cualitate sî in diet'a pestana, dupa schimbarea sistemului politicu, in anii 1865-7, déca si cunoscéu toti situatiunea sî apretiuiéu intr'unu modu justu influinti'a loru in afacerile de statu. Dara déca au facutu erori mari in politica, celu putienu bisericesce, prin influinti'a unicului barbatu politicu ce l'au avutu, au cascigatu pre lânga reinfiintiat'a metropolia gr. or. româna inca la 1864, la 1868, autonomi'a bisericei gr. or. române cu congresele sî sinódele sele autonome, cum nu le are nici o alta biserica in statu.

Chiaru sî pre alte terenuri desvoltarea româniloru se datéza numai dela anulu celu memorabile, in care cade sî dîu'a iubiliaria a Monarchului nostru.

Este dara strinsu incopciata acésta dî cu istori'a regenerârei nóstre sî pentru acést'a ea trebuie sa fia pentru noi de indoitu pretiu.

Datorinti'a nóstra este dara indoita, cá cetatieni ai statului sî cá români sa serbâmu dîu'a cea mare a iubileului Monarchului, a cârui domnire putemu dîce a fostu sî este inca unu isvoru de frunte a desvoltârei nóstre pre tóte terenurile.

Deci sa intrunimu rugaciunile nóstre naintea celui Atotu puternicu cá sa tiena intru fericire pre préiubitulu sî parintesculu nostru Domnitoriu iubilariu Franciscu Iosifu I. la multi ani, spre a se invrednicí popórele monarchiei, inca odata asiá de inaintate câtra fericirea cea dorita, câtra perfect'a egalitate, de serbarea iubileului de cincidieci de ani, carea sa fia!

Nr. 935 bis.

Pré onoratiloru parinti protopresbiteri, onorata preotime parochiala!

Majestatea Sea cesaria sî regia apostolica prégratiosulu Imperatoriu sî Regele nostru Franciscu Iosifu I-iu s'a suitu pre tronulu gloriosiloru sî fericitiloru sei protoparinti in 20 Novembre c. v. (2 Decembre c. n.) alu anului 1848.

Asiadara in 20 Novembre (2 Decembre) alu anului curentu 1873 se implinescu 25 de ani, adeca unu patrariu de seculu, de cându Maj. Sea cesaria sî regia apostolica guvernéza cu blandetie, sî intru fericire numerósele popóre supuse sceptrului seu.

Acésta di stralucita petrecuta cu litere nesterse in paginele istoriei iubitei nóstre patrii Ungari'a sî a intregei monarchii austro-ungare este o dî de serbatóre pentru tóte popórele de sub blandulu seu sceptru, de óre ce sub gloriós'a domnire a préinaltului jubilariu s'a reversatu asupr'a tuturoru popóreloru din marele seu imperiu binecuventarea libertâtiei si egalitâtiei, cu deosebire inse biseric'a nóstra sî poporulu nostru a esitu din starea cea apusa a trecutului, bucurandu-se astadi din grati'a Maj. Sele de aceleasi drepturi, de care se bucura celelalte biserici sî popóre din patria, ceea-ce se vede intre alte binefaceri prégratióse mai apriatu din recascigarea stravechiei nóstre metropolii romône ortodocse.

Sî cum vomu petrece mai serbatoresce sî mai demnu acésta mare sî stralucita dî de jubileu a fericitei guvernâri a Maj. Sele in restempu de 25 de ani? decâtu adunandu-ne in sântele biserici sî radicându ferbinti rugaciuni de multiamita câtra atotu puterniculu Ddieu, carele este imperatulu imperatiloru sî domnulu domniloru.

Dreptu acea ordinâmu prin acést'a: cá

1 Marti in 20 Novembre c. v. (2 Decembre c. n.) la 10 óre inainte de amédi in tóte santele biserici ale diecesei nóstre sa se slujésca sânt'a liturgia cu tóta evlavi'a sî pomp'a, avendu la sfersitulu sântei liturghii a se cantá docsologi'a prescrisa in tipicu sî a se cetí in genunchi rugaciunea de multiamita din liturgieriu adaugendu-se dupa cuvintele din rogaciune câtra a sea marire cadiendu sî aceste cuvinte „multiamimu pentru ca ai invrednicitu pre unsulu teu, pre préinaltulu Imperatulu sî Regele nostru Franciscu Iosifu I-iu a guverná in numele teu popórele lui incredintiate in linisce sî in tóta fericirea sub decurgerea de 25 de ani“ sî cu frica sî cu cutremuru etc.

2. Acésta sânta liturghia sî rugaciune de multiamita sa se tiena in totu casulu negresîtu in tóte orasiele, opidele sî satele mai insemnate in susu numit'a di adeca in 20 Novembre c. v. (2 Decembre c. n.) a. c. iéra in acele sate, unde ómenii in acésta dî de septamâna voru fi respanditi la lucru, sî asiá cu greu potu vení la biserica, in aceste sate, dîcu, sa se faca slujb'a in duminec'a, ce urméza nemidilocitu dupa diu'a de Marti desamintita.

3. Preotimea parochiala va avé a invitá in modu cuviinciosu cu o dî inainte de sânt'a liturghia tóte diregatoriele aflatóre in locu, in fine:

4. Pentru cá poporulu sa aiba scire de tempuriu despre tienerea acestei rugaciuni de multiamire sî sa póta vení câtu mai numerosu la biserica sa se cetésca poporului in biserica acestu circulariu in duminec'a inainte de diu'a serbârei.

Impartasindu-ve binecuventarea archipastorésca sum alu vostru tuturoru.

Caransebesiu, in 7 Novembre 1873.

de binevoitoriu Archiereu.

Ioanu Popasu m. p.

Deputatiunile de felicitare cu ocasiunea iubileului Maj. Sele avura locu pentru tierile tienetórie de corón'a Ungariei Vineri sî Sâmbata in 28 sî 29 Nov. n. in castelulu regale din Bud'a-Pest'a; iéra pentru Cislaitani'a voru fi Luni sî Marti in 1 sî 2 Decembre in castelulu curtiei din Vien'a.

Toti comandantii generali din tóta monarchi'a se voru presentá in Vien'a sub conducerea Archiducelui Albrecht spre a felicitá pre Maj. Sea la festivitatea jubileului.

Corpurile legiuitórie a le Romaniei s'au deschisu Joi in 15|27 Novembre prin unu cuventu de tronu rostitu de Domnitoriulu Carolu. Acest'a constatédia relatiunile cele bune a le Romaniei cu strainatatea, amintesce intre aplaudâri de primirea ce o avù Domnitoriulu in vér'a trecuta la Vien'a. Despre junctiunile drumuriloru de feru nu se face nici o amintire intre proiectele anunciate de cuventulu de tronu.

Epistola deschisa câtra dlu Babesiu si consortii lui din Sabiiu.

(Urmare.)

Séu ce vreti sa diceti? Au dóra Siagun'a, carele in anii cei mai din urma, ba inca in anulu mortiei lui au lucratu neobositu pentru progresulu bisericei (vedeti numai manualulu lui de studiulu pastoralu), sî pána in ór'a mortiei au deliberatu in cele bisericesci, fiindu cu mintea cea mai luminata, séu dóra acestu omu mare, dreptu sî binefacetoriu, si inaltiatu cu judecat'a sea preste toti, s'aru fi lasatu a-lu seduce la ilegalitâti? Au dóra vreti sa dîceti, ca Siagun'a cu voi'a, dimpreuna cu ómenii lui, aru fi comisu ilegalitâti in biserica?

Cu ce puteti justificá acésta grea incriminare in fati'a archidiecesei, in fati'a metropoliei sî intregu publicului celui mare?

Aretati baremu un'a, din acelea ilegalitâti sî aduceti dovedi! Voi! cari tientiti acum numai a ve virí in urmele celui, ce-lu incriminati, sî a ve face partasi de bunatâtile lui!

Dóra nu — ve-ti dîce iérasi — ómenii lui Siagun'a suntu cei rei, nu Siagun'a „marele Metropolitu“, câci acei ómeni suntu mincinosi etc.

Dara sa ve mai aducu unele dovedi — pre cari sciti, dara le ocoliti. —

Priviti dloru numai testamentulu Metropolitului Siagun'a din 1 Aug. 1871 (vedi nr. 67 „Telegrafulu Rom.“).

Pâna cându Siagun'a au suferitu in giurulu seu pâna la mórte-i, neschimbati, pre archimandritulu sî vicariulu seu de 17 ani, pre fiscalulu seu de 6 ani, pre redactorulu jurnalului seu de 8 ani, sî inca pre unii de aprópe incrediuti, pre cari iau insarcinatu cu destule grele lucrâri, totu acelu barbatu mare, prin suscitatulu testamentu, prin care lasa tóta averea sea archidiecesei, au concrediutu administrarea intregei acestei averi in mânile celoru-lalti fideli sî spriginitori ai lui, punendu-si deplin'a incredere in ei sî dupa mórtea sea, de siguru, pentru ca nu suntu cialei sî misiei sî nu voru derimá sî intrebuintiá operele sele in folosulu loru propriu.

De-si s'au incelatu in unele prea putiene persóne, cari au trecutu, dupa mórte-i in castrulu d-v. cei-lalti toti iau remasu sî pururea i voru remané credinciosi.

Acum uitati-ve dloru. óre vedeti intre acei'a pre unu Hanne'a, Macelariu etc. etc.? ba nu!

Sî óre pentru ce lipsescu acei'a din cét'a cea fîdela a lui Siagun'a? Nu voiu cercetá caus'a mai in àdencu; dara atât'a sciu, scimu cu totii, ceea ce amu auditu oftandu acelu bunu sî blandu Parinte, dicendu: „acei ómeni suntu, cari mi-au amaritu sî-'mi amarescu dîlele sî acum la betranetiele mele, câroru le-amu facutu bine, sî mi-au resplatitu cu reu, aceea este clic'a cea blastemata.“ Sî aceste oftâri in tempulu din urma chiaru sî unii clerici, ce iau datu mâna de ajutoriu in morbulu seu, ba sî unii distinsi straini, le-au auditu, câci suferintiele lui sufletesci asiá de mari devenisera, incâtu cauta a-si face aeru.

Spuneti acum dloru, óre noi amu bagatu pre Siagun'a in mormentu?! Ce voru fi causele, li ve-ti scí d-v. bine.

Destulu, ca sî mustrarea de consciintia, ce v'au cuprinsu, atestéza cele dîse.

Pâna inca le-amu spusu pre fatia, — aduti aminte dle Hanni'a! — vini d-ta cá din ventu, si mi scrii in 28 Iuliu 1873: „ca pâna cându au traitu Metropolitulu — se nu-i dici omoritulu Metropolitu — destulu te-amu calumniatu (noi „cei dela potere“) etc. sî eu ti-amu respunsu asemenea adeveruri, cá sî acum.

Siagun'a inse negresîtu au sciutu mai bine sî din gur'a lui amu vorbitu, câci a-ti provocatu d-v. acést'a.

Sa ne aducemu aminte pre scurtu sî de unele ale trecutului.

Cându au venitu Siagun'a in Ardélu, au aflatu la episcopi'a nóstra „domni'a némuriloru sî nepotismulu“. Siagun'a, carele nu avea altu nému, decâtu biseric'a sea sî pre credinciosii ei, sî carele avea inaintea ochiloru numai binele sî progresulu acelor'a, au voitu, cá sî altii sa crésca sî sa progresedie spre acelu scopu sî in intentiunile lui cele mari, au voitu cá si alti fii ai archidiecesei — câci straini nu au adusu cu elu, afara de servitori — sa se inpartasiasca de bunatatile bisericei, fiindu póte mai meritati, pre scurtu a voitu a fi dreptu câtra fii lui sufletesci.

Iéta primulu atacu cu clica, carea pre altulu, afara de fiu, nepotu, cumnatu etc. nu vedea cu placere, a mâncá din bunulu bisericei.

Siagun'a au cautatu a complaná diferintiele.

Pâna cându elu pre de o parte au suferitu inca la sî pre lânga Episcopie pre trantorii legei vechi pre de alta parte au trimisu tineri la studii chiaru sî in tieri straine, mai multu pre spesele sele, câror'a dupa ce s'au cualificatu, le-au impartitu onori sî beneficiuri drepte.

Ei dara clic'a, cu tóte ca se bucurá de posturi bune in consistoriu, in seminariu sî in cele mai de aprópe si bune protopopiate, nu erá multiamita, sî incâtu trebuiá sa-si plece capulu, au nisuitu a-si recrutá pre atari tineri la sine (mai erau sî fete sî nepóte de maritatu) De-sî putienu, totusi iau succesu, bucurandu-se, sî adi de atari ómeni (óre nu-i intielegi pre acesti'a dle corespondinte, de cari dîci: ca au mancatu cu minciuni stipendii dela reposatulu Metropolitu?)

Cei mai multi inse, cari au remasu fideli lui Siagun'a, erau spini in ochii clicei, unii si-au vediutu de alte treburi, pre altii iau pregatitu Siagun'a pentru tagm'a monachala, provediendu-i cu graduri bisericesci.

Se spariau cei dela clica, ca prin atari mesuri, li se va inchide calea câtra câm'a Archiepiscopiei. Ací le striga, ca suntu copii, ací demonstrà lui Siagun'a, ca face popi coelebi, in contr'a legei. Cându inse s'au intemplatu, de si-au inaintatu Siagun'a pre unu incrediutu alu seu de vicariu sî archimandritu, atunci clic'a — crediendu-se cu deseversîre eschisa dela poterea asceptata la vre-unu tempu bunu — sî au luatu refugiu la jurnale sî la publiculu celu mare (buna-óra cá acum) sî au dechiaratu pre Siagun'a, cá pre unu calcatoriu de legi sî alte asemenea, ce suntu inca de prospeta, dara trista memoria.

Siagun'a sî barbatii lui de incredere si-au avutu de tienta, a regulá afacerile bisericei, a imbunatatí starea scóleloru sî a preotimei, pentru cari scopuri protopopii erau organele cele dintâiu.

Se asteptá cá protopopii cei din giurulu archiepiscopiei sa dea mai intâiulu ajutoriu sî protopopiatele „loru“ (câci asiá le numeau, pâna au stersu Siagun'a asta numire) celea frumóse, pre a câroru talpa jacea episcopi'a, sa pasiésca cu esemplu viu sî sa fia de modelu celoru-lalte. Dara de unde? Pana cându sî cele mai departe, respandite sî serace protopopiate se regulau, sî lucrau in afacerile loru dupa statute (Regulamentulu org.), cei'a ce dovedescu raportele loru câtra consistoriu; — in cele 3 protopopiate, a câroru capete resiedeau in Sabiiu (cá protopopi, ases. consist. sî directori — profesori seminariali), nici ca se sciá de vre-unu regulamentu, carele prea tardîu s'au introdusu, si unde s'au introdusu, d'abiá se mai observéza.

Scóle decadiute (afara de unele, unde singure comunele s'au ingrigitu), preoti fâra salariu, fâra portiune canonica, ba inca sî intunerecu din véculu de midilocu in unii preoti recomandati — de protopopulu, — se vedeau ací; apoi de in unele din cele mai bune comune bisericesci, neincetate conflicte intre comitetele bisericesci sî comunali, cari din urma administrau fonduri scolari sî paduri bisericesci, ce le da spre tacere etc., — fâra cá sa véda consistoriulu despre tóte acestea iregularitâti vre-unu raportu séu proiecte sî pasi spre imbunatatire.

Cându inse se admoná protopopulu la datorinti'a uficiósa, o privea ast'a de vatemare sî urgie. Óre nu voru fi acestea admonitiuni „violârile drepturiloru protopopiateloru“ de cari amintesci dle corespondinte?

Sî pre lânga tóte acestea sî multe alte rele — chiaru in vétr'a archiepiscopiei — Siagun'a au fostu cu rebdare sî indulgintia mare.

De cându Siagun'a stralucea, cá unu sóre, in conducerea causeloru politici natiunali, sî recomandá terenulu activitâtiei, (ce la inceputu l'ai ignoratu sî apoi la urma l'ai recomandatu dle Babesiu); iérasi clic'a sî argatii ei si-au radicatu cerbici'a, innegrindu pre Siagun'a de unu gubernamentalu si tradatoriu. Dovéda jurnalele dela 1867 incóce.

Siagun'a au avutu sî multe lupte in politica sî in biserica — cu fratii de rel. gr. cat. — nu trebuie sa retacemu, aceea ce scie istori'a.

Ce durere inse au cuprinsu inim'a lui, cându barbatii clerului seu dela clica — ce se tieneau mai eminenti — au datu mân'a cu contrarii politicei lui Siagun'a dela Blasiu, Brasiovu etc., strigandu mai tare cu acei'a ca Siagun'a sa remana popa, sa-si véda de barba si sa dispara de pre terenulu politicu nationalu.

Eata dloru, ce ve numiti „nationali“, ca delaturandu pre Siagun'a dela 1867 incóce de pre acelu terenu, a-ti adusu natiunea romàna in unu abisu, in o confusiune, ce o voru simtí durerosu si copiii nostrii.

Eata numai unele din luptele, ce iau adusu lui Siagun'a machnire.

Dara tocmai, câci v'au cunoscutu asiá de bine, Siagun'a, si pentru ca dupa mórtea lui mai putienu bine au asteptatu dela d-v., provediendu acelu intieleptu barbatu, ca si operele lui dupa mórte-i nu voru remané crutiate, — au despusu, câtu au mai potutu dispune, si au lasatu testamentulu seu din 1 Augustu 1871 ; — si acest'a ve este acum spinulu celu mai ascutitu in ochi. Ací au lasatu averea sea, „Fundatiunea Siaguniana“, in mân'a fideliloru sei, cá nu cum-va sa devina aceea mediloce de specula privata la institute de imprumuturi — precum din o intemplare ciudata, ce nu ve face onóre — au devenitu de une-díle totu prisosulu de vre-o 18 mii din vendiarea mobileloru remase de Siagun'a, in institutulu „Albin'a“, pentru aceea, ca dlu Macelariu au dísu comisariului de licitatiune, ca acolo se afla si fondurile bisericei, si asiá voiesce si consistoriulu, carele nimic'a nu au sciutu de acést'a.

Siagun'a au concrediutu tipografi'a fundata de elu, de carea dice in testamentu — „pâna la mórte-mi o amu grigitu si o amu administratu si numai Ddieu scie cu câte greutâti o amu aperatu si sustienutu fatia de dusimanii bisericei si ai natiunei romàne“, si de aceea, cá pre unu organu de latirea inteligintiei, in archidiecesa, o au datu in administratiunea unei comissiuni de incrediuti ai lui (tacu despre doi secedenti in castrele d-v.), cá sa nu devina acea arma profana pentru invetiaturi demoralisatórie. Lânga tipografia concrede Siagun'a totu acelei comissiuni : „sutienerea Telegrafului Romanu, in modulu de pâna acum redigeatu“, cá sa nu devina acelu unicu organu publicu alu archidiecesei séu de arma in mâuile d-v. in contra fundatorelui lui, séu sa cada de victima passiuniloru redactorelui „Albinei“ care voiesce a-i „pune strage gurei“ si nu se sfiesce a presupune dela urmatoriulu in scaunulu lui Siagun'a, ca-i va astupá gur'a „Telegrafului“.

Vedeti dloru dela clica, cum v'au ocolitu Siagun'a, cum au fugitu spiritulu lui de d-v., ceea ce nu aru fi facutu, déca a-ti fi fostu asiá, precum fatiarniceste vreti acum a ve mascá in fati'a publicului celui mare.

Dara ulteriórele d-v. purtâri dupa mórtea lui Siagun'a v'au „demascatu“ pâna la golatate.

V'ati propusu — nici mai multu nici mai putienu — decâtu a dechiará pre Siagun'a de slabitu de minte si puteri in anii din urma ai lui. De siguru numai cu scopu, de a puté atacá dispositiunile lui, si de a avé cuventu, ca pre acelu tempu s'au intemplatu pecate si ilegalitâti si apoi a intunecá si pre Siagun'a si pre ómenii lui.

(Va urmá.)

Diet'a Ungariei.

(Urmare.)

Presiedintele se provóca la § 120 alu regulamentului casei, care dispune, ca cas'a póte dispune, déca o propunere facuta are sa se ia la desbatere indata séu mai tardîu. In intielesulu acestei determinatiuni pune intrebarea : voiesce cas'a pertractarea indata séu nu ? Drépt'a si stâng'a striga : Indata ! Cei din 1848 radica unu protestu larmoitoriu ; intrebarea sa nu se puna inca, densii voiescu sa mai vorbésca la intrebare. Sunetulu clopotului presidialu abiá restabilesce ordinea.

Albert Nemeth se radica si vorbesce cu o linisce faciarita : „Eu nu voiescu sa tornu oleu pre flacari“. Dupa ce i se indreptara din drépt'a strigâri de indoiéla striga séu mai multu sbiara densulu iritatu : „Nu e conformu demnitâtiei casei si pietâtiei ce detorimu obiectului din pertractare, déca acest'a se resólva numai in trécatu“. Contradîcere viua in drépt'a. Oratorulu striga in cea mai mare iritatiune : „Eu protestezu contr'a acestei impregiurâri, ca o propunere asiá momentósa se trece cu vederea numai asiá. — Viua miscare in intrég'a camera. Oratorulu termina : „Eu pretindu cá ordinea casei sa se respecteze si protestezu contr'a procederei arbitrarie a presidentului“.

Presiedintele se provóca de repetîte ori la §. 120 si respinge atacului neindreptatitu alu lui Nemeth.

Madarasz pretinde dela presiedintele, cá sa predee presidiulu altui'a, pentru ca densulu s'a aretatu partialu.

Ernst Simonyi : Maioritatea 'si va face numai siesi unu servitiu, déca va concede. Lucrulu se póte resolví mâne in siedinti'a estraordinaria in unu modu demnu.

Ioanu Kiss persista in aceea, cá contr'a propunerea lui László sa se eterniseze prin pressa.

Colomanu Tisza apuca cuventulu si dechiara cu resolutiune mai intâiu, ca deslegarea unei deputatiuni pentru gratulatiune nu vatema in nici unu modu constitutiunea, ca determinatiunile regulamentului casei nu suntu chiare si recomanda din acelu temeiu primirea propunerei lui Simonyi, pentru cá sa se incungiure parerea, ca partisanii propunerei lui Perczel se ferescu de o discussiune.

Presiedintele provóca pre acei'a, cari dorescu pertractarea indata a contrapropunerei lui Laszlo, sa se scóle de pre scaunele loru. Drépt'a intréga se scóla.

Acum credeai ca scandalulu a incetatu. (Strigâri sgomotóse din drépt'a : pré târdiu). Nemeth totu voiesce sa vorbésca mai departe, dara e intreruptu de presiedinte, care dechiara, ca a pusu bine intrebarea.

Nemeth totusi voiesce sa graiésca mai departe. Strigâri sgomotóse la ordine ; clopotulu presidialu suna, Nemeth gesticuléza continuu si sbiéra : Eu nu me voiu retrage dela cuventu. Cas'a concede si-lu lasa se vorbésca. Elu striga dupa acest'a : Presiedintele procede nedreptu si arbitrariu. Elu pune intrebarea, macaru ca mai avemu sa vorbimu la acést'a.

Presiedintele : Nu a mai fostu nimenea insinuatu la cuventu. Déca erá, eu siguru nu-i retrageamu libertatea cuventului. Dara se radica totu odata Csanády si Csiky. Sub o mare ilaritate gesticuléza unulu câtra altulu si se cérta in dialogu, ca cine are cuventulu mai intâiu. In urma Csyky concede si Csanady pronuncie unele din tiradele sele de tirania si patriotismu, de arbitriu s. a. Presiedintele se incérca a-lu mulcomí, elu inse clatina din capu.

Csernatony afla mai corespundietoriu, déca s'aru amená pertractarea pre diu'a urmatore ; dara maioritatea s'a decisu pentru pertractarea indata ; cine nu voiesce scandalulu acel'a se va alaturá acestei opiniuni.

Sennyei : Noi stâmu fatia cu o fapta complinita. Cas'a au decisu ; contr'a decisiunei casei nu se póte admite protestu. (Viu aplausu in drept'a si stâng'a, cei din 1848 facu unu sgomotu selbaticu.)

Németh se insinua iéra la cuventu si ii succede a-lu castigá. Elu are sa faca o observatiune personale ! Csernatony a dísu, ca partid'a oratorelui vrea sa faca scandalu. Acest'a cu totulu nu e adeveratu, dara intr'adeveru Csernatony a aretatu, nu numai cum se producu scandale, ci si cum se revóca. (Miscare mare si sgomotósa.)

Dupa ce cuventara Kallay si Madarasz mai multu intr'unu tonu elegicu decâtu amenintiatoriu, se restabilesce ordinea si incepe pertractarea meritória.

László pledéza pentru propunerea sea. Densulu nu e pregatitu pentru a cuventá inca astadi si intr'adeveru ca vorbesce cum póte, si póte reu. Elu parafraséza aliniele propunerei sele si apoi siede josu.

Csanády descépta ori si care interesu pentru ca se povescesce in casa, ca elu vorbesce cum i dictéza inim'a si chiaru cu periculului capului seu. Elu inse n'a avutu nici unu periculu. Espressiunile sele au fostu numai mai estraordinarie cá de alte ori. Asiá dîse densulu intre altele, ca nu se sfiesce, a trage in discussiune chiaru si persón'a monarchului, déca s'aru vatemá sanctiunea pragmatica si cele-lalte legi fundamentali.

Mileticiu acceptéza propunerea lui Perczel. Déca gratuléza conjuratii de odinióra, pentru ce sa nu o faca acést'a serbulu celu totu-déun'a loialu.

Németh atrage atentiunea asupr'a manifestului emanatu la suirea pre tronu si asupr'a opului istoricu alu lui Michailu Horváth. Alu doilea Decembre pentru Ungari'a nu e iubileu de domnire. Déca se facea motiunea, cá Ungari'a sa gratuleze popóreloru din Austri'a la festivitatea loru familiaria, elu acceptá bucurosu o asemenea propunere.

Ernst Simonyi pertractéza iéra „tirani'a“ presiedintelui (strigâri : la ordine) si in urma e de parere, ca, poporulu iubesce numai pre regele coronatu, dara nu si pre celu ereditariu.

(Va urmá.)

Ibanesci in 24 Novembre 1873.

In Nr. 87 alu diurnalului „Teleg. Romanu“ aparù unu articulu alu unui corespundinte I. P. din Ibanesci, care cu dto 9 Octob. a. c. avendu voia a esí cu ce-va la publicitate spre a trece póte de mare literatu, nu si-a aflatu altu obiectu mai acomodatu spre acea, de câtu a-si versá veninulu urei malitióse precum asupra-mi asiá si asupr'a altor'a, apelandu spre ajungerea reutaciosului seu scopu, la nesce scornituri si denunciâri false si pline de invidia, demne numai de unu omu cá corespundintele I. P. —

In memoratulu articlu convine omulu cu unele cuvinte, espresiuni si asertiuni, cari déca aru fi precum are mare placere a afirmá eruditulu cores- I. P. aru fi mirare mare*) cum de unii astfeliu de pecatosi si transgresatori ai legiloru bisericesci câtu si politice cá mine etc. — nu au fostu tractati conformu rigórei legiloru vigoróse si astfeliu constrensi la respectarea sferei jurisdictiunei si a activitâtiei loru ; séu cu dreptulu s'aru poté deduce ca insusi din partea aceloru legi suntu privilegiati unii individi spre a causá confusiune si astfeliu a impedecá promovarea binelui comunu intelectualu si moralu, ceea ce inse póte numai unu omu cá corespundintele I. P. aru indrasní a crede.*)

Deci eu intru repararea onórei mele vatemate inaintea onoratului publicu prin informatiunile cele false a consaténului meu corespundinte I. P. voiu reflectá in scurtu la punctele acelui articulu si voiu aretá ca acelea nu suntu altu ce-va decâtu calumnii si presupuneri nefundate, cu tóte ca corespundintele I. P. in articululu seu statoresce ca va spune lucruri dovedite si adeverate. —

Corespundintele I. P. vorbindu in articlulu seu despre proselitismu care dice ca graséza in comun'a Ibanesci intr'unu gradu mare, aseréza ca fratii gr. cat. si respective uneltele acestor'a, protopopulu din Sasu-Reginu, Michailu Crisianu, si cu Ioanu Racotianu, parochulu gr. cat. alu Ibanesciului, pre care I. P. din iubirea cea mare ce o are fatia cu mine me numesce Racocsy, amu fi caus'a grasârei acestui'a nevoindu-ne cu totu feliulu de mediloce neoneste, apromisiuni si lingusiri a seduce poporulu gr. or. la unire cu biseric'a papista, si iérasi ca in inaintea nóstra scól'a instructiunea si cultur'a in comun'a Ibanesci suntu arme ucigatórie, cu cari impedecâmu esecutarea legiloru patriei cu privire la invetiamentu, si in urma ca amu profaná cele mai scumpe odore : biseric'a si scól'a. —

Aceste asertiuni ale coresp. I. P. cá unele cu totulu nefundate si neargumentate si productulu urei si invidiei de cari este preocupatu si predomnitu le dechiaru publice de scornituri, inculpâri nedrepte si calumnii, iér' pre coresp. I. P. de unu calumniatoriu impertinentu, care nu se rusinédia a atacá tesaurulu celu mai scumpu a unui preotu : caracterulu si onórea. Fia bunu I. P. a-mi enumerá baremu unu casu din care aru aparé ca eu si Pré on. d. protopopu Michailu Crisianu amu fi sedusu pre vre-unu credinciosu gr. or. la confes. gr. cat. prin mediloce neoneste si inca folosindu spre acestu scopu cá arme scól'a, instructiunea si cultur'a, si atunci me plecu cu totu respectulu. Eu din contra dechiaru si la casu de lipsa voiu si documentá ca nu noi ci altele suntu causele pentru cari credinciosii gr. or. din Ibanesci suntu cu asiá mare alipire câtra preotii sei, cari credu ca bine le scie si I. P. si cari de astadata modesti'a nu-mi iérta ale espune. — Nu mi-au placutu, ba amu uritu totu-déun'a din inima certele confessiunali, cari pentru I. P. suntu un'a predilectiune sciindu ca efectulu acelor'a au fostu si va fi totu-déun'a funestu in totu respectulu pentru promovarea causei natiunali cari fâra distingere de confessiune ne intereséza pre toti. Nu urescu pre gr. or. frati de unu sânge, precum unii din gr. or. din Ibanesci pre uniati fiindu de principiulu ca suntu mai bucurosi a comunicá cu calvinii ori crestîni de ori ce alta confessiune*) decâtu cu uniatii sî ca sî a locuí sub acoperementu cu uniatulu e mare profanare pentru neunire (I. P.) m'a din contra iubescu poporulu gr. or. din Ibanesci care a traitu in armonia totu-déun'a cu consatenii loru uniati fâra de a sci de certe sî ura confessiunala pâna in tempulu mai recentu, cându chiaru de câtra acei'a cari aru fi oblegati dupa sant'a loru misiune a propagá iubirea crestinésca, se arunca sementi'a discordiei intre frati (I. P.). — Aibi bunatate I. P. a-mi spune si documentá iér' nu numai a vorbí in ventu precum 'ti e datin'a — cându au fostu impedecata prin mine ori prin P. O. domnu protopopu Michailu Crisianu realisarea proiecteloru spre imbunatatirea stârei preotiesci sî scolarie, si iérasi cari suntu acele 20 familii gr. or. la cari fungezu tóte servitiele bisericesci, câci eu asiá sciu ca 'mi cunoscu sfer'a jurisdictiunei mele, séu dóra unele familii trecute acum de multu la unire, sî altele dela 1868 incóce facendu formalitâtile recerute de legi fâra nici o seducere le socotí a fi totu gr. or.? astfeliu sî eu a-si poté socotí de unite unele familii trecute asemenea dela confessiunea unita la cea neunita, inse eu nu voiescu a-mi estinde pastorirea sufletésca mai multu asupr'a aceloru familii dupa ce au trecutu la confessiunea gr. or. mai dupa lege nici nu s'aru poté, ci póte numai dupa judecat'a cea adenca alui I. P.

---

*) Ai tóta dreptatea, 'si noi ne mirâmu de multe ori, dara pentru aceea totu se intempla lucruri de aceste de multe ori. R.

*) Pare ca d-ta vorbesci cu Luca si Cleop'a caletorindu la Emaus. R.

Sa vedemu asertiunile lui I. P. fatia cu scól'a gr. cat. din Ibanesci. — Acelea precum cele precedente asemene suntu nefundate, câci de-sî spre sustienerea scólei unite concurge numai a 4-a ori dóra sî a 5-a parte din poporatiunea Ibanesciului, totusi acea emuléza sî dóra sî intrece scól'a gr. or. spre sustienerea cârei'a concurgu 4 pârti din poporatiune, fiindu provediuta cu recuisitele necesari de invetiamentu, cari inse la scól'a cea pusa in rendu a coresp. I. P. nu se cam afla. — Aru poté ce e dreptu corespunde legei de instructiune scól'a gr. or. din Ibanesci, déca nu aru vená alte interese chiaru acelei'a cari aru trebui sa conlucre spre promovarea causei scolarie. — Dîce I. P. ca la gr. cat. se tiene de docente unu omu care scie putiena carte sî care se ocupa mai multu cu economi'a platitu numai cu 20—30 fl. si care merge la scóla numai cându sî cându. — E dreptu ca docentele unitu nu se póte bucurá de o solutiune cá cea a docentelui gr. or. de 200—250 fl. dara cu tóte acestea si-a tienutu de datorinti'a sânta a face destulu chiamârei sele de docente**), iér' docentele gr. or. se pare mai multu a fi speculatu sî a speculá cu docentur'a, aplecându-se de docente pentru de a poté radicá léf'a cea bunisióra de câte 200—250 fl. sî apoi neimplinindu-si datorinti'a de docente ci concrediendu instruirea prunciloru altor'a, precum sî in anulu trecutu unei fete a curatorului supremu, iéra docentele (I. P.) mergendu la scóla numai cându 'si aduce aminte ca sosesce tempulu de a-si mai radicá din léfa, iéra bietii prunci de scóla la finea anului scol. sub unu docente atâtu de iscusitu si bine dotatu abiá sciu rogaciunile.***) Acést'a insemnédia a fi bine pusa in rendu scól'a frate I. P. — Pentru ce nu si-a capetatu docentele gr. or. tóta plat'a din anulu trecutu inca trebuie se scie multu sciutoriulu I. P. — Cele-lalte asertiuni a lui I. P. ca la uniti nu se silescu parintii a-si tramite pruncii la scóla sî a le cumperá cârti asemenea suntu nefundate.

Nu vei avé frica I. P. ca din caus'a nóstra a gr. cat. se va face in Ibanesci scóla comunala de sî suntemu asiá putieni câci ne-amu silitu sî ne vomu silí a ne tiené scól'a nóstra confessiunale chiaru sî atunci cându gr. or. aru voí a o inchiná statului, precum au voitu in anii trecuti sî póte se sî intemplá de nu cum-va eu m'asi fi resolvatu a remané firmu numai sî numai pentru scól'a confes. — Un'a te rogu frate I. P. ca adeca, baremu in corespondintie publice sa-ti infrenedi invidi'a si ur'a cari te rodu la anima continuu.

I. Racotianu,
parochu gr. cat.

---

*) Curiosu lucru! ca frasea acést'a a devenitu asiá stereotipa; óre au cugetatu ei séu cugeta ce cuprinde ea in sine? O caracteristica confessata de ei insisi. R.

**) Aici totusi se pare ca este unu calcâiu de ale lui Achille. R.

***) Impregiurarea acést'a o recomendâmu deosebitei atentiuni a consistoriului nostru scolasticu. R.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu, la scól'a confes. din Ocolisiulu-mare, in protopopiatulu Hatiegului, se escrie concursu pâna in 15 a. c.

Emolumintele suntu: in bani gat'a 200 fl. a. a. si lemne focale.

Doritorii de a ocupá acésta statiune sa binevoiésca a-si asterne concursele loru bine instruate — la subscrisulu, pâna la terminulu mentiunatu.

Hatiegu in 10 Novembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

I. Ratiu,
protopopu.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din comun'a gr. or. Draosu — in protopopiatulu Cohalmului se deschide concursu cu terminu pâna la 30 Novembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu: 80 fl. v. a. cuartiru sî lemne.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si ascerne cererile loru instruate conformu prescriseloru in „statutulu org.“

Draosu in 4 Novembre 1873.

In contielegere cu P. protopopu tractualu.
Comitetulu parochialu prin
Ioanu Iosifu,
fostu adm. prot. sî Perochu.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. Besi'a de class'a a III-a protopresbiteratulu Palosiului se deschide concursu pâna in 2 Decembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. Pâna se va edificá cas'a parochiala (mistuita prin focu) cuartiru liberu in un'a din incaperile edificiului scolariu;
2. Gradina de pomi sî legumi de 208 org. □;
3. O vie de 270 org; □
4. Aratura sî fenatiu de 2 jug. 648 org. □;
5. Dela 60 familii cu fumu câte o ferdela de grau sî câte un'a de ovesu séu o jumetate ferdele alte bucate in pretiu-i;
6. Lemnele necesare pertru focu;
7. O di de lucru (claca) dela tineretu;
8. Tacsele stolare usuate dela 270 suflete, cari tóte computate d'au unu venitu anualu de 250 fl. v. a.

Doritorii de a concurge la acésta parochia se 'si tramita documentele loru instruite in sensulu Statutului organicu, pâna la terminulu susu dîsu subscrisului.

Palosiu in 28 Octobre 1873.

In contielegere cu Comitetulu parochialu
Teofilu Gheaj'a
Adm. Prot.

(2—3)

Concursu.

Pentru reintregirea statiunei parochiale Ungr'a devenite in vacantia, in protopresbiteratulu Cohalmului, se escrie concursu pâna in 2 Decembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu: 1, casa parochiale cu cladirile necesarie. 2. Câte o ferdela de grâu dela 66 familii; iér' dela 50 familii neorustici o jumatate ferdela de cucoruzu sframitu, séu 2 dîle de lucru. 3. Portiune canonica de aratu de 6 jug. sî 296 □, de cósa 2 jug. 459 □. 4. Veniturile stolarie obicinuite. 5. Parochulu respectivu din beneficiele comunali, d. e. lemne de focu, slatina, ghindie etc. se folosesce de dreptulu duplu fatia cu unu altu individu din comuna, portatoriu de poverile comunali.

Cei-ce dorescu a ocupá acésta statiune, au sa-si substérna petitiunile instructe conformu „St. Org.“ pâna la susu dîsulu terminu, subscrisului.

Cohalmu, 2 Novembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu concerninte.
Nicolau D. Mircea,
adm. prot.

(3—3)

Concursu.

Cu permisiunea veneratului Consistoriu archidiecesanu de sub Nr. 1057 a. c. pentru vacant'a parochia Ighisdorfulu romanescu de clas'a a III-a se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna in 25 Noemvrie a. c. in care dî va fi sî alegerea

Emolumentele suntu:

a., Casa parochiale cu gradina de pomeritu sî de legumi.

b, Dela 140 familii venitulu stolariu usuatu.

c, Dela 87 familii câte o claie de grâu.

d, Dela 35 familii câte o ferdela de cucuruzu sfarmitu.

e, Portiunea canonica in pamentu de 4 jugere fenatiu sî aratura, care tóte impreuna dau unu venitu anualu de 360 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si ascerne petitiunile loru bine instruate pâna la terminulu indicatu la subscrisulu amesuratu §. 13 din „statutulu organicu.“

Nocrichiu in 5 Noemvrie 1873.

In contielegere cu comitetulu parochiale.
G. Maieru,
adm ppescu.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci la scólele din urmatórele comune, se escrie concursu pâna in 14 Novembre cal. vechiu a. c

1. Santandrasiu salariu anualu 150 fl. v. a. cuartiru sî 2 stangeni de lemne.
2. Santuhalmu 200 fl. v. a. cuartiru sî 2 St. lemne.
3. Lesnicu 120 fl. cuartiru, gradina sî 4 stangini de lemne.
4. Radulesti 80 fl. cuartiru 5 mertie bucate, 8 st. de lemne.
5. Betrân'a 124 fl. cuartiru 60 mertie bucate sî lemne de incalditu câte trebuescu.
6. Tiss'a 110 fl. 34 mertie bucate cuartiru sî lemne.

Doritorii de a ocupá unulu din aceste posturi sa-sî astérna suplicele instruite in sensulu Statutului organicu pâna in terminulu de susu la subscrisulu.

Dev'a in 22 Octobre 1873.

Pentru Comitetulu parochiali
Ioanu Papiu
Protopopu.

(3—3)

Concursu.

Pentru postulu invetiatorescu la scól'a româna de fetitie in Mediasiu se deschide concursu, cu terminulu 1-a Decembre 1873 c. n.

Salariulu e 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne de focu.

Concurentii au a-si adresá petitiunile sele la comitetulu subscrisu.

Mediasiu 1 Novembre 1873.

(1—3) Comitetulu scolariu.

Edictu.

Mari'a George (György) de religiunea gr. or. din Cernatulu-inferioru, care a parasitu cu necredintia pre barbatulu seu Georgiu Bularc'a totu de acolo, tocm'a atunci cându acest'a au incaminatu contr'a ei procesu de divortiu, sî nu se scie unde se afla, se citéza prin acést'a a se infatisiá subsemnatului in terminu de unu anu cu acelu adaosu, ca neinfatisiendu-se, procesulu incaminatu se va pertractá sî otarí sî in absenti'a ei.

Breticu in 8 Novembre 1873.

Scaunulu ppescu alu Trei-Scauneloru.
Spiridonu Dimianu,
adm. ppescu.

(1—3)

Edictu.

Iosifu Puscariu din Poian'a-Marului, carele mai bine de doi ani de dîle, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socie, Samfir'a Ioanu Lungu din Pórta, — prebegindu in lume necunoscutu — se citéza prin acest'a, in terminu de unu anu, dela datulu de fatia, a se presentá inaintea acestui scaunu protopresbiteralu, cu atâtu mai siguru, câci la din contra procesulu divortialu intentatu asupra-i de soci'a sea, se va decide sî in absenti'a lui, in sensulu SS. canóne bisericesci.

Scaunulu protopresbiteralu alu Branului.

Zernesti in 15 Septembre 1873.

Ioanu Metianu m. p.
Prot.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 94 ANULU XXI.

Sabiiu, in 22 Novembre (4 Dec.) 1873.

Festivitatea inbileului.

Sabiiu 2 Dec. (20 Nov.) 1873.

Marti, diu'a inbileului dela suirea Maj. Sele Imperatului si Regelui Francisco Iosifu I. pre tronu, a fostu si in Sabiiu o di de serbatória. Inca in diu'a premergatória, Luni, a iluminatu tinerimea romàna pedagogica-teologica seminariului gr. or. Din partea militaria s'a inceputu festivitatea cu o retragere mare cu musica, Marti diminéti'a, in facutulu dilei, afara din cetate, artileri'a din locu a datu 101 salve de tunuri, in cetate pre stradele principali a fostu music'a militaria si mai tardiu servitiu ddieescu in tóte bisericile.

In biseric'a gr. or. din cetate s'a celebratu s. liturgia sub pontificarea Pré on. ases. cons. Petru Badila, cá celu mai betrânu ases. consistoriale. Dupe amédi a fostu unu banchetu de oficieri cu ocasiunea cârui la toastulu pentru Majest. iérasi s'a datu salve de tunuri. Militi'a serbéza dóue dile si gregarimea primesce léf'a dupla.

Sabiiu 21 Novembre.

La observerea nóstra facuta telegramului dlui Axentie Severu, „Gazet'a Transilvaniei" dice intre alte, ca desaprobéza oraculósele nóstre imputâri si ni face intrebarea, ca altfeliu cum si prin cine se potu representá mai cu solemnitate devotamentele si felicitârile omagiale ale unei natiuni, care n'are corpu representativu ? O persóna bisericésca ? si asiá mai departe pre calea retacita pre carea a pornitu din causa ca n'a cetitu cu atentiune cele scrise de noi, si din causa ca observârile apoi s'au facutu, avendu inainte prejudetiele asupr'a nóstra, nu inse cele dise de noi.

Noi sustienemu observarea nóstra la telegramulu dlui Axentie, nu pentru ca amu mai puté indreptá ce-va, ci cá pre venitoriu la asemenea ocasiuni sa nu ne mai espunemu si risului altoru ómeni.

Se publicase dejá ca unde si cându se primescu deputatiunile de felicitare. Pentru noi cari ne tienemu acum de tierile corónei ungurescí erá diu'a de 28 si 29 Novembre destinata de a duce felicitâri, si toti ómenii seriosi s'a trezitu mai ainte, si au pregatitu adrese si deputatiuni pre dilele de mai susu, Acum vine dlu Axentie cu telegram'a in 27 si convóca adunare pre 30, va se dica dupa espirarea terminului pentru felicitâri. Nu eramu in totu dreptulu sa dicemu : „Pré tardiu !" ?

Dara sa admitemu, ceea ce dealmintrea nu se póte admite, ca sa puteau aduná barbatii inteligintiei nóstre natiunale spre a deliberá o adresa de felicitare. Vine intrebarea, ca a fostu cine-va pregatitu de a vení baremu cu unu proiectu de adresa in adunare, care sa se póta luá numai decâtu in desbatere ? Despre acest'a nici vorba n'a fostu nicairi si suntemu siguri ca de proiectu nici vorba n'a potutu fi. Apoi din vre-o câte-va acte facute cu grab'a, séu la dictamenulu momentului, scimu câtu de neispravite esira acele, si asiá si acum, nóua, de o adresa improvisata ni erá téma, pentru ca numai laude si folóse natiunali nu puteamu secerá dupa dens'a.

Care românu cu mintea la locu, se intielege, va dice ca situatiunea politica de astadi nu e asiá de seriósa, de critica amu puté dice, incâtu o adresa chiaru sa fia in prim'a linia unu actu, in care sa se oglindeze tóta situatiunea nóstra natiunale politica in statu ? Intrebâmu pre ori si cine, ca asiá ce-va se face pâna bati in pâlmi, séu se scutura din maneca ?

De aceea, noi dupa ce ne-amu espresu indignatiunea asupr'a aceloru „conducetori", cari cându nu trebuie vorbescu, iéra acum tacu cá mormintele, amu disu, ca si dlu Axentie s'a trezitu pré tardiu, va se dica, a asteptatu pré indelungu vocea conducetoriloru. Si nu este asiá ?

Cumca cu ocasiunea acést'a ne representéza pre noi românii clerulu séu biseric'a singura, dara nu o persóna bisericésca, este fapta si sa ne para bine ca avemu baremu o biserica a nóstra, a româniloru, unde totusi ne mai potemu adumbrí, câci altcum amu fi stersi cu totulu din cartea celoru vii.

Ne plângemu si ne aruncati d-vóstra dela Gazeta, ca noi nu avemu representantie natiunali politice. Cine e de vina ? De siguru ca iéra numai ungurii si póte si sasii, câci noi românii suntemu numai sufletu de angeri.

Dara sciti ca noi amu avutu unu comitetu natiunalu, alesu de congresele nóstre natiunale politice ? Ce bine erá cându acea institutiune se conservá, cându ea de noi pentru noi se spriginea, cá sa ne fia acea ce ne-a fostu pâna cându românii erau respectati susu la tronu si josu de natiunile conlocuitórie. Dara fiindu ca presiedintii erau persóne cu o pusetiune, din carea sciindu-se folosí de ea putéu impune in folosulu natiunei române, a-ti isbitu alât'a in elu, ba a-ti isbutitu a pune si pre unu presiedinte sa isbésca intr'ensulu, dicendu ca cu inarticularea natiunei rom. de a patr'a natiune in diet'a din Sabiiu nu ne mai trebuie comitetu natiunalu, — pâna l'ati derimatu. V'ati facutu d-vóstra unulu in adunarea dela Mercurea fâra de Archierei, si câtu ati avutu coragiulu alu sustiené ? O harthia dela comisariulu tierei de atunci, si a fostu de ajunsu cá sa nu mai fia pomenire de densulu.

Si apoi cându mai tardiu s'a vediutu iérasi necessitatea unui astfeliu de comitetu si cându unu venerabile betrânu Il. Sea dlu Pavelu Dunc'a de Sajo, cu mai multi români de inima, a vrutu sa redobandimu comitetulu natiunale, cându Escel. Sea repausatulu Metropolitu Andreiu se dechiarase, ca pre lânga tóte ca starea sanatâtiei sele lu impedeca, in interesulu causei natiunale este aplecatu a se pune in fruntea natiunei si a redesteptá si pre comitetulu nostru impreuna cu coleg'a seu Escel. Sea Metr. I. Vancea, a-ti mestesiugitu atât'a, pâna cându din tóta intreprinderea au remasu nimic'a. Si noi suntemu siguri ca metropolitii amendoi, cu tóte ca alu nostru erá bolnavu, inse pentru multele sele fapte mari cu destula influintia, — esoperau celu putienu atât'a, câtu sa nu trebuie, cá de câte ori avemu ce-va trebuintia sa ne adunâmu pre ulitie, espusi tuturoru evenemintelorn, sa facemu baremu o adresa.

„La noi e putredu marulu" a disu Muresianu, adeveratulu românu, poetu si martiru alu romanismului, la noi cestiunile personali impedeca pre cele natiunali, la noi suntu multi incrediuti in sine, cari 'si atribuie puteri uriasie politice, dara nu sciu nici ce va se dica politic'a, la noi voru sa fia toti generali nimenea inse gregariu — si acést'a baremu de amu recunósce-o odata. Atunci amu avé celu putienu sperantia ca ne vomu indreptá.

Epistola deschisa câtra dlu Babesiu si consortii lui din Sabiiu.

(Urmare.)

Primulu atletu in acestu bombardamentu „nobilu" ai fostu dta dle Babesiu, cându ai indrasnitu in consistoriulu metropolitanu din 9—10 Iuliu 1873 a face propunerea in acestu sensu : consistoriulu metrop. se decida ; „ca luandu-se notitie despre actele de mai inainte, cu indignatiune au vediutu in acelu consistoriu ilegalitâtile ce s'au comisu sub presiedinti'a lui Siagun'a, si pentru a se ingradi de ori ce respunsabilitate (?) nu póte escusá acelea ilegalitâti fâra numai cu morbulu celu indelungatu alu lui Siagun'a, ce iau slabitu poterile, si cu negligintia din partea barbatiloru din giurulu lui", ceea ce — totusi nu ti-o au pututu primí nici prietenii d-tale. Avendu onóre a fi secretariu acelui consistoriu, te-amu auditu, (vedi si „Tel. Rom." din 26/8 1873 diu'a congresului electoralu, in foisióra).

Si ce motive ai aretatu (baremu pre fatia) pentru acea propunere ?

Cele mai ponderóse au fostu : ca in consistoriele metropolitane din 1871 si 1872 s'aru fi adusu sentintie nedrepte asupr'a unui preotu din Ungari'a resp. s'aru fi violatu dreptori de particulari, cum dice si corespondintele d-tale din Transilvani'a.

Pâna cându nu ve-ti aduce motive juridice, nu ve va crede nimenea.

Dara déca vre-unu particulariu s'au simtitu neindreptatitu cu vre-o sentintia (nici unu tribunalu din lume nu va fi infalibilu) apoi lege avemu, dupa carea pre cale ordinaria i sta in voia de a se serví de multe remedii de dreptu, spre reinnoirea procesului, cari principii tocmai Siagun'a le-au depusu in Comp. seu de dreptulu canonicu §. 481. Deci d-v. mai bine a-ti fi facutu, déca pre atari pretensivi neindreptatiti ia-ti fi indrumatu la calea legei, déca v'ati facutu advocatii loru, decâtu sa strigati surd'a prin jurnale, ca s'au „violatu drepturi de ale particulariloru etc."

Altu motivu l'ai mai adusu, ca in consistoriulu metrop. din 1872 Siagun'a nu v'au chiematu pre membrii cei ce resiedeati in Pest'a si alte departate locuri. Nu sciu déca v'au chiematu séu nu. Póte ca ve-ti fi fostu la Bucuresci pre atunci, trecendu pre dinaintea usiei lui Siagun'a, fâra sa-lu aflati demnu de o „buna diminéti'a".

Dara atât'a sciu ca cu actele aceloru consistorie se póte dovedí, ca unii dni chiemati inca din 1871 si-au escusatu nepotinti'a de a vení din caus'a speseloru, cari nu aveau de unde le platí.

Siagun'a deci au cunoscutu seraci'a nóstra si lipsele cele mari ale bisericei. Din tacsele incurse pentru deliberate la consistoriulu metropolitanu, Siagun'a au pusu basa unui fundisioru, ce erá sa crésca, si cu ori-ce greutate totusi au midilocitu, cá baremu odata in anu sa se adune consistoriulu metrop. cu barbati, ce nu ceru plata, si a se decide acolo causele cu ajutoriulu lui Ddieu si dupa lege. Câci déca aru fi asteptatu dupa d-v. cari cereati plata, nici in alu doilea anu nu s'aru mai fi potutu stringe consistoriulu metrop. si causele jaceau balta spre daun'a particulariloru.

Ei ! séu ce isprava a-ti facutu d-v. dupa mórtea lui Siagun'a ? Eata ce !

In prim'a siedintia ordinaria v'ati facutu diurne de câte 4 fl. v. a. de siedintia din tacsele deliberateloru — prin cari Siagun'a a pusu bas'a unui fondu pre viitoriu. — Si acelea tacse (dela vre-o 15—16 procese) de siguru nu voru ajunge si apoi ce ve-ti face ? —

Siagun'a crutiá denariulu la inceputu, cá sa avemu fondu in viitoriu. Siagun'a pentru crutiare chiaru si la consistoriulu archidiecesanu (ce mai are fonduri in administratiune), unde suntu de 100 ori mai multe afaceri, au impreunatu d. e. postulu de fiscalu si defensoru intr'un'a, cu o sarcina destulu de mare. Iéra d-v. in consistoriulu metropolitanu a-ti impartitu acestea posturi la dóue persóne. Ei, de unde ve ve-ti platí diurnele de susu ? Óre nu dóra si din cele 50 mii, asecurate de Siagun'a pre casulu mortiei pentru dóue infiintiande episcopii, cari bani i cereti dela consistoriulu archidiecesanu acum, fâra sa aveti cassa, burou si nici dreptu dupa Stat. org. §. 168, câci acelea nu suntu fondurile metropoliei „cá atari".

Dupa ce a-ti cadiutu cu primele atacuri contra lui Siegun'a, v'ati acatiatu de „Telegrafulu Romanu" si l'ati sbiciuitu cá pre o treantia, pentru ca s'au cutediatu a scrie ce-va despre alegerea noului Metropolitu. Si nu ve vedeti acum pecatele d-v., cari astadi fatia de alegerea Episcopului la Aradu scrieti si recomandati candidati pre intrecute in „Albin'a“ si inca prin ce midilóce certandu-ve cu „Lumin'a“ ?

Dupa alegerea noului Metropolitu, carele au aflatu pre consistoriulu de sub Siagun'a lânga scaunulu seu, a-ti cercatu a stingherí pre acei consistorialisti dela resiedintia, luându unii de ai d-v. chiaru si rolulu de servitoriu, sì apoi a informá pre acelu bunu parinte in contra consistorialistiloru pâna a-ti produsu acelu intermediu, cu secretariulu, ignorandu denumirea lui Candrea sì lasandu seminariulu fâra profesoru.

A-ti tabaritu asupr'a ómeniloru lui Siagun'a, nu numai in jurnale — ut figura docet — dara v'ati silitu a-i aduce pre acesti'a in prepusuri de hoti sì furi, pre la deputatii congresului, prin publicu sì pâna la urechile ómeniloru din tribunalulu regiu, pentru ca aru fi peritu din remasiti'a lui Siagun'a lucruri pretióse, asiá o cruce de mare pretiu, o tabachiera scumpa sì altele ; pâna cându acelu prepusu s'au pututu delaturá prin inventariulu compusu in 1872 de insusi Siagun'a despre tóta averea sea, in carele nu se pomenea de acelea obiecte, prin urmare nici le-au posesu Siagun'a de atunci incóce.

Spuneti acum dloru, óre cine „umbla cu minciuni sì flécuri ?“

Ei, dara vedeti ! Siagun'a au sciutu ce au sa astepte fidelii sei, dupa mórtea sea, sì le-au sì spusu, asiá precum au facutu Christosu apostoliloru sei. De aceea cu mare intielepciune au ingrigitu de toti, inca in viéti'a sea, cá sa fia aperati sì cei drepti ai lui.

Destulu dloru pâna aici, câci altmintrea s'aru umplea foliante de „pecate“ cari aru cadé pre spatele d-v. !

Scóteti numai din tóte acestea adeveruri moral'a, sì se vedemu apoi cine se voru pitulá in tóte unghiurile, cá fariseii ?

Ce au lucratu ómenii lui Siagun'a sì ai consistoriului, dovedésca archivulu acestui'a. Veniti sì-lu vedeti, câci nimenea nici secretariulu nu ve va ascunde ce-va, pentru ca nu ne sfiimu de faptele sì numele nóstre.

Dara vedeti dloru, ca nici pre noulu Metropolitu nu-lu crutiati, cându i presupune dlu corespondinte din Tranni'a ca in prim'a siedintia a senatului consistor. bisericescu, sub presiedinti'a lui, s'aru fi comisu ilegalitâti, si ca nu va fi cu greu a-lu informá sì seduce noi, sì cu secretariulu, cá pre unu omu necunoscutu cu trebile.

Primiti de respunsu la acést'a acestu adeveru: „cine nu au crutiatu pre Siagun'a nu va crutiá nici pre Ivaciciviciu“, câci nu sunteti dedati a cunósce sì respectá autoritatea sì védi'a bisericei, ci vedeti in fiesce cine numai slabiciuni cá ale vóstre.

Cu acestea suntemu deocamdata quitt. —

Incheiu inse cu acelu sfatu bunu sì amicabilu: Nu mai sfasiati pre barbatii natiunei in partide inimice, nu mai neliniscititi publiculu, incordati-ve poterile spre cele bune, cu noi ćimpreuna, câci biseric'a si natiunea are lipsa de ajutoriu, are lipsa de intielegere !

Sabiiu, in 10/22 Novembre 1873.

Dr. Ioanu Borci'a,
advocatu sì fiscalu consistorialu.

Acésta epistola me determinasemu a o tramite la onor. redactiune a „Albinei“ unde au aparutu articululu celu plinu de veninu asupr'a ómeniloru intru fericire repausatului Siagun'a. Inse sciindu din esperinti'a propria sì a altor'a, cum maltratéza dlu redactoru alu „Albinei“, articulii cari nu-i placu, mi-amu schimbatu propusulu sì precum vede on. publicu amu cerutu ospitalitatea colóneloru jurnalului „Telegrafului Romanu.“ Idem.

Diet'a Ungariei.

(Urmare.)

Colomanu Tisza se radica, pre tóte fetiele se aréta asceptarea cea mai incordata. Oratorele díce ca scopulu cuventârei sele e, a precisa punctulu seu de vedere fatia de ante-vorbitori.

Nimenea nu si-a manifestatu scopulu ridiculu de a gratulá nefericiteloru neintielegeri sì templâri dela 1848 pâna la 1867. Déca se gratuléza regelui la aceea, ca siede pre tronu de 25 ani, acest'a siguru nu insémna, ca i se gratuléza la evenimentele neplacute ale domnirei sele, ci la cele placute. (Aplausu). Nu suntemu noi dóra voiosi sì fericiti, ca ne au tienutu providenti'a pre barbatulu, care e regele nostru coronatu, pâna astadi ? (Aplausu viu). Eu o tienu de o fericire sì nu potu concede nimenui sa se indoiésca despre semtiemintele mele constitutiunali pentru acést'a. (Aplausu freneticu.)

Intorcendu-se câtra Simony, observa oratorele, ca delegarea unei deputatiuni pentru gratulatiune la tóta templarea nu va sa díca ca e totu un'a, cine siede pre tronulu Ungariei. Ori-ce s'a templatu intre 1848 sì 1867, Franciscu Iosifu a fostu dela inceputu dupa dreptu regele ereditariu sì dela 1867 densulu e sì regele incoronatu. Oratorii din stâng'a estrema au accentuatu de repetite ori, ca propunerea dupa cum se prevedea se va respinge cu o mare majoritate. Ce a voitu ea propriaminte ? A aretá, cum ei pronuncie lucrurile cele mai cutezate fâra temere ? La tóta templarea nu li se va strimbá nici unu firu de peru. Dara e unu lucru illoialu din partea densiloru, cându credu ca majoritatea prevalenta a casei jertfésce constitutiunea. (Aplausu viu.) Eu intielegu patriotismulu altmintrenea. (Aplausu freneticu).

Eu audii sunandu ce-va despre nisuintia dupa favoruri. Eu nu sciu sa amu o atare insusire, dara atâtu sciu, ca acei domni staruescu sì veneza cu totulu altu ce-va, la acést'a venatóre eu nu-i potu acompaniá. (Ilaritate mare). Se cauta o crima in participarea la deputatiunea propusa pentru gratulatiune. Eu cunoscu deputati pentru gratulatiune, pre cari nu voiescu sa-i numescu. (Strigâri : Csanady, Csanady!) séu dóra — intorcendu-se cu intrebarea câtra Csanady — sa-i numescu pre acesti gratulanti ? (O lunga ilaritate.) Eu adeca cunoscu domni din mediloculu acelor'a, cari adi facu din participarea la deputatiunea de gratulatiune o crima, cari inse au participatu cu vialitate la deputatiuni de gratulatiune de-sì pre tempulu acel'a manifestulu din 1848 erá dejá emanatu, dara coronarea din 1867 inca nu urmase. (Aplausu freneticu sì ilaritate viua). Ce privesce pre deputatulu Mileticiu sì espressiunea despre fostii conjurati, e frumosu dela densulu ca e gat'a pentru gratulare. Déca considerâmu inse, ca Ungari'a esiste astadi in integritatea sea sub regele incoronatu sì Voiwodin'a stimatului deputatu e unu visu reu disparutu atunci intr'adeveru ca potemu gratulá mai voiosi decâtu elu. (Aplausu freneticu.) De altmintrenea sa considere domnulu Mileticiu, ca unde se afla sì sa nu arunce astfeliu cu conjuratii. (Aprobare generale.) Oratorele se alatura gratulatiunei regelui constitutiunalu cu atâtu mai tare, cu câtu incoronarea e unu actu sublimu alu celei mai sincere impacâri sì cu câtu regele a restituitu constitutiunea. (Eljen freneticu.)

Déca odata s'au facutu pace atunci acést'a trebuie sa o tienemu sânta ; o procedere illoiala aru insemná rumperea pácei. (Aplausu sgomotosu ce duréza mai multe minute.)

Iranyi, Csiky si Madarasz polemiséza contr'a lui Tisza. Celu dintâiu imputa dreptei, ca din partea ei nimenea nu avutu curagiulu a se insinuá la cuventu.

Antonu Csengery : Propuneri, cum e sì propunerea lui Perczel, nu se obicinuescu a fi obiectu de discusiune in parlamente. (Aplausu freneticu). Drépt'a nu semtí lips'a de a mai díce ce-va, dupa ce motiunea lui Perczel au datu espressiune semtiementeloru ei in modulu celu mai eclatantu. In stâng'a estrema s'au concesu, ca nu e tacticu sì natiunalu a improspetá rane vechi. Oratorele a observatu, ca din partea aceea a casei s'au facutu adi provocâri repetite la sanctiunea pragmatica.

In aceste dóue impregiurâri oratorele privesce dóue semne imbucuratórie pentru viitoriu sì e convinsu, ca la jubileulu de 50 ani alu Maj. Sele voru gratulá cu bucuria sì cei din stâng'a estrema. (Lunga ilaritate sì aplause.)

Dupa acestea urmá votarea nominale sì cas'a primesce propunerea lui Perczel cu tóte voturile contr'a 22.

Pest'a in 24 Novembre n. Presiedintele Bittó deschide siedinti'a dupa 4 óre, mai toti deputati santu de fatia sì in galeri'a magnatiloru se afla sì banulu Croatiei Mazuraniciu.

Dupa cetirea protocolului se face cunoscutu, ca au intratu mai multe petitiuni private. Eduard Horn presenta petiunea dela actiunarii holandezi ai drumului feratu osticu cari aflându-se in posessiunea a 10.040 actii vedu periclitata sum'a acestoru actiuni de 2,800,000 fl. prin o economia rea in administratiunea drumului. Colom. Széll urcandu-se la tribuna impartasiesce casei raportulu comissiunei centrale asupr'a proiectului pentru imprumutu sì totu odata sì votulu separatu alu sectuinei II sì IV. Raportulu comissiunei centrale recomenda primirea acelui proiectu conformu raportului comissiunei financiali, recomenda primirea propunerei facute de comissiunea financiale, dupa carea acést'a fu imputernicita la revisiunea bugetului pentru erogatiuni pro 1874, pentru cá intregu bugetulu sa se resolveze intrun'a.

Votulu separatu recomenda respingerea proiectului, pentru ca impune Ungariei conditiuni prea dejositórie.

Kerkapolyi provocându-se la regulamentulu casei se róga, cá casulu de fatia fiindu estraordinariu sa se ia in pertractare mane.

Iranyi cere amanarea pâna poimâne.

Col. Tisza, recunósce adeverulu espuneriloru lui Kerkapolyi sì doresce, cá astfeliu de propuneri sa remâna sì de ací inainte estraordinarie.

Presiedintele pune objectulu la ordinea díleí de mâne. Csanády cere cá mai intâiu sa se resólva alte cestiuni puse la ordinea dílei sì dupa acestea sa vina la pertractare imprumutulu. Cas'a inse primesce enunciatiunea presiedintelui.

Pest'a in 25 Novembre n. (Siedinti'a casei magnatiloru.) Dupa deschiderea siedintiei prin presiedintele G. de Majlath se autentica protocolulu siedintiei premergatórie.

Dupa aceste vine la pertractare raportulu comissiunei permanente de dreptu asupr'a proiectului de lege privitoru la modificarea legei de complanare croate-slavonice. Comissiunea recomenda primirea nescsimbata a proiectului de lege.

Szögyenyi=Marich amintesce, ca cestiunea Croatiei acum vine a dóu'a óra la desbatere. Prim'a data au fostu in 1868 cându s'a datu Croatiei sì Slavoniei o carta bianca. Complanarea din 1868 nu a multiamitu pre tierile sorori Croati'a sì Slavoni'a sì de aceea s'au tramisu dela dietele amberoru tieri deputatiuni regnicolarie, cari au decisu aceste modificatiuni in legea de atunci.

Complanarea cea nóua apromite Croatiei sì Slavoniei o mai mare autonomia sì impune Ungariei sarcini financiali mai mari. Oratorele cu tóte acestea recomenda acceptarea projectului de lege ce stà inainte, pentru ca densulu doresce a multiamí Croati'a sì speréza ca ambele popóre prin acést'a legatura strensa voru conlucrá totu-déun'a in concordia. (Aplausu viu.)

Cas'a primesce proiectulu cu unanimitate.

Intre altele anuncie presiedintele ca a sositu o adresa delu ministeriulu de interne in carea se díce, ca pentru festivitatea jubilaria a monarchului se va tiené in 2 Decembre unu servitiu ddieescu solemnu in biseric'a din cetate. Cu aceste siedinti'a se incheia sì se autentica protocolulu.

Pest'a in 25 Nov. Presiedintele deschide cas'a representantiloru la 10 óre, se autentica protocolulu siedintiei trecute.

Petitiunile presentate de Almássy sì Fr. Bakcsi se predau comissiunei petitiunarie.

Cas'a dupa ce primesce membri recomendati de presiedintele in deputatiunea gratulatórie trece la ordinea dilei, la carea stà imprumutulu.

Referentele Col. Szell pledéza pentru primirea proiectului de imprumutu. Nu se demite in detaliuri, dara atâtu e siguru, ca lipsele neamanavere ale statului numai pre calea imprumutului se potu acoperí sì altu prospectu de imprumutu pre celu mai de aprópe tempu nu e decâtu celu recomendatu in proiectu.

Eduard Horn motivandu votulu separatu alu sectiunei II sì IV dechiara, ca nu va cercetá ca cine sì ce au causatu starea deplorabile financiale, carea a constrinsu Ungari'a la unu imprumutu esternu, dara vine intrebarea : Póte-se primí imprumutulu proiectatu sì póte-se mantuí prin acést'a creditulu statului ? Densulu néga acést'a cu resolutiune. Unu statu care primesce atari conditiuni, se rangéza pentru totu-déun'a la statele asiatice.

Creditulu Ungariei sì adi e posu la intrebare fiindu ca i se punu astfeliu de conditiuni cutesate. Starea acést'a trista nu provine dela crisea banale ci dela acea impregiurare speciale, ca budgetulu nostru sufere de unu deficitu permanentu sì ca imprumuturile de mai nainte nu se intrebuintiéza spre scopurile directu specificate. Asiá s'au „fructificatu“ din imprumutulu de premie 4 milióne la drumulu de feru osticu (sensatiune), din imprumutulu dela Gömör 1 ½ mil. la alte institute necunoscute. Din acésta causa imprumutulu Ungariei au fostu adencu vatematu inaintea de crisea banale.

Déca imprumutâmu in modu asiaticu de ce nu observâmu esemplulu asiaticu sì in privinti'a acea, ca se primimu imprumute scumpe numai pre 12—18 luni, pentru alu intórce mai de tempuriu cu mai eftinu pretiu. Obligamentulu de a luá bani scumpi in cinci ani e neauditu.

S'a datu bunurile statului, cari au o estensiune de $4^{1}/_{2}$ jugere cá hipoteca, din cari numai 500,000 jug. au unu pretiu de 100,000,000 fl. Padurile computate nu in pretiulu consortiului paduriloru confiniari, si numai in $^{1}/_{25}$ parte inca dau unu pretiu de 200,000,000 fl si tóte acestea s'au datu de hipotecu pentru $76^{1}/_{2}$, ba eventualminte pentru $25^{1}/_{2}$ mil. Elu e gat'a a aduce si acestu sacrificiu, dara cu tóte aceste calamitatea financiale nu se va delaturá si de óre ce tiér'a e absorbita dejosita si despoiata de creditulu seu viitoriu, fâra a fi asigurata macaru pentru ajutoriulu momentanu. Oratorele nu primesce proiectulu. (Aplausu lungu si viu in stâng'a.)

Ministrulu financieloru Kerkapoly concede acést'a, inse unu imprumutu mai eftinu nu s'a aflatu. Dealtmintrenea Horn a computatu percentuarea in modu prea esageratu, faptic'a stare a intereseloru aterna dela referintiele agiului. Horn a propusu imprumutarea pre $1^{1}/_{2}$ anu, inse nu se póte dá ocasiune mai buna in 5 ani spre a capetá bani mai eftini? Horn dice ca economi'a rea duce la mai mari imprumuturi, trebuie inse se concéda si acea, ca o economia buna duce la imprumute mai eftine. Prin imprumutulu din cestiune se introduce togm'a o economia buna in statu. Cu privire la starea rea financiale oratorele se provóca la cuprinsulu legiloru din 1868. Acolo e semenatur'a, alu cârei secerisiu e starea de adi. Drumuri ferate si iéra drumuri ferate cu garanthii de interese, cari adi apésa tiér'a la pamentu. Relativu la cele $4^{1}/_{2}$ mil. jug. in bunuri de statu computulu in dóue privintie nu stà. O parte din acele bunuri e legata pentru scopuri anumite reali nealienabile si pretiulu acceptatu de consortiulu paduriloru confiniari s'au imbiatu, dara nu s'a si platitu.

Aici se intrerumpe desbaterea prin nuntiulu adusu de Fr. Battyianyi din cas'a magnatiloru asupr'a legei de complanare cu Croati'a. Nuntiulu se aclude decisiuniloru casei representantiloru.

Baronulu P. Sennyey apuca cuventulu sub o atentiune incordata a camerei: „Referintie familiarie me retienu dela votare, dara cá se nu fiu neintielesu dechiaru ca acceptezu proiectulu. Nime nu combate aceea ca amu incheiatu imprumutulu sub conditiuni fórte grele, dara in decursulu desbaterei n'amu auditu unu contra-proiectu dela nimenea pentru unu imprumutu mai eftinu. Déca e vorb'a de licuidarea unui computu implinitu, si de onorarea cuventului si creditului nationalu, atunci trebuie sa portâmu cu demnitate acésta greutate si se dâmu consemtiementulu la acést'a cu resignatiune. (Aplausu). Sa primimu imprumulu cá unu bilantiu nefavoritoriu alu economiei trecute ce sa incheia! (Larma in stâng'a). Vorbindu adeverulu nu numai regimulu, ci noi toti portâmu vin'a. (Contradicere in stâng'a, aplausu in drépt'a.)

Acést'a problema numai ne face insolventi, dara nu folosesce, pentru viitoriu trebuie luate mesuri radicali si in privinti'a acést'a sa o rumpemu cu trecutulu. (Aplausu in stâng'a).

Cu privire la viitoriu eu tienu de lipsa o cura radicale. (Apl. in stâng'a). Sciu, ca tiér'a cere detaliuri dela mine in respectulu acest'a. (Sensatiune.) Astadi inse voiu indicá numai directiunea. (Sa audimu!)

Nu negu aceea, ca noi prin o reforma de contributiune vomu poté inmulti intratele, dara dupa calamitatea abia trecuta anevoia vomu poté ajunge la cale prin acésta reforma. Reductiuni insemnate voru restabilí ecuilibrulu in bilantiu. De reductiunea aceloru erogatiuni, cari atingu interesele vitali ale statului nu póte fi vorb'a. Aici trebuie sa ceremu sacrificie dela natiune, dara spre scopulu acest'a trebuie sa demustrâmu natiunei ca acelea nu le vomu intrebuintiá spre scopuri personali, ci spre acoperirea lipseloru vitali, deci trebuie reorganisata administratiunea. Reductiunile ce le ceru eu le pretindu dela tóte partidele. (Aplausu in drépt'a, contradicere in stâng'a). Nu sciu ce au se insemne cuventulu crutiare conservativa crutiare natiunale (Ilaritate,) eu ceru crutiare patriotica. Devis'a acestei crutiâri e acea, pre carea eu bucurosu o primescu si o scriu pre drapelulu conservatismului si sum convinsu ca majoritatea natiunei e pentru conservatismu. (Sgomotósa contradicere in stâng'a, lunga miscare.) Nu pentru mine, ci pentru acelu drapelu cascigu eu majoritatea. Totusi eu tienu momentulu de seriosu si modulu si necesitatea curei de prea sânta, decâtu sa intru in lupta cu acelu drapelu. (Aplausu.) Acelu drapelu l'asi plantá in medilloculu nostru cá simbolulu acelei concordii, pre lânga care ne potemu intórce fâra de a jertfí principiulu nostru. (Aplausu in drépt'a, contradicere in stâng'a). Eu dechiaru ca ajutoriulu se póte dá numai pre cale constitutiunale si parlamentaria. (Viu aplausu). De alta parte nu potu intrelasá observarea ca tempulu ne intetiesce. Déca vomu vení inca odata in alternativ'a, séu sa incheiamu atare imprumutu, séu sa jertfimu onórea natiunei, atunci e gat'a cu creditulu bá chiaru si cu consistinti'a Ungariei. (Aplause, miscare). Primesce proiectulu. (Aplausu in drépt'a).

Dupa cuventarea lui Sennyey urmà o pausa lunga. Dupa acest'à Ernest Simonyi ia cuventulu pentru a respinge proiectulu. Elu dice, ca demultu a prorocitu, ca asiá se va intemplá. (Aceste cuvinte produsera risu). Antevorbitorii au ocolitu espunerea causeloru, dara densulu le va spune, inse urmara numai recriminatiunile sele indatinate. Au accentuatu, ca e gat'a a votá sumele cele mai mari pentru scopuri de cultura si cere dela Sennyey unu programu precisu.

Avisu

pentru proprietarii de realitâti din scaunulu Sabiiului.

Institutiunea prin carea se asigura, intaresce si cresce creditulu realu alu tieranului este fâra nici unu dubiu cartea funduaria. — Lucrârile pentru acestu salutariu institutu, se pregatescu si in patri'a nóstra cu mare intetire.

Potemu afirmá, ca in cea mai mare parte lucrârile pregatitóre dejá suntu finite si edictele in parte si publicate.

In insemnatulu scaunu alu Sabiiului, se incepu si se voru incepe dintro-data in scaunulu intregu localisârile parceleloru in schitiarea loru prin oficialii regii denumiti din partea inaltului regimu spre acestu scopu fiindu ca subscrisulu comisariu superioru preste putienu tempu, voiu sosí cu intregulu personalu incredintiatu supraveghierei mele din causa ca lucrârile pregatitórie pentru cartea funduarie in scaunulu Cincului mare, finindu-se in scurtu tempu se voru predá tribunalului judecatorescu din Sighisiór'a. —

In calitatea mea de comisariu superioru, fiindu de indelungatu tempu aplicatu in acestu oficiu, amu trebuitu se esperezu, ca poporulu preste totu, nu au imbratisiatu cu caldura cuvenita acésta institutiune salutaria infiintianda, care singura este in stare a dá poporului ocasiune de a scapá din ratielele avariloru si anatocistiloru, cari spriginiti de lege numai cunoscu mesur'a in luarea de interesu camete ori percente; ba sciu ca unii fâra nici unu scrupulu, dau imprumuturi numai pre lânga percentele de 2 cr. pre di pre fiorinu va se dica pre lânga percentele de 730 fl. pre anu dela o suta floriin. —

Pre cându pre bas'a cartei funduarie odata stabilite, fia-care proprietariu póte cu mai mare usiurare si inlesnire pre lânga chizasi'a reale séu hipoteca a contrage dela institutele de creditu realu imprumuturi cu 8% pâna in 10% cu modalitatea replatirei in anuitâti: unu lucru de totu folositoriu pentru poporulu nostru, ca altmintrenea proprietatea cea mai mare a tieraniloru póte usioru vení in mân'a strainiloru, si camatarniciloru, si apoi in contr'a proletariatului cu succesu nu ne vomu mai poté luptá.

Acestea indigitâri le-amu facutu din acelu indemnu cá sa se védia, ca institutulu din cestiune este fórte necesariu si fórte salutariu pentru economii nostrii. —

Este dara de lipsa, cá economii séu agricultorii se fia cu cea mai mare bagare de séma, cá parcelele, ce le posiedu cá proprietari adeverati, sa se introduca pre numele loru in cartea funduaria ceea ce numai asiá se póte face déca:

a) Fia-carele proprietariu de realitâti provocatu de comissiunea localisatórie va aparé in fati'a locului si-'si va numí desemná acolo parcel'a de parcela, cá acelea sa se póta luá in registru s' inschitiá pre numele proprietariului adeveratu. —

b) Totu cu acea ingrigire sa fia proprietariu la autenticârile prescrise a protocolului in care se afla parcelele conscrise, si pre acést'a numai dupa o stricta esaminare a cuprinsului cela adeveratu 'lu va subscrie cu mâna propria séu prin mandatori speciali, care protocolu apoi singuru va formá si prestá pre venitoriu garanti'a de a poté contrage imprumuturi sub acceptabile conditiuni. —

Nu potu face dara destulu de atenti pre proprietarii la acésta precautiune, cá nu unii prin nepasare si negrigintia intrelasându conscrierea adeverata a parceleloru loru in registrulu cârtiloru funduari, reu sa se caiésca in urma si fâra de a mai poté cascigá proprietatea de mai nainte, ca acel'a pre a cârui nume s'a introdusu in registru numai decâtu o póte usioru dupa definitiv'a publicare acestui institutu impoverá adeca a inscria adetorii pre realitâtile inscrise pre numele lui; si apoi fapticulu posesoru si proprietariu lasiu fórte usioru póte remané tare pagubitu. —

Venerabilele consistórie archidiecesane din Sabiiu si Blasiu, credemu, ca din acestu indemnu, voru face pasii de lipsa cá representantiele bisericesci din acestu scaunu sa se infatiosiedie prin ablegatii, curatorii séu epitropii bisericesci la localisarea portiunei canonice, a averei immobile a bisericei si scólei, donate prin crestini evlaviosi si aflatóre in mare parte in faptic'a folosire dara nu proprietate a preotiloru fungenti, cari in multe locuri póte din necunosciinti'a de dreptu, au inscrisu realitâtile, care se aflau numai in usufructulu densiloru pre numele „oficiiloru parochiali si nu pre alu proprietaresei celei adeverate, pre alu „bisericei" . . . — Unu ce care póte pre venitoriu aduce funeste urmâri si daune neraparabile pentru bisericile nóstre. —

Pre venitoriu stabilindu-se cartea funduaria firesce numai acelea negotiâri cu privire la realitâti, voru produce efectu juristicu, care 'si voru prenotá si intabulá in registrulu funduariu si cine nu va lucrá asiá va suferí usioru daune insemnate. —

Celu ce nu se va uitá in acestea cârti funduari si totusi va face rogaciuni va portá singuru totudéun'a urmârile negrigintiei sele conf. §-fului 443 cod. civile. —

Cu referintia la fundulu regiu in specia este de a se considerá bine si acea impregiurare la scrierea parceleloru in registrulu funduariu ca pâna in 1 Septembre 1853 au domnitu legea statutara sasésca in urm'a cârei'a averea conjugiloru formase fâra respectu la acuirarea ei, o massa, o minune a averei, comunia bonorum, din care compete barbatului dóue tertialitâti, si muierei o tertialitate cá proprietate. —

Acésta lege pentru casatoriile inite inainte de 1 Septembre 1853, nu este alterata prin noulu codice civile, si prin urmare la inscrierea parceleloru casetoritiloru dupa tieerea legei statutarie, in registrulu funduariu trebuie, sa se constateze acést'a impregiurare, cá titulârile de dreptu sa se póta corectu suscipe in protocolulu funduariu. —

Dela prim'a Septembre 1853 incóce, servesce pentru casatoriile incheiate, de norma positiva cod. civile (de cum-va nu-su facute contractele matrimoniali in privinti'a averei), pre bas'a cârui'a, fiacare conjuge remâne proprietariu nedisputaveru a realitâtiloru aduse in casatoria si prin urmare in casulu acest'a, fiesce-care conjuge, capeta unu nou protocolu pentru acestea realitâti. —

Nici acésta impregiurare nu se pretiuesce dupa cuviintia, câci femeile acâroru barbati inca posedu realitâit, nu se intereséza mai departe, ci concredu barbatiloru intrég'a afacere cari in cele mai multe casuri si inscriu si realitâtile socieloru loru pre numele loru singuru, pre cându apoi muieri'a nu póte posede protocolulu deosebitu si-'si perde proprietatea avuta. —

Urmârile acestoru impregiurâri relevanti de mine sulevate suntu grave si cu mare dauna impreunate si din acésta pricina m'amu vediutu silitu subscrisulu ale aduce la cunoscinti'a on. publicu si anume a acelui'a din scaunulu Sabiiului spre sciintia si apretiare.

Cincu-mare in 21 Nov. 1873.

Eugeniu Bordeau,
com. sup. la cârtile funduarie.

Turchesiu 10/32 Novembre 1873.

Onorabil'a redactiune a diurnalului nostru nationale „Telegrafulu Romanu" este rogata a publicá urmatóri'a;

Convocare:

Presidiulu sectiunei, centrali si alu adunârei generali a reuniunei invetiatoresci „Georgiu Lazaru" conformu statuteloru sele si decisiuniloru luate in procesulu verbale din ultim'a adunare generale — convóca prin acést'a pre membrii reuniunei la o adunare generale estraordinaria in urbea, Fagarasiu, pre diu'a de sântulu Andreiu din anulu acest'a!

Intre alte agende, ce se voru pertractá sî resolve, domnii membrii voru depune cotisatiunile anuale; pentruca s'au facutu disposetiunile necesare pentru tiparirea acteloru societâtii nóstre. — Cu acésta ocasiune se va tiené de câtra reuniune unu parastasu neuitatului sî nemuritoriului Metropolitu sî Archiepiscopu Andreiu celu mare, la care se invita cu onóre toti românii de bine! La finea parastasului domnulu Nestoriu Pop'a, vicepresiedintele sectiunei filiali Veneti'a inferióre, va tiené unu cuventu funebru intru memori'a **Ilustrului defunctu!**

Ioanu Dim'a **Petrascu**
prasiedintele reuniunei sî alu
sectiunei centrali.
Georgiu **Comaniciu**
vice-presiedinte.
Nestoriu **Pop'a**
vice-presiedinte.
Dumitru **Neagoe**
vice-presiedinte.
Georgiu **Borzi'a**
secretariulu generale
alu reuniunei.
Ioanu **Stoic'a**
secretariu alu sectiunei
filiali Veneti'a.

Onorate dle redactoru! Cu permissiunea d-v. i-mi iau libertate a respunde dlui corespondinte alu articliloru nr. 73, 76, 85 sî 86, alu pretiuitului jurnalu „Tel. Rom,“ carele 'lu redigiati, cu atât'a mai tare, cu câtu, respectivulu domnu corespondinte de o parte 'mi vatema caracterulu meu de antiste comunalu, de alta parte a familiei Viorsciloru din Sibotu sî acest'a cu ocasiunea inmormentârei preotului si totu odata alu tatalui meu Avramu Viorelu din Sibotu.

Me totu miru, ca ce ura personala au pototu impinge pre dlu corespondinte alu numiteloru article, de au saritu deodata intr'unu stadiu astfeliu de adencu alu urei sî defaimârei familiei Viorsciloru din Sibotu, incâtu s'aru crede, ca famili'a acést'a aru fi asiá de stricata, incâtu stà cu bât'a in drumuri spre a despoiá pre unulu sî altulu numai cá sa-si umpla pung'a cu averi pamentesci precum i place a se laudá dlu coresp.

Inse fia-mi permisu dle redactoru! ca déca ne interesâmu de caus'a nóstra, — atunci vrendu nevrendu ne simtimu chiaru impinsi la singuratecele insusiri morale ale numitei familie spre a le esamená chiaru inaintea lumei atâtu celei bune câtu sî celei rele sî cu deosebire celei personale de cari se vede dlu coresp impedecatu asiá tare.

Credu a fi o perdere de tempu spre a me slobozi in caracterulu istoriei familiei Viorsciloru din Sibotu cu tóte ca nu mi-aru fi frica ca a-si pati vre-o rusine — acést'a o lasu in judecat'a on. publicu carele se va interesá mai multu, chiaru déca m'aru vinovatí dlu coresp. cu acést'a, sî me marginescu numai a-i aretá, cumca caracterulu familiei nóstre numai densului e asiá de negru, si cu deosebire alu meu cá jude comunalu.

Ne totu amenintia neincetatu dlu coresp. ca numai se apropia decaderea dinastiei familiei nóstre, pentru ca matadorulu sî corifeulu nostru anume Michailu Dobo fostulu senatoru sî inspectore inOresthia, l'au stersu mani'a lui Ddieu de pre fati'a pamentului, si cum acum de mai póte suferí omenimea — pre alu doilea sî anume pre antist. com. din Sibotu pre carele se silesce bietulu domnu coresp., ca dóra prin minciunile sî calumniele densului, 'lu va puté trantí josu sî pre densulu.

Inse placa-ti odata dle coresp. sî nu fi asiá furiosu, racnesce odata in lume cá unu leu — ca cum mai póte suferí comun'a Sibotu pre alu doilea corifeu alu familiei Viorsciloru sî anume pre antist. com. Ioanu Viorelu, de vreme ce Dieulu sî stalpulu lui celu mai bunu s'au sfarimatu, — sub ce scutu alu legiloru traimu, ce garantéza securitatea publica — scrie — compune pre la ministeriu, ca cum de póte suferí pre unu calumniatoriu, defaimatoriu etc., de a cârui'a despotismu crancenu — stà comun'a Sibotu lumea a luá in capu, sî in loculu densului sa vina la cârma iérasi corifeii cei laudabili ai d-tale de tóte virtutile omenesci — acei'a cari siedu acum pensionati — pentru ca nu numai comun'a Sibotu, dara tóta lumea cea patita de densii — le striga in gur'a mare, ca asiá suntu de multiamiti — cu deregatori'a densiloru, incâtu aru fi cu scopu spre a-i pensiuná — pentru totu-déun'a, cá nu cum-va ratacindu in increderea densiloru sa fia ratacirea cea de apoi mai mare cá cea dintâiu.

Inse cá sa nu-ti para tempulu lungu cu acestea — 'mi iau libertate a te intrebá dle coresp. ca ce idea ai avutu d-ta cându ai descrisu inmormentarea preotului Avramu Viorelu din Sibotu asiá de fidelu, incâtu chiaru déca te-aru fi imputernicitu cine-va la acést'a, ai fi fostu cu totulu debilu de unu astfeliu de stilu.

Ai dîsu in istori'a d-tale, cumca feciorulu defunctului preotu anume Michailu nu au vrutu a predá vestmintele repausatului tatalui seu spre a-lu imbracá amesuratu unui preotu.

Cu cea dintâiu demonstratiune 'mi iau libertate a-ti respunde deadreptulu ca minti, cu tóte ca dîci ca ai fostu de fatia, martori suntu preotulu localu gr. cat. Ioanu Penescu sî celu gr. orient. localu Ioanu Armeanu carele dupa ce s'au unsu trupulu defunctului insusi au luatu vestmintele celea preotiesci din cuieriu de lânga patulu defunctului fâra nici o opunere.

(Va urmá.)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu, la scól'a confes. din Ocolisiulu-mare, in protopopiatulu Hatiegului, se escrie concursu pâna in 15 a. c.

Emolumintele suntu: in bani gat'a 200 fl. a. a. sî lemne focale.

Doritorii de a ocupá acésta statiune sa binevoiésca a-si asterne concursele loru bine instruate — la subscrisulu, pâna la terminulu mentiunatu.

Hatiegu in 10 Novembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

I. **Ratiu**,
(2—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din comun'a gr. or. Draosu — in protopopiatulu Cohalmului se deschide concursu cu terminu pâna la 30 Novembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu: 80 fl. v. a. cuartiru sî lemne.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si ascerne cererile loru instruate conformu prescriseloru in „statutulu org.“

Draosu in 4 Novembre 1873.

In contielegere cu P. protopopu tractualu.
Comitetulu parochialu prin
Ioanu **Iosifu**,
(2—3) fostu adm. prot. sî Perochu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. Besi'a de class'a a III-a protopresbiteratulu Palosiului se deschide concursu pâna in 2 Decembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. Pâna se va edificá cas'a parochiala (mistuita prin focu) cuartiru liberu in un'a din incaperile edificiului scolariu;
2. Gradina de pomi sî legumi de 208 org. □;
3. O vie de 270 org; □
4. Aratura sî fenatiu de 2 jug. 648 org. □;
5. Dela 60 familii cu fumu câte o ferdela de grau sî câte un'a de ovesu séu o jumetate ferdele alte bucate in pretiu-i;
6. Lemnele necesare pertru focu;
7. O dî de lucru (claca) dela tineretu;
8. Tacsele stolare usuate dela 270 suflete, cari tóte computate d'au unu venitu anualu de 250 fl. v. a.

Doritorii de a concurge la acésta parochia se 'si tramita documentele loru instruite in sensulu Statutului organicu, pâna la terminulu susu dîsu subscrisului.

Palosiu in 28 Octobre 1873.

In contielegere cu Comitetulu parochialu
Teofilu **Gheaj'a**
(3—3) Adm. Prot.

Concursu.

Cu permisiunea veneratului Consistoriu archidiecesanu de sub Nr. 1057 a. c. pentru vacant'a parochia Ighisdorfulu romanescu de clas'a a III-a se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna in 25 Noemvrie a. c. in care dî va fi sî alegerea

Emolumentele suntu:

a., Casa parochiale cu gradina de pomeritu sî de legumi.

b, Dela 140 familii venitulu stolariu usuatu.

c, Dela 87 familii câte o claie de grâu.

d, Dela 35 familii câte o ferdela de cucuruzu sfarmitu.

e, Portiunea canonica in pamentu de 4 jugere fenatiu sî aratura, care tóte impreuna dau unu venitu anualu de 360 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si ascerne petitiunile loru bine instruate pâna la terminulu indicatu la subscrisulu amesuratu §. 13 din „statutulu organicu.“

Nocrichiu in 5 Noemvrie 1873.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

G. **Maieru**,
(3—3) adm ppescu.

Concursu.

Pentru postulu invetiatorescu la scól'a romána de fetitie in Mediasiu se deschide concursu, cu terminulu 1-a Decembre 1873 c. n.

Salariulu e 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne de focu.

Concurentii au a-si adresá petitiunile sele la comitetulu subscrisu.

Mediasiu 1 Novembre 1873.

(2—3) Comitetulu scolariu.

Citatiune edictale.

George Plesi'a, carele de 4 ani de dîle au parasitu pre legitim'a lui socie Ann'a Danutiu, remânendu acést'a pre ulitia cu 2 copile minorene, — ambii din Ungr'a, in Protopresbiteratulu Cohalmului, iéra loculu abeuntelui fiindu necunoscutu! se citéza in restempu de unu anu sî o dî, a-se infaciá inaintea forului seu matrimoniale, câci altufeliu, sî in absenti'a lui, se va aduce hotarirea divortiale, conformu prescriseloru canonice.

Cohalmu, 20 Octombrie 1873.

Scaunulu protopresbiteralu gr. or. alu
Cohalmului cá foru matr. de I instantia.
Nic. D. **Mircea**
(1—3) Adm. Prot.

Citatiune edictala.

Mari'a nascuta N. Barbos'a maritata dupa Georgiu Pop'a, de religiunea gr. orientala din Talmacelu, carea la 11 Ian. a. c. a parasitu a patr'a óra pre barbatulu seu, pribegindu in lume, sî nu se scie loculu unde se afla, se citéza prin acést'a conformu resolutiunei cu Nr. cons. arch. 996 a. c. a se infatisiá inaintea subscrisului scaunu protopresbiteralu in terminu de unu anu sî o dî, câci la din contra se va aduce decisiune asupr'a actiunei barbatului ei pres. la 23 Maiu a. c. sî in absenti'a densiei.

Sabiiu 9 Novembre 1873.

Scaunulu protop. gr. or. tract. alu II-lea
alu Sabiiului.
I. **Popescu**,
(1—3) protopresb.

Edictu.

Mari'a George (György) de religiunea gr. or. din Cernatulu-inferioru, care a parasitu cu necredintia pre barbatulu seu Georgiu Bularc'a totu de acolo, tocm'a atunci cându acest'a au incaminatu contr'a ei procesu de divortiu, sî nu se scie unde se afla, se citéza prin acést'a a se infatisiá subsemnatului in terminu de unu anu cu acelu adaosu, ca neinfatisiendu-se, procesulu incaminatu se va pertractá sî otarí sî in absenti'a ei.

Breticu in 8 Novembre 1873.

Scaunulu ppescu alu Trei-Scauneloru.
Spiridonu **Dimianu**,
(2—3) adm. ppescu.

Edictu.

Iosifu Puscariu din Poian'a-Marului, carele mai bine de doi ani de dîle, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socie, Samfir'a Ioanu Lungu din Pórta, — prebegindu in lume necunoscutu — se citéza prin acest'a, in terminu de unu anu, dela datulu de fatia, a se presentá inaintea acestui scaunu protopresbiteralu, cu atâtu mai siguru, câci la din contra procesulu divortialu intentatu asupra-i de soci'a sea, se va decide sî in absenti'a lui, in sensulu SS. canóne bisericesci.

Scaunulu protopresbiteralu alu Branului.

Zernesti in 15 Septembre 1873.

Ioanu **Metianu** m. p.
(3—3) Prot.

Indreptare. In Nr. tr. in epistol. desch. s'a stracuratu intre alte o eróre esentiale, la pag. 356 col. I. sir. 23 este 18, in locu de **13** mii.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóne ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 95 ANULU XXI.

Sabiiu, in 25 Novembre (7 Dec.) 1873.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Deputatiuni gratulatórie.

Intre deputatiunile primite de Maj. Sea Imperatulu si Regele Franciscu Iosifu I. in diu'a dela 29 Nov. n. cá diu'a iubileului de 25 ani dela suirea pre tronu a fostu cea a bisericei gr. or. rom. din Ungari'a si Transilvani'a a siept'ea in rendulu numeróseloru deputatiuni, indata dupa deputatiunea episcopatului catolicu, o distinctiune, care o inregistrâmu cu cea mai mare multiamire si placere, câci pâna acum rari au fostu casurile de feliulu acest'a.

Deputatiunea fu condusa de Présânti'a Sea P. Episcopu alu Caransebesiului Ioanu Popasu si a constatu din acest'a, din PP. Archimandriti Nicolau Pope'a si Mironu Romanu (nou alesu de Episcopu in dieces'a Aradului) din PP. N. Andreeviciu Prot. Caransebesiului I. Popoviciu Protopresbiterulu Bisericei-Albe, Alecsiu Popescu ases. cons. si deput. dietale, din dd. Ioanu cavaleru de Puscariu, Dr. Iosifu Galu, Demetriu Bonciu, Partenio Cosm'a, Michailu Besanu si At. Cimponeriu.

Conducetoriulu s'a adresatu câtra Maj. Sea cu urmatoriulu cuventu de gratulatiune:

„Majestate ces. reg. apostolica! Préindurate Dómne!

„Biseric'a greco-orientale natiunale romàna din Ungari'a si Transilvani'a, carea multiamesce sapientei domniri a Majestatei Tele, restabilirea autonomiei constitutiunale si a libertâtiei sele, petrunsa de celu mai adencu simtiementu de gratitudine, la aniversarea a dóue-dieci si cincea dela suirea Majestâtiei Tele pre tronu, cu bucuria a folositu ocasiunea, cá in unire cu credinciosii sei sa inaltia pré ferbintile loru rugaciuni câtra Domnulu ceriuriloru:

„Pentru sustienerea vietiei si fericitória domnire a Majest. Tele ces. si regesci apostolice in unu siru lungu de ani, depunendu totu odata prin noi incrediutii bisericei innoit'u si serbatorésc'a descoperire de celu mai adencu omagiu si neclatita fidelitate câtra Majestatea Tea si préinalt'a casa domnitória la treptele préinaltului tronu.“

Majestatea Sea respunde:

„Cu multiamita primescu gratulatiunile d-vóstre si la descoperirea omagieloru d-vóstre respundu cu grati'a Mea regésca.

„Nisuiti-ve spre a consolidá in sinulu poporului concrediutu ingrigirei d-vóstre simtiementulu religiosu si cá eflusu alu acestui'a intielegerea fratiésca, pentru cá locuitorii tierei de diverse limbi sa emuleze numai in iubirea patriei comune.

„Acést'a o asteptu Eu dela fidelii mei de limba romàna, acést'a voiu considerá Eu de cea mai placuta dovéda a alipirei d-vóstre.“

Dupa acést'a Maj. Sea adresà câtra toti membrii deputatiunei câte-va prégratiόse cuvinte. Venindu la P. Archimandritu Nicolau Pope'a esprima Maj. Sea durerea pentru mórtea Archiepiscopului si Metropolitului Andreiu Baronu de Siagun'a, amintì laudandu si recunoscendu intieleptiunea cea mare si fidelitatea cea nestramutata a repausatului si in fine adause, ca mórtea Archiepiscopului si Metropolitului Andreiu au causatu o perdere omnilaterale (allseitiger Verlust). Maj. Sea se informà apoi despre detaiuri de ale bólei si suferintieloru repausatului Metropolitu, aratandu unu viu interesu pentru densulu; ceea ce fiiloru sufletesci ai repausatului servesce spre mare consolare.

Sirulu corporatiuniloru si deputatiuniloru gratulatóre, dupa fói'a oficiale, a fostu urmatoriulu:

a) Sub conducerea Archiducelui Iosifu oficierii militieloru (honvediloru).

b) Ministeriulu.

c) Deputatiunea casei magnatiloru.

d) Deputatiunea casei deputatiloru.

e) Deputatiunea dietei croate.

f) Episcopatulu catolicu sub conducerea Archiepiscopului Haynald.

g) Deputatiunea bisericei gr. or. romàne din Ungari'a si Transilvani'a.

h) Deputatiunea bisericei de conf. elv. (calvina.)

i) Deputatiunea bisericei de conf. aug. (luterana).

k) Deputatiunea Curiei reg. si a tribunalului capitalei.

l) Deputatiunea jurisdictiuniloru sub conducerea ministrului de interne Szapáry.

m) Deputatiunea capitalei Bud'a-Pest'a.

n) Deputatiunea Academiei ung. de sciintie din Pest'a.

o) Deputatiunea Universitâtiei ung. din Pest'a.

p) Deputatinnea Universitâtiei din Clusiu si in fine inca alte deputatiuni din Bud'a-Pest'a si din diverse pârti ale tierei.

Tóte deputatiunile au fostu invitate la o serata (soiré) in castelulu regale.

Diet'a Ungariei.

Pest'a 26 Novem. Dupa autenticarea protocolului presiedintele anuncie unele petitiuni, cari impreuna cu petitiunea privata alui Ioanu Hegedus se predau comissiunei petitiunarie.

Interpelatiunea lui Carolu Mihailoviciu, prin carea acest'a intréba pre ministrulu Croato-Slavoniei, ca are d. ministru scire despre acea, ca pre teritoriulu confiniului militariu croato-slavonicu s'au vendutu unui consortiu 30,000 jugere catastrale pentru 33 mil. fl., si ca acestu consortiu a facutu cunoscutu acestu contractu renunciandu totu odata si la deobligamentulu seu de a solví si ca facutau dlu ministru pasii necesari pentru a preveni daun'a ce s'aru nasce din disolverea acestui contractu, — se va predá ministrului in scrisu.

Ministrulu de justitia Pauler presenta proiectulu de lege pentru sustienerea mai departe a normeloru de dreptu privitórie la afacerile financiali. Proiectulu de lege are sa se puna sub presa si sa se dea la tempulu seu sectiuniloru spre deliberare.

Ernst Daniel presenta raportulu comissiunei petitiunarie asupr'a seriei XXVII a petitiuniloru intrate. Raportulu se pune la ordinea dilei pre siedinti'a de Sambeta.

Dupa aceste cas'a trecendu la ordinea dilei continua desbaterea generale asupr'a proiectului de lege pentru imprumutu.

Ferd. Nemes ascépta o ameliorare a stârei de astadi numai dela impreunarea tuturoru elementeloru din camera, dela o coalitiune a partideloru.

Deputatulu P. Moritz combate aceea, ce mediiócele propuse in proiectulu de lege aru fi arcanulu suficiente pentru starea financiale rea de adi, combate posibilitatea insolventiei, de carea se temu pesimistii cei inversiunati. Oratorele respinge imprumutulu din urmatórele cause: Pentru ca proiectulu nu contiene ce-va precisu nici asupr'a imprumutului nici asupr'a intereseloru si mai cu séma pentru ca imprumutulu are sa se intrebuintieze numai pentru budgetulu statului, dara nu si pentru lips'a cea mare si pentru ca proiectulu detrage liber'a dispusetiune a bunuriloru de statu. (Aplausu in stâng'a.)

Intorcendu-se câtra Sennyey, care arunca vin'a calamitâtiei pre toti deputatii, continua oratorele, cá o atare politica ingreuéza o cunoscintia adeverata a lucruriloru. Drépt'a pórta vin'a acestei calamitâti financiali. Drépt'a a votatu drumulu feratu Karlstadt-Fiume, care va costá statulu interese pre 10 ani, pre cându stâng'a a pledatu pentru impreunarea directa. Delegatiunea dreptei a ridicatu in totu anulu budgetulu armatei, drépt'a a creatu o legiune de amploiati cu sinecurele ce se tienu de acesti'a, de ací provine cea mai mare parte a sarcineloru. Oratorele in urma se dechiara contr'a proiectului. —

Br. Gabriel Kemény aru votá intre impregiurârile de fatia proiectulu de imprumutu unui ministru de financie Moritz, inse consemtiementulu seu nu insemna nici unu votu de incredere. Acurs. Kallay spriginesce propunerea lui Simony, de a dechiará sectiunile in permanentia si a delegá o comissiune investigatória pentru esaminarea situatiunei. Tarnoczy nu póte votá proiectulu preste totu fiindu ca pre calea pre carea umblâmu acum vomu veni si acolo, ca vomu pemnorá cele XVI cetâti Zipsiane. (Ilaritate). Elu recomenda proiectele de operatiune din cartea lui Lonyai. Polemisându contr'a cuventârei lui Sennyey, aduce drapelulu acestui'a in comparatiune cu drapelulu contelui Chambord.

L. Simonyi se pro vóca la interpelatiunea sea, prin carea a cerutu dela ministrulu financieloru I informatiune asupr'a stârei tierei si II. o interventiune pentru reducerea speseloru comune. La partea prima a respunsu ministrulu destulu de drasticu cu proiectulu de imprumutu. Oratorele nu vrea sa arunce cu pietri dupa ministrulu care-'si ia diu'a buna, dara detoresce siesi si partidei sele dechiaratiunea, ca stâng'a nu pórta vin'a la inmultirea bugetului pentru armata si totusi crutiarea cea adeverata, carea nu tinde a ajunge la valóre pre computulu civilisatiunei si alu liberului progresu, trabuie sa se indrepte intr'acolo. (Aplausu viu).

Contele Theod. Csaky. De óre ce minoritatea nu a ascernutu unu contraproiectu, votéza cu mare parere de reu pentru proiectulu de fatia. Dupa acést'a se radica

Col. Tisza. Oratorele se vede constrinsu a luá pre scurtu notitia de unele espressiuni facute ieri in casa. (Sa audimu!) Pre densulu lu ocupa adi partea politica a cestiunei, cá pre unu deputatu sengurateco, care nu se póte laudá, ca tiér'a intréga cere desfasiurâri detaiate dela densulu. (Ilaritate mare.) Unii antevorbitori au atinsu cestiunea increderei. Acést'a aici nu e la loculu seu. Nu votarea erogatiuniloru involva cestiunea increderei, ci momentulu plenipotentiârei, care se dà unui regimu pentru intrebuintiarea baniloru votati. Cestiunea increderei e in acestu momentu cu atâtu mai superflua, cu câtu acést'a in curendu trebuie sa ajunga la resolvire. Membri sengurateci ai regimului ii suntu amici séu consangeni, densulu ii stiméza pre toti si nu se indoiesce nimicu despre acea, ca voru avé ocasiune in viétia spre a influintiá asupr'a destineloru Ungariei in modu binefacatoriu. Dara unu cabinetu, care e responsabilu pentru starea actuale chiaru si déca in parte se reculege — nu mai póte conduce afacerile mai departe. (Sensatiune). Alte poteri, chiaru si déca cum-va aru fi mai putienu insemnate, potu duce mai multe la cale, pentru ca nu le apésa si nu le paraliséza respunsabilitatea pentru lucruri trecute. (Aplausu in stâng'a). Ce-va trebuie sa se intemple: séu ca regimulu acest'a va purtá frenele cu potere si norocu, séu ca va face locu altui regimu siguru de o majoritate. Natiunea e neliniscita, ea voiesce chiaritate si ordine, dara nu e adi tempulu de a pune intrebarea increderei. Aru fi votatu bucurosu si resolutiunea impreunata cu proiectulu spre esaminarea erogatiuniloru, déca aru fi fostu presentata separatu. Oratorele respinge propunerea lui Simonyi cá pre un'a ce privesce numai regulamentulu casei si ia sub scutulu seu pre ministrulu financieloru contr'a lui Simonyi, care a imputatu lui Kerkapoly, ca nici acum nu a datu desluciri precise asupr'a situatiunei. Ceea ce e imposibilu, continua oratorele, nu se póte pretinde dela nimenea, Kerkapoly insusi n'a cunoscutu chiaru situatiunea, déca aru fi cunoscut'o, s'aru fi dusu demultu câtu e de patrioticu. (Sensatiune). Trebuie sa indrepte o espressiune a lui Kerkapolyi facuta in siedinti'a trecuta, ca densulu nu pricepe, cum potu unii ride in decurgerea pertractâriloru. Oratorele asigura ca acel'a e numai unu risu de dorere, unu humoru iânga furci. De aru trai Kerkapolyi inca multi ani spre a lucrá astfeliu, cá sa nu i se dîca la mormentulu seu cá la acel'a alu unui principe ardelénu: „noi nu mai avemu lacrimi pentru elu, pentru ca in viétia ne-au facutu sa versâmu prea multe lacrimi". (Miscare continua). Kerkapolyi a fostu asiá de optimistu, incâtu si-au incuragiatu pre colegii sei de a spesá câtu se póte de multu. (Lud. Tisza clatina din capu — ilaritate.) Ce privesce pre Sennyey, oratorulu accepteza conlucrarea sea patriotica la introducerea crutiárei, in cele-lalte 'si reserva resolutiunea pâna cându Sennyey va dá detaiuri. (Aplausu viu.)

Somssich: In 15 dîle statulu are lipsa de solviri, bani nu suntu, opositiunea inca nu scie nici unu isvoru, deci trebuie sa primimu imprumutulu. Suntu momente, cându tóte partidele au detorinti'a de a conlucrá, precum s'a intemplatu in Angli'a pre tempulu marei revolutiuni si dupa aceea. Pentru a introduce o administratiune buna, o justitia buna si financie bune, tóte partitele trebuie sa se impreune.

Laz. Kosztics dechiara in numele confiniului, ca stiméza Ungari'a.

Irányi si cei-lalti din 1848 pledéza pentru propunerea lui Simonyi.

(Siedinti'a de nóptea). Torentele cuventâriloru se radica continuu, ór'a fatale in carea espira deobligamentulu consortiului de imprumutu, se apropie totu mai tare si de aceea trebuiá sa se tiena o siedintia sér'a.

Siedinti'a a oferitu dóue momente insemnate: Cuventarea lui Balt. Horváth si Macs. Uermenyi. Insemnata a fostu enunciatiunea croatului Mihaloviciu. Elu accentuá ide'a statului ungaru, care se póte sustiené numai déca vomu abdîce de tóte recriminatiunile si nu ventilâmu dreptulu de statu. Densulu votéza imprumutulu urginte si observa, ca bunurile de statu aflatórie in Croati'a se potu dá de ipoteca, dara nu se potu vinde.

Balt. Horvath destépta sensatiune mare si dîce esentialminte urmatórele: Votéza imprumutulu fâra nici o recriminatiune (larma in stâng'a) fiindu ca la din contra statulu aru devení in cea mai neplacuta positiune. Dupa acestea se intórce la dechiaratiunile lui Sennyey si dîce, ca nici tiér'a, nici partid'a la carea apartiene oratorele, nu ascépta dechiaratiunile dela densulu. Crutiarea nu e unu privelegiu alu unei partide si pre lânga tóte erorile comise nu e causa de a schimbá drapelulu liberalismului. Oratorele nu se va departá dela acestu drapelu, care a impreunatu pre cei mai nobili barbati ai tierei inainte si dupa 1848 si nu va jertfí principiele libertâtiei si a progresului pentru unu cuventu, pre care 'lu scriu pre drapelulu loru acei „conservativi", contr'a câror'a amu luptatu activi inainte de 1848 si câror'a amu opusu in temporile cele triste o resistintia pasiva. (Aplausu viu in centre). Si liberalismulu inca e capabilu de a aduce sacrificie dara nu si degradéza credinti'a sea cea mai sânta la prejudetie si idei de predilectiune. (Aplausu freneticu). Ceea ce lipsesce adi e o majoritate liberale si compacta, carea aru face posibilu unu regimu liberalu si tare. Noi nu avemu nimicu de conservatu. De óre ce partid'a lui Deak constá din elemente eterogene, conservativii au curagiulu de a-si aretá standardulu loru. Tiér'a nu voiesce acestu standardu. Sa se unésca liberalii si sa salveze onórea patriei! (O lunga miscare, aplausu frenetico in centrulu dreptei).

Dupa unele espectoratiuni indatinate alui Csanády apuca Uermeny cuventulu, pentru a constatá ca Sennyey n'a plantatu drapelulu conservatismului, ci alu crutiârei, Nu Sennyey doresce lupt'a, déca se templa o distrugere in partid'a lui Deak, apoi nu cade vin'a pre Sennyey, ci pre acei'a, cari perdura tóta dîu'a cu drapelurile.

Mai vorbescu Iosif Madarasz si Ed. Horn contr'a si referentele Szell pentru proiectu.

Dupa o cuventare stralucita alui Kerkapoly se primesce proiectulu cu 201 voturi contr'a 120 cá bas'a la desbaterea speciale si in acést'a fâra observare.

Pest'a 27 Nov. n. (Cas'a magnatiloru.) Dupa deschiderea siedintiei prin judele G. Majlath notariulu casei representantiloru Iorn Tombor presenta proiectele de legi asupr'a mesurârai catastrale si asupr'a imprumutului de 153 mil.

Presiedintele propune, cá proiectulu de lege sa se predee comissiunei spre aprobare si róga pre acest'a sa accelereze lucrarea.

Contele Fr. Zichy propune ca sa se ia in pertractare grabnica; Br. Dion. Eötvös propune, cá unu atare objectu sa nu se precipiteze.

Cas'a decide, ca se va pronunciá asupr'a pertractârei grabnice mâne.

Dupa acést'a se cetesce proiectulu de lege asupr'a mesurârei catastrale si se predá comissiunei permanente de 3 membri. Siedinti'a se incheia.

Pest'a 27 Novb. (Cas'a representantiloru). Dupa deschiderea siedintiei presiedintele anuncie, ca au sositu: O petitiune dela judecatori'a reg. din Seghisiór'a pentru estradarea deputatului Ad. Lazaru spre a-i intentá procesu, alt'a dela comitatulu Pest'a si Dobâc'a pentru regularea referintiei intre biserica si statu, cari impreuna cu altele se predau comissiunei petitiunarie.

Ernst Simonyi presenta ministrului de comunicatiune petitiunea, cá sa se publice documentele neimpartasite ce privescu drumulu de feru osticu.

La ordinea dîlei se cetesce proiectulu de imprumutu a trei'a óra.

Lud. Csernatony intréba cabinetulu ca ce e adeveratu din crisea ministeriale despre carea vorbesce lumea intréga?

Fiindu ca s'au inceputu ordinea dilei interpelatiunea nu se póte responde.

Proiectulu se primesce dupa a trei'a cetire.

Dupa acest'a urmându raportulu comissiunei petitiunarie acest'a propune, cá petitiunile privitórie la radicarea bancei natiunale ungarie sa se predee regimului. Se incinge o desbatere ce duréza mai o óra. Col. Tisza propune: petitiunile sa se predee cu observarea, ca acelea se recomenda atentiunei ministeriului. Szlávy dechiara, ca acestu adausu sa se respinga cá superfluu. Pentru acést'a pledéza Szlavy, Pulszky si min. Trefort. In urma Tisza si retrage motiunea si cas'a se ocupa cu cele-lalte petitiuni.

Protocolulu

siedintieloru sinodului diecesanu electorale alu Aradului din 11 si 12 Nov. st. v. 1873.

Siedinti'a I.

tienuta la 11/23 Novem. 1873.

Presiedinte: Escelenti'a Sea Parintele Archiepiscopu si Metropolitu Procopiu Ivacicoviciu.

Notariu: Teodoru Papu.

1. Dupa sânt'a liturgia si chiamarea duchului santu in biseric'a catedrala s'a deschisu sinodulu eparchialu conchiematu pentru alegerea de Episcopu in dieces'a acést'a a Aradului, devenita in veduvia dupa alegerea de Archiepiscopu si Metropolitu a fostului episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicoviciu. Acestu sinodu, Parintele Archiepiscopu si Metropolitu l'a deschisu cu o cuventare carea s'a decisu a se trece intréga la protocolu.

Cuventarea de deschidere, rostita de parintele Archiepiscopu si Metropolitu este acést'a:

Venerabile sinodu eparchialu!

Congresulu nostru bisericescu in 26 Augustu a. c. adunatu la metropoli'a nóstra in Sabiiu, au alesu pre smereni'a nóstra de Archiepiscopu si Metropolitu alu bisericei nóstre române de religiunea gr. orientala.

Alegerea acést'a prin Majest. Sea atotu pré luminatulu si multu stapânitoriulu Imperatulu si Regele nostru Franciscu Iosifu I. prégratiosu fiindu aprobata si intarita, au devenitu domniloru! dieces'a nóstra a Aradului a fi vacante.

In intielesulu si dupa prescrisulu statutului nostru organicu §. 98 alegerea de episcopu este sa se faca in restimpu de trei luni. In urmarea cârui'a consistoriulu diecesanu de aici in contielegere cu celu din Orade si cu mine au dispusu, ca alegerea episcopului pentru veduvit'a diecesa aradana sa fia petrecuta in sinodulu eparchialu convocatu pre diu'a de astadi.

Dupa tienut'a priveghiare si sânt'a liturgia, dupa rugaciunile, cá darulu prea sântului duchu sa ne lumineze, si la alegerea acést'a sa ne conduca pre calea adeverului, amu domniloru! a ve poftí, cá sa pasiti la alegerea noului episcopu dupa renduiél'a bisericei.

Fiindu inse ca in intielesulu statutului §. 99 Metropolitulu este chiematu a conduce actulu alegerei episcopului, si fiindu ca alegerea, ce o va face sinodulu eparchialu, are a fi supusa la censurare canonica in sinodulu archierescu: pentru aceea, petrunsu de datorinti'a cea mai ferbinte, cá actulu acest'a, ce ne stá inainte, sa fia petrecutu domniloru si iubitiloru! in fric'a lui Ddieu, cu buna contielegere si diferintia reciproca, — nu potu a nu atinge si a nu atrage atentiunea domnieloru vóstre la acea recerintia canonica: ca canditatulu de episcopu sa fia inzestratu cu sciintie mai inalte teologice, cu purtare adeveratu morala si cu insusiri speciale, ce suntu prescrise prin canónele bisericesci la cascigarea hirotoniei darului celui prea sântu archierescu.

Este de obste cunoscutu, este unu adeveru constatatu, ca la fiesce care diregatoria, desteritatea si cunoscintiele trebuincióse se potu cascigá numai prin o deprindere mai indelungata, prin pracs'a speciala in trebile oficióse.

Din acestu punctu de vedere, antistii bisericei nóstre prin impreuna intielegeri s'au ingrigitu tempuriu, ca provinci'a nóstra metropolitana sa fia provediuta cu clerici de specialitate, si pregatiti precum se cuvine si precum se recere in trebile bisericesci administrative, ca asiá representantii clerului si ai poporului nostru la casu de lipsa sa aiba barbati bine pregatiti, dintre cari sa-si aléga pre archiereii sei.

Recomendandu-ve dara domniloru, si multu stimatiloru deputati! cele espuse spre binevoitóri'a, drépta si cuvenita consideratiune, nutrescu firm'a sperantia: ca domni'a vóstra interesati numai de binele si de prosperitatea bisericei, veti face o alegere corespundietória canóneloru bisericei, si veti face inlesnire sinodului archierescu, care e chiematu a canonisá actulu alegerei.

Christóse, lumin'a cea adeverata, carele luminezi si santiesci pre totu omulu ce vine in lume; sa se insemnedie preste noi lumin'a fetiei tale, cá in trens'a sa vedemu lumin'a cea neapropiata, si indreptéza pasii nostri spre lucrarea porunciloru tale; pentru rugaciunile prea curatei Maicei tate si ale tuturoru sfintiloru tei. Aminu.

Cu acést'a sinodulu electoralu alu de Ddieu scutitei diecese aradane 'lu dechiaru de deschisu.

2. Alessandru Mocioni alesu de membru din cerculu Radnei, Georgiu Dringou alesu de membru sinodalu in cerculu Tinc'a, Georgiu Fogarasi din cerculu Lipovei si Iosifu Pinti'a deputatu preotiescu din cerculu Ucurisiu asternu credintionalele loru.

Credintionalulu deputatului preotiescu Iosifu Pinti'a, a deputatiloru mireni Alessandru Mocioni, Georgiu Fogarasi si Georgiu Dringou se predau comissiunei verificatórie, a reportá in siedinti'a de mâne.

Fiindu tempulu inaintatu, siedinti'a venitória se prefige pre mâne la 10 óre inainte de amédi.

Acestu protocolu s'a cetitu si s'a autenticatu in siedinti'a II tienuta la 12/24 Novemb. 1873.

Teodoru Papu,
notariu.

Siedinti'a II.

tienuta in 12/24 Novem. 1873.

Presiedinte: Escelenti'a Sea Parintele Archiepiscopu si Metropolitu Procopiu Ivacicoviciu.

Notariu: Georgiu Pop'a.

3. Protocolulu siedintiei de eri s'a cetitu si s'a autenticatu.

4. Demitriu Bonciu, considerându ca e aprópe 2 Decembre, in care va fi aniversari'a de 25 de ani a domniei Maj. Sele Imperatului Franciscu Iosifu I. propune cá din sinodu sa se ascérna o adresa de felicitatiune Maj. Sele Imperatului.

Vincentiu Babesiu propune o comissiune pentru compunerea unei adrese.

Mircea Basiliu Stanescu propune a se tramite o deputatiune.

Sinodulu emite o comissiune de cinci insi, constatatórie din protopresbiterulu Iosifu Belesiu, mireni Vin. Babesiu, Demetriu Bonciu, Ioanu P. Desseanu si Partenio Cosm'a, pentru a compune o adresa de felicitatiune câtra Majest. Sea Imperatulu si regele la ocasiunea aniversârei de 25 ani ai domniei Sele.

Acést'a adresa o va asterne Imperatului si Regelui o deputatiune, a cârei'a compunere se incredintiéza Escelentiei Sele Parintelui presiedinte.

5. Mircea Basiliu Stanescu, referintele comissiunei reportéza despre alegerea deputatului preotiescu Iosifu Pinti'a si a deputatilora mireni: Alessandru Mocioni, Georgiu Fogarasi, si Georgiu Dringou, comissiunea propune si

Sinodulu prochiama de verificati pre deputatulu din cleru Iosifu Pinti'a si pre deputatii mireni

Alessandru Mocioni, Georgiu Fogarasi si Georgiu Dringou.

6. Venindu la ordinea dilei actulu alegerei de Episcopu in vacant'a eparchia a Aradului, se dà cetire statutului organicu §§. 97 — 109 despre alegerea de Episcopu, apoi listei deputatiloru sî se constata ca toti 60 insi suntu presenti.

Sinodulu alege barbati de incredere la urn'a de votare pre Sigismundu Borlea si Partenıu Cosm'a apoi notariatulu cetindu list'a alfabetica a deputatiloru sinodului, unulu dupa altulu mergu pre rondu la urn'a de votare in carea punu siedulele, ce contienéu numele celui'a pre carele fia-care 'lu doriá de episcopu. Finindu-se votarea, Escelenti'a Sea presiedintele scóte siedulele de votare, un'a câte un'a sî se constatà ca suntu 60 de siedule, ceea ce corespunde numerului votantiloru.

Din urn'a a dóu'a Escelenti'a Sea presiedintele scóte siedulele, le cetesce cu tonu inaltu ; un'a câte un'a se inducu in registrele de votare, a-lu cârei'a resultatu este ca : parintele archimandritu Mironu Romanu a capetutu 31 de voturi, parintele protopresbiteru din archidiecesa Ioanu Metianu a capetatu 25 de voturi, iéra Archimandritulu sî vicariulu archiepiscopescu Nicolau Pope'a 1 votu.

7. In conformitate cu resultatulu votârei, Escelenti'a Sea Parintele presiedinte amesuratu statutului organicu

Prochiama pre Parintele archimandritu Mironu Romanu de alesu de episcopu in veduvit'a episcopia a Aradului, Oradeiei-Mari, Ienopoliei sî a Halmagiului, precum sî alu pârtiloru adnesate in Banatulu Temisiórei.

8. Siedulele de votare se ardu in fati'a sinodului, iéra alesulu de episcopu Mironu Romanu, intempinatu cu „sa traiésca“ numeróse, ia cuventulu a multiamí sinodului pentru incredere si a se recomendá si mai departe in bunavointi'a lui.

Sinodulu decide a se trece la protocolu cuvintele bine semtite ale alesului de episcopu Mironu Romanu, in semnu ca densulu primesce alegerea sea.

9. Parintele Metropolitu multiamesce sinodului eparchialu pentru bun'a ordine, si prin sinodu si ia remasu bunu dela dieces'a ce a pastorit'o, provocându in fine sinodulu a se ingrigí de autenticarea protocolului, cá sa se póta ascerne sinodului episcopescu spre mai departe pertractare canonica.

Autenticarea acestui protocolu, sinodulu o incredintiéza barbatiloru de incredere cari a asistatu la urn'a de votare ; Sigismundu Borlea sî Parteniu Cosm'a.

10. Demetriu Bonciu propune, sî primindu-se Sinodulu esprima la protocolu multiamit'a Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu sî Metropolitu pentru bun'a conducere a actului electoralu sî pentru intielépt'a pastorire a acestei dieeese in decursu de 21 de ani.

Acestu protocolu, conformu decisului de susu de sub Nr. 9 s'a cetitu sî s'a autenticatu la 13/25 Novem. 1873.

Presiedinte :
Procopiu Ivacicoviciu, m. p.
Archiepiscopu sî Metropolitu.
barbati de incredere :
Sigismusdu Borlea, m/p.
Parteniu Cosm'a, m. p.
Notari :
Teodoru Papu, m/p.
Moise Bocsianu, m/p.
Georgiu Pop'a, m/p.

Ratiociniu publicu.

Subscrisulu comitetu, infiintiatu in Muresiu-Osiorheiu pentru primirea sî administrarea contribuiriloru incurse in favorulu deposedatiloru Tofaleni, fidelu detorintiei sele, a publicatu in lun'a lui Ianuariu 1873. in mai multe diuarie române ratiociniulu seu generalu inchisu cu finea anului 1872.

Din acelu ratiociniu s'a potutu vedé ca in 31 Decembre 1872 fondulu Tofaleniloru a constatu din :

a) Obligatiuni de prioritate ale calei ferate resaritene unguresci, cu 5% in valóre nominale de . . . . 8100 fl. v. a.

b) Obligatiuni de prioritate ale calei ferate austriace de sudu cu 30% in valóre nominala de . . 2000 fl. v. a.

c) Obligatiuni ale calei ferate (Strousberg) in Romani'a in valóre nominale de 2000 taleri.

d) Bani gat'a in v. a. 363 fl. 26 xr.

Totu din acelu ratiociniu s'a pôtutu vedé ca pâna in 31 Decembre 1872, ajutoriulu datu Tofaleniloru prin comitetu a fostu :

aa) In auru . . 4000 franci.

bb) In valut'a austriaca 2381 fl. v. a.

Pentru cá generosii contribuenti sî onoratulu publicu se póta tiené in continua evidentia administrarea baniloru sî stadiulu socóteloru din cestiune, comitetulu espune si cu acésta ocasiune, ca fondulu specificatu mai susu sub a) b) si c) se afla neatinsu sî se tiene sigilatu la cassierulu comitetului ; iéra la cei . . 363 fl. 26 xr. specificati sub d) mai adauge comitetulu urmatórele interese ale fondului :

1. Interese primite in 1 Ianuariu 1873 . . . 247 fl. — xr.
2. Interese primite in 1 Iuliu 1873 . . . . 370 fl. 12 xr.

Asiá incâtu dimpreuna cu banii specificati sub d) (restulu de cassa din 1872.) comitetulu a avutu in anulu curgatoriu la dispusetiune in bani gat'a sum'a de . . . . 980 fl. 38 xr.

Din acésta suma s'au datu in urm'a decisiunei comitetului in siedinti'a dela 23 Februariu 1873 :

a) Ajutórie la Tofaleni . 544 fl.

b) Pentru reinnoirea procesului Tofaleniloru cu consimtirea acestor'a dlui advocatu Dr. I. Ratiu . . . . 100 fl.

c) Pentru caletori'a unui membru la Tofaleu ; telegramu sî porto . . . . 9 fl. 50 xr.

Erogatiunile an. curinte facu dara . . . . . 653 fl. 50 xr.

Acésta suma (adeca 653 fl 50 xr.) subtragendu din sum'a de 980 fl. 38 xr. remanu in cass'a comitetulu ; — afara de fondulu mai susu aretatu, in bani gat'a , . . 326 fl. 88 xr.

Asiá dara, combinandu raciociniulu datu dela inceputu pâna la finea anului 1872 cu presentulu ratiociniu : se va vedé, ca ajutóriele date Tofaleniloru (dimpreuna cu 173 fl. 62 xr. spese facute in favorulu loru) facu pâna in diu'a de astadi 4000 franci in auru sî 2925 florini in val. austriaca ; — se va vedé mai departe, ca sum'a aceea de 11343 fl. 70 xr. v. a. neimpartita intre Tofaleni (in carea se cuprindu si cei 18,689 franci veniti din Romani'a sî schimbati cu 8974 floreni v. a.) s'au investitu in obligatiunile specificate mai susu sub a) b) sî c) in valóre nominale de 10,100 fl. v. a. sî 2000 taleri ; — se va vedé in fine, ca acestu fondu alu Tofaleniloru a produsu pâna astadi unu interesu de 2249 fl. 5 xr. v. a.

Cu atât'a comitetulu si-aru fi implinitu detorinti'a fatia cu onoratulu publicu.

Cu tóte acestea comitetulu nu voiesce sa ignoreze, ca s'au ivitu unele voci cari, fâra de a esamená lucrulu cu tóta scrupulositatea, nu se sfiescu prin invective sî defaimâri nebasate a trage la indoiéla procedur'a conscientiósa a comitetului, care condusu numai de sentiulu caritâtiei sî alu filantropiei, pórta de atât'a tempu o sarcina pre câtu de grea pre atâtu de delicata.

Este adeveratu ca in urm'a crisei intrevenite cursulu obligatiuniloru fondului tofalénu este in presentu mai josu decâtu in 1870 ; dara astadi a afirmá ca comitetulu a lucratu reu cumparandu obligatiuni de prioritate (nu actiuni) de drumuri de feru : obligatiuni pre care (cele de sud sî resaritene-unguresci) chiaru sî statulu primesce de cautiuni, — sî a dice ca erá mai bine déca banii adunati se depuneau in vre-o cassa de pastrare, — acést'a insémna a-si arogá cine-va chiaru infalibilitate ; — câci cine a potutu prevedé in 1870 evenementulu unei crise devastatorie, carea a urmatu in 1873 ? Dara tocm'a din caus'a catastrofei acestei'a, carea au atinsu pretiulu (cursulu) harthieloru de valóre, amu vediutu ca a bancrotatu sî unele dintre cele mai solide bance sî casse de pastrare, casiunandu ruina totala a mii sî mii de ómeni. — Cine aru puté dara afirmá ca cassele de pastrare dau o garantía scutita de ori-ce periclu ?

Dara presupunendu chiaru, ca cassele de pastrare aru dá o deplina garantia, — nu este adeveratu ca banii adunati aru fi fruptificatu mai bine in vre-o cassa de pastrare, — câci, déca in 1870 cei 934 Napoleondori veniti din Romani'a se depuneau in natura, astadi cându cursulu aurului este multu mai josu decâtu in 1870 fondulu aru fi scadiutu cu sum'a considerabila sî pre lânga acést'a valórea reala de 11,343 fl. 73 xr. depusa in atare cassa de pastrare n'aru fi produsu atâtea interese câte a produsu valórea nominala de 13,100 fl. v. a. a obligatiuniloru fondului.

Inse comitetulu a avutu inca unu altu sî gravu motivu, pentru a nu depune banii in cass'a de pastrare ; sî anume pentru ca acolo puteau fi usioru opriti in favorulu actorului, care in urm'a procesului seu oribilu mai avea pretensiuni contr'a Tofaleniloru.

Convinga-se deci acei defaimatori, care in locu de a considerá lucrurile asiá precum suntu nu sciu decâtu a suspiciuná, convinga-se ca reulu nu jace in procedur'a comitetului ci jace in nefericitele nóstre relatiuni financiali s. c. l. din Austro-Ungari'a, — convinga-se acei calculatori infalibili, ca ceea ce au facutu comitetulu, o a facutu cu bune intentiuni sî cu buna credintia.

Atât'a cá justificare in contr'a unoru suspiciunâri si presupuneri neintemeiate.

In fine comitetulu aduce la cunoscinti'a publica ca cele mai multe familii de ale deposedatiloru se afla astadi prin satele din giurulu Tofaleului, sustienendu-se pre lânga ajutóriele primite dela comitetu cá lucratori de pamentu. Puté-voru óre tofalenii prin reinnoirea procesului, care câtu mai curedu se va incercá sa-si recastige mosîele stramosiesci, de cari li este amaru a se despartí pentru totu-déun'a se va vedé dupa ce justiti'a va trebuí sa se mai pronuncie odata*).

Muresiu-Osiorheiu, 19 Novembre 1873.

Comitetulu pentru ajutorarea Tofaleniloru
deposedati :
Dimitriu I. Fogarsi sen.
presiedinte.
Dr. Ioanu Ratiu,
advocatu.
P. Trombitasiu-Betlénu.
V. Hossu,
M. Papu-Grideanu,
I. Fülep,
membrii ai comitetulu.

Cincu-mare, in 30 Nov. 1873. n.

(Despre portiunea canonica a bisericeloru romanesci din Cincu-mare pretinsa in tenórea art de lege LIII. §. 23 din anulu 1868 sî stadiulu procesului in acésta privintia urditu.)

Este lucru notoricu, ca representatiunile bis. romanesci din opidulu nostru Cincu-mare de unu deceniu aprópe in continuu, au petitiunatu la representanti'a opidului nostru, rogandu-se, cá sa li se segregeze din pamenturi comunali prescris'a portiune canonica, cá sa póta sî preotii nostrii a fi scutiti de a merge dupa córnele plugului sî a lucrá cu carulu pentru acoperirea trebuintieloru loru cotidiane.

Tóte intetitele nóstre petitiuni, au disparutu inaintea „patriloru conscripti“ ai opidului nostru, cá glasulu celui ce striga in pustia, respingendu-ne totu-déun'a fâra nici unu resultatu favorabilu dreptele nóstre cereri, pre cari usioru le-aru fi potutu implini, inse majoritatea representatiunei nu s'a aflatu indemnata a ne mulcomí nici pre departe pretensiunile nóstre cele drepte.

Temeiurile rejiciunei suná, totu-deun'a cu ritmulu indatinatu, ca comun'a politica n'aru fi deobligata dupa lege la segregarea de portiune canonica pentru bisericile romanesci.

Spre a face plangerile nóstre fâra efectu pentru totu-déun'a, s'a socotitu comun'a politiea, sa esproprieze tóte pamenturile comunali, cá in casulu, cându aru mai cutediá bisericile romanesci a mai poftorí pretensiunea loru, sa li se respunda : ca pamentu comunalu nu mai posiedu sî cas'a alodiala geme de deficituri sî apoi la ce nu au, nu-i póte constringe nimenea sa presteze.

Cu incetulu venira cu espropriarea in buna socotéla pâna intr'unu darabu de pamentu intravilanu in marime de 13 jugere sî 800□°, numitu „gradin'a cailoru“.

In anulu 1868 comunitatea opidana au donatu din óra pentru toti vecii susu pomenitulu pamentu numitu „gradin'a cailoru“ bisericei evangelice din locu, fâra nici o recompensatiune.

Contr'a acestei donatiuni in pretiu de vre-o 25—30 de mii fl. v. a., bisericele romanesci au remonstratu sî protestatu, rogandu-se la locurile competente, cá donatiunea facuta sa nu se intarésca, sî sa se otarésca segregarea portiunei canonice pentru bis. romanesci.

Inclitulu comitiatu sî inalt. guvernu reg. transilvanénu, apretiuindu dreptele nóstre pretensiuni, au nolificatu donatiunea din ór'a facuta pre sém'a bisericei evangelice, si au indigitatu segregarea portiunei canonice pentru bis. romanesci din „gradin'a cailoru“. Ceea ce inse n'au urmatu*).

---

*) Totu odata adaugemu, pre câtu voru ajunge, la acestu nr. sî câte o ecstr'a dare de séma din partea comitetului, R.

Poftorindu bis. nóstre cererile loru de mai inainte, comun'a politica nu se indupleca a ne dá si anume bisericei gr. or. intregirea portiunei canonice, si apoi locu de curte si de gradina parochiala in acea marime, cá sa potemu face scóla de pomaritu si gimnastica dupa cum pretinde legea scolara, ci din nou au donatu „gradin'a cailoru“ preotului si bisericei evangelice scotiendu ambeloru biserici rom. ochii cu unu locu pustiiu in marime de 800$\square^0$ lânga biseric'a gr. cat., conformu conclusului comitetului opidanu din 6 Fauru 1872.

Contra acestei negotiári bisericile romanesci, au reclamatu pâna la inaltulu ministeriu ungurescu, de unde prin emisulu inalt. minist. de culte si instructiunea publica din 7 Dec. 1872 nr. 31,471, nulificandu-se tergulu facutu cu „gradin'a cailoru“ se indrumà prin oficiolatulu scaun. comitetulu opidanu a se dechiará asupr'a precisatei nóstre pretensiuni.

Cá dovéda despre loialitatea, sentiulu de egalitate ce-lu nutrescu pentru bisericele romanesci din Cincu-mare fratii sasi, despre fratietatea si ecuitatea sasésca, servésca conclusulu adusu in memorabil'a siedintia impreunata, a oficiului si comitetului opidanu politicu, tienuta in 26 Novembre cal. gregorianu anulu 1873, care sub nr. 296 alu protoc. comit. suna in tipulu urmatoriu:

„In privinti'a protocolului de pertractare indrumatu cu indorsatu din 26 Novembre 1878 comitetului opidanu spre opiniare si reportare in respectulu intregirei portiunei canonice si aplacidârei unui locu de curte si gradina parochiala pentru biseric'a gr. or. din gradin'a cailoru, comitetulu opidanu intrunitu in siedintia plenaria si cu oficiulu opidanu per majora si-a formulatu in modu concretu parerea sea intr'acolo:

„I. Comitetulu intrunitu cu oficiulu opidanu, esprima prin conclusu ca densulu nu se privesce in nici unu modu deoblegatu, séu indetoratu spre a dá ce-va séu prestá ce-va bisericei gr. or. locale, din acelu temeiu, pentru ca biseric'a evangelica, realitâtile, ce le posede cá stapâna, le-au acuiratu intr'o vreme, pre cândo biseric'a gr. or. nici au esistatu in Cincu-mare, si prin urmare din acestu tempu, nu se póte deduce cu efectu nici unu feliu de egalitate de dreptu.

„II. Mai multu, comitetulu opidanu 'si revóca propunerea dejá facuta in privinti'a segregârei curtiei parochiale pentru biseric'a gr. or., pentru ca acest'a apriatu s'a dechiaratu, cumca nu póte acceptá acésta propunere (vedi recursulu de praes. 30/8 1872) si din acestu temeiu comitetului, nici i-au tresaritu prin capu cá se faca óresi-care sila*) bisericei gr. or.

„III. Mai departe protestéza comunitetulu intrunitu cu oficiulu opidanu, contra arogantei controlâri a bisericei gr. or. in privinti'a dreptului comitetului opidanu de a dispune cu proprietatea-i dupa placu.

„IV. In fine prin decisu declara comitetulu cu oficiulu opidanu, ca biseric'a gr. or. trebuie sa recéda dela pretensiunea ei din privinti'a gradinei cailoru, fâra referintia la cele-lalte temeiuri aduse, singura din acea causa, pentru ca „gradin'a cailoru“ dupa tóte formele legei s'a espropriatu, si prin urmare comitetulu mai departe numai póte dispune asupr'a acestei realitâti“.

(Va urmá.)

(Urmare din coresp. dela Sibotu.)

Ai disu mai departe in predic'a d-tale, cumca in capulu reposatului preotu s'aru fi gasitu o lovitura grea, cu carea s'aru fi suspicionatu feciorulu defunctului Michailu, pentru carea eu cá antiste com. a-si fi mersu numai decâtu la Orestia la dlu Dr. Lessai spre a-lu aduce la fati'a locului.

Fatia cu apucatur'a acést'a a d-tale dle cor. cea reutaciósa nu-mi potu face alta idea, decâtu de siguru ca d-ta iérasi vei fi fostu in vre-o lamentatiune poetica asupr'a opidului Orastiei, — unde intre fantasiele d-tale firesce me vei fi vediutu pre mine alergendu cu capulu golu pre la dnii medici spre a esoperá investigatiune medicale cu suspicionarea fratelui meu Michailu Viorelu. — Poftesce a intrebá pre dlu Dr. Lessai ca óre fost'amu eu la d-lui pentru scopulu mentiunatu séu bá, — séu placa-ti a provocá com. Sibotu intréga, ca carele m'au vediutu pre mine in diu'a aceea venindu cu dlu Dr. Lessai dela Orastia? Nu dle coresp. fii siguru si fia ori si cine, ca mie nu mi-au umblatu atunci prin capu fantasii de acelea, ci amu umblatu in rondulu ingropaciunei, séu déca au sositu dlu Dr. Lessai cu ce miasiune au venitu la Sibotu, cá sa esoperedie lovitur'a defunctului din capu séu altu ce-va? pentru ce n'au intreprinsu dlu Dr. dupa ce au sositu numai decâtu operatiunea sea?

Vedi dle cores. aceea nu ti-au trecutu prin fantasi'a d-tale, ca in tempulu acel'a, cându domnea pre la noi coler'a mai tare dlu Dr. au avutu indatorire spre a cercetá comun'a nóstra in tóta septamân'a de dóue ori, afara de aceea noi cei cu urechi mai bune cá ale d-tale l'amu auditu apriatu esprimandu-se dlu Dr. cându iau venitu la cunoscintia repausarea defunctului preotu, cumca cu ocasiunea visitârei bolnaviloru din com. Sibotu a-si tiené de o datoria a esistá la inmormentarea defunctului cá la unu amicu sinceru alu repausatului parintelui densului petrecendu-lu dimpreuna cu fiii repausatului si comun'a intréga pâna la ingropatórie, dara nu cum dici d-ta. — Si cá sa-ti deschidi urechile mai bine dle coresp. in privinti'a loviturei din capu a defunctului, singuru d-ta ai disu in predic'a d-tale, ca aceea s'au facutu din nepotinti'a defunctului, ca adeca vrendu a se scólá din patu au cadiutu si s'au lovitu. Da, asiá e, si cându s'au intemplatu acést'a toti scimu pentru ca singuru repausatulu defunctu ne-au spus'o acést'a, inse nu ti se pare d-tale ca au fostu lovitu si ca din lovitur'a acést'a i s'au trasu mórtea, pentru ca la unu asemenea casu cine aru fi fostu mai mare investigatoriu cá d-ta. — Inse d-ta cându ai descrisu intemplarea acést'a te-ai vediutu insielatu a spune lucrulu in totu adeverulu lui, fâra cadiendu iérasi in fantasiele urei si ale calumniei ti-ai datu frâu la condeiu, câci altmintrea nici ca te lasa anim'a cea reutaciósa.

Ai disu mai departe, ca la inmormentarea defunctului nu au fostu 8—10 preoti precum s'au indatinatu acést'a la ingropaciunea preotiloru nostrii, fâra numai 3. Sa fi sciutu noi cumca d-ta dispuni asupr'a preotiloru la asemenea casuri, atunci nu mai alergamu prin satele vecine dupa preoti, fâra ne luâmu libertate a ne adresá câtra d-ta deadreptulu spre a ne ajutorá in privinti'a acést'a cu atât'a mai tare, — cu câtu 'ti era . . . . condeiulu si papirulu fórte de a mâna. — Placa-ti dle coresp. a te informá dela on. d. preoti si anume dela prea on. d. protopopu din Orastia Nicolau Popoviciu, preotulu Dimitrie Elia, Georgiu Pop'a. din Balomiru parint. Nic. Suciu, si dela cei din Saracseu si Acmariu ca ca óre fostau invitati la ingropaciune séu bá? Si déca au fostu si totusi nu au venitu, cum de ti-au trecutu prin minte a nu-i blamá si pre d-loru ca suntu calvini cá si noi pentru ca nu s'au dusu la inmormentarea fratelui loru in Christosu. —

Ai disu mai departe dle coresp. cumca corpulu defunctului d'abiá s'au tienutu 20 de óre si s'au si inmormentatu. — E adeveratu, inse scii ca pentru ce nu s'au inmormentatu si mai curendu? pentru ca in anulu acest'a amu vediutu casuri destule cându s'au ingropatu cei loviti de colera nu dupa 20 de óre ci si mai curendu inca. — Vedi dle coresp. tocmai asiá s'au intemplatu si cu defunctulu preotulu nostru, cu tóte ca noi amu vrutu a-lu tiené pâna pre diu'a urmatórie adeca pre Dumineca, inse dlu Dr. Lessai ne-au demandatu exoffo a-lu ingropá dupa 20 de óre fiindu si defunctulu preotu alu nostru lovitu de unu asemenea casu de colera; inse firesce aceea numai d-ta nu vreai a recunósce. — Placa-ti a acusá si pre dlu Dr. pentru abusulu seu acest'a.

Sa-ti fi iuatu indrasnéla dle coresp. a cercetá mai bine ca in ce stare sa sevarsiau in tempulu acel'a inmormentârile pre la noi si anume la cei loviti de colera, firesce totu cá la calvini cum 'ti place a dice d-tale, fâra ceremonii, fâra a mai gandí cine-va si la poména; — me totu miru ca cum de ai pututu lasá abusurile acestea nearatate la locurile competente mai inalte, séu a le combate la lumea cea civilisata, — pentru acést'a de siguru ca d-ta vei fi respundietoriu, cu atât'a mai tare, cu câtu ai fostu asiá de obrasnicu de ai afirmatu si aceea, ca dupa inmormentarea defunctului preotu Avramu Viorelu din Sibotu nu au fostu vorba de nici o poména cá la alti crestini, — firesce ca nu, pentru ca déca nu au avutu vre-o pâne si vre-unu taieriu cu friptura, aripi cá sa sbóre si pâna la d-ta, cum te putea iertá inim'a — a-i dice si d-ta unu Ddieu sa-lu ierte, séu chiaru sa fia fostu si disu cine-va unu asemenea cuventu la poména pre carea d-ta o denegi cu totulu, cum putea sa fia auditu glasulu in ceriuri, cându intre preoti si alti ómeni dela mésa au fostu si dlu Dr. Lessai prin a cârui'a presentia pomén'a cea romanésca s'au schimbatu in cea calvina. Séu dóra d-ta numai acelea pomeni le tieni de crestinesci si respective romanesci dela cari sa ta-i cu bât'a pre vre-unu altu crestinu, séu dóra numai acelea pomeni suntu romanesci cari se punu dela unu capu de ulitia pâna la cel'a-laltu dela carea potu merge si cânii cu colaci in códe?

Apoi déca corpulu defunctului nu s'au adusu in biserica spre a i se face servitiulu ddiescu amesuratu unu preotu, cu acést'a aibi bunatate si nu invinovatí famili'a Viorescilori si prin acést'a pre mine, ci intréba pre preotulu localu alu 2 lea Ioanu Armeanu, ca pentru ce nu au facut'o densulu aceea celu putienu cá unu semnu de cinste alu colegului densului; nu densulu nu o au facutu nici acést'a, pentru ca i erá tempulu lungu pâna se va vedea odata singuru preotu — ba ce e mai multu nici ca au vrutu a unge trupulu colegului seu dupa ce au repausatu, ci dupa ce l'amu imbracatu si asiediatu s'au stersu cá din pusica nu cum-va sa-lu apuce si pre densulu coler'a. — Acést'a e suvenirea si recunoscinti'a on. publicu a preotului nostru localu fatia cu repausatulu seu frate in Christ., apoi de a-lu mai pomení vre-odata la stele liturghii nici vorba. Placa-ti dle coresp. a cunósce mai bine ca cine suntu calvini in Sibotu!

(Va urmá)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din comun'a gr. or. Draosu — in protopopiatulu Cohalmului se deschide concursu cu terminu pâna la 30 Novembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu: 80 fl. v. a. cuartiru si lemne.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si ascerne cererile loru instruate conformu prescriseloru in „statutulu org.“

Draosu in 4 Novembre 1873.

In contielegere cu P. protopopu tractualu.
Comitetulu parochialu prin
Ioanu Iosifu,
(3—3) fostu adm. prot. si Perochu.

Citatiune edictale.

George Plesi'a, carele de 4 ani de dile au parasitu pre legitim'a lui socie Ann'a Danutiu, remânendu acést'a pre ulitia cu 2 copile minorene, — ambii din Ungr'a, in Protopresbiteratulu Cohalmului, iéra loculu abeuntelui fiindu necunoscutu! se citéza in restempu de unu anu si o di, a-se infaticiá inaintea forului seu matrimoniale, câci altufeliu, si in absenti'a lui, se va aduce hotarirea divortiale, conformu prescriseloru canonice.

Cohalmu, 20 Octombrie 1873.

Scaunulu protopresbiteralu gr. or. alu
Cohalmului cá foru matr. de I instantia.
Nic. D. Mircea
(2—3) Adm. Prot.

Citatiune edictala.

Mari'a nascuta N. Barbos'a maritata dupa Georgiu Pop'a, de religiunea gr. orientala din Talmacelu, carea la 11 Ian. a. c. a parasitu a patr'a óra pre barbatulu seu, pribegindu in lume, si nu se scie loculu unde se afla, se citéza prin acést'a conformu resolutiunei cu Nr. cons. arch. 996 a. c. a se infatisiá inaintea subscrisului scaunu protopresbiteralu in terminu de unu anu si o di, câci la din contra se va aduce decisiune asupr'a actiunei barbatului ei pres. la 23 Maiu a. c. si in absenti'a densiei.

Sabiiu 9 Novembre 1873.

Scaunulu protop. gr. or. tract. alu II-lea
alu Sabiiului.
I. Popescu,
(2—3) protoprcsb.

---

*) Vedi emisulu comitiatului din 19 Maiu 1868 nr. 339.

*) Ce mai satira dómne sântule.
Nota tipográfului.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. **Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.**

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 96 ANULU XXI.

Sabiiu, in 29 Novembre (11 Dec.) 1873.

Escelenti'a Sea Présântitulu Archiepiscopu si Metropolitu Procopiu Ivacicovicíu a sositu Luni cu trenulu de diminétia in deplina sanatate in medilloculu nostru.

Sabiiu 28 Novembre.

Suntu mai dóue septamâni de cându preste asceptare a eruptu cris'a in sinulu ministeriului ungurescu. La inceputu se parea ca cris'a va fi terminata cu esirea lui Kerkapolyi si Tisz'a din ministeriu; acum inse se vede, ca cris'a este dejá estinsa asupr'a ministeriului intregu.

Ministrulu presiedinte Slavy erá dealtmintrea gat'a a remané, si cu densulu cei-lalti, déca puté atrage pre deputatulu Col. Széll (se dice ca e nepotu de sora lui Fr. Deák) cá ministru de financie in cabinetu si déca cas'a deputatiloru lu spriginiá de nou cu increderea sea.

Nici intr'unu statu nu va fi asiá de greu a judecá o crisa ministeriale cá in Ungari'a. In genere suntu factorii parlamentari, cari punu in miscare si cari seversiescu crisele. In ori si care altu statu constitutiunale, in casu de crisa, cresce o partida opusetiunale in mesura asiá de mare, incâtu e in stare a-si manifestá neincrederea fatia cu ministeriulu, si ministeriulu atunci trebuie sa-si iá caciul'a si sa se duca; séu déca scie, adeca ministeriulu, ca representanti'a poporului s'a abatutu dela opiniunile cestui din urma, atunci disolve diet'a séu representanti'a si in terminulu prescrisu de constitutiune apeléza la poporu si convóca alta dieta séu representantia.

In casulu de fatia, cá si la câte schimbâri ce s'au facutu in Budapest'a pâna acum, nu vedemu acrescerea opusetiunei, dupa cum se intempla in alte pârti. Partidele stau pâna in momentulu de fatia tiépene in pusetiunea loru de mai nainte, si totusi ministrulu presiedinte spune in tóte dilele monarchului si dietei ca se duce.

Se vorbesce, ce e dreptu, de o nóua constelatiune a partideloru si a fractiuniloru. Acést'a inse pâna acum numai se vorbesce. Partidele stau cum au statu si cându a trebuitu Lonyay sa ese din ministeriu pentru cá sa remâna pre locu cabinetulu intregu si din sinulu acestui sa se aléga unu presiedinte. Si atunci dara a fostu crisa fâra de vre-o schimbare in constelatiunea partideloru, cá si acum cându ele stau tóte precum au fostu.

Ce e mai curiosu in Ungari'a, in casu de crisa si de retragerea unui ministeriu, este intrebarea ca cine sa vina sa-lu inlocuiésca? Din estrem'a stânga nu potu sa vina ministri, pentru ca atunci acusi ne amu tredi la republica séu dictatur'a din Debreczinu. Din stâng'a moderata inca nu se póte fâra de a se alterá totu pactulu dualisticu dela 1867; si acést'a credemu ca aru fi o incercare din cele mai inoportune din partea Ungariei. Asiá dara ce remâne? Remâne ca partid'a carea a datu ministeriele pâna acum sa le dea si de aci incolo mai departe sub titlulu de crise ministeriali.

Cris'a in modulu acest'a facuta inse dupa noi nu e altu ce-va decâtu o simpla schimbare de persóne, cari ori de câte ori s'aru perondá pre fotoliurile ministeriali, totu-déun'a voru vení cu aceeasi programa din sinulu partidei, din carea facu si ministri cei noi cá si cei fosti parte.

Déca inse de asta data este mai multu decâtu o schimbare de persóne, atunci apoi trebuie bine sa deosebimu lucrulu si sa dicemu ca in Ungari'a nu este numai o crisa ministeriale, ci o crisa de partide. Atunci, cându va fi eruptu cris'a acést'a, peteciturile cu ministri nu voru ajutá nimic'a; partidele trebuie mai intâiu sa se reconstituie si apoi sa vina unu ministeriu, carele sa se póta radimá iérasi pre majoritatea dietei séu a partidei ce va avé majoritatea.

De-si suntu multe de doritu si multe asteptâri de ale nóstre pre terenulu constitutiunalu au remasu nerealisate, spunemu dreptu, ca nici crise de partide, nici ministeriali nu ni aru fi bine venite. Cestiunile cari le dorimu si avemu dreptu de a pretinde a se resólve câtu mai curendu in interesulu generale si speciale s'aru tragana, s'aru diledi numai mai tare. Ba din crise de partide, dupa cum e firea partideloru in dieta s'aru puté nasce si alte crise, de cari sa ne apere Ddieu.

Din Brasiovu ni se scrie:

Diu'a de 2 Decembre (20 Nov.) in carea Maj. Sea Imperatulu si Regele Franciscu Iosifu I. 'si serbà iubileulu de dóue-dieci si cinci de ani a domnirei Sele a fostu si pentru cetatienii brasioveni de tóte natiunalitâtile si de tóte conditiunile o di de serbatórie. Remarcabila este solemnitatea seversita, de câtra mai multi preoti in comuniune in biseric'a cea mare dela Stulu Nicolae, unde afara de poporulu obicinuitu erá junimea si tinerimea scolastica cu respectivele corpuri profesorali in frunte, o parte din membrii magistratului locale si alti onoratiori.

Dupa cum cetimu in „Tagespresse“ societatea junimei nóstre române din Vien'a, „Romani'a juna“ inca a serbatu in modu solemnu diu'a jubilaria.

Adres'a sinodului eparchialu din Aradu

Maiestate ces. reg. Apostolica!

Dómne preagratiós e!

Sinodulu diecesei române gr. or. aradane, adunatu pentru alegerea de episcopu, cu insufletire si deplina bucuria se folosesce de ocasiunea a-si aduce cu cea mai profunda supunere omagiele sele sincere inaintea Préinaltului Tronu la celebrarea jubileului de 25 de ani dela inceperea prégratiósei domniri a Maiestatiei Tale.

Biseric'a nóstra ortodocsa si natiunea româna in toti tempii pastrandu cea mai sincera fidelitate eredita dela stramosii sei câtra Préinaltulu Tronu si dinastia, grabesce si sinodulu presinte a incredintiá pre Majestatea Ta despre cea mai loiala devotiune si alipire a sea câtra Préinaltulu Tronu alu Majestâtiei Tale, esprimandu-Ti totodata multiamit'a cea mai profunda cá acelui domnitoriu Prégratiosu, care cunoscendu suferintiele secularie ale bisericei nóstre, Te-ai induratu a ni redá autonomi'a bisericésca, de a cârei'a bunatate ne folosimu chiaru in momentulu presinte, alegendu-ne pre episcopulu nostru si carea afla cea mai firma garantia in simtiemintele constitutiunali, in bunetatea animei si in amórea parintésca a Majestâtiei Tale fatia de biseric'a si natiunea nóstra.

Dee Atotupotintele, cá popórele de sub blandulu sceptru alu Majestâtiei Tale sa se bucure inca intr'unu lungu siru de ani de bunetâtile Domnirei Maiestâtiei Tale, precum si Majestatea Ta de fericirea si fidelitatea popóreloru Tele.

Din siedinti'a sinodului eparchialu estraordinariu, tienuta in Aradu la 12/24.

Sinodulu estraordinariu alu eparchiei Aradului.

Diet'a Ungariei.

Pest'a 28 Nov. n. (Cas'a magnatiloru.) Dupa deschiderea siedintiei prin presiedintele, judele curiei G. de Majláth se cetesce si autentica protocolulu siedintiei premergatórie.

Presiedintele anuncie, ca au primitu dela ministrulu din resiedinti'a imperiale impartasirea, ca Majestatea Sea va primí diminétia la 11 óre deputatiunea felicitatória a casei magnatiloru, deci róga pre membrii participanti a se aflá la tempulu indigitatu in castelulu din Bud'a.

Contele E. Károlyi presenta raportulu comissiunei financiali permanente asupr'a imprumutului de 153 milióne.

Contele Fr. Zichy propune pertrectarea urgenta a proiectului.

Contele Aladár Andrássy se plange amaru asupr'a consecintiei cerbicóse, cu carea regimulu de câte ori vinu la desbatere proiecte insemnate aduce cas'a in o stare de fortia. Cu tóte acestea cas'a dechiara proiectulu de imprumutu de urginte.

Ministrulu financieloru Kerkapoly desfasiura starea cea rea, carea constringe statulu a luá unu imprumutu cu astfeliu de conditiuni grele.

Vice-comitele Tomcsány inca nu aprobéza procederea regimului, combatuta de antevorbitoriulu Andrássy, inse in casulu de fatia primesce proiectulu in genere si in specie, fiindu ca si cas'a ablegatiloru au dispusu de putiene dile fatia cu pertractarea obiectului din cestiune.

Br. Dion. Eötvös nu consiemte cu proiectulu de lege.

Dupa acest'a se radica contele Cziraky. Oratorele fâra a inculpá pre cine-va pentru starea de astadi a financieloru votéza imprumutulu, fiindu ca numai prin acest'a se póte restabilí ecuilibrulu in bugetulu statului; dara si din altu punctu de vedere primesce acestu proiectu. Cu privire la situatiunea politica de fatia si la referintiele tierei, precum si la posibilitatea politica, oratorulu e de parere, ca aru fi cea mai mare lovitura, cându in urm'a intrigeloru tiesute afara si in intrulu parlamentului si in urm'a unei conveniri momentane a elementeloru eterogene s'aru delaturá barbatii, cari au condusu destinele patriei pâna acum cu unu patriotismu adeveratu, si cându s'aru suplini prin unii ideologi fanatici apartienetori la aceeasi partida, prin ce tiér'a aru devení victima unoru esperimente nóue. (Aplausu freneticu)

Oratorulu doresce a impartasi acést'a membriloru in interesulu armoniei intre legislativa si regimu, pentru care armonia adese-ori s'au sacrificatu convictiuni personali, si acest'a cu atâtu mai tare, cu câtu o alta directiune cându s'aru aretá aru fi periculósa acelei armonii. (Aplausu viu.)

Dupa acest'a mai vorbescu contele Abraham Gyürki, contele Em. Andrássy si Kerkapoly si in urma proiectulu se primesce neschimbatu.

Pest'a 28 Novembre. (Cas'a representantiloru). Dupa deschiderea siedintiei si autenticarea protocolului din siedinti'a premergatória presidiulu anuncie, ca au sositu urmatórele petitiuni: Cetatea Eperies se róga pentru crearea unei bânci natiunale ungarie de sine statatórie; comitatulu Beregh pentru a se luá dispusetiuni spre alinarea stârei celei rele de adi.

Dupa acestea se impartasiesce resultatulu alegeriloru de eri pentru comissiunea de incompatibilitate si pentru comissiunea concrediuta cu esaminarea computuriloru de statu.

Notariulu casei de susu, Br. Desid. Pronay aduce nuntiulu casei magnatiloru despre acceptarea proiectului de imprumutu. Estrasulu protocolariu se cetesce si legea se va presentá Majest. Sele spre sanctiunare.

Cu acestea se incheia siedinti'a.

Pest'a 29 Nov. Ambele case au tienutu astadi siedintie scurte. In cas'a representantiloru dechiarà presiedintele Bitto, ca va presentá in siedinti'a cea mai de aprópe raportulu asupr'a primirei deputatiunei casei representantiloru la Maj. Sea Regele. Ministrulu presiedinte Szlavy a presentatu sanctiunea regésca a legei pentru imprumutu, carea se promulgéza si se tramite prin notariulu Tombor casei magnatiloru. In cas'a de susu dechiara presiedintele Majlath, ca nu va presentá casei nici unu raportu specialu, pentru ca cas'a s'a presentatu in corpore, ci numai se va pune unu raportu in archivulu casei. Dupa acést'a se promulgéza si aici legea sanctiunata.

Domnule redactoru! Inca de pre véra graséza in comun'a nóstra Jin'a, protopopiatulu Sabiiului I ból'a epidemica Bubatulu intr'unu modu fórte infioratoriu. Trei pâna in optu persóne devinu pre dî prada acestei epidemii. De vre-o câte-va dile au cadiutu prad'a bólei sî unicului nostru preotu, respect. locotienatoriulu seu administratorulu a dóue parochii sî noi suntemu siliti a ne inmormentá mortii fâra preoti togm'a cá in tempulu gónelorn. — Apelâmu dara la Venerabilulu Consistoriu archidiecesanu cá sa binevoiésca a dispune celea necesarie in privinti'a acést'a spre mangaierea poporului devenitu in totala desperatiune*).

Unulu pentru mai multi.

Escursiuni.

Muresiu-Osiorheiu 28 Nov. n.

Domnule redactoru! Multe ocupatiuni sî alte circumstantie au fostu pedec'a intârdîerei cu scrierea sî tramiterea urmatoriului articulu, pentru a cârui'a publicare in pretiuitulu jurnalu „Tel. Rom.“ 'mi iéu voia a te rogá:

Fiindu-mi mie starea materiale a poporului nostru tieranu — din câte-va caletorii, (unele de dîle intregi, altele de óre numai) facute la ocasiuni, pre josu, in diferite pârti ale tierei — pâna la desperatiune decadiuta, intiparita cu litere de durere in inima-mi: me otariiu in septamân'a pasciloru a. c. a intreprinde de aici din M. Osiorheiu spre Rosi'a din munti pre josu sî pre locuri mie inca necunoscute o caletoria nóua spre a cunósce sî pre acolo starea tieraniloru nostri, sî eata ce esperiaiu:

Dupa ce ajunseiu in Cipeu, sî esîiu din acésta comuna, dedui de unu locuitoriu românu de acolo ocupatu cu lucru in unu locu de cucurudiu lânga calea spre Seulia. Pre acestu omu lu intrebaiu despre aflarea sî starea loru, care 'mi respunse: ca partea cea mai mare dintre ei au fostu dîleri (zseller) putieni au fostu iobagi, sî ca sî acei'a inprocesuati de fostii loru domni pamentesci, si-au perdutu pamenturile iobagesci sî acum tienu cu totii pamenturi aratórie sî de fenu dela numerosii domni posesori de acolo in parte asiá, câtu $^2/_3$ parte din rodu 'lu iéu posesorii, iéra $^1/_3$ parte li se vine loru, sî ca traiescu fórte greu! Totu asiá 'mi spusera sî altii cu carii me intalniiu, ba mai toti adausera cu mahnire ca parochulu propriu localu, aru fi nepesatoriu, ca aru fi 300 fl. pentru radicarea scólei confessionali, dara nu intreprinde nimic'a, ca inspectorulu regescu scolariu aru fi pusu terminu pentru infiintiarea unei scoli prescrisa de lege sî ca aru fi amenintiatu cu prefacerea scólei confessiunali in scóla comunala, déca nu se va edificá sî infiintiá scól'a in terminu, sî ca déca óre-care poporénu dîce ce-va par. parochu, acest'a fiindu bogatu, le amenintia cu abdicerea de preotia.

Continuandu caletori'a spre Seuli'a ajunseiu in apropiarea acestei comune unu locuitoriu românu de acolo, 'mi dîse ca in satu locuiesce unu domnu posesoru care au cumperatu dela mai multi locuitori români pamenturi, ca acesti'a indetorati la câreimariulu jidanu in locu au fostu siliti a le vinde, unii la mentionatulu domnu posesoru, altii chiaru sî la jidanu. 'Mi mai povestí, ca câte-va familii (dintre cari unele si-au vendutu sî casele, unele avendu inca casele) s'au mutatu in tiér'a romanésca cu totulu, ca unii dintre cei ce-si venduse sî cas'a, au cumperatu cas'a dela unu dusu inca acolo, dara cas'a nu si-o venduse sî au scrisu ca se va intórce la loculu nascerei. Deodata cu sér'a ajunseiu in Deagu, unde sî dormiiu nóptea sî unde mi se spuse ca unu jidanu tiene bunulu unui domnu pamentescu de acolo dimpreuna cu regaliele sî ca strica satenii uritu cu vendiarea beuturiloru lui spirituóse.

In diminéti'a urmatórie din Deagu spre Cetatea de balta, calcandu sî otarulu comunei Chincesiu statui in vorba cu ómeni ocupati cu lucrulu câmpului, sî mai cu séma doi insi dela unu plugu nu se poteau deslipí de mine, — unulu dintre ei 'mi dise: ca in comun'a loru tocm'a se afla unu bunu de vendutu, adeca ca au fostu acolo unu jidanu care cumperase dela unu posesoru magiaru bunulu, ca l'au mai maritu cumperandu pamenturi dela brazdasi români ca este mutatu de acolo de unu anu, ca la unulu este acum de vendutu, sî m'au rogatu tare sa mergu in satu (Chincisiu) unde este adunata comunitatea la judele comunalu, sî se svatuescu, cum i sfatuiu pre ei la cumperarea acelui bunu, conferindu cu totii la facerea sumei de cumperare, ca vorbele mele mai curendu voru petrunde la inimile frontasiloru comunei; dara satulu remasese deadrépt'a mea tare inapoi, sî otaritu a merge pâna la Blasiu totu pre josu preste sate, me temeamu ca nu voiu puté ajunge pre dîu'a de pasci la Rosi'a. Cu multa parere de reu refusaiu dara rogarea. Vediendu elu acestea 'mi dise: domnule! ce se facu, amu hotarisiu cu hotarulu Dembeului unu fenatiu de 3 care de fenu, sî unu demboianu stà tare de mine sa-lu vendu sî sa-mi cumperu unu locu mai aprópe de satu in hotarulu nostru. Dupa ce 'mi spune numele respectivului demboianu sî-mi descrise deameruntulu starea lucrului, 'lu desfatuiiu cu argumentatiuni dela vendiare, la ce omulu meu 'mi dîse iéra: multiamescu domnule, nu amu audîtu svaturi de acestea dela nimenea inca, sî eu nu-mi vendu fenatiulu, apoi mai petrecendu-me preste câmpu vre-o 40 pasi, se intórse totu multiamindu-mi si poftindu-mi caletoria buna. Preste Ciraiufaleu ajunseiu la 12 óre la Cetatea de balta.

De aici porniu spre nópte in Fagetu sî trecuiu preste Tatarlaca in care satu me opriu, dara me opriu in Craciunelu, unde vediu 2 sateni români, esindu la ulitia din crâcim'a unui jidanu in starea betiei, sî audu din gur'a unoru sateni aflatori in ulitia, ca suntu 2 jidani câreimari in satu, ca multi sateni si-au datu tóta averea acestoru jidani, ca nu suntu mai multi decâtu 5 barbati (capi de familia) in satu cari nu umbla in crâcim'a jidaniloru, respective nu adauga sî ei la imbogatirea acelor'a.

Stându eu in vorba cu câti-va insi, mai venira acolo inca câti-va, sî dupa ce audira dela mine invetiatura in privinti'a tienutei loru câtu sa nu dee in starea materiale indereptu, sa-si póta imbunatatí astfeliu de stare, si dupa ce le esplicaiu tristele urmâri ce ajungu pre acei parinti cari nu se ferescu de crâcimele mai cu séma jidanesci, in cari se vendu vinarsuri etc. mestecate cu totu feliulu de uriciuni, si otravite, sî cari — beuturi spirituóse, pre lânga acea ca ii ducu mai de tempuriu in grópa sapendu sî raniodu-le maruntâile 'si lasa copii in usile altor'a sî inca sî cu inradecinarea betiei sî a demoralisârei! 'mi multiamira sî dîsera: ca astfeliu de invetiaturi date mai adese ori aru avé poterea de a abate sî pre cei mai betivi dela beutulu beuturiloru jidovesti.

Intre Craciunelu sî Fagetu gasiiu in dóue locuri calea de care atâtu de stricata — gropósa sî mocirlósa — câtu chiaru sî pentru vitele libere erá trecerea grea, dara apoi pentru vite cu jugu pre grumazu se parea omului a fi trecerea imposibile, ca trebuie sa fia fostu chinuitóre, sta afara de tóta in-

---

*) Trebuiá sa faceti aretare P. protopr. si densulu de siguru facea dispusetiunile de lipsa, çá sa nu suferiti in cele spirituali. Red.

FOISIÓRA.

Fluxulu si Refluxulu.

Aruncându o privire fugitiva asupr'a fabulosului trecutu, si comparandu-lu cu presentele plinu de adeveru, nu ne potemu mirá de ajunsu, in ce confusiuni se petrecura antecesorii nostri. Acésta mirare a nóstra se micsioréza, indata ce recunóscemu, ca totu ce se intempla in natura e functiune de tempu. In o clipita nu s'a produsu, nici ca se va produce cându-va ce-va; forti'a operéza neincetatu sî produce adî unu evenimentu, mâne altulu, sî precum la realisarea acestor'a forti'a are lipsa de tempu, chiaru asiá se recere tempu sî pentru cá omulu sa le póta intielege.

Calcatu a fostu pamentulu nostru de spirite mari, a câroru atentiune neincetatu fu indreptata asupr'a evenimenteloru naturei, sî mare e numerulu acelor'a, cari se reintórsera in pamentu securi, ca resultatulu osteneleloru loru e numai sî numai adeveru, de-sî noi vedemu astadi in ce retaciri traira densii; servésca de esemplu aici Ptolomaeus sî Hyparchus in astronomia.

Déca evenimentele admirabile ale naturei se desvólta in tempu, urmédia necesarminte ca omului inca-i trebuie tempu, cá sa le póta pricepe, de aici scrutatiunile antecesoriloru, de-sî au produsu resultate de multe ori absurde, totusi nu putieuu contribuira pentru de a usiurá posteritâtiei calea mai departe a scrutatiuniloru, me cutezâmu a afirmá, ca ratecirile acele chiaru fura caus'a sa afle omulu adeverulu.

Pâna in véculu alu 17-le resultatele naturalistiloru suntu fórte neinsemnate; vine inse marele Newton sî intre alte lucruri admirabile, din unu incidentu aréta lumei „legea gravitatiunei generali.“ Newton adeca — scrie Euler — siedîù odata in o gradina sub unu meru, cându de odata cadîù pre capulu lui unu meru (póma); acest'a i dede ausa la diferite combinatiuni. Elu sciu bine, ca merulu cadîù in urm'a greutâtiei sele, rumpendu-lu unu ventu séu alta causa de ramulu seu. Opiniunea ast'a fu fórte naturala, sî póte chiaru unu plebeu aru fi cugetatu astfeliu; dara filosofulu englesu merse mai departe. Elu 'si puse intrebarea, ca óre cadiutu aru fi fostu merulu déca pomulu aru fi fostu fórte inaltu? Acésta intrebare elu nu o póte resólve de câtu afirmându. Dar' déca pomulu aru fi fostu inaltu pâna la luna, óre cadiut'aru fi merulu pre capulu lui? Aici vení in perplesitate; nu sciù sa afirmedie ori nu. I se parù inse fórte probabilu, ca aru fi cadiutu sî atunci, de óre ce nu-si póte omulu cugetá margini in inaltimea pomului, de unde sa inceteze merulu de a cadé. Asiá dara cadiendu merulu sî de acolo, trebuie ca a mai posiediutu ce-va greutate, carea sa-lu aduca spre pamentu; deci sî lun'a, carea se afla in unu locu cu merulu trebuiá sa cada pre pamentu, sî inca in urm'a poterei cu carea cadîù merulu. Dara fiindu ca lun'a nu-i cadîù pre capu, vediù marele filosofu ca aici trebuie sa esiste alta causa, carea sustiene lun'a in loculu acel'a; asiá i se desvoltara ideile mai departe, pâna cându ajunse la adeverat'a causa.

Destulu atât'a, ca de nu se aflá Newton pre tempulu acel'a in gradina sub meru, cá sa-i cada acea póma pre capu, noi — póte — nici astadi nu amu fi ajunsu la descoperirea gravitatiunei generali; dara resultatele sublime scóse din legea acést'a óre cându s'aru fi dedusu. Legea acést'a a lui Newton suna. Fia-care elementu materialu atrage tóte corpurile in proportiune drépta cu mass'a sea sî intórsa cu patratulu departârei lui dela acele corpuri. —

Constatându-se acést'a lege, o multime de literati se radicara din diferite pârti a lumei sî basati pre dens'a scósera la lumina adeveruri mari nerestururnavere pentru eternitate; indreptara in sciintia tóte erorile antecesoriloru sî astfeliu deschisera spiritului omenescu unu câmpu fórte vastu de activitate. Asiá vení in lini'a prima La Place sî din legea gravitatiunei generali desvoltà teori'a universului, carea pentru totu-déun'a va fi o onóre pentru spiritulu umanu. Urmara apoi unu meteoru de eroi pre câmpulu museloru, cari detera Franciei rangulu primu intre tóte statele lumei. Se nascù apoi o lupta emulatória in Franci'a Angli'a sî Germani'a pre câmpulu vastu alu sciintieloru, sî resultatele provenite de aici, cum le admira contempuranii vediendu ce folóse practice trage lumea din ele.

E unu ce fórte incantatoriu sa cetésca omulu, cum decursera diferitele lupte scientifice, dara cu deosebire pre teritoriulu sciintieloru naturali. Tempulu de o parte sî spatiulu de alta parte nu permitu, cá se presentâmu on. lectori acele tratate prea interesante, de acea pentru asta-data ne vomu marginí sa vorbimu despre unu evenimentu interesantu alu naturei, numitu fluxu sî refluxu, despre diferitele opiniuni ale filosofiloru asupra-i, cum sî despre adeverat'a causa ce-'lu provóca. —

Ce e dara fluxulu sî refluxulu?

Quantulu de apa in mare remâne pururia acelasi. Se intempla inse adese ori, ca din locuri departate ap'a se aduna la unu locu, sî formédia unu cumulu nu neinsemnatu; dupa unu tempu óresi carele acelu cumulu iérasi respandesce, dimpreuna cu mai multu cuantu decâtu contiene, iérasi pre directiunile de unde s'a adunatu aici. In casulu primu dîcemu, ca avemu fluxu, iéra in alu doilea refluxu. Ast'a aru fi definitiunea evenimentului din cestiune.

Cu atât'a inse cine póte fi indestulitu. Sî cei vechi observara acést'a; dara unde e caus'a? Numai atunci avemu dreptu sa dîcemu, ca scimu ce-va, cându ni e cunoscuta caus'a.

Celebrulu filosofu alu vechimei Aristoteles, cându se aflá in Asi'a cu Alessandru celu mare, vediendu ca ap'a fuge dela tiermurii mârei, voì sa se convinga despre causa, sî fugí sî densulu in urm'a-i; dara dorulu nu i s'a realisatu, câci ap'a departata se intórse cu asiá repediune, câtu densulu cadîù victima furiei valuriloru, sî nimene nu apucà sa scie ce convictiune 'si va fi fostu cascigatu densulu despre fluxu sî refluxu.

loiél'a. Me amu miratu ca cum de deregatori'a politica sufere asiá ce-va, dara mai multu ca cum de dnii parochi locali nu capaciteza sî nu indémna pre sateni a esi cu totii, déca aru dá chiaru sî dnii parochi respectivi carele proprie la purtarea de bercu sî alta materia de umplutu spre a animá satenii la asemenea repareri de câli etc. in hotarulu propriu.

Cá intra parantesim amintescu aici, ca fiindu eu odinióra intr'o comuna câte-va septamâni me puseiu in contielegere cu paroculu localu pentru repararea a 2 câli in teritoriulu comunei precum sî pentru diregerea unei fontâni paresite sî pentru punerea in stare buna a unui isvoru mai astupatu in hotaru, la ce mi se respunse, ca nu póte face nimic'a cu satenii. La indemnulu meu inse se imbarbatí dnulu parochu respectivu, se apuca sî casciga mai intâiu pentru scopulu acestu pre celu mai de frunte sî mai cu influintia saténu, cu ajutoriulu cârui'a apoi mai casciga pre câti-va fruntasi din comuna, apoi provóca sateni la acelu lucru cu vorba ca sî dumnealui dà carulu pentru purtatulu materialului de lipsa, sî unu palmasiu. La ast'a strigara fruntasii comunei ca sî ei dau ajutoriu, sî apoi dupa ei se obliga toti satenii; esîra ta dilelele defipte carii cu cara, cari cu palmile sî sub povati'a respectivului parochu sî a judelui comunalu se reparara — fâra nici o fortia — câlile, fontan'a cu ingraditura si cu valae si isvoru cu o apa buna. Dupa acea respectivulu parochu fu totu mai multu amatu sî respectatu de sateni, ce-'lu indemnà de mai facù cu concursulu tuturoru sateniloru o fontena nóua sî frumósa in comuna pâna cându fuseiu sî eu pre locurile acele. Se vede dara, ba eu amu sî alte convingeri, ca poporulu nostru nu este renitentu unde dnii parochi mai cu séma, suntu mai activi sî se folosescu de indemnuri potrivite, in folosulu comunu, si activitatea sî in directiunea ast'a aru fî fórte de recomendatu preotimei nóstre câci — déca 'mi este permisu a o spune, — ii lipsesce mai de totu.

(Va urmá)

Cincu-mare, in 30 Nov. 1873. n.

(Urmare sî fine.)

Contra acestei decisiuni rusinatória de biseric'a nóstra gr. or. membrii comitetului opidanu români, Moise Buitanu, Ioanu Bonea, Teodoru Beleiu sî Teodoru Suciu, carii au fostu de fatia, au insinuatu votu separatu, a cârui motive le-au predatu in dîu'a urmatória actuariului representantiei in scrisu, cá sa se alature la conclusulu susu pomenitu.

Din acestea motive, se vede apriatu, ca membrii români, ai representantiei opidane, au ratificatu pre deplinu pasii facuti din partea comiteteloru bisericeloru romanesci, sî s'au invoitu pre deplinu, cá sa se segregeze din partea situata câtra amédi a „gradinei cailoru“ locu de portiune canonica de curte sî gradina parochiala, de scóla de pomeritu sî de scóla de gimnastica intr'unu darabu.

Asteptâmu cu nerabdare acum otarirea oficiolatului scaunalu sî apoi a inaltului ministeriu, ung. sî avemu firma sperantia, ca pre basea legei ni se va satisface dreptei nóstre pretensiuni framentate de unu indelungatu tempu totu fâra efectulu doritu.

Cá curiosum impartasîmu, ca Moise Stângu, membru alu comitetului bis. gr. or., s'au inbiatu, fâra de a fi juratu opidanu ori membru alu comitetului opidanu, la subscrierea conclusului pomenitu sî in fapta intre numele subscrise se afla sub conclusulu de susu subscrisu cu mân'a propria sî Moise Stangu.

Acésta impregiurare, au causatu mare indignare sî superare, cu atât'a mai vertosu, câci Moise Stangu au fungatu sî cá presiedintele comissiunei, care au estimatu „gradin'a cailoru“ sî maieristea preotului luteranu, cu calcarea vointiei comitetului bisericescu.

Din acestu incidente, comitetulu parochialu fu adunatu astadi, cá sa provóce pre Moise Stangu a se declará, ca cu voi'a d-lui au subscrisu conclusulu pomenitu sî ca priceput'a, ce a subscrisu, cá apoi constatandu-se acestea dóue impregiurâri de adeverate, comitetulu asupr'a unui atare membru sa-si aduca verdictulu seu sî se faca cele de lipsa la ven. cons. archid. pentru eliminarea atarui barbatu din representanti'a bis.

Din intemplare Moise Stangu au fostu pornitu la Sabiiu, dupa cum ni se spune, apriatu nu scimu, cá sa medilocésca o schimbare in persón'a invetiatoriului presente a dlui Ioanu Rotariu teologu absolutu sî invetiatoriu practicu fórte bine cualificatu, prin substitutiunea unui necualificatu individu cu numele Ioanu Bonea, din temeiu, ca dlu Moise Stangu sî consort. voiescu parol'a asiá, cá celu necualificatu se fia invetiatoriu la scól'a nóstra poporala din Cincu.

Atragemu atentiunea ven. cons., la atitudinea acést'a periculósa sî perniciósa progresârei poporului, sî asceptâmu cu totu dreptulu sî din partea ven. cons. archid. spriginirea partidei progresului sî nu acelei'a a regresârei.

Trecendu preste acestea observatiuni, ne intórcemu a face putiene obiectiuni sî la memorabilulu conclusu de sub nr. 296 adusu de representanti'a opidana in siedinti'a din 26 Novembre 1873.

ad I. Comun'a politica nu voiesçe a segregá portiune canonica sî curte parochiala pentru bis. gr. or., câci portiunea canonica a bisericei ev. luterane este segregata intr'unu tempu, cându biseric'a nóstra in Cincu n'au esistatu.

Sa ne concéda fratii sasi a le spune, ca motivulu acest'a nu e esactu sî nu sustà, câci d-loru aru puté per consecuentiam sî afirmá ca sî posessiunea de sub stapanirea româniloru de acum este a loru, câci pre cându au emigratu ei ací la noi din tiér'a nemtiésca, au devenitu aceea cá „res nullius cedit primo ocupanti“ in mân'a loru, câci noi n'amu fi esistatu pre atunci. — Sa ne créda fratii sasi, ca cá óspeti veniti ací in Cincu-mare, au aflatu „gradin'a cailoru“ ací sî nu o au adusu cu d-loru in spate din vétr'a protoparintiloru loru, asiá precum o amu aflatu sî noi.

Ne pare reu de astfeliu de argumentatiuni ridiculóse acum, cându § 23 alu art. de lege LIII. nici nu viséza de o atare deosebire juridica a stârei de dreptu dinaintea venirei româniloru in Cincu-mare sî dupa venirea loru.

Acestu momentu este pentru caus'a din cestiune irrelevante.

ad II. Temeiulu acest'a respective revocarea propunerei in privinti'a segregârei locului de curte sî gradina parochiale din acestu punctu sî contradîce cu punctulu patru sî ultimu din acestu conclusu, câci revocandu-se propunerea comitetului din 2 Fauru 1872 nr. 16/comit., atunci, s'a revocatu totu schimbulu facutu si prin urmare totu tergulu facutu pentru „maieristea“ preotului lut. sî „gradin'a cailoru“, stante revocatione este nulificatu, este unu negotium nullum. Pre cându in punct. IV se dîce, ca „gradin'a cailoru“ este espropriata dupa tóte formele legei, incâtu comitetulu opidanu nu mai póte cu efectu legalu dispune asupr'a acestui obiectu pre care nu-lu mai stapanesce.

Standu lucrulu asiá, atunci nu mai scimu cum se intielegemu sî timbrâmu noi revocatiunea din cestiune.

ad III. Protestulu asupr'a arogantiei bisericei nóstre de a controlá pre comitetu despre averea comunala precum sî in privinti'a dispusetiuniloru facute in privinti'a „gradinei cailoru“, dovedesce o imensa sî afundu petrundietória cunoscintia a comitetului opidanu in privinti'a dreptului de controla

---

Astronomulu celu mare Kepler, decorea Germaniei, avù o idea fórte scalciata despre acestu evenimentu alu naturei. Elu adeca tiené, ca pamentulu e unu animalu colosalu, sî ca fluxulu sî refluxulu provinu din respiratiunile lui; dupa densulu dara animalele si ómenii de pre pamentu erau numai nisce vermuleti, séu preste totu nisce animalcule, care crescu sî se nutrescu pre pielea lui. —

Marele filosofu alu Franciei Descartes fu primulu, carele se apropià in câtu-va de ide'a cea adeverata, elu adeca disese ca lun'a e caus'a fluxului sî refluxului. Dara sî densulu fu totu atâtu de ferice, cá sî antecesorii sei, dupa cum vomu vedé in urmatórele. Descartes dîsese, ca lun'a, carea se invertesce in giurulu pamentului apasa aerulu atmosferei de sub dens'a; acestu apesamentu se continua apoi verticalmente prin atmosfera in diosu, si de aici apoi asupr'a surfeciei mârei, de unde apoi ap'a trebuie sa se departeze, sî astfeliu sa se cumuleze in locuri scutite de apesamentulu lunei. Asiá 'si esplicà densulu fluxulu sî refluxulu. De aici aru urmá fâra indoiéla, ca in acele locuri ale mârei, unde se afla lun'a de asupr'a-le, totu-déun'a trebuie sa se intemple refluxu, iéra in cele diametralmente opuse din contra fluxu. In fapta inse e cu totulu altmintrenea, dupa cum ne vomu convinge noi la vale. Se vede dara de aici apriatu, ca e falsu motivulu, din carele voì Descartes sa-si esplice fluxulu sî refluxulu, adeca apasementulu lunei.

Barbati versati in sciintiele naturei scrutandu mai departe caus'a acestui evenimentu a naturei, cu ajutoriulu scrutatiuniloru facute de numitulu filosofu francesu venira la caus'a cea adeverata alui sî anume la atractiunea lunei.

Leonhard Euler fu primulu, carele pre bas'a studieloru lui Descartes dede lumei sa pricépa in lungu sî latu fluxulu sî refluxulu. Piedre Simon Laplace l'a discutatu sî mai departe sî la imbracatu in colori fórte chiare. Numeratele esperimente l'au constatatu pre deplinu sî in fine specialistii ii prepararara sî o teoria eclatanta. Noi inse abstragendu dela acea teoria, carea nu si are loculu aici, ne vomu nisuí sa tractâmu fluxulu sî refluxulu câtu se póte de elementariu sî de chiaru. —

De óre-ce nu dispunemu de figuri, ne vedemu necesitati se premitemu urmatórele, de care mai la vale vomu avé lipsa, adeca form'a pamentului e rotunda; lun'a asemenea are forma rotunda sî sa misca in 24 óre cu o celeritate de 12 graduri dela apusu spre resaritu in o elipsa, a cârei'a unu focul ariu 'lu ocupa pamentulu. Cându lun'a se afla in acelu punctu a osiei elipsei, carele e mai aprópe de pamentu, dîcemu ca se afla in perigeu, din contra in apogeu. Cându sórele sî lun'a culminéza de odata dîcemu, ca lun'a se afla in conjunctiune cu sórele; aflându-se inse lun'a in partea opusa sórelui, lun'a se afla in opositiune cu sórele, séu altmintrenea disu „luna nóua“ sî „luna plina.“ Cându lun'a formédia cu sórele unu anghiu de 90° dîcemu, ca se afla in cuadratura (patrariulu intâiu sî alu treilea). Punctulu in carele se afla lun'a verticalmente deasupr'a nóstra 'lu numimu zenitu, celu opusu nadiru. — Aceste premise, sa trecemu acum la adeveratulu objectu propusu. In lips'a figuriloru, onoratii lectori binevoiésca a se ajutá cu fantasi'a!

Sa ne intipuimu dóue globuri verticalmente situate unulu spre altulu. Celu de desubtu multu mai mare cá celu deasupr'a; acel'a sa ne represente pamentulu, iéra cest'a lun'a. Mas'a pamentului e cu multu mai mare cá a lunei; dupa calculii cei mai noi resulta, ca mas'a lunei contiene numai $^1/_{81}$ din a pamentului, dupa cum documentéza Peters. Considerându acum memorabil'a lege a gravitatiunei de mai susu descoperita do Newton, lun'a atrage câtra sine pamentulu in proportiune drépta cu mas'a sea, sî intórsa cu patratulu departârei ei dela acést'a. —

Poterea adhesiva la moleculele corpuriloru solide e cu multu mai mare decâtu la cele fluide, sî ast'a provine din desimea loru, va se dica: unu corpu cu câtu are molecule mai dese, cu atâtu se recere sî fortia mai mare, cá sa le deslipésca omulu de olalta. Corpurile fluide au de comunu o desime mai mica, decâtu cele solide, de acea sî o fortia mai mica e in stare sa le desfaca de olalta moleculelele. Ap'a dara cá corpu fluidu nu restite unei fortie asiá tare, cá corpurile solide; deci forti'a carea lucra asupra-i nu va remané fâra resultatu. Avendu in vedere cele dóue globuri de mai susu, care ne representa lun'a sî pamentulu, sî inca de o camdata sa le lasâmu astfeliu situate, cá lun'a sa se afle in zenitulu nostru, acést'a cá tóte corpurile ceresci atrage la sine tóte corpurile din universu, cu o putere definitiva dupa legea celebrului Newton. Poterea acést'a atractiva se estinde dara in tóte directiunile, chiaru cá sî radiele unei luminâri sa dîcemu. Dintre tóte corpurile ceresci mai insemnate pamentulu e acel'a, care se afla mai aprópe de dens'a; asupr'a lui va influintiá sî mai tare poterea ei atractiva. Pamentulu nostru — dupa cum se scie — partea cea mai mare e acoperita de apa, asiá dara ap'a va semtí mai tare influinti'a poterei atractive a lunei. Din locurile situate verticalminte sub luna, ap'a mârei se va inaltiá. Dupa cum se scie, un'a din proprietâtile principali a apei e, cá pururea sa aiba fatia orisantala. Particelele, care se afla in giurulu apei atrase de luna, indata nisuescu sa ocupe loculu celei'a, sî in loculu cestor'a se aduna iérasi cele invecinate sî asiá mai departe; poterea atractiva inse lucra neincetatu sî astfeliu pre mare sa nasce, cum amu dîce — unu munte de apa, de multe ori considerabilu de inaltu, sî acest'a 'lu numimu fluxu. Déca legea lui Newton despre gravitatiune e generala, atunci sî pamentulu trebuie sa atraga corpurile câtra sine, va se dîca sî ap'a de pre suprafati'a sea. De aici resulta, ca fluxulu provine din diferinti'a ce esista intre poterea atractiva a pamentului sî a lunei; ambele aceste atractiuni lucra in direptiuni opuse, sî fiindu ca-su neegali, resultatulu trebuie sa cada pre partea celei mai mari. (Tóte acestea le intrebuintiâmu cu privire la apa.)

(Va urmá)

asupr'a celoru comune, a fia-cârui conproprietariu sî prin urmare sî alu bisericei nóstre, alu cârei elementu este compusu din o suma de conproprietari „pro indiviso“ ai „gradinei cailoru“.

Imputatiunea facuta bis. nóstre, numindu-o „aroganta“, va se dica „obrasnica“ o respingemu cu mare indignatiune, comitetului sî oficiului opidanu, care totu in acésta causa fâra frica de Ddieu sî dreptu, ne inferà de comonisti, câci amu indrasnitu basati pre sânt'a lege a ne revindecá sî reclamá dreptulu nostru.

Din acestea giurstâri faptice apriatu se vede, ca comun'a politica sî oficiulu comunalu, suntu asiá de tare impietrite la anima, de acestea dóue corporatiuni mórte, dara vie nu, voru sa dea fratiloru loru la bine si reu, aceea ce ceru sî li compete dupa dreptu, cá asiá sa ne spriginésca fratii sasi a inaintá sî noi asemenea cu densii in cultura sî cá sa se adeverésca, ca ei sasii suntu intr'adeveru purtatorii de cultura in orientu. — Acést'a nu voru. —

Speranti'a nóstra, ne jace intréga intregutia in inaltulu ministeriu regiu unguerescu, care din actele, ce se voru resubsterne pre deplinu se va convinge, ca sânt'a nóstra biserica cu dreptu au pretinsu intregirea portiunei canonice din „gradin'a cailoru“, in locu de aratura, câci atare pamentu ambii nostrii preoti nu posedu nici o brasda ; asemenea amu avutu dreptu a cere locu de curte sî gradina paroch. câci atare inca nu posedemu, de feliu ; locu de scóla de pomaritu, de scóla de gimnastica inca nu avemu. —

Pentru acestea pretensiuni basate in lege, nu ne póte nimenea cu efectu timbrá de „comunisti“ câci notiunea unui comunistu nu coincide cu cererea drépta a bisericeloru rom. din Cincu-mare pentru segregarea portiunei canonice prescrise de lege, sî prin urmare nici cu conceptulu acestui dreptu legale.

Acésta invinuire o respingemu dela noi sî o marcâmu de o scornitura reutaciósa.

Acestea tóte se potu cu usiurintia segregá intr'unu darabu tóte din „gradin'a cailoru“ in marime de 13½ jugere, aflatória in orasiu sî lânga strad'a principale a românilor.

Ne-amu tienutu sî ne tienemu obligati a face on. publicu cunoscutu acésta causa importanta sî totu odata a esclamá „videant consules“.

⚖⚖.

Contribuiri la „fondulu pentru infiintiarea unei scóle rom. de fetitie in Clusiu“.

Cându inaltiai la ceriuri sânt'a rogaciune,
Sî-i ceru indurarea pentru-a mea natiune,
De aceste fiice densei i-amu doritu.

Aceste cuvinte poetice mi le revocà memori'a cându luai condeiulu spre a aretá onorabilului nostru publicu unu nou siru de pré stimate dómne sî domnisióre rom. cari cu anim'a inflacarata pentru inaintarea sî inflorirea natiunei amate, acursera cu obolulu d-sele a spriginí intreprinderea nóstra romanésca. Natiunea rom. cunósce demultu din fapte stralucite ardórea sî simtiemintele romanesci ale multoru brave fiice ale sele ; scie, ca in ele posede pre cele mai prompte sî mai neobosite advocatese ale causeloru sele sânte, patróne ale tuturoru causeloru sele de interesu publicu. De aceea indresnise comitetulu fondului prememoratu a se adresá cu apelulu seu la liberalitatea sî anim'a generósa a dulciloru nóstre sorori ; sî eata densulu e astadi in placut'a pusetiune de a ratiociná, dupa cele publicate in nrii 45 sî 53 ai „Feder.“, despre unu nou acrescamentu notabile alu fondului de sub administrarea sea, acrescamentu provenitoriu in parte sî din marinimósele colecte de oferte, a câte-va dómne sî domni filo-români, câroru pentru acésta fratia reciproca documentata in fapta, românulu, recunoscetoriu dela fire, li pastrédia sentiemente de cea mai adeverata gratitudine.

In speciale incursera :

1. Pre list'a préstimatei dómne Rosali'a Popu in Gelâu: d-sea 2 actiuni de ale „Transilvaniei“, solvite câte cu 40 fl., laolalta 80 fl., d-n'a Fried. Klein 5 fl., d-n'a Vencesl. Petrátsek 5 fl., d-n'a comitesa Colomanu Esterházy 5 fl., dn'a Mari'a Stanu 5 fl., dn'a M. Krausz 2 fl., d. Eliseiu Barbosu 1 fl. Sum'a 103 fl. v. a.

2. Pre list'a préstimatei d-ne Francisc'a Petranu in Clusiu: d-sea 5 fl., d. Alecsiu Dragosiu 5 fl., dlu capit. Georgiu Milutinoviciu 5 fl., dlu Dr. Ioane Biró 5 fl. — Sum'a 20 fl. v. a.

3. Pre list'a préstimatei domnisióre Elen'a Fülep in Muresiu-Osiorheiu p. t. dd.: An'a Bárdosi 2 fl., Georgiu Bárdosi 5 fl., fratii Moldovanu 2 fl., Rebec'a Görög 1 fl., Sofi'a Pepelovits 50 cr., Carl Szmael 1 fl., Juliu Gáspár 1 fl., An'a Szabó 2 fl., Nicolau Csiky 1 fl., Danielu Algya 2 fl., Laur'a Algya 1 fl., Elisabet'a Cset, Mari'a Szebeni 40 cr., Mari'a Vaid'a 1 fl., Mariti'a Hosszu 10 cr., Mari'a Hosszu 1 fl., Elen'a Hosszu 30 cr, Iosifu Nyulasi 1 fl., dn'a Iosifu Petrányi 20 cr., Ludovicu Almasi 2 fl., Ioanu Oláh 1 fl., Martinu Petelei 1 fl., Stefanu Zsombory 50 cr., Antoniu Jakobfi 1 fl., Antoniu Pátrubány 2 fl., Martinu Istvánfi 1 fl, Eremia Ladosianu 2 fl. Demetriu Manu 2 fl., Vasiliu Popu 1 fl., Iosifu Fülep 2 fl. Sum'a 40 fl. 10 cr. v. a.

4. Pre list'a préstimatei domnisióre Iustin'a Popoviciu-Barcianu in Osiorheiu: d-sea 3 fl., d. Demetriu Fogarasi 5 fl., dlu Ioane Bardosi 2 fl., fâra nume 1 fl., d. Csergedi 1 fl., d. Piposin 3 fl., d. Mateiu Papp-Grideanu 2 fl. Sum'a 17 fl. v. a.

5 Pre list'a pré stimatei dómne Eleonor'a Solomonu in Blasiu; d-sea 1 fl., Escel d. Metrop. Ioanu Vancea 10 fl., d. Timot. Cipariu 5 fl., d. Cost. Papfalvi 3 fl. d Ioane F. Negrutiu 4 fl. d. Ioane Cirila 2 fl., d. Antoniu Vestemeanu 2 fl., Stefanu Manfi 1 fl., d. Ioane Pamfilie 2 fl., d. Ioane Antonelli 2 fl., d. Leontinu Leonteanu 1 fl. d. Elia Vlassa 2 fl., Mari'a Popu 1 fl., d. Cleo., part'a Brendusianu 1 fl., d. Mari'a Tipografu 1 fl., d. Mari'a Turcu 1 fl, d. Mari'a Aranyosi 1 fl. Anet'a Stoi'a 1 fl., d. Teresi'a Csáklán 1 fl., d. Lucreti'a Bucsi'a 1 fl., d. An'a Filipu 1 fl., d. Mari'a Ratiu 1 fl, d. Dr. Ioane Ratiu 1 fl., d. Ioane Germanu 1 fl., d. Teresi'a Craciunu 1 fl., d. Ester'a Popu 1 fl., d. Ros'a Solomonu 1 fl. sum'a 50 fl. v. a.

Aceste sume particulari, la olalta 230 fl. 10 cr. adaugandu-se la cei 331 fl. 91 cr. bani gat'a, publicati in nr. 53 alu „Fed“, resulta 562 fl. 1 cr. Din acesti'a vinu a se subtrage mai intâiu spese de tiparitura, corespundintie scl. 10 fl. 89 cr. ; dupa acea 297 fl. 50 cr scosi din cas'a de pastrare sî dati imprumutu cu interese mai bune pre lânga hipoteca solida sî intabulare ; in fine 40 fl. cá rate platite in dóue renduri pre cele 2 actie „transilv.“, cari actie dereptu acea facu acum 120 fl. Remânu dara bani gat'a in cas'a de pastrare 133 fl. 62 cr. + 2 fl. 22 cr. interesu inscrisu in carticica pre o suma depusa in casa inainte de finea diumetatei prime a anului curinte ; deci cu totulu 135 fl. 84 cr. v. a. Afara de acesti'a, cum amintiramu. 297 fl. 50 cr. dati imprumutu pre lânga intabulare (impreuna cu interesele preste unu anu 350 fl.) 120 fl. in 2 actiuni „transilv.“ 100 fl. intr'o obligatiune de statu, sî 46 fl. in dóue obligatiuni private.

Considerându zelulu invapaiatu alu secului nostru frumosu, sirulu asiá de insemnatu de atlete sî patronese ale intreprinderei nóstre cá sî la ori-ce causa natiunale rom., nu póte sa nu ne impla sufletulu precum o anumita mândria, asiá sî o speme intemeiata de unu venitoriu mai ferice alu gintei nóstre. Cându o Vetoria se intrepuse pentru patri'a sea Rom'a, ast'a fu mantuita ; cându bravele fice române cuprindu estu modu sânt'a nóstra causa, ast'a e cá sî cascigata. Dreptu ce comitetulu ca sî natiunea intréga li rostesce braveloru prélaudate cea mai sincera sî mai ferbinte multiamita, nu numai in sine pentru fapt'a nobila a dd. sele, ci sî pentru esemplulu, ce prin ast'a cá premergatórie dau altor'a. Sî acest'a cumpanesce multu in bilancea meritului ; pentru ca ori-ce afacere sî intreprindere rom. numai atunci se va puté scóte la capetaiulu doritu, cându incepatorii voru poté pre bas'a atâtoru fapte afirmá cu eroulu strabunu, cum ca „longus post nos est ordo idem petentium decus.“

Dr. Silasi c. m. p.
profes. de universit., notariu
alu comitetului.

Varietâti.

(†) Pavelu Dunc'a de *Sieu* in Marmati'a, consiliariu reg. gub. in pensiune, aduce, atâtu in numele seu câtu sî a fiiceloru sele **Iosefin'a Pascovics** vidua de c. r. capitanu, **An'a** sî **Paulin'a**, precum sî a cumnatu-seu **Ioanu Clococianu** de **Veneti'a inf.** c. r. vicecolonelu in pensiune, a sociei sele **Rosali'a** nascuta **Batt'a** sî a cumnateloru sele **Iosefin'a Clococianu** nascuta **Giesel**, sî **Teresi'a Clococianu** nascuta **Hussibecu**, ambe vidue a reposatiloru c. r. majori, **Ludovigu** sî **Albertu** de **Clococianu**, cu anima infrânta de dorere, trist'a scire despre dorerós'a perdere a multu iubitei sele consórte resp. mama, sora sî cumnata Vilhelmin'a nascuta Clococianu, carea intru a 7-a dî a cur. l. sér'a la 7 óre, dupa suferirea mai indelungata de unu morbu greu, provediuta cu cele sânte, si-au datu sufletulu, in etate de 63 ani in a 23-lea anu a fericitei nóstre casatorii.

Remasitiele pamentesti a scumpei reposate se voru astrucá in a 9-a dî a curgatórei la 3 óre pomerediane in cimiteriulu s. Eclesie rom. cat. de aici dupa ritulu rom. cat. La care actu de ultim'a onóre toti amicii sî buni cunoscuti suntu onorifice poftiti a luá parte.

Parastasulu se va celebrá in diu'a 10 a curg. la 10 óre antemeridiane in biseric'a rom. catolica de aici.

Sabiiu in 8 Decembre 1873 st. n.

⁂ (†) Ioanu Gallu, protopopu in Abrudu, cu soci'a sea An'a, in numele loru sî in numele mamei (respective bunei) Carolin'a Gallu ; mai departe in numele unchiului Dr. Iosifu Gallu, alu cumnatiloru Basiliu Rant'a cu soci'a sea Iulian'a, Petru Demianu cu soci'a sea Elen'a, Alessandru Ciur'a cu soci'a sea Iosef'a, — cu anim'a sfasiata de dorere aducu la cunoscintia, ca pré iubitii loru fii, Mari'a, Traianu sî Eugeni'a in decursulu unui restempu de 6 luni a. c. au incetatu din viéti'a ; anume : Mari'a la 19 Iuniu in etate de 6 ani, Traianu la 15 Septembre in etate de 9 ani, sî Eugeni'a la 17 Novembre in etate de 11 ani, — toti in urmarea infioratoriului morbu anghin'a difteritica ; toti trei iubiti, cari prin educatiunea sî portarea loru, de micuti prestau speranti'a cea mai buna sî bucuri'a, sî promitéu consolare parintiloru acum intristati. Mórtea loru prématura a lasatu in adenca jale pre iubitii : parinti, buna, unchiu, cumnati sî alte rude numeróse ale loru.

Remasîtiele pamentesci, dupa seversirea functiuniloru religióse, au fostu inmormentate in cimiteriulu locale la biseric'a din Abrudu-Satu.

Abrudu in 17 Novembre 1873 st. v.

⁂ Iérna. Domineca spre Luni a inceputu unu frigu aspru. Ce e dreptu ca avemu putiana nea, inse cu tóte aceste dupa temperatura ce a predomnitu pâna dominecacele, 22° sub nul'a, de Marti diminéti'a, totusi au fostu cam pré multu.

⁂ Bubatulu negru a inceputu aici sî in giuru a cere totu mai cumplitu victimele sele. Din caus'a acést'a stau unele pravalii inchise, a câroru unulu séu altulu din membri patimescu de ból'a acést'a.

⁂ Din pârtile Blasiului, dara nu din Blasiu, ni vení scirea ca domnesce anghin'a difteritica.

⁂ „Albin'a“ se lauda cu aceea ca „Tel. Rom.“ nu mai are intrare la dens'a, de ceea ce noi pâna acum nu scimu nimic'a fiindu ca suntemu in reprocitate cá sî mai nainte. Espectoratiunea ei in privinti'a acést'a in diu'a de astadi inse sémena multu cu a tiganului din poveste, carele candu jacea in drumu, dupa cum pretindea elu mortu, provocatu sa se scóle respunse : „Nu vorbí cu mortii mâi !“

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu, la scól'a confes. din Ocolisiulu-mare, in protopopiatulu Hatiegului, se escrie concursu pâna in 15 a. c.

Emolumintele suntu : in bani gat'a 200 fl. a. a. si lemne focale.

Doritorii de a ocupá acésta statiune sa binevoiésca a-si asterne concursele loru bine instruate — la subscrisulu, pâna la terminulu mentiunatu.

Hatiegu in 10 Novembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

I. Ratiu,
protopopu.

(3—3)

Citatiune edictale.

George Plesi'a, carele de 4 ani de dîle au parasitu pre legitim'a lui socie Ann'a Danutiu, remânendu acést'a pre ulitia cu 2 copile minorene, — ambii din Ungr'a, in Protopresbiteratulu Cohalmului, iéra loculu abeuntelui fiindu necunoscutu ! se citéza in restempu de unu anu sî o di, a-se infaticiá inaintea forului seu matrimoniale, câci altufeliu, sî in absenti'a lui, se va aduce hotarirea divortiale, conformu prescriseloru canonice.

Cohalmu, 20 Octombrie 1873.

Scaunulu protopresbiteralu gr. or. alu Cohalmului cá foru matr. de I instantia.

Nic. D. Mircea
Adm. Prot.

(3—3)

Redactoru respundietoriu : Nicolau Cristea.

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 97 ANULU XXI.

Sabiiu, in 2/14 Decembre 1873.

„Memori'a dreptului cu laude“.

Sabiiu 1 Decembre.

Erá o dî de serbatóre spontanea in archidiecesa'a nóstra, putemu dice in intrég'a provincia metropolitana, diu'a de S. Andreiu. Erá o dî de serbatóre ce purcedea din inimele cele recunoscatórie pentru multele si marile fapte a Archipastoriului acum mutatu deja noi in locasiurile dreptiloru, pentru faptele binefacatórie ale Archipastoriului Andreiu.

A binevoitu Ddieu a-lu chiamá la sine; memori'a fapteloru sele inse se pastréza cá o viétia eterna la fiii sei sufletesci de ori-ce etate, de ori ce pusetiune sociale, politica si bisericésca.

Nimic'a mai justu, nimic'a mai onorificu, dara nimic'a mai consolabilu pentru inimile credinciosiloru nostri, decâtu acésta memoria pastrata, ceea ce este cá si depunerea tributului cu care suntu datori fii sufletesci pre mormentulu parintelui loru; ei prin acést'a seversiescu o dreptate, se onoréza pre sine cá pre nisce adeverati fii ai parintelui si se consoléza prin acésta legatura spirituale, carea ne sustiene pre noi cesti din lumea acést'a marginita cu eternitatea pre carea noi nu o putemu cuprinde.

Legatur'a acést'a inse eata ca se seversiesce prin laude dupa dis'a scripturei, prin laude, cari se cuvinu dreptului.

Dovéda despre acést'a ne da si cele ce se descriu mai la vale despre serbarea dilei Stului Andreiu cá intemplate aici si in Resinari:

„Cu ocasiunea serbatórei S Andreiu, tinerimea dela institutulu archidiecesanu pedagogico-teologicu din Sabiiu, n'a lipsitu de a-si manfestá simtiemintele de pietate câtra marele archiereu Andreiu Baronu de Siagun'a. In presér'a dilei, toti elevii institutului impreuna cu dlu prof. Dr. I. Puscariu se adunara in sal'a cea mare a Seminariulu, unde clericulu I. Germanu in o cuventare alésa descrise meritele repausatului Archieppu si Metropolitu, pre terenulu bisericescu, natiunalu si literariu. In 30 Nov. o delegatiune de 6 insi esmisa din sinulu eleviloru, merse la Resinari, spre a depune o cununa de flori pre mormentulu marelui repausatu. Acolo in biseric'a cea mare s'a celebratu S. Liturgia, — in preséra s'a facutu priveghiere — pontificandu P. spiritualu sem. Germanu, iéra cá preoti consluijitori P. ases. cons. s. parochu S. P. Barcianu si P. E. Cioranu. Terminandu-se s. liturgia se tienù parastasu, la finea cârui'a rostí de pre amvonu clericulu G. Maric'a o cuventare, in carea atinse unele dintre virtutile si insusirile inalte ale repausatului. Dupa aceea preotimea impreuna cu poporulu numerosu si tinerimea scolara cu invetiatorii, — cari fia-le disu spre lauda, au contribuitu fórte multu la radicarea insemnatâtiei serbatórei — au esitu la mormentu. Acest'a erá infrumsetiatu cu mai multe cununi de flori si lampióne.

Dupa finirea rugaciuniloru indatinate dlu directoru I. Romanu tienù unu cuventu bine nimeritu, luându-si motto: „Nu uitati dragostea mea“. Cá de incheiere suntemu indatorati a amintí, ca bravii Rasinareni si cu ocasiunea acést'a au documentatu ca nu si-au uitatu de dragostea marelui archiereu Andreiu Baronu de Siagun'a.

Regimulu negotiéza cu deputatulu L. Korizmics sa primésca portfoiulu ministeriului de financie. Se dice ca ministeriulu de comunicatiune se va impreuná cu celu de comerciu si se va infiintiá unu ministeriu nou de agricultura.

Din diurnalele din Pest'a vedemu ca impregiurulu lui Ghyczy Col. carrele a parasitu deunadile stâng'a moderata se forméza o nóua partida. „Ellenör“ spune ca in 11 Dec. n. la 4 óre dupa am. a fostu conferintia la Ghyczy in carea si-a espusu parerile in privinti'a politicei ce voiesce a urmá. La coferintia au luatu 24 membri toti fosti mai nainte membri ai stângei moderate intre cari vedemu si pre Demetriu Bonciu si Part. Cosm'a.

Dupa o lunga pertratare se terminà si procesulu asupr'a maresialului francesu Bazaine. Unanimu toti judecatorii l'au condemnatu la perderea demnitâtiei de maresialu si la mórte. Dara totu acei'a-si judecatori intrevinu unanimu pentru agratiare. Maresialulu a ascultatu cu sânge rece sentinti'a de degradare si de mórte, nu s'a aretatu de locu surprinsu si a cerutu numai sa i se concéda fiiului seu sa petréca cu densulu 24 óre. Recursu pentru revisiunea procesului nu cere nici va cere. Scirea cea mai nóua telegrafica ne spune ca Mac-Mahon a schimbatu pedéps'a la mórte in arestu pre dóue-dieci de ani iéra degradarea cea formale a delaturat'o remânendu in valóre numai de efectele degradârei. — O parte considerabile a pressei celei mari judeca pre Franci'a pentru acestu procesu si pentru sentinti'a cu carea s'a terminatu. Dupa perderile cele multe ce au trebuitu sa le sufere Franci'a in anii 1870-1 trebuiá sa fia scutita baremu de rusinea de a-si descarcá tóta nenorocirea ei asupr'a celui mai bunu generalu alu ei.

Diet'a Ungariei.

Pest'a 3 Decembre n. Dupa deschiderea siedintiei si autenticarea protocolului presiedintele anuncie o petitiune a unei jurisdictiuni, cari impreuna cu petitiunile asternute de Al. Degré, E. Simonyi, Vinc. Babesiu se predau comissiunei petitiunarie.

E. Simonyi róga ministeriulu sa binevoiésca a pune sub presa actele privitórie la afacerile drumului feratu osticu si a le impartí intre ablegati, inainte de ce voru vení la discussiune aceste afaceri. Déca ministeriulu nu va face acést'a, oratorele va face incercarea cá cas'a representantiloru sa ia conclusu in privinti'a acést'a.

Ministrulu de interne, contele Iulius Szapáry presenta unu proiectu, in care face propunerea, cá cas'a sa primésca léf'a primariului superioru din capitala cu 5000 fl. si pausialu pentru locuintia cu 3000 fl. si a primí in bugetu decursive sum'a de 8000 fl.

Proiectulu se pune sub presa.

Dupa ce se facù cunoscutu resultatulu alegerei membriloru in comissiunea pentru stabilirea referintiei intre biserica si statu din siedinti'a trecuta, se pune la ordinea dilei raportulu comissiunei de inmunitate asupr'a petitiunei pentru estradarea deputatului Ioanu Becze.

Estragemu din raportulu referintelui in comissiunea de inmunitate Mich. Besianu pre scurtu urmatórele:

Deputatulu I. Becze fiindu mai inainte jude singulariu in scaunulu György-szék si avendu o cercetare criminale au demandatu servitoriului seu oficiosu I. Buslig, cá sa stérga lui Koleta Kiss vre-o câte-va nuiele pre spate fiindu ca acest'a, acusatu pentru unu furtu, nu voiá sa marturisésca fapt'a sea. Judecatori'a din Gyergyö-Sz.-Miklos, carea privindu in acestu casu numai unu escesu l'a eliberatu de pedéps'a pentru abusulu de poterea oficiósa, au transpusu actele la forulu competinte, la judecatori'a cercuale din Gy.-Sz.-Miklos; inse tabl'a regésca din Muresiu-Osiorheiu a ordinatu o nóua cercetare si spre scopulu acest'a judecatori'a din Gyergyó-Szt.-Miklos s'a rogatu de dieta pentru estradarea numitului deputatu.

Comissiunea de inmunitate considerandu, ca intre persón'a deputatului Becze si intre faptele de mai susu este o legatura strinsa; considerandu, ca e judecatori'a legale competenta, carea cere concessiunea de a ascultá pre deputatulu Becze si in fine considerandu, ca in casulu de fatia nu e vexatiune séu persecutiune legale, propune:

Cas'a se incuviintieze petitiunea si sa estradee pre deputatulu I. Becze.

Referintele 'si motivéza propunerea si o recomenda spre primire.

Fr. Bakcsi presenta o contrapropunere, cá cas'a sa respinga rogarea judecatoriei.

Ios. Iusth nu voiesce a pune justitiei pedeca in unu casu, pre carele legea, carea detiermuresce immunitatea, nu a voitu a-lu prevedé, deci se alatura la propunerea comissiunei.

Ant. Boér presenta o propunere de modificatiune, dupa carea „se concede citarea si ascultarea lui Becze“, dara Becze nu se „estradà.“

Referintele comissiunei acceptéza acést'a modificatiune.

Ales. Csanády si Ales. Csiky pledéza pentru propunerea lui Boér.

Arist. Mattyus dice ca trebuie sa se faca distingere intre crime mari politice si intre gresiéla. Dreptulu de immunitate devine ilusoriu, déca deputatulu se estradà pentru tóte nimicurile.

K. Csemeghi consimte cu partea prima a sententiei accentuate de antevorbitoriu, inse din acea distingere nu urméza, ca deputatulu sa se estradee numai cându e acusatu de crime politice séu crime mai mari; din contra la incriminatiuni politice trebuie cercetatu, nu cum-va e la mediloc o vecsatiune séu o persecutiune politica séu scopulu, de a retrage pre deputatulu resp. dela pertractârile publice in defavorulu partidei la carea apartiene. In atari casuri cas'a trebuie sa ia sub scutulu seu pre deputatu, in altele inse acest'a va aflá cá ori care altu cetatiénu scutulu seu la judecatoria. Oratorele nu concede unu scutu esceptiunalu la gresiale mai mici, deci primesce propunerea comissiunei.

Iul Olah dice, ca déca deputatulu aru fi de partid'a dreptei, acest'a nu l'aru estradá. Drépt'a au pusu odinióra sub cercetare criminale pre unicului presiedinte judecatorescu opositiunalu, pentru ca cu ocasiunea unei alegeri aru fi coruptu dupa cum se presupunea militi'a cu tigâri. Oratorulu critisându aspru justiti'a si adaugendu, ca persón'a si proprietatea nu suntu scutite de ajunsu prin judecatoriile nóstre, se alatura la propunerea lui Bakosi.

Ministrulu de justitia Pauler: A fostu in ordine, ca presiedintele judecatorescu din Maramuresiu s'au pusu sub investigatiune: judecatori'a i-a datu solid'a satisfactiune, câci l'a eliberatu, — o dovéda, ca judecatoriele nu suntu partiale. (In drépt'a: asia e!) Asupr'a acestui faptu toti ne-amu bucuratu, pentru ca a sustiené autoritatea judecatorieloru stà in interesulu tuturoru. Cine ataca publice acést'a autoritate, nu face tierei nici unu servitiu bunu; deci respingu acusârile antevorbitoriului indreptate contr'a justitiei. (Aplausu in drépt'a.)

Cine are o incusa sa si-o astérna la judecatori'a competenta, unde i se va satisface, faca si antevorbitoriulu astfeliu, dara nu suspitiuneze justiti'a in genere.

Olah adauge o observatiune personale si indrépta cele ce au citatu ministrulu din vorbirea sea.

Punendu-se la votare se primesce propunerea comissiunei cu modificatiunea facuta de Boer.

Dupa acést'a urmà pertractarea asupr'a raportului comissiunei de immunitate cu privire la petitiunea judecatoriei reg. din Muresiu-Osiorheiu pentru estradarea deputatului „contelui Fr. Haller.“

Cas'a primesce propunerea comissiunei, cá dep. Haller sa nu se estradee, pentru ca petitiunea nu e instruata cu acte destulu de chiarificatórie.

Urméza pertractarea asupr'a propunerei lui Alecs. Almássy pentru tramiterea unei comissiuni, carea sa cerceteze starea cea trista a populatiunei dela tiéra sî sa faca propuneri spre alinarea acelei'a.

Propunetoriulu 'si motivéza propunerea sî intetiesce indeplinirea acestei propuneri, de óre-ce starea presenta e in fapta ingrigitória sî institutele banali nu suntu in stare a ajutorá poporatiunea.

Ministrulu de interne contele I. Szapáry e de parere, ca comissiunea financiale, care au primitu raportulu acest'a, are sa faca propuneri asupr'a medilóceloru pentru ajutórie.

Almássy 'si retrage propunerea sî siedinti'a se incheia. —

Pest'a, 6 Decembre. (Cas'a representantiloru). Dupa deschiderea siedintiei sî autenticarea protocolului se predau petitiunile venite la presidiu impreuna cu cele presentate de deputatii And. Schmausz sî Madarasz comissiunei petitiunarie.

Col. Tisza indrépta câtra ministrulu presiedinte o interpelatiune, in carea intréba pre acest'a, ca esiste cris'a ministeriale sî déca esiste: e partiale séu se estinde preste intregu ministeriulu? Déca cris'a esiste in fapta in o forma séu in ceealalta: facut'au séu cari pasi are de cugetu a face in cerculu seu de activitate, cá sa se finésca cris'a câtu mai curendu?

Ministrulu presiedinte Ios. Slavy dîce, ca in fapta doi ministri nu de multu si-au presentatu petitiunile loru de dimissiunare, dara acestea pâna acum inca nu s'au acceptatu de Majestatea Sea. Pâna acum nu amu deslusiri in privinti'a acést'a din acea causa, pentru ca aveamu sperantia, ca voiu puté serví on. case in tempulu celu mai de aprópe cu unu respunsu mai determinatu sî ca voiu poté sî denumí pre urmatorii acestoru doi membri, cari se retragu. Acést'a inse nu s'a templatu pâna acum: sperezu, ca in cea mai de aprópe siedintia voiu puté dá unu respunsu determinatu.

Pâna la tempulu in care li se voru acceptá petitiunile ministrii remânu la locurile loru, 'si implinescu datori'a sî suntu respunsabili pentru lucrârile loru. (Aplausu.)

Col. Tisza observà la respunsulu ministrului presiedinte, ca ascépta deslusirea apromisa de ministrulu presiedinte si dela acea va aterné, ca mai fi-va de lipsa a propune o actiune mai departe séu nu. (Aplausu).

Presiedintele dechiara, ca pâna ce va urmá respunsulu cas'a ia spre sciintia enunciatiunea ministrului presiedinte.

Ignatu Helfy caracteriséza in genere politic'a comunicatiunei, urmata de ministeriu, sî imputa specialminte ministrului de comunicatiune ca la deschiderea drumului feratu Karlstadt-Fiume n'au impartasitu casei, ca cari sarcinici impune acést'a linia statului sî câtu e de mare sum'a, carea o mai pretindu intreprindietorii dela statu. In urma oratorele mai indrépta o interpelatiune câtra ministrulu de comunicatiune, prin carea cere dela acest'a o impartasire verbale séu presentarea unui proiectu in scrisu, in care sa se espuna chiaru afacerile de comunicatiune sî totu odata sa se dea unu raportu numericu, din care sa se póta vedé, ca câtu au solvitu statulu din sumele stipulate prin pactu la diferite societâti sî intreprindietori sî câtu mai detoresce inca si pre care temeiu de dreptu 'si baséza acesti'a pretensiunile?

Ministrulu de comunicatiune Lud. Tisza observa, ca ocasiunalminte va impartasî casei date mai multe privitórie la portfoiulu comunicatiunei; la intrebarea interpelatoriului responde, ca densulu nu afla de consultu a aduce afaceri nemature inaintea casei sî a provocá asupr'a acestor'a o nóua discussiune. In cele ce au auditu deputatulu din dîuarie séu de pre aiurea nu afla nici unu temeiu, de a face raportu in parlamentu. Afacerea cu drumulu amintitu inca nu e desfasiurata, computulu cu intreprindietorii nu e gat'a. Sum'a carea se va pretinde eventualminte dela statu, oficialminte nu e de locu stabilita, deci densulu nu intielege, ca de ce se presenteze casei proiecte cându afacerea se afla in acestu stadiu. In genere atrage atentiunea casei asupr'a acelei impregiurâri, ca cestiunile, nemature pentru discussiune, aduse in parlamentu inainte de tempu, numai in defavorulu statului se resolvescu.

Ministrulu apromite, ca la tempulu seu va procede conformu detorintiei sele. Maioritatea casei ia spre sciintia respunsulu casei.

Referintele Aug. Pulsky presenta raporturile comissiunei centrale discutate in sectiuni, asupr'a proiecteloru de lege referitórie la afacerile armatei.

Acestu raportu se va tiparí sî pune la ordinea dîlei câtu mai curendu.

Ministrulu de comunicatiune L. Tisza presenta unu proiectu care cuprinde documintele supletorie relative la drumulu de feru osticu dela 20 Iuniu sî se róga, cá acest'a punendu-se sub tipariu sa se predee subcomitetului esmisu pentru afacerea acést'a.

Cas'a ia spre sciintia respunsulu ministrului.

Cá intâiulu obiectu vine la ordinea dîlei pertractarea asupr'a listei 28 a petitiuniloru.

Cá referinte fungéza Molnár.

Representaeti'a municipale a cetâtiei sî scaunului Sighisiór'a a indreptatu câtra dieta o petitiune, in carea aceea se róga pentru revisiunea articulului de le XLIV ex 1868 (legea pentru natiunalitâti) câtu mai curendu. Acést'a petitiune e spriginita de comitatulu Zarandului, de cerculu Chichinda-mare sî de cetatea Neoplant'a.

Comissiunea petitiunaria propune respingerea petitiunei.

Carol. Fabritius róga cas'a, sa nu privésca acést'a afacere de secundaria sî se o puna de sine statatória la ordinea dîlei. Oratorulu face propunerea: Petitiunea sa se predee ministrului de interne spre studiare sî oratorulu 'si reserva a presentá la tempulu seu o propunere de conclusu.

Nic. Maximovici spriginesce propunerea antevorbitoriului, elu doresce cá sa se considere gravaminele aduse in petitiune.

Lad. Makray vrea sa scie ide'a statului ungaru scutita, imperiulu e intemeiatu aperatu sî sustienutu de natiunea maghiara, natiunalitâtile sa nu agiteze la tóta ocasiunea contr'a ideii de statu.

Laz. Kosztici pledéza pentru propunerea lui Fabritius, asemenea Vinc. Babesiu Dan. Irányi tiene de necesariu cetirea petitiunei, spre a poté judecá de suntu intemeiate gravaminele aduse.

Ministrulu de interne contele I. Szapáry: Unii antevorbitorii au discutatu despre aceea, ca natiunalitatea serba, romàna séu alta au presentatu petitiunea. Aici nu póte fi vorba de nici o natiunalitate, fiindu ca numai municipii séu cetatieni singuratici au dreptulu de a se adresá cu petitiuni câtra dieta. Déca unele municipie n'au esecutatu legea respectiva, regimulu n'are ce face, pentru ca emanatiunile ministeriali suntu destulu de chiare. (Aplausu viu in drépt'a).

Se cetesce petitiunea. Ios. Gull se plânge asupr'a apesârei, carea au sa o sufere sasii ardeleni, asupr'a fortiei limbei, carea li se octroiéza; pledéza pentru propunerea lui Fabritius.

Referintele Molnár in o cuventare scurta sî aplaudata respinge aspiratiunile, cari se vedu in atari petitiuni presentate de natiunalitâti si recomenda propunerea comissiunei petitiunarie spre primire. Iul. Horvath e pentru primire, dara G. Kapp pentru a lui Fabritius.

Gab. Ugron imputa sasiloru tendintie antipatriotice, ei demonstra la tóta ocasiunea contr'a limbei maghiare, contr'a intereseloru maghiare.

Fried. Waechter tiene petitiunea deplinu indreptatita, pentru ca ea doresce numai pre cale legale schimbarea unei legi, carea vatema multe interese. Sî cererea unei legi speciale de organisatiune pentru fondulu regiu e indreptatita, pentru ca legea despre uniunea cu Ardélulu o promite acést'a. Ce e dreptu diet'a póte schimbá acést'a lege, póte reieptá acést'a cerere, dara pentru acést'a nu trebuie sa se suspitiuneze indata intrég'a natiunalitate. Tóte natiunalitâtile iubescu Ungari'a cá pre mam'a loru, inse trebuie sa se concéda ori sî cârui cetatienu, a-si pretiuí natiunalitea sea. (Aplausu viu in drépt'a.)

Oratorulu si-a scosu sabi'a cá sî altii multi pentru Ungari'a, cându libertatea acestei'a a fostu periclitata. (Eljen-uri viue in drépt'a), densulu e togm'a asiá unu patriotu de bunu cá sî ori care altulu; pledéza pentru propunerea lui Fabritius. —

Presiedintele róga pre oratori a se tiené numai de petitiune.

FOISIÓRA.

Fluxulu si Refluxulu.

(Urmare.)

Va vení inse cine-va sî ne va obiectiuná, ca precum amu dechiaratu noi de falsu principiulu lui Descartes despre fluxu, asiá ni-lu dechiara sî densulu pre acest'a, de ore-ce, pre cându noi avemu fluxu — fiindu lun'a in zenitu — pre atunci sî antipodii nostri au totu acestu evenimentu; de-sî atractiunea lunei acolo are influintia de totu mica, séu putemu dîce ca mai de locu. Lucrulu inse se va chiarificá din urmatórele:

Sa ne intipuimu din centrulu lunei o linia drépta trasa prin centrulu pamentului pâna de ceea parte.

Punctulu, pentru carele lun'a se afla in zenitu, va fi fâra indoiéla mai tare atrasu de luna decâtu de esemplu centrulu pamentului, carele e mai departatu; acést'a afirmatiune se baséza pre legea gravitatiunei de mai susu. Comparandu inse centrulu pamentului cu acelu punctu alu lui, pentru carele lun'a se afla acum in nadiru, putemu afirmá totu pre principiulu gravitatiunei generali, ca acest'a va fi mai debilu atrasu de luna, decâtu centrulu; asiá dara distanti'a dintre centru sî antipodu va cresce, ceea ce in sine atât'a insemnéza ca antipodulu se va departá dela centru, prin urmare fluxulu se produce, atâtu cându lun'a se afla in zenitu, câtu sî cându se afla in nadiru. Prin acést'a deci ne-amu eliberatu de obiectiunea de mai susu.

De alta parte inse va vení altulu mai espertu sî va condamná acestu principiu din motivulu ca marea nu se afla pre culmea cea mai inalta atunci, cându lun'a e in zenitu séu nadiru, ci câtu-va tempu mai tardîu, a óri'a 'si dóue óre mai tardîu. La inceputulu tractatului acestui'a inse observaramu, ca tóte in natura suntu functiuni de tempu, prin urmare ne-amu eliberatu sî de acest'a. Ce e dreptu fluxulu 'si are maximulu ce-va mai tardîu, decâtu cându se aflá lun'a in zenitu si nadiru; in punctele acestea inse numai diferinti'a dintre puterea atractiva a pamentului sî a lunei e mai mare; e intrebare inse, ca de unde sa se inaltie ap'a? Fâra indoiéla ca trebuie sa concurga din locuri departate, de printre canaluri — póte — strimte, unde afla resistintia mare in tiermuri, sî spre acést'a securu se recere tempu. Asiá dara obiectiunile dejá delaturate constatéza sî mai eclatantu principiulu, din carele se nasce evenementulu din cestiune. Din aceste pâna aici amintite se vede dara esentialmente cum se nasce fluxulu si care e caus'a lui.

Trecendu acum 6 óre si 11 minute de cându se aflá lun'a in zenitu, respective nadiru, ea ajunge in orisonte. Aici iérasi prin atractiune nisuiesce se produca fluxu; dara ap'a dupa cum vediuramu e cumulata in punctele, pentru cari lun'a cu 6 óre 11 minute mai inainte se aflá in zenitu, resp. nadiru. Atractiunea influintiéza mai tare asupr'a apei, ce afla verticalmente; ast'a incepe a se inaltiá; se nasce dara in departare de 45 graduri o cascatura, sî fiindu ca cumululu de apa de acolo acum nu mai e supusu atractiunei asiá de tare, cá inainte cu 6 óre 11 minute, trebuie dara cá sa se desfaca, sî ap'a nevalesce in dóue directiuni, cá sa formeze fluxu in punctele pentru cari acum se afla lun'a in zenitu respective nadiru. Cascatur'a séu cufundîmea, ce ocupa loculu fluxului de mai inainte o numimu refluxu.

Refluxulu deci resulta din diferinti'a ce esista intre poterea atractiva a pamentului sî a lunei asupr'a apei, care diferintia acum cu respectu iérasi la apa — cá mai susu — cade pre partea poterei celei mai mari (acum a pamentului). Refluxulu inca se intempla de odata in dóue locuri opuse cá sî fluxulu; despre densulu inca se póte dîce totu aceea, ce amu disu mai susu despre fluxu.

Mai trecendu acum 6 óre sî 11 minute, lun'a se afla in zenitulu antipodiloru din casulu primu sî produce fluxu iérasi in dóue locuri diferite, adeca sî pentru cei ce acum au linia in nadiru séu nu o vedu de locu. In locurile din casulu alu II-le acum iérasi se va intemplá refluxu; sî dupa 6 óre 11 minute in acestea va fi fluxu, iéra in cele din casulu alu III-le refluxu. etc. etc. —

Se vede dara, ca in 24 óre 44 minute unulu sî acel'asi locu alu mârei are de dóue ori fluxu sî de dóue ori refluxu.

Schimbarea acést'a in inaltiarea sî descenderea apei pre mare consuna asiá de tare cu miscarea lunei, ca omulu trebuie se recunósca atractiunea lunei de principiu alu fluxului sî refluxului. Ni e cunoscutu, ca lun'a sî face cercuitulu in giurulu pamentului cam in $24^{3}/_{4}$ óre adeca potemu dîce in 24 óre 44 minute, care tempu impartitu in patru pârti ne dà chiaru 6 óre 11 minute, adeca durat'a dintre fluxu sî refluxu. Déca se intempla pre mare

Em. Ivanka intréba presidiulu, pentru ce nu au reieptatu petitiunea, de óre ce acést'a a ajunsu la díeta in forma nelegale — subscrierea municipiului e in limb'a germâna.

Alecs. Romanu propune, petitiunea sa se predee ministrului de interne spre studiu mai profundu.

Col. Tisza a doritu, cá acést'a desbatere sa nu se fi provocatu, de óre ce inse acést'a nu s'a potutu impedecá, e silitu sa dechiare, ca nime nu voiesce sa apese natiunalitâtile, inse trebuie statorita marginea pâna la carea are sa se estinda autonomi'a natiunalitâtiloru, fâra de a periclitá ide'a de statu, pentru ca statulu ungaru trebuie sa se sustiena, pâna mai avemu viétia in noi. (Aplausu viu.)

(Va urmá)

Valea Borgoului, cu finea lui Novembre 1873.

Sub titlulu „De pre valea Borgoului, 14 Octomvre 1873“, a esitu in „Telegr. Rom.“ nr. 85, unu articulu subscrisu de „Unu amicu alu progresului“, in care se incórda sî ostenesce acestu amicu, a descrie poporulu, intieleginti'a sî preotimea din acestu cercu politicu, cu colorile cele mai negre sî dureróse.

Déca aru stá lucrulu in adeveru asiá, nu ne amu luá ostenél'a a respunde dlui „Unu amicu alu progresului“ ci amu consemtí cu d-lui in tóte, sî ne-amu vaierá impreuna, déca se póte vindecá reulu numai prin vaierare sî denunciâri false, purcediende din ignorantia, malitia sî ura personale, de unde vine apoi falsificarea concepteloru de adeveru sî realitate.

Nu e D. „Unu amicu alu progresului“ cea dintâia cucuveica, carea prin cânteculu seu s'au pusu pre terenulu denunciatiuniloru, intrigeloru si a instruminteloru seduse, — câci inca emploiatii straini ces. reg. de sub sistem'a cadiuta innegreau pre Borgoeni prin foile vienese de rei sî prosti dîcendu ca se amesteca in afaceri politice, tienu adunâri sî-'si cauta de interesele loru vitali, — fâra cá sa póta d-loru — puternicii dilei — siovaí dupa placu, — apoi chiaru sî „Gazet'a Trans.“, acésta magistra a jurnalisticei sî culturei române din T.s'a pâna la Aten'a, inca nu se sfií in an. tr. a epitetisá intieleginti'a sî preotimea nóstra de ticalósa.

Motivele ascunse a acestoru invective, ne suntu cunoscute, sî le vomu descoperí on. publicu la tempulu seu, dîcendu pâna atunci, ca *tóte acelea 'si au sorgintea iéra in interese particulari sî egoistice.*

Scie inse sî cunósce Borgoeanulu cine i-au fostu mentoru sî cine apesatoriu!

Vine acum D. „Unu amicu alu progresului“ spre a ne dascalí, sî cá unu nou Tirteu, cantandu sî fluerandu, ochindu in drépt'a sî vediendu in stâng'a, cu bratiele deschise, ne scóte din intunerecu, din ignorantia, sî ne aduce la victoria — la progresu. Dara durere: *„intre ai sei au venitu, sî pre elu nu l'au cunoscutu“.* Asiá e! Nici unu profetu nu e primitu in patri'a sea.

Dîcemu patria, câci asiá stà scrisu in cartea cârtiloru, iéra d-lui „Unu amicu alu progresului“ dîce, ca-i jace la anima prosperarea aceloru fii sî acelei ginte din alu cârei sinu s'au nascutu sî elu, — intielege póte natiunea româna. Seraca natiune, nu scimu sa te deplangemu ori sa-ti gratulâmu, câci esti in stare a absórbe sî elemente eterogene.

D. „Unu amicu alu progresului“ in preambululu seu 'si revóca in memoria tempurile cu vre-o dóue diecenii mai inainte — tempuri ferice? — unde omulu erá omu liberu sî independinte pre mosi'a sî vétr'a sea.

Acele tempuri erau sub sistema militaria de granitia, unde omulu „ferice“ nu erá alu seu fâra alu sclavagiului militariu, unde spatele sî partea corpului in josu de spinare — erau esarendate sbiriloru straini, unde omulu nu avea dreptu de dispunere asupr'a mosiei sî vetrei sele, privindu-se numai cá usufructuante, sî unde junimei nu se concedea a frecuentá scoli mai inalte.

Acestea suntu tempurile ferice oftate de „Amiculu progresului“, câror'a le face apoi apoteosa sî eologele.

Paguba ca n'au sciutu fiic'a lui Saturnu de muntii nostri sî de dlu „Amiculu progresului“, câci atunci spariendu-se, ne lasá iéra in starea primitiva — la radecini, — sî beat'a Minerva 'si mai luà de simbolu inca o cucuveica.

Amu dîsu ca dlu „Unu amicu alu progresului“ pune tuturor'a pumnulu in gura, cá nu cum-va sa lamureze situatiunea, si ca cele gat'a ale progresului, produse de cei atacati de elu, in incapacitatea sea, sa sî le atribue siesi, câci suntu sî carnivóre, care nu se tienu sigure de préd'a facuta, pâna ce nu deculca totu ce e viu in giurulu loru.

De aici apoi refrenulu de predilectiune alu dlui „Unu amicu alu progresului“, ca intieleginti'a cá sa o afli trebuie sa umbli cu lamp'a lui Diogene, ca bietulu poporu nu e departe de selbatacia, preotimea in letargia, netienendu predici cu anulu, iéra poporulu se aduna in sântele case numai cá la nisce formalitâti mechanice; trece apoi la referintiele lui private, unde unulu ori altulu 'si vinde mosiór'a la fiii lui Israilu; in fine ca infiintiandu-se acum in centrulu proturei nóstre o scóla capitala normala gr. ort. dlu invetiatoriu diriginte I. Onea acompaniatu de dlu jude procesuale N. Rusu au mersu personalminte din satu in satu, au inrolatu invetiacei pentru nóu'a scóla, au deschisu ochii poporului despre folósele ce le aduce scól'a sî l'au imbarbatatu a imbratisiá meseriele. Pâna aici dlu „Unu amicu alu progresului“.

Cine va cetí tóte acestea va face deductiunile sele, sî nu va cunósce impregiurârile, va fi necesitatu a esclamá: „dela Danu pâna la Bersaba tóte suntu desierte (pustia)“; inse in realitate nu e asiá, sî dlu „Unu amicu alu progresului“ in imaginarea ori inchipuirea sea, apoi indiformitatea sea vede tóte diforme, câci mens sana in corpore sano. — De, aici vine apoi ca dlu „Unu amicu alu progresului“ cauta intieleginti'a cu lamp'a cinicului, despre care vomu vorbí mai la vale.

Intieleginti'a la noi e aceea, sî preotii suntu acei'a, pre la cari ai umblatu d-ta mai de une-dîle colindandu dupa subscrieri sî testimonie cá sa devini in postulu in care te afli acum, — sciindu atunci a-i aflá fâra lamp'a lui Diogene.

Ambi acesti factori, dimpreuna cu poporulu sanetosu, suntu fundatorii scóleloru, bisericeloru, a fonduriloru scolare comunali sî bisericesci, apoi in conlucrare cu alti districtualisti, fundatorii altoru fundatiuni create pentru sciintia sî progresu, din care s'au ajutatu sî dlu „Unu amicu alu progresului“, fâra cá sa fia contribuitu la acelea câtu e negru sub unghi'a.

Nerecunoscinti'a se vede a fi innascuta ómeniloru deoblegati sî inchipuiti

Poporulu? Acest'a dupa ce a purtatu jugulu militaru de feru aprópe unu seclu, stà in proportiune atâtu moralminte, intelectualminte, câtu sî materialminte bine, sî amu dorí cá sub impregiurârile dominande sî fatia cu sterilitatea sî putienatatea pamentului lui, — sa stea fratii români sî din alte pârti numai asiá; elu e celu mai industriosu sî lucrativu in districtu, sî mai fia-carele scie cetí sî scrie, sî pre lânga agricultura sî lemnaritu suntu meseriasi mai de tóta speci'a sî anume templari, claditori de mori, rotari, bugnari, olari, zidari, peptarari, cojocari, croitori, caltiunari, fauri, musicanti etc. sî cându e necesitatea de a paradá la espusetiuni, — atunci Borgoeanulu e refugiulu defaimatoriloru sei. Reposatulu Vicariu Marianu numea pre Borgoeni „francesii regimentului“.

Intrebâmu acum pre dlu „Unu amicu alu progresului“ unde e selbatacia sub asiá reporturi, de unde a venitu poporulu la cunoscintia de sine, sî la tóte cele acum indicate?

Recunósce deci dle „Unu amicu alu progresului“ ca au avutu sî are conducetori sî preotime inca inainte de a vení d-ta cá pretinsulu regeneratore; — recunósce ca ignoranti'a sî aroganti'a e numai in capulu ómeniloru inchipuiti sî a animeloru stricate.

Suntu dealmintrea sî de acei'a cari 'si vendu câte unu locu la fiii lui Israilu, dara nu mosiele, — inse atari casuri suntu pre la noi numai esceptiuni. Mergi dle „Unu amicu alu progresului“ numai la Naseudu, unde nu ai lipsa a cautá intieleginti'a sî preotimea cu lamp'a lui Diogene, sî unde se afla autoritâtile cele mai inalte ale districtului, si vei vedea, ca Aten'a nordului Franciei, a devenitu unu alu doile Brody.

Jidanii suntu intru adeveru plaga ómeniloru nostri, inse ce se faci, câci chiaru staturile, regimele sî alte popóre nu o scotu la cale cu ei. Vei fi incercatu d. „amice alu progresului“ cu cei mai

---

unde-va astadi la 12 óre fluxu, se póte afirmá cu securitate, ca mâne la $12^3/_4$ óre iérasi 'lu vomu avé, sî poimâne la $1^1/_2$ óre etc. etc. asiá câtu trebuie sa tréca 16 dile pâna cându iérasi se va intemplá in loculu acel'a fluxu la 12 óre dara nóptea, si 32 dile pâna cându punctu la 12 óre diu'a loculu acel'a va avé fluxu. Acestea considerandu-le cá fapte documentate prin observatiunile facute, cine va dubitá principiulu fluxului sî refluxului?—

Pre lânga tóte argumentele temeinice amintite dejá, póte sa mai dîca cine-va, ca fluxulu sî refluxulu nu se potu esplicá perfectu din atractiunea lunei, de óre-ce esperinti'a nu consuna intru tóte cu argumentarea; nu! câci fiindu luna nóua séu plina, asemenea la finea lui Martie sî Septembre fluxulu 'si are summum maximum sî refluxulu sumum minimum, iéra in cuadratura maximulu sî minimulu acestoru evenimente ale naturei suntu fórte neinsemnate. Cá sa ne eliberâmu de ori ce objectiuni trebuie sa mai amintimu urmatóriele:

Legea gravitatiunei descoperita de Newton are valóre generala. Pamentulu nostru atrage la sine tóte corpurile din universu, asemenea sî densulu e atrasu de tóte. Scimu, ca in sistemulu nostru solaru mas'a sórelui e cu multu mai mare cá a tuturoru celor-alalte computate la olalta, deci sî atractiunea esercitata de densulu trebuie sa fia mai mare cá a loru, câci atractiunea preste totu e functiune a masei. Sórele tiene in calea loru pre toti planetii, sî inca numai prin atractiunea sea; deci elu trebuie sa produca in apele mârei fluxu sî refluxu, cá sî lun'a sî inca cu atâtu mai vertosu, câci atractiunea lui asupr'a pamentului e cu multu mai mare cá a lunei; sî in fapta sórele 'si produce fluxu sî refluxu.

De óre-ce inse sórele e de 300 de ori mai departe de pamentu decâtu lun'a poterea lui atractiva va influintiá mai totu asiá de tare asupr'a centrului pamentului cá sî asupr'a unui punctu din suprafatia, câci radiulu pamentulului in comparatiune cu departarea acestui'a dela sóre e o marime de gradulu alu doilea; fluxulu sî refluxulu produsu de sóre va fi dara de trei ori mai micu decâtu fluxulu sî refluxulu produsu de luna, câci diferinti'a ce esista intre atractiunea centrului pamentului de câtra sóre, sî intre a unui punctu din surfacia e de trei ori mai mica decâtu aceeasi diferintia provenita din atractiunea lunei, ceea ce se sî adeveresce prin calculi.

Aflându-se inse lun'a in conjunctiune séu opositiune cu sórele, poterile loru atractive unindu-se, nemedilocitu ca voru produce unu resultatu mai mare, prin urmare fluxulu fâra indoiéla 'si va ajunge summum maximum sî refluxulu summum minimum.

Ca la finea lui Martie sî Septembre fluxulu culminéza cá nici odata, se esplica din aceea, ca pre atunci atâtu lun'a, câtu sî sórele se afla in aequatorulu ceriului, adeca suntu intr'o forma departate de ambii poli.

Aflându-se inse lun'a in cuadratura cu sórele, ea se nisuiesce de o parte sa produca fluxu, sórele inse de ceea parte inca atrage câtra sine ap'a, adeca produce fluxu; dara dupa cum vediuramu mai susu, diferinti'a poterei atractive a lui (sórelui) intre centrulu pamentului sî intre unu punctu a suprafaciei e de trei ori mai mica decâtu ceea a lunei, deci sî fluxulu produsu de sóre va fi de trei ori mai micu decâtu alu lunei; de aici resulta, ca fluxulu ce-'lu produce lun'a pre cându se afla in quadratura cu sórele, va fi mai micu, decâtu cându se aflá ea in conjunctiune séu opositiune cu sórele sî inca cu atâtu mai micu, cu câtu fu atunci mai mare cá de comunu; va se dîca, aici lucra dóue poteri neegali sub anghiu dereptu, sî resultanti'a va trebuí sa cada spre partea celei mai mari, care aici e lun'a.

Considerându deci tóte ce amu amintitu pâna aici, credemu ca nu mai incape nici o indoiéla in principiulu, din carele se esplica fluxulu sî refluxulu.

Ori ce lege statorita, asupr'a cârei'a esperinti'a nu protestéza, este sî va remâné pentru pururea valida, asiá dara, ca fluxulu sî refluxulu resulta din atractiunea lunei, este sî va fi totu-déun'a adeveru.

Mai restà se mai amintimu ce-va despre maximulu fluxului. Causele locali au influintia fórte mare asupr'a-i; ap'a — dupa cum amintirâmu mai susu — are sa percurga canaluri anguste, deci atractiunea lunei trebuie sa invinga pedeci enorme. Asiá in marea mediterana fluxulu sî refluxulu suntu fórte neinsemnate pre cându la tiermii Engliterei sî a Franciei suntu fórte insemnate. Dupa esperintiele facute pâna acum inaltimea media a fluxului pre tempulu syzygieloru (cându lun'a se afla in conjunctiune séu opositiune cu sórele) contiene in Bayonne 9 urme, in Londr'a 18 urme, iéra in St. Malo chiaru 30 urme, sî déca e se credemu lui Laplace sî Euler in portulu Brystol in Engliter'a fluxulu trece preste considerabil'a inaltime de 40 urme.

Vien'a la finea lui Novembre 1873.

Teodoru Ceontea,
candid. de profes.

de aprópe ruditi ai d tale, cá sa-i retini dela alcoholulu lui Moisa Ziviebel, sî nu ai potutu reesî, sî totusi vrei a fi regenatoriulu intregei omenimi! grea missiune, câci celu menitu perirei, nu se póte retiené.

Preotimea? sermana preotime! starea ta materiale pre harthia e imbunatita, nu inse in realitate, sî totusi tóte se pretindu numai dela tine, cându merge tuturoru bine, tu esti sbiciuita la columna, iéra cându merge reu sî nai'a se cufunda, — atunci toti pigmeii defaimatori striga: „preoti cu crucea in frunte.“

Preotimea nóstra cu slabele-i mediloce, lipsita fiindu de case parochiali sî portiuni canonice, cá sî bisericele loru de tóte venitele, cari li s'au fostu luatu in acei tempi tristi, cându cu sabia sî focu ni se impunéu alte confessiuni, se afla totusi la inaltimea missiunei sele, e morala, activa, inteleginta, au radicatu in prima linia biserici solide si frumóse, fâra a cersí ajutórie dela inimicii românilorú sî a se deobligá acestor'a, — au facutu scoli sî fondurile memorate. Au grigitu a fi conducetórea poporului in tóte ramurile meserieloru sî a sciintieloru elementari, — sî totusi D. „Unu amicu o vede in letargia, — inse vederea inca e relativa.

In câtu afirma dlui, ca cultulu divinu in bisericescu a devenitu numai formalitâti mecanice, acést'a dovedesce inaltai intielepciune, câci dupa scienti'a nóstra au ascultatu sî teologia, carea in presumtiunea sea o cunósce din fundamentu. Ne bucurâmu deci, ca nu numai fratii banatieni sî ungureni, fâra ca sî noi pre aici avemu inca unu stelpu alu ortodocsiei, inalta-i eruditiune se vede din faptele sele, ingresce pre toti, ataca biseric'a, ritualulu, — nu substitue in loculu loru nimic'a, fâra dispretiulu, — sî ceea apoi progresulu intentionatu de d-sea sî d-loru.

Dice mai incolo D. „Unu amicu alu progresului“ ca preotimea nu tiene cu anulu predici; — e de miratu cum póte afirmá unu asiá neadeveru, fiindu d-lui in mediloculu nostru de vre-o câte-va luni, — apoi ca nu 'lu lasa unulu séu altulu preotu a predicá de pre amvonu acést'a o facu spre alu scutí fatia cu neajunsele sele de satir'a Borgovénului ironicu.

Aiuréza in fine D. „Unu amicu alu progresului“ cumca togm'a ni se infiintiéza o scóla capitala normala gr. ort. Aici inca diform'a d lui adeverulu, fiindu ca noi avemu acea scóla inca din a. 1786, numindu-se dupa tempuri cându normala, cându triviala, iéra din a. 1868 incóce capitala, avendu 2 invetiatori, platindu-se unulu dela comuna, redobandindu inse in an. tr. regalele nóstre, menite pentru scopuri de invetiamentu, sî scotiendu-lu de sub secuestrulu financiariu, avemu scopulu a inmultí numerulu invetiatoriloru sî a amplificá stadiele amesuratu recerintieloru tempului sî medilóceloru avende.

Acésta scóla dupa cum au fostu sî s'au chiematu, ne au produsu individi, pre cari potemu fi mândri, deosebi de sub tempulu meritatului invetiatoriu Sim. Rusu (dela 1837 incóce), carele cu mica léfa de 100 fl. ne au datu amploiati publici, ba chiaru sî oficieri supremi, cari ne facu tóta onórea. Vomu vedé ce ne va dá progresistulu nostru cu salariulu de 600 fl.!

Ca au umblatu nou denumitulu invetietoriu I. Oanea acompaniatu de d. jude procesuale N. Rusu din satu in satu pentru a alege din scólele comunali pruncii cari sa umble la norma, — e demnu de tóta laud'a. Adrianu inca a umblatu. 121—131 p. c. tóta imperati'a sea pre diosu, facendu omenimei multu bine, numai raportulu in casulu defatia sta intorsu, câci cele 8 sate ale Borgoului coheréza sî se potu peregriná in o óra, apoi de mai inainte este conclusu adusu din comitetulu scólei, ca luarea pruncilorú la scól'a capitala sa se efeptuedie prin comitetele parochiali cu intrevenirea dlui jude procesuale, carele cá membru comitetului scólei nóstre capitale, de buna voia s'au deobligatu a intreveni personalminte la alegerea relativa, luându-se numerulu pruncilorú in proportiune cu inmultirea invetiatoriloru, — prin urmare sî aici falsifica D. „Unu amicu alu progresului“, adeverulu, tragendu foculu numai la ól'a sea sî tamaindu-si insusi; de altcum sî surugii din Butosieni dicu, ca coconulu boieriu l'au acompaniatu la iarmarocuiu din fulticeni. Umgekehrt ist aufgefahren, dice némtiulu.

Desfasiurarea folóseloru ce aduce scól'a sî imbratisiarea meserieloru, — inca inainte de venirea d-lui „Unu amicu alu progresului“; carele cugeta ca elu e intâiulu aflatoriu alu prafului, totu inaintea venirei sele au competatu ai nostri dupa stipendie la meserii, analogu fratiloru de pre valea Somesiului, inse curiosu ca cându vinu la rendu, pare ca e facatura, tocmai atunci nu suntu ori se gata banii, — numai invectivele sî defaimârile aruncate asupra-ne, nu se gata, ci remanu in permanentia sî in jurnalistica. —

Inainte de a finí, fia-ne permisu a ilustrá pre D. „Unu amicu alu progresului“, dupa adeverat'a sea icóna, cá sa se véda cu cine avemu a face.

Ne pare fórte reu ca articululu originariu alu seu, s'a coresu in atât'a, incâtu fantoma a luatu alta icóna, iér' déca se lasá in intregitatea sea, atunci amu fi fostu scutiti de a face trasurile d-lui „Unu amicu alu progresului.“

Acestu D. au percursu mai tóte gimnasiele patriei, pâna ce s'au infundatu apoi la Beiusiu de aici a intratu si in propileile teologiei, si in tómn'a acést'a a venitu la Borgou, unde cei agrediati de elu, l'au ajutatu la postulu de invetiatoriu provisoriu la scól'a nóstra capitale, in loculu bravului invetiatoriu Gregoriu Tamasiu care ni-lu rapí coler'a in Augustu a. c. spre cea mai mare dorere si scadere.

Pre acestu invetiatoriu, esitu de sub mân'a d. V. Petri sî provediutu cu esamenele de cualificatiune, inca 'lu agrediéza „Amiculu progresului“, dicendu ca nu au sciutu, nimic'a, a fostu pedantu, etc. fâra a cugetá, ca loculu seu nu 'lu va supliní nici odata culumniatorele nepedagogicu, nici ca va fi abilu a aduce scól'a la starea imbucuratóre de sub predecesorulu seu; totu dlu au luatu din gradin'a scólei sî pómele veduvei remase, care fapta caracteriséza din destulu cultur'a animei dlui progresistu. Mai incolo, totu dlu „Unu amicu alu progresului“, se lauda insusi, ca cá honvedu, l'au dresatu unu corporalu neorusticu cu petrii in cartusia, pentru ca nu sciá cum se mérga sî manueze arm'a, — sî asiá omu e chiamatu acum'a a ne aduce la progresulu! Totu dlui cautandu mai deuna-di dina cu lamp'a cinicului, pre inteligínti, — erá numai pre aici sa-si aprinda cortelulu sî sa se pericliteze pre sine; totu dlui cu lampa fatala umblandu progresandu, — si-au frentu unu picioru, — inse destulu de acestea.

Incâtu e chiematu acestu D. „Amiculu progresului“, a progresá pre terenulu invetiaturei, culturei sî a moralitâtiei, — lasâmu la apreciarea on. cetitori.

Unu amicu alu adeverului.

(Urmare din nr. 94.)

Prin discursulu d-tale dle coresp. cu ocasiunea inmormentârei preotului din Sibotu ti-au placutu a ne caracterisá de calvini, — inse fia-ti pre placu — ca noi ne vomu folosí sî de epitetulu acest'a. — Cumca vei fi capetatu sî d-ta dela popismulu preotului Ioanu Armianu din Sibotu vre-o lada cu indulgintia, nu incape nici o indoiéla pentru ca dela unulu cá d-ta se póte asceptá sî mai multu — inse fatia cu tendintiele d vóstre nu putemu a nu fi calvini sî luterani.

D-ta dle secretariu alu iesuitiloru din Sibotu, ti-au venitu acum bine la mâna spre a-ti resbuná foculu iesuiticu, câci sa nu fia venitu ocasiunea inmormentârei preotului nostru Avramu Viorelu póte ca te mistuiá-i in acel'a. — Inse ce fericitu esci acum, ca cu ocasiunea mortiloru poti jucá asupr'a viiloru, vrendu a ne mascá — sî ne pune lumei de centru spre a descarcá ori sî cine — in noi. Déca Luther, calvinulu etc. inca nu s'au spariatu de bombardamentulu papismului — cu atât'a mai putienu noi, sciindu ca avemu a ne luptá interesele nóstre numai cu unu puiu de iesuitu. — Sî in lupt'a nóstra nu vremu altu ce-va, decâtu a-ti deschide ladatuti'a d tale sî a iesuitiloru din Sibotu spre a vedea lumea — ca pentru ce a-ti vrutu a o amagí — spre a le vinde cu atât'a pompa siedulele resbunârei d-vóstre, apoi vie tóte anatemele lui . . . Leo alu X din Sibotu asupr'a nóstra.

Nu vremu a ne slobozí la acestea mai pre largu, — ci vremu numai a-ti turuá la urechie mai tare unu picu, ca noi nu vremu a calcá constitutiunea bisericei nóstre gr. or. pentru reducerea séu nereducerea parochiei nóstre, apoi fi d-ta notariu — fia preotulu Ioanu Armianu canonicu chiaru.

Dle coresp. cându ne-amu fi simtitu noi asiá de neputinciosi ca in caus'a nóstra vomu rateci dela calea constitutiunei bis. nóstre gr. res. spre a reduce séu a nu reduce parochi'a nóstra, atunci póte — ne adresámu câtra d-ta spre a ne aretá usile purgatoriului celea mantuitórie, — inse pâna cându avemu unu stat. org in mâna, de a alarm'a d-vóstre din Sibotu nu ne tememu. —

Dle coresp. déca d-ta sci terenulu constitutiunei alu bis. nóstre gr. res. apoi noi cei de pre sate inca 'lu pricepememu incâtu-va. — Scii d-ta, ca la an. 1862 cându s'au impartitu preotiloru nostri din fundulu reg. portiuni canonice, in Sibotu fiindu 2 preoti pentru 2 s'au sî impartitu, câci déca nu aru fi asiá, atunci pre ce dreptu séu basa au venitu preotulu Ioanu Armianu din Acmariu cá preotu alu doilea in Sibotu, — au venitu dóra ca in Sibotu stau galbenii pre garduri?

D-ta dle coresp. se vede ca ai luatu lumea in capu spre a propovedui reducerea parochiei din Sibotu, séu chiaru a aduná cruciate pentru salvarea preotului Ioanu Armeanu pentru ca calvinii de Viorosci vréu ai luá cu fortia parochi'a a II-a din mâna — sî apoi déca va remané densulu seracu, ce pusî valóre voru mai avé paschaliile cari — ii prorocescu cumca densulu la adenci betranetie va rivalidiá cu bogatulu din Evanghelia.

Apoi pre lânga acestea, déca eu cu puterea oficiului meu de jude com. nu potu ajutorá pre preotulu nostru numitu cá sa-si ajunga scopulu sî fericirea densului mentionata, sa fiu silitu a luá lumea in capu de fric'a densului sî a altor'a — séu dóra, pentru ca nu vréu a reduce parochi'a nóstra, spre a face pre preotulu nostru Ioanu Armianu milionieriu?

Au nu amu facutu cu densulu destule bunetâti sî anume, cându au venitu din Acmariu cá preotu alu doilea in Sibotu numai prin singura staruinti'a mea au venitu ceea ce scie comun'a intréga sî póte 'si va aduce aminte sî densulu sî totusi eu sum calvinu fatia cu densulu.

(Va urmá)

Varietâti.

*** **Calendariulu** pre anulu **1874** tiparitu in tipografi'a nóstra archidiecesana, carele intra in anulu alu dóue-dieci sî treilea alu vietiei sele a esitu de sub tipariu. Cuprinde afara de cele obicinuite **Testamentulu** Escelentiei Sele Présântitului Parinte repausatu Andreiu Baronu de Siugun'a fostulu Archiepiscopu alu Transilvaniei sî Metropolitu alu românilorú gr. or. din Ungari'a sî Transilvani'a s. a. s. a.

Calendariulu, cu privintia la carturarii nostri cei mai vechi in poporu, câroru li este mai indemana cetirea cu caractere vechi bisericesci este tiparitu cu caractere de aceste asiá numite cirile. Se afla de vendiare in tipografi'a nóstra archidiecesana si costa legatu **25** xr. sî nelegatu **23** v. a.

Edictu.

Mari'a George (György) de religiunea gr. or. din Cernatulu-inferioru, care a parasitu cu necredintia pre barbatulu seu Georgiu Bularc'a totu de acolo, tocm'a atunci cându acest'a au incaminatu contr'a ei procesu de divortiu, sî nu se scie unde se afla, se citéza prin acést'a a se infatisiá subsemnatului in terminu de unu anu cu acelu adaosu, ca neinfatisiendu-se, procesulu incaminatu se va pertractá sî otarí sî in absenti'a ei.

Bretcu in 8 Novembre 1873.

Scaunulu ppescu alu Trei-Scauneloru.
Spiridonu Dimianu,
(3—3) adm. ppescu.

Citatiune edictala.

Mari'a nascuta N. Barbos'a maritata dupa Georgiu Pop'a, de religiunea gr. orientala din Talmacelu, carea la 11 Ian. a. c. a parasitu a patr'a óra pre barbatulu seu, pribegindu in lume, sî nu se sciu loculu unde se afla, se citéza prin acést'a conforme resolutiunei cu Nr. cons. arch. 996 a. c. a se infatisiá naintea subscrisului scaunu protopresbiteral- in terminu de unu anu sî o di, câci la din contra se va aduce decisiune asupr'a actiunei barbatului ei pres. la 23 Maiu a. c. sî in absenti'a densiei.

Sabiiu 9 Novembre 1873.

Scaunulu protop. gr. or. tract. alu II-lea
alu Sabiiului.
I. Popescu,
(3—3) protopresb.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 98 ANULU XXI.

Sabiiu, in 6|18 Decembre 1873.

Sabiiu 5 Decembre.

Nu este lucru usioru a fi privighiatoriu bunu cându ventulu sufla cu sgomotu, cându ramii frundiosi ai arboriloru, giuru in pregiuru, sinera si plecându-se de puterea suflatórie cându intr'o parte cându intr'alt'a dau din sine unu gemetu scârtiitoriu, dara nu este lucru usioru cându pre lânga tóte acestea se mai adauge si plângerea si vaierarea unui neajutoritu. Atentiunea vighiatoriului trebuie sa fia indiecitu si insutitu mai incordata, pentru ca spre a puté priveghiá bine trebuie sa invinga pedecile amintite. In astfeliu de pusetiune se afla fia-care românu bunu si cu inima palpitanda pentru adeveratele si bine intielesele interese ale poporului seu.

A trecutu dóue decenii de cându s'au pornitu, dupa unu nadufu apasatoriu si impedecatoriu de viétia de seculi, o era nóua, carea s'a inceputu cu viscolulu, cu furtun'a din anii 1848—49. Sistemele politice au trecutu cá nisce venturi aprige dara si schimbaciόse, suflându cându a absolutismu, cându a constitutionalismu; dara acestu din urma iérasi din diverse directiuni. Popórele la suflarea acést'a nóua au fostu si suntu in o miscare continua si multiamirea unor'a si nemultiamirea altor'a causéza sgomotulu acelu confusu, incâtu este o greutate mare a alege situatiunea cea adeverata. Si apoi plângerea celoru putieni esperti nu distrage putienu pre cei ce voru sa observeze cu seriositate cursulu intemplâriloru.

Credemu a nu fi departe cu depingerea nóstra a situatiunei de adeverat'a stare a impregiurâriloru nóstre in genere si in specie.

In situatiunea acést'a ne gasescu astadi dóue evenimente speciale: cris'a in Pest'a si relevarea cestiunei natiunalitâtiloru in diet'a Ungariei.

Ce influintia potu avé aceste asupr'a româniloru?

Cea dintâiu se restringe simplu, dupa cum se vede totu mai bine, la unele straformâri in sinulu partideloru dietali. O fractiune din stâng'a se alipesce mai strinsu de drépt'a dietei spre a immultí numerulu celoru ce recunoscu pactulu intre jumetâtile imperiului, incheiatu la 1867. Fractiunea conservativa nu incape in consideratiunile nóstre, pentru ca ea a fostu si remâne pre lânga acelu pactu, si numai in cestiuni secundarie póte sa se deosebésca de partid'a ei cea mare in carea, precum vedemu, incape fórte bine chiaru si o natiunalitate cum e cea sasésca. Dupa cum putemu noi apretiá starea lucruriloru de pâna acum din diet'a pestana, incâtu privesce sistem'a politica acést'a nu e amenintiata nici decum. Alt'a este inse cestiunea, ca incatrau aru porní partidele cându s'aru iví vre-unu evenementu, care sa ascuta situatiunea si mai tare de cum e dens'a astadi.

Cu privire la interesele speciali ale româniloru nu schimba situatiunea cea in câtu-va si acum agitata in sferele din Pest'a nimic'a, ea remane aceea ce a devenitu dela 1867 incóce si de aceea e lucru de miratu cum de vedemu români amestecându-se fâra de nici o reserva in partid'a séu partide de acele, cari respingu dela sine ori ce comuniune cu ceealalta parte a imperiului si cari tóta legatur'a cu celelalte tieri ale monarchiei voru sa o aiba numai in persón'a regelui. Este si mai de miratu apoi cum iérasi români, confeséza principie politice ce trecu si preste pactulu din 1867 in centralisare si secundéza pre acei ce se radima de acea partida maghiara, carea aspira total'a separare in afaceri, afara, cum amu disu, de persón'a regelui.

Câtu pentru sulevarea cestiunei natiunalitâtiloru in siedinti'a din 6 Decembre nou de deputatulu Sighisiórei. de natiunalitate sasu, ea in dieta, dupa cum se vede, de asta-data a cadiutu. Ea inse cu tóta caderea ei este fórte instructiva pentru noi. Este instructiva pentru ca ne aréta ca in constitutionalismu o cestiune se póte amaná, dara nu suprime pentru totu-déun'a, o aspiratiune drépta se póte impedecá pre unu tempu, dara déca are aparatori o sulevéza de atâtea ori pâna cându odata totu se desléga.

De alta parte ea ne mai invétia câtu este de mare efectulu unei cestiuni aduse pre tapetu in o representantia legale a unei tieri, pre lânga piticimea unoru incercâri partiale cari abiá trecu marginile provinciali ale patriei nóstre. Si de aceea cu bucuria amu vediutu pre fratii nostri din Ungari'a, cari se afla cá deputati in dieta folosindu ocasiunea si pre lânga tóte neajunsele organisârei loru in o partida solidaria, intrevenindu pentru ameliorarea sortiei natiunalitâtiloru, carea in cele din urma este identica cu a patriei, pentru ca tratéza de sórtea cetatieniloru patriei. Dara bucuri'a nóstra aru fi fostu si mai mare cându puteau la acésta lupta leiala sa participe si barbatii nostri din patria, in intielesu mai strinsu, cari cunoscu si mai bine impregiurârile nóstre locali, cari impregiurâri ilustrate in adeveratele loru colori póte aveau mai mare influintia asupr'a dietei, asupr'a opiniunei celei mari publice si in fine si unu resultatu mai favorabile.

Pre noi românii sa nu ne seduca séu distraga miscârile din sferele pestane, sa deosebimu bine consecuintiele sistemului si ale partideloru din dieta si sa cautâmu póte-se séu nu se póte ajunge acelu scopu sântu, acea dorintia justa a nóstra de a ne bucurá odata si noi de dreptulu deplinu de cetatieni ai statului. Câci indata ce ne vomu seduce de alte sunete nu mai suntemu paditorii cei adeverati ai intereseloru nóstre, ci servi orbi, la comand'a celui ce va strigá spre a ne magulí audiulu.

N'avemu noi sa purtâmu grigia cum ii chiama si de unde suntu cutare conlocuitori, ci ea este modu de a puté trai cu densii.

Dupa cum vedemu modulu s'aru gasí, numai trebuie cautatu, dara nu totu vaieratu asupr'a „stapaniloru" si visatu ca voru cadé mâne, ca voru cadé poimâne dupa cum totu predica unii.

Astfeliu de sperantie suntu vanitâti de cele mai condemnabile.

Alegerea de Episcopu in dieces'a Aradului in persón'a Précuviosiei Sele P. Archimandritu si vicariu episcopescu Mironu Romanulu este intarita. Consecrarea (chirotonirea) va urmá, dupa cum audimu, dupa serbatorile Nascerei Dlui, séu craciunu.

Afaceri comune bisericesci fundatiunale ale dieceseloru de Aradu si Caransebesiu.

Cá onoratulu publicu alu nostru se aiba cunoscintia despre aceste afaceri de interesu publicu comunu alu eparchieloru nóstre române greco-orientali, cu acést'a in urmarea conclusului Epitropiei provisorie a fonduriloru comune bisericesci, din 27 Iuliu a. c. nr. 21 incepemu publicarea acteloru mai momentóse in ordulu urmatoriu:

I.

PROTOCOLULU

siedintiei a VIII. plenaria tienuta in Aradu, 10/22 si continuative 12/24 Novembre a. c. din partea epitropiei provisorie a fonduriloru comune bisericesci ale dieceseloru de Aradu si Caransebesiu, fiindu de fatia: Presiedintele: Escelenti'a Sea Parintele Archiepiscopu si Metropolitu Procopiu Ivacicoviciu si Presânti'a Sea Parintele Ioanu Popasu Episcopulu diecesanu alu Caransebesiului. Membrii: Vincentiu Babesiu, Dr. Pavelu Vasiciu, Dr. Atanasiu Siandoru, Georgiu Vasilieviciu, Georgiu Fagarasi, Ioanu Missiciu, Lazaru Ionescu, si Ioanu Suciu toti din dieces'a Aradului; iéra Nicolau Andreeviciu, Iulianu Iancuiescu totu odata controloru si Constantinu Udrea din dieces'a Caransebesiului. Iurisconsultulu: Ioanu Popoviciu Desseanu. Contabilulu: Ioanu Moldovanu si Notariulu: Petru Petroviciu, toti trei din Aradu.

Nr. 62. Cetindu-se protocolulu siedintiei a VII ordinarie din 5/17 Octomvre a. c.

Se autentica.

Nr. 63. Cu privire la decisulu de sub nr. prot 58. Escelenti'a Sea presiedintele Archiepiscopu si Metropolitu, amesuratu dispusetiunei din §§. 3, 6, alu Regulamentului de procedere, provóca pre membrii de fatia cá sa-si aléga presiedinte pâna la alte dispusetiuni ale sinódeloru eparchiali, fiindu Escelenti'a Sea durabilu impedecatu dela mai departea conducere cá presiedinte.

De óre-ce mai departe Escelenti'a Sea singuru a ingrigitu pâna acum si a purtatu si agendele cassariatului, face cunoscutu: ca si dela acésta misiune va fi durabilu impedecatu, prin urmare Epitropi'a conformu dispusetiunei din § 20 alu Regulamentului, pâna la regularea definitiva are a incredintiá functiunile cassariali unui membru alu seu, cârui'a sa se predee tóte papirele de valóre ale fonduriloru pre lânga inventariu.

Dupa ce de o camdata dintre membrii din locu dara nici dintre cei estranei, in impregiurârile de fatia nu se póte alege presiedinte din sinulu acestei Epitropii, de óre-ce apoi administratiunea fonduriloru comune are sa se reguledie si organisedie definitivminte prin prossimele sinóde eparchiali ale dieceseloru de Aradu si Caransebesiu, dreptu aceea fiindu acést'a Epitropia si asiá numai provisoria, Escelenti'a Sea Parintele Archiepiscopu si Metropolitu e rugatu sa binevoiésca in conformitate cu § 3, alu Regulamentului pre tempulu impedecârei privite numai de temporale — pâna la fiitóriele sinóde eparchiali a remané presiedinte naturalu alu Epitropiei constituite de corpulu representativu alu deputatiloru români congresuali din anulu 1865 la Carlovetiu, si astfeliu pentru restempulu de cinci luni pâna la sinódele eparchiali substituirea presiedintelui a o incredintiá unui'a dintre membrii acestei Epitropii provisorie. —

In urmarea acestor'a, Escelenti'a Sea denumesce pre membrulu epitropiei Dr. Atanasiu Siandoru de substitutu presiedinte alu seu, carele totu odata se incredintiéza si cu functiunea de cassariu si cârui'a, pentru ostenelele acestoru dóue functiuni i se votéza o retributiune anuala de 400 fl. v. a. incependu in diu'a de astadi.

Contabilulu Epitropiei va avé sa grigésca cá epistolele adresate câtra epitropia indata dupa sosirea loru sa le primésca si deschida substitutulu presiedinte, carele punendu datulu presente pre epistole, le va predá notariului spre improtocolare si superare conformu § 14. alu Regulamentului; epistolele referitórie la contabilitate, notariulu indata dupa improtocolare le va predá cu cartea de primire contabilului spre mai departea inregistrare.

Epistólele cu bani le deschide substitutulu presiedinte cá casariu dimpreuna cu contabilulu, avendu a se acomodá dispusetiunei din §§. 21 inclusivu 26, si fiindu ambii responsabili pentru corect'a si esact'a manipulare a fonduriloru ale câror'a papire de valóre si libelulu casei de pastrare, pre lânga unu documentu specificu le voru primí dela Escelenti'a Sea in presenti'a jurisconsultului a controlorului si a notariului.

Despre predare si primire se face unu protocolu in care au a fi induse nominativu tóte papirele de valóre, adeca tóte obligatiuniloru detorasiloru, si alte harthii referitórie la manipularea fonduriloru, — dintre cari protocóle, unulu va remané la Escelenti'a Sea, alu doilea se va predá substitutului presiedinte si casariu, iéra alu treilea esemplariu se va depune in archivulu epitropiei provisorie. —

64. In legatura cu decisulu de sub nr. precedinte, presidiulu face cunoscutu: ca atâtu obliga-

ţiunile detorasiloru câtu si libelulu baniloru elocati, se afla depuse in cas'a de feru Wertheim a epitropiei diecesane. —

Din care incidinte la propunerea jurisconsultului se decide: a se procurá respective cumperá o casa de feru Wertheimeana anume pre sém'a epitropiei previsorie, care casa sa aiba o câtime de 7 pâna la 10 centerime sî cu a cârei'a procurare se incredintiédia jurisconsultulu sî contabilulu, avendu casariulu epitropiei a solví sum'a pretiului si in siedinti'a prosima a presentá cont'a escontentata. —

65. Constatandu-se din protocolulu de evidintia a detorasiloru: ca Iosifu si Alesandr'e Panajoth, respective eredii loru din Lugosiu nici in urmarea repetiteloru provocâri sî admonieri n'au solvitu interesele restante dupa capitalulu detoriei loru de — 6000 fl. adeca sum'a intereseloru cu — 1352 fl. sî cumca nici nu s'au dechiaratu déca voiescu séu ba a platí interesele urcate dela 6, la 8% sî competintiele de manipulatiune, in urmare.

Se decide a se estradá oblegatiunea susu numitiloru detorasi cu tóte adnesele jurisconsultului spre inactionarea procesului in contr'a loru; iéra casariulu epitropiei se împoternicesce a anticipá jurisconsultului recerutele spese de timbre la inactionare.

66. Notariulu presinta formularele compuse sî revediute de controlorulu Iulianu Ianculescu, despre catastife sî cartea de contabilitate, cum trebuie sa se introduca sî pórte in viitoriu.

Se predau contabilului cu insarcinare: cá se tiparésca din totu esemplariulu o câtime corespundietórie pentru unu anu, sî dupa instructiunile speciali dela controlorulu Ianculescu se introduca si se pórte cele ce se prescriu si receru dupa §. 15 alu regulamentului; avendu la prosim'a siedintia ordenaria a presentá aretarea lunaria despre starea fonduriloru; iéra la finea lunei lui Decembre a. c. a incheiá ratiociniele sî a face o aretare generala despre manipularea fonduriloru; — avendu a o conferá apoi cu controlorulu inainte de ce o aru presentá epitropiei. —

67. Conformu dispusetiunei din §. 11 a regulamentului, notariulu presinta specificarea diurneloru sî speseloru de caletoria ce competu membriloru participanti la siedinti'a de astadi, precum sî spesele de caletoria ale controlorului conformu §. 18 regulamentului cu 27 fl. v. a.

Specificarea in suma de 179 fl. v. a. aflându-se in ordine, diurnele, se asémna la casariu spre escontetare, asisderea se asémena sî spesele de caletoria ale controlorului de totu sum'a 206. fl. v. a. — pre lânga cuiatantie prescrise.

68. Fiindu efeptuirea dispusetiuniloru espuse urginte, autenticarea protocolului de fatia

Se concrede unei comissiuni statatórie sub presidiulu Esceleniici Sele Présântitului parinte Archiepiscopu sî Metropolitu din membrii: Dr. Atanasiu Siandoru, Ioanu Popoviciu Desseanu, Lazaru Ionescu, Ioanu Moldovanu sî notariulu Petru Petroviciu, cari se voru chiemá pre unu terminu câtu mai scurtu la autenticare.

Protocolulu acest'a cetindu-se, se autentica.
Aradu, in 17/29 Novembre 1875.
Presiedinte: Procopiu Ivacicovicu, Archiepiscopu sî Metropolitu. Ioanu Popoviciu Desseanu, jurisconsultu sî membru. Petru Petroviciu, notariu. Dr. Atanasiu Siandoru, membru. Lazaru Ionescu, membrulu comissiunei autenticatóre. Ioanu Moldovanu, membru.

Estradatu prin: Petru Petroviciu, notariu.

„Lumin'a“.

Diet'a Ungariei.

(Urmare.)

Col. Tisza (continua). Póte ca nice unu statu in Europ'a nu dà natiunalitâtiei atât'a libertate, pre carea o da Ungari'a. Oratorulu doresce a linisci natiunalitâtile pre cale pacifica sî e in credintiatu ca i va succede. Agitatoriloru singuratici sa se dica: veniti sî o luati déca puteti. Propunetorii sa nu stea mortisiu pre lânga acea, ca sa li-se iá in consideratiune petitiunea câci li s'aru putea in templá cá afacerea luându-se de nou in consideratiune sa aiba resultate neplacute pentru densii. Oratorulu se alatura la propunerea comissiunei.

Punendu-se la votare obiectulu din cestiune se primesce propunerea comissiunei de cas'a intréga cu esceptiunea deputatiloru sasi si a deputatiloru celoru-lalte natiunalitâti.

Comitatulu Zarandului petitiunara pentru concessiunea, de a intrebuinti'a limb'a romàna in oficiu; totu acestu comitatu petitiuneza pentru concesiunea de a pune pre sigilu inscriptiunea in limb'a romàna; districtulu Fagarasiului pentru concessiunea, de a se poté folosi la certificate pentru sterpirea fereloru selbatice sî de alta limba afara de cea ungara.

Acestea trei petitiuni se punu la desbatere. Comissiunea propune reieptarea loru.

Part. Cosm'a face contr'a propunere, cá acelea sa se dee ministrului de interne spre studiu sî apretiare. Iéra se incinge o desbatere lunga, la carea participa representantii tuturoru natiunalitâtiloru. In urma se primesce propunerea comissiunei petitiunarie.

Cu aceste siedinti'a se incheie, punendu-se petitiunile neresolvite pre sembet'a venitória.

In nrulu 96 alu fóiei nóstre publicarâmu o notitia scurta (subscrisa de trei individi credibili) din Jin'a despre grasarea bubatului acolo. In aceeasi notitia s'a disu ca sî uniculu preotu de acolo a cadiutu prada epidemiei. Spre bucuri'a nóstra sî a celoru ce i intereséza constatâmu, ca preotulu nostru din Jin'a ni scrie insusi ca e sanatosu si ca numai dóue dîle a fostu bolnavu, cându 'lu substituí P. I. Sierbu din Poiana.

Discursulu

deputatului nat. Parteniu Cosm'a, pronunciatu in camer'a deputatiloru Ungariei la 6. Dec. a. c. cu ocasiunea desbaterei asupr'a petitiunei comitatului Zarandu, relativu la sustienerea usului legalu alu limbei române in afacerile interne ale comitatului.

On. camera! 'Mi pare fórte reu, ca amu de a me adresá câtra o camera atâtu de reu dispusa, (NB. desbaterile asupr'a petitiunei municipiului Sighisiór'a eshaurise intr'atât'a atentiunea si paciinti'a camerei, incâtu acum'a numai ministrulu de interne si abiá câti-va deputati mai reflectau la oratori. — Red.) cu tóte aceste inse nu me potu retiené dela cuventu, pantru ca obiectulu de sub cestiune este multu mai ponderosu, decâtu sa se póta trece cu tacerea; dara ve asecuru, domniloru, ca nu voiu sa me delasu la recriminatiuni nici intr'o privintia, ci dupa potintia voiu se fiu câtu mai obiectivu.

Eu nu potu primí propunerea comis. petitiunarie, pentru ca de cum-va amu acceptatu-o, nu numai ca amu resturná o lege adusa cu intentiunea de a multiamí o mare parte a locuitoriloru tierei, dara totu odata amu creá unu precedinte fórte periculosu, atribuindu guvernului unu dreptu, pre care numai corpulu legislativu 'lu are, dreptulu de a interpretá legea.

Petitiunea acést'a este o lupta legala a unui municipiu, pentru respectarea legei, contr'a omnipotintiei ministeriale, sî dela noi aterna acum'a a demustrá lumei, ca óre in tiér'a nóstra legea este totu asiá de sânta sî neviolabila in susu cá sî in josu, pentru ca noi suntemu ultim'a instantia competente de a deliberá in acésta causa.

Caus'a este fórte ponderósa sî merita pertractarea cea mai seriósa, pentru ca decisiunea ce vomu aduce, va serví de cinosura in tóte casurile analoge sî este fórte apta a produce multiamire séu esacerbare la fórte multi civi âi statului.

Marturisescu sinceru, ca nu-mi póte face placere a intempiná la totu pasulu in camera o causa de a natiunalitâtiloru sî de cum-va 'mi radicu vocea, facu acést'a numai atunci, cându e neaperatu de lipsa; inse precum vedu, guvernulu afla mare placere in acést'a, pentru ca neintreruptu o provóca. Nici acum'a n'au escitatu natiunalitâtile acésta discussiune, ci ea e provocata de susu.

Trei petiuni urmedia dupa olalta sî tóte trei suntu provocate de d. ministru. Cea mai ponderósa intre ele este a comit. Zarandu, relativu la usuarea limbei, sî eu credu ca de cum-va o vomu tractá „sine ira et studio“, on. camera va dà dreptu recurentiloru sî va reprobá procederea ministrului.

Starea lucrului este urmatori'a: Comit. Zarandului, folosindu-se de dreptulu seu legalu, a introdusu limb'a rom. sî a usuatu-o asiá, precum ii permite legea, — adeca de limb'a consultâriloru preste totu sî a afaceriloru interne pentru acei oficiali, cari nu posedu limb'a maghiara. Ast'a a duratu neintreruptu dela caderea absolutismului pâna in dilele mai recente, adeca 12 ani. De unu tempu incóce inse displacându acést'a multor'a, dara sî noulu comite, dorindu a-si cascigá niscari merite, a provocatu pre v.-comitele comit. cá sa relatedie: de cându si in ce mesura este introdusa limb'a rom. in afacerile comitatului.

V.-comitele i-a relationatu, ca dela 1861 este introdusa de limba a consultatiuniloru si, incâtu permite legea, sî afaceriloru interne, in susu sî in afara totu-déun'a s'a intebuintiatu limb'a maghiara. Limb'a rom. a trebuitu sa se folosésca in afacerile interne mai cu séma din acelu motivu, pentru ca cea mai mare parte a oficialiloru numai limb'a rom. o posedu deplinu, dara de alta parte sî din motivulu, ca mai tóte dispusetiunile municipali se immanuiae comuneloru sî fórte multe bisericeloru, cari pre basea legei avendu-si limb'a rom. de limba afaceriloru, cu dreptu potu pretinde, cà si scrisorile ce le privescu sa li se tramita in acea limba. Deci, chiaru prompt'a administratiune, atâtu de dorita in in diu'a de astadi, cere cá limb'a afaceriloru in acésta privinti'a sa fia cea româna, pentru ca diregatorii esterni nu suntu nici apti, dara nici tempu nu au sa traduca in românesce tóte ordinatiunile ce li se tramitu in limb'a maghiara, sî apoi translatori inse nu-si potu platí, pentru ca salariulu anualu abiá li se urca la 2—300 fl.

Despre acest'a a relationatu apoi comitele la ministeriu. Relatiune eu n'amu vediut'o dara din consecintie judecu, cum-ca a fostu nefavorabila in privinti'a usului legalu alu limbei române, pentru ca in urm'a ei a urmatu unu intimatu ministerialu, prin care se impune comitatului, cá in tempu de 30 de dîle sa scóta limb'a rom. din afacerile interne, si de aci incolo sa se folosésca eshisivu numai de cea magiara, pentru ca § 5 alu art. de lege 44 din 1868, prin care esceptiunalmente, se permite ca acele municipe s'au oficiali municipali, cari in afacerile interne nu se potu folosí, fâra greutate, de limb'a statutului, sa se folosésca de limb'a protocolaria a municipiului — dupa d. ministrulu contiene dispositiuni transitórie.

Contr'a cestui intimatu V. comitele basatu pre lege, a remonstratu la ministeriu si din motivele mentionate mai susu a cerutu sustienerea usului legalu alu limbei rom., cu atâtu mai vertosu, ca §. 5 alu numitului art. de lege nu contiene disposetiuni transitórie, pentru ca de aceste legea nu face nice o mentiune. — Ministrulu inse si-a sustienutu ordinatiunea, dispunendu de nou, cá sa se esecute fâra amânare.

Ordinatiunea ministr. s'a essecutatu, inse totu odata s'a conchiamatu adunare comit. estraordinaria, carea desbatendu caus'a a incuviintiatu pasi V. comitetului, sî prin o representatiune a rogatu de nou pre ministru, ca revocându-si ordinatiunea, se sustiena usulu legalu alu limbei române.

Precum se vede d. ministru a asceptatu o desbatere viforósa a supr'a dispusetiunii sele, pentru ca in rescriptulu seu recunósce cu placere demnitatea sî moderatiunea cu care i s'a pertractatu fermanulu; cu tóte aceste inse nu se afla aplecatu a si-lu revocá, ci-lu sustiene sî pretinde respectarea lui.

Contr'a acestei dispositiuni recurge acum municipiulu la camera, sî nega cá se judecâmu, cine are dreptu? Cine se afla intre, sî cine a trecutu preste marginile legii? Ministrulu séu municipiulu? — Intrebarea este fórte simpla; ministrulu insu-si recunósce, ca suntu câti-va diregatori, cari nu posedu limb'a statului. Deci, déca §-lu 5 alu legii amentite contiene disposetiuni transitórie, atunci ministrulu are dreptu, la din contra, municipiulu.

Cá se potemu judecá asupr'a acestui punctu eu mi-au libertate a ceti desu numitulu §. 5, care suna astfeliu: „In sfer'a afaceriloru interne diregatorii municipali voru avé a se folosí de limb'a statului; déca inse acest'a, pentru vre-unu minicipiu séu diregatoriu municipalu aru fi, in pressa, impreunata cu greutâti atunci respectivii esceptionalmente se voru poté folosi de ori-care din limbele protocolarie ale municipiului. Inse de câte ori pretindu interesele supraveghiârii statului sî ale administratiuni, in susu voru avé a-si substerne relatiunile sî actele sî in limb'a statulu.“

Comitatulu Zarandului n'a facutu mai multu decâtu se cuprinde in acestu §., elu s'a folositu de dreptulu esceptiunalu ce 'lu dá acésta lege, sî acei oficiali, cari nu posedu limb'a statului, au lucratu in limb'a rom. in josu câci in susu tóte curgu maghiaresce. Deci repetiescu domniloru, ca comit. Zarandului recurge la noi cá sa aducemu judecata si se enunciâmu, ca are ministrulu dreptu, care dice cumca §-lu 5 contiene dispusetiuni transitórie ? séu municipiulu, care negá acést'a ? Déca cum-va paragrafulu contiene disetiuni transitórie, atunci ministrulu negresitu are dreptu ; décanu precum dupa convingerea mea nici nu contiene — atunci noi avemu detorinti'a a protestá contr'a relei interpretatiuni a legei si a pretinde, cá legea sa se aplice nepartialu si dupa dreptate.

Sciu pré bine, si cu parere de reu constatu, ca suntu ómeni cari inchidiendu-si ochii dinaintea fapteloru, credu a-si dovedí patriotismulu prin acea, ca' insinua de tradare si fapta nepatriotica ori-ce miscamentu natiunalu, chiaru legalu de aru fi elu, si apoi provóca pre guvernu mai cu séma prin jurnalistica cá se pasiésca cu cea mai mare energia fatia de natiunalitâti. Ba cunoscu mai multe casuri, cându guvernulu, ascultandu de insinuatori a facutu pre voi'a loru si in urma a trebuitu sa recunósca, cumca a fostu sedusu si s'a retrasu compromisu. Inse chiemarea nóstra este a sustiené si a consolidá bun'a intielegere intre toti civilii patriei, ceea ce inse nu se va esoperá, déca nu ne vomu ingrigí cá celu putienu fia-care natiunalitate nu numai sa nu fia impedecata, ci se fia chiaru ajutata intru intrebuintiarea drepturiloru sele, garantate prin legi ; sa nisuimu, cá legile sa se aplice cu conscientiositate, câci la din contra, deca permitemu a se vatemá santieni'a legei, nu numai ca nu vomu conferí la bun'a intielegere, ci din contra vomu semená nemultiamirea si discordi'a generala.

Din aceste motive facu urmatórea contr'a propunere: De óre-ce §-lu 5 alu art. de lege 44 din 1868, nu contiene dispusetiuni transitórie, ministrulu de interne se indruméda, cá se sustiena usulu legalu alu limbei natiunalitâtiloru nemaghiare.“

Acést'a nu contiene alta, decâtu respectarea legei, me rogu se o primiti. (Dupa „Feder.“)

Romani'a.

Bucuresci 25 Novembre 1873.

Comunicâmu astadi lectoriloru unu actu importantu, pre care 'lu publica jurnalele straine, si care este circulari'a, adresata la 24 Septemvre trecutu, de câtra guvernulu turcescu, representantiloru sei in strainatate, si mai cu deosebire celoru acreditati pre lânga puterile garanti, tientindu a interdíce statului românu dreptulu de a incheá tractate de unu caracteru internatiunale cu guvernele celoru-lalte state.

De mai multu tempu guvernulu turcescu s'a apucatu sa desgrópe potcóve de cai morti, fâra sa bage de séma câtu de ridiculu 'lu face o asemenea intreprindere.

Elu vrea cu ori-ce pretiu sa intunece drepturile de suveranitate ale statului românu, dupa ce s'au recunoscutu si afirmatu acele drepturi prin tractatulu din Parisu, care a consacatu vechile nóstre tractate cu Turci'a, calcate in picióre câtu-va tempu, si sa revindece pre sém'a sea asemenea drepturi, pre cari nu i le-au cedat românii nici odata, nici sub pressiunea fortiei, pre tempulu cându Islamismulu in splendórea vigórei sele sguduiá Europ'a intréga, nici chiaru sub pressiunea a totu feliulu de atrocitâti esercitate mai in urm asupra-ne, dupa sleirea incetulu cu incetulu a fortiloru natiunei române, atâtu in luptele ei continuecu vecinii sei invidiosi, câtu si in sfasierile intestine la care o impingea multimea de pretendenti la domnia.

Dara cugeta óre maturu acestu guvernu turcescu, cându se hasardéza sa faca asemenea actu de autoritate, in ce positiune se afla statulu pre care elu 'lu conduce, nu numai in fatia cu noi, dara inca si fatia cu cele-lalte state europene ?

Nóua, natiune care se renasce si se invertosiéza cu iutiél'a cu care primavér'a reinvie natur'a intréga, cá si celoru-lalte puteri europene, statulu turcescu nu ne presenta astadi, decâtu precum unu bietu gârbovu in agonia, a cârui enervare a facutu sa i se interdíca ori-ce actu de initiativa, prin impreuna chibsuirea a acelor'a cari, din consideratiune pentru trecutulu seu de gloria, nu s'au induru sa-lu lase espusu atacuriloru ce urmá sa-i faca si terorisati odata de densulu, ci s'au invoitu a-lu ocrotí pâna ce se va stinge cu deseversire scanteia vietiei din trensulu.

Ei bine, interdisulu voiesce sa interdíca elu altor'a, fâra consciintia despre trist'a sea positiune actuale !

Si óre numai in noi isbesce acésta interdictiune ?

Déca aru fi numai atât'a, circulari'a guvernului turcescu aru fi unu actu mai putienu gravu, mai putienu ridiculu si chiaru póte mai impunatoriu, câci ne-amu putea inchipuí ca guvernulu turcescu va fi fostu impinsu pre sub mâna de vre-o potere inimica, care aru avea de gându a-lu si sprigini la unu casu datu, fatia cu noi.

Inse incheiarea de conventiuni fiindu unu actu de contielegere, séu de complicitate intre doi, ori si mai multi, interdictiunea isbesce si in acele state cu cari statulu nostru a schimbatu séu va mai schimbá conventiuni.

Mai multu decâtu atât'a.

Amu putea díce ca interdictiunea isbesce numai intr'acele state, pentru ca, adeverulu vorbindu, nu noi amu datu vre-odata ghes cu propuneri de conventiuni celoru-lalte state, ci ele ne-au datu zoru cu dragostea loru pentru acést'a ; si la acea dragoste déca amu cedatu noi, de multe ori chiaru cu scaderea demnitâtiei nóstre natiunale, amu facutu totu-déun'a cá acele femei ce se lasa seduse numai pentru satisfactiunea intima, ca seducatoriulu ocupa o positiune mai inalta decâtu ele in regiunile sociali.

Precum se vede pretensiunea Turciei in fati'a nóstra atinge in modu directu chiaru libertatea de actiune si a celoru-lalte state si acést'a o face si mai ridicola, cându scimu ca ea din grati'a loru traiesce.

Ne pare reu ca avemu intr'acést'a o nóua proba despre lips'a de bunu simtiu si de intielepciune ce mai inainte facea renumele diplomatiei turcesci.

Guvernulu românu, departe de a se intimidá de acésta circularia, lantata in modu imprudentu, aflâmu ca a respunsu cu multa demnitate, afirmandu drepturile de suveranitate ale statului românu si respingendu pretensiunea guvernului turcescu.

Nu scimu cum va fi fostu intempinata de câtra cabinetele straine circulari'a in cestiune. Dara oricum, ele suntu angagiate, prin faptulu ca au incheiatu cu noi conventiuni de unu caracteru internatiunale, a respinge si din parte-le, si cu mai multa autoritate, pretensiunea absurda a guvernului inaltei Porti.

Cu tóte acestea, cá sa admitemu dóue ipotese, dícemu :

Déca aceste cabinete se voru fi grabitu a-si dá respunsulu in sensulu unei respingeri, pentru noi nu mai remane indoiéla ca circulari'a a esîtu din propri'a initiativa a ómeniloru de statu turci, condusi la asemenea retacire de neesperinti'a loru ; déca inse voru fi temporisandu ele a-si dá respunsulu, séu de-lu voru fi datu in sensulu vederiloru circularei turcesci, pre noi ne framenta o alta reflessiune : ne tememu cá acést'a sa nu fia ceea ce se chiama o lovitura de teatru, pregatita de câtra diplomati'a austro-ungurésca prin intielegere cu diplomati'a turcésca, anume pentru cestiunea pendenta a junctiuniloru, pentru ca representantii natiunei, cari nu prea au aerulu a primí junctiunile cu ori-ce pretiu, speriati ca ni se interdíce unu dreptu sacru de suveranitate, sa nu mai observe la conditiunile in cari se ivescu aceste junctiuni, ci sa se grabésca a le primí fia-cum, numai sa faca actu de suveranitate cu statulu austro-ungurescu.

In acésta privintia, noi dâmu modestulu nostru consiliu domniloru representanti ai natiunei, sa-si pastreze sângele rece si sa judece bine situatiunea : noi avemu unu dreptu castigatu prin conventiunile ce amu incheiatu pâna acum ; nu ne mai trebuie, spre afirmarea acestui dreptu, alte conventiuni.

Prin urmare, déca in presentu nu vomu avea parte de conditiuni in destulu de avantagióse de a puté afirma printr'o nóua conventiune dreptulu nostru de statu suveranu, putemu asceptá imperturbabili viitoriulu. Acestu viitoriu nu póte sa nu ne aduca nóue propuneri, pre câtu tempu statele ce suntu in relatiuni cu noi au interese in tiér'a acést'a, si sa ne dea astfeliu ocasiunea de a face actu de suveranitate, cându propunerile voru presentá unu avantagiu egale ; nici iérasi nu póte indreptá propunerile díseloru state la Constantinopole, pre câtu tempu, in temeiulu tractatului din Parisu, bucurandu-ne de absoluta autonomia in interiorulu statului românu, suntemu totu-déun'a in dreptu a ne opune la aplicarea câtra noi a conventiuniloru incheiate cu Turci'a.

Eata testulu circularei de care vorbiramu :

„Cunósceti ca principatele, puse sub suzeranitatea imperiului, se bucura de óre-cari privilegie si imunitâti cari li s'au acordatu din gratia de câtra Sultanulu.

„Puterile semnatórie tratatului din Parisu, confirmandu cu totulu acésta situatiune particularia, au recunoscutu ca tractatele internationali, incheiate de curtea suzerana, sa fia obligatória si pentru principate si sa continue, a se aplicá pre deplinu.

„Autonomi'a acestoru tieri vasale, astfeliu determinata, n'aru putea sa esiste indoiéla asupr'a cestiunei a se scí deca guvernele loru potu tratá, directu cu puterile straine. Cu tóte acestea ele au incheiatu dejá mai multe conventiuni de acestu feliu. Acésta stare de lucruri, care nu este mai putienu decâtu o incalcare a drepturiloru si a prerogativeloru curtiei suzerane, a desceptatu seriós'a atentiune a sublimei Porti. De alta parte, fiindu ca aceste infractiuni la conditiunile autonomiei principateloru aru puté intr'o di sa vateme interesele celoru-lalte puteri garante si sa dea motivu la reclamatiuni, guvernulu imperiale se crede obligatu a face de acum reserve formali in contr'a ori-cârui actu, care aru avea unu caracteru internatiunale si care aru emaná dela aceste principate.

„Ve rogu a intretiené cu acésta cestiune pre dlu ministru alu afaceriloru straine si a-i lasá copia dupa present'a comunicatiune, déca va dorí.

(„Poporulu“.) Rachid.

Clusiu, in 13 Decem. 1873.

Dle redactoru ! Comitetulu constituitu pentru ajutorirea Tofaleniloru deposedati, care esista cu presidiulu dlui Dem. Fogarasi din M. Osiorheiu, — fiindu ca totu spre scopulu acest'a in Sabiiu, precum scimu esista unu altu comitetu, si-a datu in gazetele nóstre natiunale ratiotiniulu seu pre anulu 1873 séu mai bine dícendu pre tempulu dela 1 Ian. pâna in 19 Nov. a. c.

De multu eramu preparatu sa scriu in ast'a afacere asiá de ponderósa si eata comitetulu numitu 'mi dede cu ratiotiniulu seu ocasiune a me esprimá cu permisiunea d-vóstre in urmatórele :

Déca percurgemu istori'a cestiunei ajutorirei acestoru deposedati, — vomu vedé, cumca initiativ'a la adunarea ajutóreloru a luatu-o acum trei ani advocatulu Dr. Ratiu din Turd'a. — La apelulu densului au incursu ajutórele bienevole in asiá mesura mare, incâtu s'a vediutu necesitate de a se constituí comitete pentru impartirea loru, anume unulu in Osiorheiu si cel-alaltu in Sabiiu. — Este intrebarea inse, ca cine a alesu aceste comitete ? — câci in totu casulu numai atunci afli pre cine-va competentu a manipolá si a dispune despre bani publici, cându dela contribuitori va avé spre acést'a unu mandatu specialu. — Prin acést'a eu nu voiu a suspicioná pre numitele comitete si anume pre celu din Osiorheiu nu, care acum de a dóu'a óra a datu publicului contribuitoriu socóta despre agendele sele, — ba potemu in tóte fi de acordu cu procedur'a lui si ale multiamí d-loru membri pentru fatigele loru. — E intrebare inse, ca óre si mai esiste comitetele desnumite ? séu sa se predee banii d. e. asociatiunei trans. pentru cultur'a poporului românu, séu unui altu institutu menitu pentru ingrigirea culturala a poporului românu ? Scopulu primitivu s'a ajunsu pre deplinu, Tofalenii s'au ajutoratu intr'o mesura, carea nici n'amu speratu-o, — au capetatu adeca cu totulu pâna acum 2925 fl. si 200 napoleondori, — si ii ce a perdutu ? — adeca cu totulu la 200 jugere pamentu. Eata ca au capetatu mai atâtu câtu le ajungea sa rescumpere pamentulu perdutu. — Ce sa se faca inse cu fondulu loru dela comitetulu din Osiorheiu 13100 fl. câtu si cu acel'a care se administrédia in Sabiiu.

Noi ne totu nisuimu sa adunâmu fonduri natiunali ! — eata aici unulu adunatu pâna la o suma considerabila. — fâra a se fi ingrigitu respectivii initiatori de statute pentru normarea si staverirea precisa a scopului. Apelulu primu suná, cá se scapâmu pre cei deposedati de fóme, — sa le intindemu mân'a de ajutoriu ! — Acést'a s'a facutu, respectivii nenorociti au capetatu ajutoriulu cerutu. E intrebare inse, ca numai prin ajutóre spontanee se ajunge scopulu, — séu mai cu facilitate, cându amu creá din banii acesti'a pre sém'a loru unu stipendiu, din venitulu cârui'a sa capete fiii respectivi ai loru ajutórie cându voru invetiá vre-o meseria, séu voru frecuentá vre-o scóla reala, de care in impregiurârile presente avemu mai mare lipsa ! — Óre sa nu fimu restrinsi numai la Tofaleni, — sa le lasâmu prorogativ'a, dara sa ne estindemu d. e. la ajutorirea in studiulu reale alu celoru nascuti in secuime preste totu, câci acesti'a au inainte de tóte lipsa la spriginulu natiunei, — séu si mai departe la toti descendentii contribuitoriloru ? — Eu unulu, care amu contribuitu o suma mai considerabila la fondulu numitu, me aflu indreptatitu a-mi dá in ast'a privintia parerea mea, — rogu inse si pre alti colegi contribuitori, cá sa se esprime in gazete ori de a dreptulu la comitetu, ca asiá inca pâna la adunarea gen. prosima a asociatiunei sa se limpesésca intr'atât'a cestiunea subversanta, incâtu atunci sa se póta primí finalmente in administrarea ei. —

Totu cu ast'a ocasiune sa-mi ierti on. dle cá se resuscitediu si caus'a unui fondu adunatu totu cu ast'a modalitate inainte de 9 ani din partea dlui Vitéz din Teaca, pre sém'a convinctului tractului Faragâului, si dupa ce, precum sciu, averea acestui fondu s'a adunatu cu concesiunea previaa venerab. cons. metr. din Blasiu, — rogu pre prébunulu Metr. Escel. Sea D. Vancea, cá se dispuna, cá si fondulu acest'a sa tréca la asociatiune séu sa se administredie prin consistoriulu metropolitanu dupa cum erá menitu dela inceputu. — I. V.

Rîp'a de josu 26 Novem. 1873.

Credere magnum compendium et nullus labor.

Nu este asiá P. Racotiane ca atunci cându ai tramisu spre publicare in „Teleg. Rom.“ articululu d-tale din 29/11, a. c. ti-ai disu : lumea nu-si va dá multa ostenéla sa intrebe, ci va crede si eu voiu ride ! ?

Din intemplare inse nu este chiaru asiá.

Inainte de tóte dechiaru ca n'amu nimicu cu personalitâtile, ba marturisescu ca stim. persóna a d-tale 'mi e necunoscuta, — amu inse cu adeverulu, pre carele d-ta lu incurci asiá cum 'ti vine mai bine, si pentru acea sa nu te superi, déca la intâi'a intelnire ne intelnimu in acestu locu.

Nu voiu sa aperu pre corespundintele I. P., ci déca e vorb'a de caracteru si onóre preotiésca, sa vorbimu asiá dupa cum pretindu acestea.

Este vorb'a de proselitismu in Ibanesci, e bine, eu afirmu ca — spre nenorocire — acel'a este ; si e intrebarea ca cine e caus'a acelui'a, eu respundu ca d-ta.

Sciu ca 'ti vei fi aducendu bine aminte, ca inainte de acést'a cu vre-o 3—4 ani ai fostu trasu la respundere totu pentru astfeliu de fapte onorifice si inaltiatóre de caracterulu preotiescu. 'Ti vei fi aducendu aminte ca atunci (nu potu serví cu diu'a si lun'a) a fostu o comissiune mixta in Ibanesei, in carea a fostu P. prot. Brancovénu, P. prot. Crisianu si din partea politica dlu Csia Alecsiu, si inaintea cârei'a ti-ai recunoscutu pecatulu. 'Ti vei fi aducendu bine aminte ca pre lânga rugâri si intrepuneri atâtu din partea d-tale, câtu si din partea comissiunei ai cascigatu generositatea preotului gr. or. Dim. Cornea carele te-a iertatu cá sa nu fi tractatu conformu rigórei legiloru vigoróse, cu cari faci parade in corespundinti'a d-tale. 'Ti vei fi aducendu aminte si de obligamentele d-tale, depuse pre harthia si subscrise paremi-se si de d-ta la incheiarea pâcei.

E bine dlu meu ! óre urmatai d-ta, cá preotu cu caracteru si onóre aceloru obligamente ? — ba nu !

Si cari au fostu óre obligamentele acelea, pre cari d-ta nu le ai potutu tiené !

Dupa câtu sciu eu : „cá d-ta sa nu mai cutezi a functioná nici unui gr. or. carele n'a trecutu la unire dupa formalitâtile legei !

Si dómne, ce conditiuní grele ti s'a pusu la incheiarea pâcei, pre carea d-ta póte silitu o ai subscrisu ! — Nu este asiá ?

Mai multi gr. or. s'au bucuratu de functiunile d-tale, pentru cari ai fostu trasu la respundere, si pre acesti'a, dupa trecerea furtunei, cá si cum nu s'aru fi intemplatu nimicu, d-ta fâra cá sa-'ti faci vre-unu scrupulu, i-ai privitu cá gr. cat., de-si dupa lege erau si suntu si astadi gr. orientali, si le-ai servitu si servesci cá parochu competentu. La acesti'a ai sciutu d-ta atrage inca pre óre câte familii, iérasi fâra nici o formalitate, cá sa dea adeveratulu numeru de 20 familii, pre care d-ta 'lu denegi urgisitului corespundinte I. P.

Acést'a este fapta documentatu in prototocolulu investigationalu, luatu in lun'a Novembre a. c. in Ibanesci de o comissiune investigatórie esmisa in acésta afacere, si in care comissiune avui onóre a fi si eu.

Pre lânga acést'a nu ai cununata d-ta la inceputulu anului curg. pre Varvar'a Todoranu cu Florea Glig'a, ambii gr. or. din Ibanesci, fâra a incunosciintiá pre parochulu competentu ? si nu ai functionatu acelei'a la mórtea barbatului ei, si dupa aceea ei ? !

Dî ca nu, si documentele dela protocolulu investig. 'ti voru contradice ; séu dî ca numitii nupturienti au fostu gr. cat. si vei patî asemenea.

Déca acést'a 'ti este sfer'a jurisdictiunei d-tale, pre carea ti-o cunosci atâtu de bine, atunci 'mi vine sa credu ca ai vorbitu adeverulu in aline'a 2-a din coresp. d-tale dto Ibanesci 24/11 a. c. publicata in nr. 93 alu „Telegr. Rom.“, unde dici intre altele : „s'aru puté deduce ca insusi din partea aceloru legi suntu privilegiati unii individi, spre a causá confusiune si astfeliu a impedecá promovarea binelui comunu, intelectualu si moralu“.

Suntu inca multe alte casori speciale, cari suntu petrecute la protocolulu investigationalu, si pre cari cá sa nu abusezu de spatiulu ce dlu redactoru binevoiesce a mi-lu acordá in acestu diuariu, nu le mai enumeru.

Din tóte acestea se vede ca adeverulu l'ai vorbitu, cându ai disu ca iubesci pre poporulu gr. or. din Ibanesci.

Chiaru pentru ca 'lu iubesci, — 'ti dai silintia cá sa-lu mantuiesci sciindu ca „exstra ecclesiam catolicam nulla salus.“

Este fórte frumosu a fi urmatoriu intru tóte SS. Apostoli. S. Apostolu Pavelu dice intr'unu locu : m'amu facutu tuturoru tóte, cá ori-cum pre toti sa-i mantuiescu.

Asiá se vede ca faci si d-ta, numai câtu, lumea e rea, ómenii scriu prin gazete, ba te dau si in judecata, pentru aceste fapte onorifice, câci ne dicu necredinciosii dela putere prin legile loru vatematórie de privilegii, ca agitatiuni proselitistice si faptele producetórie de frecâri religiunarie voru fi a se pedepsí cá crime (§. 2. art. de lege IX. din 1848).

Grele tempuri amu mai ajunsu ! a peritu credinti'a dintre ómeni ! Audî colo, sa fia pedepsita cá crima aducerea la mantuire a oiloru perdute ?

(Va urmá)

(Urmare din nr. tr.)

Au nu l'amu ajutatu din cass'a alodiala cu sute de florini ? Au nu i-amu datu stipendiu feciorului seu Avramu Armianu din Sabiiu ? Dara altele mai merunte — unde e multiamit'a dle preotu ? Si totusi eu cá antiste com. sum calvinu, sum agitatore si nemultiamitoriu fatia cu densulu — pentru ca nu vreau a me folosí de puterea oficiolui meu spre a aduce vre-unu escadronu de husari — cá esecutori asupr'a datorasiloru densului. —

Ei acum pr cepu. — D-t'a dle coresp. pentru aceea ai totu melitiatu cu ocasiunea inmormentârei preotului nostru Avramu Viorelu, — pentru ca precum diseiu, de o parte nu vreau a umplé pung'a preotului nostru Ioanu Armianu cu puterea oficiului meu — de alta parte pentru ca feciorulu meu fiindu clericu absolutu inca se uita cam chiorisiu dupa parochi'a II-a vacanta. — Ce e dreptu e de tóta compatimirea preotulu nostru cându vedemu atâtea blastemuri asupr'a capului densului, dara cu deosebire parochi'a a II-a vacanta l'au incaruntitu pâna acum.

Dara totusi me intorcu si dicu, ca ce constitutiune, ce canonicitate are bis. nóstra, ce garantédia dreptulu ei celu autonomu ? Aceea, ca parochiele dotate cu 2 preoti dupa ce móre unulu celalaltu sa fia osanditu totu spre seracie, — ba ce e mai multu pâna la reducerea séu la nereducerea parochiei nóstre, i stá preotului nostru Ioanu Armianu unu clericu absolutu cá nisce friguri in spate — carele nici ca vrea sa gandésca ce trebuie sa fia mai intâiu casatoritu . . . . si apoi hirotosirea.

Au nu e acést'a o violintia fatia cu dreptulu nostru bis. constitutiunale ? Au nu suntu de ajunsu anatemele preotului localu Ioanu Armianu asupr'a familiei calviniloru — sa vina acum unu altu calvinu carele sa incépa a anatemisá si elu iesuitii din Sibotu. — Sa vina numai unu liberalu de calvinu — carele sa incépa a predicá contra holdeloru, viteloru canonisate prin preotulu actualu, apoi poftimu constitutiune carea garantéza inaintarea stârei materiale a preotului nostru.

A-si poté dle red. sa-mi punu mânile pre obrazu si sa strigu si eu in lumea larga ca cine e famili'a dlui jesuitu din Sibotu, — inse nu o facu acést'a nu, pentru densulu, dara pentru caracterulu clerului nostru. —

Sciu ca voiu fi judecatu din partea on. publicu de unu defaimatoriu si mai mare precum e dlu corespundinte alu meu, — inse sa me ierte fiesce-carele, ca déca nu i-a fostu densului frica de Ddieu si rusine de ómeni a batjocorí si a defaimá caracterulu familiei Viorescilоru din Sibotu si cu deosesire pre mine, — cu atât'a mai tare me vedu indignatu a reflectá la minciunile cele góle ale densului si ale celoru „mai multi din Sibotu.“ —

Inse ce se tiene de provocârile dlui coresp. câtra Pré ven. cosist. suntu minciuni si calumnii puru góle fabricate de suspendati — ba chiaru tipati din oficie com. ale aceloru „mai multi din Sibotu.“ — Cu acesti'a Pré ven. consist. sa vaiera bietulu nostru d. coresp. cumca suntu osenditi spre vecinic'a munca si chinuri prin despotismulu dinastiei Viorescilоru din Sibotu. — Dara dle coresp. ! óre famili'a Viorescilоru v'au adusu pre d-vóstre la starea cea fericita — de presentu ? placa-ti a cautá conduitele respectiviloru — in archivulu magistratului din Orastia, Sabiiu si alte locuri si apoi 'ti vei cunósce mai bine compani'a d-tale si respective pre cei „mai multi din Sibotu.“ — De altmintrenea le voiu aduce si acestea la tempulu seu mai pre largu ca cine suntu „mai multi din Sibotu.“ —

Dle coresp. ! te rogu iaca la ce-va, precum eu me obligu in solidum a fi respundiatoriu pentru respunsulu meu, asiá te provocu a esí si d-ta la lumina cu numele ca cine esti, câci la din contra voiu fi silitu a te provocá intr'altu chipu — pentru minciunile, defaimârile si batjocurile adause din partea d-tale — asupr'a familiei nóstre a Viorescilоru din Sibotu, si cu deosebire asupr'a mea cá antistie com.

Dnulu predicatore alu inmormentârei preotului Avramu Viorelu din Sibotu in cuventarea sea intre tóte s'au inspratu de foculu urei si alu reutâtiei — incâtu si-ai schimbatu numele singulariu in pluralu sub titulutu „Mai multi din Sibotu“ sub care masca au inceputu in fine a lamurí asupr'a scólei nóstre conf. din Sibotu, precum si asupr'a invetiatoriului nostru Nicolau Viorelu ca e totu odata si notariu substiutu. Inse fia-i pre voia ca noi ne vomu folosí si de dialectulu densului.

Ne impita adeca dnii „Mai multi din Sibotu“, ca pentru ce nu facemu scóla, si — ca pentru ce e invetiatoriulu nostru Nicolau Viorelu si notariu substitutu. —

(Va urmá)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu in comun'a Glembo'a devenita in vacantia, se escrie prin acést'a concursu pâna in 16 Decembre a. c. in care di va fi si alegerea.

Emolumentele suntu:

Pre lânga cuartiru naturalu in cas'a de scóla si lemnele trebuinciós̄e de incalditu 50 fl. v. a. din alodiulu comunale, si 10 galete bucate dela poporu.

Doritori de a ocupá acésta statiune au a-si ascerne supcile loru instruate amesuratu „statut. org.“ §. 1 pâna la terminulu indicatu la subscrisulu. —

Nocrihiu in 4 Novembre 1873.

Incontielegere cu comitetulu parochialu.

G. Maieru,
(1—3 adm. ppescu.

Edictu.

Dnitriu Constantinu Costea din Brasiovu, care in lun' Februariu 1872 a parasitu cu necredintia pre leiuit'a sea socia Mari'a nascuta Andreiu Lupanu oto din Brasiovu nesciindu-se de atunci nici pâna astadi, loculu ubicatiunei lui se citéza prin acésa, cá in terminu de unu anu si o di sa se presenteze la scaunulu protopopescu mai josu subscrisu ; câci la din contra procesulu divortialu incainatu de soci'a sea, se va pertractá si decide si in absenti'a lui.

Brasiovu, 27 Novembre 1873.

Scaunulu protopopescu gr. or. I alu Brasiovului cá foru matrimonialu.

Iosifu Baracu,
(1—3) protopopp.

Redactoru respundietoriu : Nicolau Cristea.
Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nr. 99 ANULU XXI.

Sabiiu, in 9|21 Decembre 1873.

Ministrulu Kerkapolyi si L. Tisza 'si detera demissiunea, ceea ce se primì de câtra Maj. Sea pre lânga espressiunea recunoscintiei préinalte regesci pentru activitatea loru. Portfoiulu financieloru 'lu va purtá ministrulu presiedinte Slavy si celu alu comunicatiunei ministrulu de comerciu.

In siedinti'a dietei din 18 Dec. s'a terminatu desbaterea bugetului; in 19 s'a inceputu desbaterea legei financiarie.

Partidele parlamentarie in diet'a Ungariei au inceputu a se cristalisá incâtu-va. Sub conducerea lui Ghyczy a inceputu a se formá „partid'a media“ séu „centrale“. La ocasiunea votârei bugetului partid'a media séu centrale a votatu pentru „trupele ungouresci de linia“ alaturea cu partid'a lui Deák si n'a spriginitu propunerea stângei carea cerea cá in locu de „trupe unguresci de linia“ sa se dîca: „armat'a ungara“.

In dîlele din urma s'au mai adausu la partid'a cea nóua siepte deputati din partid'a deakiana, dintre cari patru suntu deputati ardeleni, precum: Bela Mariasy, bar. Gabr. Kemény, Albertu Benedikty si I. Lonyay, fiiulu fostului ministru Melch. Lonyay.

Bazaine va fi deportatu pre insul'a Margarit'a in apropiarea porturiloru provinciale. Ací are se petréca tempulu detienerei sele de 20 ani. Se spune cá de siguru, ca si famili'a lui se va stramutá pre acea insula. Altii dau cu socotél'a ca Bazaine nu va impliní 20 ani in inchisória, ci vr'o amnestia lu va agratiá, séu vr'o lovire de statu 'lu va pune mai curendu séu mai tardiu in fruntea unei trupe francese.

In numerulu precedente amu publicatu not'a lui Raschid, prin care se contesta Romaniei dreptulu de a incheiá tratate internationali; iéta ce cetimu in Débats dela 6 Decembre:

„Avemu sub ochii circular'a adresata de D. Boerescu, ministru afaceriloru esterne a Romaniei, câtra representantii puteriloru garante la Bucuresci. Ea cuprinde o refutare a notei turce dela 24 Sept. prin care Raschid Pasi'a, ministrulu afaceriloru esterne alu Sublimei porti, sprijinindu-se pre tratatulu dela 1856, contesta guvernamentului românu dreptulu de a semná tratate internationali. D. Boerescu cauta a stabilí ca principatele posedu acestu dreptu in puterea vecheloru capitulatiuni subscrise de ele cu Turci'a in alu 15-lea si 16-lea secolu, si ca tratatulu de Parisu, departe de a infirmá séu suprime acestu dreptu, l'a consecratu espresu. Totu asemine facu in conventiunile dela Parisu din 19 Augustu 1858. Aceste doue acte diplomatice nu au creatu imunitati contestate adi de Sublim'a pórta; insa ele constatu esistenti'a si prescriu mentinerea loru sub garanti'a mariloru Puteri. Asiá dara, dreptulu principateloru de a subscrie tratate internationali in calitate de puteri autonome si distincte e afirmatu prin singurulu faptu alu aceloru vechi capitulatiuni. Fâra acésta, cum aru fi potutu ele contractá intr'unu modu valabile cu Turci'a? Ele l'au esercitatu apoi constante in cursulu acestoru de pre urma seculi si chiaru destulu de desu de mai multi ani. Ele au incheiatu conventiuni pentru estradare, poste, telegrafu, drumuri de feru, navigatiuni, etc. cu diverse poteri, cu Russi'a, Germani'a, Austri'a, cari de securu nu au crediutu, ca contractéza cu necapabili. Mai multu inca ele au subscrisu cu Pórt'a chiaru, si mai cu séma cea de pre urma conventiune telegrafica cu dat'a din 16 Iuniu 1872, care pórta semnatur'a plenipotentiarului principateloru române ca representandu unu statu distinctu si autonomu.“

Din muntii apuseni — in diu'a de sântulu apostolu Andreiu.

Motto: De nu ne vomu cunósce erorie nu ne vomu scí indreptá.

Vre-o câti-va ani cari trecura preste noi, si ne lasara incarcati cu destule nefericiri, casiunate parte de contrarii nostri, parte — si inca mare parte — de noi insine, de patimile nóstre, credemu ca ne-au invetiatu bateru atât'a, cá sa cunóscemu ca acelea patimi nu ne aducu nici cându folóse si nu au adusu nimerui, ci aceea ce au adusu, aducu si voru aduce câtu voru durá suntu: certe, desbinâri, injurii si in urma anarchia in morala, in mijloculu cârei'a se sdruncina ori si ce temelia pre carea cerca unu poporu a-si radimá venitoriulu seu, se paralisédia tóte nisuintiele, se disgusta ómenii de a perseverá si se subminédia totu binele comunu ce l'amu mai puté sperá.

Si cari suntu óre patimile nóstre, pre cari le-amu puté cualificá de aducatórie de nefericiri? S'a auditu dicendu-se mai de multe ori, ca indiferentismulu, pré putien'a insufletire si altele mai multe, cari intru adeveru ca strica; s'a trecutu inse cu vederea prea multu, si s'a criticatu prea putienu passiunea de a ne stricá unii pre altii, de a ne restorná si a ne terí noi pre noi prin tina fâra nici o indurare; acést'a este patim'a cea mai principala, pentru carea sufere multu causele nóstre nationale, politice si bisericesci. Si de unde vine placerea acést'a? din carne! cá si tóte alte patimi; la noi pré usioru póte sa créda omulu, ca este o placere prefacuta in natura de a ne alesiuí unii pre altii, de a ne lovi si vatemá fâra nici o crutiare.

S'a luatu de acsioma dîcerea: erorile nu trebuie a le crutiá, sa le criticâmu, sa le combatemu, cá sa ne indreptâmu; din acésta acsioma s'a nascutu o procedura atâtu de critica si combatenta, si s'a latitu o actiune atâtu de necrutiatória, incâtu ne dóre anim'a cându privimu la ea; au inceputu ómenii nostri a se esamená, a se critisá si a se demascá atâtu de tare, incâtu n'a mai remasu nimic'a necombatutu, in modulu acest'a apoi s'a demustratu reciprocu cumca toti suntu rei si pecatosi, toti suntu vinovati si nu mai este nimenea bunu pâna la unulu. S'a lovitu in drépt'a si in stâng'a, si s'au incordatu tóte poterile pentru cá sa se strice unii pre altii, sa se discreditedie, cu unu cuventu s'a lucratu fâra nici o crutiare. S'au lasatu si negligeatu cause sânte, cestiuni folositórie, si cea mai insemnata parte din activitatea nationale s'a marginitu pre lânga certe, persecutiuni si necrutiare. Onóre esceptiunei!

Ce a resultatu din tóte acestea vedemu, câci natiunea intrégа 'si plange gresialele, vediendu-se ratacita pre unu terenu de certe si discordii; ce urmâri voru avé inse acestea mai departe, putemu dice ca inca nu cunóscemu din propri'a esperintia, de óre-ce nu cunóscemu tempuri in cari activitatea nóstra sa fia fostu atât'a de scalciata, si astfeliu nu cunóscemu nici urmâri trecute cari aru puté sa se mai repetiésca; din combinatiuni inse si din esemplele altor'a putemu usioru vení la trist'a cunoscintia ca aceea ce va urmá pâna in fine din acésta tactica a nóstra si din astfeliu de lucruri, — nu va fi bunu, si nu va fi spre onórea nici spre fericirea nóstra, nu va fi nici potere, nici viétia, ci va fi reu, reu dupa analogi'a casuriloru, reu dupa natur'a fapteloru, reu dupa logic'a conseciintieloru!

Cunóscemu noi óre cu totii bine unde amu ajunsu prin critica, combatere si necrutiare? Amu dîsu, ca acesti vre-o câti-va ani cari trecura preste noi ne-au invetiatu ce-va.

De vomu dice, ca cunóscemu bine cu totii la ce ne-a adusu passiunea de a ne stricá unii pre altii, a ne resturná si terí prin tina noi pre noi fâra nici o crutiare, atunci trebuie sa ne infiorâmu câtu ne-amu stricatu de multu, câtu suntemu de rei, trebuie sa ne uimimu, vediendu ca nici unu patimasiu nu voiesce sa se caiésca, nu voiesce sa se intórca dela reu la bine, cu tóte ca vede câtu de reu au lucratu si câtu reu au casiunatu; trebuie sa ne uimimu de unii ómeni ai nostrii vediendu-i ca nu se parasescu de patimi si de pecate si nu mai simtiescu nici o mustrare si nici o durere pentru atâtea certe, de vomu dîce inse ca multi orbiti de patimile loru fiindu si inflacarati de o pofta nemarginita, nu vedu si nu cunoscu unde ne-au adusu si unde suntemu, si din acésta causa perseverédia in calea apucata, atunci ne mai remane inca ce-va de speratu si ce-va de facutu in contr'a reului, ceea ce ne vomu si incercá a face.

Amu ajunsu totu gradatu pâna acolo unde multi dupa acsioma, „ca erorile nu trebuie a le crutiá“ nu mai crutia nici o persóna, nu mai respectédia nici o virtute, nu mai tienu contu si nu se sfiescu de averea nimerui, ba nici de a loru chiaru, si nu mai simtiescu nici durere pentru atât'a reu ce facu prin acést'a; au unu scopu, precum se vede, a discreditá pre toti si a face pre toti rei, nepriceputi, periculosi, si a-si insusí loru totu pretiulu, dorindu cá in medilocului unei ruine mari facute de ei, sâ póta stralucí si a se mandrí. Acestu feliu de ómeni ne-au adusu in discordia, in discreditu pre unii fatia de altii, ne-au facutu neputinciosi, ne-au abatutu dela scopulu nostru impedecandu si pre altii de a lucrá unde este lipsa, si ne-au vatematu multu nu numai onórea unoru persóne demne si bine meritate, ci si onórea nationale, au produsu disgustulu si indiferentismulu si ne-au facutu sa regresâmu in mai multe privintie.

De amu presupune ca acesti ómeni cunoscu bine ce au facutu si ce facu, inse cu tóte acestea nu le pasa, atunci aru trebuí sa fia judecati fórte aspru, de óre-ce inse credemu ca patimele nu-i lasa cá se véda adeverat'a realitate, pentru cá se recunósca ca acelea apucaturi nu suntu privite pretutindenea cu placere, pentru cá se nu-si mai aroge, si se nu se mai laude cumca toti recunoscu de bine si drepte faptele loru, ci sa se descepte sa-si deschida ochii si sa véda cum critica si nu crutia erorile, — le marturisimu si le spunemu ca ne pare reu cându vedemu certele provenite din egoismulu si din ambitiunea de a se radicá unii prin detrimentulu altor'a binemeritati; ne pare reu cându vedemu pre unii urgisindu pre altii, si aruncându cu totu soiulu de lovituri asupr'a loru fâra nici unu respectu câtra adeveru, dreptate si interese comune bisericesci si nationale, precum s'au potutu vedé acést'a de multe ori in multe moduri si forme, unde s'au petrecutu si se petrecu lupte de partide, lupte dise de principii si de reforme, in fondu inse lupte personale de resbunare si resturnâri; ne pare reu de calumnii aruncate in fati'a persóneloru bine meritate si onorate, de batjocuri de persecutiuni facute cu intentiuni smintite, precum se póte si s'a potutu acést'a observá pré de multe ori in tempulu nostru, in organele de publicitate, in cari multi se paru ca nu au altu scopu decâtu sa-si desfasiure ipocrisi'a si reutatea animei fatia cu unele persóne ce nu le placu de feliu, séu despre cari cugeta ca le stau in calea ambitiunei loru, pre cându s'au potutu vedé acést'a anumitu in diuariulu redigeatu de dlu Babesiu, in carele au incaputu tóte spressiunile si epitetele cele mai uriciόse aruncate acum asupr'a unor'a acum asupr'a altor'a barbati demni de stima. Cu deosebire in numitulu diuariu s'au petrecutu cá din sistema, calumnii si insinuâri drastice fâra de nici o reserva asupr'a vicariului archidiecesanu, a parintelui Archimandritu Nicolau Pope'a, a cârui merite pentru biserica si poporu, nici insusi inimicii sei personali nu le potu ignorá; pre lânga acestu bine meritatu barbatu, s'a maltractatu mai totu cu asemenea maniera dejositóre pentru redactorulu „Albinei“, si persón'a parintelui M. Romanu, fostu vicariu si acum in presente Archipastoriu in episcopi'a Aradului. Asupr'a acestoru barbati distinsi si stimati ai nostri a lovitu dlu Babesiu si partisanii sei de aceeasi cathegoria in modulu celu mai nerusinatu, deformandu-le caracterulu loru celu cu multu mai nobilu decâtu alu calumniatoriloru si presentandu-i publicului cé nescari periculosi, sinucisi, omoriti si alte câte tóte necuviintie.

Aceste fapte petrecute in modu neomenosu se nu créda dlu Babesiu si ai sei ca au fostu aprobate din partea natiunei; nu! ele au fostu condemnate si despretiuite impreuna cu autorulu loru celu nedreptu; si cumca nu au fostu aprobate au trebuitu sa recunósca atunci cându votulu majoritâtiei sinodului electoralu din Aradu i-a lovitu preste fatia, si le-a demustratu ca nu parintele Romanulu va murí in sensulu si dorinti'a „Albinei“, ci ca este mai se móra moralicesce insinuatorii, cari si-a perdutu de multu valórea morala; asemenea se póte convinge cumca nici insinuârile, si atacurile indreptate din partea unei tovarasie séu clice acum destulu de cunoscute asupr'a parintelui archimandritu N. Pope'a, nu au fostu primite in altu modu, decâtu cá celelalte,— déca va ascultá si va considerá vocea desaprobatória a opiniunei publice.

Da, ne pare reu de tóte acestea si ne tienemu de datorintia a ne esprimá publice acést'a in interesulu concordiei ce atât'a ne este de lipsa, si intru aperarea barbatiloru demni de mai multu respectu, pentru cari noi cá poporu trebuie sa ne interesâmu.

Sa nu créda nici unu patimasiu ca prin clevetiri si insinuâri cá acelea va poté sa instraineze iubirea poporului de câtra acei barbati cari au asudatu si asuda pentru poporu, pentru institutiunile nóstre: ii iubimu si ii stimâmu chiaru si in mormentulu loru, ori câtu voru sberá ómenii cei cu multe morale, si nu vomu suferí cá se fia calcati de speculanti, nu vomu permite cá se fia destituiti prin gurile rele. Se nu créda nici aceea ca prin pacturi si prin politica antilegale, voru isbutí a infrânge vointi'a poporului, voru ajunge a seduce convingerea majoritâtiei.

Este adeveratu ca trebuie criticate erorile, inse nu acest'a sa ne fia scopulu, adeca a criticá si a nu crutiá, si nici sa nu lovimu onórea nimenui cu neadeveruri si cu scopu de alu defaimá; este adeveratu si acea ca discussiunea si chiaru lupt'a pentru principii e de lipsa, inse ori ce lupta a nóstra trebuie sa-si aiba unu scopu, ce privesce binele comunu; cugeta inse atari ómeni, cari facu discordia, ca prin acést'a se lupta pentru comunu? de cugeta acest'a atunci cugeta reu. De alta parte ori ce lupta trebuie sa fia nobila, trebuie se fia .... in modu loialu si onorificu; chiaru inimicu cu inimicu trebuie sa se arete loialu si cu crutiare, cu atât'a mai vertosu lupta pentru principii si binele comunu intre frati, intre fiii unei mame, lupta carea trebuie sa aiba caracterulu, nu alu inimicitiei, nu alu relei vointie, ci alu bunei vointie si alu luminârei reciproce, — trebuie sa fia loiala, nobila si cu crutiare, trebuie se fia insufletita de scopulu binelui si alu progresului de simpathia, stima si bunavointia reciproca.

Numai prin acést'a vomu ajunge la fructe, numai in modulu acest'a vomu progresá, ne vomu luminá ne vomu intarí si ne vomu creá viétia nóua.

Deci déca doriti si voiti fericirea nóstra — ceea ce credemu cu totii, — aveti destule lucruri cari ve ceru tempulu celu scumpu; apropiative mai bine unii de altii, apropiati-ve mai tare si de noi, invetiatine ce sa facemu, cum sa ne cumpanimu cá sa ne radicâmu la o alta stare, cum sa ne interesâmu de scólele nóstre, de biserica si de venitoriulu nostru, cum sa ne aperâmù de relele cari se gramadescu asupr'a capului nostru si altele ce sciti d-vóstra ca suntu bune cá sa ne bucurâmu si sa ne consolâmu. Lasati dara patim'a de a ve stricá!

Mai multi din poporu.

Diet'a Ungariei.

Pest'a 13 Decembre n. Presiedintele Bittó, deschide cas'a representantiloru la 10 óre.

Pre fotoliurile ministeriali se afla: Szapáry, Tisza, Pauler, Szende, Trefort, Kerkapoly, si contele Zichy.

Cá notari fungéza: Wächter, Huszár, Alg. Beöthy.

Dupa autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta se predau petitiunile sosite dela jurisdictiuni si petitiunile private presentate de St. Domahidy, Carolu Stoll, C. Madas, C. Bobory, Iul Györffy, G. Varady comissiunei petitiunarie.

Presidiulu anuncie, ca deputatulu St. Kuhinka a reposatu. Cas'a decide a dá spressiune condolentiei sele la protocolu.

Deputatulu alesu in Schemnitz Boldiszár si-a presentatu protocolulu de alegere, acest'a se predà comissiunei verificatóre permanente.

Dupa acést'a se face cunoscutu resultatulu alegeriloru din siedinti'a din urma. S'au alesu:

in comissiunea pentru afacerile silvanisti ce din Naseudu: Lud. Papp cu 171, Sam. Ghiczy cu 176, E. Simonyi cu 169, P. Dariel cu 156 si P. Király cu 150 voturi;

in comissiunea justitiei: Ferd. Horanszky cu 230, Lud. Horváth cu 229, Em. Hodossy cu 228, Et. Matolay cu 227, Em. Vargics cu 225, Eug. Hammersberg cu 224, Luc. Horváth cu 224, Béla Perczel cu 224, Mich Gaal cu 223, Fr. Eilel cu 221, Iul. Steiger cu 221, Iul. Toszt cu 219, P. Matuska cu 216, Andreas Schmausz cu 213 si Ad. Lazaru cu 162 voturi.

Lud. Papp dechiara, ca de óre-ce membrii alesi in comissiunile anintite au fostu propusi de partidele singuratice, densulu inse nu apartiene acelei partide, carea l'a candidatu de membru in comissiunea pentru afacerile silvanistice din Naseudu nu póte primí alegerea.

Asemenea se dechiara Eug. Hammersberg in numele seu si alu lui Ferd. Horanszky.

Cas'a 'si manifestéza in strigâri viue vointi'a, cá alesii sa remana membri ai comissiuniloru respective.

Presiedintele enuncie acést'a cá conclusu.

Contele F. Haller indrepta câtra ministrulu de comunicatiune interpelatiunea: Are ministrulu scire despre aceea, ca mai multoru locuitori din Sighisiór'a care au claditu o parte din drumulu de tiéra Mediasiu—Sabiiu si o au predat'o dejá inainte cu patru ani comerciului, nu li s'au solvitu inca cautiunea si o parte din spesele loru? si are ministrulu de cugetu a multiamí pre numitii claditori?

Ministrulu de comunicatiune Tisza dechiara, ca a introdusu in acésta afacere cercetarea si speréza, ca interesantii voru primí in deplin'a resolvire a obiectului chiarificarea meritória.

Contele F. Haller se multiamesce de o camdata cu respunsulu primitu.

Cas'a ia acestu respunsu spre sciintia.

C. Bobory indrepta câtra ministrulu pentru aperarea tierei intrebarea, ca e densulu aplicatu a mediloci pre cale legale, — cá pâna ce se voru regulá definitivu afacerile de casernare — sa se dea acelor'a, cari suferu paguba prin prea dés'a incuartirare a militariloru, o justa despagubire?

Ministrulu pentru aperarea tierei, Szende promite ca cu privire la acést'a va face inca in decursulu acestei sessiuni proiectele sele, pâna atunci se róga pentru pacientia.

Bobory e multiamitu cu respunsulu primitu dela ministru.

Cas'a ia spre sciintia acestu respunsu.

Ministrulu pentru aperarea tierei Szende presenta raportulu cerutu de comissiunea centrale la proiectulu de lege asupr'a contingentului de recruti pre anulu 1874. Raportulu e dejá tiparitu si impartitu. —

Referintele Lad. Szögyenyi raportéza in numele comissiunei verificatórie permanente, ca acést'a a aflatu protocolulu de alegere alu deputatului alesu in Komarom Col. Ghyczy in ordine buna si ca l'au verificatu pre lânga reservarea indatinata a unui terminu de 30 dile pentru insinuarea protesteloru. (Lungu si viu aplausu in drépt'a.)

Col. Széll presenta raportulu comissiunei financiale asupr'a proiecteloru de legi privitórie

la creditulu decursivu pentru arogatiunile comune pro 1873.

la sumele adause pentru membrii pensiunati din gard'a arcieriloru,

la creditulu decursivu alu ministrului de financie,

la creditulu decursivu pentru erogatiunile comune pro 1872,

la superflusulu drumuriloru industriali gömöriane si

la creditulu decursivu pentru inchiriarea localitâtiloru pentru spitale militarie.

Aceste rapórte se voru pune sub tipariu si se voru luá la pertractare in sectiuni impreuna cu proiectele de legi respective.

Referintele And. Schmaus presenta raportulu comissiunei centrale asupr'a proiectului de lege relativu la sustienerea mai departe a prescriseloru de dreptu cari atingu afacerile financiali.

Referintele Col. Rádó presenta raportulu comissiunei economice asupr'a bugetului camerei pre lun'a lui Decembre.

Tóte acestea bucâti se voru pune sub pressa.

Dupa acestea vinu la ordinea dilei petitiunile cuprinse in list'a 28 si 29. Cá referinte fungéza Ant. Molnár. Tóte petitiunile se predau ministriloru respectivi. O scurta desbatere a avutu locu numai asupr'a petitiunei mai multoru reuniuni invetiatoresci, cari pretindu modificatiunea articlului de lege XXXVII: (legea instructiunei poporale). Comissiunea propune transpunerea petitiunei la ministrulu de instructiune.

Dem. Bonciu face propunerea, cá petitiunea sa se predee ministrului de instructiune cu acea adaugere, cá acest'a sa presenteze casei inca in decursulu acestei sessiuni o lege modificata pentru instructiunea poporului.

La votare s'au primitu propunerea comissiunei petitionarie, pentru carea votéza partid'a deakiana si cea centrale.

Urmédia pertractarea proiecteloru de legi militarie. Referintele comissiune centrale e Aug. Pulsky.

Proiectele de legi relative la inmultirea bataliuniloru de honvedi si la modificatiunea contingentului ce cade pre Ungari'a in urm'a provincialisârei confiniului militariu se primescu fâra desbatere.

La pertractarea proiectului de lege relativu la contigentulu de recruti pentru trupele de linia ungarie si pentru marina, propune G. Varady, cá sa se puna in locu de „trupele de linia ungare“ „armat'a ungara“. Acést'a modificatiune, continua oratorulu, trebuie acceptata cu atâtu mai tare cu câtu concessiunea armatei ungare e unulu din §§. fundamentali ai legei de complanare. Nimene nu va imputá propunetoriloru, ca facu opositiune contr'a legei din 1867. Déca se sustiené dela inceputu amesuratu determinatiunei legei espressiunea armat'a ungara, atunci s'aru fi potutu face crutiâri mari, poterea armatei s'aru fi potutu radicá. Dela primirea modificatiunei va aterná primirea legei din partea partidei sele la a trei'a cetire.

Alecs. Csanády in urm'a principieloru sel nu póte acceptá nimicu, ce stà in legatura cu condemnabil'a complanare. Densulu voiesce sa lucra intre marginile legei contr'a complanârei si macar de aru si cadé corón'a imperiale austriaca de pre capulu regelui din Ungari'a. (Viua contradicere in drépt'a).

Referintele Pulsky vorbesce pentru acceptarea titlului din proiectulu de lege intrebuintiatu mai multi eni.

Al. Csiky nu votéza nici macaru pentru unu recrutu singuru. (Ilaritate).

Proiectulu de lege dupa acést'a se primesce de basa la desbaterea speciale. In decursulu desbaterei speciale Varady aduce iéra propunerea sea de modificatiune la § 1.

Ministrulu pentru aperarea tierei Szende dechiara, ca titlulu recomendatu de comissiunea centrale e in intielesulu legei celu mai nimeritu.

La votare se radica partid'a deakiana si cea centrale pentru titululu originalu. (Freneticu éljen in drépt'a).

Proiectulu de lege relativu la eserciarea in arme a junimei studióse, la propunerea comissiunei centrale se predà ministrului de instructiune.

Urmédia proiectulu de lege asupr'a scurgere. apeloru inchise in zagasu. Referinte e E. Danielu.

Se incinge o desbatere mai lunga asupr'e mai multoru propuneri pentru modificatiani stilarie. Propunerea lui Col. Tisza, cá sa se puna unu §-fu nou dupa §-fulu 7 se predà la propunerea ministrului de comunicatiune comissiunei centrale spre aprobare, asemenea o propunere a baronului Lad. Simonyi la §. 14 si o propunere alui G. Molnár la § 15. Ceia-lalti §§ fr ii primesce cas'a cu putiene modificatiuni stilarice. Presiedintele anuncie, ca deputatulu Col. Ghyczy s'a datu sectiunei I.

Presiedintele incheia siedinti'a, punendu la ordinea dilei pre siedinti'a urmatória carea se va tiené Luni la 10 óre desbaterea budgetului.

Ign. Helfi observa, ca acést'a nu se póte templá pâna ce nu va respunde ministrulu presiedinte interpelatiunea lui Tisza.

Presiedintele: Conclusulu e dejá enunciatu si cu acést'a siedinti'a s'a terminatu la $^1/_4$ 2 óre d. a.

Publicarea protocóleloru a cârtiloru funduarie in Transilvani'a.

Edictu.

Despre publicarea cârtiloru funduarie pregatite respective suscepute in comunele tienatóre de sedri'a judecatorésca din Fagarasiu impartite judecatoriei cercuale de acolo : in comunele tienatóre de sedri'a judecatorésca din Muresiu-Vasiarheiu impartite judecatoriei cercuale de acolo ; in comunele tienatórie de sedria judecatorésca din Hatiegu, impartite judecatoriei cercuale din Pui luându afara comun'a Riuberbatu ; in comunele tienatórie de sedria judecatorésca din Sighisiór'a, impartite judecatorieloru din Cohalmu si Cincu-mare, luându afara comun'a Bruiu din cerculu judecatorescu alu Cincului-mare ; in comunele tenatórie de sedria judecatorésca din Brasiovu, impartite judecatoriei cercuale de acolo ; in comunele tienatórie de sedria judecatorésca din Mediasiu, impartite judecatoriei cercuale de acolo ; in comunele tienatórie de sedria judecatorésca din Székely-Udvarhely, impartite judecatorieloru cercuale din Székely Keresztur si Székely-Udvarhely : in comunele tienatórie de sedri'a judecatorésca din Sabiiu, impartite judecatoriei cercuale din Sabesiu, luându afara comunele Lancremu, Peterfalău, si Siugagu ! in fine in comun'a Gyerö-Vásárheiu tienatórie de sedria judecatorésca din Clusiu, impartita judecatoriei cercuale de acolo.

In urm'a ordinatiunei inaltului ministeriu . ung. de justitia d. d. 16 Noemvrie 1873 Nr. 35,457 in privinti'a mentionateloru operate de cârti funduarie se facu cunoscute urmatórele :

I

Localisarea pentru introducerea cârtiloru funduarie este pre deplinu terminata :

a) In comunele sedriei judecatoresci din Fagarasiu tienatóre de judecatoria cercuale de acolo, adeca in comunele : Arpasiulu de josu, Porumbaculu de josu, Sambat'a de josu, Ucia de josu, Vistea de josu, Besienbacu, Betlehemu, Braza, Desiani, Dragusiu, Dridifu, Felmer'a, Arpasiulu de susu, Porombaculu de susu, Ucia de susu, Vistea e susu, Sambat'a de susu cu pârtile ei, Feldiór'a, alatiu, Halmag'u, Hiseni, Hurez, Iáás, Ileni, Calıru, Chirtiu, Berivoiulu micu, Voivodeniu micu, opacielu, Corbi, Lis'a, Ludisoru; Luti'a, Marg'neni, oivodeniu mare, Berivoiulu mare, Netote, Opr'a-Chertisóre, Posiort'a, Reusioru, Rucaru, Sabesiu, Sescioru, Scoreiu, Son'a, Strej'a-Chertisóre, Serata, evestreni, Teleki si Vaidarece si Voil'a.

b) In comunele sedriei judecatoreci din Musiu-Vasiarheiu tienatóre de judecatoria cuale de acolo, adeca in comunele : Agárd, Akosva, Bozs, Csejd, Cserefalva, Csiba, Csitt-Szentvan, Csóka, Egerszeg, Fele, Fintaháza, Folyfalva, Galambod, Göcs, Harczo, Hagymás-Bodon, Hidvég, Ilenczfalva, Ikland, Jedd, Káál, Kakasd, Káposztás-Szent-Miklós, Kebele, Kebele-Szent-Ivan, Kisfalud, Kis Görgeny, Koronka, Lörinczfalva, Lukafalva, Malomfalva, Maros-Keresztur, Maros-Szt-György, Maos-Szent-Anna, Maros-Szent-Király, Madgyesfalva, Mezö-Csávás, Mezö-Kövesd, Mezö-Ménes, Nagy-Ernye, Náznánfalva, Nyárádtö, Nyárád-Karácsonfalva Panit, Remeteszeg, Szabad, Somosd, Székes, Szent-Benedek, Tófalva, Udvarfalva Vaja si Várhegy.

c) In comunele sedriei judecatoresci din Hatiegu tienatóre de judecatori'a cercuale din Pui, luându afara comun'a Riuberbatu pentru comasaria intreprinsa, adeca in comunele : Borbatenii din josu cu Iscrani, Selasiulu de josu, Baiesdi, Baniti'a, Riulu-albu, Selasiulu din susu, Valea lupului, Fegyer, Füzesd, Borbatenii de susu, Galatiu, Hegyalj'a, Livadi'a, Hobicza, Hobicza-Urikány, Campului neagu, Crivadia, Barulu micu, Coroiesdu, Ohab'a de piétra, Livezeni, Lupeni, Merisioru, Maciesdi, Malaiesdi, Mezö-Livadia, Macsesd-Paroseni, Barulu mare, Nucsiór'a, Sibisielu, Ohab'a-Ponorului, Paros-Pestere, Petril'a, Petroseni-Dilsa, Petrosu, Ponoru, Pui, Rusioru, Serelu, Corosdani, Vaideii-Vulcanului, Uricu, si Vaidei.

d) In comunele sedriei judecatoresci din Sighisiór'a, tienatóre de judecatoria cercuale din Cohalmu, adeca in comunele : Racosiulu de josu, Bogat'a, Dráusu, Debea, Usieri, Stén'a, Hevizu, Fontân'a, Homrodu, Catia, Crihalm'a, Coboru, Cohalmu, Lofnicu, Deisiór'a, Mateiesiu, Merchiasi'a, Moh'a, Tecusulu românu, Palosiu, Sibert, Chisieriu, Tecusiulu sasescu, Ungr'a, Voldorf, si Siomboru ambe pârtile.

e) In comunele sedriei judecatoresci din Sighisiór'a, tienatóre de judecatoria cercuale in Cinculu-mare, luându afara comun'a Bruíu pentru comasarea intreprinsa, adeca in comunele : Barcutu, Boholtiu, Seligstat, Ghierdealu, Iacobeni, Cincusioru, Siuliumberg, Sanmartinu, Merghindélu, Valea-tresti, Cinculu-mare, Toarel'a, Prostea, Rui'a, Siarosiu, Hundrubechiu, Vaseudu si Noistad.

f) In comunele judecatoresci din Brasiovu, tienatóre de judecatoria cercuale de acolo, adeca in comunele : Apati'a, Bodu, Cotlea, Feldiór'a, Helchiu, Christeanu, Chrisb'a Presmeru, Risnovu, Hermanu, Maierusiu, Sanpetru, Nou, Rotbacu, Ghimbachu, si Volcanu.

g) In comunele sedriei judecatoresci din Mediasiu, tienatóre de judecatoria cercuale de acolo, adeca in comunele : Ghiscas'a de josu, Apatfaleu, Frua, Blasiucu, Vurmlocu, Giertanu, Bogaciu, Bui'a, Birghisiu, Buzu, Durlosu, Agerbici, Atielu, Bazn'a, Ghiscas'a de susu, Hasiogu, Kaltwasser, Mingindale, Sten'a, Copsi'a-mica, Seic'a-mica, Prostea-mica, Curciu, Kövesd, Magarei, Mordesiu, Martafaleu, Motesdorfu, Boart'a, Mosn'a, Sieic'a-mare, Prostea-mare, Copsi'a-mare, Nemsi'a, Igisdorfulu romănescu, Brateu, Petrifaleu, Poucea, Richisdorfu, Rovasu, Saldorfu, Salcou, Soal'a, Alm'a, Igisdorfulu sasescu, Vaseudu, Dupusdorfu, Vecerdu, Velcu si Zlacn'a.

h) In comunele sedriei judecatoresci din Székely-Udvarhely tienatórc de judecatoria cercuale din Székely-Kerestur, adeca in comunele : Agyagfalva, Alsó-Boldogasszonyfalva, Alsó-Siménfalva, Bethfalva, Csekefalva, Derzs, Décsfalva, Dobo, Fiátfalva, Gagy, Kadács, Keresztur, Keresztúrfalva cu Timafalva, Kis-Galambfalva, Kis-Kede, Kis-Solymos, Kobáth-Demeterfalva, Magyar-Andrásfalva, Magyar-Hidegkut, MagyarZsákod, Magyaros, Matisfalva, Medesér, Muzsna, Nagy-Galambfalva, Nagy-Kede, Nagy Solymos, Oláh-Andrásfalva, Oláh-Zsákod, Oláh-Hidegkut, Rugonfalva, Sárd, Szent-Abrahám, Szent-Erzsébet, Szent-Blklós, Uj-Székely si Vágás.

i) In comunele sedriei judecatoresci din Székely-Udvarhely tienatórie de judecatori'a cercuale de acolo, adeca in comunele : Abásfalva, Abrahámfalva, Almás, Árvátfalva, Alsó- és Felsö-Benczéd, Bagy, Bethlenfalva, Beta, Bikafalva, Bögöz, Dálya, Ege, Fancsal, Farczad, Farkaslaka, Felsö-Boldogosszanyfalva, Fenyéd, Gyepes, Homorod-Keményfalva, Hodgya, Jánosfalva, Jásfalva, Kadicsfalva, Kányád, Kápolnás-Oláhfalu, Karácsonfalva, Küküllö, - Keményfalva, Kénos, Kecsed, Kisfalud, Lengyelfalva, Lokod, Lövéte, Malomfalva, Máréfalva, Miklósfalva, Orczfalva, Okláud, Oroszhegy, Pálfalva, Patakfalva, Petek, Recsenyéd, Remete, Sándorfalva, Sükö. Szent-Egyházas-Oláhfalu, Szent-Király, Szt.-László, Szent-Lélek, Szent-Márton, Szent-Mihály, Szent-Pál, Szent-Péter, Szent-Samás, Szombatfalva, Tibod, Ujfalu, Ülke, Városfalva si Zetelaka.

k) in comunele sedriei judecatoresci din Sabiiu tienatórie de judecatori'a cercuale din Sebesiu, luându afara comunele Lancremu, Peterfaleu, si Siugagu, adeca in comunele : Dealu, Cacov'a, Capolna, Calnicu, Cutu, Lazu, Lomani, Pianulu din susu, Rehou, Rechit'a, Sascioru, Pianulu de josu, Sibisielu si Strugari, in fine

l) in comun'a Gyerö Vasiarheiu tienetórie de sedri'a judecatorésca din Clusiu, impartita judecatoriei cercuale de acolo.

Cârtile funduarie pre deplinu terminate a comuneloru mentiunate, dimpreuna cu registrele parcelarie de posessiune, si desemnulu liniamenteloru de acelea tienatórie se voru transpune dela 1 Ianuariu 1874 la oficialele de cârti funduarie ordinate lânga judecatoriele mentiunate sub II. unde a le vedé ori cui e permisu in órele oficióse.

II.

Afacerile de cârti funduarie le provede :

1) sedri'a judecatorésca din Fagarasiu pentru comunele enumerate sub I. a).

2) sedri'a judecatorésca din Muresiu-Osiorheiu pentru comunele enumerate sub I. b).

3) sedri'a judecatorésca din Hatiegu pentru comunele enumerate sub I. c).

4) sedri'a judecatorésca din Sighisiór'a pentru comunele enumerate sub I. d) si e)

5) sedri'a judecatorésca din Brasiovu pentru comunele enumerate sub I. f).

6) sedri'a judecatorésca din Mediasiu pentru comunele enumerate sub I. g).

7) sedri'a judecatorésca din Székely-Udvarhely pentru comunele enumerate sub I. h) si i).

8) judecatori'a cercuale din Sebesiu inputernicita cu afacerile in trebile cârtiloru funduarie pentru comunele enumerate sub I. k), in fine.

9) sedri'a judecatorésca din Clusiu pentru comun'a enumerata sub I. l).

III.

Cu privirea la trebile si afacerile oficióse, cari se voru incepe cu 1 Ianuariu 1874 la fia-care din judecatoriele susu insemnate se emitu urmatóriele provocatiuni si dispositiuni :

1) Se provóca tóte persónele, cari in urm'a vre-unui dreptu de proprietate, de pemnu ori de arenda, avutu inca pre tempulu autenticârei protocóleloru cârtiloru funduarie, séu celu putienu castigatu inca inainte de 1 Ianuariu 1874 credu ca potu se pretinda vre-o indreptare, intregire, descriere, adaugere, séu stramutare in protocólele cârtiloru funduarie, fia in privinti'a compunerei corpului funduariu séu a relatiuniloru de posessiune intabulate : cá aceste pretensiuni pâna inclusive la 31 Augustu 1874 cu atâtu mai vertosu sa le insinuedie, cu câtu la din contra acele spre daun'a unui alu treilea, care pre temeiulu inscrieriloru cuprinse in protocólele funduarie, incependu dela 1 Ianuariu 1874 va castigá cu credintia buna alte drepturi tabularie, nu se voru luá mai multu in consideratiune.

Acésta insinuare are a se intinde pre tóte drepturile de posessiune inca necuprinse in protocólele funduarie, fâra deosebire, ca óre acele in cârtile vechi esite séu neesite din usu, ori in fassiuni funduarie séu alte cârti, foi si registre suntu cuprinse ori ba, si ori a intinsu o partida in privinti'a transcrierei de posessiune a vre-unui bunu castigatu rugare la vre-o judecatoria, si judecatori'a a decisu asupr'a acestei instantie, ori ba.

Deci indetorirea spre insinuare cade mai alesu pre tóte acele persóne, ale câroru drepturi de posessiune la comissiunea localisârei nici prin sine, nici prin representanti denumiti de comissiune s'au adusu in valóre ; séu cari nu au fostu in stare dupa regulele localisârei a-si legitimá afirmatulu dreptu mai tare de posesiune ori de composesiune in contr'a posesorului fapticu aflatu prin comissiune si inscrisu in protocólele funduarie ; pretensiunea loru adusa inainte fia insemnata in protocólele funduare séu in protocolulu generalu de pertractare, ori ba.

2) Mai departe tóte persónele cari :

a) Pre realitâtile inscrise in protocólele funduarie dupa detiermurirea pré inaltei patente de aviticitate séu de rescumperare pemnorale, au sub altu titlu legitimu si-au insusitu dreptu de proprietate, séu câroru :

b) dupa otarirea aceleasi patente de aviticitate li se cuvine terminu mai lungu spre realisarea dreptului de rescumperarea pemnorale prin acést'a se provóca aceste pretensiuni pâna celu multu la 31 Augustu 1874 inclusive, spre incungiurarea urmâriloru de dreptu amintite mai insusu sub punctulu 1-iu, ale insinuá, si in casulu amintitu sub a) procesulu de dreptu pendente, spre adnotare in protocolulu funduariu, séu dreptulu recascigatu prin calea legale spre strapunere in acel'asi ; iéra in casulu b) dreptulu de rescumperare pemnoralu, ce li se cuvine inca, spre insemnare in protocolulu funduariu a-lu legitimá cu documinte autentice.

3) Asemenea tóte persónele, cari pre bunurile nemiscatóre improtocolate, séu si-au cascigatu dreptu de prioritate, pemnu, servitute, au alte drepturi prin intabulâri, insemnâri si adnotaciuni, ori conscrieri pemnorale judiciari, séu pâna la 1-a Ianuarie 1874 inca 'si voru cascigá, se provóca, aceste drepturi din scopulu inscrierei loru in fói'a sarcineloru corpuriloru funduarie pâna celu multu 31 Decembrie 1874, inclusive cu atâtu mai siguru ale insinuá, cu câtu din contra dreptulu prioritatei cascigate mai inainte si-lu voru perde ; pre cându din contra facendu insinuare la tempu cuvenitu, drepturile de antaietate cascigatu pâna la 1-a Ianuarie 1874, i voru remâné in valóre fatia si cu acei cascigatori si creditori ipotecari noi, cari au cascigatu dreptu de proprietate séu de pemnu dupa diu'a acum mentiunata.

4) Acelea pretensiuni, care se basedie pre deobligamintele urbariale, séu alte referintie de acea natura, regulate prin patent'a din 21 Iuniu 1854 edata in fói'a de legi imperiale, bucata LV. Nr. 151 suntu eschise dela provocârile edictale spre insinuare si demostrare, precum si dela pertractârile obicinuite in urm'a edicteloru fâra deosebire, fia acele in protocólele de localisare prenotate, ori ba.

5) Terminii edictali prescrisi in aliniele precedinti, nu admitu nici prorogare, nici justificare ori inoire de procesu.

6. Publicatele protocóle, funduarie se voru considerá si conduce dela 1-a Ianuarie 1874 incependu cá carti funduarie conformu § 321 din codicea civile generale ; deci incependu dela diu'a

mentionata, drepturi nóue de proprietate, ipoteca ori alte drepturi reali asupr'a bunuriloru nemiscatóre introduse in ele, se voru poté castigá sî transferi asupr'a altor'a, precum sî a se sterge numai prin intabulare legale in acele carti, fâra de a derogá inse pretensiunile asupr'a acestoru bunuri nemiscatóre mai nainte castigate, insinuate sî legitimate in terminulu edictale.

7. Prescriptele, dupa cari voru avé de a se indreptá partile sî judecatoriele la implinirea sî esecutarea trebiloru sî afaceriloru oficióse, insemnate in acestu edictu, suntu cuprinse in procesur'a transilvana pentru cartile funduarie, emisa cu ordinatiunea ministeriului de justitia dto. 5 Febr. 1870 (Archivulu ordinatiuniloru, anulu 1870 fasciora I. sî II.)

8. Acei creditori, cari prin óre-carea transcriere aru suferí stricatiune cu privire la prioritatea pretensiuniloru loru transcrise séu transcriende, eseptiunile sî fatia cu un'a a trei'a persóna le potu realisá inca in siese luni dupa terminulu defiptu in punctulu 3, — adeca pâna la finitulu lunei Iuniu 1875 referésca-se acele eseptiuni la validitatea pretensiuniloru, la incetarea, ori prioritatea loru. — Dupa decurgerea acestui terminu, facia cu o a trei'a persóna nu se voru mai poté realisá asemene eseptiuni.

8. Judecatoriele indicate sub II. in afacerile loru voru intrebuintiá sigilulu judecatoriei respective.

Clusiu, 21 Novembre 1873.

Directiunea r. u. de carti funduarie pentru Transivania

Rîp'a de josu 26 Novem. 1873.

Credere magnum compendium et nullus labor.

(Urmare din nr. tr.)

In fine legea e lege, carea multiamita lui Ddieu nu lasa cá sa ni se mai infiga cutîtulu in inima fâra cá sa fimu indreptatîti a ne aperá.

Ce va fi in urm'a investigatiunei, vomu vedé.

Câtu despre proselitismu, credu ca va fi destulu, sî déca nu va fi destulu viitoriulu cu acte sî date autentice va aretá mai lamuritu.

Sa venimu acum sî la scóla.

Ce e dreptu sî eu amu auditu nu dela I. P. ci dela altii, vorbindu-se multe atâtu despre d-tá, câtu sî despre P. Pppu Crisianu, dara nu pré amu datina a pune pondu pre vorbe in cari nu sum siguru, sî de aceea nu-le amintescu. Punu insa pre apte dovedite.

D-tá numesci, intr'unu limbagiu minunatu pre corespondintele I. P. calumniatoriu impertinentu.

Departe de a-ti dá astfeliu de epitete delicate, sa nu te superi câci voiu aretá retacirea d-tale in aceea ce ne privesce scól'a nóstra reciproca.

D-ta dîci, ca scól'a gr. cath. emuléza, bá dóra sî intrece pre cea gr. or., ca pruncii dela scól'a nóstra l'a capetulu anului abiá sciu rugaciunile.

Cá sa-ti aretu neadeverulu propoveduitu de d-ta, fie-mi permisu a me serví de anulu trecutu sî anulu curg. scol.

In anulu trecutu, la finea sem. I. invetiatoriulu (I. P.) a asternutu la inspectoratu temele scriptuministice ale pruncilor dela scól'a nóstra, cari in numeru imbucuratoriu arata destulu de chiaru ca d-ta nu vorbesci adeverulu, sî pre cari déca ai dorì sa le vedi sî sa te convingi asiu fi in stare a ti-le aretá, câci se afla la archivulu pppescu.

In semestrulu alu doilea pre la finea lui Maiu, inv. I. P. arata ca din caus'a d-vóstra pruncii au incetatu a cercetá scól'a, câci d-vóstra ati inchis'o dela Pasci, sî voindu a constringe pre parinti cá sa-i tramita la scóla, amenintia ca voru trece la uniti, fiindu acolo libertate.

Erá datorinti'a inspectoratului cá sa pasiésca numai decâtu in acésta causa, dara din consideratiune ca tempulu erá inaintatu, capetulu anului scol., apoi cautându multu la congresulu d-vóstra scolasticu sî decisiunile lui din acestu anu, sî din consideratiune cà sa nu ne mai scie lumea, a aflatu sî de ocamdata a tacutu.

In anulu acest'a, sa nu-ti cada greu déca-ti spunu adeverulu, insusi amu cercetatu scól'a nóstra din Ibanesci cá delegatu din partea inspectoratului districtualu scol. sî éta ce amu aflatu:

In 16 Octobre, insotîtu de Par. Chirilu Fulea sî directorele scol. din Ibanesci impreuna cu mai multi crestini de acolo, mergându in scól'a nóstra amu aflatu preste 90 copii. Amu ascultatu la propunerile sî intrebârile invetiatoriului din diferite objecte de invetiamentu, sî amu esitu mângaiatu.

In 13 Novembre amu mersu asemenea cu numitii preoti sî mai multi din poporu, s'au ascultatu propunerile, s'au provocatu diferiti prunci de diferite etâti, sî respunsurile loru au fostu multiamitórie. Insusi amu provocatu pre óre câti-va cari au lucratu teme din computu la tabla. Amu intrebatu din cetitu, istoria, computu s. a. si-ti aducu de martori pre susu numitii cá sa te convingi ca nu la capetulu anului, ci la inceputulu lui pruncii dela scól'a nóstra cea defaimata sciu altu-ceva afara de rugaciuni. Déca totusi nu vei voi a crede ti este deschisa usia del'a scól'a nóstra, poftesce sî te convinge de totu ce aserezu.

Scól'a nóstra sî cu a d-vóstra este totu sub unu coperementu.

Cându amu fostu pentru prim'a data n'amu intratu in scól'a d-vóstra, dara altii mi-au spusu ca suntu intrens'a 2 séu 3 prunci, cari facu gimnastica de vesminte, iéra invetiatoriulu cine scie unde va fi. A dóu'a óra mi amu luatu libertate a intrá in scól'a d-vóstra cea laudata, pre carea d-vóstra in contr'a conclusului congresului d-vóstre scol. o sustieneti sî ve dechiarati ca o veti susiîné — din zelulu celu câtra cultura, sî éta ce amu aflatu: in scóla nici invetiatoriu, nici copii, erá insa o tablitia, dóue scaune, sî 2 séu 3 tabele de litere, cari tóte la olalta suntu laudatele recuisite necesarii de invetiamentu. Ce e dreptu pre afara amu vediutu unu pruncu de scóla de ai d-vóstra, carele pre semne se urîse a-si asteptá colegii sî pre invetiatoriulu si asiá esise sa se jóce singuru.

Acést'a ve este scól'a din anulu acest'a, carea emuléza, bá sî intrece pre cea gr. orient. Cum a fostu in anulu trecutu, ne potendu serví cu date, voru spune altii déca voru voí.

Ca d-vóstra nu siliti pre parinti a sî tramite pruncii la scóla, rogu pre d-lu notariu cerc. Andreiu Popu, sa binevoiésca insu-si a ve documentá, cá unulu ce se intereséza de acésta causa sânta, sî carele v'a provocatu, cá conformu legei sa-i predati list'a de lenevire, l'a ce d-vóstra ia-ti intorsu dosulu — dupa câtu sciu eu.

Câtu despre impedecarea realisârei proiecteloru pentru imbunatatirea stârei preotiesci sî scolare, ne vomu intalni credu de alta data, cându vomu mai vorbí.

Simeonu Popescu.

(Urmare sî fine.)

La punctulu 1-iu 'mi iau libertate a-ti respunde, ca numai d-vóstra sunteti asiá de nemernici in Sibotu — incâtu nu a-ti vediutu pâna acum materialulu adunatu pre sém'a scólei celei nóue edificande, apoi pentru ce nu amu inceputu la lucru, e caus'a ca noi nu avemu atât'a tempu spre a umblá stricati de capu pre câmpuri dupa bani — precum umblati d-vóstra, afara de aceea, déca ve jace la inima asiá de tare caus'a scólei nóstre, — pentru ce nu dati unu esemplu bunu cu vre o câte-va sute de fl., séu pentru ce nu a-ti facutu d-vóstra scóla sub deregatori'a d-vóstre cea fericita de odinióra? — Pentru ce a-ti intrebuintiatu materialulu celu adunatu pre sém'a crijmeloru; — séu déca au fostu cass'a nóstra alodiala asiá de fericita sub domnirea d-vóstre, — pentru ce nu a-ti intrebuintiat'o sî pre sém'a scólei? séu déca, sub domni'a d-vóstre au fostu comun'a Sibotu asiá de fericita pentru ce nu a-ti folositu tempulu celu de auru?

D-niloru „mai multi“ d-vóstra vreti a ne imputá nóue — negligenti'a sî urmârile cele triste ale fericitei deregatorii a d-vóstre de odinióra.

Pentru ca cass'a nóstra alodiala sub deregatori'a nóstra au suferitu unele scaderi, aceea nu e vin'a mea pentru ca nu amu fostu eu corespundietoriu pentru dens'a, ci cassierulu alodialu carele pentru negliginti'a sea si-a luatu plat'a, inse nu cu atât'a pompa precum ve place a ve laudá d-vóstre. — Inse eata eu cu deregatori'a mea totusi amu remasu neatinsu cu nimic'a, câci dómne ce bucuria mare a-ti fi avutu cându ne-ati fi vediutu in vre-o incurcatura frumósa, se saltati acum cu minciunile d-vóstre prin jurnale. — Cum de nu ve puteti ajunge odata scopulu, cându cá midilóce intrebuintiati chiaru sî pre preotulu localu cu anateme.

Inse sa ne intórcemu la scóla? — Greu ve inghimpa ochii d-vóstre materialulu celu adunatu pre sém'a scólei celei nóue, sî mai greu ve va inghimpá, cându déca ne va ajutá celu de susu ve-ti vedé pre anulu viitoriu scól'a nóstra gat'a, sî anume, pentru ca sî acést'a s'au facutu sub deregatori'a mea.

Dara acum'a ve intrebu eu, ca ce ati facutu d-vóstre in tempulu celu de auru alu d-vóstra? — Arata-timu numai unu semnu alu deregatoriei d-vóstre celei drepte — prin care comun'a varu indetorá spre a ve pune intre cei nemuritori? Insa totusi 'mi aducu aminte ca vi-e scrisa nemurirea pre . . . . . multe locuri. —

Mai de parte, prin acei'a, ca feciorulu meu Nic. Viorelu cá invetiatoriu e sî not. sub. cu acei'a credu a nu fi nice unu criminalistu. — Sciti bine, ca cându au ocupatu postulu respectivu cu conditiunea acei'a l'au luatu, ca pâna la inceperea scólei sa fia liberu, sî iéta ca asiá s'au sî intemplatu, inca vedeti ca d-vóstra nice cu alegerea de not. nu vati pututu ajunge scopulu celu sublimu nu, sî nu 'lu ve'ti ajunge nice odata, ca pâna cându veti contá la deregatori'a comunala cu astfeliu de lapadaturi cu cari contati — pâna atuncea totu la usie veti fi. —

In fine ve dîcu unu adio la toti — inse cu observarea, ca pâna cându agitatiunile d-vóstre nr voru incetá asupr'a familiei Viorescilor din Sbot sî prin acést'a asupr'a mea, pâna atunci eu inca n voiu incetá a nu fi calvinu fatia cu d-vóstra.

Deregatori'a mea cum e, buna séu rea, tocmai unor'a cá d-vóstra . . . . nu o voiu lasá a fi batjocorita nici cându.

'Mi pare reu, ca in locu de a pune cu toti umeru la umeru pentru caus'a nóstra nationale, spr batjocur'a strainiloru ne aretâmu pre fatia ca cum stâmu. — Cu tóte acestea 'mi iau libertate a me adresá sî câtra prea Ven Consist. câtu sî câtra on. publicu, ca déca voru aflá de bine a scí caus'a nóstra cea drépta, — mai bine, atunci binevoiésca a se informá prin ori sî care organe, cu ori sî ce ocasiune fia din partea unor'a séu a altor'a, câci eu in numele comunei intregi cu deregatori'a mea com. stau gat'a pentru ori sî ce, — si atunci de siguru se va vedé (nu mi se me laudu) ca cine e famili'a Viorescilor din Sibotu, inse sî cine sunt cei cari se falescu prin diurnale numai spre a-escusá — ticalosiile densiloru cu defaimarea altor

Ioanu Viorelu,
antiste com. sî epitropu bis.

Varietâti.

⁂ **Calendariulu** pre anulu **1874** tipa in tipografi'a nóstra archidiecesana, carele intra anulu alu dóue-dieci sî treilea alu vietiei sele esîtu de sub tipariu. Cuprinde afara de cele obicinuite **Testamentulu** Escelentiei Sele Présântitului Parinte repausatu Andreiu Baronu de Siagun'a fostulu Archiepiscopu alu Transilvaniei sî Metropolitu alu româniloru gr. or. din Ungari'a sî Transilvani'a s. a. s. a.

Calendariulu, cu privintia la carturarii nostr cei mai vechi in poporu, câroru li este mai indemana cetirea cu caractere vechi bisericesci este tiparitu cu caractere de aceste asiá numite cirile. Se afla de vendiare in tipografi'a nóstra archidiecesana si costa legatu **25** xr. sî nelegatu **23** v. a.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu in comun'a Glemboc'a devenita in vacantia, se escrie prin acést'a concursu pâna in 16 Decembre a. c. in care dî va fi sî alegerea.

Emolumentele suntu:

Pre lânga cuartiru naturalu in cas'a de scóla sî lemnele trebuincióse de incaldîtu 50 fl. v. a. din alodiulu comunale, sî 10 galete bucate dela poporu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si ascerne suplicile loru instruate amesuratu „statut. org.“ §. 13 pâna la terminulu indicatu la subscrisulu. —

Nocrichiu in 4 Novembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

G. Maieru,
(1—3) adm. ppescu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 100 ANULU XXI.

Sabiiu, in 13|25 Decembre 1873.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Dumineca in 16|28 Decembre se va serbá in biseric'a nóstra din cetate parastasulu de o jumetate de anu intru memori'a repausatului Archiepiscopu sî Metropolitu **Andreiu** Bar. de **Siagun'a.**

Eri s'a celebratu in biseric'a nóstra din cetate aniversarea reinfiintiatei nóstre Metropolie.

Dumineca in 16/28 Decembre se va face in biseric'a **S. Nicolau** din **Brasiovu** parastasu pentru marele Metropolitu **Andreiu**. Toti românii binesimtitori din Brasiovu si locurile invecinate, suntemu siguri, voru participá, aducendu tributulu de recunoscinti'a umbrei marelui si neuitatului loru Archiepiscopu si Metropolitu **Andreiu Siagun'a.**

Universitatea fundului regiu.

Unele dintre siedintiele Universitâtiei fund. reg. câte se tienura pâna acum ocupându-se mai multu cu cestiuni de unu interesu secundariu pentru publiculu nostru cetitoriu nu le-amu reprodusu in colónele foiei nóstre. Mai insemnate suntu siedintiele din 18 si 19 Dec. in cari s'a desbatutu cu multu interesu proiectele privitórie la organisarea fund. regiu. Publicâmu esentialminte aceste siedintie cu atâtu mai tare cu câtu la desbaterea acestei cestiuni vitale pentru poporatiunea romána din fundulu regiu au luatu parte démna deputatii români, cu deosebire intre acesti'a dlu deputatu alu cetâtiei Sabesiu Dr. Stef. Pacurariu, a cârui cuventare o vomu sî reproduce mai la vale.

Deputatulu Wittstok raportéza in numele comissiunei de siepte si presentandu dóue proiecte de representatiune câtra ministrulu de interne face urmatórele propuneri finali:

1. Inclit'a Universitate a natiunei sasesci sa binevoiésca a acceptá acestea dóue proiecte de representatiune sî ale transpune pre calea obicinuita la Escelenti'a Sea dlu ministru de interne.

2. Ambele representatiuni sa se traduca in limb'a maghiara sî din amendóue sa se faca câte 600 esemplarie in limb'a germana sî 600 in cea maghiara.

3. Din acestea esemplarie sa se dea unu numeru corespundietoriu unei persóne de incredere in Pest'a, spre ale imparti intre membri dietei ungarie.

4. Pré Inclit'a Universitate natiunale sa binevoiésca a alege din medilloculu seu o comissiune de siepte membri.

5. Acést'a comissiune va elaborá spre chiarificarea cestiunei municipali intregi a fundului regiu si spre sustienerea bunului dreptu alu acestui'a unu memorandu si-'lu va presentá Universitâtiei natiunale spre a se luá asupr'a lui conclusu.

6. Indata ce numit'a comissiune cu privire la problem'a sea va fi gat'a, se va pune cu préinclitulu comitiatu in conglasuire pentru conchiemarea Universitâtiei natiunale.

Referintele raportéza mai departe, ca membrulu din comissiune Bolog'a nu consemte cu tóte punctele din proiecte, mai departe, ca membrulu din comissiune de Baussnern remâne pre lânga aducerea protestului seu respinsu de cei-lalti membri cu acea rogare, cá sa se presenteze ministeriului impreuna cu protocólele, — mai departe: ca majoritatea comissiunei 'si retrage cele trei propuneri din urma, pre cându minoritatea si-a reservatu dreptulu de a-si face propunerile sele.

Obert anuncie in numele minoritâtiei din comissiunea de siepte urmatórele propuneri: 1. Sa se alégа o comissiune de siepte. 2. Acésta comissiune sa elaboreze unu memorandu pentru chiarificarea cestiunei municipale a fundului regiu sî sa-lu presentedie Universitâtiei spre a se luá conclusu. —

Macelariu propune, cá mai inainte sa se tiparésca sî votulu minoritâtiei sî protestulu lui Baussneru inainte de a se ceti, sî pâna atunci sa se amene desbaterea.

Wittstok observa, ca aici nu e nici unu votu alu minoritâtiei, fiindu ca nu e diferintia de opiniuni cu respectu la proiecte, ci numai dóue propuneri a unei minoritâti din comissiune. Apoi Baussnern a renunciatu la tiparirea protestului seu. Pentru propunerea lui Macelariu vorbescu Dr. Racuciu sî Hanni'a, contr'a lui Bruckner. Dupa unele observatiuni pro sî contr'a din partea mai multoru se pune propunerea lui Macelariu la votu sî se respinge.

Dupa acést'a de Baussnern cetesce protestulu seu.

Siedinti'a incheiandu-se la 6 óre sér'a pentru a se lasá tempu deputatiloru spre a cugetá asupr'a acestei cestiuni momentóse, in diu'a urmatóre la 9 óre ia mai intâiu cuventulu in desbaterea generale asupr'a proiectului de representatiune, relativu la organisarea municipale a fundului regiu, deputatulu

Wittstock si espune causele, din cari comissiunea de siepte s'a vediutu indemnata a desparti cestiunea municipale de cea teritoriale sî a tractá ambele cestiuni in representatiuni despartite.

Schreiber afla de lipsa acelea representatiuni sa se adresedie la dieta si nu la ministeriu si cu privire la acést'a face o contr'a-propunere.

Hanni'a se pronuncie pentru contr'a-propunerea lui Schreiber.

Dr. Pacurariu rostesce cuventarea ce o reproducemu in estrasu:

„Fatia de insemnatatea cea mare a obiectului din cestiune sî cu privire la cele trei operate diferite sî voluminóse, cari s'au presentatu asupr'a acestui obiectu, intr'adeveru 'mi va fi cu greu dloru! a luá cuventulu spre a cuprinde pre scurtu cele omogene sî a discerne cele eterogene sî a le esaminá sî compará in ambele directiuni cu o organisatiune administrativa a fundului regiu, carea sa corespunda tempului nostru.

Acést'a problema mi se pare a fi cu atâtu mai grea cu câtu proiectulu maioritâtiei din comissiunea de siepte s'a tiparitu numai inainte cu vre-o câte-va dile sî s'a impartitu intre deputati, operatulu dlui de Baussnern, 'mi vení la cunoscintia abiá in siedinti'a de a séra sî cel'a alu dlui Schreiber numai in momentulu de fatia.

Dlu deputatu sî referinte alu comissiunei de siepte Wittstok dechiará cu respectu la elaboratulu comissiunei ca densulu vede cu multiamire cum universitatea natiunei au purcesu din acelea consideratiuni sî s'au pusu pre acelu terenu, pre care a statu sî in anulu trecutu.

Eu inse d-loru! trebuie sa dechiaru sinceru, ca eu togm'a acolo, unde dlu Wittstock crede ca-'si afla multiamirea sea, aflu ca lipsesce progresulu acestei Universitâti.

In acestu progresu sî nu in stagnatiune; in parasirea aceloru idei din evulu de medilocu in o apropiere câtra spiritulu seclului nostru a-si fi aflatu eu atâtu multiamirea mea câtu cea a tuturoru populatiuniloru ce locuescu in fundulu regiu.

Stagnatiunea numai ne dovedesce, ca faptele sî intemplârile anului espiratu au trecutu pre lânga prea Inclit'a Universitate fâra de a lasá vre-o urma dupa sine.

Espunerile istorice in asiá numitulu proiectu de protestu alu dlui de Baussnern me provóca cá sa facu o reprivire asupr'a istoriei nóstre. Cei siése séu siepte secli ai locuirei nóstre impreuna sî mai cu deosebire istori'a aniloru din urma ne-au datu esemplulu sî invetiatur'a, ca interesele nóstre reciproce, bá chiaru esistinti'a nóstra natiunale se conditiunéza imprumutatu; ca desvoltarea unui poporu se promovéza numai prin radicarea celui-laltu, ca au trecutu tempurile, in cari predomniá credinti'a, ca salutea propria se póte intemeiá numai pre ruinele altui'a. Secululu nostu ne invétia, ca ruin'a unei clase séu a unui poporu, insémna ruin'a propria sî ruin'a tierei intregi.

Eu nu sciu, dloru, ce ve léga asiá tare de acelea tempuri.

A-ti ziditu cetâti, a-ti radicatu muri sî bulevarde, dara cându au inceputu a petrunde cele dintâiu radie de civilisatiune, atunci au cadiutu toti acesti muri sî bulevarde, sî cetâtile nóstre se afla pre planulu piedîsiu alu decadintiei.

Prin aceea ca ve provocati la magasinele de harthii sî pergamente istorice, nu ve-ti impedecá acést'a decadintia, nu ve-ti fi aplaudati de natiunile conlocuitórie in fundulu regiu sî nu ve-ti fi ascultati de acei'a cari astadi au puterea sî cârm'a statului in mâni.

Unulu si celu mai insemnatu bulevardu alu libertâtiei sî alu esistintiei nóstre natiunali l'ati perdutu dloru! din vedere sî adeca: A castigá simpathi'a sî anim'a natiuniloru conlocuitórie din fundulu regiu. Dela acestea aterna viitoriulu nostru intregu sî sórtea fundului regiu.

Resolvirea acestei intrebâri va aduce sentinti'a atâtu asupr'a vitalitâtiei natiunale a d-vóstre câtu sî a nóstre.

Deci eu de locu nu potu sa intielegu cum d-vóstre, dloru, cu tóte acestea mai poteti tiené la cele dóue-spre-diece puncte ale proiectului de representatiune din anulu trecutu, cari, dupa cum amu demustratu dejá in anulu trecutu, nu cuprindu altu ce-va, decâtu introducerea stârei din evulu de midilocu in o forma nóua.

Acestea dóue-spre-diece puncte suntu cele dóue-spre-diece table, dara nu cele dóue-spre-diece table ale dreptâtiei, ci cele dóue-spre-diece table ale isolatiunei istorico-egoistice sî privarea de dreptu in cele administrativo juridice a locuitoriloru din fundulu regiu, cari nu apartienu némului sasescu.

In afectiunile sî datinele poporului românu domnesce ide'a egalitâtiei togm'a asiá cá sî in legile rasei latine, sî in anim'a sî sentiementele sele e inradacinata ide'a libertâtiei asiá de tare cum e sî la némulu germanu. Nu me intrebati dloru, cum s'au potutu intemplá pre lânga tóte acestea, de totudéun'a amu fostu cei mai neindreptatiti sî mai negalu tratati, pentru ca influinti'a intemplâriloru din evulu de midilocu in patri'a nóstra au fostu necalculabila.

D-vóstra 'mi ve-ti dice, ca in acestea dóue-spre-diece puncte nu e pronunciatu nici cu unu cuventu, ca diferitele poporatiuni genetice sa fia tractate in modu diferitu. E adeveratu, ca unu asemenea cuventu nu se afla, dara cu atâtu mai multu contiene in fapta acelu proiectu alu legei de municipalitate, acést'a diferintia. O privire asupr'a cifrei statistice a populatiunei din fundulu regiu va adeverí acést'a.

Aprópe 400,000 locuitori are fundulu regiu, din acesti'a 170,000 cadu pre natiunea sasésca; din acesti'a traiescu aprópe 83,000 in cele siepte cetâti sasesci si in cele patru locuri principali din cele 11 cercuri ale fundului regiu. De acea voiti d-vóstre, dloru, a transpune administratiunea autonoma a comuneloru la cercuri, administratiunea autonoma a cercuriloru la cetâti sî cea a cetâtiloru la Universitatea natiunei, pentru ca in modulu acest'a dreptulu intregu de administratiune se pune in mânile sasiloru sî ceea-lalta poporatiune remâne fâra nici unu dreptu.

Ceea ce potu sa acceptezu din cele trei proiecte ce ne stau inainte, e uniculu „urgens", o lege de municipalitate. Dara cu atât'a problem'a nóstra nu e inca de locu resolvita pentru ca aici nu avemu de a creá o lege municipale sî de a adauge un'a nóua la multimea ordinatiuniloru administrative sî a legiloru dejá esistinte, cari in viéti'a poporului nici cându nu s'au prefacutu in carne sî sânge sî cari nu suntu cunoscute nici chiaru oficialiloru administrativi.

Nu v'ati intrebatu vre-odata insive, dloru, pentru ce se schimba la noi in putieni ani dupa olalta atâtu de desu chiaru si constitutiunile sî legile fundamentali ?

Caus'a e aceea, ca la crearea acestoru legi pré putienu séu mai de locu nu se tiene comptu de interesele sî de recerintiele poporului ci numai partid'a acea, carea din intemplare se afla la cârm'a statului face legile dupa modelulu seu. Cu caderea partidei trebuie firesce sa cada si legea acea si sa faca locu unei legi nóue.

Vedeti dloru ! ca nimicu nu se póte considerá de definitivu sî siguru, pâna ce nu si-au aflatu in dreptulu si in viéti'a comunei o patria durabile si recunoscuta.

Nu v'ati intrebatu dloru nici odata ca cum se póte templá, de noi in butulu multoru principie liberale pronunciate in constitutiunea nóstra suntemu ómenii cei mai neliberi din intrég'a Europa ?

Noi suntemu acést'a sî anume din acea causa simpla pentru ca nu amu sciutu a realisá constitiunea abstracta in administratiunea concreta.

Precum credinti'a crestina are trei forme, tempulu trei perióde, asiá are si societatea trei forme : Determinatiunea de sine, vointi'a séu legea, fapt'a séu administratiunea. Numai in asigurarea drepturiloru individuali devine libertatea o fapta. Déca vomu face din locuitorii fundului regiu ómeni liberi, din comune o reuniune de cetatieni liberi si din municipiele nóstre o impreunare de comune libere, atunci vomu puté dîce, ca ne amu facutu detori'a sî amu resolvitu bine problem'a dela care depinde viitoriulu intregu.

§. 10 din art de lege 43 ex 1868 e mai multu alu nostru decâtu alu d-vóstre dloru !

„Drepturile basate pre pacturi si legi“ privescu numai pusetiunea fundului regiu in afara fatia cu puterea centrale si nu organisatiunea interna a lui. Pentru acést'a vorbesce legea, ca egalitatea tuturoru cetatieniloru de ori ce natiunalitate ce locuescu pre acestu teritoriu sa fia considerata si adusa in consonantia.“ De o pusetiune privelegiata speciale a natiunei sasesci intre marginile fundului regiu nu se afla nici in lege vre-o urma.

Numai acest'a e intielesulu legalu sî logicu alu legei de uniune ; sî din acést'a lege chiaru cându amu voí nu amu puté interpretá altu sensu, afara numai deca vomu voí sa aducemu §. 10 alu acestui articulu de lege in o contradicere nedisolubile cu sine insusi.

Eu recunoscu adeverulu acel'a in proiectele de representantiune ce ne stau inainte, „ca intrég'a ordine municipale a acestui teritoriu merge spre o desolutiune totale inevitabile.

Sî suntu posomorite, posomorite dîlele in cari discutâmu noi acestea proiecte, noi vedemu disparendu ultimele resturi ale administratiunei celoru dóue diecenie trecute.

Chiaru si medilócele nóstre de comunicatiune au venitu in o astfeliu de stare, câtu mai nu se potu intrebuintiá sî cele nóue suntu astfeliu intocmite câtu nu le potemu intrebuintiá. Pre cându se dau din banii ce incurgu prin contributiunile de statu milióne spre infrumsetiarea unei cetâti carele incarcate cu objectele esecuate spre acoperirea contributiuniloru abiá se misca prin nomolulu tinei de pre drumurile sî calile nóstre.

Pre cându administratiunea au degeneratu cu totulu sî poporulu ce-'lu representâmu se róga cu mânile radicate pentru usiurarea sarcineloru sele, noi aici stamu incaierati.

Atâtu in interesulu d-vóstre, câtu si in alu nostru, in interesulu tierei si alu statului e o intielegere intre noi asupr'a unei administratiuni carea sa corespunda tempului nostru si asupr'a organisatiunei o necesitate imperativa.

Eu primescu cu bucuria propunerea comissiunei de siepte asupr'a unui memorandu, ce are a se face in privinti'a acést'a sî propunu, cá proiectulu de representatiune sa se reiepte la comissiune spre a se aduce in consonantia cu memorandulu ce are sa se elaboreze si apoi a se presentá cu acest'a spre deliberare.“

Budacker consimte cu parerile espuse in cuventarea antevorbitoriului, inse trebuie sa observe, ca **numai românii cari au siediutu in Universittea din 1871, pórta vin'a la acést'a desconsiderare** ce o intimpina in cele 12 puncte.

Mai vorbescu pentru propunerea Dr. Pacurariu Bolog'a sî Oberth.

Punendu-se la votu propunerile lui Schreiber sî a Dr. Pacurariu se respingu sî se primesce propunerea comissiunei cá basa la desbaterea speciale.

Acceptarea en bloc a proiectului de representatiune propusa de **Bruckner** sî, dupa ce acest'a si-a retrasu propunerea, spriginita de **Schochterus** punendu-se la votu se radica la conclusu.

Bolog'a anuncie votu separatu, la care se alatura deputatii **Deaku**, **Hanni'a**, Dr. **Tincu**, Dr. **Racuciu**, **Orbonasiu**, Dr. **Pacurariu** sî **Macelariu**.

Venindu la discussiune proiectulu de representatiune relativu la arondarea monicipieloru de **Baussnern** pledéza pentru parerile cuprinse in proiectu, doresce inse ale esprimá in unu protestu energicu. Déca acest'a n'aru reusí, densulu se alatura la propunerea comissiunei.

Wittstock motivandu proiectulu 'lu recomenda spre primire.

Macelariu propune trecerea la ordinea dîlei.

Punendu-se la votu propunerea comissiunei se primesce cá basa la desbaterea speciale.

Macelariu anuncie votu separatu, la care se alatura toti deputatii de natiunalitate romāna.

La votare inse se primesce propunerea lui Budacker ; asemenea celelalte propuneri finali ale comissiunei si in urma propunerea minoritâtiei din comissiune pentru elaborarea unui memorandu.

Dela marginile Bucovinei 20 Decembre 1873. st. n.

Repausatulu sî de cea mai trista memoria pentru crestinii gr. or. ai Bucovinei, Episcopulu **Eugeniu Hacmanu** a lasatu eparchi'a nóstra in cea mai coplesita stare. Nimic'a n'a lucratu acestu Episcopu pentru lege sî natiune, pentru cleru si cultur'a confessiunala **adeverata** a credinciosiloru sei ; ci totulu numai pentru — sine, pentru saturarea mandriei sî trufiei sele personale, ba sî pentru multiamirea urei sele in contr'a româniloru. — Resiedinti'a „feica“ pentru **sine**, catedral'a grandiósa unde sa-si desfasiure numai grandeti'a si marirea **sea** cea fisica, léf'a copiósa asemenea pentru **sine** si metropoli'a tóta numai pentru **sine** — aceste suntu resultatele straduiriloru, ingrigiriloru sî lucrâriloru sele prin 38 de ani ai archipastorirei sele ; pre cându pusetiunea materiala a clerului amesurata stârei sele sî impregiurâriloru actuale, — biserici parochiale, — case preotiesci, — scoli poporale sî superióre natiunale, armonía in diecesa, incredere mutuala intre cârm'a eparchiala sî eparchioti — autonomi'a sî **védi'a „ortodosismului“** in Bucovin'a, ba in mare parte chiaru si „ortodocsismulu“ insusi trebuira sa se faca **victima** pofteloru etero-evangelice sî chiaru dusimane — ortodocsismului“ crestinescu alu Episcopului Hacman !

A ! Hacman fu Episcopu propusu sî pusu de atari, ce nu numai ca nu suntu de religiunea „ortodocsa“ sî din corpulu poporatiunei indigene a Bucovinei, ci carii aru fi voitu póte, sa se stérga câtu mai curendu sacrele sî venerabilele reminiscintie ale româniloru gr. or. din acésta tiéra in folosulu numai alu — loru ! . . . .

FOISIÓRA.

Din scrierile sântului I. Gura de auru, (Chrisostomu).

Serbatórea anului nou.

Tóte sa fia spre marirea sî onórea lui Ddieu.

Ti vei petrece anulu bine, nu, déca vei jacea in dîu'a cea dintâiu beatu, ci cându, in cea dintâiu cá sî in cea de pre urma, sî in fia-care dî vei face lucruri placute lui Ddieu. Nu imbetarea, ci rugaciunea te face veselu , nu vinulu ci cuventulu crescerei morali. Vinulu agita viforu, cuventulu lui Ddieu inse aduce linisce ; acel'a aduce nelinisce in anima, acest'a departa sgomotulu ; acel'a intuneca mintea, iéra acest'a luminéza pre cea intunecata ; acel'a (vinulu) aduce intristare, carea mai inainte, erá departe, acest'a departa grigi'a, ce erá de fatia. Câci nimic'a póte asiá tare a inveselí, decâtu invetiatur'a intielepciunei : ca cele de fatia suntu a se considerá putienu, trebuie a nisuí dupa cele venitórie ; cele pamentesci suntu a se recunósce cá trecetórie, sî nimic'a de constantu ; nici avuti'a nici puterea, nici onórea, nici lingusîrile. Cându vei posiedé atare intielepciune, vei poté vedé unu avutu fâra de a-lu invidiá ; vei cadea in lipsa sî miseria, sî nu vei pierde curagiulu.

Unu crestinu nu trebuie cá sa serbeze numai in anumite dile, ci totu anulu sa-i fia lui ocasiune de serbatória. Inse de ce natura trebuie sa fia serbatórea, carea i este lui convenienta ? Stulu Paulu dîce1) : „Sa prasnuimu, nu in aluatulu celu vechiu, nici in aluatulu reutâtiei sî alu vicleniei, ci in azimele curatiei sî ale adeverului“. De ai consciintia curata, tóta dîu'a 'ti este serbatóre, in carea te saturi ai sperantiele cele maretie, sî te desfatezi de asceptârile bunuriloru venitórie. N'ai inse consciintia liniscita, ci esci incarcatu cu multe pecate, atunci de ai tiené o miia de serbatori totusi nu te vei aflá mai bine cá unulu ce jelesce.

Câci ce-mi folosesce o dî serina, déca consciinti'a din launtru este intunecata ? Déca asiá dara voiesci sa aibi ce-va folosu de **anulu nou**, apoi dupa ce a trecutu unu anu, multiemesce Domnului, câci te-a adusu pâna ací, bate-ti anim'a, numera dîlele vietiei tale, sî-ti dî : dîlele grabescu sî trecu, numerulu aniloru se implinesce, dejá amu percursu multu din cale, dara ce bine amu facutu ? Nu cum-va ne vomu departá din cele de aici desierti sî goli de tóta dreptatea ? Judecat'a este inaintea usiloru, vieti'a nóstra s'a inclinatu spre betranetie.

Aceste le cumpanesce la anulu nou, preste aceste cugeta in decursulu anului. Sa gandimu la cele venitórie cá nu cum-va sa dica cine-va sî câtra noi, ce a disu profetulu câtra Iudei1) : „Perit'au intru desiertaciune dîlele vóstre, sî anii vostrii intru iutiéla“. Acésta dî de serbatória statornica, despre care amu vorbitu, carea nu cunósce alergarea aniloru, sî nu este legata de dîle anumite o póte serbá de o potriva seraculu cu avutulu. Ací nu se cere pompa, nici avere, ci singura virtutea. Tu nu ai avere ; dara ai fric'a Domnului, carea este de mai mare pretiu decâtu tóte tesaurile, unu tesauru neperitoriu, neschimbatoriu sî neimputienaveru. Privesce ceriulu, ceriulu ceriuriloru, pamentulu, marea, aerulu, speciele animaleloru, feliuritele plante sî intregu genulu omenescu. Cauta spre angeri, arhangeli, poterile de susu ; tóte acestea suntu proprietatea Domnului. **Servulu unui Domnu atâtu de avutu nu póte fi seracu, in casu cându acestu domnu 'ti este gratiosu.**

A te bucurá in atari dîle, a avé placeri mari, a illuminá locurile publice cu facle sî a impletí cunune este o nebunia copilarésca. Tu esti liberu de acésta debilitate, ai ajunsu maturitatea christiana, sî esti cetatiénu alu ceriului. Deci in acésta dî, nu aprinde focu prin terguri, ci in internulu teu aprinde lumin'a spirituale : „asiá sa lumineze“ dîce Domnulu1) „lumin'a vóstra inaintea ómeniloru, cá vediendu faptele vóstre se marésca pre tatalu vostru celu din ceriuri.“ Acést'a lumina 'ti va procurá mare cascigu. Nu impená usile casei tale, dara umbla asiá incâtu din mân'a Domnului sa primesci cunun'a dreptâtiei. Nu lucrá nimicu in desiertu, nimicu, fâra basa, ci tóte spre onórea lui Ddieu, precum dîce Pavelu2) ori de mancati, ori de beti, ori altu ce-va de lucrati, tóte sa le faceti spre marirea lui Ddieu.“

1. Dara intrebi tu ! Cum se póte mancá sî bea spre marirea lui Ddieu ? Chiama unu seracu, — primesce impreuna pre Christosu la mésa sî eata ca ai mancatu si beutu spre marirea lui Ddieu. Ci elu (Pavelu) voiesce cá nu numai sa mancâmu spre onórea lui Ddieu, ci sî altele sa le facemu spre acea spre es. cându esimu séu siedemu acasa. Amendóue sa se intemple pentru Ddieu. Inse cum potu a se intemplá ambe pentru Ddieu ? (Uite cum). Cându esi afara spre a merge la biserica, spre a participá la rugaciune sî invetiatur'a spirituale, — atunci mergi spre marirea lui Ddieu. Dara sî acasa poti remané spre onórea lui Ddieu. Cum si in ce modu ? Cându audi sgomotu sî observezi confusiune si serbâri veselitórie pecatóse, séu cându vedi tergulu plinu de ómeni rei sî insolenti, atunci nu esi,

---

1) Cor. 5. 8.

1) Ps. 77. v. 33.

1) Math 5. 16; 2) I Cor. 10. 31

Astadi e iérasi unu Episcopu denumitu: vree ceriulu, cá macaru acum sub alte auspicie!...

Acestui archipastoriu deci, grea insa totu odata si pré onorifica missiune va fi, se neutralisedie cumplitele daune, immeusulu desastru, casiunatu Bisericei si eparchiei bucovinene prin repausatulu Episcopu Hacman, si lasate urmatoriului seu dreptu cea mai suprema aureola a marirei clericale intocmita si — gat'a! —

Parintelui Teofilu Bendel'a nu i-a mai remasu alta grigia, decâtu eschisivmente numai binele si fericirea, védi'a si libertatea Bisericei sele sânte si „ortodocse“ in Bucovin'a.

Inse, parte spre a puté Précuviosi'a sea acést'a, a recompensá adeca Bucovin'a pentru daunele cele mari si multe cadiute victima Molochului passiuniloru individuali ale lui Hacman din partea Bucovinei; iéra despre alta parte, spre a nu descreditá pusetiunea Précuviosiei Sele asisi acum din capulu locului inaintea Bisericei si eparchiei, se ventilédia cu multu interesu si cu mare seriositate in publiculu nostru intrebarea: cine 'lu va consecrá pre parintele Archimandritu Bendel'a, si care va fi contienutulu „Singeliei canonice“ ce i se va impartasi de consacratori, respectivmente, pre ce basa si cu care scopu se va inaugurá canonicamente parintele Bendel'a in archipastori'a sea?

Usioru, ce e dreptu, aru fi respunsulu la acésta intrebare de-si complicata, un'a: déca nu s'aru luá nici acum in séma „canonicitatea“ bisericei ortodocse; iéra alt'a: déca va avé parintele Bendel'a sa fia numai Archiereu alu Bucovinei, iéra Metropolitu numai titulariu, nu inse si Archiepiscopu alu Bucovinei si Dalmatiei (precum 'lu vedemu dejá si figurandu pre parintele Bendel'a p. t. pre o „Parte-anonsa“ a repausatului seu frate din Iassi).

Inse, cum audîmu si vedemu chiaru, parintele Bendel'a e cá sa fia Episcopu alu Bucovinei si Archiepiscopu si Metropolitu actuale alu Bucovinei si Dalmatiei. Si aici e ingrigit'a cumpanire si intrebare, ce trebuie sa o constatâmu astadi in publiculu nostru!

Este câci sciutu, ca eparchi'a Bucovinei, canonicamente e inca si astadi o episcopia sufragana a Metropoliei de Iassi. Vrendu deci a „dá Imperatului ce e a Imperatului, iéra lui Ddieu ce e a lui Ddieu“, nu se póte avé si aretá considerante numai politice; ci si inca mai intâiu, considerante — canonice; de óre-ce desmembrarea episcopiei bucovinene de Metropoli'a Iassiloru — respective a Sucevei, cârei'a si Moldov'a si Bucovin'a suntu canonicamente subordinate — n'a urmatu pâna acum inca in modu competinte, si numai canonicamente póte fi ce-va desfacutu, ce canonicamente e asiediatu. Iéra pre lânga aceea, metropoli'a Sucevei, numai cu resiedinti'a-si la Iassi, ba, si chiaru patriarchic'a constantinopolitana póte, pâna cându va durá provisoriulu actuale cu eparchi'a Bucovinei, despre consecrarea si inaugurarea parintelui Bendella in Archiepiscopu se dica si inca, cu totu dreptulu dupa principiulu: „Actus inter duo, tertio nec nocere nec prodesse potest“ — ca acésta inaugurare de Archiepiscopu intru unulu si acel'a-si statu archiepiscopescu este o vatemare spontana a santeloru canóne, séu simplemente o — schisma! — Se scie apoi dóra si acea, ca eparchiotii Bucovinei, din respectulu canonicitâtiei sântei loru biserici, nici ei nu se invoiescu cu archiepiscopatulu bucovinénu dalmatinu — si din acésta causa protestara cu totii in contr'a acestei intentiuni Iriecco-hacmaniene.......

E apoi sciutu, in fine si acea, ca sinodulu episcopiloru carlovetianu a negatu in a. 1867 „a priori“ acésta intentiune personala a Episcopului Hacman. Fia acum, ca Episcopulu Crescoviciu, au singuru, au si diecesanii sei s'aru fi invoindu cu incorporarea Dalmatiei (!!!) cu Bucovin'a sub o metropolia; remâne inse totusi fatia cu sinodulu serbescu „principiulu“ citatu mai susu „ actus inter duos etc.“ iéra fatia cu noi si canonicitatea bisericei nóstre, asemenea violarea canóneloru, — schism'a.

Eata deci cumpenirile si ingrigirile opiniunei publice la noi, ca cine si pre ce basa va consacrá si inaugurá pre parintele Bendel'a in Archieppu alu Bucovinei si Dalmatiei!

Specialmente noi Bucovinenii suferimu in biserica reu, pentru ca nedemnitate e faptuitoriulu lui: Archierei „canonici“ si unu Archiepiscopu „canonicu“ — seversî-voru óre, cum suna la noi, si densii unu actu — necanonicu si nóue daunaciosu? —

Diet'a Ungariei.

Pest'a 15 Decembre n. Dupa deschiderea siedintiei si autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta presiedintele Bitto anuncie, ca deputatulu alesu in biseric'a alba Vinc. Babesiu dupa espirarea terminului de 30 dile e definitivu verificatu; mai departe anuncie presidiulu, ca ablegatulu Fer. Horanszky a facutu in o epistola cunoscutu depunerea mandatului seu. Presidiulu va provocá comissiunea centrale respectiva, cá sa demande o alegere nóua.

Stef. Patay: Sa audîmu ce feliu de motive aduce dlu deputatu? (Ilaritate).

Presiedintele: Epistol'a cuprinde numai abdicerea.

Deputatulu Maz. Iendrassek s'a rogatu pentru unu concediu de optu septamâni. (I se aplacidéza.)

And. Tavaszi presenta propunerea reuniunei profesoriloru dela scólele de medilocu in privinti'a proiectului de lege relativu la eserciarea in arme a junimei studióse. Propunerea se transpune comissiunei petitiunarie.

P. Hoffmann presenta unu memorandu subscrisu de Lud. Schönberger si de multi actiunari dela drumulu de feru osticu (acesti'a representa 24,000 actii) si se róga, cá acest'a indata sa se predee comissiunei impreunate pentru finantie si drumuri ferate. (Aprobare).

Ministrulu de justitia Pauler respunde interpelatiunea lui Tisza in caus'a crisei ministeriali. Cas'a a luatu respunsulu ministrului dupa o infocata desbatere pentru numerarea voturiloru spre sciintia.

Ant. Molnár presenta list'a 30 a petitiuniloru spre a se tiparí.

Ed. Zsedényi: Considerandu, ca legea pentru bugetu pre 1874 dupa pertractarea raportului comissiunei financiali asupr'a revisiunei statului preliminatu alu erogatiuniloru si alu acoperirei trebuie sa-si priméscа sanctiunea dela Regele inca inainte de sfersitulu anului curgatoriu, cá sa nu se nasca iéra necesitatea unei bille de indemnitate si cu privire la feriele ce ne stau inainte, oratorulu propune, cá siedintiele parlamentarie de mâne incolo pâna la terminarea pertractâriloru asupr'a budgetului sa se tiena dela 10 óre diminéti'a pâna la 3 óre d. a. (Aprobare generale.)

Propunerea lui Zsedényi se primesce.

Kőrmendy propune, cá sa se escrie o nóua alegere pentru postulu notarialu, devenitu vacantu in urm'a esirei lui Huszár din partid'a stânga. Propunerea se va pune sub tipariu.

Dupa acestea cas'a trece la desbaterea bugetului. Inceputulu cuventâriloru 'lu face cá totu-déun'a Col. Széll „eternulu“ referinte generalu alu comissiunei financiali. Oratorulu astadi nu voiesce a se demite in espuneri principiali, ci observa numai, ca nici reductiunile nici radicarea unoru feliuri de contributiuni nu voru puté restabilí ecuilibrulu atâtu de conturbatu in bugetulu statului. Numai conlucrarea armonica a ambiloru factori: Crutiarea cea mai mare in erogatiuni si o reforma radicale a contributiunei voru puté aduce in economi'a statului o imbunatatire durabile.

Cu respectu la bugetulu de fatia, oratorulu nu tagaduiesce, ca acel'a va fi destulu de apesatoriu pre o tiéra lovita de asiá grea calamitate. Ce au stersu comissiunea financiale in statulu erogatiuniloru abiá se urca la 2—3 milióne. In venite comissiunea s'a vediutu constrinsa a sterge din contributiunile directe mai multu cá diece milióne pentru recólt'a cea rea din anulu acest'a. Dupa acést'a face unu resumatu in cifre asupr'a proiectului pentru bugetu si apeléza in urma la conlucrarea tuturoru partideloru pentru restabilirea increderei si ordinei in bugetulu statului. (Aplausu.)

Ministrulu Szende se vede necesitatu, a dá unele esplicatiuni cu privire la elaboratulu comissiunei financiali. Densulu a resignatu la inmultirea cavaleriei in armat'a honvediloru si asemenea si la alte recerintie, nu dóra pentru ca nu aru avé interesu cá sa se desvolteze acésta institutiune natiunale, ci din causa, ca lips'a de acum pretinde sacrificiuri. In butulu reductiunei in statulu erogatiuniloru alu acestui resortu, armat'a honvediloru va respunde asceptârei Regelui, pronunciate cu ocasiunea iubileului si se va aretá démna alaturea cu armat'a comuna.

Paulu Moritz pre scurtu observa, ca de asta data din partea partidei sele nu se aduce nici unu votu de maioritate nici o propunere de conclusu. Mai inainte opositiunea au facutu sistematicu propuneri referitórie la crutiare: atunci trecea câte unu anu pâna ce comissiunea financiale se intorcea la parerile minoritâtiei si altu anu, pâna ce s'a resolvitu regimulu de a nu face asiá ce-va. (Miscare). Dóue-dieci ani de domnia absolutistica nu a stricatu tierei atâtu, câtu siepte ani de domnia rea indigena. (Miscare). Dela regimulu absolutisticu, s'au luatu proviante de bani si marfuri, dupa aceea activele comune, astadi cassele de statu stau góle, si noi suntemu pré incarcati cu detorii. Maioritatea au votatu de repetîte ori regimului incredere, Regele i-au aretatu resolutu increderea si totusi nu se póte tiené! Pentru ce? Eata pen-

---

nu luá parte la aceste disordini, — si tu ai remasu acasa spre marirea lui Ddieu. —

2. Déca se póte esí séu remané acasa spre marirea lui Ddieu, atunci pentru acel'a scopu se póte si laudá si mustrá. Dara cum, intrebi tu, s'aru puté laudá cine-va spre onórea lui Ddiu séu alu mustrá? Nu arare ori siediendu in laboratóriele vóstre, vedeti ómeni rei si stricati trecendu pre dinainte, cari 'si contragu sprancenele si suntu fuduli, incungiurati de licâi si lingusitori, imbracati in vestminte pretióse plini de pompe desierte — ómeni hoti si lacomi de avere. Déca acum audi pre cine-va dîcendu: au nu este acest'a unu omu de invidiatu si norocosu, — asiá mustra acestu limbagiu, tanguescete si plângi. Acést'a insémna a mustrá spre marirea lui Ddieu, fiindu ca o astfeliu de mustrare este pentru cei ce stau in giuru invetiatura a intielepciunei si virtutei, cá se nu caute asiá cu pofta dupa cele pamentesci. Dî câtra celu ce a afirmatu cele de susu; pentru ce sa fia acestu omu ferice? Dara pentru ca are unu calu minunatu de frumosu cu frene pretióse, servitori multi, si unu vestmentu lucsuriosu si tóte dilele le petrece in betia si imbuibare. Din respectulu acestor'a elu este neferice si demnu de a fi deplansu (deplorabilu). Eu vedu ca voi dela densulu nu puteti laudá altu ce-va de câtu lucrâri esterne cai, frene, vestminte, dintre cari nimic'a este parte chiaru din densulu. Spuneti, póte-se dá ce-va mai miserabile, decâtu cându este admiratu calulu séu si frenele, frumseti'a vestmentului si multimea servitoriloru, iéra anim'a trebuie sa fia preterata fâra de óre care-va lauda? Cine aru puté fi mai neferice decâtu unu atare, care n'are nimicu frumosu la sine (propriu) ci se impodobesce numai cu lucruri straine? Imfrumsetiarea nóstra adeverata si propria si averea nu sta in servitori vestminte séu cai, ci in virtutea animei, in inavutirea cu fapte bune, si incredintiarea lui Ddieu.

Iéra cându de alta-data vedi trecendu unu miseru, unu neconsideratu si despretiuitu, care traiesce in fórte mare lipsa, dara vertosu, asiá lauda'lu inaintea celoru din giuru, si laud'a ta va fi impulsu pentru densii si o provocare pentru o viétia seriósa si onesta. Si de dicu (altii) acest'a e miserabile si neferice: — reflectéza: din contra, elu este celu mai fericitu, de óre-ce are pre Ddieu de amicu, virtutea de insocitória a vietiei, elu posiede o comóra, carea este neperitória, fiindu ca are o consciintia curata Ce-i póte stricá lips'a de averile pamentesci, cându elu va mosteni ceriulu si bunurile ceresci? Déca vei vorbí astfeliu cu densii si ii vei invetiá asiá pentru laud'a si reprob'a ta vei primí o mare resplata fiindu ca amendóue le-ai facutu spre marirea lui Ddieu.

3. Dara spre onórea lui Ddieu potemu si pedepsí. Cum? Adese ori suntemu indignati ce e dreptu preste domesticii si supusii nostri, dara cum i putemu pedepsí pentru Ddieu? Déca vedi, ca unu servitoriu alu teu, unu cunoscutu séu altu óre care deaprópe, betivu séu instrainandu ce-va, alérga in locuri rele, este neingrigiatu pentru sufletulu seu, jura, mintiesce s. a. asiá mustra-lu si 'lu pedepsesce pre densulu, readu-lu pre calea cea drépta indrépta-lu la ordine, si tóte acestea le vei fi facutu spre marirea lui Ddieu. Déca observezi ca elu a gresitu contr'a ta si a lenevitu servitiulu, iérta-i, si l'ai iertatu intru marirea lui Ddieu. — Ci dorere! ca multi lucra din contra, atâtu cu privire la cunoscuti, câtu si la servitorii loru. Déca acesti'a a pecatuitu contr'a nóstra, noi le suntemu judecatori severi si fâra de indurare; de cum-va din contra au vatematu pre Ddieu, si si-au aruncatu sufletulu in periciune: astfeliu de lucru nu-'lu tienemu vrednicu de unu cuventu (de mustrare).

(Va urmá)

tru ce, eu pururea amu atacatu pre ministri, mai de multe ori póte preste cuviintia (Miscare viua), dara eu cauta sa marturisescu, ca personalitâtile de sine suntu respectabile. Sistem'a e rea. Accepteza proiectulu cá basa la desbaterea speciale.

Helffy nu votéza pentru proiectu. Siedinti'a se incheia. Col. Ghyczy si Bar. Lud. Simony suntu insinuati la cuventu pre siedinti'a de mâne.

Afaceri comune bisericesci fundatiunale ale dieceseloru din Aradu si Caransebesiu.

II.

PROTOCOLU

(luatu in 13|25 Novembre, 1873 si diu'a urmatória.)

Despre predarea si primirea fonduriloru comune bisericesci ale dieceseloru din Aradu si Caransebesiu — conformu decisului adusu in siedinti'a plenaria a epitropiei provisorie din 12/24 Novembre a. c. fiindu de fatia Escelenti'a Sea inaltu présântitulu domnu Archiepiscopu si Metropolitu Procopiu Ivacicoviciu; membri Atanasiu Siandoru, Georgiu Vasilieviciu, Iulianu Iancolescu, totu odata si controloru, Ioanu Popoviciu Desseanu jurisconsultu, Ioanu Moldovanu contabilu si Petru Petroviciu notariu.

Escelenti'a Sea parintele Archiepiscopu si Metropolitu cá presiedinte si totu odata casariu alu epitropiei provisorie, — avendu pâna acum'a sub nemedilocit'a sea ingrigire si chivernisire fondurile comune bisericesci, — dupa cum acelea s'au primitu dela Carlovetiu prin aci sub A) alaturatulu conspectu, — in presenti'a subscrisei comissiuni emise predâ, si substituitulu presiedinte si cassariu Dr. Atanasiu Siandoru, cu contabilulu Ioanu Moldovanu sub respunsabilitate primescu urmatórele papire de valóre, si anume:

I. Ale fondului comunu bisericescu.

1. Obligatiunea lui Ioanu de Mocioni de datulu 30 Martie 1844, despre sum'a de 40,000 fl. mon. conv. séu . . . 42,000 fl. v. a.

2. Obligatiunea iéra alui Ioanu de Mocioni de datulu 30 Martie 1854 despre 29,000 fl. mon. conv. séu . . . 30,450 „ „ „

3. Obligatiunea lui Ioanu de Mocioni de datulu 30 Martie 1854 despre 50,000 fl. mon. conv. séu 52,500 „ „ „

4. Obligatiunea lui Ioanu de Mocioni de datulu 30 Martie 1853 despre 16,000 fl. mon. conv. séu 16,800 „ „ „

5. Obligatiunea dómnei Ecatarin'a de Mocioni de datulu 6 Iuniu 1871 despre . . . 60,000 „ „ „

6. Alui I. D. Nicolics de datulu 25 Aprilie 1856 despre 20,000 fl. mon. conv. séu . . 21,000 „ „ „

7. Alui Ioanu si Alesandru Panaiotu de datulu 17 Ianuariu 1859 despre . . . . 6,000 „ „ „

8. Alui Michailu Schevics de datulu 8 Septembre 1858 despre 18,000 fl. mon. conv. séu 18,900 „ „ „

9. Obligatiunea desarcinârei de pamentu de datulu 1 Maiu 1854 Nr. 142 (rurala de statu). 10,500 „ „ „

10. Obligatiunea desarcinârei de pamentu de datulu 1 Noemvre 1854 Nr. 143 (rurala de statu). 10,500 „ „ „

11. Obligatiunea desarcinârei de pamentu de datulu 1 Noemvre 1854 Nr. 120 (rurala de statu). 5,250 „ „ „ tóte trei aceste cu câte patru cupóne esolvinde la 1 Maiu si 1 Novembre 1873.

12. Obligatiunea dlui Episcopu si a consistoriului din Caransebesiu de datulu 1 Septembre 1873 despre imprumutulu de . . . 3000 fl. v. a.

di: dóue-spre-diece obligatiuni in valóre de . . . . . 276,900 fl. v. a. adeca: dóue sute siepte-dieci si siése mii nóue sute florini v. a.

II. Ale asiá numitului „fondus instructus episcopatus aradiensis“. si anume:

1. Obligatiunea lui Timoteiu Gyurics de datulu 26 Maiu 1859 despre sum'a de 2280 fl. v. a.

2. A lui Ioanu Panaotovics de datulu 24 Septemvre 1863 despre . . . . . 1500 fl. v. a.

3. A Iuditei Nicolics de datulu 5 Decembre 1865 despre 600 „ „ „

4. A lui Spiridonu Kussevics de datulu 24 Iuliu 1868 despre . . . . . 2000 „ „ „

5. Georgiu Popoviciu de datulu 10 Iuniu 1868 despre . 600 „ „ „

6. A Barburei Varg'a de datulu 5 Decembre 1870 despre 700 „ „ „

7. A lui Alecsiu Stoisics de datulu 31 Decembre 1871 despre 600 „ „ „

8. Paulu si Rachil'a Ioanoviciu de datulu 3 Ianuariu 1872 despre . . . . . 500 „ „ „

9. Antoniu si Ietza Siaponjatz de datulu 19 Martiu 1872 despre . . . . . 200 „ „ „

10. Cost'a si Len'a Zomboratz de datulu 19 Martiu 1872 despre . . . . . 100 „ „ „

11. Obligatiunea comunei bisericesci din Berzov'a de datulu 4 Augustu 1873 imprumutulu de 1000 „ „ „

de totu unsprediece obligatiuni in valóre de . . . . 10 080 fl. v. a.

III. Ale fondului seminarialu românu infiintiatu de fericitulu Patriarchu Rajacsics.

1. Obligatiunea Nataliei Ioanoviciu de datulu 3 Decembre 1859 despre sum'a de 1050 fl. v. a.

2. A lui Dimitriu Iebeleanu de datulu 1 Dec. 1863 despre . . 100 fl. v. a.

3. Iosifu Stoianu de datulu 1 Dec. 1863 despre . . . 100 fl. v. a.

4. Georgiu Hodja (Hoti'a) de datulu 1 Dec. 1863 despre . . 100 fl. v. a.

5. Gavriilu Gerbani de datulu 1 Dec. 1863 despre . . . 100 fl. v. a.

6. Georgiu Petriciu de datulu 6 Iun. 1867 despre . . . 200 fl. v. a.

7. Iefta Alecsiciu de datulu 21 Ian. 1872 despre . . . 250 fl. v. a.

8. Stefanu Ratzkov de datulu 20 Aug. 1872 despre . . . 100 fl. v. a.

de totu optu obligatiuni in valóre de 2000 fl. v. a. di dóue mii florini valut'a austriaca.

Reasumare.

I. Obligatiunile „fondului bisericescu comunu“ constau din sum'a totala . . 276,900 fl. v. a.

II. Obligatiunile asiá numitului „fondus instructus episcopatus aradiensis“ dintr'o suma de 10,080 fl. v. a.

III. Obligatiunile fondului seminarialu infiintiatu de fericitului Rajacsics . . . 2000 fl. v. a.

Valórea totala a obligatiuniloru 288,980 fl. v. a.

IV. Câtra acést'a, s'a mai predatu si primitu libelulu despre banii gat'a elocati in cass'a de pastrare din Aradu in suma de 25.941 fl. 54 xr.

Sum'a totala: 314,921 fl 54 xr. v. a.*)

di: Trei sute patru-spre-diece mii, nóue sute dóuedieci si unulu florini si cinci-dieci si patru cruceri valut'a austriaca“ in papire de valóre si in libelulu baniloru gat'a elocati in cass'a de pastrare aradana.

V. Restantiele intereseloru dupa pretensionile capitaleloru atâtu din anii trecuti câtu si cele computate pâna la ultim'a Decembre a. c. facu o suma de . . . . . . 37,849 fl. $8\frac{1}{2}$ xr. dupa cum se arata in conspectulu de sub A) mai susu provocatu.

VI. In fine sub B) se alatura specificarea speseloru de administratiune si manipulare a fonduriloru, — avute pre tempulu dela 17 Novembre 1872, pâna in diu'a de astadi; iéra actele referitórie atâtu la perceptiuni câtu si la erogatiuni aflandu-se la notariatulu epitropiei provisorie se predau contabilului spre ulteriór'a afacere si tienere in evidintia.

VII. Protocolulu de esibite cu 74 corespondintie si siepte protocóle despre siedintiele tienute remanu si mai departe sub ingrigirea notariatului.

Aradu 14/26 Novembre 1873.

In presenti'a nóstra predatu

Procopiu Ivacicoviciu,
Archiepiscopu si Metropolitu.
Ioane Popoviciu Desseanu,
jurisconsultu.
Petru Petroviciu,
notariulu epitropiei.
primitu
Dr. Atanasiu Siandoru,
presied. substit. si cassieriu.
Ioanu Moldovanu,
contabilu.

(„Lumin'a“.)

---

[*] Cu sum'a acést'a au patitu românii, cam cum se enarédia ca a patitu unu strabunu cu cârtile Sibilei. La 1865 erá dupa dlu Babesiu tradare déca priméu 300,000 fl. In urma la 1872 e meritulu dlui Babesiu ca au pututu capetá 300,000 fl. si acum cându e la socotéla ce sa vedi? 288,980 fl. suntu in obligatiuni private, cari póte potu fi sigure, inse dupa cum potemu conchide din restantiele intereseloru, potu fi si de acele ca multe remase de fericitulu episcopu V. Mog'a. Sa dea Ddieu sa n'avemu noi dreptu! R.

M. Osiorheiu 22 Dec. 1873.

Dle redactoru! In numerulu 98 alu onorat. d-v. diuariu, in o corespundintia din Clusiu se face o propunere in privinti'a fondului ce se administréza pentru ajutorarea Tofaleniloru deposedati prin unu comitetu in M.-Osiorheiu, — câtu si pentru celu din Sabiiu.

Comitetulu din M.-Osiorheiu póte numai aprobá cu placere, dara, — dupa ce elu de dóue ori au facutu apelulu seu, — onoratulu publicu contribuitoriu 'si-da parerea in acésta causa, fia prin gazete, fia deadreptulu la comitetu.

Acést'a este cu atâtu mai necesariu, cu câtu chiaru dupa analis'a, ce face dlu corespundinte din Clusiu comitetului, — cu cunoscintia, cum se vede, fórte buna de caus'a intrégа, — elu (comitetulu) nu se póte tiené de competinte a face pasulu importantu de a creá pre sém'a Tofaleniloru unu stipendiu, — la o voce singuratica, adeca a dlui corespundinte din Clusiu.

Pentru cá sa póta formá onoratii dd. contribuentii o piniune justa in cestiunea subversanta, subscrisulu presiedinte alu comitetului din M.-Osiorheiu 'si tiene de datorintia a dá pre lânga cele publicate pâna acum'a, urmatórele detailuri despre Tofaleni. — Possessiunea loru constá din 26 sessiuni, cari variéza intre $3\frac{1}{2}$ jugere — cea mai mica — si $15\frac{1}{2}$ jugere cea mai mare; — afara de un'a, care constá numai de o possesiune interna de 6 sute stengini □. — Asiá, mesur'a suprafetiei celoru 26 possesiuni se urca la 223 jugere.

Din aceste 26 posessiuni 20 au avutu câte unu possesoru singuru, iéra 2 erau in possesiunea a câte doi frati, 2 la câte trei frati, si din dóue un'a la patru si siese frati. —

Din capetele de familia au moritu dela deposodare incóce 9 insi. Veduvele, copiii, ori fratii loru au primitu ajutórie. Multi din acesti'a erau si astfeliu imparlasiti cu ajutórie mai mici. — Dintre acesti de pre urma (descendenti) au moritu cinci. — Cu totulu erau ajutorati 53 persóne si sum'a primita de ei se urca, dupa ratiociniulu datu la 2925 florini si 200 napoleondori.

Sum'a cea mai mare, care s'au datu dupa o posesiune este 194 florini si 14 napoleondori, adeca (socotindu napoleondorii cu 9 florini) la olalta 320 florini; iéra cea mai mica 76 florini.

Comitetulu numai de scurtu tempu si-au potutu procurá cârtile de possesiune ale Tofaleniloru si este cu placere aplecatu, dle redactoru, in casu déca ve iérta spatiulu onorab. d-v. diuariu, a dá totu detailulu atâtu despre mesur'a suprafetiei celoru 26 possesiuni, un'a câte un'a — câtu si despre ajutóriele date la fia-care din acei 53 insi cu numele loru.*)

Credu inse ca si aceste date restrinse voru serví si voru ajunge, cá sa se limpesésca caus'a si sa se esprime câtu mai numerosi on. dd. contribuentii.

Demetriu I. Fogarasi sen.

---

[*] In interesulu binelui publicu credemu ca vomu gasí atât'a spatiu; deci binevoiti a ne comunicá cele de lipsa spre publicare. R.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 101 ANULU XXI.

Sabiiu, in 16/28 Decembre 1873.

Nr. cons. 1230. — 1873.

Preacinstitiloru Parinti Protopresbiteri si Administratori protopresbiterali!

Fericitulu in Domnulu Archiepiscopu si Metropolitu **Andreiu** Baronu de **Siagun'a**, a impartitu in cei doi ani din urma ai vietiei sele din venitulu tipografiei archidiecesane ajutórie annale la veduve preotese serace din archidieces'a nóstra. Cá unu adeveratu binefacetoriu alu seraciloru si alu veduveloru preotese, s'a ingrigitu prin dispositiunea sea testamentarie din 1 Augustu 1871. p. IV. cá acésta binefacere sa se estinda si dupa mórtea sea, impartiendu-se dupa praes'a observata de densulu si pre venitoriu sume annale la preotese veduve, dupa cum iérta venitele tipografiei.

Comissiunea asiediata testamentarice pentru administrarea tipografiei archidiecesane dupa constituirea ei eruându venitulu anului 1873, a aflatu de bine a se imparti si pre anulu acest'a in sensulu testamentului din venitulu tipografiei atari ajutórie la preotese veduve serace, si spre scopulu acest'a s'a adresatu câtra Consistoriulu nostru archidiecesanu, de a-i aretá, cari veduve preotese din archidieces'a nóstra au lips'a mai evidenta, si cari prin urmare dupa starea familiaria aru meritá mai multu ajutoriulu destinatu pentru ele.

Dreptu aceea Consistoriulu archidiecesanu voindu a satisface acestei juste rugâri, — Ve insarcinéza pre Précinstiele Vóstre, cá pâna la 15 Ianuariu 1874. sa referati incóce.

a) Câte si cari preotese suntu veduve in tractulu Précinstieloru vóstre;

b) In care anu au remasu veduve si cu câti copii si copile;

c) In care scóla séu la ce mestesiugu séu comerciu se afla vre-unu fiiu séu fiii loru;

d) Câti dintre fiii loru suntu casatoriti, si asiediati, séu câte fete au maritate si câte au acasa?

e) Alte impregiurâri, ce le facu pre ele demne de acestu ajutoriu.

Aceste consemnări [illegible] de câtra parochii loru actuali sa le asterna [illegible] Précinstielele vóstre incóce pre lânga parerea-ve [illegible], pâna la terminulu prefiptu, câci cele mai [illegible] incurse nu se voru luá in consideratiune.

Sabiiu din siedinti'a consistoriale tienuta in 13 Decembre 1873.

Procopiu Ivacicovicu,
Archiepiscopu si Metropolitu.

Despre caletori'a Imperatului si Regelui nostru la Petersburgu a fostu vorb'a mai de multe ori. Se dicea ca dupa 6 [illegible] n. va plecá Maj. Sea din Vien'a si ca va fi de fati'a la cununi'a unei princese rusesci cu unu principe englesu. Acum, se scrie privitoriu la caletori'a acést'a, ca Maj. Sea Imperatulu si Regele nostru va petrece septamân'a a dóu'a din Februariu v. in Petersburgu.

Camer'a deputatiloru din Bucuresci a votatu contingentulu armatei pentru anulu 1874 cu 19,000 feciori.

In Serbi'a s'a delaturatu pedéps'a corporala in armata prin decretu domnescu.

[illegible] Ungariei.

Pest'a 1[illegible] Decembre. (Cas'a magnatiloru). In siedinti'a de a[illegible], la carea a participatu si ministrulu de **Sze**[illegible] notariulu casei representantiloru **Tomb**[illegible] aduse proiectele de legi asupr'a recrutârei, as[illegible] regimenteloru de linia formate in urm'a pr[illegible]isârei confiniului militariu si asupr'a inmultirei bataliuniloru spre pertractare si legea santiunata de Majestatea Sea asupr'a complanârei cu Croati'a spre promulgare. Acést'a lege se si promulgéza si se dispune pastrarea ei in archivulu tierei. Cele-lalte legi s'au cetitu si predatu comissiunei de trei spre aprobare.

Contele I **Cziraky** presenta raportulu comissiunei de trei asupr'a proiectului de lege relativu la mesurarea catastrale. Comissiunea propune acceptarea proiectului cu unele modificatiuni. Raportulu se cetesce si pertractarea se pune la ordinea dilei pre siedinti'a din 26 l c.

Pest'a 16 Decembre. (Cas'a representantiloru.) Dupa o rapede implinire a formalitatiloru Kerkapoly destépta atentiunea casei, carea se asceptá la unu discursu despre bugetu, inse ministrulu dimisionatu au posu numai pre mésa dóue colectiuni in form'a unei cârti, cari cuprindu regulele si ordinatiunile servitiului postalu si vamalu si observa, ca tinerimea se invetie din acele colectiuni.

Dupa acést'a cas'a trece la continuarea desbaterei asupr'a bugetului. Cá primulu oratoru Bar. Lud. **Simonyi** ia cuventulu si dice, ca acceptéza proiectulu, prin urmare n'aru mai avé nimic'a de disu, inse privindu starea deruta a cabinetului si a maioritâtiei se apuca si scarmena mai intâiu ministeriulu si dupa aceea partid'a deakiana cu observatiuni alese si nealese. Mai intâiu apromite ministrulu presiedinte o economia crutiatória si dupa densulu vine ministrulu de justiti'a cu observarea, ca se va tiené directiunea de pâna acum. Partid'a lui Deák a votatu ministrului presiedinte incredere, acest'a cu tóte acestea nu-si capeta ministru pentru financie. Ministrului presiedinte nu-i va umblá mai bine cá lui Lonyay.

Ministrulu de justiti'a **Pauler** protestéza contr'a relei interpretâri a cuvinteloru sele. Densulu a intielesu progresulu statului in intielesulu modernu pre lânga conservarea constitutiunei dara totu odata si cu considerare câtra poterea materiale a natiunei; deci crede ca nu e culpabilu déca a fostu reu intielesu.

Ernst **Simonyi** nu votéza incredere unui regimu ce n'are increderea sea. Dupa acést'a declama mai o óra cunoscutulu seu „registru de pecate“ ce le-au comisu cabinetulu, intre cari obvine cestiunea drumului de feru osticu si afacerile comune.

Col. **Tisza** primesce proiectulu bugetului, pentru ca votarea **intrebuintiârei** bugetului forméza cestiunea increderei. In acést'a privintia consimte cu Pauler, inse cu respectu la opiniunea acestui'a relativa la cestiunea ministrului de financie, oratorele e de parere, ca acelu ministru de financie care va avé de a administrá cu bugetulu votatu, aru trebuí sa espuna aici in camera din postu in postu, ca ajungu séu nu sumele votate. Déca nu e unu ministru de financie anumitu trebuiá sa-lu suplinésca unulu din ministrii remasi in oficiu. Dorere! ca Pauler nu mai e ministru de instructiune, ca aru fi proiectatu o catedra pentru abc. parlamentariu. — Intorcendu-se spre Szende oratorulu dice, ca s'a criticatu aspru tragerea Regelui in discussiune, inse dlu ministru, care trebuie sa fia mai precautu cá altii, a facutu acést'a ieri. Ministrulu pentru aperarea tierei a resignatu vaierandu-se la inmultirea cavalerimei honvediloru, dara pentru ce se vaiera déca nu e de lipsa inmultirea. Unu atare amoru platonicu e câte odata de vaieratu. Intorcendu-se câtra **Helfy** oratorulu sbiciuesce sperantiele celoru din 1848, cari se lauda, ca preste nópte voru deveni in maioritate, ceea ce nu va fi posibilu pentru ca densii in parlamentu nu suntu asiá porniti spre actiuni, incâtu adeca loialitatea vine in discussiune. (Tumultu in stâng'a estrema). Dupa acést'a se intórce câtra partid'a deakiana, cârei i aréta distrugerea si i imputa, ca pre lânga tóta, slabiciunea dovedita pâna la evidinti'a totu mai tiene mortisiu la monopolulu guvernârei si chiama pre alte partide a se contopi in ea. Acést'a nu e calea cea adeverata: déca o partida e atâtu de fâra potere de nu póte invinge situatiunea, atunci ea trebuie sa tinda la impreunarea cu alte partide fâra cá sa céra sacrificie principiali. (Mare nelinisce). Oratorulu primesce proiectulu reservandu-si a pasi cu propuneri proprie la cestiunea intrebuintiârei.

Ministrulu de comunicatiune L. **Tisza** reflectandu lui Ernst Simonyi observa, ca acest'a afara de predicele sele repetite au mai facutu si alusiuni suspiciose, cu cuvinte cá acestea: defraudare, hotia si altele, inse oratorulu sa fia mai seriosu si déca nu stiméza persón'a sa, stimeze oficiulu. Deputatii clevetitori pórta „camer'a“ in gura, cá si cându densii aru fi parlamentulu intregu. Eu stimezu multu camer'a si me plecu suveranitâtiei ei. In urma si permite asemenarea: O oglinda venetiana e pretiósa, o bucata din ea e numai — hârbu. Aplicarea o lasu dlui deputatu. (Aplausu).

E. **Simonyi** e gat'a a marturisi o eróre comisa si se róga de camera si de ministru pentru escusare.

Ministrulu **Pauler** reflectéza la atacurile lui Tisza. ABC. parlamentariu invétia, ca chiefulu cabinetului pórta responsabilitatea resortului fâra ministru. Cine primesce postulu acel'a primesce totu odata si posturile din bugetulu votatu si responsabilitatea. Catedr'a pentru ABC. parlamentariu e superflua, ajunge a studiá opulu lui Bentham asupr'a tacticei parlamentarie. (Aplausu freneticu in drépt'a, ilaritate viua.)

Csernatony e placutu surprinsu de glumele desvoltate de d. Pauler, dorere numai, ca contrariulu dela ce a disu contiene adeverulu. Dupa cuvintele ministrului parlamentarismulu aru fi numai o garderoba, s'aru cautá numai unu ministru de financie pentru care vestmentele gat'a aru fi mai apte. (Ilaritate mare.) **Helfy** respunde lui Tisza, ca cându a cuventatu ieri despre barbatii, cari in sér'a dileloru loru dupa ce a statu multu in opositiune, si schimba din pura loialitate sentiementele loru nu a intielesu pre Tisza, ci pre Ghyczy (Cas'a erumpe in strigâri de „sa traiésca Ghyczy“ si Helfy siede josu ascundiendu-se.)

Contele Em. **Zichy** protestéza contr'a imputâriloru facute de Tisza partidei deakiane. Majoritatea remane maioritate si acést'a se numesce deakiana. Oratorulu e mandru a se tiené de acést'a.

Cas'a primesce proiectulu in genere, numai cei din 48 nu voiescu sa-lu priméscа, si dupa acést'a trece la desbaterea speciale si ajunge pâna la reductiunile in ministeriulu de interne. Reductiunile provóca o discussiune viua. Cei din 1848 presenta o propunere de conclusu, prin carea sa fia rogatu regele, a iertá milionulu votatu pentru curte. Cas'a a respinsu acésta propunere.

S'a adusu in discussione si fondulu de dispositiune. Cei din 1848 propunu stergerea lui. Mattyus din centru votéza acestu fondu, dara nu din incredere câtra regimu, ci din necessitate. Densulu sustiene cei 30,000 fl. pentru codificatiune, cari s'au stersu si doresce a se sterge din fondulu de dispositiune acésta suma.

Iusth acceptéza fondulu de dispositiune, pentru ca acest'a invólva cestiunea increderei. Maioritatea 'lu primesce.

Pest'a in 17 Decem. n. Dupa deschiderea siedintiei si autenticarea protocolului se predau petitiunile intrate la presidiu comissiunei petitiunarie.

Interpelatiunea lui C. **Bobory** indreptata câtra intregulu ministeriu in afacerea contributiunei se predá ministrului presiedinte.

Gab. **Ugron** presenta unu proiectu de lege asupr'a stergerei comitiatului supremu din cetâti si asupr'a comitiloru supremi comitatensi, care se va tipari si pune la ordinea dilei la tempulu seu.

E. Daniel presenta raportulu comissiunei centrale asupr'a proiectului de lege pentru scurgerea apeloru inchise in zagasuri spre o nóua discussiune. Se va tipari si pune la ordinea dilei câtu mai curendu.

Dupa acestea cas'a trecendu la ordinea dilei continue raportulu de revisiune alu bugetului.

Pechy propune cu privire la loculu din raportu, unde comissiunea financiale recomenda crutiârile posibile prin stergerea comitiloru supremi din cetâti o stilisare mai precisa si presenta si o propunere de conclusu. **Kőrmendy** doresce sa se stérga intrég'a institutione a comitiatului supremu. Ministrulu **Szapáry** dechiara tóte acestea propuneri de superflue, pentru ca densulu e gat'a a introduce stergerea comitiatului supremu din cetâti. Cas'a respinge propunerile de modificatiune.

Discussiunea bugetului ministeriului de comunicatiune o deschide **Helfy** prin atacuri contr'a sarcineloru impuse statului prin drumurile ferate. Dupa acestea ministrulu dimissionatu L. Tisza 'si ia remasu bunu, si atinge in cuventarea sea tóte ramurile ce taia in resortulu seu. Relativu la drumurile ferate garanti'a intereseloru se urca la 20 milióne. Sum'a pentru drumurile garantate de statu face 16 milióne si drumurile de statu abiá aducu milióne, pre cându capitalulu investitu in ele absórbe 9 milióne interese. Se facura la statu si pretensiuni decursive dela cladirile de drumu si s'au anunciatu 14 milióne dela cele garantate si 6 milióne dela drumurile statului. Drumurile trebuie impreunate cu liniele lumei mai alesu in ostu si sudu pentru cá sa póta garantá unu venitu, de acea junctiunile cu Turci'a Romani'a si Serbi'a suntu bune. Ministrulu afla de buna reintroducerea vamiloru de câli si prestatiunea lucruriloru publice in natura.

Gullner face o propunere de conclusu, cá sa se aduca inca in decursulu acestei sessiuni unu proiectu de lege relativu la regularea detorintiei in lucrurile publice, inse se respinge.

Propunerile comissiunei financiali se votéza. Reductiunile in bugetulu ministeriului de comerciu se primescu fâra desbatere.

La reductiunile in bugetulu ministeriului de instructiunea publica se incinge o scurta discussiune, ceea ce inse nu schimba proiectulu comissiunei.

Pest'a 18 Decembre. Dupa resolvirea formalieloru indatinate se predau petitiunile intrate comissiunei respective.

Part. **Cosm'a** interpeléza pre ministrulu de justitia, ca are acest'a de cugetu a purtá de grigia pentru traducerea legiloru tierei in limbile tuturoru natiuniloru din patria si a tramite acésta traducere autentica tuturoru jurisdictiuniloru, conformu dispusetiunei legali, care impune ministrului acést'a datoria?

Ales. **Kőrmendy** interpeléza pre ministrulu culteloru, déca are de cugetu a dispensá pre inspectorii scolari, cari suntu si ablegati, de oficiulu loru?

Ambele interpelatiuni se voru dá in scrisu ministriloru.

Deput. Lad. **Szőgyéni** recomandatu de comissiunea verificatórie se verifica si se da sectiunei VI.

Presidiulu annuncie, ca comissiunea de justitia s'a constituitu, si cas'a ia acést'a spre sciintia.

Ministrulu financieloru Kerkapoly substerne observatiunile ministeriului asupr'a raporturiloru date de curtea computuriloru de statu la computurile finali din 1870 si 1871. Se dau comissiunei financiali.

Ios. **Madarász** atrage atentiunea casei asupr'a elaborârei legei de compatibilitate câtu se póte de curendu. Presidiulu promite ca va intetí elaborarea acestei legi

Trecendu cas'a la ordinea dilei continua desbaterea bugetului si la discussiunea bugetului ministeriului de justitia

Dan. **Irányi** propune, cá sa se stérga adausele de functiune ale presiedintelui dela curtea de cassatiune, dela judecatori'a suprema si dela tabl'a regésca, inse nu se primesce.

Asemenea se respingu si alte modificatiuni facute de unii ablegati la posturile singuratice, si in urma cas'a primesce tóte propunerile comissiunei financiali relative la bugetulu ministeriului de justitia si ministeriului pentru aperarea tierei, prin ce se incheia discussiunea bugetului si dupa acést'a si siedinti'a.

Pest'a in 19 Decembre. La ordinea dilei sta proiectulu de lege asupr'a sustienerei mai departe a prescriseloru de dreptu relative la afacerile financiali.

Referintele And. **Schmauss** in numele comissiunei centrali recomenda proiectulu spre primire.

G. Molnár: Ministrulu financieloru a apromisu inainte cu unu anu ca va aduná tóte acelea prescrise de dreptu, le va ordiná sistematecu si le va dá spre sanctiunare. Ne facendu-se acést'a oratorulu róga ministeriulu a-si implini promissiunea.

Pauler dice ca ministeriulu financieloru a adunatu tóte prescrisele de dreptu referitórie la scoterea contributiunei si le-au presentatu dejá casei, dara fiindu tempulu prea scurtu sa se dispuna remanerea loru in valóre in modu provisoriu.

Al. **Csiky** iéra se descarca asupr'a amploiatiloru. Normativele acestea, pre cari oficialii si insusi ministrulu nu le cunósce, servescu numai pentru a trage pelea de pre poporu.

Pauler 'lu combate pre antevorbitoriu si cas'a primesce proiectulu in pârtile sele generali si speciali.

Pest'a in 20 Decembre. In cas'a magnatiloru cetesce presiedintele **Majlath** adres'a ministrului presiedinte **Slavy**, in carea acest'a aréta, ca Majestatea Sea s'a induratu a dimisiuná pre ministrulu financieloru **Kerkapoly** si pre ministrulu comunicatiunei L. **Tisza** si a concrede pre ministrulu presiedinte cu portfoiulu ministeriului de financie si pre contele Ios. **Zichy** cu conducerea ministeriului de comunicatiune pre lânga oficiulu loru de pâna acum, ceea ce se ia cu aplausu spre sciintia.

Contele **Cziráky** presenta raportulu comissiunei de trei asupr'a proiecteloru de legi militarie.

La ordinea dilei vine proiectulu de lege asupr'a mesurârei catastrale. Comitele supremu **Radvanszky** din consideratiune câtra spesele impreunate cu acést'a mesurare catastrale, carea e o institutiune necesaria nu póte primí proiectulu in impregiurârile critice de acum. **Gyürki** spriginesce pre antevorbitoriu, contele Ioan **Cziraky** vorbesce pentru acceptarea proiectului, Br. D. Eötvös contr'a lui. In urma se primesce proiectulu. Asemenea se primescu si proiectele de legi asupr'a inmultirei bataliuniloru de honvedi, asupr'a radicârei contingentului de armata ce cade pre coron'a Ungariei, asupr'a contingentului de recruti si de reserva pre 1874 fâra nici o desbatere.

Pest'a 20 Decembre. In siedinti'a casei representantiloru s'au cetitu dupa autenticarea protocolului rescriptulu regescu, prin care ministrulu presiedinte **Slavy** se concrede cu conducerea resortului financieloru si ministrulu comerciului Ios **Zichy** cu conducerea resortului de comunicatiune. Dupa acest'a Col. **Széll** a presentatu raportulu comissiunei centrali in afacerea drumuriloru de feru Gömöriane. Ambele obiecte se punu la propunerea presiedintelui la ordinea dilei pre diu'a urmatórie. Se primesce in a trei'a cetire legea despre remanerea mai departe in valóre a prescriseloru de dreptu referitórie la afaceri financiali si se tramite casei de susu.

Petitiunile din list'a 30 venindu in pertractare se predau ministerieleru respective.

Din proiectulu de lege relativu la nóu'a organisare a jurisdictiuniloru si municipieloru.

§. 22 Comitatulu Hunedórei si alu Zarandului se voru impreuná sub numirea de comitatulu Hunedórei.

FOISIÓRA.

Din scrierile sântului I. Gura de auru, (Chrisostomu).

Serbatórea anului nou.

Tóte sa fia spre marirea si onórea lui Ddieu.

(Urmare si fine.)

4. Mai departe; póte ca cauta a-ti cascigá si amici. Acum, fa-ti amici pentru marirea lui Ddieu. Esti silitu sa-'ti faci inimici; fa-i si pre acesti'a pentru Ddieu. Ci pentru marirea lui Ddieu cum ne putemu face amici si inimici? (Eata cum). Nu trebuie sa ne cautâmu amici de acei'a dela cari capetâmu daruri, de cari suntemu invitati la masa, si suntemu favoriti in lucruri lumesci, ci de atari amici sa ne cascigâmu, cari in continuu tienu sufletulu nostru in ordine, ne indémna la detorintiele nóstre, pedepsescu transgressiunile nóstre, mustra gresialele cându amu cadiutu si iérasi ne indrépta, si prin sfatu si rugaciune ajuta reintórcerea nóstra câtra Ddieu.

5. Ci si inimici potemu sa ne facemu pentru marirea lui Ddieu. Cându vedi unu omu estravagantu, lascivu, sceleratu, plinu de pecate si principii rele, ca vrea seducendu-te a te aduce la ruina; intórce-te inderepta si fugi, dupa cum ti-a demandatu Christosu sa faci cându a disu:[1]) „de te scandaléza ochiulu teu celu dreptu scóte-lu si-'lu arunca dela tine.“ Elu 'ti demanda cá cându poftesce mantuirea sufletului teu, se tai si sa departezi dela tine chiaru si pre acei amici, pre cari ii iubesci cá lumin'a ochiloru si cari in viétia 'ti suntu cei mai folositori.

6. Cându mergi in vre-o societate, si-'ti cauta a vorbí multu, fà si acést'a pentru onórea lui Ddieu. Si cându taci, se taci pentru Ddieu. Inse cum póte cine-va participá in vre-o societate spre marirea lui Ddieu? Cându, in societate cu altii, nu vei vorbí despre lucruri de josu, si desierte, vane si nefolositórie, ci vei discurá despre adeverat'a intielepciune, despre ceriu si infernu, cându nu vorbesci nimicu superfluu si neintielesu, cum d. e. ca cine a primitu vre-unu oficiu, cine aru fi fostu pedepsitu si pentru ce, cum a cascigatu acest'a atât'a, ca: ce o se lase cutare la mórtea sea; pentru ce unulu n'a ereditu, de-si opiná ca aru avé cea mai mare sperantia si alte lucruri de soiulu acest'a. Despre atari lucruri nici noi singuri se nu incepemu a vorbí, dara nici cu altii sa nu ne petrecemu, ci mai multu vomu cautá a vorbí si a face aceea ce este placutu lui Ddieu.

7. Si iéra-si poti si a tacé intru marirea lui Ddieu, cându vei fi tractatu cu arogantia séu cându esti vatematu ori trebuie sa suferi mii de superâri si necasuri, dara tóte acestea le suporti cu generositate, si nu refectezi nici baremu unu cuventu de insulta.

8. Dara spre marirea lui Ddieu potemu nu numai a laudá séu a mustrá, a stá séu a merge; nu numai a vorbí ori a tacé, ci potemu fi chiaru si tristi si veseli. — Cându adeca vedi pre fratele teu cadiendu in pecatu, atunci sa te vaieri, si te intristéza, si prin acésta intristare, nici cându vei cascigá o mantuire de carea sa-'ti para reu, dupa cum adeca dice Paulu[1]): „intristarea ddieésca lucréza pocaintia spre [illegible] fâra caintia!“ Cându iérasi vedi pre altulu c[illegible] e ferice, nu-'lu invidiá, ci multiamesce lui Ddieu [illegible] pentru acea, cá si pentru nisco bunuri proprii, câ[illegible] a facutu pre fratele teu atâtu de destinsu; — [illegible] si acésta bucuria 'ti va aduce mare resplata. Ci [illegible] spune-mi, cine e mai demnu de compatimitu de[illegible]câtu celu invidiosu, care in locu de a se bucurá si d[illegible]in acést'a a trage cascigu, mai bucurosu, e trist[illegible] cându altui'a ii merge bine si prin acésta tristetia [illegible] de odata insusi 'si contrage pedéps'a lui Ddieu. —

9. Ci ce mai vorbescu [illegible] de laude si mustrâri, de tristetia si bucuria, cându [illegible] si din cele mai mici si neinsemnate lucrâri inca se [illegible] póte trage folosu mare, déca se indrépta dupa voi'a lui Ddieu! Déca celu ce dà numai unu pacharu de apa próspeta pentru marirea lui Ddieu, va mosteni imperati'a ceriului,[1]) asiá cugeta, ce resplata infinita de mare voru primi acei'a, care tóte le facu spre marirea lui Ddieu! — Se póte chiaru merge si a [illegible] vedé spre laud'a lui Ddieu. Intrebi, cum e acést'a [illegible] cu putintia. Cându nu esi afara, pentru pecatu, 'ti [illegible] infrâni ochii si-'ti inarmezi fati'a cu fric'a lui Ddieu, asiá tóte acestea le-ai facutu spre onórea lui Ddieu. Togmai asia cându nu alegi vestminte pre[illegible]tióse si molesitórie, ci te folosesci numai din cele indatinate si necesari. Cumca chiaru prin umbletulu si imbracamintea nóstra putemu onorá pre Ddieu, asculta ce vorbesce despre acea intieleptulu barba[illegible][2]): „Imbracamintea unui omu, surisulu dintiloru si pasiulu picióreloru sele aréta ca cum sta lucrulu cu elu.“ —

10. Sa mai amintescu ca spre laud'a lui Ddieu potemu cumperá si vind[illegible], cându pentru es[illegible] nu pretindemu (pentru marfa) decâtu pretiulu in-

---

[1]) Math. 5. 29.

[1]) II Cor. 7. 10.

[1]) Math 10. 42; [2]) Sirach 19 26.

Scaunulu : Cetatea Dev'a.

§. 23 Comitatulu Solnocului inferioru comunele Köfarka, Medioloceni, Szészerma, Betlenu, Agrisiu de susu si de josu si Sieulu luându afara partea ce cade spre resaritu, mai departe partea comuneloru din comitatulu Dobâc'a ce cade pre partea apuséna: Feleacu, Encs, Szasz-Szent-Iakab Ujfalu si Cetatea de pétra, se voru impreuná in o jurisdictiune sub numele comitatulu Solnocului si Dobâc'a cu scaunulu in Desiu.

§. 24 Districtulu Nasendului si alu Bistritiei se voru impreuná cu pârtile despartite de comitatulu Solnocului interioru si Dobâcei, amintite 'in §. 23, precum si cu comunele din comitatulu Clusiului ce cadu pre partea resariténa dela lini'a de demarcatiune: Budatelke, Kis- si Nagy-czég, Tosson si Velkér, si cu partea din comitatulu Turdei, carea cade spre resaritu dela Mezö Salyi, sub numele comitatulu Turd'a cu scaunulu in Reghinulu sasescu in o nóua jurisdictiune.

§. 25. Comitatulu Clusiului afara de partea incorporata la comitatulu Turdei dupa §. 24, mai departe partea comitatului Turd'a de pâna acum ce cade spre apusu dela Mező-Sályi, scaunulu Ariesiului se voru impreuná in o jurisdictiune sub numele de comitatulu Clusiului cu scaunulu in Clusiu.

§. 26. Comitatulu Albei inferióre si comunele comitatului Cetâtiei de balta, Csergedulu micu si mare, Hederfaja, Bahnea, Ormenisiu, Gogáni Váralja, Gogány-Kund, Szász-Ernyes si partea ce se estinde pâna la lini'a de demarcatiune trasa pre partea resariténa a Elisabetopolei se voru impreuná sub numele de Comitatulu Cetatea de balta cu scaunulu in Aiudu in o jurisdictiune.

§. 27. Scaunele Moresiu Cicului si Odorheiului si partea comitatului Cetatea de balta ne atinsa in § 26 se voru impreuná in o iurisdictiune sub numele de comitatulu Moresiului cu scaunulu in Odorheiu.

§. 28. Comitatulu Albei superióre cá unu comitatu de sine statoriu se sterge si partile lui singuratice se voru incorporá aceloru iurisdictiuni formate de nou spre a câroru teritoriu se afla.

§. 29. Oresti'a, Sebesiulu, Mercurea, Sabiiulu, Cincu-mare, Mediasiu, Sighisiór'a si scaunele Nochrisiu si partile comitatului desfiintiatu ale Albei superióre ce se afla intre acestea scaune si comunele districtului Fagarasiu ce cadu spre apusu dela lini'a de demercatiune trasa pre partea resariténa de Sambat'a superióra si inferióra se voru impreuná sub numele de comitatulu Sabiiului in o jurisdictiune, cu scaunulu in Sabiiu.

§. 30. Cohalmu si trei scaunele, districtulu Brasiovului si alu Fagarasiului afara de partea incorporata la comitatulu Sabiiului, partile Albei superióre neincorporate la comitatulu Sabiiului voru formá o iurisdictiune sub numele comitatulu Brasiovului cu scaunulu in Brasiovu.

(Va urmá)

---

datinatu, nu folosimu reu tempurile de scumpete, si superplusurile nóstre le lasâmu si la dispusetiunea seraciloru ? „Celu ce negotiéza cu bucate, se fia blastematu, dice Domnulu.[1]“

Si pentru ce sa le mai enumeru tóte singurile. Unu esemplu póte serví pentru tóte. Precum zidarii cându voiescu a radicá o casa mesura cu sfór'a dela unu unghiu la altulu, si edificiulu astfeliu 'lu intocmescu, câtu esteriorulu seu sa nu fia neasemenea; togmai asiá sa folosimu si noi cá unu indreptariu cuvintele apostolului[2]); „ori de mâncati ori de beti, ori altu ce-va de lucrati, tóte spre marirea lui Ddieu sa le faceti.“ Asiá dara ori de ne rugâmu, ori de postimu, de pedepsimu séu iertâmu, de laudâmu séu mustrâmu, de esimu afara séu venimu acasa, de cumperâmu séu vindemu, de tacemu séu vorbimu, séu ori ce lucrâmu, tóte sa se intemple pentru marirea si onórea lui Ddieu. Ceea ce nu va serví spre onórea lui Ddieu, nici se vorbimu nici sa facemu. Acea sentintia a Apostolului, cá unu bastonu puternicu cá o arma sigura, si cá unu tesauru pretiosu se o purtâmu totu-déun'a cu noi, si se o inscriemu intru animele nóstre, cá vorbindu, intogmai si lucrându tóte spre marirea lui Ddieu, sa dobândimu dela Domnulu onóre, atâtu aici câtu si la finea acestui peregrinagiu; câci elu dice: „Celu ce me onorédia pre mine, si eu 'lu voiu onorá pre elu.“[3]) Nu numai prin cuvinte ci si prin fapte vomu onorá pre Tatalu totu-déun'a impreuna cu pre fiulu, — Ddieulu nostru, cârui se cuvine onórea, prémarirea si adoratiunea, acum si in toti vecii. Aminu.

Greg. Pletosu,
clericu.

---

[1]) Pror. 11. 26; [2]) I Cor. 10. 31; [3]) Imp. 2. 30.

Afaceri comune bisericesci fundatiunale ale dieceseloru din Aradu si Caransebesiu.

III.

PROTOCOLULU

Siedintiei a IX-a estraordinaria a epitropiei provisorie a funduriloru comune bisericesci si scolarie, tienuta in Aradu la 16/28 Novembre a. c. fiindu de fatia:

Presiedintele ordenariu: Escelenti'a Sea parintele Archiepiscopu si Metropolitu Procopiu Ivacicoviciu.

Membrii: Dr. Atanasiu Siandoru, Ioanu Popoviciu Desseanu, Lazaru Ionescu, si Ioanu Moldovanu. Notariu: Petru Petroviciu.

69. Cetindu-se protocolulu siedintiei plenarie tienuta in 10/22 si 12/24 Novembre a. c.

Se autentica. —

70. Suplic'a locuitoriloru din Tolvadi'a Acsentie Ranisavu, Ioanu Nicolae, Jivanu Jivoinu, Pant'a Bosco, Moise Stefanu si Traila Galia, pentru unu imprumutu solidariu de 1500 fl. — luându se la pertractare:

Pre bas'a opiniunei jurisconsultului de datulu 9 Novembre a. c. se incuviintiéza, tramitiendu-se suplicantiloru formulariulu de obligatiune cu informatiunea conformu §-lui 35 alu regulamentului de procedere si cu avisare: ca subscriendu-o si legalisându-o judecialminte, se o intabuledie pre hipotecele solidarie oferite, apoi astfeliu intabulata pre lânga nóue estrasuri din cartea funduaria cari se contiena intabulatiunea se o restitue, spre a li se estradá imprumutulu acordatu.

71. Petitiunea lui Ioanu Balnosianu din Panciov'a pentru unu imprumutu de 4000 fl. v. a.

Dupa opiniunea jurisconsultului din 9 Novem. a. c. nu sa póte incuviintiá din causa ca:

1. Sum'a ceruta in proportiune cu ipotec'a este pró mare cifrata:

2. Interesele oferite de 5% nu suntu conforme celoru stipulate in regulamentu cu 8% si provisiunea speseloru de manipulatiune

3. Petitiunea nu este adjustata cu documentele recerute in regulamentu.

Despre ce susu numitu suplicante pre lânga restituirea documinteloru produse, cu acea observare se incunosciintiédia ca incâtu ii convinu conditiunile stipulate din regulamentulu ce i se tramite, sa dea o petitiune nóua conformendu-o acelor'asi conditiuni. —

72. Imprumutulu cerutu de Âlc'a Ficatariu locuitória din Chinesu in suma de 400 fl. v. a.

Conformu opiniunei jurisconsultului se acórda, si petent'a se avisédia a produce obligatiunea receruta dupa prescrisele din §. 35 alu regulamentului de procedere cá si sub nr. 70 tramitiendui-se formulariulu obligatiunei. —

73. La suplic'a lui Petru Ursulescu si a sociei sele Iulian'a din comun'a Macedoni'a pentru unu imprumutu de 200 fl.

Se avisédia petentii: cá se produca si contractulu despre cumperarea celoru 5 jugere de pamentu afirmatu in atestatulu antistiei comunale alaturatu sub d) aretându si posibilitatea de a se estinde intabularea si asupr'a acelui pamentu; nu altcum se medilocésca si estabularea sarcineloru de contributiune. —

74. La rogarea locuitoriloru din Monosturu, conformu opiniunei jurisconsultului.

Imprumutulu cerutu se acórda in ordulu urmatoriu anume:

1. lui Pai'a Oconovu . . .	200 fl.
2. lui Ghiur'a Savulovu si sociei sele Mart'a nascuta Metinu . . .	300 „
3. lui Ilie Luchinu . . .	300 „
4. lui Andri'a Savulovu si Todi'a Savulovu	200 „
5. lui Axentie Savulovu si sociei sele Saft'a nascuta Prunetia . .	150 „
de totu	1150 „

fiesce-cârui'a pre hipotecele espuse in estratele cartei funduarie si cu indatorire de a produce obligatiunea estradata si intabulata conformu §-lui 35 alu regulamentului si a aretá ca suntu de natiunalitate româna; — incunosciintiendu-se petentii despre acést'a prin oficiulu parochialu românu de acolo.

75. Presidiulu face cunoscutu: cumca predarea si primirea tuturoru papireloru de valóre a funduriloru comune bisericesci, — in conformitate cu dispusetiunea de sub Nr. 63 din siedintiia plenaria s'a efeptuitu, — aflându-se de o camdata, tóte cele predate si primite depuse in cas'a de feru Wertheimiana a epitropiei diecesane.

Se ia spre scire si se dispune: a se alatura instrumentulu de predare si primire la papirele de valóre depuse, — pâna ce se va procurá cas'a de feru anume pre sém'a epitropiei nóstre.

76. Competintiele de diurne pentru membrii participanti la siedinti'a de astadi.

Se asémna conformu §. 11 din regulamentu cu o suma de 16 fl. spre escontentare la cassariu.

Protocolulu acest'a cetindu-se se autentica.

Aradu in 7/19 Decembre 1873.

Dr. Atanasiu Siandoru,
Presiedinte substitutu.

Petru Petroviciu,
notariu.

(„Lumin'a“)

Ibanesci. in 28 Nov. st. v. 1873.

Domnule Redactoru! Lucrurile ce s'au petrecutu si se petrecu de unu tempu incóce in comun'a nóstra Ibanesci, adeca tendintiele unoru ómeni, cari nu se temu de nici o lege esistinta, de a seduce poporulu la unatie, fiindu in culmea dorerei si neodihnei sufletesci, m'a silitu in urma a esi in publicitate si a descrie unele fapte; acele fapte inse descrise de mine, si care tóte suntu prea drepte, au atinsu amaru pre acei'a pre care ii privescu, si anumitu pre parochulu gr. cat. de aici Ioanu Racotianu care prin unu advocatu alu seu vine in nr. 93 alu „Tel. Romanu“, si tóte cele descrise de mine, le dechiara de neadeverate, de calumnii si presupuneri nefundate etc., si apoi dupa datina-i 'si vérsa veninulu asupra-mi, si nu se rusinédia a esi in publicitate cu astfeliu de calumnii cutediatórie, — deci in interesulu adeverului alteratu prin calumnia etc., ve rogu a dá publicitâtiei urmatórele reflessiuni in stimat'a fóia ce redigiati.

Poftesce consaténulu parochu I. R. a i se aduce documente dara din cele multe de care dispunemu, pentru scurtarea materialului cam de odata me voiu folosi numai de unele.

Cumca lucrati in acésta comuna pentru scopulu ce vi l'ati propusu, se póte vedé din adunârile cele de nóptea prin cari ne conturbati poporulu. Docentele d-vóstre intr'o nópte au scrisu mai multe dieci din poporeni de ai nostri cá sa tréca in glóta-ve. Óre frate par. vei cutediá a dice ca acestea suntu calumnii etc.? Mentiunatulu preotu dice, ca densulu din contra iubesce proporulu gr. or., ceea ce si eu concedu, câci din iubirea cea mare ce o are câtra poporulu gr. or. ii servesce — fungéza la tóte ocasiunile bine venite, ba chiaru de cându amu scrisu eu in „Tel. Rom“ nr. 87. au servitu nu la unulu ci la mai multi, si altele multe de acestea si apoi in publicitate cutéza a le dechiará de minciuni, iéra pre mine de unu calumniatoriu impertinentu. Aici inse lucra pre fatia pentru scopulu ce si l'a propusu; totu din iubirea cea mare câtra poporulu nostru: mai multu de 20 familii le dechiara de uniate fâra inse de a fi facutu vreun'a din formalitâtile prescrise de lege, chiaru curatorele d-sele primariu e unulu dintre poporenii nostrii pre care de câti-va ani 'lu dechiara de unitu, si l'a pusu curatore primariu fâra inse de a fi trecutu dupa prescrisele legei. Ba dela publicarea articlului meu incóce, au capetatu numitulu preotu mai mare curagiu, chiaru pre muieri inca le intrebuintiédia de midilócele sele, asiá in sér'a din 25 Nov. o sora a d-sele au strigatu in gur'a mare in drumu, ca are o bute de vinarsu, cá sa dee acelor'a care se voru face uniti. Acest'a au si avutu acelu resultatu favoritoriu pentru d-ta, ca pre trei individi i-ati si induplecatu de au facutu formalitâtile.

Tóte aceste parintele cârui i place a se subscrie Ioanu Racotianu, ací le face deadreptulu prin midilóce — iéra in publicitate óre vei indrasní a le numí calumnii séu presupuneri nefundate? art. de lege 20 din 1848 óre cum suna, 'lu sciu.

Sa revenimu inse si la scóla.

Aici mai multu 'si vérsa d-lui veninulu asupra-mi, vorbesce din trensulu invidi'a, iéra nu consciinti'a, dice adeca d-lui, ca eu nu-mi implinescu chiamarea de docentu, si ca speculandu cu docentur'a numai cându si cându mergu la scóla, iéra altmintrea concredu instruarea pruncilorn unei fete a curatorelui primariu. Tóte aceste le dechiaru in publicitate de minciuni obrasnice demne numai de parintele Ioanu Racotianu cá unele care-'su productulu invidiei malitióse de care e predomnitu, din causa ca : numit'a féta nici n'a umblatu in anulu trecutu la scóla nici baremu o óra pentru ca intrandu in anulu alu 13-lea a venitu la scól'a de repetitiune, apoi chiaru de a-si fi absentatu vre-o óra, avemu copii cu diecile care sciu mai multu, sî lasâmu de acei'a, iéra nu pre numit'a féta pre care par. I. R. o invidiéza.

De altmintrea eu credu ca mi amu implinitu chiemarea de invetiatoriu cu cea mai mare acuratetia — sî acel'a care nu-'si implinesce chiemarea sea e furu si telhariu, câci fura tempulu sî venitoriulu irreparabilu pentru tinerime. Cá sa se póta inse aflá adeverulu rogu pre mar. consistoriu scolaru, a investigá sî esaminá invetiacei esiti din anulu trecutu si curgatoriu.

Aru fi fostu mai bine déca par. mentionatu tacé in caus'a acést'a tacerea pescelui, si nu me silea sa aducu la publicitate faptele loru. Au dloru scól'a precum se lauda, sî déca au din requisitele de invetiamentu, tabele parete si map'a Ungariei, óre cine sa le propuna? docentele nu e capace, câci nici pre departe nu póte corrDE: corresspunde chiemârei sele? Fâra de aceste spre rusinea d-sele, tienu docentu unu omu petatu care pentru furturi de bani, au fostu judecatu la temnitia unde au sî siediutu in mai multe renduri. Firesce ca acestu docentu dupa cum dice se multiamesce cu titlulu de „jupânulu dascalu" pre lânga unu bagatelu de salariu de 20—30 fl. v. a. pre unu anu scolasticu, asupr'a cârui docentu se tanguesce par. I. R. in articlulu seu ca e platitu numai de a 4 parte din poporulu din Ibanesci, pre care par. I. R. voiesce a-lu inmultí, si astfeliu numai a patr'a parte nu póte platí mai multu de 20—30 fl. docentelui loru, sî anumitu 250 fl. v. a. cum platescu gr. or. la alu loru.

In comun'a nóstra suntu numai doi jidovi care au familii numeróse, si se sustienu numai cu culegerea zdrentieloru — sî pre lânga acea ca 'si sustienu familiele, 'si tienu ei, doi evrei, unu docentu, care e cu multu mai procopsitu, sî cu multu mai platitu decâtu alu d-vóstre, pre care 'lu platesce a patr'a parte din poporulu din Ibanesci.

Se vede ca altu scopu aveti, airea tientiti.

Tóte acestea le comite, le sustiene le propaga parochulu gr. cath. din Ibanesci Ioanu Racotiu de a dreptulu séu prin organele sele. Prin advocatulu seu se lauda, ca 'si cunósce sfer'a jurisdictiunei sele, sî déca ii facu atentu me desemnédia de calumniatoriu etc., judece deci on. publicu, de suntu eu asiá precum me desemnédia, sî me invinovetiesce densulu.

Aru fi mai bine inse parinte consatene, cá se nu-mi dai ansa a-ti aretá faptele d-tale cele negre. . . . . . Numai atunci inse voru incetá plângerile si neintielegerile unor'a asupr'a altor'a, cându voru incetá sî causele loru, sî nu vomu umblá unii spre stricarea celor'a-lalti.

Ioanu Petru,
capelanu si doc. gr. or.

In „Trompet'a Carpatiloru" se voru publicá cu inceputulu anului 1874, multe documente vechi istorice inedite.

Se voru publicá multe documente necunoscute ale revolutiunei din 1848, precum : „Apelu la ómenii cei liberi de dlu C. A. Rosetti, 1849. 31 Decembre". Manuscriptu autografatu, din care nu esista decâtu numai singurolu esemplariu ce-lu posede d. Bolliacu. Celu mai interesantu documentu alu acelei revolutiuni, cu socotelele, venitulu sumeloru sî chieltuiel'a loru, sî cu impregiurârile cele mai secrete ale revolutiunei ; 57 pagine mari in 8⁰.

Documente contempurane, necunoscute, precum : „Schitia de tractatu intre Voda-Cuz'a sî principele Michailu alu Serbiei". Scrisu de mân'a lui Cuz'a-Voda. „Scrisórea autografa a Mariei Sele Préinaltului nostru Domnu câtra Cuz'a-Voda in esilu, cu dat'a : Cotroceni 2/14 Iuniu 1867", scrisóre alu cârei originalu lu posede dlu Bolliacu, sî in care se vede cum guvernulu Rosiiloru au indemnatu pre suveranulu Romaniei sa nu permita intrarea lui Voda-Cuz'a in tiéra spre a se odihní la mosî'a sea, dupa cum ceruse voia Mariei Sele lui Voda-Carolu.

Unu manuscriptu ineditu alu repausatului Dimitriu Bolintineanu : „Mateiu Basarabu-Voda", scriere istorica fórte interesanta pre o suta dóue-spre-diece pagine in folio.

Se voru publicá sî multe poesii inedite precum pasagie de diferite scrieri ale d-nei d'Ora d'Istria, cari se traducu de câtu-va tempu din diferitele limbe in românesce, prin condeiulu d-lui Georgie Peretz, sî cari se voru pune sub tipariu cu inceputulu anului.

„Trompet'a Carpatiloru" in anulu 1874 va fi fórte interesanta in tóte privintiele.

Ea va fi in atitudinea ei eclectica sî fórte independenta.

Guvernamentale devotata ea nu a fostu de câtu numai in anulu 1 44 sî 1845 ; iéra in opositiune decisa, nu a fostu de câtu dupa 11 Februariu pâna câtu a tienutu guvernulu dlsiloru Rosii ; in colo, totu tempulu ei de doi-spre-diece ani impliniti fâra intrerupere, a fostu eclectica sî in privinti'a guvernului sî in privinti'a opositiunii ; nationalista totu-déun'a liberale totu-déun'a, cu respectu câtra tronu sî persón'a domnitoriului totu-dé-un'a.

Spunemu acestea in sperantia ca se va marí numerulu abonatiloru pentru anulu 1874, fiindu-ca acestu jurnalu indepedentu, neapartinendu nici unei partite, nu are altu radiemu de câtu credintiele ei si buna-vointi'a abonatiloru.

In anulu acest'a din urma, „Trompet'a Carpatiloru" a suferitu mai multu de câtu in toti cei-lalti ani ; de aceea cá nici odata, in aceste doue-trei luni a esitu abiá numai câte odata pre septemâna. Sciu insa abonatii, ca ea a esîtu sî de dóue sî de trei ori pre septemâna, sî pre tóta diu'a cându a pututu, fâra cá pretiulu abonamentului sa se fi maritu vre-odata

Astfeliu va face sî in anulu ce vine, déca va avé midilóce, déca se va inmultí numerulu abonatiloru.

Directiunea „Trompetei Carpatiloru".

Anticitâti importante s'au descoperitu de curendu in Macedoni'a. Parte din acestea au ajunsu sî pre la noi.

Unu comissionaru de anticitâti a-lu dlui Bolliac, din partea locului, a pututu sa aibe câte-va pre cari le-a a adusu d-sele. Cele de auru, cari suntu sî cele mai importante, s'au platitu câte unu galbenu dramulu.

Acésta o spunemu spre scientia amatoriloru, ca, déca se va mai intemplá sa vina sî altele din acésta descoperire, sa se scie cu ce pretiu au fostu cumperate.

Sperâmu ca in curendu I. Boliacu va face o descriere a acestoru anticitâti interesante, de unu feliu necunoscutu pâna acum la noi.

Varietâti.

⁂ **Calendariulu** pre anulu **1874** tiparitu in tipografi'a nostra archidiecesana, carele intra in anulu alu dóue-dieci sî treilea alu vietiei sele a esîtu de sub tipariu. Cuprinde afara de cele obicinuite **Testamentulu** Escelentiei Sele Présântitului Parinte repausatu Andreiu Baronu de Siagun'a fostulu Archiepiscopu alu Transilvaniei sî Metropolitu alu românilorn gr. or. din Ungari'a sî Transilvani'a s. a. s. a.

Calendariulu, cu privintia la carturarii nostri cei mai vechi in poporu, câroru li este mai indemana cetirea cu caractere vechi bisericesci este tiparitu cu caractere de aceste asiá numite cirile. Se afla de vendiare in tipografi'a nóstra archidiecesana si costa legatu **25** xr. sî nelegatu **23** v. a.

⁂ O pacalitura romanésca. — In salonulu unui vaporu, care plecá dela Hamburg spre Americ'a, intre alti pasagieri se aflá sî unu românu, sî fiindu di frumósa sî caletori'a lunga, siedeau toti pasagierii impregiurulu unei mese mari, sî se distrau spunendu diferite lucruri voióse ; unulu din ei propuse, sa spuna fia-care câte o ghicitórie séu o siarada, sî de nu va poté-o ghicí nimenea sa platésca câte unu francu amenda, iéra la casu contrariu, sa platésca celu care a spusu ghicitórea câte unu francu la toti.

Toti primira acésta propunere sî astfeliu joculu urmá inainte.

Românulu care pânaací stetea la o parte, cerù sî elu voia sa spuna ce-va.

Cei'a-lalti primira bucurosu, sî românulu dise :

— Dloru ! cum se póte impartí unu ou la dóue persóne astfeliu, incâtu fia-care sa aiba câte o jumetate de ou in mâna si sa mai remana o jumetate pre farfuria. Toti se uitara unulu la altulu ; nesciindu sa deslege problem'a ; platira toti românului câte unu francu.

Dupa ce luà banii, sî ii bagá in posunariu, puse sî elu unu francu pre mésa si dîse :

— Dloru ! d-vóstra a-ti platitu câte unu francu amenda fiindu ca nu a-ti potutu ghicì ; poftimu ca platescu sî eu unu francu amendu, fiindu ca nici eu nu sciu cum se impartiesce, si fiindu ca amu spusu totu eu ghicitórea mi se cuvine totu mie sî acestu francu.

Sî dupa ce luà sî acelu francu, plecá pre usia sî se facù nevediutu. Pasagierii pacaliti, neavendu ce se faca incepura a ride cu hohote de acésta farsa frumósa.

Nr. $\frac{1366.}{61.\ pl.}$

Concursu.

Devenindu in vacantia unu stipendiu de statu de 500 fl. v. a. menitu prin resolutiunea préinalta din 8 Apriliu 1864 pentru clerici ascultatori la vre-o Universitate, — pentru conferirea lui se escrie prin acést'a concursu pâna in 30 Ianuariu 1874.

Doritorii de a capetá acestu stipendiu, au a asterne petitiunile loru la consistoriulu archidiecesanu pâna la terminulu pusu cu urmatórele documente :

a) Atestatu de botediu ;

b) Atestatu, ca au absolvatu gimnasiulu superioru sî au depusu esaminu de maturitate. —

c) Atestatu ca au absolvatu cursulu clericale de trei ani la institutulu nostru archidiecesanu pedagogico-teologicu ;

d) Atestatu de paupertate.

Sabiiu, din siedinti'a plenaria a consistoriului archidiecesanu gr. or. tienuta in 14 Dec. 1873.

Nr. 152.

Edictu.

Mari'a Ioanu Ternovénu gr. res. din Sabiiu a intentatu processu divortiale asupr'a barbatului ei Lazaru Imbarusiu gr. res. din Sabiiu. De óre-ce insa acum numitulu Lazaru Imbarusiu absentiédia dela soci'a lui sî din patria de mai multi ani, fâra a se sci loculu aflarii lui ; pentru aceea acelu Lazaru Imbarusiu se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî anumitu pâna in 1 Ianuariu 1875 negresitu sa se presentedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, séu in persóna, séu prin unu plenipotentiatu alu seu, pentru ca la din contra processulu intentatu se va otarì sî in absenti'a lui

Sabiiu, in 15 Decemvre 1873.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tractului
protopopescu alu Sabiiului I.

Edictu.

Dimitriu Constantinu Costea din Brasiovu, care in lun'a Februariu 1872 a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a nascuta Andreiu Lupanu totu din Brasiovu nesciindu-se de atunci nici pâna astadi, loculu ubicatiunei lui se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî o di sa se presenteze la scaunulu protopopescu mai josu subscrisu ; câci la din contra procesulu divortialu incaminatu de soci'a sea, se va pertractá si decide sî in absenti'a lui.

Brasiovu, 27 Novembre 1873.

Scaunulu protopopescu gr. or. I alu Brasiovului cá foru matrimonialu.
Iosifu Baracu,
(2—3) protopopp.

Anunciu.

Cancelari'a mea advocatiale se afla acum in Brasiovu Strad'a Scheiloru nr. 105. Primescu cause sî fâra anticipatiune cându se cunósce inainte chiaritatea de dreptu séu cându e pretensiune licuida.

Constantinu Pantiu,
(1—3) advocatu.

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.**
Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $\frac{1}{2}$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $\frac{1}{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Nr. 102 ANULU XXI.

Sabiiu, in 20 Decembre 1873. (1 Ian. 1874.)

Câtra cetitori!

Progresulu stà totu-déun'a in strinsa legatura cu pregatirea unui venitoriu mai ferice pentru acei ce voru sa aiba presentulu in trensulu. De unde urméza ca fia-care momentu din viéti'a unui poporu, carele voiesce sa vieze dara nu sa vegeteze, trebuie sa caute a pune o pétra la edificiulu fericirei acestui'a, câci numai asiá póte ajunge la implinirea cerintieloru pretinse de spiritulu tempului.

Asiá se vede ca cugetá marele fundatoru alu foiei nóstre „Telegrafulu Romanu“, Andreiu Baronu de Siagun'a, de câte ori intreprindea câte unu lucru grandiosu, cari in viéti'a lui nu au fostu rari. Asiá a cugetatu, de siguru, sî cându la 1853, dupa invingerea multoru obstacule sî dupa ce intre grele impregiurâri, (câroru le da espressiune sî testamentulu seu dîcendu: „carea (tipografi'a) pâna la mórte'mi o amu grigitu, sî o amu administratu sî numai Ddieu scie cu câte greutâti o amu aparatu sî sustienutu fatia cu dusmanii bisericei sî ai natiunei nóstre române“,) sî cari, ce e mai tristu, nu veneau numai dela straini, ci chiaru dela români pretinsi natiunalisti — infiintiâ mai intâiu tipografi'a nóstra archidiecesana, aduse sî organulu citatu in viétia si-lu puse in mânile cunoscutului barbatu de litere Aronu Florianu.

Sî cugetulu lui nu a fostu zadarnicu!

Déca cercâmu câtu de putienu a ne stramutá in pusetiunea românilor de atunci vomu aflá ce marétia a fostu ide'a sî ce plina de urmâri binefacetórie a fostu pentru români acestu pasu necuprinsu de multi chiaru sî in dîlele nóstre.

Suntemu inse convinsi ca ceea ce n'a fostu in stare sa cuprinda multi din generatiunile presente; voru cuprinde din cele urmatórie, cari voru puté sî mai libere de multele prejudetie eredite din unu trecutu obscuru, marginitu, dedatu a cautá numai la interese marginite pre lânga bunuri materiali sî cu putiena deprindere in judecarea puterei celei mari a ori-câre intreprindere mare, puse in servitiulu celu nepartinitoriu alu unui poporu bogatu in lipse sî seracu de factori de ai progresului. Suntemu convinsi, o repetîmu, pentru ca numai déca resfoimu, sî inca fugitivu, in colónele acestui dîuariu dela primulu inceputu pâna in dîu'a de astadi vedemu ca de atunci sî pâna astadi s'au aflatu sî barbati de acei'a, cari s'au inspiratu de ide'a cea mare a fundatorelui, sî inspiratiunea acést'a s'au manifestatu mai pre fia-care colóna, ide'a unui natiunalismu ratiunalu, croitu de a ferí pre poporulu, pentru care a fostu intemeiatu organulu, de ilusiuni vane sî de a-lu duce la o fericire sigura, respectata sî recunoscuta de toti conlocuitorii patriei nóstre. Dorere! ca sî in sîrulu acestoru putieni se aflara sî de acei, in cari ideile mari suntu numai nisce óspeti suferiti pâna cându ospitalitatea loru coincide cu interesele loru particularie.

Nu este loculu, dara nici tempulu nu ne iérta, cá sa intrâmu in amenuntele trecutului acestei foi. Vomu atinge numai cá in trécatu ide'a conducetória a organului nostru, din carea sa véda fia-cine câtu de natiunale a fostu intreprinderea carea preste putienu are sa intre in alu XXII anu alu esistintiei sele.

„Alipirea câtra tronu; aperarea intereseloru natiunale politice sî bisericesci, scolarie sî sociale pre terenulu legalu datu“, cine va negá ca n'a fostu program'a cea mai fericita, pentru ca cea mai corespundetória sî cerintieloru sî puteriloru nóstre natiunale române?

Dara tocm'a sublimitatea acést'a a fostu pentru unii unu spinu in ochi, câci li se luá prin trens'a arm'a sî pretestulu celu mai puternicu de a tiené pre români redusi in libertatea loru sî pentru altii neajunsa, neintielésa sî necuprinsa. Tocm'a aici este de a cautá esplicarea aceloru fatale intemplâri, de in decursulu tempului se afla ómeni altcum de ai nostri, cari credu ca facu unu lucru bunu cându se indoiescu in bunatatea organului nostru sî-lu suspiciunéza sî cauta a-lu discreditá chiaru inaintea acelor'a spre a câroru salute a fostu creatu.

De aceea organulu nostru a trebuitu sa tréca de atâtea ori prin foculu atacuriloru straine sî române atâtu in trecutulu seu mai departatu câtu sî celu mai de aprópe se intielege ca fâra de a se fi abatutu dela ide'a sea conducetória sî fâra a fi suferitu vre-odata sa i se vateme independinti'a sea.

Eata dara iubite cetitoriu o parte din reprivirea carea eramu datori a o face odata spre a dá comptu de purtarea organului nostru.

Ce facemu dara noi cu reprivirea nóstra?

Voímu numai sa constatâmu sî mai multu, sî mai tare missiunea cea grea, inse dupa cum ne aréta realitatea incununata de succese ale unei idei puse in servitiulu intereseloru celoru adeverate ale unui poporu.

Sî fiindu ca vorbimu de succese, atingemu iérasi cá in trécatu, ca firulu conducetoriu alu intreprinderei cu organulu nostru au datu fruptele cele mai necontestabile dela inceputulu seu pâna in dîlele nóstre, sî judecandu dupa trecutu potemu, sî nu indesiertu, sa ne nutrimu cu sperantie magulitórie.

Pre terenulu natiunale politicu credinti'a câtra tronu s'a pastratu prin conlucrarea organului nostru pâna acum nestirbita; egal'a indreptatire cu cei-lalti cetatieni ai statului in care traimu, sî déca din impregiurâri pre cari nu le potemu destasiurá in detailiu loru nu s'a potutu ajunge in tóta perfectiunea ei, prin conlucrarea organului nostru este pusa pre unu terenu tare, de pre care sa nu se póta face retrograda; pre terenulu bisericescu, organulu nostru se póte falí a fi purtatu mai numai singuru stindardulu acelu maretiu, sub care românii condusi de barbatulu celu mai eminentu alu loru au castigatu eserctarea libera a drepturiloru loru celoru mai sânte, cari dau viétia neperitória organismului bisericei loru; pre celu scolasticu asemenea, elu a fostu totu-déun'a pentru pastrarea acestoru institutiuni salutarie cá atari poporului, care are lipsa de ele pentru aventulu la cultur'a cea nobilisatórie sî inaltiatórie a omului preste alte fintie; pre celu sociale au luptatu dela primii sei numeri incependu pentru o agricultura mai ratiunabile sî pentru desvoltarea industriei sî a comerciului sî intre români, sî in fine pentru pastrarea datineloru sî obiceiuriloru natiunale, unicele monumente caracteristice, ce ni amu pastratu prin vitregimea tempuriloru.

Cu astfeliu de succese dupa lupte multe ide'a cea marétia sî sublima a cârei isvoru este curatu, sî a cârei intentiune este cea mai sincera, carea se inaltia ea pre sine prin obstaculi, sî se desvólta la o inaltime cá cea a cedrului adumbritoriu, a triumfatu. Ea este sî remane stindardulu celu falnicu alu causeloru drepte, care nu cauta nici odata in fati'a ómeniloru ci a causeloru.

Organulu nostru inse nu s'a multiamitu numai cu latirea de idei salutarie, ci in contr'a tuturoru vicisitudiniloru causate cum amu mai dîsu chiaru sî de acei, a câroru interese speciale le apará sî le apara, cându s'a vediutu necessitatea a frantu legaturile cele ce i angustau activitatea, sî a luatu o forma mai corespundietória.

O astfeliu de necessitate se vede astadi sî mai imperativa decâtu in trecutu sî de aceea on. comissiune asiediata prin testamentulu nemuritoriului seu fundatoru Andreiu Bar. de Siagun'a, petrunsa de acésta nóua necessitate, a decisu in siedinti'a sea dto 12 Dec. a. c. cá spre satisfacerea dorintiei publice si a necessitâtiei natiunali acum sa-i dea organului nostru „Tel. Rom,“ unu formatu sî mai mare cá celu de pâna acum, pre lânga alte imbunatatiri materiale sî formale, de care publiculu va avé ocasiune a se convinge indata din primulu numeru alu anului venitoriu; pre lânga acelu beneficiu nestimabilu, ca pretiulu organului de pâna ací sa nu se mai marésca.

Deci cându venimu sa aducemu aceste la cunoscinti'a publicului nostru cetitoriu, credemu ca e de prisosu a recomandá organulu nostru prin o programa nóua.

Ea este un'a sî aceeasi câtu tempu va durá organulu nostru nealterata, pentru ca ea este espressiunea nu a unei calculatiuni de specula, ci espressiunea geniului nostru natiunalu, carea a servitu româniloru in tempuri grele de feru conducetoriu, cá sî colón'a cea de focu carea conduceà pre poporulu celu alesu prin desierturi câtra tiér'a promissiunei. Ea este aceeasi carea a fostu conducetóri'a cea mai salutaria pâna sî intru câtu au fostu urmata.

Scimu bine ca greutâti vomu avé de a invinge sî in venitoriu sî ca sacrificie ni se voru cere sî de ací inainte spre urmarirea cosciinciósa dara de multe ori spinósa a carârei deliniate mai susu; inse chiamarea, a cârei sarcini o a primitu subscrisulu inainte cu optu ani cá o ereditate morale dela antecesorii sei, invita a cautá mai putienu la greutâti si mai multu la interesele poporului cârui este consacratu organulu nostru dela intemeiarea lui prin marele seu fundatore.

Mai multu inse ne intaresce in intreprinderea nóstra spriginulu moralu alu publicului cetitoriu, din care o parte cu o generositate laudabile, fâra de a asteptá gratificatiuni séu remuneratiuni materiali, pre lânga spriginulu moralu ne-au datu sî pre celu conlucratoriu sî sperâmu, ca pre câtu cresce sarcin'a nóstra ne va cresce sî acestu spriginu binevoitoriu.

Astfeliu dara ne apropiâmu de anulu ce nu mai e departe de noi sî asiá salutandu pre on. cetitori cu cuvintele: Ddieu cu noi sî nimenea in contr'a nóstra lasâmu sa urmeze nóu'a invitare la prenumeratiune pre anulu 1874!

N. **Cristea**, redactoru.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

Cu inceputulu anului 1874, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe septamâna Joi'a sî Duminec'a, inse in formatu mai mare.

„Telegrafulu Romanu“ va aduce in frunte articoli de fondu, séu déca suntu cercularie sî ordinatiuni oficiali bisericesci, indata dupa aceste; notitie scurte despre lucruri de insemnatate politica sî bisericésca; tractate politice, sociale séu bisericesci; reviste de diurnale; corespundintie; varietáti; raporturi de pre la tribunale; notitie despre pretiuri din piatia; va avé sî „locu deschisu“ pentru afaceri private de interesu publicu sî locu pentru anunciuri. Se intielege de sine ca nu-i va lipsí nici foisiór'a.

Litere nóue inca se voru procurá câtu mai curendu asiá incâtu totu esteriorulu sa fia placutu.

Pretiulu abonamentului pre anulu intregu e:

Pentru **Sabiiu** 7 fl. pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru **Monarchi'a austro-ungurésca** pre anu 8 fl. pe ½ anu4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru **Romani'a sî strainatate**, pe anu 12 fl., pe ½ anu 6 fl., pe ¼ anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Meditatiuni in dîlele ultime ale anului 1873.

Inca numai câte-va dîle, — sî anulu presinte bogatu de calamitâti — intre cari potemu insirá sî coler'a, — bogatu de suferintie sî necasuri pentru noi romênii, — bogatu inca dorere! sî de o multime de neintielegeri, discordii sî lupte marsiave personali, intre atâti barbati ai nostri, cari altcum aru avé, — aru trebuí sa aiba nobil'a sî frumós'a missiune de a fi sentinela fidela a natiunei nóstre, acestu anu dîcu, are cá adî mâne sa incetedie. Amu meditatu nu odata, precum voru fi mai meditatu sî altii, pentru cá se aflu, déca nenorocitele discordii ce s'a furisiatu cá pre nesemtite in sinulu natiunei nóstre, cucerindu atâtea spirite, suntu ele óre produse numai din ambitiunea vana a unoru ómeni, cari pare ca-'si afla o deosebita placere a nutrí cu multa predilectiune atari discordii netrebnice, fâra a mai cugetá sî la urmârile daunóse provenite de aci; séu ca dóra o mâna necurata ascunsa lucra neadormitu sub feliurite forme sî preteste, cá sa ne inveninedie pre nesimtite corpulu celu venjosu alu natiunei; ori ca dóra asiá aru fi scrisu in un'a dintre cârtile Sibilei, — ca românii apesati, impilati, seraci sî necajiti cum au fostu din secoli sî mai suntu inca astadi, sa nu se mai póta intielege intre sine nici odata.

Este unu tempu cam indelungatu, nu de dîle, de septamâni, ci de ani chiaru, de cându unii din carturarii natiunei nóstre au provocatu cérta, polecriri, insulta pe intrecute, astfeliu, incâtu de n'aru mai avé românii nici unu dusmanu strainu, nici unu voitoriu de reu pre fi'a pamentului, li ajunge sî li sî mai intrece loru relulu ce insisi sî-'lu pregatescu de buna voia, primordiósele discordii, cá asiá sfasiendu-se intre sine sa se slabésca, — sa se nimicésca unii pre altii.

Sa cetimu numi cu atentiune dîuariele nóstre natiunale, sî vrendunevrendu va trebuí sa admirâmu vanitatea usiói a ómeniloru, cari nu se sciu de ajunsu laudá presine, fâra a nu defaimá pre altii, dimitiendu-se a declará in publicu de ucisi sî omoriti, ómeni probati de sciintia sî caracteru. — Sa mai facemu apoi sî o revista asupr'a impregiurâriloru nóstre celor grele in cari ni aflâmu, sa ne mai mesurâmu inca i putientelele poteri de cari dispunemu, sî cari oile chiaru laolalta inca suntu fórte marginite de atiené lupta fatia cu undósele valuri ce se radica totu mai multu sî cu mai mare vehementia asupr'a nostra. Si dupa tóte aceste sa stâmu apoi putientelu pre locu nu pentru a aduce o sententia pripita esita din preocupatiune dupa cum se intempla la noi adese-ori asupr'a barbatiloru nostri de influintia si a apteloru loru, câci o judecata drépta asupr'a celoru ce se trecu sî petrecu la noi astadi, sî altcum are a fia reservata viitoriului — posteritâtiei; ci sa stâmu pentru a cugetá putientelu seriosu, si apoi a ni intrebá insine: óre pâna cându are sa mérga la noi totu asiá? cându au sa se curme odata la noi personalitâtile? ori déca nici atât'a, apoi sa ne convingemu baremu, — ca „asiá nu e bine“. Iéra cei ce se semtu vatemati — ori chiaru sî declarati de sinucisi sî omoriti — fia sî mai departe cu rebdare stoica, imitandu pre fericitulu Gojdu, carele inca a avutu odinióra parte din cleveturile ómeniloru, — iéra elu generosu cum a fostu in tóta viéti'a sea, a lasatu dupa mórtea sea inca sî stipendii pentru copiii unor'a, dintre cei ce-lu vatemara cându-va in publicu fâra crutiare.

O abnegatiune, o vointia seriósa numai de o parte sî de alta, sî tóte tótele se potu face bune; iéra pâna atunci sa mergemu mai departe, sa cautâmu cari suntu factorii de cari dispunemu noi in aceste dîle grele la cari suntemu avisati a contá?

Ce feliu si câte partide suntu astadi la noi? câci spre a ne poté intielege avemu inainte de tóte a ni cunósce pre noi insine, sî interesele nóstre.

Noi romênii aflandu-ne in diu'a de astadi — dupa cum ne-a lasatu Ddieu, — fâra nici unu corpu representativu, fâra nici unu programu esmisu din vre-o adunare natiunala, — cauta sa marturisimu ca suntemu avisati a asteptá directiv'a sî orientarea numai dela dîuaristica de care dispunemu. Noi dîcemu sî ni place a crede, — ca dîuaristic'a representa opiniunea publica, ca ea 'si are missiunea de a chiarificá ideile, de a dá directiunea sî a aretá calea pre carea are a procede natiunea. Intr'adeveru frumósa missiune, déca nu s'aru intemplá sî cu dîuaristic'a intocmai dupa cum se intempla in diu'a de astadi cu tóte lucrurile din lume, déca ómenii nu s'aru sucí sî resucí dupa interesele personali, déca nu s'aru face une-ori speculi si cu acestu factoru, déca ea n'aru devení chiaru adese-ori arma, — nu spre a ni apará interesele nóstre vitali, ci spre a ne vulnerá fâra lécu de crutiare unii pre altii; déca din causele cunoscute nu ni s'aru intemplá de multe ori, ca in locu de a ni vedea chiarificati sî luminati prin dîuaristica, sa ne aflâmu aruncati in labirintulu celu mai incalcitu. Ni vine s. e. Stanu, omu espertu dara modestu, ni spune, ni vorbesce, ni scrie câte scie, ni face atenti la impregiurâri la faptele complinite, — dara eata n'a gatatu inca vorb'a, sî se scóla Danu, combate pre Stanu si in lips'a argumenteloru mi ti-lu mai suspicionédia ca e condusu de interese confessionali, ca lucra pre mân'a strainiloru, ca trage cu sprancén'a câtra cei dela potere; iéra publiculu bunu, aplecatu a crede usioru la câte verdi sî uscate, grabesce a condamná pre S. si laudá pre D., — cându ce sa vedi! deodata resare la midilocu Branu, acest'a mai bunu de gura, mai ageru de condeiu, apoi siretu numai cá elu, ni spune ca densulu procede din punctu de vedere alu politicei mai inalte, ca are inspiratiuni confidentiali, ca totu elu sî numai elu scie tóte tótele, si inca de siguru sî positivu; sî apoi pentru cá sa primésca cunun'a de dafinu indatinata a se oferí numai barbatiloru epocali, ni mai spune — firesce nu din patima, — cumca cei doi dintâiu S si D. suntu nisce mositi, nu se pricepu la politic'a cá ióta, ca ambi suntu nisce renegati sî pecatosi cá vai de capulu loru, ca aspira mai scie Ddieu la ce Sî pentru cá publiculu sa nu cutedie a trage ninic'a la indoiéla mi ti ii mai injura sî pre cei unguri impintenati in tóta diu'a de nóue-dieci si nóue de ori, pre cari intr'aceea nu-i dóre capulu de sberetele nimenui, atunci, cându au a deliberá asupr'a miliónelorn imprumutate. Alege'ti acum bunule cetitoriu, adeverat'a opiniune publica, luminédia-te, intieleptiesce-te, orientédia-te, — mai de 10 ani de dîle nu ne-amu mai vediutu in vre-o adunare natiunala, — spre a ni cercá sî acolo vre-o cale de manecare.

Cu atât'a inse nu ni ajungemu. Intre doi amici mai multu jalusi decâtu sinceri, se ivescu din putienu lucru neintielegeri, ei se intalnescu in tóta diu'a, dara nu se cérta intre sine, nici acasa nici pre strade, cá sa nu-i simta vecinii, se cérta inse in cutare dîuariu, cá sa-i auda lumea sî tiér'a.

In comun'a X. nu se póte intielege pop'a cu invetiatoriulu — carele e sî cantoru de câte ori imparte prescurile. Abiá trecu câte-va dîle, sî unde i intalnesci? In cutare fóia, polemisandu care de care mai cu focu.

Si ce sa mai dîcemu, déca nu odata intempinâmu in dîuariele nóstre ómeni maturi, cu capete carunte, ómeni cu reputatiune, ocupandu-se cu secaturi personale, din care nu mai scii ce sa poti alege decâtu numai sa te disgustedi sî sa te umpli de indignatiune, iéra resultatulu cunoscuteloru polemii nu póte fi altulu, decâtu acel'a, ce-lu vediuramu dejá. Bine, dara nici altor'a nu le merge mai bine, 'mi va obiectiuná cine-va. Au nu aflâmu noi mai pre tóta diu'a in jurnalele magiare o multime de polemii degenerate adese-ori in certe personali? Da, de atari slabiciuni nu voru fi scutiti nici ungurii; intr'aceea sa nu uitâmu inse, ca diferinti'a de colóse a dîuarieloru loru stà in legatura cu cunoscutele loru partide politice, sî ca densii mai dispunu — afara de dîuaristica — inca sî de alti factori esentiali. In mân'a loru e camer'a legislativa, in mân'a loru regimulu — poterea s. c. l. pre cându la noi diuristic'a e uniculu centru de intalnire, de conversare, de intielegere sî de aperare; sî folosindu-ne reu de acést'a, — óre ce ne mai remane? — Sa revenimu acum la partide.

Amu auditu, amu cetitu, nu odata sî la noi despre partide, ca cutare se tiene de un'a, celalaltu de alta partida, alu treilea sî alu patrulea totu asiá mai scie Ddieu de care, si de a câtelea partida.

Dara ce feliu? partide de principii? de sisteme? Nu, câci acestea la noi nu potu avé nici unu sensu. Romanii nu potu avé decâtu numai unulu sî acelasi principiu, „[illegible] drepturiloru loru pre câtu legali“, ori mai curatu disu: „lupt'a pentru esistinti'a loru natiunale“, paralelu cu celelalte natiuni conlocuitórie. — De sisteme nu putemu vorbí, câci poterea de a straformá sî a creá sisteme nu este in mân'a nóstra. Bine, ce feliu de partide potu fi asiá dara la noi astadi? — Sa nu mai ascundemu ceea ce altcum scie lumea intrégá, sa nu ne genâmu a spune adeverulu, ca la noi dá, esista mai multe partide, tóte inse numai personali.

Totulu asiá dara se referesce la personalitâti, de unde dupa parerea mea se deriva totu reulu.

Se póte ca sî scisiunea confessionala, nebunele esperimente de proselitismu inca sa fia contribuitu incâtu-va la neintielegerile nóstre, sa ne fia imbucatitu sî inmultitu partidele, singura acésta scisiune inse totu nu ne-aru fi potutu duce asiá departe. — Si déca inteligenti'a nóstra — de ambe pârtile aru fi cu sufletu sî trupu numai pentru salutea sî prosperarea natiunei, — imparechieriloru confessiunali curendu sî pré usioru li s'aru puté pune capetu. Art. de lege 20 din an. 1848, — sî 53 din an. 1868 ni-au garantatu sî altcum reciprocitatea confessiunala, o contielegere intieléptà numai, — séu déca ne mai place unu pactu chiaru, si referintiele nóstre confessiunali se potu regulá pré usioru astfeliu, incâtu dupa unu tempu scurtu abiá se mai simtimu esistinti'a de dóue confessiuni intre noi. — Sa trecemu dara totu numai la partidele personali, — câci dupa opiniunea ce amu aflat'o dela mai multi barbati de ai nostri, totu numai de aci se deriva totu reulu, — dupa cum s'a disu mai susu. — De aci 'si trage genes'a sea chiaru sî scisiunea de mai de une-dîle intre activisti sî passivisti; de aci apoi vedemu desbinati pentru prim'a óra pre barbatii nostri in dóue conferintie: unii la Sabiiu sî altii la Alb'a-Iuli'a, pentru ca paralisandu-se apoi unii pre altii, sa se reintórca acasa sî unii sî altii fâra de nici o isprava; de aci apoi atâtea abnormitâti, lucrandu fiesce-carele dupa cum l'a taiatu mintea sea, — dandu prin acést'a sucursulu, chiaru acelor'a, contra câror'a ni vaierâmu in tóte dilele.

Totu din caus'a personalitâtiloru audîramu mai tardîu sî numirile de ómenii „Albinei“ sî ómenii „Telegrafului“, sî déca e dreptu ceea ce se vorbesce, ca cei dintâiu aru lucrá pentru incetarea totala a „Tel. Rom.“ ori celu putienu pentru de a-i pune strage gurei, — atunci apoi nu ne mai remâne alt'a de disu, decâtu ca dieu departe amu ajunsu cu passiunile personali. Unu lucru intr'adeveru ciudatu, carele de cum-va e dreptu — atunci publiculu carele a sustienutu de 21 de ani acestu diuariu, aru fi espusu negresitu la proba. Diuarele nóstre si altcum se sustienu cu mari greutâti, si déca cum-va ne propunemu a le si ruiná, — nimicu mai usioru decâtu acést'a. Vederemo.

De alimintrea nici acést'a n'aru fi lucru nou la noi, — astadi, cându amu vediutu nu odata, cum la noi nu se mai intréba : ce se scria, cum si despre ce ? ci ca : cine scria ? A scrisu s. e. X. cu multa ostenéla cutare opu destulu de instructivu. — Nu ne place. De ce ? pentru ca nu ne place de autorulu. Ni-a datu I. — unu sfatu bunu, despre care altcum totu omulu cu minte sanatósa erá convinsu ca e de mare folosu. Nu-'lu primimu. De ce nu ? pentru ca nu ne place de omulu carele ne-a datu consiliulu. etc. etc.

Amu mai auditu amintindu-se la noi, inca si de partida opositionala si conservativa, respective : opositiunali si conservativi. Bine, dara mai vertosu românii ardeleni cui sa faca opositiune ? Regimului ? Dara unde sa faca ? cându ei in camer'a legislativa nu iau parte, iéra in comitetele comitatense — municipali, suntu mai pretutindeni in minoritate. Ce sensu póte avé la noi opositiunea, decâtu dara a ne opune unii altor'a, a ne paralisá unii pre altii, — de câte ori ne vine câte o ocasiune, — cá asiá sa nu potemu scóte nimic'a la unu capetu bunu. Cu atâtu mai greu e de intielesu cuventulu „conservativu.“ Cine pentru Ddieu potu fi astadi la noi acei români conservativi ? Si déca totusi aru fi la noi atari fiintie nenorocite, ean spuneti-ne apoi, ce aru avé ei de a ne conservá ? decâtu dóra tristulu trecutu mai bine de 400 de ani, decâtu dóra seraci'a, necasurile, amarulu si greutâtile la cari mai suntemu inca espusi, — dimpreuna cu neintielegerile vóstre personali din diu'a de astadi.

Amu mai auditu inca si numiri, — derivate firesce totu din personalitâti, — de nationali séu cum le mai dicu unii mogaisti si siagunisti. Totu atâtea numiri si cuvinte, ce nu mai potu avé nici o trecere, nici unu sensu pentru ómeni maturi si nu potu produce nici unu resultatu altulu, decâtu vrasbe si neintielegeri intre frate si frate, menite spre a ne debelá si a ne ruiná cu totulu, cá cându nu ne-aru ajunge nóua alte greutâti si necasuri, cu cari avemu a ne luptá in tóte dilele. —

Unu cuventu cá o suta, la noi nu esista, nu potu esistá astadi alte partide decâtu cele personali. Sa abdicemu — déca suntemu in stare a ne radicá preste passiuni — de personalitâti — odata pentru totu-déun'a, si ne vomu convinge, se va convinge lumea, ca la noi intr'unu momentu voru dispaté tóte partidele. Natiunea va fi un'a, intréga intregut'a numai de un'a si aceeasi partida, lucrându in modu demnu de o natiune pentru binele seu comunu ; iéra strainii nu voru mai cutediá numai asiá cu un'a cu dóue a ne priví de onulitate, si cându ne vomu sci noi respectá unii pre altii, de siguru ne voru respectá si ei.

Atunci in locu de a ne certá vomu cautá a ne mai interesá si de sórtea cea grea a poporului nostru, — despre care amu avé multu fórte multu de a vorbí.

Inca câte-va dile, si anulu presinte va espirá, va apune si acest'a in noianulu trecutului de unde nu se va mai recunósce in eternu.

Darearu bunulu Ddieu, cá suvenirile triste a totu ce a fostu reu intre români in anulu ce are se espire de curendu, inca sa apuna astfeliu, cá acelea nici cându sa nu se mai reintórca, sa nu se mai repetiésca ; iéra in diminéti'a anului viitoriu sa ne desceptâmu cu totii in acea convingere curata si firma, — cumca noi toti suntemu un'a, ca avemu a lucrá in unire — desbracati de ori ce passiuni la viitoriulu nostru, dela care cu ajutoriulu lui Ddieu suntemu in dreptu a asceptá o sórte mai buna. Asiá sa fia !

—u.

Diet'a Ungariei.

B.-Pest'a, 21 Decembre n. Dupa deschiderea siedintiei si autenticarea protocolului se predau petitiunile intrate la presidiulu comissiunei petitionarie

Br. Lud. **Simonyi** indreptandu câtra guvernu o interpelatiune intréba pre acest'a, ca are de cugetu a pune la discussiune inainte de inceperea ferieloru proiectulu asternutu in afacerea drumului de feru osticu, asupr'a câru'a comissiunea financiale si comissiunea drumuriloru ferate au facutu raportulu, séu cugeta guvernulu a-si retrage proiectulu referitoriu la acésta afacere ?

Ministrulu presiedinte **Slavy** respunde, ca fiindu tempulu insintea ferieloru scurtu si necesariu pentru resolvirea bugetului, guvernulu va pune la desbatere proiectulu din cestiune dupa ferie cu atâtu mai tare cu câtu speréza, ca va puté pasí inaintea casei cu proiecte concrete.

Bar. L. **Simonyi** ia cu compatimire acestu respunsu spre sciintia. Regimulu póte au avutu mai intâiu de scopu a provocá unu conclusu alu camerei si a pune in parte respunsabilitatea guvernului care au purcesu cu negligintia in acésta afacere, si pre umerii camerei. Inse comissiunea drumuriloru ferate si cea financiale 'si dau votulu loru pentru principiulu neintrevenirei si unu conclusu adusu in intielesulu acest'a nu-i place ministeriului. Acest'a ce e dreptu nu voiesce sa-si retraga proiectulu, inse vrea a-si reservá discussiunea acestui'a pre unu tempu mai tardiu, cându trebuie sa se fia resolvitu intrebarea, ca sa se dea drumului feratu osticu ajutoriu decursivu séu bá. In Ianuariu cându se va reintruní camer'a, drumulu de feru osticu trebuie sa-si fia implinitu deobligamintele sele. Cum se va resolví acestu obiectu in Ianuariu, oratorulu nu póte sa pricépa. Guvernulu aru trebuí, dupa parerea sea, séu sa decida acum asupr'a obiectului séu sa-si retraga motiunea.

Ministrulu presiedinte **Slavy**: Mai e inca ce-va si adeca o prorogare a aplanârei a acestei afaceri pâna la anulu nou pre lânga sustienerea statului quo. La acest'a lucra guvernulu si nisuinti'a dupa cum speréza va avé resultatulu seu.

Cas'a ia spre sciintia respunsulu ministrului presiedinte.

G. **Nagy** indrépta câtra intregulu ministeriu urmatórea interpelatiune :

1. Are guvernulu scire despre aceea, ca creditulu in tiéra prin starea cea financiale si economica e astfeliu de sguduitu, câtu obvinu mai in tóte dilele casuri, in cari interesele pretensiuniloru deplinu asecurate si intabulate intrecu capitalulu ?

2. Crede guvernulu ca va fi in stare a delaturá periculului, care amenintia mai cu séma pre posesorii si industrissii cei mici ai tierei cu o ruina totale si care ataca uniculu isvoru siguru de venitu alu statului, puterea de a solví contributiunea ?

3, Are guvernulu de cugetu a preveni acestu reu in modulu cum s'a templatu in Austri'a séu in altu modu ?

Interpelatiunea se va dá ministrului presiedinte in scrisu.

E. **Simonyi** voiesce sa presente o propunere de conclusu relativa la acea afacere, la care se referesce si interpelatiunea baronului Lud. Simonyi. Oratorulu 'si motivéza propunerea sea in o cuventare ce durà 20 minute, pâna ce in urma lu intrerumpe

Presiedintele facendu-lu atentu la §. 20 din regulamentulu casei, care intredice esclusivu o motivare mai detaiata la presentarea propuneriloru reservandu-le pre acestea pre o ocasiune mai tardia

E **Simonyi** 'si presenta in urma propunerea sea si se róga, cá sa se puna pre diu'a urmatóre la ordinea dilei.

Cuprinsulu acestei propuneri pre carea o cetesce notariulu P. **Mihályi** e acest'a :

Din proiectulu de dto 4 si 6 pre care l'a ascernutu ministeriulu de financie si comunicatiune cu privire la afacerea drumului de feru osticu resulta, ca asiá numitulu consiliu administrativu, care se mai numesce si societatea drumului osticu nu numai n'a primitu cei 52,523.450 fl. solviti de actiunari, ci dupa erogarea sumei de 4 milióne anticipate de regimu fâra inputernicirea si scirea camerei au mai facutu la unu consortiu de bancari o detoria de 17 milióne, pemnorandu pentru acestea 17 milióne secund-prioritati in pretiulu nominalu de 30 milióne, cari, déca nu voru fi rescumperate inainte de finea anului, se voru vinde sub impregiurârile nefavoritórie de acum chiaru sub pretiulu loru ; eventualminte se va poté secuestrá si drumulu de feru, cele 4 milióne antecipate de regimu s'aru periclitá in concursu. —

Ministrii numiti au atrasu atentiunea casei representantiloru asupr'a urgentiei estraordinarie a acestui obiectu si asupr'a periculeloru ingrigitórie, ce s'aru puté nasce din nerescumperarea secund-prioritâtiloru pemnorate si rogara cas'a, cá sa ajute societatea in aplanarea acestei afaceri cu autoritatea sea legislatorica, si sa indrumeze de o parte pre regimu cá sa vina intr'ajutoriu societâtiei la angagiarea unui institutu de bani, care aru dá banii necesari la rescumperarea second-prioritâtiloru pre lânga pemnorarea togm'a aceloru second-prioritâti ; de alta parte sa imputernicésca pre regimu, cá sa primésca fatia cu atare institutu garanti'a pentru aceea, ca va dá din partea statului socondprioritâtiloru garanti'a intereseloru ce cadu pre actii, respective acestui spre platirea intereseloru dupa imprumutulu ce se va luá pre lânga o nóua pemnorare a second-prioritâtiloru.

Considerandu ca actiunarii drumului osticu nu s'au conchiematu nici odata la o adunare generale de constituire receruta de lege si considerandu, ca nu s'au potutu constituí de o societate ; considerandu ca statutele adunârei actiunariloru nu s'au presentatu nici cându — dupa cum cerea legea — prin urmare nici nu s'au potutu primí legalminte ; considerandu, ca acei individi, cari se numescu pre sine consiliulu administrativu si societatea drumului osticu si au erogatu banii solviti de actiunari si cei anticipati de regimu, si ca detoriele indicate in sum'a de 17 milióne, nici cându nu s'au facutu de actiunari in sensulu § 58. articulului de lege XVIII : 1870, si prin urmare n'au potutu administrá averea actiunariloru dupa dreptu ; considerandu, ca plenipotentiarea ceruta de regimu privéza pre actiunarii esterni si nescutiti ai drumului osticu, cari si-au datu banii pentru intreprindere pre lânga garanti'a de interese din partea statului, de ori ce venitu pâna la ultimulu cruceriu, respective aru confiscá interesele legali de 5% ce cadu pre capitalulu loru de actii care representa 30 milióne in favorulu obligatiuniloru de seri'a a dóu'a cari s'a emitatu nelegalminte considerandu, ca cas'a representantiloru nu e plenipotentiata de locu la o atare procedere si ca o atare confiscatiune nedrépta, cându s'aru intemplá in urm'a plenipotentiârei din partea dietei ungarie, aru ruiná totalminte creditulu celu si asiá destulu de atacatu alu statului ungaru ; in urma considerandu, ca afacerea drumului de feru osticu se afla in urm'a conclusului camerei la comissiunea financiale si la cea a drumului feratu in pertractare ; cas'a aviséza pre regimu, cá pâna ce comissiunea financiale si cea a drumuriloru ferate nu si-au facutu raportulu loru si pâna ce cas'a nu au decisu asupr'a acestui raportu — sa nu se lase cu acei'a, cari administrédia afacerile drumului osticu, in nici unu negotiu de anticipatiune séu in operatiune de creditu séu in vre-unu negotiu de garantia, ci in urm'a dreptului de inspectiune concesu prin lege sa fia cu privire la acea, cá sa nu sufere nici averea statului nici a actiunariloru vre-o dauna prin procedere nelegale si prin abusu.

Presiedintele: Propunerea se va tipari. Dupa acést'a întrebându presidiulu, ca sa se pertracteze propunerea acum séu mai tardiu, si punendu-se la votu maioritatea casei doresce, cá acésta propunere sa nu se pertracteze acum.

Ministrulu de interne c. Iul. **Szapáry** presenta trei proiecte de legi, cari tractédia : Regularea teritórieloru municipali, staverirea numerului cercuriloru administrative si estinderea unoru §§. ai legei comunali si asupr'a aceloru cetâti, cari suntu provediute cu dreptu municipalu.

Aceste proiecte se voru tiparí si pune la discussiune conformu regulamentului casei.

Referintele comissiunei catastrali, Ben. **Bittó** presenta raportulu disei comissiuni asupr'a proiectului ministrului de financie relativu la regularea contributiunei de pamentu, care proiectu se va tiparí si desbate la tempulu seu

Madarász cere amesuratu §. 108 din regulamentulu casei, cá raportulu comissiunei financiali si alu comissiunei drumuriloru ferate relativu la drumulu osticu sa se puna la ordinea dilei.

Presiedintele reflectéza, ca disulu §. 108 tractédia raporturile comissiunei centrali, cari la tóta templarea trebuie puse dupe trei dile la ordinea dilei, inse cu referintia la proiectulu din cestiune nu e nimicu prescrisu.

Zsedényi speréza ca ministrulu presiedinte totu odata si cá ministru de financie va aplaná afacerea imprumutului drumului osticu fâra óre care ingreuiare a statului.

Cas'a trecendu dupa acést'a la ordinea dilei primesce proiectulu asupr'a creditului decursivu recerutu spre acoperirea plusului din erogatiunile drumuriloru industriale gömöriane atâtu in pârtile generale câtu si speciale.

Venindu cá alu doilea objectu la ordinea dilei proiectulu de lege alu bugetului

Referintele Col. **Széll** recomenda in numele comissiunei centrali spre primire proiectulu de lege pentru bugetu sî propunerea referitória la regularea bugetului:

Col. **Tisza**, Gab. **Ugron**, Mich. **Földváry**, L. **Csernatony**, Ig. **Helfy** sî E. **Simonyi** vorbescu contr'a, — Col. **Ghiczy**, Wil. **Toth** sî ministrulu presiedinte **Slávy** pentru proiectu.

Resultatulu votârei a fostu : 191 deputati au votatu cu „da“ ; 82 cu „ba“. 162 deputati au fostu absenti.

In desbaterea speciale s'a primitu proiectulu fâra nici o observatiune.

Bud'a'-Pest'a in 22 Decem. (Cas'a magnatiloru). Presiedintele **Majlath** face cas'a atenta, ca regin'a serbédia in 24 c. dîu'a natale sî se róga a se plenipotentiá pentru aducerea gratulatiuniloru omagiali din partea casei. Se primesce cu aplausu generalu.

Pentru acést'a vorbesce in deosebi Archiepiscopulu **Haynald** aretându, ca ce tesauru posiede natiunea maghiara in regin'a sea.

Notariulu casei representantiloru deputatulu **Beöthy** presenta proiectele de legi referitórie la drumurile industriali gömöriane sî la bugetulu pre a. 1874, cari s'au acceptatu in cas'a de josu.

Proiectele se predau comissiunei financiali, fiindu dupa motivarea contelui **Cziraky** mia multu de o natura financiale. Siedinti'a se incheia.

Din proiectulu de lege relativu la nóu'a organisare a jurisdictiuniloru sî municipieloru.

(urmare.)

Capu II. Modificatiunea §-lui 52 din articululu de lege XLII. 1870 sî stergerea jurisdictiuniloru cetatienesci mai mici.

§. 31. sî §. 52. din art. de lege XLII : 1870 se modifica intr'acolo, ca comitele supremu alu comitatului póte sa fia totu odata sî comitele supremu alu aceloru cetâti libere regesci, cari se afla pre teritoriulu comitatului séu si alu aceloru cetâti, cari suntu investite cu dreptu jurisdictiunalu.

§. 32. Cetâtile libere regesci sî cele investite cu dreptu jurisdictiunalu amintite mai josu cá jurisdictiuni de sine statatórie se stergu sî cá cetâti cu numirea de „rangulu alu doilea“ se incorporéza aceloru comitate, pre alu câroru teritoriu suntu situate sî anume :

1. Cetâtile libere regesci Esztergom sî Komarom se voru incorporá comitatului impreunatu Esztergom-Komarom ;

2. Cetatea libera regésca Köszeg comitatului Cetâtiei de feru.

3. Cetâtile libere regesci Kis-Marton sî Ruszt comitatului Sopronu ;

4. Cetâtile libere regesci Barin, Modor, Sambet'a mare sî Sc.-Georgiu comitatului Posoniu ;

5. Cetatea libera regésca Szakolcz comitatului Nitr'a ;

6. Cetatea libera regésca Trencen comitatului Trencen ;

7. Cetâtile libere regesci Semnitiu sî Belabánya, Beszterczebánya, Breznobánya, Libetbánya, Kormöczbánya si Ó-Zolyom comitatului Zolyom ;

8. Cetâtile libere regesci Bakabánya, Ujbánya sî Korpona comitatului Hont-Bars ;

9. Cetâtile libere regesci Löcse sî Kézsmark sî cetatea investita cu dreptu jurisdictiunalu Gölnicz-Bánya comitatului Szepes ;

10. Cetâtile libere regesci Eperjes, Bartfa sî Sabiiulu micu comitatului Sáros ;

11. Cetâtile libere regesci Bai'a mare sî Felsö-Bánya comitatului Szatmare ;

12. Cetatea investita cu dreptu jurisdictiunalu Zilah comitatului Crasn'a ;

13. Cetatea investita cu dreptu jurisdictiunalu Panciov'a comitatului Horom ;

14. Cetatea investita cu dreptu jurisdictiunalu Biseric'a-alba comitatului Keve ;

15. Cetatea investita cu dreptu jurisdictiunalu Caransebesiu comitatului Carasiu ;

16. Cetatea libera regésca Gherl'a sî cetatea investita cu dreptu jurisdictiunalu Szék, comitatului Solnocu-Dobac'a ;

17. Cetatea investita cu dreptu jurisdictiunalu Reginulu sasescu, comitatului Turd'a ;

18. Cetatea investita cu dreptu jurisdictiunalu Clusiulu, comitatului Clusiu ;

19. Cetâtile libere regesci Alb'a-Iuli'a sî Elisabetopolea sî cetatea investita cu dreptu jurisdictiunalu Abrudulu, comitatului Cetâtiei de balta ;

20. Cetâtile nvestite cu dreptu jurisdictiunalu Hunedór'a sî Hatiegulu, comitatului Hunedórei ;

21. Cetatea investita cu dreptu jurisdictiunalu Ogn'a comitatului Sabiiului ;

22. Cetâtile investite cu dreptu jurisdictiunalu Kézdi-Vásárhely, Sepsi-Sz-György Ilgafalva sî Fagarasiulu comitatului Brasiovului ;

23. Cetâtile investite cu dreptu jurisdictiunalu Ohlahfalu, Csikszereda sî Székely Udvarhely se voru incorporá comitatului Muresiului.

§. 33. Cetâtile numite mai susu precum sî cetâtile Bistriti'a, Orasti'a, Sabesiulu, Mediasiulu sî Sighisiór'a afara de drepturile asigurate prin articululu de lege din 1871 cetâtiloru cu magistratu organisatu voru participá la urmatórea autonomia mai mare sî anume ;

a) Decisiunile atinse in §-lu 26 articululu de lege XVIII din 1871 aduse de densele nu se voru asterne spre aprobare jurisdictiunei, ci nemidilocitu ministrului de interne sî

b) Aceste cetâti in afacerile comunali economice regulate prin articululu de lege XVIII din 1871 capu VIII remânu asemenea sub inspectiunea ministrului de interne, carele eserciéza acésta inspectiune prin comitii supremi, sî apelatiunea in acestea afaceri nu se tiene de jurisdictiune, ci de ministeriulu de interne.

Cá curiositate publicâmu sî corespundinti'a ce urmédia :

Fagarasiu 20/12 1873.

O scena interesanta a avutu locu la noi inainte cu câte-va dîle. Ans'a a dat'o la acésta scena — desbaterile in adunarea generala a cassinei. In program'a prenumeratiunei diurnaleloru — in rendulu celor'a-lalte diuarie a statu sî „Teleg. Rom.“ Ni-a venitu fórte strainu lucru — nóue românilorn de aici, ca togm'a unu românu, unu „mare românu“ a fostu caus'a acestei scene. Cându s'a cetitu numele susu atinsului diuariu, se scóla — Aronu Densusianu, sî cá o fiéra ce-'lu caracteriséza, combate prenumerarea „Telegrafului romanu“ dicendu : „ca nu are nici o valóre, aduce idei numai „popesei“ nu merita nici cetitu etc.“ Fiindu ca românii erá — numai vre-o 4—5 presenti ; cei'a-lalti conmembri ai cassinei — neromâni ajuta pre dlu Aronu Densusianu cu mare bucuria, pentru cá cu unu diuariu românu se fia mai putienu, sî déca aru puté, póte aru eschide sî pre celelalte diuarie române.

Inteleginti'a româna din Fagarasiu, audindu de acestu pasiu condemnabilu alu lui Aronu Densusianu, s'au scarbitu cu atâtu mai tare cu câtu aici fia-care scie, ca numitulu nu sufere nimicu — ce nu este dupa placulu sî gustulu seu, déca aru fi sî lucrulu celu mai salutariu. Cu tóte acestea la unii le vení fórte enigmatica purtarea „marelui românu.“

Deci s'au cercetatu mai adencu dupa adeverat'a causa a sistarei „Telegrafului romanu.“

S'a sî aflatu acést'a ! Densusianu s'a dechiaratu confidenciale, ca „Teleg. romanu“ este neromânu, sî pentru ca nu a publicatu adresele „de aderintia.“

Nu voimu a judecá, in câtu au gresitu „Tel. Rom.“ déca n'a publicatu acele 2 adrese „de aderintia“ dara atâtu trebuie sa spunemu ca opiniunea publica de aici si-a facutu judecata fórte aspra asupr'a „marelui românu“ pentru acésta fapta neromâna.

P.

Varietâti.

(†) **Necrologu.** O scire trista ni sosí in dîlele aceste dela Bucuresci, amicii nostri suntu cu unulu mai putieni la numeru intre muritori. Eata ce ni aduce scirea :

„Jalnic'a consórta **Sultan'a Badilescu**, nascuta Bómba, petrunsa de cea mai adenca durere pentru perderea préiubitului ei sotiu **Ioane Badilescu** profesore, ve róga sa binevoiti a asistá la ceremoni'a funebra ce va avé locu mâne Mercuri 12 curentu, la 1 óra dupa amédi in casele repos. curtea bisericei St. Ecatarin'a, de unde se va porní cortegiulu la St. Monastire Cernic'a.“

Bucuresci, 11 Decembre 1873.

Defunctulu a fostu nascutu din Transilvani'a la Gura-ampoitiei sî dupa terminarea studieloru a devenitu profesoru in institutulu nostru archidiecesanu sî totu odata sî redactoru alu acestei foi mai multi ani. Pre la anulu 1857 a trecutu in Romani'a unde se asiedià cá profesoru de liceu in care cualitate a fostu unu barbatu activu sî productivu pre câmpulu litteriloru. Elu a trecutu pré curendu din viétia sî togm'a acum dupa ce trecendu prin foculu necasuriloru de care putieni suntu scutiti in generatiunile presente ajunse a se bucurá de o sórte mai buna in tóta privinti'a.

Pre densulu 'lu jelesce o gingasia consórta dimpreuna cu famili'a acestei'a, 'lu jelesce junimea carea avù parte a-lu avé de profesoru, lu jelescu inse toti amicii sî cunoscutii numerosi din Romani'a sî din Austro-Ungari'a.

Fia-i tierân'a usióra sî amintirea eterna!

*** **Drumu de feru.** Dela 1 Ianuariu 1874 n. nu va mai porní din Alb'a-Iuli'a trenulu amestecatu nr. 26 cá pâna acum la 1 óra 25 min. nóptea, ci la 3 óre sî 19 minute diminéti'a sî va sosí in Teiusiu (Tövis) la 3 óre sî 57 minute diminéti'a. Mai departe incependu dela acésta dî trenulu amestecatu Nr. 27 in locu de a porní dela Teiusiu la 4 óre si 10 minute va porní la 4 óre sî 15 minute sî va sosí in Alb'a-Iuli'a la 5 óre dupa amédi. Cele-lalte trenuri remânu neschimbate.

*** **Partid'a mijlocia** din diet'a Ungariei eda cu inceputulu anului nou unu diurnalu propriu intitulatu „Középpárt“, redigiatu de Em. Huszár.

*** Camer'a Romaniei a votatu modificarea codicelui penalu. — Ministrulu lucrâriloru publice Nicolau **Cretiulescu** e denumitu agentu alu Romaniei la curtea din Berlinu.

*** **Viscolu cu fulgere sî tunete** a fostu in nóptea dela 12/24 l. c. in tienutulu Oristurului secuiescu. Pre cându viscolulu dimpreuna cu fulgerile si tunetele urmau cu furi'a cea mai mare a inceputu sa ninga.

In aceeasi nópte a pusu viscolulu in miscare unu vagonu golu din gar'a dela Ghirisiu, care intalnindu-se pre sinele dela Cucerdea cu trenulu Nr. 2 a suferitu fórte tare. In urm'a acestei intalniri pernicióse pentru vagonulu celu golu s'a intardiatu trenulu 72 minute. Nenorociri nu s'au intemplatu.

Nr. $\frac{1366.}{61.\ \text{pl.}}$

Concursu.

Devenindu in vacantia unu stipendiu de statu de 500 fl. v. a. menitu prin resolutiunea préinalta din 8 Apriliu 1864 pentru clerici ascultatori la vre-o Universitate, — pentru conferirea lui se escrie prin acést'a concursu pâna in 30 Ianuariu 1874.

Doritorii de a capetá acestu stipendiu, au a asterne petitiunile loru la consistoriulu archidiecesanu pâna la terminulu pusu cu urmatórele documente :

a) Atestatu de botediu ;

b) Atestatu, ca au absolvatu gimnasiulu superioru sî au depusu esaminu de maturitate. —

c) Atestatu ca au absolvatu cursulu clericale de trei ani la institutulu nostru archidiecesanu pedagogico-teologicu ;

d) Atestatu de paupertate.

Sabiiu, din siedinti'a plenaria a consistoriului archidiecesanu gr. or. tienuta in 14 Dec. 1873.

(2—3)

Nr. 152.

Edictu.

Mari'a Ioanu Ternovénu gr. res. din Sabiiu a intentatu processu divortiale asupr'a barbatului ei Lazaru Imbarusiu gr. res. din Sabiiu. De óre-ce insa acum numitulu Lazaru Imbarusiu absentiédia dela soci'a lui sî din patria de mai multi ani, fâra a se sci loculu aflarii lui ; pentru aceea acelu Lazaru Imbarusiu se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî anumitu pâna in 1 Ianuariu 1875 negresitu sa se presentedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, séu in persóna, séu prin unu plenipotentiatu alu seu, pentru ca la din contra processulu intentatu se va otarì sî in absenti'a lui

Sabiiu, in 15 Decemvre 1873.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tractului
protopopescu alu Sabiiului I.

(2—3)

☞ **Cause technice ne-a intardiatu numerulu acest'a.**

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½, anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 103 ANULU XXI.

Sabiiu, in 23 Decembre 1873. (4 Ian. 1874.)

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

Cu inceputulu anului 1874, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe septamâna Joi'a sî Dumineca'a, inse in formatu mai mare.

„Telegrafulu Romanu“ va aduce in frunte articoli de fondu, séu déca suntu cerculare si ordinatiuni oficiali bisericesci, indata dupa aceste; notitie scurte despre lucruri de insemnatate politica si bisericésca; tractate politice, sociale séu bisericesci; reviste de diurnale; corespundintie; varietâti; raporturi de pre la tribunale; notitie despre pretiuri din piatia; va avé sî „locu deschisu“ pentru afaceri private de interesu publicu si locu pentru anunciuri. Se intielege de sine ca nu-i va lipsí nici foisiór'a.

Litere nóue inca se voru procurá câtu mai curendu asiá incâtu totu esteriorulu sa fia placutu.

Pretiulu abonamentului pre anulu intregu e:

Pentru Sabiiu 7 fl. pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca pre anu 8 fl. pe ½ anu4 fl. pe ¼ anu 2 fl. [illegible]

Pentru Romani'a si strainatate pe anu 12 fl., pe ½ anu 6 fl., pe ¼ anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Nr. pres. 241. 1873.

Procopiu

din mil'a lui Dumnedieu dreptucredinciosulu Archiepiscopu alu Transilvaniei sî Metropolitulu Româniloru greco-orientali din Ungari'a sî Transilvani'a, Consiliariu intimu de statu alu Majestâtiei Sele cesarie si regesci Apostolice;

Iubitului cleru sî poporu din archidieces'a Transilvaniei: Daru sî mila dela Dumnedieu Tatalu sî Domnulu nostru Isusu Christosu.

Iubirea sî ingrigirea de Archipastoriu, ce o amu câtra Voi, iubitu Cleru sî Poporu credinciosu! me indémna de a petrece duchovnicesce cu Voi Serbatórea cea mai insemnata pentru omenime, adeca Serbatórea Nascerei Domnului si Mântuitoriului Nostru Isusu Christosu. Diu'a sî Serbatórea acést'a totuodata me indémna a me adresá câtra voi, iubit'a mea turma cuventatóre, cu glasulu de Archipastoriu, si a Ve cercetá Bisericile Vóstre, casele Vóstre, familiele Vóstre si a Ve pregatí pentru primirea in ele a Imperatului Imperatiloru sî a Domnului Domniloru; si a Ve intrebá apoi de lipsele sî necasurile Vóstre si a Ve mângaiá pentru tóte acelea; cá astu-feliu diu'a Nascerei Domnului sa fia si pentru Voi toti o di de bucuria. Pentru ca Dumnedieu Tatalu intru iubirea Sea de ómeni tramite pre insusi Fiiulu seu unulu Nascutu Domnulu nostru Isusu Christosu, cá sa ne rescumpere din vecinic'a mórte; Elu luându trupu omenescu s'au nascutu din Précurat'a Feciór'a Mari'a.

Eata deci diu'a cea aducatóre de daruri, eata diu'a, intru care darulu binevestitu de Archangelulu Gavriilu se implinesce, iéta ca Fiiulu lui Dumnedieu se face Fiiu Feciórei, pentru cá Dumnedieu sa rescumpere némulu omenescu din prepasti'a pecatului, in care au cadiutu.

Ce simtieminte póte deci sa cuprinda pre crestinulu adeveratu la acésta serbatóre? Trebuie sa-lu cuprinda mai cu séma simtiulu de bucuria, pentru ca elu nu mai este robu pecatului; Trebuie sa-lu cuprinda simtiulu de recunoscintia si multiamita câtra Pré Inaltulu si bunulu Parinte cerescu, Carele atâtu de multu au iubitu pre omu, incâtu au tramisu in lume pre insusi Fiiulu seu.

Sî cu adeveratu, bucuri'a acést'a trebuie sa o simtia totu crestinulu la acésta mare Serbatóre, câci Dumnedieulu nostru aduce legea, câci Dumnedieulu nostru aduce darulu si adeverulu; Elu rescumpera pre cei de sub lege sî dà tuturoru, cari urmédia invetiaturiloru Lui, moscenirea fiésca, adeca i face partasi bunatâtiloru Sele ceresci. Si bunatâtile aceste ale lui Dumnedieu nu suntu pregatite numai pentru unu anumitu poporu séu pentru o anumita clase de ómeni, ci Dumnedieu face partasiu de bunatâtile Sele pre totu omulu, pre bogatu cá si pre seracu, pre invetiatu cá si pre neinvetiatu, pre fiesce-care, déca urmédia invetiaturiloru Lui Evangelice. „Multi dela resaritu si dela apusu voru vení sî voru siedé cu Avraamu si cu Isaacu si cu Iacobu intru imperati'a Ceriuriloru.“ Mateiu capu VIII, v. 11.

Insa cá sa pricepemu sî cá sa ne facemu vrednici de bunatâtile lui Dumnedieu sa vedemu, ce ne invétia Mântuitoriulu nostru Isusu Christosu? ne invétia iubitiloru a crede in Dumnedieu sî in Tramisulu Seu, in Domnulu Isusu Christosu; ne invétia a face fapte bune, cá asiá cu fapte bune sa agonisimu norocirea in acésta lume sî fericirea in ceea-ialta.

Credinti'a Iubitiloru! este de lipsa, càci Apostolulu Pavelu ne spune, „fâra credintia nu este cu potintia a bine placé lui Dumnedieu.“ Evrei capu XI. v 6.

Iéra la fapte bune ne indémna Apostolulu cându dice: „Credinti'a fâra de faptele dragostei este mórta.“ Iacobu Capu II. v. 26.

Faptele bune ale iubirei crestinesci se cuprindu in cele dóue porunci principale, ce le impune Domnulu nostru Isusu Christosu cându dice: „Sa iubesci pre Domnulu Dumnedieulu teu din tóta anim'a tea sî din tóta poterea tea, acésta porunca este cea dintâiu sî a dóu'a asemenea acestei'a, sa iubesci pre deaprópele teu cá insuti pre tine.“ Marcu capu XII. v. 30, 31.

Din credinti'a in Dumnedieu sî din implinirea porunciloru lui resulta pentru crestinulu evlaviosu o linisce sufletésca, o barbatia de a suportá ori-ce ispita sî necasu sî suparâri, cari l'aru ajunge in valulu lumei acestei'a. Iéra unde puterile sele si ajutoriulu omenescu 'lu paresescu, acolo mân'a cea puternica a lui Dumnedieu sprijinesce pre omu.

Cându asiá dara insufletîtu de marimea Serbatórei Nascerei Domnului nostru Iisusu Christosu, acésta Serbatóre petrecu duchovnicesce intre Voi, nu potu a nu Ve intempiná cu dragoste si binecuventare archierésca, rogându-me lui Dumnedieu pentru Voi toti, si dicendu: „Dómne! Dómne! cauta din cas'a Ta cea sânta din ceriu si binecuventa pre poporulu Teu sî pamentulu Teu, carele l'ai datu loru.“ II lege c. XXVI v. 15. Domnulu sa ve binecuvintedie dara pre Voi toti sî sa ve padiésca; Domnulu sa arete fati'a Sea preste Voi sî sa Ve miluiésca. Domnulu sa ridice fati'a Sea preste Voi sî sa Ve dea vóue pace. Numerii Cap. VI v 24—26.

Magii dela resaritu venindu au adusu lui Christosu daruri: auru, smirna sî tamâia: iéra Iubitiloru! ce sa aducemu noi lui Christosu? sa aducemu Iubitiloru rodu de fapte bune; Si adeca sa umblâmu in dragoste, sa ne iubimu unulu pre altulu precum sî Christosu ne au iubitu pre noi sî sa iertâmu pecatele unulu altui'a; iéra necurati'a si lacomi'a sa incete intru Noi si batjocurile, nici sa se numésca intru Noi; câci acést'a sa sciti, ca totu necuratulu si lacomulu n'are moscenire intru imperati'a lui Dumnedieu. Efeseni Cap. V. v. 1—5.

Cercetati si umblati la Biserica, carea este cas'a Domnului sî rugati-ve lui Domnedieu neincetatu si cele cerute cu credintia tare se voru dá vóue dela Tatalu tuturoru bunatatiloru; alergati la lucrurile vóstre de diminéti'a pâna sér'a: crutiati sudórea osteneleloru vóstre, dati din prisosulu vostru seraciloru. Fi-ti credinciosi Maiestâtiei Sele Imperatului sî Regelui nostru Franciscu Iosifu I. Onorati, suponeti-ve si ascultati pre Stapanirea si pre mai marii Vostri.

Iubitiloru crestini! Fiiloru duchovnicesci! Rogându-me lui Dumnedieu cá sa ve binecuvintedie sî preste voi sa reverse darurile sele cele bogate, poftescu din inima curata sî câtra Voi binevoitória cá Serbatorile si adeca Nascerea Mantuitoriului nostru Iisusu Christosu, Anulu nou si Botezulu Domnului sa petreceti in pace sî sanatate, impreuna cu [illegible] pre Domnulu [illegible] si cantandu: „Marire intru cei de susu lui Dumnedieu si pre pamentu pace, intre ómeni bunavoire.“ Aminu.

Datu-s'au din Resiedinti'a nóstra Archiepiscopésca si Metropolitana in Sabiiu la 16 Decembre 1873.

Alu Vostru de totu binele voitoriu
Smeritulu Archiepiscopu sî Metropolitu,
Procopiu Ivacicoviciu.

Nr. pres. 241. 1873.

Pastoralulu acest'a alu Nostru se tramite PP. CC. PP. Protopopi spre distribuire la comunele bisericesci a tractului respectivu, cu acea insarcinare cá sa se celésca in Biserici in dilele: Nascerei, a Anului nou si a Botezului Domnului.

Sabiiu in 16 Decembre 1873.

Archiepiscopulu si Metropolitulu
PROCOPIU, m. p.

Sabiiu 22 Decembre.

Cu ce vomu colendá noi craciunulu? ne-amu puté intrebá, cá sa corespundemu obiceiuriloru crestinesci-natiunale eredite dela mosii si stramosii nostri.

„Celu ce are inima buna sa cânte“ dice, intr'unu locu óre-care, scriptur'a, va se dica, celu ce e dispusu in inim'a sea; dispusetiunea inse trebuie sa fia produsa de lucruri bune, de lucruri fericitórie, cari sa radice inim'a sî sa-lu dispuna pre omu sa cânte.

Diferintiele din sinulu nostru natiunalu, diferintiele politice in launtrulu tierei, lânga cari se adaugu starea cea neplacuta financiale a patriei, regresulu in comerciu sî industria, sleirea totale a averei tieranului, a acestei petri fundamentale a societâtiei, sî câte alte sî mai mari si mai merunte inse nu dispunu si nu aru dispune nici odata pre nimenea sa cânte: „Bucuria mare avemu“.

Amu doritu demultu si dorimu sa avemu unu craciunu cu bucuria, inse pare ca cu câtu 'lu dorimu mai tare cu atât'a se departéza mai tare de noi.

Si care póte sa fia secretulu acestei departâri?

Sa luâmu a mâna d. e. un'a séu alta fóia natiunale sî indata vomu ceti in trens'a ca a sciutu tóte cu ani inainte, sî numai dens'a; ca are, unic'a, privilegiulu de a fi natiunale si de a omorí moralicesce prē cei ce nu i se inchina, fia ei sî cei mai buni ai natiunei; ca tóte foile trebuie sa fia subventiunate, câci acele cari ascundu si dicu ca nu suntu, se subventiunéza din locuri de cari li e rusine sa le spuna. Va se dîca cu alte cuvinte: totu ce e afara de mine sa nu fia bunu sî pentru acea trebuie suspiciunatu sî discreditatu. — Óre cine crede, ca mai politicu intieleptu cá densulu nu este sî de aceea déca óre cine-va culéza a aretá scaderile intielepciunei sele politice este unu tradatoriu. Asiá dara si aici suspiciunea, discreditulu. — Altulu póte sta in legaturi secrete cu diverse ministerie din diverse staturi sî pentru cá sa se acopere si ia privilegiulu, nu de libertatea, dara de licenti'a gurei, si face sî drege in liberalismu sî in injuratorismu pâna cându strica totulu, inse totu cu obligat'a aplicare a suspiciunârei sî discreditârei la toti câti nu dicu cá densulu. — Suntu iéra ómeni, cari, in turburél'a produsa de multi, cârora li place pescuirea in turbure, se rapescu de simtiemintele loru insisi sî credu pre cuventulu tuturoru ca suntu ei sî numai ei esclusivu si liberali, sî natiunali, si morali chiaru si câte alte totu bune.

Unde, in care punctu s'aru puté toti acesti'a intalní cu acei ce judeca lucrurile din firea loru sî cari se judeca si pre sine asiá cum suntu, pentru cá sa fia o intielegere intre densii? Intr'acel'a de siguru, in care se intalnesce ap'a cu uleiulu: spre a se supune unii altor'a; la ce unii nu se simtu chiamati si altii nu au placerea. Póte apoi intre elemente de aceste domní armonia, intielegere, care suntu conditiunile unei adeverate linisci sufletesci sî pre urma a bucuriei?

Sa mergemu mai departe.

Se aduna representantii poporului in dieta, municipie sî asiá mai departe. Déca unu românu, serbu séu altu cine-va cu intentiunea cea mai buna, mai sincera sî mai binevoitória arata scaderea unei legi, ordinatiuni ministeriali séu a altoru dispusetiuni numai decâtu procederea lui este tradare de interesele statului, vatemare de intregitatea acestui'a, tendintie centrifugale daco-romanistice s. a. cari se termina cu refrangerea: mergeti in tiér'a romanésca, séu: veniti de ve luati cutare dreptu. — Ce e sî aci? suspiciunare, neincredere. Nici aici nu póte sa fia armonia sî buna intielegere, si urmarea mai departe este, ca déca se va dîce apoi din ceea parte ori cându ce-va câtu de bunu si folositoriu se ia dreptu cursa, de unde urméza ca mai la totu cuventulu audîmu alta refrangere: „Timeo danaos et dona ferentes“.

Sî cu suspiciunârile cu neincrederea suntu apoi incopciate multe alte rele cari aru dá materia de scrisu, nu de unu articulu, dara de unu opu, de tomuri intregi, dara cari tóte aducu calamitâti preste calamitâti asupr'a poporului incâtu nu mai póte avé locu nici o beata de bucuria bateru câtu duréza nisce serbatori ale craciunului.

Pâna cându nu se voru delaturá aceste, lupt'a cea nenaturale intre ómeni, lupt'a de a domní unii preste altii, séu mai bine, de a suprime unii pre altii, pre cându omenimea este chiamata sa fia egale intre sine, nu va incetá nici odata. Lupt'a acést'a inse va stá in legatura strinsa totu-déun'a nu numai cu suspiciunârile, ci si cu totu némulu loru pâna la invidia sî persecutiuni de totu feliulu. Sî cumca intr'acestea nu se va gasí nici cându unu locu corespundietoriu bucuriei celei adeverate, va intielege ori-cine.

Delaturarea suspiciunâriloru sî a neincrederei, cunóscerea de sine a fia-cârui omu ce pretinde o pusetiune de omu inteliginte aru fi medilócele cele mai sigure, cari aru puté aduce armonia intre ómeni, si armoni'a apoi bucuria.

Colind'a nóstra aru fi asiá dara, cá sa se delature câtu mai in graba aceste pedeci mari ale bucuriei de craciunu, asiá incâtu de câte ori 'lu vomu ajunge sa potemu din adenculu inimei cu totii in tóte pârtile intoná cantarea angerésca:

„Gloria intru cele inalte lui Ddieu sî pre pamentu pace, intre ómeni buna voire.“

Diet'a Ungariei.

B.-Pest'a in 22 Decembre. (Cas'a representantiloru). In siedinti'a de adî s'au desbatutu sî primitu propunerea comissiunei financiali pentru esmiterea unei comissiuni de 21. Dupa o scurta cuventare a lui Col. Széll, ia Tisza cuventulu nu atâtu pentru motivarea consemtiementului seu, câtu mai multu pentru a refutá parerile desvoltate de Toth si Ghyczy asupr'a coalitiunei. Referitoriu la esmiterea comissiunei numite oratorulu dice, ca acestu esperimentu nu va avé resultatulu doritu. Ghyczy cu putiene cuvinte replica lui Tisza. Intemplârile voru aretá, cine are o parere mai buna. Mai vorbescu Tarnoczy si E. Simonyi, care propune 31 membri in comissiune. Punendu-se proiectulu la votu se primesce cu o mare maioritate si se face alegerea indata, alu cârui resultatu se face cunoscutu inca in siedinti'a ast'a.

E Daniel, referintele comissiunei centrale presenta raportulu asupr'a modificatiuniloru propuse la proiectulu asupr'a apeloru inchise in zagasuri. Comissiunea recomenda respingerea §§-loru noi propusi de Tisza si br. L. Simonyi; §§. noi propusi de G. Molnár se recomenda spre primire in stilisare schimbata.

Cas'a primesce propunerile comissiunei centrali fâra observatiuni.

Dupa ce se facura unele observatiuni la resultatulu alegerei amentite mai susu presiedintele se róga de casa, cá acést'a sa-lu plenipotentieze a aduce felicitârile casei Majestâtiloru Sele la anulu nou si in deosebi Majestatei Sele Reginei la festivitatea dilei natale din 24 c.

Dupa acést'a se incheia siedinti'a.

B.-Pest'a 27 Decembre. Cas'a magnatiloru s'a deschisu dupa o óra de vice-presiedintele cont. Ioanu Cziráky. Se cetesce si autentica protocolulu siedintiei trecute.

Contele Georg Károlyi presentéza raporturile comissiunei financiale permanente asupr'a proiecteloru de legi referitórie la tienerea mai departe in valóre a ordinatiuniloru financiali, a acoperirei superflusului la drumurile industriali gömöriane.

Raporturile se cetescu sî pertractarea proiecteloru se punu la ordinea dilei pre 29 sî siedinti'a se incheia.

Branu in 13/25 Decembre 1873.

Domnule redactoru! Totu-déun'a — de câte ori amu venitu, — cu câte vre-o corespundintia — me a-ti primitu; deci ve rogu inca sî acum — déca ve iérta spatiulu, — sa aveti bunatate a-mi dá locu in colónele multu pretiuitului nostru diuariu „Teleg. Rom.“ spre a ve intrebá si a ve aduce la cunoscintia urmatórele:

Noi invetiatorii braneni amu infiintiatu in 14 Ianuariu 1871 sî tienemu conferintie invetiatoresci lunarie. Avemu statute aprobate sî intarite de venerabilulu consistoriu archidiecesanu cu dto 15 Maiu 1871 Nr. consist. scolast. 114/1871.

Scopulu conferintieloru nóstre — dupa cum se va vedé in statutele nóstre § 1 liter. a) b) c) sî d) este: a) perfectionarea nóstra — a invetiatoriloru, — in cunoscintiele necesari, pentru instructiunea sî educatiunea tenerimei; b) protegerea scóleloru sî aperarea drepturiloru legitime a corpului invetietorescu in contr'a tuturoru loviturileru ce i s'aru intemplá sî a neajunsuriloru ce l'aru intempiná; c) infiintiarea unui fondu menitu pentru ajutorarea scolariloru seraci etc. etc. si d) infiintiarea unei biblioteci, de o parte pentru cá sa avemu medilóce de perfectionare, iéra de alta parte pentru cá sa potemu avé cârti din destulu pentru ajutorarea scolariloru seraci, cá se nu mai patiméscа lipse asiá mari de totu cá pâna acum.

Acest'a este — pre scurtu, — scopulu conferintieloru nóstre. Acum sa vedemu déca sî incâtu amu corespunsu scopului nostru: Incâtu privesce punctulu b) de-si amu fi avutu sî avemu cause totusi n'amu facutu pâna acum chiaru nimicu. In intielesulu punctului d) amu facutu pâna adi fórte putienu, acum inse in asta privintia amu apelatu la spriginulu domniloru autori ai literaturei române; cum ne va succede nu sciu! inse nutrescu viua sperantia ca vomu fi bine si calduroşu primiti sî spriginiti. Ce privesce punctulu c) ne-a succesu cu ajutoriulu atotu potentelui Ddieu si a braviloru domni contribuitori pâna astadi a radicá „fondulu scolariloru seraci“ preste cifrele de 260 — adeca: dóue sute siese dieci de florini v. a. precum se va vedé câtu mai curendu, cându in intielesulu, statuteloru vomu relationá onorat. publicu.

In fine, vine, causa causarum a coadunâriloru nóstre; vine adeca punctulu a). Noi ne-amu silitu din resputeri a satisface pre deplinu scumpului nostru scopu sî cu deosebire pré scumpei nóstre chiemâri; incâtu inse amu pututu corespunde nu sciu, nu precepu, nu potu dá séma; ce sciu spunu, ce precepu aretu, despre ce potu sa dau séma dau; deci togm'a din asta causa a-si dorí cá onor. publicu sa ne judece, déca amu facutu sî noi ce-va s'au nu? déca amu corespunsu baremu in câtu-va chiemârei nóstre celei pré scumpe séu nu?

Asiá dara in privinti'a punctului a) care privesce perfectiunarea nóstra prin insusi elaboratele nóstre proprii lucrulu stà astfeliu:

Tem'a I. „Cum are invetiatoriulu de a primí pre copilu cându intra pentru prim'a óra in scóla?“ apoi: „cu ce sî cum are invetiatoriulu sa ocupe pre elevulu nou venitu dupa ce l'au primitu in scóla pâna la inmanuarea cârtiei spre invetiare sî introducerea lui in cetire?“

Noi amu aflatu de bine a nu-i dá elevului numai decâtu cartea in mâna, ci mai intâiu invet. trebuie se convorbésca — conversedie cu scolarii sei chiaru liberu despre mai multe lucruri sî afaceri, amesuratu priceperei loru; o astfeliu de conversare o amu numitu. „Conversatiune libera“. Acésta conversatiune o amu impartitu in septamâni, dîle sî lectiuni, ea durédia 2 septamâni, — firesce dupa impregiurâri sa se póte prescurtá ori prelungí — dupa placu. In septamân'a III, amu inceputu scriptolegia iérasi impartita in septamâni, dile sî lectiuni, acést'a durédia 6 septamâni, pâna la introducerea regulata in cetire. Acést'a scriptologia e elaborata dupa unu metodu nou, de óre-ce altele nu ne erau cunoscute sî a dlui B. Petri nu aparuse inca la lumina, (elaborate practice).

Tem'a II. „Cum trebuie invet. sa introduca pre scolariu in cetirea regulata?“

Cetirea o amu privitu sî o privescu totu-déun'a cá fundamentulu invetiamentului; deci de-si elaboratulu acestei teme e numai teoreticu, totusi credu ca se va interesá ori sî cine a-lu cetí de órece cuprinde principii practice.

Tem'a III. Aici s'au pusu vre-o 20 de puncte cu intrebâri pedagogice din cari se póte chiaru si curatu vedé necessitatea cea ardienda de insociri conferintie, reuniuni si congrese invetiatoresci.

Tem'a IV. Introducerea ordinului bunu sî a disciplinei in scóla. Pentru acestu scopu amu compusu „Legi scolastice disciplinari“; constatóre din vre-o 64 §§. cuprindiendu tóte datorintiele scolariloru, in scóla, in biserica sî afara.

Tem'a V. „Procedur'a metodica a invetiatoriului la propunerea obiecteloru de invetiamentu precum sî la ori-ce afaceri scolastice interne. Secretória de scól'a lui“. Acésta tema inse e tractata binisioru cuprindiendu tóte obiectele de invetiamentu.

Tem'a VI. „Cum trebuie sa se propuna Geografi'a si Istori'a patriei in scól'a poporala? (aici bine trebuie sa ne notâmu ca e vorba de clas'a II elementaria).

Tem'a VII. „Cum trebuie sa se propuna Istori'a naturala — separata de fisica, — in scól'a poporala?“ (iéra clas'a II element.)

Tem'a VIII. „Cum trebuie sa se propuna fisic'a in scól'a poporala?“ (clas. II element.)

Pentru acestea trei teme din urma; si anume pentru istoria s'au recomandatu unele istorii morale alese. Iera „Istori'a naturala-fisic'a sî geografi'a, s'au lucratu in unu modu si dupa unu metodu câtu se póte de practicu“; numai ca: „Conversatiuni libere“ fia-care in deosebi. Eata dara pre scurtu activitatea nóstra din 14 Ianuariu 1871 pâna astadi! — firesce ca pre lânga acestea s'au mai petrecutu fórte multe afaceri mai merunte.

Acum totu ce vreau sî dorescu, eu este cá sa ve intrebu: Domnule redactoru! puté-ne-veti dá locu in „Telegr. Rom.“ cá sa publicâmu acestea elaborate? câci numai trecendu prin ciurulu sî sit'a invetiatoriloru putemu scí déca aceste elaborate corespundu scopului prefiptu ori nu?

Teodoru Popu.

Nici ca trebuie sa ve mai indoiti. Asemenea objecte ni suntu cu multu mai binevenite decâtu multe alte controverse cari amesteca in afaceri de interesu publicu sî passiuni personali. Tramiteti-ne dara sî sperâmu ca tractatele d vóstra de interesu culturalu voru fi bine primite sî de publiculu cetitoriu. R.

Romani'a.

Dumineca 25 Novembre, la 1 óra, Inaltimea Sea Domnulu, in presenti'a domniloru ministrii incungiuratu de cas'a sea civile sî militaria, a primitu in sal'a tronului cu solemnitatea obicinuita, comissiunea senatului insarcinata a presentá Mariei Sele adres'a spre respunsu la discursulu tronului.

Eminenti'a Sea parintele Metropolitu primatu, presiedintele senatului, a datu cetire urmatórei adrese:

Prea Inaltiate Dómne!

Senatulu se simte fericitu ca a reesitu a lucrá in armonia cu guvernulu Mariei Tele in cursulu a trei sessiuni trecute in tóte cestiunile ce i s'a infatisiatu, si ca a ajunsu in a patr'a sessiune a sea ordinaria la finele cârei'a urméza a se face de dreptu preinnoirea lui pre jumetate. Acestu faptu insemnatoriu in viéti'a nóstra constitutiunale este unulu din fructele stabilitâtiei, atâtu de multu dorite de tiéra, din care decurge consolidarea principieloru conservatórie si de ordine, cari aducu cu sine tari'a si prosperitatea unui statu.

Fi-ti incredintiatu, Prea Inaltiate Dómne, ca senatulu, fidelu acestoru principie, va dá si de acum inainte totu concursulu necesariu guvernului Mariei Tale, pentru satisfacerea trebuintieloru tierei.

Senatulu este mandru de increderea ce a-ti constatatu ca tiér'a inspira puteriloru straine, si de onorile si gratiós'a primire ce s'a facutu suveranului ei de câtra Majestatea Sea Imperatorele Austro-Ungariei si de cele-lalte capete coronate cu cari a-ti avutu ocasiunea a Ve intalní in caletori'a Mariei Vóstre. Senatulu va vedé totu-déun'a cu multiamire mantienerea buneloru relatiuni intre statulu nostru si poterile straine.

Tiér'a este recunoscetórie de incuragiarea ce s'a datu agriculturei si industriei nóstre la esposit unea universale din Vien'a, prin insemnatoriulu numeru de recompense acordate esposantiloru din Romani'a, si spera ca si guvernulu Mariei Tale se va silí a dá din nou impulsiune acestoru dóue artere ale avutiei natiunale prin espositiuni anuali si recompense acordate dupa resursele nóstre financiarie.

Senatulu a vediutu cu placere punerea in aplicatiune a conventiunei postale incheiata cu imperiulu Russiei, si va vedé cu multiamire ori-ce alte conventiuni s'aru incheiá in viitoriu cu puterile straine pentru desvoltarea intereseloru economice si politice ale Romaniei.

Este adeveratu, ca in mai multe impregiurâri s'a simtitu diferite lacune in legile nóstre civili si penali; senatulu va discutá cu maturitate tóte indreptârile ce suntu de facutu pentru a le adoptá câtu se va puté mai bine cu moravurile si trebuintiele tierei.

Senatulu se va ocupá asemenea de tóte proiectele de lege cari voru tinde a inaltiá prestigiulu magistraturei nóstre, prin regularea conditiuniloru de admissibilitate, de inaintare si de inamovibilitate progresiva a magistratiloru nostri, câci justiti'a, data bine si la tempu oportunu, este garanti'a cea mai solida a interesului generale si privatu.

Senatulu a vediutu cu mandria bunele efecte, ce a produsu aplicati'a legei organisârei poterei nóstre armate, care tinde a desvoltá spiritulu ostasiescu, inherentu naturei românului si care-'si ie aventulu seu prin instructiunea si disciplin'a militaria. Astfeliu armat'a nóstra va deveni elementulu celu mai puternicu alu aperârei tierei si va reinviá glori'a stramosiésca.

Tiér'a se felicita de a vedé ca cu tóta cris'a care a bantuitu mai multe pietie din strainatate, efectele nóstre publice n'au suferitu decâtu o neinsemnata scadere, si negresitu ca s'aru face o mare inlesnire pentru viitoriu transactiuniloru nóstre prin infiintiarea unei bance de escomptu si circulatiune, de care, cu placere vedemu ca se face mentiune in mesagiulu tronului.

Senatulu se va ocupá de legile relative la instructiunea publica cu acel'asi zelu cu care s'a ocupatu in anulu trecutu de biseric'a nóstra, câci biseric'a si scól'a, care cultiva mintea si inaltia sufletulu, suntu léganulu virtutiloru cetatienesci.

Senatulu adasta sa véda lamurirea situatiunei financiare care urmédia a se face de camera, si va dá concursulu seu legiloru financiare ce i se voru presentá.

Amu vediutu cu multiamire inlesnirile ce s'au adusu agriculturei si comerciului prin circulatiunea regulata a câiloru nóstre ferate. Ele voru produce si mai multe avantagie cându lucrârile nóstre publice, pre lânga cele dejá incepute si cele efectuate, se voru desvoltá si inmultí in intrulu tierei si la porturile nóstre.

Senatulu se simte fericitu, Mari'a Ta, si cu acésta ocasiune, de a ve incredintiá despre deplinulu seu devotamentu.

Sa traiesci Mari'a Ta!

Sa traiésca Mari'a Sea dómn'a si princ'pés'a Mari'a!

Presiedinte, Nifon Metropolitulu Ungro-Vlachiei.
Vice-presiedenti: Al. Orescu, Th. Weissa.
Secretari: Gr. S Moscu, St. Belu, N. Drosu si D. I. Florescu.
Chestori: Colonel Locusténu I. Petrescu.

Acestei adrese M.S. domnulu a respunsu precum urmédia:

Inaltu Présânte parinte.
Domniloru senatori!

Primescu cu o inemoata multiamire urârile senatului.

Patriotismulu de care elu mi-a datu probe in tóte impregiurârile, 'mieste o sigura dovéda ca si in sessiunea actuale va adjutá silintiele ce guvernulu meu depune pentru binele si prosperitatea tierei.

Amu comptatu totu-déun'a pre maturitatea si esperinti'a acestui inaltu corpu.

Dandu celu dintâiu esemplulu unui spiritu conservatoru, elu va cotribuí in mesur'a cea mai mare a respandí in tiér'a nóstra acele idei binefacatóre de stabilitate, fâra de care nu este nici unu progresu durabile.

Ve multiamescu in numele meu si alu dómnei pentru espressiunea devotamentului ce-'mi aretati.

Dupa receptiunea oficiale, Inaltimea sea dn'a, in urm'a dorintiei esprimate, de câtra dnii membri ai comissiuniloru camerei si senatului, a binevoitu a-i primí in audientia particulara.

Turda, 30 Decembre 1873.

Respunsulu la interpelarea d-nei nepóte Emili'a Ratiu, publicata in diuariulu „Albin'a" nr. 93 si „Gazet'a Transilvaniei" nr. 92.

Stimata nepóta! Din incidentulu reconstituirei Societatei de lectura a femeiloru române din locu intemplata la 30 Novembre a. c. st. n. ai aflatu cu cale a me onorá cu o interpelare publica, provocandu-me cá totu pre calea publicitâtiei sa-ti respundu si eu.

Fiindu ca din parte-mi tienu a fi de o parte ce-va'si cam temerariu, cá cine-va cu tóte cestiunile locali sa pasiésca pre terenulu publicitâtiei si astfeliu se abusédia de indulgenti'a jurnalisticei nóstre, precum si de a publicului nostru cetitoriu, de alta parte tienu a fi ce-va si cam indiscretu, cá pentru mici diferintie care fâra greutate s'aru poté compiana si in locu — de sine intielegendu-se déca n'amu fi condusi de patima — in ruptulu capului sa ne silimu a provocá polemii, cari pre lânga aceea ca suntu daunóse chiaru causei ce pretindemu a apará, ne facu de risu si naintea publicului strainu; din acestea motive, dicu, de trei ori amu luatu condeiulu in mâna, si totu de atâtea ori l'amu depusu, pâna ce in fine prevalandu respectulu si datorinti'a, ce pastrezu forului celui mai inaltu, opiniunei publice m'amu determinatu a-ti respunde.

Provocarea d-tale investita fiindu in forma de interpelare, nu luá in nume de reu, déca inainte de a trece la meritu 'mi iéu voia a face unele observâri de forma, de óre-ce nu intielegu, cum d-ta, care prin interpelarea d-tale tragi sabi'a pentru aperarea formalitâtiloru, prin aceea comiti chiaru unu actu de infidelitate in contr'a acelor'a.

Séu d-ta tieni a fi corespundietoriu formeloru, ca ignorandu ori-ce incercare de a delaturá aici in locu pretinsele diferintie, primulu pasiu in privinti'a acést'a sa-lu faci in publicitate?

Ori d-ta tieni a fi convenibilu, ca atunci, cându voiesci a trece de simbolulu modestiei si a inocentiei, folosindu-te de limbagiulu bunatâtiei, si vis-a-vis de aceea juna dama, care dupa cum martorisesci, te-au atacatu in publicitate in unu modu plinu de malitia si rancóre, totu atunci sa nu siovaiesci a me târí pre mine acum la adenci betranetie pre spinosulu terenu alu polemieloru?

Si cum, anim'a d-tale inocenta n'au simtitu nici o remuscare, cându, cá si spre a-ti bate jocu de nesciinti'a limbei mele materne pre bas'a relatârei dlui P. R. mi-ai publicatu si pretinsulu respunsu in origine, adeca in limb'a ungurésca? Cu tóte ca d-ta ai facutu dejá trista esperintia, ca acestui dnu nu este consultu a se dá totu-déun'a crediamentu neconditiunatu.

In fine me miru, cum d-ta, care esci atâtu de versata in formalitâti, in locu de a te fi marginitu la precisarea puncteloru interogatórie, in privinti'a câror'a doresci, cá sa-ti respundu, cu desconsiderarea adeveratei forme de interpelare care trebuie sa fia scurta si precisa, insiri o istoria, care pre câtu este de lunga, pre atât'a este si de falsa.

Si spre a-ti documentá, ca intrég'a interpelare a d-tale contiene numai neadeveruri, nu te superá, déca voiu cedé si eu pre unu momentu in pecatulu d-tale, incercandu-me cu respunsulu la meritu sa facu totu odata si istoriculu reuniunei nóstre.

Inca pre la anulu 1860/1, pre cându amu fostu norocosi a avé in mediloculu nostru pre Reverend. domnu acum canonicu in Blasiu Elia Vlas'a si pre neuitatulu fostulu vice-comite Ioane Groze sub conducerea intieléptа a acestoru doi barbati, — cari au avutu taria si capacitatea a nu se face mamelucii ideiloru estravagante ale unor'a si altor'a — s'au formatu unu comitetu natiunale, care cu mén'a secura indreptá nai'a causei nóstre natiunale din comitatu. Ingrigirea acestui comitetu nu au fostu numai unilaterala pentru cause politice, aceea s'au estinsu si preste caus'a nóstra culturale formandu pre calea confeririloru unu fondu, din care distribuiá dupa poteri ajutórie tineriloru studenti din comitatu. Dupa promovarea de canonicu a dlui Elia Vlasa demnulu seu succesoru Ioane Antonelli otielitu de esemplulu antecesorelui seu, nu cu mai putienu zelu a continuatu oper'a inceputa.

Intru acestea impregiurâri cam pre la anulu 1864/5 damele pre cari d-ta le amintesci in interpelatiunea d-tale, si la cari este inca de a se mai adauge si dómn'a presiedintelui de tribunalu Susan'a László, pre care nu sciu cu tendintia o ai lasatu neamintita, ne-amu determinatu a formá o societate de lectura, alu cârei'a scopu a fostu singuru singurelu inaintarea nóstra in cultura prin lectura si conveniri. —

Cumca noi amu distribuitu si unu micu ajutoriu unoru juristi din Sabiiu, este a se multiamí intieleptei tienute a comitetului natiunale, care considerandu ca la propunerea fondului seu de ajutórie, cá unu principalu isvoru au servitu venitulu din balurile spre acestu scopu arangiate, cá nu cum-va dupa infiintiarea reuniunei nóstre sa ne dividâmu puterile, au abdisu in favorulu nostru de arangiarea indatinateloru baluri, sub conditiune, ca acelea arangiandu-le noi sub firm'a nóstra, sa-i prestâmu din venitulu acelor'a o parte anumita cá suma de distribuire pentru studentii lipsiti, de sine intielegendu-se, ca pentru acést'a ne bucurâmu de totu puternicosulu sucursu a comitetului supr'a numitu.

Constituirea nóstra in lips'a de statute scrise s'au intemplatu pre bas'a unoru regule verbalminte intre noi stipulate, lasându neamintite alte minutii, in fondu acestea determinatiuni consistau intru acea, ca societatea nóstra va purtá numele „Societatea de lectura a dameloru române din Turd'a" si ca membru este totu acel'a, care va platí tacs'a anuala de 2 fl. v. a.; pentru casulu cându óre care membru aru incetá a-si platí tacs'a anuale, se considera cá de buna voia esitu din sinulu societâtiei.

Ca óre numai dame, ori si barbati se potu face membri sub conditiunea de mai susu, nu erá precisatu dara dupa cum recunoscu si d-nele surori Carolin'a Muresianu si Catarin'a Ratiu, in respunsulu de datulu 16 Sept. a. c. pre care-'lu pretindi a se fi facutu conformu conclusului adusu in adunarea din 11 Sept. tienuta la cas'a d-tale, bibliotec'a au statu totu-déun'a si la disposetiunea barbatiloru, cari intru adeveru cam pâna la anulu 1866 au si participatu cu votu consultativu la adunârile nóstre, si asiá dicendu: densii au si datu direptiune societâtiei nóstre, dupa cum se póte vedé si de acolo ca pre câtu tempu au fostu aici dlu Antonele, densulu au fostu si bibliotecariulu si secretariulu societâtiei nóstre.

Pâna la tempulu acest'a intru adeveru tóte au mersu bine, bibliotec'a si cas'a societâtiei erá in ordine, membrii si platéu regulatu competinti'a loru; dupa promovarea de vicariu a dlui Antonele inse si dupa repausarea fostului vice-comite Ioane Groze au disparutu din mediloculu nostru si conducetorii nostri cei adeverati si neinteresati, ceea ce nu numai pentru reuniunea nóstra au avutu urmâri rele, dara chiaru si pentru caus'a nóstra natiunale au avutu cele mai desastruóse resultate, de óre-ce din momentulu acest'a in loculu zelului natiunale intaritu si cultivatu prin binefacatórea caldura a concordiei si iubirei imprumutate au inceputu a se iví si estinde blastematulu indiferentismu.

Dupa departarea dlui Antonele bibliotec'a si cas'a societâtiei pre lânga conspecte ti s'au transpusu d-tale cu indrumarea cá consultandu pre vre-unu domnu mai versatu in literatur'a nóstra, sa comandi la cutare librariu tramiterea cârtiloru ce le veti aflá mai bune, avendu totu-odata a-mi relatá despre resultatu, iéra eu in urm'a relatârei d-tale fiindu datoria a conchiemá numai decâtu adunarea societâtiei nóstre.

Cârtile comandate au sositu, dara d-ta pâna in diu'a de adi nu mi-ai relatatu, cu tóte acestea eu cam cu vre-o 5 ani inainte de ast'a amu conchiematu odata adunarea damelorn, inse d-ta nu sciu din ce causa nu te-ai presentatu.

(Va urmá)

Varietâti.

*** In caus'a drumului de feru orientalu se adunara in Pest'a mai multi representanti ai banceloru interesate spre a se intielege cu regimulu in privinti'a urcârei datoriei de prioritâti cu nóue milióne. Representantii banceloru prussiane vinu dupa anulu nou la Vien'a, in care tempu se ascépta si ministrulu Slavy acolo.

*** Bubatulu graséza, dupa cum ni se scrie, in Brasiovu cumplitu, mai cu séma intre copii. Din suburbiulu scheiloru s'a trasu acum si in cetate. In unele familie jacu câte trei, patru persóne de acésta bóla.

Si dela Sabesiu sa scrie ca aci si in tienutu se estinde epidemi'a acést'a totu mai tare. Scólele suntu inchise si nu se póte sci cându se voru deschide iérasi.

*** Diurnalu nou. In loculu fóiei septamanarie „Siebenbürgisch=Deutsches Wochenblatt“ a inceputu dela 1 Ianuariu nou aici in Sabiiu aparitiunea diurnalului „Siebenbürgisch=Deutsches=Tageblatt.“

*** Iérna cum e dat'a avemu acum de o septamâna, Dupa ce a ninsu bine vr'o doue dile a intratu unu frigu care s'a urcatu dela 17 la 27 graduri. Lupii vinu sa constateze seriositatea iernei, câci se preumbla in cete prin Dumbrav'a Sabiiului

*** Sciri despre omoruri telharesci cetimu in diurnalele pestane. Acum pare ca le cresce numerulu. „Pester Journalu“ spune in unulu din numerii sei despre trei, dintre cari unulu in apropiarea capitalei. Caus'a se deduce din lips'a de care e bantuita tiér'a.

*** In loculu lui N. Cretiulescu s'a denumitu in Bucuresci G. Contacuzenu ministru de lucârri publice.

*** Presiedintele senatului montenegrinu Petroviciu a trecutu prin Belgradu in caletori'a sea câtra St. Petersburgu.

*** Principele Fridericu de Hohenzollern fu primitu in 29 Dec. n. de sultanulu din Constantinopole in audientia. Asemenea si ambasadorulu rusescu generalulu Igniateff in diu'a de 30 Decembre, spre a-si luá diu'a buna si a pleoá la St. Petersburgu cá sa asiste la festivitâtile nuntei in famili'a imperatésca.

*** Bazaine a plecatu in ajunulu craciunului dupa calendariulu nou din Trianon spre insul'a St. Margaret'a, unde are sa petréca tempulu detienerei sele.

*** Descoperire archeologica. Suntu acum'a vre-o trei septamâni sepandu-se la sioséu'a judetiana Iassi-Vaslui in punctulu numitu Bab'a-Necul'a, s'a gasitu de locuitorulu Vasilie Lungu din comun'a Cucuteni dóue obiecte de auru, unulu impletitu in trei vitie, in lungime cá dóue palme, in grosime cá de unu degetu, indoita ca o jumetate de cercu si cu borte la ambele capete, cea a dóu'a numai intr'o vitia dara de aceeasi lungime. Totu in acelu locu a mai gasitu locuitoriulu Ioanu Susianu o alta bucata de metalu impletita in dóue vitie, lunga cá de o palma cu o borta la unu capetu. La gasirea acestoru lucruri erau fatia si Ilie Paldâu precum si Ioanu Tom'a Cananâu, toti din aceeasi comuna. — Din nenorocire inse in locu de a se presentá acesti locuitori cu aceste pretióse lucruri la persóne care sa scie nestimat'a loru valóre, ei neconoscendu legile actuale asupr'a aflârei de comori si crediendu ca trebuie se imparta jumetate cu statulu le ascunsera si le mistuira. Atât'a s'a pututu aflá ca semi-cerculu acelu in trei vitie s'a cumperatu de Costachi Argintariulu din Iassi cu pretiu de 50 de galbeni, grabindu-se a-lu topí pentru a-lu face sa dispara, astfeliu ca acum néga chiaru sa fi cumperatu lucru, pre cându locuitoriulu Lungu aréta ca i l'a vendutu si ca a primitu sum'a de bani aretata. Ce s'a facutu cu celelalte bucâti nu s'a pututu aflá, cu tóte silintiele ce s'au pusu. Numai trei fragmente au cadiutu in mân'a dlui Cozadini primarulu de Cucuteni. Unulu este o bucata rupta cu clestele din obiectulu celu intr'o singura vitia, lunga cá de cinci centimetre, grósa in diametru aprópe de jumetate centim., de auru galbenu curatu. Celelalte dóue bucatiele suntu dupa câtu se vede floricele de ornamentu ce erau aninate pre semi-cercu ; ele au o forma trapezoida de marimea aprosimativa a unui cnt. patratu, in grosimea câtor-va milimetri. De o parte suntu netede, de ceealalta, infatisiadia marginilemai inaltiate iéra midiloculu afundatu, astfeliu are ca aru fi tivite cu o cordelutia. Si aceste dóue obiecte suntu de auru curatu.

Dupa form'a acestoru fragmente, dupa colórea aurului care de siguru ete cu totulu primitivu si neamestecatu si cu deosebre dupa lucrulu celu cam grosolanu nu mai putienu dupa descrierea ce facu locuitorii in modulu celu mai concordantu despre form'a obiecteloru gasite, se vedece aceste anticitâti suntu din tempurile anti-romane totu de pre cându suntu si resturile tesaurului dela Petrós'a cu care fragmentele au o mare asemanare in auru si in feliulu lucrului.

Atâtu se cunósce despre acésta descoperire, in urm'a cercetârei oficiale ce s'a facutu in Iassi, totu ce au adausu diurnalele Iaiane si altele suntu inchipuiri.

Aru fi de doritu cá guvernulu sa ia óre care ingrigire pentru asemenea casuri. Aru trebuí sa se respandésca prin tóte medilócele intre locuitori scirea cumca gasindu asemene lucruri ei suntu deplini proprietari pre ele, ca locuitorii sa se presinte la guvernu cu obiecte gasite care le va cumperá totudéun'a cu bunu pretiu. De altmintrene cele mai scumpe ramasitie antice, adese singurele isvóre istorice pentru tempurile cele stravechi, voru fi totudéun'a perdute intrandu in mânile unoru ómeni nesciutori si lacomi cum s'a intemplatu in casulu de fatia. „Tr. Carp.“ X.

*** Unu tieranu venea dela tergu cu unu sacu pre umere. „Ce ai cumperatu ?“ lu intréba preotulu intalnindu-lu in satu „O purcica parinte si amu nadejde ca déca va tiené Ddieu pre femei'a mea se va face o scrófa mare pâna la craciunu.“

Concursu.

Pentru reintregirea parochiei vacante de a III-a clasa, in comun'a Egerszegu, protopresbiteratulu Muresiu-Osiorheiului, se deschide concursu cu terminu de o luna de dile dela prim'a publicare.

Emolumentele suntu : din pamentu aratoriu, fenatiu si stol'a indatinata, 400 fl. v. a.

Concurentii au a-si adresá recursele loru instruite in sensulu dispusetiuniloru provisorie pentru regularea parochieloru din anulu 1873, protopresbiteratului concerninte in Muresiu-Osiorheiu, poftindu-se dela concurinte, cá inainte de diu'a alegerei, sa se faca cunoscutu poporului, prin aretarea harniciei sele in biserica, in un'a din Dumineci séu sarbatori.

M. Egerszegu, 20 Dec. 1873.

In contielegere cu parintele protopresbiteru concerninte.

(1—3) Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. Farâu in protopopiatulu Muresiului se deschide concursu cu terminu pâna in 15 Ianuariu 1874 st. v.

Emolumentele suntu :

1. Cas'a parochiale cu gradina 270 □°.
2. Portiune canonica statatóre in pamentu aratoriu : 13 jugere 90 □°, fenatiu : 3 jugere 640 □°, pasiune : 4 jugere 80 □°.
3. Dela 166 familii câte o ferdela de cucuruzu sfarmitu, câte o di de lucru, (claca) si stol'a pâna acum usitata, — din cucuruzu si stola tertialitatea compete cantorelui.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si ascerne petitiunile loru instruite conformu §. 13 din „statutulu organicu“ pâna la terminulu indicatu la subscrisulu. Post'a ultima Muresiu-Uiór'a.

San-Benedicu in 1 Decem. 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu concerninte.

Artemiu Crisianu,
(1—3) adm. ppescu.

Concursu.

Pentru ocuparea veduvitei parochii de a III-a clasa Berivoii-mici, protopopiatulu gr. or. alu tractului I alu Fagarasiului ; carea constá din 120 familii cu 528 suflete ; se deschide concursu cu terminu pâna la 30 Decembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1) Tacsele stolari usuate, dela familiele susu aratate, dupa protocolulu de sistemisare

2) dela 80 familii câte o ferdela bucate.

3) dela 40 fam. si mai paupere pre jumetate 8 cofe, séu pretiuitoriulu loru in bani.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au de a-si asterne concursele sele instruate conformu Stat. org. subscrisului pâna la terminulu susu aretatu.

Fagarasiu, 22 Novembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Petru Popescu,
(1—3) protopopu.

Nr. $\frac{1366.}{61.\ pl.}$

Concursu.

Devenindu in vacantia unu stipendiu de statu de 500 fl. v. a. menitu prin resolutiunea préinalta din 8 Apriliu 1864 pentru clerici ascultatori la vre-o Universitate, — pentru conferirea lui se escrie prin acést'a concursu pâna in 30 Ianuariu 1874.

Doritorii de a capetá acestu stipendiu, au a asterne petitiunile loru la consistoriulu archidiecesanu pâna la terminulu pusu cu urmatórele documente :

a) Atestatu de botediu ;

b) Atestatu, ca au absolvatu gimnasiulu superioru si au depusu esaminu de maturitate. —

c) Atestatu ca au absolvatu cursulu clericale de trei ani la institutulu nostru archidiecesanu pedagogico-teologicu ;

d) Atestatu de paupertate.

Sabiiu, din siedinti'a plenaria a consistoriului archidiecesanu gr. or. tienuta in 14 Dec. 1873.

(3—3)

Concursu.

Cu permissiunea Préveneratului consistoriu archidiecesanu de sub Nr. 1004 a. c. pentru ocuparea vacantei parochii Visc'a din protopopiatulu Iliei, se escrie concursu pâna la 15 Ianuariu 1874.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiala cu o gradina aratóre de 275 orgii, iéra fenatie 2 jugere 60 orgii. —
2. Siura cu grajdu.
3. Agru lucratoriu numitu la Nalou, in valea larga 2 jugere 860 orgii. —
4. Dela 180 familii câte o ferdela cucuruzu in bómbe, séu 10 copuri grâu.
5. Stol'a usuata. — Acésta parochia se póte considerá de clas'a a II-a câci numera preste 1000 suflete.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si ascerne petitiunile loru bine instruate pâna la terminulu indicatu la subscrisulu amesuratu §. 13 din „Statut. org.“

Ili'a 12 Decembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioane Orbonasiu,
(1—2) tract. protopr.

Edictu.

Dimitriu Constantinu Costea din Brasiovu, care in lun'a Februariu 1872 a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a nascuta Andreiu Lupanu totu din Brasiovu nesciindu-se de atunci nici pâna astadi, loculu ubicatiunei lui se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu si o di sa se presenteze la scaunulu protopopescu mai josu subscrisu ; câci la din contra procesulu divortialu incaminatu de soci'a sea, se va pertractá si decide si in absenti'a lui.

Brasiovu, 27 Novembre 1873.

Scaunulu protopopescu gr. or. I alu Brasiovului cá foru matrimonialu.

Iosifu Baracu,
(3—3) protopopp.

Anunciu.

Cancelari'a mea advocatiale se afla acmu in Brasiovu Strad'a Scheiloru nr. 105. Primescu cause si fâra anticipatiune cându se cunósce inainte chiaritatea de dreptu séu cându e pretensiune licuida.

Constantinu Pantiu,
(2—3) advocatu.

☞ Din caus'a SS. Serbatori nrulu celu mai de aprópe va aparé Dumineca in 30 Decembre.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 104 ANULU XXI.

Sabiiu, in 30 Decembre 1873. (11 Ian. 1874.)

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu"

Cu inceputulu anului 1874, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu", va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe septamâna Joi'a sî Duminec'a, inse in formatu mai mare.

„Telegrafulu Romanu" va aduce in frunte articuli de fondu, séu déca suntu cercularie sî ordinatiuni oficiali bisericesci, indata dupa aceste; notitie scurte despre lucruri de insemnatate politica sî bisericésca; tractate politice, sociale séu bisericesci; reviste de diurnale; corespundintie; varietâti; raporturi de pre la tribunale; notitie despre pretiuri din piatia; va avé sî „locu deschisu" pentru afaceri private de interesu publicu sî locu pentru anunciuri. Se intielege de sine ca nu-i va lipsí nici foisiór'a.

Litere nóue inca se voru procurá câtu mai curendu asiá incâtu totu esteriorulu sa fia placutu.

Pretiulu abonamentului pre anulu intregu e: Pentru Sabiiu 7 fl. pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca pre anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate [illegible] pe ½ anu 6 fl., pe ¼ anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

**Editur'a „Telegrafului Romanu"
in Sabiiu.**

Telegrama.

Caransebesiu 10 Ianuariu n. Generalulu Traianu Doda e alesu deputatu dietale cu aclamatiune. Entusiasmu generalu. Alegatorii presenti preste 6000. De séra serenada imposanta.

La proiectulu pentru nóu'a arondare a municipieloru.

Sabiiu, 29 Dec. n. 1873.

(II.) Atâtu pres'a germana de aici, câtu sî unii corifei ai natiunei sasesci se facu a nu-si poté esplicá, ba 'si esprimara chiaru sî mirarea, ca cum se póte si de unde vine, ca pre cându ei si chiaru o mare parte a diurnalisticei magiare insesi, se vaieta de perire asupr'a proiectului pentru nóu'a arondare a municipieloru 'si tanguiescu din poteri perderea drepturiloru de atâtea sute de ani eredite sî de atâti'a regi sî atâtea regime serbatoresce garantate, — noi românii in genere — sî acesti din fundulu regiu, carii dupa parerea d-loru — cá a cincea rota la caru, — suntemu asemenea partasi la atâtea beneficii ale „tierei sasesci", in specie, ne aretâmu atâtu de indiferenti fatia cu periculii sî perderile ce ne amenintia, pre cându chiaru sî esistinti'a aceloru dóue singure municipie române a districteloru Naseudu sî Fagasiu e prin proiectulu acel'a decretata de stinsa dintre cei vii?!

Noi, sî anume noi românii din fundulu regiu, la ingrigirea atâtu de pariutésca a confratiloru sasi, nu le potemu respunde alt'a, decâtu ii indrumâmu sa mai cetésca si procetésca inca odata program'a natiunale sasésca din Mediasiu, si tóte proiectele pentru organisarea fundului regiu, substernute atâtu mai inainte câtu sî acum de curendu regimului; sî neaflându ei dupa o judecata impartiale respunsulu la intrebare, intr'ensele atunci sa mai ia intru ajutoriu sî „caus'a româna" edata de comitetulu conferintiei natiunale Sabiiane din 5—6 Maiu, la an. 1872, sî apoi in comparatiunea acteloru acestor'a voru aflá respunsulu gat'a.

Proiectulu pentru nóu'a arondare a municipieloru, reu cum e, se apropia tótusi mai multu de principiele espuse in operatulu comitetului conferintiei natiunale Sabiiane din 5—6 Maiu 1872, decâtu de cele ale programeloru sî representatiuniloru confratiloru sasi; sî de-sî e intru adeveru apesatoriu pentru totu ce nu se numesce magiaru, basédia celu putienu pre principie mai moderne, care astadi in aplicarea loru ne apésa pre toti cari nu suntemu magiari asemenea, cu tempulu inse potu cá sa devina sî salutarie pentru noi, pre cându principiele conducetórie ale operateloru natiunale sasesci, cochetédia sî astadi cu evulu mediu, sî cauta a asecurá esistinti'a natiunale sasésca in singur'a sî eschisiv'a indreptare a sasiloru in fundulu regiu.

E dreptu ca românii perdu in sensulu proiectului pentru nóu'a arondare a municipieloru sî cele dóue singure municipie române, Naseudulu sî Fagarasiului; dara acést'a inca totu e unu reu mai micu, decâtu perderea indreptatirei natiu-[illegible] de nou creande, dupa cum o vedemu acést'a astadi in districtulu Fagarasiului. — Si acestu reu din urma ne amenintia pre toti cari nu suntemu magiari asemenea; pentru ca e o intrebare care astadi inca nimenea nu o póte resolví: ca avévoru óre confratii sasi chiaru sî in comitatele acelea de nou creande, alu câroru oficiolatu se va aflá in Brasiovu séu Sabiiu, séu chiaru in cetâtile acestea cá municipii, mai multe séu chiaru numai atâtea drepturi natiunale, câte potu avé individii cutârei alte natiunalitâti?

Se póte presupune ca nu; apoi atunci vomu vedé, ca ce fatia va luá eschisiv'a indreptatire natiunale sasésca, chiaru in asiá numit'a „tiéra sasésca"!

Institutiunile cele mai ruginite ale evului mediu sî intr'aceste drepturile cele maiestrite de representantia ale cetâtiloru sî locuriloru pretoriale, asupr'a intregei celei-lalte poplatiuni din municipiu sî cu acestea sî tutorisarea — le spala proiectulu celu nou de arondare; acést'a in sine e pentru noi unu profitu sî totu deodata unu progresu cu atât'a mai de insemnatate, cu câtu saii tienu sî astadi mortîsiu la ele cá la sânt'a sciptura.

Pre calea acést'a retrograda carea tientesce spre detrimentulu nostru, n-i potemu si nu-i vomu poté acompaniá nici cându pre conlocuitorii sasi. Ei erá sa aléga altu punct de manecare, tientitoriu spre salutea comuna; sî atunci cu bucuria conlucrámu cu densii. — Dara nu o au facut'o; ci s'au pusu pre unu terenu pentru noi ostile sî prin acést'a au suprimatu ei insisi basea unei intielegeri intre noi!

Acum dóra se voru convinge, ca pasii loru de pâna acum au fostu gresiti sî recunoscendu acést'a usioru aru poté urmá o indreptare!

Pre terenulu eschisivitâtei, nici cându nu se potu intalní popórele; sî cu ce unu poporu mai multu 'si iubesce drepturile sele, dintr'atât'a mai multu trebuie sa stimedie sî drepturile altui poporu, presupunendu ca sî acest'a si iubesce totu atât'a drepturile sele!

Natiunalitatea magiara in comitatulu Unedórei

in Decembre.

Sub acestu titlu au esitu mai de une-dile in nr. 49 din „Vasárnapi Ujság", o corespundintia a inspectorelui districtualu de scóle p. L. Rethi, lu recomendâmu fiesce-cârui românu spre cetire, nu pentru ca aru meritá cetirea, — câci nu contiene decâtu o multime de neesactitâti, mai ni vine a dice secaturi, ci pentru cá sa cunósca sî publiculu nostru program'a dlui R., sa-lu cunósca sî pre d-sea in cualitate de inspectoru scol., nu din audite, nu dupa vorbele unor'a sî altor'a, ci dupa insesi vorbele d-sele.

D. R. a venitu ací in acestu comitatu de câteva luni de dile, se tanguesce amaru, ca dintre circa 190,000 locuitori ce se afla ací in acestu comitatu, — in loculu nascerei Huniadestiloru, abiá numai cá vre-o 8000 — mai vorbescu limb'a magiara; apoi mai escamotandu totu dlu R: sî istori'a, ni spune, ca demultu — tare demultu, adeca tocmai pre tempulu Arpadiloru, ací aru fi locuitu mai multi unguri decâtu români, (több magyar mint oláh), dara acésta multime de unguri s'a cam mai romanisatu, sî ca in ce chipu s'a romanisatu (mikép oláhosodtak el) acést'a se mai póte observá dealungulu comitatului inca sî in dîu'a de astadi.

Asiá intre altele: in comun'a curatu româna Silvasiulu-superioru, d. R. nu sciu de unde a aflatu, ca locuitorii de aci, de-sî nu sciu unu cuvin[illegible] magiari, sî ca s'aru numí ei pre sine „scithei". (?) Firesce ca acésta numire numai dlu R. a audit'o, — carele n'a fostu paremi-se nici cându in acea comuna, sî unde de li-ai spune bietiloru ómeni ce numire li-a datu d. R. — s'aru mirá sî ei, sî aru ride dupa cum ridu toti — cati au cetitu acea corespundintia. — Dara lasu ca totu ací — in acésta comuna are sa se faca tréba buna, — adeca scóla comunala, unde d. R. are cutediarea a afirmá ca locuitorii insii — au cerutu scóla ungurésca dîcendu ca nu le trebuie scóla romanésca.

Ce abusu facu ómenii din bunetiele sî simplicitatea poporului! Cu câta cutediare se folosescu ei de ignoranti'a acestui'a! Dá, ómenii seraci, — simplii cum i-a lasatu Ddieu, — apoi sî sfasiati in dóue confessiuni, — cu majoritate gr. cat. ce mai sciu ei ce feliu de scóla vréu domnii sa le faca? faca-le ori-cum — déca tocmai este cá sa se faca, — numai bani sa nu le céra.

Sî ce ni mai spune inca dlu R. in „Vas. Ujs."? Ni insîra o multime de comune, cu nume, cu terminatiune curatu romanésca, sî unde locuitorii toti suntu români curati, d-lui sî pre aceste comune vrea sa le tréca in registrulu comuneloru unguresci, — séu celu putienu afirmandu ca ací odinióra au trebuitu sa fia multi unguri; sî asiá scrutandu originea unguriloru din acestu comitatu, scóte numerulu acestor'a dupa origine la 50,000 suflete. Déca dlu R. in scurtu tempu sciù urcá numerulu magiariloru la o cifra atâtu de consideravera, — adeca dela 8000, — la 50,000, apoi tieneti minte ca preste câti-va ani n'o sa mai remana in comitatulu acest'a nici unu picioru de românu. — Sî pentru cá dlu R. sa demonstre, ca intr'adeveru ungurii de ací s'au romanisatu, dara vedeti sângele nu se face apa, ei totu se tienu de ras'a ungurésca, dovedesce acést'a cu acei români, cari la ocasiunea alegerei de deputati dietali totu-déun'a stau pre partea unguriloru.

Bine dle R.! dara cându amu alesu noi românii deputati dietali? La an. 1863! — De atunci incóce cercustârile s'au schimbatu sî pasivitatea nóstra — inca a lasatu poporulu, cá sa-lu esploatedie, sa-lu traga sî impinga, cine, cându — sî in catr'o vrea. Sî déca acei români — cu deosebire nobilii români au votatu la alegerile deputatiloru pre partea unguriloru, acést'a au facut'o nu pentru ca suntu unguri, ci au facut'o din motivele cunoscute, pre cari nu e tempulu a le insiráací.

Dupa ce mai spune apoi dlu R. ca a vorbitu si planisatu a marginí si impedecá romanisarea, suprinde apoi pre ai sei si cu o veste buna, si adeca, ca in vre-o dóue comune unde a succesu a se radicá scoli comunali, copiii astadi saluta cu „jó napot“ in locu de „bune zuve“. Si asiá dupa ce vrea sa dovedésca ca institutulu inspectoriloru scolari este de mare interesu pentru latirea limbei magiare, — mi'ti cam mai dascalesce pre redactorele lui „Magyar Polg.“ din Clusiu, pre dlu Pap Miklos, carele a cutediatu a numí pre acesti inspectori nisce ómeni netrebnici.

Despre modalitatea si stilulu acestei corespundintie fatia cu noi, nu amu sa atingu nimic'a. Omulu scrie precum scie, precum simte. — Celu putienu acum ni cunóscemu de aprópe, scimu de ce avemu a ne tiené, si la ce avemu sa ne asceptâmu.

—a—.

Revista diurnalistica.

Proiectulu impartirei celei nóue a municipieloru a provocatu in diurnalistic'a din patria, fâra deosebire de colóre, critici diverse, dintre cari unele suntu indreptate contr'a proiectului.

Aici facemu sa urmeze vre-o câte va pareri de ale diuarieloru magiare.

„Hon“ dice intre alte, ca aru fi o ratacire mare a crede, ca impartirea cea nóua va fi unic'a basa buna a unei reforme in administratiune, precum sustiene motivarea ministeriale a proiectului de lege. Este dreptu ca arondarea póte delaturá multe pedeci, póte usiurá reform'a, dara nu o face singura possibile. Arondarea nu este nici conditiunea premergatória a casseloru teritoriali, de óre-ce aceste se potu introduce si fâra de arondare.

„Középpárt“ e de parere ca impartirea teritoriale inca nu póte inaugurá o administratiune buna, déca nu voru stá la dispusetiune unu sistemu bunu de administratiune si impiegati (amploiati) cu rutina.

„Magyar Politika“ nu e multiamita cu impartirea cea nóua din consideratiuni etnografice si in specialu pentru ca ministeriulu la compunerea pro- [illegible] din vedere. Proiectulu aru trebuí sa nisuiésca a indreptá erorile legei pentru natiunalitâti si se estinda influinti'a natiunalitâtiei magiare si câtra marginile statului.

„Ellenör“ dice ca o nóua arondare aru fi numai atunci indreptatita cându administratiunea intréga s'aru reformá si organisá de nou. Comitatele de astadi nu suntu cele ce au fostu inainte cu sute de ani, reformarea loru inse s'a facutu totu-deun'a fiindu receruta de impregiurâri, fâra de a se lasá initiativa legislatiunei, pentru ca arondarea cea mai buna se face de sine nu inse la dispusetiunea guvernului.

„Pesti Napló“ si Pester Lloyd“ a aflatu de bine a-si indreptá atentiunea asupr'a foiei celei nóue aparuta cu 1 Ian. n. aici in locu si intitulata: „Sieb. deutsch. Tageblatt“. Ambe invinue pre fói'a cea nóua de tendintie separatistice, tendintie pernicióse insisi sasiloru, pentru ca dupa densele esistinti'a natiunala a sasiloru este strinsu legata de gintea magiara si de statulu ungurescu nevatematu in intregitatea sea.

Totu asiá fâra de reserva se pronuncia aceste foi si asupr'a impossibilitâtiei de a se mai sustiené constitutiunea municipale sasésca.

„Nu scimu dice „P. Ll.“ punese-va in lucrare proiectulu ministrului de arondare neschimbatu, nu scimu nici ca óre se va luá elu de substratu alu reformei teritoriali; ceea ce este inse chiaru naintea ochiloru nostri e ca constitutiunea municipale a pamentului sasescu nu mai póte fi susu-tienuta. Si va fi bine déca amicii nostri sasi se voru dedá cu ide'a acest'a, pentru ca acést'a este neincungiurabile. Drepturi politice cari atingu cerculu de activitate alu legislatiunei séu alu esecutivei, in impregiurârile nóstre etnografice nu se potu dá nici unei corporatiuni fia acea natiunale, fia administrativa, fâra de a dá cursu liberu unei agitatiuni, carea aru duce la desmembrarea federalistica a Ungariei. Unu astu feliu de esercitiu de dreptu au avutu sasii pâna acum in universitatea loru si acum acést'a trebuie sa cada, trebuie neconditiunatu sa cada. Ce insemnédia Universitate? Este ea o corporatiune politica — atunci trebuie sa faca locu parlamentului; este ea unu tribunalu superioru administrativu — atunci agendele ei incâtu se tienu de cerculu unei administratiuni municipali autonome vinu la municipiele singuratece si incâtu se tienu de sfer'a esecutivei, la statu. Acést'a este o recerintia nu numai a ratiunei mai inalte de statu, ci si a omogenitâtiei in administratiunea municipale, carea nu sufere esceptiuni spre scopuri natiunale.“

Diet'a Ungariei.

B.-Pest'a in 29 Decembre. (Cas'a magnatiloru). Siedinti'a o deschide presiedintele judele curiei, **Majláth**.

Notari: contele **Zichy=Ferraris**, contele **Palavicini**, bar. Desid **Pronay**, bar. Iul. **Nyáry**.

Ministri: **Trefort**, **Pauler**, bar. **Wenkheim**, cont. **Szapáry**, **Slavy**, **Szende**. Consilieriulu ministerialu **Hieronymi** representa pre ministrulu de comunicatiune.

Se autentica protocolulu siedintiei trecute.

Presiedintele impartasiesce, ca la mandatulu casei au adusu Maj. Sele Reginei la diu'a natale felicitârile casei. Majestatea Sea Regin'a s'a induratu prégratiósa a ascultá aceste felicitâri si a-si esprime multiamit'a. (Membri casei se ridica de pre scaune si primescu impartasirea presidiale cu strigâri de „sa traiésca.!“)

Presiedintele róga cas'a, cá sa-lu imputernicésca a aduce Majestâtiloru Sele cu ocasiunea anului nou felicitârile casei. (Aprobare).

Presiedintele anuncie mórtea a doi membri ai casei, a contelui Hedrich **Hedervary**, celu din urma din famili'a sea, si a baronului Ioanu Bánffy. Cas'a 'si esprime condolenti'a sea la protocolu.

Trecendu la ordinea dilei cas'a primesce fâra desbatere si neschimbatu intâiulu obiectu, proiectulu pentru prolungirea normativeloru de dreptu esistinte, cari se referescu la afacerile financiali.

Cetindu-se proiectulu de lege pentru acoperirea superplusului la drumurile industriali gömöriane ia cuventulu cá intâiulu oratoru

Contele Ioanu **Cziráky**, carele si adi are o incredere neconditiunata in ministeriulu ce se afla la cârma, si de óre-ce acest'a dela ultim'a manifestatiune de incredere a domnului tavernicu s'au mai imputienatu cu doi membri, vine din increderea lui Cziráky pre totu ministrulu cu dóue parti din diece mai multu. Si ministrulu presiedinte face parte din acésta iubire inmultita, de-si s'au presentatu astadi in casa contr'a etichetei in fracu reu, fâra ordurile si sabi'a, ce au purtat'o tatalu seu odata. Déca contele **Cziráky** va aretá ministrului presiedinte unu amoru asiá nemarginitu in proportiunile de pâna acum, atunci acest'a sa ia bine sém'a, sa nu formeze singuru unu cabinetu; câci nesmintitu aru cadé sub povér'a iubirei disului conte Cziráky. Acest'a se folosí de astfeliu de termini in discussiunea sea asupr'a drumuriloru de feru, din cari se póte vedé invederatu imputârile aruncate asupr'a cabinetului pentru procederea sea in caus'a drumuriloru, cari au costatu tiér'a asiá sume enorme. Contele respinse milionulu cerutu pentru drumurile gömörane. In zedaru apromise representantele ministrului de comunicatiune, consiliariulu ministerialu **Hieronymi** o indreptare radicale pre venitoriu: contele Cziráky remase nemiscatu si-'si continuá discursulu seu alu doilea asupr'a bugetului atacurile sele contr'a cabinetului. Ungari'a in starea sea morbósa cere medicamente radicali, deci oratorulu vede lips'a crutiâriloru celoru mai mari, mai alesu in armat'a honvediloru, carea mai bine adeca mai eftinu sa se acomodeze sistemei generali de apeare a monarchiei.

Contele Fr. **Zichy** tienù o cuventare scientifica, intretiesuta cu multe date, carea culminá in aceea, ca pre venitoriu mai alesu la drumurile de feru sa se procéda maisistematicu si mai cu crutiare cá pâna acum. Oratorulu afla o causa principale a financieloru celoru rele de astadi in acea impregiurare, ca poporulu s'a dedatu de pre tempulu absolutismului a priví contributiunile de o sarcina impusa nelegalminte, de carea a scapá nu e nici unu pecatu. Deatunci contributiunile s'au facutu legali, dara datin'a de a nu platí a remasu.

Contele Ferd. **Zichy** si junele baronu **Prónay** se alipira de partea manifestata de **Ghyczy** in cas'a representantiloru. Celu dintâiu dechiara, ca primesce bugetulu nu din incredere câtra regimu, ci din caus'a situatiunei celei apesatórie. In resorturile singuratice de administratiune nu e nici o proportiune. Incasarea contributiunei costa mai multu cá administratiunea indoita a tierei intregi. Oratorulu in acestu momentu nu cere dela regimu unu programu politicu si financialu detaiatu, dara vrea sa scie, cum cugeta guvernulu a stabilí ecuilibrulu in bugetu. In asemenea intielesu a cuventatu si Prónay.

Ministrulu presiedinte respunde ca va stabilí ecuilibrulu in bugetu prin imputienarea erogatiuniloru si urcarea venituriloru. Drumurile de feru din anu in anu voru aduce mai multe venite. Disproportiunea intre resorturile singuratice de administratiune provine de acolo, ca acelea, cari s'au straformatu si desvoltatu, costéza mai multu cá acelea, cari s'au lasatu in status quo, cum s'au lasatu administratiunea comitateloru. Intr'adeveru unu frumosu prospectu pentru tempulu, cându tóte „reformele“ voru fi esecutate. Aspru fu respunsulu, cu care resplatí ministrulu presiedinte **Slavy** magulirile cele unice in feliulu loru ale tavernicului. Slavy respunse in satira, ca densulu nu póte crede, ca nobilulu conte (Cziráky) aru fi atâtu de radicalu, incâtu sa duca in deplinire cur'a sea radicale cu violarea legiloru esistinte. E mangaiósa asecurarea ministrului presiedinte, ca in anulu 1876 nu va fi nici unu deficitu in bugetulu ordinariu. Se póte dice „Nuntiulu 'lu audu bine, inse 'mi lipsesce credinti'a“. Si ce trebuie sa se intemple cu anulu 1875?

Tempulu ne va demustrá, déca si incâtu 'si va puté realisá ministrulu presiedinte apromissiunea sea.

Persónele insemnate mórte in cursulu anului 1873.

Ianuariu. Dintre principi: Napoleonu III. ex imperatorele francesiloru (9), murì in exilu la Chislehurst, Elen'a, mare principésa de Rusi'a (21); Amali'a August'a, veduv'a imperatésa a Brasiliei (25), Dintre aristocrati: Boguslaw-Radzivill, intimulu amicu alu imperatorului germanu; contele Andre'a Los, din soti'a imperatorului Macsimilianu din Mecsicu. Dintre militari: veteranii contele Belrupt-Tissac; de Polz'a; colonelulu Nagy, de Galantha si contele Fr. de Walder, guvernatorulu Berlinului. In poesia, arte si sciintie: Francesco dall' Ongar'a poetu si istoricu literariu din Neapole; Edward Bulwer-Litton celebru romantieru din Cnebworth; Ch. Dupin, membru institutului din Parisu; Richard, celu [illegible] din Cambridge; Henry Hugó Piersons, compositoru de musica din Lipsc'a.

Februariu. — Carolin'a August'a, imperatés'a veduva a Austriei, a patr'a socia a imperatorului Francisco, care murì in etate de 81 de ani (9); Carolu Edler de Teuchert; conte I. A le Bergen si contele Ph. de Ségur, acesti'a dintre aristocrati si diplomati. In limbistica: M. E. Stern, orientalistu din Vien'a; St. Julien, renumitulu profesoru de limb'a chinesa la colegiulu de Franci'a si membru alu institutului si in fine comodorulu Matthew Fontain Maury, care a realisatu intr'unu modu ingeniosu intrebuintiarea practica a meteorologiei pre mare; Dn'a Gertrudio Gomez de Avellaneda, poeta si scriitóre spaniola; Ios. Lehmann, cunoscutulu redactoru alu „Magazinului de literatur'a din afara“ si Enr-Curz, istoricu literaru si editoru alu clasiciloru nemtiesci, acesti'a dintre scriitori. Dintre jurisconsulti: Rudolf, profesoru in Berlinu, si Teod. Marezoll, jurisconsultu din Lipsc'a. Dintre eclesiastici: Giovanni Pietro Losan'a, episcopulu de Biella.

Martie. — Nicolau Augustu, principe de Suedi'a si Norvegi'a; Paulin'a, regin'a muma de Wurtemberg; Teres'a, princes'a de Bourbon: Mari'a Anunciat'a, princes'a ambeloru Sicilie si princes'a Persid'a Karageorgevici, acestea dintre familiele suverane. Dintre politici si militari: admiralulu Wiliam Hotham din Londr'a; Iohn White Geary ex-guvernatorulu Pensilvaniei; lord Ossington, celu intâiu oratoru alu casei comuneloru din Angli'a; princés'a Sarolt'a Auersperg; marchis'a de Boissy, care odinióra cá contésa Ioli'a Guiccioli, fu cea mai adorata amanta a lui Lord Byron; Amedée Thierry renumitulu istoricu si partisanu bonapartistu; contele Bernstorf, ambasadorulu germanu la curtea Angliei; generalu Soumain, care fu guvernatorulu Parisului la 1870. In arte, literatura si sciintie: poetulu octogenaru Lud. Giesebrecht, unchiulu istoricului cu acel'asi nume; Flor'a Modreiner, scriitóre vienesa; Wilhelm Staal, economistu in Giessen; Dr. Morel, renumitulu medicu de nebuni, a cârui predicere s'a implinitu asiá de teribilu in procesulu Chorinsky; Siegfried Becher, profesoru in Vien'a si consiliaru la curte; Ioh. Nik Hoff, renumitu sapatoriu.

Aprilie. — Metropolitulu din Cernauti, Hackmann si Boudinet Archiepiscopulu de Amiens dintre eclesiastici, Wengersky-Ungerschütz din armat'a austriaca. Scen'a, literatur'a si sciinti'a au perderi insemnate in acésta luna, dintre cari: Iustus de Liebig. Academi'a austriaca perdù pre vice-presiedintele seu Dr. T. cavaleru de Karajau si universitatea din Goettingen pre profesorulu Vilh. Franke; Arthur Müller, poetu germanu: Fulgence Gérard, conlucratoriu distinsu alui Eugene Sue; renumitulu tenoru Domenico Donzelli, scrise pentru Domzetti rolulu lui Polione in Norm'a; Emm'a Felkner, jun'a sinucida dela teatrulu din Vien'a; Mari'a Slaka; si cantaretiulu Dr. Schmidt.

Maiu. — Dintre principi: A. I. Cuz'a principele destronatu alu Romaniei; Iturbide, singurulu ereditariu alu fostului imperatoru Augustu Iturbide din Mexico. Dintre politici: Lawsiowski, vice-maresialulu Galatiei; admiralulu Rigault de Genouilly, ministru de marina alu imperiului; contele Anton Majlath cancelariulu curtiei ungarie; Guido de Kübeck, ambasadorulu Austriei pre lânga st. scaunu; generalulu locotenentu de Bismark Bohlen. In sciintie: Iohn Stuart Mill, marele economistu si aparatoriu alu dreptului femeiloru; Wincenz Ehrhart, celu mai insemnatu reorganisatoriu alu scóleloru superióre austriace. Dintre poeti: Ales. Manzoni, genialulu poetu alu poemei „I promessi sposi“; Conradi, compositoru de operete; Dr. Allioli, distinsulu traducetoriu alu Vulgatei.

Iuniu. — Dintre principi: Albrecht de Prusi'a; princés'a de Liegnitz, soci'a lui Fridericu Wilhelm III; principele Adamu Lubomirski principele Bibescu si contele Bellegarde. — Archiepiscopulu si Metropolitulu **Andreiu** Bar. de **Siagun**'a. Dintre politici: Ratazzi, italianu, Khalil-pasi'a, marele magistru alu artileriei turcesci; istoriculu Raumer; H. Romberg, fundatorulu nóuei Neuropatologii; I. C. Roth, profesoru insemnatu de antropologia din Americ'a; Wolfang Müller, poetu dela Königswinter, G. Hain, capelmaistrulu marei opere din Parisu; Angelo Mariani, de Lemonnier, presidentulu politiei din Vien'a.

Iuliu. — Eleonor'a Swarzenberg; principele Max. Egon. Fürstenberg. Dintre politici: Dr. Streiter scriitoriu beletristicu si politicu. Dr. Schiner, naturalistu; Gustave Rose, care facù epoca in chemia; Filarète Chasles, conlucratoriu la „Revue des deux mondes“ Pictorulu principiaru Winterhalter; Rinaldo-Rinaldi, discipulu alului Canov'a in sculptura:

Augustu. — Ducele diamanteloru Carl de Brunswig; Carl Wilhelm, compositorulu imnului nationalu germanu „Vegherea la Rinu“ Teodoru Ivanovici Tutceff, poetu rusu; Odilon Barrot din Parisu.

Septembre. — De Kellemes si contele Oldofredi; generalulu locotenentu Ed. de Goltz din armat'a austriaca. Dintre eruditi: Coste, celebru fisiologu francesu si Govornac, cunoscutulu astronomu care a descoperitu mai multe planete. Luis'a Mülbach, romantiera germana; Mirani, romantieru. In cerculu arteloru: Aug. Weber din Düsseldorf si Ester'a Felix, mam'a Rachelei.

Octombre. — Regele Sacsoniei Ioanu. Din Austri'a fostulu ministru de financie Burger si contele Gustave Chorinsky. Din literatura, arte si sciintie: pictorulu Edwin Landseer din Angli'a; Emile Gaboriau, compositoru de romane; Frid. Wiech, profesoru; Roderich Benedix, neepuisatulu compositorlu de opere comice; Hermann Kurz, nuvelistu; Ernest Feydeau, compositorulu operei „Fanny“, cavalerulu de Frauenfeld, naturalistu; Caroli a Perthaler, pianista.

Novembre. — Feld-maresialulu principele Edm. Schwarzenberg din Austri'a; admiralulu Tréhouart, celu din urma admiralu alu marinei francese, destinatu sa presideze procesulu maresialului Bazaine; Sevket-Pasi'a guvernatorulu generalu alu Albaniei. Din politici: Lad. Zimoiski, capulu emigratiloru poloni la Parisu; Lepell nestorulu diplomatiei germane.

Decembre. — Elisabet'a regin'a de Prusi'a, veduv'a lui Frid. Wilh. IV. Generalulu Soleille si generalulu majoru Frid. Leo-Palm dintre militari. Agasiz, celebru naturalistu. Weichs, liberalu austriacu. Eduard Perrot, fostu siefu redactoru alu diuariului „Indépendance Belge“; pictorulu Pezzi.

Bradu-Zarandu in Dec. 1873.

Din acestu tienutu fórte sterilu in sine, inse destulu de romanticu, plinu de reminiscintie istorice, si locuitu partea cea mai mare de români, — vocea cea plapanda a unui adeveratu fiu alu acestei multu probate natiuni, adencu emotionata de multele vicisitudini si inoportunitâti, domnitórie chiaru si in acést'a iérna, in acestu tempu si o cârmuire asiá numita constitutiunale, — vine prin acést'a a adresá câte-va cuvinte confratiloru sei, si respective ai conduce pre vre-o câte-va momente, in unu astu-feliu de locu, unde nu petrundu uneltirile, intrigile si illegalitâtile acelor'a, cari jure aut injure, voru a dispune despre sórtea si viéti'a popóreloru subincredintiate.

Si óre unde intentionédia acést'a voce a conduce pre confratii sei de suferintia? Care e loculu acel'a, scutitu de tóte valurile si injuriile lumei acestei'a?

Astu-feliu pare ca audu intrebându pre toti acei'a, cari se gârbovescu sub multele si grelele impilâri ce ii apésa. — Si óre sa nu sciti voi iubitiloru confrati, a aflá insive acestu locu aperatoriu de tóte vijeliile? Ba dé, câci acestu locu e aprópe de voi, e aprópe dicu, câci e sânt'a maic'a nóstra biserica; e acelu sanctuariu, carele au servitu protoparintiloru nostri de unicululu limanu adapostitoriu, si refugiu, atâtea secule de ani; e acelu locu inviolabilu, in carele protoparintii nostri, 'si aflau nu putiena mângaiere sufletésca, chiaru si in acele tempuri barbarice si de trista reminiscintia, in cari erau tractati in modulu celu mai neumanu.

Si déca acestu sanctuariu fu in stare sa intenda protoparintiloru nostri o consolatiune sufletésca, in acele tempuri atâtu de grele si viforóse, si déca le potù serví de asilu in contr'a atâtoru atacuri inimice, cu câtu mai vertosu ne va poté serví nóua acum, dupa ce prin zelós'a conlucrare a mai multoru barbati escelenti ai natiunei nóstre, i s'au pusu nisce base cu multu mai solide, si respective s'au efeptuitu recunóscerea acestor'a de valide si de autonome. —

Din acésta ratione deci, numele aceloru barbati ai natiunei nóstre, prin a câroru stradonti'a 'si castigà s. nóstra maica biserica, autonomi'a sea propria, merita cu totu dreptulu, a fi inregistrate in cartea aurea, in colónele istoriei, cá astu-feliu sa se pastredie si sa se faca cunoscute posteritâtiei.

Mie inse, nici debila-mi péna, dara nici spatiulu unui diurnalu nu-mi permite a me ocupá si a notá in [illegible] pré demni individi, cari aduserá [illegible] s. [illegible]

Credu inse [illegible], ca cele mai multe sacrificie, si cele mai mari merite pre acestu terenu, si le-au cascigatu, inaltulu defunctu in Domnulu, fostulu nostru prébunu Archipastoriu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a.

Pentru etern'a memoria a acestui mare barbatu, conformu dispusetiuniloru sele ulteriori — in 16/28 ale lunei curinte, se celebrà si aici in opidulu supranumitu: Parastasu. — La acést'a ceremonia — la carea functiunà atâtu par. protopres. N. I. Mihaltianu, câtu si par. localu Georgiu Bogdanu — dupa ce inca in dumineca'a precedenta fu incunoscintiata — luà parte tóta inteliginti'a locale, precum si unu numeru fórte mare de poporu. —

Pre fisionomi'a fia-câriu crestinu participante, se vedea espresa dorerea, pentru pré tempuri'a perdere a acestui Moisi alu natiunei si bisericei române, carele prin sacrificiele si meritele sele cele nenumerate, si-au cascigatu o iubire atâtu de mare, si o veneratiune atâtu de profunda si de respectuósa, incâtu debilele mele poteri spirituali, nici ca se incérca ale poté descria. —

Din tienut'a, si din miscarea buzeloru fia-câriu individu asistinte, pare ca potea-i vedé, cum se inaltia câtra tronulu atotu potintelui, cele mai ferbinti si evlaviόse rugaciuni, pentru etern'a si fericit'a repausare, a marelui si prébunului Archipastoriu.

In scurtu dicendu: in esenti'a reale, nu au lipsitu aici nimicu cá acést'a celebrare — dupa jurstârile nóstre locali — sa fia démna de acestu apostolu alu multu probate nóstre natiuni, de acestu regeneratoriu alu s. nóstre biserici. —

Incheiu aceste putiee renduri, rogându pre toti confratii mei, cá impruna cu mine din anima curata, sa dica: „Dormi in pace suflete nobile alu marelui nostru Archipastoru, dormi si pausédia fericee, câci noi in veci vomu pastrá memoria.“ —

Georgiu Parâu,
prof. gimn.

Blasiu 29 Decembre 1873.

La critic'a geografiei data de subscrisulu. — D. Teodoru Iuju facù in „Tel. Rom.“ Nr. 89 din a. c. o critica asupr'a geografiei Ardélului, ce amu datu pentru scólele poporali, si-'i combatù sistemulu, de óre ce purcediendu dela mare la micu s. a. este in contr'a reguleloru pedagogice.

Intâiu amu sa multiamescu dlui T. P., ca intre scriitorii de dincóce d-sea mai intâiu critisà acelu manuale destinatu a contribuí la inaintarea poporului nostru; apoi spre chiarificarea cestiunei observezu urmatórele:

Dreptu are d-sea, legile pedagogice poftescu, cá in scólele poporali sa se purcedie dela micu la mare, dela cunoscutu la mai necunoscutu, dela usioru la mai greu; inse de alta parte si ace'a credu a fi adeveratu, cumca o geografia, intru care s'aru observá strinsu directivele acestea, aru fi de totu locale, si din caus'a acest'a numai intru acelu locu s'aru poté propune, pentru care este intogmita. O atare geografia pré corespundietória pentru Blasiu, in Clusiu, Reginu, Branu s. a, nu s'aru poté propune. Apele, muntii, siesurile, vâlile cunoscute bine pruunciloru din Blasiu, pentru cei din Branu suntu la inceputu chiaru asiá de necunoscute, cá si Dunarea, Alpii s. a.

Acum suntu 8 ani, cându fui insarcinatu cu elaborarea acestui manuale, s'a desbatutu in comisiunea scol. de aici tare cu deameruntulu cestionea: cum sa se trateze si ordineze materiele in geografi'a destinata pentru scólele poporali? Comisiunea s'a pronunciatu in urma pentru ordinea, ce se vede in manualele de sub intrebare. Temeiurile, pre câtu 'mi aducu aminte au fostu:

a) In primele scóle poporali cunoscintiele geografice au sa se trateze numai cu vorb'a, nu din carte.

b) Geografi'a ordinata asiá, câtu se purceze dela cunoscutu la necunoscutu, dela aprópe la mai departatu, dedusa cu consecintia, cauta sa fia de totu locale, — si noi nu avemu scóle atâtu de impoporate, incâtu sa potemu tiparí cârti anume pentru câte o scóla.

c) manualulu geograficu este destinatu numai pentru scólele poporali mai bune, la cari le dicemu principali. Elevii acestor'a din conversârile cu docentele si-au castigatu intâiele cunoscintie geografice, — prin urmare acum suntu in stare de a le invetiá si in sistemu.

d) invetiatoriulu nu este legatu a se tiené strinsu de sistemulu unui manualu; ci materiele [illegible] Barbatii competenti voru judecá — erá comisiunea nóstra in retacire séu bá? Eu adaugu numai aceea cumca in sensulu celoru de sub lit. d) amu adausu in manuale o mica inviatiune pentru docenti.

I. M. Moldovanu.

Turd'a, 30 Decembre 1873.

(Urmare.)

Din acésta causa, precum si din motivulu ca dela anulu 1866 nici unulu din membrii nu si-au platitu competinti'a anuale, prin urmare toti trebuie sa fimu considerati cá de buna voia esiti din sinulu societâtiei, precum si din motivele ce insusi d-ta le aduci inainte in respunsulu dueloru surori Carolin'a si Catalin'a de datulu 16 Sept. tienerea mai desu a siedintieloru au fostu curatu imposibila. Aceste deslusiri a mele le considera de respunsu la interogârile d-tale de sub Nr. 1 si 2.

Dela anulu 1866 tóta societatea nóstra se parea a suferí de o letargia, pâna ce la 28 Aug. anului curinte o juna membra prin epistol'a sea deschisa adresata d-tale au venitu sa ne descepte din somnulu nostru aducendu-ne aminte de datorinti'a nóstra, ce avemu fatia cu societatea nóstra de lectura.

Dupa publicarea acestei epistole cam la 5 pâna in 6 dile, fâra a fi rogata de cine-va din propri'a mea voia amu conchiematu la o siedintia tienenda la propri'a mea casa pre damele cari au concursu la formarea societâtiei, cá pre unele care sciau mai bine statulu lucrului, despre care d-ta aveai sa ratiucinezi.

Dupa esmiterea circulariului conchiamatoriu de dato 9 Sept. st. n. este dreptu, ca d-ta si inca unu domnu pré mare si pré maturu inse nu insuretielu a-ti venitu la mine dara nici decâtu nu de acea, cá sa me faceti atenta sa conchiemu adunarea, fiindu ca acea o facusemu dejá, fâra chiaru din contra cá in butulu litereloru mele conchiematórie dejá circulate pre la fia-care din damele de mai susu se esmitu unu altu circulariu prin care sa conchiemu adunarea nu la mine, ci la cas'a d-tale; dupa ce in butulu observârei mele, ca dorinti'a acest'a a d-tale respestive a d-vóstre numai cu conpromiterea mea propria o a-si poté impliní, si ca o astfeliu de procedere aru fi ne mai pomenita, d-vóstra totusi a-ti insistatu tare pre lang'a dorirea ve, vediendu ca tóte ratiunile numai ajungu nimicu, v'amu predatu conchiematóri'a dejá circulata, dîcendu-ve „faceti cu ea ce veti voi, dara eu nu mai potu schimbá nimicu“ si d-vóstra nu v'ati confundatu, ne considerandu tóte esceptiunile mele v'ati apucatu si a-ti coresu circulariulu meu conchiemandu in numele meu totu pre dîu'a de mine defipta, adunarea la cas'a d-vóstra. Si dupa o astfeliu de procedere d-ta nu siovaiesci a me mai intrebá, ca óre eu de ce nu amu participatu la adunarea din 11 Sept. tienuta la cas'a d-tale ?!!

Si cá atâtu d-ta, câtu si onoratulu publicu sa ve convingeti mai bine, ca d-ta nu esti intru adeveru asiá timida dupa cum voiesci a aparé, fâra din contra esti atâtu de curagiósa, incâtu nu siovaesci a face afrontu nici chiaru lucruriloru ventilate si in publicitate, fia-mi iertatu a me folosí de o ilustrare, si anumitu in interpelarea d-tale ai unu pasagiu, unde dîci : „Cá membra a societâtiei simtiendu-me vatemata in onórea mea, marturisescu, ca amu asteptatu cu mare neastemparu trei septmâni lungi, cá sa convoci adunarea membreloru spre cercetarea si constatarea adeverului, dara d-ta n'ai facutu acést'a.“ — Cine au urmaritu cu atentiune polemia escata intre d-ta si acea juna membra 'lu rogu sa nu-si pregete a luá la mâna diuariulu „Albin'a“ Nr. 65 si „Tel. Rom.“ Nr. 67 si se va convinge, ca epistol'a acea deschisa adresata d-tale este datata din 28 Aug. a. c. ca dela datarea ei pâna ce au sositu la redactiunile destinate, pâna s'au publicatu si astu-feliu publicata pâna au facutu retournu la Turd'a, le-au trebuitu minimum restempu de 7 dîle, prin urmare la cunoscinti'a mea au pututu se vina numai in 4 séu 5 sept. iéra eu dupa cum insusi d-ta marturisesci, prin cerculariulu meu din 9 Septembre amu conchiematu pre dame, asiá dara si unu omu, care are numai o mica idea despre alfabetulu matematicei, fâra greutate se póte convinge, ca dela 5 Sept. pâna la 9 Sept. dupa ce septamân'a sta din siepte dîle, nu potu fi nici trei septamâni scurte, cu atâtu mai putienu lungi.

De cum-va si confesorului d-tale 'ti vei face marturisirea totu cu atât'a conscientiositate, cu greu poti sperá deslegarea de pecate.

Dupa adunarea tienuta in 11 Sept. de care d-tale au urmatu cunoscutulu respunsu alu [illegible]rori, iéra respunsului acestui'a i-a urmatu o re[illegible]ica subscrisa de dn'a Mari'a Vladutiu in care eu [illegible]mu fostu provocata sa conchiemu adunarea intregei inteligentie din locu, cá sa decida despre sórtea si venitoriulu societâtiei nóstre de lectura.

Eu purcediendu din convingerea ca dupa ce dela anulu 1866 nici un'a din dnele de d-ta amintite nu au platitu tacs'a de 2 fl. v. a. prin urmare in intielesulu conditiuniloru verbalminte intre noi stipulate, nici un'a nu si-aru poté arogá unu dreptu mai mare in consultarea despre sórtea societâtiei.

Purcediendu din convingerea ca bibliotec'a este proprietatea conplecsului dameloru române din Turd'a, pre 9 Novembre a. c. amu si conchiematu pre tóte femeile, cari potu avé pretensiunea a se numerá intre dame la o conferintia, cá se decidemu despre sórtea societâtiei nóstre.

La acésta conferintia s'au si presentatu mai tóte cele conchiemate, inse indata dupa deschiderea siedintiei d-ta ai facutu esceptiune, ca patru din damele presentate sub pretestulu, ca n'aru fi membre nu potu participá cu votu decisivu la consultare, de-si prin argumente neresturnabile ti s'au aretatu, câtu 'ti este de nefundata parerea acést'a, totusi pentru evitarea neplaceriloru dupa ce ne-amu convinsu ca erai fórte dispusa a cautá nodu in papura, ti-amu primitu parerea, si la aducerea concluseloru ai participatu numai d-ta cu pretinsele membre.

Conclusulu acestei conferintie au fostu ca:

1. Societatea de lectura si pre venitoriu sa remâna a nóstra sub numele de societatea de lectura a femeiloru române din Turd'a.

2. Ca la acea pre venitoriu si barbatii sa se póta face membri cu votu decisivu.

3. Ca pentru prelucrarea unui proiectu de statute pre bas'a principieloru adoptate s'au alesu o comissiune de trei, carea incunosciintiendu-me despre finirea elaboratului seu eu numai decâtu voiu avé sa conchiemu adunarea intregei inteligenti din locu, cá cu toti de impreuna sa potemu desbate statutele.

Si d-ta in butulu conclusului acestui'a adusu in 9 Novembre cu concursulu d-tale si fâra modificare verificatu in siedinti'a din 30 Nov. st. n. nuti pregeti sub numerulu 3 alu interpelârei d-tale a me intrebá, ca cu ce dreptu amu conchiematu la constituant'a din 30 Novembre intrég'a inteligentia ?

Sa trecemu acum la constituant'a din 30 Novembre st. n. cu care ocasiune amu versatu lacremi de bucuria, vediendu ca tóta inteligenti'a cu d-ta dimpreuna ne considerandu putienatatea persónei mele fâra numai salutea scopului prefiptu, n'a pregetatu a se infatisiá, dara durere acestea lacremi de bucuria in curendu au trebuitu a se preface in lacremi de durere, fiindu ca abia ce amu deschisu adunarea, acusi d-ta sustienuta de unu barbatu mare si seriosu, acusi acestu barbatu mare si seriosu, care are pretensiunea de a se numerá si intre conducetorii natiunei sustienutu de d-ta, incepura-ti a ne disputá legalitatea, si me atacare-ti atâtu pre mine, câtu si pre intrég'a adunare cu o passiune si vehemintia neesplicabile, — si folosindu-me de espressiunea d-tale — cá si cum aru fi fostu vorb'a de unu asaltu in contr'a inimiciloru. — Si cându in butulu atacului d-vóstre adunarea, — carea nu erá condusa de interese personale — n'au lasatu a se rapí de passiune, fâra cu multu tactu si moderatiune si-a continuatu oper'a reconstituirei, acestu barbatu mare, dela care amu fi pretinsu sa ne servésca de modelulu moderatiunei, fiindu ca nu i s'au primitu propunerile, ce tientéu a introduce in societatea nóstra domni'a indiferentismului, a apathiei si a indotentiei, acestu barbatu, dîcu, insotitu de P. R. ne-au parasitu adunarea, si preste câte-va momente i-ai urmatu si d-ta insotita de dn'a Catalin'a Ratiu; dara multiamita prudentiei celoru 20 membri, cari s'au scandalisatu pre unu momentu, dara nu s'au cufundatu de procederea d-vóstra câci si-au si finitu oper'a reconstituirei, alegandu-si oficiali si predandu bibliotec'a pre lânga inventariu nóuei bibliotecarese. Si o tempuri ! O moravuri ! dupa o astu-feliu de procedere inca d-ta ai temeritatea a me mai intrebá, cum de nu amu predatu bibliotec'a in dîu'a urmatórie dupa reconstituirea espresului d-tale tramisu cu saculu pre spate, dlui Parteniu Ratiu, acestui micu despotu alu nostru ?

Stimata nepóta ! Findu ca'su prea determinata cá sub nici unu pretestu sa nu mai continuu polemi[illegible] de a incheiá sa te rogu, ca dupa ce societatea nóstra de lectura s'au reconstituitu pre bas'a unoru statute prelucrate dupa principiele de noi adoptate, dupa ce conducerea afaceriloru societatei amu concrediut'o unui comitetu, despre care sum secura, ca 'si va impliní daterinti'a cu cea mai mare promtitudine dupa ce reconstituirea societâtiei nóstre este salutata cu o viua bucuria din partea lamurei inteligentiei nóstre din locu si giuru, ce se póte vedé si de acolo, ca abiá ne-amu reconstituitu si numerulu membriloru se urca preste 30, dupa ce, dupa cum 'mi place a crede, ca d-ta inca nu ai doritu si nu doresci alt'a, decâtu reconstituirea definitiva a societâtiei nóstre, sa binevoiesci si d-ta pre venitoriu a nu ne denegá sucursulu d-tale, cá astufeliu cu poteri unite sa potemu sustiené si conservá acestu micu clenodiu alu vietiei nóstre natiunale de aici, ca cu tempu intregu si nemaculatu de noroiulu discordiei sa-'lu putemu predá generatiuniloru venitóre. Dupa cari salutandu-te sum

A d-tale

Turd'a 30 Dec. 1873.

de bine voitórie

matusia

Mari'a R a t i u.

Varietâti.

(†) **Nicu Labontiu, Eufemi'a** casatorita **Simeonu Horváth**, primu-procuroru regescu de statu dimpreuna cu pruncii loru Eugeni'a, Camilo si Aureliu, — **Iosefina** casatorita **Dr. Demetriu Racuciu**, advocatu si asesoru Consistoriale cu anima frânta de durere anuncie repausarea in Domnulu a préiubitului loru Parinte, socru si mosiu **Sav'a Labontiu**, proprietariu in Sibiiu si membru fundatoriu alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu, — care dupa unu morbu gravu de aprindere a pelitiei plumâniloru dupa impartasirea cu sântele Taine in alu 62-lea anu alu etâtiei sele si-a datu sufletulu in mânile Creatorelui seu in 22 Decembre 1873 la 3 óre d. a.

Remasitiele pamenesi ale adormitului in Domnulu se voru inmormentá Luni in 24 Decembre 1873 la 3 óre d. a. din cas'a propria strad'a macelariloru Nr. 30 in Cimiteriulu gr. or. dela pórt'a Turnului, la care cu cuvenita stima se invita rudeniele, amicii si cunoscutii.

Sabiiu 22 Decembre 1873.

Concursu.

Pentru reintregirea parochiei vacante de a III-a clasa, in comun'a Egerszegu, protopresbiteratulu Muresiu-Osiorheiului, se deschide concursu cu terminu de o luna de dîle dela prim'a publicare.

Emolumentele suntu: din pamentu aratoriu, fenatiu si stol'a indatinata, 400 fl. v. a.

Concurentii au a-si adresá recursele loru instruite in sensulu dispusetiuniloru provisorie pentru regularea parochieloru din anulu 1873, protopresbiteratului concerninte in Muresiu-Osiorheiu, poftindu-se dela concurinte, cá inainte de diu'a alegerei, sa se faca cunoscutu poporului, prin aretarea harniciei sele in biserica, in un'a din Dumineci séu sarbatori.

M. Egerszegu, 20 Dec. 1873.

In contielegere cu parintele protopresbiteru concerninte.

(2—3) Comitetulu parochialu.

Concursu.

Cu permissiunea Préveneratului consistoriu archidiecesanu de sub Nr. 1004 a. c. pentru ocuparea vacantei parochii Visc'a din protopopiatulu Iliei, se escrie concursu pâna la 15 Ianuariu 1874.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiala cu o gradina aratóre de 275 orgii, iéra fenatie 2 jugere 60 orgii. —

2. Siura cu grajdu.

3 Agru lucratoriu numitu la Nalou, in valea larga 2 jugere 860 orgii. —

4. Dela 180 familii câte o ferdela cucuruzu in bómbe, séu 10 copuri grâu.

5. Stol'a usuata. — Acésta parochia se póte considerá de clas'a a II-a câci numera preste 1000 suflete.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si ascerne petitiunile loru bine instruate pâna la terminulu indicatu la subscrisulu amesuratu §. 13 din „Statut. org.“

Ili'a 12 Decembre 1873.

Concursu.

Pentru ocuparea veduvitei parochii de a III-a clasa Berivoii-mici, protopopiatulu gr. or. alu tractului I alu Fagarasiului; carea constá din 120 familii cu 528 suflete; se deschide concursu cu terminu pâna la 30 Decembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1) Tacsele stolari usuate, dela familiele susu aratate, dupa protocolulu de sistemisare

2) dela 80 familii câte o ferdela bucate.

3) dela 40 fam. si mai paupere pre jumetate 8 cofe, séu pretiuitoriulu loru in bani.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au de a-si asterne concursele sele instruate conformu Stat. org. subscrisului pâna la terminulu susu aretatu.

Fagarasiu, 22 Novembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Petru P o p e s c u,
protopopu.

(3—3)

Nr. 152.

E d i c t u.

Mari'a Ioanu Ternovénu gr. res. din Sabiiu a intentatu processu divortiale asupr'a barbatului ei Lazaru Imbarusiu gr. res. din Sabiiu. De óre-ce insa acum numitulu Lazaru Imbarusiu absentiédia dela soci'a lui si din patria de mai multi ani, fâra a se sci loculu aflarii lui; pentru aceea acelu Lazaru Imbarusiu se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu si anumitu pâna in 1 Ianuariu 1875 negresitu sa se presentedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, séu in persóna, séu prin unu plenipotentiatu alu seu, pentru ca la din contra processulu intentatu se va otarì si in absenti'a lui

S a b i i u, in 15 Decemvre 1873.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tractului protopopescu alu Sabiiului I.

(3—3)

☞ **Cu nr. acest'a incheiamu anulu 1873; la revedere in anulu 1874.**

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.